151

f 152

Armenian & Latin Dictionary

presented 28 April 1810

By Mr Samuel West

Billiter Lane

DICTIONARIUM
NOVUM
LATINO-ARMENIUM

M 9 2
VI 9 1

DICTIONARIUM
NOVUM
LATINO-ARMENIUM
EX
PRÆCIPUIS ARMENIÆ LINGVÆ SCRIPTORIBUS CONCINNATUM.

In quo, præter adjunctos ſingularum vocum ſenſus multiplices, multa etiam Theologica, Phyſica, Moralia, Hiſtorica, Mathematica, Geographica, Chronologica ſuis quæque locis paſſim explicantur.

ACCESSIT

TABULA CHRONOLOGICA REGUM ET PATRIARCHARUM UTRIUSQUE ARMENIÆ.

AUCTORE

P. JACOBO VILLOTTE, SOC. JESU
Apud Armenios per Annos XXV. Miſſionario.

Բ ԱՌ ՈՒ Գ Ի Ր Ք

Հայկաձայն Լեզուի

Շ Ա Ր Ա Դ Ր Ե Ա Լ.

յԱշխ. Վարդապետէ ի Վարդէն Տաճեցւոյ.

ROMÆ, Typis Sac. Congreg. de Propaganda Fide. Anno MDCCXIV.

SUPERIORUM PERMISSU.

EMINEN^MIS. AC REVEREN^MIS. DOMINIS

CARDINALIBUS

SACRÆ CONGREGATIONIS DE PROPAGANDA FIDE.

ECCLESIÆ in terris militanti, quanto ad vincendum ſubſidio ſit Sacra, quæ Propagandæ Fidei præeſt, Veſtra Congregatio; quám præclaré ſui nominis ſignificationem impleat, nemo neſcit, EMINENTISSIMI DOMINI, nemo non videt. Quis enim locus, ſi ille hominibus notus eſt, zeli Veſtri benefi-

cio caret? Aut quæ regio tam impervia, tam remota, quó non peruaſerint Alumni Veſtri; quorum flagrans Divinæ gloriæ ſtudium tot ubique pietati Veſtræ trophæa ponit, quot aras conſecrat Chriſto, quot Infidelium animas conciliat Deo. Hoc præ cæteris mundi partibus, utraque experitur Armenia. Tam diuturno Mahometanorum oppreſſa jugo, ſi reſiduam aliquam Fidei Orthodoxæ ſcintillam alit & fovet, Veſtrum beneficium eſt, cum Alumnorum Veſtrorum labor eſt, & fructus: Horum Vos manibus laboratis; horum linguâ inſtituitis & docetis. Lingua quippe Veſtra ſunt, libri illi Armenio ſermone conſcripti, quos tot expenſis Veſtris editos utilitati publicæ conſecratis: quorum auxilio, aut muta, aut certé diu balbutientia recentium Evangelii præconum ora reſeratis. Felicem fortunatumque me, ſi in hoc obſequii genere, ardentiſſimum Veſtrum ſalutis animarum ſtudium aliquâ ratione adjuvare potui, evulgándo tandem locupletiſſimum Armeniæ linguæ theſaurum, qui, Auſpicibus Vobis, ſecurus jam prodit in lucem. Cogitanti veró mihi, quo pacto poſſem beneficiorum Veſtrorum me præſtare memorem, nihil viſum eſt opportunius, quám ſi alterum Vobis Librum dicarem, Armenium ſcilicet in Evangelia Commentarium, qui, ad animarum ſalutem procurandam, quanto Armeniis emolumento ſit futurus, luculentis ſuis teſtimoniis declararunt tres Armenii Epiſcopi. Libri illius impreſſionem á Vobis enixé poſtulavimus; Vos humillimæ petitioni noſtræ benigné annuiſtis; novo hoc beneficio, priora Veſtra beneficia cumulaſtis. Ita fit, ut dum pro acceptis beneficiis meritas Vobis gratias perſolvimus, majora á Vobis beneficia capiamus.

EE. VV.

Humillimus atque obſequentiſſimus ſervus.

Jacobus Villotte Societatis JESU.

DISSERTATIO
IN LINGUAM ARMENIAM
AD LECTOREM.

QUANTÆ difficultatis ſit, in condendis Dictionariis, ſuam fæliciter operam collocare, ex hoc maximè liquet, quòd peritiſſimi Auctores bene multi in eo lucubrationis genere ſummâ contentione deſudarunt; neque tamen ullum eſſe crediderim, qui poſt improbos multorum annorum labores, opus aliquando ediderit omni ex parte perfectum.

Quòd ſi tantæ molis eſt in tritis etiam nativiſque linguis vocabularia texere, quæ juſta cenſorum reprehenſione careant, quantò arduum magis, ac pene impoſſibile videbitur, hoc ipſum opus aggredi in linguis barbaris ac peregrinis, atque iis maximè, quæ nobis adeò ignotæ ſunt, ut illarum prima etiam elementa, ipſoſque etiam characteres penitus ignoremus.

Talis, neſcio quo fato, hactenus fuerat lingua Armenia, doctiſſimis etiam quibuſque adeò incognita, ut cum in noſtris bibliothecis ſuus ſit cæterarum fere linguarum lexicis, libelliſque grammaticis locus, in illis tamen vix opus aliquod invenias Armenio idiomate conſcriptum; aut ſi aliquod extet, vix quemquam reperias, qui illud aut legere ſciat, aut ſi legit, intelligere.

Multa ſunt tamen, propter quæ linguam Armeniam commendare, eamque, Latinæ etiam atque Græcæ, ſi non anteferre, at certè æquiparare jure meritò poſſimus.

Primum eſt, Natio ipſa ac Patria. Quæ enim aut natio Armeniâ antiquior? Aut quæ regio celebrior? Vidit Armenia mundi naſcentis cunas, & famoſis illis quatuor fluminibus irrigua, ſe olim in ſinu ſuo Paradiſo terreſtri locum dediſſe gloriatur. Vidit renaſcentis poſt diluvium mundi primordia, & fatigatæ annuo labore Arcæ Noemicæ montes ſuos obtulit, in quibus felix hoſpita quieſceret. Vidit lætiora reparati per Chriſtum orbis incunabula, & prima Reges ſuos ſubdidit Crucis jugo, cum reliquus fere terrarum orbis aut neſciret Crucem, aut horreret. Quæ deinde regio bellicis expeditionibus clarior? Quoties illa, Græcorum, Perſarum, Alanorum, Saracenorum, ipſorumque etiam Romanorum impetus fregit, fudit exercitus? Quòd ſi vera illa, ac præcipua laus eſt, quæ à moribus & Religione ducitur, ubinam gentium, pro Chriſtianæ fidei defenſione fortiùs dimicatum eſt? Ubi terra Martyrum ſanguine feracior? Sed iſta, inquies, ad commendationem Armeniæ linguæ quid præſtant? Hoc ſanè, quòd, ut ipſa nos experientia, uſuſque docet, gentem illam, quam præ cæteris gentibus videmus eximiis clarere virtutibus, illius quoque linguam, præ cæteris aliarum nationum linguis multiplici laude præſtare neceſſe ſit.

Secundum eſt, Armeniæ linguæ Antiquitas, quam, renato, poſt diluvium mundo coævam eſſe, non temerè dixerim. Poſtquam enim Noemus, ſepultum aquis orbem velut è tumulo excitavit, quam ille primùm in terram exſcenſionem ex Arca fecit? Certè in Armeniam. Nepotes illius, quanquam à principio, Hebraico omnes idiomate utebantur, quod in eos à communi omnium parente Noemo tranſmiſſum fuerat; tamen ubi, in inſana illa Babylonicæ Turris ſubſtructione facta eſt linguarum confuſio, prodiit illico, præcipua inter cæteras lingua Armenia, auctore & parente Haico, qui ſecundus à Belo, Turris ædificationi præfuerat. Hic à Noemo quintus, Japheti abnepos, Thorgomi filius, primus Armeniorum Rex, cum è campo Sennaar, ampliſſimâ comitante familiâ in Armeniam veniſſet, eam incoluit, propriamque linguam, per vaſtiſſimas illas regiones latè diffudit, ſubditoſque ſibi populos, nomine ſuo, Հայք Hayk, nuncupavit, quo etiam nomine hodie Armenii appellantur. Multo tamen tempore, propriis characteribus carebat lingua Armenia, & Perſicis,

Græ-

Græciſve litteris utebatur uſque ad Seculum quintum, cum Doctor quidam, præcipuæ inter Armenios, probitatis & doctrinæ, Meſrobus nomine, Armenios characteres tandem invenit. Interim florebat magis ac magis Haykana lingua, una, indiviſa, toti communis Armeniæ, nativamque, jam inde ab Hayko, ſervabat integritatem. Verùm ubi, circa initia ſexti ſæculi, Arſacidarum regum defecit in Armenia genus, & continuis, Perſarum, Græcorum, Turcarum, Saracenorum, Tartarorum populationibus cœperunt miſceri omnia, atque perturbari; è genuino illo ſermone Armenio, quaſi diverſi, ab eadem radice ſurculi pullularunt aliæ atque aliæ in Armenia dialecti, quæ hodie Vulgaris lingua dicitur. Antiqua tamen illa Haykana lingua quæ nativa eſt, & ut aiunt, Litteralis Armenia in tantis rerum perturbationibus integra manſit, pura, incorrupta, beneficio maximè plurimorum & graviſſimorum auctorum, tum veterum, tum etiam recentium, qui in doctiſſimis lucubrationibus ſuis, illam, ad nos uſque, illibatam tranſmiſere.

Tertium decus linguæ alicujus eſt ejuſdem Opulentia, Quàm locuples ſit Armenium idioma, facilè intelliget, qui voluerit hoc Vocabularium evolvere. Mirabitur infinitam verborum copiam, varietatemque tantam, ut quod Latini unâ vix enuntiant voce, illud plurimis ſynonymis vocibus efferre pronum ſit homini in Armenia lingua bene verſato. Hanc autem verborum ſylvam miraberis, in iis præſertim, quæ Morales, Phyſicas, Aſceticas, Theologicas, Mathematicaſque diſciplinas ſpectant; unde evidenti ſanè argumento convincitur abundaſſe olim Armeniam doctiſſimis, ſapientiſſimiſque viris, qui in variis illis ſcribendi generibus excellerent; quorum tamen pleraque opera, invidiâ temporum, in frequentiſſimis illis Armeniæ populationibus miſerabiliter exciderunt. Hoc deinde Haykanæ linguæ proprium eſt, & ſingulare, quòd vocum copiam illam, de ſuo totam habet, nihil de alieno. Omnes fere Europæ populos videmus, propriarum linguarum immenſæ molis Vocabularia texere; è quibus ea ſi detraxeris, quæ à peregrinis linguis mutuati ſunt, ingentem illum acervum continuò videbis ruere, & in minimam molem redigi. Locupletem illum minimè dixerim, qui, quod habet, illud adſciſcit aliunde: Hæc eſt, Armeniæ linguæ præcipua laus, quod aliam linguam Matrem neſcit, unde traxerit originem.

Quartum eſt, Armeniæ linguæ venuſtas, lepor, facundia ſingularis. Præter ſuaviſſimam phraſium conformationem, elegantiſſimumque dicendi genus, in quo, Armenia lingua magnam habet cum Græca affinitatem, duo ſunt quæ facundiam illius maximè commendant. Primum eſt, compoſitarum vocum copia, eaſque ex primigeniis vocibus componendi expedita facilitas; unde ſermoni adſciſcitur vis elegantiaque non vulgaris. Inde fit, ut quod longo nos enuntiamus verborum circuitu, unicâ id Armenii voce ſtatim efferant. V. G. Effuſum in voluptates hominem, curandoque corpori deditum, unâ voce dicunt, մարմնաբաշտ, marmnabachd; à vocibus, մարմին, marmin, corpus; & պաշտել, bachdiel, colere. Rem è cælo ad nos delapſam, երկնաւաղ, iergnarrak; à vocibus, երկին, ierghin, cælum; & առաքել, arrakiel, mittere. Inſectatorem eorum qui religioſum profanis ſimulacris cultum adhibent, գռապաշտահալած, grabachdahaladz, à vocibus, գուռ, gour, ſimulacrum; պաշտել, bachdiel, colere; & հալածել, haladziel, inſectari. Ejuſmodi vocibus, mirum quantùm abundet Armenium idioma. Alterum quod ad elegantiam Armeniæ linguæ magnopere confert, eſt mirabilis quædam, ſymbolica poteſtas & ſignificantia plurimarum vocum, quæ ipſam rerum indolem naturamque aptiſſimè exprimunt. V. G. Mundus, Armenicè dicitur, աշխարհ, achharh; à verbo, աշխարհել, achhariel, gemere; hic nempe mundus, gemituum, ærumnarumque locus eſt. Terra, ſeu orbis Terraqueus, dicitur, երկիր, ierghir; quaſi, երկու իր, iergou ir, id eſt duæ res; à vocibus, երկու, iergou, duo; & իր, ir, res; duabus enim ex rebus conſtat terrarum orbis, Terra ſcilicet, & Mari. Deum exprimunt voce, է, è, quæ ſignificat Ens; eſt nempe Deus Ens à ſe, cæterorumque entium artifex & effector. Animal vocant, անասուն, anaſoun: à particula negativa, ան, an; & à verbo, ասել, aſiel, loqui; quaſi dicas, non loquens. Aſparagus dicitur, ծնեբեհ, dzniepiegh; à vocibus, ծին, dzin, natus; & բեհել, pieghiel, ſcindere, frangere; quia aſparagus, ab ipſo ortu, vix natus reſcinditur. Filium dicunt, որդի, ouerti; ab articulo, որ, ouer, qui; & verbo, դիել, tyiel, fugere: quaſi dicas, qui fugit matris ubera. Invidia dicitur,

նա-

նախանձ, nahantz; à vocibus, նախ, priùs, & անձն, antzn, perſona; quia invidus primùm quæ ſua ſunt, quærit. Ovum dicitur, հաւկիթ, hawghit; à vocibus, հաւ, haw, avis, gallina; & կիթ, ghit, quod frugum perceptionem ſonat, Ova quippe, gallinarum, aviumque quædam quaſi fruges ſunt. Omitto alia ejuſmodi infinita vocabula, quæ nuda licet, & ſolitaria, rei quam appellant, indolem, naturamque menti ſubjiciunt.

Quintum ornamentum eſt Utilitas. Magnam meretut laudem lingua Armenia, quòd elegans eſt, at quanto majorem, quod utiliſſima. Memoranda illa rerum eventa, quæ jam inde ab orbe condito, ad nos uſque tranſmiſſa ſunt, pleraque, aut in ipſa Armenia, aut in vicinis Armeniæ regionibus contigere. Inde fit ut homini antiquitatis ſtudioſo, ad perfectam hiſtoriæ utriuſque, ſacræ ſcilicet & profanæ notitiam, maximam lucem afferat librorum Armeniorum lectio. Quod ſi apud Præcones Evangelii, (ad quos imprimis meus hic ſermo, laborque ſpectat) ſi inquam, apud Evangelii Præcones, ea præ cæteris lingua utilis habenda eſt, cujus operâ, pluribus in locis poſſunt adhibere animabus ſalutarem culturam, & beatam ſerere æternitatem; quæ lingua Haikanâ utilior, quâ inſtructus Evangelii præco, paratam excipiendo Divini Verbi ſemini terram invenit, non ſolùm in vaſtiſſimis illis Armeniæ utriuſque regionibus, ſed in omnibus fere orbis univerſi plagis. Quam enim te hodie vertes in partem, quæ regna, quas provincias & civitates luſtrabis, ubi non reperias frequentes Armenios, quorum animis poſſis, ſi Armenicè calles, mandare æternitatis ſemina, uberrimamque inde percipere meſſem animarum.

Sed hæc ad laudem Haikanæ linguæ ſtrictim attigiſſe ſufficiat; ſubjungo non nulla, de quibus haud parvi intereſt ſtudioſum Lectorem admoneri.

Primum eſt, ut in ipſo, Armeniæ linguæ addiſcendæ principio, eorum auctorum lectioni incumbat, qui priores ſcripſerunt Armenicè: in illis enim, & verborum delectus accuratior, & vocum conſonantia ſuavior; & ſtilus, ſeu ratio ſcribendi, purior. Quò, ad fontem propiùs accedis, eo puriores hauries, ac magis illimes aquas. Աստուածաշունչ præſertim, ſeu Sacra Biblia: Տայսմաւուրք, ſeu Menologium: Խաւսդիրք, id eſt Breviarium: Մաշտոց, id eſt Rituale: Շարակնոց, ſive Hymnorum librum: Ներսէս Լլայեցւոյ Ցմ որդի, Nierſis Glaienſis librum, cui nomen, JESUS Filius: Ներսէս Խոռենացւոյ պատմութիւն, Nierſis Chorenenſis hiſtoriam, alios que ejuſmodi ſcriptorum antiquorum libros ſecurus evolves, & inoffenſo decurres pede. At cave multus ſis in legendis recentioribus pleriſque, quos Վարդապետս, Vartabied, id eſt, Doctores vocant. Hi vix ullum, proprio marte opus excudunt; toti fere in eo ſunt, ut Latinè ſcripta interpretentur Armenicè. Cum autem parum ſint in Latina lingua verſati, turpiter perſæpè hallucinantur, & in varios errores impingunt, qui lectoribus riſum ſimul movent, & ſtomachum. Te ipſum judicem appello.

Interpres Prologi Galeati, quem, ad finem Bibliorum adjunctum habemus ex Hieronymo, ubi latinè legitur, ſe doctos arbitrantur, ſi aliis detrahant; vocem, detrahere, ſeu calumniari, չարախօսել, intellexit, quaſi extrahere, educere ex aliquo loco, & interpretatus eſt, արտաքարշել. Pag. 746. colum. 2.

Idem in epiſtola Hieronymi ad Paulinum, ubi in Joel Propheta dicitur effuſum iri Spiritum Sanctum; vocem illam, iri, credidit eſſe Iridem, ſeu arcum cœleſtem ծիածան, & vertit հեղումն ծիածանաւ, id eſt, effuſio per Iridem. Pag. 751. col. 1.

Idem, quod ait Hieronymus in Amos Prophetam, ruborum mora diſtringens. Vocem illam, mora, quæ mori arbuſculæ fructus ſunt, interpretatus eſt, moram, ſeu dilationem; & Ruborum, à voce rubus, intellexit, roborum, à voce robur, & vertit, հզօրաց յապաղմունս, quaſi, robuſtorum dilationem. Pag. 751. col. 1.

Ibidem, hæc verba Hieronymi, Quis dignè exprimat ſcelera Damaſci, perperam interpretatus, vocem exprimere, narrare, պատմել, intellexit quaſi ſuccum alicujus rei premendo elicere, & poſuit քամել.

Idem, in præfatione Hieronymi in Evangeliſtas, ad Damaſum Papam; ubi auctor habet, â Librariis, ի գրչաց, quaſi Librarius eſſet à voce libra, trutinâ: vertit կշռողաց. Pagina 755. colum. 2.

Ibidem, quod Hieronymus ait, paucorum hominum aſſerit perverſa contentio, vocem, aſſe-

asſerere ſeu affirmare ասողասանել, սիրել, ſumpſit pro voce ſerere, ſeminare, & ſcripſit առանէրմանի. Pag. 755. colum. 2.

Idem, in ſua interpretatione Eccleſiaſtæ, cap. 1. ver. 18. ubi textus habet, in multa ſapientia, multa indignatio; vocem illam, indignatio, ira; quam debuerat interpretari, արտհառութիւն, quaſi eſſet ab adjectivo, Indignus, vertit անապիտանութիւն.

Item Eccl. c. 31. v. 24. ubi Latinè legitur, Somnus ſanitatis in homine parco; vocem illam, parco, quæ eſt ablativus adiectivi, parcus, պղատա, credidit eſſe præſens indicativi verbi parcere, condonare; & vertit ի մարդոջ խնայեմ, id eſt, in homine condono.

Idem, in indice Biblico, in voce Primogenitus անդրանիկ, ubi legitur in Latino, primogenitorum jura, երդառունք անդրանկաց; quaſi, Jura, eſſet à verbo juro, vertit, անդրանկաց երդումն, id eſt, primogenitorum juramentum. Ejuſdem interpretis, quamquam maximi apud Armenios nominis, plurima ejuſmodi menda reperies in iis quæ ex Latino, interpretatus eſt Armenicè.

Sic Interpres Libri, cui titulus Manuductio ad Cælum: ubi Latinum habet, Fornices, հաւարք; intellexit fornaces, & poſuit հնոցք. Pag. 64.

Idem, pag. 101. ubi Latinè ſcribitur, quatuor anni tempeſtates. Ք. եղանակք տարւոյն, credidit, vocem tempeſtates, ſignificare, procellas, & vertit, մրրիկ տարւոյն.

Idem, pag. 273. ubi Auctor habet, ſi non paviſti pauperem, occidiſti: եթէ ոչ կերակրեցեր զաղքատն, սպաներ; putavit vocem, paviſti, eſſe â verbo, pavere, երկնչիլ, & vertit, եթէ ոչ երկեար, սպաներ. Cæteros omitto, ne nimius ſim in nugis. Studioſos igitur linguæ Armeniæ, in legendis ejuſmodi vitioſis interpretibus, velim eſſe parciſſimos; ne iis erroribus recentes imbuantur, quos deinde vix poſſint deponere.

Secundum. Quoniam ego hoc mihi in opere iſto propoſui, non ut Armenii Latinam linguam addiſcerent, ſed potiùs Latini, Armeniam; multa admiſcui Latina vocabula, barbara, peregrina, & quæ Latium non agnoſceret ſua. Cum enim illa ad Religionem plerumque, moreſque ſpectent, omitti omnino non poterant, ſine magno, præconum Evangelii detrimento. Talia ſunt, v. g. Trinitas; Incarnatio; Tranſſubſtantiatio; Realitas; Hypoſtaſis; Purgatorium; Baptiſmus; Excommunicatio; Apoſtolus; Triſagium; Apoſtata; aliaque ejuſmodi bene multa, quæ viris Apoſtolicis, ad exequenda officii ſui munera, præcipuæ neceſſitatis ſunt.

Tertium. Cogitavi etiam Vocabulario nihil eſſe faſtidioſius, ſi meram contineat vocum ſeriem. Quamobrem voces non ſolùm nudas diſpoſui ordine alphabetico, ſed in quoſcumque ſenſus inflecti poterant, exemplis explicavi. Multa etiam Theologica, Phyſica, Morali, Mathematica, Geographica, Hiſtorica, Chronologica huic operi, quaſi inſulſo cibo quemdam veluti ſalem aſperſi. Quin & in fine operis, Chronologicam adjeci, Armeniæ utriuſque Tabulam Latino-Armeniam, ut ex compoſitione unius linguæ cum altera, melius noſceretur vera Armeniæ linguæ, genuinaque conſtructio.

Quartum. Interdum vocem eandem alio atque alio modo ſcripſi, & quidem de induſtria, v. g. ցանկալ & ցանկանալ deſiderare: չոգիլ, & չոքիլ, & չոքալ abire: հաւատիլ & հաւատիլ, exiſtimare: առաջ, & յառաջ, priùs: վաղվաղ, & վախճան, finis, & ſimilia; hæc enim in diverſis auctoribus, utroque modo ſcripta reperies.

Cæterùm, ſi quid in opere iſto peccatum à Typographis deprehendes, ignoſce: & cogita, quòd in hujuſmodi Libris, ſi de mendis agitur, valet tritum illud Poetæ, Optimus ille eſt, qui minimis urgetur. Vale; & ex improbo multorum annorum labore, quantulumcumque fructum gratus decerpe.

AP-

APPROBATIO.

MICHAEL ANGELUS TAMBURINUS
Præpositus Generalis Societatis Jesu.

CUM Librum, cui titulus est, Dictionarium novum Latino-Armenium à P. Jacobo Villotte nostræ Societatis Sacerdote conscriptum, nobis constet à Sacra Congregatione de Propaganda Fide, approbatum fuisse; facultatem facimus, ut typis mandetur, si jis, ad quos pertinet, ita videbitur. Cujus rei gratia, has litteras, manu nostra subscriptas, & sigillo nostro munitas dedimus:

Romæ 18. Aprilis 1711.

Michael Angelus Tamburinus

Imprimatur.
Si videbitur Reverendiss. Patri Magistro Sacri Palatii Apostolici.
Dominicus de Zaulis Episcopus Theodosiæ Vicesgerens.

Imprimatur.
Frater Joannes Baptista Carus Magister & Socius Reverendiss.
Patris Paulini Bernardini Sacri Apostol. Palatii Mag. Ord. Præd.

INTRODUCTIO
AD
LINGUAM ARMEMIAM
De Alphabeto Armeniorum.

ARMENIORUM Lingua, propriis nativisque litteris diù caruit usque ad annum circiter 450. Quo tempore, Doctor quidam, probitate ac doctrinâ inter Armenios præcipuus, nomine Mesropus, Armenias, Georgianasque litteras invenit; exceptis litteris duabus F. & O. quas non ita pridem Armenii à Latinis mutuati, in suum Alphabetum immisere; cùm anteà litteram ֆ. quæ nostro P. respondet, vice lirteræ F. haberent; & ևՕ, quod sonat, au, Litteræ O. munere fungeretur.

Continet Alphabetum Armenium litteras 39. quarum, pro triplici modo scribendi, triplex est figura. Aliæ dicuntur գլխագիր, id est, majusculæ seu initiales. Aliæ բոլորագիր, id est orbiculares. Aliæ denique նոտրագիր, quas vulgò currentes appellamus. Majusculæ & Orbiculares in librorum impressione locum habent. Currentibus autem utuntur ferè in manu scriptis. Majuscularum. & Orbicularium figuram, nomen, potestatem, & numerum, tabula sequens indicabit.

Majusculæ.	Orbiculares.	Nomen.	Nomen.	Potestas.	Numerus.
Ա	ա	այբ	aip	a	1
Բ	բ	բեն	pien	p	2
Գ	գ	գիմ	kim	k	3
Դ	դ	դա	ta	t	4
Ե	ե	եչ	yetch	ye	5
Զ	զ	զա	za	z	6
Է	է	է	è	è	7
Ը	ը	ըդ	yêt	ê	8
Թ	թ	թո	thouè	th	9
Ժ	ժ	ժէ	gè	g	10
Ի	ի	իւնի	ini	i	20
Լ	լ	լիւն	lioun	l	30
Խ	խ	խէ	hë	h	40
Ծ	ծ	ծա	dza	dz	50
Կ	կ	կեն	ghien	gh	60

Majuſculæ.	Orbiculares.	Nomen.	Nomen.	Poteſtas.	Numerus.
Հ	հ	հո	houè	h	70
Ձ	ձ	ձա	tza	tz	80
Ղ	ղ	ղադ	ghad	gh	90
Ճ	ճ	ճէ	dgè	dg	100
Մ	մ	մին	mien	m	200
Յ	յ	յի	hi	i	300
Ն	ն	նու	nouè	n	400
Շ	շ	շա	cha	ch	500
Ո	ո	ո	ouè	ouè	600
Չ	չ	չա	tcha	rch	700
Պ	պ	պէ	bè	b	800
Ջ	ջ	ջէ	dchè	dch	900
Ռ	ռ	ռա	ՙra	ՙr ceurr	1000
Ս	ս	սէ	ſè	s	2000
Վ	վ	վեւ	view	v	3000
Տ	տ	տիւն	dioun	d	4000
Ր	ր	րէ	rè	r	5000
Ց	ց	ցո	tſouè	ts	6000
ՒՒ	ւ	յիւն	hioun	ou	7000
Փ	փ	փիւր	ՙpiour	ՙp	8000
Ք	ք	քէ	ՙkè	ՙk	9000
Եւ	և	եւ	yew	yew	
Օ	օ	օ	o	o	
Ֆ	ֆ	ֆէ	fè	f	

Et quoniam tota ferè ad legendum Armenicè difficultas in eo poſita eſt, ut litterarum poteſtatem accuratè quis noverit, fuſiùs illa & clariùs in ſubjecta tabula explicabitur.

ա. a. ubique eundem ſonum habet, ut a latinum: v. g. արդար artar, juſtus.

բ. p. ubique ſonat ut p dulciùs prolatum, & aliquantulùm accedit ad b latinum: v. g. բիմ piem, altare.

գ. k. ſonat ubique ut k dulcius: v. g. գազան kazan: fera: գին kin, pretium.

դ. t. ubique ſonat ut t mitius, & quandoque accedit ad d latinum: v. g. դադարիլ tataril, quieſcere: դէմ tem, facies.

ե. yè. junctum conſonanti ſonat ut, yè: v. g. ելք yelkՙ, exitus: լեզու lyezou, lingua. At junctum litteræ ա, vel օ, ſonat ut, i: v. g. լեառն liarrn, mons: սիրեալ ſirial, amatus: եօթն yothn, ſeptem.

զ. z. ubique ſonat ut z latinum: v. g. զազիր zazir, impurus: զէն zen, arma.

է. è. ubique ſonat ut è apertum: v. g. էգ ek, femina: վէր ver, plaga.

ը. ê. ſonat ut ê mutum gallicum, in voce, cheval: v. g. ընդ ênt, cùm: ըստ êſd, ſecundùm: & poteſt ſuprimi in medio dictionis, v. g. խընդրել, vel խնդրել hentriel, petere.

թ. th. ſonat ubique ut ՙt fortiùs prolatum: v. g. թիւ thiw, numerus: թիւփ thièp, furfur.

ժ. g. ſonat ut g latinum ante e, vel i aut ſonat ut j conſonans: v. g. ժիր gir, ſanus: ժամ jam, hora.

ի. i. ubique ſonat ut i vocalis: v. g. գինի kini, vinum.

լ. l. ubique ſonat ut l: v. g. լալ lal, flere.

խ. h. littera gutturalis: profertur, intimam linguæ partem gutturi allidendo cum aſpiratione: v. g. խուլ houl, ſurdus: խաղտախ hartah, doloſus.

ծ. dz. littera ſibilans: profertur ut z italicum: v. g. ծիծ dzidz, mamma: ծեր dzier, ſenex.

կ. gh. ſonat ubique ut k, vel ut g latinum ante a, o, u: v. g. կամք ghamk voluntas: կին ghin, mulier.

հ. h. cum aſpiratione profertur ut h latinum in voce, Heros: v. g. համ ham, guſtus: հին hin, vetus: անհամ anhad, atomus.

ձ. tz. littera ſibilans: in pronuntiatione pa-

parum differt â littera ծ. v. g. ձաղ tzak, pullus : ձև tziew, modus.

ղ. gh. littera gutturalis : profertur intimam linguæ partem allidendo gutturi paulò fortiùs quàm in littera խ. ut in Hiſpanico, muger, mulier : v. g. լեղի lyeghi, fel : ղօղել ghoghiel, abſcondere.

ճ. dg. littera ſibilans : ſonat ut g italicum ante vocales e i : v. g. ճանճ djandj, aut dgandg, muſca : խարճել hardjiel, vel hardgiel, expendere.

մ. m. ubique ſonat ut m latinum : v. g. մաղ maz, pilus, մեղ mez, urina : մին min, unus : մոմ mouèm, cera.

յ. i. ſuppreſſum : initio dictionis nullum habet ſonum, ſed vix leviter aſpiratur, ut h mollius : v. g. յիշել hichiel, meminiſſe : յիսուս hiſous, Jeſus : ſi ſit in fine dictionis penitùs reticetur : v. g. ծառայ dzarrà, ſervus քայ pà, verbum : in medio autem dictionis ſonat ut i mitius per modum dyphtongi ; v. g. հայր hair, pater : այլ ail, alius : կոյս gouis, virgo.

ն. n. ubique ſonat ut n latinum : v. g. նանիր nanir, futilis : ոծն don, feſtum : քան pan, verbum : & nota quòd ն apud Armenios numquam eſt mutum, ſed ſemper integrum profertur, ut in his vocibus latinis, gluten, forſan, quin &c.

շ. ch. ſonat ut ch gallicum ante vocalem : v. g. շապաթ chapath, hebdomada : շուն choun, canis : նիշ nich, ſignum.

ո. ouè. ſonat ut ouè gallicum : v. g. նոր nouer, novus : ոսկի oueſghi, aurum. ſi poſt ո ſequatur littera վ aut ղ communiter profertur ut, o : v. g. ով ow, quis ? սիրողի ſiroghi, amantis : ſi poſt ո ſequatur littera ւ profertur ut ou gallicum : v. g. երկու yergou, duo : & quando poſt illud ու ſequitur vocalis, ու profertur ut v conſonans, ceu ut վ v.g. հարուածծ harvadz, plaga : նուէր nver, donum.

չ. tch. littera ſibilans : ſonat ut c italicum ante i : v. g. չար tchar, malus : աչ atch, oculus.

պ. b. ſonat ut b latinum : quandoque tamen pronuntiatur ut p : v. g. պատարագ badarak, miſſa : պապ bab, avus : պորտ bouerd quaſi pouert, umbilicus.

ջ. dch. littera ſibilans : vix differt in pronuntiatione à littera ճ : v. g. ջուր dchour, aqua : առաջ arradch, priùs.

ռ. 'r. ceu rr duplex & tremulum : v. g. ռաբբի rappi, rabbi, quòd eſt magiſter : անտառ andar, ſylva : երաշ yerral, ebullire.

ս. s. ſonat ubique ut s latinum in voce, Sol : v. g. սերմ ſierm, ſemen : սիւն ſioun, columna, սիսան amis, menſis.

վ. ſonat ut v conſonans : v. g. վահան vahan, clypeus : անվերջ anvierdch, ſine fine.

տ. d. ſonat ut d : v. g. մարտիլ mardil, pugnare : տատասկ dadaſg, tribulus : ſæpe tamen pronuntiatur ut t, præſertim initio & in fine vocum : v. g. տալ dal, quaſi tal, dare : տուն doun quaſi toun, domus.

ր. r. ſonat ut r dulciùs prolatum : v. g. րոպէ rouebè, quadrans : արարիչ araritch, conditor.

ց. ts. littera ſibilans : ſonat ut ts : v. g. ցուցանել tſoutſaniel oſtendere : վեց viets, ſex.

ւ. ou. ſi eſt in fine dictionis, aut inter duas vocales, ſonat ut v conſonans : v. g. հաւիւ haziw, vix : թիւ thiw, numerus : աւարտ avard, finis : ſi autem occurrit inter vocalem & conſonantem, ſonat ut ու ou : v. g. հարիւր hariour, centum : նիւթ niouth, materia : aliquando reticetur, ut in obliquis caſibus nominum quorum nominativus eſt in ի : v. g. հոգի houèki, anima, in gen. հոգւոյ quaſi հոգոյ houekouè, animæ.

փ. p. ſonat ut p fortiùs prolatum : v. g. փառք park, gloria : ամփոփել ampouepiel, colligere.

ք. k. ſonat ut k fortiùs prolatum : v. g. քայլ kail, paſſus : քէն ken, odium.

և. yew. componitur ex litteris ե & ւ & ſonat ut yew : v. g. անձրեւ antzriew, pluvia, եւ yew, &.

օ. o. ubique ſonat ut o : v. g. օդ od, aura : կրօն gron, religio.

ֆ. f. ſonat vbique ut f : v. g. ֆռանկ frangh, Europæus.

De Abbreviatione ceu Compendio.

Quoniam Armeniis in ſcribendo familiare eſt uti Compendio, quod ducta ſuper abbreviatam ſyllabam nota deſignat, operæ pretium erit ea ſaltem noſſe compendia, quæ in libris paſſim occurrunt.

աՍ, աստուած : Deus.

աՅ, աստուծոյ : Dei, Deo.

աՁ, աստուծով : Dei operâ.

Յս, յիսուս : Jeſus,

Յի, յիսուսի : Jeſu.

Ցէ, յեսուէ : Jeſu in abl.
Ցեւ, յեսուեւ : per Jeſum .
Քս, քրիստոս : Chriſtus .
Քսի, քրիստոսի : Chriſti, to .
Քսէ, քրիստոսէ : Chriſto in abl.
Քսեւ, քրիստոսեւ : per Chriſtum .
Տէր, տէր : Dominus .
Տեառն, տեառն : Domini, no .
Տեառնէ, տեառնէ : Domino in abl.
Տեառնբ, տէրամբ : per Dominum .
Սբ, սուրբ : Sanctus .
Ամն, ամենայն : omnis .
Ամեաց, ամենայնի : omnis in genit.
Յամէ, յամենայնէ : ab omni .
Ամեւ, ամենայնեւ : cum omni .
Երկրդ, երկրորդ : ſecundus .
Երրդ, երրորդ : tertius &c.
Դարձեալ : iterum .
Զի, այսինքն : ſcilicet .
Որպէս : ſicut .
Պս, պէս : v. g. Նոյնպս : ſic &c.
Վս, վասն : pro .
Վրայ : ſuprà .
Իսրայէլ : Iſrael : gen. լի, իսրայէլ լի : iſraelis .
Նր, նորա : illius .
Նմ, նմաւ : per illum .
Նք, նոքա : illi .
Նց, նոցա : illis, illorum .
Նցէ, նոցանէ : illis in abl.
Զնս, զնոսա : illos .
Երս, Երուսաղէմ : Jeruſalem .
Կաթուղիկոս : nomen Patriarchæ Armeniorum .

Nomina in եան ſic abbreviantur .

Բնութի, բնութիւն : natura .
Բնութք, բնութեան : naturæ .
Բնութէ, բնութեանէ : natura in abl.
Բնութբ, բնութեամբ : cum natura :
Բնութիք, բնութիւնք : naturæ in plur.
Բնութց, բնութեանց, naturarum, ris .
Բնութբք, բնութեամբք . cum naturis .

Abbreviantur etiam nomina, detractione vocalium, præſertim vocalis, ա. cujus vice ſuperponitur nota " v. g. ճ"կ"ա ճակատ, frons : vel loco vocalis ա. ponitur ւ. v. g. հրամն, հրամանն præceptum,

DE DECLINATIONIBUS NOMINUM .

Quoniam plures extant Armenii idiomatis Grammaticæ, à peritis auctoribus fuſè, accuratèque conſcriptæ ; ſatis ad propoſitum meum ſuperque fore credidi, ſi cæteris Grammaticæ præceptis, difficultatibuſque prætermiſſis, aliquid duntaxat de nominum declinationibus, conjugationibuſque verborum ſtrictim delibarem .

Declinationes nominum ſunt decem ; Numeri, ut apud nos, duo ; Caſus decem, quorum priores ſex, cùm noſtris ſunt & nomine & ordine communes : poſtremos quatuor quaſi proprios ſibi vindicat Armenium idioma .

Nominativus .	Ազգանուն .
Genitivus .	Հոգնակի .
Dativus .	Տրական .
Accuſativus .	Հայցական .
Vocativus .	Կոչական .
Ablativus .	Հարացական .
Narrativus .	Պատմական .
Inſtrumentalis .	Գործական .
Circumlativus .	Շրջայական .
Commorativus .	Հայցական .

Horum caſum hæ ſunt terminationes.

In Singulari .

Nominativus deſinit in quamlibet alphabeti litteram, præter, ե ը ո օ .

Genitivus, pro variis declinationibus exit in այ. ան. եան. ի. ոյ. ւոյ. ու. էդ. ր. ց. ut in declinationibus patebit .

Dativus eſt ſimilis genitivo, vel eſt ipſe nominativus, cui præfigitur præpoſitio, ի, ante conſonantem, vel յ, ante vocalem : aliquando etiam deſinit in ում.

Accuſativus præfigit nominativo litteram զ.

Vocativus eſt ſimilis nominativo .

Ablativus in pleriſque declinationibus deſinit in է. in quibuſdam aliis ſimilis eſt genitivo .

Narrativus præfigit ablativo litteram զ.

Inſtramentalis deſinit in աւ. իւ. ովք. ու. բ.

Circumlativus præfigit inſtrumentali litteram զ.

Commorativus præfigit nominativo litteram ի. vel յ. ut dictum eſt in dativo .

In Plurali .

Nomin. addit litteram ք. in fine nominativi ſingularis .

Genit. addit genitivo ſingulari litteram ց.

Dativ. ſimilis eſt genitivo ; aut præpoſitionem ի. vel յ. præfigit nominativo plurali, mutando ք. finale in ս.

Accuſat. ſimilis eſt nominativo, mutato ք. finali, in ս.

Vocat. eſt ſimilis nominativo .

Ablat.

Ablat. eſt ſimilis dativo.

Narrativ. præfigit ablativo litteram զ.

Inſtrum. addit litteram ք. in fine inſtrumentalis ſingularis.

Circumla. præfigit inſtrumentali litteram զ.

Commorat. eſt ſimilis accuſativo rejectâ initiali litterâ զ. & ejus loco, aſſumptâ præpoſitione ի vel յ. ſed veniamus ad exempla.

Prima Declinatio.

Eſt nominum quorum genit. exit in այ: inſtrumentalis in աւ: & caret plural: exemp.

Nom.	Ադամ: Adamus.
Genit.	Ադամայ: Adami.
Dat.	Ադամայ, յԱդամ: Adamo.
Acc.	զԱդամ: Adamum.
Voc.	ով Ադամ: ò Adame.
Abl.	յԱդամայ: ab Adamo.
Narr.	զԱդամայ. de Adamo.
Inſtru.	Ադամաւք. per Adamum.
Circuml.	զԱդամաւ: circà Adam.
Commor.	յԱդամ. in Adamo.

Sic declinantur pauca nomina propria, v.g. Բառնաբաս Barnabas: genit. Բառնաբայ: Յոբ Job: Յակոբ Jacobus &c.

Secunda Declinatio.

Eſt nominum quorum genit. eſt in ան: inſtrumentalis in անք: nominativus plur. in ունք: exemp.

Singular. Հեզակի.

Nom.	Հիմն: fundamentum.
Gen.	Հիմնան.
Dat.	Հիմնան, ի Հիմն.
Acc.	զՀիմն.
Voc.	ով Հիմն.
Abl.	ի Հիմնանէ.
Narr.	ղ Հիմնանէ.
Inſtr.	Հիմնամբ.
Circuml.	զՀիմնամբ.
Comm.	ի Հիմն: ի Հիմնան.

Plural. Յոքնակի.

Nom.	Հիմունք: fundamenta.
Gen.	Հիմանց.
Dat.	Հիմանց: ի Հիմունս.
Acc.	զՀիմունս.
Voc.	ով Հիմունք.
Abl.	ի Հիմանց.
Narr.	զՀիմանց.
Inſtr.	Հիմամբք.
Circum.	զՀիմամբք.
Comm.	ի Հիմունս.

Sic declinantur quæ deſinunt in ութիւն, v. g. սպանութիւն occiſio: genit. սպանութեան: &c.

In ն, poſt conſonantem: v. g. Ձուկն piſcis: gen. Ձկան: ſic աչն oculus: մանուկն puer: մուկն mus: սկիզբն principium: շրթունն labium &c.

In ունն, ut շունն canis: gen. շան: տունն domus: Անունն nomen: գարունն ver: gen. գարնան &c.

In hac, & ſequentibus declinationibus, excipiuntur nomina non nulla, quæ addiſces uſu ipſo, meliùs quâm præceptis.

Tertia Declinatio.

Eſt nominum quorum genitivus exit in հան: inſtrumentalis in համբ: exem.

Nom.	բնութի: natura.
Gen.	բնութե.
Dat.	բնութե: ի բնութի.
Acc.	զբնութի.
Abl.	ի բնութե.
Inſt.	բնութբ.

Omittentur deinceps, vocativus, narrativus, circumlativus, & commorativus: quippè qui ex aliis caſibus poſſunt facilè erui.

Plural.

Nom.	բնութիք: naturæ.
Gen.	բնութեց.
Dat.	բնութեց: ի բնութիս.
Acc.	զբնութիս.
Abl.	ի բնութեց.
Inſtr.	բնութբք.

Similiter declinabis deſinentia .... in ութն: v. g. բարութի bonitas, & alia infinita.

In ումն, vel ոմն: v.g. գալուստ adventus: gen. գալստեան: Հանգիստ quies, gen. հանգստեան &c.

In ունդ: v. g. Ծնունդ nativitas: gen. Ծննդեան: ſic մնունդ educatio: սերունդ propago: &c. quæ tamen in genit. plurali habent ոց, non հանց: & in inſtrumen. plurali ովք, non համբք: ut in ſexta declinatione.

In ուրդ: ut ժողովուրդ populus, gen. ժողովրդեան: խորհուրդ cogitatio, ſacramentum &c. quæ in plurali ſimiliter ſequuntur ſextam declinationem.

Quarta Declinatio.

Eſt nominum, quorum genitivus deſinit in ի inſtrum. in իւ: exemp.

Singul.

Nom. բան: verbum, res, ratio.

Gen.

Gen.	բանի.
Dat.	բանի: ի բանս.
Acc.	զբանս.
Abl.	ի բանէ.
Inſtrum.	բանիւ.

Plural.

Nom.	բանք: verba.
Gen.	բանից.
Dat.	բանից: ի բանս.
Acc.	զբանս.
Abl.	ի բանից.
Inſt.	բանիւք.

Ad hanc declinationem pertinent quæ deſinunt .....

In այ: ut ծառայ ſeruus: gen. ծառայի: ſic աղայ puer: արքայ rex: վկայ teſtis &c.

In եայ: quorum genit. eſt in էի v. g. քրիստոնեայ Chriſtianus, genit. քրիստոնէի: &c.

In ոյն: v. g. ողջոյն ſalutatio: gen. ողջունի: ſic omnes comparativi: ut լաւագոյն melior, լաւագունի: &c.

In ոս: ut Պետրոս Petrus: gen. պետրոսի: &c.

Et alia bene multa diverſæ terminationis ut կրօն religio: սիրտ cor: հաց panis: աղ ſal: խաչ crux: է ens: մաղ cribrum &c.

Quinta Declinatio.

Eſt nominum quæ habent in genit. ի; at inſtrumen. exit in աւ: genitivus verò plural. in աց inſtrum. in օք exemp.

Singular.

Nom.	իշխան: Princeps.
Gen.	իշխանի.
Dat.	իշխանի: յիշխան.
Acc.	զիշխան.
Abl.	յիշխանէ.
Inſtr.	իշխանաւ.

Plural.

Nom.	իշխանք Principes.
Gen.	իշխանաց.
Dat.	իշխանաց: յիշխանս.
Acc.	զիշխանս.
Abl.	յիշխանաց.
Inſtr.	իշխանօք.

Similiter declinantur deſinentia .....

In ան: ut հրամանն præceptum: &c.

In ակ: ut օրինակ exemplum: &c.

In իչ: ut փրկիչ redemptor: &c.

In օղ: ut ստեղծօղ creator: &c.

In որ: ut մարմնաւոր corporeus: &c.

In ետ: վարդապետ doctor: &c.

In ած adjectivum: ut դթած pius: &c.

In ու: ut լեզու lingua: &c.

Et alia diverſarum terminationum, ut քաղաք civitas: ամ annus: փառք gloria: կամք voluntas &c.

Sexta Declinatio.

Nominum quorum genit. eſt in ոյ: inſtrum. in ովք: exemp.

Singular.

Nom.	մարմին corpus.
Gen.	մարմնոյ.
Dat.	մարմնոյ: ի մարմին.
Acc.	զմարմին.
Abl.	ի մարմնոյ.
Inſtr.	մարմնով.

Plural.

Nom.	մարմինք corpora.
Gen.	մարմնոց.
Dat.	մարմնոց: ի մարմինս.
Acc.	զմարմինս.
Abl.	ի մարմնոց.
Inſtr.	մարմնովք.

Sic declinantur quæ exeunt ..... In եալ: ut առաքեալ Apoſtolus: gen. առաքելոյ: & omnia participia in եալ: v. g. գովեալ laudatus &c.

In ային: ut մարդկային humanus: & ſimilia adjectiva, quæ in obliquis abjiciunt ի nominativi: v. g. մարդկայնոյ humani: &c.

In ած ſubſtantivum: v. g. Աստուած Deus: & alia variarum terminationum ut ձու ovum: սէր amor: բերան os: գլուխ caput: նիւթ materia: հուր ignis: պտուղ fructus: ջուր aqua, cujus plural. genitiv. meliùs habet ջուրց, quàm ջրոց &c.

Septima Declinatio.

Nominum deſinentium in ի: quorum genit. eſt in ւոյ: inſtr. in եաւ gen. plur. եաց inſtrum. եօք: Exemp.

Singular.

Nom.	Թշնամի inimicus.
Gen.	Թշնամւոյ.
Dat.	Թշնամւոյ: ի Թշնամի.
Acc.	զԹշնամի.
Abl.	ի Թշնամւոյ.
Inſtr.	Թշնամեաւ.

Plural.

Nom.	Թշնամիք inimici.
Gen.	Թշնամեաց.
Dat.	Թշնամեաց: ի Թշնամիս.

Acc.

Acc. զՇնահատիս.
Abl. ի Շնահատէ.
Inſtr. Շնահատիւք.

Nota quòd monoſillaba in ի: ut սի unus: ձի equus: լի plenus: դի cadaver, idolum: աի ætas: Ռի remus &c. habent in genit. ոյ: non ւոյ: & pertinent ad ſextam declin.

Nomina patria in ցի habent genit. ſingul. in ցւոյ & plur. ցւոց: inſtrum. ſingul. ցւով: plural. ցւովք: v. g. հռոմայեցի Romanus: &c. ſic հոգի anima meliùs facit in gen. plur. հոգւոց, quàm հոգեաց: & in inſtrumen. հոգւովք, quàm հոգիօք: idem dicendum de, որդի filius &c.

Octava Declinatio.

Eſt nominum quorum genit. exit in ու: inſtr. in ով: exemp.

Singular.

Nom. ծով mare.
Gen. ծովու.
Dat. ծովու: ի ծով.
Acc. զծով.
Abl. ի ծովէ.
Inſtr. ծովով.

Plural.

Nom. ծովք maria.
Gen. ծովուց.
Dat. ծովուց: ի ծովս.
Acc. զծովս.
Abl. ի ծովուց.
Inſtr. ծովովք.

Sic declinantur, առաւօտ mane: պահ jejunium: հաւ avis, gallina: նաւ navis: շաբաթ ſabbatum, hebdomada: առիւծ leo: նախանձ invidia: Ղուկաս Lucas: Թովմաս Thomas: Յակոբ Jacob: ժամ hora, melius habet in inſtrum. աւ, quam ով: մահ mors: gen. մահու, quod in reliquis caſibus pertinet ad ſecundam declin.

Մարիամ Maria: Աբրահամ Abrahamus, & alia pauca habent in genit. ու vel ոյ & pertinent ad primam declination.

Nona Declinatio.

Eſt nominum quæ deſinunt in ղ. poſt conſonantem, & habent in gen. ից in inſtrumen. իւք vel իւաւ: exemp.

Singul.

Nom. աստղ ſtella.
Gen. աստղի.
Dat. աստղի, յաստղ.
Acc. զաստղ.
Abl. յաստղէ.
Inſtr. աստղիւ & աստղաւ.

Plural.

Nom. աստղք.
Gen. աստղաց.
Dat. աստղաց: յաստղս.
Acc. զաստղս.
Abl. յաստղաց.
Inſtr. աստղիւք & աստղօք.

Sic declinantur արկղ arca: ոսպ gluten: ետղ locus, in compoſitione: v. g. բռնետղ manubrium: բանակետղ caſtrorum locus &c. & alia pauca.

Decima Declinatio.

Eſt nominum deſinentium in իւր, vel in ր poſt conſonantem, quorum genit. eſt in իր: inſtrum. in իրբ: exemp.

Singul.

Nom. աղբիւր fons.
Gen. աղբեր.
Dat. աղբեր: յաղբիւր.
Acc. զաղբիւր.
Abl. յաղբերէ.
Inſtr. աղբերբ: & աղբերաւ.

Plural.

Nom. աղբիւրք: աղբերք.
Gen. աղբերց & աղբերաց.
Dat. աղբերաց: յաղբիւրս.
Acc. զաղբիւրս.
Abl. յաղբերաց.
Inſtr. աղբերբք & աղբերօք.

Sic declinantur, եղջիւր cornu: աղդր femur: ալիւր farina: ուսուր filius: դուստր filia: առեր quaternio: սանր pecten: լեար libra &c. At սար lana, քաղցր dulcis: մեղր mel. ծաղր deriſio: մանր minutus: փոքր parvus: ծանր gravis: meliùs habent in genitivo ու: & ſequuntur octavam declinat.

Sunt præterea nomina irregularia bene multa; pro quibus alias alii declinationes texunt, quas nos ſtudio brevitatis omittimus. Prononominum declinationes ſuis locis invenies in Dictionario.

His, de nominum declinatione prælibatis, priuſquam ad verborum conjugationem veniamus,

OBSERVA

I. Circà mutationem, aut eliſionem vocalium in obliquis, ſi nominativus exit in եայ,

ևայ, genitivus habet ևի vide quartam declinationem:

II. Quorum nominat. exit in եալ, genit. exit in ելոյ: vide ſextam declin.

III. Sæpè է nominativi mutatur in ե: v. g. վէրք plaga, genit. վերից, & վիրաւորել vulnerare: սէր amor, gen. սիրոյ, & սիրել amare: զէն arma, gen. զինու, & զինել armare: կէս medium, gen կիսոյ, & կիսել in duo partiri: tamen կէսօր habet in gen. կէսաւուր & կէսօրական meridianus, habet in gen. կէսօրականի: excipiuntur etiam quædam nomina propria, quæ in obliquis retinent է nominativi: v. g. մարգարէ propheta: gen. մարգարէի: բոպէ quadrans, gen. պէի: &c.

IV. իր nominativi, eliditur in obliquis: v. g. գիր littera, gen. գրոյ: & գրել ſcribere: ճշմարիտ verus, gen. ճշմարտի: idem dicendum de adjectivis in ային: v.g. երկնային Cæleſtis, gen. երկնայնոյ: &c. non nulla ե initiale mutant in ը: v. g. ինչ bona, gen. ընչից: ցիղձ deſiderium: gen. ըղձի: & ըղձալ deſiderare &c.

V. ուս nominativi eliditur in obliquis: v. g. լուծ jugum: gen. լծոյ, & լծել jungere: ջուր, aqua, gen. ջրոյ & ջրել irrigare: քուն ſomnus, gen. քնոյ & քնել dormire: խորհուրդ cogitatio, gen. խորհրդոյ, & խորհիլ cogitare &c. Excipiuntur quædam quæ aut ու retinent in obliquis ut ուլ hædus gen. ուլի: ուս humerus, gen. ուսոյ &c. vel ու mutant in ը: v. g. ուղտ camelus gen ըղտու & ուղտու: & ըղտապան cuſtos camelorum: ունդ legumen, gen. ընդոյ: quòd ſi ու, eſt finale, manet in obliquis, & notatur accentu, & pronuntiatur ut ՛ւ: v. g. ձու ovum, gen. ձո՛ւոյ: վերակացու præfectus, gen. վերակացո՛ւի: &c.

VI. րյ: in obliquis & derivatis mutatur in ու: v. g. գոյն color: gen. գունոյ: & գունաւորել colorare: ողջոյն ſalutatio, gen. ողջունի, & ողջունել ſalutare: համբոյր oſculum: gen. համբուրի: & համբուրել oſculari. Sic etiam omnes Comparativi: v. g. մեծագոյն major, gen. մեծագունի: &c.

VII. ո: participiorum, in obliquis mutatur in ն: v. g. լսող auditor: gen. լսողի.

VIII. Adjectivorum omnium unum & idem eſt genus: dicitur bonus homo բարի մարդ: bona mulier, բարի կին: bonum exemplum, բարի օրինակ.

IX. Adjectivum non concordat neceſſariò in caſu & numero cum ſubſtantivo: v. g. dicitur, cultus Sanctarum imaginum պաշտաւնիս սրբ պատկերաց: tuis Sanctis orationibus: քո սրբ աղօթիւք. Si tamen adjectivum poneretur poſt ſubſtantivum, deberet cum illo concordare in numero & caſu: v. g. accipe mercedem Sanctorum operum tuorum: առ զվարձ գործոց սրբոց քոց.

X. Comparativus formatur addendo poſitivo, ագոյն: v. g. լաւ bonus, լաւագոյն melior: quin & eleganter exprimitur per ipſum poſitivum, cui additur particula քան cum accuſativo: v. g. ſapientia melior eſt auro, իմաստութի՛ւն լաւ է քան զոսկի.

XI. Superlativus fit, vel geminando poſitivum: v. g. մեծ-մեծ- maximus: vel ante poſitivum ponendo particulam գեր, vel ամե՛ն: v. g. Sanctiſſimus գերսուրբ, ամենասուրբ: vel in quibuſdam addendo poſitivo ել: v. g. հզօր fortis, հզօրել fortiſſimus. Cave autem ſuperlativum efferas addendo comparativo ել: quod in Armenia lingua & inſolens eſt, & minus honeſtum; licet hodie Neoterici quidam hoc in uſum induxerint: v. g. Sanctiſſimus սրբագունել &c. quæ caſtæ aures audire refugiunt.

XII. Nomina negativa communiter formantur per additionem particulæ ան: v. g. mundus սուրբ immundus անսուրբ: aliquando etiam addendo աս, aut ա: v. g. ſciens գէտ: ignarus, տգէտ: եզր terminus: ſine termino անեզր: beneficium երախտ, ingratus ապերախտ &c.

XIII. Nomina compoſita, quæ infinita ſunt, & fingi poſſunt apud Armenios, fiunt addendo ա pro nexu inter utrumque membrum compoſitionis, ceu inter nomen, & verbum: v. g. ex nomine մարմին corpus, & verbo պաշտել ſervire, componitur vox մարմնապաշտ id eſt corpori ſuo nimium indulgens. Si autem nomen deſineret in ի, nexus illud componens cum verbo eſſet, non ա, ſed ե vel է: v. g. ex nomine հոգի anima, & ex verbo սպանանել occidere, fit compoſitum հոգեսպան, id eſt occidens animam. Quod ſi vox componatur ex adjectivo & ſubſtantivo, prius ponitur adjectivum & componitur cum ſubſtantivo: v. g. ex adjectivo վայելուչ elegans, & ex ſubſtantivo դէմ facies, fit vox compoſita, վայելչադէմ id eſt habens faciem elegantem, quæ tamen regulæ ſuas patiuntur exceptiones.

DE CONJVGATIONIBUS VERBORUM.

Secundùm Quadruplicem terminationem infinitivi, quatuor ſunt Conjugationes verborum.

Prima, cujus infinitivus deſinit in ալ: ut լալ flere.

Secunda, cujus infinitivus eſt in ել: ut սիրել amare.

Tertia, quæ infinitivum habet in ուլ: ut երդնուլ jurare.

Quarta, cujus infinitivus exit in իլ: ut խօսիլ loqui.

Quæ conjugationes cum noſtris conveniunt in iiſdem numeris, perſonis, temporibus, & modis.

PRIMA CONJUGATIO.

Prima ſpecies.

Cujus infinitivus eſt in ալ: præteritum in աց: exemp. ուրախ-ալ gaudere.

Indicativus modus.

Ցայտնութեան եղանակ.

Præſens: Ներկայ.

Singul. Եզակի.

ուրախ-ամ. gaudeo.
ուրախ-աս.
ուրախ-այ.

Plural. Յոգնակի.

ուրախ-ամք.
ուրախ-այք.
ուրախ-ան.

Imperf. անցեալ անկատար.

Singul.

ուրախ-այի. gaudebam.
ուրախ-այիր.
ուրախ-այր.

Plural.

ուրախ-այաք.
ուրախ-այիք.
ուրախ-ային.

Præter. Perfect.

անցեալ կատարեալ.

Singular.

ուրախ-ացի. gaviſus ſum.
ուրախ-ացեր.
ուրախ-ացել.

Plural.

ուրախ-ացաք.
ուրախ-ացէք.
ուրախ-ացեն.

Præteritum ſecundum.

Singular.

ուրախ-ացեալ (եմ. gaviſus eram.
(ես.
(է.

Plural.

ուրախ-ացեալ (եմք.
(էք.
(են.

Præt. pluſq. perfect.

անցեալ դերակատար.

Singul.

ուրախ-ացեալ (էի. gaviſus eram.
(էիր.
(էր.

Plural.

ուրախ-ացեալ (էաք.
(էիք.
(էին.

Futurum. Ապառնի.

Singular.

ուրախ-ացից. gaudebo.
ուրախ-ասցես.
ուրախ-ասցէ.

Plural.

ուրախ-ասցուք.
ուրախ-ասցէք.
ուրախ-ասցեն.

Imperativus. Հրամայական.

Gaude. ուրախ-ա.
ne gaudeas, մի ուրախ-ար.
gaudeat. ուրախ-ասցէ.
gaudeamus. ուրախ-ասցուք.
gaudete. ուրախ-ացէք.
ne gaudeatis. մի ուրախ-այք.
gaudeant. ուրախ-ասցեն.

Optativus. Ըղձական.

Præſ. & Imperf.

Utinam, երանի թէ. oվ թէ, մաղթական ուրախ-այի gauderem: ut imperfectum indicativi.

Præter. perfect.
Singul.

(ինեմ, gaviſus ſim.
խնդացեալ (ինես.
(ինէ.

Plural.

(ինեմք.
խնդացեալ (ինէք.
(ինին.

Præter. pluſq. perf.

խնդացեալ էի. gaviſus eſſem: ut pluſquam perfectum indicativi, non verò խնդացեալ ինէի, quod in bonis auctoribus non reperies.

Futurum.

խնդացից. Gaudeam: ut in futuro indicativi.

Subjunctiv. Սաղադասական.

Præſ. ſingul.

Si, cum, ut: եթէ. եթեւ: զի ..... խնդամ gaudeam: ut in præſenti indicativi: vel եթէ

խնդայցեմ.
խնդայցես.
խնդայցէ.

Plural.

խնդայցեմք.
խնդայցէք.
խնդայցեն.

Imperfect.

խնդայի Gauderem: ut in imperfecto Optativi: non verò խնդայցէի, quod eſt neotericorum commentum.

Præter perfct.

խնդացեալ ինեմ gaviſus fuerim: ut in perfecto optat.

Præter pluſq. perfect.

խնդացեալ էի Gaviſus fuiſſem, ut in pluſquam perfecto optat.

Futurum.

խնդայցեմ Gaviſus fuero: ut in præſenti: vel խնդացից, ut in futuro indicativi: vel խնդացեալ ինեմ, ut in perfecto optativi.

Infinitivus Ենթադրական.

խնդալ Gaudere.
խնդալ, խնդացեալ գոլ gaviſum eſſe, ſed hoc tempus vix eſt in uſu apud Armenios.

Gerundium դործական.

խնդալով, ի խնդալ gaudendo.
խնդալոյ gaudendi.
առ ի խնդալոյ: առ ի խնդալ: վասն խնդալոյ ad gaudendum.
ի խնդալոյ à gaudendo.

Participium. Հնդուստանլուքի.

խնդացօղ: խնդօղ: Gaudens.
խնդացեալ: gaviſus.
խնդալոց: gaviſurus.

Sic conjugantur, ընթռալ legere, clamare: աղալ molere: հաւատալ credere: գնալ ire: մնալ manere: զգալ ſentire: լուանալ lavare: լալ flere: հաղալ tuſſire &c.

SECUNDA SPECIES.

Primæ Conjugationis.

Eſt verborum, quorum præteritum perfectum Indicativi habet ացայ: v. g. բարկանալ iraſci.

Indicat. præſens.

բարկանամ: աս: այ. Iraſcor.
բարկանամք: այք: ան.

Imperfect.

բարկանայի: այիր: այր. Iraſcebar.
բարկանայաք: այիք: ային.

Perfectum.

բարկացայ: ցար: ցաւ. Iratus ſum.
բարկացաք: ցայք: ցան:

Vel

բարկացեալ եմ: ես: է: եմք: էք: են.

Pluſq. perfect.

բարկացեալ էի: էիր: էր: &c. Iratus fueram.

Futurum.

բարկացայց. Iraſcar.
բարկացես.
բարկացէ.
բարկացուք.
բարկացէք.
բարկացեն.

Im-

Imperativ.

Iraſcere . Բարկացիր .
ne iraſcaris . մի բարկանար .
iraſcatur . բարկացի .
iraſcamur . բարկացուք .
iraſcimini . բարկացարուք .
ne iraſcamini . մի բարկանայք .
iraſcantur . բարկացին .

In cæteris modis & temporibus, ut in prima ſpecie .

Sic conjugantur : ուրանալ negare: զարմանալ mirari : &c.

Sunt & anomala in ալ bene multa , quæ à communi regula aberrant : v. g. կեալ vivere : կեցի vixi : կեաց vive : տալ dare : եառու dedi : տաց dabo : տուր da : տայց , vel տայցեմ dem : & alia quæ uſu addiſces .

SECUNDA CONJUGATIO.

Prima ſpecies .

Eſt verborum quorum infinitivus eſt in ել : præteritum in եցի : imperativus in ե՛ v. g. սիրել amare .

Indicat. præſ.
Singular.

Սիրեմ . Amo .
սիրես .
սիրէ .

Plural.

սիրեմք .
սիրէք .
սիրեն .

Imperf.
Singular.

Սիրէի . Amabam .
սիրէիր .
սիրէր .

Plural.

սիրէաք .
սիրէիք .
սիրէին .

Præter. perfect.
Singular.

Սիրեցի . Amavi .
սիրեցեր .
սիրեաց .

Plural.

սիրեցաք .
սիրեցէք .
սիրեցին .

Vel

սիրեալ եմ : ես է : &c.

Præter. pluſq. perfect.

սիրեալ էի : amaveram : էիր : էր : &c.

Futurum .

Singular.

Սիրեցից . Amabo .
սիրեսցես .
սիրեսցէ .

Plural.

սիրեսցուք .
սիրեսջէք .
սիրեսցեն .

Imperativ.

Ama . սիրեա՛ .
ne ames . մի սիրեր .
amet . սիրեսցէ .
amemus . սիրեսցուք .
amate . սիրեցէք .
ne ametis . մի սիրէք .
ament . սիրեսցեն .

Optativi præſ.

Utinam , երանի թէ .....
Սիրէի : Amarem : ut in indicativo : non verò սիրեցէի .

Perfectum .

Սիրեալ եցեմ . amaverim .

Pluſq. perfect.

Սիրեալ էի , non եցէի : amaviſſem : ut in indicativo .

Futurum .

Սիրեցից : Amem : ut futurum indicativi

Subjunct. præſ.

Եթէ սիրեմ : ſi amem : ut præſens indicativi : vel .
Եթէ սիրեցեմ . սիրեցես : սիրեցէ .
սիրեցեմք . սիրեցէք : սիրեցեն .

Imperfectum .

Եթէ սիրէի : ſi amarem : ut in indic.

Perfectum.
եթէ սիրեալ եցեմ: ſi amaverim.

Pluſq. perfect.
եթէ սիրեալ էի: ſi amaviſſem.

Futurum.
եթէ սիրիցեմ: ſi amavero: ut præſens, vel
եթէ սիրեալ եցեմ: vel
եթէ սիրեցից: ut futur. indic.

Infinitivus.
Amare: սիրել.
amando: սիրելով: ի սիրել.
amandi: սիրելոյ.
ad amandum: առ ի սիրելոյ. առ ի սիրել: վասն սիրելոյ.
ab amando. ի սիրելոյ.
amans: սիրօղ.
qui amavit: սիրեալ.
amaturus: սիրելոց.

Sic conjugantur: գովել laudare: գրել ſcribere: գնել emere: &c.

SECUNDA SPECIES.

Eſt verborum tranſitivorum, quorum infinitivus eſt in ուցանել: præteritum in ուցի: imperativus in ո: exemp.

Indicat. præſens.

Բարկացուցանեմ Irrito; ես: է. &c.

Imperfectum.

Բարկացուցանէի: էիր: էր: irritabam.

Perfectum.
Singular.
Բարկացուցի: irritavi.
Բարկացուցեր.
Բարկացոյց.
Plural.
Բարկացուցաք.
Բարկացուցէք.
Բարկացուցին.
Vel
Բարկացուցեալ եմ: ես: է: &c.

Præt. pluſq. perfect.

Բարկացուցեալ էի: irritaveram.

Futurum.
Singul.
Բարկացուցից: Irritabo.
ցուսցես.
ցուսցէ.
Plural.
Բարկացուսցուք.
ցուսցէք.
ցուսցեն.

Imperativ.
Irrita: Բարկացո. Բարկացուսջիր.
ne irritetis: մի Բարկացուցանէք.
irritet: Բարկացուսցէ.
irritemus: Բարկացուսցուք.
irritate: Բարկացուցէք: Բարկացուսջիք.
ne irritetis: մի Բարկացուցանէք.
irritent. Բարկացուսցեն.

Optativi præſ.
Utinam, Երանի Թէ .....
Բարկացուցանէի: Irritarem.

Perfectum.
Բարկացուցեալ եցեմ. Irritaverim.

Pluſq. perfect.
Բարկացուցեալ էի. Irritaviſſem.

Futurum.
Բարկացուցից: irritem: omnia ut ſuprà.

Subjunct. præſ.
եթէ Բարկացուցանեմ: ſi irritem: vel
Բարկացուցանիցեմ: ցես: ցէ.
ցեմք: ցէք: ցեն.

Imperfect.
եթէ Բարկացուցանէի: ſi irritarem.

Perfect.
եթէ Բարկացուցեալ եցեմ: ſi irritaverim.

Pluſq. perfect.
եթէ Բարկացուցեալ էի: ſi irritaviſſem.

Futurum.
եթէ Բարկացուցանիցեմ: ſi irritavero.
եթէ Բարկացուցեալ եցեմ. vel
եթէ Բարկացուցից.

Infinitv.
Irritare. Բարկացուցանել.

Irri-

Irritando : բարկացուցանելով : ի բար-
կացուցանել.
irritandi: բարկացուցանելոյ .
ad irritandum ; առ ի բարկացուցանելոյ :
առ ի բարկացուցանել : վա՛ բարկացու-
նելոյ .
ab irritando : ի բարկացուցանելոյ .
irritans : բարկացուցանող.
qui irritavit : բարկացուցեալ.
irritaturus : բարկացուցանելոց .

Sic conjugantur ապրեցուցանել ſalvare : ցուցանել oſtendere.

A prima ſpecie hujus conjugationis, excipiuntur Anomala multa: v. g. դնել ponere : եդի poſui : եդեր poſuiſti, եդ poſuit : դիր pone : գտանել invenire : præt. գտի , գտար, եգիտ : inveni &c.

TERTIA CONIUGATIO.

Eſt Verborum quorum infinitivus eſt in ու՛լ : præteritum in ի : exemp.

Indicat. præſens.

Singular.

առնում. accipio.
առնուս .
առնու .

Plural.

առնումք ,
առնուք .
առնուն .

Imperfect. ſing.

առնուի . Accipiebam.
առնուիր .
առնույր .

Plural.

առնուաք .
առնուիք .
առնուին .

Perfect. ſing.

առի . Accepi.
առեր .
էառ .

Plural.

առաք .
առիք .
առին .

Vel

առեալ եմ. ես : է : &c.

Pluſq. perfect. ſing.

առեալ էի . Acceperam .

Futurum : ſing.

առից . Accipiam .
առցես .
առցէ .

Plural.

առցուք .
առցէք .
առցեն .

Imperativ.

Accipe . առ : առցիր .
ne accipias . մի առնուր : մի առցես .
accipiat . առցէ .
accipiamus . առցուք .
accipite . առէք : առցիք .
ne accipiatis . մի առնուք : մի առցէք .
accipiant . առցեն .

Optativ. præſ.

Utinam . oվ թէ ....
առնուի . acciperem : ut in indic.

Perfectum .
առեալ եցեմ. acceperim.

Pluſq. perfect.
առեալ էի . accepiſſem .

Futurum .
առից . accipiam .

Subjunct. præſ.
եթէ, զի . ſi , ut.
առնուցում. accipiam . ցուս : ցու .
ցումք : ցուք : ցուն .

Imperfect.
եթէ առնուի . ſi acciperem .

Perfectum .
եթէ առեալ եցեմ. ſi acceperim .

Pluſq. perfectum .
եթէ առեալ էի . ſi accepiſſem .

Eu-

Futurum.

եթէ առնուցուս: ſi accepero: vel
եթէ առեալ իցեմ: vel
եթէ առից.

Infinitivus.

Accipere. ընդունել.
accipiendo. առնելով: յառնուլ.
accipiendi. առնելոյ.
ad accipiendum: առ յառնուլ: առ յառնելոյ: վասն առնելոյ.
ab accipiendo. ի յառնելոյ.
accipiens. առօղ.
qui accepit: առեալ.
accepturus: առնելոց.

Sic conjugabis: արգելուլ impedire: յաւելուլ addere: թողուլ relinquere: լնուլ implere: հեղուլ effundere &c.

Habet & hæc conjugatio verba Anomala, quorum præteritum eſt in այ: v. g. զարթնուլ expergefieri: præter. զարթնայ: ջեռնուլ: calefieri: præter. ջերայ: զգենուլ: indui: præt. զգեցայ: &c.

QUARTA CONIUGATIO.

Eſt verborum, quorum infinitivus exit in ել: præteritum in եաց: imperativus in ենլ: exemp. խօսիլ, loqui.

Indicat. præſens.
Singular.

խօսիմ. Loquor: ես: է:
խօսիմք: եք: են

Imperfectum.

խօսէի, loquebar: էիր: էր.
խօսէաք: էիք: էին:

Perfectum.

խօսեցայ: loquutus ſum: ցար: ցաւ.
խօսեցաք: ցայք: ցան.

Vel

խօսեալ & խօսեցեալ եմ: &c.

Præt. pluſq. perfect.

խօսեալ & խօսեցեալ էի: locutus fueram.

Futurum.

խօսեցայց. loquar.
խօսեցցիս.
խօսեցցի.

Plural.

խօսեցցուք.
խօսեցջիք.
խօսեցցին.

Imperativ.

Loquere. խօսեաց: խօսեցիր.
ne loquaris. մի խօսիր.
loquimini. խօսեցէք: խօսեցարուք: & խօսեցիջիք.
ne loquamini: մի խօսիք.

Optativ. præſ.

Utinam. օհ եթէ ....
խօսէի. loquerer.

Perfectum.

խօսեալ իցեմ. locutus ſim.

Pluſq. perfectum.

խօսեալ էի. locutus fuiſſem.

Futurum.

խօսեցայց. loquar.

Subjunct. præſ.

եթէ, խօսիմ. ſi loquar: vel
եթէ խօսիցեմ: ես: է: &c. vel
եթէ խօսիցիմ: ես: է. եմք: եք. են.

Imperfect.

եթէ խօսէի. ſi loquerer.

Perfectum.

եթէ խօսեալ իցեմ. ſi locutus ſim.

Pluſq. perfectum.

եթէ խօսեալ էի. ſi locutus fuiſſem.

Futurum.

եթէ խօսեցայց: ſi locutus fuero: vel
եթէ խօսեալ իցեմ: vel
եթէ խօսիցիմ.

Infinitiv.

Loqui. խօսիլ.
loquendo. խօսելով: ի խօսիլ.

ad

ad loquendum ; ասե ի խօսելոյ: ասե ի խօսել: ՚ի՛ խօսելոյ .
loquens . խօսօղ .
locutus . խօսեալ : խօսեցեալ .
locuturus . խօսելոց .

Sic conjugantur : primò neutra in ել : ut քաղմել accumbere : շրջել ambulare &c. ſecundò Communia in ել : ut հաւանիլ conſentire &c. tertiò Paſſiva trium primarum Conjugationum , quæ omnia exeunt in ել : v. g. սիրիլ amari . Sed de paſſivis , quo modo formentur & conjugari debeant , conſule grammaticas .

VERBUM SUBSTANTIVUM ESSE .

Ել՝ոլ : լինել : եղանել .

Indicat. præſens .

Եմ ſum : ես : է : vel դամ : դաս : դայ .
Եմք ſumus . էք : են : vel դամք : դաք : դան .
& ex լինիլ fieri .
լինիմ fio : նիս : նի .
լինիմք fimus : նիք : նին .

Imperfect.

Էի eram : էիր : էր : vel : դայի : դայիր : դայր .
էաք : էիք : էին : vel դայաք : դայիք : դային .

Et

լինէի fiebam : նէիր : նէր .
լինէաք : նէիք . նէին .

Præter. perfect.

Եղէ fui : եղեր : եղե .
եղաք , &, եղեաք fuimus : եղէք : եղեն .
Vel
լեալ , եղեալ եմ : ես : է : &c.

Pluſq. perfect.

լեալ , եղեալ էի . fueram .

Futurum .

Եղէց ero : եղիցես : եղիցի .
եղիցուք erimus : եղիցիք եղիցեն .

Imperativ.

Eſto . լեր . լիցիր : եղիցիր .
ne ſis . ՚ի լինիր .
ſit . եղիցի : լիցի .
ſimus . եղիցուք : լիցուք .
eſtote . եղերուք : լերուք . լիցիք : եղիցիք .
ne ſitis . ՚ի լինիք .
ſint . լիցին . եղիցին .

Optativi præſ.

Oզ թէ էի , utinam eſſem : ut in imperfecto indic.

Perfectum .

Oզ թէ լեալ , եղեալ եցեմ : fuerim .

Pluſq. perfect.

Oզ թէ լեալ , եղեալ էի . fuiſſem .

Futurum .

Oզ թէ եղէց : utinam ſim .

Subjunct. præſ.

Եթէ եցեմ : ſi ſim : vel
Եթէ լիցիմ & լինիցիմ , ցես : ցէ .
լիցիմք & լինիցիմք , ցէք : ցեն .

Imperfect.

Եթէ էի non : եցէի ſi eſſem .

Perfect.

Եթէ լեալ , եղեալ եցեմ . ſi fuerim .

Pluſq. perfect.

Եթէ լեալ , եղեալ էի : ſi fuiſſem .

Futurum .

Եթէ եղէց : vel Եթէ լինիցիմ . ſi fuero .

Infinitiv.

Eſſe դալ : լինել : եղանել .
eſſendo լինելով : դալով .
ad eſſendum ՚ի՛ լինելոյ : առ ի լինել : առ ի լինելոյ .
Qui fuit . եղեալ : լեալ .
futurus : լինելոց .

Sed de præceptis ſatis ; uſu magiſtro plura addiſces . Linguæ Armeniæ Theſaurum referemus .

DICTIONARIUM NOVUM LATINO-ARMENIUM.

A

A Prima omnium alphabetorum littera significabat 500. at Ā cum superposita lineola 5000. A. Առն այբ ուբենից գիր առաջին, նշանակէր . Շ. իսկ Ā նշանակէր . Ր. Ռ.

A. ab. abs. Ի antè conson. vel Յ antè vocal. v.g. à patre ի հօրէ. à die յօրէ. quandoque utrumque ponitur ante vocal. v.g. à cœlis ի յերկնից. à te առ ի քէն.

A teneris annis. Ի մանկութէ: ի տղայական տիոց.

A dextris & à sinistris. Ընդ աջմէ և ընդ ահեկէ. յաջմէ և յահեկէ.

Ab initio ad finem. Ի սկզբանէ ի վերջ.

A mane ad vesperam. Յայգուէ մինչև ցերեկոյ. յառաւօտէ մինչև ցերեկոյ. յայգ և ցերեկ. ի առաւօտէն մինչև ի գիշեր. զօրն ամբողջ. զօրն ողջոյն.

A die quo venisti. Յօրէ յորմէ եկեր. յորմէ օրէ եկեր. յորմէ եկեր.

A minimo usque ad maximum. Ի փոքուէ մինչև ցմեծն. ի փոքրկանց մինչև ցմեծամեծս.

A tergo illius. Զկնի նր: & նր զկնի. յետոյ նր. յետս նր. յետկոյս, յետ կուսէն.

A me. Յինէն. A nobis, ի մէնջ. A te, ի քէն. A vobis. ի ձէնջ. A se, յիւրմէ. յանձնէ իւրմէ. յինքենէ.

Ab integro. Կրկին. կրկնակի. կրկին անգամ. միւսանգամ. վերստին.

Aaron. Ահարօն. ի, primus hæbræorum summus Pontifex: առաջին քահանայապետն հրէից.

A B

Abactor pecorum. Խաշնավար: խաշնատար. խաշնագող. խաշնահալած.

Abaculi. orum. Խաղալիք նշան, Թղթէ կամ պղնձէ խաղալիչ.

Abacus. Սեղան. յորոյ վր յօրինեն զպնպն զարդսն, կամ զանօթս ընկելեաց. vul. ուաք.

Abalienatio bonorum. Հրաժարումն յընչից. ի բաց թողումն ընչից. Օտարացումն ընչից. vel յընչից. ի բաց ընկեցումն. հրաժարումն յիրաւանց իւրոց. զանցառութի զիրաւամբք իւրովք.

Abalienatio animi. Թշնամութի. խէթ & խեթ. gen. խեթի. ատելութի. ոխ: ոխակալ. ոխութի. ոխակալութի. խեռ. խեռութի. մախանք. խռովութի. հեռ. սրտի պաղութի.

Abalienatus. a. um. Օտարացեալ. յորմէ հրաժարեցաւ, զիրաւունս իմ անցուցանելով առ այլ ոք. ի բաց թողեալ.

Abalienatus animo. Խռով. խռովեալ. օտարացեալ. թշնամի. ոխացեալ. որ խռովութբ կայ ընդ այլում, զխէթ ինչ ունի զմտանէ.

Abalieno. are. bona. Հրաժարել յընչից, տալով կամ վաճառելով զնն. Օտարացու-

ցուցանել ac. ի բաց Թողուլ ac. ի բաց կալ ի abl. զիրաւունս իմ անցուցանել յայլոց . ի բաց կալ յիրաւանց իւրոց . զանց առնել զիրաւամբք իւրովք .

Abalienare animum . Օտարացուցանել զոք , զմիտս , զսիրտ նր̄ , զանձինս , ի ab . շրջել զնա ի . ab . խոտորեցուցանել զնա ընդ . dat. խոտորումն , ատելութիւն ձգել , արկանել ի մէջ . սերմանել զխռիւ ի մէջ . քակել զբարեկամութիւն . յարուցանել , նիւթել զոխս ի մէջ . զսէր լուծանել . գրգռել զոք ընդ .

Abamita . æ . proavi soror . Պապուն հօր քոյրն .

Abavia . Պապուն կամ մամուն հօր ու մօր մայրն . Պապուն , կամ մամուն մամն . չորրորդ մայրն .

Abavus . Պապուն հօր հայր . պապուն պապն . չորրորդ հայր .

Abba . vox Syriaca . Աբբա . հայր .

Abbas . Աբբայ . վանապետ . վանաց-հայր . հայրապետ . առաջնորդ վանաց : աբբա . gen. ու . in vitis pat. Մեծաւոր .

Abbatia . Վանս . melius վանք . Collectivè . վանորայք . gen. էից .

Abbatissa . Վանաց մայր . վանապետուհի . առաջնորդուհի վանաց . մայրապետ . աբբատուհի .

Abbreviatio . nota suprà syllabam ducta . Պատիւ v. g. բ̄. seu ընդ . Abbreviatione scribere . պատուով գրել .

Abbreviator . Համառօտիչ . կարճառօտիչ .

Abbreviatus , Համառօտեալ . կարճառօտեալ . համառօտ . կարճառօտ .

Abbrevio . are . Համառօտել . կարճառօտել . կարճել . կարճեցուցանել .

Abdenago . Աբեդնագով : vox Chaldaica : quod est hebraicè . Ազարիա .

Abdias . unus ex 12. min . proph . Աբդիու . in nom. & gen.

Abdicatio . Հրաժարումն ի . ab . ի բաց ընկեցումն . ի բաց կացումն ի . ab . բաց Թողումն . gen.

Abdico . are . Հրաժարել ի . ab . ի բաց կալ ի . ab . հրաժարեալ կալ ի . ab. ի բաց Թողուլ , ի բաց ընկենուլ . acc. ի բաց մերժել ի .

Abdicare filium . Անորդեացուցանել , անմաս , անբաժ . անբաժին , զուրկ , տարագիր առնել զոք ի ժառանգութենէ . զրկել ի ժառանգութենէ . անժառանգել զոք : ժառանգատել զոք . հանել , տարագրել , մերժել , մերժեցուցանել , ընկենուլ , ձգել , արտաքս վարել , ջնջել զոք ի ժառանգութենէ ,

Abditè . Գաղտ . գաղտուկ . գաղտաբար . ծածուկ . ի ծածուկ . ծածկաբար . ընկլեայն . Թաքնաբար : ի Թաքստի . ի Թաքստեան . անծանօԹաբար : առանձինն . առանձնակի . առանձնաբար . առանձնութբ . անխլաբար , & զանխլաբար . մեկուսի .

Abditum . Թաքուստ . gen. քստի . &. քստեան . ծածուկ , Թաքուն տեղի . պահուստ . ծածկարան . դարան : ubi reconduntur thesauri . դարանք և պահարանք գանձուց : ԹաքԹաքումն : ծածկոյԹ .

Abditus . a. um . Ծածկեալ : Թաքուցեալ : գաղտնի : ծածուկ : գաղտուկ : անծանօԹ : անյայտ : անտես : Թաքուն : ղօղեալ : Թաքուստ : ԹաքԹաքուր .

Abdo . ere . Ծածկել : Թաքուցանել : præt. քուցի : ղօղել : ղօղեցուցանել : զանխլել : անտես առնել : պարտակել : ամփոփել : առականել : unde verenda vocantur , առականք , quia abduntur .

Abdo me . Abdor . di . Թաքչիլ . & : Թաքիլ . præt. Թաքեայ . imp. Թաքիր : Թաքուցանել . præt. Թաքուցայ : ԹաքԹաքել . ղօղել : զանխլել : գաղտ լինել : սուզեալ ղօղել յանյայտ տեղի .

Abdere se litteris . Օճնչն տալ , զմիտս իւր տալ յընթերցումն , յուսումն գրոց : պարապել յուսումն գրոց : հանել ի գլուխ զտիւն և զգիշերն յուսումն գրոց : ծախել զօրն ողջոյն ընթերցմամբ .

Abdomen . փոր : ի : որովայն : կուշտ . gen. կշտի .

Abdomini natus . Որկորամոլ : որովայնամոլ : որովայնապաշտ : կոկորդամոլ : խոհակեր : խորախճանքեր : անյագ : շատակեր : ագահ : պորտաբոյծ : շուայտ : ուտելեաց և ըմպելեաց պարապեալ : որ զմիտս հեղու ի վր̄ կերակրոց : որ ունի յղփութ̄ : որ որկորոյ և սեղանոյ պարապի : որ կերակրով պարարէ զմարմինն .

Abduco . ere . Տանել : հանել : վարել : յափշտակել : բարձեալ տանել : կորզել : կողոպտել : ձերբակալ առնել : խլել : աւազակել :

Abducere in servitutem . Վարել ի գերութիւն : գերել : գերեվարել : խաղացուցանել ի գերութիւն : qui abducitur & qui abducit , գերեվար .

Abducere aliquem ab alio . Շրջել , խոտորեցուցանել , Օտարացուցանել , յետս դարձուցանել զոք ի : ab . v. abalieno .

Abducere plebem ad se : Ապստամբե-

ցու

ցուցանել զժողովուրդն զինն իւր : զժողո-
վուրդն յիւր կողմն առնել : զամենեսեան
առնել ընդ իւր : զանձինս, զմիտս գերել,
հաճեցուցանել : զմի ոք յանկուցեալ յիւ
յարեցուցանել : յանկուցանել զսիրտս
յինքն : զամենեսեան ձգել առ ինքն.

Abducere a malo. Հանել, շրջել, դար-
ձուցանել, խոտորեցուցանել, հեռացու-
ցանել, ի բաց քարշել, կասեցուցանել զոք
ի չարէ : լռեցուցանել զոք ի abl.

Abductus. Վարեալ : յափշտակեալ :
ձերբակալ : à fluctibus, ծովատար, գե-
տատար : in servitutem. գերեվար : վա-
րեալ ի գերութ͞ի.

Abductus à sensibus. Զմայլեալ ; խելա-
գնաց : խելաթափ : որ ոչ է ի միտս իւր :
յուշաթափ : յուշագնաց : Թափեալ ի մտաց :
զմայլեալ : որոյ միտք վերահամբարձա͞ւ :
հիացեալ : զարմացումն եղեւ ի վ͞ր ն͞ր : ապ-
շութ͞ի կալաւ զնա : որ լինի ի զարմացումն
Թմբրութ͞ե : յափշտակեալ արտաքս քան
զինքն : որոյ միտք ապշեալ են ի տեսլեան :
որ կայ ի հիացմանն, ի յափշտակութ͞ե մտաց :
հիացումն անկաւ ի վ͞ր ն͞ր : զմայլեալ է միտք
ն͞ր խանդակս ա͞ծայինս.

Abecedarius. Այբուբենին վ͞ր գրեալ :
այբուբենով գրեալ : այբուբենական
կարգաւ.

Abel. Աբէլ. & Հաբէլ gen. Հաբելի.

Abeo. ire. Գնալ : երթալ : չուե͞լ :
չու առնել : քայլել : ընթանալ : չոգալ :
præt. գայ : մեկնել ի : ab. խաղալ : փո-
խել ի ab.

Abjit annus à quo. Մի ամ է յորմէ հետէ :
abiere anni duo exquo venit. այս ամ է եր-
կրորդ գալոյ ն͞ր : անցին ամք երկու յորմէ
հետէ : v. annus.

Abiit pecunia tota in vestes. Զարծաթ
ա͞մ վատնեաց, ծախեաց ի հանդերձս.

Aberrans. alienus à. Օտար, օտարացե-
ալ, ուրիշ, զատ, մեկնեալ, մեկուսեալ,
խոտորեալ, մեկուսի ի : abl. aberrans à veri-
tate. զառածեալ ի ճշմարտութ͞ե : հեռի
ի : ab.

Aberro. are à via. Մոլորիլ, մոլորել,
խոտորել, մերժել, խոյս տալ, Թիւրել,
ելանել, խուսափել, արտուղիլ, ի ճանա-
պարհէ : մոլորեալ Թափառել : ընդ արտու-
ղի անկանել : սաեթեւրել ի : ab. կորուսա-
նել, Թողուլ զուղորդ ճանապարհ : Թե-
քել յուղիղ շաւղէ : գԹեալ Թիւրել ի. abl.

Aberrare a vero. Զառածիլ, օտարա-
նալ, Թիւրիլ ի ճշմարտութ͞ե.

Aberrare à proposito. Մոլորիլ, խոյս
տալ, խոտորել, խուսափել յառաջա-
րեալ բանէն.

Aberrare à conjectura. Վրիպել. սխալիլ
ի կարծիս իւր.

Aberrare verbo. Զբանն, զանուն, ծո-
ւռ արտաբերել. սխալիլ.

Aberrare alienum esse à. Օտար, օտա-
րացեալ, հեռի, հեռացեալ, մեկնեալ,
զատ եւ որիշ լինել ի. ab. խորշիլ ի. ab.

Abhinc dies septem. Այս եօթնեօրդ-
որ է ելանելոյ ն͞ր, vel. յորմէ հետէ եւ.

Ab hoc & ab hac. անտեղիան խօսել. շու-
տափոյթ լեզու͞աւ. անզգոյշ, անզգուշ-
ութ͞բ, անմտադիր, անմտադրութ͞բ,
անմտութ͞բ, Թեթեւայ͞ի, առանց յուշա-
դրութ͞ե վայրաբար բարբանջել.

Abhorreo. ere. Գարշիլ ի. ab. գար-
շելի եւ պիղծ է ինձ. պիղծ առնել : պիղծ
համարել. գարշեցուցանել : acc. զզուե͞լ
ի. ab. ունել, համարել ի գարշութ͞ի, ի
գարշանս : զզուե͞ցուցանել. acc. գարշ հա-
մարել զ: ապաշաւել, ատել : acc. այն հա-
մարի ինձ ի գարշութ͞ի.

Id abhorret a fide. Անհաւատալի է :
անհնարին է : անհնարին ինչ Թու͞ի :
մարԹ չէ.

Non abhorret à vero. Հաւատալի ինչ
է : հաւանական է : Ճշմարիտ Թու͞ի.

Abhorret ab illo tale facinus. Օտար,
օտարացեալ, հեռի, հեռացեալ, մեկնեալ,
զատ եւ որիշ է յայժ յայնպիսի չարագոր-
ծութ͞ե.

Abjectè. Թշուառա͞պ : անարգաբար :
ամօթաբար : կարճամտաբար : գռեհ-
կաբար.

Abjectio animi. Թշուառութ͞ի, կարճա-
մտութ͞ի : լքումն սրտի : սրտահատութ͞ի :
յուսահատութ͞ի ; լուծումն սրտի. կար-
ճամտութ͞ի սրտի : վատասրտութ͞ի : խօ-
Թամտութ͞ի : երկչոտութ͞ի : կնատութ͞ի :
Թուլասրտութ͞ի : հիւանդամտութ͞ի : վհա-
տութ͞ի : սրտաթափութ͞ի : սրտաբեկու-
թ͞ի : բեկանումն սրտի : նեղասրտութ͞ի :
սրտատկութ͞ի.

Abiectus. vilis. Խոտան : սնոտի : փո-
ւչ : արհամարհ : արհամարհելի : նկուն :
փծուն : անարգ : ստորուկ : գծուծ : ստրկա-
գոյն : խոտելի : տրուպ : ոչ ինչ : չնչին :
անշուք : քան զկաւ անարգագոյն : ցած,

Abjecto animo. Կարճամիտ : յուսահատ :
խօԹամիտ : վհատ : մաշեալ, լքեալ սրտիւ :
սրտահատ : սրտաթափ : փոքրկացեալ սր-
տիւ : սրտատկոտ : վատասիրտ : սրտա-
կտուր : սրտաբեկ : կարճոգի : կնատ :

հիւանդասիտ : երկչոտ : Թոյլ : Թուլասիրտ : լուծեալ սրտիւ : անխրախուսելի : վհատեցուտ .

Abiegnus . Եղևնափայտից : չամեղէն : մայր փայտ .

Abies . Եղևնափայտ : aliis . նոճ : & նոճի : aliis . մայր : aliis . գեհ : melius & verius . չամ : եղևէն .

Abigo . ere . Հանել արտաքս : հալածել զոք ի : ab . ի բաց առնել , մերժել , ի : ab . արտաքս ընկենուլ : արտաքս տանել : փախուցանել : տարտամերժել : էշել : արտաքսել : ի բաց վարել , վանել : հգել արտաքոյ .

Abigere fætum . Վհիժեցուցանել , անցուցանել զղաւակ : հոգալ առի կորուսանել զմանուկն : հոսել զղաւակ : abigens fætum . որդեկոտոր : որդեկորոյս : որդեվհիժ : զաւակահոս .

Abigere muſcas . հալածել զճանճս .

Abigere pecus . Բռնութեբ վարել , տանել յափշտակել զնաշխս .

Abjicio ere . Ընկենուլ ի բաց . ի բաց Թօթափել , հգել : ի բաց արկանել : ընկենիկ առնել : ի բաց հնչել , մերժել : արտաքս մղել : ի բաց առնել յինէն : տարտամերժել , անարգել .

Abjicere ſe ad pedes . Ձերեսս , vel ի վր երեսաց անկանիլ առաջի նր : երեսատարած անկանիլ առ ոտս նր : անկանիլ առ ծունկս նր : տարածել զերեսս : ի վայր կորացուցանել զդէմս : զերեսս խոնարհեցուցանել յերկիր : յերկիր փարիլ : յերկիր փարեալ սփռիլ : ինքանել ի ծունր : անկանել ի գարշապարս .

Abjicere ſe . humiliare ſe . Օձնձն խոնարհեցուցանել : խոնարհիլ : խոտնել , անարգել , արհամարհել զանձն իւր : զանձն ունայնացուցանել .

Abjicere Conſilium . փոխել զմիտս իւր : շրջել զխորհուրդն իւր : խոտորիլ յայլ խորհուրդն : յետս կալ ի խորհրդոց իւրոց : մերժել ի խորհրդոց : լռել , Թուլանալ ի խորհրդոց .

Abjicere animum . Սրտահատել : Թուլանալ : լքել սրտիւ : յուսահատիլ : Թեւացեալ վհատիլ : բեկանիլ սրտիւ : կարճամտիլ : փոքրոգանալ սրտիւ : նուաղիլ յոգին իւր : սրտաթափիլ : հաշիլ , մաշիլ , հալիլ սրտիւ : սիրտ իմ լքեալ յիս : սիրտ լուծանիլ և Թուլանալ : սիրտ բարձրանալ : սիրտ բեկանիլ : հալիլ զօրութիւն իմ : Թալկանալ : խօթատանիլ .

Abjicere ſe humi . Ընկանանիլ յերկիր : ի վր երեսաց երկրի : նստիլ ի գետին : գետնատարած կողմանիլ : humi cubare . գետնաքաշ .

Abjicere ſpem omnem . Յուսահատիլ : յուսահատ լինել յոլորմունքէս այ : հատանել յինէն աստ յոյս : Թափիլ ելուսոյ : անյուսացեալ վհատիլ : անկանիլ ի յուսոյ : անյոյս լինել . հգել ի խորս յուսահատութբ : ոչ եւս գոյ յոյս կերծանելոյ : անդրկէն ոչ ի դարձուածս : այլ եւս ձար ոչ գոյ .

Abjicere timorem . Օձրկիւղն ի բաց մերժել , հգել , Թօթափիլ ի սրտէ : քաջալերիլ : վստահանալ : ժրանալ , զօրանալ , արիանալ սրտիւ : կազդուրիլ : հանդարձանալ .

Abjicere Curam . ոչ ինչ փոյթ առնել զկերկութբ անձին իւրոյ : ոչ ի նմա փոյթ ինչ կայ : այլ եւս ոչ հոգալ կայ : vel cum narrat . այլ եւս զհոգս ոչ առնել կայ : զկնաման , զհոգս իւր բառնալ , առնուլ ի : ab .

Abitus . diſceſſus . Երթ : գնալն : գնացութբ : ցր : gen. ցրոյ : ցրառութբ : ցրումն : տարագնացութբ : գնացք : երթութբ : ելք : ելումն : արտելութբ : ելանելն : gen. լոյ : մեկնելն .

Abiudico . are . aliquid ab alio . Հատանել զվճիռն ի վր նր , Թէ բանն այն նր չէ : Թէ այլ եւս ոչ ի նր երթն այնպիսի : դատ առնելով , բառնալ , առնուլ ի նմանէ զտէրութբ , զիշխանութիւն .

Abjuratio . Հրաժարումն : ut infra .

Abjuro . are . Ուրանալ : հրաժարիլ : երդմամբ հրաժարիլ ի : ab . յետս դառնալ ի : ab . արձակումն առնուլ : զղջումն առնել հնչհումն : ի բաց հնչել : & abjuratio . հրաժարումն : երդմամբ հրաժարումն : յետս դարձումն ի : ab . ուրացումն : զղջումն .

Ablacto . are . Հատանել , հատուցանել , կտրել , մեկնել , անջատել զմանուկն ի ստինէ , ի ծծէ , ի կաթանէ : սարտուցանել ի ստինէ մօր .

Ablactatus . Հատուցեալ , սարտուցեալ , կտրեալ , մեկնեալ , անջատեալ , մերժեալ ի ստինէ , ի ծծէ , ի կաթանէ , ծծահատ , կաթնահատ .

Ablaqueo . are arbores . Բրել & փորել շուրջ զծառովք .

Ablativus . Հոլովական : ի հոլովէն վերջերոյդ հոլովման անուանց .

Ablegatio . Հրաւիրումն : հրեշտակութբ : պատգամաւորութբ : նուիրակութբ : դեսպանութբ .

Ablegatus . Հրեշտակ : դեսպան : առաքեալ : պատգամաւոր : պատուիրակ : hinc

An-

Angeli dicuntur, հրեշտակ, quasi à Deo ablegati.

Ablego. are. աշխաքել, յղել, արձակել զհրեշտակն, հրեշտակս առնել ի. n.

Abligurio. ire. bona sua. Օձիքս ևս վայրաբար ցրուել, մսխել, վատնել, սուղել, ցնցխել, կորսուանել, կլանել, փչացուցանել ծախել ընդ վայր, ցանկութիւն, անառակութիւն, խաղիւք, շռայլութիւն: շռայլութիւն: ղբոյս ևս ցիդելմսխել ի խաղս: հայլանդակս ծախել ղդանձն.

Abluo. ere. լուանալ: præt. լուացի: ողողել,ղուղել զհանդերձս: ջրով սրբել, մաքրել. մկրտել ջրով; լուացք առնել, de linteis. manus, արկանել ղջուր ձեռաց: ablui: լուանալ.

Abluere fordes: լուանալ, մաքրել, սրբել յաղտեղութիւն: ի բաց ջնջել, սրբել զհոգի ի բծէ, ի կեղտութիւն մեղաց: զպատառ ի բաց կորզել ի նմանէ.

Ablutio. լուացումն, լուացք: ձեռնալուայ.

Ablutio in miſſa. է այն փորձ ևնչ գինի որ ըմպի զինի հաղորդութիւն, զի նշխարն դիւրաւ կլանեցի.

Ablutus. a. um. լուացեալ: ջրով կամ այլ ևիւք ողողեալ, մկրտեալ,մաքրեալ,սրբեալ.

Abnegatio. ſui. ուրացումն անձին: հրաժարումն ի յառաւկ կամաց: ի բաց ծառղումն անձին: ձնդումն բնական յօժարութենէ: խոստումն անձին.

Abnego. are ſeipſum. ուրանալ զանձն ևւր. հրաժարիլ ի յառաւկ կամաց ևւրոց: պատճառիլ ընդ դէմ ցանկութեանց: խոտել զանձն. ծողուլ զկամս ևւր յառաւկս, զբնական յօժարութիս սրտի: հակառակիլ հաճոյից սրտի: սանձահարել զցանկութիս.

Abnegare non dare. ուչ տալ. ոչ հաւանիլ: խնայիլ զիր ևնչ յումեքէ: զլանալ վարձական զվարձս ևւր: զրկիլ զոք ի խնդրուածոց ևւրոց: դարձուցանել զբնաս ի նմանէ: արձակիլ զնա ունայն, և դատարկ: non abnegavi illi. ոչ արգիլի ի նմանէ: abnegare elemoſinam pauperi. զլանալ աղքատի յողորմութէ: vel. զողորմութի: honor abnegatus. պատուազլացեալ.

Abnepos. ծոռին որդի.

Abneptis. ծոռին դուստր.

Abnodo. are. arbores. Ծառս հատանել ի ծառոյ.

Abnuo. ere. ուչ տալ. V. abnegare: item. ակամբ, ձեռամբ, կամ այլ ևնչ արտաքին նշանաւ ցուցանել թէ ոչ հաւանիմ: dicitur etiam abnutare.

Aboleo. ere. իւրափանել: լուծանել: ջնջել: հնացուցանել: վերջացուցանել: հերքել: մերժել ի բաց: բնաջինջ առնել: ի բաց բառնալ ի միջոյ: ի չիք դարձուցանել: ոչընչացուցանել: ցրել: ցրուել: առնել ի բաց: չքացուցանել: դադարկացուցանել: եղծանել.

Aboleſco. ere. իւրափանել: լուծանել: præ. ծայ: ջնջիլ: ի բաց հերքել, մերժիլ: բնաջինջ լինել: ոչընչանալ: չքանալ: ի չիք դառնալ: բառնալ ի միջոյ: վերանալ:

Abolevit hujus rei memoria. է խոր մո: ուացուցին անկաւ: ապականանալ ի յիշատակ նր ի վր երկրի: մոռացաւ յիշատակ նր կ մոռացաւ ի մտաց մարդկան: անյիշելի եղև ամենեցուն: բարձաւ յիշատակ նր յերկրէ: պակասեցաւ, հատաւ, ջնջեցաւ ի սրտէ, ի մտաց յիշատակ նր.

Abolitio. venia. Թողութի: նեղուածս: նեղողութի, մոռացուածս.

Abolitio. abrogatio. է ի բաց բարձուածս: լուծուածս, հնացուածս: խոսիանուածս: ջնջուածս օրինացն.

Abolitus. իւրափանեալ: լուծեալ: հնացեալ: բնաջինջ: ջնջեալ: հերքեալ ի բաց: ի չիք դարձեալ: չքացեալ: վերացեալ: անցեալ: վերջացեալ.

Abominandus. ել արշելի: դարշ: դարշանք: զզուելի: պղծ: աւելի: խայտառակեալ: նշաւակեալ: դարշուելիակ: որ հատարն ի դարշանս: պղծիր.

Abominatio. ել արշուութի: զարդուութի: զզուելուութի: նշաւակ: խայտառակուութի: պղծուութի: դարշանք: դարշելիք: դարշահակուութի: դարշելուութի.

Abominor ari. ել արշել ի: ab. պղծ առնել, պղծ հատարել: acc. պղծ լինել ինձ: դարշեցուցանել: զզուել: աւել: acc. զզուելի ի: abl.

Aborior. iri. կանխահաս ծնունդեամբ ծնանիլ: v. abortum pati.

Aborior. iri. abortivum naſci. Աւարկիլ: կանխահաս ծնունդեամբ վիժիլ:

Abortivus. ածուց: զաւակ վիժեալ, վիժած: Si informis eſt, տհաս և անկատար սաղմն: Si eſt formatus, սաղմն կերպարանեալ: կանխաժին.

Abortus. us. ւվիժուածս զաւակի: զաւակին հոսուածս: անցուդք: սղալուածս ի ծնունդնէ: սղալական ծնուածդ.

Abortum. pati. ւսղալիլ ի ծնունդնէ: հոսել, վիժել զզաւակ: անցուցանել զմանուկն: զաւակն առեալ ձգել: ելանել սաղմն անկատար: կորուսանել զզաւակն. mulier

qux

quæ abortum patitur . զաՀակավէժ : զաՀակահոս : մանկակորոյս : որդեկոտոր : կանխաժին .

Abortum inferre . Ավիժեցուցանել, անՀայուցանել զղաւակ : հոգալ առ կորուսանել զմանուկն : պատճառել զհոսուքս, զվիժուքն զաւակին .

Abrado . ere . քերել . Job teſtà radebat ſaniem . առեալ յօքայ զկեղն քերէր զՊաքանին : քերչաւ սբել : հարթել .

Abradere barbam . Օմօրուն հարթել, ԸնԹեւացուցանել, զերծել, կտրել, փոքրել, զերծանել, զերծուլ, ասպահուրել, ասիրել, խուզել, ած-ելել .

Abraham . ԱՀբրամ : ԱՀբրահամ : gen. ու .

Abripio . ere . Յափշտակել : խլել : հանել : կորզել : Թափել և Հեռաց : ուժով առնալ տանել : կողոպտել : բարձնալ տանել .

Abripi undis , vento . Յափշտակել, տարաբերել, վարել յալեաց, և հողմոյ : հողմատար յափշտակել , հալածել և մրրկէ : pulverem à vento . փոշի և հողմոյ յարուցեալ հոսել : ventus abripit paleas . հողմն առնու զյարդն : navem à vento . նաւհողմահոծ վարել .

Abrodo . ere . Լրծել : խռնտալ : խռնդել զոսկր .

Tempus omnia Abrodit . Ժամանակն զամ ինչ հաշէ , մաշէ , ասպականէ , ծախէ :

Abrogatio . Իւրաբանութիւն : հնացութիւն : լուծութիւն : ցրուիւն : ցրուՀութիւն : և բաց բարձութիւն, ջնջութիւն օրինացն : ունայնացութիւն : վերջացութիւն .

Abrogo . are . Իւրափանել : լուծանել : հնացուցանել : ցրել : ցրուՀել : և բաց բառնալ : և բաց հերքել : ջնջել : վերջացուցանել : ունայնացուցանել : ոչ ընչացուցանել : չքացուցանել : և չէք դարձուցանել : վերացուցանել : դադարկացուցանել : և բաց առնել : acc.

Abrogare alicui magiſtratum . Քակել , հանել , և բաց ձգել , ընկենուլ , հալածել , շարժել , մերժել , վռնտել , Թափել զոք և պետութէ յիշխանութէ : և պաշտօնէ , և պատուոյ .

Abrumpo . ere . Իւտրտանել : կտրատել : հատել : բեկանել : բեկեալ : բեկբեկել : խլել : պատՀուցանել : պատառել : ջախջախել : ջարդել .

Abrumpere rem inchoatam . Իւտրափանել, հատանել զդործ . լռել , և բաց կալ , ձգալ , հանդչել և սկսեալոյն : ընդհատանել զդործն : կասել , կասել , կասուլ և սկսեալ ոյ : յետս կալ , լքանել և դործոյ : Թողեալ լքել զդործն Թերի և անկատար : դործն դատարկանալ : դադարել և դործոյ .

Abrumpere ſermonem . Իւտրափանել զբանն : լռել , դադարել և խօսելոյ : հատանել զխօսս : զխօսս կտրել .

Abrumpere ſomnum . ԾարԹուցանել զոք : սԹափիլ , սԹափիլացուցանել , ընդոստուցանել զոք և քնոյ : հատանել զքուն : յարուցանել զոք և հանգստանէն քնոյն .

Abruptè ex abrupto . ԱՀկարծակի : անկարծակիօրէն : փաղփաղակի .

Abruptio . Ցերդ : բաժանումն : հրաժարումն : անջատումն ; խորտակումն : V. fractio.

Abruptus ex . Քար զերծեալ , հատեալ խլեալ , ատանալ , ատուցեալ և լերանէ . pagus à ſuo loco abruptus : ՀեռաւոՀ ատեալ յԻւր տեղեաց և բաց վաղեալ . fructus ab arbore abruptus decidit . ատեալ պտուղ և ծառոյն .

Abrupta rupes . ԱվԷմ սուր : բարձակէտ : դադաԹն աւղղորդ յերկրէ : վԷմ ծայրատուր , անմատոյց : անՀնարադիտաց : անՀաս : դէզ դէզ վԷմ .

Abſalon . ԱԲեսաղովմ . gen. այ : որդի դաւԹի .

Abſcedo . ere . Հեռանալ : դնալ : երԹալ : չուառնել : չուԷլ : չոքալ : և բաց մեկնիլ : և բաց երԹալ : փոխիլ և : abl.

Abſceſſit ab eo morbus . Յաւ փարատաց : բժշկեցաւ , ողջացաւ , լաւացաւ և հիւանդուԹէ .

Abſcedere vomicam , abſceſſum erumpere . Ավէրն պատառիլ և շարաւն ելանել , հոսիլ . վէրն Թարախիլ : անձն շարաւիլ և խոցոյն .

Abſceſſus . apoſtema . Պատուկ : վէր : pus emittere . վէրն Թարախիլ : abſceſſum rumpere ut pus effluat . ծակիլ զծայր պատկի զի Թարախ ելանիցէ : purulentus erat . շարաւէր անձն նր և խոցոյն .

Abſceſſus . diſceſſus . ԵրԹ : երԹուԹի : դնալ : դնացուԹի : չոք : չուառուԹի : ելք : ելուիս : մեկնելն : հեռացուիս .

Abſcindo . ere . Լարել : հատանել : և բաց կտրել : ligna ſecuri abſcindere . փայտատաւ հարկանել զփայտ : խլել : և բաց հանել .

Abſcindere caput . ԳլխատուԹ : կտրել , հատանել զգլուխ : առնուլ զգլուխ նր և նմանէ : կատարեալ հարկանել : կատարեալ հատանել : կատարեալ , գլխատ առնել .

Spes undique abſciſſa. Ոչ դոյ յոյս ղեր: Ծանելոյ: Ճար, բուժումն ոչ դոյ: անդրէն ոչ է դարձուածն: յայլ ուսանէք ոչ դոյ ակնկալութի: հատաւչինէն ամ յոյս.

Abſcondite. Ք-աղտ: դաղտուկ: դաղտաբար: Ծածուկ: ի Ծածուկ: Ծածկաբար: լռելեայն: Թաքնաբար: ի Թաքուստ: անձանօթաբար. v. abdite.

Abſconditus. Ծածկեալ: Թաքուցեալ: դաղտնի: Ծածուկ: դաղտուկ: Թաքուն: անյայտ; անառեղ: ղօղեալ. nihil abſconditum Deo. ոչ է ինչ Ծածկեալ յայ; չէր արարած անբեւոյթ յերեսաց նր: ամ ինչ մերկապատոյց կայ առաջի աչաց այ: ամ դաղտնիք յայտնի են ամենահայեաց աչաց այ.

Abſcondo. ere. Ծածկել: Թաքուցանել: դարտնել: ամփոփել: դաղել: անառեղ առնել ի մարդկանէ; ղօղել: ղօղեցուցանել: ղանխլել: առակարնել. humi abſcondere. պատուակել ի հող: առնուլ, կաշխուլ յաչաց.

Abſcondor. di. Թ-աքել: præt. Թաքեայ: imp. Թաքիր: Թաքչիլ: ԹաքԹաքել: խոյսառալ: խուսել, խուսափիլ ի. abl. դանել: դաղել: ղօղել յանյայտ տեղիս: դաղտ լինել: լինել ի դաղտն: ղանխլիլ ի. abl. անհերևոյթ լինել.

Abſens. Բացակայ: ի. abl. առարակայ: առակայ: անհետ: մեկուսի մարմնով: ոչ ներկայ: ոչ առաջի կայ: մարմնով հեռի: ի բացուստ.

Abſentem eſſe. Բացակայել: առակայել: առարակայ, բացակայ լինել: մեկուսի լինել: ոչ դառանել պատրաստ, լինել ի բացեայ: մեկուսանալ.

Abſentia. Բացակայութի: առակայութի: առարակայութի. in mea abſentia. ի բացակայութի ինուտ: մինչ դեռ առաջի կայ չեմ: մինչդեռ ոչ էի անդ.

Abſilio. ire. Ոտաել ի անղունդ. præt. ոտաեայ: ընդոտաել: ոտաեալ Թռնել præ. Ռեեայ: վերվազել: ի վեր ոտաել: Թռուցեալ ոտաել.

Abſimilis. Հաղնման: անհատեռատատ: անհաւասար: անհանդէս: առարաձայն: այլակերպ ի մարդոյ: անբաղդատ մեծութեան: այլ և այլ: զանազան: առարբեր: որով և դատ ի. abl. բացառայն: այլ քան: acc.

Abſinthites vinum. Ք-ինի ապտնթեալ.

Abſinthium. Հաղապտնթին: abſynthium minus dicitur vulgò. խաւշան: & յաղ: դառնիչ: դառնութի: դի խոտ ի դառն յոյժ: amara quaſi abſinthium prov. 5. armenus vertit. դառնագոյն քան լեղի: amarior felle. & Jerem. 23. cibabo eos abſinthio. արբուցից նց ղջուր դառնութե: i. aquâ amarâ.

Abſiſto: recedo. ere. Ի բաց կալ. հեռանալ: մեկնել ի. ab. խորշել: առարատեւժել ի. ab.

Abſiſtere. cum abl. deſiſtere. Դադարեցանել զսկսեալսն: լռել, ճնալ, ի բաց կալ ի abl. Թողեալ լքել ղգործն: դադարել ի: abl. կասել, կասուլ ի սկսելոց. v. abrumpo.

Abſolvo. ere. perficere. Կատարել: բովանդակել: աւարտել: ապատել: վճարել: վերջացուցանել: հանել, տանել ի դլուխ: ղգործն կատարել ի դլուխ: ի կատարուստ հանել: ի կատար ածել, հասուցանել: անդել: յանդ հանել: absolvere Scripturam. ապատել դրել: հասուցանել դրերն յաւարտ: annum decimum abſolvit. ելից զամս տասն. abſolvit: պրծաւ, է հան, ղգործն ի դլուխ.

Abſolvo, condono. Հաշտանել ի մեղաց, ի կապանաց: նեղել, Թողուլ, acc. ԹողուԹի, նեղուստ առնել, ընդունել: լուծանել ի կապանաց: խնայել ի վր. abſolvi. Թողանել: Թողեալ լինել: լինել ԹողուԹի մեղաց.

Abſolvere paucis. Հաշել կարճառօտաբր: հատառօտաբր: հատառօտութ կատարել զբանն: սակաւինչ բանիւք: սահաւուք: վտըն ի շատէ, կարճ ի կարճոյ: ընդաղօտ: դուշնաքեօք: հատառօտակի: նուազս ի յոբուից: դուշնաքեայ.

Abſolutè, perfectè. Հաշտենեւին: ըստ ամենայնի: կատարելապես: ամբողջապես: անթերի: բոլորապես: լիապես: լիով: բնաւին: բոլորովիմբ: ըստ բոլորում: հատալրապես: ամենեւիմբ: բոլորովին: հատօրէն: pro omninò. անպատճառ: անվրէպ.

Abſolutio perfectio. Կատարումն: կատարած: աւարտ: աւարտումն: վերջ: բովանդակութի: յաւարտ հասուցանել: լրումն: կատարածութի: անթերութի: կատարելութի.

Abſolutio. remiſſio. Հանդուստ: նեղողութի: Թողութի: արձակումն: լուծումն: ի: abl.

Abſolutus. finitus. Կատարեալ: աւարտեալ: ի դլուխ, յաւարտ, յանդ հասեալ: անթերի: բովանդակեալ: վճարեալ: սպառեալ: հանեալ ի դլուխ.

Abſolutus. a. um. opus, elegans. Կատարեալ: անթերի: երեւելի դործ: արուեստ: յաղ կողմանէն կատարեալ: առանց

անց պակասութե : վարպետն բան : գեղեցկայարմար : Ճարտարութբ շինեալ : վայելչահիւս : արուեստագիտութբ գործեալ .

Absolutum præceptum . Ընդդարձակ հրաման , անվրէպ , անարգել , բացարձակ : անխափան , անխնայ հրաման : անմերժելի , անհրաժարելի , անխոտորելի , անհրաժեշտ , անդարձ , անդառնալի , անփախչելի հրաման : յորմէ ոչ կարէ ոք անպատառնել , արձակել զմեզ .

Absolutus dominus . Ընդդարձակ տէր ինքնակալ : ինքնագլուխ իշխան : անարգել բացարձակ տէր . de potentia absoluta . ըստ ընդարձակ կարողութե այ .

Absonus . a . um . ab . Անարմաձայն , բացաձայն , վատաձայն : օտար , օտարացեալ : է : ab . ոչ համեմատ , անպատեհ , անպատշաճ , անվայելչական .

Absorbeo . ere . Կլանել : præt . կլի , կլեր , կլաւ : ընկլուզել : præt . ընկլուզի , զեր , ընկլոյզ : absorbe . ընկլայ : absorptus sum . ընկլայ : խորասոյզ առնել : խորասոյզ , անհետ առնել : խորասուզել : անդնդասոյզ առնել : սուզել յանդունդս խորոց : terra absorbuit eos . բացեալ երկիր զբերան իւր եկուլ զնս : qui absorbet omnia . աշխարհակուլ .

Absorberi . Կլանել լինել : կլեալ , խորասոյզ , անդնդասոյզ , ծովասոյզ կորնչել : սուզեալ , ընկլուզեալ , խորասուզեալ յանդունդս խորոց .

Absorbere bona sua . Զինչս իւր սուզել , կլանել , վատնել , ցնդել , ծախել , մսխել , վայրաբար , ընդ վայր , v. abligurire .

Absque . Առանց , Թաց : gen .

Absque operibus bonis . Թափուր , զուրկ , անմասն , ունայն , մերկացեալ , նուաղեալ , զրկեալ , յետնեալ , ունայնացեալ , դատարկ , ի բարի գործոց : absque dubio . Թաց կասկածեաց , Թաց ուրուք տարակուսութե : ստուգիւ : հաւաստեաւ : ամենևին : աներկբայապս .

Absque eo quod scirem . Առանց գիտութե իմոյ . և ես ոչ գիտեի : absque eo quod viderim . և ոչ տեսի : զանխլաբար յինէն .

Abstemius . Որ ամենևին հրաժարեալ է ի գինւոյ : որ զգինի ոչ ըմպէ երբէք .

Abstergo . ere . Ջնջել : սրբել : մաքրել : ցամաքեցուցանել : abstergere lachrimas : ջնջել զարտասուս յաչաց : զարտասուս հատանել յաչաց : լռել , դադարել ի լալոյ : աչք դադարել յարտասուաց : դուլ տալ արտասուաց : արգելել զարտասուս : ցամաքեցուցանել զարտասուս .

Absterreo . ere . aliquem à . Խափանել , շրջել զոք ի : ab . խորշեցուցանել , խոտորեցուցանել , մերժել , խոտորել , դարձուցանել , յետս ընկրկել , արգելել , ի բաց քարշել , զոք ի . ab . v. deterrere .

Abstinens . moderatus . Մարդ համեստ : որ ի կշիռս կեայ : նրաւասէր : որ տիրէ անձին իւրում : որ սահմանաւորէ զցանկութիս սրտի : զգաստ : որ չափ , կարգ դնէ ցանկութեց : որ կենցաղավարի ըստ չափոյ և հրամանի բանին : որ այլոց ընչից ոչ ցանկայ : ժուժկալ : զգոյշ ի . ab .

Abstinens . in cibo . Ժուժկալ : զգոյշ , հրաժարեալ ի . ab . զգաստ : որոյ զգաստ է կերակուր և ըմպելի . պարկեշտ : սակաւակեր : փոքրախում : համեստակենցաղ : սակաւաբեր : զգաստասեր : պահօղ : պահհակաց : չորակաց .

Abstinenter . moderatè . Չափով : ըստ չափոյ և հրամանի բանին : ժուժկալութբ : համեստաբար : զգաստութբ : չափաւորապս : բարեխառնօրէն : ըստ կարգի : առ չափ .

Abstinentia : moderatio . Բարեխառնութի : զգաստութի : չափ : չափաւորութի : բարեկարգութի : ժուժկալութի : համեստութի : զուգամտութի : տէրութի անձին .

Abstinentia . in cibis . Ժուժկալութի : հրաժարութիւն ի : abl. ժոյժ : ի բաց կացութիւն ի . abl. dies abstinentiæ . նաւակատիք յորում հրաժարեալ կամք ի մսէ &c.

Abstineo . ere . Հրաժարել , ի բաց կալ հրաժարեալ կալ ի . ab . լռել , դադարել , ի : զգուշանալ , ժուժել ի . abl. մերժել , խորշել : ի : անձնապահ լինել ի . ab . զգոյշ , ժուժկալ լինել : ի . abl. abstinere à iuramento . այլ և ս մի երդնուլ : անձնապահ լինել մի երդնուլ . abstinere ab opere servili . Հանգիստ լինել յերկրաւոր աշխատութե , լռել ի բաց կալ ի գործոց ծառայականաց .

Abstinere à cibo . Խորշել զկերակուրս և հրաժարել նոցէ . & quæ suprà . պահ կալ .

Abstinere non possum quominus . Ոչ կարեմ տիրել անձին զի մի : cum subi , aut infinit . ոչ կարեմ ժուժել , ժոյժունել : ոչ կարեմ համբերել : ոչ կարեմ արգելել զիս զի մի : զսպել լեզուիմ չասել . v. continere .

Abstractio physicè . Վերացութիւն : զատ բարձութիւն .

Abstractum . Առանձն վերացեալ , զատ բարձեալ . v. g. բարութի : և այլ .

Abstractio mentis . Ցնդութիւն , ցնորութիւն : ցրութիւն , ցրուութիւն մտաց : տարացնդութիւն-

դեղէ

դեգերութիւն յաղօթս : ցնորք , շփոթութիւն մտաց կամ սրտի : մտացխռովութիւն : խելացնորութիւն : մոլորութիւն մտաց : յափշտակութիւն մտաց .

Abstractus animus . Շփոթեալ , ցրեալ , ցնորեալ , ցնդեալ , տարացանդեալ , մոլորեալ , վարանեալ , ցնորեալ միտք : ցնդեալ միտք յաղօթս : v. distractus .

Abstraho . ere . Քարշել : արտաքարշել : խլել : արտախլել : կորզել : հանել ի բաց : յափշտակել : ի բաց առնել : è manibus , Թափել ի ձեռաց .

Abstrahere animum . Ցնդել , տարացնդել , ցրել , ցնորել , ցնորել , շփոթել , վարանել , յափշտակել զմիտս , զմիտս : ի բաց մերժել զմիտս մի յայ : դեգերել զմիտս : խորհուրդք իմ վարանել զիս : v. distraho .

Abstrahere . in physic. Վերացուցանել : շարաբառնալ : ի բաց առնել .

Abstrudo . ere . Ծածկել . առնուլ , կալնուլ յաչաց : Թաքուցանել . v. abscondo .

Abstrusus . a . um . Ծածկեալ : Թաքուցեալ : v. absconditus . de scriptis , խոր խորին : խրթին : դժուարիմաց : խրթնածածուկ : մթագոյն : պատիպատ .

Absum . abesse . Բացակայ , տարակայ , մեկուսի մարմնով , հեռի մարմնով , ի բաց լինել : ոչ գտանել պատրաստ և առաջիկայ : բացակայել .

Abesse ab urbe stadia centum . Իբր բացէ ի քաղաքէն հարիւր վտաւանաւ : v. disto .

Multum abest ab hoc vitio . Օտար , օտարացեալ , մեկնեալ , հեռի , հեռացեալ է յայդ յայսպիսի մոլութենէ .

Absit . deus avertat . Քաւ լիցի : քաւ և մի լիցի , ած մի արասցէ : մի լիցի ինձ առնել : մի եղէ Թէ .

Nihil absfuit quin . Փոքր մի ևս և քարկոծանէին զիս : սակաւ ինչ մնաց ևս , և : ի պատրաստ եղև երթալ : եղև մերձ ի մահ : սակաւ ինչ մնաց ևս մեռանէր .

Multum abest ut debita exolverit . Շատ ևս է մնացեալ ի պարտուց իւրոց : կարի յոյժ նուազի ի . abl.

Tantum abest ut eum oderim , ut etiam bene illi velim . Այնչափ ես և խորշիմ զբարէ ՚նք . այլ զի առ աւելիցեմ զնա : tantum abest ut commoveatur meis miseriis , ut etiam gaudeat . ոչ էԹէ միայն ոչ է ինձ ցաւակից , այլ և ուրախանայ .

Absit verbo invidia . Թողութիւն արա : ամօԹ է ինձ ասել : quandoque մեղայ այ .

Absumo . ere . Հալել : մաշել : ծախել : ապականել : ignis absumpsit . Հուր ճարակեաց , ծախեաց , հրդեհեաց , հրկէզ արար , կիզեաց .

Absumere argentum . Զինչս իւր ընդ վայր վատնել : վայրաբար ծախել , սպառնել , ունչելեն զուր կլանել զարծաթ , ցնդել փչացուցանել , մխել ի խաղս : վայրաբար ցրուել .

Absumere tempus . զժամանակ , զաւուրս , զկեանս իւր անցուցանել , վարել , կատարել , ծախել , հանել , արբեցութեբ : վճարել զկեանս աղօԹելով : հանել զգիշերս յաղօԹս .

Absumi fame . Սատակել ի սովու : սովամահ , սովալլուկ կորնչել . v. fames .

Absumi Curis . Բազմահոգ , բազմահոգալ , հաշել , տառապել ի հոգածութենէ . v. Cura .

Absurde . Անպատեհաբար : անպատշաճապէս : անշահ : անվայելչաբար : առապելաբար : անզգուշապէս : անխելքապէս : անմտաբար : խևապէս : յիմարապէս : անտտաբար .

Absurdus . a . um . Անտեղի բան : անպատշաճ : անվայելուչ : անտեղի : անզգոյշ : անդէպ : անխելք : չամբուշ ինձ Թուի : ծաղրական առասպելք : առասպելաբանութիւն .

Abundans . de terra . Առատալի : յուռթի : բարեբեր : պտղալից : ամենայնիւ պտղովք առլցեալ : լի : պերճ , պերճացեալ : Ճոխացեալ : բազմաբեր : պարարտ : բազմապտուղ : բարեշէն : բերրի : բեղմնաւոր : բերքաւոր : լի բարեօք և ընչիւք : արտ և անդ եկեղ : արդիւնաւոր : արդասաւոր : արդաւանդ : abundans frumento , բարդաւաճ հացիւ : հացաւէտ : vino , այգաւէտ : vel . այգեաւէտ .

Mensura abundans . Չափ զեղուն , ԹաԹաղուն , զեղաւոր , զեղեալ : բազմայեղ : լի : grando abundans . լիով կարկուտ : fons , aqua , abundans . Առբեւր յորդ : յորդահոս , յորդաբուղխ , յորդառատ , առատահոս , առատաբուղխ , որ առատեդայ .

Abundanter . Առատապէս : լիով : լիապէս : լըապէս : յորդապէս : կուտակօրէն : լիութբ : առատաձեռնապէս : շատ շատ : ԹաԹաղուն չափով .

Abundantia . Առատութիւն : լիութիւն : բազմութիւն : շատութիւն : յուռթութիւն : հարստութիւն : բարեբերութիւն : բազմաբերութիւն : առատաբերութիւն : արդաւանդութիւն : աճեցուած : այ .

Abundantia panis. Հացաւէտութիւն.

Abundo. are. Առատանալ: յաւելուլ: առաւելանալ: բազմանալ: յոլովանալ: ճոխանալ: պերճանալ: յորդել: յորդել զկաթն. lacte.

Abusivè. Չնչաստկապէն: անյարմարապէն: ծուռաբար: Թիւրապէն.

Abusus. us. Չարակրթութիւն: չարավարժութիւն: ապականութիւն: վատակրթութիւն: կրթութիւն ի վատ: ապականութիւն: չարավարութիւն: ընտանութիւն չարահայն այ.

Abusus. perversæ consuetudines. Սովորութիւն: աղաւաղ: աղաւաղումն: չար աղանդն: չար սովորութիւն: ծուռ սովորութիւն: վարք Թափառականք.

Abutor. ti. Չարաչարել, չարավարել, ի չար վարել, ի չար վարել շնորհօքն և համբերութեամբ այլ: զրակրթել, ի վատ կրթել զ. ընտանեկանել զշնորհս այլ: ունայն Թողուլ զնա: ոչ լինել ոք գործակից: ի չարագործել զշնորհն: զեղծել իշխանութեամբ իւրով: 1. Corint. 9. 18.

Abuti bonis. Ի չարիս ծախել զբարիսն.

Abuti fœmina. Քարշել զկին ի բռնաւորել: գիտել զկին: լինել զկին: v. fornicatio.

Abyssus. i. Խորք: խորխորատ: անդունդք: խորափիտ, վիհ: Gen. վհի: սանդարամետ անդունդն: խորոց: փոս մեծ: lapsus in abyssum peccatorum. անկեալ, համեալ, ընկղմեալ, սուզեալ ի խորս չարեաց: ի բազում ծովացեալ մեղաց խորս ընկղմեալ; Abissalis. անդնդային: անդնդական: սանդարամետական.

A C

AC. Եւ: ու: vir ac equus. այր ուձի: homo ac mulier. մարդ ու կին: Commercium, seu acceptum, ac datum. առ ու տուր: æque magnus ac tu. նոյնպէս մեծ որպէս դու: այնքան, այնչափ մեծ, որքան, որչափ դու: մեծութեամբ քեզ հաւասար: ejusdem naturæ ac pater. բնութենակից հօր.

Magis ac magis. Եւս քան զեւս: առաւել եւս քան զեւս: die ac nocte. զտիւ և զգիշեր:

Academia. Կրթարան: վարժարան: երիտասարդանոց: ուսումնարան: համալսարան: դպրատուն.

Academicus. Պղատոնի աշակերտ. դպիր.

Acanthis, carduelis. vulg. Սարեակ: փոքրիկ Թռչուն քաղցրաձայն և գեղեցիկ փետրօք: այսպէս անի զի յաճախ նստի ի վերայ փշոց և տատասկաց.

Acanthus. branca ursina: Խոտ է որոյ տերև արջոյ ոտից նման է.

Accanto. Մօտ, մերձ, առընթեր երդեմնայնեմ, նուազեմ.

Accedo. ere. venire prope. Մատել: præt. մատեայ: մերձենալ, մատչել; մօտել, մերձ, մօտ գալ: ի մօտ գալ առ: մօտանալ: accede մատիր: accede ad ignem. եկ մօտ ի հուր: cum accessisset: մատեալ & մատուցեալ: accedite մատիք առ իս: մօտ լինել: մօտ հասանել ի. հալել.

Accedit ad duos annos. անանց է երկու երկուց.

Accedere ad mentem illius. Հետևել կարծեաց նր: խոտորել ի միտս նր.

Ad hoc accedit, quod. Եւ ի վր այսր ամի: առաւել եւս: բայց և: նա և.

Ad ejus inopiam accessit morbus. Յաղ քատութիւն նր յաւելաւ ցաւն.

Multum accedit ad. valdè similis est. Յոյժ նման է: dat. հաւասարել: dat. v. similis.

Acceleratio. փութացումն: փութացութիւն: ճեպ: ճեպումն: ընթացք: ընթացութիւն: վաղվաղուտութիւն: փութաջանացութիւն: շուտափութութիւն: երագութիւն: սրընթացութիւն: վաղահասութիւն: կանխահասութիւն: կանխութիւն.

Accelero are. festinare. փութալ: վաղվաղել վաղվաղակել: աճապարել: երթալ փութով մեծաւ: շուտափոյթ երթալ: ճեպով մեծաւ, մեծընթացով ընթանալ: արագել առնել: վաղվաղել առնել: սաստկել ոտից: ճեպել զճանապարհն: փութալ ի քաղաք.

Accelerare opus, Շոյտ լինել ի գործսիւր: վաղվաղել vel. փութով առնել զգործն: արագել առնել: փութացուցանել զգործն: գործել շուտափոյթ ճեպով: Accelerare messem. կանխել զհունձս: accleratum opus. փութով և ճեպով շինեալ.

Accendo. ere. lampades. Օճրագս, զմոմս վառել, լուցանել: præt. լուցի: cereis accensis. մոմեղինօք վառելովք.

Accensio. Վառ: վառումն: լուցումն.

Accendere ignem. Օհուր վառել, լուցանել: բորբոքել զհուր: կրակ այրել: կրակ առնել: հրդեհել: լուցանել զփայտ: զհուրյարդարել փայտիւ: accensum relinquere. ի վառ Թողուլ v. inflammò.

Accendi. Վառել: լուցանել: բորբոքել: ի վառ լինել: վառ առնուլ: գնդալ բոցն: կրակ առնուլ: հրդեհել: կայծել.

Accendere animum. irritare. Օայրացուցանել, դառնացուցանել: բարկացուցանել.

ցանել զմարդ : ած-ել , շարժ-ել , գրգռ-ել զինա ի բարկութ-ի : յարուցանել զբարկութ-ի : գրգռ-ել զսրտմտութ-ի : զայրագն-ել զոք : բորբոք-ել : v. ira. illius animum in me accendit . գրգռեաց զինա ընդ ես : չարացոյց զինա ի վր-ե ես : զմիաս նր գրգռեաց , խառնվեցոյց ընդ դէմ .

Accendere fitim . ծարաւեցուցանել : ծարաւն առնել զոք : բերել , պատճառել զծարաւ : տոչորել զոք ի ծարաւ-ոյ .

Accendere libidinem . գ-րգռ-ել , բորբոք-ել զցանկութ-ի : շարժ-ել զցանկութ-ի : ի միաս ձգ-ել , ած-ել զմարմնանքութ-ի ցանկութ-ի : բորբոք-ել զառատութ-ի մեղաց : զհուր ցանկութ-ի վառ-ել ի սրտի .

Accendere febrim . Տաքացուցանել զջերմութ-ի : բորբոք-ել զվառն ջերմութ-ի : ջերմացուցանել : տաղտապեցուցանել ջերմութ-ի : տապացուցանել .

Accenſus . inflammatus . վառ-ել : վառառ-եալ : լուցեալ : որ է ի վառ : հրդեհ-եալ : բորբոք-եալ : կայծեալ : հուռ վառ-եալ : հրացեալ : հրաբորբոք : հրկէզ : հրավառ : հրացայտ : բոցակիզեալ .

Accenſus aliquâ paſſione . Սիրով , բարկութ-ի , ցանկութ-ի կամ այլ ինչ ախտի վառ-ել , բորբոք-ել , հրացեալ , կիզեալ , համակառ-եալ : irâ զայրագն , զայրագնեալ .

Accentus . us . in gramm. Ոլորակ : և ի եռեակ : acutus շեշտ ոլորակ ՝ Gravis բութ ոլորակ ՝ circonflexus պարոյկ ՝ item accentus , առոգանութ-ի : կէտ նշանախեց : accentu notare , շեշտ , կէտ , տալ , դնել , ի վր- .

Accentus vocis . Ձայն : ձայնի հնչումն .

Acceptio . ընդ : առութ-ի : առումն : ընկալումն : aliàs . ընդունելութ-ի : հաւանութ-ի : հաճոյութ-ի : յանձնառութ-ի .

Acceptio perſonarum . Երեսաքաշութ-ի : անհառութ-ի : աչառութ-ի : աչառանք : խտրանք : խտիր : ſine acceptione perſonarum . անխտիր : անխտիր : առանց անձն առութ-ե : անաչառ ի դառապետն այ : անձն մարդկան ոչ առնու .

Accepto . are . Ընդունել : առընդունել : հաւանել : առնուլ : ընկալնուլ : հաճել ընդ : հաճել յօժարութեամբ ընդ : յօժարութ-ե սրտառառնուլ : սիրտ-ել : յանձն առնուլ .

Acceptor perſonarum . ընկէն առու : աչառու : երեսապաշտ : որ անձն առնու մարդկան : որ հայի երեսս մարդոյ : որ աչառէ երեսաց : præt. աչառեցի : աչառնուլ յանձն : անձն առնուլ երեսաց : անհառութ-ե դառնել .

Acceptus perſolutus . ընդունալ : որ հատուցեալ է ինձ : վճարեալ ինձ . հատուցեալ .

Ratio accepti & expenſi . Հաշուակ վաճառաց : դիրք հաշուոյ : առուտրի դիրք : ուր գրէ որ զինչ առնու և զինչ ծախէ .

Accepto ferre . Ի բերանով կամ և գրով խոստովանիլ , և վկայել թէ եր ինչ մեզ հատ : տալ զդէր վճարման : vul. զավզ տալ .

Accepti charta . Գիր : ձեռնադիր : դիր-վճարման : որով յայտնի լինի թէ պարտն վճարեցաւ . vul. զավզ .

Acceptus . gratus . Ընդունելի : հաճոյ : հաճոյական : հաճելի : ընդունական : deo ած-ահաճոյ : ած-ընկալ : regi , որ ելից չարչիս առաջի : սիրելի , հաճարձակ առ : որ կայ ի սիրն արքային .

Acceſitus . us . Կոչ : կոչումն : խնդիր : tuo acceſitu veni . ի խնդ-ոյ քումմէ , ի քէն կոչեալ եկի .

Acceſo . ere . Կոչել : հրաւիրել : կամ չել .

Acceſſio . Մատչումն : հպումն : հպարտութ-ի : մօտ գալն : գալուստն : եկուութ-ի : եկաւորութ-ի : եկ .

Acceſſio augmentatio . Վերաբերութ-ի : առբերութ-ի : վերայ-ելումն : աճումն : աճեցումն : շատացումն : աւելորդութ-ի : աւելացումն : այ-ելումն : առաւելութ-ի : առատութ-ի : in paſſionibus etiam սաստկացումն .

Acceſſio pecuniæ . vulgo intereſſe . Շահ . շահառութ-ի : վարձ : gen. ոս : վաշխ : տոկոս : quæ duo proprie uſuram ſignificant .

Acceſſio . & acceſſus febris . Յարնաւոր բռնելն : vul. նուպաթ .

Acceſſorius . ընդերութ-ի : վերաբերութ-ի : աւելորդ : որ յայ-ելի ի կարևոր և ի գլխաւոր բանն .

Acceſſus . գ-ալն : գալուստն : եկուութ-ի . v. acceſſio . & aditus .

Acceſſus & receſſus maris . գ-նալն և դառնալն ծովու : յոլովումն և պակասումն ջուրց : այսր և անդր հոսումն ծովու : անդրադարձ ջուրն ծովու .

Acceſſus fluminum . fauces, oſtia . Բերան գետոց : գետոյն և ծովուն ի մտ խառնուածն : մուտս գետոյն ի ծով : խառնումն գետոյն ի ծով .

Acceſſum dare . զգաստ մատչումն տալ : լանջիս տալ : dat. ունկն դնել խնդրո-ի ծոց եկողաց : qui dat facilem acceſſum , դիւրամատոյց : դիւրմուտ : դիւրահատոյց : հեշտամուտ : դիւր մուտս լինի առնել :

qui non dat facilem acceſſum . դժուարամատոյց դժուարագնաց : անմատոյց մարդ : որ ունի ոչ դիւր եկողաց : vide aditus .

Accidens . Երեւոյթք : տեսիլք : ձեւք : պատահմունք որք անկանին ընդ զգայութբ : եւ կան յեցեալք յենթակայս : ſub accidentibus panis & vini . ի ներքոյ տեսակաց հացին եւ գինւոյ .

Accidens . caſus . Պատահումն : դիպուած : հանդիպումն : անցք : v. Caſus .

Accidentalis . Պատահական : առդիպական : դիպաւոր : որ է ըստ պատահման : quod identidem contingit . երբեմնական : անկարծական : per accidens . պատահաբար : անկարծակի : ըստ պատահման : անկարծակօրէն .

Accido . ere . Contingere . Հանդիպել : դիպել : դէպ լինել : առդիպել : պատահել : անցք անցանել ընդ : դիպուած պատահել : առ դալ ինձ : interdum accidit ut . է երբեմն զի . երբեմն դէպ լինի զի : accidit ut iret . դէպ եղեւ նմա երթալ : poſt duos annos accidit ut videret . եղեւ յետ երկուց ամաց , ետես : ſi accidat ut . եթէ իցէ , եթէ լինիցի զի : aliquando accidit ut non habeam : է երբեմն զի ոչ ունիմ : accidit ut venirent milites quidam . եղեւ զօրականաց ոմանց գալ : quidquid accidat . զինչ եւ հանդիպեսցի .

Accidere ad genua . Ի վր ծնկաց անկանել առաջի նր : անկանել առոտս նր : v. abjicere .

Accinctus . paratus . Պատրաստ : պատրաստեալ : հանդերձեալ : կազմեալ : յօժար եւ փոյթ ի .

Accinctus . cinctus . Գօտի ածեալ ընդ մէջ : գօտեւորեալ : cinctus ad mamillas . գօտեւորեալ առ ստեամբքն գօտի : cinctus linteo . սփածեալ զգենջակն : գօտիածու : foliis erat præcinctus . տերեւ սփածեալ ունէր զմիջօք իւրովք : պնդեալ զմէջ իւր .

Accingo . ere ſe ad . Զինքն պատրաստել , կազմել , ի պատերազմ : զինու վառել : սպառազինել զանձն իւր : enſem lateri . զսուր ածել ընդ մէջ : զսուր կապել .

Accio . ire . Կոչել : կանչել : հրաւիրել գալ .

Accipio . ere . Առնուլ : præt. առի : ընկալնուլ : կալնուլ præ. կալայ . imper. կալ : accipite . կալարուք : բառնալ : ըմբռնել : ունել : բուռն արկանել , բուռն հարկանել ի : accipite . առէք : accipiamus առցուք : aliàs v. audio .

Accipere aliquem male . Չարեաս առնել զոք : երեսս ոչ տալ նմա : զերեսս դարձուցանել ի նմանէ : անպատուել զնա : անարգօրէն ընդունել : verberibus . հարել զոք գանիւք : գան արբուցանել նմա . գանել : գանակոծ առնել .

Accipere honorificè . Լաւ ընդունել . լաւ ընդունելութիւն առնել նմա · մեծապատիւ , մեծարանօք , սիրով ընկալնուլ զոք : շնորհել նմա ոչ սակաւ մարդասիրութիւն : զուարթ երեսս ցուցանել նմա : յարգօրէն ընդունել .

Accipiter . Բազէ : gen. եի : բազային : aliis . որոր : aliis . գետարծիւ .

Accitus,us . Կոչումն . հրաւիրումն : հրաման , զի դայցէ .

Acclamatio . Աղաղակ եւ ձայն ուրախութե : բարբառ : փառաբանութիւն ի բարձր ձայն .

Acclamo , are . alicui . Աղաղակել , ձայն բառնալով փառաբանել , գովել զնա : ծափս հարել , ծափս հարկանել նմա : ծափել ձեռամբք փառաւորելով զնա : աղաղակ բառնալ .

Acclamare aliquem . Խաղ առնել զոք : կատակել զնմանէ : ծաղր առնել զնա : v. deridere .

Acclinatus . acclinis . Խոնարհեալ : կորացեալ ի : հակեալ ի կողմն նր : ձգտեալ .

Acclino . are ad . Խոնարհել , զինքն խոնարհեցուցանել , կորանալ , զինքն կորացուցանել ի .

Acclinare ſe parieti . Յենուլ յորմն . յեցեալ acclinatus . յեցուցանել զինքն . կորանալ ի վր գաւազանին , ſcipioni acclinare ſe . խոնարհել , խոնարհեցուցանել զինքն ի . կողմանել , ընկողմանել ի .

Acclivis . Զառ ի վեր լերինն : որ դիւրաւ եւ սակաւ առ սակաւ ի վեր ելանէ .

Acclivitas . Զառ ի վեր լերինն : դիւր ելք եւ էջ լերինն : oppoſitum eſt , զառ ի վայր .

Accola . æ . Բնակիչք երկրին : մերձիկ երկրին : եկք : aliquando պանդուխտ յօտար երկրի : բնակեալ ի . որ բնակեալ էն մերձ յերկիրն : սահմանակից .

Accolo . ere . Բնակել ի : բնակել մերձ յերկիր : սահմանակից լինել .

Accommodatè . Յարմարապս : պատշաճապս : վայելչաբար : համեմատաբար .

Accommodatè ad ſenſum communem . Ըստ հրամանի բանին : ըստ հասարակ բանին .

Accommodatio . Համեմատութիւն , նմանութիւն : առընչութիւն : առընթերութիւն միոյ

առ մի

առ միմեան : յարմարութիւն : համաձայնութիւն.

Accommodatus ad. Յարմար առ aut in finit. sine առ : յաջողակ, յաջողեալ առ ի : բնաւորեալ : պատշաճ, ըմբռն, վայելուչ առ ի. բնաւոր : բնաւորական : համեմատ : յարմարեալ.

Accommodo. are. Յարմարել : յօրինել : շինել : համեմատել : հիւսել : յերեարձգել : կարգաւորել.

Accommodare se ad nutum alicujus. Ունկն դնել խրատուց նր : հնազանդել կամաց նր : ունկնդիր լինել և հաւանել խրատուց նր : կալ ի բանի նր : տալ զկամս իւր ի ձեռս նր : հաւանել առ ամ ինչ որ կամի : զկամս իւր համաձայնել ընդ հաճոյս նր.

Accommodare alicui de re aliqua. Փոխ տալ նմա : de habitatione. ածել զնա յօթևանս իւր : ընկալնուլ զնա : ժողովել, ընդունել զնա ի տուն : առնուլ, ագուցանել զնա առ իւր : անել տալ նմա : անյարկն տանել ի տուն իւր.

Accommodare se tempori. Օծանել առ ժամանակ. կերպարանափոխել ըստ երեման ժամանակի : հայել ի ժամանակ : համաձայնել ժամանակի.

Accommodare se indoli. Հլու լինել բնութեան այլոց զինքն կեղծաւորել : զիջանել առ բնութիւն այլոց : համաձայնել այլոց բնութեան : համակերպել զինքն ըստ բնութեան նց : զինքն համեմատել, համաձայնել կամաց այլոց.

Accrementum. Աճումն : աճեցումն : աճելութիւն : յաւելումն : աւելուած.

Accresco. ere. Աճել : præt. եցի : աւելանալ : շատանալ : բազմանալ : յաճախել : de qualitatibus quæ intenduntur սաստկանալ, սերտել : զօրանալ : v. Cresco.

Accretio. Աճումն. աճեցումն : յաւելումն : շատացումն : զօրացումն.

Accubitus. locus honoratior. Բարձ երեց : գահերէց : նախաթոռն.

Accubo. are. hominum. Բազմիլ : ընկողմանել : նստել : ընկողմանել ի մահճի.

Accubare pecudum. Մակաղել & մակաղիլ : նստել : հանգչել : locus ubi accubant. մակաղատեղ.

Accumbo. ere. Բազմիլ : ընկողմանել : ընկողմիլ ի մահճս.

Accumulatio. Ժողովումն : գումար : գումարումն : կոյտ : կուտումն : հաւաքումն.

Accumulo, are. Ժողովել : կուտել : գումարել : հաւաքել : յաճախել զմեղս ի վր մեղաց : գանձել զմեղս : խմբել : բարդել : դիզել : ժողովել զգրեանս կոյտս կոյտս.

Accumulo. are arbores. Հողով ծածկել զարմատս ծառոց.

Accuratè. Զգուշաւոր : մտադրաբար : ուշադրութբ : յարմարապէս : կոկաբար.

Accuratio. Զգուշութիւն : զգուշաւորութիւն : մտադրութիւն : յուշադրութիւն, v. Cura.

Accuratus. Զգոյշ : զգուշաւոր : ուշադիր : մտադիր : հոգածու : հոգաբարձ : անձանձիր ի : in scribendo յարմարադիր : յարմարադրող : նրբադիր : վայելչադիր : ուղղադիր : որ սերտ և զգոյշ դնէ ի վեր բանս.

Accurro. ere. Դիմել : գալ ի վաղ : դիմել : արագ ընթանալ : վաղել զվաղս : աճապարել : շտապել : շուտափոյթ դիմել : սուրալ : սուրել սուրբ : վաղվաղել գալ : պնդել ի տեղի.

Accurrere. turmatim. Խուռն : խուռն ընթանալ : խմբել : ամբոխել : աղխաղխել : դիզանալ : ժողովել : բոլորել : միախուռն կուտել : մխել ընդ միմեանս : կոխել զմիմեանս : դիմել միմեանց կրնկան կոխ գալ : համագունդ ամբոխեալ գալ.

Accurrere ad arma. Դիմել ի զէնս : ի զէնս դառնալ, փութալ : աշտանել ի պատերազմ.

Accursus multorum. Խռնումն ընթացումն : խռնելն ժողովրդեան : ամբոխ : բազմամբոխ : բազմակոյտ ամբոխն : խռումբ : մարդահոյլ բազմութիւն.

Accusabilis. Մեղադրելի : յանդիմանելի : ամբաստանելի : բամբասելի : պարսաւելի մեղաց : դատապարտելի.

Accusatio. Մեղադրութիւն : մեղադրանք : չարախօսութիւն : ամբաստանութիւն : ամբաստանք : յանդիմանութիւն : բամբասանք.

Accusativus. Հայցական հոլով.

Accusator. Չարախօս : յանդիմանիչ : մեղադիր : ամբաստանող.

Accuso. are. Չարախօսել զումեք : չարախօսութիւն մատուցանել : չարախօս լինել զոմանէ : բամբասել և ծանր վնաս չարութեան բերել, դնել, ի վր նր : խնդրել զպատճառս զոմանէ : յանդիմանել զոք վր : զանգատել : ամբաստանութիւն առնել զոմանէ : մեղադրել զոք : մեղադիր լինել : բեռն, արատ դնել ի վր նր :

Acedia. Թուլութիւն : ծուլութիւն : հեղգութիւն : թուլացումն : հիւանդանանութիւն : ծանրութիւն : դանդաղամտութիւն : հեղգասրտութիւն : բարուանկանումն : դանդաղ-

դաղկոտութիւն : հեղգութիւն .

Acedioſus . piger . Թոյլ : Թուլասիրտ : ծոյլ հեղգ : հեղգասիտ : պղեղդ : Թմրեալ : տարտամ : հեւանդասիտ : յաղս : ծանր : դանդաղասիտ : դանդաղկոտ : վհհեր : v. piger .

Aceo . aceſco . ere . քացախանալ : Թըթուանալ : & Թթուիլ : քացախել : Թըթու լինել : քացախոտ .

Acer . acre . v. g. acetum . Բարկ քացախ : խիտ : Թըթու : կծու ut allium . որ կծկաի : Acer viſus . սրատեսութիւն աչաց : acre ingenium . խելք սուր . նուրբ : սրամտութիւն , նրբահայեցութիւն . acri ingenio vir . խելամուտ : խորագէտ : սրատես : սրամիտ : նրբաքննին . մտօք սուր . սրագամիտ : նրբահայեաց .

Acerbè . Հեխոտ : խստապէս : խստագոյն , դառնագոյն , ամուր բանիւք : խոշոր բանիւք : դժուարաւ և կոշտ բանիւք : խոշտանգիս : ուժգին : վայրաբար : սաստկապէս : դառնապէս .

Acerbè ferre . Տրտմութիւն և ինձ յոյժ և անպակաս ցաւ սրտի հոգոյ , կի . դժուարաւ լինել ինձ և ծանր յոյժ Թէ : ցաւել , ցաւ լինել ինձ ի վր : ողբալ : տրտմիլ .

Acerbius exigere . Յոյժ ճղճիւ պահանջել : ճղճիւ խնդրել : անխնայաբար : անխնայական , անխնայ , անխնայութիւք պահանջել .

Acerbitas fructuum . Թըթփութիւն . ժանտահամութիւն : տրտտութիւն ահաս պտղոց .

Acerbitas . crudelitas . Խստութիւն : սաստ : սաստկութիւն : տրտմութիւն : ուժգնութիւն .

Acerbitas . anguſtiæ . Նեղութիւն : փորձութիւն : փորձանք : տառապանք : Թշուառութիւն : անձկութիւն : վշտակրութիւն : տագնապ : Թախծութիւն սրտի : վշտագնութիւն : դառնութիւն : կսկիծութիւն .

Acerbo . are . aliquem . Ցայրացուցանել : դառնացուցանել : բարկացուցանել : գրգռել ի բարկութիւն . գրգռել զսրտմտութիւն : ածել շարժել զինա ի բարկութիւն .

Acerbus guſtui . Թըթիփ : & . տրտնիպ : ահագին : ժանտահամ : դառնահամ .

Acerbus . crudelis . Խստիտ : բարկ : սաստիկ , սաստբաւկ մարդ : v. Crudelis . de anguſtiis . խիտ : դժուար : ծանր : տաժանելի : տաժանոտ : դժուարակիր : տրտմալից : անտանելի .

Acerra . Խունկամանն : խնկանոց : բուրվառ : բուրանոց · vul. բուխօրտան .

Acervatim . Կոյտս կոյտս : դուստ դուստ : կուտակ կուտակ : շնղջակուտեալ : խնղջախնղջ .

Acervatio . Յաղագուածք : կուտուածք : կոյտ : հաւաքուածք .

Acervo . are . Կուտել : հաւաքել : յաղագել : դուստրել : դիզել : կեղեւել : բարդել , խմբել , յաւելուլ գմեղս ի վր մեղայ : զգանձս ի վր գանձուց : մի միոյ վրայ դնել : մօտ առ մօտ խիտ խիտ կուտել : յաղագել կոյտս կոյտս : շնղջակուտել .

Acervus . Կոյտ : կուտակ : շնղջ : դիզ : կարկառ : յաղագուածք : կարկառակուտ : դուստր : դուստ : հաւաքուածք : lignorum . փայտակոյտ : herbarum . տակ խոտոյ : terræ . հողաբլուր : faxorum քարակոյտ : բլուր և կարկառ քարանց : Cadaverum . դիակդէզ : tritici . դադէզ .

Aceſco . ere . Քացախուտ լինել : v. aceo :

Acetabulum . Քացախաման .

Acetaria . orum . Բանջար կամ կանաչեղէնք աղու , քացախով , և ձիթով ի ձէթենեաց հանդերձեալք : vul. սալաթայ : աղցան .

Acetoſus . Քացախուտ : քացախանալ : քացախով հանդերձեալ : Թըթու :

Acetum . Քացախ .

Achates : gemma . Աղկատն : ակն սպաոճական : item . & vul. Եաշմ : աղիղ : պապախուրխ .

Acia . æ . & accia . Մին Թել : մին դահ Թել : vul. Թել մի դերձան : մէկ Թել մի աբրշում .

Aciarium . Աղաղաման : աղաղատան .

Acicula . vul. Մանջախ .

Acidus . a . um . Թըթու : Թըթուհամ : ժանտահամ : Թթուահամ .

Acies . cultri &c. Բերան սրոյ : սրութիւն սայր սուերի : դատակի բերան : ſi duas acies habet , սուր երկսայրի : երկբերան : ſi quatuor , բառասայրի սուանք խաչին , de Cruce Domini .

Acies oculorum . ſeu Oculi . Աչք : ակն plur. ակունք . itêm oculi pupilla . բիբ ական գի բիբն ի լոյսընկալ .

Acies ingenii . Նրբութիւն , սրութիւն խելաց : սրամտութիւն : խելամտութիւն : խորագիտութիւն .

Acies . exercitus . Օրդ . ոց : զօրաժողով : բանակ : զօր : gen. րու : abl. զօրու .

Aciem componere . Դասաւորել ի պատերազմի : զզօրս ճակատել : զզօրս կազմել , կարգել , շարել , օրինօք ճակատել , ճակատեցուցանել ի տեղս : յօրինել .

Aciem

Aciem inſtaurare. Յղուեցնել, վանդակել զօրսն Յողովել: միւս անդամ յօրինել զՀակառակս: միաւանդամ կազմել ռազմ և պատերազմիլ.

Acinacis. Թուր: սուր: սուսերը gen. ի: նրան: արդն: plur. արդունք: աշդէ: վաղակ:

Acinus granum uvæ. պտուղ: hinc. պաղպաղ ut Հռաքաղ, qui poſt vindemiam grana Colligit. Հիւռ: Թին: ſi acinus ficcus eſt, չամիչ.

Acolytus. Ննդրկակալ: Ջահակիր: Ջահակալ.

Aconitum. Մեհեծնայ: Թունաւոր խոտ: turcicè. քաթիլ էդմէր.

Acor. Թթութիւն: կծկութիւն.

Acquieſco. ere. in re aliqua. Օգնականալ, Հրճուիլ. inſtr. Հաճիլ ընդ: ախորժիլ: inſtr. ախորժիլ: acc. Հաճոյանալ ինձ: քաղցրանալ ինձ: հեշտանալ ի: Հաճիլ ի. Հաճեաւ ած ի գործս քո: Հաճոյ լինել ինձ.

Acquieſcere. conſentire. Օհնանել ի կամս, vel կամաց: Հաւանիլ. Հաւանութիւն տալ: անուալ, լսել Հայեղ նր: խորհրդոց, խրատուն նր: յօժարիլ ի միտս նր: ունկնդիր լինել Հայեղ: խոնարհիլ ի միտս նր. կամակից լինել: Հաղորդ, կցորդ լինել gen. non acquieſcere veritati. ապստամբ լինել ի ճշմարտութիւն: Հակառակիլ: Հակառակ կալ: dat. խոնարհալ ընդ դէմ.

Acquiro. ere. Շահիլ præt. եղայ: առնել վերապատրաստել: ձեռնհաս լինել: dat. գրաւել ինչ: կուտել ինչս: դառնել: վաստակել Հարուստ արծաթ.

Acquiſitio. Ստացուած: առացութիւն: շահ: ընչաւէտութիւն: դառնութիւն: վաստակ:

Acrimonia. Թթութիւն: ժանտահամութիւն: դառնահամութիւն: Թրթուհամ.

Acriter vehementer. Յոյժ: կարի յոյժ: խնամ: խոտապէս: առատապէս: ուժգին: կարի կուռ: ուժգնապէս: ուժգնակի. v. acerbè.

Solem acriter intueri. Հայիլ յարեգական անթարթ աչօք: անթարթելի, անթարթ աւի աչօք: պշուցեալ անթարթ Հայիլ ի: ուշեղապէս ակն հառատառել, ուշեղել ի.

Acritudo. Թթութ համ: Թթութիւն: Ժանդահամութիւն: դառնութիւն.

Acta. orum. Հրամայեալք. ոց: քաղութիւնք: արարմունք: զօրութիւնք: գործք քաղութեանց.

Acta diurna. Օրագոյց: մատեանք vel գիրք յիշատակարանաց: ցանգ vel գիրք Օրըստօրեայ անցից: Օր ըստ օրէ արձանագրութիւն.

Acta publica. Հասարակաց մատեանք: մատեանք հասարակաց կարգադրութեց: գաղտ քաղաքականք.

In acta referre. Օբան ինչ գրել, անել ի ցանգն, ի հասարակաց մատեանսն.

Actio. Հրամայ: գործ: գործութիւն: արար: արած: արարութիւն: առ. ի. առած արարմունք առածութիւն: արարողութիւն: խրատ կութիւն: խրոզութիւն: interna. ներգործութիւն: մտաւորութիւն: մտածութիւն: Externa. արտաքոյ գործութիւն.

Actio gratiarum. Շնորհակալութիւն: գոհութիւն ſed deo ſoli: մատուցուածս շնորհակալութեէ.

Actio. geſtus. Շարժմունք: ձեռնարկութիւնք: հաւէտառութիւն շարժմանց: լինել մանաւանդ ձեռօք և դլխով.

Activum verbum. Բայ ներգործականն: արարողական: գործողական.

Activus. a. um. Հրամայական: գործունեայ: գործաւոր: բանուկ: գործողական: aljas, v. actuoſus.

Actor. ris. qui agit. Որ առնէ: գործօղ: առնօղ: կատարօղ: շինօղ.

Actor. in Comediis. Բանապայ: խաղարկու.

Actor cauſarum. cauſidicus. Բարեխօս: փաստաբան: փաստաւոր: դատավար.

Actor qui agit negotia alterius. փոխանորդ: երեսփոխան: առաջս: վերակացու: vul. վաքիլ.

Actualis. Իրական: եսական: պատրաստ: առաջիկայ.

Actuale peccatum. Ներգործական մեղք.

Actualiter. Իսկապէս: իրապէս: այժմ եսկ: արդէն եսկ: ներկայօրէն.

Actuarium. navis bellica minor, փոքրիկ կռուի նաւ.

Actuarius. Հաշուեադպիր: in lib. Canon. նօտար.

Actuoſè. Արտեւ: արհեստաբար: երկրադործութեբ: ջերմեռանդաբար: փութով: քաջապէս.

Actuoſus. Բանուկ մարդ: անդ-անդ-աղ: փութադործ: երկրադործ: գործաւոր: եռացեալ հոգւով.

Actus. us. actio. Հրամայ: գործ: գործութիւն: արարութիւն: v. actio.

Actus. a. um. Շինեալ vel շինեցեալ: արարեալ: գործեալ.

Actutum. confeſtim. Հապվապակի: առ ժամայն: վաղվաղ: փութանակի. անսպաղ: ոչ ինչ դանդաղեալ.

Aculeatus. habens aculeum. Կծաւոր: խայթաւոր: որ ունի դկիծ, զխայթ.

Acu-

Aculeus. Խայթ, de ape, որ է ի բերան իւր գմեղուի : և ի տուտս իւր գիճիճս : խայթ : խայթոցն : խայթոցած : boum, խթան : etiam de stimulo Carnis dicitur, խայթ մարմնոյ : բորբոքումն ցանկութեան.

Acumen ensis. Ծայր սուսերի.

Acumen ingenii. Սրամտութիւն : սրամտութիւն մտաց : նրբահայեցութիւն : սրութիւն, նրբութիւն խելաց, մտաց : խելամտութիւն : նրբաքննութիւն : խորագիտութիւն.

Acuminatus. Ծայրեալ : սուր : սրեալ : ծայրատուր.

Acuo. ere. Սրել : սուր առնել.

Acuere ingenium. Օծել, գմիտս զարթուցանել : սրել, բանալ, նրբացուցանել.

Acuere incitare. Խթել : խայթել : ածել, շարժել : զարթուցանել : առնուլ զօր :

Acus. us. Ասեղն : gen. ասղան : transire per foramen acus. մտանել ընդ ծակ ասղան : acus horologii. Ժամացոյց սլաքն : acus major ad Sarcinas compingendas, մախաթ : acus lignea quâ reticulatim fila texuntur. Ճախ.

Acu pingere. Ասեղնագործել կամ արծաթելով յօրինել, հիւսել : ասղանագործել : ասղանանկարել : vulgò ասեղ անել : acu pictus. ասղանագործ, ասղանաբան, ասղանանկարութիւն.

Rem acu tetigisti. Ուղղապատեցեր : հիմացեալ ես : այն իսկ է.

Acutè. Նրբապէս : խելամտաբար : մեծ նրբութեամբ : սրամտութեամբ : խորին : սրատես խելօք.

Acutus culter. Դանակ սուր : սրեալ : հատու : կտրուկ : utraque parte acutus. սուր երկայրի սրեալ : petra acuta. գայլախազ վէմ.

Acutis oculis. Սրատես : աչեղ : որ սրատեսն աչօք : նրբահայեաց : սրակն :

Acutis auribus. Սրալուր : որ սրալսօղ իցէ. սրունկն.

Acutus dolor. Խիճ-ագոյն ցաւ : կսկիծ : խիստ ցաւ : կսկծական.

Accentus acutus. Շեշտ սրբակ : spiritus acutus. Շեշտ հագագ.

Acuta vox. Ձայն սուր, զիլացեալ : զիլատատ : որ սրագոյն հնչէ.

Acutum frigus. Ցուրտ սաստիկ.

Acutum ingenium. Խելք, միտք սուր, սրագոյն, նուրբ, նրբագոյն, հատու, կտրուկ : նրբաքննիչն : խորին.

A D

AD: cum significat usque. Մինչև cum յ: aut cum յ: vel ի: v. g. usque ad mortem. մինչև ի մահ : ad cælos usque. մինչև յերկինս : ad hanc horam. մինչև ցայս ժամ : erant ad ducentos. էին իբրև երկու հարիւր : illic manebo, ad annum. կացից անդ զամ մի, մինչև ամ մի : ad duo milliaria. մինչև երկու մղոն.

Ad. aliquod tempus. Առ ժամանակ մի : առ աւուրս ինչ.

Ad dexteram. Յաջմէ, ընդ աջմէ : ad austrum, ի հարաւակողմ : ad Solem. ի դէմս արևու : ընդ արևու : յարևու, առ արեգակն.

Ad. cum significat versus. veni ad me. Եկ առ իս : duxit illum ad regem. Տարաւ զնա առ արքայ : ad ripam. առ ափն ծովու ի ծովեզերն.

Ad imaginem dej. Ըստ պատկերի այ : ի պատկերն, ի նմանութիւն այ.

Ad manum habeo. Պատրաստ ունիմ : ի պատրաստի է : ի ձեռս է.

Ad extremum, tandem. Եւ ապա : հուսկ յետոյ : ի վախճան : ի վերջնումն.

Ad extremas angustias redactus. Ձգնածաւ բացեալ : ի նեղս, ի խորս անճարութեան անկեալ.

Ad cum gerundiis. ad amandum. Զի սիրել յայս, յաղագս սիրելոյ : առ ի սիրել : առ ի սիրելոյ : venit ad videndum. Եկն ըտեսանել : զի տեսանիցէ.

Quid ad te. Քեզ ինչ : քեզ զի փոյթ է : քան չունիս.

Adactus, coactus. Բռնադատեալ : բռնաբարեալ : հարկաւորեալ : ակամայ.

Adactus defixus. Ունկդեն հարեալ : թաղեալ : ցցեալ : տնկեալ : մխեալ : վարեալ.

Adæquate. Համապատասխանի : ըստ ամենի : ըստ բոլորի : բոլորովին : ամբողջապէս : բոլորապէս.

Adæquatus. Ամբողջ : անթերի : համահաւասար : հաւասարեալ : բոլոր.

Adæquo. are. Համապատասխան առնել : նմանեցուցանել : բաղդատել : համեմատել : չափակցել : գուգել ընդ : առընթեր դնել, dat. քաղաքել.

Adagium. Առակ : ասութիւն : առածանք : առասպելն : ասացուած : բան.

Adam. Ադամ : այ : նախաստեղծ : նախահայր մեր.

Adamantinus ex adamante. Ադամանդեայ.

Ada-

Adamantinus . moral. Կարծրասիրտ : քարասիրտ : անողորմ : անգութ .

Adamas . Ադամանդ : quod aliis est magnes . ալմաս : ալմաղ & ալմաստ : aliis կեգրոն : & կեւրգրեոն : ակն ադամանդ .

Gemma est omnium gemmarum durissima , Clarissima & prætiosissima . Ակն է պնդագոյն , պայծառագոյն , լուսաւոր և պատուականագոյն քան զայլ ամ ականսն :

Omnium adamantum maximus est adamas Regis Mogolensis . Քան զայլ ամ ադամանդ մեծ է ադամանդն Մողոլաց արքային .

Pondo granorum , seu Carat 269. Ծանր է զկշիռ Մ.Կ.Թ.

Æstimatur . libr. gallic. 14067900 . և է գինն իւր . Մ.Լ.Գ. հազար Ն.Կ.Ե. Թուման որ է . 4689300 . ղուրուշ .

Adamo . are . Սիրել յոյժ : խիստ, եռափափագ հոգւով , սաստկապէս , կաթոգին սրտիւ , ըղձաւորչոք և խանդակաթ անձնամբ փափագել ինա : սիրել զնա : սիրահարիլ , սիրամոլիլ լինել . hoc ultimum sumitur pro malo amore . սրտակաթ , կաթոգին , սիրակաթ հոգւով , կարի յոյժ սիրել : կրագոյն սիրոյն և բարեկամութեան ունել առ : հոգի իմ կցիլ ի սէրն նր : սիրով կապակցիլ առ միմեանս .

Adamussim . Ճշտիւ : ուղղապէս : ստուգիւ : ստուգապէս : ղղուշապէս : մեծղղուշութբ : յարմարապէս .

Adaperio . ire . Բանալ præt. բացի : յայտնել , ածել ի լոյս . v. aperio .

Adapto . are . Յարմարել : յօրինել : հիւսել : կարգաւորել : յարդարել : կարգել , կարգադրել : յիեարձել : շարամանել : կազմել : հիւսեալ յօրինել : պատշաճել : bene adaptatus . գեղեցկայարմար : պատշաճեալ : վայելչահիւս .

Adaquo . are . camelos . Ուղտուց արբուցանել զջուր : vel . զուղտս արբուցանել ի ջրոյ : ջուր տալ խաշանց : տալ խմել : terram , arbores . ջրել : acc. ջուր տալ : dat. արբուցանել ut suprà . ոռոգել , ոռոգանել , առոգել . առոգանել : acc. ջրով սնուցանել : acc.

Adaugeo . ere . Աճեցուցանել : շատացուցանել : բազմացուցանել : յոլովացուցանել : յաճախել : յաւելուլ ի ցուս իմ . աւելացուցանել : առաւելացուցանել : qualitates . սաստկացուցանել , սերտել .

Adaugeri . Աճել : զարգանալ : շատանալ : բազմանալ : աւելանալ & յաւելլել : սաստկանալ . v. augeo .

Addenso . are . Թանձրացուցանել : հաստացուցանել : liquores . մածել : մածուցանել : թանձրացուցանել : arbores . խտացուցանել : խիտ առխիտ տնկել v. denso .

Addico . ere . Միաբան կամ և գրով հաստատել թէ բան ինչ փուլանի է : յատկացուցանել , նուէրացուցանել , սեպհականել : իրաւացուցանել , հաստատել զնա նմա : addixerunt illi mediam partem . իրաւացուցին նմա զկէսն ընչիցն : իրաւ արարին զնա ի դատաստանին .

Addicere bona alicujus in publicum . Օրինաչս նր իրաւացուցանել արքային : ունել , առնուլ , կալնուլ զինչս նր արքունիս : յարքունիս տուգանել , դարձուցանել զինչս նր : անուանել զնո թագաւորին .

Addicere se alicui rei . Օրինչն տալ : զանձն տալ , զսիրտ իւր տալ ի ստացուածս : aut gen. զինչն ձգտել , առձգտել առ ի , պարապիլ ի : հետևիլ : dat. զհետ երթալ : dat. զխորհուրդս իւր տալ , զսիրտ , զանձն դնել ի վր .

Addicere se alicui . se illi devovere . Օրինչն զանձն իւր , զկեանս իւր նուիրել : ստրագրել արքային , ի ծառայութիւն արքային : յարիլ ի նա , vel նմա : հետևիլ նմա : լինել նմա կուսակից : միանալ զհետ նր : միջս առնել նմա .

Addicere reum morti . Հատանել ի վր նր զվճիռ մահուն : դատապարտել ի մահ : դատ եդի նմա մեռանել : si injustè , ի զուր պարտաւորել : զրպարտել զոք ի մահ .

Addictus a . um . Յօժար : յօժարացեալ : յօժարասիրտ : հետևեալ dat. ձգեալ ի : ընդելացեալ : dat. voluptati , հեշտասէր , մարմնասէր , ցանկասէր : ludo խաղասէր : mulieribus կնամոլ : յաճախեալ ի : addictus alicui : յարեալ ի նա : հետևող նր : կուսակից նր : Fides pretio addicta . մարդ վաճառելի : կաշառառնաց , կաշառառու : կաշառաբեկ : կաշառակեր .

Addisco . ere . Ուսանել : præt. ուսայ : ուսեալ եմ : imp. ուսիր : plur. ուսարուք : դիւրահասու լինել գիտութեաց : ստանալ զգիտութիւն : աշակերտել : սովրել :

Additamentum . Վերադիր : վերադրութիւն : վերաբերութիւն : առբերութիւն : վերյաւելումն : վերածութիւն : աճեցումն : բազմացումն : շատացումն : սաստկացումն : անխափանց : աւելացումն : աւելորդութիւն : աւելուած .

Additio in mathem . Բարդումն : բարդութիւն : est plurium numerorum , in unum collectio . է ժողովումն թուոց բազմաց ի մի բովանդակ թիւն : vul. ճամ : additionem

facere :

facere . բարդել, ժողովել, ճամ առնել :

Additus . a . um . Յաւելեալ է . առ_բերեալ : վերաբերեալ : վերածեալ .

Addo . ere . Ադաւդրել : առաւելել : վե-րածել : առածել : վերաբերել : յաւելուլ ի նա : ի վր նր : Addita est mihi Sapientia . Իմաստութիւն յաւելաւ ինձ .

Addere fidem . Հաւատալ : հաւանել : հաւանութիւն տալ : հաւան կալ .

Addere , amplius dicere . Ըդարձեալ, ի վր , առաւել ասել : յաւելուլ ի բանս : վրբերել : ևս ասել .

Addere animos . Սիրտ տալ : քաջալեր եցուցանել : զօրութեցուցանել զոք քաջալերա-կան և յուսադրական բանիւք : կազդու_րել : ժրացուցանել : զօրացուցանել : կա_տակեր՛ել , & կատաղենալ : խրախուսել : կանգնել զոք բանիւք : զգեցուցանել նմա քաջալերութիւն : արիացուցանել : ex quibus formantur passiva . քաջալերել &c.

Adde quod . Եւ ի վր այսր ամի : յա_ւելում ևս յասացեալսն : բայց և : նա և : առաւել ասեմ : բաց յասացելոց .

Addubito . are . Տարակուսել : երկբայ-ել . վարանել ի միտս իւր : կալ ի վարանի : երկչոտութբ կարծեաց վարանեալ իմ . տարակուսեալ . երկմիտ , ոչ գիտեմ յոր կոյս կամ .

Adduco,ere . Ածել : առբերել : ածել առ : բերել առ : հանել ի : ներածել : ներ-մուծանել .

Adducere aliquem ad nostram mentem , persuadere . Հաւանեցուցանել զնա առ_նել . շրջել , բերել զնա ի միտս իմ . հաւա_նեցուցանել զնա ի կամս իմ : ածել զնա ի հաւանութիւն . հաճեցուցանել զնա . հաւատարմացուցանել զոք : հաւատա_ցուցանել .

Adducere ad peccatum . Շարժել , ածել , յորդորել : բարշել : համոզել զոք ի մեղս . առ ի մեղանչել : հաւանեցուցանել զնա առ-նել զմեղս . հաճեցուցանել զոք հաւանա-կան բանիւք առ ի . զարթուցանել : յօժա_րեցուցանել , ներդրդել , սաստել զոք երդնուլ .

Adducere aliquem in dubitationem . Տարակ-ջի տալ նմա երկբայութէ զի մի գուցէ : երկբայեցուցանել զնա : երկուացուցանել զնա թէ գուցէ : ածել զնա ի տարակուսու_ութիւն : կարծիս բերել ի միտս նր թէ գուցէ .

Adducere in judicium . Ածել , քարշել , հանել զոք ի դատաստան : կոչել յատեան : քարշել զնա ատենին յանդիման : առաջի դատաւորին կացուցանել , տանել զոք դատաւորին յանդիման .

Adduci in summas angustias . Ածել , ձգել , անկանել ի խորս յուսահատութէ . անկանել յանհնարս ; ի խորս անճարութէ : հասանել ի վերջին աղքատութիւն : անյո_յս , յուսահատ ; անճար , անճարացեալ , տա-ռապեալ , Թշուառացեալ , տաժանեալ , յորմէ հատաւ ամ յոյս ապրելոյ . ոչ գոյ ճար փրկութէ .

Adducere habenas . Պինդ քարշել զսան-ձն : պինդ պահել , ունել զսանձն .

Adducere arcum . Պինդ քարշել : ձգել , պնդել զլարն , զաղեղն : լի քարշել : աղեղն լարել : լնուլ : adductus arcus . գրկալից աղեղն : լայնալիճ աղեղն .

Adduci non possum ut . Ոչ կարեմ հա_ւատալ : ոչ կարեմ տեսել ինձ , անձին իմ-ում զի : ոչ կարեմ պնդել զիս հաւատալ ,

Adeò , adverb. Այնքան այնչափ , adeo sanctus est ut malum nesciat . այնքան սրբ է , մինչ զի ոչ գիտէ զչարութիւն : մինչ ոչ գիտել զչարն : nè adeo bibas ut inebrieris . գինի մի ըմպել մինչև արբենալ : adeò al-tus est ut pertingat ad . այնքան բարձր է մինչ զի հասանի : Adeò ut multi dicerent . մինչև բազմաց իսկ ասել թէ : adeo dilexit mundum ut daret . այնչափ սիրեաց զաշխ_արհ մինչ և որդին իւր ետ . dicitur etiam, adeò magnus est ut . Եւս մեծ է , որ .

Atque adeò in ipso templo . Նա և ի նոյն իսկ տաճարին .

Adeò verum est . Այնպէս ուղղեաց ճշմարիտ իսկ է թէ : adeò multi erant . ի բազմութէ անտի մարդկան : adeò me non amat , ut etiam quærat meam mortem . խնդրէ զիս ի մահ, զի պարտ սիրէ զիս : ոչ եթէ սիրէ զիս, այլ և զմահ իմ նխէթէ .

Adeò . ire . Մերձենալ առ : մատչել առ : præt. մատեայ : adi . մատիր : adeatis . մա-տիք : adeamus . մատիցուք . հասանել ի նա . գնալ , երթալ առ : adire aliquem . մուտ լինել , պաղատ մատչումն ունել առ .

Adire discrimen . Մտալ , մատնել , արկա-նել զինքն ի յայտնի վտանգ մեռանելոյ : մատնել ի վտանգ , ի մէջ վտանգի . մտա-նել մէջ , անդ մէջ երթալ . դնել զգլուխ իւր ի կշիռս : զանձն դնել ի մահ .

Adeodatus . Աստուածատուր : Աստուածաձիր : Աստուածա-պարգև . երկնատուր .

Adeps . Ճարպ , ոյ : պարարտութիւն : գի-րութիւն : գէրուց : ճենճ . ճրագու : ex qua sebum conficitur .

Adeptio . Ստացումն : ստացուած-ուածք .

շահ : ձեռնհասութիւն: դատաւորութիւն: դատաստանք: վաստակութիւն : վերահասութիւն .

Adesus a. um. Կրծեալ: կծոտեալ: մաշեալ. հաշեալ.

Adhærens. Կցեալ: առկցեալ. pro assecla. համախոհ : հետեւող : ընկերակից : որ կայ ի կողմ gen. որ ձեռն տայ ի նա: կուսակից, յեցեալ ի նա.

Adhærens, adjacens. Սահմանակից : կցեալ: առընթեր: առընթերակայ: եզերակից: մերձակայ: հպաւոր: մօտաւոր: մօտ: կից եւ զոյգ ընդ.

Adhæreo, ere. Կցել: dat. առընթեր լինել: adhæsit lingua faucibus præ siti. լեզու իմ կցեցաւ ի քիմս ի ծարաւոյ: adhærere uxori suæ. երթալ զհետ կնոջ իւրոյ: pulvis pedibus adhæsit. կուռեալ է փոշի յոտս: stellio muro pedibus adhæret: սարդ կուռեալ ձեռօք յորմն: ros herbis: ցօղ կուռեալ ի խոտ: կպել & կպչել.

Adhærere alicui homini. Յարել. ի նա: præt. յարեցայ: յենուլ ի նա: præt. յենեայ: միով բեւեռել ընդ նմա: հետեւել: զհետ երթալ: փարել ի նա: անկանել ի նա: կցորդ, ընկերակից, կուսակից լինել նմա: կալ ի կողմ նր: ձեռն տալ ի նա: կանխել առ նա.

Adhæsio. Կցումն: կցութիւն: առընթերութիւն: յենումն: յարեցումն.

Adhalo, are. Զշունչ իւր տալ յերեսս այլոց: առշնչեմ.

Adhibeo, ere honorem. Պատուել: գերապատուել: ի պատուի ունել, պատկառել ի նմանէ: շուք տալ, շուք դնել, պատիւ դնել նմա: առ պատուականս ունել զնա: ամաչել ի նմանէ: երկիւղ կրել ի նմանէ: վերյարգել.

Adhibere aliquid ad. v. uti. Վարել: abl. ի կիր արկանել: բանեցուցանել:

Adhibere deum testem. Զած վկայ կոչել: երդնուլ յանուն այ: առնուլ զած վկայ: զանուն այ դնել ի վր: անեծք, վկայ է ինձ ած, ած գիտէ Թէ.

Adhibere Curam. Զհոգս ունել: gen. յուշադիր, մտադիր, զգոյշ լինել: խնամել: acc. խնամ ունել: gen. կալ ի նմա հոգ. gen. զհոգս տանել ի վր: զգոյշ կալ. զգուշութիւն ի կիր արկանել: փոյթ յանձն կալնուլ. զփոյթ ի մէջ առնուլ. ջան եւ փոյթ լինել ինձ վս: անքուն ակամբ պահել: v. Cura.

Adhortatio. Խրատ: ու : յորդորումն. յորդորութիւն : ազդ : ազդումն. ազդեցումն : յորդորականն բանք. յորդորակ : բանք քաջալերական որովք ածեմք զոք ի բարի.

Adhortator. Խրատիչ : յորդորիչ : որ զայլս զարթուցանէ ի բարի : քաջալերիչ: զարթուցիչ.

Adhortor, ari. Հրձգել, յորդորել, զարթուցանել: զոք ի բարի, առնել զբարի: ազդել ազդուցանել. ստիպել, խրատել զոք: infinit. յորդորական բանիւք շարժել զոք ի: կարդուրել.

Adhuc. Եւ: եւ եւս. առաւել: տակաւին. դեռ. դեռեւս. adhuc habet. դեռ ունի. adhuc vivit. տակաւին, դեռ կենդանի է: & adhuc sum tecum. եւ եւս ընդ քեզ եմ: adhuc terram non fecerat. չեւ եւս արարեալ էր զերկիր: adhuc ne facies? այլ եւս արասցես?

Adjacens. Մերձակայ: մօտաւոր: հպաւոր: առընթեր: առընթերակայ. կցեալ: առկցեալ. մերձ: սահմանակից: եզերակից: regiones adjacentes. շուրջակայ գաւառք. մերձակայ սահմանք.

Adjaceo, ere. Կցակալ: մօտ, մերձ, հուպ, առընթեր լինել.

Adiectio. additamentum. Յաւելուած: վերադրութիւն. վերաբերութիւն. առբերութիւն. վերյաւելումն.

Adiectivum nomen. Յանուն ածական. անուն վերադրական.

Adigo, ere. cogere. Բռնադատել. բռնաբարել. հարկել. հարկաւորել, բռնամբ ածել, ստիպել, նեղել զոք: cum infinit. խոշտանգել, բռնաբռնել զոք: inf. բուռն եդեալ ինձ ի նմանէ զայս առնել.

Adigere cuneum. Օցից հարել, վարել, ցցել յերկիր: հարել. dat. անկել, Թաղել մխել յերկիր. բաղխել & բախել զցից ընդ երկիր: վարսել զցիցն ընդ գետին: խոր Թաղել կոխել ի.

Adigere ad insaniam. Յիմարեցուցանել: Թափել ի խելաց: հանել ի մտաց: ապշեցուցանել. անմտացուցանել: շամբշել. խեւացուցանել.

Adigere Sacramento. Երդմնեցուցանել զոք յած կենդանի.

Adijcio ere. Յաւելուլ: non adijciet ut faciat. այլ եւս ոչ յաւելցէ առնել: adijcere ad staturam Cubitum. յաւելուլ ի հասակ, զկանգուն: վերաբերել: առածել. v. addo.

Adjicere. dicere. Հջուել. պատասխանել տալ. hoc etiam adiecit. յաւել զայս եւս ի վր նոր.

Adjicere animum dat. Զանձն, սիրտ, զմիտս,

գլուխ, դնել ինչ : ամենայնիւ զգուշութիւն զգուշանալ = միտ դնել = dat. պարապել ի : զինչ առաջանալ ի = յօժարել ի : զամ փոյթ իւր դնել ի վր.

Adimo, ere. Աղքատացուցանել, կապտել, առնուլ, ի բաց բառնալ, հանել, հատանել ի նմանէ = acc. հեռի առնել, ի բաց մերժել յինէն: զրկել զոք ի = ab. յափշտակել, խլել, կողոպտել ի նմանէ : acc.

Adimere vitam. Սպանանել = մահացուցանել : սատակել = կոտորել.

Adimere somnum. Օքուն առնուլ, խափանել, արգելել, Թափել յաչաց.

Adimpleo ere. mandata. Կատարել: վճարել : առնուլ = զհրամանս հանել ի գլուխ.

Adimplere. Լնուլ : առլնուլ: լցուցանել = v. g. vas aqua. զաման ջրով, ի ջրոյ = զջուր յաման : լրացուցանել : լի առնել = adimple. լից : adimpleamus լցցուք = adimplevit ելից & լցոյց :

Adimplere vicem alterius. Լնուլ, առլնուլ զպակասութիւն նր : լինել փոխանակ նր : լցուցանել զտեղի նր : լցուցանել զԹերին = զպակասն նր : լնուլ զպէտս նր.

Adinstar. Պէս : postponitur genitivo, aut dat. dei adinstar. այ պէս : tui adinstar. քո պէս = քեզպէսն = solis adinstar. Արեւարէն = somni adinstar. զերդ երազ = sanctorum adinstar. նմանապէս սրբոց.

Matris adinstar. Երբու մայր : Երբէ մայր : erit ad instar confessionis. Խոստովանութեան փոխանակ եղիցի.

Adinvenio ire. Հնարել : գտանել : հանել, ածել ի լոյս = նորակերտել : adinvenire mala, խորամանկել, նենգել զչարիս.

Adinventio. Հնար : հնարագիտութիւն հնարակերտութիւն = նորակերտութիւն : գիւտ : խելամտութիւն = հնարագործութիւն : հանճարութիւն : հանճար : հանճարեղութիւն = novæ adinventionis, նորահնար : նորակերտ : նորահնար.

Adinventio. iniquitas. Անօրէնութիւն : անիրաւութիւն = օրինազանցութիւն : անգանեք : մեղք.

Adinventus. Նորագիւտ : հնարակերտեալ = & հնարակերտ : հնարեալ.

Ad invicem. Ընդ միմեանս : զմիմեանս : միմեանց : առ իրեարս.

Adipiscor. ci. Ստանալ : հասու լինել : ձեռնհաս լինել : հասանել ի : առ : aut dat. վերահասու լինել : շահել = վերստանալ : գրաւել յինքն.

Aditio hæreditatis. Ստացումն ժառանգութեան : որ է գիր ինչ ինքեան մերձաւորեցուցանել.

Aditus. ingressus. Մուտ = gen. մտի. & մտեան : ab. մտէ : մտումն : in aditu civitatis. ի մուտս քաղաքին : aditus domus : մուտ, սրահ, դահլիճ, դրանդն տան :

Facilis est ad illum aditus. Դիւրամատոյց մարդ է : դիւրալուր : հեշտալուր : դիւրահասոյց : դիւրագնաց : հեզամիտ : հեզաբարոյ : հանդարտ : համարձակ է մտանել առ նա.

Difficilis est ad illum aditus. Դժուարալուր մարդ է : դժուարամատոյց : դժուարահասոյց.

Locus difficilis aditus. Անմատոյց : դժուարագնաց : դժուարամատոյց : անհաս : անհասանելի տեղի : անկոխ : անմերձ : անմատչելի.

Primo aditu. Illico. Իսկոյն : առժամայն : վաղվաղակի : հուպ ընդ հուպ.

Adjudico. are rem alicui. Ընծայել կամ եւ գրով հաստատել Թէ բան ինչ նր է : յատկացուցանել, ինքնացուցանել, սեպհականել, հաստատել զնա նմա : իրաւացուցանել զնա նմա : իրաւաբանել նմա ի դատաստանի.

Adjugata vitis, pergula. vul. Դարբաս : Թալվար.

Adjumentum. Օգնութիւն : Օգնականութիւն : ի Թիկունս հասութիւն : նպաստ : նպաստութիւն : նպաստաւորութիւն : Ձեռնտուութիւն : Օժանդակութիւն : աւգնութիւն : ապաւէն : ապաւինութիւն : ապաստան : պատսպարան : պաշտպանութիւն : հովանաւորութիւն : Ջատագովութիւն : խնամութիւն : Թիկնահասութիւն : սատարութիւն.

Adiunctio. additamentum. Յաւելաբերութիւն : առաբերութիւն : յաւելումն : աւելացումն.

Adjunctus, a. um. Յարածեալ : վերաբերեալ : յաւելեալ : առաբերեալ : առածեալ.

Adjunctus. contiguus. Կցեալ : առակցեալ : ագուցեալ ընդ : խառնեալ ընդ = մերձ : մօտաւոր : առընԹեր : զուգեալ.

Adjungo ere. Կցել : առակցել : շարակցել : յօդել : խառնել : զուգել : շարամանել : ագուցանել : ըծել : ըծակցել : domum domui, յարել զտուն ի տուն : prò approximare. առընԹեր դնել : մերձեցուցանել առ : մօտ, մերձեբերել ի.

Adjungere alicui fidem. Հաւատալ ի նա vel նմա : հաւանել, հաւան կալ, հաւանութիւն տալ, անսալ, ունկն դնել բանից նր.

Adiungere animum ad aliquid. Պարապել ի : տալ

է : տալ զինչս ի : գլուխ , զանձըն իւր , զանձն իւր դնել ի սատացումն : ձգնել ի : զամ փոյթ իւր դնել ի վր : ամենայն զգուշութբ ջանալ : յօժարել : զինչս առձգանել ի : սիրով կապել ի .

Adjuratio . Ճառումն : ժառութի : սատպուումն : Թախանձանք : յոյժ Ճգնելու պահանջումն .

Adjuro are. jurare . Երդնուլ : երդումն առնել : երդումն ուտել : ասել , խոստանալ զեր ինչ երդմամբ : նզովիւք նզովել զանձն իւր ոչ ուտել .

Adjurare aliquem . instanter rogare . Ճառել : յոյժ Ճգնելու պահանջել ի նմանէ : Թախանձել : աղաչել : մեծ սաստիւ պնդել յաղաչանս : v. rogo.

Adjurare aliquem . juramento adigere . Երդմնեցուցանել զոք : տալ նմա երդումն ուտել .

Adjutor . Օգնական : նպաստ : ձեռնտու & ձեռնատու : ապաւէն : ապաստան : պաշտպան : հովանաւոր : Օժանդակ : ջատագով : պաստպարան : Թիկնաւոր : ձեռնկալու : զօրավիգ : սատնջական : խնամօղ : ընդունօղ : ընկալուչ : Թիկնահաս : ակնածու : ի Թիկունս հասու .

Adjutorium . Օգնութի : օգնականութի : ի Թիկունս հասութի : նպաստութի .

Adjutus a. um. Օգնեալ : ապաւինեալ , հովանաւորեալ ի նեղըս Թևոց նր : ի ընդ հովանեաւ նր : օգնութի հասեալ առ յոյ .

Adjuvo . Օգնել : dat. ձեռն տալ : օգնական , ձեռնատու լինել : dat. սատարել & սատրել : հայել յօգնութի : Թիկունք լինել ինձ : լինել ինձ ի նպաստ : հասանել ինձ ի Թիկունս : օժանդակել : նպաստաւորել : հասանել յօգնութիւն : ընկերել : dat. կալ ի Թիկունս .

Adminiculo are. vitem . Ցցել զփայտ առ ոստս , առ տունկս որթոյն զի հաստատ լինիցի և ի նա յեցեալ աճեսցի : յենարան , vul. դուշաղայ , առդնել որթոյն : զորթն հաստատել , պահել , յեցուցանել յենարանօք .

Adminiculum . Օգնութի : օգնականութի : v. adjumentum , vitis , յենարան : ցից : յենլի : նեցուկ : յենումն : հաստարան : vul. դուշաղայ : fidei , հաստատութի , սեան հաւատոյ : murorum . պահանք , հաստարան : պահարան .

Administer . Սպասաւոր : որ կայ ի սպասու : պաշտօնեայ : պաշտօնատար : կամաքար : արբանեակ սատանայի : diaboli minister . պաշտօնաւոր : սպասս : վերակացու .

Administratio . Սպասաւորութի : սպաս : պաշտօն : պաշտաումն : պետութի : վերակացութի : տեսչութի : մատակարարութի : հոգաբարձութի .

Administrator . Մատակարար : տնտես : վերատեսուչ : փոխանորդ : հազարապետ :

Administro . Մատակարարել : տնտեսել : տեսուչ , վերակացու լինել : արտաքաշխել .

Administro are . Gubernare . Կառավարել : մատակարարել : զհոգս տանել : gen. խնամակալութի առնել : կարգել : կարգաւորել : խնամակալել : dat. տրամադրել զամ ինչ կշռով Թուով և չափով : տիրել : առաջնորդել : վարել : տնօրինել : տեսապետել . իշխել ի վր .

Administrare rem familiarem . Զտուն զինչս իւր լաւ պահել , լաւ կառավարել : մատակարարել : կարգել : կարգաւորել : բարի կարգ դնել տան իւրում .

Administrare . dare . Տալ : շնորհել : բաշխել : արտաքաշխել : պարգևել : Sacramentum . տալ , առձեռնել , պաշտել զխորհուրդն .

Admirabilis . admirandus . Զարմանալի : սքանչելի , հրաշալի : զարմանազան : հրաշակերտ : մեծապանծ : հիանալի : նշանաւոր , հրաշաւոր . հիասքանչ : զարմանահրաշ .

Admirabiliter . Սքանչելապէս : զարմանաբար : հրաշապէս .

Admiratio . Զարմանք : զարմացումն : զարմանալիք : սքանչումն : հիացումն : ապշութի մտաց : Թափումն մտաց : cum admiratione . զարմանալեաւ .

Admirationem movere . Ապշեցուցանել : զարմացուցանել : հիացուցանել : սքանչացուցանել : յիմարեցուցանել : զարհուրեցուցանել .

Admirativus . Զարմացողական : հիացողական :

Admirator . Զարմացօղ : զարմացեալ : սքանչացօղ : որ զարմանայ ի վր . ապշեալ :

Admiror ari . Զարմանալ ի վր բանին , կամ ընդ բան : Թուել ինձ զարմանալի : զարմանք են Թէ : զարմանք կալնուլ զնա : հիանալ : սքանչանալ : ապուշ , ապշեալ մնալ , ապշել : զարմանալ զարմացումն մեծ յոյժ : vel մեծաւ զարմացմամբ : յիմարել : բերանաբաց հայել ի : ափ ի բերան մնալ : Թափել ի մտաց .

Admisceo . ere . Խառնել : խառնակել : շփոթել : համախառնել : զանգել & զանգել : շաղախել : մակարդել , ընդ : aut cum instru-

instrumentali. mare mistum igne. Ծով խառնեալ հրով : potum meum cum fletu miscebam. զըմպելին իմ արտասուօք խառնեցի : vinum cum felle mixtum. գինի ընդ լեղի խառնեալ. ferrum cum testa mistum. երկաթ ընդ խեցիս խառնեալ : aqua cum vino. ջուր ընդ գինի խառնեալ : cum oleo զանգեալ իւղով.

Admissarius equus. Հասուեան ձի : զոր պահեն զի ի մէջ մատակի ձիոց երամակէ.

Admissio. vul. audientia. Մուտն, ներածութիւն առ թագաւորն : Admissionem dare : տալ, ունկն դնել, լսելիս տալ : dat. կոչել acc. Admissionem habere. մտանել, ներածել, մուտ ունել առ թագաւորն : գալ : մտանել ի տեսութիւն թագաւորին.

Admissus, a, um. in ordinem. Ի կարգ մտեալ : համարեալ, դասեալ, դասակարգեալ, դասակցեալ, շարակարգեալ, թուակցեալ, խառնեալ ի թիւ մերոց, ընդ մերս.

Admistio. Խառնումն : խառնակութիւն : խառնուրդ : շփոթումն : շաղախումն : համաշփոթումն : զանգուած : մակարդումն : մածումն.

Admistus, a, um. Խառնեալ գինի ընդ ջուր : vel. ջրով : խառնակեալ : շփոթեալ : մածեալ : մակարդեալ : vel ponitur խառն in fine nominis v. g. pluviâ mixtus : անձրեւախառն : albedine mixtus. սպիտակախառն : ignis sulphuri admistus հուրն ծծմբախառն, vel, ծծումբ հրախառն : Cæruleo mixtus : կապուտախառն : flavo mixtus. դեղնաշորթ.

Admitto, ere. accepto. Հաւանել ընդ : aut dat. հաճել յօժարապէս ընդ : ընդունել : ընկալնուլ.

Admittere. intrò. Թողուլ մտանել : մուծանել : ներածել : ածել ի ներքս : ի ներս բերել : մտուցանել.

Admittere facinus. Գործել, առնել չար : գտել ի մեղս : առնել, գործել զանօրէնութիւն : մեղանչել : անցանել.

Admodum. Ամենեւին : ըստ ամենայնի : խիստ : յոյժ : կարի յոյժ : բնաւ : բնաւին : բոլորովին.

Admoneo, ere. Ծանուցանել : յուշ առնել ումեք : ազդ առնել ումեք ինչ : ազդել : զգուշացուցանել զնա ի պատրանաց : զեկուցանել : իմացուցանել : զգացուցանել ումեք ինչ : տալ ումեք գիտել : գուշակել : ազդեցուցանել ումեք : dat. տեղեկացուցանել ումեք : զարթուցիչ տալ : լուր առնել ումեք գոյժ տալ ումեք թէ.

Admonere reprehendere. Խրատել : խրատ տալ : զարթուցանել բարի խրատուք : զգուշացուցանել զոք ի ablat. յանդիմանել զնա վասն : կշտամբել զնա : սաստել ումեք զի մի : զգաստացուցանել : թշնամանել զոք վասն.

Admonitio. Յիշումն : ազդ : ազդեցութիւն : ազդարարութիւն : ծանուցումն : յուշարարութիւն : աւետիք : լուր : գոյժ : գուշակութիւն : admonitio de re tristi. լուր սգոյ : գուժկան : բօթ : բօթալից աւետիք : triste nuntium de morte regis. բօթ մահուան արքային : շռինդն որ է անկարծակահաս չար համբաւ : bonum nuntium. Երանաւետ լուրն : աւետիք բարեաց.

Admonitio reprehensio. Յանդիմանութիւն : կշտամբութիւն : կշտամբանք : սաստումն : խրատաբանութիւն : թշնամանք : թշնամանադրութիւն : սպառնանք : խրատ : մեղադրութիւն : մեղադրանք : սաստ : երաշխեաց.

Admonitor. qui in mentem revocat. որ յուշ առնէ ինչ : ազդարար : ազդող : զգուշացուցիչ : որ յիշեցուցանէ : ի միտս ածէ, բերէ : աւետաբեր : ծանուցիչ &c.

Admonitor. qui reprehendit. Յանդիմանիչ : կշտամբիչ : թշնամանող : խրատատու.

Admonitus. a. um. Իրազեկ : իրազեկ : տեղեակ : gen. տեղեկացեալ : իրազգաց : at pro reprehensus. խրատեալ, կշտամբեալ : յանդիմանեալ : զգուշացեալ.

Admotio. approximatio. Զուգադրութիւն : առընթերադրութիւն : առակցութիւն : կցութիւն : մօտացումն : առ միմեանս առադրութիւն : հպաւորութիւն : մերձաւորութիւն.

Admotus. a. um. Զուգադրեալ : կցեալ : առակցեալ : մօտ բերեալ : ընթերակայ : մերձակայ.

Admoveo. ere. Մերձեցուցանել : մօտ բերել : առ ընթեր դնել : առակցել : հպաւորել : մուծանել : vectibus & funibus admoverunt arcam. Ձողօք եւ պարանօք մուծին զտապանն : առդնել : հասուցանել.

Admovere exercitum ad urbem. Զօրս խաղացուցանել ի քաղաք : զօրօք մերձենալ առ քաղաք : հասուցանել զզօրն ի քաղաք.

Admovere. Calcar equo. Մտրակել զերիվարն : խթել զձի մտրակաւ : խթանաւ.

Admovere aurem. Ունկնդրել : անսալ : dat. զունկն խոնարհեցուցանել, մատուցանել.

Admovere manum operi. Ձեռն արկանել ի գործ : զձեռն դնել, ածել, մխել ի : Ձեռն

ի : ձեռնամուխ լինել : սկիզբն կալնուլ, առնուլ, առնել, խօսելոյ, կամ խօսել.

Stimulos admovere alicui. Քաջալերել_ ցուցանել զնա : սիրտ տալ նմա : զարթուցանել զնա քաջալերականն բանիւք : կարգաւորել, ժրացուցանել, խրախուսել զնա : կանգնել զնա յուսադրականն բա_ նիւք : զգեցուցանել զնա քաջալերութե : ad pugnam. խրախոյս տալ, խրախուսել, մղել, գրգռել զոք ի պատերազմ.

Admugio. ire. Գոչել : մռնչել : որո_ տել : գոռալ . եզանց ձայնն է.

Admurmuratio. Մրմռունջ : բրթմնջիւն : տրտունջանք : տրտնջիւն : v. murmuro.

Adnascor. ci. Ծնանիլ ի ab : ելանել ի ab. v. nascor.

Adnato. are. Ընդլողալ : լողալով երթալ առ : լողալ դէպ ի. v. nato.

Adnavigo. are. Նաւել, զնաւն վարել առ այլն, առ ծովեզրն : v. navigo.

Adnitor. ti. Ջանալ : մեծաւ ջանիւ հնարել : ջանս եդեալ հնարել. v. nitor.

Adoleo. ere. thus. Արկանել խունկ : խունկ ծխել այլ, առաջի սեղանոյն : adipes, carnes. մատուցանել ի վր սեղանոյն յողջակեզ այլ : ճարպն հանել ի սե_ ղանն, ի զոհ այլ : այրել, կիզել ի վր սե_ ղանոյն.

Adolescens. Պատանի : պատանեակ : երիտասարդ : մատաղաշ : մանկամարդ : տղայ մարդ : ab anno. 14. ad annum 20. aut 25. յամէ ժդ : մինչև ցամ .ի. կամ իե.

Adolescentia. Երիտասարդութի : մա_ տաղաշութի : մանկամարդութի : տղայմարդութի : արբունք, տիք, հասակ երիտասարդութե.

Adolescentia mundi ab abrahamo ad Moysem. Աշխարհիս երիտասարդութի յաբ_ րահամու ի վեր : մինչև ցմովսէս.

Adolescentior. Կրտսեր որդի : կրտ_ սերագոյն : Vidua adolescentior. մանկամարդ այրի.

Adolescentula. Աղջիկ կոյս : in Cantic. Օրհնոց : մանկամարդ աղջիկ: երիտասարդ : & երիտասարդուհի : տղայ աղջիկ.

Adolescentulus, Տղայ : մանուկ . մա_ տաղաշ.

Adolesco. ere. Crescere : de homine, brutis & plantis. աճել & աճիլ. զարգանալ : մեծանալ : quod crescit, & adolescit. աճե_ ցուն.

Adonai. Ադոնայի : մի է յանուանցն այ̄ և Թարգմանի, Տր̄.

Adonis. Թամուզ : Cyniræ Cypriorum Regis filius formosissimus, quem amavit venus & ab Apro occisum mutavit in florem Anemonem. ita poetæ. Անեմոնայն արքային կիպրացւոց որդի գեղեցիկ յոյժ : զոր վարազն եսպան : և Ափրոդիտէ սիրահարեալ ի գեղ նր, փոխեաց զնա յանեմոն ծաղիկ, որ է կերեխտուլալայ.

Adoperio. ire. Ծածկել. v. operio.

Adoptatio. vel. adoptio. Որդեգրութի : որդիացումն.

Adoptatus. seu adoptivus filius. Որդեգիր որդի : հոգեորդի : որդի որդեգրու_ թե : որդեգրեալ որդի : որդիացեալ : հոգեւոր որդի.

Adoptio. Որդեգրութի : որդիացումն.

Adopto. are. Որդեգրել : գրել զոք որդի : որդիացուցանել : առնել զնա իւրեան որդեգիր.

Adoptivus pater. Հայր որդեգիր.

Ador, & adoreum : frumentum. Ցորեան. adoreus. a. um. ցորենեղէն.

Adorandus. Երկրպագելի. պաշտելի : երկրպագանելի : արժանի երկրպագու_ թե. առ որ պատկանի երկրպագութե պաշտումն.

Adorans seu adorator. Երկրպագու : պաշտող : պաշտօնեայ.

Adoratio. Երկրպագութի : երկրպագումն : պաշտումն երկրպագութե : ծնրադրութի : գետնամածեալ փառումն որով սիրոյ ոչ յերկիր առաջի այլ.

Adorior. iri. v. oppugnare. Ընկարծակի դիմել, արձակել, յառնել ի վր.

Adoriri. incipere. Սկսանել : սկիզբն առնուլ : յանձն առնուլ : արկանել, մխել, ածել զձեռն ի գործ : ձեռնամուխ լինել.

Adornatus. a. um. Զարդարեալ : յօրնազարդ : պճնեալ : վայելչազարդ : v. orno.

Adorno. are. Զարդարել : զարդարացուցանել : պճնել : պաճուճել : վայելչացու_ ցանել այս այն, ազգի ազգի զարդուք : v. orno.

Adornare bellum. Կռուի պատրաստու_ թի առնել, տեսանել : կազմել, նախահոգալ, նախապատրաստել, հանդերձել, նախախնամել : յարդարել, յօրինել, զանօթս պատերազմի ; զամ ինչ ի կռիւ : զօրաժո_ ղով լինել.

Adornare naves. Հանդերձել, կազմել պատրաստել զնաւսն.

Adornare testes. Սուտ վկայս հանել : կացուցանել վկայս սուտս : կաշառօք վարձել զվկայս : բերել, ածել, սուտ վկայս.

Adoro. are. Երկրպագել, & երկր պա_

պատուանել dat. poteſt addi, ի վերայ եդեալ : præter. պատգի : դնել զծունր առաջի այլ : պատգել vel, պատգանել զերկիր այլ : Երկրպագու անկանել առաջի : պաշտել : acc. & dat. փարելով սփռել յերկիր առաջի այլ.

Adorſus. a. um. Ձեռնեալ : սկսեալ առնեալ : սկսեալ աւարտել : Ձեռնամուխ.

Adremigo. are. Առ վարել : վարել դեպ ի : զեկով, վարելով երթալ ի.

Adrepo. ere. Մերձանալ սողմամբն մտանել : ներսպրդիլ ի : սպրդեալ մտանել : գաղտագողեալ մտանել : սպրդեալ մուծանել.

Adreptans. Մերձեալ սողացեալ : ներսպրդեալ : գաղտագողի.

Adria : adriacum, vel Adriaticum mare. Հադրիոն անդունդք. Actor. 27. վենետիկի ծով.

Adrianopolis. Էդրնէ : Ադրիանոսի քաղաք : Ադրիանուպոլիս. gen. լսի.

Adſciſco. ere. Ընկալնուլ : առնուլ : ſibi regium nomen : զանուն ինք առնել արքայ : յափշտակացուցանել ինքեան, ինքնացուցանել, առընձեռնել ինքեան զանուն Թագաւորին. ſibi ſocios. ընկերակցել զոմն ինձ : ընկերանալ ընդ նմ : ընկերացուցանել զոմն ինձ : միաբանել ընդ : միաւորել : միաբան, համախոհ, միախորհուրդ լինել : in Commercio, վաճառոյ կցորդ լինել ընդ : առնել ընդ նմ արծաթոյ, առուտրի հաղորդութիւն : adſciſcere Civem. քաղաքացի գրել զոք : կարգել զնա յազգ : adſciſci in Civitatem. Կարգիլ յազգ : գրել, կարգել քաղաքացի.

Adſcititius. a. um. Օտար : այլազգի : անբուն : վերածեալ.

Adſcitus, annumeratus. Համարեալ, կարգեալ, դասեալ ի Թիւն : խառնեալ ի Թիւ : v. admiſſus.

Adſcribo. ere. addere : Յարադրել : յաւելցել : վերադրել : յաւելուլ ի : v. addo.

Adſcribere diem epiſtolæ. Բարովագրի Թուականն, Թարեղն գրել : կամ յորում աւուր գրեցաւ.

Adſcribere aliquem in numerum. Կարգել, դասել, դասակարգել, Թուակցել, դասակցել, շարակարգել, համարել, խառնել զոք ի Թիւ.

Adſcribi in numerum. Մտանել, համարիլ, կարգիլ, ի Թիւ : &c.

Adſcribere alicui crimen. Յանցանս ինչ դնել ի վր նր : չարախօսել զմանէ : չարութիւն պատճառս ածել ի վր նր : վնաս չարութիւն բերել ի վր նր : մեղադրել զնա.

Adſcribere in civitatem. Քաղաքացի գրել : կարգել զնա յազգ.

Adſcriptio. Վերաբերութիւն : վերադրական ինչ : առածումն : յաւելումն : ծայրաքաղ : ծաղկաքաղ որ առ լուսանցսն գրի.

Adſcriptitius civis. Որ կարգեցաւ յազգ : որ գրեցաւ քաղաքացի : miles. նոր մտեալ ի զինուորութիւն : գրեալ, կարգեալ ի զինուորութիւն.

Adſtipulatio. conſenſus. Հաւանութիւն : համահաւանութիւն : միաբանութիւն. ſcripto հաւանական գիրն : կամակցութիւն : համախոհութիւն : համաձայնութիւն.

Adſtipulator. Միաբան : միաբանեալ ընդ : համաշունչ : միախորհուրդ : կամակից : հաղորդ : կցորդ : հաւանեալ.

Adſtipulor. ari. Հաւանել : հաւան կալ : հաւանութիւն տալ, առնել : հաճիլ ընդ : ընդունել : կամակից, միաբան, լինել : ſi ſcripto : հաւանական գրով հաճիլ.

Adſto. are : pro ſtare. Կալ յոտն, ի վր ոտից : կանգնեալ կալ յոտն : կալ կանգնն յոտն.

Adſtare. adeſſe. Կալ առաջի : պատրաստ գտանել : առկալ : կալ մօտ ի նա : առ նմա : առընԹեր կալ նմա.

Adſtrictio. virtus adſtringendi. Պրկական զօրութիւն : vul. ղապղաբար զօրութիւն, դեղ.

Adſtrictus. a. um. Կապեալ : պնդեալ : պրկեալ : v. ligatus.

Adſtringo. ere. Կապել : պրկել : պնդել : պինդ ունել : պինդ կապել : կապակցել ընդ.

Adſtringere alvum. Պնդել, պնդացուցանել զփորն : պրկել զփորն : vul. ղապղ առնել.

Adſtringere ſe ſcelere. Չար գործել : զչար գործ յանձն առնուլ : շաղախիլ ի մեղս : զինքն պարտական առնել մեղաց : ստանալ զանիրաւութիւն : շաղախիլ ի մեղս.

Beneficiis ſibi aliquem adſtringere. Բարի, բարերարութիւն, լաւութիւն, շնորհս, առնել, շնորհել. d. tibi adſtrictus ſum. զշնորհս բազումս ընկալայ ի քէն : շնորհակալ եմ քեզ.

Adſtringere alicui fidem. Խոստանալ : երդնուլ Թէ : կալնուլ, առնուլ յանձն իւր : հաւատալ նմա առնել : տալ նմա բան գի : ուխտ առնել, դնել ընդ նմա Թէ.

Adſtringi lege. Պարտական, պարտաւոր լինել : օրէնքն առնեն զիս պարտական : պարտաւորիլ, կապիլ օրինօք : պարտ է ինձ : ունիմ զպարտականութիւն : օրէնքն, պար-

պարտեմ, պարտաւորեմ ինձ : necessitatus. հարկեալ, հարկաւորեալ բռնադատեալ : բռնաբարեալ : հարկ է ինձ : բռւռն է ինձ .

Adstruo : ædifico juxta . շէն շինեմ : կառուցանեմ մօտ, մերձ ի .

Adstruere, addere, tribuere . Տալ ի վերայբերել : առածել : առբերել : առընձեռնել : առընծայել, վերագրել ինչ dat.

Adsum adêsse . կամ, լինել մօտ, մերձ ի . դառնալ առաջնակայ, առկայ, ներկայ, պատրաստ, առկայ dat. կամ յանդիման : կամ առաջի նր .

Adesse sacro . ներեսանալ ժամ, պատարագի : պատրաստ դառնալ ի : illic aderant անդ էին, հանդիսացան, պատահեցան անդ .

Adesse, adjuvare . Օգնել : հասանել ի թիկունս : ձեռն տալ : օգնական հռոմայեցուլնել : dat. թիկունք լինել ինձ : լինել ինձ ի նպաստ : հասանել յօգնութիւն : ընկերել . v. adjuvo .

Adtexo . ere . խոցառնել, շարել, կապել, կցել, զուգել, ադուցանել ընդ : յարել ի : առ .

Adtondeo . խզել զհնոս : կտրել զղլուխ : փոքրել, խուզել զմօրուս : զհնոս . v. tondeo .

Advectio . deportatio . բռնադրութիւն : առնութիւն : անդ-բարբերութիւն : բարձութիւն : vul. բեռնի դնէհն .

Advectitius . a . um . Օրք ինչ յայլ տեղւոջէ բարձեալ առնին, բառնան, բերին .

Adveho . բերել : առնել : բառնալ : բարձեալ առնել, կրել ի տեղւոջէ ի տեղ : յայլ ուստեքէ ած-ել : անդ-բարբերել : անդ-բախաղացուցանել .

Advena . Օտար : եկն : եկամուտ . gen. տի plur. տից : այլազգի : այլասեռ : օտարազգի : այլազն : պանդուխտ : օտարոտի : օտարած-ին : այլաբնակ : նշդեհ : պանդխտական .

Advenio . venio . ire . գալ : հասանել ի : հասուլնել : ժամանել ի : եկաւորել : qui advenit . adveniens եկող : nondum advenit tempus չէ հասեալ, լցեալ, կատարեալ ինեալ է ժամանակ .

Adventitius . Օտար : յայլ ուստեքէ եկեալ : եկամուտ : յայլ երկրէ բերեալ : պատահական : դեպաւոր : անբուն : այլազգի : եկն .

Advento . are . գալ : հասանել ի : ժամանել ի : v. advenio .

Adventus us . գալն : դալուստն : gen. ստեան : եկուք : եկաւորութիւն : adventus domini . առնադալուստ : secundus adventus Christi . միւսանգամ դալուստն քի ի կատարած աշխարհի .

Adverbium . մակբայ : առբայ : է մասն բանին անհոլով : adverbialis : առբայական .

Adversarius . inimicus . թշնամի : հակառակ : հակառակորդ : ընդ դիմադրող : դիմակալ : ընդ դիմակայ : նեղհակ : նեղհակն : հակակայ : դիմադրաւ : դիմադրող : ոսոխ : ոխակալ : ընդդիմաբան .

Adversarius, mecum litigans . դատապատասխան : դաւակից : ոսոխ : vul. մուհատատու .

Adversitas . Նեղութիւն : փորձութիւն փորձանք : տառապանք : նախողութիւն : անցք զողութիւն : վիշտ : վշտակրութիւն : թշուառութիւն : անձկութիւն : նախորդութիւն : դժուարութիւն : նեղհակ ժամանակ : աղէտ : չար անցք : վշտագնութիւն : խոշտանգանք : տագնապ : չար պատահումն : վատաբախտութիւն : պատուհաս : ապերջանկութիւն .

Adversor . ari . Հակառակ լինել : հակառակիլ : տարամարհիլ : կամ ընդ դէմ : ընդ դիմամարտիլ : նեղհականալ : ընդ դիմանալ : դիմանալ : հակառակիլ : դիմակայիլ : հակապնդել ընդ դէմ : զդէմ ուռնալ : dat. ընդվիզել : զինքն ի դիմի արկանել : արգելանել : խափանել զոք : ի : ab : խափանութիւն, խափան լինել նմա : խափանիչ լինել փորձութիւն .

Adversari verbis . Հակառակիլ : հակառակ խօսիլ : ընդ դէմ ասել : առարկել : հակասել : հակախօսիլ : ընդ դիմաբանել : ընդ դէմ և խոտորնակի ասել .

Adversùm contrà . գէմ : ընդ դէմ : gen. & dat. consurgit adversùs Abel . յառնէ ի վր հաբելի : հակառակ : vel cum narrat. habet aliquid adversùm te . ունի զինէք ինչ զքէն : dicere malum adversùm vos . ասել բան չար զձէնջ .

Adversùs . pro erga : amor adversùs Deum . սէրն առ ած .

Ex adverso . դէմ դէմ : դէմ յանդիման : դէպ ի nom. հանդէպ gen.

Adversus . a . um . Հակառակ : թշնամի : v. adversarius .

Adversus ventus . Հողմ հակառակ : մերձ ընդ դէմ է .

Adversa valetudo . Հիւանդութիւն : ախտաժէտութիւն : հիւանդոտութիւն . v. morbus .

Res adversæ . գործք չար : փորձութիւնք . v. adversitas .

Adversa fortuna . Նեղհակ ժամանակ :

հանդղուԹիւն : անյաջողուԹիւն : հանդղուԹիւն : վատաբախտուԹիւն : բախտն հանդղակ : զրպարտուԹիւն բախտի.

Adverſus . nocivus . վնասակար : վնասաբեր : վնասարար : վնասահաս : վնասահան : մեղադչական : դժնեայ : վնասաբեր.

Adverto . ere . cavere . Օգուշանալ : dat. զգոյշ կալ , զգոյշ լինել անձին նըպուտ, ի գործս նը : adverte ut facias . զգոյշ լիր առնելոյ : խնդիր ի վր գալ : զգալ præt. զգացի : ծանիլ : præt. ծանեայ .

Advertere oculos ad . Հայեցանել : նշմարել : ակնարկիլ . ի : ակն արկանել , ածել : ի . նայիլ , հայիլ ի : ակնանել : զանձն հարել ի : ի բացուստ մեկնել . â longè advertere .

Adveſperaſcit . Օրն տարաժամեցաւ : տարաժամեալ է օրն : երեկոյ լինի : երեկոյանայ : ժամն է երեկոյացեալ : Օրն մնացդանի : տիւն կարճացաւ : Օրն դառնայ յերեկս , ի ընդ երեկս .

Advigilo . are. Հսկել : արԹուն , զարԹուն կալ : ոչ տալ զքուն աչաց . v. vigilo.

Advigilare . dat. Օգուշանալ : զգոյշ կալ : dat. մտադիր , յուշադիր լինել : dat. միտ դնել : dat. մեծաւ զգուշուԹիւ ջանալ : զիամ միտ դնել ի վր : անձնասպահ լինել : աչքբաց լինել : զգուշաւոր լինել ի abl.

Adulatio . ՀաճոյախօսուԹիւն : հաճոյաբանուԹիւն : շողոքորԹուԹիւն : գովասանուԹիւն առ երեսս : մարդապաշտուԹիւն : երեսպաշտուԹիւն : սուտակասպասուԹիւն : ողոքանք : նենգաւոր և խարդաւանական ողոքուԹիւն : հրապուրանք : vul. ԹեԹալի խօսք .

Adulator . Հաճոյախօս : հաճոյաբան : շողոքորԹ : մարդապաշտ : երեսպաշտ : սուտակասպաս : ողոքօղ : ԹեԹալի մարդ : խարդաւանօղ : էլուզակ :

Adulor . ari . Հաճոյել առ երեսս : շողոքուկս խօսիլ : ողոքել զերեսս : շողոքորԹել : հաճողել : հրապուրել : սուտակասպասել : ԹեԹալիլ : ԹեԹալի խօսիլ : խարդաւանել .

Adulter : & adultera . Շուն : պոռնիկ , Թէ այր , Թէ կին .

Adulteratio . ԱղխալուԹիւն : խառնուածք , խառնակուԹիւն բաղմաց լմդ-միմեանս .

Adulterator : monetæ . Որ դրամս հատանէ , հարկէ , կոփէ Թարց հրամանէ Թագաւորին .

Adulterinus : ſpurius . Բնիծ . շան որդի : որդի պոռնկուԹիւն : ի պոռնկուԹենէ ծնեալ : շան աղջիկ de filia : խորդ որդի : Hebræor. 12.

Adulterina pecunia . Դրամ , փող սուտ , վատ , այլայլեալ : խառնեալ : vul. զալպ .

Adulterium . ՇնուԹիւն : պոռնկուԹիւն : շարաղուդուժս ընդ ամուսնացելոյն առն ուիւնոջ .

Adultero are . Շնալ : պոռնկիլ : & պոռնկանալ : շնուԹիւն , պոռնկուԹիւն առնել .

Adulterare pecuniam . Օդրամս այլայլել խառնել : սուտ , զալպ փող առնել .

Adultus . Հնձացեալ հասակաւ : ժամանեալ ի կատարեալ հասակ : հասեալ յամս ընտրուԹեան . հասեալ ի չափ : եղեալ ընդ չափ : լեալ ըստ չափու : զարգացեալ : որ վարի բանիւ նըպտի : հասեալ ի կերպաւորուԹիւն բանին : յարբունս հասեալ .

Adultum vitium . ՀնուԹիւն երկարայժամ : ի սրտի հաստատեալ : արմատեցեալ : որ խորխորատ արմատս ձգեալ : սատակացեալ : որ կերպիւրինչ ի բնուԹիւն դարձաւ .

Adumbratim . Հնոյայտ : ստուերապէս : մԹաւորապէս : խաւարայինս : ընդաղօտս .

Adumbratio . Ստուերագիր : քաշուածք : փորձագիր : նախագիծ գիրն , նկարն ; շինուածն : ծրագիր : դծագիր : փորձուուԹիւն : հանդէս : չափ առուԹիւն : օրինակ : ստուեր : դեռակրԹուԹիւն : Թերանկար : նշան : նշանակ .

Adumbratus . a . um . Ստուերագրեալ : նախագծեալ : նախանկարեալ : ծրագրեալ : դծագրեալ : օրինակեցեալ : նշանակեցեալ : Chriſtus adumbratus figuris . Քս ստուերագրեալ , կերպարանեալ , նախանկարեալ , նախատիպեալ , օրինակեալ , նախագուշակեալ օրինակօք հնոյ օրինացն : Հեւակերտեալ : virga Moyſis quæ adumbrabat Crucem . խաչանիշ գաւազան մօսէսի .

Adumbro . are umbrà tegere . Հովանի լինել , հովանի ունել ի վր : ծածկել հովանեաւ : տարածել զհովանի : հովանաւորել : հովանի նը ծածկէ զերկիրն : virtus altiſſimi obumbravit Mariæ . ՕրուԹիւն բարձրելոյն հովանի եղև ի վր մարիամու .

Adumbrare . delineare . Ստուերագրել : նախագծել : նախանկարել : ծրագրել : դծագրել : Օրինակել : նշանակիլ : կերպարանել նախատիպել : նախափորձել .

Adunatus . a . um . Հաւմադաս : հաւմադասեալ : հաւմագումար : հաւմագումարեալ : հաւմակուառեալ : հաւմաժողովեալ : բարձեալ : դիզեալ : խմբեալ : խնջակուառեալ .

Aduncus . a . um . Կոր : կորացեալ : կեռ : կեռեալ : aduncis unguibus կորատրել : de avibus roſtro adunco . կորակտուց .

Aduno . are . Հաւմագումարել : հաւմակուառնել .

կոչել. քարոզել: համամտողովել: հաւա_ քել: շարակցել: միաւորել.

Advocatio. consultatio. Խորհրդածու_ թիւն: քաղուած տարուբեր խորհուրդ և խնդիրք.

Advocatio causæ dictio. Ատենաբանու_ թիւն. դատապաշտութիւն: դատ: վիճաբանու_ թիւն.

Advocatus in foro. Դատապաշտ. ատենա_ բան: բարեխօս: փաստաբան: դատախազ: միջ_ նորդ դատ վարէ: de Sanctis. բարեխօս: միջ_ նորդ: ուխտից բարեխօս առ ած յս քս.

Advoco. are. Կոչել. կանչել: հրաւիրել գալ: ձայնել: առձայնել: առկոչել.

Advocare opem petere. Խնդրել զօգնու_ թիւն: կարդալ առ ած: աղաղակել առ ած: կոչել զոք յօգնութիւն: զօգնութիւն հայցել ի նմանէ: բողոքել առ: խնդրել զթիկ_ նունս նր.

Advolo. are. ad. Թռչել առ. Թռու_ ցեալ, թռեալ գալ, երթալ.

Advolare. properare. Սրաթռչել: վա_ զել: գալ ի վաղ: փութով վազել: ճեպել: արագ ընթանալ: աճապարել. վազել զկ_ նի. շուտափոյթ դիմել: սուրալ ուրեք. մօտել ի տեղի: փութափութել գալ: անդադա_ դալ, փութաջոյլ գալ.

Advolvo. ere. Թաւալելով, գլորելով, հոլովեցուցանելով, գլելով, մածանել, մերձեցուցանել, յառաջ բերել, մօտ բե_ րել: թաւալ թաւալ հասուցանել: թաւա_ լեցուցանել: մղել.

Advolvi genibus. Իջանել ի ծունր: երկրպագած անկանել յերկիր առաջի նր: անկանել առ ոտս նր: յերկիր փարեալ սփռել առաջի նր.

Aduro. ere. Այրել: կիզել: բոցակիզել: վառել: հրացուցանել: v. uro.

Adurere, de sole. Խորշակահարել: հա_ րել. ցամաքեցուցանել: այրել: de frigore, ցուրտ առնել զ.

Adustio. Այրեցած: կիզումն: հրայ_ րեաց: այրեցած հրոյ: հրայրեաց վէրք: խանձատումն: խարան: նեխեալ վէրս բժշկի խարանաւ: խարած: խորշակահա_ րութիւն.

Adustus. a. um. Այրած: այրեցեալ: կիզեալ: հրկէզ: բոցակիզեալ: խարեալ: տոչորեալ: հրդեհեալ: խանձեալ: խան_ ձատեալ: հրացեալ: վառեալ հրով: de fructibus, herbis. խորշակահար: այրեալ ի տօթոյ: խարուկ: ցամաքեալ.

Adytum. sanctuarium. Խորանն բա_ ժինն ներքնագոյն: յուր մտանել արժան էր միայն քահանայից. adytum, Թարգմանի, անմատոյց, անհաս տեղի: որպէս էր ի խորանին հրէից սրբութիւն սրբութեանց: սրբա_ րանն: գաւիթ: դաւբիրայ.

Æ

Ædes, sacra. Տաճար. ի. եկեղեցի. տուն այ: աղօթարան: աղօթանոց: ժողովեալ: ժողովարան: եկեղեցի բնա_ բանն էկ, եղիցի: veni & fiet tibi ut vis.

Ædes domus. Տուն: gen. տան: abl. ի տանէ: instr. տամբ: բնակութիւն: օթեւան.

Ædicula. Տնակ: տնակն: բնակարա_ նիկ: խուղ: est etiam ædicula, quod Թաղ_ չայ vocant. ուր դնեն պատկերքն, անօթքն: gallicè, niche.

Ædificatio. Շինութիւն: շինուած: կեր_ տուած: կառուած.

Ædificatio bona. in morali. Բարի օրի_ նակ: օրինակ գործոց բարեաց: պարկեշտ կենցաղավարութիւն. շինութիւն: և առ հա_ սարակ բան ինչ օգտի.

Ædificatio mala in mor. Չար օրինակ. օրինակ չարութեան: գայթակղութիւն: որով զայլս ածեմք ի մեղս: վէմ գլորման: խեղդ: խոչ ընդդակն. ցանցք գայթակղութեան. v. scandalum.

Ædificium. Շինութիւն: շինուած: տուն: օթեւան.

Ædifico. are. Շինել: de sumtuosis ædif. կառուցանել.

Ædificare bene. moral. Բարւոք ցուցա_ նել պարկեշտս: տալ զբարի օրինակ: բարի օրինակօք զայլս զարթուցանել ի: զայլս շինել: շինեցուցանել, օգտեցուցանել: զանձն իւր կացուցանել օրինակ գործոց բարեաց. որ լինել յամ ձնացս իւր: benè ædificatus. շինեալ, շահեալ, օգտեալ: շի_ նեցաւ ի խոնարհութեան նր: շինեալք ան_ ձամբք և մտօք, ի բանից նր.

Ædificare malè in moral. Չար օրինակ_ տալ: չար օրինակօք ածել ի մեղս: գայ_ թակղեցուցանել: գայթակղութիւն դնել առաջի. գթել & գթեցուցանել զայլս, չար ցուցանելով անպարկեշտս: այթա_ դել զարդարն: զայլսացուցանել զխիղճմտաց եղբօրն: խեղդ արկանել նմա.

Ædituus. Խորանապետ: մարանապետ: լուսարար: որ է պահապան եկեղեցւո_ ւոյ զգեստուց, զարդուց, և այլոց իրաց նուիրելոց ի սպաս այ.

Ægæum mare. Եգէական կամ ակիական ծովն: կղզեաց ծով.

Æger. ægrotus. Հիւանդ : տկար : հիւանդագին : ցաւագին, ախտաժէտ : ախտացեալ = խօթացեալ : ցաւոտ = ցաւագար : ախտագին : որ անկեալ կայ ի մահիճս.

Ægre. vix. Դժուար = դժուարաւ : դժուարասյն : աշխատաւոք և վաստակօք բազմօք : հազիւ.

Ægrè ferre. Անտանելութիւն է ինձ յոյժ, և անհամբերեմ ցաւ սրտի իմոյ զի : դժուար է ինձ, խիստ, ևծանր թէ : ցաւ է ինձ ի վ՟ր : դժուարանալ ընդ = si ex invidia, ոխացեալ լինել ընդ : չարանալ, նախանձել ընդ ; ոխանալ, խոցոտել, տրտմել, խանդալ վ՟ս vel. ի վ՟ր : առ հանճարանալ ինձ յաջողութիւն նր՟ : զչարել վ՟ս : դժուարել զի : v. invideo. տրտմել : խոժոռել, տրտմութիւն ունել, վ՟ս, կամ ի վ՟ր.

Ægritudo corporis. Ախտ, ախտութիւն, ցաւ, տկարութիւն, հիւանդութիւն մարմնոյ : ցաւագնութիւն : խօթութիւն : ախտակրութիւն : Animi = ախտ հոգւոյն : տրտմութիւն, ցաւ, թախծութիւն : թախծանք : թաղծութիւն, սրտի : կսկիծ, մորմոք, մորմոքումն սրտի : փղձուկ : & փղցուկ սրտի : փղձումն, խռովութիւն սրտի.

Ægrotatio. Հիւանդութիւն : ցաւ : ցաւագնութիւն : ախտ : տկարութիւն : խօթութիւն : ախտակրութիւն : ad mortem. հիւանդութիւն ի մահ : մահուչափ : հիւանդութիւն մահու.

Ægroto. are. Հիւանդանալ = անկեալ կալ ի մահիճս : խօթանալ : տկարանալ : անկանել ի հիւանդութիւն = ախտանալ : ախտագնել : ցաւագնել : ախտացեալ անկանել ի մահիճս.

Ægrotus. a. um. Հիւանդ : հիւանդագին : ցաւոտ : ցաւագին : ցաւագար : ախտացեալ : ախտաժէտ : տկար : հիւանդոտ : տկարացեալ մարմնով.

Ægyptius. Եգիպտացի : ægiptiacà lingua. եգիպտացւոց բարբառով.

Ægyptus. Եգիպտոս : եգիպտացւոց երկիրն.

Æmulatio. Բարի նախանձ : նախանձաւորութիւն, նախանձոտութիւն ի բարի : է գովելի զօրութիւն որով ջանայ ոք զայլս գերապանցել ի բարի.

Æmulatio. prò invidia. Նախանձ, որ բնաբանի, նախ անձ, .i. primùm mihi. ոխ = ոխութիւն : զչարութիւն : չարակնութիւն : ոխակալութիւն : մախանք : & մաղձանք : նախանձ առնէ զի նա խանձի ի բարւոյն այլոց : quia invidi cor uritur aliorum bono.

Æmulator. imitator. Համանմանեւօղ : որ ջանայ ընդ բարս և ընդ գնացս նմանել այլում : որ խնդրէ զկնածս իւր և զվարս համակերպել, նմանեցուցանել կենաց և վարուց նր՟, նմանօղ լինել նմա, և կերպարանակից : deus æmulator : Exod. 34. 14. ած՟ նախանձելի է : նախանձոտ է : æmulator legis. նախանձաւոր օրինացն : նախանձայոյզ այ՟ : նախանձորդ հոգևորացն.

Æmulator. invidus. Նախանձաւոր : նախանձոտ : նախանձայոյզ, նախանձամոլ : նախանձաբեկ : նախանձաբորբոք : նախանձալլուկ : ոխակալ : չարակն : նախանձաբեր, նախանձակիր : նախանձահաճ : մրցեցեալ, հաչեալ նախանձու : մախացօղ : ատոնհար ինձ ի չարիս իմ : ոխալլուկ.

Æmulor. ari. in bonam partem. Նախանձել ի բարի : վառել, բորբոքել բարի անախանձու : կրել, ունել, զբարի նախանձ : նախանձաւոր նախանձոտ : նախանձորդ, նախանձայոյզ լինել փառացն այ՟ : համահետևել : dat. Ջանալ նմանել սրբոց ընդ բարս և ընդ գնացս : զկնածս և զվարս իւր նմանեցուցանել կենաց, վարուց նր՟ : զհետ երթալ շաւղաց, վարուց : նախանձել ընդ ճանապարհս նր՟ : շրջել ի շաւիղս նր՟ : նախանձեցուցանել զոք ի բարի.

Æmulari invidere. Նախանձել ընդ : ընդ ակամբ հայել ի : չարակնել զբարիս եղբօրն : ի նախանձ շարժել : նախանձու վառել, բորբոքել, հաշել, մաշել : վարել, լլկել, մղեգնել : չարակնել ի բարիս : ոխալ ընդ : ի նախանձ մտանել ընդ : մախանս լարել ընդ դէմ : v. invidia.

Æmulus. Համարընթաց : որք համա ընթանան ի խնդիր նոյն իրին. նախանձաւոր, նախանձորդ իմ : v. æmulator. imitator.

Æmulus. v. æmulator. invidus. Նախանձաւոր : նախանձաբեկ. &c.

Æneus. a. um. պղնձի : vel պղնձեղէն : portas æneas confregit. փշրեաց զդրունս պղնձիս.

Ænigma. Առակ : հանելուկ : խորաբանութիւն : խրթնաբանութիւն.

Æquabilis. Հաւասար : հարթ : հարթեալ : համեմատ : յարմար և չափակից.

Æquabilitas. Հաւասարութիւն : զուգամասութիւն : որով մարդ միշտ է զոյգ ինքեան.

Æquabiliter. Հաւասարապէս : համեմատաբար : զուգամասութբ՟ = հանգստաբար.

Æquævus. a. um. Հասակակից : ժամանակակից = տիակից.

Æqualis. Հանգէտ : հանգիտակից :

Հա

հաւասարս : համաչափ : հաւասար : համա-
հաւասար : զուգահաւասար : հաւասարա-
կշիռ ։ զուգակշիռ ։ չափակից : զոյգ : զուգակ-
շիռ : զոյգ և կշիռ ; համաչափական մերոյ
փառօք , կամ ի փառս : համեմատ ի չափ
մերոյ : sine æquali . անբաղդատելի : որում
ոչ գոյ ինչ հաւասար և համեմատ : որոյ
չիք որ ընկեր ։ որ ոչ ունի զոյգ :
անզուգական .

Æqualem facere . Հաւասարել : հաւա-
սար առնել զանձն իւր , այլ : բաղդատել ,
նմանեցուցանել : համեմատել : չափակցել :
չափակցել : առչափել : զուգել : դասել ընդ ։
առընթեր դնել .

Æqualitas . Համագիտութիւն : համագիտակ-
ցութիւն : չափակցութիւն : հաւասարութիւն ։
համագիտաւորութիւն ։ հաւասարակորդութիւն :
քաղաքակցութիւն ։ համահաւասարութիւն .

Æqualiter . Հաւասար : հաւասարապէս :
համագիտապէս ։ հաւասարակապէս ։ առհաւա-
սարակ : համագիտօրէն : հաւասարակի : զոյգ
և կշիռ : նոյն չափով .

Æquanimis . Միօրա զոյգ նոյնանձն : զու-
գամիտ : համագամիտ : համագամտաբար : ան-
վրդով : համագամիտել և անխռով խոհե-
մով : անդրդուելի .

Æquanimitas . Անխռովութիւն : համա-
գաղափարութիւն : զուգամտութիւն անձին .

Æquatio . bonorum æqualis distributio .
Զոյգ բաժանումն ընչից : զուգակշիռ ,
հաւասարաբաշխ բաժանումն .

Æquatio soli . Հաւասարումն : դիւրու-
թիւն ճանապարհին : հարթելն , հողելն ,
դուրելն դնելն ,

Æquator . Հաւասարական բոլորակ : sic
dictus , quia cum Sol percurrit illum circu-
lum , dies & noctes sunt æquales . այնպէս
ասի , զի յընթանալն արեգական ընդ բո-
լորակն ընդ այն , ցերեկ ուգիշեր են հաւա-
սար : ասի և միջօրեան : seu media linea,
quia ducitur per centrum globi, distans æqua-
liter ab utroque polo . քանզի անցանէ ընդ
միջակէտն գնդոյն հաւասարապէս հեռանալ
յերկուանց բևեռաց ։ համագիտօք .

Æquè . Նոյնպէս : նոյն կերպիւ : հաւա-
սարապէս : ըստ նմին օրինակի : նոյն զու-
նակ : æque ac : այնչափ , որչափ , v. g.
æque sanctus ac tu . այնչափ սբ որչափ դու :
այնքան սբ որ դու .

Æque ac si . Որպէս թէ ։ Նոյնութիւն .

Æquilateralis . Հաւասարակողմ : հաւա-
սարակողմեան : հաւասարակողմ .

Æquilibrium . Հաւասարութիւն կշռոյն :
կշիռն հաւասարել : Թաթէք արդարակշռ :
զուգակշիռ . հաւասարակշիռ : bilance ու
ad æquilibrium ponere . զուգահարթել
զթաթս կշռոյն այնպէս թէ մի թաթն ոչ
ծանրանայցէ քան զմիւսն .

Æquinoctialis : linea . Հաւասարական բո-
լորակ : միջօրեն : հաւասարակական : հաւա-
սարակածու : գիշերահաւասար : dies æquino-
ctialis . Օրն հաւասարականին .

Æquinoctium vernum . Հաւասարական
գարնան : կամ գարնանային : գարնանա-
մուտ : die 21. Martii cum Sol ingreditur
arietis signum . յաւուրն իա մարտի անկ
ոյ յորժամ արեգակն մտանէ յաստղն առ-
տիճանն խոյոյ .

Æquinoctium autumnale . Հաւասարական
աշնան կամ , աշնանային : աշնանամուտ :
die 21 Septembris cum Sol ingressus signum
libræ dies facit noctibus æquales . յաւուրն
իա Սեպտեմբերի ամսոյն ։ յորժամ արե-
գակն մտեալ ի նշան աստիճանն կշռոյն ,
առնէ զհաւասարութիւն աւուրց .

Æquiparabilis . Հաւասարելի ընդ : հա-
մեմալ ի չափ : gen. չափահաւասարակից : համե-
մատելի : բաղդատելի : զուգահաւասար :
նմանելի .

Æquiparatio . Հաւասարութիւն : համագի-
տութիւն : համեմատութիւն : նմանութիւն .

Aequiparo . are . aliquem aliqua re . Լի-
նել նմա հաւասար և նման փառօք : v. g.
կամ ի փառս : փառակից լինել նմա .

Aequiparare aliquid alicui . Նմանեցու-
ցանել ընդ : dat. հաւասարել : համեմա-
տել ։ առ ընթեր դնել : բաղդատել : v.
comparare .

Aequipondium . Զուգակշիռ : հակակ-
շիռ : հակամէտ .

Aequitas . Ուղղութիւն : իրաւունք :
իրաւախոհութիւն : անաչառութիւն : իրաւ-
ախոհութիւն ; անաչառութիւն ։ իրաւունք :
զուգակշիռ արդարութիւն .

Aequitas animi . Համարձակութիւն : զու-
գամտութիւն : մխոտութիւն սրտի : կորովամ-
տութիւն : քաջութիւն : սրտեղութիւն : վստա-
հութիւն : արիութիւն .

Aequitas causæ . Իրաւունք : իրաւու-
թիւն խնդրոյ ածոյ .

Aequivaleo . ere . Հաւասարել : համա-
զօրանալ : հաւասար լինել : լինել փո-
խանակ .

Aequivalens . Հաւասար : համազօր :
համահամազօր : համեմատ : համաղորդ։զոյգ :
համագոյն : զուգաչափ : փոխարէն : փոխա-
նակն : համազօրն .

Aequivocatio . Երկդիմութիւն , կրկնա-
ձև

դիմութի : երկմտշանակութի , բազմաձայնութի բանից .

Aequivoco . are . Զխել զբանս երկդիմիս : և այլք : pro decipi . Աղալել: խաբել: յաղագս երկդիմութե բանից ծուռ իմանալ .

Aequivocus . Բան երկադէմ: երկդիմի . երկմտշան : երկառեսակ : բազմաձայն : կրկնադէմ.

Aequo . are . Օգեաշխն հաւասարել : հարթ առնել : հարթել : դիւրել զճանապարհ : հորդել : կոկել : ողորկել : դաշտացուցանել : տափարակ առնել .

Aequare urbem solo . Քակել զքաղաք : տապալել և կործանել ի հիմանց : քարայատակ առնել : ցիր ուցան առնել : հաւասարել յերկիր : հիմայատակել : քայքայել : հարթայատակ առնել .

Aequor . ris . planities . Դաշտն հարթ և հաւասար : տափարակ = դաշտաւէտ կամ դաշտակալն տեղիք : դաշտավայրք : ծայրածաւալ դաշտ = դաշտավայրի .

Aequor mare . Ծով . ու : v. mare .

Aequoreus . a . um . Ծովային : ծովական : ծովակողմն : v. maritimus .

Aequum . Իրաւն : Ճշմարիտն : արդարն : պատշաճ : արժանի : վայելուչ = Ճահաւոր : արժանավայելուչ = պատկանաւոր : իրաւացի : իրաւի : պատեհ : պատեհաւոր .

Ex æquo & bono . Իրաւապէս : իրաւութբ : միամտութբ : միամտաբար : անպաչառութբ .

Ex æquo, sine distinctione personarum . Ըստ արժանեաց : իրաւութբ : անաչառութբ : անխտիր : անխտրապ : անխտրութբ : անխտրաբար ,

Aequus . Ուղղար = իրաւ = իրաւացի : արդարացի : զուգակշիռ : անաչառու : անաչառատես ակն : անաչառ : անխտրապ : իրաւախոհ : արդարադատ : արդարակշիռ .

Aequus planus . Հարթ : հաւասար : դիւր : դիւրեալ : անշար : ողորկ .

Aequo animo ferre . Համբերութբ , զուգամտութբ : համբերութբ : երկայնամտութբ : հեզամտութբ = անտրտունջ = համբերաբար : ժուժկալութբ կալ ի ցաւս իւր = հանդարտ հոգւով .

Aer . Օդ : ոյ gen. հով : ու : եթեր = quod est æther . կապուտ եթերն հաստատութե : per aera . օդով : ընդ օդս : aer subtilis . նօսր : siccus , խօշկ persicum est , չոր : humidus , գէջ , գիջագոյն : malus , դառնաշունչ : dulcis , քաղցրաշունչ : մեղմն : քաղցրախառն = բարեխառն : purus , պարզ մաքուր : ջինջ : խաղաղ : nubilus , ամպոտ = խառնեալ : միգախառն .

Aera . æ . Epocha . Դար gen. ու . est tempus quoddam fixum , à quo incipimus numerare annos . է սորոյ և սահմանեցեալ ժամանակ յորմէ սկսանիմք համարել զամս : æra Christianorum est Christi natalis dies . դարն քրիստոնէից է ծնունդն յի քի : æra Turcarum est Mahometis fuga , anno Christi 622. Julii 16. դարն տաճկաց զոր անուանեն հէճիրէ , ægyra , է մահմետի փախուստն որ եղև յամի տն 622. յուլիսի : 16.

Aera Armenorum 71. annis est anterior ærâ Turcarum : & incidit in annum Christi 551. Դարն հայոց , զոր առեն մծ թիւ ; առաջագոյն է քան զդարն տաճկաց զամս 71. և համարի յամի փրկչին 551. & cum numeramus annum 1710. Armeni numerant 1159. և յորժամ համարեմք մեք զամն 1710. հայք համարեն 1159. anno scilicet 551. inventum est Kalendarium Armenorum ; inde initium illorum æræ . քանզի յամի 551. գտաւ հայոց բուն Տօմարն : ուստի սկսան համարել զամս իւրեանց = igitur ex numero seù æra Latinorum , detrahe 551. remanens erit numerus Armenorum . ուրեմն ի թուոյ լատինացւոց ի բաց առ 551. որ ինչ յաւելցի հայոց թիւն է .

Sic antiquæ Chronologiæ , æræ sunt . Նոյնպէս հին ժամանակագրութե դարք են :

Noe diluvium anno mundi 1656. Նոյի ջրհեղեղն յամի աշխարհիս , 1656.

Nativitas Abrahæ , anno 2039. Ծնունդն Աբրահամու յամի . 2039.

Hebræorum exitus ex ægipto 2544. Ելք հրէից յեգիպտոսէ = յամի 2544.

Fundatio templi Salomonis 3025. Հիմնադրութի տաճարին Սողոմոնի . 3025.

Excidium Jerosolimitanum anno Christi . 70. Աւերումն երուսաղեմի յամի տն . 70.

Aeramentum . Պղնձեղէն . gen. ղինի .

Aerarium . Գանձարան : հասարակ գանձն . gen. ու .

Aerarius faber . Դարբին պղնձոյ : Ճարտարապետ պղնձոյ : հիւսն պղնձոյ = պղնձագործ .

Aerarius . ut æneus . Պղնձեղէն : օձ պղնձի .

Aereus signatus . moneta ex ære . Դրամ պղնձի : պղնձէ փողն .

Aerifodina . Պղնձահանք : պղնձաքարն ; պղնձականք : պղնձափորութեան երկիրն : ամբար հանքից պղնձի : ուր պղինձ հանեալն .

Ac-

Aerius. ex aere: vivens in aere. Օդային. Օդաւոր: օդական. որ կեայ յօդս: Թռչունք երկնից.

Aeruca. æ. aliis ærugo. verd de gris. Յանկպղինձ: vul. Յանկուռ. scribitur & Յանդ.

Aerugino. are. Յանկոտիլ. հարիլ Յանդով: Յանդաւորիլ.

Aeruginoſus. Յանկոտ: Յանդաւորիլ: Յանկահար: Յանդաւոր.

Aerugo propriè eſt argenti & æris: rubigo autem ferri eſt. Յանդ արծաթոյ կամ պղնձի: vulgò Յանդուռ: Յանկոտուիթ. Յանդահարուիթ: quandoque. ուտիճ: & deuter. 28. ponitur. դոյն, հարցէ ղէնիդ ամբ դուռնով: etiam de fructuum ærugine dicitur, Յանկ: dedit ærugini fructus eorum. pſalm. 77. եւս Յանկոյ զպտուղ նոյ & Joel. 1. ponitur: Թրթուք: gen. Թրթրոյ: quod Aerucam ſignificat.

Aerumna. Եւեղուիթի սրտի: փորձուիթիք տառապանաց: v. adverſitas. miſeria.

Aerumnoſus. a. um. Թշուառական: Թշուառացեալ: տառապեալ: մաշեալ աղքատուիթ: կարօտեալ: վշտագին ողորմելի. v. miſer.

Aes. æris. Պղինձ: gen. պղնձի: vul. rubrum vocatur պախընդ: flavum autem. բրոնզ: quod gallicè dicitur, bronze, է խառնուածն հրահալեաց բազմաց եւ մանաւանդ պղնձի հալեցելոյ: vul. Թուղ: & perf. հագծուղ: Aes textile. Gall. fil d'archal. պղնձաթել: մագթուղ.

Aes. moneta. Դրամ: փող: ըռսկան.

Aes alienum. debitum. Պարտք: gen. ուց: æs alienum contrahere. առնուլ զպարտս: զպարտս ունել, կամ զպարտս: պարտաւորիլ, պարտաւորէր լինել: æs alienum diſſolvere. զպարտսն տալ, հատուցանել, վճարել: զերծանիլ, զերծուցեալ ի պարտուց: քաւել զպարտսն.

Aeſculus. quercus. Կաղնի: aliis բրոնզի: vul. պալուտի ծառ .i. arbor glandium.

Aeſtas. Ձմառն: gen. ամառան: principium æſtatis 22. Junii cum Sol ingreditur Cancrum. ամառնամուտ: յունիսի 22. մինչ արեգական մտանէ ի խեցգետնին: æſtatis. յամարայնի: & Eccl. 50. յաւուրս ամռան: & յամարայնոյ.

Aeſtifer. Ձմառնաբեր: օդաբեր: ամառնածուռ: ամառնաշունչ հողմն.

Aeſtimabilis. Ձոռ ինչ հաւասարելի, վարձանելի: պատուական: արժանի հաւանութեամբ մարդկան: մեծագին: մեծավարկ.

Aeſtimatio prætii impoſitio. Գնահատութիւն: գնադրութիւն: գնահաւաստութիւն: գնայարժանութիւն: alias. մեծ հաւաբաւ: բարեհանութիւն: ի պատուի լինելիս առաջի մարդկան.

Aeſtimatio. prætium. Ձոր ժանութիւն: արժանաւորութիւն: աժէքն գնոյ. gen. գնոյ: Inſtrum. գնով & գնաւ: vide prætium.

Aſtimator. qui pretium imponit. Գահատող: գնահատիչ: որ արդար գին դնէ, արկանէ ի վրայ: գնահատ: որ գին հատանէ: vel ſine. ի. գնահատ &c.

Aeſtimo. are. prætium imponere. Հատանել գնել, կտրել, արկանել զգին ի վրայ: գին առ գնել ետուր.

Aeſtimare aliquem. Յարգել զոք ի պատիւ: հաւաքել զոք ի մեծ ինչ: պատուել: վերայարգել զնա: շուք տալ, շուք դնել dat. առ պատուականս ունել զնա: փառաւորել, շքացուցանել զնա: պատկառել: զերկիւղ կրել ի նմանէ.

Aeſtimare bene de aliquo. Յարգել զնա ի պատիւ: եբրև զայր ունել, հաւաքել զնա.

Aeſtimare male de aliquo. Յարհամարել զերբայրն: դատողութիւն առնել զնմանէ: ունել, հաւաքել զնա եբրև զանկրաւ: անարգել զոք: արատ դնել ի վրայ նր.

Aeſtiva. orum. Հովայինք, հով տեղի, հովանոց, ուր անցուցանեն զաւուրս յամարայնի: հովիկ տեղի ուր հանդչին ի սաստիկ տօթոյ: ամարայնոց vul. եանիլախ: ամարաստուն: ամառնաստուն: & pro ovibus. մակաղատեղ: ուր մակաղին ոչխարք յաւուրս տօթոյ.

Aeſtivo. are. ի հովանոց տեղիս, յամառնաստան հանդչիլ ի տօթոյ յաւուրս ամառան.

Aeſtivus. a. um. Ձմառնային: ամրայնի.

Aeſtuaria. orum. loca paluſtria. Հատ եւ մօտ տեղիք: մարգագետին: ջրակուռ տեղի.

Aeſtuo. are. Տօթանալ: այրիլ ի տօթոյ: տօթանալ ի խորշակէ: խորշակահարիլ: ի տօթոյն խստութիւն տապանալ: տաքանալ: ջեռնուլ: præt. ջեռայ: շոգանալ.

Aeſtuoſus ardens. Հրաշակահար: տօթաբեալ: ջեռուցեալ: այրեալ ի տօթոյ: տապացեալ.

Aeſtuoſum mare. Մրրկամբոխ ծով: ան-

հան

հանդիստ : ծփանման : մրրկալից : հողմահուստ : ալէխառնատ.

Aestus ûs. տօթ = ոյ : խորշակ : տապ : տապ խորշակի = տաքութիւն : շոգութիւն : տօթ ուժգին.

Aestus maris. fluxus & refl. Մտնալն և դառնալն, ծովու : յոլովումն և պակասումն ջրոց.

Aestus febris. Տապն, եռանդն ջերմութեան : վառն տաքութեան : ջերմութիւն : տաքութիւն : ջերմն.

Aetas. Հասակ : ամ : gen. ամոյ = արբունք : flos ætatis. ծաղիկ հասակի : ejusdem ætatis, հասակակից : ætas mundi. դար աշխարհիս.

Cuius ætatis es. Քանի տարեկան ես : քանի ամաց : քանի տարի ունիս.

Adultæ ætatis. Ժամանեալ, հասեալ ի չափ, յարբունս հասակի : ի կատարեալ հասակ : յասս ընտրութեան.

Aetate major me est. Մեծ է քան զիս : քան զիս աւելի է ամօք.

Septem numerantur ætates mundi. Եօթն համարին հասակք կամ դարք աշխարհիս, այս ինքն.

Infantia. ab adamo ad diluvium per annos!, 1656. Երեխայութիւն : յԱդամայ ի վեր, մինչև ի ջրհեղեղն : ամաց. ռ.ո.ծ.զ.

Pueritia. à diluvio usque ad Abrahamum. an. 382. Մանկութիւն : ի ջրհեղեղէ անտի, մինչև ցԱբրահամ. ամաց, յ.ձ.բ.

Adolescentia. ab Abrahamo, usque ad Cunas Moysis. an. 426. Երիտասարդութիւն : յԱբրահամէ, մինչև ի ծնունդն Մովսէսի. ամաց. ն.ի.զ.

Aetas virilis. à Moyse, ad Saulem primum regem Judæorum; an. 476. Հասակ արութեան : ի Մովսէսէ մինչև ցառաջին թագաւոր հրէից. ամաց. ն.հ.զ.

Senectus. a Saule, usque ad finem Captivitatis Babylonicæ, Sive initium Monarchiæ Persarum. an. 576. Ծերութիւն, ի Սաւուղէ, մինչև ցվերջին գերութեան Բաբելացւոց, կամ սկիզբն միապետութեան պարսից : ամաց. շ.հ.զ.

Aetas decrepita : ab initio Monarchiæ Persarum, ad Christum. an. 536. Խորին ծերութիւն : ի սկզբանէ միապետութեան պարսից : մինչև զՔս, ամաց. շ.լ.զ.

Aetas Nova. tempus Novæ legis, à Christo, ad Consummationem mundj. annos scit solus Deus. Նոր հասակ, ժամանակ նոր օրինացն, ի Քէ ի վեր, մինչև ցկատարած աշխարհի. Զամս գիտէ մի և եթ Ած.

Aeternitas. Յաւիտեան : gen. նից : աւիտենականութիւն : մշտնջենաւորութիւն : անժամանակութիւն : մշտակայութիւն = յարատեւութիւն = տեւումն անսկիզբն և անվերջ.

Aeternum. ab æterno. Յառաջ քան զյաւիտեանս : յաւիտենից.

In æternum յաւիտեանս աւիտենից : յաւիտենականապէս : անանցապէս : մշտնջենաւորապէս : ի յաւէժ : մինչև ցյաւէժ : մինչև ցյաւիտեան.

Aeternus. Յաւիտենական : մշտնջենաւոր : անսկիզբն և անվերջ : անանց : անանցական : անսպառ : անսպառելի : յաւէժական : յարամնայ : մշտատև : յարատև : յարակայ : անժամանակ : առաջ քան զյաւիտեանս : անոռաղ : անպակաս.

Aether. Եթեր : երկին վերնագոյն : հուր տարրական.

Aethereus. Եթերական : երկնաւոր : երկնային.

Aethiopia. Եփթոյ երկիրն : Եթէովպացւոց երկիրն : vul. հաբաշստան.

Aethiops. Եուփթ : Եփթոյ ազգն : Եթէովպացիք հաբաշ.

Aevum. Ժամանակ : կամ յաւիտեան.

A F

AFfabilis. Հեզ : հեզամիտ = հեզաբարոյ : քաղցր : քաղցրամիտ : քաղցրաբարոյ : հեզահոգի : հանդարտ : հանդարտամիտ : դիւրալուր : դիւրամատոյց : լըզջամիտ : անուշ լեզուաւոր.

Affabilitas. Հեզութիւն : հեզաարատութիւն = հեզաբարոյութիւն : հանդարտութիւն : քաղցրաբարոյութիւն : լըզջամտութիւն : մարդավարութիւն.

Affabiliter. Հեզաբար : հեզամտութեամբ : քաղցրաբար : հանդարտապէս : &c.

Affabrè .v adamussim.

Affatim. abundanter. Յոլովապէս : լիով : լիապէս : լրութեամբ.

Affatus ûs. Բան : զրոյց : խօսակցութիւն : զրուցադրութիւն.

Affectatio. Ջերմեռանդ ցանկութիւն և փափագ իրին ուրուք : aliàs : անկարգ, անբուն, և մոլեկան կերպն խօսելոյ, գործելոյ : կեղծ : կեղծաւորութիւն.

Affectator. Որ ջերմեռանդապէս խնդրէ, ցանկայ, փափագէ ի.

Affectio. animi. Կարիք : gen. եաց : կիր : ախտ : ախտակրութիւն : ախտութիւն : զգածումն : տոփողութիւն : ախտակցութիւն :

ախորժակ : ախորժութիւն : յօժարութիւն .

Affectio Corporis . Օձարդութիւն , ախտ , ախտակրութիւն մարմնոյ : շարժութիւն : այլայլութիւն .

Affectio . amor . Սէր . յօժարութիւն սրտի : ախորժակ : ցանկութիւն : փափագ : եղձ : տռփումն : տռփանք : տռփողութիւն : ըղձակերտութիւն : ըղձակաթութիւն : շաղախարութիւն սիրոյն :

Affecto . are . Մեծափափագանօք փափագել ի : ցանկալ : խնդրել : ամենայնիւ ջանիւ ջանալ և խնդրել : ի խնդիր լինել : զինչ ձգտել առ : ջերմեռանդ սրտիւ զհետ երթալ : gen. ախորժել խանդակաթ սրտիւ .

Affectuosus . a . um . Հեզասիրտ . քաղցրամիտ : սրտակաթ : մեղրահոս : մեղրածորան : քաղցրիկ : սիրալիրական ողջոյն : գիր սիրալիրական ողջունի ; և հայրագութ գրիմացն : խանդաղատ համբոյր : verba affectuosa . կաթոգի : ըղձակաթ : սիրակաթ , սրտակաթ բան , որ զսէրն կաթէ : խանդաղատանք , խանդաղատալի բանք : քաղցրիկ զրոյց : գորովագութ բանք .

Affectus . passio animi . Ախտ : ախտակրութիւն : կիր : զգածումն : v. affectio .

Malè affectus . ægrotus . Հիւանդ : տկար : ախտացեալ . v. æger .

Affectus lætitiâ . Ուրախ : ցնծացեալ : v. lætus . affectus desperatione . յուսահատ : անյոյս : անյուսացեալ : թափեալ ի յուսոյ : v. desperatus .

Affero . afferre . Բերել : առբերել : ածել : առածել : հանել .

Afferre auxilium . Հասանել յօգնութիւն , ի թիկունս : օգնել : v. adjuvo .

Afferre vim fœminæ . Բռնանալ պղծել , ապականեցուցանել , լլկել , զկին : ուժով մտանել առ նա : & si virgo sit . անկուսացուցանել .

Alicui religionem , scrupulum . Խղճահարել , խղճիւ հարել զոք .

Affibulo . are . Օղարկել : օղ , ճարմանդ արկանել . օղիւ պնդել : vul. ղօղչայել : կառնմասաց մէջ գցել .

Afficio ere . passione aliqua . Շարժել , յարուցանել , գրգռել , զարթուցանել , բորբոքել զախտս հոգւոյն : զաղիս շարժել ի : ընդոստուցանել զկիրս . խթել , հարել զսիրտ : ծմլեցուցանել զսիրտ .

Afficere aliquem injuriâ . Նախատել , անարգել , եղկերել , զրպարտել զոք . անիրաւել առ նա : honore . պատուել զոք : պատուել , շուք դնել նմա : beneficiis : բարերարել նմա : բազում շնորհս ընծայել ի բեր : Consolatione . մխիթարել : սփոփել .

Affici morbo . Ախտանալ : հիւանդանալ : անկանել ի հիւանդութիւն . v. ægroto .

Affictus . additus . Մերձադրեալ : մերձաբերեալ : առածեալ : յաւելեալ ի .

Affigo . ere . Կպակել : պրկել : առակցել : հարել : բեւեռել : պնդել : Cruci . հանել ի խաչ : կախել զփայտէ : բեւեռել ի խաչափայտն . v. Crucifigo .

Affingo . ere . Crimen alicui . Ամբաստ , մեղ ինչ դնել ի վե՛ր նր : սուտ չարախօսութբ և ամբաստանօք զրպարտել զնա . առատդրել նմա զմեղս : v. attribuere .

Affingere aliorum mores . Կեղծել , կեղծաւորել զվարս , զշարժմունս այլոց : զինչ նմանեցուցանել այլոց : զինչ կերպացուցանել ձևացուցանել ի նմանութիւն նց .

Affinis . Խնամի : ազգական : ազգակից : արենակից : ազգային : համացեղ . համատոհմ :

Affinis . proximus , similis . Նման : համեմատ : համանման : մերձ .

Affinitas . Ազգ . ազգութիւն : ազգականութիւն : ազգակցութիւն : արենակցութիւն : խնամութիւն : համացեղութիւն . alias . նմանութիւն . համեմատութիւն . առընչութիւն .

Affinitatem jungere cum aliquo . Ազգակցել : խնամութբ խառնակել ընդ : խնամանալ : խնամութիւն ունել , առնել ընդ : ազգակից : խնամի լինել .

Affirmatio . Ստորասութիւն .

Affirmativè , affirmatè . Ստորասելով : ստորասութբ : հաստատեալ : ստուգիւ : աներկբայաբր : թարց տարակուսութբ : պարզ : յայտնապր : համարձակապր .

Affirmativus . a . um . Ստորասական հաստատուն և ստոյգ : պարզ և համարձակ .

Affirmo are . Ստորասել : պնդել թէ այնպր է : հաստատել իրբև զհաւաստի ինչ .

Affixus . a . um . Կպակեալ : պրկեալ : պնդեալ : բեւեռեալ : հարեալ : Cruci . խաչեալ : հանեալ ի խաչ . բեւեռեալ ի խաչ : կախ , կախեալ զխաչէն : vel ի խաչէն .

Affixus eius lateri . Որ մերձ առ կայ նմա : առընթեր մօտ , մերձ նմա : որ մերձ է նմա առ կողս : առ կողմն : ոչ հրաժարի ի նմանէ .

Afflatus ûs . Շունչ : gen. շնչոյ : շնչումն : տուր և առ շնչոյն , օդոյն ; շնչառութիւն : փչումն . օդառութիւն : արձակումն շնչոյն .

Afflatus divinus . inspiratio . Շնչումն , ներ_

ներշնչումն : ներշնչութիւն : ազդումն : ազդեցութիւն : ազդեցումն ; յորդորութիւն : ներքնային ձայն ; հրաւիրումն, երկնային շնորհք և լոյս հոգւոյն սրբոյ. որ շարժէ զմեզ ի : v. Inspiratio.

Afflatus. a. um. inspiratus. Վառեալ հոգւովն այ : ներշնչեալ, կրեալ ի հոգւոյն : ածաշունչ : ազդեալ յայ : ներ յորդորեալ յայ : ներշարժեալ.

Afflictatio corporis. Նուաճելութիւն մարմնոյ : սանձահարումն ախտից և ցանկութեանց : խստակրութիւն : ճնշումն մարմնոյ : յոքնաջան ճգնութիւն : տքնութիւն : սանձումն ախտից : խստակրօն ճգնութիւն.

Afflicto are Corpus. Նուաճել, ճնշել, հաշել, մաշել զմարմին ապաշխարութեամբ : խստակրութեամբ, պահօք, ծոմապահութեամբ : տքնութեամբ : վշտագնել զմարմին : պատերազմել կրից : մահացուցանել զախտս : ցամաքեցուցանել զգիջութիւն : ճգնել զանձն : թառամել զմարմին ապաշխարութեամբ : ճնշել զանձն խստակրօն ճգնութեամբ : տքնել : վարել զկեանս խստակրութեամբ.

Afflictio. Տառապանք : վիշտ : վշտակրութիւն : փորձութիւն : փորձանք : նեղութիւն սրտի : անձկութիւն : աշխատանք : նեղասրտութիւն : թախծութիւն սրտի : տրտմութիւն : վշտագնութիւն : խոշտանկանք : տագնապ : աղէտք : թշուառութիւն : ցաւ : ցաւագնութիւն : մորմոք, & մորմոքումն սրտի : թախծանք, փղձուկ, & փղցուկ սրտի : փղձումն, կսկիծ սրտի : դառնութիւն.

Afflictus. a. um. Տառապեալ : թշուառացեալ : վշտագնեալ : վշտագին : թշուառական : մաշեալ նեղութեամբք : նեղացեալ : նեղասիրտ : հեգ : gen. հիգոյ : ողորմելի : թախծեալ, & թախիծ սրտիւ, տրտմագին : սգաւոր : կսկծագին : ցաւագնեալ : տխրալից : դառնացեալ : աղէտալի : կողկողեալ : տագնապեալ.

Affligo. ere. Տառապեցուցանել : նեղել & նեղացուցանել : թշուառացուցանել : վշտագնել : տրտմեցուցանել : դառնացուցանել : ցաւագնել : կողկողել : անձկացուցանել : խոշտանգել : աշխատեցուցանել : տագնապեցուցանել : արբուցանէ մեզ ած զջուրն դառնութեան.

Afflo, are. Աշնչել : զշունչ տալ յերեսս այլոյ : փչել ի նա.

Rumor afflaverat. Լուր եղև թէ : լուր եղև բանն այն յամ աշխարհ : հնչեաց համբաւն, հռչակեցաւ, եւ լուր ընդ ամ երկիր : յորդէր բանն զնմանէ.

Afflare odorem, bonum. Բուրել զանուշ հոտ : հանել զանուշահոտութիւն : բուրէ ի նմանէ հոտ անուշութեան այն ծաղիկ բուրէ զհոտ անուշ. de thure & similibus. խունկն ծխէ զհոտ անուշ : afflari odorem անուշ հոտ, հոտ անուշութեան բուրել, հանել, ելանել, ծխել ի : abl.

Afflante fortunâ. Մինչ յաջողակ էր ժամանակ : ի յաջողակ ժամանակի.

Afflari divino spiritu. Վառել հոգւովն այ : ներշնչել, կրել ի հոգւոյն : ազդել ներ յորդորել, շարժել, սաստկել ի հոգւոյն.

Affluens. fluens. Հոսեալ : հոսուն. հոսելի : հոսանուտ : գնայուն : ծորան.

Affluens. abundans. Լի : ամենալի. opibus : փարթամ : ունաւոր : մեծատուն : ընչաւէտ : փողատէր : հարուստ : omni scelere. լի անօրէնութեամբք : շաղախեալ յամ մեղս : մեղսամած : շեղջակուտեալ մեղօք : ուր ծովացեալ են մեղքն : որոյ բազումք են մեղքն, քան զհերս գլխոյն իւրոյ : omni venustate. ամենայարմար : ամենավայելուչ : շնորհալի : յոքնազեղ.

Affluenter. Առատապէս : լիապէս. լիով : լիութեամբ.

Affluentia. rerum. Առատութիւն : լիութիւն : պարարտութիւն : շատութիւն.

Affluentia populi. Ժողովուրդ բազում մարդկան բազմութիւն անթիւ : անթիւ ամբոխ : բազմամբոխ ժողովուրդ : մարդահոյլ բազմութիւն : խումբ : մարդկան խուռն խուռն ընթացեալ : յուռթութիւն մարդկան.

Affluo ere, juxta fluere. Եզերն առհոսել, առխաղալ : առծաւալել : խաղալ մօտ, մերձ ի : առոգանել.

Affluere. v. abundare. Շատանալ : առատանալ ; cum instr.

Affluere turmatim accurrere. Խռնել : խուռն խուռն ժողովել : միախուռն ընթանալ, կուտել : մրցկեալ ամբոխն խռնել : կոխել զմիմեանս : կրնկնակոխ գալ : համագունդ ամբոխել.

Affor. ari. Խօսել : ասել : զրուցել : բարբառել : ողել.

Affrico are. rem rej. Քսեցուցանել dat. շփել զմին միւսով : մերձեցուցանել :

Affrio. are. փշրել : մանրել : աորել.

Affulgeo ere. փայլել : v. fulgeo.

Affundo. ere. Հեղուլ : præt. հեղի : արկանել զջուր ի վր : խառնել. v. fundo.

Africa. Է մի ի չորից մասանց երկրի ի հարաւ կոյս : Աֆրիկէ : Աֆրիքէ : africanus. աֆրիկացի.

(չուէ.)

Africus. ventus. Հողմն որ ի հարաւոյ

Agape.

A G

AGape. Ագապէ : & Ագապ : սէր : պատիւ էր սիրոյն : ejusmodi convivio assistere. նստել ի սէր : Sacerdotibus non licet ex agape aliquid deferre. ոչ է պարտ քահանայից յագապս մատուցման բառնալ : գիրք կանոնի : in libro Canon.

Agar. Ագար : աղախին սարայի , մայր իսմայելի.

Agbarus. abagarus. primus Armeniorum rex Christianus. Աբգար , կամ աւագ այր , հայոց առաջին Թագաւոր քրիստոնեայ.

Agè. Քաջ լեր : ժրացիր : զօրացիր : աղէ : սկսեալ և մի լքանիր : ժիր լեր.

Agellus. Ագարակիկ : արտ փոքրիկ.

Agens. Ներգործողական : cui opponitur patiens. կրաւորական.

Agens. qui agit negotia. Վերատեսուչ : գործակատար : վերակացու : տնտես : խնամակալ : փոխանորդ : երեսփոխան.

Ager. Ագարակ : այգի : անդ : դաշտ : գերդաստան : արտորայք : անդաստան.

Agger : terræ cumulus. Հողակոյտ , հողաբլուր. v. acervus.

Agger. aquis oppositus. Ամբարտակ : հողակոյտ : խիճ : ջրախափան : արգել , արգելանք ջրոց : si ex saxis. շարապլուկութիւն վիմաց : զխիճս արկանել գետոյն.

Agger. munitio. Հողակոյտ : պատնէշ որ ածի շուրջ զքաղաքաւ.

Aggero. are. & ere. Կուտել : ժողովել ի կոյտս կոյտս : դիզել : v. acervo.

Aggestus. ûs. v. acervus. Կոյտ : կուտակ : գումարումն : դէզ.

Aggæus. proph. Անգեայ : gen. Անգէի : մի յերկոտասան փոքունց մարգարէից.

Agglomero. are. Համագունդ , գունդ գունդ բոլորել , ժողովել : գնդաձև հաւաքել.

Agglutino. are. Սոսնձիւ շաղկապել , կցել , մածանել , մածուցանել սոսնձով : vul. կպցնել : item ferruminare, vulg. լահիմով կպցնել : լահիմով միաւորել : լահմել.

Aggravesco. ere. Չարն , ցաւն սաստկանալ , պայթանալ : յառաջել ի չարագոյն : ցաւն , չարն զօրանալ , խստանալ.

Aggravo. are. Ծանրանալ ի վերայ : ծանրացուցանել : circumstantiæ aggravantes. ծանրացուցիչ պարագայք : որք յաւելուն ի ծանրութիւն մեղաց.

Aggredior. incipio. Սկսանել : սկսել : սկիզբն առնել : ձեռնամուխ լինել : սկիզբն կալնուլ խօսելոյ : մտել ի բան : զձեռն արկանել , մտել ի բան : զբուռն արկանելի : յանձն առնուլ : infin.

Aggredi oppugnare. Յարձակել , յառնել , դիմել ի վերայ : զմարտ պատերազմի դնել ի վերայ քաղաքին : ի վերայ վազել.

Aggredi aliquem alloqui. Մօտել , մերձենալ առ նա . գալ առնա և խօսել ընդ նմա.

Aggregatim. Միախուռն : համագունդ : կուտակօրէն : ժողովաբար.

Aggrego. are. Ժողովել : բոլորել : կուտել : հաւաքել : գումարել : համակել : բամել : եկեղեցացուցանել : unde եկեղեցի quasi ժողովարան.

Aggregare aliquem in numerum. Կարգել համարել , խառնել , դասել , դասակարգել , դասակցել , շարակարգել զոք ի թիւս մերոց : հաւասարեցուցանել զնա ընդ.

Aggressio. assultus. Յարձակումն , դիմեցումն , ի վերայ : գրոհ : բռնութիւն : յարուցումն ի վերայ.

Aggressor. Որ ի վերայ դիմօղ : գրգռօղ պատերազմի : որ առաջագոյն արձակի ի վերայ.

Agilis. Արագ : արագընթաց : itèm. երագ : plur. երագունք : փութաջան : սըրընթաց : անդանդաղ : փութաքայլ : վաղուկ : դիւրաշարժ . բանուկ.

Agilitas. Արագութիւն : երագութիւն : փութաջանութիւն : սըրընթացութիւն.

Agitabilis. Շարժուն : շարժելի : սասանելի : շարժական : ընդունակ շարժման.

Agitatio. Շարժումն : սասանումն : երերումն : տատանումն : շարժիւն : խաղացումն.

Agitatio mentis. Յուզումն , ալեկութիւն մտաց : շփոթումն մտաց : վրդովումն մտաց.

Agitatio maris. Ալետանջութիւն ; շարժումն ծովու : հողմակոծութիւն : ալեկոծութիւն : մրրիկ մեծ : խռովութիւն ծովու : ծուփ & ծփանք ալեացն : ծաւալումն ալեաց : ուռուցումն ծովու : յուզմունք բաղմածուփ ծովու.

Agitator Currûs. Կառավար : սայլավար : սայլորդ.

Agitatum mare. Ծովն շարժեալ : կուտակեալ : խռովեալ յոյժ ի հողմոյ : մըրկամբոխ : հողմակոծ : ալէտանջ : ալեկոծ : անհանդիստ : ծփական : մրրկալից : հոսանուտ : մրրկեալ : ալէպատ : ծով յարուցեալ : ուռուցեալ.

Agitata navis. Նաւ և անդր տարաբերեալ : ծփեալ յալեացն : տատանեալ վշտացեալ : ալէտանջ : հողմակոծեալ : ալէ-

կոծ : հալածեալ ի հողմոյ : ծովածուփ : տատանեալ : կուտակեալ : տարէտար յալեաց : շարժեալ .

Agitata quæstio. Վիճաբանեալ : հակաճառեալ : որոյ վ̄ր յուզեն զխնդիրս .

Agitatus animus. Յուզեալ : տարաբերեալ : խռովեալ : անհանգիստ : աղմկեալ : չփոթեալ : վրդովեալ : անհանդարտ : բազմայղբաղ : տատանողական .

Agito. are. movere. Շարժել : շարժել : շարժեցուցանել : խախտել : դողացուցանել : տատանել : խաղացուցանել : երերացուցանել : այսր և անդր տարաբերել : խարխափել : խարբալել : ձգտել : սասանեցուցանել : թօթափել : դրդուել : թափ տալ .

Agitare lanceam. Ճօճել զնիզակն : զնիզակն ճօճան վերառնուլ = խաղացուցանել .

Agitare quæstionem. Վիճել : վիճաբանել : հետազօտել : յուզել զխնդիրս : բազում խնդիր լինել վ̄ր : հարցանել : գրգռել զխնդիրս : հակաճառութիւն առնել : v. disputare.

Agitare caput. Շարժել , շարժառուցել զգլուխն .

Agitare mare. Շարժել , կուտակել , խռովեցուցանել : յուզել զջուրս, զծով : դողեցուցանել զալիս ծովու = հողմակոծել : յարուցանել զմրրիկ = լինել խռովութիւն մեծ ի ծովու : ալեատանջել : ալեկոծել , ծփել զջուրս ծովու : լինել շարժումն մեծ մինչ նաւուն ծածկել յալեացն .

Agitare navem. Տանել , տարաբերել զնաւ այսր և անդր : վշտացուցանել զնաւ : գեղուլ զալիս ի նաւն : ալեկոծել : հալածել զնաւն : տանջել զնա .

Agitare sese. Շարժիլ : զանձն նեղացուցանել : անհանգիստ աղմկել , չփոթել , խռովել : յայս և յայն կոյս ցանց տալ : ցանցնել այսր և անդր = թափ տալ : պտտել : հարստահարել զերծանել : de puero sese agitante dicitur. ի մայրն իւր հայելով աքացէր և նեղէր զերեխայն : և զերեսն ի նմանէ ի բաց դարձուցանէր : և ձեռովք իւրովք հակառակէր ընդ դէմ երեխային : և եղնգամբքն մաղլջէր զերեսն նր̄ : և զձեռանն ի մօրուսն ձգէր .

Agitari ignem vento. Հուր հողմախառն , հողմաբերբեր , հողմագրգիռ , հողմավառ սատակեալ .

Agmen. Գունդ : gen. գնդի : առաջ զօրու = զօրք : primum agmen. նախագունդն : նախազօրք : նախընթաց զօրն : նախապահ : առաջնազօրք :. կարգաւորք զօրու : առաջախաղաց գունդն : առաջապահեստք ի պատերազմի .

Novissimum agmen. վերջապահ , վերջապահեստք : հետազօր : հետախաղաց գունդն .

Agna. Որոջ : ոչխար տարեւոր .

Agnatio. Խնամութիւն , ազգականութիւն ի կողմանէ հօր .

Agnatus. Որ ի հայրական կողմանէն խնամութիւն ունի .

Agnellus. Գառնուկ : բուծ կամ գառն տարեւոր .

Agnitio. Ճանաչումն : ծանօթութիւն : գիտութիւն : իմացումն : տեղեկութիւն ; ծան :

Agnitus. a. um. Ծանօթ : ծանօթական : ի ծան եկեալ : ճանաչեալ : յայտնի : յայտնեալ : ծանօթացեալ = ծանուցեալ .

Agnomen. Մականուն : անուն մակադրեալ : անուանակոչումն : որ անուանն վերածի : որ յաւելի ի բուն անուն .

Agnosco. ere. Ճանաչել = վերաճանաչել : հաստատ լինել : գիտել : իմանալ : տեղեկանալ : ծանել : գիտակ լինել : զգալ : ի ծան գալ : զգուշանալ : տեղեակ լինել .

Agnoscere aliquem in dominum. Ընդունել : առընդունել զոք ի տէր : ունել զնա , համարել զնա , վերաճանաչել զնա իբրեւ զտր̄ : ունել զնա փոխանակ տն̄ .

Agnus. Գառն : gen. ռին : plur. գառինքն : gen. ռանց : որոջ ոչխարաց : բուծ եկէ ոչխարաց . Paschalis. գառն զատկի : կամ զատկական : գառն բանեզի : & բաքայիս .

Agnina pellis. Գառնենի : մորթգառնենի .

Agnus Dei. Գառն այ̄ : է մանրաւառուփն վայելչապէս յօրինեալ և հիւսեալ .

Ago ere. Վարել : գործել : ad intra. ներգործել : ad extrà. արտագործել : լինել. De eo agitur, ut. բան այս է զի : բան յայսմ կայանայ զի : բանին էութիւն այս է զի : de hoc non agitur. այն է արտաքս բան զբանն : առ ոչ ինչ օգնէ : անպատշաճ է և անտեղի .

Agere excubias. Կալ ի պահու : զարթուն կալ և զգուշանալ = տքնել և շրջադիտել .

Agere pœnitentiam. Ապաշխարել : & mel. ապաշխարել : præt. րեցի : առնել զապաշխարութիւն : խոստովանութբ̄ ջնջել զմեղս : ապաշխարել զմեղս , & ի մեղաց : ապաշաւել զմեղս , ի մեղաց : ցաւել , փոշիմանել , զղջանալ վ̄ս մեղաց : ունել զղջումն ,

մն, ցաւ վն մեղաց.

Radices agere. Արմատել : արմատս ձգել : տալ զարմատս ի խորս : & in morali. մոլութիւն հաստատել, զօրանալ, սաստկանալ : խոր խոր ձգել զարմատս.

Agere animam. Հոգեւարել, վարել, արձակել : վճարել զհոգի : յետին շունչ տալ. v. mori.

Agit annum decimum. Տասնամենեան է : ի ամաց տասն : այս տասներորդ է ամն իւր.

Agere de re aliqua cum. Խորհուրդ առնել սպառնման ընդ : ի խորհուրդ մտանել, խորհուրդ բերել ընդ միմեանս յաղագս : բազում խնդիր, տարուբեր, և խորհուրդ ի մէջ առնուլ վն : խորհուրդ առաջի արկանել թէ զի արդ.

Agere cum aliquo ut. Հոգալ, ջանալ զի : յոյժ ջգնեւպանձնել զի : մեծ սանխաւ արկանել յաղագս նորա զի. բազում խելք զբաղել զի.

Agitur tua salus. Քո փրկութիւն բանն է : կայ քո փրկութիւն ի վտանգի : վտանգաւոր է քո փրկութիւն բանն : մտանես, արկանես զքեզ յայտնի վտանգ կորուսանելոյ զհոգին.

Agere diem festum. Հուչակել, տօնել, տօնախմբել, կատարել զտօնն, փափուկ առնել զօրն այն : մեծախումբ հանդիսիւ առնել զտօն : տօնել զօրն.

Agere aliquem præcipitem. Գահավիժել, առնել զոք գահավէժ : վերուստ ի վայր հոսել.

Agere gratias. Գոհանալ զնոյ վն : շնորհակալ լինել նմա : շնորհակալութիւն մատուցանել նմա : գոհաբանել զնա : տալ գոհութիւն շնորհակալ լինել.

Agon. nis. Մարտ : ըմբշամարտութիւն : բռնամարտութիւն : մրցումն մարտի : հանդէս մրցական : մենամարտութիւն : գօտեմարտութիւն.

Agonia. Հոգեվարութիւն, երկունք մահու : ելք հոգւոյն : աւանդումն, արձակումն հոգւոյն : յետին շունչն : կէտ մահուան.

Agonizans. Հոգեվար : ըմբռնեալ ցաւօք և երկամբք մահու : ժամանեալ առ դուռն մահու : հասեալ, ժամանեալ ի յետին շունչն,

Agonizo. are. Վարել, արձակել, աւանդել զհեգն, զհոգի : յետին շունչ տալ : հոգեվար լինել : հասանել յելս հոգւոյն : յափն մահու ժամանել : մահու երկունս պաշարել, կալնուլ զնա : ըմբռնել ցաւօք և երկամբք մահու.

Agrestis. te. Վայրի. վայրենի : շինական : գեղջուկ : դաշտային : վայրագ :

Agrestis homo. Վայրագ մարդ : գազանաբարոյ : անտառաբնակ : վայրենամիտ : վայրենի : սուր և բիրտ : վայրենաբարոյ : վայրամիտ. խուժադուժ.

Agrestum. in granis. Զգոխ. ժուռ անհաս : որ ուտելի զագոխն, նք տասամունքն առցին : in liquore vul. ապխտուռայ : si siccum est. փամբախտուռայ.

Agricola. Հողագործ : արտավար : երկրագործ : մաճակալ : արդիւնարար : արդիւնաւոր : հողավաստակ : արօրաձիգ : ագարակագործ : վայրագ : հերկիչ.

Agricultura. Հողագործութիւն : երկրագործութիւն : արտավարութիւն : հերկագործութիւն : երկրին գործաւորութիւն. մաճակալութիւն.

A H

AH. Միջարկութիւն է : երբեմն զարմացական : Ո՛, ի՛հ : երբեմն ցասմնական, հայ, աւաղ : յոյ յոյ.

Aheneus. æneus. Պղնձեղէն : պղնձի : & pro firmus, պինդ : ամուր.

Ahenum. Պղնձեղէնք : անօթք պղնձի : ամն պղնձի. պղինձ : vul. ղազան : կաստայ & կաթսայ & կացայ պղնձի & pro pelvi սկուտղ : gen. սկուտեղ : կոնք.

A I

Ajo. Ասել : v. dico.

A L

ALa. Թեւ : ոյ. alatus. Թեւաւոր. Seraphim à sex alis dicuntur. վեցթեւեան. extendens alas. Թեւատարած. հովաթեւեան : Թեւարձակ.

Ala exercitûs, աջ և ահեակ թեւ զնդին : ala templi. Թեւ տաճարին, շինուածոյն : ala pro axilla. կռնատակն : ի ներքոյ կռանն ընդ թեւովք.

Alabastrites. lapis marmori similis. vul. Սուսամախ մերմեր : սուսամախի քար : սէնիկի սուսմախ : է սպիտակ, դիւրատաշ և հեշտակոփ քարն մերմերի նման.

Alabastrum. vas ex alabastrite. Սուսամախի աման.

Alacer. Ուրախամիտ : զուարթ : զուարթ դիմօք : զուարթադէմ : արագամիտ :

Ala-

Alacritas. Ուրախութիւն : ուրախամտութիւն : զուարթութիւն : պայծառադիմութիւն.

Alacriter. Զուարթերէս դիմօք : պայծառ դիմօք : լրջամիտ սրտիւ. v. lætus.

Alapa. æ. Ապտակ : ի : կռուփ, unde կռփել ; alapam dare ; կռփահարել, կռփել զոք : հանել նմա զկռուփս : ապտակս հանել, ածել նմա : ապտակել զոք : հարել զծնօտ : ափոյն յերեսս զարկել.

Alauda. Արտուտ : արտուտիկ . vul. պիպիկ : & չայիր ղուշու.

Alba. ad missam. Շապիկ : gen. շապկի : Alba ſpina. v. ſpina.

Albedo. Սպիտակութիւն : ճերմակութիւն.

Albeſco. ere. Սպիտականալ, ճերմակել : լնանալ : de ſenibus. ալեօք ծաղկել : ալեւորել : հեր, մօրուք սպիտակախառն լինել.

Albugo in oculo. Պտղակ : կեղեւ : & կեղեւանք . լուսն : plur. լուսունք : շամանդաղ աչաց : զլուսունս, զշամանդաղ մերել յաչաց.

Album. vul. Խազան. բօզան : տախտակ սպիտակ ուր գրէին զոր ինչ պատահէր : գիրք յիշատակարանաց : օրագրոյ : ցանդ, գիրք օրըստօրական հանդիպումածոց եւ անցից.

In album referre. Զոր ինչ գրել ի գիրս յիշատակարանաց : համարել զոք ի թիւն. դաստակարգել, շարակարգել, ածել, թուանցել, գրել ի հասարակաց մատեանսն.

Album oculi. Սպիտակուցն ական : ovi ձուոյ.

Albumen ovi. Սպիտակուցն ձուոյ : ձուոյ սպիտակն.

Albus. a. um. Սպիտակ : ճերմակ : սպիտակացեալ : ճերմակեալ : album facere. սպիտակացուցանել : ճերմակել : լնեցուցանել : Calce. բռել.

Alcea. vul. Խաթմի : v. althæa.

Alcoranum. Քուրան : & Խօրան : liber continens legem mahometis : eſtque mahometis Colloquium cum Deo & Angelis. գիրք է որ ուսուցանէ զօրէնս մահմետի : եւ է խօսակցութիւն մահմետի ընդ այ եւ ընդ հրեշտակս.

Alcion. Թռչուն ծովային ; կապտափետուր : dicitur tranquillo mari, nidum ſtruere ſuper undas, oviſque incubare. որ յածուցս խաղաղութեան ծովու ի վր ջրոց բոյն դնէ եւ թուխս նստի . vul. ձկնակուլիկ.

Alea : Վէգ : gen. վեգի : խաղ վեգից : ludere alea. զվէգս ձգել : vul. Զառնի.

Jacta eſt alea. Այժմայն հաստատեցաւ, եղաւ ի մտի : ճար ոչ գոյ : անդրէն ոչ է դարձումն.

Alea. Fortuna. Բախտ & բաստ : v. Fortuna.

Aleator. Վեգաձիգ : վեգածու : վեգախաղ : որ զվէգս ձգելով խաղայ : վիճակահան.

Alemannia. vul. Նէմսէ երկիրն : Ալէման երկիրն.

Alemannus. Նէմսէ : ալման.

Ales. itis. Հաւ . gen. ու : Թռչուն, չնոյ : Թեւաւոր : v. avis.

Alexander. Աղեքսանդր : gen. դրի : & դրու : յունաց կայսր.

Alexandria. Աղեքսանդրեայ քաղաք եգիպտոսի.

Alexandrinus. Աղեքսանդրացի.

Alga. Ծովու մամուռն : ծովու փրփուր.

Algebra. Համարողական արհեստ.

Algeo. ere. Խիստ մրսել : ցրտուցեալ & ցրտացեալ դողալ : սաստիկ սառուցեալ ի ցրտոյն . սառուցեալ քարանալ ի ցրտոյ : փայտանալ ի ցրտոյ : սառել : սառուցեալ պաղել.

Algidus. a. um. Սաստկեալ ի ցրտոյ. սառուցեալ, քարացեալ : փայտացեալ ի ցրտոյ.

Algor. frigus intenſum. Ցուրտ սաստիկ.

Aliàs. Այլուր : վաղուց : ի վաղուց հետէ : ի կանուխ ժամանակս : վաղուրեմն . յանցեալ ժամանակի : ի վաղ ժամանակի : ի հնումն : ի նախնումն : ի վաղնջուց.

Alias. alià vice. Ի միւս անգամ : յայլում ժամանակի.

Aliàs. alioqui. vir aliàs bonus. Յայլ կողմանէ, այլուստ բարի մարդ է : զայս թող, լաւ մարդ է : non aliàs fuit felicior. ոչ երբէք երջանկագոյն էր.

Alibi. Յայլ ուրեք : յայլ տեղւոջ . յայլ ուր . ի միւսում տեղւոջ ասէ : յայլում վայրի : ſed de his, alibi. բայց զայսցանէ յայլում վայրի.

Alicubi. Ուրեք ուրեք : ի միում ինչ տեղւոջ : ի տեղի ուրեք.

Alicundè. Ի միոջէ ինչ ուստեքէ : յուստեքէ ինչ.

Alienatio bonorum. Հրաժարումն : ի բաց կացումն յընչից : v. abalienatio.

Alienatio animi. Օտարացումն : խռովութիւն : պաղումն սրտի. v. abalienatio.

Alie-

Alienatio mentis. խենթադարձութիւն: ան-
դումն ի մտաց: ապշութիւն մտաց: թա-
ղումն ի խելայ: մոլորութիւն մտաց: ցնո-
ղումն խելայ: խելայմոլութիւն: շաղվաղմի-
ութիւն.

Alienatus. Օտարացեալ: յորմէհրաժա-
րեցայ. v. abalienatus.

Alienatus animo à. իւրովեալ ընդ: ոխա-
ցեալ ընդ: օտարացեալ. v. abalien.

Alienata mente. ձգտիլեալ: յիմարեալ
խելագնաց: խելաթափ: մաաթափ: որ ոչ
է ի միտս իւր: յուշաթափ: յուշագնաց:
թափեալ ի խելայ.

Alienigena. ձՅլազգի: այլասեռ: այ-
լայինն: եկաւուստ: եկին: օտարազգի: այ-
լազն: օտարոտ: պանդուխտ: օտարօտի:
օտար: օտարածին: այլաբնակ: նշդեհ:
այդենաձին: օտարայինն: օտարակատն:
հիւր.

Alieno. are. Օտարացուցանել զինչս:
հրաժարել յընչից. v. abalieno.

Alienare animum ab. Օտարացուցանել
զոք ի: abl. v. abalieno.

Alienum. alterius bona. ի՛նչ օտար:
ինչք օտարաց: ինչք ընկերին.

Alienus. a. um. ոք ինչ է այլոց: օտար:
որ ինչ ընկերն ը ո՛ր եցէ.

Alienus à peccato. Հեռի. հեռացեալ
ի բաց. օտար: մեկնեալ: զատ և որկր: մե-
կուսի: խորշեալ ի մեղաց: ի բացմերժեալ
ի: abl.

Alieno animo esse ab aliquo. Օխերն ինչ
ունել զնմանէ: ոխացեալ: ոխութիւ կալ
ընդ նմա: խռով: խռովեալ ոխակալ. v.
inimicus.

Hoc est alienum à te; non decet. ոչ վայե-
լէ քեզ զայն առնել: անպատշաճ: անվայե-
լուչ, անարժան, անպատեհ, անպատկան
է քեզ: անդէպ է քեզ: անդ ոչ է քեզ.

Alienum. quod non est ad rem. ձՀնտե-
ղի բան: և անպատշաճ: որ է արտաքս
գնան գբան.

Alienus. Օտար: օտարածին: vide alie-
nigena.

Aliger. Թևաւոր.

Alimentum. կերակուր: կեր: ուտ:
ճարակ: ուտելիք: ապրուստ: պաշար ի կե-
րակրելէնք: ճաշակելիք.

Alimonia. կերակուր: v. alimentum.

Aliò. Տայլ ուրեք: յայլ տեղի: յայլ
վայրի: յայլ ուր.

Alioqui. ձԱպա թէ ոչ: թէ չէ: vir
alioqui bonus. գայն թող, բարի մարդ է.

Aliorsum. Տայլ ուրեք: յայլ ուր: յայլ
տեղի: յայլ վայրի: aliorsum atque ego dixi.
գասացեալն եմ խոտորնակ եմացաւ: ծուռ
եմացաւ.

Aliquandiu. Ժամանակ ինչ: գաւուրս
ինչ: սակաւ ինչ ժամանակ.

Aliquando. Երբեմն: ումանք ամսդամ:
երբեք: անդամ անդամ: էր գի, և էր գի:
էր յորժամ, և էր յորժամ: մերթ: երբե-
մնացիւ: quod aliquando contingit, երևեմնա-
կան.

Aliquandò erit tempus. Էղիցի, եկեսցէ
ժամանակ, յորժամ, vel գի, vel յորում,
vel միոք.

Tandem aliquando. Ի վաղճանի: հուսկ
յետոյ: ի վերջոյում: tandem aliquando ve-
nit. ահաւասիկ արդէն եսկ եկն.

Aliquantisper. Սակաւ ինչ: սակաւիկ
ինչ: փոքր ինչ: փոքրիկ ինչ: դոյզ: առ-
ժամանակ ինչ: առ սակաւս.

Aliquantò, cum Comparat. aliquantò ma-
jor. սակաւիկ ինչ մեծ քան: & quæ suprà.

Aliquantulum. Սակաւ ինչ: & quæ suprà.

Aliquantum. Սակաւ ինչ: v. aliquantis-
per. դոյն ինչ: նուազ.

Aliquatenus. Զաւրով: առ ջաւր ինչ:
կերպիւ ինչ: կերպիւ ևս.

Aliquid. Ինչ: aliquid magni. մեծ ինչ.

Aliquis, quid, quod. ոմն: ոք: մի: gen.
ումեան: dat. ումեք & ումեմն: ab. յումեքէ
& յումեմնէ: instr. ումեամբ: plur. ումանք: ոք,
gen. ուրուք: ab aliquo alio. յայլոց ումե-
քէ: alicui ex filiis. միում յորդւոցն: si fue-
rit alicui. եթէ լինի մարդոյ: cuidam, alicui.
ուրումն: etiam de inanimatis dicitur. ոք:
alicui consonanti, բաղաձայնի ուրուք:
galan.

Vbi tamen aliquis dicitur de non homine,
melius ponitur. ինչ: իր ինչ: նիւթ: նեղուածի
ինչ: quod potest non declinari v.g. per aliquam
superbiam, հպարտութիւք ինչ: vel. նիւթ:
aliquà aliâ re. այլով նիւթ.

Aliquo. in aliquem locum. Տուրեք: ի
տեղի ինչ: ի մի վայր.

Aliquot. Ումանք: մեկ քանի: aliquot
dies. գաւուրս ինչ.

Aliquoties. Երբեք: երբեմն: անդամ
անդամ: ումանք անդամ: մերթ: երբե-
մնացիւ.

Aliter. ձԱյլասիւ: այլաբար: այլակերպ:
այլապէս: այլ ինչ կերպիւ: քան այլ եղա-
նակի. Aliter loquitur atque tu. այլ ինչ
կերպիւ խօսի քան դու: նա միով կերպիւ
խօսի դու այլով: aliter accidit ac putabam.
այլ ապէս հանդիպեցաւ քան գայն որ կար-

ձէի : քան զոր կարծէի : քան զոմն կարծէին : քան ըզ կարծէի .

Aliundè . Յայլ կողմանէ : այլուստ : յայլմէ ուստէքէ : pro præterea . առաւել : պիղ : բայց և : նաև : բայ յայնպիսի .

Alius . a . um . ուղղ gen. այլոյ : abl. յայլոյ & յայլմէ : alius quidem ſic , alius autem . այլ ... և այլ : այլ ... միւսն : alii dormiunt alii vigilant . ոմանք ննջեն , և ոմանք հսկեն : alii læti ſunt alii triſtes , այլք ուրախեն , այլք տխուր : alius comedit alius bibit . կայ որ ուտէ : և կայ որ ըմպէ : alii naſcuntur alii moriuntur . կէսքն ծնանին , կէսքն մեռանին . alii data eſt fides , alii ſpes , alii charitas . ուրեմն տուաւ հաւատն : միւսոյն յոյս , այլում սէր : alii , ex ſaxis alii ex ligno . որք ի քարից , որք ի փայտից : alius loquebatur alius tacebat . էր որ խօսէր , և էր որ լռէր .

Alius alii dicebat . ուղղէին ցմիմեանս , առ միմեանս : մի առումի : մի ցմի : ընդ նրեարս : ընկեր առ ընկեր .

Alius poſt alium . ուղղ և այլ : մի մի : մի ղմնի միոյ : ետրաքանչիւր ըստ ետրում կարգի : հետեւապէս .

Alium defectum non habet præter ſterilitatem . քան զանմրութիւն , այլ արատ ոչ ունի : vel բայ յանմրութիւն : vel Թող զանմրութիւն : nil aliud quam . ոչ այլ ինչ քանզ : nox nil aliud eſt niſi abſentia ſolis . գիշեր ոչ այլ ինչ է բայց միայն , vel. եթէ ոչ բացակայութիւն արեգականն .

Alius à . diverſus . ուղղ և այլ քանզ . զանազան , տարբեր , որիշ , զատ ի : abl. alius in fide . բացառեալն , տարբառեալն հաւատով : v. diverſus .

Aliud quam quod volebam . ուղղ ինչ քան զոր ինչ կամէի : quis alius eſt cauſa huius rej præter illum ? ով է պատճառ այլ քան զնա : եթէ ոչ նա .

Allabor . bi . de aqua . ուղղ հոսել առ : ծաւալիլ ի : առ : առհեղանիլ ի : ելանել .

Allaboro . are . Ջանալ : աշխատիլ : վաստակիլ : v. laboro .

Allatro . are . Հաչել : ձեռ հանել : ոռալ ընդ դէմ .

Allectatio . Հրապուրանք : հաճոյութիւն : հրապուրանք : v. illecebræ : at pro blanditiæ . գեղուերութիւն : գեղեցանք : գրգանք : փաղաքշանք : փաղաքշութիւն .

Allecto . are . Հաճոյել : հրապուրել : չողոքորթել : գգուել : սէր առնել : ոլորել զերեսս : փայփայել . v. blandiri , & allicio .

Allego . are . ուղղաբկել : յղել : v. ablego .

Allegare , citare . Հիշել : առաքելոյ բան ի գրոց : վկայութիւն բերել ի .

Allegoria . ուղղաբանութիւն : առակաբանութիւն : այլադարձ խօսութիւն : allegoricus : այլաբան : & այլաբանական : առակական .

Alleluja . ուղղելուիայ ուրախութիւն բառն է .

Allevamentum . Թեթեւացուցիչ ծանրութիւն , ցաւոյն , տրտմութիւն : սփոփուիչ : սիսեմաբութիւն : դիւրութիւն : վերաստուիչ ցաւոյն .

Allevo . are , & allevio . Թեթեւացուցանել զբեռն : Թեթեւացուցանել ինչ ի ծանրութենէ : դիւրութիւն առնուլ : զվաստակս Թեթեւացուցանել ի նմանէ . հանգուցանել , սփոփել , սիսեմարել քաջալերական , յուսադրական բանիւք դիւրել : դիւրացուցանել .

Allicio . ere . Ձգանել , քարշել , ձգել առ ինքն : vel յեան իւր : հաճոյել , մեղկել , մեղկացուցանել , յօժարեցուցանել , յանկուցանել զինոս ի : առ : հրապուրել . հրապուրանօք , հեշտութեբ ընկալնուլ , որսալ , յափշտակել , հաճեցուցանել զսիրտս , զինուս , գերել զանձինս : զայմ ոչ յանկուցեալ յինքն յարեցուցանել .

Allido . ere . Խորտակել : փշրել : ջախջախել : բեկանել . պատառել : մանրել : v. frango .

Allidere ad : caput ad parietem . Տրնդել զգլուխ ընդ պարսպաց : pedem ad ſaxum , բաղխել , հարել զոտն զվէմ : ոտն գայթադղիլ , գթել , գթել առ վէմն : ընդ հարել ընդ վէմ : դիպիլ ոտն ի քարն : præt. դիպայ : բաղխել ի քարէ զոտն .

Allidi navem ad ſcopulos . Հասուն հարկել , խորտակիլ ի վէմ : փշրիլ նաւն առ վէմս ; զարկիլ նաւուն ի վէմ : առաջին կողմն նաւին խրեալ անշարժանալ : allidere . հարկանել , հարել զնաւուն ի վէմ .

Alligatura . Կապ : կապան : պատառ : կալանք : ծ-րար : պատան : փաթոյթ .

Alligo . are . Կապել : պատել : պնդել կապանօք , vel ի կապարս : պրկել : վառել ցցով : պարզել զոք ի չորս ցից : vel ի չորից դիսից : alligare vulnus . պատել զվէրս .

Alligare juramento . Երդուեցուցանել զոք , առ նմա երդնուլ , alligare ſe juramento . երդնուլ , խոստանալ երդմամբ : երդմամբ պարտաւորել զինքն .

Allino . ere . Օծել . օծանել եւղով : եւղել

ուղել: ղեւղ քսել ի վր̅ : ծեփել զկաւ ի վր̅ աշտից, vel. զաշխ կաւ̂ով: bitumine. կպրել. adipe. շաղախել ճարպով.

Allium. Խստոր : quod vulgò սխտոր : acre est allium. սխտոր կծու է. կծկան: caput alii. սխտորի մին գլուխ: nucleus unus սխտորի մին պճուղ.

Allocutio, seu alloquium. Օրոյց: զրուցատրութի̅: զրուցակցութի̅: խօսակցութի.

Alloquor, qui. Խօսել, խօսակցել: զրուցել ընդ: զրոյց տալ.

Allucinatio. Աղալանս: սղալումն. մոլորութի̅: անզգուշութի̅: անմտադրութի̅: անուշադրութի̅. անմտութի̅: per allucinationem. ընդ խաբս եղև.

Allucinor. ari. Աղալել: խաբել: մոլորել: անզգուշանալ.

Alludo ere. alicui. Խաղալ ընդ նմա: զբօսնուլ զմանուկ.

Alludere ad aliquid. Ակնարկել: դիտել առ: հայել, նայել ի: առբերել զբանն առ.

Allusio. Ակնարկութի̅. դիտաւորութի̅: բանին վերաբերութի̅ առ այլ ինչ.

Alluo. ere. muros. Ողողել արբուցանել: առոգանել, ոռոգել, v. g. զպարիսպ քաղաքին: ողողանել: ողողել: si circa muros. պատել զքաղաքաւ.

Alluvies. Ողողակ: հեղեղատ: վտակ ջրոց: ուղխք: յորդահոսաղաց ջուրն որ դետորէն ընթանայ: ուղխաջուր: v. Torrens. զօրացումն, սաստկացումն, դիզացումն ջրոց որք ելանեն ի փոսոյ գետոյն, անցանեն ընդ ափս, ծածկեն զցամաք, ունին զերկիրս. v. Inundatio.

Almus, a. um. terra. Պարարտ, բաջարեր երկիր. v. abundans. մնուցիչ: սնուտու, ծծմայր: որ առատ կաթն ունի alma nutrix. de homine etiam. դայեակ.

Alnus. arbor. Ծառոն ուղիղ և բարձր ծնանի ի խոնաւ տեղիս.

Alo. ere. Սնուցանել: կերակրել: բուծանել: դարմանել: բուել: սածել: ամբոջնել: qui herbis alitur. խոտաբուտ: խոտաբուծ: խոտակեր: խոտաճարակ:

Alere crines, barbam. Թողուլ զհերս: զմօրուսն.

Alere spem. Յուսացուցանել: զյոյս տալ: զարթուցանել, քաջալերել յուսով: կանգնել զոք յուսադրական բանիւք: spe ali. քաջալերել յուսով: հաստատնել կալ յիս յոյս.

Aloe. es. Հալուէ: gen. հալուէի: խոտ է դառն յոյժ: այլք ասեն թէ ծառն է որոյ պտուղ խեժ դառն է: ծնանի ի զօքօթօրայ կղզւոյն: Aloe Gummi սապր: aloe lignum, հուռ որ այրեալ բուրէ զանուշ հոտն.

Alopecia. Մազաթափութի̅: հերաթափութի̅: կնտութի̅: ճաղատութի̅: է ցաւ ինչ գլխոյն որ զհերս թափէ: si à fronte, dicitur, ճեղութի̅.

Alpes. m. Լեռնք որք զիտալիան եզերեն անջատեն ի գաղղիոյ երկրէն.

Alpha & omega. α & ω. de Deo dicitur. seu principium & finis. Առաջին գիր: և նշանակէ, սկիզբն և վերջն: զի գիրք երկուայնոքիկ են առաջին և վերջին այբուբենից յունաց.

Alphabetum. i. Այբ ու բեն: Alphabeticus. այբ ու բենական կարգ.

Altare. Բեմ. ի. սեղան, ոյ: խորան: դաւնոյ: զոհարան: զենարան: մատուցարան: բեմք: majus altare. աւագ բեմն: altare idolorum. բագին & մեհեն.

Altè. Բարձր: վերոյ: ի վեր: ի վեր կոյս: altè à terra. բարձրագոյն յերկրէ.

Alter. à. um. Միւսն: v. alius.

Alteratio. Այլայլութի̅: փոփոխումն: փոխարկութի̅: այլափոխումն: անդրադարձումն յայլ.

Altercatio. Վէճ: վիճաբանութի̅: վիճումն. կագ: աղմուկ: դրդիռ: աղմկութի̅: գժտութի̅: դրդռութի̅: կագումն: վրդովմութի̅: կռիւ: մաքառումն: բանակռիւ.

Altercator. Կագաւոր: կռուաւոր: կագանիւթ: կռուանիւթ: վիճասէր: կագադրդիռ: վիճունակ.

Altercor. ari. Վիճել: վիճաբանել: կագել: մաքառել: կռուել ընդ: բանակռուել: գժտել. գժտմնել: դրդռել զկռիւ: կռիւ առնել.

Alternatim. փոխարէն: մի զկնի միւսոյ: փոխանակի: հետևաւոր.

Alternatus. a. um. Որք են մի զկնի միւսոյ, հետևաւոր, ըստ կարգի: փոխարինական: փոխանակ: փոխանակեալ.

Alterno. are. Դառնալ, շարել, կարգել զմի զկնի միւսոյ: nox & dies alternant. գիշեր փոխանակէ զտիւն, և տիւ զգիշերն. հետևեն միմեանց: մի հետևի միւսում. յաջորդէ մի զմի: հուպ ընդ հուպ փոխանորդեն զմիմեանս.

Alternant arbores. Ի միում ամի տան զպտուղ և ոչ տան ի միւսում: յերկուամեայ մի: ամ ընդ ամ.

Alternus. a. um. Մի զկնի միւսոյ

ընդեալ , կարգեալ . v. alternatus .

Alterno quoque anno . Յերկու ամաց մի: ամ ընդ մէջ .

Alternis pedibus insistere . փոխանակի կալ ոտս : մի զկնի միւսոյ .

Alterni sermones . dialog. խօսակցութիւն : խօսելն բազմաց մի զկնի միւսոյ .

Altero . are . Այլայլել : յայլ փոխել : խառնել : այլափոխել : աղաւաղել .

Alteruter . Յերկուց մի : միոյն կամ միւսն .

Alteruterque . Երկոքեան : երկաքանչիւր : իւրաքանչիւր .

Alteruträque . utrinque . Յերկոսունց կողմանց : աստի՛ և անտի՛ : ի միոջէ և ի միւսոյ կողմանէ . աստուստ և անտուստ :

Althæa . vul. Ճնճղկաբլիթ : quasi, panis passerum . խաթմի .

Altilia . Պարարակք : հաւք պարարեալ . և այլ ինչ որ և իցէ , թէ հաւ , թէ ձուկ , թէ չորքոտանի զոր ի տան պարարեսցէ յընտիր կերակուր .

Altitudo : Բարձրութիւն . բարձրացումն : վեհութիւն : վերացումն .

Altitudo profunditas . Խորութիւն : ստորութիւն .

Altivolus . a . um . բարձրաթռիչ .

Altor . ris . & altrix . Սնուցիչ , կերակրիչ , դարմանիչ մարդ ուրուք . դայեակ .

Altus . a . um . Բարձր : gen. բարձու : ծայրագոյն : վեհ : վսեմ : վերագոյն : գերաբարձր : գերակայն : բարձրաբերձ : բարձրաբարձր : altus duobus Cubitis . բարձր երկու կանգնոյ : locus altus . բարձր տեղի : բարձրաւանդակ : բարձրաւանդակ : դահաւանդ & դահաւանդ : բարձրաբերձ : in altum . ի բարձունս : ex alto . ի բարձանց : altum mare . խոր : խորագոյն . altus staturâ . բարձրահասակ : երկայն հասակաւ .

Alveare . ris . փեթակ : մեղուանոց : մեղրանոց : մեղուոց : մեղրաբան .

Alveolus . փոս : նաւագոյն տեղի : խղագոյն տեղի : խոր .

Alveus fluvii . Սահմանք գետոյն : փոսգետոյն : յատակք .

Alveus , præsepe . Մսուր : ad bibendum աւազան .

Alveus . pelvis . Տաշտ .

Alveus lusorius . Նարդ : vel տախտակ խաղալոյ .

Alumen . Պաղլեղ : vul. շապ : est fossile, seu sal terrâ mixtum , է փորակեալ իմն , և հողախառն աղն .

Alumna . Այն սնուցիչ : կերակրիչ , դարմանիչ : սնուցող : ծծմայր : v. nutrix . item ab alia educata & nutrita . յայլմէ կերակրեալ , սնեալ .

Alumnus . in mor. Աշակերտ : aliàs . որ այլոյ հացն ուտէ : որ այլոյ ծախիւք կեայ .

Alvus . venter . փոր .ի. որովայն . ի .

Alvi resolutio . Աղխտ ծակուածոյն : փորին քշելն : փորհարութիւն .

Alvum mollire . Օփորն լուծանել , քշել .

Alvum cohibere . Կապուցանել , դադարեցուցանել , ցամաքեցուցանել զհոսումն զլուծումն փորին : զփորն պնդել , պրկել vul. զաքղ առնել :

Alvum purgare . Յաթոռն նստել ի պէտս մարմնոյ : աղբել : վճարել զպէտս մարմնոյն : արտաքս ելանել .

A M

Amabilis . e . Սիրելի : սիրուն : արժանի սիրոյն : արժանի սիրելոյ : ցանկալի : տռփալի : սիրական : արժանաւոր .

Amabilitas . Սիրելութիւն , արժանութիւն սիրոյն , սիրականութիւն : արժանաւորութիւն .

Amabiliter . Քաղցրապէս : սիրականաւ սրտիւ : խանդակաթ սրտիւ .

Amabò quæso . Աղէ սիրոյն այ : vul. ած սիրես : արա ինձ սէր : աղաչեմ զքեզ .

Amandatio . Ի բաց հալածումն : տարագրութիւն : աքսորումն : աքսորանք : v. exul.

Amando . are . Աքսորել : հալածել յերկրէ : տարագիր , հալածական առնել ի : abl. տարամերժել , տարագրել : արտասահմանել զոք ի : abl. արտասահմանեան առնել : վարել զոք ի : abl. յաքսորս առաքել : amandatus . հալածական : վարեալ : աքսորեալ : տարագիր : տարամերժեալ : արտասահմանեալ : վտարանդի : v. exul.

Amans . tis . Սիրող : ցանկացող : սիրահար : սիրաբորբոք : զմայլեալ սիրով : սիրավառ : սրտակաթ : որ խանդակաթ սրտիւ փափագի ի : amans dei . աստուածասէր : amans proximi . ընկերասէր : sui amans . ինքնասէր : անձնասէր . amans divitiarum . արծաթասէր , ընչասէր : amans florum . ծաղկասէր : amans mellis . ախորժող մեղեր .

Amans , in malum . Ցանկացող : տռփացեալ : ջերեալ ի տռփական ցանկութիւն . սիրահար : սիրահարեալ ի գեղ նր : հոմանի : տռփող : սիրասուն : սեղեխ . & սեղեխեն կնոջ . տռփածուն : սիրող : vul. աշըխ :

աշըխ : սիրուհի , fæmin.

Amanter. Մեծաւ սիրովսրտակաւ, խանդակաթ սրտիւ : խանդաղատալի , խանդաղատական բանիւք : խանդաղատանօք : սիրակաթ սրտիւ : քաղցրութբ .

Amanuensis. secretarius. Դպիր : գրիչ : գրագիր : գրի համարող եւ պահող = խոր հրդակից .

Amaracum. marjolana. Կաքաւախոտ: quasi perdicis herba. Turc. մերզէնկուշ & քէքլիկ օթի .

Amarantus & tum. Չնթառամ ծաղիկ որ ասի անմահ , հասկաձեւ եւ կարմիր .

Amarè. Դառնապէս : դառնութբ : կսկծաբար .

Amaresco. ere. Դառնանալ = լեղանալ : դառն , դառնահամ լինել .

Amaritudo. Դառնութիւն : լեղութիւն : համ դառն եւ ժանդ .

Amaritudo animi. Դառնութիւն , նեղութիւն սրտի : տրտմութիւն : v. tristitia.

Amarus. a. um. Դառն : plur. դառինք : լեղի : դառնահամ : ժանդահամ : դառնաճաշակ .

Amaro animo esse. Սիրտ նեղանալ : տրտմիլ : խոժոռել : contra aliquem. զխէթ ունել զումէք : խռով լինել : խռովութբ կալ ընդ . ոխս ունել ընդ .

Amasius. Սիրահարեալ ի գեղ որ : հոմանի = սիրելի : առփոզ : առփածու : vide amans.

Amator. Սիրող : սիրահար : v. amans.

Amatoriè. Սիրակաթ սրտիւ : խանդաղատական բանիւք : v. amanter.

Amatorius a. um. Սիրակաթ : սիրավառ : սիրաբորբոք : սիրաշարժ .

Amatorium. philtrum. Սիրաբեր , սիրակաթ , սիրավառ , սիրաբորբոք , սիրաշարժ ըմպելի , դեղք , դիւթ .

Amatrix. Սիրուհի : սիրահարեալ ի : առփացեալ կին : v. amans.

Ambages. Այլք : խոտորումն : շրջանք բանից : պաճառանք : բարուրք : բաղբաջանք : ծրարուն խօսք : բանք յոբկապտոյտք : աղմուկ = շփոթումն : վրդովումն .

Ambigo. ere de. Երկբայել : երկմտել : տարակուսել : երկբայ , երկմիտ , տարակոյս լինել : երկբայութիւն , երկմտութիւն , տարակուսութիւն ունել ի վր : ինձ առդեալն տարակոյս եմն ի վր , մինչ = կարծիք անկանել ի միտս : տարակուսեալ կալ : կասկածել : երկոտանալ , յողդողդել : երկրանի կալ : վարանել ի միտս իւր : երկչոտ ութբ կարծեաց վարանել = կալ ի դէպ բանս .

Ambiguè. Չնշոյշ : երկադէմ , ծրարուն , երկանշան բանիւք , երկչոտութբ .

Ambiguitas. Բանք անյայտ , երկադէմ . երկդիմի : երկմտաց : անպարզ : տարակուսութիւն = երկբայութիւն : երկմտութիւն : շրջանք բանից : երկդիմութիւն .

Ambiguus. a. um. Երկադէմ , անյայտ անպարզ : երկդիմի : երկանշան : երկմտաց : տարակոյս : երկբայ : ծրարուն : անստոյգ : խրթնածածուկ բանք .

Ambio. ire. Շրջապատել : պատել շուրջ զբաղաբան : պարել շուրջ : շրջափակել : շուրջ կալնուլ : պատել : acc. պարփակել շուրջանակի : շուրջ առեալ փակել , փակ առեալ նստել շուրջ : շուրջ զնովաւ փակ առեալ ունէր դեւս : dæmones ambiebant illum .

Ambire prosequi. Նախանձել ընդ փառս : ցանկալ : dat. փափագել առ : խնդրել : acc. ի խնդիր լինել : զհետ , զկնի երթալ : ջանալ զհետ փառաց : հետամուտ լինել = ստիպել զկնի : փութալ ի փառս : որսալ զփառս ի մարդկանէ .

Ambitio. Փառամոլութիւն : պատուամոլութիւն : սէր անկարգ փառաց : ամբարտաւանութիւն : ամբարհաւանութիւն : մնապարծութիւն : մեծամտութիւն : ցանկութիւն մեծութեց .

Ambitiosè. Ամբարտաւանութբ : ամբարհաւանութբ : մեծ համարձակ .

Ambitiosus. Փառասէր : պատուասէր : փառամոլ : պատուամոլ : ամբարտաւան : ամբարհաւան : մնապարծ : գոռոզ : հպարտ : մեծամիտ : մեծասէր .

Ambitus Gyrus. Շրջանակ : շրջանք : շրջունելութիւն : շրջունակութիւն : շրջապատութիւն : ambitus mundi est 27000. milliarium. շրջանակ երկրի ունի մղոնս , 27000.

Ambitus verborum. Շրջանք բանից : շրջաբերութիւն խօսից : ծրարուն բանք .

Ambitus honorum. Փառաց փափագ : պատուասիրութիւն : v. ambitio.

Ambo. Երկոքեան : երկոքեանք : երկաքանչիւր .

Ambra vel ambarum. gall. ambre gris. vul. Բեղամ գէհրիպար flavum seu succinum. գէհրիպար . vel. քահրիպար : gummi est, quod ex arbore deciduum induratur. խէժ է որ ի ծառոյն կաթեալ կարծրանայ .

Ambrosia. Չաստուծոց առասպելական կերակուր կամ ըմպելի անուշահամ որ

զբօսլօղս և զկերօղս պահեցողանմանութէ.

Ambulacrum. Ճեմարան : ննջարան : շրջարան : զբօսանաց տեղի : խաղալիկարան : խաղատեղ :

Ambulatio. Զբօսանս : երթալն ի զբօսնուլ.

Ambulatorius, portatilis. Շարժական : շարժուն : շրջուն : շրջողական : փոխադրական : զոր խաղացուցանեն, տանին ի տեղւոջէ ի տեղ : բառնալի.

Ambulo. are. Երթալ զբօսնուլ : vel ի զբօսանս : գնալ յայս կոյս յայս կոյս : գնալ այսր և անդր : genes. 38. 2. Reg. 1. 2. ambulare Iuxta domum. շրջել առ տամբ : ճեմել : ad fluvium. շրջել առ գետովն, առ ափն գետոյն : երթալ, գալ : խաղալ.

Ambulare. progredi. Շրջել : քայլել : երթալ, գալ : խաղալ : չուել.

Amburo. ere. Այրել : կիզել. v. uro.

Ambustio. Այրումն հրոյ : կիզումն : խանձատումն : խարան.

Amen. Ամէն : եղիցի.

Amens. Յիմար : անմիտ : մոլոր : խև : անխելք : խելագար : խենդ : խաղ մօք : մոլի . չել : գիժ : անխմար : շամբուշ : ախմար : խելաթափ . ապշած.

Amentia. Յիմարութիւն : անմտութիւն : խևութիւն : խելագարութիւն : շամբշութիւն : խենթութիւն.

Amentum. Լպաք : խրաց : v. Corrigia.

America. Նոր աշխարհ : Ամերիքայ : պարունակօղ նոր, կամ արևմտայեն : mansit incognita annos 5544. ամենամեայ ամաց զամս. 5544. Inventa primum à Christoforo Columbo genuensi. deinde à Vespusio americo florentino. anno 1493. եգիտ զնա նախ քրիստոֆորոս քօլումբ ճենովացի : և յետոյ վեսպուչիոս ամերիկոս ֆիորենցացի յամի ամ. 1493.

Americanus. Ամերիկացի : բնակիչ նոր աշխարհի.

Amethystus. Ամուստակ : ակն սուտակ : գոհարք : ամեթիստոս : լալ : գոյն նր սուսանի է կամ բանաֆշ : aliis ծիրանագոյն ակն ամեթօս : qui si in ore servatur sitim levat. զոր եթէ առնուս ի բերան զծարաւն տանի.

Amicè. Բարեկամօրէն : սիրով և բարեկամութեամբ.

Amicio. ire. Ծածկել ի կապայ : vel կապայով : փաթութել : պատատել : ծածկել շապկաւ : շապկել : զգեցուցանել նմա զգեստն : vel, զնա զգեստիւ. vide Induo.

Amicitia. Սէր : բարեկամութիւն : սիրելութիւն.

Conciliare sibi amicitiam. Շահել զշնորհս : գտանել զշնորհս առաջի : gen. սիրելի լինել նմա : ընկալնուլ զհոգի նր : շահել զսիրտ նր.

Amicitiam inire cum. Սէր, բարեկամութիւն ունել ընդ : սիրով կապակցել ընդ. բարեկամանալ, բարեկամ լինել ընդ : սէր առնել ընդ : կռել զբարեկամութիւն ընդ : սէր դնել ընդ.

Fovere amicitiam. Պահել զհաւատ բարեկամութե : սէր պահել.

Amicitiam violare. Եղծել, լուծանել, ցրել, ցրուել, ապականել, քակել, քակտել, խախտել զսէրն : սառել սիրոյն ուրում : դառնալ ի բարեկամութէ.

Amictus. ùs. Ծածկոյթ : շապիկ : զգեստ : հանդերձ : վարշամակ.

Amictus. in missa. Ավակասն : ուսանոց.

Amictus purpurà. Զգեցեալ ծիրանի : ծիրանի արկեալ զիւրեաւ : v. induo.

Amicus. a. um. Բարեկամ. իմ սիրելի : ծանօթ իմ : իմ ցանկալի : կարևոր բարեկամ.

Amissibilis. Կորստական : անցաւոր : անկայուն : գնացական : կարճօրեայ . կարճատև.

Amissio. Կորուստ : gen. րստեան.

Amita. patris soror. Հօրաքոյր : gen. հօրաքեռ.

Amitto. ere. Կորուսանել præt. կորուսի : pas. կորնչել : præt. կորեայ : amittere bona sua. տառապել զկորուստ ընչից.

Amittere occasionem. Զանցանել զդիպուածոյ : կորուսանել զառիթութիւն : Թողուլ զպարապ.

Amittere litem. Անկանել, վրիպել ի դատաստանէ : կորուսանել զդատաստան կռ : դատապարտ եղանել :

Ammoniacum. gummi. Օշայ & օշաք : Turc. կեսաւէ ուշակ : Sel ammoniacus. նշադիր : նիշադիր : նշատիր.

Amnis. Գետ : ոյ : amnes in genere. գետորայք : amnis profundus, հզօր, անհուն յորդաբուխ, խորայատակ.

Amnistia. Համապատակ թողութիւն. ներումն. ներողութիւն զոր համարձակ հրամանաւ շնորհէ արքայ ապստամբելոց : մուրհակ մոռացման անցանաց.

Amo. are. Սիրել : սէր ունել առ vel ընդ : բարեկամութիւն ունել առ : ողի իմ կցել ի սէրն նր : qui amat Deum. Աստուածասէր : v. amans. invicem amare. սիրել զմիմեանս :

մեծանս : սէր ունել առ միմեանս : սիրով կապակցել առ իրեարս .

Amodo . Այսուհետեւ : յետ այսորիկ .

Amænè . Զուարճապէս : զուարթաբար : անխռովապէս : հաճոյապէս : հրճուանապէս .

Amænitas . Զուարճութիւն : զուարթութիւն , հրճուանութիւն տեղւոյն : հաճոյականութիւն .

Amænus . a . um . Զուարճաւէտ : զուարճալի : զուարճ : զուարթ : հաճոյական : անխռովելի : անխռովական : հրճուալի : զուարճարար : ուրախահայեաց : զուարճահայեաց տեղի .

Amolior . liri . Ի բաց առնել ի միջոյ : հեռի առնել : հեռացուցանել : ի բաց մերժել :

Amor . Սէր : բարեկամութիւն : amor divitiarum . ընչասիրութիւն : amor voluptatis . հեշտասիրութիւն : amor proximi , ընկերասիրութիւն : & sic de aliis .

Amor Impudicus . Չար ցանկութիւն : սէրն գգուական : առփանք : առփողական սէրն : առփութիւն : սէրն վավաշոտ : եղամոլութիւն .

Amos . Ամովս : vel Ամոս : gen. Ամոսայ & Ամովսայ : մի յերկոտասան փոքունց մարգարէից .

Amotio . Անջատամերժումն : ի բաց մերժումն : հեռացումն : արտաքսութիւն .

Amoveo . ere . Ի բաց բառնալ : ի բաց առնել : հեռացուցանել : տարամերժել : ի բաց մերժել : արտաքսել : վարել .

Amovere ex officio . Հանել , քակել , քակտել , շարժել , մերժել , զրկել , վրդովել , թափել , հալածել , ընկենուլ , հալածական առնել զոք ի պետութենէ , ի պաշտօնոյ : amotus à suo officio . հանեալ , քակեալ քակտեալ , ի abl. &c.

Amovere à se Culpam . Զանձն արդարացուցանել . ի . abl. զինքն ցուցանել ազ ի : abl.

Amphibium . Երկակենցաղ կենդանի : animal tam in terris , quam in aquis vivens . որ վայելէ ի ջուրս եւ ի ցամաք : զոր օրինակ կոկորդիլոս : կղբայ : գորտն . &c.

Amphibologia . Երկդիմութիւն , երկանշանակութիւն բանից : բազմաձայնութիւն : երկբայաբանութիւն .

Amphibologicus . Բան երկադէմ , երկդիմի : երկանշան .

Amphiteatrum . Հայեցարան բոլորաձեւ որ աստիճանօք , աստիճանօք բարձրանայ եւ ի վեր ելանէ : դիտարան : շրջաթեատրոն : զբօսարան : թատերք անձաւարանաց : ubi cum feris . գազանամարտ տեղի . v. theatrum .

Amphora . Սափոր : փարչ .

Amphora . Signum Cæleste . Ջրհոս : Sol amphoram ingreditur ad 21. Januarii . արեգակն ի ջրհոսն մտանէ յունվարի : ին .

Amplè . in verbis aut scriptis . Երկարապէս : երկար խօսիւք : երկարախօսութեամբ : երկայնութեամբ բանից : ձիգ եւ յերկարաձիգ եւ երկար պատմութեամբ .

Ample . magnificè . Փառաւորապէս : մեծափառօք : հանդիսապէս : մեծաւ հանդիսիւ : հանդիսաւորապէս : վայելչաբար : մեծ վայելչութեամբ .

Amplector . ti . Գրկել : գիրկս արկանել նմա , vel զնովաւ : անկանիլ ի վր պարանոցի նր : առնուլ զնա ի գիրկս : փարել զնովաւ , զոտիւք նր : պնդել զձեռս ընդ պարանոց նր . անկանել զպարանոցօք . գիրկս արկանելով փարել զնովաւ : vel զպարանոցաւ նր : խառնել , գգուել : կախել զպարանոցէ միմեանց .

Amplecti genua illius . Փարել զոտիւք նր : անկանել ի վզի ծնկաց նորա , ի վր երկրի , առ ոտս նր : յերկիր փարեալ սփռել առաջի նր .

Amplecti statum aliquem . Մտանել ի կարգ ինչ կրօնաւորաց . համարել , կարգել ի թիւն .... զինքն վարժել ի nom. զարհեստն ինչ վարել , վարժել .

Amplexus ûs . Գրկանք : գրկումն : փարումն : գրկածութիւն : խառնս եւ խառնումն : համբոյրն : ruere in mutuos amplexus . գիրկս ածել , արկանել միմեանց : գրկել զմիմեանս : զմիմեանց պարանոցօք անկեալ , փարեալ , պատեալ համբուրելն : կախել զպարանոցէ միմեանց .

Amplificatio . Աճումն : աճեցումն : բազմացումն : լայնացումն : աւելացումն : աւելումն .

Amplificatio . verbis . Ճոխաբանութիւն : երկարաձգութիւն : երկարութիւն բանից : ճոխութիւն : աւելացումն .

Amplifico . are . Աճեցուցանել : յաւելուլ ի փառս նր : մեծացուցանել : բազմացուցանել .

Amplificare verbis . Ճոխաբանել : ճոխացուցանել : երկարացուցանել զբան : աւելորդաբանութեամբ զիրս ստուարացուցանել առաւել քան զչափ .

Amplio : are bona . Ընչս ժողովել , ստանալ ի վր ընչից : ճոխացուցանել զինչս իւր : յաւելուլ յինչս իւր : գանձել զգանձս ի վր գանձուց .

Amplitudo corporis . Հսկայահասակութիւն :

մեծու

մեծութեի հասակի : մարդ յաղթահասակ : յաղթահասակ : qui habet amplitudinem Corporis.

Amplitudo regionis. լայնութե, լայնատարածութե երկրին : երկրին երկայնատարածութե, երկարաձգութե գաւառին, քաղաքին ..... լայնատարածաւէտութե : opum. բազմութե ընչից : ընչաւէտութե : animi. մեծասրտութե : վեհանձնութե : քաջասրտութե : քաջասրտութե.

Amplius. աղուաւել : և եւս : non videbitis amplius. մի աւելցնէք տեսանել : non ædificabitur amplius. և ոչ եւս շինեսցի : non audietur in te amplius. այլ ոչ եւս լուե ի քեզ = առաւել եւս : և եւս քան զեւս : quid amplius. այլ ինչ? առաւել ինչ? զինչ և եւս ասացից?

Amplius sunt sex dies. աղուել քան զվեց աւուրս : dies non amplius quam octo. լեալ անդ աւուրս ոչ աւելի քան զութ.

Amplus. a. um. լայնատարած : լայնամաձ աւալ : լայնանիզ : երկարանիզ : ընդարձակ երկնէն : diſcurſus. երկարախօսութե : երկայնաբանութե : ձիզ և երկար բանն : ampliſſimâ familiâ natus. յաղնուականէ առհասե ծնեալ : քաջատոհմիկ : մեծազգի : ազնուատոհմիկ : քաջազգի : res geſtæ ampliſſimæ. քաջութիք : գործք քաջութե : նահատակութիք.

Ampulla. æ. շիշ = սափորիկ ապակիէ ղէն : ապակեայ սրսկնիկ : ad miſſam. քահանայական : ջրասրսկնիկ : Sancta ampulla, è cælo delata quâ unguntur Reges Galliæ. երկնատաք սրբ շիշ որով օծանին գեռանսայ Թագաւորք : ampullæ verborum. մեծաբանութե.

Amputatio. vitis. arborum. հատումած = հատուածի : & հատանութի : սափրիչ ցուածի որթոյ : քանցուածի ծառոյ = ոստաքանցութե ծառոյ : v. amputo.

Amputatio membri alicujus. հատուածի = հատանութի : Capitis. գլխատուածի : ան գլխահատութե.

Amputatus. հատեալ = հատանեալ : ի քաց կտրեալ : amputatis membris. անդամահատ : manibus, pedibus. ծայրակտուր : ծայրատ : ծայրաքաղ.

Amputo. are. membra. հատանել զանդամս : կտրել : ծայրատել : հատանել զծայրս ոտից : զոտս և զձեռս ծայրաքաղ առնել. v. mutilo. & Caput.

Amputare arbores. սրբել զծառսն, զորթս, հատանել, կտրել, սափրել զորթն : հատանել զձիւղս ծառոյն : հարթել զձիւղս ծառոց : ջլտել, քանցել զծառսն : ապատել զծառս : arbor amputata. ոստաքանց, ծայրատ, ծայրաքաղ ծառն.

Amuletum. հանգիել գիր կամ գեղ ընդդէմ կախարդութե : Թոյնահալածդեղն կամ գիրն զոր կախ առնէին ի պարանոցէ մանկանց: գիր այլատարատ ոստութ գրեալ.

Amurcum. i. լոճղիմ, մրուր, տակն ձիթոյ.

Amuſſis. is. niveau. Թաղիչ կամ գործի եիմ որով Թրաղ բռնեն : կանոն, կաղապ : ad amuſſim. affabrè. հմտաբար : ճարտարութե : յարմարատիւ : գեղեցկայարմար : վայելչահիւսատործ : գեղեցկատիւ շինեալ.

Amygdala. fructus. Հնուշ : arbor. նշենի vel նշի ծառ : amigdalæ. arum in gutture. նշանձև խուլ որք են առ կողմն կոկորդին.

Amylum. amidon. Հնշաստայ.

A N

AN. միթէ = an non? ոչ? ոչ ապաքէն? an alium Expectamus? միթէ այլուս ակն կալցուք? vel an oculus tuus nequam eſt. կամ Թէ ակն քո չար է? an putas? Թէ հաւանիցիս? è cælo an ex hominibus. յերկնից, Թէ ի մարդկանէ ; an poteſt eſſe? կարէ Թերեւս?

Anabaptiſta. hæreticus qui docet licitum non eſſe baptizare pueros recens natos antequam pervenerint ad uſum rationis. Հերձուածող որ ուսուցանէ Թէ օրէն չէ մկրտել զնորածին երեխայս, մինչ չեւ ժամանեալ են ի հնարաւորութե բանին : & ſi tales baptizati fuerint, iterum repetendum eſſe baptiſmum. և ԵԹԷ այսպիսիքն մկրտեցան, կրկնել պարտ է զմկրտութե.

Anachoreta. աղնաստատուկան, անապատաւոր : անապատաբնակ : միայնակեաց : հզնաւոր : միայնակեաց : vita anachoretica. հզնաւորութե : միայնակեցութե : talem vitam ducere. հզնաւորել : v. ſolitarius.

Anacroniſmus. սղալանս ընդդէմ ժամանակագրութե.

Anaglypta, orum. քանդակ Թռուցեալ.

Anagogicus. հոգեբարձական : որ զմիտս վերացուցանէ առ երկնայինս.

Anagramma. է փոխադրութե տառից անուանս, ուստի ծնանի այլ ինչ անուն : v. g. Angelus. galenus. նուշ, շուն.

Analecta. orum. քաղուածք ճաշոց : մնացորդք հնբակերոց որք ի վր նալբէք

քուց,

քուց, կամ որք անկան ի սեղանոյ անտի: & de scriptis. քաղուած, ժողովուածս պէսպէս քաղուածոյ.

Analogia. Համեմատութիւն, նմանութիւն: առընչութիւն միոյ իրին առ միւսն: analogus. համեմատ, նման, առընչական, փաղանուն.

Analysis. Համառօտութիւն, համառօտարան: մասնայոյզ քննութիւն բանին և որոշումն ի մասունս իւր.

Anapestus. Մերձաստանք: որ յերկուց աղօտաց և ի միոյ երկարէ.

Anas. tis. Սագ: quod aliis est anser. vul. օրտակ.

Anathema. Բանադրանք: նզովք: կապանք, անէծք. որոշումն: մինչ արտաքսի ոք ի միջոյ հաւատացելոց, իբրև հատեալ և օտարացեալ անդամ ի մարմնոյ.

Anathêma. Յիշատակարան, նուէր և ընծայ զոր տնօրինեմք այլ և կախեմք յորմոյ տաճարին.

Anathematizo, are. execrari. Նզովել ի: v. abominor. նզովել: բանադրել. անիծանել: զնզովս առաքել ի վերայ: կապել զոք: ի բաց մերժել, որոշել, կտրել զնա ի միջոյ հաւատացելոց: իբրև զոստն հատեալ ի ծառոյ, կամ ոստ զանդամն ի բաց կտրեալ ի մարմնոյ.

Anatomia. Անդամահատութիւն: անթամաքնութիւն: անդամաքանութիւն: որով ճնշաւորի մարմնոյն զամ մասունս քննեմք և ճանաչեմք զնի ըստ միոջէ.

Anatomiam facere. Յօշել կամ քննել զմարմին, և զամ մասունս նր որոշել ի միմեանց: անդամաքննութիւն առնել.

Anceps de gladio. Սուր երկսայրի սրեալ: սուր երկբերան.

Anceps. res dubia. Ընդհատական: անստոյգ: տարակուսելի: կասկածելի: երկբայ: տարակուսական: որ է ընդ կասկածով.

Anceps in grammat. Երկատանական: որ երբեմն սուղ է, և երբեմն երկայն: զոր օրինակ ա. ը. ի.

Anceps, homo dubius. Տարակոյս: տարակուսական: երկբայ: երկբայական: երկբայեալ: կասկածոտ: տարակուսեալ: չհաւատեալ, վարանեալ ի միտս իւր երկչոտութեամբ կարծեաց: յայս, ընդ այս, տարակուսել: ի վարանի, ի տարակուսի կալ: v. incertus. dubius.

Anchora. Խարիսխ: երկաթ: vul. լանկար.

Anchoras jacere. Ընկենուլ զխարիսխն. երկաթ ձգել.

Anchoras tollere. Համբառնալ, հանել զխարիսխն. երկաթ քաշել.

Anchora. funis anchoræ. Պարան: ճոպան: մալխ: gen. մալխոյ: ապաւինանդակ: կառանք.

Ancilla. Աղախին: gen. խնոյ: plur. աղախինք: gen. աղախնոյ. աղախնայք: gen. աղախնայց: հարճ: նաժիշտ: սպասաւորուհի.

Ancillor, ari. Լինել ի սպասու: սպասաւորել: կալ յաղախնութեան: ի ծառայութեան: սպաս կալնուլ: ծառայել.

Andræas. Անդրէաս առաքեալ մի Պետրոսին երէց եղբայր: նախակոչ աշակերտ տն: gen. Անդրէայ.

Androgynus. Խառնասեռ: երկսեռ: արու և էգ: էգ արու խառնեալ: որ ունի զերկուս սեռս արուի և էգի: որ ունի երկատեսակ բնութիւն.

Anellus. Մատանի: ad aurem pensilis. ականջապարանդ: naso insertus, գինտ & գինդ: օղակ ի քիթ.

Anemone flos. Անեմոն ծաղիկ: հողմածաղիկ: vul. կիրիտոս լալայ: ծաղիկ է զանազանայն գոյնաւորոյն, կաղաքոյս: vide adonis.

Anethum. Սամիթ: խոտ անուշահոտ.

Anfractum. i. Ոլորակ երկու ճանապարհաց: երկագլուխ, երկճիւղ ճանապարհ: երկպատիկ, երկաչու պողոտայն.

Anfractus. ûs. Ոլորանք ճանապարհին: Թիւրածոծ ճանապարհ, խոտորեալ, գողունի կալնուլ: ire per anfractus.

Angaria. æ. Կրողութիւն: պահակութիւն: պէկար: persis. շահնէվէն.

Angario. are. Կրոս տանել, պահակ տանել զոք. ուժով բանադրուցանել: կռովութեամբ նեղել զոք: բռնադատել: բռամբ տանել երդուծ: կալնուլ զոք պահակ զի բարձցէ: անկարելոյ բռնել: ճոխ վարել, վարել զոք ի զուր: ձգձգել.

Angelus. Զօրութիւնք երկնից: զօրք երկնաւորք: հրեշտակք: որք թէ յաշխարհս առաքին յՆյ առ բանս ինչ, ասին հրեշտակ: Angelus custos. պահապան հրեշտակ: Angelicus. հրեշտակային: Angelica salutatio. հրեշտակային, vel գաբրիէլեան ողջոյն: ողջոյն մարիամ.

Angina: esquinancie. Խեղդամահութիւն: ցաւէ ի կոկորդի: որ վառէ զկոկորդն, և խցեալ խափանէ զառաւօտութ շնչոյն, և զանցս կերակրոց և զախտացեալս խեղդէ.

Angiportus. i. փողոցիկ: նեղ և անձուկ փողոց: item. անանց փողոց:

Anglia.

Anglia . Իռանկլոդեռայ : Ինկլիզաց երկիր : anglus . Ինկլէզ .

Ango . ere . Նեղել զմտել : նեղդել տառապեցուցանել աշխատ առնել զոք .

Angi animo . Նեղմանալ սրտիւ : ոչ տալ զհանդիստ առնել ինքեան երբեմն : տառապել . v. affligo .

Angor . oris . Նեղութիւն սրտի : ցաւ : աշխատանք : տրտմութիւն : դբաղմունք : հոգ : անհանգստութիւն սրտի : աղմուկ , աղմկութիւն , սրտի շփոթումն , վրդովումն մտաց : Թշուառութիւն .

Anguiculus . Օձիկ : օձ փոքրիկ .

Anguilla . piſcis . Ձուկն օձ : օձ ձուկ : օձանձև ձուկն : և անթելի , և դիւրասահ համարեն .

Anguis . Օձ : ի : & in genere . զեռուն , սողուն : venenatis anguibus Թունաւոր զեռնոք .

Angularis . Անկիւնաւոր : անկիւնաձև կամ : Chriſtus lapis angularis . Քս վէմ անկեան .

Angulus . Անկիւն : gen. կեան : trium angulorum . Եռանկիւն : quatuor . քառանկիւն .

Anguſtè . in anguſto . Ի նեղս : ի նեղ և կանուխ առնել .

Anguſtia . in genere . Նեղութիւն : անձկութիւն : temporis . կարճութիւն , նեղութիւն ժամանակի : դիւրանոյ , սակաւաւոր , կարճաժամև ժամանակ : pecuniarum . նուազութիւն , պակասութիւն , սակաւութիւն , կարճութիւն , սղութիւն արծաթոյ .

Anguſtiæ miſeriæ . Նեղութիւն : անձկութիւն : տառապանք : վիշտ : վշտակրութիւն : Թշուառութիւն : տադնապ : փորձանք : վտանգութիւն .

Redigere aliquem ad extremas anguſtias . Տառապեցուցանել , ածել , հասել զոք ի խորս անձկութիւն : անձկութացուցանել զոք ի նեղս : տագնապեցուցանել : Թշուառացուցանել .

Adductus ad extremas anguſtias . Հասեալ ի վերջին աղքատութիւն : անոյշ : յուսահատ : անձար : անձարակ : եղուկ : անձաթացեալ : Թշուառացեալ : ի նեղս ածեալ : անկեալ ի խորս անձկութիւն : անկեալ յանհնարս : տաժանեալ .

Anguſto . are . Նեղել : նեղացուցանել : անձկացուցանել : կարճել : կարճեցուցանել : կարճաառել : նեղխտել ի նեղս : սեմել .

Anguſtus a . um . Նեղ : նեղացեալ : անձուկ : անձկացեալ : կարճ : կարճեալ . cor anguſtum . սիրտ բարակ . կարճամիտ .

Anguſta viarum . Նեղք կրճից : նեղ և անձուկ ճանապարհ : կիրճ և նեղուց լի բանց : occupare anguſta viarum . կալնուլ ունել զկիրճս , նստիլ ի կիրճս ճանապարհաց .

Anhelatio & anhelitus . Կարճ շունչ : խիտ խիտ շնչութիւն : Թերի շնչումն : շնչադիւթիւն : կարճութիւն շնչոյն : շնչաութիւն .

Anhelitus . ûs . Շունչ : gen. շնչոյ : շնչութիւն : շնչումն : առուբ և առ շնչոյն , օդոյն : Թոքառութիւն : շնչառութիւն : շնչաուճութիւն . anhelitum reddere , շնչել : առ զշունչն .

Anhelo . are . reſpirare . Շունչ առալ , և առնուլ . v. reſpiro . շնչալ . հդել զօդս .

Anhelare hominis laſſi . Լսպառիլ շունչն : շնչասպառ հեկեկալ , փնշել : շունչ նեղկլանիլ , կտրիլ , սրբելանիլ , խափանիլ : հեւալ : խիտ առ խիտ շնչել .

Anhelus . a . um . Շնչասպառ : շնչադիլ : փնշեալ : որ շնչասպառ հեկեկայ , հեւայ .

Anicetum . Անիսուն : & անիսոն : vul. ոսպուկայ . պատիսուն .

Anilis . e . commentum . Շաղփաղփութիւն պառաւական : առասպելք .

Anilitas . պառաւութիւն . Ծերութիւն պառաւանոյ .

Anima . æ . Հոգի : ոգի : շունչ : ուշ : & յուշ : aliquando . անձն . կեանք : ſenſitiva beſtiarum . զգայական անասնոց : աճեցական անկոց , vegetativa plantarum : rationalis hominis . բանական vel բանաւոր , մարդոյ .

Animam adimere . Սպանանել .

Animam reddere . mori . Մեռանիլ վախել զհոգի .

Animam debet . Ոչ ունի ուսոյ հատուցանիցէ : անպատճելի , անվճարելի ինչ պարտք նմ : ոչ ի հատուցանել : որ սպառ սպուռ ճայ : ոչ ունի ինչ հատուցէ զպարտն .

Anima , animula . Հոգի : գըգոճանոյ բառն .

Animadverſio . Մտադրութիւն : ուշադրութիւն . զգուշութիւն . զգուշաւորութիւն : նկատումն : նշմարումն : հայեցողութիւն : անխարկութիւն : մտած-ութիւն .

Animadverſio obiurgatio . Կշտամբութիւն : յանդիմանութիւն : սաստումն : կշտամբանք : խստաբանութիւն : Թշնամանք : Թշնամանութիւն . սաստ .

Animadverto ere . Նկատել , նշմարել : անխար-

ամփոփելի : զգուշանալ : շրջահայել : միտ դնել : dat. ի մտի խուզել : խորհել : խոկալ : ածել զմտաւ : հաստատելով = ենթանալ = տեսանել.

Animadvertere in aliquem. Պատժել = պատուհասել զոք : առնուլ զվրէժ ի նմանէ: պատուհասակոծել : գանակոծել : խրատել : հատուցանել զվրէժ : հատուցանել զհատուցումն : յանդիմանել : դատել.

Animæquior. Քաջալերեալ : հանդարտ : քաջասիրտ : անհոգ : հանդարտամիտ.

Animal. & animans. Անասուն : quasi. ան-ասուն non loquens : aut. ան-սուն non cicuratum. Չնչաւոր : ամբան կենդանի : parvum animal. անասնիկ : animal terrestre. երկրաւոր : aquaticum ջրային : aerium, օդաւոր : quod Currus trahit. կառամուտ : quod sarcinas defert. բեռնաւոր : բեռնաբարձ : բեռնակիր : lac præbens, կթան : որ կայ ի կիթ.

Animatio. Միաւորութիւն հոգւոյն ընդ մարմնոյ : հոգեացումն.

Animatus. a. um. Շնչաւոր : կենդանի : կենդանական : կենդանացեալ : հոգեւորեալ : հոգեացեալ : շնչաւորեալ.

Animo. are. Կենդանացուցանել : հոգեւորել : ներշնչել զկենդանս : կենդանի առնել : ներշնչել ի մարմին զհոգի կենդանի : շնչաւորել.

Animare. dare animos. Զօրացուցանել : ժրացուցանել = քաջալերել : քաջացուցանել : կատահակել = կատակահել : կանգնել զոք քաջալերական բանիւք : զուարթացուցանել, զգեցուցանել զոք քաջալերութեամբ : արիացուցանել : մղել ի պատերազմ = խրախուսել : զինել տալ, վառել.

Animosè. Քաջապէս : քաջութեամբ : քաջ սրտիւ : արիաբար : առիւծաբար : քաջասրտութեամբ = համարձակապէս : վստահաբար = անահ սրտիւ : ախոյեանաբար.

Animositas in disputando. Մաքառութիւն. պնդութիւն ; ջերմեռանդութիւն : քաջութիւն : animositas ira. բարկութիւն : բէն : խռովութիւն : ցասումն : հեռ : նախանձ : սրտմտութիւն · գրգռութիւն.

Animosus. a. um. Քաջ : քաջասիրտ : ժիր : զօրեղ : սրտեղ : աներկիւղ : սրտեայ : համարձակ : արի = վստահասիրտ : անահ : անվեհեր : ուժգնասիրտ.

Animosa contentio. Մրցաբանութիւն : հակաճառութիւն : գրգռութիւն : կագ : մաքառութիւն : բանակռիւ : խստաբանութիւն : վիճումն : գժտութիւն : հակաբանութիւն : մեծայոյզ քննութիւն, պնդութիւն վիճական բանիւք.

Animus. i. Հոգի : ոգի : միտ : շունչ : fractus animo. լքեալ սրտիւ : վատասիրտ : խոթամիտ : թուլացեալ : կարճամիտ : յուսահատ : վհատ : սրտահատ : բարակասիրտ : կարճոգի : սրտաբեկ : animi magnitudo. քաջութիւն : քաջասրտութիւն = վստահութիւն : մեծամտութիւն : մեծանձնութիւն հոգւոյն : քաջամտութիւն : զօրեղութիւն : սրտեղութիւն : համարձակութիւն.

Omnes uno animo. Ի մի ձայն : ի մի բերան : Որք ի միոջէ բերանոյ : համախոհաբար : միով շնչով : ամենեքեան առ հասարակ ; համաձայնութեամբ : համահամուռ : համօրէն.

Ex animo. libenter. Սրտի մտօք = յօժարակամ : յօժարութեամբ սրտի : կամովին : կամակար մտօք : լիով հաւանութեամբ կամաց : յօժարօրէն : ախորժմտօք : v. libenter.

Æquo animo ferre. Հանդարտութեամբ, զուսպամտութեամբ, համբերութեամբ կրել : vide æquus.

Bono animo esse. Քաջալերել : ժրանալ : կանգնել սրտիւ : պնդել և մի լքանել : արիանալ սրտիւ : դառնալ սիրտ նոր առ ինքն : ընդոստնուլ ներքև ի քնոյ = համարձակիլ : վստահանալ :

Animi Causâ. Ընդ խաղ առնել : vel խաղալով : ընդ-կատակս, ինդ-խաղս խօսել : վն զուարճութեան սրտի : առ ի զուարճացուցանել զսիրտ.

Anisum. Անիսոն : պատիսն : ռազունայ.

Annales. Տարեկանք գիրք : annales armenorum. դաստանագիրք հայոց : պատմութիւն ժամանակաց յամէ յամ.

Anne? Մի թէ : v. an.

Annecto. ere. Յօդել = շարայօդել : կցել : շարակցել : շարակապել : շաղկապել : միաւորել : յօդել : ծակցել : խառնել ընդ.... ագուցանել : domum domui. յարել զտունն ի տուն : համախառնել.

Annexus. a. um. Շարայօդեալ : շարակցեալ : շարակապեալ : շաղկապեալ : միաւորեալ : յօդեալ : խառնեալ ընդ : ագուցեալ.

Anniculus. a. um. Տարեւոր = տարեկան.

Annihilatio. Ոչ ընչութիւն : ոչընչացումն : դարձումն, վերլուծումն յոչ ինչ : ի չիք դարձումն.

Annihilo. are. Ոչընչացուցանել : դարձուցանել վերլուծանել յոչ ինչ : ի չիք դարձուցանել : չքացուցանել.

Anniversarius. Որ լինի ամ ըստ ամի : որ լինի յիւրաքանչիւր տարոջ.

Anniversarius dies. Օր տարեկանի : տարեւոր : տարեկան : տարեդարձական օրն . տարելից : ի դառնալ տարւոյն : տարելիք : ի լնուլ տարւոյն : պարեգլուխ : տարեդարձ.

Annona. Կերակուրք . ուտելիք : պաշար : կենցաղական : պարէն : դարմանք : ռոճիկ : համբար : ամբարութիւն : մթերք : մթերք կերակրոց : ինչք մթերեալք : պէտք տան : annonæ caritas. Թանկութիւն կերակրոց : annonæ vilitas. Էժանութիւն կերակրոց.

Annosus. Ծեր . ծերունի : մեծ ամօք : բազմամեայ : հին աւուրց : ծերացեալ : v. senex.

Annotatio. Ծաղկաքաղ : ծայրաքաղ : նիշ . զգուշաւորութիւն : քաղուած . ժողովածն . ծայրաքաղ առնել ի գրոց : նշանադրութիւն.

Annoto. are. Ծայրաքաղ առնել : նշան դնել . նշանակել . զգուշանալ.

Annuatim. Ցամ տարւոջ : յամէ յամ : յամի յամի : ամ ըստ ամի.

Annularis digitus. Մատն մատանւոյն : մատանի մատն . մատանաւոր մատն.

Annularius. Մատանեշին : մատանեգործ : ոսկերիչ որ զմատանիս շինէ.

Annulatus. Մատանեզարդ : մատանեզգեստ մատն , Վ. ունկն.

Annullo. are. i. rescindere. Խափանել : բնաջինջ առնել : ոչընչացուցանել : vide abrogo.

Annulus. i. Մատանի . v. anellus. annulus signatorius. Կնքահար մատանի : annulum induere. զգենուլ զմատանին : զմատն զգեցուցանել մատանեաւ : detrahere annulum. զմատանին հանել ի մատանէ : annulo obsignare. Կնքել մատանեաւ : հարել զմատանին : մատանահարել : դրոշմել մատանեաւ : annulus pronubus. մատանի հարսանեաց.

Annumero, are. Կարգել , դասել , դասակարգել , թուակցել , դասակցել , շարակարգել , համարել , խառնել ընդ ի թիւ.

Annumerari. Մտանել ի թիւ : պարակցել , դասակցել ընդ : խառնիլ ի թիւ : vel յերամս մտոց.

Annumerare pecuniam. Համրուցանել , տալ , վճարել զարծաթ : համարել : թուել.

Annuntiatio. Աւետիք : ծանուցումն : հրատարակութիւն : հռչակումն : աւետարերութիւն : աւետաւորութիւն.

Festum annuntiationis. Ատօնն , օրն աւետեաց : Աւետիք.

Annuntio are. Ծանուցանել . ծանուցումն առնել : աւետել : աւետաբանել : յայտ առնել : յայտնել : բացայայտել : պատմել : հրատարակել : հռչակել : ազդ առնել : քարոզել : հրապարակել : qui annuntiat. աւետաւոր : աւետաբեր.

Annuo ere. Capite. Գլխով հաւանել : շարժմամբ գլխոյն ծանուցանել ....

Annus. i. Տարի : gen. plur. տարւոց & տարեաց : ամ. gen. ի. այ.

Habet annus dies. 365. cum horis 5. minutis 49. Ունի ամն զաւուրս 365. ժամս 5. և զրոպէս : 49.

Annus bissextilis. Տարի նահանջ.

Annus sæcularis. Ամ հարիւրեկերորդ.

Annus præteritus. Հերու : անցեալ տարի : ab anno præterito. ի հերուն հետէ.

Annus proximus. Միւս տարի : գալ տարի.

Novus annus. Նոր տարի : տարեմուտ : կաղանդ : տարե գլուխ : դառնալ տարւոյն.

Ad finem anni. Ցելս տարւոյն : ի դարձի տարւոյն : anno domini. ի թուին տն : յամի փրկչին : թիւ տն.

Spatium duorum annorum. Երկեամ մի : vel երկամ մի : vel երկեամ ժամանակ : trium ; եռեամ : quinquaginta , յիսնամեան : gen. մենի.

Tres anni sunt ex quo. Երեք ամ է յորմէ հետէ ; երեք ամք են զի : այս երեք ամ է զի եմ.

Altero anno postquam abierat. Ցամ երկրորդ երթալոյ նր.

Quinquaginta annos nundum es natus. Ոչ եւս ես յիսնուն ամաց : vel յիսնամեայ : vel յիսուն ամ չեւս է քո.

A decem annis sum in urbe hac. Ունիմ տասն ամ ի քաղաքիս յայսմիկ.

A quot annis venisti. Քանի ամք են զալոյ քո աստ.

Ab uno anno venerunt. Ամ մի ունին զի եկին.

A quot annis ...... Ամյս քանի ամք են զի : indic.

Vixit annos. 100. Եկեաց ամս հարիւր.

Annus Jubilæus. Ամն թողութեան . ամ յիսներորդ : v. Jubileus.

Annos natus decem. Տասն ամաց : տասնամեայ , տասնամեան : ab anno 25. & suprà, usque ad quinquagesimum. ի քսան

և ի հինգ ամենից, և ի վեց: միով և յոթնասներորդ.

Annuus. ամի ամեայ: առաւտեայ & ամի ամեան: gen. ամենի: տարեւոր: տարեկան.

Anonymus. a. um. անանուն = առանց անուանի.

Anſa vaſis. ականկ: gen. կեղ: ձառ մանդ: օղ: օղակ: բռնեատղ = ուխտին: vul. ղուլբ.

Anſa. occaſio. Պարապ = պարապուրթի առիթ. առիղ: v. occaſio.

Anſer. ասպ. ի. quod aliis eſt anas. vul. ղազ: anſerculus. սադի ձագ.

Antarcticus. Հարաւային: հակարկ: v. polus. կէսօրեայ = միջօրեայ.

Ante. Նախ քան: առաջ քան: cum accuſat. ante nomen. ante me. առաջ քան զիս: ante meridiem. նախ քան զկէս օր: vel ſine նախ: քան զկէս օր. ſimiliter quandoque nomen redditur per infinitivum verbi. ante ortum ſolis, նախ քան զծագիլն արեւուն.

Ante diem tertium. id eſt. tres dies ſunt à quibus ... ածս երիք օր է, յորմէ հետէ, vel, զի: v. ſuprà in annus.

Antea. Նախ: առաջ: կանուխ: կան խագոյն: առաջագոյն: tribus annis anteà. երիք ամաւ առաջ: սակաւ մի աւուրբք առաջ.

Antecedo. ere. ածաջ երթալ: նախաժամանել: նախընթաց լինիլ: կանխել քան զնա: առաջ ընթանալ: երթալ առաջագոյն քան: յառաջել, & յառաջանալ քան: առաջնորդել: dat. զառաջս ունիլ: պնդել առաջագոյն: աճապարել քան զ. առաջաւորել: ժամանել = dat.

Antecedere alium ætate &c. Ոյլս զի բազանցել ամօք, գիտութիւ &c. զօրութիւ առաջադէմ լինիլ քան զ: գերազանցել ի գիտութեի = քան զ: անցուցանել զամինանքրմբք vel զամինեսեան: աւելանալ ի գիտութեի քան զ. v. ſuperare.

Antecedens. ածաջ: առաջագոյն քան նախդին: նախընթաց: in argumen. առաջարկութեի: նախընթաց առաջադրութեի.

Antecedenter. ածաջագոյն: առաջ: նախ: կանխագոյն.

Antecello. ere alicui, doctrinâ. v. antecedere.

Anteceſſor. Նախորդ: նախնի: որ առաջագոյն քան զիս ունէր զնոյն պաշտաւնութիւն: item præcurſor. կարապետ: նախընթաց.

Anteceſſus. ùs. Կանխումն: նախամուծ

մանութիւն: in anteceſſum dare. յառաջմէ տալ զիմողն: vul. միշնէն տալ.

Antecurro. Ընթանալ նախ, vel առաջագոյն կանխել քան զ. v. antecedo.

Antecurſor. Նախընթաց: առաջընթաց: հրեշտակ մահու: antecurſor mortis: & de S. Joanne Baptiſ. կարապետ; quod de aliis etiam dicitur.

Anteeo. ire. ածաջերթալ: v. antecedo.

Anteire aliquem aliquà re. v. antecedo.

Antefero. re. ածաջագրել, նախասիրել ծաղրել, հատարել զնա առաւելել քան զ լաւհատարել զնա քան: նախասիրաբար առնել քան զ. նախագոհասել զերկրայինս, երկնայինոց.

Antegredior. di. ածաջ երթալ: vide antecedo.

Antehabeo. ere. ածաւել հատարել քան: v. antefero.

Antehac. ածաջ: մինչև ցայժմ: մինչև ցայսմիսմ: v. hactenus.

Antelucanus. Նախ քան զառաւօտն: նախ քան զբայդանալն: առաւօտուն ցօղ որ է ընդ առաջագոյն առաւօտու.

Antemeridianus. Որ է նախ քան զկէս զկէս օր.

Antemurale. Պատուար = նախասպար բնոպ.

Antenna. æ. Յայտարնակ ձեռք ձողն նաւու յորմէ կախեալք կան թռչնարանք կտաւքն.

Anteocuppo. are. ածաւիրութեց երթալ ընդառաջ: ժամանել: dat.

Antepono. ere. ածաւելցանել: յառաջ բերել: դնել առաջի.

Anteponere. v. antefero.

Antequàm. cum præſenti, & perfecto ſubjunctivi. U. G. antequam veniat aut venerit. Նախ քան զգալն նը: vel մինչ չև եկեալ ինէ antequam moriatur aut mortuus fuerit. առաջ քան զվաղճանիլ նը: vel մինչ չև վաղճանեալ ինէ: poteſt etiam poni præterit. indicativi, & dici. մինչ չև եկեալ է: մինչ չև վաղճանեալ է.

Cum imperfecto, aut pluſquam perfecto ſubjunctivi. v. g. antequam gallus cantaret, aut cantaſſet. ածաջ քան զլսոսիլն հաւուն = vel մինչ չև խօսեալ էր հաւուն: antequam deus ſubverteret. մինչ չև կործանեալ էր աստ.

Non dabit nobis mercedem, antequam viderit. Ոչ տայէ մեզ վարձն, եթէ ոչ նախ եսես: vel մինչ չև տեսեալ ինէ: vel նախ քան զտեսանիլ: vel բայց մի

այն զինի տեսանելոյ.

Debes cogitare antequam loquaris. Քեզ պարտ է նախ խորհիլ, և ապա խօսիլ.

Antequam effluat dies unus. Քան օր մի անցեալ իցէ.

Veni, antequam abeat. Եկ նախ քան թէ երթիցէ: moriar antequam peccem. մեռայց նախ քան թէ մեղիցեմ: &c. sed hic modus est minus elegans.

Anterior. Առաջին: առաջագոյն: նախ: կանխագոյն քան.

Antesignanus. Գլուխ գնդոյն: առաջին: գլխաւոր.

Antevenio. ire. Յառաջ երթալ: կանխել քան զ. v. antecedo.

Anteverto. ere. v. antecedo. Ժամանել ինչ: vel քան զիս.

Antevolo. are. Ժամանել ի քաղաք առաջ քան զ. v. antecedo.

Ante urbanus. a. um. Մերձակայ քաղաքին: յեզերս քաղաքին: արտաքինք, շրջակայք, բացատ, զառուցեալք քաղաքին.

Anthropophagus. Մարդակեր: մարդախանձ.

Anthropomorphitæ. Հերձուածողք որք կարծէին թէ ունի Աստուած զմարմին մարդոյն.

Antichristus. Նեռն: plur. նեռինք. զոր սուրբն Պօղոս, Բ. առ Թեսաղոնիկեցիսն .Բ. կոչէ, մարդն անօրէնութեան, որդին կորստեան.

Anticipatio. Նախաժամանութիւն: առաջնութիւն: կանխութիւն.

Anticipo. are. Ժամանել: cum dat. փութալ գալ. անհապարել cum inf. առաջագոյն առնել: anticipata cognitio. նախագիտութիւն: նախազգացութիւն: նախադուշակութիւն.

Antidotum. Թունահալած դեղն. թունաներար դեղն: դեղաթափ. թիւրակեղ.

Antimonium. stibium. Անթիմոն: աթիմադ: aliis սնդոյր: aliis ծարիր: & ծարիւր: է կապար մ. արծիծ թերի և անկատար.

Antiochenus. Անտիոքացի.

Antiochia. Անտիոքիայ: inter 12. urbes eo nomine appellatas omnium famosissima fuit Antiochia Syriæ. ի մէջ տասն և երկուքաղաքաց Անտիոքիայ անուանեցելոց, քան զամ հանդէսաւորագոյն եղև Անտիոքիայ Ասորւոց dicitur etiam Անտիոք.

Antiochus. Անտիոքոս անօրէն արքայ ասորւոց.

Antipapa. Հակապապ: սուտ փափն: որ ընդդէմ և օրինաւորին փափին հակառակ է.

Antipathia. æ. Հակակրութիւն: դիմակրութիւն. բուն և բնածին հակառակութիւն: եղանակի ի մէջ անզգայից միոյն: antipathicus. հակակիր: դիմակիր: որք բուն և բնածին հակառակութիւն ունին առ միմեանս.

Antipendium. ii. aræ vestis. Առողջոց բեմի ծածկոցն.

Antiperistasis. Շուրջփոխադարձութիւն: շուրջահակակայութիւն: ծնանի յերկուհակակայ որակութեանց, զոր օրինակ ջերմի և ցրտի, խոնաւի և ցամաքի, որոց մինն, զմիւսոյն զօրութիւն զարթուցանէ.

Antipherna. orum. Ինչք են զորս զաշնակցութեան պատակին տայ այր, կնոջ իւրում.

Antiphona. æ. Կցորդ: antiphonarium, կցորդագիրք.

Antipodes. Հակոտնեայք: հակ ոտնեայք: hi sunt, qui sub eodem meridiano distant ab invicem totâ terræ semidiametro. որք ի ներքոյ նոյն կէսօրական բոլորակի կիսատրամագծաւ հեռացեալք են ի միմեանց: որք ուղղակի ի ներքոյ միմեանց բնակին.

Antiquarius. Հնախօսայոյզ: հնաքննիչ: որ հետամուտ պարապի ի խոյզ և ի խնդիր հնացուցածոյն.

Antiquatio. Հնացութիւն, խափանութիւն, լուծումն, ջնջումն, ի բացբարձումն օրինացն կամ սովորութեան.

Antiquè. Ըստ հին սովորութեան: հին կերպիւ: վաղնջականապէս.

Antiquitas. Հնութիւն: վաղնջականութիւն: alias v. antiqui.

Antiqui. orum. Առաջինք: gen. նոց: նախնիք: gen. նախնեաց: ծերունիք: առաջինն. հարք մեր.

Antiquitus. olim. Ի սկզբանէ: ի վաղուց հետէ: վաղուց: ի կանուխ ժամանակս: վաղուրեմն: յանցեալ ժամանակի: ի վաղեմեաց ժամանակաց: ի հնումն: ի նախնումն: ի վաղնջուց ժամանակէ.

Antiquo are, legem. Խափանել, հնացուցանել, լուծանել, ի բաց բառնալ ի միջոյ, բնաջինջ առնել: խլել արմատաքի. ի բաց հերքել. v. aboleo.

Antiquus. a. um. Հին: հնագոյն: վաղնջական: վաղեմեայն: վաղեցեալ: հնաւուրց. բազմամեայ: բազմաժամանակեայ: վաղեմի: վաղնջուց: կանուխ և երկարաժամ սովորութիւն.

Antistes. Ի մէջ կռապաշտից եւ ամ-նաս- / տուածոյ : իմէջ քրիստոնէից է եկեղեցական մեծաւոր որպէս եպիսկոպոս.

Antithesis. Հակադրութիւն : կամ հակակայից առընթերադրութիւն առմիմեանս.

Antonius. Անտոն : Ա : Անտոնիոս.

Antonomasia. Փոխանուանութիւն : յորժամ անուանեմք զոք, ոչ իւրով յատուկ անուամբն, բայց առասպական անուամբ նշանակեմք զնա : զոր օրինակ. փիլիսոփայ, id est Արիստոտէլ : առաքեալ : id est պօղոս : հռետորականին վարդապետ, id est սբ Թովմաս աքուինացի.

Antlia. æ. pompe à eau. vul. Տրամբա : մեքենայ եմն է որով զջուրն ի վեր մղեմք.

Antrum. i. Այր խորին : փապար : մըրի : մայրաքաղ : որջ : սորսորայ.

Anus. ús. vetula. Պառաւ : plur. պառաւունք : gen. անց : կին պառաւեալ : լցեալ ամօք.

Anus. i. masc. Նստոյ տեղի : բերան նստոյ տեղւոյն : ընդ որ աղբն արտաքս մղի.

Anxietas. Անհանգստութիւն : անհանգստութիւն : հոգ : հոգաբարձութիւն : հոգացութիւն : ազնուն, ազնութիւն մտաց ; զբաղմունք : չինթութիւն, վրդովմունս սրտի : նեղութիւն սրտի : տառապանք : տագնապ : տագնապումն : անձկութիւն : վշտագնութիւն : տարակուսութիւն : տարակուսանք : կասկածանք : վարան : վարանումն մտաց.

Anxius. a. um. Նեղեալ : նեղանեալ : բազմազբաղ : անհանգստացեալ, անհանգիստ : հոգած : տառեալ : տառապեալ : վարանեալ մտօք : ազմեալ, վարանեալ սրտիւ.

A P

Apagè. Բաց թող յայնմանէ ի մէ խօսեր : item. բաւ լիցի : անդ մի արասցէ : apage istud à me. զայն ի բաց արա յինէն.

Apathia. Անզգայութիւն : անհոգութիւն : թուլութիւն : բստասնկանութիւն : թմրութիւն սրտի : լքումն : լուծումն սրտի : պղերգութիւն : դանդաղկոտութիւն : անկրութիւն : անտախտութիւն.

Apathicus. a. um. Անխախտ : անկիր : անզգայ : որ այնչափ ջնջեաց զկիրս իւր մինչ զի թուի թէ զկիրս չունի ամենեւին : alias. անհոգ : անփոյթ : թոյլ : թմբրաւոր : պղերգ : դանդաղկոտ.

Aper. apri. Արջառ խոզ : վարազ : կինճ : & կինճ.

Aperio. ire. Բանալ : præt. բացի : aperiri, բանիլ : præt. բացայ : aperietur բացցի : արձակել : ընդարձակել.

Aperire librum. Օգնել բանալ, արձակել : manum, բանալ, մեկնել, արձակել զձեռն : Caput. զգլուխն բանալ : զգտակն բառնալ առաջի : vas զամանն բանալ : առնուլ զկափարիչն ի բաց յամանէ.

Aperire arcanum. Օխորհուրդն յայտնել : յայտ առնել : առնել ի յայտ : երյա ածել : բանալ : ծանուցանել : հրատարակել : ի ծառ բերել.

Aperire rem difficilem. Մեկնել : պարզաբանել : իմացուցանել : ծանուցանել : զեկուցանել : լուսաբանել : հանել ի լոյս : v. explicare.

Aperire dubium. solvere. Լուծանել, պարզել, մեկնել, յայտնել, բացայայտել զտարակուսութիւն.

Aperire sinum, Caput detracto velo. Հոլանել : զծոցն հոլանել : հոլանի առնել : aperto capite. բացով գլխով : գլուխ ի բաց : գլխով հոլանեալ.

Aperire Januam. Զդուռն բանալ : oratio aperiens Cælum. երկնաբաց : երկնաթռիչ, երկնաբացիկ աղօթք : արձակել զդրունս.

Apertivum, remedium. Լուծական : բացողական : որ ընդարձակէ զխափանեալ անցսն հիւթոց.

Apertè. clarè. Յայտնապէս : պարզապէս բաց : sincere. անկեղծաբար : միամտաբար : լրջմտութեամբ : ուղղապէս : անխարդախ : v. sincerè. audacter. համարձակապէս : առանց ակնածութեան եւ համարձակ լեզուաւ : evidenter. յայտնապէս : սառուցիւ.

Apertio. Բացումն : արձակումն.

Apertura. Պատառումն : պատառուած : խորդուբորդ : հերձուած : ծակ : խրամ : եղք : անցք.

Apertus a. um. Բաց : բացեալ : արձակեալ : ընդարձակ : մերկ : մերկապարանոց.

Aperto capite, Բացով գլխով : գլուխ ի բաց : apertis oculis. աչօք իւրովք բացօք : Cubiculum bene apertum. լուսաւոր սենեակ պատուհանիւք.

Homo apertus. Միամիտ : պարզամիտ : անկեղծ : յայտնախօս : լրջամիտ : անխարդախ : արդարախօս : անպատիր : անսուտ ի բանս իւր : անպաճոյճ.

Vultus apertus hilaris. Զուարթադէմ Instr. զուարթերեսք դիմօք : զուարճ երեսաւ : լրջադիմութեամբ : դէմ պայծառ : պարզ երեսս եւ սիրտ զուարթացեալ : ժպտեալ երեսս :

Երեւ : դէմ պայծառ.

Apertus, evidens. Յայտնի : բացայայտ : ակներեւ : ստոյգ : հաւաստի : անկասկած : աներկբայ : անտարակոյս : յայտնագոյն քան զճառագայթ արեւու.

Apertus locus, Campus. Ընդարձակ երկիր : տափարակ դաշտն : դաշտաւէտ երկիր : ծայրածաւալ դաշտն : դաշտավայրի : բաց տեղի.

Aer apertus. Օդ պարզ, ջինջ, անամպ : անշամանդաղ. in aperto aere, ի պարզոյ.

Apex. cacumen. Գագաթն, արտեւան, ծայր, գագաթն, վերին, կատար լերինն Թե & Թեւ : etiam in morali. ի գերագոյն աստիճան սրբութեան.

Apex. in capite avium. Հաւի, աքլորի կատար : Թուփ. փունջ, Ճղայ : Թէլ.

Apex in scriptura. Նշան : նշանանակեց : նիշ.

Apiana. uva. Մուշկ խաղող : մշկահամ խաղող : մեղրոտ : vel. մեղուենի խաղող.

Apiarium. Մեղրանոց: մեղուանոց : մեղրարան : փեթակ.

Apiastrum. melissa. Մեղուախոտն : մեղուենի խոտն.

Apicula. apis parva. Մեղուիկ.

Apis. Մեղու : gen. մեղուի. apes. մեղուք : gen. մեղուաց : Ճանճ մեղրաչեն : մեղրաճանճ : dicuntur apes esse sine respiratione, & aspiratione. ասեն մեղուք գոլ առանց առուր եւ առնի օդոյն : brevis in volatilibus est apis. փոքր է ի մէջ Թռչնոց մեղու. Eccl. 11. մեղրի Ճանճ.

Apium. Petroselinum. vul. Բաղդաստանոս.

Apocalypsis. Գիրք յայտնութեան յօհաննու աւետարանչին : յօհաննու տեսիլքն.

Apocha. quitance. Գիր ազատութեան : ազատագիր : գիր վՃարման : vul. ղավզ.

Aprocryphus. Չնստոյգ : անհաւաստի : խորթ : երկբայ : տարակուսական : ovesgan male ponit. ծածկելի.

Apogeus. est punctum maximæ distantiæ planetarum à terra. Է կէտն մեծագոյն բացատութեան մոլորակաց ատեղաց յերկրէ.

Apographum. Օրինակ գրոյն կամ պատկերին : գաղափար : litterarum principum. պատՃէն : հաւատարին : հաւաստար Թղթոյն : vul. սավատ.

Apologia. Պատասխանատուութիւն. պատասխանատուութիւն : պատասխանատուութիւն : որով ոք զանձն իւր կամ զայլ ոք արդարացուցանէ. v. excusatio.

Apologus. i. Առակ. առասպել : առասպելական բանք.

Apophoreta. orum. Մուրք եւ պարգեւք որովք բարեկամք մեծամեծաց շնորհաւորեն զօրն ինչ փափուկ եւ համադամուոր : կաղէնդ : տարեմուտ : vul. Չայդի : quod persicum est.

Apophtegma. Չամուսք : բան : առածաւոր : որոշումն իմաստից.

Apoplexia. Չնդամալուծութիւն : է ախտ եւ ցաւ անկարծական, որով Թուլանայ մարմին եւ Թմրեալք ընդարմանան ամ ջիղքն, մինչ զի լինի մարմինն, շարժադրութ եւ անզգայ : vul. դամլայ.

Aporior. iri. Նեղանալ : նուաղիլ : կարօտիլ : տարակուսիլ.

Apostasia. Ուրացողութիւն հաւատոյ : Թուլացումն, յետս դարձումն, ի հաւատոյ : ապստամբութիւն ի քէ : վրիպումն ի հաւատոց : ուրացութիւն : ուրացումն : նաւաբեկութիւն ի հաւատսն : vul. քուրթութիւն.

Apostata. Ուրացօղ : հաւատաթող. տաՃկացեալ : քուրթացած : յետս դարձեալ ի հաւատոյ. հաւատախոտոյս : apostata à religione. կարգաթող :

Apostato. are. Ուրանալ զհաւատսն : յետս դառնալ, քակիլ, քակել, Թուլանալ, վրիպել, ելանել, անկանել ի հաւատոց, յօրինացն քէ : նաւաբեկել ի հաւատսն : քուրթանալ : տաՃկանալ : Թողուլ, կորուսանել զհաւատսն : inducere ad apostatandum. յետս դարձուցանել ի հաւատոց : ուրացուցանել զոք : vul. քուրթացուցանել : տաՃկացուցանել.

Apostema. tis. Պալուկ : vul. բուշդ. ծակել զծայր պալկի, զի Թարախ ելանիցէ : վէր : v. abscessus.

Apostolatus. ùs. Առաքելութիւն : առաքելական պաշտումն : առաքելական աստիՃանն, պաշտօն : առաքումն.

Apostolicus. vir. Առաքելական : առաքելագործ : առաքելաշնորհ : apostolicè vivere. առաքելաբար վարել զկեանս իւր քարոզելով &c. առնուլ, հաստուցանել զառաքելական պարտսն.

Apostolus. Առաքեալ : քէ աշակերտ ի նմանէ առաքեալ քարոզել զաւետարանն.

Apostrophe. Բանին ուղղութիւն, բանին դարձումն առ. ուղղել, դարձուցանել զբանն առ ոք.

Apostrophus. accentus. Շեշտ : կէտ : si deorsum ponitur, ենԹամնայ. si sursum. մակակէտ, vel մակագիր.

Apotheca. Համբար : շտեմարան : պա_հարան ըմպելեաց, ուտելեաց, և այլոց : pro pharmacia. Դեղեփարան : Դեղարան : Դեղագործարան.

Apothecarius. Դեղագործ, դեղածախ : դեղավաճառ : Դեղեփեաց : դեղագործ : vul. աճտար.

Apotheosis. Փոխումն ի պաշտօն դիցն : շարակարգութիւն ուրուք ի թիւն չաս_տուծոց.

Apparate. Հանդիսապէս : մեծ հանդի_սիւ և պատրաստութեամբ : պատուականա_բար : զարդարանօք և փառօք բազմօք : երևելի և շքեղ փառօք : հանդիսօրէն : վայելչապէս.

Apparatus. ûs. Մեծապատրաստութիւն և փառք : Հանդերձ : Հանդերձանք : Հան_դէս : պատրաստելիք : շուք մեծ և ամ_բոխ բազում : մեծ վայելչութիւն : Հանդիսութիւն.

Apparatus bellicus. Պատրաստութիւն կռուի : կահք և անօթք պատերազմի : պատրաստութիւն պէտս զինուց : կարասի : ծանրոց : կազմած : գործիք զինուորա_կանք : առ և ապուր բանակաց : աղխ աղխ : բեռք.

Apparens. Երևելի : տեսանելի : երև_ոյթ : յայտնի : որ է յայտնելոյ : ի յայտ : apparens, non reale. առ աչօք : ցնորութիւն : երևակայութիւն : առաչօք ցնորք.

Apparentia. species. Երևոյթք : տե_սիլք : տեսիլք : ձև : որ է առ աչօք : ար_տաքինք = դէմք : տեսն : երևելիք : երև_անք : մարդ ի դէմս հայի, իսկ Աստուած ի սիրտ.

Nulla est apparentia quod. seu vero simile non est. Հաւանական, հաւատալի, ճշմար_տանման ինչ չէ թէ : յուսալի չէ թէ : quæ apparentia est, qui fieri potest ut quatriduanus mortuus resurgat. զինչ է անյուսադոյն առ կենդանութիւն, քան զմեռելութիւն քա_ռօրեայ դիոյ.

Secundum apparentiam. apparenter. Առ աչօք : առ աչս : արտաքուստ : առ երեսս : ըստ երևելեաց : ըստ երևութից : ար_տաքին ձևով : pulchrâ apparentiâ, præclaræ speciei. վայելուչ : վայելչատես : գեղեց_կատեսիլ : վայելչադէմ : զուարթատեսիլ.

Appareo. ere. Երևիլ : յանդիման կա_ցուցանել զինքն : յայտնել = զանձն իւր յայտնել : երևութանալ.

Apparitio. Երևումն : երևումն : յայտնու_թիւն : տեսիլն : gen. տեսլեան : habere apparitiones. տեսանել զտեսիլս : բազում անգամ անցանել ընդ իս.

Apparitor. ris. Իշխադրակ : զի առաջի ի իշխանի չարագործաց.

Apparo. are. Պատրաստել : պատրաստ առնել : հանդերձել : յարդարել : յօրինել : պատրաստութիւն առնել : նախահոգալ : կազմել : se ad bellum. լարել : զինքն կազ_մել, կազմիլ, վառել ի պատերազմ.

Apparare bellum. Կռուոյ պատրաստու_թիւն առնել : զօրաժողով լինել : vide adorno.

Appellatio. denominatio. Անուանու_թիւն : անուանադրութիւն : անուանակոչ_ութիւն.

Appellatio. ad pugnam. Կոչ . կոչումն ի մարտ : հրաւիրումն ի մարտ.

Appellatio ad aliud tribunal. Բողոք, բո_ղոքումն : կոչումն առ այլ դատաւոր : ոչ_ գոյ բողոքումն ի դատաստանէն այն առ այլ դատաւորն : ոչ է դիմել, ոչ է բողոք արկանել, ոչ է աղաղակել, առ այլ .... անբողոքելի է ատեանն այն : չիք առ որ աղաղակել.

Appellativum nomen. Հասարակ ան_ուն : կամ և անուն հասարակ v.g. մարդ. Թագաւոր.

Appellator. is. Որ բողոքէ, աղաղա_կէ, որ բողոք արկանէ առ դատաւորն.

Appello. are. nominare. Անուանել : կոչել : անուանակոչել : ասել : յորջորջել : անուն դնել նմա, ի վր նր : quomodò appellatur? զինչ է անուն նր : զինչ անուն ունի.

Appellare ad Judicem. Ածել, քարշել հանել զոք ի դատաստան : կոչել յատեան.

Appellare ad alium judicem. Բողոքել, բողոք արկանել ի միոյ դատաստանէ առ այլ դատաստան : դիմել, կոչել, աղաղա_կել առ այլ դատաւորն.

Appellare ad singulare certamen. Քար_շել, ածել, կոչել, հրաւիրել յառանձնա_կան մարտն : ի մենամարտութիւն.

Appellare literas. Զգիրս քաղել, ժո_ղովել.

Appellare. vocare ad se. Կոչել : կան_չել : հրաւիրել զալ : ad orationem. հա_րել զժամ : ի ժամ կոչել : & qui appellat, ժամկոչ.

Appello. ere. Հանել զնաւն ի ցամաք : հասուցանել, զերծուցանել զնաւ ի ցա_մաք.

Appellere navem ad scopulos. Զնաւն հարել, խորտակել ի վէմ : v. allido.

Appendix. Յարաբերութիւն : վերադիր : վերադրութիւն : առկցութիւն : որ կցեալ է

ընդ

ընդ այլում ումեք և երբեք զմասն ինչ որ : յաւելումն , առաւելումն առ կարեւորն .

Appendo . ere . Կախել , կախ առնել : v. g. ի փայտէ , զփայտէ : կապել : պրկել : crinibus . կախել զհերացն : uno pede . զմիոյ ոտանէ .

Appendere pecuniam . emere pecuniâ . Գնել արծաթոյ : կշռել նմա արծաթ .

Appendere in ſtatera . Կշռել .

Appenſus . a . um . Կախ : կախեալ ի ծառոյ , զծառոյ , ընդ ծառովն .

Appetens . Ցանկացող gen. gloriæ , փառասէր : v. amans .

Appetentia . Ցանկութիւն : սէր : փափագ : եղձ : gloriæ . փառասիրութիւն : pecuniarum . ընչասիրութիւն : ախորժակ : vide deſiderium .

Appetitus deſiderium . Ցանկութիւն : փափագ : ախորժակ : v. deſiderium .

Appetitus manducandi . Քաղց : ախորժակ .

Appetitus paſſio animi . Ախտ հոգւոյն : ախորժակ : iraſcibilis . ցասմնական : Concupiſcibilis . ցանկական .

Appetitum provocans , cibus . Կերակուր ախորժ : ախորժելի : ախորժական .

Appetitum explere . Զհետ երթալ , հետևել ցանկութեանց , ախորժակաց , ըղձից հաճոյից սրտի : զինչ որ մտանել ի ցանկութիւն սրտի : տալ զինչ որ յաւժար մոլութեանց : առնուլ կատարել զցանկութիւնս իւր : տալ զինչ որ յաւժար ցանկութեանց : վարել մարմնով անսանձաբար : զանձն իւր գրաւել մոլութեանց : անձն տալ ցանկութեանց : լնուլ և անսպատակառնչել զմարմին իւր յանառակութիւն , ի հեշտալիս աշխարհիս .

Appetitum refrænare . Յաղթահարել , սանձահարել , հնազանդեցուցանել զցանկութիւնս : նուաճել , ճնշել զկիրս : յաղթել , սանձ հարել , տիրել ցանկութեանց ; մեռուցանել զնս : կարգ դնել նց : զսպել զնս : qui dominus eſt ſui appetitûs . հանգուցեալ յախտից .

Appeto . ere . Ցանկալ : dat. խնդրել . սիրել : ախորժել կ. փափագել ի : nom. dicitur etiam . ցանկանալ : տենչալ : ըղձալ : յօժարել ի : v. deſidero .

Applaudo . ere . Ծափս հարկանել ուրուք : ծափս հարել : կայթս հարկանել : ծափել զծափս : կայթել ձեռօք : ուրախակից լինել : շնորհաւորել : ծափել ձեռամբք : գովել : գովաբանել : փառաբանել : մեծարել .

Applaudere ſibi ipſi . Զինքն գովել : & alia . Սնապարծել : Ինքնահաւան ծափս հարկանել անձին իւրում : v. Complacere .

Applauſus . us . Փառաբանութիւն : շնորհաւորութիւն .

Applicatio . Յարադրութիւն միոյ առ միւսն : vel ի վր միւսոյն : մերձադրութիւն : առակցութիւն : մերձեցումն առ . կցումն .

Applicatio animi . Մտադրութիւն : ուշադրութիւն : զգուշութիւն : զգուշաւորութիւն . ջան : փոյթ : հոգ : հոգաբարձութիւն : հոգունակութիւն : զբաղմունք . անդուլ շարժմունք հոգւոյն ի վր քն : աշխատութիւն .

Applico . are . Ի վր դնել , բերել : մերձեցուցանել զմին առ միւսն : հաստուցանել : dat. առադրել : առակցել : կցել : մատուցանել առ : կացուցանել զմինն առաջի միւսոյն : ſcalam ad muros . յեցուցանել զսանդուղս , ի պարիսպս : Applicare navim ad ripam . զնաւն հանել , հաստուցանել ի ցամաք : հասանել ի .

Applicare caſtra ad .... , Բանակել ի : բանակ հարկանել , դնել : զօրն զկայ առնուլ .

Applicare animum ad . Ուշիմ իւր տալ սատանալ զգուշութիւն : միտս , գլուխ դնել ի վր : զգոյշ , մտադիր լինել : ամենայնիւ զգուշութբ զգուշանալ ինչ : հոգալ : զփութանալ : միտ դնել : մտադրութբ պարապել ի ստացումն : ջանալ : զինքն առձգել : ճգնել ի : զամ փոյթ իւր դնել ի վր : միշտ ջանալ ի : զգուշութիւն ի կիր արկանել .

Applicare ſe ad aliquem . ſe illi devovere . Զինքն , զանձն իւր նուիրել , ուխտադրել , գրաւել նմա ի ծառայութիւն : հաւատարմացուցանել նմա զանձն իւր : հաւատալ զինքն նմա . յարել ի նա : ապաւինել ի նա : բեւեռել ընդ նմա : հետևել նմա .

Applicare ſibi merita Chriſti . Յարադրել մեզ զարդիւնս , զարժանաւորութիւնս քն : զվաստակութիւնս , շնորհս նր հաստուցանել հոգւոյ մերոյ . Applicatur hoc verbum multis rebus . բառս այս նշանակէ զիրս բազումս : բազում զօրութիւն , նշանակութիւն ունի . երթայ ի վր բազմաց .

Appluda . furfur . Թեփ : & palea trita . շիւղ : դարման .

Applumbatus . Յղմամբ խեցեղէնք օծեալք կապարաւ : լաճմեալ կապարաւ .

Appono ere . Մերձ բերել , դնել : մերձեցուցանել : մատուցանել առ . հաստուցանել : առընթեր դնել : dat. առաջի դնել : կացուցանել յանդիմանն .

Apponere diem epiſtolæ . Թուականն գրել : յորում աւուր գրեցաւ գիրն .

Apponere mensam. Սեղան առաջի դնել, պատրաստել, մատուցանել: ածել զսեղան առաջի: պատրաստել զսեղան հացիւ և զարդարել կերակրօք: Carnem mensæ apponere. զմիս դնել, արկանել առաջի.

Apponere, addere. Յաւելուլ ի նա: vel ի վր նր. դնել զմեղս ի վր մեղաց: յաւելուլ ի մեղանչել: non apponet ultra peccare. այլ ևս ոչ մեղիցէ. ոչ յաւելցէ մեղանչել.

Apportatio. Բերմնակրութիւն: տանութիւն: անդրաբերութիւն. բարձումն: vul. գուէհն.

Apporto. are. Բերել: ածել: առբերել: առածել: տանել.

Apposite. Պատշաճապէս: վայելչապէս յարմարապէս: ի դէպ ժամանակի.

Appositio. citatio. Հրաւիրութիւն վկայութեան: վկայաբերութիւն: յիշատակութիւն: անուանատուութիւն: բան, վկայութիւն բերեալ ի մարգարէից.

Appositum. servatum. Պահեալ: զոր ունիմք ի պահ, ի պահեստ: պարհեալ: si in vase. ամանեալ յաման: համբարեալ.

Appositus. a. um. ad. Յարմար առ: aut infin. յաջողակ, յաջողեալ է առ ի: aut dat. ընտանորեալ, պատշաճ, ընտանորական, ըմբռն, պիտանացու.

Apprehendere. manu. Բռնել զոք: ըմբռնել: բուռն հարկանել: vel արկանել զնմանէ: կալնուլ զոք զհանդերձէ: արկանել զձեռն ի նա: ածել, մխել զձեռն ի: զմիջոյ ըմբռնել: ձեռն ձգել, հարել ի. կալնուլ զձեռանէ: յափշտակել.

Apprehendit eum timor. Զարմանք, երկեւղ կալաւ զնա: անկաւ ի վր նր.

Apprehensio. Ըմբռնումն: ձեռնարկութիւն: բռնահարութիւն: յափշտակումն:

Apprehensio. mentis. Իմաստութիւն: իմածութիւն: ըմբռնումն մտաց: իմացումն: իմաստումն: potentia apprehensiva. զօրութիւն ըմբռնողական.

Appretio. are. Գին հատանել, դնել: v. æstimo.

Apprimè. Յոյժ: կարի յոյժ: խիստ: ամենեւին: կարի՛ կուռ.

Approbatio. Հաւանումն: հաւանութիւն: հաստատագիր: հրաման.

Approbatio sacerdotis. Հրաման, իշխանութիւն, համարձակութիւն, զոր առնու քահանայ յեպիսկոպոսէ իւրմէ.

Approbatio. Consensus. Հաւանումն: հաւանութիւն: համախոհութիւն: միաբանութիւն: կամակցութիւն: cum omnium approbatione. վկայեալ է յամենեցուն: ամենեքեան վկայեն վր նր զի բարի է: հաճին ընդ նմա: ամենեցուն ընդունելի է.

Approbator. Հաւանեալ: որ հաւանի, հաճի ընդ. հրամանատու: որ գրով կամ հաւանութեամբ իւրով հաստատէ: համախոհ. միաբան: կամակից.

Approbè. Խիստ բարի: բարի, բարւոք յոյժ.

Approbare aliquid. Հաւանել, հաճիլ ընդ: հրաման տալ· գրով կամ հրամանաւ հաստատել: ընդունել: ստորագրել: հաւան, հաճեալ կալ, լինել ընդ.

Approbare consentire. Հաւանել առնել: aut dat. aut ընդ. հաւանութիւն տալ: հաճիլ ընդ: յօժարիլ ի.

Approbare Sacerdotem. Քահանային տալ հրաման, իշխանութիւն, համարձակութիւն.

Appropero. are. Փութալ: փաղփաղակել: ստիպել ոտից: աճապարել: vide accelero.

Approperare mortem. Ածերութիւն, զմահ, բերել, առածել առաջքան զժամանակ: կարճեցուցանել, հատուցանել զաւուրս: փաղփաղակել, փութացուցանել զմահն.

Appropinquatio. Մատչումն: կպումն: հպաւորութիւն: մերձեցումն: առկայութիւն: մերձաւորութիւն: մերձակայութիւն: մօտաւորութիւն.

Appropinquo. are. Մօտենալ: մատել. pret. մատեայ: մերձենալ: մերձ լինել: մերձանալ ի: vel առ: մօտ հասանել.

Appropio, are. Մօտել: մօտանալ: մերձենալ: ut suprà.

Appropriatio. Իւրենացումն: յատկացումն: իւրացումն: սեպհականեցումն.

Appropriare aliquid alicui. Յատկացուցանել, իւրացուցանել նմա: sibi. գրաւել զիր ինչ յիւրն: իւրացուցանել իւրեան զիրս հասարակս: սեպհականել զնն ինքեան.

Approximo. are. Մերձենալ: առ. ի. հասանել: v. appropinquo.

Appulsus. ûs. Գալուստն: եկութիւն: եկաւորութիւն հասանելոյ նաւուն ի ցամաք.

Apricor. ari. Ջեռ արեգական նստել: vel. յարեւու, ընդ արեւու: ջեռնուլ ի դէմս արեւու: յարեւն հանել զիր ինչ: exponere ad Solem.

Apricus locus. Բաց և ընդարձակ տեղի: արձակաբաց: բացադրեալ խստութեան օդոյն.

Aprilis is. Ապրիլ, ի: չորրորդ ամիս

տաւրոսին : sic dicitur quia tunc terra, quodam modo ante mortua, quasi reviviscit, & aperitur. այսպէս ասի քանզի յայն ժամ երկիրն, իբրու առաջագոյն մեռեալ ապրի կերպիւ ինչ եւ ընդարձակի, տալ զպտուղս իւր.

Aptatus. a. um. Յարմարեալ : յօրինեալ : հիւսեալ : պատշաճեալ : համեմատեալ : գեղեցկայարմար : վայելչապէս կազմեալ : յերեար ձգեալ : v. adapto.

Aptè. Յարմարապէս : պատշաճապէս վայելչապէս : համեմատաբար : ըստ պատշաճի : vestis aptè ad corpus. հանդերձ որ բարեպէս վայելէ ինձ : vul. լաւ սազել.

Apte ad tempus vivere. Օրինաւել առ ժամանակ : կենցաղավարել ըստ բերման ժամանակի : հայել ի ժամանակ : համաձայնել : dat.

Aptitudo. v. capacitas.

Apto. are. Յարմարել : շինել : յօրինել. հիւսել : բարւոք կարգել : շարակարգել : յարդարել : կարգադրել յերեարձգել : շարամանել : պատշաճել : համեմատել.

Aptare. præparare. Պատրաստել : հանդերձել : կազմել : պատրաստ առնել.

Aptus. a. um. Գեղեցկայարմար : վայելչապէս յարմարեալ, յօրինեալ, պատշաճեալ : համեմատեալ : չափակցեալ յերեարձգեալ : կարգեալ : շարամանեալ : շինեալ.

Aptus. commodus. Ըմբռն : յարմար : օր, ժամանակ պատշաճ, պատեհ, պարապորդ, դիպակ, դիպաւոր, պարապոյ : յաջողակ : ընդունակ : ընդունելի.

Aptus ad. Յարմար : յաջողակ : յաջողեալ : dat. ընտանորեալ, ըմբռն, ընդունակ առ ի ad nihilum aptus. անյարմար առ ամ ինչ : որ չէ ինչ պիտանացու : որ չէ ինչ պիտոյ ի գործ : անպէտ, անպիտան յամ պէտս : օգտութիւն ինչ ոչ օգտէ.

Apud. Առ : apud me. առ իս : apud illum. առ նա : apud vos. առ ձեզ : մերձ, մօտ նմա : vel առ նա : առընթեր : հուպ : qui est apud. առընթերկայ = որ առկայ. legitur quoque apud illum, առ իւր : apud patrem. առ հօր : մերձ առ իւր : apud ignem. առ հրովն : apud illum. առ նմա : apud se, de uno. առ իւրն : de pluribus. առ իւրեանց .i. apud suam domum.

Apud antiquos. Առ նախնեօք : ի նախնիսն : ի հնումն : ի մէջ նախնեաց.

Apus. apodis. Թռչուն անոտ.

A Q

AQua. Ջուր : gen. ջրոյ : plur. ջուրք & ջրոց : Aqua dulcis. ջուր քաղցր : անուշիկ, բարեհամ.

Amara. salsa. Դառն : դառնահամ : աղի ջուր.

Rosacea. Վարդի ջուր vul. կուլապ.

Aqua vitæ. seu crematum. Հրաղ : aliis ցքի.

Frigida. Սառն : պաղ.

Calida. Ջերմ : տաք.

Clara. Սէ : մաքուր : յստակ.

Turbida. Աղտէ : անմաքուր : պղտոր : պղտորեալ.

Fortis. vul. Թունդ ապի : quasi. բարկ ջուր.

Currens. Կենդանի, վազուն, գնայուն : հոսուն.

Reses. stagnans. Կայուն : կացուն : նեխեալ.

Aqua illi hæret. Լուռ կայ : անբարբառ առ պատասխանի : vul. պանտ մնաց.

Aquæductus. ûs. Ճանապարհ, գնաց ջրոյ : ջրբուղխ : gen. բղխի : ջրմուղ : կերճ ջրոց.

Aqualiculus. փոր : որովայն.

Aqualis. Ջրաման : փարչ.

Aquarium. Ջրապան : vul. հավուզ.

Aquarius. Ջրհոս : մի յերկոտասան կենդանակերպից : արեգակն ի ջրհոս մտանէ յունվարի. իա : sol aquarium ingreditur 21. januarii.

Aquaticus. aquatilis. Ջրային : ջրական ջրեղէն.

Aquatio. Նախապատրաստութիւն ջրոյ վն ճանապարհի.

Aquifolium. gal. houx. փոքրիկ ծառն մշտականաչ եւ փշաւոր.

Aquila. Արծիւ : gen. ծուի : & արծուոյ.

Aquilinus nasus. Արծուաքիթ : կորաձեւ քիթն : կոտացաքիթ.

Aquilo. onis. Աքիլոն : ցրտաբեր եւ ամպահալած հողմն որ շնչէ ի հիւսիս կուսէ.

Aquor. ari. Պատրաստել զջուր ; առնել պատրաստութիւն ջրոյն, նախահոգալ զջուր առ մնացեալ ճանապարհն.

Aquosus. a. um. Ջրային, ջրական, ջրալից : ջրաւէտ, խոնաւ, դէջ, խոնաւուտ եւ մօր տեղի, ծծենք ջրոց : տամուկ, տամկացեալ, ջրաբուղխ տեղի.

Aquula. Ջրիկ : ակն աղբեր.

A R

ARa. æ. բեմ. ի = սեղան. ոյ : մատուցարան : aræ gentilium. բագին.

Arabia. Արաբիայ.

Arabs. Արաբացի.

Arabicus sinus. Կարմիր ծովն.

Arabilis. Վարելի, գործելի : պաշտօնաւորելի.

Aranea. & araneus. Սարդ. ի. & սարդի: gen. սարդւոյ: vul. գործաւոր, ճուլհակ: սարդ ձեռօք կուռեալ յարմ: tela araneæ. սարդի ոստայն: սարդի հիւսուած, գործ: vul. մամկի գործ: telas araneæ texuerunt. զոստայն սարդից անկանէին.

Ararat. Արարատ: մասիս լեառն: Armeniæ mons altissimus supra quem requievit arca Noe. հայաստանեաց բարձրագոյն լեառն ուր նստաւ տապանն նոյի.

Armenia scribitur, pro Ararat, & Ararat pro Armenia. փոխանակ հայաստանեն գրեալ է արարատ = և փոխանակ արարատայ է, հայաստան = v.g. 4. reg. 19. 39. ubi latinè legitur, fugerunt in terram armeniorum, Armena versio habet, in terram Ararat: յերկիրն արարատայ.

Sic ubi vulgata dicit de arca Noe, quod sedit suprà montes Armeniæ: Armena versio habet, suprà montes Ararat: Ի լերինս արարատայ: Gen. 8. 4.

Et ubi habemus, Isai. 37. 38. fugerunt in terram Ararat: Armeni habent fugerunt in Armeniam. Ապրեցին փախստականն ի հայս.

Aratio. Հողագործութիւն = երկրագործութիւն: արտավարութիւն: երկրին գործաւորութիւն: վարն.

Arator. Հողագործ: երկրագործ: արտավար: մաճկալ: հողավաստակ: vide Agricola.

Aratrum. Մաճ: լուծ: վարոց: aratri vomer խոփ.

Arbiter. Հաշտարար: միջնորդ: խաղաղարար: բարեխօս: խնամախօս = միջնաւոր: միջորդ: հաշտեցուցիչ: վճռահատ: որ ընդ մէջ, միջնորդէ առ ի հաշտեցուցանել.

Arbiter supremus dominus. Բացարձակ, ընդարձակ տէրն.

Arbitralis judicatio. Վճռահատութիւն միջնորդին զոր դաւանեցէն ընտրեցին, լուծանել զդատ իւրեանց.

Arbitrarius. a. um. Կամաւոր: անբռուն: կամաւորական: զորմէ ոչ ինչ սահմանեցաւ ի կանոնաց, այլ կախեալ կայ ի կամաց մերոց, առնել, կամ և թողուլ զնա.

Arbitratus. ûs. Կամք: կամաւորութիւն: հաճոյք սրտի: յօժարութիւն: կարծիք.

Arbitratu suo. Իւրաքանչիւր ոք, ըստ հաճոյից սրտի իւրոյ: ըստ կամաց իւրոց: որպ հաճոյ ինչ թուի նմա: arbitratu suo vivere. կատարել զյօժարութիւնս սրտի իւրոյ: ըստ հաճոյից իւրոց: գնալ զհետ խորհրդոց սրտի: զհաճոյս սրտի առնել: հաճել զմիտս իւր.

Se dedere ad arbitrium victoris. Անձնատուր լինել ի բռնութէ, և ոչ ի կամաց: զքաղաքն տալ, մատնել ի ձեռն թշնամւոյն առանց դնելոյ ընդ նմա զպայմանս ինչ = մատնել զմեզ ի թշնամիս զի արասցեն ընդ մեզ որպ եւս հաճոյ ինչ թուի նոց.

Ad arbitrium alicujus totum se fingere. Օհեա երթալ հաճոյից նր: յամի հաճանել առ այն զոր կամի: զկամս մեր միաբանել, համաձայնել ընդ հաճոյս նր: կատարել յամի զհաճութի կամաց նր: տալ զկամս մեր ի ձեռս նր.

Arbitrium. Կամք = v. arbitratus: aliàs, վճիռ = վճռահատութի, վճռատութի, դատաստան.

Liberum arbitrium. Անձնիշխանութի: անձնատիրութի: ինքնիշխանութի: vide libertas.

Arbitror. ari. Համարել & համարել: կարծել: թուել ինձ: կարծիս ունել.

Arbor. Ծառ: ոյ & genericè. տունկ: fructifera, պտղաբեր: sterilis անպտուղ.

Arboresco. Աճել և մեծանալ և բարձրանալ իբրև զծառն.

Arboretum. Անտառ: կամ տեղի ուր ծառք բազումք տնկեալ են: ծառաստանք.

Arboreus. a. um. Որ բարձրացաւ ի բարձրութի ծառոյն.

Arborista. Ծառաբանին: բուսայօղ: որ փորձէ, քննէ, ուսանէ զբնութի և զօրութի ծառոց: որ ծառոց, տնկոց պարապի.

Arbuscula. Ծառիկ: նորատունկ: տղայ ծառ: մատաղատունկ.

Arbustum. Պարտէզ: դրախտն: ծառաստանոց.

Arca. Արկղ: gen. արկեղ: մնդուկ: gen. մնդկի: vul. սանդուղ.

Arca Noe. Նոյ տապան, vel տապանակ: լաստափայտ: լաստն: undè Sapient. 14. 5. dicitur. դոյզ լաստիւն ապրեցան.

Arca fæderis. Տապանակ ուխտի: արկղ

կտակարանաց : in qua repoſitæ erant legis tabulæ, virga Aaronis & vas mannà plenum. յորում կային երկու տախտակք օրինացն: գաւազան ահարօնայ, և սկիւռն սաւորն լի մանանայիւ.

Arca mortui. դադաղ: տապան: vul. նաշ.

Arcanè. խորհրդաբար: գաղտաբար, & գաղտնաբար: լռելեայն: խոստովանաբար: առանձինն: առանձնաբար: առանձնութեամբ: թաքնաբար: ի ծածուկ: ծածկաբար: առանձնական: ի թաքստեան.

Arcanum. խորհուրդ: բան խորհրդական: ծածուկ: թաքուցեալ, անծանօթ, անյայտ: անձանաչ: գաղտ: գաղտնի.

Arcana naturæ. գաղտնիք բնութեան.

Arcanus locus &c. v. ſecretus ....

Arcanum credere alicui. Ոխորհուրդ, գխորհրդական ինչ հաւատալ ումեք: գխորհուրդ տալ նմա ի պահեստ, յաւատդ.

Arcanum revelare. Յայտնել, յայտնի առնել, հուշակել, ծանուցանել, գխորհուրդն: ածել, առնել, հանել, գնա ի յայտ, ի լոյս: հրապարակել: բացայայտել: բերել ի ծած.

Arcanum ſervare. ընդ յայտ պահել գխորհուրդն: անխլաբար ունել գնա: հաւատարմութեամբ պահել գհաւատացեալ խորհուրդն: ծածկել գնա ի սրտի: պահել գհաւատս ումեք.

Arcanum, ſecretum poſtulare. Պահանջել յումեքէ գհաւատն լռութեան.

Arcarius. qui arcas conficit. Շահապ: item theſauri cuſtos. գանձապետ: գանձաւոր: գանձապան: գանձապահ.

Arcella. vinea arcuata. vul. Ջուղբաստ: չարդախտ, perſicum eſt.

Arceo. ere. ընդդիմիլ: արգելանել: կայուցանել: ոչ թողուլ: պահել: պնդել զոք.

Arcere aliquem ingreſſu. ընդդիմիլ, խափանել գնա ի մտանելոյ: Թոյլ ոչ տալ նմա, ոչ թողուլ նմա մտանել: արգելուլ զոք գի ի մտանելեն: և բաց առնել, մերժել.

Arceſcere. vocare. Կոչել: կանչել: հրաւիրել.

Archangelus. Հրեշտակապետ: է դաս ութերորդ երկնաւոր կարգապետութեան: eſt ordo octavus cœleſtis hyerarchiæ.

Archetypum, & archetypus. Օրինակ: նախատիպ: գաղափար: նախագաղափար: սկզբնատիպ: վաղագաղափար: տիպ նախանիւթ: ſcripti, բուն գիր: vul. սահ.

Archidiaconus. Հնախատարկուապետ: աշխ. տիրացու: սարկաւագապետ.

Archidux. դուքսապետ: արհիդուքս.

Archiepiſcopus. ընդհանրապետ: արքեպիսկոպոս.

Archipelagus. Ընդծով: գղզային ծով.

Archipresbiter. ընդ. երէց: քահանայապետ.

Archiſynagogus. Ժողովրդապետ.

Architectura. ոմնադրութիւն: արհեստ ոմնադրութեան: շինուածք.

Architectus. ոմնադիր: պատադիր: հարտարապետ, որ ծրագրէ գառնն և ի վերակացու շինուածոյն.

Architriclinus. սեղանապետ: սեղանատեղ.

Archivum. ունն մատենագրոց: գիրանն արքունի: տուն պահպանութեան գրոց յիշատակարանաց: գիրք յիշատակարանաց: մատեանք խորհրդոց: գրատուն.

Arcitenens. ընդզինաւոր: ſignum cæleſte, in quod Sol ingreditur 22. Novembris. ոմ ի յերկոտասան կենդանակերպից, յոր մտանէ արեգակն յաւուրն. իբ: Նոյեմբերի ամսոյ: նետաձիգ.

Arctatus. a. um. Նեղեալ: պնդեալ: պինդ արգելեալ: անձկացեալ: ի նեղս ածեալ: ճնշեալ.

Arctè. Պինդ: խնամ: կարի յոյժ.

Arcticus polus. բևեռ հիւսիսային, արջային: արջական: ի վր նեղելոյն բոլորակի մերոյ միշտ երևելի = circulus polaris arcticus. բևեռական բոլորակ հիւսիսային.

Arcto. are. Նեղել: սեղմել = անձկացուցանել: ճնշել: կոխել: պինդ ունել: պնդել: debitorem ut ſolvat. նեղել: կարի առեպել: բռնադատեել: յոյժ ճղփել զոք հանջել.

Arctabat illum periculum mortis. Յամենայն գնա, վտանգն մահու: ի վերայ կայր վտանգն: ճեպէր գնա վտանգն: վր ճեպէր նմա վտանգն.

Arctabat illum turba. Նեղէր, կոխէր գնա ամբոխն: խռնեալ, կուտեալ ի վր նր պնդէր, խեղդէր գնա = ամբոխել ի վր մեռանոյ: մրկիլ ընդ միմեանս: գհետ մեռանոյ կընկնակոխ գնալ: կողկողել զմեռանս.

Arctare in tortura. Պնդել զոք ի մատուլս.

Arctare urbem obſidione. Նեղել ի վր քաղաքն: խստագոյն նեղել գնա: առաջնակ պաշարումն շուրջ զքաղաքաւ.

Arctare ſe ad murum. Նեղել զինչքն ընդ

որմն

պրմն : նեղել, կոխել, ձնել զոտն քնդ. որմն : pedes ad equum . ձգել զոտս .

Arctare cor , animum . Նեղել, նեղացուցանել, անձկացուցանել, տարփապեցուցանել, վշտացնել, ձնել, ձնեցուցանել, խորխոցել զսիրտ : arctari animo . Թախծիլ ի հոգի : աղէ խորով կսկծալ : սիրտ փղձկիլ : փղձկեալ սրտիւ Թախծիլ ի հոգի : ունել զսիրտ ձնեալ, խորխոցեալ : խորովիլ սիրտ և աղիք դալարիլ .

Veſtis arctat me . Զինդ ունի զիս : հուպ առ .

Arcturus . Job. 9. 9. Բաղմաստեղք : հայկ. vul. Շաւիղուքն .

Arctus . a . um . Նեղ : անձուկ : պինդ .

Arcuarius . նշղեղնաշէն : աղեղնագործ : աղեղնակերտ .

Arcuatio . Կամար : կամարանձև շինուած : Թաղ : ամուր .

Arcuatus . Կամարակապ : կամարանձև : կամարած-ածուկ փողոց : կամարակապ կամարն երկնից : կամարացնել .

Arcuatum facere . Կամար , Թաղ կապել : ամրս , կամար արկանել ի վր : կամարանձև : կամարած-ածուկ առնել .

Arcula . Մատանաքեակ : արկղիկ : արկղ փոքրիկ .

Arcuor . ari . Կամարանալ : կորանալ : կարկամիլ : կամարանձև , կամարակապ լինել .

Arcus . ûs . նշղեղն : gen. ղան : inſt. ղամբ : plur. աղեղունք : aliquando . Ծիր .

Arcum contendere . նշղեղն լարել, սնդել քաշել, ձգել : լնուլ զաղեղն : լարն ձգել .

Arcus contentus . Էրկալիր սնդաձիգ : լայնալիճ աղեղն .

Arcum remittere . Լարն , աղեղն Թուլացուցանել .

Arcus in nubibus . iris . Ծիածան : աղեղն որ ձգի յամպս : ջրեղէն կամար : ոսկէ ճաճանչ ամպն : բաղմագոյն ծիածան : vul. հարմիր կանաչ : ծիրանի գոտին .

Ardea . vul. Հաւասիկ .

Ardens . Կիզիչ : տաք : fornax ardens . հրաշէկ հնոց : հրացեալ : կիզուցեալ : հրով բորբոքեալ : վառեալ .

Ardens regio . խորշակահար = խիստ տաք : տօթագին : այրեցեալ .

Ardens deſiderium . սիրտ-փափաք = կիզումեռանդ ցանկութիւն : խանդակաթ առնչուեամբ : ըղձաւորչոր փափաք v. deſiderium .

Ardens de homine . Երջանկամիտ : եռանդաւորութ : շոյտ և երջանգիտոյց : հրնեղէն բնութիւն : անդադրդաղ : աշխոյժ & ամխոյժ : վառ մարդ : եռանդիտոտ : հրաւ ուբոց մարդ. եռացեալ հոգւով : հրաբորբոք .

Ardens febris . Կիզումեռի : տաստկացուած կիզումեռի : կիզմատուպատած ախտաէորութիւն : հրատապ կիզումեռի : տաք նապ կիզումեռի : տաքուռի .

Ardens vultus , oculi . Հրակաթ = հրացայտ : հրացայտն : հրաբորբոք : հրահոսան : հրածոր : յաչսից և յընդունկացին հուր ցոլացեալ ելմանէք : հրահոս : կայծակացայտ : տաստեղ կայծակունս յաչսից փայլատակեցուցանել .

Mons ardens . Լերառն հրով բորբոքեալ : հրաբուղխ լերինք : & quę ſupra .

Ardens invidia , amore . &c. Բորբոքեալ, վառեալ , հրացեալ նախանձու , սիրով .

Ardenter . Եռանդ : յոյժ : կարի յոյժ : տաստկապէս : կիզումեռանդապէս : եռաւիսաքով սրտիւ : կաթոդին սրտիւ : ըղձաւորչոր սիրով : նախանձակաթ առնչմամբն : մեծ փափաքանօք .

Ardeo . ere . Վառիլ : կիզիլ : բորբոքիլ : կիզումեռիլ : այրիլ : տապանալ և տապալեծ : հրդեհիլ : հրանալ : տօչորիլ : պապակիլ : խարիլ : հրակիլ : հրականալ : կիզանիլ : խորշակահարիլ : ի վառ լինիլ .

Ardere invidia . zelo . Բորբոքիլ , վառիլ , այրիլ նախանձու : v. invidia .

Ardeſco . ere . Վառիլ : կիզիլ : վառիլ : բորբոքիլ : ի վառ լինիլ . v. ardeo .

Ardor . Տապ : ոյ : կիզումեռի : տաքուռի : տօթ : կիզումեռանդուռի : խորշակ : տապ խորշակի : հրակուռի : in ardore . ի տօթուտ .

Ardor amoris . Կիզումեռանդուռի : բորբոքումն սիրոյ : febris . եռանդն կիզումեռի : տապդապ , տաստկուռի կիզումեռի : in agendo , եռացումն սրտի . &c.

Arduitas . montis . Լերինն բարձրուռի : սրուռի : ուղղուռի յերկիր .

Arduitas . difficultas . Դժուարուռի տաժանուռն : խստուռի : աշխատանք .

Arduus . a . um . mons . Լերառն բարձր յոյժ : զառիվայր , վէմ , լերառն սուր , ուղղորդ յերկիր : ծայրասուր : vul. սարք : դիք դիք .

Arduus . laborioſus . Դժուար : տաժանակատն : տաժանելի : տաժանուտ = բազմաշխատ = աշխատասէր : բազմայնդիկ : դժուդակ = աշխատասոյզ : դժուարին .

Area . forum . Քաղաքամէջ : հրապարակ : պողոտայ : դաշտ : արտ : vul. մէջ հոգան .

Area.

Area . folum . իմնքնին տեղի տանդ , ըստ լայնութեբ և երկայնութեբ նրբոյ : vul. ղըմին .

Area . frumenti . Կրաղ : ոյ : ուր ծեծեն ցորեան .

Area . horti . Դ–աշտ : այծ-ոյս , quod vul. արևու : տախտակ .

Area . ſplendidus circulus circa ſolem aut lunam . լուսաւոր բոլորակ շուրջ զարեգա– կամբ կամ զլուսնեա : բակ .

Arefacio . ere . Յամառբեցուցանել : դօ– սացուցանել : չորացուցանել . տոչորել : եղաշացուցանել : Թարշամել ի տօթոյ .

Arefactio . Չորացուցիս : յամառբութիւն : եղաշտութիւն .

Arena . աղիաղ : ոյ : աւազակ : խիճաւ– աղրա .

Arenatio . muri . Ներսնակացուցիս , ծէ– փուիս որմոյն բռնելոյ .

Arenoſus . աղւազոտ տեղի : աւազուտ .

Areo . ere . Յամառիլ : գօսանալ : չորա– նալ : տոչորիլ : եղաշտանալ : Թարշամիլ ի տօթոյ .

Areola . horti . Դ–աշտ : այծ-ոյս : արևու : տախտակ .

Areopagus . աղբնապակոս : առեան կր աղԹենացւոց : Dyoniſius Areopagita . Դ–ես– նէոս աղբնապակացի .

Areſco . ere . Յամառիլ . v. areo .

Argentaria taberna . Լոմափոխից տե– ղանն : գանձք հասարակ . vul. սառաֆ խանայ .

Argentariæ diſſolutio . gall. banqueroute . կոտրուԹիւ = կոտրուիս = սպառսպռուԹիւ .

Argentariam diſſolvere . gal. faire banque– route . Կոտրս անկանիլ , լինիլ = կոտրիլ : փախչիլ զի ոչ ունի ուստի հասուցանի– ցէ : qui diſſolvit . banqueroutier . կոտր : gen. կոտեր : որ խոյս տայ զի չունելոյ նր հասուցանել .

Argentarius . Լեզրանաւոր : լոմայփոխ : հասարվաճառ : vul. սառաֆ = alias արծա– Թագործ : ոսկերիչ : արծաԹաձոյլ .

Argentatus . աղրծաԹեալ : օծեալ ար– ծաԹով = արծաԹէօծ : ջրեալ արծաԹով .

Argenteus . աղրծաԹեղէն : անօԹ ար– ծաԹոյ : արծաԹիք : արծաԹի անօԹ .

Argenteus . moneta . աղրծաԹ = դահե– կան .

Argentifodina . աղրծաԹահանք : արծա– ԹաքարՀ : արծաԹաւիրսանոց .

Argentum . աղրծաԹ : ոյ : argentum in– fectum . en maſſe . ղուռս : արծաԹ անպործ : ղանկուճած արծաԹոյ .

Argentum vivum . Ժ–նուայ : զինպակ : սնդիկ : vul. ձիւայ : ձիպակ .

Argentum pecunia . փող : արծաԹ : դրամ : ըստակ : numeratum , gall. contant . vul. նաղդ փող : դրամ : դրամով գնել , vel. ընդ արծաԹոյ .

Argilla . Իւեղ : կաւ : հող : շաղախ .

Argillaceus Իւեղի : խեցեղէն : կաւե– ղէն : հողեղէն : կաւաշաղախ .

Argumentatio . ՋեռնարկուԹի : առաբ– կուԹի : շարաբանուԹի : հաւաքաբան– ուԹի .

Argumentor . ari . Ջեռնարկիլ : առաբ– կիլ : հաւաքաբանել : տրամաբանել .

Argumentum . ut argumentatio . alias pro ſigno . Նշան : նշանակուԹի : ցոյց : ցու– ցումն : պատճառ : v. probatio .

Arguo . ere . Յուցանել : հաստատել պատճառօք : ստուգել : հաւաստել .

Arguere . increpare . Կշտամբել : յան– դիմանել : սաստել ի նա : vel նմա : Թշնա– մանել զոք վ– : խստագոյն բանիւք խրա– տել : legentem . աղդել նմա , զի սղալուիս ուղիեսցէ : ſe ipſum arguere . ուղղել զաղա– լանս իւր : շնտակ , մեկն , ուղիղ ասել : յետ դարձուցանել զբանն .

Arguere . accuſare . Յանդիմանել զոք վ– . v. accuſo .

Argutè . ingeniosè . Հնրբաւ– : խելօք : խորհն .

Argutiæ . բանք նուրբք : նրբագոյնք : սուր:սրագոյնք : խորհնք : նրբուԹիւն խելաց : aliquandò . կատակասացուԹիւ : խաղարկու– ԹիՀ : ծաղրական բանք .

Argutus . a . um . Իմրագէտ : հնարա– գէտ : հնարահան : խորամանկ : դաւաճան : նենդաւոր = v. aſtutus .

Argutus . ingenioſus . Ռուշիմ : խելա– մուտ : հմուտ = խորագէտ : սրախելք : սրամիտ : նրբախելք : մտաւարժ : ուշիկ : մտայն .

Arguta vox . Ձայն քաղցր : քաղցրան– ոմանգ ձայն : քաղցրալուր : անուշ , փա– փուկ : կակուղ .

Arguti oculi . Սրատես աչք : նրբահայ հայք : զոմարԹ աչն .

Argyritis . gall. litarge . Ջ–ծուխ արծաթի յօդս ունայնացելոյ : յորմամ սբեն զոսկի կամ զարծաԹ = և է երբեմն մուր որ կցեալ կոտրի ի ծխանոց փուռն : ասի և ա , փր– փուր արծաԹոյ .

Ariditas . Եղրաշտութիւն : ցամաքուԹիՀ : շոքուԹիՀ : խորշակահարուԹիՀ : կարծ– րուԹիՀ : ժամանակ եղրաշտ : տօթ : ոյ : խոր– շակ :

ջակ : ի : երաշտ : ոյ .

Aridus. a. um. Ցամաք : ցամաքեալ : անջրդի : ցօսացալ : կարծր : կարծրացեալ : չոր : չորացեալ : խորշակահար : ծարաւուտ : անջրուր : անանձրեւ : երաշտացեալ.

Aries. animal. Խոյ & խոյ : gen. խոյոյ.

Aries signum. Խոյն : է առաջին կենդանակերպ : cum Sol arietem ingreditur, 21. Martii, initium est veris. յորժամ մտանէ արեգակն ի խոյն լինի գարնանամուտ յաւուրն մարտի ամսոյն իա.

Aries. machina. Խոյ : gen. խոյոյ : մանգղեոն : & մանգղոն : փայտեայ որ էր խոյոյ գլխոյն նման զոր մատուցանէին առ պարիսպս կործանել զնա : v. etiam fistuca.

Arietare. Խոյէ գլխով բաղխել զմիմեանս : ճակատել : ճակատամարտել : ոգորել.

Arietare portam. Ուժգին բաղխել զդուռն եւ իբր թէ խորտակել զնա.

Ariolus. Վհուկ : gen. վհկի : հմայ : կախարդ : դիւթ : v. divinus.

Ariolor. ari. Դիւթել : հմայել : կախարդել : v. divinare.

Arista. æ. Հասկի փուշք որք ճնճղկանց լեղուկծեն զի ցորեան մի կերիցեն : քիղ.

Aristarchus. Ճշդիչ քննիչ, քննայոյզ գրոց : հետաքրքիր.

Aristocratia. Իշխանաց եւ մեծամեծաց տիրապետութիւն : ոպ ի վէնետիկ :

Aristoteles. Արիստոտէլ : գլուխ եւ իշխան փիլիսոփայից.

Arithmetica. Համարողական արհեստն : թուաբանութիւն : թուական արուեստն :

Arithmeticus. Թուաբան : թուագէտ : համարագէտ.

Arius. Արիոս հերձուածող որ ուրանայր զածութիւն տն̃ յի : Arianus. Արիոսեան : Արիոսի աշակերտ.

Arma. orum. Զէն : gen. & instr. զինու : արդն : plur. արդունք : գործիք եւ պնոթք պատերազմի : սպառազինութիւն : ad arma currere. Ճեպել, առընթանալ ի զէնս : ի զէնս դառնալ, դիմել արշաւել ի պատերազմ : arma deponere. ի բաց դնել, ընկենուլ, թօթափել զզէնս : զինընկեց լինել.

Armamenta. navium. Կահք, անօթք, գործիք, կազմած, հանդերձանք կարասիք : պատրաստութիւնք նաւուց, եւ առ հասարակ ամ̃ արհեստից.

Armamentarium. Տունն զինուց : զինարան : պահարան զինուց : navium vul. Թէրզխանայ : ճապախանայ : & ճէպ խանայ.

Armarium. Պահարան : պատուհան : vul. դօլապ.

Armatura. սպառազինութիւն : զէն : vide arma.

Armatus. Սպառազինեալ : զինուորեալ : վառեալ : կազմեալ : սպառազէն : զինեալ : զինու վառեալ : aut pone զէն in fine. v. g. armatus falce. գերանդազէն : armatus thorace. երկաթապատ : rota gladiis armata. անիւ սրալից.

Armenia. Հայաստան : հայաստանք : հայաստանիք : gen. նեաց : հայոց աշխարհ : տունն թորգոմայ : major. խորին հայաստան : երկիր Արարատայ.

Armenius. Հայ : յանուն անէ հայկայ արքային հայոց : հայկազարմ : ազգարամեան : Արամեանք : յանուն Արամ արքային հայոց : արամազնիք : հայկազուն : թորգոմայնեայ : հայկազն : ոյ : quos Moses historicus vocat, անհամբոյր բարուց եւ ճշմարտութե̃ : անհարապատ.....լուսաւորչին որդիքն.

Armenice. Հայերէն : հայերէնար : հայ բարբառով.

Armenium malum. Ծիրան : vul. զէրտալու : armeniaca arbor. ծիրանի ծառ : ծիրանենի.

Armentarius. Անդէորդ : նախրորդ : նախորդ : եզնարած : եզնավար : հովիւ եզանց.

Armentum. Անդէ : & անդեայք : gen. անդէոյ : plur. անդէոց : հօտ անդէոց : ջոկ եզանց : նախիր.

Armiger. Զինակիր : կապարճակիր : pro armato. զինու վառեալ : v. armatus.

Armilla. Ապարանջան : & արմնջան որ ի դաստակս ձեռաց դնեն : ծամակալ : aliquando. վզնոց.

Armillaris sphæra. Բոլորակազմ գունտն, որ շուրջ զերկու բեւեռօք շրջի.

Armo. are. Զինուորել : զինել : վառել : զինու վառել : զինու կազմել : սպառազինել.

Armus. i. Երին : gen. երւոյ : armus dexter. երին աջոյ.

Armuzia ormus insula. Որմուզ կղզի : ի խորշ ծովուն պարսից.

Aro. are. Զերկիրն վարել, գործել, պաշտօնաւորել, հերկել.

Aromata. Ծխանելիք : խունկ : gall. epiceries. բոլվաճառ : vul. ալաթ : դեղք : համեմունք.

Aromaticus. Անուշահոտ : որ տայ, բուրէ զանուշութի հոտոյ.

Arqua-

Arquatus . ûs . gal. jauniſſe . ղ–եղնուե՛ն : դեղնացուցիչ : arquatus morbus . դալուկն .

Arrectus , ղուղիղ : ուղղորդ : կանգուն : de ſtatura hominis . որ առ երկին երեսը կոյս ձիտի .

Arreptitius , a . um . ղ–եւահաւ : այսահաւ : այսակլուկ : դեւահարեալ . դեւանիան : ըմբռնեալ ի սատանայէ : այսակնիք : դեւակիր : դեւաբաղխեալ .

Arrha . էֆ–բաւ : դրաւականն : առհաւատչեայ . ռխմոն : vul. բէհ .

Arrideo . ere . Խնդալով : ժպտել : ժպիտ եղանել ինձ : ժպտել ընդ քեմն : ղուարթ , ղվարթ , ղծաղր երես ցուցանել .

Arridere, placere , Հաճոյանալ : հաճոյական , հաճոյ , հաճելի լինիլ ինձ : հաճոյ գալ : ախորժելի լինիլ : arridet illi fortuna . ամ ինչ յաջողն նմա : ամ ինչ հանդիպն նմա ըստ ըղձից , հաճոյից սրտի նը . յաւմ յաջողեալ , բարեյաջող մարդ է :

Arrigo . ere . Լսանդնել : կանգնեցուցանել : յարուցանել : ուղղել . վերամբառնալ .

Arrigere aliquem verbis . Լսանդնել , զարթուցանել , կաղդուրել զոք քաջալերական բանիւք : v. animare . arrigere aures . ունկն դնել : զականջս մատուցանել : v. audio .

Arripio ere . ՃՈՒնել : ըմբռնել , կալնուլ : բուռն հարել զնմանէ : արկանել ի նա զձեռս : մխել ածել ի նա զձեռս . զբուռն արկանել ի նա : vel զնմանէ : ձերիակալ առնել զոք : կալնուլ զոք զհանդերձէ .

Arripere occaſionem . ձՁոնուլ զառիթ , զառիթ , պարապ , պարապուրթ խօսելոյ : առնուլ զժամանակ յարմար : v. occaſio .

Arrodo . ere . Կրծել & կուծել : խուծանալ & խուծանել զոսկր .

Arrogans . Լիրք : անզգամ : հպարտ : ամբարտաւան : մեծամիտ : յանդուգն : ինքնահաճ : գոռոզ : լրբահայեաց : լրբախօս : բարձրաւիզ : բարձրայօն .

Arroganter . Լրբաբար : անզգամաբար : յանդգնաբար : հպարտօրէն : գոռոզաբար .

Arrogantia . Հպարտուրթ : լրբուրթ անզգամուրթ : յանդգնուրթ : ամբարտաւանուրթ : գոռոզուրթ : ինքնահաճանուրթ . մեծամտուրթ : լրբախօսուրթ .

Arrogo . are ſibi . ձՁնդգամիլ առնել : յանդգնաբար յայտնական ինքեան զնշխանուրթ : գրաւել զնոր ինչ յինքն : ինքնայուցանել , յառակացուցանել ինքեան զնոր ինչ .

Arroſor . ris paraſita . Ճրխկիչ : որ ի ժամու և տարաժամ սպրդեալ մտանէ ի տունս այլոց ճաշ ուտել ոչ հրաւիրեալ : perſ. մուգաստիօր .

Ars . tis . ձՁրհեստ & արուեստ . ճարտարութրէ : ejuſdem artis . հաւասրհեստ : արուեստաւորէ : ars liberalis . ազատական արհեստ : ars mechanica . անազատ արհեստն .

Profiteri artem . Յայտնական զարժել . cuius artis eſt ? արհեստաւոր ինչ է : զոր արհեստն զարժէ : յոր արհեստն զարժէ զինչն : զարթել զարհեստն .

Arſenicum . Յառնիկ & զառնիխ & զառնիկ : & զռնեխ : Թոյն է սաստիկ յոյժ և մահաբեր : perſ. մերկեմուշ .

Artaxerxes . ձՁրտաշէս : gen. Շէսի պարսից արքայ : item արտաս : արտաստաս .

Arteria . vena . Երակ : plur. երակունք : նեբսադոյն երակ : յորում կայ արիւն զտադոյն և կենսակիրք .

Arthritis . v. articularis morbus .

Articularis morbus . vul. Իգլիճ : Իգլիճ : & խօջնցաւ : turc. նէբրես : է հսկածագոյն ցաւն որ պատճառի ի հիւթոյ ինչ կծու և մորմոքչէ որ հասեալ է ի յօդս և ի խաղալիս մարմնոյ .

Articulatè . Պարզ : պարզապէս : մէկն : պարզ արտաբերուրթ .

Articulatim . in fruſta . Կտոր կտոր . պատառ պատառ : կոտոր կոտոր : փշրանք փշրանք : անդամ անդամ : մանր մանր . դէշդէշ .

Articulatim concidere . Յօշել անդամ անդամ . խողխողել : մանրել : մանր մանր խորտակել : կտրատել պատառ պատառ : յօշատեալ կտրատել : կտոր կտոր յօշատել : յօդ յօդ բաժանել : անդամահարել զյօդս կոտորել : դէշ դէշ պատառել : դէշադէշ առնել : ճեղքել : սրախողխող առնել : դիշատել .

Articulatim . diſtinctè . մի մի : մեան առ մեան : մի ըստ միոջէ . մանրամասնաբար : մանրամասնօրէն .

Articulatio . ձՁրտաբերուրթ : յօդաւորուրթ : մի մի վանդ : պարզ արտաբերել .

Articulationes , nodi arborum . Հիւթ : խուրթ խուրթիայտ : nodoſum lignum .

Articulatus . a . vox . Պարզ արտաբերական , յօդաւորեալ ձայն .

Articulo . are . Պարզ , պարզապէս : մէկնիսօսիլ : պարզ արտաբերել : յօդաւորել զձայնն : լեզուն լաւ դառնալ : յատուկ յատուկ խօսիլ .

Arti-

Articulosus . nodis plenus . հոդոտ խոտ .

Articulus , junctura . Յօդ : յօդուած : յօդուածած : խաղք : խաղալիք : խառնուած : խառնելիք : ծալելիք : կրկնած & կրկնուած : անդամոց կցորդութիւն : յօդուած : յօդուածք : մատնին յօդիւք և խառնելեօք յօդեալ , խառնեալ : և են ոսկերքն որք կցին առ իրեարս : ոտ ատամն և բաժին .

Articulus libri . էջ գրքի յօդուածած : պրակ : գլուխ .

Articulus in grammat. Յօդ : ի. է փոքր մասնիկ բանին որ նշանակէ զանձն և զսեռն : v. g. hic , hæc , hoc , սա , դա , նա .

Articulus fidei . էջ , գլուխ , կանոն , բան , ճշմարտութիւն , սահմանք , սահմանութիւն հաւատոյ .

Articulus fœderis . Կանոն : պայման , vul. գաւլ : այն կանոնիւք և պայմանաւ սահմանեցին զհաշտութիւն : պայմանադրութիւն : կանոնադրութիւն : vul շարթ .

Articulus mortis . Կէտ մահուան : ժամ աճանդման հոգւոյն : ժամանակ որոշման : յետին շունչ : v. agonia .

Artifex . Արհեստաւոր : արուեստաւոր : գործաւոր : արուեստագործ : ճարտասպետ : արուեստագէտ : vul. վիճաքար .

Artificialis . Արհեստական = արհեստաւոր : ձեռագործ : բան , գործ արուեստի .

Ignis artificialis . Հուր արհեստական : vul. perf. ադէշպազի .

Artificialiter . Արհեստաւապէս = ըստ կանոնաց արհեստին : արուեստաւորապէս .

Artificioſè . induſtriè . Ճարտարապէս = հմտաբար : յարմարապէս : գեղեցկայարմար : վայելչապէս : վայելչահիւս = արուեստագեղութիւք : գեղեցկապէս .

Artificioſe fraudulenter . Խորագիտութիւք : նենգութիւք : նենգաւորապէս = հնարիւք և պատիր բանիւք = խաբէութիւք .

Artificioſus . a . um . Ճարտասէր , հմտաբար , ճարտարութիւք գործեալ : յարմարագարդ : գեղեցկայարմար : վայելչահիւս : երևելի գործ = գեղեցկապէս շինեալ : արուեստագիտութիւք գործեալ : ըստ կանոնաց արհեստի .

Artificioſus aſtutus . Հնարագէտ : խրատագէտ : նենգաւոր = խաբեբայ : կեղծաւոր : դաւաճան : խորամանկ : հնարահան : խարդախ .

Artificium . Ճարտարութիւն : հմտութիւն : արուեստագիտութիւն : կանոն , կերպն գործելոյ .

Artificium . aſtutia . Հնար = հնարագիտութիւն : հնարահանութիւն : խորագիտութիւն : նենգաւորութիւն : խաբեբայութիւն : կեղծ : կեղծաւորութիւն : դաւ : խարդախութիւն : խորամանկութիւն : պատրանք : դաւաճանութիւն .

Artocreas . gal. patè . vul. Պաստիս .

Artolaganus . i . gal. bignet . Քաքար : exod.29. բրդեալ շօթն իւղով եփեալ .

Artus . uum . membrum . Անդամ : ոյ : մասն և բաժին ինչ մարմնոյն .

Arvina . æ . Ճարպ : ճարպ թաղանթ քաղքին : լերդափոյթ : է ճարպ թանձր .

Arundinetum . Եղէգանոց : եղէգնաբուսն : եղէգնուտ անտառ : շամբ : դաշտ շամբակաց .

Arundo . inis . Եղէգն : gen. եղէգան : inſt. եղէգամբ : plur. եղէգունք : gen. քանց : parva arundo . եղէգնիկ : ex arundine . եղէգնեայ .

Aruſpex . Հմայ : վհուկ : դիւթ : կախարդ : v. divinus .

Arvum . Անդաստակ : արտ = անդ = անդաստան : v. ager .

Arx . cis . Անմրոց = ամրութիւն : մատակոց : դղեակ : ամրախիտ տեղի : ակառն . 1. Mach. 9. Arces in genere . բերդոտայք , & բերդոտնայք .

A S

As . aſſis . Դրամ : դանակ : փող : ըստակ : փարայ : hæres ex aſſe . որ ժառանգէ զինչս զամ առ հասարակ .

Asbeſtinum linum . Կտաւ անկիզելի = որ արկեալ ի հուր ոչ այրի , ոչ կիզի , այլ սրբի .

Aſcalonia . æ . gal. echalote . Ազգ է սխտորի որով անուշին զկերակուրս .

Aſcella . axilla . Կռնատակ : Թևի տակ : ſub axilla . ընդ թևօք ներքոյ : ի ծոց ներս .

Aſcendo . ere . Ելանել = ի վեր ելանել = գնալ զառիվեր , ելանել ընդ զառիթ վեր լերինն : վերանալ յերկինս : ամբառնալ : & համբառնալ : բարձրանալ : վերագնալ .

Aſcendere navem . Մտանել ի նաւ : ելանել ի նաւ : նաւարկեալ երթալ .

Scalis muros aſcendere . Սանդուխօք յեղուցանել ի պարսպան և ի վեր ելանել .

Aſcendere equum . Հեծել , & հեծանել ի ձի . vel ի վր ձիոյ : itèm . հեծել & հեծանել : præt. հեծայ : ելանել ի ձի : նստիլ ի վր ձիոյ : երկուքեան յորում արքայ հեծա-

նէր : Esth. 6. ձի բարձեալ ունէր զնա : ascende equum. հեծիր .....

Ascensio. Ելումն ի վեր : համբարձումն : վերացումն : բարձրացումն.

Ascensio astrorum. Աստեղաց վերացումն ի վերջնասարքէ ի վեր : ուղիղ վերացումն աստեղաց, համարի ի նախ աստիճանէն խոյոյ մինչև ցաստղն.

Ascensus. ûs. Ելումն ի վեր : վերացումն : ելք : gen. ելից.

Ascensus de via. Ելք : զառի վեր : ելև էջ լերանց : aliquandò աստիճան : ելանելիք.

Ascensus mollis. Դիւրին զառի վեր : դիւրագնաց.

Ascensus difficilis. Դժուար և չնչապատ, դժուարագնաց ելքն, զառիվերն.

Ascia. Մուրճ : կացին : փայտատ : փայտատօք և մրճօք կործանել զդր.

Ascisco. ere. v. adscisco.

Ascopera. æ. Քսակ կամ պարկ կամ մախաղ : կամ ճէպ կաշեայ.

Ascribo. ere. Զուգընձեռել, մակագրել, վերաբերել առ : առագրել : dat. վերագրել : dat. ածել ի վր̄ : զինչ համարել : dat.

Asellus. Յաւանակ իշոյ : իշուկ : քուռակ իշոյ : մարուկ իշոյ : aliàs merluche. ծովայինն էշ.

Asia. Ասիայ : մի է ի չորից մասանց երկրի յարևելս կողմն : Արևելեայն աշխարհ : արևելից երկիրն.

Asiaticus. Ասիացի : արևելեայնք.

Asilus. gal. un taôn. Է ժժմակ կամ ճանճ մեծ, որ յամառայնոյ անհնարին վշտացնէ զձիս, զեզինս, և զկովս.

Asina, æ. Էշ էգ : էշ մատակ : մատակ իշոյ.

Asinarius. Էշարած : & իշարած : իշավար : qui vendit. իշավաճառ.

Asinus. Էշ · gen. իշոյ · plur. էշք & իշուանք : asinus salvaticus. ցիռ : gen. ցռոյ : վայրի ցիռ : վայրի էշ : clamare asini. զռալ & խանչել.

Asinus de homine stupido. Անխելք : անմիտ : հաշմ խելօք : տխմար : խակ մտօք : բիրտ : սոպռ : բութմտօք : խելահաս : անուս, անխրատ.

Asparagus. i. Ծնեբեկ : i. ab ortu rescissus, quia vix ortus rescinditur. զի դեռաբոյս ի ծնէ բեկանի.

Aspectabilis. Յայտնի : երևելի · տեսանելի : ի ցոյց, յաչս ամենեցուն : alias արժանի տեսանելոյ.

Aspecto. are. Տեսանել : ակնարկել : ակնածել : նայել : հայել : ի. v. aspicio.

Aspectus. ûs pro sensu. Տեսութի : զգայարանք տեսութե : տեսակ : տեսանելիք.

Aspectus. ûs. intuitus. Ակնարկութի : տեսութի : ակնածութի : նկատումն : հայեցումն : հայեցուած · ոյ : տես : ակն ունիմ տեսոյն քն : նշմարանք : նշմարումն.

Locus ad aspectum præclarus. Տեղի ախորժ տեսողաց · բարձր և հայեակ տեղի : ախորժահայեաց : բարձրադիտակ տեղի : ի տեղուջէ անտի է սիրուն և զուարթագին տեսութի : է գեղեցկագոյն տեսլն : ընդարձակ տեղի.

Primo aspectu. Իսկ և զոյգ ընդ տեսանելն : իբրև ետես զնա, առժամայն ծանեաւ թէ : միով և եթ ակնարկութե.

Sub abspectum cadere. Տեսանելի լինել : անկանել ընդ զգայութե աչաց · որ գայ ի զգայութի տեսութե.

Copias in aspectum venire. Զօրք գալ յանդիման միմեանց : ճակատել դէմ յանդիման միմեանց : բանակել ճակատ առ ճակատ : մատել ճակատ առ ճակատ.

Asper. ad gustum. Կծու : ժանդահամ : ժանդահաս : դառաճաշակ : vul. խամ : տըտիպ.

Spiritus asper. in gramm. Հագագ թաւ.

Aspera via. Ապառաժ, ապառաժոտ տեղի : առապար : դժուարագնաց : անհնարագնաց : խիստ և դժուարին ճանապարհ : խամրաժեռ, դարէփոս ճանապարհ.

Aspera hyems. Ցուրտ, ձմեռն խիստ, և սաստիկ յոյժ.

Homo asper. Սաստիկ : խիստ : ստամբակ : խստաբարոյ : սոպռ : բիրտ : խոշոր վարուք.

Verba aspera. Բանք խիստք : պաղ խօսք : խօսք խոշոր : խստաբանութի : բանք խորտակմանք · բանք դառունք : խստագոյնս խօսել : ոչ կարել խօսել ինչ խաղաղութե : կսկծումն բանից : խօսք ամուր.

Asperè. Խստապէս : խոշորապէս : վայրաբար : ուժգին : սաստկապէս : խստագոյն և կսկծագոյն բանիւք : խոշոր ձայնիւ : դառող բանիւք և վայրենացեալ հայեցմամբ.

Asperè tractare aliquem. Խիստ բանիւք անգոսնել զոք : մեծաբանել ի վր̄ նր̄ : խստագոյնս խօսել : խոշոր խոշոր խօսել · դառնութե վարել առ իւրսն.

Aspergillum. Ցանիչ : ջրացան.

Aspergo. ere. populum aquâ. Սրսկել զժողովուրդն ջրով, vel զջուր զժողովրդեամբն : ցանել զջուր օրհնութե ի ժողովը

ցօղուրդ : vel ցօղաղօղեալամբ : սրսկել զ. ի ջրոյ : ցօղել.

Aspergere sanguine. Ներկել արեամբ : ցանել յարեան. vel զարիւն ի վր նր, vel զնովաւ.

Aspergere cineres, sal &c. Օսղ, զմոխիր ցանել ի վր : զմոխիր արկանել զգլխով : աղացան առնել : աղտոտ վարել, agrum sale. քացախ և աղ վայթել ի վր խոցից. plagas sale & aceto.

Aspergo. inis. Սրսկեցումն : ցօղեցումն : ցան : ցանելի : ցանեցումն : սրսկումն.

Asperitas in gustu. Թթուութիւն : vel տղտաղութիւն : ժանդահամութիւն : դառն համ : դառնութիւն : անհասութիւն.

Asperitas viæ. Խստութիւն ճանապարհին : առապարք, ապառաժոտութիւն : դժուարութիւն : անհարթութիւն : դարեփոսութիւն.

Asperitas hominis. Խստութիւն : սաստկութիւն : ստամբակութիւն : խստաբարոյութիւն : խոշորութիւն : խժդժութիւն : վայրագութիւն : կոշտութիւն.

Asperitas verborum. Խստութիւն : խոշորութիւն բանից : կսկծումն բանից : դառնութիւն բանից. v. asper.

Asperitas vitæ. Խստութիւն վարուց և կենաց : խստակրութիւն : Ճգնութիւն : յոքնաջան ճգնութիւն.

Aspernabilis. Արհամարհելի : պարսաւելի : անարգելի : խոտան : խոտելի : քամահելի : նախատելի = նկուն : փծուն : ոչինչ = չնչին = համարելի առ ոչ ինչ : անարգանելի.

Aspernatio. Արհամարհումն : արհամարհանք = անարգանք : նախատինք. քամահումն : քամահանք : խոտումն = անարգանումն : անարգումն : համարեցումն առ ոչ ինչ.

Aspernor. ari. Արհամարհել : համարել առ ոչ ինչ = անարգել : քամահել : պարսաւել : խոտել : խոտան առնել : անշուք, անպատիւ առնել : անշքել : անդուշել : անտես առնել : դարձել : նշկահել = անտեսել : præt. անտեսեցի : v. contemno.

Aspero. are. irritare. Զայրացուցանել : դառնացուցանել = ածել, շարժել : գրգռել ի բարկութիւն : յարուցանել զբարկութիւն : գրգռել զպատմութիւն.

Asperare. inæqualem reddere. Խստացուցանել : առնել անհարթ, անհաւասար, խոշոր, անողորկ, անկոկ առնել.

Aspersio. Ցանումն : ցանեցումն : սրսկումն : սրսկեցումն : ցօղեցումն : ցայտումն արեան.

Aspersus. a. um. Ցանեալ : սրսկեալ : paries aspersus est sanguine. ցայտեցաւ յարեան որ զորմովն : ներկեալ արեամբն.

Aspersus aquâ. Սրսկեալ ջրով, vel ի ջրոյ : թացեալ, թաթախեալ ջրով : ջրաթաթախ.

Aspicio. ere. Տեսանել = նայիլ ի : հայիլ ի = զաչս արկանել, ածել, ի : աչք այ դիտելն զբարիս : անտողել առ : ակնել : ակն դնել : նշմարել : նկատել : զակնել.

Aspiratio. Շունչ օդոյն = առ vel առումն շնչոյն : շնչումն : շունչ : շնչութիւն : շնչառութիւն.

Aspiratio. Շնչառաբերութիւն որ լինի խիստ տալով զօդն, շշուկնչն.

Aspiro. are. de vento. Հողմն փչել : շնչել : հնչել : բախել.

Aspirare spiritum ducere. Շունչ առնուլ : զօդն քաշել, առնուլ : շնչել.

Aspirare ad aliquid. փափաքել ի, առ : ցանկալ : dat. ի խնդիր լինել : մեծափափաք ձանօք խնդրել : նախանձել ընդ, ջանալ : զհետ ձգտել առ : հետևել, զհետ երթալ, dat. ջանալ ի ստացումն.

Aspirare alicui favere. Օգնել նմա : օգնական լինել : v. adjuvo. այցելու լինել, այցաբար, օժանդակ, ձեռնտու : dat.

Aspis. idis. Իժ : gen. իժի : փոքրիկ օձն է թունալից յոյժ : խածանումն որ անբժշկելի.

Asportatio. Տանումն ի տեղւոջէ ի տեղ : բեռնակրութիւն : անդրաբերութիւն.

Asporto. are. Տանել : բերձեալ տանել : խաղացուցանել ի տեղւոջէ ի տեղ.

Assa. caro. Խորովեալ : խորոված միս : si supra carbones, ծխեալ.

Assecla. Սպասաւոր : ծառայ : պաշտօնեայ : ընտանի : aliàs. աշակերտ : համախոհ, միաբան = կուսակից : որ յարեալ է ի : որ կայ ի կողմ : gen. հետևօղ.

Assectatio. Յետադնացք : հետևողք : ծառայք : բազմութիւն ձիաւորաց, սպասաւորաց ; որք առ կան տն իւրեանց : Յ. մարդիկ զհետ երթայցեն նր.

Assectator. Հետևօղ : յետադնաց : որ երթայ զհետ : որ յարեալ է ի, կուսակից : որ կայ ի կողմ նր : հետամուտ.

Assector. ari. Հետևել տն իւրում = զհետ երթալ : առ կալ նմա.

Assensio. Հաւանութիւն : հաւանումն : յօժարութիւն : հաճեցումն ընդ = կամակցութիւն.

Assensor. is. Համահաւան : համախոհ : կամակից : միաբան : միաբանեալ ընդ :

համաշունչ : միախորհուրդ : կցորդ : հաղորդ.

Assensus. ûs. Հաւանութիւն : հաւանումն : յօժարութիւն սրտի : հաճեցումն : հաճութիւն.

Assentatio. Մարդահաճութիւն : մարդապաշտութիւն : երեսպաշտութիւն : հաճոյականութիւն : գովասանութիւն առ երեսս : զիջումն առ հաճոյս սրտի այլոց : համեղութիւն : հաճոյախօսութիւն : շողոքորթութիւն : ողոքումն : ողոքանք.

Assentator. Մարդահաճ : մարդահաճեան = երեսպաշտ : հաճոյախօս : շողոքորթօղ : ողոքիչ : թեթեւալի մարդ : որ հաճուկս, շնորհուկս խօսի.

Assentior. tiri. Հաւանիլ dat. հաւանել առնել : հաւան կալ : հաւանութիւն տալ : հաճել յօժարակամ ընդ : կամակից լինել : ախորժել : յօժարել ի.

Assentor. tari. adulari. Շնորհուկս, հաճուկս խօսել : ողոքել զերեսս : գովել առ երեսս : շողոքորթել : հաճել զունկն մեծատանց : հաճոյականս խօսել : հաճել զմիտս, զկամս այլոց.

Assequor. qui. Հասանել : dat. հասու լինել : զհետ հասանել նմա : ժամանել ի նա : vel նմա.

Assequi propositum. Կատարել զկամս իւր, զհաճոյս սրտի իւրոյ : հասանել ցանկութեան իւրում = առնել, հանել զբան ի գլուխ : հանդիպել ըստ խորհրդոյն իւրում : հասանել խնդրոյն : հասուցանել զբանն յաւարտ : լինել ինչ ըստ բղձից իւրոց.

Assequi honores. Ստանալ զմեծութիւնս : հասանել, հասու լինել մեծութեանց.

Conjecturâ assequi. Կարծեօք իմանալ : գուշակել · իմանալ զատոյն : կարծեօք հասանել ի միտ իրացն : ի միտ ճշմարտութեան հասանել : զիւկն գիտել : հասանել ի միտ և գտանել.

Asser. eris. Տախտակ : & pro canterio. Հեծան : հեծանաձգութիւն : contignatio ex asseribus compacta. տախտակակերտ : տախտակամած : տախտակաշէն.

Assero : ere. Ստորասել : ասել թէ : հաստատել իբրև զհաւաստի ինչ.

Asserere aliquem in libertatem. Ազատել, արձակել, հանել զոք ի գերութենէ : զերծանել, ապրեցուցանել զնա ի ձեռաց = գերելոց առնել զգերեդարձ : զերծուցանել, փրկանել.

Assertio. Ազատագրութիւն : ստորասացութիւն : առաջարկութիւն.

Assertor. libertatis. Ազատիչ : փրկիչ = ապրեցուցիչ : veritatis. Ջատագով ճշմարտութեան.

Asservio. ire. dat. Ծառայեցուցանել : ստորադրել, ենթադրել, ենթարկել, հպատակել, հնազանդեցուցանել, նուաճել ընդ ձեռամբ : գրաւել : dat. զանձն իւր գրաւել մոլութեանց : մատնել զինքն մոլութեանց = vel. ի մոլութիւն : յաղթահարել ի.

Asservo. are. Պահել : պահպանել : յարապահել : ունել առ ինքն : ի պահ ունել : in vase. ամանել : frumentum. համբարել զցորեան.

Assessio. Նիստ : կացումն : կացութիւն : յարաժամացումն : item. զրոյց : խօսակցութիւն : զրուցատրութիւն.

Assessor. Խորհրդատու : խրատատու.

Asseveranter. Ստուգութեամբ : համարձակապէս : ստուգապէս : հաւաստեաւ : ստուգելով.

Asseveratio. Ստորասացութիւն : համարձակութիւն : պարզ և յայտնի ստորասելն.

Assevero. are. Հաստատել : ստորասել համարձակապէս վստահաբար դատել.

Asseum. Տօթ տեղի = vul. քուռնի.

Assideo. ere. Մօտ նստել : առ կալ : dat.

Assiduè. Յաճախապէս : յաճախ յաճախ : հանապազորդապէս : անձանձիր : սակաւ սակաւ և յարաժամ : սրտադրութեամբ : մտադրաբար : յաճախակի.

Assiduitas. Հանապազորդութիւն : յաճախութիւն : յարաժամ պարապումն յաղօթս.

Assiduus. a. um. Յաճախ, յաճախեալ ի բան ինչ : հանապազորդ ի : անձանձիր պարապեալ յաղօթս : որ յաղօթս սակաւ կայ : յաճախակի կայ.

Assiduum esse in .... Յաճախել զաղօթս. յաճախել, յաճախ, յաճախեալ լինել յաղօթս : սակաւ = անձանձիր լինել, կալ յաղօթս : յարաժամ պարապել ի : հանապազորդ լինել ի.

Assignatio. Բաժանումն : բաշխումն, թէ այնքան ինչ լինիցի ում հասանի.

Assignatio apud judicem. Կոչ : կոչումն : բողոքումն առ դատաւոր.

Assignatio, temporis, loci. Ժամադրութիւն : ժամադիր տեղի : տեղադրութիւն : տեղադիր, ժամադրեալ տեղի : սահմանեալ, պայմանեալ տեղի, vel ժամանակ : պայման : պայմանադրութիւն ուր, կամ առ երբ.

Assignatio pensionis, Ռոճիկ կարգել յարքունուստ.

Assignatio . denotatio . Նշանակութիւն : ծանուցումն .

Assignatus . a . um . Կարգեցեալ, սահմանեցեալ, հաստատեալ ումեք .

Assigno . are . Օրէնս ինչ կարգել, հաստատել, սահմանել ումեք : սեփհականել : իրաւացուցանել ։ զատուցանել, զնա նմա .

Assignare . denotare . Նշանակել : ծանուցանել .

Assignare tempus, locum . Ժամադրել : տեղադրել : ժամ դնել ինչ, առ երբ : ժամանակել : սահմանել, կարգել զժամանակ : զտեղի : զժամ դնել նշ̄ օր մի : ժամադիր, տեղադիր լինել : ժամ դնել թէ յորում աւուր : պայման դնել : պայմանել զտեղի, զժամանակ .

Assignare pensionem : Ռոճիկ հաստատել նմա ի վ̄ր : կարգել նմա հաց, ռոճիկ օր ըստ օրէ, ամ ըստ ամէ յարքունուստ : տալ նմա զկերն այն յուտեստ .

Assignare vituti divinæ . Օրէնս ինչ առընծեռել, վերընծայել զօրութեան այ̄ ։ տուադրել : dat. վերաբերել առ : վերադրել այ̄ : մակադրել : dat. ածել ի վ̄ր այ̄ : հպեցուցանել յմծ .

Assilio . ire . Բռամբ դիմել, արձակիլ յառնել ի վ̄ր .

Assimilatio . Հաւասարութիւն : հանգիտութիւն : նմանութիւն : համեմատութիւն : բաղդատութիւն : չափակցութիւն : առընթերադրութիւն .

Assimilis . Նման : հանգէտ : համեմատ : չափակից : v. similis .

Assimilo . are . Նմանեցուցանել : հաւասարել : հաւասար առնել զնա այ̄ ։ v. comparare .

Assimulo . are . Կեղծել : կեղծաւորել .

Assimulatæ litteræ . Նենգագիր ։ խորթ գիր : գիր սուտ vul. մախիլայ : v. fingo .

Assis moneta . Դրամ : դանկ : փող : ըստակ : դահեկան .

Assistens . Առաջիկայ : ներկայ : պատրաստ : որ զատանն յանդիման ։ առկայ .

Assistentia præsentia . Առաջիկայութիւն : առկայութիւն : յանդիմանակացութիւն .

Assisto . ere . stare . Առկալ նմա : մօտ կալ : կալ առաջի, vel յանդիման նր̄ .

Assistere sacro . Պատանել պատարագ առաջիկայ ի մէջ պատարագին : լսել զպատարագ .

Assistere adjuvare . Օգնել : vide adjuvo : ægroto . դարմանել զհիւանդն : հոգածել զմնա : դարման տանել նր̄ ։ հիւանդին խնամ տանել : առ կալ հիւանդին ի սպասու : պահել զհիւանդն : տիրութիւն առնել .

Asso . are . Խորովել : suprà carbones . ծխել .

Associo . are . jungere . Ուղել : կցել : առկցել : միաւորել : յօդել : ընկցել : յարել, միաբանեցուցանել զմի ի միւսն : մօտ բերել : կապել : ադուցանել : v. jungo .

Associare sibi aliquem . Ընկերակցել զոք ինքեան : ընկերանալ ընդ նմա ։ վաճառոյ կցորդ լինել ընդ : առնել ընդ նմա առ ի ուստի, արծաթոյ հաղորդութիւն .

Associatus . Ընկեր : ընկերակից : ընկերացեալ : վաճառոյ, առ ի ուստի կցորդ : ընդ որում առ ի ուստի հաղորդութիւն ունիմ : որոց գանձարան է ի միասին : որք զքսակ հասարակաց ստանան .

Associatio . Ընկերութիւն : ընկերակցութիւն հաղորդութիւն արծաթոյ : կցորդութիւն առ ի ուստի .

Assolet . ut assolet . Որպ̄ էակ է սովորութիւն ։ ըստ սովորութեան .

Assono . are . Հնչել : ձայն, հնչումն տալ : ղօղանջել .

Assuefacio . ere . Կրթել, վարժել, փորձել զոք ի պահս : v. g. ընդելացուցանել զնա, զքերան նր̄ երգման : սովորեցուցանել զնա երդնուլ : սատացուցանել զսովորութիւն .

Assuefactus . Կրթեալ, վարժեալ, փորձեալ, հանապազորդեալ յերդմունս : սովորեալ : aeri . սովոր, ընդել օդոյն : ընդելացեալ : dat . non assuefactus . անընդել .

Assuerus . Ասուերոսէր : 2. Esd. 4.6. & Արշաւէր : gen. Արշաւէրայ Ասուերոսէն : Dan.9.1.

Assuesco . ere . Սովորել : ստանալ զսովորութիւն : ընդելանալ : dat. կրթել վարժել զինքն ի : հանապազորդել ի : ընդելացուցանել զքերան իւր երդման : սովորեցուցանել միտս իւր : assuesce . սովորեաց .

Assuetudo . Սովորութիւն . v. consuetudo.

Assuetus . v. assuefactus .

Assula . æ . fragmenta ligni . Տաշեղ : կտոր : հատոր : ջախջախմունք փայտի : saxorum . բեկտոր վիմի : հատոր վիմի ստանեալ, պրծեալ, թռեալ յակս նր̄ .

Assulto . are . Յառնել, դիմել, արձակիլ ի վ̄ր : ի վերա վազել : դրոհ տալ ի վ̄ր .

Assultus . ûs . Բռնութիւն : յարուցումն : սաստիկ բռնութբ արձակումն : դրոհ : դիմեցումն : assultum dare . սաստիկ բռնութբ դիմել, դրոհտալ, արձակիլ : repellere . յետ մղել, յետ դարձուցանել զթշնամի : յետ մղել : պինդ, դիմադարձ կալ-

մնալ,

մալ, ընդդիմանալ, դէմ կալ բռնու-թեան : ընդ վիզն ընդ դէմ : դդէմ ունել թշնամեաց : assultu expugnare. բռնութեամբ, բռնաբար, բռամբ յափշտակել, առնուլ

Assum. i. assa caro. Խորովեալ : խորո-ված : supra carbones. ծխեալ.

Assumo. ere. Առնուլ : ձեռն մխել, արկանել ի : առնուլ բարձել : հանել.

Assumptio. Համբառնումն վերափոխումն : յերկինս . վերացումն : բարձրացումն.

Assuo. ere. Կարել : կարկատել : կա-պերտ արկանել ի վր հանդերձի.

Assurgo. ere. alicui. Յոտն յառնել առաջի նր : յոտն կալ : կանգնել : վերկալ : կալ ի վր ոտից : կալ կանգուն, vel ի կանգուն.

Assurgere in altum. Աճեալ բարձրանալ ի մեծութիւն ծառոյն : գլուխ նր ելանել, հասանել մինչև ի.

Assyria. Ասորեստան : Ասորեստան-եայք : երկիր Ասորեստանեայց.

Assyrius. Ասորի : Ասորեստանեայք : Ասուր.

Ast. Բայց : այլ : իսկ.

Astaroth. Աստարովթ : որ էր գարշելի կուռն սիդոնացւոցն . է եւ անուն աս-տուածոյն.

Asteriscus. Նշի, նշան աստեղաձև.

Asthma. Շնչարգելութիւն : ցաւ է որ ար-գելանէ զառ ուստր շնչոյն.

Asthmaticus. Շնչարգել : vul. տենկնե-ցես.

Asto. are. v. adsto.

Astringens. remed. Պրկական դեղ : որ փորն պրկէ.

Astringo. ere. v. adstringo.

Astrolabium. vul. Աստուրլաբ . աստե-ղացոյց.

Astrologia. Աստեղաբաշխութիւն : բան յա-ղագս աստեղաց : աստեղագիտութիւն.

Astrologus. Աստեղաբան : որ ճառէ յաղագս աստեղաց : աստեղագէտ.

Astronomus. Աստեղաբաշխ . աստեղա-գէտ որ զաստեղս բաժանէ ի զանազան աստեղատունս.

Astronomia. աստեղաբաշխութիւն.

Astrum. i. Աստղ : gen. աստեղ : plur. աստեղք, & աստեղունք.

Astus. ûs. Խորագիտութիւն : հնարագոր-ծութիւն : խորամանկութիւն : նենգութիւն. նեն-գաւորութիւն : դաւ : դաւաճանութիւն : խար-դախութիւն.

Astutè. Նենգաւորապէս : հնարիւք : նեն-գութեամբ : հնարագիտաբար.

Astutia. Խորագիտութիւն : v. astus.

Astutus. Խորամանկ : խարդախ : նեն-գաւոր : խորագէտ : հնարագէտ : դաւա-ճան.

Asylum'. Ապաւէն : ապաւինութիւն : տուն ապաւինի . ապաստան : տուն ապաս-տանի : պատսպարան : վստահարան : ապա-հով տեղի : հովանի.

A T

AT. Բայց : այլ : իսկ.

Atavus. Պապուն հօր պապն.

Ater. Սև : սեաւ : թուխ : սևաթոյր : atrum oculi. Սևուց ական . v. niger.

Athenæ. arum. Աթէնս : Աթէնայ : Atheniensis. աթէնացի.

Atheos. atheus. Անաստուած : մարդ անհա-ւ որ ասէ թէ ած ոչ գոյ : atheismus. է չար աղանդն այնոցիկ որք հայհոյեն թէ ոչ գոյ ած.

Athlanticum. mare. Ովկիանոս : & յով-կիանոս ծով : մեծ ծովն : v. oceanus.

Athlas. Էր անուն աստեղաբաշխ : զորմէ առասպելաբանեցին թէ զերկնային գունտն պահեալ ունէր ի թիկունս իւր : նոյն անուամբ անուանի եւ մեծամեծ լեառն : եւ աշխարհագրութեան հարստագոյն գիրքն.

Athleta. æ. Ըմբիշ & ըմբիշ . մար-տիկ : քաջամարտիկ : շահատակ : նահա-տակ : ախոյեան : ըմբշամարտիկ . մարզիկ.

Atmosphæra. regio aeris inferior, ubi nu-bes, & vapores. Ստորագոյն մասն օդոյն : միգալից եւ գոլորշապատ.

Atomus. Անհատ : կէտն անբաժանե-լի : շամանդաղ : մանրամաղ փոշի որ խա-ղայ ի շողս արեւու : հիւթ է երկրի յօդս հեղեալ.

Atque. Եւ . եւս : եւ եւս.

Atqui. Իսկ : արդ : իսկարդ : բայց : այլ : սակայն.

Atra bilis. Սև մաղձ : սեաւմաղձ : մար-մնոյ հիւթ է յորմէ ծնանի տխրութիւն.

Atrabile affectus. Սևամաղձ : մելամաղձ : դառնամաղձեայ : տխուր մարդ : խոժո-ռեալ.

Atramentarium. Կաղամար : կաղմար : թանաքի ամանիկ : vul. կղամբար.

Atramentum. Թանաք : մուր : gen. մրոյ : սևակ : դեղ : մելան & մելան : եփե-ալ մելան.

Atrium. i. Սրահ : գաւիթ : պատշգամ : վստառ : որ առդրան է.

Atro-

Atrocitas. Անողորմութիւն : անգթու-թիւն : խստասրտութիւն . դժնէութիւն : խստա-բարոյութիւն : գազանաբարոյութիւն : դժն-դակութիւն . վայրենաբարոյութիւն : խժութիւն : խժդժութիւն : ժպրհութիւն : դաժանութիւն : atrocitas peccati. ծանրութիւն.

Atrociter. Անողորմաբար : դժնէութբ : դաժանաբար : խստայն : չարաչար.

Atrox. cis. Անողորմ : անգութ : խստա-սիրտ : քարասիրտ : խստաբարոյ : գազա-նաբարոյ : վայրենաբարոյ : դժնդակ : խուժ-դուժ . ժպիրհ : ամպարտ : արիւնարբ : դժնեայ : խժաբարոյ . ժանտաբարոյ : ամ-պարտի : ամեհի : խժական : անագորոյն : անարի բարբարոս : արիւնահեղ : անճոռնի :

Atrox peccatum. Ծանրագոյն , գարշելի, անհնարին , այլանդակ , զարհուրելի մեղքն : որ բողոքէ առ ած յերկինս.

Attactus. ûs. Շօշափ : շօշափումն : շօ-շափութիւն : ձեռաց մխումն : դպչումն . v. tactus.

Facere attactus impuros. Օձեռս ընդ-գարշս ածել : շօշափել զմարմին ; զամօթ-տեղիս : զձեռն տալ , հասուցանել , մեր-ձեցուցանել , ձգել , մխել , ի մարմին : լքել : չարչարել զմարմին : եռացուցանել զցան-կութիւն : ձեռօք մերձենալ ի մարմին ; յան-դամս.

Attamen. բայց : սակայն.

Attemperate. Ի դէպ ժամանակի : ի դէ-պում ժամու : չափով : ըստ չափոյ : համե-մատաբար : մեղմաբար : մեղմով.

Attempero. are. Բարեկարգել : բարւ-ոք կարգաւորել , տրամադրել զամ ինչ կշռով և չափով : համեմատել : չափակ-ցել : բարեխառնել . մեղմել : բարի կարգ դնել.

Attendo. ere. Միտ , ունկն դնել բա-նից : մտադիր , ունկնդիր : ուշադիր լի-նել : խելքն , զմիտս ամփոփել , ժողովել առ ի լսել : մտադրութբ ունկնդիր կալ : ուշ-դնել.

Attentè. Մտադրաբար : մտադրութբ : ուշադրաբար : զգուշայն : ուշ եդեալ.

Attentio. Մտադրութիւն . ունկնդրու-թիւն : ուշադրութիւն : ժողովումն , ամփոփումն մտաց : զգուշութիւն.

Attento. are. experiri. փորձել : փորձ առնել : փորձ առնուլ : gen. առնել զհան-դես : զբուռն արկանել , ձեռն մխել ի գործ : vel գործել.

Attentare, invadere aliquem. Դիմել , յառնել , արձակել ի վր նր.

Attentare vitam alicuius. Խնդրել զոք ի մահ : նիւթել զմահն նր : հնարել , խնդ-րել զկորուստ նր . ի խնդիր լինել կորու-սանել զնա : հնարիւք խնդրել ի մահ : jura alicuius. ի վր իրաւանց ընկերին ելանել.

Attentus. a. um. Մտադիր : ունկն-դիր : ուշադիր : զգոյշ : զգուշացեալ : մտադ-րութբ ունկնդիր . բերանաբաց : ապշա-բաց : ափ ի բերան.

Attenuatè. stilo humili. Ցած և խոնարհ ոճիւ.

Attenuatio. Բարակացումն : նուաղումն : de corpore. լղարութիւն : տկարութիւն : վա-տութիւն : տկարացումն : անզօրութիւն , թու-լութիւն : թուլացումն : լղարացումն , նուա-ճումն : ճնշումն մարմնոյ.

Attenuatus. corpore. Լղեալ մարմնով : տկարացեալ : լղարացեալ : նիհար : հիւծե-ալ : ծիւրեալ մարմնով : որոյ մարմին ճնշե-ալ : մաշեալ , նուաճեալ : թուլացեալ : զօ-րաթափ , նուաղեալ : խօթացեալ : ծիւրե-ալ ախտիւ : de stilo. ոճ ցած , խոնարհ.

Attenuo. are. Բարակացուցանել : նուա-ղեցուցանել : զմարմինն նուաճել , ճնշել , մաշել , տկարացուցանել : լղարացուցանել : խօթացուցանել : ծիւրել : վշտագնել զմար-մին խստակեցութբ : պատերազմել կրից : մահացուցանել զախտս : ցամաքեցուցանել զգիջութիւն : թառամել զմարմին . զանձն ճգնել խստակրօն ճգնութբ : ճնշել զմար-մին , վատել.

Attero. ere. փշրել : մանրել : ջախջա-խել : խորտակել : կործանել : բեկանել . խզել : ջարդել : մանր խորտակել : հոսել : կոխել : կոխան առնել : տրորել : շփել : շփշփել.

Atterere vestes & alia. Մաշել : ծախել հնացուցանել : արատել զձորձս : ապա-կանել.

Attestatio. Վկայութիւն : ստորասութիւն : si scripto. վկայական թուղթ : վկայագիր : գիր վկայութեան.

Attestor. ari. Վկայել ճշմարտութեան . vel վն : վկայութիւն առնել : վկայ լինել : ստորասել : հաստատեցուցանել : հաս-տատել.

Attestari, testem invocare. Օած վկայ կոչել : առնուլ զոք վկայ : այ անուն դնել ի վր.

Attexo. Կցել : առկցել . v. adtexo.

Attineo ere ad. Գոլ , լինել իմ : vel քո : vel նր : պատկանել ինձ : vel առ իս : պատշաճել : non attinet ad vos scire. ոչ է ձեր գիտել.

Ati illum attinet. աղնկ է նմա : առբերի առ նա.

Attinere morari aliquem. ոլանել, պահել զոք առ ինքն : արգելել, խափանել զնա յերթալոյ : vel զի մի երթեցէ : խոչընդոտ լինիլ նմա : յաւէտուցանել, կացուցանել զնա : թոյլ ոչ տալ նմա : inf.

Attingo. ere. ամբռնանալ ի. զձեռն հգել ի. մերձենալ ի : հասուցանել, հասանել ի : ձեռամբ մերձենալ ի.

Attingere. assequi. հասանիլ : հասու լինիլ : ձեռնահաս լինել ի : vel dat. առաջնալ.

Hoc ad rem non attingit. աղյն ոչ առաջնանի առ բանն : անառեղի բան է : արտաքոյ բանին : արտաքոյ քան զբան.

Ne primoribus quidem labiis attigit. եւ ոչ ծայրիւ մատանն էառ զձաշակ ածաբանութեան.

Attingere aliquem. հասանիլ, հասու լինել ի նա : զինեա հասանիլ նմա : յամանել ի.

Attollo. ere. ամբարձանել : բարձրացուցանել : կանգնել : կանգնեցուցանել : ամբառնալ & համբառնալ : վերացնել : յառուցանել.

Attollere oculos. հայիլ ի վեր : ամբառնալ զաչս : præt. ամբարձի : զաչս վերացնել յերկինս : mentem ad Deum. զհոգս ի վեր կոյս ունել, վերացուցանել առ ած : սիրտ, միտք սլացեալ վերանալ առ ած : vocem. բարձրացուցանել զձայնն : զաղաղակս բառնալ : աղաղակել : խօսիլ բարձր ձայնիւ, ի բարձր ձայն, ի ձայն մեծ.

Attondeo. ere. խուզել զհերս : կտրել զգլուխ. v. tondeo.

Attonitè. ապշմանապաբար : զարմացմամբ : մեծ զարմանալեօք : ապշութեբ.

Attonitus. a. um. ապշեալ : հիացեալ : ապշեալ : ապուշ : ապի ի բերան : բերանաբաց.

Attonitum esse. ապշմանալ ի վր : vel ընդ : հիանալ : զարմանալի թուիլ ինձ : զարմանք կալնուլ զինս : սքանչանալ : ապուշ, ապշեալ ճալ : ապշիլ : զարմանալ զարմացութեան : vel զարմացմամբ մեծ յոյժ : յիմանալ : ապի ի բերան ճալ : միտք ապուշ դառնալ.

Attractio. քաշութեան : առքաշութեան : ձգեցութեան առ.

Attractivus. քաշողական : որ ունի զօրութեբ քաշելոյ, ձգելոյ առ ինքն.

Attraho. քաշել, ձգել առ ինքն : vel յեա ետ : in morali. յօժարեցուցանել : հաւանցնել : յանկուցանել յինքն, առ ինքն : ելուզանել.

Attrectatio. շօշափ : շօշափութեան : մերձենութեան առ.

Attrecto. are. շօշափել : ձեռն տալ ի վր : մերձենալ ի : ձեռն տալ ի : հասուցանել զձեռն ի : խաղխաղիլ : առձեռնել.

Attrectare sacra. օինքն նեղմուծանել ի : նեղխառնել զինքն ի : ձեռն տալ ի : մերձենալ յիրս սբաղանաս.

Attribuo. ere. աշխատիլ : առատրել : առընձեռել : առատրել հօր այլ պղծութիւն կարողութեբ : վերաբերել առ : վերադրել : dat. հպեցուցանել յոմն : յառակացուցանել, մակադրել այլ : հեղգութեբ պատճառս ածել ի վր ինչ, hoc attribuere negligentiæ meæ. յաղթութեբ անդրահեղուլ յարդոյ : համարել, յառակացուցանել զինա նմա.

Attributio. Յառակացութեան : առատրութեբ : վերաբերութեբ, առբերութեբ, առ.

Attributum divinum. աշխատանք : անհատութեբ : յառակութեբ = մակադիրք : առորոգելիք ածականք : յառուկ մակադիր այլ.

Attritio dolor. օղջութեան : ցաւ, փշրմանութեբ, մղոյ ապաշաւութեան, բեկութեան սրտի թելի և անկատար : զղջահարութեբ.

Attritus. a. օղջացեալ, ցաւեալ, փշրմանեալ, զղջահարեալ : ապաշաւեալ, թելի, և անկատար զղջմամբ, զի հայի մանաւանդապէս ի պատիժն և ի դժոխս : և ահիւ շարժի առաւել քան սիրովն այլ.

Attritus. ûs. ընդ հարութեան : բախութեան & բաղխութեան : ուժգին հանդիպութեան ամպոյ արձակէ զշանթն : attritus nubium fulmen excutit.

A V

AVania. օրպիտութեբ : զրպարտանք : թշնամանք : հարստահարութեբ : բռնութեամբ գրաւումն : դրամապահանջութեբ անիրաւ : vul. շլթախ : fi fit verbis զրպարտութեբ : զրպարտութեբ բանիւ.

Avanias facere. բռնութեբ, անիրաւութեբ առնել ումեք : զրպարտել զնա : զբաղումս դնել, յօդել ի վր նր և յաւիշտակել տանել զինչս նր : կեղել, կեղեքել զնեաս նր ի խնամս գործս : կեղեքմամբ զրկել զոք : խուզել զոք : դրամ պահանջել ինամեն անիրաւապէս.

Avarè. ագահութեբ : ագահելով : vide infra.

Ava-

Avaritia . Ագահութիւն : ընչասիրութիւն : արծաթապաշտութիւն : ժլատութիւն = փողասիրութիւն : զօշաքաղութիւն : անյագ ագահութիւն : ցանկութիւն ընչից : ճղղութիւն : est amor inordinatus bonorum temporalium . է սէրն անկարգ ժամանակաւոր ընչից .

Avarus . Ագահ : ընչասէր = արծաթասէր : փողասէր : արծաթապաշտ : ռխշտ : ժլատ = զօշաքաղ : գանձասէր : ցանկացօղ ընչից : ճիշդ = որ ոչ յագի ընչիւք : որոյ ձեռն ձգեալ է առ յառ , և առ ի տալն կարկամեալ և անյօժար : որ ձեռն կծկէ յեղբօրէ կարօտելոյ : ձեռնափակ : անողորմ ի դէմս աղքատաց : յինչս աշխարհիս միշտ վարանեալ : որոյ փողն իւր ածն է : որ յարծաթ ագահի : ſpongia aquam non emittit niſi comprimatur ſic avarus nil dat niſi coactus . սպունգն ոչ արտաղեղու ջուրն առանց քամելոյ : և ագահ ոչ Թողու ինչ առանց բռնաբարելոյ : pluvia quantò copioſior decidit in arenam , tantò magis illam indurat . ſic avarus quò fit ditior , eo durior . որքան յաճախ իջանէն անձրևք ի վը աւազու , այնքան առաւել պնդէն զնա : նոյնպէս ագահ որքան առաւել փարթամանայ , այնքան առաւել խստասիրտ է .

Auceps . cupis . Հաւորս : Թռչնորս .

Auctarium . Յաւելորդ : աւելուած : որ ինչ տուի առաւել քան զարդար չափն.

Auctio . nis . gall. encan . Հարաժ : մազաթ : auctionem facere . դնել զհարաժ , մազաթձգել .

Auctor . is . Դտիչ gen. արարչապետ : արարչագործ = գիւտարար : նախորդ : malorum . առաջնորդ չարեաց : legis . օրէնսդիր & օրէնսադիր : libri . շարադրող : գրքագրիչ : հեղինակ .

Auctor tibi ſum ut . Յորդորեմ , ածեմ , շարժեմ զքեզ առ : եԹէ ինձ հաւատաս , զայս արասցես .

Auctor , ſponſor . Երաշխ : երաշխաւոր : յանձնառու :

Auctoramentum . Վարձականութիւն , պայմանադրութիւն , յանձնառութիւն առնել զինչ որոյ յաղագս առեր զվարձն .

Auctoratus . Որ է կալեալ ի վարձու : որ վարձն առեալ յանձն էառ զիր ինչ առնել .

Auctoritas . tis . Իշխանութիւն : համարձակութիւն : կարողութիւն : զօրութիւն . magnæ auctoritatis apud regem . համարձակ է առաջի Թագաւորին : մեծհամարձակութիւն , ազատ մատչումն ունի առ Թագաւորն : vir magnæ auctoritatis . այր մեծ : որ է ի պատուի առաջի մարդկան : մեծանձամբաւ : ազնուական : պատուական : մեծարոյ :

Auctoritate propriâ . Յանձնէ իւրմէ , յատուկ իշխանութեք իւրով = առանց այլոյ ուրուք հրամանի : յիւրմէ զայս արար .

Auctoritas . teſtimonium . Վկայութիւն : բան որ առբերի ի մարդարէից : v. g.

Auctoro . are . Երդմամբ , կամ վարձու պարտական առնել զոք : վարձ տալով նմա պարտաւորել զնա զայս առնել .

Auctus . a . um . Աճեցեալ : աւելացեալ : մեծացեալ : յաւելեալ : շատացեալ : բազմացեալ : auctus opibus . փարԹամացեալ : v. dives . auctus filio . որում յաւելաւ , ծնաւ մի որդի .

Auctus . ûs . Աճելութիւն : յաւելումն : v. augmentum .

Aucupium . Հաւորսութիւն : Թռչնորսութիւն .

Aucupor . ari . Հաւս որսալ : Ելանել յորս հաւուց .

Audacia . Համարձակութիւն : վստահութիւն : մեծահոգութիւն : անվախութիւն : անվեհերութիւն : աներկիւղութիւն : անսասանութիւն : արիահոգութիւն : սրտաւորութիւն .

Audacia . pro impudentia . Յանդգնութիւն : անզգամութիւն : լրբութիւն : յանդուգն համարձակութիւն : ժպիրհութիւն : անպատկառութիւն : անամօԹութիւն : անամաչութիւն .

Audacter . intrepidè . Համարձակապէս : վստահաբար : անվախ : առանց սրտի և համարձակ լեզուաւ : v. audax .

Audacter impudenter . Յանդգնաբար : անզգամաբար : անամօԹաբար : լրբաբար : v. audax .

Audax . intrepidus . Համարձակ : քաջասիրտ : վստահ : վստահացեալ : մեծահոգի : անվախ : աներկիւղ : անսասան : անվեհեր : արիահոգ : անկասկած ի վտանգից : անձնամատն : անձնանախատ ի մահ : արձանացեալ ի սրտի իւրում : անահ .

Audax . impudens . Լիրբ : անզգամ : յանդուգն : աներես : անամօԹ : անամաչ : անպատկառ = ժպիրհ : լրբենի երեսօք = որ առնէ զդէմս իւր երբև զվէմ : որ ունի ճակատ պղնձի .

Audax facinus . Քաջութիւն : յանդուգն քաջութիւն : զօրութիւն սաստիկ = քաջալերանք : նահատակութիւն : գործ քաջութեան և արութեան .

Audens . tis . generoſus . Քաջասիրտ որ աներկիւղ անի մէջ երԹայ : v. audax .

Audenter . Համարձակապէս : vide audacter .

Audentia. Համարձակութիւն: v. audacia.

Audeo. ere. in bonum. Համարձակութիւն, վստահութիւն ունել: համարձակիլ, վստահանալ: եշխանել: սիրտ ունել: յանդգնիլ: առնուլ զինչուճս և զհամարձակութիւն: in malum. անզգամիլ: ունել զանզգամութիւն: անեղնամանալ: լրբանալ: ահաբեկիլ: ժպրհիլ.

Audiens. tis. Լսօղ: ունկնդիր.

Audientia. Ունկնդրութիւն: լուռթիւն: լուակացութիւն, առ ի լսել.

Facere audientiam. Լռեցուցանել զառաջիկայ ժողովուրդն, զի մատուցիւ լուիցեն: առնել զնոսա ունկնդիր, զարթուցանել զնոսա ունկնդրութեբ լսել.

Audientia. apud principes. Ժողովն, նեղբած-ութիւն հրեշտակին առ թագաւորն.

Habere audientiam. Ժամանել, նեղբած-իլ գալ առ թագաւորն = ի տեսութիւն նր.

Dare audientiam. Լիցել զհրեշտակն: անսալ, ունկն դնել, լսելիս տալ խնդրբ ուսուցչ նր.

Audio. ire. Լսել: præt. լուայ: audi. լուր: audite. լուարուք: ունկն դնել: անսալ: dat. ունկնդիր լինել: զգուշն ման առուցանել, խոնարհեցուցանել աղօթից: լսելի լինել Աստուծոյ.

Audire. accipere. Լսել: audivi quod. եմ լուեալ ե Թէ: լու լինել ինձ Թէ: տեղեկացնալ մեզ: հասեալ հնչել հուչակիլ ելանել Թէ: խնամալ Թէ: ազդ եղև ինձ: գուժեցեալ ե ինձ լուր Թէ: գոյժ եառուն ինձ = ծանուցին, դիկուցին ինձ Թէ: զգացուցին ինձ Թէ = vel մեզ.

Audire, consulere aliquem. Ընկալնուլ զխորհուրդ ե նմանէ = խնդրել, հարցանել զխորհուրդ ե. ունկն դնել խրատուց նր: ունկնդիր լինել, հաւանիլ խրատուց.

Audire benè. habere bonum nomen. Հնձահամբաւ մարդ է: դեղահուչակ: բարեհամբաւ: բարի անուն մարդ: յայ յոմն եղև անուն նր: բարի համբաւ ելայ նէ զնոսանէ: հաւարեալ է մարդկան երբեմն ոչբ: համբաւի, ունին զնա երբեմն զ.

Audire malè. malum nomen habere. Վատահամբաւիլ = վատահամբաւ, խայ յատառակեալ, վատ անուն մարդ է: բարձեալ է բարի համբաւ ե նմանէ: նշաւակ ինեալ: կորոյս զբարի անուն: ատացաւ զչար համբաւ: կորնաւ անուն նր: անուանն պակասութիւն եղև: խայտառակեցաւ: չար համբաւ ելանէ զնոսանէ.

Auditio. Լուր: gen. լսոյ: լսելիս: gen. լսելոյ = հաւատաբ ե լսելոյ ենս: լսողութիւն: լսակ.

Aliquid auditione accipere. Օբան ինչ գիտել ե լսելոյ: զի այնպէս լուեալ ե մեբ.

Auditio, nuntium. Համբաւ: գուժ & գոյժ: լուր = gen. լսոյ: աւետաբեր vul. աւազոյ: malum nuntium. գուժ, լուր սգոյ: բօթ: բօթ մահուանն ասբայն.

De illa re nullam auditionem accepi. ոչ ե նմ լուեալ ինչ զնոսանէ: vel մեզ.

Auditor. Լսօղ: ունկնդիր: ժողովուրդ.

Auditor platonis. Պղատոնի աշակերտ.

Auditorium. Լսարան: համալսարան: ժողովեաղ: pro auditoribus. լսօղբ: ունկնդիրբ: ժողովուրդ.

Auditus. ûs ſenſus. Լսելիբ: gen. եաց: լսակ: լսարան ունկնդրոյ: լուր ականջաց: & pro actione. լուր: լսելիս: լսողութիւն.

Auditus ſolers. Աղագոյն լսէ: սրտի լուր է.

Auditus difficilis. Դժար, ծանուցս լսէ. ծանրալուր է: ſurdis auditum dare. խլից լսել տալ: բանալ զլսելիս նոցա.

Ave. Ողջոյն քեզ: ave dicere. ողջոյն տալ ուսանք: ողջունել զնաս: բարեւել զնա: բարեւասանել: բարեւ տալ: ողջագուրկել: ողջոյն մատուցանել: գալ յողջոյն արբայն: v. ſalus.

Aveho. ere. Բառնալ: տանիլ: բարձեալ տանիլ, խաղացուցանել ի տեղւոջէ ի տեղ.

Avellana. æ. Հնձուխ: arbor. հնձխենի: հնձխի ծառ: հիսատուղ = հիսատղի ծառ.

Avello. ere. Յերկրէն խլել արմատ քն: արմատախլել: հանել: հանել ի բաց: c manibus. յատկատակիլ = ի ձեռաց խլել, հանել, թափել, թօթափել, հոսղել: barbam, dentes. զատամունս խլել, հանել, քաշել, հոսղել ի բաց ի բերանոյ: զհեբս և զմօրուս փետռաել, ծղել, խլել: veſtes. զհանդերձս հոսղել ի նմանէ.

Avellere aliquem ab alio. ի բաց մեղ ձել, որշել, զատուցանել, զմին ի միւսոյ. v. ſeparo.

Avena. æ. Հաճառ: turc. խուրձ.

Avena. tibia. Շուռու: որոյ ձայնն սուր է և բարակ: եղեգնափող.

Aveo. ere. Ցանկանալ: ցանկանալ: փափագիլ v. deſidero.

Avernalis. Ողժոխային: դժոխական: անդնդային: սանդարամետական.

Avernus. Ողժոխ: & դժոխք = տարտարոս: անդունդք դժոխոց = դնհինն: ի: հնոց,

հնոց, հուր անշէջ : սանդարամետ : վիհ դժոխոց.

Averrunco. are. amovere malum aliquod à. Օգնէր ինչ ի բաց դարձուցանել ի : ab. Եւ չաստուածն որումն համարէին հռոմայեցիք, թէ զչարիսն ի բաց առնէր ի մարդկանէ կոչէին նմա averruncus.

Aversabilis. Զզուելի : ատելի : զզուելի : պիղծ : v. abominabilis.

Aversatio, aversio. Զզուելութիւն : զզուռութիւն : չարակամութիւն : խէթ : հակառակութիւն : գարշումն : ատելութիւն սրտի : ոխ : ոխութիւն : ոխակալութիւն : գարշութիւն : քէն : gen. քինու : մախանք : մաղձն : խեռ : ոխանք.

Aversor. ari. odisse. Զզուել զոք : գարշեցուցանել զ. գարշել ի նմանէ : ատել ոխս ունել : ոխացեալ կալ ընդ նմա : ոխ պահել միմեանց : զխէթ ունել զնմանէ : Թշնամութբ լինել ընդ : ատելական լինել ի : abl. համարել զինչ ի գարշանս : զզուել ի.

Aversor. ari. Օրէնս ի բաց դարձուցանել ի նմանէ : անտես առնել : զթիկունս դարձուցանել ի : abl. անարգել : ի բաց փախչել, հրաժարել ի. abl.

Aversus. a. um. qui terga vertit. Որ զերեսս, զթիկունս դարձուցանէ : aversum vulnerari. ի յետս վիրաւորել : յետոյ, յետևանց : ի թիկանց : յետ կոյս : յետուստ կուսէ : aversa charta. Թղթոյն հետևն : յետ կոյս : միւս երեսն.

Aversus à. Հակառակ : հակակոյ : օտար, օտարացեալ, հեռի, ի ab.

Averso animo esse ab. Զխէթ ինչ ունել զնմանէ : v. alienus.

Averto. ere. aliquem à. Շրջել զոք, զմիտս, զսիրտ նր. յաղօթելոյ : խոտորեցուցանել զնա ի : ab. խոտորեցուցանել զսիրտ նր յաղօթից : vel յաղօթել : ի բաց մերժել զխորհուրդս մեր յայ : կասեցուցանել զոք չհաւատալ : հրապուրել, խափանել զնա ի : abl. խոտորել զոք ի շաւղաց = յետս ընկրկել զոք : խուսափել զնա ի : abl. ի բաց քարշել, առնել, հեռացուցանել, դարձուցանել, արգելել զոք ի : abl. ապաստամբութիւն ուսուցանել նմա յայ.

Avertere oculos. Զաչս, զերեսս ի բաց դարձուցանել ի : abl. անտես առնել.

Avertere malum. à. Օգնեան ի բաց առնել, դարձուցանել զխիղճ : հեռի առնել : ապրեցուցանել զմեզ ի. abl. à se. խոյս տալ, խոտորել, խուսել, խուսափել, ապարել, խոտրել ի : ablat.

Avertere à via. Խոտորել, խոտորեցուցանել : շրջել, Թիւրել, մոլորեցուցանել զոք ի ճանապարհէ : դարձուցանել զոք ի.

Avertere flumen à. Շրջել, դարձուցանել զգետն ընդ այլ.

Deus avertat. Քաւ մի արասցէ : քաւ և մի լիցի.

Avertere pecuniam in alios usus. Զարծաթն դարձուցանել յայլ ծախս : յայլ պէտս.

Aufero. erre. Ի բաց բառնալ. բառնալ առնուլ : imp. բարձ, բարձէք զչար ի միջոյ ձերմէ : ի բաց հատանել, հանել, կորել : հեռի առնել : ի : abl. ի բաց առնուլ յինէն : մերկացուցանել : յափշտակել առնուլ : կողոպտել : խլել, կորզել. auferri : բառնիլ.

Auferre somnum. Կտրել, խափանել, ի բաց առնել, հատանել զքուն յաչաց : ի բաց բառնալ, մերժել զքուն.

Furto ablatum. Գողացեալ & գողօն. գողունի : գաղտագողօնք.

Aufugio. ere. փախչել : v. fugio.

Augeo. ere. Յաւելուլ : յաւելացուցանել : աճեցուցանել : շատացուցանել : բազմացուցանել. dolores augere. յաւելուլ ի ցաւս : սաստկացուցանել զցաւն : peccatum. ծանրացուցանել զմեղսն : v. adaugeo.

Augesco. ere. Աւելանալ, շատանալ, բազմանալ : աճել.

Augmentum. Աճումն : աճեցումն : աճելութիւն : բազմացումն : շատացումն : աւելումն : առաւելութիւն : առատութիւն. սաստկացումն.

Augur. Հաւահարց : հաւահարցուկ : հմայ : դիւթ : վհուկ : v. divinus.

Auguratio, augurium. Հաւահարցութիւն : դիւթութիւն : վհկութիւն. գուշակութիւն : նշանք : նշանակութիւն : կանխագուշակութիւն.

Auguro. & auguror. are, ari. Հաւահարցանել : ի ձայնէ և ի Թռչմանէ հաւուց նախագուշակել թէ զինչ լինելոց է.

Augurari conjecturâ. Կարծեօք գուշակել նախագիտել : կարծեօք դատել : ենթադրել : նախագիտել : առաջագոյն իմանալ.

Augustè. Մեծվայելչութբ, և հանդիսանաւ : երևելի և չքեղ փառօք : հանդիսաւորն : հանդիսաւորէն : շքեղապէս.

Augustus. a. um. sacer. Սբ : սրբազան : պատուական : գերապատիւ : սոսկալի : alias, վայելուչ : հանդիսաւոր : մեծահանդէս : երևելի և չքեղ փառօք : վեհափառ.

Auguſtus . Cæſar . Օգոստոս կայսր ։ & in act. apoſt. 25. քաղ արքայից .

Auguſtus menſis . Օգոստոս ամիս : ante ſextilis dictus quia ſextus menſis anni ; in honorem Octavii Cæſaris Auguſtus appellatus . Ձօնեալ նախ վեցերորդ, զի վեցերորդ էր ամիս տարւոյն ։ ստացաւ օգոստոս ի փառս, և յանուանէ օգոստոս կայսերն .

Avia . Մամ : ու : հանի : gen. ւոյ ։ հանիկ : հօրումօր մայր .

Aviarium . Հաւնոց : Թռչնոց : Թռչնատուն : հաւատուն .

Avicula . Հաւիկ ։ փոքրիկ թռչուն .

Avide, in cibis . Ագահ : ագահութբ : անյագ . v. guloſus .

Avidè cum ardore . Ջերմեռանդաբար : եռափափաք սրտիւ : ըղձատոչոր սիրով ։ մեծափափաքանօք .

Aviditas . gula . Ագահութիւն : շոշայութիւն : որկորամոլութիւն . v. gula .

Aviditas . ardor . Ջերմեռանդութիւն : սիրտ եռափափաք : սէր ըղձատոչոր : եռացումն սրտի .

Avidus . guloſus . Ագահ : շոշայս : անյագ : որկորամոլ : որ զինչ հեղու ի մի կերակրոց : որովայնամոլ : որովայնապաշտ : կոկորդամոլ : շատակեր : պորտաբոյծ : v. abdomen.

Avidus divitiarum . Ագահ : արծաթապաշտ : v. avarus . avidus gloriæ . փառասէր ։ փառամոլ : v. ambitioſus . avidus doctrinæ . ուսումնասէր : անյագ յուսանել .

Avis . Հաւ : ու : Թռչուն : Թեւաւոր : avis rapax . հաւ որսական : գիշակեր : որսոր : avis cantans . հաւ եղանակող : քաղցրաձայն .

Avius . a . um . Թխուրահոծ : գողուղի : անկոխ : անծանօթ : անհնարաւորութեան ճանապարհ .

Aula . vul. Դեւան խանայ .

Aula regis . Դուռն, դրունք արքունի : տուն արքունի : տուն, ապարանք թագաւորին .

Aulæum . Վարագուրակալք ; vul. խալիչէ .

Aulicus . Ծառայ թագաւորին : արքունի սպասաւորք : որ առկայ մերձ թագաւորին ի սպասու : պատուաւորք Արքային : որ բազում համարձակութիւն ունի առ արքայ .

Avocamentum . Օրօսանք : հրճուանք : հանդարտութիւն . զուարթութիւն : պարապութիւն : Թուլացումն ինչ ի վաստակոց : հանգստութիւն : դուլ : v. relaxatio .

Avocatio . ut avocamentum . Անկանելի մի հանգչել և դուլ, դադարել ի վաստակոց .

Avocare aliquem â . Շրջել, խոտորեցուցանել զոք, զմիտս նր յաղօթելոյ : ի բաց մերժել զնա, խափանել զնա ի : abl. v. averto .

Avolo . are . Թռչել : Թռուցեալ գնալ ծաւ ի ձեռանէ ։ պրծեալ, զերծեալ փախչել : զինչ ճողոպրել ի ձեռաց : արձակել ի ձեռանէ .

Aura . æ . Օդ մեղմ : gen. մեղմոյ : հողմ քաղցրիկ : քաղցրաշունչ օդն .

Aura . aer . Օդ : օյ : v. aer .

Auratura . æ . Ոսկեզօրութիւն : ոսկեօծութիւն .

Auratus . a. um . Ոսկեալ : օծեալ ոսկւով : ոսկեզօր : ոսկեզրած : ոսկեօծ : ոսկեզօծ .

Aureus . Ոսկեղէն : ոսկի & ոսկէ անման : item ոսկեգոյն : v. aurum .

Aureus . moneta . Մէն ոսկի : աշէրաֆի .

Aurichalcum . Ոսկեպղինձ : արոյր : ոսկեգոյն : պղինձ փայլուն : in apoc. պղինձ ծխեալ : vul. ճղճղայ : զարզարաղ .

Auricula . Ունկն : ականջ : v. auris .

Auricularis confeſſio . Ականջային, ծածուկ, առանձնական խոստովանութիւն ։ որ լինի առ ունկն : v. auris .

Auricularis teſtis . Ականջալուր & ականջալուր վկայ : annulus auricularis . գինդ : դօշապահանք .

Aurifer . Ոսկեբեր : ոսկեհան .

Aurifex . Ոսկերիչ ։ ոսկեգործ ; ոսկէձոյլ .

Aurifodina . Ոսկեհան : ոսկեքան : ոսկեկայ : ոսկեփորանոց երկիր : ուր ոսկի հատանի .

Auriga . æ . Կառավար : սայլավար ։ սայլորդ .

Aurigo . are . Վարել զկառն .

Auripigmentum . Օրպիմենտ : զառնիխ : զառնեխ : զառիկ դեղնագոյն : յոսկեհանս և յարծաթահանս ծնանի .

Auris . Ականջ : ունկն : gen. կան : լսելիք : auris pars inferior . բլթակ ունկան որ է ականջի ներքի ծայրն .

Dicere ad aures . Ասել, խօսել յունկն, առունկն : յունկանէ ։ գաղտ յականջս .

Auribus arripere . Ունել, առնուլ, կալնուլ զոք յունկանէ, vel զունկանէ .

Obturare aures . Զականջս խցել, խնուլ ծանրացուցանել առ ինչ լսելոյ : խլացուցանել .

նել , փակել զականջս , շլանել զխրատս : ականջօք ծանրունս լինել = խստացուցանել զունկն զի մի լուիցէ .

Aures tinnire. Ականջք հնչել : Թնդալ : vul. տռռալ .

Obtundere aures alicujus. Ականջս տառ_նել զոք : գլուխ ցաւեցուցանել : ձանձրա_ցուցանել , խլացուցանել զլսելիս նր .

Aures præbere. Լսել : անսալ : ունկն_դնել : զունկն մատուցանել , խոնարհեց_ուցանել : dat.

Aures fricare. Ականջս ոլորել .

Auriscalpium. Ականջաքարբիկ : հելալ .

Auro. are. Օծել , ջրել ոսկւով : ծե_փել ոսկւով : ոսկեջրել : ոսկեօծել .

Aurora. Այգ : ու : առաւօտ : ու = առ_ջամուղջ առաւօտու : ab aurora, usque յայ_գուէ մինչև : աշալուսն : ad auroram. ընդ առաւօտն : ընդ այգն : ընդ այգանալն : ի լուսանալն : ընդ աշալուսն : ընդ այգուն : արուսեակ .

Aurugo. inis. Դալուկն : gen. դալկան : գոյն : ժանգ : դեղնացաւ .

Aurum. Ոսկի = է ազնուագոյն ի մէջ հրահալելեաց : ex auro. ոսկի : յոսկւոյ : ոսկւոյ : ոսկեղէն : purissimum. կեփազե_այ ոսկի = ոփազայ ոսկի : զուտ , մաքուր , անհուր .

Aurum textile. pannus aureus. Լերոպաս ոսկեթել = vel ոսկեհուռ : զառռավուխտ = vul. զարբաֆ .

Auscultatio. Ունկնդրութիւն : item խո_նարհութիւն , հնազանդութիւն .

Auscultator. Ունկնդիր = լսող .

Ausculto. are. Ունկն դնել : զունկն մատուցանել , խոնարհեցուցանել .

Auscultare. alicui. Հնազանդել : ունկն դնել խրատուց նր : v. obedio.

Auspex. Հաւահարց : հաւահարցուկ : հմայ : կախարդ : v. divinus. item Ձեռնա_տու : օգնական : v. adjutor.

Auspicatò. Յաջողապէս : բառ ըղձից : մերոց : ի դէպ ժամանակի : ի դիպուած ժամու .

Auspicatus. a. um. Յաջողակ : բարե_բախտ : բաջաբախտ : բարեյաջող : յաջողե_ալ : item. ընդունելի , յարմար : յաջողեալ ժամանակ .

Auspicium. Հմայութիւն : հաւահարցու_թիւն : v. augurium.

Auspicium. Հաճոյք = իշխանութիւն : հո_վանի : ընդ հովանեաւ թևոց քոց : օգ_նութիւն .

Auspicor. ari. Նշանել զթռչունս հաւուց , և առնել գուշակել զիրս հան_դերձեալս .

Auspicari à. Սկիզբն առնել , սկիզբն առնուլ ի : abl. սկսանել : ձեռն արկանել , մտանել նախ ի : բուռն հարկեալ սկսանել .

Auster. i. Հարաւ : հարաւային հողմն որ փչէ ի հարաւ կուսէ : ի հարաւոյ կող_մանէ : ad austrum. ընդ հարաւ : ի հա_րաւակողմն կուսէ : ab austro.

Austere. in moribus & vita. Խստութբ վարուց և կենաց : յոքնաջան ճգնութբ : խստակրօն ճգնութբ .

Austerè in verbis. Դառնապէս : խստա_գոյն : կսկծագոյն բանիւք : խոշոր ձայնիւ , դառն բանիւք և վայրենացեալ հայեց_մամբ = անխնայութբ : անխնայակի .

Austeritas. Վարուց խոժոռութիւն : խս_տութիւն : խստակրօնութիւն : խստակեցութիւն : ճգնութիւն : յոքնաջան ճգնութիւն : տքնու_թիւն : խստակրօն ճգնութիւն .

Austeritas. ergà alios. Խստութիւն , կսկ_ծուծն բանից : խօսք պաղ , խոշոր , խոր_խտականք , խստագոյնք : սաստկութիւն : խստաբարոյութիւն : անխնայութիւն : սաստ_կութիւն .

Austerus. vitæ austeræ. Խստակրօն = խստակեաց : խոժոռ վարուք : յոքնաջան : ճգնաւոր : որ զմարմին վշտացնէ խստակ_րօնութբ , պահօք , տքնութբ : որ անդուլ պատերազմի կռիւ և զախտս մահացու_ցանէ : որ զմարմինն թառամէ , ճնշէ խստա_կրօն և յոքնաջան ճգնութբ : v. macero. որ զկեանս վարէ անդադար ճգնութբ .

Austerus erga alios. Խիստ մարդ : սաստկական : անխնայ : որ խիստ բանիւք զայլս անգոսնէ : խստագոյնս խօսի : դառ_նութբ վարի առ ամենեսեան : ոչ կարէ խօսել ինչ խաղաղութբ .

Austerum vinum. Ժանդահամ գինի : ժանդահաս : դառնաճաշակ .

Australis. Հարաւային , հակարջ , սու_զական , բևեռն որ է միշտ մեզ աներե_ւոյթ .

Ausum. plur. ausa. Ձեռնարկութիւն : յանձնառութիւն : քաջութիւն : նահատակու_թիւնք : զօրութիւնք : համարձակութիւնք .

Aut. Կամ : aut orat, aut scribit : կամ աղօթէ , և կամ գրէ = հարկ է մեզ կամ ապաշխարել և կամ դատապարտել : Barabbam, aut Jesum. բարաբբայ , եթէ յս : datum aut acceptum. առ ուտուք : si significat alioqui. ապա թէ ոչ .

Autem. Իսկ : նաև արդ : այլ : բայց .

Authenticus. Ստոյգ , ստուգական , հաւ_

հաւաստի , յայտնի , համարձակ , յայտնութեան պատճառ , և առանց պատառխանի տալոյ : instrumenta authentica . բուն գիրքն : նախատիպ : գաղափար : նախագաղափար : օրինակ : աւլ : authenticare . ստուգել , հաստատել , կնքմամբ հաստատել , անթերութեան զգիրսն .

Autographum . Ձեռնագիր : & ձեռագիր : զոր իւրով իսկ ձեռամբ գրեցի : aliàs . աւլ .

Automatum . Ինքնաշարժ մեքենայ : որ շարժի , ի ձեռն ներքին ստորոգական զօրութեան որք ոչ երեւին .

Autumnalis . Աշնանային .

Autumnus . i . Աշուն : per tres menses quibus Sol moratur in signis libræ scorpii & Arcitenentis . զամիսս երիս զորս բնակի արեգակն ի կենդանակերպս կշռոյ , կարճի , և աղեղնաւորի : principium autumni . աշնանամուտ .

Autumo . are . Համարել : præt. համարեցայ : կարծել : Թուել ինձ : կարծիս ունել .

Avulsio . Ի բաց հանումն : արտախլեցումն ի բաց : v. avello .

Avulsus . Խլեալ : արտախլեալ : ի բաց հանեալ : կտրեալ : մերժեալ : որոշեալ : զատուցեալ : ab uberibus . հատեալ ի ստենէ .

Avunculus . Մօր եղբայր = հօր եղբայր .

Avus . Հօր ու մօր հայր : պապն : gen. ուն : հաւ : ու .

Avi . orum . Հարք մեր և հաւք նց .

Auxiliaris . Օգնական : ձեռնտու . v. adjutor . auxiliares copiæ . զօրք օգնականք : որք են ի վարձու , լինել ինձ յօգնականութիւն , ի թիկունս .

Auxiliator . ris . Օգնական . v. adjutor .

Auxilior . ari . Օգնել : ձեռնտուլ : թիկունք լինել ինձ : v. adjuvo .

Auxilium . Օգնութիւն : օգնականութիւն : ի թիկունս հասութիւն : v. adjumentum .

Auxilium viæ . viaticum . Պարապաստութիւն , պէտք , Թոշակ , պաշար ճանապարհի .

A X

Axilla . Կռնատակ : Թեւի տակն : sub axilla . ընդ Թեւովք = ի ծոցի իւրում .

Axioma . Հաստումն , ասմունքն : ասացուած : բանն : որոշումն ճշմարտից : առած .

Axis . pro assere . Տախտակ .

Axis . Առանցքն : սեռն շրջաբերելի : ընսեռն : gen. ընռան : axis mundi est linea à polo ad polum ducta per Centrum mundi . առանցքն աշխարհիս , է գիծ մի որ ընդ միջակէտն գնացեալ ի միոջէ բեւեռէ , երթայ առ միւսն .

Axis , seu currus . Կառն .

A Z

Azarias . Ազարիա : gen. Ազարիայ .

Azymus . Բաղարջ : հաց անխմոր , անխմորուն : dies azimorum . տօն և աւուրք բաղարջակերաց .

B

B Olim significabat 300. at B̄. cum superposita lineola . 3000. B. ի հնումն նշանակեր 300. իսկ . B̄ 3000.

B A

Baal . Բահաղ : gen. ու : idolum tyriorum . Տիւրացւոց կուռն էր .

Babel , turris . interpetratur confusio . Բաբել Թարգմանի խառնակութիւն լեզուաց : turris quam filii Noè ædificaverunt in Campo Sennaar . աշտարակ խառնակութեան զոր շինեցին նոյի որդիքն յերկիրն սենաար : videntur hodie ejus ruinæ 3. Leucis ab urbe bagdat . է եւս այսօր տեսանել զաւերակս նր , հեռի ի բաղդատ քաղաքէն : Գ. մղոն .

Babylon . Բաբելոն : quam ædificavit Nemrod . զոր շինեաց նեմբրովթ : vul. բաղդատ .

Babylonia . æ . Երկիր բաբելացւոց : dicitur etiam . բաբելոն .

Babylonii . orum . Բաբելացիք .

Bacca . æ . Խաղողաձև բաղմանդամ պտուղ ծառոց ոմանց որպիսիք են , դափնեվեայ ծառն , շամամնուք , զբրուղ : և այլք .

Bacca . gemma , unio . Մարգարիտ , ակն պատուական առ հասարակ : baccatus . ակնանակապ : ակնականուն : մարգարտազարդ .

Bacchanalia . orum . Բաքի կենդանն : զոր յաւ ետ էր կոչել փոքր կենդանն : յի են մարդիկ յայտնած ամանձարձակք ի շուայտութիւն և ի զեղխութիւն : սպանդարանատակիան պաշտամունն : 2. Mac. 7.

Bacchor : ari . Օրն դանել տրբեցու- թե և շուայտութե : հանապազ լինել ի գինեբուս , լոյծ և ընդարձակ յանառա- կութիս .

Bacchari . furere . Մոլեգնիլ սրտմտութե: ծուլիլ անհնազին բարկութե .

Bacchus . փաչղոս : տրբեցողաց առաջ- նորդ : չաե և հնուամբ : սպանող տրամեա .

Bacillus . i . Ցլոա : գաւազանիկ : ցու- պիոբիկ .

Baculus . i . Բիր · gen. բրի : ցուպ : gen. ցպոյ : գաւազան : major baculus . Ճօպան: & Ճոպան : Ճօխին & Ճոխ : quod eſt geor- gian . vul. ջօմախ .

Baculo nixum ambulare . Շրջիլ ի ցպոյ : յեցեալ ի գաւազան : կորացեալ ի վե գա- ւազանին .

Baculus paſtoralis . Հովուի ցուպ , գա- ւազան , Ճոպան : Epiſcopi . Եպիսկոպոսա- կան գաւազանն .

Bajulatio . Բարձուածն : առնուածն : բեռ- նակրութի .

Bajulo . are . Բառնալ : բարձնալ առ- նել , կրել զբեռն : ողամբն : vel ի վե ողին բառնալ : առնուլ , առնել ի վե ուսուց : ի վե թիկանց : զուսովք արկանել : յուսս , յողն բառնալ . vul. շալակիլ .

Bajulus . Բեռնառաւար : բեռնակիր : vul. համալ .

Balæna . æ . Կէտ : gen. կետի : ծովային վիշապ . կետոս : ծովիզ : ծովային եղն : մեծ-ագոյն ամ ձկանց : balænæ ducentorum cubitorum meminit Plinius . յիշէ փղինեոս կիէտն մի երկու հարիւր կանգնոյ չափ .

Balanus . i . Է ազդ մի եղջիւր : vul. բալուտ .

Balanus , Caſtanea . vul. Շայ բալուտ , hoc eſt perſicè . glans regia .

Balanus . dactylus . Ձողմաւ : ոյ .

Balanus . remedium . Դեղ լուծականն որ հարկաւ ի նսեմոյ առեղի զխորն լուծա- նէ և քշէ .

Balatro . nis . nequam . Չար մարդ : Ծաղրաւականն վարուք : վայրագնոյ : լոյծ և ընդարձակ կենօք : խառնաղնոյ : vul լուտի : հարամզաւոյ .

Balatro , loquax . Շատախօս : լեզուա- դար : շաղակրատօղ : կարկաչօտ : որ ան- դուռն բերան ունի : որ յանդգնութե ան- կարգ խօսի : բարբանջօղ : ընդ վայրաբան: որ ընդ օդս խօսի վայրաբար : vul. որ աբաս աբաս , հաե՛յ առղ , Թեվէքել խօ- սի , խնդ խնդ դուրս առյ .

Balatus ovium . Ոռոացուածն : ոռոումն : vul. բղաէն . Հայն է ոչխարաց .

Balbus . Բենբենիախօս : Թլո՛ատ : լեզ ո՛ատԹոռով : Թոռովախօս : ծանրալեզու .

Balbutio . ire . Բենկ բենկ բարբառիլ : Թլո՛ատ խօսիլ : Թոռով խօսիլ : լեզու կար- կամիլ : ut moribundi .

Baldachinum . Լեռուե վրանն : & ſim- pliciter . վրան : vul. սայավան .

Balineæ . & balneæ . arum . Thermulæ . բաղանիք : vul. համամ : qui præſidet bal- neis . բաղնապան .

Balineum . i . Լո՛ացարան : լողալ , ինչ- ոչն լո՛անալ ի դեան .

Baliſta . æ . փաղխատ : քարանձիգ մե- քենայ .

Balneum . ut balineum . Լո՛ացարան : ſi calidum . բաղանիք : vul. համամ .

Balo . are . Պոռալ : գոռալ : vul. բղալ ոչխարաց նման արձակել .

Balſamum . Պալատամ : ծառիկ է և մա- տաղատունկ : յաո՛ուբս տօԹոյ քերեն եր- կաԹի ջանիօք , կամ և քարով , և անտի հոսէ և կաԹէ մին անուշահոտ հեղուկան հեւԹն , որ և ասի պալատամ , latinè opobalſamum .

Baltaſſar . Բաղտատասար : vox Chaldaica , quà cognominaverunt Danielem . քաղդէ- ացւոց բառն է որով անուանակոչեցին զդանիել : դՀլ անուն է նոյ յերկոց մե- ռոց .

Balteus . i . Կամար զինուորուե : մէ- զամասք : յորմէ Թուրն կախեալ կայ .

Balux . ucis . arena aurea . Ոսկեխառն խիճ աւազու որ առաւել գեառց ոսկոյ գտանի .

Banchus . piſcis . Ծովային ձուկն որ ասի , էշ ծովային : կամ և միայնձուկն : զի նախ չորացուցանեն զնա , և յորժամ կամին հանդերձել զնա ի կերակուր , փա- յտիս ուժգին ծեծեն : gall. merlus .

Baptiſmus . i . ՄկրտուԹի : կնունք : gen. կնքոյ : զի ի վե հոդւոյ մկրտելոյ հաւէ զկնիքն քրիստոնէուԹե ան ի բաց կորզե- լի : մեռս անգամ ծնունդն սրբոյ աե՛ա զանին .

Baptiſta . մկրտիչ : մականուն է սե յո- հաննու մկրտչին : սե կարապետ .

Baptiſterium . Սե ջրե՛ատան : մկրտու- րան : quod vocant , uterum Eccleſiæ quià in illo baptizatus renaſcitur Filius Dei . զոր ասեն , արգանդ որովայնի եկեղեցւոյն կենդանարար , զի նովաւ մեռս անգամ ծնանիմք որդիք աե՛ : ծնունդ որովայնի եկեղեցւոյ .

Bapti-

Baptizo. are. Մկրտել: կնքել ջրով ի աւազանին.

Barabbas. Բարաբբայ: չարագործ նշա-նաւոր, զոր հրէայք առաջադրեցին քան զՔս.

Barathrum. Խորխորատ: խորափիտ: փոս: անդունդ: վիհ մեծ; & in aquis. անդնդապտոյտ գետոյն: յորձանուտ, vel յորձանապտուտոյ ջուրն: անհաղին բերանա-բացութիւն, խորութիւն.

Barathrum. infernus. Դժոխք: vide infernus.

Barba. Մօրուք: gen. մօրուաց: inst. մօրուօք: item. մորուս & մօրուս: barbam pascere, Թողուլ զմօրուսն: barbam abradere. Հարթել, թեթեւացուցանել, խուզել, կարել, գերծել, փոքրել: ածել, սափրել, ածելել, ածելիել զմօ-րուս: barbam vellere. զմօրուս փետտել, ճողել: խլել: 20 annos natis barba crescit. քսանամեան զմօրուս արձակէ: magnam barbam habens. Երկայնամօրուս լայնամօ-րուս: Թաւամօրուս.

Barbarè. malè. Խոշորապէս: անվայել-չապէս: դռեհկաբար: խժդժաբար.

Barbarè crudeliter. Անողորմաբար: գա-զանօրէն: ժպրհութբ: v. crudeliter.

Barbaria. Բարբարիայ երկիրն: որ յա-րեւմտից ձգի յարեւելս առ ափն ցամաքա-մէջ ծովու ընդ հարաւկոյս.

Barbaria. ries. Անողորմութիւն: անո-թութիւն: խստասրտութիւն: գազանաբարոյ-ութիւն: դժնէութիւն: դժընդակութիւն: վայ-րենաբարոյութիւն: խժութիւն: խժդժութիւն: ժպրհութիւն.

Barbaria. rusticitas. Խոշորութիւն վար-ուց: դռեհկութիւն: խժդժութիւն: ստորնութիւն.

Barbarismus. Աղաւաղումն ընդ դէմ ուղ-ղագրութեան, կամ ընդ դէմ արտաբերութեան.

Barbarus. Որք բնակեալ են ի բարբա-րիայ երկրին: բարբարոս.

Barbarus. a. um. crudelis. Անողորմ. անգութ: անգութ: խստասիրտ: գազա-նաբարոյ: ժպիրհ: դժնդակ: վայրենա-բարոյ: խուժդուժ: արիւնարբու. v. crudelis.

Barbarus. rusticus. Խոշոր վարուք: ռամիկ: բիրտ: կորդ: կորդացեալ: դժնի: դռեհիկ: գեղջուկ: բութ: խուժդուժ: անխորատ: վայրագ.

Barbarus. gentilis. Բարբարոս: հեթա-նոսք: այլազգիք: այլալեզու: կորդացեալ անձինք հեթանոսաց.

Barbatus. Երկայնամօրուս: v. barba.

Barbula. Պեխ gall. moustache.

Bardus. homo rudis. Անմիտ: հաստ խելօք: անխելք: անմիտ: անփորձ: անմ-մուտ: խաղ մտօք.

Barnabas. Բառնաբաս: gen. Բառնա-բայ.

Baro. nis. stupidus. Անխելք: հաստ խելօք: թեթեւամիտ: թեթեւագլուխ.

Barrio. ire. elephantis. Մռնչել, փղի ձայն է.

Barritus. ûs. Մռունչ: մռնչիւն: փղաց ձայն է.

Barrus. i. փիղ: gen. փղի: v. elephas.

Bartolomæus. Բարդուղիմէոս.

Baruch. Բարուք: gen. Բարուքայ.

Basilica. Արքունի պալատ: ապարանք: & communius. տաճար մեծաշէն: խորա-կառք: ադենաստարան և երկնանման եկե-ղեցի.

Basilicè. Արքունօրէն: թագաւորական փառօք և մեծվայելչութբ.

Basilicus. regalis. Արքունի: արքու-նական: թագաւորական.

Basiliscus. Քարբ: ի: արքայիկ օձն վա-սիլիսկոս: quia caput habet aspersum maculis albis in formam Coronæ dispositis: dicitur solo visu hominem interficere. զի ի գլուխ նշ-երեւին թագաձեւ սպիտակ պուտ և նշ-բաղում: ասեն թէ քարբն միով և եթ հայեցմամբն սպանանէ զմարդն.

Basio. are. Համբուրել. v. osculor.

Basis. Խարիսխ: ի: յատակ: ստա-տակն: աղխ: մերձնոյթ: & մերձնոթ: հիմն: ստորոտն. ներքին.

Basis. fundamentum. Հիմն: v. fundamentum. basis, fulcrum. Հաստատութիւն: սիւն: յենակ: յենարան: հաստարան: նե-ցուկ; պահանք.

Basium. v. osculum. Համբոյր.

Batavia. Հոլանդիայոց երկիրն: ֆլա-մինկ երկիրն.

Batavus. Ֆլամինկ: հոլանդեց:

Batillum. ex ligno. Թիին: ex ferro. կրակահան: ակիչ: & num. 4. ծածկիչ: vul. խաքանդաս.

Batillum gall. cassolette. Խնկարկոց անուշահոտութ: բուրվառոց: vul. բուխոր-դան:

Batillum. foculus. Կրակաման: & կրա-կարան.

Batillum. falx exigua. Մանգաղիկ: vul. դասխալայ.

Batuo. ere. Գանել: ծեծել: հարկա-նել. v. verbero.

Batus. i. mensura quædam. Մար: սա-փոր: կապիճ.

Bdellium. num. 11. ponitur. Մառն : & Gen. 2. ակն սուտակ : est tamen bdellium arbor odorifera. ծառն է անուշահոտ և անուշահոտ.

B E

BEatè. Երջանկապէս : երանաբար : յաջողապէս : հանդարտապէս : խաղաղութբ.

Beatificatio. Երկնեցական սրբացողութիւն : որով մեքազան պապն Թողուժողովրդեան պաշտել զմնջեալն ոք, զոր ունին երբեկարք մինչև դասակարգեսցի ի Թիւս սրբոց.

Beatifico. are. Սրբախոհ սրբացողութբ Թոյլ տալ ժողովրդեան պաշտել զոք : երանել զնա vel նմա.

Beatificus. a. visio dei. Երանելի տեսութիւն այ : համարձակ, յայտնապոյն, հայեցողական տեսութիւն, որով մեք յերկինս դեմ յանդիման և բացօք երեսօք տեսանեմք զած.

Beatitudo. Երանութիւն : երանելութիւն : գերապանցագոյն բարի որ է երջանկութիւն անխանձական : փառք արքայութբ.

Beatus. in Cælo. Երանելի հոգիք որք յերկինս : մեք որ եմուտ յարքայութիւն այ : երջանիկ.

Beatus. fortunatus. Բարեբաղդ : բաջաբախտ : յաջողակ : beatum illum, qui ..... երանի այնմ որ, & երանի որ : երանել, երանի տալ նմա.

Beelzebub. Որ Թարգմանի կուռն ճանճից : բեեղզեբուղ : իշխան դիւաց.

Belial. Բելիար : այ : զնոյ միաբանութիւն է քի ընդ բելիարայ : 2. Corint. 6.

Bellaria. orum. Ամենայն ազգի պտուղք, քաղցր, շաքարեղէնք, նոգլ, պննգի համադերձանք մրգաց մեղրով և շաքարով, պանիր և այլք նոցին նմանք.

Bellator. miles. Օխնողոր : պատերազմող : կռուի մարդ : մարտիկ : զօրական.

Bellè. Լաւ : բարի : բարւոք : v. benè.

Bellicosus. Պատերազմասէր : մարտասէր : քաջամարտ : կռուի մարդ : անոյժան : կիրթ և փորձ պատերազմի : կռուողէտ : կռուազէկ : հմուտ պատերազմի և զինուորութբ.

Bellicum. ci. փող ազդեցութբ : փողահարութիւն : խրախոյս : նշան պատերազմի.

Bellicum Canere. Խրախոյս տալ, բանալ : փողանչման հարկանել : ազդ առնել փողով զզօրսն մտել ի պատերազմ : դրդել զպատերազմ : տալ գնշան ձիաւորաց զի ի ձի ելանիցեն : հարել զպատերազմ.

Bellicus. a. um. Կռուական : պատերազմական : կիրթ, փորձ, հմուտ կռուի.

Belliger. Օօրաւոր : զօրական : պատերազմող : կռուի մարդ : զինուոր : զինակիր : մարտիկ.

Belligero. are. Կռուիլ : կռիւ առնել : պատերազմել : երթալ ի պատերազմ : մարտել զմարտն : պատերազմել զպատերազմունս : զինուորել ընդ դէմ : մարտնչել.

Bellio. nis. Ծաղիկ դեղին. vul. համիշայ բանհար : կուլի ճանճվարի : gall. souci.

Bello. are. Կռուիլ : պատերազմել : v. belligero.

Bellua. Գազան : գազան վայրենի : ճճի : երէ : gen. երեոյ.

Bellum. i. Կռիւ : gen. կռուի : մարտ : պատերազմ : plur. մուսք : ռազմ.

Bellum inire cum. Մտալ պատերազմ ընդ : մարտել. v. belligero.

Bellum declarare. Հռչակել, շարժել զպատերազմ, զմարտ ընդ.

Bellus. a. um. Սիրուն : գեղեցիկ : վայելուչ : չքնաղ : չքնաղատես : կայտառ : ազնիւ երեսօք : ազնուատեսիլ : բարի և գեղեցիկ տեսլեամբ : գեղեցկատեսիլ : գեղեցկատեսակ : գեղուղէշ : գեղեցկատեսիլ : չքնաղագեղ : հրաշագեղ.

Benè. Լաւ : բարի : բարւոք : բարեպէս : սիրուն : աղէկ : ուղիղ.

Benè habet. Լաւ է : ժիր է : առողջ է.

Bene pro valde. Խիստ : յոյժ : կարի յոյժ : benè multi. Բազումք յոյժ.

Benedico. ere de aliquo. Բարի խօսել : բարեխօսել զումեմէ : գովել : մեծարել.

Benedicere. Օրհնել : օրհնաբանել : բարեբանել : փառաւորել.

Benedictio. Օրհնութիւն : օրհնաբանութիւն : բարեբանութիւն : փառաւորութիւն.

Benedictus. a. um. Օրհնեալ : օրհնեցեալ : օրհնաբանեալ : փառաւորեալ : aqua, ջուր օրհնութբ : մաքրագործ ջուրն : դիւահալած օրհնեալ ջուրն.

Benefactor. Բարերար : երախտաւոր : յօժար յառնել զբարի.

Benefactum. i. Գործ բարի : գործաբարութբ : բարեգործութիւն : գործադրելի.

Beneficentia. Բարերարութիւն : առատասրտութիւն : ազատաբարոյութիւն : առատապարգևութիւն : շնորհաբաշխութիւն : պարգևա

գթառատութիւն : յոքներախտութիւն : vul. դօլվաթ .

Beneficiarius . Վիճակաւոր : վերակացու եկեղեցւոյն որ ունի զտարեկան մուտս զի կատարեսցի անդ ժամայնն պաշտօնն .

Beneficium . gratia . Շնորհք : բարեբարութիւն : բարի : բարութիւն : լաւութիւն : երախտ .

Beneficium . ecclesiast. Վիճակ : մեծութիւն եւ պաշտօն իւիք եկեղեցական = կամ եկեղեցի որ ունի մին տարեկան մուտս զի կատարեսցի ի նմա ժամայնն պաշտօնն .

Beneficus . a . um . Բարերար : առատաձեռն : քաջասիրտ : պատրաստ եւ յօժար բարի առնել : յոքներախտ : առատաձեռն : ազատաբարոյ = առատատուր : առատապարգեւ : առատաբաշխ : ամենաձիր : առատակարկառ .

Benemeritus . de . Բարերար : յորմէ ընկալայ , գտի զշնորհս բազումս .

Beneplacitum . Հաճոյք սրտի : հաճութիւն : բարեհաճութիւն : կամք : հաճութիւն կամաց : tale est beneplacitum nostrum . զի այս իսկ հաճոյ թուեցաւ մեզ : exequi beneplacitum dei . կատարել զհաճութիւն կամաց այ̅ : զհետ երթալ հաճոյից նր̅ : առնել զհաճոյս նր̅ : զհաճոյս նր̅ խորհել եւ առնել :

Benevolè . Սիրով : բարեկամութբ̅ : եղբայրաբար : սրտի մտօք : յօժարութբ̅ սրտի : զուարթութբ̅ սրտի : կամակար մտօք : ինքնայօժար կամօք : զուարթ եւ անկեղծ սրտիւ .

Benevolentia . Սէր : բարեկամութիւն : յօժարութիւն սրտի : սիրելութիւն .

Benevolus . Բարեկամ : քաջասիրտ · ազատաբարոյ : քաղցրաբարոյ : այցելու .

Benjamin . Բենիամին : յակօբու եւ ռաքելայ որդի .

Benignè . Քաղցրապ̅ս : սիրով : քաղցրութբ̅ : անխնայաբար : անխնայակի : խնայաբար : հեզապ̅ս : հանդարտապ̅ս : մեծամարդասիրութբ̅ .

Benignitas . Քաղցրութիւն : հեզութիւն : հանդարտութիւն սրտի : սէր : մարդասիրութիւն : անոխակալութիւն : գորով : գորովագթութիւն : գորովութիւն : բարեգորովութիւն : բարեգթութիւն : գութ .

Benignus . a . um . Մարդասէր : բարեգութ : քաղցրամիտ : գորովասիրտ : հեզ : հեզամիտ : հանդարտ : անոխակալ : գորովագութ : գթած եւ ողորմած .

Benna . æ . gall. tombereau . Երկանուեայ փոքրիկ կառս .

Beo . are . Երանեցուցանել : զմայլեցուցանել : լցուցանել բարութբ̅ : հեղեղածաւալել զշնորհս իւր ի մեզ : հոսել զգետակս շնորհաց ի մեզ .

Berillus . Բիւրեղ : ծովագոյն եւ օդանման ակն է : պղոր : պիղոր : կապտաշող կանաչ ակն : quod est crystallus .

Bestia . Չորքան կենդանի : անասուն : գազան : v. animal : de homine autem . անխելք : հաշմ խելօք : տխմար : փանաք : խեղ մտօք .

Bestialis . Չորքանական : անասնաբարոյ գազանական : գազանադէմ .

Bestialitas . Չորքանապղծութիւն : անասնադիմութիւն : անասնամոլութիւն : անասնախառնութիւն : խառնակութիւն ընդ անասնոյ : զանասնապղծեալս պատժեն հրով .

Beta . Ճակնդեղ : isa. 51 . vul. բաղուկ . & բաղկի տակ .

Bethania . Բեթանիայ .

Bethlehem . Բեթղեհեմ : ուր ծնաւ յի̅ք̅ս .

B I

Bibax . Գինով մարդ : գինեսէր : գինեմոլ : արբեցօղ : գինեխում : արբշիռ : գինեբրու .

Biblia . Գիրք աստուածայինք : կամ հին եւ նոր կտակարանք : սբ̅ գիրք : սբ̅ գրեանք . աստուածային մատեանք .

Bibliotheca . Գրատուն : մատենադարան : bibliotheca Ptolemæi Philadephi libros habebat manuscriptos . 700000 . գրատուն պտղոմէոսի եղբայրասիրի ձեռնագիր հատորս ունէր է̅ հարիւր հազար .

Bibliothecarius . Գրատանապետ : դպրապետ : գրչապան = գրատան վերակացու .

Bibo . ere . Ըմպել : խմել : արբել : præt. արբի : biberunt . արբին = bibe . արբ = bibere more Canum , aut manu . լեզուակամ ձեռամբ լափել զջուր .

Bibulus . a . um . Ջրածուծ երկիր : charta bibula . Ջրածուծ թուղթն : vul. թուղթն որ դուս ա̃ գցում : դուրս ձգէ , զմուրն ծծէ .

Biceps . Երկգլուխ : կրկնագլուխ : de gladio . սուր երկսայրի .

Bicolor . Երկգոյն : կրկնագոյն .

Bicornis . Երկեղջիւր : կրկնապոզ .

Bidens . Երկուժանեայ : երկու ժանի բրիչ = item . ոչխար .

Biduum . Երկօրեայ ժամանակ , vel երկու աւուրց .

Biduum. Երկօրեայ ժամանակ, vel երկու աւուրց.

Biennis. Երկու ամաց: երկեմեայ.

Biennium. Երկեամ մի: երկեմեայ ժամանակ, vel երկու ամաց.

Bifariam. Երկակերպ = երկու կերպիւ: կրկնակերպ: կրկին կերպիւ: երկպատիկ.

Bifer. a. arbor. Կրկնաբեր ծառն.

Bifidus. Երկուժանի. de via. փողոց, ճանապարհ երկգլուխ: երկճիւղ: երկպատիկ: երկչու պողոտայն: de pedibus animalium quæ findunt ungulam. Թաթահերձ, ճղակահերձ ոտն.

Biforis janua. Երկբացիկ դուռն: կրկնաթև դուռն:

Biformis. Երկկերպ: երկատեսակ: երկձև: կրկնակերպ.

Bifrons. Երկդիմի: երկադէմ: երկճակատ = կրկնաճակատ.

Bifurcus. Երկճիւղ: երկուժանեայ.

Biga. æ. Կառն երկձի: լծեալ երկուձիօք: որ ունի լծեալս զձիս երկուս: լուծ երկու ձիոց ճակատէ ճակատ.

Bigamia. Երկկնութիւն: երկամուսնութիւն: կրկնակնութիւն: կրկնամուսնութիւն.

Bigamus, qui bis uxorem duxit. Կրկնականին: երկկին: երկամուսին.

Bigener. a. um. quod galli dicunt metif metis, & mestis animal est misti generis. անասուն կրկնասեռ: երկսեռ: խառնասեռ: v. g. mulus ex equo & asina. զորօրինակ ջորի, ի ձիոյ և ի մատակ իշոյ ծնեալ: dicitur etiam de homine cujus pater & mater sunt diversæ regionis & Coloris. ասի և զմարդոյ որ է ծնեալ ի հօրէ և ի մօրէ որոց այլ և այլ իցէ երկիրն, ազգն և գոյնն.

Bijugus. Կառն երկձի: որ զլծեալս ունի ձիս երկուս ճակատէ ճակատ.

Bilanx. cis. Կշիռն: երկթաթ կշեռք.

Bilibris. Երկլիտր: կրկնալիտր.

Bilinguis. Երկլեզու = երկբարբառ: որ խօսի զլեզուս երկու.

Bilinguis. deceptor. Երկլեզու: որ լեզու և լեզու ունի = խաբեբայ: նենգաւոր: կեղծաւոր: երկբան: խարդախ: խորամանկ: խաբուսիկ.

Biliosus. Մաղձոտ: & մաղասոտ: մաղձեայ.

Bilis. Մաղձ: & մաղաս: atra սեւամաղձ: flava. դեղին մաղձ: adusta: այրեծմաղձ.

Bilis pro ira. բարկութիւն: սրտմտութիւն: v. ira: bilem movere alicui. բարկացուցանել: զայրացուցանել: դառնացուցանել = զրգռել զոք ի բարկութիւն: v. irrito.

Bilem effundere in aliquem. Հեղուլ զբարկութիւն, զսրտմտութիւն բարկութեան ածել ի վր նր: Թափել ի նա զթոյնն դառնութեան: ժայթքել ի վր նր զթոյնն զմաղձն դառնութեան.

Bilix. Կրկնաթել երկաթէ զրահ.

Bilustris. Տասնամեայ.

Bimatus. us. Երկեամ մի: ժամանակ = երկու ամաց: երկեմեան: gen. երկեմենի.

Bimestris. Երկամսեայ = երկու ամսոց.

Bimus. a. um. Երկեմեան: gen. երկեմենի. կամ երկու ամաց.

Bini. Երկու երկու.

Bipalium. Բրիչ: մուրճ: բահ: Թլաշբահ: նօշբբահ.

Bipartior. tiri. Կիսել: ընդմէջ հատել: միջատել: հատատակել: յերկուս մասունս բաժանել = կիսատել = ընդմիջել: երկպատկել: յօշել ընդմէջ: միջակտուր առնել.

Bipartitò. Երկմասնեայ: յերկուս մասունս: կիսատ: ընդմէջ: կէս կէս.

Bipartitus. a. um. Երկպատկեալ: երկմասնեայ: կիսեալ: ընդմիջեալ: ընդմէջ հատեալ.

Bipatens. janua. Դուռն երկբացիկ: կրկնաթև.

Bipedalis. Երկոտաչափ = որ երկու ոտս ունի ի լայնութիւն կամ յերկայնութիւն.

Bipennis. Երկսայրի կացին, փայտատ: տապար.

Bipennis. Երկաթև: կրկնաթև.

Bipes. Երկոտանի: կենդանի որ երկու ոտս ունի.

Biremis. Նաւն Թիավար կամ Թիաւոր: կեղավար: կեղաւոր: լաստն զոր կեղօք վարեն: vul. չեքտուրի.

Bis. Երկիցս: երկիցս անգամ: երկու անգամ: կրկին անգամ = կրկնակի: միւս անգամ.

Bisaccium. i. Պարկ կրկին: մախաղ կրկին: vul. զուռճին.

Bissextus. i. Նահանջ: dies est, qui quarto quoque anno additur mensi Februario. օրն է որ: յամ չորրորդ տարւոջ յաւելի ի փետրվար ամիսն annus bissextilis, in quo februarius est dierum 29. annus autem dierum 366. տարի նահանջական = յորում փետրվար ամիս է ԻԹ աւուրց. և տարին աւուրց 366.

Bisulcus. Երկճիւղ: յերկուս ճեղքեալ.

Bisyllabum nomen. Անուն երկվանկ.

Bitumen. Կուպր: gen. կպրոյ: կպրաձիւթ:

ձիւթ : նաւթ : կերպ իւղ է ծառայոյ թանձրացեալ կամ[ո]ց այն : և երբեմն զթոյլ ծծումբ.

Bituminosus. Կպրոտ : կպրային.

Bivira. æ. Երկայր : երկամուսնեան կին.

Bivium. Երկճիւղ ճանապարհ : երկջու, երկպատիկ, երկգլուխ, երկկոյս ճանապարհ : կից ճանապարհաց : գլուխ երկու ճանապարհաց.

Bizantium. Կոստանդնուպօլիս քաղաք : vul. ըստամպօլ.

B L

Blæsus. Բեկբեկախօս : Թլուատ : լեզուաթոթով : Թոթովախօս : ծանրալեզու.

Blandè. Քաղցրապէս : քաղցրութբ : հեզաբար : հանդարտաբար : մեղմաբար : մեղմով : գորովագթութբ : & գորովութբ : քաղցրիկ ձայնիւ : խանդաղակաթ սրտիւ : սիրալիր սրտիւ : խանդաղատական, vel խանդաղատալի բանիւք : խանդաղատանօք.

Blandidicus, blandiloquus. Մեղրաբան : քաղցրախօս : քաղցրիկ · հաճոյախօս : մեղրածորան բանք : խանդաղատանք : խանդաղատալի բանք : համեղաբան : որ խօսի հաճոյականս : որ ասէ զբանս ի հաճոյս մեր : շողոքորթ : փաղաքշող : գգուիչ : ողոքիչ : սուտակապաշտ լեզու. vide adulator.

Blandimentum. Մեղրաբանութիւն : քաղցրախօսութիւն : հաճոյախօսութիւն : բանք խանդաղատալի : մեղրածորանք : խանդաղատանք : մեղմաբանութիւն : գգուանք : համեղաբանութիւն : շողոքորթութիւն : փաղաքշութիւն : սուտակապաշտութիւն : հրապուրանք : հրաւիրանք : համոզումն.

Blandior. iri. Գգուել : մանաւանդ շօշափելով մեղմաբար : շնորհուկս խօսել : ողոքել : ողոքել զերեսս : ակր ցուցանել, առնել : շողոքորթել : գովասանել առ երեսս : փայփայել : փաղաքշել : canis illi blandiebatur. շուն շողոքորթէր առաջի նր.

Blanditiæ. v. blandimentum.

Blandus. a. um. Քաղցր : հեզ : հեզամիտ : հեզաբարոյ : մեղմ : հանդարտամիտ : մեղրածորան բերան : անուշ լեզուամորթ : համեստ : համեստաբարոյ : քաղցրիկ.

Blasphemia. Հայհոյութիւն : հայհոյանք.

Blasphemo. are. Հայհոյել զանուն այ : զհայհոյութիւն ի բերանս ձգել : զբանս հայհոյութեանց արձակել յած : բորբոքել զհայհոյութիւս.

Blasphemus. Հայհոյիչ : հայհոյալից բերան : որ զհայհոյութիւն ի բերանն ձգէ : &c.

Blatero. are. Շատախօսել : կարկաչել : կարկաչատել : ղօղանջել : շաղակրատել : բարբանջել : յանդգնութբ, անկարգ, վայրաբար խօսել : անդուլ բերան ունել : անմտադիր, անզգուշութբ, ընդվայր խօսել : ի զուր, ի նանիր, ընդ-օդս խօսել : կոծել զհողմն.

Blatero. nis. Շատախօս : ունայնախօս : կարկաչող : շաղակրատ : բարբանջօղ : վայրաբան : որ անդուլ բերան ունի : ընդվայրախօս.

Blatta. æ. Ցեց : ոյ : ուտիճ : մեցամես : որդն է որ զհանդերձս եղծանէ ուտէ.

Vestem blattâ infici. Հանդերձի ցեցանակել.

Sicut blatta aut tinea vesti, & vermis ligno, sic tristitia nocet cordi. որպ ցեց հանդերձի և որդն փայտի : նոյնպէս տրտմութիւն վնասակար է սրտի.

Blatta. gall. cloporte. Ճճիմակ յոգնոտանի : որ ծնանի ի գէջ տեղիս.

Blitum. gall. blete. Բանջար անհամ : aliis idem quod beta.

B O

Boanerges. Բանէրեգէս : որ է որդի որոտման : այսպէս անուանեաց յն զՅակոբ և զՅովհաննէս որդիս զեբեդեայ.

Boletus. fungus. Սունկ.

Bolis. gall. sonde. Գունդ : է արճիճ կախ ի չուանէ որով քննեն զխորութիւն ծովու.

Bolide explorare. Ընկենուլ զգունդն : քննել, փորձել զծով, զխորութիւն ծովու : արկանելով զգունդն, չափ առնուլ խորութե ծովու.

Bolus. i. Պատառ : պատառուկ մի : կտոր.

Bomba. Հրացան : հրաձիգ : պատերազմի անօթ երկաթեղէն : vul. բումբարայ.

Bombilo. are. Բոմբել : Թնդալ : & de aure. տըրըրալ : ձայն է մեղուաց.

Bombus. i. Բոմբիւն : Թնդիւն : տըրըումն մեղուաց : ականջաց.

item ձայն, Թնդիւն : հնչիւն փողոյ.

Bombycinus. Մետաքսեղէն.

Bombyx. sericum. Մետաքսում : & ապրեշում : non dum macerata. Թերակատար, հում ապրեշում : in filum intorta. Թել որ-

րած

րած խայծթի : in filum non intorta , նիւթած ապրէշումն որով քաշած առնեն .

Bombyx . icis . ապրէշմագործ որդն : perſ. քէրմ : bombycis involucrum . քէրմի փիլայ : item bombyx . ապրէշմի որդն : բոժոժի որդն .

Bona . orum . Ինչք : gen. ընչից : գոյք : gen. գոյից : փարթամութիւնք : կեանք տանն : բարութիւնք . արդիւնք : կալուած : ստացուածք : մարմնական նիւթք .

Bona terræ . Երկրի պտուղք : բարիք : արմտիք : բարութիւնք : արդիւնք : բեր : արգասիք երկրագործութեան : ելք և բեր հողոյն .

Bonitas . indolis . Լաւութիւն : բարութիւն : միամտութիւն : անմեղութիւն : ազնուաբարոյութիւն : քաղցրութիւն . հեզամտութիւն : բարեպաշտութիւն : երաւատերութիւն .

Bonitas ingenii . Նրբութիւն խելաց : սրամտութիւն : խելամտութիւն : խորագիտութիւն : սրատեսութիւն մտաց .

Bonitas cauſæ . Իրաւութիւն : իրաւունք .

Bonitas terræ . Պարարտութիւն երկրի .

Bonum . Բարի : բարութիւն : լաւութիւն .

Supremum bonum . Ծայրագոյն , գերագանցագոյն բարի որ է Ած .

Bonum publicum . Օգուտ հասարակ .

Bonus . a . um . Լաւ : բարի : ուղիղ .

Bonus de homine . Իրաւատէր : բարեպաշտ : միամիտ : անմեղ : քաջ : հեզամիտ : անոխակալ . անյիշաչար : աղէկ .

Bono animo feci . Միամտութեամբ : լաւ դիտաւորութեամբ արարի .

Boo . are . mugire . Բղաւել : մռնչել : գոչել : բառաչել : գոռալ : գոռ հարել : պոռալ .

Bootes . Արջապահ աստղ .

Boreas . Հիւսիս . ոյ . & pro vento . հիւսիսային հողմն : որ ի հիւսիս կողմանէ շնչէ .

Borealis . Հիւսիսային : v. Septentrio .

Bos . vis . Եզն : plur. եզինք : gen. անց : արջառ : gen. ոյ : կով : պախրէ : նախիր .

Boſphorus . Նեղուց ծովու : նեղուց ծովու , ծով նեղ և անձուկ : նեղուց որ գետաբար ելանէ յովկիանոսէ .

Botrus . Ողկոյզ : gen. կուզի : խաղող : ի.

Botulus & botellus . Աղեշուղ . գեր աղիք : խողենի աղիք , որ սոխով , ճարպով , արեամբ և մանր մանր յօշատեալ մսով լցուցանեն .

Bovilla caro . Կովի միս : եզի միս .

B R

BRacæ . & braccæ . arum . Երկայն և ձիգ լօդիկն կամ վերարկու : aliis թամբան : փոխան : վարտիք : & վարտիկ .

Brachiale . Ապարանջան . & արմնջան զոր ի դաստակս ձեռաց դնեն : ծամակալ .

Brachium . Բազուկ : gen. բազկի . կուռն : brachium Crucis . Թև : խաչին բազուաթև : brachia extendere . տարածել : ձգել զբազուկս : արձակել զձեռս : brachiis expanſis . բազկատարած : բացօք բազկօք : բազկարձակ .

Brachium maris , fluminis . Ջրաւք ծովու : գետոյ բաժանեալ ի չորս առաջս : ճիւղ գետոյն : երկճիւղ գետոյ . վտակ .

Nilus fluvius dividitur in duodecim brachia . Նեղոս գետն տրոհի յերկոտասան վտակս : montium . բազուկ լերանց v. g. կովկասու Caucaſi . Candelabri . ջահի ճիւղն .

Bractea . æ . Թիթեղ : gen. թիթղի . plur. թիթղունք : vul. ոսկէ , կամ արծաթէ , կամ պղնձէ , կամ արճճէ վարակս : բարակ բարակ պղնձէ տախտակ : bracteatus . թիթղապատ .

Branchiæ piſcium . Լանջանք և շնչարանք ձկանց .

Braſſica . æ . vul. Քալամ : կաղամբի . զումբրի . aliquandò genericè pro omni herba comeſtibili . բանջար .

Bravium . Յաղթութիւն : բրաբիոն . վարձ : յաղթանակ . պսակն : տուրք յաղթանակաց : պսակ բրաբիոնեաց .

Brevi . Ի մօտոյ : կարճուկ : յետ սակաւ ինչ ժամանակի : յետ սակաւ միոյ : սակաւիկ ինչ և գամ : մերձ ընդ մերձ : յետ սակաւուց : հուպ ընդ հուպ : յետ դուզնաքեայ ժամանակի : յետ սուղ ինչ ժամանակի : զկնի փոքու ինչ .

Brevi . paucis verbis . Համառօտաբար : կարճառօտաբար : համառօտիւք : համառօտակի : սակաւ ինչ բանիւք : համառօտիւ : սակաւուք : փոքր ի շատէ : կարճ ի կարճոյ : ընդ արագ . դուզնաքէօք : նուազս ի յոքունց : իբր յանբաւ բազմութեանց ծովու կաթիլ մի : բանիւ մի բանիւք .

Breviarium . Ժամագիրք : կարգութիւն աղօթից : ժամակարգութիւն : աղօթք մատոյց : բուրաստան աղօթից .

Breviarium . compendium . Համառօտ : համառօտութիւն : կարճառօտութիւն .

Breviloquentia . Համառօտ բան : համառօտաբանութիւն : բան դուզնաքեայ :

ոճ

ոՀ կարճեալ և դուլնաքեայ .

Brevio . are . Համառօտել : v. abbrevio: vitam . հատանել զամս ինչ ի կենաց : կարճեցուցանել զկեանս .

Brevis . Կարճ : համառօտ : կարճառօտ .

Brevi tempore vivens . Սակաւակեաց : կարճօրեայ : կարճատե .

Brevis . corpore . Կարճ հասակաւ : կարճահասակ : հակերճ : անձամբ կարճ և հաստ : կարճիկ .

Brevis via . Կարճ , մերձ , մօտագոյն ճանապարհ : pecunia brevis . սակաւփողն , կարճ , նո՛ւազ , նո՛ւազեալ , պակաս .

Brevis ſyllaba . Մուղ , աղօտ վանդ : unde breviari , սղանալ , աղօտանալ .

Breve pontificium . Հռօմայ սե՛ հայրապետին կոնտակ , նամակ , նոտոս առ Թագաւորն վա՛ հասարակ ինչ բանին .

Brevitas . Կարճութի՛ : համառօտութի՛ : կարճառօտութի՛ : brevitaș ſyllabæ . սղութի՛ վանդի . աղօտութի՛ .

Breviter . Կարճապա՛ : v. brevi .

Britannia . Բրիտանիոյ երկիր : v. Anglia .

Brontia , fulmen . Շանթ : հրացեալ երկաթէգործն քարն որ երբեմն յամպոց արձակի յա՛ուրս որոտման .

Bruchus . i . Թ-րթուր : gen. Թրթրոյ : ծառի որդ : aliis խառնիճ : որ ի սպղ մակրախոյ մանր : aliis ջորնկ .

Bruma . æ . Ձմեռն : v. hyems .

Brumalis . Ձմերային : & Ձմեռնային .

Brutum . animal . Անասուն : անբան կենդանի .

Brutum ſaxum , metallum ſcabrum , impolitum . Քար , փայտ անգործ անկերտ : անկոփ : անտաշ : ապառաժ և անգործ վէմ : անհարթ : բնդրաշ : quod eſt perſic. քուռայ : խամ .

De homine fero ſtupido . Բերա : տոպռ : խոշորաբարոյ : խոպան : վայրագ : դժնի : գազանաբարոյ : լեռնաբնակ : վայրահիտ : վայրենաբարոյ : խուժդուժ : տմարդ : գոռոզ : ex quibus formabis . բրտութի՛ &c. quod eſt brutalitas ...

Brya . gall. bruiere . Մուշավայրն : ծառիկ , տնկիկ որ ծնանի յանգործ և խոպան վայրի .

B V

BVbalus . i . Ջոմէ & գոմէ & կոմէ : գոր ասեն վայրի կով : Թէպէտ տունէ նի է : ջրի կով : Թէ յեսկարլաթ հայի : մոլեգնեալ կատաղի .

Bubile . Կովարան = կովանոց : եղանոց .

Bubo . Հաւպատեր = գիշերահա՛ : gen. բու՛ի & բու՛ոյ .

Bubula caro . Կովենի : եզենի : կովի միս : եզի միս .

Bubalus . Եզնատիպ : եզնատրած : նախորդ & նախրորդ : առաջորդ : կովատիպ .

Bucardia . Կոճապղպ : vul. փէրուզայ : է կապտաշորթի կանաչ ակն : որ եղէն սրտի նման է = gall. turcoiſe .

Bucca . Բերան .

Buccella . Պատառ : պատառիկ = կտոր հացի .

Buccina . փող : որմորդայ փողն .

Buccinator . փողահար .

Buccino are . Հարկանել , հարել , հնչեցուցանել զփողն : փողոք հնչել : փողել .

Buccula . Ծնօտ : Թուշ : item ծամելիք : կզակ .

Bucula . Երինջ : gen. երնջոյ : էգ որ Թուկ .

Buculus . ՈչԹուկ : ոչԹ : ու : զո՛ւարակ : ընջուղ .

Bufo . nis . Գորտ երկրային : հողգորտ : Թունաւոր յոյժ : զաւուրմունս ոչ ունի : սակայն շրԹամբք խաժանէ : միջևլով ածէ զԹոյնն .

Bugloſſus . Կովլեզու : խառնըլեզուի կովլեզնման է .

Bulbaceus . Կաղաբոյս : աղսպաշար : ա՛մ բանջար վայրի որ ի դնառանէ արմատոյ արձակէ զաեղուս ուղիղս և երկարաձիգս .

Bulbina . gall. ciboule . Սոխիկ : կամ փոքրիկ սոխն .

Bulbulus . ut bulbina . Կաւ աղգ է սխտոր : սխտորիկ .

Bulbus . gen. i . Սոխ է կաղաբուսոյն : v. bulbaceus .

Bulla . Պղպջակ ջրոյ : որ կաՀուխ պատՀեալ եղծանի .

Bulla . S. Pontificis . Հռօմայ հայրապետին : կոնտակ : նամակ = նոտոս : հրամանն : հրովարտակ .

Bullio . ire . Եռալ = ջեռալ : եփ դալ : ի վեր մղել զջուրն : ut in fontibus .

Bulliens . Ջեռուցեալ : եռանդնոտ կաԹսայ : olla fervens .

Bullula . Պալար : մարմնաւոր : բոր : պէսակ = vul. ծուշ : & կնըմայի : gall. bouton au viſage .

Bura . buris . Մահճի կողն : մահճակալ .

Buſtum . փայտակոյտ վառեալ որով այրէին զդեակուռս մեռելոց .

Buteo . nis . Հաւ է որսական որ ասի

ծուլ

ծուլ արծիւ : գիշակեր հաւք մշտաքաղց : gall. buse. alias, ardea stellaris. gall. butor. հաւ է հաստ և մեծ յազգէ հաւալոց : աստեղաձև հաւանիլ : քանզի խայտախառնեալ է աստեղակերպ չէկ նշիւք : առն ևս : bos taurus. unde, butor. կովացուլ : զի մինչ կատուցն ունի ի ջուր թաղեալ : հանէ ձայնն նման մռնչման ցլոց : առն ևս հաւալուսն.

Butyrum. Իւղ & եղ : recens. կոգի : կարագ : արդար եղ.

Buxum & buxus. Շիմշատ = aliis սոս = aliis. տոսախ.

Buxum volubile. gall. toupie. Պտուտակ : պտուտուկ.

Buxus : pro fistula. Շիմշատեայ շւոու որոյ ձայնն սուր է և բարակ.

Byssus. linum. Բեհեզ : վուշ : կտաւ : byssinus. Բեհեզեայ : նուրբ բեհեզոյ : կտաւէ : բաղեան : պատատա.

C

C Significat 100. Նշանակէ. 100. at C̄ significat. 100000. իսկ C̄ նշանակէ 100000.

C A

CAbus. mensura quædam. Կապիճ : 4. reg. 6.

Cacabo. are. more perdicum vocem edere. Ձայն հանել, կաքաւի ձայնի նման.

Cacabus. Սան : կաստայ : կաթսայ & կաճոյ : պղինձ : պղնձեղէնք : ղազան.

Cacaturio. ire. Ունել զմարմանջումն, զմորմոքումն վճարելոյ զպէտս մարմնոյ : v. caco.

Cachinnor. ari. Ի ծիծաղելն բարձրա ցուցանել զձայնն : վայրաբար ծիծաղել : վայրաբար ծաղր առնել.

Cachinnus. Վայրաբար ծաղր.

Caco. are. Զբոսաքս ելանել = յաթոռն նստել ի պէտս մարմնոյ : հասանել ինձ պէտք մարմնոյ արտաքին : վճարել զպէտս մարմնոյ : ելանել արտաքս : նստել ի կարիս ինչ որովայնի : նեղիլ ի կարեաց ինչ մարմնոյ : թափել զաւելորդս որովայնի.

Cacochymus. a. um. Վատահիւթ : որոյ ստամոքս տկար է և զկերակուրս դժուարաւ հալէ.

Cacodæmon. Դև : զարհուրանք դիշերայինք : արհաւիրք : դիւական երևմունք : առ աչօք ինչ : ցնորք տեսլեանց : սատանայ : այս պիղծ : չար այս : v. demon.

Cacoethes. quasi ulcus quoddam. Էր վէրն և խոց ինչ.

Cacoethes loquendi. Մարմաջելն & մարմաջելութիւն, մարմանջումն խօսելոյ կամ լեզուէն : մորմոքումն լեզուէն.

Cacophonia. Վատաձայնութիւն : խառնաձայնութիւն : դառնաձայնութիւն : երաժշտութիւն անյարմար.

Cacumen. montis. Գագաթն : արաեան լերինն : գլուխ, ծայր, վերին, կատար լերանց.

Cadaver. Դիակ : ոյ : plur. դիականք. gen. կանց : hinc qui mortui cadaver sepelit & componit. դիազարդ, դիապատանիկ : դէշ gen. դիշոյ : մեռելոտի : շաղեղն : quod proprie dicitur de animali.

Cadaverosus. Ողորմելի : տգեղ կերպարանօք : գարշ և աղտեղի տեսլեամբ : տաժանագէմ = դունաթափ : գիշագոյն : v. difformis.

Cado. ere. Անկանել : գլորել : սահել : è manibus. Թափել ի ձեռաց : սորբահակել : ut gravia : in terram ruere. զգետնել.

De pilis, crinibus &c. Հերքն թօթափել : թափել : մաշտել գլուխն : փետել ազդ իշոյն : v. g. depilari.

Ventum cadere. Հողմն հանդարտել նստել = դադարել : լռել.

Cadere ex honore &c. Ընկճիլ : վերծաւ ի նմանէ զարդն : անշքանալ.

Stellas cadere. Աստեղք ցոլանալ : անկանել յերկնից : թափել, թօթափել յերկիր.

Folia cadere. Ծառոց տերևք թափիլ, թօթափել ի ծառոց : մերկանալ ծառն ի տերևաց.

Cadere sub sensus. Ընդ զգայութեամբ անկանել.

Dies Paschæ cadit in. 10. Օրն զատկին հանդիպի, պատահի ի ....

Cadere sub onere. Նստել, անկանել մնալ, ընդ բեռամբ : բեռին տակն.

Cadere ab alto. Ի բարձանց գահավիժել : վերուստ ի վայր հոսել : ի բարձունից գահավէժ լինել.

Cadere animis. Լքել սրտիւ : թուլանալ : յուսահատել : վհատել : բեկանել սրտիւ : սիրտ իմ լքել յիս : լուծանել ձեռքն :

ձեռըն : նուա՛ղիլ յոգն եւր .

Cadere causà . Կորուսանել զդատաստա-տան իւր : դատապարտեալ ելանել : դատապարտել : անկանել, վրիպել յիրաւանց իւրոց.

Arma Cadere de manibus . Ի բաց ձգել, ընկենուլ, թօթափել զզէնս : զէնընկեց լինել : զէնս թափել ի ձեռաց .

Non cadit in illum tale facinus . Հեռի է , հեռացեալ , մերժեալ , զատ եւ օտար յայսպիսի չարութենէ .

Hoc non cadit in dubium . Արտաքոյ կարծեաց եւ տարակուսութեան է : ոչ է ընդ կարծեօք : հաստատուն իրս է եւ ստոյգ .

Cadere , terminari in iel . Եղերել, աւարտել, վերջանալ, անգիլ, անկանել յել . յիլ անկն ունել .

Cadere mori . Մեռանել . v. mori .

Cadere destrui . Աւերել : քանդել : սատել .

Caduceator . Պատգամաւոր : հրեշտակ : դեսպան զոր իշխան ոք առաքէ առ այլն, խնդրել ի նմանէ զհաշտութիւն կամ հաշտ կել զնոսա ընդ նմա .

Caducus . a . um . quod decidit . Դիւրանկ : դիւրասահ : դիւրաթափ : ի ծառոց թափեալք տերեւքն : վայրահակ : սահական .

Caducus infirmus . Տկար մարմնով : ախտաժէտ : ցաւագին : ցաւոտ : ցաւագար = հիւանդագին : խօթամիտ : v. infirmus .

Caducus . periturus . Կորստական : անցաւոր : դիւրանցուկ : անկայուն : փախստական : կարճատեւ : կարճօրեայ իւնչք աշխարհիս .

Cadus . i . Խեցեղէն մեծ աման : ուռպահեն գինի : կարաս : ի : գուբ : Joel. 3. item mensura quædam . Մար : & վարել .

Cæcitas . corporis . Կուրութիւն : շլացութիւն : լուսազրկութիւն : կափուցումն , խաւարումն աչաց .

Cæcitas mentis . Կուրութիւն մտաց : յիմարութիւն : մթութիւն մտաց : անմտութիւն : խելագարութիւն = տգիտութիւն մտաց : ապշարութիւն .

Cæco . are . corpore . Կուրացուցանել : շլացուցանել : հարել կուրութեամբ : զաչս հանել : խլել զաչսն : unde passiva . Հարիլ կուրութեամբ : լուսազրկել : աչքս կոկոմիլ, կուրանալ եւ այլք .

Cæcare animo . Կուրացուցանել = շլացուցանել : հարել կուրութեամբ : հարել յիմարութեամբ : յիմարեցուցանել : տգիտեցուցանել զմիտս : կափուցանել զաչս : խաւանել նց հոգի յիմարութեան եւ մոլորութեան : խափանել զաչս նց : cæcari . տգիտութիւն ունել զմիտս : մնալ զրկել ի լուսոյ : & alia .

Cæcus . a . um . corpore . Կոյր : կուրացեալ : աչացու & զաչացու : զրկեալ յաչաց , ի լուսոյ · լուսազար : լուսազարկեալ : լուսազուրկ : անաչ : հարեալ կուրութեամբ .

Cæcus animo . Կոյր , կուրացեալ մտօք , յիմար , յիմարեցեալ հոգւով : ստուերամիտ = հարեալ կուրութեամբ : ի յիմարութեամբ : խելագար : կուրամիտ : ապշամիտ : ապշութիւն ունի զմիտս նց : շլացեալ : որոյ աչքն խփեալ են առ իրս երկնայինս .

Locus cæcus . Խաւարային : ստուերային : խաւարչուտ : խաւարեալ : անլոյս : մթին : խաւարապատ : խաւարագետ : նսեմ : մթագոյն : անճաճանչ : գիշերախառն .

Cæcutio . ire . Նուաղիլ լուսոյ աչաց , vel աչք ի լուսոյ : բարականալ լոյսն աչաց : աչք խաւտել & խաղտել : աչք վատել , մթնել , շլանալ ի տեսանելոյ : սորել , հալել , ծանրանալ : cæcutiens : ակնահալ : ակնանուաղ : գձուձ : & գծուծ տեսլեամբ .

Cædes . is . Սպանումն մեծ : սպանութիւն : սրածութիւն : սպանդ : սատակ = հեղումն արեան : անհնարին վտանգաւոր արեան : կոտորած : կոտորումն մեռելոց : մահուանք անհնարինք : դիաթաւալ կոտորած .

Cædo . ere . scindere . Հատանել : præt. հատի : կտրել : փայտատու հատանել զփայտ : in frusta . յօշել անդամ անդամ : յօշատեալ կտրատել : կտոր կտոր յօշատել .

Cædere percutere . Հարկանել : հարել : ձաղել = ծեծել : գանել : գան հարել , տաբուցանել : գանալի առնել : չարաչար դնել զմարմին : գան հարկանել ուժգին · fuste . բրածեծ առնել : բրօք ջարդել : ի բրածեծութեան զընկնուլս թափել .

Cædere hostes . Յաղթահարել : ցրուել : կոտորել : խորտակել = ջնջել : փախուցանել : փախստական առնել : հալածել : սպառ հարկանել : ի սպառ վանել : սրածել : սատակել սրով : ընդ աթուր հարկանել : հարել կոտորմամբ սրոյ : կոտորել , ջնջել կոտորածամբ սրոյ : ջնջել ի սուր սուսերի = vel ի սուր սայր սուսերի : սրով դատել անխնայ : սրախողխող առնել : ի սուր մաշել : վիրաւորս դիապատառ անկանել : բազումս բերանոյ սրոյ դիպեալ յերկիր կործանել : վիրաւորեալք թաւալագլոր խաղալ : գետ խաղայր արեանն

վիրաւ

վիրաւորելոց : բազումք վտանգք արեան հե-ղեալ ոռոգանել զերկիրն : գործել զմահուան անհամարս : դիաթաւալ առնել .

Cælator . ris . Քանդակագործ : փորա-գիր : փորածու : vul. քանդքար .

Cælatura . Քանդակ : փորուածք : քան-դուածք : գործ քանդուածոյ :

Cælatus . a . um . Քանդակ : քանդա-կագործ : քանդակեալ : գրեալ քանդա-կաւ : փորեալ : փորածու : գիրն փորու-ածոյ .

Cælatus erat agnus in sigillo . Կնիքն դրոշմեալ ունէր զգառն .

Cælo . are . Քանդակել : քանդակել զքանդակս : քանդակագործել : գրել քան-դակաւ : փորել : փորագրել : դրոշմագել . դրոշմագրել : դրոշել : քանդել : typos , caracteres . զատառս , զտիպս քանդակել , ներհատել : գրել , դրոշմել : քանդել : Թափել .

Cælum . quo cælatur . Գործիք երկաթի : գրիչ պողպատի : v. ղալամ : quo lapides cæduntur . տաշոց : quo lignum . դուր .

Cæmentum . Շաղախ : որ . կրով և աւազով կամ խճով մածուցեալ .

Cæpa . & Cæpe . Սոխ .

Cæpula . Սոխիկ : կամ փոքրիկ սոխս .

Cærefolium . vul. Փռանկի մաղադանոս: & պաղդանոս .

Cæremonia ecclesiastica . Արարողութի արտաքին : սովորութի : խորհրդածութի : պաշտօնատարութի .

Magister ceremoniarum . Պաշտօնավար . արարողապետ : liber ceremoniarum . մաշ-տոց : գիրք արարողութեց : արարողակար-գութի .

Cæremonia . affectata urbanitas . vul. Թէքլիֆ : է անկարգ , և անքուն և մե-ծիկան կերպն համեստութէ .

Cæsar . Կայսր . gen. կայսեր .

Cæsarea . Կեսարիայ .

Cæsaries . pro crinibus . Մազ : հերք : վարսք : գէսք : at pro coma adscititia . կեղ-ծամազ : vul. անմազի մազ .

Cæsim . Կտրելով : դանակի , սրոյ բե-րանով .

Cæsim dicere . Կարճ և ընդ հատ ոճով ասել .

Cæsio . nis : vitis, arborum . Հատուած . հատումն : սափրեցումն որթոյն : սափրել սրել , հատանել զճիւղս : հարթել , քշտել , քանցել զծառսն .

Cæsius oculus . Աչկն կապուտ : երկնա-գոյն : ծովագոյն .

Cæsor . ligni . Փայտահատ : փայտա-հատ : saxorum . քարահատ : քարտաշ .

Cæsura arborum . v. cæsio .

Cæsus . a . um . Հատեալ : կտրեալ . քշտեալ : քանցեալ : ջնջեալ .

Cæsus exercitus . Յաղթահարեալ . ցրու-ւեալ : կոտորեալ : խորտակեալ : ջախջեալ . ի սպառ վանեալ : ջարդեալ : տապաստ անկեալ : v. cædo .

Cætera in cae . vel . coe . vel ce .

Cafè . Քահուէ : ըմպելի ինչ է զոր պա-տրաստեն , տորրելով զսե մի ոլոռն և զա-լիւր նր խառնելով ընդ ջուր : և եփ տալով .

Cain . Կայէն . ի : եղբայրասպան : Ադամայ երեց որդի .

Calamaria theca . Գրչաման : կաղամարն: vul. կղամքար : դիվիթղալամ .

Calamistratus . Հերք հիւսեալք : հիւսք: ոլորունք : գիսակ : վարսք կուածոյք : գան-գարհեր որ է ոլոր ոլոր և հիւսած .

Calamistrum . Երկաթի գործի որով հիւսեն , ոլորեն զհերս .

Calamitas . Նեղութի : տառապանք : Թշուառութի : վիշտք : փորձանք . տագն-ապ : անձկութի : նեղութի : v. miseria .

Calamitosus . miser . Թշուառական : Թշուառացեալ : տառապեալ : վշտացեալ : վշտագին : v. miser .

Calamus . arundo . Եղէգն . & եղեգն : gen. եղեգան .

Calamus . penna . Գրիչ : calamus orientalium . եղեգնիկ : est enim subtilis arundo . բբուկ : 4. Esdr. 11.

Calamus . grani seu frumenti . Որձ : գա-րի յոձ կայր : յոձ գալ , in calamum formari . կոթն ցորենոյ .

Calamus insitus . Է մատնիկ ինչ ծա-ռոյն , զոր պատուաստեն և կցեն ընդ այլ ծառոյն զի բաժանորդ եղիցի արմա-տոյ նր և տայցէ զանուշագոյն պտուղ .

Calamus . tibia : fistula . Եղեգնեայ շու-ու : եղեգնափող .

Calamus . visco infectus . Ձիւղ բարակ ռստեղաշաղախ յորս Թռչնոց .

Calantica . Կանացի գլխարկ : item , արաղչին .

Calathus . Կողով : ի : կԹոց : զամբիւղ : սակառի : կԹոցիկ : սապաԹ : խան : վան-դակ .

Calcaneum . Գարշապար : ի : կրունկն .

Calcar . Մտրակ : խԹան : որով ձիաւ-որ ամբացուցանէ զկրունկն : addere calcar equo . Ճեպել զձի խԹանաւ : մտրակել

զմարդկան: calcar admovere homini. incitare. ածել: շարժել, զարթուցանել: խայթել զոք: v. animare.

Calcaria fornax. փուռն: gen. փռան: հնոց: կրահնոց.

Calcatorium. հնձան: v. torcular.

Calceamentum. Կօշիկ: & կօշիկ: մաշիկ: & մօշիկ: հողաթափ: զանկապան: rusticorum. մուճակ: չարուխ: calceamenta induunt pedibus Sacerdotis mortui. ագուցանեն Օդ յոտս քահանային մեռելոյ: item. փողպատ: սոլերք: gen. ից.

Calcearius. sutor. Կօշկակար: & կօշկարար: մաշկակար.

Calceatus. a. um. Կօշկաւորեալ: ագուցեալ զկօշիկս յոտս: արկեալ զհողաթափս յոտս:

Calcedonius lapis. in Apoc. 19. ponitur. պղնձագոյն.

Calceo. are. Արկանել զհողաթափս յոտս իւր: զկօշիկս ագուցանել յոտս: կօշկաւորել.

Calceus. i. Կօշիկ: v. calceamentum.

Calcitratus. ûs. Ոտնահարութիւն: աքացհանութիւն: կցահարութիւն.

Calcitro. onis. Ձի հարկանող: աքացող: աքացհան: & աքցհան: ոտնահար.

Calcitro. are. Ոտն հարել: ձի կիցս ընկեցեալ էհար զնա: վերացուցեալ զհետս ոտին տալ ի գլուխ: աքացել: կից հարել: աքցոտել: աքացի հարել: & moraliter. ապստամբել: v. resistere.

Calco. are. Կոխել: կոխան առնել: առ ոտս հարել, արկանել: ոտնահար առնել: ներքնակոխ առնել: առաթուր կոխել: ընդոտնել.

Calcare honores. Արհամարհել: առ ոչ ինչ համարել: խոտել: & quę suprà.

Calcare vuas. Կոխել զխաղողն: կոխել զգինի ի հնձանս: հարել հնձան.

Calculator. ris. Համարող: որ թուէ, ի թիւ արկանէ.

Calculo. are. Համարել: թուել: ի թիւ արկանել: հաշուել.

Calculosus. a. um. Աւազուտ: աւազոտ հողն: հողախառն մանրախիճ քարինքն.

Calculosus homo. obnoxius calculo. vul. Սուլզանաք: v. calculus.

Calculus. dolor calculi. pers. Սէնկի մաստունէ: որ ցաւն անատուստ ծնանի զի ի մէջ ճճերին ծնանի քարն, որ միզի անցականու: ուստի ցաւ կոկծագոյն: կամ ցաւ է երիկամանց, որոյ պատճառն է խիճ ինչ աւազոյ որ անդ արգելանի:

Calculus. Քարն մանր: աւազ: խիճ աւազոյ: մանրախիճ քարինքն.

Calculus. supputatio. Համար. թիւ: հաշիւ: համարողութիւն.

Calculus. nota. Թուղթ, պղնձէ խաղալոյ նշան.

Calculus. gall. dame. Նաւար: Echec. սատրանջ: dez. վէգ: gen. վեգի:

Caldaria. orum. Բաղանիք: vul. համամ.

Caldaria. vel caldarius. vas æneum. Սան պղնձի: պղինձ: պղնձեղէնք: vul. ղազան:

Calefacio. ere. Ջեռուցանել: տաքացուցանել: ջերմացուցանել: ջեռացուցանել.

Calefactio. Ջերմութիւն: տաքութիւն: ջերմացումն: ջերմարարութիւն.

Calefactus. Ջերմ: ջեռեալ & ջեռուցեալ: ջերմացեալ: տաք: տաքացեալ: հրաշէկ: հրացեալ: տապացեալ.

Calefio. eri. Ջերմանալ: տաքանալ: ջեռնուլ: præt. ջեռայ.

Calendæ. Քաղանդ: ամսամուտ: ամսագլուխ: օր առաջին իւրաքանչիւր ամսոյ.

Calendarium. Քաղանդարան: տարեցոյց: ցանկ աւուրց, շաբաթուց, ամսոց և տօնից տարւոյն: Communiter. Մովմար: anno Christi 551. sub Moise Armeniorum Patriarcha digestum est Calendarium Armeniorum. & inde cæperunt Armenii numerare annos. յամի տն 551. ի հայրապետութեան Տն Մովսէսի կաթուղիկոսին հայոց կարգեցաւ հայոց քուն Մովմարն: ուստի յամէ անտի սկսան հայք համարել զամսն.

Calens. tis. Ջերմ: v. calefactus.

Caleo. ere. Ջերմանալ: v. calefio.

Calidè. Տաքութբ: ջերմապէս.

Calidus. Ջերմ: ջեռեալ: ջեռուցեալ: Coturnix naturâ suâ calida est. լորամարգ տաք է բնութբ: v. calefactus.

Calidi nummi. id est, numerata pecunia. դրամ պատրաստ և առաջիկայ: նաղտ փող.

Caliga. æ. փոխան & թըմբան: զարտիք: tegumentum tibiarum. Ջաղջեր: unde in lib. canon. ունիս ջաղջեր յոտսն: vul. չաղջուր.

Caligatio oculorum. Խաւարումն աչաց: նուաղումն լուսոյն աչաց: շլացումն, տրումն աչաց: դժնութիւն տեսլեան.

Caliginosus locus. Խաւարային: մառ-

երային

երայեն : խաւարչիտ աչօք = v. cæcus .

Caligo . inis . Խաւար : մառնէր : մութ : մէգ : gen. միգի : նսեմութիւն : մռայլ : մառախուղ = mons caligine obductus . մառախլապատ : միգապատ լեառն .

Caligo . are oculos . Աղջէ նուաղել ի լուսոյ : հայել = սորել : v. cæcutio .

Caligare animum . Խնլէ պակասել , նուաղել : մթոք կուրանալ : v. cæcus .

Calix . vas ad bibendum . Ըմպանակ : բաժակ : սկաւառակ : նուիրանոց : ափսէ : ափսէայք : դաշխուրան : կթխոց : vul. փիալայ : թաս : և առ հասարակ ամ ամփոփելոյ ըմպելեաց .

Calix . icis . ad Sacrificium missæ . Բաժակ : սկիհ : gen. սկհի .

Calix . cis . in floribus . Կոկոն : & կօկոմ : որ է թերաբաձակ ծաղիկ .

Calix cochleæ . Կաղամբոյս : խեցեն : խեցեմորթ : զի ունի մորթս կարծր իբրև զխեցի .

Calleo . ere . callis indurari . Ծուենկէ խստանալ կամ խոցանալ ոտք զուղտու ի սաստիկ ծնրադրութենէ : vul. փեռայ բռնել .

Calleo . ere . scire . Գիտել : ճանաչել : տեղեկանալ : dat. լինել գիտուն , հմուտ , տեղեակ : փորձ : gen. ծանել : præt. ծանեայ .

Callide . Խորագիտաբար : խորագիտութբ : խելամտաբար : հնարիւք : նենգութբ .

Calliditas . Խորագիտութիւն : խելամտութիւն ; հնար : հնարագիտութիւն : հնարագործութիւն : խորամանկութիւն : նենգութիւն : նենգաւորութիւն : հնարահանութիւն : դաւ : դաւաճանութիւն .

Callidus . a . um . Խորագէտ : խելամուտ ; հնարագէտ = հնարագործ : խորամանկ : նենգաւոր : նենգագործ : խաբեբեկ : դաւաճան : հնարահան .

Callidus temporis . qui bene novit tempus aptum . Հմուտ և տեղեակ յարմար ժամանակի = որ բարւոք գիտէ զընդունելի , զդէպ ժամանակ : որ ընտրէ զժամանակ և զդիպուծ : հմուտ դատել զժամանակ իւր պարապոյ .

Callidus rerum . Իրագէտ = գիտակ , հմուտ , կիրթ , փորձ , տեղեակ իրաց : որ իմանայ զիւնն բանից .

Callis . is . Ճանապարհ հարթ : բազմադնաց : ոտնակոխ : կոխելի բազմաց .

Callosus . a . um . Որոյ ծուենկէ խստացեալք և խոցացեալք են ոտք զուղտու , ի սաստիկ ծնրադրութենէ կամ ի վաստակելոյ .

Callum . i . Խստութիւն մորթոյ ոտից զուղտու մանաւանդ ձեռաց և ծնդաց : vul. փեռայ .

Callum obducere animo . Սիրտ խստանալ : կարծրանալ : ծուլանալ : թուլանալ : անզգայ լինել ի վր փրկութեն բանին = պատժել յայն ոչ զգայ .

Calo . nis . Է զինուորի ծառայ : որ զհետ երթայ բանակին ի սպաս զինուորաց .

Calor . is . Տօթ : ոյ : խորշակ : տապ : տաքութիւն : ջերմութիւն : շոգութիւն : եռանդն : եռանդութիւն = չոգ : տապ խորշակի : տոչորումն .

Per calorem , in æstu . Ի տօթաժամուաւուրն : ի տօթուն : ի տօթոջ : ընդ խստանալ տօթոյն .

Calor animi . Համարձակութիւն : եռանդ : եռանդութիւն սրտի : ջերմեռանդութիւն : սրտի տաքութիւն : Febris . ջերմութիւն : վառն ջերմութեն : տաքութիւն · եռանդ ջերմութեն : տագնապ և սաստկութիւն ջերմութեն .

Calor animalium . quæ in venerem ardescunt . ցլութիւն : ջեռութիւն : եղամոլութիւն : tali calore ardere . ցլալ , ջեռնուլ : ջեռնուլ : անասունքն զկծել = equus eo calore ardens . մատակախաղ ձի .

Calor naturalis . Ջերմութիւն բնական , բնաւոր , բնածին : extingui . հեղձեալ չի ջանել .

Caltha flos . gall. souci . Ոսկեղէն ծաղիկ որ ասի կուլի ճահճարի : համիշա բահար .

Calvaria . æ . Կառափն : & կառափունք : գագաթն գլխոյն : խելապատակ : գանգ : de asino . խալամ էշոյ = է ոսկր որ զոր ծածկէ և ներփակէ .

Calvariæ mons . Լեառն գողգոթայ որ է տեղի կառափելոյ : կոչեցեալ էն գագաթն : quia plenus erat craniis & ossibus malefactorum qui illic tradebantur morti . զի լի էր ոսկերօք մահապարտից զորս անդ սպանանէին .

Calvaster . Կիսակունտ : կիսաճաղատ : գլխով ճաղատ .

Calveo . ere . calvum esse . Կնտանալ : մաշտել գլուխն : հերք թափել .

Calvitium . Կնտութիւն : հերաթափութիւն . à fronte . ճեղութիւն : v. calvus .

Calumnia : æ . Զրպարտութիւն : զրպարտութիւն : զրպարտանք : զրախօսութիւն : բամբասանք : բարուբանք : բարբանջանք .

Calumniator . Զրպարտիչ : չարախօս : զրախօս ; բամբասող : բարբանջող .

Calumnior. ari. Զրպարտել զումեք : չարաբանել : բամբասել զնա : ասել զչար ինչ սուտ զումանէ : բարբանջել, զրպարտել զնա : դարպել : դնել զբարուրս, զարատ ինչ ի վր նր.

Calumniose. Ի զուր : տարապարտուց : բամբասելով : զրպարտութբ : անիրաւաբար.

Calumniosus. a. um. Զրպարտիչ : լի բամբասանօք և ստութբ : vide calumniator.

Calvus. i. Ճաղատ : հերաթափ : մազաթափ : կունտ : կնտացեալ մազանալ գլուխ : կնտակ : գլուխ ճաղատ : vul. տաղ : à fronte. ճեղ.

Calx. cis. Կրունկն = գարշապար = կամ գարշապարին ներքինն.

Calcibus cædere. Աքացել : աքացանել = & աքացել : աքացի հարել : ոտնահար առնել, հարկանել ոտով : առ ոտս կոխան առնել : Ձի կեցս ընկեցեալ հարել : կից հարել : a capite usque ad calcem. ի սկզբանէ մինչև ցվերջ.

Calx. cis. Կիր : gen. կրի : բիռ : unde բռով ծեփել : calce linere. բռել : paries dealbatus. որմ բռեալ : vul. ահակ.

Calyx. cis. Ծաղիկ զոր օրինակ վարդի կոկոն : v. calix. mel. կոկոն.

Menologium Armenorum dicit, quod transfigurationis die sic refulsit divinitas in corpore, sicut rosa in calyce. Յայսմաւուր հայոց ասէ թէ յաւուրն այլակերպութե փայլեաց լոյս աստուածութե ի մարմնոյ որպ վարդ ի կոկոնէն.

Cambii littera. vul. Բարաթ : Թեմեսուկ : փոխանակագիր : cambium. փոխումն դրամին : հատուցմանց ուժն.

Camelarius. Ըղտապան : ըղտավար = ըղտարած = ըղտապետ.

Camelo pardalis. gall. giraffe. Deut. 14. Ընձուղտ : animal prægrande. habet caput cameli, pedes bovis, pellem maculis aspersam ut pardus : celeritatis incredibilis. unam vidi ego Ispahani : nascitur in Æthiopia. Մեծ անասուն և բարձր յոյժ : ունի զգլուխն ուղտու : զոտս եզին : զմորթն գորշախայտ և պուտ պուտ իբրև ինձ = արագընթաց յոյժ և օգտակարիկ : ծնանի յեթեովպացւոց աշխարհին : տեսի ես զմի յԱսպահան քաղաքին.

Camelus. i. Ուղտ : gen. ու : Genes. 32. cameli cum pullis suis. ուղտք կողաւմբք հանդերձ.

Camelus. funis anchoræ de quo Matt. 19. Մալուխ : gen. մալխոյ : aliis. մալուխ : պարան խարսխի.

Camera. fornix. Կամար : Թաղ : փուչիչ.

Camera. æ. cubiculum. Սենեակ : gen. սենեկի : camerarius. սենեկապետ.

Cameratus. a. um. Կամարակապ : կամարաձև : կամարածածուկ փողոց : կամարակապ խորան եկեղեց.

Camero. are. Կամար արկանել ի վր : Թաղ : կամար կապել.

Caminus. i. Հնոց : ի : փուռն : gen. փռան : հալոց : վառարան : քրայ : vide fornax.

Caminus. Ծխանոց : vul. օճախ = բուխարի.

Caminus. focus. Կրակարան : կրակարան հրոյ : վառարան : կրակետղ.

Camisia. indusium. Շապիկ = gen. շապկի.

Cammarus. cancer marinus. Ծովային խեչափառն = vul. խալաջան : in uranographia. խեցգետին.

Campana. æ. Զանգ : & զանգ = & զանգակ : campanam pulsare. հնչեցուցանել զանգակն քարշելով, ածելով, զարկելով.

Loco campanarum utuntur Armenij assere quodam, quem percutiunt ad numerum & vocatur. Նախատակ : կոչնակ : ժամահարն.

Campanile. is. Զանգակատուն : աշտարակ : at mahometanorum, մինրան = մինարայն : vul. մինարայ, & մինարէ.

Campanula. Զանգակիկ = զանգ փոքրիկ : զանգուլակ : ցնծղայ : quod tintinnabulum est : instrumentum autem illud, quod agitant Armenii tempore missæ, ex quo pendent multa tintinnabula. քշան, կամ քշոց.

Campè. Թրթուր : gen. թրոյ : ծառի որդն : v. bruchus.

Campester. Դաշտային : դաշտական : դաշտաւէտ տեղի : դաշտ ծայրածաւալ դաշտավայր տեղի : դաշտավայրք : in loco campestri. ի դեւրի.

Camphora. Քափուրի : gummi defluens ex arbore, quæ suos ità ramos expandit, ut sub illis sedere centum homines facilè possint: nascitur in Indiis. Խէժ է որ կաթէ ի ծառոյ որ այնչափ ընդարձակէ զոստս իւր, մինչ զի կարեն .Ճ. մարդիկ նստել ընդ հովանեաւ նր : ծնանի ի հնդկաց աշխարհի.

Campus. Վայր : վայրի : դաշտ : դաշտավայրք : դաշտայինք : դաշտավայր տեղի.

Campus. locus certaminis. Ճակատու տեղի :

տեղի․ ատեան պատերազմի .

Campus dicendi amplus. Ճառելոյ նիւթն հարուստ և առատ.

Camus. frenum. Սանձ : դանդանաւանդ : վարապանակ : երկաթ զոր դնեն ի ժանիս գաղանաց.

Canaliculus. Ծորակիկ․ խողովակիկ : ջրմուղ փոքրիկ : alias. ամանիկ ինչ յորում դնեն զկուտ և զջուր ղաֆասայարգել թռչնոց.

Canalis. Ջրմուղ․ խողովակ : ծորակ : ջրարբու : v. aquæductus.

Canalis ex ferro, ligno &c. Երկաթէ կ. փայտէ ջրմուղն : vull լուլայ.

Canalis. fluvii. Վտակ, փոս, յատակ, սահմանք գետոյն.

Cana. & cañanæus. Կանայ քաղաք : կանանացի.

Canaria. herba. seu gramen. Սեզ gen. սեզոյ․ canis canariam manducans atram bilem evomit. շուն դալար սեզ ուտէ, և սեաւ մաղձ հգէ.

Cancellatim. Վանդակաձև.

Cancelli. orum. Վանդակ : վանդակապատ : տախտակ : սաքար : vul. մահճառ : վանդակեալ չուանք, quibus cancellatis orientales alligant palearum sarcinas. որովք զդարմանս գրաստուց վերայ բառնան.

Cancelli. termini. Եզր : սահմանք.

Cancello. are. Վանդակաձև յօրինել, յարմարել : խաչակից դնել.

Cancellare. delere lineis obductis. Գծեծս քաշելով ջնջել, աւերել.

Cancer. piscis. Ծովային խաչափառն. vul. խաչաճան.

Cancer. signum. Խեցգետին : չորրորդ կենդանակերպ որ ասի ամառնային : quia quando sol cancrum ingreditur, initium est æstatis 22. Junii. քանզի ի մտանելն արեգական ի խեցգետին, լինի ամառնամուտ : յաւուրն իբ յունիս ամսոյ.

Cancer. cri. morbus. Կերցաւ : քաղցկեղ : զի խոց է որ քաղցածօրէն մաշէ և ուտէ զմարմինն : կարկինոս․ խոյլ խեցգետին : vul. խօրաք.

Candefacio. ere. Սպիտակացուցանել : ճերմակել.

Candefactus. candens ab igne. Շիկացեալ : հրացեալ : կրակացեալ ոտ հուր : շողացեալ երկաթն : ատրաշէկ.

Candela. æ. Մոմ : ի : մոմեղէնք : cerea մեղրեմոմ.

Candelabrum. Ջահաւանակ : Ճրագարան : ջահունակ : մոմակալ : vul. մոմդան.

Candens. albus. Սպիտակափայլ : սպիտակ : ճերմակ : փայլուն.

Candens. ardens. Շիկացեալ : հրացեալ : կրակացեալ : շողացեալ երկաթ.

Candeo. ere. Սպիտականալ : ճերմականալ․ item փայլել․ շողալ : պսպղալ.

Candeo. ere. ut ferrum ex igne. Շիկացեալ երկաթ շողալ ոտ հուր : հրանալ․ կրականալ.

Candesco. Սպիտականալ : v. candeo.

Candescere ferrum ab igne. v. candeo.

Candidatus. dignitatem ambiens. Որ հետամուտ է, որ է ի խնդիր, որ ստիպէ, ջանայ, գտեալ երթայ մեծութէ : ատենճանին : tales enim veste albà induebantur. զի այնպիսիքն սպիտակազգեստ էին.

Candidè. sincere. Միամտաբար : անմեղապէս : անկեղծաբար․ պարզապէս : առանց պաճուճանաց : լրջմտութբ : անխարդախութբ : յայտնապէս.

Candidum ovi. Սպիտակուցն ձուին.

Candidus. Սպիտակ : ճերմակ : v. albus. & pro refulgens. սպիտակափայլ : պայծառ : լուսաւոր : փայլուն : պսպղուն : շողացեալ, նշուլեալ.

Candidus. sincerus. Միամիտ : անմեղ : պարզամիտ : պարզախօս : անկեղծ : լրջամիտ․ անխարդախ : առանց պաճուճանաց : յայտնախօս : աննենգ․ ուղիղ.

Candidum, vel candum saccarum. vul. Նապաթ շաքար : sexies aut septies liquefit saccarum donec addensatum induretur, quasi cristallus. հալի շաքարն վեց ու եօթն անգամ մինչ և թանձրացեալ մածցի, և իբրև զապակի դարձցի.

Candor. is. Սպիտակութի : ճերմակութի.

Candor. lumen. Լոյս : նշոյլ․ պայծառութի : փայլիւն : փայլումն : շող : ճառագայթ : պսպղումն : ճաճանչ : շողիւն : պայծառափայլութի.

Candor animi. Միամտութի : պարզամտութի : լրջմտութի․ յայտնախօսութի : անխարդախութի : ուղղութի սրտի : անմեղութի : աննենգութի : անկեղծութի.

Canens senecta. à verbo caneo. Ալեորեալ : ծաղկեալ ալեօք.

Caneo. ere, & canesco. ere. Ալեորել : ծաղկել ալեօք : մօրուք, հերք սպիտակախառնել : vul. մօրուք դարն է ընկել.

Cani. orum. Ալիք : gen. ալեաց : զարդաթածաղիկ ալիք : սպիտակախառն : & pro ipsa senectute. ալևորութի : ծերութի.

Canicula. constellatio. Շնաստղակերպ

աստղա

անուանեալ շնիկ, կամ շուն փոքրիկ: quando Sol vel Mars oritur simul cum canicula, calores intenduntur ad 24. Julii. յորժամ արեգակն կամ հրատ ծագին զուգ ընդ շնկան, լինի տօթ սաստիկ: առ իդ. յուլիսի ամսոյ.

Caniculares dies. Աւուրք շնայինք որոց տիրէ շնիկ անուանեալ աստղն ի իդ. էն յուլիսի ամսոյ, մինչև ի իդ. օգոստոսի.

Caninus. a. um. Շնային: շնական: dens caninus, qui per nervos quosdam cum oculo communicat. ատամն որում դիպի ջիլ ինչ որ առ աչսն սփռի. canina fames, սով, քաղց սաստիկ և անյագ.

Canina rabies. Օայրացումն և կատաղ.

Canis. Շուն: gen. շան unde fornicari, շնալ: venaticus. շուն որսորդական: villaticus. սամոյն, մծշուն: catulus canis. շնիկ: լակոտ. canum more. շնօրէն.

Canis major, stella ex fixis omnium lucidissima. Շուն մեծ. աստղ է. պայծառագոյն է քան զայլ ամ անմոլար աստեղսն: canis minor, stella primæ magnitudinis. շնիկ, փոքրիկ շուն: աստղ է, առաջին մեծութե

Canistrum. Խսան: կողով: կթոց: սապատ: սակառի: քթոց.

Canities. ei. Ալիք: v. cani.

Canna, arundo. Եղեգն: gen. եղեգան, v. arundo.

Canna. tibia. Եղեգնեայ շուու.

Cannabinus. ex cannabo. Քաթանեղէն: քաթանեայ.

Cannabis, & cannabum. Քաթան: quibusdam. բենեղ: quodest linum. վուշ.

Cannetum. arundinetum. Եղեգնանոց. v. arundinetum.

Canneus. Եղեգնեայ.

Cano. ere. de homine. Ձայնել: ձայն տալ. նուագել: երգել. երգաբանել: եղանակել: նուագ ածել.

De avibus. Խօսել: նուագել: կարկաչել: ձայն տալ, հանել. v. cantus.

Canere tubâ. Օփող հարկանել, հարել, հնչեցուցանել: փողել: փողօք հնչել.

Canere fidibus. Քնարն, կամ այլս այսպիսի աղեխար երգական գործիս հնչեցուցանել, հարել, ածել: vul. սազ ածել.

Canere bellicum. Հարկանել զփող ազդեցութե ի պատերազմ: հարել զպատերազմ: նշանակել փողով: փողով ազդ առնել: խրախոյս տալ բանակին: գրգռել, մղել զպատերազմ փողահարութբ.

Canere receptui. Փողով ազդ առնել տալ զնշան յետս չու առնելոյ.

Canon. is. Կանոն: օրէնք: նախատիպ: գաղափար: կարգ.

Canon. decretum. Կանոն: սահման: կանոնադրութի: սահմանադրութի: թելադրութի: կարգադրութի: օրէնադրութի. հրաման: quod est contra canones. տարականոն: հակառակ, ընդ դէմ կանոնաց.

Canon. index. Ցանգ: շարադրութի զոր օրինակ, ամ աշուանց գրոցն.

Canon missæ. Կանոն: աղօթք առանձնականք, ի մէջասացութե, մինչև ցհայր մեր.

Canonum liber. Կանոնագիրք: գիրք կանոնաց.

Canonicatus. ûs. Է մեծութի ինն և պաշտօն եկեղեցական, որ պաշտօնէի տայ զիրաւունս վայելել զմասն ինչ հասից եկեղեցւոյն.

Canonicus. Այր եկեղեցական որ վայելէ զմուտն ինչ կարգեցեալ այնոցիկ որք կատարեն զամ այսն պաշտօն.

Canonici libri. Գիրք կանոնականք: գիրք ամաշուանց հնոց և նորոց կտակարանին.

Jus Canonicum. Օրէնսդրութի: կանոնադրութի: կանոնաբանութի.

Canonicum. Որ է ըստ սահմանաց և հրամանի կանոնաց.

Canonista. Կանոնաբան: կանոնագէտ: որ հմուտ է և գիտուն կանոնաց.

Canonizatio. Սրբակարգութի, շարակարգութի, համարձակեցումն սրբոց ի թիւն սրբոց.

Canonizare. Շարակարգել, դասակարգել, թուել, համարել զնա ի թիւն սրբոց: խառնել զնա ի թիւ սրբոց.

Canor, sonus. Ձայն: հնչիւն: հնչումն: եղանակ: նուագ: v. cantus.

Canorus. a. um. Ձայնաւոր: քաղցրաձայն. քաղցրանուագ: ձայնահան: քաղցրալուր: փափկաձայն: անուշաձայն: կակղաձայն: լերկաձայն.

Cantatio. Երգ: նուագ: եղանակ: vide cantus.

Cantator. Երգու: gen. գուի: երգիչ: երգօղ: նուագօղ: ձայնատու: սաղմոսերգու: սաղմոսասաց: ձայնարկու: նուագածու: գուսան. & cantatrix. գուսանուհի: երգեցիկ.

Canterius. gall. echalas. Ցից: յենլի. յենարան: փայտ ցցեալ առ ստն որթոյ կամ

նորա

նորատունկ ծառոյ հաստատ պահել զնա : vul. դուշաղայ .

Cantharis . idis . Ճանճ է թունաւոր , կանաչ և պայծառ : vul. turc. աղիլ պճէք : մէրասիէ : perſ. ալոյ կուլէնկ .

Cantharus . Բաժակ : ըմպանակ . սկաւառակ : նուէրանոց : ափսէ : դաշխուրան : vul. փիալայ : Թաս .

Canthus . i . ferrum quo armatur rotæ circumferentia . Երկաթ որով անուացուցանկն պղնձանակն անուոց .

Canticum . Երգ : ոյ : օրհնութիւն : օրհնաբանութիւն . օրհներգութիւն : ներբող : canticum canticorum . երգ երգոց : շարական : liber canticorum armen. շարակնոց .

Cantilena . Խաղ : տաղ : գուսանական խաղ : նուագ : եղանակ : երգ : ad commovendum riſum . կատակերգութիւն : հանդիերգութիւն : parum honeſta . երգ , խաղ աղեղ , ազատեղի , անպարկեշտ , անպատեհ : արկանել զոք յերգ .

Cantio . v. cantilena .

Canto . are . hominis . Նուագել : խաղ ասել : avium . խօսել : կարկաչել : v. cano .

Cantare ſacrum . Ձայնաւոր պատարագ առնել : vel ի ձայն : non cantatum . Թիւ պատարագ : անձայն : ի թիւ .

Cantare ſacra cantica . Երգել : օրհնաբանել զած : ներբողել : օրհնել զօրհնութիւս այ : երգս եղանակել : շարական ասել .

Cantor . is . Երգող . v. cantator .

Cantus , hominis . v. cantilena .

Cantus avium . Ձայն : խօսք : խօսելն : նուագ . կարկաչումն : կարկաչողութիւն : galli , հաւախօս : խօսելն հաւու : columbæ , դրդալն : մնչելն : hyrundinis , ճիչ : ճչելն : gallinæ , կռկչումն : կռկչալն : գրգալն : հաւագրգալ ի վր ձուոց և ձագուց : կռկչել : anſeris , ճիկ : ճիկ հանել : pullorum avium , ճիչ : ճչել : perdicis , կաղելն : unde perdix կաքաւ : cantus , gall. air . գոյն : խաղ : մուղամ : եղանակ : ղայտէ .

Canus . a . um . de ſenibus . Ալեւոր : ծաղկեալ ալեօք : ալեւորեալ : ալեխառն : ծեր : ծերացեալ : v. caneo , & cani .

Capacitas , loci . Ընդունակութիւն : պարունակութիւն : ընդարձակութիւն : շարակալումն : բաւականութիւն ներընդունելոյ ... երկարաձգութիւն և լայնատարածութիւն : երկայնաձգութիւն , լայնաձգութիւն , բացատութիւն տեղւոյն .

Capacitas , hominis . Զգօնութիւն : հմտութիւն : ճարտարութիւն : յաջողակութիւն : յարմարութիւն : կարողութիւն : շնորհքն : բնաւորութիւն : բաւականութիւն առնելոյ :

Capax , de loco . Ընդունակ : պարունակ : gen. բաւական ընդունել : որ կարէ տանել : ընդունական : gen. ընդարձակ և երկարաձիգ մնալ և տանել : որ կարէ ներընդունել , պարունակել , պարփակել , շարափակել .

Capax , de homine . Կարող : բաւական : յարմար , յաջողակ , յաջողեալ առ ի : ձեռնհաս առնել : վերահասու : vide aptus .

Pro homine docto . Բազմագէտ : հմուտ : տեղեակ : ճարտար : այր գործոյ : խելամուտ : փորձ .

Capella , ſacellum . Խորան : սեղան : մատրան : & մատուռն : plur. մատրունք , մատուռունք .

Capella , capra . Այծ : unius anni , ալոջ , ամիկ : ձագ այծուոյ .

Capella , conſtellatio . Այծեակն .

Capellanus . i . Խորանապետ : մատրանապետ : որ ի միում մատրանն , ի միում խորանին կատարէ զամենայն պաշտումն .

Caper . Այծ : & այծի : v. hircus .

Caper ſignum cæleſte . Այծեղջիւր . է տասներորդ կենդանականերպն : dicitur hyemalis , quia cum Sol caprum ingreditur principium eſt hyemis 24. Decembris . առ ձմեռնային , քանզի յորժամ մտանէ արեգակն ի տունն այծեղջեր , լինի ձմեռնամուտ դեկտեմբերի : իդ : genit. etiam , այծեղջերու է .

Caparatus , rugis contractus . Ճակատ թառամեալ . թարշամեալ : հերկեալ : կնճռոտեալ : vul. կռնջոտեալ .

Capero . are . Ճակատն , զերեսս թարշամել , թառամել , հերկել : կնճռոտել : կռնջոտել : կնճիռս հերկել ճակատ .

Capeſſo . ere . Առնել : ըմբռնել : կալնուլ : բուռն հարկանել զինմանէ : արկանել , մխել ինա զձեռս : ձեռբակալ առնել զնա : կալնուլ զոք զհանդերձէ .

Capeſſere arma . Ճեպել ի զէնս : v. arma : fugam , փախչել : փախստական լինել : v. fugere . conſilium , առնուլ խրատուց : հնազանդել հրամանաց .

Capharnaum . Կափառնայում : գլխաւոր քաղաք գալիլեայ .

Capillaceus . Մազասաւոր : գիսաւոր : թաւապլուխ : թաւահեր : թաւագէս .

Capillamentum , crines . Հերք : մազ : վարս : գէս : v. cæſaries . հիւսք հերաց .

Capillamentum , fibræ . Թել և շերտ , հերք և մազ արմատոյն .

Ca-

Capillatus. fibris plenus. Ջերաստ մազոտ. v. fibra.

Capillus. Գէսք: վարսք: հերք: մազք: fœminarum etiam, ծամ.

Cincinni capillorum. Հիւսք հերաց: հիւսած: հիւսուածած. գանգուր հեր որ է ոլոր ոլոր: վարսք հիւսեալք.

Capillos pectere. Օծեալ հիւսել: սանտրել: յօրինել.

Capio. ere. Առնուլ: præt. առի: կալնուլ: բռնել: ըմբռնել: ունել: 'բուռն արկանել: բուռն հարկանել. ի. manu, կալնուլ զնա ձեռամբ: crinibus, զվարսից: cornibus, զեղջերաց.

Capere radicem. Արմատս ձգել: արմատանալ: v. radix.

Cæpit illum religio. Խղճահարել ի վր: խղճիւ ունել: v. scrupulus.

Capi. Առնանիլ: capiendus. առնլի. capi aliqua re. հաճիլ: cum instrum. զուարճանալ, հրճուիլ instr. հրճուիլ ի տեսանելն: հաճի ած ի գործս .....

Capere consilium. consulere. Ընկալնուլ զխորհուրդ յումեքէ: մտանել ի խորհուրդ ընդ նմա: խորհուրդ ի մէջ առնուլ.

Capere. continere. Տանել: ներընդունել: պարունակել: պարփակել: բաւական է տանել. v. capacitas.

Capere. concipere. Իմանալ: միտք ըմբռնել: ի միտ առնուլ: հասկանալ: վերահասու լինել: տեղեկանալ: ի վր ճշմարտութե երաց հասանել.

Capistro. are. Սանձն, դանդանաւանդ, երասանակ, կապն հարկել ի բերան անասնոյ, սանձիւ կապել զցռուկ եղին &c.

Capistrum. Սանձն: դանդանաւանդ: երասանակ: կապն զոր արկանեն ի բերան անասնոյ.

Capitalis. e. facinus. Մահապարտ չարագործութի: inimicus. յայտնագոյն թշնամի: pecunia. գլուխ պարտուց: vul. մայայ: կամ սերմայայ.

Capitalis. i. præcipuus. Գլխաւոր: մանաւանդական: առաջնագոյն: սկզբնաւոր.

Capitalis littera. Գլխագիր: երկաթագիր: ծաղկագիր: ծառագիր: à voce. ծիտ quod est passer quia Armenorum majores litteræ plærumque avium formam habent.

Capitatum olus. Քաղամ գլխաւոր: փնտեալ, բոլորեալ.

Capitellum. Գլուխ սեան: սնագլուխ: խոյեակ: քոլթար: խարիսխ որ է վերին սնագլուխ = ախոյեանազգես: gen. դեռն.

Capitium. Ծածկոյթ ինչ գլխոյն, item, զգեստ ինչ կանանցի զոյգ կանայք ունդեն զծիծն: aliis ժապաւէն: aliis զոյթան.

Capito. onis. Հաստագլուխ: ստուարագլուխ: խոշորագլուխ: item pro obstinato. չորագլուխ: կամակոր: անհաւան: խրատատուաց: խստերաս: կուռէճ: v. obstinatus.

Capitolium. Armeniorum menolog. habet. Կապիտօղիոնն: դերահուչակ մեհեան հռոմայ քաղաքին տաճարեալ դից չար: յորում բռնադատէին զքրիստոնեայսն կռոց երկիրպագանել.

Capitulum. Ժողով, ժողովումն, համագումարումն եկեղեցականաց կամ կրօնաւորաց որք վն ինչ իրին ի խորհուրդ մտանեն.

Capitulum libri. Գլուխ: մասնիկ ինչ ժամանակագրութե: փոքրիկ գլուխ.

Capo. nis. vul. Կուրտ: աքաղաղ որձակ: զոր աքաղաղ առնեն և որձատեն, զի գիրանայցէ.

Cappadocia. Կապադովկացւոց երկիր: communius. գամիր: gen. գամրայ.

Cappadox. Գամիրք: gen. գամրաց: կապադովկացիք.

Capparis. is. Կապար: & կապպար: & քապար = քապարի ծառ: gall, caprier.

Capra. æ. Այծ: & այծի: anni unius. ալոջ: ամիկ: plur. այծիք: gen. այծեաց.

Caprarius. Pastor caprarum. Այծարած: այծաւար: այծորդ.

Caprea. Այծեամն. gen. այծեման: plur. այծեմունք: վայրի այծ: ամուր.

Capricornus. Այծեղջիւր: vide caper.

Caprificus. ficus silvatica. Մոլեթզենի: մոլաթզենի: ժանդաթզենի.

Caprinus. a. um. Այծենի.

Capsa, capsula. Արկղիկ: փոքրիկ արկղ: տապանակ = տապանակիկ: սնդկիկ: արգոք փիթուղարաք.

Captatio. Հետամտութի: մեծայոյզ քննութի: որսադայն զննութի: & pro ambitu. Ջան & ջանալն զհետ: խնդիր: որսալն: v. ambio.

Captator. Նախանձայոյզ: gen. հետամուտ: gen. auræ popularis, որ որսայ խնդրէ զփառս ի մարդկանէ: փառասէր: v. ambio.

Captio. nis. Նենգութի: նենգաւորութի:

ուԹի : դաւաձեռնուԹի : խաբդախուԹի : խաբէուԹի .

Captio , vox æquivoca . բառն պատիր : ենկատելիս : կրկնանշան : ծրարուն խօսք : շրջանք բառից .

Captioſè . խրտրադեռուԹիբ : նենգուԹիբ : նենգաւորապէս : հնարիւք և պատիր բառնիւք .

Captioſus . a . um . խրտրենբայ : դաւաձեռն = դաւադրդ : խաբուսնկ : խարդախ : v. aſtutus .

Captivitas . էգ-երուԹի : կալանաւորուԹի : ենբբակալուԹի : գերեվարուԹի : ըմբռնուճն .

Captivus . a . um . էգ-երի : գերեվար : կալանաւոր : ենբբակալ = վարեալ ի գերուԹի : անազատարհիկ : վատրակական : ընդծին = վատրանդեալ .

Captivum ducere . էգ-երել : գերեվարել վարել ի գերուԹի : խաղացուցանել ի գերուԹի : ծառայեցուցանել : գերեզրաւել : նուճաձել ընդ լծով ծառայուԹիբ .

Captivum duci . էգ-երել : գերեվարել : վարել ի գերուԹի : վատրել : վատրանդի շրջել յօտար երկրի : ելանել , անկանիլ ի գերուԹի : անկանիլ ընդ լծով ծառայուԹիբ .

Capto . are . կալնուլ : ըմբռնել : բուռն արկանել : v. capio .

Captare . ռրսալ , խնդրել զինաուս : v. ambio .

Captare benevolentiam . շահել զընտրհս : դառանել զընտրհս առաջի : զհոգիս , զմիտս , զանձինս գրաւել , ընկալնուլ , որսալ , հաճեցուցանել , ըմբռնել .

Captare occaſionem . ձշռնուլ զառիղի , զպատրաստ , զառիԹ խօսելոյ : առնուլ զպատրաստ , զժամ , զժամանակ յարմար զի մատնեցէ , vel մատնել : v. occaſio .

Captura . ըմբռնուճն : որս = piſcium ձկնորսուԹի : avium , հաւորսուԹի : որս : աճապ : աւարուճն : կապուստ : v. præda .

Captus . ûs . capacitas . կրաբ : ի : կարողուԹի : զօրուԹի : բաւականուԹի : հասուճն մտաց : ըմբռնուճն մտաց : չափն : hoc ſuperat captum illius . է ի վեր քան զհասուճն մտաց նր : առաւել քան զկարճն նր : ոչ կարէ իմանալ , հասուլինել ....

Captus . a . um . ըմբռնեալ . յափշտակեալ : որսացեալ .

Captus amore . սիրահար : հարեալ ի սէր : v. amans .

Captus pedibus . ոտիւք անդատացեալ .

Captus oculis . կոյր : կուրացեալ .

Captus membris omnibus . ձչնդատալոյծ .

Captus mente . Յիմար : հաշտ խելօք .

Capulus , i . երաճառակալն : բռնեատղ : & կոթ թրոյն .

Caput . itis . էգ-լուխ = gen. գլխոյ : ողն : quod eſt cervix . ուլն : կառափուա : ողնաշար : capiti impoſitum deferre . ողամբ բառնալ : ի վեր ողնի դնել : բարձեալ ունել յողն : anterior pars capitis . ճակատ = ſuperior pars . ռղն : գագաԹ : կառափն : & կառափուա : ուլն : confregit cervicem peccatorum . խորտակէ զուլն մեղաւորաց .

Caput . capita , perſonæ . ձշնձինք : մարդիկ : հոգիք : tot capita tot ſenſus . որքան հոգիք , այնքան կարծիք .

Agitur de capite . կեանքն , գլուխն վտանգաւորի , կայ ի վտանգի .

In capita tributum imponere . ամէն արծաԹ արկանել ընդ գլուխ : ըստ գլխոյ : առ մի մի , vel յայր մի մի արծաԹ : vul. գլխահատել : ճղռով գրել զերկիրն : 4. reg. 23 .

Caput ligni . էգ-լուխ փայտին : ծայրն .

Caput fontis . ձկիզն աղբեր , vel գլուխ .

Caput fluminis . էգ-լուխ , աղբեր գետոյն : item . գետոյն բերան , ուր խառնի ի ծով .

Caput rei , negotii . բանին էուԹի : գլուխն : յայսմ կայանայ բանն ի : բանին դժուարն է գտանել .... դրժ է գտանել .

Caput ſummæ . էգ-լուխ : vul. մայայ : v. capitale .

Caput libri . էգ-լուխ գրքի : սրտակ : in capita dividere . գլխատել : գլխակարգել : գլխադրել : գլխահամար առնել .

Caput fidei . էգ-լուխ , բան , ճշմարտուԹի : կանոնադրուԹի : սահմանադրուԹի հաւատոյ .

Caput malorum , author . ձչարչարդ չարեաց .

Caput , principalis . էգ-լուխ : առաջին : գլխաւոր : առաջնորդ : exercitûs , զօրապետ : զօրավար = սպարապետ : regionis . վերակացու : կուսակալ : խոռապետ : նահապետ : կողմնակալ : նախապետ = խոռքարկու = familiæ . տանդլուխ : տղդի գլուխ : տանուտէր : gen. տանու տեն & տանուտրի : plur. տանուտեարբ : gen. տանուտերանց & տանուտրաց .

Caput frangere . կարդել , խորտակել զգլուխ : խորտակել զպատրանսն .

Caput amputare . Ձատանել , կտրել զգլուխ : գլխատել : առնուլ զգլուխ նր ի նմանէ : զկառափն հարկանել .

Capite demiſſo . էգ-լխակոր : & կորագլուխ :

յու֊խ : երկաահայեաց : որ զդէմս դնէ յերկիր .

Carbaſa . orum , vela navis . Հաւ֊ուն թևք , կտաւ : Թուշտրանք : v. velum .

Carbaſeus , tela ex lino ſubtilis . բեհ հեղեալ : նեւթոյ բեհեղոյ : կտաւէ : բա֊դեան . v. byſſus .

Carbaſus . plur. carbaſa . բեհեզ : ոյ : aliis . հերպաս .

Carbo-nis . candens . Կայծ . կայծակ հրոյ : plur. կայծակունք .

Carbo non accenſus , ածուխ : զոսկեղէն : անձող .

Carbonarius . ածխագործ : ած֊խավաճառ : ած֊խած֊ախ .

Carbunculo . are . aduſtum eſſe frigore de plantis . Յուրտ տալ : ցուրտ տանիլ .

Carbunculus . gemma . Կարծեհան : կայծ : gemma ignei coloris ; invenitur de nocte quaſi ignis ardens . ակն է հրագոյն : ի գիշերի գտանի ոյզ հուր վառեալ : aliis eſt նակուղ : quod galli vocant , rubis .

Carbunculus . furunculus . Հատաւ֊ատ ջեռուցեալ , եռացեալ : cauſatur ex corruptione ſanguinis . պատճառի յարեակտու֊թէ արեան : item . ճուշ Թարախոտ : ուռ֊ուցն : այտուճի .

Carcer . is . բանտ : դնպահ : կալանք : արգել : արգելանք : արգելանոց : in carcere . ի բանտի : ի դնպահոջ : cui pro carcere domus eſt . տնաարգել .

Eſſe in carcere . Լինել , արգելիլ ի պահսի : ի կալանս : բանտաարգել : կալանաւոր : արգելեալ ի բանտի : արկեալ ի բանտ .

Conjicere in carcerem . Լոել , արկանել զոք ի բանտ , ի պահ : արգելակատ առնել : բանտաարգել առնել : դնել զոք յամրաւոյն բանտն : պնդել ի պահսի .

Emittere è carcere . ազատիլ , հանել , աղատել , ապրեցուցանել ի բանտէ .

Carcinoma . tis . Կերցաւ : կարկեհան : v. cancer .

Cardamum . Է֊ բուսական կամ ալանի տնչ : ասեն հիլ & հէլ .

Cardinalis . is . Կարտինալ : է մեծու֊թի ենն եկեղեցական : Cardinales ſunt ſeptuaginta ; ſex Epiſcopi , quinquaginta Sacerdotes , & quatuordecim Diaconi . կարտինալն Թուով են հ. այսինքն . ղ. եպիս֊կոպոս : Ճ. քահանայք : և ժդ. սարկաւագունք : որք ժողովին ի մեսսան ընտրել զհռովմական սբ հայրն .

Cardinalis virtus . Կարտինալական զօրու֊թիք : զի են մանաւանդական և երկու֊ դլուխ այլոց : quatuor ſunt , ſcilicet prudentia iuſtitia , fortitudo , temperantia . Չորք են : այս ինքն , խոհեմու֊թի : իրաւու֊թի : արի֊ու֊թի : ժուժկալու֊թի .

Cardinalia puncta . Կէտք դ դլխաւորք որք երևին ի վր երկնից բոլորակին : ſcilicet oriens , արևելք . occidens , արև֊մուտ : ſeptentrio , հիւսիս : meridies . հարաւ .

Cardo . inis . Ծխնի : gen. նոյ : ծղնխի : ծիր : դրան կրունկն : & կրունկ : նիգ : ախ : cardines . ծղնտանք : oſtium vertitur in cardinem . դուռք շրջին ի ծղնտոջ .

Cardines mundi . Երկու բևեռք : որք են երկու ծխնիք անխարժ , յորս շարժին երկինք : aliquando ծագք երկրի .

In eo cardo rei vertitur ut . Բանին էութի այս է դի : յայսմ կայանայ էութի բանին .

Carduelis . is . Շնօրօր : սաքաչի : փոքրիկ Թռչուն բաղցրաձայն և գեղեցիկ փետրօք , որ յատկին նստի ի վր փշոյ և տատասկաց , ուստի անուն նր .

Carduus . Տատասկ : փուշ : դ֊ծնիկ : ակչան : որոջն : եղէգ : եկչան : 2. paral. 15. բորկոնիմ .

Carè . caro prætio . Թ֊անկ : մեծ գնոյ : մեծ գնով : մեծագին : ծանր գնոյ : ծանր գնոյ վաճառել : գնել մեծ գնոյ : բաղում արծաթոյ : սուղ .

Carectum . i . Եղէգնուտ տեղի : ուր բաղում պտուղ , եղէգն , կնճուն բուսանի : exod. 2. ponitur . խաղ առ ափն գետոյն .

Carentia . defectus . Պէտք : պետոյք : պետու֊թի : պետանաւո֊րու֊թի : կարիք : կարօտու֊թի : պակասու֊թի : նուա֊զու֊ցն : չգոյու֊թի : չունողու֊թի : կարճու֊թի կենդանոյ : սղու֊թի .

Careo . ere . Օպէտս ունել gen. կարօտ , աղքատ լինել , աղքատանալ ի : abl. կարօտիլ & կարօտանալ : genit. նուա֊զիլ ի : abl. նուա֊զել հացն ի բաղաքէ : նուա֊զել յիմաստու֊թէ : պակասել իմաստու֊թի ի նմանէ : nullà re carere . ոչ ինչ կարօ֊տանալ : qui nullà re caret . անպետ գոյ : quà re careſ ? զինչ պակաս է ի քէն , vel քեզ : ինչ պակասի քեզ : ne permittas me carere tuis litteris . անպակաս արա գինեն զքու֊զքոդ .

Carex . icis . Պտուտ : gen. պտուտի : եղէգն : կնճուն : gall. glaieul. vul. ադամի ծաղիկ .

Carica . æ . Թ֊զոյ ազգ է : ficus ficea aut dactili . պաղատ : & պաղատիտ : gen. պաղատտոյ .

Ca-

Carico. are se aliquà re. Բարձնալ տա_նել զբեռն ինչ.

Caries. ei. Որդնոտութիւն: նեխութիւն: նեխուածս: փտութիւն: pro mucore. բորբոս: panis, հացի ծաղիկ: liquoris, հեղկի փրփուր.

Cariem trahere. փտել: նեխել: որդնակեր, որդնոտ լինել = որդնոտել.

De ossibus, dentibus. Ոսկերք, ատամունք նեխել: ապականել: փտել.

Carina. Կղանաւածն ներքին ուղղոյն_ութիւն նաւուն: յատակ նաւուն: փորն նաւուն: & aliquando նաւն ինքնին: ստորա_գոյն նաւուն.

Cariosus. a. um. փտեալ: նեխեալ: ապականեալ: փայտ որդնոտ: որդնակեր.

Caritas. v. g. annonæ. Կարօտութիւն կե_րակրոյ: սղութիւն, Թանկութիւն հացի: պա_կասութիւն: նուաղութիւն: չքաւորութիւն.

Caritas. virtus theologalis. Սէր: gen. սիրոյ: զօրութիւն աստուածայնական: virtus moralis, սէր: գթութիւն: բարեգթութիւն: ողորմութիւն: ընկերասիրութիւն.

Carmelus mons. Լեառն կարմէլոս: քերմէլ: & քերմէլ: & քարմէլ: gen. այ.

Carmen. Ոտանաւոր: տաղ: տող: carmine, ոտանաւոր տառիւք: ոտիւք չա_փաւորեալ = բան չափաբերական: տաղին ոտ_իւք չափեցեալ: aliquandò երգ: օրհնու_թիւն: օրհներգութիւն.

Carmen. quo carminatur lana. Գործի իմն է որով գզեն զբուրդ, կամ զբամբակն.

Carmino. are. Զբուրդն, վուշն, բա_մբակն, գզել: գզգզել: սքել = սանտրել.

Carnalis. Մարմնաւոր: ego autem carnalis sum, rom. 7. voluptati deditus, ցան_կասէր: հեշտասէր: մարմնասէր: մարմնա_պաշտ: հետեւօղ գգայեաց: որ զհետ եր_թայ չար ցանկութեանց, հեշտութեանց.

Carnalitas. Չար ցանկութիւն: ցանկա_սիրութիւն: մարմնապաշտութիւն: հեշտա_սիրութիւն.

Carnarium. ubi sale conditæ carnes asservantur. Աղցանարան: ամանն ինչ ուր պա_հեն զաղեցեալ միսն.

Carnarium. gall. charnier. Ոսկերանոց: ոսկերարան: ոսկերանոց տեղի: ուր ժողովեն, շարադասեն զոսկերս մեռելոց.

Carnatio. nis. Մարմներեւոյթ, կամ նկա_րեալ մարմնոյ անդամքն որք անգոյն երեւին.

Carneus. Մսեղէն: մարմնեղէն = մար_մնաւոր: մսեղի.

Carnifex. icis. Դահիճ: gen. դահճի: in vit. patr. կտտիչ = alias v. crudelis.

Carnificina. æ. locus supplicii. Սպան_ջարան: տեղի կատարածոյ, տանջանաց: alias. պատժանութիւն: արեանահեղութիւն: կո_տորումն: կոտորածն.

Carnivorus. homo, Մսակեր: շատակեր: մսակեր: որկորամոլ: որովայնամոլ: animal, գազան գիշակեր: գիշախանձ: հմակեր: անյագութեան: մսակեր.

Carnosus. a. Մսոտ: հզօր մարմնով: ժիր եւ ստուար: անձնահաստ: մեծամ_րմին: մարմնեղ.

Carnositas. Ձուղ, կամ խուլ, կամ միս որ ծնանի մանաւանդ յանձնացի անդամս, եւ մզին անդր կախու.

Caro. nis. Միս: gen. մսոյ: bovis. եզի միս: vel. եզենի. porci. խոզենի &c. alias. մարմին: ցանկութիւն.

Carpentarius. Հիւսն: gen. հիւսան: plur. հիւսունք: հիւսն փայտից: փայտա_տաշ: փայտակոփ: vul. խառատ.

Carpentum. Կառք: արաբայն: հովա_նոցաւ = սայլ: կառք հովանաւոր: փոքրիկ կառս ընդ մէջ հատեալ եւ զարդուք բաղ_մոց յօրինեցեալ: շալակ: բառնալիք: vide carrus.

Carpinus. i. arbor. Ծառն է որ անդա_ռին յարմարոյ զոտա արձակէ: gall. charme.

Carpo. ere. Քաղել: հատանել: խլել: առնուլ: ունել: կախուլ: ըմբռնել: pilos. փետել, & փետտել.

Carpere aliquem. Կշտամբել, յանդիմ_անել զոք: սաստել նմա: խստագոյն բա_նիւք խրատել, Թշնամանել.

Maledico dente carpere. Զարախօսել զումեքէ: զրպարտել: բամբասանօք զոք: ար_համարհել զերկոու, զբերան բանալ ի վ = խա_ծանել բանիւք.

Carptim. leviter. Հպանցիկ: ընդ_աղօտ: թեթեւակի: քաղուած առնելով ատոն՛ եւ անտի.

Carptor. ris. & carpus. gall. ecuyer tranchant. Մսահատող: որոյ պաշտօն է կտրատել զկերակուրս ի տուեջ մեծա_տանց.

Carptus. ûs. trium digitorum. gall. pinsée. Քիլ: gen. քլի: չափեաց զերկին քլաւ: Isai. 40. զոր ինչ առնումն գ. ատ_ցեն մատամբքն:

Carpus. gall. poignet. Դաստակ ձե_ռաց ուր ապարանջան դնեն. արմուկ: gen. մկան.

Carruca. Հովանաւոր կառս: սայլ:

արապայն : հովանոցակ : v. carpentum.

Carrucarius. Կառավար : սայլավար : սայլորդ : արապաճանորդ.

Carrus. i. Արապայն : v. carpentum. Կառոյ : հովանոց : գահաւորակ.

Cartallus. Կողով : խանձ : զամբեղ : կթոց : սակառի : զամբիւղ.

Carthago. inis. Կարքեդոն : celeberrima africæ civitas è cujus ruinis exstructum Tunes oppidum. Մեծանանբաւ քաղաք յաֆրիկեայ աշխարհին : յաւերածոց նր շինեցաւ Թունուս քաղաքն : carthaginensis. կարքեդոնացի.

Cartilago. inis. vul. Կռճկռճան : մասն է մարմնոյն, կակղագոյն քան զոսկր և կարծրագոյն քան զմիս : Job 40. malè vertitur ողն, quod est cervix,

Carus. a. um. quod magno pretio venditur. Թանկ : մեծագին : Թանկագին : ծանրագին : յաւէտագին : որ մեծ գնոյ, մեծ գնով, ծանր գնոյ, բազում արծաթոյ գնի : մեծածախ : սուղ.

Carus. a. um. dilectus. Սիրելի : սիրական : ցանկալի : քաղցրիկ.

Caryophillum. vul. Մեխակ : arbor, մեխակի ծառ : arbor est procera & densa. fructum habet clavo simjlem. calore suo trahit ad se omnem terræ humiditatem. undè nil prorsus juxta illam pullulat. nascitur in solis insulis molucensibus. ծառն է հաստ և բարձր : ունի զպտուղն բևեռաձև : առքութբ իւրով առ ինքն քարշէ, և ծծէ զամ խոնաւութիւն երկրին, ուստի՝ մերձ ի նա բնաւ ոչ բուսանի տունկն կամ խոտ ինչ : ի մօլուք կղզիսն եւեթ ծնանի.

Casa. æ. Մրան հովուաց : հիւղ : խուղ & խուղկ.

Caseus. i. Պանիր : gen. պանրոյ : է մածեալ կաթն չորացեալ : formella casei. մանճուակ կաթին.

Casia. æ. Կասիայ : հիրիկ : vul. ֆլուս : casia major. խիարշամբար : aliis եղեգն նուռնուֆար : aliis ծաղիկ եղեգան : aliis մանր խուռնկն.

Caspium mare. Վրկանի ծով : կասբից, vel կասբիական ծով : vul. կիլան ծով.

Casses venatorum. Վարոծիք որսորդաց : վարմ : ծուղակ : որսորդանք : ուռկան որսոյ : quod pers. դամ.

Cassiopea. Սևադէմ աստղ : կաղիոպէ.

Cassis. Սաղաւարտ : գլխանոց երկաթի : casside armatus. սաղաւարտաւեալ.

Cassus. a. um. Սնոտի : ունայն : ընդվայր : դատարկ : խոտան : նանիր : ընդունայն : հաւասարանիմ : անպիտան անօգուտ : անշահ : անպտուղ : անարդիւն : զուր : ջնոր : անպէտ : որ է միայն առ աչօք.

In cassum laborare. Զուր վաստակել ընդվայր : սուտ աշխատել : ի զուր ինչ վաստակել, պտղաբերել և զբաշխատ աշխատութիւն զհողմս կոծել, արածել, և հետևել հաւուց թռուցելոց : զուր, և ապաշխան, և տարապարտուց վաստակել.

Cassus lumine. Կոյր : կուրացեալ : մեռեալ.

Castanea. Շոյ բալուտ : arbor, շոյ բալուտի ծառ.

Castè. Ողջախոհաբար : սրբութբ և մաքրութբ : ժուժկալութբ : զգաստութբ : պարկեշտաբար : համեստաբար.

Castellanus. Բերդապահ : բերդապետ : վերակացու բերդին.

Castellum. i. Բերդ : ի : ամրոց : ամրութի : castella in genere բերդորայք : v. arx.

Castigabilis. Յանդիմանելի : պատժելի : պատժապարտ : արժանի պատժոյ և գանից.

Castigatio. verbis. Յանդիմանութի : կշտամբութի : կշտամբանք : խստագոյն բանք : խստաբանութի : Թշնամանք : սաստանք : սաստ & սաստումն.

Castigatio. Պատիժ : վրէժ : պատուհաս : գան : գանակոծութի : հարուած : պատուհասակոծութի : գանահարութի : յանդիմանութի.

Castigatio corporis. Նուաճելութի մարմնոյ : մահացումն անձանց : ճգնումն մարմնոյ : խստակրութի : ապաշխարութի : յօժարական ճգնութի : արքութի.

Castigatus. Կշտամբեալ : յանդիմանեալ : պատժեալ : պատուհասեալ : պատուհասակոծ : գանակոծ : խրատեալ գանիւք.

Castigatum opus. de scripto. Սրբագրեալ, ուղեալ յամ սղալանաց : մաքրեալ ի : de artefactis, գործ կատարեալ, անթերի : հմտաբար, ճարտարութբ յօրինուածոյ շինեալ : գեղեցկայարմար : վայելչահիւս.

Castigo. are. Պատժել : պատուհասել : տալ զպատիժ : գանել : պատուհասակոծել : խրատել գանիւք : հարուածել : հատուցանել զվրէժ, զհատուցումն : գանակոծել : առնուլ զվրէժ ի : abl,

Castigare corpus. Նուաճել, ճգնել զմարմինն : հալել, մաշել զնա ապաշխարութբ : խստակրութբ սանձահարել զզգայական հեշտութիս : վշտացնել զմարմին խստակրութբ : v. macero.

Castigare opus, scriptum. Սրբագրել, ուղել յամ սղալանաց : ուղղագրել : դերյարդել : ուղել:

զել: յարմարապէս չինել, հիւսել, յօրինել ճարտարութբ.

Castimonia. Ողջախոհութիւն: ժուժկալութիւն. սրբութիւն: մաքրութիւն: սանձահարութիւն խայթից մարմնոյ.

Castitas. ut castimonia.

Castor. is. Կղբղուն: անասուն է երկակենցաղ որ վայելէ ի ջուրս և ի ցամաքի: dicitur quod quando urgetur à venatoribus suos ipse testiculos amputat sciens se propterea ad mortem quæri. ասեն թէ յորժամ որսորդք որսան զնա, զիւր երկուամորձիս ինքն հատանէ, զայս գիտելով զի վասն ամորձեաց հալածեն զնա.

Castra. orum. Բանակ. բանակետղ: ճամբար: vul. Օրտու.

Castra metari. Բանակել. բանակ հարկանել, կարկանել: բանակ դնել: բանակեալք զետեղել: զօրք զկայ առնուլ ի բանակս.

Castra movere. Բանակք չուել: չուառնել: խաղալ յայլ տեղի: մեկնել, փոխել ի տեղւոջէ: խաղացուցանել զբանակս.

Castratio, hominis. Որձատութիւն: կրճատումն: ամորձատութիւն: ներքինութիւն: & quæ infra.

Castratio arborum. Ոստաքանցութիւն: յապաւումն, հատութիւն ծառոց.

Castratus. Որձատ. ամորձատ: կրճատեալ: ներքինի: հատեալ: մաշեալ: մարմնաղեղծ: կոտոր: կրճատ: vul. խադում & կուտան.

Castro, are, hominem. Որձատել: ամորձիս հատանել: կտրել: կրճատել: զաւակման կտրել: ներքինի առնել: զերկուորիս անդամոց կտրել: կոտել & կռտել.

Castrare arbores. Ստել զծառսն. հատանել զճիւղս ծառոյն: հատել զճիւղս: քշտել, քանցել, յապաւել զծառսն: ոստաքանց ծառն.

Castrum. i. Բերդ: ամրոց: v. arx.

Castus. a. um. Ողջախոհ: սուրբ, մաքուր մարմնով: ժուժկալ: անարատ: որ սանձահարէ զխայթս մարմնոյ: որ զմարմին իւր սրբութբ պահէ.

Casualis. accidentalis. Պատահական. երբեմնական: հանդիպաւոր: ներդիպական: դիպողական: անկարծահաս. անակնունելի.

Casuale Sacerdotis. Քահանայի պատահական մուտն: վարձատրութիւն ի պաշտամանէ իւրմէ.

Casula. æ. Շուրջառ: նափորտ: ապաբողոն: vidi animam ejus in casula candida. տեսի զհոգին նր ի սպիտակ ապաբողոն menolog. armen.

Casus. ûs. Անկումն: գլորումն: հակումն: սասումն: թափումն: դթումն: դթեցումն: գահաւիժութիւն: ruina, աւերումն: աւերած: քանդումն: vide ruina.

Casus. ûs. eventus. Դիպուած. դէպումն: պատահումն: հանդիպումն: անցք: աղէտ: անկարծ, անկարծահաս, անակնունելի բան: եղք, փոփոխմունք իրացն: փորձանք: յարկած.

Casus adversus. փորձանք, չար պատահումն: աղէտ: v. infortunium.

Casus Conscientiæ. Տարակոյս: տարակուսութիւն, խղճմտանք: խիղճ մտաց: խղճահարութիւն: խնդիր տարակուսի մի թէ բան ինչ մեղք իցէ կամ թէ ոչ.

Casus reservatus. Է՛ մեղք ինչ որոյ թողութիւն եպիսկոպոս առ ինքն պահէ: արձակումն պատկանի առ նա միայն: որ խափանեալ է առ ի նմանէ.

Casus. ûs, in grammat. Հոլով.

nomen apud Armenios habet decem casus. scilicet.

Անուն ի քերականութեան հայոց, ունի հոլովս տասն: այս ինքն.

Nominatiuus. panis.
Ուղղականն. կամ ուղղական. հաց.

Genitivus. panis.
Սեռականն. հացի.

Dativus. pani.
Տրականն. հացի.

Accusativus: panem.
Հայցականն. զհաց.

Vocativus. ò panis.
Կոչականն. ով հաց.

Ablativus. à pane.
Բացառականն. ի հացէ.

Instrumentalis. pane, cum pane.
Գործիականն. հացիւ.

Narrativus. de pane.
Պատմականն. զհացէ.

Commorativus. in pane.
Ներգոյականն. ի հացի. ի հացում.

Circumlativus. circa panem.
Պարառականն. զհացիւ.

Casu. fortuitò. Պատահաբար: բաստ պատահմամբ: անկարծակի. անկարծակիօրէն: պատահմամբ: ի պատահմանէ.

Cataclysmus. Ջրհեղեղ. ջրհեղեղ ջրոյ: ջրացումն, դիզացումն ջրոց: որք եղան ի փասոյ, անցանեն ընդ ափս: ծա-

ծկեն

ծփեն ղջամբք և ունին զերկիրն ; vide inundatio.

Catacumbæ. arum. Նահատակարանք = մարտիրոսաց գերեզմանք.

Catalogus. Ցանկ : & ցանկ : շարադրութիւն : շարակարգութիւն : Թիւ : Թուաբանութիւն.

Cataphractus. Սպառազինեալ սպառազէն : երկաթապատ յոտից մինչև ցգլուխ.

Cataplasma. Սպեղանի : vul. մելհէմ : perf. զէմատ : փօխթէ : aliis պաշտառ.

Catapotium, i. pilule. Դեղ ինչ : vul. հաբ.

Catapulta. Քարաձիգ, կամ նետաձիգ մեքենայ : vul, Թգանակ.

Cataracta. Սահանք ջրոյ որք ի բարձրաւանդակէ ի վայր վայթեն : դարիւ դարիւ և որոտմամբ երթան.

Cataractæ cæli. Փառանց երկնից.

Cataracta in oculo. Կերեւանք : պաղակ : շամանդաղ աչացն = է կաշի մի բարակ որ սփռի ի բբին ական : actor. 9. անկան յաչաց նր իբրև զկեղեւանք : item, լորն & լուսն ; plur. լուսունք : զլուսունս մերել յաչաց.

Catarrhus. vul, Նազլայ : կամ նուզլայ : է հոսումն հեւթոյ ինչ վնասակարի յերեսն &c.

Catastrophe. Ողբալի վերջն և ելք իրին : չար պատահումն : իրին ողբալի կատարած.

Catasta. æ. Հրապարակ, կամ պրդատայ յորում զգերեալս ածէին ի վաճառ : է և փայտեղէն ինչ տանջարան.

Catè. cautè. Զգուշաբար = խորագիտութք : հնարիւք : հնարագիտութք : խելամտութք.

Catechismus. Քրիստոնէական վարդապետութիւն : մեկնութիւն խորհրդոց հաւատոյ.

Catechista. Վարդապետ : մեկնիչ քրիստոնէական վարդապետութեան : որ պարզաբանէ զիրս հաւատոյ.

Catechizo. are. Խրատել = վարդապետել : մեկնել, ուսուցանել, բացայայտել զքրիստոնէական վարդապետութիւն.

Catechumenus. Նորահաւատ : նորընծայ : դեռահաւատ : որ զմկրտութիւն խնդրէ և վարժի յիրս հաւատոյ : in lib. canon. constanter vocatur, երախայ.

Categoria. æ. ստորոգութիւն : են = Ժ. առ որս ամենեքին ամ էլն : Categoricus. ստորոգական.

Catellus. Շնիկ : լակոտ : փոքրիկ շուն.

Catena. æ. Երկաթի կապ, կապանք : շղթայք : ձեռնակապ : ոտնակապ : կալանք : գառնագն ; տարան զնա գառնագին in catenis. vul. զինջիլ.

Catenæ annulus. Օղ : մանեակ : si major est, հալղայ.

Catenas confringere. Խզել, խորտակել զկապանս = արձակել ի կապանաց : լուծանել զկապանս.

Catena montium. Շղթայք, բարդուկ լերանց : լեռնական երկիր : լեռոդ լերինք.

Catenis vincire. Կապել, կապանաւորել, ածել, արկանել, պնդել զոք ի շղթայս : շղթայել զոք : շղթայիւք, ձեռնակապօք, ոտնակապօք կապել : կաշկանդել զոտս = կապել զշղթայս յոտս : անել ի շղթայս.

Catenatio. Բնդեցութիւն : շաղկապութիւն : կցորդութիւն : շարադրութիւն : շարածութիւն ընդ իրեարս : ընդ միմեանս կապեալ են առաջինութիւնք, և շղթայիւք յեղեալ մի ընդ միոյն զմիմեանց կապեալ կան : հետեւումն իրացն միմեանց : կնքեան & կնճռեան.

Catenatus. Կապեալ : կապանաւորեալ շղթայիւք = պնդեալ ի շղթայս : անեալ ի շղթայս : կապեալ շղթայիւք ի ձեռս և յոտս : ձեռնակապօք և ոտնակապօք : ոտիւք և ձեռօք կապելեօք : երկրպագեալ ոտիւք : երկրպագելով ձեռօք : արկեալ ի շղթայս.

Cateno. are. Կապել, պնդել ի շղթայս : v. catenâ vincire.

Catenula. Շղթայիկ.

Caterva. æ. Զմբոխ : խուռն : խռնեալ բազմութիւն : հոյլ : գունդն : ջոկ : երամ.

Catervatim venire. Խուռն խուռն գալ : միախուռն կուտել, խռնել, ամբոխել : գունդ գունդ, vel գունդ առ գունդ, vel գնդագունդ, արամովին խմբել.

Cathedra. Աթոռ : ոյ : գահ : նստարան : concionantis, ամբիոն : ամպիոն : բեմբ : բարձրաւանդակ տեղի : աթոռ : prima cathedra, նախաթոռ : գլխագահ : գահոյ : Թախտ.

Cathedralis Ecclesia. Եկեղեցի եպիսկոպոսական : աթոռն, գահ եպիսկոպոսի.

Catholicus. de homine, Ուղղափառ : ուղղադաւան : de Ecclesia, կաթողիկէ որ է ընդհանուր, ընդհանրական, տիեզերական եկեղեցի.

Catillus vel catinus. փոքրիկ սկաւառակ = սկաւ : gen. սկաւեղ : & սկուտեղ : inst. սկուտեղամբ = պնակ : dicitur etiam in

nom.

nom. սկաւեղն : & pro scutella, ունկնաւոր բաժակայ : քասայ : ex ligno. գաւաթ.

Catulio. ire. fœminas animalium ardere in venerem. gall. etre en chaleur. Էգն ցլել : ջեռնուլ : ջեռնուլ : ցլութք, ջեռութք, ցանկութք խաղալ.

Catulitio, nis, gall. chaleur des animaux. Ցլութի : ջեռութի.

Catulus. i. v. catellus. dicitur in genere de aliis animantibus. Ձագ : gen. ու : plur. ձագունք : gen. ուց : կորիւն առիւծու : quod etiam de aliis dicitur. որդի : արջ որդեկոտոր : catulos occidens. ծնունդ : asini, աւանակ, vel մտրուկ.

Catus, astutus. Խորամանկ = խորագէտ : նենգաւոր : խորագէտ.

Catus felis. Կատու : gen. տուի.

Felis, pedibus, oculis, linguâ similis est leoni, unde nata dicitur in alcorano ex sternutatione leonis in arca Noe. Կատու, ոտիւք, աչօք, լեզուաւ նման է առիւծու : ասեն ի խորանին առ թէ ի փռշտալոյն առիւծու ծնաւ կատուն ի տապանին Նոյի.

Cavamen, inis. փոս : փոսորակ : in petris փապար : v. caverna.

Cauda. Ագի : vul. պոչ : cauda ovis, դմակն : vulpis, ձետ. serpentis, տուտն : gen. տտան : fructuum, կախեղ, կոթ.

Alligaverunt illum ad caudam equi indomiti. Կապեցին զնա յագի խստերախ ձիոյ.

Serpentis caudam arripere. Բուռն արկանել զտտանէն օձին.

Scorpius pungit caudâ. Կարիճ տտամբն խայթէ.

Cauda in terrenis animantibus hirsuta, ad arcendas muscas. Ագի երկրայնոց թաւ է և մազոտ առ ի հալածել զճանճ.

In aereis pennata, ad volatum. Օդայնոց է փետրաւոր առ ի թռչել.

In aquaticis cartilaginosa ad natandum. Ջրայնոց է ղուճղուճանաւոր, առ ի լողալ.

Cauda cometarum. Տուտն, ագի, վարս, գէս աստեղն.

Caudex, icis, stipes. Կոճղ : gen. կոճեղ : կոճեղ : գնդակ : բունն, կոճ, սաղծառոյն : կոթղ = gen. կոթեղ.

Cavea avium. vul. ղաֆասայ.

Cavea ferarum. Բոյն : դադար : խշտի : որջ : մտին գաղանք ի դադարս : զօղեցին ի խշտիս : Job. 37.

Cavea, ad spectacula. Օրօսարան : հանդիսարան : ուր կայր ժողովուրդն ի թամաշայ.

Caveo, ere, ab aliqua re. Զգուշանալ, զգոյշ, զգուշաւոր լինել, կալ ի : abl. անձնպահ & անձնապահ լինել : զգուշեղ լինել : ակն ածել յերեսաց ոք.

Cave ne facias. Զգոյշ լեր, զգուշացիր անձին քում յառնելոյ : vel մի առնել. զի մի գուցէ առնիցես.

Cavere. Տպասել : dat. ուշադիր, մտադիր լինել : յուշ լիցի քեզ այն : զգաստ և զարթուն ունել զակն անձին : աչքբաց, զարթուն կալ.

Cavere alicui. Զգուշանալ նմա : լինել նմա օգնական : զչարն դարձուցանել ի նմանէ = պահպանել զնա : ակնածել նմա.

Cavere alicui malo. Զգուշագոյն զգալ զչարն և զգուշանալ ի նմանէ : դարձուցանել զնա ի քէն : խոյս տալ ի : abl.

Caverna, æ. Այր : քարանձաւ : փապար : մորի : քարածերպ : մաղապայն : դարափուլ : որջ : մորի : մացառ : քարայր : մայրի : խշտիք : ծակ վիմաց : դադար.

Cavernosus. Մացառուտ.

Cavillatio, nis. Կատակ : կատակախօսութի = կատակաբանութի : ծաղր : կատակաբանութի : խաղ : խաղարկութի : խեղկատակութի : ծաղրական բանք.

Cavillator, is. Կատակասաց : կատակախօս : կատակարար : կատակօղ : խաղարկու : խեղկատակ : ծաղրածու : ծանակօղ.

Cavillor, ari. Կատակել : կատակ առնել : խաղալ բանիւք : զհանճոյս խօսել = ծաղր առնել : ծիծաղել : խեղկատակութիս առնել.

Caulæ, arum. Գոմհօտից : փարախ : գաւիթ : ոչխարանոց : դադար ոչխարաց : մակաղատեղ : բակ հօտից :

Caulis. gall. tige. Բունն բուսոյն : սաղծառոյն : է մնկոյն առհասարակ մասն այն որ յերկրէ ելանէ : փունջ : եօթն հասկք ելանէին ի միում փնջի.

Caulis. Քէլէմ : բալամ.

Cavo, are. փորել : բրել : խորել : քանդել : պեղել : փոսել.

Caupo, onis. Պանդոկապետ : գինեվաճառ : պանդոկապան : կրպակապան : կրպակապետ.

Caupona, æ. Պանդոկ : կապելայ = կրպակ : կապելի : խանհանոց.

Sacerdoti licitum non est in cauponas ingredi. lib. canon. Չէ արժան քահանայից, ի կրպակս, ի կապելայն մտանել : կանոնաց գիրք.

Causa, æ. Պատճառ : ի : materialis,

նիւ-

նիւթաւոր : formalis, տեսակական : efficens, արարողական : գործական : finalis, վախճանական : ,moralis, վարուցական : proxima, մօտաւոր : remota, հեռաւոր.

Pro causa sæpe ponitur, Տեղի & առիթ seu առթութիւն, quod est occasio.

Mei causa. Վ̄ն իմ : վ̄ն սիրոյն իմոյ.

Exempli causa. Օր՚ օրինակ : կալ քեզ օրինակ : հերա̄ = հիքար : հիկեն : որզան : որզոն : որպակ : զորնման : կերպն.

Causa, lis. Վէճ = gen. վիճի : դատ : իրաւունք.

Causam dicere. Դատ վարել : դատախազել : վիճել ընդ = վիճաբանել.

Causam obtinere. Իրաւ առնել զոք ի դատաստանին : իրաւացուցանել զնա զ. ի դատաստանին : յաղթել, առնել : իրաւացուցանել զնա.

Causâ cadere. Կորուսանել զդատաստան իւր : դատափետ ելանել : դատապարտիլ : անկանել, վրիպել յիրաւանց իւրոց.

Sine causa. Առանց պատճառի : ի զուր : տարապարտուց : անիրաւապէս.

Causa sermonis, materia. Նիւթ և պատճառ բանին.

Causarius miles. Օժնաւոր որ վ̄ն հիւանդութեան արձակեցաւ ի զինուորութենէ.

Causativus. Պատճառական.

Causidicus. Դատաւոր : վիճաւոր : v. advocatus.

Causo, are. Պատճառել acc. պատճառ լինել : տեղի տալ : առթել.

Causor, ari, prætexere. Պատճառս առնուլ, ի վ̄ր դնել : պատճառել զպատճառս : յօդել զբարուրս.

Causatus aliquid negotij. Պատճառանօք ինչ իրաց = causatus morbum, իբրև հիւանդութեան պատճառանաւ.

Causatus discessum. Պատճառելով երթալ : պատճառեալ թէ գնամ : պատճառանօք թէ : consanguinitatem causatus. այսու պատճառաւ զի ազգակից է : պատճառանօք ազգականութեան.

Causticus. Այրողական : կիզիչ : ծախիչ : որ ծախէ, այրէ.

Cautè, prudenter. Զգուշաբ̄ : մտադրաբար : ուշադրութբ̄ : խոհեմաբար : խելամտութբ̄ : խորագիտութբ̄.

Cautela. Զգուշութիւն : զգուշաւորութիւն : մտադրութիւն : ուշադրութիւն : շրջակնածութիւն : շրջահայեցութիւն = անձնապահութիւն : խոհեմութիւն : խելամտութիւն = մտախոհութիւն : շրջադիտութիւն : աչքբացութիւն : իմաստութիւն = զգուշաբանութիւն.

Cauterium. vul. Դրուկոն : դաղ : խարան = cauteriatus. խարեալ.

Cautes, is. Վէմ : v. rupes.

Cautio. Զգուշութիւն. v. cautela.

Cautio. gall. caution. Երաշխ : երաշխաւորութիւն : երաշխաւոր : յանձնառու.

Cautionem esse pro aliquo, spondere. Երաշխաւորել զնա ; vel վ̄ն նր̄ = պատասխանել փոխանակ նր̄ : երաշխել վ̄ն : կախուլ, առնուլ յանձն իւր : ունել զնա յերաշխի : երաշխաւոր եմ զի.

Cautionem dare. Տալ զերաշխ : տալ զոք երաշխաւոր : տալ զիր ինչ յերաշխ. vel յերաշխի.

Cautio, scriptum. Գիր, մուրհակ պարտուց : ձեռնագիր : գիր զգուշութէ̄ : դատականիք.

Cautus, prudens. Խոհեմ : իմաստուն : զգոյշ = զգուշաւոր : մտադիր : ուշադիր : շրջահայեաց : շրջադիտող : անձնապահ : խելամուտ : մտախոհ : աչքբաց : շրջադէտ : շրջակնած : in loquendo, զգաստախօս լեզուաւ : զգուշաբան.

Cautus, astutus. Կեղծաւոր : խաբեբայ : խորագէտ : հնարագէտ : v. astutus.

Cavus, cavitas. Փոս : փոսորակ : խոր : փորուած ծառոյ arboris : petrarum, խոռոչք և խոռոչակ վիմաց : փապար, & փապ վիմաց : քարանձաւ : oculi, բոյն ական : ակնակապիճ : item cavitas, փորածու : ծակ : խիտ խիտ փոսունք և մանունք, զոր օրինակ ի սպունգս.

Cavus, a, um. Ունայն ի ներքս : փոսորակ : սնոյի : անվճիտ : vul. փուչ.

Cavum sonare. Ելանել յերկրէ ձայն թնդման = տեղին թնդալ : de vase, կարասն անկանիլ.

Cavum manus. Ափ, գոգ, ափունք ձեռին : manu accipiens aquam effundit supra caput pueri, dicendo ter. &c. rituale armen. de baptismo. Առեալ ի ջրոյն ափովն vel ափ մի ջուր, հեղու ի վ̄ր գլխոյ տղային, ասելով երիցս անգամ : մաշտոց հայոց, յաղագս մկրտութեան.

C E

Cedo, ere, obedire. Հնազանդել : զինքն հպատակել : նուաճուել : dat.

Cedere loco. Տեղի տալ : խոյս տալ : յետս քաշել : յետս ձգել : ի բաց գնալ : յետ կալ : de turba, ամբոխին փարատել : խուսել ի ճանապարհէ : Թողուլ զտեղի.

Ce-

Cedere urbe. Մեկնել, ելանել ի քաղաքէ: v. exire.

Cedere vitâ. Մեռանել. v. mori.

Cedere, verbis parcere. Լռել: անցի տալ: ոչ տալ պատասխանի: խօսքն կարճել այլ եւս ոչ խօսել.

Cedere foro. gall. faire banqueroute. Կորուստ անկանել: vul. կոտրուիլ: ծածուկ շոգիլ վն̅ չունելոյ հատուցանել.

Ira, stultitiæ nihil cedit. Բարկութիւն ոչ է ինչ պակաս ի յիմարութենէ.

Tibi in nulla re cedo. Ոչ ինչ եմ պակաս ի քէն.

Cedere precibus illius. Անցի տալ: զթալ յաղաչանս նր̅, ի խնդրուածս նր̅: մաղթանօք նր̅ խաղաղանալ, կակղանալ, շոգիլ ի գութ: անցի տալ բարկութեան: խոտորել ի խնդրուածս, ի բանս նր̅: անսալ, ունկն դնել մաղթանաց նր̅.

Cedere fortunæ, tempori. Խոնարհել ըստ ժամանակի: հայիլ ի ժամանակն: համեմատել, զինքն համեմատել ժամանակին: զիջանել առ ժամանակ: կենցաղավարել ըստ բերման ժամանակաց.

Doctrinâ nemini cedit. Ի գիտութեան ոչ ինչ է պակաս յայլոց: գիտութբ̅ այլոց հանդէպ է, և հաւասար:

Cedere oneri. Ընկճանել, նուաղել ընդ բեռամբ.

Cedere alteri jus suum. Թողուլ ի բաց. acc. ի բաց հրաժարել, ի բաց կալ յիրաւանց իւրոց: զանց առնել զիրաւամբք իւրովք: զիրաւունս իւր անցուցանել յայլն.

Res mihi cessit fæliciter. Իրն եղև, հանդիպեցաւ ըստ ըղձից իմոց. Ըստ կատարեաց զկամս իմ: ըստ ըղձից իմոց: բանն այն ինձ յաջողեցաւ, ուղղեցաւ, յառաջեաց ի բարի.

Cedo manum. Տուր, ձգեա զձեռն.

Cedo alios. Այլս տաս ուր իցեն.

Cedrus, i. Մայր: gen. ոյ: sæpe etiam եղևնափայտ: & փայտ եղևնեայ: նոճ & նոճի: ծառ է բարձր, անփուտ, անթառամ, անուշահոտ.

Cedrinus. Մայրակերտ: ի մայրից: տախտակս մայրս.

Celatus, a, um. Ծածկեալ: անյայտ: անծանօթ: v. absconditus.

Celebrans sacrum. Խորհրդածու: պատարագօղ: քահանայ որ զպատարագն մատուցանէ: պատարագամատոյց: պատարագաւոր: պաշտօնատէր: ժամարար.

Celebris, & celeber: de homine. Անուանի: յորջորջեալ: մեծահամբաւ: անե_ղերալուր հռչակաւոր: հռչակելի: մեծահռչակ: համբաւաւոր: գերահռչակ ընդ ամ̅ երկիր: որոյ անունն յայտնի եղև յամ̅ տեղիս: զորմէ բարի համբաւ ելանէ.

Celebris, de actione. Զարմանալի յիշատակի: գործ քաջութեան: & quæ suprà.

Celebris dies. Տօնախմբական: հանդիսաւոր: մեծահանդէս: օրն փափուկ: հանդիսի օրն: հանդիսական: մեծարգոյ: հրապարակական.

Celebratio missæ. Խորհրդածութիւն: մատուցումն պատարագին.

Celebratio, populi concursus. Խուռն ընթացումն: մարդկան բազմութիւն յոյժ: մարդաշոյլ բազմութիւն: ամբոխն: բազմամբոխ ժողովուրդ: բազմակոյտ ամբոխն: հանդէս.

Celebratio, solennitas. Մեծ հանդէս: հանդիսաւորութիւն: հանդիսութիւն: տօնախմբութիւն: մեծափառ և վայելչութիւն: երևելի և շքեղ փառօք: հանդիսաւորութիւն: մեծարգոյութիւն: մեծախումբ հանդէս.

Celebratus. Մեծահամբաւ: v. celebris.

Celebritas, fama. Համբաւ: հռչակումն: հռչակ: բարի անուն: յորջորջակութիւն.

Celebritas, concursus. Հանդէս: v. celebratio.

Celebritas festi diei. Տօնախմբութիւն: v. celebratio.

Celebro, are, laudare. Գովել: փառաբանել: հռչակել: համբաւել զնա ընդ ամ̅ երկիր: գովաբանել: մեծարել: փառաւորել.

Celebrare diem festum. Տօնել զտօն: հռչակել, տօնախմբել զտօն: կատարել զ. փափուկ ունել զօր մի: մեծախումբ հանդիսիւ տօնել զտօնն.

Celebrare sacrum. Պատարագ մատուցանել: պատարագել: տալ, առնել զ. քահանայագործել: կատարել զխորհուրդ սրբոյ պատարագին.

Celebrare viam, frequentare. Յաճախ յաճախ կոխել, երթալ զայն ճանապարհ: յաճախել առ նա. ստէպ ստէպ կոխել զնա.

Celer, & celeris, de homine. Վաղվաղեայ: շոյտ, փոյթ ի գործս իւր: փութանաց: արագ: plur. երագունք: երագահաս: վաղակաւոր: արագ ոտիւք: փութաբոյլ: արագընթաց: երագաքայլ.

De equo. Ձի սիգաճեմ: նժոյգն: թեթևագոյն ոտիւք: սրագնաց: սրընթաց:

ոչ երկրաւորս, այլ օդագնացս, օդապարիկս : օդաթռուչ երկնայինք : թռչունք.

De avibus. Հաւահմայութիւն : արագաթռութիւն : սլաւթիւն : սլացեալ.

Celeritas. Արագութիւն : երագութիւն : փութութիւն : շուտափութութիւն : փութաջանութիւն : ձեպ. ձեպումն : ոտնթացութիւն : շուտափոյթ ձեպ : վաղվաղակութիւն : ըշտապութիւն : & quæ ex superioribus formari possunt.

Celeriter. Ըշտապութեամբ : փութապէս : մեծ փութով : փութանակի : ըշտապով : շուտափոյթ ձեպով : վաղվաղակապէս : փոյթ ընդ փոյթ : հուպ ընդ հուպ : արագապէս : կանուխ : կանխաւ : կանխապէս : վաղվաղակի : անյապաղ ձեպով.

Celero, are. փութալ : ըշտապել : մեծ ըշտապով, փութով երթալ : աճապարել : ստիպել ոտից : վաղվաղել զալ : ձեպել զճանապարհն : ստիպել ի քայլս.

Celerare opus. Վաղվաղել, փութով առնել զգործն : գործել շուտափոյթ ձեպով : ստիպել ի կատարումն : celerare messem. կանխել զհունձս, & quæ suprà. celerare equum, փութացուցանել, վազեցուցանել, քշել զերիվարն : ձեպել խթանաւ : աւշտել : աւշտանս առնել : թողեալ սանձս վազեցուցանել զձի : արձակել ձիովն ի վր : սանձարձակ երթալ : vel ձիարշաւ ընթացամամբ : մտրակել զերիվարն.

Celeuma, & celeusma. Ձայն ձայնահարաց : Jerem. 48. ձայն արդեցուցէ որով նաւավարն նաւորդս զարթուցանէ պատրաստ լինել.

Celia, æ. Օղի : ցորենէջուր : gall. bierre.

Cella vinaria. Գինետուն : գետնահոր : vul. շիրախանոց.

Cella penaria. Փանտրուն : համբարանոց : համբար. մառան : & մառանն : vul. աւուձ խանայ. յորում պահեն զկերակուրս և մթերեն զպէտս տան.

Cella, cellula. Սենեակ : սենեկիկ : խուց : խցիկ : խուղ : խուղիկ : խորձիկ : խորձիթ : խուց միանձնեցութեան : խցիկ փոքրիկ : առանձնականաց խորձիթ.

Cellarius. Մառանապետ. մառանապետ : & մառանապետ : սեղանապետ : վերակացու ծառայից. որ հոգայ զպէտս տան.

Celo, are. Ծածկել : պահել յայտնէ : թաքուցանել : անտես առնել : զինչ ինչ թողուլ զա անծօթս : լռութեամբ պահել : v. abscondere.

Celsitas animi. Մեծամտութիւն : վեհանձնութիւն : քաջասրտութիւն : քաջամտութիւն. վեհութիւն : գերապանծութիւն : մեծանձնութիւն հոգւոյն.

Celsitudo. Բարձրութիւն : վեհութիւն : գերազանցութիւն. v. altitudo.

Celsus. Բարձր : gen. բարձու : վեհ : v. altus.

Celtis, is. Դարիչ երթանկն կամ պղպատ : vul. ղալամ.

Cena, æ. Ընթրիք : gen. ընթրեաց : in cæna յընթրիս, յընթրիսում : երեկոյեան սեղան, vel ճաշ : vul. իրիկուան հաց : cæna domini. զատուղէն ընթրիք.

Cenaculum. Վերնատուն : սեղանատուն : խորախորհրդարան.

Ceno, are. Ընթրիս առնել, ճաշակել : զերեկոյեան հաց ուտել.

Cenotaphium. Սնահարձան : շիրիմ, մատուռն.

Censeo, ere, opinari. Համարել : կարծել : թուել ինձ թէ. & համարել : præt. համարեցի : հաստատել : կարծիս ունել : ի մտի դնել. վարկանել.

Censere familias. Աշխարհագիր, քաղաքագիր առնել : մարդաթիւ, աշխարհահամար գիրս առնել : առնել զհամարս քաղաքին, տանց, ընչից : թուել : համարել, հաշուել.

Censio, census capitum &c. Աշխարհագիր. քաղաքագիր : մարդաթիւ : աշխարհահամար գիրս : հարկ : հասոյթ : թիւ համարոյ.

Censor. Որ աշխարհագիր առնէ.

Censor, ris. Դատաքննիչ : հետախոյզ : ծղդիւ քննիչ : քննայոյզ : հետայոյզ : յանդիմանիչ : կշտամբիչ.

Censura. Դիտու քննութիւն : հետաքննութիւն : հետայուզութիւն : յանդիմանութիւն : կշտամբութիւն : դատաստան.

Censura Ecclesiastica, quà Christianus aliquis privatur bonis quibusdam Spiritualibus. eaque triplex est. Է պատիժ եկեղեցական որով քրիստոնեայ ոչ զրկեալ լինի ի բարեաց ոմանց հոգեւորաց : և է եռակի : այս են.

Excommunicatio. Նզովք : անէծք : բանադրանք.

Suspensio. Կարգալուծութիւն առժամանակ մի.

Interdictum. Արգելումն, որով կապեալք խափանին ի մասնելոյ յեկեղեցի : կամ խափանին եկեղեցի, զի մի կատարեսցի ի նմա հանդիսաւոր ժամերգութիւն պաշտօն.

Cen-

Censuram incurrere. Լսանել ախտանաց կապանօք : կալ ընդ անիծիւք.

Census, ûs. Աշխարհագիր. vide censio.

Census, ûs. reditus. Հաս : հասոյթք : մուտ : & pro vectigali. Հարկ.

Centaurus. Մարդ կիսաձի : խառնակ ի մարդոյ և ի ձիոյ : մարդ ձիախառն.

Centesimus. Հարիւրաւոր : հարիւրերորդ.

Centies. Հարիւր անգամ.

Cento, nis. Զգեստ պատառատուն : հնոտի : ջախջախ, կարկատուն.

Centralis. Որ է ի միջակիտում.

Centrum. Միջակէտ : տանկ երկրի : terra centrum est cæli. Երկիրն միջակէտ է երկնից.

Centuplum. Հարիւրապատիկ : հարիւր այնչափ.

Centuria. Գունդն հարիւր մարդկան : հարիւրաւորք.

Centurio, nis. Հարիւրապետ.

Cenula, æ. փոքրիկ ճաշ և ընթրիք : փոքրիկ ուտելի.

Cephas, æ. Կեփաս : որ թարգմանի պետրոս : gen. կեփայի.

Cera, æ. Մոմ .ն. մեղրամոմ.

Cera hispanica. vul. Լաք : սոսինձ : unde in menol. armen. litteras cerà obsignare. պնդել զթուղթն սոսնձով.

Cerasum, i. Կեռաս : vul. գիլաս : si autem acidum est. ալբալու.

Cerasus, arbor. Կեռասի ծառ : գիլասի ծառ : ալբալուի ծառ.

Ceratus, a, um. Օծեալ մոմով : մոմեալ : tela cerata vul. մուշամմայ : մուշամբայ : մոմլաթ.

Cerdo, nis. gall. savetier. vul. փինաչի : կօշկակար : կօշկարար : կարկատող հնացեալ հողաթափից.

Cerdo, minutorum venditor. Մանրավաճառ : խուրդավաթածախ : խուրդավաճառ : խուրդաֆրուշ : persic.

Cerebrosus, pronus in iram. Բարկացող մարդ : խիստ : դիւրաբարկ : բարկասիրտ : բարկ մարդ և զայրացողն :

Cerebrum, i. Ուղեղն : & ուղեղն գլխոյ : յղեղ : gen. ըղղեն : եղուղն : & յըղուղն : մազղ.

Cerefolium. Փռանկի մաղադանոս : vel մաղադանոյ.

Ceres, eris. Չաստուածուհւոյ անուն : item ցորեան : հաց.

Cereus. Մոմեղէն : pro candela cerea մոմ & մոմեղէն : մեղրէմոմ : cereos conficere. մոմ թափել : qui conficit. մոմաթափ : մոմաչին : մոմահալ : մոմագործ.

Cerno, ere. Տեսանել : նայիլ, հայիլ : v. aspicio.

Cernuus, i. Խոնարհեալ : կորացեալ : երկրահայեաց : կորագլուխ.

Cero, are. Մոմել : օծել, օծանել, ծեփել մոմով.

Certamen, verbis. Վէճ : վիճաբանութիւն : հակաճառութիւն : հակաբանութիւն : բանակռիւ : վիճումն : կամ · հակառակութիւն.

Certamen, prœlium. Մարտ. ի. պատերազմ .ն. plur. պատերազմունք : ռազմ : ճակատ · ճակատումն : ճակատամարտ : խազմ : մրցումն : մրցանք : կռիւ : ռազմահարութիւն.

Certaminis locus. Կրկէսի տեղ : ասպարէս : հանդէս ճգնութեան : ատեան պատերազմի : ասպարէս մարտին : ճակատուն տեղի.

Certamen singulare. Առանձնական մարտն : մենամարտ : մենամարտութիւն.

Certamen inire. Գործել զպատերազմ : մարտն բորբոքել, սաստկանալ, մղել : մխել, խմբել զպատերազմ : զօրսն մղել ի պատերազմ : մարտել : մարտել զմարտն : դիմամարտել ընդ դէմ : մարտնչել : ճակատամարտել : մրցել : գինել : զինել ի վեր : տալ զպատերազմ : կռուել : պատերազմել զպատերազմունս : մաքառել : ճակատել ընդ : ճակատս տալ ընդ : տալ զմարտ պատերազմի ընդ : խազմ առնել.

Singulare certamen inire. Մենամարտել : մարտել զառանձնական մարտն : qui init, մենամարտիկ.

Certatim. Նախանձելով : առ նախանձու : նախանձաբար : նախանձեալ ընդ միմեանս, թէ ով լաւ արասցէ : նախանձօրէն : vul. ինադիւ.

Certè. Ստուգիւ : ստուգապէս : հաւաստեաւ : ճշմարտիւ : թարց կարծեաց : հաւաստապէս : ճշդութիւ : equidem · արդարև : արդեօք : etiam, այո.

Si non venies at certè mittes. Եթէ ոչ գաս, բայց, սակայն, յայժ սակաւ յղեսցես.

Certificatio, certum testimonium. Հաւաստագիր : վկայագիր : վկայական թուղթ : ստուգութեան գիրն.

Certificare. Հաւաստել : ստուգել զին : ճշմարտել : վկայել զին : առնել վկայութիւն, gen. ճշդրտել : ստուգեցուցանել : ճշտել, &

ճշդել = արդարացուցանել, ճշմարիտ ցուցանել զատացեալսն.

Certitudo, inis. Ստուգութիւն : հաստատութիւն : անկասկածութիւն ; անտարակուսութիւն : աներկբայութիւն ; ստուգէացումն.

Certo, are. v. certamen inire.

Certò. Ստուգիւ : v. certè. անվրէպ : անսղալօրէն ; անշուշտ ; անխափանօրէն.

Certus, quidam. Ոք = ոմն : մի ոմն = gen. ուրուք : dat. ուրումն : abl. յումեմնէ. այս անուն ; զնայ յայս անուն քաղաք.

Certus, a, um, de re. Ստոյգ ; հաստատուն : անկասկած : անտարակոյս : աներկբայ : առանց կարծեաց ; Թարց երկբայութեան : vul. մուշախաս.

Certus, a, um. de homine. Որ ստուգիւ և հաւաստեաւ գիտէ : աներկբայ, անտարակոյս, անկասկած մտօք քանի մէ քա = որ հաստատուն է Թէ : ճշմարտիւ գիտեմ զի ..... որ գիտէ զստոյգն և զհանգն քանից : երաշխաւ, երաշխէ զն : որ հաստատել է ի վն, և գիտէ Թէ.

Certiorem facere. Ծանուցանել : գուշակել : acc. rei. dat. personæ. ազդել, ազդարարել խնձ զն նը, vel զխնամէ = երաշխել առնել զոք զն : տեղեկացուցանել : զգացուցանել նմա զն : գիտակ առնել նմա Թէ. զեկուցանել նմա cum narr. երաշխաւ առնել զնա զն.

Certiorem fieri. Ստուգել զն : խնամել զստոյգն : զուսանել և զոյն : & quæ suprà.

Certus dies, locus. Ժամադիր, ժամադրեալ, հաստատեալ, սահմանեալ, պայմանեալ տեղի, օրն.

Certum est mihi ire. Հաստատեալ է իմ երթալ : հաստատեալ է ի միտս իմ : կամ է խնձ : եդի ի միտս իմ, ի մտի խմուլ երթալ.

Certus, certo futurus. Անխափանելի : անվրէպ : անսղալ : հաւկատոր : անդառնալի : անհրաժարելի = անարգել : աներաց հրաժարելի = որոյ է լինելն ի հարկէ.

Cerva, æ. Եղն = gen. խն : plur. եղինք & եղունք : եղջերուն էգ է.

Cervarius lupus. ex lupo & cerva. vel ex cervo & lupa. Ցեղն է և ի գայլոյ կամ յեղջերուէ և ի գայլմատակէ ծնեալ խառն ծնն գազան.

Cervical, is. Բարձ .ի. բարձակալն : զլխադիր : մաար : vul. նազբալիշ որ է փետրալից բարձիկն.

Cervisia, æ. quævis potio ex frumento confecta. Օղի : գարեջուր : ցորենէ ջուր : կամ այլ որ և իցէ ըմպելի ի ջրոյ և ի ցորենոյ պատրաստեալ.

Cervix, cis. Ողն : gen. ողն : պարանոց : ուլն : gen. ան : vul. շլինք : at pro anteriori parte բոկ : կուլ : cervici alligare saxum. զվէմն զուլանէ կախել.

Cerussa, æ. vul. Սէֆիտ : կնիւ սէֆիտ խառնեալ: quæ sunt persica. vul. album hispanicum. սպանիա սպիտակ = նովաւ կանայքն զերեսս սպիտակացուցանեն : alias v. fucus.

Cervus, i. Եղջերու : gen. րուի : էրէ & էրէ : gen. էրեայ : եղն : plur. եղունք.

Cespes, itis. Դալար : & դալարի : սեզ vul. սեզի կամ դալարի հող.

Cespito, are. Գ-Թել ոտամբ = զԹեալ անկանել : գԹել առվէմն : դիպել ոտն առքարն : հարել զոտն զվէմ = vul. Թօփուրալ quod potius est pedem pedi allidere quod etiam de equo dicitur : item vul. ոտն սքանդարի ուտել, բուգուբիշ անցնել : & de equo, սքանդարի է offendit, cespitat.

Cessata arva, ceu novale. Հերկ, անդ որ հանգչի, զոր հանգուցանեն ամ մի : զոր ամ մի Թողուն անվար, անգործ, դատարկ և առանց սերմանելոյ.

Cessatio, nis. Դատարկութիւն : պարապ : պարապումն : պարապութիւն : հանգիստ : պարապորդութիւն : դադարումն : կասումն ի գործոյ : դուլ = հանգստութիւն : Թուլացումն : լռեցումն = հանգչումն : abl.

Cessator. Դատարկ : պարապ : Թուլացեալ : անբան : պղերգ : v. otiosus.

Cessio, nis. Հրաժարումն ի abl. զիր է որով զիրաւունս մեր անցուցանեմք յայլ : v. cedo.

Cesso, are, quiescere. Հանգստանալ : հանգչել : præt. հանգեայ = imperat. հանգիր plur. հանգերուք : անդորրանալ : դադրել : զմիտս Թուլացուցանել : տալ զհանգիստ անձին իւրում : պարապ, հոգի, շունչ առնուլ : դադարել.

Cessare, interrumpere opus. Լռել, դադարել յառնելոյ, vel առնել : պարապել պարապեալ կալ ի abl. մնալ ի abl. cessaverunt ædificare, դադարեցին ի շինելոյ : cessavit parere, եհաց ի ծնանելոյ : cessare manducare, սպառել ուտել : cessare esse, Թողուլ լինել : կասել & կասել ի : abl. խափանել զգործն : ընդ հատել : tribus diebus cessavit, զերիս աւուրս ընդ մէջ արար

արար ։ յետս կալ ի ։ abl. Թողեալ լքել զգործն.

Non cessat peccare. Ոչ լռէ ի մեղանչելոյ ։ անհատնելի է ի մեղաց.

Cessat punire nos. Հեռանայ ի մէնջ ձեռն նոր ։ դադարէ ի տանջանաց.

Cessare, de dolore. Ցաւփարատել ։ դադարել ։ հանդարտել.

Cætariæ, arum. gall. vivier. Ձկնոց ։ պահարան ձկանց ։ ձկնարան.

Cetarius, piscium venditor. Ձկնածախ ։ ձկնավաճառ.

Cete, & cetus. Կէտ ։ gen. կիտի ։ v. balæna.

Ceteri. Այլք ։ մնացորդք.

Ceterum. Բայց ։ արդ ։ & cetera Եւայլն.

Ceu. Որպէս ։ իբրեւ ։ իբր ։ իբրու ։ vide quasi.

C H

CHærephyllum. Փռանկի մաղատանուս ։ մաղատանոսոց ։

Chalcanthum. gall. vitriol. Զաջ ։ սեւ ակ ։ խալկանթում ։ սեւաքեղ ։ vul. զաղի սեւայ ։ aliis արջասպ.

Est fossile quod invenitur in ærifodinis. Է բրելի ինչ որ գտանի ի պղնձահանս ։ ուստի բնաբանի, պղնձի վարդ.

Chalcedon. Քաղկեդոն ։ chalcedonensis synodus. Քաղկեդոնի ժողովն.

Chaldæa. Երկիրն Քաղդեացւոց.

Chaldæi. Քաղդէացիք.

Chalo, are. Իջուցանել ։ ի վայր բերել ։ vela navis, զկտաւն, զթուչարանսն ամփոփել ։ ժողովել ։ կապել.

Chalybs, ibis. Պողպատ & պողպատ ։ vul. պուլատ, պօղվատ ։ չելիկ ։ է երկաթ լաւ պատրաստեալ եւ մխեալ.

Chamæleon. Գետնառիւծ ։ vul. գօգօչ ։ dicitur pasci aere & induere colorem omnem ad quem accedit præter rubrum & album. ասի կերակրել ի հողմոյ եւ զգենուլ զգոյն առ որ մերձենայ բաց ի կարմրէ եւ ի սպիտակէ.

Chaos. Անհուն մեծ ։ անդունդ ։ խորունկ ։ քաոս ։ confusio, խառն ։ խառնուրդ ։ խառնակութիւն ։ խառնակութիւն.

Character, nota. Կնիք ։ gen. կնքոյ ։ instr. կնքմամբ ։ դրոշմ ։ դրոշմիկ ։ character sacramentalis. տիպ, կնիք խորհրդական.

Imprimere in anima characterem. Ներոսպել ի հոգւոջ դրոշմն, զկնիք հոգեւոր ։ կնքահարել, դրոշմել զհոգին առ ի բաց կորզելի կնքմամբ.

Tria sacramenta characterem indelebilem imprimunt in anima, unde non possunt iterari. scilicet, baptismus, confirmatio, & ordo. Երեք խորհուրդք հարկեն ի վը հոգւոյն զանն ի բաց կորզելի կնիքն ուստի են անկրկնելք, այս ինքն, մկրտութիւն ։ դրոշմ եւ կարգ.

Character, littera. Գիր ։ տիպ ։ gen. տպի ։ inst. տպիւք ։ տառ ։ v. littera.

Character, dignitas. Պաշտօն ։ պաշտօնութիւն ։ մեծութիւն ։ պատիւ ։ աստիճան.

Character, indoles. Բնութիւն ։ կամ զիարդութիւն ։ որպիսութիւն բնութեան ։ սահմանութիւն ։ սահմանադրութիւն, որ յայտնէ թէ զի արդ եւ որպիսի մարդ իցէ որ .....

Charisma. Շնորհք ։ պարգեւ ։ տուր ։ gen. տրի ։ ընծայ ։ ձօն ։ septem charismata Spiritus Sancti. Եօթնարփեան շնորհքն հոգւոյն սրբոյ.

Charistia. Ճաշ սիրոյ ։ ագապ unde nomen Sanctissimæ Eucharistiæ Sacramento. v. Agape.

Charitas. Սէր ։ erga Deum. Աստուածսիրութիւն ։ erga proximum. Ընկերասիրութիւն ։ v. caritas.

Charta. Թուղթ ։ ոյ ։ քարտէս ։ gen. իսի ։ քարտեղ ։ charta varia. vul. աբրի թուղթ.

Folium chartæ. vul. Մին վարախ ։ մին դաբաղայ ։ մին թուղթ.

Charta Geographica. Աշխարհացոյց ։ marina, ծովացոյց ։ Cælestis, աստեղացոյց ։ ventorum, հողմացոյց ։ Chronologica, ժամանակացոյց ։ Genealogica, Ազգահմացոյց.

Chartæ lusoriæ. vul. Կենճաֆայ.

Chartæ, scripta. Գիրքն ։ գրեանք ։ gen. անց ։ մատեանք ։ gen. ենից.

Chartaria officina. Թղթարան ։ թղթատուն.

Chartophylax. Դիւանապետ ։ գրքապահ ։ գրապան գրեանց ։ մատենապահ վերակացու մատենատան, vel տան պահպանութեան գրոց եւ յիշատակարանաց.

Chelæ, arum. Ոտք, ձեռք, ճանկք առաջնոց կարճի կամ խեչափառի.

Chelidonia, herba quà hyrundo pullis excæcatis oculos restituit. Խոտ է, որով ծիծեռն ձագուց կուրացելոց աչս բանայ.

Chelys. Քնար ։ Քնար ։ չանկ ։ կամ այլ բազմաղեայ երաժշտական գործի.

Chersonesus, ceu peninsula. Թերակղզի ։

ղի : ցամաք կղզի : որպիսիք են ,

Thracia, ſeu Morea. Մօրայ , մուրայ :

Taurica, ſeu Crimæa. Ղրիմ.

Cymbrica, ſeu Dania. Դանիմարկ.

Aurea, Malacæ regnum in Indiis. Մալաքայ թագաւորութիւն ի հնդիկս.

Cherub, cherubim. Քրոբ : քրոբէ : քերոբէ : քերոբէքն : քերովբէք : gen. բէից. epithetum illius eſt, բազմաչեայ : Eſt ſecundus ordo cæleſtis hierarchiæ. Երկրորդ դասն, է, երկնային քահանայապետութեան.

Chiliarchus. Հազարապետ.

Chimæra. apud mythologos monſtrum erat habens caput leonis, ventrem capræ, caudam draconis. Յառասպելաբանսն էր խառնածին գազան, որ ունէր զգլուխն առիւծու : միջքն և փորն այծեաց : և ագուան օձին : at chimera in morali, ցնորումն : ցնորք : առ մտօք ցնորք : անհնարին, անկարելի իրք : quod eſſe non habet in rerum natura ſed ſolum in noſtro intellectu & imaginatione. որ ոչ գտանի ի բնութեան իրացն, այլ միայն ի մտածութեան և յերևակայութեան մերում ունի զգոյն իւր.

Chimæricus. Սնոտի : ցնորք : սնոտի : չինչ : ոչ ինչ. առ մտօք : անհնարին : անկարելի, & quæ ſuprà.

Chios, ii. inſula. Սաղզ կղզի.

Chiragra, æ. Ջխտ ձեռաց : vul. իգլըջ ի ձեռս.

Chirographum, & phus. Գիր : ձեռագիր : vul. դէստխաթ.

Imitari chirographum alterius. Կեղծել, կեղծաւորել զձեռագիր ումէ : նմանագիր : խորթագիր : vul. մախիլայ.

Chirographum. Գիր պարտաւորութեան, վճարման : պարտագիր.

Chiromantia, æ. Հմայութիւն : բախտապատմութիւն : quæ inſpectione linearum quæ in manibus ſunt divinat quid homini eventurum ſit aut quæ ſit illius indoles. որ հայեալ ի գիծս ձեռաց նախագուշակէ թէ որպիսիք անցք անցցեն ընդ մեզ : կամ զի արդեօք իցէ բնութիւն մեր :

Chironomia, ars bene componendi geſtus motuſque manuum & corporis. Է արհեստն վայելչապէս յօրինելոյ զշարժմունս ձեռաց և մարմնոյն.

Chirotheca. Թաթպան : ձեռնամած : ձեռամած : ձեռնոց.

Chirurgia, quaſi manuum operatio. vul. Ջառայութիւն. chirurgus. Ջառայ.

Chlamys, dis. Քղամիդ : լօդիկն : gen. լօդկին : վերարկու.

Choerogrillus. quibuſdam lepus. Նապաստակ : ճագար : & in genere ſimile animal habens pedes breviores. և առ հասարակ այնպիսի կարճոտն կենդանի.

Cholera, æ, ſeu bilis. Մաղձ : հեղումն մաղձի : մաղաս. cholera morbus. խիթք : vul. փիչիշ, & սանջ : է փորի կծծադոյն ցաւն, որ ծնանի ի հեղմանէ մաղձի.

De Antiocho dicitur quod apprehendit eum dolor dirus viſcerum, & amara internorum tormenta. 2. Mach. 9. 5.

Յաղագս Անտիոքայ գրեալ է թէ ցաւք սաստիկք և անհնարինք փորի ի վր հասին և դառնութեան խիթք ի վր անկան : խիթս ինչ ցաւակալաւ զնա.

Cholericus, biliosus. Մաղձոտ : մաղասոտ : մաղձեայ.

Chorda. fides. Ջիղ : v. corda.

Chorographia. Գաւառագրութիւն.

Chors. gen. tis. gal. baſſecour. Բակ թռչնոց.

Chorus, chorea. Պար : ու : կաքաւ : կաքաւումն : quæ fit plaudendo manibus, կաքաւ կայթից : խաղ, ու.

S. Stephane chori martyrum caput? Գլուխ պարու, vel պարագլուխ մարտիրոսաց մէջ սուտեփաննոս.

Chorum, choreas agere. Պարաւել : պար առնել : խաղալ : պարս կազմել : ի պարուգալ : պար գալ : կաքաւել : կապել զպարս, in orbem, շրջիլ և ոտիւք կաքաւել : choros agens, պարաւոր : պարաւու : պարիչ : պարանցիկ : կաքաւիչ : ſi mulier, խաղալիկ.

Chorus, in muſica. Դաս ձայնատուաց. դաս երաժշտաց, ձայնականաց բազմաց : aliquando պար խաղալկաց : chori magiſter, դասապետ : դասագլուխ : դասավար.

Chorus, cætus. Ժողովումն : գումար : ժողովուրդ : ատեան : դաս : կոյտ բազմաց.

Chorus templi. Դաս : gen. ու : plur. դասունք : ատեան : դաս քահանայից : Սբարանն.

Chorus Angelorum. Դաս : plur. դասք & դասունք : կարգ հրեշտակաց : ջոկ : պար : դասք իննեակ : դասապետութիւն իննեակ.

Eſt autem ſecundum hunc ordinem. Իննեակ է ըստ այսմ կարգի, ի վերոյ ի վայր.

Throni. Աթոռք.

Cherubim. Քերովբէք.

Seraphim. Սերովբէք.

Do-

Dominationes. Տէրութիւնք.

Virtutes. Զօրութիւնք.

Principatus. Իշխանութիւնք.

Potestates. Պետութիւնք.

Archangeli. Հրեշտակապետք.

Angeli. Հրեշտակք.

Chrismà, tis. Սուրբ միւռոն: օծանելոյ միւռոն. սուրբ իւղն: quo utitur Ecclesia in Sacramentis baptismi, confirmationis, & ordinis. զոր սուրբ եկեղեցին ի կիր արկանէ ի խորհուրդս մկրտութեան, դրոշմին, և կարգին.

Chrismatis materia est oleum olivarum balsamo mixtum, ab Episcopo benedictum. Միւռոնի նիւթն է իւղն ձիթենեաց պալասանխառն, յեպիսկոպոսէ օրհնեալ.

Christianus. Քրիստոնեայ: gen. նէի: քրիստոսական: քրիստոսեան: Christiana doctrina, քրիստոնէական վարդապետութիւն. Christianè, քրիստոնէաբար: Christianitas, քրիստոնէութիւն. sic etiam vocatur Europa, quia illic viget Christiana religio. այսպէս ևս անուանի եւրոպիայ: կամ ֆռանկիստան: կամ քրիստոնէից երկիրն, զի անդ հռչակի համարձակապէս օրէնքն քի.

Christianismus. Հաւատ, օրէնք, վարդապետութիւն յի քի.

Christus. Քս: որ թարգմանի Օծեալ: որդի այն մարդացեալ յն քս.

Chronica, orum. Պատմութեանց գիրք: պատմագիրք ըստ ընթացման և հետևման ժամանակաց: ժամանակագիրք: ժամանակացոյց գիրքն: գիրքն աւուրց: գաւազանագիրք հայոց.

Chronologia. Ժամանակագրութիւն: ժամանակագիտութիւն: ժամանակաբանութիւն.

Chronologista. Ժամանակաբան: ժամանակագէտ: ժամանակապատում.

Chrysolitus. Ոսկեքար: ոսկեակն: ոսկեակ ակն: ոսկեգոյն ակն: aliis կարկեհան: vul. Թիլայ.

Chrysoprasus. Քրիսօպրաս: տպազիոն. ակն է պատուական.

Chrysostomus. Սուրբ յովհաննէս ոսկեբերան: այսպէս անուանեալ վն ոսկեծորան ճոխաբանութեան իւրոյ.

Chylus, i. Հիւթ սպիտակ որ լինի ի կերակրոց հալեցելոց, և ապա յարիւն դառնայ.

Chimia, æ. Քիմիայ: est ars quæ docet corpora naturalia resolvere in sua principia. է արհեստ ինն որ ուսուցանէ զմարմինս բնականս վերլուծանել և դարձուցանել ի սկզբունս իւրեանց: chymicus, քիմիական, chymista, vul. քիմիական: քիմիագէտ.

C I

Cibaria, orum. Կերակուրք: կերակրեղէնք: ուտելիք: ապրեղէնք: կենցաղականք: ապուր: ապրուստ: դարման: ռոճիկ: ճաշակելիք: կուր: կեր: համբար.

Cibo, are. Կերակրել զոք հացիւ vel ի հացէ: սնուցանել: pass. սնանիլ: præt. սնայ: բուծանել: դարմանել: բուել: տածել: ամբոքել: v. nutrio.

Ciborium, sacra pyxis. Հաղորդարան: հաղորդանոց: պահարան: սկաւառան: հաղորդատուփ: սրբապահատուփ: սկիհն սրբութէ.

Cibus, i. Կերակուր: կեր: կուր: v. cibaria: in cibum avium. ի կեր հաւուց.

Cicada, æ. vul. Ճռիկ: & ճռեչկ.

Cicatrix. Սպի. gen. սպւոյ: հետք վիրին: նշմարանք վիրին: adustionis cicatrix. դրոշմն այրեցածոյ: սպիտակ փայլուն լինացեալ կամ կարմրացեալ, դիջագոյն, նստագոյն, խորագոյն քան զմորթն: sic curatus, ut ne quidem cicatrix appareat. անսպի.

Cicer, is. Սիսեռն: gen. սռն: vul. նոխուտ.

Cichoreum. Իշառուիճ: զի դառն խոտ է: agrestis, եղերդն: vul. քաշնի.

Ciconia. Արագիլ: gen. գլի: nigra հողամաղ, հողաթաւալ: vul. լաքլաք.

Cicur, is. Ընտանի ընդելացեալ: ընդելական: հնազանդեալ: սովրեալ: մեղմացեալ: հանդարտեալ: կակղացեալ: ձեռնընդեալ.

Cicuro, are. Ընդելացուցանել: կակղացուցանել: հնազանդեցուցանել: մեղմացուցանել.

Cicuta, æ. Փռանկի մաղդանոսանման խոտն է թունաւոր և մահաբեր, զի բնութբ կարի յոյժ հով և պաղն է.

Cidaris. Խոյր: gen. խուրին: diadema seu fascia ex lana aut serico, quam reges persidis fronti alligabant, in signum sui supremi dominii. & quam hodie omnes Armenię mulieres & puellæ alligant, auro gemmisque intextam. պսակեղէն կամ պարշմեղէն կամար, զոր պարսից թագաւորք կապէին ի ճակատ, ի նշան ընդարձակ իշխանութե: զոր կապեն ևս այսօր հայ կանայք և աղջկունք զարդէ հուռ և մարգարտաշար.

Cieo, ere. Ածել, շարժել, յորդորել: դար

զարթուցանել : նկրդրել : սաստել զոք ի : v. excito.

Ciere lacrymas. Արտասուել. v. fleo.

Ciere clamores. Աղաղակել. v. clamo.

Ciere prælium. Մղել պատերազմ.

Cifra, æ, nota arithmetica. Նիշ թուական : համարացիր. & prò ipsa scientia, համարողական արուեստ : թուական արհեստ : թուաբանութիւն : vul. ռաղամ.

Cifra, characteres incogniti. Խորհրդագիր : նշանագիր : նիշ խորհրդական : այլատարազ տառք.

Cilicium, i. Քուրձ : խորգ : & խորք : խարազն : մազեղէն : այծեղէն.

Cilicio indutus. Քրձազգած : քրձազգեցեալ : քրձազգեստ : խարազնազգեստ.

Cilicinus. Մազեղէն : այծեղէն.

Cilium, i. Է այն բարակ կաշի և մորթ, որ զաչն ծածկէ : թարթափ աչաց : vul. թերթեւանունք : dicitur etiam թարթ : unde fixis oculis, անթարթ ակամբ.

Cimex. icis. Քզեզ : vul. հոտիս : որ է տտտակոր : major dicitur եռեւել : cimex fœtidissimi est odoris, exsiccat herbas, quibus insidet. Դառնահոտ է յոյժ : ուտէ ուր նստի ի դալար խոտս, չորացուցանէ զդալարն.

Cinara, æ. gall. artichaut. vul. Արտիճուկ : turc. էնկինար.

Cincinno, are. Ոլորել, հիւսել զհերսն : præt. հիւսի = crines cincinnati. հիւսք = ոլորունք : գիսակ : վարսք հիւսեալ : վարսք կուածոյք : զանգուածք որ է ոլոր ոլոր և հիւսած.

Cinctura. Գօտի. v. cingulum.

Cinctus. Գօտի ածեալ ընդ մէջ : գօտիածու : cinctus ad mamillas. գօտեւորեալ առ ստեամբքն գօտի : սխոդամէջ : զգեցեալ զգօտի · præcinctus erat foliis, տերեւ սփածեալ ունէր զմիջօք իւրովք : cinctus linteo, սփածեալ զղենջակ.

Cinctus, circumdatus. Պատեալ : շրջապատեալ պարփակեալ. cinctus nebulâ, մառախլապատ : cinctus turbâ dæmonum. շուրջապատեալ զիւրեաւ բազմութիւն դիւաց.

Cineraceus, cinereus. Մոխրագոյն : մոխրաշաղ : որ է սպիտակ սեւախառն.

Cingo. ere. Պնդել զմէջ : զգօտի ածել, պնդել ընդ մէջ : գօտեւորել զոք : զգեցուցանել նմա գօտի.

Cingor. cingi. Պնդել հզօրապէս զմէջ իւր : զգօտի ածել զմիջով իւրով : գօտեւորել : զգենուլ զգօտի : linteo, սփածանել զղենջակն : vide cinctus.

Cingere circumdare. Շրջապատել : շուրջ պատել : պատել շուրջ : ածել շուրջ : շուրջ առնուլ, կալնուլ : բակ առեալ նստել շուրջ cum circumlat. շուրջ առեալ փակել զնա : պաշարել : պատեալ ունել զնա : պատել զնա : կացուցանել զհետեւակս շրջափակ զնովաւ.

Cingi multitudine. Շուրջ զիւրեաւ բակ առեալ ունել զբազմութիւն.

Cingebatur luce. Լոյսն փոխա շուրջ բակ ունէր.

Lucidus circulus qui cingit Solem & Lunam. Ծիածան որ բակ առնու զարեգակն և զլուսինն.

Cingere urbem mœnibus. Օքաղաքն պարսպել : պարսպապատել : շրջափակել : պատել : ամրացուցանել պարսպօք : զպարիսպն պատել զքաղաքաւ : պարսպել ըն մէջ : ածել զպարիսպս շուրջ զքաղաքաւ : պարիսպ պատել շուրջանակի.

Fluvius urbem cingit. Գետն պատէ զպարսպօք քաղաքին.

Cingere urbem copiis, obsidione. Պաշարել զքաղաք : շրջապատել, շրջափակել զօրօք : պատ պաշարմամբ շուրջ զքաղաքաւ : նստել ի վերայ քաղաքին : կալնուլ զելս և զմուտս քաղաքին : & quæ suprà.

Cingula. equi. Թամբ : թամբել զձի : ձիոյ թամբն կապել.

Cingulum, i. Գօտի : gen. գօտւոյ : կամար : որ ինչ ածի ընդ մէջ : չարկեզի : persic.

Ciniphes, culices. Մժեխ : inst. մժով : մժղուկ = մժեխ : գոռեխ : մճղուկ : մոծակ : մժիղ : & մժիկ : plur. մժկունք = գոռոխ : in vit. patr. բալղինջ.

Cinis, eris. Մոխիր = gen. խրոյ : աճիւն : Cineribus mixtus. աճիւնախառն : գաղախ : favilla, ծեծած.

Cinerum dies. Մոխրոց օրն : որ է մուտն քառասնօրեայ պահոցն.

Redigere in cineres. Լուծանել, փերլուծանել, հոսել, դնել ի մոխիր, ի փոշի : մոխիր առնել զքաղաք : հրոյ ճարակ տալ : այրել : ջնջել ի հուր : հրձիգ, հրկէզ առնել : հուր հարկանել զքաղաք : հրով կոտորել.

Cinnabaris, gall. cinabre. Կարմիր : gen. մրոյ : aliis, gummi ex arbore defluens. խիժ ի ծառոյ հոսեալ : aliis sulphur & argentum vivum simul adusta. ծծումբ և ժիւղ ի միասին այրեալք.

Cinnamomum. Կինամոմոն, & կինամոն.

մին : vul. դարչին : cortex est arboris quæ in Ceilon insula nascitur . կճեպ է ծառոյն որ ի սեիլօն կղզւոյն ծնանի : gallis, cannelle.

Cinnus, cincinnus . Հիւսք : վարսք հիւսեալ : v. cincinno.

Cinyra, æ, genus cymbali . Սրինգ : & սրինկ : & սրունկ : gen. սրնկի, & սրնկան: է թմբի փոքրիկ ծնծղայք յօրինեալ.

Circà, iuxta . Մօտ : մօտ : առընթեր : dat. circa patrem . Առ հօրն : circa se, առ իւր : մերձ առ իւր : circà ignem, առ հրով : circà illum, առնմա : մերձ, մօտ ի նա : v. iuxta.

Circà, circum . Շուրջ : v. circùm.

Circà meridiem . Մերձ ի կէս օր : vel genit.

Circa, dè . Յաղագս : վասն : gen.

Circa domos . Առ տունս : առ տամբք : quæ circa me sunt . որ ինչ վս իմ է.

Circino, are . Բոլորաձև առնել : բոլորաձևել.

Circinus, i . Isai. 44. 13. Armenus vertit. Սոսինձ : & malè, est enim սոսինձ : viscus, gluten. est autem circinus, կարկին : vul. փարկալ.

Circiter . Իբրև : իբրու : իբր : ոչ : decem circiter annos, իբրև զամս Ժ : circiter mediam horam, ոչ կէս ժամու : decem circiter milliaribus, իբր .Ժ. մղոնաւ.

Circuitio . Շրջանակ : prò porticu circa domum ducta, Ճեմարան շուրջ զտամբ ձգեալ : v. circuitus.

Circuitus, ûs, diverticulum . Խոյս, խոտորումն, շրջանք ճանապարհին.

Circuitus . Շրջանակ : շրջանք : շրջունելութիւն : շրջապատութիւն : բակ : շրջումն : շուրջընթացութիւն : շրջապատութիւն : շուրջն.

Terræ circuitus est 27000. milliarium . Շրջանակ երկրի զմղոնս ունի : ԻԷ.Ռ:

circuitus solis est dierum 365. &c. Շրջանք, ընթացումն արեգական է աւուրց : ՅԿԵ. &c.

Circuitus verborum . Խոյս : խոտորումն : շրջանք բանից : բանք յորձապտոյտք : ծրարումն խօսք : բարբուրք : շրջաբերումն բանից.

Circuitus febris, accessus . Սրճնատեն բռնելն : vul. նուպաթ.

Circularis . Շրջաբերական : բոլորական : բոլորաձև : circularis epistola, Թուղթ հասարակ առ ամենեսեան շուրջանակի.

Circulatim . Շուրջանակի : շրջանակօրէն : փոխաբերութբ.

Circulatio, astrorum . Ընթացք, ընթացումն, շրջանք աստեղաց : circulatio sanguinis, շրջաբերական հոսումն : խաղալն արեան : quà sanguis uno die multis vicibus, ab extremitate corporis per venas ad cor fluit ; & à corde ad extremitates corporis . որով արիւն ի միում աւուր բազմիցս անգամ ի ծայրից մարմնոյ, ընդ երակս խաղայ առ սիրտն, և ի սրտէ անտի դառնալ հոսի ի ծայրս մարմնոյ.

Circulator, is . Խաղարկու : դեգերասան : կատակասաց : vul. ըուքբամպազ.

Circulo, are, circumducere . Զգել, ածել, խաղացուցանել շուրջ : cum circuml. շրջաբերել.

Circulari, circulatorem agere . Խաղալ : խաղարկութիւն, կատակատուութիւն : ըուքբամպազութիւն առնել.

Circulus . Բոլորակ : շրջանակ : omnis circulus dividitur in gradus 360. բաժանի ամ բոլորակ յաստիճանս ՅԿ. decem sunt circuli sphera, sex majores quatuor minores . Ժ. են բոլորակք գնտոյն մեծք վեց : չորք փոքունք.

Circulus aliquando apparens circà lunam . Բակ : զոր ունի երբեմն լուսինն շուրջ զիւրև : unde, sedere in circulum, բակաւեալ նստել շուրջ.

Circulus aureus, torquis . Մանեակ ոսկեղէն ի վիզ, ի պարանոց արկանելի : քայլ : վզնոց : վզանոց : հլուլք : si ex margaritis, հլուլք մարգարտոց : item, քառամանեակ : զի է ի չորս նիւթոց, որ է, ոսկի, արծաթ, ակն, մարգարիտ.

Circulus, cætus . Ժողովումն բազմաց ի մի վայր : խաղեաղ : գումարեալ : vul. ղօլմար խանայ.

Circum . Շուրջ cûm instr. շրջանակի & շուրջանակի : circum me, շուրջ զինև : circum te, շուրջ զքև : circum nos, շուրջ զմեօք : circum vos, շուրջ զձեօք : circum se, շուրջ զիւրև, զիւրով : erat circum illum multitudo dæmonum . շրջապատեալ, շրջափակ էր զնովաւ բազմութիւն դիւաց.

Circum civitatem, շուրջ զքաղաքաւ : յեզերս քաղաքին : շուրջանակի : արտաքին, շրջակայք, մերձակայք բացաւոք, արձակավայրք, զառուցեալք, եզերք քաղաքին.

Circùm, circa respicere . Ակնածել շրջանակի : շրջահայել : աստ և անդ, այսր և անդր, յայս և յայն կոյս նայել.

Circum circà . Իւել պահել.

Circum ædifico, are . Շուրջ շինել :

շրջապատել : շինել շուրջանակի .

Circumago , ere . Շուրջ ածել : equum , ձիով խաղալ : խաղացուցանել զձի յաջ և ի ձախ կողմն : navem , շրջել , թիւրել զնաւն յայլ կոյս .

Circumambulo , are . Շրջիլ : շուրջ գնել : եղանել ի պբօսանս շուրջ զբաղաքաւ .

Circumamicio , ire . Օգնցուցանել զոք հանդերձիւք , vel զհանդերձս նմա : vide induo .

Circumcellio , nis , vagabundus . Աշխարհակ : շրջօղ : շատաշրջիկ այսր և անդր : v. vagabundus .

Circumcido , ere . Շուրջ հատանել : կտրել : ծայրաքաղ առնել : ծայրատել : կարձել : aurum , խուզել զոսկի : ungues , հարթել , սբել զեղնգունս : ապաւճել , քերթել զաւելորդս : դնշատել : կտրատել .

Circumcidere arbores . Օծատս սբել զշտել : քանցել : հարթել , հատանել զչիւղս ծառոց .

Circumcidere hominem . Թլփատել : կրճատել : կտրել : unde , մտաւորապէս , animo circumcisus .

Circumcisio . Թլփատութիւն : կրճատութիւն .

Circumcisio data fuit primum Abrahæ quasi signum distinctivum populi sui , à gentibus , anno mundi 2158. Յամի աշխարհիս , 2158. առաւել նախ Թլփատութիւն աբրահամու երբեւ նշան զանազանիչ ազգին նորոյ , յայլազգեացն : deinde acceptata a judæis quasi Sacramentum originalis peccati deletivum . յետոյ ընկալան եւս զնա հրէայք լինել այսուհետեւ խորհուրդ հալածիչ սկզբնական մեղացն .

Circumcisum dicendi genus . Կարճ ի կարճոյ խօսիլն : ոչն խօսելոյ կարճառօտ .

Circumcludo , ere . Շրջափակել . vide cingo .

Circumcludere urbem . Օքաղաքն պաշարել , պատել , շրջապատել , փակել զօրօք : առաւ զպաշարումն շուրջ զբաղաքաւ : նստաւ ի վերա քաղաքին : ի նեղ արկանել զնա , մինչ ոչ գոլ ելն ուժք ի նմանբուստ արտաքոյ , և ոչ մուտ արտաքուստ ի նոքա : արգելել , խափանել զմուտն և զելս քաղաքին .

Circumcolo , ere . Բնակիլ շուրջ cum circuml.

Circumculco , are . Շուրջ կոխել : կոխան առնել շուրջանակի .

Circumcurso , are . Շրջիլ ընդ երկիրն : շուրջ ընթանալ : շրջիլ շուրջ զերկրաւ ; առաւ և անդր , այսր և անդր զշրջադայիլ .

Circumdo , are . Շրջապատել : շրջափակել : պարսպակիլ acc. պատել , պարսպել շուրջ circuml. v. cingo .

Circumdari angelis . Շուրջ զերեքեաւ բանակ առեալ ունել զբաղմութիւն հրեշտակաց : շրջափակ ի հրեշտակացն : հրեշտակք պատել զինեւ : հրեշտակապատ : հրեշտակասպառ .

Circumdolo , are . Շուրջ կոկել , ողկել : հարթել vul. ռընդակիլ .

Circumduco , cere . Շրջաբերել : շուրջ բերել , խաղացուցանել : շրջելացուցանել ընդ հրապարակն : շուրջ ածել .

Circumducere , fallere . Խաբել : պատրել : մոլորեցուցանել .

Circumductio , fraus . Խաբէութիւն . &c.

Circumeo , ire . Շրջիլ ընդ քաղաքս , ի քաղաքին և քաղաք : շրջիլ շուրջ զպատուսիս : պատել շուրջ : v. cingo .

Circumire , per diverticula . Խոտորիլ ճանապարհէն : դողուղի կալնուլ : գնալ ընդ շրջանս շաւղաց : ընդ թիւրահոծ ճանապարհ .

Circumire aliquem , fallere . Խաբել : պատրել : v. decipio .

Circumequito , are . Ձիով երթալ շուրջ : ձիաւորել շուրջ .

Circumferentia . Շրջանակ : շրջակալումն , եղբ բոլորին : շուրջունկութիւն : շրջաբերութիւն : անուանական .

Circumfero . Շրջաբերել , տանիլ ածել խաղացուցանել շուրջ . circumferre oculos . հայիլ աչօք շուրջանակի : զաչս շրջածել այսր և անդր .

Circumferre vinum . gall. boire à la ronde. Օգինն շրջաբերել : շուրջանակի մատուցանել զգինն .

Circumfirmo , are . Շուրջ հաստատել : պրկել , հաստատել յամի կողմանէ .

Circumflecto , ere . Շուրջ բերել : շուրջ խաղացուցանել : ածել շուրջանակի : aliàs խոտորել ի ճանապարհէ : դողուղի կալնուլ : գնալ ընդ թիւրահոծ ճանապարհ .

Circumflexus , ûs viarum . Խոտոր , խոտորուածք , շրջանք ճանապարհին : թիւրահոծ ճանապարհ : դողուղի ճանապարհ : մոլար ճանապարհ .

Circumflexus accentus . Պարոյկ ոլորակ , որ նշանակի թէ վանդն երկայն է .

Circumflo , are . Շուրջ փչել .

Circumfluo , ere . Հեղեղն պատել զբաղաքս : ողողանել զպարիսպս քաղաքին : պատել զբաղաքին : խաղալ շուրջ զբաղաքաւ

Cir-

Circumfluere opibus . Ունենալ դիզեալ բա-զումս : բարգաւաճեալ լինել բարութեբ : vide dives .

Circumfluere , turmatim venire . Խռնել : խուռն խուռն ընթանալ : կուտիլ : միա-խուռն կուտիլ յամ կողմանց շուրջանակի : մերձիլ ընդ միմեանս : կռնել զմիմեանս : դնել միմեանց կենկնակոխ գալ : համա-գունդ , ամբոխեալ գալ .

Circumfodio . Շուրջ բրել , փորել , պե-ղել , քանդել .

Circumfulgeo , ere . Շուրջ փայլել .

Circumfundo , ere . Շուրջ հեղուլ .

Circumfundi . Շուրջ հեղանել : լինա-հոծ , թաթաղուն , դեղուն , որ յամ կող-մանէն դեղանի , զոր օրինակ եռացեալ կաթն .

Aer circumfundit terram . Օդն զերկիրն , vel զերկրաւն պատէ շուրջանակի .

Circumfusus aere . Օդապատ : luce , լու-սապատ : tenebris , խաւարապատ : պղե-ցեալ խաւարաւ .

Circumjaceo . Կալ շուրջ : զգերս ունել շուրջ : զկայ ունել շուրջանակի .

Circumjectus , a , um . Եզերակից : սահ-մանակից : մօտաւոր : մերձակայ .

Circumlativus casus . Պարառական . v. g. circum urbem , զքաղաքաւ .

Circumligo , are . Պատել շուրջ : կապել շուրջ .

Circumluo , ere . Ողեան պատել զքա-ղաքաւ : խաղալ շուրջ զքաղաքաւ .

Circumluvio , nis . Հեղեղատ : փոսի : յորդ , փայլուն ջուր : որ գետօրէն ընթ-անայ : ուր յորձան ինչ սաստիկ ընդ պատե վայր հեղեալ : ուղխաջուր .

Circummunio , ire . Շուրջ ամրացու-ցանել .

Circummunitio . Ամրոց , փակ , փոս , պատեալ զքաղաքաւ .

Circumnavigo , are . Շուրջ նաւել : զնաւն խաղացուցանել շուրջ .

Circumplector , ti . Պատել , փակել յամ կողմանէն շուրջանակի : պարփակել : պար-ունակել : v. cingo .

Circumplicatus serpente . Օձն պատեալ է զնովաւ : Օձապատ .

Circumplico , are arborem . Պատել զծառովն .

Circumpono , ere . Շուրջ շարել : յօ-րինել .

Circumpotatio , nis . Ըմպեն խմելն շուրջանակի .

Circumretio , ire . Ցանց ձգել ասեղ նր : պատել զնա ուռկանաւ : արկանել զցանց զնովաւ : ածել ի մէջ նր զնա և ըմբռնել , արգելել զնա : պատել թա-կարդօք .

Circumretitus . Պատեալ , ըմբռնեալ ար-գելեալ ցանցիւք , թակարդօք .

Circumscribo , ere . Գծել , ծրել , ծրագ-րել , գծագրել շուրջանակի .

Circumscribere illi spatium vitæ . Հա-մարել , թուել , սահմանել զաւուրս կե-նաց նր : զսահմանս դնել , կարգել , կաց-ուցանել կենաց նր .

Deus circumscripsit mari terminos .... Ած ծովուն զսահմանս եհատ զցամաք : կար-գեաց զաւազ սահմանս ծովու : ընդ սահ-մանաւ եարկ զծով .

Circumscribere , definire . Պարագրել : եզ-րակացուցանել : սահմանս հաստատել նմա : պարփակել և արգելել զնա տեղեաւ .

Circumscribere , decipere . Խաբել : պատրել .

Circumscriptio . Պարագրութիւն : պար-փակութիւն : սահմանագրութիւն : պարագ-րումն և արգելումն ընդ տեղեաւ .

Circumscriptus . Պարագրեալ : պարփա-կեալ : ընդ սահմանաւ ածեալ : սահմանե-ցեալ : ընդ տեղեաւ արգելեալ .

Circumsedeo , & circumsideo urbem . Պա-շարել զքաղաք : v. obsideo .

Circumsepio , ire , muro . Պարսպել : պատել պարսպօք : զպարիսպն պատել զքա-ղաքաւ : պարսպել որմովք : ածել զպա-րիսպ շուրջ զքաղաքաւ : պարիսպ պատել շուրջանակի .

Circumseptus muro . Պարսպապատ : v. cingo .

Circumsessio , obsidio . Պաշարումն քա-ղաքին : v. obsidio .

Circumsisto , ere urbem . Պաշարել . vide obsideo .

Circumsono , are . Շուրջ հնչել : լե-րինք շուրջ գոչել : թնդալ շուրջանակի .

His circumsonant aures meæ . Այս բա-նիւք խլացուցին , ձանձրացուցին զլսելիս .

Circumspectio . Շրջահայեցումն : շուրջ հայեցութիւն : շրջակնածութիւն : խոհեմու-թիւն : զգուշութիւն : զգուշաւորութիւն : խե-լամտութիւն : մտախոհութիւն : շրջադատու-թիւն : աչքբացութիւն : in loquendo , զգաստա-խօսութիւն : մտադրութիւն .

Circumspectè . Շրջահայեցաբար : զգուշութեբ : խոհեմաբար : զգաստութեբ : & alia .

Circumspecto , are . Ակնածել շուրջա-նակի :

նակի : Հայիլ յայս կոյս յայն կոյս : դարձ արձակել յամ կոյս : Հայիլ այսր և անդր .

Circumspectus. Շրջահայեաց : զգոյշ ի գործս իւր : շրջակնած : խոհեմ ։ խելամուտ ։ մտախոհ : շրջադէտ : աչքբաց ։ նրբահայեաց : իմաստուն : մտադիր ։ in loquendo, զգոյշ և մտադիր ի բանս իւր : զգաստախօս լեզուաւ .

Circumspicio, ere. v. circumspecto.

Circumspicere animo. Մտադրութբ խորհել ։ խոկալ : ածել զմտաւ : միտ դնել ։ dat. շրջահայել աչօք մտաց : քննել, զննել, որոնել : ի միտ խուզել : մտախոհ լինել : զգայրել ի սրտի թէ զի արդ ; նախագուշակել : նախազգալ .

Magnifice se circumspicit. Ինքնահաճան է, անձնապաստան : իմաստուն յաչս իւր ։ համարի զանձն իւր իբրև զմեծ ինչ : զմեծամեծս համարի զանձնն : պանծայ յանձն իւր .

Circumstans, tis. Շրջակայ : շրջափակ : որ է շուրջ .

Circumstantia mala. Չարիք որք պաշարեն զմեզ : որ մեր ի վե կան : որք շուրջ են զմեօք .

Circumstantia, æ. Պարականք : շրջակայք : շրջակայութիւք .

Circumsto, are. Կալ յոտս շուրջ : շուրջ պատել : շուրջ կալ .

Circumvallatio. փոս, ամրոցք, պատնէշ, կամ այլ ինչ որով շրջափակեն զբանակս զի ի պաշարեալ քաղաք ոչ ինչ մտցէ : փոս պատեալ զբանակաւ .

Circumvallo, are. Զփոսն ձգել շուրջ զբանակաւ : փակել զբանակ փոսիւ շուրջանակի : պատել զփոս զբանակաւ .

Circumvectio, nis. Բեռնակրութի ։ տանումն, անդրադարձումն բերելոյ ի տեղւոջէ ի տեղ : cum curru, սայլածութի .

Circumvenio, ire. Պատել շուրջ : շրջապատել ։ պարփակել : v. cingo.

Circumvenire hostes. Նստել ի վե թշնամեաց : ի մէջս արկանել զնոսա : պարփակել զ.

Circumvenire. Խաբել : պատրել հրապուրել : v. decipio.

Circumventus, cinctus. Պատեալ ։ պարփակեալ .

Circumventus. Խաբեալ : պատրեալ : հրապուրեալ : v. deceptus.

Circumvestio, ire. Զգեցուցանել, ագուցանել զոք հանդերձիւք : v. induo.

Circumvestire dictis sensus animi. Ծրարունի և պատել բանիւք ծածկել, կեղծաւորել, ծրարել, թաքուցանել զխորհուրդս իւր .

Circumvolo, are. Շուրջ թռչել : շրջաթռչել .

Circumvolvo, ere. Պատել զնովաւ, vel պատել, փաթութիլ ընդ : se arbore, պատել զծառովն .

Serpens circumvolutus, Օձն գալարեալ յերկրի .

Omissa verba facile compones ex præpositione շուրջ circum, verbis addita.

Circus, ci. Հայեցարան : զբօսարան ; v. amphitheatrum.

Cirratus. Որ զվարսս ունի հիւսեալ : v. cincinno.

Cirri avium. Թուփ : փունջ : ճղայ, ի գլուխ թռչնոց : gall. huppe.

Cirri vestis, fimbria. Վարսք հանդերձի : ծոպ : քղանց .

Cis, cis Euphratem. Յայս կոյս եփրատայ .

Cis paucos dies. Յետ սակաւուց : զկնի սակաւ ինչ աւուրցն .

Cisium, i. Երկանուեայ հոլանոց : գահաւորակ : կառս փոքրիկ .

Cista, æ. Խսան : կողով : կթոց : զամբիղ & զամբիւղ : քաղլակ : մարգան : սակառի : & prò arcula, արկղիկ : արկղ փոքրիկ : prò pixide, տուփ : ամանիկ ինչ : vul. ղուտի .

Cistella, & cistula, v. cista.

Cisterna. æ. Ջրհոր : ի : ջրակոյտ .

Citatim. փոյթ ընդ փոյթ : փութով : փութապէս : շտապով : շուտ շուտ : հապ ընդ հապ : ճեպով : փութանակի : շեշտակի : արագապէս, արագ արագ : կանուխ : կանխաւ : կանխապէս : շուտափոյթ ճեպով : վաղվաղ : վաղվաղակի : ըշտապութբ .

Citatio. v. cito, are.

Citatus, celer. Երագ : vel արագ : plur. երագունք : փութաքայլ : փութագնաց ։ վաղվաղեայ : շոյտ ի գնալն : երագահաս : վաղակաւոր : արագ ոտիւք : արագընթաց ։ վաղվաղուն : սրընթաց .

Fluvius citatus. Գետ վաղուկ ։ սաստիկ : սրընթաց : արագընթաց .

Citerior. Յայս կոյս : առաւել յայսկոյս : այսրագոյն : այսր քան զ.

Cithara, æ. Քնար : Ջնար : չանկ : Citharædus, քնարահար ։ citharizare, երգել քնարաւ : զքնարն հարել, հարկանել, ածել .

Citimus, stellæ terris Citimæ : Մօտա-

ւորա

Հորադոյնք էրկրին ասառիք : հպաւորա-
դոյն .

Citò . v. citatim .

Citò , întra paucum tempus . Կարուխ :
ի մօտոյ : յետ սակաւ ինչ ժամանակի :
յետ դուշաքնայ ժամանակի : յետ սակաւ
մոյ : սակաւիկ ինչ և դամ : մերձ ընդ-
մերձ : յետ սակաւուց .

Cito , are . Բողոքել . կոչել , ածել ,
քարշել զոք յատեան , առաջի դատաւորին :
citatio . բողոք , բողոքումն : կոչ կոչումն
յատենան . յառաջի դատաւորին .

Cito , are autorem . Վկայութիւն , բան
ինչ բերել յումեքէ : յիշել զնա : տալ զա-
նուն նր : բերել ի մարգարէից վկայ-
ութիւն .

Citatio . Վկայութիւն : բան ի մարգա-
րէից : առբերութիւն վկայութիւն : վկայաբե-
րութիւն : յիշատակութիւն : անուանադրո-
ւթիւն .

Citare equum . Օձի ձեպել խթանաւ :
մտրակել զերեվարն : à tergo , սպանլ հետ
և անց : vul. քշել .

Citare alvum . Օփորն լուծանել : քշել .

Citare gradum . Վազագարել : գնալ
երթալ : առեալ ոտից : վաղվաղել . vide
feſtino .

Citra flumen . Տայս կողս գետոյն .

Citrà faſtidium , Վշնամանիք : առանց
ձանձրութիւն : citra laborem , անեղկ : ա-
նաց աշխատելոյ : դիւրաւ : citrà peccatum ,
առանց մեղաց .

Vltrà citràque . Տայսկողս յայնկողս :
այսր և անդր : աստի և անտի : աստ
և անդ .

Citreum malum . Լիմոն : & լեմոն : ci-
trus , arbor , լիմոնի ծառ .

Citus , a , um . incitatus . Սաստկեալ :
ածեալ &c.

Citus , a , um . Վաղագ : արագընթաց :
փութաքայլ : v. celer .

Civicus . Քաղաքական : քաղաքային .

Civilis , idem ac civicus .

Civile bellum . Հերսին , նեղբին , նեղ
քնային կռիւ , խռովութիւն : անդադարական
խռովութիւնք .

Civile , publicum . Հասարակ = հասա-
րակաց : հասարակական . որ ի հասարա-
կութեէ .

Lex civilis . Օրէնք հասարակութեէ : որք-
հասարակացն վը հասարակ օգուտ : օրէն
քաղաքական .

Civilis , honeſtus . Քաղցրաբարոյ : քա-
ղաքավարոյ : աղաւաւաբարոյ : պարկեշտա-
բարոյ : հաստատուն : ազնուաբարոյ = վայել-
չաբարոյ : մարդավարի : աշխարհավարի մարդ :
vul. մարդգէտ : Քաղաքով մարդ .

Civilem reddere . Հասարակացուցանել :
առաւել տալ : բարեկրթել .

Civilitas , tis . Հասարակութիւն = քաղցր
աբարոյութիւն = աղաւաւաբարոյութիւն : պար-
կեշտութիւն : մարդավարութիւն : աշխարհա-
վարութիւն : քաղաքավարութիւն : վայելչաբա
րոյութիւն : vul. առաւել .

Civiliter . Հասարակաւ = վայելչապէս : հա-
րասարաբար : մարդավարութիւ : &c.

Civis . Քաղաքացի : բնակիչ քաղաքին :
բնակ : որդի ժողովրդեան : քաղաքակիան :
քաղաքային .

Civis meus . Քաղաքակից : հասարակ
հեկ : հասիրեալ .

Aliquem in civem adſciſcere . Քաղաք-
ցի դնել զոք : կարգել զնա յազգ .

Civitas , tis . Քաղաք : ի : ſi major , մայ-
րաքաղաք = ſi primaria , գլխաւոր : հաղո-
ւայանիսա : vul. փայտահաս .

Primarii civitatis . Քաղաքապետք : ժո-
ղովրդապետք : նախարարք : աւագք = նա-
խապատիւք : ծոխք և մեծաւորունք : մե-
ծամեծք քաղաքին : vul. քէթխուդայ :
ռէիս .

C L

CLades , is . Կոտորումն : խորտակ
ումն : կոտորած : սրածութիւն : վա-
նումն , ցրուումն թշնամեաց = տապալում
անկումն : պարտութիւն : ի սպառ վանումն
զօրացն : v. cædes .

Clades urbis , regionis . Կործանումն =
աւերակումն : կոտորումն : հողմապատումն :
ապականութիւն : աւէր : աւերութիւն : աւե-
րումն : քանդումն : քանդ-քանդումն : աւե-
ար : բնկումն քաղաքին : հարուած : բնա-
բարձ և բնաջինջ քանդումն : ամայութիւն :
կապարումն .

Clade afficere hoſtem . Օգօրսն , զթշնա-
մին յաղթահարել : ցրուել : կոտորել : խոր-
տակել : ջնջել : սրածել : վանել : փախուցանել :
դարձուցանել ի փախուստ : փախստական
առնել : վանել : մաահնել ի պարտութիւն :
տապալում հարկանել = ի սպառ վանել = vi-
de cædere .

Clam . Ծածկաբար : vide abſcon-
dite .

Clam iis , illis inſciis . Ծածուկ , գաղտ
ի նոցանէ : դանխտել , դանխտաբար ի նոցանէ : Թա-
քուն , գաղտն ի նոցանէ .

Cla-

Clamator, is. Որ միշտ վայրաբար աղաղակէ, վայվայէ.

Clamitatio. Աղաղակ: v. clamor,

Clamito, are. Աղաղակել: v. clamo.

Clamo, are. Աղաղակել, վայրաբար, ի բարձր ձայն: աղաղակս բառնալ: կարդալ առ ած: մեծաձայն ճչել & ճչալ: բողոքել ի վեր յերկինս: զբողոքս, զկականս բառնալ: վայել: վայվայել: գոչել: արձակել զձայն մեծ: մեծաբարբառ աղաղակել: բողոք բարձեալ աղաղակել: ահագին գուժել: գոյժ տալ: բարձրացուցանել զձայն: բարձրագոչ բողոք կարդալ: ճիչ հանել: ճուալ: ուժգին ձայն արձակել: կանչել.

Clamor, ris. Աղաղակ: գոչումն: սաստիկ և բարձր ձայն: աղաղակագոչ ձայնն: կականք: բողոք: կականումն: աշխարումն: հառաչումն: ճչումն: ճիչ: ձայն լալեաց: ճչանք: ձայնճչանաց: ձայն վայոց: հառաչանք: գոյժ: ձայն գուժի: գուժան: ուժգին գոչումն: գոչիւն: մեծականան ողբ: վայումն: vulneratorum, կոծոցն խոցելոց.

Clamosè. Բարձր ձայնիւ: սաստիկ աղաղակաւ: վայրաբար աղաղակելով &c.

Clamosus. Որ վայրաբար աղաղակէ: վայվայէ.

Clanculum. Առանձինն: ծածկաբար: միկուսի: առանձնակի: v. abscondite.

Clandestinè. Առանձինն: առանձնակի: v. abscondite.

Clandestinum matrimonium. Պսակ ծածուկ: Թաքուն: որ լինի գաղտ ի ծնողաց եղանելու ի քահանայէ.

S. Concilium tridentinum definivit tale matrimonium esse nullum. Սահմանադրութբ Թրիտենտինոյ սբ ժողովոյն այնպիսի պսակն անվաւեր է.

Clango, ere. Հարկանել, հարել, հնչեցուցանել զփողս: փողել: փողոք հնչել.

Clangere, de ansere. Ճիկ հանել.

Clangor tubæ. Հնչիւն, ձայն, հնչումն, գոչիւն փողոյ: anseris, ճիկ.

Clarè. Յայտնապէս: երևելապէս: համարձակապէս: պարզապէս.

Clarè, sincerè. Միամտաբար: լրջամտութբ: յայտնապէս: անկեղծաբար: vide sincerè.

Clarè videre. Արագոյնս տեսանել: vide. acutus.

Clare audire. Արագոյնս լսել.

Clareo, ere. Պարզ, յայտնապէս երևել: պայծառանալ.

Claresco, ere. de aere. Պարզիլ: ամպոց ցրուիլ, հալածիլ, փարատիլ, ջնջիլ յերկնից: զատիլ մառայն: փախնուլ խաւարն: մեկնիլ մեգն: մերժիլ մառախուղն: պառել աղջամուղջն: վերանալ մութն: փախ գիշերին: մաքրագործիլ տուրներն: պայծառանալ.

Clarifico, are oculos, Պարզել, սրել զաչսն: clarificare aerem, զօդն, զերկին պարզել, զամպս հալածել, ջնջել, փարատել, մեկնել, փախուցանել, պայծառացուցանել.

Clarificare. Փառաւորել: հռչակել: համբաւել: v. celebro.

Claritas, tis. Լոյս: պայծառութի: ճառագայթ: ճաճանչ: փայլումն: փայլիւն: շող: նշոյլ: պարզութի: պսպղումն: շողիւն: կայծակնափայլութի: claritas vocis, ձայնի պարզութի: սրութի: բարձրութի: համարձակութի: claritas visus, սրատեսութի աչաց: աչեղութի: claritas nominis, մեծահամբաւութի: v. fama: claritas generis, քաջատոհմութի: ազնուութի ազգի: քաջազգութի: ազնուականութի: claritas rerum gestarum, քաջութիք: գորութիք: գործք քաջութե: քաջութի գործոց.

Claro, are, illuminare. Լուսաւորել &c.

Clarus, a, um. Լուսաւոր: պայծառ: լուսազարդ: լուսեղէն: փայլուն: բացափայլ: արփիական: լուսատու: շառաւիղ աբորբոք: լուսազգեաց: լուսապատ: ափիազարդ.

Clarus, de liquidis. Պարզ: զուտ: մաքուր: յստակ: ականակիտ ազբիւր: վճիտ: ջինջ.

Clarus de aere. Պարզ: ջինջ: անամպ: անստուեր: անշամանդաղ.

Clarus de diaphanis. Թափանցիկ & Թափանձիկ: լուսանցոյց: ընդ որ թափանցանց եղանէ լոյսն.

Clarus, de coloribus: Բաց կարմիր: v. g. cui opponitur: մուգ, թուխ կարմիր: &c.

Clarus, de scriptis. Պարզ: բաց: մեկնախրթին: դիւրիմաց.

Clarus, evidens. Յայտնի: ստոյգ: հաստատ: sole clarior, յայտնագոյն քան զճառագայթ արեւու: Թարց երկբայութե.

Clarus sonus, vox. Ձայն սուր: պարզ: բարձր: համարձակ.

Clarus genere. Քաջատոհմ: քաջազգի: ազնուատոհմ: նշանաւոր զարմիւ: յազնուականէ ազգէ ծնեալ.

Classicum, tuba. փող: pro signo, փողանշան : փող ազդեցութե.

Classis, scola. Դպրատուն : դպրոց : կրթարան : վարժարան ։ ուսումնարան : համալսարան : դպրանոց.

Classis, ordo. Կարգ : դաս.

Classis navium. Ծովազօր : զօր ծովային : երամ նաւուց.

Classem instruere. Զօրաժողով լինել նաւօք բազմօք : զնաւս հանդերձել : կազմել.

Clathratus, a, um. Վանդակապատ : վանդարգել: վանդակարգել.

Clathri, orum. փայտէ կամ երկաթէ ձողս, որով զանդս, զպատուհանս փակեն: վանդակ: անցքարգելան երկաթի ձողօք: vul. մանհձառ.

Clathro, are. փակել: անցքարգելել, արգելել փայտեղէն կամ երկաթի ձողօք.

Clava, æ. Թօփուզ: clavæ caput, գուրզ: item clava: չեչիփառ : բուք: quod est lignum fullonis : sanctus Bartholomæus clavâ percussus obiit. սբ բարդուղիմէոս քբքով հարեալ կատարեցաւ.

Claudico, are. Կաղալ: etiam in morali.

Claudicare in officio. Խոտորնակ գնալ: նուաղել ի պարտուց իւրոց : ոչ հատուցանել զպարտս իւր.

Claudo, ere. փակել: խցել: præt. խցի, խեխց ։ անել: աղխել: առականել, & առարկանել : խփել : խփանել: խնուլ.

Claudere januam. Զդուռն փակել զկնի քո: vel ընդ դէմ քո; դուռն յետ դնել: չինել: Christus aperuit clausas januas Paradisi. Քս եբաց զաղխեալ դուռն դրախտին: clausis januis, դրամբք, vel դրօք փակելովք: դուռն պնդել, ձգել զկնի իւր: փակել զդուռն ընդ դէմ նր.

Claudere manum. Զձեռն փակել, կարկամել, կծկել, փակել, խփել զձեռն : պինդ փակել զմատունս.

Claudere officinas. Դադարեցուցանել զվաճառս զխանութս փակելով.

Claudere oculos. Խփել զաչս : խնուլ, խցել, խփուցանել, կափուցանել զաչս մի տեսանել, vel զի մի տեսանիցեն.

Claudere aures. Խցել: խլացուցանել, ծանրացուցանել, խնուլ, աղխել զականջս, զլսելիս, չլսել vel զի մի լուիցեն.

Claudere ora detractorum. Խցել, փակել, կարկել զբերան բամբասողաց : լռեցուցանել, կարկեցուցանել, պապանձեցուցանել զնս.

Claudere vias transitum. Զանցս խցել փակել, ցանկել փշօք : ունել, առնուլ զկիրճս գնացից: ունել զճանապարհ ցամաքի, և ծովու : խափանել, արգելել զերթ և զեկութիւն ճանապարհաց : սեղմել վիմօք.

Claudere librum. Խփել զգիրք ։ unde խուփ գիտել: scire memoriter, libro clauso.

Claudere vas. Զաման խփել.

Claudere fontem. Խնուլ զակն աղբեր.

Claudere, cingere. Շրջապատել ։ պարփակել : v. cingere.

Claudus, i. Կաղ: claudum fieri. կաղալ.

Clavicula, æ, in vitibus. vul. Մկրատուկ : ձեռք.

Claviger. փականակալ: & Թօփուզակիր.

Clavis, is. Բանալի : gen. լեաց : փակ: փականք : նիգ : փականօք, նգօք ամրացուցանել, հաստատել զդուռն.

Claves, suprema potestas ligandi & solvendi, quam Christus dedit Petro ejusque successoribus, Romanis summis Pontificibus. Ընդհանրական իշխանութիւն կապելոյ և արձակելոյ զոր ետ տր յս սբոյն պետրոսի և յաջորդաց նր հռոմայ սբ հայրապետաց.

Claustrum, i. փակարան: si sepibus conclusum, ցանկապատ տեղի: si muris, պարսպապատ : ցանկով, պարսպօք փակեալ ։ pro monasterio, վանք : inviolabile virginitatis claustrum. կուսութե անխրամ ցանգն.

Claustrum. փակ : փականք : սողնակ: կամ այլ ինչ որով դուռն փակի.

Claustra viarum. dèfilè. Անցք կրճկից ։ նեղ և անձուկ ճանապարհ : կիրճ և նեղուց լերանց.

Claustra regni. Զմուտ բազաք ի մուտս և ի սահմանս թագաւորութե : quod turcis est, դէմիր կաբի : & persis տէրպէնտ.

Clausula, æ. Վերջ ։ աւարտ : աւարտումն ։ եզրակացութի.

Clausula, conditio. Դաշն : սահման : կանոն: պայմանադրութի : թէութի.

Clausus, a, um. փակեալ: խցեալ : խփուցեալ: խփեալ. v. claudo.

Clavus, i. Բեւեռ : vul. մեխ : ex ligno, ցից : majores clavi ad alligandos equos vul. թաւլեայ մեխ.

Clavo figere. Բեւեռել : սեւեռել : բեւեռօք պնդել : զցից բախել ընդ : բեւեռն հարել ի գագաթ.

Clavus, gubernaculum. Թև նաւին ։ ղեկ : & կեղ ։ ուղղիչ: նաւ թեւոյն ուղղի, վարի, շրջի.

Clavum imperii tenere . Վարել զԹագաւորութիւն : Թագաւորել : կառավարել զաշխարհ .

Clavus , ulcus . Ճուշ Թարախոտ .

Clavus , callus manuum . Խստութիւն մորթոյ ի ձեռս , և յոտս vulg. փծնայ .

Clemens , tis . Քաղցրուտ . ողորմած : գթած : քաղցր ողորմ : մարդասէր : երկայնամիտ : անյիշաչար : անոխակալ : քաղցրամիտ : հեզ : հանդարտ : հեզաբարոյ .

Clementia . Գթութիւն : քաղցրութիւն : ողորմութիւն : մարդասիրութիւն : sic formabis alia .

Clepsydra , æ . Աւազաժամացոյց . որ ով չափէին զժամանակ ծորմամբն աւազոյ յապակեղէն ամանոց երկուս փակեցելոյ .

Clericatura . Դպրութիւն : կղերիկոսութիւն : ուխտաւորութիւն : կարգ . կարգաւորութիւն .

Clericus . Կղերիկոս : դպիր : ուխտաւոր : ուխտաւոր : կարգաւոր : եկեղեցական : & communiter in lib. canon. մանկունք ուխտի .

Clerus , i . Եկեղեցականք առ հասարակ : ժողովուրդ և բովանդակութիւն եկեղեցականաց թէ կրօնաւորաց կամ թէ աշխարհականաց : մանկունք ուխտի : ամ ուխտ եկեղեցւոյ .

Clibanus , i . Հնոցիկ , փոքրիկ հնոց , շարժուն և շրջաբերական : vul. Թոնիր .

Cliens , tis . turc. Չրաղ : որ է ընդ հովանեաւ իշխանին ուրուք : Չորտ .

Cliens . Դատավար : վիճավար .

Cliens , gall. vassal. vul. Նախպահատու : որ պարտական է զինքն հպատակել մեծագունին ումեմն յաղագս ստացուածոյ ինչ զոր ունի առեալ ի նմանէ .

Clientela , protectio . Հովանի : հովանաւորութիւն : խնամութիւն : v. protectio .

Clima , tis . Կլիմայ : կլիմ : նահանգ գնտին երկրայնոյ .

Clima est certa quædam terræ quantitas duobus parallelis comprehensa : habens in principio solstitialem diem medià horà longiorem quàm in fine . Կլիմ է քանակութիւն ինչ երկրի , ի մէջ երկու համանման զուգահեռականաց ներփակեալ , որոյ վերջն , զամառնադարձական օրն երկարագոյն ունի զկէս մի ժամու քան զսկիզբն .

Climactericus annus . Տարի եօթներորդ , կասկածոտ և վտանգաւոր : է շրջանք ամաց .

Climacterici omnium maximè periculosi sunt , anni 49. 56. & 63. Եօթներորդաց յոյժ վտանգաւորք են , տարին խթ : ծզ և կգ երորդ .

Clino , are . Խոնարհեցուցանել : ցածուցանել : v. inclino .

Clitellæ , arum . Համետ : փալան : կուռդին , կորդին . clitellarius equus . Ձի փալանաւոր : գրաստ . gen. ու : clitellas imponere . համետել .

Cervici tuæ impones clitellas asini menol. armen. Դնիցես ի վիզ ողնոյդ կորդին իշու : clitellarum opifex . pers. փալանտուզ .

Clivosus , a , um . Անհարթ : անհաւասար : դժուարին : խիստ : դարեվոր ճանապարհ .

Clivum , i , & clivus . Բլուր : gen. բլրոյ & բլրի : դար : առիվայր : & զառիվայր լերինն .

Cloaca , æ . Լուալիք : աղտեղութիւնք աղբեաց : աղբանոց : խանդակ .

Clunis , is . Նստոյ տեղի : է ստուարագոյն անդամ մարմնոյ ի յետ կոյս : vul. ոտի Թուշ .

Clypeus . Վահան : ասպար : & ասպար : vul. ասպար : armatus clypeo . վահանաւոր : վահանաւորեն : ասպարակիր .

Clyster , ris . vul. Հօգնայ . & յօգնայ : դեղ ինչ զոր ախտացելոյն տանու ի յետ կուսէն , առ ի զովացուցանել , և լուծանել զփորն .

C O

COaccedo , ere . Մերձենալ : vide accedo .

Coacervatio . Ժողովումն : կուտումն : v. acervus .

Coacervo , are . Կուտել : v. acervo .

Coactè . Բռամբ : բռնութեամբ : ի հարկէ : ակամայ : ուժով : բռնաբար : հարկիւ : տհաճութեամբ : բռնադատութեամբ .

Coactio , nis , congregatio . Ժողովումն կուտումն : գումարումն : հաւաքումն .

Coactio pecuniarum . Հարկահանութիւն : հարկահարութիւն : ժողովումն արծաթոյ .

Collectio eleemosinarum . 1. Corint. 16. Հաշիւ . եր ժողովումն կամաւոր ողորմութեանց զորս տայր իւրաքանչիւր ոք ըստ կարի իւրում .

Coactio frugum terræ . Արդիւնք : բազում բարութիւն : արմտիք . կութ : եկ և բեր հողոյն : արդասիք .

Coactio militum . Գումարտակ : զօրաժողով : ժողովումն , պատրաստութիւն զօրաց :

բայց . զինուորագրութիւն .

Coactio, violentia. Հարկ : հարկաւորութիւն : տհաճութիւն : ակամայութիւն : ուժ : բռնութիւն : բռնաւորութիւն : բռնադատութիւն : բռնաբարութիւն : բուռն : բռնադատումն .

Coacto, are. բռնադատել : v. cogo.

Coactor, collector pecuniarum. Հարկահան : հարկապահանջ : մաքսաւոր .

Coactus, a, um, collectus. Ժողովեալ : կուտեալ : հաւաքեալ : գումարեալ .

Coactus, adactus. բռնադատեալ : բռնաբարեալ : հարկաւորեալ : ի հարկէ ստիպեալ : հարկեալ : նուաճեալ : ակամայ : տհաճ : բուռն ստիպեցեալ .

Coactus, coagulatus. Մածեալ : Թանձրացեալ : մածուցեալ = մակարդեալ .

Coaddo, ere. Յաւելաբերել : v. addo.

Coadjicio, ere. Յաւելաբերել : v. addo.

Coadjutor, is. Համաօգնական : գործակից : & in religiosis ordinibus, vul. սարկաւագ : Թէպէտ այնպիսին ոչ ելանէ երբէք ի կարգն սարկաւագութեան , այլ միայն միշտ քահանայից ի սպասու ի մարմնաւոր պէտս .

Coadjutor Episcopi. Քորեպիսկոպոս : lib. canon.

Coadunatus. Մարդիկ բազումք ի միասին ժողովեալք .

Coaduno, are. Ի միասին ժողովել = գումարել : v. congrego.

Coæqualis. Համահաւասար : հանգիտապատիւ : համապատիւ : փառակից : v. æqualis.

Coæqualitas. Համահաւասարութիւն : v. æqualitas.

Coæquo, are, planum facere. Օգետեն , զճանապարհն հաւասարել : հարթել : դիւրել : հորդել : կոկել = ողորկել : դաշտացուցանել .

Coæquare, comparare. Համահաւասարել : հանգիտաւորել : v. æquare.

Coæquare solo. Քանդել : v. æquare.

Coætaneus. Հասակակից : համահասակ .

Coæternus. Յաւիտենակից .

Coævus. Ժամանակակից .

Coaggero, are. Կուտել , ժողովել զմի միոյ վերայ : v. accumulo.

Coagitatio. Փոխարինական շարժումն երկուց առ միմեանս : v. agitatio.

Coagmentatio. Շարադրութիւն , շարածութիւն , խառնումն , կցումն բազմաց ընդ միմեանս .

Coagmento, are. Շարադրել : շարակցել : շարածել : կցել : շաղկապել : խառնակցել զբաղդումս ընդ միմեանս : ագուցանել , յօդել ընդ : յերարձել .

Coagulatio liquorum. Մածումն = Թանձրացումն : մակարդումն .

Coagulatus. Մածեալ : մածուցեալ = Թանձրացեալ : մակարդեալ : cum lacte, կաթնամած : cum terra, հողամած .

Coagulo, are. Մածել : մածուցանել : Թանձրացուցանել : մակարդել : մածանել .

Coagulum. Որ ինչ ունի զօրութիւն մածելոյ : մակարդ : vul. մայայ .

Coalesco, ere. Յարմատիլ & արմատանալ : արմատս ձգել : աճել : & աճել : & in morali, զօրանալ , սաստկանալ .

Coalescere in unum. Միաւորիլ : միանալ : շաղկապիլ : ժողովիլ ի մի ինչ : յիրեարս գալ .

Coambulo, are. Համաշրջիլ : շրջիլ ի միասին եւ զոյգ ընդ .

Coangusto, are. Նեղել . v. angusto.

Coapto, are. Համայարմարել : v. apto.

Coarctatio, nis. Նեղացումն : անձկացումն : սեղմեցումն : ճմլեցումն .

Coarcto, are. Նեղել : նեղացուցանել . v. arcto.

Coarctor animo. Նեղանալ : ձանձրանալ : նեղեալ լինել յոյժ : վտանգ է ինձ յամ կողմանց յոյժ : & quomodo coarctor? Luc. 12. armenus vertit զիարդ փութամ : Թախծիլ ի հոգի : փղձկիլ սրտիւ : զսերտ ունիլ ճմլեալ : վշտանալ .

Coaresco, ere. Ցամաքիլ . v. aresco.

Carguo, ere. Պարսաւել : կշտամբել : յանդիմանել : v. arguo.

Coassatio, tabulatum. Տախտակամած : հեծանաձգութիւն : տախտակակերտութիւն : առաստաղ : տախտակամած փարչն = տախտակամած անջրպետն .

Coasso, are. Տախտակամած առնել : տախտակօք անջրպետել , կազմել , կապել = սենեկի տատակն , փարչն տախտակօք կապել .

Coaxo, are, ranarum. vul. Ղուղուալ .

Coccineus, a, um. Ծիրանի : կարմիր երբեւ զծիրանի .

Coccinum, i. Կարմիր ծիրանի = Isaj 1. armenus vertit ձանձախարիթ : quod potius est nigrum. որդն : gen. դան : indui coccino. զգենուլ զծիրանի եւ զկարմիրս .

Coccum & coccus. Ծիրանի : կարմիր : & propriè, որդն : gen. ան : quod est etiam granum quo color ille conficitur : communiter

additur bis tinctum, որդն կերկեն : vul. ղումըզ gallis, cochenille.

Coccyx. gen. ygis : gall. le coucou. Կուկուկ : gen. կուկկան.

Cochlea, æ. Խխեցեմորթ : aliis շղղատն : gen. տան.

Cochlea. gall. vis. vul. փինչ.

Laxare cochleam. Զփինչ յետ տալ : stringere վերմ տալ.

Cochlear, is. Գդալ : & դդալ : majus culinæ. շերեփ.

Cochlearium aquæ. Գդալ մի ջուր.

Cocles, itis. Միական : կոյր միով ականբ : միականի : կիսակոյր.

Coctilis later. Աղիւս հրով թրծեալ : հրով եփեալ vul. աղոռ.

Coctio. Եփոց : եփումն : prò digestione, կերակրոց հալին, հալումն = ծախումն = ծախեցումն ; մարսումն : մարսեցումն.

Coctura, æ. Եփումն : եփոց : պատրաստութիւն, համադրեցութիւն կերակրոց.

Coctus, a, um. Եփեալ = պախ եփեալ : de fructu maturo. հասեալ : հասուն.

Codex, icis, arboris truncus. Կուճղ, gen. կճեղ : կոճղ : կոճ, բուն, սաղ ծառոյն = կոճղ : gen. կոճեղ : մատեան : որ է տառաքանց ծառն.

Codex, Գիրք : v, liber.

Codex, gall. tablettes. vul. Խաղան պօղան.

Codicilli, orum. vul. Խաղան պօղան : alias, հրովարտակ որով թագաւոր զեր ինչ շնորհ տայ ումեք : gallis brevet. item. արձանագիր և առ հասարակ ամ մեծամեծաց նոմոս կամ թուղթ վկայական և յանձնարարութէ : gallis, patentes.

Cœlebs, ibis. Ամուրի : աղատ : անամուսին : այր անկին : անհարսնացեալ = & pro fæmina, կին անայր : անմարդ : անամուսին : ամուրի.

Cœlibem vivere. Ծուժկալութէ, անամուսնութէ, անամուսին, անայր, անկին, ծնալ : անամուսնութէ կատարել զկեանս կեր.

Cœlebs cujus uxor mortua est. Այրի թէ մարդ թէ կին : այր անկին : կին անայր.

Cœlestis, is, e. Երկնային : երկնաւոր : որ յերկնից է : è cælo veniens. երկնաւոր : երկնաչու : երկնածորան : որ յերկնից, ի բարձանց, վերուստ : վերնային : երկնեղէն.

Cœliacus morbus, tormina. Խիթք : դառնութէ խիթք ի փորն անկանել : vul. փինչի & սանձ : խիթս ինչ ցաւ կալնուլ զես.

Cœlibatus, ûs. Ամուրութի : աղատութի : անամուսնութի : & pro fæmina. անայրութի.

Cœlicola, æ. Երկնաբնակ : որ յերկինս է.

Cœlifer. Երկնաբարձ : երկնատար : երկնաբեր : երկնակիր.

Cœlites, um. Որք յերկինս : երկնաբնակք : բնակիչք երկնից : որք, երանելիք.

Cœlitus. Յերկնից : ի բարձանց : վերուստ : երկնատուր : երկնաչու.

Cœlum, i. plur, Cæli, orum. Երկին. & communius in plur. երկինք : Արքայութի : վերնային երուսաղէմ : դրախտ.

Cœli planetarum. Լուսաւորք երկնայինք.

Cœli novem numerantur scilicet. 7. planetarum, firmamentum, & Empyreum. Երկինք համարին Թ. այսինքն եօթն մոլորակաց աստեղաց : հաստատութի երկնից, կամ երկին աստեղացն : և արքայութի երկնից.

Cœlo aliquem asserere. v. beatificare, canonizare.

Cœmeterium. Հանգստարան = գերեզմանք : vul. հանգիստ : ուր թաղեալ հանգչին մարմինք մեռելոց : թաղարան.

Coemo, ere. Ի միասին առնուլ, գնել զինս բազումս : v. emo.

Coemtio. Առումն : առութի : առ gen. ի : գնումն իրաց բազմաց ի միասին.

Cœna, æ. cum derivatis. vide cena. Ընթրիք.

Cœnobium. Վանք : v. monasterium.

Cœnosus, a, um. Տղմային : տղմոտ. ցեխոտ : կաւոտ : տիղմալից : de fluvio, գետոյն լղկանեցեալ կաւով.

Cœnosus, cœno infectus. Ցեխոտ = շաղախեալ տղմով : կաւով աղտեղեալ : ցեխոտեալ : ցեխաթաթախ = ցեխաշաղախ : via cœnosa, անանց և անկոխ հարապարակք լինել ի խորհնդոց և ի տղմոց.

Cœnum, i. Կաւ : ոյ : տիղմն : gen. մոյ & մի = ցեխ : ex cœno, կաւեղէն : կաւեայ : կաւաշիկերտ : մարդ հողածին : հողեղէն.

Coco, ire, convenire in aliquem locum. Ժողովել, կուտել, գումարել, ամբոխել ի մի տեղի :

Coire cum aliquo, associari. Ընկերանալ : v. associo.

Vulnus coire. Վէր կպչել : յերեւարգ գալ.

San-

Sanguinem coire. ԱՂբիւնս մածնել: Թանձրանալ: մակարդել.

Coire cum. Հաւնել ընկեր. մտանել առ կին: խառնակիլ ընդ: ննջել ընդ, տալ զարուեստ անբնական եւրոյ ի նա եւ պղծել ընդ նմա: զարուեստ եւր տալ ի նա: մերձենալ ի, vel ընդ: մերձենալ ի: զուգաւորիլ ընդ: մարմնով շարադրուիլ ընդ: խառնիլ մարմնապէս: ծանիլ մարմնաւորապէս: ընալ: քունել ընդ: de animalibus, արու եղանիլ ի վը մատակէ: դնիլ ի խառնումն: ցլալ.

Cœpto, are. Սկսանել: Ձեռնարկել: v. incipio.

Cœptum, i. Ձեռնարկութիւն: սկսեալն: յանձնառութիւն: զբաղմունս արկութիւն: խորհուրդ: խորհրդածութիւն: սկսուած.

Cœptus, a, um. Սկսեալ: ոյ.

Coequito, are. Ի միասին եւ ընդ միասեան ձիով երթալ: Հետաւորել.

Coerceo, ere, includere. Պարսպանակել: պարփակել: շրջապատել.

Coercere, impedire. Ազդելել: խափանել զոք յերթալոյ: ոչ տալ նմա երթալ: լռեցուցանել զոք ի: abl. զարգելս, զարգելս դնելմամբ արկանել նմա դէմ: խափան լինել նմա երթալոյ.

Coercere cupiditates. Սանձահարել զցանկութիւն: հարել նոյ զսանձն: զկիրս, զախտս ձնշել: յաղթել ախտից: պատեհ բռնել կրից: սանձել: նուաճել զկիրսն: սանձ արկանել նոյ: կարգ, չափ դնել նոյ: տիրել նոյ.

Coercere linguam. Լռեցուցանել զլեզու, կալնուլ, զսպել, սանձահարել, յաղթահարել զնա: տիրել, յաղթել, սանձ հարել նմա: կարգել զբերան նուբ: արգել զսանձն մի խօսել: խնայել ի բերան, ի շրթունս: զգուշանալ, զգոյշ լինել լեզուի.

Coercere flumen. Հոսից, արգելանս արկանել գետոյն: շրջել զգետն.

Coercitio, nis. Ազդելումն: արգելանք: սանձահարութիւն: բռնութիւն: բուռն.

Cœruleus, a, um. Կապուտ: երկնագոյն: լրջագոյն: herba quâ color ille conficitur. Լեղակ.

Cœruleum, i. gal. azur. arenę genus eſt in auri & argenti fodinis, ex quo pretioſus color conficitur. cœruleum dicitur quaſi cœluleum quia Cœli colorem imitatur. Ազգ է աւազոյ: յարծաթահանս եւ յոսկեհանս գտանի եւ լինի ի նմանէ մեծագին գոյն կապուտ, եւ երկնագոյն.

Coeſſentialis. Էութենական.

Cœtus, ûs. Ժողով: ժողովուրդ: եկեղեցի: գումար: խումբն: գումարումն: հանդէս: ſeniorum, ծերակոյտ.

Coexiſtens. Համագոյ: գոյակից: coexiſtentia, համագոյութիւն: գոյակցութիւն.

Cogitabilis. Մտածելի: խորհելի: նմանալի: ըմբռնելի մտօք: երեւակայելի: որ անկանի ընդ երեւակայութիւն եւ մտօք.

Cogitabundus. Մտախոհ: v. cogito.

Cogitatè, tim, tò. Էխոհութիւն: յօժարութիւն սրտի: կամաւ: սրտի մտօք: յօժարօրէն: ինքնայօժար կամօք.

Cogitatio, nis. Մտածութիւն: միտք: խորհուրդ: խոկումն: հուրդ խոր: խորհեցումն: պատկերակերպութիւն: խորհրդածութիւն.

Cogitatio, reflexio. Մտադրութիւն: ուշադրութիւն: զգուշութիւն: v. attentio.

Habere malas cogitationes. Ունել, առնել զվատ, չար, աղտեղի, անպարկեշտ, պոռնկական խորհուրդս: պատեհապաղիլ ի չար խորհրդոյ: խորհրդէք, միտք պղտորել: վատ միտք ածել ի գլուխ.

Malas cogitationes inferre. Վատախոհ խորհուրդս բերել, ածել ի գլուխ, ի միտս, ի սիրտ: մարմանջմունս ցանկութիւն ձգել ի միտս, արկանել ի միտս: շփոթել, աղմկել, դիտաւոն.

Malis cogitationibus immorari. Ի վը չար խորհրդոյ ճոխալ, թուլանալ, զկայ առնուլ: պահել զնա ի միտս: հաստատանալ զխորհուրդն: Iiſdem conſentire. հաւանիլ, հաւանն կալ, հաւանութիւն տալ, առնել նոյ: հաճիլ ընդ նմա: հեշտանալ սիրտն ի յիշումն: gen. Eaſdem repellere. Ոչ հաւանիլ: dat. կանուխ ի բաց ձգել, թօթափել ի սրտէ զ. զվատասիրտ խորհուրդս առ ժամայն հատանել յիւրմէ: ի բաց հերքել, փախուցանել զ. ընդ դիմանալ, դէմ կանգնիլ նոյ, մինչ չեւ կամքն հաւանութիւն ոչ ետ.

Cogito, are. Խորհիլ: խոկալ: մտածել: ածել ի միտս vel զմտաւ: ի միտս բերել: յիշել: յուշ լինել ինձ աւուրք: յուշ առնել զաւուրս.

Cogitare quæ domini ſunt. Խորհիլ, հոգալ զտէրն: ածել զյիշումն այ: խոկալ առածայինս: յիշատակ այ առաքն աչաց գոլ միշտ: v. ſuprà.

Cogitare ſua peccata. Տեղիլ, մտածել, ածել զմտաւ, ի միտս բերել, արկանել զմեղս իմ: խորհիլ զնա: քննել, փորձել զսիրտս իմ: զմեղս իմ արտաքսել ի իմ.

De ſalute cogitare, Հոգալ զփրկութիւն: զհոգս քաշչել, առնել վ: փոյթ ունել զփրկութիւն: խորհել զփրկութիւն: vel զփրկութիւն: vel զփրկութիւն,

Cogitare toto animo, Ամաչոյզ քննութիւն խորհել: խոր խոր ի մեռ խուզել զ. մտախոհ լինել: լինել շփոթեալ ի խորհուրդս եւթ: պատեբազմիլ յաղմկայոյզ խորհրդոց.

Cognatio, nis. Ազգութիւն: ազգակցութիւն: ազգակցութիւն: խնամութիւն: արենակցութիւն: ընտանութիւն մարմնոյ: համեղութիւն: տոհմակցութիւն: ցեղակցութիւն: ազգ.

Cognatio, ſimilitudo, Նմանութիւն: համեմատութիւն: առընչութիւն: միաւորութիւն: միաբանութիւն: համաշունչութիւն.

Cognatus, i. Ազգական: ազգակից: խնամի: արենակից: համացեղ: տոհմակից: cognatus, germanus, հօր եղբօր որդի: մօր եղբօր որդի: հօրաքրոջ որդի: cognata, հօր եղբօր աղջիկ, դուստր, &c.

Cognatus, ſimilis. Նման: համեմատ: միաբան: համաշունչ.

Cognitio, nis. Ճանաչութիւն: ծանօթութիւն: գիտութիւն: տեղեկութիւն: ծանութիւն: ծան: զգացողութիւն: մտաւութիւն: նմանցութիւն: ծանուցութիւն,

Cognitio intuitiua, Երեւանելի տեսութիւն այլ: հայեցողական ճանաչութիւն, և տեսութիւն այլ, դէմ յանդիման և բացօք երեսաց,

Cognitio, uſus rationis, Բանականութիւն, բանաւորութիւն: կիրառութիւն բանին: կրթութիւն բանին: ընտրութիւն: ջատ: համակ, ամբ ընտրութիւն: կատարեալ համակ.

Cognitor, intelligens, Գիտուն: գիտուն: տեղեակ: փորձ, խելամուտ: cum gen. կիրթ: բանագէտ: մտաւարժ: նրատղեկ: բանի բուն.

Cognitus, a, um, Ծանօթ: ծանօթացեալ: ծանուցեալ: յայտնեալ: ի ծանեկեալ: mihi cognitus, իմ ծանօթ, բարեկամ է vul. աշնայ.

Cognomen, Մականուն: անուանական: անուանութիւն: անուն որ վերագրի յատուկ անուանն.

Cognomentum, Ընտանեականութիւն: ut ſupra.

Cognomino, are. Ընտանեանել: կոչել: անուանականել: յորջորջել: մականուն դնել: մականուանել: մականուն.

Cognoſcibilis. Ճանաչելի: նմանալի: գիտելի: ըմբռնելի մտօք.

Cognoſcitiva potentia. Ճանաչողական, նմացողական զօրութիւն.

Cognoſco, ere. Գիտել: præt. ացի: ճանաչել, ծանել: præt. ծանեայ: գիտակ լինել, փորձ, տեղեակ, հմուտ: gen. զգալ:

Cognoſci. Ճանաչել: ծանօթանալ: ի ծան գալ: բացերեւել: յայտնել: հռչակել:

Cognoſcere, expertum eſſe. Գիտակ լինել &c. v. cognitor. փորձիւ գիտել, vel փորձառութիւն.

Cognoſcere, intelligere. Իմանալ: ըմբռնել մտօք: հասկանալ, գիտել զիմաստ բանից: նրատղեայ, նրատղեկ լինել մտ &c.

Cognoſcere carnaliter, Գիտել զկին, v. coeo,

Cogo, ere, colligo. Ժողովել: ժողովել v. acervo, colligo.

Cogere pecunias. Ի հարկն կացուցանել զ. արկանել զհարկ նմա, vel ի վճռ: ածել գնա ընդ հարկօք: զարծաթ դուսարել: կուտել: գանձել.

Cogere milites, Ժողովել զզօրսն: զօր կազմել, պատրաստել, կուտել: զօրաժողով լինել: դուսարատակ առնել: աղխաղխել զզօրսն.

Cogere, vi adigere. Բռնադատել: բռնաբարել: բռամբ, բռնութիւն առնել, նուաճել: տեղել զոք cum inf. բռամբ ածել զոք ի, vel առ ի: հարկել: հարկեցուցանել: հարկահաւրել: հարկահաւրեցուցանել: տապնապել զոք inf. խոշտանգել զոք: բռնագբօսել: ille me coegit, բռուն եղև նա ինձ ի նմանէ: cogebant illum manducare, դանէին գնա ուտել զխորդն.

Cogere liquores. Եռածել: եռածուցանել թանձրացուցանել: մակարդել.

Cogere clavum, cuneum. Օբելեռն, ցիցն, ուժգին հարել, բաղխել, բախել: վառնել զցիցն ի դետին: ուժգին թաղել ցիցն ի դետին: բևեռօք պնդել: in nubes cogitur aer. օդն խառնակի, պղտորի, խառնի ամպօք: շառաղունին երկինք տրտմութիւ: օդն ամպ է.

Cogere, fortiter ſtringere. Հեղել: նեղացուցանել: անձկացուցանել: կարճեցուցանել: պնդել: պինդ ունել: ամրել: ամրեցուցանել.

Cohabitans. Համաբնակ: տնակից: ընտանեկից: տեղանակից: անկողնակից.

Cohabitatio. Համաբնակութիւն: տնակցութիւն: ընտանեկցութիւն: տեղանակցութիւն: անկողնակցութիւն.

Cohabito, are. Համաբնակել: տնակցիլ բնակիլ ի միասին: առանձ, տեղանոյն, անկողնոյն

կողմոյն հաղորդութիւն ունել .

Cohærens , tis . Կից : կցեալ : շարակցեալ : շաղկապեալ : ագուցեալ ընդ : մի զմիոյ զկնի կցեալ : առակցեալ : խառնեալ ընդ .

Cohærenter , sine interruptione . Հետեւապէս : անդադար հետեւմամբ : անընդհատ եւ անլքելի հետեւութեամբ : մի զմիոյ զկնի .

Cohærentia , æ . Կցութիւն : շարակցութիւն : զուգակցութիւն : նմանութիւն : համեմատութիւն : առընթերութիւն : մերձաւորութիւն ,

Cohæreo , ere . Կցել : առակցել : զուգակցել ընդ vel ի : շաղկապել : կառչել ի : կպել : v. adhæreo .

Interse apte cohærent extrema cum primis . Համեմատ են յետինք ընդ առաջինսն : համաձայն լինել .

Cohæres , edis . Ժառանգակից : ժառանգաւորակից : կցորդ ժառանգութեան .

Cohibeo , ere . Սանձահարել : vide coerceo .

Cohibitio , nis . Արգելումն : արգելանք : սպառնալիք մի եւս խօսել : հրաման հրաժարելոյ ի abl.

Cohonesto , are . Պատուել : ի պատուի ունել : պատկառել յումեքէ : վեր յարգել զոք : շուք տալ , դնել նմա : առ պատուականս ունել զոք : ամաչել , երկիւղ կրել ի նմանէ .

Cohors , tis . gall. bassecour . Բակ թռչնոց .

Cohors , in bello . Գունդ . gen. գնդի : երամ .

Cohors , cœtus . Ժողով : v. cœtus .

Cohors , apparatus . Սպասք բազում : երեւելի եւ շքեղ փառօք : ամբոխ . շուքմեծ եւ ամբոխ բազում .

Cohortatio , nis . Յորդորումն . vide adhortatio .

Cohortativus . Յորդորական . քաջալերական .

Cohortor , ari . Յորդորել : vide adhortor .

Coinquinatio . Բծաւորութիւն : պղծութիւն : արատ : աղտեղութիւն : կեղտութիւն : աղտութիւն : զազրութիւն : գարշանք : ապականութիւն .

Coinquinatus . Պղծեալ : բծաւոր : բծաւորեալ . արատաւոր : զազիր : զազրացեալ . աղտոտ : աղտեղի : կեղտոտ : ապականեալ : շաղախեալ : գարշ : գարշելի .

Coinquino , are . Պղծել : աղտեղացուցանել : բծաւորել : գարշելացուցանել : աղտոտել : արատ ինչ դնել ի վր : աղտեղացուցանել : արատել : զազրացուցանել : աղտեղել : արատաւորել : կեղտոտել : լկտել : ապականել : շաղախել .

Coitio , nis . Ժողով , ժողովումն բազմաց ի մի տեղ : ամբոխն : v. cætus .

Coitio , in bello . gall. choc . Մարտ : պատերազմ : դիմամարտութիւն , համաբախումն երկուզօրաց ընդ միմեանս .

Coitus , ûs . Իգութիւն : բնական պէտք իգութեան : մերձաւորութիւն : մարմնաւոր շարադրութիւն . մուտ առ կին : խառնակութիւն , զուգութիւն , զուգումն ընդ : մարմնաւոր զուգաւորութիւն : գործ կանանց : զուգակցութիւն ամուսնացելոց : գալ , լինել առ միմեանս : մուտ կանանց : խառնակութիւն : de animalibus . ցլութիւն : զկծելն ոգ ի խառնսն : խառնակութիւն .

Coitus lunæ . quando cum sole conjungitur in novilunio , & ambo occurrunt in eodem gradu zodiaci . Ուղղեկցութիւն լուսնին եւ արեգական : յորժամ արեգակն եւ լուսինն համընթացեն ի նոյն աստիճանն կենդանակերպից գօտւոյն : եւ լինի յայնժամ ծնունդ լուսնին .

Colaphus , i . Ապտակ : կռուփ : plur. կռփանք & կռուփք : infligite illi colaphos menol. arm. հանէք դմա զկռուփս .

Colaphum infligere . Կռփել : կռփահարել . զկռուփս , ապտակս հանել նմա : ապտակել զոք յերեսս : հարել դծնօտ . ապտակս ածել : ափցի յերեսս զարկել .

Colchis , idis . Mingrelia . Մուկրել : մկրել : colchi , orum . մուկրէլեանք .

Coliculus , i . gemma , oculus in arboribus . Շիւ : բողբոջ , ծաղարթ : որ ելանէ , բղխէ , նոր արձակի ի ծառոյ : ծիլ .

Coliculos agere . Շիւսկն բողբոջել , արձակել զբողբոջս . ծլել : v. pullulare .

Colicus . Խիթացող : որոյ վր անկան ցաւք սաստիկք փորի : դառնութեամբ խիթք կալեալ զնա : v. cholera .

Collabasco , ere . Կործանել : աւերել , բանդել . փլուզել : vul. փուլ գալ . բլբլկել : փլուզանել : præt. փլայ : հողաբլուր լինել : փլանել & փլել : præt. փլուզայ : խախուտ փլել .

Collabefacto , are . Շարժել , շարժլել . խախտել : փլուցանել , բլբլկել , փլուզել զատուն : præt. փլուցի : փլուզեալ , հողաբլուր առնել : սասանեցուցանել : ձգձգել : թօթափել . պարիսպն գոյթագզել ի : abl.

Collabor , bi . Անկանել : v. cado . de muro ,

muro. քարդիլ: աւերիլ: փլիլ: կործանիլ: քայքայիլ: խաւսիլ: պարիսպն գալ քանդիլ.

Collaboro, are. Լծորդ լինիլ աշխատանաց: վաստակակից լինիլ: հաւասարիլ.

Collacrymor, ari. Հաւասաւսիլ: արտասուակից լինիլ: v. lacrymor.

Collactaneus, a. Սնդակից: սնդակից: ծծակից: հաւիրական = համբնական: կաթնեղբայր: դայեակ: դայեակ որդի: որք ի մի կթոջէ դիեալ են միասին.

Collapsus, a, um. Քանդեալ = աւերեալ: կործանեալ: բէրկեալ: փլուզեալ: խաւսիլեալ: տապալեալ: քակտեալ: քայքայեալ: հողաբլուր: քանդ-քանդեալ: խաւսրեալ: հաւասեալ: խարխափեալ = հնմայն.

Collare canis. Օղ.

Collaria, æ. ferreum collare. Հնուր: gen. անոյ = օղ հղեայագործ: երկաթէ օղ: որով ղչարագործս կապեն զպատնոջէ, յուլանէ.

Collateralis. Կողմնակիան = կողմանի = կողմեան: որ է ի կողմանէ vel առ կողմն: կողմայինն.

Collatio pecuniaria. Ձեռնաւորութիւն արծաթով: հաղորդութիւն արծաթոյ ընդ: հարկաւորութիւն: շարաբերութիւն արծաթոյն, զոր մի մի այր տայ ընդ գլուխ.

Collatio, beneficii. v. collator.

Collatio signorum, prælium. Հանմարտութիւն: համաբաղխութիւն երկու զօրաց: ընդ միմեանս: պատերազմ: մարտ.

Collatio, cænula. փոքրիկ ճաշ և թէթև: փոքրիկ ուտելիս.

Collatio unius cum altero. Բաղդատութիւն: չափակցութիւն: համեմատութիւն: առընթերադրութիւն: առադրութիւն միոյ առ միւսն.

Collatitius, a, um. Օրս փոխ առեալ եմ, յաւօթ առեալ եմ ի բազմոց.

Collator. Ձեռնաւոր արծաթով: որ ընդ գլուխ նոր տայ հարկս.

Collator beneficii ecclesiastici. Որ մեր ձեռուցանէ, որ կացուցանէ, հաստատէ, բարձրացուցանէ զոք ի գործ ինչ, ի վիճակ, ի պաշտուն եկեղեցական.

Collaudatio. Հաւանաւորութիւն: v. laus. at de deo, օրհնութիւն: օրհնաբանութիւն.

Collaudo, are. Հաւանիլ: v. laudare. at in divinis, օրհնել: օրհնաբանել: փառաւորել: փառաբանել.

Collecta, æ. Հաշիւ: gen. հաշուի: plur. հաշիւք: ի ժողովուածս կամաւոր որ-

որմունքէց: aliàs, հաւաքուածս: դուման: դումարուածս: կոյտ: կուտուածս երից բազմաց.

Collecta, æ. simbola. gall. l'ecot. Ընտանի ինչ փողոյ որ ի ըմպարանչիւրում ի բազմահարաց անկանի ի ծախից հասարակաց խրախճութեան. v. g. մի արծաթ ընդ գլուխ: յայրմի մի արծաթ: ի մարդ, առայր մի, մի արծաթ: simbolam dare: հանդանակաւ կոչուածս առնել: հանդանակել. payer son ecot.

Collectanea, orum. Քաղուածք: ծայրաքաղ: ժողովածք: գիրք ժողովածոյ.

Collectio, nis. Ժողովուածս: բոլորութիւն դուման: դումարուածս: հաւաքուածս: կոյտ: կուտակ, դէզ: դիզուածս: saxorum, բլուր և կարկաւ քարանց: cadaverum, դիակոյտ: դիադէզ: lignorum, փայտակոյտ: aquarum, ջրակուտակ: frumenti, գադիշ: in scriptis, ծայրաքաղ: ժողովածք: քաղուածք: militum, դումարտակ: զօրաժողով: զինուորագրութիւն: ժողովուածս, պատրաստութիւն զօրաց.

Collectio, conclusio. Եղրակացութիւն.

Collectitii, milites. Օտար ըմբռնութիւն և անխտիր ժողովեալք.

Collectivus. Հաւաքական: ժողովական: որ ընդունի զբազմութիւն ինչ երանց: collectivum nomen definit vel in, արան: հաւաքական անուն աւարտի և, արան: v. g. ubi multæ virgines, կուսարան: vel in ետ: կամ ի, ուտ: v. g. ubi multa saxa քարուտ: vel in ոց: կամ ի ոց: v. g. ubi multæ rosæ. վարդենոց.

Collector, is. Հարկահան: հարկապահանջ = մաքսասպեր: ժողովող արծաթոյ: &c.

Collega, æ. Ընկեր: ընկերակից: պաշտօնակից: վարժակից: կրթակից.

Collegium, i, cætus. Ժողովարան: ubi studetur, դպրատուն: վարժարան: կրթարան: վարժատուն = երիտասարդանոց: ուսուցչարան: հաւմալսարան: վարդապետաց: կրկես.

Collevo, are. Համաբառնալ: բառնալ ի միասին և զոյգ ընդ: ընթեւացուցանել.

Collibet, bonum videtur. Հաճոյ ինձ թուի: արժան է.

Colliculus. Բլուր: բլուր: բլրակ: փոքրիկ բլուր.

Collido, ere. Համաբաղխել: բախել: բաղխել = բախբախել: dentes, genua collidere. առատնուն ծունգք և ցրատոյ համ

յեր-

յեկեղեղէ հարել զմիմեանս , կափկափել : collidere caput , pedes ad saxum : ծեծել զգլուխ ընդ պարիսպն : դիպել ոտն ի քար : ընդ հարել ընդ քար .

Collidere manus . Հարել , հարկանել , ծափել զծափս : ծափել ձեռամբ : զձեռս ընդ իրեարս բաղխել : տալ զծափս ծափ : կայծել ձեռօք : կայթս հարկանել : կայթել ձեռամբ .

Colligatio . Կապակցութիւն : առակցութիւն : լծակցութիւն : զուգակցութիւն : խառնուածս : միաւորութիւն բաղդաց : ընդկցուածս : շաղկապութիւն բաղդաց ընդ միմեանս , vel զմիմեանց կապելոց : կնճիռն : կապ .

Colligo , are . Կապակցել = առակցել : առ իրեարս կապել : խառնել , ազուցանել ընդ միմեանս .

Colligare vasa : gall. plier bagage . Առնուլ զգոյսս և երթալ = չուել : աղխաղխել .

Colligare vulnus . Պատել զվէր .

Colligare in fasciculos . Կապել , ժողովել ի խուրձս , ի խրձունս .

Colligo , ere . fructus &c. Քաղել : հաւաքել զպտուղ ի ծառոյն : կթել : ճռաքաղ առնել : ժողովել .

Colligere in unum : Ժողովել : բոլորել : գումարել = հաւաքել : ժողովել կոյտս կոյտս = խմբել : յաւելուլ ի մի = դիզել : բարդել :

Colligere opes : Ստանալ , գանձել : ամբարել զգանձս , զինչս .

Colligere vestem . Ժողովել , ամփոփել զհանդերձն : տորոտ զգեստու ունել ի վեր : կծկել զհանդերձն .

Colligere , concludere . Եզրակացուցանել : մակաբերել : inde colligitur quod : անտի ստուգանի : յայսցանէ յայտ է զի : ցուցանի եթէ .

Colligere se , animos . Ուշ առնուլ ի նուաղմանէ : ի խելս , ի միտս լինել : զգաստանալ : գալ ի միտս իւր : ժողովել , բոլորել , ամփոփել զինքն : յուշաբերել դառնալ ի հոգին : յուշ գալ = արծարծել ոգին որ : ընկճելուլ զդոյզ ինչ դարձուածս չնչոյ : ընդոստնուլ , ընդոստուցեալ երել ի քուն : զմիտս իմ բոլորեմ յիս : հաւաքել զզգայութիւնս և զմիտս : զգուշանալ անձին իւրում = զուարթել , յարդել միտսն առ ինքն ամփոփել : հանդարտութեամբ մտացն յինքեան կեալ .

Colligere vasa . v. colligare .

Colligere exercitum . Ժողովել , պատրաստել , կուտել , կազմել զզօրսն : զօրաժողով լինել : գումարտակ առնել : աղխաղխել զզօրսն .

Collimo , are . Ուղղել , նկատել առ : դնել , կացուցանել ինչ ընդ նպատակն , երբեք զգետ : դնել ինչ նշանակութիւն նշան : միտել զնետս ի : զնետս ուղղել ի նպատակ : in morali autem : առաջադրել , հայել , վերադիտել առ : զակն դիտաւորութեան վերուղղել : & superiora .

Collineo , are : metam attingere . Նշանն դիպեցուցանել նպատակին , ի նպատակ .

Collino , ere . Օծել , օծանել : pice , կպրել = adipe , շաղախել ճարպով : luto , ծեփել կաւ ի վը որմոյն : vel , զործ կաւով .

Colliquesco , ere . Հալել : սառուցեալ ջուրն եղկանալ : պաղուածս ջրոյն եղկանալ : վերլուծանել ի ջուր : de metallis , հալել : ձուլել : թափել .

Collis , is . Բլուր : gen. բլրոյ , & բլրի : դար .

Collisio , nis . Համաբաղխումն : բախումն & բաղխումն : genuum aut dentium ex frigore , կափկափումն : բախումն , բախբախումն ծնկաց , ատամանց ի ցրտոյ : labiorum hominis irati , կափկափումն շրթանց , ատամանց : Armorum , Թնդիւն զինուց , հնչիւն , շաչիւն , շառաչիւն : կռփուք վահանաւորաց , ճայթմունք լարից .

Collocatio, situs . Շարադրութիւն : շարականութիւն : շարադասութիւն : շարադրուածութիւն : շար : յօրինուածս : situs , դիր , նիստ , զետեղեցուածս , տեղաւորութիւն քաղաքին .

Colloco , are . Կացուցանել : տեղաւորել : զետեղել : զետեղեցուցանել : զդիրս դնել քաղաքին : տեղադրել զքաղաք .

Collocare , disponere . Շարադրել : շարակարգել : շարադասել : շարադրուածել : յօրինել : կարգել : շարամանել : կարգադրել .

Collocare insidias . Որոգայթ կազմել , թաքուցանել ուծիք : v. insidiæ .

Collocare castra . Բանակել : բանակ հարել : v. castra .

Collocare stipendium in aliqua re . Ռոճիկ հաստատել նմա իմը : v. assignare .

Collocare filiam alicui in matrimonium . Զդուստր տալ զդուստր իւր : տալ նմա զդուստր իւր ի կնութիւն : vel կնութեան = խօսել զնա առն : v. matrimonium .

Collocare pecuniam . Զարծաթ իւր տալ ի վաշխ = յարդել , բանեցուցանել , շահեցուցանել զարծաթն : գործել արծաթով .

Col-

Collocare pecuniam usurà. Արծաթ տալ տոկոսիւ, vel ընդ տոկոսի ։ տոկոսի տոկոսանել ։ dat. personæ. v. usura.

Colloquium, i. Համախօսութիւն ։ խօսակցութիւն ։ զրոյց ։ զրուցատրութիւն.

Colloquor, qui. Համախօսել ։ խօսակցել ։ զրոյց լինել ընդ ։ & զրուցել ։ բերան առ բերան խօսել ։ միմեանց հանդիպել.

Colloqui per litteras. Ի ձեռն նամակաց, թղթոց հաղորդիլ ընդ.

Colluceo, ere. Ճառագայթել ։ պայծառանալ ։ փայլել ։ v. fulgeo.

Colluco, are, gall. elaguer. Ծառուն սրել քշտել ։ բառնալ ։ յապաւել ։ նօսրել, հատանել զճիւղս ծառոց.

Colluctatio, nis. Ըմբշամարտութիւն ։ բռնամարտութիւն ։ մցումն մարտի ։ հանդէս մցակաց ։ մենամարտութիւն ։ մարտ ։ կռիւ.

Colluctor, ari. Ըմբշամարտել ։ ի հանդէս մտանել ։ բռնամարտել ։ v. luctor.

Colludium, i. Խաղ որ լինի ձեռօք, մինչ երկու մտանեն ի հանդէս թէ ո ուժով իցէ ։ vul. դէսպազ.

Colludo, ere. Խաղալ ։ ի հանդէս մտանել թէ ո ուժով իցէ ։ vul. դէսպազի տալ, և բուշտի բռնել ։ vide colluctor.

Collum, i. Վիզ ։ gen. վզի ։ պարանոց ։ շիւք ։ vul. շլինք ։ ուլն ։ gen. ուլան.

Campanam ad collum alligare. Զանգակ կապել ի շիւք ։ menol. arm. vel զուլանկ.

Collum vasis, Բերան. implevit usque ad collum, ելից մինչեւ ի բերան ։ pars colli anterior, կուլ ։ բուկ.

Colluo, ere. Լուանալ ։ զատամունս, զբերանն ջրով, զինեաւ սրբել ։ vul. կալկարայ առնել.

Colluere amphoram, scyphos. Լուանալ ։ ողողել ։ սրբել ։ ըստակել ։

Collusio, nis. Պատրանք ։ խաբէութիւն ։ մինչ երկու միաբանեն զչար ինչ նիւթել այլում.

Collusor, is. Խաբեբայ ։ կեղծաւոր ։ aliàs. համախաղ ։ խաղակից.

Collusoriè. Նենգութբ ։ խարդախութբ պատրանօք ։ կեղծաւորապս.

Collustro, are oculis. Հայել յայս կոյս յայն կոյս ։ զաչս ածել, արձակել յամ կոյս շրջանակի ։ շրջահայել այսր և անդր.

Collustrare, illuminare. Լուսաւորել ։ լուսաւոր առնել ։ պայծառացուցանել ։ զճառագայթս իւր արձակել ընդ ։ զլոյս ծագել ի վր ։ լուսազարդ առնել.

Colluvies, iei. Աղբակոյտ ։ աղբակոյտ ։ լուալիք ։ աղտեղութիւնք աղբից.

Colluvio, nis. Խառնակոյտ իրաց բազմաց, մանաւանդ աղբից ։ խառնակութիւն ։ անառակութիւն.

Collybus, i. Թեթեւացուցումն դրոյն ոսկւոյ եւ արծաթոյ.

Collyra, æ. gall. bignet. Քաքար ։ բրդեալ շօթն իւղով եփեալ.

Collyrium, ii. vul. փիլթայ զոր թաղեն ի խոց ։ պատրոյգ ։ item դեղ ինչ ։ collyrio inunge oculos, դիր դեղ յաչս քո ։ Apocal. 3.

Colo, are. Քամել ։ մզել ։ պարզել ։ զնըբուր կամ զգինի ծորել.

Colo, ere terram. Մշակել, գործել, պաշտօնատարել զերկիրն ։ հերկել ։ հողագործել ։ մշակել ։ մշակագործել զերկիրն ։ վաստակել զ. դարմանս տալ ծառոց ։ դարմանել զ.

Colere animos. Մշակել զկրթեալ անձինս ։ դաստիարակել զանձինս մանկանց ։ կրթել.

Colere aliquem, honorare. Պատուել ։ գերապատուել զոք ։ պատկառել ի նմանէ ։ զերկիւղ կրել ի ։ abl. ի պատուի, առ պատուականս ունել զնա ։ շուք տալ նմա ։ շուք, պատիւ դնել նմա ։ շքացուցանել զ. վերյարգել զնա.

Colere amicitiam. Սէր պահել ։ պահել զհաստատ բարեկամութիւն.

Colere Deum. Պաշտել զԱծ ։ պաշտօն մատուցանել այ ։ երկրպագանել այ ։ սպաս տանել այ ։ dicitur etiam պաշտել այ.

Colocynthus : quibusdam Աղոխ ։ quod est agrestum. turc. հանտալ & հանձալ.

Colonellus, i. Գնդապետ ։ գնդավար ։ հազարապետ.

Colonia, æ. Հաստուած ։ հաստուածելք ։ հանդրուան ։ ազգ ինչ որ անդ րափոխի յայլ երկիր շուել զնա մարդկութբ ։ coloniàm mittere babylonem, զժողովուրդն պանդխտեցուցանել, խաղացուցանել ի բաբելոն.

Colonus, incola. Բնակիչ, բնակ երկրին ։ item, պանդուխտ յերկրի ։ նժդեհ ։ եկն ։ եկամուտ ։ item agricola, մշակ ։ հողագործ ։ արտավար ։ երկրագործ.

Colophonia. Ռետին ։ gen. ռետնի.

Color, is. Գոյն ։ gen. գունոյ ։ երանգ ։ ներկ ։ դեղ ։ varii coloris, գոյնզգոյն ։ գունակ գունակ ։ երանգ երանգ ։ ազգի ազգի գունով ։ բազմերանգ ։ երփն երփն երանգով ։ պէսպէս գունովք ։ նկարէն ։ variis coloribus

loribus exornare, գոյնզգոյն դեղօք վայելչացուցանել.

Vaius coloris. Միագոյն ; համանկարէմ: v.g. totus ruber, ըստամէն կարմիր.

Colorem immutari. Այլագունել զերեսս: երեսք այլագունին: տարբել ի բազում ամօթոյ: գոյն հատանել, թափել յերեսաց: գոյն երեսաց շրջել, փոխել, եղծել. թառամել գեղեցկութիւն երեսաց: փոխել գոյն կերպարանաց: անգունանալ.

Color vultus, gall. teint. Գոյն երեսաց: eximii coloris, փափկամորթ և վայելչագունով: վայելչադէմ.

Color vivus. v.g. de rubro. Բաց կարմիր.

Color pressior. Խստորու կարմիր : գոյն մթագին.

Coloro, are. Գունել : գունաւորել: ներկել: præt. ներկի: տոգորել: colore rubro, կարմիր, vel կարմրով ներկել: ներկել արեամբն, vel յարենէ: երանգագունել.

Colorare. gall. pallier. Կեղծաւորել: այլակերպել: superbiam colorare, obtendere velis humilitatis, կերպարանօք խոնարհութե, ի ներքոյ տեսակաց և երեւութից խոնարհութե ծածկել զհպարտութի: առագաստել զհպարտութի պատրուակաւ խոնարհութե.

Colossus, i. Արձան : կռած : ձոյլ: պատկեր մեծ և բարձր արտաքս քան զչափ.

Coluber, ri. Օձ : է : in insula moluco colubri inveniuntur magnitudinis 32. pedum, ի մօլուկ կղզւոյն գտանին օձք որ ունին զչափ լբ. ի ձգութի.

Colum, i. Է սաւանէն խուց կամ խորշոր թուղթ որով զհեղականս հիւթոյս քամեն. ad vinum colandum, սաֆրան: կամ չէքիտայ.

Colum, i, coli tormenta. փորի ցաւն: խեթք դառնութե որք ի փորն անկանին: vul. սանճ, & փիչէշ.

Columba, æ. Աղաւնի : gen. նւոյ : agrestis. վայրենի աղաւնի որ նստի ի վր ծառոց: unde à gallis dicitur, ramier. pullus columbæ. ձագ աղաւնւոյ.

Columbarium. Աղաւնատանոց : vul. բուրջ.

Columen, inis. Սիւն : հաստատութի: սպասէն : պարծանք մերոյ ազգի.

Columna, æ. Սիւն : gen. սեան : instr. սեամբ : si in monumentum erecta, արձան.

Columna herculea. Սիւն հերակլեան : columna lecti. քանսուն.

Columna libri. Էջ : էջ: տող : գաւազան : per diem in columna nubis, ցերեկ սեամբ ամպոյ : per noctem in columna ignis. զգիշեր սեամբ հրոյ.

Colurus æquinoctiorum. Կէսօրական հաւասարակածոյ.

Est major circulus transiens per utrumque polum & per utrumque æquinoctium : scilicet, ad primum gradum arietis & ad primum gradum libræ.

Է մեծ բոլորակ որ անցանէ ընդ երկու բեւեռս : և ընդ երկու հաւասարակածս: այս ինքն ընդ առաջին աստիճանն խոյոյ և կշռոյ.

Colurus solstitiorum, est major circulus transiens per utrumque polum & per puncta solstitiorum scilicet per primum gradum cancri & capricorni. Կէսօրական արեւադարձմանց : է բոլորակ մեծ որ անցանէ ընդ երկուբեւեռս և ընդ կէտս արեւադարձմանց : այս ինքն ընդ առաջին աստիճանն խեցգետնի և այծեղջեր.

Colus, i. gall. quenouille. Ճիլակ : ճիլակար : turc. օրէկէ.

Coma, æ. Վարսք : հերք. v. capillus. coma arborum, տերեւք : ovium, բուրդ : ասու : gen. ասուի : mulierum, ծամ.

Comatus. Վարսաւոր : գիսաւոր : թաւագլուխ : թաւահեր : թաւամազ : comata arbor, թաւ : հովանաւոր : անտառախիտ : անտառացեալ : տերեւախիտ. խուռն և թանձրախիտ տերեւօք և ոստօք : comata Stella. v. cometa.

Combibo, ere. Խմել : ծծել.

Combibo, nis, compotationum socius. Զեղխակից : արբշռակից : որ է ընկեր զեղխութե, արբշռութե, շուայտութե, շռայլութե, արբեցութե : հանդգնականօք.

Combinatio, nis. Չափակցութի : համեմատութի : շարադրութութի : զուգակցութի : բաղդատութի : առընթերադրութի : այլայլութի : այլափոխութի.

Combino, are. Չափակցել : համեմատել : բաղդատել : շարադրել : զուգակցել : առընթեր դնել միմեանց : այլայլել : այլափոխել.

Viginti quatuor litteræ alphabeti Europæorum possunt combinari tot modis. Գիրք : էք : այբուբենին գրաւորաց, կարեն այլափոխել և շարադրել, 1391721-6583112649602639 1-9398102100. կերպիւ.

Comburo, ere. ՀԱՅՐԵԼ: ԿՈՂԼԵԼ ՀՐԱՑՈՒՑԱՆԵԼ: v. uro.

Vivum comburere, ԿԵՆԴԱՆԱՍՈՒՆ ԽԱՆՁԱՑԵԼ, ՍՊԱՆԵԼ.

Combuſtio, nis. ՀԱՅՐՈՒՄՆ: ԿՈՂՈՒՄ; ՀՐԴԵՀՈՒԹԻՒՆ; ՍՊԱՆՈՒԱԾ: ՎԱՌՈՒՄՆ: ՀՐԴԵՀՈՒԹԻՒՆ: ԲՈՐԲՈՔՈՒՄՆ, ԼՈՒԱՑՈՒՄՆ, ԼՈՒԱՆԴՆ.

Comedo, ere, ՃՈՒԱԼ: præt. ԿԵՐԻ: comedat, ԿԵՐԻՑԷ: comedatur, ԿԵՐԻՑԻ: dicitur etiam comedat, ՈՒՏԻՑԷ: ՀԱՇԼԵԼ: ՀԱՇԱՆԿԵԼ: ſemel comedens, ՄԻԱՀԱՇԱԿ: tempus omnia comedit, ԺԱՄԱՆԱԿ ՀԱՇԷ, ՄԱՇԷ, ԴԱԼԷ, ՍՊԱՆԱԿԱՆԷ ՁԱՄ ԻՆՉ: comedere rem alicujus, ՈՒՏԵԼ ՁՈՐՈՒՆՑ ՍՊԱՆԵՑ: ՆԵՂԵԼ, ՆԵՂԵՑՈՒՑԱՆԵԼ, ՋՆՋԵԼ, ՏԱՌԱՓԵՑՈՒՑԱՆԵԼ, ԱՆՁԿԱՑՈՒՑԱՆԵԼ, ՀՇԱՏԱՓՆԵԼ, ԱՇԽԱՏԵՑՈՒՑԱՆԵԼ, ԴԱՆԴԱՑՈՒՑԱՆԵԼ, ԿՈՂԵԼ ՁԺՈՂՈՎՈՒՐԴՆ, ՅԱՂԹԱՀԱՐԵԼ ՁԱՅՐՆ.

Comedere oculis, ՀԱՆԹԱՐԹ ԱՉՔ, ԱՆԹԱՐԹԵԼԻՔ, ՆԵՆԱՏԵԼ ԱԿԱՄԲ ՀԱՅԵԼ Ի: ՁԱՆՆ ՀԱՍՏԱՏԵԼ, ՆԵՆԱՏԵԼ Ի ՎՐ: ԱՂՈՒՑԵԱԼ ԱՆԹԱՐԹ ՀԱՅԵԼ Ի: ՁԱՆՆ ՀԱՐԵԼ Ի: ԱՆԹԱՐԹԱԿ ԱՉՔ.

Comedia, æ. ԽԱՂԱՐԿՈՒԹԻՒՆ: aliis, ՊՈՂՈՏԱՆՈՒԱԾ: ԱԽՏԱՑՈՒՑ ԽԱՂՆ ՁՈՐ ՅԱՌԱՋԱԴՐԵՆ, Ի ՁՈՒԱՐՃԱՑՈՒՄՆ ԵՒ Ի ՍԻԱՆԵՆ Ի ԽՐԱԽ ՈՒԽՏՈՂՑ.

Comedus, i. ԽԱՂԱՐԿՈՒ: ԽԱՂԱՐԱԿ: ԴԵՐԱՍԱՆ: ԿԱՏԱԿԱՑԱՑ.

Comes, itis. ԸՆԿԵՐ: in bello, ՀԵՏԱՑՈՒԱ ԸՆԴ ՄԵՂ: ՁԻՆՈՒՈՐԱԿԻՑ: in via, ՃԱՆԱՊԱՐՀՈՐԴԱԿԻՑ: ՈՂԻԿԻՑ: in ſtudiis, ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԻՑ: in domo & menſa, ՏՆԱԿԻՑ: ՀԱՑԱԿԻՑ: ՍԵՂԱՆԱԿԻՑ: ԿԵՆՑԱՂԱԿԻՑ: ՄՆԴԱԿԻՑ: in amicitia, ԻՄ ՄԵՌԵԻՄ: ԱՐԱՏԱԿԻՑ, ԽՈՐՀՐԴԱԿԻՑ: in commercio, ԸՆԿԵՐ: ԸՆԿԵՐԱԿԻՑ: ԸՆԴ ՈՐՈՒՄ ԱՐԾԱԹՈՑ ՀԱՂՈՐԴՈՒԹԻՒՆ ՈՒՆԵԻՄ: ՁՈՐ ԱԾԻ ԻՆՔ ՎԱՃԱՌՈՑ ԿՑՈՐԴ, ՈՐՔ ՁԻՆՉՔ ԻՒՐՔԱՆՑ ԱՌԱՋԴՐԵՆ ԸՆԴ ՄԻՄԵԱՆՍ: ՁԱՐԾԱԹԵՆ ԻՒՐՔԱՆՑ Ե ՄԻՕՔ ԴՆԵՆ.

Commeſſatio, nis. ՕԹՂՈՒԹԻՒՆ: ՁԵՂԽԱՐԲԵՑՈՒԹԻՒՆ: ՀՈՒՅԼՈՒԹԻՒՆ: ՀՈՒՅԱՄՈՒԹԻՒՆ: ԱՐԲՇՈՒԹԻՒՆ: ՀԱՒՆԱՊԱՏՈՂՈՒԹԻՒՆ Ե ԴԻՆԵԼ ԲՈՒՍ: ՈՐՈՎԱՅՆԱՄՈԼՈՒԹԻՒՆ: ԿՈՒՐԴԱՄՈԼՈՒԹԻՒՆ: ԴԻՆԵՐԲՈՒԹԻՒՆ: ՁԵՂԽԱԲԱՐՈՅՈՒԹԻՒՆ: ԱՆԱՌԱԿՈՒԹԻՒՆ.

Commeſſator. ԱՂԲԵՑՈՂ: ԴԻՆԵՄՈՂ: ՀՈՒՅԱՄ: ԱՐԲՇԱՒ: ՀԱՒՆՈՂԱՒԱԿՈՂ: ՁԵՂԱՒ: ՁԵՂԽԱԲԱՐՈՅ: ՈՐԿՈՐԱՄՈՂ: ՈՐՈՎԱՅՆԱՄՈՂ: ՈՐ ԻՆՔՆ ՀԵՂՈՒ Ի ՎՐ ԿԵՐԱԿՐՈՑ: ՊՈՐՏԱԲՈՅԾ: ՀՈՒՅԼ: ԱՆԱՌԱԿ: ՀԱՒՆԱՊԱՏՈՂՈՐԴ Ի ՊԻՆԵՐԲՈՒՍ: ՈՐ ՈՐԿՈՐՈՑ Ե ԱՆՁԱՆՑ ՊԱՏՃԱՌԱՆ: ԽՈՏԱԽՃԱՍԱԿՈՐ: ՈՐ ՈՒՏԷ ՅՈՒԻՈՒԹԻՒՆ.

Commeſſor, ari. ՊԱՐԱՊԱՆԵԼ ՈՐԿՈՐՈՑ Ե ԱՆՁԱՆՑ: ՀԱՒԱՍԱՊԱՏՈՂՈՐԴ ԼԻՆԵԼ Ի ՊԻՆԵՐԲՈՒՍ: ՁԵՂԽՈՒԹԻՒՆ ՀԵՂՈՒԼ ՁԻՆՔՆ Ի ՎՐ ԿԵՐԱԿՐՈՑ: ՀԱՒՆԱԳՈՒՆԱԿԵԼ: ՀԱՒՆԱՊԱՆԱԿԱՒ ԿՈՉՈՒՆՍ ԱՌՆԵԼ: v. gula.

Cometa, æ. ԼՍԱՂ ՊԻՆԱՒՈՐ, ՎԱՐՍԱԼՈՐ, ſi comatus eſt. ſi autem caudatus, dicitur ՄՐԱՆԱԱԼՈՐ: ԱՂԵՒՈՐ: ՊՈՉԱՒՈՐ: ſi barbatus ՄՈՐԱԱԼՈՐ.

Comicè. ԽԱՂԱԿԱՑԱԿՈՒԹԻՒՆ: ԴԱՂՐԱԿԱՆ ԲԱՆԻՒՔ: ԸՆԴ ԿԱՑԱԿՈՒ: ԸՆԴ ԽԱՂՈՒ.

Comicus homo. ԽԱՂԱԿԱՑԱՑ: ԽԱՂՈՒԼԻԿ: ԴԵՐԱՍԱՆ: ԿԱՏԱԿԱՐԱՒ: ԽԱՂԱՐԿՈՒ: ԽԱՂԱԿԱՑ: ԴԱՂՐԱԾՈՒ: ԴԱՂՐԱԿԱՆ ԲԱՆՔ.

Cominùs. ԻՒ ՄՕՏՈՅ: ՃԱԿԱՑԱ ԱՐ ՃԱԿԱՑԱ: ԲԵՐԱՆ ԱՐ ԲԵՐԱՆ: ԴԵՄ ՅԱՆԴԻՄԱՆ.

Comis, is, affabilis. ՔԱՂՑՐԱԲԱՐՈՅ: ՀԵՂԱՄԻՏ: ԱՂՈՒԱԲԱՐՈՅ: ԱՂԱՏԱԲԱՐՈՅ: ՔԱՂԱՑԵՒԻՏ: ՅՈՐՆԵՐԱՄԻՏ: ՀԱՒԵՏԱՏ: ՀԱՄԵՍՏԱԲԱՐՈՅ: ՀԱՒՆԱՏԱԿՆԱՑԱՂ: ԱՇԽԱՏՀԱՒԱՐ: ՎԱՅԵԼՉԱԲԱՐՈՅ: ՀԵՂԱՀՈԳԻ: ՀԵՂԱՏԱՂՈՒԲ: ԸՆԱՑԻՒՏ: ՀՈԳԵՒԿԱԼ.

Comitas, tis. ՔԱՂՑՐԱԲԱՐՈՅՈՒԹԻՒՆ: ՀԵՂԱՄՏՈՒԹԻՒՆ: & alia ex ſuperioribus.

Comitatus, ûs. ԼԱՂԱՔ ԲԱՂՈՒՄՔ: ՀԱՒԱՔԵՒՄՈՒՆՔ: ԴԱՒԱՅՔ: ԱՂԱՏԱԼՈՐՔ ԱՂՒ: ԵՐԵԼԵԼԻՆ Ե ՀՔԵԼ ՓԱՌՔ: ՀՈՒՆԴ: ԱՄԲՈՒՆ ԲԱՂՈՒՄ: ՅԵՏԱՔՆՆԱՑՔ: ՀԵՏՈՒՕՂՔ, ՀԵՏԱՑԿԱՑՔ ՈՐՔ ՊԻՏԻ ԵՐԹԱՆ ՄԵԾԱՄԵԾԱՑ.

Comiter. ՔԱՂՑՐԱԲԱՐՈՅՈՒԹԻՒ: ՀԱՒԱՏԱԲԱՐ: ՀԵՂԱԲԱՐ: ԼՐՋԱՄՏՈՒԹԻՒ.

Comitia, orum. ՀԱՆՐԱՀԱՒԱՔՈՒՄՔ: ԲԱՂՄՈՒԹԻՒՆ ԴԱՒԱՒՈՐԱՑ Ե ՄԵԾԱՒԱՆՑ ՄԻՈՅ ԳԱՀԱՒԻ Ի ԽՈՐՀՈՒՐԴ ՄԻՒԼՈՑ: ԺԵՐԱԿՈՅԱՆ: ԺՈՂՈՎՈՒՄՆ, ԳՈՒՄԱՐՈՒՄՆ ԴԱՒԱՒՈՐԱՑ ...

Comitialis morbus. ԽՈՒՐ: ԽՈՒՐԱՑԱԿ: in epiſtola unionis, ԹՂԹ: & remedium illius. ԹՂԹԱՀԱՏԱԾ: comitiali morbo laborare, ԽՈՒՐ ԲՌՆԵԼ: ԱՅՆ ԱՒԱՏԻՒ ԱՒԱՏԱՑՆԱԼ ՓՐՓՐԵ, Ե ԱՐԻՒՆԱՒԱՒՈՒՆ ՓՐՓՈՒԻ ԲԵՐԵԱԼ ԸՆԴ ԲԵՐԱՆՆ Ե ԸՆԴ ԿԻՆՆ ՁԱՐԿԱՆԻ, ՅՈՒՐԲ, ՅԻՒՍԱՓ, Ե ՍԻԱՔՆ ՅԱՊՈՒՀ ԴԱՌՆԱՅ: Ե ՅՈՐԺԱՄ ԴԱՂԱՐԵ ԱՒԱՒՆ, ԱՆԴՐԷՆ Ե ՆՈՅՆ ԱՌԱՋԻՆ ՍԻՈՆ ԴԱՌՆԱՅ.

Comitor, ari. ՃՈՒՂԵԿՑԵԼ: ՈՒՂԵԿԻՑ, ՃԱՆԱՊԱՐՀՈՐԴԱԿԻՑ ԼԻՆԵԼ: ԵՐԹԱԼ ՁՈՅԴ ԸՆԴ ՈՒՆՔ: ՀԱՒԱՔԸՆԹԱՆԱԼ: ԸՆԿԵՐԱԿԻՑԵԼ: ՁՈՒԴԱԿՑԵԼ: ՁՈՅԴ ԼԻՆԵԼ ԸՆԴ.

Commaculo, are. ՊՂԾԵԼ: ՇԱՂԱԽԵԼ: ԲԾԱՒՈՐԵԼ: ԱՂԱՒՈՒԱԼ: ԱՂԱՒԵՂԱՑՈՒՑԱՆԵԼ:

ԱՐՄ

տարատաճարել ։ կեղտոտել ։ բծել ։ զաղրաց-ուցանել ։ արատ ինչ դնել ի վր .

Commater. v. compater.

Commeatus, ûs. Երթ և եկութիւն ։ անցք ։ ելք ։ գնալն գալն ։ զանցագնացութիւն .

Commeatus, cibaria. Կերակուրք ։ ուտելիք ։ կենցաղականք ։ պաշար ։ պաշարուստ ։ դարման ։ ռոճիկ և դարման զօրաց .

Intercludere hostibus Commeatum, արգելուլ զկերակուրս ։ զպաշարուստ խափանել ։ զանցս ունել և փակել զի կերակուրք մի անցանիցեն ։ հատանել ի քաղաքէ, ի զօրաց զհաց և զջուր .

Commeatus, us. gall. passeport. Նամակ իշխանին որ տայ ումեմն զհամարձակ գնալն ընդ ։ գիր ապահովութեան ։ vul. իօլ նամէ .

Commeatus, gall. convoy. Ուղարկանք, ռոճիկք, կերակուրք և այլ պատրաստութիւնք կառուց զօրս խաղացուցանելն, տանելն ի մի տեղ ընդ պահպանութեամբ զինուորաց, vel պահակաց գնդաւն .

Commemoratio, nis. Յիշումն ։ յիշատակ ։ յիշատակութիւն ։ յիշատակարան ։ մտածութիւն .

Commemoratio omnium fidelium defunctorum. Ամենայն ննջեցելոց յիշատակատօնն ։ հասարակաց յիշատակութիւն .

Commemorationem facere. Յիշել ։ յիշատակել ։ յիշատակ առնել .

Commemoro, are. Յիշել ։ յիշատակել ։ յիշատակ առնել .

Commemorare, narrare. Պատմել ։ ճառել ։ ճառաբանել ։ պատմաբանել ։ վիպել ։ վիպասանել ։ արտասանել .

Commemorandus. Յիշատակելի .

Commendabilis. Յիշատակելի ։ գովելի ։ արժանի յիշատակի ։ հաճոյելի ։ երևելի ։ նշանաւոր ։ մեծահամբաւ ։ համբաւելի ։ համբաւաւոր ։ անուանի ։ որջորջակ .

Commendatio, nis. Յանձնարարութիւն ։ անձնատուութիւն անձին առ այլ ։ ընծայելութիւն ։ վերանձնելութիւն .

Commendatio. Գովութիւն ։ v. laus.

Commendatitiæ litteræ. Թուղթ յանձնարարական ։ թուղթ յանձնարարութեան .

Commendator. Ներբողող ։ գովաբան .

Commendo, are aliquid alicui. Յանձնել, յանձն առնել զինչ ումեք ։ յանձնել, վերանձնել զհոգին այլ, vel յամծ ։ ընծայել զոք ։ deus commendavit tibi curam domus, քեզ հաւատացեալ է յայս հոգ տան ։ commendare deo animam, ի ձեռս այ աւանդել զհոգի ։ ի նա յանձնառնել զհոգի ։ այս ի վր քո եղէ ։ զայս ի քեզ թողում ։ զայս հոգ յանձնեմ ի քեզ ։ mihi commendata est tua salus ։ ինձ յանձնեցեալ է հոգ փրկութեան քո .

Commendare, laudare. Գովել ։ գովաբանել ։ հաճոյել ։ մեծահամբաւել ։ գովասանել ։ մեծարել ։ փառաւորել ։ փառաբանել ։ համբաւել զնա ընդ ամ երկիր ։ ներբողել .

Commentarium. Մեկնութիւն ։ մեկնիչ ։ մեկնագիրք ։ պարզաբանութիւն ։ պատմութիւն .

Commentarii, orum. Պատմագիրք ։ յիշատակարանք ։ յիշատակագիրք .

Commentatio. Մտադրութիւն ։ ուշադրութիւն ։ մտածութիւն ։ ներխոկումն ։ հայեցողութիւն ։ վերատեսութիւն ։ մտախոհութիւն .

Commentitius, a, um. Մտածական ինչ ։ սուտ մտածութիւն ։ սուտ ։ նման ։ պատիր ։ կեղծաւորեալ ։ որ իրական չէ բայց միայն առ մտօք .

Commentor, ari. Կեղծել ։ կեղծաւորել ։ յօդել զպատճառս ։ զբարբառս յօդել, դնել, դատել ի վր նր, առասպելս յօդել .

Commentari librum. Զգիրքն մեկնել ։ պարզամեկնել ։ պարզաբանել ։ պատմել .

Commentari, cogitare. Խորհել ։ խոկալ ։ ածել զմտաւ ։ խուզել .

Commentum, i. Առասպելք ։ սուտ ինչ և նման և միայն առ մտօք ։ շաղփաղփութիւն ։ առակ .

Commeo, are. Երթալ ։ գնալ ։ ընթանալ ։ շրջել ։ քայլել ։ ճեմել ։ չուել ։ չուառնել ։ անցանել .

Ultro citroque commeare. Երթալ, գալ, շրջել այսր և անդր ։ շուրջ ընթանալ .

Commercium mercatorum. Վաճառ ։ վաճառականութիւն ։ առ ու տուր ։ տուր և առութիւն ։ in commercio, ի մէջ առի և տրի, vel տրոյ ։ ի մէջ առից և վաճառից .

Commercium, habitudo. Ընկերութիւն ։ ընկերակցութիւն ։ բարեկամութիւն ։ հաղորդակցութիւն ։ հաղորդութիւն կենաց ։ ընտանեկցութիւն ։ ընտանութիւն ։ առմիմեանս երթեկութիւն ։ կենաց կցորդութիւն .

Commercium litterarum. Ի ձեռն թղթոց հաղորդութիւն .

Commercor, ari. Առնուլ ։ գնել ։ համագնել ։ ի միասին առնուլ .

Commereo, ere, & commereor, eri. Արժանի լինել ։ gen. արժանանալ ։ արժանաւորել . v. mereor.

Commetior, iri. Չափել: v. metior.

Commigro, are. Հասնել: հրթալ: չուել: մեկնիլ, փոխել, խաղալ ի տեղւոջէ ի տեղ.

Commiles, itis. Զինուորակից.

Commilito, nis. Զինուորակից.

Commilito, are. Զինուորակից լինել: v. milito.

Comminatio, nis. Լայտա: սպառնալիս: սպառնալիք: բանք երկիւղալից և սպառնական: սպառնութիւն: v. minæ.

Comminiſcor, ci, fingere. Լծել: գտանել: կեղծել; կեղծաւորել: առասպելաբանել: յօդել: առակել.

Comminiſci, cogitare. Խորհել: խոկալ: մտախոյզ լինել: զմտաւ ածել: ի մտի խորհել.

Comminor, nari. Լայտնել ումէք: ահ տալ: սպառնալ: գնալ սպառնալիօք: խրոխտ շարտառոցելով զգլուխ սպառնալ.

Comminuo, ere. Հատ առնել: պակասեցուցանել: փոքրիկացուցանել: չղացուցանել: գծուծ առնել: կարճեցուցանել.

Comminuere hoſtes. Տաղտահարել: խորտակել: վանել ի սպառ: v. deleo.

Comminuere in fruſta. փշրել: մանրել: խորտակել: ջախջախել: ջաղխել: ջախել: պատառել: պայթուցանել: բեկանել: մանր մանր կոտորել: v. fruſtum.

Commiſceo, ere. Խառնել: խառնակել: շաղախել. v. miſceo.

Commiſeratio, nis. Գթութիւն: ողորմութիւն: գթածութիւն: ողորմածութիւն: գութ: բարեգթութիւն: ցաւակցութիւն: արդահատութիւն: գորով: գորովութիւն: ողորմագթութիւն: ապտակցութիւն: erga pauperes, գութ տնանկաց inſt. գթով.

Commiſereſco, ere. Գթալ ի վր: ողորմիլ: dat. v. miſereor.

Commiſſarius, i. փոխանորդ: վերակացու: վերատեսուչ: որ նադաւոր կացուցանէ ընդ նշխանութիւն դատ առնելոյ: եպեսփոխան.

Commiſſio, nis, delegatio. Հրամանատուութիւն: հրաման, նշխանութիւն տուեալ ումէք: հրամանատարութիւն: պաշտօն: պատուհանութիւն: բան ինձ անձնեցեալ.

Commiſſio, peccatum commiſſionis. Ընդնաւութիւն: մեղքն անձնաւութիւն: մեղքն անձնաւականն vel անձնաւականն.

Peccatum commiſſionis eſt illud quod eſt contra præceptum aliquod negativum. v. g. furtum, contra ſeptimum præceptum, non furaberis. Ընդնաւականն մեղքն այն է որ է ընդ դէմ հրամայական ինչ հրամանաց: որ օրինակ, գողութիւն ընդ դէմ հօրինեալոյ դէ պատուհասն որ ասէ մի գողանար.

Commiſſum, i. Հարցն չար առհասարակ:

Commiſſura, æ. Խառնելիք: խառնուած: յօդ: յօդուած: յօդիք: ծալելիք: խաղալիք: մարմնոյ յօդիւք և խաղալիօք խառնեալ: անդամոց կցորդութիւն: ոսկերք են որք առ երեսաց կցին ջլօք, ոյք ականն և բակին; կրկնուած ոտից; կամ բոլոր ոսկր վիզն որ է անդրակ գորմէ ասէ յոբ 31. Թափեսցի յանդրակէ ուս իմ.

Commiſtio. Խառնուածն: խառնութիւն: խառնակութիւն: v. mixtio.

Commitigo, are. Հլակղացուցանել: Թուլացուցանել: v. mitigo.

Committo, ere, duo ſecum unire. Միաւորել: կցել: զուգաւորել: զուգակցել: առակցել, խառնել: զուգել, ազուցանել: յարել v. g. զառուն ի առուն.

Committere ponte fluvium. Օկիանուրջ ածել, հգել գետոյն: գետոյ զափս երկուս զուգել կամրջով.

Moles urbem continenti committit. Հղ զակոյս զքաղաքն կցէ ընդ ցամաք.

Committere aliquid alicui. Հաւանդել նմա զիք ինչ: տալ յաւանդ: յանձն առնել: յանձնել նմա: հրամայն, պատուիրել տալ նմա առնել: հաւատալ զբան ինչ ումէք: տալ նմա ի պահեստ: հաւատալ ի նա զհոգս փրկութեանն այլոց: ինձ հաւատացաւ, հաւատացեալ է հոգ: հաւատալ յոք զբան ինչ.

Committere ſe fidei alicujus. Հաւատալ հաւատարմացուցանել զանձն ումէք: հաւատալ զինքն նմա, ի հնարս նր: զանձն ումէք դնել ի հնարս նր: զանձն ումէք ի հնարս բժշկին: հաւատալ զանձն ումէք պատանին.

Committere ſe periculo. Լայտ, մատնել զանձանել զինքն ի վտանգ: մատանել ի մէջ վտանգի: դնել զգլուխ ումէք ի հնարս: յանդիմէջ երթալ: զանձն դնել ի մահ: վտանգել զանձն ումէք: անձնասպառն, անձնասպառ լինել ի մահ.

Committere ſe viæ. Ընկճանիլ, երանիլ ի ճանապարհ: ճանապարհ երթալ: չուել.

Committere vices ſuas alicui. Թողուլ դնել, կացուցանել, հարկել, հաստատել զոք ընդ ինքեան փոխանորդ: փոխանակ իմ, ի տեղւոջ իմ եդի զնա.

Committere, præficere alicui operi. Դնել, հարկել, կացուցանել, հաստատել զոք վերակացու, վերատեսուչ գոր-

ծոյն,

ծովս, ի վէճ գործոյն : ընդ իշխանութիւն &c.

Committere prelium. Առնել պատերազմ ընդ : ճակատ տալ, ճակատել ընդ. vide prælium.

Committere culpam. Սխալել : մեղանչել : զմեղ ինչ գործել : անցանել : գթել ի մեղս.

Committere, spondere. Յանձնել, դնել, կապել, տալ գրաւ ընդ ումեք մի այլ ծառթ, թէ .....

Commoda, orum hujus vitæ. Դիւրութիւնք, բարիք, հեշտութիւնք, ինչք, բարութիւնք կենցաղոյս այսորիկ : զդիւրութիւն իւր խորհել.

Commodator, is, creditor. փոխատու : պարտատէր : gen. տերի.

Commodatio, mutuum. փոխ : փոխատուութիւն.

Commodè, opportunè. ի դէպ, յընդունելի, ի պատշաճաւոր ժամանակի : ի դիպուած ժամու : պարապով.

Commodè, facilè. Դիւրաւ : պարապով : հանդիստ : առանց աշխատանաց.

Commodè loquitur armenicè. Հայերէն պարզ, դիւրաւ, մեկին խօսի.

Commoditas, tis, opportunitas. Պարապ : gen. ոյ : պարապութիւն : պարապ, vel պարապորդ ժամանակ : դիւրութիւն. դիպակ, յաջողակ ժամ : յաջողութիւն ժամու. օր դիպող : ժամանակ յարմար.

Commodo, are. փոխ տալ. զարծաթն իւր տալ ի վարձու : արկանել զառնկան ումեմն : շահ առնուլ. շահով տալ : շահեցուցանել զփողն : տալ տոկոսով : անդրէն պահանջել զինչ ամենի քան զգլուխն պարտուց : զդահեկան վաշխել : quæ etiam usuram significant.

Commodare aurem alicui. Ունկն դնել, լսել, ունկն դնել նմա : v. audio.

Commodum, i. Յաջողութիւն ժամու : դիւրութիւն : շահ : օգուտ : v. commoditas.

Servire alicujus commodis. Խնդրել զօգուտ, զբարի, զդիւրութիւն նր.

Commodo tuo fiat. Քեզ ծառը, ծառութիւն մի լինիցի : դիւր լիցի քեզ : եղիցի ըստ կամաց քոց : ոչ և կամիս : ամ յաջողեսցէ : յաջողեսցի քեզ.

Commodus, officiosus. Քաղցրաբարոյ : աղատաբարոյ : ազնուաբարոյ : յօժարասիրտ : դիւրաբարոյ : հեզամիտ : մարդահաճ : որ հաճոյս, շնորհուկս առնէ և խօսի : որ գործէ ի հաճոյս այլոց.

Commodus. a, um, opportunus. Յարմար : յաջողակ : յաջողեալ : բնաւորեալ : ըմբռն : պատշաճ : հեշտ : օգտակար : ընդունակ : դիւր առ ի.

Commodum tempus, dies. Օր, ժամանակ պարապոյ : դիպակ, դէպ, պատշաճ, պատեհ, դիպօղ, պարապորդ, դիպաւոր օրն առնելոյ : ի դիպակում ժամանակի : ի դիպակ վայրի : ի դիպում տեղւոջ : non est mihi commodum ire. դիւր, պարապ ոչ է ինձ երթալ : Ձեռս չասյ.

Commonefacio, ere. Ծանուցանել : յուշ առնել : ազդել : ազդ առնել ումեք վն : զգուշացուցանել : զգացուցանել նմա : տալ նմա գիտել : զգուշացոյն առնել զնա ի պատրանաց : յիշեցուցանել. ի միտս նր բերել : v. moneo.

Commoneo, ere. Ազդ առնել ումեք վն : ծանուցանել : & quæ suprà.

Commonere, arguere. Յանդիմանել : կշտամբել զոք : սաստել նմա : խրատել.

Commonitio, nis. Ազդումն : ազդ : ազդեցումն. ազդեցութիւն : ազդարարութիւն. յուշարարութիւն : աւետիք : զգուշացութիւն : գուշակութիւն : ծանուցումն. խրատ.

Commonitio, reprehensio. Խրատ : յանդիմանութիւն : կշտամբութիւն : սաստումն. կշտամբանք. սպառնալիք.

Commonstro, are. Ցուցանել : յայտնի առնել : երեւեցուցանել : ծանուցանել : նշանակել : նկրս, ի ցոյց ածել, բերել : ցոյց տալ. ի ցոյց առնել.

Commoratio, habitatio. Բնակութիւն : բնակարան : օթեւան : օթարան : յարկ : տուն : կայարան : կայանք : կայ : տեղի.

Commoratio, mora. Կացութիւն : կալն : կացումն : մնալն : մնացումն : յամեցումն : յապաղումն : յամառումն. յեռացումն : զկայ առութիւն.

Commorativus, nonus casus declinationis armeniorum. Կացողական : որ է իններորդ հոլով հոլովման հայոց : v. g. in corpore, ի մարմնի : ի մարմնի : ի մարմնում : մարմնում : in me, յիս : in te, ի քեզ.

Commorior, ri. Համամեռանել : մահակից, մահուկցորդ լինել : ի միասին մեռանել զոյգ ընդ.

Commoror, ari. Անցանել զբազում ժամանակ ի : կալ, մնալ, բնակել, զկայ առնուլ, օթել, օթել զգիշերն ի : հանել անդ զաւուրս ինչ : ագանել : præt. ագայ. զօթեւանս առնել, կայնուլ ի : յամենալ երբեմն զերեկս աւուրս : յամել : præt. յամեցի : զերեկս աւուրս արարից առ քեզ : vide maneo.

Com-

Commorari, tardare. Յամենալ, յամենալ․ յետ անկանել։ ուշանալ։ յեանել ի գալոյ։ յուլանալ ի գալոյ։ v. moror.

Commotio animi. Սրտի, մտաց խռովութիւն։ այլայլումն, այլայլութիւն սրտի։ շփոթութիւն մտաց․ վրդովումն մտաց.

Commotio, agitatio. Շարժումն․ սասանումն։ խախտումն։ դղրդումն.

Commotio populi. Խռովութիւն, այլայլումն ի ժողովրդեան։ այլայլութիւն։ կռիւ։ վրդովումն։ դղրդումն։ ամբոխումն։ յոյզ։ շփոթ։ շփոթումն։ այլայլումն շփոթութեան.

Commotio in mari. Շարժումն ծով։ մրրիկ։ խռովութիւն ծովու։ v. agitatio.

Commotus, a, um. Շարժեալ։ սասանեալ։ խախտեալ։ դղրդեալ։ vide commoveri.

Commoveo, ere, agitare. Շարժել։ շարժլել։ խախտել․ սասանեցուցանել։ v. agitare.

Commovere, turbas excitare. Յարուցանել զխռովութիւն։ ձգել զբազմաց ի խռովութիւն։ vel զխռովութիւն ձգել քաղաքին։ յուզել, ամբոխել, այլայլել, խռովեցուցանել, դղրդել զժողովուրդ։ առնել շփոթ և այլայլումն։ քաղաքն այլայլել, վրդովել այլ֊միով։ շարժել զխռովութիւն.

Commovere aliquem ad. Ածել, շարժել, զարթուցանել, գրգռել, յօժարեցուցանել, ներգործել զոք ի չար։ vide impellere.

Commovere animos, afficere. Խթել, ճմլել, ճմլեցուցանել զսիրտ։ շարժել, յարուցանել, զարթուցանել զհոգիս ի սէր, և այլ....

Commoveri, ex superioribus formabis passiva. Շարժիլ, խռովիլ։ ամբոխիլ։ &c.

Commoveri compassione. Աղիք շարժիլ ի սէր, ի գութ։ մորմոքիլ և կալ կսկծագին ի վր բանից։ գալարիլ աղիք։ ողորմ, սէր, գութ ի սիրտ անկանել։ սիրտ ճմլիլ, յախճախիլ.

Commoveri irà. Բարկանալ։ բարկութիւն գալ։ վառիլ, բորբոքիլ բարկութեամբ։ բրդիլ ի սրտմտութիւն։ v. irascor.

Commoveri civitatem. Խռովիլ։ այլայլիլ, ամբոխիլ։ վրդովիլ։ դղրդիլ։ խռովութիւն լինել ի ժողովրդեան.

Commulceo, ere. Սէր առնել։ հաճոյս խօսիլ։ շողոքորթել։ փայփայել։ փաղաքշել։ քաղցունս խօսիլ։ գգուել, հանդարտել։ ողոքել զերեսս.

Communicabilis. Հաղորդելի։ որում կարէ այլ ոք հաղորդել և կցորդ լինել նմ.

Communicans, tis. Հաղորդող։ որ լինի կցորդ։ մասնակից.

Communicatio bonorum. Հաղորդութիւն։ հաղորդակցութիւն։ ընկերակցութիւն.

Communicatio è loco ad locum. Անցք և ելք ի տեղւոջէ ի տեղ։ երթևեկութիւն։ միջորդ ճանապարհ.

Communicatio idiomatum in Christo. Հաղորդութիւն մասնաւորաց և ստորոգելեաց ի քս յս։ quando propter unam in Christo personam, eidem Christo conveniunt attributa utriusque naturæ divinæ, & humanæ. Միոյ առ ի լինելոյ ի քս մի միայն անձն, միում և նոյնում քն առընձեռին ստորոգելիք և յատկութիւնք իւրաքանչիւրոյ բնութեան ածայնոյ և մարդկայնոյ։ v.g. cum dicitur, immortalis mortuus est, &c. զոր օրինակ միոյ առն անմահն, մեռաւ։ և այլ.

Communico, are aliquid cum alio. Հաղորդել զիւր ինչ ումեք։ հաղորդակից, մասնակից, կցորդ առնել զոք․ gen. rei. մասնակցել, հաղորդակցել զոք։ dat. ընչից հաղորդութիւն ունել ընդ։ առնել զոք բաժանորդ ընչից.

Communicare cum aliquo, colloqui. Խօսակից լինել, խօսակցել ընդ նմա։ ունել ընդ նմա զհաղորդութիւն կենաց, զընկերութիւն, զառմիմեանս երթևեկութիւն։ հաղորդակից, ընկերակից լինել։ հաղորդակցել, ընկերակցել ընդ.

Communicare inter se consilia. Խօսակցել։ բերան առ բերան խօսիլ։ խորհուրդ առնել․ մտանել ի խորհուրդ ընդ։ խորհուրդ բերել ընդ միմեանս։ բաղումատուբեր և խորհուրդ և խնդիր լինել։ խորհուրդ առաջի արկանել, ի մէջ առնուլ։

Communicare, communionem accipere. Հաղորդիլ մարմնոյ և արեան յի քի։ առնուլ, ճաշակել զմարմին տն։ զհաղորդութիւն առնուլ։ հաղորդիլ ի։ abl.

Communicare, dare communionem. Հաղորդութիւն տալ։ առնել զոք բաժանորդ․ հաղորդ մարմնոյ տն։ հաղորդեցուցանել զոք մարմնոյ, vel ի մարմնոյ տն։ արա֊բաշխել նմա զմարմին.

Communicari, corpori v. g. Անցանել ի մարմին։ տարածիլ, սփռիլ, ծաւալիլ ի մէջ չորհքն այլ։ malum communicari aliis, ախտն տարածիլ, սփռիլ, անցանել, փոխիլ յայլս։ ի հօրէ անկեալ յորդիս։ հօրն յախտաջեաց և այրեաց զաւակն այլոց.

Communio, nis, Eucharistia. Հաղորդութիւն մարմնոյ և արեան յի քի։ միութիւն։

Խն

խորհրդին մարմնին և արեան քն ինքեանց ան-ուսկաց հացին և գինւոյ : Ճաշակումն մար-մնոյ տն : v. Eucharistia .

Communio, societas. Ընկերութիւն : ըն-կերակցութիւն : հաղորդութիւն կենաց : ըն-տանեկցութիւն : v. commercium .

Communio, ire. Ամրացուցանել : պնդել զքաղաք : v. munio .

Communis, ordinarius. Սովորական : հանապազորդ : յաճախ : յաճախագոյն : հասարակական .

Communis, publicus. Հասարակ : հա-սարակական : հասարակաց : հանրական : verbum commune. բայ հասարակ, հասա-րակական, որ նշանակէ զառնելն և զկրելն : զոր օրինակ ծնանել, բղխել : ծագել : syl-laba communis. վանկ երկատեւական .

In commune. Ի հասարակ : հասա-րակաբար : եր ամ ինչ հասարակաց : հա-մօրէն .

Pecunias in commune conferre. Ոսկիս առ-ադրել ընդ միմեանս : ես և դու ամ ինչ հասարակաց լինել : արծաթոյ հաղորդութիւն ունել : զարծաթն դնել ի միջի : զքսակ հասարակաց ստանալ : գանձարան լինել ի միասին : ծախս և խարճ հասարակաց լինել .

Communitas, is. Հասարակութիւն : ժո-ղովումն մարդկան կամ կանանց որք ի միում տեղւոջ կենաց ընկերութիւն ունին : vul. վանք .

Communitas, unio. Միաբանութիւն : ըն-կերակցութիւն : հաղորդութիւն կենաց : հա-մախոհութիւն .

Communiter. Յաճախ յաճախ : յաճա-խապէս : յաճախակի : սովորաբար : բազմիցս : ըստ կարգի, և սովորութեան : յաճախօրէն : յոլովակի : ըստ բնական և սովորական կարգին և ընթացման իրացն : հասարա-կաբար : առ հասարակ .

Communiter. Ի միասին : ի մի բերան : միաշունչ : v. unanimiter .

Commutabilis. Փոխական : փոփոխա-կան : դիւրափոխ : փոփոխուն : շրջական : անկայուն : փոփոխուկ : այլայլուն : փոփո-խելի : յեղափոփոխ : v. mutabilis .

Commutatio, nis. Փոխումն : փոփոխ-ումն : v. mutatio .

Commutatio rei cum re. Փոխումն : փո-խանակութիւն միոյ ընդ այլ : փոխանակա-ւորութիւն : փոխադրութիւն .

Commutativus, a, justitia. Արդարու-թիւն փոխարինական .

Commuto, are unum in aliud. Այլայլել : անդրադարձուցանել : փոխել : անդրափո-խել : փոխադրել ի : այլակերպել : կերպա-ւորել : կերպարանել ի կերպարանս gen. դարձուցանել, անցուցանել ի .

Commutare aliquid re alià. Զիր ինչ տալ փոխանակ այլոյ : փոխանակել զհաց ընդ գինւոյ : բան ինչ փոխանակել այլով : վա-ճառել զցորեան ընդ գինւոյ : փոխադրել : տալ առն առ զն : տալ զգինի գինս հա-ցին : փոխել ընդ .

Quà alià re commutabit homo animam suam. Զինչ տացէ մարդ փրկանս ընդ ան-ձին իւրոյ .

Como, ere. Յօրինել : շինել : վայել-չացուցանել : յարմարել : կազմել : հիւսել : զարդարել : comere crines. գիսեր, զգլու-խն սանտրել .

Compactio, nis. Շարադրութիւն : կցութիւն : կցումն : շարայարումն : յիրեար ձգութիւն : խառնումն : յօդեցումն բազմաց ընդ միմեանս .

Compactò, unanimiter. Միաշունչ : ի մի ձայն : ի մի բերան : միաբանութեամբ : v. unanimiter .

Compactus. Շարադրեալք, յօդեալք, խառնեալք, կցեալք, շարեալք, շարայարե-ալք, ագուցեալք, յիրեար ձգեալք, կապե-ալք ընդ միմեանս .

Compactus, involutus. Կապեալ : ամ-փոփեալ : ծրարեալ : պատատեալ : պատե-ալ : փաթութեալ : ծալեալ .

Compactus liber. Գիրք կազմեալ .

Compactum corpus ex membris. Կազմե-ալ, պատշաճեալ, շարադրեալ յանդամոց բազմաց : ոսկերօք և ջլօք նկարեալ, կազ-մեալ .

Compages, inis, & compago. Շարա-դրութիւն : խառնուած : յօդ : յօդուած : խառնելիք : ագոյցք : յօդաւորութիւն : ան-դամոց կցորդութիւն : յօդումն .

Compagino, are. Յօդակցել : շարա-դրել : խառնել : յօդել : յօդաւորել : ագ-ուցանել .

Compar, is. Հաւասար : հանգէտ : հանգոյն : նման : չափակից : համազոյգ .

Compar, ut homo & femina. Զոյգ : զու-գակից : լծակից : մարդ և կին : արու և էգ : որձ և մատակ .

Comparabilis. Հաւասարելի : բաղդա-տելի : համեմատելի : չափակցելի : նմա-նելի .

Comparatè. Նկատմամբ, առընչութեամբ առ : v. comparatio .

Comparatio, nis. Բաղդատութիւն : ընդ-

դիմադրուԹի, հաւասարուԹի երկուց առ միմեանս: հաւասարուԹի: նմանուԹի: բաղդատուԹի; քաոսակուԹի: օրինակ: առընչուԹի: non eſt comparatio lucis, cum, ոչ ինչ է հաւասարուԹի լուսոյ ընդ: ոչ հաւասարի լոյս ընդ.

Quid eſt terra in comparatione Cæli? Ինչ է երկիր առ սրբայուԹիւ: præ deo, բաղդատուԹիւ այլ, vel առ աճ: præ illo, առ նովաւ: հանդէպ նմա: առաջի նը: հաւասարեալ, զուգեալ ընդ նմա: in comparatione numeri reproborum, առ հաւարն անարդելոց.

Comparativus gradus. բաղդատական: որ նշանակէ զառաւելուԹիւն միոյ առ միւսն. v.g. melior illo. լաւքան ինձա: լաւագոյն քան զնա.

Compareo, ere. Երեւիլ: յայտնել: լինել ի յայտ: երեւուԹանալ: յանդիման լինել առաջի աստենն այլ: առ գալ: նեղկայ գտանիլ.

Illum comparere juſſit coram Judice. Յանդիման կացուցանել, առնել զոք առաջի դատաւորին: քաշել, ածել, հոլել ինձա յատենան: ի դատաստան.

Comparitio, nis. ՅանդիմանակացուԹիւն: յանդիման գալն, լինելն.

Comparo, are, præparare. Պատրաստել: նախահոգալ: հանդերձել: պատրաստս առնել: v. præparo.

Comparare ſe ad. Ինքն նախապատրաստել, կազմել, հանդերձել առ: ի պատրաստն ունել երԹալ.

Comparare copias. Ժողովել զզօրսն: v. cogo.

Comparare inſidias. Դարանամուտս լինել ունել: Թաքուցանել նմա զորոգայԹ: v. inſidiæ.

Comparare divitias. Ինչս ժողովել, կուտել, առնուլ: գանձել զգանձս: &c.

Comparare ſcientias. Ուսումնասիրել առնուլ: շահիլ: ձեռնահաս լինել: dat.

Comparare unum alteri. Հաւասարել, հաւասարեցուցանել: չափակցել, առ չափել, բաստակել զմի միւսոյմ: զուգել, դասել ընդ: զուգանայնել առ: բաղդատել, առ ընԹերը դնել: dat. regem cum ſole. զարեգանի և զԹագաւորն առ միմեանս դնել: ընդ դիմադրել: առադրել զբան բանի: հաւասարեալ զերկոսեանն առ միմեանս.

Ita ſumus à natura comparati. Այսպէս է բնուԹիւն մեր: այսպէս եսկ եմք ի բնուԹէ մերմէ: զայս ունիմք ի բնէ, զի .....

Compartior, iri. Համանակից, հաղորդ, կցորդ առնել: v. communico.

Compaſco, ere. Ի միասին արածել, զոյգ ընդ: հաւասարածել.

Compaſcuus ager. Հաստատակուն կարէ ի բաքանչիւր ոչ արձակել զհաւնինս.

Compaſſio. ԳԹուԹ: գԹուԹիւն: բարձրԹուԹիւն: ողորմուԹիւն: ցաւակցուԹիւն: կսկծակցուԹիւն: չարչարակցուԹիւն: արգահատուԹիւն: գորով: գորովագԹուԹիւն: erga pauperes, գուԹ տնանկաց, vel առ տնանկս.

Compaſſionem excitare. Սաղիս, զսիրտ շարժել ի գուԹ: արկանել զգուԹ և զգորով ի սիրտ: Հրկեցուցանել զսիրտ: կակղացուցանել: խԹել զսիրտ: յարուցանել հարկել: մեղկել, մեղկացուցանել: մեղմել զսիրտ.

Compaſſione dignus. Ողորմելի: եղուկ: եղկելի: աղիողորմ: աւաղ: յեղեղուկ: աղաւաղ: ախտաւոր: աւազական.

Compaſſivus, compatiens. ԳԹած: ողորմած: բազում ողորմ: բարեգուԹ: ցաւակից: արտասկից: ողբակից: ախտակից: գորովագուԹ: կցորդ արտասուԹեանց: արգահատ: որոյ աղիք և սիրտ դիւրաւ շարժին ի գուԹ.

Compater. Հինբահայր: հինքաւոր: հաւանհայր: հայրակից: որ զմանուկն ընկալնու յաւազանէն: commater, մանամայր: հինքամայր: մայրակից: հաւանամայր.

Compatibilis. Համակից: հաւանական: լծորդելի: զուգակից: միաբանական: հաւանելի: որք հակառակ չեն միմեանց, և զմիմեանս ոչ ի բաց մերժեն.

Compatibilitas. ՀամակցուԹիւն: միաբանականուԹիւն: և այլք.

Compatior, ti. Ցաւակից լինել: չարչարակից լինել: արտասկից լինել: ողբակից, ցաւակից լինել: կսկծակից լինել և հաղորդ, կցորդ ցաւոց նը: ողորմիլ, գԹալ ի նմա, ի վր նը: գուԹ ունել առ: գորով ունել առ նա: ձգիլ հոգի, աղիք, սիրտ շարժել ի գուԹ ի վր նը: խառնաղաղաձել զինովս: խառնաղաղաձել յողորմ գուԹ: ողորմ անկանիլ սիրտ նմ.

Compati ſimul. Համաձայնել: հաւանիլ: միաբանական լինել ի միմեանս: լծորդել, զուգակից: ոչ մերժել զմիմեանս ի: abl.

Compedes. Ոտնակապ: առնակապանք: շղԹայք յորս ախոյն ոտիցն.

Compedio, ire. Կապել զոտս ի շղԹայս, vel

vel շղթայիւք, ոտնակապօք : պնդել զոք յոտնակապս : ախել զոտս նր̄ ի շղթայս : կաշկանդել զոտս : արկանել զոտս յոտնակապս : կապել տոհմս յոտս .

Compeditus . Կապեալ, պնդեալ ի շղթայս : երկայնպնդեալ ոտիւք : ախեալ ի ոտնակապս : ոտիւք կապելիօք : կապեալ պարանօք յոտս .

Compellatio, objurgatio . Յանդիմանութիւն : կշտամբութիւն : կշտամբանք : սաստ : պարսաւանք .

Compello, are . Օբանն ուղղել, դաւճռեցանել առ ոք : կոչել զինս : աղաղակել առ .

Compellare, objurgare . Լսաստել ումեք : յանդիմանել, կշտամբել զինս : պարսաւել .

Compellare, citare coram judice . Բողոքել : կոչել, ածել, քաշել զոք յատեան : առաջի դատաւորին : կացուցանել զինս յանդիման, առաջի աթեռին .

Compello, ere . Լսոխել, բռնադատել, նոհանգել, նեղել զոք : cum infin. compelle intrare, արա մտանել : տպդռսպել զոք ուսել : & alia in cogo .

Compellere in anguſtias . Լճառապեցուցանել զոք : անձկացուցանել : vide anguſtiæ .

Compellere in unum . Ժողովել, բոլորել, ամփոփել, ածել, կուտել, գումարել ի մի ....

Compendiarius, compendioſus . Համառօտ & համառօտական : կարճառօտական : կարճառօտ : համառօտեալ .

Via compendioſa, Ճարտ, մերձ, մօտաւոր, մօտագոյն ճանապարհ : compendioſe, v. breviter .

Compendium . Համառօտութիւն : կարճառօտութիւն : հակիրճ : կարճառօտ : համառօտ : համառօտարար .

Compenſatio . Փոխարինութիւն : հաւասարութիւն : փոխարէն : հատուցումն : մինչ բան մի է փոխանակ միւսոյ որ է նմա հաւասար : դարձուածն վնասու : հատուցումն զրկանաց .

Compenſo, are, damna reparare . Դարձուցանել զվնաս : հատուցանել զրկումն առնլով, տալով զայլ ինչ հաւասար : հատուցանել զփոխարէն : հաշտութիւն առնել : փոխանակել զինչ ինչ այլով, vel ընդ այլով .

Comperendinatio, dilatio . Լճապաձումն յաջանակի : յետաձգութիւն : v. dilatio .

Comperendino, are . Երկարել : ընդձգել կալել : յետս ձգել : տապաճել առ այլ ժամանակ : v. differo .

Comperio, ire . Ճանաչել : ծանիլ : pręt. ծանեայ : հասուցանել : գիտել : նմանալ : ղգալ : ի վր̄ հասանիլ .

Compertè . Յայտնապէս : պարզապէս : ճիշդ : հաստատակապէս .

Compertus, a, um . Յայտնի : ծանօթ : առոյգ : հաստատուն .

Compertum habere . Ճշմարտութիւն հաստանիլ ի վր̄ : առոյգ, առուգիւ, հաստատեալ գիտել : գիտել զառոյգն : նմանդալ զինակն բանից : տեղեկանալ առոյգն : ծրագրեակ լինիլ վս̄ : հասանիլ ի վր̄ և գիտել .

Compes, edis . Շղթայք : v. compedes .

Compeſco, ere . Հպծելանիլ : սանձահարել : հարկել : հարկել զսանձ : dat. v. coerceo .

Compeſcere furorem . Ցածուցանել զինքեան, զբարկութիւն ուրուք : կակղացուցանել : դադարեցուցանել, հնձուցանել զսրտմտութիւն նր̄ : շրջել զոք ի բարկութիւն .

Compeſcere turbas . Ցածուցանել, հնձուցանել, հանդարտեցուցանել, դադրեցուցանել զխռովութիւն : առնել զինաղաղութիւն քաղաքին : հաճել զմիտս ամբոխին .

Compeſcere linguam . Լռեցուցանել զլեզու : v. coerceo .

Competens judex . Բուն : օրինաւոր : պատշաճաւոր : արժանի : վայելուչ դատաւոր .

Competens locus . Հպծանի : պատեհ : արժանաւոր . վայելուչ : պատշաճ : պատշաճաւոր . v. conveniens .

Competens ætas . Լիատարբեալ հասակ : չափ հասակի : արբունք հասակի : լիութիւն աւուրց : չափ .

Non competens ætas . Հնդլիութիւն աւուրց : տհաս հասակ .

Competenter . Վայելչապէս : արժանապէս պատշաճաւորապէս : ըստ արժանւոյ : բաւականապէս .

Competentia . Պատշաճութիւն : արժանաւորութիւն : վայելչութիւն : բաւականութիւն .

Competitor, is . Հանդիպառնող : հանդիպակացօղ : պահանջակից : հայցողակից : որ զոյգ ընդ այլում հեռատեսութ լինի և ի խնդիրս նոյն երթայ .

Competo, ere . Պատահանիլ առ քեզ : պատշաճիլ, վայելիլ քեզ : անկ լինիլ քեզ : v. convenio .

Compilatio, in ſcriptis. քաղուած: ծայրաքաղ: ժողոված: դեպք ժողովածոյ.

Compilatio, deprædatio. աւար: յափշտակութիւն: կողոպուտ: կապուտ: աւազրուն.

Compilator. ժողովող: ծայրաքաղ: որ քաղուած, ծայրաքաղ առնէ յայլոյ աղբի դրոց.

Compilo, are, in ſcriptis. ծայրաքաղ առնել: քաղուած առնել: ժողովել.

Compilo, are deprædari. Յափշտակել: յաւար առնանել: դաւանել.

Compingo, ere, librum. Կապել, կազմել զդեպք.

Compingere in vincula. աշկանել, սիրդել, անել, կապել զոք ի շղթայս.

Compingere in carcerem. աշկանել ի բանտ: արգելել ի բանտի: v. carcer.

Compingere, iungere. Յօդել: զուգել: զուգակիցել: յիւրեանդգել: խառնել: շարել: ծել: շարազուգել: ապուցանել: տախտակամած առնել.

Compitum, i. Հրապարակ: պողոտայ: կնճիռ, նեղ ճանապարհաց բազմաց: քառակուսի ճանապարհ: պողոց: perf. Հաւրաք.

Complaceo, ere alicui. Հաճոյ լինել: dat. հաճել զմիտս նր: հաճուկս առնել, խօսել: հաճոյանալ: գործել, խօսել ի հաճոյս նր: հաճել զունկն նր.

Complacere ſibi ipſi. Ինքնահաւանիլ, ինքնահաճ լինել: պանծալ, պարծել յինքեան: հաճել ընդ անձն իւր, ընդ անձին իւրում.

Complacere ſibi in aliquo. Հաճել ընդ: nom. aut dat. ախորժիլ: զուարճանալ, հրճուիլ cum inſtrum. իր ինչ հաճոյանալ ինձ: հրճուիլ ի տեսանելն: հաճի աճ ի գործս քո.

Complacet illi ut. Հաճոյ Թուի նմա: բարւոք Թուիցի ասչս նր.

Complacens, tis. Համբուհաճ: մարդահաւան: ինքնահաճ: որ հաճուկս, շնորհուկս խօսի, առնէ: հաճոյական: երեսապաշտ: կամակատար: որ խօսի, գործէ ի հաճոյս մարդկան: հաճոյախօս.

Complacentia, æ. Հաւանութիւն: ինքնահաւանութիւն: հաճութիւն: մարդահաճութիւն: գովասանութիւն առնելոյս: հաճոյականութիւն: երեսապաշտութիւն.

Complacentia vana. Ինքնահաւանութիւն: ինքնահաճութիւն: ունայնասիրութիւն: անաչխատութիւն: մնապարծութիւն: փառասիրութիւն: անձնսիրահաճանութիւն: անձնահաճութիւն,

Complaco, are. Յաճուցանել զբարեկամութիւն: հակղացուցանել: v. placo.

Complano, are. Հաւասարել: հարթել: դնել զձանապարհն: հոդել: կոկել: ողորկել: դուրս: դաշտացուցանել, տալ փարակ առնել.

Complanare domum. Քակել: քանդել: տապալել ի հիմանց. հարթայատակ առնել զտուն: հաւասարել յերկիր: v. æquo.

Complanto, are. Տնկել: հաւատնկել: v. planto.

Complector, ti. Գրկել: գերկս արկանել: dat. v. amplector.

Complecti amore. Սիրել: սէր ունել առ: v. amo.

Complecti animo. Տիրել: առեղեակ լինել: ունել զգիտութիւն: gen. պահել ի միտս: omnia uno verbo complecti. Ամփ ինչ ասել կարճառօտապէս: կարճ ի կարճոյ: միով և նով բանիւ: v. breviter.

Complecti, includere. Պարսպակել: նեղակել: ընդունել: ունել յինքեան: պարունակել.

Complementum, i. Լրումն, լրութիւն: կատարումն: կատարած: աւարտ: բովանդակութիւն: pro appendice, վերադրութիւն: առկցութիւն: յաւելուած: առածուն.

Compleo, ere. Լցանարել: առնուլ: v. abſolvo.

Complere, implere. Լնուլ: առնուլ լցուցանել: vas aquâ, զամանս ջրով, vel ի ջրոյ: vel զջուր յամանս: v. adimpleo. կատարելապէս լնուլ: Թաթաղել: լնուլ զչափ ղեղուն, Թաթաղուն, շարժուն.

Complere foſſam. Փոսն լնուլ: հող լցուցանելով հաւասարել զփոսն.

Complere puteum. Հորն լնուլ, խցել: խփել: խխանել.

Complere paginam. Լնուլ, լցուցանել զԹուղթն: դնել յերկուս կողմանս, երես: յերկուց դիմաց, առաջ և անդի դնել.

Completorium. աշխատ երեկոյեան: մանր վերջին, և աւարտուած ժամակարգութիւն: խաղաղական ժամ.

Completus, a, um. Լցանարեալ: աւարտեալ: բովանդակեալ: լցեալ: անթերի: ողջ: ողջոյն: ամբողջ: ամբողջական.

Complex, icis, conſcius. Լցագիտ, բազմագիտ, հնաղագիտ, մանրանկեայ չարութիւն:

կամակից, միաբան, միաբանեալ ընդ խորհուրդս : համաձայն, համախոհ, կցորդակից գործոց : նպաստ : գիտակակից : ընթացակից : որ հաղորդի արեան, կամակից լինի մահու, համախոհ է ի սպանումն.

Complexio, nis, aggregatum. Ժողովումն : գումարումն : կոյտ : կուտումն : հաւաքումն : ընկալատար, թաթաղումն, զեղումն չափն ամ բարեաց.

Complexio corporis. Բնութիւն : կամ բնական ունակութիւն և որպիսութիւն մարմնոյ : bonæ complexionis, ժիր և առողջ բնութեան. malæ, տկար : ախտաժէտ : ցաւագար : ցաւոտ : հիւանդոտ : հիւանդագին.

Complexus, ûs. Գրկանք : գրկածութիւն : v. amplexus.

Complexus, ûs, circuitus. Շրջանք : շրջանակ : v. circuitus.

Complicatio, nis. Միասնականութիւն : խառնումն և կցութիւն երկու ախտից և հիւանդութեց ի միում մարմնի.

Complicatus, a, um. Ախտք կցեալ և միասնական : խառնեալ : alias. շփոթեալ : աղմկեալ : ամբոխեալ խոր հուրդք մտաց : de scriptis, խորինք : խրթինք : խառնակ : խառնակեալ . խառնիխուռն.

Complico, are. Ծալել : կրկնել : & pro involuere. կծկել : փաթութել . ծրարել.

Complodo, ere manibus. Ծափս հարել, հարկանել : ծափել զծափս : v. applaudo.

Comploratio, nis. Հառաչանք ողբոյ բազմաց : սուգ, gen. սգոյ . կոծ : ողբաւութիւն : աճուրք լալեաց, կարեաց, սգոյ : v. luctus.

Comploro, are. Սգալ : կոծ առնել : սուգ առնել, vel առնուլ ի վր . v. lugeo.

Complures. Բազումք յոյժ . յոլովք : յոքունք ի մարդկանէ.

Compluries. Բազմիցս : բազում անգամ : բազմիցս անգամ : յաճախորէն : vide sæpè.

Compluvium, quò ex multis locis pluviales aquæ confluunt. Ուր ժողովին և ծաւալեալ կուտին անձրևային ջուրք : ջրակոյտ, ժողով անձրևային ջրոց առաստ և ամանի հոսելոց : ջրհոր.

Compono, ere, in ordinem disponere. Շարել : շարադրել : կարգել : դասել : շաղադրել : յօրինել : յարդարել : շարամանել . յերարձգել : յօդել : կարգաւորել . զօդել . դասակարգել : դասաւորել.

Componere caracteres. Զգիրս շարադրել.

Componere gemmas. Ընդելուզել մարգարտս : զմարգարիտս շարել.

Componere aciem. Յօրինել զճակատ : ճակատել զզօրսն ի պատերազմ : ճակատացուցանել ի մարտ : ճակատել դէմ յանդիմանս միմեանց ; կազմել զզօրսն : Օրինօք ճակատել.

Componere animos. Խաղաղացուցանել : դադարեցուցանել : հանդարտեցուցանել : ցածուցանել զխռովութիւն : շիջել ի հանդարտութիւն : հաճել զմիտս : համոզել զնա ի խաղաղութիւն : դարձուցանել զարտմութիւն : խափանել զտրտունջ.

Componere pacem inter. Հաշտեցուցանել : միաբանել : վարել, ածել, զնա ի խաղաղութիւն : ցածուցանել զկռիւ : սէր, միաբանութիւն ձգել ի մէջ : հաշտեցուցանել զսիրտս հօր, առ որդի.

Componere vultum. Ձևել զերես : զմիտս, ըղձագայութիւն ամփոփել, ժողովել : զդէմս կազմել համեստաբար.

Componere unum alteri. Բաղդատել : առ ընթեր դնել, շարադրել : v. comparare.

Componere librum. Շարադրել : շարագրել : շարահիւսել զբանս, զգիրս.

Componere vocem aliquam. Բարդել : & vox composita, բառ բարդեալ : բարդբառն : շարակցեալ յերկու բառից v. g. amans deum. ածասէր : vox composita ex tribus vocibus : յարաբարդ կրկնաբարդ : v. g. idololatrarum persecutor, կռապաշտատահալած.

Componere ex partibus. Բաղկացուցանել : հոգի և մարմին բաղկացուցանեն զմարդ, բաղկադրել ի մասանց : կազմել :

Componere cum aliquo. Հաշտիլ, միաբանիլ, դաշինս կռել ընդ այլում : սահմանել զմիաբանութիւն այսու կանոնիւ և պայմանաւ թէ : հաշտ, միաբան լինել ընդ.

Comporto, are. Բառնալ : տանիլ : բարձեալ տանիլ : կրել : խաղացուցանել.

Compos, qui aliqua re gaudet. v. g. compos rationis. Որ ունի զկատարութիւն բանին : որ վարի բանիւ իւրով : որ է հասեալ, ժամանեալ ի չափ, ի կատարեալ հասակ, ի հասակ, յասս ընտրութեան.

Compos sui. Անձնիշխան : որ տիրէ անձին իւրում : անձին տր : որ է ի միտս իւր, ի խելս իւր.

Compos voti. Որում հանդիպեցաւ, եղև ըստ ըղձից նր : ած կատարեաց,

ելից, լցոյց զկամս նր ։ որ էհաս կամաց նորոց .

Compositè , modestè . Համեստաբար : վայելչապէս : զգաստաբար .

Compositè dicere . Յարմարապէս , բաբուռք , պարզ , վայելչապէս , վայելչաշէնս ոճիւ խօսիլ : մեկին խօսիլ .

Compositio libri , Շարադրութիւն : բանահիւսութիւն : շարահիւսութիւն գրքի .

Compositio ex partibus . Բաղկադրութիւն : կազմութիւն : բաղկացութիւն : շարամանութիւն ի մասանց .

Compositio , dispositio . Շարադրութիւն : շարակարգութիւն : շարադասութիւն : յօրինուածս : շարուած : շարայօդութիւն : շար : gen. ի : շարուածս : ընդելուզած : շարն բանից .

Compositio cum aliquo . Հաշտութիւն : միաբանութիւն : դաշնադրութիւն : պայմանադրութիւն : կանոնադրութիւն : դաշն .

Compositio remedii . Համադեղձան : պատրաստութիւն դեղոյ .

Compositio saccharo condita . Քաղցր : մրգաշամանդերձանք մեղրով , շաքարով : vul. մուրապայ .

Compositò, de industria . Գիտութբ : յօժարութբ սրտի : կամաւ : սրտի մտօք .

Compositor libri . Շարադրող : գրքադրիչ : բանահիւս : շարահիւս գրքի .

Compositus , a , um . Շարադրեալ : շարահիւսեալ .

Compositus sermo . Վայելչաշէնս : յարմարաշէնս բան : գեղք : նրբապէս , բարւոք շարադրեալ .

Compositus , paratus ad . պատրաստեալ , կազմեալ , յօժար և պատրաստ ։ հանդերձեալ առնել , vel առ ի ։ v. aptus .

Compositus vultu , corpore . Համեստ : վայելչադէմ : պարկեշտ .

Compotatio , nis . Արբշռութիւն : հանապազորդութիւն ի գինեբերբուս : vide comessatio .

Compoto , are . Հանգանակել : հանգանակաւ կոչունս առնել . v. commessor .

Compotor , is . Արբշռակից : գինեմոլ : շուայտ : v. commessator .

Compræs , dis . Երաշխակից : երաշխաւորակից : որ ընդ այլում երաշխաւոր է .

Compransor , is . Ճաշակից : սեղանակից : արբշռակից : v. commessator .

Comprecatio , nis . Հասարակ աղօթք : v. oratio .

Comprecor, ari . Աղօթս մատուցանել : աղաչել զած : v. orare .

Comprehendo , ere . Ձերբակալ առնել զոք : ունել զնա : ըմբռնել զնա : բուռն հարկանել զմանէ : արկանել , մտել զձեռս ի նա : կալնուլ զոք զհանդերձէ : զմիջոյ ըմբռնել : զբուռն արկանել ի նա .

Comprehendere paucis . Ասել կարճառօտապէս : համառօտաբար ։ համառօտիւք : սակաւ ինչ բանիւք ։ սակաւուք : փոքր ի շատէ : կարճ ի կարճոյ : ընդ աղօտ ։ գումարեօք .

Comprehendere mente . Իմանալ ։ ըմբռնել մտօք : ի միտս առնուլ : հասկանալ : վր հասու լինել : տեղեկանալ : ի վր ճշմարտութե իրացն հասանել ։ դիւրահասու լինել .

Comprehendere memoria . Ունել ինչ ճառ ի միտս իմ : ոչ մոռանալ և ոչ ինչ ։ յիշողութբ ամբարեալ ունել և մթերեալ զամ գիտութիւնս : սերտ գիտել : խուփ գիտել .

Comprehendere , continere . Ընդունել : ունել յինքեան : պարունակել : պարփակել : տանել .

Comprehensibilis . Իմանալի : ըմբռնելի մտօք : հասկանալի : որում կարելի հասու լինել : որ ոչ է ի վեր քան զհասումն մտաց .

Comprehensio , nis . Ըմբռնումն : յափշտակումն .

Comprehensio mentis . Ըմբռնումն մտաց : իմացումն ։ իմացողութիւն : վերահասութիւն : ըմբռնողական ճանաչումն .

Comprehensiva potentia . Իմացողական , ըմբռնողական զօրութիւն : իմացողութիւն .

Comprehensus , a , um , captus . Ըմբռնեալ : ձերբակալ : յափշտակեալ .

Comprehensus verbis . Պարփակեալ , պարունակեալ բանիւք .

Comprehensus mente . Ըմբռնեցեալ մտօք .

Compressio aeris . Թանձրացումն օդոյն ։ սեղմեցումն , ճմլեցումն , նեղացումն , խտացումն օդոյն .

Compressior stilus . Ոճն , բանահիւսութիւն խտացեալ ։ խիտ խիտ ոճն , և ճմլեալ .

Compressus , a , um . Թանձր : թանձրացեալ : խիտ խիտ : խուռն խուռն : ճմլեալ : նեղեալ : կոխեալ .

Compressas manus tenere . Պարապել : անբան , պարապ , թոյլ , անհոգ , անփոյթ կալ , ծոյլ : թուլանալ .

Comprimo , ere . Ճմլել : քամել : սեղմել ։ սպունգն քամեալ արտահեղու ջուրն .

Comprimere manum. Խփել, փակել, ճմլել, ամփոփել զձեռն: ակնդ փակել զմատունս: կարկամել զձեռն.

Comprimere alvum. Պնդել, պնդացուցանել, պրկել զփորն.

Comprimere linguam, os alicui. Խցել զբերան բամբասողաց: լռեցուցանել, կարկեցուցանել, պապանձեցուցանել զնա: փակել զբերան նց.

Comprimere se. Պնդել զանձն իւր: զինքն զսպել: տիրել, յաղթել անձին իւրում: ժոյժ ունել: զինքն բռնադատել: v. continere.

Comprimere conatus,furorem. Սանձ արկանել սրտմտութե: ցածուցանել, դադարեցուցանել զբարկութիւն: խափանել, ցրուել զչար խորհուրդս.

Comprobatio, nis. Հաւանութիւն: հաւանումն: կամակցութիւն.

Comprobatio, probatio. Ցոյց: ցուցումն: յայտացոյց: ստուգեցումն: պատճառ: հաստատութիւն.

Comprobator. Որ հաւանի: հաւանկոյ: հաճեալ կոյ.

Comprobo, are. Հաւանել: dat. aut ընդ: հաւան կալ: հաճիլ ընդ: vide approbo.

Comprobare. Ցարացուցանել: ապացուցանել: զճշմարիտ ցուցանել: v. probo.

Comprobare experiri. Փորձել: առնել զփորձ, զհանդէս: gen. v. experiri.

Compromissum, i. Դաշնակցութիւն գրով, ընդ պարտականութե տուժելոյ եթէ ոք ի դաշանցն յետս դարձցի.

Compromitto, ere. Օդաշինս կռել, դնել: զուխտ կացուցանել, դնել ընդ այլում, այսու պայմանաւ թէ որ ոք ի խոստմանցն յետս դարձցի, տուժեսցէ.

Comptus, a, um. Զարդարեալ: պճնեալ: պաճուճեալ: վայելչազարդ: vide ornatus.

Compunctio, nis. Կողացաւութիւն: յորժամ կուշտն ծակէ: vul. սանձ.

Compunctio cordis. Ցաւ սրտի: բեկումն սրտի: զղջումն: փոշիմանութիւն: v. contritio.

Compunctus, a, corde. Զղջացեալ սրտիւ: փոշիմանեալ: խղճահար: բեկասիրտ: ապաշաւեալ: զեղջ և ապաշաւ: բեկեալ սրտիւ.

Compungo, ere. Կծել: խթել: խայթել: հարել: v. pungo.

Computabilis. Համարելի: Թուելի: հաշուելի: որ ի թիւ արկանի: ընդ գրով սահմանի, փակի.

Computatio, nis. Համար: համարողութիւն: Թիւ: Թուականութիւն.

Computo, are. Թուել: համարել: հաշուել: ի թիւ արկանել: ընդ գրով սահմանել.

Computare, existimare. Համարել & համարիլ: կարծել & կարծիլ: Թուիլ ինձ.

Computresco, ere. Փտիլ: նեխիլ: ապականիլ.

Conamen, conatus, ûs. Ջան: ջանադրութիւն: ուժ: երկունք: աշխատանք: վաստակ: ճգնութիւն: հնարք: v. conor.

Concalefacio, ere. Ջերմացուցանել: ջեռուցանել: v. calefacio.

Concalefio, concalesco, ere. Ջերանալ: ջերմանալ: ջեռնուլ: շոգանալ.

Concallesco, ere. Մորթն խստանալ ոտ̃ ուղտու.

Manus opere concalluit. Ի ստէպ վաստակելոյ ձեռն խստացաւ: այսինքն հմուտ եղև և անձանձիր ի գործել.

Cor peccatis concalluit. Ի ստէպ մեղանչելոյ խստացաւ սիրտն.

Animus usu concalluit. Յոյժ փորձիւ խելամուտ եղև.

Concameratio, nis. Կամար: կամարակերտութիւն.

Concameratus, a, um. Կամարակապ: կամարաձև: կամարակերտ: v. camera.

Concaptivus. Գերեկից: որ ընդ իւր վարեցաւ ի գերութիւն.

Concava, orum, fossæ &c. Փոս: խոր: փոսորակ: խորափիտ: plur. փոսունք: խոռոչք և ծակք վիմաց: v. caverna.

Concavitas, tis, ut concava. aliàs, Ներքին մակերևութիւն: ներսին ունայնութիւն իրին: concavitasCæli, կամարաձև խորան երկնից: Concavitas in cicatrice. Նստադրոյն տեղի: զիջագոյն մորթն.

Concavo, are. Ներս փորել, ունայնացուցանել: դատարկացուցանել: դատարկել: aliàs: կորացուցանել, կարկամել.

Concavus, a, um. Ներքին մակերևութիւն: իրին որ է ի ներսն ունայն: կամարաձև.

Concedo, ere in aliquem locum. Գնալ երթալ ի: մեկնեալ ի տեղւոջէ երթալ, փոխիլ յայլ տեղ:

Concedere alicui de aliqua re. v. g. de scientia. Խոստովանել զնա գիտնագոյն: վ̃ գիտութե ոչ վիճել ընդ նմա.

Concedere de jure suo. Ի բաց հրաժարել յիրաւանց իւրոց: զանց առնել

զիրաւ

զերասանամբք ելուզք : Թուլացուցանել զենչ յերասանաց.

Concedere aliquid alicui. Թողուլ ի նա զիր ինչ : տալ : ձրել : շնորհել : պարգևել : շնորհել զխնդիրս : առնուլ, կատարել զխնդրուածս նր.

Concelebro, are diem festum. Տօնել, տօնախմբել, կատարել : սրբել զտօն.

Concelebrare, laudare &c. Հռչակել մեծ հանդիսիւ հռչակել : v. celebro.

Concelebrare funus. Մեծ պատրաստութեամբ կատարել զկարգ սգոյն և զհանդէս կատարման և թաղման մեռելոյն.

Concentricus. Համամիջակէտ : որք ունին զնոյն միջակէտն.

Concentus, ûs. Համաձայնութիւն : արուեստական ձայնակցութիւն : նուագ : եղանակ : քաղցրանուագութիւն : v. Cantus.

Conceptio. Յղացումն : յղութիւն : սաղմնաւորումն, սաղմնաւորութիւն որով մանուկն յղանայ և կենդանանայ ներքոյ յարգանդի մօր.

Conceptio immaculata B. M. V. Անարատ յղացումն ամենասրբոյն որ յղացաւ առանց սկզբնական մեղաց.

Conceptio, intellectio. Իմացումն : իմացողութիւն : մտաւորութիւն : մտածութիւն : խոհումն : մտօք ըմբռնումն.

Conceptus, a, um, mente. Իմացեալ : ըմբռնեալ մտօք : aliàs, յղացեալ.

Concerpo, ere. Պատառել : հերձել : ճեղել, & ճեղքել : հերձուցանել : vide discerpo.

Concertatio, nis. Պատերազմ : կռիւ : մարտ : v. certamen :

Concertatio verbis. Վէճ : վիճաբանութիւն : հակաճառութիւն : կագ : բանակռիւ : հակաբանութիւն : հակառակութիւն.

Concertatio animorum : æmulatio. Նախանձ : v. æmulatio.

Concerto, are, pugnare. Պատերազմել : մարտել : մարտնչել : v. certamen inire.

Concertare de, disputare. Վիճել, վիճաբանել : բանակռիւ լինել : հակաճառել : մաքառել : կագել : վիճաբանութիւն առնել : v. altercor.

Concessio, nis, permissio. Թոյլտուութիւն : Թողութիւն : հրաման : համարձակութիւն : իշխանութիւն : ներումն :

Concessio, donatio. Պարգևումն : պարգև : ձիր : տուչութիւն : շնորհումն.

Concha, æ. Խեցեմորթ : որ ունի զմորթն կարծր իբրև զխեցի : կողակրայս : aliàs կոնք : աւազան : concha margaritarum, vul. սատափ & սէդէֆ.

Conchylium, piscis ex quo fiebat purpura : & purpura ipsa. Ծիրանի : կարմիր : է ծովային փոքրիկ ձուկն խեցեմորթ : habens in gutture venam albam plenam rubri coloris quo intingebant vestimenta regum. որ ունի յորկորումն զերակ մի սպիտակ լի կարմրագոյն նիւթիւ որով ներկէին զարքունի հանդերձս.

Concido, ere, scindere. Հատանել : կոտրել : ligna, փայտատաւ հարկանել զփայտ.

Concidere in duas partes. Ընդ մէջ հատանել ի բաժինս երկուս : միջակտուր, կիսակտուր առնել.

Concidere in frusta. Յօշել անդամ անդամ : ջախջախել : խողխողել : յօշատել կոտորատել : ջարդել : կոտոր կոտոր կոտրել : մանր մանր խորտակել : կտոր կտոր յօշատել : հերձոտել : պատառ պատառ կոտրատել : սրախողխող առնել : յօշ յօշ կոտրել զմարմին : de charta, veste, հերձել, պատառել : ծուատել զթուղթ : ծուէն ծուէն կտրատել : ի մանր ծուէնս պատառել զհանդերձս.

Concidere exercitum. Խորտակել զզօրսն : կոտորել սրով : v. cædere.

Concido, cado, ere. Անկանել : vide cado.

Concidere animo. Լքել սրտիւ : սրտահատել : վհատել : v. cadere animo.

Concidit vultus ejus. Խոնարհեցան, անկան երեսք նր.

Concieo, ere : convocare. Կոչել : հրաւիրել : v. convoco.

Conciliabulum. Չարաժողով : բանաւոր աւագանութիւն : պոռնիկ ժողով.

Conciliatio, nis. Համաձայնութիւն. միաբանութիւն : շարադրութիւն.

Conciliatio, acquisitio. Ստացումն : ստացուած : շահ : շահեցումն.

Conciliator. Խաղաղարար : հաշտարար : բարեխօս : միջնորդ : & միջնորդ : բանատար : խնամախօս : հաշտեցուցիչ : v. mediator.

Conciliator animorum. Հոգեընկալ : հոգեշահ : երեսահաճ : որ հաճոյախօսութեամբ ընկալնու զհոգիս, զսիրտս, զմիտս : զանձինս գերէ, գրաւէ, հաճեցուցանէ, ըմբռնէ, որսայ, յափշտակէ, յինքն անկուցանէ : որ զամ ոք անկուցեալ յինքն յարեցուցանէ.

Concilio, are. Համաձայնել : շարադրել : ծանուցել : միաբանել.

Con-

Conciliare sibi animos. Զհոգիս, զսիրտս, զմիտս, զանձինս գրաւել, շահել, ընկալնուլ, ըմբռնել, որսալ, յափշտակել, հաճել, հաճեցուցանել, յինքն անկուցանել, յինքն անկուցեալ յարեցուցանել: հաւանեցուցանել.

Conciliare dissidentes. Հաշտեցուցանել: զմիաբանութիւն, սէր ածել ի մէջ: միաբանել: ածել, վարել զնո ի խաղաղութիւն: ցածուցանել զխռովութիւն: հաշտեցուցանել զսիրտ հօր առ որդին: խաղաղացուցանել.

Conciliare, acquirere. Ստանալ: շահել: կուտել զինչս: դատել: v. acquiro.

Conciliare sibi amicitiam. Շահել, դառնել զհարսն առաւելի: սիրելի լինել նմա: ընկալնուլ զհոգին նր: շահել զսիրտ նր: v. suprà conciliare animos.

Conciliare nomen, famam. Բարի անուն, մեծ համբաւ ստանալ: բարեհամբաւութիւն նր եղանել ընդ ամ երկիրս: համարել մարդկան երբեւ զմեծ: v. fama.

Concilium, cætus. Ժողով: ժողովումն: կոյտ: գումար: գումարումն.

Concilium æcumenicum. Ժողով, սիւնհոդոս & սինոդոս ընդհանուր: ընդհանրական, համագումար, լիագումար: տիեզերական, տիեզերականոյ.

Concilia æcumenica numerantur octodecim. priora octo coacta in Oriente; decem posteriora, in Occidente convocata. Ընդհանուր ժողովք թուով են ԺԸ: ութն առաջինք գումարեցան յարեւելս: տասն յետինք, յարեւմուտս.

Orientalia octo.

Ը. Արեւելականք.

Primum Nicenum 1. anno 325. authoritate S. Sylvestri Romani Pontificis, contrà Arium. adfuit Aristarces secundus Armeniorum Patriarcha. Առաջին, Նիկիոյ Ա. յամի տն Յ.Ի.Ե. հրամանաւ սրբոյն Սեղբեստրոսի հռոմայ հայրապետին: ընդ դէմ Արիոսի. ուր Արիստակէս հայոց երկրորդ կաթուղիկոս մի էր ի հայրապետաց անդ ժողովելոց.

Secundum, Constantinopolitanum 1. anno 381. authoritate Damasi Papæ contrà Macedonium. adfuit Nierses Magnus Sextus Armeniorum Patriarcha. Երկրորդ, կոստանդնուպօլսի Ա. յամի Յ.Ձ.Ա. հրամանաւ Դամասոսի փափին: ընդ դէմ Մակեդոնի: մեծ Ներսէս հայոց վեցերորդ կաթողիկոս մի էր ի Ճ.Ծ. հարցն.

Tertium Ephesinum anno 431. authoritate Cælestini Papæ, contra Nestorium. Երրորդ Եփեսոսի յամի տն Ն.Լ.Ա. հրամանաւ Կեղեստինոսի փափին ընդ դէմ մարդադաւ մարդ Նեստորի.

Quartum Chalcedonense, anno 451, authoritate S. Leonis I. Papæ. contra Eutychem & Dioscorum Monophysitas. patrum 630. Չորրորդ Քաղկեդոնի: յամի Ն.Ծ.Ա. հրամանաւ սրբ Լեւոնի Ա. փափին: ընդ դէմ Եւտիքէսի եւ Դիոսկորոսի միաբնակաց: հարց: Ո.Լ.

Quintum. Constantinopolitanum II. anno 553. authoritate Vigilii Papæ contra tria capitula. Հինգերորդ կոստանդնուպօլսի Բ. յամի Փ.Ծ.Գ. հրամանաւ Վիգիլիոսի փափին: ընդ դէմ երեք մատենից.

Sextum. Constantinopolitanum III. anno 680. authoritate Agathonis Papæ contra Monothelitas. Վեցերորդ կոստանդնուպօլսի Գ. յամի Ո.Ձ. հրամանաւ Ագաթոնի փափին: ընդ դէմ միակամաց:

Septimum Nicænum II. anno 787. authoritate Adriani primi papæ. contra Iconoclastas. Եօթներորդ Նիկիոյ Բ. յամի: Շ.Ձ.Է. հրամանաւ Ադրիանոսի: Ա. փափին: ընդ դէմ պատկերաբեկաց.

Octavum. Constantinopolitanum IV. anno 869. authoritate Adriani. II. Papæ contra Photium. Ութերորդ կոստանդնուպօլսի Դ. յամի Պ.Կ.Թ. հրամանաւ Ադրիանոսի Բ. փափին: ընդ դէմ Փոտինոսի.

Occidentalia Decem.

Արեւմտականք տասն.

Nonum. Lateranense I. anno 1122. authoritate Callisti II. Papæ, circa collationem beneficiorum. Իններորդ լատերանցի Ա. յամի Ռ.Ճ.Ի.Բ. հրամանաւ Կալիստոսի Բ. փափին, յաղագս մերձեցուցանելոյ ի պէտութիւս եկեղեցականս.

Decimum. Lateranense II. anno 1139. authoritate Innocentii II. contrà nascentes hæreses. Տասներորդ, լատերանցի Բ. յամի Ռ.Ճ.Լ.Թ. հրամանաւ Իննոկենտիոսի Բ. փափին, ընդ դէմ նորաբողբոջ հերձուածոց.

Undecimum. Lateranense III. anno 1179. authoritate Alexandri III. contra Schismaticos ..... Մետասաներորդ: լատերանցի Գ. յամի Ռ.Ճ.Հ.Թ. հրամանաւ Աղեքսանդրի Գ. ընդ դէմ հերձուածողաց:

Duodecimum. Lateranense IIII. anno 1215. authoritate Innocentii. III. Papæ contra varias hæreses. Երկոտասան երորդ լատերանցի Դ. յամի Ռ.Մ.Ժ.Ե. հրամանաւ Իննո-

կէն

չենցիոսի Գ. ընդ դէմ ազգի ազգի հերձուածողաց .

Decimum tertium . Lugdunense I. anno 1245. authoritate Innocentii IV. Papæ , in quo Fredericus Imperator contra jura Ecclesiæ iniqua Moliens excommunicatur & trono dejicitur . Երեքտասաներորդ . Լուգդունացի ա. յամի Ռ.Մ.Խ.Ե. հրամանաւ Ինոչենցիոսի Դ. փափին : յորում Ֆռեդերիկոս կայսր որ ի բազում խախտէր զիրաւունս եկեղեցւոյն , անիծանի , և վտարի յաթոռոյ .

Decimum quartum . Lugdunense II. anno 1274. authoritate Gregorii X. contra errores Græcorum quorum unio cum Latinis facta est . Չորեքտասաներորդ Լուգդունացի Բ. յամի Ռ.Մ.Հ.Դ. հրամանաւ Գրեգորի Ժ: ընդ դէմ հերձուածող յունաց որք միաբանեցան ընդ աթոռոյն հռոմայ .

Decimum quintum . Viennense in Gallia anno 1311. authoritate Clementis V. in quo extinctus est Templariorum ordo . Հնգետասաներորդ : Վիեննացի ի Գաղղիա : յամի Ռ.Յ.Ժ.Ա. հրամանաւ Կղեմենտոսի Ե. յորում կարգն Թամփլիեցւոց բարձեալ եղև .

Decimum sextum . Florentinum : anno 1438. ab Eugenio IV. Papa in quo facta est Grecorum & Armeniorum cum S. R. Sede unio . Վեշտասաներորդ , Ֆլորենցիու յամի Ռ.Ն.Լ.Ը. հրամանաւ Եւգենիոսի Դ. յորում յոյնք և հայք միաբանեցան ընդ աթոռոյն հռոմայ .

Decimum septimum . Lateranense V. anno 1512. authoritate Julii II. Papæ . Եօթն և տասներորդ . Լատերանացի Ե. յամի Ռ.Շ.Ժ.Բ. հրամանաւ Ջուլիոսի Բ.

Decimum octauum . Tridentinum cæptum anno 1545. sub Paulo III. continuatum sub Julio III. absolutum sub Pio IV. anno 1563. contrà Lutheranos . Ութն և տասներորդ . Թրիտենտինեան : սկսեալ յամի Ռ.Շ.Խ.Ե. ի ներքոյ Պօղոսի Գ: յառաջեալ ի ներքոյ Ջուլիոսի Գ. աւարտեցաւ ի ներքոյ Պիոսի Դ. յամի Ռ.Շ.Կ.Գ. ընդ դէմ Լութերականաց &c.

Suscepit & amplexa est Armeniorum Ecclesia Chalcedonense Concilium in suis V. celeberrimis Synodis scilicet ..... Ընկալաւ հայոց եկեղեցին զքաղկեդոնի ժողով ի գերահռչակ Ե ժողովս իւր այս ինքն .

1. Carnensis : anno 622. sub Iesere Patriarcha . Ա. կարնոյ յամի Ո.Ի.Բ. ի հայրապետութեան սրբոյն Եզրայ .

2. Ciragvanensis . anno 862. sub Zacharia I. Patriarcha . Բ Շիրակաւանայ յամի Պ.Կ.Բ. ի հայրապետութեան Զաքարիայ Ա.

3. Tarsensis . anno 1177. sub Gregorio Degha Patriarcha . Գ. Տարսոնի : յամի Ռ.Ճ.Հ.Է. ի հայրապետութեան Գրիգորի տղայ .

4. Sisensis . anno 1307. Sub regibus Haitone & Leone ejus filio . Դ. Սսայ : ի ներքոյ Հեթմոյ և Լեւոնի որդւոյ նր թագաւորաց յամի Ռ.Յ.Է.

5. Adanensis . anno 1316. Sub Patriarcha Constantino II. Ե. Ադանայ : յամի Ռ.Յ.Ժ.Զ. ի հայրապետութեան Կոստանդնի . Բ.գի

Concilium cogere . Եկեղեցացուցանել , ժողովել , բոլորել , հրաւիրել , կոչել , գումարել , հաւաքել զժողովն .

Concilium dimittere . Արձակել , լուծանել զժողովն .

Concinnatio , præparatio . Պատրաստութիւն : համադրձանք : յօրինումն ; հիւսումն ; շարադրութիւն : v. dispositio .

Concinnator , is . Պատրաստիչ : համաբարձու : հիւսիչ : յօրինիչ : յարմարիչ : շարադիր : կարգաւորիչ .

Concinnè & concinniter . Յարմարապէս : վայելչապէս : պատշաճապէս .

Concinne loqui . Խօսել , գրել յարմարապէս : ներքապէս : գեղեցկապէս : պաճուճանօք : պերճապէս : չքնաղաբար : վայելչահիւս ոճիւ : գեղեցիկ բանահիւսութբ .

Concinnitas . Յարմարութիւն : պաճուճանք : վայելչութիւն : վայելչահիւսութիւն : չքնաղութիւն : գեղ : գեղեցկութիւն : sermonis , ներքութիւն : պերճութիւն : վայելչահիւսութիւն ոճի : գեղեցիկ բանահիւսութիւն .

Concinno , are . Գեղեցկապէս յարմարել , յօրինել , հիւսել , համադրձել , պատրաստել , կազմել , զարդարել , պճնել , վայելչացուցանել , պատշաճել &c.

Concinnare dolos . Նիւթել զչար : որոգայթ դնել . v. insidiæ .

Concinnare vestem . Կարկատել , շինել զհանդերձս : կարկատան արկանել ի վր հանդերձի .

Concinnus , a , um . Վայելչատես մարդ աղջիկ երեսօք : գեղեցիկ տեսլեամբ : զուարթատեսիլ : լուսատեսիլ դիմօք : զուարճատեսիլ : ուրախամիտ .

Concinnus sermo . Յարմարահիւս : վայելչաշար : գեղեցկահիւս : ներքագոյն .....

Concino , ere . Համաձայնել : ի միասին ի մի բերան երգել , նուագել : v. cano .

Concinere , apte inter se convenire . Հա-մա

մաձայնել : համամտել . պատշաճել : յօրինել : վայելչապէս , յարմարապէս շարադրուել .

Concinere laudes. Օրհնել : օրհնաբանել : երգել : հռչակել : փառաւորել : ներբողել .

Concio, ire, excitare. Շարժել : յարուցանել , ածել զխռովութիւն : աղմկել զ.

Concio, nis. Քարոզ : քարոզութիւն : ճառ : բան : բանն այ : խրատ .

Concio, cætus. Ժողով : ժողովումն . գումար : կոյտ .

Convocare concionem. Ժողովել : գումարել , բոլորել : կուտել : համակոչել զ.

Ascendere in concionem. Ելանել յամբիոնն , յամպիոնն քարոզել .

Habere concionem. Քարոզել : քարոզ , քարոզութիւն տալ , առնել : ի լուր ժողովրդեան հռչակել զբանն այ : զբանն , զճառն արտաբերել ի լուր ժողովրդեան .

Concionator. Քարոզատու : պաշտօնեայ բանին : քարոզօղ : որ խրատէ , ուսուցանէ , մեկնէ ժողովրդեան զօրէնս այ .

Concionor, ari. Քարոզել : v. habere concionem.

Concipio, ere, mente. Իմանալ : ըմբռնել մտօք : ի միտ առնուլ : հասկանալ : վերահասու լինել : ի վր ճշմարտութե իրացն հասանել : տեղեկանալ : գիտել .

Concipere de muliere: Յղանալ : quod etiam concipi. սաղմանալ & սաղմնանալ : & de animalibus, ղծել .

Concipere ignem. Հրանալ . կրականալ : այրել : վառել : հրդեհել : վառ առնուլ : ի վառ լինել .

Concipere facinus. Խորհել , նիւթել զչար ումեք : նիւթել զխորհուրդս չարս : խորհել ի սրտի զչար ընկերի իւրում : նիւթել զհնարս չարեաց : որոճել զորոճս դիւականս .

Concisè. Համառօտապէս : կարճառօտապէս : դուզնաքեայ բանիւք .

Concisus in partes. Յօշեալ անդամ անդամ : Ջախջախեալ : խողխողեալ : կտոր կտոր , մանր մանր խորտակեալ . պատառ պատառ կարատեալ : յօշատեալ կտոր կտոր : յօշ յօշ կոտորեալ .

Concisus stilus. Խիտ խօսք և համառօտ ոճն , բանահիւսութիւն .

Concitatè. Ուժգին : սաստկապէս : բռնիք : բռնաբար : մեծաւ բռնութե : համարձակապէս : բռնադրոյս դիմեցմամբ : շուտափոյթ ճեպով .

Concitatio. Շարժումն : վրդովումն : սասանումն : v. agitatio.

Concitatio animi. Վրդովումն սրտի : խռովութիւն , աղմուկ , աղմկութիւն , շփոթ , շփոթումն մտաց : շուարումն մտաց .

Concitatio populi. Խռովութիւն : կռիւ : աղմուկ : աղմկութիւն ի ժողովրդեան : վրդովումն : ամբոխումն : բազմամբոխ աղմկութիւն : յոյզ : աղմուկ շփոթութե : դղրդումն .

Concitator seditionis. Կռուանիւթ . յուզօղ , սերմանօղ խռովութեց . որ շարժէ , ածէ , գրգռէ , յարուցանէ զհակառակութիւն , բորբոքէ զվէճ : նիւթօղ չարեաց : որ արկանէ զխռովութիւն ի մէջ : հերձախօս : վէճասնուակ . աղմկայոյզ .

Concito, are, irritare. Զայրացուցանել : ածել , շարժել , գրգռել զոք ի բարկութիւն : հրապուրել զնա ցասնուլ : յարուցանել զբարկութիւն : բարկացուցանել &c.

Concitare risum. Ծիծաղեցուցանել .

Concitare misericordiam. Շարժել ի գութ : արկանել զգութ ի սիրտ : vide compassio.

Concitare seditionem. Յարուցանել զխռովութիւն : v. seditio.

Concitare odium in. Ատելի առնել զոք : ածել , արկանել , յարուցանել զատելութիւն ամենեցուն ընդ դէմ նր : զայլս զրգռել ընդ նմա .

Concitare equum. Ճեպել զձի խթանաւ : մարակել զերիվարն : արձակել ձիովն ի վր . Սանձարձակ արշաւմամբ դիմել . արշաւել զերիվարն ի վր .

Concitare somnum. Քուն բերել : քուն ածել . զքուն , զթմրութիւն արկանել ի վր : նիրհեցուցանել : թմրեցուցանել .

Concitus, a, um. Փոյթ : արագ արագ : վաղվաղոտ : բռնաւոր : v. celer.

Concivis, is. Քաղաքակից : համշիրակ .

Conclamatio. Աղաղակ բազմաց : համաբողոքումն : v. clamor.

Conclamo, are. Ի միասին կարդալ , աղաղակել : v. clamo.

Conlamatum est. Յոյս , ճար ոչ գոյ : ոչ գոյ յոյս զերծանելոյ : բուժումն ոչ գոյ : անդրէն ոչ է դարձումն : յայլ ուստեք ոչ գոյ ակնկալութիւն : ոչ գոյ ճար զերծութե . ոչ գոյ ապրել : ոչ է ապրանաց : ան ճարացեալ է բանն .

Conclave. Սենեակ , gen. սենեկի .

Conclave, cætus Cardinalium ad eligendum Pontificem congregatorum. Կարդինալականս ժողով առ յընտրել զքահանայապետն .

Concludo, ere. Պարփակել : պարունակել : շարափակել : շուրջ պատել.

Concludere, decidere. Վճռել : հաստատել վճիռ : սահմանել : սահմանադրել : կարգել : հաստատել.

Concludere, inferre. Եզրակացուցանել : մակաբերել : ստուգիւ հաւաքել.

Concludere, perficere. Կատարել : հանել ի գլուխ : յաւարտ : աւարտել : vide absolvo.

Concludere, claudere. փակել : խփել : խցել : v. claudo.

Conclusio, nis, finis. Վերջ : վախճան = աւարտ : աւարտումն : կատարումն : կատարած ; v. finis.

Conclusio, decisio. Սահմանութիւն, սահմանադրութիւն = կանոն : կանոնադրութիւն : վճիռ.

Conclusio, consequentia. Եզրակացութիւն : հետեւումն : մակաբերութիւն : եզրափակումն.

Conclusio orationis. Վերջին մասն բանին : հետաբանութիւն : ելք բանին.

Conclusum est. Զի յայս սահմանեցաւ = հաստատեցաւ : այնպէս հաստատեալ է ի միտս իմ.

Conclusus, a, um. Պարփակեալ : պարունակեալ : շուրջ պատեալ.

Concoctio, nis. Կերակրոց հալումն : հալեցումն : ծախումն : ծախեցումն : մարսումն : մարսեցումն : եփոց, եփումն.

Concolor, is. Համագոյն : գունակից : համերանգ : երանգակից.

Concomitans, tis. Միասնական : զուգընթաց : խառնաւէն և զոյգ ընդ : կից ընդ.

Concomitanter. Խառնաւէն : համաձայնէն = զոյգ ընդ = միասնականաբար : համանգամայն : կից ընդ.

Concomitantia, æ. Միասնականութիւն : համաընթացութիւն : զուգընթացութիւն.

Concoquo, ere. Եփել : մարսել, հալել, ծախել զկերակուրս.

Concordans. Համաձայն : միաձայն : համեմատ : համայարմար : v. concors.

Concordantia, æ. Համաձայնութիւն : միաձայնութիւն : v. concordia.

Concordantia bibliorum. Բառգիրք ածաշունչ գրոց : բանալի, գիրք համաբարբառ ածաշունչ մատենից.

Concordantia in grammatica. Ձնուեաց համաձայնութիւն սեռի, հոլովմանց և թուոյ.

Concordia, æ. Միաբանութիւն : համաձայնութիւն : համամտութիւն : համախոհութիւն : սէր : խաղաղութիւն : մի սիրտ մի հոգի : համակամութիւն : կամակցութիւն.

Concordia, symmetria. Համեմատութիւն : յարմարձգութիւն : յարմարութիւն : համաչափութիւն = շարադրութիւն : բարեկարգութիւն [:] վայելուչ և գեղեցկայարմար կարգն.

Concorditer. Միաբանութեամբ, & sic de aliis. ի մի ձայն : ի մի բերան : համախոհաբար : միով շնչով : համահամուռ : ի մի սիրտ և ի մի հոգի.

Concordo, are. Միաբանել : համաձայնել : վայելչապէս յօրինել : պատշաճել : համախոհ, միաբան լինել : v. vnanimis.

Concorporalis. Մարմնակից : մարմնակորակից = միաւորեալք ի մի մարմին.

Concorporo, are. Միաւորել, ժողովել, բոլորել, կուտել ի մի մարմին, ի մի կոյտ.

Concors, dis. Միաբան : համաձայն : միաշունչ : համախոհ : համամիտ = համակամ : կամակից : միախորհուրդ.

Concredo, ere rem alicui. Օբան ինչ հաւատալ ումեք : տալ յաւանդ, ի պահեստ : հաւատալ ինա զհոգս : gen. յանձնել նմա.

Concremo, are. Այրել : այրել : հրդեհել : հրձիգ առնել : հուր, կրակ տալ քաղաքին : զհուր ածել, արկանել ի տուն : հուր հարկել զքաղաք : հրկէզ առնել : ի հուր ձգել.

Concrepo, are. Ճայթել : դղրդալ : պայթել : պատառել : ձայն հանել.

Concresco, ere. Թանձրանալ : մածիլ մածանել : մակարդել = խտանալ.

Concrescere, gelu. Սառել : սառնանալ : սառուցեալ պաղել : ջուր կապել ի ցրտոյ.

Concretio, nis. Թանձրացումն = մածումն = խառնումն բաղկաց ի մի իրս.

Concretus, a, um. Թանձրացեալ : խտացեալ : մածեալ : մածուցեալ : մակարդեալ : խառնեալ.

Aer concretus fit aqua. Օդ ժողովեալ և խտացեալ լինի ջուր.

Concriminor, ari. Չարախօսել : չարախօս լինել : պարսաւել : v. accuso.

Concrispo, are. Հիւսել զհերս : ոլորել : յօրինել զ.

Concrucior, ari. Չարչարակից լինել : համատանջել : v. crucior.

Concubina, æ. Հարճ : բոզ : շուն կին :

Concubinatus, ûs. Բոզութիւն : շնութիւն : պոռնկութիւն. հարճակերութիւն : պատանին ընդ.

ընդ աղաւոր բնակցութիւն ունէր ընդ պառ_կնալ էին ընդ միմեանս.

Concubinus, i. Հարճ : շնացող : որ զպոռնիկ կին առ ինքն պահէ : բոզարած : հարճապետ.

Concubinus, i. Արուս մանուկ որ զանձն գրաւէ արուագիտութեան : կաւատ.

Concubitor masculorum. Արուագէտ. v. sodomita.

Concubitus, ûs. ex uno concubitu. Ի միոջէ անկողնոյ.

Concubium, ii. Ի կատարումն գիշերոյն, զոր օրինակ ի կէս գիշերի.

Concubo, are. Ննջել ընդ : լինել ընդ : անկանել ընդ : մտանել առ : գիտել զկին.

Conculcatio, nis. Կոխումն. ոտնահարութիւն.

Conculco, are. Կոխել : կոխան առնել : առ ոտս հարկել, արկանել : ոտնահար առնել : ներքանակոխ առնել : առ աթուր կոխել.

Conculcare provinciam. Ճնշել : տառապեցուցանել, չարչարել, նեղել, անձկացուցանել, զրպարտել, յաղթահարել զ. բուռն առնել ն՞ : նեղել զոք նեղութիւն յոյժ : տագնապեցուցանել : հարկաց խստութեամբ նեղել.

Conculcare, despicere. Կոխել, & quæ supra. առ ոչ ինչ համարել : խոտել զինչս : արհամարհել : v. aspernor.

Concupiscentia, æ. Չար ցանկութիւն : տռփումն : տռփութիւն : խայթ մարմնոյ. բորբոքումն ցանկութեան. մարմնականութիւն ցանկութեան : տռփութիւն մեղաց.

Concupiscentiam excitare. Շարժել զցանկութիւն և զխայթս մարմնոյ : ածել զմարմնականութիւն ցանկութեան : բորբոքել, վառել զցանկութիւն, զտռփութիւն մեղաց : ի միտս ձգել զմարմնականութիւն ցանկութեան.

Concupiscibils appetitus. Ախորժակ, ախտ ցանկական.

Concupisco, ere. Ցանկալ : dat. տռփալ : չար տռփմամբ ցանկալ : անձն դնել. dat. տռփալ ի կին : պոռնկական ցանկութեամբ տռփացաւ ի նա : տռփել ընդ կին : ագահել յինչս : v. desidero.

Concupitus, a, um. Ցանկալի : անձնատենչ : անձկալ : անձկալութիւն ազգաց. անձնապաղձալի.

Concurrentia, æ : æmulatio. Պահանջակցութիւն երկուց մարդկան որք ի խնդիր լինին ստանալ զնոյն պաշտօնն : համընթացութիւն զինչ : aliàs համեմահամեմատութիւն.

Concurro, ere turmatim. Խռնել : խուռն խուռն ընթանալ : խմբել : ամբոխել : միախուռն կուտել : մերձել ընդ միմեանս; կոխել զմիմեանս : v. accurro.

Concurrere ad arma. Դիմել, առընթանալ, դառնալ, դիմել ի զէնս.

Concurrere, committere prælium. Արշաւել ի պատերազմ. բաղխել ընդ միմեանս : երկու զօրք համաբաղխել : դիմամարտել.

Concurrere in eundem actum. Համընթանալ ի նոյն գործն : գործակից լինել : գործել զոյգ ընդ.

Concursatio, nis. Երթ և եկութիւն. եկ և երթ : թափառական շրջելն այսր և անդր

Concurso, are. Անհանգիստ շրջել աստ և անդ : այսր և անդր : երթալ և գալ.

Concursus populi. Խռնումն ընթացումն, բազմամբոխ : բազմակոյտ ամբոխն : մարդահոյլ բազմութիւն : խառնիճաղանճ բազմութիւն : կուտելն, խռնելն ժողովրդեան.

Concursus dei. Համընթացութիւն այ ի գործս մեր : զոյգ ընթացութիւն : գործակցութիւն : համարարչութիւն.

Concursus, occursus. Պատահումն. հանդիպումն : համաբաղխումն.

Locus omnium concursu celeberrimus. բազմամբոխ, բազմաժողով, բազմամարդ քաղաք.

Concussio, nis. Թօթափումն : սաստիկ շարժումն : ձգձգումն : խախտումն : թափառումն : բաղխումն.

Concussio, repetundarum crimen. Զրպարտութիւն : անիրաւութիւն : բռնաւորութիւն : զրկանք : մինչ բռնի և յոյժ ձգելու պահանջեն յինէն պառաւել ինչ քան զոր պարտական եմ տալ. յափշտակութիւն.

Concussionarius, i. Զրպարտիչ : անիրաւ : բռնաւոր : որ առաւել քան զիրաւունս ուժով պահանջէ : որ բռնութեամբ յափշտակէ զիրս օտարաց.

Concutio, ere. Թօթափել : թափ տալ : ուժգին շարժել : ձգձգել : խախտել : բաղխել զհիմունս : ցնցել : ուժգին, սաստկութեամբ ուժոյն ցնցել, ցունց տալ : սասանեցուցանել : concussus & ad ruinam pronus. խախտուտ որմն : գայթագղեալ պարիսպ.

Condecens. Վայելուչ : պատշաճ : պատեհ : պատշաճաւոր : v. decens.

Condecenter. Վայելչապէս : արժանապէս : v. decenter.

Condecentia. Վայելչութիւն : պատշաճաւորութիւն. v. decentia.

Condecet. Վայելէ : վայելուչ է : արժան է. v. decet.

Condecoro, are. Վայելչացուցանել : զարդարել : պճնել : v. orno.

Condemnabilis. Դատապարտելի : պատժապարտ : արժանի դատապարտութեան : պարսաւելի : անարգելի.

Condemnatio. Դատապարտութիւն : անարգութիւն : վճիռն դատապարտութեան.

Condemno, are. Դատապարտել : ի բաց հերքել : անարգել : տարամերժել ի բաց : պարսաւորել զոք : դատապարտութեան վճիռ հատանել ի վ(երայ) ն(որ)ա : դատափետանել.

Condemnare morti. Դատել, դատապարտել ի մահ : հատանել ի վ(երայ) ն(որ)ա զվճիռն մահու : դատ եդեալ նմա մեռանել.

Iniuste condemnare. Ի զուր պարսաւորել, զրպարտել ի մահ.

Condemnare, vituperare. Պարսաւել : անարգել : նախատել : մեղադրել զոք.

Condensatio. Թանձրացումն : կարծրացումն : մածումն · մակարդումն.

Condenso, are. Թանձրացուցանել : յուրում թանձրացուցանէ զօդն : խտացուցանել : կարծրացուցանել : si liquores, մածել = մածուցանել : մածանել : մակարդել.

Condensatus. Թանձր : թանձրացեալ : թանձրամած : խիտ : խտացեալ : մածեալ : մածուցեալ : մակարդեալ.

Condensus, a, arbor, sylva. Շնուտ, ծառն հովանաւոր : անտառախիտ : խուռն մայրի : ծառն թաւ : խիտ խիտ ոստօք : անտառացեալ ծառն : վարսաւոր : տեղ թաւախիտ : թանձրախիտ ոստքն.

Condico, ere, tempus, locum. Ժամ դնել ինձ առ երբ կամիս դի : ժամանակել, սահմանել զժամանակ : ժամադիր լինել : պայմանել զժամանակ : locum, տեղադիր լինել : տեղ դնել պայման : տեղի դնել ինձ ուր կամիս դի : պայմանել, սահմանել զտեղի.

Condignè. Որպէս և վայելէ : վայելչապէս. արժանապէս : ըստ արժանւոյ : պատշաճապէս : ըստ պատշաճի : պատշաճօրէն : պատեհաբար.

Condignus, a, um. Համարժանի : որ է ըստ արժանւոյն, ըստ արժանեաց : արժանաւոր : արժանի.

Condignitas, tis. Համարժանութիւն : համարժանաւորութիւն : որ է ըստ արժանւոյն.

De condigno. Ըստ արժանւոյն : ըստ արժանեաց. արժանապէս : համարժանապէս. արժանահաս.

Condimentum, i. Համեղութիւն, համ դերձանք, համեղացութիւն, պատրաստութիւն կերակրոց : մրգաց հանդերձանք շաքարով.

Ærumnarum condimentum. Նեղութեանց դիւրութիւն : թուլացումն : թեթեւացումն : սփոփումն.

Condio, ire cibos. Համեմել : համեղացուցանել : հանդերձել պատրաստել զկերակուրս : անուշել, անուշացուցանել : ամոքել : համ տալ : sale, յաղել.

Condire saccaro. Շաքարով հանդերձել անուշել զմիրգս.

Condire mortuos. Խնկել : բանալ զմարմին մեռելոյն, յորովայնէ հանել զփորոտիս, և խառնել ի նմա աղցն աղի ծխանելիս, խունկ, զմուռս, պալասան և այլք որք ցամաքեցուցանեն զմարմին զի մի նեխեսցի : զմռսել.

Condire vinum. Հանդերձել, այլայլել զգինի, զայլ ինչ խառնելով ընդ նմա.

Verborum asperitatem, munusculis condire. Պարգեւօք, պատարագօք անուշել, դիւրել, մեղմել, մեղկել, մեղմացուցանել զխստութիւն բանից.

Condiscipulus. Ուսումնակից : աշակերտակից.

Condisco, ere. Ուսանել : հմտանալ : աշակերտել : imp. ուսիր : plur. ուսարուք : ուսանել զգիտութիւն : facilè condiscere : դիւրահաս լինել : dat. դիւրահասութիւն, դիւրաստացութիւն արուեստից զորոց. v. disco.

Conditio, nis, status. Որպիսութիւն : զիարդութիւն : կացութիւն : որակութիւն : կարգ : աստիճան : պաշտօն.

Conditio, status rerum. Հանգամանք դէմ և որպիսութիւն իրաց : վիճակութիւն : բերումն ժամանակի : դիպուած.

Conditio, pactum. Պայման : դաշնակցութիւն : պայման : ուխտ : սահման : կանոն = պայմանադրութիւն : թէութիւն : vul. շարթ : his conditionibus pacem inire, այս կանոնաւք հաշտեցան : սահմանեցին զխաղաղութիւն : այն պայմանաւ և դաշանց թէ : զայս պայմանս եդին զի.

Conditionalis. Թէական, & թէութենական : պայմանական : conditionaliter, թէապէս : թէութեամբ.

Res male conditionata : Իր, ապրանք, ձի, արջառաւոր = թերի : պակաս : որ ար-

ատ

ատ ինչ և պակասութիւն ունի : bene conditionata. անպակաս . անարատ : յամ կողմանէն անթերի և կատարեալ.

Infimæ conditionis homo. Մարդ աննշան: գռեհիկ : անտոհմ . վատազգի : անպատիւ : ռամիկ : վատթարազգի . ցած մարդ . անարգ : ոչ ինչ մարդ : ստորին : տրուպ : խոտելի : նկուն.

Conditor ciborum. Որ զկերակուրս համեմէ : v. condio. համեմերձից կերակրոց.

Conditor urbis. Քաղաքին շինող : հիմնադիր : հիմնարկու.

Conditor artis. Գիւտակ, գտիչ, գտող արհեստի : գիւտարար : արհեստագիւտ.

Conditor legis. Օրէնսդիր : օրէնսդիր : օրէնսդիր : օրէնսգրոյ, օրէնստուողոյ.

Conditor orbis deus. Արարիչ երկնի և երկրի : արարչապետն մի ած.

Conditorium, sepulcrum. Շիրիմ : գերեզման : aliàs, ամբար : պահարան.

Conditus, a, um, de cibis. Համադերձեալ, պատրաստեալ: համեղացեալ: համով: ամոքեալ : անուշեալ.

Condo, ere. Շինել : առնել: հիւսել: կառուցանել: կազմել : հաստատել.

Condere, abscondere. Ծածկել : Թաքուցանել. v. abscondo.

Condere legem. Օրէնս դնել, հաստատել : սահմանել: կանոնել, կարգել.

Condocefactus, a, um. Ընտանեալ ընդելացեալ : սովրեալ: v. cicur.

Condoceo, ere. Ուսուցանել: vide doceo.

Condoctus. Ուսեալ : աշակերտեցեալ.

Condoleo, ere alicui. Համացաւել : ցաւակից լինել : արտասուակցող, ողբակից լինել: ողբակցել, ցաւակցել: dat. մխիթարել, սփոփել մխիթարական բանիւք :

Condonatio, nis. Պարգև : շնորհ : ձիր : պատարագ : v. donum.

Condonatio, venia. Թողութիւն : ներումն.

Condono, are, dare. Տալ : շնորհել : պարգևել : v. do.

Condonare, parcere. Թողուլ : ներել : թողութիւն առնել: v. parco.

Deus peccatores Christo condonat. ԱԾ վս սիրոյն քի մեղաւորաց շնորհէ զթողութիւն.

Condonare alicui creditam pecuniam. Թողուլ, շնորհել, ներել զպարտիս : անցանել ի պարտուց : ի բաց կալ յիրաւանց իւրոց : զանցառնել զարծաթով.

Conducibilis, utilis. Օգտակար : շահաւոր : շահաւէտ : պիտանացու : v. utilis.

Conduco, ere. Ճանապարհորդել : առաջնորդել ուրեք ի ճանապարհի . բերել, ածել զոք : տանել: հանել զնա ի : v. duco.

Conducere. Ի վարձու կալնուլ . ի վարձու ունել: վարձել արծաթով թէ տուն, թէ մշակ . թէ նաւ, թէ զօրս.

Conducere ad aliquid. Օգտակարացուցանել զոք : օգտել նմա : օգուտ լինել . յաջողել նմա : օգտի լինել նմա : շահ լինել նմա ի : abl. homini quid conducit ..... զինչ օգտեսցի մարդ եթէ : առ ինչ օգնեսցէ զանձն.

Conducere villam ab aliquo. Ագարակն ի վարձու առնուլ ի, abl. տալ օրուքս : vul. խճարայ առնուլ.

Conductio, nis gall. bail. Գիր : դաշնակցութիւն գրով հաստատեալ որով առուցած ինչ տամ ես այլում, կամ ի նմանէ առնում ի վարձու.

Conductitius. Որ է վարձեալ : որ է ի վարձու : վարձական : վարձաւոր : զոր վարձեցին, կալեալ արծաթով.

Conductor. Որ առնու ի վարձու : item : որ տայ ի վարձու.

Conductor, dux. Առաջնորդ : վարիչ մարդկան : ուղեկից : ուղեցոյց.

Conductor operis. Վերակացու : վերատեսուչ: գործավար : գործակալ.

Conductus, locatus. Վարձեալ արծաթով.

Conducta pecunia. Արծաթ փոխ առեալ: ի վարձու առեալ.

Conduplico, are. Կրկնել : երկպատկել: կրկնակի առնել զինչս իւր :

Conduro, are. Պնդացուցանել : կարծրացուցանել : v. induro.

Condus, i. Մառանապետ.

Condylus, i. Մատին յօդուած : խաղալիք : խառնակիք.

Confabulatio, nis. Զրոյց : զրուցատրութիւն : խօսակցութիւն.

Confabulor, ari. Զրցել & զրուցել : խօսակցել : զրոյց տալ.

Confectio medicamenti. Պատրաստութիւն դեղոյն :

Confectio in genere. Մշակումն.

Confector, is. Աւարտիչ : կատարող : որ աւարտէ, ի գլուխ հանէ, կատարէ զգործն.

Confectura, æ. Պատրաստութիւն մրգաց մեղրով, շաքարով.

Confectus, viribus exhaustus. Հիւծեալ մար_

մարմնով : նկուն ի զօրութէ : Թուլացեալ : զօրաթափ : նչթեալ : նուաղեալ : տկարացեալ .

Confectus iejunio . Ծիւրեալ, ծնկեալ ի պահոց .

Confectus fame . Սովամահ : սովալլուկ : սատակեալ, կոտորեալ ի սովոյ : սովու նչթեալ : անսուաղ .

Confectus ætate . Լի աւօք : լի աւուրբք : լցեալ աւօք : ժամանեալ ի խոր ծերութիւն : անցեալ զաւուրբք .

Confectus morbo . Հիւանդացեալ : ախտաժէտ : հիւանդ և հալումն : նչթեալ, ծիւրեալ, ծնկեալ, զօրաթափ ի հիւանդութէ : որոյ լուծաւ նեարդ և զօրութիւն : խօթացեալ ի, տկարացեալ ի, abl.

Confercio , ire . Լցուանել : յաւելուլ զմտեղս ի վր միմեանց : դիզել : խճել :

Confero , erre . Համաբերել : համագումարել : ժողովել, բոլորել ի մի տեղ .

Conferre . Իւրաքանչիւր ոք տալ զպայքան ընդ գլուխ : յայր մի մի արծաթ . ի մարդ մի ոսկի .

Conferre cum hoste . Մարտել : մարտնչել : պատերազմել : տալ զպատերազմ : v. certamen .

Conferre culpam in alios . Զայլս մեղադրել : մեղս արկել, դնել ի վր այլոց : ամբաստանել զումեք : մեղադիր լինել .

Operam, studium conferre in aliquid . Զմ զգուշութիւն ի կեր արկանել առ ի : մեծաւ զգուշութեամբ և ուշադրութեամբ յայսմ պարապիլ գի : ամենայն զգուշութեամբ զգուշանալ, զփոյթ ունել : v. cura .

Conferre aliquid alteri, comparare . Նմանեցուցանել : համեմատել : առընթեր դնել : v. comparo .

Conferre sermonem cum aliquo . Խօսակցել : զրուցել : բերան առ բերան խօսել : խորհուրդ ածել ընդ միմեանս : տարուբեր խորհուրդ առնել : մտանել ի խորհուրդ ընդ : խորհուրդ բերել, առաջի արկանել ընդ .

Conferre beneficium in aliquem . Բարի առնել նմա : շնորհ, բարերարութիւն, լաւութիւն առնել, շնորհել .

Conferre gradum alicui . Համբուցանել, մեծացուցանել, բարձրացուցանել, կացուցանել, կարգել զոք յաստիճանն : ի պաշտօն : ի պատիւ ինչ .

Conferre ordines . Կարգել զոք ի քահանայ : ձեռնադրել ի քահանայս : տալ նմա զկարգն քահանայութէ .

Conferre maledicta in . Անիծել : անէծանել : զանպատուել բանիւք : յիշոց տալ : յիշոցել : նախատել : հայհոյել : պարսաւանօք կշտամբել .

Conferre tempus ad aliquid . Անցուցանել, ծախել, հանել զժամանակ ի . aut instrum.

Conferre se in aliquem locum . Գնալ : չուել : չուեալ երթալ : չուել : չուառնել : խաղալ : մեկնեալ անտի փոխել յայլ տեղ երթալ .

Conferre ad , conducere . Օգտել , օգնել : օգուտ , օգտակար լինել : vide conducere .

Conferrumino , are . vul. Լահմել : լահիմով կացուցանել , միաւորել , կցել , խառնել .

Confertim . Խիտ առ խիտ : հուպ ընդ հուպ : հապճեպ : խուռն խուռն .

Confertus , a , um . Լի : լցեալ : v. plenus.

Conferti milites . Խուռն խուռն , խիտ առ խիտ ճակատեալ : ամբոխեալ .

Confervefacio , ere . Ջեռուցանել տաքացուցանել : v. inflammo .

Conferveo , ere . Բեկեալ ոսկր վերակցել : անդէն կցեալ միաւորիլ : կպիլ .

Confervesco , ere . Տաքանալ : ջեռնուլ : ջերմանալ : շոգանալ : խմորիլ : յաձեցականս եռալ : եփ գալ .

Confessarius . Խոստովանահայր : հայր խոստովանութէ .

Confessio , nis . Խոստ : խոստովանութիւն : դաւանութիւն : համահաւանութիւն .

Confessio sacram : qua remittuntur peccata post baptismum commissa . Խոստովանութիւն : ի խորհուրդ մէ եկեղեցւոյ , որով բառնալ և թողեալ լինին մեղքն գործեալք զկնի մկրտութէ .

Confessio fidei . Դաւանութիւն հաւատոյ .

Confessionale . Խոստովանարան .

Confessor , is . Խոստովանող : որ համարձակապս դաւանին զհաւատոն քս , և վս նր հալածանս կրէ .

Confessus , a , um : confessa res . Յայտնի : ստոյգ և հաստատ : ծանօթ ամենեցուն .

Ex confesso . Ըստ դատողութէ և համահաւանութէ ամենեցուն .

Confestim . Ընդ ժամայն : նոյնժամայն : վաղվաղակի : իսկոյն : ի նմին ժամու : փոյթ ընդ փոյթ : ոչ ինչ դանդաղեալ : հուպ ընդ հուպ .

Confibula , æ . Օղ : շիգղ : vul. ղօպճայ : օղի լեզուակ : gall. agraffe , նման մատայ .

Conficio, ere, facio. Առնել, շինել: կազմել: կերտել.

Conficere, finire. Կատարել: բովանդակել: աւարտել: v. absolvo.

Conficere bellum. Խափանել, սպառել զկռիւ: դադարեցուցանել զ.

Conficere dentibus, masticare. Ծամել.

Conficere, occidere. Սպանանել: սատակել.

Conficere se veneno. Զինքն դեղել: դեղակուր առնել: Թունաւորել.

Tempus omnia conficit. Ժամանակն հալէ, մաշէ, ծախէ, ջարդէ, սպառէ զամ ինչ.

Confici dolore. Աղեխորով կսկծալ: խորխոցել: Թախծիլ ի հոգի: սիրտ փղձկել: պաշարել: տագնապիլ տրտմութբ: հեղձամղձուկ լինել, ընկղմիլ ի տրտմութ: տաժանեալ վտանգութբ ի միտս հեղձնուլ: բորբոքիլ ջերմ ի վր իմ.

Ex quo conficitur. Ուստի հետեւի: ուստի յայտնի է թէ.

Confectum est, desperata res. Անհնարացեալ է բանն: Ճար ոչ գոյ: ոչ գոյ բուժումն: անդրէն ոչ է դարձումն: ոչ գոյ հնար, չիք հնար զերծանելոյ.

Confictio, nis. Զրպարտութիւն: զրպարտանք: զրախօսութիւն: բամբասանք: արատ կամ մեղ ինչ զոր ի վերայ դնեն, զոր յօդեն ի վր.

Confictus, a, um. Սուտ: կեղծեալ: հնարեալ.

Confidens, intrepidus. Համարձակ: անահ: անվախ: աներկիւղ: վստահ, վստահացեալ: անահ սրտիւ եւ համարձակ լեզուաւ.

Confidens, intimus amicus. Մտերիմ բարեկամ: սրտակից: խորհրդակից, որ գիտէ զմիտս իմ: հաւատացեալ իմ: հաւատարիմ եւ կարեւոր բարեկամ: հանգոյն անձին իմոյ: որում հաւատամ զխորհուրդս իմ.

Confidens, temerarius. Անձնապաստան: յանդուգն: յանդգնաբար ապաւինեալ, վստահացեալ յանձն իւր: ինքնահաւան.

Confidenter. Համարձակապէս: համարձակօրէն: յուսով: որդիական համարձակութբ: միամտութբ: խոստովանաբար: աչալրջութբ: յուսադրաբար.

Confidentia, animus. Վստահութիւն: համարձակութիւն: քաջութիւն: քաջասրտութիւն: անվախութիւն: քաջալերութիւն: յոյս: յուսադրութիւն: ապաւէն: ապաւինութիւն: պաշտպանութիւն: աչալրջութիւն.

Confidentia inter amicos. Խորհրդակցութիւն: մտերմութիւն: սրտակցութիւն: հաղորդակցութիւն խորհրդոց ի մէջ բարեկամաց.

Confido, ere alicui. Յուսալ, յուսացեալ լինել ի: հաստատեալ եմ ի քն յն զի: վստահանալ, ապաւինել ի նա: aut նմա: դնել, ունել ի սր, առ սր զյոյս իւր: վստահ լինել յԱծ: օգնութիւն իմ յԱծ: Ած օգնական իմ: զամ հոգս ընկենուլ յԱծ: ապաւէնուլ, պանծալ, պանծացեալ լինել յԱծ: յեցեալ եմ ի սր: առնել զյոյս իւր յԱծ: հաստատեալ եմ ի քն յն թէ: qui sibi ipsi confidit: անձնապաստան յանձն իւր: որ ապաստանի, ապաւինի յանձն իւր: ինքնահաւան.

Confidere, non timere. Քաջալերել: վստահանալ: համարձակիլ: վստահ եմ, վստահութիւն ունիմ թէ: ժրանալ, զօրանալ: զգենուլ զքաջալերութիւն: confide, քաջալերեաց: քաջ լեր: confidite, քաջալերեցարուք: քաջ լերուք.

Confidere, credere aliquid alicui. Հաւատալ ումեք զբան ինչ: զանձն իւր փոյթեն: idest mari, յանձնել, յանձն առնել նմա: տալ նմա յաւանդ, ի պահեստ: քեզ հաւատացաւ, հաւատացեալ է այս բանն: հաւատալ ի նա զհոգս: զայս ի քեզ թողում: զայս հոգս ընկենում ի քեզ.

Configo, ere. Բեւեռել: հարել նետիւ: v. g. նետիւ. եռթալ զոռվառ: confige timore tuo carnes meas. Բեւեռեա ընդ երկիւղ քո զմարմինս իմ.

Configere illum spinà. Հարել ի նա փուշ.

Configurare aliquid, alteri. Այլակերպել, այլակերպացուցանել զնա, կերպարել, կերպարանել զնա ի նմանութի, ի կերպարանս, gen. փոխակերպել զնա ի կերպ խոզի: կերպարանակից առնել զնա: gen.

Confindo, ere. Պատառել, հերձել. v. findo.

Confingo, ere. Հնարել: հնարակերտել: յօդել: կեղծել: նորակերտել: խորամանկել.

Confingere crimen in aliquem. Զրպարտել զոք: ի վերայ դնել զարատ ինչ ի վր նր: դնել զբամբասանս ի վր նր թէ: զբաբուրս գտանել, յօդել ի վր նր.

Confinis, is. Սահմանակից: կից: կցեալ: առընթեր: մերձ: հպաւոր: եզրակից: մօտակայ: մօտաւոր: առկայ: մերձակայ: հուպ: dat.

Con-

Confinia, orum. Սահմանք: մերձակայք: շուրջակայք: սահմանակից երկիր.

Confirmatio, nis. Հաստատութիւն: հաստատութիւն: ստուգութիւն: հաւաստութիւն: ստուգեցումն: ցոյց = ցուցումն: պատճառ.

Confirmatio, sacram. Դրոշմ, ի: կնիք: սրբալոյս մեռոն: կնքադրութիւն: հաստատութիւն.

Confirmativus. Հաստատական: ստուգական: ցուցական.

Confirmatus sacramento. Դրոշմեալ: մեռոնեալ: կնքահարեալ դրոշմիւ.

Confirmatus in gratia. Հաստատեալ, անսայթաքելի: անքակ: անշարժ, հաստատուն, արձանացեալ ի շնորհս այ.

Confirmo, are, sacram. Դրոշմել: մեռոնել: կնքահարել դրոշմիւ: օծանել մեռոնիւ եւ այնու հաստատել ի հաւատս յի քի.

Confirmare in fide v. g. Հաստատել = պնդել: զօրացուցանել: քաջալերել: կազդուրել: արիացուցանել: արձանացուցանել զոք ի.

Confirmare, verum ostendere. Հաստատել: ստոյգ եւ հաւաստի առնել: ճշմարիտ ցուցանել: համահաստատել: vide assevero = rumor ille confirmatur, համբաւ յաճախի.

Confirmare se ex morbo. Յառնել: ապաքինել: զօրանալ: լաւանալ: հաստատել ի ցաւոյ, ի տկարութենէ: առողջանալ ի հիւանդութենէ: փարատել ցաւն.

Confiscatio, nis. Գրաւումն, առութիւն ընչից ՚ի յարքունիս.

Confisco, are. Գրաւել, կալնուլ, առնուլ զինչս ուրուք յարքունիս: արքունեաց առնել զինչս ՚ի: յարքունիս առնուլ: դարձուցանել, մուծանել թագաւորին.

Confiscari. Գրաւանիլ թագաւորին: երթալ, դառնալ յարքունիս.

Confisio, nis. Համարձակութիւն: յոյս: վստահութիւն.

Confisus, a. Յուսացեալ յոք: ապաւինեալ: վստահացեալ: պնդացեալ: հաստատեալ ի.

Confiteor, eri. Խոստովանիլ: ստորագրել: խոստովան լինել: պարզ, միամտաբար ասել.

Confiteri, sacram. Խոստովանել, խոստովան լինել զմեղս իւր: ասել զխոստովանութիւն: ասել, յայտնել խոստովանահօրն զմեղս իւր.

Confixus, telis. Նետահար: հարեալ նետիւ: clavis, բեւեռեալ: բեւեռահար.

Conflagratio, nis. Այրումն: կիզումն: հրդեհութիւն: հրդեհն: հրկիզութիւն: հրայրեցութիւն: հրձգութիւն.

Conflagro, are, flammis. Այրել: բոցակիզել: հրդեհել: հրձիգ լինել: ի հուր ձգել: այրել ի հուր: հրոյ ճարակ լինել: հրկէզ լինել: հրով կոտորել: լուծանել, հալել, դառնալ ի մոխիր.

Conflagrare invidiâ. Այրել, բորբոքել, մաշել նախանձու: v. invidia.

Conflatilis. Ձուլածու: & ձուլածոյ: vitulus conflatilis. որթ ձուլածոյ:

Conflatio, nis: & conflatura. Զոյլ, ձուլումն: ձուլածութիւն: հալ: հալումն, թափումն: թափեցումն հրահալելեաց.

Conflatus, a, um. Ձուլեալ: թափեալ, ex argento, արծաթաձոյլ: &c.

Conflatus, factus. Շինեալ: կազմեալ: կերտեալ: բաղկացեալ = բաղկադրեալ, ի abl.

Conflati testes. Սուտ վկայք: կաշառառու, կաշառաբեկ, կաշառակեր սուտ վկայք: վկայավաճառ.

Conflictatio, nis. Համաբաղխումն ել կուռորաց ընդ միմեանս: ընդ դիմամարտութիւն: համարձակումն: v. pugna.

Conflictio, nis. Բաղխումն, համբաղխումն երկու իրաց որք ընդ հարեն զմիմեանս, ուժգին հարեն զ. հանդիպին միմեանց: ընդ հարեն ընդ միմեանս.

Conflictio, duorum contrarietas. Հակառակութիւն: ներհակութիւն: ընդ դիմութիւն.

Conflicto, are: tor, ari, pugnare. Պատերազմել: ճակատամարտել: vide certamen.

Conflictari morbo. Հիւանդանալ. հիւանդութեան երկունք կալնուլ զնա: vide ægroto.

Conflictus, ûs. Համաբաղխումն: ընդ դիմամարտութիւն: v. certamen: nubium conflictus. Համաբաղխումն ամպոց որք ընդհարեն ընդ միմեանս ուստի լինի որոտումն.

Confligo, ere. Ելանել պատերազմ v. certamen inire.

Confligere de aliquare, disputare. Վիճել: վիճաբանել: խօսամարտել բանիւք: բանակռիւ լինել: դրդել, կագել ընդ միմեանս: մաքառել: հակաճառել.

Conflo, are. Ձուլել: հալել: թափել.

Conflare ignem. փչել արծարծել, ածել

ծարծանել, բորբոքել, բորբել զհուր. զբոցել զհուր.

Conflare, facere. ձգռնել: շինել: գործել: կերտել: կաղմել: բաղկապրել: բաղկացուցանել.

Conflare ſeditionem. Յարուցանել զխռովութիւն: v. ſeditio.

Confluens, tis. Համահոսումն երկու գետոց: երկու գետոց խառնումն: խառնուն երասխայ ի կուր: առեղն ուր խառնին երկու գետք ընդ միմեանս.

Confluo, ere: de fluvio. Համահոսել: խաղալ: երթալ: item երկու գետք, միաւորիլ: խառնիլ ի սի, ընդ միմեանս.

Confluere turmatim. Յաւմ կողմանց խռնուն ընթանալ: խռնիլ: կուտիլ: բազմամբոխ, բազմակոյտ ամբոխ, մարդահոյլ բազմութիւն ժողովիլ, բոլորիլ ի.

Confodio, ere. փորել: բրել: պեղել, քանդել զերկիր: v. fodio.

Confodere gladio. ձգծել զսուր ընդ նմա: սրով երթալ զնովաւ: հարել սրով: confodere ſe. սրով երթալ զինքեանս, vel զինքեան: ածել զսուր ընդ ինք: սուսերով զինքեանս երթալ.

Confoederatio, nis. Միաբանութիւն: դաշնակցութիւն: համախոհութիւն: ուխտակցութիւն: նեղակակցութիւն: մարտակցութիւն երկուանց բազմաց ընդ դէմ հարարակ թշնամւոյն.

Confœderati, orum. Միաբանք: միաբանելք: դաշնակիցք: նեղակակիցք: մարտակիցք: ուխտակիցք. դաշնաւորք: ուխտակալք: ուխտադիր ընկերքն: դաշամբ լծակիցեալք ընդ միմեանս: մեռեալք յուխտ նեղակակցութեանէ.

Confœderor, ari. Դաշնակցիլ: դաշամբ լծակցիլ ընդ միմեանս: մտանել յուխտն նեղակակցութիւն: դաշնադիր լինել & quæ ſuprà.

Conformatio corporis. Բարեչափութիւն անդամոց: յարմարադիմութիւն: յարմարութիւն, համեմատութիւն անդամոց: վայել չափ: վայելչահասակ: վայելչութիւն հասակի և տեսլեան: աղնուութիւն երեսաց և դեղեցկութիւն տեսլեան: վայելուչ կազմութիւն անդամոց: բարեյօդ մարմին.

Conformatio, idea rei in mente. Համաձակն կերպարան իրացն: պատկերակերպութիւն: կերպագրութիւն իրին որ ի միտս տպաւորի: մտաւոր նկարուածն: նեղածեալ պատկեր.

Conformatio verborum. Շարադրութիւն բառից: բանահիւսութիւն: շարն բանից: դեղեցկադիր շարն բանից: v. ſtilus.

Conformatio vocis. Յարբերութիւն, քաղցրահնչութիւն, խաղացուածն, դողացուածն ձայնի: եղ և էջ ձայնի.

Conformis, e. Համեմատ: նման: հաւանեալ: համակերպ: համաառնական: համաձայն: հանդիսաւոր: կերպարանակից: նմանակից: ի նմանութիւն: ըստ նմանութեաբ: հաւասար.

Conformitas cum. Համեմատութիւն: նմանութիւն: հանդիսութիւն: հանդիսաւորութիւն: համաձայնութիւն: կերպարանակցութիւն: համանմանութիւն: նմանակցութիւն.

Conformitas cum voluntate divina. Համանութիւն ընդ կամս այ: համաձայնութիւն: միաբանութիւն, համաձայնեցուածն կամաց մերոց ընդ կամն այ: ընդ հաճոյութիւն այ: հաճանութիւն առ այն զոր կամի աճ.

Conformiter. Համեմատաբար. նմանապէս: հանդիսաւոր օրինացն: ըստ որում պարտական է յօրէնսն.

Conformo, are in mente idæas rerum. Պատկերակերպել, կերպաձեւել, նկարել, պատաւորել, նկարել ի միտս զպատկերս երացն.

Conformare, conſtituere. Կազմել: կերտել: շինել: կերպաւորել: կերպարանել: նկարել: v. formo.

Conformare ſe ad, ſimilem fieri facere. Համակերպել: համաձայնել. համաձեւացուցանել: հանդիսաւորել: նմանեցուցանել զինքն, զկեանս իւր: dat. կերպարանակից, հաւասար լինել: dat.

Conformare ſe ad volontatem dei. Հաւանիլ առ այն զոր կամի աճ: զկամս իւր համեմատեցուցանել, միաբանել ընդ հաճոյսն այ: կատարել զհաճութիւն կամաց նր. հպատակել զինքն: dat. համաձայնել զկամս մեր ընդ. տալ զկամս մեր ի ձեռս այ.

Confortans. Բանք քաջալերականք, սիրտ տուողականք: սփոփականք յուսադրականք: զօրացուցիչ: սրտացուցիչ: հրճուականն.

Confortans, de cibo. Օրացուցիչ: հաստատուն և ուժով կերակուր.

Confortatio. Սիրտ տուողութիւն: սիրտ տուողութեան: սփոփանք: սփոփութիւն: բանք քաջալերականք.

Confortatus, a. Օրացեալ: ժրացեալ: քաջալերեալ: արիացեալ: կաղդուրեալ: սիրտ տուեալ: սփոփեալ: զարթուցեալ.

Conforto, are. Օրացուցանել: ժրացուցանել: քաջալերել: կաղդուրել: արիացու-

այուցանել : մանրաբել : քաջալերական , յուսադրական բանիւք զարթուցանել .

Confractio , nis . բեկումն . խորտակումն : կոտրատումն : փշրումն : ջախջախումն .

Confractus , a , um . բեկեալ : խորտակեալ : կոտրատեալ : փշրեալ : ջախջախեալ .

Confragoſus , a via . ձգնադառաջ ապառաժուտ ճանապարհ : առապարք : խնամ և դժուարանցն ճանապարհ : v. aſpera .

Confraternitas . եղբայրակցութիւն : ընկերութիւն բազմաց որք ի նոյն վայրն ժողովին ի պաշտումն այր .

Confremo , ere . ղոռալ : խռովիլ : սաստանիլ : v. fremo .

Confrico , are . շփել : քերել քորել : շփել զվէրս խորտով : v. frico .

Confringo , ere . բեկանել : խորտակել : կոտրատանել : պատառել : խզել : փշրել : ջախջախել : մանրել : մանրել : լոսել : ջարդել : մանր խորտակել . հոսել : պայթուցանել : բեկբեկել : կոտրել .

Navem confringi . նաւն խորտակիլ ի վէմ : փշրել առ վէմն : ի սաստիկ հողմոյն և յալեկոծութենէ հերձիլ : զարկիլ ի վէմ և հերձիլ : ջարդիլ նաւն .

Omnia jura confringere . ձնոյանալ , զանց առնել զօրինօք . լուծանել , խախտել , եղծել զօրէնսն : ոչ արդելուլ օրինօք : քակել , ցրուել : անարգել , թիւրել զկիրառուն .

Confugio , ere ad aliquem . կթարդալ առնա : բողոքել , ձեռնել , դիմել , առընթառնալ : աղաղակել առ . հոշել զոք յօգնութիւն : նպաստուածի հայցել ի նմանէ : ապաւինել ի նա . առ դիմել ի նպաստուածի նը : խնդրել զթիկունս նը .

Confugere in aliquem locum . փոխել , երթալ , գնալ , ընթել , էջանալ , փախչիլ ի : փախստականն երթալ : ապաւինել , ամրառնալ ի քաղաք .

Confugium . ձգապաւէն : քաղաք ապաւինի : ապաստան : v. aſylum .

Confulgeo , ere . հրաւառիլ : պայծառանալ : հառագայթել : v. fulgeo .

Confundo , ere . խառնել , խառնակել : շփոթել : խառնիխուռն առնել : քակել , քակտել , վերդովել , լուծանել զկարգն .

Confundere aciem . փախստականն , հալածականն առնել զթշնամին . դարձուցանել ի փախուստ : վանել զթշնամին : vide fuga .

Confundere aliquem dicentem . վերդովել : վրդովեցուցանել : աղմկել : խռովեցուցանել , շլեալ : ձգել ի խռովութիւն : ամբոխել զնա : շփոթել զմիտս նը : պղտորել զհոգի .

Confundere , pudorem incutere . ձնօթառնել : այպ առնել : ամաչեցուցանել : այպանել : զամօթն հարել : պատկառեցուցանել : կոտնդլուխ , սեւերես առնել : ծաղր առնել զոք : դնել յանարգութիւն : նախատել ամօթիւ : խայտառակել զոք .

Confundi . ձնամչել : պատկառել : զամօթհարել : զամօթ կրել : ծաղր կալ : ամօթելոց նյ ծաղկեաց դնիմ : ամաչել զամօթն : ծաղկեն զմեզ անարգանք : ոչ առնել զհաւատարմութիւն : զպնել & խափել : նախատինս առնել : խախտիլ դէմք , vel դէմք : այպանել . ամօթ լինել : զանազանս կրել .

Confuſè . խառնակ : խառնել խուռն : շփոթապէս : obſcurè , անյայտ : խառնիխուռն : խրթնաբար : ծածկապէս : անորոշաբար .

Confuſio , mixtio . խառնուածն : շփոթումն : խառնակումն : խառնակութիւն : խառն . խառնուած : աղմուկ : աղմկութիւն : ամբոխ : տապակարծութիւն : վրդովումն : շփոթ .

Confuſio , pudor . ձնօթ : ամօթածութիւն : պատկառանք : պատկառութիւն : անարգանք : նախատինք : այպ : այպանութիւն : անարգութիւն : ամաչումն : ամաչութիւն .

Confuſus , permixtus . խառնակ : խառնեալ : խառնակեալ : խառնիխուռն : confuſus de ſcriptis : անորոշ . անյայտ : խրթին : խրթնագոյն . խոթին : խրթնագիտութիւն : մթագոյն . խորագոյն . խրթնածածուկ բանք . պատհպատ .

Confuſus pudore . ձնամչեալ : զամօթ հարեալ : պատկառեալ դիմօք : սեւերես : խայտառակ դիմօք : ամօթածած : գլխակոր : ամօթալի դիմօք . ամենապատկառ . որ զդէմս դնէ յերկիր : երկրահայեաց : կոտնդլուխ .

Confuſa multitudo . խառնիճաղանջ . ամբոխ : մրրկահամբոխ բազմութիւն : բազմութիւն ամբոխ : խուռն : խուռմբ : մարդահոյլ բազմութիւն .

Confuſus animo , attonitus . խռովեալ , վրդովեալ : շնորհեալ ի միտս նոր : միտք աղմկեալ : շփոթեալ մտօք : ապշեալ : յապուշ դարձեալ միտք նը : անկեալ ի տարակուսանս .

Confutatio . բացատութիւն : ընդդիմադրութիւն . պատասխանատրութիւն : ընդդիմա-

դիմաբանութիւն : հակառակաբանութիւն : արտահերքութիւն .

Confuto , are . բացատել : սուտ ցուցանել : պատասխանադրել : ընդդիմաբանել : արտահերքել : ընդդիմաբանել .

Congaudeo , ere . խնդակից , ուրախակից լինել : խնդալ ընդ : խնդակցիլ : dat.

Congelaſco , ere . յառել : սառնամանալ : պաղիլ : սառեալ , սառուցեալ պաղիլ ջուրն : թանձրանալ : սառնուլ .

Congelatio . յառուցումն : պաղումն : թանձրացումն .

Congelo , are . յառուցանել : պաղել : պաղեցուցանել : սառնացուցանել : սառեցուցանել : սառն կապել զջուրն : & pro condenſare : թանձրացուցանել : morſus aſpidis eſt mortalis , quia ſanguinem congelat ſic ut circulare non valeat . մահաբեր է խածումն նժին . զի խոչդն թանձրանայ արիւն և ոչ շրջաբերի .

Congelo , congelari . յառել : սառնալ : v. congelaſco : congelatus . ցրտասառոյց : սառուցեալ է ցրտոյն : սառնասպառ .

Congelari otio . ի-ուլանալ : սիրտ պաղել : պաղեալ լքիլ սրտիւ և ձեռօք : vide otioſus .

Congemino , are verbera . զհարսանդամ հարկանել : կրկին զանիւք հարնել : կրկնել զգանս : կրկնապատկել զհարուած : յաւելուլ զգանս է վր գանոյ սասակացուցանել զ .

Congemo , ere . հնձել : համահնձել : ողբալ : ողբակից լինել : v. gemo .

Congener , is . ազեռակից : համասեռ : միասեռ : աեռակակից : համասեռակ .

Congenero , are . ծնանիլ : առաջածել : առածել : v. produco .

Congenitus . հասածին : համաբոյս .

Congeries , ei . կարկառ : & կառկառ : կարկառակուտ : ջուր կացցէ եբրև զկարկառակուտ : Joſuè 3. բլուր gen. բլրի & բլրոյ : ժողովումն : կոյտ : v. aceruus .

Congero , ere . կոյտ կոյտ ժողովել : v. acervo .

Congerere crimina in aliquem . առնել է վր նր : բազումս և ծանր վնասս չարութիւն բերել , դնել է վր նր : չարս խօսութիւս սասուցանել զնմանէ : v. accuſo.

Congerere maledicta in . առնիճել : անիծանել : նշոյլ առալ : v. maledico .

Congeſtio , congeſtus . կարկառ : բլուր : կոյտ : v. congeries .

Congiarium , i . պարգև , ձիր , սուրբ ապբասնի , զոր նշխան պարգեւէ այլոմ .

Conglacio , are . յառիլ : սառնուլ : պաղիլ : etiam in moral. v. congelaſco .

Conglobatim . խուռն խուռն : խիտ առ խիտ : միահուռն : ամբոխեալ .

Conglobatio , nis . կարկառ : ժողովումն : հաւաքումն : կոյտ : v. congeries .

Conglobo , are . կրուել : կոյտ կոյտ ժողովել : v. acervo .

Conglobare , rotundare . բոլորաձև առնել : գնատակաձև առնել .

Conglobare milites . ցրուել , վանել զօրսն ժողովել : միաւանդամ յօրինել զձակատս : միաւանդամ կազմել ռազմ .

Conglomero , are . ժողովել : կուտել : դուտարել : գնատակաձև բոլորել : v. acervo .

Conglomerare , v. g. filum vul. ոլոմանել : վիրալարով զմանածն յետ առալ ձախակոյն : գնատակաձև առնել .

Conglorifico , are . համահաւասաբել : և միասին փառաբանել : փառակից առնել , հաղորդ փառաց .

Conglutinatio . համադրութիւն : կցութիւն : կցումն : զուգեցումն : կպչութիւն : կցորդութիւն : կցադոյն միաւորութիւն : խառնումն : շաղախումն .

Conglutino , are . համադրել : կպչել : կցել : առակցել : շաղկապել : խառնել : միաւորել : մածուցանել : շաղախել : conglutinata eſt anima Jonathæ cum anima David : ոգի յովնաթանու կապեցաւ ընդ հոգւոյն դաւթի .

Congræco , are . ելինով ապբենալ : ելենականալ է դինուոյ : գինովանալ .

Congratulatio . ուրախակցութիւն : խնդակցութիւն : աւետաւոր ուրախութիւն : շնահաւորութիւն : ցուցումն ուրախութեաս առ բարեկամս միոչ հանդիսին նոր յաջողութեի ինչ .

Congratulor , ari . ուրախակից , խնդակից լինել ումեք վր : խնդալ ընդ նմա : շնահաւորել նմա զ. եբրանի առալ նմա .

Congredior , di , in aliquem locum . ի միս առեղ ժողովիլ .

Congredi cum hoſte . զհարս պատերազմի դնել ընդ թշնամւոյն : յայսկոյս յայն կոյս միմեանց ընդ դէմ ձակատիլ : պրշաւէլ , արձակիլ ընդ միմեանս : v. certo .

Congregabilis . ժողովելի : դիւրաժողով : դուտարելի : դիւրագուտար .

Congregatim . խուռն խուռն : միախուռն : կուտակալք : կոյտ կոյտ . համադուռնդ : ամբոխեալք : ամբոխաբար : ժողովաբար .

Congregatio . ժողով : ժողովումն : հա-

մաժողով : կոյտ . դումարումն : v. cætus .

Plures ſunt Romæ Congregationes pro recta Eccleſiæ adminiſtratione inſtitutæ : præcipuæ ſunt ,

բաղումք են և հռոմ ու ժողովք հաստատեալք վ ու ուղիղ կառավարութ եկեղեցւոյ : գլխաւորք են այսոքիկ .

1. Congregatio S. Officii ceu Inquiſitionis erecta à Paulo III. rebus fidei proſpiciendis, arcendiſque erroribus occupatur . Ժողով հետապնդութ հաստատեալ և պղտոսէ երկրէ : առ և մատոյց քննութ քննել և և բաց հերքել զօտար աղանդսն որք հակառակ են ուղղափառ հաւատոյ .

2. Congregatio de Propaganda Fide , inſtituta à Gregorio XV. fidei orthodoxæ per totum orbem dilatandæ invigilat, miſſis quocumque terrarum viris apoſtolicis qui infideles hæreticos que ad Chriſti fidem adducant. Ժողով տարած-մանն հաւատոյ : հաստատեցաւ և էֆրիդրէ ԺԵ երկրէ : պաշտօն նր է արձակել յամ տիեզերս զսպաստաւորս բանին վ ու տարած-մանն հաւատոյ : cujus etiam beneficentiâ & expenſis hoc opus in lucem editum eſt . որոյ և ս բարերարութ , և ծախիւք և լոյս ածաւ բան գիրքս այս .

3. Congregatio Concilii, ad examinandas ſolvendaſque quæſtiones circà decreta Concilii Tridentini ad diſciplinam ſpectantia . Ժողով ժողովոյն : քննել և լուծանել զկնդիրս որք լինին և վր սահմանադրութեց ժողովոյն Տրիտենդինոյ յաղագս սրբարողութեց .

4. Congregatio Epiſcoporum & Regularium : Epiſcoporum regulariumque cauſas perpendit & dirimit. Ժողովն եպիսկոպոսաց և կրօնաւորաց : քննէ և դատ առնէ և վր երից որք պատկանին առ եպիսկոպոսս և կրօնաւորս .

5. Congregatio Sacrorum rituum . hæc curat Sacras Eccleſiæ ceremonias & conſuetudines, & expendit quis inter ſanctos ſit referendus . Ժողով սբազան արարողութեց : սր հոգ է կատրել զարարողութիս և զսովորութիս եկեղեցւոյն , և քննել Թէ ո ոք արժանի եղեւ համարիլ ի Թիւն սբոց .

6. Congregatio Indicis . decernit quinam libri prohibiti ſint, vel etiam eos emendat. Ժողով ցանգոյն : սահմանէ Թէ որ գիրքն արգելեալ եցեն : կամ և ս և սրբագրէ զնս .

7. Congregatio Immunitatis Eccleſiaſticæ, inſtituta ab Vrbano . VIII. invigilat ne quis contrà immunitatem eccleſiaſticam aliquid temerè moliatur . Ժողովն եկեղեցական երաւանց հաստատեալ Տուրբանոսէ ուԹևորդէ : սա հոգաց զի մի յանդգնեցի ոք նուազել զբան ինչ ընդ դէմ արգաուԹե և երաւանց եկեղեցւոյ .

Congregatio, ſodalitium . ԵղբայրակցուԹի : Ժողովուած եղբարց բաղմաց ընկերացելոց վ ու պաշտամն աՀ : ընկերուԹի : ընկերակցուԹի .

Congrego, are . Հաւաքել : կուտել : դումարել : հաւաքել, Ժողովել : խուռն առնել : եկեղեցացուցանել : բոլորել ի մի տեղ : congregare divitias , դումարել , Ժողովել առատաւել , գանձել , կուտել , ամբարել զինչս : հարստաւորել : գանձել զգանձս .

Congreſſio , nis . Ժողով : Ժողովուած : հոյտ : խօսակցուԹի : բերան առ բերան խօսիլն : համադիպուած միմեանց .

Congreſſus , ûs . ւհուտ առ : ելուԹի : եկաւորուԹի : բերան առ բերան պրուցադրուԹի .

Congreſſus , v. certamen . ւմարտ : խուռն պատերազմի .

Congruens . Պատշաճ : պատշաճաւոր : ձահ : վայելուչ : վայելչական : համեմատ : պատեհ : պատեհական : արժանի : ձահաւոր : արժանավայելուչ : պատկանաւոր : ըստ՛ն : պատկան .

Congruenter . Պատշաճապէս : ըստ պատշաճի : արժանապէս : ըստ արժանւոյ : վայելչապէս : համեմատաբար : պատեհապէս .

Congruentia , æ . ՀամեմատուԹի : ցայտակցուԹի : պատշաճ : վայելչուԹի : պատեհուԹի : արժանուԹի . v. convenientia .

Congruo , ere . Պատշաճիլ : վայելել : համեմատիլ : համաձայնիլ ; դէպ vel անկ լինել ինձ : յարմարիլ : պատշաճ լինել .

Cum natura alicujus congruere . ԲնուԹե և վարուք համաձայնիլ , նմանիլ նմա : համակիր , ղուդակից լինել , նմանակցիլ , հաճասարիլ միմեանց .

Congruus , a , um . Պատշաճ : վայելուչ : v. congruens .

De congruo . Ըստ պատշաճի : պատշաճաւորապէս .

Conjectatio : v. conjectura .

Conjectio & conjectus , ûs . Ընկէց : ընկեցուած : ՁգուԹի : v. g. նետաձգուԹի : քար ընկէց : քարի արձակուած : v. jactus .

Conjectio ſomniorum . ԵրազահանուԹի : երազապատմուԹի : խելամտուԹի : երազոց .

Conjecto , are , & Conjector , ari : Կարծել :

ծել: դուշակել: նենգադատել: ղդալ: նախատել: խաղդալ: նախադիտել: խղաղած լինել: նախ նշանակել և հեռատեսանել: նախագուշակել: առնուլ ղհոտս: կարծեօք դատել: conjectari somnia: երազս հանել, պատմել: երազոց խնդրատուս լինել: ղնշանս ցուցանել.

Conjectura, æ. կարծեք: յետագօտուԹի: նենգադատուԹիւն: դուշակուԹի: կարծառուԹի: կասկած: խնդիր մտի: հոտառուԹի: կարծեօք դատողուԹի.

Conjectus oculorum. հայեցուածք: հայեցուած: աչաց դիտուածք: ակնադուԹի: աչօք դիտուածք: նկատուածք: նշմարտանք.

Conjicio, ere. քար v. g. ձգել, առնել, ածել, ընկենուլ: քարկոծ առնել և վրայ: քար արկանել: հոսանել: pulverem, ցանել զփոշի: merces in mare, ղբեռինս ընկենուլ ի ծով: ընկենուլ ղկարասիս: ԹեւացուցանելՀնաւն, Թափելով ղբեռս ի ծով.

Conjicere se ad pedes. ընկանիլ առոտս: անկանիլ յերեսս առաջի: ծունր դնել: խոնարհիլ առաջի..

Conjicere oculos in. հայիլ, նայիլ ի: ակնարկել, ակնածել: ղաչս ածել, արկանել և նկատել: եկանիլ: աչք այ դիտել ղբարիս: առողջել առ: վէճ բակնել ի.

Conjicere, conjectura assequi. կարծել: կարծելով վերս հասու լինել: կարծեօք հասանել ի վրայ: կարծեօք դատել. vide conjecto.

Conjicere culpam in. Օվնասն, զմեղն ձգել, ածել յայլս: դնել ի վրայ այլոց.

Conjicere in carcerem. ընկանել, արգելել, տալ ի բանտ: մատնել ի բանտ.

Conjugalis. ընտանական: զուգական: ընդոգական: առն և կնոջ պատուականուԹիւն առ միմեանս.

Conjugatio verborum. ընդոգուԹիւն բայից, կամ հոլովումն ըստ եղանակաց, ժամանակաց, և անձանց: բայից ընդոգուԹիւք են Ե.

1. Est verborum quorum infinitivus desinit in al.

Ընդունին ի բայից, որոց անորոշական ապատոն յալ: v. g. clamare: կարդալ.

2. Verborum quorum infinitivus desinit in jel.

Եղիւ բայից, որոց անորոշական ապատոն յել: v. g. Amare: սիրել.

3. Desinit in il.

Երիւ ապատոն յիլ: v. g. loqui: խօսիլ.

4. Quæ desinit in ul.

Ղորիւ ապատոն յուլ: v. g. legere: ընԹեռնուլ.

5. Est verborum heteroclitorum.

Ընդհանրիւ ի բայից որք ասին ապատուղիս կամ այլանի: v. g. venire: դալ.

Conjugium. Պսակ: ամուսնուԹիւն: շաղկապուԹիւն: ընդոգուԹիւն: ընդոգակցուԹիւն: զուգակցուԹիւն: միաւորուԹիւն առն և կնոջ ի ներս պսակին.

Conjugo, are, ligare. կապել: կցել: միաւորել.

Conjugare verba. Ղբայ ընդոգել: հոլովել.

Conjunctè, & conjunctim. ի միասին: ընդ միմեանս: զոյգ ընդ: համաղոյգ: անդորոշաբար: անբաժանապէս: ընդ: հանդերձ.

Conjunctissimè vivere cum aliquo. կիսնաց կցագոյն հաղորդուԹիւն ունել ընդ.

Conjunctio, nis. ամիաւորուԹիւն: կցուԹիւն: զուգակցուԹիւն: շաղկապուԹիւն: կապակցուԹիւն: բաղկապուԹիւն: բաղկապուԹիւն.

Conjunctio, mor. ամիաբանուԹիւն: սրտակցուԹիւն: հաղորդուԹիւն կենաց: խորհրդակցուԹիւն: կապակցուԹիւն: համաձայնուԹիւն: համախոհուԹիւն: համաձայնուԹիւն: միաչնորհուԹիւն: կամակցուԹիւն.

Conjunctio in grammat. Շաղկապ: է մասն բանիս անհոլով որ բանիւ զոյլ մասունս շաղկապէ: զոր օրինակ: և: կամ &c.

Conjunctio in astronom. ՈւղեկցուԹիւն երկու աստեղաց: cum duæ stellæ sibi occurrunt in eodem zodiaci gradu. Յորժամ երկու աստեղք հանդիպին ի նոյն աստղաձան կենդանակերպի գօտւոյն.

Solis eclypsis non contingit nisi in conjunctione lunæ cum sole, hoc est in novilunio. Ոչ հանդիպի խաւարումն արեգական եԹէ ոչ յուղեկցուԹիւն լուսնի ընդ արեւն: որ լինի յորժամ լուսին նորանայ.

Conjunctivus. Շաղկապական: զուգական: զուգակցական: բաղակցական.

Conjunctus, a, um. կապեալ: կցեալ: կապակցեալ: շաղկապեալ: զուգակից, միաւորեալ: շարալծեալ: լծակցեալ, զուգեալ.

Conjunctus, contiguus. մերձ: մօտ: մօտաւոր: մերձաւոր: հպեալ: կից ընդ: առընԹեր.

Conjunctus societate, in commercio. ընկեր: ընկերացեալ ընդ: վաճառոյ կցորդ: առ ուսոք կցորդ: v. associatus.

Con-

Conjunctus amicitiâ. Սիրով հաւասարեալ ընդ: v. amicitia.

Conjungo, ere. Միաւորել: շաղկապել: կցել: կապել: կապակցել: զուգել: զուգաւորել: զուգակցել: շարժանանել: ընտանեանել: խառնել: յօդել: ապուցանել: v. jungo.

Conjungere ſe alicui in commercio. Ընդհնարանալ: ընդհնարակցել ընդ: v. affocio.

Conjuratio. Հաւ: դաւակցութիւն: դաշն: դաշնակցութիւն: միաբանութիւն: ընդհնարակցութիւն բազմաց ոք միաբանեն ի խորհրդակից գլխոյ ինչ նենգել: խուժան: խուռնութիւն: երդումն զոր բազումք առնեն ընդ միմեանս.

Conjuratio, exorciſmus. Երդմնեցուցմունք: երդմնեցութիւն.

Conjurati, orum. Հաւակիցք: դաշնակիցք: միաբանք: միաբանեալք. ուխտակիցք: հաւանակիցք: նենգակակիցք: ուխտադիր ընդհնարքն. դաշամբ լծեալք ընդ միմեանս: որք զնորհուրդ բնեն ընդ միմեանս զի.

Conjuro are. Երդմամբ խոստանալ միմեանց: երդմնակից լինել.

Conjurare contrà. Միաբանել և միաշունչ խորհիլ, նենգել գլխոյ ումեք: նենգել, խնդրել զմահդիմութեան նր: ի խնդիր լինել սպանանել զնա: նենգել զնորհուրդս չարս: ժողովս հաւաքել ի վէր նր: մատնել յուխտ: խորհուրդ բնել ընդ միմեանս, զի սպդ.

Conjurare, exorcizare. Երդմնեցուցանել յանուն յի.

Conjurare, inſtanter rogare. Յաղել: Պահանջել: յաղօթս սկսանել: յոյժ աշխատ պահանջել: աղաչել: v. adiuro.

Conjux, de marito. Ամոյ: gen. առն: այր մարդ: կանանչբէն: փեսայ: այր խօսեալ ընդ: առուսին: կողակից.

Conjux, de ſponſa. Կին: կողակից: կին առնական: արուսբէն: առուսնուհի: կին մարդ: որ առն է առեալ: մարդակին: հարսն: նորատուտ հարսուկ, recens nuptæ: կին խօսեալ ընդ: ընդ առն պսակեալ: որ լինի ընդ արուսբ: առուսին: նշանած.

Vtrique conveniunt, Ամուսին: կանանչբէն: զուգակից: կողակից: անկողնակից: լծակից: պսակեալ: առուսնացեալ: խօսեալ ընդ.

Connaturalis. Բնական: հաւասարնական: ինքնաբուն: բուն: հաւասարուն.

Connecto, ere. Շաղկապել: յօդել: ապուցանել: խառնել ընդ: v. conjungo.

Connexio, nis. Կապակցութիւն: շաղկապ: կցութիւն: զուգակցութիւն: շարժանութիւն: հետեւութիւն: ընդկցութիւն: շարադրութիւն.

Connitor, ti. Ջանալ: հաստատանալ: հնարել: աշխատիլ և ամենայնիւ հնարիլ: ջան դնել: ուժ առնել: անհանդիստ ել խառնութեբ ջանալ: եռկնել: ջանս եդեալ հնարիլ.

Conniventia. Թոյլ տուութիւն: նեղուն: հաւանութիւն: Թուլայուն: ըստուգիանութիւն: կեղծեալ ամպագուշութիւն: կեղծեալ անտեսութիւն.

Conniveo, ere. Կիս խփել գաչն: քթել գաչն: Թարթել գաչս.

Connivere in aliqua re. Հնիլ: Թոյլ տալ: Թուլանալ: ըստուգիանալ: ոչ ինչ գոյն առնել: անտես առնել գմեղս և անպատիժ Թողուլ գնս: v. diſſimulare.

Connotatio. Հաշմանութիւն: առընչութիւն: փաղանշանաւորութիւն: ցոյց: ցուցումն.

Connotativus. Ցուցական: նշանակական: փաղանշանաւոր: առընչական.

Connoto, are. Հաշմանիլ: ցուցանել: գնկուցանել: ծանուցանել: նմացուցանել: փաղանշանակել.

Connubium. Պսակ: առուսնութիւն: զուգակցութիւն առն և կնոջ: v. matrimonium.

Connumero, are. Հարկել, գասել, խառնել զոք ի Թիւ: v. annumero.

Conopeum, velum: armenius vertit. Հահոյ: Judith. 10. վարագոյր: խորանվրան: որ գլխոյ պահէ ի մժեխոց: vul. ſpeciosa.

Conor, ari. Հնարել: Ջանալ: Ջան դնել: Հմնել ի վէր: Ձգուռնս կրել: միշտ: Ջանալ ի: և խնդիր լինել: ուժ առնել: հնարել: հնարել: մեծաւ Ջանիւ հնարել: Ջան եդեալ հնարել: նեղել զանձն: առնանք գումբք հնարիւք Ջանալ: Թեւակոխել: նկրտել.

Conquaſſatio, concuſſio. Թօթափումն: սասանիլ շարժումն: Հնձումն: խախտումն.

Conquaſſatio, confractio. Բեկումն: խորտակումն: Հորձանումն: Ջախջախումն: փշրումն.

Conquaſſatus, a, um. Շարժեալ: շարժելեալ: խախտեալ: Թօթափեալ: Հնձեալ: դայթագղեալ պարիսպն: բաղխեալ.

Conquaſſatus, confractus. Բեկեալ: խորտակեալ: Հորձանեալ: Ջախջախեալ: փշրեալ.

Conquaſſo, are, concutere. Ոտիւ գնն, սասանիլ Թօթափիլ: Հնձել: շարժել: խախտել: բաղխել: & բախել: v. concutio.

Con-

Conquasso, are. Խորտակել : կործանել : ջախջախել = փշրել = v. confringo.

Conqueror, ri ; de malis suis, aut mala. Ողբալ զանձն : տալ վայ անձին իւրում : կողկողել զվիշտս իւր : ափսոսալ զանձն իւր : աւաղել, աղաւաղել զանձն իւր : ափսոսալով եղուկ եղուկ ասել անձին իւրում : ասել աւաղ թշուառացելոյս և եղկելի անձին իւրում : եղկել զանձն : դժգոհել, տրտնջալ, տրտնջել, քրթմնջել զպախախնամութիւնն այլ.

Conqueri : ægrorum more. Տնքալ : հառաչել = ողբալ : ճչել : ճիչ բառնալ : կողկողալ : & կողկողել : նուալ : ut puer plorans, մղձկալ : vt mendicus կաթողնել.

Conqueri de aliquo. Ամբաստան առնել զումանէ : ամբաստանել, մեղադրել զոք.

Conqueri, murmurare. Տրտնջել ընդդէմ այլ : տրտնջել զտրտունջ առ ամ : դժգոհել, քրթմնջել զայլ : կռնչել : տրտնջալ : դժգոհել : դժկամակել : տրտունջ է ինձ զումանէ.

Conquestio, nis, ægri. Հառաչումն : նուալս : ճիչ : կականաք : տքալս : կողկողումն : կողկողանք.

Conquestio, murmur. Տրտունջ : գանգատ : մեղադրութիւն : քրթմունջ :

Conquiesco, ere. Հանդարտել : հանգչել : հանդուցանել զմիտս իւր : հանգիստ տալ անձին իւրում : դադարել : պարապել : տակաւին մի թուլացուցանել զմիտս.

Conquiescere, cessare. Հանդարտել : լռել : հանգչել : v. cesso.

In tuo amore conquiesco. Քեզ յանձն առնեմ, յանձնեմ զիմ ամ բանս : զիմ հոգւն թողում, ընկենում ի քեզ : հոգ ի վր քո եղէ : v. confido.

Conquiescere ab armis. Հաշտել : խափանել զկռիւ : լռել, հանգչել, հանդարտել ի պատերազմելոյ.

Calor conquiescit. Տօթն անցանել : հով անկանել.

Conquiescere, dormire. Ննջել : vide dormio.

Conquiro, ere. Խնդրել : ի խնդիր լինել = որոնել : քննել : զննել : խոյզ, խնդիր, քննութիւն առնել = խուզել : փորձել : հարցանել : հարցափորձել : ստուգել վր : հարցաքննել : բազում հարց և փորձ առնել : ջերմ սրտիւ քննել : իմանալ զամոյգս : ճշմարտել յումեքէ եղէ : հարցանել զուստեն և զոմ : քննութեամբ հասանել ի վր իրացն.

Conquisitio, nis. Քննութիւն : զննութիւն : խնդիր = խոյզ = որոնումն = հետազօտութիւն : փորձ : հարցափորձութիւն : հարձափորձ քննութիւն : ստուգեցումն : յոյզ զաղտնեաց.

Conquisitor, is. Քննիչ : քննօղ : հետայոյզ : որոնիչ : & alia ex superioribus.

Conquisitor, commissarius in bello. Զօրաժողով : որ զօրաժողով առնէ : որ զզօրս ժողովէ, կազմէ : պատրաստէ.

Conquisitus, selectus. Ընտրեալ : ընտիր : ընտրանք = gen. անաց : ընտրագոյն.

Conregno, are. Համաթագաւորել : թագաւորութիւն վարել ի միասին, զոյգ ընդ.

Consalutatio. Ողջոյն = ողջունատուութիւն : ողջութիւն : ողջագուրումն = բարեւ զոր միմեանց տան.

Consaluto, are. Ողջոյն տալ միմեանց : ողջունել զմիմեանս : v. saluto.

Consanesco, ere. Առողջանալ : լաւանալ : յառնել, բուժիլ, բժշկիլ, դիւրել, սթափիլ, աւաքել, ապաքինել ի հիւանդութենէ, յախտից : վէրս փարատել : սրբել ի բորոտութենէ : սրբել բորոտութիւն ի ումանէ.

Consanguineus. Արենակից : ազգական ազգակից : խնամի : ընտանի մարմնով և արեամբ : տոհմակից : ցեղակից.

Consanguinitas. Արենակցութիւն : ազգակցութիւն : խնամութիւն = ընտանութիւն մարմնոյ.

Consano, are. Ողջացուցանել : փարատել զվէրս : v. sano.

Consarcino, are. Կարկատել զբեկորս : ծրարել ի կապս : պատատել : փաթութել.

Consceleratus. Չար : վատթար : չարաբարոյ : անօրէն : v. sceleratus.

Conscelero, are, polluere, v. g. locum. Պղծել զտեղի : oculos, զաչս պղծել պոռնկական անկարգութեամբ.

Conscendo, ere. Ելանել : ի վեր ելանել : վերանալ յերկինս : &c. v. ascendo.

Conscendere equum : Հեծանել & հեծել ի ձի : vel ի վր ձիոյ : vel, ի ձիոյ : vel, զձի : ելանել ի ձի : երիվար յորում արքայ հեծանէր Esth. 6. նստել ի վր ձիոյ : item հեծիլ & հեծանել : præt. հեծայ : imperat. հեծիր : ascensor asini, հեծեալ էշոյ, ի վր էշոյ, յէշ.

Conscendere navem. Մտանել, ելանել ի նաւ : նաւարկեալ գնալ.

Conscensio in navem. Ելումն, մուտն, ելանելն, մտանելն ի նաւ.

Conscientia, rationis testimonium, lux naturalis & interior, dictans quid bonum

sit

fit quid malum. իւրեղջ մտաց: & խղճմտանք: վկայութիւն բանին և սրտի: լոյս նեղբին և բնական որ ծանուցանէ զինչ իցէ լաւ և զինչ չար: սիրտ: մաճանութիւն մտաց: միտք: վկայութիւն մտաց.

Conſcientiæ ſtimulus. իւրեղջ մտաց: խղճահարութիւն: ծանրութիւն խղճիմտաց: խայթուածն խղճի մտաց: վկայութիւն, յանդիմանութիւն մտաց: աղաղակ սրտի: խայթող խղճի մտաց: անքուն սրտին: անհանգիստ սրտին: խիթ մտաց: աղաւաղանաց ձայն որ ոչ երբեք դադարի: հրաժեշտ որդին և անմահ, ահաւոր են ժանիք նր, և անյագ որովայնն: անասպառելի է կերակուրն, անյագ կերօղն և անդադար.

Conſcientiæ ſtimulis urgeri, իւղճահարել: հարկել խղճուն մտաց: մեղք ինչ լինել ի խղճի մտաց: խարնել խղճու մտաց ետ: մեղքն ծանրացուցանել զխղճ մտաց: անքուն որդն ոչ տայ ինձ հանգչիլ: սիրտ խայթել, սաստանել զիս: խղճ մտաց յուզել զիս.

Nullis conſcientiæ ſtimulis urgeor. ոչն խղճ միտս ունիմ յաւծ, առ աւծ: ոչ մի ինչ խղճ մտաց ունիմ: մաքրեալ, հանգուցեալ եմ յամէ խղճէ մտաց: իմ ոչ մեղք են ի խղճի մտաց: վկայէն ինձ միտք իմ առաւծ եմ: ունիմ վկայութիւն սրտի իմոյ ընդ: աջ ի անձն իմ ի խղճէ մտաց: ոչ ինչ յանդիմանէ զիս խղճ մտաց.

Vir bonæ conſcientiæ. իրաւասէր: եր. կեցուած յայ: բարի խղճի մտաց մարդ: խղճահար.

Vir ſine conſcientia. ոչնիրաւ: ամբարիշտ: անօրէն: որ ոչ ամաչէ, ոչ երկնչի յայ: լիրբ, անդգամ, յանդուգն, սանձարձակ, համարձակ ի մեղս: առանց խղճի մտաց: սիրտ անխիղճ: անխղճահար: որ ոչ խղճի ի վր.

Conſcindo, ere. պատառել: հերձել: ձեղքել: ճեղել: հերձուցանել: հերձոտել: ցելել: զերծել & զերծանել: præt. զերծի: մանր մանր խորտակել: chartam, ծուածել զթուղթ: ծիւ ծիւ կտրատել, ի մանր ծուէնս պատառել: corpus ferreis ungulis, խղտատել զմարմին երկաթի ճանկօք: ligna, կտրել: հատանել: պատառատաւ հարկանել զփայտ.

Conſcindere aliquem, diffamare. խայտառակել, վատահամբաւել զոք: զանուն չար դնել ի վր նր: չարախօսել զմանուկ: կորուսանել, պահատեցուցանել, ի բայբառոյ զբարի անուն, համբաւ նր: բիծ և արատ դնել ի վր: առակել, նշաւա-

կել զինս: հանել զհամբաւս չար զմանուկ: բամբասել.

Conſciſco, ere ſibi necem. Ինքն սպանանել: ինքնասպան լինել.

Conſcius, qui ſcit. իրազեկ: ծրագէտ: վկայ.

Conſcius peccati. մեղաւակից: համախոհ: կամակից: միաբան: միաբանեալ ընդ խորհուրդս: հաղորդ, կցորդ չարեաց: համամիտ: կցորդակից: բաժանակից: մեղսակից: ընդթացակից: mortis, կամակից մահու: կցորդ արբեան: հաւանախոհ ի սպանուածն.

Conſcius meus. մտաւակից: խորհրդակից: որ գիտէ զմիտս իմ: v. confidens.

Nihil mihi conſcius ſum: armenus vertit, ոչ ինչ գիտեմ անձին իմոյ, inepta traductio, dicendum erat. անխիղճ միտս ունիմ առ աճ: v. conſcientia.

Conſcribo, ere. գրել: համագրել.

Conſcribere exercitum. ժողովել զզօրս: զօրաժողով լինել: զօր կազմել, պատրաստել, կուտել: աղեաղեսել: դումարտակ առնել: գրել զոք զինուորս, vel ի զինուորութիւն.

Conſcriptio. գրութիւն, համագրութիւն: vel, գիրք շարադրեալ: շարադրութիւն.

Conſeco, are. հատանել: կտրել: խորտակել: v. ſeco.

Conſecratus, deo dicatus. սրբադնաց եալ: աստուածպրեալ այ: աստուածանեալ այ: նուիրեալ այ: սրբատաճատուցեալ այ: պատարագեալ.

Conſecratus, in miſſa. Հացխառն սրբադնաց: քահանայապատարագեալ: սրբակերտեալ: փոխեալ ի մարմին քն.

Conſecratio, dedicatio deo. սրբադնացութիւն: աստուածպրութիւն: նուիրութիւն.

Conſecratio in miſſa. սրբատարութիւն: օրհնութիւն: քահանայապատարագութիւն: սրբակերտութիւն.

Conſecratio ſacerdotis ab Epiſcopo. Ձեռնադրութիւն: v. ordinatio.

Conſecro, are deo. սրբադնացնել: աստուածպրել այ: աստուածանել զիր ինչ այ vel, եկեղեցւոյ: նուիրել, մատուցանել, պատարագել այ: ընծայել այ.

Conſecrare in miſſa. Հացնուիրել, պատարագել զմարմին քն: սրբադնացագործել, քահանայապատարագել զհացն ի մարմին քն: կատարել զմարմին քն: սրբադնակերտել: զհաց փոխել ի մարմին քն.

Conſectarius. Հետեւեալ: որ յայլմէ հետեւի.

Con-

Consectatio. Վազն զհետ : Հետապնդութիւն. խնդիր : Հետեւումն զկնի : ստէպ : ստեպումն զկնի • հետամտութիւն.

Consectator, is. Հետեւօղ : gen. որ զհետ երթայ : հետապնդօղ : որ ջանայ ի խնդիր : gen. որ նախանձի ընդ փառս : &c. զհետ գնացօղ : հետամուտ.

Consectio, arborum. Հատումն, հատումն ծառոց : սափրեցումն որթոյն.

Consector, ari aliquem. Վարել զկնի, զհետ ոք : պնդել, հետամուտ լինել զհետ : զհետ կրթել : որոց զհետամտեալ փառէրցն : հալածել : զկնի լինել : Ձեռնամուտ լինել զկնի : զփախստեայս տանել մինչեւ ի : մտանել զհետ : հետամուտ ընթանալ զկնի. շուն վարել զկնի նապաստակին.

Consectari aliquid. Վազանալ զհետ : Հետապնդել • նախանձել ընդ փառս : Հետեւել փառաց • որսալ զ. փափագել առ : Հետամուտ լինել, կամ ի խնդիր փառաց : ստիպել զկնի : փութալ ի փառսն.

Consecutio, adeptio. Ստացումն : ի վեր հասութիւն : վայելումն • հետահասութիւն.

Consecutio, consequentia. Հետեւումն : Հետեւութիւն : ընդկցումն : շաղկապութիւն : ելք, վերջ, կատարած իրացն.

Consedeo, ere. Նստել • համանստել • զկայ, զանեղի առնուլ • հանգչել : v. sedeo.

Conseminalis, simul seminatum aut plantatum. Համացան • համատունկ.

Consenesco, ere. Ծերանալ • ալեւորել : խնանել, լցեալ աւուրք : պառաւիլ : հնանալ : v. senesco.

Consenior, is. Ծերակից :

Consensio & consensus, unio. Միաբանութիւն : ընկերակցութիւն : դաշնակցութիւն : ուխտակցութիւն : նիզակակցութիւն : դաշնաւորութիւն բազմաց ընդ դէմ.

Consensus voluntatis. Հաւանութիւն սրտի : հաւանումն կամաց : կամակցութիւն : հեշտութիւն սրտի : հաճեցումն ընդ.

Consensus, sympathia. Համաձայնութիւն : համաշնչութիւն : համեմատութիւն : համակրութիւն : v. consensio.

Consentaneus. Պատշաճ : պատշաճաւոր : պատեհ : վայելուչ : համեմատ : vide conveniens.

Mors vitæ consentanea. Մահն համեմատ, պատասխանի կենաց : նման է, համեմատ, համաձայն կենաց. v. conformis.

Consentiens. Հաւանօղ : համախոհ : կամակից : միաբան : համաշունչ : հաւանեալ : հաղորդ, կցորդ gen.

Consentio, ire : idem sentire. Միաբանել : համաձայնել : համախոհ, կամակից, համաշունչ, միախորհուրդ լինել • համագալ : համահաւանութեամբ, ի մի բերան, ի միոյ բերանոյ, միով շնչով, համօրէն ասել.

Opera cum fide non consentiunt. Գործքն համեմատ, համաձայն չեն հաւատոյ : ոչ պատասխանին հաւատոյ.

Consentire, annuere. Հաճել ընդ : հաւանել : կամակից լինել : հաճել յօժարապէս ընդ : յօժարել : ախորժել.

Consentire malis cogitationibus. Հաւանել չար խորհրդոց : հաւանութիւն տալ, առնել : սիրտն հեշտանալ : յօժարել ի : հաճել յօժարապէս ընդ • ընդունել զ.

Conseptum sepibus. Ցանկապատ : ցանգով պատեալ : muro, պարսպապատ պարսպօք պատեալ, փակեալ շուրջանակի.

Consepultus. Թաղեալ զոյգ ընդ.

Consequens. Հետեւեալ : հետակայ : որ հետեւի յայլմէ :: կամ է վերջին առաջադրութիւն հաւաքաբանութեան.

Consequens vita, ceu futura. Հանդերձեալ : ի հանդերձելում.

Consequens, consecutivus. Հետեւական : հետեւեալ : հետակայ : անընդհատ : որ է մին անմիջապէս զկնի միւսոյն.

Consequenter. Հետեւապէս : անընդհատ : անմիջապէս մի զկնի միւսոյ : & consequenter, adeoque • ուրեմն : և ապա : ապաուրեմն : ուստի հետեւի.

Consequentia, æ. Հետեւումն : ընդկցումն : լծակցութիւն : շաղկապութիւն : կնճիռն : կցութիւն իրաց որք ընդ միմեանս կապեալ են և շղթայիւք յեռեալք : զմիմեանց, vel մի ըստ միոջէ կապեալ կան.

Consequentia, in logica. Եզրակացութիւն : մակաբերութիւն : վերջին առաջադրութիւն հաւաքաբանութեան.

Consequor, aliquem insequi. Պնդել, զկնի ոք : վարել զհետ : v. consector.

Consequi aliquem, assequi. Հասանել : զհետ հասանել նմա : ժամանել ի.

Consequi aliquid. Ստանալ acc. հասանել, հասու լինել dat. ընկալնուլ զողորմութիւն : գտանել զշնորհս : վայելել զփառս, vel ի բառաց : զմայլել, հրճուել փառօքն : ընդունել • հասանել ի փրկութիւն.

Consero, ere, agrum. Սերմանել : ցանել զսերմն յագարակի : արկանել զսերմանս յերկիր : ցան առնել : conserere arbores, տնկել զծառս : vineis consitus, այգեստան : այգաւէտ երկիր.

Manum, vel manu conserere cum hoste. Մտալ զպատերազմ : գալ, եկանել ի պա-

տեղւոյն ․ արձակել ի մէջ ։ խառնել ընդ միմեանս ։ խմբել պատերազմ ։ խմբեալ խառնել ի պատերազմ ; գրգռել զմարտ ։ մարտ դնել ընդ ։ կռուել ։ հարել զմիմեանս ․

Conſerere aliquid alicui . Կցել , զուգել , խառնել ընդ միմեանս ։ յօդել ։ շաղապատել ։ յերեալ ձգել ։ շարայծել ․ աղուցանել ընդ միմեանս ․

Conſertè . Խառնակ խուռն ։ զուգախառն ։ յերարձգութբ ․

Conſertus , a , um . Խառնեալ ի , ընդ ։ շաղապատեալ ։ յեռար ձգեալ ։ յօդեալ ։ աղուցեալ ընդ միմեանս ․

Conſeruatio . Պահ ; պահեստ ։ պահպանութիւն ։ պաշտպանութիւն ։ պահողութիւն ; պահանութիւն ։ յարապահութիւն ․

Conſervativus . Պահողական ։ պահակ ։ որ յարապահէ ․

Conſervator . Պահօղ ; պահպան ։ պահեչ ։ պաշտպան ։ բարեխնամօղ ։ պահակ ․

Conſervatorium . Պահարան ; պատսպարան ։ ամբար ։ համբար ։ համբարանոց ․

Conſervo , are . Պահպանել ; պահել ։ պաշտպանել ; փրկել , ապրեցուցանել ի չարէ ․

Conſervare ſe , ſuam valetudinem . Ողջ նել , տանել զհոգ մս ։ փոյթ ունել մս ։ հոգալ զառողջութիւն իւր ․ զգուշանալ անձին առողջութեան իւրում ․

Conſervare frumentum . Համբարել զցորեան ։ ի պահ ունել ։ in vaſe , ամանել յաման ․

Deus te conſervet . Այ զքեզ պահեսցէ առողջ , անհոգ , անվնաս , անփորձ ․

Conſervari . Պահել ; մնալ ։ տեւել ։ յարատեւել ։ pauco tempore , սակաւ մի ժամանակ ունել ։ v. duro .

Conſervus . Ծառայակից ․

Conſeſſor : iuxtà ſedens . Նստեալ առ նա ։ մերձ ի նա ․ ՆԲ առ կողս ։ առ լինել ։ առկայ նմա ․

Conſeſſus , ûs . Ժողով ։ ժողովուրդ ։ կոյտ ․ գումարութիւն ։ բազմութիւն նստելոց ։ v. cœtus .

Conſideo , ere , Նստել ; համանստել . v, ſedeo .

Conſidere in aliquo loco . Առնել զժամանակ ինչ ի ։ կալ , մնալ , նստել , զօդեւանս ,զկայ առնուլ անդ զաւուրս ինչ ; յամենալ երեք զերիս աւուրս ։ օթել զգիշերս ի ։ բնակել ․

Conſiderantia . Զգուշութիւն ։ մտադրութիւն ։ ուշադրութիւն ։ v. circumſpectio .

Conſideratè , prudenter . Զգուշապէս ։ ուշադրաբար ։ մտադրաբար ։ խոհեմաբար ։ զգաստութբ ։ շրջահայեցաբար ։ խելամտաբար ։ մտախոհութբ ․

Conſideratio mentis . Նկատողութիւն ; մտածութիւն ։ մտադրութիւն ։ ուշադրութիւն ; խորամտութիւն ․ մտախոհութիւն ։ խորհուրդ ։ v. examen .

Conſideratus , circumſpectus . Խոհեմ ; մտադիր ; ուշադիր ։ զգուշաւոր ; զգոյշ ի գործս իւր ։ խելամուտ ։ մտախոհ ․

Conſidero , are mente . Խորհել ։ խոկալ ։ միտ դնել ։ dat. զմտաւ ածել ։ քննել ; զննել ։ որոնել ։ ի մտի խուզել ։ մտախոհ լինել ; զգայանել ի սրտի թէ զի արդ մնասցէ ․

Conſido , ere . Նստել ; համանստել ; զտեղի , զկայ առնուլ ․

Conſignatio , ſcriptum . Ձեռնագիր ։ գիր կնքմամբ եւմ կնքեալ ․ ձեռագիր ․

Conſignatio , depoſitum . Աւանդ ։ աւանդութիւն ։ աւանդութիւն ի ձեռս ուրուք ․

Conſignatus , a , um . Կնքեալ ։ ձեռամբ եւմ ստորագրեալ ։ կնքահարեալ ․

Conſignatus , depoſitus apud . Աւանդեալ ։ տուեալ ումեք յաւանդ , ի պահեստ ; հաւատացեալ , անձնեցեալ նմա ․

Litteris conſignatus . Գրեալ ; գրով աւանդեալ մեզ ․

Conſigno , are , ſignare . Ստորագրել ․ կնքել ։ հաստատել , ամրացուցանել եւմ ձեռնագրով եւ կնքմամբ ; կնքահարել ։ մատանահարել ․

Conſignare aliquid litteris . Գրել ։ գրով աւանդել մեզ ․

Conſignare aliquid alicui . Օեր ինչ տալ նմա , vel ի նա յաւանդ , ի պահեստ ․ աւանդել , հաւատալ , անձնել , յանձնատնել նմա ․

Conſiliarius & conſiliator . Խրատատու ։ խորհրդակից ։ խորհրդական արքային ։ աղդու ։ խորհրդածու ․

Conſilio , ire , irruere in . Արձակել ի մէջ ։ դիմել ի մէջ ։ բռամբ յառնել ի մէջ ․ Թափել ի մէջ ․

Conſilior , ari alicui , conſilium dare . Խրատել ; խրատ տալ ։ աղդ առնել նմա ; յորդորել ։ առնել , զարթուցանել զոք ի ։ abl. տալ զխորհուրդ ․

Conſiliari cum , deliberare . Խորհրդատանել ի միասին vel ընդ միմեանս ։ մտանել ի խորհուրդ մս ։ խորհուրդ բերել ընդ միմեանս ։ բազում աւուրբք եւ խորհուրդ եւ խնդիր ի մէջ լինել ․ խորհուրդ առաջի արկանել ; խորհուրդ ի մէջ առնուլ ։

նուլ : խորհրդակից լինել .

Conſilium . խորհուրդ : խրատ : յորդորումն : ապդեցուն : թելադրութիւն : միտք : դպուշացութիւն ,

Conſilium inire ſimul : v. conſiliari .

Conſilium dare : v. conſilior .

Conſilium accipere . ընդունիլ զխորհուրդ ի . abl. խնդրել , հարցանել զխորհուրդ ի : abl. ուսնիլ դնել խրատուց : ուսնիդ լինել , հաւանիլ խրատուց : միաբանել ընդ խորհուրդս նը : անսալ , հետեւիլ զկնի երթալ խրատուց .

Conſilium , cætus . ազգ : gen. ենի : ծերակոյտ : ժողովուն նախարարաց մեռելոց ի խորհուրդ : հանդէս .

Vir boni conſilii . ազգ քաջ : խորհրդական : խմաստուն : խոհեմ : խելամուտ , փորձ : տեղեակ երկոցն : խորհրդածու ընտրեալ .

Conſilia aſpernari . ի բաց դնել , ընկենուլ զխորհուրդս : ուսնիլ չդնել , ոչ անսալ խրատուց : անլուր լինել . dat. անդունել զխրատս : խրատուց նմոյ ոչ է տեղի ի նեղ .

Conſilium : gall. deſſein . դիմք : խորհուրդ . նենարկութիւն : դիտաւորութիւն : առաջադրութիւն : յանձնառութիւն : զբուռնարկութիւն : խորհրդածութիւն .

Diſſipare conſilia . ցրուել , խափանել , քակտել , արգելանել զխորհուրդս : արգելանել , խափանել զոք ի խորհրդոց նորոց . չխմարեցուցանել զխորհուրդս : զբանն վրնասեցուցանել .

Conſilio , conſultò . դիտաւ : դիտաւութ : ինքնայօժար կամօք : յօժարութ սրտի . սրտի մտօք : յօժարօրէն .

Venit , eo conſilio ut . ելին այնուսրտիւ , կամաւ , դիտաւորութ դի : յայս դիտաւ լով դի : հաստատեալ ի միտս նը դի : vel infinit.

Conſimilis . նման : ըստ նմին օրինակի : հնարագրանակից : համակերպ : v. ſimilis .

Conſiſto , ere , ſtare հիմն , նստիլ : դադարիլ : զկայ , զտեղի առնուլ .

Conſiſtere in . դիմանալ ի : կախեալ կալ ի : in hoc conſiſtit lex Chriſti , ut . յայս կախեալ կայ , այնու կատարի , բովանդակի օրէնքն քն , դի .

Conſitio , nis . ՏՒՒնկուճ .

Conſobrina . հօր քոյր աղջիկ : & հօր եղբօր աղջիկ .

Conſobrinus . հօր քոյր որդի : հօր եղբօր որդի .

Conſociatio . հիւթբանութիւն : ընկերու-

թիւն : ընկերակցութիւն : առ ուսրն կցորդութիւն : հաղորդութիւն արծաթոյ .

Conſocio , are . հիւսուրել : ընկերացուցանել : յօդել : շարադրել : v. unire .

Conſolabilis . հնխթարելի : սփոփելի : ընդունակ սխթարութիւն .

Conſolatio . հնխթարութիւն : սխթարանք : սփոփուն : սփոփանք : սփոփութիւն : յուսադրութիւն : բանք սխթարականք : քաջալերականք : յուսադրականք : հրճուեցականք .

Conſolator . հնխթարիչ : սփոփիչ : քաջալերիչ : որ սխթարական բանիւք զարթուցանէ զսգաճորս .

Conſolidans remedium . դիպողական . թանձրացուցիչ դեղ զոր օրինակ պալատամ որով շրթունքն վիրին կցին ընդ միմեանս , յերեսս դան .

Conſolidatio . դիպուն : կցութիւն վիրին : թանձրացուն .

Conſolido , are . դիպել : թանձրացուցանել . հաստատել : ամրացուցանել .

Conſolor , ari . հնխթարել : սփոփել : փայփայել : սխթարիչ լինել . հաղորդել : զօրացուցանել : սխթարական , յուսադրական , քաջալերական բանիւք զարթուցանել , կանգնել զոք .

Conſonans . բաղաձայն . գեր է որ սմին նակ ձայն չունի : զոր օրինակ : բ . գ . դ . զ . և այլ .

Conſonantia vocum . հաւանձայնութիւն : ձայնակցութիւն : քաղցրաձայնութիւն : քաղցրանուագութիւն : v. harmonia .

Conſono , are , reſonare . հնչել : տալ զձայն : լերինք գոչեն զանուն ան : դղրդեալ գոռալ ահագին որոտմամբ .

Conſonant mores fidei . արժան , գործք , արարմունք , համեմատ են և համաձայն հաւատոց : պատասխանին հաւատոց : համաձայնին , համեմատին ընդ հաւատով : նման են , նմանին հաւատոյ .

Conſonus , a , um . հնչուն : ձայնաւոր : որ դղրդեալ գոռայ .

Conſonus , ſimilis . հաւասեմատ : նման : համաձայն : հանդիսաւոր : հաւասար .

Conſopio , ire . քուն բերել : թմրութիւն , թմբութիւն , քուն արկանել , ածել ի վր : թմրեցուցանել . նեղհեցուցանել : նոքհեցուցանել .

Conſors . ընկեր : ընկերակից : հաղորդ : հաղորդակից . կցորդ : բաժանորդ : մասնակից : բաժնակից : զուգամասն : վիճակակից cum genitivo .

Conſors , de nuptis . ազմուկն . այր և

կին : կողակից : անկողնակից.

Consortium. Ընկերակցութիւն : հաղորդակցութիւն : կցորդութիւն : միաբանութիւն : վիճակակցութիւն.

Conspector, is. Վերատեսուչ : վերադիտ : վերադիտող : վերահայեաց : դէտ : մշտահայեաց ամի ած.

Conspectus, ûs. Ակնարկութիւն : ակնածութիւն : տես, ոյ. տեսութիւն : v. aspectus.

In conspectu. Առաջի : gen. յաչս, vel առաջի աչաց : ակներեւ ժողովրդեան : իմ առաջի. ի լուր իմ : լուեալս ամենեցուն : յանդիման : ակն յանդիման այ.

Acies esse in conspectu. Զօրքն ճակատել ի պատերազմ, դէմ յանդիման միմեանց մատել ճակատ առ ճակատ.

Conspectus ex eo loco amenus est. Անտի զի տեսիլ յոյժ տեսողաց : տեսուն է եւ զուարճագին տեսութիւն ի տեղւոջէ անտի : v. aspectus.

Conspergo, ere. Արսկել զժողովուրդն ջրով, vel զջուր զժողովրդեամբքն : vide aspergo.

Conspergere floribus. Սփռածել զծաղիկս ի ճանապարհին. ցանել, արկանել զծաղիկս զճանապարհաւ : conspersus stellis : աստեղալից.

Conspicillo, nis : explorator. Լրտես.

Conspicillum locus unde aspicitur. Դիտանոց : դիտարան : հայեցարան.

Conspicillum, aliis conspicilium : vul. Չէյմէկ : չաշմակ : ապակեղէն գործի որ զառարկայսն խոշորեցուցանէ : pro tubo optico vul. դուրբին. հեռատես գործի որ զառարկայսն խոշորեցուցանէ եւ մերձեցուցանէ.

Conspicio, ere. Հայել ի : դիտել ի : տեսանել : v. aspicio.

Conspicor, ari. ut conspicio.

Conspicuus, a, um. Երեւելի. տեսանելի որ անկանի ընդ զգայութեամբ աչաց.

Vir sanctitate conspicuus. Երեւելի սրբութեամբ : գերապայծառ : գերահռչակ : գերափայլ : v. illustris.

Conspirati, orum. Դաւաւակիցք : դաշնակիցք : միաբանեալ եւ ուխտադիր ընկերքն : դաշամբ ընկալեալք ընդ միմեանս առ ի նենգել զչար ինչ, զմահ թագաւորին.

Conspiratio. Դաւ : դաւակցութիւն : ընկերակցութիւն բազմաց որք միաբան եւ խորհրդակից չար ինչ նենգեն : խուժան. խորհրդածութիւն վն սպանման : vide conjuratio.

Conspiratio, unio virtutum. v. g. Զօրութեանց կցութիւն, շարադրութիւն, ընդդակցութիւն, համաձայնութիւն ընդ միմեանս.

Conspiro, are in aliquem. Նենգել, խնդրել զմահ նր : խնդրել զնա ի սպանումն : ի խնդրիր լինել սպանանել զնա : առնել զխորհուրդ սպանման թագաւորին, vel զի նենգութեամբ սպանցեն : խորհուրդ բերել ընդ միմեանս զի : v. conjuro.

Conspirare, virtutes v.g. inter se : Համաձայնել. շարադրուել : ընկալել ընդ միմեանս.

Conspurco, are. Բծաւորել : գարշեցուցանել : աղտոտել : աղտեղացուցանել : պղծել : զազրացուցանել : կեղտոտել : աղտաւորել.

Consputo, are. Թքել, թքանել, թքնուլ ընդ երեսս : præt. թքի : թքալից առնել զերեսս : հանել զթուքս յերեսս : խուխս արկանել, ձգել ի.

Constans, homo. Անշարժ : հաստատ : անքակ : անխախտ : անսասան : հաստատուն : կարողական : պինդ : երկայնամիտ : անփոփոխ եւ անսայթաքելի ի ճշմարտութէ. ուժգին : յարամնայուն : քաջալերեալ : համարձակ : անձանձիր : համբերող : յարատեւ.

Constans, certus. Ստոյգ : հաւաստի. աներկբայ : անտարակոյս : անկասկած : թարց կարծեաց : աներկբայական.

Constanter. Հաստատապէս : պինդ պինդ : յարամնայապէս : անշարժապէս : հաստատնաբար : ուժգնակի. կարողաբար : անխախտապէս : համբերաբար : երկայնամտութբ.

Constanter, certò. Ստուգիւ : հաւաստեաւ : անտարակուսապէս : աներկբայաբար : համարձակապէս : թարց կարծեաց.

Constantia. Հաստատութիւն : սրտի պնդութիւն : համբերութիւն : անշարժութիւն : քաջալերութիւն : քաջասրտութիւն : առնութիւն : ուժգնութիւն : համարձակութիւն : կարողամտութիւն : երկայնամտութիւն. անձանձրութիւն : յարամնայութիւն.

Constantinopolis. Կոստանդնուպօլիս. gen. պօլսի : ըստամպօլ.

Constellatio. Աստեղակերպ : բազմաստեղ : ժողովումն աստեղաց բազմաց : աստեղարան.

Consternatio. Խռովութիւն մեծ : զարհուրանք : արհաւիրք : անձկութիւն եւ նեղութիւն սաստիկ որ բեկանէ զսիրտ : խուճապ.

Con-

Conſterno, are. խռովեցուցանել: խռովութիւն հգել, արհամարել ի բաղաք: զարհուրեցուցանել: զահեհտարկել: բենկանել զսիրտ: զարհուրանս հգել: դղրդել: հգել զբաղաքն ի խռովութիւն: վրդովել, աղմկել. ex quibus formabis paſſiva.

Conſternari. խռովիլ: զահեհտարկել: ահաբեկիլ: զարհուրանս կրել: տագնապիլ &c.

Conſterno, ere: v. g. terram floribus. ծաղկունս ծածկել ծաղկօք: զծաղկիս ցանել, տարածել, սփռել ի վր.

Conſternere lapidibus. հրապել զ գարշն, զյատակն վիմօք: ուղղկել քարուք: զյատակն կազմել վիմօք: conſtratus grandioribus ſaxis. մալայատակ: մալայակապ.

Conſtipatio. փորի սնդացուածն: vul. զաբզ: փորի սնդուութիւն.

Conſtipare. գնդել, սնդացուցանել: պրկել զփորն: vul. զաբզ առնել: conſtipatus, սնդաւոր = զաբզ.

Conſtituo, ere. հաստատել: կացուցանել: դնել: կարգել, կարգադրել զոք պատուհոր: &c.

Conſtituere locum, diem. ժամ դնել ինձ առ նրբ: տեղ դնել ինձ առ ուր: ժամնադակել ինձ զ. սահմանել զտեղի, զժամնադակ: v. aſſignare.

Conſtituere alicui penſionem. տրոճիկ հաստատել նմա ի վր: կարգել նմա հաց, ռոճիկ օր ըստ օրէ յարտուհատս: տալ նմա զդեղն ինչ յուտեստ.

Conſtituere, decernere. յայտնել: սահմանադրել: հաստատել: վճռել: վճիռ հատանել: կանոնել.

Conſtituere, conſilium inire. հաստատել ի միտս իւր: հաստատեալ ունել ի մտի իւրում: առաջադրել երթալ: դնել ի մտի երթալ: կամք է ինձ, հաստատեալ եմ երթալ: հաւանեցուցանել զինքն: ընտրել երթալ.

Conſtituere, componere. տեղացուցանել: կերտել: կազմել: բանկացուցանել.

Conſtitutio. յայտնանք = սահմանութիւն: սահմանադրութիւն: կարգադրութիւն: կանոն: կանոնադրութիւն: թելադրութիւն: վճիռ.

Conſtitutio corporis. բնութիւն: կազմութիւն: ի բնական ունակութիւն ի որպիսութիւն մարմնոյ: bonæ conſtitutionis, զօրեղ ուժեղ: ժիր, առողջ բնութեամբ: malæ conſtitutionis, տկար: վհտած մարմնով: ապհասազօր: անխառնեալ: տկարացեալ մարմնով: ծանր: ցաւագար: հիւանդոտ: ցաւոտ.

Conſtitutio mundi v. g. կազմութիւն: առնելութիւն: շինութիւն: յօրինուածս: շարուած: յօրինուած.

Conſtitutivus. բանկացական. բանկացուցիչ.

Conſtitutor legis. օրինադիր: vide legiſlator.

Conſto, are, ſubſiſtere. գոլ: գոյանալ: կայանալ ի: բանկանալ ի: abl. homo conſtat ex corpore & anima. մարդ բանկացեալ է, բանկանալ ի հոգւոյ և ի մարմնոյ: կայանալ ի մարմնի և ի հոգւոյ.

Conſtare, certum eſſe. յայտ է հաստատ: անտարակոյս: թարց կարծեաց.

Conſtare ſibi, æqualem eſſe. լինել միշտ զոյգ ինքեան: զուգաւոր և անվրդով: յամի կալ զուգամտութեամբ անձին.

Conſtare, in emptione. արժել: quod vulgò աժել: decem nummis conſtat, արժէ տասն արծաթոյ: գոլ, լինել ձ. արծաթոյ: quanti conſtat? որչափ գնոյ է? քանի, քանու աժէ? conſtat uno aureo, մի ոսկւոյ է: գնեցի մի ոսկւոյ: pretium rei: աժէքն: &c.

Conſtrepo, ere. գոչդոալ: հնչել զձայն: թնդալ: ահագին ձայնել = ձայնմունս գործել.

Conſtringo, ere. հրապել: սնդել ի կապանս, ի շղթայս: յոյժ սնդել: յոյժ սնդութեամբ քարշել: պինդ ունել: ձնլել: vide adſtringo.

Conſtringere legibus. գոհել զօրինս: սահմանել օրինացն նուաճել: օրինաց տան հարկել, արկանել: dat. կապդ և չանել դնել.

Conſtringi neceſſitate. բռնադատեմ: հարկաւորիլ: հարկ եղև ինձ: հարկն, հարկաւորութիւն սոխպել, նուաճել զինս.

Conſtructio, fabrica. շինուած: շինութիւն: կերտուած: յօրինուած: կերտութիւն: կառուցումն.

Conſtructio hominis. հրապմութիւն: կերպարուութիւն, նկարուածն մարդոյ.

Conſtructio in grammat. շարադրութիւն: շարադրութիւն: շարահիւսութիւն: շարակարգութիւն պատկանաւոր բառից առ ի յարմարելոյ զբանն: բառահիւսութիւն: շարն բառից: դէղեցկադիր շարն բանից: շարահիւսութիւն բանից.

Conſtruo, ere, ædificare. շինել: կերտել: կառուցանել: յօրինել: ձարտարապետել.

Con-

Construere voces. Շարադրել, շարակարգել զբառս : հիւսել : շարահիւսել զբառսն.

Constuprator, բռնաւոր շնոյ և պոռնկի : բռնաւոր : ապականիչ, որ ուժով և բռնութեամբ պղծէ զկինս.

Constupro, are. Բռնանալ և նեղել ընդ կնոջ : յառնել ի վերայ նորա և ապականել զնա ուժով, բռնաբար : ընդ ուժ եղծել, պղծել զկին : տառապեցուցանել, լլկել զնա : բռնաբար նեղել ընդ նմա : ուժով մտանել առ նա : բռնաւորել զնա : si virgo, ուժով անկուսացուցանել զնա.

Consubstantialis. Համագոյ : գոյակից : համագոյակից : նոյնագոյ : որդի այն գոյակից է Հօր երրում.

Consubstantialitas. Համագոյութիւն : գոյակցութիւն.

Consuefacio, ere. Կրթել, վարժել, փորձել զոք ի պահս : ընդելացուցանել զնա պահոց : v. assuefacio.

Consuesco, ere. Սովորել : ստանալ զսովորութիւն : ընդելանալ. v. assuesco.

Consuetudo, mos. Սովորութիւն : ունակութիւն : յաճախութիւն : հանապազորդութիւն : արարողութիւն : բարք : վարք.

Consuetudo quasi lex invaluit. Ժամանակաւ ձգեալ սովորութիւն ըստ զօրէնս պահեցաւ.

Vetus consuetudo naturæ vim habet. Բազմաժամանակեայ սովորութիւն, զբնութեան զօրութիւն առնու.

Consuetudinem deponere. Ի բաց թողուլ, ձգել, թօթափել զսովորութիւն : ի բաց կալ, լքել, հրաժարել, խորշել, հեռանալ ի սովորութենէ : ի բաց խլել, ընկենուլ, խլել արմատաքի, ջնջել, ջրապել զ. թուլացուցանել զնոյն ի : abl.

Consuetudo, familiaritas. Ընկերութիւն : ընկերակցութիւն : հանապազորդութիւն ընդ. ընդելութիւն : ընտանութիւն : հաղորդակցութիւն : երթեւեկութիւն : ընտանութիւն առ միմեանս : յաճախութիւն ընդ : կենաց հաղորդութիւն : կենաց կցորդութիւն : կցագոյն բարեկամութիւն.

Consuetudinem habere cum. Ընդելանալ ընդ : ընկերակցել : հանապազորդել. յաճախել : յաճախ լինել ընդ : հաղորդակցել : կենաց հաղորդութիւն : ունել ընդ. ածել զոք ինչ կենաց կցորդ.

Consuetus, communis. Սովորական : յաճախ : յաճախագոյն : հասարակ : հանապազորդ : ստէպ հետադրութիւն.

Consuetus alicui rei. Սովորեալ : համապատրաստեալ յերդմունս. որ զբերան իւր ընդելացոյց երդման : consuetus aeri, սովոր, ընդել օդոյն : operi, վարժեալ, կրթեալ, փորձեալ գործով, ի գործ.

Consul. Բդեշխ : հիպատ : հիպատոս, & հիւպատոս : բդեաշխ : vul. բայլօս.

Consulatus, ûs. Բդեշխութիւն : հիւպատոսութիւն : բայլօսութիւն.

Consulo, ere simul. Խորհուրդ առնել ի միասին, ընդ միմեանս : մտանել ի խորհուրդ վ(ասն). խորհուրդ բերել ընդ միմեանս : բազում առ ուրեք և խորհուրդ և խորհիր ի մէջ լինել : խորհուրդ առաջի արկանել : խորհուրդ ի մէջ առնուլ.

Consulere aliquem. Հարցանել, ընկալնուլ զխորհուրդ ի նմանէ : այլ, խրատ խնդրել, առնուլ ի նմանէ. v. consilium.

Consulere alicui rei. Նախախնամել վ(ասն) : vel acc. առաջադրոյն հոգալ. նախախնամել : dat. փոյթ ունել վ(ասն) : խնամ ունել gen. հոգալ զպէտս որդւոց : զգուշանալ կենաց որոց : պատրաստել զպիտոյս կարեաց նց : & alia in provideo.

Consulere speculum. Հայել ի հայելի : vel, ի հայելւոջ : զերեսս քննել ի հայելւոջ.

Consultatio. Խորհուրդ. բազում առ ուրեք և խորհուրդ կամ խնդիր որ լինի. քննութիւն : հարցափորձ : հետազօտութիւն : խորհրդածութիւն : խորհրդարկութիւն.

Consultè, & consultò. Գիտութեամբ : յօժարութեամբ սրտի : կամաւ : յօժարապէս. սրտի մտօք : ինքնայօժար կամօք : կամակար մտօք.

Consulto, are. v. consulo.

Consultor, is. Խրատատու : խորհրդական : խորհրդածու. item, որ յայլմէ հարցանէ, ընկալնու զխորհուրդ.

Consultus, cum gen. rei, expertus &c. Խելամուտ, տեղեակ, կիրթ, հմուտ իրացն : հմուտ զինչ պարտ իցէ առնել : մտավարժ. բանիբուն : որ ունի զփորձ : gen. վարժամիտ : տեղեկացեալ : փորձ : չափ առեալ : գիտակ : gen. իրաղեկ.

Consummatio, perfectio. Կատարած : կատարումն : աւարտ : յաւարտ հասութիւն : լրումն : բովանդակութիւն : ի գլուխ հանումն : անթերութիւն : ելք և վերջ : կատարմութիւն : կատարումնականութիւն.

Consummatio, finis. Կատարած : սպառումն : վախճան : վերջ : զրաւումն : ելք : սպառ.

Consummatio bonorum. Ցրումն : վատնումն, մսխումն, փչացումն, սուզումն ընչից : շռայլութիւն : ի զուր և վայ-

րապար

բարբառ ցրուումն , ծախս , ծախսումն ընչից .

Consummatio matrimonii. Պսակին կատարումն որ լինի ի ձեռն մարմնաւոր միաւորութեան.

Consummatus vir. Այր կատարեալ առաքինի : որ է անբասիր յամ գնացս իւր : որ ամենեւին պակասութիւն ոչ ունի : անթերի . եղեալ , հասեալ ի գագաթն սրբութեան : aliàs ut consultus.

Consummatum opus. Կատարեալ , անթերի : աւարտեալ : եղեալ ի գլուխ : հասեալ ի կատարած , յաւարտ : հանեալ ի գլուխ : վճարեալ.

Consummatum matrimonium. Պսակ կատարեալ մարմնաւոր զուգակցութեամբ.

Consummo, are, absolvere. Կատարել : ի գլուխ տանել : հանել յաւարտ : աւարտել : v. absolvo.

Consummare matrimonium. Զպսակն կատարել մարմնաւոր միաւորութեամբ : վճարել , հատուցանել զպարտս միմեանց : կին առն իւրում , և այր կնոջ իւրում.

Consumo, ere, destruere. Ապականել : սպառել : ոչնչացուցանել : դադարեցուցանել յոչ ինչ : չքացուցանել : հուր և ժամանակ զամ ինչ հալէ մաշէ , ծախէ .

Consumere bona sua. Զինչս իւր ի զուր , ընդ վայր , վայրաբար վատնել , մսխել , ծախել , ցրուել , փչացուցանել , ճարակել , կլանել անառակութեամբ , ի խաղս .

Consumere tempus. Անցուցանել , վարել , կատարել , ծախել , հանել զաւուրս , զկեանս , զժամանակ ընթերցմամբ : &c. ի զուր , ընդ վայր , վայրաբար կորուսանել , ծախել զժամանակ արբեցութեամբ v. g. ի մտաւոր վարել զ.....

Consumere aquam, decoquere ad mediam partem. Մինչև ցկէսն , vel կիսոյ չափ ծախել զջուրն : նուազեցուցանել.

Consumptio, destructio. Ապականումն : ապականութիւն : քանդումն : մաշեցումն : ծախեցումն : սպառեցումն : սպառուած .

Consumptio aquæ. Ջրոյն նուազումն , ծախումն կիսոյչափ .

Consumptio bonorum. Վատնումն ընչից : v. consummatio.

Consumptor omnium ignis. Հուր ծախիչ է ամենայնի : ամենածախ .

Consuo, ere. Կարել : կարկատել.

Consuere dolos. Օգտարան դնել , դարծել . զորոգայթ թաքուցանել , կազմել : դաւ դնել , դարծել : խեղդ արկանել : խառնել : որսալ զոք նենգութեամբ : զբաբուրս յօդել , դնել .

Consurgo, ere. Կանգնել : վերկալ : յառնել : կալ յոտս , vel ի վեր ոտից . vide assurgo.

Consurrectio, ob reverentiam. Յոտն կացութիւն առաջի նորա : կանգնակացութիւն .

Consusurro, are. Հծծել ընդ միմեանս : շշնջել : քրթմնջել ընդ միմեանս : ծածկաբար խօսել առ ունկն : յունկանէ յունկն : գաղտ խօսել յականջս .

Contabefacio, ere, consumere. Հալել , ծախել , ծիւրել : ապականել : հալել : լքուցանել , հատանել , բեկանել զսիրտ .

Contabesco, ere. Լղարանալ : ծիւրել : հաշել : հալել . սիրտ նորա լքել ի նմա : ձանձրանալ յիս անձն իմ : սիրտ թուլանալ , բեկանել .

Contabulatio. Տախտակակալ : տախտակամած : vul. փայտէ գարշն .

Contabulo, are. Զտենեկի տախտակ կապել տախտակօք : տախտակամած առնել : vul. փայտէ գարշն կապել.

Contactus, pro sensu ipso. Շօշափելիք : շօշափակ : զգայարան շօշափութեան .

Contactus, pro actu ipso. Շօշափումն : ձեռաց մերձումն ի : v. attactus.

Contagio, nis. Ախտ : ցաւն որ յայլս փոխի : ժանտացաւ : ժանտ : մահ .

Contagiosus. a, um. Ցաւափոխադրական որ յայլս փոխի : ժանտ ախտ : մահաբեր .

Contaminatio, nis. Զրաստաւորութիւն : ապականութիւն : պղծութիւն : բծութիւն .

Contamino, are. Զրաստաւորել : պղծել : ապականել : բծաւորել : պիղծ առնել - գարշեցուցանել . աղտեղացուցանել : զազրացուցանել : կեղտոտել .

Contechnor, ari, dolos nectere. Նենգաւորել : դաւաճանել : խորամանկել : պատրել : դաւ գործել : խարդախել .

Contego, ere. Ծածկել : թաքուցանել . պատրուակել : սքողեցուցանել : vas contegere, փակել , խփել զաման .

Contemero, are. Պղծել : եղծել . եղծանել : v. contamino.

Contemnendus. Արհամարհելի . համարելի առ ոչ ինչ . անարգ . անարգելի : խոտան : խոտելի : քամահելի : նախատելի : նկուն : փծուն : ի բաց ընկենլի .

Contemno, ere. Արհամարհել : անարգանել : համարել առ ոչ ինչ : պարսաւել : անարգել : խոտել : ապախտ և խոտան առնել : անշքել : անշուք , անպատիւ առնել : քամահել : նախատել : անգոսնել : անտեսանել : դասրօփել : նշկահել : պախարակել :

առ

առ անարգանս ունել ։ անտեսել . præt. անտեսեցի .

Contemperatus . Բարեխառն ։ քաղցրախառն ։ միջակական ։ չափաւոր ։ ըստ չափոյ .

Contemplatio , oculorum . Տեսութիւն ։ հայեցուած ։ հայեցումն . ակնարկութիւն ։ ակնածութիւն ։ նկատումն ։ նշմարումն ։

Contemplatio , animi . Ներխոհումն ։ մտածութիւն ։ մտադրութիւն ։ հայեցողութիւն ։ յափշտակումն մտաց . v. consideratio .

Contemplativus . Հայեցողական ։ ածանական ։ որոյ միտքն յափշտակեալ ի նկատումն այյ ։ դիտողական .

Contemplator . Հայեցօղ ։ դիտօղ ։ որ նկատէ զիրս աճայինս ։ զընթացս աստեղաց ։ &c.

Contemplor, ari oculis . Հայիլ , նայիլ ի ։ աչուցեալ անթարթ հայիլ ի ։ զաչս հաստատել , սեւեռել ի ։ անթարթելի ակամբ հայիլ ի ։ յառել զաչս ի ։ դիտել ի .

Contemplari animo . Մտադիր , ուշադիր նկատել , նշմարել , վերանկատել զած ։ աչօք մտաց հայիլ ի ։ ներխոհել ։ խորհել ։ զաչս մտաց հաստատել , բեւեռել , յառել ի ։ զմտաւ ածել .

Contemporaneus . Ժամանակակից .

Contemtibilis . Արհամարհելի ։ առ ոչ ինչ համարելի ։ v. contemnendus .

Contemtim . Անարգանս առնելով , անարգաբար ։ արհամարհմամբն ։ անխնայակի ։ անխտիր ։ ապախտօրէն .

Contemtio , nis . Անարգութիւն ։ արհամարհումն ։ արհամարհանք ։ քամահումն ։ քամահանք ։ խոտումն ։ համարեցումն առ ոչ ինչ ։ նախատինք , & նախատանք ։ բամբասեցումն ։ պարսաւանք ։ դսրովանք ։ անարգանք ։ արհամարհոտութիւն .

Contemtor , is . Արհամարհօղ ։ արհամարհօղ ։ անարգու ։ ապախտաւոր ։ անարգօղ ։ & sic de aliis .

Contemtus , a , um . Անարգ ։ անարգեալ ։ անգոսնեալ ։ որ անարգանս կրէ ։ անտես և անխնամ ի մարդկանէ ։ անշուք ։ անպատիւ ։ մոռացեալ ։ խոտան ։ առ ոչ ինչ համարեալ ։ նախատեալ ։

Contemptus , ûs . v. contemtio .

Contemptus sui . Խոնարհացումն անձին ։ ուրացումն , խոնարհեցումն անձին ։ խոնարհութիւն սրտի .

Contendere funem & alia . Պրկել ։ արգացուցանել ։ պինդ քարշել ։ պինդ ձգել ։ arcum , լարն ձգել ։ [աղեղն լարել ։ լարել ։ լայնալիճ , դրկալիր աղեղն պրկել .

Contendere , niti . Ջանալ ։ մեծաւ ջանիւ հնարել ։ ջան դնել ։ ուժածնել ։ ամենայն աշխատութեամբ ջանալ ։ ջանս եդեալ պնդել , հնարել ։ ճգնիլ ։ ճգունս կրել քրտնաջան մեջիլ .

Contendere vocem . Աղաղակել ի ձայն մեծ ։ արձակել զձայն մեծ ։ բարձրացուցանել զձայնն .

Contendere cum aliquo . Վիճել ։ վիճաբանել ։ բանակռիւ լինել ։ կագել ։ մաքառիլ ։ կռուիլ , խառնամ բանիւք ։ գրգռել ։ առնել զկագ ընդ . պնդել ։ գժտել ։ ընդ վիճիլ ընդ դէմ .

Contendere rem ita esse . Պնդել թէ ։ մաքառել ։ հակառակիլ չերթալ ։ խոստանալ թէ .

Contenebrasco , cere . Մթնշաղանալ ։ երեկոյանալ ։ օրն տարաժամիլ ։ երեկոյ լինիլ ։ նսեմանալ ։ մութ առնուլ զգետին ։ օրն անագանիլ ։ օրն դառնալ յերեկոյ ։ ընդ երեկս է օրն ։ գիշերամուտ է ։ տիւ կալ ճառել .

Contentè . Ուժով ։ յոյժ ։ կարի յոյժ ։ ուժգին ։ սաստիկ ։ սաստկապէս ։ պինդ ։ պնդապինդ ։ մեծ ջանիւ ։ ջան եդեալ .

Contentio , conatus . Ջան ։ ջանադրութիւն ։ ուժ ։ ճգնութիւն ։ ճգունք ։ աշխատանք ։ հնար ։ մրցանք .

Contentio , rixa . Խռովութիւն ։ կռիւ ։ գրգիռ ։ գրգռութիւն ։ վէճ ։ վիճումն ։ կագ ։ հակառակութիւն ։ գժտութիւն ։ հեր ։ խէթ ։ չփոթ ։ աղմուկ .

Contentiosus , a , res de qua disputatur . Բան անհաւաստի ։ անստոյգ ։ տարակուսական ։ որ անկանի ընդ վճիռ ։ որ է ընդ կարծեօք ։ վիճաբանելի ։ հակաճառելի ։ երկբայական ։

Contentiosus , obstinatus . Ջորագլուխ ։ կամապաշտ ։ կամակոր ։ պինդ , պնդեալ յամառեալ ի կարծիս իւր ։ անհաւան այլոց ։ խստավիզ ։ խստերախ ։ կռուէճ ։ վիճասէր ։ վիճագրգիռ ։ կռուանիւթ ։ անձնացեալ ի կամս իւր ։ խստագլուխ .

Contentus , funis v. g. Պիրկ ։ պնդեալ ։ պինդ ձգեալ ։ պինդ քարշեալ ։ պնդաձիգ ։ աղեղն պինդ լարեալ ։ լայնալիճ ։ գրկալիր .

Contentâ voce . Սաստիկ ձայնիւ ։ ի ձայն մեծ ։ ուժգին աղաղակեալ .

Contentus aliquà re . Շատացեալ ։ pane & aquâ contentus . շատացեալ հացիւ և ջրով ։ որում շատ է , բաւական է հաց և ջուր ։ հաւանեալ , հաճեալ ընդ .

Contentum esse aliquo . Հաճիլ ընդ նմա ։ հաւանիլ ։ sola fide contentus . որ համարի թէ բաւական է նմա հաւատալ ։ թէ շատ լինի

լինի նմա եթէ հաւանայ .

Suo contentus . Իւր շատանալ իւրով : սակաւու շատացեալ: non contentus accipere .... ոչ շատացեալ առնուլ .....

Contentum reddere . Զբաւականութիւն առնել սրտի մերում: և լնուլ յագեցուցանել զնա .

Contentum epistolæ . Թղթոյն էութիւն : գոյացութիւն .

Contero , ere . Խորտակել : կործանել փշրել : մանրել : բեկանել : ջախջախել : կոխել : կոխան առնել: խղել զխաղաղան = fustibus conterere . Հատա բրօք ջարդել .

Conterere , terere . Մերել : ծեծել : լեսուլ: terebant in mortario , լեսուին յական: conterere fricando , հարել .

Conterere tempus ludo : v. g. Խաղեւք , vel ի խաղս ծախել զժամանակ : v. consumere .

Conterraneus . Քաղաքակից : գաւառակից : համաշխարհիկ : համշիրակ : հայրենակից .

Conterreo , ere . Զահի հարել : սասանեցուցանել : զարհուրեցուցանել : ահաբեկել = ահացուցանել: ահ ածել ի վր : սարսափեցուցանել : դողացուցանել : խռովեցուցանել : զանգիտեցուցանել : խուճապել : երկիւղեցուցանել : ահաբեկ առնել : սրտաթափ առնել յահէ: պակուցանել: զահարկանել նմա .

Conterreri . Զահիհարիլ : զարհուրանս կրել: անկանիլ ահ ի վր նր : խրտուճիլ : զարհուրիլ = պակիլ սիրտն յահէ &c.

Conterritus . Զարհուրեալ : ահաբեկ : պակուցեալ : սրտաթափ ի ահէ : սարսափեալ .

Contestatio , rixa . Վէճ : խռովութիւն : գրգիռ : v. contentio .

Contestatio , in jus vocatio . Կոչ : կոչումն յատեան : բողոք առ դատաւորն .

Contestatus , ab omnibus notus . Ստոյգ . ստուգեալ: հաւաստի : հռչակ = հռչակեալ : յայտնի և ծանօթ ամենեցուն : հրապարակեալ : ի լոյս , յաչս , յականջս ամենեցուն : հրապարակագոյն .

Contestor , ari , testem appellare . Կոչել: առնուլ զոք վկայ , vel ի վկայ = զանուն այ դնել ի վր .

Contestari , rixari . Վիճել v. contendo .

Contexo , ere . Կցել , խառնել , շարակցել , ընձակցել , յօդել , շարադրել , ագուցանել ընդ միմեանս : շար առնուլ = հիւսել .

Contexere telam . Նիւթել , հիւսել ղկտաւ : որ է ի ձեռս յօրինել զթելս: գործել : անկանել .

Contextus , ûs . Հիւսած , անկուած : անկութիւն : հիւսուած : ոստայն անկութիւն: vul. ղուման , si de tela & similibus .

Contextus , ûs: de aliis rebus . Հիւսած : խառնուածս : ընդկցուածս : շարադրութիւն , յօրինուած բազմաց ընդ միմեանս խառնելոց .

Contextus verborum . Շարադրութիւն բանից : բանահիւսութիւն : շարք բանից : դէպ զեղջկաշար հիւսութիւն .

Contextus , a , um . de tela & similibus . Հիւսեալ: հինեալ: բորանկեալ· գործեալ .

Contextus auro , gemmis . Ընդելուզեալ ոսկւով , մարգարտօք : պատ ոսկի յեռեալ յականց : ոսկէթելով յօրինեալ : vul. սրմայ : ոսկէհուռ : ծաղկանկար : նկարէն : զառաւուխտ : vul. ոսկէթել զարբաֆ : ականակուռ : մարգարտաշար : ex lana & lino , այլայլախառն ասր և կտաւ ի միասին .

Conticeo , & conticesco , ere . Լռել: լուռ կալ: լռութեան կալ : լռին կալ: կարկել : պապանձիլ : կալ ի լռութեան : ափ ի բերան մնալ : կարկել զբերան իւր : համրանալ : զմռել .

Contignatio . Տախտակակապ , տախտակամած = հեծանաձգութիւն : տախտակակերտութիւն : aliàs , տուն կամ յարկ : in compositione : v. g. contignatio superior , վերնատուն : վերնայարկ : media , միջնատուն , միջնայարկ : infima , ներքնատուն : առաջնան ներքին· միջնակ , վերին : դստիկոն & դաստիկոն : duarum contignationum , երկնայարկ տուն .

Contigno , are . Ծածկել տանիս կապել տախտակօք : տախտակակապ , պատակամած առնել .

Contignare domum in varia tabulata . Զտունն բաժանել , յօրինել , անջրպետել ի վերուստ ի վայր յատակներն , ի դստիկոնս զանազանս .

Contiguus . Մերձ : մերձաւոր : մօտ : մօտաւոր : հպեալ : կից : կցեալ ընդ : հուպ , առընթեր նմա : առկայ : եղբակից : սահմանակից : ընթերկայ .

Continens , in geographia . Պարունակող · ցամաք : կիսագունդ .

Duplex est continens terra , nova & vetus . Պարունակող են երկու , հին և նոր .

Vetus continens seu nostra , continet Europam , Asiam & Africam . Վերին , հին , կամ մեր պարունակող պարփակէ զեւրոփայ :

փայ : Ասիայ և Ափրիկեայ.

Nova continet Americam. Նորքն, նոր պարունակօղ ունի զԱմերիկեայ կամ զնոր աշխարհ.

Continens alteri. v. contiguus.

Continenti spiritu dicere. Միով և նթ շնչով: առանց առնլոյ զշունչն.

Continens labor non interruptus. Վաստակ անընդհատ, անդադար: անհանգիստ: անդուլ: v. continuus.

Continens febris. Ջերմութիւն անդուլ, անընդհատ.

Continens homo. Ժուժկալ: որ սանձահարէ զխայթս մարմնոյ: ողջ, զաստ, հրաժարեալ ի զգայական հեշտութեանց: համեստ կենցաղ: զգաստաբարոյ: որ զգաստութեամբ, չափով, կշռով ուտէ և ըմպէ: որոյ է զգաստ ըմպելին: որ մարմնաւոր հեշտութեանց վարի չափով և ըստ հրամանի բանին.

Continenter. Միշտ և հանապազ: անդադար: անլուռ: անհանգիստ: անընդհատ: յարաժամ.

Vivere continenter. Մեղմութեամբ, ժուժկալութեամբ կեալ: ժոյժ ունել: ժուժկալել: præt. եցի: ժուժկալութեամբ վարել զկեանս: հրաժարել, ի բաց կալ ի զգայական հեշտութեանց: կարգ և չափ դնել նց: վարել նոքօք չափով և ըստ հրամանի բանին: սանձահարել զցանկութիւն և զխայթս մարմնոյ: v. sobriè.

Continentia. Ժոյժ: ժուժկալութիւն: զգաստութիւն: հրաժարումն ի զգայական հեշտութեանց: է զօրութիւն որով մարդ հրաժարի ի հեշտութեանց արգելեցելոց և կարգ դնէ ցանկական ախորժակին.

Contineo, ere, concludere. Պարփակել: պարունակել: շուրջ պատել: շրջապատել: ներընդունել: ունել յինքեան: ներփակել.

Continere se à bibendo. v. g. Զանձն պահել ոչ խմել: հրաժարել, ի բաց կալ յըմպելոյ: տիրել անձին իւրում ոչ ըմպել: ոչ կարեմ տիրել ինձ զի մի ըմպեցից, vel մի ըմպել: ոչ կարեմ ժոյժ ունել, համբերել.

Continere passiones. Զսպել, հարել զսանձ, յաղթել ցանկութեանց: կարգ, չափ դնել նց: յաղթահարել, սանձահարել զնս: նուաճել զնս: ճնշել զմարմինս: ժոյժ ունել: ժուժկալել: ժուժել: զսպել զլեզուն: linguam, տիրել լեզուին իւրում: զսպել զլեզու.

Continere alvum. Կապացուցանել, դադարեցուցանել, ցամաքել, ցամաքեցուցանել զծիւրական ախտն, զհոսումն արեան: պնդել, պնդացուցանել, պրկել զփորն.

Continetur lex ex duobus præceptis. Յերկուս պատուիրանս ամ օրէնքն և մարգարէք կախեալ կան: բովանդակի օրէնքն և կատարի երկու պատուիրանօք: կայանայ ի պատուիրանս երկուս.

Continere aliquem à. Լռեցուցանել զնա, խափանել, շրջել, դարձուցանել զնա ի բարկութենէ: սանձ հարել բարկութեան նր: շիջուցանել զբարկութիւն նր: արգելուլ, կացուցանել զնա: արկանել նմա զարգել: խափան լինել նմա զի մի.

Contingens. Պատահական: առ դիպական: դիպաւոր: որ է ըստ պատահման: երբեմնական: հանդիպաւոր.

Contingens, contiguus. Սահմանակից: կցեալ: առկցեալ: dat.

Contingens, quod ad illum pertinet. Մասն, բաժին, իրաւունք, հասն, վիճակ նր: որ ինչ անկանի, հասանի, անդ ենա ի հասարակ ընչիցն.

Contingentia, æ. Դիպուած: հանդիպումն: հանդիպուած: պատահումն: արկած: անցք: աղէտ.

Contingo, ere. Մերձենալ ի. զձեռն ձգել, մերձեցուցանել, հասուցանել, մխել ինա: contingere metam, զքարն, զնետն դիպեցուցանել նպատակին, vel ի նպատակ: հարել, հարկանել զ. հասանել, հասու լինել: dat.

Contingere. Հանդիպել v. accidere.

Continuatio, nis. Անընդհատութիւն: անընդհատ հետևումն: շարայարութիւն: զուգակցութիւն միոյ զկնի միւսոյ. յարատևութիւն: aliquandò, հանապազորդութիւն: continuitas, ut suprà

Continuè, & continuò. Միշտ: յարաժամ: հանապազ: անդադար: անլուռ: անհանգիստ: անընդհատ: յար: անպակասաբար.

Continuo, are, durare. Յարատևել: յարամնալ: ընդ երկար տևել: երկարամնալ: continuare, pergere: հանապազորդել, յաճախել ի մէջ v. g. յաւելուլ մեղանչել. ոչ լռել, ոչ դադարել ի մեղանչելոյ: continuare sermonem, յաւելուլ ասել: յաւելուլ ի բան: զբանն հանել, առնել յառաջ: continuavit parere, յաւել ծնանել: այլ ևս ծնաւ. continuare murum, զորմն տանել, հանել, ձգել յառաջ.

Continuò, illicò. Վաղվաղակի: առ ժամայն. ոչ ինչ դանդաղեալ: անդանդաղ. իսկոյն: իսկ և իսկ: ի նմին ժամու:

նոյն

նոյն ժամսյն : փոյթ ընդ փոյթ ; եւէ եւ վաղ : հուպ ընդ հուպ : անյապաղ .

Continuum in physica . Անընդհատ : շարունակ : է քանակութիւն որոյ բաժինքն ոչ են անջատեալ ի միմեանց .

Continuus, non interruptus . Անդադար : անլռելի : անընդհատ : անհատանելի ; անդուլ : անպակաս : անխափան .

Continuus, semper durans . Յաւէժական : յարակայ = յարատեւ , & quæ suprà .

Continui montes . Լերինք կցեալ միմեանց : v. contiguus .

Contorqueo , ere . Ոլորել : կորացուցանել : ծալել : linteum madidum , քամել զկտաւ : collum , ոլորել զպարանոցն : խածել զգլուխ հաւուց = կախուլ զվիզ , եւ խեղդել : զդէմս յետս թիւրել = զկզակն դարձուցանել ի թիկունս : funem baculo immisso , մանել : անցուցանել զփայտ ի պարանն , եւ զփայտն մանել , եւ ի մանել փայտին պարանն եւս ոլորեալ եւ մանեալ լինել սաստիկ պնդութք .

Contorquere, in circulum agitare . Խաղացուցանել , շարժել շրջանակօրէն : պտուտել : շրջաբերել ի շրջանս .

Contorquere amnem in alium cursum . Զգետն շրջել , դարձուցանել յայլ կոյս .

Contorquere tela in . Զնետս ածել = ձգել , արձակել , հարել ի նա .

Contorquere proram ad littus . Շրջել թիւրել , դարձուցանել զնաւն ի ցամաք .

Contorsio corporis : Զննվայելուչ եւ անհնարին շարժմունք մարմնոյն , յաջ եւ յահ կոյս ցանց տալով , ցնցտելով այսր եւ անդր : պտտտալով , թիկնատատանելով .

Contortè , obscurè , confusè . Խրթնաբար : շփոթաբար : խառնիխուռն .

Contortus . Ոլորեալ , ծռեալ , թիւրեալ : պատեալ = մանեալ : de filo , թելն երկնեալ : ոլորեալ : խոշոր : սոտնապարման թելն = մանեալ : ներեալ : de hœdera arbori intorta , &c. փաթութեալ , պատեալ զծառովն : օձն գալարեալ յերկիր .

Contorta oratio , confusa . Խրթին : պատեպատ : խառնիխուռն .

Contrà . Ընդդէմ ; gen. հակառակ : dat. v. adversùs .

Contrà , ex adverso . Յանդիմանն : դէմ յանդիմանն : դէմ դէմ : դէպ ի : nom. հանդէպ : gen. դէմ ընդդէմ .

Contrà , propè . Մերձ : մօտ : առ : հուպ : առընթեր : առ ջրովն : juxtà aquam .

Contrà quam sperabam . Թարց կարծեաց իմոց : որում ակն ոչ ունէի : անկարծակի .

Contrà quam volebam . Ակամայ : Թարց կամաց իմոց : անհաճութք իմով : անհաճ սրտիւ .

Niti contrà ventum . Դիմանալ հողմոյն : հանդուրժել , պնդել , ջանալ , ջան դնել ընդդէմ : հողմն ունել զդէմ ինքեան .

E contrà . Նա եւ : այլ յաւէտ : ընդհակառակ : հակադարձաբար : հակադարձօրէն = ընդ դէմ : հակադիմել : բայց առաւել .

Contractio v. g. nervorum . Ջլից ներքաշումն : գալարումն : գելարանեն : կարկամումն : կռնջառութիւն : vul. կուչ գալն .

Contractio frontis . Կնճռելքն ճակատու : կռնջմտութիւն : հերկ .

Contractio syllabæ . Համադրի սղութիւն : աղօտութիւն .

Contractio animi in dolore . Նեղութիւն : անձկութիւն սրտի : նեղասրտութիւն : բաբախագութիւն սրտի : թախծանք : թաղծութիւն : մրմունջ = մորմոքումն : փղձուկ : փղցուկ սրտի .

Contractus venditionis . Վաճառագիր : & in genere , դաշն : դաշնակցութիւն : դաշնադրութիւն : ուխտ : պայման : ուխտադրութիւն : համաձայնութիւն բազմաց .

Contractus , a um . Կարճեալ : կարճառօտեալ : համառօտեալ : ճմլեալ : նեղացեալ : խիտ առ խիտ .

Frons contracta . Ճակատ կնճռոտեալ : կռնջմտեալ : հերկեալ : գալարեալ : կարկամեալ .

Contradico , ere . Հակառակիլ : ներհակել : հակառակ , ներհակ կալ : ընդդիմանալ , պնդել , դիմանալ ընդդէմ : հակախօսել : ընդդիմաբանել : դիմաբանել : ընդդիմամարտել : հակառակ խօսել : հակաճառել : ընդդէմ եւ խոտորնակս ասել : պնդել ընդդէմ : մաքառել .

Contradictio , verbis . Հակառակութիւն : հակառակաբանութիւն = հակախօսութիւն : ընդդիմաբանութիւն : մաքառումն = դիմաբանութիւն : ներհակութիւն : ներհակմունք : հակառակմունք .

Contradictio , adversitas . Հակառակութիւն : նեղութիւն : փորձութիւն = փորձանք = հալածումն : հալածանք : վիշտք : տառապանք : թշուառութիւն .

Contradictorius . Դիմաբան : ներհակ : հակառակական : ընդդիմաբան : որոց մինն բաց ասէ զմիւսն : v. g. ասել , ոչ ասել .

Contraeo , ire . Հակառակիլ : դիմա-

դալ : vide contradico .

Contraho , ere : abbrevio . Կարճել : կարճեցուցանել : անձկացուցանել : նեղացուցանել : contrahere manum à paupere , կծկել զձեռն յեղբօրէ կարօտելոյ : ex vehementia doloris contractus tremebat : յանասանելի ցաւոյն կծկեալ դողայր : կարկառել , ամփոփել , ժողովել զձեռն : corium & similia , նեղբաշրշել : դալարել : դելանել : կարկատել : կռնչոտել : մորթ մեր կարկատեցան .

Contahere frontem , Հերկել զճակատ : կնճռատել : կնճռատել : Թարշամել Թառամել զերեսս : դեղ երեսայ Թարշամեցաւ : կնճռուքն հերկել զճակատ : vul. կռնչմռտել .

Contrahere æruginem . Ժանգահարել : Ժանկոտել : հարել Ժանկով : Ժանկոտ , Ժանգահար լինել .

Contrahere amicitiam cum . Սէր , բարեկամութիւն ունել ընդ . v. amicitia .

Contrahere , odium . Ունելի լինել : dat. ատանալ զատելութիւն .

Contrahere morbum . Ստանալ զհիւանդութիւն : v. ægroto .

Contrahere consuetudinem . Օրինօրութիւն ստանալ : ընդելացուցանել զբնեան երդման : v. consuetudo .

Contrahere æs alienum . Ստանալ զպարտս : պարտաւոր լինել : պարտք բարեգեցան է վր նր : է նեբջոյ պարտուց ճեալ . որոյ պարտքն անքաւելի են և անվճար .

Contrahere cum aliquo , pactum inire . Համաբանել : դաշն , ուխտ առնել , դնել , կացուցանել ընդ : դաշնակից լինել : ուխտ առել զուխտն , զդաշինս կռել ընդ .

Contraliceo , eri , contrà aliquem . Ընդելացուցանել զդէն : յաւելուլ զմին ոսկն է դէնս : զդէնն փոփոխել է վեր : յաձախել զդէնն .

Contrapono , ere . Հակադրել : դէմ դէմ դնել : հակակացուցանել . v. oppono .

Contrariè . Հակառակ : Ընդհակաբար : հակառակաբար : հակադարձօրէն : անդրադարձաբար : դիմադարձաբար .

Contrarius , a , um . Հակառակ : հակառակորդ : ընդ դիմակաց : Ընդհակ : տրամադիր : հակակայ : դիմադարձ : դիմադրաւ : դիմակալ : դիմակաց : որոց բնութիւն և որակութիւնք հակառակ են միմեանց : v. g. ջուր և հուր : սեաւ և սպիտակ .

Contrarius , nocivus . Վնասակար : վնասաբեր : հակառակ . մեղանչական .

Contrarius est ventus . Հողմն մեղ է ընդդէմ : հակառակ : ընդ դիմակաց .

Dicere contraria . Բանբն ինքեան հակառակ լինել , հակառակել : հակառակս խօսել .

E contrariò . Հապա և : այլ յաճախ : իսկ հակառակ : հակադարձօրէն .

Contrapositus , a , um . Հակադրեալ : դիմադրեալ . ընդ դիմակաց : v. oppositus .

Contrascriptum . Ընդ դիմագիր : պատասխանագիր : պատասխանագիր .

Contravenio , ire . Հակակայել : հակառակել : ընդ դիմանալ բառնել : v. oppono .

Contrectatio , nis . Շօշափումն : շոշափական : շօշափելիք .

Contrecto , are . Շօշափել : մերձենալ է : մխել , հասուցանել , ձգել զձեռն է ....

Contremisco , ere . Դողալ : երերել : շարժիլ : սասանիլ .

Contremiscere ex pavore . Սարսափիլ : ձեռքն , ոտքն դողդոջալ յերկիւղէ : սասանիլ : սարսուիլ յահէ : & սարսիլ : սոսկալ : ահ , դողումն կալնուլ զինս .

Contremiscere ex frigore . Սարսռացեալ դողալ : սարսուալ է ցրտութէ ձմերայնոյ : ծուռնկէ , սառամուռնկ զիմեանս բաբախել է ցրտոյ .

Contremiscere , terram . Երկինքն շարժիլ : խախտիլ : երերալ : երերիլ : սասանիլ : Թնդալ : որոտմամբ Թնդոյց երկինք դոռալով .

Contribulis . Ազգակից : տոհմակից : ցեղակից .

Contribulo , are . Աշխատցուցանել : նեղացուցանել : տառապեցուցանել : vide tribulo .

Contribuo , ere . v. g. pecunias ad . Տալ զարծաթ , իւրաքանչիւր ոք զբաժին նոր : ընդ գլուխ մի արծաթ : յայր մի , մի ոսկի .

Contributio , nis . Հարկ : հաս : հարկադրութէ : վճար հարկին : դիմադ .

Regioni contributionem imponere . Ի հարկի կացուցանել զերկիրն : հարկաառնել : ածել զոք ընդ հարկօք : արկանել զհարկ երկրին : առնել զերկիրն ընդ հարկաւ : դնել , արկանել զերկիրն ընդ հարկաւ : հարկել զ. հաս դնել է վր : հարկապահանջութէ ձգել է քաղաք .

Contributionem dare . Հարկս տալ , հասուցանել , հարկել արքային : հարկաւոր լինել : կալ նմա է հարկն : vel ընդ հարկաւ : հարկիլ նմա .

Contristo , are . Սրտմտցուցանել : տխրեցուցանել : ծանրեցուցանել զսիրտ նր :

դառ-

դառնացուցանել զինա : վշտապնդել : vide affligo .

Contritio , physicè . Բեկումն : բեկանումն : խորտակումն : կոտճանումն . ջախջախումն : փշրումն : ջարդեցումն .

Contritio cordis . Օեղք : զղջումն : ցաւ : ապաշաւումբ : փոշմանութիւն : բեկանումն սրտի : տրտմութիւն վասն մեղաց , որոյ պատճառն է մի և նոյն այլ : բեկումբ .

Contritus , a , um ; physicè . Բեկեալ : խորտակեալ : կոտճանեալ : փշրեալ : մանրեալ : ջախջախեալ : ջարդեալ .

Contritus corde . Օղջացեալ : բեկասիրտ : ապաշաւեալ զմեղս : բեկեալ սրտիւ : զղջմամբ և ապաշաւ . փոշմանեալ : տրտնջացեալ .

Contritum esse . Ցաւել : տրտմիլ : զղջանալ , տրտնջանալ վասն մեղաց : և վասն մեղաց փոշմանիլ : ապաշաւել զմեղս , վասն մեղաց : զղջանալ ընդ- մեղսն : & զղջալ .

Controversia . Վէճաբանութիւն : հակառակութիւն : վէճումն : խնդիրք տարակուսելիք : վէճ .

In controversiam vocari . Ընկճանիլ ընդ- կարծեօք , ընդ վէճաբանութիւն : որոյ վէրայ վէճաբանին , հակառակեն , բանիւք վիճեն : բանակռիւ լինին : մաքառին , պնդին : տարակուսին .

Res controversa . Տարակուսելի : բան ուխնդիր վէճաբանեալ : որ անկանի ընդ- կարծեօք և ընդ- վէճաբանութիւն : անստոյգ և անհաւաստի .

Sine controversia . Թափ կարծեաց : սուտ- ուխ և հաւաստեաւ : առանց տարակուսութիւն .

Controversista . Վէճաբան : հակառակող : հակառակողի .

Controversor , ari . Վիճել : վէճաբանել : բանակռիւ լինել : հակառակել : մաքառիլ : պնդել : տարակուսիլ ի վր .

Contrucido , are . Սպանանել : կոտորել : v. trucido .

Contrudo , ere . Ուժգին հարել : ցցել : ուժգին բաղխել : վարսել զցեցն ի գետին : ուժգին թաղել զցեցն ի : խոր թաղել , վարել զ. ճմլել : ճմլեցուցանել .

Contrudere in vas . Ուժով կոխել յամանս : ուժով հարել , ածել , մտուցանել ի .

Contrunco , are . Հատանել : ծայրատել : կարձել , կարձեցուցանել : խուղել ղոսկի : gall. rogner l'or .

Contubernalis . Տնակից : բնակութեանակից : հատատուն : հատայարկ : որք ի միում տան բնակեալ են .

Contubernium . Հատաբնակութիւն . & բաղմութիւն , ընկերակցութիւն այսոցիկ որք ի միում տան բնակեալ են .

Contueor , eri . Հայիլ , նայիլ ի : անդ նարկիլ , անդ ածել . v. aspicio .

Contuitus , ûs . Հայեցուածք : անդնայկութիւն : v. aspectus .

Contumacia , æ . Հպարտութիւն : անդգամութիւն : կամակորութիւն : ապստամբութիւն : անհնազանդութիւն : խստասրտութիւն : խստասպարանոցութիւն : անհաւանութիւն : յանդիմնութիւն : ընդդիմութիւն .

Contumax , cis . Հպարտ : խնդիր և անդգամ : անհաւանող , հակառակ կամեցող մեծաւորացդ իւրոց . կամակոր : խստասպարանոց : դիմակաց : լծընկէց : ստամբակ : դիմադարձ հրամանացդ : անդրդօղ : որ ընդ վիզն , անդրդարձող , հնազանդ ընդ դէմ : in judiciis autem , նա և որ կոչեալ յանդիմանս լինել առաջի դատաւորին , դանդաղէ և ոչ կամի գալ .

Contumelia . Օրպարտութիւն բանից : պարսաւանք : նախատանք : անարգանք : ներբանք : նեղերական բանք : կատականք : նզիտամանք : արհամարհանք .

Contumeliis afficere . Նախատել : անարգել : նզիտամանել : զրպարտել : պարսաւել : հանդիմանել : արհամարհել : նեղել : խոտան առնել : պարսաւանօք կշտամբել զոք : այպանել զոք .

Contumeliosus , a , um . Օրպարտող : նզիտամանող : անարգու : արհամարհող : խնամ : ծանր : դժուարելին : նեղերական բանք : ամօթական : ամօթալից : ամօթալից : ամօթաբեր : պարսաւելի : այպանելի ինչ .

Contumulo , are . Թաղել : բարձեալ տանել և թաղել : առնել զթաղումն : տապանաթաղ , քահանայապետաթաղ առնել .

Contundo , ere . փշրել : մանրել : ջարդել : տրորել : լեսուել : ծեծել . աղալ մանր : ջախջախել : pugnis contundere , բռամբ , բռնցի հարկանել : կռիւել . հանել նման զկռուսիս : արբուցանել զդանս , զկռուսիս : գանակոծ առնել .

Contundere audaciam . Յաղթահարել , սանձահարել զանդգամութիւն նր : արկանել , հարել զսանձ նր տրտմութեանէ : vide coerceo .

Conturbatio . Խռովութիւն , վրդովումն , աղմկութիւն մտաց : աղմուկ , շփոթումն տրտմ : խառնուածն , շփոթումն , շիւաբումն մտաց : դղրդումն մտաց .

Con-

Conturbo, are : terrorem injicere. Խռովեցուցանել : վրդովել : վրդովեցուցանել : աղմկել : շուարել : գրգռել : շփոթել : ամբոխել զմիտս : զահհեհարել : խռովութիւն ձգել, ածել, արկանել ի միտս : խանգարել.

Conturbare ordinem. Խռովանել : խառնիխուռն առնել զամ ինչ : աղմկել : շփոթել : քակել, քանդել, վրդովել, ապականել, լուծանել զկարգն.

Conturbare, evertere. Քանդել : կործանել : աւերել : տապալել : խանգարել : խախտել, կորուսանել ի հիմանց : քայքայել : փլուզել : դնել յապականութիւն.

Conturbare, profligare bona sua. Օծնչալ, զգոյս իւր զամ սուզել, վատնել մսխել, ի զուր, ընդ վայր կլանել, ցնդել, շռայլել : վայրապար ցրուել : ի խաղս.

Conturbator, bonorum suorum dissipator. Ճնատուակ : շռայլ : որ ի զուր, ընդ վայր, վայրապար, զինչս իւր ցրուէ, վատնէ, սպառէ, կլանէ, մինչ կոտր անկանել ի խոյս տալ, վի չունելոյ նր հատուցանել.

Contus, i. Ծի : կեղ : վարոց : փայտ ձող ձիգ որով վարեն զնաւակ : item spiculum longius : փքին : արդն : նետ ձիգ.

Contusio, nis. Ճղյուտւմ : է արի ժողովեալ ի վիրաւորեալ տեղի, ուռ կապուտակային այտուցեալ մորթն : խոշտակուտմ, ջախջախուտմ : ջարդուտմ : turկուցդէ.

Contusus plagis. Դանակոծ : դանդալից : մարմին բրօք ջարդեալ : ջախջախեալ, գզեալ : ջարաջար կոփեալ.

Convador, ari aliquem : illi diem dicere. Կոչել, քարշել, ածել զնա ի դատաստան : ժամադիր լինել նմա առ երբ : ժամ դնել թէ յորում յաւուր գայցէ.

Convalesco, ere. Յառնել, ապաքինել, դիւրել, զօրանալ ի տկարութենէ : լինել ինձ զօրութիւն : ցաւն փարատել : լաւանալ : փարատել ի հիւանդութենէ : առողջանալ.

Convallis. Հովիտ : ձործոր : ձոր է լեռնապատ.

Convaso, are. Ամանել զգոյսս և երթալ : չուառնել : աղխաղխել.

Convecto, are. Հերապարել & vul. արապոխ կամ այլ ինչ կերպիւ զբեռինս բառնալ : բարձեալ տանել : կրել.

Convector, is. Նաւապարհորդ : որ ընդ այլոյն նաւու և ծովով երթայ յայլ ուրեք.

Conveho, ere. Ծովով կամ ցամաքով տանել : բարձեալ տանել.

Convello, ere. Յերկրէն խլել արմատովն : արմատախիլել : հանել ի բաց : v. avello.

Convellere opinionem alicujus. Փոխել, շրջել զմիտս նր : շրջել զոք ի մտաց իւրոց : խոտորեցուցանել զնա ի միտս իմն, կարծիս : խափանել զոք ի մտաց իւրոց.

Convena, æ. Եկն : եկամուտ.

Conveniens, tis. Պատշաճ, պատեհական : ճահ : ճահաւոր : վայելուչ : արժանավայելուչ : վայելչական : արժան : պատշաճ : պատշաճաւոր : պատեհաւոր : պատկան : պատկանաւոր : արժանաւորական : անդ : անդաւորոյն : դէպ : դիպօղ : ըմբռն : դիպաւոր, պարապ ժամանակ : ընդունելի : յարմար : յաջողեալ, դիպօղ ժամանակ, ի դիպակ վայրի :

Convenienter. Ըստ պատշաճի : արժանապէս : ըստ արժանւոյ : ըստ արժանեաց : վայելչապէս : որպէս վայել է : պատշաճօրէն : ճահաւորապէս : &c.

Convenientia, æ. Պատշաճ : պատշաճաւորութիւն : վայելչութիւն : արժանութիւն : ճահաւորութիւն : պատկանութիւն.

Convenientia, proportio. Համեմատութիւն : համագնաւորութիւն : հաւասարութիւն : չափակցութիւն : համաձայնութիւն : convenientia temporum. յաջողութիւն : պարապութիւն : յարմարութիւն ժամանակի : ընթացս ժամանակաց.

Convenio, ire, aliquem. Այց, այցելութիւն առնել նմա : այցելու լինել նմա : երթալ, գալ ի տես, ի տեսութիւն : յայց ելանել : այցել նմա.

Convenire simul in aliquem locum. Ժողովել : համագումարել : կուտել : խմբել : եկեղեցանալ ի մի վայր.

Convenire inter se de re aliqua. Միաբանել : համաձայնել : համահաւանել : ի մի բերան, ի միաւին հաստատել : խորհուրդ առնել ընդ միմեանս : միաբանեալ լինել առնել.

Vestem ad corpus benè convenire. Հանդերձն բարեպէս վայելել ինձ : vul. լաւ սազել.

Convenire, congruum esse. Պատշաճել : վայելել : յարմարել : պատկանել : պատշաճ լինել, & alia in conveniens : անդ : & անկ լինել : dat. mihi non convenit : անդ ոչ է ինձ : v. congruo.

Convenire cadere in : hoc proverbium benè convenit illis. Իր դէպ նոց գայ առակն : առընձեռել : dat. պատկանել առ : aut dat. դէպ, անկ լինել : համեմատել : dat.

Con-

Convenire cum operario de pretio: &c. Զրկանել վարձս մշակաց, աւուրն մի դահեկան: դահեկանի միոջ սակ արկանել ընդ: ընդ դահեկանի սակ արկանել: գին հատանել միոյ աշխատոյ: գինս արկանել, դնել: dat. գին կարել.

Conventiculum, i. Զաւրաժողով: բռնաւոր աւազակութիւն: պոռնիկ ժողով.

Conventio, nis. Միաբանութիւն: դաշն: դաշնակցութիւն: ուխտադրութիւն: ուխտակցութիւն: համահաւանութիւն: համաձայնութիւն: պայման: կանոնադրութիւն: կարգ: կարգադրութիւն.

Conventualis. Վանական: վանաւոր: որ պատկանի առ վանս: վանաբնակ: միաբանք.

Conventus, ûs, cætus. Ժողով: կոյտ: գումար: v. cætus.

Conventum agere. Աշխարհախումբ բազմութիւն նախարարաց և մեծամեծաց միոյ գաւառի, ժողովել, բոլորել: &c.

Conventus, ûs. Վանս: վանք: եղբայրանոց: կրօնաւորանոց: monialium, կուսանոց: կուսաստան: կուսանաց վանք: և առ հասարակ, վանորայք:

Conversatio. Խօսակցութիւն: զրոյց: զրուցատրութիւն: զրուցակցութիւն: հաղորդակցութիւն: կենցաղավարութիւն: գնացք և վարք: արարմունք: շարժմունք.

Conversim. Ընդհակադարձաբար: անդրադարձաբար: փոխարէն.

Conversio, mutatio. Փոխումն: փոփոխումն: անդրադարձումն: դարձ: դարձումն: այլայլութիւն: այլակերպութիւն.

Conversio peccatoris. Դարձ: դարձումն: դարձուած ի մոլութեց: զղջումն վարուց: զգաստութիւն: սրտի դարձն ի մեղաց առ Ած: ուղղումն: gen. Հրաժարումն, յետս դարձումն ի հերձուածողութենէ: զղջումն.

Conversio globi, astrorum. Շրջումն, շրջանք գնտոյն: շրջագայութիւն: շրջաբերութիւն, ընթացք աստեղաց.

Conversio rerum, revolutio. Շրջումն, շրջանք, փոփոխմունք, ընթացումն, դիպուած, պատահումն իրաց: բերումն, շրջանակ ժամանակաց.

Conversor, ari cum. Կենցաղավարել: կենաց հաղորդութիւն, կցորդութիւն ունել ընդ: հաղորդակցել: խօսակցել: զրուցել: զրոյց տալ ընդ.

Conversus, laicus frater. Միաբան վանաց որ ոչ է կարգաւոր և կայ ի սպասու: quos armenii abusive vocant, սարկաւագ.

Converto, tere. Շարժել շրջանակօրէն: դարձուցանել: շրջել.

Convertere, mutare in. Փոխել, փոփոխել, այլայլել, անդրադարձուցանել, փոխարկել, անցուցանել, այլաբերել, այլակերպացուցանել, կերպաւորել, կերպարանել, փոխակերպել զոք ի կերպս գազանի.

Converti in. Մտանել ի կերպարան: gen. փոխել: & alia passiva ex superioribus.

Convertere se ad aliquem. Ընդառնալ առ: զերեսս դարձուցանել առ: ad meridiem, դիմադարձ լինել հարաւոյ: ad orientem: հայել, նայել ընդ արևելս: առնել զդէմս իւր յարևելս: ի կողմն արևելից: դէմ ուղիղ ընդ արևելս.

Convertere ad se omnium oculos, animos. Զանձինս գերել: զմիտս հաճեցուցանել, յարեցուցանել, յանկուցանել զմիտս առ յինքն: գրաւել, ընկալնուլ, յափշտակել զմիտս.

Convertere à vitiis. Բերել, ածել, դարձուցանել զոք ի չարէն: շրջել զոք ի abl.

Convertere, traducere. Թարգմանել, բերել ի հայոց լեզուէ ի մեր լեզու: յեղել: յեղեցին զհռոմ գիրն ի հայերէն այբուբէն: menol arm.

Convescor, ci. Հաղորդել ընդ ումեք հացին: սեղանակից լինել.

Convestio, ire. Պաճուճել զոք: instr. ագուցանել զնա, զգեցուցանել նմա զ. զգեցուցանել զնա, instr. v. vestio.

Convexitas, exterior superficies globi terrestris. Արտաքին մակերևութիւն, բոլորութիւն գնտոյն երկրի. propterquam horizon sensibilis non extenditur nisi ad 150. milliar. որոյ յաղագս զգալական երկրիցն ոչ արտածգի, բայց միայն առ մղոնս: ՃԾ.

Convexus, a, um. Արտաքսայոյն բոլոր: արտաքին մակերևութիւն, երեսն, բացերևութիւն բոլորի.

Conviciator, is. Զրպարտող: Թշնամանող: անարգող: յիշոցատու: արհամարհող: նախատիչ: մեղադիր.

Convicior, ari. Նախատել: անարգել: Թշնամանել: պարսաւել: անգոսնել: արհամարհել: եպերել: մեղադրել.

Convicium, ii. Նախատինք: Թշնամանք: զրպարտութիւն բանից: պարսաւանք: մեղադրանք: անարգանք: եպերանք: արհամարհանք: եպերական բանք: հայհոյանք: յիշոցք.

Convictio, nis: & convictus, ûs. Կենակցութիւն: հաղորդութիւն կենաց: ընկե-

բակ

բակցութիւն, սեղանակցութիւն.

Conuictio: ratio convincens. Խօսք, պատճառ բանաւոր և առանց պատասխանի տալոյ: ցուցումն, յայտացոյց: յայտնի և անտարակոյս ճշմարտութիւն: բանաւորութիւն պատճառաց: յաղթահարութիւն.

Convictor, is. Կենակից: ընկերակից: որք սեղանոյ և կենաց հաղորդութիւն ունին: սեղանակից.

Convincens. Բանաւոր: յաղթող: յաղթահարօղ: ապացուցական: առանց պատասխանի տալոյ: հաւանեցուցիչ: յայտնի, պայծառ, հաւաստի.

Convinco, ere. Յաղթահարել, յաղթել: բանաւորել պատճառօք: բանադատել ի հաւանութիւն: հաւանեցուցանել, հաճեցուցանել զոք բանաւոր բանիւք: խցել զբերան հակառակորդաց: լռեցուցանել, պապանձեցուցանել զնա: ապացուցանել.

Convincere aliquem furti. Դատանել զոք պարտաւոր գողութեան: գտանել ի նա զնշոյն գողութեան: բանաւորել զնա խոստովանել թէ: յայտնել զչարագործութիւն նորա.

Conviua, æ. Կոչեալ: հրաւիրեալ: կոչնական: բազմական: բարձակից.

Convivalis. Խրախական: որ պատկանի առ խրախութիւն.

Convivator, qui convivio excipit. Կոչնատէր: հրաւիրակ.

Convivium. Խրախ: խրախութիւն: խրախճան: խրախճանութիւն: ընդունելութիւն: ճաշ: ընթրիք: կոչն: կոչունք: կոչումն: պատիւ: կոչմունք.

In convivium accersere. Կոչել, հրաւիրել զոք ի հաց: ի կոչունս: հրաւիրել ի ճաշ: կոչել զոք ճաշ ուտել: հրաւիրել յընթրիս.

Convivium parare. Խրախութիւն առնել: զընթրիս տալ: ճաշ, կոչունս, ընդունելութիւն առնել: խրախացուցանել: պատիւ մեծագին, մեծապատրաստ, մեծավայելուչ: յոքնածախ, բազմազեղ սեղան պատրաստել.

Convivo, ere. Կենակցել: կենակից լինել: սեղանոյ և կենաց հաղորդութիւն ունել: սեղանակից լինել: հացիւ հաղորդել ընդ.

Convivor, ari. Խրախակից լինել: բազմիլ ի ճաշ: խրախանալ.

Convocatio, cætus. Ժողովահրաւիրումն: բազմութիւն նախարարաց միոյ դաւանի: ժողով: համախմբումն: համագումարումն.

Convoco, are. Կոչել: համախմբել: համագումարել: եկեղեցացուցանել: ժողովել.

Convocare concilium generale. Հրաման տալ տիեզերական ժողովոյ: հանել հրաւիրակս ընդ ամ̃ երկիրս.

Convolo, are festinare. Սլանալ: գալ ի վազ: ճեպել: արագ ընթանալ: աճապարել v. accurro.

Convolvo, ere. Ծրարել: unde ծրարթղթայ: փոթոթել զթերթս ի մի գրտակեն: պատատել: ծալել: ծրարել ի կամ̃:

Serpentes in semet convolvi. Կծկել հոլովմամբ առման: պատուտելով ժողովել առ միմեանս.

Conum, & conus. Կոնոս: է բոլոր բուրգն: որոյ տակն բոլոր, և է ի վեր ծայրասուր.

Convulsio, nervorum fremitus. Դալրումն, գելարումն, ներքաշումն, դողդողումն ջլաց: vul. դամլխա.

Cooperatio. Համընթացութիւն ի գործ: գործակցութիւն: համագործութիւն: միանագործութիւն: աշխատակցութիւն: համարշութիւն.

Cooperculum. Խուփն: փակ: փականք: ծածկոյթ: ծածկոց: վերարկու.

Cooperimentum. Ծածկոց, վերարկու, ծածկոյթ առ հասարակ.

Cooperio, ire. Ծածկել: զգեցուցանել: փակել: քօղել: քօղարկոյել: պատրուակել: թաքուցանել: սաւանել: խփել զամանս: սքողեցուցանել.

Cooperor, ari. Համընթանալ ի գործս: գործակցել: գործակից լինել չարհացն այլ: համառնել: համագործել: աշխատակցել: զոյգ ընթանալ: ի միասին գործել զոյգ ընդ.

Cooptatio, nis. Ընտրութիւն: ընտրողութիւն: չափակարգութիւն: դասակարգութիւն: խառնումն: դասակցութիւն ի թիւ....

Coopto, are, eligere. Ընտրել: ջոկել: ճեկնել: որոշել.

Cooptare, aggregare in numerum. Կարգել, համարել, խառնել, դասել, դասակարգել, դասակցել, չափակարգել զոք ի թիւ.

Coorior, iri tumultum, tempestatem. Լինել խռովութիւն, շարժումն մեծ, մրրիկ ի ծովու: v. agito. Խռովութիւն յառնել, ձգել ի քաղաք: քաղաք ալմկել: ամբոխել: վրդովել: շփոթ և ալմուկ լինել ի.

Copa, æ. Գինեվաճառ կին: պան-

դոկա

դոկասեռութիւն : պանդոկապան : կրպակ կապան .

Cophinus, i. լայկառն : զամբիւղ : զամբեղ : զամբել : խանձն : կողով : կճոց : թե : քաղլակ : մատրպան .

Copia, abundantia . առատութիւն : լիութիւն . բազմութիւն : շատութիւն : յորդութիւն : v. abundantia .

Copia dicendi . Ճոռոմաբանութիւն : պերճաբանութիւն . Հռետորութիւն : Հարուստ բախօսութիւն : Հարստարութիւն բանից : vide eloquentia .

Copia , copiæ , arum . իրաչք բազութք : փարթամութիւնք : հարստութիւն . Հռետորութիւն : ընչաւէտութիւն · v. divitiæ , aliàs , զօրք : v. exercitus .

Copia , facultas . Թոյլութիւն : Թոյլ տուութիւն : հրամանն . Թուլացուցն : նեղուցն : հանարձակութիւն : նշխանութիւն .

Copioſè . առատապէս : բազմութեբ : լրութապէս : յորդապէս : լիով , ի լիութիւն : յոյժ . v. abundanter .

Copioſus . առատ : յորդ : Հոխ : Հոխաբան . պերճ : յորդաւատ : լիով : շատացեալ : հարուստ . v. abundans .

Copti , orum . իւսիտեք .

Copula , æ , conjunctio . Շաղկապ : կապ : կապանք : յօդուած : կցուած .

Copnla , maris & fœminæ . իգութիւն : բնական պէտք նպատեբ : մերձաւորութիւն : մարմնաւոր շարադրութիւն : մտաց առ կինն : խառնակութիւն : զուգութիւն : զուգութեան : մարմնաւոր զուգաւորութիւն : գործ կանացն : զուգակցութիւն առն ու ժապեղոց : գոլ , լինել առ միմեանս : & de animalibus . խառն : զկծիլ ի խառնան .

Copulatè . ի միասին : զոյգ : ընդ : զոյգ ընդ : կից ընդ : v. ſimul .

Copulatio . Շարադրութիւն : զուգակցութիւն : կապակցութիւն : խառնուածն : կցուածք : միաւորութիւն : շարակծութիւն . լծակցութիւն .

Copulo , are , unire . Կցել : զուգել : յօդել , խառնել . լծակցել . զուգաւորել : զուգակցել : շարակծել : կապակցել : շարադրել ընդ միմեանս .

Coquina , æ . Եփարան : եփատուն . խոհանեբոց : եփոց : խահ : խախտարան : խոհանոց .

Vaſa coquinaria . Եփարանի առօքք : աման : կահք : կարասի : սպասք : զօրծիք , vul. Թարաքայ .

Coquo , ere . Եփել : պախել . պախ եփել : պախ եփեալ ջրով : coquere lateres , & fictilia . աղիւս , խեցեղէնս Թրծել հրով : coquere cibos , de ſtomaco . զկերակուրս մարսել , ծախել , հալել բնական ջերմութբ : coquere fructus , de ſole . զպտուղս հասուցանել : ի հաս բերել : եփել .

Coquus , & coqua . իւսիտակեր : խորտկապար : մսագործ : խոհարար : խահարար : որ զմիսն , զկերակուրս պատրաստէ , հանդերձէ , ամրէ , անուշէ , հասեղացուցանէ , եփէ : vul. աշպաս .

Cor , dis . Լեարդ : & pro medio cuiuſque rei : մէջ : gen. միջի : v. g. քաղաքամէջ : պորտ քաղաքին .

Aliquid cordi eſſe . Ջանալ : բազում աշխատանօք հնարել : հոգի բեւեռիլ ի սէր : աշխատիլ մեծաւջանիւ : ջան դնել : ջանեղեալ հնարել : մեծ հոգի ունել . vide cura .

Ex toto corde . Բոլորով սրտիւ խմով . ի բոլոր սրտէ խմէ : ի խորոց սրտէ .

Cor dolere , dolore affici . Լեարդս ապրիլ . լերդս խորովիլ : աղիք դալարիլ : հարի՛ ի խոր խոցիլ , Թախծիլ : ճմլիլ : փղձկիլ սիրտ իմ .

Cor , animus . Լեարդ : քաջութիւն . քաջասրտութիւն : սրտիութիւն : սրտեղութիւն : համարձակութիւն : վստահութիւն : v. animus .

Corallium & corallum . Բուսաքարն : vul. մըրջան : planta eſt mollis & tenerâ in fundo maris , quæ ex aquâ emergens induratur . բոյս է փափուկ ի խորս ծովու որ արտահանեալ ի ջրոյ , կարծրանայ քա նանայ .

Coram . Առաջի իմ : քո : & alia in gen. ի դէմս , յաչս , առաջի աչաց այր : յանդիմաս , դէմ , հանդէպ աչաց : ի լուր իմ : լուիլոս այմ ժողովրդեան : ակն յանդիման : ի առն , ի առնութիւն : ակն ելեւ առնել ցուն .

Corax , corvus . Առագաս .

Corban, vul. apud orientales : Ղուրբան : կորբան : ընծայ : պատարագ : զոհ : մատաղ : at corbona . գանձանակ :

Corbis , is . Լայկառն : բճոց . սապատ : խոյն : կողով : կճոց : զամբիւղ : Թին : corbula . կճոցիկ : կողովիկ : փոքրիկ զամբիւղ .

Corculum . Հոգի : որդեակ : սիրելի .

Corda , fides . Առղի : v. funis .

Cordatè , ſapienter . իւսիտեմապէս : խմաստութբ : հմտաբար . v. ſapienter .

Cordatus , a , um . իւսիտեմ : խմաստուն : հմուտ . խելամուտ : սրտեղ : քաջ : քաջասիրտ : զօրեղ : հանձարեղ .

Cordolium, ii. Ցաւ սրտի ։ սրտացաւութիւն.

Cordus, a, um. quod ſerò matureſcit. Ուշադաս : անադանահաս ։ ուշահաս : fœnum cordum. կրկնաբոյս խոտն : անդադանահաս խոտն ։ միւսանգամ խոտաքաղութիւն.

Coriandrum, i. Գինձ ։ սերմն գնձոյ : vul. համեմ : բոլոր գինձ : herba autem dicitur, քինձիլ : manna erat quaſi ſemen coriandri album. էր մանանայն իբրեւ զսերմն գնձոյ սպիտակ.

Coriarius, ii. Խաղախորդ : act. 9. մորթագործ : կաշեգործ : կաշականերտ : vul. դաբաղ.

Corinthus. Կորնթոս : corinthius, կորնթացի.

Corium. Մորթ : կաշի : մաշկ : corium caſtaneæ : շայ բալուտի քչեւանք, կեղեւ : կեղեւանք : կճեպն.

Coria concinnare. Կաշի դրաշել : պատրաստել : քերել : որ է յետին պատրաստութիւն կաշւոյն : at pro prima præparatione vul. աղ դնել, որ է առաջին պատրաստութիւն կաշւոյն : դնելն զնա ի մէջ կարասի զի հոտեսցի, կակղանայցէ, և մազն թափեսցի.

Corneola onyx : gall. cornaline. Եղնահանակ որ է կանաչ զմրուխտ.

Corneſco, ere. Եղջերանալ : խստանալ և թանձրացեալ կարծրանալ իբրեւ զեղջիւր.

Corneus, a, um. Եղջերեայ : եղջերեղէն : եղջեր փող, tuba cornea.

Cornicula, æ. փոքրիկ եղջերուկ.

Corniger, i. Եղջերաւոր ։ պողատաւոր.

Cornipes. Կճղակաւոր անասուն : պճեղնաւոր : թաթաւոր : ſi findit ungulam, dicitur, կճղակաբաշխ : կճղակահերձ : թաթահերձ.

Cornix, icis. Եղջերուկ : հաւ է սեաւ և գիշակեր.

Cornu. Եղջիւր : gen. եղջեր : պողա.

Cornu, tuba. Եղջեր փողն.

Cornu atramentarium. Կաղամար : թանաքի ամանիկ : կղամբար.

Cornua lunæ. Եղնակաձեւ երեւան լուսնին նորացելոյ, մինչ զեղջիւրս իւր երկուս ունի դէպ յարեւելս.

Cornua fluminum. Ճեղանք, պտոյտք պտտանք գետոց.

Cornu, robur. Զօրութիւն : արիութիւն : ուժգնութիւն : քաջութիւն : զօրեղութիւն.

Cornu exercitus. Թեւ և անկիւն զնդին.

Cornu altaris. Եղջիւր սեղանոյ.

Cornu copia, copiæ cornu. Առատութիւն : լիութիւն բարեաց. v. abundantia.

Cornus, i : fructus. Զօրպայ ։ cornus arbor : զօրպայի ծառ.

Cornupeta, de boue. Ցուլն, եղն հարկանող.

Cornutus, a, um. Եղջերաւոր : եղջիւրեկ : պողատաւոր.

Corolla, æ. Պսակիկ : կամ պսակաձեւ զարդ գլխոյն զոր հիւսեն եղօրենեն ի ծաղկաց, յաղթող պատուականաց ։ ծաղկահիւս պսակ.

Corollarium. Յաւելորդ : որ ինչ ձրի տան արտաքս, առաւել քան զարդարչափն.

Corona, æ. Պսակ : regum corona, արքունի պսակ : թագ : unde rex dicitur թագաւոր, id eſt coronatus.

Corona clericalis. Պսակ քահանայի, հերաց խուզումն : qualem autem Orientales præferunt, բաքաւլ : & ցցունք : ի վարսից գլխոց ձերոց ցցունս մի առնիցէք, Levit. 19.

Corona in architect. Սեան, կամ շինուածոյն վերնադրոյն մասն, և կատարած : զլուխն սեան ։ մնացլուխ : վերին մնացլուխ ։ բոլոր շուրթն.

Vendere ſub corona : gall. à l'encan. Օճինչս հարաւջ կամ մաղաթ ձգել.

Corona, cætus. Ժողովումն, բազմութիւն : կոյտ բազմաց ի մի տեղ ժողովելոց.

Corona ſpinea. Փշեպսակ : փշապսակ : պսակ ի փշոց.

Coronatio. Պսակելութիւն : պսակելումն : պսակումն : թագադրութիւն : պսակութիւն.

Coronatus. Պսակեալ : թագաւոր : de principe chriſtiano, քրիստոսպսակ : պսակապանձ.

Coronis, idis. Գորքի կամ գործոյն կատարածն : կատարումն : աւարտ.

Corono, are. Պսակել : թագ կապել, դնել : qui coronam imponit : թագադիր : պսակիչ : aliàs, շուրջ շարել, յօրինել, հիւսել.

Corporale. Մարմնակալ ։ կորփորայն : շոր օրհնեալ ընծայեալ զոր տարածեն ի ներքոյ սկհի, յորոյ վր դնի մարմին տն.

Corporalis. Մարմնաւոր : մարմնաւորական : մարմնականն : մարմնեղէն : մարմնաւոյ ։ մարմնայիցն : որ ինչ է նիւթաւոր.

Cor-

Corporaliter. Մարմնապէս : մարմնաւորաբար : մարմնով : ըստ մարմնոյ.

Corporatio, nis : & corporatura. Հաստակ : դրակ, չափ հասակի : դիրք հաստակին : չափականութիւն, կազմութիւն անդամոց : v. statura.

Coporeus. Մարմնաւոր. v. corporalis.

Corporor, ari. Մարմնանալ : զմարմին առնուլ, զգենուլ : կերպարանիլ ի մարմին. մտանել ի նմանութիւն մարմնոյ.

Corpulentia. Մարմնեղութիւն : հզօրութիւն մարմնոյ : մեծանդամութիւն : անձնահաստութիւն : ստուարութիւն մարմնոյ.

Corpulentus. Մարմնեղ : հզօր և ստուար մարմնով : մեծանդամ : անձնեայ : անձնահաստ.

Corpus, oris. Մարմին : gen. մնոյ & մնի : համանման գոյութիւն վճիտ և շօշափելի բաղկացեալ ի նիւթոյ և ի տեսակէ.

Corpus mortuum. Մարմին մեռեալ : դի : gen. դիոյ : դիակ, quod de homine & bruto dicitur : մեռելոտի : de brutis, շաղիղն.

Corpus, societas. Ժողով : ժողովուրդ : կոյտ : գումարումն բազմաց թէ արանց թէ կանանց.

Corpus arboris, truncus. Կոթղ & : կոթղ : gen. կոթեղ : բուն, սաղ ծառոյ : կոճ : գունտն : կոճղ.

Corpus exercitûs. Զօրք : գունդ զինուորաց : զզօրս բաժանել ի գունդս երկուս : զօրք երկգնդեւ.

Corpusculum. Մարմնիկ : փոքրիկ մարմին : aliàs Անհատ : կէտ անբաժանելի : շամանդաղ : մանրամաղ փոշի որ խաղայ ի շողս արեւու.

Corrado, ere. Մեծ աշխատանօք ընտակ ինչ ժողովել.

Correctè. Պարզ : մեկին : անսղալաբար : շիտակ : նրբապէս : յարմարապէս : վայելչապէս : գեղեցկապէս : չքնաղաբար : առանց սղալանաց.

Correctio, emendatio. Ուղղութիւն վարուց. դարձութիւն ի մեղաց : զգաստութիւն, և ուղղութիւն վարուց : սրտի դարձն.

Correctio, animadversio. Խրատ : յանդիմանութիւն : կշտամբութիւն : կշտամբանք : պատուհաս : պատիժ : պատժադրութիւն : երաշխեալ : սպառնալիք : սաստումն.

Correctio operis, libri. Սրբագրութիւն ի սղալանաց.

Corrector. Խրատիչ : յանդիմանիչ : կշտամբիչ : libri, սրբագրիչ : սրբագրող.

Correlatio, nis. Առընչականութիւն : երկուանց առընչութիւն առ միմեանս.

Correlativus. Առընչակից : որք առընչութիւն ունին առ միմեանս : v. g. հայր առ որդի և որդի առ հայր.

Correpo, ere : reptando tendere ad ..... Սողալ առ : զեռալով երթալ ի : սողողալով մերձենալ առ : v. repo.

Correptio, nis. Խրատ : &c. v. correctio.

Correptio, syllabæ. Կանգին սղութիւն.

Corrigia, æ. Խրաց : փոկն սոլերաց : solvere corrigiam calceamenti : լուծանել զփոկն կօշկաց : հանեն յանձնէ զ. փոկ ի թիկանցն մինչև ցվայր.

Corrigibilis. Ուղղելի : զսպելի : մատդիւր : յարդարելի : դեռյարդելի : ընդունակ խրատուց և զսպման : սրբելի, մաքրելի ի սղալանաց : խրատասէր.

Corrigo, ere. Յանդիմանել : կշտամբել : խրատել : սաստել ի նա vel նմա : պատժել : պատուհասել.

Corrigere defectus. Ուղղել : շիտակել : վերուղղել զմոլութիւն բնութեան : զգաստացուցանել : de scriptis, սրբագրել, ջնջել, սրբել, մաքրել ի սղալանաց.

Corrigere sese, emendari. Զգաստանալ : զխելս իւր ուղղել, զսպել : դառնալ ի մեղաց : յառաջել ի չարեաց ի բարի : հրաժարել, յետս կալ ի մեղաց : լքել, թափել ի մեղաց : ի բաց թողուլ, թոթափել, արտաքսել, հատանել զմոլութիւն.

Corripio, ere : apprehendere. Ունել զոք : բուռն արկանել զնմանէ, ի նա : կալնուլ զոք զհանդերձէ : ածել, մխել ի նա զձեռն : զմիջոյ ըմբռնել.

Corripere se, abire. Մեկնիլ : երթալ : գնալ : չուել : փախչել : փախել ի abl.

Corripere gradum. Սաստկել ոտից փութալ : աճապարել. v. accelero.

Corripere syllabam. Սղացուցանել, առօտացուցանել զվանկն.

Corripere aliquem. Յանդիմանել : կշտամբել : խրատել խստագոյն բանիւք : սպառնալ. սպառնալեօք սաստել նմա.

Corrivales. Նախանձաւորք նոյն իրին : համախնդիրք, որք համախնդրանան ի խնդիր նոյն իրին, համահետեւողք.

Corroboro, are. Զօրացուցանել : քաջալերել : քաջացուցանել : քաջալերեցուցանել : կազդուրել : ամրացուցանել : ժրացուցանել : հաստատել : արիացուցանել : զօրեղացուցանել.

Corrodo, ere. Կրծել & կերծել : խածատել, խածկոտել զոսկր : tempus omnia cor-

rodit : ժամանակ զամ ենչ ծախէ, մաշէ ապականէ : vermis corrodit ligna, tinea vestes, invidia animum : որդն մաշէ, ուտէ զփայտն, և ցեց զհանդերձ, և նախանձ զսիրտ :

Corrogo, are pecuniam. Ընտանի ժողովել, դատել: հնարիւք գանձել.

Corrosivus. Ուտիչ : ծախիչ : մաշիչ : որպիսիք են քիմիական դեղք.

Corrugo, are frontem. Ճռկել, կնճռատել զճակատ : կնճռեալ հերկել զճակատ : Թառամել, Թարշամել զերեսս ; գալարել : գալարեցուցանել.

Corrumpo, ere physicè. Ապականել : այլայլել : եղծել : եղծանել : փտթտացուցանել = ծախել : աղարտել : խոտան առնել : de corpore, carnibus &c. նեխել : նեխեցուցանել : փտեցուցանել ; մարմին նեխեալ լուծանել.

Corrumpere sese, Ընդցուցանել զգայնութիւն : պղծել զմարմին ; ապականեալ մարմնով : հեղուլ, հոսել, Թափել զսերմն.

Corrumpere mores. Ապականել, եղծանել, փտթտացուցանել, ժանտացուցանել, Թիւրել զվարսն ; անբարեացուցանել : անզգաստացուցանել : մոլորեցուցանել : առաջնորդել ի չարն ; պղծել զվարսն.

Corrumpere scripturas, linguam, Աղաղտել, այլայլել, ապականել, Թիւրել զբանս, զգիրս, ըստ Թիւրեալ մտաց մերոց : լուծանել զգիրս : կամակորել : 2. Petr. cap. 3.

Corrumpere muneribus, Թիւրել զոք, զդատաւորն կաշառօք : կաշառել զդատաւորն : բեկանել կաշառօք : qui sic corrumpitur, կաշառաբեկ : կաշառակեր : կաշառառու.

Corruo, ere. Ընկանել : գլորել : քակտել : խանգարել : քանդել : տապալել : կործանել : աւերել : խախտեալ փլել.

Corruptela, æ. Ապականութիւն : ժանտութիւն : Թոյն որ ապականէ, եղծանէ.

Corruptibilis, Ապականելի : ապականացու : այլայլելի : ընդունակ ապականութեան. եղծանելի : աղարտելի : նեխելի : փտելի.

Corruptibilitas, Ապականելութիւն : ապականացութիւն : այլայլելութիւն.

Corruptio, nis, physicè. Ապականութիւն : ապականումն : այլայլումն : այլայլութիւն : աղարտումն : նեխումն : նեխութիւն : մարմնոյն լուծումն, Թուլացումն, ցնդումն ի մասունս.

Corruptio morum. Ապականութիւն, Թիւրութիւն, մոլութիւն, մոլորութիւն, աղաւաղութիւն, զեղխութիւն վարուց.

Corruptio, fœtor. Նեխութիւն : զազրահոտութիւն : գարշահոտութիւն : նեխութիւն հոտոյ.

Corruptor. Ապականիչ : Թիւրիչ : մոլորեցուցիչ : ուսուցիչ անբարոյութեան : առաջնորդ ի չար : ապականարար : ժանտաբեր : ժանտաբարոյ.

Corruptus physicè. Ապականեալ : աղարտեալ : եղծեալ : զազրացեալ : խոտան : մարմին նեխեալ, լուծեալ, Թուլացեալ, տարացնդեալ ի մասունս.

Corruptus moral. Ապականեալ, փտթտացեալ, վարք եղծեալ, Թիւրեալ : ժանտ : ժանտաժուտ, մեղմին վարքն : Թափառական.

Corruptus judex. Դատաւոր կաշառաբեկ : կաշառակեր : կաշառառու.

Cors, tis. Բակ Թռչնոց : հաւնոց.

Cortex, icis. Կեղև = plur. կեղևունք : Ճեղղ : կճեպ : cortex ovi : Ձուի կամ ձուոյ կճեպ : կեճեպ : կլեպ : քչանք.

Cortina, olla. Սան : կաԹսայ : պղինձ : vul. ղազան.

Cortina, æ. Վարագոյր : առագաստ : բեհղ : gen. բեհղի : տասն փեղկեան, decem cortinas habens.

Corus, mensura. Քոռ : չափ է.

Corusco, are. Փայլել : շողալ : Ճառագայթել : պսպղալ : շող տալ : շողշողել : նշուլել : փայլատակել : պայծառանալ : լոյս տալ : արփիափայլ փայլել : Ճաճանչել.

Coruscus, a, um. Լուսաւոր : լուսատու : լուսազարդ : լուսափայլ : լուսեղէն : պայծառ : փայլուն : արփիական : շառաւիղաբերք : արփիահրաշ : Armeni Mariam vocant Coruscum orientem, à quo ortus est sol justitiæ : Արեւելք դերաբաւի, ուստի արեգակն արդարութեան ծագեցաւ.

Corvus. Ագռաւ : gen. ու.

Corylus, i. Փաղղի ծառ : փնդխի ծառ.

Coryphæus. Գլուխ : գլխաւոր : առաջնորդ.

Cos, gen, cotis. Յեսան = լեսան : եսան : սրոց քար : սուսերաց քար.

Cosmographia, æ. Աշխարհագրութիւն :

Cosmographus. Աշխարհագիր : աշխարհագրող.

Costa, æ. Կող = gen. ի : կուշտ : costa montis, դար : զառիվեր բլրոց և լերանց : բլուր :

Cothurnus, i. Կօշիկ որ յոյժ բարձր էր.

Coticula, lapis lydius. փորձաքար: մահակ & մահաք քար.

Cotoneum malum. Սերկեւիլ: vul. սերկեւիլ: arbor autem, սերկեւիլի ծառ.

Coturnix, icis. Լոր: լորամարգի.

Coutor, ti. Խառնակիլ ընդ: կենցաղավարել ընդ.

Coxa, æ: & coxendix, icis. Ազդր: gen. ազդեր: aliquandò, երանք: զիստ: տախտակ զստեն, pars est Coxæ exterior: vul. անդամ: aliis: մէջք.

C R

Crabro, nis. Պիծակ: ձիաստան: & ձիաստաց: quia oriri dicitur è cadavere equi, ut apis è cadavere ursi. զի ասեն ծնանել ի դիէ ձիոյ, որպէս մեղու ի դիէ արջոյ: է պիծակ վայրի մեծ ճանճն, որ ընդ մեղուս, բնական թշնամութիւն ունի: այնչափ է ոխերիմ մինչ զի, թէ և հատցես զնա ընդ մէջ ի հատորս երկուս, յառնելու ունել.

Crambe, es. Մին ազգի քաղամ է.

Cranium, ii. Գագաթն: գանգ: խելապատակ: գաղտ: կառափն plur. փուշք: է գլխոյն ոսկր որ ներփակէ զուղեղն: cranium asini: խալամ էշոյ.

Crapula. Արբեցութիւն: արբեցողութիւն: շուայտութիւն: գինեմոլութիւն: գինեհարութիւն: գինեբբութիւն: արբշռութիւն: ղեղխութիւն.

Crapulam edormire. Թափել յարբեցութէ: սթափել ի գինւոյ: Թափել ի քնեզգինի: լրջանալ, պարզիլ ի գինւոյ.

Cras. Վաղն: վաղիւն: ի վաղիւ: ի վաղորդեան: օր վաղիւեան: այգուց: & յեգուց: perendie, post cras: վաղն ոչ, ի միւս օրն.

Crassesco, ere de liquidis. Թանձրանալ: մածել: Թանձրամածել.

Crassescere de homine. Ճարպանալ: ստուարանալ: պարարել: պարարտանալ: հաստանալ անդամօք, մարմնով: գիրանալ.

Crassescere de aliis. Հաստանալ: խոշորանալ: Թանձրանալ: խտանալ: օդ ժողովել և խտացել լինել ջուր.

Crassitudo. Ստուարութիւն: հաստութիւն: Թանձրութիւն: հաստատակազմութիւն: անձնաւորութիւն: խոշորութիւն: խտութիւն երկրի: մնդութիւն: պնդակազմութիւն: de ingenio, Թանձրամտութիւն: ծանրախելքութիւն: ծանրամտութիւն: անհմտութիւն: սոպաութիւն: խոշորութիւն խելաց: բթութիւն մտաց.

Crassus, homo. Մարդ գէր: ժիր: յղլ յղփ: անձնահաստ: հաստ անձն: հաստանդամ: ստուար: պարարտ: անձնապարարտ: հաստահասակութ: մարմնեղ.

Crassus, a, um. Խոշոր: հաստ: ստուար.

Crassa tela. Ստուարագործման կտաւ.

Crassus, de liquoribus. Թանձր: Թանձրացեալ: Թանձրամած: de nube, Թանձրամած մէգ: de aere, օդ խտացեալ & alia.

Crassa ignorantia. Կամաւոր տգիտութիւն.

Crastinus, a, um. Վաղորդեան: վաղորդեան.

In crastinum differre. Յետս ձգել ի վաղիւ, ի վաղորդեան: յօր վաղիւեան.

Crater, is. Բաժակ: ըմպանակ: սկաւառակ: նուիրանոց: ափսէ: ափսէայքն: գաւաթ: կթխայ: նուագ ոսկի: vul. փիալայ: major fictilis, գուբաթ.

Crates, is. Վանդակ: vul. պէնջէրէ: դահաւորակ.

Crates dentatæ, occa. Կրակող: որով բեկանեն հողն և շրջեն ի վր սերմանեաց.

Craticula, æ. Կրակարան: պատառ մի ի կրակարանէն: դահաւորակ: կրակարան վանդակ: vul. կռատէլ.

Cratio, ire, occare. Կրակողել բեկաներալ զհողն և շրջել զնա ի վր սերմանեաց.

Creatio, nis. Ստեղծումն: ստեղծութիւն: ստեղծելութիւն: արարչութիւն յոչընչէ, ի չգոյէ: ստեղծագործութիւն.

Creator, is. Ստեղծող: ստեղծիչ: արարիչ: արարչագործ: ստեղծագործ: էացուցիչ և գոյացուցիչ հրացն ած.

Creatura. Ստեղծուած: արարած: էր եղական: ստեղծական: եղեալն. 4. Esd. 3. Adam dicitur հաստատուած ձեռացն այ.

Creber, frequens. Որ յաճախ յաճախ հանդիպի: յաճախադէպ: յոլով: ստէպ հետանդութիւնք: հանապազորդ: խիտ առ խիտ.

Crebresco, ere, rumorem. Լուր լինել Թէ: լուր եղև բանս այս յամ աշխարհ, հնչեաց համբաւն: հնչակիլ համբաւն: երանել լուր ընդ: յորդել բանն: լուր, համբաւ սփռել, տարածել, ընդարձակել, ծաւալել ...

Crebritas arborum. Հոծանաւորութիւն անտառեն: անտառախտութիւն: ծառք անտառացեալք: խիտ առ խիտ անկեալք: Թանձրախիտ ծառքն.

Crebrò. Բազում անգամ: բազմիցս անգամ: յաճախաճի: ցանկ: յոլովակի: v. sæpè.

Cre-

Credibilis. Հաւատալի : ճշմարտանման : արժանահաւատ վկայ : հաւանական : հաւատարիմ.

Credibiliter. Հաւանականապէս : հաւաստիմաբար : հաւատալի բանիւք.

Creditor, is. փոխատու : պարտատէր.

Creditum. Պարտք : փոխ : փոխատուութիւն.

Credo, Symbolum fidei. Հաւատամք : հաւատամքն . դաւանութիւն առաքելոց.

Credo, ere. Հաւատալ : præt. հաւատացի : հաւանել : ընդունել.

Inducere ad credendum. Հաւատացուցանել : հաւանեցուցանել : ածել ի հաւատս, ի հաւանութիւն : հաճեցուցանել զոք հաւանական բանիւք : համոզել զոք ի հաւատալ.

Credere, existimare. Կարծել : համարել. Թուել ինձ : կարծիս ունել : inducere ad credendum : կարծիս տալ նմա թէ.

Credere aliquid alicui. Հաւատալ զբան ինչ ումեք : հաւատալ ի նա զ. v. Committo.

Credere se mari. Հաւատալ զանձն ի բեր-փայտին, ալեաց, ծովուն.

Credulitas, tis. Դիւրահաւատութիւն : դիւրահաւանութիւն : վաղվաղակութիւն ի հաւատալ.

Credulus. Դիւրահաւատ : դիւրահաւան : վաղվաղակ եւ դիւր ի հաւատալ : դիւրախաբ : դիւրապատիր.

Cremium, ii. Խռիւ : gen. խռուոյ : inst. խռուովք : շիւղ : շիւղաքաղ : կճեպ : 3. reg. 17. շերտք.

Cremo, are. Այրել : կիզել : բոցակիզել : տոչորել : հրդեհել : v. aduro.

Cremor lactis. Կոգի : սեր : կարագ : սերել զկաթն, cremorem separare à lacte.

Crena, æ. gallis, coche : vul. ճուխաթ.

Creo, are producere in genere. Ծնանել : բղխել : առածել : արտադրել : առաջածել : արտակացուցանել : ի գոյութիւն, ի լինելութիւն ածել : տալ զգոյն : գոյացուցանել.

Creare, proprium Dei. Ստեղծել : ստեղծանել : էացուցանել : գոյացուցանել : արարչագործել : ստեղծագործել : առնել յոչ էից, յանէից, յոչ գոյէ : յանգոյութենէ ածել ի գոյութիւն, ի գոյ : ի չգոյէ, ի չգոյից, յոչէից ի գոյ ածել.

Creare magistratum : v.g. Կարգել, կացուցանել զոք պետ ի վր : վերացուցանել, բարձրացուցանել զոք ի պաշտօն ինչ.

Creare fastidium. Ձանձրացուցանել : տաղտկացուցանել : նզովեցուցանել : vide fastidium.

Crepida, æ. Մաշիկ : մոզեկ : հողաթափ.

Crepido, inis. Ափն : եզր ծովու : ծովեզր : ծովափ : plur. ափունք : ad crepidinem ..... յափունս, ի ծովեզերս : առ ծովեզերբն : առ եզերբն գետոյն . մերձ գետոյն.

Crepido, extremitas. Ծայր : ծագ . եզր : ափ : շուրթն : plur. շրթունք.

Crepido urbis : gallis, quay. Քարայատակ առ ափն գետոյն ; զի ի փոսոյ մի ելանիցէ.

Crepitaculum, i. փայտէ կոչնակ.

Crepito, are : ut laurus in igne. Այրեալ ճարճել : ճարճեալ ոստել : ոստեալ ճարճել : præt. ոստեայ : vul. տըրխտըրխկալ : qui crepitat, հրացայտ : որ ի մէջ հրոյն տրխտրխկայ.

Crepitare, strepitum edere. Դղրդալ : հանել զձայն : աթոռն ճռնչել, vel ճռել, de cathedra aut mensa cum movetur : vide strepitus.

Crepitare dentibus. Կրճել, կրճտել ատամանց, vel զատամունս : կրճմտել : բախբախել զ. & բաբախել : ծունկք նր զմիմեանս բաբախէին : Dan. 5.

Crepitus, ûs. Կրճումն, կրճտումն ատամանց : բաբախումն, բախբախումն ծնկաց : ճռումն, ճռնչիւն աթոռոյն : շաչիւն & շաչիւն կառաց : չխահիւն ակեղանց : զօղանջումն պղնձեղինաց : հնչիւն դրան : շշունչ, շշնչիւն տերեւոց : դղրդումն : ձայն.

Crepitus ventris. փուք : փքումն : Թուս որ է փուքն անձայն.

Crepo, are : strepitum edere. Ձայն հանել : դղրդալ : հնչել : շաչել : շշնչել : vide crepito.

Crepare, ventris, crepitum edere. Թուս առնել : զփուքս հանել, արձակել.

Crepare, disrumpi. Պայթել : հերձել ընդ մէջ : բեկանել : պատառել : ջախջախել : խորտակել : փշրել : ճեղքել.

Crepare de homine. Ուռուցեալ հերձել ընդ մէջ, եւ հեղանել ամ փորն : պատառել.

Crepundia, orum. Խաղալիկութիւնք, խաղալիք, խաղալիք տղայոց : v. g. կարկաչայք . դանդիկն : արծաթանօթ : մատաղերկ երկթեմի : պղպղուն մանեակ : մանկական նկարուք : ճռուկք : խուլիկ : տիկնիկ : պաճուճանաց, եւ այլն.

Crepusculum, i. Լուսախառն : լուսա_մուտ : աղջամուղջ.

Crepusculum matutinum. Այգ. gen. ու : առաւօտ : gen. եան : vel ուն : այգա_բաց : արեւագալն : առշալոյս առաւօտու : ընդ աղջամուղջն առաւօտուն : է աղօտ լոյսն ի ծագելոյն առաւօտեան մինչեւ ցելս արեւու.

Crepusculum serotinum. Գիշերախառն : ընդ մթանալն : ի մտից արեւու մինչեւ ցգի_շեր. լուսամուտ : gen. տի : աղջամուղջն : նսեմանալ երեկոյին. տարաժամիլ աւուրն.

Crescentia dierum. Երկարելն, երկա_րութիւն աւուրց.

Cresco, ere, in genere. Զարգանալ : աճել & աճիլ : մեծանալ : in numero, բազ_մանալ : շատանալ : առաւելանալ : աճե_լանալ. plantarum, աճել : præt. եցի : բու_սանել : ելանել : բողբոջել : ուռճանալ : de aquis, զօրանալ : սաստկանալ : ուռ_ճանալ : դիզանալ ջուրքն : vul. վարարել : in scientia, առաջանալ, առաջադէմ լինել ի գիտութիւն : զարգանալ գիտութեամբ : crescentes in scientia Dei, աճեցունք գիտ_ութեամբ այ.

Crescere, intendi qualitates. Սաստկա_նալ : սերտել : dolorem crescere, ցաւն, հի_ւանդութիւն սաստկանալ, զայրանալ. զօրա_նալ : յառաջել & յառաջ գալ ի չարն ի չարագոյն.

Creta, æ : persicè. կիլի սեֆիտ : id est terra alba : creta rubra, սուսր : մնդոյր : inst. մնդուրաւ : կարմիրեց :

Creta, Candia. Կրետ : կրետն : կրետէ կղզի : կրետէ : Cretenses, կրետացիք.

Cretus, oriundus. Ծնեալ, սերեալ & սերեալ ի : abl.

Cribro, are. Մաղել : խարբալել, հոսել : խարբալել զխախալ.

Cribrum. Մաղ : հոսեց : majus cribrum, խախալ : subtilius, ալրի մաղ : շարամաղ.

Crimen : Անիրաւութիւն : անօրէնութիւն : չարութիւն : չարագործութիւն : ամբարշտութիւն : մեղք. անցանք : յանցութիւն : եղեռնագոր_ծութիւն : ապառ.

Criminatio, nis. Մեղադրութիւն : մեղադ_րանք : պարսաւանք : նախատինք : ամբաս_տանութիւն : զրպարտութիւն : Թշնամանք : չարախօսութիւն.

Criminator, is. Մեղադիր : չարախօս : ամբաստանող : զրպարտող : պարսաւիչ.

Criminor, ari. Չարախօսել : ամբաս_տանել : v. accuso.

Criminosus, reus. Յանցաւոր : մեղա_ւոր : պարտաւոր : պարտական : պատժա_պարտ : չարագործ : անիրաւ : պարսաւե_լի : ամբաստանելի.

Crinale, is. Կրանոցի գլխաշոր : գլխարկ : ծածկոյթ գլխոյ.

Crinis. Մազ : հեր : վարս : v. capillus.

Crinitus. Մազաւոր : գիսաւոր : Թա_ւագլուխ : Թաւահեր.

Crinita stella : v. cometa.

Crisis, is. Է վաղվաղական փոփոխ_ումն հիւանդութեան որ է յառողջութիւն հի_ւանդին կամ ի վաղահաս մահն : եւ սովո_րաբար հանդիպի ի Է երդում կամ ի ԺԴ երդում կամ ի Ի երդում աւուրն հի_ւանդութեան : վճռահատ փոփոխումն : Arab. բօհրան.

Crispo, are. Հիւսել զհերս : ոլորել : crispati crines : հիւսք : ոլորունք : վարս հիւսեալ : վարսք կոծոյք : գանգրահեր որ է ոլոր ոլոր եւ հիւսած.

Crispus. Կարճ հերօք եւ գանգուր : գռուզ մազով : վարսահիւս : vul. չին չին : փիչ փիչ : կուլ կուլ.

Crista, æ. Հաւի, հաւու, աքլօրի կա_տար : փունջ, & փունջ : vul. ջղայ : vel սօրղուճ.

Cristatus. Փնջաւոր : զարդարեալ դէ_զերկայնարմար փնջիւք : ջղայազարդ : որ զկատար ունի ի գլուխ.

Criticus, homo censor. Հետաքրքիր. հետախոյզ. Ճշդիւ քննիչ : v. censor.

Criticus dies. Օրն այն յորում հանդի_պի փոխումն հիւանդութեան : օրն կանխա_ծելի : կանխածաւոր : կանխածոտ : օրն վճռա_հատ յորում հիւանդին առնուն կամ փո_խանի յառողջութիւն, կամ սաստկանայ ի մահ : vul. բօհրան.

Crocio, ire, corvi cantus. Ղաւաղաւել : ղաղաւել : Ճնկճնկալ : է խօսելն կամ ձայն ագռաւու կամ դոդոտոյ.

Crocodilus. Levit. 11. Ոշխանին : & in menol. Armen. կոկորդիլոս : է ազգ մի մե_ղեսի, որ ասի խլէզ : Թեփաւոր, հաստ եւ մեծ յոյժ, երկակենցաղ. զձու ածէ եր_բեմն Կ.

Crocum, & crocus. Զաֆրան & զաֆ_րան : քրքում : ubi multum crocum nascitur, քրքմաւէտ տեղի.

Cruciatus, ûs. Տանջանք : չարչա_րանք : խոշտանգանք : ցաւ կսկծալոյն : եր_կունք : տանջումն : locus cruciatuum, տան_ջարան : տեղի կատտարման : & pro martyribus : տեղի վկայութեան : վկայարան.

Crucifigo, ere. Խաչել : հանել ի խաչ :

բեւե

բեւեռել ի խաչ : կախ առնել ի խաչափայտէ : crucifigi, ելանել ի խաչ : հանել, բեւեռել, կախել, կախ լինել ի : qui crucifigit, խաչահանօղ : & խաչահանու.

Crucifixio, nis. Հանելն ի խաչ : խաչելութիւն.

Crucifixus. Ի խաչ հանեալ : խաչեալ : կախ, կախեալ ի փայտէ : բեւեռեալ ի խաչ : crucifixi effigies : խաչելութիւն : պատկեր փրկչին խաչելոյ.

Crucio, are. Տանջել : չարչարել : տանջանօք տանջել : խոշտանգել : գանս տարուցանել ումեք : վշտացուցանել : cruciari, v. pati.

Crudelis. Անողորմ . անգութ : խստասիրտ : գազանաբարոյ : քարասիրտ : դժնդակ : վայրենաբարոյ : խուժդուժ : արիւնարբ : արիւնահեղ : ժպիրհ : դժնեայ : խժաբարոյ : ժանդաբարոյ : տմարդի . ամեհի : բարք տմարդիք : անագորոյն : անարի բարբարոս.

Crudelitas. Անողորմութիւն : անգթութիւն : խստասրտութիւն : խստաբարոյութիւն : դժնեութիւն : դժնդակութիւն : ժպրհութիւն . &c.

Crudeliter. Անողորմաբար : գազանօրէն : առիւծաբար . դաժանաբար : &c.

Crudesco, ere, de malo. Աճխան, ցաւն սաստկանալ, զայրանալ . զօրանալ, յառաջել ի չար.

Crudus, a, um. Հում : ոչ եփած : qui crudis vescitur, հմակեր : sericum crudum, ապրշում թերակատար : անոլոր : հում ապրշում : cruda senectus, քաջ, զօրեղ, կորովի ծերութիւն : cibus crudus, դժուարահալ : դժուարածախ.

Cruentatus. Թաթաւեալ, թաթախեալ, շաղախեալ արեամբն : vel յարեան : vel յարենէ : արիւնաթաթախ : արիւնաշաղախ : արիւնաներկ : ներկեալ արեամբն, vel յարենէ : արիւնոռուշ : թացեալ յարենէ : արիւնախառն : և էին երեք և տմ մարմինն նր արեանըուռուշ յոլորածեծ անելոյ : menol.

Cruento, are. Թաթաւել, թաթախել, շաղախել յարեան, յարենէ, արեամբ : ներկել արեամբն : արիւնել.

Cruentus, a, um: de pugna. Արիւնռուշտ, սաստիկ պատերազմ : մարտ բազմամահ : արիւնեայ.

Crumena. Քսակ : կորբան.

Cruor, is. Արիւն . gen. եան : է ազնուագոյն ի չորից հիւթոց մարմնոյն, և օդոյ նման.

Crus, ris. Բարձ : սրունկն : gen. սրնկան, & սրունք : երան : plur. երանունք : Ոլոքն : ջարդել զոլորսն : aliis կարթ.

Crusta panis. Շօթ : Exod. 29. vul. բերշայ երեսն հացին.

Crusta parietis. Ծեփն : ծեփումն : երեսն որմոյն.

Crusta aurea v.g. Ոսկեզօծ ոսկի : բարակ տախտակ ոսկի որով պատեն գ. թիթեղն, թիթղամայն զորպիսի ունէր քահանայապետն ի ճակատն իւրում.

Crusta piscis, squama. Ձկան կեղև : թեփն : թեփ : crustam piscis tollere: ձուկն կեղևել, թեփել.

Crusto, are parietem. Որմն ծեփել cum inst. aut ի վր որմոյն ծեփել զինչ v.g. si saxis aut similibus, քարով ծածկել պատել զորմն : laminis aureis, դրուագել ոսկւով : կամ պատել ոսկի տախտակօք.

Crustularius. Մատակարար.

Crustulum, i. Գան : շօթ : բլիթ : քաքար : քաթայ : և այլք անուշ գործք մատակարարաց.

Crux, cis. Խաչ : խաչափայտ : փայտ կենաց . Inventio S. crucis : գիւտ սբյ խաչին : Exaltatio S. crucis, բարձրացումն սբյ խաչին : խաչվերաց : տօն խաչվերացին : signum in formam crucis, խաչանիշ դրոշմ : crucis brachia, թև խաչին : խաչ բազութև : cruce se signare, կնքել զինքն ի ճակատ նշանաւ սբյ խաչին : սբ խաչ հանել.

Crux, seu afflictio. Խաչ : նեղութիւնք : փորձութիւնք : վիշտք . տառապանք : անձկութիւնք : համբերանք : թշուառութիւնք : խստակրութիւնք.

Crucem suam ferre. Առնուլ բառնալ զխաչն : բարձեալ տանել զխաչն : վշտութիւնս կրել.

Crypta, æ. Քարանձաւ : քարայր : փապար : v. caverna : կամար ընդերկրեայն : ծերպ երկրի.

Crystallinus, a, um. Ակնապակի : ապակեղէն : սառնաբիւրեղեայ : Ezech. 1. սառնակերպ.

Crystallum, & lus, i. Ակնապակի : սառն : gen. ռին : սառնաբիւրեղ : ակնահղան : vul. բլոր & պլլոր,

C V

Cubicularius, ii. Փողապան : սենեկապան : սենեկապետ.

Cubiculum. Սենեակ : gen. նեկի : տուն : v. g. cubiculum superius : վերնատուն : խուց :

խուց : & diminut. խցիկ : pro hospitibus, հիւրանոց .

Cubicus, a, um . Որ յամ կողմանէ քառանկիւնի է .

Cubile, is . Անկողին : gen. ղնի : & ղնոյ : pro thoro nuptiali, առագաստ : pro grabato, պատգարակ : բազմական : մահիճ : gen. մահճի .

Cubile animalium . Որջ : որյ : դադարք : կայանք : բոյն : մայրի : այր : խշտի : jacere in cubili, որջանալ : բունեալ կալ ի .

Cubital, is . Բարձ : գլխաբարձ : կանգնաբարձ : կանգնադիր : գլխադիր : բազմական : բազմոց : si minus, բարձիկնեար : gen. բարձիկներոյ : cubital deferre alicui, արկանել նմա բազմական ի գետնի .

Cubitalis . Կանգնաչափ .

Cubitum, & cubitus : gen. ti . Կանգուն : gen. կանգնոյ : instr. կանգնաւ .

Cubitus, ûs . Բազմեցումն : բազմիլն : ընկողմանելն : յենումն է : animalium, մակաղ .

Cubo, are . Պառկիլ : ընկողմիլ : ընկողմանել : կողմնել : ընկողմնել : կողմանել : հանգչիլ : ննջել յանկողնի : մտանել ի քուն : բազմիլ .

Cubare de animantibus . Մակաղել : locus ubi cubant, մակաղատեղ .

Cubare humi . Ննջանել ի վր երկրի : ընկողմանել : նստել ի գետնի : տարածիլ ի գետնի : կողմանել գետնատարած : գետնախշտել : դնել զքար զգլխով իւրով : հանգչել ի գետնատարած անկողնի .

Cubare ad mensam . Բազմիլ : կողմանել : ընկողմանեալ ճաշ ուտել .

Cubus, i . Մարմին քառանկիւնի վեցադիմի, զոր օրինակ զառն .

Cucullio, & cucullus . Վեղար & վեղար : կնդուղ : & կնկուղ : Իբր հայր պախոմ ասէր թէ կնկուղն օրինակ էր անմեղութե : գլխարկ : գլխարկու .

Cucullus chartaceus : vul. լուլայ փիչ .

Cuculus, avis . Գուգուկ : gen. գուգուկան .

Cucuma, cucumella . Ջաման, անօթ խեցեղէն, կամ պղնձեղէն յորում յեռացուցանեն զջուրն .

Cucumis, eris . Սեխ : & սեղխ : quod aliis est pepo : վարունգ : vul. խիար : cucumerarium, սեխենի : սեխանոց .

Cucurbita, æ . Դդումն : planta ipsa, դդմենի : quod malè ponitur pro hædera Jon. 4. cucurbitarium, դդմենոց .

Cucurbitula, gallis, ventouse : vul. per-sicè : հաճամամբ : հաճամամբ քարշել : sicca dicitur, բատաքաշ .

Cudo, ere . Կռել : կռանաւ հարկանել զերկաթ : զերկաթն ի վր սալի դարբնաց հարկանել .

Cudere argentum . Դրամհարկան, դրամս, փողս հատանել, հարել, կոփել, կոփել : կնքել կնքամամբ իշխանին .

Cujas, cujatis? Յորմէ երկրէ է նա?

Cujusmodi est? Որպիսի ինչ է : զիարդ? ինչ պէս? ինչ կերպիւ? որպիսի ոք իցէ սա?

Cujuscumque modi sit . Օր աղդ և իցէ : որպիսի և իցէ : ինչ կերպիւ և իցէ : քան որում և իցեն արհեստի cujuscumque artis sint : յորմէ ազգէ և իցեն : cujuscumque nationis sint .

Culcitra, æ . Մահիճ : անկողին : vul. դօշակ : տեղը .

Culcitra plumea . Փետրալից փափուկ և կակուղ անկողին .

Culeus, saccus ex corio . Մախաղ : կաշէպարկ : տիկ : մախաղ կաշեայ .

Culex, icis . Մժղուկ : մժեխ : կռուեխ : մկղուկ : մծակ : մուն : instr. մնով- մժիղ : մժիկ : plur. մժկունք : բալղինջ .

Culina . Եփարան : եփանոց : v. coquina .

Culmen montis . Գագաթն : արտևան : գլուխ : ծայր : վերին : կատար լերին : culmen sanctitatis, գերագոյն սրբութեան : &c.

Culmus, i . Ողձ : զարի յոտ կայր : բունն : փունջ : septem spicæ ascendebant de eodem culmo : եօթն հասկք ելանէին ի միում փնջի : in culmum assurgere, յոտ գալ .

Culpa, æ . Մեղք : յանցանք : պակասութի : սղալանս : սղալումն : զանցառութի : յանցուած : մոլորութի : թիւրութի : ծռութի : cujus culpa est? որ վնաս է?

In culpa esse . Պարտական լինել : վնաս նր է : նա եղև պատճառ չարին : մեղաց առիթ : ի նմանէ է ամ վնաս .

Culpa mea non est . Ես բան չունիմ : իմ չէ վնասն : ոչ եմ և քուեալ ի : abl. մեղք չունիմ : անմեղ եմ և անպարտ .

Culpam committere . Սղալել : մոլորել : թիւրել : ծռել : անիրաւել : մեղանչել : զմեղս ինչ գործել : գթել : վրիպել լի զուաւ .

Culpam in alium conjicere . Օմեղ, զպարտ ինչ դնել, ձգել ի վր : զայլն մեղադրել : ամբաստանել : չարախօս լինել զնմանէ .

Culpo, are . Մեղադրել : կշտամբել : յանդիմանել վս մեղաց : v. accuso .

Cultellus. Դանակիկ: փոքրիկ դանակ: կտրոց: vul. ղալամդրաշ.

Culter, ri. Դանակ: qui plicatur, չախու: culter major ut culinæ &c. սատուր: qui ad latus gestatur, դաշոյն: աշտէ: աշտէ խոցել: vul. ղանջար: culter ex petra, դայլախազ վէմ: դայլախազեայ.

Cultor terræ. Հողագործ: v. agricola.

Cultor vineæ. Այգեգործ: այգեպան.

Cultor nemorum. Անտառաբնակ.

Cultor veritatis. Ճշմարտասէր.

Cultor amicitiæ. Հաւատարիմ բարեկամ.

Cultor idolorum. Կռապաշտ.

Cultor dei. Աստուածապաշտ = երկրպագու այ = պաշտօնեայ այ.

Cultura, terræ. Հողագործութիւն: vineæ, այգեգործութիւն.

Cultus, a, um. Պաշտեցեալ: որում երկրպագանեմք: զոր պաշտեմք.

Cultus, ornatus. Զարդարեալ: յօրինազարդ: պճնեալ: v. ornatus.

Cultus ager. Մշակեալ, գործեալ: վաստակեալ երկիր.

Cultus, gen. tûs. Պաշտօն: պաշտումն: ածպաշտութիւն: պատիւ զոր տանեմք այ, կամ սրբոց = երկրպագութիւն.

Cultus latriæ soli Deo debitus. Պաշտօն երկրպագութեան որ պատկանի միում և եթ այ.

Cultus hiperduliæ Dei Matri debitus. Պաշտօն գերածառայութեան որ պատկանի առ մր ածածին.

Cultus duliæ. Պաշտօն ծառայութեան: quem deferimus Sanctis ut servis Dei. զոր տանեմք սրբոց իբրև ծառայից այ.

Cultus, ornamentum. Զարդ: gen. & instr. զարդու: զարդարան: յօրինուած: պճնումն: պաճուճանք.

Cultus muliebris. Կանանց փաթեթանք: vel փաթեթք: խնկեշութիւն զգեստուց: աւելի պաճուճանք.

Cum, præpositio. Ընդ: cum dat. cum illo, ընդ նմա: tecum, ընդ քեզ: mecum ընդ իս: secum in sing. ընդ իւ: in plur. ընդ իւրեանս; cum discipulis, ընդ աշակերտս, non, ընդ աշակերտաց: cum mulieribus, ընդ կանայս, non, ընդ կանանց: aliquando jungitur nominativo: cum vino mixtus = ընդ գինի խառնեալ: հետ: cum genit. item կից cum dat. vel կից ընդ: item: հանդերձ cum instrum. cum discipulis: աշակերտօքն հանդերձ.

Cum, conjunctio. Յորժամ: մինչ: մինչ դեռ: երբ որ: երբ: մինչ և: ի, aut ընդ cum infin. զոր օրինակ: cum venio յորժամ գամ: cum facis մինչ առնես; cum clamarem ի կարդալ իմում: cum decumberet ի բազմելն նր: cum puer esset, մինչ և մանուկ էր = ի ժամանակի զի էր մանուկ: մինչ դեռ ևս մանուկ էր: cum aperiret januam, ընդ բանալ դրանն: ընդ բանալ նր զդրունս: cum nundum natus esset, մինչ չև էր ծնեալ: մինչ դեռ ևս ոչ էր: առաջ քան զծնանելն նր: cum videritis, յորժամ տեսանիցէք: annus est cum huc veni; մին ամի է յորմէ հետէ եկի.

Cùm, pro quandoquidem: Որով հետև: փոխանակ զի: վն այնորիկ զի: v.g. cum certum sit, որով հետև հաւաստի ինչ է թէ.

Cùm propter scientiam tùm propter sanctitatem. Եւ վն գիտութեան, այլ յաւէտ, բայց առաւել վն սրբութեան.

Cum primûm venies, voca me. Ընդ գալն քում, կոչեա զիս: իսկոյն զկնի գալոյ քո, առժամայն կոչեա զիս.

Cùm primis, præcipuè. Մանաւանդագոյն: բայց յաւէտ: առաւել ևս: յոյժ.

Cuminum. Չաման: սամիթ: vul. համեմ.

Cumulatè. Առատապէս: լիութբ: լիով: լրապէս: լիապէս: համալրապէս: կատարելապէս: կուտակօրէն: անհնարին: ըստ ամենայնի: ամբողջապէս.

Cumulatìm: v. acervatìm. Կոյտս կոյտս: կուտակօրէն.

Cumulatus, plenus. Լի: առլցեալ: vide plenus.

Cumulata mensura. Չափ լի: զեղուն, թաթաղուն: չարժուն.

Cumulo, are. Լնուլ: առլնուլ: լցուցանել: præt. լցի: v. impleo.

Cumulare, acervare. Կուտել: կուտակել: կուտակօրէն գումարել.

Cumulare bonis. Առլնուլ զոք բարեօք: առատապէս, լիապէս ծաւալել, աղերսուցուցանել, հասել զվտակս շնորհաց ի մեզ: հեղուլ ի մեզ զշնորհս իւր.

Cumulare scelus scelere. Դարձնել, կուտել զմեղս ի վր մեղաց.

Cumulus, i. Կոյտ: կուտակ v. acervus.

Cumulus, plenitudo. Լրումն: լիութիւն: թաթաղումն: կատարումն: կատարած: կատարումն: կուտակումն: սրբութեան, փառաց զագաթն, ծայրն, բարձրագոյն աստիճանն.

Cumulum imponere peccatis. Առլնուլ զմեղսն

զԹեւն , զչափ մեղաց .

Cunabula, orum. Օրրոց : օրօրոց : օրրոց : & pro pannis, խանձարուրք : կապճուկ : երեխայի պատեն : à cunabulis, յերեխայութէ : ի մանկութէ.

Cunæ, arum. vt cunabula.

Cunctabundus. Ծանր : յամր ի գործել : հեղգագործ : ծանր առ ի inf. յուլացեալ : Թոյլ : հեղգաներա : դանդաղ = դանդաղաշխոտ : հեղգացեալ : լքեալ սրտիւ և ձեռօք.

Cunctabundus, dubius. Երկմիտ : երկբայեալ : տարակուսեալ : երկչոտ : երկչոտութ կարծեաց վարանեալ : վարանեալ ի միտս իւր : որ կայ ի տարակուսանի.

Cunctanter. Հանդարտաբար : ծանրաքայլ : հեղգութ : ակամայ : ահամնութ : մտախորհ սրտիւ : դանդաղելով : դանդաղկոտութ.

Cunctatio, nis. Դանդաղութիւն : դանդաղկոտութի : հեղգութի : տարածութիւն այլ ժամանակ = երկարեցութիւն : յամառութիւն : յապաղութիւն : յամեցութիւն : յետաձգութի : ծանրութի : Թուլութի.

Sine cunctatione. Փոյթ ընդ փոյթ : անդանդաղ : առժամայն : փութով : փութայն : անյապաղ : առանց յապաղելոյ : ոչ եւս դանդաղեալ : նոյն ժամայն : եւէ եւէ.

Cunctor, ari: ægrè facere. Դանդաղել առնել : հարամարել յառնելոյ : ծանր և խիստ է ինձ առնել : դանդաղելն ինչ է ինձ : անախորժել.

Cunctor, ari: hærere dubium. Երկբայել : տարակուսել : տարակուսեալ վարանել ի միտս իւր : տարակուսեալ կալ և ի վարանի : երկչոտութ կարծեաց վարանել : կալ ի դեղեւման.

Cunctari, differre. Յամենալ, ուշանալ : յետ անկանել : յամել : յածանել դառնալ առ մի : երկարել, ընդ երկարել զժամանակ : յետս ձգել : յապաղել : v. differre.

Cunctus, a, um. Ամէն : ողջ : ամբողջ : բոլոր : բնաւ : համայն , հանուր : ամէն.

Cuncti, orum. Ամէն : համայնք ամենեքին : & ամենեքեան : հանուրք : բնաւք : համօրէն : v. omnis.

Cundor, & Cuntur : stupenda avis in Peruana provincia Americæ. Զարհուրելի Թռչուն որ գտանի ի Պերու գաւառին նոր աշխարհին : sex ulnarum est longitudo illius ab extremitate unius alæ, ad extremitatem alterius, վեց կանգ է երկայնութի նր ի ծայրից Թեւոյ միոյ մինչև ցծայրն միւսոյն : duplo major est elephante, երկուպատիկ մեծ է քան զփիղ : raptum bouem defert in aera, յափշտակեալ զեզն տանի ընդ յօդս : aliquando carnes evomit usque ad 204. libras. փոխն երբեմն զմիսն մինչև ՄԴ լիտր.

Cuneatim. Գունդ գունդ : պար պար : խումբ խումբ : գնդաւ.

Cuneo, are. Ուժգին հարկանել : ցցել : բագխել : վարել : ուժգին Թաղել ցից ի գետին : Սեպով ուժգին պատառել, հերձել, ճաքել զփայտ.

Cuneus, i: ad ligna findenda. Երկաթէ, կամ փայտէ սեպ որով հերձեն, պատառեն զփայտ : ցից : vul. ղասասխ.

Cuneus, agmen. Գունդ : պար : խումբ : եկեղեցին մարգարէից : v. agmen.

Cunicularius, ii. Բահաւոր : մրճաւոր : հողապեղ : նաղմաչին.

Cuniculus. Ընտանի նապաստակ.

Cuniculus, via subterranea. Փոս ճանապարհ զոր բանդեն ի ներքոյ երկրի, vel ընդ երկրաւ.

Cuniculus: gall. mine. Նաղըմ : & in plur. նաղըմունք : է գաղտնի և ենԹերկրեայ փոս զոր յերկարաձգեն մինչև յատակս պարսպին բանդել զնա և հանել յօդս սատակութ հրացեալ բարուԹին.

Cuniculos agere. Օնաղըմ, նաղըմունս առնել ի ներքոյ պարսպին.

Ignem ad cuniculum admovere. Օնաղըմ հերդենել : նաղըմին կրակ տալ և զպարիսպն ցնդել, հանել ընդ օդս.

Hostium cuniculos excipere. Օնաղըմ յայտնել : & moral. զխենդութի, զչար խորհուրդս յայտնել, իմանալ, դուշակել.

Cuniculus, moral. Խորշ : նենգութի : կեղծաւորութի : շրջանք բանից : յորձապտոյտք բանք : ծածուկ խօսք : բարուրք : ծածկաբանութի : խորամանկութի.

Per cuniculos moliri ..... Նենգութ վարել : խորամանկել : ծածուկ բանիւք ծածկել, կեղծաւորել զխորհուրդս իւր : խոյս տալով նենգել ղչար.

Cunila, æ: gall. sariette. Խոտ է անուշահոտ.

Cupa, vas. Կարաս : խեցեղէն, կամ և փայտեղէն մեծ անօԹ յորում պահեն զգինի : գուբ : տակառ : unde տակառապետ : vartan ponit ղուզնելենակ, զի յօրինն և զուզի ի փայտից եղևնեայ : vul. վարել.

Cupedia, orum: gall. ragouts, friandises. Խորտիկ : կերակուր անուշ և համեղա

բար համդերձեալ : խիւս : բարեհամ և անոյշ կերակուր : քաղցրեղէնք .

Cupidè . Մեծաւ փափագանօք : կարի յոյժ : եռափափագ հոգւով : կաթոգին սրտիւ : կարօտիւ և սիրով : ըղձաւորչար և խանդակաթ անյագմամբ : խիստ : սաստ կայն .

Cupiditas , tis . փափագ : եղձ = v. desiderium : & pro prava cupiditate , չար ցանկութիւն : v. concupiscentia .

Cupido , ut cupiditas .

Cupidus . Ցանկացող = կարօտ : gen. aut in compositione additur սէր : v. g. cupidus gloriæ , փառասէր &c. նախանձաւոր : նախանձայոյզ : նախանձոտ : cum gen.

Cupio , ere . փափագել : & փափաքել ի : ցանկանալ : կարօտ լինել = կարօտել : v. desidero .

Cupitus , a , um . Ցանկալի : բաղձալի : ըղձալի : ամենատենչ = անձկալ : անձկալութիւն ազգաց քո : ցանկանալի .

Cupressus , gen. ûs & i . Սալվի ծառ : սալվ = & vul. սալվառ ազաճի : aliis նոճ : aliis սարդ : aliis կիպարիսեան ծառ .

Cupreus , a , um . Պղնձի = պղնձեղէն .

Cur ? Ընդէր ? զի եր ? եր ? զի է զի ? զինչ է զի ? ինչ պատճառաւ ? զի ինչ պատճառի ? յինչ պատճառս ? առիմ ? զիմ ? հիմ ? եր զի ? որ սակս ? զի որ ? յինչ պէտս ? առ ինչ ?

Cura , molestia . Նեղութիւն սրտի : հոգ : զբաղմունք : վիշտ = տրտմութիւն : հոգածութիւն : հոգաբարձութիւն : աշխատանք : խռովութիւն .

Cura , sollicitudo . Հոգաբարձութիւն : հոգք : հոգեւնականութիւն : հոգածութիւն : խնամութիւն : խնամ : խնամածութիւն : անդադար խնամ : բազմահոգութիւն : խնամակալութիւն : հոգացողութիւն : յուշարարութիւն = մտադրութիւն : զգուշութիւն : յաճախութիւն : բաղձաւորութիւն : ճգնութիւն : փոյթ : ջան : խնամարկութիւն .

Curam habere ægroti . Դարմանել զհիւանդս : տեսութիւն առնել նմա : հոգածել զնմանէ : դարման տանել : gen. խնամ տանել : սպաս տանել հիւանդաց .

Curam habere . Ունել զհոգս : gen. զմի հոգս իւր ծախել ի = խնամել զնա : խնամ ունել նր : կայ ի նմա հոգ ամենեցուն = հոգայ զամենեսեան : զգուշանալ : dat. խնամակալ , հոգաբարձու , խնամօղ , խնամածու , յանձնառնիչ լինել = gen. հոգ տանել նր : խնամակալութիւն առնել : անփութէ խնամել : խնամ արկանել նմա : յանձնառնել զնա : զհոգս քարշել ի վը : զմը ի վերայ հոգ յանձին ունել : փոյթ ունել վը : զգուշութի ի կեր արկանել վը : անձնածել ի վը : փոյթ առնել , փոյթ ի մէջ առնուլ վը : ջան և փոյթ լինել ինձ վը : անքուն ախանձ պահել : զգոյշ կալ : dat. կալնուլ յանձն իւր առնել : ճգնութիւն ունել յանձն իմ վը : cujus Deus curam habet , աստուածախնամ .

Curam habens peregrinorum . [illegible] օտարաց : օտարընկալ : հիւրընկալ .

Qui curam non habet . Անհոգ : անփոյթ զփրկութէ իւրմէ : ոչ է նմա փոյթ ինչ վը : թուլացեալ ի : abl. լքեալ : հեզգ : պղերգ : ըստուանկանօղ : հեւանդամիտ : դանդաղկոտ : անզգամ : ոչ ինչ է նմա զի : առ ոչ ինչ համարել : անկուշել զխոստ : ոչ ինչ վը նր փոյթ յանձն ունել : ոչ ինչ փոյթ առնել զանձանց փրկութէ : անտես առնել զ. ըստուանկանել .

Curantia , æ . Մատակարարութիւն = v. cura .

Curatio , nis . v. cura : gratia curationum . Շնորհ բժշկութե : բուժումն : ողջացումն .

Curatius , cum magna cura . Մեծաւ զգուշութե և ջանիւ : քրտնաջան և մեծ փոյթ յանձնին կալեալ : մեծ հոգաբարձութե ; &c.

Curator , is . Հոգաբարձու : հոգացող : խնամակալ : խնամածու : հոգունակ : վերակացու : վերատեսուչ : գործակալ : տնտես : խնամօղ : յանձնառնիչ : խնամօղ : զի արդ լինեցի յանձնառնիչ եկեղեցւոյն , quomodo Ecclesiæ curam habebit ?

Curator , tutor . Հազարապետ : խնամակալ : in lib. canon. կուրատոր : դատաւորակ : որ հոգայ զորբսն .

Curatus v. g. à Deo . Աստուածախնամ : & contrar. անխնամ յայ .

Curatus , v. Curio aut Parochus .

Curculio , nis . Ճճիճակ որոտաէ , կրծէ զցորենսն .

Curia principum . Ապարանք իշխանաց : արքունի պալատ : apud orientales dicitur , porta : դուռն : դրունք .

Curia , senatus . Ատեան խորհրդոյ : ատենադարան : ատեան : genit. ենի : ծերակոյտ : խորհրդատուն : ուր ժողովեին քաղաքապետք տեսանել վը հասարակ օգտի .

Curia . Ազգ , մասն , բաժին ժողովրդեան ի քաղաքս ազգս և բաժինս զատուցելոյ : հատուած : sumitur etiam pro parochia . ծուխ : gen. ծխոյ : ժողովուրդ : քանի տուն ծուխ ունիս ? վիճակ : վի

ճակ

ճանկեալք : նահանգ : Թեմ , Թեմ յորոյ վք ձեռնահաս լինիմ .

Dies curiæ apud Rom. Ատեանի օր : ատեան : հասարակ ուրախութեան օրն .

Curio, nis. Մերակացու միոյ հատուածոյն, վիճակին ժողովրդեան : վիճակապետ : ſumitur etiam pro parocho ſeu curato. տան երէց : ժողովրդապետ : ծխական : eſſe curionem ծխականութիւն առնել : & libr. canon. ուտել զծխերն .

Curioſè. Հետաքրքրաբար : մեծաւ յուշադրութեամբ : հետախուզութեամբ : քննայուզութեամբ .

Curioſius aliquid conquirere. փորձել : քննել, զհետ վարել ճշմարտութեան : ճշդիւ քննել : ուշ եդեալ քննել : բազում խոյզ խնդրոյ առնել : հետազօտել : v. ſcrutari .

Curioſitas, tis. Հետաքրքրութիւն : հետազօտութիւն : հետախուզութիւն : բամբասանութիւն : audiendi, ականջալուրութիւն : addiſcendi : ուսումնասիրութիւն : ſic de aliis .

Curioſitates, res curioſæ. vul. Թօհվէ : թամաշայ : Թամաշի բան .

Curioſus. Հետաքրքիր ։ հետախոյզ : բազմամտնեչ ։ հետաքննեչ : addiſcendi, ուսումնասէր : audiendi, ականջալուր : համբաւասէր : florum, ծաղկասէր : plantarum &c. որ պարտիզի բուսաստանաց, ծառոց .

Curo, are ægrotum. Դարմանել զհիւանդն : v. cura : & ſano .

Curare ſollicitum eſſe. Հոգալ &c. v. curam habere .

Curriculum, ſtadium. Ասպարէս : վազարան : ձիախաղաց տեղի : ձիարձակարան : խաղեաղ : հանդէս ճգնութեան : v. ſtadium, curriculum in aliis ſenſibus. v. curſus .

Curro, ere. Վազել : վազս վազել : ընթանալ : վազս առնել : արագընթանալ : արշաւել : անձապարել .

Currere in equo. Թողեալ զսանձն վազել : արշաւել : արշաւանս առնել : ձիովն արձակել ի վր : սանձարձակ արշաւմամբ ընթանալ : ձիարշաւ ընթացմամբ գնալ : ձիարշաւ արձակել : Թողեալ զսանձն վազեցուցանել զձի .

Currere à tergo, inſequi. Վազել զհետ, զհետ նր : պնդել : ընթանալ, հետամուտ լինել զկնի : հետապնդել : զորոց հետ մտաւ վանէր զնս : հալածել զփախստականսն : զկնի լինել նր .

Currere huc & illuc. Երթալ, գնալ ընթանալ, շրջել յերկրէ յերկիր : ի տանէ ի տուն : առնել զճանապարհս բազումս : Թափառականն շրջել այսր և անդր .

In ſtadio currere. Ասպարիսի ընթանալ : ընթացս ընթանալ : կատարել զընթացս իւր : նահատակել .

Currere, de fluvio. Գնալ խաղալ : ծաւալել : արձակել : հոսել : երթալ .

Currus. Կառս : արաբայ : սայլ : ſi coopertus eſt կառս հովանաւոր .

Curſim. Վազելով : փութալով : փութով մեծաւ : վաղ վաղ : արագ արագ .

Curſim, per tranſennam. Հարեւանցի ։ ըշտապութեամբ : Թեթեւայն : ընդ աղօտ : իբր թէ անցանելով ։ ծայրիւ մատին առնուլ զճաշակ gen.

Curſito : curſo, are : v. curro .

Curſor in ſtadio. Ասպարիսընթաց : նահատակ .

Curſor, vagabundus. Շրջող յերկրէ յերկիր : անյարկ : շատաշրջիկ : Թափառական շրջող այսր և անդր : գաղթական .

Curſor in bello. Մեկնակապենք ։ ասպատակաւոր ։ աւարառու : ասպատակափիւռ ։ երլուզակ : զերլուզակսն բնաջինջ արար ի լեռնէ : & ամբացան ի մայրս երլուզակաբար արշաւանօք : Moſes hiſt. հէն : հէնք .

Curſor, Nuntius. Ձիարշաւ համբաւաբեր : գուժկան : քաջընթաց : lib. can. կիւռսոր : vul. perſ. չափար : ſi autem pedes, հետեւակ : Թղթաբեր : սուրհանդակ : vul. շադիր ։ Թեթեւ ոտիւք : կարապետ .

Curſus, ûs. Վազ : ընթացք : արշաւ : արշաւումն : ձիարձակ, սանձարձակ արշաւանք : ձիով արձակումն : արագ ընթացումն .

Curſus aquæ. Գնացք : ընթացք ։ խաղ : հոսումն : հոսանք : ծորանք : շորթ : խաղալն գետոյն : յորձանք .

Curſus rerum. Բնական ընթացումն իրացն .

Curſus anni. Ընթացք, շրջանակ տարւոյն : երկարութիւն, ժամանակ ամին : շրջանք տարւոյն .

Curſus cæli, ſyderum. Ընթաց երկնից : շրջագայութիւնք, շրջանք, շրջաբերութիւն աստեղաց : խաղացումն .

Curſus ſolis. Շարժումն արեգական ընդ խաւարմանց գօտին երկարութեամբ երեք հարեւր վաթսուն հինգ աւուրց .

Curſus vitæ. Շրջիլն, շրջանք ժամանակաց : աւուրք կենաց մերոց : երկարութիւն կենաց .

Curſus in bello, excurſio. Ասպատակահարութիւն : աւարառութիւն : ասպատակարութիւն : ասպատակասփռութիւն : երլուզակա

կարաւ արշաւանք : excursiones facere , աս_պատակել ի վր : արշաւել : ասպատակա- հինից ելանել ի : v. excursio .

Cursus in stadio . Ընթացք յասպարիսի : նահատակութի .

Curto , are . Կարճել . կարճեցուցանել : ծայրաքաղ առնել : ծայրատել : ծայրս հա- տանել : ապականել , քերթել , դիշատել , կտրատել զաւելորդս : de auro , խուզել զոսկի : de unguibus , հատել , ոճել զեղն գունս .

Curtus , a , um : de homine . Կարճ հա- սակաւ : կարճահասակ : անձամբն կարճ և հաստ : կարճիկ : gen. ճկան .

Curtus sermo . Կարճ : կարճառօտ : հա_մառօտ : համառօտեալ բանն .

Curta vita : &c. Դիւրանց : սակաւա_ւոր : կարճաւոր : հակիրճ : սակաւ ժամա- նակեայ : կարճօրեայ : առօրեայ կեանքն .

Curta via .... Կարճ : մերձ : մօտաւոր : մօտագոյն ճանապարհ .

Curtus , mutilus . Ծայրատ : անդամա_հատ . ծայրահատուք ձեռօք : v. g. ծայրա- տեալ : ծայրաքաղ . կոճատ .

Curvamen , inis . Կորացումն : Թեւրու- թի : ծռութի : Թեքութի : Թեւրանծ_ութի : պտոյտք , պատանք գետոյն : v. g. curvatura : idem .

Curvatus , a , um . Կորացեալ : կոր : Թիւր : Թեք : ծուռ : փայտ խեղաթիւր : կամարաձև .

Curvatus , de homine . Կոր : կորացեալ : կեռն : կորագլուխ : կորակոր : ի կոր ան_կեալ : կարկամեալ : գլգմեալ անձամբ . կրկնեալ անձամբ : գուճ եղեալ : կորա_փետ անձամբ : կարկամեալ Թիկունք : գծկեալ ի վր ծնդաց : գծկեալ ի ցաւոյ , յամէ , ի ցրտոյ : յեսքն ամփոփեալ : կու_զիկ .

Curulis equus . Ձի որ ի կառս : լծկան : լծամուտ : կառամուտ .

Curvo , are . Կորացուցանել : խոնար_հեցուցանել : կքեցուցանել : կարկամել : ծքուցանել : կեռել : Թիւրել : vul. ծռան կեռացնել : ծռել .

Curvare genua . Իջանել ի ծունր : չո_քել ի ծունկս : կրկնել զծունր այ : ան_կանել ի ծունկս , ի վր ծնկաց : տալ , դնել , ածել զծունր : պարզանել նմա եր_կիր : ի գուճս իջանել , անկանել : խոնար_հեցուցանել զծունգս .

Curvus . Կոր : կորացեալ : Թիւր : խե_ղաթիւր : կամարաձև : v. curvatus .

Cusor , ris . Դրամբերն . կռնաւոր : կռնահար . cusor monetæ , դրամատանց : դրամակոփ : դրամահատ : դրամահատող .

Cuspidatus . Սուր : սրեալ : ծայրա_սուր : ծայրոտ .

Cuspis , idis . Ծայր : v. g. սուսերի .

Custodia , æ . Պահ : պահեստ : պահպա_նութի : պահակութի : պաշտպանութի .

Custodia , vel custodiæ , arum . Պահ_պանք : զօրականք : պահապանաց զօրք : պահապան գունդն : պահպանութիւնք . ա_ռեկանք : պահանք : պահպանութի : պահ դրներոյ : դրներապահ : ianuæ , դռնապահ : regis : անձնապահ Թագաւորին : Թիկնա_պահ զինուորքն .

Custodia , carcer . Բանտ , ի : կալանք : պահեստ : in custodia detinere : արգելա_կան առնել զոք : առնել զնա ի կալանս : ի պահեստի ունել : ի զգուշութի պահ_պանութե : v. carcer .

Custodio , ire . Պահել : պահպանել : յարապահել : պաշտպանել : ի պահ ունել .

Custodire à malo . Փրկել , ապրեցուցա_նել , պահել ի չարէ : խնամ ունել : gen. խնամակալութի առնել : gen. հոգալ : v. curo .

Custodire observare aliquem . Աչքն ու_նել նմա : սպասել նմա : միտ դնել նմա : որսալ ի բուն զատանել զնա , observare tempus quo dormiet . Դիտել ի նա : զգու_շութք կալ .

Custodire aliquid litteris . Աշխատագրել ինչ գրով .

Custoditè . Զգուշութք : ուշադրաբար : խոհեմութք . v. circumspectè .

Custos , dis . Պահապան : բարեխնամող : վերակացու : պահակ : պաշտպան . Angelus custos , պահապան հրեշտակ որում յանձն արար այ զհոգս անձանց մերոց .

Cuticula . Մորթիկ : բարակ մորթն .

Cutis . Մորթ ոյ : կաշի .

C Y

CYanus : gall. turquoise . Կապուտակ : vul. փիրուզայ : է կապտաշորթ կա_նաչ ակն .

Cyathus , i . Ըմպարանակ : բաժակամատն : նուիրանոց : սկաւառակ : ափսէ : plur. ափսեայք : դաշխուրան : vul. Թաս : & փիալայ .

Regi ad cyathos stare . Մատռուակել : ըմպելեաց վերակացու : ըմպելեակիր : մատ_ռուակ լինել : մատռուակել .

Cyclas , adis . Գեղամիտ : բաճկոն : կոճ_կէնք

կէնք : պճղնաւոր : որ մինչ է ի պճղունս ոտից հասանի : վճարակուն : պատասխանատու .

Cyclus solaris est revolutio annorum 28. quibus elapsis, litteræ dominicales in eum ordinem recurrunt quem habebant prius. Է շրջանակ ԻԸ : ամաց զկնի որոց կիւրակէգիրք դառնան ի նոյն կարգն զոր ունէին առաջագոյն ։ և քանզի աստեղաբաշխք, զորս կիւրակէի կոչեն զօրն արեւու, վ՟ն այսորիկ այս շրջանակն ասի արեւային .

Cyclus lunaris ceu numerus aureus est revolutio annorum 19. post quos novilunia in eundem ordinem recurrunt. Ոսկէթիւ : է շրջանակ ԺԹ ամաց, որոց զկնի դառնայ լուսինն առնել զնոյն լուսնափոխակս որպ առաջ .

Cycnus. Ճընկղ : gen. ընկեղ : փոր : կարապ : vul. ղու .

Cydonium malum. Սերկեւիլ : vul. սերկեւիլ .

Cylindrus. Մարմին վճիռ բարեղէն կամ փայտեղէն, ձգեալ յերկայնութիւն, հաւասարաչափ բոլոր ։ որոյ ծայրքն են բոլորք երկու միմեանց հաւասարք ։ զգետինն հարթեն նովաւ .

Cymba. Նաւակ : կուր : gen. կրի : մակոյկ : վարքայ փոքրիկ .

Cymbalum, i. Ծնծղայ .

Cynomia, æ. Շնաճանճ .

Cynosura, ursa minor. Արջն փոքրիկ : որ ի ծայրի տտան իւրոյ ունի զբեւեռային աստղն .

Cyprus, i. Կիպրոս կղզի : cyprius. կիպրացի : կիտացի .

Cyrus, i. Կիւրոս : պարսից արքայ .

D

LITTERA D. significat 500. at D̄ cum superposita lineola significat 5000. Դ գիր D. նշանակէ, 500. իսկ, D̄ նշանակէ 5000.

DA

DActylus : in poesi. Ստեղ ։ տողին ոտն է, որոյ առաջին երկար է, երկու յետինք պղոյք .

Dactylus, fructus. Արմաւ : gen. ոյ : arbor dicitur : արմաւենի .

Dæmon, is. Սատանայ : դեւ : gen. դիւի : այս պիղծ : քանսարկու : բելիար : սատանայէլ : բեհեմովթ : սամայէլ ։ նեռար : նեղեալ նեռար : 1. Reg. 21.

Dæmoniacus. Դիւահար : այսահարեալ : այսակիր : այսաբեկ : դիւաբախ : դիւատանջ : դիւակալ : այսակալ .

Dæmonicus, a, um. Դիւային : դիւական : vide diabolicus.

Demonium, ii : ut dæmon.

Dama, æ. Այծեամն : gen. այծեման : nom. plur. այծեմունք : այծ վայրենի .

Damascus civitas. Դամասկոս : vul. Շամ : damascenus, դամասկացի .

Damnabilis. Դատապարտելի : արժանի դատապարտութեան : գարշ : գարշելի : զզուելի : հոգեկորոյս վարդապետութիւն : դիւաշունչ .

Damnatio, nis. Դատապարտութիւն : անարգութիւն : վճիռն դատապարտութեան .

Damnatio æterna. Դատապարտութիւն ի դժոխս : կորուստ հոգւոյն : զրկումն ի տեսութենէն այ : աքսորանք յայ : դահավիժումն ի դժոխս .

Damnatus, a, um. Դատապարտեալ : ի բաց հերքեալ : ի բաց մերժեալ : անարգեալ : տարամերժեալ : պարտաւորեալ .

Damnatus ad inferos. Ընկծեալ յայ : դահավէժ ի դժոխս : աքսորեալ յայ : զրկեալ յարքայութենէ : կորուսեալ ի դժոխս : & quæ suprà.

Damnificus. Վնասագործ : վնասարար : վնասակար : վնասաբեր ։ վնասահաս : տուժակար : մեղանչական : վնասիչ դժպհի : դժնեայ : qualitas damnifica in oculis. դժնէութիւն հայեցուածոյն .

Damno, are. Դատապարտել : vide condemno.

Damnare ad inferos. Դատապարտել ի դժոխս : դահավէժ առնել զոք յանդունդս դժոխոց : կորուսանել ի դժոխս : արկանել ի կորուստ .

Damnare capite. Դատապարտել ի մահ : հատանել ի վը նր վճիռ մահու .

Damnosus. Վնասահար : vide damnificus.

Damnum. Վնաս : gen. ու : զրկանք : տուժան : տուժումն : տոյժ : վնասագործութիւն : վնասաբերութիւն : կորանք : տուգանք : արատ .

Damnum inferre. Վնասել : dat. վնասակար լինել : մեղանչել ։ dat. վնաս առնել, բերել, հատուցանել ումեք .

Damnum pati. Զվնաս ընկալնուլ, կրել, տեսանել : վնասիլ ի : abl.

Dam-

Damnum resarcire. Զվնասն յետ դարձուցանել, հատուցանել: v. reparare.

Daniel. Դանիէլ ի: մի է ի չորից մեծամարգարէից.

Danubius fluvius. Դանուբ: Ամձաւէն գետն.

Dapes, gen. pum. Խորտիկ: անուշ կերակուր. ուտելիք: item ճաշ: խորտակութիւն.

Dapifer. Կերակրիր.

Darius, rex persarum. Դարեհ: gen. հի: պարսից արքայ.

Datatim. Տալով միմեանց ի ձեռն: ի ձեռանէ ի ձեռն.

Datio, nis. Տուչութիւն: տուութիւն: v. g. datio legis: օրէնստուութիւն.

Dativus casus. Տրական: է երրորդ հոլովն անուանց.

Dator, is. Տուիչ: պարգևօղ: պարգևիչ: vel ad finem rei datæ ponitur տու. dator consilii: խրատատու: &c.

Datum, i. Պարգև. տուր: gen. տրի: շնորհ: ընծայ: ձիր: v. munus.

Datus, a, um. Տուեալ: aut ponitur in fine տուր. v. g. à deo datus: Աստուածատուր: à cruce datus: խաչատուր:

David, is. Դաւիթ: gen. դաւթի: davidicus: դաւթեան.

D E

DE' præpos. Յ, ante vocal. ի ante consonantem: v. g. de cælis, յերկնից: de lumine, ի լուսոյ: vivere de suo, ի մտից, ի ծախից, յընչից, ի գոյից ապրոց: ի քանակէ ապրել: ի համարոյ ապրել: գոյիւ, գոյիւք և արդեամբք, ծախիւք ապրիլ: liber de angelis: գիրք յաղագս հրեշտակաց.

De die. Ի տուէ. ի տուընջեան: զցերեկ: ցերեկ: de nocte, ի գիշերի: զգայգ: officium quod recitatur de nocte, գայգապաշտօն.

De scripto dicere, Ընթեռնլով: ի գրոց ասել.

De mandato illius. Հրամանաւ նր.

De more. Ըստ սովորութեն.

De industria. Գիտութեամբ և յօժարութեամբ սրտի: կանխայօժար կամօք.

De integro. Վերստին: դարձեալ: կրկին անգամ: միւս անգամ.

Derepente. Յաժամայն: անկարծակի: իսկ և իսկ.

Sus deque. Խառնիխուռն: տակն ի վեր.

Dea. Դիցուհի: աստուածուհի.

Dealbatus. Կրեալ: սպիտակացեալ: ճերմակեալ.

Dealbo, are. Կրել si cum calce: սպիտակացուցանել: ճերմակել: ճերմակացուցանել.

Deambulatio. Զբօսանք: զբօսումն: զբօսնութիւն: կամ և զբօսանաց ելանելն տեղի: շրջումն: ճեմումն: vul. սէիր.

Deambulo, are. Շրջել: ճեմել: ելանել. զբօսնուլ: ելանել ի զբօսանս: ելանել արտաքս շրջել փոքր մի: զգնալ յայս կոյս, յայն կոյս: շրջել առ գետովն.

Deargento, are. Օծանել, օծել, ջրել արծաթով: ծեփել արծաթով: deargentatus, օծեալ, ջրեալ արծաթով: արծաթեօծ: արծաթէջրած.

Dearmatus. Զէնընկէց: յորմէ հանին, թափեցին զզէնս: զինաթափ: մերկացեալ ի զինուցն: անզէն: ապազէն.

Deauro, are. Ոսկւով օծել, ծեփել. ոսկէջրել. պատել ոսկւով: deauratus, ոսկէջրած: ոսկէօծ: ոսկէպատ: ոսկէհուռ: ոսկէզօծ.

Debacchor, ari. Բարկանալ սաստկութբ: մոլեգնել: զայրանալ: խելագարիլ սաստկութբ: զայրագնել: բորբոքիլ ի բարկութի: v. furo.

Debellator. Յաղթօղ: ըմբռնիր: ամենագրաւ: ամենայաղթ. տիեզերապատ.

Debello, are. Յաղթել: dat. Յաղթահարել: պարտել. տիրապետել: տիրել: հնազանդեցուցանել ղ. տալ զթշնամի ընդ ձեռամբ: ընդ իւրով: ընդ ըծով նուաճել զնա: ունել ընդ իշխանութբ.

Debellare exercitum. Յաղթահարել զզօրսն. ցրուել, կոտորել, խորտակել, ջնջել, սրածել, վանել, փախուցանել, ի պարտութիւն մատնել, տապաստ հարկանել, դարձուցանել ի փախուստ: ի պարտ վանել զթշնամիս.

Debeo, ere significans rem futuram: debeo ire, iturus sum. Գնալոց եմ: հանդերձեալ եմ գնալ. ունիմ երթալ.

Debere, significans obligationem. Պարտել: պարտական լինել: ունել զպարտականութիւն: պարտ լինել ինձ: պարտանել.

Debere centum nummos. Պարտ ունել: պարտել տալ: տալոց եմ, ստանալ զպարտիս: պարտաւոր, պարտական, պարտաւոր լինել: multum tibi debeo: շնորհակալ եմ քեզ: ընկալայ ի քէն զշնորհս բազումս: շնորհս ունիմ քեզ.

Ani-

Animam debet . Պարտք բարդեցան ի վր նր : սպառ սպառուռնեալ : ի ներքոյ պարտուց եմալ : անվճար լինել : որոյ պարտքն են անքաւելի և անվճար : ոչ ունել ուստի հատուցանիցէ : ոչ է հատուցանել : պարտել զանձն իւր . նր ոչ գոյ զի պարտս տայցէ .

Debilis . Տկար : տկարացեալ : ախտաժէտ : ցաւագար : խօթացեալ : խեղ : անզօր : զօրաթափ : կթոտ : կթուցեալ : հաշմ ոտիւք v. g. անժուժ . վատուժ : հիւանդաքայլ ոտն : թոյլ . թուլացեալ : դանդաղամած : ծիւրեալ մարմնով : նքթեալ : ծնկեալ ի պահոց : որոյ լուծեալ ոսկր և զօրութիւն : լքեալ .

Membris captus & debilis . Հաշմ և լոյծ անդամօք : անդամալոյծ : medio corpore , միակողմանի : լուծեալ , խափանեալ յանդամոց , յամ օրից : Ճեռօք թոյլ , ընդարմացեալ : գօսս , գոսք : որոյ երախքն քակեցան .

Debilitas , tis . Տկարութիւն . անզօրութիւն : թուլութիւն : ախտաժէտութիւն : լքումն : &c·

Debilitas animi . Սրտաթափութիւն : սրտաբեկութիւն : լքումն սրտի . կարճամտութիւն : խօթամտութիւն : յուսահատութիւն : վհատութիւն .

Debiliter . Թուլայպէս : թեթևապէս .

Debilito , are . Տկարացուցանել : անզօրացուցանել . զօրաթափ առնել : խօթացուցանել : թափել զոք ի զօրութենէ , vel զօրութիւն ի նմանէ : թուլացուցանել : հաշել . մաշել : սպառել զզօրութիւն .

Debitor , is . Պարտական : պարտաւոր : փոխառու : որ տալոց է : պարտատէր .

Debitum , i . officium . Պարտ : պարտականութիւն : պարտաւորութիւն : պարտաւանդութիւն : պաշտօն .

Debito , officio suo fungi . Վճարել , հատուցանել զպարտս իւր : ոչ նուաղել ի պարտուց իւրոց .

Deesse suo debito , officio . Նուաղել , թուլանալ ի պարտուց իւրոց : խոտորել ի պաշտօնէ իւրմէ : աղալել ի պաշտօնէ : v. officium .

Debitum pecuniarum . Պարտք : & պարտիք : gen. պարտուց , vel պարտեաց .

Debitum contrahere . Մտանել զպարտիս : պարտել : պարտք ունել : պարտաւոր , պարտական լինել .

Debita solvere . Տալ , հատուցանել , վճարել զպարտսն . զերծանել , զերծուցեալ ի պարտուց : քաւել զպարտսն .

Debitum remittere alicui . Թողուլ , շնորհել նմա զպարտսն : ներել նմա : հրաժարել , ի բաց կալ , թուլանալ յիրաւանց իւրոց .

Debitum exigere . Խնդրել , պահանջել , ճշդիւ պահանջել զպարտսն : նեղել , կարեւոր ստիպել զոք զի զպարտս իւր հատուցանիցէ .

Debitum matrimonii . Պարտ : պէտք : reddere : այր կնոջ իւրում , և կին առն իւրում զպարտսն հատուցանել , վճարել : non reddere , զկողակիցն զրկել ի պարտուց .

Debitum culpæ . Պարտականութիւն մեղադրութեան , որով զոքի մեղաւորն ի շնորհացն այ .

Debitum pænæ . Պարտաւորութիւն պատժոյ , որով մեղաւոր պարտի կրել զպատիժ վն մեղաց .

Debitus , a , um . Որ է ըստ արժանաոյն : որ պատկանի առ ինք : որ անկ է ինք : որ է պատեհ , արժանի , պատշաճ , արժանահաս ինք : ըստ արժանեաց քոց : որ վայելէ , վայելուչ է ինք : որ էլ ըստ իրաւանց քոց : յորոյ վր զիրաւունս և ազատ իշխանութիւն ունիս .

Deblatero , are alicui . Խստագոյն բանիւք կշտամբել զոք : հայհոյել ընդ դէմ : բարբառնջանօք զրպարտել զոք . վայրաբար բարբանջել զնա : զանդուռն բերան բանալ և զլեզու արձակել ի վր : սրել զլեզու իւր յանարգանս : վայրագօրէն կարդալ .

Decachordum . Տասնաղեայ : instr. տասնաղեան .

Decacumino , are arbores . Քանցել , բշտել , հարթել , յապաւել , հատանել զգլուխն ծառոց .

Decades , um . Տասնեակ բաժանեալ ի գլուխս , ի հատորս տասն .

Decagonus . Տասնանկիւն .

Decalogus , i . Տասն պատուիրանք օրինացն գրեալք մատամբն այ ի վր քարեղէն տախտակաց .

Decalvo , are . փոքրել , գերծուլ , գերծել զհերս : կնտացուցանել զգլուխ : մերկացուցանել զգագաթ գլխոյն .

Decanto , are . Նուագել : երգել : ձայնել : երգաբանել : եղանակել : նուագ ածել .

Decantare , publicare . Հռչակել . համբաւել : մեծարել : փառաբանել .

Decanus , i . Տասնապետ .

Decaulesco , ere : in culmum assurgere . բոյսն ելանել յոտն , ի փունջ : սերմանանալ : ելանել ի սերմն : սերմն բերել .

Decedo, ere, abire. Գնալ: երթալ: չուառնել: չուել: չոքել: քայլել: խաղալ: մեկնել, փոխել ի տեղւոջէ:

Decedere, mori. Մեռանել: անցել: փոխել յաշխարհէ.

Decedere alicui, primas deferre. Խոստովանել, խոյս տալ, խուսել ի ճանապարհէ: տեղի տալ: խոնարհել առաջի նր: պատկառել ի նմանէ: պատիւ դնել նմա: զիջանել առ կամս նր: յետս կալ: ի բաց, յետ կալ: զնախ աթոռն, զբարձ երեց, զահերեց թողուլ նմա: ամբոխն փարատել.

Decedere de suo jure. Հրաժարել, ի բաց կալ յիրաւանց իւրոց: զանց առնել զիրաւամբք իւրովք.

Nihil decedere de summa. Ոչ ինչ թողացուցանել, հատանել ի: abl. ոչ ինչ նուազել, պակասել ի. abl.

Decem. Տասն: gen. տանց տասանեակ: տասանց.

December. Դեկտեմբեր: է յետին ամիս տարւոյն.

Decennis. Տասնամեայ.

Decennium. Երկարութիւն Ժ. ամաց.

Decens. Վայելուչ: վայելչական: պատշաճ: արժանի: պատշաճաւոր: պատեհ: ճահ: ճահաւոր: ըմբռն: պատկան.

Decenter. Պատշաճաւորապէս: ըստ պատշաճի: վայելչապէս: արժանապէս: ըստ արժանւոյ.

Decentia. Վայելչութիւն: արժանութիւն: պատշաճաւորութիւն: պատշաճ: պատեհութիւն: ճահաւորութիւն.

Deceptio, nis. Նենգութիւն: նենգաւորութիւն: նենգանք: պատրանք: vide fraus.

Deceptor. Նենգաւոր: նենգագործ: խաբեբայ: խարդաւան: խարդախ: դաւաճան: պատիր: երկլեզու: սուտ: դաւբանակալ: խաբեուսիկ: նենգամիտ: խարդախող: բանսարկու: խորամանկ.

Decerno, ere, decidere. Օրինադրել, զդժուարութիւն պարզել: լուծանել: սահմանել: սահմանադրել: հաստատել: կանոնել: վճռել: հատանել զվճիռ. Թէ: qui decernit, վճռահատ: վճռողիչ.

Decernere, secum statuere. Հաստատել ի միտս իւր: առաջադրել: դնել երթալ v. g. դնել ի մտի երթալ: կամք է ինձ, հաստատեալ եմ երթալ: դնել անձին իւրոյ ոչ առնել: ոչ կարեմ հաւանեցուցանել զիս զայս առնել: ընտրել թէ զինչ առասցեն.

Decerpo, ere. Քաղել: հատանել զպտուղ ի ծառոյ: ժողովել: կթել: ճաշաքաղ առնել.

Decertatio, nis. Կռիւ: մարտ: պատերազմ: v. certamen: aliàs վէճ: վիճաբանութիւն: հակաճառութիւն.

Decerto, are. Կռուել: պատերազմել: v. certare: item վիճել: բանակռիւ լինել: վիճաբանել: հակաճառել: նախանձել: decertare, æmulari. նախանձել.

Decessio, nis, Չու gen. չուոյ: չուառութիւն: գնացութիւն: երթ: գնալն: երթութիւն: տարագնացութիւն: մեկնելն.

Decessio, diminutio. Նուազութիւն: նուազումն: պակասութիւն: փոքրկացումն: ցածացումն: աղացումն: խոնարհեցումն: v. g. գնոյ: թուլացումն ի. abl.

Decessor, is. Նախորդ: նախնի: որ առաջագոյն ունէր զնոյն պաշտօնն: նախընթաց.

Decet. Վայելէ, dat. վայելուչ է: պատշաճի: պատշաճ է: v. decens.

Decido, ere, cadere. Անկանել: ծառոց տերեւք թափել: աստեղք ցոլացեալ թօթափել յերկնից.

Decidere sua spe. Հատանել իմ անյոյս: անկանել ի յուսոյ: թափել ի յուսոյ: անյոյս լինել: զրկել, դատարկանալ յուսոյ.

Decido, a cædo. Հատանել: կտրել: v. cædere.

Decidere, decernere. Սահմանել: սահմանադրել: կտրել: վճիռ հատանել: կանոնել: հաստատել.

Deciduus. Թափեալ ի ծառոց: v. g. թօթափեալ: անկեալ: դիւրաթափ.

Decies. Տասն անգամ.

Decimæ, arum. Տասանորդք: տասանց մին; vul. դայեխ.

Decimare. Տասանորդել: հանել, պահանջել զտասանորդս.

Decimas dare. Զտասանորդս տալ, հատուցանել.

Decimator. Տասանորդահան: տասանորդապահանջող: տասանորդահաւաք.

Decimus, a, um. Տասներորդ: տասնուոր.

Decipio, ere. Խաբել: պատրել: ի պատրանս արկանել: հրապուրել: ի խաբս տալ: դաւաճանել: դաւադրել: նենգել: նենգաւորել: խարդախութեամբ խարդախել: զառանցուցանել պատիր բանիւք: դժրել, դրժել: խորամանկել.

Decipula, æ. Որոգայթ: կարթ: որ‿

թա‿

տուրանք : ծոցակ : զԹագուհւոյ ընծայեալն ի ծոցակս .

Decisio, nis. Սահմանադրութիւն : առանձնադրութիւն : կատարադրութիւն : վճիռ : որոշումն խնդրոյ .

Decisivus. Վճռական, վճռահատ : լուծական : բան հատու .

Declamatio. Քարոզ : քարոզութիւն : ճառ : բան : ճառաբանութիւն .

Declamo, are. Քարոզել : ճառել : ճառաբանել : declamator. Քարոզիչ : քարոզատու : որ զինքն կրթէ քարոզս առաջ բերել զբան .

Declamare, invehi. Խստագոյն բանիւք կշտամբել, յանդիմանել : հակել ընդ դէմ : քարքամել : քարքամանօք զրպարտել զոք : անդուլ բերան բանալ և զլկութեան արձակել ի վր նր .

Declaratio, explicatio. Պարզաբանութիւն : մեկնութիւն : բացատրութիւն : յայտնութիւն : բացայայտութիւն .

Declaratio, significatio. Ծանուցումն : զեկուցումն : հռչակումն : v. g. կռուի .

Declaro, are, notum facere. Ծանուցանել : զեկուցանել : յայտնել : յայտ առնել : հռչակել : իմացուցանել : ազդ առնել .

Declarare bellum. Հռչակել զմարտ : շարժել զկռիւ .

Declarare aliquem regem. Ընտրել : կացուցանել, դնել, հռչակել զնա Թագաւոր .

Declinabilis. Հոլովուն, կամ բայ հոլովելի : հոլովական .

Declinatio nominum. Հոլովումն անուանց .

Declinatio, depulsio. Խոյս : խոտորումն : հրաժարումն : խուսափումն .

Declinatione corporis ictum effugere. Խուսել, խոյս տալ, խոտորել, խուսափել ի հարուածոյ : ի բաց դարձուցանել զմարմին ի : abl. զհարուածն ի բաց դարձուցանել : ի բաց մերժել : զինքն զերծուցանել ի հարուածոյ .

Declinatio stellarum à zodiaco ad polos. Ի տատեղն խոտորհեցումն ի խաւարածրից բոլորակէն առ բեւեռս : lunæ, նուազումն լուսնի .

Declino, are à via. Աղալել, մոլորել, շեղել, Թիւրել, խոյս տալ, խոտորել, խուսափել, ելանել, մերժել ի ճանապարհէ : Թեքել յուղիղ շաւղէ : դԹեալ Թիւրել յուղւոյ : արտուղել : կորուսանել զճանապարհ .

Declinare à periculo, aut periculum. Խոյս տալ, խոտորել, խուսափել ի վտանգէ : ի բաց առնել, դարձուցանել զվտանգն : զերծուցանել զինքն ի : abl. ապրել, փախչել, խուսել ի : ի բաց մերժել զվնաս .

Diem declinare in vesperum. Օրն տարաժամել : նսեմանալ : գիշերանալ : երեկոյ լինել : ժամն երեկոյանալ : տիւ կարճանալ : օրն դառնալ յերեկս : ընդ երեկս է օրն : օրն տարաժամել .

Declinare nomina. Զանունս հոլովել .

Declinare, de stellis. Հեռանալ ի հասարակաց բոլորակէն խոտորհել առ բեւեռս .

Lunam declinare. Լուսնին նուազել, մաշել : յորժամ յղկածն զերկուս եղջերս իւր ձգէ դէպ յարեւմուտս : լուսնին լոյսն պակասել .

Declivis. Զառ, ի : զառ ի վայր լեռն : զառիվայր տեղի : եզ լերին .

Declivis ætate. Ծերացեալ : հասեալ ի խորին ծերութիւն : հին աւուրց : լցեալ աւօք .

Declivitas. Զառ, ի : զառն վայր : v. declivis.

Decoctor, is. Որ զինչս իւր վայրապար վատնեաց, ծախեաց, մսխեաց շռայլութբ .

Decoctio herbarum. Եփումն և պատրաստութիւն ազգի ազգի խոտոց և տնկոց, որք բաժին և ջուր նոյ լինին ի դեղ հիւանդին .

Decollo, are. Գլխատել : հատանել, կտրել, առնուլ զգլուխ նր ի նմանէ : կառափն հարկանել : կառափնատել : կառափուն հատանել : decollatio, գլխատումն : կառափնատումն .

Decolor, is. Անգունեալ : Թառամեալ : Թարշամեալ : գունաԹափ : Թոռոմեալ : Թալկացեալ : վայելչաԹափ .

Decoloro, are. Թառամել, Թառամեցուցանել, Թարշամել, Թարշամեցուցանել, Թօթափել, եղծել զվայելչութն : այլագունել : Թափել զգոյն ի նմանէ : Թալկացուցանել .

Decoquo, ere. Եռացուցանել, եփ տալ մինչև նուազեսցի, պակասեսցի ջուրն կիսաչափ .

Decoquere. Զինչս իւր վայրապար ծախել, մսխել : վատնել, ցրուել, կլանել ի զուր, ընդ վայր .

Decoquere, argentariam dissolvere. gall. faire banqueroute. Սնանկ անկանել : փախչել զի ոչ ունի զի հատուցանիցէ, զի անկանելի են պարտք նր .

Decor, is. Վայելչութիւն: արժանութիւն: պատշաճաւորութիւն: պատկառութիւն: գեղեցկութիւն: շուք.

Decor, majeſtas: gall. bon air. Վայելչութիւն, ազնուհութիւն երեսաց: գեղեցկութիւն տեսլեան = վայելչադիմութիւն: vide decorus.

Decorè. Համեստաբար: վայելչապես: գեղեցկապես: ընտրաբար.

Decoro, are. Վայելչացուցանել: զարդարացուցանել: պճնել: պայծառացուցանել: գեղեցկացուցանել: պայծառացուցանել: յօրինել, կազմել զարդու: խնդնեչացուցանել վայելչական զարդուք.

Decortico, are. Կեղևել: քերել, հանել զկեղևն: քերծել: կլեպել: զկլեպն հանել ի ծառոյ: զծառն մերկացուցանել: ի: abl. կճեպն հանել: զուռդս սքել ի կեղևատոյ.

Decorum, i. Վայելչութիւն: համեստութիւն: արժանութիւն: v. decor.

Decorus, a, um. Վայելուչ: համեստ: պատշաճաւոր: արժանի: ազնիւ: ազնուական: գեղեցիկ: ընտրազեղ: ընտրատեսիլ: վայելչատես: ազնուերեսոք և գեղեցիկ տեսլեամբ: գեղեցկատեսիլ: վայելչադէմ: զուարթատես.

Decrementum. Նուազութիւն: նուազումն: պակասութիւն: փոքրկացումն = աղացումն: պակասումն = մեղմացումն.

Decrepitus. Ծեր: ծերուկն: լցեալ աւրօք: լի աւուրբք: ժամանակալի խոր ծերութիւն: անցեալ զաւուրբք: addde pro fœmina, պառաւ: պառաւացեալ: ætas decrepita. խորին ծերութիւն· v. ſenectus.

Decreſcentia, æ. Նուազութիւն, պակասութիւն, հնութիւն լուսնին: v. luna.

Decreſco, ere. Նուազիլ: նուազիլ: պակասիլ: փոքրկանալ: նուազանալ: de aqua, ցածանալ, անօսրանալ: բարձականալ: de luna, հնանալ.

Decretorius, ii. Վճռական: վճռահատ = լուծական.

Decretum. Վահճանութիւն, ահճանադրութիւն = վճիռ: կանոն: կանոնադրութիւն: decretum dei: յառաջադրութիւն այ: նախահաճանութիւն այ.

Decumæ, arum. Իր տասանց մի: տասանորդք.

Decumanus ager. Վարսակ զոր տասանորդեն.

Decumani fluctus. Մեծանդորդ ալիք: որ կառակապոյս է յոյժ.

Decumbo, ere. Ընկողմանիլ: կողմնիլ: կողմանիլ: ընկողմիլ: պառկիլ: անկեալ դնել ի մահիճս: de animalibus, մեկնիլ.

Decumbere ad menſam. Բազմիլ ճաշ ուտել: նստիլ յընթրիս, ի սեղան.

Decumbere in terra. Ընկճանիլ ի վեր երկրի.

Decuplum. Աստանապատիկ.

Decuria, æ. Աստանդոյ & տասնդոյ.

Decurio, ais. Աստանապետ: նահապետ.

Decurio, are. Շարել, կարգել, բաժանել զինն տասն տասն, տասանս տասնս.

Decurro, ere, de fluidis. Հոսանել ի վերուստ: հեղմանիլ: ջուր հոսիլ ընդ ցառիվայր: խաղալ: ծաւալիլ: արձակիլ.

Decurro, ere, de homine. Ի բարձանց վազիլ ի վայր = v. curro.

Decurſio, nis, excurſio in bello. Ընդշուռ: արշաւանք: արշաւումն: ասպատակ: հինահարուածք: decurſionem facere: գինուորք ի դաշտն ելեալք, հանդերձ ի ցամաք ասպատակիլ ի վերս երկրին: ասպատակս տալ, սիրել ընդ երկիրն.

Decurſus, ûs. Ընթացք: արշաւանք: v. curſus.

Decurſus aquæ. Հոսանք ջուրց: խազ: հոսանք: ծորանք: յորձանք: շարժ.

Decurſus montis. Ցած: gen. ի: գառ ի վայր լերինն: ընդ լերինն.

Decurſus vitæ. Շրջանք աստղց: ժամանակ կենաց: աւուրբք մեր.

Decurſo ſpatio. Ի բառնալ զընթացս իւր.

Decurtatus, a, um. Ծայրակտուր: ծայրատ: ծայրատեալ = ծայրատեալ հնոց, ոտից = &c.

Decus, oris. Գարդ-անք: փառք: շուք: վայելչութիւն: պատիւ: զարդ: զարդ-արանք: պայծառութիւն: լոյս.

Decuſſatim. Իրաչանձև.

Decuſſo, are. Իրաչանձև յօրինել, շարակարդել.

Decuſſus fructus ab arbore. Պտուղ հաւաքել, արձակել, թափել ի ծառոյ: պտուղ կերծեալ, ոստեալ ի ծառոյ.

Decutio, tere. Թափել: թօթափել: թափ տալ: հնդռել: քարիւ թափել զպտուղս.

Dedecet. Քեզ ոչ վայելէ: արժանի վայելուչ ոչ է քեզ: անվայելուչ, անպատշաճ, անարժան, անպատեհ, այպ, ամօթ է քեզ: անդէպ է քեզ: անդ ոչ է քեզ.

Dedecoro, are. Անպատուս առնել:

խայտառակել ։ փառանուաստուել ։ անար֊ գանել ։ առնել զոք յառակին, ի նախա֊ տինս ։ արկանել զպարսաւանս ի վերայ նր ։ աղտեղանել, եղծանել զվայելչութիւն ։ անշ֊ քացուցանել.

Dedecorare faciem. Զազրացուցանել, աղտեղանել, եղծանել զերեսս ։ անշքացու֊ ցանել, անշքեղացուցանել զգեղն երեսաց ։ ոչ գոյ ասել և ոչ փառք և ոչ գեղեց֊ կութիւն երեսաց ։ զազրացուցանել, խոժ֊ ռացուցանել զերեսն.

Dedecus, oris. Անշուք ։ անօթ ։ նախա֊ տինք ։ gen. ամօթոյ ։ անարգանք ։ պար֊ սաւանք ։ խայտառակութիւն. անվայել֊ չութիւն.

Dedicatio. Ընծայագրութիւն ։ տօնաղ֊ րութիւն ։ նաւակատիք տաճարին ։ տօնն նաւակատեաց.

Dedico, are, deo. Նուիրանել, ձօնաղ֊ րել, ընծայագրել զիր ինչ ումե ։ նուիրել ։ ըն֊ ծայել զանձն իւր ումե, ի պաշտօն ումե ։ dedicare librum. զգիրքն ընծայել, ընծա֊ յել, նուիրել ։ dat.

Dedignatio. Անարգութիւն ։ անարգանք ։ արհամարհութիւն ։ արհամարհանք ։ քամահ֊ հութիւն ։ քամահանք ։ նախատինք.

Dedignor, ari. Արժանի ոչ կարծել ։ ոչ համարել զոք արժանի ։ gen. և ոչ ձայնին արժանացուցանել զոք ։ pro aspernari, ան֊ տեսս առնել ։ արհամարհել ։ qui dedignatur, անարգող ։ արհամարհօղ ։ արհա֊ մարհոտ ։ որ առ ոչ ինչ համարի ։ որ զանձն, զերեսս, զուռնին դարձուցանէ ի ։ abl. որ ի բաց ձգէ զազդականս իմ ։ ի բաց մերժէ, ընկենու, հերքէ զ.

Dedisco, ere. Մոռանալ ։ ուծանալ ։ մոռացումն առնել gen. չար սովորութիւն թողուլ, ի բաց թօթափել ։ լուել, հրա֊ ժարել ի վատթար սովորութենէ ։ մոռա֊ ցօնք լինել ինձ ։ աստուածանալ ի մտաց ։ փա֊ րել ի մէնջ զյիշումն ։ խլել, ջնջել ի սրտէ զյիշատակ ։ հատանել զմիտս ի յիշմա֊ նէն ։ gen.

Deditio urbis. Անձնատուութիւն քա֊ ղաքին ոչ ի բռնութէ, այլ պայմանօք և կանոնիւք.

Deditionem facere ad hostem. Անձնա֊ տու, անձնատուր լինել ։ մատնել, տալ զքաղաքն ի ձեռս թշնամեաց այսու պայմա֊ նաւ և դաշամբք, թէ ։ զայս պայմանս դնելով թէ ։ զքաղաքն տալ ի թշնամիս դաշնադրութեամբ ..... անձնամատն լինել.

Deditionem significare. Համբաւել, հնչե֊ ցուցանել զփողն, կամ այլով իւիք նշանաւ֊ ազդ առնել թշնամւոյն թէ անձնատուութեան կա֊ նիս դաշամբք.

Accipere in deditionem. Զպայմանադրա֊ նաւ առնել ընդ հլութեամբ իւրով ։ յաղթա֊ հարել, առնուլ զքաղաք ։ տալ զնա ընդ ձեռամբ, պայմանաւ և դաշամբ.

Dedititius. Անձնամատն, անձնատուր, որ զանձն եւ ի թշնամիս դնելով ընդ նո պայմանաւ ......

Dedititius, transfuga. Անձնատուր ի թշնամիս ։ փախստական առ թշնամիս ։ որ ի տնէ իւրմէ որոշի, յետս դառնալ առ թշնամիս.

Deditus, a, um. cum dat. Յօժարա֊ միտ ի ։ հնազանդեալ ի ։ յանձնեալ, ձգեալ ի ։ պարապեալ ի ։ voluptati, հեշ֊ տասէր, մարմնասէր ։ եղանել ։ ցանկա֊ սէր ։ մատնեալ ի ցանկութիւն ։ խառնա֊ կաց. որ զինքն տայ յաճախ մոլութեանց ։ զհետ երթայ հեշտութեանց ։ & quæ in dedo.

Deditus alicui. Մտադրեալ ի ծառայ֊ ութիւն նր ։ որ զիւրանս իւր մտադրեալ նմա ։ որ զինքն, զանձն իւր հաւատարմ նմա, ի նա, ի ձեռն նր ։ յեցեալ, յարեալ ի նա.

Deditâ operâ. Դիտմամբ յօժար կամօք ։ կամաւ ։ կամաւորական ։ յօժարութեամբ սրտի ։ գիտութեամբ ։ սրտի մտօք ։ յօժարօրէն ։ այ֊ նու ինն դիտաւորութեամբ.

Dedo, dere se hosti. Անձնատու անձն նանմատն լինել ։ զինքն տալ, մատնել ի թշնամիս.

Dedere se totum alicui. Անձամբ իմ լինել զհետ նր ։ յարել, յենուլ ի նա ։ հնազանդել նմա ։ զիւրանս իւր մտադրել նմա ։ զանձն իւր հաւատալ ի նա, ի ձեռս նր, դնել ի ձեռս նր.

Dedere se voluptati. Հեշտանալ, հեշտա֊ նալ, մատնել զինքն ցանկութեանց, vel ի ցանկութիւն ։ զանձն իւր մոլութեանց դրաւ֊ ել ։ լքեր և անպատկառ ձգել զանձն իւր ի ցանկութիւն ։ & quæ in deditus.

Dedere se lectioni v. g. Յօժարել, յօժա֊ րեալ ձգել ։ զանձն իւր ձգել ։ զմիտս իւր տալ ։ պարապել ։ տալ զինքն յընթերց֊ ցումն, յուսումն ։ հանապազորդել, յա֊ ճախել ի ։ զմիտս և զանձն իւր դնել ։ cum inf.

Dedoceo, ere. Տրքել, յետս դարձու֊ ցանել, լռեցուցանել զոք ի ։ abl. մոռա֊ ցուցանել նմա զ. արկանել ի միտս նր զմո֊ ռացումն, զանյիշատակութիւն ։ gen. ի մտաց նր հեռացուցանել, ջնջել, խլել, զյիշա֊ տակ ։ v. oblivisci.

Dæ-

Dedoleo, ere. Հանդատել, հանգչել ի ցաւոյ, ի տրտմութենէ իւրմէ : Թուլս ցուցանել զմտաւ ի : abl. պարապ, հանգիստ լինել առնուլ ի : տալ դադարել յետ ամենայն իւրում : ցաւն փարատել : սթափել, զարթնուլ ի տրտմութենէ.

Dedolo, are. Հղփել զհարթնս : տաշել զփայտ : կոկել, ողորկել, ուղղաձիգել.

Deduco, ere. Ճանապարհորդել : առաջնորդել մեզ ի ճանապարհի : ածել, տանել, հանել զոք ի : հասուցանել ի : փոխել ի : v. duco.

Deducere funus. Մեծաւ հանդիսիւ զմեռելոյն բարձեալ տանել.

Deducere aliquem de sententia. Շրջել, խոստովեցուցանել, դարձուցանել, արգելել, արտաքսել, խափանել զոք ի մտաց, ի խորհրդոց իւրոց : շրջել, փոխել զմիտս նր : հաւանեցուցանել զնա ոչ առնել.

Deducere, adimere. Ի բաց բառնալ, հատանել, հանել զ. ի : abl.

Deducere aliquid de summa. Ի գնոյ զինչ թողացուցանել, հատանել, կարել, հանել, պակասեցուցանել : մի ուրեք անցանել, անկանել ի գնոյ : ներել զինչ : թողացուցանել զդրամս ինչ ի գնոյ.

Deducere de pretio. Զգինս փոխել ի խոնարհ : & quæ suprà.

Res eo deducta est ut... Այն է գէմ ի ողորմութիւն բանին զի ...., դժնին տարան, հանին յաւելս մինչ զի ....

Deducere, transportare. Դարձնել, կառոյ, դրաստու, բառնալ, տանել, կրել, անդրաբերել, ածել, խաղացուցանել զբեռինս ի տեղւոջէ ի տեղ.

Deductio, nis. Առաջնորդութիւն : ածումն : տարումն ; հանումն : հասուցանումն ի : ճանապարհորդութիւն : խաղացումն.

Deductio, deportatio. Բեռնակրութիւն : անդրաբերութիւն : բարձումն : տարումն : խաղացումն բեռանց.

Deductio. Հանումն : հատումն : հատումն ի : abl.

Deductio è valore. Գնոյն նուազումն : փոքրկացումն : ցածացումն : թուլացումն : խոնարհեցումն : դրամոյն փոխումն ի խոնարհ.

Deductor, is. Առաջնորդ : վարիչ : ուղեցոյց.

Deerro, are. Մոլորել, շրջել, խոտորել ի : abl. v. erro.

Defamatus, a, um. Անարգեալ : խայտառակեալ : որոյ անուն, բարի համբաւ բարձեալ ի մէջէն : զրպարտեալ : անբան : v. diffamo.

Defatigatio, nis. Աշխատութիւն : վաստակ : թուլացումն : թուլութիւն.

Defatigatus. Աշխատեալ : նքթեալ : թուլացեալ : զօրաթափ : լքեալ : աշխատեալ.

Defatigo, are. Աշխատեցուցանել : թուլացուցանել : նքթեցուցանել : վաստակ, զօրաթափ առնել զոք : նուաղել զմարմինս.

Defatigare animum. Աշխատեցուցանել զմիտս առնել զոք : ձանձրացուցանել, տաղտկացուցանել.

Defecatus, a, um. de metallo. Մաքրեալ : մաքրեալ : զտեալ : զուտ : մաքուր : փորձ : փորձեալ : անխառն : կեղծանեալ : ոսկի : կուռ ոսկի.

Defecatus liquor. Գինի, ձէթ անմրուր : պարզեալ ի մրրոյ.

Defeco, are vinum. Գինի պարզել ի մրրոյ : բամել, մզել զգինի.

Defectio, nis. Պակասութիւն : vide defectus.

Defectio animi. Նուաղումն մտաց : ուշաթափութիւն : խօթանումն : նեղսրտութիւն : թուլութիւն : թուլամորթութիւն : լքումն սրտի : վհատութիւն : յուսահատութիւն : սրտաթափութիւն : բեկանումն սրտի : aliàs: ուշաթափութիւն : նուաղումն սրտի : տագնապ : անշնչացումն : vul. զարկ սիրտ պակասելն կենդանութեան.

Defectio, languor. Թուլութիւն : տկարութիւն : ախտ : խօթանումն : ախտաժետութիւն : լքումն սրտի : նուաղումն զօրութեան : թմրութիւն : անկարողութիւն.

Defectio solis. Խաւարումն արեգական. v. eclipsis.

Defectio, desertio. Ապստամբութիւն ի թշնամիս : փախուստ, որոշումն, յետս դարձումն ի տեղ իւրմէ առ թշնամիս.

Defectio, rebellio. Ապստամբութիւն : ընկեցութիւն : յետս դարձումն ի : abl.

Defectivum verbum. Բայ թերի, անկատար, որ ոչ հոլովի ըստ ամ ժամանակաց.

Defector, is. transfuga. v. dedititius.

Defector, rebellis. Ապստամբ : ապստամբեալ. v. rebellis.

Defectus animo. Ուշաթափ : ուշաթափ անշունչ : անշնչացեալ : նուաղեալ : սրտաթափ : նուաղեալ սրտիւ.

Defectus, languens. Թոյլ : թուլացեալ : խօթացեալ : ախտացեալ : ախտաժետ : ախտագին : ծնօտք թալկացեալ,

Թա—

թառամեալ, ցամաքեալ, դեղնեալ, նուաղեալ յոյժ.

Defectus, inopia. Պակասութիւն: սղութիւն հացի: կարօտութիւն կերակրոյ: չունողութիւն: չգոյ: չգոյութիւն. ex defectu aquæ, առ ի չգոյէ ջրոյն. նուազութիւն. սպառութիւն: պակասաւորութիւն: կարօտութիւն. կարիք: կարեւորութիւն: չքաւորութիւն.

Defectus, ûs, in anima. Պակասութիւն. ախտ հոգւոյն: մեղք: յանցանք: մոլորութիւն: մոլորութիւն: անկատարութիւն: թերութիւն: in corpore, ախտ մարմնոյն: պակասութիւն, արատ. quod etiam benedicitur de defectibus indolis: տգեղութիւն: արատ, etiam de animali.

Defectus lunæ. Նուաղումն, նուաղիլն մաշիլն, հատումն, հատանել լուսնի.

Defectu vini. փոխանակ գինւոյն: ի տեղի, ի տեղւոջ, ի պակասելն: gen.

Snpplere defectum. Լցուցանել, լնուլ զտեղի, զպակասութիւն: լինել փոխանակ: լցուցանել զպակասն, զթերին: gen.

Defectum habens, seu defectuosus. Թերի: անկատար: մոլեկան. մոլորական: պակաս: արատաւոր: ընդունակ նուաղութեան: այնու եւս պակասի զի: թերակատար: in fide, թերահաւատ.

Defendo, ere, urbem. Հակաղինել, հակամարտել, խոստանալ ընդ դէմ պաշարողաց: պահպանել, զօրադիլ, ամրացուցանել զ. թեւածել ի վերայ քաղաքին: պահել, պաշտպանել պատսպարել զքաղաք.

Defendere aliquem. Թեւածել ի վերայ նորա, օգնել, ձեռն տալ, ձեռնտու, օգնական, զօրավիգ լինել նմա: հայել յօգնութիւն նորա: հասանել նմա ի նպաստ: պաշտպանել զնա: հովանի լինել նմա.

Defendere se contrà. Հակաղինել, կալ խոստանալ, ընդ դիմամարտել, ընդ վիճել ընդ դէմ: դիմակալ լինել, զդէմ ունել նմա: դիմանալ ընդ դէմ.

Deffendere se, excusare. Պատասխանել. պատճառել զպատճառս: հրաժարել ի: abl. զպատճառանս առբերել զի մի: զպատճառս մատուցանել: յօդել զպատճառս: զպատճառս ի վեր դնել.

Defendere se à frigore. v. g. Զերծել ի ցրտոյ: հանգչել, զինքն պահել ի: abl. ապահովանալ, ծածկել զինքն, հանդարտել ի: abl. հալածել զ.

Defendere causam alicujus. Խօսել դատ նորա: դատախազել վասն նորա: կալ ի կողմ նորա: ձեռն տալ ի նա.

Defendere aliquid. Պնդել թէ ճշմարիտ է: վիճել, վիճաբանել, հակառակել, մաքառել թէ.

Defensio, nis. Օգնութիւն: օգնականութիւն: ձեռնտուութիւն: նպաստ: նպաստաւորութիւն: զօրավիգութիւն: պահպանութիւն: պաշտպանութիւն: նպաստութիւն: ի թիկունս հասութիւն: օժանդակութիւն: պատսպարութիւն.

Defensio criminis. Պատասխանի: պատասխանատրութիւն: արդարացումն: անմեղացումն: ապաւինեցումն յամբաստանութենէ: պատճառք վասն մեղաց.

Defensio causæ. Դատախօսութիւն.

Defensiones, munitiones. Ամրութիւնք: ապաստարան: ամրոց: մարտկոց քաղաքին.

Defensivus, a, um. Զգուշական: ապաւինական: պատսպարօղ: միաբանութիւն նպաստաւորութեան, զօրավիգութեան, նիզակակցութեան.

Defensor, is. Օգնական: զօրավիգ: նպաստաւոր: ձեռնտու: ապաւէն: պաշտպան: ձեռնընկալու: օժանդակ: հովանաւոր: զօրավիգ: ապաւինական. ապաստան: ընկալուչ: ակնածու: խնամօղ. պատսպարօղ.

Defensor causæ. Դատախօս: վիճավար: բանախօս: փաստաբան: դատախազ.

Defero, erre. Բերել: տանել. v. affero & aufero.

Deferre nuntium. Ծանուցանել: իմացուցանել: ազդ առնել: գգացուցանել: ազդել, ազդեցուցանել: տեղեկացուցանել: dat. տալ նմա գիտել: գուշակել: յուշ առնել զի: զաւետիս տալ: լուր առնել նմա: գոյժ տալ, գիտուցանել նմա.

Deferre alicui regnum &c. Ընտրել, կացուցանել, դնել զնա թագաւոր. նստուցանել զոք յաթոռն: թագաւորեցուցանել զնա: կարգել զնա իշխան.

Deferre causam ad Judicem. Բողոքել, բողոք արկանել, դիմել, կոչել, ապաւինել առ դատաւորն: դատ վարել առաջի նորա.

Primas deferre alicui. Տալ, թողուլ նմա զնախաթոռն, զնախողջոյն, զբարձ, կերեց, զգահերէց: խոնարհել առաջի նորա: պատկառել ի նմանէ: պատիւ դնել նմա: զիջանել առ կամս նորա.

Deferre aliquem, accusare. Չարախօսութիւն մատուցանել զնմանէ: չարախօսել, չարախօս լինել զնմանէ: ամբաստանել, ամ_

ամբաստանութիւն առնել զնմանէ : բնծ , պատուս դնել նմա , և վր նր .

Deferre honorem alicui . Պատիւ դնել նմա : պատուել , գնդապատուել զնա : շուք տալ , դնել նմա : առ պատուականս ունել զնա : ամաչել , երկիւղ կրել ի նմանէ :

Defervefco , ere . Տիւրացեալ ջուրն սառնանալ , հովանալ , զովանալ , ցրտանալ : եռանդաթիլ : դադրիլ .

Iram defervefcere . բարկութիւն ցածանալ : հանդարտիլ : անցանել : դադարիլ : հանդչիլ : շինանել հրաշունչ բարկութիւնր : դառնալ ի խաղաղութիւն .

Deferbuerunt adolefcentiæ cupiditates . Շինալ երիտասարդական եռանդն : Թուլացան ախտք և ցանկութիք երիտասարդութե : հովացաւ բորբոքումն ցանկութե .

Defeffus , a , um . Վհատակեալ : նքթեալ , թուլացեալ , զօրաթափ , լքեալ և ձանձրացեալ : խոնջեալ , ծուրեալ , սպառեալ և զօրութէ : ծռկեալ և վհատակոց : թափեալ : ուշաթնաց .

Deficiens , tis . Որ նուազի , պակասի , սպառի , հատանի : v. g. գինի ի տակ .

Deficio , ere . Նուազիլ : նուազիլ : պակասիլ : սպառիլ , հատանիլ գինի ի : abl. Sapientia illum defecit . Պակասեցաւ իմաստութի ինմանէ : pecunia defecit , սպառեցաւ փողն : v. defum .

Solem deficere . Արեգակն խաւարիլ : v. eclypfis .

Deficere à fide . Թուլանալ , վրնպրծանիլ և հաւատոց : v. apoftato .

Deficere , de oculis . Աչք շլանալ , վատիլ , նուազիլ և տեսանելոց : աչք մռայլիլ , հալիլ , ծանրանալ , պակասիլ և լուսոյ .

Tempus me deficiet . Չէ բաւական ժամանակս պատմելոյ : պարտ էր ինձ գրեան երկարացուցանել մինչև յանհուն .

Deficere viribus . Թուլանալ : զօրաթափ լքիլ : թափիլ և զօրութէ : զօրութի թափիլ և նմանէ : տկարանալ : տկարացեալ նքթիլ : սիրտ անցանել : ուշն վնասանալ : անշնչանալ ոյժ մեռեալ : թափիլ յուշոյ : նուազեալ , ծռկեալ , ծուրեալ , վատեալ , թօշնեալ , հիւծեալ , ուշաթնաց , նկուն և զօրութէ , հիւանդ և հաշ թուլանալ , լուծանիլ : լուծաւ զօրութի իմ : հոգի ելանել , նուաղիլ յինէն .

Deficere animo . Թուլանալ , լքիլ սրտիւ : վհատիլ : սիրտ բինանիլ , հատանիլ : լքիլ ներս : լուծանիլ սիրտն , ձեռքն , զօրութինն : նուազիլ յոգի նր : սիրտ թափիլ , հալիլ անշնչանալ .

Deficere à rege . Հպատակիլ , ապստամբութի առնել , ապստամբ լինիլ , վանջիլ , յետս դառնալ , և բաց կալ , որդնիլ , հրաժարիլ , յետս կրթիլ և թագորդ : զօրքն ցրուիլ , թափիլ և թագորդ .

Deficere ad mores gentium . Ի առնալ խառնուիլ և վարս հեթանոսաց : ուսանիլ առանալ զվարս նց .

Defigo , ere . Ցցիլ , վարիլ , հարիլ , թաղիլ յերկիր : բախել զցից ընդ երկիր : վարսիլ զցից ընդ գետինն : կոխել : խոթ թաղիլ զբնեռն և զագաթ : թափանցիլ զնեռն ընդ .

Defigere ficam in corpore . Մտնիլ սիրն հարիլ , թաղիլ զիւրն և մարմին .

Defigere mentem in aliquid . Միտս մտադրութէ , ուշադրութէ , մտադիր , ուշադիր խորհիլ , զմտաւ ածիլ , և մտի խուզիլ , զգայուիլ և սրտի թէ : մտախոհ լինիլ .

Defigere oculos in . Աչս ածիլ , հաստատել , սեւեռիլ , բեւեռիլ : անթարթ աչօք , անթարթափ աչօք հայիլ : սլուցեալ անթարթհայիլ : զանձն հարիլ և .

Defigere aliquid in animo alicujus . Ի սրտի , և միտս տալ , ներտպաւորել , կքել , դրոշմիլ , զբան ինչ : in animo fuo , լաւ առնուլ զնա և միտս : ընկալնիլ մտօք : պատկերք նրայն և ձեռն զգայութեցն բաժնիլ , դրոշմիլ և միտս .

Definio , ire , limitare . Սահմանս հաստատել նմա զծով : v. g. նզրակացուցանել : զսահմանս դնել : սահմանել : կարգել զբաւ զսահման ծովու . կացուցանել զսահմանս : ընդ սահմանաւ արկանել : սահմանադրել : զրաւել .

Afpectum noftrum definit horizon . Տեսութի մեր սպառն , եղերն , յեզրակացուցիչ բնորոշ : Ձգի մինչև և : զսահմանս նր ունի զ .

Definire tempus , locum . Ժամադրել : առղադրել : ժամ դնել ինձ առ նր : ժամանակիլ , սահմանել , կարգել զժամանակ , զառիղ : զժամ դնել նոյ օր մի : ժամադիր , առղադիր լինիլ : ժամ դնել ընդ յորում աւուր : պայմանել զառիղն , զժամանակ : պայման դնել մինչև ցուն օր : անդ դնել զպայմանն .

Definire rem . Սահմանել : վճռել զբնութէ ներին .

Definire , decernere . Սահմանել : կանոնել : սահմանադրել : հաստատել : վճռել զկրս

զէրս հաւատոյ : հաստատել զմիտս : զա-տակերել .

Definitè . Պարզապէս : յայտնապէս ստու-գապէս : հաստատեաւ . համարձակապէս : բացայայտապէս .

Definitio rei . Սահմանութիւն իրին : սահմանք : բան կարճառօտ որ յայտնէ զէ-եան , և զանազանն և զբնութիւն իրին .

Definitio , statutum . Սահմանք : սահ-մանութիւն : սահմանադրութիւն : կանոն : կա-նոնադրութիւն : վճիռ .

Definitio , designatio loci . Որոշա-դրութիւն : ժամադրութիւն : պայման : պայ-մանադրութիւն . ժամանակ , տեղի սահ-մանեալ .

Definitivus . Սահմանական : վճռական : վճռահատ : սահմանադրական : լուծական : բան հատու : պարզ : մեկին : յայտնի : հա-մարձակ .

Defixus humi . Ցցեալ , հարեալ , վա-րեալ , բախեալ , թաղեալ , կոխեալ յերկ-րին .

Spes omnium in te defixa est . Ամենե-ցուն յոյս ի քեզ եդեալ , հաստատեալ կայ .

Animus defixus in aliquo . Միտք , հոգի որ բևեռեալ է ի : պարապեալ է ի : զմ-իտս իւր առ ուսանիլ : ուշադիր , մտա-դիր : մտախոհ .

Oculus defixus in . Աչքն հաստատեալ . սևեռեալ , անթարթ , աթարթափ , պշու-ցեալ անթարթ հայի ի .

Deflagratio . Հրդեհն : հրդեհութիւն : հրդեհումն : կիզումն : այրումն : հրկիզ-ութիւն : հրաձգութիւն : հրայրեաց : հրայ-րեցութիւն .

Deflagro , are . Այրել : կիզել : հրդե-հել : հրակիզել : հրոյ ճարակ լինել . այրել ի հուր : ի հուր ջնջել : հրով կոտորել : լուծանել ի մոխիր : հալել , դնել ի փոշի : քաղաքն մոխիր լինել .

Deflecto , ere , à via . Խոտորել , եղանել , շեղել , թիւրել , խոյս տալ , խոտորել , խու-սափել ի ճանապարհէ : գթեալ թիւրել ի abl. արտուղել : խոտորել յաջ , յահեակ : թեքել յուղիղ շաւղէ .

Deflectere aliquid , incurvare . Կորաց-ուցանել : խոնարհեցուցանել : կռել , թիւ-րել v. g. զծառն .

Deflectere amnem in alium cursum . Օղե-տն շեղել , դարձուցանել , խաղացուցա-նել ընդ այլ .

Defleo , ere . Լալ : աշխարել : կոծել զոք կոծ մեծ . լալ զման : լալ , ողբալ զոք մե-ռեալ : ողբս առնուլ , առնել ի վր նր : աշ-աղել զոք .

Defloresco , ere . Ծաղիկս թափել ի ծառոյ : ծառն մերկանալ ի ծաղկաց : ծաղ-կաթափ , ծաղկամերկ լինել .

Deflorescere , marcescere . Վայելչութիւն թառամիլ , թարշամիլ , անցանել , թօթա-փել , թոռոմիլ , եղծանել , ապականել .

Defloro , are . Քաղել զծաղիկ : & moral. de virg. բառնալ ի նմանէ զծաղիկն կուսութեան : պղծել , անկուսացուցանել զնա : ապականեցուցանել զկոյս : թառա-մեցուցանել զծաղիկն կուսութեան . լուծա-նել , խախտել , առնուլ զկուսութիւն որ ի նմանէ : խոտամատել ղցանոյն : ex quibus formabis passiva . անկանել ի կուսութենէ &c.

Defluo , ere . Իջանել խաղալ , հոսել գնալ , ծաւալել . արձակել .

Defluere , de aliis liquidis . Հոսել : հեղա-նել : կաթել : ծորել .

Tempus defluere . Ժամանակն անցա-նել : ծախել : վճարել : կատարել : հանել , վարել .

Defluere luxu . Հեշտել ցանկութեամբ . մարմնով վարել : փափկութեամբ կեալ : մտա-նել զհետ ի ցանկութիւն : ըստ մարմնոյ գնալ : ծախել , վարել զկեանս ցանկութեամբ : զհետ երթալ հեշտութեանց : զանձն մոլու-թեանց գրաւել .

Defluere , pilos , crines , plumas . Հերքն թափել , թօթափել : գլուխ մաշիլ : փե-տել ագի եղջիւ : v. g. փետուրն թափել ի թռչնոց : թռչունն մերկանալ ի փետրոց իւրոց . փետրաթափ լինել .

Defluvium capitis . Հերաթափութիւն : թօթափումն հերաց : կնտութիւն .

Defluus , a , um . Թափեալ , անկեալ ի abl. դիւրաթափ : de liquidis , հոսուն : հո-սեալ : ծորեալ .

Defodio , ere . Քրել : փորել : պեղել զհողն : քանդել : յուզել , խորել զհողն .

Defodere aliquid in terram . Թաքուցա-նել , ծածկել ի գետին : խափանել զքան-քարն : ի զուր և ընդունայն ունել զնա : թաքուցանել ընդ հողով : ծրարել զնա ի վարշամակի և ծածկել հողով : թաղել .

Deforis . Արտաքուստ : արտաքուստ կողմանէ , կուսէ : ի դրուստ .

Deformatio . gall. ebauche . Ծրագիր . նախագիծ : գծագիր : ստուերագիր : քա-շուած : կերպարան : նկարագիր .

Deformatio . Տգեղութիւն : vide defor-mitas .

Deformis . Տգեղ : զազրադէմ : զազ-

 րա-

բառնեանել = զաղիր տեսլեամբ : անձևար : որոյ ոչ գոյ տեսիլ և ոչ փառք , և ոչ գեղեցկութիւն : դեղ : դեղատես : տաժանադէմ : արտատեսոր : գարշ : գարշադէմ = ժահադէմ : տգեղ կերպարանօք : դժնահայեաց : խուժադուժ տեսլեամբ : խայտառակ երես : խրթնացեալ .

Deformitas , tis . Տգեղութիւն : զազրութիւն երեսաց : զազրադիմութիւն : ժահադիմութիւն : անվայելչութիւն տեսլեան : վատակերպութիւն : տաժանադիմութիւն : գարշադիմութիւն : գարշութիւն երեսաց = այլանդակութիւն տեսլեան : խժդժութիւն դիմաց .

Deformiter . Գարշաբար = զազրաբար .

Deformo , are . Զազրացուցանել , այլականել , եղծանել զերեսս : խրթնացուցանել զկերպարան : անվայելչացուցանել : անշքեղացուցանել : խայտառակել զերեսն .

Defossus , a , um . Թաղուցեալ , ծածկեալ յերկիր = v. defodio .

Defraudator . Խաբեբայ : խաբօղ : դաւադրող : դաւաճան : նենգաւոր : խարդախ : խաբէուսիկ : մարդախաբ : մարդանենգ : դժրօղ : ուխտազանց : երդմնազանց : ուխտադրուժ : դաշնազանց : ուխտադրուժ դաշանց : ուխտակորոյս : ստերդմեայ : ad Rom. 1. Armenus fœdifragum vertit , անմուէր : զրկօղ : վարձահատու .

Defraudo , are . Խաբել : v. decipio : aliàs , զրկել զոք : զրկանս հասուցանել նմա : խաբել զոք : վարձք մշակաց առ ձեզ են զրկեալ ի ձէնջ : խոտել զոք : etiam de jejunio , խոտել զծոմ = խորել ինչ անձին իւրում : խորել ինչ ի գնոյ : յողորմութենէ աղքատի մի զլացցես : զլանալ ուրուք զվարձս .

Defraudatio . Խաբէութիւն : զրկանք = վարձահատութիւն : v. fraus .

Defrico , are . Քերել : քորել : panno , cilicio defricare plagas : շփել զվէրս խորդով : շփել ընդ աքս : քերել զշուն : ad reficiendum aliquem ex labore : ճմրդել .

Defrigesco , ere . Ցրտանալ : սառնանալ : հովանալ : պաղջանալ .

Defrugo , are segetem : exhaurire feracitatem terræ . Սպառել զպտղաբերութիւն երկրին , ոչ տալով նմա հանգչել , անդուլ վաստակելով զնա .

Defruto , are vinum , coquere . Շիրայ . քաղցուն եփել .

Defrutum , i , vinum coctum . vul. Շիրայ : քաղցու .

Defugio , ere . Փախչել : խոյս տալ : խոտորել : ապրել ի abl. v. declinare .

Defunctorie . Թեթևայն : հարևանցի : ըստունկանայն : անզգուշութեամբ : անմտադիր : թուլայն : հեղգայն : անհոգայն : ընդ աղօտ .

Defunctorius , a , um . Ձնշգաւոր : թեթև = ընդ աղօտ = որ է առանց մտադրութեան : & quæ suprà .

Defunctus , mortuus . Մեռեալ : ննջեալ : յաշխարհէ փոխեալ : v. mortuus .

Defungor , gi . Մեռանել : ննջել . ոչ մնալ : փոխել յաշխարհէ .

Defungi suo munere . Կատարել , առ յուլ հաստուցանել զպարտս իւր : կատարել զպարտականութիւն իւր : ոչ նուաղել , ոչ թուլանալ ի պարտուց իւրոց : ոչ պակել , ոչ խոտորել ի պաշտօնէ , ի պաշտօնէ իւրմէ .

Defungi periculis . Ապրել զվիշտս : բազում վշտօք և տառապանօք փորձել : մանել ի մէջ վտանգից : անցք բազումք անցանել ընդ իս : համդուրժել , համբերել բազում փորձութեանց : ապրել ի փորձութեանց բազմաց : զերծանել ի .

Degener , is , virtutis patrum . Թուլացեալ , անկեալ ի քաջութենէ հարց .

Degenero , are . Չպակսանել : փոխել : այլայլել = թուլանալ : երթալով երթալով յառաջել ի չարէն ի չարագոյն : անկանել ի abl. պատիւ իմ գնայ յարհամարհանս : թանձրանալ : լքել : լքանել : կնոտ դառնալ : սրտահատել = թափել ի նմանէ զօրութ.

Deglabro , are , decorticare . Կեղեւել : հանել զկեղեւն : կլեպել : զկլեպսն հանել ի ծառոյ : զծառն մերկացուցանել ի = abl. քերծել զկեղեւն . v. decortico .

Deglubo , ere : ut deglabro .

Deglutino , are , v. g. imaginem à tela , vul. Զաստառիցն պրծնել զպատկերն : զերծուցանել , զերծանել , լուծանել զիր ինչ սոսնձով կպեալ .

Deglutio , ire . Կլանել : præt. կլի : պատառել երկիր ի ներքոյ ոտ և կլանել զնա : կենդանւոյն կլանել զնա : deglutiamus , կլցուք : ընկղմել : v. absorbeo .

Dego , ere . Կեալ : մնալ : նստել : բնակել : v. habito .

Degere tempus , vitam . Զկեանս , զաւուրս , զժամանակ անցուցանել , վարել , ծախել , հանել : v. consumere tempus .

Degradatio , de gradu dejectio . Ի բաց , ի վայր ընկեցումն ի կարգէ , ի պատուոյ , յաստիճանէ : շարժումն , արգելումն , լուծումն , անկումն , զրկումն , մերժումն , հալածումն , վրդովումն ի : abl.

Degradare, ceu à gradu dejicere. Լուծանել, ընկենուլ, արգելել, հանել, զրկել, ի բաց առնուլ, մերժել, քակել, հալածել, հալածական առնել, փոփոխել, շարժել, թափել, ձգել, ջնջել զոք ի : abl.

Degravo, are. Նուազել մարդկան զբեռինս ծանունս, և դժուարութիւնս : դնել ի վր̅ նր̅ զանտանելի բեռինս զորս ոչ կարէին բառնալ : ըստ որում թուլացեալ է անկանին : տառապեցուցանել զոք առաւել քան զկար : սաստկացուցանել զծանրութիւն : յաւելուլ ի բեռն.

Degrumo, are. ad lineam dirigere. Լարել, թելադրութեամբ շարել, շինել : դհել մուրս ծրագրել : լար արկանել, ձգել ի վր̅ : լարաբամբին առնել.

Degustatio, nis. փորձ : փորձառութիւն : համտես : ճաշակ.

Degusto, are. փորձել : փորձ առնուլ : cum gen. առնել զհամտես : ճաշակել : զհամն առնել : առնուլ զճաշակ.

Degustare hominem. փորձել : քննել զնա : առնուլ զփորձ, առնել զհամտես նր̅ ; խուզել, որոնել զմիտս, զխորհուրդս սրտի նր̅.

Degustare exercitationem aliquam. Կիրթել, վարժել զնուքն յուսումն գրոց : theologiam ne extremis quidem labiis degustavit : և ոչ ծայրիւմատին կամ շրթանց եառ զճաշակ ածաբանութեան.

Dehinc. Հետև : յետոյ : այսուհետև.

Dehisco, ere, terram. Ճեղքիլ պատառիլ : բանալ զբերան իւր. murum, որմն խորտակել, ճեղքել : ճաքել : ճաքճաքել : պատառել.

Florem dehiscere. Ծաղիկ արձակել : բանալ : præt. բացայ.

Dehonestamentum. Աղյոյն : ամօթն : անարգանք : արատ : գարշանք : նախատինք : խայտառակութիւն : գարշութիւն.

Dehonesto, are. Աղռակել, խայտառակել, այպանել, նախատել զոք : արատ դնել ի վր̅ նր̅.

Dehortor, ari. Անհաւանեցուցանել զոք երթալ : շրջել, խոտորեցուցանել զնա յերթալոյ : արգելել, խափանել զոք ի : abl. արտաքսել զնա ի մտաց : հաւանեցուցանել զնա ոչ երթալ : շրջել զմիտս նր̅ զի մի : v. avertere.

Deicida, æ. Աստուածասպան.

Dejectio, nis. Կործանումն : անկումն : անկած : անկութիւն : տապալումն : գլորումն : քանդումն.

Dejectio, ventris exoneratio. Արտաքսելումն : պէտք մարմնոյ : կարիք որովայնի : փորեբութիւն : v. alvus.

Medicamento dejectionem moliri. Օփարն լուծանել, քշել : հաստուցանել զպէտս մարմնոյ : թափել զաւելորդս որովայնի.

Dejectio animi. Կարճամտութիւն : յուսահատութիւն : լքումն, թուլացումն սրտի : v. defectio.

Dejectus, a, um. Կործանեալ : քանդեալ : անկեալ : տապալեալ.

Dejectus, rejectus. Ի բաց ընկեցեալ : ի բաց մերժեալ, ձգեալ :

Dejectus spe. Յուսահատ : յորմէ հատաւ ամ̅ յոյս : անձկացեալ : զրկեալ, վրիպեալ, անկեալ ի յուսոյ.

Dejectus animo. Լքեալ սրտիւ : կարճամիտ : յուսահատ ; խօթամիտ : վհատ : վհատեալ : սրտաբեկ : սրտաթափ : բարակասիրտ.

Dejectus aquæ, gall. cascade. Հանք : սահանք : ուր գետն ի վայր վայթի : դարիւ դարիւ և որոտմամբ երթայ : ահագին դղրդմամբ իջումն, անկումն գետոյն ի վայր.

Dejero, are aliquem. Երդմնեցուցանել զոք.

Dejerare, jurare. Երդնուլ : խոստանալ, սատարել երդմամբն.

Dejicio, ere. Քանդել : անկանել : կործանել : տապալել : քայքայել : քանդքանդել : v. everto.

Dejicere se per murum. Օնուքն, զանձն ի բարձունէն ըստ պարիսպն ի վայր հոսել.

Dejicere aliquem suo gradu. Աստորդել ձգել զոք ի : v. degradare.

Dejicere jugum à cervicibus. Ընկենուլ : ի բաց ձգել, թօթափել զլուծն ի պարանոցէ : քակել, քակտել : լուծանել, խորտակել զլուծ : ի՞ընկեց լինել : զթեկունս ի բաց դարձուցանել ի : abl.

Dejici animo. Յուսահատել : v. deficio.

Deinceps. Այսու հետև : յետ այսորիկ : յայսմ հետէ. առ ապայ ժամանակ : յայսմհետ ի վեր : deinceps, idest, infrà : ի վայր : ի ներքոյ : յետ սակաւուց : deinceps ne intres : այլ ևս մի մտանիցես : deinceps non erit : այլ ևս ոչ եղիցի.

Deinde, dein. Յետ : յետոյ : յետ այնորիկ : առ ապայ : այսուհետև. ապա : cum superius dictis aliquid additur, դձլ : առաւել : նա և, բայց և.

Deinsuper. Ի վերոյ : ի վերուստ : ի բարձունք : ի բարձանց.

De integro. Նոր : դձլ : կրկնակի : կրկին

անդամ: միւս անդամ: վերստին.

De intus. Ի ներքոյ: ներքուստ: ի ներքուստ: ի ներքուստ կուսէ: ի ներքսէ.

Deitas, tis. Աստուածութիւն: աստուածային էութիւն.

Dejugo, are. Լուծանել ի լծոյ, եւ որոշել, մեկնել ի միմեանց.

Dejungo, ere. Անջատել: որոշել: բաժանել: զատուցանել: մեկնել: vide separare.

Delabor, i. Անկանիլ, գալ ի բարձանց: իջանել: v. cado.

Delacero, are bona sua. Վատնել: մսխել: ապականել, վայրաբար ցրուել զինչս.

Delacrimatio. Լալն: արտասուք: լալումն: արտօսր: v. lacryma.

Delacrymo, are. v. g. vitis. Կաթել ջուրն յորթոյ: կաթիլ կաթիլ հոսել զջուրն.

Delapidare locum. Ի տեղւոջէ, յապաքանել զքարինս դուրս տալ: անբերդս հանել: ընտակել, սրբել զնա ի քարանց.

Delatio, nis. Չարախօսութիւն, ամբաստանութիւն զումեքէ առաջի դատաւորաց: v. accusatio.

Delator, is. Ամբաստանող: չարախօս: մեղադիր: դատախազ: մատն.

Delebilis. Ջնջելի: ի բաց կորզելի: ի բաց տարագրելի: եղծանելի: ապականելի.

Delectabilis. Զուարճալի: հրճուանական: ախորժելի: ախորժական: հեշտաբեր: հեշտալի: համեղ: բերկրական: զուարթագին: համեղական: հեշտալի: հրճուալի: զուարճարար: զուարճարան: զմայլական.

Delectamentum, delectatio. Հեշտութիւն: զուարճումն: բերկրութիւն: հրճուումն: քաղցրութիւն: փափկութիւն: զբօսանս: զբօսումն: զուարճութիւն: հեշտալիք աշխարհիս: հեշտալիք մարմնոյ.

Delecto, are. Զուարճացուցանել: բերկրեցուցանել: ուրախացուցանել: զուարթացուցանել զսիրտ: սակաւիկ ինչ հանգուցանել զոք ի վաստակոց: հրճուեցուցանել: հեշտացուցանել: հովացուցանել.

Delectari aliquâ re. Զուարճանալ ի: cum nom. aut instr. փափկանալ: հովանալ, հեշտանալ սրտիւ: համել ընդ: հրճուել instru. զբօսնուլ: ախորժել: instr. aut: ախորժել acc. զբօսանք ինչ լինել ինձ: զբօսնուլ յորսալ.

Delectus, a, um. delecti milites, v. g. Զօր ընտիր: ընտիր ընտիր զինուորք: զունդ սպառազինեալ: ախոյեանք հեծելոց: & in epist. union. հարք հեծելոց: անձնա_այք: քաջք: ընտրանք.

Delectus, ûs, militum. Ժողովումն զօրաց: գումարտակ: զօրաժողով: պատրաստութիւն զօրաց: զինուորագրութիւն.

Agere delectum. Ժողովել զզօրսն: պատրաստել զ. զօրս կազմել, կուտել: զօրաժողով լինել: գումարտակ առնել: աղխախել զզօրսն: գրել զոք ի զինուորութիւն: զինուորեցուցանել.

Delegatio, nis. Փոխանորդութիւն: հրաման, իշխանութիւն տուեալ ումեք զի փոխանակ այլոյ զբան ինչ շինեսցէ: երկփոխանութիւն: հրամանատուութիւն: aliàs, առաքումն: հրեշտակութիւն: դեսպանութիւն: պատգամաւորութիւն.

Delegatus, a. Երեսփոխան: փոխանորդ: որ կացուցանեմ ընդ իշխանութեամբ իմ փոխանակ: հրամանատու: որում յանձն առնեմ, հաւատամ զբան ինչ: առաքեալ: հրեշտակ: դեսպան: պատգամաւոր.

Delego, are. Առաքել զոք փոխանակ իւր: կացուցանել, կարգել զնա ընդ իշխանութեամբ դատ առնելոյ: հաւատալ յանձն առնել նմա զբան: v. committere.

Deleo, ere. Աւերել: ջնջել: ի բաց կորզել: ի բաց տարագրել: քերել.

Delere peccata. Զմեղս ջնջել, քաւել: սրբել զմեղս ի մեղաց, vel զմեղս ի մէնջ: delere è libro vitæ: ջնջել ի դպրութենէ կենաց.

Solis luce delentur alia sydera. Արեգակն պայծառութեամբ իւրով, ջնջէ, արգելանէ, խափանէ, ծածկէ զլոյսն աստեղաց: ծածկին աստեղք եւ ընկղմին ի լոյս արեւու: բազմականոյ եւ ի չէք դառնայ նոյն լոյսն առաջի արեւուն.

Delere memoriam alicujus. Մոռացուցանել ի մէջ զյիշատակ: խափանել արկանել անյիշատակութիւն: իմացմանց հաւացուցանել, ջնջել զյիշատակ: խլել ի սրտէ մարդկան զյիշատակ: հատանել զյիշատակ ի յիշմանէն այլ: բառնալ զյիշատակ նորա ի մտաց: վարել, սպանանեցուցանել ի մէջ զյիշատակ: ապականել զյիշատակ նորա ի վերայ երկրի.

Delere urbem. Ոչնչել զքաղաք յապականութիւն: տապալել յերկիր կործանել: քաղաքային աւերակ քակել, տապալել ի հիմանց: բնաջինջ առնել: խլել ի հիմանց: յատակել: յատակաց քանդել: հարթահատակ առնել: անհետել ի սպառ: ջնջել յանհետութեան: հրով եւ սրով կոտորել: մաշել, կողոպտել զ. ցեռ ուժգին առնել: զրո_

զքաղաքն առնել անապատ.

Delere hostem. Յաղթահարել զթշնամին։ ցրուել, կոտորել, խորտակել, ջնջել, սրածել, վանել ի սպառ, ի պարտութիւն մատնել, տապաստ հարկանել, դարձուցանել ի փախուստ : &c.

Deletilis, v. g. spongia. Ջնջիչ : որով ջնջեմք, ի բաց կորզեմք զ.....

Deletio. Ջնջումն : տարագրութիւն : քերուած : քերումն : ի բաց կորզումն.

Deletio exercitûs. Ցրուումն, ի սպառ վանումն զօրաց : v. clades.

Deletor, destructor. Ջնջող : ապականիչ : կորուսիչ : ամենապատառ : աշխարհաւեր : երկրաւեր : սատակիչ : խորտակիչ.

Deletus. Ջնջեալ : ի բաց կորզեալ : տարագրեալ : աւերեալ : ապականեալ.

Exercitus deletus. Զօրք ցրուեալ : կոտորեալ : յաղթահարեալ : ջնջեալ : վանեալ : հատեալ ի սպառ : սրածեալ : տապաստ անկեալ : փախստական : հալածական.

Deletus è memoria. Մոռացեալ : մոռացօնք : որոյ յիշատակ ապականեալ է ի մտ եկեղ : մոռացեալ յիշատակ նր : տարաժամանեալ ի մտաց : v. delere.

Delibamentum, delibatio. Փորձ : փորձառութիւն : համտես : ճաշակ : առհաւատչեայ.

Deliberabundus. Խորհրդամիտ : մտախոհ : մտադրող : որ խուզէ ի մտի իւրում թէ զի արդ արասցէ : v. delibero.

Deliberatio, nis. Խորհուրդ : խորհրդածութիւն : մտածութիւն : բազմայայտ քննութիւն : բազում տարուբեր և խորհրդական խնդիր որ լինի : հետազօտութիւն.

Deliberatum habeo ire. Հաստատեցի ի միտս իմ երթալ : եդի երթալ : եդի ի մտի իմում, հաստատեալ եմ երթալ : ընտրեցի, հաւանեցայ երթալ : առաջադրեցի : կամք է իմ.

Delibero, are. Խորհել : խոկալ : մտածել : ածել զմտաւ : խուզել : քննել : բազում խոյզ խնդրոյ առնել : ի միտս ածել : հիացեալ, մտախոհ լինել : ի մտի խուզել : զգուշանալ ի սրտի թէ զի արդ արասցէ : մտադիր, ուշադիր խորհել.

Deliberare cum aliis. Խորհուրդ առնել ի միասին, ընդ միմեանս : մտանել ի խորհուրդ մը՛ : խորհուրդ բերել ընդ միմեանս : բազում տարուբեր խորհուրդ և խնդիր ի մէջ լինել : խորհուրդ առաջի արկանել : խորհուրդ ի մէջ առնուլ.

Deliberatè. Զգուշութեամբ : զգուշաւորութեամբ : յօժարութեամբ սրտի : ինքնայօժար կամօք.

Delibo, are. v. degusto.

Delibare flosculos ex libris. Ծաղկաքաղ առնել ի գրոց : քաղուած առնել : ժողոված առնել : քաղել ի գրոց որ ինչ ընտրագոյն է.

Delibor, ari. 2. Tim. 4. 6. armenus vertit. Նուիրեալ եմ.

Delibutus, unctus. Օծեալ, օծանեալ : ծեփեալ.

Delicatè. փափկապէս : փափկութեամբ : in cibis, համեղաբար : անուշութեամբ : in scriptis & artefactis, նրբապէս : յարմարապէս : ճարտարութեամբ · արուեստիւ · գեղեցկապէս : delicatè enutritus, փափկասուն : սնեալ զբ գրգանօք և փափկութեամբ.

Delicatus, de homine. փափուկ : փափկասէր : փափկասուն : հեշտասէր · մատաղ : գերգն · փափկամորթ : թուլամորթ : մարմնով փափուկ իբրև մատաղաչ տղայի : գրգամարմին : փափկասնունդ.

Delicatus, de cibo. Կերակուր անուշ : համով : համեղ : բարեհամ : քաղցր : անուշունք խորտիկք : համեղացեալ : անուշեալ : պատրաստունք և գիրացուցիչք կերակուրք : քաղցրաճաշակ : ախորժելի · ախորժ.

Delicatus, um, de scripto. Նուրբ : նրբագոյն : նրբագրեալ : v. infra.

Delicatum, de artefacto. Գեղեցկաշէն : յարմարաշէն : վայելուչ · վայելչաձեւ : յարմարապէս և արուեստիւ շինեալ երևելի գործ : գեղեցկայարմար : ճարտարութեամբ շինեալ : յարմարակերտ : վայելչակերտ : արուեստագիտութեամբ և ճարտարութեամբ գործեալ.

Deliciæ, arum. Հեշտութիւնք : փափկութիւնք : բերկրանք : զուարճութիւնք : հեշտալիք : հրճուալիք : հրճուանք : հրճուումն : զբօսանք : զբօսումն.

Delicias dicere alicui. Հաճոյս խօսել : քաղցրաբանել : համեղաբանել : հաճոյական խօսել : ասել զբանս ի հաճոյս նր : խօսել զխանդաղակատանս : խանդաղակաթալի բանիւք շողոքորթել : v. adulari.

Deliciolæ meæ : deliciolum. Իմ հոգի : իմ քաղցրիկ հոգի : իմ ցանկալի.

Deliciosus. փափուկ : քաղցր : հեշտալի : հեշտաբեր : զուարճալի · բերկրական · զմայլական · հրճուալի.

Delictum. Յանցանք : մեղք : սղալանք : սղալումն : օրինազանցութիւն : զանցառութիւն :

թի . անցուած : անիրաւութիւն .

Deligo, ere. ընտրել : ջոկել : մեկնել : որոշել .

Delineatio, nis. Ստուերագիր : քաշուած : փորձագիր : գծագիր : նախագիծ : ծրագիր : օրինակ .

Delineo, are. Ստուերագրել : քաշուած առնել : գծագրել : ծրագրել : նախագիծ առնել : զհիմունս եկեղեցւոյ միայն եպիսկոպոսն իշխեսցէ ծրագրել : lib. canon. նկարագրել .

Delingo, gere. Լիզել : լիզանել : լեզուել : լիզուլ : լափել լեզուաւ ի ջրոյ իբրև զշուն : լափել զարիւն .

Delinimentum. Մեղմացումն : կակղացումն : քաղցրացումն : բարեկացումն ցասոյն : Թեթևացումն վտանգից .

Delinio, ire aliquem. Կակղացուցանել : քաղցրացուցանել : հեզացուցանել : մեղմել : մեղկել : մեղմացուցանել : մեղկացուցանել : հանդարտեցուցանել : խաղաղացուցանել : ցածուցանել : շիջուցանել զբարկութիւն . հովացուցանել զսիրտ : որոքել զերեսս : քաղցր և մեղրածորան բանիւք ընկալնուլ, հաճեցուցանել զսիրտս .

Delinitor, ris. Մարդ հոգեհան : հոգեընկալ : երեսահաճ : համեղախօս : որ հաճոյախօսութեամբ և շողոքորթութեամբ ընկալնու զհոգիս : զսիրտս շահէ, ըմբռնէ, որսայ, յափշտակէ, գերէ, հաճեցուցանէ .

Delinquo, ere. Սխալել : գթել : մեղանչել : մոլորել : զմեղ ինչ գործել : անիրաւել : թիւրել : ծռել .

Delinquere in aliquem. Դառնացուցանել, դժուարացուցանել, զրպարտել, վիրաւորել զոք : վնասել նմա : in deum, մեղանչել այ : præt. մեղայ, & մեղանչեցի : անցանել, զանցառնել զօրէնօքն այ : մեղանչել յամ, առ ամ : անցեալ, մեղուցեալ եմ, deliqui .

Deliquesco, ere. Հալել : de aqua congelata, Սառուցեալ ջուրն եղկանալ : պաղումն ջրոյն եղկանալ .

Deliquium. Պակասութիւն : պակասումն : v. defectus .

Deliquium solis. Խաւարումն արեգական : v. eclypsis .

Deliquium animi. Նուաղումն նուաղութիւն սրտի : ուշաթափութիւն : ուշագնացութիւն : անշնչացումն : vul. զանգ .

Deliquium pati. Սիրտ նուաղել, անցանել : հոգի ելանել : ոգի նուաղել յիմէն : ուշն վերանալ : ուշն նուաղել : ուշաթափել : անշնչանալ ոչ մեռեալ : թափել յուշոյ : սիրտ նեղել : քաղել ոգի, և ոչ մնալ ի նմա շունչ կենդանութեան .

Deliquo, are. Խառնել ջրով vel ի ջուր : թաթախել ի ջուր : թրմել թաթաւել ի ջուր .

Deliramentum, & deliratio. Շաղփաղփութիւն : խելամոլութիւն : առասպելք : առակք : մոլորութիւն բանին և խելաց : առասպելաբանութիւն : պառաւանց շաղփաղփութիւն . ունայն առել .

Delirium, in ægrotis. v. g. Մոլորութիւն բանին և խելաց : ցնորումն խելաց : խելամոլութիւն : խելագարութիւն : ցնդումն խելաց .

Deliro, are. Մոլել : մոլեգնել . ի միտս թափել : խելք ցնորել : շաղփաղփել : vul. դէլ տալ : խելագարել .

Delirus. Մոլեալ : մոլեգնեալ : ի միտս թափեալ : խելացնոր : շաղփաղփօղ : շաղփաղփուն : երազատես : խելագար : խելամոլ : անպատշաճախօս : անխելք : յիմար .

Delitesco, ere. Ծածկել : ծածկեալ կալ : թաքել : թաքչել : թաքթաքել : præter. թաքեայ : imperat. թաքիր : խոյս տալ : աներևութանալ : զանխլել ի : abl.

Delitigo, are. Հակառակել : մաքառել : կագել : մրցել : վիճել : վիճաբանել : բանակռիւ լինել : առնել զկագ ընդ : կռուել .

Delphinus, piscis. Դելփին : դլֆին : տլֆին : ծովային ձուկն է մեծամեծ որ սուր ծովախոզ, կամ ծովային խոզն .

Delubrum, idolorum templum. Մեհեան : gen. մեհենի : բագինք : տաճարն : բագարան : կռոց տուն : բարձաւանք : ատբանոյ : ատրուշան կրակի, templum ignis.

Deludo, ere aliquem, irridere. Ծաղր առնել զոք : խաղ, խաղալիք առնել զոք : կատակել զնմանէ : այպանել : այպանել զոք : խեղկատակել զոք .

Deludo : ere, decipio. Խաբել : պատրել . v. decipio .

Delumbatus, delumbis. Միջաբեկ : մէջք խախտեալ, ջարդեալ .

Delumbo, are. Խախտել, խորտակել, ջարդել, բեկանել զմէջս : միջաբեկ առնել : v. enervo .

Delumbare sententias. Ծուռ թարգմանութեամբ թուլացուցանել զզօրութիւն բանից .

Deluto, are. Հողով ծեփել : ծեփել զհող ի վր .

Demando, are, curam. Յանձն առնել ումեք : յանձնել նմա, հաւատալ նմա, թողուլ, ընկենուլ ի նա զհոգ : gen.

De-

Demandare alicui vicem suam. Կացուցանել, դնել, կարգել զոք փոխանակ իւր, զփոխանորդ իւր: Թողուլ զոք ի տեղւոջ իւրում.

Demens, tis. Յիմար: խեւ: խելագար: v. amens.

Demensus cibus: qualem servis suis dabant Romani, scilicet tritici quatuor modios ad menses singulos. Զամբաւոր, կարգեալ, ամսամանեալ կերակուր զոր հռոմայեցիք տային գերեաց իւրեանց, ամսէն, իւրաքանչիւրում: դ. մոթ ցորեան.

Dementer. Անմտաբար: &c.

Dementia. Յիմարութիւն: անմտութիւն: խեւութիւն: խելագարութիւն.

Dementio, ire. Խեւանալ: v. dementari.

Demento, are aliquem. Յիմարեցուցանել: մոլեգնել: Թափել, հանել զոք ի խելաց, ի մտաց: անմտացուցանել: շլացուցանել: աղճատել: խեւացուցանել: շամշել: & pro infatuare, ապշեցուցանել զուշ իւր, զմիտս: կուրացուցանել: մոլորեցուցանել.

Dementari. Յիմարել, & յիմարանալ: անմտանալ: մոլեգնել: ելանել, Թափել ի խելաց: անկանել ի մտաց: աղճատել: շամփշել: խեւանալ: շլանալ: խելագարել: ապշել: ապշութիւն ունել զսիրտ նր: ապշուցեալ կալ.

Demereo, ere. Արժանի լինել: gen. aut cum infin. aut զի, cum subjunct. vide mereri.

Demereor, eri aliquem. Գտանել զշնորհս առաջի նր: շահել զսիրտ նր: բարերարութեամբ գրաւել զոք: ընկալնուլ, որսալ, հաճեցուցանել զանձն, զսիրտ, զհոգի, զմիտս նր: ըմբռնել, գերել, յափշտակել զանձինս: յանկուցանել զմիտս յինքն.

Demergo, ere. Ընկղմել: præ. ընկղմի: ընկղմել: խորասուզել: անդնդասոյզ առնել: ծովասոյզ առնել: սուզել: usque in infernum demergeris. մինչեւ ի դժոխս իջցես.

Demeritum, i. Անարժանութիւն: պարտաւորութիւն: պատժապարտութիւն: արժանի, կամ արժանիք: դատապարտեցաւ ըստ արժանեաց, ըստ արժանեաց իւրոց.

Demersus ære alieno. Անվճար պարտաւոր: յորոյ վր պարտք բարդեցան: սպառասպուռ: Ծածկեալ ի ներքոյ պարտուց, որոյ պարտքն անբաւելի են եւ անվճար: որ. պարտուն զանձն իւր.

Demetior, tiri. Չափել: զչափ ունել gen. rei: որոնել, քննել զմեծութիւն &c. չափ արկանել: լարաբաժին առնել.

Demeto, ere. Հնձել: առաքել զգերանդի ի հունձս: կտրել: հատանել: արկանել զմանգաղ ի.

Demigratio, nis. Փոփոխումն տեղւոյն, խաղացումն, չու, չուառութիւն: մեկնեցումն չու արարութիւն, փոխումն, խաղալն ի տեղւոջէ ի տեղ.

Demigro, are. Չուել, գնալ, երթալ, չու առնել: մեկնել: փոխել, խաղալ ի տեղւոջէ, ի տեղ: ելանել ի.

Demigrare è vita. փոխել յաշխարհէ աստի: v. mori.

Demiror, ari. Զարմանալ ի վր, vel ընդ: cum nom. հիանալ ընդ nom. Թուիլ ինձ զարմանալի: զարմանք կալնուլ զիս: ապշել: ապուշ, ապշեալ մնալ: զարմանալ զարմացումն մեծ յոյժ: մեծաւ զարմացմամբ, ափ ի բերան մնալ: բերանաբաց հայիլ ի: Թափել ի մտաց.

Demissè. Ցած: ի վայր: ի խոնարհ: առ երկրաւ: գետնի հաւասար: ի վր երեսաց երկրի: ցածաբար.

Demissè, humiliter. Խոնարհաբար: խոնարհութեամբ: անարգաբար: անարգօրէն: խոնարհականս բանիւք: գլխակոր, աչօք երկրահայեաց: ծանր եւ համեստաշարժ գնացիւք: ամօթում եւ կորակրկին դիմօք: ստրկաբար.

Demissio, nis. Ցածուցումն: խոնարհեցումն.

Demissio animi. Սրտահատութիւն: կարճամտութիւն: v. abjectio.

Demissus, de loco. Ցած: խոնարհ: ստորադոյն: ստորին: ներքին: խոր: փոս տեղի: խորադոյն: իջադոյն: նուաստադոյն.

Demissa voce. Ցած ձայնիւ: բարակ ձայնիւ: սուղ ձայնիւ.

Demisso capite. Խոնարհեալ գլխով: գլխով ի խոնարհ: պատկառեալ դիմօք: գլխակոր: զդէմս եդեալ յերկիր: երկրահայեաց: կորագլուխ: կորեգլուխ: կորակոր.

Demissus animus. Կարճամիտ: սրտահատ: վհատ: v. abjecto animo.

Demitigo, are. Կակղացուցանել: քաղցրացուցանել: Թուլացուցանել զխստութիւն: vel զինչ ի խստութէ. v. mitigare.

Demitto, ere. Ի վայր ձգել: ի վայր ընկենուլ: կախել ի վայր: կախեալ իջուցանել: չուանաւ կախել ընդ պատուհանն.

Demittere caput. Խոնարհեցուցանել զգլուխ:

զգլուխ ։ կորացուցանել զ. ունել զգէմս ի խոնարհ ։ ունել զգլուխ ի կոր ։ զգլուխն ունել ի վայր կոյս հայելով ։ զդէմս դնել յերկիր ։ հայել յերկիր ։ զհայեցուածս ի խոնարհ ունել ։ ի վայր կորացեալ դիմօք .

Demittere oculos . Զաչս ունել ի խոնարհ . & quæ ſuprà .

Demittere ſe ad aurem . Խօսել յականջս ։ խօսել գաղտ յունկն ։ յունկանէ խօսել ։ ասել առ ունկն ։ զունկն մատուցանել ։ խոնարհեցուցանել զունկն բանիցն ոք ։ հծծել ընդ միմեանս .

Demittere animum . Սրտահատել ։ լքել , թուլանալ սրտիւ . v. abijcere .

Demo , ere . Հանել ։ ի բաց բառնալ ։ ի բաց առնել , հատանել , կարել , խլել .

Demere aliquid de . Հատանել , կարել զինչ ի վարձու , ի գնոյ ։ պակասեցուցանել զգրամս ինչ ի գնոյ ։ ներել զինչ , անցանել ի գնոյ մի ոսկի ։ թուլացուցանել նմա զինչ ի գնոյ .

Demolior , iri . Աւերել ։ կործանել ։ քակել ։ քանդել ։ քակտել ։ տապալել ։ քայքայել ։ կործանել ի հիմանէ ։ փլուզել ։ դնել զառուն ի հողաբլուրս ։ խանգարել ։ դնել յապականութի ։ յատակել .

Demoliri ius . Անցանել , զանցառնել զօրէնօք ։ լուծանել , եղծանել զօրէնս ։ խախտել զիրաւունս .

Demolitio . Քանդումն ։ խանգարումն ։ աւերումն ։ աւերած ։ աւերութի ։ կործանումն ։ տապալումն ։ քայքայումն ։ քակումն ։ քակտումն .

Demonſtrabilis . Բացայայտելի ։ զոր կարեմք յայտնապէս ցուցանել .

Demonſtrativus , a , um . Ապացուցական ։ յայտնի ։ պարզ ։ ակներեւ ։ առանց պատասխանի տալոյ ։ ստոյգ ։ հաւաստի .

Demonſtratio . Ցուցումն ։ ապացուցութի ։ ձեռնարկութի եւ պատճառ բանաւոր եւ առանց պատասխանի տալոյ .

Demonſtratio , ſignum . Նշան ։ ցոյց ։ նշանակութի ։ ծանուցումն .

Demonſtro , are . Ցուցանել ։ ծանուցանել ։ յայտ առնել ։ յայտնել ։ յարացուցանել ։ հաստատել յայտնի պատճառօք ։ բացայայտել ։ հաւաստարմացուցանել վկայուք .

Demonſtrare, deſignare . Նշանակել ։ ցուցանել ։ ծանուցանել ։ յայտնել ։ գեկուցանել ։ ուսուցանել .

Demordeo , ere . Կծել ։ խղճել ։ խածանել ։ præt. խածի ։ v. mordeo .

Demorior , demori aliquem . Մեռել ցեւ. մեռանդապայն ։ սիրահար , սրտակեզ , վիրաւոր , կաթոգի , եռափափագ հոգւով սիրել ։ ըղձատանջ եւ խանդակաթ անչափ փափագել ի .

Demoror , ari in aliquo loco . Մնալ ։ կալ ։ դիմայ , զաւեղի առնուլ ։ ագանել ։ յամել ։ նստել , յամել ։ præt. եցայ ։ յամենալ , անապանել ։ ուշանալ ։ յետանալ ։ յամել յուլանալ ի գալոյ ։ երկարել անդ էւ աւուրս զերեւս աւուրս առ էր առնել ։ դեգերել հրեշտակք դեգերեւն առ մեզ ։ դադարել բնակել .

Demorari aliquem . Պահել ։ կացուցանել ։ կառեալ կացուցանել ։ բուռն հարեալ արգելուլ զխաւսն ։ արգելուլ զարգ զանկն ի գնացից իւրոց ։ յամեցուցանել զոք ։ յապաղել զնա ։ խափանել զնա յըթալոյ ։ ոչ թողլ տալ , ոչ թուլացուցանել նմա երթալ ։ ոչ տալ նմա երթալ ։ ոչ թողացուցանել նմա երթալ ։ ոչ թողուլ ինք .

Demortuus . Մեռեալ ։ վախճանեալ ։ ննջեալ ։ փոխեալ յաշխարհէ ։ v. mortuus .

Demoveo , ere . Շարժել ։ ի բաց առնել ։ ի բաց մերժել ։ ի բաց բառնալ .

Demovere aliquem à ſua ſententiâ . Փոխել , շրջել զմիտս նր ։ շրջել զոք ի մտաց իւրոց ։ խոտորեցուցանել զնա ի միտս , ի կարծիս մեր .

Demtio , deductio . Ի բաց հանումն ։ ի բաց բարձումն ։ հատանումն ։ նուազումն .

Demptus , a , um . Ի բաց հանեալ , բարձեալ , հատեալ , մերժեալ .

Demulceo , ere . Ողոքել զերեսս ։ շողքորթել ։ համոզել ։ գգուել զմանուկ ։ ī malo animo ։ փաղաքշել ։ ցանկութբ խաղալ ընդ .

Demulcere animos . Հրապուրացուցանել ։ հանդարտեցուցանել ։ քաղցրացուցանել ։ ընկալնուլ , հաճեցուցանել զմիտս .

Demùm . Ապա ։ եւ ապա ։ առ ապայ ։ հուսկ յետոյ ։ յետոյ ։ ուրեմն ։ վերջն ։ ի վերջնում ։ ի վախճանի ։ առ աւարտն .

Demurmuro , are . Հծծել ընդ միմեանս ։ շշնջել ։ vul. փսփսալ .

Demutilo , are . Ծայրատել ։ զատս եւ զձեռս ծայրաքաղ առնել ։ v. mutilo .

Demutilare arbores . Սքել զծառս ։ հատանել , հարթել զճիւղս ծառոց ։ յըտել , քանցել զծառն ։ յատաւել զ. ստաքանց առնել զ.

Denarius numerus . Տասանց ։ տասանկան թիւն ։ տասներորդ .

Denarius in moneta . Դինար : դահեկան . դինար : դանկ . լումայ : նաքարակիտ .

Ad denarium solvere . Հատուցանել ըստ-ամին նաքարակիտն .

Denato , are . Լողալ , լողել . լողալով երթալ .

Denego , are . Բաց առնել : հակառակել և ասել թէ ոչ : ժխտել ի վր : v. nego .

Denegare aliquid alicui . Ոչ տալ : զրկել զոք ի : abl. զլանալ մշակի զվարձն : զլանալ աղքատի յողորմութէ : հատանել զհաց քաղցելոց : զեր ինչ խնայել , պահել յաւմեքէ : դարձուցանել զերեսս իւր յաղքատէ : պատիւ զլացեալ , denegatus honor .

Deni , denæ . Տասն տասն : տասնական : ter denæ naves : Երեսուն նաւք .

Denigro , are . Սեւացուցանել : Թխացուցանել : Թխացան քան զածուխ երեսք նց : մրել .

Denique . Եւ այս : վերջն : հուսկ յետոյ : առ աւարտն : յետոյ ուրեմն .

Denominatio . Անուանութի : անուանակոչութի : անուանեցումն : անուանակոչումն .

Denomino , are . Կոչել : անուանել : անուանակոչել : ասել : յորջորջել : անուանադնել նմա , ի վր նր .

Denormo , are . Անպատկանել : աղաւաղել : եղծանել .

Denotatio . Նշանակութի : ցոյց : ցուցումն : ծանուցումն : զեկուցումն = յայտնութի .

Denoto , are . Նշանակել : ծանուցանել : ցուցանել : զեկուցանել : յայտ առնել : յայտնել .

Dens , tis . Ատամն : gen. ման = plur. ատամունք : gen. մանց : կեռիք : ժանիք : molaris , ժանիք : ծամատամն : ջաղացակեռիք : սեղանատամն : dens in artefactis , կեռիք : &կեռեք .

Dente maledico carpere . Հաջել , վայ բարբառ բարբանջել ընդ դեմ : բարբանջանօք զրպարտել զոք : զերեսն բանալ , զլեզու արձակել ի վր : սրել զլեզու իւր յանարգանս .

Dens , uncus . Ճանկ : կեռ .

Densatio , nis . Թանձրացումն : կարծրացումն : մածումն .

Densatus . Թանձր : Թանձրացեալ : Թանձրամած = կարծր : կարծրացեալ : խտացեալ : խիտ խիտ : խիտ առխիտ .

Densitas , atis . Թանձրութի : Հաստութի : սպսղութի : հաստատակազմութի : ստուարութի : աննօսրութի : խտութի երկրի .

Densius , densè . Թանձրաբար : խիտ առ խիտ .

Denso , are . Թանձրացուցանել : Հաստացուցանել : խտացուցանել : խիտ , խուռն , Թանձր առնել : ստուարացուցանել : de liquidis etiam , մածել : մածուցանել .

Densus , solidus . Թանձր : վճիտ : պինդ : պնդակազմ : հաստ : ստուար = աննօսր : խիտ .

Densus de arboribus &c. Խռուռն մայրի : անտառախիտ : Հոծանաւոր : ծառն Թաւ և խիտ ոստօք : ծառն անտառացեալ , վարսաւոր : տերեւախիտ : Թանձրախիտ ոստովն .

Densus , aer . Թանձր : խիտ = խտացեալ : Թանձրամած .

Densus liquor . Թանձր : Թանձրամած .

Dentatus . Ատամնաւոր .

Dentio , ire : dentes pullulare . Ատամունս բուսանել : ելանել : դուրս գալ : արձակել .

Dentiscalpium . Ատամնաքերիկ : vul. հելալ .

Denudo , are . Մերկացուցանել զոք ի : abl. մերկացուցանել զհանդերձս ի նմանէ : հանել զզգեստս ի : abl. զերծանել ի նմանէ զ. կապտել զոք ի հանդերձից : alias , բանալ : հոլանել : հոլանի առնել .

Denudare se . Մերկանալ , հանել զհանդերձս : ի բաց մերկանալ ի մէնջ զմարդն հին : Թողուլ , Թօթափել ի մէնջ զ.

Denunciatio . Ծանուցումն : Հռչակումն : զեկուցումն : ազդ = ազդումն : ազդեցումն : աւետիք : բացայայտութի : Հրապարակումն : յուշարարութի : աւետաւորութի .

Denunciatio belli . Հռչակումն կռուի .

Denuncio , are . Յայտնել : յայտնի առնել = ծանուցանել : իմացուցանել : ազդ առնել dat. Հռչակել : ծանուցումն առնել : զեկուցանել : աւետել : պատմել : Հրապարակել : զգացուցանել ինչ վր : ազդել , ազդեցուցանել ինչ : տեղեկացուցանել ինչ : տալ ինչ գիտել : յուշ առնել : պատեհս տալ = գոյժ տալ ինչ Թէ .

Denunciare bellum . Շարժել , Հռչակել զմարտ , զկռիւ .

Denunciare alicui minitando . Սպառնալ : սաստել dat. ծանուցանել սպառնալեօք : ահ տալ : խրատել զնա այլ եւս մի առնել : & quæ in denuncio .

Denunciare , accusare . Ամբաստանել : v. accuso .

Denuò. Միւսանգամ: կրկին: վերստին: կրկին անգամ: այլ եւս: կրկնակի: դարձեալ.

Deocco, are. Խափանել զերեսն երկրի: կակղացիւ բեկանել, և շրջել զհողն ի վր սերմանեաց: կոշտ բեկանել.

Deonero, are. Թեթեւացուցանել զբեռն ի նմանէ: Թեթեւացուցանել ինչ ի ծանրութէ: դիւրութի առնել: Թափել զբեռն ի նմանէ.

Deorsum. Ի վայր: ի խոնարհ: ցած. ի ներքոյ: ի խոնարհ կոյս: զառն ի վայր.

Deosculor, ari. Համբուրել: տալ զհամբոյր: պագել: præt. պագի. imper. պագ: ողջագուրել. ողջագուրելոց զնա և առն գալը քո բարի է: in deteriorem sensum, պագշոտել.

Depaciscor, ci. Ուխտ դնել: vide paciscor.

Depalmo, are aliquem, alapam infligere. Ապտակս հանել նմա: v. alapa.

Depango, ere: v. pango.

Depasco, & depascor, ci. Արածել: ճարակել: & ճարակիլ: արօտական լինել: արօտանալ: դարմանել: արածել զանդ: արածել զարօտս.

Depaupero, are. Աղքատացուցանել: տառապեցուցանել, մաշել աղքատութբ.

Depecto, ere. Օհերս, զգլուխ սանտրել.

Depeculator. Գող: աւազակ: յափշտակօղ.

Depeculor, ari. Գողանալ: յափշտակել: աւազակել: զրկողութբ առնուլ.

Depello, ere. Փախուցանել: փախստական առնել: հալածել, մերժել, առնել ի բաց: ի բաց վարել, վանել, հանել: Ձգել արտաքս. զչար խորհուրդն ի բաց ձգել, Թօթափել ի սրտէ.

Dependens, subditus. Հպատակ. հնազանդեալ: ստորադասեալ: ենթակայեալ: ստորադրեալ: որ է ներքոյ հնազանդութե և ընդ իշխանութբ այլոյ.

Dependens, connexus. Առընչական: առընչակից: առընչունակ: կցեալ: զուգակցեալ: շարածեալ: ընդկցեալ ընդ: որ յայլմէ կախեալ կայ, և հետեւի ի նմանէ.

Dependenter à. Հրամանաւ: հաւանութբ. կամօք: Թոյլ տուութբ մեծաւորաց իւրոց.

Dependentia, subiectio. Հպատակութի. ենթակայութի: ստորադասութի: ստորադրութի. հնազանդութի ընդ իշխանութբ մեծաւորին.

Dependentia, quod est meæ ditionis. Վիճակ: Թեմ, Թէմ: Թուման սահմանք: ձեռնհաս եմ ի վր նր.

Dependentia, connexio. Կցութի: զուգակցութի: ընդկցութի որով մի ինչ կախեալ կայ ի միւսոյ: առընչութի առ միմեանս: կախումն ի. հետումն, հետեւողութի իրաց ի միմեանց: ընդկցումն: շաղկապութի անմիջեալ: ընդ միմեանս կապեալ են առաքինութիք, և շղթայիւք յեռեալ մի ընդ միոյն զմիմեանց կախեալ կան.

Dependere, physicè. Կախիլ: կալ ի կախ: կախեալ կալ ի Թելէ: pede uno, զմիոյ ոտանէ.

Dependere, subditum esse. Հպատակ, հնազանդ կալ: կալ ի ներքոյ հնազանդութե: կալ ընդ իշխանութբ: ոչ լինել առ անձին իւրոյ: հպատակիլ: ենթարկիլ կախեալ կալ ի կամաց մեծաւորաց.

Dependere, connecti. Կցիլ ընդ միմեանս: առընչութի ունել առ միմեանս: ընդկցիլ: յայլմէ կախեալ կալ, և հետեւիլ ի նմանէ: կապեալ լինել ընդ միմեանս, և իբրեւ շղթայիւք յեռեալ մի ընդ միոյն զմիմեանց կախեալ կալ.

Hoc à te dependet. Իշխան ես զայդ առնել: զայդ առնել ի քեզ է: կայ առաջի քո: ձեռնհաս ես զայն առնել.

Dependo, ere: solvere. Հատուցանել: տալ: վճարել: կշռել զերեսուն արծաթ ի գինս: տալ զգինս: տուժել.

Deperditus, a, um. Կորուսեալ: tempus, pecunia deperdita: փող, ժամանակ ի զուր, ընդ վայր ծախեալ.

Deperditus amore illius. Սիրահար, սիրամոլ: տռփոտ: տռփացեալ: սրտահալ սիրով: խանդակաթ, սրտակաթ, կաթոգի: սիրակաթ: մոլի և այրեցեալ ի սէր, ի գեղ նր: սիրահարեալ ի գեղ նր: զմայլեալ սիրով նր.

Deperdo, ere. Կորուսանել: v. perdo.

Deperdere aliquid de fama. Նուազ պակասութի լինել: պակասել, նուազել անուան նր: կորուսանել զբարի համբաւ.

Depereo, ire. Կորնչիլ. կորել: պակասել: նուազել: սպառել: հատանել: սատակել: աւերել: աղաւաղել: վատթարանալ.

Deperiit decor ejus. Նուազեցաւ, զեղծաւ, անկաւ, հատաւ, Թափեցաւ ի նմանէ զարդ նր.

Deperire aliquem. Սիրահարել, սիրամոլել

մոլել, սիրահար, սիրամոլ լինել ի գեղ նր : ըղձաւորոչ եւ խանդակաթ սիրով զմայլել : փափագել ի : շաղախարութբ սիրել : կարօտիլ եւ սիրով տոչորել ի նա, ընդ նմա : Եռափափագ հողւով սիրել : տարփել, տրփանալ սիրով : կաթոգին սրտիւ սիրել .

Depetigo, inis, impetigo. gall. dartre. Ցաւն է որ ապականէ եւ քոսոտ առնէ զմորթն .

Depilatus, depilis. Մազաթափ : հերաթափ : & de animali : բրդաթափ : ստեւաթափ : աստեւաթափ .

Depilo, are. Փետտել, թափել զմազ, զհերս : մազաթափ առնել = depilari : փետտիլ մազն, հերքն : թափել զ.

Depingo, ere. Նկարել : նկարագրել : գեղօք եւ նկարէւք կերպարանել .

Deplango, ere, deplorare. Լոծել, լալ, ողբալ զոք : վայ եւ եղուկ կարդալ նմա : ողբս առնել ի վր : կոծել զկոծ մեծ եւ սաստիկ յոյժ ի վր : ողբս առնուլ ի վր : աւաղել զոք .

Deplanto, are. Խլել : արմատախլել : արմատախլել = խլել արմատայքի = արմատախիլ առնել : խլել յարմատոյ : հանել յերկրէ .

Deplorandus. Ողբալի : աղիողորմ ձայն : erat deplorandum spectaculum, անդ էր ողորմ տեսիլ տեսանել : եղկելի : եղուկ : ողորմագին : կողկողագին : բազմաաղելի : v. lamentabilis.

Deploratus, desperatus. Յուսահատ : անճարացեալ : հատեալ ամ յոյս : չանդորէն ոչ է դարձումն : ոչ գոյ ճար զերծութե : յայլ ուստեք ոչ գոյ ակնկալութի .

Deploratus morbus. Անբժշկելի : անբուժելի հիւանդութի : անփարատելի ցաւն : անճար : չիք հնար առողջութե : ոչ գոյ բուժումն : անողջանալի : ցաւ ապաստամբ ի բժշկական դեղոց : անբոյժ : անհնարաւոր : անխնամարկելի .

Deploratus à medicis. Յուսալքեալ ի բժշկութե : յուսահատեալ ի բժշկաց, ի կենաց, ի հնարից բժշկաց : անյոյս ի կենդանութե .

Deploro, are : acc. Լոծել, լալ, ողբալ զոք : սգալ զոք : աշխարել զոք : կոծել զոք կոծ մեծ : լալ զոք մեռեալ = v. deplango.

Deplumis. Փետրաթափ : փետրախիլ : յորմէ խլեցաւ, թափեցաւ, հանաւ փետուրն .

Depluo, ere : act. Անձրեւել : v. pluo.

Depono, ere. Դնել : præt. եդի : զետեղել : կացուցանել : positus sum եդայ : depositus, եդեալ & դրեալ : posuerunt, invenitur, դրին & եդին : v. pono.

Deponere caput. Խոնարհեցուցանել զգլուխ : supra pectus Jesu, անկանել զլանջօքն յի : յենուլ, յեցուցանել զգլուխ ի nom.

Deponere onus & alia. Թափել զբեռն : ի վայր դնել, ձգել, ընկենուլ : իջուցանել զբեռինս ի գետին : ի բաց դնել, թողուլ .

Deponere aliquid apud. Զիր ինչ աւանդել նմա, ի ձեռն նր : տալ նմա ի պահեստ, յաւանդ : դնել առ : զաւանդն հաւատալ նմա : անձնել յանձն առնել նմա զ.

Deponere dignitatem. Հրաժարել : ի abl. v. abdico.

Deponere aliquem è dignitate .... Քակել, հանել, ի բաց ձգել, ընկենուլ, հալածել, շարժել, զրկել, ի բաց մերժել, վրդովել զոք յաթոռոյ, ի պատուոյ .

Deponere crines, nutrire. Թողուլ զհերս, զմօրուս : թողացուցանել զ. զի բուսանիցի, արձակեսցի .

Deponere arma. Զէնս ի բաց ձգել : ընկենուլ, թօթափել : զէնընկէց լինել .

Deponere inimicitias. Զքէն, զխռովութի ի բաց ձգել, ընկենուլ, թօթափել ի սրտէ : ի բաց թողուլ զ. հաշտել : հաշտութի առնել ընդ .

Deponere peccata. Խոստովանել, խոստովան լինել, յայտնել խոստովանահօրն զմեղս իւր .

Deponere duos aureos cum alio. Զերկուս ոսկիս կապել ընդ նմա թէ : գրաւ կապել զ. թէ : գրաւ տալ, դնել, առնել ընդ նմա, թէ .

Deponere plumas. Թափել զփետուրս . մերկացուցանել զփետուրս յինքենէ . փետրաթափ լինել .

Deponere pellem : ut in oriente ex calore. Լերկեւել մորթն ի մարմնոյ : մերկանալ, թափել մորթն : si ex morbo, ex pustulis : խարշատեալ ձեռն քերթել:

Deponens verbum. Բայ ձայնակրական : quod desinit in իմ passivum, որ աւարտի յիմ կրաւորական : Sed habet significationem neutralem, բայց ունի զնշանակութի չէզոքական : v. g. հնազանդիմ obedio.

Depopulatio, nis. Աւերած . աւերումն = ապականութի : կոտորումն : կողոպուտ : աւար : աւարումն = կապուտ : աւարառութի : կողոպտումն : դաւլան : կործանումն = սատակումն : ապականումն : քանդումն .

Depopulator . աշխարհաւեր : աւազակ կաւազ : աշխարհահաւեր : երկրահոս : ապահանիչ : ամենասպառ : հաւայնազինզ : որ զերկիր դնէ յապականութեի : որ բէզամայ առնէ զերկիրն : v. depopulari .

Depopulo , are : & lor , ari . աշխարհապականել , հարել զերկիրն : աւարաբար առնուլ զքաղաք : առնել , դնել , տալ , մատնել զնա յաւար , յապականութեի , յափշտակութեի : բէզամայ առնել զերկիրն : կողոպտել , ապականել , աւերել , աւարել , կործանել , առաւիլել , ջնջել , ասպատակել կապտել , հրով և սրով կոտորել , մաշել , ցնր ուցան առնել զ. զերկիր անասպատ առնել .

Depopulare , civibns exhaurire . աշնապատ առնել զերկիրն : առնել զնա աւերակ և անապատ ի բնակչաց : անմարդի , անմարդաբնակ , ամայացեալ , դատարկացեալ , Թափուր ի մարդ-բանէ : դատարկացուցանել , ամայացուցանել զնա : դնել զնա յանապատ , զբնակիչս նր խաղացուցանել- ով յայլ ուրեք .

Depopulatus , a . Թափուր , աւնասին , դատարկացեալ ի բնակչաց : & quæ suprà .

Deporto , are . աշխ-բաբերել : անդրբառնալ , խաղացուցանել , շարժել , հանել , անդ-բափոխել , բարձեալ տանիլ , անցուցանել յայլ ուրեք , ի տեղւոջէ ի տեղ : կառօք , նաւով , դրաստուք .

Deportare , ferre onera . կրել զբեռինս բարձեալ տանիլ զ. asino deportabat panes : ուներ յաւանակ բարձեալ զհաց : in tergo շալակել : in capite , ողամբն բառնալ : ի վրր ողին դնել : &c.

Deportatio , nis . բեռնակրութի : տանուտիս : բարձուիս : անդրբաբերութի : խաղացուիս բեռանց .

Deposco , ere . Խնդել զնր ինչ յայլ : աղաչել առեպ : մեծ առեպաւ խնդրել : պնդել յաղաչանս : Թախանձել : յոյժ աչդնւ պահանջել : յաղօԹս պնդել առ աճ : աղօԹից , յաղօԹս առեպ կալ : ի առեպ խնդրելոյ աշխատ , աջիզ առնել .

Depositarius . աշխ-անդ-տուն : որում նր ինչ ի աւանդեալ , յանձնեալ , հաւատացեալ : qui deponit , աւանդատուր , աւանդատու .

Depositio testium . վկայուԹի : մեղադրուԹի : չարախօսուԹի : ամբաստանանք : v. accusatio .

Depositio , abdicatio . Ձրաժարուիս ի : abl. ի բաց Թողուիս : ի բաց ընկենցուիս . gen. aliàs , անկուիս , շարժուիս , մեր- ուիս , վերդովուիս , հալածուիս ի պաշտօնէ .

Depositio in terram . Թա-ւիուիս , ի վայր ձգուիս : ի բաց ընկենցուիս : վայրագրուԹի .

Depositum . աշխ-անդ : նր ի պահ եդեալ հաւատացեալ ումէք .

Deprædor , ari . աշխ-առնել , դնել , տալ զերկիրն յաւար : աւարել զաւար երկրին : յաւար արկանել զ. յափշտակել : կողոպտել : սպօռտել : դալմանել : v. depopulari .

Deprædatio . աշխ-աւար : կողոպուտ : կողոպտուիս : կապուտ : կապտուիս : յափշտակուԹի : աւարտուուԹի : սպօռտ : դալման .

Deprælior , ari . պատերազմիլ : v. certamen inire .

Depravatè , iniquè . աշխ-նենգաբար : վատԹարար : ծուռ : ծռաբար : Թիւրաբար .

Depravatè judicare . սղալաբար , անիրաւաբար , անպգուշապր դատել : դատել զանիրաւ դատաստան .

Depravatio . ԹիւրուԹի , ծռուԹի , վատԹարուիս , ապականուԹի : անիրաւուԹի , մոլուԹի , աղտեղուԹի վարուց : v. corruptio .

Depravatus mor , & phys . աշխ-ապականեալ : Թիւրեալ : ծռեալ : անիրաւ : անիրաւեալ : վատԹար : վատԹարացեալ : մոլորեալ : եղծեալ : Թափառականի վարք .

Depravo , are : mor , & phy . աշխ-ապականել : Թիւրել : ծռել , վատԹարացուցանել : աղարտել : անիրաւել : ամբարշտել : եղծել : եղծանել : պղծել : ժանտացուցանել զվարս : v. corrumpo .

Depravare scripturas . աշխ-ապականել , Թիւրել զգիրս : զլեզու : v. corrumpo .

Deprecabundus . Տողբս անկեալ : խնամարհեալ յաղաչանս : խոնարհադէմ Թախանձօղ : խնդրօղ : աղերսօղ .

Deprecaneus , a , um . quod à nobis depellere possumus . ի բաց մերժելի : խոտորելի : փախչելի : ի բաց դառնալի : հրաժարելի .

Deprecatio . խնդիր , ոյժ : խնդրուած : ժողուԹի : Թախանձանք : աղերսանք : աղաչանք : ողոք : ողոքուիս : ողոքանք : պաղատանք : մաղԹանք : աղերս : աղօԹք : հայցուած .

Deprecatio , excusatio . պատճառանք : հրաժարուիս : հրաժարանք .

Deprecator , is . բարեխօս : միջնորդ : & միջորդ : հաշտարար : բանասար : խնամեխօս : միջնաւոր : հաշտեցուցիչ .

De-

Deprecatorius . աՂաղԹական : աղաղԹող ղական : հայցողական .

Deprecor , ari . աՂաղօԹել : խնդրել : պաշ հանջել : աղերսել : աղաչել զՅած : պաղաշ տել : ողոքել . ժառել : յողոքս անկանել : զաղաչանս մատուցանել : աղերսել զոք , & ուխտք : աղաղակել , կարդալ առ Յած : յոյժ աշդիւ պահանջել : Թախանձել : կալ , սպոել յաղօԹս : deprecor te , velim . արա ինձ սէր .

Deprecari pœnam . Օպառիժ ինչ ի բաց առնել , ի բաց դարձուցանել յինէն ի ձեռն աղօԹից : աղօԹիւք ապրել ի : abl. խոյտ տալ , խուսափիլ ի : abl.

Deprecari munus aliquod . Օպաշտօն ինչ , զպաոիս ինչ ի բաց դարձուցանել յինէն : հրաժարիլ ի նմանէ : փախչիլ ի : abl. խնդրելզի կալցին զիս հրաժարեալ : զպաոաձառանս յօդել և հրաժարիլ .

Deprehendo , ere . Ըմբռնել զոք ի չնուԹէ : անկարծակի գալ , հասանիլ ի վր նր : ըմբռնել զնա անողոջ , անկարծակիօրէն : տարաժամ ունել զնա , մինչ ոչ ակն ունի : յանկարծ ըմբռնել .

Deprehendere mente . Իմանալ : v. comprehendere .

Deprehenſio , nis . Պարզ իմացուԹիւն : մտօք ըմբռնուԹիւն իրացն : իմացողուԹիւն .

Deprehenſio inopina . Անկարծ ըմբռնուԹիւն ի gen. ի վր հասուԹիւն անկարծակի .

Depreſſio , nis . Ի վայր ՁգուԹիւն : խոնարհ հնեցուԹիւն : ցածուցուԹիւն : ի վայր կորացուԹիւն : in cute , նասուԹիւն , ինջուԹիւն մորԹոյն : փոս : փոր : փորուած .

Depreſſus , a , um . Նահապետն , ինջ գոյն , խորագոյն տեղի : ցած : նորագոյն : խոնարհագոյն : փոս տեղի .

Vox depreſſa . Ձայն ցած , խոնարհ : Թոյլ : սուղ : բարակ : մեղմ : փափուկ : անուշ : քաղցր : կակուղ .

Navis depreſſa . Նաւն ընկղմեալ : ծովամոյղ : անդնդասոյղ : խորասոյղ : ի տեղիս , յաւազ խրեալ , հարեալ , Թաղեալ .

Deprimo , ere . Ցածուցանել : խոնարհ հնեցուցանել : խոր ի վայր Ձգել : ինջուցանել : ի վայր հոսել .

Deprimere navem . Օնաւն ընկղմել : սուզել : անդնդասոյզ , խորասոյզ առնել : in arena , հարել , խրել յաւազ .

Depromo , ere . Հանել արտաքս : արտահանել : արտաՁգել : հանել ի վեր .

Depromere de libris . Ընտրահանել , ծայրաքաղ առնել ի գրոց : բան , վկայուԹիւն բերել ի գրոց .

Depſo , ere : ſubigere . Շաղել , շաղախել ընդ ջուր vel ջրով : de pane , ուռցնել : հունցել : Թխել : Թրխել .

Depudere , depudet : impudentem eſſe . Ընդդատիլ : աներեսանալ : լրբանալ : անամօԹ լինել . ոչ դիտել զամօԹ : ունել զհաղաստ սիրնէն : v. impudens .

Depugno , are . Պատերազմիլ : տալ զպատերազմ . v. certamen .

Depulſio mali . Հեռացուցմն : խոտորեցուցմն ի չարէն . ի բաց դարձուցմն չարին ի մէնջ : զերծուցմն , արձակուցմն ի . abl.

Depurgo , are . մաքրել : սրբել : յղսատակել : v. purgo .

Depuro , are : v. g. aquam . Օջուխն ապրդել , սրբել , մաքրել : զտել : յղսատակել .

Deputo , are : arbores . Օծառն սրբել հատանել : յատկաւել : հարԹել զհիւղս . ջրտել , քանդել զծառն .

Deputare , exiſtimare . Համարել : կարծել : կարծիս ունել : Թուիլ ինձ .

Deputare aliquem . Ցղել , հաստատանել , կարդել , առաքել զոք իոհմանակ ինչ : v. delego .

Deputatio , nis . աՂաքուԹիւն : հրեշտակուԹիւն · դեսպանուԹիւն : պատգամաւորուԹիւն .

Deputatus . աՂաքեալ : հրեշտակ : դեսպան : պատգամաւոր : հաստատեալ , կարդեալ վերակացու բանին իոհմանակ gen. aliàs , համարեալ &c.

Derado , ere . Քերել : քերելով ջնջել : քերչաւ սրբել .

Deraſus mons , locus . Լեառն , տեղի մերկացեալ ի ծառոց , ի խոտոց .

Derelictio . Ի բաց ԹողուԹիւն : հրաժարուԹիւն ի : abl. լքուԹիւն : ՁգուԹիւն .

Derelictus , homo . Ի բաց Թողեալ : անպիտան : ի բաց մերժեալ , ընկեցեալ : անհոգաբարձու : անտէր : անխնամ յոյժ , և ի մարդկանէ : անապաւէն : անպատուական յօդնականուԹէ : անտեսս : անօգնական : ի բաց Թողեալ ի խնամոցն այլ : յորմէ ևբարձ , էառ աճ զխնամս նւբ .

Derelictus ager , locus . աՂնվերակացու : անչէն : անտէր : անուսումն : անամբոխ : ամայի : ամայացեալ : խոպան : խոպանացեալ : դատարկ : անդործ : անվար : կորդ : կորդացեալ : անոպայ .

Derelinquo , ere . Ի բաց Թողուլ : լքել : անտեսս առնել ի հոգաբարձուԹէ : հրաժարել : abl. բառնալ զխնամս . ի abl. Թողուլ ի ձեռանէ : առնուլ ի մէնջ զչարիս նւբ , զօգնուԹիւն նւբ : Թողեալ լքել զմեզ :

ի բաց

ի բաց ընկենուլ . գլխուս քարշել ի մէնջ .

Derepentè . Առ ժամայն . նոյն ժամայն : վաղվաղակի : իսկոյն : ի նմին ժամու : անկարծակի : անկարծակորէն : փոյթ ընդ փոյթ : ի միում վայրկենի : ի թօթափել ական :

Derepo , ere . Սողալով ելանել ի : vide repto .

Derideo , ere aliquem . Խաղ առնել զոք : կատակել զումեմնէ : այպանել , այպ առնել զոք . խեղկատակել զոք : ծիծաղել զումեմնէ : ծաղր առնել զնա , ի վր̅ նր̅ : ծանակել , հեգնել , ծաղրել զոք : ընդ խաղ արկանել զնա : ծանակ առնել : անգոսնել զնա : խաղ համարել զխրատս նր̅ : առնել զնա մատնացոյց եւ առակ նշաւակի : առնել զնա ի շշուկ : զպարսաւանս արկանել ի վր̅ նր̅ .

Deridiculum , i . Ծաղու տեսիլ : ծաղրութիւն երեսաց : անվայելչութիւն տեսլեան : տգեղութիւն տեսլեան : զազրատեսութիւն : գծծութիւն կերպարանին : զարշատեսութիւն : պղտեղութիւն տեսլեան , կամ այլ ինչ անվայելչութիւն արտաքին , որ առնէ զմեզ ի ծաղր եւ յայպն կատականաց մարդկան .

Per deridiculum : v. iocosè .

Deridiculo esse , vel ludibrio . Ծաղր , մատնացոյց լինել եւ առակ նշաւակի : ի կատականս լինել եւ ի խաղալիս մարդկան : ծաղր կալ : լինել ծիծաղելի մարդկան : յառակ լինել ամենեցուն : լինել ի շշուկ եւ ի նախատինս : այպանել : լինել այպանութիւն , նախատինք , ծաղր եւ այպն կատականաց մարդկան : կրել զնախատինս : առակ , vel յառակ լինել յա̅մ ազգն .

Deridiculus , a , um . Ծիծաղելի , եւ անտեղի բան : շամբուշ ինձ թուի : ծաղրական : առասպելական : առասպելաբանութիւն : շաղփաղփութիւն : անպատշաճ : անպատեհ : ծաղրալից .

Derisio , nis . Ծաղր : gen. ծաղու : ծաղ : gen. ու : կատակ : կատականք : ծանակ : խեղկատակութիւն : այպ : նախատինք : խաղ : պարսաւանք .

Derisor , is . Կատականաց : կատակող . ծանակող : խաղարկու : արհամարհող : անարգու : այպանող : կատակաբար .

Derisus . a , um . Անարգեալ : այպանեալ : արհամարհեալ : նախատեալ : v. deridiculo esse .

Derivatio aquarum . Դարձումն , խաղացումն : շրջեցումն ջրոց ի .

Derivatio vocis . Ածանցումն : է նմանութիւն զոր ունի բառ մի ընդ բառի այլում նախագաղափարի . v. g. մարմնաւոր , ընդ մարմնոյ .

Derivativus , a , um . Անուն կամ բայ ածանցական : որ զարմատն իւր ունի յայլ մի անուն որ առնէ նախագաղափար յորմէ է ածանցեալ : զոր օրինակ , մարմնաւոր ի մարմնոյ .

Derivo , are : aquas . Զջուրս յաղբերէ իւրմէ դարձուցանել եւ շրջել ընդ այլ ճանապարհ . զգետս շրջել , խաղացուցանել , ուղղել ի վր̅ .....

Derivare , de navi . Նաւուն ալէկոծեալ բռնութեամբ հողմոց եւ մրրկի , խոտորել ի ճանապարհէ իւրմէ .

Derivor , ari , vocem . Անուն ձեւանալ , կերպանալ , յանուանէ իւրմէ նախագաղափարէ : ելանել : բղխել : առաջագայել : յառաջածիլ : ածանցել : ծնանել .

Derivare culpam in alium . Զվնաս , զմեղս ածել , ձգել , անցուցանել յայլ , դնել ի վր̅ այլոյ .

Derivare pecunias in ludos . v. g. Դրամս երթալ խաղուց , ի խաղս : դարձուցանել , ծախել , վատնել ի խաղս .

Derogatio , nis . Խափանումն օրինացն ըստ մասին ինչ : օրինազանցութիւն : լուծումն օրինացն : վրիպումն , վրիպեցումն օրինաց : արհամարհումն նր̅ : անզօրացումն օրինաց .

Derogare legi . Լուծանել . խափանել , անզօրացուցանել զօրէնս ըստ մասին ինչ : վրիպեցուցանել զօրէնս : զանց առնել զնովաւ : քակել , քակտել զնա ըստ մասին .

Derogare autoritati alicujus . Նուաղեցուցանել , պակասեցուցանել կերպիւ ինչ զիշխանութիւն նր̅ : & quæ suprà .

Derogare alicui fidem . Շրջել զմեզ ի հաւատալոյ բանին նր̅ : անհաւատալի առնել զբանս նր̅ : խափանել զմեզ ի հաւանութենէ .

Deruncinatus , a . Դանակոծ : դանալից : չարաչար : մարմին բրօք ջարդեալ , ջախջախեալ , դդեալ չարաչար .

Deruncino , are , aliquem malè multare . Դանակոծ : դանալից առնել : բրօք ջարդել , ջախջախել , չարաչար դդել զմարմին նր̅ : արբուցանել նմա դառն բաժակս .

Deruncinare lignum , dolare . Տաշել , կոկել , ողորկել , ռընդալել , հարթել , հաւասարել զփայտն .

Desævio , ire , furere . Սաստկութեամբ բարկանալ : մոլեգնել : զայրանալ : խելագարել սաստկութեամբ : զայրագնել : բորբոքել ի բարկութիւն : մոլել բարկութեամբ ի վր̅ : մոլեգնել

նեալ կատաղել : սրտմտել : ցասնուլ : սրտ_մտութեամբ փրփրել ։ բարկութիւն նր̄ ելանել, գալ ՚ի վր̄ : յամառել կատաղութե̄ : գազա_նանալ ՚ի սրտմտութե̄ : հեղուլ , ածել , արկանել , թափել զբարկութիւն իւր , զթո_յնս դառնութե̄ նորա ՚ի վր̄ : ժայթքել ՚ի վր̄ նր̄ զթոյնս և զմաղձս դառնութե̄ .

Desævire , mitigari . Թուլացուցանել ՚ի խստութե̄ ։ բարկութիւն ցածնանալ , հանդարտել , անցանել , դադարել , շիջա_նել : դառնալ ՚ի խաղաղութիւն : կակղա_նալ .

Descendere , ex . Իջանել ։ præt. իջի : ելանել ՚ի : abl. ՚ի վերուստ գալ ՚ի վայր : էջ առնել : aliquando , ցածնանալ , խոնար_հել : ՚ի խոնարհ ձգել .

Descendere montem : è monte . Իջանել , ելանել ՚ի լեռնէ զառ ՚ի վայր .

Descendere ex equo . Ւլաղել ՚ի ձիոյ : իջա_նել , անկանել ՚ի ձիոյ .

Descendere in altum , altas radices mittere . Ձգել զարմատս : զարմատս տալ ՚ի խորս : զարմատս առնուլ : արմատել , & ար_մատանալ .

Descendere ad conditiones . Հաւանել , միաբանել , կամովիւք համաձայնել զմիա_բանութիւն : դաշինս կռել , դնել ուխտ : ղուխտ առնել , կացուցանել ուխտ : զիջա_նել ՚ի կամս , ՚ի պայմանս ։ համահաւանել ուխտ : aut dat.

Descensio , v. descensus .

Descensionem facere è navi . Ի նաւէն ելանել ՚ի ցամաք , և ասպատակ տալ , սփռել ընդ երկիրն : ասպատակել յերկիրն .

Descensus , ûs . Էջք : իջումն : զառ : զառ_իվայր լերինն : ել և էջ լերանց : առ ՚ի վայր & զառիվայր տեղի .

Descisco , ere à . Թողեալ լքել զգործն , թուլանալ , դադարել , լռել , կասել , յետս կալ , մնալ , լքել , մերժել , զձեռս քաշել ՚ի abl.

Desciscere à veritate . Թողեալ զճշմար_տութիւն խոտորել ՚ի հերձուածս .

Desciscere à rege , ad ... Թողուլ զթա_գաւորն : հրաժարել , մեկնել , ապստամ_բել , ապստամբութիւն առնել , ՚ի բաց կալ , յետս կալ , յետս դառնալ , յետս չոգել ՚ի նմանէ : զօրք թափել , ցրուել ՚ի թագ_աւորէ .

Describo , ere . Գրել , արտագրել : ըճագրել ։ aliàs օրինակ առնուլ : օրինա_կել : գաղափարել զինչ ՚ի գրոց : si imaginem , զձև կերպարանաց նկարագրել : օրի_նակել : ut suprà .

Describere aliquem . Նկարագրել զոք յայտնելով զնարդ և զօրինակ ոչ իցէ , զբա_րութիւն նր̄ վարս նր̄ .

Describere aliquid , definire . Օրն ինչ սահմանել , մեկնելով զէութիւն նր̄ , զյա_տկութիւնս նր̄ .

Describere milites . Զօրաժողով լինել : ժողովել , պատրաստել զզօրսն : զօր կազ_մել , կուտել : գումարտակ առնել : ա_խաղխել զզօրսն : գրել զոք ՚ի զինուո_րութիւն .

Describere orbem &c. Աշխարհագիր առնել : համարել : թուել : առնել զհամ_րես համարոյ : առնուլ զհամար տանց &c. մարդաթիւ , քաղաքագիր առնել .

Describere leges populis . Օրէնս տալ , հաստատել , դնել , կարգել , սահմանել .

Describere formam ædificii . Գծագրել , ծրագրել զտեղի : նախագիծ առնել : զհի_մունս եկեղեցւոյ միայն եպիսկոպոս իշ_խեսցէ ծրագրել ։ lib. Can.

Descriptè . Պարզապէս : կարգաւ : յայտ_նապէս .

Descriptio . Գրութիւն ։ գիր : գրութիւն : գրչութիւն : նըշագրութիւն ,

Descriptio , exemplar . Արտագրութիւն : օրինակ գրոյն , կամ պատկերին : գաղա_փար : հաւաստար թղթոյն : litterarum principum , պատճէն : tabulæ , նկարագրութիւն : կերպարագրութիւն : ձև կերպարանաց , նկա_րագիր .

Descriptio , definitio . Սահմանութիւն : մեկնութիւն բնութե̄ իրին և յատկութեանց նր̄ : յառաջաբերութիւն : ստորագրութիւն : յա_րացոյց .

Descriptio orbis &c. Աշխարհագիր : մար_դաթիւ : համար , հաշիւ , թիւ համարոյ : հանդէս համարոյ .

Descriptio militum . Գումարտակ : զի_նուորագրութիւն : ժողովումն , պատրաս_տութիւն զօրաց .

Descriptum . Գիր : գրումն .

Deseco , are . Հատանել : կտրել : prata , առաքել մանգաղ ՚ի խոտն : քաղել զխո_տն : frumentum , հնձել : արկանել զմանգաղ ՚ի հունձս ; vitem , arbores : յծատել , զորթս ոստել , սափրել : հատանել , հա_տել զճիւղս ծառոյն : էտել , քանդել զ_յապաւել զծառսն .

Desectio , nis . Հատուած : հատումն : սափրեցումն որթոյն &c.

Desectus è monte lapis . Վէմ հերձեալ , հատեալ , ոստեալ , խզեալ ՚ի լեռնէ .

Desero , ere , derelinquo . Ի բաց թո_ղուլ ։

դուլ : հրաժարիլ ի : abl. լքել : vide derelinquo.

Deserere, de militibus. Հրաժարել, փախստական լինել ի զինուորութենէ : ցրուիլ զինուորս, թօթափել, յետս կալ, ելանել, ի բաց կալ ի թագաւորէ.

Deserere vadimonium. Ոչ գտանել պատրաստ դատաւորին, առնելն յանդիման ի ատենական ատենին.

Desertio, nis. փախուստն, հրաժարումն ի զինուորութենէ : ցրուաց ցրուումն, թօթափումն ի զօրականէն եւելեանց.

Desertor, is. Անձնացական, փախստական ի զինուորութենէ : զինըմնկեց : որ առանց հրամանին հրաժարի ի զինուորութենէ : ցրուի, թօթափի ի զօրականէ.

Desertum. Անապատ տեղի = ex persico, պատ : quod est pagus, idest locus sine pagis : երկիր անբնակ, անմարդաբնակ : անկոխ : թափուր ի մարդկանէ : անբնակ ի մարդոյ : անհետ անապատ : անջրդի վայրն : աւեր, անշէն, անապատ ի բնակչաց : անմայական : անմայացեալ երկիր : ծարապատ.

Desertus homo. Անմխնամ : անտէր ի մարդկանէ : v. derelictus.

Deservio, ire, utile esse. Օգուտ, օգտակար լինել : օգնել ինձ = օգտեցուցանել զիս : յաջողիլ ինձ : օգնել : ad quid deservit homini, si ... զինչ օգուտ մարդ եթէ ... ինձ է օգուտ, mihi deservit : շահ լինել ինձ ի : abl. ունել զպատճառ ի : abl. պատրաստական կալ : ad nihil deservit, ոչ ինչ շահ եղեւ մեզ արծաթ : v. plura in prodesse.

Deservire, servire, famulari. Ծառայել : սպասաւորել ումեք : կալ նմա ի սպասու, ի ծառայութի, յաղախնութի : մաւկել նմա : ծառայութի ծառայել նմա : լինել նմա ի ծառայ : աբրանէկել նմա : vide servire.

Deservire corpori. Փայփայել, բուծանել զմարմին : præt. բուծի : կերակրոյ պարարել, դարմանել զմարմին : փափկութե սնուցանել : հետեւել զզայնաց : երթալ զկնի հեշտութեանց.

Deservire valetudini, curare. Զգուշանալ առողջութեան իւրում : հոգալ զառողջութե : v· curare.

Deservire altari. Պաշտել զպաշտօն խորանին : սեղանոյն պաշտօնեայ լինել : պաշտել զաՏ vel ՁՏ.

Deses, idis. Ծոյլ : Թոյլ : դատարկ : անբան : պղերգ : հեղգ : յոյլ : լքեալ : դոր-ծանեալ : տաղտուկ : հեւանդամեա : զի հեր : զենեերտ = դանդաղկոտ : թմբրալ : ծանր ի գործել : դանդաղ : ձանձիր : պաշպաղ : յամր, gen. յամերի.

Desicco, are. Չորացուցանել : ցամաքեցուցանել : ցօռացուցանել : առջելել : եղաւացուցանել : կարծրացուցանել : ճոճել.

Desideo, dere, esse otiosum. Ծուլանալ : ծուլանալ : թուլանալ : դանդաղել ի : abl. լքել ի գործս իւր : պղերգանալ : դատարկանալ ի գործոյ : պարապել : պարապ նստել : զհետ երթալ դատարկութե.

Desidere ad, apud, morari. Հանգչել մնալ ինչ ի քաղաքին : առ նա կալ, մնալ, զօթեւանս առնել, զկայ առնուլ, օթել զաւուրս ինչ : հանել անդ զաւուրս ինչ : աղագանել præt. աղաց = v. commoror.

Desidere. Նստել : v. sedere.

Desidere, ventrem exonerare. Արտաքս ելանել : յաթոռն նստել ի պէտս մարմնոյ, զծարել զաղէտս իւր = նստել ի կարիս իւր որովայնի = թափել զյաւելուածս որովայնի.

Desiderabilis. Ցանկալի : ըղձալի : անձկալի : ամենատենչ : անձկալի : փափագելի.

Desideratus. Ցանկալի : ամենատենչ : անձկալ : քո անձկալութի աղաղաց = ամենաքաղձալի.

Desiderium. Ցանկութի, quod vulgò in malam partem sumitur. փափագ & փափաք : փափագումն : փափագանք : իղձ : տենչ : տենչանս : կարօտութի : քաղձանք : ըղձանս : ըղձութի : անձուկ : կամք : տռփումն : տռփանք.

Desiderium amici. Ախորժութի քո բարեկամութե բարեկամին : խանդակաթ եւ մեծամեծաց կարօտութի եւ փափագ անուանելոյ քում.

Desidero, are. Ցանկանալ meliùs quam ցանկալ : փափագել ի : vel առ.

Desidero te videre. Փափագեմ յանձանց կարօտ եմ տեսոյ քո : խնդրել : ի խնդիր լինել : կարօտել = քաղձալ : անձկացեալ լինել : յօժարել տեսանել.

Desiderare ardenter. Անձկել փափագանօք : մաշել անձկութե : մեծամեծս փափագմամբք, եւ ըղձատոչոր, խանդակաթ սրտիւ ցանկանալ : v. ardenter.

Desiderare, petere. Խնդրել = պահանջել.

Desiderari, deesse. Ոչ գտանել : պակասել : նուաղել : պակաս լինել :

Desidia, æ. Ծուլութի : Թուլութի : պղերգութի : հեղգութի : լքումն ձեռաց

եւ

է սրտի : տարտամութիւն : պարապ : պարապութիւն : հեշտանդամութիւն : վհերութիւն : դանդաղկոտութիւն : ընտրանկանութիւն : թմրութիւն : ծանրութիւն : ձանձրութիւն : դատարկութիւն.

Desidiosè. Թուլապէս : & alia : vel instrum. Թուլութեամբ &c.

Desidiosus. Թոյլ. v. deses.

Desido, ere : detumescere. Ուռուցն, ուռուցումն նստել : ի չէք դառնալ.

Designatio, nis. Նշանակութիւն : նշանակումն : նշանաւորութիւն : բաց որոշումն : loci, տեղադրութիւն : temporis, ժամադրութիւն : պայման, կամ պայմանադրութիւն ուր, կամ առ երբ.

Designatio operis, delineatio. Ստուերագիր : քաշուած : փորձագիր : գծագիր : նախագիծ : ծրագիր = օրինակ.

Designatus, a, um : tempus, locus. Սահմանեալ, պայմանեալ, նշանակեալ, ժամադրեալ տեղի, օրն = այս նիշ տեղի.

Designo, are : denotare. Նշանակել : նշանաւորել : բաց որոշել = ցուցանել : ծանուցանել : յայտ առնել : յայտնել : երեւեցուցանել : aliàs v. delineo.

Designare tempus, locum. Սահմանել, սահմանադրել, ժամանակել, պայմանել, զտեղի, զժամանակ ուր, կամ առ երբ : ժամադիր լինել ընձ ուր ..... առն դնել պայման : v. assignare.

Desilio, ire : v. g. ex equo. Ցատկել, իջանել, անկանել ի ձիոյ : ոստանել, & ոստել : præt. ոստեայ : ոստեալ վազել : ի բաց ոստել : saxum desilire, քար ոստել, թռել, præt. թռեայ : ցոլանալ ի տեղւոջէ : պրծանել : ոստեալ ի բաց վազել : cerebrum ex capite, ուղեղն գլխոյն ի բաց ցնդել : oculos ex capite, երկու աչք առտաքս ոստել : sanguinem, արիւն թռուցեալ ցայթել & ցայթել ընդ երեսս ոմանց : ցայթեցաւ յարենէ : ցայթեալ ջուրն ի կաթսայէ այրեաց : ցայթեաց յարենէ կողին քն յաչս նր.

Desinens in. Աւարտեալ, անդեալ, սպառեալ ի.

Desinentia, æ. Աւարտումն : աւարտ : անկ, անդ : անդումն ի : վերջ.

Desino, ere in am. Աւարտել, անդել, վերջաւորել : յամ : եզերել ի : ամ է անդ նր.

Desinere ad mare, terminari. Եզերել ի ծով : ելանել ի : եզրանալ առ : սպառել ի = ստանել, հանել ի ..... ունել զծով սահման իւր : ձգել մինչեւ ի ծով.

Deliciæ desinunt in mærorem. Հեշտութիւնք եզերին, սպառին, տանին, հանեն ի : վերջ, կատարած նոցա ցաւն է : յետոյ դառնագոյնք գտանին քան զլեղի.

Desinere, cessare. Դադարել, լռել, հանգչել ի : abl. non desinis subuertere : ոչ լռես ի թիւրելոյ : non desinet facere fructum : մի կասեսցի ի տալոյ զպտուղ : vide cessare.

Desipiens, tis. Խելագար : անմիտ : խեւ : յիմար = v. amens.

Desipientia. Յիմարութիւն : անմտութիւն : խեւութիւն : խելագարութիւն.

Desipio, ere. Յիմարել : թափել ի խելաց : ելանել, անկանել ի մտաց : խեւանալ : շլանալ : խելագարել : մոլեգնել : շաղփաղփել.

Desisto, ere. Փարատել, պարապեալ լինել, դադարել, ի բաց կալ, լռել, հանգչել, յետս կալ, մնալ, կասել, մերժել ի : cum abl. Թողեալ լքել, խափանել զգործն : այլ եւ ոչ առնել : ոչ յաւելուլ առնել : թուլանալ ի : non desistit gubernare nos : ոչ վերանայ ձեռն նր ի մէնջ.

Desistere à sententia. Փոխել զմիտս : խոտորել ի միտս այլոց : շրջել զմիտս.

Desolatio, nis : in animo. Տրտմութիւն յոյժ : ցաւագնութիւն : վիշտ : աղիողորմ տագնապ : անմխիթարութիւն : ցաւ անմխիթար : թախծութիւն սրտի : վհատութիւն = տառապանք : յուսահատութիւն : դառնութիւն սրտի : տխրական ձանձրութիւն.

Desolatio, nis : vastitas. Աւերութիւն : աւերած = ապականութիւն : սատակումն : կործանումն : տագնապ : ամայութիւն երկրին : բնաքարձ, բնաջինջ քանդումն : կողոպտումն, բեկումն քաղաքին.

.Desolatus, homo. Անմխիթար : անկեալ, ընկղմեալ ի խորս տրտմութեան = յուսաթափ : վհատեալ : թախծեալ սրտիւ : տառապեալ : վշտագին : ցաւագին : հեղձեալ ի մահ : տագնապեալ = անսփոփելի : ի տխրական ձանձրութեան նուաղեալ : թարց մխիթարութեան : անմխիթարելի.

Desolata regio. Ամայացեալ : աւերակ : աւերեալ : քանդեալ : ապականեալ : եղեալ ի յափշտակութիւն, յապականութիւն = հոսեալ : կողոպտեալ : կործանեալ : ջնջեալ : բնաքարձ, բնաջինջ.

Desolare aliquem. Տրտմեցուցանել, վհատեցուցանել · ձգել զոք ի խորս յուսահատութեան = տառապեցուցանել : տագնապեցուցանել : վշտացուցանել : անյուսացուցանել.

Deſolare regionem . ՀԱՒԵՐԱԿԵԼ : ՔԱՆԴՔԱՆԴԵԼ : ԿՈՐԾԱՆԵԼ : ՋՆՋԵԼ : ԿՈՂՈՊԱՆԵԼ : ԴՆԵԼ ՅԱՓԱԿԱՌՈՒԹԻ : ԲՆԱՔԱՐԶ , ԲՆԱՋԻՆՋ ԱՌՆԵԼ : ՅՆՏ ՈՒՅԱՆ ԱՌՆԵԼ : ՄԱԼ ՅԱՒԵՐՈՒՄ : ԱՄԱՅԱՅՈՒՑԱՆԵԼ : ՀՈՍԵԼ Ց. ԱՌՆԵԼ ՂԵՐԿԻՐՆ ԱՒԱՓԱՌ : ԴՆԵԼ Ի ՍԱՍՏԱԿՈՒՄ : ՄԱՇԵԼ ՂԲԱՂԱՔ .

Deſpectio , nis . ՀԱՅԱՑԱՒԻՆՔ : ԱՐՀԱՄԱՐՀԱՆՔ : ԱՆԱՐԳՈՒԹԻ : ՔԱՄԱՀՈՒՄ : ԽՈՒՈՒՄ .

Deſpecto , are . ՀԱՅԱՑԱՒ ԱՌՆԵԼ : vide contemno .

Deſpectare , reſpicere . ՀԱՅԵԼ Ի ՀԵՌԱՍԱՆԱՆՔ : ԿԱՄ Ի ՎԵՐՈՒԱՅ Ի ՎԱՅՐ : Ի ԲԱՐՁՄԱՆ Ի ԽՈՒՈՒՄՆ .

Deſpectus , a , um . ՀԱՅԱՑԱՒ ԵՒ ԱՆԽՆԱՄԱՐ Ի ՄԱՐԴԿԱՆԷ : ԱՐՀԱՄԱՐՀԵԱԼ : ԱՆԱՐԳ : ԱՆԱՐԳԵԱԼ : ԱՆՊՈՒՔ : ԱՆՍՊԱՒԱԼ : vide comtemtus .

Deſpectus , ûs . ՀԱՅԵՑՈՒԱԾ : ԱՒԿՆԱՐԿՈՒԹԻ : v. aſpectus .

Deſpectus , ûs . ՀԱՅՀԱՄԱՐՀՈՒՄ = ԱՆԱՐԳՈՒԹԻ : ՔԱՄԱՀՈՒՄ : v. contemtio .

Deſpectui eſſe . ՀԱՅԱՑԱՒ , ԱՆԽՆԱՄԱՐ ԼԻՆԵԼ Ի ՄԱՐԴԿԱՆԷ : ԱՆԱՐԳԵԼ : ԱՒԱ ՈՉ ԻՆՉ ՀԱՄԱՐԵԼ : ԼԻՆԵԼ Ի ՆԱԽԱՒԱՒԱՒՆ = ՆԱԽԱՒԱՒ ԼԻՆԵԼ : v. contemno .

Deſperanter . ՅՈՒՍԱՀԱՒԱՒՈՒԹԵ : ՅՈՒՍԱՀԱՒԱՒԱԲԱՐ : ԱՆՅՈՒՍԱԲԱՐ .

Deſperatio . ՅՈՒՍԱՀԱՒԱՒՈՒԹԻ : ԱՆՁԱՒԱԿՈՒԹԻ : ՎՀԱՒՈՒԹԻ : ՅՈՒՍԱԹԱՓՈՒԹԻ : ԱՆՅՈՒՍՈՒԹԻ : ԱՆՅՈՒՍԱՑՈՒՄ .

Deſperatus . ՅՈՒՍԱՀԱՒ : ԱՆՅՈՅՍ : ԱՆՅՈՒՍԱՑԵԱԼ : ՅՈՒՍԱՀԱՒԱՒԵԱԼ : ԱՆԿԵԱԼ Ի ԽՈՐՍ ՅՈՒՍԱՀԱՒԱՒՈՒԹԵ : ՀԱՒԱՒԵԱԼ Ի ՅՈՒՍՈՅ : ՅՈՒՍԱԿՈՐՈՅՍ : ԱՆՁԱՒ : ԱՆՁԱՒԱԿ : ԱՆՁԱՒԱՑԵԱԼ : ՅՈՒՍԱԹԱՓ : ՎՀԱՒԱ .

Deſperatus à medicis . ՀԱՅՈՅՍ Ի ԲԺՇԿՈՒԹԵ : ՅՈՒՍԱՀԱՒԱՒԵԱԼ , ԱՆԽՆԱՄ Ի ԲԺՇԿԱՑ , Ի ԿԵՆԱՑ , Ի ՀՆԱՐԻՑ ԲԺՇԿԱՑ , Ի ԿԵՆԴԱՆՈՒԹԵ : ՈՉ ԴՈՂ ՀՆԱՐ ԲԺՇԿՈՒԹԵ = ԱՆՁԱՒ = ԱՆՁԱՒԱՑԵԱԼ : ԱՆԲՈՂՋ : ԱՆԲՈՒԺԱԿԱՆ : ԱՆԲՈՒԺԵԼԻ : ԱՆԲԺՇԿԵԼԻ ՅԱՒՆ : ՉԵՔ ՀՆԱՐ ԱՌՈՂՋՈՒԹԵ : ԱՆԴԲԵՒՆ ՈՉ Է ԲՈՒԺՈՒՄ , ԴԱՐՁՈՒՄ : ԱՆՈՂՋԱՆԱԼԻ : ՅԱՒ ԱՊԱՏԱՒԱՒԲ Ի ԲԺՇԿԱԿԱՆ ԴԵՂՈՑ = ԱՆՀՆԱՐԱՒՈՐ .

Deſperata res . ՌՉ ԴՈՂ ՅՈՅՍ : ՀԱՐ ԵՒ ՈՉ ԴՈՂ · ՀԱՒԱՒ ՅԱՄ ՅՈՅՍ = ԱՆԴԲԵՒՆ ՈՉ Է ԴԱՐՁՈՒՄ : ՅԱՅԼ ՈՒԱՒԵՔ ՈՉ ԴՈՂ ԱՒՆ ԿԱՐՈՒԹԵ : ԱՆԴ-ԱՌՆԱԼԻՆ Է ԿՈՐՈՒԱՒ .

Deſpero , are . ՅԱՒԱՀԱՒԱՒԵԼ : ԱՆՅՈՒՍԱՒԱՒԱԼ : ՀԱՒԱՒԱՆԵԼ ՅՈՅՍ Ի ՆԱՄԱՆԷ : ԱՆԿՆԵԼ , ՀԱՆԵԼ Ի ԽՈՐՍ ՅՈՒՍԱՀԱՒԱՒՈՒԹԵ : ՎՀՈՒԱՒԵԼ , ԱՆԿԱՒԱՆԵԼ Ի ՅՈՒՍՈՅ : ՀԱՒԱՒԱ Է ՆԱՄԱՆԷ ՅՈՅՍ ՈՂՈՐՄՈՒԹԵՅՆ ԱՅ : ՅՈՒՍԱՀՈՒԱՒԻ Է ՓՐԿՈՒԹԵ : ՎՍԱՏԱՀՈՒԹԻՒՆ ՓՐԿՈՒԹԵ Է ՍՊԱՒ ԿԱՑԵԼ .

Agere aliquem in deſperationem . ՁԳԵԼ ՎՆԱ Է ԽՈՐՍ ՅՈՒՍԱՀԱՒԱՒՈՒԹԵ : ԱՆՅՈՒՍԱՑՈՒՑԱՆԵԼ : ՂՅՈՅՍ ՀԱՒԱՒԱՆԵԼ , ԹԱՓԵԼ ԻՆՁՆԵ : ԱՌՆԵԼ ՎՆԱ ՅՈՒՍԱՀԱՒ : ԹԱՓԵԼ Է ՅՈՒՍՈՅ : ՅՈՒՍԱՀԱՒԱՒԵԼ ՎՆԱ .

Deſpicatio . ՀԱՅԱՑՈՒՄ : ԱՐՀԱՄԱՐՀՈՒՄ : v. contemtus .

Deſpicatus , a , um . ՀԱՅԱՑԵԱԼ : ԱՐՀԱՄԱՐՀԵԱԼ : v. contemtus .

Deſpiciens ſui &c. ՀԱՅՀԱՄԱՐՀՈՂ , ԱՆԱՐԴՈՒ ԱՌՆՁԻՆ ԻՒՐՈՅ .

Deſpicientia . ՀԱՅԱՑՈՒՄ : v. contemptio .

Deſpicio , ere : v. deſpectare .

Deſpicere : v. contemnere .

Deſpolio , are . ՀԵՌԿԱՑՈՒՑԱՆԵԼ ՁՈՔ Ի ՀԱՆԴԵՐՁԻՑ , ԿԱՄ ՁՀԱՆԴԵՐՁՆ Ի ՆԱՄԱՆԷ : ԿԱՊԱԵԼ ՁՈՔ Ի : abl. ՀԱՆԵԼ , ՁԵՐԲԱՆԵԼ ԹԱՓԵԼ ՁՀԱՆԴԵՐՁՆ Է : v. ſpolio .

Deſpondeo , ere . ԽՈՍՏԱՆԱՆԱԼ : v. promitto .

Deſpondere alicui filiam . ՀԱՍԱՆԵԼ ՈՒՄԵՔ ՁԱՂՋԻԿ Ի ԻՆՈՒԹԵ = ԴՆԵԼ ՁԻՇԱՆ ԱՐ ՋԿԱՆ : ՁԿՈՅՍ ԽՈՒԲ ԽՈՍԵԼ ԱՈՒՆ : ԽՈՍԵԼ ՁՈՒ ԱՂՋԿԱՆ : ԽՆԱՄԱԽՈՍԵԼ : ՆՇԱՆԵԼ , ԽՈՍԵԼ ՁԿՆԵ cum mutuò dantur munera , ՈՒՈՒԴԱՆ Ի ՄԵՋ ԴՆԵԼ : ՆՇԱՆ ՈՒՄԱԼ : deſpondere Chriſto innocentes animas : ՁԱՆՔԻՆ ՀՈԳԻՍՆ ԱՋԵԼ ՔԻՆԱՅԻՆ ՅԻ : menol. arm.

Deſpondere animum : v. cadere .

Deſponſa , deſponſata . ՀԱՁԱՆԵԱԼ : ՆՇՆԱԾ : ՆՇԱՆԱԴԻՔ : ԽՈՍՆԱԿԵԱԼ ԱՈՒՆ : ԱՂՋԻԿ ԽՈՍՆԱԼ ՅԱՄՈՒԱՆՈՒԹԻ , Ի ԻՆՈՒԹԻ : ԽՈՍԵԱԼ ԻՆՁ ԱՂՋԻԿ : ԽՈՍՏԱՑԵԱԼ , ՀԱՍԱՆԱԼ ԻՆՁ Ի ԻՆՈՒԹԻ .

Deſponſatio , nis . ՀԱՁԱՆ : ՆՇԱՆԱԴՐՈՒԹԻ : ԽՆԱՄԱԽՈՍՈՒԹԻ : ՈՒԽՏ Ե ԽՈՍՏՈՒՑ ՊԱՏԱՒԻՆ : ԿԷՍ ՊԱՏԱՒ : ՔԵԱՅՈՒԹԻ .

Deſponſatus . ՀԱՁԱՆԵԱԼ : ՆՇԱՆԱԾ : ՆՇԱՆԱԴԻՐ : ԽՈՍՏԱՑԻՐ : ԽՈՍԵԱԼ ՑԱՐ : ԽՈՍԵԱԼ ՁԱՒՆ : ԽՈՍԵԱԼ ՅԱՄՈՒԱՆՈՒԹԻ .

Deſpumo , are . ՓՐՓՐԵԼ : & ՓՐՓՐԱԼ : ԺՈՂՈՎՈՒՑԱՆԵԼ ՁՓՐՓՐՈՒՐ .

Deſpumare , ſpumam mundare . ՀԱՆԵԼ , ՄԲԵԼ ՁՓՐՓՐՈՒՐՆ v. g. Ի ԿԱԹԱՑԻՔ .

Deſpuo , ere . ԹՓՈՒԼ , ԹՔԵԼ , ԹՔՆԵԼ ԸՆԴ ԵՐԵՍ : ԹՔԱԼԻՑ ԱՐԱՐԻՆ ՁԵՐԵՍ ՅԻ = ՀԱՆԵԼ ՁԹՈՒՔՆ ՆԱԽԱՒԱՒԱՆԱՑ ՅԵՐԵՍ : ԽՈՒԽՏ ԱՐԿԱՆԵԼ , ԽՈՒԽՏ ՀԴԵԼ Է .

Deſquamo , are : piſcem . ՁՈՒԿՆ ԿԼՈՂԵԼ , ՔԼԵԼ : ԿԼԵՍՆ , ՔԼԵՆ ՄԲԵԼ Է ՁԿԱՆՔ .

Deſ-

Desquamare arborem. Կճեպն հանել ի ծառոյ։ կեղեւել զծառն։ կճպել։ զկճեպն, զկեղեւն հանել ի ծառոյ։ զծառն մերկացուցանել ի կճեպէ.

Desquamare vestem, maculas tollere. Աղտն, բիծն, արատն սրբել, ջնջել, ի բաց կորզել ի հանդերձէ.

Destinatio, fatum. Ճակատագիր։ բախտ. ճակատագրեալ, ex fato proveniens.

Destinatio, consilium. Խորհուրդ։ կամք։ դիտաւորութիւն։ յառաջադրութիւն.

Destinatus ad. Նախընտրեալ, նախասահմանեալ, նախախնամեալ, կարգեալ ի։ առ։ aut infin. aliquando նախապատրաստեալ.

Destinatus locus, tempus. Ժամանակակէտ։ ժամադրեալ, սահմանեալ, պայմանեալ, հաստատեալ օրն, ժամանակն, տեղի.

Destinatum mihi est animo. Հաստատեալ եմ երթալ. Հաստատեցի ի միտս իմ։ եդի, vel եդի ի մտի երթալ։ v. destinare.

Destinatâ morte in prælium ruere. Մեռնել, մատնել, արկանել զինքն ի յայտնի վտանգ մահուանելոյ։ մատնել ի յայտնի վտանգ։ դնել զգլուխ իւր ի կշիռ։ զանձն դնել ի մահ։ անձնամատն, անձնանախատ ի մահ երթալ.

Destino, are: statuere. Հաստատել ի միտս իւր։ առաջադրել։ դնել երթալ։ դնել ի մտի. դնել անձին իւրոյ ոչ առնել։ ընտրել cum inf. հաւանեցուցանել զանձն իւր առնել.

Destinare aliquid alicui. Պատրաստել, սահմանել, կարգել զիր ինչ ուրուք.

Destinare aliquem ad. Նախընտրել։ նախասահմանել։ կարգել։ նախախնամել զոք, հրաւիրել զնա ի։ առ։ aut infin.

Destinare legationem ad. Զհրեշտակն, դեսպան, պատգամաւորն առաքել առ։ հրեշտակս առնել ի թագաւորն։ հրեշտակութիւն առաքել.

Destinare tempus, locum. Ժամ դնել ընդ։ ժամադիր լինել ընդ ումեք, կամ առ երբ։ ժամադրել, սահմանել, ժամանակել, պայմանել, հաստատել զտեղի, զժամանակ։ զժամ դնել նոյն օր մի։ տեղադիր լինել։ աւուր դնել պայմանն։ առնել նմա ժամադիր.

Vulnerabat quem locum destinasset corporis. Զոր ոք եւ եթէ տեղի, դիպեցուցանէր զնետն։ յոր տեղի եւ դիտէր ... զոր ինչ տեղի դնէր ինքեան նպատակ յայն դիպեցուցանէր զնետն.

Destituo, ere. Ի բաց թողուլ։ լքել զ· անտես առնել ի հոգաբարձութենէ։ բառնալ զխնամս ի նմանէ։ թողուլ ի ձեռանէ։ առնուլ ի նմանէ զյոյսն, զօգնութիւն իւր. զձեռս բարձել ի։ abl.

Destitutio. Ի բաց թողումն։ լքումն։ ի բաց ընկեցումն.

Destitutus. Անպատսպար։ անապաւէն։ անխնամ։ անօգնական։ ի բացթողեալ, ընկեցեալ ի մարդկանէ.

Destitutus aliquà re. Թափուր, զուրկ, ունայն, նուաղեալ, նկուն ի։ cum abl. ապիկար, բաձեալ յամ բարի գործոց։ յեռանեալ յամ բարեաց։ ունայնացեալ, մերկացեալ, դատարկ։ դատարկացեալ ի։ abl.

Destructio. Աւերած։ աւերումն։ քանդումն։ ապականութիւն։ կործանումն։ խանգարումն։ տապալումն։ խախտումն։ քակումն։ քակտումն։ քայքայումն.

Destructor. Աւերող։ ապականիչ։ կործանիչ։ mundi, աշխարհաւեր։ աշխարհահոս։ ամենապատ։ համայնաջինջ.

Destruo, ere. Ջնջել։ բնաջինջ առնել։ աւերել. քանդել։ դնել յապականութիւն։ տապալել, խախտել, կործանել ի հիմանէ։ կորուսանել. քայքայել։ քակել. քակտել։ հանել։ փլուզել։ բառնալ ի միջոյ։ խանգարել։ չքացուցանել։ անհետ առնել։ գործել։ խոտամայր լինել անհետել sic destrui ut ne vestigium quidem supersit.

Destruere fructum, de muliere. Վրիպել զմանուկն։ վիժանութեամբ զմանուկ կորուսանել։ quæ destruit, մանկակոտոր։ մանկակորոյս։ v. abortus.

De sub. Ի ներքուստ gen. ի ստորուստ։ յատից լերինն.

Desudo, are. Քրտնել։ v. sudo.

Desudare in re aliqua. Ջանալ։ մեծաջանիւ հնարել։ ջան դնել։ ջան եդեալ աշխատել։ անհանգիստ աշխատութեամբ ջանալ։ ամենայնիւք հնարիւք ջանալ։ ճգնել։ երկնել։ զանձն նեղել։ ճգնութիւն կրել յոյժ։ ճգնել զանձն։ մեղեալ ճգնել մինչեւ ի մահ վասն արդարութեան։ զհոգ մեծ առնել ի վր։ զմեծ փոյթ ի մէջ առնուլ։ անձանձիր աշխատել վն։ բազմախոնջ, vel անխոնջ վաստակել։ ոչ տալ ինչ դուլ եւ դադար անձին իւրում։ անդուլ, անդադար վաստակել.

Desuefacio, ere, aliquem à. Լքեցուցանել զոք ի չար սովորութենէ։ ի բաց լքել ի նմանէ զսովորութիւն վատթար։ արտաքաշել, հրաժարեցուցանել զնա ի։ abl. զմեղսն սպանել

ուել ի նմանէ ։ Թուլացուցանել ։ լքեցու_ ցանել, ղալել, զգաստացուցանել զոք ի ։ abl.

Desuefactus à. Ծուլեալ, հրաժարեալ, լքեալ, զգաստացեալ, թուլացեալ, խոր_ շեալ ի ։ abl.

Desuefio, fieri à. Ի բաց թողուլ, թօ_ թափել, ձգել, խլել, ընկենուլ, արմա_ տաքի խլել, ջնջել զչար սովորութիւն ։ սպա- ռել ի նմանէ սովորութիւն ։ լքել, հրաժա- րել զգաստանալ, թուլանալ, խորշել, ի բաց կալ ի ։ abl.

Desuesco, ere ։ v. desuefio.

Desuetudo. Մոռացութիւն, թուլացութիւն, լքեցութիւն, հրաժարութիւն ի ։ abl. անվար_ ժութիւն ։ անկրթութիւն ։ անընդելութիւն ։ ան- սովորութիւն.

Desuetus ։ v. desuefactus.

Desuetum verbum. Բառն հնացեալ ։ խա- փանեալ ։ անսովորական ։ արտաքս քան զսովորութիւն.

Desultor, desultorius equus. Ձի փո_ խանակման ։ ձի փոխանակաւոր ։ vul. եատէկ ձի.

Desum, deesse. Նուաղել ։ նուաղել ։ պակասել ։ պակաս լինել ։ ոչ գոլ ։ ոչ գտա- նել ։ quid deest tibi? զինչ պակաս է ի քէն, vel քեզ ։ nihil tibi defuit, ոչ ինչ կարօ_ տացար ։ quid desit mihi ։ որչափ ինչ պա_ կասեալ է յինէն ։ quid mihi deest? իւ, իւ_ իք պակաս եղեւ ։ numquid aliquid defuit vobis? մի թէ կարօտացայք իմիք ։ nil mihi deest ։ ոչ ինչ նուաղեմ ։ ինձ չէ ինչ պէ- տոյ ։ supplevit quod mihi deerat ։ զիմ պա_ կասութիւն ելից ։ ne desint mihi litteræ tuæ, անպակաս արա յինէն զթուղթս ։ քո ։ non desunt qui dicant ։ գտանին, գոն որք ասեն ։ ոմանք ասեն.

Deesse alicui. Ի բաց թողուլ զ. v. derelinquo, destituo.

Deesse gratiæ. Յետնեալ լինել ի շնոր հացն այլ ։ խափանել զշնորհս ։ լինել դի_ մակաց, հակառակ, անհնազանդ ։ dat. ածամարտ, ապստամբ ի ։ abl. ոչ լինել գործակից շնորհաց ։ ընդդիմանայր ընդդիմա- նել զշնորհս.

Deesse officio. Նուաղել, թուլանալ ի պարտուց իւրոց ։ խոտորել, սղալել ի պաշ- տօնէ իւրմէ ։ ոչ վճարել, ոչ հատուցանել զպարտս իւր.

Deesse suo verbo, promissis. Զանցանել ընդ երդումն, vel զերդմամբ, զխոստմամբ սանել ուխտի իւրում ։ յետս դառնալ յուխ_ տից ..... զանց առնել զբանիւ իւրով ։ արա- կանել, ջրուել, ցրել, եղծել, խախտել, քակտել, եղծանել զ. ոչ դտանել, ոչ լինել հաւատարիմ ի մի խոստմանց.

Desumo, ere. Առնուլ ։ ընտրել ։ քա_ ղել ի մարգարէից ։ v.g.

Desuper. Ի վերուստ ։ ի բարձանց ։ յերկնուստ ։ ի վերոյ կողմանէ ։ ի վեր կուստ.

Desursum. Ի վերուստ ։ v. desuper.

Detectus, a, um. Բաց ։ բացեալ ։ vir aut mulier, անքօղ ։ անվերարկու ։ հոլա_ նեալ ։ հոլանի ։ մերկ ։ մերկացեալ.

Detectum cælum. Բաց ։ պարզ ։ անամպ ջինջ ։ անշամանդաղ օդն.

Detectum secretum. Խորհուրդ յայտ_ նեալ ։ յայտնի ։ ի յայտ, ի լոյս ածեալ ։ հռչակեալ ։ ի ծանօթս եկեալ ։ ի ծան եկեալ.

Detectus locus. Բաց, ընդարձակ, դաշ_ տաւէտ տեղի.

Detecto capite. Բացու գլխով ։ գլուխ ի բաց.

Detego, ere. Բանալ ։ արձակել ։ ընդ_ արձակել ։ vas, առնուլ զխուփն ի բաց.

Detegere, denudare. Բանալ ։ հոլանել զինչ հոլանել ։ հոլանի առնել ։ մերկա_ ցուցանել զքօղն, vul. զկաղձակ վերառնուլ ի բաց բառնալ, հանել ի բաց ։ վերացու_ ցանել զքող.

Detegere caput. Բանալ զգլուխ ։ զգլխա_ կն բառնալ առաջի ։ si autem mulier, հոլա_ նել, բանալ, մերկացուցանել, զգլխոյ զփակեղն, զծածկոց գլխոյն ի բաց բառ_ նալ, հանել, ձգել ։ զկաղձակ վեր առնուլ.

Detegere secretum. Զխորհուրդն յայտ_ նել ։ յայտ առնել ։ ի լոյս ածել ։ ի ծան_ րել ։ ծանուցանել, հրապարակել հռ_ չակել.

Detendo, ere ։ tabernacula. Զտաղա_ ւարն, խորանն, վրանն, ժողովել, կարել, ամփոփել, վերքաղել.

Detentio. Արգելք ։ արգելանք ։ ար_ գելումն ։ կալանք ։ ըմբռնումն ։ խափա_ նումն.

Detentus. Արգելական ։ կալանաւոր ։ ձերբակալ ։ խափանեալ ։ արգելեալ ։ ըմբ_ ռնեալ.

Detergeo, & detergo, ere. Սրբել ։ մաք_ րել ։ ջնջել ։ ցամաքեցուցանել ։ չորացու_ ցանել.

Detergere oculos. Ջնջել զարտասուս [illegible] տասուաց ։ դուլ տալ արտասուաց ։ ջնջել զարտասուս ։ & quæ suprà.

Detergere sarmenta de arboribus. Սրբել

ճղել,

քչտել, քանցել զծառսն : հատԹել, հա_տանել զճիւղս ծառոյն · յապաւել զծառսն.

Detergere maculas. Զտարան, բեծ ի բաց կորզել, սրբել, ջնջել, բառնալ ի հանդերձէ : զհանդերձ մաքրել, սրբել ի բծէ.

Deterior, is. Չարագոյն. չար ևս քան : յոռագոյն : վատԹարագոյն.

Deterius : ut deterior.

Determinatè, absolutè. Բացարձակապէս : ամենեւին : բնաւին : անվրէպ : յատկապէս : բացորոշապէս : անպայմանս.

Determinatio, decretum. Սահման · սահմանադրութիւն · սահմանութիւն : վճիռ · որոշումն : կանոնադրութիւն.

Determinatio, voluntas. Կամք : դի_տաւորութիւն : խորհուրդ : միտք.

Determinatio, finis. Սահման : եզր · զրաւ : վերջ : եզրակացութիւն.

Determinatio orationis, conclusio. Սահ-ման : եզրակացութիւն : վերջ, ելք բանին : աւարտ բանին.

Determinatio loci, temporis. Ժամադ_րութիւն : տեղադրութիւն : ժամադրեալ տե-ղի : պայման : պայմանադրութիւն.

Determino, are finire. Սահմանել : սահ-մանադրել : զսահմանս դնել, հաստատել : dat. եզրակացուցանել : կացուցանել զսահ-մանս : կարգել զաւուր զսահման ծննդու.

Determinare, statuere. Սահմանել : սահմանադրել : վճռել : որոշել : կանոնել : կանոնադրել · հաստատել : հաստատել զվճիռ Թէ : բացորոշել : լուծանել զխն_դիր.

Determinare animo. Հաստատել ի միտս իւր : առաջադրել : դնել ի մտի : հաստատ-եալ եմ երԹալ : ոչ կարեմ հաւանեցու_ցանել զիս առնել : v. destino.

Determinare aliquem ad. Համոզեցու_ցանել զոք երԹալ · հաւատացուցանել : համձեցուցանել : համոզել զնա առ ի : բռ_նադատել : v. persuadère.

Determinare tempus, locum. Հաստա_տել զտեղի, զժամանակ, ուր, կամ յորում : ժամադրել ընդ առ երբ : սահմանել, պայ-մանել, ժամանակել զժամանակ : ժամ դնել ընդ օր մի : ժամադիր, տեղադիր լինել.

Determinatus, a, um. statutus. Սահ_մանեալ : հաստատեալ : վճռեալ : կանո_նեալ : բաց որոշեալ.

Determinatus ad. Որ հաստատեաց ի միտս իւր : որ եդ ի մտի իւրում.

Determinatus ad unum. Ի բնուԹենէ յօ_ժարեալ ի մի ինչ : բնականն շարժմանքն յօ-ժարեալ, ձգեալ ի.

Detero, ere. Ծեծել զցորեան : v. g. փշրել · մանրել : տրորել.

Deterere vestem. Մաշել : ծախել · հնա-ցուցանել : պատառել զ. ապականել : աղ-տոտել.

Deterreo, ere. Օահիճարել : զարհու_րեցուցանել : զահ արկանել : dat. ահացու-ցանել : v. terreo.

Deterrere aliquem à ... Հրճել զոք, զմիտս նր յաղօԹելոյ : խոտորեցուցանել զմիտս նր չաղօԹել, կամ ի : abl. ի բաց մերժել զխորհուրդս նր ի : կասեցուցանել զնա չհաւատալ : խոչեցուցանել, դարձուցա_նել, խափանել, յետս ընկրկել զնա ի : խոտ-տափել, ի բաց քաշել, արգելել զնա ի : v. dissuadere.

Deterrimus. Չար յոյժ : կարի յոյժ վատ.

Deterritus ab. Հրճեալ : խոտորեալ : խա-փանեալ : արգելեալ ի : abl.

Destabilis, & detestandus. Գարշելի : ատելի յոյժ : զզուելի : գարշ : գարշանք : պիղծ : գարշունակ : զազիր : որ համարի ի գարշանս : անիծեալ : ի բաց հերքելի : նշաւակեալ.

Detestatio, nis : abominatio. Գարշու-Թիւն : զզուուԹիւն : գարշելուԹիւն : ատելու_Թիւն : գարշանք : գարշելիք : գարշունակու_Թիւն · pro dolore ապաշաւուԹիւն : զղջումն : ի բաց հերքումն : aliquando ուրացումն : երդմամբ նզովումն.

Detestatus : v. detestabilis.

Detestor, ari : abhorrere. Ատել : գար-շել ի : abl. գարշ համարել : համարել ի գարշանս : պիղծ համարել : պիղծ է ինձ : գարշեցուցանել : acc. զզուել ի : abl. այն համարի ինձ ի գարշուԹիւն · զզուեցուցա_նել : acc. գարշելի լինել ինձ.

Detestari peccata. Ատել զմեղս : զղջա-նալ, ցաւել, փոշիմանել վս մեղաց : v. contritus.

Detestari, iurare. Երդմամբ նզովել : զանուն այ դնել ի վկ : զած կոչել վկայ : երդնուլ.

Detestari malum ab aliquo. Խնդրել յայ զի զչար ի բաց արասցէ, դարձուցանիցէ ի նմանէ.

Detestari malum in aliquem. Անիծել, անիծանել : խնդրել զչար ումեք.

Detexo, ere. Հիւսել : մանել · հիւսել : v. texo.

Detineo, ere : aliquem morari. Յամե_

ցու_

ցուցանել, խափանել, կացուցանել, տը_ գելել զոք ։ յապաղել զոք ։ Թոյլ ոչ տալ նմա ։

Detinere aliquem, implicare. Զրգելել ։ զբաղեցուցանել = արգելել, զոք ի հոգս ....

Detinere aliquem, comprehendere. Ու_ նել, ըմբռնել զոք ։ արգելել, կացուցա_ նել, զբուռն հարեալ արգելել կ. կախուլ զնա = արկանել, մխել ի նա զձեռս ։ ձեռ_ բակալ առնել զնա ։ բուռն հարել զմանէ ։ արգելական առնել.

Detinere, apud se servare. Ունել, պա_ հել առ ինքն, փակել փակականն ապանել առ քեզ ։ խորել ինչ անձին իւրում.

Detondeo, ere = capillos. Կտրել ։ փոք_ րել, գերծել զգլուխ ։ զհերս խուզել, անօսրացուցանել, արծ-իել ։ սափրել, ապա_ խուրել զգլուխ ։ ածելել, յապաւել զհերս.

Detondere oves. Խուզել զբուրդ ոչ խարաց ։ կտրել զխաշինս ։ յապաւել ։ կտ_ ուր & կտուրք հօտից : tonsio, & tonsionis tempus ։ մորթն խուզել մկրատով.

Detondere arbores. Ստել, հատանել, յապաւել զծառսն ։ հատել զճիւղս ծա_ ռոց ։ քշտել, քանդել զծառսն : detonsa arbor = ոստաքանդ ծառն.

Detono, are. Երկինք, ամպք որոտա_ տալ ։ ահաւոր ձայնք որոտմանց հնչել յերկ_ նից ։ որոտալ ։ որոտաց տր յերկնից ։ ամպ_ րոտալ ։ Թնդալ.

Detonare, magnum strepitum edere. Ըմբ հագին Թնդալ ։ ահաւոր ձայնն հնչել ։ ահագին գոչել.

Detonare in cantu. Ըմբ աստիճանել ։ տա_ րաձայնութիւն, խառնաձայնութիւն առնել ։ անյարմարական ձայնել.

Detorno, are : torno facere. Ճախրել ։ ճախրակել ։ vul. ճարխել զփայտ ։ & ճա_ խարակել ։ ճախրակաւ բոլորաձեւել.

Detorqueo, ere : filum &c. Ոլորեալ ինչ բանալ, մեկնել, յետ առնել.

Detorquere aliquid. Խոտորեցուցանել ։ շրջել ։ դարձուցանել ընդ- = Թեւրել ։ Թե_ քել.

Detorquere ad lævam : v. g. Թեւրել, խոտորել յահեակ ։ խոյս տալ յաջ ad dexteram.

Detorquere in malam partem. Թեւրել, խոտորեցուցանել, ձախել զբանն առ փառաբանութեան կողմն ։ ծռել զբան ։ խո_ տորնակին դարձուցանել զ. ծուռ նմանել. խոտորեցուցանել ի չարն.

Detorquere labra. Ըմբձայնեցմաբար Թեւ_ րել զշրթունս.

Detractio, nis = diminutio. Նուաղումն ։ փոքրկացումն ։ կարճառումն ։ կարճառու_ Թի ։ հատանումն.

Detractio sanguinis, ceu venæ apertio. Զարիւն յուզելն ։ sic substantivè ponuntur alii infinitivi : v. g. զերակն Թողուլ, կտ_ րել, զարիւն առնուլ.

Detractio, calumnia. Զրպարտութի ։ բամբաս ։ բամբասանք ։ բանբասանք ։ զրա_ խօսութի ։ զրպարտութի ։ զրպարտանք ։ բսութի.

Detractor, detractator. Բամբասօղ ։ չա_ րախօսօղ ։ չարախօս ։ բսու ։ բանբասօղ ։ զրախօս ։ զրաբան ։ զրպարտօղ.

Detraho, ere. Հատանել ։ ի բաց կտրել ։ պակասեցուցանել ։ նուաղեցու_ ցանել ։ յապաւել զանելորդս ։ կարճառել ։ կարճեցուցանել ։ գիջանել.

Detrahere de pretio. Թուլացուցանել, հատանել, պակասեցուցանել զինչ ի գնոյ ։ անկանել, Թողացուցանել ի գնոյ ։ նեղել զկէսն ։ մի դրամ անցանել ի գնոյ.

Detrahere, calumniari. Զրպարտել զուլիքէ, զատ ինչ զրուստ ասելով զնմա_ նէ ։ բամբասել զոք ։ զրպարտել զնա ։ զրպ_ տել զուլիքէ = զուր կապել ի վր նր ։ սել զինչ իբր ոտ զօձն = Թոյնք ինչ ինէ_ քոյ շրԹանց նր.

Detrahere pellem. Մորթել զ. մորթն մորթել ի նմանէ ։ քերթել զմորթն, զխա_ շինս ի մարմնոյ, յանձնէ.

Detrahere sanguinem. Զարիւն առնուլ ։ զարիւն յուզել ։ զերակն Թողուլ, կտրել.

Detrectatio, nis. Ընդդիմադրութի ։ հրաժարանք ։ հրաժարումն ի : abl. տար_ տեւութի ։ ձանձրութի ։ դարշումն ։ ծան_ րութի ։ զզուութի ։ անհաւանութի ։ ան_ յօժարութի ։ ապստամբութի : sine detrectatione venit ։ անդանդաղ, ոչ ինչ դան_ դաղեալ, ինքնայօժար կամօք, յօժա_ րամտ ենն.

Detrectator, is. Ըմբոստացօղ ։ ապստամբ ։ անհաւան ։ անունդինդիր = դժկամակ և հակառակ հրամանին ։ անդ-բաջացօղ ։ v. inobediens.

Detrecto, are. Ընդդիմանալ առնել ։ հրաժարել յառնելոյ ։ ծանր և խիստ է նմա առնել ։ առ ի պատերազմելն զատ և տաղտուկ ։ ոչ կամիլ ։ ոչ հաւանել ։ անհաւան կալ ։ ապստամբել : in lib. Canon. sacerdos non detrectet adulteræ filium baptizare : մի խղճեսցէ քահանայ զաւաշկ կամ նոզիկալ պատանին մկրտել կնիկ տալ.

Detrectare imperium. Ոչ հնազանդել_ ապա

ապստամբել ի ։ abl. անհաւան կալ հրամանաց ։ ունկն ոչ դնել ։ հակառակիլ ։ ապստամբեալ վայրագութեամբ խստանալ ընդդէմ ։ բանին այլ չէ տեղի ի նա .

Detrimentosus, a, um. Վնասաբեր ։ վնասակար ։ v. damnificus.

Detrimentum, i. Վնաս ։ ու ։ զրկանք ։ տուժան ։ v. damnum.

Detrimentum inferre alicui. Վնասել ումեք ։ վնաս տանել, բերել, հասուցանել նմա ։ վնասակար լինել ։ մեղանչել ։ dat. տուժել զոք.

Detrimentum accipere. Օվնաս ընկալնուլ, կրել, տեսանել ։ վնասիլ ի ։ abl. զրկիլ ։ առնել զկորուստ ։ gen. տուժել ։ acc.

Detrimentum resarcire. Օվնասն յետ դարձուցանել, հատուցանել ։ զզրկանս, զփոխարէն, զհաւասարութիւն հատուցանել.

Detritus, a, um. Բեկեալ ։ խորտակեալ ։ փշրեալ ։ մանրեալ ։ ջախջախեալ ։ ջարդեալ ։ տորորեալ ։ ծեծեալ.

Detrita vestis &c. Հանդերձ հնացեալ ։ հնոտի ։ մաշեալ ։ պատառատուն ։ պատառեալ ։ ծախեալ ։ արատեալ.

Detrudo, ere: ex loco. Փախուցանել ։ հալածել ։ փախստեայ, փախստական, հալածական առնել ի ։ abl. ի բաց հանել ։ ի բաց վանել, ի բաց վարել, ի ։ abl. ձգել արտաքս ։ վռնդել, Թափել զնա ի ։ abl.

Detrudere in carcerem. Մղել, արկանել զոք ի բանտ ։ պնդել ի բանտի ։ v. carcer.

Detruncatio, nis. Հատումն ։ հատանումն ։ & in compositione, տումն ։ v. g. detruncatio capitis ։ գլխատումն ։ ծայրաքաղումն ։ ծայրատումն ։ փոքրկացումն ։ նուաղումն.

Detruncatio arborum. Քանդումն ծառոց ։ հատումն ։ v. amputatio.

Detrunco, are. Հատանել ։ կտրել ։ ծայրատել ։ ծայրաքաղ առնել ։ փոքրկացուցանել ։ նուաղեցուցանել.

Detruncare arbores. Սքել, հատանել, տափրել, քլել, քանդել զ. v. amputo.

Detruncare caput, Գլխատել ։ հատանել, կտրել զգլուխ ։ առնուլ զգլուխ ու ի նմանէ ։ կառափել ։ կառափն հարկանել.

Detumeo, & detumesco, ere. Ուռուցն, ուռուցումն նուաղել ։ ցածանալ ։ mare detumescit ։ ծով դադարի ։ հանդարտի ։ խաղաղանայ ։ ուռուցումն այնոց նուազի.

Deturbo, are. Կործանել ։ տապալել ։ քանդել ։ քակտել ։ v. everto.

Deturbare aliquem ex. Քակել, հալածել, վռնդել, ի բաց ձգել զոք ի ։ abl. հանել վերուստ ի վայր ։ գահավիժել, գահավէժ առնել.

Spe aliquem deturbare. Անյուսացուցանել զնա ։ հատանել զյոյս ի նմանէ ։ Թափել զնա ի յուսոյ ։ առնել զնա յուսահատ. յուսահատել զնա ։ ձգել զնա ի յուսահատութիւն.

De mente deturbare. Ցնորեցուցանել զոք ։ Թափել զնա ի խելաց ։ հանել զնա ի մտաց ։ անմտացուցանել ։ խելացուցանել.

Deturgeo, ere: v. detumesco.

Deturpo, are. Պղծել ։ կեղտել ։ կեղտոտել ։ աղտոտել ։ զազրացուցանել ։ բծաւորել ։ աղտեղացուցանել ։ արատել ։ տգեղացուցանել ։ աղտեղել ։ արատաւորել ։ անշքացուցանել ։ յանօթ առնել զ.

Devastatio, nis. Աւերած ։ աւերումն ։ աւերութիւն ։ քանդումն ։ կործանումն ։ սատակումն ։ կոտորումն ։ կողոպտումն ։ աւար ։ յափշտակութիւն ։ ասպատակութիւն.

Devastator, is. Կոտորիչ ։ կողոպտիչ ։ աւար առու ։ սատակիչ ։ ասպատակաւոր ։ devastator orbis ։ աշխարհաւեր.

Devasto, are. Աւերել ։ դնել, տալ յաւերումն, յասպատակութիւն ։ կործանել ։ հրով և սրով կոտորել ։ մաշել զերկիր ։ կողոպտել ։ ցիր ուցան առնել ։ բեկանոյս առնել.

Deveho, ere. Տանել ։ բարձեալ տանել ։ անդրէն բերել ։ անդրէն խաղացուցանել.

Devello, ere. Ուժով խլել, հանել ։ արմատախլել ։ արմատախիլ առնել ։ խլել արմատաքի.

Develo, are. Հոլանել ։ հոլանի առնել ։ բանալ, հանել, ի բաց բառնալ ձգել զքօղն.

Deveneror, ari. Պատուել ։ գերապատուել ։ v. veneror.

Devenio, ire. Գալ ։ հասանել ի ։ հասու լինել ։ ժամանել.

Eò devenit avdaciæ. Յանդգնեցաւ, անզգամեցաւ, համարձակեցաւ, իշխեաց ։ cum infinit.

Devenusto, are. Անվայելչացուցանել ։ անշքացուցանել ։ արատաւորել ։ աղտոտել ։ v. deturpo.

Deverbero, are. Գանակոծ առնել ։ si fustibus ։ բրածեծ առնել ։ բրօք ծեծել զնա-

զմարմին : չարագան առնել : գղել զմարմին չարաշար.

Devergentia cæli. Հառնարհեղուկ : զառ և վայր : էջ.

Devexitas, tis. Օառ և վայր լեռին : էջ լեռին : ճանապարհ ընդ զառ և վայր հնղնալ.

Devexus, a, um. Հառնարհեալ : զառ և վայր.

Devictus, a, um. Յաղթեալ : յաղթահարեալ : պարտեալ : մատնեալ և պարտութեի : նուաճեալ, գրաւեալ ընդ իշխանութիւ : ընդ ձեռամբ անկեալ.

Devincio, ire : ligare. Կապել : պնդկապել : կապանաւորել : պնդել և կապանս : v. ligo.

Devincire ſibi aliquem. Բարե, չնորհն, սէր, բարեպարտութի առնել ումէք : բարեպարտութբ գրաւել, շահել, ընկալուել զսիրտ նր : գերել զանձն նր : անկուցանել յիս զսիրտ նր : յարեցուցանել զնա յիս.

Devinco, ere. Յաղթել : dat. յաղթահարել : պարտել : մատնել և պարտութի : ընդ իշխանութբ նուրով նուաճել : գրաւել : ընդ ձեռամբ ածկանել : տիրել : dat. պարտաւորել.

Devinctus, a, um. Կապեալ : պնդեալ և կապանս : ախեալ և շղթայս : v. ligatus.

Devinctus tibi ſum. Չնորհակալեմ քեզ : պարտաւոր, պարտական եմ քեզ : ընկալայ և քէն զչնորհս բազումս.

Devio, are. Հեռանալ, շրջիլ, թիւրիլ, ելանել, սղալել, խոյս տալ, խոտորիլ, խուսափիլ, թեքիլ, գնեալ թիւրիլ, աւազուղիլ և ճանապարհէ : հեռուանալ զճանապարհ : մերժիլ և : abl.

Devirgino, are. eccles. 20. Ընկուսացուցանել : v. defloro.

Devitatio, nis. Խոյս : խոտորումն, խորշումն, խուսափումն և : abl.

Devito, are. Խոյս տալ, խոտորիլ, խուսափիլ, խորշիլ, ապրիլ, վախչիլ, և բաց խուսանիլ և : abl. և բաց առնել, մերժիլ, գարձուցանել, հեռի առնել և մէնջ : հրաժարիլ և : abl.

Devius, a, de via. Խոտորեալ, թիւրեալ, թիւրահոտ, գողուղի ճանապարհ : անկոխ : զառեալ : աստաքս քան զուղիղ ճանապարհ.

Deunx, cis. Տեղիսասանից, տասն մին : ex deunce aliquem hæredem facere. զինչս նր ժառանգացուցանել ումէք և տասն երիս մասանց, զմասուն ժա.

Devoco, are. Կոչել : կանչել.

Devolo, are. Թռուցեալ գալաել և վերուստ և վայր.

Devolvo, ere. Զվէմ գլել, գլորել, հոլովել, հոսել, Թաւալեցուցանել և վերուստ և վայր.

Devolvi. աղիւսաձեւ հոլովմամբ գլել, գլորել, Թաւալել և լեռնէ : Թաւալ Թաւալ գալ, հոսել և բարձանց և վայր : հոլովմամբ գալ և վերուստ և վայր : հոլովել զառեվայր լեռին : վէմ հատեալ և լեռնէ սաստիկ որոտմամբ վայրաբերել. fluvius magno ſtrepitu è montè devolvebatur, գետն ահագին դղրդմամբ և լեռնէ իջանէր և դաշտ.

Devolutus ad regem. Որ դարձաւ յարքունիս : արքունեաց լինել : անուանել Թագաւորին.

Devomo, ere. Թափել, փսխել և բերանոյ : v. vomo.

Devoro, are : de feris. Կլանել : prær. կլի : նիւթ : devoratus ſum : ընկլայ : ընկլուզել : præt. ընկլուզի : պատառել : հնձուցանել : երկնծուցանել : լափել : à feris devoratus : գազանակուռ : գազանաբեկ : գազանակուռ.

Devorare, de guloſo. Կլանել : կուլատալ : ագահ ուտել : գինչքն հեղուլ և վրէ կերակրոյ : ուտել յոխորթբ : անյագ, և անյագորդ ուտել : ոչ յագել կերակրով.

Devorare bona ſua. Ուտել զառն, գինչս նր : գինչս, զդրոյս մսխել, սուզել : վայրաբար ցրուել : և զուր, ընդ վայր, և խաղս, յարբեցութբ, յանուղայս ծախել զդրանս.

Devorare dicta alicujus. Ուշադրութբ, մտադրութբ, ուշ եդեալ, մտադիր, հնազեալ, ամէն և բերան ունկն դնել բանից նր.

Vinea hæc ſumptu fructum devorat. Այգդ զդրոյն խարճս, կլանէ պհասն.

Devorare libros. Օրթե և զգիշերն հանել և գլուխ, ծախել, անցուցանել, վատնել ընթերնլով, յընթերցուածս, ընթերցմամբ : ագահ, անյագ ընթերնուլ : աչքիլ ընթերցմամբ.

Devorare moleſtias. Չամբերել, հանդուրժել նեղութբ : համբերութբ առնել վշտաց : կրել զվիշտս : հանդարտիլ, հանդարտութբ կալ և ցաւս.

Devotè. Ջերմեռանդութբ : ջերմեռանդաբար : յօժարամտութբ : սրտիւ.

Devotio, nis. Ջերմեռանդութի : յօժարամտութի : աղօթասիրութի : հոգիոց կրթութի : ածպաշտութի : յօժարութի

Ll

է ի բարի : բարեպաշտութիւն .

Devotio , consecratio . Անձնադրութիւն անձին և ընչից իւրոց ի հաստատուն օգուտ : v. consecratio .

Devotio , imprecatio . Նզովք : նզովք : բանադրանք : անիծաբանութիւն .

Devoto , are : maledicta congerere . Նզովել : նզովել : մատնել յանէծս : v. maledictum .

Devotus , a . Աստուածանուէր : աղօթասէր : աստուածապաշտ : յօժարամիտ ի բարի : բարեպաշտ .

Devotus , consecratus deo . Անձնադրեալ , անձնատուեալ , նուիրեալ այ , կամ եկեղեցւոյ : ընծայեալ , պատարագեալ այ , ի պաշտօն այ : մատուցեալ այ .

Devotus alicui . Որ զինքն , զանձն , զինքն իւր անձնատուեալ նմա , ի ծառայութիւն նր : որ մատուց զինքն նմա : v. devoveo .

Devotus , maledictus . Նզովեալ : նզովեալ : բանադրեալ : յանէծս մատնեալ .

Devoveo , ere : deo . Անձնանուիրել , Անձնադրել , անձնատուել , նուիրել , ընծայել , պատարագել , մատուցանել այ , ի պաշտօն այ .

Devovere se pro . Զինքն , զանձն , զինքն իւր , զինքնին իւր նուիրել , անձնադրել ի ծառայութիւն նր : մատուցանել զինքն նմա : զանձն , զինքնին ծախել վս : զանձն իւր դնել ի վն նր : պարտանոց մատուցանել : զանձն իւր մատնել ի մահ , վս .

Devovere caput alicujus . Նզովել , անիծանել զոք : præt. անիծի , անիծեր , անէծ : մատնել յանէծս : նզովել . բանադրել : v. maledicere : imprecari .

Deus . ԱԾ : quasi հաստատուն quod firmum sonat & stabile , quia nihil stabile præter Deum . Աստուծոյ : Եղովայ .

Familiare est Armenis in capite scriptorum suorum , ubi nos signum Crucis apponimus scribere litteram Է. quæ nomen dei designat est enim է. vel էն. idem atque ens , quia Deus est ens per excellentiam : gen. էի.

Designatur etiam Deus per attributa soli Deo propria : v. g. dicitur .

Առաջին և վերջին : α. & ω. hoc est principium & finis .

Տէր : Dominus .

Արարիչ : Creator .

Ամենակարող : Omnipotens .

Բարձրեալ : Excelsus .

Ամենակալ : Omnia continens .

Յաւիտենական : Æternus .

Անմահ : Immortalis .

Multa etiam componuntur ex nomine Dei v. g.

Deicida . Աստուածասպան .

Deicola . Աստուածապաշտ .

Deifer . Աստուածակիր .

Deipara . Աստուածածին .

Deum amans . Աստուածասէր .

Deo placens . Աստուածահաճոյ .

Deo similis . Աստուածանման .

Deo contrarius . Աստուածամարտ .

Deum videns . Աստուածատես .

A deo datus . Աստուածատուր .

A deo missus . Աստուածառաք .

A deo plantatus . Աստուածատունկ .

A deo coronatus . Աստուածապսակ .

A deo ædificatus . Աստուածաշինոյց : Աստուածաշէն .

A deo custoditus . Աստուածախնամ : & alia .

Deus te custodiat . Այ զքեզ անփորձ պահեսցէ .

Deo te commendo : quod gallis est, à dieu . Այ քեզ պահեսցէ անփորձ : vulgo , discedens manenti dicit , կացիր բարով : manens autem discedenti : Երթաս բարով .

Laboranti dicitur , vires det tibi deus . Այ կարողութիւն տացէ : aut , faveat deus : Այ յաջողեսցէ .

Ægrotanti : sanet te deus . Այ լաւութիւն տացէ .

Iter aggredienti . Այ քեզ բարի ճանապարհ տացէ , det tibi deus faustum iter : Այ առաջնորդեսցէ քեզ ի բարի : Eleemosinam petenti : det tibi deus : Այ տայ , Այ տացէ .

Faxit deus . Ողորմութբ Այ : օգնութբ Այ : Այ արասցէ : vul. Իշալլահ : Այ .

Deus avertat . Քաւ լիցի : Այ մի արասցէ .

Dii : deorum . Աստուածք : & չաստուածք : gen. Աստուածոց : դիք : gen. դից : & դիւց : filius deorum : դիւցազն .

Deuteronomium . Երկրորդ օրինաց .

Dextans , tis . Բաժինք Ժ. մասանց բոլորին ի մասունս ԺԲ բաժանելոյ .

Dexter , tra , trum : quod est ad partem dexteram . Աջոյ : & գաջոյ : pes dexter , գաջոյ ոտն : oculus dexter , ակն աջոյ , աջակն : աջակողմեան , quo nomine vocantur electi : յաջակողմն , յաջակողմեան : աջմեան : որ է յաջ կողմն : յաջ , յաջմէ , ընդ աջմէ : աջինք : qui ad dexteram sunt .

Dexter , favens . Օգնական . այցելու .

Dexter, peritus. Վարպետ : հանճարեղ : հմուտ ուրույ : v. g. ատաղձաւ, գծաւ, բրձ : cum genit. այր գործոյ : շնորհալի մարդ = յարմար.

Dextera manus. Աջ ձեռն : gen. աջոյ : instrum. աջու : ad dexteram = ընդ աջմէ.

Dexterè. Խորագիտութբ = հնարիւ : յարմարապն : հնարագիտութբ : հմտաբար : յաջողապն.

Dexteritas, tis. Յարմարութի : խորագիտութի : հնարք = հնարագիտութի : ճարտարութի : հանճար : հանճարեղութի : հմտութի : շնորհք.

Dextimus, a, um. Աջոյ : աջակողմեան : vt dexter.

Dextralia, orum: ornamentum muliebre. Ձեռնակալ : կշտապանակ.

Dextrorsum, ad dexteram. Յաջ կողմն : ընդ աջմէ : v. dexter.

D I

Diabolicus. Սատանայական : դիւային : դիւական : դիւաշունչ : սատայէլական : սատայելաշունչ : սատայելագեծմասնեան.

Diabolus, i. Սատանայ : բանսարկու : այս պիղծ : դեւ : gen. դիւի : բելիար : սատայէլ : բէհեմոթ : սամայէլ : նեռար.

Diaconatus. Սարկաւագութի.

Diaconus. Սարկաւագ = plur. սարկաւագունք : տիրացու : invenitur, տիացօղ.

Apud armenos ordinatur, per impositionem manuum, & traditionem Evangelii ad manus. Ի հայս, կարգաւորի ձեռնադրութբ եւ տուութբ սբոյ աւետարանին ի ձեռս.

Diadema, tis. Խոյր : gen. խուրին : fascia ex lana aut serico, quam reges in fronte alligabant qualem modò ex auro portant in sua captivitate armeniæ mulieres & puellæ. Թագ : ասուեղէն, կամ ապրեշմեղէն կամար, զոր թագաւորք կապէին ի ճակատ, զորպիսի կապեն այսօր յոսկւոյ հայ կանայք եւ աղջկունք ի գերութեան իւրեանց:

Diæta, æ: victus ratio. Կարգ եւ չափ զոր դնէ ոք կերակրոց եւ ըմպելեաց իւրոյ : զգաստութի կերակրոց եւ ըմպելեաց.

Diagonalis. Թիւրագիծ : linea ab angulo ad angulum ducta per centrum. գծյանկիւնէ ձգեալ առ միւս անկիւն ընդ միջակէտն.

Diagramma, tis: linearis adumbratio operis. Ձեւագիր : գծագիր = նախագիծ.

Diagramma musicum. Երաժշտական աղիւսակ : աղիւսակ ձայնից երաժշտականաց.

Dialectica, æ: logica, ars bene ratiocinandi. Լոճիկայ : բանաբանութի = տրամաբանութի : սահմանն, արհեստ ուղղայն տրամաբանելոյ : ճարտարաբանութի.

Dialecticus, i. Լոճիկայեան : տրամաբան : ճարտարաբան.

Dialectus, i. Յատուկ բարբառ գաւառի միոյ, ծնեալ ի հասարակաց լեզուէ թիւրեցելոյ.

Dialogus, i. Խօսակցութի = զրուցաբանութի, յորում միմն հարցանէ, միւսն այ պատասխանէ.

Diameter, tri. Տրամաչափ = գիծ տրամաչափական : տրամագիծ : գնտոյն թանձրութի : est linea ab uno circumferentiæ puncto ad aliud ducta per centrum : է գիծն ի միոջէ կէտէ շրջաբերութե, առ միւս կէտն ձգեալ ընդ միջակէտն.

Sic se habet diameter ad circumferentiam, ut 7. ad 21. Տրամագիծն այսպն է առ շրջաբերութբ, ոպ Է. առ Իա.

Diameter terræ est 9000. milliarium. Տրամագիծ երկրին ունի զմղոնս : Ք.

Diametraliter oppositus. Տրամաչափական հակադրեալ : տրամագծօրէն : դէպ ուղիղ առ ...... diametralis : տրամաչափական.

Diana, æ. Արտեմիս gen. միայ : սուտ ածուհի էր.

Diapasma, tis : odoratus pulvis. Անուշահոտ փոշի.

Diaphanus, a, um. Լուսանցոյց : Թափանցանց, & Թափանցիկ : ընդ որ թափանցանց երեւին լոյսն.

Diaphragma ; v. præcordia.

Diarium. Օրագրոյ : մատեանք, գիրք յիշատակարանաց : գիրք օրըստօրականանցից.

Diarræa, æ. Լուծումն, հոսումն, բղխումն, քշումն փորին : ախտ թանչից : vul. փորեցաւ : ախտ ծիւրական.

Dicacitas, tatis. Կատակասացութի : կատակախօսութի : կատակ : ծաղր : խաղարկութի = խեղկատակութի : ծաղրական բանք.

Dicatio, nis. Նուիրութի : v. dedicatio.

Dicatus, a, um. Նուիրեալ : ձօնեալ, մակադրեալ, նուիրեալ, ընծայեալ այ.

Dicax, cis. Շատախօս = կատակասէր: կատակախօս: կատակարար = խաղարկու: ծաղրածու.

Dico, are. Հաստատանել: տնօրինել: &c. v. dedico.

Dico, cere. Ասել: խօսել: ոտել.

Ut ita dicam. Կրնայնս ինչ: կրնայնս խօսք.

Quaſi dicas. Իբր թէ ասիցես: նոյնպէս է ոյր թէ ասիցէ ոք.

Diceres illum eſſe ..... Հաւանիս հատարկել ես թէ .... այնպէս թուի թէ, երևի թէ: այնպէս երևի ոյր թէ.

Diem, tempus dicere: v. definire.

Dicere, nominare. Հաստատանել: ասել: կոչել: անուանակոչել: յորջորջել.

Dictamen rationis. Հրամանն բանին: բուն լոյսն: լոյս ընդ-ած-ին: վկայութիւն սրտի: խելօք մտաց = թելադրութիւն բանին: ազդումն բանաւորութեան: բնական լոյսն ներհնեղեալ յոյ ի միտս մեր.

Dictator, is. ընդ-արձակ քաղաքապետ.

Dicteria, orum. Կատակասացութիւն: ծաղրական բանք: v. dicacitas.

Dictio, nis. Հաստատութիւն: շարժմունք և կերպ ասելոյ.

Dictio, verbum. Բան: խօսք = բառ.

Dictio, ſtylus. Շարադրութիւն: ոճ: բանահիւսութիւն: շարն բառից: dictio præclara = գեղեցկայարմար, գեղեցկադէմ շարն բանից: v. ſtilus.

Dictionarium, ii. Բառգիրք = բառարան: որ է ժողովումն այբ ուբենական կարգաւ ամ բառից լեզուի ուրուք.

Dictito, are. Կրկնել: կրկին անդամ, միւս անդամ, վերստին ասել: այլ և այլ ասել: երկրորդել: երրորդել.

Dicto, are. Ի բերանոյ գրել առալ: սա ասէր, նա ի բերանոյ գրէր.

Dictare, docere. Յուցանել: ուսուցանել: գդացուցանել: ազդ առնել ինձ: ազդեցուցանել: dat. prout tempus dictabit. ոյր ժամանակ ցուցանիցէ: ըստ բերման ժամանակի: ratio dictat: բանն ինքնին հրամայէ: ինքնին խոկ բնական լոյսն ուսուցանէ: ազդումն բանաւորութեան խրատէ.

Dictum, i. Հաստատութիւն: առակութիւն: առակաձև: առումն: plur. առումունք: բանք: պատգամ: որոշումն խնամոյ.

Dictus dies alicui. Օր ժամադրեալ, սահմանեալ: պարտաճանեալ.

Dictus, vocatus. Կոչեալ: անուանեալ: անուանակոչեալ: յորջորջեալ:

Dicta puella. Իրօսեալ առն: vide deſponſata.

Dido, didere: diſtribuere. Բաժանել: սփռել: diditur cibus in venas: կերակուր, սփռի, բաժանի յերակս.

Didrachma. Երկդ-բաւական: gen. ական.

Diduco, ere. Շրջաբերել, հանել ած-ել խաղացուցանել այսր և անդր.

Diducere os. Բանալ, ընդ-արձակել զբերան: digitos, բանալ զմատունս: մեկնել զնս: տարղել, արձակել զձեռն.

Diductio, nis. Բաժանումն: և բաց որոշումն = անջատումն.

Dies. Օր = gen. աւուր: inſt. աւուրբ = plur. աւուրք: gen. աւուրց: inſt. աւուրբք: legi, զնօձն օրս = prò աւուրս: առ: gen. առ ընկլեան: invenitur etiam in nom. առ ընկլեան: gen. առ ընկլենի: յեղբեկ, vel յեղբեկ: gen. յեղբեկի.

Dies naturalis eſt ſpatium 24. horarum, quibus ſol circa terram fertur. Օր բնական է ժամանակ նր ժամուց ընդ որս արեգական շուրջ գերկրաւ.

Aſtrologi diem naturalem definiunt ab uno meridie ad alterum. Հաստեղաբաշխք զօր բնական սահմանեն ի միոջէ կէսօրէ մինչև յիւս կէս օր.

Chaldæi & Ægyptii illum incipiunt ab ortu ſolis. Քաղդեացիք և Եգիպտացիք սկսանեն զնս ի ծագել արեգական.

Itali, ab occaſu ſolis. Իտալիացիք, ի մտից արեգական.

Galli & alii à mediâ nocte. Գրանսէս և այլք: ի կէս գիշերոյ.

Dies artificialis eſt mora ſolis ſuprà horizontem. Օր արհեստական, է ճառն արեգական ի վր եղերիս բոլորակին, կամ ի ծագմանէ արեգական մինչև յիւսն նր.

Dies feſtus, տօնական օր: dies ferialis, բանական օր: օր գործոյ: ſex dies feriales, վեց աւուրս արդ-ոյս: Ezech. 46. 1. հանապազորդ օր: dies abſtinentiæ, դադարական.

Dies quo carnis veſci licet. ուտիք, gen. ուտեաց: & ուտեստ: ուտից օր: poſſet dici, մսակեր: ut dicitur բաղարջակեր օր, quo azymis veſcimur.

Septem ſunt hebdomadæ dies. Եօթն են աւուրք շաբաթուն.

Dies dominicæ. Կիրակի.

Dies lunæ. Երկու շաբթի օր.

Dies martis. Երեք շաբթի օր.

Dies mercurii. Չորեք շաբթի օր.

Dies Jovis. Հինգ շաբթի օր.

Dies veneris. Ուրբաթ օր.

Dies ſabbati . Շաբաթ օր .

De die . Ի տուէ : ի տուընջեան : ցնջ եկ . ի ցեցեկի .

Dies noctesque . Ի տուէ և ի գիշերի :

De die in dies . Օր ըստ օրէ : օր ընդ օրէ · յօրէ յօր : օր ըստ աւուրց .

Diei unius . Մի օրեայ : gen. օրէի : աւօրեայ : trium dierum , երրօրեայ : երեքօրեայ : quatuor dierum : չորեքօրեայ .

Diem illuceſcere . Լուսանալ : աւաւօն մն սեգհանալ , ծագիլ : աւաւօտանալ : այգանալն .

Toto die . Օր հանապազ : ցօր ամ : ցօրն ամբողջ : գտնուն ողջոյն : յաւաւօտէ մինչև ցեցեկոյ : յայգուէ մինչև ցգիշեր .

Diebus ſingulis . Հանապազ : հանապազ օր : օր ըստ օրէ .

Die quodam cum ... Տաւուր մուռ մինչ երթայն ... եղև ցի յաւուր միում ... և եղև օր մի գալ նը ,

Bonam diem precari . Բարի լոյս , բարի օր ասել : ողջունել · ողջոյն տալ .

A tribus diebus ſunt apud me . Երեք աւուրք են ցի առ իս են .

Dies inclinata eſt . Մարաժամանալ է օրն : ի տարաժամ աւուրն : երեկոյ լինի : անապանի օրն : ժամն է երեկոյացեալ : տիւ կարճացաւ : գառնայ օրն յերեկս . ընդ երեկս էր օրն .

Aliquot dies . Օաւուրս ինչ : tres dies in qu æſt. quandiu , ցերիս աւուրս &c.

Un oquoque die aureum unum . Ոսկի մի յաւուր , առ օր .

Vivere in dies . Օր ըստ օրէ կեալ : զառաջիկայ օրն անցուցանել ոչ հոգալով վն վաղուընն .

Dies præcedens . Նախ ընթացեալ օրն : ինով աւուրբ առաջ քան .

Dies ſequens . Վաղիւ : հետեւեալ օրն : միւս օրն .

Poſt dies octo perveniemus . Տետ , ցինչ ուր աւուրց , ժամանակօք : ինայ ուր Թօրեայ ճանապարհ .

Paucis diebus poſt . Տետ սակաւ աւուրց : ոչ յետ բազմայ աւուրց : սակաւ ինչ յետոյ : ի մօտոյ : սակաւեկ մի և տեսանիցէք զնս : սակաւ ինչ աւուրբք ցինչ : cum gen.

Dieſis . Կիսաձայն : կիսդաձայն .

Diffamatio , nis . Վատահամբաւութիւն : անուանի պակասութիւն : կոտրութիւն անուան : բամբասանք : չարախօսութիւն որով ի բաց բառնամք զբարի համբաւ ընկերին .

Diffamatus . Վատահամբաւ : խայտառակեալ : չարահամբաւեալ : անէծեալ : նշաւակեալ : որոյ անուն , բարի համբաւ ի բաց բարձաւ .

Diffamo , are . Չարախօսել զուտէ : վատահամբաւել , խայտառակել զոք : կոտրանել , պակասեցուցանել ի բաց բառնալ զբարի համբաւ , անուն նը : բիծ , արատ դնել ի վր նը : առակել , նշաւակել զնա : զանուն չար դնել ի վր նը : հանել զհամբաւ չար զնմանէ .

Differens , tis . Վայլ և այլ : զանազան : տարբեր : զատ և որևշ է : abl. բացառական : տարբառնայն հաւասարով : v. g. անմման : անհաւասար : այլակերպ : անբաղդատ մի մեանց : v. alius .

Differenter . Վայլ ինչ կերպիւ : այլապէս : այլակերպ : այլ աղգ : այլայլապէս : զանազանապէս : v. aliter .

Differentia, in definitione. Մարբերութիւն , զանազանութիւն : որ որոշէ և զանազանէ զնր մի ի բնաւից այլոց .

Differentia , diſſimilitudo . Վայնմանութիւն : անհաւասարութիւն : զանազանութիւն : տարբառնայն հատկ : խառնք : խառնութիւն : տարբերութիւն .

Differentiam ponere , inter..... Ընտրութիւն առնել ի մէջ : զանազանութիւն դնել ի մէջ , և ի մէջ : ընդ և ընդ = զանազանել ի մէջ : խառնել v. g. զկերակուրս . v. diſtinguere .

Nulla eſt differentia inter ..... Ոչ է խառն հրէն և հեթանոսն : ոչ ինչ տարբերութիւն գտանի ի մէջ : ոչ գոյ զանազանութիւն ինչ : genit. vel ի մէջ . բարկութիւն ոչ ինչ է պահաս ի յիմարութիւն .

Differo , erre, eſſe diverſum . Մարբերել : մարդ այնու տարբերի յանասնոյ , զի cum indic. inquo differt homo à ? ի՞ տարբերի մարդ ի ? abl. զանազան , տարբեր լինել : abl. լինել այլ բան : զանազանութիւն , տարբերութիւն գտանել ի մէջ . բացառական : տարբառնալ .

Differre ad aliud tempus . Երկարել , ընդերկարել զժամանակ . յետս ձգել յայլ ժամանակ : ձգել առ ի վաղիւ : տարածել առ այլ ժամանակ : ձգել յօրէ յօր : յապաղել գտառնալ առ ձե : ընդ երկարել զապաշխարութիւն :

Differre venire . Յաւել . յուշանալ , յապաղել ի գալ : երկարել գալ : յաւել ղգալ .

Diffibulo , are veſtem . Լուծանել , ընդարձակել , բանալ զ.

Dif-

Difficilè. Դժուար : դժուարաւ : դժուարապայն : հազիւ : աշխատանօք բազմօք.

Difficilis. Դժուար : դժուարին : ծանր : խիստ : աշխատական : բազմաշխատ : տաժանելի : տաժանուտ : տաժանական : բազմերկ : վշտալից.

Difficilis ad explicandum. Դժուարապատում : դժուար առ ի պատմել : ad portandum, դժուարակիր : ad acquirendum, դժուարաստաց : ad intelligendum, դժուարիմաց, խորին, խրթին : ad audiendum, դժուարալուր : ad assequendum, դժուարահաս : &c.

Difficilis, de homine moroso. Խիստ մարդ : անմատոյց : անհաս : դժուարահաս : դժուարալուր : դիւրաբարեկ.

Difficultas, tis. Դժուարութիւն : աշխատանք : տաժանումն : նեղութիւն : վիշտ : վշտակրութիւն : վշտագնութիւն : մրցումն : խոշտանկանք : Ճիգ. plur. Ճգունք : վաստակ : երկունք : բազմերկ աշխատութիւն : ջան : տքնութիւն : Ճգնութիւն : խոնջումն.

Difficultas scriptorum. Դժուարութիւն : խրթնութիւն : խորութիւն.

Difficultas, impedimentum. Արգելումն : արգել : արգելանք : խոչ և խութ.

Difficultates superare. Յաղթանել, զանց առնել զարգելմամբք : ոչ արգելլել, ոչ խափանել դժուարութեամբք. յաղթել նմա : յաղթահարել զնա : ի բաց առնել զխոչ և զխութ.

Difficultas annonæ. Թանկութիւն կերակրոց : սղութիւն.

Difficultas spiritûs. Շնչարգելութիւն. qui illâ laborat, շնչարգել.

Diffidenter. Երկբայօրէն : կասկածօրէն : կասկածանօք : կասկածոտութեամբ : կարծեկոտութեամբ : անձկպահութեամբ : անյուսադրաբար : զգուշացողութեամբ.

Diffidentia, æ. Կասկած : կասկածանք : կասկածոտութիւն : կարծեկոտութիւն : զգուշացողութիւն : անձկպահութիւն : կարծոտութիւն : անհաւանութիւն.

Diffido, ere. Յուսահատել : թափել ի յուսոյ : երկնչել : կասկածել թէ գուցէ ոչ կարիցես առնել &c.

Diffidere alicui. Ոչ հաւատալ, ոչ հաւանել նմա : զգուշանալ ի նմանէ : անձկպահ լինել, կասկածել ի նմանէ : զերկիւղ, զկասկած, զկասկածանս կրել ի նմանէ : ի կասկածանս անկանել : լինել ի միտս կասկածոտս : ակնածել յերեսաց : ի միտ ունել զկասկած, զերկիւղ.

Diffindo, ere. Ճեղքել : պատառել յերկուս : կիսակտուր առնել : v. findo.

Diffiteor, eri. Բացասել : ոչ հաւանել : ժխտել ի վեր : ուրանալ.

Difflo, are. փչելով հոսել, քակել : փչմամբքն իւրով կործանել.

Diffluo, ere. Ծորել, դեսն գնալ, հոսել, խաղալ. ծաւալել : v. fluo.

Diffluere otio. Պարապել : թուլանալ : պարապ, անբան, դատարկ, անհոգ, անփոյթ նստել. լքել ի գործս իւր : զհետ երթալ դատարկութեան.

Diffluere luxuriâ. Օհետ երթալ ցանկութեց, հեշտութեց : հետևել ցանկութեց : վարել մարմնով : ըստ մարմնոյ գնալ : վարել, ծախել զկեանս ցանկութեամբ.

Diffringo, ere. Խորտակել : պատառել : փշրել : ջախջախել : խզել : v. frango.

Diffugio, ere. փախչել : v. fugio.

Non diffugio quin dicam. Համարձակիմ ասել : ոչ դանդաղիմ ասել : անդանդաղելի է ինձ ասել.

Diffugiunt stellæ. Լինին աներևոյթ, անյայտ : ի չիք դառնան : վերանան յաչաց : աներևութանան : ծածկին յաչաց.

Diffugium. փախուստ : ցրուումն : vide fuga.

Diffulmino, are. Կործանել : ցրուել : ցիր ուցան առնել : բնաջինջ առնել : վանել ի սպառ.

Diffundo, ere : res liquidas. Հեղուլ : præt. հեղի : զեղուլ : հոսել : v. effundo.

Diffundere, spargere. Սփռել : ընդարձակել : տարածել : արծարծել : ցրուել. ծաւալել : հեղուլ : արտաձգել : կարկառել.

Diffusè. Ընդ երկար պատմութեամբ. երկարութեամբ, աւելորդութեամբ բանից : Ճոխաբանութեամբ.

Diffusio, nis. Հեղումն : հոսումն : ծորումն.

Diffusus, a, um. Հեղեալ : թափեալ : հոսեալ : v. effusus.

Arbor ramis diffusa. Ծառն հովանաւոր : թաւ և խիտ ոստօք : ոստատարած.

Toto orbe diffusus. Ամենեղերատարած : տիեզերածաւալ : հասեալ, սփռեալ, տարածեալ ընդ ամ երկիր.

Diffusa sunt viscera ejus. Ուռուցեալ հերձաւ ընդ մէջ, և հեղաւ ամ փոր նր.

Diffusus vultus. Ուրախ երես : պայծառ երես : դէմ զուարթալից.

Mos, error diffusus. Համանական ձգեալ սովորութիւն որ զօրէնս պահի : աղանդ սփռեալ,

սփռեալ , տարածեալ .

Digamia , æ . Երկակնութիւն : կրկնակնութիւն .

Digamus , i. Երկակին : երկկին : կրկնակին : երկու կանանց այր .

Digero , ere . Շարադրել : բարւոք կարգել , յօրինել , յարդարել .

Digerere cibos . Մարսել : ծախել , հալել զկերակուրս .

Quod facilè digeritur . Դիւրահալ : դիւրամարս : դիւրածախ : կերակուրնախքուկ : ԹԵԹԵ .

Quod difficile digeritur . Դժուարահալ : դժուարածախ : ծանր կերակուր .

Digestio , nis : dispositio . Շարակարգութիւն : շարադրութիւն : յօրինուած : շար : շարուած .

Digestio ciborum . Հալումն : ծախումն : մարսումն կերակրոց .

Digestus , bene dispositus . Յօրինեալ : շարակարգեալ : շարադրեալ .

Digitalia , orum . Թաթպան : ձեռնամանս = ձեռնոց .

Digitalis . Մատին չափ .

Digitus , i . Մատն : gen. մատին : inst. մատամբ : plur. մատունք : gen. մատանց .

Digiti pedum . Պճղունք : մատունք ոտից .

Extremum digiti . Ծագ , ծայր մատին .

Digitus 1. pollex . Բոյթ : բութ : principes manu suspensi sunt : Jerem. oratio 12. armenius vertit : զծերս կախեցին զբութաց .

Digitus . 2. index . Մատնեշ .

Digitus . 3. infamis . Միջամատն .

Digitus . 4. annularis . Մատանեմատ .

Digitus . 5. auricularis . Ծկին ձեռին : ծկոյթ : & ճկոյթ .

Extremis digitis aliquid attingere . Ծայրիւ մատին առնուլ զճաշակ : cum gen. rei .

Digladior , ari , disputare . Միճել . մի ճաքանել : հակաճառել : բանակռիւ լինել : կագել : մաքառել .

Dignatio , nis . Պատկառանք : պատիւ : մարդահաճութիւն : զինջումն առ կամս այլոց .

Dignatus cum abl. Արժանի : համարեալ արժանի = genit.

Dignè , congruè . Վայելչապէս = արժանապէս : պատշաճաւորապէս : ըստ պատշաճի .

Dignè , secundùm meritum . Արժանապէս : արժանաւորապէս : ըստ արժանւոյ : ըստ արժանեաց = իրաւաբար .

Dignitas , tis : munus . Պաշտօն : պաշտօնումն = մեծութիւն : պատիւ : աստիճան : պետութիւն : կարգն : սպաս .

Dignitas , valor . Արժանութիւն : արժանաւորութիւն : պատուականութիւն : արժէք .

Dignitas domûs . Մեծութիւն տան : ազնուութիւն , ազնուականութիւն ազգի : վսեմութիւն , քաջութիւն տոհմի : մեծազգութիւն : քաջատոհմութիւն .

Dignitas oris . Արժանութիւն երեսաց : վայելչութիւն տեսլեան : վայելչադիմութիւն : գեղեցկութիւն տեսլեան .

Dignitas sermonis . Վայելչութիւն , յարմարութիւն բանին : գեղեցկայարմար շարք բանից = համեղ և ախորժալուր բան : վայելուչ շարժմունք .

Dignor = ari . Համարել արժանի : cum gen. կալնուլ , ընկալնուլ զպատիւ : շնորհ առնուլ = փառաւորել .

Dignari aliquem honore &c. Համարել զոք արժանի : gen. շնորհ տալ , դնել նմա պատիւ դնել նմա : ունել զնա ի պատուի : արժանացուցանել զնա : gen.

Dignari venire : v. g. Արժանի առնել գալ = հաճել : հաճոյ թուել ինձ : արժանացուցանել , արժանաւորել զոք : cum gen. յանձն առնուլ : ոչ դանդաղել առնել : զամօթ ոչ համարել առնել .

Dignosco , ere . Ճանաչել ընտրել զբարի ի չարէն : խտրել : մեկնել : զանազանել .

Dignus , a , um . Արժանի = cum gen. արժանաւոր : dignus audiri , արժանալուր .

Dignus qui hæres sit . Արժանաժառանգ .

Dignus morte . Մահապարտ : գլխապարտ .

Dignus verberibus . Արժանի գանից : պարտաւոր , պարտական : արժանաւոր մահ .

Crimen dignum morte . Վնաս մահու .

Dignus qui intret . Արժանի մտանել vel մտանելոյ , vel զի մտանիցէ .

Digredior , di . Գնալ , մեկնել , փոխիլ ի տեղւոջէ : երթալ : v. abeo .

Digredi à proposito . Խոյս տալ , խոտորել , ապաքիլ ի բուն բանէ , ի դիտաւորութենէ : ելանել , թիւրել յառաջադրեալ բանէ .

Digressio , discessus . Գնալն : գնացութիւն : չու : չուառութիւն : մեկնիլն = հրաժարումն ի միմեանց .

Digressio , in discursu . Խոյս : խոտորումն : ապալումն , մոլորութիւն ի բուն բանէ : շեղջանք բանից .

Digreſſus, ûs: v. digreſſio.

Dijudicatio, nis. Դատաստան: վճիռ: դատաստանն: որոշումն: դատաստուն.

Dijudicatus, a: lis dijudicata. Դատաստ, վճիռ լուծեալ, հատեալ: վճռեալ.

Dijudico, are. Դատաստել: դատաստանն առնել: հատանել վճիռ.

Dijudicare bonum à malo. Ընտրել զբարին ի չարէ: ընտրել, մեկնել ի մէջ բարւոյն եւ ի մէջ չարի: առնել զբարին բարի, եւ զչարն չար: զբարին որոշել ի: abl.

Dilabor, bi. Խոյս առել: խոյս առեալ ելանել: խոտորիլ ի: abl. խուսափիլ ի: abl.

Dilabi vetuſtate. Երկարութեաբ ժամանակի աւերել, նուաղիլ, անշքանալ: ի չիք դառնալ.

Male parta, malè dilabuntur. Իտկէ անիրաւապէս ժողովեալք, վայրաբար ցրուին.

Copias dilabi. Օդոյ ցրուիլ, թափիլ ի թագաւորէ.

Dilacero, are. Պատառել: կտրատել: ճեղքել: հերձել: հերձատել.

Dilacerare chartam. Ծոփատել զթուղթ: ծիւ ծիւ կտրատել.

Dilacrymo, are. Լալ: արտասուաբեր: v. fleo.

Dilanio, are. Խզրտատել զմարմին: պատառ պատառ կտրատել: խողխողել: յօշել անդամ անդամ: մանր մանր խորտակել.

Dilaniare crines. Օհերս փետատել: զհեր ծոդել: ի բայ հանել, քաշել.

Dilapido, are agrum. Օքարինս սբել յադարակէ: զադարակն սբել ի քարանց.

Dilapidare bona. Օինչս իւր վայրաբար ցրուիլ: մսխել, վատնել, սուղել, կլանել, ծախել ընդ վայր: v. abligurio.

Dilargior, iri. Բաժանել, ջամբել, բաշխել զինչս իւր յաղբատս, vel աղբատաց: տալ աղբատաց զ. v. diſtribuo.

Dilatatio, nis. Ընդարձակութիւն: տարածութիւն: ծաւալութիւն: արձարձութիւն: սփռութիւն: լայնացութիւն.

Dilatio, nis. Յետաձգութիւն ժամանակի: երկարեցութիւն: յապաղութիւն: յետս ձգութիւն: յետաձգութեի.

Sine dilatione. Առանց յապաղելոյ: անյապաղ: ոչ ինչ դանդաղելով անդադար.

Dilato, are. Ընդարձակել: տարածել: արձարձել: լայնացուցանել: ցրուիլ: սփռել: լայնել: երկայնել.

Dilator, is. Դանդաղօղ = երկայնասիրտ: ձգող յօրէ յօր:

Dilaudo, are. Գովել: գովաբանել: պոռնկասանել: vide laudo.

Dilectio, nis. Սէր: ոյ: dilectio dei, սէրն աւր: աստուածսիրութեի. dilectio proximi, սէր ընկերին: սէր առ ընկերն: ընկերասիրութեի: եղբայրասիրութեի.

Dilectus, a, um. Սիրելի: ընտրեալ: հատոյ: ցանկալի.

Diligens, tis. Հոգածօղ: հոգաբարձ: հոգուոնակ: մտադիր: ուշադիր: զգոյշ: զանազօղ: անդադար: յաճախեալ ի: յաճախ յաճախ ի: յօժար: վաղվաղ: անյապաղ առ ի: շոյտ: անհեղդ: յօժարասնիտ.

Diligenter. Օգուշութեաբ: զգուշալիօք: մտադրաբար: յուշադրութեաբ: անյապաղ: անդադար: հոգաբարձութեաբ: յօժարակի: արագ արագ: յաճախակի: անհեղդաբար.

Diligentia, æ. Հոգ = հոգաբարձութեի: հոգուոնակութեի: մտադրութեի: ուշադրութեի: զգուշութեի: զան = անհեղդութեի: յօժարութեի: անյապաղ հնարս.

Diligo, ere. Սիրել: v. amo.

Dilogia. Երկադիմութեի բանից: բան երկադէմ: երկդիմի.

Dilorico, are: veſtem. Բանալ, լայնել լայնացուցանել, երկայնել, ընդարձակել զհանդերձն: aliàs պատառել, հերձել: ut dilacero.

Diluceo, ere. Լուսանալ: լուսաւորիլ: պայծառանալ.

Diluceſco, ere. Լուսանալ: առաւօտանալ: առաւօտն մերկանալ: առաւօտն ծագիլ: այդ լինել: առաւօտ լինել.

Dilucidè. Յայտնապէս: պարզ: պարզապէս: մեկն.

Dilucido, are. Յայտնել: յայտնի առնել: ի յայտ, ի լոյս ածել: պարզել զդժուարութեի: մեկնել: լուծանել: պարզաբանել.

Dilucidus, a, um. Պայծառ = v. clarus.

Diluculò. Ընդ առաւօտն: ընդ այգին: ընդ այգուն: ընդ այգանալն: ի լուսանալն առաւօտու: երբեմն այգ եղև: ընդ աղաղուն: & ընդ աղաղոյն.

Diluculum, i. Առաւօտ: այգ: լուսանալն առաւօտու: արշալոյս: & արշալոյս.

Diludia, orum: feriales dies. Պարապութեի աւուրք: օր պարապ: օր պարապոյ.

Diluo, ere. Թաւալանել ի ջուր, vel ջրով: ջրով խառնել: Թրջել: Թուջել: Թաւալել: Թաւալ: Թացուցանել.

Diluere crimen. Օձանձն իւր արդարացուցանել: զինչն ցուցանել արդար եւ անվնաս:

ի : abl. զինչ֊ն քաւել ի : abl. պատասխա֊ նատրել զն : տալ պատասխանի.

Diluere curas baccho. Գինի ըմպելով զսուգ, տրտմութիւն փարատել, թօթափել ի սրտէ.

Dilutius potare. Չխառն, անջուր, անապակ, ամպակ գինի խմել : անխառն ի ջրոյ.

Dilutum, i. Խառն ըմպելի.

Diluvies, ei. Ջրհեղեղ : v. diluvium.

Diluvio, are. Հեղեղաց ջուրբն զօրա֊ նալ, բազմանալ, ծովանալ, սաստկանալ : ելանել ի սահմանաց, ի փոսոց իւրեանց, և ունել, ծածկել զերկիրս : գետն յորդել : ըի յամ յատակս իւր անցանել ըստ սահ֊ մանս, և ծածկել զդաշտս.

Diluvium, ii. Ողողութիւն, սաստկութ֊ իւն ջրոյ : ծովացումն գետոց, որք ելեալ ի փոսոյ, անցանեն ըստ ափս, ծածկեն զդաշտս, ունին զերկիրս : բռնութիւն հեղեղաց ջուրց բազմաց : ջրհեղեղ : հեղեղ ջուրց բազմաց : ջրհեղեղն ջրոյ.

Diluvium universale. Տիեզերական համաշխարհականն ջրհեղեղն.

Dimachæ, arum, gall. dragons : qui pedes & in equo init certamen. Զինուոր որ հետեւակ և ձիաւոր տայ պատերազմ.

Dimano, are. Սփռել : տարածել : ըն֊ դարձակել : ծաւալել : արծարծել.

Dimensio, nis. Չափ : չափութիւն : չափաւորութիւն.

Triplex est dimensio corporum naturalium, scilicet longitudo, latitudo, & profundum. Բնական մարմնոց երեւակ է չափն, երկայնութիւն, լայնութիւն, բարձրութիւն կամ խորութիւն.

Dimetior, tiri. Չափել : ունել, կամ առնուլ զչափ : որոշել, քննել զչափ : չափ արկանել : լարաբաժին առնել.

Dimicatio, nis. Պատերազմ : vide certamen.

Dimico, are. Պատերազմել : տալ պատերազմ : v. certo.

Dimicare, de, pro prœmio. Ջանալ, նախանձել, մարտնչել վն յաղթանակին.

Dimidiatim. Կէսն . կիսովն : հասա֊ րակն : հասարակուց : v. medium.

Dimidio, are. Կիսել : հասարակել : կիսատել : ընդ մէջել : երկպատկել : միջատել : կտրել ընդ մէջ, ի բաժինս բ. հաւասարս.

Viri dolosi non dimidiabunt dies suos. Արք նենգաւորք ոչ հասարակեսցեն զաւուրս իւրեանց.

Dimidium, ii. Կէս : gen. կիսոյ : inst. կիսով.

Dimidius, a, um. Կէս : dimidia hora կէս ժամ, vel կէս ժամու : semimortuus: կիսամեռ : կիսամահ : կիսով մեռեալ.

Diminuo, ere. Պակասեցուցանել : նուազեցուցանել : մեղմել : փոքրկացուցանել : սղացուցանել : սակաւեցուցանել : գծուծանել : հատանել ինչ.

Diminuere aliquid de ..... Հատանել ինչ ի : abl. թեթեւացուցանել ինչ ի խստութէ : թուլացուցանել ինչ ի : abl. de summa, de pretio: փող ինչ անցանել, կարել, հատանել, ներել ի գնոյ : պակասեցուցանել զգումար ինչ ի գնոյ : ի գնոյ անկանել : թողացուցանել ի գնոյ.

Diminui. Նուաղել : նուաղիլ : պակասել : մեղմիլ : փոքրկանալ : սակաւել : աղքատանալ : ջուր անօսրել : ցածանալ : բարականալ.

Diminutio, nis. Նուաղումն . փոքրկացումն : սղացումն . պակասեցումն.

Diminutio doloris. Թուլացումն, փարատումն, դիւրութիւն, թեթեւացումն ցաւոյն.

Diminutio de summa, de pretio. Նեղումն կիսոյ : նուաղումն, փոքրկացումն, ցածացումն, թուլացումն գնոյ : խոնարհեցումն գնոյ : pecuniæ դրամին փոփոխումն ի խոնարհ.

Diminutivus. Անուն նուաղական, որ մեղմէ, և նուաղեցուցանէ զզօրութիւն անուան նախագաղափարի : v. g. domuncula, տնակ : munusculum, պարգեւիկ : parvulus, փոքրիկ : filiolus, որդեակ : lapillus, քարուկ : à primitivis. տուն : պարգեւ : փոքր : որդի : քար.

Dimissio, nis. Արձակումն : թոյլտուութիւն երթալոյ.

Dimissio peccati. Թողութիւն, ներումն, ներողութիւն մեղաց : արձակումն ի մեղաց : լուծումն ի մեղաց.

Dimissoriæ litteræ Episcopi. Նամակ որով եպիսկոպոս հրաման տայ ումեք ի ժողովրդենէ իւրմէ զի յայլմէ եպիսկոպոսէ ձեռնադրեսցի.

Dimissus. Արձակեալ : de peccato, ներեալ, թողեալ, արձակեալ : լուծեալ.

Dimitto, ere aliquem. Արձակել զոք : թողուլ, թոյլ տալ, հրաման տալ նմա երթալ . թուլացուցանել նմա երթալ : յետ֊ դարձուցանել.

Dimittere peccatum. Թողուլ, ներել, զմեղս : լուծանել, արձակել զոք ի մեղաց.

Di-

Dimittere è manibus. Թողուլ զեր ինչ ի ձեռաց.

Dimittere uxorem. Թողուլ, արձակել զկին: մեկնել, հարժարել ի կողջէ իւրմէ: v. repudiare.

Dimittere concionem. Արձակել զժողով: թողացուցանել, թուլացուցանել նց երթալ: զարձակումն տալ.

Dimittere milites. Զօրսն արձակել: ունել զոք հրաժարեալ ի զինուորութենէ.

Arbores folia dimittunt. Տերեւք թափին ի ծառոց: ծառքն թողուն զտերեւս: մերկանան ի տերեւաց.

Dimoveo, ere: de loco. Շարժել: ի բաց տանել: ի բաց բառնալ: հեռի տանել զեր ինչ: խաղացուցանել զնա ի տեղւոջէ.

Dimovere aliquem de sententia. Շրջել զմիտս ուրուք: շրջել զնա ի մտաց իւրոց: խոտորեցուցանել զնա ի միտս իմ.

Dimoveri de sententia. Փոխել, շրջել զմիտս: խոտորիլ ի միտս այլոց.

Dimovere suspicionem. Բառնալ զկասկածս: շրջել զոք ի կարծեաց.

Dinumeratio, nis. Մանրամասնաբար պատմութիւն: պատմութիւն մասն առ մասն: մի ըստ միոջէ: մանրամասնօրէն: ըստ իւրաքանչիւրում: համար: gen. ոյ: թիւ.

Dinumeratio hominum. Մարդաթիւ: թիւ համարոյ: աշխարհագիր: աշխարհահամար գիրն: քաղաքագիր.

Dinumero, are. Համարել: թուել: ի թիւ արկանել: հաշուել: առնել զհանդէս համարոյ: կալնուլ, առնուլ զհամար: gen. աշխարհագիր, քաղաքագիր առնել.

Dinumerare, singillatim dicere. Մանրամասնաբար: մասն առ մասն = մի ըստ միոջէ: մի մի, մի առ մի պատմել = գալ առ մանրամասնութս.

Diæcesis, is. Եպիսկոպոսի թեմ, կամ նահանգ: վիճակ: սահմանք: երկիր որ է ընդ հոգեւոր իշխանութեամբ եպիսկոպոսի: եպիսկոպոս ձեռնահաս է ի վր նր: qui est è diæcesi; վիճակաւոր: վիճակեալ: որ ծնեալ է, կամ իւր բնակութիւն ունի ի սահմանս եւ ի թեմին եպիսկոպոսի: ժողովուրդ, ոչխարք նր որք ընդ հոգեւոր նր իշխանութեամբ են.

Dionisius areopagita. Դիոնէսիոս արիսպագացի.

Dioscorus, Alexandriæ Patriarcha monophysitarum antesignanus. Դիոսկորոս Աղեքսանդրու պատրիարքն: միաբնակաց ախոյեան եւ գլուխ.

Diphtongus. Երկձայն: զի ի միում վանկի պատահին երկու ձայնաւորք: v. g. in: քաւ: քեւ: մայր: դու.

Diplois, idis. Կրկնոց: վերարկու.

Diploma, tis. Հրովարտակ: թագաւորական նամակ: արձանագիր: մեծաւորաց եւ առաջնորդաց յանձնարարական թուղթն.

Dipondium, ii: pondus duarum librarum. Կշիռ երկու լտերաց: vel moneta ponderis duarum librarum. կամ դրամ կշռով բ. լտերաց: երկդրամեան: երկուդանգ.

Diradio, are, arboris, vitis ramos. Ծառոյն զոստս ճառագայթաձեւ ընդարձակել շուրջանակօրէն.

Diræ, arum: furiæ tres quæ dicuntur in inferis exagitare reos: est autem ipsa synderesis. Կատաղածուք երեք, որք ասին ի դժոխս անդադար տանջել զչարագործս եւ է խիղճքն իսկ խիղճ մտաց նց.

Diras alicui imprecari. Անիծել, անէծաբանել, նզովել զոք: չար խնդրել ումեք.

Directè. Ուղղապէս: ուղղակի: directè oppositum: դէմ դէմ = դէմ ընդ դէմ: դէպ ուղիղ ընդ: հանդէպ: dat.

Directio, nis. Առաջնորդութիւն: թելադրութիւն: վերակացութիւն: վերատեսչութիւն: վարժապետութիւն: կառավարութիւն: տնտեսութիւն: կարգաւորութիւն: ուղղաւորութիւն: կրթարան: վարժութիւն.

Directio ad lineam. Շարումն: շարուած: լարաձգութիւն: լարիւ շարումն: թելադրութիւն.

Director, is. Առաջնորդ: թելադիր: վերակացու: վերատեսուչ: վարժապետ: կառավար: գործավար: ուղղաւորիչ: վարիչ մարդկան: ուղեցոյց.

Directus, a, um. Ուղիղ: շիտակ: ուղղորդ.

Directus ad lineam. Լարիւշարեալ. լարաձիգ: ծառք լարիւ տնկեալ: լարիւ յօրինեալ. լարաբաժին.

Directus ad aliquem finem: Առ այն ուղղեալ: առաջադրեալ: ուղղադրեցեալ: ուղղամիտեալ ի: որ նայի ի: գործք նր նային յայն: զայն դնէ նպատակ եւ վերջ գործոց իւրոց.

Diremptio, separatio. Բաժանումն: որոշումն: անջատումն: ի բաց որոշումն միոյ ի միւսոյ: անջրպետ.

Diremtus, a, um. Բաժանեալ: ի բաց որոշեալ: ի բաց մեկնեալ: անջատեալ: անջրպետեալ: զատուցեալ.

Direpo, irrepo, ere. Ի վայր սպրդիլ: սողացեալ սպրդիլ: մեղմաբար սողմամբ սպրդիլ.

Direptio, nis. Յափշտակութիւն: աւար: կողոպուտ: կողոպտութիւն: կապուտ: կապտութիւն: գաղան: աւազակութիւն.

Direptor, oris. Յափշտակիչ: աւար առու: կողոպտիչ: աւազակ.

Dirigeo, ere. Պնդեալ բարձանալ, փայտանալ ի ցրտոյ, յահէ.

Diriguere comæ. Հերք գլխոյն բռնեցան: հեզք գլխոյն բռնեցան: բռնեցան մարմինն.

Sanguis diriguit formidine. Յառեալ, առուցեալ պաղեցաւ արիւն յերկիւղէ.

Dirigo, ere: gubernare. Հաւասկսրդիլ ումեք: մատակարարել: տնօրինել: ուղղել: acc. խնամարկել: dat. տրամադրել գայմ ինչ հրով, թոնով և չափով.

Dirigere, rectum facere. Ուղղել: ուղղաւորել: ուղղեցուցանել: շիտակել: վերուղղել.

Dirigere iter in urbem. Ուղղել երթալ ի քաղաք.

Dirigere telum in. Օնեան դարեցուցանել ի: դիտել, նկատել առ: դնել, կացուցանել գնդ ինչ դիտաւորակ, երբեմ գդեա, և նետաձգութիւն նշան: ձգել, մտեալ, ուղղել գինեա ի նշան: հանդէպ dat.

Dirigere ſuam intentionem ad deum. Հնկատել, հայել, վերադիտել առ աճ: գանձն դիտաւորութիւն վեր ուղղել յաճ: դնել գայ երբեմ գդեա և նպատակ աստ դարձոց նուրց: ի դարձս նուր այլ ինչ ոչ խնդրել, բայց միայն գնիաւս աճ: հոգալ գայ.

Dirigere aciem. Օգօրս շարել, հատմել, յօրինել, ճակատել: ճակատեցուցանել ի պատերազմի.

Dirimo, ere. Օտանել: գատանել: գատուցանել: բաժանել: ուրոյն հատանել: խրտնատուութիւն առնել ի մէջ: ի բայ մեջենել: բայ որոշել: տարամերժել: անջատանել: անջատել.

Nox diremit prælium. Գիշեր խափանեաց գպատերազմի.

Dirimere controverſiam. Լուծանել, պարզել, մեկնել, գատաստուութիւն: գվէճ հատել: տահմանել: վճռել. գատ առնել: գվէճն հատանել:

Dirimere ſimultates. Հաշտեցուցանել, գիմաբանութիւն, սէր ածել ի մէջ: վարել, ածել գինս ի խաղաղութիւն: խափանել, դադարեցուցանել գնոսա միմեանս առ միւսն.

Diripio, ere: vi tollere. Յափշտակել: խլել: կողոպել: ուժով առնել, կոպել.

Diripere, deprædari. Յափշտակել: դալանել: աւար հարկանել: աւար հարել գնկուղեն: տալ, գնել, մատնել գինս յաւար, յափշտակութիւն: կողոպտել: կապտել.

Diritas, tis. Խրտութիւն: անողորմութիւն: անմտութիւն: անգթութիւն. խստաբարոյութիւն: դժնդակութիւն: դաղանաբարոյութիւն: ժպրհութիւն.

Dirumpo, ere. Պատառել: խորտակել: բեկանել: ջախջախել: բեկբեկել: կոտրել գայցթատուցանել, փշրել.

Dirumpere amicitias. Խզել: խռովել, խռովութիւն կալ ընդ: քակել, քակտել, լուծանել, եղծանել գբարեկամութիւն.

Dirumpi dolore. Խզել խոր խոցել: ապ խորով կսկծալ: ճմլեալ սիրտն խռովել: թախծել ի հոգի: սիրտ պատառել: սիրտ փղձկիլ: կսկծադոյժ փղձուկք բորբոքիլ ի սրտի: սիրտ այրել.

Diruo, ere. Քանդել: քակտել: կործանել: քանդել: դնել գքաղաք ի հողաշխարհ: աւերել: տապալել: կործանել ի հիմանց: խարխափել: փլուզել: քանդքանդել: հոսել գքաղաք.

Diruptio, nis. Խորտակումն: պատառումն: պատառուածք: ջախջախումն: քեկումն: կոտրումն.

Dirupta rupes. Լերկեմ սուր և ուղղորդ կերկրէ: վէմ ծայրատուր = անմատոյց.

Dirus, a, um. Խիստ: սաստիկ: անդութ: անողորմ: խստաբարոյ: v. crudelis.

Dis: neutr. dite: gen. tis. Փարթամ: ունատուր: v. dives.

Diſcalceatus. Բոպիկ: բոկ ոտն: բոկացեալ: մերկացեալ գոտս: անհողաթափ: բոկոտնեայ.

Diſcalceo, are. Լուծանել, հանել գինքեան յոտից: բոկանալ գիօշեկս.

Diſcedo, ere. Գնալ: երթալ, չուել: չու առնել: չորել: præt. չորայ: խաղալ մեկնել, փոխել ի տեղւոջէ.

Febris ab eo diſceſſit. Ելթող գնա ջերմն: ապաքինեաց ի ջերմութենէ. ողջացաւ, լաւացաւ, աճապընցաւ ի տաքութենէ.

Diſcedere ab officio. Ելանել, թողնուլ ի պարտուց նուրց: խռովիլ, ապստամբել և պաշտօնեի նուրմէ: ոչ վճարել, ոչ հատուցանել գպարտս նուր.

Diſcedere in aliquam opinionem. Խոտորիլ, գնալ ի բանս, ի խրատս, ի խոհ

հուրդս այլոց, ի միտս այլոց: հաւանիլ, հաւանեալ լինիլ մտաց նոցա: հնազանդիլ, ընկնիլ երեսաց, համախոհ լինիլ նոցա.

Terram diſcedere. Երկիր պատառել: բանալ գբերան նուբ: բացան երկինք, երկինք ցնդիլ.

Diſcedere è vita. Մեռանիլ: v. mori.

Diſcedere à mente. Յիմարիլ: Թափիլ ի խելաց: խելագարիլ.

Diſceptatio, nis. Վիճաբանութիւն: հակառակութիւն. վէճ: հակաբանութիւն.

Diſceptatio, examen. Մեծայոյզ քննութիւն ճշմարտութեան: նրբադոյն գննութիւն. հետազօտութիւն. խնդիր: որոնում: խոյզ խնդրոյ.

Diſceptator, is. Վիճաբան: հակառակող: բանակռիւ.

Diſceptator, judex, arbiter. Դատաւոր: դատաւոր: վճռահատ.

Diſcepto, are diſputare. Վիճել, վիճաբանել: հակաբանել. հակառակել: բանակռիւ լինել: մաքառիլ: պնդել: մարտնչիլ: վիճաբանութեամբ առնել.

Diſceptare, inquirere. Քննել: գննել: խոյզ, խնդիր, քննութեամբ առնել. խուզել: հարցաքննել: հետազօտել: որոնել: ուշ եդեալ քննել: ճշդիւ քննել. բազում խոյզ խնդրոյ առնել: բազում հարց և փորձ առնել: առնել գհանդէս.

Diſcerniculum, i. Ջանել: & vul. սանձ ջախ մեծ առ ի հիւսանել և յօրինել զգարդ գլխոյն.

Diſcerno, ere. Ընտրել: բացորոշել: մեկնել.

Diſcernere bonum à malo. Ընտրել գբարին ի չարէ: խնայամուտ լինիլ ի մէջ չարին և բարւոյ: խտրել, մեկնել, բացորոշել գբարին ի չարէն: մեկնել ի մէջ բարւոյ և ի մէջ չարի: ի վր ճշմարտութեամբ երթալոյն հաստանիլ: գդուշասիր և սաստիկ դառնալ: նրբասիր քննել: ընտրել գմին ի միոջէ: զանազանել զ. զանազանութեամբ դնել ի մէջ.

Diſcernere, ſeparare. Բացորոշել, առանձնացնել, զատանել. v. ſeparo.

Diſcernere telas auro. Ոսկեթելով յօրինել: vul. սրմայ առնել.

Diſcerpo, ere. Երիցս ուցանել: յօշել անդամ անդամ: խողխողել: կտրել կտոր կտոր: մանր մանր, պատառ պատառ կտրատել: յօշատել: խորտակել: պատառել: կեղեքել: կտոր կտոր յօշատել: դէշ դէշ պատառել: ſi telam, chartam &c. ծոփատել: ծիւ ծիւ առնել: հերձել: հերձուցանել: ճեղքել: հերձատել.

Diſcerptio, nis. Կտրտատութիւն: յօշատութիւն: պատառատութիւն: հերձուածք.

Diſcertatio, nis, diſſertatio. Բան: տրտմաբանութիւն: ճառ: ճառաբանութիւն.

Diſcertatio, diſputatio. Վիճաբանութիւն: մեծայոյզ քննութիւն: v. diſceptatio.

Diſcerto, are. Վիճաբանել: տրտմաբանել: ճառել: v. diſcepto.

Diſceſſio, nis. Երթ: գնալն: գնացուածք: չուք: չուիւն: չուառութիւն: գնացք: երթութիւն: ելք: ելուիւն: մեկնիլն.

Diſceſſio, ſeparatio. Բաժանութիւն: բացորոշութիւն: հրաժարութիւն: անջատութիւն: մերժութիւն.

Diſceſſionem facere, opinari. Իւրացնել գմիտս նուբ: կարծել: յայտնել զիւր խորհուրդն թէ գի արդ թուի: ասել զկարծիս նուբ: դառնալ.

Diſceſſio in alterius ſententiam. Իւրացուածի ի միտս այլոց: համահաւանութիւն կարծեաց այլոց.

Diſceſſus, ûs: abitus. Գնացութիւն: v. diſceſſio.

Diſceſſus è vita. Մահ: փոխուիւն յաշխարհէ աստի: v. mors.

Diſcinctus, a, um. Գօտեկոյծ: գօտեարձակ: որ գգօտի ի միջոյ թուլացոյց, արձակեաց գինս.

Diſcinctus nepos, homo diſſolutus. Ազնաւական: ցանկացօղ: մատնեալ ի ցանկութիւն: հեշտասէր: փափկասէր: թափառական: որ վարն մարմնով: որ ըստ մարմնոյ գնայ: որ սանձընկեց գինն երթայ ցանկութեանց և հաճոյից սրտի.

Diſcindo, ere. Հերձել: ճեղքել: պատառել, ծոփատել: կտրատել: ծիւ ծիւ կտրատել: հերձուցանել: յօշատել: պայթութուցանել.

Diſcingo, ere aliquem. Լուծանել, թուլացուցանել, արձակել գգօտի ի միջոյ նր.

Diſciplina, inſtrumentum mortificationis. Ջաղանք: խարազան: ջուանակայ գործ ծի որով սանձն մարմնին: կապ կապ ջուան.

Diſciplinâ, flagello caſtigare corpus. Կապ կապ ջուանով նուաճել, սանձել, հարկանել զմարմնին: զգամս արբուցանել նմա: ձաղել, հարել զնա գանխուք: ձաղանաձեւ առնել: ջուանով գանել, ջարդել, զգել զմարմնին.

Diſciplina, ſcientia. Գիտութիւն: մատակարութիւն: ենամատուրիւն.

Diſciplina, documentum. Իւրաւ: ուսուցմն:

սուցմն : կրթութիւն : վարժութիւն : թելադրութիւն : վարդապետութիւն: սահմանք: սկիզբունք .

Disciplina militaris . Կարգ, սահմանք և օրէնք զինուորութեան : զօրավարութիւն .

Disciplina ecclesiastica . Կարգ, սահմանք, կանոնք, օրէնք եկեղեցականք : կանոնադրութիւն : առաքինութիւն : արարողութիւն եկեղեցւոյ : սահմանադրութիւնք .

Disciplinabilis scientia . Որ ուսանելի է ձեռն կանոնաց և սկզբանց .

Disciplinabilis homo . Ուսումնասէր : դիւրակիրթ : դիւրավարժ .

Disciplinatus, bene institutus . Բարեվարժ : բարեկիրթ . բարեսուն : քաջավարժ : քաջակիրթ : քաջասուն : աղաստաբարոյ . ազնուաբարոյ : քաջաբարոյ : բարի կարգաւ և սահմանօք վարժեալ, կրթեալ, աշակերտեալ : պարկեշտաբարոյ .

Disciplino, are : instituere . Վարժել : կրթել : սնուցանել : ուսուցանել : խրատել : կառավարել զոք : դաստիարակել .

Discipulus . Աշակերտ : դեռավարժ : նորակիրթ : որ աշակերտէ վարպետի ումեք : discipula : աշակերտեալ կին : աշակերտուհի .

Discludo, ere : separare . Բացորոշել, մեկնել, անջատել .

Disco, ere . Ուսանել : præt. ուսայ : սովորել : ստանալ զգիտութիւն : գիտութեան հասու լինել : հմտանալ : disce, ուսիր : discite, ուսարուք : nil omnino didicit : ուսեալ բնաւ չէր .

Discere memoriter . [illegible] սովորել .

Discere, audire, accipere . Լսել : իմ լուեալ է թէ : իմանալ : ազդ լինել ինձ : ծանել : præt. ծանեայ .

Discolor, is . Այլագոյն : բազմագոյն : գոյնագոյն : գունակ գունակ : երանգ երանգ : ազգի ազգի գունով : խայտախարիւ .

Discolus, i . Կամակոր : անհաւան : չարագլուխ .

Disconvenientia, æ . Անհամաձայնութիւն : աննմանութիւն : անհամեմատութիւն .

Disconvenio, ire . Անհամաձայնել : միաբան ոչ լինել : տարաձայն լինել . at pro negare, ուրանալ : բացասել . ոչ հաւանել . անհաւան կալ .

Discooperio, ire . Բանալ : յայտնել : հոլանել զգլուխ, հոլանի առնել : v. aperio .

Discoquo, ere . Եփել : պախ եփել ջրով . v. coquo .

Discordabilis . Անմիաբան : տարաձայն : հակառակ միմեանց .

Discordans, tis . Ներհակ : հակառակ : դիմակայ : դիմադարձ . տարաձայն միմեանց .

Discordans, de instrumentis . Վատաձայն : խառնաձայն միմեանց : անյարմար ընդ միմեանս .

Discordantia, æ . Անհամաձայնութիւն : խառնաձայնութիւն : վատաձայնութիւն : անյարմարութիւն .

Discordia, æ . Խռովութիւն : կռիւ : հակառակութիւն : տարաձայնութիւն : հեռ : հերձ : հերձուած : բաժանումն : վէճ : անմիաբանութիւն : երկպառակութիւն :

Discordias seminare . Արկանել զկռիւ ի մէջ : խռովութիւն առնել քաղաքին : խռովեցուցանել : յարուցանել զխռովութիւն : խռովութիւն ձգել ի մէջ : նիւթել զկռիւ : բորբոքել զվէճ : արկանել զթշնամութիւն ի մէջ .

Discordialis, discordiosus, seminator discordiarum . Կռուանիւթ : չարալեզու : սերմանօղ խռովութեանց : խռովասէր : բռն : հերձախօս : խռովարար : որոմնացան : յարուցիչ խռովութեանց : վիճաբորբոք .

Discordo, are : ab aliquo, cum aliquo, inter se . Անհամաձայնել : հակառակել : հակախօսել : ընդ դիմանալ : անմիաբան, տարաձայն, հակառակ լինել միմեանց, ընդ միմեանս .

Discordare, de instrum. Վատաձայն, խառնաձայն լինել միմեանց : խառնաձայնութիւն առնել : վատահնչել : անյարմարապէս ձայնել : անյարմար ձայն հանել .

Discors, dis . Անհամաձայն : անհամաձայն : հակառակ, ներհակ, անմիաբան միմեանց .

Discors sibi ipsi . Ինքն ինքեան հակառակ : անզուգամիտ : որ զոյգ ոչ է ինքեան .

Discrepantia, æ . Անմիաբանութիւն : տարաձայնութիւն : աննմանութիւն : անհամեմատութիւն : անհաւասարութիւն : անհամգիտութիւն : զանազանութիւն : տարբերութիւն .

Discrepo, are : ab . Անհամաձայնել : ոչ համեմատել : միաբան, համաձայն ոչ լինել . տարաձայն, անզոյգ, աննման լինել միմեանց .

Discrepant facta cum fide . Գործքն ոչ պատասխանեն, ոչ համեմատեն հաւատոյ : ոչ գոյ համեմատութիւն գործոյ և հաւատոյ : ոչ համաձայնեն, համաձայն ոչ են գործքն ընդ հաւատոյ .

Ipſe ſibi diſcrepat . Հակառակ խօսի : ինքն ինքեան է հակառակ : ինքն ոչ է ղոյդ ինքեան .

Diſcrepare, de inſtrumen. Երգական գործեաց աղէկ վատանալին , խաղնանալին լինել միմեանց = v. diſcordare .

Diſcretè & diſcretim , ſeorſim . Առան առնել : զատաբար : ուրոյն : Ջոկ Ջոկ : յատկակի : յատուկ յատուկ : ի բաց : առանձնակի : մեկուսի : մի մի : որոշաբար .

Diſcretè , cum diſcretione . Զգաստաբար : խոհեմաբար : ներատաբար : հմտաբար : ներատուԹէ : խնայաբար = խնայակի : հանճարուԹէ : խելամտաբար : չափով և ըստ կարգի .

Diſcretio , nis : ſeparatio . ՈրոշուՃի : անջատուՃի : զատուցուՃի = որոհուԹէ : բաժանուՃի : ի բաց դրուԹէ : diſcretio ſpirituum : ընտրուԹէ հոգւոց , բարւոյ և չարի .

Diſcretio , prudentia . ԻւրահնմուԹէ : խելք : խելամտուԹէ : հանճար , ոյ : ընտրուԹէ : հանճարուԹէ : հանճարեղուԹէ : ներատուԹէ : չափ և կարգ : զգաստուԹէ : խնայուԹէ = անխայուԹէ : in ſecreto ſervando , հաւատ լռուԹէ : vide circumſpectio .

Diſcretor , deus diſcretor cogitationum . Քննիչ մտաց և խորհրդոց սրտի .

Diſcretus , a , um : ſeparatus . Առան առնել : զատեալ : զատուցեալ : բաց որոշեալ : անջատեալ : բաժանեալ : մեկուսացեալ : զանազանեալ .

Quantitas diſcreta , Arithmeticæ objectum . ՔանակուԹէ առորոշեալ , կամ Թուոց : որ է առարկայ Թուական արհեստին .

Diſcretus , a , um : prudens . Իմաստուն : հանճարեղ : խելամուտ : խոհեմ : ընդհատեալ : զդոյշ և բանս և և գործս նուբ : մտախոհ : ընդհատ-ետ : զգաստախօս : որ ունի դիտաւորն լռուԹէ , և արտայայտ պահէ դիտաւորեալ խորհուրդն .

Diſcrimen , minis : differentia . ԱռանձնուԹէ : առաքերուԹէ : տարանձնայնուԹէ = խտիր : խորուԹէ : անհատնմանատուԹէ : v. differentia .

Diſcrimen , intervallum . Միջոց : միջակուԹէ : բացատուԹէ : անջատուՃի = որոշուՃի : զատուցուՃի : բաժանուՃի .

Diſcrimen , periculum . Վտանգ , վրէպ մահու : v. g. կասկած : ձեռք : plur. ձգուՃք : ահ : կասկածանք : ձեռք վտանգի : diſcrimen ſalutis = վտանգ , կասկածանք կրօնական հոգւոյն .

Adire diſcrimen . Մտալ , մատնել , ապահանել ղինքն ի յայտնի վտանգ : մատնել ի մէջ վտանգին : դնել ղգլուխ նուբ ի կշռու : ահի մէջ եղԹալ = ի վտանգ , ի մահ եղԹալ = անձնատմատն , անձնամոռեալ ի մահ : զանձն դնել ի մահ : վտանգիլ : վտանգաւորիլ : վտանգ առնել , ի վրէ կալ .

Diſcriminalia : ornamentum muliebre . Մահնիկ : զարդ է կանացի .

Diſcrimino , are : ſeparare . Զատել : զատանել : զատուցանել : անջատանել : բաց որոշել : անջատել : v. ſeparo .

Diſcriminare capillos . Հիւսել զհերս գլխոյ : præt. հիւսի : յօրինել , հագուցանել զհերս .

Diſcrucio , are . Մտանջել : չարչարել : չարաչար տանջել : խոշտանգել : վշտացուցանել : դառն արբուցանել .

Diſcruciari animo . ՄխիԹարն այրել , պատառել : աղէխորով կսկծալ : խորխոցել : Թախծել ի հոգի : սիրտն վիրաւել : սիրտ խորովել : գալարել աղիք : հեղձնուլ , հեղձուՃիլ ի միտս : կարի՛ ի խոր խոցել ի միտս .

Diſcubitorius lectus . Բաղմական գոր ապականէին ձախ ուսանել .

Diſcubitus , ûs . ՆախասՃուռ , բարձ էջից : գահագլուխ յընԹրեխս , de primo diſcubitu .

Diſcumbo , ere . Բաղմիլ ի սեղան : բաղմիլ յընԹրեխս , ի ձախ ուսանել : ընկողմիլ .

Diſcumbere , ire cubitum . Պառկիլ յանկողնի : եղԹալ քնել : ընկողմանիլ : de animalibus : մակաղիլ .

Diſcurro , ere . Շրջիլ , եղԹալ , ընԹանալ այսր և անդր : յայս կոյս յայն կոյս , ընդ ամէն եղկերս : վազել .

Diſcurro , ere : ratiocinari . Մտրտնջանել : տրտմախօսիլ : ձառել : ձառաբանել = գրուցել : ընդվզիլ : հաւաքաբանել .

Diſcurſans , tis . Շրջող այսր և անդր : շատաշրջիկ : գնացող եկող .

Diſcurſatio , nis . ԸնԹացք : ընԹացուՃի : վազ : արշաւանք .

Diſcurſivus , a , um . Մտրտնջաբանական .

Diſcurſo , are : v. diſcurro .

Diſcurſus , ûs : curſus . ԸնԹացք : ընԹացուՃի : արշաւանք : վազ .

Diſcurſus , ûs : ratiocinatio . ՄտրտնջաբանուԹէ : ձառախօսուԹէ : ձառաբանուԹէ : ձառ : բան : գրոյց : վէպ : հաւաքաբանուԹէ : ընդվզուՃած .

Di-

Discursus stellarum. Ընթացք, շրջանք աստեղաց.

Discus, i: genus ludi: vul. Լեռ: լեռ խաղալ.

Discus, catinus, i. Սկուտղ: gen. սկտեղ: & սկուտեղ: instr. սկուտեղաւք: invenitur etiam nomin. սկտեղն: պնակ: սկաւառակ.

Discussio, nis. Թօթափումն: սաստիկ շարժումն: ճգնդումն: խախտումն: թափ: թափառնութիւն: բաղխումն: բախումն.

Discussio, examen. Փորձն: խուզումն: հետազօտութիւն: խոյզ: մեծայոյզ և նրբագոյն քննութիւն: v. examen.

Discutio, jere: evertere. Աւերել: քանդել: քակել: քակտել: կործանել: տապալել: խախտել: թօթափել: ուժգին շարժել: թափ տալ.

Discutere, examinare. Փորձել: քննել: խոյզ և խնդիր առնել: որոնել: խուզել: հարցաքննել: հետազօտել: քննայոյզ լինել: ջերմ սրտիւ, ճշդիւ քննել.

Discutere morbum. Փարատել ցաւս: բժշկել զոք ի հիւանդութենէ: բժշկել զհիւանդութիւն: բուժել, առողջացուցանել զոք ի հիւանդութենէ.

Discutere tristitiam. Մխիթարել, զուարճացուցանել զտրտմեալն: առնել նմա զբօսանս, զհրճուանս ինչ, փարատել զտրտմութիւն նր.

Discutere metum. Փարատել, ի բաց մերժել զերկիւղ: հալածել զերկիւղ: քաջալերել: քաջալերեցուցանել: ժրացուցանել: կազդուրել: զօրացուցանել, զարթուցանել քաջալերական բանիւք: սիրտ տալ: սփոփել: մխիթարել.

Porrus ebrietatem discutit. Պրասն, կ. թառայ սթափէ, սթափեցուցանէ զարբեալս ի գինւոյ: թափէ զգինին ի նմանէ լրջացուցանէ յարբեցութենէ.

Discutere nubila. Ցրել, ցրուել, փարատել, ջնջել, հալածել, սպառել, փախուցանել, ցնդել զամպս յերկնից.

Disertè. Պարզ՝ պարզապէս: մեկին: համեղաբանութեամբ: պարզաբանութեամբ: ճոխաբանութեամբ: պարզ, բաց, և ախորժալուր ոճիւ.

Disertus, a, um. Պերճաբան: ճոխաբան: ճարտարախօս: ճարտասան: ճարտարաբան: ճոռոմ: ճոռոմաբան: արուեստաբան: համեղաբան: կորովաբան: բանիբուն: պարզախօս: մեկնաբան.

Disijcio, ere: evertere. Կործանել: քանդել: աւերել: քակել: քակտել: տապալել: խախտել: խանգարել.

Disiunctio, nis: separatio. Որոշումն: անջատումն: զատուցումն: բաժանումն: անջրպետ: անջրպետութիւն.

Disiunctio, intervallum. Միջոց: միջնոց: միջարկութիւն: անջրպետ ընդ, և ընդ: cum nom. vel ի մէջ ..... և ի մէջ: բացարութիւն.

Disiunctio in gramm. Բառ տրոհական զոր օրինակ aut, կամ: sive կամ թէ: neque, և ոչ, quam քան.

Disiunctio animorum. Հեռ. = խռովութիւն: լուծումն բարեկամութեան = խէթ: ոխանք: սրտի պաղութիւն.

Disiunctivus, a, um. Զատական: տրոհական: տարալուծական: որոշական.

Disiunctus, a, um. Զատ և որոշ: զատուցեալ: ի բաց որոշեալ: անջատեալ: տրոհեալ: բաժանեալ: հատեալ: մեկնեալ.

Disjunctus ab aliquo. Խռով: խռովեալ ընդ. = որ ոխութեան կայ ընդ նմա: որ զխէթ ունի զնմանէ, որ ցասմամբ լինի ընդ նմա.

Res disjunctae ab intelligentia nostra. Որք են ի վեր քան զհասումն մտաց մերոց: որոց միտք ոչ կարեն հասու լինել.

Disjungo, ere. Ի բաց որոշել: զատանել: զատուցանել: ուրոյն հատանել: ի բաց մերժել: անջատել: մեկնել ի մէջ ... և ի մէջ: քակել ի միմեանց: տրոհել: անջրպետել ընդ ..... և ընդ.

Disjungere aliquem ab alio. Արկանել զկռիւ ի մէջ նց: ածել, ձգել, յարուցանել զատելութիւն, զխռովութիւն ի մէջ: քակել զբարեկամս: գրգռել զնս, խռովեցուցանել ընդ միմեանս: լուծանել զբարեկամութիւն նց.

Disjungere puerum à mamma. Հատանել, կտրել, մեկնել, անջատել, մերժել զմանուկն ի ստենէ: հատուցանել, ստատուցանել զնա ի ծծէ, ի ստենէ մօր.

Disiungere jumenta. Օձիս, զեզինս լուծանել, արձակել ի լծոյ. զչուան կցկապ երկուս երկուս լուծանել, արձակել.

Dispansus, a, um. Բացեալ, արձակեալ, տարածեալ.

Arbor vastis dispansa ramis. Ծառ ոստաստարած: ոստարձակ: ծառ հովանաւոր: թաւ: հովանաւոր.

Dispar, is. Աննման: անհաւասար: անհանգէտ: անհամեմատ: տարաձայն: անզոյգ: անբաղդատ միմեանց: զանազան: տարազան.

Dispar sibi ipsi. Անզուգական: որ զոյգ ոչ

ոչ է նոյնեան : անհաւանաստաբանու .

Disparatus, a, um. Ներհակ, հակադարակ միմեանց : անտեղի բանք և անհամեմատ միմեանց : զոր ինչ առնեմք և խօսիմք ի տարադէպ ժամանակի .

Disparilis. Օտարազան : տարաձայն : անհամեմատ : անզոյգ : զատ և որիշ : այլակերպ . այլ և այլ .

Disparilitas, disparitas. Օտարազանութիւն : տարբերութիւն : տարաձայնութիւն : տարազանութիւն : անհամեմատութիւն : անհաւասարութիւն .

Dispariliter. Այլ և այլ կերպիւ : այլակերպ : զանազանաբար : անհամեմատաբար : այլապէս .

Disparo, are : separo. Ի բաց որոշել : զատուցանել : մեկնել : զգուշոս կցեալս երկուս երկուս լուծանել, արձակել .

Dispectus, ûs : examen. Քննութիւն : խնդիր : որոնումն : հետազօտութիւն : խոյզ և մեծայոյզ քննութիւն .

Dispello, ere. Ցրուել : փախուցանել : հալածել : ի բաց առնել .

Dispellere nebulam. Ցրուել : ջնջել, հալածել, փախուցանել զամպս .

Dispellere caliginem ab oculis. Բանալ, լուսաւորել զաչսն : à mente, զխաւարն հալածել ի մտաց : v. dissipo .

Dispendiosus, a, um. Վնասատար : վնասակար : վնասաբեր : վնասահաս : վնասագործ : վնասաւոր :

Dispendium, ii. Վնաս : gen. ու : տոյժ : տուժան : զրկանք : կորանք .

Dispendium, sumptus. Ծախք . վնաս : v. sumptus.

Dispensatio, nis : administratio. Տնօրէնութիւն : տնտեսութիւն : մատակարարութիւն : տեսչութիւն : վերակացութիւն : հոգաբարձութիւն .

Dispensatio, distributio. Բաշխումն : արտաբաշխութիւն . մատակարարութիւն : բաժանումն : ընչից ցրուումն յաղքատս .

Dispensator, administrator. Տնտես : մատակարար : հազարապետ : վերատեսուչ : հոգաբարձու .

Dispensator mysteriorum dei. Հազարապետ խորհրդոցն այ .

Dispensator, distributor. Բաշխող : անտես : բաժանարար : բաշխարար : ջամբող : տնտես և մատակարար գանձուց .

Dispenso, are : administrare. Մատակարարել . վերատեսուչ, տնտես, վերակացու լինել : տնօրինել : տրամադրել զամ ինչ կշռով, թուով և չափով : կառավարել : զհոգս տանել տան .

Dispensare, distribuere. Բաշխել : արտաբաշխել : տրամաբաշխել : մատակարարել : ջամբել : ցրուել : զինչս յաղքատս բաժանել .

Disperditio, nis. Կործանումն : աւերումն : կորուստ : աւերած քանդումն .

Disperdo, ere. Կորուսանել : præt. կորուսի : կործանել : ջնջել : աւերել : քանդել : դնել յապականութիւն .

Disperdere bona, profligare. Զինչս, զգոյս իւր մսխել, սուզել, փատնել, ճողխել, կլանել, ծախել, ցրուել : վայրաբար, ի զուր, ընդ վայր կորուսանել զինչս ի խաղս, &c.

Disperdere aliquem. Սատակել : ապականել : մաշել զնա ամ փոքր առաջի հողմոյ : խլել զնա և ջնջել : անճառացուցանել զնա : քանդել զատուն նր : դնել զատուն նր յապականութիւն : կործանել .

Dispereo, ire : perire. Կորնչել : præt. կորեայ : սատանալ զկորուստ genit. սատակել : կործանել : երթալ ի կորուստ : չքանալ : ի չէք դառնալ . ջնջել : լինել ի սատակումն, յապականութիւն, ի յափշտակութիւն : պակասել : նուաղել : սպառել : ապականել : զեղծալ ի նմանէ զարդ : ի բաց անկանել ի : abl. աղարտել : քանդել : աւերել .

Dispergo, ere. Սփռել . տարածել : ցրել : ցրուել : ցիր ուցան առնել : տարասփռել : տապաստ արկանել : alias, vide distribuo.

Dispergor, gi. Տապաստ անկանել յանապատի : v. g. & passiva superiorum, սփռել : տարածել &c.

Disperse & dispersim. Ցիր ուցան : : աստ և անդ : այսր և անդր սփռեալ : ուրոյն ուրոյն : մեկուսի : մի մի : որոշաբար .

Dispersio, nis. Սփիւռ : ցիր : ցրումն : ցրուումն : տարածումն : տապաստ անկումն զօրաց .

Dispersus, a, um. Սփռեալ : ցրեալ : ցրուեալ : տարասփռեալ : տարածեալ : ցիրուցան : ցանեալ . տապաստ անկեալ ut milites post pugnam.

Dispertio, ire : & dispertior, iri. Բաժանել : բաշխել : ջամբել : bona sua pauperibus, սփռել աղքատաց զինչս իւր : vide distribuo.

Dispertitus, a, um. Բաժանեալ . որոշեալ : բաշխեալ : ջամբեալ . սփռեալ .

Dispicio, ere : circumspicere. Հայել յայս կոյս յայնկոյս : հայել այսր անդր :

Շրջա_

շրջահայել : դաշս ածել, արկանել, արձակել յամ կոյս : դաշս ցրուել այսր անդր շուրջանակի.

.Displicentia, dolor. Տրտմութիւն : ցաւ : տխրութիւն : դառնութիւն սրտի : ղեղջ : զղջումն.

Displicentia, fastidium. Զզուումն : զզուութիւն : ձանձրութիւն : տաղտկութիւն սրտի : ձանձրութիւն և լքումն անձին.

Displiceo, ere. Չհաճիլ : տհաճիլ : անհաճոյանալ : անհաճոյ, տհաճոյ, խոտան և ծանր լինել ումն, յաչս նր : յափրանալ : terra quæ vobis displicuit : երկիրն յորմէ դուք յափրացայք : չար թուել յաչս նր : դչարել ինձ բանին : præt. դչարեցայ.

Displicet mihi facere. Զզուել : ձանձրանալ : տաղտկանալ : քաշել : ներողանալ : յափրանալ յառնելոյ. տհաճիլ ընդ.

Displicet mihi peccatum meum. Ցաւիմ, զղջամ : փոշիմանիմ ինձ : vel ի վէր մեղաց, զի մեղայ : v. doleo.

Displicere mihi bonum proximi. Տրտմիլ : խոցոտիլ, նախանձիլ : խածոտել : դժուարել. դչարել ինձ բարւոյ ընկերին.

Displicens. Չհաճոյ : տհաճոյ : չար, խոտան և ծանր ումն, յաչս նր : զզուելի : ձանձրալի : տաղտուկ : տաղտկալի : տխրական : տրտմական : անձնատանջ : դառն : դառնակսկիծ.

Displodor, di : dissilire cum strepitu. Պատռել : պայթել : պատառեալ ոստել, ճայթել մեծ ճայթմամբ և ձայնիւ.

Dispono, ere res. Շարել : շարադրել : կարգել : յօրինել : շարակարգել : կարգաւորել : կարգադրել : յարմարել : յարդարել : շինել : հիւսել : շարամանել.

Disponere, collocare. Տեղաւորել : կացուցանել : զետեղել : & զետեղեցուցանել : դնել ի տեղի.

Disponere, gubernare. Վարել : կառավարել : տրամադրել զամ ինչ կշռով թուով և չափով. տնօրինել : տիրել, dat. տիրապետել : կարգ դնել.

Disponere, præparare. Պատրաստել : պատրաստ առնել : հանդերձել. ի պատրաստի ունել : յարդարել, յօրինել կազմել, նախախնամել զամ ինչ.

Disponere domui suæ. Հրաման տալ տան իւրում, ինձ տան իւրոյ : պատուիրել.

Disponere nos ad peccatum. Ձգել, յօժարեցուցանել զմեզ ի մեղս.

Dispositè. Կարգաւ : ըստ կարգի : շարադրութեամբ.

Dispositio, ordo. Կարգ : կարգաւորութիւն : շար : շարադրութիւն : շարակարգութիւն : դիր. շարամանութիւն : դասակարգութիւն : շարազուգութիւն : յօրինումն : շարուած.

Dispositio, gubernatio. Կառավարութիւն : տրամադրութիւն : կարգադրութիւն : հրաման, կամք, նախախնամութիւն, սահմանադրութիւն այ : խնամ վերինն.

Dispositio, præscriptum. Կարգ և սահմանք : սահմանադրութիւն : թելադրութիւն : կանոնք : կանոնադրութիւն.

Dispositio, præparatio. Պատրաստութիւն : հանդերձանք.

Dispositio, aptitudo. Յօժարութիւն. յարմարութիւն : բնական շնորհքն : բնաւորութիւն : յաջողակութիւն : յաջողութիւն առ ի առնել.

Dispositio, valetudo. Ողջութիւն : առողջութիւն : si mala, հիւանդութիւն : &c.

Dispositor, is. Տրամադրող : շարադրող : վարիչ : gen. վերակացու.

Dispositus per ordinem. Շարադրեալ : կարգեալ : յօրինեալ : &c : ex superioribus.

Dispositus, paratus : aptus. Պատրաստ : պատրաստեալ : հանդերձեալ : կազմեալ : յօժար և փոյթ ի : ձգեալ ի.

Disputabilis. Վիճաբանելի. հակաճառելի : որ ունկանի ընդ վիճաբանութեամբ : որ է ընդ կարծեօք.

Disputatio. Վիճաբանութիւն : հակաճառութիւն : խնդիր : հակաբանութիւն. item, տրամաբանութիւն : բան : ճառ.

Disputatio, jurgium. Վէճ : կռիւ : խռովութիւն : խէթ : գրգռութիւն : կագ : գրգիռ : հակառակութիւն : հեռ : գժտութիւն.

Disputativus. Վիճաբանական : հակաճառական.

Disputo, are, in scholis. Վիճաբանել : հակաբանել : բանակռիւ լինել : հակաճառել. վիճել : մարտնչիլ : վիճաբանութիւն առնել : բազում հարց և խնդիր առնել : յուզել զխնդիրս.

Disputare, tractare de. Ճառել : տրամաբանել, յաղագս, vel ի վերայ : vel cum narrat. ճառաբանել : ընձեռել : ձեռնարկել.

Disputare, rixari. Կռուիլ. կագել ընդ միմեանս. խստանալ բանիւք : բանակռիւ լինել. առնել զկագ. մաքառել : գրգռել.

Disputare de præmio. Պնդել, մարտնչել, նախանձիլ ինձ յաղթանակի.

Disquiro, ere. Քննել : զննել : խուզել և խնդիր, քննութիւն առնել : հարցանել : հարցաքննել : հարցափորձել : խուզել : հե-

տա

տաղօտել : որոնել : բազում խոյզ խնդրոյ առնել : բազում հարց և փորձ առնել : հանդէս առնել . ուշ եդեալ ճշդիւ քննել .

Diſquiſitio, nis. Քննութիւն : զննութիւն : փորձ և հանդէս . խոյզ : խուզումն : հետազօտութիւն : մեծայոյզ քննութիւն : նրբագոյն զննութիւն . հարց և խնդիր : որոնումն . հարցափորձութիւն : յոյզ գաղտնեաց .

Diſrumpo, ere. Խորտակել : պատառել : ջախջախել : ջարդել : փշրել : մանրել : բեկանել : բեկել : պայթուցանել : բեկբեկել : կոտորել : խզել : հերձել , ճեղքել .

Diſrumpi dolore. Սիրտ այրել : սիրտ պատառել : գալարեալ ցասմամբ բորբոքել : մոլեգնեալ կատաղել : յիմարել կատաղութբ : սիրտ ճմլեալ խռովել : աղէխարշ կսկծալ : խորխոցել : գալարագնել . աղեք գալարել : սիրտ կարծ՝ ի խոր խոցել .

Diſruptio, nis. Խորտակումն : բեկումն : պատառումն : պատառուած : ջախջախումն : հերձուած : Ճեղքուած : պայթումն : ճայթումն .

Diſſeco, are, per anatomiam. Յօշել զմարմին անդամ անդամ : քննել զմարմին զմի մասունս նր որոշելով ի միմեանց : անդամաթիւ, անդամաքննութիւն առնել : կոտորել պատառ պատառ : անդամաթիւ զլօղս կոտորել : յօդ յօդ բաժանել : կտոր կտոր յօշատել .

Diſſectio, nis. Յօշատումն : յօշուած : անդամաթիւ : անդամաքննութիւն որ լինի զմարմինն շնչաւորի յօշելով անդամ անդամ .

Diſſemino, are, rumorem. Հռչակել զբան : տարածել զլուր : համբաւել : զհամբաւ հանել թէ : յորդել զբան : արկանել զգոյժ ի քաղաքին : զլուր, զհամբաւ բերել ի լսելիս : համբաւ հաստատանել յամմեղի : զլուր սփռել : հնչեցուցանել զհամբաւ նր ընդ ամ աշխարհ : համբաւել զբս, տարածել զծանօթութիւն նր ընդ ամ երկիրս . զհամբաւն հեղուլ ի լսելիս .

Diſſeminare doctrinam. Ուսուցանել, վարդապետութիւն տարածել, արծարծել, սփռել, սերմանել, հանել, ցրուել .

Diſſeminare ſemen. Սերմն ցանել, սերմանել, արկանել յերկիր : ցան առնել : հանել զսերմն .

Diſſeminare pecuniam, ut in adventu principum: v. g. Ճապաղել զդահեկանս .

Diſſenſio, nis: & diſſenſus, ûs. Կռիւ : խռովութիւն : հակառակութիւն : հեռ : հերձ : հերձուած : խէթ . գժտութիւն : բաժանումն : վրդովումն .

Diſſenſio, diverſitas opinionum. Այլաբաձայնութիւն : անմիաբանութիւն : հակառակութիւն : անհաւանութիւն .

Diſſentaneus, a, um. Հակառակ : տարաձայն : հակադարձ : ներհակ : ընդդիմակաց : անմիաբան .

Diſſentio, ire ab aliquo. Տարաձայնել : հակառակել միմեանց : տարաձայն, հակառակ, անմիաբան լինել ընդ միմեանս, vel միմեանց : հակառակ խօսել : ընդ դէմ ասել միմեանց : հակախօսել . ընդդիմաբանել : ոչ հաւանել : անհաւան կալ .

Fidei mores diſſentiunt. Հաւատոյս համեմատ, նման, միաբան, համաձայն չեն վարք նր : ոչ գոյ համեմատութիւն վարուց և հաւատոց : վարք հաւատոց են հակառակք .

Diſſero, ere, à ſero. Սերմն ցանել, սերմանել, արկանել յերկիր .

Diſſero, rere: loqui. Տրամաբանել : ճառել : խօսել . պատմել : տրամախօսել : ընձեռել : ճառաբանել .

Diſſertatio, nis. Տրամաբանութիւն : բան . ճառ : ճառաբանութիւն : ընձեռուած .

Diſſerto, are: v. diſſero.

Diſſidentia, æ. Հակառակութիւն : ներհակութիւն : հակակրութիւն : բուն և ընդածին հակառակութիւն որ գտանի ի մէջ անըզգայից միայն .

Diſſideo, ere in aliqua re. Տարաձայն, հակառակ լինել միմեանց : հակառակել dat.

Diſſidere animo ab aliquo. Խռով լինել ընդ միմեանս : ցասմամբ լինել ընդ : մախանս կալնուլ ընդ : ոխէթ ինչ ունել զումեքէ : ոխացեալ լինել ընդ : խեռութբ, թշնամութբ վարել ընդ : ոխս ունել ընդ .

Diſſidere naturali odio, quod antipathiam vocant: quod propriè de inanimatis & inſenſibilibus dicitur: v. g. de quercu & olea &c. Բուն և ընդածին հակառակութիւն ունել առ միմեանս : ոպ գտանի ի մէջ անզգայեաց : զոր օրինակ ի մէջ կաղնւոյ և ի մէջ ձիթենւոյ .

Diſſidium. Խէթ : խէթ . gen. ի : կռիւ : խռովութիւն : քէն : ատելութիւն : հեռ : տարաձայնութիւն : հակառակութիւն : նախանձ : ոխ : ոխանք .

Diſſidium, ſeparatio. Բաժանումն : ի բաց որոշումն : հրաժարումն միոյն ի միւսոյ .

Diſſilio, ire. Պատառել : պատառեալ

ռոտել : պատառեալ ցնդել : պայթել : ճայթել : ի բաց ոստեալ թռել : թռչել : պածանել : պրծեալ ցնդել այսր անդր • սրբեւս թռուցեալ ցայթել : յարեւէ ցայթեցաւ ....

Dissimilis, is. Աննման : անհաւասար : աներոյթ : անհամաձայն : անհամեմատ : տարաձայն : այլակերպ ի : abl. անբաղդատելի մեծաւ : այլանձն. այլ և այլ : զանազան : այլ ազգ.

Dissimiliter. Աննմանապէս : այլ կերպիւ այլապէս : զանազանապէս.

Dissimilitudo, inis. Զանազանութիւն • աննմանութիւն : անհամեմատութիւն : տարաձայնութիւն • անհաւասարութիւն : անհամագնութիւն : անբաղդատութիւն.

Dissimulanter. Կեղծաւորութեամբ : գաղտուկ : գաղտամտաբար : լռաբար : խորամանկութեամբ : կեղծաբար.

Dissimulatio, & dissimulantia. Խորամանկութիւն • կեղծաւորութիւն : անմիաբանութիւն : անպարզամտութիւն : կեղծամտութիւն : նենգաւորութիւն : խաբեբայութիւն : կեղծ • գաղտամտութիւն • մթնաբարոյութիւն.

Dissimulatio : in bonam partem. Ներողութիւն : խնայութիւն : թուլացումն : թոյլ տուութիւն : լռութիւն.

Dissimulator, is. Կեղծամիտ : գաղտամիտ : որ կեղծաւորէ, որ դէմ դնէ ոչ գիտել կամ ոչ լսել : որ լինի երբեմն խուլ : ծածկաբան : կեղծաւոր : անպարզամիտ.

Dissimulo, are. Կեղծել : կեղծաւորել : դէմ դնել ոչ լսել կամ ոչ գիտել զոր գիտես և լսես : լինել երբեմն խուլ : կերպացուցանել, ձեւացուցանել զինքն ոչ գիտել : ծածկել : խոյս տալ : թաքուցանել : խորամանկել : առ աչօք առնել : լուռ լինել : ծածկել : ծածուկն բանիւք ծածկել.

Dissimulare malitiam suam. Ծածկապատել զչարութիւն իւր.

Dissimulare, connivere. Ներել : թոյլ տալ • ընտանեկանել : անտես առնել : խնայել : թուլանալ : & quæ supra.

Qui dissimulat. Ծածկոյթ բնութեամբ մարդ : մթնաբարոյ : մթին վարուք : երկդիմի : ըստատուկանող : v. dissimulator.

Dissipatio bonorum. Ցրումն : ցրուումն : սուզումն : վատնումն ընչից : շռայլութիւն : վայրաբար ցրուումն ընչից.

Dissipatio animi, distractio. Ցնդումն, տարացնդումն, տարացրումն, ցրուումն մտաց, սրտի.

Dissipo, are in genere, disperdere. Կործանել : ջնջել • կորուսանել : աւերել : դնել յապականութիւն : քանդել : սպառել : վանել ի սպառ : ցրուել : ապականել.

Dissipare nubes. Զամպս ցրուել : հալածել : փարատել : ջնջել յերկնից : զերծ պարզել զօդն : փախուցանել զմառայլն, մեկնել զմէգն : մերժել զմառախուղ : սպառել զաղջամուղջն : վերացուցանել կ. ծուխ ցնդել յօդս.

Dissipare bona. Մսխել զինչս : վայրաբար ցրուել, սուզել, վատնել, ցնցել, կլանել, շռայլել, ի զուր ծախել զինչս ի խաղս, շռայլութեամբ.

Dissipare hostes. Խորտակել : ցրուել : ջնջել : փախուցանել : փախստական առնել : հալածել : պարտուցանել ի փախուստապատ հարկանել : ի սպառ վանել, կոտորել զթշնամիս.

Dissipare humorem. Զփտտակար հեթուն հալածել, մեկել ի մարմնոյ : ցրուել : ցամաքեցուցանել զ.

Dissipare rumorem. Հռչակել : տարածել : տարասփռել : զլուր • զհամբաւ հանել, ցրուել թէ : յորդել զբան : արկանել զզոյժ ի քաղաքն : զհամբաւ բերել ի լսելիս ամենեցուն : զհամբաւ հասուցանել յամ տեղիս : զհամբաւն ծաւալել, հնչեցուցանել յամ տեղիս.

Dissipare metum, tristitiam. Հալածել, ի բաց մերժել զերկիւղ յանձնէ : փարատել, ջնջել, զսուգ, զտրտմութիւն ի սրտէ.

Dissipare animum. Ցնդել, ցրուել, տարացնդել, ցրել, ցնորել, շփոթել, յափշտակել զմիտս, զսիրտ : ի բաց մերժել զմիտս մերոյ : դեգերել զմիտս.

Dissitus, a, um. Ցրուեալ, սփռեալ տարասփռեալ այսր և անդր.

Dissociabilis. Ընկեց • անկցելի : անզոյգ : անզուգելի : ներհակ : հակառակ : որք մերժեն զմիմեանս : որք ոչ կարեն զուգել, կցել, մնալ, կալ ընդ միմեանս : անյօդելի : անյօդելի : հակակիր.

Dissociatio, antipathia in plantis. Հակակրութիւն : բուսոց և ընդածին հակառակութիւն, որպէս է ի տունկս.

Dissocio, are : separare. Ի բաց որոշել : ի բաց մերժել : հատանել ի միմեանց : անջատել : զատուցանել • տրոհել.

Dissolubilis. Լուծանելի : քակելի : ապականելի.

Matrimonium dissolubile quo ad thorum. Պսակն լուծանելի է, քակելի, արձակելի, ըստ բնակցութեան և ըստ անկողնոյ.

Dissolvo, ere: in genere. Քակել : քակ-տել : լուծանել : քանդել : ապականել : տարալուծանել : վերլուծանել : ցնդել v.g. զմարմին ի տարերս .

Dissolvere æs alienum. Ջնջել, հատուցանել, վճարել, քաւել զպարտսն : զերծա-նել, զերծուցեալ ի պարտուց .

Dissolvere amicitiam. Քակել : քակտել : լուծանել, ապականել : ելծանել զբարե-կամութիւն : ցրել : ցրուել : գ. v. violo .

Dissolvere quæstionem, dubium. Պար-զել, լուծանել, մեկնել, յայտնել զխն-դիր, զտարակուսութիւն : բառնալ զխա-ծխան : պարզաբանել, ի լոյս ածել զդժ-ուարութիւն : հանել, առեղծանել զբան : բացատրել : մեկնաբանել : բացայայտել .

Dissolvere matrimonium. Քակել, քակ-տել, խափանել, լուծանել, արձակել զպ-սակ : անվաւեր առնել : զամուսնացելոյն քակել, մեկնել, որոշել, արձակել ի մի-մեանց : լուծանել զկապն պսակին .

Dissolutè, ignavè. Թուլաբար : բամ-բականաբար : ծուլաբար : անհոգաբար : կնաւորէն : հեղգաբար : լքեալ սրտիւ .

Dissolutè vivere. Խրախ- սանձարձակ երեկեալ զհետ երթալ ցանկութեանց : մատ-նել զինքն ի ցանկութիւնս : վարել մարմնով : տալ, զինքն յաւար մոլութեանց դրուել : լքել եւ անպատկառանել զմարմին իւր ի ցանկութիւնս : զմարմին տալ ի հեշտալիս աշ-խարհի : սղոցանել յանառակ ցանկութիւնս : առ եւ անկ գնալ : առ եւ անկ առնել .

Dissolutio, nis, separatio. Քակտումն : ի բաց որոշումն : անջատումն .

Dissolutio corporis. Տարալուծումն, վերլուծումն մարմնոյն ի մասունս իւր : ցնդումն մարմնոյն ի տարերս .

Dissolutio vitæ, morum. Լոյծ եւ ընդ-արձակ կենցաղն : անառակութիւն : ան-կարգութիւն կենաց : ապականութիւն վար-ուց : անսանձ կենցաղավարութիւն : խառ-նագնացութիւն : շուայտութիւն : շռայլութիւն : զեղխութիւն վարուց .

Dissolutio stomachi. Ցամքիս փոխումն կերակրոց ի ապականութիւն եւ ի փտտութիւն ստամոքսի .

Dissolutio animi. Թուլութիւն : լքումն սրտի : կարճամտութիւն : սրտաթափութիւն : խօթամտութիւն : վհատութիւն : հեղգութիւն : սրտաբեկութիւն : վատասրտութիւն : կնա-նութիւն : հիւանդամտութիւն : բթանենկան-ութիւն .

Dissolutio quæstionis. Լուծումն խն-դրոյն : մեկնութիւն, բացատրութիւն : պարզ իմացումն դժուարութեան .

Dissolutio matrimonii. Լուծումն, ար-ձակումն պսակին : կնաթողութիւն : որոշումն ի կնոջէ : արձակումն կնոջ : քակտումն պսակին .

Dissolutus, a, um. Լուծեալ : քակեալ : արձակեալ .

Dissolutus in re familiari. Ձեռնատակ : շռայլ : որ ի զուր, եւ վայրապար, եւ ընդ-վայր զինչս իւր վատնէ, ցրուէ : անխնա-յածուխ .

Dissolutus moribus. Ձեռնանձ : անառակ : մատնեալ ի ցանկութիւնս : ցանկասէր : վայ-րագնաց : ծընկէց : սանձարձակ : շռայլ : շուայտ : լոյծ եւ ընդարձակ կենօք : խառ-նագնաց : զեղխ վարուք : հանապազ յա-նառակութիւնս : որ անկարգ գնայ .

Dissolutus, ignavus. Թոյլ : թուլամորթ : խօթամիտ : հիւանդամիտ : լքեալ սրտիւ : կնատ : վատասիրտ : հեղգ : թուլամորթ : երդաբարոյ : ալքեդ .

Dissonantia, æ. Անյարմարաձայնութիւն : խառ-նաձայնութիւն : դառնաձայնութիւն .

Dissono, are. ab: non convenire. Տա-րաձայնել : ոչ համեմատել : տարաձայն լի-նել միմեանց .

Dissonus, a, um in vocibus. Տարա-ձայն : խառնաձայն : դառնաձայն : ան-յարմար ընդ միմեանս .

Dissonus, contrarius. Հակառակ : ան-համեմատ : աննման : տարաձայն : ներ-հակ .

Dissuadeo, ere. Չհաւանեցուցանել : հաւանեցուցանել զոք ոչ առնել : շրջել : խոտորեցուցանել զոք ի : abl. արգելել, խափանել զոք ի : շրջել զմիտս նր̃ զի մի առնիցէ : v. averto .

Dissuasio, nis. Զղջելումն : խափան-ումն : բանք որովք անհաւանեցուցանեմ զոք առնել, շրջեմ զմիտս նր̃ զի մի .... անհաւանեցումն .

Dissulto, are. Պատառեալ ոստել, ցնդել : v. dissilio .

Disluo, ere. Քակել զհանդերձն : քան-դել, քակել զկարն .

Distans, tis. Հեռի : հեռացեալ : տա-րակաց : բացակաց : բացատ : բացարձակ : բացորոշեալ ի : abl.

Distantia, æ. Հեռութիւն : տարակա-ցութիւն : բացակայութիւն : բացատութիւն : բա-ցակացութիւն : միջոց : միջոց : միջարկութիւն : բացատութիւն քաղաքաց առ իրեարս, ի միմեանց .

Distantia morum. Վարուց տարաձայն-

ութիւն : ներհակութիւն , հակառակութիւն .

Distendo , ere . Բանալ : Ձգել : ընդար_ձակել : լայնացուցանել : տարածել :

Distentio , nis . Ընդարձակութիւն : լայնա-ցումն : Ձգումն : տարածումն .

Distentus , a , um . Լի . ստինք լի կա_թամբ .

Animus distentus curis . Բազում հոգք զբաղեալ : զբաղեալ ի հոգս : բազմահոգ . աղմկափաթոյթ . շփոթաստեալ աղմկեալ . բազմաշխատ : աղմկայոյզ .

Distermino , are : separo . Զանջատել : անջրպետել ի մէջ : զատուցանել .

Mare mediterraneum , Europam ab Africa disterminat . Ցամաքամէջ ծով զեւրոպիայ զատուցանէ յափրիկեցւոց : անջրպետէ ի մէջ եւրոպիայ եւ ի մէջ ափրիկեայ : եւրոպիայ ցամաքամէջ ծովով սահմանի . ունի կծովն զսահմանս իւր առ հարաւ կոյս .

Distichum . Երկտող : որ ունի զերկու տողս .

Distillatio , nis : succorum ex herbis , floribus igne subjecto facta expressio . Կաթե_ցումն խոտոյ ծաղկաց եւ խոտոց որ լի-նի ի ձեռն հրոյն .

Distillatio , stillatio . Հոսումն , կաթե_ցումն : v. g. մեղեր , խեժի ի ծառոց .

Distillatio , fluxio humoris ex capite . Հո-սումն , ծորումն հիւթոյն որ ի գլխոյ խա-ղայ յանդամս : vul. նազլէյ .

Distillatio in re venerea . Գիջութիւն : հոսումն .

Distillo , are succos . Օշինդեն , զեն_ զուկս խոտոց կաթեցուցանել . քամել_ աղնդել .

Cæli distillaverunt . Երկինք ցօղեցին .

Favus distillans labia meretricis . Մեղր կաթէ ի շրթանց կնոջ պոռնկի : շրթունք նր կաթեցուցանեն մեղր .

Labia ejus lilia distillantia myrrham . Շրթունք նր շուշանք բղխեն զմուռս : կաթել կաթել արձակել զ. հոսել զ.

Distinctè , clare . Յայտնապէս : պարզ : պարզաբար : մեկին .

Distincte separatim . Մեկուսի : որոշա_բար : զատաբար : ուրոյն ուրոյն : ջոկ ջոկ .

Distinctio , nis . Տարբերութիւն : զանա-զանութիւն : խտիր . խտրութիւն : խտրոց : որ_ոշումն : մեկնութիւն բարւոյն ի չարէ : ընտ-րութիւն : խտրանք .

Distinctio , separatio . Բաժանումն . ան-ջատումն : բացորոշումն : զատուցումն .

Distinctio personarum . v. acceptio .

Distinctus , diversus . Զանազան : զատ եւ որոշ : այլ եւ այլ : տարբեր . անհամե_մատ : այլ բան .....

Distinctus , separatus . Մեկնեալ : անջա_տեալ : բաժանեալ : զատուցեալ : բացորո_շեալ : զատ եւ որոշ : տրոհեալ ի : cum abl.

Vas gemmis distinctum . Ականակապ անօթ : ակնականակուռ . մարգարտաշար : ընդ-ելուզեալ մարգարտով .

Distineo , ere . Յամեցուցանել , ունե_լ պահել զոք առ ինքն : արգելուլ , խափա_նել զոք ի : abl. կացուցանել : չթողուլ : խափան լինել նմա .

Distineri . Յամել : մնալ : դիալ , դանդաղ-առնուլ : կալ : յետանալ : արգելուլ : խա_փանել : ուշանալ .

Distingo , guere : separare . Զատուցա_նել : անջատել : բացորոշել : մեկնել . տրո-հել . բաժանել : զատանել .

Distinguere . Զանազանել : ընտրել զմի ի միոյէ : մեկնել ի մէջ բարւոյ եւ չարին : խտրել զ. զզանազանութիւն դնել ի մէջ .

Distinguere inter personas . Աչառնուլ մարդկան : հայիլ յերեսս մարդոյ . աչառել երեսաց : խտիր , ակնառութիւն առնել .

Disto , are . Հեռի լինել ի : բացակայ , բացադրոյն , մեկնեալ , տարակայ , հեռացե-ալ լինել ի քաղաքէ երեք մղոնաւ : երեք օթեւանօք , 3. diebus .

Distare , discrepare . Տարբերանալ , ան_ման լինել : v. discrepo .

Distorqueo , ere os : v. g. անվայելչա-պէս ծռել , թիւրել զբերան , զդէմս : ցանց առնել , ծռմռել , պատառել զանդամս .

Distorsio oris , corporis . Անվայելչական ծռութիւն դիմաց : անվայելչութիւն յարմարմ մարմնոյ : ցանց առնել , ծռմռելով , պատառել զանդամսն : ծռադիմութիւն .

Distorsio , v. g. pedis . Ոլոր , ծռութ մի ոյ անդամոյ : խախտումն ոսկեր ի տեղւոջէ իւրմէ , յորժամ ոտն խախտեալ ոլորի բեկեալ թափի ի տեղւոջէ իւրմէ .

Distortus faciè , membris . Ծռադէմ : ծռանդամ : զազիր տեսլեամբ : զազրադէմ : ժահադէմ : այլեւայլ կերպարանօք : տգե_ղացեալ : զազրադէմ : դժնահայեաց : խուժադուժ տեսլեամբ .

Distractio , nis animi . Ցրումն , ցրուումն , շփոթութիւն , ցնորումն սրտի մտաց : դեգերութիւն յաղօթս .

Distractio , avulsio . Ի բաց հատումն : ի բաց կորզումն , հատանումն , խլումն ու-ժով լինել .

Distractio ab amico . Խռովութիւն : խեթ : լու_

լուծուածս բարեկամութեան .

Distractio, occupatio. Զբաղումն : աղմուկ : վրդովումն : հոգ .

Distractio, relaxatio animi. Հանգիստ : հանդարտութիւն . Թուլացումն : պարապ : gen. ոյ : պարապութիւն : դադարումն : դուլ : զովացումն սրտի .

Distractus, separatus. Բաժանեալ : անջատեալ : ի բաց որոշեալ : զատուցեալ .

Distractus in oratione animus. Ցնդեալ, ցրուեալ, շուարեալ միտք : ցնորեալ, տարացնդեալ սրտիւ . ցնորեալ ի խելաց : որոյ խորհուրդք վարանին զնա : դեգերեալ յաղօթս .

Distractus curis : v. distentus .

Distraho, ere : separo . Բաժանել : ի բաց որոշել : ի բաց մեկնել . անջատել : զատուցանել .

Distrahere aliquem ab, amovere. Շրջել, խորշեցուցանել, խոտորեցուցանել . ի բաց մերժել, ի բաց դարձուցանել, խափանել, արգելել, արգելուլ, խոտորել, ի բաց քարշել, յետս ընկրկել զոք ի : abl.

Distrahere animum in oratione. Ցնդել : ցրուել : տարացնդել . ցնորել : շուարել : յափշտակել : ի բաց մերժել զմիտս յոյժ, յաղօթելոյ : դեգերել զմիտս մեր : խորհուրդք մեր վարանել զմեզ : ցնդիլ միտք .... սրտիւ և միտք ի հոգս աշխարհիս յառնալ դեգերել յաղօթս : շրջել զմիտս յաղօթելոյ : & quæ suprà .

Distrahere reum. Ընդ չորիւք երիվարօք քարշել : զկապեալն պարանօք յառաջ և ի ձեռս քարշել ի չորից դիմաց : հերձել զմարմին ի չորս .

Distrahere aliquem ab alio. Օտարացուցանել զոք, զմիտս, զսէրս նորա ի : abl. v. abalieno .

Distrahere, relaxare animum. Տալ իւր սակաւիկ մի հանգչել : տալ զբաւական ինչ հանգիստ անձին իւրում : տալ նմա սակաւիկ մի դուլ, դադարել : փոքր ինչ շունչ առնուլ, ոգի առնուլ, պարապել : դադարել : Թուլացուցանել զմիտս : սակաւիկ մի հանդարտել, դուլ, պարապ առնուլ ի վաստակոց : հովացուցանել զերեսս .

Distrahi curis. Բազում իւիք զբաղել ի հոգս : զինչ՞ն տրկանել ի շփոթս : ընդունայն շփոթիւք խռովել : շփոթասիրել ... միտք իմ երկեալ է ի հոգոց աշխարհի : վարանել, վարանեցուցանել զանձն իւր բազում հոգովք : աղմկել ի շփոթս և ի հոգս կենցաղոյս .

Distrahi, ancipitem esse animo .... Խորհուրդք իմ վարանին զիս : վարանիլ ի միտս իւր . տարակուսեալ կալ : ի վարանս կալ : երկչոտութեամբ կասկածանաց վարանել : կալ ի դեգերմանս .

Distribuo, ere : bona sua pauperibus. Ծախել, բաշխել յաղքատս զինչս իւր : բաժանել զինչս աղքատաց : զինչս իւր ծախել ի կարօտեալս : զինչս սփռել աղքատաց : տանել բաշխս ընչից աղքատաց : առատաբաշխել զգանձս .

Sanguinem distribui per totum corpus. Ի ձեռն երակաց արեան հանել, սփռել, խաղալ յամ անդամս մարմնոյ .

Distributè, distinctè. Կարգաւ : յարմարապէս : զատաբար : մեկին : յայտնապէս .

Distributio, nis. Բաժանումն : բաշխ : բաշխումն . առատաբաշխումն : մատակարարութիւն : Ջամբեցումն .

Distributor, is. Բաժանարար : բաժանող : բաշխող : բաշխարար . ջամբօղ : մատակարար գանձուց .

Distributivus, a, um. Բաժանողական : բաշխողական .

Iustitia distributiva. Ուղղակշիռ, հատուցաբաշխ արդարութիւն : որ հաւասարաբաշխութեամբ կշռէ .

Districtè, severè. Խստապէս : սաստապէս : ուժգին : անխնայ : անխնայաբար : անխնայաբի : անխտիր : կսկծութեամբ բանից : խստագոյն և մշտալի բանիւք .

Districtus judex. Դատաւոր խիստ, սաստիկ : անխնայ : անխնայողական . ադաչառադատ : անաչառու : անխտիր : անողորմ : անողութ : իրաւ՞անակ : արդարակշիռ : անաչառատես այն : որ ոչ առնու այն մարդկան : ոչ հայի յերեսս մարդոյ : անկաշառաբար : որ ոչ թիւրի կաշառօք .

Districtus ensis. Սուր ի պատենից արձակեալ, հանեալ, ձգեալ, մերկացեալ .

Distringo, ere : leviter stringere cutem &c. Թեթևապէս առնուլ զմորթն : սակաւիկ ինչ քերել, ճանկել զմորթն .

Distringere gladium. Զսուրն հանել, արտաձգել, արձակել, մերկել, մերկացուցանել ի պատենից .

Distringere scripta alicujus. Ջնջել քերել զգիրս : ջնջել քննայոյզ լինել գրոց .

Distringi negotiis. Բազում իւիք զբաղել ի հոգս : v. distrahi .

Disturbatio, nis : demolitio. Քանդումն : աւերումն : կործանումն : քակտումն . աւերած .

Disturbo, are : demoliri. Աւերել :

քան-

քանդել: կործանել: քակտել: v. demolior.

Disturbare, miscere. Քակել: քակտել: վրդովել: ապականել զկարգն: զամ ինչ խառնել: խառնակել: չփոթել: լուծանել զկարգն.

Disturbare rem, consilium. Ցրել: ցրուել: քակտել. խափանել զբանն: յիմարեցուցանել զխորհուրդս: վրիպեցուցանել զբանն: արգելել.

Ditatus, a, um. փարթամ: փարթամացեալ: մեծացեալ: ճոխացեալ ընչիւք: հարուստ: հարստացեալ: ստացեալ զինչս բազում.

Ditesco, ere. փարթամանալ: մեծանալ: հարստանալ: ստանալ զինչս բազում: գանձել զգանձս. բարգաւաճել, ճոխանալ ընչիւք.

Ditio, nis: dominium. Իշխանութիւն: իշխանութիւն: պետութիւն: տէրութիւն: item: կալուած, աշխարհ, երկիր զոր ունի ինքնակալ որ ընդ իշխանութեամբ իւրով.

Ditio Episcopi, jurisdictionis fines. Թեմ. վիճակ: սահմանք: ծուխ: ժողովուրդ քահանայից: Թեմն: hoc est meæ ditionis. Ձեռնհաս եմ ի դմ.

In ditione alicuius esse. Լինել ընդ ձեռամբ, ընդ իշխանութեամբ նր.

In ditionem suam redigere. Ընդ իւրով նուաճել, հնազանդեցուցանել: նուաճել ընդ իւրով իշխանութեամբ: ընդ ձեռամբ, ընդ ձեռամբ իւրով: ընդ ձեռամբ արկանել. առնել զերկիրն ընդ իշխանութեամբ: տիրել նմա.

Dito, are. փարթամացուցանել: մեծացուցանել: ճոխացուցանել: հարստացուցանել: բարգաւաճեցուցանել զոք ընչիւք: հաստատել զնա ընչիւք.

Diu. Երկար ժամանակ: ընդ երկար ժամանակ: երկարաւոր. շատ. զամս, զաւուրս բազումս: ընդ երկար: երկարօրէն.

Diu est cum abiit. Շատ է որ գնաց: երկար ժամանակ է յորմէ հետէ: վաղուց: վաղուց ի վեր: ի վաղուցհետէ: ի կանուխ ժամանակս.

Diu noctuque. Ի տուէ և ի գիշերի: զցայգ և զցերեկ. զտիւ և զգիշեր.

Diva, æ: apud antiquos, Աստուածուհի: apud christianos, սրբուհի.

Divarico, are. Բանալ: ընդարձակել: հերձել: լայնացուցանել: բաշխել: բաժանել.

Hujus animalis ungues divaricant. Այս անասուն Թաթահերձ է: կճղակաճեղք է.

Divello, ere. Խլել: արտաքսել: հանել ի բաց: կորզել: որոշել: անջատել: ի բաց մերժել: բաժանել: v. avello.

Divelli ab aliquo. Հրաժարել: որոշիլ: ի բաց մերժիլ: բաժանիլ: Թափել ի նմանէ.

Divendo, ere. Ծախել: v. vendo.

Diverbero, are. Հարկանել: ծեծել: հարել: v. cædere.

Divergium fluminis. Շրջանք: դարձ գետոյ: պտոյտք գետոյն: դարձուած գետոյն.

Diverse. Այլազգ: այլ ինչ կերպիւ: բազմօրինակ: բազմաւ ինչ կերպիւ: բազմապատկաբար: զանազանաբար: բազմեղանակ:

Diversitas, oppositio. Հակառակութիւն: ներհակութիւն: տարաձայնութիւն. անմիաբանութիւն.

Diversitas, varietas. Բազմապատկութիւն: այլ այլութիւն: զանազանութիւն: այլ ակերպութիւն անկոց: v. g. այլայլութիւն.

Diversor, ari apud aliquem. Իջևանել առ: օթևանս առնել, առնուլ, կայեալ առ նա. վանս ունել առ: իջևանել, իջևանս առնել: զգիշերն օթևանել առ: օթել: օթիլ: ագանել: նստել առ.

Diversorium, ii. Իջևան: իջևան: օթևան: պանդոկ: օթարան. հիւրանոց: հիւրատուն: ստարանոց: առ օթ: օթոգայ: կրպակ: խոտորանոց: հանգոյց.

Diversus, oppositus. Զանազան: հակառակ: ներհակ: տարաձայն: անմիաբան: այլ և այլ.

Diversus, varius. Այլ և այլ: զանազան: բազմապատիկ: ազգի ազգի: պէսպէս: բազմակերպ: բազմաձև. բազմեղանակ: բազմադիմի: բազմազան. բազմապիսի: երփն երփն: կերպ կերպ.

Diversus ab alio, dissimilis. Այլանման: անհամեմատ: տարաձայն: այլ կերպիւ բան: զանազան.

In diversis locis. Ի տեղիս տեղիս: ի բազում տեղիս: ի բազում ուրեք: յայլ և յայլ տեղիս.

Diverticulum, i. Խորշ, խոտորումն յուղւոյն ճանապարհին: Թիւրաւորած ճանապարհ: խոտորեալ, զատեալ, զատ և որիշ ճանապարհ: գողուղի. խոտորնակ շաւիղ.

Diverticulum fluminis. Շրջանք, դարձուած գետոյն.

Quærere diverticula peccatis. Օգտա-

ճառս

ճառս դնել, յօդել: յուղել զպատճառս: պատճառել զպատճառս միղաց: յօդել, դնել զբարուրս: aliàs խոյս տալ: խոտորել. յուղել զպատճառանս.

Diverticulum, digressio. Խոյս, շրջանք, խոտորումն ի բուն բանէ: շրջանք բանից: ծոպաւունս խօսք: յորձապտոյտք բանք.

Diverto, ere domum alicujus. Օթեւանս կալնուլ առ նա: v. diversor.

Divertere ad alia. Խոյս տալ, խոտորել ի բուն բանէ առ այլ ինչ: տրտուղի բանս առնել: v. aberro.

Divertere viâ. Աղալել: մոլորել: խոյս տալ: խոտորել: խուսափել: ելանել յուղիղ ճանապարհէ: v. aberro.

Dives, itis. Փարթամ: մեծատուն: ունաւոր: հարուստ: հաստահարուստ: ընչեղ: ընչաւէտ: մեծագանձ: որ ունի զինչս բազումս.

Divexo, are. Տանջել: չարչարել: խոշտանգել: վշտագնել.

Divido, ere. Բաժանել: անջատել: որոշել: մեկնել: ուրոյն հատանել: տրոհել: խրամատութիւն առնել ի մէջ: անջրպետել ի մէջ: զատուցանել: կարատել.

Medium dividere. Կիսել: միջատել: կարել ընդ մէջ: երկպառակել կիսատել.

Dividere, distribuere. Բաժանել: Ջամբել: v. distribuo.

Dividuus, a, um. Բաժանելի: որոշելի: անջատելի: կարատելի: հատանելի.

Divinatio, nis: prædictio. Նախապատմութիւն: կանխասացութիւն: նախագուշակութիւն: մարգարէութիւն.

Divinatio: ars seu actio divinandi. Հմայութիւն: դիւթութիւն: գուշակութիւն: ըղձապատմութիւն: երազահանութիւն: հիւսութիւն: sic alia formabis ab adjectivis in voce divinus.

Divinè, ut deus. Աստուծօրէն: ըստ այ: հաւասար այ: աստուածայն.

Divinè, excellenter. Գերազանցապէս: կատարելապէս: ազնուեցելապէս: հրաշալաբար: զարմանաբար.

Divinitas, tis. Աստուածութիւն: էութիւն, բնութիւն աստուածային.

Divinitus, ut divine: item Հրամանաւ այ: ազդմամբն և ձայնիւ այ: կարողութեամբ, նախախնամութեամբ այ: divinitus edoctus: ուսեալ յայ: գերբնականաբար: ի վեր քան զկարն, քան զկարգն բնութեան: շնորհօքն այ.

Divino, are: prædicere. Նախապատմել: նախագուշակել: նախաղնել: մարգարէանալ.

Divinare v. g. ænigma. Հանել: unde, ænigma dicitur, հանելուկ: առակ ծանելի զ.

Divinare. Նախագուշակել զինչ ապագայս: հմայել: զհմայս հմայել: դիւթել: պատմել զերազս: հանել զերազս: կախարդել.

Divinare, suspicari. Կարծել: կարծիք ունել ի միտս: կարծիս ի մտի դնել թէ: ունել խոհս մտի: կասկածել.

Divinus, a, um. Աստուածային: աստուածեղէն: divina lex, աստուածային օրէնքն: in prophanis, դիւցազն: դիւցազանց մարդ.

Divinus, mirus. Սքանչելի: զարմանալի: գերազանց.

Divinus, i: vates. Հմայ: դիւթ: հիւս: գուշակ: հատընկեց: հաւահարց: վհուկ: որ ունի զայս հարցուկ: զետնահոց: որոգայթնակոց: փաթուռ: ըղձապատում: կախարդ: երազահան: քօդեայ: ձեռածու: ըղձահմայ: թեկնագէտ: յուռթող. թէ բախիլ: դեղահատ: հաւագէտ: հաւահարցուկ: հաւագուշակ: յերդնատա. որ մերոյ դեղ տայ: խեղամուտ հանդէպ ձեռաց երազն.

Divisibilis. Բաժանելի: անջատելի: զատանելի: հատանելի: կարատելի: որոշելի.

Divisibilitas. Բաժանելութիւն.

Divisivus. Բաժանական: զատական: որոշական.

Divisio, nis. Բաժանումն: անջատումն: որոշումն: v. separatio.

Divisio, distributio. Բաժանումն: բաշխումն.

Divisio in arithmetica. Բաժանումն. կարատելն.

Divisio, dissensio. Հեռ: հերձ: խռովութիւն. տարաձայնութիւն: հակառակութիւն: հերձուած.

Divitiæ, arum. Փարթամութիւնք: ունաւորութիւն: հարստութիւն: ինչք բազումք: ընչաւէտութիւն: մամոնայ: մեծութիւն: ընչեղութիւն.

Divitiis affluere. Ունել զինչս բազումս: փարթամ լինել և ընչաւէտ: բարգաւաճել ընչիւք.

Divitiis augere aliquem. Փարթամացուցանել: v. dito.

Dium, gen. dii. Օդ: ոյ.

Sub dio. Ի բաց օթեւայ: ի ներքոյ օդոյ: բացօթեայ: անյարկ: բացադրեալ տօթոյ, անձրեւայ, և խստութեան օդոյն: աք

արձակաբաց ի ձմերային և յամառային.

Divortium viarum. Խոտոր : խոտորումն : խոտորեալ ճանապարհ : գողուղի : Թիւ-րահոծ, կամակոր ճանապարհ : շրջանք ճանապարհաց : զատումն.

Divortia aquarum. Տեղ գետոց : ուր գետք բաժանին յառաջս բազումս : նե-ղոս գետն տրոհի յերկոտասան վտակս.

Divortium veris & hyemis. Մեջոց & միջնոց : բացատութիւն : որով գարուն և ձմեռն բաժանին ի միմեանց.

Divortium in matrimonio. Որոշումն, հրաժարումն ի կնոջէ : արձակումն կնոջ : կնաթողութիւն : գիր հրաժարման : գիր ապա-հարզանի.

Divortium facere cum uxore. Որոշել, հրաժարել : մեկնել ի կնոջէ : արձակել, թողուլ, հանել զկին : v. repudio.

Diurnus, a, um. Օրական : առընթա-կան : աւօրեայ : ցերեկեայ : diurnus motus solis, օրական շարժումն արեգական որ է ժամուց : իդ.

Diutinè. Երկար ժամանակ : v. diu.

Diutinus, a, um. Երկարատև : երկա-րաժամ : երկարամեայ : երկարաժամեայ : որ ընդ երկար տևէ.

Diutiùs. Երկարագոյն ևս : երկայնա-գոյն : աւելի ևս.

Diuturnitas. Տևումն : տևողութիւն ընդ-երկար ժամանակ : երկարութիւն : երկայ-նութիւն ժամանակի.

Diuturnus, a, um. Երկայնատև : եր-կարատև : երկարաժամ : երկայնաժամ : որ ձգի, տևէ, մնայ յերկար ժամանակ :

Divulgatus, a, um. Հռչակեալ : հրա-տարակեալ : յայտնեալ : ծանօթ ամենե-ցուն : հրապարակացոյց : ի լոյս ածեալ : ի յայտ եկեալ.

Divulgo, are. Հրատարակել : հրապա-րակել : հռչակել : յայտնել : յայտնի առ-նել : ի լոյս ածել : ծանուցանել : ճարա-կել : համբաւել.

Divulsio, nis. Բաժանումն : ի բաց որ-ոշումն : ի բաց հանումն : արտաքսումն.

Divulsus, a, um. Օտարեալ : հատա-նեալ : ի բաց հանեալ, խլեալ : որոշեալ : անջատեալ : ի բաց կորզեալ : հատեալ.

Divus, de sanctis. Սբ : երանելի.

D O

Do, dare. Տալ : dedi, ետու : dedit ետ : dabo, dedero : տաց : dem : տա-ցէ : da, տուր : date, տուք : datus, տու-եալ : datus sum, տուայ : dabitur, տացի : dabit & daret, տացէ : ձրել : շնորհել : պար-գևել : նուիրել : ընծայել.

Litteras dare ad. Տալ ի նա, առ նա զթուղթս.

Dare aquam manibus. Ջրհանել զջուր ձեռաց : լուանալ զձեռս.

Demus ita esse. Դնիցուք թէ այդպէս է : թող ինչ այնպէս : թող լինի : դնիցուք զոլ այնպէս.

Dare operam ut. Հոգալ : ջանալ : ջան դնել : փոյթ ունել : v. curam habere.

Ut tempus, ut res se dabunt. Ըստ բեր-ման ժամանակի : հայելով ի ժամանակ : զիջանելով առ ժամանակ : ըստ այլ և այլ դիպուածոց.

Dare verba alicui, decipere. Խաբել : յուսադրական բանիւք տարաբերել զոյ-նք : v. decipio.

Dare vela in altum. Մեկնիլ ի ցամաքէն : խաղալ, զնաւ խաղացուցանել ի ծով : պարզել, արձակել զկտաւն, տարածել զթռուչարանս նաւուն.

Doceo, ere. Ուսուցանել : վարդապե-տել : աշակերտել զոք : ծանուցանել : խրա-տել : խրատ տալ : զեկուցանել : տեղե-կացուցանել : հմտացուցանել : զգացու-ցանել : սովորեցուցանել.

Docilis. Ուսումնասէր : մտադիւր : դիւրամիտ : դիւրալուր : ունկնդիր խրա-տուց : որ ունի միտս լսելոյ.

Docilitas. Ուսումնասիրութիւն : դիւ-րամտութիւն : ունկնդրութիւն խրատուց : միտս լսելոյ.

Doctè. Գիտնաբար : հմտաբար : ու-շիմութեամբ : ուշեղարէն : նրբապէս : խելամ-տաբար : ուսումնօրէն.

Doctor, is. Վարդապետ : ուսուցա-պետ : ուսուցիչ : ուսուցանիչ : doctor in theo-logia, Աստուածաբան վարդապետ. doctor in jure, օրինագէտ : օրինաւոր : օրինական : օրէնսգէտ : doctor in medicina, բժշկա-պետ : հմուտ արուեստի բժշկութեան : ու-սուցիչ : վարպետ : կարդացօղ.

Doctrina, æ. Վարդապետութիւն : գի-տութիւն : հմտութիւն : մակացութիւն : կար-դացողութիւն.

Doctrina, documentum. Վարդապետ-ութիւն : ուսումն : ուսմունք : աղանդ : տե-սութիւն : տեսչութիւն : doctrina sana, ողջա-միտ, փրկաւոր վարդապետութիւն : ողջա-մտութիւն բանից.

Doctrina peregrina, mala. Չար աղանդ : ստուտ և մոլորեցուցիչ, հոգեկորոյս վար-

դապետութիւն : նորագոյն և օտարացու_ցիչ ուսմունք .

Doctus , qui didicit . Ուսեալ : qui à deo didicit : ուսեալ յայյ .

Doctus , a , um . Գիտուն : կարդա_ցող : բազմագէտ : գիտնական : հմուտ : cum gen. մասնագէտ : վարդապետ : խե-լամուտ : cum genitivo : գիտակ : տե_ղեակ : cum genit. ուշիմ : ներհուն : բանի-բուն .

Documentum . Ուսումն : խրատ : սահ_մանք : Թելադրութիւն : աղանդ : vide doctrina .

Documentum , signum . Նշան : վկայ_ութիւն : ցուցումն : օրինակ .

Dodrans , tis : novem unciæ . Ինն ժամե-այ : կիտ Թ. ժամեայից .

Dodrans diei . Ժամք ինն : կամ երկա_րութիւն ինն ժամուց : որ է երեք բաժին , երեք չորեք տուընջեան .

Dogma , tis . Աղանդ = ուսումն = վար-դապետութիւն : si malum , այնպէս ուսմունք օտարաձայնք , նորագոյնք , օտարացուցիչ : v. doctrina mala .

Dogma fidei . Գլուխ , Ճշմարտութիւն , սահմանադրութիւն , կանոն , բան հաւատոյ : սկզբունք հաւատոյ .

Dogma disseminare . Աղանդել : այլադր-ինչ ուսուցանել : զնորագոյնս և օտարա_ցուցիչս բերել ի լսելիս մարդկան : զչար-աղանդն սփռել , տարածել : ներմուծել զո-րոմն սուտ վարդապետութիւն : զներմուծ-եալս ներմուծանել ի .

Dogmaticus , a , um . Աղանդական : ուսումնական : որ պատկանի առ մակա_ցութիւն ինչ .

Dolabella , dolabra , æ . Եղջերան : vul. ուրագակ : գործի ինչ որով կոկեն զփա_յտն .

Dolendus , a , um : deplorandus . Ողբալի : եղուկ : եղկելի : աղիողորմ : ողոր_մագին : կողկողագին : բաղձմաւալի : ար_տամագին : ցաւագին .

Dolenter . Ողորմագին , տրտմագին , ողբական , աղիողորմ ձայնիւ , սրտիւ : Թախծութեամբ սրտի : Թախծեալ սրտիւ : Թախծանօք : խանդաղատեալ ձայնիւ և սրտիւ : խանդաղատանօք : աղիողորմ , կսկ_ծական ձայնիւ : ցաւագնաբար .

Dolenter ferre : v. ægre ferre .

Doleo , ere , corpore . Ցաւել : v. g. pedes dolere , ոտք ցաւել , & ցաւել : ախ_տանալ : ցաւագնիլ : երկունք և ցաւք կալ_նուլ զիս : կսկծիլ : երկնել և առ ցաւս ձգել : կրել , զգալ զցաւս .

Dolere animo , tristari . Ցաւել : լինել ինձ տրտմութիւն յոյժ , և անպակաս ցաւ սրտի իմոյ զի : սգալ Թախծիլ : մորմոքիլ & մոր-մոքեալ : ցաւ է ինձ ի վր : տագնապիլ : տա_ռապիլ յեռ անձն իմ : ի խոր տխրութեան լինել : սրտիւ Թախծիլ , փղձկիլ : սիրտ ճմլեալ խոցիլ .

Dolere de peccatis . Զղջալ և զղջանալ ընդ մեղսն , վս մեղաց : ի վր մեղաց : v. contritus : ցաւ լինել ինձ & quæ suprà .

Dolere mortem alicuius . Լալ զոք : ող-բալ զնա : կոծել զոք կոծ մեծ . լալ դառն . լալ զնա մեծապէս : սգալ զոք : ող-բալ , ողբս առնուլ , vel առնել ի վր նր : աւաղել զոք : ցաւել , ցաւել ինձ վր : ափսո_սալ , վայել , աղաւաղել զոք .

Dolere alieno bono . Նախանձիլ , խածածիլ վր , vel ի վր յաջողութեան այլոյ : նախան_ձել , խոցոտել , ոխանալ ընդ , vel ի վր : անհանձնյանալ մեր յաջողութիւն նր : դժնի-ապել , դժնդաչամալ , զչարել վր .

Doliarius , ii : qui conficit dolia . Կա_րասադէն : կարասակերտ : որ շինէ , յօրինէ , զուգէ զփայտէ կարաս :

Doliolum . փայտէ կարասիկ = կարաս փոքր : vul. վարել .

Dolium : apud antiquos vas grandius testaceum . Մարդուց էր խեցեղէն կարաս մեծ յորում պահէին զգինի : quo etiam hodie utuntur orientales : որք առնեն և այսօր Արեւելականք : item , գուբ : dolia plena , զեղուն գուբք : Joel. 3. 13. quod interpres vertit torcularia exuberantia : at apud Europæos փայտէ կարաս : փայտէ գուբ , quod armenus vocat , գուռեղեղնակ , quasi compactum ex laminis cedrinis aut abietinis : nam vox եղեւնի , եղեւնափայտ , abietem fere sonat aut cedrum , ex quibus tamen non conficiuntur dolia .

Dolo , are : lapides . Կոփել : unde : բար անկոփ , lapis impolitus : կռել : փորել : տա-շել : կոկել : ողորկել .

Dolare lignum . Զփայտ տաշել : կոփել կոկել : ողորկել = խառնամալ = խառնել : vul. ուրագակել .

Dolor , is : corporis . Ցաւ : ոյ : ախտ , ի : կսկիծ : երկ : plur. երկունք : կսկծումն : մորմոք : մորմոքումն : մղմուկն որ է կսկ-ծագոյն ցաւ .

Dolor animi . Ցաւ . մորմոքումն սրտի : Թախծանք , Թախծութիւն , մղմուկն սրտի : փղձուկ , փղձկումն սրտի : սրտի նեղու_Թիւն : տրտմութիւն , անձկութիւն : կսկիծ ,

դառնութիւն սրտի : խռովութիւն սրտի : տառապումն, տառապանք .

Dolor de peccatis . Զղջումն : ցաւ : vide contritio, & quæ suprà .

Dolor partûs . Երկն : plur. երկունք & երկք ծննդականին : ցաւ յղւոյ .

Urgeri doloribus partûs . Դժուարածին լինել : վշտանալ ի ծննդեան : երկնել : երկունս կալնուլ զնա: Ճչել յերկնելն : բազմօք վշտօք մերձ էր ի ծնանել : պատահել երկանց : ըմբռնել ցաւովք և երկամբք ծննդեան .

Dolor se remisit . Ցաւն փարատել : դիւրել : թուլանալ, նուազել : դադարել .

Dolorem creans . Ցաւագին : որ բորբոքէ զփղձուկս սրտի : ցաւացուցիչ : դառնակսկիծ .

Dolosè . Նենգութբ : նենգաւորապէս : դաւաճանաբար : խորագիտութբ : խորամանկութբ : հնարիւք : դարանակալութբ : խաբէութբ : պատրանօք : դաւաճանութբ : հնարագործութբ : կեղծաւորապէս : պատիր բանիւք : ընդ խաբս .

Dolosus, a, um . Նենգաւոր : չարահնար : հնարագէտ : մարդախաբ : դաւաճան : հնարագործ : հնարահան : նենգագործ : դարանակալ : խաբեբայ : խորագէտ : խաբէուսիկ : խարդաւան : խարդախ : պատիր : խորամանկ : սուտակապաշտ : երկլեզու : մարդկեղծ : սուսլեզու : նենգամիտ : խարդախող : դաւաճանորդ .

Dolus, i . Խաբ : խաբանք : խաբէութիւն : պատրանք : նենգութիւն : նենգաւորութիւն : խաբեբայութիւն : դաւ : դաւագործութիւն : դաւաճանութիւն : խորամանկութիւն : խարդախութիւն : սուտակապաշտութիւն : հնար : հնարագիտութիւն : հնարագործութիւն : դարանակալութիւն : նենգանք : հրապուրանք .

Doma, tis : Italis Cupola : latinis Concameratum ædis fastigium . Գմբէթ : կմբէթ : & կումբէթ : գմբէթաշէն : գմբէթայարկ : գմբէթեայ : & pro fastigio templorum, կաթողիկէ : ի գլուխ կաթողիկէից .

Domabilis . Վարժելի : յաղթելի : յաղթահարելի : նուաճելի : & pro animali, հնազանդելի : ընտելական .

Domesticatim, per domos . Ի տանէ ի տուն : ի տունս տունս : առ տանն .

Domesticus . Ընտանեկից : որ ի նոյն տան բնակի .

Domestici, orum . Ընտանիք : ընդոծին : սպասք բաղդումք : տնայինք : տնականք : ծառայք : աղախին, plur. աղախնայք : սպասաւորք : պաշտօնեայք .

Domesticum animal . Ընտանի անասուն : անասուն = տնական : ընտելացեալ .

Domicilium . Տուն : բնակութիւն : յարկ : օթևան : բնակարան : կայարան : կայանք : տեղի = կայ : դադար : ընդունարան, domicilium dæmonum, դարան դիւաց .

Domina, æ . Տիրուհի : տիկին : gen. տիկնոջ : plur. տիկնայք : տան տիկին : vul. խանում & խաթում : & խաթօն : in epist. unionis : բամբիշ .

Dominans, tis . Տէր : տիրող : տիրապետ : իշխան : տիեզերապատաստ տր .

Dominans vitium . Մոլութիւն յաղթող : բռնազօրոյն : տիրող : տիրազօրոյն : գլխաւոր : զօրաւոր .

Dominatio, nis : & dominatus, ûs . Իշխանութիւն : պետութիւն : տիրապետութիւն : տէրութիւն .

Dominationes, quartus Angelorum chorus . Տէրութիւնք : որ հրեշտակաց չորրորդ դասն է .

Dominator, is . Տէր ընդարձակ : տիրապետ : իշխան : ինքնակալ : հրամանատու .

Dominatrix . Իշխանուհի : տիրուհի : տիրապետուհի .

Dominicus, a, um . Տէրունի : տէրունական : որ տն է : որ պատկանի տեառն : տէրունեայ .

Oratio dominica, quam nos docuit dominus Jesus . Աղօթք տէրունական զոր ուսոյց մեզ տր Յս և է Հայր մեր որ յերկինս .

Dies Dominica . Կիրակի : & կիրակէ : օր կիրակէի : կիւրակի : օր տէրունական : quia specialiter dicata cultui domini dei : զի յատկապէս տնօրինեալ, ի պաշտօնն ածոյ : vel quia in ea resurrexit dominus : կամ զի յայսմ աւուր յարեաւ տր ի մահուանէ : սա եւս միաշաբաթ : օր արեւու : զի արեգական տիրէր աւուրն կիրակէի : nox dominicam diem præcedens vocatur : գիշեր կիրակամուտ .

Littera dominicalis . Կիրակագիր : cum duplex occurrit, denotat annum bissextilem : թէ կրկին պատահի, նշան է թէ տարին նահանջ է : v. g. cb. & prior quidem c. dominicam diem indicabit usque ad 25. Februarii : առաջինն ցուցանէ զօրն կիրակէի մինչև ցօրն իէ : փետրվարի ամսոյ : posterior verò b. dominicalis erit usque ad finem anni : իսկ յետինն b. կիրակագիր ըլնիցի մինչև ցվերջ տարւոյն, quemadmodum accidit anno 1712. այդ իսկ պատա-

հեցաւ

եղաւ յամի : ռ.չ.ժ.բ.

Dominium. Իշխանութիւն : պետութիւն : տէրապետութիւն : տէրութիւն.

Dominor, ari. Տիրել : dat. տէրապետել . իշխանութիւն ունել ի վր : տիրանալ, dat. առնել ընդ ձեռամբ ընդ իշխանութեամբ իւրով : իշխել ի վր : vel dat. ի վր կալ.

Dominus. i. de deo. Տէր : կերպարան յատկին առի գիչ, Որ է տր ամենակալ : ընդարձակ Տէրն երկնից և երկրի : տէր : gen. տեառն : à domino, ի տնէ : instrum. տերամբ : plur. domini : տերք & տեարք : dominorum, տերանց : dominos, զտէրս & զտեարս : inst. տերամբք.

Dominus. Իշխան : պետ : տր : quod in compositis habet in gen. տեր : v.g. dominus mundi : Աշխարհատէր : gen. աշխարհատեառն : dicitur tamen patris familias : տանուտէր : Ինքնակալ : vul. Աղայ : պարոն.

Dominus sui. Անձն իշխան : տր անձին իւրոյ : Ինքնիշխան.

Dominicida. Տիրասպան.

Dominipara. Տիրամայր : տիրածին.

Domini instar. Տիրաբար : տէրաբար.

Domini amator. Տիրասէր : &c.

Dominus convivii. Կոչնատէր : հրաւիրակ.

Domito, are. v. domo.

Domitor, is. Յաղթօղ : յաղթահարօղ : հնազանդեցուցիչ.

Domitus, victus. Յաղթեցեալ : յաղթահարեալ : պարտեալ : նուաճեալ : մտանեալ ի պարտութիւն : գրաւեալ ընդ իշխանութեամբ : ընդ ձեռամբ յաղթողին անկեալ.

Domitus, a, um: de animali. Յաղթահարեալ : ընտելացեալ : հնազանդեալ : խաղաղացեալ . մեղմացեալ.

Domo, are: v.g. equum. Յաղթահարել : սանձահարել : հնազանդեցուցանել : ընտելացուցանել : նուաճել . հնազանդել.

Domare hostes. Յաղթել թշնամեաց : յաղթահարել զնա : պարտել, պարտաւորել, հնազանդել, հնազանդեցուցանել, նուաճել զնա ընդ ձեռամբ իւրով : ել և ել ատանել ի վր նր : ընդ իւրով նուաճել.

Domare passiones. Յաղթել ախտից : յաղթահարել զցանկութիւնս . սանձահարել զնա : հարել նր զատանս : հնազանդեցուցանել, նուաճել զնա ընդ ծով բանին : ձգել զկիրսն : մեռուցանել զնա : կարգ և չափ դնել նր : զսպել զ. հանգչել, հանգուցեալ յախտից.

Domuncula, æ. Տնակ : տնակն : խուց : բնակարանիկ.

Domus, ûs. Տուն : gen. տան : è domo, ի տանէ : instrum. տամբ : յարկ : բնակութիւն : օթեւան : ապարան : proverb. 21. ponitur օդ, ոյ.

Domus superior. Վերնատուն.

Domus media. Միջնատուն :

Domus infima. Ներքնատուն.

Domus, familia. Տուն : ընտանիք : ընդոծինք : ազխ : գերդաստան.

Domus, stirps. Ազգ : ցեղ : տուն . տոհմ : ազգատոհմութիւն : զարմ : սերունդ : տոհմութիւն : ազգատոհմն : ազն : ազնուութիւն.

Ex illustri domo oriundus. Յազնուական տոհմէ, ազգէ ծնեալ : բարձրատոհմ : բարձրազգի : մեծազգի : ազնուատոհմն : յազնուաց և յազգէ մեծայ : ազգեակ : բարձրատոհմիկ : նշանաւոր զարմիւ : այր ազնիւ : վսեմազնեայ.

Domus amæna, oblectationis. Զբօսատուն : հանգստոց : զբօսանատուն : անձկանան տուն : տուն ամարային : զբօսանաց տեղի.

Domus, curia, senatus. Ատեան խորհրդոց : ատեան : ատենատուն : ժողով խորհրդականաց : ատենադարան.

Domus solis, sic dicuntur 12. signa zodiaci. Տուն արեգական : այսպէս անուանին ժբ. կենդանակերպք.

Donaria, orum. Պարգեւք : ընծայք : v. donum.

Donatio : nis. Պարգեւ : պարգեւումն : պարգեւատուութիւն : ձիր : ընծայ : տուրչութիւն.

Donativum, i. Պարգեւ ինչ զոր իշխան կամ զօրապետ տայ զինուորաց իւրոց.

Donec, donec eris fælix ..... Մինչ : մինչդեռ : ցորքան ժամանակ : ցորժամ : ցորքան : յորժամ : ի ժամանակի յորժամ փարթամ լինիցիս : donec vixerit uxor ejus, բանի կենդանի իցէ կին իւր. donec veniat, մինչեւ գայ : մինչեւ գայցէ : մինչեւ ցերբ գայցէ : մինչեւ ցժամանակ գալոյ նր : donec deus det : ցոր տացէ նր ամ : մինչեւ ցորս տալոյ նր ամ.

Dono, are: aliquem aliquâ re. Օժտել ինչ տալ, շնորհել, ձրել, նուիրել, ձօնել նմա պարգեւատրել զնա : genit. rei : պարգեւել : ընծայել . օժտել.

Donator, is. Տուօղ : տուիչ : պարգեւօղ : aut cum տու in compositione v.g. qui dat auxilium : ձեռնտու : պարգեւատու : qui concionatur : քարոզատու &c.

Donare inimicitias ſuas alicui . ւՀա՞ նր Թողուլ Թշնաւեաց .

Donum , i . Պարգեւ : Նիւթ : տուր : gen. տրի : նուէր : Ընծայ : ընծայք : ընծայ : Նօն : օղերմն : Նպաստակ : պատարագ .

Dona quæ dantur puellæ cum deſponde-tur , բաժինք .

Donum quod datur judici ad fidem illius labefactandam . Կաշառ : & qui talibus do-nis corrumpitur , կաշառակուր : կաշառա-ռու : կաշառագնաց : կաշառականէր : կա-շառաքեկ : որ կաշառօք դատէ : reſpuere ejuſmodi dona , Թօթափիլ զձեռս նուր ի կաշառաց .

Donum meretricis . Կաղանդ : gen. կա-ղանդոց : շահախնդիր : վարձն շնութեան : վար-ձանք պոռնկի .

Dona Spiritus S. ſunt ſeptem . Պարգեւք հոգւոյն սրբոյ են. Իմաստութեան շնորհքն հոգւոյն : ոյսինքն .

Donum ſapientiæ . Հոգի իմաստութեան .

Donum intelligentiæ . Հոգի հանճարոյ .

Donum conſilii . Հոգի խորհրդոյ .

Donum fortitudinis . Հոգի զօրութեան .

Donum ſcientiæ . Հոգի գիտութեան .

Donum pietatis . Հոգի աստուածպաշտութեան .

Donum timoris Domini . Հոգի երկիւղի աՀ : Iſaj. 11. 2.

Dorcas, cadis dama : caprea . աղջամանուկ : gen. այծեմանի : այծ վայրի .

Dormiens , tis . Նինջեալ : նոզեցեալ : որ և ի քուն : քնեաց : քնած .

Aqua dormiens , ſeu reſes . Ջուր կայուն : ջուր կացուն : անհոս .

Dormio , ire . Նինջել : քնել & քնել : նիրհել : և քուն լինել : տալ ղքուն աչ-աց : տալ նիրհումն աչուանաց : նոզել ղքուն : նիրհել զնիքրհն : ſedentem dormire , և նիստ նոզել ղքուն : præter. քնայ : im-per. քնիր .

Dormitator , is . Քնեաց : քնասէր : ծան-բացեալ և քնոյ : Թմրեալ և քնոյ : դիւրա-քուն : միշտաքուն .

Dormitatio , & dormitio . Քուն : նինջ : նոզումն : նիրհումն : Թմրութիւն : vid. ſomnus .

Dormito , are . Քնել : և քուն մտանել : և քուն եղեալ : և քուն լինել : տալ ղքուն աչաց : Թմրութիւն անկանիլ և վր : աչքն ծանրանալ և քնոյ : քուն առնուլ , կալ-նուլ , առնել , հոխել զինս : զքնով անկա-նել : Թմրիլ : նիրհել և քուն : յաւիշտաւիլ քնով : v. dormio .

Dormitorium , ii . Նինջարան .

Dorſum , i . Թիկունք : Թիկնաւոր : քաւմակ : ուսք .

Dorſum montis . Գլուխ , արտեւան , գագաթ , քարաւին , plur. քարաւիունք . ծայր , կատարած , դար լերինն .

Dorſum cultri . Դանակի հետեւն .

Dorſum epiſtolæ . Գրոյն յետ կոյս .

Dorſum libri . Գրքի յետ կոյս .

Dorſum , terga vertere . Դարձուցանել զերեսս , զԹիկունս և Թշնամւոյ : դառնալ յետս և : abl. մեկնիլ և հետասատան : գ. առ դարձուցանել և փախուստ : v. fugio .

Dorſo imponere . Բեռնուլ և վր ուս-ուց : դնել և վր Թիկանց : և բաց ընկեն-ուլ զկնի Թիկանց եւրոց : դնել և Թի-կունս : յուս ունել : պուսով արկանել : և վր ուսուց բառնալ , բարձնալ տանիլ և վր : vul. շալակել .

Dorſuarium jumentum . Գրաստ : gen. ստու : բեռնակառն : բեռնակիր : բեռնաբարձ : որ կայ և բեռնակրութեան .

Dos , dotis , mulieris . Օժիտ : բաժին : վարձանք : տըւար : զոր տան աղջկան յոր-ժամ հաւտնացուցանեն զնա , կամ յորժամ և վանք մտանէ .

Dos quæ datur mulieri ad tempus vidui-tatis . Իրանք զոր այրն հասատատէ կնոջ եւրում զի վայելեսցէ զնա և ժամանակի այրութեան , և ապա Թողէ զաւակին եւ-ուամ : gallis douaire .

Dotes , ium . Բարք : վարք : շնորհք : բարութիւն : աղնուութիւն : præclaris dotibus ornatus : աղնուաբարոյ : շնորհալի , շնո-հազարդ մարդ .

Dotes corporis glorioſi . Գ . շնորհք , որ-ակութիւնք , աղնուութիւնք փառաւորեալ մարմնոյ , ſcilicet .

Impaſſibilitas . Ընչարչարանաց անմա-հութիւն : անկրելութիւն .

Subtilitas . Նրբութիւն : Թափանցանցու-թիւն .

Agilitas . Արագընթացութիւն : արագութիւն .

Claritas . Պայծառութիւն .

Dotalis , quod datur in dotem . Օժիտ : տըւար .

Dotata . Որ յօժիտ էառ զ..... կամ այրն կինն որ յայրութեէ եւրում վայելէ զինչ հասատատեալս նմա յառնէ եւրմէ : gallis , dovairiere .

Doto , are mulierem . Օժիտ տալ աղջ-կան : վարձանօք վարձել զհարսն : օժտել զաղջկունն Ա. Թօմանօք : զնոր ինչ հասատատել կնոջ .

Dra-

D R

DRachma, æ : ſexta pars unciæ. Դրամ: բաժին վեցերորդ միոյ ծանրոյն : դրհամ: v. uncia : կամ կշիռ որ ունի Դ. հատ : ſecundum alios , դրամ ու կէս է. մին մեղզալ: և վեց մեղզալ է մին ծանրոյ.

Drachma , moneta. Դրամ. դրհամ: ցած փող է : արծաթէ փող, գնոյ երեք սատակի կէս.

Draco, nis. Վիշապ: Ճիւաղ: որ է օձն ծերացեալ.

Dromas, madis, dromas camelus : dromedarius. Ուղտ է սրընթաց որ կրկին կուզ ունի ի քամակի.

Druidæ, arum : gallorum olim ſacerdotes. Քուրմք գաղղիացւոց ի հնումն.

D V

DUbiè. Երկմտութեամբ: երկբայաբար: երկբայութեամբ: տարակուսութեամբ: կասկածօրէն: երկմիտ սրտիւ: խղճիւն: երկբայապէս.

Haud dubiè. Թարց կարծեաց: ստուգիւ: հաւաստեաւ: ստուգապէս: առանց երկմտութեան.

Dubietas, tis. Երկմտութիւն: երկբայութիւն: տարակուսութիւն: կասկած: տարակուսանք: շուարանք, շուարումն մտաց: յողդողդութիւն.

Dubioſus, a, um. Երկմիտ: տարակոյս: երկբայ: v. dubius.

Dubitabilis. Տարակուսելի: անստոյգ: կասկածելի: անհաւաստի: որ է ընդ կարծեօք.

Dubitanter. Երկմտութեամբ: v. dubiè.

Non dubitanter : intrepidè. Վստահութեամբ: համարձակապէս: աներկիւղ: անահ սրտիւ.

Dubitatio, nis. Երկբայութիւն: երկմտութիւն: տարակոյս: v. dubietas.

Dubito, are. Երկբայել: երկբայանալ: տարակուսել: երկմտել: կասկածել: երկուանալ: յողդողդիլ մի թէ.

Dat mihi locum dubitandi ne forte. տեղի տայ ինձ երկբայութեան թէ գուցէ: cum ſubj. երկբայեցուցանել: երկուացուցանել զոք.

Non dubito de ..... Ոչ եմ երկբայ ի վերայ ... ստուգիւ գիտեմ զի : vel թէ.

Non dubito quin. Ոչ է ինձ տարակուսութիւն ինչ թէ.

Non dubitavit introire. Համարձակեցաւ, յիշխեաց մտանել: վստահացաւ: v. audeo.

Dubium, ut dubitatio.

Abſque dubio : v. haud dubiè.

Agere in dubio. Խղճիւն առնել: երկմտութեամբ: երկմիտ սրտիւ: խղճմտութեամբ: խղճահար սրտիւ: ի տարակուսի.

Oritur mihi dubium ..... Ինձ առնելի տարակոյս ինձ, ի վերայ vel մի թէ: երկբայ, տարակոյս եմ մի գուցէ ..... կարծեմ անկաւ ի միտս իմ: տարակուսեալ կամ եթէ.

Dubius, a, um : res dubia. Անստոյգ: որ է ընդ կարծեօք: անհաւաստի: կասկածելի: տարակուսելի բան.

Dubius, de homine. Տարակուսեալ: տարակուսական: երկմիտ: երկբայ: երկբայեալ: կասկածոտ: շուարեալ: վարանեալ ի միտս իւր: երկչոտ: որ կայ ի վարանի: որ պատերազմի յաղթելոյն խորհրդոց: շփոթեալ ի խորհուրդս իւր.

Non dubium eſt quin iverit. Հաւաստեաւ, ստուգիւ գնաց: ստուգապէս գիտեմք թէ .....

Venire in dubium de vita. Լինել ի վտանգի մեռանելոյ: արկանել, տալ, մատնել զինքն ի վտանգ: վտանգել զանձն իւր: ի վտանգ, ի մահ երթալ: զանձն դնել ի մահ: զգլուխ իւր դնել ի կշիռս: անձնամատն, անձնատուր լինել ի մահ: կենանքն վտանգաւորել.

Syllaba dubia, anceps. Վանկ, դիր երկկատեայ: որ երբեմն սուղ է, և երբեմն երկայն: v. g. ա, ը, ի.

Ducatus, ûs. Դքսութիւն: երկիր զոր դուքս ոմն ունի ընդ իշխանութեամբ իւրով.

Ducatus, imperium. Իշխանութիւն: առաջնորդութիւն: պետութիւն: cæcus autem ſi cæco ducatum præſtet. կոյր կուրի եթէ առաջնորդ է.

Ducatus, nummus. Մի արծաթ: մի ոսկի.

Ducenarius, ii. Իշխող երկու հարիւր լեգէոյ.

Duceni, ducenti. Երկու հարիւր: երկերիւր.

Ducentiès. Երկու հարիւր անգամ.

Duco, ere. Վարել, ածել, հանել, տանել զոք ի: առաջնորդել ումեք: խաղացուցանել: ներմուծանել զոք ի.

Ducere aquam in. Ջուրս դարձուցանել, շրջել, խաղացուցանել, տանել ի: ընդ.

Ducere lineam. Գծել, ծիր գրել քարշել.

Ducere muros circa urbem . Զքաղաքն պատել պարսպօք : զպարիսպ շուրջ պատել զքաղաքաւ : պարսպել որմովք : ածել զպարիսպս շուրջ զքաղաքաւ : պարիսպ պատել շուրջանակի : պարսպօք ամրացուցանել զ.

Ducere fossam . Ձգել զփոսն : փորել, քանդել զփոսն .

Ducere laminam . Ուռամբ Կ. կռանաւ զդրօշմադն, զարծաթն տափատակ ծեծել և ընդարձակել : ձգել, երկայնացուցանել զնա .

Ducere spiritum , animam . Շունչ, օդ առնուլ : քարշել զօդն արտաքուստ : ձգել զօդս : Թոք առնուլ : զօդն ծծել : շնչել , շնչալ .

Ducere ilia . Հևալ : խիտ առխիտ շնչել : փնչել : շունչ նեղկլանել : շունչ սպառել : հեծեծկալ : շնչասպառ հեծեծկալ .

Ducere uxorem . Առնուլ զաղջիկն իւր կնութե : առնել, առնուլ, ածել զկին : ամուսնանալ : պսակել . կապել ի կին : չաղկապել , լծակցել , զուգել , զուգակցել ընդ : մտանել յամուսնութի : հարսնացուցանել զնա իւր : ածել զնա իւր հարսնութե , ի հարսնութի , ի կնութի .

Ducere vitam , dies . Անցուցանել , ծախել , վճարել , հանել , կատարել , զաւուրս , զկեանս իւր ի խաղս , vel խաղիւք . &c.

Parvi , pro nihilo ducere . Զոչ ինչ համարել : ունել զնա իբրև ոչ ինչ : արհամարհել : Թուել զնա իբրև ոչ ինչ .

Ducere , existimare . Թուել զնա : համարել : վարկանել : կարծել .

Ducere initium ab . Սկսանել ի : abl. սկիզբն առնել ի : սկիզբն առնուլ , կալնուլ խօսել , vel խօսելոյ : սկզբնաւորած առնել ի : abl. բուռն հարեալ յաղագս առաջնոյն , initium ducens à primo .

Captivum ducere . Գերել զոք : գերի վարել , խաղացուցանել , վարել ի գերութի .

Duci aliqua passione . Շարժիլ, վարիլ կրիւքն &c.

Ductilis , e . Ճախարակեալ : կռածոյ : ձոյլ : ձուլածու .

Ductim bibere . Միով և նոյն շնչով ըմպել .

Ductor , is . Զօրավար . զօրապետ . զօրագլուխ : առաջնորդ : գլուխ : վարիչ զօրաց : v. conductor .

Ductus , ûs aquarum . Ջրմուղ : Ջրաբեր ջրոյն : Ջրաբեր : ջրհոս : Ել ջրոյ .

Ductus , ûs . Առաջնորդութի . Թելադրութի : կառավարութի : վերակացութի : վերատեսչութի .

Ad ductum alicujus applicare se . Զկնի երթալ նմա : կալ կախեալ ի կամաց նր : ուղղիլ , վարիլ նովաւ : զհետ երթալ նր : զանձն իւր հաւատալ նմա .

Ductus , ûs : series . Կարգ : հետևումն : ընթացումն : կցումն իրաց որք միմեանց զկնի են : զմիմեանց կապեալք կան .

Ductus litteræ . Գրոյն ձգութի . item: նշանագրաց : առոգանութի : և է չորս կերպիւ : accentus , շեշտակ : spiritus , հագագ : tempus , ժամանակ : apostrophe , կեռք .

Ductus oris , lineamenta . Կազմուած , դէմք , նշմարանք երեսաց : նկարագրութի .

Dudum . Յառաջուց ի վեր : ի վաղուց հետէ : ի կանուխ ժամանակս : ի վաղուց ժամանակաց : յաւուրց առաջնոց : վաղուրեմն : յառաջնում : ի բազում աւուրց հետէ .

Duellum , i . Մենամարտ . մենամարտութի . առանձնամարտ : duellator : մենամարտիկ : զինուոր .

Dulcè , dulciter . Քաղցրաբար : հեզաբար : հանդարտաբար : մեղմաբար մեղմ : մեղմով : համեղաբար . ախորժաբար : հաճոյաբար : անուշ .

Dulcedo , in gustu . Քաղցրութի : համեղութի : անուշութի .

Dulcedo in tactu . Լերկութի : կակղութի : ողորկութի .

Dulcedo in verbis . Քաղցրաբանութի : հեզաբանութի : խանդաղատանք : խանդաղատալի բանք : հաճոյախօսութի . համեղաբանութի : մեղմաբանութի : մեղրաբանութի : հաճուկք : հաճոյական բանք : մեղկացուցիչ : մեղրածորան բանք : մեղմ , հանդարտ , ողոք բան .

Dulcedo indolis . Քաղցրութի : հեզութի : քաղցրաբարոյութի : հեզաբարոյութի . հանդարտութի : հեզամտութի .

Dulcesco , ere . Քաղցրանալ : անուշիլ : համեղանալ .

Dulcescere ad tactum . Կակղանալ : լերկանալ .

Dulcescere de homine . Կակղանալ : քաղցրանալ : հեզանալ : հանդարտիլ : մեղմանալ : դադարել : հովանալ սրտին .

Dulciaria , orum . Քաղցրեղէնք : գործք մատակարարաց . անուշունք .

Dulciarius , pistor . Մատակարար .

Dulcis , gustui . Քաղցր : քաղցրահամ : անուշ : մեղրահամ : համեղ : համով : ան_

ուշակ : անուշահամ : բարեհամ : քաղցրաճաշակ : ախորժելի կերակուր : համեղացեալ .

Dulcis tactui. Լերկ : ողորկ ; կակուղ : plur. ողորկունք : մարդ լերկամարմին : կակղամորթ .

Dulcis, mitis. Հեզ : հեզամիտ : հեզահոգի : հեզաբարոյ : քաղցրաբարոյ : հանդարտամիտ : հանդարտ : մեղրածորան : մեղրահոս : քաղցրաբան : անբարկացող : անոխակալ : մեղմ . հեզիկ : քաղցրիկ : համեղախօս : dulcis aspectu, հեզահայեաց : քաղցրահայեաց .

Dulcis, de aura. Օդ հանդարտ : մեղմ : gen. մոյ : քաղցրաշունչ : քաղցրախառն . բարեխառն .

Dulcia verba. Բանք քաղցրագոյն : բան խանդաղատական : խանդաղատալի : խանդակաթ : ըղձակաթ : սիրակաթ : սրտակաթ : խանդաղատանք : քաղցրաբանութիւն : բանք մեղրածորան : հաճոյախօսութիւն : համեղաբանութիւն : բանք ի հաճոյս լսողին .

Dulciter : v. dulcè .

Dulia, æ : cultus qui defertur sanctis . Պաշտումն ծառայութե́ան որ հատուցանի սրբոց .

Dùm . Յորժամ . մինչ : մինչ դեռ . v. cùm .

Dummodò . Որչափ զի : միայն թէ : բայց եթէ .

Dumetum, i. փուշք : Թուփ առ թուփ ծառեկք : instr. Թփովք : խիտ առ խիտ մորենի .

Dumosus . փշալից տեղի : Թփալից : լի Թփովք : Թուփ թուփատեղի : փուշ փուշ տեղի .

Dumtaxat . Միայն : և եթ : in eo dumtaxat similes ei sumus : այնու և եթ նման եմք նմա .

Dumus, i . փուշք : փուշ ծառեկ : Թուփ . մորենի .

Duo . Երկու : gen. երկուց : & երկոսունց : duobus in instr. երկուք : duorum dierum : երկօրեայ .

Duorum annorum . Երկեմեան : երկամեան .

Duodecim . Տասն երկու .

Duodecimus . Երկոտասաներորդ .

Duodenarius . Երկոտասան .

Duodennis . Երկոտասան ամեայ .

Duodenus . Երկոտասան .

Duo de viginti . Տասն և ութն .

Duplex, icis . Կրկին : կրկնակ : կրկնապատիկ : երկպատիկ .

Duplex sensus verborum . Երկդիմութիւն, կրկնադիմութիւն, երկանշանակութիւն բանից .

Duplex festum . Բազմանդակ : կրկին .

Duplex de flore . Ծաղիկ կրկնակ : կրկնատերև : vul. սէտ պալը .

Duplex de homine . Նենգաւոր : երկլեզու : կեղծաւոր : խաբեբայ : անպարզամիտ : անմիամիտ . երկախօս : երկբան : խաբուսիկ : ծռաբարբան : ծռաբունի բանք .

Duplicatio radiorum, repercussio . Շողբածութիւն, անդրաշրջումն, անդրէն դարձումն : անդրաշրջումն : ընդդատումն ճառագայթից .

Duplicatò . Կրկին : կրկնապատիկ . երկու կնոյն : կրկին այնքան : երկպատկաբար : երկակի : կրկնակի : կրկին քան որչափ ունէր : կրկին քանզայն զոր ունէր : երկպատիկ .

Duplicatus, a, um . Կրկնեալ : կրկնապատիկ : կրկին այնքան : & quæ suprà .

Duplicitas, tis . Նենգութիւն : նենգաւորութիւն : անպարզամտութիւն : անմիամտութիւն : կեղծ . կեղծաւորութիւն : երկլեզուութիւն : ծռաբարբանութիւն .

Dupliciter . Երկպատկաբար : կրկին : կրկնակի : dupliciter reus : կրկին մեղաց պարտաւոր : երկակի : երկու կերպիւ : v. duplicatò .

Duplico, are . Կրկնել : երկպատկել : կրկնակի առնել : կրկին այնքան առնել : կրկնապատկել .

Duplio, nis . Մին ոսկի .

Duplum, i . Կրկին : կրկնակ : կրկնապատիկ : կրկին այնքան .

.Dupli pænam subire . Կրկին պատիժ կրել : ըստ միոյն երկու հատուցանել : կրկին քան զոր պարտէր տալ : կրկին տուժել : կրկին քան որչափ պարտ էր հատուցանել .

Dupondium, i . Կշիռ լտերաց երկու : կամ դրամ, երկուլտերաց կշռով : երկդրամեան .

Durabilis . Մնացական : կայուն : դիմացական : բազմաժամանակեայ : յարակայ : յարատև . երկարատև . երկարաժամ : երկարամնայ : կայուն : հաստատուն : պինդ : անանց .

Duramen, duramentum vitis . Հերուան ուռն, փայտն որթոյն . զի պնդագոյն է քան զնորն .

Duramentum . Պնդութիւն, դիմացումն ի վիշտս : դիմակացութիւն : անզգայութիւն .

Duratus, a, um . Պինդ : պնդեալ :

պնդա_

սրտացեալ : խստացեալ : խիստ : կարծրացեալ .

Duratus frigore fluvius. Ցրտասառուցեալ գետն : սառեալ , սառուցեալ : սառնապատ .

Duratus laboribus. Ընդելացեալ վաստակոց : կրթեալ , համապատրաստեալ ի վաստակս : որ անհանգիստ , անձանձիր , անդուլ վաստակի , անխոնջ վաստակի .

Durè. Խիստ : խստաբար : սաստկաբար : անողորմաբար : անխնայաբար : անգութ աչօք և անողորմ սրտիւ : դաժանօրէն : խոշորապէս : վայրաբար : v. austerè.

Durè tractare. Խստագոյն բանիւք անգոսնել : խստագոյնս խօսել : խոշոր խօսք , ամուր ամուր խօսել : դառնութեամբ վարել առ : խստութեամբ կալ ընդ : ոչ խօսել ինչ խաղաղութեամբ : խստիւ տալ պատասխանի .

Duresco, ere. Պնդանալ : քարանալ : կարծրանալ : խստանալ : խոշորանալ : կոշտանալ .

Durescere de liquidis. Թանձրանալ : մածել præt. մածեալ .

Duritas, tis. Խստութիւն : սաստկութիւն : սրտմտութիւն : խստաբարոյութիւն : սաստկութիւն : անխնայութիւն : անաչառութիւն : անողորմութիւն : կսկծութիւն բանից : վայրագութիւն .

Duriter : v. durè.

Duriter vitam agere. Վարել զկեանս յոգնաջան և խստակրօն ճգնութեամբ : արիութեամբ և խստակրութեամբ վշտագնել զանձն : v. austerus.

Duritia, durities, ei: physicè. Խստութիւն : կարծրութիւն : պնդութիւն : Թանձրութիւն .

Duritia cordis. Խստութիւն , պնդութիւն սրտի : խստասրտութիւն : կարծրութիւն սրտի : քարասրտութիւն .

Duritia vitæ. Խստութիւն վարուց և կենաց : խստակրութիւն : խստակրօնութիւն : v. austeritas.

Duro, are: durum facere. Պնդել : պնդացուցանել : կարծրացուցանել : խստացուցանել : պրկել .

Durare in saxa. Քարացուցանել : ի քար դարձուցանել .

Durari labore. Ընդելանալ աշխատանաց : համապատրաստել , զինքն կրթել ի վաստակս : համբերել , պնդանալ վաստակոց : անխոնջ , անդուլ , անհանգիստ , անձանձիր վաստակել : տևել : dat.

Durare, subsistere. Մնալ : կալ : դիմանալ : տևել .

Durare parum. Սակաւ մի ժամանակ ունել : սակաւ ինչ տևել : կարճօրեայ , դիւրանց , անցաւոր , սակաւաւոր , կարճատև , սակաւ ժամանակեայ , փախստական , անկայուն լինել .

Durare multum. Ընդերկար տևել : յարամնալ : դիմանալ , կալ զամս բազումս .

Qui multum durat. Երկարատև : յարատև : երկարաժամ : բազում ժամանակեայ : յարամնայուն : մնայական .

Duravit duas horas. Ժամս երկուս երկարացաւ պատերազմ : երկարել զաղօթս , ընդ երկարել : քարշել .

Durus, a, um: physicè. Խիստ : պինդ : կարծր : խստագոյն : de pane : հաց չորացեալ : քարացեալ .

Durus, crudelis. Խիստ : խստասիրտ : սաստամբակ : անգութ : անողորմ : անխնայ : խստաբարոյ : v. crudelis.

Durus, difficilis. Խիստ : դժուար : դժուարակիր : ծանր : տաժանելի : անտանելի : տաժանուտ : բազմայերկ .

Dura vita; aspera. Խստակրութիւն : խստութիւն կենաց : խստակրօնութիւն : vide austeritas.

Dura verba. Բանք դառնագոյնք : կսկծագոյնք : խստագոյնք : կսկծութիւն բանից : բանք ամուր և խոշոր : պաղ խօսք : խստաբանութիւն : բան դառն : բանք խոցոտականք .

Durum cor. Սիրտ խիստ : կարծրացեալ : քարացեալ : յամառեալ : պնդեալ ի մեղս : անդարձ : սալացեալ : խստապարանոց .

Dux, cis: princeps. Դուքս .

Dux, ductor. Առաջնորդ : գլուխ : վարիչ : in bello, զօրավար : զօրապետ : զօրագլուխ : առաջամարտիկ : նախագլուխ ճակատուն : սպարապետ զօրաց .

D Y

Dynasta, æ. Իշխան : նախարար : կուսակալ .

Dysenteria, æ. Ծորութիւն , հոսութիւն , արեան : Թանչ : ախտ Թանչից : ախտ ծիւրականն : շղուածն փորին : Ճռրամահն .

E

Նշանակէր . 250.

E Præpos : Ի. ante consonant. aut Յ ante vocal. v.g. è cælo, յերկնից : è manibus : ի ձեռաց : è terra, յերկրէ .

E contrario . Իսկ հակառակն = հակադարձօրէն : նա և : բայց յաւէտ .

E regione . Դէմ ի : cum nom. հանդէպ քաղաքին = ընդ դէմ, դէպ առեդական : դէմ յանդիման : դէմ ընդ դէմ : ի հանդիպոյն, ի հանդիպակ քաղաքին .

E vestigio, illico . Հաժամայն : վաղվաղակի : նոյն ժամայն : իսկ և իսկ : ոչ ինչ դանդաղելով : ի նմին ժամու : փոյթ ընդ փոյթ : փոյթ ընդ սոս .

Eatenus, interim . Յայսր վէր : յայսմ բան .

Eatenus feram, quoad . Համբերեցից մինչև : v. donec .

E B

EBenus, i . Եբենոս .

Ebibo, ere . Ըմպել : խմել : ծծել .

Eboreus, a, um . փղոսկրեայ : gen. եէի : ի փղոսկրեաց, ex ossibus elephanti .

Ebrietas, tis . Արբեցութիւն : արբեցողութիւն : շուայտութիւն : գինեմոլութիւն : գինեհարութիւն : գինեբբութիւն : արբշռութիւն : զեղխութիւն . præ ebrietate, ի գինւոյ : ի ցքոյ .

Ebriositas, tis . Գինեմոլութիւն . հանապազ արբեցողութիւն : զեղխաբարոյութիւն : v. ebrietas .

Ebriosus, i . Գինեմոլ : արբշիռ : գինեսէր : որ սասացաւ զովորութիւն արբենալոյ : հանապազորդեալ ի գինեբբութիւն .

Ebrius, a, um . Գինով : արբեցող : գինեմոլ : շուայտ : արբշիռ : արբեալ : չափալլուն ի գինւոյ : զեղխ գինով : գինեհար .

Ebrio gradu incedere . Մոլորիլ ի գինւոյ : արբեալ խաղալ գլորել : դանդաղել յարբեցութենէ ցքոյն : յած և յահեակ գթել ի գինւոյ : դանդաշել յարբեցութենէ .

Ebullio, ire . Ջուրն ի վեր մղել : պղպջակաձև ջուրն ի վեր մղել որպ զեռանդեան հրոյ = ուռուցեալ ջուրն եռալ, ճռճռալ .

Ebullitio . Վերեռան եռացումն : պղպջակ = մորմառ .

Ebullire, fluvius ebullit ranas . Գետն բղխել զգորտ : գորտ եռալ ի գետոյ .

Ebulus, i : gallis, hieble : turc. Եզմըրվէր .

Ebur, oris . Փղոսկր : gen. կրի : ժանիք փղաց .

Eburatus, a, um . փղոսկրապատ = պատեալ փղոսկերով : պատեալ ժանեօք և ոսկերօք փղաց .

Eburneus, a, um . փղոսկրեայ : ի փղոսկրէից .

E C

EChatana, orum : celebris in Perside civitas, hodie Tauris . Մայրաքաղաք ի պարսից աշխարհի, այսօր կոչի Թաւրէզ .

Ecce . Ահա : ահաւասիկ = ահաւադիկ : ահաւանիկ : աւասիկ : այս այն այր է .

Ecclesia, æ, templum . Եկեղեցի : quod armenicè significat, veni, & fiet, եկ եղիցի : տաճար : տուն այ : աղօթարան : աղօթանոց : ժողովարան .

Ecclesia, cætus . Ժողով = ժողովարան : եկեղեցի : cætum cogere : եկեղեցացուցանել .

Ecclesia est societas omnium fidelium sub uno visibili capite, qui est Romanus Pontifex Christi Vicarius . Եկեղեցի է ժողովումն ամ հաւատացելոց = ներքոյ միոյ երևելի գլխոյն որ է հռոմայ սրբազան պապն փոխանորդ քի, Ձեռնադրական բանին այ, որ է գիր և աւանդութիւն .

Ecclesiastes : Liber Canonicus veteris testamenti . Ժողովող : բանք Սողոմոնի որդւոյ դաւթի : quem armeni male vertunt, գիրք էկղէսիաստիկեայ : idest Ecclesiastici Liber, non Ecclesiastes .

Ecclesiasticus : Liber Canon. veter. testamenti . Գիրք էկղէսիաստիկեայ : էկղէսիաստիկոս : ժողովօղ յեսուայ որդւոյ սիրաքայ .

Ecclesiasticus, a, um . Եկեղեցական : ամ ինչ որ պատկանի առ եկեղեցի, կամ որ անուանեալ է եկեղեցւոյն : pro clero, եկեղեցականք : կարգաւորք : communiter in Lib. Canon. մանկունք ուխտի : v. clerus.

Echinus, i : animal spinis hirsutum . Ոզնի : ոզնիկ : կողնի .

Echinus, castaneæ cortex exterior . Հայ բալութեան արտաքին կեղև ոզնւոյ նմ փշոտ .

Echo, indecl. Լերանց անդրադարձայն: հնչումն վիմաց զկնի ձայնից: Job. 30. habetur, արձագանգ: որ անդրէն դարձուցանէ, անդրադարձէ, և կրկնէ զձայնն: լերինք և հովիտք առնեն կրկնել բարբառոյն ընդ դէմ հնչել, հնչեցուցանել զանուն.

Eclipsis, is. Խաւարումն արեգական կամ լուսնին.

Eclipsis solis oritur à conjunctione lunæ in novilunio. Խաւարումն արեգական ծնանի յուղղադիծ միջադրութենէ կամ ուղեկցութենէ լուսնին ի մէջ մեր և ի մէջ արեգական, յորժամ նորանայ լուսինն.

Eclipsis lunæ oritur ab oppositione lunæ cum sole in plenilunio unde luna in umbram terræ ingressa obscuratur. Խաւարումն լուսնին պատճառի ի հակադրութենէ լուսնին ընդ արեգական, յորժամ լուսինն բոլորի: յայնժամ մտեալ լուսինն ի ստուերս երկրին, խաւարի.

Eclipsim pati. Խաւարել.

Eclipsim causare. Խաւարեցուցանել: խաւար կարկուել զլուսինն յաչաց մերոց: խափանել, արգելել զլոյսն.

Ecliptica, æ: ceu via solis: est linea in medio zodiaci, à qua sol numquam recedit. Խաւարմանց գօտի, խաւարմանց բոլորակ: է գիծ անլայն ի միջի կենդանակերպից գօտւոյն: ասի, ճանապարհն արեւու, զանզի արեգակն ոչ մոլորի երբէք ի նմանէ յայս կամ յայն կոյս.

Ecloga, æ. Օրուցակցութիւն հովուաց.

Ecquandò. Երբ? v. quandò.

Ecquis. Ով: ո: ո որ: որպիսի որ. vide quis.

Ecquid. Օինչ: ինչ: որպիսի ինչ.

Ectypus, i: ectypa opera, quod gallis, relief. Քանդակ թռուցեալ: արտաթռուցեալ գործն.

E D

Edacitas, is. Քաղց: քաղցութիւն անյագ, անկուշտ: որովայնամոլութիւն: որկրամոլութիւն: ագահութիւն: շատակերութիւն: ագահակերութիւն: v. gula.

Edax, cis. Շատակեր: ագահակեր: որկրամոլ: որովայնամոլ: որ զինչ հեղու ի վէր կերակրոց: որ ոչ յագի կերակրով: որ անյագ, անյագաբար ուտէ: անկուշտ: անյագ:

Tempus edax rerum. Ժամանակ ամենածախ: ամենամաշ.

Eden, Եդեմ: gen. մայ: որ թարգմանի փափկութիւն: դրախտ.

Edento, are. Հանել, խլել, թափել զատամունս ի բերանոյ: խորտակել, քակել զատամունս.

Edentulus, a, um. Ատամնաթափ: յորմէ թափեալ, քակեալ են ատամունք.

Edessa, æ. Քաղաք որ այսօր ասի ուռհայ: hodie orfa: Եդեսիայ.

Edico, ere. Յայտնել: պատմել: մեկնել: լուծանել: ճառել.

Edicere ne fiat. Հրամայել զի մի լիցի: արգելել: պատուիրել մի ևս խօսել: պատուէր տալ հրաժարել ի: abl.

Edicere ut. Հրաման, պատուէր տալ: cum infin.

Edicere conventum in aliquem locum. Սահմանել, պայմանել զտեղի: տեղափոխ լինել նոյն զտեղի յուր ժողովելոցին.

Edictum, i. Պատուէր. հրաման: պատուիրան: հրովարտակ.

Edisco, ere. Խուռն ուսանել: սովորել.

Edissero, ere. Պատմել: մեկնել: ծանուցանել: լուծանել: v. explico.

Editio libri. Հրատարակումն: տպաւորութիւն, ածումն գրքի ի լոյս.

Edititius judex. Օրէն մի ի դատակցաց ընտրեալ զդատ վարել և զվճիռ հատանել.

Editor is. Ծնօղ: ծննդաբեր: արտադրէչ: գոյացուցիչ: արտահայտուցիչ.

Editus in lucem, de puero. Ծնեալ: նորածին: դեռածին: ի լոյս ածեալ.

Editus liber in lucem. Գիրք ի լոյս ածեալ: ի լոյս հանեալ.

Editus regibus. Թագաւորազն: ի թագաւորաց ազգէ ծնեալ.

Editus, altus. Բարձր: բարձրաբերձ: բարձրաբերձ.

Edo, nis. Շատակեր: v. edax.

Edo, ere. Ուտել: v. comedo.

Edere, producere. Ծնանել: արտադրել: առաջածել: հանել: ածել: արտաբերել: գոյացուցանել: v. produco.

Edidit terra eorum ranas. Եռաց յերկիր նոցա գորտս: երկիր նոցա եռացոյց, բղխեաց զգորտս.

Edere fœtum. Ծնանել, երկնել, բերել ածել զմանուկ.

Edere pullos, de animalibus. Ձագս: ձագուկս ածել: հանել: ցնկնել.

Edere librum. Զգիրքն հանել, ածել ի լոյս.

Edere strepitum. Հնչել: դուռն հնչել.

հնչել զձայն : դղրդալ : թնդալ : թնդել : præt. դղրդի.

Edere clamores. Աղաղակել : աղաղակս բառնալ : v. clamare.

Edere extremum spiritum. Յետին շունչ տալ : փչել զհոգի : վերջին շունչն արձակել : v. expirare.

Edoceo, ere. Ուսուցանել : ծանուցանել : զեկուցանել : տեղեկացուցանել : vide doceo.

Edoceor, eri. Ուսանել : սովորել, տեղեկանալ : ծանել : edoctus, ուսեալ : ստացեալ զգիտութիւն.

Edolo, are librum. Զգիրքն սրբագրել : սրբել յամ սխալանաց : զթերին լցուցանել : պաճուճել ճշտաբանութե.

Edomitus, a, um. Յաղթահարեալ : v. domitus.

Edomo, are. Նուաճել : v. domo.

Edormio, ire. Ննջել : քնել : v. dormio.

Edormire crapulam. Թափել յարբեցութէ : սթափել ի գինւոյ : Թափել ի քէն զգինին : լրջանալ, պարզել ի գինւոյ.

Edormisco, ere. Ննջել : v. dormio.

Edormiscere vinum : v. edormire crapulam.

Educatio, nis. Կեր : կերակուր : ուտելիք : սնունդ : սնուցումն.

Educatio pueri. Սնունդ : կրթութի : վարժութի : մարդավարութի : մանկավարութի բարի, ազնիւ, պարկեշտ : քաղաքակրթութի : ազնուաբարոյութի.

Educatio mala. Չար, վատ սնունդ : թիւր, վատ կրթութի, վարժութի.

Educator, is : qui nutrit. Սնուցիչ : կերակրիչ : դարմանիչ · հացտու : որ փճարէ զծախս, հոգայ ծախս իմ : խնամէ զիս ծախիւք իւրովք : որ հոգայ զկեանս, զպիտոյս իմ.

Educator moral. Դաստիարակ : վարպետ : խրատտու : մանկավարժ : վարժապետ : մանկակիրթ : դայեակն etiam de viro.

Educatus liberaliter. Քաղաքանեալ : բարեսուն : քաղաքասուն : քաղաքասնունդ : ազատաբարոյ : ազնուաբարոյ : սքանչսնունդ : սքանչսնեալ ամ պարկեշտութե : համեստակենցաղ : քաղաքավարժ : քաղաքակիրթ.

Educatus male. Անտաշակիրթ : չարավարժ : չարաչափ սնեալ : չարասուն : չարաբարոյ : չարասնունդ : անխրատ : Թափառական վարուք.

Educo, are : nutrire. Սնուցանել : կերակրել : դարմանել զոք : փճարել զծախս նը : հոգալ զկեանս, զպիտոյս նը.

Educare liberaliter. Քաղաքայն սնուցանել, խրատել, վարժել, կրթել, պահել զորդիս : դաստիարակել զնն համեստաբար, ազնուաբար, քաղաքայն ուսուցանել : vul. ադաբ տալ.

Educare male. Չարաչափ սնուցանել, կրթել, վարժել : զվատս ցուցանել անպարկեշտս.

Educo, ere. Հանել : արտահանել : ածել արտաքս : արտաձգել : առնուլ, հանել, ձգել, քարշել ի վեր աւերքն.

Educere gladium. Հանել, արձակել զսուր : մերկացուցանել զսուր ի պատենից.

Eductio. Արտահանութի.

Edulco, are. Քաղցրացուցանել : համեղացուցանել : համեմել : անուշել.

Edulium, ii : cibus in genere. Ամ կերակուր և ուտելի առ հասարակ : Ճաշակելիք : կեր : կուր : ճաշ : խորտիկ.

E F

EFfabilis. Ասելի : պատմելի : ճառելի : մեկնելի.

Effari : effor non dicitur. Ասել : ճառել պատմել : մեկնել.

Effatum, i. Բան : ասացեալն : ասացուած : ասումն : որոշումն իմաստից.

Effectio, nis. Գործ : արար : gen. ոյ : առած : արարումն : արարմունք : կերտութի : ի գործ ածութի : գործադրութի : արտադրութի : ելկութի.

Effectivè. Արարողապէս : արարչագործ : կերպիւ : արարչապէս : գործադրաբար.

Effectivè, vere. Ճշմարտապէս : իսկ : իսկապէս : ճշմարտիւ : իրաւի : արդարեւ : իրապէս, ստուգապէս : ստուգիւ : արդեօք : հաւաստեաւ.

Effector, is. Արարիչ : գործադիր : գործադրիչ : արարչագործ : գործաւոր : արհեստաւոր : արուեստագործ : aut per compositionem ponendo : շէն, vel կերտ, vel գործ, in fine v. g. effector mellis : մեղրաշէն : &c.

Effectus, a, um. Արարեալ : արարած : արտադրեալ : գործեցեալ : շինեցեալ : կերտեալ : ի գործ, ի լոյս ածեալ.

Effectus, ûs. Գործ : գործութի : արար : gen. րոյ : առ plur. առք : gen. ից : արարումն : արարողութի.

Effeminatè. Թուլապէս : բոտունկանաբար : անհոգապէս : կնատօրէն : իգաբար :

լքեալ ձեռօք և սրտիւ: իգաբարոյաբար.

Effeminatus. Թոյլ: Թուլացեալ: Թուլամորթ: Թուլասիրտ: իգաբարոյ: կնատ: իգագործ վարուք: իգացեալ և մեղկուն: կանացի. քնքուշ: հեշտասէր: մարմնապաշտ: փափկասէր: ձեռօք և սրտիւ լքեալ: ըստուանկանող: անհող: պղերգ: հիւանդամիտ. in bibl. communiter: նուէր.

Effemino, are. Թուլացուցանել: հատանել, լուծանել, լքուցանել զսիրտ: կնատ դարձուցանել: մեղկացուցանել: Թափել ի նմանէ զզօրութիւն: մոլութեանց զբաղել զանձն որ: իգացուցանել: զօրաթափ առնել: Թալկացուցանել.

Efferatus, a, um. Վայր վայրագ: գազանաբարոյ: խիստ: խստասիրտ: տմարդ: դժնեայ: սատամբակ: սատամբակեալ վայրագութեամբ. անագորոյն: խուժադուժ: մոլեգնեալ սրտմտութեամբ: գազանացեալ սրտիւ: այր կատաղի: մոլեգին բարկութեամբ. գայրացեալ. մոլեգնեալ.

Effercio, & effarcio, ire se cibis. Լրուշտ ուտել: ուտել յղփութեամբ: կշտանալ կերակրօք: յղփանալ կերակրօք: յագ ուտել: aliàs: լի առնել: առլնուլ: լցուցանել.

Effero, are. Վայրացուցանել: մոլեգնեցուցանել: մոլեգնեցուցանել զոք: բորբոքել զնա բարկութեամբ: գազանացուցանել: ածել ի կատաղ: վայրենացուցանել: յիմարեցուցանել: գրգռել ի բարկութիւն: կատաղեցուցանել.

Efferare animal. Վայրացուցանել: գրգռել: կատաղեցուցանել զգազան: & quæ suprà: խրտուցանել: խրտնացուցանել զձի: ձի խրտել: խրտնել: խրտչել.

Effero, erre. Հանել: տանել: յափշտակել: առեալ, բարձեալ տանել: v. aufero.

Efferre in humeros. Վերանուլ, բառնալ, բարձեալ տանել ի վերայ ուսոց: զուսովք արկանել: յուսս ունել: դնել ի Թիկունս, ի վերայ Թիկանց: ի բաց քշկենուլ զինի Թիկանց իւրոց: vul. շալակել.

Efferre cadaver. Ոսկերս բարձեալ տանել ի Թաղել.

Pedem efferre domo. Ելանել ի տանէն: ի դուրս ելանել.

Efferre laudibus. Գովել: գովաբանել.

Efferre ad honorum apicem. Վերացուցանել, բարձրացուցանել զոք ի ծայրագոյն պատիւ:

Efferre se insolenter. Բարձրամտել: յոխորտալ: գոռոզանալ: բարձրայօնութեամբ շրջել: յօխորտացեալ, բարձրավիզ շրջել: յօնօք ամբարհել.

Efferri lætitia. Ուրախանալ յոյժ: խնդալ: ցնծալ: բերկրել: խայտալ: præt. ցնծ: կայտառել.

Efferri irâ. Վառիլ, բորբոքիլ սրտմտութեամբ: &c.

Efferveo, ere: effervo, ere. Ջեռնուլ ի վեր մղել: պղպջակաձև ջուրն բաց ելանել և ուռուցեալ ի վեր մղել.

Effervesco, ere. Եռալ: բաց ելալ: ջուր ի վեր մղել որպէս զեռանդն հրոյ.

Effervescere irâ, amore. Վառիլ, բորբոքել բարկութեամբ: այրել, այրեցեալ մոլութեամբ: սէրտ տոչորիլ ի սէրն: սիրով.

Efferus, a, um. Վայր վայրագ: vide efferatus.

Effeta mulier. Կին անորդի: անբեր: ամուլ: սկնդուղ: ստերջ: որոյ արգանդն ի բազմածնութենէն է փակեալ, և սակս ցամաքեալ: որոյ սպառեցաւ ծննդական զօրութիւն.

Effeta gallina. Հաւ որ ի սակս ածելոյ զձու արգելաւ ի ձուածութենէ.

Effetum corpus. Թուլացեալ: զօրաթափ: հիւծեալ մարմնով: ծիւրեալ ծանկեալ, մաշեալ անատակութեամբ: v. g. Թափեալ, սպառեալ, նուաղեալ, նկուն ի զօրութենէ: հալիլ.

Effetus ager. Վտառ, երկիր անզօրացեալ, սպառեալ, անպտուղ, անբեր: ամուլ ի բազմաբերութենէ.

Efficacia, efficacitas. Զօրութիւն: զօրաւորութիւն: գործողութիւն: արարչագործութիւն: ուժգնութիւն: քաջագործութիւն: գործաւորութիւն: գործունակութիւն.

Efficaciter. Զօրաւորապէս: արարողապէս: արարչապէս: ուժգին: ուժգնաբար: քաջապէս. քաջութեամբ: գործաւորապէս: ուժեղաբար.

Efficax, cis. Վերարչագործ, արարչական, գործունակ, գործարիր, գործունեայ, արարողական, հաւանեցուցիչ շնորհն: քաջագործ: գործաւոր: ուժեղ.

Homo efficax. Մարդ ազդու և հաստաբանիւ: բունադատ: զօրաւոր բանիւք յոյժ: որ զմիտ յափշտակէ ի հաւանութիւն: յաղԹող: յաղԹահարող.

Efficax medium. Ճար, հնար, ճանապարհ, միջնորդութիւն, ճարակ զօրաւոր, գործաւոր, & quæ suprà.

Efficiens, tis. Վերարողական: գործադիր: գործական: v. efficax.

Efficientia, æ. Գործական, արտադրական, ծննդաբար, գործաբար, ծննդագործ զօրութիւն: v. efficacia.

Efficio, ere. Առնել : գործել : պատճառել : չինել : կերտել : v. producere.

Efficere ut. Առ յայն առնել զի : cum subj. պատճառ լինել : հնարս խնամալ և ի կիր արկանել զի : ճարել : ճար, ճարակ գտանել առնելոյ ..... զգուշանալ, զգոյշ լինել, տեսանել զի : v. curare.

Effictio, nis. Կերպարան : կերպարանութիւն : երևակերպութիւն : նկարագիր : նկարագրութիւն : ձև կերպարանաց : նմանակից, համանման պատկեր : նկար : plur. նկարունք : նկարակերտութիւն : տպաւորութիւն, թէ գունով լիցի, թէ բանիւ.

Effictus, repræsentatus. Կերպարանեալ : նկարեալ : օրինակեալ : նկարագիր : ձևացեալ : նկարագրեալ.

Effigies, ei. Պատկեր : կերպարան : նկար : նկարագիր.

Effingo, ere: repræsentare. Ձևացուցանել : կերպարանել : ձևակերպել : երևեցուցանել համանման պատկերով : օրինակել : նկարագրել զձև կերպարանաց : գաղափարել : յարացուցանել.

Effingere animo. Մտածել : ի միտս ածել : ածել զմտաւ : երևեցուցանել ինքեան : կացուցանել առաջի աչաց մտաց : երևակայացուցանել : ի մտի դնել : այսպէս համարել թէ ..... այսպէս բռնել թէ.

Efflagitatio: nis. Թախանձանք : ժտութիւն : խնդիր : խնդրուած յոյժ ջանիւ.

Efflagito, are. Ժտել զեր ինչ ի : յաղօթս խնդրել առ ած : յոյժ ջանիւ պահանջել ի ումեք : ստէպ խնդրել : ստէպել աղօթից : թախանձել : ստէպ, մեծ ստէպաւ աղաչել զոք.

Efflo, are. Փչելով ցրուել, հանել.

Efflare animam. Հատել, արձակել զհոգի : յետին շունչ տալ : մեռանել.

Effloresco, ere. Ծաղկել : արձակել զծաղիկ : ծաղկօք վայելչանալ.

Effluo, ere. Հեղանել : præt. հեղայ : հոսել : հոսել : ծորել : խաղալ : դնալ : ծաւալել : v. fluo.

Effluere tempus. Ժամանակ անցանել, ծախել : վարել : հանել : վճարել.

Effluere ex animo. Ջնջել, ելանել ի սրտէ յիշատակ : մոռանալ : հատանել ի մտաց յիշումն : v. obliviscor.

Effluvium, ii: effusio. Հոսումն : հոսումն : հեղումն : ծորումն : ծորան : ծաւալումն.

Effluvium. Ջրհեղեղ ջրոց : v. diluvium.

Effoco, are. Խեղդել : հեղձուցանել : խեղդամահ առնել.

Effodio, ere. Փորել : պեղել զհողն : յուզել ի հողն : քանդել, բրել զհողն.

Effodere aliquid è terra. Հանել յերկրէ.

Effodere alicui oculos. Աչս հանել : զաչս փորել, բրել, խլել : կուրացուցանել : զրկել զոք յաչաց, ի լուսոյ : հարել կուրութեամբ.

Effodere domum. Քակել, ականս հատանել զտուն.

Effossio, nis. Փորումն : փորուած : փորած.

Effractarius, & effractor: fur qui domos effodit. Գող որ զտունս ծակէ : ականահատ : in libr. Canon. որ ոք ականս հատանէ զտունս վն գողութեան, մահապարտ է : ibid. եթէ յականս գտանիցի գողն : որ վն գողութեան զդրունս, զարկեղս, զտունս խորտակէ.

Effrenatè. Յանդգնաբար : անչափ : առաւել քան զչափ : անհնարին : մոլեգնութեամբ : սանձարձակ : համարձակապէս : անզուսպ և անսանձ.

Effrenatio, nis: furor. Յանդգնութիւն : յանդուգն արձակումն : կատաղ : անկարգ մոլեգնութիւն : համարձակութիւն : սանձարձակութիւն.

Effrenatus, effrenus. Սանձարձակ : սանձընկէց : մոլեալ : մոլեգին : յանդուգն : անզուսպ : արձակալուծ : սանձալուծ : վայրենացեալ : որ զչափ և զկարգ ոչ գիտէ.

Effrico, are. Քերել : շփել : շփելով թափել.

Effringo, ere. Խորտակել : կործանել : բեկանել : փշրել : ջախջախել : մանրել : ջարդել : խզել : պատառել : կոտորել.

Effugio, ere. Փախչել : v. fugio.

Effugere, vitare. Փախչել, ապրել, զանձն ի բաց ապրեցուցանել, խոյս տալ, խուսափել, խորշել, զերծանել ի : cum abl. խոտորել ի : վտանգս ի բաց դարձուցանել ի մէնջ : ի բաց առնել ի : ճողոպրել ի ձեռաց.

Nihil illum effugit. Գիտէ զամ ինչ : ոչ անցանէ ինչ ի նմանէ ի մտաց մերոց : ոչ է ինչ ծածկեալ յաչաց նր : ոչ է ինչ անծանօթ, անտես ի նմանէ : չիք արարած աներևոյթ յերեսաց այն : ամ ինչ մերկապարանոց կայ առաջի աչաց այն : ամ գաղտնիք յայտնի են ամենահայեաց աչացն այն : ամենատեսող է.

Effugium, ii. Փախուստ : զերծումն : յոյս, տեղի, հնար, ճար փախստեան, ապրելոյ : nullum est effugium, ոչ գոյ ճար զերծութեան : արդարև ոչ է դարձումն : հա_

տաւ-

տալ ամ յոյս զերծանելոյ.

Effugia viarum. Ելք : Խոտորումն ճանապարհաց : Ելք, անցք փախչելոյ, ապրելոյ.

Effugo, are. փախուցանել : փախստական առնել : դարձուցանել ի փախուստ : v. fugo.

Effulcio, ire. Պահել : յենուցանել · հաստատ պահել.

Effulgeo, ere. փայլել : v. fulgeo.

Effundo, ere. Հեղուլ : præt. հեղի : Թափել : զեղուլ : յեղհեղուլ մեն ափ ջուր ի վր : արկանել զեւղ ի վր : effusus sum, հեղայ : effundi, հեղանել : non effundatur : մի հեղցի.

Sal & acetum effundere super plagas. Աղ եւ քացախ վայթել ի վր խոցեց : հեղանել : ցօղել : վայր ածել : հոսել.

Effundere lacrymas. Լալ ի լալիւն մեծ : v. lacryma.

Effundere sanguinem. Զարիւն հեղուլ, Թափել, ճապաղել, ճապաղել : հոսել.

Effundere iram in. Հեղուլ, ածել, արկանել, առաքել, Թափել զբարկութի, զԹոյնն դառնութե ի վր : ժայթքել ի վր նր զԹոյն եւ զմաղձն դառնութե : v. irasci.

Effuse. Համարձակապս : առատապս : արտաքս քան զչափ : յորդաբար.

Effusio, nis. Հեղումն : հոսումն : հոսանք : ծորումն : ծորանք : զեղումն.

Effusio in expensis. Ծախս անխնայ : շռայլութի : անառակութի = ի զուր եւ ընդ վայր վատնումն, ցրումն ընչից.

Effusio animi in lætitia. Յափշտակութի մտաց յուրախութե : խնդութի, ցնծութի մեծ յոյժ եւ անհարգ.

Effusus, a, um. Թափեալ : հեղեալ : վայթեալ : հոսեալ : վայր ածեալ : արիւն ճապաղեալ.

Effusus super ripas fluvius. Գետն ուժգնացեալ, ծովացեալ, ղօղացեալ, դիզացեալ : ելեալ ի սահմանաց : լի յամ առափն իւր : անցեալ ընդ սահմանս.

Effusum cerebrum. Ուղեղն Թաւուցեալ ցայԹեցաւ ընդ : ուղեղն գլխոյն ի բաց ցնդեալ, ոստեալ, ցրուեալ.

Effusus in lacrymas. Արտասուալից : արտասուաԹոր աչօք : յորդահոս արտասուօք : լալագին : արտասուելոց : հեղեալ ի լալ եւ յարտասուս : յարտասուաց ծորացեալ աչօք : արտասուօք Թորեալ : լալով դառնապս.

Effutio, ire. Կարկաչատել = շաղակրատել : բարբանջել : վայրապարօրէն ընդ ունայնաբանել = անզգուշաբար շատախօսել իզուր եւ ընդ վայր = ի ժամու եւ ի տաբաժամու : անտեղի բան խօսել անմտուԹբ : զհողմս կոծել : խօսել ընդ օդս առանց մտադրուԹե.

Effutitus, a, um. Անտեղի բան : ընդ ունայն, ի զուր, ընդ վայր, անզգուշուԹբ անմտադրաբար ասացեալ.

E G

E Gelidus liquor. Ջերմիկ : գաղջ : փոքր ինչ ջերմ.

Egelidus ventus. Խորշակահար եւ տօԹաբեր հողմն : օդ տապախառն, որ եղկացուցանէ, հալէ զջուրն սառուցեալ.

Egens, tis : pauper. Աղքատ : կարօտ : կարօտեալ : չքաւոր : տառապեալ : տնանկ : անինչ : Թափուր եւ նուաղեալ յընչից : Թշուառական : Թշուառացեալ : աղքատուկ : չունեւոր : անստացուած : անհնարի : abl.

Egens alicuius, vel aliquo. Կարօտ : cum gen. որ ունի զպէտս : gen. & quæ suprà.

Egenus : v. egens.

Egeo, ere. Կարօտանալ : աղքատանալ : չքաւորել : մնչել աղքատուԹբ : տառապել : Թշուառանալ, Թափել, նուաղել յամ ընչից.

Egere aliqua re, alicuius rei. Կարօտանալ, զպէտս ունել, կարօտ լինել, gen. nullâ re egeo : ոչ իւիք կարօտանամ, կարօտիմ : անկարօտ եմ յամէ = ոչ ինչ է ինձ պիտոյ : չէ ինչ պակասուԹի ամ իրացն : ոչ ինչ է պակաս ինձ, vel, յինէն : ոչ ինչ նուազի յինէն.

Egeries, ei : excrementum. Աղբ : աղտառն : քակ : կու : gen. կուոյ : աղբեւ : որ ինչ ի մարմնոյ արտաքս ելանէ.

Vaccarum. Կու : քակոր.

Equi, muli, asini. Թրիք.

Cameli. Կլլմաոր.

Ovis. Քաղերթ.

Avium. Ծիրտ : ծերտ.

Egero, ere. Հանել, քշել, մղել արտաքս : ձգել : դատարկացուցանել.

Egerere excrementa. Զաւելորդսն արտաքս մղել : վարել : աւելորդքն արտաքս ելանել, վարել յաղբ, ի մեզ, ի քրտունս : ընդ նստոյ տեղւոյն ի դուրս հանել, վաԹել արտաքս առաքել.

Egestas, tis. Աղքատութի = կարօտուԹի : ԹշուառուԹի : չքաւորուԹի : անընչուԹի : տնանկուԹի : պէտ : նուազումն

ղուծն յամէ : կարեբ : տառապումն : տառապանք : չուանողութիւն : կարծութիւն կերակրոց : սղութիւն : հացի անստուգութիւն .

Egestio, nis, Արտաքս առաջումն : աւելորդաց արտաքս վարելոյ .

Ego . Ես : gen. իմ : dat. ինձ : acc. զիս : abl. յինէն : instrum. ինև : de me, զինէն : in me, յիս : mecum, ընդ իս : circum me, զինև .

Plur. nos . Մեք : gen. մեր : dat. մեզ : acc. զմեզ : abl. ի մէնջ : instr. մեօք : de nobis, զմէնջ : in nobis, ի մեզ : nobiscum, ընդ մեզ : circum nos, զմեօք .

Ego vero . Իսկ ես : բայց ես .

Ego met . Ես ինքնին : անձամբ իմով : à me ipso : յանձնէ իմմէ : mihi ipsi, ինձ իսկ գլխովին .

Ego, sepe ponitur . Փոխանակ իմ : nos, անձինք մեր .

Egredior, di . Ելանել : præt. ելի : ելանել արտաքս : արտագնալ : մեկնել ի abl. չուել, չու առնել : aliquando արձակել .

Ignem egredi ex ore . Հրեղէն ցոլմունք ցոլանալ ի բերանոյ : յաչաց հուր ցոլացեալ ելանել .

Egredi extrà fines . Անցանել զսահմանօք : ձգտել, զանց առնել արտաքոյ սահմանաց : ելանել ընդ սահմանս, vel ի սահմանաց .

Egredi à proposito . Սխալել, խոյս տալ, խոտորել, խուսափել ի բուն առաջադրեալ բանէն : ելանել : Թիւրել ի դիտաւորութէ : ի դիտեալ բանէ .

Egregiè . Քաջապէս : գերազանցապէս : կատարելապէս : սքանչելապէս : ազնուաբար : հրաշաբար : խիստ լաւ : բարի յոյժ : գերազանցօրէն .

Egregius, a, um . Ազնիւ : ազնուական : գեր ի վերոյ : գերազանց : կատարեալ : անթերի .

Egressio, egressus, ûs . Ելք : ելումն : արտելութիւն : ելանելն .

Egressus stellæ . Ծագումն աստեղն : ելք : unde oriens dicitur, արեւելք : quasi egressus solis .

Ehem, admirantis . Ո՛ : էհ : բարէ : զինչ է այս .

Eheu . Վայ : աւաղ : եղուկ : աւաշ .

Eho, vocantis . Հօ՛ : ով .

E I

EJa . Աղէ : քաջ լեր : քաջալերեաց .

Ejaculor, ari . Ընկենու առաքել, ձգել, արձակել, արկանել, հարել .

Ejectio . Աքսորումն : v. exilium .

Ejicio, ere . Հանել արտաքս : արտաքսել : ի բաց ձգել, ընկենուլ, ի բաց հանել, մերժել ի բաց, ի cum abl. արտաքս վարել, մղել, ածել .

Ejicere in exilium . Աքսորել : v. exilium .

Ejicere partum . Սղալել ի ծննդեանէ : հոսել, վիժել զպտուղ . v. abortus .

Ejulatio, ejulatus, ûs . Ողբ : աղաղակ : ճիչ : կոծ : գոյժ : աղիողորմ լաց : մեծականական ողբ : կողկողանք : ողբական ձայն .

Ejulo, are . Կոծել : ողբալ : աղաղակել : անձին խորում կարդալ վայ եւ եղուկ : կողկողալ : կողկողել զկիշատ իւր : աղաղակել ի ձայն մեծ : մեծաձայն ճչել : զբողոքս, զկականս : ղաղաղակ, ճիչ բառնալ : վայվայել : գոչել : ուժգին ձայն արձակել : մեծաբարբառ աղաղակել : ահագին գուժել : գոյժ տալ : ճռչալ : ճիչ հանել .

Ejuro, are . Երդնուլ : v. juro .

Ejurare judicem, rejicere . Ի բաց մերժել զ. բողոքել առ այլ դատաւոր .

Ejurare militiam . Հրաժարել, ի բաց կալ, ի բաց մերժել ի զինուորութէ : ի բաց թողուլ, ի բաց ընկենուլ զ.

Ejusmodi . Այսպիսի : այդպիսի : այսպիսի նոյնպիսին : այսպիսին : նոցին նման : նոյնկերպիւ : ըստ նմին օրինակի : սոյնպէս :

E L

ELabor, bi : tempus . Ժամանակ ծախել : վարել : հանել : վճարել : անցանել : tres anni elapsi sunt, à quo : երեք ամ է յորմէ հետէ : երեք ամք են, զի .

Elabi, evadere . Փախչել : խոյս տալ : խոյս առնեալ ելանել : ապրել, խուսափել, խոտորել ի abl. զերծանել : զանձն ապրեցուցանել ի : զինքն ճողոպրել ի ձեռաց : սահել ի ձեռաց .

Elaboro, are . Հմտաբար, ճարտարութբ, յարմարապէս, վայելչապէս, արուեստագիտութբ, գեղեցկապէս շինել, գործել, հիւսել, յօրինել : ճարտարապետել .

Elangueo, elanguesco, ere : v. langueo .

Elapsus, a, um . Անցեալ, ծախեալ, վճարեալ ժամանակ .

Elargior, iri . Բաշխանել : Ջամբել, բաշխել : պարգեւել : շնորհել .

Elastica virtus . Առաձգական զօրութիւն որով իր ինչ պինդ ձգձգեալ զինքն թուլա-

լայնութեանէ և ընդարձակէ.

Elate, es: plinio abies, quod vide: aliis, palma: ազնուենի: aliis elatæ palmarum: շառաւիղ, բարձունակ ապտաՀենուոյ.

Elatè, altà voce. ի բարձր ձայն: ի ձայն մեծ: բարձր և ահաւոր ձայնիւ.

Elatio, nis. բարձրութիւն: մեծվայելչութիւն.

Elationes maris, armenus vertit. Օբօ ամանք ծովու: ալիք: ծփանք: v. fluctus.

Elatio animi, magnanimitas. ազնուհոգութիւն, ազնուականութիւն մտաց: քաջասրտութիւն: մեծանձնութիւն հոգւոյն: քաջամտութիւն: քաջութիւն: վեհութիւն մտաց: pro arrogantia: մեծամտութիւն: հպարտութիւն &c.

Elatro, are. ազայվայել: ձուել: բարբանջել: հաչել: ոռնալ: ձիկ հանել: կականս բառնալ.

Elatus, a, um: sublimis. բարձր: gen. բարձու: v. altus.

Elatus arrogantiâ. հպարտ: գոռոզ: v. arrogans.

Electè. պարզապէս: մեկն: յայտնապէս: ընտրաբար.

Electio, nis. ընտրութիւն: ընտրողութիւն: խառն: խառնուած: խառնութիւն.

Electivus, a. ընտրողական: որ լինի ընտրանաւ.

Electo, are aliquem. ողոքել ղերեսս նի: հաճոյականս խօսիլ: շողոքորթելով խաբել զոք: և ի նմանէ որսալ, գողանալ գիտութիւնս սրտի: quod est dolo, adulatione secretum expiscari: gall. tirer les vers du nè.

Electror, is. ընտրօղ: ընտրիչ: որ ունի իշխանութիւն ընտրելոյ.

Electrum, i: gall. ambre. բաղնատոյն բար: electrum flavum: գահրեխպար: խիժ ի որ ի ծառոյն կաթիլ կարծրանայ: electrum cinereum, seu ambra: բղպամ գինովպար: ի խիժ անուշահոտ.

Electuarium, ii. ազնուշ ըմպելի, ապղպ ապղպ դեղօք խառնեալ.

Electus, electissimus vir. ազնիւ, պատուական, գերապայծառ, փառահեղ: վեհապետ: վեհապետութիւն: երևելի մարդ և ընտիր.

Electi milites. Օր ընտիր: ընտիր զինուոր: պնդաւակամ դունդն: ամոլնանք հեծելոյ: անձնակոյ և քաջ: հուռ հեծելոյ.

Electus, prædestinatus. ընտրեալ: առաջագոյն հրաւիրեալ: նախասահմանեալ յայր ի փառս արքայութիւն: աջակողմն: աջահոդմէան.

Elèèmosina, æ. ողորմութիւն: տուր: գութ տնանկաց.

Eleemosinam dare. ողորմութիւն տալ, առնել: կարկառել զձեռն ի տնանկս: գիշեր ցաւել ողորմութեբ, և զանօրէնութիւնս գԹովք տնանկաց.

Eleemosinam petere. Օղողորմութիւն խնդրել, հայցել: մուրանալ զհացն.

Eleemosinarius. ողորմած: գԹած: աղքատասէր: որոյ ձեռն բնդեալ է և կաղ կառեալ առ ի տալ: յօժար ի տալ զողորմութիւն.

Elegans, tis de sermone: stilo. Նրբաբան, յարմարաբան, վայելչաբան գրեալ: նրբագրեալ: նրբագրեալ: Հոիաբար գրեալ, հիւսեալ: գեղեցկաշար, վայելչահիւս: v. stylus.

Elegans, de artefacto. հոյակերտ գեղեցկայարմար: վայելչահիւս: արուեստաւոր աւութիւբ, յարմարաբան, ճարտարութիւբ ընծայել: գործ նրբանկատ, կատարեալ.

Elegans forma. Կայտառ: գեղեցիկ յօժարելեամբ: չքնաղաձեւ: աղնիւ երեսօք: անդուստադէմ: հրաշագեղ: վայելչադէմ.

Eleganter. հոյեղեցկաբար: յարմարաբան: վայելչաբար: ճարտարութիւբ: արուեստաւորութիւբ: նրբաբան: չքնաղաբար: պատուականօք.

Elegantia, æ: operis. հոյեղեցկութիւն: յարմարութիւն: ճարտարութիւն: վայելչութիւն: վայելչահիւսութիւն: չքնաղութիւն: de scripto, նրբութիւն: նրբագրութիւն: պերճութիւն: Հոիաբանութիւն: պատուականօք.

Elegantia formæ. հոյ: ոյ: գեղեցկութիւն: կայտառութիւն: ազնուադեմութիւն: վայելչաձեւութիւն: աղնուութիւն երեսոյ բարեշնորհութիւն անդամոց.

Elegia, æ: elegus, i. Սգաղ: բառաչապ բան: տաղաչափ բան.

Elementum, i. Տարր: gen. տարրք: quasi sparsum per omnia: նբբ ինչ տարած ընդ ամի: սկիզբունք բնական որք բաղկացուցանեն զիւրեքանչիւրսն.

Quatuor sunt elementa. Տարրքբ են չորք. Ignis, հուր: aer, օդ: aqua, ջուր: terra, հող.

Elementa, alphabetum. հայ ուբեն: ի շարադրութիւն ամ տառից: նշանագիրք: սկիզբունք: տառք.

Elementa scientiarum. Սկիզբունք: կանոնք: սահմանք: հիմունք արուեստից և մակացութեց.

Ele-

Elementaris, e. Տարրական : տարրական : տարրեղէն.

Elenchus, i. Յանդգ մատենական : յանդգ այբուբենական կարգաւ շարեալ.

Elephantia, æ. Բոլ : բորոտութի : ուլկութի : դոդի ցաւ : ելեփանդական, ելեփանդեան ախտն.

Elephantiacus morbus : idem.

Elephantus, i : elephas, antis : terreſtrium quadrupedum maximus. փիղ : gen. փղի : plur. փղայ inſtr. փղօք : և հղօրադոյն, նրբադոյն, և հասատագոյն ի միջ երկուց յիւն չորքոտանեաց.

Elevatio, nis. վերացուածն : բարձրացուածն : համբարձուածն, ամբարձուածն.

Elevatio mentis ad deum. Վերամբարձուածն, վերացուածն : սրտացուածն մտաց առ աճ.

Elevatio poli, æqualis latitudini loci. Վերացուածն բեռնին որ ի հաւասար լայնութեն առեղծ : quot enim gradibus diſtat locus ab æquatore, tot gradibus polus elevatus eſt ſuprà horizontem : Քանզի որքան աստիճանօք հեռի ի տեղի ի հասարակաց բոլորակէն, այնքան աստիճանօք վերացեալ ի բեռնն ի վեր եղեալ բոլորակին.

Elevo, are. Վերացուցանել : բարձրացուցանել : կանգնել : կանգնեցուցանել : ամբառնալ : ի վեր աճել.

Elevare mentem ad deum. Օգնաս առ բառնալ, վերացուցանել, վեր աճել, վեր ունել, ի վեր կոյս ունել, ձգել առ աճ.

Elevare, diminuere. Նուազեցուցանել : Թուլացուցանել : պակասացուցանել : մեղմացուցանել.

Elias, æ. Եղիա : gen. եղիայի.

Elicio, ere. Ի տեղւոջէ հանել : արտաձգել ի : արտահանել.

Elicere conſenſum. Հաւանեցուցանել : հանել զհրամանն : աճել ի հաւանութի : հաճեցուցանել զոք հաւանական բանիւք.

Elicere lacrymas. Լացուցանել : շարժել յարտասուս : զաղխաշարժել ի դուն : արհանել զդուն և զողորմ ի սիրտ : ճմլել, ճմլեցուցանել զսիրտ.

Elido, ere in terram. Օդարկուցանել, հարնել զոք ընդ գետնին : զգետնել զոք : հարնել զոք զերկիր : բռնութիւք հարկանել : հռոնել գինս ի գետին : ծեծել զգլուխ նր ընդ պարսիպ : կոխան առնել : խորտակել : լմնել : զբարն հարնել : շարժլել.

Elidere naves ad ſcopulos. Հարնել, զարնել, հարկանել զնաւս ի վէմ, և խորտակել, փշրել զնաս : հարնել զնաւս զվէմ : առնել զնաւն կողմն նաւին խրեալ, հարեալ ի տեղին, ի մօուն, անշարժ ձիալ.

Elidere calces alicui. Հաշտահարնել : առոտս կոխան առնել : ոտնահար առնել : ձի կնոջ ընկենլեալ հարնել գնա : կնոյ հարնել.

Elidere ſtirpem mali. Օշարն ի բաց խլել արմատաւորէ : արմատահանել առնել : արմատաքակել ի բնուստ : Թօշափել, խլել յատմատոյ.

Elidere in gram. Շարադբառնալ.

Elidere verba, non recte proferre. Կիսատ խօսիլ : կլանել զխօսս : շուռնչն կլանել : ծայրատ խօսիլ.

Elidere nervos virtutis. Թուլացուցանել : լքուցանել զսիրտ : կնատատ դարձուցանել : v. effemino.

Elidere nervos, phyſice. Կարճակոտոր առնել : զլարհատ առնել : զլատել.

Eligo, ere. Ընտրել : զոկել : մեկնել : v. g. զարդարս ի միջոյ ամպարշատաց.

Elimino, are. Հանել արտաքս : հալածել, ի բաց հանել, ի բաց վանել, ձգել, փախուցանել, հերքել : մերժել.

Elinguis. Համր : անխօսք : համբացեալ : լուռ : v. mutus.

Elinguo, are. Օլեզուկտրել, հատանել, խլել, կորզել.

Eliquamen, inis. Իւտնաւ, ծուծ, կամ հեղուկան գոյութի որ ի ծառոց և յայլ երկանց, հոսէ, կաթէ, ծորէ.

Eliqueſco, ere : liquefieri. Հալիլ : զուրն եղկանալ : լուծանիլ : de metallis, ձուլիլ, թափիլ : հալիլ.

Eliquo, are : liquorem. Քամել : մղել : պարզել : v. g. զգինի.

Eliſabeth. Եղիսաբեթ : gen. բեթի.

Eliſeus, i. Եղիսէէ : gen. եղիսէի.

Eliſio, in gram. Շարադբարձուածն.

Elleborum : v. helleborum.

Ellychnium. Գաւտղիկ.

Eloco, are : domum. Օտուն տալ ի վարձու.

Elocutio, nis. Բանք, խօսք որովք յայտ առնեմք զմիտս մեր : արտաբերութի : շարադրութի : v. ſtilus.

Elogium, ii. Բանաւոր : գովութի : գովաբանութի : գովասանք : գրուատ գովեստի : բան գրուատական : նենգաբոլորական ճառն : գովասանութի.

Eloi, deus. Աստուած.

Elongo, are. Ընդերկարել : երկարացուցանել : տարածել : ձգել յայլ ժամանակ : ընդ երկար առնել : երկարաձգել : երկարել : երկարեցուցանել : հեռի առ-

առնել: հեռացուցանել.

Eloquens, tis. Պերճաբան: Ճոխաբան: Ճարտարախօս: Ճարտարաբան: Ճոռոմաբան: Համեղաբան: բանիբուն: կորովաբան.

Eloquenter. Ճարտարաբանութեամբ: պերճաբար: Ճարտարապէս: Ճոխութեամբ բանից. & sic alia.

Eloquentia, æ. Պերճաբանութիւն: Ճոխաբանութիւն: Ճարտարախօսութիւն: Ճարտարաբանութիւն: Ճարտարութիւն բանից: Ճոռոմութիւն: Ճոռոմաբանութիւն: արուեստաբանութիւն. կորովաբանութիւն: Համեղաբանութիւն.

Eloquium, ii. Խօսք: բան: զրոյց: բարբառ: բառ: լեզու.

Eloquor, qui. Խօսել: ասել: բարբառել: զրուցել.

Eluceo, elucesco, ere. Փայլել: լոյս տալ: Ճառագայթել: պայծառանալ: շողշողել լուսով: նշուլել: լուսանալ.

Elucidatio, nis. Պայծառացումն: լուսաւորութիւն: լուսատուութիւն: pro Explanatione, մեկնութիւն: պարզաբանութիւն: մեկնաբանութիւն: բացայայտութիւն.

Elucido, are. Պայծառացուցանել. լուսաւորել: լոյս տալ: լուսաւոր առնել: pro explanare, պարզել, պարզաբանել: մեկնաբանել: մեկնել: բացայայտել.

Eluctabilis. Յաղթելի: ի բաց մերժելի: ի բաց բառնալի.

Eluctor, ari impedimenta: superare. Զանցառնել զարգելմամբք: ոչ արգելել զժուարութեամբք: յաղթահարել, ի բաց մերժել, ի բաց բառնալ զարգելմունս.

Elucubro, are: elucubror, ari, opus. Ջանաբար, ճարտարութեամբ, յարմարապէս, վայելչաբար: գեղեցկայարմար շինել, հիւսել, յօրինել, գործել: ճարտարապետել: de sermone: ոճագրել. նրբապէս գրել: & quæ supra: v. stilus.

Elucubratio, nis. բան: գործ: գիրք.

Eludo, ere. Խաբել, պատրել: հրապուրել: խարդախել. v. decipio.

Eludere, declinare. Խոյս տալ: խոտորել: խուսափել: ապրել: խորշել ի: abl. ի բաց առնել: ի բաց դարձուցանել: ի բաց մերժել ի մէնջ զչար.

Eluo, ere. Լուանալ: præt. լուացի: մաքրել ջրով: ողողել. սրբել: մաքրել: vide lavo.

Eluere os. Լուանալ զբերան: vul. կարկառայ առնել.

Eluere crimen. Զանձն իւր արդարացուցանել: զմեղս ցուցանել արդար, սրբել և քաւեալ ի չարէ: անմեղ ցուցանել.

Eluere vitæ sordes. Մաքրել, սրբել զախտս յաղտեղութենէ մեղաց.

Elusco, are. Կուրացուցանել զմի աչս, vel միով աչամբն: զմի աչն փորել, հանել, խլել: միականի, կիսակոյր առնել.

Eluvies, ei: eluvio, nis. Ջրհեղեղ: հեղեղ ջրոց բազմաց: հեղեղատ ջուրց.

Eluvies, torrens. Հոսանք սաստիկ անձրևաց: տարափ: յորդ և սաստիկ անձրև: վտակ: հեղեղատ. սահանաբեր անձրև: ուղխք: յորդ գնայուն ջուր; որ գետօրէն ընթանայ: ուղխաջուր: v. torrens.

Eluvies, cloaca. Լուացք: աղբանոց: խանդակ: աղտեղութիւնք աղբեց.

E M

EMacio, are agrum. Անպտղացուցանել, անպտղաբեր առնել զարտ: անզօրացուցանել, սպառել, առնել զնա ամուլ և անբեր.

Emacresco, ere: & emacror, ari. Նիհարանալ: վտտիլ, ծիւրել, ծնկել մարմնով: նիհարանալ: վատուժանալ.

Emaculo, are. Սրբել, զարատ ջնջել, ի բաց առնուլ: ի բաց բառնալ: սրբել զբիծ ի հանդերձէ: vel զհանդերձն ի բծէ.

Emanatio, nis. Բղխումն: ելումն: հոսումն: ծորումն: առաջագայութիւն: ծագումն ի abl.

Emancipatus alicui. Ծառայ: գերի. որ կայ ուրուք ի սպասու: ի ծառայութե. v. mancipium.

Emancipatus, a. Ազատեալ, ժամանեալ ի կատարեալ հասակ: մեծացեալ հասակաւ: անձնիշխան: անձին իւրոյ տէր: որ ել ի հնազանդութենէ հայրապետին, խնամակալին: որ և ոչ է ընդ հայրապետաւ: հասեալ յարբունս հասակի: ինքնագլուխ: ամաց իէ.

Emancipo, are. Հանել զոք ի հնազանդութենէ հայրապետին, կուրատորին: առնել զնա տէր և իշխան անձին իւրոյ.

Emancipare se alicui. Զանձն, զինքն իւր անձնագրել ուրուք ի ծառայութիւն.

Emanco, are. Խեղացուցանել: խեղել զոք: առնել զնա խեղ: բեկանել զոտն, զձեռն ևն: խոտանօք առնել զոք ի ձեռաց և յոտից.

Emano, are. Բղխել: բղխիլ: ելանել: արձակիլ ի: abl. առաջագայել: առածիլ: առաջածիլ: արտադրել: ծագել: յորդել:

դել : հոսել : խաղալ .

Emanare in vulgus , de rumore . Լուր լինել : համբաւ հռչակել : ելանել լուր : համբաւիլ , բան յորդել , հնչել : լուր եղև բանն այն ընդ ..... սփռել , հասանիլ , տարածել , ընդարձակիլ , ծաւալիլ համբաւն .

Emarceo , emarcesco , ere . Չորանալ : ցամաքիլ : ընդարմանալ : Թարշամիլ : Թառամիլ : Թոռոմիլ : Թալկանալ : ի դոյզն ձառագայթից արեգական ջեռեալ հալիլ , մաշիլ : դեղն երեսաց Թարշամիլ .

Emax , cis . Հեծող : որ միշտ յօժար է գնել .

Emblema , tis . Հաւառակ նկարեալ : խորհրդածութիւն բան որ կայանայ ի մասանց երկուց : մինն ասէ առակն մարմին կամ նմուշն , և ի կերպարան երեք ուրուք բնաւիանի : միւսն ասէ առակին հոգի , և ենն խօսք ոմանք որովք կերպարանն այն , կամ նմուշն հասկնալոյ մարդոյ ուսումք .

Embrio , nis . Յաղին առնկար : է սկիզբն կազմուածք մարմնոյն յարգանատ մօր , մինչ չև ունի զայր կազմուածս և նախապատրաստուածս առ ի ընդունել զհոգի .

Emendabilis . Ուղղելի : զսպելի : յարդարելի : սբեագրելի . որ կարէ զսպել : մաքրել ի սղալանաց .

Emendatè . Ուղղապէս : առանց սղալանաց . յարմարապէս : վայել չափաւ .

Emendatio , in mor. Դարձուածն ի մեղաց : զսպուածն վարուց : զդաստուածն , ուղղուածն վարուց : սրտի դարձն ի մեղաց : յառաջուածն ի բարւոյ .

Emendator . Ուղղիչ : խրատուիչ . խրատատու : յանդիմանիչ : de ſcriptis , սբեագրօղ : սբեագրիչ .

Emendatus , de ſcripto . Սբեագրեալ : ուղղեալ , զտեալ , մաքրեալ ի սղալանաց .

Emendatus in moribus . Վերուղղեալ , զսպեալ , զդաստացեալ , դարձեալ ի մեղաց : խրատեալ : v. emendo .

Emendicatus panis . Մուրացօղութեամբ հաց : յողորմութենէ պատրաստեալ .

Emendicatus , venalis in mor. Վաճառական : զանձն իւր վաճառելի ունի : շողոքորթ : արծաթասէր : վարձասէր : բանավաճառ : քահանայապետութեամբ վարձեալ , vel վարձկան գանձու կացուցեալ : վարձկան : վարձաւոր .

Emendo , are ſcripta . Օգնել սբեագրել : ուղղել : զտել : մաքրել : սբել ի սղալանաց .

Emendare defectus , in phys. Վերուղղել զմարմնութիւն , զմտայղութիւն բնութեամբ : յարդարել : շինաւորել : յօրինել .

Emendare mores ſuos . Օգնաւորանալ : դառնալ ի մեղաց : զվարս իւր զսպել , վերուղղել : յառաջել ի բարւն : հեծաւարել , յետս կալ , և բաց կալ ի մեղաց : և բաց Թողուլ Թօթափել , հասանել զմոլութիւնս : Թափել , լուել ի մոլութենէ : դադարել ի : առանալ գովելի կենաւն , և վարս ցուցանել սպարկեշտս : փոխել զկենցաղավարութիւն .

Emendare aliquem . Խրատաւել : յանդիմանել : կշտամբել զոք : զդաստացուցանել զ. ընդ , դարձուցանել ի մոլութենէ &c.

Emenſus varias regiones . Ոտ ընթացաւ , ընթացաւ ընդ երկիրս երկիրս .

Ementior , iri : fingere . Կեղծել , կեղծաւորել : յօդել զ. ասել : հնարել .

Ementitus , a , um . Կեղծաւորեալ : սուտ : vul. մախելայ : նենդագիր : խորհրդիր : հնարեալ : յօդեալ : նորագիւտ : սուտիւտ .

Emercor , ari . Հանել : v. emo .

Emereo , ere : emereor , eri . Արժան լինել : gen. արժանանալ : արժանաւորել : առանալ զ. հասանել , հասու լինել : dat. ընկալնուլ , առընդունել : ձեռնահաս լինել : dat.

Emergo , ere . Ցուր ելանել , բղխել : ի վեր մղել զջուրն .

Emergere ex terra , plantam . Բողբոջն ընձիւղել , ելանել , արձակել , առաջանալ , բուսանիլ , բողբոջիլ , յուռանալ , ձիւղել , բղխել յարմատոյ .

Emergere ex negotio . Ազատանել , ապրիլ , արձակիլ , ելանել , սպառիլ , զերծանիլ , ճողոպրիլ , պրծանիլ ի գբաղմանց &c.

Emergere de aſtris . Ծագել : ծադիլ : ելանել : երեւիլ ի վեր երկնից բոլորակին .

Emergere ad meliorem vitam : vide emendare .

Emeritus . Որ կատարեաց զընթացս իւր : վճարեաց զպարտս իւր : որ զկնի վարելոյ զկեանս իւր ի վաստակս , յաշխատանս , դադարեալ դադարի , հանգչի .

Emerſio aſtri . Ելուածն : ծագուածն : արեւնակուածն .

Emetior , tiri . Չափել : v. metior .

Emetiri ſpatium . Ընթանալ : զընթացս կատարել : շրջիլ ընդ .

Emeto , ere . Հնձել : v. meto .

Emicans , lucidus . Պայծառ : լուսաւոր : վայլուն : վայլեալ : գերափայլ : շառաւիղաբորբոք : պսպղուն .

Ex radice emicans . Ելեալ , արձակեալ ,

քուսեալ, բղխեալ ի abl.

Emico, are: luceo. Լոյս տալ: փայլել: պայծառանալ. պսպղալ: արձակել զշողս: ճառագայթել.

Emicare, promptum exilire. Վազել: ի վեր ոստնել պատրաստ, անդ-անդաղ.

Cor in pectus emicare, Սիրտ դողալ: չնչասպառ հեծեծել: սիրտ խաղալ.

Emigro, are. Ելանել արտաքս. մեկնել ի abl. չու առնել: չուել: գնալ: երթալ: փոխել ի: abl.

Emigrare è vita, փոխել յաշխարհէ: մեռանել: v. mori.

Eminens, tis, բարձր: v. altus,

Eminens, extans. Թռուցեալ արտաքս: քանդակն թռուցեալ: արձակեալ ի: abl.

Eminens statura, Երկայն հասակաւ: երկայնահասակ: բարձրահասակ: յաղթանդամ: յաղթահասակ: անձնեայ.

Eminens, excellens. Գերազանց, գերապայծառ: վեհափառ: վեհագոյն: վեհանձն: է յատուկ մականուն կարդինալաց: ամենապայծառ: գերակայ.

Eminentia, æ. բարձրութիւն: վեհութիւն: & de homine, գերազանցութիւն: գերապայծառութիւն: վեհանձնութիւն: վեհափառութիւն: ամենապայծառութիւն: գերակայութիւն.

Emineo, ere. Ի վերոյ երեւել: բարձր լինել քան: սակաւ ինչ բարձրագոյն յերկրէ: քան զայլս գերազանցել իմաստութբ: գերազանցել զայլս: առաւելանալ ի գիտութիւն, vel, գիտութբ քան զայլսն.

Eminere in statura. Ուսովք չափ ի վեր բարձր քան զամ.

Eminus. Ի հեռաստանէ: ի հեռուստ: ի բացէ: ի բացուստ.

Emissarium, ii: aqua saliens. Ցայտաբուղխ: որ զջուրն ի վեր մղէ: ջրմուղ: vul. բլբլակն. ֆաւարայ.

Emissarius, ii explorator. Լրտես. vul. ճաշուշ: դէտ: յետախոյզ: զոր թագաւորն և մեծամեծք արձակեն փորձել, լրտեսել: սուրհանդակ: արքունեակ սատանայի: կամսրար.

Emissarius equus: gall. etalon, Նառաւան նառաւաքի: նառաձի.

Emissio, nis. Արձակումն: առաքումն: յետս առաքումն: յետս դարձումն.

Emitto, ere: remitto. Արձակել զոք: յետս առաքել: թողուլ, թողացուցանել: թուլացուցանել նմա, հրաման տալ նմա երթալ.

Emittere è carcere, Արձակել, հանել, արձակել ի բանտէ.

Emmanuel. Էմմանուէլ: որ թարգմանի, ընդ մեզ Աց.

Emo, ere. Գնել: առնուլ, emere pecuniâ, գնել արծաթոյ, գնել գնոց արծաթոյ: արծաթագին, quod pecuniâ emitur.

Emolior, iri. Արտահանել: արտահանել: ձգել, հանել, մղել արտաքս. ճզմել: վարել: առաքել.

Emollidum corpus. Մեղկ, փափուկ, թոյլ մարմին, կակուղ և թուլամորթ: փափկաբուն: թոյլ բնութբ.

Emollio, ire. Կակղացուցանել. մեղմել: մեղկացուցանել: մեղկել.

Emollire alvum. Լուծանել, քշել զփորն.

Emollire animum irati. Կակղացուցանել, մեղկել զսիրտ: ցածուցանել զսրտմտութիւն: քաղցրացուցանել, հանդարտեցուցանել, խաղաղացուցանել զսիրտ: դարձուցանել, շիջուցանել, մեղմել զբարկութիւն.

Emollire, effeminare. Թուլացուցանել, լքուցանել, հատանել, բեկել, լուծանել զսիրտ: թափել ի նմանէ զզօրութիւն: կնատանել: իգացուցանել.

Emolumentum, i. Շահաւէտութիւն: օգուտ: օգտութիւն: շահեկանութիւն: շահաւորութիւն: պտուղ: օգտակարութիւն: պիտանաւորութիւն.

Quid inde emolumenti accepisti? Ո՞ինչ պտուղ ունիս, զի՞նչ օգուտ եղև քեզ ի: abl. զինչ շահեցեր եթէ: առ ինչ եղև: v. profum.

Hoc nulli mihi emolumento fuit. Ոչ եղև ինձ օգուտ, պտուղ ինչ ի: abl. ոչ ինչ օգտեցայ ի: առ ոչ ինչ օգնեաց: ոչ օգտէ զօգտութիւն ինչ: առ ոչ ինչ օգտակար եղև: ոչ ինչ շահ եղև մեզ ունի: vel ի: cum abl.

Emorior, ri. Մեռանել: v. morior.

Emori, de arbore. Չորանալ: ցամաքել: դօսանալ.

Emortuus, a, um. Մեռեալ: v. mortuus.

Caro emortua. Զնդգայ: անզգայ: որ ոչ զգայ. ընդարմացեալ: թմրեալ: թմբրեալ.

Emortua vulva: ceu sterilis. Չորգանդ փակեալ, մեռեալ, անբեր, անորդի, ամուլ.

Emortuum cor. Սիրտ թուլացեալ, լուծեալ: լքեալ: յուսահատ: վհատ: վհատեալ: կասեալ: թափեալ: բեկեալ.

Emotio, nis. Շարժումն: v. agitatio.

Emo-

Emotio animi. հոգեխռովութիւն: ախտաւորութիւն: խռովութիւն, աղմուկ, աղմկումն: շարժումն սրտի: վշտավուժումն մտաց.

Emotio in populo. խռովութիւն: աղմուկ: աղմկումն: վշտավուժումն: ամբոխումն: աղմուկ ընդհանուրաց: յոյզ ժողովրդեան.

Emoveo, ere. հալածել: ի բաց առնել, հանել, վանել, վտանել, մերժել, ձգել: ցրուել: շարժել.

Emphasis, is. բան զօրեղ, հաստու և ազդու: որ ըստ բառից և ըստ հայեցուածոց է, բայց ըստ նշանակութեան շատ է և զօրեղ.

Empiricus: gal. operateur. իւղաճախ: դեղավաճառ: որ զազգն ազգն նուագս և դեղս բայս վաճառէ և հրապարակս.

Emplastrum, i. էպլեղաստր: vul. մալհամ: զոր դնեն ի վէր վիրին.

Emporium, ii: forum: nundinæ. վաճառանոց: վաճառանոց: վաճառատուն: շուկայ: հրապարակ վաճառաց: vul. պազար.

Emporium, de urbe, portu. բաղնիք: եկ դաղաք: եկ նաւահանգ: բաղնիավաճառ քաղաք: բաղնիագնաց.

Emtio, nis. առք: gen. ի: առուծ: առութիւն: գնուծ.

Emtitius. վաճառելի: արծաթագին: գնուածոյ: etiam in morali de anima venali, զանձն իւր վաճառելի ունի: կաշառագնաց: կաշառակուռ: կաշառակեր: կաշառաւոր: կաշառաբեկ.

Emptor, is. գնօղ: որ գնոյ արծաթոյ առնու: առուգօղ.

Emugio: v. mugio.

Emunctoria, orum. ռունելիք: բաղնիք, յարդարիչք.

Emunctus, deluſus. իւրաբեալ: պատրեալ: ի խաբս, ի պատրանս անկեալ: հրապուրեալ.

Vir emunctæ naris, aſtutus. իւրատես: հնարագէտ: հմուտ: խելամուտ: փորձ: աչեղ մարդ.

Emundatio, nis. սրբութիւն: մաքրութիւն: սրբութիւն.

Emundo, are. մաքրել: սրբել: յղսատակել: բաւել: մաքրագործել.

Emungo, ere naſum. ռունչս, զքիթ, զքիթդ սրբել: candelam, մոմի գինդ կտրել: qui vehementer emungit elicit ſanguinem: prov. 30. եթէ կարի ճմլեացես զռունիս, արիւն.

Emungere aliquem argento. հնարիւք և խաբէութիւք խլել զինուղն ի նմանէ.

Emuſco, are: arbores. օմանուռ տնկել ի ծառոց.

E N

EN. հապա: տեսաւանիկ: այս է: այն է: v. ecce.

Enarrabilis. ասելի: պատմելի: ասելի: վիպելի.

Enarratio, nis. պատմութիւն: vide narratio.

Enarro, are. պատել: ասել: v. narro.

Enaſcor: v. naſcor.

Enato, are. լողալով, լողելով ա պրծել ի: abl. լուղեալ, լողեալ փախչիլ.

Enavigo, are. նաւելով խաղալ ի վէր գետոյն: նաւել յայնկոյս գետոյն: նաւելով անցանել զդետոյն.

Encænia, orum. հանդիսականք.

Encauſtes, æ. հինայքար: հինայքան: gall. emaillcur.

Encauſticum: &, encauſtus, a, um. հինոյ հինայքարի: հինայգործ: հինայպատ: հինայքարութիւն.

Encauſto pingere. հինայ առնել: հինայիւ պատել, նկարել, գունաւորել.

Encauſtum: gal. email. հինայ որ է ապակի գունաւորեալ.

Encomium, ii. գովութիւն, գովեստ: գովաբանութիւն: v. elogium.

Eneco, are. էպանանել: սատակել: enectus fame: սովամահ: սովաբեկ: սովալուկ.

Energumenus. դիւահար: v. dæmoniacus.

Enervatus, enervis: phys. ևարթափոր: կարթահար: ջլահատ: in moral. զօրաթափ: թուլացեալ: թուլամորթ: նուաճեալ: նուաբարոյ: հինաւուր: հինամարդ: կաղնացն.

Enervo, are. օձրաթափ առնել: թուլացուցանել: մեղկացուցանել: հատանել, լուծանել զսինըս: հինաւ դարձուցանել: թափել ի զօրութենէ.

Enim. օհ: քանզի: վասն զի: վասն այսր ինչ զի.

Enim verò. հապա: քանզի՛.

Enitco, ere: enitesco. փայլիլ: լուսանալ: պայծառանալ: երևիլ: վայելչանալ.

Enitor, ti. ջանալ: մեծաւ ջանիւ աշխատիլ: անհանգիստ աշխատութիւք ջանալ: երկնչիլ: ճգնիլ: նեղել զանձն: v. conor.

Eniti partum, parere. ծնանիլ: երկնչիլ,

նել, բերել զորդս : eniti ova, ձու ածել : ձուածեռնել.

Enixa mulier, Կին ծննդական : մանկածին : մանկաբեր : որ երկնեաց, ծնաւ զորդին.

Enixè. Մեծաւ ջանիւ : ջան եդեալ : ուժգին : ուժգնաբար : կարի յոյժ.

Enixe rogare. Ժտել զեր ինչ : յաղօթս պնդել առ ոք : յոյժ ճգնիւ պաղատանօք : ստէպ կալ յաղօթս : թախանձանօք ստիպել.

Enodatè. Մեկին : պարզ : պարզապս : բաց : բացապս.

Enodatio, nis: explicatio. Մեկնութիւն : լուծումն : պարզաբանութիւն : բացայայտութիւն : պատմաբանութիւն.

Enodis arbor: sine nodis. Ծառն, փայտ ողորկ : հարթ : անոռնար : կոկեալ : անխութ : որ խութ չունի : դուրք = հաւասար.

Enodo, are: explicare. Մեկնել : լուծանել : յայտնել : պարզել : պարզաբանել : բացայայտել : բացատրել, լուսաբանել.

Enodare arborem. Զխութ հատանել ի ծառոյ, ի փայտէ : կոկել : ողորկել : դուրել, հաւասարել, հարթել զփայտ.

Enormis, e. Անհնարին = մեծ արտաքս քան զչափ : արտաքոյ կարգին.

Enorme peccatum. Մեղք ծանր, մեծ յոյժ = անհնարին : այլանդակ : գարշելի.

Enormitas, tis. Մեծութիւն անչափ, անկարգ = արտաքս քան զչափ : peccati, ծանրութիւն, գարշութիւն մեղաց.

Enormiter. Արտաքս քան զչափ : արտաքոյ կարգի : անհնարին.

Ens, tis. Գերազանցապս ասի գոյ՛ որ է անսահման : է : vel էն : gen. էի = plur. էք : gen. էից : entia in acc. զէսս : գոյ : gen. գոյի : էակ.

Armeni Deum designant per litteram է : quæ significat ens: Հայք զոյ՛ անուն նշանակեն այս գրով, է.

Ens rationis. Էակ մտածական : էակ մտածութեան : սուտ մտածութիւն առ մտօք ինչ : որ զգոյն ոչ ունի բայց միայն ի մտս.

Ens à se. Ինքնագոյ, միայն ած : quod autem esse non habet, seu non ens : չգոյ = gen. չգոյի.

Ensifer. Սուսերաւոր : որ ածեալ ունի զսուսեր ընդ մէջ.

Ensis, is. Սուր : gen. սրոյ : սուսեր : gen. սուսերի : Թուր : աշտէ : փողակ.

Ensem eximere. Զձեռն ձգեալ հանել, արձակել, մերկացուցանել զսուր ի պատենից.

Enthymema, tis. Հնարարկութիւն : ձեռնարկութիւն որ ունի զառաջադրութիւնս երկուս, առաջարկութիւն և եզրակացութիւն.

Enubo, ere. Ածել զկին, կամ լինել առն որ ոչ վայելէ քեզ զի անարգ է և վատազգի քան զքեզ.

Enucleatè. Մեկին : պարզ : պարզապս : մանրաբար : մասն առ մասն : մի ըստ միոջէ : մանրաւորապս : մի մի.

Enucleatus sermo. Բան պարզ և մեկին : որ մանրամասնաբար մեկնէ ....

Enucleo, are: explicare. Մեկնել : բանալ : լուծանել : պարզաբանել.

Enucleare nucem. Ընկուզի մէջն կորել շրջանակի, հանել.

Enumeratio, nis. Մանրամասնաբար պատմութիւն = մասն առ մասն, մի առ մի պատմութիւն : aliàs, v. numerus.

Enumero, are. Մանրաւորապս, մանրամասնաբար, մասն առ մասն, մի ըստ միոջէ = մի առ մի պատմել : գալ առ մանրաւորս.

Enumerare, numerare. Համարել : Թուել = առնել զհանդէս համարոյ : համրել : ի թիւ արկանել : Թուաբանել.

Enunciatio, nis: enunciatum. Բան : ասացեալն : ասութիւն : ասացուած.

Enunciatio, prolatio. Արտաբերութիւն : յօդաւորութիւն : շարադրութիւն : բարբառ : հնչումն ձայնի.

Enuntio, are: dicere. Ասել : արտաբերել : պատմել : բարբառել : Ճառել.

Enuntiare, divulgare. Յայտնել : հրապարակել : պատմել : ծանուցանել : հռչակել : ի յայտ ածել : համբաւել : ածել ի լոյս.

Enutrio, ire. Սնուցանել : կերակրել : դարմանել : բուծանել : v. nutrio.

E O

EO': illuc. Անդ : անդր : անդրէն : և դիմել երթալ անդրէն : Joan. 11. անանօր : յայն տեղի = յայն վայր.

Eò impudentiæ processit ut diceret. Այն զգամեցաւ ասել : յանդգնեցաւ մինչև ասել.

Eò dignior est mercede, quod non tenebatur. Այնու եւս է արժանաւոր վարձու, զի պարտական չէր : eò magis : այնչափ առաւել : eò majus erit supplicium, quo gravius delictum : ըստ ծանրութեան մեղաց

զայդ եղեցի ստտակութեն պատճառի : hæc eò dixi ut cognoscas : զայս ասացի զի , վա այնորիկ զի ծանիցես : non eò dico quod velim : զայս ասեմ , ոչ թէ կամիցիմ : զայս ոչ ասեմ զի : nèc eò secius, plurimos fefellit : սակայն զբազումս խաբեաց .

Eò loci res erat . ՚ի յն եւն դէմ էր և որպիսութի իրացն .

Eò quod . Օր : քանզի : վա այնորիկ զի : փոխանակ զի : eo quod erat : վա լինելոյ նր .

Eò: ire . Գնալ : երթալ : ընթանալ . շրջել . չուել : չու առնել : երթանել : քայլել : չոգել , quod melius scribitur չոգել .

Ire in sententiam alicujus . Հաւանել նմա : խոստովել ի միտս նր .

Eos, indeclin. aurora . Առաւօտ : այգ : արշալոյս .

Eous, a, um: orientalis . Արևելեայն : արևելայինն : որ է ընդ արևելս : արևելական : արևելեայ աշխարհ .

E P

EPacta, æ . Վերադիր : genit. վերադրի : vel վերաթիւ .
Est numerus dierum quibus annus solaris communis qui 365 dierum est; superat Annum Lunarem communem, 354. dierum : est ergo epacta dierum. 11.
Է թիւ աւուրց զորս տարին արևական, որ է աւուրց 365. ունի աւելի քան տարին լուսնական, որ է աւուրց 354. է ուրեմն վերադիր աւուրց 11.

Ephebeum : academia . Երիտասարդանոց : վարժարան : կրթարան . ուսումնարան .

Ephebus . Երիտասարդ : որ է կատարեալ , մեծացեալ հասակաւ . որ է հասեալ ի կատարեալ հասակ : ամաց ժդ .

Ephemeris, idis . Օրացոյց : գիրք յիշատակարանաց : գիրք օրըստ օրական համդիպուածոց : յայսմաւուր .

Ephemerides Cælestes . Աշխատանք որք ծանուցանեն զդիրս և զուրբեցն մոլորական աստեղաց ի միջօրէի .

Ephemeris, de febri . Միօրեայ ջերմութի : որով տագնապի հիւանդն առ օր մի և ապա ապաքինի .

Ephesus, ubi coacta Synodus æcumenica tertia contra Nestorium . Եփեսոս քաղաք ուր գումարեցաւ երրորդ ընդհանուր ժողով ընդ դեմ Նեստորի .

Ephi, mensura . Էփայիճ : չափ էր .

Ephippium . Թամբ , Թամբ : Թամբք : պաճուճեալ ականակուռ թամբօք .

Equo ephippium imponere . Թամբել , թամբել զձի : կազմել , հանդերձել զ .

Ephod : vestis sacerdotalis apud hebræos . Եփուտ : քահանայական զգեստ քղանցաւոր : aliis ուսանոց . ուրար .

Ephpheta : quod est, adaperire . Եփփաթայ : որ է բացիր .

Ephrem Sancti nomen . Եփրեմ : civitatis nomen : Եփրայիմ .

Epiciclus . Բոլորակիկ որ զմիջակէտ իւր ունի զկէտ մի մեծագոյն այլոյ բոլորակին .

Epicurus, i . Եպիկուրոս : epicuræi : Եպիկուրեանք .

Epigramma, tis . Է կերպ մի տաղաչափութե , կարճ և համառօտ , որոյ աւարտն է սրախօսութի ինչ և նրբագոյն բանն . արձանագիր .

Epilepsia, morbus comitialis . Լնու : ի հանդիպել ցաւոյն այնորիկ փրփրէ անտացեալն և արիւնախառն փրփուր մղէ , ընդ քերան և ընդ գիթն : զարկանի , ցնորի , յիմարի և մտօք ապուշ դառնայ .

Epilogus, i . Ցետաքանութի . աւարտաքանութի : աւարտ , ելք , վերջին բաժինն բանին , յորում ճարտարախօս , զի վերոյ ասացեալսն կրկնէ համառօտակի .

Epinicia, epinicion . Երգ յաղթութե : ներբողական ճառն ի վր յաղթութե ուրուք .

Epiphania, æ . Յայտնութի յն քի . մնգաղալուստ : յուսուրն վեցերորդում յունվարի ամսոյն : զի յաւուրն յայնմիկ , հեթանոսաց յայտնեցաւ Էնութի նորածին մանկան յն քի .

Episcopus, in prophanis . Վերակացու : վերատեսուչ : վերադիտ : գործակալ : գործակալ : հազարապետ : խնամակալ .

Episcopus oræ maritimæ . Ծովեզրապետ : ծովեզրադէտ : վերատեսուչ կարգեալ ի վերայ նաւարկութե .....

Episcopus in sacris . Եպիսկոպոս . plur. եպիսկոպոսք , &, եպիսկոպոսունք : վերակացու , վերատեսուչ , առաջնորդ , խնամակալ եկեղեցւոյ : Episcopum esse , եպիսկոպոսանալ : dat.

Episcopatus, ûs . Եպիսկոպոսութի : առաջնորդութի : վերատեսչութի : խնամակալութի եկեղեցւոյն : աստիճան եպիսկոպոսութե .

Episcopatus pro diæcesi . Եպիսկոպոսի թեմն , նահանգ , վիճակ , սահմանք : յորոյ :

րոյ : վր ձեռնահաս է ....

Episcopatus, domus Episcopi. Եպիսկոպոսարան.

Epistola, æ. Թուղթ : գիր : նամակ : pastoralis, հովուական . principium, նամուս : հրովարտակ : illius autem exemplar, պատճէն : epistola ad lectorem : առակ առ ընթերցողս : Epistola missæ : ընթերցուած թղթոյն պօղոսի &c.

Epistomium : gall. robinet. Սանձք աղբերն : Ծորմուղ : turc. մուսլուկ.

Epistylium : gal. architrave. Խոյակ.

Epithalamium. Երգն հարսանեկան : երգ հարսանեաց.

Epitaphium. Տապանագիր : արձանագիր : գերեզմանագիր : յիշատակարան.

Epithetum. Ստորոգելի : է անուն ածականն որ նշանակէ զորպիսութիւն ինչ իրին : մակագիր : առադրելի.

Epitome, es. Համառօտ : համառօտութիւն : կարճառօտ : համառօտաբան.

Epocha, æ. Դար : v. æra.

Epoto, are. Ըմպել ողջոյն : սպառել : գլխել : խմել մինչև յետին կաթն.

Epulæ, arum. Խրախութիւն : ճաշ : vide convivium.

Epulo, nis. Խրախճասէր : որկորամոլ : որ որկորոյ և սեղանոյ պարարակի : շուայտ : v. gulosus.

Epulor, ari. Խրախճանալ : ուրախ լինել առատապէս : ցնծութեամբ ուտել, խմել.

E Q

EQua, æ. Մատակ ձի : քած ձի : մատակ ձիոյ.

Eques, itis. Ձիաւոր : հեծեալ : ձիավար : equites, equitatus : հեծեալք : ձիաւորք : հեծելազօր : սպայազօրք : հէնք.

Eques. Քաղձրագոյն աստիճան էր վաղնջական զինուորութէ : ազատք զինուորք մեծազգիք.

Equester : equestris, is. Ձիաւոր : equestres copiæ : հեծեալք : զօրք հեծելոյ.

Equidem. Արդեօք : արդարև : իրաւի : sum equidem : եմ իսկ.

Equile, is. Մատակարան : ձիարան : ձիատուն, կայանք ձիոց : vul. թաւլայ.

Equinus. Ձիային : ձիաւոր : որ առ ձի պատկանի : pullus equinus : մտրուկ ձիոյ . յաւանակ ձիոյ : քուռակ.

Equitabilis via. Ձիագնաց, ձիակոխ ճանապարհ : ուր կարեն ձիով երթալ.

Equitatio, nis. Ձիով երթութիւն : ձիով երթալն : ձիընթաց : հեծելութի.

Equitatus; ûs. Երիվարք : հեծեալք : զօրք հեծելոյ : ձիաւորք . սպայազօրք.

Equito, are. Ձիով երթալ : ձիաւորել : հեծանել յերիվար : ձիաւոր երթալ : խաղացուցանել, վարել զձի : strenue equitare : յերիվար աշտանակիլ, կորովի վարել զձի : ձի քարշեալ ունէր զնա.

In orbem equitare. Ձիով խաղալ : խաղացուցանել զձի յաջ և ձախ կողմն.

Equuleus : pullus equinus. Մտրուկ ձիոյ : յաւանակ ձիոյ : քուռակ.

Equuleus, genus supplicii. Ձիաձև փայտ յոր հեծեալ ոք չարչարի . ձի փայտեղէն յոր հեծուցանեն զպատժապարտն ունելով զծանրագոյն քարն զոտից կապեալ.

Equus, i. Ձի : gen. ձիոյ : երիվար : ձեան : plur. ձեանք : Jerem. 31. 40. ponitur : ասպաստան.

Equus oris asperi. Ձի խստերախ : ընկրկոտ : խստագլուխ : խիստ : անվարժ : անհնի : ստամբակ : անձնընկէց : կարծրերախ : սանձակոտոր : խստերասան.

Equus pavidus. Ձի խրտուցեալ : որ խրտնի, խրտնչի, խրտնի, խրտուճի : խրտչի : անգնալ ի կամրջի : v. g. յառաջին խրտչի . երկչոտ : վախոտ : ընկրկոտ.

Equus admissarius : gall. etalon. Նոսէան ձի : նառաքի : նառձի.

Equus canterius : gall. hongre. Աշխոյ : Veredus : gall. de poste : վաղուկ ձի . vul. չափարի ձի.

Equus honorarius, ad pompam. Ետեկեակ : ձի խորխատականն.

Equus conductitius. Ձի վարձկան : զոր կայնուս ի վարձու : vul. քրէհով ձի.

Equus præceps. Նժոյգն : սրավար և երագընթաց : վազուն ձի · թեթևագոյատիւք : փութաքայլ : սրընթաց : ձի ոչ երկրակոխ : օդագնաց : օդապարիկ : օդաթռիչ : սիգաճեմ.

Equus iugatorius. Լծկան երկիվար : կառամուտ.

Equus offensator. Ձի գթող : որ գթէ ի գնալն : vul. որ սքանդարի է : որ թօփուզ տայ.

Equus calcitro. Ձի հարկանող : աքացող : աքցհան : ռանհար.

Equum conscendere. Ձիաւորել : հեծնել ի ձի : ի վր ձիոյ . եղանել ի ձի : երիվար յորում արքայ հեծանէր : Esth. 6.

Ex equo desilire. Վայրել, իջանել ի ձիոյ.

Equum

Equum flectere . Ձեռվ խաղալ: խաղացուցանել ղձի .

E R

ERadicatio . հանմատախլուԹի = vide extirpatio .

Eradicatus , a , um . հանմատախել: արմատախլեալ: խլեալ արմատաւքն = յարմատոյ խլեալ: բնաջինջ: սպառեալ.

Eradico , are . հանմատախլել = արմատախել առնել: խլել արմատաւքն: խլել յարմատոյ: v. extirpo .

Erado, ere . քերել .

Erectio , nis . Կանգնեցուածն: վերացուածն: բարձրացուածն: կանգնուածն .

Erectus , a , um . Կանգնեալ: վերացեալ: բարձրացեալ: կանգուն .

Erecto animo . Քաջալերեալ: քաջաձեռն: ժրացեալ: համարձակ: աներկիւղ: անահ սրտիւ: վստահացեալ: յուսացեալ.

Eremita , æ . հնանպատուականն: անապատաւոր: անապատաբնակ: ճգնաւոր: միանձնեայ: միակեաց .

Eremus , i . հնանպատ: ճգնարան: միայնարան: խուղ ճգնաւորի: մենաստան: առանձնակեաց խրճիԹ .

Erefipelas , atis : vul. Կարմիր քաս.

Ergà . հանդ: ergà me: առ իս: ի դէմս: gen. դէպ: հանդէպ .

Ergaſtulum . Բանտ: դուբ, ոյ : vide carcer .

Ergò . հանպայ: ասպայուրեմն: արդ- ուրեմն: այսուհետև .

Ergo ne? հանպայ ինչ?

Veritatis ergo . Վասն, յաղագս ճշմարտուԹե: սիրովն ճշմարտուԹե .

Erice , es : gal. bruiere . Մուշամայրի. տունկ է որ ծնանի յանգործ վայրի: quibuſdam աւել, զի նոքաւ աւելին զտունս .

Ericius , ii . Ոզնի: ոզնիկ: կոզնի .

Erigo , ere . Կանգնել: կանգնեցուցանել: բարձրացուցանել: յարուցանել: արձանացուցանել: վերացուցանել.

Erigere aures & mentem . Ոզնկնդիր, և մտադիր լսել: աւնկն դրուԹե , մտադրուԹե լսել, անսալ: ունկն դնել: dat. ղունկն մատուցանել.

Erigere ſe , animum . Քաջալերել: ժրանալ: զօրանալ = քաջառնալ և արիանալ սրտիւ: կաղդուրել: զարԹնուլ: զգենուլ զքաջալերուԹե.

Erigere animum alicuius . Քաջալերել: քաջալերեցուցանել: ժրացուցանել: արիացուցանել: կազդուրել: զարԹուցանել զոք մխիԹարականս, քաջալերականս բանիւք: կանգնել զնա յուսադրականս բանիւք: զգեցուցանել նմա զքաջալերուԹի: վառել քաջալերս ականս բանիւ: սիրտ տալ.

Erinaceus : ut ericius .

Eripio , ere : aliquid ab alio . Օխր ինչ առնուլ, յափշտակել, խլել, կորզել, հանել, Թափել ի նմանէ .

Eripere ex periculo . փրկել, ազատել, ապրեցուցանել, արձակել, հանել, Թափել, ղերծանել, ղերծուցանել, պրծանել, սԹափել, ճողոպրել ի վտանգէ .

Reſponſionem omnem hoc verbo eripuit . Բանիւ այսոքիկ խցեաց, փակեաց բերան նր: լռեցոյց, կարկեցոյց, պապանձեցոյց զնա, մինչ զի լուռ եկաց և անբարբառ առ պատասխանն, առանց պատասխանի տալոյ .

Erivanum . Երևան: էրիւան: ideſt apparens : urbs armeniæ ſic dicta , quia regio illa prima apparuit Noe cum deſcenderet ex monte Ararat : այսպէս ասի զի այն երկիրն նախ երևեցաւ Նոյի մինչ եկանէր յԱրարատայ լեռնէ: քաղաք ի հայաստանի .

Erodo , ere . Կրծել .

Erogatio , nis . Բաշխուածն: բաժանուածն: ջամբեցուածն: մատակարարուԹի .

Erogo , are : diſtribuere . Բաշխել, ջամբել, բաժանել, սփռել զինչս աղքատաց : v. diſtribuo .

Errabundus , a , um . Ականջ և անդրդ շրջօղ: մոլորական: Թափառական: դաղԹական: շատաշրջիկ: բնակափոխ .

Errans , tis : ut errabundus .

Errantia ſydera . Մոլորական աստեղք : v. planeta .

Erraticus : ut errabundus .

Erratica herba , ſine cultura pullulans . Ինքնաբոյս խոտ: ինքնածին բուսեալ.

Erratio , nis . Սպառան: սպառուածն: մոլորուԹի: պատրանք .

Erratio à via . Սպառուածն, խոտորուածն, խոյս, մոլորուԹի, խուսափուածն, առաձուածն ի ճանապարհէ .

Erratum , i . Սպառան: սպառուածն: ձուԹի = պակասուԹի .

Erro , are , huc , illuc . Ականջ և անդրդ մոլորական, տատանեալ, Թափառական շրջիլ, մոլորիլ: մոլորեալ Թափառիլ: անյայտիլ, անհանգիստ շրջիլ ի տեղւոջէ ի տեղ .

Errare à vero , decipi . Պատրիլ, խաբիլ: մոլորիլ = սպառիլ: խոտորիլ, շրջիլ, ելանել,

նել, խոյս տալ, ծռել, թեքիլ և ձգմամբ առնել.

Errare à via. Մոլորիլ և ճանապարհէ: v. aberro.

Erro, nis. Թափառական: այր և անդր շրջօղ: v. errabundus.

Erroneus, a, um: ut erro.

Erroneus: alienus â vero. Սուտ սրտակից: սուտ և չար սրտով: հեթանոս: օտար ուսուցիչ և հակառակ ճշմարտութեան: ծուռ: մոլորական.

Error à via. Խոտորումն և ճանապարհէ: v. erratio.

Error, is. Սխալումն: սրտակից: մոլորութիւն: խաբ: ընդ խաբս եղև, errore contigit: պատրանք.

Error in fide. Հերձուած: հերձուածոց մոլորութիւն: սխալումն: մոլորութիւն: չար և սուտ սրտով: ծուռ և օտար ուսումն: պակասութիւն.

Error, peccatum. Մեղք: մոցանք: պակասութիւն.

In errorem inducere. Մոլորեցուցանել: սպշեցուցանել զսիրտս: խոտորեցուցանել, ապստամբեցուցանել զոք և ճշմարտութենէ.

Erubescendus, a, um. Ամօթալիկն: ամօթալից: ամօթաբեր: պատկառելի: ամաչելի: անվայելուչ.

Erubesco, ere. Ամաչել: զամօթիհար լինել: խախչիլ դիմօք: շառագունիլ երեսաւ յամաչելոյ: կրել զամօթ: շառագունել ճակատն: երեսն այլագունիլ և բազում ամօթոյ: պատկառիլ: պատկառեալ դիմօք, խախչ դիմօք, ամօթխած, դէմահար, ամենապատկառ, երկրահայեաց, սևերես զգեցեալ դէմս դնել յերկիր.

Erubescere Evangelium. Ամօթ ինչ համարիլ զաւետարանն.

Eruca, æ. Թրթուր: gen. Թրթրոյ: vul. ծառի որդ.

Eructo, are: vul. Ծրտօմ հանել.

Eructare, emittere. Բղխել: ասել և բարձր ձայն: և վեր մղել: արձակել.

Erudio, ire. Ուսուցանել: խրատել, կրթել: վարժել: վարժեցուցանել, հմտացուցանել: խելամտել: վարժել զոք խնամութիւն.

Eruditè. Հմտաբար: խելամտութիւն: ուշիմութիւն: ուշիղօրէն: արբանեայն.

Eruditio, nis. Հմտութիւն: խելամտութիւն: ուշիմութիւն: բազում գիտութիւն: արբանեայն: վարժուհի: կրթութիւն: խրատ: ուսումն.

Eruditus. Հմուտ: խելամուտ: ուսեալ ղդիտս: վարժեալ խնամութիւն: ուշիմ: ուշիղ: մտամտուժ: բազմահնարք: կրթեալ: տեղեակ և փորձ: gen.

Erugo, are. Օդնձեղս ճակաւս ջնջել: հաւասարել, հարթել.

Erumpo, ere. Ուժգին ելանել, բխել: արձակիլ: և վեր ասել: և վեր մղել: ածել.

Erumpere portis. Արձակիլ և քաղաքէն և վր թշնամւոյն: արշաւել, ասպատակաւ ելանել և վր .....

Erupit conjuratio. Յայտնեցաւ դաւաց կցուրդ.

Erumpere ſtomacum in aliquem. Ձեղուլ ածել, արկանել, թափիլ զբարկութիւն, զթոյն դառնութենէ և վր ..... ժայթքիլ և վր նր զթոյնն և զմաղձն դառնութենէ.

Erunco, are. Օձիկիւն սիբել և խոտոց, և բուսոց ժանդից: ժանդ, վնասակար, վատ խոտս արտահալել, խլել արմատաքի.

Eruo, ere. Հանել արտաքս և վեր: արտահանել: արտաձգել: հանել յերկիր: կորզել: թափել և ձեռաց: փրկել, ապերցուցանել, ճողոպրել և ձեռաց.

Eruere oculos. Օաչս բրել, խլել, հանել: փորել: հուրացուցանել զոք: զրկել զնա յաչաց.

Eruere domum. Կործանել, աւերել, քանդել զտուն: տապալել և հիմանէ: փլուղել: քանդ քանդել: քայքայել.

Eruptio, nis. Ուժգին արձակումն: փեսեցումն: խուռն արձակումն ամբոխին: բռնագոյն հարուածն: արշաւանք: արշաւումն: ելք: ասպատակ.

Eruptionem facere in hoſtem. Ելանել, արձակիլ և բազաքէն և վր թշնամւոյն: ասպատակս սիրել: ասպատակել և վր: ասպատակաւ ելանել և թշնամին: ասպատակ տալ, դնել յերկիր: արշաւել և.

Erzerum, Armeniæ civitas. Աշխարհամեծ բազաք հայաստանեայց: հայոց կարնոյ.

E S

ESaias, Propheta. Եսայի մարգարէ: gen. Եսայեայ.

Eſau. Եսաւ: gen. Եսաւայ.

Eſca, æ. Կերակուր: ուտելիք: կեր: ոյ: v. cibus.

Eſca, illecebra, æ. Հրապուրանք: հրապուրանք: պատրանք: հաճոյութիւն: vul. Եմ: խօրակ.

Eſca ignis. Ձարակ, ծախ հրոյ.

Eſca

Esca vermium. Կեր որդանց : qui est esca vermium : որդնակուր : որ ժառանգէ զորդունս : որդնաժառանգ : որդնակեր.

Escale, vel escarium argenteum. Պործէք, անօթք, ամանք արծաթեղէնք : կահ, կարասի, սպասք, ամանեք արծաթեղէնք : aut solùm, արծաթեղէնք.

Esculentum, ut esca.

Esdras, æ. Եզրաս : gen. Եզրասայ.

Esseda, æ : currus. Չրապայ : արապան : հովանաւոր կառս : հովանոցակ.

Essedarius, ii. Կառավար.

Essedum, i : ut esseda.

Essentia, æ. Էութիւն, գոյութիւն : գոյացութիւն : eiusdem essentiæ, էութենակից : գոյակից : համագոյ.

Essentia, de liquoribus, liquor defæcatissimus : vul. Ոգուհ : որ ինչ զտագոյն է և նրբագոյն յիւրն, և արտահանի ի ձեռն հրոյ : հոտոտալ, ծաղկահոտ առնել : խնկեփեցիկ զուռհ կաթեցուցանէ ի վր.

Essentialis. Էական : գոյական : բուն : բնական : որ պատկանի առ էութիւն իրին : որ զիր կացուցանէ ի գոլն իւր : էութենական : præcipuus, գլխաւոր : մանաւանդական : ծանրագոյն.

Essentialiter. Էապէս : ըստ էութեան : էութեամբ իւրով.

Esther. Եսթեր : gen. Եսթերայ.

Esuriens. Քաղցեալ : նօթի : անօթի : սովեալ : սովաբեկ : անսուաղ : սովունքթեալ.

Esuries, ei. Սով : gen. ու : քաղց : քաղցութիւն : անսուաղութիւն.

Esurio, ire. Սովիլ : քաղցիլ : præt. ցեայ : քաղցենալ : քաղցնուլ : սովու նքթիլ : նքղղիլ : քաղցած լինել.

Esus, ûs. Կեր : ճաշակումն : ճաշ : ճաշակերութիւն.

E T

ET. Եւ : ու : vir & equus : այր ուձի. commercium, առուտուր.

Etenim, initio. Քանզի : վա՜ այնորիկ զի : sum etenim, ես եմ իսկ.

Ethica, æ : ethice, es. Բարոյական փիլիսոփայութիւն : է մասն մի փիլիսոփայութեան որ ուսուցանէ թէ զի արդ պարտ է ուղղել և կալել զվարսն.

Ethologia, æ. Վարոյագրութիւն.

Etiam. այո.

Etiam, imò. Նաև : այլ և : և ևս.

Etiam nunc. Մինչև ցայժմ.

Etiam atque etiam. Յոյժ : կարի : կարի յոյժ : յոյժ ճգիւ.

Et si, etiam si. Թէպէտ : թէ և : subj.

Etymologia, æ. Ստուգաբանութիւն անուանց : v. g. անասուն animal, id est, ան ասուն non loquens.

E U

EUa, heva, æ. Եւայ : gen. յի : որ թարգմանի կենդանի : Դ. կենդանի : նախամայր մեր : նախաստեղծ կին.

Evacuatio, nis. Ունայնացումն : դատարկացումն : սպառեցումն : դատարկացողութիւն.

Evacuatio bilis v. g. Հեղումն, հոսումն, ծորումն, ծորանք, հոսանք մաղձոյ կամ այլ վնասակար հիւթոց.

Evacuo, are. Դատարկացուցանել : ունայնացուցանել : սպառել.

Evacuare humores. Օժնաստակար հիւթն հանել, ծորել, թափել.

Evacuare arcem. Ազահանապահս հանել յամրոցէ, և խաղաղացուցանել զնա յայլ ուրեք.

Evacuare alvum. Լուծանել զփորն : արտաքս ելանել : վճարել իւր պէտսն : վճարել զպէտս մարմնոյ : նստել ի կարիս որովայնի : զաւելորդս արտաքս մղել.

Evado, ere : fieri. Լինել : դառնալ : doctus evasit : գիտուն եղև : ստացաւ զգիտութիւն : գիտուն դարձաւ.

Evadere, abire. Պնդալ : երթալ : ելանել : չուել : չուառնել : փախչել : խուսել : խոյս տալ : խոյս տուեալ ելանել.

Evadere è manibus. Ապրել, ճողոպրել ի ձեռաց : խոտորել, խուսափել, խոյս տալ ի : abl. ազատել : պրծանել : զերծանել : արձակել : սթափել ի : abl.

Evagatio, nis : huc illucque excursio. Այսր և անդր ընթացք : շրջագնացութիւն այսր և անդր.

Evagatio mentis. Ցրումն, ցնդումն : վարանումն մտաց : v. distractio.

Evagino, are ensem. Սուսերն հանել, արձակել : մերկացուցանել զսուր ի պատենից.

Evagor, ari : discurro. Ստատանեալ, անհանգիստ շրջել, թափառական երթալ այսր և անդր : շրջագայել : ժուռ գալ.

Evagari mentem. Միտք ցնդել : ցրուիլ : տարաբացնդիլ : շիւարել : ցրել : ի բաց մերժել յայս : խորհուրդք վարանել.

Evalesco, ere : roborari. Զօրանալ.

Evanesco, ere : è conspectu evolare. Անյայտ, աներեւոյթ լինել : աներեւութանալ ի մէնջ : վերանալ, վերանալ յաչաց : ելանել եւ անյայտ դառնալ : անդէն կալով դիտ յաչաց նոցա : անեւել աներեւիլ : անհետ լինել : ջնջիլ.

Evanescere, de liquoribus. Գինի անհամիլ : համն եղծել : թըլթուել : թըլթուանալ : քացախիլ : քացախանալ : թուլանալ : ունայնանալ յօդս : ի չէք դառնալ :

Evangelia, orum : donum quod datur fausta nuntianti. Նուէր զոր տան այնմ որ բարի աւետեօք գայ : vul. մուշտուլուկ.

Evangelista, æ. Աւետարանիչ : որ ներշնչութեք հոգւոյն սրբոյ գրեաց զաւետարանն.

Evangelicus. Աւետարանական.

Evangelium, liber faustorum nuntiorum. Աւետարան : նոր կտակարան : գիրք բարի աւետեաց : կատարումն եւ կնիք ա՛մ գրոց.

Evangelizo, are. Աւետարանել : երանաւէտ լուր բերել : բարի աւետիս տալ : aliàs : քարոզել զաւետարանն : զհաւատն քի՛ տարածել, սփռել ընդ ա՛մ աշխարհ.

Evangelus, i : qui fausta nuntiat. Երանաւետ : որ բարի աւետիս տայ.

Evanidus, a, um : periturus. Անցաւոր : կորստական : անկայուն : դիւրանցուկ : կարճատեւ : փախստական : ունային : սնոտի.

Evanidus, de liquore. Անհամեալ : թուլացեալ : ունայնացեալ.

Evaporatio, nis : exhalatio. Գոլորշի : & գոլոշի : հիւթ : ծուխ : օդն տամկատեսակ ի գոլորշոյ ջրոյ.

Evaporo, are. Ունայնացուցանել յօդս : ի չէք դարձուցանել : v. exhalo.

Eucharistia, æ. Սրբութի : սբ հաղորդութի : խորհուրդ մարմնոյ եւ արեան տն՛ մերոյ յի՛ քի՛ : անմահացուցիչ մանանայ.

Evectus, ûs : deportatio. Բեռնակրութի : տանումն : անդրաբերութի : անդրաբարձումն բեռանց ի տեղւոջէ ի տեղ, թէ ծովով, թէ ցամաքով : տալածութի.

Eveho, ere : deportare. Կառօք, կամ նաւով, կամ գրաստու բառնալ, տանել, կրել, ածել, բերել զբեռինս : խաղացուցանել : բարձեալ տանել.

Evehere, elevare. Վերացուցանել : ածել : բարձրացուցանել : v. elevo.

Evello, ere. Խլել : արտախլել : արմատախիլ առնել : խլել արմատաքի, vel յարմատոյ : ի բաց հանել : կորզել.

Evellere crines, dentes &c. Զհերս, զատամունս, հանել, ի բաց քաղել : զատամունս խլել, թափել ի բերանոյ : զհերս եւ զմօրուս ճողել, փետել, փետտել.

Evellere scrupulum ex animo. Խղճահար սիրտն հանդարտեցուցանել : խաղաղացուցանել : դադարեցուցանել : զխիղճ մտաց, զտարակուսանս ի բաց հերքել, թափել, խլել, առնել, հանել, հատանել, փարատել ի սրտէ : դիւրութի առնել սրտի.

Evellere ex animo opinionem aliquam. Զկարծիսն ի բաց խլել, հանել, թափել ի մտաց նր՛ : փոխել, շրջել զմիտս : շրջել զոք ի մտաց, ի կարծեաց իւրոց : խոտորեցուցանել ի միտս, ի կարծիս մեր.

Evenio, ire : contingere. Հանդիպել : պատահել : լինել : v. contingo.

Res ex sententia evenit. Բանն յաջողեցաւ : յառաջացաւ ի բարի : բան, գործն ուղղեցաւ : եղեւ իմն ըստ ըղձից իմոց.

Eventilo, are. Հովացուցանել : զովացուցանել : արտաքսել ի բաց տեղի.

Eventus, ûs. Պատահումն : հանդիպումն : հանդիպուած : դիպուած : անցք, փոփոխմունք իրաց : դէպք.

Eventus, exitus rei. Իրին ելք : վերջ : կատարած : վախճան : աւարտ.

Evergo, ere : mons ille rivos evergit, emittit. Լեառն այն զգետս արձակէ : գետք արձակին ի լեռնէ անտի : գետն ահագին դողդոջմամբքն իջանել ի լեռնէ ի դաշտ : հոսեալ ծաւալիլ ի.

Everriculum. Աւել : սրբիչ : aliàs ուկան : գործիք.

Everro, ere. Աւելել : աւել ածել տան : աւել տալ : աւելով սրբել.

Eversio, nis. Կործանումն : աւերումն : աւերած : տապալումն : քանդումն : խամրումն : գլորումն : քակտումն : աւերակք տան : քայքայումն : փլումն : խանգարումն.

Eversor, is. Աւերող : ապականիչ : mundi, աշխարհաւեր : աշխարհահաս.

Eversus, a, um. Աւերեալ : կործանեալ : տապալեալ : քակտեալ : քանդեալ : խամրեալ : գլորեալ : փլուզեալ : հողալից : քայքայեալ : ջնջեալ : հատեալ : ընցեալ : ամայի : բլբլեալ : աւերակ : բանջնջ : խամրացեալ : քանդ-քանդեալ.

Everto, ere. Աւերել : կործանել : տապալել : քակտել : քանդել : քանդ-քանդել : գլորել : հիմնայատակել : քայքայել : հողալից առնել : փլուզել.

Evertere aliquem bonis. Քանդել, աւերել զոմն ոք : յաւերումն տալ, դնել զոմն ոք ։ արմատաքի կորուսանել : տառապեցուցանել, անճարացուցանել, աղքատացուցանել զնա.

Euge. Ողջ է : սխրալեաց և մի լքանիր : քաջլեր : քաջալերեաց : ժրացիր, զօրացիր : vul. բարեկ ալլահ.

Evictus, a, um. Յաղթեալ : յաղթահարեալ : v. victus.

Evictus precibus. Գթացեալ յարտասուս ոք : կակղացեալ աղաչանօք ոք : յաղթեալ ..... v. exoratus.

Evidens, tis. Յայտ : յայտնի : բացայայտ : ակներև : աներկբայ : անտարակոյս : պարզ և հաստատ : յայտնագոյն քան զճառագայթ արեւու.

Evidenter. Յայտնապէս : պարզապէս : ի լոյս ։ ակներևաբար : բաց : ստուգապէս.

Evidentia, æ. Յայտնութիւն : բացայայտութիւն : ակներևութիւն.

Evigilo, are. Արթնուլ, զարթնուլ : præt. զարթեայ : imp. զարթիր ։ յառնել, սթափիլ ի քնոյ : ընդոստնուլ : præt. ընդոստեայ ։ ընդոստ լինել ի քնոյ.

Evinco, ere precibus. Ի սաստիկ խնդրելոյ հաւանեցուցանել զոք : սաստիկ սաստիկ աղաչանօք հասանել խնդրոյն.

Eviratus, i. Ներքինի : որձատ : անորձատ : կրճատեալ : հատեալ : մալեալ ։ կրճատ : vul. խադում : կռտան : aliàs vide effeminatus.

Eviresco, ere. Վերստին կանաչանալ.

Eviro, are. Որձատել : կրճատել : զաւակատս կտրել : ներքինի առնել : զերկուորիս անդամոց կտրել : զամորձիս հատանել.

Eviscero, are. Ձեղքել : բանալ զփորն և զաղիս և զփորոտիսն հանել.

Evitabilis. Խուսափելի ։ փախչելի : ի բաց դառնալի : ի բաց մերժելի, հրաժարելի : յորմէ կարէ ոք ապրել և խոտորել.

Evitatio, nis. Խուսափումն, ի բաց կացումն, խոյս տուութիւն ի : abl.

Evito, are. Զգուշել, փախչել, խոյս տալ խոտորել, խուսել, խորշել, ի բաց կալ, հեռանալ, մեկուսանալ ի abl. խորշել մտանել : զգուշանալ ի.

Eunuco, are : v. eviro.

Eunuchus, i. Ներքինի : մալեալ ։ որձատ : անորձատ : հատեալ : կրճատեալ : կրճատ : vul. կռտան : խադում.

Evocatio, nis : convocatio. Համակոչումն : համագումարումն.

Evocatio causæ. Բողոքումն, կոչումն առ այլ դատաւոր.

Evoco, are. Կոչել · հրաւիրել.

Evocare causam. Բողոքել, կոչել, բողոք արկանել, ապաւինել առ այլ դատաւորան : զբան ինչ հասուցանել առ Թագաւորն.

Evolo, are : de avibus. Թռչել : præt. Թռչայ : Թռիլ : præter. Թռեայ : Թռանել : Թռուցանել · Թռուցեալ, Թռեալ, Թռուցեալ զերծաւ ի ձեռանէ : evolavit è manibus.

Evolare ex conspectu. Չքանայ, աներևոյթ լինել ։ v. evanesco.

Evolvo, ere. Ծրարն քակել, բանալ, արձակել, տարածել, պարզել : լուծանել.

Evoluere filum : vul. Մելլալաւով զմանածն յետ տալ : դուկ մանել.

Evoluere, explicare. Մեկնել : պատմել : պարզամեկնել : պարզաբանել : յայտնել : ածել ի լոյս : իմացուցանել : ծանուցանել : զեկուցանել : պատմաբանել : բացատրել : մեկնաբանել : լուսաբանել : հանել : ի ծայր բերել.

Evoluere librum. Զգիրքն քերթել : յուզել · ի յոյզ նամակաց, evoluendo .... ընդաղոտ և հարևանցի ընթեռնուլ.

Evomo, ere. Փսխել, հեղուլ ի բերանոյ : վեր բերել : Թափել զգինի : ժայթքել : սիրտ յետբերել, յետ դարձուցանել.

Evomere blasphemias. Բարբառել զհայհոյութիւնս : v. blasphemare.

Evomere iram, virus acerbitatis in aliquem. Թափել, ժայթքել ի վր ոք զԹոյնն և զմաղձն դառնութեան : հեղուլ զբարկութիւն ի նա.

Euphrates, is. Եփրատ : gen. այ : Եւփրատ : մի ի չորից գետոց որք ելանէին ի դրախտէն : vul. չաթլ արաբ : փրատես.

Europa, æ. Եւրոպիայ : Եւրոպեայ ։ vul. ֆռանկիստան : ի մէջ չորից մասանց երկրի փոքրագոյն, բայց քան զայլսն գեղեցկագոյն, բազմամարդ, և առաւելագոյն արհեստիւք և մակացութեամբք զերազանց յոյժ.

Europæus, i. Եւրոպացի : vul. ֆռանկ.

Eurus, i : ventus flans ab oriente. Հողմ որ յարևելից շնչէ.

Euro-aquilo : nord est. Եւրակիւղոն : հողմ է ուռուցիկ, և մրրկաբեր.

Evulgo, are. Հռչակել : v. divulgo.

Evulsio, nis. Ի բաց հանումն : կորզումն : արմատախլումն.

Euxinus pontus, mare nigrum. Սեաւ, vel Թուխ ծով.

EX

EX : ut è . ի : ſi ſequitur vocalis : ɟ. v. g. ex urbe : ի քաղաքէ : ex oculis ։ ɟաչաց .

Ex : ſignificans materiam . ի : ɟ. cum ablat. ex ligno , ի փայտէ : ex auro , ɟոսկւոյ : aut in genit. ſine ի : vas ex argento , անօթ արծաթոյ : անօթ արծաթի : aut adjectivè , արծաթեղէն .

Ex mea ſententia . Ըստ կամաց : ըստ ըղձից իմոց .

Ex animo . Ի բոլոր սրտէ : յօժարութիւն սրտի : ինքնայօժար կամօք : սրտիւ ամօք .

Ex quo die , ex eo die quo . Յաւուրէ ɟայնմանէ ɟորմէ հետէ .....

Ex tempore . Առ ժամայն : նոյն ժամայն : վաղվաղակի : ոչ ինչ դադարելով .

Ex improviſo . Անկարծակի : անկարծօրէն : անկարծուստ .

Ex adverſo . Դէմ ի քաղաք : v.g. հանդէպ , յանդիման , դէպ յանդիման քաղաքին : յայն կողմն : ընդ դէմ մեր : դէպ արեւադակաւն ։ դէմ ընդ դէմ մխիթարոյ .

Exacerbatio , nis . Ծայրացուածն : զայրացողութիւն : դառնացուածն : դառնացողութիւն : բարկացուածն .

Exacerbo , are . Դառնացուցանել ։ զայրացուցանել : բարկացուցանել : շարժել , գրգռել ի բարկութիւն : զայրագնել : գրգռել զսրտմտութիւն : խռովեցուցանել : բորբոքել զբարկութիւն .

Exactio pecuniarum . Հարկ : մաքս : հարկահանութիւն : հարկապահանջութիւն : ſi violenta , զրպարտութիւն : vul. ջառւպ : v. avania : հարկադրութիւն .

Exactionibus opprimere . Հարկահանութիւնք նեղել , զրպարտել , ջնջել , տադնապեցուցանել , կոխել , յաղթահարել զ.

Exactio capitum . Հարկադրութիւն : v. g. մի ոսկի ընդ գլուխ : չղ-ով գրել զերկիրն : vul. գլխատել .

Exactor , is : qui pellit . Հալածիչ ։ հալածօղ ։ որ հանէ արտաքս .

Exactor pecuniarum . Հարկահան : հարկապահանջ : հարկահաւր : մաքսաւոր .

Exactor operis . Վերակացու : վերատեսուչ : վերադէտ : դիտապետ գործոյն : գործավար .

Exactus diligens . Օգոյշ ։ մտադիր : հոգոնակ : յօժար : յանձնառոյն առ : ուշադիր : զգուշաւոր : հանապազորդ : անձնա-

EX

նէր ի : առատրնալ ։ dat, յօժար միտս և պատրաստս .

Exactum opus . Գործ կատարեալ : անթերի : գերազգեցիկ արուեստ : վայելչահիւս : ճարտարութիւն , արուեստագիտութիւն ընել ։ յարմարագիտիր : սքեալ յամ սղալանոց : անսղալ .

Exacta ætas , ſenectus . Ծերութի · ալեւորութի : տարիքաւոր հասակ .

Exactum tempus . Աշխոյժեալ , լցեալ , կատարեալ , վճարեալ ժամանակ .

Exactum eſſe . Օգուշութիւն պարապիլ , համառապազորդել ի : զգուշութիւն ի կիր արկանել առ ի : մեծաւ հոգւով բարձրութիւն պարապիլ ի : յարձակիլ , առնուլ լինել , անձնանիր , միտս պատրաստս և յօժար լինելի .

Exacuo , ere . Սրել : թեքել : սուր , ծայրասուր առնել .

Exacuere ingenium . Օխելք , զմիտս զարթուցանել , բանալ , սրել , նրբացուցանել .

Exæquatio ſoli . Հաւասարութիւն : դուրսուիս , դիւրսուիս , հորդուիս , հարթուիս , հարթեցուիս գետնի .

Exæquatio , æqualitas . Հաւասարութի : հանդիսութի : v. æqualitas .

Exæquatio , comparatio . Համանութի : բաղդատութի : համեմատութի : առ միմեանս առընթերադրութի .

Exæquo , are aliquem alteri . Հաւասարել , համարել զինն հաւասար միւոյն : v. comparo .

Exæquare ſolum . Հաւասարել : vide æquare .

Exæſtuo , are : de mari . Ծովն եռալ ծովն ուռնուլ : ուռել : ուռուցեալ ծովի ի վեր մղել զջուրսն .

Exæſtuare çalore . Յեռնուլ ի տօթոյ : v. æſtuo .

Exæſtuare ira . Վառել , բորբոքել , տապանալ , կնճռել բարկութիւ . v. ardeo .

Exaggeratio , animi . Մեծամտութի : վերհանձնութի : մեծանձնութի : քաջութի սրտի : քաջասրտութի : քաջամտութի .

Exaggeratio verborum . Զգեւելորդաբանութի : աւելորդութի , ճոխութի բանից : ճոխաբանութի .

Exaggero , are . Յորդիլ : կուտել : գումարել : հաւաքել : ռամիլ : յորդիլ զցօրեայն կոյտս կոյտս .

Exaggerare verbis . Զգեւելորդաբանութիւ զինս սաստկացուցանել արտաքս քան զչափ .

Exagitator , is . Հեղինէ : հալածիչ : վրդ-

տացուցիչ : Թշնամանօղ : բամբասօղ : որ աշխատ առնէ զիս : ոչ տայ ինձ զհանգիստ .

Exagito, are . Նեղել : նեղացուցանել : աշխատ առնել : վշտացնել : աշխատեցուցանել : հարստահարել : Թշնամանել : հալածել : aliàs v. agito .

Exalbesco, ere : pallere . Գունոյն Թափել, Թռնել յերեսաց : դէմք կապուտանալ յերկնչելոյ : երեսն դեղնել : գոյն հատանել : երեսն այլագունել : գոյն եղծանել : սպականել երեսն .

Exaltatio, nis . Վերացումն , բարձրացումն , կարգեցումն ի պետութիւն ինչ .

Exaltatio Sanctissimæ Crucis . Վերացումն սրբոյ խաչին : խաչվերաց : տօն խաչվերացին .

Exalto, are : laudare . Մեծարել : հռչակել : գովել . գովաբանել : փառաւորել . փառաւոր առնել .

Exaltare , elevare . Վերացուցանել : բարձրացուցանել : բարձր առնել .

Examen apum . Գունդ մեղուաց : մեղուանոց : պար մեղուաց : որք ելեալ գունդագունդ ի մեղրատանէն , ի ծառոյն ուստ խիտ առ խիտ խմբեալ նստին .

Examen trutinæ . Լծակ կշռոյն : կշռոյն լեզուակ : կշռոյն ասեղն .

Examen , inis : inquisitio . Քննութիւն : զննութիւն : փորձ : փորձառութիւն : հետազօտութիւն : մեծայոյզ քննութիւն : որոնումն : յոյզ : խոյզ ; խուզումն : խնդիր : հանդէս : յուզումն : ստուգեցումն : հարցափորձ գննութիւն .

Examen conscientiæ . Քննութիւն սրտի : յոյզ գաղտնեաց մտացն : & quæ suprà .

Examino , are : trutinare . Կշռել .

Examinare , inquirere . Քննել : զննել : ներխուզել : շրջահայել : հետազօտել : ներխուզել : բազում խոյզ և խնդիր առնել : որոնել : հետամուտ լինել : խոյզ արկանել : մանրայոյզ քննել : խոյզ , խնդիր , քննութիւն առնել : հարցափորձել : հարցաքննել : զչափ առնուլ . gen. բազում խոյզ խնդրոյ առնել . հանդէս առնել : ճշդիւ քննել : ուշ եդեալ քննել : ջերմ սրտիւ քննել : բազում հարց և փորձ առնել .

Examinare conscientiam . Զննել զսրտի քննութիւն : զմիտս ճշդիւ քննել : փորձել զանձն իւր : զմիտս ածել զմտաւ , ի միտս բերել : յոյզ առնել գաղտնեաց մտաց : որոնել զգաղտնիս սրտի : խուզել , ուշ եդեալ քննել զխորշս մտաց : հանդէս առնել սրտի իւրոյ .

Examussim , exactè . Յարմարապէս : վայելչաբար : ճշդիւ և ճարտարութեամբ .

Exanguis , is : & exsanguis . Որոյ արիւն ամենայն հեղաւ , ճապաղեցաւ , Թափեցաւ : անարիւն : արիւնահեղ : արիւնաԹափ .

Exanguis , pallidus . Դժգոյն : մեռելագոյն : գունաԹափ : դեղնագոյն : որոյ յերեսաց Թռեաւ արիւն . կիսամահ .

Exanimatio , nis . ՈւշաԹափութիւն : ուշագնացութիւն : անշնչութիւն : անշնչացումն : սարսափ : զարհուրանք : զահիհարութիւն : ահաբեկութիւն : պակումն սրտի , vel պակուցումն : նուաղումն , Թուլացումն սրտի .

Exanimatus , a , um . Մեռեալ : անհոգի : վախճանեալ : անշունչ : անշնչացեալ .

Exanimatus metu , dolore . ՈւշաԹափ , ուշագնաց , ուշապատ . շնչասպառ յերկիւղէ : կիսամեռ : զահիհարեալ : ահաբեկ : զարհուրեալ . ահիւ տագնապեալ : դողումն կալաւ զնա : ահ պատեաց զնա : սարսափ ունի զնա .

Exanimatus , fractus animo . Յուսահատ : կարճամիտ : խօԹամիտ : վհատ : լքեալ սրտիւ : սրտակոտոր : սրտակտուր : սրտաԹափ . սրտաբեկ : Թուլացեալ : կարճոգի .

Exanimis , & exanimus : ut exanimatus in omni sensu .

Exanimo , are . Սպանել : սպանանել : v. occido : անշնչացուցանել .

Exanimare , terrorem incutere . Զահի հարել : զարհուրեցուցանել : ահաբեկել : սրտամեռ առնել : զահ արկանել ումեք : խռովեցել : Թախծել զսիրտ .

Exantlo , are labores . Ջչխատել : աշխատութիւնս , վիշտս , նեղութիւնս կրել հոգւով չափ : համբերել : հանդարտել աշխատանաց : բազում վաստակս վաստակել : անխոնջ , բազմայերկ վաստակել .

Exardesco , ere . Հուր վառել , բորբոքել , այրել .

Exardescere passione aliquà . Ջեռուցեալ , հրով ախտից վառել : բորբոքել . կիզել : այրել : հրանալ : տապանալ : տոչորել : հրդեհել : խանձատել : պապակել : ջեռնուլ : վառ առնուլ : ի վառ լինել : ճմլել : արբել : արբենալ մոլութեամբ .

Exaresco , ere . Չորանալ : ցամաքել : տոչորել : եղաշանալ : Թարշամել ի տօԹոյ . Թառամել : Թոռմել : manum exarescere : ձեռն չորանալ .

Exarmatus . Անզէն : զինաԹափ : զէնըն հեց : մերկ ի զինուց .

Exar-

Exarmo, are. Զէնս հանել, թափել, խլել, կորզել, մերկացուցանել ի նմանէ.

Exaro, are: scribere. Գրել: cælo exarare: գրչաւ երկաթեաւ ի վէմս քանդակել: v. cælo.

Exarare frontem rugis. Զերեսս, ճակատ թարշամել: հերկել ճակատ: կնճռոտել ճակատ: vul. կռնճռոտել: կնճիռս հերկել ճակատ.

Exasperatus, a, um: scaber, asper. Անհարթ: անհաւասար: խիստ: դժուարին: առապար: դարեփոր ճանապարհ: de ligno &c. անկոկ, անողորկ: անտաշ: անկոփ վէմ, փայտ .....

Exasperatus animo. Զայրացեալ: դառնացեալ. խռովեալ: բորբոքեալ սրտմտութբ: գրգռեալ ի բարկութի.

Exaspero, are: irritare. Զայրացուցանել. դառնացուցանել: խռովեցուցանել: բորբոքել, վառել սրտմտութբ: շարժել, ածել, գրգռել ի բարկութի: բարկացուցանել.

Exauctoro, are: v. g. milites. Զինուորութն արձակել: ձգել, ընկենուլ, հանել, հատանել զնա ի զինուորութե: քակել, մերժել, վռնդել, շարժել, թափել զոք յաստիճանէ իւրմէ.

Exaudio, ire: preces. Լսել, լսել, ունկն դնել աղօթից: խոնարհեցուցանել զունկն իւր առ: լսելի առնել զաղաչանս: լսելի լինել ձայնի իմում: ընդունելի առնել, ընդունել զաղօթս: ունկնդիր լինել. dat.

Exaudita est oratio mea. Եղև ինձ ըստ ըղձից իմոց: ած լի արար զպէտս իմ: լսելի եղեն աղօթք իմ առաջի այ: եկից զիմ առ խնդրուածս: ած լուաւ աղօթից իմոց.

Exauguro, are: prophanare. Պղծել, եղծանել, դառնեցուցանել զսբ տեղի: սրբապղծել: անարգել: անպատիւ առնել.

Exaugurare sacerdotem. Լուծանել զնա ի կարգէ: ընկենուլ, արգելել, հանել, քակել զնա ի քահանայութէ.

Excæcatus, a, um: physice & moraliter. v. cæcus.

Excæco, are: in physico & morali. vide cæco.

Excalceo, are. Լուծանել, հանել զկօշիկս: մերկացուցանել զկօշիկս ի նմանէ. բոկանալ զկօշիկս.

Excalceatus. Բոպիկ: բոկացեալ զկօշիկս: մերկացեալ զոտս: անհողաթափ.

Excandescentia, æ. Զայրագնութի: զայրացումն: սրտմտութի: բարկութի.

Excandesco, ere irâ. Զայրանալ: բորկանալ սրտմտութբ: վառել բարկութբ: զայրագնել: եռեալ շառաչումնել ի բարկութե.

Excandescere, de ferro. Երկաթն ջեռնուլ, հրանալ, կրականալ որպէս հուր: շողալ ի հրոյ: ջեռուցեալ, շողացեալ երկաթ, արտաշէկ առնել զերկաթ.

Excarnificatus. Գանակոծ. գանակեց: չարչարանս. բրօք ջարդեալ, ջախջախեալ, գղեալ չարաչար: կապուտ, կապուտակ, այտուցեալ, սևացեալ, լեղապոյն ի գանից: տորոեալ.

Excarnifico, are. Չարաչար գանել: գանակոծ առնել: գան հարկանել նմա: արբուցանել նմա զդառն բաղումն: տորոել, գանիւք ջարդել, ջախջախել, գղել զմարմին.

Excavatio, nis. փոս. v. cavus.

Excavo, are. փորել: բրել: խորել, քանդել. փոսել: lapides excavant aquæ: Job 14. armenus vertit: զքարինս ողորկեցին ջուրք: v. cavo.

Excedo, ere: ex loco. Գնալ: ելթալ: մեկնել: փոխել ի: abl. v. abeo.

Excedere è vita. Մեռանել: փոխել յաշխարհէ: v. morior.

Excedere, superare. Անցանել: անցանէ զսահման այն: անց է տասանց և ի վեր: աւելի քան զսահման անց: լինել ի վեր քան զ.

Excedere modum. Զգտել արտաքոյ սահմանաց: անցանել զսահմանօք: ելանել արտաքս քան զչափ: անցանել ընդ սահմանս: ըմպել առաւել քան զչափ: զչափ ոչ գիտել.

Hoc fidem excedit. Անհաւատալի է: անհնարին.

Excellens, tis. Գերազանց: ազնիւ: ազնուական: քաջ: վեհագոյն: գերագոյն.

Excellenter. Գերազանցօրէն: գեր ի վերոյ: գերազանցաբար.

Excellentia, æ. Գերազանցութի. ազնուութի: ազնուականութի: քաջութի: formæ, գեղեցկութի: վայելչութի երեսաց: ազնուութի տեսլեան. vide pulchritudo.

Excellentia, titulus honoris. Վեհութի: վեհանձնութի.

Excello, ere aliis, præter alios in aliqua re. Գերազանցել զայլս, քան զայլս իմաստութբ: անցանել զամենեքումբք ի փառս: բաղում չափով գերազանցեալ քան: vide supero.

Excelsè. Բարձրաբարձր: վեհաբար.

Excel-

Excelsitas, tis. Բարձրութիւն : վեհութիւն : վսեմութիւն : գերակայութիւն .

Excelsitas animi. Քաջութիւն : քաջամտութիւն : քաջասրտութիւն . մեծանձնութիւն հոգւոյն : վեհութիւն : գերազանցութիւն .

Excelsum, i. Մեհեանք : տաճար կռոց : բագին, pro templo idolorum .

Excelsus, a, um. Բարձր : plur. բարձունք : բարձրեալ . բարձրաբարձր . վեհագոյն : վերացեալ : վսեմ .

Vir excelsi animi. Քաջամիտ : քաջասիրտ : մեծամիտ : վեհանձն : այր ազնիւ .

Excentricus, i. Այլամիջակէտ : տարամիջակէտ : բոլորակք որք այլ և այլ միջակէտ ունին .

Exceptio, nis : restrictio. Բացառութիւն : զատատութիւն : բաց որոշումն : խտիր : խտրանք : խտրութիւն : սահմանադրութիւն : չափաւորութիւն .

Sine exceptione. Ընդհանրապէս : անխտիր : առանց բացառութեան : թարց խտրութեան . անխտրաբար : անխնայ : առանց ակնառութեան : անխայութեամբ .

Excerpo, ere. Քաղել : ճռաքաղել : կթել զխաղող . հատանել .

Excerpere ex libris. Հանել, բերել ի գրոց : քաղել, ծայրաքաղ առնել, զաղափարել ինչ ի գրոց : հաւաքել .

Excerpta, orum : excerptiones. Քաղուածք : վերաքաղուածք : ծայրաքաղ ի գրոց : զաղափարեալ ի գրոց .

Excessivus, a, um. Անչափ : որ է առաւել քան զչափ : գերազանց : անհնարին .

Excessus, ûs : exitus. Ելք : ելուստ : ելումն : արտելութիւն .

Excessus mentis. Զարմացումն մտաց : ապշութիւն մտաց : յափշտակութիւն մտաց .

Excessus, supra modum. Առաւելութիւն : աւելուած : անդրազանցութիւն : աւելորդութիւն .

Cum excessu. Աւելորդաբար : անչափ : առաւել քան զչափ .

Excidium, ii : ruina. Աւերած : աւերումն : կործանումն : քանդումն : ապականութիւն = քակտումն .

Excido, ere : à cado. Անկանիլ : անհիլ : թափիլ ի ձեռաց .

Hoc verbum mihi excidit. յանդգնոտ զայն ասացի : անզգուշութեամբ, անկարծակի ել, թռեաւ ի բերանոյ .

Excidit ex memoria. Յիշատակ նր̄ բարձաւ, հատաւ, խլեցաւ, ջնջեցաւ ի մտաց : մոռացայ = մոռացօնք եղև ինձ .

Excido, ere : à cædo. Հատանել : կտրել : կոտորել = v. cædo.

Excidere malum. Օշարն ի բաց բառնալ ի միջոյ : արմատախիլ = արմատախիլ առնել : խլել արմատաքի, յարմատոյ .

Excidere domum. Աւերել, քանդել : կործանել : քակտել : տապալել ի հիմանէ : փլուզել : հողաբլուր առնել .

Excio, ire. Կոչել : զարթուցանել : հանել արտաքս = սթափել ի քնոյ .

Excipio, ere. Կալնուլ : առնուլ : vide capio .

Excipere aliquem benignè. Լաւ ընդունել զոք : լաւ ընդունելութիւն առնել նմա : մեծարանօք և պատուօք բազմօք, սիրով մեծաւ ընկալնուլ : շնորհել նմա ոչ սակաւ մարդասիրութիւն : զուարթ երեսս ցուցանել նմա .

Frigidè excipere. Անտեսս առնել զնա : զերեսս ոչ տալ նմա : զերեսս դարձուցանել ի նմանէ : անպատիւ առնել զ. անյարգօրէն ընդունել, ընկալնուլ = ոչ ցուցանել նմա զմարդասիրութիւն ինչ .

Excipere hospitio. Օտարս օթևանել = զհիւրս ածել յօթևանս իւր : զհիւրս ընկալնուլ, ժողովել, ընդունել ի տուն : անյարկս տանել ի տուն իւր : ապրուցանել առ իւր : առնուլ առ իւր : ընդունել ի հիւրութիւն : տեղ տալ նմ̄ .

Excipere, excludere. Բաց առնել = բաց որոշել : զատ առնել : թողուլ զոք : խնայել ի նա .

Omnes, excipe mariam. Զամենեսեան թող զմարիամ : բայց ոչ մարիամ : զատ, բաց ի մարիամայ .

Excipere, subsequi. Անմիջապէս հետևել : զկնի լինել նր̄ : յաջորդել մի զմի : հուպ ընդ հուպ փոխանորդել զնա : գիշեր փոխանակէ զլոյսն .

Excisio, nis. Աւերումն : v. demolitio.

Excisus, a, um. Հատեալ : կտրեալ : prò eversus, աւերեալ, քանդեալ &c.

Excitatorium horologium : vul. Ժամաթայ : մունէպալէ : զարթուցիչ .

Excito, are ad bonum. Յորդորել, ածել, շարժել, զարթուցանել, յօժարեցուցանել, ստիպել, խայթել, ընդոստուցանել, առձգտել զոք ի բարի : aut cum infinitivo : համոզել զոք առնել .

Excitare ad malum. Ներգրգռել, գրգռել, դրդուել, դրդովել, գրգռել, հրապուրել ի չար, չար առնել : սերմանել ի մեզ զչարխորհուրդս ..... ածել, քարշել զոք ի : & quæ suprà .

Excitare dormientem. Զարթուցանել

յարուցանել, սթափեցուցանել: ընդոստու-ցանել զոք ի հանգստութենէ քնոյն.

Excitari dormientem. Զարթնուլ, զար-թնուլ, յառնել, սթափիլ, լրջանալ, ընդ-ոստանալ, ընդոստ լինել, ընդոստնուլ ի քնոյ ծանուէ: յարուցեալ, զարթուն, ար-թուն, զարթուցեալ: ընդոստուցեալ, ըն-դոստ, լրջացեալ, սթափեալ ի քնոյ: ի զար-թման: ի լրջոյ.

Excitare mortuum. Յարուցանել: addi potest, ի մահուանէ: ի մեռելոց: դարձու-ցանել զհոգին նր ի մարմին: միւսանգամ կենդանացուցանել, կենդանի առնել: դար-ձուցանել ի կեանս: սթափեցուցանել ի քնոյ մահու.

Excitari mortuum. Յառնել ի մեռելոց: դառնալ ի կեանս: կենդանանալ միւս ան-գամ: սթափիլ ի քնոյ մահու.

Excitare fletum; misericordiam. Լացու-ցանել զոք: զաղիս նր շարժել ի գութ և զաչս նր յարտասուս: արկանել զգութ և զողորմ ի սիրտ: ճմլեցուցանել զսիրտ.

Excitare risum. Ծիծաղեցուցանել.

Excitare admirationem. Զարմացուցա-նել: ապշեցուցանել, հիացուցանել զ. ար-կանել զարմացումն ի միտս.

Excitare passionem aliquam. Շարժել, գրգռել, զարթուցանել զսէր, զբարկութիւն և այլ: բորբոքել.

Excitare tempestatem. Յարուցանել զմր-րիկ: v. agitare.

Excitare turbas. Յարուցանել զխռո-վութիւն: v. commovere.

Excitare in se amorem .... Շարժել զսէր-ան ի սէրն այլ: ելուզանել յինքեան զսէ-րն: զարթուցանել ի սրտի իւրում զսէրն: vel զինքն ի սէրն.

Exclamatio. Աղաղակ: գոչումն. բո-ղոք: բողոքումն: մեծ բարբառ: ձայն մեծ: կարդացումն: v. clamor.

Exclamo, are. Աղաղակել: վայել: վայվայել: մեծաբարբառ, ի ձայն մեծ աղաղակել: բարձրացուցանել զձայնն: բո-ղոքել: զբողոքս բառնալ: v. clamor.

Excludo, ere. Արտաքսել: տարամեր-ժել զոք ի: abl. ի բաց առնել: աքսորել: ի բաց որոշել, զրկել զոք ի: տարագիր առնել ի abl. արգելել, արգելանել զոք ի.

Excludere pullos ex ovis. Ածագս հա-նել, ելուզել, ելուզանել ի ձուոց: հաւն թխսեալ հանել զձագսն: ի թուխս նստե-ալ հանել զ.

Exclusio, nis. Ի բաց որոշումն: ի բաց առութիւն: v. exceptio: & aliquandò, զ-կանք: զրկումն. արտաքսումն. տարա-գրութիւն: տարամերժումն: աքսորումն.

Exclusorius, exclusivus, a, um. Տարա-մերժական: ի բաց որոշական: արգելա-կան: զատական.

Exclusivè. Որոշաբար: արգելաբար.

Excogitatio, nis. Հնար: հնարաւո-րութիւն: գիւտ: նորակերտութիւն: հանճար: հանճարեղութիւն: հնարակերտութիւն: հնա-րագործութիւն.

Excogito, are. Խորհել: ի մտի խոկալ: մտախոհ լինել: զգայնել ի սրտի թէ զի արդ վճռեսցէ: v. cogito.

Excogitare, reperire. Հնարել: նորա-կերտել: ճարել: խելամտել: խորամանկել զչարիս: գտանել.

Excolo, ere. Զարդարել: վայելչացու-ցուցանել: քաջայայտ վարժել, կրթել: պայ-ծառացուցանել: v. ornare: colere.

Excolo, are. Քամել: v. colare.

Excommunicatio, nis: pœna Ecclesiastica peccatorem segregans à communione sancto-rum. Նզովք: բանադրանք: անէծք: նզո-վումն: թուղթ դատնութեան: պատիժ եկ-եղեցական որով մեղաւորն ի բաց մերժի ի հաղորդութենէ սրբոց, և մատնի սատա-նայի.

Ab excommunicatione absolvere. Արձա-կել զոք ի նզովից: լուծանել զկապանս բանադրանաց և վերընդունել զնա ի հա-ղորդութիւն սրբոց եկեղեցւոյ.

Excommunicatus. Նզովեալ: բանադրե-ալ: անիծեալ: հերձեալ, արտաձգեալ, ի բաց մերժեալ, որոշեալ, հատեալ յեկեղե-ցւոյ: որ լինի ի նզովս: որ ոչ ունի զհա-ղորդութիւն ընդ սրբոց, բայց ընդ յուդայի է մասն նր.

Excommunico, are. Նզովել: անիծել: բանադրել: ի բաց մերժել, հատանել, որ-ոշել, մերկնել, արգելել, ընկենուլ ի հա-ղորդութենէ սրբոց: կապել զոք ի հոգի և ի մարմին. առաքել զանէծս ի վր: ի բաց զատուցանել ի հաղորդութենէ եկեղեցւոյ, իբրև հատեալ և ախտացեալ անդամն ի մար-մնոյ, որպէս գօսացեալ ոստն ի ծառոյ: ի բաց կտրել.

Excoquo, ere. Եփել.

Excorio, are: corium detrahere. Քերել: քերթել զմորթն, զկաշի ի մարմնոյ. հա-նել, մորթել զմորթն ի նմանէ: etiam de animali.

Excors, dis. Անմիտ: խօթամիտ: խև: v. amens.

Excrementum. Աղբ: ապաւառն: քակ-կու:

կու: gen. կուոյ: որ ինչ արտաքս մղի.

Excreſco, ere. աճել: & աճել: vide creſco.

Excretum, ſordes poſt cribratum triticum. մանրուքաճ: vul. աշխալ մաշխալ գինեն մաքլոյ գցորեանն.

Excrucio, are corpus. չարչարել: չարչարել: խոշտանգել գմարմինն: գանոն արբուցանել նմա: v. excarnifico.

Excruciare animum. հևեղայուցանել. վշտացուցանել: այրել զսիրտ. v. affligo.

Excubatio, nis. պահպանութիւն: հսկայութիւն: հսկածութիւն: զբաղմունք: զգուշութիւն պահպանութիւն: v. cura.

Excubiæ, arum. պահ գինեցոյ: գինեցոյ գասպահ: դռնապահ. պահպանք: պահակ: զօրակունք: պահեստ: անձնապահ Թագաւորին. Ընկնապահ գինուորքն: գէտ: gen. գետ: շրջագետաց: հայեցակ.

Excubias agere. չարքնել կալ ի պահուպահել զպահպանութիւն: զգուշանալ պահպանութիւն տանն ..... զարթուն կալ և գիտել: v. excubo.

Excubitor. պահպան. գէտ: v. excubiæ.

Excubo, are. հսկել: արթուն կալ: կալ ի պահու. զգուշանալ պահպանութիւն տանն: արքնալ գիտել: սպասել: dat. զգոյշ լինել: տքնիլ: պահել զպահս առ գրան: պահել զպահպանութիւն տանն.

Excudo, ere. կռել: կռանալ հարկանել զերկաթ: զերկաթն ի վր սալն գաղ քանց հարկանել: Թափել: ձուլել.

Excudere ova, ut excludere pullos.

Excultus, a, um: ornatus. զարդարեալ: պճնեալ: վայելչացեալ: ազնուաբարոյ: քաջավարժ: քաջակերթ: կոզդացեալ անձինք հեթանոսաց վաստակեալք.

Excurrens in meridiem planities. հարաւային ծայրածաւալ որ ձգի, տարածի, տարածձգի, սփռի, պարզեալ ծաւալի ի հարաւկոյս.

Summa excurrens. հաւելուած: որ ինչ աւելի է: ճաացուած: ճաացուած.

Excurro, ere. հալել: գալ ի վազ: շուտափոյթ գիմել: աճապարել: առիպել ոտից: վազվազել գալ: սլանալ ի քաղաք.

Excurrere in bello. հասպատակել ի վր: ասպատակ առալ, սփռել ընդ: արշաւել, արձակիլ ի: ասպատակաւ ելանել յաշխարհ.

Excurrere ſpatium. հատարել զընթացս: ընթանալ ընդ.

Excurſio, nis. հալ: ընթացք: արշաւանք.

Excurſio in bello. հասպատակ: հինայհարձակութիւն. աւարառութիւն. ասպատակաւորութիւն: հրուզակաբար արշաւանք.

Excurſor, is in bello. հասպատակաւոր: հրուզակ: v. curſor.

Excuſabilis. հանմեղադրելի: ոչ է առանց պատճառանաց: ոչ գոյ մեղ նր: գոյ առիղ պատճառանաց. գոյ պատասխանի: գոյ պատճառ վ մեղաց նր: նեղելի: Թողութեան արժանի.

Excuſatio, nis. պատճառ, պատճառանք վ մեղաց: պատասխանի: պատասխանադրութիւն: նեղութիւն: Թողութիւն: հրաժարութիւն.

Hoc peccatum excuſationem non habet. ոչ է առիղ ինչ պատճառանաց: չէ պատճառ վ մեղաց նր: ոչ է պատասխանի: առանց պատասխանի առալոյ. առանց պատճառանաց.

Habe me excuſatum. Թողութիւն արա: մի ինչ ծանր Թուիցի քեզ: շնորհեա ինձ: կալ զիս հրաժարեալ: նեղեա ինձ ի վր.

Excuſo, are aliquem. հանդարացուցանել զոք: առ մեղանս նր զպատճառս դնել: բառնել, սր ցուցանել զինա ի: abl.

Habere illum excuſatum. կալ ինուր հրաժարեալ: ընդունել զպատճառանս նր: նեղել, շնորհել նմա.

Excuſare ſe. Օձնձն ինր արդարացուցանել: պատճառել զ. պատճառելով զպատճառս մատուցանել: զպատճառանս յօդել: հրաժարել ի: abl.

Excuſor, is. կռօղ: հալիչ: ձուլիչ.

Excutio, ere. Թօթափել: v.g. զփոշի յոտից: Թափ տալ: զծառն Թօթափել: խախտել, ձգտել.

Excutere aliquid. քննել: v. examinare.

Execrabilis, execrandus. պիղծ: գարշելի: աոելի: զազրալի: զզուելի: ի բաց հերքելի: նշաւակ: գարշանք. vide abominandus.

Execratio, nis. հայհոյութիւն: գարշուճ: գարշանք: զզուութիւն: ահաւորութիւն առ: նշաւակ: պղծութիւն: խայտառակութիւն: գարշունակութիւն.

Execratio, maledictio. հանիծք: gen. անիծից: նզովք. անիծաբանութիւն: բանադրանք.

Execror, ari. գարշիլ ի: abl. պիղծ ունել զինա: ունել, համարել զինա ի գարշանս: գարշելացուցանել զինա: զզուել, & զզուել ի: abl. աոել: զարհուրիլ ի: abl.

Execrari in caput alicujus: maledicta congerere. հանիծել. բանադրել: խնդրել

զՆշար ուժեք , զի լեցի որոշեալ յեկեղեցւոյն , և զանէծս յուդայի և կայենի առցէ : և անիրաւապան ազդին մեղս ժառանգեսցէ .

Executio , nis . Կատարումն : գործ : գործածութիւն : կիրառութիւն : գործադրութիւն : արտադրութիւն : աւարտ .

Executio mandatorum . Կատարումն , լրումն : պահպանութիւն հրամանաց .

Executor , is . Կատարօղ : առնօղ : արարիչ : գործադիր : testamenti , կտակակատար .

Exedo , ere . Ուտել : կլանել : v. edo .

Sollicitudo exedit animum . Զբաղմունք մաշեն զմիտս : որդն մաշէ զփայտն և ցեց զհանդերձ և նախանձ զմիտս : բազմազբաղ կենցաղ : ոչ ունել զհանգիստ յանձին իւրում : ընդունայն շփոթիւք և զբաղմամբք տառապեցել , խառբաել .

Exedra , æ : cubiculum instructum ad excipiendos amicos . Հիւրանոց : զարդարեալ , պատրաստեալ տեղի առ յընդունել զբարեկամս .

Exemplar , is : archetypum . Օրինակ : նախատիպ : սկզբնատիպ : նախագաղափար : exemplar scripti , բուն գիր : vul. մայր .

Exemplar , gall. copie . Օրինակ : գաղափար : scripti , օրինակ գրոյն : հաւասար Թղթոյն : պատճէն . vul. սավատ : գաղափարել ինչ ի գրոց : օրինակել .

Exemplum . Օրինակ .

Exemplum bonum præbere . Բարի օրինակ տալ : զմարս , զզնացս ցուցանել պարկեշտս : զանձն իւր կացուցանել օրինակ գործոց բարեաց : մարդկան օրինակ լինել ամ արդարութե : բարի օրինակօք զայլս զարթուցանել ի բարի : օրինակօք զայլս շինել , օգտեցուցանել .

Malum exemplum præbere . Այլոց վատ օրինակ տալ : վատ օրինակօք գայթագղեցուցանել զմդ : գայթագղութիւն դնել առաջի նց : գթեցուցանել , սայթաքել տ. խեղդ արկանել նց : զայրացուցանել զխիղճ մտաց նց .

Exempli gratiâ . Զոր օրինակ : կալ քեզ օրինակ : հիպմ : հէբար : որպան : քեզ օրինակ լիցի .

Exemptio , nis . Ի բաց հանումն : բարձումն : նուաղումն .

Exemptio , immunitas . Ազատութիւն : անպարտականութիւն : ընդարձակութիւն : թոյլ տուութիւն : թուլացումն : համարձակութիւն : à tributo , ապահարկութիւն : ազատութիւն ի հարկաց .

Exemptus , ablatus . Ի բաց հանեալ : կտրեալ : բարձեալ .

Exemptus , immunis . Ազատ , ընդարձակ է : ablat. à tributo , անպարտական , ապահարկ : անհարկ : ազատ ի հարկաց : արտաքոյ ամ հարկի : անբեկար .

Exentero , are . Ներքել , հերձել , բանալ զփորն : զաղիս , զփորոտիս հանել .

Exeo , ire . Ելանել : մեկնել , փոխել ի : abl. արտագնալ : ի դուրս ելանել : արձակել ի : abl.

Exequiæ , arum . Հանդէս կատարման և թաղման մեռելոյն : սուգ հանդիսաւոր : կարգ թաղման : թաղումն : պատրաստութիւն յոյժ մոմեղինաց և խնկոց և սպասուց : ամբոխ և շփոթ յոյժ : si sacerdotis , քահանայաթաղ : &c. կոծ և ողբ մեծ ի վր մեռելոյն .

Exequias celebrare . Մեծաւ հանդիսիւ և պատրաստութեամբ մոմեղինաց և խնկոց զմեռեալն բարձեալ տանել : զկարգն թաղման կատարել ի վր նր .

Exequor , qui . Զբուռն արկանել , զձեռն մխել ի գործ : գործել : ածել ի գործ : առնել : կատարել : ի գլուխ հանել : երթալ ի գլուխ գործոյն .

Exequi promissa . Ալրբուլ , կատարել , հաստատել զխոստմունս : հաւատարիմ լինել ի վր խոստմանց : հաւատարմացուցանել զբանն .

Exequi mandata . Կատարել , պահել , առնուլ զկամս , զհրամանս : հնազանդել dat. զհրամանս հանել ի գլուխ .

Exerceo , ere , aliquem in . Կրթել , վարժել զոք ի : aut instrum. ուսուցանել նմա : փորձել .

Exercere se . Զինքն վարժել , կրթել ի : հոգալ : զգուշանալ ի ճանապարհս այ : զինքն փորձել .

Exercere artem . Վարժել զարհեստ : վարել զ. զինքն վարժել յարհեստն , vel արհեստիւ : պարապիլ ի : պարապեալ պատաղիլ ի .

Exercere commercium . Վաճառականութիւն , առ ուտուր առնել .

Exercere odium , inimicitias . Խռով լինել ընդ : ցասմամբ , Թշնամութեամբ . խռովութեամբ , խեռութեամբ լինել , վարել ընդ : զխէթ ինչ ունել զումեքէ : ոխացեալ լինել ընդ : զոխս , քէն ունել : զոխս պահել մտաց .

Exercere memoriam . Վաստակել զյիշողութիւն .

Exercitatio , nis . Աշխատութիւն : աշխատանք .

տանք : վաստակ : ջան : կրթութիւն : ճգնութիւն : ճգնունք : փորձառութիւն : վարժութիւն : ճգնաւորական հանդէս .

Exercitatus, exercitus aliquà re. Կրթեալ, վարժեալ ի զինուորութեան : v. g. vel instrum. ուսեալ զ. փորձ և հմուտ : genit. v. expertus.

Exercito, are: v. exerceo.

Exercitus, ûs. Զօր : gen. զօրու : abl. ի զօրուէ : cum ingenti exercitu : զօրու ծանու : գունդն ստուար և հզօր : զօրք .

Exercitum cogere. Զօրս ժողովել, կազմել : զօրաժողով լինել : գումարտակ առնել : աղխաղխել, կուտել զզօրսն : գրել զոք ի զինուորութիւն .

Exercitum recensere. Հանդէս առնել զօրաց : ունել զհամար զօրաց : զզօրսն ի հանդիսի կացուցանել, անցուցանել .

Exero, ere. Հանել արտաքս : արտահանել : ցոյց առնել : ցոյց տալ : յայտնել : երեւեցուցանել : ցուցանել .

Exesus, a, um. Հաշեալ, մաշեալ, ծախեալ : ապականեալ .

Exesus rubigine. Ժանկոտ : կանկառեալ : ժանկահար .

Exhalatio, nis. Գոլոշի : & գոլորշի : հեւք : ծուխ : վերածխութիւն : օդն տամկական ի գոլորշւոյ ջրոյն .

Exhalo, are. Զգոլորշի ի վեր մղել : ծխել զծուխ .

Exhalare, in vaporem solvi. Ի չերդաւանալ : ունայնանալ յօդս : որ ինչ է տամուկ և խոնաւ ցնդել, ցրուել, չքանալ, ի չէք դառնալ յօդս .

Exhalare odorem suavem. Բուրել զհոտ անուշ : ելանել ի նմանէ հոտ անուշութէ .

Exhalare crapulam. Թափել, սթափել յարբեցութէ : v. crapula.

Exhalare animam. Արձակել զհոգի : մեռանել : v. mori.

Exhaurio, ire. Սպառել : դատարկացուցանել : ունայնացուցանել : Թափել, սպառել : v. g. զհորն ի ջրոյ, vel զջուրն ի հորէ . հատանել : vul. տարտակել .

Exhauriri viribus. Սպառանալ : Թուլանալ : նքթել : լքել : լքանել : ծիւրել : ծնկել : v. g. ի պահոց : հաշել, հալիլ : կործանել յաշխատութէ ճանապարհի . Թօշնել : Թալկանալ : նկողել : զօրասպառ մնալ : զօրութիւն սպառել : անզօր, զօրաթափ դառնալ : զօրութիւն Թափել յինէն, լուծանել .

Exhaurire bona, domum suam. Զինչս իւր սպառել, մսխել, վատնել : վայրաբար ցրուել : v. dissipare.

Exhaustus, a, um. Սպառտակեալ : v. g. ի ջրոյ .

Exhaustus viribus. Թուլացեալ : զօրաթափ : հաշմ : ծիւրեալ, ծնկեալ ի պահոց : լքեալ : հեւծեալ մարմնով : նկուն ի զօրութենէ : նկողեալ : տկարացեալ : նքթեալ : լուծեալ զօրութիւն իմ .

Exherbo, are agrum. Զարտն քաղել, մաքրել ի վատ խոտից : զվատ խոտս քաղել, արտախլել : յագարակէ .

Exheredatio, nis. Սպառազրկութիւն, անկումն, զրկումն, ի բաց հանումն, ընկեցումն ի ժառանգութենէ : ժառանգահատութիւն .

Exheredatus, exheres. Սպառազրկեալ, անկեալ, զրկեալ, նկուն, անբաժին, ձգեալ, վրիպեցեալ, ընկեցեալ, արտաքսեալ, արտաքս վարեալ ի ժառանգութենէ : ժառանգահատ : ժառանգահան : անժառանգեալ .

Exheredo, are. Առնել զոք անմասն ժառանգութենէ : անբաժին, տարագիր ի ժառանգութենէ : &c. անժառանգել զոք : զրկել, հանել, վրիպեցուցանել, ընկենուլ, արտաքս վարել, ձգել, տարագրել, ջնջել ի ժառանգութենէ : ժառանգատել զոք .

Exhibeo, ere: exponere. Յառաջ բերել : յառաջ դնել, կացուցանել : հանել, ածել ի լոյս : առնել ի ցոյց : ցուցանել : յայտնել : արտադրել .

Exhibitio. Ցոյց : յարացոյց : ցուցումն : արտադրութիւն .

Exhilaro, are. Ուրախացուցանել : խնդացուցանել : ցնծացուցանել : հրճուեցուցանել : զուարճացուցանել : զովացուցանել : հանգուցանել զսիրտ .

Exhonoro, are. Անարգել : անպատիւ առնել : անպատուել զոք : առնել զանզգամութիւն այլ : արհամարհել, անարգել, առակել, վատահամբաւել, նշաւակել զոք .

Exhorresco, ere. Սարսափել : սոսկալ : զահի հարել : խուռվել : ահիւ տագնապել : անկանել ահ ի վերայ : ահ պատել զիս : զարհուրել : դողումն կալնուլ զիս : սարսափ ունել զիս : Հերք, մարմինս քստմնել : գլուխ իմ դիզացաւ, և եմ ի դողման : aliàs, գարշել ի : զզուել ի : զարհուրել ի : abl. համարել ի գարշանս .

Exhortatio, nis. Յորդորումն : յորդորականն յուսադրական, քաջալերական բանք խրատ : ազդ : ազդումն .

Exhortatorius. Յորդորական : քաջա-

լերա

ընթականն : յուսադրականն ,

Exhortor, ari : ad. Յորդորել, ածել, քաջել, զաւրթացուցանել, ստիպել, յօժարեցուցանել, առաջադրել զոք ի բարի : խրատել : յորդորական բանիւք շարժել ի .

Exicia, excutia, orum : scopula. Փոշոտնեայ սրբիչ, կամ խոզի մազով սրբիչ որով սրբեն զհանդերձս : vul. լիֆ, մազէ լիֆ. Excutiis, scopulâ mundare horologium : լիֆտալ սահաթն.

Exigentia, æ. Պահանջումն : պահանջութիւն : ըստ պահանջման բնութեան : ըստ որում պահանջէ բնութիւն.

Exigo, ere : expellere. Հալածել : ի բաց վարել. v. abigo.

Exigere ætatem ludo : v. g. Օհեանս, զաւուրս, զժամանակ անցուցանել ի զուր, վայրապար ծախել, հանել, վարել, կորուսանել ի խաղս .....

Exigere aliquid ab. Պահանջել : Ճշդիւ խնդրել զինչ ի նմանէ.

Exigere tributum. Զհարկ պահանջել : հանել ի. ի հարկի կացուցանել զերկիրն : հարկատու առնել : ածել, նուաճել զնա ընդ հարկօք : արկանել հարկ երկրին : արկանել, դնել, առնել զնա ընդ հարկաւ.

Exigere ad : metiri : v. g. exigere onus ad vires. Օբեռն, զվաստակս համեմատել կարի իւրում : վաստակել կարեկցաւ : չափել զվաստակս կարիւ մերով, vel ըստ կարի մերում : առաջադրոյն քննել, գիտել զչափ իւր և ապա վաստակել.

Exigere vitam suam ad vitam Christi. Օհեանս քո կացուցանել օրինակ կենաց մերոց : զվարս մեր համաձայնել, նմանեցուցանել վարուց քո v. imitari.

Exiguè. Սակաւ : սակաւիկ : փոքր : փոքրիկ : դոյն : դոյզ ինչ : նւազ : հուն ինչ : քիչ : բարակ.

Exiguitas, tis. Սակաւութիւն : փոքրութիւն : սղութիւն : բարակութիւն : կարճութիւն կենականց. աղօտութիւն.

Exiguus, a, um. փոքր : սակաւիկ. ut in exiguè : դուզնաքեայ : սակաւաւոր : չափաւոր.

Exilio, ire. Վազ վազ և անկարծակի ի վեր ոստել, ընդ ոստնուլ : præt. ոստեայ : ի վեր վազել : յառնել վաղվաղակի.

Exilire gaudio. Խնդալ խնդութիւն մեծ. ուրախանալ յոյժ : խայտալ : præt. ցի : Հրճուել ի խնդութէ : կայտառել.

Exilis. Մանր : gen. մանու : plur. մանունք : մանրիկ : բարակ : մանրամազ : գերմակ : նօսր : աղօտ : սուղ : նուաղ : նոսաստ.

Vox exilis. Ձայն նուրբ : բարակ : աղօտ : exilitas vocis : նրբութիւն : բարակութիւն, աղօտութիւն ձայնի.

Exilium, ii. Աքսորութիւն : աքսորանք : հալածումն յերկրէ. տարագրութիւն ի : արտասահմանութիւն : աքսորք : վտարումն : վտարանդութիւն.

In exilium ejicere. Աքսորել, հալածել, հանել, արտադիր առնել, վարել զոք յերկրէ : յաքսորս ձգել, առաքել : տարագրել յերկրէ.

In exilium ejici. Հալածել, հալածական լինել յերկրէ. աքսորել : վտարել յերկրէն, յօտար երկիր : վտարանդել : վարել յաքսորան : & quæ suprà.

Eximiè. Ճարտարապէս : գերազանցապէս : կատարելապէս : սքանչելապէս : հրաշաբար : յարմարապէս : գերազանցօրէն : գեր ի վերոյ : ազնուաբար.

Eximius, a, um. Գերազանց : ազնիւ : ազնուական, քաջ յոյժ. կատարեալ : հրաշալի. վայելչագոյն.

Eximo, ere. Ի բաց բառնալ, հանել, հատանել, կտրել : v. adimo.

Exin, deinde. Յետ, յետոյ : յետ այնորիկ : այնուհետև : և ապա : առյապա.

Exinanio. ire. Ոչընչացուցանել : դատարկացուցանել, վերլուծանել յոչ ինչ : ի չիք դարձուցանել : չքացուցանել : դատարկացուցանել : ունայնացուցանել : սպառել : թափուր առնել.

Exinanire : v. exhaurire.

Exinanire navem, antliâ aquam ex navi haurire. Սղամբու տալով զջուրն յատակէ նաւին ի վեր մղել. հանել.

Exinde. Յետոյ : v. exin.

Existimatio, nis. Կարծիք : դատողութիւն : կարծողութիւն : կարծոտութիւն : միտք : թուեցումն : զգացողութիւն : համարումն.

Existimatio, honor. Պատիւ : անուն : համբաւ : magnæ existimationis vir : մեծահամբաւ : այր ազնիւ : պատուական : գերապայծառ : որ է ի պատուի առաջի մարդկան.

Existimo, are. Համարել & համարիլ : կարծել : կարծիս ունել : ի միտ դնել : թուել : դատել ի միտ իւրում. հաւատալ.

Existens, tis. Գոյող. գոյաւոր : էացեալ : որ ունի զգոյս. գոյ : gen. գոյի : per se existens, ինքնագոյ : գոյացեալ.

Existentia, æ. Գոյս. լինելն : լինելութիւն :

թիւն . գոյութիւն : գոյացութիւն . էականութիւն : գոյն պատահական է առ ստեղծուածոց, իսկ էական միում և եթ այ : dare existentiam, գոյացուցանել : տալ զգոյն .

Existo, ere. Գոլ : ունել զգոյն : կալ, & de creatis, գոյանալ.

Exitiosus, a, um : exitialis . Վնասակար : վնասակարն : վնասաբեր : վնասատու . վնասաբար : ժանտ : աւերածու : կորուսիչ.

Exitium, ii . Վնաս : կորուստ : կործանումն : աւերած : աւերումն : ապականութիւն : քանդումն : v. ruina .

Exitus, ûs : discessio . Ելք : գնալն : գնացութիւն : չու : չուումն : չուառութիւն : երթութիւն : ելք : ելումն : մեկնելն : արտելումն .

Exitus vocum similes : gall. rime . Յանգ : համաձայն ելք յետին վանկից .

Exitus viarum . Ելք : անցք ճանապարհաց : կերճ գնացից .

Exitus rerum . Ելք . ելք : վերջ : վախճան, կատարած, եզր, աւարտ իրացն .

Quem habebit exitum . Չգիտեմ զինչ հետեւեսցի : որպիսի լինիցի կատարած, ելք իրին այնորիկ : յինչ կատարեսցի : յինչ կամի աւարտել զխօսն : նկատել զվախճան իրին : տեսանել զկատարած .

Habere exitum fælicem . Յաջողիլ ինձ : յառաջել, յառաջանալ ի բարի : յառաջադէմ լինել : յաջողանալ : բան, գործն ուղղել : ունել զբարի յաջողումն .

Habere exitum infælicem . Չյաջողիլ : անյաջող լինել ելք իրին : բանն վրիպել, ձախողիլ : խորհուրդն ցրուել, խափանել .

Exlex, gis . Չնօրէն : օրինազանց : ազատ և ընդարձակ յօրինաց .

Exodus, i . Գիրք ելից որդւոցն իսրայէլի յեգիպտոսէ .

Exolesco, ere . Խափանիլ . լուծանիլ : ջնջիլ : վերջանալ : ի բաց հերքիլ : բնաջինջ լինել : ի չիք դառնալ : վերանալ : բարձեալ ի միջոյ .

Exolvo, ere . Զկապեալն արձակել : լուծանել : ազատել : զերծուցանել ի կապանաց : յետ առնել .

Exolvere promissa, vota . Վճարել, հատուցանել, առնուլ, կատարել զխոստումն, զուխտն . հաւատարիմ լինել ի վր խոստմանց . պահել զհաւատ : հաւատարմացուցանել զբան իւր . կալ յուխտի իւրում .

Pænas exolvere . Տալ զերէժ մեղաց իւրոց : տուժել . ի տոյժս անկանել : առնուլ զհատուցումն մեղաց : ընկալնուլ զպատիժ : կրել զպատիժ .

Exolvere æs alienum . Տալ, հատուցանել, վճարել զպարտսն : զերծանել ի պարտուց : քաւել զպարտսն .

Exonero, are . Թեթեւել ի նմանէ զբեռն : թեթեւացուցանել, ի բաց ձգել, իջուցանել զբեռն ի գետին : հանել զբեռն .

Exonerare navem . Զբեռինս հանել, թափել ի նաւէն .

Exonerare alvum . Թափել զաւելորդս որովայնի : վճարել զպէտս մարմնոյն : նստել ի կարիս, ի պէտս մարմնոյ .

Exoptabilis . Ամենացանկալի : ըղձալի : տենչալի . ամենատենչ : փափագելի : անձկալի . անձկալութիւն ազգաց : de Christo .

Exopto, are . Խնդրել, յոյժ ցանկալ, dat. փափագել ի : vel առ : կարօտ լինել : gen. v. desidero .

Exorabilis . Հեշտալուր : դիւրացած : դիւրահաշտ : որոյ բարկութիւն աղերսանօք դիւրաւ դառնայ ի գութ .

Exoratus precibus . Գթացեալ յարտասուս : յաղթեալ, շարժեալ, պարտեալ, կակղացեալ աղաչանօք : ստիպեալ, բռնադատեալ թախանձանօք .

Exorcismus, i . Երդմնեցումն : երդմնեցութիւն : աղօթք և արարողութիւնք որովք յանուն այ երդմնեցուցանեմք զդեւն ելանել ի մարմնոյ դիւահարին .

Exorcista, æ : tertius minorum ordinum . Երդմնեցուցիչ : է երրորդ աստիճանն .

Exorcizo, are . Եկեղեցական աղօթիւք և արարողութեամբ երդմնեցուցանել յանուն այ, հանել, հալածել զդեւն կամ զայլ ինչ վնասակար .

Exordior, iri . Սկսանել : præt. սկսայ : futu. սկսայց & սկսանիցիմ : imp. սկսիր : սկիզբն արարաքիք : զձեռն արկանել, մտել ի, vel cum infin. ձեռնամուխ լինել ի : սկիզբն առնել infin. սկիզբն կալնուլ խօսելոյ .

Exordium, ii . Սկիզբն : gen. ան : սկզբնաւորութիւն : սկսուած : սկսումն : յառաջնումն . in exordio : ի սկիզբն : ի սկզբան : ի սկզբանէ : ի բնէ : յառաջմէ .

Exordium orationis . Սկիզբն բանին : առաջաբանութիւն .

Exorior, iri . Ծագիլ & ծագել . ելանել : երեւել .

Exornatio, nis . Զարդ : զարդարանք : v. ornamentum .

Exorno, are . Զարդարել : պճնել : պաճուճել : վայելչացուցանել .

Exoro, are . Յոյժ խնդրել : ստիպել յաղօթս, յաղաչանս : v. oro .

Exo-

Exorare, impetrare. Աղէկ աղէկ աղաչանօք յաղթել, բռնադատել, հաւանեցուցանել, հաճեցուցանել զմիտս նր: ընկալնուլ ի նմանէ զխնդրուածս քո: հասանել խնդրոյն.

Exors, tis. Անբաժին, անմասն: անհաղորդ: cum gen.

Exorsus, ûs. Սկիզբն: ut exordium.

Exorsus, a, um. Սկսեալ.

Exortus, ûs, solis. Ծագումն արեգական: v. ortus.

Exos, sis, & exossatus. Անոսկր: առանց ոսկերաց: յորմէ հանեալ են ոսկերք նր.

Exossem reddere, male multare. Բրօք ջարդել զմարմին: ծեծել, ջախջախել չարաչար: գանակոծ առնել.

Exosculatio, nis. Համբոյր: v. osculum.

Exosculor, ari. Համբուրել: v. osculor.

Exosso, are. Ոսկերս հանել, քակել: piscem, հերձել, ճեղքել, բանալ փորն ձկան և հանել զփշոտս նր.

Exossare hominem, v. exossem reddere.

Exosus, a, um. Ատելի: գարշելի: զզուելի: ձաղելի.

Exotericus, exoticus. Օտար: այլազգի, օտարազգի: օտարոտի: արտաքին.

Expallesco, ere. Դալուկն հատանել: դիմս ապականել, կապուտանալ, այլագունել, դեղնել, եղծանել = գոյն թափել, թռել յերեսաց.

Expando, ere. Տարածել: ընդարձակել: բանալ: պարզել.

Expandere alas. Սաւառնել, տարածել զթևս: expansis alis, սաւառնաթև: թևատարած: սաւառնեցեալ: հովաթևեան.

Expandere vela. Պարզել զկտաւն: տարածել զթռչարանս: expandere manus, տարածել, պարզել, մեկնել, կարկառել, ձգել զձեռս.

Expavesco, ere. Ուժգին զարհել: զարհուրել: պակնուլ: præt. պակեալ: սաստել: ահ կալնուլ, պատել զնա: խռովել: զարմանալ զարմացումն մեծ յոյժ: երկնչել.

Expectatio, nis. Ակնկալութիւն: præter expectationem, անկարծակի: Թարց կարծեաց իմոց: որում ակն ոչ ունէի.

Expecto, are. Ակն ունել զի, vel մինչ և cum subj. Ակն կալ կատարածին: սպասել ժամու: ակն ունել, ակն ժամանակի նաւարկութեան: համբերել = հանդուրժել = երկայնամիտ լինել: ժոյժ ունել: յուսալ: կալ պակասեալ եւս.

Expectatus, a, um. Ակնսպասելի: ցանկալի = քո ակնկալութիւն ազգաց: ակնկալ բարկութիւն: ventura ira.

Expedio, ire: liberare. Զերծանել: ազատել: արձակել: պրծանել: հանել: զերծուցանել: ազատեցուցանել: ապրեցուցանել, ճողոպրել զոք ի ձեռաց.

Expedire aliquid, perficere. Կատարել: աւարտել: հանել, տանել ի գլուխ.

Paucis expedire. Ասել կարճառօտակի: սակաւ ինչ բանիւք աւարտել զբանն, փոքր ի շատէ կարճ ի կարճոյ: սակաւուք: ընդ աղօտ: համառօտակի ասել, վճարել.

Expedit ut. Պատշաճ է և վայելուչ, եթէ vel զի: վայելէ, պատշաճի: լաւ է: mihi non expedit, անդէպ է ինձ.

Expeditè. Դիւրաւ = դիւրաւոյն: անաշխատաբար: անդանդաղ: արագարագ: փութով: լաւ: հեշտ: վաղվաղ.

Expeditio, in bello. Քաջութիւն = յաղթութիւն: նահատակութիւն: զօրութիւն սաստիկ: գործ քաջութեան և արութեան.

Expeditus, promptus. Պատրաստ և յօժար: անդանդաղ: արագամիտ: վաղվաղոտ: v. diligens.

Expeditus, liber. Ազատեալ, արձակեալ: հանեալ: սթափեալ, ճողոպրեալ: ապրեցեալ.

Expeditus exercitus. Զօրագրութիւն հեծելոց, ձիաւորք արագագնաց .....

Expeditus sine impedimentis, de viatore. Դիւրապարհորդ առանց ծանրոցի: vul. սալք.

Expello, ere. Հալածել: փախուցանել: փախստական առնել: արտաքսել: հանել, վարել ի բաց: արտաքս ձգել: ի բաց հերքել: մերժել.

Expendo, ere, ponderare. Կշռել.

Expendere rationes. Քննել = զննել: dat. շրջագայել: որոնել: զմտաւ ածել ի մտի խուզել: խորհել.

Expendere pœnas sceleris. Տալ զվրէժ մեղաց: v. exolvo.

Expendere pecuniam. Ծախել: խարջել: զարծաթն.

Expensa, æ: expensum i. Ծախս: ծախսողութիւն: խարջ: alias, արդիւնք: գոյք ինչք: հարկաւոր, որ: մնա: meis expensis hoc fecit, ի մոնց, ի ծախուց, յինչից իմոց: արդեամբք, ծախիւք, գոյիւք իմովք: ի հարկաւորաց իմոց.

Codex accepti & expensi. Համարագիր: յորում գրին մուտ և ծախք, առ ուստր: vul. դէֆտեր: կոտակ վաճառոյ: կոնդակ.

Ex-

Expergefacio, ere. Զարթուցանել: v. excito.

Expergiscor, ci. Զարթնուլ: v. excitari.

Experiens, experientissimus. Խելամուտ: տեղեակ: կիրթ: հմուտ: գիտակ. փորձ իրացն: որ ունի զփորձ գործոյն: ուշիմ: վարժամիտ: բանագէտ. իրազեկ: քաջ տեղեակ. չափ առեալ.

Experientia, experimentum, i. փորձ: չափ առութիւն: փորձառութիւն: հանդէս. հմտութիւն: տեղեկութիւն: խելամտութիւն: իրազեկութիւն.

Homo nullius experientiæ, inexpertus. Անհաս. անփորձ: անկիրթ. անվարժ. անհմուտ առնելոյ: անտեղեակ: խակակիրթ: խակ: խամ.

Experimentalis. փորձական: զոր փորձիւ ստանամք և գիտեմք.

Experior, iri. փորձել: քննել: առնել զհանդէս սրտից մերոց: չափ, փորձ առնուլ: փորձիւ ստուգել: տեղեկանալ: sæpe, տեսանել: առնուլ զփորձ գնալոյ, experiri nùm ambulare possis.

Experrectus, a, um. Զարթուցեալ: յարուցեալ, սթափեալ, ընդոստ ի քնոյ.

Expers, tis. Կարօտ: gen. նուազեալ է: abl. զուրկ և Թափուր է: abl. expers corporis, աննիւթ: անմարմին: ingenii, տգէտ, անխելք: rationis, անբան.

Expertus, a, um. Հմուտ: փորձ: ուշիմ: v. experiens.

Exspes. Յուսահատ: v. desperatus.

Expetendus, & expetitus. Ցանկալի: ըղձալի: ամենատենչ. տենչալի: փափագելի: անձկալ: անձկալութիւն ազգաց քո.

Expeto, ere. Ցանկանալ: խնդրել: v. desidero.

Expiatio, nis. Քաւութիւն: մաքրութիւն: վճարութիւն: հատուցումն: բաւականութիւն: վճարելութիւն վն մեղաց: կամ պատիժ և չարչարանք որովք քաւէ ոք զմեղս իւր: կամ պատարագ որ մատուցանի այ վն մեղաց.

Expiatorius, a, um. Քաւիչ: մաքրիչ: մեղաքաւիչ: որ ընծայի այ վն քաւութէ մեղաց.

Expilatio, nis. Աւար: կողոպուտ: աւարումն: յափշտակութիւն: կապուտ: աւարառութիւն: կողոպտումն: դաւլոն.

Expilator, is. Աւար առու: յափշտակող: կողոպտիչ: templorum, տաճարակապուտ: սեղանակողոպուտ.

Expilo, are. Զաւար առնուլ, աւար հարկանել, հարել զքաղաքս: աւարաբար կողոպտել: զքաղաքն առնել, դնել, տալ յաւար, յափշտակութիւն. կապտել: աղօտել.

Expio, are: locum sacrum violatum iterûm consecrare. Զոք տեղի պղծեալ վերստին նուագրել, սրբազնագրել այ: քաւել, մաքրել, սրբել զնա.

Expiare peccata. Քաւել, մաքրել, սրբել զմեղս, vel զոք ի մեղաց, պարտաւչափ չարչարանս կրելով. պարտաւչափ բաւականութիւն հատուցանել այ վն մեղաց.

Expiare injuriam, ulcisci. Վրէժխնդիր լինել: gen. առնուլ, խնդրել զվրէժ անիրաւութէ: հատուցանել զվրէժ, զհատուցումն վն. զքէն վրիժուց խնդրել.

Expiro, are animam. Վարել, արձակել զհոգի: յետին շունչ տալ, արձակել: անշնչանալ: վախճանիլ: մեռանիլ: հանել, աւանդել, վճարել զհոգի.

Expiscor, ari. Քննել, հարցափորձել, խուզել, որոնել զիրս, զխորհուրդս սրտի նր: զխորհուրդս արտահանել ի սրտէ: զբանն, զխորհուրդս որսալ: զխորհուրդս սրտի յինքն գողանալ խորամանկութբ.

Explanatè. Պարզ: պարզապէս: յայտնապէս: մեկին: բաց: բացայայտաբար.

Explanatio, nis. Մեկնութիւն: պարզաբանութիւն: մեկնաբանութիւն. ծանուցումն: լուծումն: բացայայտութիւն: պատմաբանութիւն: պատմութիւն.

Explanator, is. Մեկնիչ: Թարգմանիչ: v. interpres.

Explanatus, a, um. Պարզ: բաց: անխրթին: դիւրիմաց: մեկին: բացատրեալ: մեկնեալ.

Explanatus, de solo. Հաւասար: հարթ: դիւրին: տափարակ: դաշտացեալ.

Explano, are: explicare. Մեկնել: պատմել: պարզաբանել: պարզել: պատմաբանել: բացայայտել: իմացուցանել: բացատրել: հասկացուցանել: լուծանել: ծանուցանել: ի լոյս ածել: լուսաբանել: հանել, առեղծանել զբանն.

Explano, are: æquare. Հաւասարել: հարթել: հորդել: v. æquo.

Explanto, are. Խլել յերկրէ: արմատաքի, յարմատոյ խլել, հանել: արմատախիլ առնել.

Explebilis. Լցուցանելի: լիանալի: կշտանալի.

Expleo, ere. Լցուցանել: լի առնել: առլնուլ.

Explere cupiditates. Ցանկութեանց հնազանդել, զհետ երթալ: կատարել զցան-

կուԹես : զհետս երԹալ հաճոյից արտի : մաստնել, տալ զինչքն յաւար մոլուԹեց : լուր և անպատկառ հղել, տալ զմարմին, զսիրտ իւր ի հեշտալից աշխարհիս : զանձն մոլուԹեց դրաՀել.

Explere famem. ՈՒսանել յադ : յադեցուցանել, կշտացուցանել, յղփացուցանել կերակրօք : կշտապնդ ուսանել.

Explere litim. Շինուցանել : անցուցանել : տանել, կտրել զձ-արտաւ.

Explere tres annos. Լնցուցանել զամս երես : լինել ամաց երից և ի վեր.

Expletio, nis. Լրումն : լրուԹիւն : լիուԹիւն.

Explicabilis. Մեկնելի : պատմելի : ճառելի : բացատրելի.

Explicatio, nis. v. explanatio.

Explicatus: v. explanatus, aliàs expanſus. Բացեալ : արձակեալ : ըղձրդեալ : ծռարձն քակեալ : տարածեալ, սփռեալ : ծաւալեալ.

Explicit. Բաւական է : աւարտեցաւ.

Explicitus: v. explanatus.

Explicitus, formalis. Յայտնի, ընդարձակ : պարզ Հանապհումն .....

Explico, are: expando. Բանալ : լուծանել : արձակել : ըղձրդել : ծռարձ քակել : տարածել : պարզել : սփռել : մեկնել.

Explicare manum. Օձեռն հղել, կարկառել : բանալ : պարզել : տարածել : մեկնել.

Explicare vela. Բանալ : արձակել, պարզել զկտաւն, զԹուչարանս.

Explicare, explanare. Մեկնել : պարզաբանել : v. explano.

Explodo, ere: rejicere. Ի բաց մերժել : հեռըկել : անարգել : նախատել.

Explodere aliquem. Ծաղր, մատնոցի առնել զինա : տալ զինա ի շշինն : vide derideo.

Explodere catapultam. Մ-օին, Թգանին հղել.

Exploratè. Մտուգիւ : հաւաստեաւ : ճշգապն : ստուգապն.

Explorator, is. Լրտես : դէտ : հետայոյզ : vul. Հաշուչ.

Exploratus, certus. Մտոյգ : հաւաստի : անկասկած : աներկբայ.

Id exploratum habeo. Մտուգիւ գիտեմ : հաւաստեաւ գիտեմ : ճշմարտ զինչն բանն : հաստ ի վէր և գոն Թէ.

Exploro, are: perpendo. Քննել : ընտնել : որոնել : հետազօտել : փորձել : տեսուլ զինչն : առնել զհանգէս.

Explorare hominem. փորձել : զնա : vide expiſcari.

Explorare regionem. Լրտեսել : լրտեսուԹիւն առնել : դիտել, որսնել զերկիրն : հետազօտել : հետայուզել զ.

Exploſio, nis. Մ-օիանդուԹիւն.

Exploſus, rejectus. Ի բաց մերժեալ, հեռըկեալ : անարգեալ : նախատեալ.

Expoliatio, nis. Ձեռս : յափշտակուԹիւն : կողոպուտ : աւարուԹիւն : կապուտ : աւարառուԹիւն : կողոպտուիս : աղօտ : դալան : aliàs մերկացուիս : ի բաց ընկեցուիս, ԹօԹափուիս հանդերձից.

Expolio, are. Յափշտակել : աւար հարկանել զբաղաք : v. expilo.

Expoliare veſtes. Մերկացուցանել զոք ի հանդերձից, vel զհանդերձս ի նմանէ : հանել զդեսուս ի նմանէ : կապտել զոք ի հանդերձից : մերկանալ, հղել, Թափել ընկենուլ զհանդերձս իւր.

Expolio, ire. Ձաւասարել : ողորկել : ջուրբ ողորկեն զբարձնս : հարԹել : կոկել : փարատել : ſi chartam, telam ..... vul. մհրայ տալ, մհրայ քաշել.

Expolire opus. Կատարել զգործն : վայելչացուցանել : գեղեցկասլս շինել, յարմարապաղատ, վայելչահնար : պաճուճել.

Expolire aliquem. Պերճացուցանել : քաջալուի վարժել, կրԹել : հասուսուցանել : զարդարել, պճնել, պաճուճել, պայծառացուցանել զինա գեսուԹիբ : &c.

Expolitio operis. Կատարուիս : զարդ : վայելչուԹիւն : յարմարապ հնարուԹիւն գործոյն.

Expolitio, in homine. ՔաղաքավարուԹիւն : մարդավարուԹիւն : աշխարհավարուԹիւն : աղնուաբարոյուԹիւն : ſcripti, նոբուԹիւն : պաճուճանք : պերճուԹիւն գրոյն.

Expolitus, a, um. Ողորկեալ : հաւասարեալ : հարԹեալ : կոկեալ : անուաբ : դնուբ : կոկ.

Expolitus, de homine. Քաղաքավարժ : քաջահմուԹ : աղնիւ : աղնուաբարոյ : հասուսարոյ : քաջամտեալ : v. educatus.

Expolitus, de ſcripto. Ճուրբ, պաճուճեալ բանն : պերճ : պերճացեալ : ջքնաղ բան : նոբագրեալ : վայելչահնար.

Expono, ere. Ձգրաստել : յառաջ բերել : կացուցանել, հանել, դնել, առնել ի ցոյց : հանել արտաքս : ցուցանել.

Exponere, explanare. Մեկնել : vide explano.

Exponere puerum. Օտոցած-ին մանուկն հղել ի դ-բուռս : ընկենլոյ առնել զնա : աւտադրել.

Ex-

Exponere ſe periculo . ԼՀՈՒԼ , մատնել , արկանել զինքն ի վտանգ : ահի մէջ ելլել : վտանգել զանձն իւր : դնել զկեանս իւր ի կշեռս : ի վտանգ և ի մահ ելլել . զանձն դնել ի մահ : անձնատաց , անձնատնախաւտ լինել ի մահ : մատնել ի վտանգ .

Exporrigo , ere . ԱՂԸՆԱԿԵԼ : տարած-ել : երկայնացուցանել : լայնացուցանել : պարզել : մեկնել : ձգել .

Exporrigere manum . ՕՁՆԵՌՆ ՁԳԵԼ , կարկառել : զպատառն ոքընչ ոչ կարկառի : կարկառաւ քնդ պատուհանն : պարզել , տարած-ել , մեկնել զձեռս .

Exporrigere frontem . Օրհնս յղջացուցանել : ղուարթացուցանել : ժպտել երեսօք : ղուարճացուցանել զերեսս .

Exportatio , nis . ԲԵՌՆԱԿՈՒԹԻՒ : տանուտիս : բարձուտիս · անդրաբերՈՒԹԻՒ : խաղացուտիս բեռանց յայլ տեղ .

Exporto , are . Բարձնալ տանել , կրել զբեռինս : ուղէր ի ջուրն բարձնալ զցորեան : բառնալ : խաղացուցանել յայլ տեղ .

Expoſco , ere . ՅՈՅԺՀՂԴԻՒ պահանջել : v. efflagito .

Expoſitio , nis . ՄԵԿՆՈՒԹԻՒ : լուծուտիս : v. explanatio .

Expoſititius puer . Նորած-ին երեխայ ընկեկ : Ձգած : դրանկ .

Expoſitus aeri . ԱՂՆԱՐԿ : բացօթեայ ի ձմերայնի և յամարայնի : բացադնեալ ամ խաւուԹեց օդոյն : արեւակէզ : խորշակահար : սառուցեալ : անձրեւաԹաց : ձիւնաԹախ : եղեհասպատ : փչած-եծ .

Expoſtulatio , nis . ՀԱՐԴԻՒ : ԽՆդրուած : ԹախանձանՔ : պաղատանՔ : մաղԹանՔ : աղերսանՔ : հայցուած .

Expoſtulatio , querela . ԴԱՆԴԱՏ : տրտունՋ : ՄեղադրուԹիՒ : տրտունՋ ինչ է ինձ ղնտանէ .

Expoſtulo , are : precari . ՀԱՏԿ ատկ , յոյժ ՀՂԴԻՒ խնդրել : պահանջել : աղերսել : աղաչել : պաղատանել : հայցել : ժառել : յողոքս անկանիլ : v. efflagito .

Expoſtulare , conqueri . ԴԱՆԴԱՏԱՆԵԼ : ԴանդաՏ առնել : v. conqueri .

Expreſſè , clarè . Պարզ : յայտնապէս : մեկին .

Expreſſio , nis : ſuccorum . ԸՄՀԵՑՈՒՄ : քաւեցուտիս : արտահանուտիս .

Expreſſio , repreſentatio . ԵրեւակերպուԹիՒ : պատկերակերպուԹիՒ : կերպարան : կերպարանագրուԹիՒ : ձեւ կերպարանաց : օրինակ : պատկերահանուԹիՒ : ցոյց .

Expreſſio , verbis . ԱՂԸՏԱԲԵրուԹիՒ : շարադրուԹիՒ : ոճ , բառք , խօսք որովք յայտնէ ոք զմտած-մուն իւր .

Exprimo , ere : ſuccum . ԸՄՀԵԼ : քաւել : հանել : քաւել զշարաւ վիճին : քամելով արտաղեղուլ զկուրն .

Exprimere liquorem linteo . ՔԱՒԵԼ , ՄՀԵԼ պարզել զգինի , զմրուր կտաւով , սաՀտանով .

Exprimere aliquem , mores illius . ՀԱՄԱՆԵԼ , հաւանմատել : dat. հաւանհետեւել վարուց նր : v. imitari .

Exprimere , effingere . ԸՆԴՕրինակել , ձեւացուցանել : v. effingo .

Exprimere aliquem tabellâ . ՀԱՆԵԼ զպատկերն նր : օրինակել զինա , զձեւ կերպարանաց նկարագրել .

Exprimere verbis . ԱՂԸՏԱԲԵրել . բանիւ յայտնել : մեկնել : ՀաւԱԼ .

Exprobratio , nis . ՆախատանՔ : gen. անարգ : ԹշնամանՔ : ատգտանՔ : ԹշնամանուԹիՒ : մեղադրանՔ : երեսծեծանՔ : պարսաւանՔ : կշտամբանՔ : յանդիմանուԹիՒ .

Exprobro , are . Նախատել զոք : ատգտանել : պարսաւել : յանդիմանել զինա վր : կշտամբել : ԹշնամանԱԼ : երեսծեծանս առնել նմա : նախատինս դնել նմա զմեղս նր : տալ յերեսս : մեղադրել զինա .

Expromo , ere . ԱՂԸՏԱՀԱՆԵԼ : հանել արտաքս . ցուցանել . յայտնել : երեւեցուցանել .

Expugnabilis . ՅաղԹելի . յաղԹահարելի : ըմբռնելի : պարտելի .

Expugnatio urbis . ԱՂՈՒՄ : առուԹիՒ , առեալ , ըմբռնուտիս , պարտեցուտիս քաղաքին .

Expugno , are urbem . ԱՂՈՒԼ , բուռն հարել զքաղաքէն : յաղԹել նմա . յաղԹահարել , պարտել , ըմբռնել զինա : բռնուԹԵ յաՀիշատակել , նուաճել ընդ իշխանուԹԵ նորով .

Expulſio , nis . Հալածուտիս : ի բաց վանուտիս : արտահանուտիս .

Expulſo , are . ԱՂԸՏԱՔս մղել , ձգել , հանել : v. expello .

Expulſor , is : expultrix . Հալածիչ : վարիչ : Expulſor dæmonûm : այսահալած .

Expungo , ere . ԱՂԱԲԵԼ : ջնջել : ի բաց կորզել : տարապրել .

Expuo , ere . ԹՓԵԼ : præt. ԹՓԻ : ԹքաՀնել : Թքալից առնել : հանել զԹուքս : խառխ արկանել , ձգել : ԹքՀուլ .

Expurgo , are . ՄԲԵԼ : մաքրել : ըստաՀկել · քաւել .

Expurgare ſermonem . ՄԲԱՊՐԵԼ : ուղղել :

դել : զատել, մաքրել ի սղալանաց : շիտակել.

Expurgare se : excusare. Զանձն իւր արդարացուցանել : պատճառել : զպատճառանս յօդել : պատասխանի տալ : ցուցանել զինքն ոչ է պարտեալ ի : abl.

Exquiro, ere. Քննել : փորձել : որոնել : v. examinare.

Exquirere aliquid ab. Հարցանել : ստուգել զի : խոյզ և խնդիր առնել : ստուգել և հաւաստեաւ քննել : իմանալ զառոյգն : հարցանել զուստին և զոր : տեղեկանալ զի : ի վր ճշմարտութե իրացն հասանել : հարցանել զողջոյն, vel զողջունէ նր : իրազեկ լինել զի.

Exquisitè. Նրբապայս : վայելչաբար : գեղեցկաբար : ընտրաբար : կատարելապէս.

Exquisitus, a, um. Ազնիւ : ազնուական : ընտիր : պատուական : մեծագին : անոյշ : անուշակ.

Exsatio, are. Յագեցուցանել : կշտացուցանել զոք հացիւ : cupiditates, զհեշտ երթալ ցանկութեց : կատարել զհաճոյս սրտի : կատարել զցանկութիս.

Exsaturo, are : ut exsatio.

Exscalpo, ere. Քերել : քերելով ջնջել : աւերել.

Exscensio è navi. Ելք, ելանելն ի նաւէն ի ցամաք.

Exscensionem facere. Ի նաւէն ելանել ի ցամաք.

Exscindo, ere. Կտրել : հատանել : vide scindo.

Exscindere, funditus evertere. Կործանել : աւերել : քանդել : տապալել ի հիմանէ : հողաբլուր առնել : դնել յապականութի.

Exscreatio, nis. Թքումն.

Exscreo, are. Թքել : v. expuo.

Exscribo, ere. Օրինակել, դաղափարել ի գրոց.

Exsculpo, ere. Օքարինս տաշել : կոփել : կռել : տոփել : քանդակել : դրօշել : փորել : փորագրել.

Exseco, are. Կտրել : հատանել : vide seco.

Exsibilo, are. Սաստնցոյց առնել զոք : խաղ, ծաղր առնել զնա : խեղկատակել զնա : տալ զոք ի շչիւն, ի կատականս մարդկան : նախատել.

Exsicco, are. Չորացուցանել : գօսացուցանել : ցամաքեցուցանել.

Exsomnis. Անքուն : տքուն.

Exsorbeo, ere. Կլանել : կուլ տալ : ողջ ըմպել : լափել.

Exsuccus, a, um. Ցամաք : ցամաքեալ : չոր : չորացեալ : անջրդի : անխոնաւ : կարծր : ծարաւուտ : խորշակահար : de homine, վատ մարմնով : v. macilentus.

Exsudo, are : liquorem. Կաթել : կաթեցուցանել : կաթն կաթն հոսել.

Exsufflo. Արտաքս փչել : արտաշնչել : փչելով հոսել :

Exsugo, ere. Ծծել : v. sugo.

Exta, orum. Աղիք : փորոտիք : լեարդ.

Exta consulens. Լերդահմայ.

Extabesco, ere. Մաշիլ մարմնով և իբրև ստուեր երևել : մաշեալ է մորթ յոսկերս նր.

Extans, tis. Նշակաւ ինչ բարձր յերկրէ, ի ջրոյ : արտաքսակայ : որ փոքր ինչ արտաքս թուի : թուուցեալ.

Extantia, æ : ectypa. Քանդակ թուուցեալ : արտաթուուցեալ.

Extasis, is. Վերամբարձումն մտաց, զարմացումն թմբրութե : յափշտակութի մտաց : հիացումն : այլշութի մտաց : զմայլումն : արտաքսկացութի մտաց.

Rapi in extasim. Միտք վերամբառնալ : զմայլել : հիանալ : զարմացումն լինել ի վե նր : այլշութի կալնուլ զնա : լինել ի զարմացումն թմբրութե : յափշտակել արտաքս քան զինքն : այլշել միտք ի տեսլեան : կալ ի հիացման : զմայլեալ էր միտք նր ի տեսիլս Աստուածայինս : հիացումն անկանել ի վե : այլշել.

Rapere in extasim. Վերամբառնալ, յափշտակել, այլշեցուցանել, զմայլեցուցանել զմիտսն : արկանել զզարմացումն ի վե.

Extaticus, a, um. Զմայլական : այլշացիչ : յափշտակօղ մտաց.

Extemplò. Վաղվաղակի : իսկոյն : առժամայն : ի նմին ժամու : իսկ և իսկ : փոյթ ընդ փոյթ : անկարծակի.

Extemporalis, extemporaneus. Վաղվաղական : անկարծ : անկարծելի : անակնկալելի : անակնկունելի : առժամայն.

Extendo, ere. Արձակել : տարածել : սփռել : ցրել : տարապայծել : լայնել : երկայնել : տարածանել : ձգել : տարաձգել : տարածածել.

Extendere manus, brachia. Ձգել, մեկնել զձեռն ի : կարկառել զձեռն : զպատառն որբոյն ոչ կարկառի, non extendi : պարզել, մեկնել զբազուկ, զձեռս, զոտն : տարածել, ամբառնալ զձեռն յերկինս, յաղօթս : qui extendit, բազկատարած.

Extendere limites. Արտաձգել, ընդարձակել զսահմանս թագաւորութե : ձգտեցու-

ցուցանել զսահմանս մինչև: յառաջանալ, լայնացուցանել, երկայնացուցանել, տարածել, կարկառել զսահմանս.

Extendere ſeſe ſopitum. Կարկառել, տարածել զբազուկս. vul. ձգակոտալ.

Quantum viſus extendi poteſt. Որքան արտաձգի, տարած ի տեսութիւն աչացդ: մինչև ի տարածին տեսութիւն.

Extenſio, nis. Տարածումն: տարածդութիւն ի լայնութիւն, յերկայնութիւն: կարկառումն ձեռին: արտաձգումն = ընդարձակումն.

Extenuatio, nis. Տկարութիւն, լղարութիւն մարմնոյն: տպականութիւն երեսաց: նիհարութիւն: վատութիւն մարմնոյ: vide maceratio.

Extenuatio aliarum rerum. Բարակացումն: մանրեցումն: փոքրկացումն: նուազումն.

Extenuatus, homo. Լղար: լղարացեալ: տկարացեալ: վտիտ: վնասեալ մարմնով: Թարշամեալ ի պահուց: աղաղուն: երեսն տպականեալ, Թալկացեալ = դժնդակ և զազիր տեսլեամբ: նիհար: նիհատ: նուաճեալ, հաշնեալ, մաշնալ, հիւծեալ, ծերացեալ մարմնով: ցամաք մարմնով: որ կցեալ ունի զոսկերս ի մորթ, և երես սուր երևի.

Extenuatus de aliis. Մանրեալ: բարակ = բարակացեալ: փշրեալ: նօսր: նօսրացեալ.

Extenuo, are corpus. Լլացուցանել, հաշել, տպականել, նուաճել, ջնջել, ճնշել, լղարացուցանել, Թարշամեցուցանել զմարմին.

Extenuare alia. Բարակացուցանել: մանրել: փշրել: նօսրացուցանել.

Extenuare verbis. Պակասեցուցանել: նուազեցուցանել: ցածացուցանել: խոնարհեցուցանել: փոքրկացուցանել: մեղմել.

Exter, a, um. Լլայդի: այլասեռ: օտար: օտարազգի: օտարածին: օտարտոհմ: այլազն: եկն: եկաւոր: նշդեհ: պանդուխտ: հիւր = օտար աշխարհ: տար աշխարհ.

Extergo, ere. Սրբել: ջնջել: մաքրել: չորացուցանել: ցամաքեցուցանել.

Exterior. Լայտաքին: արտաքնայինն: արտաքնական: gen. արտաքնոյ.

Exteriora hominis. Մարդ արտաքին = արտաքինք, երեսոյթք, երեսելիք, տեսիլ, երեսք, դէմք մարդոյ: որ է առ աչօք: առաչս: արտաքին ձև.

Exterius, adverb. Լայտաքսայն: արտաքուստ: երեսայն: առ աչօք: առ աչս: զսա արտաքին երեսուն: արտաքս.

Exterminator, is. Սատակիչ: կոտորիչ: ապականիչ: աւերօղ: աշխարհաւեր: կորուսիչ: երկրակործան ջնջիչ: ամենասպառ: հատուցօղ.

Exterminium, ii: exterminatio. Սատակումն: բնկումն: ապականութիւն: ջնջումն: կոտորումն: կործանումն.

Extermino, are: inexilium ejicere. Հալածել: v. exilium.

Exterminare. Կորուսանել արմատաքին: բնաջինջ առնել: սատակել ի հիմանէ = բանկել: կոտորել: ի ապառվանել զ. բառնալ ի միջոյ = սպառել յերկրէ.

Externus, a, um. Օտար: v. exter.

Externus. Հալտաքին: v. exterior.

Exterreo, ere. Ահիհարել: սասանցուցանել: զարհուրեցուցանել = ահաբեկել: սարսափեցուցանել: դողացուցանել: ահաբեկ առնել: ածել երկիւղ ի վր: զանգիտանացուցանել զսիրտ: սրտառուռ առնել յերկիւղէ: պակուցանել: ահացուցանել: զահ արկանել նմա: խռովեցուցանել.

Exterritus, a, um. Ահարուրեալ: ահաբեկ: սարսեալ: պակուցեալ: զահիհարեալ = ահաբեկ = սրտառուռ յերկիւղէ = խռովեալ, վրդովեալ յահէ: խրտուցեալ = ապշեալ.

Exterus: vt exter.

Extimeſcendus, a, um. Հալհեղ: ահարոր: ահաբեկ: ահընկեց: ահարկու: ահադին: զարհուրելի: սարսափելի.

Extimeſco, ere. Ահիհարել: զարհուրել: սասանիլ: զարհուրանս կրել: անկանել ահ ի վր նր: ահ կալնուլ, պատել զնա: պակնուլ & պակիլ: præt. պակեայ: ահիւ տագնապիլ: սարսափ ունել զինս: սարսալ, երկնչիլ: præt. երկեայ.

Extimus, a, um: maximè remotus. Հեռադոյն, բացագոյն ի մէնջ.

Extinctio, nis. Շիջումն = անցանելն, շիջանել հրոյն.

Extinctio, ruina. Հալաւերումն = կործանումն: սատակումն ի սպառ.

Extinctus, a, um. Հալնցեալ: մարեալ: նուաճեալ.

Extinctus, mortuus. Հմեռեալ.

Extinctus, de medio ſublatus. Ի միջոյ բարձեալ: սպառեալ: աւերեալ: աղջն հատեալ, բնաջինջ: խափանեալ = ի չիք դարձ.

Extinguibilis. Շիջանելի: մարելի.

Extinguo, ere. Հալնցուցանել, մարել զկանդեղն: շիջուցանել զհուր.

Extinguere. Բնաջինջ առնել: սատակել: կորուսանել: կործանել ի սպառ = սպառել:

ռել: բառնալ ի միջոյ: ի չիք դարձուցանել: v. deleo.

Extinguere ſitim. Օծարուն չիջուցանել: անցուցանել: սանձել: կտրել: զովացուցանել.

Extinguere familiam. Հաշիգն հատանել: զարմն սպառել: բնաջինջ առնել: բառնալ ի միջոյ.

Extirpatio, nis. Հատակումն: արմատախլումն: աւերումն: կործանումն: ջնջումն: ոչընչացումն: ի չիք դարձումն.

Extirpator, is. Հատակիչ: v. exterminator.

Extirpo, are. Հատակել: արմատախլել: խլել արմատաքէն: արմատախիլ, բնաջինջ առնել: յարմատոյ խլել: սպառակել վանել, կորուսանել ի սպառ.

Exto, are: è terra, ex aqua. Հակառինչ բարձր լինել յերկրէ, ի ջրոյ: արտակալ.

Extare, eſſe, ſubſiſtere. Եղ-ել: լինել: գտանիլ: կալ: գոյանալ.

Extollo, ere. Բարձրացուցանել: վերացուցանել: վերամբարձել: յարուցանել: կանգնել: կանգնեցուցանել: ամբառնալ.

Extollere laudibus. Հռչակել: գովաբանել: գովել: մեծարել: նեղմղել: փառաւորել: բարոզել.

Extorqueo, ere. Բռնամբ, բռնութեբ, բռնաբար, ուժով խլել: հանել: բռնադատել, բռնաբարել զոք առ ի.

Extorris, is. Հալածական: v. exul.

Extorſio, nis. Ուժգնութեի: բռնութեի: բռնաւորութեի: զրպարտութեի.

Extrà. Հալածական զոն գ. արտաքոյ: cum genitu ի դուրս: առ դրանն արտաքոյ կալ: ab extra, արտաքուստ: արտաքուստ կողմանէ: ի դրուստ: ի դրուց կուսէ.

Extra pretium eſt. Հանգին: որ ի վեր է քան զիմի գին: չիք գին նմա: առանց գնոյ: ոչ կարէ ի գին անկանիլ.

Extrà modum. Հալածական զոն գչափ: անչափ: առաւել քան զչափ: անհնարին: կարի յոյժ: որ գչափ ի վիպաղ ոչ գիտէ: ուժգին: ուժգնակի.

Extrà jocum. Թ-ող զկատակ: ոչ է առեղի ծիծաղելոյ: չիմարտիւ: ընդ արդարս: ոչ ընդ խաղս: առանց խաղոյ: առանց դադրի.

Extractio, nis. Հանատհանութիւն: արտաքաշումն: aliàs: v. genus.

Extractus, a, um: è libris. Քաղուած: ի բազմաղուած: հանեալ, ելեալ, ընդօրինակեալ ի գրոց: դաղափարեալ ի գրոց.

Extraho, ere. Հանել, քաշել արտաքս: արտահանել: աճել արտաքս: արտաքսել: առնուլ ի վեր: կորզել յինքն.

Extraneus, a, um. Օտար: v. exter.

Extraordinarius, a, um. Հնարաւորական: արտաքս քան զրաւորութի: նորանշան: նորատեսիլ: նորաստեղծ: արտաքոյ կարգին: զարմանալի: v. rarus.

Extraordinariè. Հնարաւորապէս: զարմանաբար: սքանչելապէս.

Extremitas, tis. Ծայր: ծագ: եղր: վերջ: զրաւ: սպառուած: extremitas auris, բլթակ ունկան: mammæ, պտուկ ծծի: aliquandò, առհասն: կատարած.

Extremitas, miſeria. Դժնդակութի: անձկութի: տառապանք: թշուառութի: տագնապ: անձկարութի: նեղութի: անձկարկութի: յոյժ աստ ոչ գոյ ձայր վերջութի, եւ ոչ գոյ յոյս ապրելոյ: յայլ ուսանէք ոչգոյ անհնկալութի.

Extremò, extremum: tandem. Վերջ: ի վերջնում: հուսկ յետոյ: ի վաղձանի.

Extremum, i. Ծայր: ut extremitas: quibus adde: անկ: անգ: անգուն: աւարտ: աւարտուն: ad extremum ſacri: ի վճար, ի կատարուն պատարագին.

Quatuor extrema. Չորս վերջինք մարդոյ: յետին վաղձանք: գ. առհասուցիչ եւ ենն, մահ: դատաստան: դժոխ: արքայութի.

Eſſe in extremis, de ægroto. Հոգեվար է: մերձ ի մահ: հասեալ ի դրունս մահու: հատաւ ի նմանէ ոստ ճար, յոյս ապրելոյ: անհնարին հիւանդացեալ: անյոյս ի բժշկութէ: յուսահատեալ ի կենաց, ի հնարից բժշկաց: ոչ գոյ հնար բժշկութէ.

Ad extremam miſeriam adducere. Աղաղակեցուցանել զոք: հնել զնա ի խորս անձկարութէ եւ յուսահատութէ: անձկացուցանել զնա: արկանել զնա ի նեղս: տագնապեցուցանել, թշուառացուցանել զոք: հատանել ի նմանէ զյոյս ապրելոյ.

Ad extremam miſeriam adductus. Անճար: անձկալուկ: անձկալուցեալ: անյոյս: յուսահատ: տառապեալ: տագնապեալ: թշուառացեալ: ի նեղս ածեալ, անկեալ: անկեալ ի խորս անձկարութէ, յանհնարս հասեալ ի վերջին աղքատութէ: անհնարին աղքատացեալ: մաշեալ յաղքատութէ.

Extremus, ultimus. Վերջին: յետին: յետնագոյն: յետնորդ: հուսկ յետոյ քան զամենեսեան.

Extrema unctio. Մի է յետնեան խոհրդոյ

հոգւոյ մէջ ննջեցելոյ: վերջին օծումն հիւանդաց .

Extremum judicium . Վերջին դատաստան : ընդհանուր , ընդհանրական , յետին դատաստան .

Extremus , maximè remotus . Հեռագոյն: հեռաւորագոյն : բացագոյն ի մէնջ .

Extrico , are . Ձերձանել , ազատել , զերծանել : ապրեցուցանել , հանել , զերծուցանել , սթափեցուցանել , սթափել , թափել , ճողոպրել զոք ի ձեռաց : պրծանել , պրծուցանել : Ex quibus facile formabis passiva .

Extrinsecus . Արտաքուստ : ի դրուստ : արտաքուստ կողմանէն : դուրսէն : vul. դրսիցն .

Extructio , nis . Շինուած : շինութիւն .

Extrudo , ere . Հանել , ձգել , ընկենուլ , վարել արտաքս : արտաքսել .

Extruo , ere . Շինել : կառուցանել .

Extubero , are . Ուռիլ : այտնուլ : այտուցեալ ուռիլ : ուռուցեալ արտաքոյ .

Exturbatio , nis . Խռովութիւն : հալածումն : կործանումն : v. eversio .

Exturbo , are . Խռովել , քակել , թափել , հալածել , հանել զոք ի : vide deturbo .

Exuberatio , nis . Առատութիւն , լիութիւն : v. abundantia .

Exubero , are: aliquà re . Առատանալ : պարարտանալ : v. abundo .

Exul , is . Աքսորեալ : հալածեալ : հալածական : արտաստահմանեալ , տարագիր : տարագրեալ : տարամերժեալ : վտարանդի : վտարանդեալ : գաղթեալ : հայրենազուրկ , վարեալ յերկրէ , յաքսորութիւն :

Exulceratio , nis . Խոց : վէր : զայրացումն վիրին .

Exulcero , are . Խոցոտել : զայրացուցանել զխոցն .

Exulcerare malum . Զայրացուցանել , սաստկացուցանել , կնճռեցուցանել զցաւ , զչարն : բորբոքել , գրգռել զցաւն .

Exulcerare animum . Զայրացուցանել , դառնացուցանել զսիրտ : գրգռել ի բարկութիւն , vel զսրտմտութիւն : զայրագնել զոք : ածել , շարժել ի սրտմտութիւն : այրել զսիրտ : մոլեգնեցուցանել : բրդել ի բարկութիւն .

Exulo , are . Աքսորել , վտարել յերկրէ յեւրմէ յօտար երկիր : v. in exilium ejici .

Exultabundus , a , um . Ուրախ : ուրախամիտ : զուարճամիտ : խնդալից : զուարթագին : բերկրեալ : խրախուսիտ : բախ : բախճական : զուարճացեալ սրտիւ : կայտառն : խնդացեալ .

Exultatio , nis . Ուրախութիւն : խնդութիւն : ցնծութիւն : բերկրութիւն : առոյգութիւն : ուրախամտութիւն : & ex superioribus .

Exulto , are . Ուրախանալ : խնդալ : præt. խնդացի : ցնծալ : խայտալ : բերկրել : կայտառել : խրախանալ : հրճուել .

Exundatio , nis . Յորդեղեղ : զօրացումն , սաստկացումն ջրոյ : v. inundatio .

Exundo , are : de fluvio . Դիմել , ջուրքն զօրանալ , սաստկանալ , դիզանալ : ելանել ի փոսոյ ընդափս , ընդեզերս : ելանել ի սահմանաց , ծածկել զցամաք և ուտել զերկիրն : լի յամս յատակս իւր հեղեղատեալ անցանել ընդ սահմանս : դետն յորդել , ուժովանալ .....

Exuo , ere . Հանել , մերկացուցանել զհանդերձս յումեքէ : մերկացուցանել զոք ի հանդերձից : ձգել , թափել , ընկենուլ զզգեստս ի նմանէ : խլել զզգեստս ի : կապտել զոք ի հանդերձից : զերծանել զհանդերձս ի նմանէ .

Exuere se . Մերկանալ զհանդերձս իւր : & quæ suprà .

Exuperantia , æ . Գերազանցութիւն : ազնուութիւն : v. excellentia .

Exupero , are : alios virtute . Գերազանցել զայլս , vel քան զայլս մէծութ ..... v. supero .

Exurgo , ere . Յառնել : զարթնուլ & զարթել : præt. զարթեայ = կանգնիլ : aliquando յոտն կալ : յոտս յառնել առաջի ... կանգուն կալ յոտս : exurge domine , արի տր : զարթիր տր .

Exuro , ere . Այրել : կիզել : բոցակիզել : v. uro .

Exustio , nis . Այրումն : հրդեհութիւն : v. incendium .

Exutus , a , um . Մերկ : մերկացեալ ի հանդերձից : մերկանդամ : մերկացուցեալ զպարանոցն : հոլանեալ : զհանդերձս թափեալ , հանեալ , խլեալ : յանձնէ .....

Exutus bonis . Զուրկ , ունայն , թափուր , մերկացեալ , ունայնացեալ յամէ .

Exuviæ , arum . Աւար : կողոպուտ : կողոպտումն : ապուռ : անկած պատերազմի : կապուտ : դալան : աղօտ : առ և ապուռ բանակաց .

Exuviæ serpentis . Օձի հին մորթն թափեալ .

E Z

EZechias. Եզեկիայ ։ այր.
Ezechiel. propheta. Եզեկիէլ ։ ի.

F

LIttera F significabat 40. Գիրն F. նշանակէր ։ Խ.

F A

FAba, æ. Ոլոռն ։ vul. բակլայ ։ fabæ ramis palatæ ։ մաշ ։ պօլօջիկ ։ vul. լուբիայ.

Fabella, æ: v. fabula.

Faber in genere: bri. Արհեստաւոր ։ ճարտարապետ ։ արուեստապետ.

Faber ferrarius. Դարբին երկաթոյ ։ կռանաւոր ։ կռանահար ։ հիւսն երկաթոյ, պղնձոյ ։ և այլ ։ Faber solearum equinarum: պայտառ ։ vul. նալպէնտ.

Faber lignarius. Հիւսն ։ gen. սան ։ plur. Հիւսունք ։ հիւսն փայտից ։ փայտատաշ ։ փայտակոփ ։ vul. խառատ.

Faber ærarius. Հիւսն պղնձոյ ։ պղնձագործ.

Faber argentarius. Արծաթագործ ։ ոսկերիչ ։ հիւսն արծաթոյ.

Faber marmoris, eboris. Քանդակագործ ։ գրօշօղ ։ v. sculptor ։ տաշածագործ հիւսն.

Faber vascularius, figulus. Բրուտ ։ gen. բրտի ։ կաւագործ.

Fabrè. Խելամտաբար ։ հմտաբար ։ ճարտարութբ ։ յարմարապէս ։ արուեստագիտութբ ։ գեղեցկապէս.

Fabrefactus, a, um. Գործ եղեալ ։ յարմարաշարդ ։ գեղեցկայարմար ։ վայելչահիւս ։ արուեստագիտութբ շինեալ ։ վարպետի բան.

Fabrica, æ. Շինուած ։ շինութիւն ։ կերտուած ։ յօրինուած ։ կռուած.

Fabrica, fabricatio corporis membrorum. Կազմուած ։ կազմութիւն ։ նկարուածն մարմնոյն և անդամոց յօրինման մօր.

Fabricator. Արուեստաւոր ։ արուեստապետ ։ v. artifex.

Fabrico, are: fabricor, ari. Ճարտարապետել ։ կերտել ։ յօրինել ։ կռել ։ դրոծել ։ կազմել ։ կառուցանել զտուն.

Fabricari aliquid novi. Հնարել, ճարել, գտանել զնոր ինչ ։ խելամտել.

Fabrilis, e. Արհեստական ։ հիւսնական.

Fabula, æ. Առասպել ։ առակ ։ առասպելանք ։ շաղփաղփութիւն պառաւանց ։ բաջաղանք ։ բաջաղմունք.

Fabulam esse. Լինել ի խօսս և ի զրոյց ընդ ամ ժողովուրդ ։ անկանել ի լեզու ամենեցուն ։ լինել նախատ և զրոյց բոլոր քաղաքին ։ լինել մատնցոյց և առակ նշաւակի ։ լինել ի կատականս, ի շչիւն, ծաղր, ի նախատինս մարդկան.

Lupus in fabula. Մինչդեռ խօսիմք զումեքէ և նոքնին ի վեր գան անկարծակի.

Fabulator. is. Առասպելաբան ։ առակախօս ։ շաղփաղփօղ ։ առակարկու.

Fabulo, are, discurrere. Զրուցել ։ խօսակցել ։ զրոյց տալ ։ narrare fabulas: առասպելս յօրինել ։ շաղփաղփել ։ բաջաղել ։ արկանել զառակս ։ առասպելաբանել.

Fabulosè. Առասպելաբար ։ առակապէս ։ իբր թէ առասպել ինչ.

Fabulosus, a, um. Առասպելական ։ առակական ։ սուտ և ընդունայն.

Facesso, ere jussa. Կատարել, առ ի լնուլ զհրամանն ։ promissa, կատարել զխոստմունսն իւր.

Facessere alicui negotium. Աշխատ առնել, աշխատել զնա ։ զաշխատութիւն յարուցանել, հասուցանել, նեղել զնա.

Facesse hinc illum. Ի բաց արա զնա ։ հան զնա արտաքս.

Facessere: ex urbe recedere. Գնալ, երթալ, հեռանալ ։ մերժել, մեկնել ։ abl.

Facetè. Զուարճապէս ։ ընդ խաղս ։ հրճուաբար ։ համեղաբար ։ նրբապէս.

Facetiæ, arum. Կատակ ։ կատակացութիւն ։ կատակախօսութիւն ։ ծաղր ։ կատակարարութիւն ։ խաղ ։ խաղարկութիւն ։ խեղկատակութիւն ։ ծաղրական բանք ։ կատականք ։ հրճուախօսութիւն ։ զուարճաբանութիւն ։ ծաղրարկութիւն.

Facetus, a, um. Կատակասաց ։ կատակաբան ։ կատակարար ։ կատակախօս ։ ծաղրարկու ։ հրճուաբան ։ համեղախօս ։ զուարճաբան ։ ծաղրածու.

Facies, ei. Երես ։ դէմ ։ gen. դիմի ։ plur. դէմք ։ gen. դիմաց.

Facie ad faciem. Դէմ յանդիման և բացօք երեսօք ։ երեսք յանդիման միմեանց ։ դէմ միմեանց ։ դէմ ընդ դէմ միմեանց ։

անց : երես ընդ երես : համարձակ , յայտնագոյն , հայեցողական տեսութիւն աչաց .

Primâ facie , statim . Առժամայն : իսկ և իսկ : իսկոյն : նոյն ժամայն : իսկ և վաղ .

Vertere sese in omnes facies . Ամ՛ զանազան հնարել , ձևանալ : ձև դնել : ձևս եղեալ հնարել : խմանալ , խնդրել զհնարս .....

Rerum facies . Իրաց որպիսութիւն : դիարդութիւն .

Facies templi . Առաճակերն երեսն : դէմք : արտաքին , vel առաջին կողմն : habens quatuor facies , չորեքկուսի : քառադէմ : քառադիմի : կառակուսի .

In faciem intueri . Նայել , հայել յերեսս : հայել ընդ նմա : զակն հաստատել , սևեռել ի նա .

In faciem resistere ... armenius vertit . Ընդդէմ դառնալ նմ՛ : ասել յերեսս : յանդիմանել զոք յայտ իւր = երեսածեծանք առնել նմա .

Facies , pulchritudo . Գեղ : ոյ = գեղեցկութիւն : ազնուութիւն երեսաց : վայելչադիմութիւն .

Facilè . Դիւրաւ : դիւրաւին : դիւրին : հեշտ : առանց դժուարութեան : անաշխատաբար .

Facilè mobilis . Դիւրաշարժ : quod facilè explicatur , դիւրապատում : qui facilè credit , դիւրահաւան : facilè rumpitur , դիւրաբեկ : .sic de aliis .

Facilis , de homine . Հեզ = հեզաբարոյ : քաղցրաբարոյ : դիւրաբարոյ : դիւրահաւան : մատդիւր : թոյլ բնութեամբ : դիւրաշարժ .

Facilis , de scriptis . Պարզ : բաց : մեկին : անխրթին : դիւրիմաց : դիւր առ ի իմանալ .

Facilis , in genere . Դիւր : հեշտ : դիւրին : անաշխատ : անտաժանելի .

Facilem efficere . Դիւրել , դիւրութիւն առնել ումեք .

Faciles sunt ad illum aditus . Դիւրամատոյց մարդ է : v. aditus .

Facilis , de re molli . Կակուղ : թոյլ : դիւրաշօշափ .

Facilitas , tis . Հեշտութիւն : դիւրութիւն : aliquid faciendi , բնաւորութիւն առնելոյ : յարմարութիւն : շնորհք : յաջողակութիւն առ ի : հմտութիւն առնելոյ .

Facilitas indolis . Հեզութիւն : հեզաբարոյութիւն : դիւրաբարոյութիւն : մատդիւրութիւն = դիւրահաւանութիւն .

Facinorosus . Չար : չարագործ : չարաբարոյ : վատթար : անօրէն : անիրաւ : ամբարիշտ : ապիրատ : չնաբարոյ = անվթար կամարար Սատանայի : ժանդ : ժանտ : ժանտաբարոյ : ժանդաժուտ : եղեռն = ճմբի : յոռի : սատահակ .

Facinus , oris . Գործ չար և վատ : վատութիւն : չարութիւն : չարագործութիւն : յոռութիւն : անճոռնի չարութիւն : & alia ex superioribus .

Facinus præclarum . Լաւ , բարի գործ : սաստիկ զօրութիւն = քաջութիւն : արութիւն : գործ քաջութեան և արութեան = նահատակութիւն : շահատակութիւն .

Facio , ere . Առնել : շինել = գործել : կերտել : կազմել .

Vela facere . Պարզել զկտաւն = արձակել , բանալ , տարածել զթռչարանս , և մեկնել ի ցամաքէն : խաղալ , զնաւն խաղացուցանել ի խորս .

Initium facere à ... Սկիզբն առնել , սկիզբն կալնուլ ի : abl. v. exordior .

Facere periculum . փորձել : փորձ առնուլ : v. experior .

Maximi facere . Ի մեծ ինչ համարել : ունել զնա իբրև զմեծ ինչ : մեծարել : մեծի վարկանել : յարգել .

Nihili facere . Համարել առ ոչ ինչ : իբրև ոչ ինչ թուել մեզ : փոքու վարկանել : անարգ առնել : v. contemno ....

Pergratum mihi facies . Շնորհակալ եղէց քեզ : արասցես ինձ զուէր , շնորհս .

Facere sacrum . Մատուցանել , առնել զպատարագ : քահանայագործել : կատարել զխորհուրդ մարմնոյ և արեան տն՛ .

Hoc nil facit ad rem . Թող լիցի այնպէս , ոչ ինչ պատկանի առ բանն = անպատշաճ ինչ է և անտեղի .

Factio , nis : seditio . Դաւակցութիւն : երդումն զոր ընդ միմեանս առնեն : ընկերակցութիւն բազմաց որք միաբան և խորհրդակիցք զչար ինչ նիւթեն : խուժան , և խուճան ամբոխին = ներքնագործ հնարակերտութիւն .

Factionem comparare . Միաշունչ , միաբան , խորհրդակից խորհիլ , նիւթել զչար : յարուցանել , խռովեցուցանել զանձինս ժողովրդեան : յառնել , կուտիլ , խռնիլ , ամբոխիլ ի : վը խորհուրդ բերել ընդ միմեանս , զի : ժողովս կուտել ի վը .

Factiosus . Կռուանիւթ : սերմանօղ խռովութեանց : խռովարար : հերձաւեր : հերձախօս = վիճաբանակ : նիւթօղ չարեաց : աղմկայոյզ : չարանիւթ : որ գրգռէ զխռովութիւն : դաւադրագործ : հնարակերտ :

Factitius, a, um. Արհեստական : արուեստաւոր : ձեռագործ = գործ արուեստի : ոչ բնական.

Factito, are. Շինոտել : յաճախ յաճախ առնել.

Factor, is: artifex. Արհեստաւոր : գործաւոր = արուեստագործ : ճարտարապետ : արուեստագէտ : aut per compositionem, factor mundi, աշխարհաշինող : factor templi, տաճարաշէն : factor navis, նաւագործ.

Factor, procurator. Փոխանորդ : որ փոխանակ, հրամանաւ, անուամբն այլոյ առ ու տուր առնէ : տնտես : vul. վէքիլ.

Factor, qui facit. Առնօղ : շինօղ : արարիչ : գործիչ : կերտիչ.

Factum, i: actio. Գործ : բան : արար, ոյ : արարուած : communius, արարմունք : v. facinus.

Factura, æ: structura corporis. Կազմութիւն : կերպարանութիւն = կերպացուած : կազմելութիւն : նկարուած մարմնոյն.

Facula, æ. Լամբարիկ : ղամբարիկ : ջահիկ.

Facultas, tis: virtus. Զօրութիւն բնական զոր ունի ամն իրն առ ի բնուն գործս իւր : կարողութիւն.

Facultas animi. Զօրութիւն հոգւոյն : scilicet, intellectus, զօրութիւն մտաց : voluntas, զօրութիւն կամաց : memoria, զօրութիւն յիշողութեան.

Facultas: venia. Թողութիւն = Թոյլտուութիւն : հրաման = իշխանութիւն : համարձակութիւն առնելոյ : ներումն : Թուլացումն.

Facultas, opportunitas. Պարապ : ոյ : պարապութիւն = դիւրութիւն : պարապորդ ժամանակ : դիպուած : տեղի առնելոյ : յաջողութիւն ժամու : դիպակ ժամ.

Facultas, ars: scientia. Արհեստ : գիտութիւն : մակացութիւն.

Facultas, bona, divitiæ. Ինչք : փարթամութիւնք : դոյք.

Facundè. Ճարտարաբանութեամբ : vide eloquenter.

Facundia, æ. Ճոխաբանութիւն : v. eloquentia.

Facundus. Ճոխաբան : v. eloquens.

Falcatus currus. Կառք երկաթի : կառ երկաթեղէն : կառ գերանդապատեն.

Falcicula, & falcula, æ. Մանգաղիկ : vul. դասախալայ : դաստախալայ.

Fallacia, æ. Խաբէ : խաբէանք : խաբէութիւն : պատրանք : նենգանք : նենգութիւն : խաբեբայութիւն : դաւ : դաւագործութիւն : դաւաճանութիւն : խորամանկութիւն : խարդախութիւն : սուտակապատութիւն = երկդիմութիւն : կեղծաւորութիւն : ստութիւն.

Fallaciter. Ստաբար : նենգաւորապէս : ընդ խաբս : պատրանօք : կեղծաւորապէս.

Fallax, cis. Խաբօղ : խաբեբայ : պատիր : խարդախ : դաւաճան : երկլեզու : խաբէուսիկ : խարդախող : նենգախոհ : նենգամիտ : ստայեղու : դարանակալ : դաւագործ : խորամանկ : alias մնոտի = ունայն : ունայնահնին.

Fallens vestigium. Գթել ի գնալն : լպրծնիլն ոտից : vul. սլքնդելն ոտից : լպրծութիւն : լպրծութիւն ոտից.

Iter fallens vestigium. Լպրծուն : լպրծուն : ուր դիւրաւ սահել գթէ ոտն.

Fallo, ere. Խաբել : պատրել : vide decipio.

Nisi fallor. Ոչ կարծեմ, համարիմ ես : ըստ կարծեաց իմոց : ոչ թուի ինձ : իմ կարծեօք.

Falli. Խաբիլ : & alia : սղալիլ : մոլորիլ : ի պատրանս անկանել.

Fallere opinionem alicuius. Սխալեցուցանել զոք ի յուսոյ, յակնկալութենէ իւրմէ : քո վարք և արարմունք ոչ պատասխանին ակնկալութեանդ, և կարծեաց զոր ունէին զքէն.

Falsarius, ii. Որ խորթ գիր, մախիլայ գիր գրեալ է.

Falsè. Սուտ : ստաբար : ստապէս : ստութեամբ.

Falsidicus. Ստախօս : ստաբան.

Falsitas, tis. Սուտ : ստութիւն : ստախօսութիւն : ստասացութիւն : ինկատութիւն.

Falsò: ut falsè.

Falso, are, pondera, & mensuras. Նենգաւորել զկշիռս : ունել, ի կիր արկանել զկշիռ և զկշիռ : զկշիռ նենգութեան : զչափ կրկին, մեծ կամ փոքր : մեղանչել, խաբել զրկել ի կշիռս իւր.

Falsare vinum & alia. Աղաւաղել, կեղծաւորել զ. ապականել զբնական որակութիւն : խառնել.

Falsum, i. Սուտ : ինկատ : իբրթէ հաստեալ յինքնութեան : gen. ստոյ.

Falsus, a, um. Սուտ : ինկատ : հակառակ ճշմարտութեան : falsus testis, սուտ վկայ : կաշառագնաց : կաշառատու : կաշառակեր : կաշառաբեկ : ուխտադրուժ : falsum argentum, արծաթ վատ, սուտ, խառնեալ : vul. զալպ : falsum pondus, mensura : կշիռ նենգութեան : չափ կրկին : կշիռ և կշիռ : կշիռ մեծ կամ փոքր.

Fal-

Falſus, futilis. ԼՀնոտի: խոտան: ունայն: նանիր: աւազահիմն: սուտ: ընդունայն հնչառութիւնք աշխարհի.

Falſæ litteræ. իւղոյթ գիր: նենդագիր: գիր սուտ և կեղծաւորեալ: vul. մատխելայ.

Falx, cis. Մանգաղ: գերանդի: falcem mittere: առաքել զմանգաղ, զմանգաղ ած-ել-ը արկանել ի հունձն.

Fama, æ: nuntium. Լուր = լուր: հաւմբաւ: գոյժ: աւետիք: vul. աւ՛ազայ.

Fama eſt ..... Լուր եղև թէ: լուր եղև բանս այս յայմ աշխարհ: հնչեաց հաւմբաւն, հռչակեցաւ: լուր ելանել ընդ ամ քաղաք: բանն յորդել.

Fama, nomen. Համբաւ: հռչակ: անուն.

Bonæ famæ. Համբ- մեծահամբաւ: գեղ բահռչակ: մեծալուր: բարի համբաւ, բարի անուն մարդ: յայմանի եղև անուն նր: մեծահռչակ: անո՛անի: համբաւուն ակ: որջորջակ: գոյմէ բարի համբաւ ելանէ.

Malæ famæ. Վատահամբաւ: վատանուն: խայտառակեալ: յորմէ բարձեալ է բարի համբաւ: նշաւակեալ: համբաւակորոյս: vul. պէտնամ.

Aliquem famâ ſpoliare. Վատահամբաւել, խայտառակել զոք: կորուսանել զբարի համբաւ նր: արատ ինչ դնել ի վր նր: բառնալ զբարի համբաւ ի նմանէ: զանուն չար դնել ի վր: հանել զչար անուն գնմանէ: առակել զոք: կոտրել զանուն նր.

Famâ cadere. Վատահամբաւիլ: առակիլ: խայտառակիլ: սառնալ զչար համբաւ: պակասիլ, նուազիլ, կոտրիլ, կորնչիլ անուն նր: անո՛անի պակասութիւն լինել: կորուսանել զբարի համբաւ.

Famam reſtituere. Ետս դարձուցանել զբարի համբաւ: վերուղղել զանուն նր = զղջկանս, զբարի համբաւ հաստուցանել.

Famelicus, i. Սովամահ: սովաբեկ: սովալուկ: քաղցեալ: կոտորեալ ի սովու: անսո՛ազ: սովու նքթեալ: նքողեալ.

Fames, is: appetitus. Քաղց: անօթութիւն.

Fames. Սով: ու: անսո՛ազութիւն: ex fame: ի սովու, ի սովէ: սղութիւն հացի: հարկութիւն կերակրոց.

Famem inferre urbi. Զգել զսով ի քաղաք: կոտորել գնա ի սովու: հգել զսով քաղաքին: անսո՛ազ առնել գնա: եղկելն սովիլ: սովն զօրանալ, սաստկանալ.

Familia, æ. Համ առուն: ընտանիք: ընտանեակք: ընդ-ոճ-ինք = աղխ: գերդաստան: ընդած-ինք: pater familias, տանու տր: gen. տանուտ՛ն: plur. տանուտեարք: mater familias, տան տիկին: gen. տիկնոջ: աղախնոց տր.

Familia, genus. Ազգ: զարմ: ցեղ: տուն: տոհմ: տոհմութիւն: աղգատոհմ: աղխ: սերունդ.

Ex illuſtri familia. Տաղնո՛ականէ տանէ, ազգէ, տոհմէ ծնեալ: վսեմազնեղ: քաջատոհմ: մեծազգի = նշանաւոր զարմիւ: քաջատոհմիկ = այր աղնիւ և քաջազգեկ.

Familiaris, intimus. Հպատոյն բարեկամ: հարեւոր բարեկամ: հանդոյն անձին նմոյ: սիրականասդոյն: հաւատաւորիմ, մտերիմ, մօտեւոր սիրելի: իմ խորհրդակից, սրտակից: հաղորդակից: ընդ-ելայեալ: ընտանի: ընկերակից.

Familiarem eſſe cum. Ընդ-ելանալ: ընտանեկիլ: ընկերակիլ: յաճախ լինել ընդ: ընտանութիւն ունել առ միմեանս: կցորդել: Թարթափել, proverb. 13. հաւատարեալ կուրծ ունել.

Familiaris, cicur. Ընտանասուն ընդելացեալ: հնազանդեալ: սովրեալ: մեղմացեալ: կակղացեալ: հանդարտեալ.

Res familiaris: bona, orum. Մեան ինչք: գոյք: կեանք, բարութիւնք: վարքատուութիւնք: կալուած-ք = սահցուած-ք: անդաստան: դերդաստան: մարմնակաւոր նիւթ-ք առն.

Familiaritas, tis. Ընտանութիւն: ընտանեկցութիւն: ընկերակցութիւն = հաղորդակցութիւն: հաւատարմութիւն = կցադոյն սէրն: մտերմութիւն: հաւատարմակութիւն.

Familiariter. Ընտանեբար: մտերմաբար: հաւատարմաբար: հաւատարմականաւ.

Famoſus, a, um. Ընտանի: մեծահամբաւ: գերահռչակ: տիեզերալուր: մեծալուր: հռչակաւոր: մեծահանդէս: համբաւունակ: խաչխարհալուր: զորմէ բարի համբաւն ելանէ, յորմէ բանն գնամանէ ընդամ աշխարհ.

Famula, æ. Աղախին: gen. խնոյ: plur. աղախինք, & աղախնայք; gen. խնամոց: հարճ: նաժիշտ: պաշտօնուհի: vul. ղաբաւշ.

Famularis. Ծառայական.

Famulatus, ûs. Ծառայութիւն: պաշտօն: սպաս: gen. ու: սպասաւորութիւն: աղախնութիւն: հարճութիւն: նաժշտութիւն.

Famulor, ari: alicui. Լինել նմա ի սպասու, ի ծառայութիւն, յաղախնութիւն: ծառայել նմա, ծառայութիւն ծառայել: լինել նմա ի ծառայ: զանձն նուիրել կացուցանել ի

ծառայութիւն որ̄ : սպաս կալնուլ , արբանեկել նմա .

Famulus , i . Ծառայ : պաշտօնեայ : gen. նէի : որ կայ այլում ի սպասու , ի ծառայութի : պաշտօնատար : Ճորտ : սպասաւոր .

Fanaticus , i . Խելագար : յիմար : vide amens : aliàs : մոլեալ : ապշեալ : որ համարի զանձն իւր ունել յոյս զարմանալի ինչ կերպիւ : շաղփաղփող .

Fanum , i . Տաճար : & de templis idolorum , մեհեան : gen. հենի : բագին : բագարան . կռոց տուն : բարձունք : ար-բանոց : ատրուշան կրակի , templum ignis : սատանարան .

Far , ris . Ցորեան : gen. ենոյ : item pro farina , ալեւր : gen. ալեր : հաճար .

Farcimen , inis : vul. Դոլմայ : խորտիկ համադրեալ յաղցի աղցի մսոց մանր մանր կտրատելոց .

Farcio , ire . Լնուլ : առլնուլ : լցուցանել : խառնել : in cibis , զխորտիկ համադրել ձել աղցի աղցի մսովք մանր մանր կտրատելովք : vul. դոլմայ առնել .

Farina , æ . Ալեւր : & ալիւր , & ալեւր : gen. ալեր : զերմակ .... ոյ : simila , farina purior , նաշիհ : շարմաղուն : շարմաղ ալեւր : ejusdem farinæ homo , այնպիսի , սոցին նման մարդ .

Fari , loqui . Խօսել : ասել : ճառել .

Farrago , inis . Շարմաղուն : aliis : փառինջ : aliis հաճար .

Farrago : rerum variarum incomposita mixtio . Բան խառնի խուռն , անոռ և անզլուխ .

Farrarium . Շտեմարան : v. horreum .

Farreus panis . Հաց ցորենէն : շարմաղուն հաց .

Fartor , is . Մատակարար .

Fas est . Արժան է : վայելուչ է և պատշաճ : օրէն է : պարտ է .

Fas non est facere . Բեղ օրէն չէ առնել : v. licet .

Per fas & nefas . Թէ իրաւաբար , թէ և անիրաւապէս : ի զուր և յիրաւ .

Fascia , æ . Ծրար : գօտի : պատատ : pro ornamento muliebri , դիպակ ոսկէհուռ : լանջապնդ կանանց : Ճրամիկա : vul. Ճալպնա , quæ à tergo Orientalium mulierum dependet .

Fascia , gall. echarpe . Գօտի : մէջքակապ որ ածի ընդ մէջ : կամար զինուորութե : hispanis , rubra : սպանիացւոց կարմիր : gallis , alba : ֆրանսիացւոց սպիտակ : anglis , cærulea : Անգլիացւոց կապոյտ : hollandis , citrei coloris : Հոլանտացւոց նարնջագոյն .

Fascia , gall. bandage . Կապ փոշտանկի : vul. խայտապատ : & honestius , թաթապատ .

Fasciæ , arum : panni . Խանձարուրք : կաճուճ : երեխայի պատիչ : fasciis involutus , պատեալ ի խանձարուրս : խանձարուրապատ .

Fasciculus , i . Ծրար : vul. դեստայ .

Fasciculus : v.g. spicarum &c. Խուրձ : plur. խրձունք : inst. խրձամբ .

Fascinans , fascinator . Կախարդ : թովիչ : որ աչօք տայ : ժանտաչի : ժանտահայեաց : ժանտահար .

Fascinatio , nis . Կախարդութի : թովչութի : կախարդանք : ժանտահայեցութի : ժանտահարութի : ապշութի : ապշեցումն .

Fascino , are oculos . Կուրացուցանել : ապշեցուցանել : յիմարեցուցանել զմիտս , զմիտս , զաչս : աչօք տալ և վնասել : ժանտահարել .

Fasciola , gall. jaretiere . Սաղքերակապ .

Fascis , is . Խուրձն : plur. խրձունք : lignorum , մանր փայտ և ճիւղք ի խրձունս կապեալք : litterarum , ծրար մի թղթոց .

Faselus , i . Նաւակ տափակ .

Faseolus , i . Մաշ : պօլօշիկ : լուբիայ .

Fasti , orum . Օրացոյց : մատեանք , գիրք յիշատակարանաց : ցանգ օրըստօրական համդիպուածոց : տօմար : գիրք բանից աւուրց .

Fastidio , ire : de cibis . Տաղտկանալ : v.g. ի հացէ : յափրանալ հացիւ , ի հացէ : անձինք մեր տաղտկացեալ են ի սնոտի հացէ : գարշիլ ի : abl. նզովանալ : նզովել : զզուիլ ի : abl.

Fastidire aliquid . Զանձրանալ ի : abl. առ յընթեռնուլ վասն լինել և տաղտուկ : վս̄ բանի , ի վր̄ բանի ուրուք մերժ չառնել , վհատել : գարշիլ ի : դանդաղել առնել .

Fastidire preces . Ունկն ոչ դնել աղաչանաց իմոց : ի բաց դարձուցանել յինէն զերեսս քո : արհամարհել , ի բաց ձգել , հերքել զաղաչանս իմ : ոչ լսել աղաչանաց արժանի ոչ առնել լսել ինձ .

Fastidiose . Տաղտկաբար : տաղտկութբ սրտի : անախորժելի սրտիւ .

Fastidiose , cum contemptu . Արհամարհաբար : անարգաբար : խորշաբար .

Fasti-

Faſtidioſus ciborum . ՀՈՂԱԿԱՑՆԱԼ , յափրացնալ , զզուիլ ի կերակրոց .

Faſtidioſus , generans faſtidium . ՀՈՂԱԿԱԼԻ : տաղտուկ : զզուիլի : դարշելի : անախորժական : ձանձրացուցիչ : տաղտկահար .

Faſtidioſus homo . ԱՀՆԱՐԴՈՒ : արհամարհող : արհամարհոտ : դոռոզ .

Faſtidium ciborum . ՀՈՂԱԿՈՒԹԻՒՆ ՍՊԱՏԻ : զզուիւթիւն : դարշուճս : վիշխուճս .

Faſtidium aliarum rerum . Ձանձրութիւն ոք ի լքուճս անձին : տհաճութիւն : դանդաղուճս : & quæ ſuprà .

Faſtidium , contemptus . ԱՀԱՐՀԱՄԱՐՀՈՒՃՆ : անարգանք = խորհրանք : դոռոզութիւն .

Faſtigium , ii . Ծայր : գլուխ : վերին : կատար : արտեւան = գագաթն լերանց : գերդաստ , ծայրագոյն աստիճանն , գագաթն փառաց , սքեսւթ &c.

Faſtùs , ûs : ſuperbia . Հպարտութիւն = ամբարտաւանութիւն : դոռոզութիւն : v. ſuperbia .

Faſtus , oſtentatio . Պարծանք : ցուցմունք : փառասիրութիւն : ինքնահաճութիւն : անապարծութիւն : մեծ հանդէս և վայելչութիւն .

Faſtoſus , i . Հպարտ = ամբարտաւան : դոռոզ : անապարծ : փառասէր .

Fatalis , e . Թշնամանական = ոչբաւլի : ձախողակ : վատաբախտ : բախտազուրկ : աղէտալի : աղետագրկ : ոչորմագին = բազմաւաղելի .

Fatalis , quod ex fato accidit . Ճակատագրեալ : ճակատագիր .

Fatalitas , tis . ՎԱՏԱԲԱԽՏՈՒԹԻՒՆ = ձախողութիւն : չար պատահուճս : ձախորդութիւն = աղէտ : թշուառութիւն : aliàs , ճակատագիր : ճակատագրութիւն .

Fateor , eri . Խոստովանիլ : ատորասել : հաւանիլ : ուղղոր է թէ .

Fateor licitum eſſe . Օրէն է արդեօք : գիտեմ արդեօք զի օրէն է : ճշմարիտ է թէ : խոստովան լինել .

Fatidicus . Կանխագէտ : խելամուտ հանդերձելոց եղելոց : նախագուշակ , նախասաց , նախապատում ապառնեաց .

Fatigatio , nis : labor . ՎԱՏԱՏԱԿ = աշխատանք = աշխատութիւն : մեծ տաժանուճս : բազմերկ աշխատութիւն : խոնջ : ճգնուճք : ճգնութիւն : ջան : զբաղուճս : aliàs v. laſſitudo .

Fatigatus , a , um . ՎԱՏԱՏԱԿԵԱԼ : նքթեալ : աշխատեալ : ապառնեալ : խոնջեալ : թուլացեալ : զօրաթափ : լքեալ : ձանձեալ , ձերբեալ և վատատակելոյ .

Fatigo , are aliquem . ՀԱՂԻՍԱՑ ԱՌՆԵԼ ՔՈՔ : աշխատեցուցանել : վատատակեցուցանել : վատատակ առնել զինա : թուլացուցանել = լքուցանել = ապառնել զզօրութիւն նր : նքթեցուցանել : զօրաթափ առնել : թափել զզօրութիւն ի նմանէ , vel զինա ի զօրութիւէ .

Precibus fatigare . Յոյժ աչդիւսպահանջել : առէպ առէպ աղաչանօք աշխատ առնել : ժաւել ի նմանէ : վշտացնել , նեղել զինա : ծանր և բեռն լինել նմա : յոյժ թանձրանձրանօք բռնադատեել , առիսել զինա .

Fatigare animum . ՀԱՂԻՍԱՑ ԱՌՆԵԼ ՁԻՆՔՆ : բաղում նեղ զբաղել : վշտացնել , նեղել զանձն նր : ոչ առ հանգիստ անձին նր զինա = զգլուխն ցաւեցուցանել : ճգնել զանձն : անհանգիստ աշխատութիւէ ջանալ .

Fatigari . ՀԱՂԻՍԱՑԻ : վատատակիլ : տքնել : ճգունս կրել = վատատակիլ վատատակս բազում = մրցիլ : մրցիլեալ ճգնել : նքթիլ : խոնջիլ : յոգնիլ : լքիլ : ձանձրիլ : թուլանալ : թափիլ ի զօրութէ = ապառնալ կորճանիլ յաշխատութէ հանապարհին .

Fatiſco , ere : rimas agere . Ճեղքիլ : հեղնիլ : պատառիլ : vul. ջարջարուճիլ : հաքիլ = ձեղռիլ : շքատատայ ուռնիլ .

Fatiſcere , vires deficere . Թափիլ ի զօրութէ : լքիլ սրտիւ և ձեռօք = ապառնալ թուլանալ : զօրաթափ , ուշաթափ լինիլ .

Fatuè . ՀԱՆՄԱՏԱԲԱՐ : անզգուշութէ : վայրապօրէն .

Fatuitas , tis . ՀԱՆՄԱՏՈՒԹԻՒՆ : անզգուշութիւն : յիմարութիւն : խելագարութիւն : խենթութիւն : բան անառելի և անպատշաճ .

Fatum , i . Ճակատագիր : բախտ = հանատագրեալ .

Fatum , infortunium . Չար ոչբաւ : չար պատահուճս : չար անցք որք ընդ մեզ անցանեն : վատաբախտութիւն : ձախողութիւն : փոքանանք : ձախորդութիւն .

Fatuus . Յիմար : անմիտ : անզգայ : մոտս : խել : անխելք : խելագար : խելացնոր : խենդ : խակ մտօք : մոլի : մոլեգնեալ : շիլ : գիժ : տխմար : շամբուշ : ախմաք = աղճատեալ : աղվոյ .

Fauces , ium . Կոկորդ : որկորդ : որկոր : քիմք : փողք : բերան : os , ſpina adhæſit faucibus : ոսկր համ փուշ արգելանիլ ի փողան .

Adhæſit lingua mea faucibus meis . Ընդունի ի քիմս իմ հղեցաւ .

Fauces exaſperari raucedine . Կոկորդ հեղկեղիլ : ձայնն կտրիլ : exaſperare fauces ,

զձայն

զնայն կտրել : զկոկորդ կերկերել.

Fauces viarum . Ելեղ և անձուկ ճանապարհ : կնճռ լերանց : անցք կրճից : նեղուց ճանապարհաց : occupare fauces , զկնճռս ունել , կալնուլ : նստել ի կնճռս .

Fauces maris , fluminis . Ելեղուց ծովուն : ծովանձուկ : կնճռ ծովու : բերան գետոյն .

Favens , tis : de homine . աջակցու : օժանդակ : ձեռնասու : օգնական : նպաստ : ապցուրար : նպաստաւոր : յօժար և պատրաստ օգնել ինձ : բարեկամ.

Favens locus , tempus . Ընդունելի ժամանակ : յարմար : յաջողեալ , դիպող , դիպակ , դեպաւոր օրն : ժամանակ պարապոյ : ի դիպակ վայրն : ճիալ դիպող ժամանակի : դեռել զժամանակ յարմար.

Favens ventus . Հողմ յաջող : խաղաղ : յաջողակ : օդ քաղցր .

Faveo , ere . Յաջողել : dat. ապցնու , օժանդակ : ձեռնասու , օգնական , նպաստաւոր լինել : օգնել : ընտրհուկս առնել .

Favilla , æ . Բոց : մխոխը վառեալ : կայծակ հրոյ : plur. կայծակունք : կայծ : ոյ : աճիւն : հուր աճիւնախառն .

Faunus , i . աշխատող : մարդացուլ : խառնածին .

Favonius , ii : zephirus . Օդ քաղցրիկ : հայն մեղմոյ օդոյ : քաղցրաշունչ , մեղմ օդն .

Favor , is . Ընտրիք : բարեբարուքի : երախտ : բարուքի : լաւուքի : օժանդակուքի : սէր : ապցնուքի : յօժարուքի սրտի : օգնուքի : օգնականուքի : պատիւ .

Gaudere favore regis . Ընտրիս դառնել առաջի թագաւորին : շահիլ զընտրիս նր : կալ ի սէրն նր : սիրելի , հաճոյ լինել նմա : ի պատուի լինել առաջի : պատուաւոր արքային .

Favorabilis : v. favens .

Favorabiliter . Յաջողաբար : բարուք : ի բարի : մեծ պատուով և մարդասիրուքի : յարիօրէն : սիրով մեծաւ : զուարթ երեսօք և ամ առատուքի ընկալուցին .

Fauſtè . Յաջողապես : ըստ ըղձից և կամաց հոգւոյ : երջանկապես .

Fauſtus , a , um . Յաջող : յաջողակ : & de homine, երանելի : երանելի : քաջաբախտ : բարեբախտ : երջանիկ .

Fautor , is . Ձեռնասու : օգնական : նպաստ : նպաստաւոր .

Favus mellis . Խտրճախ մեղու .

Fax , cis . Ջահ : լամբար : ջամբար : մեծմոմ : լամբարիկ : շանթ հրոյ .

F E

Faxit deus . Արասցէ , արասցէ Աստուած : Երդնի Թէ ..... մարտանի : հաճեցեալ ամէն : vul. նշալլահ : քէշկէ .

F E

FEbricitans , tis . Ջերմացեալ : Ջերմոտ : որ տառապեալ Ջերմուքե : տապացեալ Ջերմամբ .

Febricito , are : febrio , ire . Ջերմանալ : տառապիլ , ախտանալ Ջերմուքե : Ջերմուքե կախուլ գինս : տապանալ Ջերմամբ.

Febris , is . Ջերմուքի : Ջերմ : տապ : ախտաջերմ : plur. ախտաջերմունք : տաքուքի : վառն , ախտ Ջերմուքե , quæ ſignificant proprie ardorem febris : տենդ : դողուճս տենդոտին : սարսուռդողուքե : սարսուռ Ջերմանի , quæ ſignificant frigus , horrorem febris : acceſſio febris , տենդոտին բռնել vul. նուպաթ : febris intentio , սաստկացուճս Ջերմուքե : remiſſio , թուլացուճ , վարսաուճս տենդոտին .

Febris continens . Ընդարձակ , անհանդիստ , անլուռ , անդուլ , անընդհատ Ջերմուքի : quotidiana , օրական , սրբատօրեայ : v. ephemeris : tertiana , երեք օրեայ : quartana , չորեք օրեայ : քառօրեայ : maligna : vul. հասբայ : calida , հրատապ Ջերմուքի : Ջերմատարածական ախտաւորուքի : վառն Ջերմուքե .

Febrim facere , afferre . Վառել զՋերմուքի : պատճառել , բերել զՋերմուքի : Ջերմացուցանել : տարածապեցուցանել , տապացուցանել Ջերմամբ .

Februarius , ii . փետրվար : տասներորդ ամիս երկրի : in biſſextili eſt dierum 29. ի նահանջ տասներորդ է աւուրց իճ.

Februatio , purificatio . Քաւուքի : մաքրարարձուքի : սրբուքի : indè Februario nomen .

Februo , are . Մաքրել : մաքրարարձել : սրբել : քաւել.

Fecatum vinum : gal. piquette : vul. քրարդին .

Feculentus , a , um . Մրրալից : մրրախառն .

Fecunditas, in animatis . Բազմածնուքի : բազմաբերուքի : ծնող-արարուքի : ծնելուքի : որդեծնուքի .

Fecunditas terræ . Պարարտուքի : առատաբերուքի : պտղաբերուքի : արդասաւորուքի : լինուքի : հայաւետուքի : բերքճառաւորուքի : արդիւնաւորուքի : արդիւնաւորուքի .

Fe-

Fecundo, are terram . պտղաբեր առնել զերկիրն : vel alia adjectiva ut infra : պարարտացուցանել : առատացուցանել : բազմաձեղուցանել : ծնողացուցանել զերկիրն : առնել զիւս բազուկ լինել .

Fecundus, a, um . աղուսաբեր երկիրն : բազմաբեր : պարարտ : բազմաբեղ : plur. ղունք : բազմապտուղ : բարեշէն : բերուկ : պտղալից : բեղմնաւոր : & բեղնաւոր : առատաղան, աղբի աղբի պտղովք առլցեալ : յուռթի : առնական : հայրաւէտ : արդասաւոր : դահող : պտղալի : լի բարիօք և ընչիւք : արտ և անդ երկիր : բարդաւաճ : արդասանդ : արդիւնաւոր : արդասաւոր : քաջաբեր .

Fecunda fœmina . բազմածին : բազմածնուն : բազմաբեր : մանկաբեր : ծնողաբար : քաջածին .

Fel, lis . լեղի : vinum felle mixtum : լեղախառն գինի : ընդ լեղի խառնեալ .

Fel, moraliter pro odio . իսկ վատ քաբար, ոխ : քէն : բարկութիւն : դառնութիւն սրտի : թոյն, մաղձն դառնութեան .

Felicitas, tis . երանութիւն : երանելութիւն : երջանկութիւն : յաջողութիւն : բարեբախտութիւն : քաջաբախտութիւն .

Feliciter . երջանկասիւ : յաջողասիւ : բարով : բարւոք : ըստ կամաց և ըղձից հոգւոյ : երանաբար .

Felis, is . կատու : v. catus .

Felix . երանելի : երջանիկ = բարեբախտ : քաջաբախտ : յաջող : յաջողակ : բարեկիցեկ .

Felonia, æ . ծանրագոյն մեղս, զոր երդուեալ ոք հաւատարիմ կալ ընդ հնազանդութեան իւրոյ .

Femen, inis . աղբի : gen. աղբեր : բարձ : vul. անդամ .

Femina, æ . կին : gen. կնոջ : inſt. կնաւ : էք : plur. ծնունք .

Femina animalium . էգ : gen. էգի : մատակ : v. g. femina leo : մատակ առիւծ : էշ մատակ &c.

Feminalia, ium . ամրակ : & ամրոց : inſtrum. ամրակաւ : & ամրոցք : & ամրակօք : անդամաւամրակ : միխան : vul. թղմպան : quibuſdam, ապարօշ .

Femineus, a, um . կանացի : կնական : cui opponitur, արական, virilis : էգական : էգապոյն : invenitur etiam, կնոջական : կանացական .

Femininus, ut femineus : genus femininum . էգական անուն : femineus ſexus : կնութիւն : էգութիւն : v. ſexus .

Femoralia : v. feminalia .

Femur, oris . ազդր : gen. ազդրի : երանք = անդամ .

Fenebris, is feneratorius : uſurarius . ամաչխաւոր : տոկոսական : վաշխական .

Fenebris pecunia . ազբատ վաշխեալ : տուեալ ի վարձու : տոկոսիւք, և վաշխիւք կամ ընդ տոկոսիւք տուեալ : շահով տուեալ .

Feneratio, nis : v. fenus .

Feneratò . ըստ տոկոսի, վաշխու : տոկոսիւք և վաշխիւք : ընդ տոկոսիւք .

Fenerator, is . ըստ տոկոսակու : տոկոսակեր : շահակեր : վաշխառու : տոկոսառու : վաշխարար : որ զարծաթ իւր տայ ի վարձու : փոխառու .

Fenero, are : & feneror, ari . Արծաթ իւր տալ ի վարձու : զտոկոսս, զվաշխառնուլ, կամ առնել : տոկոսիւք և վաշխիւք զարծաթ տալ : ի փոխառուցս : անդրէն պահանջել զտոկոս և զվաշխ : վաշխել զարծաթ : փոխառուի արկանել զտոկոսի : ընդ տոկոսի, ընդ շահու զարծաթ տալ : շահեցուցանել զարծաթն : փոխ տալ : փոխառու լինել .

Fenerari pecuniam ab aliquo . փոխառնուլ : խնդրել, առնուլ զարծաթ ի փոխ : տոկոսիլ, ընդ տոկոսի, ի մարձու : շահով առնուլ զիմոցն .

Feneſtra, æ . պատուհան : լուսամուտ : լուսանցոյց : վանդակապատ, որ է առանց ապակեայ լուսամուտ : in ipſo teſto aperta, երդիք : լուսամուտ : երդ լոյսանցոյց .

Feneſtrare . Օձնեաին յօրինել պատուհանիւք : զպատուհաս բանալ .

Feniculum, i . ռեհան : ռազուն : ռէղիանէ : սամիթ, սամէթ : շուէթ .

Fenile, is . խոտանոց : խոտանոց : ուր համբարեն զխոտն .

Fenifeca, æ . խոտաքաղ : մանդաղաձուի խոտն .

Fenum, i . խոտ : ոյ : fenum ſecare, խոտ քաղել : առաքել, ածել, արկանել : զմանդաղ ի խոտն .

Fenus, oris . ամաչխ, ի : տոկոս, ի : փոխ : շահ անօրէն : անիրաւ շահ : շահառութիւն : շարիաա, որ է շահին շահն : որ արգելեալ է զևտաւրեան : 24. 37.

Fera, æ . գազան : դազան վայրի, vel վայրենի : էրէ, gen. էրէոյ : ձձի : menologium armeniorum græcos vocat, Տարաձձիք .

Feracitas terræ . պարարտութիւն : առատաբերութիւն : v. fecunditas .

Feralia, ium : dies feſtus defunctorum

dies

dies feralis . Յիշատակատօն ննջեցելոց ։ հասարակաց յիշատակութիւն մեռելոց .

Feralis , lugubris . Սգաւոր : ողբալի : տրտմագին : մահապարտական : feralis precatio, աղօթք վս մեռելոց .

Ferax frugum terra . Պտղաբեր երկիր : v. fecundus .

Ferculum , catinus . Սկաւառակ : սկուտղ : gen. սկտեղ : պնակ ։ և այլ ամ̅ անօթ կամ ամանն որք ածին ի սեղան .

Ferculum , cibus . Խորտիկ ։ կերակուր : ուտելիք : և որ ինչ բազմականաց արկանի ի սեղան .

Ferè . Գրեթէ : գոնեայ ։ իբր : իբրև : իբրթէ : մերձ : fere duas horas , իբրև ժամս երկուս : fere omnes , իբր թէ ամենեքեան : ferè cecidit , փոքր միւս եւս և անկանէր : մերձ եղև յանկանել ։ ի. պատրաստի եղև : v. absum .

Ferè , quasi semper . Յաճախ յաճախ : սովորաբ̅ : յաճախօրէն : յաճախակի : յոլովակի : իբր հանապազ .

Ut fere fit . Որպ̅ իսկ լինի յաճախակի .

Feretrum , i . Դագաղ , ի : նաշ : բառնալիք : vul. սանդուղ մեռելոյն .

Feriæ , arum : dies quietis . Աւուրք պարապոյ և հանգստեան : աւուրք դադարման ի վաստակոց : հանգստութէ ժամանակ : հասարակ ուրախութի .

Feria prima . Կիրակէ : կիրակի : միաշաբաթ : v. dominica .

Feria secunda . Երկու շաբաթ : vel շաբթի .

Feria tertia . Երեք շաբաթ .

Feria quarta . Չորեք շաբաթ .

Feria quinta . Հինգ շաբաթ .

Feria sexta . Ուրբաթ .

Feriæ belli . Միջոց պատերազմաց : կռուի խափանումն առ աւուրս ինչ : դադարումն : հանգստութիւն .

Feriatus homo . Պարապ : պարապեալ : դատարկամանն : անբան : հանդարտեալ , հանգուցեալ ի զբաղմանց : անզբաղ .

Dies feriati . Աւուրք պարապոյ , հանգստեան , և դադարման ի վաստակոց : aliàs v. operarius dies .

Ferina , æ . Որս : միս որսոյ : միս վայրենի : որս վայրենի .

Ferinus , a , um . Գազանական ։ անասնական : & moral. գազանաբարոյ : անասնաբարոյ : վայրենի մարդ .

Ferio , ire : vulnerare . Խոցել : վիրաւորել : baculo , բրածեծ առնել : զփայտ հարել նմա : բրօք ծեծել : ջարդել : pede , հարել աքացի : ոտով հարել : vul. շաբանքտալ : pugnis , հարել , հարկանել բռնցի : կռփել : տալ զբռունս : հանել նմա զկռուփս : բռամբն հարել ։ vul. մուշտ , vel մշտով տալ ։ gladio , հարել սրով .

Ferire , percutere fores . Բախել , բաղխել , ծեծել զդուռն : terram pede , տոփել ոտիւք : & տոփել ոտամբք : ոտն հարել : դոփհատանել , more irati : ferire pectus , կոծել զկուրծս : բախել , հարել , ծեծել զկուրծս , զսիրտ .

Ferire oculos , spectabilem esse . Երևել : անկանել ընդ աչօք : տեսանելի լինել : ակներև լինել .

Ferire aures . Լսելի լինել : անկանել ընդ զգայարանաւ լսողութէ : հարել զականջս .

Ferire fœdus cum . Ուխտաբանութի առնել , սահմանել ընդ : դաշինս դնել , կռել : դաշնակից լինել : մտանել յուխտ ընդ : դաշամբ լծակցել ընդ : դաշնադիր լինել : ուխտ կացուցանել ընդ : միաբանել .

Securi ferire , caput amputare . Գլխատել : կտրել : հատանել զգլուխ : առնուլ զգլուխ նր ի նմանէ : կառափնատել .

Ferire animos , commovere . Զմիտ , զսիրտ , զաղէս շարժել ի գութ v. g. արկանել զսէր , զողորմ , զգութ ի սիրտ : խթել , հարել զսիրտ : զհոգիս յափշտակել , զարթուցանել ի սէր .....

Ferit æthera clamor . Արձակեն ձայն մեծ : աղաղակեն ի ձայն բարձր : բողոքեն ի վեր յերկինս : ձայն , աղաղակ , բողոք ոչ ելանէ մինչև յերկինս : բողոք բարձեալ աղաղակեն : բարձրագոչ բողոք կանուն առաջի այ̅ .

Ferior , ari . Պարապել : հանգչել : դատարկանալ : լռել ի զբաղմանց , ի վաստակոց : թուլանալ : դադարել : պարապ առնուլ : ոչ առնուլ ի վաստակելոյ : տալ զդուլ , զհանգիստ ինչ անձին իւրում : դուլ տալ և դադարել .

Feritas , tis . Գազանաբարոյութի : ամեհութի : վայրագութի : & moral. գազանաբարոյութի : v. ferocitas .

Fermè : ut ferè .

Fermentatio , nis . Խմորումն : է բնական , կամ արհեստական եռացումն անցականաց կամ անկականաց .

Fermento , are . Լուծանել ։ անդրալուծանել : խմորել : եռացուցանել .

Fermentari , de pane . Խմորել : և յանձցականս եռալ : թթուել : թթուանալ : բացսփանալ .

Fermentum , i . Խմոր ։ ոյ .

Pa-

Panis cum fermento, fermentatus. Հաց խմորնաւ: խմորուն, խմորունակ հաց.

Panis ſine fermento. Հաց անխմոր: բաղարջ.

Fero, ferre. Կրնել: բերնել: տանիլ: բառնալ: բարձնալ ունիլ: ի վեր ունիլ: ſi tergo, շալակիլ: առնուլ ի վր ուսուց: ունիլ ի վր Թիկանց: գուսպէ արկանիլ: դնել ի Թիկունս: յուսս ունիլ: բարձնալ բերնել ի վր ուսուց: ſi cervice, ողամբն բառնալ: տանիլ: ի վերա ողին բարձնալ ունիլ.

Ferre aliquid patienter. Համբերնել, տանիլ cum dat. հանդուրժել, առնել, հանդարտիլ, դիմանալ: dat. ժոյժունիլ: հանդարտութիւ կալ ի ցաւս: ժուժկալել præt. լինի: dat. լռել տանջանաց: եղկայնամիտ լինիլ ի վր: համբերութիւ կրնել.

Alter alterius defectus ferre. Շնորհիլ միմեանց: զպակասութիւս շնորհիլ միմեանց: զմիմեանց բեռն բառնալ.

Ægrè, impatienter ferre. ոչ կարել ժոյժունիլ: & quæ ſuprà: անհանդուրժ, անհամբեր լինիլ, ոչ հանդուժել ընդ դէմ: դժուարանալ, խոժոռիլ, դժկամակ լինիլ վր: խնամ և ծանր Թուիլ ինձ: վշտագնիլ, տրտմիլ ի վր: դժուարիլ գի: զչարիլ վր: դժուար լինիլ ինձ Թէ ....

Ut feret tempus. Ըստ բերման ժամանակի: ոյզ պահանջեցող ժամանակ.

Ferre leges. Օրինս դնել: հաստատել: սահմանել, կարգել.

Ferre ſententiam de aliqua re. Հանել գնր խորհուրդն, Թէ գինչ Թուի: խօսիլ զմիտս ինր: ասել զկարծիս ինր.

Ferre ſententiam, de judice. Օրէնս հաստանել Թէ: հաստանել ի վր նր զվճիռն դլխաւորն: զվճռահարու: դատապարտել ի մահ.

Alicui ferre expenſum. Հրել, յիշել ի հաւատարգիր, դաւթարն մէջ Թէ զորքան ծախեցի վր նր: զայն արկանիլ ի Թիւ vel ընդ Թուի.

Alicui ferre acceptum. Հրել, յիշել դէֆտարն մէջ, ի հաւատարգիր Թէ զորքան առնալ է իմ ի նմանէ: զայն արկանել ի Թիւ.

Ferre repulſam. Ի բաց դնիլ աղաչանք իմ: արձակիլ ընդունայն: վերսկիլ յաղաչանաց իմոց: անկանիլ ի խնդրոյ իմմէ: անկած եղէն աղաչանք իմ.

Nullius rei à me repulſam tulit. ոչ զրկեցի զնա, ոչ վերսկեցի, վերսկեցուցի զնա յայմ խնդրուածոյ նր: ոչ վերսկցուցի զնր ընդ դէմ ինձ ի նմանէ: ոչ զլացի նմա զայմ ինչ. զոր խնդրեաց: ոչ զլացի նմա յայմ զոր խնդրեաց յինէն.

Ferri equo. Ձիով, ձիաւոր երթալ: v. equito.

Ferri vento. Հովաբերիլ, յարիշտակիլ, վարիլ, հոսիլ ի հողմոյ, հողմաւար, հողմավար, հողմակոծ, հողմահոս տարաբերիլ: փոշի յարուցեալ ի հողմոյ: վերացեալ ի.

Ferri ab undis. Հեռաւար, ծովաւար խաղալ, տարաբերիլ: հալածիլ ի մրրկէ: յարիշտակիլ յալեաց.

Præ ſe ferre lætitiam: v. g. Օրինս ուրախ ցուցանել: արտաքս երևիլ ..... դէմ ունիլ, դէմ դնել cum infin. դէմ եդեալ երթ նր infin. գինքն ձևացուցանել եթէ ...

Impunè ferre. Ընպատուիր, անվրէժ, առանց պատժոյ երանիլ, ապրիլ: ոչ կրել զպատիժ ինչ մեղաց: ոչ առնուլ, քնկալնուլ զհատուցումն մեղաց: յանձնէ ոչ առնուլ.

Haud inultum ferre. Ընպատուիր, անվրէժ ոչ երանիլ: կրել, ընդունիլ, առնուլ, ընկալնուլ զպատիժ, զհատուցումն մեղաց: յանձնէ առնուլ վր .... առ զվրէժ: dat. վճարել արդարութիւ այլ.

Ferri ſuâ ſponte in. Ցօժարիլ: յօժարութիւ ունիլ առ: յօժար լինիլ: դիւրահաղորդիլ, ձգտիլ ի: յօժարագոյն առ զանձն իւր ի: ինքնայօժար կամօք ածիլ ի: յօժարասիրտ, դիւր, արագ առնգտիլ ի.

Ferocia, feritas. Վայրագութիւ: գազանաբարոյութիւ: վայրենութիւ: խստութիւ վարուց: սոպռութիւ: վայրենաբարոյութիւ: վայրամտութիւ: դժնէութիւ: դժնդակութիւ: տմարդութիւ: խուժդժութիւ: խրոխտութիւ: խրոխտանք: խրոխտական բանք: գոռոզութիւ.

Ferocio, ire: ex arrogantia. Հպարտանալ: ամբարտաւանիլ: յանդգնիլ: մեծամտիլ: փքանալ: յօրանալ: ամբարհաւճիլ: գոռոզանալ: մնասպարծիլ: խրոխտանալ.

Ferocitas, tis. Ամբարհաւճութիւ: բարձրավզութիւ: բարձրայօնութիւ: մնասպարծութիւ: յօրացումն: վիսութիւ: փքացումն: հպարտանք: հպարտութիւ: vide ferocia.

Ferociter, arroganter. Հպարտօրէն: գոռոզաբար: յանդգնաբար: ամբարհաւճաբար: խրոխտանօք: & alia ex ſuperioribus.

Ferox, arrogans. Հպարտ: ամբարտաւան: ամբարհաւճ: բարձավիզ: բարձրայօն:

յծն : վէս : գոռոզ : սնափառ : խրոխտ : բարձրապարանոց .

Ferox, crudelis. Խիստ : անողորմ : խստասիրտ : խստաբարոյ : գազանաբարոյ : վայրենաբարոյ : դժնեայ : դժընդակ : խուժդուժ : ամբարիշտ : այր վայրագ = սաստ և բիրտ : գազանադէմ .

Ferox, de bellua . Գազան : պատառօղ , ամեհի .

Ferramentum, i . Երկաթէգործի : գործարան = ferramenta , երկաթեղէնք հնացեալ և ժանգահար .

Ferraria, æ : ferri fodina . Երկաթահան : երկաթափորանոց երկիրն : երկաթաքար .

Ferrarius faber . Երկաթագործ դարբին : կռանահար : կռանաւոր : դարբին երկաթոյ : հնուն երկաթոյ .

Ferraria officina . Դարբնոց : վառարան : հալոց երկաթոյ : խառնութ հալոցականաց .

Ferratus, a, um . Երկաթապատ : պատեալ երկաթով : երկաթեալ .

Aquæ ferratæ . Ջուրք երկաթահամ .

Ferreus, a, um . Երկաթեղէն : երկաթէ , vel երկաթի .

Ferreus, moral. Անգութ : անողորմ : խստասիրտ : խստապարանոց : քարասիրտ : կարծրասիրտ : անպզորոյն : ամբարիշտ : անգութաջօք և անողորմ սրտիւ : գազանասիրտ .

Ferrea solea . Ձիոյ նալն : պայտ : unde faber ferrearum solearum , պայտար , նալպէնտ : crepidarum solea ferrea : մաշկի նալն : նալնաք .

Ferrea manus, uncus . Ճանկ : կեռ : vul. չէնկէլ : ferreas manus in navem injicere , Ճանկով , կեռիւ կալնուլ , ըմբռնել զնաւ = Ճանկն արկանել ի նաւ .

Ferrugineus : ferrei coloris . Երկաթագոյն : sumitur etiam pro violaceo , մանուշ .

Ferrugineus sapor . Երկաթահամ .

Ferrugo, inis : rubigo . Ժանգ երկաթոյ .

Ferrum, i . Երկաթ : ոյ : & թի .

Ferrum, ensis . Սուր : Թուր .

Ferrum, catena . Երկաթի կապ , կապանք : շղթայք : շղթայիկ : կալանք : ոտնակապ : ձեռնակապ .

Ferrum sagittæ . Նետի սլաք .

Ferro munire . Պատել , ամրացուցանել երկաթով .

Ferrumen, inis : glutinum : gal. soudure : vul. Լահիմ .

Ferrumino, are . Լահիմով կպցնել , միաւորել = լահիմել .

Fertilis, is . Պտղաբեր : պարարտ երկիրն : v. fecundus .

Fertilis, de animatis . Բազմածին : բազմաբեր : v. fecundus .

Fertilem reddere . Պտղաբեր առնել v. fecundo .

Fertile ingenium . Բազմահնար = հնարագէտ : խելամուտ : սրամիտ : նրբախելք : հարստախելք .

Fertilitas, in animatis, & inanimatis : v. fecunditas .

Fertilitas ingenii . Հարստամտութի : հարստութի խելաց : խելամտութի : հնարագիտութի .

Fervefacio, ere . Տաքացուցանել , եռացուցանել : ջեռուցանել : զջուր ի վեր մղել իբրև զեռանդն հրոյ : պղպջակաւքն եռացուցանել զջուրն .

Fervens aqua, olla . Սան , կաթսայ ջեռուցեալ , եռանդնոտ = ջուր եռացեալ , որ պղպջակ ի վեր մղէ .

Fervens, ardens . Տաք : խորշակահար : տօթագին : հրաշէկ : հրացեալ : ջեռուցեալ : վառեալ : բոցակեզ : հրակեզ : տապացեալ .

Fervens, moral. Ջերմեռանդն : եռանդափոյթ առ : սէրս և ջերմ աղօթք = սրտառուչ պաղատանք .

Ferventes horæ diei . Տօթ = տօթաժամ : խորշակ : տապ խորշակի .

Ferventer . Ջերմապէս : ջերմեռանդապէս : խիստ = յոյժ : սաստկապէս : եռափափագ սրտիւ : կաթոգին սրտիւ : բղձատուչ սիրով : խանդակաթ անձկամբն .

Ferveo, ere : de aqua . Եռալ = ջուրն ի վեր մղել , որ զեռանդն հրոյ : պղպջակաւ ջուրն քաջ եռալ , և ուռուցեալ ; ջեռուցեալ ի վեր մղել : եփ գալ : ջեռնել : ջեռնուլ .

Fervere : de pugna . Մարտն , պատերազմ սաստկանալ , բորբոքել , մղել , ընդ խառնել , խմբել .

Fervere irâ &c. Վառիլ , բորբոքել բարկութբ .

Fervere examina putri de bove . Ցարգառոյ նեխեցելոյ եռալ գունդ մեղուաց : եռանդն մեղուաց բղխեալ սորսորել յաջառոյ .

Fervere æstu . Տօթանալ : այրել ի տօթոյ : խորշակահարել : ի խորշակէ , ի տօթոյն խստութէ տապանալ : ջեռնուլ : præt. ջեռայ : ջեռուցեալ տօթանալ = տաքանալ .

Fervesco, ere: ut ferveo.

Fervidus, a, um. Ջերեալ ի տօթոյ: ի խորշակէ, ի խառնուածէ տօթոյն տապացեալ: v. fervens.

Fervidus, in morali. Ջերմեռանդ, եռացեալ հոգւով: v. fervens.

Ferula, æ. Գործի ինչ փայտեղէն, կամ կաշեղէն, որով վարպետն հարէ զափս ձեռաց աշակերտին.

Ferulæ manum subduxit. Ել յաշակերտութենէ: այլ և ոչ է ընդ աշակերտութեամբ, ընդ կրթութեամբ վարպետին.

Fervo, ere. Եռալ: հուր ցայտել, բոր բոքել, ծորել, հոսել, ցոլանալ յաչաց: cætera ut ferveo.

Fervor, calor ingens. Խորշակ: տօթ: տապ: խիստ տաքութիւն: տօթ ուժգին: տապ խորշակի.

Fervor animi. Ջերմեռանդութիւն: եռացումն սրտի: եռանդն հոգւոյն: բորբոքումն, վառն սրտի: արագամտութիւն: ջերմութիւն աշխատութեան: տաքութիւն սրտի.

Ferus, i: quandoque sumitur pro equo: Ձի: quandoque pro leone, Առիւծ: vel pro apro, վարազ: pro lupo, գայլ &c.

Ferus, a, um: non cicuratum animal. գազան վայրի: վայրի անտասուն: անընտել.

Ferus, de homine rudi. Ապուռ և բիրտ: կորդացեալ անձն: անխրատ: գեղջուկ: գռեհիկ: բիրտ և խոժոր վարուք: անուս: բութ միտք: վայրագ: որ միտս վարութեան, աշխարհավարութեան չունի: անտառաբնակ: վայրենի: խուժադուժ.

Ferus, crudelis. Անգութ: անողորմ: v. crudelis.

Fessus, a, um. Աշխատեալ: աշխատեալ: նքթեալ: թուլացեալ ի ճանապարհէ: խոնջեալ: զօրաթափ: ծիւրեալ: ծանեալ ի: abl. լքեալ: սպառեալ.

Festinabundus, a, um. Փաղփաղող: փութաքայլ: շուտափոյթ: փութացող: ըշտապեալ: աճապարեալ: արագընթաց: ճեպեալ.

Festinanter, festinatim, festinatò. փոյթ ընդ փոյթ: փութով: ճեպով: շուտով: փութանակի: արագապէս: կանուխ: կանխաւ: շուտափոյթ ճեպով: փաղփաղ: արագարագ: ըշտապով: անյապաղ ճեպով: շեշտակի.

Festinatio, nis. փութացումն: ճեպ: ճեպումն: փոյթ: ըշտապ: ըշտապութիւն: փաղփաղութիւն: շուտափութութիւն: երագութիւն: փութաջանութիւն: արագընթացութիւն.

Festinatum opus. փութով, ճեպով գործեալ: շուտափոյթ ճեպով շինեալ: փաղահաս: կանխահաս: անկարծ-ակնհաս մահն.

Festinè. Կանուխ: կանխաւ: կանխապէս: առ ժամայն: փաղփաղակի: խոյս և խոյս: փոյթ ընդ փոյթ.

Festino, are. փութալ: præt. ցայ: աճապարել: ըշտապել: ճեպել: դիմել երթալ: ճեպել զճանապարհն: մնդել ի քաղաք: փաղփաղել զայլ: շուտով, փութով առնել: մնդել ի կատարումն: v. accelero.

Festinus, a, um. Շոյտ ի գործս իւր: փութաջանաց: երագաքայլ: փաղփաղող: v. festinabundus.

Festivè. Զուարճաբար: հաճոյաբար: զուարճալիութեամբ: քաղցրապէս: ընդ կատակս: ընդ խաղս: ուրախութեամբ: համեղաբար.

Festivitas, tis: facetiæ. Կատակ: զուարճաբանութիւն: v. facetiæ.

Festivitas, festum. Տօն, ի: տօնախմբութիւն: տօն հանդիսաւոր: հանդիսագոյն, հանդիսին տօն: փափուկ օրն: զատիկ.

Festivus, a, um. Զուարճական: ուրախամիտ: զուարճամիտ: ծաղրաբան: vide facetus.

Festivus locus. Զուարճատեղ, զուարճաբար, զուարճալի տեղի: հեշտալի: զուարճահայեաց: v. amœnus.

Festuca, æ. Շիւղ: ոյ.

Festum, i. Տօն: օր տօնի: v. festivitas.

Festum ex præcepto: Հրամանի տօն: տօն պատուիրեալ: devotionis, տօն որ ոչ է հրամանի: vul. կիսատաւր տօն.

Festum celebrare. Առնել, տօնել, կատարել, տօնախմբել, հաշակել զտօն.

Festum apprecari. Տօն շնորհաւորել: տալ ուրախ, շնորհաւոր զատիկ.

Festorum index. Տօնացոյց: ցանկ տօնից.

Festus dies. Տօնի օր: v. festum.

Festus, a, um. Ուրախ: ուրախամիտ: զուարճամիտ: զուարթագին.

Feteo, ere. Հոտել: գարշահոտել: հանել զգարշահոտութիւն: բուրել զգարշելի հոտն.

Fetere, displicere. Ձանձրանալ լինել: անհաճոյանալ: տաղտկացուցանել: տաղտուկ, զզուելի լինել: ձանձրացուցանել.

Fetidus, a, um. Գարշահոտ: գարշահոտ: ժահահոտ: գիջահոտ: հոտեալ;

հոտած : որ հանէ զզարշելի հոտս : ժան_տահոտ : դժնէհոտ .

Fetor, is. Զազրահոտութիւն : գարշա_հոտութիւն : նեխութիւն հոտոյ : նեխ հոտ : fetorem ferre non possum, ոչ կարեմ ժոյժ ունել ի նեխութէ հոտոյս : ի նեխոյ հոտոյ : ժահահոտութիւն : ժանտահոտութիւն : դժնէ-հոտութիւն : նեխումն .

Fetura animalium. Ծնունդ, բեր ան_ասնոց, ելք ոչխարաց : ex eadem fetura, ի միոջէ ծննդենէ : & de muliere, ի միոջէ արգանդէ : ի միոջէ անկողնոյ .

Fetus, a, um. Լի : յուռթի : պտղովք առլցեալ : v. abundans.

Feta bestia. Ծանրացեալ : որոյ ծնունդ մերձակեալ է .

Feta mulier. Ծննդական, մանկածին .

Fetus, ûs animalium : v. fetura.

Fetus mulieris. Սաղմն անձևար : գի .

Quadraginta dies fetum gestat, tum animatur infans. Խ օր դիակեր շրջի, և ապա շնչաւորի տղայն .

Est principium formationis corporis in utero matris. Է սկիզբն կազմութէ մարմնոյն յարգանդի մօր .

Cûm necdùm habet organa & dispositiones ad recipiendam animam. Մինչ չև ունի զկազմուածս և զպատրաստութիւն առ յընկալնուլ զհոգի .

Partium & organorum distinctio fit in die 30. si sit masculus : & in 40. si sit femina. Մասանցն որոշումն լինի յաւուր երեսներորդում եթէ իցէ արու : և իսկ ի քառասուներորդում եթէ իցէ էգ .

Tunc que organizatum corpus, paulò majus est minimo digito. Եւ է յայնժամ մարմինն կերպարանեալ սակաւիկ ինչ մեծ քան զճ_կոյթն ձեռին .

Feudum, i. Զինդատառսն, գերդաս_տան, զոր ինքնակալ իշխան շնորհէ այ_լում այսու թէութբ թէ նա զերագունին ինքնակալին նախաձեռնու լինիցի .

Fex, cis. Մրուր : gen. մրրոյ : տիղմն, կամ թանձրագոյն նիւթն որ հեղականս հիւթոց ի տակն նստի : vul. տիրտ : տիղ .

Fex plebis. Խառնիճաղանճ : խառնի ջաղանջ : ռամիկ ժողովուրդ : քաղմութիւն ռամկին : ակած : րամ ժողովոյն .

Homo ex fece plebis. Մարդ գռեհիկ : անշքան : անտոհմ : վատազգի .

F I

Fiber, bri : castor. Կուղբն : animal ex genere amphibio, quod ut insequentium venatorum manus effugiat, non ignarum se propter testiculos expeti illos amputare dicitur. Զնդառուն է երկակենցաղ որ փախչէ ի ձեռաց և ի ցանցաց : զորմէ ասեն թէ յորսորդաց ձեռացն զի ապրեսցի զխուր անդրձիս հատանէ : գիտեալ զի վա անդրձեաց հալածեն զնա .

Fibra, æ : in corpore humano. Քարակագոյն երակիկ : մզեղ .

Fibra in plantis. Զռաւէք արմատոյն : aliis մազաւ : aliis մուղզի : aliis մրգեր : melius թել և շերտ, հերք, վարսք արմա_տոյն .

Fibula, æ. Օղ : շիգղ : uti fibula aurea, quod regum proprium erat. Mac. 1. 14. շիգղ ոսկի արկանել : vul. ռէկէք : ղօպչայ : չէն_կէլ : նառն : quod autem in fibulam immittitur, մատայ .

Fibulo, are : vul. Նառն մատայ մէջ ացել : օղ, շիգղ արկանել .

Ficedula, avis. Թռչուն փոքրիկ թզակեր : gal. bec figue.

Ficte. Կեղծաւորաբար : նենգաւորաբար : կեղծամտաբար : ստաբար : առաչօք : խա_բէութբ .

Fictilis, e. Խեցի : խեցեղէն : կաւեղէն.

Fictilia vasa faventina, ex Faventia civitate provinciæ: gall. fayence vul. Չինի : & pro porcellaneis, ապիկի : քաշի .

Fictio, nis. Առասպելք : առասպելաբանութիւն : ստութիւն : առակ .

Fictio, dissimulatio. Կեղծումն : կեղծաւորութիւն : նենգութիւն : նենգաւորութիւն : խաբէութիւն : դիմադրութիւն .

Fictitius, a, um. Առասպելական : սուտ : կեղծաւորեալ : կեղծեալ . & pro artificiali, արհեստական : արհեստաւոր : անբնուն : ոչ բնական .

Fictor, is : sculptor. Քանդակագործ : դրօշող : որ զփայտն, զքարն կոփէ : պատ_կերահան : պատկերակերպ : արձանատաշ : արձանագործ .

Fictus, formatus. Շինեալ : գործեալ : կազմեալ : կոփեալ : տաշեալ .

Fictus, non verus. Սուտ : կեղծաւո_րեալ : կեղծեալ : յօդեալ : անբնուն : առասպելական .

Ficulnea, æ. Թզենի : ընտանի թզենի : cui opponitur, caprificus, Վայրենի թզենի : մոլի թզենի : ժանտեայ թզենի .

Fi-

Ficus, ûs, &, i. Թուզ : gen. Թզոյ ։ ficus necdum matura, seu grossus, դեռահաս թզոյ : Թուզ տհաս : նախկին միրգ թզոյ : ficus arida, ceu carica, չոր թուզ : պաղա_ տեխ.

Fidejubeo, ere prò .... Երաշխաւորել ումեք : vel, վ̄ն ն̄ր : պատասխանել փո_ խանակ ն̄ր : Երաշխել վ̄ն : կալնուլ, առնուլ յանձն իւր : ունել զնա յերաշխի : Երաշխա_ ւոր լինել.

Fidejussio, nis. Երաշխ ։ Երաշխաւոր_ ութիւն : յանձնառութիւն.

Fidejussor, is. Երաշխաւոր : յանձնառու.

Fidelis. Հաւատարիմ : միամիտ : ուղիղ ; անկեղծ : մտերիմ : անխարդախ : հաւա_ տաւոր : պարզամիտ : լըջամիտ : երաւ_ անէր.

Fidelis, orthodoxus. Հաւատացեալ : ուղղափառ ։ ուղղադաւան.

Fideles defuncti. Ննջեցեալք ի տր̄ : հան_ գուցեալք առ քս̄ : հոգիք արդարոց որք ի քաւարանում պարտաւորին չարչարանօք վճարեն արդարութե՛ այ.

Fidelitas, tis. Հաւատարմութիւն : մտեր_ մութիւն : անխարդախութիւն : հաւատաւոր_ ութիւն : ուղղութիւն սրտի ; միամտութիւն.

Fideliter. Հաւատարմաբար : մտերմա_ բար : անխարդախ : ուղիղ սրտիւ : երաւ_ աբար.

Fidens, tis : qui confidit. Յուսացեալ յա̄ծ : ապաւինեալ ի : վստահացեալ, ապա_ ծացեալ յա̄ծ : յուսադիր : aliàs : v. intrepidus.

Fidenter. Համարձակապէս : անահ սրտ_ իւ : յանդգնաբար : ոչ ինչ դանդաղեալ.

Fidentia, æ. Համարձակութիւն : վստա_ հութիւն : յոյս : յուսադրութիւն : քաջութիւն : քաջասրտութիւն : անվախութիւն.

Fides, Virtus Theologalis : donum Dei quo firmiter credimus revelata à Deo. Հաւ_ ատ : & աւատ : է պարգեւ այ որով հաս_ տատապէս հաւատամք զոր ինչ աՃ յայտնե_ աց : aliàs v. fidelitas.

Bonâ fide. Միամտութբ : պարզամտու_ թբ : լըջամտութբ : անկեղծաբար ։ անմեղ սրտիւ.

Fidem facere, persuadere. Վկայել վ̄ն : վկայութիւն առնել : հաւատացուցանել : հաւանեցուցանել : համեցուցանել զոք հաւանական բանիւք : համոզել զոք հաւ_ ատալ : կարծիս տալ թէ.

Fidem suam adstringere. Խոստանալ : խոստումն առնել : առնուլ յանձն իւր : ուխտ առնել, դնել թէ ..., երդնուլ : երդ_ մամբ խոստանալ : տալ ումեք բան, զի ...

Fidem suam liberare. Լնուլ, կատա_ րել զխոստմունս իւր : հաւատարիմ լինել ի վ̄ր խոստմանց իւրոց : պահել ումեք զհաւատս : հաւատարմացուցանել զբանս իւր : հատուցանել զխոստումն : կալ ի խոս_ տման.

Fidem suam violare. Զխոստումն, զուխտն իւր ցրել, ցրուել, եղծել : հաւատարիմ ոչ լինել ի վ̄ր խոստմանն : ստել ուխտի իւ_ րում : անցանել զխոստմամբն : խախտել զուխտն : դառնալ ի խոստմանցն.

Fides Christiana. Քրիստոնէական հաւ_ ատ : օրէնքն նոր.

Fides, ium. Աղիք : տաւաղի գործի ; տաւաղեայ սաղմոսարան.

Fidicen, inis. Երգնահար : աղեհար : vul. սազածու.

Fido, ere alicui. Յուսալ, յուսացեալ լինել ի նա : ունել, դնել ի նա զյոյս իւր : v. confido.

Fidere aliquid alicui. Հաւատալ ումեք զբան ինչ : տալ նմա յաւանդ, ի պահեստ : յանձն առնել նմա ։ v. confidere.

Fidere, sperare. Յուսալ ի : յոյս ունել ի : հաստատեալ եմ ի քս̄ յս̄ թէ : յուսա_ ցեալ լինել.

Fiducia, æ. Յոյս : յուսադրութիւն : ապ_ աւէն : ապաւինութիւն : ապաստան.

Fiducia, intrepiditas. Համարձակութիւն : վստահութիւն : քաջութիւն ։ անվախութիւն : քա_ ջալերութիւն.

Fiducialiter. Յուսադրաբար : համար_ ձակապս̄.

Fidus, a, um. Հաւատարիմ : v. fidelis.

Fidus, securus. Անահ : անկասկած : ապահով : անվտանգ.

Figlina opera. Խեցեղէնք : կաւեղէնք : խեցի անօթք.

Figmentum. Առասպելք : առասպելա_ բանութիւն : ստութիւն : շաղփաղփութիւն.

Figmentum, opus fictile. Խեցի ։ խեցե_ ղէն : կաւեղէն.

Figo, ere. Զցիցն վարել, հարել, թա_ ղել յերկիր : զնետն հարել, մխել ի : սեւե_ ռել, անկել.

Figere oculos in aliqua re. Զաչս հաս_ տատել, սեւեռել ի նա : անթարթ աչօք, անթարթափ աչօք հայել ի : աչուցեալ ան_ թարթափ հայել : զակն հարել ի.

Figere mentem in aliqua re. Մեծաւ մտադրութբ, ուշադրութբ, ուշադիր, մտադիր խորհել : զմտաւ ածել : ի մտի խուզել : մտախոհ լինել.

Fi-

Figere oſcula . համբուրել տալ զհամբոյր : պագնել : præt. պագի : նպագ : imper. պագ· պագ դմա եղիցի : համբուրել ընդ միմեանս : ողջագուրել և ասել դալոց բարի է .

Figulus , i . բրուտ : gen. բրտի : կաւագործ : բրուտ կաւոյ .

Figura , æ : ſuperficies , unâ vel pluribus lineis contenta . համակերեւութի միով կամ բազմօք գծուք նեղութիակնալ .

Figura , imago . կերպ : կերպարան : պատկեր : նկարագիր : ձեւ : առնսակ : երեւոյթ արտաքինք որք ընդ զգայարանօք անկանին : նմանութի : ձեւակերպութի : քաշուած : պատկերակերպութի : օրինակ .

In figura columbæ v. g. կերպարանաւ աղաւնւոյ : աղաւնաձեւական : աղաւնաձեւ : ի ձեւ , ի նմանութի աղաւնւոյ .

Figuram induere . կերպաւորել զինքն ի կին : v. g. մտանել ի կերպ , ի նմանութի կնոջ : կերպարանել ի կերպարան կնոջ : այլակերպել ի կին : անցանել , փոխակերպել ի կերպն կնոջ .

Figuro , are . կերպաւորել · կերպարանել : ձեւակերպել : ձեւացուցանել : կերպացուցանել : ծրագրել : նկարել : կազմել ի նմանութի .

Chriſtus figuratus in lege veteri : &c. քս առաջերագրեալ , կերպարանեալ , նախանկարեալ , նախատիպեալ , նախագուշակեալ օրինակօք ..... virga Moiſis crucem figurans : խաչանիշ գաւազան Մովսէսի .

Filia , æ . աղջիկ : gen. աղջկան : plur. աղջիկունք : դուստր : gen. դստեր : aliàs , մանկուհի : աւրիորդ : անայր , անմարդ կին : օրիորդ .

Filia ſpiritualis per baptiſmum aut pœnitentiam : gall. filieule : հոգեւորաւանութի դուստր կամ սիրութի : սան : gen. սանու : habet affinitatem ſpiritualem cum patrino : ունի սան ընդ հնգամօր հոգեւոր խնամութի : հոգեւոր դուստր .

Filialis . որդենման : որ պատկանի առ որդին .

Filiatio , nis . որդեւութի .

Filiolus , i . որդեակ : & pro filio ſpirituali , հոգեւորաւանութի կամ սիրութի որդի որ ընդ հնգամօր , կամ սանամօր ունի զհոգեւոր խնամութի : հոգեւոր որդի .

Filius , ii . որդի : ուստր : gen. ուստեր : որդեակ : gen. որդեկի : զաւակ .

Filius unicus . որդի միածին : միամօր որդի մօր երկոյ .

Filius naturalis , nothus . բնիկ որդի : հանդ որդի · խորդ որդի : որդի պոռնկութե .

Filius legitimus . հարազատ որդի : արդար զաւակ .

Filius primogenitus . անդրանիկ : gen. անդրանկան , Gen. 36. & անդրանկի , Gen. 38. plur. անդրանկաց : երէց որդի : աւագ որդի = անդրանկածին , նախածին որդի : մեծ որդի .

Filix , icis : gall. fougere . հատ է որ ծնանի մանաւանդ յանառատս : ի մոխրոյ նր զապակի գործեն .

Filum , i . թել : դերձան : ասղանի , duplex, intortum , կրկնաթել : խոշոր , առուձաթել : քուղ : ſubtilius , բարակ ման թելն : filum ex auro , argento , ոսկեթել , արծաթաթել : ſi ſine ſerico , նաղտայ : առուտայ : ſi cum ſerico , զարդ , vel նաղտայ ոլորած : ոսկեման առուտայ .

Fimbria , æ . ղէրծակ : քղանց : օձիք : առուձն : gen. առնոյ : & առան : ծոպ առնոյ : առորոտ հանդերձի : վերջաւորք , ներքեւն հանդերձի : գրաստան : գրաստական : vul. փէշ : փէշերք : խասայ : հաշիյ : վարսք հանդերձի .

Fimum , & fimus , i . աղբ : աղբեւ : աղբակոյտ : կղկանք : equorum fimus , փայն .

Finalis . Յետին = վերջին : վերջնական .

Findens ungulam , de animali . ճեռաձեռն , կճղակաբաշխ : որոյ յերկուս բաժանեալ են թաթքն , զորպիսոյս հրէից օրէն եր ուտել .

Findo , ere . ճեղնել : բաժանել , պատռել յերկուս : ընդ երկուս կէս առնել : կիսակտուր առնել : պատառել , ջախել զփայտ : անջատել : v. divido .

Via ſe findit in ambas partes . Ճանապարհ բաժանի ի զլուխս երկուս = երկագլուխ , երկաչու , երկճիւղ , երկպատիկ ճանապարհ .

Findere aera , aquas . Պատառել զծով : հերձել զօդն : ծովահերձ գաւազան մովսէսի : կտրել = turbam , զգունդն , զամբոխն պատառել : յերկուս ճեղքել , ետնցանել ընդ մէջ : caput , խորտակել զգլուխ : ventrem , զփորն ճեղքել , հերձել , հերձուածանել .

Fines , ium . Սահմանք : սահմանակից երկիր : մերձակայք : շրջաբնակիք : ազատուածք : շրջապատուառք : մերձակայ սահմանք : կողմարք .

Fingo , cre : formare . Ստեղծել : շինել : կերպաւորել : կերպարանել : ձեւացուցանել : նկարել .

Fingere , ut fictilia . Լմել զկաւճիւղ :

կաւն և չինել զամանս .

Fingere animo . *Երևեցուցանել ինչ քեան թէ : այսպէս հասարել թէ : ի մտի դնել թէ : այնպէս դնել , բռնել թէ .*

Fingere , ſimulare . *ՈՀեմ դնել երեսաց : v. g. պատճառել երեսաց : հնդծել : հնդծաւորել : հերսպացուցանել զինքն պհնեւանդ : ձեւացուցանել զինքն երբեք զ. դեմ է նր երեսաց .*

Fingere ſe amentem . *Յուցանել զինքն երբ թէ յիմար եցէ : ժխտել զյիմարութիւն .*

Fingere, comminiſci . *Հնդծաւորել : զպատճառս , զառասպելս յօդել , պատճառել : հնարել .*

Finio , ire . *Վերջանալ : զդործն հանել , առնել ի գլուխ : աւարտել : սպառել : բռվանդակել : ի կատարուիս , ի կատար հասուցանել : ածել յաւարտ , ի կատար : անդադարել : հանել յմտգ : վերջնել : նահանջել : վերջացուցանել : հասուցանել ի վերջ .*

Nunquam finit ſermonem . *Խօսելն նր ոչ ունի զվախճան : խօսն անսպառ : ոչ է վախճան խօսելոյ նր : ոչ սպառի , աւարտի զխօսելն նա : ոչ է վճար աղօմելոյ : ոչ լռի , ոչ դադարի ի խօսելոյ .*

Finiri . *Վերանալ : ելանել , հանել , ածել ի գլուխ , յաւարտ : առնուլ զվախճան : աւարտիլ : & ex ſuperioribus .*

Finis , is . *Վերջ : վախճան : աւարտ : կատար : կատարուիս : կատարած : պրտւ : ծայր : եղր : անդ : անդուիս : նահանջ : նահանջուիս : սպառուած : վճար : miſſe , վճար , արձակուիս պատարագին : anni , ելք , լրուիս , կատարած , գլուխ , սպառուածատարբոյն .*

Fines ultimi , noviſſima . *Վերջինք : յն ինք վախճանք մարդոյ : ահագուելիք .*

Finis , exitus rei . *Կատարած , ելք , վերջ վախճան երևին .*

Finis, intentio . *ՈՀետաւորութիւն : պատճառ : կամք .*

Finem ſibi proponere . *Դնդմանել զ. դնել առ : հայիլ , նայիլ ի : զկր ինչ դնել ինձ նպատակ : ձգտիլ ի : նկատել .*

Finem aſſequi . *Յանանել , հասանել , հասու լինել ի , առ .*

Sine fine . *Անվերջ : անսպառ : մինչեւ յաւիտեան .*

Finitè . *Չափով : չափաւորապէս : ընդ չափով .*

Finitimus , a , um . *Մահմանակից . մօտակայ : մօտաւոր : շուրջ բնակեալք : եղբայրակից : մերձաւոր : առակայ : հպատաւոր : մերձ : մերձակայ : որք են շուրջ զքաղաքաւ .*

Finitor , is . *Եղերկ բոլորակ : vide horizon .*

Finitus , a , um : perfectus . *Կատարեալ : աւարտեալ : հասեալ ի գլուխ , յաւարտ , ի կատարած . ամբերն : բովանդակեալ : սպառեալ .*

Finitus , limitatus . *Չափաւոր : ընդ չափով , ընդ սահմանաւ է : որ գիւր սահմանս ունի և ոչ չափ .*

Fio , fieri . *Լինել : præt. եղէ ..... պատահել : եղանիլ : ut fit , ut accidit , որպէս կայ լինի , հանդիպի : fiat , եղիցի : լինի : լինիցի : եցէ : ՀՀմին .*

Firmamentum , i : fulcrum . *Յենուլ : հաստատուած : յենարան : նեցուկ : սիւն և հաստատութիւն հաւատոյ : հաստատուն . հիմն : պահանջ .*

Firmamentum , cælum ſtellatum . *Հաստատութիւն երկնից : աստեղազարդ երկինք .*

Firmamentum , ſecundum Aſtronomos , à terra diſtat , milliariis 180000000. *Ըստ խորագէտ ՀՀստեղաբաշխից , բացագոյն է յերկրէ մղոնս , 180000000.*

Firmatus , fultus , a , um . *Հաստատեալ : յենեալ և սիւն : հիմնեցեալ և վր .*

Firmè . *Հաստատապէս : անխախտաբար . հաստատունաբար : պինդ : կորովաբար : անխափանօրէն : անմիսիթարապէս : ամրիւր .*

Firmè , vehementer . *Ցոյժ : կարի յոյժ : ուժգնակի : ուժգնապէս : աստիճապէս : խստապէս : ուժով : կարի կուր : անհնարին : կորովաբար : զան եղեալ .*

Firmitas, tis . *Հաստատութիւն : հաստատունութիւն : անխախտութիւն : պինդութիւն : անշարժութիւն : անսասանութիւն : հաստութիւն .*

Firmitas animi . *Համարձակութիւն : քաջութիւն , պնդութիւն սրտի : կորովումութիւն : ուժգնութիւն : արիութիւն : քաջասրտութիւն : սրտեղութիւն : վստահութիւն : երկայնամտութիւն : համբերութիւն .*

Firmiter . *Հաստատապէս : v. firmè .*

Firmitudo , inis . *Հաստատութիւն . զօրութիւն : v. firmitas .*

Firmo , are : fulcire . *Հաստատ պահել : հաստատել : յենուցանել : պրկել .*

Firmare , animos addere . *Քաջալերել : քաջալերեցուցանել : զօրացուցանել : սրտացուցանել : ժրացուցանել : v. animus .*

Firmare alvum . *Օձորն պնդել : պնդացուցանել : պրկել : vul. զաբզ առնել .*

Firmus , ſolidus , a , um . *Հաստատ . հաստատատուն : պինդ : ամուր : անխախտ : անշարժ : անսասան : պինդ : ուժգին .*

Firmus , de homine . *Հաստատ : & quæ ſuprà*

supra : կառովածութ : անսայթաքելի : աներ֊տացեալ : անփոփոխ : քաջամտութ : անդադրի: v. constans .

Fiscella scirpea . Տապարանակ պրտուեայ: զամբիւղ : զամակիլ : սակառի . կողով : խանձ: կթոց : մարզան : կայթ : թի : սապատ : item: gall. musceliere : կաշեայ փոկն որով կապեն զգլուխն անասնոց : կամ երկաթ սո֊րով փակի բերան նը .

Fiscina, æ: ut fiscella .

Fiscus, Օամբիւղ: ut fiscella .

Fiscus, i : ærarium publicum . Գանձ հասարակ : & ærarium regis : արքունի գանձն : quia pecunias asservabant in fiscis reconditas : զի արծաթն , գանձն ի զամ֊բիւղս ունէին ի պահեստ : հաս , մուտ արքունի . յաւելուլ ի սակ գանձին զայլ եւս ԺԲ ոսկի .

Fissilis . Դիւրահերձ : դիւրապատառ : դիւրաճեղք .

Fissura, æ . Պատառուած : պատառու֊ած : խորդբուղ : հերձուած : խրամ: ճեղ . & ճեղք : ճեղքուած : fissuras luto linire, զխորդբուղս ծեփել հողով: զխրամս խնուլ: զխրամակարկատ առնել : in rupibus , ծերպ: փապար վիմաց : քարանձաւ .

Fistuca, æ : machina utrinque ansata quâ lapides pavimenti adiguntur & coæquantur . Կռկռուռկն մեքենայ որով զքարինս ֆար֊շին հարեն , կոխեն , հարթեն .

Fistuca, seu aries : machina trabalis quæ funibus sursum tollitur & pondere suo remissa in palos, magnâ vi eos in terram adigit . Հոյ : հաստ եւ սռուեար փայտ զոր չուա֊նօք ի վեր մղեն , եւ ի վր ցցից ծանրութբ իւրով ի վայր թափեալ ուժգին հարէ զնս , բախէ , վարսէ , խոր խոր թաղէ յերկիր .

Fistuco, are . Խոյով ցցիցս հարել, վա֊րել, վարսել, կոխել , թաղել յերկիր .

Fistula, æ : canalis . Փողուղ: ծորակ: vul. լուլայ .

Fistula, ulcus . Մէր , խոց խոր եւ նեղ .

Fistula, tibia . Շուու & շուէ : փող .

Fistulâ canere . Շուու ածել : փող հարել .

Exilis fistula : gall. siflet . Սուլթակ .

Fixus, a, um . Մարեալ, հարեալ, ցցե֊ալ, բախեալ : վարսեալ, թաղեալ ի գե֊տին .

Fixus, firmus . Հաստատ : կայուն : ան֊շարժ : պինդ : ամուր : անխախտ .

Fixæ stellæ . Աննմոլար : անմոլար , անմո֊լորական աստեղք .

Fixæ dicuntur quia licet motu proprio ferantur ab occidente in orientem , tamen adeò lentus est motus ille , ut videantur semper in eodem loco immotæ consistere . Անմն ան֊մոլար , քանզի թէպէտ բնական շարժմամբն իւրեանց յարեւմտից խաղան յերեւելս , սակայն այնքան ծանր է շարժումն նց , մինչ զի թուին անշարժ կալ միշտ ի նոյն տեղւոջ .

F L

Flabellum, i . Հովանիչիկ : հովշիկ: հովանոց .

Flaccesco , & flacceo , ere : de plantis . Թառամիլ : թարշամիլ : ցամաքիլ : ծաղկն վայելչութի թօթափիլ , անցանել , կորնչել , թալկանալ : ի գոյն ճառագայթից արեգա֊կան ջեռեալ հալիլ : հարիլ խորշակաւ : թոռամիլ : եղծանել .

Flaccescere de homine , languere . Թու֊լանալ : խօթանալ : հալիլ , մաշիլ զօրութե իմ : թօշնիլ : թալկանալ .

Flaccidus , a , um . Խօթացեալ : թոյլ : թուլացեալ : զօրաթափ : լքեալ սրտիւ : զօրահալ : թուլամորթ : անզօր : ծանր : որ ոչ կարէ յոտս կալ : սպառեալ : լուծեալ .

Flagello , are . Գանել : գան հարկ֊ նել : հարել գանիւք : գանս արբուցանել նմա : գանակոծ առնել : ձաղել զոք : խոշ֊տանկել .

Flagellare triticum . Ծեծել , կամելցու֊ցեալ , եւ զհատն թափել յարդէ : կալ֊սել .

Flagellum , i . Խարազան : գանիչ : ձաղ: ձաղանք .

Flagellum dei . Հարուած : պատուհաս: երկնաւոր նեղութի : փորձանք : խոշտան֊կանք .

Flagitiosè . Մլառթաբարբար : անառա֊կաբր . չարաչար : անիրաւաբր .

Flagitiosus , a , um . Չարագործ : անի֊րաւ : ամբարիշտ : անօրէն : անառակ : չար: վայրագնաց : գեղխաբարոյ : ախտացեալ որ֊պն մոլութբք: թափառական վարուք : վատ֊թար .

Flagitium . Անիրաւութի . անօրէնու֊թի : ամբարշտութի : վատթարութի . մո֊լութի : չարագործութի : անառակութի: չար ցանկութի : չարութի .

Flagito , are . Յոյժ ճգնիւ պահանջել: ժտել ի նմանէ : սաէպ խնդրել : vide efflagito .

Flagrans , tis physicè . Հրացեալ : վա֊ռեալ . որ է ի վառ : բոցակէզ . կիզեալ . այրե֊

այրեալ : հրդեհեալ : հրկէղ : հրաբորբոք : հրացայտ : հրավառ : հրաշէկ : բոցաբորբոք : բոց .

Flagrans amore &c. ևվառեալ , բորբոքեալ , կիզեալ , ջնիլեալ սիրով , նախանձու , բարկութիբ : տոչորեալ : նախանձահար : սիրավառ : ջնայլեալ սիրով : ոչ խանդակաթ սրտիւ փափագի ե : սիրամոլ .

Flagrantia oculorum . Օձրագնութիւն դիմաց : փայլատակութիւն աչաց : հրացայտութիւն աչաց : հրձգութիբ : յաչաց հուր ցոլացեալ ելանել : աչիբ հրաբորբոք , կայծակայտ , հրած-ոչ : զգաստանիլ կայծակունս յաչաց փայլատակացուցանել .

Flagrantiſſimè . Լաստկապէս : կարի յոյժ : եռափափագ հոգւով : ջղձաստոչոր և խանդակաթ առնչմամբ : կաթոդիկն և սիրակաթ սրտիւ : կարօտիւ և սիրով մեծաւ .

Flagro , are : phyſicè . Հրանալ : հրով վառիլ , բորբոքիլ , կիզիլ : այրիլ ի հուր : հրդեհիլ : կրականալ : վառ առնուլ : ի վառ լինիլ : հրձիգ լինիլ : բոցակիզիլ .

Flagrare deſiderio . Ջնդձիլ , վառիլ , բորբոքիլ փափագանօք : մեծաւնչ փափագմամբ , ջղձաստոչոր և խանդակաթ սրտիւ ցանկանալ : v. ardenter .

Flagrare amore , invidiâ &c. Բորբոքիլ , վառիլ , մաշիլ սիրովն այլ : սիրտն տոչորիլ ի սէրն քէ : եռափափագ հոգւով սիրել : սիրակաթ և կաթոդիկ սրտիւ , ջղձաստոչոր և խանդակաթ առնչմամբն փափագիլ ն : վառիլ , մաշիլ , բորբոքիլ բնկանիլ նախանձու .

Tota Europa flagrat bello . Լաստկացաւ , բորբոքեցաւ , ծանրացաւ , խմբեցաւ կռուն ընդ ամ եղկերն .

Flagrum , i . Խարազան : գանիչ : նաղանք .

Cœdere flagro . Զ-ան հարկանել : գանել , ձաղկել : գանս արբուցանել նմա : գանակոծառնել .

Flamen , inis : ſacerdos idolorum . Քուրմ կռոց : genit. քրմի .

Flamma , æ . Բոց , ոյ : կայծ .

Flammeus , a , um . Բոցեղէն : վառեալ : բոցակէզ : հրեղէն : հրացայտ : կայծաբորբոք : v. flagrans .

Flandria , æ . Գիհամինկ եղկերն .

Flatus , ûs . Շունչ : հնչուածն : փչուածն : հողմն : հողմոյն նայնն .

Flaveo , flaveſco . Շեկանալ : դեղնիլ : & activè : շեկացուցանել .

Flavus , a , um . Շեկ : դեղին : խարտեչ : խարտեաշ .

Flebilis . Ողբալի : եղուկ : եղկելի : աղիողորմ : ողորմագին : կողկողագին : բաղմաւաղելի : լալագին .

Flebiliter . Ի նայն ողորմ լալոյ : աղիողորմ , ողբական , մեծաւկաւկան , կակծական նայնիւ : արտասուաբար .

Flecto , ere . Կորացուցանել : ղժառն խոնարհեցուցանել , կեռացուցանել : ծռել : կեռել : թեքել : կզեցուցանել : կարկամեցուցանել .

Equum in orbem flectere . Խաղացուցանել զձի յաջ և ի նախ կողմն : խաղալ ձիով .

Flectere promontorium . Ընդանել յայն կոյս ծովեզրեայ բլրոյն .

Flectere aliquem . Ցածուցանել զնբնաւնբ : շրջել , դարձուցանել զնա ի դուք : անցուցանել զբարկութիբ նբ : հանդուցանել զնա : շնջուցանել զբարկութիբ նբ : զմիտս , զսիրտ , զհոգի նբ ընկալնուլ , շահիլ , արասալ , հաճեցուցանել , հաւանեցուցանել , ըմբռնել , յաւիշտաւիլ շողոքորթութիբ .

Flecti , placari . Թուլանալ ի բարկութիբ : քաղցրանալ յարտասուս մէջ : & alia ex ſuperioribus .

Flectere vocem . Ողջոյն կակղացուցանել , քաղցրացուցանել : դողացուցանել : պարբերել .

Flectere genua . Կրկնել , դնել զծունր աշխ , առ աճ : ծռանել , անկանել , ընկնել ի ծունկս : առ զծունր : ի դուռս ծռանել անկանիլ : խոնարհեցուցանել զծունկս : անկանիլ ի վր ծնկաց առաջի նբ : երկիր պագանել նմա .

Flegma , tis . Սմաղաս : v. pituita .

Fleo , ere . Լալ : արտասուել : թորել արտասուս յաչաց : ի լաց , յարտասուս լինել : լալ ի լալուն մեծ : հոսել երբեմն զհեղղ զարտօսրս : ջերմ արտասուս յաչաց բղխել : զերեսս Քանալ արտասուօք .

Flere aliquem . Լալ , աշխարհել , սգալ զոք : կոծել զոք կոծ մեծ : լալ զոք մեռեալ : լալ զմահ նբ : ողբս առնուլ ի վր նբ : ողբալ , աւաղել զնա .

Fletus , ûs . Լալն : լալուկն : աշխարուկն : արտասուանք : լալօնք : լալիւն : արտօսր : gen. սեր : nom. plur. արտօսրեր : կաթոծած աչաց : լաց : սուգ : ողբ .

Flexibilis , phyſ. Դիւրակոր : դիւրակեռ : դիւրակրկին : կորանալի : խոնարհելի .

Vox flexibilis . Դիւրախաղ , դիւրադող ձայն : ingenium flexibile , դիւրահաւանն : դիւրահաճ : դիւրաբարոյ : մտադիւր : դիւր-

բաշարժ : դիւրաշօժար .

Flexio vocis . Ձայնին պարբերութիւն , դողացումն : Ել և էջ ձայնի : դիւր փոխումն յայլ և յայլ հնչումն .

Flexuose . Շրջանօք : շուրջանակի : շրջանակօրէն : պտոյտ տալով .

Flexuosus , a , um . Շրջապտոյտ գետն : խեղաթիւր փայտ : Թիւրահոծ ճանապարհ .

Flexus , ûs : in via . Ծռոյս : խոտորումն ճանապարհին : in fluminibus , շրջանք , դարձուած , պտոյտ գետոյն .

Flo , are . փչել : շնչել : հողմն բախել .

Flocci facio , ere : flocci pendere . Արհամարհել : անտես առնել ; անարգել : համարել առ ոչ ինչ : իբրև ոչ ինչ թուել ինձ : քամահել : v. contemno ,

Floccus , i . փունջ բրդեղէն կամ ասրըշմեղէն .

Florens,tis . Ծաղկեալ : ծաղկաւէտ : ծաղկաբեր : ծաղկալից .

Florens ætate . Երիտասարդ : ի տիս երիտասարդութեան : մատաղ : մատղաշ : տղայ մարդ : պատանի : պատանեակ : մանկամարդ : տիօք մանուկ և հասակաւ .

Floreo , ere : arbores . Ծաղկել : ծաղկել զծաղիկս : բարգաւաճել : զուարճանալ : արձակել զծաղիկս : երկիր ծաղկօք երփնազարդ վայելչանալ .

Florere , de artibus ...... Ծաղկել , վայելչանալ , գերահրաշալի մակացութեամբ և արուեստիւք .

Florefco , ere : ut floreo .

Floreus , floridus . Ծաղկաբեր : ծաղկեալ · ծաղկազարդ : ծաղկարձակ : զուարճացեալ ծաղկօք : ծաղկանհիւս : ծաղկեայ .

Floridus , de ftilo . Գեղեցիկ բանահիւսութիւն : գեղեցկադիր շար բանից : չքնաղաւէտ , գեղեցկաշար բան : նորափթթուր բան : v. ftilus .

Flos , ris . Ծաղիկ : gen. ղկի : plur. ծաղիկք & ծաղկունք : gen. կաց & կանց .

In flore ætatis . Ի ծաղիկ հասակի : ի տիս երիտասարդութեան .

Flos militiæ . Զօր ընտիր : ընտիր ընտիր զինուորքն : պնդակազմ գունդն : ախոյեանք հեծելոց .

Flofculus , i . Ծաղիկ փոքրիկ .

Fluctuans , tis . Ալեկոծ : ալեկոծեալ : ծովածուփ : տատանեալ ի հողմոյ : հողմավար : այսր և անդր տարաբերեալ , ծփեալ յալեաց : որ խաղայ ի վերայ ջուրց : ալետանջ : հողմավար .

Fluctuans , dubius . Տարակոյս : երկբայ : երկմիտ : շուարեալ , վարանեալ ի միտս իւր : տարակուսեալ .

Fluctuatio, fluctuum agitatio . Ալեկոծութիւն : խռովութիւն , շարժումն ալեացն : ծուփ , & ծփանք ալեաց : ծաւալումն ալեաց : ուռուցումն , յուզմունք բազմածուփ ծովու : ալետանջութիւն .

Fluctuatio animi . Տարակուսութիւն : երկբայութիւն : երկմտութիւն : շուարումն , վարանումն : խռովութիւն , և շփոթումն մտաց : աղմուկ , աղմկութիւն , վրդովումն սրտի .

Fluctuo , are . Ալեկոծել : ծփել , տանջել , տարաբերիլ յալեացն : տատանիլ , տատանեալ խաղալ ի վերայ ջուրց : այսր և անդր տարաբերիլ , երերիլ .

Fluctuare animo . Տարակուսել : երկբայել : երկմտել : շուարել : վարանել : շփոթել : աղմկել : խռովել : վրդովիլ ի միտս իւր թէ զինչ արասցէ : կալ ի վարանս մտաց : երկչոտութեամբ կարծեաց վարանել .

Fluctuofus , a , um . Ալեհանդէստ : մրրկամբրոխ : մրրկալից : հողմածուփ : ալեատանջ ծով : ալեկոծ : ալետանջ .

Fluctus , ûs . Ալիք : gen. ալեաց : ծփանք ծովու : կուտակումն ջուրց : մկանունք ծովու : կոհակ & կակոհակ : ընթացեալ կոհակք ալեաց որք զհետ միմեանց սահեալ ընթանան : բազմահոյլ ծփանք : & ծուփք .

Fluens , tis . Հոսուն : յորդահոս : հոսանուտ : գնայուն : հեղանուտ : ծորան : լոյծ իբրև զմեղր : terra fluens lacte & melle, երկիր որ բղխէ զմեղր և զկաթն .

Fluentum , i . Գնացք ջուրց : խաղ գետոյն : հոսանք ջրոց : յորդախաղ վտակ գետոյն : ծորանք , յորձանք գետոյն .

Fluidus , a , um . Հոսական : հոսելի : հեղանելի : v. fluens .

Fluidum corpus , languidum . Տկար և վտիտ մարմնով : անզօր : զօրաթափ : վատուժ : ախտաժէտ : թոյլ : թուլացեալ : ծիւրեալ և նիհար մարմնով : հալմ մարմնով .

Fluitans : v. fluctuans .

Fluito , are . v. fluctuare .

Flumen , inis . Գետ : ոյ : & in genere, flumina , գետորայք : հզօր և անհուն գետն : լայնատարած և խորայատակ .

Flumineus , a , um . Գետային .

Fluo , ere : ut liquida . Հոսել , հոսիլ : հեղանիլ : ծորել : զեղանիլ : գնալ : խաղալ : կաթել .

Fluere , de flumine . Խաղալ : արձակել :

ծաւալել : ոռոգանել , առոգել , արբուցանել զերկիրն : fluere circum , պատել զքաղաքաւ , vel զքաղաքաւ = խաղալ շուրջ զքաղաքաւ : քաղցրածաւալ խաղալ .

Fluere , de candela ..... Մոմ հալեալ կաթել , շուել .

Fluere abundanter . Հոսումն գնալ : Ջուրն յորդել : յորդահոս , առատահոս , յորդաբուղխ խաղալ .

Fluere liquorem ex vase . Զմանն կաթել , կաթեցուցանել , կաթն կաթն արձակել զգինի : ոչ ժուժկալել այլ հեղուլ յինքենէ զջուրն .

Fluere de manibus . Սահել : Թափել , զերծել ի ձեռաց .

Fluere mollitiâ . Չնաստակութեց , հեշտութեց զհետ երթալ : լուծանել , լքել ցանկութեք : v. effeminatus .

Tempus fluere . Ժամանակ անցանել , ծախել : վարել .

Res prosperè fluere . Յաջողել : յառաջել ի բարի : բանն ուղղել : հանդերձել ըստ կամաց իմոց : ըստ ըղձից սրտի իմոյ .

Fluvialis , fluviatilis . Գետային : Ջրային .

Fluviata ligna . Գետատար փայտ .

Fluvius , ii . v. flumen .

Fluxio , nis . Հոսան : հոսումն : հեղումն : ծորումն : ծաւալումն = ծորանք ջուրց : ջրհեղեղն .

Fluxio , morbus . Հոսումն , ծորումն վնասակար հիւթոց և գոլորշեաց , որք ծորեալ խաղան յանդամս ինչ մարմնոյ , և ախտացուցանեն զնա : vul. նազլեայ : նուզլայ .

Fluxus aquarum : v. fluxio : item . Գնացք ջուրց : խաղ գետոյն ; v. fluentum .

Fluxus ventris . Ախտ ծխւրական : ախտ թանչից : փորերթութի : փորքշել , ծորել , հոսել : laborare fluxu ventris , յախտս թանչից հիւանդանալ : ախտանալ թանչիւք : փորն հոսել , ծորել , քշել .

Fluxus sanguinis . Ծորումն , բղխումն , հոսումն արեան : հեղումն արեան : արիւնահեղութի : pati fluxum sanguinis , զարիւն ձգել ի խոնարհ : de muliere , տեռատեսութի արեան .

Fluxus seminis . Ծորումն , հեղումն , հոսումն սերմանն : սերմնահեղութի = սերմնական կաթեցումն : vul. սուզանակ : qui patitur fluxum talem , սերմնակաթն = որ սուզանակ է .

Fluxum ventris , vel alvum sistere . Կասեցուցանել , դադարեցուցանել , ցամաքել , ցամաքեցուցանել զքշխումն , զծորումն փորին = պրկել զփորն .

Fluxus maris , & refluxus . Գնալն և դառնալ ծովու : յորդումն և պակասումն ջուրց .

F O

FOculus , catillus in quo aurum excoquitur : gal. creuset . Բով : gen. ու : հալոց , որով ոսկի փորձի , մէի , մաքրի : vul. կճուճ .

Focus , i . Կրակարան : կրակարան հրոյ : վառարան : կրակետղ : հնոց .

Focus , & foculus : gall. rechaud . Կրակարան = կրակետղ .

Fodico , are . Խայթել : խայծանել : խթել : չխթել : de ape , կճել : ծակել : հարել .

Fodina , æ . Հանք : քան : փորանոց երկիրն : ամբար հանից : ուր հրահալելիքն ծնանին և հաստանին = argenti fodina , արծաթահան : vul. գումիշ խանայ : auri fodina , ոսկեքան = ærifodina , պղնձափորանոց երկիր .

Fodio , ere . Փորել : բրել : պեղել զհողն : յուզել ի հողն : քքքել : խորել : քանդել .

Fodere equi armos calcaribus . Խեթել զձի խթանաւ = մտրակել զերիվարն .

Fodere hastâ , gladio . Հծել զաւր ընդ : սրով երթալ զնովաւ : v. confodio .

Fœdè , turpiter . Զազրաբար : ժահաբար : գարշաբար : անվայելչաբար .

Fœderatus , i . Միաբանք : դաշնակիցք : նիզակակիցք : ուխտակիցք : v. confæderati .

Fœdifragus , i . Ուխտազանց : երդմնազանց : ուխտադրուժ : դաշնազանց : ուխտակորոյս : ad Rom. 1. Armenius vertit , աննուէր .

Fœditas , tis : infamia . Գարշութի : գարշանք : գարշելիք : անարգանք : զազրութի : պղծութի = խայտառակութի : զազրագործութի : անառակութի : աղտեղութի : ամօթ : այպն .

Fœditas vultûs . Տգեղութի : զազրութի երեսաց : զազրադիմութի : տաժանադիմութի : գարշադիմութի : վատակերպութի : աղտեղութի տեսլեան .

Fœditas odoris . Զազրահոտութի : գարշահոտութի = նեխ հոտ : նեխութի հոտոյն : ժահահոտութի = ժանտահոտութի : դժնէհոտութի : գիշահոտութի : զազիր և գարշելի հոտն .

Fœdo , are . Պղծել : բծաւորել : գար‐

շեղուցանել : կեղտոտել : աղտեղացուցանել : աղտոտել : աղտեղել : զաղտացուցանել : աղտոտել : անշքեղացուցանել զդեղն երեսաց .

Fœdus aſpectu . ԼՒդեղ : զաղտագէմ : զաղեղ երեսօք և գարշելի տեսլեամբ : գաղշագէմ . տգեղ կերպարանօք : վատակերպ : զաղտաւեսիլ : տաժանագէմ : ժահագէմ . դժնահայեաց . խուժադուժ տեսլեամբ : խայտառակ երես .

Fœdus, infamis . Պիղծ : խայտառակ : գազիր : գարշելի : գարշագուժ . աղտեղի : վաւաշոտ : բղջախտի : մախրոտ : լկտի .

Fœdus, eris . Ղ..աչն : gen. ին . դաշնակցութիւն : ուխտ : ուխտադրութիւն : ուխտակցութիւն : դաշնադրութիւն : միաբանութիւն : հաստատութիւն : պայման : համահաւանութիւն : պայմանադրութիւն .

Fœdus ferire cum . Օդաշինս կռել, դնել ընդ : համահաւանել , միաբանել, հաստատել , միաբան , միաշունչ լինել : ուխտ առնել, դնել ընդ : դաշնակից , ուխտակից լինել : զուխտ կացուցանել ընդ : մատանել յուխտ : դաշամբ լծակից լինել : դաշնադիր լինել .

Fœdus violare . Հնացանել ընդ երդումն զոր երդուաւ : առնել ուխտին հերձում : չեռս դառնալ յուխտից, և դաշանց : անցանել , զանցառնել զուխտիւ : ապականել , եղծել , եղծանել , քակտել , խախտել , ցրել , ցրուել զուխտն : լուծանել զուխտն .

Foliaceus, a, um . Տերեւահիւս : տերեւաձեւ .

Folioſus, a, arbor . Տերեւալից : տերեւախիտ = ծառ վարսաւոր = հովանաւոր : թաւ : հովանուտ : խիտ խիտ տերեւօք .

Folium, ii : arboris . Տերեւ : ոյ .

Folia emittere . Հնձանել զտերեւս .

Deperdere folia . Թափել , թողուլ զտերեւս : տերեւք թափիլ ի ծառոյ : ծառն մերկանալ ի տերեւոց : տերեւաթափ լինել .

Folium chartæ . Մին վարսախ : մին թուղթ .

Follis, is . փուք : follis inflatus , փուք ուռուցեալ : folle ignem excitare , փքով արծարծել , բորբոքել , բորբել զհուր .

Fomentum, lenimentum . Փարատուիս ցաւոյն : սփոփուիս , դեղրութիւն , թուլացուիս ցաւոյ : մեղմացուիս : & pro medicamine , դեղ կակղացուցիչ որ թացուցանեն ով զսխտացեալ անդամս, զվատթար հիւթն հալածէ ի նմանէ .

Fomes, itis . Հնձի նիւթ դիւրավառ = item , վառարան : կրակարան .

Fomes concupiſcentiæ . Բորբոքումն մարմնաւոյն ցանկութիւն : արմատական ցանկութիւն որ ձգէ ի մեղ զմարմնաւոյն ցանկութիւն .

Fons, tis . Աղբիւր : gen. աղբեր : plur. աղբիւրք : locus fontibus plenus , աղբերաշունք : ակն աղբերն .

Fons baptiſmalis . Լիճ աւազան : արկանս որովայնին եկեղեցւոյ , յորմէ վերստին ծնանիմք որդիք աւր . ծնուցանդ որովայնի եկեղեցւոյ : è ſacro baptiſmi fonte ſuſcipere infantem , ընկալուլ զմանուկն ի սէ աւազանէն .

Fons malorum . Գլուխ : արմատ : սկիզբն : աղբիւր : ուստի ծնանին , բղխին , ելանեն , բուսանին աւր չարիք ....

Fontaneus, a, um . Աղբերական : աղբերային .

Forabilis . Ծակելի : ծակածակ .

Foramen, inis . Ծակ : foramen acûs , ծակ ասղան , in petris & rupibus , քարայր : քարածերպ : քարանձաւ = անձաւաք քարանց : փապար , փապ վիմաց .

Foraminoſus . Ծակ ծակ : ծակոտ : ծակոտեալ .

Foras . Աղտաքոյ : արտաքս : դուրս առ դրանն արտաքոյ .

Forceps, ipis . Մուրճելիք : աղցան : կքկակալ : յարդարիչք = aliàs , բեւեռահան : բեւեռաքաշ = vul. քալբաթին .

Forceps cancrorum . Խեցգետնի կամ խաչափուռն ձեռքն , ուռնելիք .

Forfices, um . Մկրատ : խաչափուռ .

Forinſecus . Աղտաքուստ : ի դուրս : արտաքուստ կողմանէն .

Foris . Աղտաքոյ : արտաքս : ի դուրս : առ դրանն արտաքոյ .

Foris, is : & melius in plur. fores . Դուռն gen. դրան : inſtr. դրամբ . nom. plur. դրունք & դուրք : gen. դրանց : inſtrum. դրօք & դրամբք : foribus clauſis , դրօք փակելօք : ad fores , առ դրանն : առ դրունս : առ դուրս արտաքոյ : արտաքոյ դրանն : առ դրօքն .

Forma, æ : figura . Գաւակեր : կերպարան : նկարագիր = ձեւ : տեսակ : կերպ : ձեւակերտութիւն : նմանութիւն : ejuſdem formæ , հաւասարձեւ : միակերպ : կերպակից : in forma columbæ , ի ձեւ , ի նմանութիւն աղաւնւոյ : կերպարանաւ , ըստ նմանութեան աղաւնւոյ : աղաւնաձեւաբար : աղաւնանմանի .

Forma, typus . Տիպ : genit. տպի : in formam fundere , թափել : ձուլել : տպել : տպաւորել : fuſus , ձոյլ : ձուլածու : տպեալ :

ալ : տպաւորեալ .

Forma ædificii, ichnographia . Ծրագիր, ծրագրութեան չինուածոյն : օրինակ : նախագիծ գիծ գիրն : գծագիր .

Forma, pulchritudo . Գեղ : ոյ : գեղեցկութիւն : աղնուութիւն երեսաց : սիրուհութիւն . որ է բարեշնորհութիւն անդամոց հանդերձ վայելուչ գունով : վայելչութիւն դիմաց : վայելչագեղմունութիւն = վայելչատեսութիւն .

Forma in phyſicis . Կերպ : տեսակ : ձև : forma ſacramentorum, կերպ, տեսակ խորհրդոյն .

Formalis, e . Ստեսակական : տեսակաւոր : aliàs, յայտնի, պարզ : խնկական .

Formaliter . Ստեսակապէս : տեսակաւորապէս · aliàs, յայտնապէս : խնկապէս : պարզապէս : համարձակապէս .

Formatio, nis . Կերպարանութիւն : կերպացութիւն : կազմութիւն : նկարութիւն .

Formatus, a, um . Կազմեալ : կերպարանեալ : կերպարանեալ : ձևացեալ : նկարեալ : տեսակագործեալ .

Formella caſei . Համաձուակ կաթնոյ : բլիթ : պանիր .

Formica, æ . Մրջիւն : gen. ջնան : մրջնի : aſpiratione & reſpiratione caret, կենդանի է առանց տրի և առ օդոյն .

Formico, are : prurire . Մարմանջել : մարմանջել : մորմոքել : քոր գալ .

Formidabilis, e . Ահեղ : ահաւոր : ահագին = ահաբեկ : ահարկու : զարհուրելի : սոսկալի : երկնչելի : սասանելի = ահընկեց .

Formido, inis . Ահ : երկիւղ : զարհուրանք : սոսկալի : սոսկութիւն = կասկած : սասանութիւն : սոսկութիւն : պակուճիս : պակուցուիս : սաստնալ : վախ : ահաբեկութիւն : խռովութիւն = զանգեռանք .

Formido, are . Երկնչիլ : զարհուրիլ : ահաբեկիլ : սոսկալիլ : վախենալ : զահի հարկիլ : զանգեռել : սոսկիլ : սասանիլ : կասկածիլ ի : abl. դողալ .

Formidoloſè . Ահիւ և երկիւղիւ : երկիւղութիւն : երկեղօրէն = կասկածաւոք .

Formidoloſus, timidus . Երկչոտ : վախկոտ : վհատ : վհատոտ : վատասիրտ : կարճամիտ : խօթամիտ : երկիւղածիր .

Formidoloſus, tremendus . Ահարկու : v. formidabilis : կասկածոտ տեղի .

Formo, are . Կազմել : նկարել : կերպարանել : կերպացուցանել : ձևացուցանել = կերպացուցանել : տեսակագործել .

Formare aliquem præceptis ..... Կրթել ոք : վարժել : խրատել : դաստիարակել : ուսուցանել : վարդապետել : բարեկրթել : վարժարանել : վարդապետական անձինս .

Formoſitas, tis . Գեղեցկութիւն : vide forma .

Formoſus, a, um . Գեղեցիկ : սիրուն : վայելուչ : վայելչադէմ = չքնաղ : չքնաղատես : աղնիւ երեսօք : աղնուադէմ : յարմարադէմ : անձամբ վայելուչ : բարեւ և գեղեցիկ տեսլեամբ : գեղեցկադէմ : գեղուղէչ : գեղեցկատեսիլ = չքնաղագեղ : հրաշագեղ : վայելչատես : գուարթադէմ : լուսատեսիլ դիմօք : վայելչահասակ : բարեյօդ դիմօք .

Formula, æ . Բանք ոմանք սահմանեցեալք ըստ որոց պարտ է մեզ առնել, խօսիլ : կանոն : սահմանք : օրինակ : կարգ : կերպ խօսելոյ .....

Fornax, cis . Հնոց : փուռն : gen. փուռն : հալոց : Թոնիր : ջրոյ : վառարան .

Fornicarius, a, um . Պառնկական .

Fornicatio, nis . Շնութիւն ազատին ընդ ազատի : պոռնկութիւն,

Fornicator, is . Շուն : չնացօղ : պոռնիկ .

Fornicatus, a, um : cameratus . Կամարակապ : կամարաձև խորան երկնից : կամարաձև փողոց .

Fornicor, ari . Շնալ : շնութիւն առնել : պոռնկիլ : անկանիլ ընդ կին, ընդ կնոջ : անկանիլ ի մեղս ընդ կին .

Fornix, icis . Կամար : Թաղ : փուշիկ .

Foro, are . Ծակել : ելանել ընդ ձեռն = v.g. ծակոտել : ծակ ծակ առնել .

Fors, tis . Վիճակ : պատահումն : հանդիպումն : բախտ .

Forſitan . Թերևս : v. fortè .

Fortalitium, ii . Ամրոց : բերդ : v. arx .

Fortaſſis . Թերևս : v. fortè .

Fortè . Թերևս : գուցէ : փոքիմար : nè fortè faciam, մի գուցէ արարից : ſi fortè videat, գուցէ տեսցէ : նգէ Թէ տեսանիցէ : niſi fortè ægrotet, բայց եԹէ հիւանդ նգէ : բայց եԹէ վն հիւանդութիւն խափան լինի .

Fortè, fortuitò . Պատահարար : անկարծելի = անկարծ պատահմամբ : fortè accidit ut, եղև : v. caſu .

Fortis, robuſtus . Հզօր · ուժով = ուժեղ : խիտ : մեծանդամ : զօրեղ : կորովի : արդարակորով : անձնահատ : ուժգին-ակ : քաջ : ժիր : ուժգին .

Fortis : generoſus . Քաջասիրտ : սրտեղ : աներկիւղ : սրտեայ : համարձակ = & quæ ſuprà .

For-

Fortiter. Սաստկապէս : քաջապէս : ուժգին : խիստ : զօրեղապէս = հաստատապէս : ուժգնապէս .

Fortiter, generosè. Քաջապէս : արիաբար : համարձակապէս : անահ սրտիւ .

Fortitudo, inis. Զօրութիւն : կարողութիւն : արիութիւն : ուժգնութիւն : քաջութիւն : ուժ : ուժեղութիւն : զօրեղութիւն : խստութիւն : սաստկութիւն .

Fortitudo, generositas. Քաջասրտութիւն : վստահութիւն : սրտեղութիւն : համարձակութիւն : & quæ suprà.

Fortuitò, fortuitù. Ընկարծակի : պատահաբար : v. fortè.

Fortuitus, a, um. Պատահական : անկարծահաս : անկարծակահաս : հանդիպաւոր : անակնունելի : երբեմնական .

Fortuna, æ. Բախտ : բաստ : v. casus.

Fortuna prospera. Յաջողութիւն : յաջողակութիւն : բարեբախտութիւն : յաջողումն : յաջողուած : բարեդիպուածութիւն : քաջաբախտութիւն = քաջաշնորհութիւն .

Uti fortuna prospera. Բարեբախտ : բարեյաջող, քաջաշնորհ լինել : յաջողիլ : լինել ի յաջողութեան : յաջողակ, յաջողեալ լինել : յաջողանալ .

Fortuna adversa. Ձախողութիւն : անյաջողութիւն : ձախորդութիւն = վատաբախտութիւն : չարաբաստութիւն : տարաբախտութիւն = բախտն ձախողակ : ներհակ ժամանակ : դժուարութիւն : նեղութիւն : զրկաբաստումն բախտի .

Uti fortuna adversa. Չարաբախտ, տարաբախտ, ձախորդ լինել : վատաբախտել : բազում փորձանաց և ձախողութեանց հանդիպել : ձախողանալ .

Fortunæ, arum. Ինչք : փարթամութիւն · v. divitiæ.

Fortunatè. Յաջողապէս = երջանկապէս : ըստ ըղձից և կամաց իւրոց .

Fortunatus, a, um. Բարեբախտ : քաջաբախտ : յաջողակ : բարեյաջող : երջանիկ : երանեալ : բարեկեցիկ .

Fortuno, are. Յաջողել : տալ յաջողութիւն : փարթամացուցանել = ճոխացուցանել : հարստացուցանել : այցելու լինել նմա յամի .

Forum, i. Հրապարակ : փողոց : պողոտայ : շուկայ : վաճառանոց : կրպակ վաճառաց : vul. մէյտան : պազար .

Forum judiciarium. Ատեան խորհրդոց : ատեան : gen. ենի : ատենապան = ուր դատ վարեն .

Cedere foro. Սնոտրել : կոտր լինել = կոտր անկանել : խոյս տալ վ՛ն չունելոյ ն՛ր հատուցանել զպարտսն .

Fossa, æ. Խորափոս քաղաքին = խանդակ = fluminis, սահմանք, փոս, առափք գետոյ : fossa mortui, գերեզման : փոս : խոր վիրապ : գուբ : խորափիտ : քանդել զգերեզման .

Urbi fossam circumdare. Փոսով պատել զքաղաք : զփոս փորել շուրջ զքաղաքաւ .

Fossilis, e. Փորելի : զոր հանեմք յերկրէ զոր օրինակ, աղ, ոսկի, և այլք .

Fossio, nis. Փորումն : բրումն : պեղումն .

Fossor, is. Փորող : գերեզմանափոր = բահաւոր : մրճաւոր .

Fotus, a, um : de ovis avium. Ջերմացեալ, թխսեալ : յորոց վերայ մայր ջեռեալ նստաւ : տաքացեալ .

Fovea, æ. Գուբ : խոր : փոս : խորխորատ : վիրապ : խորուկ .

Fovea animalium. Որջ = աղուեսուց բոյն : դադար = կայանք : այր, որ : մայրի : ուր բունեալ դադարեն գազանք .

Foveo, ere. Ջեռուցանել : տաքացուցանել .

Fovere, enutrire. Սնուցանել : դարմանել : պահել : հոգալ զծախս ն՛ր : խնամել զնա ծախիւք իւրովք : հոգալ զկեանս ն՛ր : տածել .

Fovere odium. Պահել ուրուք ոխս : ոխէթ ունել զումեքէ : զքէն ծածկել ի սրտի : քաղաբորբեալ ունել ի սրտի զքէն : fovere amicitiam, Պահել զհաւատ բարեկամութեան : fovere vitium, զմոլութիւն հաստատել, զօրացուցանել, սաստկացուցանել .

F R

FRacesco, ere : corrumpi. Փտել : ապականել : նեխել .

Fractio, nis. Բեկումն : ջախջախումն : խորտակումն = կոտորումն : & in mathemat. բաժանումն միոյ ամբողջի ի մասունս բազումս .

Fractura, æ : ut fractio.

Fractus, a, um. Խորտակեալ : կոտորեալ : կոտրեալ : փշրեալ : պատառեալ : բեկեալ : պայթուցեալ .

Fractus viribus. Զօրաթափ : թուլացեալ : հաշմ, ծիւրեալ, հիւծեալ մարմնով : տկարացեալ : նքթեալ : որոյ լուծաւ զօրութիւն .

Fractus animo. Լքեալ սրտիւ : կարճամիտ :

միտ : սրտաթափ : խօթամիտ : յուսահատ ; թափեալ ի յուսոյ ; վհատ : վհատեալ : սրտահալ : սրտակոտոր : սրտակոտուր : սրտաբեկ : կարճոգի .

Fraga, orum : vul. Ֆռանկի թութ : բզխլաթութ : զի բզէզ յաճախ ի նա նստի .

Fragilis, e. Բեկանելի : դիւրաբեկ : բեկանուտ : եղեգնեայ : խորտակելի : փշրելի : պատառելի : կոտրելի .

Fragilis, caducus. Անզօր : & quæ suprà : խօթամիտ, հիւանդամիտ, տկար, զօրաթափ, վայրահակ, բազմադթելի, դիւրահան, դիւրանկ, ախտաժէտ, ի չարն յօժար բնութիւն մեր .

Fragilis, periturus. Անցաւոր : կորստական : ունայն : մնոտի : սուտ և պատիր : փախստական : անկայուն : դիւրանցուկ : կարճատև : կարճօրեայ հեշտութիւնք աշխարհի .

Fragilitas, tis : phys. Բեկանելութիւն : բեկանաւորութիւն : խորտակելութիւն : փշրելութիւն : անզօրութիւն .

Fragilitas naturæ. Տկարութիւն : վայրահակութիւն : դիւրանկութիւն : բնութեան յօժարութիւն ի չարն .

Fragilitas, instabilitas. Անկայութիւն : ունայնութիւն : մնոտութիւն : անցաւորութիւն : կորստականութիւն : նանրութիւն : կարճատևութիւն հեշտութեանց երկրայնոց .

Fragmen, inis. Փշրանք : փշուրք : փշրունք : կոտոր, ոյ : բեկոր, բեկոր խեցւոյ : v. g. testæ : կտոր : panis, պատառ, կտոր հացի : զրտակ հացին : ligni, տաշեղ : saxi, հատոր վիմի : բեկոր վիմի տատեաւ, պրծաւ, թռեաւ յայս նր : & communiter de comestibil, նշխար . fragmen libri, ծայրաքաղ : քաղուած :

Fragmentum : v. fragmen .

Fragor, is. Մեծաբարբառ : մեծ ձայն : շառաչիւն : մեծ և ահագին թնդիւն : շաչիւն : ճայթումն : սաստկաբեկունք ձայնք : որոտումն : ահեղագոյն հնչումն : կայթումն : դղրդիւն : vul. շամաթայ .

Fragorem edere. Ահագին որոտալ : թընդալ : præt. ցի : ահագին հնչել . դղրդալ : մեծ ձայն հանել : ճայթմունս գործել .

Fragosus, asper. Առապարք : դարեփոս : անհարթ, դժուարին, խիստ ճանապարհ .

Fragosus torrens. Վտակ ջուրց : ուղխ ուր յորձան ինչ սաստիկ ընդ զառն վայր հեղեալ : որ ահագին դղրդմամբ իջանէ ի դաշտ : ահագնագոչ : յորդաձայն .

Fragrans, tis. Անուշահոտ : որ բուրէ զհոտ անուշ : անուշուն .

Fragrantia, æ. Հոտ անուշ : անուշահոտութիւն : բուրումն անուշ հոտոյն .

Fragro, are : olere. Հոտել : հոտ ունել : բուրել, հանել զհոտն .

.Framea, æ : lancea. Տէգ : gen. տեգի նիզակ : item, թուր : սուր : սուսեր, ի .

Frango, ere. Խորտակել : կոտրատել : բեկանել : կոտրել . կոտորել : պայթուցանել : պատառել .

Frangere cervices alicui. Խորտակել զգլուխ, զպարանոցն .

Frangere navem ad scopulum. Նաւն խորտակել ի վէմ : Ի սաստիկ հողմոյն և յալէկոծութենէն, նաւն զարկել ի վէմ, և ջարդել . հերձել . նաւաբեկ լինել : հարկել զնաւն զվէմ . առ յորձանուտ նաւակոծ լինել .

Dum se calor frangat. Մինչև տօթ անցցէ, թուլանայցէ : մինչև հովն լիցի : ի սաստիկ ջերմութեան հանգիստ լինիցի .

Frangere audaciam alicujus. Սանձել, սանձահարել, նուաճել զյանդգնութիւն նր : զպանծ արկանել, յաղթել, կարգ դնել համարձակութեան նր . յաղթահարել, դադարեցուցանել զնա .

Frangere fidem. Ստել ուխտին երդում : յետս դառնալ յուխտից, ի դաշանց : անցանել, զանց առնել զխոստմամբն : ապականել, եղծանել, քակտել, խախտել, ցրուել զուխտն : հաւատարիմ ոչ լինել ի վր ուխտին երդոյ .

Frangere animum alicujus. Թուլացուցանել, լքուցանել, բեկանել, կոտրել, հալել, թափել, փոքրկացուցանել, բարակացուցանել, լուծանել զսիրտ : ծանրացուցանել զհոգի և զմարմին կարճամտութեամբ : հատանել զսիրտ : վհատեցուցանել զոք .

Frangi animo. Սիրտ լուծանել, թուլանալ, բարականալ : վհատել : սրտահատել : բեկանել, լքել, հալել սրտիւ : սիրտ իմ լքել յիս : կարճամտել : փոքրկանալ, նուաղել սրտիւ : սիրտ հալել, թափել .....

Frangi viribus. Թուլանալ : տկարանալ : նքթել : լուծանել զօրութիւն իմ : զօրաթափ և հալ և անզօր կործանել յաշխատութենէ : թօշնել : թալկանալ : զօրութիւն սպառել : թափել յինէն զօրութիւն իմ .

Frater, ris. Եղբայր : gen. բօր : plur. եղբարք : gen. եղբարց : ex patre, համահայր : ex matre, համամայր .

Frater laicus : vul. apud armenios. Սար-

կաւ

հաւադ , quod diaconum ſonat , շամաս : quod eſt arab.

Fraternè . Եղբայրաբար :

Fraternitas . Եղբայրութիւն .

Fraternus . Եղբայրական .

Fratria , æ : uxoris meæ ſoror . Քեռի .

Fratricida , æ . Եղբայրասպան .

Fraudatio , nis . Նենգութիւն : v. dolus .

Fraudator , is . Նենգաւոր : v. doloſus .

Fraudo , are : decipere . Խաբել զոք պատիր բանիւք : դաւաճանել : պատրել : ի պատրանս արկանել : հրապուրել : խարդախութիւն խարդախել : զառամացուցանել պատիր բանիւք : նենգել : նենդաւորել : դաւադրել : in commercio , զրկել : ի խաբ տալ : նենգութիւն գնալ .

Fraudare aliquem aliquâ re . Զրկել զոք ի : abl. առնել զոք անմասն , անհաղորդ : gen. առնել զնա զուրկ և Թափուր ի : abl. վրնպեցուցանել , տարագիր առնել զնա ի : ablat. զլանալ : յողորմութիւն աղքատի մի զլացեալ .

Fraudare mercede . Զրկել զոք : խաբել զնա ի վարձս : հատանել զվարձս , vel զինչ ի վաձառուց : վարձք մշակաց առեալ լինել , ապականել զրկեալ ի մինչ : խոռել զոք . խոչընդել ինչ անձին նորում : խորել ինչ ի գնոյ : զրկանս առնել վարձականի : զլանալ որ բոյն զվարձս : qui fraudat , զրկօղ : վարձահատուս .

Fraudulenter . Նենդաւորապէս : vide doloſè .

Fraudulentus . Նենգաւոր : v. doloſus .

Fraus , dis . Խաբեութիւն : դիրողութիւն : դիրութիւն . & դրժութիւն : v. dolus , հրապոյր , հրապուրանք սատանայի : in commercio , զրկանք . անկրաւութիւն : խարդախութիւն վաձառաց .

Fraxinus . Հացի ծառ : ſerpenti mortalis eſt umbra fraxini , հացի ծառոյն հովանի մահաբեր է օձին .

Fremebundus , ſtrepitum edens . Հնհադ նադոզ , որ մեծաձայն Թնդայ և ձայն մուսս գործէ .

Fremitus , ûs : ſtrepitus . Մեծ բարբառ : մեծ ձայն . շառաչիւն . ահագին գոչումն : շաչումն , Թնդիւն : շաչիւն : ձայնումն : սաստկաբեկումն ձայնք : ահեղագոչ հնչումն : հնչիւն : դղրդումն : որոտումն : Թնդումն : v. ſonitus .

Fremitus irati . Կատաղ : զայրացումն : սատս : սպառնալիք : սրտմտութիւն : զայրագնութիւն : խնդախնդութիւն .

Fremitus dentium . Կրճտումն , կրճատումն , կրճտիւն , կրճատել , կրճտիլ ատամանց .

Fremitus , tremor . Դողացումն : vide tremor .

Fremo , ere : ſtrepere . Դղրդալ : ահագին Թնդալ : ահեղագոչ ձայն հանել : ձայնմունս գործել .

Fremere , tremere . Դողալ : սարսափել : v. tremo .

Fremere iratum . Ծայրանալ : զայրագնել : կատաղել : խռովիլ : մոլիլ սրտմտութիւն : մոլեգնեալ սրտմտիլ : խոժոռիլ .

Fremere dentibus , Կրճտել զատամունս : կրճել , կրճտիլ զ .

Frendeo , & frendo , ere . Կրճտել , կրճել կրճտիլ զատամունս .

Frenum , i : plur. frena , & freni , orum . Սանձ , ի : գանգանաւանդ : վարսապանակ : ի երկաթ զոր դնեն ի ժանիս գազանաց : երասան : երասանակ .

Freno , are : equum : v. g. Սանձել , սանձահարել զձի : զսանձ հարկել ի բերան ձիոյն : արկանել զգանդանաւանդ ի բերան : ի կզակս : արկանել զվարսապանակ ի ցուկս .

Frenare cupiditates . Սանձել , սանձահարել զցանկութիւնս : չարի և կարգ դնել նց : սանձ հարկել ցանկութեց : զցանկութիւնս կառավարել սանձիւ բանին : տիրել նց : զսպել զինքն : պնդել զսանձն ետր .

Frena laxare equo .... Սանձարձակ արձակել ի վր : սանձարձակ արշաւմամբ երթալ : արշաւել զերծիվարն : սանձն արձակել , Թողուլ , Թուլացուցանել : սանձարձակ ձի Թոյլ տալ երթալ .

Frena laxare cupiditatibus . Ինքն տալ մատնել յաւար մոլութեց : հեռանալ , զհեռ երթալ ցանկութեց : զինքն մատնել ի հաճոյս սրտի : Թողուլ զոք ի կամս ետր : զանձն ետր մոլութեց գրաւել .

Frequens , tis . Յաճախ : յաճախահաս : որ յաճախ յաճախ հանդիպի : հանապազորդ : որ ի խիտ առ խիտ .

Frequentes morbi . Յաճախ հիւանդութիք .

Frequens , ubi populus multus . Բազմաժողով քաղաք : ուր գոյ յոռնութիւն մարդկան : բազմաբնակ : լի մարդկութիք և շինուածովք : շէն երկիր .

Via frequens . Բազմագնաց ճանապարհ : կոխեալ բազմաց : բազմակոխ .

Frequentatio , nis . Յաճախութիւն , յաճախումն հաղորդութիւն : v. g. հանապազորդութիւն : ներհակութիւն բարեկամացառ միմեանս : ընտանեկցութիւն .

Fre-

Frequentativum verbum . Յաճախողա- կան բայ : v. g. ſcriberè , գրել : frequenter ſcribere , գրոսել . ſic de aliis .

Frequenter . Յաճախ յաճախ : յաճա- խասիւ : յաճախակի : յաճախօրէն : խիտ առ- խիտ : առիւղ : յոլովիցս յոլովիցս : յոլովակի : յոլովիցս անդամ : ցանկ : բազմիցս անդամ : ցանկաբար .

Frequentia , æ : multitudo . Բազմութիւն : ձոխութիւն : յոլովութիւն : խառնիճաղանջ բազ- մութիւն : ամբոխ : բազմամբոխ ժողովուրդ : բազմակոյտ ամբոխ : խուռն : մարդահոյլ բազմութիւն : խուռն .

Frequento , are aliquem . Յաճախ երթալ ի : յաճախել , յաճախել առ , ի : առիւղ սպէս երթալ : խառն կալ ընդ , յաճախ լինել ընդ- նմա : Թարթափիլ ընդ : խառնակիլ , հանա- պազորդ լինել ընդ : ընկերանալ : ընտա- նեկիցել .

Frequentare ſacramenta . Լիառիւղ առիւղ հաղորդիլ : յաճախել առ հաղորդութիւն : հանապազորդիլ հաղորդութիւն .

Fretum , i . Ընդուց ծովուն : ծովան- հուկ : կիրճ ծովու : fretum gaditanum , նե- ղուց որ գետաբար ելանէ յովկիանոսէ ի յունաց , կամ յատաքամէջ ծովն .

Fretus , v. g. baculo : cum abl. Յեցեալ ի գաւազան : կորացեալ ի վր գաւազանին : որ շրջի ի ցպոյ .

Fretus , confiſus . Հաւաւնեալ , յուսա- ցեալ , վստահացեալ , ապաստանեալ , ապ- աստան յօգնութիւն այ : յեցեալ , յարեալ ի : որ գլոյս նւբ ունի յաւծ . որոյ է աճ օգ- նութիւն նր : որ զայմ հոգս ընկենու յաւծ .

Friabilis , e . փշրելի : մանրելի : տրո- րելի : որ դիւրաւ լուծանի ի փոշի : ջախ- ջախելի .

Frico , are . Քերել : քորել : տրորել . շփել ընդ- ասիս : շփել գինեաս խորգով : ut re- ficiatur aliquis ex labore , ճմրթել .

Fricare oleo , ungere . Օծել , օծանել իւղով . գինւղ քսել ի վր .

Fricatio , nis . Օծումն .

Frigefacio , ere . Լիառուցանել : սառա- ցուցանել : ցրտացուցանել : հովացուցա- նել : գովացուցանել : unde formabis paſſiva , սառանալ : սառել : ցրտանալ . հովանալ : գովանալ .

Frigeo , ere . Լմբսել : ցրտանալ : ut ſuprà .

Frigere , moral. Թուլանալ ի : abl. դան- դաղիլ : Թմրիլ . եռանդուն լինել : դաղջա- նալ : սէրն յաւատքի : սիրտ լքել : Թոյլ գառաջին ջերմեռանդութիւն : սիրտն պաղիլ : հովանալ ի սիրոյն այ .

Frigeſco , ere . Լիառիլ : սառնանալ : ցրտանալ : գովանալ .

Frigeſcere , moral. v. frigere .

Frigidè , frigido vultu expicere . Դէմ- դէմ նուացանել զերեսս , զթիկունս ի abl. ան- առնս , անպատուս առնել դոք : անարդօրէն ընդունիլ : երեսս ոչ տալ նմա .

Frigidus , a , um . Յուրտ . gen. ի : & oy : ցրտացեալ : սառուցեալ : ցրտասառոյց : սառնային : ցրտային : պաղեալ .

Aer frigidus . Օդ դառնաշունչ և եղեամ նարկու : սառնային : ցրտասառոյց .

Frigidus , moral. Թոյլ : հոգեսիրտ : պա- ղեալ սրտիւ : Թուլասիրտ . Թմրեալ : դան- դաղկոտ : անհոգ : անփոյթ : մեղմ և յոյլ բնութիւ : ծանր : պղերգ : վհեհերտ : հեղ- գասիրտ : դաղջ : դաղջասիրտ : ցամաքեալ սրտիւ . որոյ հոգի նմանի ի ձանձրութիւ : ձանձրասիրտ : ընտրունկամօք : անկենդ մարդ .

Frigo , ere . Լիապակել : տոչորել : ձեռ- ձերել .

Fricus , frixus . Լիապակեալ : ձեռձե- րեալ .

Frigus , oris . Յուրտ : oy : ցրտութիւն : սարսուռ : սառնամանիք . դառնաշունչ և դժոդակ սառնամանիք ձմերային օդ- oyն : frigus intenſum , յուրտ սաստիկ , և դառն .

Frigus , moral. Թուլութիւն : Թմրու- թիւն : ձանձրութիւն : պղերգութիւն : դանդա- ղկոտութիւն : վհեհերտութիւն : պաղութիւն սր- տի : հեղգասրտութիւն : դաղջութիւն . ցամա- քութիւն սրտի : ընտրունկամութիւն .

Frigus febris . Դողութիւն , սարսուռ դեն- տանի .

Captare frigus . Հովանալ : նստիլ ի հով , ի հովիկ տեղի : գովանալ . հանգչիլ ի սաս- տիկ տօթոյ .

Frio , are . փշրել : տրորել : մանրել : լու- ծանել ի փոշի .

Fritillus , i : quo teſſeræ poijciuntur . Բուրգն որով ձգեն զգառս , զկունկս .

Fritinnio , ire : de pullis avium . Լսվսվել : ճչել . Թռչնոց ձագուց ձայն է .

Frivolus , a , um . Լմնուտ : խառամն : ընդ- ունայն : նանիր : աւազահիմն : կորսաս- ձան : փուչ : ոչ ինչ .

Frondeo , ere . Ճկանաչիլ : արձակիլ զտե- րևս : Ծառն վարսաւորիլ : տերևալից լի- նել : կանաչանալ .

Frondeſco , ere : ut ſupra .

Frondeus , a , um : frondoſus . Լիտե- ւալից : տերևախիտ : վարսաւոր : հովա-

նաւոր : Թաւ : հովանաւոր ծառ ։ մացա-ռախիտ : խիտ ոստոք և տերևօք .

Frondeus, ex foliis . Տերևաշէն : տեր-ևապատ : տերևեայ պսակ .

Frons, frondis . Տերև : ոյ : v. folium .

Frons, tis . Ճակատ : gen. ու . դէմ : gen. դիմի .

Frons obducta, contracta, caperata . Կնճ-ռեալ, կնճռոտեալ : vul. կուճճռոտեալ ճա-կատ : frontem obducere, կնճիռս հերկել ճակատ : կնճռոտել, հերկել ճակատ : Թառամել զերեսս : դեղ երեսաց թառ-շամել .

Frons exporrecta . Ուղղարթ երես : դէմք պայծառ : ժպտեալ, զուարճացեալ, զուար-ճ երես : դէմ լուրջ : լրջադիմութիւն : բաց և պարզ երես : զուարթադէմն ըլ-թունք .

Exporrectæ frontis . Ուրախ : զուարթ երեսօք ։ լրջադէմ : զուարթադէմ : զուար-ճադէմ : զուարթերք դիմօք ։ պայծառ դի-մօք ։ ժպտեալ երեսօք : որ առնու զուրդ և զյոզք յերեսաց : որ զդէմս, զերեսս զուար-ճացուցանէ, զուարթացուցանէ, լրջա-ցուցանէ .

Frons, pudor . Ամօթխածութիւն ։ երեսի ջուր : պատկառելութիւն : v. pudor .

Periit illi frons . Ջրար զդէմս իւր իբրև զվէմ : ունի ճակատ պղնձի : անամօթ : &c. v. impudens .

A fronte . Յառաջոյ : յառաջոյ կողմանէ : առաջուստ կողմանէ : ի դիմաց : aliàs v. ex aduerso .

Aduersis frontibus . Ճակատ առ ճակատ : դէմ յանդիման : ճակատեալ ընդ դէմ մի-միմեանց : դիմաց դիմաց ։ դէմ ընդ դէմ մի-միմեանց .

Primâ fronte, illicò . Առժամայն : նախ : ի սկզբան : վաղվաղակի : նոյն և նոյն : նոյն և վայր .

Æquatâ fronte . Ճակատեալ երթալ vul. կռնէ կուռ երթալ .

Frontale, ornamentum muliebre . Երե-սանոց : երեսնոց : վարսակալ : կամար : զարդ է կանանցի .

Fronto, nis . Երկայնաճակատ : լայնա-ճակատ .

Fructifer . Պտղաբեր : մրգաբեր : բերուկ : պտղաբար .

Fructifico, are . Պտուղ առնել, տալ, բերել : պտղաբեր լինել .

Fructuosus, a, um . Պտղաբեր : բազ-մապտուղ : պարարտ երկիր : v. fertilis .

Fructuosus, utilis . Շահաւէտ : շա-

հաւոր : օգտակար : v. utilis .

Fructus, ûs : terræ . Պտուղ : բեր : բա-րիք : արմտիք : արդիւնք : բարութիւնք : նի և բեր հողոյն : արգասիք երկրագործու-թեան : միրգ : ինչք երկրի : fructus sine cultura proveniens, ինքնէկ, ինքնաբոյս .

Fructus, utilitas . Շահ ։ օգուտ : օգտու-թիւն ։ շահաւէտութիւն : v. utilitas .

Fructus mulieris . Մանուկ : զաւակ : պտ-ուղ որովայնի : բեր .

Fruendus, a, um . Երբեմն ստանալի : զոր վայելելոցեն յաւուր միում : ցանկալի : ակնկալ երանութիւն .

Frugalis, de cibo . Զգաստ, չափաւոր, ողջապահ : կերակրիկ .

Frugalis homo . Ժուժկալ, զգաստ : պարկեշտ : սակաւակեր : համեստակենցաղ : փոքրախումն : փոքու շատացեալ : համես-տաբարոյ .

Frugalitas, tis . Զգաստութիւն : ժուժ-կալութիւն : պարկեշտութիւն : համեստութիւն : համեստաբարոյութիւն : չափաւորութիւն : զգաստաւորութիւն .

Frugaliter . Զգաստաբար : զգաստութեամբ : համեստաբար : պարկեշտաբար : չափով : չափաւորապէս .

Fruges terræ . Պտուղք, արմտիք երկրի : v. fructus .

Vir frugi . Մարդ բարեպաշտ : համես-տակենցաղ : պարկեշտաբարոյ : բարի : լաւ : իրաւասէր : բարի վարուք մարդ .

Ad frugem bonam recipere se . Զգաստա-նալ : դառնալ, դադարել, լինել յանառա-կութենէ : Թողուլ զչար սովորութիւն ։ զանգն վերուղղել զվարս իւր : ստանալ գովելի կենաց : Թափել, ճողոպրել յախտից : յա-ռաջել ի բարի .

Frugifer : v. fructifer .

Frumentum, i . Ցորեան ։ gen. եոյ : հաճար : edulium ex frumento cocto, հա-տիկ : կուլիփայ որ է եփած և խաշած ցորեան .

Fruor, frui . Զբօսնել, զմայլել, բերկրել : cum instrum. վայելել : acc. վայելել ի պտ-ղոյ : fruitio, զմայլումն : հրճուումն : վայե-լումն .

Frui gratiâ alicujus . Վայելել զշնորհս առաջի : շահել զշնորհս նր : կալ ի սէր նր : սիրելի, հաճոյ լինել նմա : համարձա-կութիւն ունել առ նա .

Frustratim . Փատատ պատառ : կտոր կտոր : կտոր կտոր : մանր մանր : փշրանք փշրանք : յօշ յօշ ։ դէշդէշ .

Frustra . Ի զուր : ի նանիր ։ ընդունայն : ու-

ուհայհսաբար : ընդ վայր : վայրաբար : զուր : ի զուր ինչ : զրաբար : տարապարտուց : quod eſt fruſtrà , աշխատակոր : պողպզուրկ : անշահ : անօգուտ : ի զուր տքնութիւն : &c.

Fruſtrabilis . լքնելի : վրնպական : սղալական .

Fruſtratio , privatio . Զրկութիւն ի : abl. պակասութիւն : անկումն ի լուսոյ : վրնպել զրկութիւն , վրնպումն ի : abl.

Fruſtratus , a , um . Զուրկ : զրկեալ : Դատուր : մերկացեալ , ի : abl. անհատն , անհաղորդ : genit. վրնպեցեալ ի : abl. անհնեալ ի : abl. v. infrà .

Fruſtror , ari : aliquem , expectationem alicujus . Զրկել , վրնպել , վրնպեցուցանել զոք ի : abl. վրնպեցուցանել զինր ինչ ի նմանէ : զլանալ որբոյն զվարձս : զլանալ որբոյն ի վարձուց : անբաժին , անհատն , անհաղորդ առնել զոք : gen. vel ի : cum abl. տարապիր առնել զինա ի : abl. տաճիւ զլացեալ : honor negatus .

Fruſtrari , privari . Դատանել յինէն : զրկիլ , վրնպիլ ի : abl. անկանիլ ի յուսոյ , ի խնդրոյ իւրմէ : տարապիր , անբաժին լինել ի : abl. verbum Dei non fruſtratur , անվրէպ է : ոչ է մարթ ենէ անկած լինի բանն այ . ոչ վրնպեաց բան մի ի բանից նը .

Fruſtum , i . Պատառ : ի : կտոր : կոտոր : միշրանք : Դշխատ : պատառիկ մի : գրատակ հացիկ .

In fruſta concidere , ſi animal . Յօշել , յօշել անդամ անդամ : յօշատեալ կտրատեալ : կտրատել պատառ պատառ : անդամահատիւ առնել : դէշ դէշ պատառել : ſi alia , մանրել : մանր մանր խորտակել : բեկբեկել : յօշատել : ſi cartam v. g. հերձել : հերձուցանել : ծիւ ծիւ կտրատել : ծուատել .

Frutetum , i . Հնատառիկ : Թուփ առ Թուփ , խիտ առ խիտ ծառիկք : անառատ առանիտ տեղի .

Frutex , icis . Ծառիկ : տունկ .

Frutex , icis in herbis . Բոյս : որոյ : ոճ : դարձն յոճ կայր : փունջ : Եօթն հասկ ելանէին ի միում փնջի : է անկոյն մասն այն որ ելանէ ուղիղ յերկրէ .

Fruticeſco , ere : frutico , are : fruticor , ari . Ծնեղս , ճուշ , շառաւիղս , սաղարթս , բողբոջս , սաղարթս , բարուրնակս , ընձիւղս , արձակիլ , բուսուցանել յարմատոյ .

Fruticoſus , a , um . Լաղարթաւիթեղ : սաղարթաւոտ : անտառաւոտ տեղի : Թուփ խիտ առ խիտ .

F V

Fvcatus , a , um . Ծարուեալ : գեղաբեր գեղոք վայելչացեալ : օծեալ : անգուրաւ կարմրացեալ .

Fucatus , non ſincerus . Լուտ : կեղծեալ : կեղծաւորեալ .

Fuco , are . Ծարուել զաչս , զերեսս : Ծարիր յաչս , յերեսս քարշել : գեղաբեր գեղոք վայելչացուցանել զերեսս : ամայել Ծարիր յաչս : ամայել զդէղ յերեսս : ի ծարիր և ի անգոյր շպարել և զարդարել զարդու : ի վր բնաւհան գունոյն և աճատուր գեղեցկութիւն յաւելուլ արուեստիւ առօրեայ գեղն : անգուրաւ կարմրացուցանել : լրհոնել օծանելեօք .

Fucare , tingere . Լարմրով ներկել : տոգորել : գունաւորել .

Fucoſus , a , um : ut fucatus .

Fucus , i . Լուտակայ : Ճանճ է սեծ քան զմեղու , ինքն անմեղր , և մեղաւոց Թշնամի .

Fucus , herba rubra . Լարիր խոտ բուսանան , որով մարմնասպաշտ կանայք կարմրացուցանեն և պայծառս ցուցանեն զերեսս իւրեանց : Ծարիր , Ծարուր : & Ծարիւր : անգոյր : դեղ գեղաբեր : օծանելիք .

Fucus , fraus . Խաբէութիւն : պատրանք : նենգութիւն : նենգաւորութիւն : կեղծաւորութիւն : Ծրարաբանութիւն : պաճուճանք .

Fucum facere alicui : fallere . Խաբել : պատրել : v. decipio .

Sine fuco . Հնատառաբար : առանց պաճուճանաց : v. ſincerè .

Fuga , æ . Փախուստն : gen. փախստեան : fuga peccati , հեռացումն , ի բաց կացումն , ի բաց որոշումն , հրաժարումն , խոտորումն ի մեղաց .

Fugax , cis : caducus . Լորստական : անցաւոր : դիւրանց : սակաւօրեայ : կարճատես : կարճօրեայ : անկայուն .

Fugio , ere . Փախչիլ : præt. փախեայ : fuge , փախիր : fugite , փախերուք : qui fugit , փախուցեալ . փախստական լինել : դառնալ ի փախուստ : Թիկունս դարձուցանել ի Թշնամւոյ : փախնուլ : փախիլ : երթալ փախստեայ : տապաստ անկեալ երթալ : վազել առաջի Թշնամեաց : հալածական փախչիլ .

Fugere occaſiones peccandi , փախչիլ , մեկնիլ , խորշիլ , խոտորիլ , ի բաց կալ , հրաժարիլ ,

ժարիլ, խոյս տալ, հեռանալ, մեկուսանալ, լինել ի միջոյ : ի պատճառաց և յառաջութենէ մեղանչելոյ.

Fugere aciem, oculos. Աներևոյթ լինել : ոչ երևել : ոչ անկանել ընդ զգայութեամբ տեսութեան : ծածկիլ, վերանալ յաչաց.

Nec te fugit. Քաջ ուրեք գիտես դու : nil illum fugit, ոչ անցանէ ինչ զնովաւ ի միջոյ մերոց : ոչ վրիպեցաւ բան մի ի տաղմանն : ոչ է ինչ ծածկեալ յաչաց նր.

Fugitivus. Փախստական : փախստեայ : փախուցեալ : հալածական : տարապարտ անկեալ : դաղթական : գնացական.

Fugito, are: v. fugio.

Fugo, are. Փախուցանել : դարձուցանել ի փախուստ : հալածել : ցրուել : տապաստ հարկանել : վանել ի սպառ : հալածական, փախստական առնել.

Fulcio, ire. Պահել : հաստատել : հաստատ պահել : յեցուցանել.

Fulcimentum, fulcrum. Յենլի : յենարան : նեցուկ : սիւն : պահանք : պահարան : հաստատարան : հաստատութիւն : մայթ.

Fulgens, tis. Պայծառ : լուսաւոր : փայլուն : փայլեալ : լուսատու : արփիափայլ : շառաւղաբորբոք : լուսազարդ : լուսեղէն.

Fulgeo, ere. Լուսանալ : լոյս տալ : փայլել : ճառագայթել : պայծառանալ : շողալ լուսով ; պսպղալ : շող տալ : շողշողալ լուսով : նշուլել : արփիանման փայլել : փայլել.

Fulgere, micare fulgetra. փայլատակել : փայլակն ելանել, ցոլանալ, բորբոքել : կայծակունս հատանել ի փայլակնացայտ, և կայծակաբորբոք ամպոյն.

Fulgetrum. i: fulgetra, æ. փայլատակ : փայլակն : plur. ունք : կայծակն.

Fulgor, is. Լոյս : ճառագայթ : փայլումն : ճաճանչ : շող : փայլիւն : նշոյլ : պայծառութիւն : փայլումն : պսպղումն.

Fulgur, is. Կայծ : կայծակն : v. fulgetrum : exhalatio pinguis & sulphurea, quæ ex collisione nubium inflammatur : է գոլորշի պարարտ և ծծմբեայ : որ համաբաղխմամբն ամպոց հրանայ և լինի ի վառ.

Fulgur, pro fulmine. Շանթ : կայծակն : ut suprà.

Fulguratus, & fulguritus, a, um. Կայծակնահար : շանթահար : փայլակնահար.

Fulgurio, ire : fulgure ferire. Կայծակնահարել : արձակել շանթս ի վր : շանթիւք, փայլակնաւք հարել : փայլակնահար առնել.

Fulguro, are : micare fulgetra : v. suprà fulgeo.

Fulica, æ: gallina aquatica. Ջրի հաւ : հաւ ջրային.

Fuligo, inis. Մուր : gen. մրոյ.

Fulix, icis : ut fulica.

Fullo, nis. Թափիչ : gen. փչի : ասուեգործ : vul. դաղուր : լուացող : fullonis etiam lignum dicitur : Թափիչ : vul. դաղուրի փայտ : քուք.

Fulmen, inis : v. fulgur.

Fulmino, are. Արձակել զփայլակն : v. fulgurio.

Fulminare anathema ..... Օանիծս առաքել ի վր : նզովել : անիծել : բանադրել : զգիր դատապարտութեան և նզովից առաքել ի վր.

Fulminare oculis. Յաչացն և յերեսաց հուր ցոլացեալ ելանել : սաստիկ կայծակունս յաչաց փայլատակեցուցանել : հուր ցայտել յաչաց : աչք հրացայտ : հրաբորբոք : հրահոս : հրածոր : հրակաթ.

Fultus, a, um : cum abl. Հաստատեալ, պահեցեալ : instrum. յեցեալ ի վր : in morali, ապաւինեալ յած : v. fretus.

Fulvus, a, um. Դեղին : շէկ & շիկ : խարտեաշ : խարտեաշ : շիկամորուք : շիկամազ : շիկակարմիր.

Fumeus, fumidus, fumifer : fumificans : fumigans : fumosus. Ծխոտ : մխոտ : մխած : բազմածուխ : ծխահոս : առկայծեալ item, ծխահոտ.

Fumo, are : & fumigo. Հանել զծուխ : ծխել : մխալ : ծուխ ելանել ի abl. ծխել : aliàs, բուրել զհոտ անուշ.

Fumus, i. Ծուխ : gen. ծխոյ : մուխ : gen. մխոյ.

Fumo siccare, infumare carnes. Ապխտել զապուխտ : caro siccata fumo, ապուխտ.

Funale, is : fax. Ջահ : լամբար : ղամբար : մեծ մոմ.

Funambulus, i. Ջանամապար : չուանախաղ : persic. ջամբազ.

Functio, nis. Պաշտօն : պաշտօնութիւն : գործն : բան : սպաս, ու : սպասաւորութիւն : պաշտօնատարութիւն : պարտք : պարտականութիւն պաշտօնի.

Funda, æ. Պարսս : պարսատիկ : պարսաք : fundâ jacere lapides : քարինս արկանել ի վր : պարսաքարել : պարսիւ ձգել զքարինս : պարսի քարն դիպեցուցանել ի ճակատ : պարսել.

Funda annuli : gal. le chaton, vul. ակնատ, vel ակնի դիւարան : ակնի դիւարան,

րակ, quasi murus gemmæ : ականի տեղն : ական բոյնն.

Fundamentalis, e. Հիմնական, որոյ վ(ը)ր հիմնեցեալ, հաստատեալ կայ ամ(ենայն) շինուածն: in moral. սկզբնական : մանաւանդական : գլխաւոր.

Fundamentum, i. Հիմն : gen. ման : plur. հիմունք : սիւն և հաստատութիւն.

Fundamenta jacere. Դնել, արկանել զհիմունս : հիմնարկել : հիմնադիր, հիմնարկու լինել : հիմնել : հաստատել.

A fundamentis evertere. Քանդել : աւերել : տապալել, կործանել ի հիմանէ : տապալ յերկիր կործանել : քարայատակ առնել : քակել, խլել, ի հիմանց : բնաջինջ առնել : յատակել : հարթայատակ, հիմնայատակ առնել. հիմնատապալ առնել : կորուսանել արմատաքի.

Fundamenta scientiarum. Սկիզբունք, հիմունք արուեստից և մակացութեանց.

Fundamentum, anus. Նստոյ տեղի ընդ որ մարդ զաղբն արտաքս մղէ, վարէ, առաքէ.

Fundatio, nis. Հիմնադրութիւն : հիմնարկութիւն : հաստատութիւն, հաստատութիւն շինուածոյն, կարգի : &c. ad opus pium, տուրք և ողորմութիւնք զորս տայ որ վասն բարւոյ ինչ գործոյն.

Fundator, is. Հիմնադիր : հիմնարկու : հիմնադրիչ : fundator ordinis, կարգապետ : կարգին հաստատիչ, հիմնադիր : կարգադիր : fundator operis pii : որ ի գոյից իւրոց տայ զի արասցեն զբարի ինչ գործն հաստատապ(է)ս յաւիտեան.

Fundatus, a, um. Հիմնեալ : հաստատեալ : յեցեալ : արձանացեալ ի վ(ե)ր .....

Fundibularius, ii. Պարսաւոր : քարընկեց, քարձիգ : որ պարսիւք զքարինս ձգէ, ընկենու : պարսաքար : պարսաձիգ.

Funditùs. Ի հիմանէ : ի հիմանց : կործանեցան պարիսպք քաղաքին ի ներքոյ ն(ո)ց : տապալ յերկիր : հարթայատակ : արմատաքի.

Fundo, are. Զարկանել զհիմունս : v. fundamenta jacere.

Fundare ordinem. Զկարգին զհիմունս դնել, արկանել : կարգին հիմնադիր, հիմնարկու, կարգապետ լինել : հաստատել զկարգն.

Fundare missam v. g. Ի գոյից իւրոց տալ զի զպատարագն կամ զայլ ինչ գործ բարի առնիցեն յաւիտեան.

Fundo, ere : metalla. Ձուլել : Թափել.

Fundere liquorem. Հեղուլ : præt. հեղի : հեղանել : Թափել : ցանել. արտահեղուլ : վայր ածել : հոսել : արկանել ի վ(ե)ր : sanguinem fundere, ճապաղել, վայԹել զարիւն.

Fundere lacrymas. Հոսել, Թափել, հեղուլ զարտասուս : v. fleo.

Fundere preces. Աղօթել : սփռել յաղօթս : v. orare.

Fundere exercitum. Օգօրն, զԹշնամին ցրուել, հալածական առնել : տապաստ հարկանել : վանել ի սպառ : v. deleo.

Fundus, i. Յատակ : խորատակ : յատակ : & տակ : ներքնագոյն : ստորագոյն : նստագոյն : fundus abyssi, սանդարամետք անդնդոց : sine fundo, ծով անատակ : անհուն խորութիւն ծովու : in fundo speluncæ, ի ներքնումն այրոյ.

Fundus, ager. Անդաստան : գեղջաստան : ստացուած : ագարակ : արտ : անդ : վիճակ : հող : vul. մուլք.

Funebris, e. Սգաւոր : սգաւորական : սգական : որ պատկանի առ հանդիսութիւն Թաղման և կատարման մեռելոյն : funebre convivium, հոգւոյ հաց : հոգեհաց.

Funereus : ut funebris.

Funero, are. Մեծաւ հանդիսիւ զմեռելոյն բարձեալ տանել : առնել զԹաղումն մեռելոյն : կարգ Թաղման կատարել ի վ(ե)ր ն(ո)ր.

Funestus, a, um. Մորմոքական : ողբալի : մահագուշակ : չարագուշակ : վնասակար : վնասաբեր : աղետալի. աւաղական. եղկելի.

Fungor, gi : suo munere. Աշխատել, տանջել, հատուցանել զպարտսն, զպարտս կանոնիս իւր : ոչ նուաղել, ոչ Թուլանալ ի պարտուց իւրոց.

Fungi vice patris. Լինել նմա փոխանակ հօր : հայրական խնամութք և սիրով հոգալ զպէտս ն(ո)ր.

Fungi legatione. Հրեշտակ երԹալ : պատգամաւորել վ(ա)ն.

Fungi sacerdotio. Քահանայանալ.

Fungosus, a, um. Ծակոտ : դիւրածուծ հեղական հիւԹոց : ծակծակ, զոր օրինակ սպունգ.

Fungus, i. Սունկ : vul. Դամբալան.

Funiculus, i. Չուանիկ : բարակ չուան : լար : Թել.

Funis, is. Չուան : լար : unde naktchvanensi civitati nomen, est enim, Նախչուան, quasi primus funis : quia Noè cum è monte Ararat descendisset primæ illi civitati ædificandæ funiculum tetendit : զի նոյ յառաջ

րաս

բաժ լինել եղեալ նախշունան քաղաքին գետնոյն լարել . ծրագրեաց .

Funes majores . Փարան : առասանք : առան : plur. առասունք : մալեխ : gen. մալխոյ : պարանադրաքի = կառանք նաւուց .

Funis ex pilis equi . Մազադուզ : պաղըլ .

Funus, eris . Հանդէս կատարման և թաղման մեռելոյն : սուգ հանդիսաւոր : կարգ թաղման : պատրաստութիւն յոյժ մեծ մեղնաց և խնկոց և սպասու, և ամբոխ և շփոթ յոյժ .

Fur, is . Գող : աւազակ : յափշտակող : զրկող = գաղտագող : քաղկահատ : in templis, տաճարակապուտ : եկեղեցականապուտ .

Furacitas, tis . Յօժարութիւն առ ի գողանալ : յօժարութիւն գողանալոյ .

Furax, cis . Յօժար ի գողանալ : որ սովորութիւն գողանալոյ :

Furca, æ . Երեք ժանի : երկու ժանի = երկճիւղ փայտ : է ձեգ փայտն որոյ ծայրն եղերի ի ժանիս երիս կամ յերկուս .

Furca, fulcrum . Երկճիւղ փայտ : որով պահեն զոստս ծառոց : vul. դուշալայ : յենարան : v. fulcrum .

Furca, pro patibulo . Կախաղան : կախարան : փայտ .

Furcifer, i . Չարագործ : անպիտակ : չար որդի : Թափառական վարուք : փայրապանաց = խառնակագնաց : vul. լութի : հաւրամզատայ .

Furens, tis . Զայրացեալ : այր կատաղի : կատաղեալ : մոլի : բորբոքեալ սրտմտութեամբ : մոլեգնեալ = դիւահար : մոլեգին : գազանացեալ սրտիւ : զայրագին : զայրանեալ : մոլեալ : չարաչար բարկացող : ուժգին : խիստ : սաստիկ .

Furenter . Մոլեգին բարկութեամբ : ուժգին : սաստկապէս : առեւծաբար : ուժգին ցասմամբ : կատաղութեամբ .

Furfur, is . Թեփ : է աղացեալ ցորեանոյն բարակ կեղեւն մեկնեալ յալերոյ մաղեցելոյ .

Furfur capitis . Թեփ գլխոյն .

Furia, æ . Կատաղ = ի : կատաղութիւն = սրտմտութիւն : զայրացումն : սաստ : մոլեգնութիւն : խստութիւն : սաստկութիւն : սաստիկ բարկութիւն : ցասումն : գոռոզութիւն : խեղդամումն : խեղդակութիւն : յանդուգն արձակումն : զայրագնութիւն : խելագարութիւն .

Furibundus, a, um . Զայրացեալ : մոլեգնեալ : v. furens .

Furio, are : agere in furorem . Զայրացուցանել : մոլեգնեցուցանել : վառել, բորբոքել զոք բարկութեամբ : ածել զոք ի կատաղ : գազանացուցանել : գրգռել զոք ի բարկութիւն : կատաղեցուցանել : զայրանել : կատաղութեամբ յիմարեցուցանել զոք .

Furiose . Մոլեգին բարկութեամբ = սաստկապէս : ուժգին ցասմամբ : յանդուգն արձակմամբ : v. furenter .

Furiosus, a, um . Զայրացեալ : մոլեգին : v. furens .

Furnarius, ii . Հացագործ : հացագործ : հացեփեաց : խապազն : & խապազն · pers. նունվայ .

Furnus, i . Հացի փուռն : Թոնիր : հնոց : ջեռեալ փուռն : վառեալ փուռն .

Furo, ere . Բարկանալ սրտմտութեամբ : մոլեգնել : զայրանալ = խելագարել սրտմտութեամբ : կատաղել : զայրագնել : բրդել ի բարկութիւն = մոլել բարկութեամբ ի վր : մոլեգնեալ կատաղել · սրտմտել : ցամնուլ : սրտմտութեամբ փրփրել = վառել, բորբոքել բարկութեամբ = յիմարել կատաղութեամբ : խելագարել ի կատաղէ : գազանանալ, առեւծանալ ի սրտմտութեան .

Furor, ari . Գողանալ : յափշտակել : զրկողութեամբ առնուլ = աւազակել .

Furor, oris . Զայրացումն : սրտմտութիւն : v. furia .

Furtìm . Ծածկաբար : ի ծածուկ : գաղտ : գաղտուկ : գաղտաբար : առանձինն : միկուսի : առանձնակի : լռելեայն : Թաքթաքուր : Թաքուն : զանխլաբար : Թաքնաբար : գաղտագողի : ի Թաքստի : գաղտնաբար : furtìm intrare, գաղտագողացեալ մտանել · qui furtìm manducat, գաղտակեր : qui furtìm abit, գաղտագնաց .

Furtivè, ut furtìm .

Furtivus, a, um . Թաքուն : գաղտնի : գողունի : առանձնական : ի ծածուկ .

Furtum, i . Գողութիւն : աւազակութիւն : յափշտակութիւն : գաղտագողութիւն : զրկողութիւն .

Furtum, res furto ablata . Գողուն : գողօնք : գողունի : գաղտագողօնք .

Furunculus, tumor . Ճուշ : Թարախոտ .

Furvus, a, um . Սեւ : սեաւ = Թուխ : խաւարային : խաւարչին : նսեմ : մթին .

Fuscina, æ . Երեք : ժանեայ : երեք ժանի մահակն .

Fuscinula . Մահակն : երկուժանի : երկժանեայ, երեք ժանեայ : պատառաքաղ : vul. չանկալ : ջենկել .

Fusco, are . Խաւարեցուցանել : սեւացուցանել : դղեցուցանել խաւարաւ : խափանել զլոյսն .

Fuscus, a, um . Խաւարային : v. furvus,

de

de homine, Թուխ : Թխամորթ : Թխադոյն դիմօք : սեւացեալ : Թխադէմ : à sole, խորշակահար .

Fusè. Երկար երկար : Ճոխաբանութ̄ք : առելորդութ̄ք բանից : յերկար պատմել : երկարութ̄ք բանից : երկարօրէն .

Fusè narrare. Երկարաբան, երկարախօս լինել : որոյ խօսելն ոչ ունի զվախճան . որ խօսի անսպառ : ոչ է վաղջան խօսելոյ նր : ոչ սպառէ զխօսելն իւր : երկարացուցանել զբանն մինչեւ յանհուն .

Fusilis, e. Ձուլածու : մետաղ որ հալեալ թափի : հալելի .

Fustis, is. Բիր : gen. բրի : ցուպ : գաւազան : Ճօպան : Ճոպան : Ճոււք : չօմախ : Ճօշին .

Fustibus excipere. Բրածեծ առնել : հարկանել բրով : բրօք ջարդել, գզել զմարմին : ի բրածեծութ̄ե զզենկուսն թափել ի նմանէ .

Fusura, æ : fusio, onis. Հալ : հալումն : հալո՛ւած : Ձոյլ : Ձուլումն : Թափումն .

Fusus, a, um. Հեղեալ : Թափեալ : հոսեալ : ծորեալ : վայր ածեալ . արիւն Ճապաղեալ, վայթեալ .

Fusus humi toto corpore. Անկեալ, տարածեալ, պարզեալ ի վր̄ երեսաց երկրի : գետնատարած : անկեալ ի գետին .

Fusus exercitus. Օօր ցրուեալ : յաղթահարեալ : կոտորեալ : ջնջեալ : վանեալ ի սպառ : տապաստ անկեալ : մատնեալ ի պարտութի .

Fusus, i. Իլիկ : տուկ մանել : է փայտեղէն գործի փոքրիկ, որով մանեն և ոլորեն զԹելս .

Futilis, e. Խոտան : անօտի : փուճ : ոչ ինչ բան : ի բաց ընկենլի : անարգ : անօգուտ : անցաւոր : ունայն : ընդ ունայն : անպիտան : նանիր : անպէտ յամ̄ պէտս : եղեգնեայ .

Futilitas, tis. Անօտութ̄ի : չնչութ̄ի : ունայնութ̄ի : նանրութ̄ի : անպիտանութ̄ի .

Futurum, in conjugat. Ապառնի : ժամանակ է բայից որ նշանակէ զներգործութ̄ի ապագայ .

Futurum, in genere. Ապագայ : ապառնի : հանդերձեալ : որ գալոց է : լինելոց : որ առ ապա : ապա ժամանակ .

Vita futura. Հանդերձեալ . այն կենցաղն : futuritio : եղելութ̄ի : լինելութ̄ի .

G

G Cum superposita lineola significabat 400. g̃ նշանակէր : ն̃.

G A

GAbriel, Archang. Գաբրիէլ հրեշտակապետ .

Salutatio Gabrielis. Գաբրիէլեայն ողջոյն : Թարգմանի, այր ած : կամ ած յր այ .

Gagates, æ : masc. gall. Jaiet. Սաթ . սեւաթ քար : սեւ գանհրկպար : գտանի ի գետոյ gages : ուստի քարի անուն .

Galatæ, arum. Գաղատացիք .

Galatia, æ. Գաղատիա : երկիր գաղատացւոց .

Galbanum, i : & galbanus. Գալբանոս : & քաղբան : խեժ է անուշահոտ .

Galbulus, i : nux cupressina. Սալվի խնձոր .

Galea, æ. Սաղաւարտ : գլխանոց երկաթի .

Galeatus. Սաղաւարտեալ : սաղաւարտաւոր : զգեցեալ զսաղաւարտ .

Galerita, æ : cristata alauda. Արտուտ . արտուտիկ : արտկիկ որ ունի ճղայ ի գլուխ .

Galerus, i. Մաշկեայ գտակ : ղալբախ : փռանկի գտակ : շապքայ .

Galilæa, æ. Գալիլեայ : à galilæa : ի գալիլէէ .

Galilæus. Գալիլեացիք .

Galla, æ : nux. Գխթոր : կաղնւոյ խնձոր է .

Gallia, æ. Փռանկաց երկիրն : gallus, փռանկս .

Gallicinium. Հաւու խօսիլ ընդ առաւօտն .

Gallina, æ. Հաւ . ու : մարի : հաւուկ : aquatica, ջրի հաւ : sylvatica, վայրի հաւ : indica, մարի հաւ .

Gallinæ cantus. Գրգալ : հաւ դրգայ ի վր̄ ձուոց, և Թխսեալ հանէ ձագսն .

Gallinaceus pullus. Ձագ հաւու : Ճուռ, & Ճուտ .

Gallinarium, ii. Հաւնոց . հաւատուն .

Gallus, i. Հաւ, ու : աքաղաղ : աքլոր : խօրօզիկ : որձակ .

Gammarus, cancer marinus. Ծովային խեցգետին : ծովային խաչափառն : vul. խալաջան .

Ganea, eæ ; v. lupanar.

Ga-

Ganeo, nis: perditis moribus. Թ-ասիա ուական վարուք: անառակ: վայրագնաց: խառնաթնաց: որ յաճախել գնայ ի բորդանոյս.

Ganglion, lii: gall. loupe. Խուռ: perf. մատէն պլղամի.

Gangrena, æ: vul. Խոցաք.

Gannio, ire, vulpis. Կաւկանել: կաւկան հանել: աղվէսու ձայն է.

Gannio, ire: murmurare. Մռթմռնջել: դժգոհիլ: մռմռալ: քրթմնջել: շըշնջել: կռնչել: մռմռել երբեք պղպղան.

Gannitus, ûs. Կաւկան: աղվէսուձայն է: aliâs, querela: տրտունջ: կռինչ: քրթմնջիւն: կռնչիւն.

Gargariſatus, ûs: gall. gargariſme. Կարկարայ. ողողուիս, լուացուիս բերանոյն.

Gargariſo, are. Ջրով կամ գինւով: ողողել, լուանալ զբերան: կարկարայ առնել.

Garrio, ire. Շաառախօսել: կարկաչել: կարկաչոտել: զօղանջել: վայրաբար խօսիլ: շաղակրատել: զրուցել: դուդուալ.

Garrire alicui in aurem. Հնձել ընդ միմեանս: ծածկաբար, գաղտ խօսիլ յականջս: շշնջել: vul. փսխալ: քամել: կնճռալ.

Garrire, blaterare. Կարկաչոտել: բարբանջել: վայրաբար խօսիլ: առասպելաբանել: շաղփաղփել: v. garrulus.

Garrulitas, tis. Շաառախօսութիւն: լեզուձոռութիւն: բարբանջուիս: լեզուանդութիւն: շաղակրատութիւն: ընդունայնաբանութիւն: վայրաբար շաառախօսութիւն: կարկաչոտութիւն: յանդգնախօսութիւն.

Garrulitas avium. Թռչնոց կարկաչուիս: կարկաչոտութիւն: քաղցրանայն բարբառ հաւուց: v. cantus.

Garrulus, i. Շաառախօս: բարբանջող: լեզուանդ: լեզուաղաբ: շաղակրատող: ընդունայնաբան: վայրախօս: կարկաչոտ: որ անդուռն բերան ունի: շաղակրատ: որ խօսի անսպառ: որ յանդգնաբար, վայրաբար խօսի: փսոսքուսք.

Garrula avis. Հաւ կարկաչոտ: որ քաղցրանայն բարբառ հնչէ.

Gaudeo, ere. Ուրախանալ: խնդալ: præt. ցի: & ցայ: ցնծալ: բերկրիլ: հրճուիլ: զուարճանալ: խայտալ: առոյգանալ: կայտառիլ: խրախանալ.

Gaudere aliquâ re, delectari. Զուարճանալ, հրճուիլ: cum inſtrum. հաճիլ ընդ: զբօսնուլ: inſtr. հաճիլ յիր ինչ: հեշտանալ ի.

Gaudium, ii. Ուրախութիւն: խնդութիւն: ցնծութիւն: բերկրութիւն: հրճուիւն: զուարճութիւն: բերկրանք: առոյգութիւն: խայտուիս.

Gaza, æ. Գանձ: ու: գանձարան.

Gazophylacium, ii. Գանձարան: գանձանոց.

G E

GEdeon, is: unus ex judicibus populi Iſrael. Գեդէօն: մի ի դատաւորաց ժողովրդեան նոյն.

Gehenna, æ: pro inferno. Գեհենհրոյ: gen. գեհենի: դժոխ.

S. Hyeronimus ait, non longè à Jerololyma fuiſſe idolum Baalim, dictum Gehennon, ad quod veniebant judæi, filioſque ſuos igne cremabant & ſacrificabant dæmoni; unde ignis æternus vocatus eſt Gehenna.

Ազգ սբն Ղերոնիմոս Թէ մերձ ի քաղաքն Երուսաղէմ էր կուռ մի բահաղու անուանեալ Ժէհէննօմ: ուր գային հրէայք, զորդիս եւրեանց այրել եւ զոհել ի փառս սատանայի: ուստի դժոխ, կամ անշէջ հրոյն տեղի անուանեցաւ գեհեն, կամ Ժէհէննայ.

Gehon: fluvius paradiſi terreſtris. Գէհոն: մի ի չորից գետոց որք ելանէին յԵդեմայ: quem crediderim eſſe hodie Araxem qui Armeniam alluit cujus fons eſt origini Euphratis proximus: կարծեմ ես եթէ գեհոն է գետն այն զոր այսօր Ազատս անուանեմք: որ ուռոգանէ զհայոց երկիրն: եւ է աղբիւր նր ոչ հեռի յաղբերէն եփրատայ.

Gelaſco, ere: congelari. Սառիլ: պաղիլ: ջուրն սառուցեալ պաղիլ: սառնուլ: սառնանալ: սառեալ պաղիլ ի ցրտոյ.

Gelatus, a, um. Սառուցեալ: պաղեալ: ցրտասառոյց: սառնապատ: ոտս փայտացեալ, քարացեալ է ի ցրտոյ: ցրտահարեմ: սառակեալ ի ցրտոյ.

Gelatus, a, um: v. g. lac, & alia. Մածեալ: մածուցեալ: մածուն: Թանձրացեալ: մակարդեալ.

Gelicidium, ii: gall. verglas. Եղեամ: gen. եղեման: որ է ցօղ սառուցեալ: պաղ: սառն, ինն: գոյանայ ի նրբաւդոյն գոլշեայց որք ի սաստկութիւ ցրտոյն Թանձրանան յեղեամ.

Gelidè. Սառնիկ ցրտութ: գառնութ ցրտոյն: & in moral. Թուլապէս: պաղեալ սրտիւ: v. frigidè.

Gelida, æ. Պաղ ջուր : պաղուկ ջրին : ջուր սառն : սառեալ.

Gelidus, a, um. Ցուրտ ։ ցրտասառոյց : սառնային : սառուցեալ ի ցրտոյ.

Gelidus aer, ventus. Օդ դառնաշունչ : սառնաբեր : եղեամաբեր : ցրտաբեր.

Gelo, are. Սառել : պաղել : սառն կապել զջուրն : սառուցանել : gelat, սառն կապեալ է : ցուրտ սաստիկ է և դառն յոյժ : պաղեցուցանել.

Gelor, ari : v. gelasco.

Gelu, pro frigore intenso. Ցուրտ սաստիկ, և դաժան : սարսուռ : դառնաշունչ և դժընդակ : սառնամանիք.

Gelu, glacies. Սառն ։ սառոյց : սրսուռ : ջուր պաղեալ.

Gemebundus, a, um. Ողբալի : ողորմագին : լալագին : ցաւագին : արտասուահառաչ ձայն : կողկողագին : աղիողորմ ձայն : աւաղական : ողբանուագ : տաժանակոծ : ողբաձայն : մեծակական : եղկելի.

Gemellus partus. Երկուորեակ : երկուորեակք եղբարք ։ երկուորիք : Երկաւորք : կրկին զաւակ : համածին ի միոջէ արգանդէ և ծնընդենէ.

Gemendus, a, um. Ողբալի : եղկելի : աղիողորմ : բազմաւաղելի : v. gemebundus.

Geminatio, nis. Կրկնումն : կրկնութիւն : կրկնապատկութիւն.

Geminatus, a, um. Կրկին : կրկնեալ : կրկնապատիկ : կրկնապատկեալ : միւս անգամ սկսեալ.

Gemino, are. Կրկնել : կրկին, կրկնակի, երկիցս անգամ առնել : կրկնապատկել : առնել միւս անգամ : յառաջինն յաւելուլ զկրկին.

Geminus, a, um. Կրկին : կրկնեալ : կրկնապատիկ : կրկնակ : երկպատիկ : երկու երկու.

Geminus, similis, æqualis. Նման : համագէտ, հաւասար : v. æqualis.

Gemini fratres. Երկուորիք : երկու որդիք համածին ի միոջէ արգանդէ.

Gemini : sign. cœleste. Երկաւորք : է երրորդ կենդանակերպն : Sol geminos ingreditur 22. Maii : արեգակն ի տունն երկաւորաց մտանէ ի ԻԲ. մայիս ամսոյն.

Gemitus, us. Հեծեծանք : հառաչանք : հառաչումն : ողբ : ողբումն : կոծ : գոյժ : աշխարումն : բազմահառաչ և մեծաձայն ողբ : սրտի աղաղակ : սրտի թախծութիւն : կողկողանք : ահ : յոգւոց հանութիւն : հեծութիւն.

Gemitus columbæ, turturis. Ձղաւնոյն, տատրակին մնչումն : մնչելն.

Gemma, æ. Ակն : genit. ական : plural. ակունք : քար պատուական : գոհար : ակն գոհար : ականի : են այսոքիկ,

1. Jaspis. Յասպիս.
2. Sapphirus. Շափիղայ.
3. Calcedonius. Փղձնձագոյն.
4. Smaragdus, Զմրուխտ.
5. Sardonix. Եղնգնաքար.
6. Sardius. Սարդիոն.
7. Chrysolitus. Ոսկեքար : կարկեհան.
8. Beryllus. Բիւրեղ.
9. Topazius. Տպազիոն.
10. Chrysoprasus. Քրիսոպրա.
11. Hyacinthus. Յակինդ.
12. Ametystus. Ամեթիս : Apocal. 21. յայտնութիւն յոհաննու : Գլ. ԻԱ.

Gemmis ornatus. Ականակապ : ականակուռ : մարգարտաշար.

Gemma arboris. Ընձիւղ : կոկոն : սաղարթ : կնդուղ, ակն ծառոյն : բողբոջ.

Gemmasco, ere : gemmo, are : arborum. Բողբոջել : արձակել զբողբոջս, զակունս : սաղարթել : ընձիւղել : ընձիւղել զբողբոջս.

Gemo, ere. Հեծել : հեծեծել : հառաչել : կոծել ։ կոծ առնել : ողբալ ։ կողկողագին ձայնիւ գոչել : ահ քարշել : սգալ : յոգւոց հանել : աշխարել : & աշխարհել : կսկծակոծել : կողկողալ : ægorum more, տքալ.

Gemere ruinam ..... Կոծել, լալ, ողբալ զկորուստ : vel ի վր կորստեան : ողբս առնել, կոծել զկոծ մեծ և սաստիկ ի վր : ողբս առնուլ ի վր : սգալ : աւաղել զոք : վայ. և եղուկ կարդալ նմա.

Gemursa, æ : gall. Cor aux pieds : vul. փինայ : փինայ բռնել.

Gena, æ. Ծնօտ, ի : այտ : & այտի : sicut fragmen mali punici, ita genæ tuæ : իբրև կեղև նռան այտք քո : vul. թուշ.

Genealogia, æ. Ազգաթիւ ։ ազգահամար : տոհմաթիւ : ազգաբանութիւն.

Genealogica tabula. Ազգացոյց : տոհմացոյց : ազգաթուական ցանկ ։ ցանկ ազգաթուութեան.

Genealogus. Ազգաբան ։ տոհմաբան : սեռաբան.

Gener, i. Փեսայ : որ զդուստր իմ էառ իւր կնութեան : փեսայացեալ ինձ.

Generalis, e. Հասարակ : ընդհանուր : ընդհանրական : որ պատկանի առ ամենեսեան : հասարակաց.

Generale Concilium : Ժողով ընդհա-

նուբ : տիեզերական : տիեզերակոյտ : ամբ
ողջութեան .

Generalis ordinis . կարգին դլուխ : գլ
խաւոր : կարգապետ .

Generalis , dux exercitûs . օրդղլուխ :
զօրապետ : զօրավար : նախադլուխ զօ
րաց : սպարապետ : սորատեղաւոր : դահ
ճապետ .

Generalitas , tis . համարակութիւն . բո
վանդակութիւն : բոլորութիւն : համայնու
թիւն : ընդհանրութիւն .

Generaliter , generatim . ընդ հասարակ :
հասարակապէս : հասարակօրէն : ընդհան
րապէս : ընդհանրօրէն : համօրէն : համակ :
միահաղոյն .

Generatio , productio . ածումն : ծնունդ . ծնեալութիւն : ծննդաբերութիւն :
արտադրութիւն : առաջութիւն : ծննդա
րութիւն .

Corruptio unius , eſt generatio alterius .
ապականութիւն միոյ էրինն ածումն է և
ծնեալութիւն միւսոյն .

Generatio , in hominibus . ազգ : զարմ :
տոհմ : ցեղ : ածումն : զաւակ : uſque ad
quartam generationem , մինչ և ի չորրորդ
ծնունդն , պորտն .

Generator , is . Հայր : արարիչ : ար
տադրիչ : ծնօղ .

Generatus , a , um . ծնեալ : ածեալ :
արտադրեալ : առաջածեալ : գոյացեալ :
aut in compoſitione ponitur ծին , v. g. ge
neratus ab homine , մարդածին : à virgine ,
կուսածին : &c.

Genericus . ընդհանուր .

Genero , are : in divinis . ծնանիլ : առա
ջանիլ : in creatis , ածանիլ : արտադրիլ :
ածանիլ : ածիլ : էացուցանել : գոյա
ցուցանել : արտահայտուցանել : ի գոյութիւն ,
ի լինելութիւն ածիլ : տալ զգոլն : հանել ի
լոյս .

Generor , ari : in divinis . ծնանիլ . ելա
նել : առաջագոյնիլ : առաջածիլ : in creatis ,
ծնանիլ : արտադրիլ : ածիլ : հանիլ : էանալ :
գոյանալ : ածիլ ի գոյութիւն , ի լինելութիւն :
առնուլ զգոլն .

Generoſitas , tis . քաջութիւն : քաջա
բարութիւն : քաջամտութիւն : արիութիւն : vide
animus : aliàs , ազնուութիւն : մեծամտա
նութիւն : վեհանձնութիւն : մեծանձնու
թիւն հո
գւոյն .

Generoſus , a , um : fortis . քաջ : քա
ջասիրտ : քաջամիտ : զօրեղ : անվախ . անե
ղիւղ : արիասիրտ : արտեղ : արտեալ : վա
ստահասիրտ : aliàs , ազնիւ : ազնուական :

ազատասիրտ : ազնուաբարոյ : ազատա
բարոյ .

Geneſis . էութիւն ծննդոց .

Genethliacus , i . բախտացոյց : նախա
դուշակ , նախատեսաւոր բախտի : որ բնիկ
դիտանանայն ծննդեան ուրուք , և զպա
տահս կենդանականէրսից և աստեղաց , և
անտի իմանայ զառ ապա բախտն մարդոյ .

Genethliologia , æ . նախատեսութիւն ,
նախադուշակութիւն առ ապա բախտին նո
րածնին երևելոյին .

Genialis , e . ուրախարձական : հեշտալիր .
ըրուխարձալի : ուրախասրտաբար : բնական .

Geniculum , i : nodus in caula herbarum .
Կապ : խուրձ ի բոյսս , ի մինչի խոտոց .

Genimen vitis . բնիկ որթոյ : genimen
viperæ , ծնունդ իժից .

Geniſta , æ . ծառիկ որ դեղին ծաղիկ
ունի : ղաւելս կապին ի տնտնկ .

Genitalis . ծննդական առն կամ կնոջ :
առնական անդամ : կանացի անդամ : արա
կանք , առականք : ծնանականք .

Genitivus caſus . ընտական : է հոլով
երկիր հոլովման անուանց .

Genitor , is . Հայր : ծնօղ .

Genitrix . Մայր : ծնօղ : Genitrix Dei ,
աստուածածին .

Genitus , a , um . ծնեալ : ծնունդ :
որդի : ուստր : զաւակ .

Genius , ii . դէմ : այս : բարի կամ և
չար հրեշտակ որ ըստ առասպելանաց կա
պաշտից վերակացու է իւրաքանչիւր ծնն
դեան : և առ կայ միշտ քակ արանց առ
կողմն .

Genius , pro indole . բնութիւն : բնական
յօժարութիւն : բարք և վարք : բնաւո
րութիւն .

Genio indulgere : Հնազանդիլ ցանկութեց
և ըղձից սրտի իւրոյ : վհրեա երթալ հա
ճոյից սրտի : զանձն իւր տալ ի հեշտալիս
աշխարհիս : փափկասէր , մարմնասէր , հեշ
տասէր լինել .

Genium ſuum defraudare . խնայել ի ծա
խս , յարծաթ : դնել արծաթոյ և ի պի
տոյս կեցուցանել : ձղձիւ , ձղձելով ծախել
զարծաթ : Շուառասայն կենցաղավարել ,
զանձն իւր վրնպեցուցանել ի պետոյից մա
հուոյ : մարմնոյ զլանալ զպէտս նւր .

Gens , tis . ազգ : ազն plur. ազինք : nuſ
quam gentium , nullibi : ոչ ուրեք : ubicum
que gentium , յամենայն ուրեք : յամենայն տեղիս .

Gentilis , ejuſdem gentis . ազգակից : հա
մազն : ազգական : խնամի .

Gentilis , les . Հեթանոս : այլազգիք :

հա

հուսարշաւք : անհաւասք .

Gentilitas , tis : propinquitas . ազգականութիւն : ազգականութիւն : խնամութիւն : ազգութիւն .

Gentilitas . հեթանոսութիւն : անհաւասութիւն : հուսարշաւութիւն : հեթանոսական օրէնք .

Gentilitium ſcutum . հետքանշենից զարմին բուն կնիք : ազգի կնիք : արմայ .

Genu . ծունգ , & ծունկ , & ծունք : gen. ծնկան : plur. ծնկաց : դուշ : uſque ad genua : ծնկուչափ .

Accidere alicui ad genua . իջանել ի ծունք , ի դուշս : չոքիլ ի ծունկս առաջի նր : կրկնել զծունք այ : անկանիլ ի ծունկս : առ , դնել զծունք : երկիր պադնել նմա : պագանել նմա երկիր : խոնարհեցուցանել զծունկս : անկանիլ ի վր երեսաց իւրոց առաջի նր : անկանիլ առ ոտս նր : յերկիր փարեալ սիրել : երեսաց տարած անկանիլ առ ոտս նր .

Genuflexio , nis . ծնրադրութիւն : ծնկադրութիւն : երկրպագութիւն .

Genuflexus . Ոտքեալ ի ծունկս : անկեալ ի վր ծնկաց : անկեալ ի դուշս : ծնրադիր : խոնարհեալ ի ծունկս .

Genuinè , ingenuè . ազնուաբար : պարզամտութիւք : անկեղծապէս : լրջամտութիւք : պարզ : պարզապէս : ուղղոդ : ուղղապէս : առանց պաճուճանաց .

Genuinus , a , um . բուն և յատուկ : սեփական : սեպհական : բնական : բնած-ին ինքնաբուն : ընդած-ին : յատկական .

Dens genuinus . Ժանիք : սեղանատամն : ծամատամն : ջաղացակեռիք .

Genus , eris . ազգ : ցեղ : սեռն : զարմ : սեռուն : սերուն : ծնուն : սերակատութիւն : տուն : աղգատոհմ : ազն : աղտութիւն .

Genere clarus . Տաղնապականէ տոհմէ ծնեալ : վսեմազգեղ : քաջատոհմ : մեծազգի : նշանաւոր զարմիւ : ազնուատոհմ : քաջատոհմիկ : քաջ աղգիկ : այր ազնիւ .

Genus , ſpecies rerum . կերպ : ձև : աղգ : տարբաս : սարբաս : arbores ex omni genere : աղգի աղգի ծառք : պէս պէս : ամենակերպիւ : յոբնասեռ .

Genus in logica . սեռն : gen. ի : natura univerſalis quæ ſub ſe habet duas aut plures ſpecies : հասարակ բնութիւն , որ ենթ ինքեան ունի զերկուս կամ զբազումս տեսակս : զոր օրինակ , կենդանի , ենթ ինքեան ունի զառնակս մարդոյ և անասնոյ .

Genus , in grammat. սեռն : և ի ևռն : maſculinum , արականն : fœmininum , իգականն : neutrum , չէզոքականն .

Geographia . երկրագրութիւն : ցամաքագրութիւն : աշխարհագրութիւն .

Geographicæ tabulæ . աշխարհացոյց : գաւառացոյց .

Geographus , i . աշխարհագիր : աշխարհաբաշխ .

Geometra , æ . երկրաչափ : qui terram metiri novit ſecundum tres dimenſiones ſuas : ſcilicet , longitudinem , latitudinem & profunditatem , ceu altitudinem : որ հմուտ է չափելոյ զերկիրն ըստ երկայնութեան , լայնութեան և խորութեան քան զբարձրութեան .

Geometria , æ . երկրաչափութիւն .

Geometricus . երկրաչափական : երկրաչափաւոր .

Georgia , æ . վրաստան : վրաց երկիրն .

Georgianus , i . վրի : վրացի .

Germanè . եղբայրաբար : եղբայրական սիրով .

Germania , æ . աղլմանն երկիրն : նեմսէ երկիրն .

Germanus , i աղլմանն : նեմսէ .

Germanus , a , um : naturalis . ընչմարնա : բուն : բնական : բնած-ին .....

Germanus , frater . եղբայր համահայր և համամայր : ի նոյն հօրէ և մօրէ ծնեալ .

Germen , inis . բոյս : շառաւիղ : ուռ : արմանք : պտուղ : սերմանիք : ծիլ : բողբոջ : է մասն այն հատոյ որ առաջագոյն արձակէ զբոյսն .

Germino , are : actiuè : բղխել : արձակել : բուսուցանել .

Germinare , paſſivè . բղխել : արձակել : բուսանիլ : բուսեալ ելանել : բողբոջիլ : բողբոջն ընձիւղել և առաջանալ յարմատոյ : բարդաւաճիլ : սաճելիլ : ծլիլ .

Gero , ere : ferre . տանել : կրել : բառնալ : ունել : բարձնալ տանել .

Gerere negotium . Օբան ինչ առնանել : հոգալ : մատակարարել : հոգս տանել բանին : վերակացու , խնամակալ , հոգաբարձ լինել բանին : v. cura .

Gerere bellum . կռուիլ , կռիւ առնել ընդ : պատերազմիլ : v. bellum .

Gerere ſe bene . բարուք վարիլ : խմաստութիւք գնալ : զանձն իւր անբասիբաս պահել : խմաստուն և խոհեմ յամի գնացս իւր : հաւատարմաբար առնուլ զպարտականութիւն իւր .

Gerere ſe male . Չարասիս վարիլ : գնալ

անմտութիւն : չար պակաս բան առնել : աղաւելել ի պաշտաման իւրում : նուաղել : թուլանալ ի պարտուց իւրոց : խոտորել ի պաշտօնէ իւրմէ : ստահակութիւն գնալ .

Morem gerere alicui . Հնազանդել : կալ հնազանդ , ունկն դնել , անսալ խրատուց նր̄ : կալ ի բանի նր̄ : զկամս քո առնել ի ձեռս նր̄ .

Gerere , agere . Վարել : գործել : vide facio .

Gerulus , i . Բեռնակիր : բեռնաբարձ : բեռնատար : vul. համալ .

Gerundium , ii . Գործական : v. g. amando , սիրելով : ad amandum , վս̄ սիրելոյ : առ ի սիրելոյ .

Geſta , orum . Քաջութիւնք : զօրութիւնք : գործ քաջութե̄ : արիութի̄ : յաղթութի̄ : արարմունք .

Geſtator , is . Կրօղ : տանօղ : aut nomini rei additur , կիր , vel բարձ , vel տար , vel բեր : v. g. geſtator ſarcinæ : բեռնակիր : geſtator infantis : մանկաբարձ և այլ .

Geſtatorium , ii . Բառնալիք : դահաւորակ : գահ : գահոյ .

Geſticulatio , nis . Ձեռաց , գլխոյն անվայելուչ շարժմունք .

Geſticulator , is : geſtuoſus . Որ զգլուխ և զձեռս անվայելչապէս շարժոտէ .

Geſticulor , ari . Անվայելչապէս շարժոտել զգլուխ , զձեռս ....

Geſtio , ire . Յոյժ ցանկալ և փափագել : ըշտապել : փութալ .

Geſtire , exultare . Ուրախանալ ուրախութի̄ մեծ : ցնծալ : խնդալ : v. exulto .

Geſtito , are : geſto , are . Տանել : կրել : բառնալ : բարձեալ ունել . geſtare utero , կրել յարգանդի : capite geſtare , ողամբն բառնալ : տանել : ի վր̄ ողին դնել , ունել : geſtare ſinu , առնուլ . ընկալնուլ , կրել , ունել ի գիրկս : գրկել : առնուլ ի վր̄ գրկաց .

Geſtus , a , um . Վարեալ , գործեալ : կատարեալ : վճարեալ .

Geſtus , ûs . Ձեռնարկութիւնք : շարժմունք ձեռաց և գլխոյն : համեստութի̄ շարժմանց .

G I

Gibbus , i : & gibba , æ . Կուզ .

Gibber , gibberoſus , gibboſus . Կուզիկ : կզացեալ : կորացեալ . կարկամեալ : ի կոր անկեալ : որ ի դուճ երթայ : կորափիս անձամբ : կարկամեալ թիկունք : սապատող : որոյ թիկունք և մէջքն ի դուրս անկածեն : item pro re convexa : արտաստայն բոլոր և թուուցեալ .

Gigantæus , a , um . Հսկայական : անճոռունի : յաղթահասակ .

Gigas , antis . Հսկայ . ազնաւուր : անդամօք յաղթ : երկրածին : յաղթանդամ : յաղթահասակ : տիտանեանք . անճոռունի : gigantis more , հսկայօրէն .

Gigeria , orum : gall. geſier . Թռչնոց ստամոքս է : մասն ինչ մսոյ որ գտանի ի մարմնի թռչնոց , պարկանձև , ուր լինի մարսումն կերակրոց .

Gigno , ere : parturire . Ծնանել : բերել զերեխայ : երկնել զորդին .

Gignere in genere, producere Բերել : առնել . բղխել : ծնանել : v. producere .

Gignere ova . Ձու ածել : ձու ծերել .

Gingiva , æ . Լինտր : gen. լնտեր : plur. լնտերք . ժենտ : միս անշարժ ընդ որ յոդեալ են և թաղեալ ատամունքն .

Gingrio,ire : anſeris clamor . Ճիկ հանել : սագի ձայն է .

Git , & gith . Չրշնդեղ : gall. nielle : ցօղ կամ մառախուղ որ ապականէ զցորեան .

G L

Glaber , bra , brum . Լերկ . լերկամորթին : մազաթափ : ստեւաթափ : բըդաթափ : կունտ .

Glabro , are . Թափել զմազն , զբուրդն : քերել : գերծել : կոտել .

Glacialis , e . Սառուցեալ : ցրտառոյց : սառնային : սառնապատ . սառնակապ : պաղեալ .

Glaciatus, a , um . Սառեալ : սառուցեալ : պաղեալ ut ſuprà .

Glaciatus , de caſeo , lacte ..... Մածեալ : մածուցեալ : մածուն : թանձրացեալ : մակարդեալ .

Glacies , ei . Սառն , ին : պաղ : սառնամանիք : vul. սառից : սրսուռ : սառնի կտորն , հատորն : glaciei officina , սառնատուն , vul. բուզխանայ : ենչալ .

Glacio , are . Սառուցանել : սառնացուցանել : պաղել : պաղեցուցանել : սառն կապել զջուրն : glaciari , սառել : սառնանալ : սառուցեալ պաղել : սառնուլ : սառել պաղել .

Glacito , are : gruis & anſeris clamor . Ճիկ հանել : ձայն է կռնկան և սագի .

Gladiator , is . Ըմբիշ : ըմբշամարտիկ : մարզիկ : մենամարտիկ : մերկ մարմնէ ըմբիշ

յաս-

յասպարէզ մարտին, ի զբօսանս տեսողաց: vul. կռուի բռնօղ.

Gladiatorium, præmium gladiatoris. Բրաբիոն : յաղթանակին մարտի : գինակն : պսակ բրաբիոնաց.

Gladiolus: gall. glayeul. Լխեռն : vul. ագռաւուն ծաղիկ : id est flos corvi, gladiolus dicitur, quia folium habet gladii formam referens : այսպէս սուր քանզի թրաձեւ է տերեւ նր̄ : dicitur etiam iris : aliàs Թուր փոքրիկ.

Gladius, ii. Սուր : gen. սրոյ : Թուր : սուսեր : gen. ի : instrum. սուսերբ : սրդն : plur. սրդունք : աշտէ : վաղակ : unâ parte acutus, միասայրի. utrâque parte acutus, սուր երկսայրի, երկբերան. de Cruce dicitur, քառասայր սուսեր խաչին.

Gladio armatus. Սուսերաւոր : սուսերաձիգ : վաղակաւոր : որ ածեալ ունի զսուսեր ընդ մէջ.

Gladium stringere. Ձգել զսուսերն : հանել, արձակել, մերկացուցանել զսուր ի պատենից.

Gladio stricto. Սուսերամերկ.

Gladium recondere in vagina. Զերկանել զսուր ի պատեան : զսուր դարձուցանել ի տեղի իւր.

Percutere in ore gladii. Սրածել : սատակել սրով : ընդ աթուր հարկանել : Ջնջել ի սուր սուսերի, ի սուր սայր սուսերի : սրով դատել անխնայ : սրախողխող առնել : ջնջել կոտորածաւ սրոյն : սրոյ ճարակ տալ : ի սուր մաշել : զսուր ի վր̄ եդեալ կոտորել : հարել կոտորածաւ սրոյ.

Glandula, æ. Խսուլ : tur. խուզալակ : կուտուտ : բալլութաձեւ կամ նշաձեւ միս է, կակուղ եւ դիւրածուծ ներքեւ զպարանոց, որ զաւելորդ հիւթս մարմնոյ ծծէ.

Glans, dis. Եղջեր : gen. ջեր : inst. ջերբ : vul. բալուտ : կաղնւոյն պտուղ է.

Glans plumbea : vul. Թֆանկի կուլուլայ.

Glarea, glareola. Մանրախիճ աւազ.

Glareosus, a, um. Խճոտ երկիր : աւազոտ : աւազուտ.

Glaucus, a, um. Կանաչ սպիտակախառն.

Gleba, æ Կոշտ.

Glis, gliris. Մեծ մուկն է որ ի քուն լինի ձմեռն ողջոյն.

Glisco, ere. Աճուել : աճել : տարածել : զօրանալ : երկարաձգել.

Gliscit prælium. Սաստկանայ, բորբոքի, մղի, ընդխառնի, խմբի պատերազմ.

Gliscit fama in dies. Լուր լինի բանն այն յամ աշխարհ : եւս քան զեւս յորդէ բանն զբէ̄ : հռչակի, հնչէ համբաւն նր̄.

Globus, a, um. Գնտաձեւ : բոլոր : բոլորաձեւ : բոլորածիր.

Globulus, i. Գնտակ : գունտ փոքրիկ : vul. կուլի : rosarii, հատ վարդարանին.

Globus, i. Գունտ : globus terrestris, գունտ երկրային, երկրացոյց, աշխարհացոյց : globus cælestis, գունտ երկնային : երկնացոյց : աստեղացոյց : globus solis, գնտակ արեգական.

Globus, turma. Ամբոխ : բազմամբոխ մարդիկ : խուռն : խումբ : մարդահոյլ բազմութի̄.

Flammarum globus. Հրեղէն ցոլմունք : հրահոս վառակ : հրացայտ փոթորիկ.

Globus apum. Գունտ մեղուաց.

Glocio, ire : ova edentis gallinæ clamor. Գրգալ ի վր̄ ձուոց, ի վր̄ բունոյ : կրկչել.

Glomeramen, inis. Գնտաձեւ, բոլորաձեւ կոյտ : գումար.

Glomeratim. Միախռուռն : գունդ գունդ : դաս դաս : երախան երախան : երամովին.

Mollis alterno crurum explicatu glomeratio : gall. amble : vul. Ջրխշայ.

Glomero, are : filum. Կծուկ մանել : զփաթաթով զմանուածն յետ տալ ճախարակին.

Glomerare, congregare. Ժողովել : բոլորել : &c. v. congrego.

Glomerari. Ժողովիլ : կուտիլ : խռնիլ : ամբոխիլ = խմբել : խուռն խուռն ամբոխիլ.

Glomerare, gressus de equo : vul. Ջրխշայ երթալ : սանձարձակ երթալ : սանձարձակ արշաւմամբն երթալ.

Glomerosus, a, um. Բոլորաձեւ գնտակաձեւ : բոլորեալ.

Glomus, i : vul. Թելի կծիկ.

Gloria, æ. Փառք : Apocal. 4. ponitur, փառս : պատիւ : մեծութի̄ : փառաւորութի̄ : շուք : շքեղութի̄ : վայելչութի̄ : պատուականութի̄ = համբաւ.

Gloria cælestis : փառք, երանութի̄, երջանկութի̄ սրբոց յերկինս.

Gloria, superbia. Հպարտութի̄ : գոռոզութի̄ : v. superbia.

Gloriabundus, a, um. Հպարտ : գոռոզ : v. superbus.

Gloriandus, a, um. Պանծալի : գովելի :

ար

փառաւորեմ · փառաւորելի ·

Gloriatio, nis . Պարծանք .

Glorifico, are . փառաւորել : փառաւոր առնել : փառօք պսակել : փառաւորել : մեծարել .

Glorificare Deum . Օրհնել : օրհնաբանել : փառք տալ ՅՍ : փառաւորել զՅԾ : դոհանալ զՅ : շնորհակալ լինել Յ .

Glorior, ari : aliquâ re . Պարծանս ունել ի : պարծիլ ի շարուքեն ինչ : պանծալ յանունն ինչ : պարծել ունել, թէ ունի : պարծիլ · cum narrat. գեղապանձ եղեր ի գեղ քո : gloriata es in pulchritudine tua .

Gloriosè, cum gloria . փառօք բազմօք : պատուով մեծաւ : փառաւորապէս : պայծառաբար : վայելչապէս : մեծվայելչութեք : շքեղապէս : մեծ հանդիսիւ : երեւելի և շքեղ փառօք : հանդիսապէս .

Gloriosè : superbè . Հպարտօրէն : հպարտութեք : ամբարտաւանաբար : գոռոզապէս .

Gloriosus, a, um : de Sanctis in Cœlo. փառաւոր : փառաւորեալ : փառազարդ : փառապսակ : փառօք պսակեալ : երանելի : երջանիկ : երանեալ : արփնաւիսեալ : լուսազգեաց .

Gloriosus, illustris . Հռչակաւոր : փառաւոր : մեծահամբաւ : փառահեղ : փառաշուք : գեղահուչակ : մեծալուր : գեղապատիւ .

Gloriosus, superbus . Հպարտ : փառասէր : փառասէր : ինքնահաւան : մնապիտառ : գոռոզ : v. superbus .

Glos, gloris : mariti mei soror . Մոալ .

Glossa, æ . Բառ առ բառ մեկնութեք : պարզաբանութեք : Թարգմանութեք .

Gluten, inis . Շրէշտ : vul. շրէզ : սոսինձ : aliis, ոսող · ծողակ .

Glutinamentum, plagæ consolidatio . կցուած : կցութեք վիրին : մածուած : մածուցուած : շրթունք վիրին յիրեարս գալ .

Glutino, are . Շրէշտով, սոսնձով շաղկապել : կցել, մածուցանել : սոսնձել : շրէզել : cum charta, Թղթել : կպցնել .

Glutinare vulnus . Օվէրն կցել .

Glutinare visco . Ոսողաւ շաղախել զբազկաւ ճիւղս յորս Թռչնոց : ոսողել : շաղախել ծողակաւ .

Glutinari sanguinem . Հղիւն մածել : præt. ծեայ : Քանդրանալ .

Glutinosus, a, um . Կպուն : կպչուն : vul. շիրուտ : Ճարպուն : խիժոտ .

Glutio, ire . Կլլանել : v. deglutio .

Glycyrrhiza, æ : vul. Պնան : բնան : շիրին պնան : id est, radix dulcis .

G O

Goa, æ . Ղուայ բաղաք .

Gobio, onis . Մանր ձուկն է .

Golgotha . Հողգոթայ : որ է տեղի կառափելոյ : տեղի կառաւմանն փրկչին Յ : v. Calvaria .

Goliath . Հողիաթ հսկայ : բարձրութեք նր վեց կանգուն և Թզաւ .

Gomorrha, æ . Հոմոր : քաղաք որ երկնաւաք հրոյն Ճարակ եղեւ .

Gossipium, ii . Բամպակ, & բամբաք .

G R

Grabatus, i . Հահճէ : gen. մահճի : անկողին : gen. ղնոյ, & ղնի .

Gracilesco, ere . Լղարանալ : բարականալ : մարմնով վատել, նիհարել, նիհարանալ, ծխրիլ, ծռնիլ .

Gracilis, e . Բարակ : նօսր : նուրբ : մանրմանրիկ : statură gracilis, բարակ և երկայնահասակ .

Gracilitas, tis . Բարակութեք : նօսրութեք : նրբութեք : լղարութեք : բարակութեք և երկայնութեք հասակի .

Graculus, & gracculus, i : vul. Հնէկիսրար : ռանգրաս : գոյնագոյն փետրօք հաւն է .

Gradatim . Յաստ աստ : աստ աստ աստ : այր աստ աստ : փոքր փոքր : մեղ

մեղմով : մեղմաբար : քայլ առ քայլ . կամ_նար : կամկար : աստիճանաւ աստիճանաւ .

Gradatus, a, um. Աստիճանաւոր .

Gradior, di. Գնալ : երթալ : քայլել : ընթանալ . չոքել : չուել : չուառնել . ձե_մել : խաղալ .

Graduale. Բառն ժամագրքի : Ալէլու-յա : աստիճանականք : մեսեդի : զորս երգեն զկնի ընթերցուածոյն : quia olim è gradu altaris cantabatur : այսինքն առի զի վաղուց երգէին զնա յաստիճանէ սեղա_նոյն .

Gradus, ûs : scalæ. Աստիճան : աշտի_ճան : սանդուխ : լամբեր .

Gradus, passus. Քայլ : ընթացք : ըն_թացումն : գնացք : գնալն : չու : ձե_մումն .

Gradum accelerare. փութալով փու_թալ : աճապարել : փութացնաց , փութա-քայլ երթալ : սախպել առից : ձեպել ըճա_նապարհն : պնդել ի քաղաք : ըշտապել : v. festino .

Gradum revocare. Յետս դառնալ : ան_դրէն դառնալ : ընդ կրունկն յետս դառնալ .

Gradus supremus gloriæ &c. Ծայրագոյն , բարձրագոյն , գերագոյն աստիճան փա_ռաց . ծայրագոյն սէրութէ դագաթն : կա_տարն .

Gradus, dignitas. Աստիճան : պատիւ : կարգ : պետութիւն : պաշտօն : պաշտօնումն : մեծութիւն .

Gradus affinitatis. Աստիճան : պորտ . զարմն : մինչև ի չորրորդ զարմն . ազգն .

Gradus in matemati. Աստիճան .

Gradus longitudinis, qui in æquatore numerantur, à primo meridiano ad orientem : numero 360.

Աստիճանք երկայնութե որք ի մի հա-սարակաց բոլորակին համարին յառաջին կեսօրականէն երթալով յարևելս շուրջ զեր-կրային գնտաւն : Թուով : յկ. vide longitudo .

Gradus latitudinis numerantur in primo meridiano, ab æquatore, ad utrumque polum : numero 90.

Աստիճանք լայնութե համարին ի մի առաջին կեսօրական բոլորակին , ի հասա-րակաց բոլորակէն մինչև յերկաքանչիւր բևեռս : Թուով . Ղ. v. latitudo.

Græcè. Յունարէն : յունաց բարբառով : յունաց լեզուաւ . հոռոմ լեզուաւ .

Græcia, æ. Հոռոմստան : հոռոմ : յու-նաց աշխարհ : յելլադայ .

Græcus, grajugena, grajus. Յոյն : հել_լենացի : յելլենացի : յունական : հելլենա_կան . սատտինեցի .

Grallæ, arum : gall. echasses. փայտէ բարձր հողաթափ կամ սանդալ զոր կա_պեն յոտս , զի ի քայլելն բարձրահասակ երևիցին .

Gramen, inis . herba in genere. Խոտ : gall. chien dent : սեզ . gen. սիզոյ : canis gramen comedit & bilem evomit : շուն դա_լար սեզ ուտէ և սեաւ մաղձ ձգէ : & quod gallis, gazon, սիզոյ կամ դալարի կոշտ .

Gramineus, a, um. Դալար : դալարի : սիզոտ : խոտաբոյս .

Grammatica, æ : est ars rectè loquendi rectèque scribendi. Քերականութի : է ար_հեստ ստուգաբանելոյ և ուղղագրելոյ : քերթողութի .

Grammaticus, i. Քերական : քերթող : քերթողաբան .

Granarium, ii. Ամբար : շտեմարան : համբար : մթերանոց : համբար ցորենոյ .

Granatum malum. Նուռն : gen. նռան : arbor ipsa, նռնենի .

Grandævus, i. Ծեր : ծերունի . լցեալ աւուրբք : ժամանեալ ի խոր ծերութի : անցեալ զաւուրբք : ալևոր : ի խորին ծերութե .

Grandiloquus. Մեծաբան : որոյ է գե_ղեցկագիր շարն բանից .

Grandinat. Կարկուտ անկանել , լեալ թափել : կարկտել : անկեալ կարկուտ սաս-տիկ : præt. զայն : հարել կարկտիւ : կար_կտահար առնել .

Grandis, e. Մեծ : երկար , երկայն , երկայնաձիգ : item սաստիկ : հաստ : ծանր .

Grandis natu. Ծեր : ոյ : ալևոր . vide grandævus .

Grando, inis. Կարկուտ : gen. կտի : grandinem ferens, կարկտածու : կարկտա_բեր .

Granum, i. Հատ : gen. տոյ : v. g. granum frumenti, հատն ցորենոյ : granum sinapis, հատն մանանխոյ : granum arenæ, խիճ աւազոյ .

Grana, in genere, quibus aves pascuntur. Կուտ : hinc, կտակեր հաւ .

Grana, orum : fruges terræ. Արմտիք : արդիւնք : պտուղք : բարութիւնք : մթերք երկրի .

Granum in ponderibus. Հատ : Գետ : գրան : վարկ : կէտ : մէկ փոքր ինչ աւելի է , որ հանէ զթաթկշռոյն ի մի կողմն .

In granum assurgere. Սերմանալ : սերմն առնուլ , բուսնել : ելանել ի սերմն .

Graphice, es : ars delineandi. Արհեստ գծագրելոյ : նախագիծ առնելոյ : ծրագրելոյ.

Graphicè, adverb. Յարմարապէս : չափաւ : քնաքար : բուն : ուղղապէս.

Graphium, ii. Ասեղն : գրիչ որով խազ գան պօղպատի վր գրեն : item ղալամ.

Grassatio, nis. Աւազակութիւն : յափշտակութիւն : կողոպուտ : կապուտ : կողոպտումն : ասպատակութիւն : ասպատակութիւն.

Grassator, is. Աւազակ : յափշտակօղ : որ յանցս ճանապարհաց դարանամուտ լինի և բռնութբ յափշտակէ զինչս ճանապարհորդաց : կողոպտօղ : ասպատակաւոր : որ ի գիշերի ական հատանէ և գողանայ.

Grassor, ari. Աւազակութիւն առնել : յափշտակել : ական հատանել և գողանալ : ասպատակել ի վր : ասպատակ սփռել ընդ երկիրն : յափշտակութբ, ասպատակաւ աւերել, կողոպտել, կապտել, աւար հարկանել, քնջել զերկիրն.

Grassari malum. Սաստկանալ : չարն սփռել, տարածել = զօրանալ, զայրանալ.

Gratè, grato animo. Շնորհակալութբ : երախտագիտութբ : շնորհունակութբ.

Gratè, cum gaudio. Յօժարութբ, հեշտութբ սրտի : սրտի մտօք : զուարճացեալ սրտիւ = ուրախութբ.

Grates, in plur. Շնորհակալութիւն : շնորհունակութիւն : երախտագիտութիւն.

Grates rependere. Շնորհակալ լինել վն : v. gratia.

Gratia, æ. Շնորհ : & communius շնորհք : բարի : լաւութիւն : բարերարութիւն : բարութիւն : երախտ : սէր : ողորմութիւն.

Gratiam referre, par reddere. Օփոխարէն, զփոխարէնս առնել, տալ, հատուցանել : հատուցանել զբարի փոխանակ բարւոյն : տալ զկշիռն : նոյն չափով չափել.

Gratia, gratitudo. շնորհակալութիւն : երախտագիտութիւն : շնորհունակութիւն = փոխարէնութիւն : փոխատրութիւն.

Gratiam habere alicui. Շնորհակալ լինել ումեք : շնորհս ունել նմա, ի նմանէ : լինել պարտական, պարտաւոր նմա.

Gratias agere Deo. Գոհանալ զայ : գոհութիւն առնել այ : զգոհութիւն մատուցանել, հատուցանել այ : գոհաբանել, օրհնել զած : տալ զփառս այ : փառաւորել զած վն : օրհնաբանել զ.

Gratias agere homini. Շնորհակալ լինել ումեք : շնորհակալութիւն առնել, մատուցանել նմա = ամ գոհութբ շնորհակալ լինել · շնորհակալիք առնել.

Gratia, favor. Շնորհք : սէր : invenire gratiam apud regem, գտանել զշնորհս առաջի թագաւորին : շահել զշնորհս նր : կալ ի սէրն նր : սիրելի, հաճոյ լինել նմա : ունել զհամարձակութիւն առաջի նր, առ նա.

Gratiam conferre ..... Բարի, բարութիւն, բարերարութիւն, շնորհս, սէր առնել : dare շնորհել նմա զ. արժանացուցանել զնա նստել, hanc ei gratiam conferre ut sedeat : արժանի առնել գալ առ ծս .....

Gratiâ alicujus. Վսն նր : վն սիրոյն նր.

Verbi gratiâ. Օրր օրինակ : կալ էլ օրինակ = հիայս : հիքար = հիկէն : ուղղն ուղղակ : զորօրինակ : կերպն.

Gratia, venustas. Շնորհ : ոյ : գեղեցկութիւն = վայելչութիւն երեսաց = ազնուութիւն տեսլեան : վայելչագեղութիւն : զուարթադիմութիւն.

Homo gratiâ præstans. Վայելչատես : ազնիւ երեսօք : գեղեցիկ տեսլեամբ : գեղեցկատեսիլ : վայելչագեղ : զուարթատեսիլ.

Hanc mihi confer gratiam, quæso. Աղաչեմ զքեզ : խնդրեմ ի քէն : վն սիրոյն այ : Աղծ սիրես : արա ինձ սէր.

Gratiæ, arum : gratiarum actio. Շնորհակալութիւն : at Deo, գոհութիւն : գոհացողական աղօթք : գոհաբանութիւն : օրհնութիւն : օրհնաբանութիւն : փառք.

Gratia Dei. Շնորհն այ.

Gratia excitans. Զարթուցիչ : հրաւիրուցիչ.

Adjuvans. Օգնիչ : օգնական.

Sanctificans. Արդարացուցիչ : արդարար.

Sufficiens. Բաւական.

Efficax. Ազդեցական : գործադրիչ : v. efficax.

Habitualis. Ունակական.

Gratificatio, nis. Շնորհք : ձիր : տուրք : պարգև : նուէր : բարերարութիւն : երախտ.

Gratificor, ari alicui de aliqua re. Զիջնել շնորհել նմա = արժանաւորել զնա : cum gen. նուիրել, պարգևել : ձրի տալ : in sensu passivo, արժանանալ : gen.

Gratiosus regi. Սիրելի, հաճոյ թագաւորին : որ զշնորհս եգիտ առաջի նր : որ կայ ի սէրն, ի շնորհս նր : ընդունելի նմա որ եգիտ զշնորհս ի նմանէ = պատուաւոր արքային : շնորհալի : մտերմելի.

Gratis, gratuitò : Ձրի : ձրապէս : առանց արդեանց մրոց.

Gratitudo, inis. Շնորհակալութիւն : vide gratia.

Gra-

Gratuitus, a, um. Ձրի: Ձրի առնեալ և առանց արժանեաց: անվնիշ և անարժան.

Gratulabundus, gratulator. Ուրախացեալ: խնդակից: երանաւոր.

Gratulatio, nis. Ուրախակցութիւն: խնդակցութիւն: համախնդութիւն: շնահաւորութիւն.

Gratulor, ari. Ուրախակից, խնդակից, երանաւոր լինել ումեք վ. շնահաւորել տամ զ. երանի տալ նմա: երանել նմա, vel ջնա: աչաց լոյս ասել: vul. աչքից լոյս: շնահաւոր լինի.

Gratus, a, um: beneficii memor. Շնորհակալ: երախտագէտ: շնորհուն: յիշաչնորհ: վոխահատուցող: յիշու: երախտահատոյց: շնորհակալու.

Gratus animus. Շնորհակալութիւն: երախտագիտութիւն: v. gratitudo.

Gratus alicui. Սիրելի, հաճոյ. dat. v. gratiosus: item: հաճոյական: ախորժական. հեշտալի.

Gratus aspectui. Օրհնաբաշտ: գոհարժալի: հրճուալի: հաճոյ աչաց: gratus gustui, անուշ: անուշիկ: plur. անուշունք համով: բարեհամ: քաղցրահամ: gratus auribus, քաղցրալուր. քաղցրանկան: gratus odoratui, անուշահոտ: &c.

Gratum habere. Հաւանիլ: հաճիլ ընդ: vel, ի: հաճոյ Թուիլ ինձ.

Gratum mihi facies si .... Շնորհակալ եղէց քեզ եթէ.

Gravatè, ægrè. Դանդ, և դժուար է ինձ. ակամայ: ակամայութիւք: Թարց կամաց խնդ. ոչ կամաւ: անախորժելի սրտիւ: տհաճութիւք: բռնութիւք, և ուժով: հեղգաբար: դանդաղելով.

Non gravatè, libenter. Յօժարապէս: յօժարութիւք սրտի: ինքնայօժար կամօք: կամաւ: սրտիւ: կամաւորապէս: կամովին. գոհարժանին սրտիւ.

Gravatus, a, um. Ծանրացեալ: somno, ծանրացեալ ի քնոյ: Թմրեալ, & Թմբռնեալ ի քնոյ: Թուլայեալ, ընդարմացեալ ի: abl. գոր քուն կոխէ, տանի, ծանրացուցանէ: աչք գքնով անկեալ.

Gravedo, inis. Հիւանդն ծանրութիւն որ նուազլինի կամ զբաժնից ծնանի.

Graveolens, tis. Հարշահոտ: գազրահոտ: գիշահոտ: ժանտահոտ.

Graveolentia, æ. Օգրշահոտութիւն: գազրշահոտութիւն: նեխութիւն հոտոյն: ժանտահոտութիւն: նեխ հոտն.

Gravesco, ere. Ընդ- բեռնամբն, ընդ- ծանրութիւք անկանիլ, կորանալ, կեռել, Թուլանալ.

Gravescere, de malo. Ծայրանալ: սաստկանալ: զօրանալ.

Gravescere, gravidam fieri. Յղանալ: ծանրանալ: որոյ ծնունդ արձակեալ է.

Graviditas, tis: mulieris & animantium. Ծննդաբարութիւն. v. fecunditas: & de muliere: յղութիւն: յղացուածս: de animali: գկ ծուծս.

Graviditas terræ. Պարարտութիւն: յուրԹութիւն. v. fecunditas.

Gravidus, a, um. Լի: cum abl. vide plenus.

Gravida mulier. Յղի: յղացեալ: յղի ծանրացեալ: որ յղութիւն էառ: որում եղև յղութիւն.

Gravis, e. Ծանր: gen. & instrum. ծանու: plur. ծանունք: դժուարակիր: դժուարաբառնալի: վայրասահ.

Gravis, molestus. Ծանր: խնամ: դժուարին. տաժանակաւ: տաժանուամբ: աշխատարար: որ աշխատս առնէ ղիս. որ բեռն է ինձ: Թախանձոտ: վշտադին: որ ծանրանայ, ծանրութիւն առնէ ինձ.

Gravis, vir gravis. Ծանր մարդ: խոհեմ: պարկեշտ: խնամաւոր: հաստատուն բարոյ: մեծին վարուք: նեղհուն: նեղբնին: զգոյշ անձին իւրում.

Gravis annis. Ծերունի: լցեալ աւուրբք. լի աւուրբք: v. grandævus.

Gravis somno, vino. Ծանրացեալ ի քնոյ: ի գինւոյ: v. gravatus.

Gravis res. Մեծ բան: ծանր բան.

Gravis de accentu. Բուռն ոլորակ.

Gravis, lentus. Ծանր: յաւէտ ի գնալ: հեղգ: սղերդ: հեղգասկրտ: Թոյլ: դանդաղկոտ: մեղկ և յոյլ: հիւանդատիպ: լքեալ ձեռօք և սրտիւ.

Gravis odor. Հնեխ հոտն: v. graveolentia.

Gravis pœna. Խիստ ցաւ, սաստիկ: անհնարին չարչարանք: չարաչար: կսկծագոյն: դառնագոյն: դառնակսկիծ: տաժանելի.

Gravitas, tis. Ծանրութիւն: որով երբ նիւԹաւորք միտեն միշտ ի վայր.

Gravitas, majestas. Ծանրութիւն: խոհեմութիւն: պարկեշտութիւն: խնամաւորութիւն: հաստատաբարոյութիւն: վայելչութիւն: գգուշութիւն անձին և այլ շարժողութեց.

Gravitas, acerbitas. Խստութիւն: դառնութիւն. սաստկութիւն: կսկիծ: ուժգնութիւն: տաժանութիւն չարչարանաց.

Gravitèr. Ծանր: ծանրապէս.

Gravitèr, acerbè . խիստ : խստաբար : դառնակսկիծ : ուժգնաբար : անհնարին : չարաչար : տաժանապես .

Graviter peccare . ծանր, մահու չափ մեղանչել : գործել գմեղ մեծ, ծանրագոյն, մահացու, մահու չափ : գարշելի .

Graviter ægrotare . ծանր հիւանդանալ : վտանգաւորապես : դառնակսկիծ ....

Gravo, are . ծանրացուցանել : ծանրաբեռնել : դառնակացուցանել զբեռն, զծանրութիւն : կապել մարդկան, ի վիր ուսոց նց դնել բեռինս ծանուցս և դժուարակիրս .

Gravare aliquem, illi molestum esse . բեռն լինել ումէք : ծանրանալ նմա : վիր չծանրանալոյ ումէք ի ձէնջ : ծանրութիւն առնել նմա : աշխատ առնել զնա : նեղացուցանել, նեղել զոք : ցաւեցուցանել գլուխ նր .

Gravare caput . ծանրացուցանել, թմրեցուցանել զգլուխ : ծանրութիւն առնել գլխոյն .

Gravari re aliquà . ծանրանալ : նեղանալ : տագնապել : տառապել : inftrum. vel ի : cum abl. վշտանալ : վշտացնել : ծանր և խնամ լինել ինձ : դանդաղել առնել : դանդաղեալ հրաժարել ի : abl.

Gravare populum exactionibus . նեղել, ճնշել, տառապեցուցանել, զրպարտել, տագնապեցուցանել, կոխել զժողովուրդ հարկաց խստութբ : յաղթահարել զոյբիս .

Ne graveris venire . մի դանդաղիր գալ : մի հրաժարիր ի գալոյ : քեզ ծանր, խիստ, դժուար մի լիցի : մի անտանիր : տաղտուկ և վատ մի լինիր առ ի : nom. մի խնամեսցէ քահանայ գարշել կամ տղկալ պոռնկի մանկանն կնիք տալ lib. Canon.

Gregarius miles . կոկ զինուոր : կուռն մարդ .

Gregatim . խումբն խումբն : միախուռն : դունդ դունդ : երամ երամ : երամովին : դասս դասս : ամբոխաբար .

Gremium, ii . գոգ : գրասպան : in gremium Ecclesiæ : առ գրասպան եկեղեցւոյ : գիրկ : ծոց .

Gressus, ûs . քայլ : գնացք : ընթացք : v. gradus .

Grex, gis . հօտ, ի : խաշինք : երամակ : armentorum, անդեայք : կոկ եղանց, դահիճ : հօտան անդէից : գեհ ոչխարաց : grex hominum, բազմութիւն : ժողովուրդ : ամբոխ մարդկան .

Griphus, i: enigma & similia . հանել : ոռիկ : խոր և խրթնածածուկ բան .

Grossus, i . Թուլ տհաս : գեռատի Պղոյ.

Grumus, i: sanguinis v. g. համանիկ ինչ արեան, կամ այլ հեղուկի որ մածեալ գոտանել Բանդրանայ .

Grunnio, ire suis . խնդխնդալ : գոռալ : գոռ հարկել .

Grunnitus, ûs . գոռ : խնդխնդալն խողի .

Grus, uis . կռունկն : gen. կռնկան : խորթն : & խուրթն .

Grus, machina . մեքենայ որով զմեծամեծ քարինս ի վեր բարձրացուցանեն .

Grillus, i : vul. Ճռեղկ .

Gryps, gen. gryphis . կորճ : պասկուճ. Deuteron. 14. 12. գաղջն առասպելական չորքոտանեաց Թեւաւոր .

G V

GVbernaculum navis . Թեւ նաւին : ղեկ : կեղ : ուղղիչ նաւին .

Gubernatio, nis . կառավարութիւն : առաջնորդութիւն : խնամակալութիւն : տրամադրութիւն : անօրէնութիւն : կարգադրութիւն : սահման : սահմանադրութիւն : մատակարարութիւն : անտեսութիւն : վէրակացութիւն : վէրատեսչութիւն .

Gubernatio provinciæ, urbis . պետութիւն : բռնակալութիւն քաղաքին : գաւառապետութիւն : տեղակալութիւն : հուսակալութիւն : կողմնակալութիւն : դեռատպետութիւն : վէրակացութիւն .

Gubernator navis . Նաւավար : ուղղիչ նաւին : Թեւաւոր : կեղաւոր .

Gubernator urbis &c. քաղաքապետ : հազարապետ, խնամակալ, վէրակացու քաղաքին : տեղակալ : գաւառակալ : դեռատպետ : կողմնակալ : հուսակալ : նահանգադետ : բռնակալ : դրեթակ բռնակալ .

Gubernator puerorum . մանկավարժ : դաստիարակ : վարպետ : դայեակն : վարժապետ : մանկակիրթ .

Gubernator equorum . վէրակացու ձիանցն : vul. միրախոր : մատակարարապետ.

Guberno, are navem . Թեւովն ուղղել վարել գնաւն : ուղղաւորել : ղեկավարել.

Gubernare . կառավարել : մատակարարել : տրամադրել զայմ ինչ կշռով, Թուով և չափով : վարել զաշխարհ : տնօրինել նշանել, վէրակացու լինել ի վր .

Gubernare, rem gerere . Օգնն տնօրինել : մատակարարել : գործս տանիլ : gen. խնամակալութիւն առնել : զբանն խոհեմաբար հանել, տանիլ յառաջ, ի գլուխ : v. gerere .

Gula,

Gula, æ: guttur. կոկորդ: որկոր: որ կոր: բեմբ: փողք: os hærere in gula, in gutture: ոսկր արգելանիլ ի փողան.

Gula. ագահութիւն: որկորամոլութիւն: անյագ ուտելն: որովայնամոլութիւն: որովայնապաշտութիւն: կոկորդամոլութիւն: շատակերութիւն: խրախճասիրութիւն: շուայտութիւն: յաղխութիւն: est amor inordinatus cibi & potûs: է սէր անկարգ կերակրոց և ըմպելեաց.

Gulosè. ագահ: ագահութիւք: անյագ շուայտութիւք: & alia.

Gulosus, a, um. ագահ: շուայտ: որկորամոլ: որովայնասոլ: որովայնապաշտ: կոկորդամոլ: խրախճասէր: անյագ: շատակեր: պորտաբոյծ: ուտելեաց և ըմպելեաց պարապեալ: որ զինքն հեղու ի վիր կերակրոց: որ ուտէ յաղխութիւք: որ որկրոյ և սեղանոյ պարապի: որ կերակրով պարարէ զմարմին.

Gummi. խեժ: հեղեկ: հեւք կպչուն որ կաթէ ի ծառոյ.

Gummosus, a, um. խեժոտ: խեժակաթ: խեժահոս: խեժածոր ծառն.

Gummi linire. խեժել: խեժիւ շաղախել, ծծել.

Gurges, itis. ընդունդք ջրոյ: խոր խորատ: խորափիս: պորտք գետոյն: անդնդասպառոյտ, յորձապտոյտ, անհուն խորութիւն ջրոյ: ահագին բնութեացութիւն: յորձանք ջրոյ.

Gurgustium, ii. գանդակ: կապեղայ: կրպակ: չէ արժան քահանայից ի կրպակս մտանել: lib. Canon.

Gustatio, nis: Gustatus, ûs. ճաշ: ճաշակումն.

Gusto, are. ճաշակել: ճաշակս ճաշակել: զհամ առնուլ: առնել զհանդէս, փորձ առնուլ կերակրոց, և ըմպելեաց.

Primoribus labris gustare Theologiam. ծայրիւ մատիւն առնուլ զճաշակ աստուածութիւն.

Gustus, ûs. ճաշակ: ճաշակելիք: զդայարան ճաշակելութիւն.

Gustus, sapor. համ: համեղութիւն: gen. համի: & համոյ: boni gustûs, համեղ: համով: համեմատ: անուշ: անուշահամ: քաղցրահամ: աղնուշակ: քաղցրաճաշակ: plur. անուշունք: mali gustûs, վատահամ: ժանտահամ: դառնահամ: անախորժ.

Gutta, æ. կաթ: կաթիլ: կաթլիկ: կայլակ: շաղ: կաթոճած: շիթ: հոսէին ի քէ քրտունք եբրեւ կիսայլակս արեան.

Gutta, macula in pelle animalium: vide macula.

Gutta, aromatis genus, մոշկան: ազդ ի ծխանելոյն.

Guttatim. կաթ կաթ: կաթլիկ կաթլիկ: շիթ շիթ: guttatim ſtillare: կաթիլ, præt. եցայ.

Guttula, æ. կաթլիկ: կաթիկ: շիթ.

Guttur, is. կոկորդ: որկոր: բեմբ: ընդ որ կերակուր ի սատամոքս մտանէ: v. gula.

Gutturalis lingua, littera. լեզու կամ գիր կոկորդաձայն: կոկորդախօս, խեցբնիկ լեզու.

G Y

GYmnaſium, ii. ճգնարէս: հանդէս ճգնութիւն: սուեան պատերազմի: մերկ մտանել ըմբիշ յասպարէս մարտին: մարզարան: կրթարան: վարժարան.

Gymnaſium, Collegium. կրթարան: ուսումնարան: կրկէս: 2. Mach. 4. դպրատուն: համալսարան: երիտասարդանոց.

Gynæceum. ճպարանք կանանց: vul. հարէմ, հարամ: quod vetitum ſonat; quia maribus interdicitur ingreſſus in gynæceum apud orientales: Թարգմանին արգելեալ: զի արանց ոչ է արժան անդր մտանել.

Gypſum, i. կիր: գաջ: gen. կրոյ: ex gypſo, կրեայ.

Gypſo, are. կրել: գաջել: ծեփել զկիր ի վր: կրով ծեփել.

Gyro, are. պտոյտ գալ: շարժիլ շրջանակօրէն: շրջաբերիլ: ի շրջանս իւր դառնալ: պատել զբաղաքաւ: v. g. պատել: պտոյտ առնել: շուրջ ընթանալ: պար գալ.

Gyrus, i. շրջանակ: շրջանք: պտոյտ: բոլորակ: ծիր: gyrus ſerpentis, պտոյտք տատան օձին: ծուռ.

H

Ittera H significabat 200. Գիրն H նշանակեր : Մ.

H A

HA'. Միջարկութիւն է, երբեմն զարմացական ․ ո : ի՜ : բաբէ : երբեմն ցաւմնական : հայ : աւախ .

Habacuc propheta. Ամբակում մարգարէ : gen. մայ .

Habenæ, arum. Սանձ : ու. երասանակ : երասան : դանդանաւանդ : պախուց .

Remittere habenas. Սանձարձակ երթալ : թողուլ, արձակել, թուլացուցանել զսանձն : v. frenum.

Effusis habenis ... Սանձարձակ, ձիով արձակել ի վր : սանձարձակ արշաւանմամբ երթալ : արշաւել զերիվարն .

Habenas adducere. Զսանձն պինդ քաշել : պինդ ունել, պահել.

Habeo, ere. Ունել : cujus præteritum vix reperies apud bonos authores : գոյ ինձ : կայ ինձ .

Bene se habere. Լաւ, ժիր, առողջ լինել : առողջութբ կալ : meliùs se habere, de ægroto, հիւանդն պարզիլ : դիւրաւ լինել : v. convalesco.

Quo modo te habes? Լաւ ես ? ժիր ես ? զիարդ ես ? զի արդ կաս ? vul. հալդ ինչ ? quærere quomodo valeat, հարցանել զողջունէ նր .

Male me habeo. Լաւ, ողջ չեմ : ցաւունիմ : հիւանդ եմ : vul. հալ չունիմ : ապառ ունիմ .

Habeo illum in loco patris. Համարիմ, ունիմ զնա իբրեւ զհայր : նա փոխանակ հօր է ինձ .

Bene se res habet. Բանն լաւ է : յաջողի : առաջանայ ի բարի : առաջադէմ լինի : ուղղի .

Malè se res habet. Բանն վատ է : ցրուեալ է : vul. բանն խարապ է .

Habere pro nihilo. Ունել առ ոչ ինչ : համարել իբրեւ ոչ ինչ : Թուել ինձ իբրեւ ոչ ինչ : արհամարհել : v. contemno.

Habilis ad rem aliquam. Յարմար առ : յաջողակ, յաջողեալ առ : aut. dat. ընդունակ : բնաւորեալ առ : Ճարտար : հանճարեղ : հմուտ, փորձ, տեղեակ, գիտակ : cum gen. շնորհալի : այր գործոյ .

Habilitas, tis. Հմտութիւն : շնորհք : յարմարութիւն : յաջողակութիւն : Ճարտարութիւն : v. aptitudo.

Habitabilis. Բնակելի : շէն երկիր : ընդունակ բնակչաց .

Habitaculum, i. Բնակարան : բնակութիւն : կայարան : կայանք : օթարան : օթեւան : տուն : դեգերանք : տեղի .

Habitatio, nis : pro domo. Տուն : բնակարան : ut suprà.

Habitatio, mora in loco. Կայան : կայութիւն : մնալն ․ բազմօրեայ կալն : դեգերումն : բնակութիւն :

Habitator, is. Բնակիչ : բնակեալ : տեղացի : բնակ երկրին : որ զօթեւան կալաւ .

Habito, are. Բնակել : մնալ : կալ : նստել : օթեւանել : օթել : զօթեւանս կալնուլ : զկայ, զկայանս, զտեղի առնուլ : ագանել : & ագել : դեգերել.

Ea urbs habitatur frequentissimè. Բազմամբոխ քաղաք է : բազմաբնակ : յորում գոյ յուռթութիւն մարդկան : շէն երկիր : լցեալ մարդկութբ : լի շինուածովք եւ բնակչօք մարդաշէն .

Habitualis, e. Ունակական մեղքն : սովորական : ի մեզ բնակեալ .

Habitualiter. Ունականաբար : սովորաբար.

Habitudo, inis : corporis compositio. Տեսիլ մարդոյ : արտաքինք : երեւոյթք : դէմ : տեսակ : դիրք մարմնոյն եւ հասակի : չափաւորութիւնք .

Bona corporis habitudo. Բնութիւն : բնական ունակութիւն մարմնոյ : առողջութիւն է բարեխառնութիւն չորից որակութեանց, ջերմոյ, ցրտոյ : ցամաքի եւ խոնաւի .

Habitus, ûs : consuetudo. Սովորութիւն : ունակութիւն : սովորական զօրութիւն .

Habitus, familiaritas cum ..... Ընկերութիւն : ընկերակցութիւն : հանապազորդութիւն ընդ ..... ընտելութիւն : ընտանութիւն : հաղորդակցութիւն : երթեկցութիւն : կենաց հաղորդութիւն ընդ : կցորդութիւն .

Habitus vitiorum. Զխտամէտ ունակութիւն մոլութեանց : չար, վատթար սովորութիւն.

Habitum contrahere. Ստանալ զչար սովորութիւն : v. g. երդնլոյ : զբերան ընդելացուցանել երդման : սովորել, ուսանել.

Habitum deponere. Ի բաց ձգել, թողուլ, թօթափել, ընկենուլ, հատանել, խզել, զաղել զսովորութիւն վատթար : խափանել, ի բաց կալ, հրաժարել, լուծանել ի սովորութենէ : ունակութիւն թուլանալ.

Ha-

Habitus, vestis. Հանդերձ : զգեստ : v. vestis.

Hàc. Ընդ այս : աստի : այսրէն.

Hactenùs, in loco. Մինչ և ցայս տեղի : մինչև յաստ, յայս վայրի.

Hactenùs, in tempore. Մինչև ցայս ժամ : մինչև ցայժմ : մինչև ցայսօր : մինչև ցայս : ցայս օր ժամանակի.

Hactenùs, in sermone. Մինչև ցայժմ : մինչև ցայս վայր.

Hædinus, a, um. Ուլենի & յուլենի.

Hædina pellis. Յուլենի.

Hædus, i. Յուլ : ուլ : gen. ուլու : anniculus, ամիկ : ալոջ.

Hæmorrhoides, um. Լերմայ : բնաբանի հոսումն արեան յերակաց որք ուռեն ի նստոյ տեղի.

Hæreditarius, a, um. Ժառանգական : որ է ընդ ժառանգութեամբ : ժառանգաւոր, ժառանգութեամբ հասանի, անկանի.

Hæreditas, tis. Ժառանգութիւն : ժառանգաւորութիւն : մերձաւորութիւն : ժառանգորդութիւն : ժառանգակալութիւն.

Hæredito, are. Ժառանգել զոք, զինչս նր : յինչն դրաւել : մերձաւորել, մերձաւորեցուցանել ինձ զինչս.

Hæres, dis. Ժառանգ : ժառանգաւոր : ժառանգորդ : ժառանգակալ : մերձաւոր : si fœmina, ժառանգուհի.

Hæredem facere. Ժառանգեցուցանել զոք : զինչս իւր ժառանգեցուցանել նմա : առնել, գրել զնա ժառանգ : զինչս մերձաւորեցուցանել նմա.

Hæreo, ere: ancipitem esse. Երկբայել : երկմտել : երկուանալ : տարակուսել : վարանել ի միտս իւր : ի վարանի կալ : տարակոյս, տարակուսեալ, երկմիտ, երկբայ, երկչոտ կալ : երկչոտութեամբ կարծեաց վարանել : կալ ի գեգերանս.

Hærere, adhærere: v. g. puluerem pedibus. Կցել : կառչել փոշի յոտս : linguam palato, կցել լեզու ի քիմս : կպել.

Hærere, inniti. Յենուլ ի : յարել ի.

Hærere, stare, manere. Մնալ : կալ : զկայս, զտեղի առնուլ : արգելել ի գնացից իւրոց : կառեալ կապել.

Hæresiarcha, æ. Հերձուածապետ : աղանդաւոր : հերձուածագլուխ : վիշապագլուխ աղբեր դատապարտելոց յիշատակին.

Hæresis, is. Հերձուած : ոյ : հերձուածողութիւն : հերետիկոսութիւն : չար աղանդ : չարափառութիւն : v. error.

Hæreticus, i. Հերձուածող : չարափառ : հերետիկոս : աղանդաւոր : մոլորեցուցիչ : որ հերձէ ի հերձուածս.

Hæsitabundus, a, um: anceps ..... Երկմիտ : տարակոյս : երկբայ : տարակուսեալ : երկչոտ : վարանեալ ի միտս իւր : երկչոտութեամբ կարծեաց վարանեալ : չհաւատեալ ի միտս.

Hæsitans in loquendo. Որ ի խօսելն գթէ, երկմտի, յողդողդի : vul. որ կըմկմալով խօսի : կակազ.

Hæsitans linguâ, blæsus. Թլուատ : թոթովախօս : բեկբեկախօս : լեզուաթոթով : թերախօս : ծանրալեզու.

Hæsitantia linguæ. Թլուատութիւն : ծանրութիւն լեզուի : թոթովութիւն լեզուի : բեկբեկախօսութիւն.

Hæsitatio, dubium. Տարակուսութիւն : երկբայութիւն : երկմտութիւն : վարան : վարանումն մտաց : տարակուսանք : չհաւատանք : կասկած : երկչոտութիւն.

Hæsito, are: ancipitem esse. Տարակուսել : չհաւատել ի միտս իւր : vide suprà hæreo.

Hæsitare linguâ. Թլուատ խօսել : բեկ բեկ, թոթով, ծանր խօսել : լեզու կարկամել : in legendo, գթել, երկմտել յընթեռնուլ : vul. կըմկմալով ընթեռնուլ.

Halec, cis. Տառեխ : կամ ձուկն տառեխի նման.

Haliætus, i. Գետարծիւ : արծիւ ծովային : aliis, չայլաղան : aliis, անկղ.

Halitus, ûs. Շունչ : gen. շնչոյ : շնչումն : տուր և առ օդոյն : թոքառութիւն : շնչութիւն.

Halitum extremum reddere. Տեառն շունչ տալ : վարել, աւանդել, վճարել, հանել զհոգի.

Hallucinor, ari. Խաբել : սղալել : ծուռ իմանալ : մոլորել.

Halo, are: olere. Հոտ ունել : բուրել, հանել զհոտն : ծխել զհոտն.

Hamus, i. Կարթ : ձկան կեռն : ճանկ.

Hara, æ. Խոզարան : խոզանոց.

Hariolatio, nis: & ariolatio. Հմայութիւն : դիւթութիւն : վհկութիւն : նախագուշակութիւն.

Hariolor, ari. Նախագուշակել զիրս ապագայս : դիւթել : զհմայս հմայել : կանխապատմել.

Hariolus, i. Հմայ : դիւթ : վհուկ : նախագուշակ : v. divinus.

Harmonia, æ. Համաձայնութիւն : ձայնակցութիւն : եղանակաւոր երգն : ձայն երգոց : նուագ : քաղցրանուագութիւն : երաժշտութիւն : երգակցութիւն.

Har-

Harmonia corporis, v. g. բաղկադրութիւն, կազմուածք, կերպաւորութիւն մարմնոյ: բարեկարգութիւն: շարժմանութիւն: համաձայնութիւն ազատ և պատշաճ շարժակարգութիւն անդամոց.

Harmonicus, harmonioſus. քաղցրանուագ: քաղցրաձայն: երգական.

Harpago, inis. Ճանկ: կեռ.

Haruſpex, icis. լնդրահմայ: վհուկ: որովայնամոլ: որ ի փորոտեաց դահճապուռակէ զիւոս ապագայս.

Haſpahanum. Լոպահան: Թագաւորութիւն պարսից դլխաւոր քաղաք.

Haſta, æ. Նիզակ: գեղարդն: plur. գեղարդունք: առիգ: gen. առից: inſt. առիւք: սուինն: բռունք: գայլան: ferrum haſtæ, սլաք: խիշան: lignum haſtæ, բուն նիզակին: նիզակին ձողուկ.

Haſta, gall. encan. Հարաջ: մաղաձ.

Haſtâ poſitâ vendere. Ցինչս մաղաձ դնել, հարաջ դնել.

Haſtatus, i. Լոնգաւոր: գեղարդազէն: առիգակիր: տիգաբեր: տիգաբարձ.

Haſtile, is: v. haſta: aliàs. Նիզակի փայտ: բուն նիզակին.

Hau. Օ: Թօ.

Haud. ոչ.

Haud dubio. Լոուգասիւ: սուրբիւ: հաւաստեաւ: Թարց կարծեաց.

Haurio, ire. Հանել զջուր: ջուր ընուլ յաղբերէն: կախել զսափորն: դոյլիւ հանել զջուր: յուզել զջուր.

Haurire, deglutire. Կլլանել: կուլ տալ: Թէ ուտելով, Թէ ըմպելով.

Hauſtus, ûs: vul. մէն կուտ ջուր: ըմպուածք: exiguis hauſtibus bibere: քայ քայ խմել.

H E

HEbdomada, æ. Շաբաթ: ոբ: Եօթնեակ: եօթնեակ: gen. եկի.

Hebdomadarius, ii. Շաբաթաւոր: ժամարար.

Hebenus, ebenus, i. աղբանոս ծառ.

Hebes, etis: de clavo &c. բութ: կոր կինալ.

Hebes, de homine. բիրտ: տոպր: տխմար: հաշիմ խելօք: բութ. մտօք: ծանրախելք: ապուշ: ապշեալ մտօք: խելահատ: անհմտուած: անխելք: յիմար.

Hebes, de auditu. լուր, ունկն ծանր, ծանրալուր: aures hebetiores habet, ծանր, ծանուցաս լսէ: ծանրալուր է: խուլ է: խիստ է ունկն նր.

Hebes, de oculis: hebes acies oculorum. աչից ծանրացեալը: նուազեալը: վատ, դժուժ տեսողութիւն: ակն դժուժ տեսնեամբ: վատեալ, տրնեալ, հալեալ, պակասեալ ի լուսոյ: խառնեալ ի պղծառուքի: ծանծաղեալ: ոչ հանդուրժէ ճառագայթից արևու.

Hebeſco, ere: de animo. Խնդիր պակասիլ, նուազիլ: Թուլանալ: Թափիլ ի խնդից: խելք ծանրանալ: սիրտ լքանիլ, հալիլ: խելք խաւարիլ.

Hebetatio mentis. աշխոյժ: ծանրութիւն մտաց: անտուժութիւն: տխմարութիւն: խելահատութիւն: խելաթափութիւն: խառնմունդ մտաց: տոպրութիւն: բթութիւն: բթութիւն խելաց: հաշմութիւն.

Hebetatio oculorum. աչից ծանրութիւն, նուազումն, վատութիւն: դժուժութիւն, հալումն, տրտումն, տիւրութիւն աչաց: խառնումն, խառղտումն աչաց.

Hebeto, are ferrum. բութ առնել: կոր կինել զբեւեռն.

Hebetare viſum. խառղտել, խառնել, խթել զաչսն: vul. ծակծակել: ծանրացուցանել: նուազեցուցանել: հալել, առնել դժուժ առնել զ.

Hebetare aures. խլացուցանել զականջս: ծանրացուցանել.

Hebetare corpus. աշխատանել, ծանրացուցանել զմարմին: խօթացուցանել: ծիւրել, հաշել, Թուլացուցանել զ. սպառել զօրութիւն: Թալկացուցանել զմարմին: տկարացուցանել: զօրաթափ առնել.

Hebetare animum. աշխեցուցանել, ծանրացուցանել, հատուցանել, խափանել, Թափել զխելքն ի նմանէ: Թափել զոչ ի խելաց: անմտացուցանել.

Hebetudo, inis. աշխութիւն մտաց: v. hebetatio.

Hebræus, a, um. Եբրայեցի: հրէայ: gen. հրէից.

Hebraicus, a, um. Հրէական: եբրայեցի.

Hebraicè. Եբրայեցերէն: եբրայեցւոց բարբառով.

Hecatombe, es. Օհտ էր կռատպատից, որք չատուածոց խրճանց զոհէին Ճ. եղեալս կամ հարիւր այլ հատառեսակ անասուն.

Hedera, æ: Jonæ cap. 4. conſtanter ponitur հղ-ումեխ quod cucurbitam ſonat, non hederam: 2. Machab. 6. 7. hederâ coronatus, vertitur, Թաւ ոստովք պսակեալ: vulgò

vulgò autem, շարմաշուք : շարմաշուքայ, շարմաշուք.

Hei. Միջարկութիւն աւաղական : աՀա : ոհ : վախ : վայ : եղուկ : աւաղ.

Heli. Հեղի.

Heliotropium, ii. Արեւադարձիկ : որ զույգ ընդ արեւուն շրջի դէպ ուղիղ առ նա.

Helleborus, i vul. Թրեշան արմատ : turcis: կծատուղ կեօք : id est radix castoris, herba medicinalis atram bilem ejiciens : խոտ է կամ բոյս բժշկական որ զմարմինն սրբէ ի սեւ մաղձոյ, եւ ի վտանգաւոր հիւթոց : մաղձահալած խոտն.

Helleborus niger : turc. Զուպլէմ : perſ. խարպէկի սիայ : albus, perſ. խարպէկի սեֆիտ.

Helluatio, nis. Շռայլութիւն : շռայլութիւն : արբեցութիւն : անյագ որկորամոլութիւն : զեղխութիւն : յղփութիւն : զեղխաբարոյութիւն : շատակերութիւն.

Helluo, nis. Որկորամոլ : որովայնամոլ : v. gulosus.

Helluor, ari. Զգահ ուտել : անյագ ուտել : զխուքն հեղուլ ի վերայ կերակրոց : որկորոյ եւ սեղանոյ պարապել : կերակրով պարարել զմարմինն : ուտել յղփութեամբ.

Hemeticum, i. փսխողական դեղ որ պատրաստի ի փոշւոյ մնդուրի : անթիմոն : աթիմադ : turc. տէմիր պօղան.

Hemicrania : gall. migraine. Կիսագլխոյն ցաւն որ ցաւեցուցանէ զկէսն գլխոյն.

Hemicyclus. Կիսաբոլոր : կէս բոլորակ.

Hemiſphærium. Կիսագունդն.

Henoch. Ենովք, այ.

Hepar, atis. Լեարդ : նեարդ : gen. լերդի : լերդակողմն : լերդափոյթ, որ է սեաւթոք : լեարդ.

Hepaticus, a, um. Լերդական.

Herba, æ. Խոտ, ոյ : դալար : դալարի. qui herbis nutritur, խոտակեր : խոտաճարակ : խոտաբոյծ.

Herbæ quæ comeduntur. Բանջար : կանաչ : կանաչեղէնք : conuivium ex herbis, բանջարեղէն կոչունք : herbæ agreſtes, արօտք.

Herbarius, ii. Բուսաբան : որ զբոյսս եւ բուսոց զօրութիւն գիտէ · որ պարապի խոտոց, բուսոց, տնկոց : խոտայոյզ : բուսայոյզ.

Herbaſco, & Herbeſco, ere. Ելանել ի խոտն : դալարել ի խոտն : արձակել զխոտն.

Herbidus, & herboſus. Խոտոտ : խոտաբոյս : խոտաւէտ : դալար տեղի.

Herbula, æ. Մանրիկ խոտ : խոտիկ.

Hereſipelas, mel. ereſipelas, atis : vul. Կարմիր քամի.

Heri. Երէկ : երէկ : օր երեկի : երեկեան օրն : օր երեկորեայ : ab heri, յերեկէ.

Hericius, ericius, herinaceus, erinaceus, i. Ոզնի : ոզնիկ : կոզնի.

Herilis, e. Տէրունի : տէրունական.

Hermaphroditus, ambiguo ſexu. Էրմաբրու : խառնակ : խառնասեռն : որ ունի զարութիւն եւ զիգութիւն : երկասեռակ բնութիւն : կրկնասեռ : սեռափոխ : սեռն անստոյգ.

Hernia, æ. Ձուանկութիւն : իջուած : vul. տապայ : & perſ. ղօռ : hernia laborare, vul. ձիճք վայր գալ.

Herodes, is. Հերովդէս : gen. դեի.

Heroicus, a, um. Քաջ : դիւցազանց : դիցափայլ : դիցապայծառ : փառահեղ.

Heroina, æ. Դիւցազն կին : Moſes in ſua hiſt. ſemiramidem vocat, այրասէր եւ կաթոտն Շամիրամ : կին որ քաջութեամբ նման է նահատակաց.

Heros, ois. Նահատակ : քաջ այր : շահատակ : դիւցազն : դիւցազանց մարդ : զոր նախնիքն համարէին զհաղորդ անմահութեան, եւ ընդ մեծս դասէին զնա : ſemi deus ex deo & muliere aut ex dea & homine natus : կիսած ի չայ եւ ի կնոջէ : կամ ի չաստուհւոյ եւ ի մարդոյ ծնեալ.

Herus, i. Տէր : genit. Տն̃ : vide dominus.

Heſperus, i : Veneris ſtella poſt occaſum ſolis apparens. Գիշերավար : գիշերաբեր : որ երեւի զկնի մտանելոյն արեւու.

Heſternus, a, um. Երեկեան : երեկի :

Heteroclitum verbum. Բայ, կամ անուն այլանձն, այլակերպ : արտուղի : որոյ հոլովումն է արտաքս քան զհասարակաց կանոնս.

Heterodoxus. Հերձուածող : vide hæreticus.

Heterogeneus. Այլասեռ այլակերպ : այլամասնեայ : այլատեսակ.

Heu : dolentis interjectio. Տրտմական միջարկութիւն : վայ : ախ : աւախ.

Hexagonus, i. Վեցանկիւն.

Hexameter verſus. Վեցաչափ տող : վեցոտանի տաղ : հոմերական տող.

Hians, de ore. բերան բացեալ. ընդարձակ: ore hianti: բերանաբաց. hians avaritia: անյագ ագահութիւն.

Hiatus, ûs, oris. ընդարձակութիւն, բացուածն բերանին: բերանաբացութիւն: ահագին բերանաբացութիւն վիշապին: ահագին բերանաբաց դժոխ.

Hiatus, interruptio. ընդհատուածք. ընդհատուածն.

Hiberna, orum. Ձմերոց: տեղի ձմերելոյ: in hibernis esse: ձմերել.

Hibernaculum, i: hiemalis domus. Ձմերատուն: gen. տան: տուն ձմերայնոյ.

Hiberno, are. Ձմերել: ի ձմերոցս կալ: vul. ղշլայ անել.

Hibernus, a, um. Ձմերային: ձմեռային: ձմեռնային: ձմերայնի.

Hibiscum, i: guimauve gall. vul. խատմի.

Hic, hæc, hoc. սա: gen. սր, vel սորին: այս: gen. այսորիկ: abl. յայսմանէ: instr. այսու, այսոքիւք: instrum. plur. այսոքիւք.

Hìc, in hoc loco. ահաս: յայս տեղի. յայսմ վայրի: յայսմ տեղւոջ: առ մեզ: յայս կողս.

Hiemalis. Ձմերային: v. hibernus.

Hiematio, nis. Ձմերելն.

Hiemo, are. Ձմերել: v. hiberno.

Hiems, mis. Ձմեռն: gen. ձմերան: vel ձմերի: in hieme, ի ձմերան: յաւուրս ձմերայնոյ: ի ձմերային: initium hiemis: ձմերամուտ: ձմեռնամուտ.

Hierarchia, æ: Angelorum. իշխանական հրեշտակաց դասուց սաստկապետութիւն մեանց: երկնային գահակալութիւն: ինչնեակ դասապետութիւն հրեշտակաց: Ecclesiastica, դասակարգութիւն, կարգապետութիւն եկեղեցականաց և հայրապետաց.

Hieroglyphicum, i: Symbolum. Նիւթ և նշան խորհրդական, որով եգիպտացիք ծածկէին զխորագոյն խորհուրդս աճապանութենէ, զոր օրինակ ի միջի մերում, եռանկիւն նշանակէ զաբ երրորդութիւն.

Hieronimus, i Ցերոնիմոս.

Hierosolima. Երուսաղէմ: սուրբ մայրաքաղաք: եղամ. 2. Paral. 3. Hierosolimitanus: երուսաղէմացի.

Hilarescо, ere. Ուրախանալ: սիրտ զոհարձանալ: խնդալ: v. gaudeo.

Hilaris, hilaratus. Ուրախ: բերկրեալ: զոհարձանալ: խնդալ: v. gaudeo.

Hilaritas, hilaritudo. Ուրախութիւն: զոհարձութիւն սրտի: v. gaudium.

Hilariter, hilarè. Ուրախութեամբ. բերկրանօք: զոհարձացեալ սրտիւ: & qux suprà.

Hilaro, are. Ուրախացուցանել: vide exhilaro.

Hin. Չափոյ անուն: դորակ: կուժ փոքրիկ.

Hinc. ձմասի: աստուսա: այսրէն: յայս տեղւոջէ: յայս կողմանէ.

Hinc & inde. ձմասի և անտի: յայմ կողմանց: յայմ կուսէ: ամենուսա.

Hinc sequitur quòd ..... ձմասուսա, յայսացելոց հետեւի թէ.

Hinnio, ire. Ձրմնջել: խրխնջալ: խրխնջել: խրխնջալ: si equus calet à venere, dicitur վրնջել: quod applicatur homini, ի կին ընկերն ետոյ վրնջել. Jerem 5.

Hinnitus, ûs. ձվրնջիւն. խխնջիւն: խրխնջոց: խխնջոց: վրնջոց: խրխնջիւն.

Hinnulus, i. Էգին ձագն: item pullus ex equo & asina genitus, mulus: ջորի, ի նոյ և ի մատակ էշոյ ծնանել.

Hio, are. բերանն բանալ, ընդարձակել: de terra: երկիր պատառել, բանալ զբերան իւր և կլանել: de flore, արձակիլ.

Hippocentaurus, i. ձրազասպելական ծովածին ի մարդոյ և ի նոյ խառնեալ. մարդնիսահառն: ձի մարդախառն.

Hippodromus, i. ձասպարէս: արշաւատեղ: ձիախաղաց տեղի: ձիարձակարան: ձիընթաց սպարէս.

Hir, indeclinabile: palma manûs. ձեռն.

Hircus, i. Քաղ: նոխազ. ի, աց: քոլ.

Hircinus, a, um. Նոխազեայ.

Hirquus, i: angulus oculi. ձկան աչկնի, ականն խորշն.

Hirsutus, a, um. Թաւ: Թաւամորթ. մազոտ: բրդոտ: Թաւացեալ մազով: Թաւամազ.

Hirsutus spinis. փշալից: փուշ փուշ.

Hirtus, ut hirsutus.

Hirtus homo, rudis. Մոպռ: բիրտ: կորդ: կորդացեալ: բուռն: խոշոր վարուք.

Hirudo, inis. Մղրուկ: gen. մղրկի:

Hirundo, inis. Ծիծեռն, & ծիծառն: gen.

gen. ծիծառան nom. plur. ծիծառունք : & ծի ծեռուունք . gen. ծիծառանց .

Hiſco , ere : v. dehiſco .

Hiſcere . բերան բանալ : nè hiſcere quidem auſus eſt : ոչ իշխեաց եւ ոչ բանալ զբերան : այլ ի բերան մեաց առանց պատասխանի տալոյ .

Hiſpania , æ . Սպանիայ : hiſpanus , սպանեացի .

Hiſpidus , a , um . Թաւ : Թաւամորթ . խոշոր : խիտ : v. hirſutus .

Hiſpidi crines , arrecti . Հերքն քաշեալ : դիզացեալ .

Hiſtoria , æ . պատմութիւն : պատմագրութիւն : վիպասանութիւն .

Hiſtorialis, hiſtoricus liber . Հատոր պատմութեան : պատմագիրքն : պատմական հատորն .

Hiſtoricus , ſcriptor hiſtoriæ . պատմիչ : պատմագիր : պատմագրիչ : վիպասան : պատմագրող .

Hiſtrio , nis . Խաղարկու : դերասան : խաղարկու : ծաղրածու : խաղարար : vul. ըռըստմպաղ .

Hiulco , are : diſjungere . Ցաւորդանել : տրոհել : æſtus hiulcat agros , Ստօքն պատառէ , հերձէ , ճեղքէ : ճաքէ զերկիրն .

Hiulcus , a , um . Բացեալ : արձակեալ : պատառեալ : հերձեալ : ճեղքեալ : ճաքեալ .

H O

HOdiè . Այսօր : յայսմաւուրս : unde nomen Menologio Armeniorum . ամանոր .

Hodiernus , a , um . Այսօրեայ : gen. էի : այս աւուր .

Hollandia . Գիամիոնկ , vel , վալանդէզ երկիրն : hollandus : Գիամիոնկ : վալանդէզ .

Holocauſtum , i . Ողջակէզ : gen. կիզի : quia in eo tota victima comburebatur : զի կիզիւր ընդ ամենայն ողջն .

Homicida , æ . Մարդասպան : արիւնահեղ : homicida domini , տիրասպան : homicida ſui , ինքնասպան : սպանօղ : մարդասպող .

Homicidium , ii . Մարդասպանութիւն : սպանութիւն : արիւնահեղութիւն .

Homilia , æ . Ճառ : ճառաբանութիւն : ներբողեան .

Homo , inis . Մարդ : ոյ : այր : gen. առն : cujus diminut. այրիկ : gen. այրկան plur. մարդիկ : & մարդիկք : & մարդք : gen. մարդկան : Կ. մարդոց : cum hominibus : ընդմարդիկ : ընդմարդս : ընդ մարդս : ab hominibus : ի մարդկանէ .

Homo Deus . Հոգեմարդ յիս կս .

Homo fio . Մարդանամ : մարդ լինիմ .

Hominem devorans . Մարդակեր : մարդակուլ : hominem generans : մարդածին : ſic de aliis .

Homogeneus , a , um . Համատեսակ : անդամակից : համատեսական : համանատեսակ : համանմանեայ : հաւասարուն .

Homuncio , homulus , homunculus . Հայրիկ : gen. այրկան : այրուհին : Թզուկ մարդ : կարճիկ : vul. պոչիկ .

Honeſtamentum , ornamentum . Զարդ : gen. զարդու : զարդարանք : յօրինուածք : պճնուճիս : պաճուճանք : պայծառութիւն : վայելչութիւն .

Honeſtas , tis . Համեստութիւն : պարկեշտութիւն : համեստաբարոյութիւն : վայելչութիւն : աղնուաբարոյութիւն : զգաստութիւն : մարդավարութիւն : աշխարհավարութիւն .

Honeſtè . Համեստաբար : վայելչապէս : պարկեշտապէս : զգաստութեբ : & ſic de aliis .

Honeſto , are aliquem aliquâ re . Զարդարել , վայելչացուցանել , պայծառացուցանել , պաճուճել զոք : cum inſtrum. պատուհել զոք : inſtrum. չնորհել , պարգեւել նմա զ.

Honeſtus , a , um . Համեստ : պարկեշտ : համեստաբարոյ : աղնիւ : աղնուաբարոյ : զգաստ : վայելուչ : աղաւաբարոյ : համեստակենցաղ .

Honor , is : reverentia . Պատիւ : պատուադրութիւն : պատիւատանք : մեծարանք : շուք : պատուառելութիւն : aliàs պարծանք : փառք &c.

Honorem deferre alicui . Պատուհել զոք . ունել զնա ի պատուհ : պատուառել յուսեբէ : դերապատուհել , մեծարել զոք : պատիւ , շուք դնել նմա : ամաչել , զերկիւղ կրել ի նմանէ : վերյարգել զնա : առ պատուհականս ունել .

In honore eſſe . Կրաշնուլ զփառս և զպատիւ ի մէջ մարդկան , vel ի մարդկանէ : լինիլ ի պատուի : շքանալ : շուք առնուլ , փառաւորիլ , մեծարիլ .

Honor , dignitas . Պատիւ : մեծութիւն : պաշտօն : պաշտուհիս : աստիճան : կարգն , պետութիւն .

Honor , pudor . Պատուառութիւն : պատկառանք : պատուառելութիւն : ամօթխած-ութիւն : պարկեշտութիւն : երեսի ջուր .

Honorabilis , honorandus , honoratus .

Պատուական : պատուելի : այր ազնիւ : մեծարգոյ : պատուաւոր : մեծապատիւ : նախապատիւ քան ..... մեծարեալ .

Honoratè . Պատուով : մեծարանօք : շքեղութբ : փառաւորապէս : վայելչապէս .

Honorificè . Մեծապատուով : երեւելի վարօք : մեծ հանդիսիւ & quæ suprà .

Honorificus , a , um . Մեծապատիւ : շքեղ : մեծարգոյ : վայելուչ : արժանի : երեւելի և շքեղ վարօք ․ մեծահանդէս .

Honoro , are . Պատուել : վերյարգել : մեծարել : փառաւորել : շուք տալ , դնել նմա : v. honorem deferre .

Hora , æ . Ժամ : որ ․ է քսան և չորրորդ մասն բնական աւուրն : eâdem horâ , ի նոյն , ի նմին ժամու : bonâ horâ , կանուխ ․ կանխապէս ․ կանխաւ : ad horas singulas , ժամ ըստ ժամ : ի ժամէ ի ժամ : ժամէ ի ժամ .

Horæ , arum : liber precum . Ժամագիրք : աղօթքմատոյց : ժամակարգութիւն ըստ ժամուց աւուրն .

Horarius , a , um . Ժամու միոյ : որ կայ , տեւէ , մինչ առ ժամ մի .

Hordeaceus , a , um . Գարեղէն .

Hordeum , i . Գարի : gen. գարւոյ .

Horizon , tis . Եզերիչ , եզրակացուցիչ բոլորակ : major circulus sphæram diuidens in duas partes æquales , visibilem unam , invisibilem alteram : բոլորակ մեծ որ զգունդն կարէ ի կիսագունդս երկուս , մինն երեւելի , միւսն աներեւոյթ : բոլորակ առ որ սպառի աչաց տեսութիւն .

Horizontalis . Որ է եզերչի բոլորակին հաւասար .

Hornus , hornotinus fructus , ceu hujus anni . Պտուղ , ցորեան , գինի որ է տարւոյս այսորիկ : այսամեայ պտուղ .

Horologium , ii . Ժամացոյց : vul. սահաթ : solare , արեւաժամացոյց .

Horologiorum artifex . Ժամացուցաշէն ․ ժամացուցակերտ : vul. սահաթսազ .

Horoscopus , i . Ժամ ծննդեան ուրուք , և անտի նախագուշակութիւն անցից որք անցանելոց են ըստ նմա .

Horoscopum dicere . Քննել՝ զժամանակ ծննդեան ուրուք և զաղթարս կենդանակերպից : և անտի՝ նախագուշակել զբախտն նր .

Horrearius , i . Շտեմարանապետ ․ մթերանապետ .

Horrendus , a , um : terrorem incutiens . Ահագին : ահաւոր : ահաբեկ : ահեղ : ահընկեց : ահարկու : զարհուրելի : սարսափելի : ահագնատեսիլ .

Horrendus , abominandus . Գարշելի : ատելի : զզուելի : գարշ : գարշանք : նշաւակեալ : զազրագոյն ․ պիղծ : գարշունակ : որ համարի ի գարշանս : դժնդակ .

Horrendus , enormis . Անհնարին : այլանդակ : արտաքոյ կարգին : արտաքոյ քան զչափ .

Horrens , tis : pili , crines . Հերք դիզացեալք քստմնեալք : դիզացումն զլխոյն .

Horreo , ere , crines , pilos . Հերք դիզանալ , քստմնիլ : գլուխ դիզանալ , և ի դողման լինել .

Horrere aliquid . Երկնչել , գարշիլ ի : abl. v. abhorreo .

Horresco , ere . Զարհուրիլ : սարսափիլ : v. exhorresco .

Horreum , i . Շտեմարան : & մարան : համբար ․ համբարանոց : մթերանոց .

Horribilis , horridus . Զարհուրելի : v. horrendus .

Horridus , deformis . Անգեղ : զազրագեղ : գարշատեսիլ : v. deformis .

Horror , is : timor . Զարհուրանք : ահաւէրք : ահ : վախ : երկիւղ : խռովութիւն : սասանութիւն : դողումն : պակումն : տագնապ : սարսուռք դողութեան : սարսափ : ահաբեկութիւն : զանգիտանք .

Horror , odium . Ատելութիւն ․ ապաշաւութիւն մեղաց : գարշութիւն : զզուանքն : ցաւ : զղջումն : փոշիմանութիւն .

Horror , fastidium . Անախորժութիւն սրտի : զզուութիւն : գարշումն .

Horsum . Յայս կոյս : յայս կողմն .

Hortamen , hortamentum , hortatio , hortatus , ûs . Յորդորումն : յորդորական , յուսադրական , քաջալերական բանք : խրատ : ազդ : ազդումն .

Hortativus , a , um . Յորդորական : քաջալերական : յօժարեցուցիչ .

Hortator , is . Յորդորիչ : խրատիչ : յօժարեցուցիչ .

Hortor , ari . Յորդորել , ածել , զարթուցանել զոք ի ..... v. exhortor .

Hortulanus , i . Պարտիզպան : պարտիզագործ : vul. պաղչվան .

Hortus , i : arborum , Պարտէզ : gen. պարտիզի : florum , բուրաստան : herbarum , բանջարանոց : պարտէզ բանջարոյ : in genere , դրախտ .

Hosanna . Ովսաննայ : կամ օրհնութիւն .

Hospes , itis qui hospitio excipit . Հիւրընկալ

բընկալ : օտարընկալ : օթևանասիրեաց : պանդոկապետ .

Hoſpes, qui hoſpitio excipitur . Հիւր : ինջաւոր : Եկն : plur. Եկք : օտար : պարդեւեալ .

Hoſpitale, is . Հոգեառուն : հիւանդապատոյ : հիւանդատուն : vul. խայրէթ խաղայ .

Hoſpitalis homo . Օտարասէր : օտարընկալ = հիւրասէր : հիւրընկալ : ասպնջականան օտարոյ .

Hoſpitalitas, tis . Օտարասիրութիւն : հիւրասիրութիւն : հիւրընկալութիւն .

Hoſpitaliter . Սիրով մեծաւ , բարեկամաբար : օտարասիրութիւք .

Hoſpitium, ii . Ինջաւան : ինձեան = օթեան : պանդոկ : օթատան : հիւրանոց : օտարանոց : հիւրատուն : ասպնջականան տեղի .

Hoſpitio excipere . Հիւրան , զօտարսն ընկալուլ : օթևանել , ժողովել : տանել ի տուն : ագուցանել առ ինք , ընդունել ի հիւրութիւն : օտարոյ տեղ տալ .

Hoſpitio excipi . Օթևանս կալուլ առ ոք : օթևանել , օթել առ : պղիշերն օթել : բնակիլ , ինձեանիլ : ագանիլ ի....

Hoſpitor, ari : ut ſuprà .

Hoſtia, victima, æ . Օհ : պատարագ : զենլի : մատաղ : ողջակէզ : ընծայ : նուէր : որ մատուցանի այլ .

Hoſtia, panis . Հաչխատ : մասն .

Hoſticum, i . Թ-չուտեաց կրկնէն .

Hoſtilis, is . Թ-չնամական .

Hoſtilitas, tis . Թ-չնամութիւն : դործ թշնամութիւն : դիմամարտութիւն .

Hoſtiliter . Թ-չնամաբար .

Hoſtis, is . Թ-չնամի : չարակամ : ոխակալ : խեռ : հակառակ : ընդդիմամարտ : vel, առեաց in compoſitione v. g. Chriſti hoſtis : քրիստեաց : &c.

H V

Huc . Հաչոր : յայս տեղի : յայս վայրի : առ մեզ : յայս կողմ : աստանօր .

Huc uſque . Մինչև ցայս վայր : մինչև յայս տեղ : մինչև ցաստ :

Intueri huc, atque illuc . Հայիլ ընդհանուր չուրջանակի : հայիլ այսր և անդր : զաչս արձակել յայս կողմ .

Huiuſmodi . Հաչպիսի : սապիսի : սրպիսի : այս կերպիս : այսպիսին : սոյնպիսին .

Humanè, humaniter . Հեզաբար : հեզասիրութիւք : քաղցրաբար : մարդավարու-

թիւք : մարդասիրութիւք : հանդարտապէս : սիրով և հեզաբարոյութիւք .

Humanè, humanitùs . Մարդկօրէն : մարդկապէս .

Humanitas, tis . Հեզութիւն : հեզամտութիւն : քաղցրութիւն : քաղցրամտութիւն : հեզաբարոյութիւն : v. affabilitas .

Humanitas, natura humana . Մարդկութիւն : մարդկային բնութիւն .

Humanitas, humaniores litteræ . Գիրք : մանկացութիւնք : դիրք արտաքինք : in menol. հելլինական հանճարք .

Humanitèr : v. humanè .

Humanus, comis . Հեզ : հեզամիտ : հեզասահոդն : քաղցր : քաղցրաբարոյ : քաղցրախօս : հանդարտ : խաղաղ : մեղրածորան : մարդավարք = աշխարհավարք : անոխակալ : հեզահայեաց : հեզնկ : մարդասէր : անոխ շահչար .

Humanus, a, um . Մարդկային : մարդկանց : մարդեղէն : genus humanum : մարդիկ : Հաղատոյ որդիք : աղգ մարդկային = Հաղտեայն աղգն .

Humanatio, nis . Թ-աղուհի .

Humecto, are . Թ-անալ : præt. Թացի : Թացուցանել : Թաթախել ջրով : v. g. Թրմել : Թրջել : տաւարացուցանել : դիջացուցանել = ցօղել : խոնաւեցուցանել : Թաթաւել ի ջուր : Թրծել = Թռջել .

Humeo, ere : eſſe, fieri humidum . Գ-ին ջանալ : տաւարանալ : խոնաւել : դէզ , խոնաւ , տաւուկ լինել .

Humerale, is . Վաչկաս : ուսանոց .

Humerus, i . Թ-ևկունք = gen. կանց : ուս : Թևկնամէջ : միջնաղուկք .

Humeris portare . Հանուլ ի վր ուսուց : դնել ի վր Թևկանց : զուս դնել ի : nom. յուսս ունել : զուսովք արկանել : ի վր ուսուց բառնալ : դնել ի Թևկունս : բարձեալ բերել ի վր ուսուց : շալակիլ , & շալկել : շալակեցուցանել ուսիք ոմ. ejus humeris imponere .

Humeſco, ere . Գ-ինջանալ . v. humeo .

Humido, are . Թ-ացուցանել : vide humecto .

Humidus, a, um . Գ-էզ = gen. դիջի : խոնաւ : խոնաւուտ = տաւուկ : տաւուկացեալ : տաւուկատեսակ : օդն ի տաւուկացեալ ի գոլորշոյ ջրոյն : խոնաւ և մօտ տեղի : ծծմբնք ջրոց , դէզ տեղի .

Humiditas, tis . Գ-ինջութիւն : տաւուկութիւն : խոնաւուտութիւն : խոնաւ , ոյ : հեւթ .

Humiliatio, nis . Խոնարհեցուցիս : նուաստացուցիս : տապկացուցիս : տմօթ : տմօթա-

խածուԹիւն : պատկառանք : ամաչանք : նախատինք : այսին : որ ինչ խոնարհեցուցանէ և զամօԹի հարէ զմեզ .

Humiliatus, a, um : in physico . Խոնարհեալ ։ կորացեալ ։ ծռեցեալ ։ ցածուցեալ ։ ի վայր ձգեալ .

Humiliatus, in morali . Խոնարհեալ ։ նուաստացեալ ։ ստորկացեալ ։ v. humilis .

Humilio, are se . Խոնարհել ։ խոնարհեցուցանել զանձն իւր ։ նուաստանալ ։ ստորնանալ ։ առ ոչ ինչ համարել զանձն իւր .

Humiliare aliquem . Խոնարհեցուցանել զոք ։ ցածուցանել ։ պատկառեցուցանել ։ ամօԹ առնել զոք ։ զամօԹի հարկանել զոք .

Humilis, physicè . Ցած ։ խոնարհ ։ առ երկրաւ ։ գետնին հաւասար ։ փոքր ինչ բարձր յերկրէ ։ նսեմագոյն ։ ծռագոյն .

Humilis, ignobilis . Մարդ ցած, ստորուկ ։ խոնարհ ։ նուաստ ։ աղքատ ։ անշքան ։ անյայտ, անծանօԹ ի մարդկանէ .

Humilis, in moribus . Խոնարհ սրտիւ ։ փոքրոգի ։ անհպարտ ։ նուաստ ։ գլխակոր ։ երկրահայեաց ։ ծանր և համեստաշարժ գնացմամբ ։ կորակեկին դիմաւ ։ հեզ և մտամոլ .

Humilitas, tis : physicè . ՑածուԹիւն ։ խոնարհուԹիւն .

Humilitas, ignobilitas . ՑածուԹիւն ։ խոնարհուԹիւն ։ ստորկուԹիւն ։ նուաստուԹիւն ։ փոքրկուԹիւն .

Humilitas, virtus . ԽոնարհուԹիւն սրտի ։ անհպարտուԹիւն ։ փոքրոգուԹիւն ։ մտամոուԹիւն .

Humiliter . Խոնարհաբար ։ խոնարհուԹեամբ ։ պատկառեալ դիմօք .

Humo, are . Թաղել ։ առնել զԹաղումն ։ aut in compositione : v. g. քահանայաԹաղ առնել, humare sacerdotem &c.

Humor, is . Հոսանուտ գոյուԹիւն ։ հեԹ ։ խոնաւ ։ գոլոշիք ։ դալարշիք : corpus quatuor humoribus constat, sanguine, pituitâ, bile flavâ, & atrâ bile, seu melancoliâ . Չորեքտասնորդաց մարմին խառնուած է ի չորից հեղԹոց . յարենէ, ի մաղասոյ, ի խարտեաշ մաղձոյ, ի սեւոյ մաղձոյ : sanguis assimilatur aeri : Արիւն նմանի օդոյն : pituita aquæ : մաղաս, ջրոյ : bilis, igni : խարտեաշ մաղձ, հրոյն : melancolia, terræ : սեւ մաղձ, հողոյն : չորք հեղուկք կենդանեաց .

Humus, i . Երկիր ։ հող ։ գետին ։ Ջուր Թանձրացեալ և կաւացեալ է երկիր ։ մի է ի չորից տարերաց .

Humi cubare . Անկեալ բազմել ի վր երեսաց երկրի ։ նստել ի գետին ։ գետնատարած ։ կողմանել ի վր գետնոյ ։ գետնատարած անկողին ։ գետնախշտել ։ գնել զար զգլխով իւրով .

Hungaria, æ . Մաճառ. երկիրն .

H Y

Hyacinthus, flos : vul. Սումպօլ ։ pro gemma, յակինԹ ։ aliis, կապուտակ ։ aliis, ակն Թարսայ ։ vul. եակուԹ .

Hyades, um . Ասյլ աստղ ։ որ վեցին անուն : stellæ septem in capite Tauri, quarum maxima dicitur Oculus Tauri : են է. աստեղք անձրեւաբերք, ի գլուխ ցլոյն ։ մեծագոյնն ակն, աչս ցլոյ .

Hydra, æ : hydrus, i. in lib. Can. Հիդրեայ . է ջրային օձն ։ յառասպելաբանսն գազան էր բազմագլուխ ։ յորմէ եԹէ հատանէին զգլուխ մի, եղանէր եօԹն մեւս .

Hydrargirum, i . Սնդիկ ։ ժիպակ ։ ժիւայ ։ ճիւայ .

Hydraulica organa . Երգեհոն, երգեհոն որ ձայն տայ և հնչէ ի ձեռն ջրոյն .

Hydria, æ . Սափոր ։ կուժ ։ Թակոյկ ։ Թափուխն ։ ափիովԹն ։ փարչ ։ տակառ : unde տակառապետ, pincerna .

Hydrographia, æ . ՋրագրուԹիւն ։ ծովագրուԹիւն ։ արհեստ նաւելոյ և յծովեալ ծովացոյցս .

Hydrographus, i . Ծովագիր . ծովացոյց .

Hydromeli indeclin. Անուշ ըմպելի, ի մեղրէ և ի ջրոյ պատրաստեալ .

Hydropicus, i . Ջրգող ։ ջրգողեալ ։ ախտացեալ, հիւանդացեալ ջրգողական ախտիւ .

Hydropisis, hydrops, is . ՋրգողուԹիւն ։ ջրգողական ախտն .

Hymen, indeclin. & hymenæus . Հարսանիք . պսակ ։ ամուսնուԹիւն .

Hymnus, i . Երգ ։ ոյ . շարական ։ օրհնաբանուԹիւն ։ ներբող ։ ներբողեան : si funebris, ողբերգուԹիւն : si festivus, երգ նուագաւոր .

Hymnorum liber . Շարական .

Hyperbole, es . ԱւելորդաբանուԹիւն ։ որ յաւելլի ի չմարտուԹիւն և եղուԹի երեն .

Hyperbolicus, i . Աւելորդական .

Hyperdulia, æ . cultus qui soli B. M. Virgini defertur . Պաշտօնն գերածառայուԹէ,

թէ, որով պաշտեմք զմի և նոյն ոչ կոյս մարեալ.

Hypocaustum, i: vul. Քուրսի.

Hypocondria, orum. Է այս և այն կողմն վերին խաւխալացոյն, որ է փորքրամիջոր: յաջ կողմն է սեաւ թոքն, ի ձախ կողմն է փայծաղն կամ լեարդն և մեծ մասն ստամոքսի.

Hypocondriacus, atrâ bile percitus. Որ ախտացեալ է սեաւամաղձով, կամ ծխեալք որք ի ներքուստ անտի վերելանեն ի գլուխ և շլացուցանեն զմարդ.

Hypocrisis. Կեղծաւորութիւն: կեղծ: կեղծումն: խարդաւանութիւն: խորամանկութիւն: գաղտամտութիւն.

Hypocrita, æ. Կեղծաւոր: ներգաւոր: խարդաւանող: անպարգամիտ. գաղտամիտ.

Hypostasis. Ենթակայութիւն: ենթակայ: անձն: անձնաւորութիւն: դէմ.

Hypostaticus. Անձնական: անձնաւորական: dicitur de unione duarum naturarum in Christo, in unam personam: առ ի յաղագս անձնաւորական միաւորութէ երկուց բնութեց ի քն յն, ի մի դէմ և ի մի անձն.

Hypotheca, æ. Գրաւ: գրաւական: ինչ և ստացուած անշարժուն որ դնի ի գրաւ.

Dare in hypothecam, fundum oppignerare. Զանշարժուն ինչսն և կալուածս ստացուածս դնել ի գրաւ.

Hypothesis. Ենթադրութիւն: թէութիւն: յորժամ զիր ինչ դնեմք իբրև զճշմարիտ, և սկիզբն ուստի հանեմք զեզրակացութիւն.

Hypotheticus. Ենթադրական: ստորադրական: թէական: hypotheticè: թէապէս: թէով: թէութբ.

Hyrcanum mare, Caspium. Վրկանու ծով: կասբից ծով.

Hyssopum, Hyssopus, i. Ոսպայ: մշտեկ զոպայի: մշտակայ: կարթեկն: ծոթորան: բոյս դալարոյ.

Hystrix, icis: gall. porc epic. Մղոնին որ փուշն ձգէ: փշաձեռ մեծ ոզնի.

I

Littera I significabat 100. Գիրն I նշանակէր: Ճ.

I A

IAcens, tis: in lecto. Ընկողմնեալ: կողմնեալ: պառկեալ: որ անկեալ դնի ի մահիճս.

Iacens in terra. Անկեալ ի վր երկրի: գետնատարած: գետնապառկ: տարածեալ, մեկնեալ ի գետնին: ի վր երեսաց երկրի: de animali, մակաղեալ.

Iaceo, ere: in lecto. Ընկողմանել: կողմնել, կողմանել, ընկողմել ի մահիճս: պառկել: անկեալ դնել յանկողնի.

Iacere in terra. Փարզել, տարածել, մեկնել ի գետնին: ընդ երեսս, ի վր երեսաց երկրի: de animali, մակաղել.

Iacere, contemni. Ի բաց ձգել: արհամարհել: անարգել: թողանել: ի բաց ընկեցեալ կալ.

Hic iacet. Աստ թաղեալ կայ.

Iaceo, ere. Արկանել præter. արկի: ձգել: ածել: ընկենուլ: præt. կեցի.

Iacere merces in mare. Օրէնքիս ընկենուլ ի ծով: ընկեցիկ առնել զվաճառս: թեթևացուցանել զնաւն, թափելով զբեռինս ի ծով.

Iacob. Յակոբ: gen. բայ: vel բու.

Iacobitæ, arum. Յակոբիկեանք: յակոբիտք.

Iacobus, i. Յակոբ: յակոբոս.

Iactanter. Ամբարտաւանաբար: հպարտաբար: գոռոզաբար.

Iactantia, æ: jactatio, nis. Ինքնագովութիւն: սնափառութիւն: սնապարծութիւն: անձնապարծութիւն: ամբարտաւանութիւն: ինքնահաճութիւն: ինքնահաւանութիւն: մեծաբանութիւն.

Iactatio, nis. Շարժումն: տատանումն: v. agitatio.

Iactator, jactitans sui. Ինքնագով: անձնապարծ: ինքնահաւան.

Iactatus, a, um. Տատանեալ: երերեալ: ձգձգեալ: այսր անդր տարաբերեալ: v. agitatus.

Iacto, are: jacere. Ձգել: ածել, արկանել: հարկել: ընկենուլ: sagittas, զնետս ար-

ար

արձակել, ձգել, առաքել, նետաձիգ առնել : saxa, քարձիգ առնել ի վեր .

Iactare . Շարժել : շարժիլ : ձգձգել . v. agito .

Iactari fluctibus . Ալէկոծել, ծփիլ, տատանել, տարաբերիլ, հալածիլ յալեաց : v. agito .

Iactari febri . Ջերմանալ : տագնապիլ . ախտանալ ջերմութբ : տապանալ ջերմամբն .

Iactare se . Օձնել, զանձն իւր մեծարել, գովել, հռչակել : պարծիլ ի փարթամութիւնս , զփարթամութեանց : սնապարծիլ : մեծաբանել : ամբարտաւանել .

Iactura , æ . Կորուստ : gen. րստեան = կորանք : տուժան : յափշտակութիւն ընչից : վնաս .

Iactus , ûs . Ընկէց : ընկեցիկ : ձգութիւն : ընկեցումն : քարի արձակումն : քարընկէց : ձգումն .

Iaculator , sagittæ . Նետաձիգ : նետածու : նետաւորիչ : նետընկէց : saxorum , քարձիգ .

Iaculatoria oratio . Ճեպական աղօթք .

Iaculor , ari . Ձգել : ածել : արձակել = առաքել : արկանել .

Iaculum , i . Նետ : փքին : նետ փոքրիկ զոր ձգեն առանց աղեղան : սլաք .

Iàm . Արդ : ցարդ : արդէն իսկ : այժմ իսկ = յառաջմէ .

Iam non videbitis . Այլ եւս ոչ տեսանիցէք .

Iam jam . Ի մօտոյ իսկ : յետ սակաւու : փութանակի : իսկոյն : փոյթ ընդ փոյթ : v. citò .

Iam dudum , jam pridem scio ...., Ի վաղուց գիտեմ : վաղուց ի վեր : ի վաղուց հետէ : ի բազում աւուրց հետէ .

Iam inde à pueritia . Անդստին ի մանկութենէ : յամէ ի վեր .

Iàm tum . Յայն ժամ : յայնմ ժամանակի .

Ianitor , is . Դռնապան : փակակալ : բարապան : պարապան .

Ianthinus , violaceus . Մանուշանի : բանափշ = բաց բանափշ : մուգ բանափշ .

Ianua , æ . Դուռն : gen. դրան : v. fores.

Ianuarius , ii . Յունվար : տարւոյն առաջին ամիս : sic dictus quia est quasi janua per quam novum annum ingredimur : Անուանի այսպէս զի է իբրեւ դուռն ընդ որ ի նոր տարի մտանեմք .

Iaspis , idis : gemma . Յասպիս : ապարծառ : aliis , եաշմ : դեղնաշորթ ակն : gen. յասպոյ .

I B

IBi . Անդ = յայնմ տեղւոջ : յայնմ վայրի : այտի : tu sta ibi : յոտն կաց դու այտի : Jacob 2. անդր .

Ibidem . Ի նոյն տեղւոջ : ի նոյն վայրի.

Ibis : auis Ciconiæ similis , serpentibus pascitur . Ցին : Isaj. 34. հաւ օձակեր , արագիլ նման : vul. չայլախ .

Ibrida , æ : ex animalibus diversæ speciei genitus : v. g. mulus : Յայլասեռ անասնոց ծնեալ զոր օրինակ ջորի : խառնածին : at pro homine : v. mestis .

I C

IChnographia , æ . Ծրագիր , ծրագրութիւն շինուածոյն : ծրագրել զշինուածն : ծրագրել զհիմունս շինուածոյն : գծագիր նախագիծ .

Ico , ere . Հարել : հարկանել : icere fœdus : զդաշինս կռել , դնել ընդ .

Icon , is : imago . Պատկեր : նկար : կերպարան .

Ictericus, arquato morbo laborans . Դեղնացաւ : դալկամբն ախտացեալ .

Ictus , a , um . Հարեալ : aut per compositionem : v. g. telo ictus : նետահար .

Ictus , ûs . Հարուած : գան = կոփումն : կոփանք : ձաղ : ձաղան : զարկ : բախումն : բաղխումն : գանուած : գանահարութիւն .

Ictus baculi . Բրահարութիւն = գաւազանահարութիւն : ictus pedis , ոտնահարութիւն : աքացի : vul. շարչանկ : ictus pugni , բռնահարութիւն : բռունցք : տալ զբռունցս , հարկանել բռնցի = կռուփ : vul. մուշտ = ictus mallei բախումն ուռան .

Ictus oculi . Վայրկեան : gen. կենի : թօթափումն , թօթափելն , քթթելն , թարթափելն ական : ակնարկութիւն .

Vno ictu , simul . Ի միասին : միատեղ : համօրէն = համանգամայն : համայն : միահաղոյն .

Icuncula , æ . Պատկերիկ : պատկեր փոքրիկ .

I D

ID . Այն : այդ : id ipsum : այն իսկ : զնոյն իսկ : այս ինքնին .

Id est . Այս ինքն : որ է : այս է : այսինքն է = որ է ասել : որ կամի ասել : իբր թէ .

Idcirco. Վասն այնորիկ : այնու պատճառաւ : վասն որոյ : որոյ յաղագս : սակս այնորիկ .

Idea, æ. Նախատիպ, նախագաղափարերայն : կերպարանութիւն որ ի միտս տպաւորի : մտաւոր նկարութիւն : ներածեալ պատկերն իրաց : մտածական կերպարան իրաց որք առաջադրին ամենայն ընդ դիտաւորութեք : օրինակ .

Idealis. Մտածական : որ մտօք իմանի : ստոյգ մտածութիւն : նախագաղափարական .

Idem : eadem. Նոյն : gen. նորին : instrum. նովին, նովիմբ, նոյնով : մի և նոյն : eadem dies mensis, նոյնօրեայն ամսոյն : ejusdem naturæ, բնութենակից : sic de aliis.

Idem est, perinde est. Մի և նոյն է : նոյն իսկ է . անզանազան է .

Eodem modo. Նոյնպէս : նմանապէս : նոյն կերպիւ . նոյնպիսութեամբ : ըստ նմին օրինակի : սոյնպէս .

Identicus, a, um. Նոյն : նոյնական : մի և նոյն .

Identidem. Շարունակ անդադար : երբեք : երբեմն : երբեմնապէս : ըստ ժամու ժամու : մերթ : ընդ ժամս ժամս . quod identidem contingit, երբեմնական .

Identitas, tis. Նոյնութիւն : v. g. identitas naturæ : նոյնութիւն բնութեան : նոյն բնութիւն .

Ideo. Վասն այնորիկ : v. idcirco.

Idioma, tis. Բան և յատուկ բարբառ իւրաքանչիւրոյ երկրին : լեզու .

Idiota, æ. Անհմուտ : անկիրթ : անփորձ : խակ մտօք : անմիտ : հաշմ խելօք : տխմար : տգէտ : խաժամուժ .

Idololatra, æ. Կռապաշտ : կռապարիշտ : կռամոլ : դից, կռոց պաշտօնեայ .

Idololatria, æ. Կռապաշտութիւն : կռապաշտութիւն : կռամոլութիւն : պաշտումն կռոց : դից պաշտօն : բազմած մոլորութիւն .

Idola colere. Կռապաշտութիւն առնել : պաշտել զկուռս : մոլիլ կռապաշտութեք .

Idolum, i. Կուռ : gen. կռոյ & կռի : չաստ : բագին : դի : ձուլածու : դրօշեալ .

Idolothytum, i. Զոհեալ կռոց : մատուցեալ դից .

Idoneè. Յարմարապէս : պատշաճապէս : յաջողաբար : պատկանաւորապէս .

Idoneus, a, um. Յարմար առ : aut infinit. յաջողակ, յաջողեալ առ ի : aut dat. պատշաճ : բնաւորեալ, պատկանաւոր առ : բաւական առ .

Idus, uum. Բառն է եկեղեցական թուականութիւն, որով ի հնումն վարէին հռոմայեցիք, ի զանազանութիւն ամսոց աւուրց և ամսոց .

Numerabantur in 15°. mensium Martii : Maii : Julii : Octobris : at in 13°. aliorum mensium. Համարէին յաւուրն հնգետասաներորդի, մարտի, մայսի, յուլիսի և հոկտեմբերի ամսոց : և իսկ յերեքտասաներորդում այլ ամսոց : dicuntur idus, ab iduare, id est dividere, quia mensem dividebant : բնաբանի, բաժանումն, քանզի զամիսս բաժանէին յերկուս .

I E

IEcur, oris. Լերդ : & լեարդ : & ներդ : gen. լերդի : լերդակողմն : լերդախայթ որ է սեաւ թոք .

Iejunium, ii. Պահ : gen. հու : ծոմ : ծոմապահութիւն : պահեցողութիւն : iejunium rigidum, պահուց պնդութիւն : չոր պահ : qui tale jejunium observat, չորակեր : չորապահ : modicus jejunii cibus : հոգեպահ կերակուր . ողեպահ կերակրել, հացիկ : jejunium quadragesimale, քառասնօրեայ մեծ պահ : աղուհացից .

Iejunium violare. Պահ, ծոմ ուտել, լուծանել, քակել : խոտել ի պահուց .

Iejuno, are. Պահել : ծոմապահել : պահ, նօթի կալ : ծոմ կալ : լինել ի պահս : rigidè jejunare, պնդութեք պահել : պնդել ի պահս, vel պահօք : չոր ճաշակել : ճաշակել ողեպահ կերակրի .

Qui jejunat. Պահօղ : պահացօղ : պահակաց : պահեցօղ : չորակաց : չորակեր : չորապահ .

Iejunus, a, um. Նօթի : անճաշակ : անսուաղ : անօթի : իմ մինչ չև է ճաշակեալ : vul. նաշտայ .

Iejuna terra. Անպտղաբեր երկիր : սպառեալ : դատարկ : զօրաթափ, առ ի չոյէ հիւթոյն .

Ientaculum, i. Առաւօտեան ճաշ, կերակուր, ճաշակ : vul. հաղէրի .

Iento, are. Առաւօտեան կերակուր, ճաշ ուտել .

Ieremias propheta. Երեմիայ մարգարէ : gen. միայի .

Ierusalem : jerosolyma. Երուսաղէմ : ի : սիօն քաղաք . 2. parall. 3. vocatur, եղամ : jerosolymitanus, երուսաղէմացի .

JESVS. Յիսուս : որ պատուով գրի յս : երկիրպագելի անուն բանին մարմնացելոյ, որ կամի ասել Աշխարհի փրկիչ :

դի

զի մահուամբ իւրով զաշխարհն փրկեաց.

I G

IGitur, ընդայն: & ապա: ուրեմն: ապա ուրեմն: արդ ուրեմն.

Ignarus, a, um. անգէտ: անգէտ: անտեղեակ: անհմուտ: անփորձ: cum genit. անգիտակ: անվարժ: անհնարժ: անուսուցեալ: խաժամուժ: անուս: խաղ մտօք: անխոհական: զուրկ և թափուր ի գիտութէ: non ignarus vetitum esse, ոչ անգիտացեալ եթէ չէր օրէն.

Ignarus, quo inscio aliquid fit. ընդ որ եղև ծածուկ, գաղտ ի նմանէ: թաքուն, գաղտն ի: abl. անգիտութեաբ նր: զանխորհ, զանխելաբար ի նմանէ: ոչ գիտելով նր.

Ignavè, ignaviter. թ-ուլապես: ինաոտքէն: կարճամտաբար: երկչոտութեբ: հեղգապես &c.

Ignavia, æ. կարճամտութիւն: երկչոտութիւն: վատասրտութիւն: թուլութիւն: թուլասրտութիւն: ինաութիւն: սրտահատութիւն: անարիութիւն: հիւանդամտութիւն: խօթամտութիւն: վհերոտութիւն: վհատութիւն: լքուեմն սրտի: հեղգութիւն.

Ignavus, a, um. կարճամիտ: երկչոտ: վատասիրտ: թոյլ. թուլասիրտ. ինաոտ: սրտահատ. սրտաթափ: անարին: հիւանդամիտ: խօթամիտ: վհերոտ: երկնչուղի: վհատ: լքեալ սրտիւ: հեղգ: պղերգ.

Ignesco, ere. հրանալ: հրով վառիլ: բորբոքիլ, հնոլիլ, բոցակիզիլ, այրիլ: հրդեհիլ: խանձատիլ: կրականալ: տապանալ: ջեղմանալ: ի վառ լինիլ: վառ առնուլ.

Igneus, a, um. հրեղէն: հրային: հրացայտ: հրաբորբոք: Angeli vocantur, հրահանդ: հրեղէն դասք: v. ardens.

Igneus color. հրագոյն: բոցագոյն.

Igniarium, ii: materies quam facilè ignis comprehendit. խռիւ: gen. խռւոյ: instr. խռւովք: vul. ղաւխ: և որ ինչ դիւրաւ վառ առնու, ի վառ լինի: լուցկիք.

Igniculus. հրնկ: կրակիկ: լուցկիք: կայծ.

Ignis. հուր: gen. հրոյ: կրակ: հրաւառ: խարոյկ.

Ignis volaticus: gall. follet. էմոլի հուր.

Ignivomus. հրաբուղխ: հրաշունչ: հրահոս: հրաձիգ: հրածորան: հրացայտ: հրացան: հրընկէց: կայծակացայտ. հրաբորբոք.

Ignitabulum: vide ignarium: item vul. Զահմահ: չահմահ թափ տալ և իրակ առնել.

Ignem spirans. հրաշունչ. հրակէզ: որոյ յաչացն և յբունկայն հուր ցոլացեալ ելանէ: սաստիկ կայծակունս յաչաց ինչ լաստակեցուցանէ.

Ignitus, a, um. հրացեալ: հրաշէկ: հրաբորբոք: v. ardens, & igneſco.

Ignobilis. ընդծանօթ ի մարդկանէ: հասարակեալ առ ոչ ինչ: անարդ: անպատիւ: անշուան: անառոհմ: գռեհիկ: վատազգի: նկուն. սարուկ: տրուպ: տրհասարհեալ: ոչ ինչ մարդ: ռասիկ.

Ignobile vulgus. հրապնիճաղանդ: ռասիկ ժողովուրդ. բազմութիւն ռասիկն: խաժամուժ.

Ignobilitas generis. ընդառոհմութիւն: վատազգութիւն: գռեհկութիւն: ռասկութիւն: անարդութիւն. սարկութիւն.

Ignominia, æ. ընդարդանք: ամօթ: պարսաւանք: նախատինք. խայտառակութիւն, անարդութիւն.

Ignominiâ aliquem afficere. վատահամբաւել զոք: խայտառակել զինս: հանել զհամբաւս չար գնմանէ: զանուն չար դնել ի վր նր. պատակել, նշաւակել զինս: բնծայս դնել ի վր նր: կորուսանել, ի բաց բառնալ զբարի համբաւ ի նմանէ: անուն նր կոտրել.

Ignominiosus, a, um. վատահամբաւական: համբաւակորոյս: անարգական: այպ: ամօթ: ամօթական: ամօթաւոր: ամօթալից: ամօթաբեր: պատկառելի: գործ ամօթոյք: գարշելի: գարշանք: պնդծ: խայտառակ.

Ignoranter. անգիտութեաբ: տգիտաբար: անհմտաբար: անգիտացեալ. ի տգիտութէ: յանդգնաս: անզգուշապես.

Ignorantia, ignoratio. անգիտութիւն: անգիտութիւն: անհմտութիւն: անտեղեկութիւն: անուսումնութիւն: անուսուցութիւն: տխմարութիւն: անխոհականութիւն.

Ignoratus, a, um. ընդգիտացեալ: անծանօթ: v. ignotus.

Ignoro, are. ընդգիտանալ: acc. չգիտել: անտեղեակ լինիլ: անփորձ, անհմուտ: gen.

Deus nihil ignorat. ոչ է ինչ ծածկեալ յայ: չէիք արարած-անելեւոյթ յերեսաց այ: ամ ինչ մերկապարանոց է առաջի աչաց այ.

Ignoscendus, a, um. ներելի. ներողութէ, ողորմութէ արժանի: ողորմելի: որոյ ողորմութիւն լինի.

Ignoſco, ere. թ-ողուլ մեզ զմեղս մեր: ներել

ների զ․ զթողութիւն առնել, շնորհել: թողացուցանել: խնայել ի վր․

Ignoscere patri propter filium. Շնորհել որդւոյ զանցանս հօր.

Ignotus, a, um. Անյայտ, անծանօթ ի մարդկանէ: զորմէ ոչ գիտէ ոք զոյն և զուսումն: անճանաչ, ծածկեալ ի: անգիտացեալ.

I L

Ilex, icis: arbor. Սարոյն ծառն: aliis, պրինանդ.

Ilia, orum. Կուշտ: gen. կշտի: կող․ plur. կողք: & կողունք: sumitur & pro intestinis, աղիք: փորոտիք․ երիկամունք.

Ducere ilia. Շունչս ներկլանել, հարել, պատռել, արգելուլ: փնչել: շնչասպառ հեկեկալ: հեւալ.

Ilicet, illicò. Նոյն ժամայն․ իսկոյն.

Illabor, i. cum dat. Մեղմով, մեղմ, հանդարտութբ, կամկար մտանել, ներածել, սփռել, մեղմաբար սողմամբն ի ներս մտանել: մուծանել, præt. մուծայ: գաղտագողացեալ մտանել: ներսպրդել ի: սպրդեալ մտանել.

Fluvius illabitur mari. Գետն մեղմաբար, հանդարտ և քաղցրածաւալ հոսմամբն խաղացեալ երթայ ի ծով: խառնի, մտանէ ի ծով.

Illaboratus, a, um. de saxo, ligno. Անկոփ: անտաշ: ապառաժ և անգործ: անհարթ: խակ: vul. բիրբաշ: անկերպ: de terra, երկիր անգործ․ անվար: խոպան: ամայի: կորդ: կորդացեալ: անտապ: դատարկ: անշէն: de auro, ղուլս ոսկի: անգործ.

Illàc. Ընդ այն: ընդ այն վայր: ընդ այն տեղի.

Illacrymabilis. Ողբալի: ողորմագին: աշխարելի: արտասուաց արժանի.

Illacrymo, are: illacrymor, ari morti alicuius. Լալ զմահ ուրուք: լալ, ողբալ զնա մեռեալ: ողբս առնուլ, առնել ի վր ուրուք: ողբալ, ուաղել զնա: արտասուել.

Illæsus, a, um. Անվնաս: անթերի: կատարեալ: ամբողջ: անվթար: ողջոյն: Maria illæsâ virginitate peperit. Ծնաւ առանց վնասու կուսութեն իւրոյ.

Illamentatus, a, um. Անսուգ․ անողբ: անկոծ: ի վր որոյ ոչ եղաւ ոչ ողբս.

Illapsus, ûs. Մեղմաբար անկումն, հոսումն: սաւառնումն, ծաւալումն, սողումն: սպրդումն.

Illaqueatus, a, um: v. g. avis. Որոգայթական: ըմբռնեալ ի գործիս, ի ծուղակս, յորոգայթս.

Illaqueo, are aves ..... Թռչունս որսալ, ըմբռնել ի ծուղակս: ցանց ձգել, զվարմս կանգնել, զգործիս դնել թռչնոց: պատել, ըմբռնել զնս թակարդօք.

Illaqueare hominem. Ցանց ձգել ուրուք: պատել զնա ուռկանաւ կամ թակարդօք: սփռել վարմ ի վր ուրուք: ըմբռնել զնա: զբաղեցուցանել զնա ի հոգս: վրդովել, աղմկել, շփոթել զնա: խեղդ արկանել նմա.

Illatio, nis. Մակաբերութիւն: վերաբերութիւն․ եզրակացութիւն.

Illativus, a, um. Մակաբերական․ վերաբերական.

Ille: illa: illud. Նա: նա: illius: այնր, & այնորիկ: & նր: illi: այնմ, & այնմիկ, & նմա, & նմին: &c.

Ille ipse. Նա ինքն է: նա ինքնին.

Illecebra, æ: illecebræ, arum. Պատրանք: հրապուրանք: համոզումն: հրաւիրանք, որովք ոք զհոգիս ընկալնու, ըմբռնէ, յափշտակէ, որսայ, առ ինքն ձգէ: հոգեընկալ զօրութիւն: հոգեզմայլ ինչ որ զմիտս շահի.

Illecebrosus, a, um. Հաճեցուցիչ․ համոզիչ: զուարճարար: զմայլական: հոգեզմայլ: հոգեորս: հոգեընկալ.

Illectus, a, um. Ձգեալ: ածեալ, համոզեալ: զմայլեալ: յափշտակեալ: ըմբռնեալ: հրաւիրեալ: քարշեալ: հրապուրեալ ի: abl.

Illegitimè. Անօրինաբար: անիրաւաբար: ընդ դէմ օրինաց և կանոնաց: ոչ օրինաւոր.

Illegitimus, a, um. Անօրէն: անիրաւ: որ ոչ է ըստ օրինաց: անօրինաւոր․ օրինաց և կանոնաց հակառակ: տարականոն: ապակարգ: անարժան: անպատեհ: անվայելուչ.

Filius illegitimus. Բիճ: որդի պոռնկութե: շան որդի: շան աղջիկ, si filia: խորթ որդի: hæbr. 12.

Illepidè. Խոշորապէս: անվայելչաբար: անշնորհ: տգեղապէս.

Illepidus, a, um. Խոշոր: անվայելուչ: անշնորհ: տգեղ.

Illibatus, a, um. Անարատ: անբիծ: ողջ և մաքուր: ամենամաքուր, անախեղծ: անեղծ․ անթառամ: անապական.

Illiberalis, e. Ստոր: բիրտ: խոշոր․ անարժան: անպատեհ: անվայելուչ․ ան-

համեստ : ամօթական ։ որ մարդավարութիւն չունի : կոպիտ .

Illiberalitas, tis . Ժլատութիւն ։ խոշորութիւն վարուց : գռեհկութիւն : անարժանութիւն : անվայելչութիւն : անպատշաճութիւն : անմարդավարութիւն : անհամեստութիւն .

Illiberaliter . Խոշորապէս : ժլատաբար : գռեհկաբար : անարժանապէս : անվայելչաբար : անպատշաճաբար : անհամեստաբար .

Illic . Անդ : յայնմ տեղւոջ : յայնմ վայրի : անդր : այդր : յառն կաց դու այդր : sta illic . Jacobi 2.

Illicio, ere : animos . Ընկալնուլ, շահել, գրաւել, որսալ, ըմբռնել, յափշտակել, գերել, համոզել, հաճեցուցանել, զմայլեցուցանել, առ ինքն քարշել, ածել, ձգել զհոգիս, զսիրտս, զանձինս, զմիտս : անկուցանել զսիրտս յինքն : զմիմ ոք անկուցեալ յինքն յարեցուցանել : in malum autem, հրապուրել : պատրել .

Illicitè . Անօրինապէս : անիրաւապէս : օրինազանցապէս : անպատշաճաբար : անարժանապէս : ընդ դէմ օրինաց : առանց հրամանի .

Illicitus, a, um . Անօրինեալ ։ զոր ոչ է օրէն առնել : չէն օրէնք զայն առնել : զարշելի : անօրէն : զարշութիւն : անիրաւ : անպատեհ : անարժան : անվայելուչ : առանց հրամանի .

Illicò . Իսկ ժամայն : նոյն ժամայն : իսկոյն : վաղվաղակի : ի նմին ժամու : փոյթ ընդ փոյթ : ոչ ինչ դանդաղեալ : հուպ ընդ հուպ .

Illido, ere saxis . Ծեծել զգլուխ ընդ պարիսպ : բաղխել : հարել զոտն զվէմ : ոտն գայթագղել, գթել առ վիմի : ընդ հարել ընդ վէմ : դիպել : դիպալ ոտն ի քարն ։ բախել ի քարի զոտն : զարկել զոտն ի վիմի .

Navem illidi . Նաւուն խորտակել ի վէմ : նաւուն փշրել առ յորձանուտ : զարկել նաւուն ի վիմի և հերձել .

Fluctus illidi in littus . Ալիք սպառել, խորտակել ի ցամաք .

Illigo, are . Կապել : կապկպաւորել v. ligo .

Gemmam illigare in auro . Ական ընդելուզել, կապել յակն vel ոսկւով : զական ժապաւինել :

Illimis fons . Պարզ և ականակիտ աղբիւր : v. clarus .

Illimitatio, nis . Անեզրականութիւն ։ անսահմանութիւն : յանբաւութիւն : անչափութիւն : անսպառութիւն : անեզրութիւն : անպարագրութիւն : անպարունակութիւն : անպարփակելութիւն .

Illimitatus, a, um . Անեզր : անզրաւ : անզրաւական ։ անսահման : անչափ : անպարագրելի : անպարունակելի : անպարփակելի : անսպառ .

Illinc . Անդուստ : անտուստ : անտի : այտի : ի տեղւոջէ անտի : անդէն .

Illinio, ire : illino, ere . Ծեփել զկաւ ի վը որմոյն, vel ծեփել զորմն կաւով : օծել : օծանել : cum instrum. շաղախել շաղաղով ։ կպրել : օծել զաչս իւղով : զինել բսել ի վը աչաց : fuco illinere, լրկնել օծանելեօք .

Illisus, a, um . Ծեծեալ, հարեալ, բախեալ, դիպեալ, զարկեալ ընդ վէմ : նաւ փշրեալ, խորտակեալ, բեկեալ, հերձեալ ի...

Illisus, ûs . Բաղխումն : բախումն : խորտակումն նաւուն ի վէմ .

Illiteratus, i . Անգէտ : անհմուտ : անուս : զուրկ և Թափուր ի գիտութենէ : առանց կարդացողութեան .

Illitus, a, um . Ծեփեալ : օծեալ : շաղախեալ ։ v. illinio .

Illò . Անդր : անդրէն : և դնէլ երթալ անդրէն Joan. 11. յայն տեղի : այդր : յայն կոյս : անդանօր .

Illotus, a, um . Անլուայ : անլուայ ձեռօք հաց ուտել .

Illuc . Անդր ։ անդրէն : v. illò : huc illuc discurrere : երթալ յայսկոյս յայն կոյս ։ այսր անդր մոլորական շրջել : անհանդիստ խաղալ ի տեղւոջէ իւրեղ .

Illuceo, ere . Լուսանալ : լոյս տալ : լուսաւորել : փայլել : Ճառագայթել ։ պայծառանալ : ճաճանչել, շողալ զլոյսն : լոյս ծագել & ծագիլ, երևել, յայտնել .

Ubì illuxit . Իբրև լուսացաւ : իբրև այգ եղև : ընդ այգն : ընդ աշալուսն : ընդ այգուն : ընդ առաւօտն : ընդ այգանալն : ի լուսանալն առաւօտու : յառաւօտանալն .

Illucesco, ere : ut illuceo .

Illudo, ere alicui . Խաղ առնել զոք : կատակել զնմանէ : այպանել, այպ առնել զնա : խեղկատակել, անդոսնել զնա : ծաղր առնել զոք, ի վը նը : ծանակ առնել, տնակ առնել զնա .

Illuminatio, nis . Լուսաւորութիւն : լուսատուութիւն : pro publica illustratione : Ճրագան .

Illuminator, is . Լուսաւորիչ : լուսաբեր :

քեր : լուսածու : լուսատու : որ լուսաւոր առնէ .

Illuminator, cognomen S. Gregorii primi Armeniorum Patriarchæ, quia primus Armenios luce fidei illuminavit . Լուսաւորիչ : գերապայծառ մականուն սրբոյ Գրիգորի, հայոց առաջնոյ պատրիարգին : զի լուսով հաւատոյ լուսաւորեաց զհայս .

Illuminatus, a, um . Լուսաւոր : լուսաւորեալ : լուսազարդ : լուսազգեաց : պայծառացեալ .

Illumino, are . Լուսաւորել : լուսաւոր առնել : պայծառացուցանել : լոյս ծագել ի վր : զճառագայթս իւր արձակել : լոյս տալ : փայլել, փայլեցուցանել զլոյս .

Illunis nox . Խաւարչին, նսեմագոյն, խոր գիշերն, յորում լուսինն ոչ երեւի : անլուսին .

Illusio, nis : derisio . Ծաղր : gen. ղեր : ծաղ : gen. ու : կատակ : ծանակ : խաղ ։ v. derisio .

Illusio, deceptio . Պատրանք : խաբ : խաբանք : ցնորութի : առ աչօք ցնորք : ցնորումն, մոլորութի մտաց : խաբէութի : հրապոյրք : հրապուրանք սատանայի : գիշերային պատկերականութիք : պատրանք բանսարկուի .

Illusionibus decipi . Դանդաչել ի մտատես : յիմարել ի մտաւ կարծիսն : խաբէութի, պատրանք, հրապուրանք սատանայի չըջել, թիւրել, յիմարեցուցանել, մոլորեցուցանել զմիտս մեր : մոլորել մտօք : մտաւ խաբէութք, պատիր բանիւք ձգել ի մոլորութի : մոլորել մտաւ կարծեօք : պատրել, խաբել յանձն իւր ։ խոտորել, սխալ գտել ի մտաւ կարծիսն .

Illusor, is . պատրիչ : խաբեբայ : մոլորեցուցիչ : բանսարկու : խաբդախ : նենգաւոր : խաբուսիկ : յիմարեցուցիչ ։ հրապուրիչ .

Illusorius, a, um . Պատիր : սնոտի ։ սուտ : ցնոր : նենգաւոր : խաբեբայ : & quæ supra .

Illustratio, nis . Պայծառացումն : լուսաւորութի : լուսատուութի : պայծառութի : որով իր ինչ փայլեցանայ, ածի, հանի ի լոյս .

Illustratus . Լուսաւորեալ : v. illuminatus : item, զարդարեալ, փայլեցեալ, պայծառացեալ, պճնեալ .

Illustris, e : lucidus . Լուսաւոր : պայծառ : լուսազարդ : լուսեղէն : փայլուն .

Illustris locus, lucidus . Լուսաւոր, բացափայլ : բաց եւ ընդարձակ սենեակ, պատուհանիւք բազմօք յօրինեալ .

Illustre facinus . Քաջութի : զօրութի սատակի : քաջալերանք : գործ քաջութե եւ արութե : նահատակութի .

Illustris vir . Անուանի : մեծահամբաւ : այր ազնիւ : պատուական : նախարար ։ փառաւոր : գերահռչակ : անեղերալուր : մեծալուր · հռչակաւոր : մեծահանդէս ։ համբաւունակ : նախապատիւ : պատուաւոր : ազնուական : ողջողջակ : աշխարհալուր : գերափայլ ։ գերապայծառ : փառահեղ : վեհափառ : արփիափայլ : վեհալուսոր : illustrissimus in suo sæculo, դարապետ .

Illustro, are . Լուսաւորել : լուսաւոր առնել . v. illumino .

Illustrare, ornare laudibus . Հռչակել : լուսաւորել ։ լուսաւոր առնել : յայտնի, անուանի առնել զոք ընդ ամ երկիր : պայծառացուցանել : փայլեցուցանել : զարդարել .

Illusus, a, um . Խաբեալ : պատրեալ : մոլորեալ : հրապուրեալ : ի պատրանս, ի խաբս անկեալ .

Illuvies, ei . Աղտեղ : ոյ : աղտ : ոյ : գեղտոտութի : աղտեղութի : զազրութի : աղծութի .

I M

IMaginabilis, qui animo fingi potest . Իմանալի : ըմբռնելի մտօք : երեւակայելի : որ ինչ կարէ անկանել ընդ մտօք եւ ընդ երեւակայութե .

Imaginarius, a, um . Մտածական ինչ : սոսկ մտածութի : որ իրական չէ բայց միայն առ մտօք : որ զգոյն ոչ ունի բայց միայն ի միտս .

Imaginarius, vanus . Սնոտի ։ սուտ : ունայն : պատիր : նանիր : ընդունայն ։ կարծեցեալ : որ է ըստ կարծեաց .

Imaginatio, nis : pro potentia . Երեւակայութի : զօրութի երեւակայութե : զօրութի մտաց որով հոգի տպաւորէ ի միտս զպատկերս եւ զկերպարանս իմանալեաց : երեւակայական զօրութի .

Imaginatio, pro actu . Երեւակայութի : երեւակայումն : երեւակերպութի : պատկերակերպութի : նանիր, սուտ, սնոտի կարծիք .

Imaginor, ari : animo fingere . Մտածել : ածել զմտաւ : ընդ միտս ածել : խորհել : երեւակերպել : նկարակերտել : խոկալ : մտօք ըմբռնել : իմանալ, վերահասու լինել.

Imaginari, existimare. Ի յայն համարել թէ : այսպէս ինձ թուիլ, երևիլ թէ : ի մտի դնել թէ . կարծել : կարծել, կարծիք ունել : & simpliciter, դնել.

Imaginari, invenire. Գտանել : հնարել : հանել, ածել ի լոյս : ճարել : խելամտել : նորանկերտել.

Imago, inis. Պատկեր : նկար : նկարունք : կերպարան.

Imaginum opifex. Պատկերահան : պատկերաշէն : նկարակերտ : vul. նաշխարար.

Ad imaginem Dei factus. Ըստ պատկերի և ըստ նմանութեան այ : ի պատկեր և ի նմանութիւն այ.

Imaguncula, æ. Պատկերիկ : պատկեր փոքրիկ.

Imbecillis, corpore. Տկար : տկարացեալ : անզօր : զօրաթափ : թոյլ : թուլացեալ . լքեալ : ծիւրեալ : ախտաժէտ : վատուժ : վատթար մարմնով : oculis, ակնահալ : pedibus, հաշմոտիք : հիւանդաքայլ : խօթացեալ : մեղկին բնութք.

Imbecillis animo. Խեղ մտօք : խօթամիտ : հիւանդամիտ : հաշմ խելօք : խելագար : խաժամուժ : անմիտ : անխելք.

Imbecillitas corporis. Տկարութիւն : անզօրութիւն : թուլութիւն : ախտաժէտութիւն : լքումն.

Imbecillitas animi. Խեղութիւն մտաց : անմտութիւն : խօթամտութիւն : հիւանդամտութիւն : հաշմութիւն խելաց : խելագարութիւն.

Imbecillus : ut imbecillis.

Vox imbecilla. Նուրբ, բարակ ձայն.

Imbellis, e. Տկար : անզօր : վատուժ : թոյլ : վատասիրտ : կարճամիտ : հիւանդամիտ : խօթասիրտ : երկչոտ.

Imber, is. Անձրև, ոյ : instr. աւ : տեղումն : տեղ : է լուծումն թխպոյն և թանձրագոյն ամպոյն ի ջուր.

Imber procellosus. Մրրկալից անձրև : սաստիկ, սահանաքաց անձրև : տարափ յորդութիւն անձրևաց : imber subtilior, բարակ բարակ, մանրամաղ անձրև.

Imbrifer. Անձրևածու : անձրևայոյզ : անձրևաբեր.

Imberbis. Անմօրուս : անմօրուք : մօրուաթափ.

Imbibo, ere. Ծծանել : թացուցանել : թաթախել, թրմել, թրջել ջրով vel ի ջուր : տամկացուցանել : գիջացուցանել : թաթաւել ի ջուր : թրծել : թաջել.

Imbibi. Ծծանութիւն, կլուրն, զինեթն, տամկութիւն, գիջութիւն ծծել, զոր օրինակ սպունգն դիւրածուծ է հեղական հեղութեան : զհեղականն հեղութեան առ ինքն քարշել, ծծել : գիջանալ : տամկանալ : թանալ, թրջիլ, թաթախիլ ջրով, ի ջուր.

Opinionem animo imbibere. Զկարծիս ինչ դնել ի միտս իւր : զկարծիսն առաջագոյն հաստատել ի միտս իւր : տպաւորել, դրոշմել, բևեռել ի միտս.

Imbibitus, a, um : aquâ v. g. Ծծածուծ : թաթախեալ, թրջեալ ջրով, ի ջուր : գիջացեալ : տամկացեալ : թացեալ : որոյ մանունք մանունք ծակէն լի են ջրով ..... impressus animo : հաստատեալ, խոր խոր տպաւորեալ, դրոշմեալ, բևեռեալ ի միտս.

Imbrex, icis : tegula cava. Թրծեալ աղիւսն : կղմինդր կիսաջրմուղ, զորս շարեն ի վր ցունոց և տանեաց.

Imbuo, ere. Թանալ : թացուցանել : թաթախել, թրջել : թուջել, թրծել, թաթաւել ջրով, vel ի ջուր : տամկացուցանել.

Imbuere animum bonis opinionibus. Բարի խրատուք և ողջամիտ վարդապետութբ խելամտեցուցանել զոք : կրթել, վարժել, խրատել, քաջակրթել, դաստիարակել զոք երկիւղիւ այ : քաջայոյս սացանել.

Imbuere aliquem errore. Մոլորեցուցանել, թիւրել զմիտս : չարապէս ուսուցանել, կրթել, վարժել զոք : աղճեցուցանել զմիտս, կուրացուցանել, յիմարեցուցանել զմիտս օտար և սուտ ուսմամբք.

Imbutus, a, um : madefactus. Թացեալ : թաթախեալ, թրջեալ, թուջեալ, թրծեալ, թաթաւեալ ջրով, ի ջուր.

Imbutæ manus sanguine. Թաթաւեալ, թաթախեալ, շաղախեալ արեամբն, յարեան, յարենէ : արիւնաթաթախ : արիւնաշաղախ : արիւնաներկ : ներկեալ արեամբ, յարենէ : արիւնառուշտ.

Imitabilis, imitandus. Օրինակելի : նմանելի : համեմատելի : որում կարեմ նմանել, համեմատել, հաւասար լինել, երթալ զհետ, զկնի նր.

Imitatio, nis. Համահետևութիւն : համեմատութիւն : նմանութիւն : հանդիտութիւն : համաձայնութիւն : համաձևութիւն : կերպարանակցութիւն : զհետ երթութիւն : զուգափառութիւն.

Imitator, is. Նմանող : հետևող : որ զինքն, զհետ կեանս, վարս նմանեցուցանէ, համակերպէ, համաձայնէ, համեմատեցուցանէ, հանդիտավարէ : dat. որ կերպարանակից, նման, համեմատ, նմանակից լինի : dat.

Imitor, ari. Հետեւիլ: համահետեւիլ: նմանիլ: համեմատիլ: նմանող, համեմատ լինիլ: երթալ զհետ, զհետ քո: նախանձիլ ընդ ճանապարհս նր: զհետ երթալ շաւղաց, վարուց, հետոց նր: շրջիլ ի շաւղս նր: զկեանս իւր և զվարս նմանեցուցանել, համակերպել վարուց և կենաց նր. կերպարանակից լինիլ նմ: ընդ վարս և ընդ գնացս նմանիլ նմա.

Imitari, fingere. Կեղծել: կեղծաւորել: ստել: Ձեւացուցանել զինչ ի նմանութիւն: զինչ, զձեռագիրս կեղծաւորել: խարդ, մախելայ գիր գրել.

Immaculatus, a. Անբիծ: անարատ: ամենամաքուր:

Immaculata conceptio B. Mariæ Virginis. Անարատ և ամենասուրբ յղութիւն, յղացումն Աստուածածնին առանց սկզբնական մեղաց.

Immadesco, ere. Թանալ: թրջիլ: թրծիլ: տամկանալ: գիջանալ: թաթախիլ, թաթաւիլ ի ջրոյ, ջրով.

Immanens, tis. Հաստատ: հաստատուն: անշարժ. անսասան: կայուն: մնացական.

Operatio mentis immanens, quæ foras non erumpit. Ներգործութիւն հոգւոյն որ ոչ ելանէ արտաքս ի մարմին, բայց մնայ ի միտս: ներքնային: ներքին: ներսակայ: ներքսագուն.

Immanis, e. Անչափ: արտաքս քան զչափ: անհնարին: մեծ յոյժ.

Immanis, ferox. Խիստ: խստաբարոյ: անողորմ: գազանաբարոյ: դժնեայ: դժնդակ. գազանադէմ: ահագին: vide crudelis.

Immanitas, tis. Անչափութիւն: աւելորդութիւն.

Immanitas, ferocitas. Խստութիւն: սաստկութիւն: անողորմութիւն: գազանաբարոյութիւն: տմարդութիւն: v. crudelitas.

Immaniter. Յոյժ: խիստ: կարի յոյժ: անհնարին: սաստկապէս: item: անողորմաբար: գազանօրէն: v. crudeliter.

Immansuetus, a, um. Խեռաբարոյ: խստաբարոյ: այր վայրագ: վայրագմիտ: խուժդուժ: որ ոչ կարէ խօսել ինչ խաղաղութեամբ: ընդ որում ոչ գոյ խօսել: գազանաբարոյ.

Immansuetum animal. Գազան: գազան վայրի: անընտել, անկիրթ, անվարժ, անհնազանդ.

Immarcescibilis. Անթառամ: անապական: անթարշամելի: անթոռոմ: անեղծ: յորմէ ոչ թօթափի, ոչ թալկանայ, ոչ անցանէ, ոչ թարշամի գեղ և վայելչութիւն նր.

Immaterialis. Աննիւթ: աննիւթական: աննիւթաւոր: որ է, մաքուր և անխառն յամ նիւթոյ: լոկ, սոսկ, զուտ, և պարզ ոգի: որպէս հրեշտակ, հոգի մարդոյ, և գերազանցօրէն ՏՐ ԱԾ մեր: անմարմին.

Immaturè. Կանուխ: կանխաւ: կանխայն: կանխագոյն քան զժամանակ: տարաժամ քաղել զպտուղս մինչ չեւ հասեալ էին.

Immaturitas fructûs. Անհասութիւն. անհասութիւն: խակութիւն: ժամանահասութիւն պտղոց: տարաժամութիւն.

Immaturitas ætatis. Չհասութիւն ի չափ, ի կատարեալ հասակ: տհասութիւն ի չափ հարսնութեան: արգելումն հասակի. անլիութիւն աւուրց.

Immaturus, de fructibus. Անհաս: տհաս: անեփ: խակ: տարաժամ պտուղ: խակակութ: ժամանահաս.

Immaturus ætate. Անհաս: անհաս: անլի ամօք: ոչ հասեալ ի չափ, ի հասակ, յարբունս հասակի: ոչ ժամանեալ ի կատարեալ հասակ: դեռահաս.

Immatura mors. Անտարաժամ մահ: վաղահաս, կանխահաս: տարադէպ վախճան.

Immediatè. Անմիջապէս: անմիջնորդաբար: զոյգ ընդ: ինքոյն զնին: unio hypostatica facta est immediatè cum persona verbi: անձնաւորական միաւորութիւն եղեւ անմիջապէս ընդ անձին բանին.

Immediatus, a, um. Անմիջական. անընդհատ: անընդմէջ: անմիջոց: զոյգ ընդ: միաւորական: զուգընթաց: համաընթաց: որ անմիջապէս, հետեւի, զհետ երթայ այլում: մօտաւորագոյն: մերձաւորագոյն: կից ընդ ....

Immedicabilis. Անբժշկելի: անճար: անճարացեալ: անբուժելի: անբժշկական: որոյ ոչ գոյ բուժումն: ոչ գոյ հնար բժշկութեան: չիք հնար առողջութեան: անդրէն ոչ է դարձումն: անճարակ.

Immemor, is. Անյիշող: մոռացօղ: դիւրամոռաց: մոռացկոտ: յորմէ վարեցաւ, խլեցաւ, ջնջեցաւ յիշումն ..... ի մտաց, ի սրտէ նր հատաւ յիշատակ: բարձաւ յիշումն: immemor injuriæ, անյիշաչար: անոխակալ: immemor meriti, ապերախտ: երախտամոռաց: անյիշող բարեաց.

Immemoratus, a, um. Անյիշեալ: անյիշատակ, մոռացեալ: մոռացօնք. զորմէ ոչ ասացաւ բան ինչ.

Im-

Immensitas, campi v. g. Ընդարձակութիւն : լայնատարածութիւն : երկարաձգութիւն : լայնաձգութիւն դաշտին :

Immensitas Dei. Անչափութիւն : ամենակալութիւն : անպարագրութիւն : անվայրափակութիւն : անսահմանութիւն : անեզրութիւն : անպարունակութիւն : անեզրականութիւն : անպարագծութիւն : անուրն : անուրեքութիւն այ : անբաւութիւն : անհունութիւն.

Immensus, de Deo. Անչափ : անպարագիր : անպարագրելի : անսահման : ամենակալ . ամենալիր . անուր : անուրեք . անեզր : անզրաւ : անբաւ : անհուն : անսպառ : անպարագիծ : անվայրափակ : անպարփակ . անպարունակ : որ լնու, լցուցանէ զերկինս և զերկիր : ներկայ, պատրաստ, առաջիկայ յամ ուրեք.

Immensus campus v. g. Ընդարձակ : լայնատարած : երկարաձիգ : լայնաձիգ : երկարածաւալ : անսպառ.

Immensus labor. Աշխատանք մեծ յոյժ : տաժանական : դժուարակիր : տաժանելի : տաժանուտ : բազմաշխատ . աշխատալիր : դժընդակ : բազմայերկ.

Immerens pœnæ. Անարժան պատժի : անպարտ, անպարտական պատժոյ՝ որ ի զուր և տարապարտուց և առանց արժանեաց իւրոց պատժի : անմեղ.

Immerenter. Զուր . ի զուր . տարապարտուց : Թարց արժանեաց իւրոց : անիրաւաբար : ձրի՛ : առանց պատճառի ուրուք.

Immergo, ere : in aquam. Ընկղմել ի ջուր : իջուցանել ի ջուր : սուզել : ջրասոյզ առնել : հեղձամղձուկ առնել ի ջուր : ջրահեղձ առնել, quod est aquis suffocare.

Immergere in lutum. Ի տիղմ, ի ցեխս, ի մօրն ընկղմել, խոր խոր թաղել : խրել, շաղախել, շաղախրել, թաթախել, արգելել ի տիղմ.

Immergor, gi. Ընկղմիլ, սուզիլ, իջանել ի ջուր : ջրասոյզ լինել : ի տիղմ խրեալ, հարեալ արգելիլ : ի մօրն շաղախիլ . շաղախրիլ : խոր խոր թաղիլ.

Immeritò. Ձրի : զուր : ի զուր : Թարց արժանեաց : v. immerenter.

Immeritus, qui non meretur. Որչ արժանի մեռանելոյ :(v. g. անպարտ, անպարտական մահու : v. immerens.

Immeritus honor, non debitus. Պատիւ ձրի առեալ : որոյ ոչ եմ արժանի : որ է ի վեր քան զիմ արժանի : առանց արժանեաց իմոց.

Immersio, nis. Իջուցումն, ընկղմումն ի ջուր : ընկղմութիւն.

Luna eclypsim patitur ex immersione illius in umbram terræ. Խաւարի լուսին զի մտանէ ի ստուերն երկրի.

Immersus, a, um. Ընկղմեալ, սուզեալ, իջեալ ի ջուր : ջրասոյզ : ի տիղմ ընկղմեալ, թաղեալ, խրեալ, շաղախրեալ : արգելեալ.

Immigro, are in aliquem locum. Փոխիլ, խաղալ, երթալ, գնալ յայլ տեղի : չուել, չու առնել : ելանել.

Imminens, tis. Առաջիկայ : ի վր կայ : մերձագոյն : մօտաւոր : մերձակայ : որ է ի վր ճակատուն : պատերազմունք որք չուրջ են : որ ի մօտոյ գալոց է : որ զմեզ սպասէ, պաշարէ.

Mons urbi imminens. Լեառն որ քաղաքին ի վր կայ.

Immineo, ere. Առաջիկայ, մերձակայ լինել : մերձ լինել : գալ ի մօտոյ : սպառնալ զմեզ : մերձենալ : imminet periculum. սպասէ, ի վերա կայ վտանգն մահու : Turca imminet Europæ : տաճիկ ֆռանկստանին ի վր կայ . սպառնայ զաւերածն : է չուրջ զմեօք : ի վր գլխոց մերոց : նիւթէ զի մօտոյ աւերումն .....

Imminuo, ere. Նուազեցուցանել : պակասեցուցանել . v. diminuo.

Imminutio nis. Նուազումն : պակասութիւն . v. diminutio.

Imminutus, a, um. Պակասեալ : նուազեալ : dolor, ցաւն փարատեալ, թեթևացեալ, թուլացեալ, դիւրեալ : aqua, ջուր ցածացեալ, բարակացեալ, նուազեալ : pretium, summa, գին պակասեալ : ցածացեալ : փոքրկացեալ . յոյժ հատանեն, կարեն, անցանեն, ներեն, թողացուցանեն զդրամս ինչ.

Immisceo, ere. Խառնել : խառնակել : v. misceo.

Immiscere se rei alienæ. Զինքն ներմուծանել յիրս օտարաց · ներխառնել զինքն ի հոգս օտարաց : մխել ի բանս այլոց : զձեռն արկանել, մխել ի.

Illi rei non me immisceo. Ես բան չունիմ . դու գիտես : միաբանեալ չեմ ընդ գործն ընդ այն : զիս ոչ խառնեմ յայն բանն : զձեռն քաշեցի, թողացուցի ի : abl.

Quid te immisces rei alienæ? Քեզ ինչ? քո բան տես : զինչ բան ունիս? քեզ զի փոյթ է? զինչ փոյթ է քեզ? ինչ է քո և մեր?

Immisericordia, æ. Խստութիւն սրտի : խստասրտութիւն : անողորմութիւն : անգթութիւն :

թի : խստաբարոյութիւն : ստամբակութիւն : քարասրտութիւն : ժպրհութիւն : աղնիւ անողորմ : տմարդութիւն : անաչառութիւն .

Immiſericorditer . ընդողորմաբար : անդութ աչօք և անողորմ սրտիւ : անաչառութիւբ : անխնայաբար : անաչառաւառես աչօք : անխայութիւբ : անխառնիւ : խստութիւբ սրտի : &c.

Immiſericors , dis . ընդողորմ : անգութ : քարասիրտ : կարծրասիրտ : խստաբարոյ : ժպիրհ : ստամբակ : անողորոյն : տմարդի : անաչառ : անխնայ : անդութ աչօք և անողորմ սրտիւ : որ զակին դարձուցանէ յաղբատէ .

Immiſſio , nis . ընդառաքութիւն : ածութիւն .

Immiſſus . ընդառաքեալ : յղեալ : արկեալ : ածեալ .

Immiſtus , a , um . խառն : խառնեալ : խառնակեալ .

Immitis , e . ընդգութ : անողորմ : խոշտաբարոյ : խստաբարոյ : խոժոռ : վէս : որ վէսսակաև պատասխանէ . ստամբակ : գոռոզ : այր վայրագ : դժնեայ : vide immiſericors .

Immitis , fructus non maturus . պտուղ անհաս : տհաս : անեփ : խակ : ժանտահամ խակակութ : որ ի ժանտութիբ ոչ կարէ ճաշակիլ .

Immitto , ere . ընդառաքել : արկանել : յղել : ածել .

Immittere ſe in medios hoſtes . Ցանդգն արձակմամբ արկանել զինքն ի մէջ թշնամեաց : արձակել ի վրբ : պատառել զդունդն , զամբոխն : հատանել զբանակն , զթշնամիս : կոտորել զբազմութիւն : յերկուս հերձել , ճեղքել զամբոխն : անցանել ընդմէջ : բռամբ դիմել ի վրբ : Թափիլ ի վրբ .

Immittere equum in . Ճոթակել , վարել զերիվարն ի վրբ : սանձարձակ ձիովն արձակել , հասանել ի վրբ : սանձարձակ արշաւմամբն դիմել , Թափիլ ի վրբ : արշաւել զերիվարն , ձիարշաւ ընթացմամբ բախել ի վրբ .

Immixtus , a , um . ընխառն : դուռ : պարզ : զինի անջուր : անապակ ի ջրոյ : ամպակ , ամբակ գինի : non licet vinum immixtum adhibere ad ſacrificium : արժան չէ զգինի անապակ հանել ի սեղան : aurum immixtum , ոսկի սբ , մաքուր , ընտիր , դուռ , ազնիւ , անխառն .

Immobilis . ընշարժ , անսասան : անխախտ : հաստատուն : կայուն : յարակայ : անդրդուելի . անվրդով .

Immobilibus oculis intueri . Հայիլ անթարթ աչօք : անթարթելի ակամբ . զակն հաստատել , սևեռել ի , ի վրբ : ապշուցեալ անթարթ հայիլ ի , անթարթատ աչօք : զակն տնկել ի .

Res immobiles . Իրաց անշարժութիւբ : անշարժելիբ : կայուածք ստացուածք .

Immobilitas , tis . ընշարժութիւն : անխախտութիւն : անսասանութիւն : անվրդովութիւն : անդրդուելութիւն : հաստատութիւն : պնդութիւն .

Immobiliter . ընշարժաբար : անխախտաբար : անսասանաբար : անխափանաօրէն : անվրդովաբար .

Immoderatè . ընդլայն : անչափ : անհամեմատութիբ : արտաքս քան զչափ : աներեվրդաբար : անկարգ : անդրդուզմնցաբար .

Immoderatio , nis . ընդկարգութիւն : աներեվրդութիւն : աներեվրդութիւն : անչափութիւն : անդրդուզմնցութիւն : անպարկեշտութիւն .

Immoderatus , a , um . ընդկարգ : անզգաստ : անբարեխառն : աներեվրդուզեալ : աներեվրդուզեալ , արտաքս քան զչափ : անսանձ : անզուսպ : ստահակ : անդրդուզմնց : անկշիռ : անպարկեշտ .

Immodeſtè . ընդհամեստաբար : անպարկեշտաբար : լրբաբար : յանդգնաբար : անզգամաբար .

Immodeſtia , æ . ընդհամեստութիւն : անպարկեշտութիւն . լրբութիւն : յանդգնութիւն : անզգամութիւն : vul. պնաստապութիւն .

Immodeſtus , a , um . ընդհամեստ : անպարկեշտ : լրբ : անզգամ : յանդուգն : յանդգնադէմ .

Immodicè . ընդլայն : արտաքս քան զչափ : աներեվրդաբար : անդրդուզմնցաբար : անկարգ .

Immodicus , a , um . ընդլայն : արտաքս քան զչափ : անկարգ : անդրդուզմնց : անհնարին : աներեվրդադէմ .

Immolatio , nis . Օբնութիւն : զբն . զոհ : զոհութիւն : պատարագ : զոհելիբ : մատուցումն զոհի : մատաղ : ողջակէզ : նուէր : ընծայ . դահաւնութիբ : յաղթութիւն .

Immolator , is . Պատարագիչ : պատարագամատոյց : պատարագանուէր : խորհրդաձոյ : ժամադրար .

Immolo , are . Օբնուլ & զբնել : præt. զբնի : զոհել : պատարագել : զբնել զբնելիս : մատուցանել այր ի պատարագ : յաղել : 1. Mach. 1. նուէրել . ընծայել .

Se ſe immolare . Օտնձն եւբ դնել ի վրբ : ծախել վրբ : մատուցանել զպատանոցն : զմարմինն եւբ մատնել ի մահ . վճարել զկեանս վրբ : զինքն պատարագել , մատուցանել

նել յողջակէզ : մատաղ լինել վն .....

Immorior, ri. Մեռանել : ի վր : վախճանել : v. morior.

Immoror, ari. Օկայ, զուեղի առնուլ : ընդունել : կալ : մնալ : նստել : յամել : օթեւանել : զօթեւանս կալնուլ : յապաղել . պատաղել.

Immortalis. Անմահ : որում մահ ոչ տիրէ : մշտակենաց : անմահական.

Immortalis, semper manens. Յաւիտենական : մշտատեւ : յարատեւ : յարակայ : մշտակայ : անանց : աննսպառ : յարամնայ : աննուաղ : յաւէժական : որոյ յիշատակ է յաւիտենական : որոյ յիշատակ ոչ մոռացի երբէք ի մտաց, ոչ ապականեսցի երբէք ի վր երկրի.

Immortalitas, tis. Անմահութիւն.

Immortalitati tradere aliquid. Անմահացուցանել : անմահ առնել : հռչակաւոր առնել զոք յաւիտենական : յիշատակ.

Immortaliter. Անմահաբար : յաւիտենան : անանցաբար : աւիտենաբար : մինչեւ յաւիտեան.

Immortificatio, nimia in se indulgentia. Անսանձութիւն մարմնոյ եւ անձին : հեշտութեան զգայեաց եւ ցանկութեանց : հեշտասիրութիւն : թուլութիւն : թուլամորթութիւն : փափկասիրութիւն . անկարգ, անսանձ, սանձարձակ, անզուսպ կենցաղավարութիւն : մարմնասիրութիւն.

Immortificatus, sibi nimium indulgens. Հետեւօղ զգայեաց եւ ցանկութեանց . հեշտասէր : մարմնասէր : փափկասէր . ցանկասէր : թուլամորթ : անսանձ, սանձարձակ, անկարգ ի գնացս իւր : մարմնապաշտ.

Immotus, a, um. Անշարժ : անշարժելի : անխախտ : անսասան : հաստատ : հաստատուն : անդրդուելի : հաստատամիտ : անբեկանելի : անվրդով : անխախտ, անփոփոխ : արձանացեալ ի հաստատս.

Immugio, ire. Յահագին գոչել : աղէտաւոր ձայն կուտակել եւ ահագին թնդալ.

Immulgeo, ere. Կթել զկով : կթել զկաթն : ձգել զպտուկունս, եւ զկաթն կթել.

Immunditia, æ. Կեղտ : ոյ : աղտեղութիւն : կեղտոտութիւն : զազրութիւն : կեղտութիւն : անմաքրութիւն : աղբ . աղբեւ : փտութիւն.

Immunditia, obscœnitas. Պղծութիւն . խայտառակութիւն : լկտութիւն : զազրութիւն : զազրագործութիւն : վաւաշոտութիւն : անառակութիւն.

Immundus, a, um. Անսուրբ : անմաքուր : կեղտոտ : աղտեղի : պիղծ : զազիր : փտեալ.

Immundus, impurus. Պիղծ : խայտառակ : լկտի : զազիր : վաւաշոտ : պագշոտ : մախիզ : բղջախոհ.

Immundus cibus. Պիղծ, անսուրբ, խառն կերակուր . որ պղծէ զմարդ : զոր օրէն չէ ուտել.

Immunificus, a, um. Անշնորհ : որոյ ձեռն առ ի տալն է կարկամեալ, եւ անյօժար : ձեռնախումփ : ձեռն պինդ.

Immunis v. g. à tributo. Ազատ, ազատական, ընդարձակ ի : abl. անպարտ : անհարկ : ապահարկ . արտաքոյ ամ հարկի : անբեկար, ազատ ի բեկարէ.

Immunis peccati. Սուրբ, քաւեալ, մաքուր ի մեղաց : անմեղ.

Immunitas tributi. Ազատութիւն : ապահարկութիւն : ազատութիւն ի հարկաց . անպարտականութիւն.

Immunitas peccati. Անմեղութիւն . սրբութիւն, քաւութիւն, մաքրութիւն, ընդարձակութիւն ի մեղաց.

Immunitus, a, um. Անպարիսպ : դիւրամատոյց : ոչ ամրացեալ.

Immurmuro, are. Մրմնջել : տրտնջալ : դժգոհել : դժգոհալ : մռմռել : մռմռալ : բրթմնջել : շշնջել : փնտփնտալ.

Immutabilis. Անփոփոխ : անփոփոխելի : անշարժ : անխափան : անայլայլելի : անխախտելի : անդրդուելի : անյեղեղուկ : անյեղափոխելի : անփոփոխական.

Decretum immutabile. Սահմանադրութիւն անդարձ, անջնջ, անդառնալի : անի բաց հրաժարելի : անխափանելի : անվրէպ.

Immutabilitas, tis. Անփոփոխութիւն : անփոխարկութիւն : անշարժութիւն : անդրդուութիւն ; անայլայլութիւն.

Immutabiliter. Անփոփոխապէս : անխափանօրէն, անայլայլաբար : անխախտապէս : անվրէպ.

Immutatio, nis. Փոփոխումն : այլայլութիւն : յեղյեղումն.

Immutesco, ere. Լռել : լուռ կալ : լռութք կալ : լռին կալ : կարկել : պապանձիլ : ափ ի բերան մնալ : կարկել զբերանս : համրանալ : մնալ առանց պատասխանի տալոյ : կալ ի լռութք : խցել բերան նր.

Immuto, are. Փոխել : փոփոխել այլայլել : v. muto.

Imò. Նա եւ : բայց եւ : բայց յաւելու : առաւել եւս : այլ եւ.

Impacatus, a, um. Անհանգիստ : անհանդարտ : կռուասէր : խռովասէր : անյանդորր = v. inquietus.

Impactus, a, um. Հարեալ : ձգեալ : բաղխեալ : ածեալ : դիպեալ : v. allido.

Impallesco, ere. երես այլագունել : կապուտանալ դէմքն : դեղնիլ երեսն յերկիւղէ : գոյն թափել, թռչել յերեսաց.

Impalpabilis. Անշօշափելի : անորոնելի, անքննելի ձեռօք.

Impanatio, nis. Հացադաւանութիւն : աղանդ ոմն հերձուածողաց ոմանց որք ասեն թէ, ի մէջ հաղորդութեան ի միասին և զոյգ ընդ մարմնոյն քի, գտանի եւս էութիւն և գոյութիւն հացին.

Impanistæ, arum. Հացադաւանք : ut suprà.

Impar, is : inæqualis. Անհաւասար : անհանգէտ : անզոյգ ընդ : աննման փառօք &c.

Impar numerus. Թիւ անզոյգ : կոճատ : vul. կենտ : & ֆարտ : oppositum ejus par dicitur, զոյգ : կից : դար : vul. Ջուխտ = omnis numerus par & impar : ամ թիւ դար է և կոճատ.

Imparatus, a, um. Անպատրաստ : imparatus à pecunia : ունայն, թափուր, դատարկացեալ, նուաղեալ յարծաթոյ.

Imparilitas, tis. Անհաւասարութիւն = անհանգիտութիւն : տարաղուդութիւն : աննմանութիւն.

Impariliter. Անհաւասարապէս : անհանգիտաբար = անզոյգ.

Impassibilis. Անչարչարելի : անտանջելի : անկիր : անկրելի : անցաւ : անախտ = անաշխատ : անընդունակ ցաւոց.

Impassibilitas, tis. Անչարչարելութիւն = անկրելութիւն.

Impastus, a, um. Նօթի = անօթի = անճաշակ : անսուաղ.

Impatibilis dolor. Ցաւ կսկծագոյն : անտանելի : անհանդուրժելի = անկրելի : դժուարակիր : որում ոչ կարեմ տևել, դիմանալ, հանդուրժել, համբերել, ժոյժ ունել.

Impatiens, tis. Անհամբեր = անժոյժ = աներկայնամիտ : կարճամիտ : բարկասիրտ : անհանդարտ : ըշտապեալ : չհանդուրժեալ = նեղասիրտ : վաղվաղոտ : արագամիտ.

Impatiens doloris. Ուր ոչ կարէ տանել, համբերել, հանդուրժել, տևել, հանդարտել, դիմանալ ցաւոց : ի ցաւոյ ոչ կարէ ժոյժ ունել, հանդարտութեամբ կալ ի ցաւս իւր, անհանդուրժ : անհամբեր ի ցաւս իւր.

Impatiens iræ. Բարկասիրտ և զայրացին, ոչ կարէ տիրել բարկութեան : ոչ կարէ ժոյժ ունել և զսպել զբարկութիւն = յաղթահարել, սանձահարել զբարկութիւն ոչ կարէ : ոչ կարէ կալնուլ և լռեցուցանել զլեզու ի abl. ոչ կարէ պնդել զանձն ի բարկանալ.

Impatientem esse. Ժոյժ, համբերութիւն ոչ ունել : կարճամտել : ոչ համբերել, ոչ տանել, ոչ ժուժկալել, ոչ հանդուրժել = dat. նուաղել ի համբերութեան : in agendo, ըշտապել : վաղվաղել : զբաղեալ փութալ.

Impatienter. Անհամբերութեամբ : առանց համբերութեան : անհամբերաբար.

Impatienter requirere. Մեծ փափաքանօք ակն ունել : dat. ճգնիւ խնդրել : ճենճերել փափագանօք : մաշել անձկութեամբ : մեծատենչ փափագմամբն, և ըղձատոչոր խանդակաթ սրտիւ ցանկանալ.

Impatientia, æ. Անհամբերութիւն : անհանդարտութիւն : անժուժկալութիւն : կարճամտութիւն : aliàs, ըշտապումն : ըշտապութիւն : վաղվաղոտութիւն : փոյթ : ճեպ : ըշտապ : աներկայնամտութիւն.

Impavidè. Համարձակապէս : անահ սրտիւ : աներկիւղ : վստահաբար = անկասկածօրէն.

Impavidus, a, um. Անահ : անվախ : աներկիւղ : անսասան : անկասկած : անդանդաղ : ոչ ինչ դանդաղեալ : անվեհեր : վստահ : վստահացեալ : անահ սրտիւ և համարձակ լեզուաւ : անձնամատն : անձնանախատ.

Impeccabilis. Անմեղ : անմեղանչական : անընդունակ մեղաց : որ ոչ կարէ մեղանչել.

Impeccabilitas, tis. Անմեղութիւն : անմեղանչականութիւն : անընդունակութիւն մեղաց.

Impedimentum, i. Արգելք : արգելանք : արգելումն : արգելութիւն : խափան = խափանումն : բաղան : ընդդիմադրութիւն = ընդդիմութիւն : խոչ և խութ : կրճիմն : դիմադարձութիւն.

Impedimentum matrimonii. Պայման որ արգելու, որ խափանէ զպսակն : արգելումն խափանիչ պսակին : ablatum est impedimentum nostræ salutis : լուծաւ կրճիմն որ կայր խափան և արգել մերոյ փրկութեան.

Impedimenta superare. Ի բաց մերժել, ի բաց առնել, ի բաց բառնալ զարգել-

մուծս : ի բաց առնել ի մէնջ զխոչ և զխութ : անցանել զարգելմամբքն : ոչ առ_ գելուլ դժուարութեամբք : գերազանցել զար_ գելմունս : յաղթահարել զնա .

Inferre impedimenta . Արգելել , արգե_ լուլ , արգելանել : խափանել զ. խափանել զոք յաղօթելոյ : խափան լինել նմա փրկու- թեան : չոքել զնա յաղօթից : արգելել զնա զի մի աղօթեսցէ : արկանել նմա զարգելման : խափան առնել աղօթից նր : ոչ թողուլ զնա զի : թոյլ չտալ նմա աղօթել : ոչ թողա- ցուցանել զնա , vel նմա աղօթել .

Impedimenta exercitûs . Ծանրոց , կահ բանակին : առ և այլուր բանակաց : աղխ , քուռ , կազմած , գործիք , անօթք պա_ տերազմի .

Impedio , ire . Արգելել , արգելուլ , խա- փանել զոք ի : abl. խափանիչ լինել & vide supra : յուսացուցանել զոք ի : abl. ոչ տալ նմա երթալ : արգելել զոք զի մի .... առ_ կանել նմա զարգելս : չթողուլ : թոյլ ոչ տալ .

Impediri curis , negotiis . Արգելիլ : զբա- ղել ի : nom. բազում իւիք զբաղեալ լինել : խորհուրդք իմ վարանել զիս : զինչքն առ_ կանել ի շփոթս : ընդունայն շփոթիւք խառնակել : զանձն ընկենուլ ի շփոթս և ի հոգս = մտաց իմ երերեալ է ի հոգոց աշ- խարհի : զբաղել ի հոգս մտաց : վարա_ նեցուցանել զանձն : խռովել բազում հո_ գովք : շաղախել ի հոգս .

Impeditus , a , um . Արգելեալ : խափա- նեալ , չոքեալ : արգելական .

Impeditus negotiis . Բազում իւիք զբա_ ղեալ : բազմահոգ : մշտազբաղ : աշխատա_ թոյթ : շրջապատեալ աշխիւք : ընդունա_ յն շփոթիւք խառնակեալ = վարանեալ ի միտս իւր : աշխեալ : ցնդեալ : շփոթեալ : ի շփոթս անկեալ : վրդովեալ : բազմաշխատ : որ զմիտս ունի շաղախեալ ի շփոթս .

Impedo , are vitem . Ցցել զփայտ առ տակն որթոյ : զորթն հաստատել , պահել , յենուցանել ցցեալ փայտիւ : vul. դուշա_ ղայ դնել .

Impello , ere : physicè . Ձգձգել : խթել զկողն : խթել ի կողս : խթելով զարթու_ ցանել : բուռն հարկել : մղել : in turba , կո- խել , նեղել զմիմեանս : խռնել , կուտել , խմբել ի վր միմեանց : ամբոխեալ աշխ_ ել , երբեմն զխռովեալ ծով յուզմամբք զմի- միամբք .

Impellere ad : moral. Սաստկել զոք : cum infin. ածել , շարժել , զարթուցանել , քաջ- ձել , հրել , յօժարեցուցանել թէ ի բարի , թէ ի չար : ad malum , ներդրդել , դրդո_ ւել : գրգռել , գրգռել , հրապուրել ի չար : խայթել , ընդոստուցանել .

Impendeo , ere . Մեր , vel մեղ ի վր կալ : շուրջ լինել զմօք : սաստկել զմեզ ի մօտոյ : լինել , կախեալ կալ ի վր գլխոյ մերոյ .

Impendiosus:qui multûm expendit . Ծո_ նածախ : բազմածախ : անխնայածախ : որ զինչս իւր վայրաբար , ընդ վայր , ի զուր , անխնայաբար վատնէ , ցրուէ , հրճ ծախէ .

Impendium , ii . Ծախս : ծախողութի : խարջ : vivit meis impendiis , ի մերոց , ի ծախից , յընչից , իմոց , ի ծախս , ի համա- րոյ իմմէ , ի գոյից իմոց : արդեամբք , ծա_ խիւք , գոյիւք իմովք վարէ զկեանս .

Impendium , usura . Վաշխ : տոկոս : & տոկոսիք : աւելի շահ և անօրէն : զոր իւղ յաւելուած ի գլուխ պարտուց .

Impendo , ere pecunias . Զարծաթն , զինչս իւր ծախել , խարջել .

Tempus impendere alicui rei . Ժամա_ նակն , զկեանս վճարել , ծախել , վարել ի բան ինչ : զժամս երկուս անցուցանել վճարել ի .... երկարութբ երկու ժամուց առնել զբան : զերկու ամ առնել , հանել .

Impenetrabilis . Անթափանցելի : անթե_ րադրելի : անանդրադարձանելի : անմխրճանցա- նելի : պինդ և անանց .

Impenetrabilitas , tis . Աններթափանցելու_ թի : աններթերթութի : անթափանցելու_ թի : անանցանելութի : պնդութի .

Impenitens , tis . Անզղջ : անզգու : ան- ապաշխար : անխոստովան = անդարձ : ի մեղս , ի մէջ մեղաց պնդեալ , բնակեալ , հաստատեալ , յամառեալ : խստասիրտ .

Impenitentia , æ . Անզղջութի : պինդ պնդութի ի մեղս : խստասրտութի : անապաշխարութի : կարծրասրտութի : սիրտ անդարձ .

Impensa , æ . Ծախս : խարջ .

Impensas facere in rem aliquam . Զծախս ծախել , զդրամս ծախել , զինչս վատնել ի խաղս , ի շինուածս .

Impensè . Խիստ : յոյժ : կարի յոյժ : կարի՛ խիստ : կարի կուռ : սաստկա- պէս : մեծ սաստիկ .

Impensus , a , um . Արծաթ ծախեալ , խարջեալ , վատնեալ : de tempore , ժամա_ նակ ծախեալ , անցեալ , վճարեալ , վար_ եալ , հանեալ .

Impensus , magnus . Մեծ յոյժ : խիստ_ մեծ = սաստիկ : ուժգին .

Imperativus , i . Հրամայական եղա_ նակ

նակ հոլովման բայից .

Imperator, is. Կայսր : gen. սեր .

Imperator exercitûs . Զօրավար . զօրապետ : զօրագլուխ : նախագլուխ զօրաց : սպարապետ : Ստրատելատ . դահճապետ .

Imperatorius, a, um . Կայսերական : արքունի : որ պատկանի առ կայսրն .

Imperatrix, cis . Կայսերուհի : Թագուհի : տիկին : դշխոյն .

Imperceptus, imperceptibilis . Որ դժուար է հասնել անկանի ընդ զգայարանօք : անտեսանելի : աներևոյթ : անքննելի : անքննին : անորոնելի : անզգալի .

Imperceptibiliter . Առանց զգալոյ և իմանալոյ : սակաւ առ սակաւ : աներևութաբար : մեղմով : ընդ աղօտ : անզգալաբար .

Imperfectè . Անկատարապէս : Թերի : Թերապէս : անկատարելապէս .

Imperfectio, nis . Պակասութիւն : անկատարելութիւն : նուազութիւն : Թերութիւն : in anima, ախտ հոգւոյն : մոլութիւն : vide defectus .

Imperfectus, a, um . Անկատար : Թերի : պակաս : Թերակատար : մոլեկան : անաւարտ : in morali, ախտաժէտ : ախտացեալ ախտիւ : զգածեալ ախտիւ : ախտամոլ .

Imperiosus, dominans . Տիրող : տիրապետ . որ իշխէ, իշխանութիւն ունի ի վերայ : որ ընդ իշխանութեամբ իւրով նուաճեալ ունի .....

Imperiosus, superbus . Հպարտ : ամբարտաւան : ամբարհաւաճ . գոռոզ : բարձրայօն : բարձրավիզ : որ խրոխտանօք և ամբարհաւաճապէս հրամայէ .

Imperitè . Անգիտաբար : անհմտաբար . անզգուշապէս : տխմարաբար : խոշորապէս : գռեհկաբար : վատթարապէս .

Imperitia, æ . Տգիտութիւն : անհմտութիւն : անզգուշութիւն : տխմարութիւն : խոշորութիւն : գռեհկութիւն : անվարժութիւն : անկրթութիւն .

Imperitus, a, um . Տգէտ : անգէտ : անհմուտ : անտեղեակ : անզգոյշ : տխմար : անվարժ : անկիրթ : խոշոր : գռեհիկ : անփորձ : cum genit.

Imperium, ii : mandatum . Հրաման : կամք : պատուէր : պատուիրան . հրամանատուութիւն : si scripto, հրամանագիր .

Imperium, regnum . Կայսերութիւն : Թագաւորութիւն : որում տիրէ իշխան ինքնակալ .

Imperium, potestas . Իշխանութիւն : տէրութիւն : պետութիւն : տիրապետութիւն : համարձակութիւն : կարողութիւն : վերակացութիւն .

Impermissus, a, um . Արգելեալ : անպատեհ . անարժան : անվայելուչ, առանց հրամանի : զոր ոչ է օրէն առնել .

Impero, are . Հրամայել . պատուիրել : հրաման ելանել ի Թագաւորէ : հանել զհրաման : պատուէր, հրաման տալ .

Imperare, regnare . Թագաւորել : վարել զԹագաւորութիւն : տիրել : տիրապետել : իշխել, իշխանութիւն ունել ի վերայ : ունել ընդ ձեռամբ, ընդ իշխանութեամբ իւրով .

Imperare cupiditatibus . Տիրել, յաղթել, սանձ հարել ախտից : սանձահարել, յաղթահարել, զսպել, նուաճել զցանկութիւս : սանձ արկանել, չափ, կարգ դնել նմա . ճնշել զախտս .

Imperare mihi non possum, quin ..... Ոչ կարեմ տիրել ինձ, անձին իմում զի մի : vel մի cum infinit. ոչ կարեմ ժոյժ ունել : ոչ կարեմ պնդել, բռնադատել զիս ոչ խօսել .....

Impersonalis, e : verbum . Բայ դիմազուրկ, անանձնական : որ հոլովի միայն յերրորդում անձին .

Imperspicuus . Անյայտ : ծածկեալ : խորթին : խորին .

Imperterritus . Անահ . աներկիւղ : վստահացեալ : v. impavidus .

Impertinens, tis : de homine, Լիրբ : անզգամ : յանդուգն : de re, բան անտեղի : անպատշաճ . անպատեհ : անպատկան .

Impertinenter . Լրբապէս . անզգամաբար : յանդգնաբար : անպատեհաբար : անվայելչապէս .

Impertinentia, æ . Անզգամութիւն : լրբութիւն : յանդգնութիւն : անտեղի բան : անպատեհութիւն : անվայելչութիւն : անպատշաճութիւն .

Impertio, ire : Impertior, iri aliquid alicui . Մասնակցել, մասնաւորել զաղքատս ընչից իւրոց : առնել զոք մասնակից, հաղորդս, կցորդս ընչից : հաղորդել զոք ընչից : զինչս իւր ցանել, բաշխել աղքատաց, vel յաղքատս : կցորդել զոք ընչից : պարգևել, շնորհել նմա զ. հաղորդել զիւր ինչ ումեք .

Imperturbatus . Անմնահանգիստ : անխռով : անխռովելի . անդրդուելի : անամբոխելի : անվրդովելի : միշտ հանդարտ և անսասան . յարախաղաղ .

Impervius . Անելի, ճանապարհ անկոխ,

անհերձ, անհետ, անհնարագնաց, անանց, անհուն, անմատոյց: de mari աննաւագնաց: զրահ անվնաս, անահ ի նետից: ուր ոչ գծէ նետն: որ նետից տեւէ: դիմանայ, lorica saggittis impervia.

Impetigo, inis: gall. dartre. Քոս: որքխոտութիւն: քաղցկեղ: quod alii dicunt քաղցր կեղ.

Impetrabilis. Դիւրընկալ: դիւրաւ ընդունելի: զոր դիւրաւ առընկալնումք, առընդունեմք, ստանամք: դիւրստանալի.

Impetratio, nis. Ձեռնհասութիւն: առընդունումն: ստացումն.

Impetro, are. Ստանալ: առընդունել: առընկալնուլ յայ: հասանել խնդրոյն իւրում: հասու լինել dat.

Impetuosus, a, um. Սաստիկ: ուժգին: ուժգնագոյն: խիստ: յանդուգն: անհնարին: բռնագոյն: մրրկաբեր հողմ.

Impetus, ûs. Յանդուգն դիմեցումն: արշաւումն: ուժգնութիւն: սաստկութիւն: բուռն: բռնութիւն: բռնագոյն ձգտումն: խուռն արշաւումն ամբոխին: Թափ: զրոհ: զօրութիւն սաստիկ.

Impetum facere in..... Բռամբ, մեծաբռնութեամբ, բռնաբար, սաստիկ արշաւմամբ, խուռնութեամբ, անհնարին, ուժգնաբար յառնել, դիմել, արշաւել, Թափել ի վր: հասանել ի վր: յանդուգն արշաւմամբ դիմել: զրոհ տալ.

Impexus, a, um. Ոչ սանտրեալ: oratio impexa: բան անյարմար: անվայելուչ: խոշոր: առանց պաճուճանաց.

Impico, are: pice illinire. Ձիւթել: կպրել. ծեփել ձիւթով, կպրով: զձիւթ, զկուպր ծեփել ի վր.

Impiè. Ամբարշտաբար: անիրաւաբար: անօրէնութեամբ: հայհոյաբար: անողորմաբար.

Impietas, tis. Ամբարշտութիւն: անօրէնութիւն: անիրաւութիւն: հայհոյութիւն. անողորմութիւն: v. impius.

Impiger, gra, um. Ժրաջող: հոգաբարձ: հոգունակ: մտադիր: ուշադիր: զգոյշ: անդանդաղ: վաղվաղ: վաղվաղոտ: արագամիտ: շոյտ: անհեղգ: անյապաղ: շուտափոյթ: քաջ: յօժար.

Impigrè. Ոչ ինչ դանդաղեալ: անդանդաղ: զգուշապէս: մտադրաբար: ուշադրաբար: անյապաղ: յօժարապէս: արագ արագ: փոյթ ընդ փոյթ.

Impigritas, tis. Ժիր: հոգաբարձութիւն: հոգունակութիւն: մտադրութիւն: արագամտութիւն: զգուշութիւն: յօժարութիւն սրտի: վաղվաղոտութիւն: Ջան: Ջանադրութիւն: ջաջութիւն.

Impingo, ere. Ծեծել, հարել, բախել զգլուխ ընդ պարիսպ: v. illido.

Navem impingere scopulo. Զնաւն խորտակել ի վէմ: զարկել, հարել զնաւն ի վէմ: առաջին կողմն նաւին խրեալ, հարեալ ի տեղմն, ի մօսն, յաւաղ անշարժ մնալ.

Impingere ambulando. Գթել ի գնալն: դիպիլ ոտն առ քարն.

Impingere colaphum. Ապտակ հանել ումեք: ապտակել զոք. v. colaphus.

Impinguo, are. Գիրացուցանել: ստոարացուցանել: պարարել: ճարպացուցանել: պարարտել. item իւղով օծել.

Impius, a, um. Անօրէն, անած: անիրաւ: ամբարիշտ: հայհոյիչ: ժանդաբարոյ: ժանդագործ: չարագործ: վատթար: չմրի: ապիրատ: եղեռն: յոռի: ստահակ: չարաբարոյ: անվթար կամարար սատանայի.

Implacabilis, e. Անհաշտ: անանցրուկութիւն: անհանդարտ սրտմտութիւն: անողորմ: անգութ: խստասիրտ: քարսիրտ: կարծրասիրտ: աղիք անողորմ: անագորոյն: տմարդի: անգթութեամբ եւ անողորմ սրտիւ: անաչառ: անխնայ: անխոնարհ: ոխակալ: յիշաչար.

Implacidus, a, um. Ոչ իր խիստ եւ վայրագ: սաստամբակ: խստաբարոյ: որ ոչ կարէ խօսել ինչ խաղաղութեամբ.

Impleo, ere. Լնուլ: præt. լցի: implevit vas aquâ, ելից զամանն ջրով: vel ի ջրոյ, vel զջուր յամանն: imple լից: implete լցէք: impleamus, լցցուք. լցուցանել. լի անել: առլնուլ: համալնուլ: լիացուցանել: լրացուցանել: passivè impleri, լնանալ: լիանալ: լրանալ. լի լինել: impletus sum: լցայ: impleatur, լցցի.

Implevit annos decem. Ամ տասանամեայ է: տասն ամաց է: տասն ամ է նր.

Impletus, a, um. Լի: cum instrum. gen. լիոյ. instrum. լիով: լրացեալ: ամենալի: համալրացեալ: լի մինչեւ ի վեր: plenus dierum, լցեալ աւուրբք.

Implexus, a, um. Կցեալ, խառնեալ, զուգեալ ընդ միմեանս: ագուցեալ ընդ իրեարս: յօդեալ: շաղկապեալ ընդ .....

Implicantia, æ. Ներհակութիւն: հակառակութիւն: հակակայութիւն: անհամութիւն.

Implicatio, nis. Կցումն, կցութիւն, խառնումն, զուգակցութիւն, ընդկցութիւն, շարա

բաղուդուԹի բաղմաց ընդ միմեանս.

Implicatio, impedimentum. Օբաղուձն: արգելանք: արգելք: աղմուկ: աղմկուԹի: չխոԹ: վրդովումն: խառնխուռ: ցնորք: խռովուԹի.

Implicatus, a, um. Ծալեալ: պատաառեալ: Ծրարեալ: փաԹուԹեալ: hædera arbori implicata, պատեալ գծառովն: de ſerpente, օձն գալարեալ յերկրի.

Implicatus negotiis. Բազմագբաղ: աղմկափաԹոյԹ: շրջապատեալ աղմկնուք: միտք նր երերեալ ի հոգոց աշխարհի: վարանեալ, տարացոդեալ հոգովք և խորհրդովք բազմօք: v. impeditus.

Implicitè. Ընդայայս: անորոշաբար: ծածկապն: ներագրաբար.

Implicitus, a, um. Ընդայայս: ներագրեալ: ծածկեալ: առանձնական.

Implicitus, connexus. Կցեալ: v. implexus, & implicatus.

Implico, are: innectere. Պատատեալ, Ծրարել: ներպատել: Ծալել: փաԹուԹել: կցել: զուգել: յօդել: ադուցանել: շաղկապել ընդ միմեանս.

Implicare ſe curis..... Բաղում եւնք զբաղեալ լինել: աղմկել, զբաղել, պատաղկել ի հոգս աշխարհի: խորհուրդք եմ վրանել զիս: զինքն արկանել ի շխոԹս· ընդունայն շխոԹուք խառբալիլ: զանձն ընկենուլ ի հոգս: միտք եմ երերալ, տարաբերել, տարացոդել, խառվիլ ի հոգոց: զբաղիլ ի հոգս մնոտիս: զանձն եւր վրանեցուցանել բաղում հոգովք: ոչ տալ զհանդիստ անձին եւրում.

Hoc implicat. Ընդ ին ե ինքեան հակառակ: այն անհնարին խոկ ե: այն ե հակառակս խօսիլ.

Imploratio, nis. Ընդաղաչակ, կոչուձն, բողոքուձն առ աՃ.

Imploro, are opem. Կարդալ առ ած: խնդրել զօգնուԹիւն նր: կոչել զինա յօգնուԹիւ: նպաստուԹիւ հայցել ի նմանէ: բողոքել առ նա: խնդրել զԹնկուն.

Implumis, e. փետրաԹափ: մերկացեալ ի փետրոց: յորմէ Թափեցաւ փետուրն.

Impluvium, ii: aliis: cavedium, ii: gall. cour. ԳաւիԹ: սրահ, ուր ի տանեաց հոսին, Թափին անձրեւաց ջուրքն.

Impolitè. Խոշորապէս: դառնհկապէս: անյարմարապէս: անվայելչաբար: կեղտոտապէս: առանց պահուձանաց.

Impolitia, æ. ԽոշորուԹիւ: դառնհկուԹիւ: անյարմարուԹիւ: անվայելչուԹիւ: կեղտոտուԹիւ: աղտոտուԹիւ.

Impolitus homo. Ամրդ բնրա: տոպրկեղտոտ: աղտեղի: կեղտաշրոտ: աղտեղապղեաց: անձն հոգոդացեալ, և անվարտակ: գեղջուկ: դառնհկ: առանց մարդավարուԹեաբ: այր վայրագ: անկրթատ: չարասուն.

Impolitum opus. Գործ հասատ, խոշոր: Թերի և անկատար: անյարմար: անպատշաձ: անվայելուչ: անսաւատ: Թերակատար.

Impollutus, a, um. Ընդսպիղծ: անարատ: անբիծ: անաղտ: աստենամաքուր.

Impono, ere. Ի վր դնել: վերադնել: կացուցանել ի վր: առադրել.

Imponere nomen. Ընդանուանել անուանմբն: կանուն դնել: անուանանակոչել: կոչել: յորջորջել.

Imponere pretium rei. Գնել, հատատնել, կարել զգին ի վր: գին արկանել: dat.

Imponere: fallere. Պատրել: խաբել: v. decipio.

Imponere filentium alicui. Լռեցուցանել, կարկեցուցանել, պատանձեցուցանել զոք: խցել, փակել զբերան նր.

Imponere crimen alicui. Օրպատրել զոք ձար անուն դնելով ի վր նր: գչարուԹիւ արկանել ուրուք. արկանել գչար ի վր: մեղադրել զոք: չարախօսել, չարախօս լինել ինամանէ: ի վր նր ձգել զմեղս: զուր կապել ի վր.

Imponere tributum. Հարկել, հարկատու առնել, ընդ հարկօք ածել, ի հարկն կացուցանել զոք: արկանել զհարկ նմա vel ի վր նր: հարկապահանջուԹիւն ձգել ի քաղաքս: v. tributum.

Imponere pœnitentiam. Օգապաշխատանքն դնել արկանել ի վր մեղաւորին. առնել գնա պարտական զբարւոք ինչ գործ գործելոյ.

Imponere manus Sacerdoti. Ձեռն դնել նմա, ի վր նր: ձեռնադրել զոք: օրհնել գնա քահանայ: կարգել գնա քահանայ: տալ, պաշտել նմա գկարգն քահանայուԹե.

Importabilis. Ընդտանելի: անկրելի: գժուարակիր: անբառնալի.

Importo, are. Բառնալ: տանել. բերձեալ տանել: կառօք կամ նաւով կամ գրաստու բառնալ անդրաբերել, խաղացուցանել, կրել.

Calamitatem regioni Importare. Օբկնձն դնել, տալ յապահանուԹիւ: մաշել, կողոպտել, կործանել, աւերել, հրով և սրով կատորել.

Im-

Importunè. Անպատեհ։ ի տարադէպ, յանդէպ ժամանակի : ի տարաժամու.

Importunè, molestè. Ծանրութեամբ տա-ղտկելով : աշխատ առնելով.

Importunè rogare. Յոյժ խնդրել ժտել, պահանջել = պնդել ի պաղատանս = սաստիկ խնդրել = ի սաստիկ խնդրելոյ աշխատ, անձկ առնել, սաստկել զոք : բռնադատել.

Importunitas, tis. Ծանրութիւն = նեղութիւն : ձանձրութիւն = աշխատ արարութիւն = վշտագնութիւն.

Importunus, a, um, molestus. Ծանր = մարդ աշխատատար : ծանրացուցիչ = վշտա-գնիչ : դժպատեհ, & quæ infrà.

Importunum esse. Աշխատ առնել զոք : վշտագնել, նեղել, վշտացուցանել զնա : բռնի, ծանր լինել նմա = ցաւեցուցանել զգլուխ նր = անձկ առնել.

Importuosum mare. Ծով որ նաւահան-գիստ ոչ ունի : աննաւահանգիստ ծով.

Impos animi. Ապշեալ : յիմարեալ : խե-լագնաց : խելաթափ : ուշաթափ = որ ոչ է ի միտս իւր = որ ոչ է տէր անձին իւրոյ : թափեալ ի խելաց.

Impositio, nis. Վերադրութիւն = առա-դրութիւն.

Impositio manuum. Ձեռնադրութիւն.

Impositio tributi. Հարկադրութիւն = հար-կահանութիւն : հարկահարութիւն : հարկապա-հանջութիւն.

Impositio nominis. Անուանադրութիւն = անուանակոչութիւն.

Impositium nomen. Մականուն : որ վե-րածի, առեալ ի վր յատուկ անուան.

Impossibilis, e. անկար = անկարելի : ան-հնար : անհնարին : անճարակ : անմարթ.

Nihil Impossibile Deo. Ոչ տկարանայ առ յԱյ ամ բան : Impossibile est invenire, ոչ է գտանել : կեալ ոչ է կար, ոչ է մարթ.

Impossibilitas, tis. Անկարութիւն : ան-կարելութիւն = տկարութիւն = անհնարութիւն = անճարակութիւն = անմարթութիւն.

Impostor, is. Խաբեբայ = նենգաւոր : ստախօս = խարդախ = խարդախող = խաբու-սիկ = նենգախոհ : խարդաւան = խարդա-ւանեալ = դաւաճան = պատիր : ստալեզու : սուտակապաս.

Impostura, æ. Խաբէութիւն : պատրանք = նենգութիւն : դաւաճանութիւն : խորամանկութիւն : խարդախութիւն = ստախօսութիւն = խաբանք.

Impotens, tis : membris captus. Անդա-մալոյծ = լուծեալ և խափանեալ յամ յօդ-ից = խեղ : ընդարմացեալ անդամօք. գոսա = գոսա՛ : որոյ երակք քակեցան = medio corpore. միակողմանի : ստայղար. հաշմ ան-դամօք = manibus, ձեռաստ : միաձեռն : թոյլ ձեռօք = ձեռն բեկ : pedibus, անոտն, հաշմ, ստայղար ոտիւք = toto corpore, բա-ցեալ ամ անդամօք և զգայարանօք.

Impotens, non valens. Անկար : տկար : անկարող = անզօր = որ ոչ է բաւական առնել.

Impotens fui. Ոչ անձին իւրում, ան-ձից իւրոց ոչ տիրէ : յիմարեալ : որ ի բարկութեան ոչ է ի միտս իւր : թափեալ ի խելաց : մոլի : մոլեգնեալ : խելագարեալ սրտմտութեամբ : մոլեալ, կատաղեալ բար-կութեամբ.

Impotens ad generationem. Անսերմ. ան-կարող սերմանել : հաշմ : անկարող մտանե-լ առ կին = մարմնապէղծ = մարմնով մեռեալ : անպատրաստ առ ամուսնութիւն = այր ու-կնոջ անծնունդ : արգանդատափակ կին.

Impotenter. Յանդգնաբար = անխո-րհեն = անկարգ = արտաքս քան զչափ. ան-ձարձակ = համարձակապէս = սանձարձա-կօրէն.

Impotentia, æ : infirmitas. Անկարութիւն : անկարութիւն : անզօրութիւն : անկարողութիւն : անբաւականութիւն : անյարմարութիւն.

Impotentia animi. Յանդգնութիւն : յան-դուգն համարձակութիւն : սանձարձակու-թիւն : անզսպութիւն վարուց և ախտից : ան-զգամութիւն.

Impotentia ad generationem. Անկարու-թիւն սերմանելոյ : հաշմութիւն : անկարողու-թիւն մտանելոյ առ կին : մարմնապէղծու-թիւն : ex parte feminæ etiam dicitur : ամլ-ութիւն արգանդի : արգանդ ցամաքեալ, փակեալ : illam procurare, դեղօք նուա-զեցուցանել զաւանական, զծննդական կա-րողութիւն :

Impræsentiarum, nunc. Այժմ : առա-ւօր : այժմիկ.

Impransus, a, um. Անճաշակ : ան-թի : անսուաղ : որ զկէսօրական հացն ոչ եկեր.

Imprecatio, nis. Անիծաբանութիւն : անէծք : gen. իծից : նզովք : չարախօսու-թիւն : մինչ խնդրեմք զի չար ինչ հասցէ ումեք : v. g. Deus me puniat nisi .... ծն է. ծն արասցէ ինձ ած, ծն և ծն յաւելցէ ինձ ած, եթէ ոչ ..... զանէծս յուդայի և կայենի առցէ և Ամբրոսպատեան ազգին զնզովս ժառանգեսցէ.

Imprecari diras alicui. Անիծել : անիծա-բանել : չար խնդրել ումեք : նզովել.

In-

Impressio, libri. Տպաւորութիւն : տպագրութիւն · տպումն .

Impressio, nota. Նիշ : նշան : նշմարանք : տիպ : կնիք : կնքումն : դրոշմ .

Impressio, impetus. Յանդուգն դիմումն : արձակումն : բռնութիւն : բռնադոյն ձգտումն : Թափ · գրոհ .

Impressionem facere in hostes. Բռնաբար, բռամբ, մեծաւ բռնութբ, սաստիկ արձակմամբ յառնել, դիմել, Թափել, արձակել, հասանել ի վր Թշնամեաց : գրոհ տալ : ասպատակ տալ, սփռել ի Թշնամիս : ասպատակել յերկիր .

Impressus, a, um. Տպեալ : տպաւորեալ : տպագրեալ : ածեալ, հանեալ ի լոյս .

Impressus animo. Ներտպեալ, տպաւորեալ, հարեալ, դրոշմեալ, կնքեալ ի միտս .

Imprimo, ere librum. Զգիրք տպել, տպաւորել, տպագրել : հանել, ածել ի լոյս .

Imprimere caracterem in anima. Ներտպել ի հոգի զնշան հոգեւոր : կնքահարել զհոգին կնքմամբ : դրոշմել զհոգի հոգեւոր կնքմամբ .

Imprimere aliquid in animo. Ի սիրտ ածել, ներ տպաւորել : զհոգիս, զմիտս, զանձինս շրջել, հարել, հաւանեցուցանել ի : խոր խոր տպաւորել : զմիտս շարժել, ածել, զարԹուցանել ի : դրոշմել ի միտս : լաւ առնուլ ի միտս : լաւ ըմբռնել մտօք : species imprimuntur in anima, պատկերք իրացն ներածին, դրոշմին, կնքին, հարին, տպաւորին ի միտս .

Improbabilis. Անհաւատալի : անհաւանական · աննման : նման չէ : անստոյգ .

Improbabilitas. Անհաւանականութիւն : աննմանութիւն .

Improbabiliter. Անհաւանականաբար .

Improbatio, nis. Ի բաց հերքումն : պարսաւանք : չհաւանութիւն : տհաճութիւն : կշտամբութիւն .

Improbè. Չարապէս : վատԹարապէս : անիրաւաբար .

Improbitas, tis. Խստութիւն : չարութիւն : վատասրտութիւն : անիրաւութիւն : անօրէնութիւն : ամբարշտութիւն : ապիրատութիւն : չարաբարոյութիւն : վատԹարութիւն : յոռութիւն : չնաբարոյութիւն : ժանդութիւն .

Improbo, are. Անարգել : պարսաւել : ի բաց հերքել : տարամերժել : ոչ հաւանել : dat. ոչ ընդունել կամակից : տհաճել : անհաճոյանալ : ոչ կալ հաւան : դատապարտել : դարշել ի abl.

Improbro, are. Նախատել զոք : յանդիմանել զնա վս : երեսնեծնմա առնել նմա : նախատինս դնել նմա զմեղս նր : տալ յերեսս .

Improbus, a, um. Խստ · չար : ժանդ : վատասիրտ : չարաբարոյ : չնաբարոյ : ժանդաբարոյ : անօրէն : անիրաւ · ապիրատ : ամբարիշտ : վատԹար : չարայոյզ : անբարի : վատշուէր : եղեռն : դժնդակ : յոռի · Թիւրաբարոյ : օձրագործ : չարագործ : փանաքի · սատանայ : եղեռնագործ : եղեռնաւոր : ժանդագործ : խենէշ · խոտորագոյն : ճմերի մարդ : չարաճճի : խորԹաբարոյ .

Labor improbus. Խստական անդուլ եւ անհանգիստ : անձանձիր : անխոնջ : անդադար աշխատանք .

Improperium, ii. Նախատինք : անարգանք : արհամարհանք .

Impropero, are. Նախատել : անգոսնել : v. improbro.

Improportio, nis. Անհամեմատութիւն : աննմանութիւն : անհաւասարութիւն : անհանգիտութիւն : անյարմարութիւն : անչափակցութիւն : տարաձայնութիւն .

Improportionatus. Անհամեմատ : աննման : անհաւասար : անհանգէտ : անյարմար : անչափակից : տարաձայն .

Impropriè. Անյատկաբար : անյարմարապէս : անպատշաճապէս :

Improprietas, tis. Անյարմարութիւն : անյատկութիւն : անպատշաճութիւն : ծռութիւն .

Improprius, a, um. Անյատուկ : անյարմար · անպատշաճ : բռնաբարբառ : անբուն .

Improvidè. Անզգուշապէս · անմտադրաբար : անխոհաբար : ԹեԹեւապէս : անմտաբար : անուշադրաբար : անխոհեմաբար .

Improvidus homo. Անզգոյշ : անմտադիր : անուշադիր : անշրջահայեաց : անխոհեմ : չուտափոյԹ լեզուաւ : անհանճար .

Improvida mala. Անկարծահաս : անակնունելի : անակնկալի : անակնկալուն : անկասկածելի : անկասկած : անկարծելի : անկարծակի : յեղակարծ : տարաժամ .

Improvisè. Անկարծ : անկարծակի : անկարծօրէն : անկարծուսա : առանց կարծեաց .

Improvisus, a, um. Անկարծակի : անկարծահաս : v. improvidus.

Im-

Imprudens, tis. Անխոհեմ : անզգօն : անհանճար : խորհրդակորոյս : անզգոյշ.

Imprudens, non cogitans. Անմտադիր : անուշադիր : անզգոյշ : ոչ գիտելով : տգիտութեամբ : յանդէտս : v. improvidus.

Imprudenter. Անխոհեմաբար : Թեթեւայն : անզգուշայն : v. improvidè.

Imprudenter, non cogitans. Անգիտութեամբ : ոչ գիտելով : յանդէտս : միամտաբար.

Imprudentia, æ. Անխոհեմութիւն : անզգուշութիւն : անզգօնութիւն : անհանճարութիւն : անմտադրութիւն : անուշադրութիւն.

Impubes, eris: impubis, is. Որ չեւս հասեալ է ի չափ, ի հասակ ժդ ամաց եթէ արու իցէ : կամ ժբ ամաց եթէ իցէ էգ, nundùm annorum 14. si masculus est, aut 12, si puella : տհաս : մատաղաշ : v. pubes.

Impudens, tis. Անզգամ : անամօթ : աներես : լիրբ : յանդուգն : լկտի : ժպիրհ : լրբենի երեսօք : անամաչ : անպատկառ : անպատկառելի · որ առնէ զդէմս իւր իբրեւ զլէմ : որ ունի ճակատ պղնձի : որ ոչ գիտէ զամօթ.

Impudenter. Լրբաբար : անզգամաբար : անամօթաբար : աներեսաբար : յանդգնաբար : անամաչ երեսօք : լրբենի դիմօք · անպատկառայն.

Impudentia, æ. Անզգամութիւն · լրբութիւն : յանդգնութիւն : յանդուգն համարձակութիւն : լկտութիւն : ժպրհութիւն : անպատկառութիւն : անամաչութիւն : անամօթութիւն : աներեսութիւն · ճակատ պղնձի.

Impudentem esse. Յանդգնել : անզգամիլ : աներեսանալ : լրբանալ : ժպրհիլ · առնել զդէմս իւր իբրեւ զլէմ · ունել ճակատ պղնձի · երես կնոջ պոռնկի եղեւ երես քո : անամօթանալ : ամօթ ոչ ունել.

Impudicè. Անպարկեշտաբար : անսրբութեամբ : խայտառակութեամբ : աղտեղաբար · զազրապէս : վավաշոտութեամբ : չար ցանկութեամբ · բղջախոհաբար.

Impudicitia, æ. Խայտառակութիւն : բղջախոհութիւն : աղտեղութիւն : վավաշոտութիւն : զազրութիւն : եղասիրութիւն : չար ցանկութիւն : անպարկեշտութիւն : շուայտութիւն : եղամոլութիւն : անսրբութիւն : խառնակութիւն : ցանկասիրութիւն : չնաբարոյութիւն : պագշոտութիւն : պղծութիւն : զազրագործութիւն : պէղխութիւն վարուց : չնութիւն · in desiderio, աշոտութիւն.

Impudicus, a, um. Խայտառակ : անսուրբ : բղջախոհ : վավաշ : վավաշոտ : աղտեղ : չնաբարոյ : զազիր : զազրագործ : մոլեխեղ : մատակախաղ : եղամոլ : եղասէր : կնամոլ : անյագ ի կանանս : շուայտ : խառնագնաց : ցանկասէր : ցանկացօղ : առ էանկ : պէղխ վարուք.

Aspectus impudici. Պոռնկական ակնարկութիւն : վավաշոտ հայեցուածք · ակնածք հայել անսրբաբար : անպարկեշտ ակնածութիւն : աչարձակութիւն ապականութիւն : բղջախոհական հայեցուած : &c.

Sermones impudici. Զազրախօսութիւն : զազրագոյնք : անպարկեշտաբանութիւն : բանք անհամեստք, լկտականք, պիղծ, զազիր, զազրալի : բանք տղեղք եւ աղտեղի, գարշք, լկտիք : qui tales sermones profert, պղծաշուրթ : զազրախօս : անպարկեշտաբան : vul. լիվայ լիվայ խօսի.

Impugnatio, nis. Բռնութիւն : սաստիկ բռնութեամբ արձակումն · դիմեցումն ի վերայ : գրոհ : յարուցումն ի վերայ.

Impugnator, is. Որ յառնէ, դիմէ, արձակի, գրոհ տայ, մարտ պատերազմի դնէ ի վերայ.

Impugno, are. Բռնութիւն առնել, բռամբ արձակել, դիմել, յառնել, գրոհ տալ, մարտ պատերազմի դնել ի վերայ.

Impugnare, contra dicere. Հակառակիլ ընդդէմ դիմամարտել : ընդդէմ դիմաբանել : հակառակս խօսել : ախնդել ընդդէմ : հակախօսել · հակաճառ լինել : հակամարտել : հակաճառել : վիճաբանել.

Impulsio, nis. Խթեցումն · ձգձգումն : մղեցումն.

Impulsio in mor. ad bonum, Շարժումն : յորդորումն : ազդումն : ազդեցումն : ներշնչութիւն որ զարթուցանէ զմեզ ի բարի : ad malum, դրդումն : ներդրդումն : փորձութիւն · հրապուրանք, խայթումն, գրգռումն, ազդումն չարին : շողոքորթումն բանսարկուին որ դրդոյէ զմեզ առնել, որ սերմանէ ի մեզ զխորհուրդս ....

Impulsor, suasor. Յորդորիչ : խրատիչ : յօժարեցուցիչ : հաւանեցուցիչ : զարթուցիչ : որ ածէ, շարժէ, խայթէ զմեզ ի բարի : ad malum autem, փորձիչ : բանսարկու · ներդրդիչ · դրդողօղ : գրգռիչ : հրապուրիչ ի չար.

Impunè. Անվրէժ : անպատիժ : ձրի : առանց պատժոյ.

Non impune ferre. Առնուլ զվրէժ : տուժել : յանձնէ տուժել : ի տոյժս անկանել : առնուլ զհատուցումն, ընկալնուլ զպատիժ մեղաց : տալ զպատիժ իւր : տուգանօք տուժել : հատուցանել այլ զվրէժ ...

Impunitas, tis. Անպատժութիւն : անվրէժ

վրէժխնդրութեն : համարձակութիւն չար գործելոյ առանց ահի պատժոյն .

Impunitus, a, um. Անպատիժ : անվրէժ : առանց պատժոյ .

Impurè. Աղտեղապէս : անպարկեշտաբար : v. impudicè .

Impuritas, tis. Անմաքրութիւն : անսրբութիւն : v. impudicitia .

Impurus, a, um. Անսուրբ : անմաքուր : խայտառակ : v. impudicus .

Imputatio. Համարեցումն · Թուեցումն : առադրութիւն : առընծայութիւն : առընծայեցութիւն : վերադրութիւն : վերաբերութիւն առ .

Imputo, are : attribuere. Առընծայել : առընծայեցուցանել : առադրել : dat. վերաբերել , առբերել առ ..... վերադրել , վերագրել : dat. հայեցուցանել զեր ինչ յանձ : մակադրել զնա այլ : ածել զնա ի վր : ձգել զնա ի վր : hoc non imputatur mihi in peccatum , այն ոչ համարի ինձ ի մեղք .

Imputresco, ere. փտել : ապականել , նեխել .

Imus, a, um. Ցածագոյն : ստորագոյն : խոնարհագոյն տեղի : ներքին լերանց , ստորոտ լերինն : տակն : տակ դժոխոց : սանդարամետք անդնդոց : խորք ջրոց : նստագոյն տեղի : իջագոյն : ex imo corde : ի խորոց սրտի .

I N

IN, cum motu, ի, si sequatur conson. aut Յ: ի si sequatur vocalis : v. g. in domum, ի տուն : in urbem, ի քաղաք : in terram, յերկիր : in cælum, յերկինս : ի մէջ : cum genitivo .

In, sine motu. Ի : յ : ի մէջ : ի ներքոյ : ներ : ի ներս : ի միջի : v. g. in domo, ի տան : in templo, ի տաճարի : in hora, ի ժամու : in terra, յերկրի : in me, յիս : in te, ի քեզ : in medio vestri, ի միջի ձերում : & vulgò ponitur casus commorativus sine præpositione : v. g. in urbe, քաղաքումն : in corde, սրտումն .

In, pro ergà. Առ : misericordia in pauperes, ողորմութիւն առ աղքատս : &c.

In, prò adversùs. Ընդդէմ : cum genitivo : murmurare in Deum, Տրտնջել ընդդէմ Այ .

In, pro suprà. Ի վր : potestas patris in filios, Հօր իշխանութիւն յորդիս , ի վր որդւոց : &c.

Inaccessus, a, um. Անհաս : անմատ_ տոյց : անհնարագնաց : դժուարագնաց : դժուարամատոյց : անհասանելի : անհպելի : անմատչելի : անձեռնհաս : անկոխ : անհետ : քաղաք անհնարին պաշարել : անմերձ : անմերձենալի .

Inadæquatè. Անբովանդակ : ըստ մասին ինչ : Թերի : անկատար .

Inadæquatus, a, um. Անբովեր : Թերի : անկատար : Թերակատար : անաւարտ : որ է ըստ մասին .

Inadvertentia, æ. Անզգուշութիւն : անմտադրութիւն : անուշադրութիւն : անշրջահայեցութիւն : անխոհեմութիւն : ex inadvertentia, անզգուշաբար : առանց մտադրութեան : տգիտութեամբ : յանգէտս .

Inæqualis. Անհաւասար : անհանգէտ : աննման : տարաղոյգ : անզուգակշիռ : այլ և այլ : անզոյգ : անհամեմատ .

Inæqualitas, tis. Անհաւասարութիւն : անհանգիտութիւն : աննմանութիւն : անհամեմատութիւն : տարազուգութիւն .

Inæqualis animus, Անհաստատ : փոփոխական : դիւրափոփոխ : ծանծաղամիտ : անզուգամիտ .

Inæqualitas animi. Անզուգամտութիւն : անհաստատութիւն : փոփոխականութիւն : ծանծաղամտութիւն .

Inæqualis, non æquatus. Անհարթ , անհաւասար , խիստ և դժուարին : առապար , դարեփոր ճանապարհ : անողորկ : անկոկ .

Inæqualitas. Անհարթութիւն : անհաւասարութիւն : անողորկութիւն : անկոկութիւն : խստութիւն և դժուարութիւն ճանապարհի .

Inæqualiter. Անհաւասարապէս : անհանգիտաբար : անզուգաբար .

Inæstimabilis. Անգին : չիք գին նմա : առանց գնոյ : ոչ կարէ ի գին անկանել .

Inalienabilis. Անհրաժարելի : անատանջատելի : անորոշելի : անմեկնելի : անբաժանելի : ան ի բաց որոշելի : յարակից : յարընկեր : զուգընթաց .

Inalterabilis. Անփոփոխ : անփոփոխելի : անայլայլելի : անխախտ : անդրդուելի : անյեղափոխելի : անվրդով : անխռով : անապականելի .

Inambulo, are. Շրջել : v. ambulo .

Inane : ingens vacuum, aer. Ունին մեծ : անլի անհուն , այսպէս կոչի օդն .

Inanimatus, a, um. Անշունչ : անհոգի : անշունչ : անկենդան : ոչ կենդանի .

Inanio, ire, evacuare. Ունայնել : դատարկացուցանել : ունայնացուցանել : vide exinanio .

Inanis, vacuus. Ունայն ինչ և ունայն ; դատարկ : ի ներքս ունայն : անշինծ : փուչ.

Ager inanis fructibus. Ագարակ անպտուղ, անբեր : ամուլ լերինք. v. sterilis.

Inanis, vanus, inutilis. Ունայն : սնոտի : խոտան : ընդունայն : նանիր : զուր : ի զուր : ապաւահին : անօգուտ : դատարկ և անպ-տուղ : անպիտան : ընդ վայր : ընդ վայրա-կան : սուտ.

Inanitas, is : physi. Ունայնութիւն : դա-տարկութիւն : ունայնութիւն.

Inanitas, moral. Ունայնութիւն : նանրու-թիւն : սնոտութիւն · խոտանութիւն : անպի-տանութիւն. ստութիւն.

Inaniter. Ունայնաբար : նանրապէս : սնոտաբար : ի զուր : ընդ վայր : վայրա-բար : անօգուտ.

Inaquosus, a, um. Անջրդի : ցամաք : ցամաքեալ : ծարաւուտ : անջուր : անան-ձրև. երաշտացեալ.

Inaratus ager. Անվար երկիր : անգործ : անապայ : խոպան : ամայի.

Inardesco, ere. Վառել : վառ առնուլ : ի վառ լինել : բորբոքել : v. ardeo.

Inaro, are. Ծերկեր վարել, գործել : v. aro.

Inassuetus, a, um. Անսովորական : ար-տաքս բան զսովորութիւն : նորանշան : նո-րատեսիլ. արտաքոյ կարգին.

Inassuetus alicui rei. Անընդել : dat. ան-փորձ, անկիրթ : անվարժ. անսովոր.

Inauditus, a, um. Անլուր : զոր ոչ ոք լուաւ : նորանշան : նորասքանչ : ոչ երբէք լուեալ.

Inauguratò. Հարցեալ նախ զհմայս.

Inauguro, are : oracula consulere. Հմայս հմայել : հարցանել զհմայս : քննել զթռչունս հաւուց, և անտուստ իմա-նալ : բախտն հարցանել.

Inaugurare, consecrare locum. Օծել ինչ նուիրել, սրբազնագործել, նուիրել այն : անուանել զնա այն. սրբամատուցանել այն ; inaugurare sacerdotem, կարգել զոք քահա-նայ : ձեռնադրել զնա : սրբազնագործել զնա անձն.

Inauratus, a, um. Ոսկեօծ : ոսկեզօծեալ ; ոսկեզօծ : օծեալ ոսկւով.

Inauris, is. Գինդ : գոշապահանք.

Inauro, are. Ոսկել, օծել ոսկւով : ծե-փել ոսկւով : ոսկեզօծել : vul. ոսկաջուր տալ.

Inauspicatò. Չարաբախտութեամբ : չա-խաղաբար : ձախորդութեամբ.

Inausus, a, um. Զոր ոչ իշխեաց, ոչ համարձակեցաւ երբէք ոք առնել.

Incalesco, ere : phys. Ջերմանալ : տա-քանալ : ջեռնուլ : præt. ջեռաւ.

Incalesco, ere : moral. Սիրտ վառել բորբոքել : տոչորել : v. ardeo.

Pugnam incalescere. Պատերազմն տա-քանալ, բորբոքել, մխել, ընդ խառնել, խմբել.

Incandesco, ere. Ջեռնուլ : հրանալ : կրականալ : արտաշէկ, ջեռուցեալ լինել : v. excandesco.

Incanesco, ere. Ալեխատականալ : ճեր-մակել : & propriè de senibus, ալեօք ծա-ղկել : ալեւորել : ծերուք, հերք ծաղկել, ալեխառնախառնել : vul. ծերուք դան է ընկել.

Incantamentum, i. Կախարդութիւն : դիւ-թութիւն. կախարդանք : թովչութիւն : հմայ-ութիւն : ժանտագար : ժանտահարութիւն.

Incantatio, nis : idem.

Incantator, is. Կախարդ. թովիչ : դիւթ : հմայ : ժանտահար : v. divinus.

Incantatus, a, um. Կախարդեալ : կա-խարդահար : ժանտահար.

Incanto, are. Կախարդել : թովչել : ժան-տահարել : մոգել : դիւթել : կախարդա-նօք հարել, յիմարեցուցանել, այլեցու-ցանել զմիտս.

Incapacitas, tis. Անկարութիւն : անզօ-րութիւն : անկարողութիւն : անյարմարութիւն : անբաւականութիւն. անընդունակութիւն : տկարութիւն.

Incapax, cis. Անկար : տկար : անկա-րող : անբաւական : անյարմար : անընդունակ : անընկալ.

Incarnatio Verbi. Մարմնացումն, մար-դացումն, ներմարմնութիւն բանին այ : մարմնաւորութիւն : մարմնառութիւն : cum Dei filius per unionem hypostaticam, assumpsit humanam naturam & factus est Deus homo. յորժամ որդին այ ի ձեռն անձնաւորական միաւորութեան էառ զբնութիւն մեր և եղև Ածամարդ Յս Քս.

Incarnatus, i. Մարդացեալ բանն այ : մարմնացեալ : մարդ եղեալ : Ածամարդ.

Incarnor, ari. Մարմնանալ : մարդանալ : բանն մարմին լինել : առնուլ, զգենուլ զմարդկային բնութիւն, այս ինքն զբանական հոգի և զմարմին միաւորեալս ընդ միմ-մեանս, և ընդ անձին բանին այ.

Incassum. Զուր : ի զուր : ի նանիր : ունայնաբար : վայրաբար : ընդ վայր : տա-րապարտուց առանց օգտի.

In-

Incastratura, æ. Խառնելիք : խառնուած : խաղալիք : յօդուած : աղոյց : սփռելիչ.

Incautè. Անզգուշաբար : անմտադիր : անմտադրաբար : v. imprudenter.

Incautus, a, um. Անզգոյշ : անպատրաստ : անմտադիր : անուշադիր : vide imprudens.

Incedo, ere. Շրջիլ : քայլել = ճեմել : երթալ : ընթանալ : գնալ : չուել : խաղալ.

Incedere omnibus lætitiis. Լի լինել մխիթարութեամբ : առաւելեալ լինել ուրախութեամբ : խնդալ խնդութիւն մեծ .....

Incenatus. Անճաշակ : որ զընթրիս, որ զերեկոյեան հացն ոչ եկեր.

Incendiarius, ii. Հրձիգ : հրացան : հրոտակ : հրահոս : հրդեհիչ, որ զհուր արկանէ, զհրդեհս հանէ քաղաքին : որ հուր հարէ զքաղաք.

Incendium, ii. Հրդեհն : հրդեհումն : կիզումն : հրդեհութիւն : այրումն = հրայրեաց : հրկիզութիւն = հրաձգութիւն : հրայրեցումն.

Incendo, ere: urbem, v. g. Զհրդեհս հանել, հուր արկանել քաղաքին : հուր հարել զքաղաք : հրկէզ, հրձիգ, մոխիր առնել զնա = վերլուծանել, հոսել, դնել զնա ի մոխիր : հրոյ ճարակ տալ զնա : այրել, ջնջել, կոտորել ի հուր, vel հրով.

Incendere, urere. Այրել : կիզել : v. uro.

Incendere thura, odores. Խունկ այրել, արկանել, ծխել.

Incendere aliquem in. Զայրացուցանել, դառնացուցանել, բարկացուցանել, խռովեցուցանել, չարացուցանել զոք ի վր : ընդ դէմ : գրգռել զնա ընդ այլում.

Incendere cupiditates. Զախտս զարթուցանել, սաստկացուցանել, վառել, բորբոքել, գրգռել, յարուցանել, դրդել, դրդովել, խայթել ցանկութիւն : զմարմնաքումն ցանկութեան ձգել ի միտս : բորբոքել զհուր ցանկութեան.

Incensio, nis. Կիզումն = այրումն : հրացումն : վառն = հրկիզութիւն : հրդեհութիւն.

Incensum, i. Խունկ = խեժ անուշահոտ որ կաթէ և արձակի ի ծառոյ ցանցելոյ : կնդրուկ : խնկարկութիւն : խնկածխութիւն.

Incensus, a, um. Այրեալ : վառեալ : կիզեալ : հրդեհեալ : բորբոքեալ : հրկէզ.

Incensus dolore. Խորխոցեալ : Թախծեալ ի հոգի : փղձկեալ սրտիւ : խռովեալ, ճմլեալ սիրտ ի կսկծագոյն ցաւոյ.

Incensus irâ. Զայրացեալ : զայրագին : զայրագնեալ : վառեալ, բորբոքեալ բարկութեամբ, ի սրտմտութիւն.

Incensus amore. Զմայլեալ սիրով : ապշեալ ընդ գեղ նր : սիրահարեալ ի գեղ նր : որ խանդակաթ սրտիւ փափագի ի : որ եռափափագ հոգւով սիրէ : ըղձատոչոր և խանդակաթ տենչմամբ փափագի.

Incentivum, i. Խայթ : խայթումն : բորբոքումն ցանկութեան : դրդումն : գրգռումն : ազդումն : որ շարժէ, ածէ, զարթուցանէ զմեզ ի.....

Inceratus, a, um. Մոմեալ : օծեալ մոմով : tela incerata : vul. մուշամայ : մուշամբայ, մոմլաթ.

Incerniculum, i. Մաղ : հասիչ : vide cribrum.

Incerno, ere. Մաղել : խարբալել = vide cribro.

Incero, are. Մոմել : մոմով օծել, ծեփել.

Incertò. Երկբայաբար : v. dubiè : aliàs, անստուգաբար : ընդ կարծեօք : անհաստատեաւ.

Incertus, a, um: de homine. Երկմիտ : տարակոյս : երկբայ : տարակուսեալ : տարակուսական : կասկածոտ : շիւարեալ, վարանեալ ի միտս իւր : երկչոտ : v. dubius.

Incertus, a, um: de re. Անհաստատ : անստոյգ : որ է ընդ կարծեօք : կասկածելի : անյայտ : երկբայական.

Incesso, ere: aliquem saxis v. g. Քարկոծ, քարձիգ առնել զոք : զվէմս ձգել, ածել, արկանել, հոսել ի նա, ի վր նր : incessere maledictis, նախատել զոք : չարախօսել զնմանէ : զրպարտել զնա բանիւք : անիծել : պարսաւանօք կշտամբել զոք.

Incessus, ûs. Գնացք : ընթացք : շրջումն : քայլն : երթալն.

Incesto, are. Անզգապղծութիւն առնել : գիտել, պղծել զազգականիցն իւր = մտանել առ նա : խառնակիլ ընդ նմա.

Incestum, i. Անզգապղծութիւն : ազգաշաղախ պղծութիւն : մերձաւորութիւն, խառնակութիւն ազգականին ընդ ազգականի : ազգամոլութիւն = ազգագիտութիւն.

Incestus, a, um. Անզգապիղծ : ազգաշաղախ = ազգամոլ : ազգագէտ.

Inchoactio, nis. Սկիզբն : սկզբնաւորութիւն : v. initium.

Inchoativus, a, um. Սկզբնական : սկզբնաւորական.

Inchoo, are. Սկսանել : præt. սկսայ : սկիզբն առնել = սկզբնաւորել : v. incipio.

Incido, ere: à cado. Դիպել : հանդի-

ակել : պատահիլ : անցք անցանել ընդ նա : չար աղէտ հասանիլ ի վր նմ .

Paſcha incidit in Dominicam .... Զատիկ պատահի , հանդիպի յաւուրն կիրակէի : անկանի յօրն .....

Incidere in aliquem . Հանդիպիլ , պատահիլ ումեք : լինիլ նմա յանդիման : դառանիլ ինա ենձանապարհի .

Incidit mihi ſuſpicio . Կասկած անկանիմ ի միտս նմ : ի կասկածանս անկանիմ վր : այն կարծիս տայ ինձ ինանել թէ .... արկանէ ղիս ի կասկած , թէ .

Incido , ere : à cædo . Հատանել : կտրել : v. concido : incidere vites : զորթն սբել : զուռն սբել .

Venam incidere . Զարիւն առնուլ : ղէ բանիւ կտրել , թողուլ , զարիւն յուղել .

Incidere , inſculpere . Քանդակել : գրել քանդակաւ : փորել , փորագրել : դրոշմել : քանդել .

Incile , is : canalis . Ջրմուղ : ծորակ .

Incipio , ere . Սկսանիլ : & սկսել : præt. սկսայ : imperat. սկսիր : incipitè , սկիզբն արասջիք : incipiamus , սկսցուք : ղՀնուն արկանել , սկսել ի . aut cum infin. Հնուն մուխ լինել ի գործ :: սկիզբն առնել խօսել , սկիզբն կալնուլ խօսելոյ : սկզբնաւորել : սկսուած առնել ի : abl. incipiens ergo à primo , բուռն հարեալ յաղագս առաջնոյն .

Incircumciſus . Անթլփատ .

Incircumſcriptus . Անսպառազգելի : անսպառազծ : անվայրապակ : անուրջ : անսահման : անեզր .

Inciſe , inciſim . Կարճ ի կարճոյ .

Inciſio , nis : in corpore . Վէրս : ցաւուն : Թլատուն : inciſiones facere , incidere : վէրս առնել ի մարմին իւր . Թլատել : ցտել , ցեռել : in arbore , հատուած : քերուած ի ծառոյ զի խիժն ծորիցէ ի նմանէ .

Inciſura , æ : ut inciſio .

Inciſus , a , um . Քանդեալ : քանդակեալ : փորագրեալ : փորածու : դրոշմեալ .

Incita , æ . Անձարուն : անձկուն : նեղուն : ad incitas redactus : տառապեալ : ի նեղս ածեալ : անձարացեալ : հղեալ ի խորս անձարուն . անկեալ յանհնարս : ոչ դոյ յոյս ապրելոյ .

Incitamentum , i . Յորդորանք : խայթ : խայթուն : աղդուն : դրդուն : գրգռուն : չարժուն : պատճառ որ զմեզ առնէ ածել , չարժել , դարթուցանել ի .

Incitatè , velociter . Փութով մեծաւ փութանակի : արագարագ : մեծ ասիպաս : չուտասիոյն ձեւով : վաղվաղակի .

Incitatio , nis . Յորդորուն : յորդորանք : բանք յորդորական , քաջալերական , խայթուն : v. incitamentum .

Incitatio , velocitas . Փոյթ : արագուն : վաղվաղուն : փութացուն : ձեւ , ձևպուն .

Incitatus , a , um : velox . Վաղվաղեայ : արագ արագ : փութագնաց : երագաչեայ : փութաչեայ : արընթաց : վաղագոյն .

Incitatus ad ..... Յորդորեալ , շարժեալ , ածեալ , զարթուցեալ , դրդուեալ : առիպեալ : գրգռեալ : առնդռեալ .

Incito , are . Հնձել , շարժել , բարկացուցանել : զարթուցանել զոք : v. excito.

Incitus , a , um . Վաղվաղ : արագ արագ : v. incitatus .

Incivilis , e . Անհամեստ : սոպո : կռնիտ : առանց քաղաքավարուն : բերո և խիղոր վարուք : դառնհեկ : դեղջուկ : կոպտակորդացեալ անձն : v. inurbanus .

Inclamo , are . Գոչել ի բարձր ձայն : աղաղակել : v. clamo .

Inclareſco , ere . Պայծառանալ : փայլիլ : հռչակիլ : յայտնի լինիլ անուն նր : անուանի լինիլ ընդ ամ երկիրն : բարի համբաւ ելանել ինանէ .

Inclemens , tis . Անողորմ : անգութ : խստասիրտ : v. immiſericors .

Inclementer . Անողորմաբար : խստասրտուն : անխնայ : անխնայաբար : անգութ աչօք և անողորմ սրտիւ .

Inclementia , æ . Անողորմուն : անգութուն : խստուն : խստասրտուն : առակուն : անաչառուն : անխնայուն .

Inclinatio , nis : in phyſi. Յառնարհեցուն , ցածացուն , անկուն առ : կորացուն : ի վայր անկուն .

Inclinatio animi . Ցաւարուն սրտի , սէր : հնուն : սրտի դարձն ի : ախորժակ : հակուն ի չար : դիւրահակուն .

Inclinatus , a , um : in phyſ. Յառնարհեալ : ցածացեալ : կորացեալ : ի վայր անկեալ հնուեալ : թեքեալ որպէս .

Dies inclinata . Աւարաժամեալ օր : ժամ երեկոյացեալ : օրն անապան , անդամնեալ : առաւն կարճացեալ : օրն դարձեալ յերեկս : ընդ երեկս է օրն .

Animus inclinatus ad . Բնուն , սիրտ հոգի յօժար , հղեալ , դիւրաշարժ ի .... դիւրագոյն : դիւրահակ : հնուեալ առ ի : ոտք փոյթ ի մեղս : արագ ի բարկուն : փու-

թա-

թաստն ի չարեա : դիւրաստն .

Inclino, are: in phys. Խոնարհեցուցանել : կորացուցանել : ցածուցանել : Թեքել: Թիւրել .

Inclinare caput. Օգլուխն խոնարհեցուցանել: ի վայր արկանել: ունել զգլուխ ի խոնարհ : ունել զգլուխ ի կոր : կորացուցանել զ.

Inclinare animum alicujus ad. Յօժարեցուցանել, ածել, շարժել, քարշել, զարթուցանել, յորդորել, ձգել, առձկել, ստիպել, հակել, դրդել, գրգռել զոք, զմտօս նք ի .....

Inclinari animum ad. Յօժարել : յօժարութիւն ունել առ : յօժար լինել : ներհակել, միտել, մերձ ձգտել առ : յօժարագոյն տալ զանձն ինք ի : ոգի հցել ի ներ .....

Includo, ere. փակել : պարփակել : ներփակել : պատել : շրջապատել : պարունակել : շուրջ կալնուլ : փակել շուրջանակի : ունել յինքեան .

Gemmam auro includere. Օակն պատել ոսկւով : ընդելուզել յոսկի, vel ոսկւով : ժապաւինել ոսկւով .

Inclusus, a, um. փակեալ : ներփակեալ : պարփակեալ : պատեալ շուրջանակի : aut in compositione : v. g. sepe inclusus, ցանկապատ : auro inclusus, ոսկեպատ : ընդելուզեալ, ժապաւինեալ ոսկւով . in carcere, բանտարգել : ի բանտ արգեալ .

Inclytus, a, um. Գերահռչակ : գերապայծառ : փառաւոր : անուանի : ազնիւ .

Incoactus, a, um. Կամաւոր . անբռնադ : կամայօժար : ինքնակամ .

Incœptio, nis. Սկիզբն : սկզբնաւորութիւն .

Incœpto, are. Սկսանել : ձեռնամուխ լինել : զբուռն արկանել գործել : մտել ի բան : մտել զձեռն ի .

Incœptum, i. Ձեռնարկութիւն : յանձնառութիւն : բուռն արկութիւն : խորհուրդ : խորհրդածութիւն .

Incœptus, a, um. Սկսեալ . սկզբնաւորեալ .

Incogitans, tis. Անմտադիր : անուշադիր : անզգոյշ .

Incogitanter. Անմտադրութեամբ : անմտադրաբար : անզգուշաբար : առանց մտադրութեան : ոչ դիտելով : անզգուշութեամբ : յանկարծ .

Incognitò. Ի ծածուկ : ծածկաբար : յանկարծ : անծանօթ : գաղտագողի : յանծանօթս : անյայտ .

Incognitus, a, um. Անծանօթ և ծածկեալ ի մարդկանէ : անյայտ : անծանօթ և անփորձ մարդ : աղխատացեալ : զորմէ ոչ գիտէ ոք զոքն և զուստին .

Incola, æ. Բնակիչ : տեղացի : բնակ երկրին : բնակեալ ի : quandoque, պանդուխտ : incolatus, պանդխտութիւն .

Incolo, ere. Բնակել, բնակեալ լինել ի : մնալ : կալ : նստել : օթեւանել : զօթեւանս կալնուլ : զկայ, զտեղի, զկայանս առնուլ .

Incolumis, sanus. Ողջ : առողջ : ժիր : անվնաս : pro integro : ամբողջ : ողջոյն : անթերի : անխախտ .

Incolumitas, tis. Ողջութիւն : առողջութիւն : անվնասութիւն : ամբողջութիւն : անթերութիւն .

Incombustibilis, incombustus. Անկէզ : անկիզելի : որ հրով ոչ մաշի . որ դիմանայ և տեւէ հրոյն : հրատեւ : անայրի ի հրոյ .

Incomitatus, a, um. Միայնակ : մենակ : անընկեր : առանձնական : անզոյգ : առանց ընկերի .

Incommodatio, incommoditas. Դժուարութիւն : նեղութիւն : աշխատանք : վիշտ . ծանրութիւն : բեռն : տաժանումն : խոնջ : խոնջումն : ձգնութիւն : Թախանձութիւն : ձանձրութիւն : արգելումն : խափանումն : aliquando, վնաս, զրկանք : տոյժ : գլխացաւութիւն .

Incommodè. Անպատեհ : ի տարադէպ, յանդէպ ժամանակի .

Incommodo, are alicui. Ծանր լինել, բեռն լինել ումեք : վշտացնել զնա : աշխատ առնել զնա . վշտացուցանել, աշխատեցուցանել, նեղել, նեղացուցանել, ձանձրացուցանել զնա : ցաւեցուցանել զգլուխ նր : ծանրութիւն առնել նմա : aliàs, վնաս բերել, հասուցանել նմա : վնասել, վնասակար, վնասաբեր լինել նմա .

Incommodum, i: damnum. Վնաս : զրկանք : տոյժ : տուժան : aliàs, անդէպ ինչ արգելանք : խափանումն : խափան : խոչ և խութ : sine tuo incommodo fiat, մի ինչ աշխատ լինիր : քեզ ծանր մի լիցի .

Incommodus, a, um. Ծանր : բեռն : դժպատեհ : տարաժամ : անտեղի : Թախանձձուր : վշտացնիչ : անդէպ : տարադէպ .

Incommoda valetudo. Ախտ : ախտակրութիւն : տկարութիւն : հիւանդութիւն . ցաւագարութիւն : ցաւագնութիւն .

Incommunicabilis. Անհաղորդելի : զոր ոչ կարեմք հաղորդել այլում : առանց յայլս :

յայր : անհաղորդական .

Incomparabilis . Անբաղդատ : անբաղդատելի : անհաւասարելի : աննման : անզոյգ : անհամեմատելի : որ ոչ զոյգ ունի զոյգ : գերազանց .

Incomparabiliter . Առանց համեմատութե : հազարերս անգամ լաւ է քան : ոչ է համեմատութիւն նր ընդ .

Incompatibilis . Հակառակ : անկից : անմիաբանական : անկցելի : ընդ դիմակեր : հակակեր : ներհակ : տարաձայն : անհամաձայն : որք մերժեն զմիմեանս : ոչ կարեն զուգիլ , կցիլ , կալ ընդ միմեանս : անծորդելի .

Incompatibilitas , tis . Ընդ դիմակերութիւն : հակակայութիւն : հակակերութիւն : ներհակութիւն : անմիաբանականութիւն .

Incompertus , a , um . Անյայտ : անծանօթ : ծածկեալ : անճանաչ .

Incompetens , tis : de judice . Դատաւոր որ ոչ ունի իշխանութիւն զդատ առնելոյ : անօրինաւոր : անպատշաճ : անպատեհ : անվայելուչ : անարժան .

Ætas incompetens . Անլիութիւն աւուրց : հասակ տհաս , անպատշաճ , անպատեհ .

Incompletus , a , um . Անկատար : թերի : թերակատար : պակաս : նուաղ : անլի : անաւարտ .

Incompoſitè . Անվայելչապէս : անպատշաճաբար : անպատեհաբար : անարժանապէս : անկարգ : անպատրաստ : ապակարգ .

Incompoſitus , a , um . Անվայելուչ : անպատշաճ : անպատեհ : անպատրաստ : անփոյթ զանձնէ : անհոգ .

Incomprehenſibilis . Անհասանելի : անըմբռնելի մտօք : անքննին : առանց քննելոյ : անհասանելի մտաց : ի վեր քան զհասումն մտաց : որում միտք ոչ կարեն հասու լինել : անորսանելի : անհետազօտելի : անհաս , և անմատոյց մտաց .

Incomprehenſibilitas , tis . Անհասութիւն : անըմբռնելութիւն : խորութիւն և խրթնութիւն ինչն , որ է ի վեր քան զհասումն մտաց .

Incomtus , a , um : de opere . Գործ թերի : անկատար : անյարմար : անպատշաճ : անվայելուչ : թերակատար : խոշոր .

Incomtus , homo . Բիրտ : սոսկ : խոշոր : v. impolitus .

Inconcinnus : ut incomtus .

Inconcuſſus , a , um . Անխախտ : անսասան : անքակ : հաստատուն : անշարժ : անդրդուելի : անվրդով .

Inconditè . Խառնակ : խառնի խուռն : շփոթապէս : ապակարգ : տարակարգ : անվայելչապէս .

Inconditus , a , um . Ապակարգ : տարակարգ : անյարմար : անվայելուչ : անպատշաճ : v. incomtus .

Inconfeſſus , a , um . Անխոստովան : անապաշխար .

Inconfuſus , a , um . Անխառնակ : անշփոթ .

Incongruens , incongruus . Անպատշաճ : անվայելուչ : անվայելչական : անպատեհ : անարժան : անպատկան : անդէպ : տարաժամ : անտեղի : դժպատեհ : անճահ .

Incongruitas , tis . Անպատշաճութիւն : անվայելչութիւն : անպատեհութիւն : անճահութիւն : անարժանութիւն .

Inconſiderantia , æ . Անզգուշութիւն : անխոհեմութիւն : անմտադրութիւն : անշրջահայեցութիւն : թեթևութիւն : անուշադրութիւն : անխորհականութիւն : յանդգնութիւն :

Inconſideratè . Անզգուշապէս : անխոհեմաբար : թեթևապէս : անմտադրաբար : անուշադրաբար : յանդգնաբար .

Inconſideratus , a , um . Անզգոյշ : անխոհեմ : անմտադիր : անուշադիր : անշրջահայեաց : անխորհական : թեթևազլուխ : շուտափոյթ լեզուաւ : յանդուգն .

Inconſolabilis . Անմխիթար : անմխիթարելի : անսփոփելի : առանց մխիթարութե : որ ոչ կամի մխիթարիլ .

Inconſtans , de homine . Անհաստատ : փոփոխական : դիւրափոփոխ : թեթևամիտ : փոփոխուկ : ծանծաղամիտ : յեղյեղուկ : յողդողդ : այլայլուն : դիւրաշարժ .

Inconſtans , caducus . Անհաստատ : անկայուն : փոփոխական : անցաւոր : աւազահիմն : կործանական : խախուտ : ունայն : սնոտի : դիւրանցուկ : փախստական : կարճատև : կարճօրեայ .

Inconſtanter . Անհաստատաբար : անցաւորապէս : թեթևապէս .

Inconſtantia , æ . Անհաստատութիւն : թեթևամտութիւն : փոփոխականութիւն : ծանծաղամտութիւն : յողդողդութիւն : դիւրափոխութիւն .

Inconſtantia , caducitas . Ունայնութիւն : սնոտութիւն : դիւրանցկութիւն : անցաւորութիւն : կործանականութիւն .

Inconſultè , inconſultò . Թեթևապէս : անզգուշապէս : անխոհեմաբար : անմտադրաբար : առանց շրջահայեցութե : առանց քննելոյ .

Inconsultus, a, um. Թեթեւ : Թեթեւամիտ ։ անզգոյշ : անխոհեմ : խորհրդակ-րոյս : անուշադիր : անշրջահայեաց : անպատշաճախօս : շուտափոյթ լեզուաւ : անխոհական : յանդուգն .

Me inconsulto. Թարց կամաց իմոց : անգիտութեամբ իմով : գանխուլ , գանխլաբար , ծածուկ , Թաքուն , գաղտ յինէն ։ ոչ գիտելով իմ .

Inconsutilis. Անկար : առանց կարանի ։ ի վերուստ փորանկեալ առանց կարանի .

Incontaminatus, a, um. Անբիծ : անարատ : ամենասուրբ : ամենամաքուր .

Incontinens, tis. Անսանձ եւ անզուսպ յախտս իւր : որ ախտից իւրոց զկարգն , զչափն ոչ գիտէ : որ ոչ է տէր ախտից իւրոց : անզգաստ : & quæ infrà .

Incontinens, voluptati deditus. Անժոյժ : անժուժկալ : մարմնապաշտ : ցանկասէր ։ անառակ : որ կարգ , չափ ոչ կարէ դնել չար ցանկութեանց իւրոց : որ իբրեւ զսանձընկէց երիվարն զհետ երթայ զգայական հեշտութեան ։ իգաբարոյ : հեշտասէր .

Incontinenter. Անժուժկալութեամբ ։ անառակութեամբ ։ ըստ մարմնոյ : յանդգնաբար : անսանձ , սանձընկէց ցանկութեամբ .

Incontinentia, æ. Անզուսպ , անսանձ , սանձընկէց , յանդուգն ցանկութիւն : հեշտասիրութիւն : անժուժկալութիւն ։ մարմնապաշտութիւն : չարաբարոյութիւն ։ անկարգ եւ սանձակ կենցաղավարութիւն : խառնագնացութիւն : վայրագնացութիւն .

Inconveniens : quod non convenit. Անպատեհ ։ անպատկան : անարժան : անվայելուչ : տարադէպ : անճահ : դժպատեհ : տարաժամ : անտեղի .

Inconvertibilis. Անդարձ : անդառնալի : անդրէն ոչ է դարձուած : խստասիրտ : անդեալ , հաստատեալ : յամառեալ ի մեղս իւր : անխրատ : անզղջելի : vide incorrigibilis .

Incorporatio. Մարմնաւորութիւն, խառնումն, կցութիւն, զուգութիւն, շարազուգութիւն միոյ ընդ միւսոյն .

Incorporeus. Անմարմին : աննիւթ : մաքուր եւ անխառն յամ նիւթոյ : զուտ եւ պարզ հոգի : անմարմնական .

Incorporo, are. Մարմնաւորել , կցել , զուգել , զուգակցել , խառնել զերկու իրսն ի մին : շարազուգել ընդ .

Incorrectus, a, um. Թերի : Թերակատար : գիրք ոչ ուղղեալ ի սղալանաց .

Incorrigibilis. Անդարձ : անխրատ : անուղղելի : խստապարանոց : անդրէն ոչ է դարձուած : անզղջաց : սաստահակ : սաստահակաբարոյ ։ յամառեալ , պնդեալ , հաստատեալ ի մոլութիւն իւր : ընձու անկարելի է զխայթուցս փոխել , եւ եթովպացւոյ զթխութիւն , նոյնպէս եւ մարդոյ ամբարշտի զվարս իւր .

Incorrigibilitas. Անդարձութիւն : խստապարանոցութիւն ։ խստասրտութիւն ։ պնդութիւն եւ յամառութիւն ի մեղս : անզղջութիւն ։ սաստահակութիւն .

Incorruptè judicare. Իրաւաբար , իրաւացի , արդարութեամբ , անաչառութեամբ , անխնայ , անխտիր , առանց ակնառութեան դատել : aliàs , անապականաբար ։ առանց ապականութեան ։ մաքրաբար .

Incorruptibilis. Անապական : անապականելի : անապականացու : անընդունակ ապականութեան : անեղծանելի : անեղծ : անայլայլելի : անփուտ ։ որ ոչ տեսանէ ապականութիւն : անմեռնելի .

Incorruptibilitas. Անապականութիւն : անապականելութիւն : անեղծութիւն : անեղծանելութիւն : անընդունակութիւն ապականութեան : անմեռնութիւն : անապականացութիւն : անայլայլութիւն .

Incorruptus, phys. Անապական : անապակ : անեղծ : անփուտ : անմեռ : որ ոչ ետես զապականութիւն : v. suprà .

Incorruptus judex. Իրաւասէր , իրաւադատ , արդարադատ , անաչառ , զուգակշիռ , արդարակշիռ , անաչառատես , անխնայ , անկաշառ դատաւոր : որ իրաւամբ դատէ : որ զձեռս թօթափէ ի կաշառաց .

Incrassatus. Գիրացեալ : ստուարացեալ : պարարեալ : Թանձրացեալ .

Increatus. Անստեղծ : անեղ : անեղական : անեղանելի : անարար .

Increbresco, ere. Տարածիլ : սփռիլ : աճիլ : յորդիլ : increbrescebat fama illius , յորդէր բանն զնմանէ .

Incredibilis. Անհաւատալի : անհնարին : անմիմին : անհաւանական .

Incredibiliter. Անհնարին : կարի յոյժ .

Incredulitas. Անհաւատութիւն : Թերահաւատութիւն : անհաւանութիւն : հեղգասրտութիւն առ ի հաւատալ .

Incredulus. Անհաւատ : անհաւան ։ Թերահաւատ : հեղգասիրտ եւ յամր ի հաւատալ : Թժուարահաւան : ապստամբ ի Ճշմարտութենէ .

Incrementum. Աճումն : աճեցումն ։ աճելութիւն : in numero , բազմացումն : շատացումն ։ աւելումն : առաւելութիւն : առաւորութիւն : in qualitate , սաստկացումն :

ցուցումն : մերատումն .

Increpo, are: murmur edere . Թնդալ : դղրդալ : հնչել .

Increpare aliquem . Յանդիմանել զոք զմի : նշաւակել : սաստել նմա : Թշնամանել զնա : խստագոյն բանիւք խրատել : սաստ տանել .

Increpatio . Յանդիմանութիւն : նշաւակութիւն : նշաւակեանք : Թշնամանութիւն : մեղադրութիւն : մեղադրանք : սաստութիւն : սաստ : խստաբանութիւն : խրատ : սաստ տանք .

Incruentus . Անարիւն .

Incrustatio, nis . Ծեփ : ծեփումն : շաղախումն : երեսն .

Incrusto, are . Ծեփել : v. g. զնա ի վր որմոյն : ծեփել զորմն կաւով : incrustare marmore, պատել մարմարով : որմոյն երեսն ծածկել մարմարով .

Incubito, are: incubare ovis . Հաւ ջեռեալ ի վր ձուոց նստել : հաւն թուխս նստել : թխսել ի վր ձուոց : ի վր թխսոյ ձագուց նստել .

Incubare super . Անկանել ի վր նր̄ : անկանել զնովաւ : յենուլ ի վր .

Incubus . Երազական դեւ : որ մարդատեսակ մտանէ առ կին .

Inculco, are: aliquid alicui . Ստէպ ստէպ ասելով զոր ինչ եւ կրկնելով զնոյն բանն բազում անգամ տպաւորել զնա ի միտս լսողաց .

Inculcare se auribus alicujus . Ունկն նր̄ միշտ, անդադար զարկել : աշխատ առնել զնա ի ժամու եւ ի տարաժամու խօսելով : զլսելիս նր̄ ձանձրացուցանել, խլացուցանել .

Inculpabilis, inculpatus . Այր եւ անբամբաս յամ գնացս իւր : անպարսաւելի : անմեղադրելի : անբասիր : որ զանձն իւր անբամբաս պահէ առ մարդիկ : անստգտանելի : յորոյ վր ոչ կարէ ոք զպարտ ինչ դնել : անմեղ : անպարտ .

Inculte, impolite . Խոշորապէս : գռեհկապէս : անվայելչաբար · անյարմարապէս .

Incultus, a, regio . Երկիր անապատ, անշէն, աւերակ, Թափուր ի մարդկանէ, անկոխ, անբնակ, անվար, անվաստակ, կորդ, կորդացեալ, անգործ, խոպան, անտապոյ, ամայի .

Inculta natio . Ազգ բիրտ եւ սոսկ : անձնիւք կորդացեալ եւ անվաստակ : անխրատ : գռեհիկ .

Inculta oratio . Բան անյարմար : անպաճոյճ : անշնորհ : անհամ : վատԹարաճիւս .

Incumbo, ere v. g. parieti . Յենուլ յորմն · præterito յենեայ : զինքն յեցուցանել յորմն, ի վր որմոյն : Թիկնեալ յենուլ ի : incumbere baculo, կռթանալ ի վր գաւազանին : Թիկն տալ որմոյն .

Omni studio incumbere in aliquid . Ամ փոյթ իւր դնել ի վր : տալ զմիտս իւր : cum infinit. միտ դնել : dat. զլուխ դնել : ամ ջանիւ ջանալ ի ստացումն գիտուԹե, զինքն ձգտել առ ի : զմիտս եւ զանձն դնել · infin. պարապել ի : հետեւել, զհետ երթալ : dat.

Incumbit mihi hoc facere . Պարտ է ինձ առնել զայն : պարտական եմ, յիմ վր կայ զայն առնել .

Incunabula, orum . Օրօրոց : օրօրոց : օրոց : որրոց : & pro pannis, խանձարուրք : կաճուկ .

Ab incunabulis . Ի մանկուԹէ : յօրօրոցէ .

Incurabilis . Անբժշկելի : անբժշկական : անբուժելի : անճար : անճարացեալ : չէ հնար առողջուԹե : ոչ գոյ բուժումն : անողջանալի : ցաւ ապստամբ ի բժշկական դեղոց : անբոյժ : անհնարաւոր .

Incuria, æ . Անհոգութիւն : անզգուշութիւն : ըստունկանութիւն : Թուլութիւն : ըստունկանութիւն : ծուլութիւն : անփութութիւն : հեւանդամտութիւն : Թմրութիւն : պղերգութիւն : դանդաղկոտութիւն .

Incuriose, incuriosius, negligenter . Անհոգաբար : Թուլապէս : ըստունկանաբար : կատարօրէն : անփութապէս : պաղեալ սրտիւ : վեր ի վերոյ : հարեւանցի : Թեթեւապէս : ընդ աղօտ .

Incuriosus . Անհոգ : անփոյԹ : Թոյլ : Թուլասիրտ : վհերոտ · հեղգասիրտ : դանդաղկոտ : մեղկ եւ յոյլ : պղերգ : Թմրեալ : ըստունկանօղ : հիւանդամիտ : որոյ հոգի նմջէ ի ձանձրուԹէ : վատասիրտ եւ լքեալ ի գործս իւր : անհոգ յամէ : պարապեալ ի հոգոց .

Incurro, ere, in hostes . Բռամբ, մեծաբռնութբ յառնել, դիմել, արձակել, Թափել, հասանել ի վր Թշնամեաց .

Incurrere in aliquem, occurrere . Հանդիպել, պատահել նմա : լինել նմա յանդիման : երեւել նմա ընդ առաջ .

Incurrere in odium omnium . Ատելի, զարշելի, զզուելի լինել ամենեցուն .

Incursio, conflictus . Բաղխումն, համբաղխումն երկու իրաց որք ընդ հարկն զմիմեանս .

Incursio militum in agros . Ասպատակ, ար-

ասպատակուածս, արշաւ, արշաւանք, արշաւուածս զինուորաց յերկիրն.

Incurſiones facere in ..... հասպատակել ի վր: արշաւել ի: ասպատակս առալ, սիրել ընդ երկիրն.

Incurſito, are. Ոչ-նկել սիմեանց: բաղխել, ընդ հարել զմիմեանս.

Incurſo, are in aliquem. Յառնել, դէմ լել, արձակել ի վր: v. incurro.

Incurſare agros. հասպատակել, ասպատակս առալ, սիրել ընդ երկիր.

Incurſus, ûs: v. incurſio.

Incurvatio. Կորացուածս: Ծռուածք: խոնարհեցուածս: in fluminibus, շրջանք, դարձուած, սուոյտ գետոյն.

Incurvatus, a, um. Կորացեալ: Ծռեալ: կոր: Թիւր: Ծուռ: միայտ խեղաթիւր.

Homo incurvatus. Կոր: կորակոր: կոքագլուխ: ի կոր անկեալ: կարկամեալ անձամբ: կրկնեալ անձամբ: կորամիտ անձամբ: կարկամեալ Թիկունք: որ գուժ երթայ: գծկեալ ի ցաւոյ, ի ցրտոյ, յահէ: գծկեալ ի վր ծնգաց: կուզ: կղեակ.

Incurveſco, ere. Կորանալ: ի կոր անկանիլ: կարկամիլ, կրկնիլ, անձամբ: խոնարհիլ: v. incurvatus.

Incurvo, are. Կորացուցանել: խոնարհեցուցանել: v. curvo.

Incurvus: v. incurvatus.

Incus, udis. Սալ, ի: գործնաց սայն.

Incuſatio. հանդիմանութիւն: v. accuſatio.

Incuſo, are. Զարհասկել զուսերէն: անդիմանել զոք: v. accuſo.

Incuſare, conqueri de ..... հանդիման առնել, սրտնկնել, դժգոհալ զուսերէն: մեղադրել զինս.

Incuſſus, ûs: armorum. Բախուածս, բաղխուածս, Թնդիւն, հնչիւն, շաչիւն, շառաչիւն, կռիւնք, ճայթմունք հանդիպաղխուածս զինուց.

Incuſtoditus. Ի բաց լքեալ, Թողեալ: անվերակացու: առանց ի զգուշութիւն պահապանողաց: անպատասպարան: անպահ, անխնամ: առանց պահպանութեան.

Incuſtoditus, qui non cavet ſibi. հանզգոյշ: անպատրաստ: որ ոչ զգուշանայ անձին իւրում.

Incutio, ere. Ոչնչին հարկել, հնել, արկանել, Թափել.

Incutere metum. Ահ հարկել, զարհուրեցուցանել, ահաբեկ առնել զոք: երկիւղ ածել ի վր նր: զոհ արկանել նմա: ահացուցանել զնա: երկեցուցանել, զարհուրեցուցանել, խռովեցուցանել զնա.

Incutere colaphum alicui. հասպատակել զոք: ասպատակս հանել նմա: v. colaphus.

Indaganter. Քայլ առ քայլ: զհետս երթալով, հետեւելով գնացից, հետոյ նր.

Indagatio. Խոյզ: քննութիւն: զննութիւն: որոնուածս: հետաքննութիւն: յոյզ: խուզուածս: խնդիր.

Indagator, is. Հետաքննիչ: որ հետամուտ երթայ ի խնդիր: հետաքրքիր: քննիչ: որոնիչ: հետախոյզ: բաղմազիտնին: հետաքննին.

Indago, are. Հետաքննել: հետամուտ երթալ ի խնդիր: բաղմայոյզ քննութիւն որոնել, խուզել: փորձել: հետախոյզ քննել.

Indago, inis. հարմ, ցանց, գործիք, ուռկան որսոյ զորս ձգեն, դնեն կանգնեն հաւուց ..... որսարանք.

Inde. հընտուսա: անդրէն: անտի: ի տեղւոջէ անտի: ի տեղւոջէ յայնմանէ: անդէն.

Inde fit ut. Ուստի լինի: անտի, անտուսա հետեւի: այնու դիտեմք: այնուհետեւ ճանաչեմք: վր այնորիկ: այնու յաղագս.

Inde, deinde. Ետս: յետոյ: յետ այնորիկ.

Jam inde ab. հընդ-ատին յորմէյայնէ սկզբ: յորմէյայնէ անտի սկզբ: jam inde ab Apoſtolis, յառաքելոց ի վեր.

Indebitè, modo indebito. հընտրմայ: անվայելչապէս: անպատշաճաբար: անկարգապէս: արտաքսքան զկարգն.

Indebitus. Որ է ոչ ըստ արժանեաց մերոց: որ է առնեալ ձրի: առանց արժանեաց.

Indebitus, incongruus. հընպատշաճ: անպատեհ: indebitâ horâ, առարաժամ: ի առարաժամու: յանդէպ, ի առարադէպ ժամանակի.

Indecens. հընպատշաճ: անպատեհ: անշահ: անվայելուչ: անպատկան: անարժան: որ ոչ վայելէ մեզ.

Indecenter. հընվայելչապէս: անպատեհ հաբար: անհամեստաբար: անպատշաճաբար: անարժանապէս.

Indecentia, æ. հընվայելչութիւն: անպատշաճութիւն: անպատեհութիւն: անարժանութիւն: անհամեստութիւն.

Indeciſus. հընորիչ: անվճիռ: անսահման: անլոյծ: որ դեռ ընդ կարծօք է: ի վր նր ոչ հաստատ վճիռ.

Indeclinabilis, in gramm. Անհոլով : հոլովադրուկ բառն.

Indeclinabilis, inevitabilis. Անխոտորելի : անարգել : անդառնալի : ան ի բաց դարձուցանելի = ան ի բաց հրաժարելի : յորմէ մարթ չէ, ոչ կարէ ոք ապրել, կամ խոյս տալ : անվրէպ : անփախչելի = զոր ոչ է կար ի բաց դարձուցանել.

Indecorè. Անպարկեշտաբար : տգեղաբար : անվայելչապէս = անարժանապէս : անպատեհաբար : անհամեստաբար : ամօթաբար.

Indecorus. Անվայելուչ : անարժան : անպարկեշտ : տգեղ : անպատեհ : անհամեստ : ամօթական.

Indefatigabilis. Անդուլ և անհանգիստ : անձանձիր ի գործ : որ անխոնջ վաստակի : անձանձիր աջնի վն : անձանձիր աշխատանաց : յոքնախոնջ : անձանձրոյթ : ջանոտ.

Indefensus. Անդիմակալ : անդիմակաց : որ ոչ եկաց ընդ դէմ = անձնամատն առանց ընդդիմութեան : որ զդէմ ոչ կալաւ թշնամւոյն.

Indefensus, sine armis. Անզէն : զինաթափ : որ զէն ինչ ոչ ունի որով զվնասն ի բաց դարձուցանիցէ.

Indefessus. Յոքնախոնջ : անդուլ, անհանգիստ ի վաստակոց : v. indefatigabilis.

Indeficiens. Անպակաս : աննուազ : անսպառ : անանց.

Indefinitè. Անսահմանաբար : անեզրաբար : անորոշապէս.

Indefinitum tempus, infinitivus. Անորոշական եղանակ բայից.

Indefinitus. Անսահման : անեզր : անպարագրելի : անպարագիծ : անվայրափակ : aliàs : v. indecisus.

Indefletus. Անսուգ : անկոծ : անլաց : յորոյ վն ողբս ոչ առին, ոչ արարին.

Indelebilis. Անջնջելի : անեղծ : անապական : անկորզելի : անի բաց կորզելի : անջինջ.

Indemnatus, non condemnatus. Ոչ դատապարտեալ : անպարտ : անպարտական : անդատապարտ : մէ և քսուեալ.

Indemnis. Անվնաս = առանց վնասու = անտոյժ : անզուրկ.

Indemnitas. Դարձուումն վնասու : հատուցումն զրկանաց, հատուցութիւն.

Indemnitatem præstare alicui. Զվնասն դարձուցանել ի նմանէ : զզրկանս հատուցանել նմա : զփոխարէնն, զհատուցութիւն հատուցանել : v. compensatio.

Independens, non obnoxius alteri. Բացարձակ : ընդարձակ : անկախ յայլմէ : ինքնակալ : ինքնագլուխ իշխան : ընդարձակ տէրն : ոչ ստորադրեալ այլում : անձն իշխան.

Independenter. Բացարձակապէս : անկախապէս : aliquando, առանց, թաց v.g. independenter ab operibus, առանց գործոց.

Independentia, æ. Բացարձակութիւն : անկախութիւն = ինքնակալութիւն : ինքնիշխանութիւն : անհպատակութիւն : անստորադրութիւն.

Indeploratus. Անկոծ : անսուգ. ut in defletus.

Indeprehensibilis, indeprensus. Անըմբռնելի, անքննին : անքննելի : աներեւելի : անտեսանելի : որ դժուար և հազիւ ըմբռնի զգայարանօք անկանի.

Indesinenter. Միշտ : անդադար : յար : առանց լռելոյ : յարաժամ = առանց դադարման : անպակաս : հանապազ.

Indeterminatè. Անորոշաբար : անհաստատ : անստուգապէս : v. dubiè.

Indeterminatio. Անորոշութիւն : անսահմանութիւն : անստուգութիւն.

Indeterminatio, dubietas. Երկմտութիւն : երկչոտութիւն : v. dubietas.

Indeterminatus, indecisus. Անորիշ = անորոշեալ : անվճիռ : անսահման : անկայ : անստոյգ : որ դեռ է ընդ կարծեօք.

Indeterminatus, de homine dubio. Երկմիտ = v. dubius.

Indevotio. Ծուլութիւն : թուլասրտութիւն : սրտի պաղութիւն : ցամաքութիւն սրտի : անջերմեռանդութիւն : դաղջութիւն : հովութիւն սրտի : հովասրտութիւն : հիւանդամտութիւն : թմրութիւն : դաղջասրտութիւն.

Indevotus. Անջերմեռանդ : անաղօթ : յաղօթից թոյլ : դանդաղասիրտ : հովասիրտ : դաղջ : դաղջասիրտ = թմրեալ : անփոյթ զփրկութէ իւրմէ : պաղեալ, ցամաք սրտիւ : հիւանդամիտ : թուլասիրտ, որոյ հոգի ի ձանձրութէ նկղէ.

Index, delator. Չարախօս : ամբաստանող.

Index, qui docet. Ուսուցիչ : խրատիչ : առաջնորդ = խրատատու : վարպետ.

Index, signum. Նշան = նշանակութիւն : ցոյց : ցուցակ.

Index libri. Ցանկ : & ցանկ գրոց : ցանկ մատենական.

Index digitus. Մատնիչ.

Index, lidius lapis. Փորձաքար : մահակ քար.

India, orientalis. Հնդկաց աշխարհ ։ Հնդիկք : vul. Հնդստան որ յարեւելս կայ.

India occidentalis. Աշմերիքայ : նոր աշխարհն որ յարեւմուտս.

Indicatio, ostensio. Ցոյց : յայտնութիւն : ծանուցումն ։ ցուցումն : ազդումն.

Indicatio, pretii impositio. Գնահատելութիւն : գնադրութիւն : գնահաստութիւն.

Indicativus. Սահմանական : որ է առաջին եղանակ բայից.

Indicibilis. Անասելի : անճառելի : անպատմելի ։ անմեկնելի : անճառ.

Indicium. Նշան : նշանակութիւն : նիշ ։ ցոյց : ցուցակ : նշմարանք.

Indico, are. Նշանակել : ծանուցանել ։ յայտնել : ի յայտ առնել : ցուցանել : ածել, հանել ի լոյս : զեկուցանել : երեւեցուցանել : բացայայտել : հռչակել : ազդ առնել ինչ : գուշակել.

Indicare, pretium imponere. Գին դնել, արկանել, կարգել, հատանել :

Indico, ere: annuntiare. Ծանուցանել : ծանուցումն առնել : աւետել : աւետաբանել : հրատարակել : հռչակել.

Indicere bellum. Հռչակել զմարտ ։ շարժել զկռիւ ընդ.

Indicere concilium. Հռչակել, գումարել, ժողովել, եկեղեցացուցանել զժողով.

Indicere diem. Ժամադրել : ժամ դնել ինչ առ երբ : ժամանակել, սահմանել, կարգել զօրն : զժամ դնել նշ օր մի : ժամադիր լինել : ժամ դնել թէ յորում աւուր : պայմանել զժամանակ : պայմանադնել.

Indictio, spatium erat 15. annorum. Թուականութիւն էր հռոմայեցւոց և էր շրջանք ԺԵ ամաց.

Indictus, non dictus. Ոչ ասացեալ : չասացեալ : պահեալ լռութեամբ : ոչ յիշեալ.

Indictus dies. Օր ժամադրեալ, կարգեալ, սահմանեալ, ժամանակեալ, պայմանեալ.

Indictâ causâ. Առանց դատաստանի : տարապարտուց : Ձրի.

Indicum: vul. indigo: herba ex qua conficitur color cæruleus: crescit in gatimula provincia Americæ. Լեղակ ։ խոտ որով պատրաստի երկնագոյն, կապուտ, լուրթ գոյնն : ծնանի ի կաթինմալայ գաւառին նոր աշխարհին.

Indicus, a, um. Հնդկաց աշխարհին.

Indicæ telæ. Նկարատիպ, նկարակերտ կտաւ : vul. չիթ : si penecillo depicta, ղալամքար.

Indidem, ex eodem loco. Ի նոյն տեղւոջէ.

Indifferens, res nec bona nec mala. Անզանազան : ոչ բարի և ոչ չար : անխտիր.

Indifferens homo. Այր այս կամ և առ այն հաւասարամիտ յօժարեալ : զուգակշիռ առ այս կամ առ այն կողմն : արդարամիտ.

Indigena, æ. Բնակ, բնակիչ երկրի : այդենածին : տեղացի : բուն հայ : v. g. հայ ազգաւ.

Indigens. Կարօտ : աղքատ : չքաւոր : նուաղեալ ի : abl. անինչ : Թափուր յինչէց : որ զպէտս ունի gen.

Indigentia, æ. Կարօտութիւն : աղքատութիւն : չքաւորութիւն : անընչութիւն : պէտք : պիտոյք : պիտանաւորութիւն : կարիք : կարեւոր պէտք ի կեանս : չունողութիւն ։ կարճութիւն կերակրոց : պակասութիւն, նուաղումն, սղութիւն հացի.

Indigeo, ere alicuius rei, vel aliquâ re. Պէտս ունել հացի : v. g. կարօտանալ, կարօտել, կարօտ լինել հացի, ի հացէ ։ նուաղել ի հացէ.

Nullius rei indigeo, Ոչ ինչ պէտք, չէ ինչ պակասութիւն ամ իրացն ծառայդ քո : ոչ ինչ ինչ կարօտիմ : անինաղ, անկարօտ եմ յամէ : ոչ ինչ է ինձ պիտոյ : անդ ոչ պէտք ինչ են լուսոյ : Աշ ոչ կարօտանայ դեղոց և ժամանակի.

Indigestè, confusè. Խառնակ : խառնիխուռն : շփոթապէս : անկարգ : անդրոշապէս : անմայլելչաբար.

Indigestio, cruditas stomachi. Դժմարսութիւն : դժմարսմարսութիւն : դժուարամարսելութիւն կերակրոց : տկարութիւն ստամոքսի, որ նուաղեալ ի բնական ջերմութենէ զկերակուրս ոչ ծախէ.

Indigestus, a, um. Խառնակ : խառնիխուռն : շփոթեալ : աղմկեալ, անկարգ : անմայլելուս.

Indigestus, de cibo. Դժմարսեալ, դժմարսմարս : դժմարսմարսելի, անհալ կերակուր.

Indignabundus. Ցասուցեալ : խռովեալ : զայրացեալ : խռովեալ : բարկացեալ : սրտմտեալ : դշտեալ : չարացեալ : դժկամակ.

Indignanter. Ցասուցեալ սրտիւ : խռովեալ դիմօք : սրտմտութեամբ.

Indignatio. Բարկութիւն ։ սրտմտութիւն : խռովութիւն ։ զայրացումն : խռովութիւն :

ցասումն : դժկամակութիւն : դառնութիւն սրտի .

Indignationem movere . Ցասցուցանել : խռովեցուցանել : բարկացուցանել : ջարացուցանել : զայրացնել : ածել, շարժել, դրդռել ի բարկութիւն : դառնացուցանել : զկնճեցուցանել .

Indignè, iniquè . Հնարաժանաւոր : անպատշաճաբար : անսպառնհաբար : անվայելչաւոր : անարդաբար .

Indignè ferre . Ցաւել վր : vel ղի : դրդռել ի բարկութիւն : զայրանալ : զայրացնել : խռովիլ սիրտ իմ մինչ առնանեմ .... ոչ կարեմ տանել : խանդալ, խանդաղել ընդ .

Indignitas . Հնարաժանութիւն : անարաժանութիւն : անընդունակութիւն .

Indignitas, indecentia . Հնարաժանութիւն : անպատշաճութիւն : անպատեհութիւն : անպատկանութիւն : անվայելչութիւն : այպ և ամօթ .

Indignor, ari . Ցաւել : ջարանալ : զայրանալ : v. ſuprà, indignè ferre .

Indignus a, um . Հնարաժան : ոչ արժանի : cum genit. չեմ իսկ արժանի ղի : vel եմ : անարժան երթալ, vel երթալոյ : անընդունակ ողորմութեանդ այդ .

Indigus . Կարօտ : կարօտեալ : աղքատ : չքաւոր : v. indigens .

Indiligens, tis . Թափլ : v. piger .

Indiligenter . Թափուլաւր : ըստ ունկնդրաւր : լքեալ սրտիւ և ձեռօք : պղերգաբար : ծանր .

Indiligentia, æ . Թափուլութիւն : v. pigritia .

Indirectè . Հնուղղաւր : Թեքաւր : խոտորնակի : Թեւրաւր : ծռաբար .

Indirectus . Հնուղիղ : անուղղայ : Թեւր : ծուռ : Թեք : խոտորնակեան .

Indiſcriminatim . Իւրաքանչիւր : խառնիխուռն : շփոթաւր : անխտիր : անորոշաբար : առանց խորհրդոց .

Indiſertè . Հնվայելչաւր : անհամեղաբար : առանց ճոխաբանութեան : անախորժ և հասարակ ոճիւ : անյարմարաւր : դռնհկաբար .

Indiſertus . Հնճոխաբան : դռնհկաբան : անյարմար ոճիւ : ut ſuprà .

Indiſpoſitè . Իւրաքանչիւր : խառնիխուռն : անխտիր : անվայելչաւր : առանց կարգի .

Indiſpoſitus . Իւրաքանչիւր : խառնիխուռն : անկարգ : անվայելուչ : անյարմար .

Indiſſolubilis, indiſſolutus . Հնքակելի : անքակ : անլուծանելի : անանջատելի : անբաժան : անեղծ : անխափան : անխզելի միաւորութեամբ և կապն : անմեկնելի : յաւիտենական .

Matrimonium Chriſtianorum eſt indiſſolubile quoad vinculum . Պսակն քրիստոնէից անլուծանելի է ըստ կապակցութեան .

Indiſſolubilitas . Հնքակելութիւն : անլուծանելութիւն : ան ի բաց որոշութիւն : անեղծութիւն : անխզելի միութիւն : յաւիտենութիւն .

Indiſſolubiliter . Հնքաղտաւբար : անխափանօրէն : անորոշաբար : անանջատաբար : անբաժանաւր .

Indiſtans . Հնտարբակաց : անբացակայ : անբացառ : անանջատ : անորոշ : անմիջնոց : անմիջական : անընդմիջ : զոյգ ընդ : միասնական .

Indiſtinctè . Հնդանդաղանաւր : անայլաբար : անանջատաբար : անդատաբար : անորոշաբար : միասնաբար : pro confuſè, խառնակ : խառնիխուռն : շփոթաւր : անխտիր .

Indiſtinctus . Մի և նոյն ընդ : անայլ : անդանաղան : անանջատ : անորոշ : aliàs confuſus : խառնեալ : շփոթեալ .

Individuum . Հնհատ : զատ և որոշ : անձն : ջոկ .

Individuus, indiviſibilis . Հնբաժան : անբաժանելի : անանջատելի : անմեկնելի : անհատ : անտրոհելի : անորոշելի .

Indiviſè . Հնհատաբար : անբաժանապէս : անորոշաբար : անդատաբար : ամբողջապէս : անթերի : առանց բաժանման .

Indiviſibilis . Հնբաժանելի : vide individuus .

Indiviſibilitas . Հնբաժանելութիւն : անմեկնելութիւն : անանջատելութիւն : անորոշելութիւն : անհատելութիւն .

Indiviſus . Հնհատ : անդատ : անբաժան : ամբողջ : անթերի : անորոշ : առանց բաժանման .

Indo, ere . Ի վր դնել : ի մէջ ածել .

Indere hominibus novos ritus . Օրէնս արդարութիւն նոր մուծանել .

Indere alicui compedes . Հնկանել, պինդել ղնա ի ղեղայս .

Indocilis . Հնխրատ : անհնարթ : անվարժ : խստասպարանոց : չորացղուխ : բերան : սոսկ : խոշոր վարուք : վայրագ : հորդ, հորդացեալ : անվաստակ : ուսումնասիրեաց : կամակոր : հեղգ առ յուսումն, խակ առ ի վարդապետել միտք : կամակոր յուսմանէ : ուսումնասիրեաց .

Indocilitas . Հնհրթութիւն : անվարժութիւն : խստութիւն : բերանութիւն : սոսկութիւն : կամակորութիւն : խոշորութիւն վարուց .

In-

Indoctè . Ամոգնաբար : անգնաբար : անհմտաբար : առանց գիտութեան .

Indoctus . Ամոգ : անգէտ : անխմաստ : անտեղեակ : անհմուտ : խաժամուժ : անուս : տխմար : անխորհ : անկիրթ : գուրկ և թափուր ի գիտութենէ .

Indolens , in phyſ. Անցաւ : առանց ցաւոյ : անկիր .

Indolens , in mor. Անհոգ : Թոյլ : անգգայ : անխոյթ : անզբաղ . լուծեալ և լքեալ սրտիւ : պղերգ . դանդաղասկրտ : դանդաղկոտ : Թմրեալ : ըստունկանեալ : անախտ : անկիր : որոյ հոգի նմոյն ի հանգրուանէ : Թուլասկրտ .

Indolentia , æ : in phyſ. Անցաւութիւն : առանց ցաւոյ .

Indolentia , in mor. Անհոգութիւն : Թուլութիւն : Ծուլութիւն : անզգայութիւն : լուծումն , լքումն սրտի : Թուլասրտութիւն : պղերգութիւն : Թմրութիւն : ըստունկանութիւն : դանդաղկոտութիւն .

Indoleo , ere . Ցաւել : կսկծալ : սիրտ մորմոքել , Թախծել , խռովիլ , ճմլել : vide doleo .

Indoles , is . Բնութիւն : բարք : վարք , etiam animalium : բարոյութիւն : bonæ indolis, ազնուաբարոյ : աղաւաւբարոյ : malæ indolis , չարաբարոյ : խաւաբարոյ : վատնարբնութիւն .

Indomabilis . Անյաղթ : անյաղթելի : անպարտելի : անխոնարհելի : ամենայաղթ : անվանելի անոյեան : աննուաճելի .

Indomitus , ut indomabilis : at de equo , Ձի ամեհի : սանձընկէց : անվարժ : լծընկէց : խաւնբախ : խնամ : ընկրկոտ : սառամբակ : անընդել .

Indomitum ingenium . Խաւտասպարանոց : չորադլուխ : կամակոր : խեռաբարոյ : խուժադուժ : վէս : դոռոզ : սառահակ .

Indormio , ire . Հանջել , քնել ի վր .

Indormire alicui negotio . Ոչ ունել գիտցի ինչ գբանէ : ոչ ինչ գիտի առնել , գհոգ ինչ ոչ առնել : լքել , Թուլանալ ի վր բանին : ոչ վս նր գիտի յանձն ունել : ըստունկանել ի գլուխ հանել գբանն .

Indotata , ſine dote . Անաւծիա : անառնբաւ : առանց վարձանաց .

Indubitabilis , indubitatus . Անտկած : հաւաստի : անկասկած : անեղկբայ : անառարակոյս : Ճշդիւս : Ճշմարիտ : Թարց կասկածեցող : առանց երկբայութենէ .

Indubitanter , indubitatè . Անտուգապն : առուգիւ : հաւաստեաւ : Ճշդիւս : աներկբայապն : առանց կասկածեցոյ .

Induciæ , arum : in bello . Հինգոյ սրատեղարաղմաց : Թոյլ առնուլն , կռուի խափանումն առ աւուրս ինչ : դադարումն , հանդարտումն , լռեցումն կռուի առ ժամանակ մի : կասումն , սրտնապուռն , հանգիստ ի . abl.

Induciæ , dilatio . Թուլացումն : Թոյլ առնուլն : նեղումն միտքն յաւուրս ինչ : պայմանեալ ժամանակ : տարածումն առ այլ ժամանակ : նեղումն միտքն ցերեկս աւուրս .

Inducias facere , inire . Թոյլ տալ , խաղաղանալ զկռիւ : դադարիլ , հանդարտիլ , լռել ի կռուի առ աւուրս ինչ : հանգչիլ առակաւիկ մի ի պատերազմելոյ .

Inducias , moram concedere . Նեղել գաւուրս ինչ : նեղումն տալ , Թոյլ առնել , պայման դնել միտքն . պայմանել ժամանակ ինչ : ժամադիր լինել ինձ առ երբ .

Induco , ere . Բերել : ածել առ , ի : հանել , վարել ի , առ : մուծանել , տանիլ առ : կացուցանել առաջի : նեղածել .

Inducere , impellere ad . Ձգել , առնել , շարժել , դրդռել , գարԹուցանել , նեղդրդել , յօժարեցուցանել , յորդորել , հաւոզել գոք ի խաղաղութիւն &c.....

Inducere parietem . Ծեփել գորմն կաւով : ծեփել զկաւ ի վր որմոյն .

Inducere in errorem . Մոլորեցուցանել գոք . խոտորեցուցանել , ապատամբեցուցանել զինա ի ճշմարտութենէ : ապշեցուցանել , հրապուրել , Թիւրել զինա ի չար աղանդս : հանել զինա ի շաւղէ ճշմարտութեան .

Inducere aliquem in ſpem . Յուսացուցանել , գարԹուցանել , կախումն գոք յուսադրական բանիւք : յուսացուցանել զինա .

Inducere morem aliquem . Հաստատել , նեղմուծանել զսովորութիւն ինչ .

Inductio . Համածութիւն : նեղածութիւն : մանրամասնաբար պատմութիւն յաւուրց երթոյն բաղմաց գորս պատմեմք մի առ մի , մասն առ մասն .

Indulco , are . Քաղցրացուցանել : հանելուցանել .

Indulgens . Հեղ : հեզաբարոյ : հեզասիտ : երկայնամիտ : դիւրաբարոյ առ ամենեսեան : մարդասէր : մարդահաճոյ : մարդահաճան : որ դիւրաւ նեղի , խնայէ յայլս : որ զինքեան և խոնարհի ի կամս , ի հաճոյս այլոց : in malum , որ Թոյլ է ի խրատել : որ Թուլապն խնայէ ի մարդ , խնայէ ի դաւաղան .

In-

Indulgens sibi, suo genio. Հեշտասէր: մարմնապաշտ: որ հետեւի ցանկութեանց: որ յամի կատարէ զհաճոյս սրտի իւրոյ.

Indulgenter. Հեզաբար: քաղցրաբար: մարդասիրութբ: հեզամտաբար: խնայանի: ներով մեծաւ: յօժարութբ սրտի: մարդահաճօրէն.

Indulgentia. Հեզութիւն: հեզաբարոյութիւն: հեզամտութիւն. քաղցրամտութիւն: դիւրաբարբարոյութիւն: մարդասիրութիւն: մարդահաճոյութիւն: խնայութիւն: ներումն.

Indulgentia, gratia ab Ecclesia collata peccatori, quâ debita pæna temporalis remittitur aut tota, aut ex parte. Ներողութիւն: է շնորհն զոր եկեղեցի շնորհէ մեղաւորին, որով, ըստ բոլորի, կամ ըստ մասին ների եւ թողեալ լինի մեղաւորին, ժամանակաւոր պատիժ զոր պարտական էր հատուցանել արդարութեան այ.

Indulgentia plenaria, quâ peccatori remittitur pæna tota temporalis quam subire debebat sive in hac vita, sive in purgatorio. Լիակատար, անթերի ներողութիւն, որով մեղաւորին թողեալ լինի ամ պատիժ ժամանակաւոր զոր պարտ էր նմա կրել, թէ ի կենցաղոյս յայսմիկ, կամ թէ ի հանդերձելում ի քաւարանին.

Indulgentia 40. dierum: &c. quâ peccatori remittitur 40. dierum pæna canonica, vel temporalis pæna ei correspondens. Ներողութիւն խ. աւուրց, որով մեղաւորին թողեալ լինի խ. աւուրց կանոնական պատիժ, կամ այլ նմա հաւասար ժամանակաւոր պատիժն.

Indulgentiam consequi. Շահել, առնուլ, ընդունել, ընկալնուլ զներողութիւն.

Indulgeo, ere alicui. Խնայել ի նա: ներել նմա: երկայնամիտ, մտադիւր լինել առ նա. անխնայել ի վր. աչառել նմա: præt. աչառեցի: ակն առնուլ նմա.

Indulgere, condonare. Ներել: թողուլ: թողութիւն առնել: թողացուցանել, թուլացուցանել, թոյլ տալ նմա: cum infinit. շնորհել նմա.

Indulgere genio. Զհետ երթալ ցանկութեանց: հետեւել հեշտութեանց: կատարել զհաճոյս սրտի: վարել մարմնով: ըստ մարմնոյ գնալ: խորհել զդիւրութիւն իւր: զամ ինչ զոր խնդրէ սիրտ իմ, ոչ զրկել ի նմանէ, եւ ոչ արգելել զսիրտ իմ յամ ուրախութէ.

Indultum, i. gratia, quam summus Pontifex aliivè principes suis diplomatibus indulgent. Շնորհն զոր հռոմէական փափն կամ այլ ինքնակալ իշխանք շնորհեն, եւ հաստատեն հրովարտակօք իւրեանց.

Indumentum. Հանդերձ. զգեստ: ձորձ: հանդերձանք: զգենլիք: ագանելիք: պատմուճան: արկանելի: պաճկան: ագոյց: ծածկոյթ.

Induo, ere se. Զգենուլ. præt. զգեցայ: ագանել զհանդերձս: præt. ագայ: սփածել, սփածանել. præt. սփածայ. արկանել զիւրեաւ զհանդերձս: զգեստաւորել: dives induebatur purpurâ, մեծատունն ագանէր բեհեզ: indui veste muliebri, զգենուլ զգեստ կանացի.

Inducere aliquem. Զգեցուցանել նմա զհանդերձս: զգեցուցանել զնա հանդերձիւք: ագուցանել, զգեստաւորել նմա զգեստն, vel զնա զգեստիւ. սփածանել: ծածկել զմերկս: արկանել զնովաւ զհանդերձս.

Induratus, in phys. Կարծր: կարծրացեալ: թանձր: թանձրացեալ: խիստ: խստագոյն: խստացեալ: պնդագոյն: կոշտ: քարացեալ.

Induratus, in mor. Խստասիրտ: կարծրասիրտ: քարասիրտ: ծանրացեալ սրտիւ: թանձրացեալ, սալացեալ սրտիւ. անդամբ: պնդեալ, յամառեալ: բնակեալ, հաստատեալ ի մեղս.

Induresco, ere. Կարծրանալ: թանձրանալ: խստանալ: պնդիլ: քարանալ.

Induro, are: in phys. Կարծրացուցանել: թանձրացուցանել: պնդել: քարացուցանել, պնդացուցանել: խստացուցանել.

Indurare, in mor. Խստացուցանել զսիրտ: & quæ suprà.

Indurari in mor. Խստացուցանել զսիրտ: ut supra: կարծրանալ, խստանալ, քարանալ, սալանալ սիրտ նր: պնդիլ, զօրանալ, յամառել, հաստատել ի մեղս.

Indusium, intusium. Շապիկ: gen. պկի.

Industria, æ. Հնարք: հնարութիւն: հնարագիտութիւն. խորագիտութիւն. հմտութիւն: շնորհք: յաջողակութիւն: յարմարութիւն: արուեստագիտութիւն: հանճար, ոյ: հանճարեղութիւն: ճարտարութիւն: ճարտարապետութիւն. բնաւորութիւն.

De industria. Կամաւ: կամաւորապէս: գիտութբ: յօժարութբ սրտի: դիտաւորութբ: սրտի մտօք: ինքնայօժար կամօք.

Industriè. Հմտաբար: յարմարապէս: ճարտարութբ: ճարտարապէս: հնարութբ.

Industrius, a, um. Հմուտ · հմտագոյն : հնարագէտ : բազմահնար : խորագէտ : յառաջդէմ : հանրաւոր : հանճարեղ : շնորհալի : արհեստագէտ : ճարտար : ճարտարապետ.

Indutus, a, um. Զգեցեալ : զգեստաւորեալ : արկեալ զիւրեաւ զհանդերձս : զգածեալ : aut per compositionem : v. g. indutus purpurâ, բեհեզազգեստ : aut բեհեզազգեաց.

Bene, ſplendidè indutus. Որ է ի հանդերձս փափկութե : փափկազգեստ : զգեցեալ զհանդերձ երեւելի : արկեալ զիւրեաւ զհանդերձս պատուականս : լայնազգեստ : պայծառազգեաց : զարդարեալ, պճնեալ, պաճուճեալ, վարեալ հեշտական հանդերձիւք : զգեցեալ չքնաղագեղ, պճնազական հանդերձս.

Malè indutus. Զգեցեալ զհանդերձս հինս, աղտեղիս, գձուձ : արկեալ զիւրեաւ զանարգ, զպատառատուն, կարկատուն, հաշեալ, մաշեալ, յոռին, վատթար հանդերձս : զգեցեալ զգեստն աղքատութե : աղտեղազգեստ : խոշորազգեստ.

Induviæ, arum. Զգեստ : vide indumentum.

Inebriatus. Գինով : գինովացեալ : գինեհար : գինեհար արբեցութբ : արբեալ : գինարբու : գինալից : գինեմոլ : չարալլուկ ի գինւոյ.

Inebrio, are. Արբեցուցանել : գինովացուցանել : գինեհարել արբեցութբ : լինել գինւով : inebriari : արբենալ գինւով : գինովանալ : լինել գինւով.

Inedia, æ. Սով : ու : քաղց : անսուաղութի : inediâ necatus, սովամահ : սովալլուկ : սատակեալ, կոտորեալ, նքթեալ սովու : անսուաղ.

Ineffabilis. Անասելի : անճառ : անճառելի : անպատում : անմեկնելի : անպատմելի.

Ineffabiliter. Անճառաբար : անասելի կերպիւ : առանց պատմելոյ.

Inefficaciter. Անզօրաբար : անարար չգործ կերպիւ : անարարչական : առանց գործոյ.

Inefficax, cis. Անգործ : դուրկ և թափուր ի գործոյ : անգործունակ : անգործունեայ : անգործադրէչ.

Inelaboratus. Խոշոր : բութ : հաստ : անշնորհ : անյարմար : անվայելուչ.

Inelegans. Անյարմար : & quæ ſupra : de oratione, անհամեղ, անախորժ, հաստաբան ոճիւ, գռեհկաբար շարեալ : տգեղ.

Ineleganter. Անյարմարապէս : անվայելչապէս : անհամեղաբար : տգեղաբար : գռեհկաբար.

Ineluctabilis. Անխոտորելի : ան ի բաց հրաժարելի : անարգելի : անդառնալի : յորմէ ոչ կարեմ ապրիլ, կամ խոյս տալ : անել փորձութի.

Inemendabilis. Անուղղելի : անզղջելի : անդարձ : անխրատ : խստապարանոց : սաստահակ : de ſcripto : անսրբագրելի.

Inenarrabilis. Անասելի : անճառ : անճառելի : անմեկնելի : անպատում.

Inenodabilis. Անճողոպրելի : անմեկնելի : անպատում : անիմանալի : անլուծանելի : անյետ առնելի.

Ineo, ire. Մտանել : եկանել : alius in alium tubulus init : Քիմուղք խառնին, կցին, յօդին, շարադրին, ագուցեալ շարածին ընդ միմեանս : յերեսս ձգին.

Inire prælium. Յարձակել, մտել զպատերազմ : զզօրս մտել ի պատերազմ : տալ զպատերազմ : v. certamen.

Societatem inire cum aliquo. Ընկերանալ, ընկերակցել ընդ այլում : առնուլ ուրիշ հաղորդ, կցորդ, ընկեր լինել : ունել ընդ նմա զհաղորդութի արծաթոյ : վաճառոյ կցորդ լինել.

Rationem inire quemadmodum .... Հնարս խորհել, իմանալ, ճարել, խնդրել թէ զի արդ .... խորհել թէ ինչ կերպիւ, ինչ հնարիւ, ինչ ճանապարհաւ կարիցեն ....

Ineptè. Անզգուշապէս : անխոհեմաբար : տարաժամ : ի տարաժամու : տարադէպ : յանդէպ ժամու : անպատեհաբար : անյարմարապէս : առասպելաբար.

Ineptiæ, arum. Առասպելք : առասպելաբանութի : խաղալիկութի : շաղփաղփութիք պառաւանց : սնոտի բանք.

Ineptio, ire. Շաղփաղփել : շաղփաղփութիս, առասպելս խօսել : խելագարել : խելք ցնորել.

Ineptus. Անպիտան : անպատեհ : անպատշաճ : non idoneus, անյարմար : անյաջողակ, անըմբռն առ ի : անհմուտ առնելոյ : անպիտանացու ի.

Inequitabilis via. Ճանապարհ անկոխ ձիոյ : անձիագնաց : աներթ, անանց երիվարաց.

Inequito, are. Ձիով, ձիաւոր երթալ, շրջել : ձիաւորել : հեծեալ յերիվար, աշտանակեալ ի ձի երթալ.

Inermis, ſine armis. Անզէն : զինաթափ : մերկ ի զինուց : pro debili, անզօր : զօրաթափ : տկար : վատուժ : հիւծեալ մարմնով :

[illegible] : նկուն ի զօրութէ .

Iners, tis : ignarus. Անգէտ : անհմուտ : անփորձ : անկիրթ . անյարմար առ ամենայն : aliàs, deses : պղերգ . ծոյլ : ծուլանիստ : խօթամիտ : պարապ և անգործ : լքեալ սրտիւ և ձեռօք : դատարկ : թմրեալ : դանդաղկոտ .

Inertia, æ. Պղերգութիւն : ծուլութիւն : դատարկութիւն : թմրութիւն : հեղգութիւն : հեւանդամութիւն . դանդաղկոտութիւն .

Ineruditè. Անգիտաբար : անհմտաբար : դուեհկաբար : անվայելչապէս . առանց ուշիմութէ .....

Ineruditus. Անգէտ . անհմուտ . դուեհիկ : անկիրթ : անուս : անփորձ : անտեղեակ .

Inescare aliquem. Պատրաբանօք, կամ այլ ինչ կերպիւ համոզել : հրապուրել, ձգել, քարշել զոք առ ինքն : հաճեցուցանել, հաւանեցուցանել զմիտս նր .

Inevitabilis. Անխուսափելի : որ ի բաց հրաժարելի : որ ի բաց դարձուցանելի : անհրաժեշտ : անփախչելի : անդառնալի : անարգել : անվրէպ : յորմէ ոչ կարէ ոք ապրել կամ խոյս տալ : անխուսափելի : զոր ոչ է կար արգելել, ի բաց դարձուցանել : հարկաւոր : որ ի հարկէ հասանի : հարկահաս .

Inevitabiliter. Ի հարկէ : հարկաւորապէս : անվրէպ : առանց խոյս տալոյ : անխափանօրէն .

Inexcogitatus. Զոր ակն ոչ ետես, և ունկն ոչ լուաւ, և ի սիրտ մարդոյ ոչ անկաւ : նորագիւտ : նորահնար : անլուր .

Inexcusabilis. Առանց պատասխանատուի տալոյ : անպատճառ : չիք պատճառ մի մեղաց նր .

Inexercitatus. Անկիրթ : անվարժ : անհաս : անփորձ, անհմուտ առնելոյ : խակ : խակակիրթ : խամ : անտեղեակ իրաց : դեռավարժ : զփորձ, զչափ ոչ առեալ : անուս : համբակագոյն .

Inexhaustus. Անսպառ : անսպական : անսպառելի : աննուաղ : որ ոչ սպառի, ոչ պակասի, ոչ նուաղի երբեք .

Inexorabilis. Անյաղթելի : անշրջելի : անհաշտ : անողորմ : անգութ : անխնայ . անակնառու : արդարադատ . որ ոչ խնայէ յոք : ոչ հայի յերեսս մարդոյ : անաչառ : անաչառատես ակն .

Inexpectatus. Անկարծ . անկարծ-ադէպ : անկարծ-ահաս : անակնունելի : անակնկալելի : անկասկած : անկարծ-ակի : յեղակարծ .

Inexpertus. Անկիրթ ; անվարժ : անփորձ : անհմուտ : անտեղեակ իրաց : v. inexercitatus.

Res inexperta. Նոր : անծանօթ : զոր ոչ փորձեցի երբեք : որոյ հանդէս ոչ արարի : որոյ փորձ ոչ առի : զոր փորձիւ ինչ ոչ ստուգեցի : զորոյ ճաշակ ոչ առի և ոչ ծայրիւ մատին .

Inexpiabilis. Անքաւելի : աններելի : որ է առանց թողութէ .

Inexplebilis, inexpletus. Անյագ : անյագուրդ : անկուշտ : որ ոչ յագի կերակրօք : որ ոչ գիտէ զյագուրդ : որ ոչ յագի ընչիւք .

Inexplicabilis. Անպատում : անասելի : անճառ : անճառելի : անմեկնելի : անվիպելի : անլոյծ : անքննին : առանց քննելոյ .

Inexploratè, tò. Անզգուշապէս : առանց փորձելոյ : նախ քան ստուգել : նախ քան զփորձ առնուլ : անխոհեմաբար : թարց շրջահայեցութէ .

Inexploratus. Անստոյգ : անծանօթ : զոր առաջագոյն ոչ փորձեցի, ոչ քննեցի : զորոյ ոչ իմացայ զուստեն և զոր̄ : և ի մի նր քննութէ ոչ հասի .

Inexpugnabilis. Անառիկ : անյաղթ : անպարտելի = անըմբռնելի : անվանելի : ամրախիտ : անխոնարհելի : անյաղթահարելի : զոր անհնարին է առնուլ .

Inexsaturabilis. Անյագ : v. inexplebilis.

Inextinctus, inextinguibilis. Անշէջ : անանց : անշիջանելի .

Inextirpabilis. Անջնջելի : անսպառելի : զոր ոչ կարեմք խլել արմատաքի, կամ բնաջինջ առնել : որ ի բաց խլելի : անարմատախիլ .

Inextricabilis. Անլոյծ : անլուծանելի : անմեկնելի : անճողոպրելի : որ ի բաց թոթափելի : յորմէ ոչ կարեմ արձակել, զերծանել, պրծանել, ճողոպրել զիս :

Infacundia. Առանց ճոխաբանութէ : անճոխաբանութիւն : անճարտարութիւն բանից : անհամեղութիւն, դուեհկութիւն բանից .

Infacundus. Անպերճաբան : անճոխաբան : & alia ex voce, eloquens.

Infamatus. Վատահամբաւ : վատահամբաւեալ : խայտառակ . խայտառակեալ : որոյ անուն կոտրեցաւ : որոյ բարի համբաւ կորեաւ, ի բաց բարձաւ . նշաւակեալ : սեւերես : զորմէ հանաւ համբաւ չար .

Infamia, æ. Խայտառակութիւն : այպն և ամօթ : անարգանք : գարշութիւն : գարշանք : գարշելիք : պղծութիւն : զազրագործութիւն . նախատինք : պատկառանք : վատ համ

համբաւ : անուն չար : անհնազանդ կոտրուածք .

Infamis . խայտառակեալ : պիղծ : գարշ : գարշելի : զազիր : զզուելի : չարաշուք : զազրագործ : հերետուկ փափկուածք .

Infamo , are . ձղռակել , խայտառակել զոք : վատահամբաւել զնա : գարշեցուցանել զնա : հանել զհամբաւ չար զնմանէ : զանուն չար դնել ի վր նր . նշաւակել զնա : կորուսանել , ի բաց բառնալ , պակասեցուցանել զբարւոյ անուն նր , զանուն կոտրել : infamans alium , համբաւակորոյս : համբաւահան .

Infamari . ձղռակիլ : խայտառակիլ : ստանալ զչար համբաւ : զբարւոյն համբաւ , անուն կորուսանել : կորնչիլ , կոտրիլ անուն նր : անհնազանդ պակասութիւն լինել : վատահամբաւ լինել .

Infandus . ձղնասելի : անսպատում : aliàs , execrabilis : գարշելի . զզուելի : պիղծ : գարշանք . գարշունակ .

Infans , tis . մանուկ : երեխայ : տղայ : dicitur de puella , տղայ աղջիկ : որ ունի հասակ մանկական , և չէս է հասեալ ի կիրառութիւն բանին : մատաղ տղայ : մատաղ մանկտի : pro puella , մանկառուհի : առընդի : առընդեայ : ծծակիք . կաթնակեր : մանուկ առօք .

Infantia . մանկութիւն : երեխայութիւն . տղայութիւն : հասակ մանկական : տիք տղայականք : արբունք մանկութեան .

Infantia mundi numeratur à mundi creatione uſque ad diluvium , per annos 1656. մանկութիւն աշխարհի , համարի ի սկզբանէ արարածոց մինչև ի ջրհեղեղն զամս . ՌՈՃԶ.

Infantilis . մանկական : տղայական : երեխայական .

Infarcio , ire , aliquid in ..... Օխը ինչ ածել , հարկել , կոխել ի բերան : v. g.

Infatigabilis . ձղնդուլ և անհանդիստ : անձանձրոյթ , անձանձիր ի դործել . որ անխոնջ վատատակ : անձանձիր աշխատանօք տքնի : յոքնախոնջ : որ ի վատատակոյ ոչ ինչ հանդարտեցուցանէ զանձն իւր : որ ոչ դի և ոչ առնու : որ ոչ հանդուցանէ , ոչ հակաւելի մի ոչ թուլացուցանէ զինուս : որ դուլ , հանդիստ ոչ տայ անձին իւրում . ոչ տայ անձին սակաւելի մի հանդչիլ , դրաչ դադարիլ .

Infatigabiliter . ձղնդուլ : անհանդիստ , անդադար , անձանձիր աշխատանօք : անհանդարտ աշխատութիւն .

Infatuo , are aliquem . ձղիշեցուցանել զսնոտ : հուսացուցանել , յինարեցուցանել , մոլորեցուցանել զմիտս : ապշութեան ածանել զսնոտ նր : թնարել , շրջել զմիտս .

Infatuatio . ձղիշութիւն , թնարութիւն մտաց : յինարութիւն .

Infatuatus . ձղիշեցեալ : ապուշ : ապշեալ : յինարեալ : հուսացեալ .

Infauſtus . Ձախող : անյաջող : վատաբախտ : տարաբախտ : անբախտ : ձախորդ : բախտազուրկ : թշուառական .

Infector , is . Ներկարար .

Infectus , non factus . ոչ արարեալ : ոչ արարած .

Argentum infectum . դրուռս արծաթ : զանկուած արծաթոյ .

Infectus , tinctus . Ներկեալ : դունաւորեալ : տոգորեալ : infectus rubro , ներկեալ կարմիր , vel կարմրով .

Infectus veneno . Թունալից . Թունաւորեալ : Թունաւորական : դեղակուռ .

Infectus ſanguine . Ներկեալ արեամբ . ներկեալ յարիւնէ : արիւնանման : Թաթաւեալ , Թաթախեալ , շաղախեալ արեամբ : արիւնաթաթախ .

Infecunditas , terræ . ձղնպտղութիւն : անբերութիւն : ամլութիւն : դատարկութիւն երկրի .

Infecunditas feminæ . ձղամլութիւն : անկդկութիւն : անբերութիւն . անորդութիւն : ատելութիւն : մեռելութիւն արդանաի ինոջ .

Infecundus , de terra . ձղնպտուղ : ամուլ : անբեր : անպտղական . դատարկ : անծնունդ .

Infecunda mulier . ձղամուլ : gen. ամլոյ : անկդկուկ : gen. դկի : անորդի : անբեր . անծնունդ : որոյ արդանան փակեալ է և մեռեալ : անպաւակ . ատինք ցամաքեալք . ատելք : զոր աճ արգել ի ծնանելոյ .

Infelicitas . ձվատաբախտութիւն : տարաբախտութիւն : ձախողութիւն : ձախորդութիւն . չար աղէտք : չար պատահումն : ապերջանկութիւն . անյաջողութիւն : փորձանք . նեղութիւն : թշուառութիւն : հեգութիւն .

Infeliciter . ձվատաբախտութեբ : ձախողակի : ապերջանկապես . ձախորդաբար . անյաջողաբար .

Infelix , cis . ձվատաբախտ : տարաբախտ : անբախտ : ձախող : ձախողակ . ձախորդ : բախտազուրկ . թշուառացեալ : անյաջող : աղէտալի , եղուկ : եղկելի : ախտոսալի . հեգ .

Infenſo , are regionem . դրնել յատականութիւն : ատպատակել , աւերել , քանդել , կոծանել , ջնջել , կողոպտել երկիրն .

Infensus alicui. Թշնամի. զայրացեալ, սրտմտութբ բարկացեալ ի վր. ոխացեալ ընդ: խռով, խռովեալ ընդ: զայրագնեալ ի վր: որ զխէթ ինչ ունի ըզումեքէ: որ ոխութբ, թշնամութբ կայ ընդ: ոխս ունի ընդ: խեռեալ, խեռ լինի ընդ: խեռութբ վարի ընդ: որ ոխս պահէ այլում: Infensissimus hostis, անհաշտ և յայտնագոյն թշնամի.

Inferi, orum. Դժոխք: տարտարոս: անդունդք դժոխոց. սանդարամետ, որ է ի միջակէտ երկրի և է բնակարան դիւաց և դատապարտելոց: գեհեն.

Inferi quatuor: primus damnatorum ut suprà. Դժոխքեն դ. առաջին է դժոխ դատապարտելոց, որպ ի վերոյ.

Secundus, purgatorium justorum. Երկդ, ի վր նր և շուրջ զնովաւ է քաւարան արդարոց.

Tertius superior, est limbus infantium mortuorum sine baptismo. Երրդ: ի վր նր և շուրջ զնովաւ է լիմպոսն երեխայից որք մեռան առանց մկրտութե.

Quartus, supremus, est sinus Abrahæ: in quo erant animæ justorum mortuorum ante Christum, expectantes adventum Salvatoris. Չորրդ: վերնագոյն, ի վր լիմպոսի և շուրջ զնովաւ է գոգ Աբրահամու ուր կային հոգիքն արդարոց մեռելոց նախ քան զքս, սպասելով գալստեան փրկչին.

A morte Christi, sinus Abrahæ & limbus puerorum in infernum unum coaluerunt, qui dicitur limbus. Օկնի մահուան քի, ի գոգէ անտի Աբրահամու և ի լիմպոսէ երեխայից, եղև դժոխ մի որ ասի լիմպոս.

Inferiæ, arum. Օրհ կամ մատաղ զոր կուապաշտք մատուցանեին, վս մեռելոց.

Inferior. Ստորին. ստորագոյն. ցածագոյն: խոնարհագոյն: վայրագոյն: ներքին: ստորնագոյն.

Inferior, moral. Հպատակ: id est, imo proximus: հուպ առաջի: հնազանդեալ: ստորադրեալ. ստորանկեալ: & in cænobiis, փոքրաւոր: միաբան.

Inferior gloriâ. v. g. փառօք փոքրագոյն: անհաւասար. անհամեմատ. աննման.

Inferioritas. Ստորնութի: ստորադրութի: խոնարհութի: փոքրաւորութի. &c.

Inferiùs. Ի վայր: ի ներքոյ: ստորև. տակն.

Ut dicetur inferiùs. Որպ ի վայր, ի ներքոյ, զկնի սակաւուց, այսուհետև ասացից: որպ ցուցանեն բանք որք զկնի.

Infernè. Ցած: տակն: ի վայր: ի ներքոյ. խոնարհ.

Infernalis. Դժոխային: դժոխական: անդնդային: անդնդական: սանդարամետական.

Infernus, a, um: v. inferior: aliâs v. suprà inferi. Դժոխ.

Infero, erre. Բերել. առբերել. ներբերել: մուծանել: ներածել.

Damnum inferre alicui. Վնասել ումեք. զվնաս առնել, առբերել, հասուցանել նմա: վնասակար, վնասագործ վնասաբեր լինել նմա.

Inferre, concludere. Եզրակացուցանել: մակաբերել: հաւաքել: hinc infertur quod... անտուստ հետևի թէ ..... անտուստ յայտնի է, թէ.

Inferus, a, um. Ստորին. v. inferior.

Infestator, vastator. Աշխարհաւեր: որ զերկիրն տայ, դնէ յապականութի: որ աւար հարկանէ զնա: աւարառու: կողոպտիչ: ապականիչ: աւերածու.

Infestè, infestiùs. Վնասաբար: ժանտաբար: յանդուգն սրտմտութբ.

Infesto, are. Աւերել զերկիրն: դնել, տալ զնա յապականութի: կործանել քանդել, աւար հարկանել, կողոպտել զերկիրն. ասպատակել ի: ասպատակ սփռել ընդ. ասպատակաւ ելանել յաշխարհ.

Infestare, nocere. Վնասել: նեղել, նեղացուցանել: վշտացուցանել: ապականել.

Infestatus lemuribus locus. Դիւահարեալ տեղի: դարան դիւաց.

Infestus, a, um: nocivus. Վնասաբար: վնասակար: վնասական: վնասաբեր: ժանտաբեր: ապականիչ: վնասածու: վնասագործ: անհանգիստ:

Infibulo, are. Օղ, շիղղ արկանել. vul. օղի, ղօպչի լեղուակ մէր ձգել.

Inficias, ire. Բացասել: ուրանալ, ժխտել ի վր բանին.

Inficiator. Բացասօղ, որ ի վարել դատ, ոտոխին ամբաստանութեց պատասխանի տայ, և զանձն միւսոյն արդարացուցանէ բարեխօսելով վս նր.

Inficio, ere: fingere. Ներկել. præt. ներկի: գունաւորել: տողորել: ներկել կարմիր, vel կարմրով: շաղախել յարենէ.

Inficere veneno. Թունաւորել: դեղել զոք: դեղակուր առնել: դեղ տալ նմա.

Inficere, corrumpere. Ապականել: եղծանել: վատթարացուցանել. աղարտել. & in moral. ապականել զոք: թիւրել զմիտս նր:

նք : մոլորեցուցանել : պղծել : առաքինուդել ուխտ ի չար .

Inficior, ari: negare. Բաց առնել . հակառակել : չհաւանել : ուրանալ : ժխտել ի վեր բանին .

Infidelis, qui fidem violat. Անհաւատարիմ : ուխտազանց : ուխտադրուժ : որ սուտ խոստման երդում . որ ի դաշանցն դառնայ : ուխտակործոյս : երդմնանց : որ զանց առնէ զխոստմամբ : որ ապականէ , քակտէ , ցրուէ զուխտ իւր : որ զհաւատ ոչ պահէ : ոչ կայ ի խոստման : ոչ հաստատանէ զխոստումն : հաւատադրուժ : մատնիչ : նենգաւոր .

Infidelis, gentilis. Անհաւատ : հեթանոս : կռապաշտ . կռամոլ : անաստ : այլազգի .

Infidelis gratiæ divinæ. Անհնազանդ , հակառակ , դիմակաց , անգործակից շնորհացն այն . անձնամարտ : յեռանեալ , ապստամբ ի շնորհացն այն : որ խափանէ զշնորհն այն .

Infidelitas, perfidia. Անհաւատարմութիւն : ուխտազանցութիւն . ուխտադրժութիւն : մատնութիւն : ապիրատութիւն : նենգութիւն .

Infidelitas, gentilitas. Կռապաշտութիւն : կռամոլութիւն . անհաւատութիւն .

Infideliter. Անհաւատարմաբար : անհաւատաբար : նենգութեամբ : նենգաւորապէս .

Infidus. Նենգաւոր : մատնիչ : vide infidelis .

Infigo, ere. Հարել , մխել զնետն սրտի , կամ ի սիրտ : տնկել , թաղել ցից յերկիր : բախել , վարսել ցից ընդ գետին : ածել զսուր ընդ իւր : սրով զիւրովին երթալ .

Infimus. Ստորագոյն : ցածագոյն : խոնարհագոյն : նսեմագոյն : in moral. անարգագոյն : ստորնագոյն : նուաստագոյն : փոքրագոյն : չնչագոյն .

Infimi homines, plebeij. Խառնիճաղանճ : ռամիկ ժողովուրդ : բազմութիւն ռամկին : մարդիկ աննշան : դուեհիկ : անտոհմ : վատազգի .

Infinitas. Բազմութիւն անթիւ անբաւ , անհամար : անբաւութիւն : անզրաւութիւն : անչափութիւն .

Infinitivus. Անորոշական : է հնգերորդ եղանակ լծորդութեան բայից , անանձն և անթիւ .

Infinitus, in numero. Անթիւ : անհամար : թուահոծ : արտաքս քան զթիւ : որոյ ոչ գոյ թիւ : անթուելի : որ ոչ կարէ ի թիւ անկանել : որ ոչ կարէ ի գիր , ի համար մտանել .

Infinitus in duratione. Անսկիզբն . անվերջ : անվախճան : յաւէժ : յաւէժական : անսպառ : անչափ : անզրաւ : անհուն : անբաւ : infinita pecunia , արծաթ անկշիռ .

Infinitus essem si ..... Օհնչ առաւել առ ացից , պարտ էր ինձ մինչև յանհուն երկարացուցանել զբանն : ոչ սպառէի երբէք զխօսելն : պարտ էր յանբաւ երկայնութիւն ձգել զբան .

Infinito modo, infinitè. Անչափ : անչափապէս : առաւել քան զչափ : անսահմանօրէն . անհունապէս : aliquandò , հազարապատիկ , բիւրապատիկ մեծ քան .....

Infirmè. Տկարապէս : Թուլապէս : մեղմաբար : մեղկաբար .

Infirmitas corporis. Տկարութիւն : ցաւ : հիւանդութիւն : ախտ : ախտակրութիւն : անզօրութիւն : լքումն .

Infirmitas oculorum. Տկարութիւն աչաց : աչք նուաղեալ , պակասեալ ի լուսոյ . գձուձ տեսլեամբ : սորեալք , ծանրացեալք , վատեալք : vocis , նրբութիւն , բարակութիւն , աղօտութիւն , տկարութիւն ձայնի .

Infirmitas animi. Տկարութիւն , ախտ հոգւոյն : պակասութիւն : ախտակրութիւն : խօթամտութիւն : Ադամայ որդութիւն : հիւանդամտութիւն .

Infirmo, are. Տկարացուցանել : նուաղեցուցանել : մեղկացուցանել : Թուլացուցանել . զօրաթափ առնել : անզօրացուցանել : սպառել զզօրութիւն : հաշել : մաշել .

Infirmor, ari. Տկարանալ : Թուլանալ : նուաղել զօրութիւն : խօթանալ : նքթիլ : լքել : ծիւրել : հաշել : մաշել ի պահուց . հիւանդանալ : ախտանալ : Թափել , լուծանել զօրութիւն իւր .

Infirmus, in phys. Տկար : տկարացեալ : հիւանդ : հիւանդացեալ : ցաւոտ : ցաւագին : ցաւագար : ախտացեալ : ախտաժէտ : խօթացեալ մարմնով , հիւանդագին : մարմնով հաշեալ , մաշեալ , լքեալ , ծիւրեալ , վատուժ : զօրաթափ .

Infirmus, moral. Տկար : ախտակիր : ախտալից : խօթամիտ : ախտագին : ադամայ որդի : հիւանդամիտ .

Infirmorum locus. Հիւանդանոց : հիւանդարան : տկարանոց .

Infirmorum curator. Հիւանդաց դարմանիչ , տեսուչ , խնամարկու , հոգածու , խնամատար . հիւանդարանապետ : վերակացու հիւանդանոցին .

Infixa sagitta: v. g. Նետ հարեալ , մխեալ , տնկեալ , Թաղեալ ի սիրտ .

Infixus in limo. Մուն թաղեալ, խրեալ, շաղախեալ, շաղախորեալ ի տիղմն ..... նաև հարեալ, խրեալ, արգելեալ ի մօրն....

Inflammatio. Վառն : gen. վառոյ : վառումն : եռանդն : բորբոքումն : տաքութիւն : ջերմութիւն : եռացումն : տապ .

Inflammatio animi. Սրտմտութիւն : v. ira : հոգւոյն վառումն : բորբոքումն .

Inflammatus : in phys. Հրով վառեալ, հրացեալ : հրաբորբոք ։ հրձիգ : հրկէզ : բոցակիզեալ : հրդեհեալ : հրավառ : հրացայտ : հրաշէկ : հրայրեաց .

Inflammatus passione. Սիրով, նախանձու, բարկութեամբ կամ այլ ինչ ախտիւ վառեալ, բորբոքեալ, մաշեալ, խանձատեալ, ծխեալ : զայրագնեալ դէմ : նախանձաւոր .

Inflammo, are : igne. Վառել հրով : կիզել ։ բոցակիզել : այրել : հրացուցանել : հրդեհել : այրել ի հուր : կիզակացուցանել : տապացուցանել : հրով բորբոքել .

Inflammare aliquâ passione. Սիրով կամ այլ ինչ կրիւ վառել, բորբոքել, խանձատել, տոչորել, ծխել : & superiora .

Inflammor, ari : igne. Վառիլ : այրիլ : կիզիլ ։ հրանալ : կիզականալ : հրդեհիլ · ի վառ լինել : տապանալ : հրով լուծանել մաշիլ .

Inflammari amore : v. g. Սիրով վառիլ ։ բորբոքիլ : տոչորիլ : հալիլ, տոչորիլ սրտիւ ի սէրն ոյ : արբել, արբենալ մոլութեամբ .

Inflatio. Ուռուցումն : ուռոյց .

Inflationem residere. Ուռոյցն նստիլ .

Cibus ille inflationem habet. Այն կերակուրն քամոտ է : ուռուցանէ զփորն : ուռոտի ի խնդրել քամւոյն զելս, լինի փուք արձակել, զզգուօթ հանել : խիթք ի փորն անկանել .

Inflatus, a, um. Ուռեալ ։ ուռուցեալ · այտուցեալ .

Inflatus superbiâ. Հպարտացեալ : փքացեալ : խրոխտ : գոռոզ : բարձրամիտ : ուռեալ սրտիւ ամբարտաւանութեամբ .

Inflatus spe. Այն յուսովն վստահացեալ, հաստատեալ, քաջալերեալ, խրախուսեալ, ժրացեալ, կազդուրեալ, համարձակեալ .

Inflata verba. Բանք խստագոյնք : մեծաբանութիւն : բան խրոխտականք : խրոխտանք .

Inflecto, ere. Կորացուցանել : խոնարհեցուցանել : ծռեցուցանել : կքնել .

Inflectere animum. Յածուցանել զմէրեալ մարդոյ պատարագօք : v. g. կակղացուցանել զսիրտ նր : ճկնեցուցանել զբարկութիւն : շրջել, դարձուցանել ի գութ : v. flectere .

Vocem inflectere. Պարբերել, դողացուցանել, խաղացուցանել զձայնն ըստ երաժշտական նշից .

Caput inflectere. Օգլուխն խոնարհեցուցանել : կորացուցանել : ի վայր արկանել : զգլուխ, զդէմս ունել ի խոնարհ, զդէմս դնել յերկիր : ունել զգլուխ ի կոր : զգլուխն խոնարհ ունել ի վայր կոյս հայելով :

Infletus, a, um. Չողբք : անկոծ : անսուգ .

Inflexibilis, phys. Պինդ : պնդագոյն : անկրկնելի : անխոնարհելի : անկորանալի .

Inflexibilis, moral. Խստասիրտ : խստապարանոց : պինդ : անհաշտ : կամակոր ։ անդարձ ։ անաչառ : անխնայ : անողորմ .

Inflexibilitas. Խստութիւն : պնդութիւն : անխնայութիւն : & alia ex superioribus .

Inflexio. Կորացումն : խոնարհեցումն : ցածացումն ։ fluviorum, շրջանք, պտոյտք գետոց : vocis, պարբերութիւն, դողացումն, խաղացումն, կակղացումն ձայնի ։ դիւր փոխումն յայլ և յայլ հնչումն ։ ել և էջ ձայնի : գեղգեղումն ։ զաղմուն գեղգեղելով հնչեցուցանել .

Infligo, ere : colaphum. Ապտակ հանել, ածել ումեք : ապտակել, հարկանել զերեսս, զծնօտ նր : ափցի զարկել յերեսս : հանել նմա զկռուփս : կռփել, կռփահարել զ.

Infligere ictum. Հարել ։ pede, հարել աքացի : fuste, բրածեծ առնել ։ pugno, բռնցի հարկանել .

Inflo, are. Ուռուցանել : փքացուցանել : inflare tubam, հարկանել, հարել, հնչեցուցանել զփողն .

Inflare animum. Հպարտացուցանել : փքացուցանել ։ գոռոզացուցանել : ամբարտաւանութեամբ ուռուցանել զսիրտ .

Influo, ere. Հոսել ։ v. fluo .

Fluvius in mare influit. Գետն ի ծով մտանէ : խառնի ընդ ծով ։ Թափի ի ծով : ծաւալի ի ծով .

Influere in aliud, qualitates suas illi communicare, sive bonas sive malas. Ներհեղուլ, զեղուլ, ծորել, հոսել, ծաւալել զորպիսութիւնս իւր, թէ լաւս թէ վատս հաղորդել այլում .

Influere in animos. Ընկալնուլ, շահել, որսալ, հաճեցուցանել զհոգիս, զսիրտս, զմիտս ։ յափշտակել, գրաւել զանձինս : զամ

զամ որ յանկուցեալ յինքն յարեցուցանել ․ յանկուցանել զմիտս, զանձն յինքն .

Influxus, influentia. Ազդմունք, հոսումն աստեղաց, ծորանք, հոսանք ։ ազդո՛ւթիւն ։ ազդողութիւն .

Infodio, ere. Թաքուցանել, ծածկել ի գետնի, ընդ հողով ։ infodere talentum, խափանել զքանքարն ․ ի զուր և ընդունայն ունել զնա ։ ծածկել զնա ի վարշամակի ։ ոչ գործել նովաւ ․ qui infodit illud, քանքարաթաքոյց .

Informatio, idea rerum. Ներածեալ պատկեր, մտաւոր նկարութիւն իրացն ։ մտածական կերպարան իրաց որք առաջագոյն անկան ընդ զգայութեամբ ։ կերպագրութիւն որ ի միտս տպաւորի .

Informatio, exercitatio. Կրթութիւն ։ վարժութիւն .

Informatio, inquisitio. Քննութիւն ։ զննութիւն ։ փորձ ։ փորձառութիւն ։ հետազօտութիւն ։ մեծայոյզ, նրբագոյն զննութիւն ։ յոյզ և խնդիր ․ խոյզ ։ խուզումն ։ հարցափորձութիւն .

Informatio, significatio. Ծանուցումն ։ ազդեցումն .

Informatus, descriptus. Ծրագրեալ ։ գծագրեալ .

Animus à natura bene informatus. Ազնուաբարոյ ։ ազատաբարոյ .

Probè informatus, certior factus. Ստուգագէտ ։ իրազեկ ։ տեղեկացեալ զստոյգն ։ իրազգաց ։ որ գիտէ զստոյգն ․ որ իմացաւ զիսկն բանին ․ որ հասեալ է ի վ̃ր և եգիտ .

Malè informatus. Անտեղեակ բանին ։ որ զստոյգն ոչ եգիտ ։ ոչ իմացաւ զիսկն իրին .

Informis. Տգեղ ։ անկերպ ։ անպատրաստ ։ անկազմ ․ տխեղծ ։ տձեւ ։ զազրատեսիլ ։ v. deformis.

Informo, are : delineare. Ծրագրել ։ գծագրել .

Informare, exercitare. Կրթել ։ վարժել ։ ուսուցանել .

Informare, certiorem facere. Ծանուցանել, գուշակել, իմացուցանել զեր ինչ ուրեք ։ ազդ առնել նմա վ̃ն ։ իրազեկ առնել զնա ։ զգացուցանել նմա վ̃ն ։ գոյժ տալ նմա թէ ․ տեղեկացուցանել նմա ։ իրազգաց առնել զնա վ̃ն, զեկուցանել նմա վ̃ն ․ aut narrat.

Informari, certiorem fieri. Ստուգել վ̃ն ։ իմանալ զիսկն և զստոյգն իրաց ։ ստուգիւ և հաւաստեաւ քննել, որոնել ։ հարցանել զստոյգն և զոտ̃ ։ տեղեկանալ վ̃ն ։ ի վ̃ր ճշմարտութեան իրացն հասանել ։ իրազգաց, իրազեկ լինել վ̃ն .

Infortunatus. Վատաբախտ ։ ձախող ․ անյաջող ․ տարաբախտ ։ v. infelix.

Infortunium. Վատաբախտութիւն ։ անյաջողութիւն ․ նեղութիւն ․ փորձանք ․ ձախողութիւն ։ պատուհաս ։ թշուառութիւն ։ տառապանք ։ չար աղէտ ։ ապերջանկութիւն .

Infrà. Ի ներքոյ ։ cum genit. ի վայր ։ ստորև ։ v. sub.

A bimatu & infra. Յերկեմենից, և ի խոնարհ .

Vt infra dicetur. Որպ̃ ի վայր, ի ներքոյ, յետոյ, զկնի սակաւուց, այսու հետև ասացից .

Infractio legis.... Օրինազանցութիւն ։ լուծումն, արհամարհումն օրինաց ։ ուխտադրժութիւն ։ զանցառութիւն զօրինօք ։ անցաւորութիւն օրինաց .

Infractio animi. Լքումն սրտի ։ կարճամտութիւն ։ յուսահատութիւն ։ վհատութիւն ։ խօթամտութիւն ։ սրտաբեկութիւն ։ սրտահատութիւն ։ լուծումն սրտի ։ սրտակոտրութիւն .

Infractor, transgressor. Անցաւոր օրինացն ։ օրինազանց ։ որ անցանէ զօրինօք ։ որ եղծէ, լուծանէ, քակէ զօրէնսն ։ ուխտադրուժ .

Infractus animus, ceu fractus. Կարճամիտ ։ լքեալ սրտիւ ։ յուսահատ ։ սրտաթափ ։ վհատ ։ խօթամիտ ։ սրտաբեկ ։ սրտահատ ։ սրտակոտր .

Infractus, phys. Բեկեալ ։ կոտորեալ ։ խորտակեալ ։ փշրեալ ։ կոտրատեալ .

Infractus, integer. Անբեկ ։ անկոտոր ․ ամբողջ ։ ողջոյն ։ անթերի .

Infractus animus, constans. Հաստատ և անխախտ ։ քաջասիրտ ։ անփոփոխ, անխափան ։ v. constans.

Infreno, are. Սանձահարել ։ հարել զսանձն ի բերան ։ դանդանաւանդել ։ արկանել զդանդանաւանդ ի բերան .

Infrequens locus. Սակաւամարդաց տեղի ․ սակաւատիկոն ։ կոխելի սակաւուց ։ անապատ ի մարդոյ ։ թափուր ի բնակչաց ․ թափուր ի մարդկանէ ։ aliàs, v. rarus.

Infrequens sum Romæ. Սակաւ, փոքր, անյաճախ եմ ի Հռոմ.

Infrequentia loci. Անբնակութիւն, դատարկութիւն ի մարդոյ ։ անյաճախութիւն ։ պակասութիւն, սակաւութիւն եկաւորաց ։ ուր փոքր կայ երթ և եկութիւն .

In-

Infrico, are. Քերել : շփել ընդածս : v. frico.

Infringo, ere. Բեկել : բեկանել : խորտակել : կոտորատել . փշրել . կոտրել : ջարդել .

Infringere leges. Անցանել, զանց առնել զօրէնօքն : լուծանել, խախտել, քակտել եղծանել զօրէնսն : v. violare.

Infringere animos. Լքուցանել, լուծանել, բեկանել, թափել, կտրել, հատանել զսիրտ : սրտաբեկ, սրտաթափ առնել : վհատեցուցանել : v. frangere.

Infringere conatus. Սանձահարել, խափանել, յաղթահարել զյանդգնութի : ցրուել քակտել, յիմարեցուցանել զխորհուրդս ամբարշտաց .

Infrio, are. Փշրել . մանրել, խորտակել .

Infructuosus. Անպտուղ : անօգուտ . թափուր, զուրկ, ունայն ի պտղոյ : անպիտան : անշահ : ընդունայն : պտղազուրկ, և զրաշխատ աշխատութի .

Infructuosè. Ի նանիր : ի զուր : ընդվայր : ընդունայն : անշահ . վայրապար : ունայնաբար .

Infrunitus. Ապշեալ : յիմարեալ . խելագար . մտաթափ .

Infucatus, a, um. Նկեղծեալ : կեղծաւորեալ : չարութի առագաստեալ : քօղեալ : ծածկեալ .

Infuco, are. Նկեղծել : կեղծաւորել . քօղել : ծածկել : առագաստել զչարութի : v. fucare.

Infula, æ : capitis ornamentum in modum diadematis, quo Sacerdotes coronabantur apud Romanos. Զարդ գլխոյն խուրձիւ որով պսակեալք էին քուրմք կռոց : Թագ : խոյր : & in epist. union. միթր.

Infulatus. Թագազարդ : խոյրիւ պսակեալ .

Infumatus. Ապուխտ : մխ ապխտեալ .

Infundibulum. Ձագար : vul. ձիֆ .

Infundo, ere in vas. Հեղուլ : præt. հեղի յաման : լնուլ զաման ջրով : լնուլ, ածել զջուր յաման . արկանել յաման .

Infuscatus. Թուխ : սեաւ : բոցագոյն : թխագոյն : թխամորթ : aliàs, ապականեալ : այլայլեալ : խառնակ : պղտոր .

Infusco, are. Սեւացուցանել : թխացուցանել : խաւարեցուցանել զպատկերս : aliàs, ապականել : այլայլել : պղտորել .

Infusio. Հեղումն . ներհեղումն : ներածութի . սփռումն : տարածումն, ծաւալումն ; արծարծումն .

Infusio in medicina. Իստոց, անկոց և այլ երացթացումն ի ջուր որք յետոյ ձմլեալ քամին .

Infusus. Հեղեալ : ներածեալ . aliàs, սփռեալ, տարածեալ, ծաւալեալ .

Scientia infusa. Գիտութի ներհեղական, անուսումնական, երկնատուր, ածատուր, ածահեղ, ածաձիր .

Ingeminatus. Կրկնեալ : կրկին : կրկնապատկեալ : միւսանգամ արարեալ .

Ingemino, are. Կրկնել : կրկնապատկել : կրկին, միւսանգամ առնել : յաւելուլ .

Ingemisco, ingemo, ere. Հեծել : հառաչել . ահ քարշել : յոգւոց հանել : աշխարել : կողկողել : կոծել : ողբալ : կողկողագին ձայնիւ գոչել : ճչել .

Ingeneratus, creatus. Ստեղծեալ : արարեալ : v. creo.

Ingeneratus, naturalis. Բուն : բնական : ինքնաբուն : ընդաբոյս : ընդածին : բնածին : բնաւոր : բնիկ : բնաւորեալ : զոր ունիմք ի բնէ, ի բնութէ : սերմանեալ ի մեզ : համածին .

Ingenero, are. Ստեղծել . առնել յոչ ընչէ : ծնանել : արարչագործել : v. creo, produco.

Ingeneror, ari. Ի բնութէ ծնանիլ, կալ ի մեզ : սերմանիլ ի մեզ : ընդաբոյս, ընդածին լինել ի մեզ .

Ingeniosè. Հմտաբար : խելօք : հանճարեղաբար : արուեստագիտութե : ներբանս : խորագիտութե : ճարտարութե .

Ingeniosus. Խորագէտ : ուշիմ : արուեստագէտ : ճարտարապետ . հանճարեղ : հնարագէտ . հնարահան . նուրբ : մտավարժ : զուարթամիտ : խելացի : aliàs v. aptus.

Ingenitus : v. ingeneratus.

Ingenitus : non natus. Անծնունդ : ոչ ծնեալ . անծին .

Ingenium. Խելք : ուշիմութի : հմտութի : խելամտութի : խորագիտութի : միտք : հանճար : խելահասութի .

Ingenio præditus. Բազմախելք : ուշեղ : խելամուտ : մտացի . նուրբ խելօք .

Ingenii acies. Սրամտութի : նրբութի խելաց : սրատեսութի մտաց . նրբահայեցութի .

Ingenium, indoles. Բնութի : բնական յօժարութի : բարք և վարք, etiam animantium.

Ingenio suo vivere. Կատարել զյօժարութիս սրտի իւրոյ : զհետ երթալ հաճոյ

սրտի : գնալ զհետ խորհրդոց սրտի . հաճել զմիտս իւր : կենցաղավարել ըստ հաճոյից և ըղձից կամաց իւրոց .

Ingens . Մեծ յոյժ : մեծամեծ : զարմանալի : անհնարին .

Ingenuè . Միամտաբար : անկեղծաբար : լրջմտութեամբ : պարզամտութեամբ : անխարդախապէս : պարզ : ուղղապէս : ուղորդ .

Ingenuitas . Միամտութիւն : պարզամտութիւն . յայտնախօսութիւն : ուղղութիւն : անկեղծութիւն : անխարդախութիւն : աննենգութիւն : լրջմտութիւն : ուղորդութիւն : անմեղութիւն .

Ingenuus . Միամիտ : պարզամիտ : լրջամիտ : անկեղծ : յայտնախօս : պարզախօս : անմեղ : անխարդախ : ուղորդ : ուղիղ . արդարախօս : անխաբ : անպատիր . առանց պաճուճանաց .

Ingenuæ artes , liberales , quæ mente magis exercentur quàm corpore . Ճարտարք ազատականք զորս վարժեմք խելօք և մտօք առաւել քան թէ մարմնով .

Ingero , ere . Դնել , հեղուլ , կոխել ի մէջ : կուտել , խմբել , ժողովել մի ի միոյ վր̄ . մի միոյ զկնի կցել : խառնել : խառնակել : յաւելուլ զմի ի միոյ վր̄ .

Ingerere se in negotia aliorum . Խերխառնել զինքն յիրս օտարաց : զինքն ներմուծանել արկանել ի : ձեռն արկանել ի : ձեռնամուխ լինել , մտնել ի բան ինչ .

Ingestabilis . Անտանելի : անբառնալի : անկրելի .

Ingestus , a , um . Մի ի միոյ վր̄ եդեալ , կուտեալ , կոխեալ , խմբեալ , ժողովեալ , խիտ առ խիտ .

Ingigno , ere . Ի միտսն առնել .

Natura cupiditatem ingenuit homini veri inveniendi . Մարդոյ , ի միտսն , զոյգ ընդ կեանսն տուեալ ի բնութեան ցանկութիւն ունելոյ զճշմարտութիւն .

Inglorius . Անարգ : անպատիւ : անփառք : անշուք : անշքեղ : անշքեալ : անշքացեալ .

Ingluvies in cibis . Ագահութիւն : որովայնամոլութիւն : շռայլութիւն : v. gula .

Ingluvies in avibus : gall. jabot . Քուչ : փոքրիկ պարկ է , յորում թռչունքն առ ժամանակ ինչ պահեն զանծամ կերակուրս .

Ingratè , non libenter . Ակամայ : Թարց կամաց իմոց : տհաճութեամբ : տհաճ և անախորժելի սրտիւ : բռնութեամբ : ուժով .

Ingratè . Ապերախտութեամբ : ապաշնորհ և երախտամոռաց սրտիւ .

Ingratiis , & ingratis . Ակամայ : ուժով : v. suprà ingratè .

Ingratiis tuis id egi . Տհաճութեամբ քով և նախանձու : vul. քո՛ ինատիւ զայս արարի .

Ingratitudo . Ապերախտութիւն : երախտամոռացութիւն : անշնորհակալութիւն : ապաշնորհութիւն : անգոհութիւն : անյիշատակութիւն բարեաց .

Ingratus , non acceptus . Անհաճոյ : տհաճոյ : անհաճելի : անախորժելի : զզուելի : ձանձրալի : տխրական : տրտմական : տաղտկալի : անձնատանջ : դառնակսկիծ : ծանր , խիստ , և դժուար .

Ingratus , immemor . Ապերախտ : երախտամոռաց : անշնորհակալ : անշնորհակալու : անյիշող բարեաց : բարեմոռաց : ապաշնորհ .

Ingravesco , ere . Ծանրանալ : ծանր լինել .

Malum ingravescere . Չարն , ցաւն , զայրանալ , սաստկանալ , զօրանալ : չար ևս լինել : յառաջել ի չարէն ի չարագոյն .

Annonam ingravescere . Լինել կարճութիւն կերակրոց , սղութիւն հացի .

Ingravo , are . Ծանրացուցանել : vide aggravo .

Ingredior . Մտանել : præt. մտի : ներս գալ : մուտ և ել առնել : երթալ ի ներքս .

Iter ingredi . Ընկանել , ելանել ի ճանապարհ : յուղի անկանել .

Ingredi patris vestigia . Զհետ երթալ շաւղաց , վարուց , հետոց հօր իւրոյ . շրջել ի շաւիղս նր̄ v. imitor .

Ingredi ad scribendum : vel scribere . Զբուռն արկանել ի : մխել զձեռն ի գրել : v. aggredi .

Ingressio , ingressus , ûs . Մուտ : gen. մտի & մտեան . abl. ի մտէ : մտումն : ի մուտս քաղաքին .

Hinc occidens , quasi solis ingressus sub horizontem . Ուստի ասի արեւմուտ : իբր թէ , մուտն արեգական ի ներքոյ եզերիչ բոլորակին .

Ingressus in Dominicam diem , id est vespere Sabbati . Կիրակամուտ , յերեկոյ շաբաթու .

Ingressus in annum , seu primus dies anni . Տարեմուտ : in ver , գարնանամուտ : in mensem , ամսամուտ &c.

Ingressus . Սկիզբն : v. initium .

Ingruens periculum . Վտանգ որ սպառնայ : որ ի վերայ կայ : չարիք որք են շուրջ զմեօք .

In-

Ingruo, ere : turmatim irruere. Խուժել, խուռն խուռն դիմել, հասանել, արձականել, յառնել ի վր : բուռն թափել ի վր. յարձակել ի վր, գնեն նր : անկանել ի վր : aliàs պատահել. v. accido.

Inguen, inis. Անուակուշտ : vul. Ճուբ : ուր ազդր կցեալ է փորքափորին.

Ingurgito, are se cibis. Յղփան ուտել : անյագ ուտել : զինքն հեղուլ ի վր կերակրոց : ուտել յղփութբ և ոչ յագիլ կերակրովք.

Inhabilis ad. Անյարմար, անյաջողակ, անընթեռն, անպատեհ, անպիտան առ ի : անհմուտ առնելոյ : անընդունակ gen.

Inhabilitas. Անյարմարութիւն : անպիտանութիւն առ : անհմտութիւն : անընդունակութիւն.

Inhabitabilis. Անբնակելի : անշէն տեղի : անկոխելի : անբնակ : ուր ոչ կարէ ոք բնակել, զի այլ առնուլ : անապատ, աւերակ, թափուր, դատարկ ի բնակչաց : ամայացեալ, անոսպ, խոպանացեալ երկիր.

Inhabito, are. Բնակել : զօթևանս կալնուլ : v. habito.

Inhærens. Կցեալ : առկցեալ : առյեղեալ ի : առընթեր : item : ներքին : ներքնային. pulvis pedibus inhærens. փոշի կոխեալ յոտս.

Inhærentia, æ. Կցումն : առկցութիւն : առյեղումն : միաւորութիւն : կապակցութիւն.

Inhæreo, inhæresco : ere. Ցեռնուլ : յեցեալ լինել ի : կցել ի : միաւորել ընդ : կպել : ցօղն կառչել ի խոտս, փոշի յոտս.

Inhalo, are. Օդոյն տալ, ձգել : շնչել : շունչ տալ : փչել.

Inhians os, apertum. Բերան բաց : բացեալ, ընդարձակ : ահագին բերանաբաց դժոխ : ահագին բերանաբացութիւն վիշապին.

Inhians divitiis. Որ միշտ ագահի ի գանձս : յօժար միշտ և ձգեալ առ յառ, և առ ի տալն կարկամեալ և անյօժար : յինչս աշխարհիս միշտ փարանեալ : որ մեծատենչ փափագմամբն ագահի ի : v. avarus.

Inhibeo, ere : vetare. Արգելուլ : հրաժարեցուցանել զոք ճաշակել ..... արգելուլ զնա, զպատուէր տալ նմա հրաժարել ի : abl. սպառնալ նմա և սաստել զի մի : ոչ տալ նմա ուտել : v. impedio.

Inhibitio. Արգելումն : սպառնալիք : հրաման ոչ առնել : խափանումն : թոյլ չտալութիւն.

Inhio, are. Բանալ, արձակել զբերան,

Inhiare divitiis. Միշտ ագահել ի գանձս : միշտ փարանել յինչս աշխարհիս : անյագ ցանկութբ փափագել յարծաթ : յօժար միշտ և ձգեալ լինել առ ի գանձել զգանձս ....

Inhonestè. Անպարկեշտաբար : անհամեստաբար : լրբաբար : անարժանապէս : անվայելչաբար.

Inhonesto, are. Անպատուել : անարգել : արհամարհել : զանգոսնութիւն առնել, դնել զոք : պղծել : խայտառակել.

Inhonestus, sine honore. Անպատիւ : անարգ : արհամարհեալ : անշուք : անշքեղ : անարժան : անվայելուչ : անպարկեշտ.

Inhonestus, turpis. Պիղծ : գարշելի : աղտեղի : վաւաշոտ : լկտի : բանք լկտականք.

Inhonoratus. Անպատիւ : առանց պատուոյ : անարգ : անտես ի մարդկանէ : արհամարհեալ : անշուք : անշքեղ : որոյ պատիւ դնաց յարհամարհանս.

Inhonorificus. Անմեծարելի : որ է յայտ և յամօթ մեր : ամօթալից : պատկառելի : համբաւական : որ զանուն չար դնէ ի վր մեր : անվայելուչ : անարժան : անպատեհ.

Inhonoro, are. Անպատուել : արհամարհել : անարգել : զանգոսնութիւն առնել, դնել ուժեք : անպատուել : ունել զոք յանարգանս.

Inhorresco, ere in aliquid. Դողալ ի : abl. զզուել ի : դարշեցուցանել զնա : ունել, համարել զնա ի գարշութիւն, ի գարշանս : գարշ համարել զնա.

Crines inhorrescere. Հերք բարձրանալ : գլուխ, հերք դիզանալ և լինել ի դողման : դողալ : և սարսափել : զարհուրել : սասանել, խռովել : զահի հարել.

Inhorrescere ex febri. Դողումն, սարսափ դեռատենս գալ, կալնուլ զնա : դեռատել սարսռել և դողալ.

Inhospitalis, inhospitus locus. Անբնակելի : անհանգիստ. ուր ոչ կարէ ոք զօթևանս կալնուլ, կամ բնակել.

Inhospitalis homo. Խիստ և անողորմ ի դէմս օտարաց, առ օտարս : անհիւրասէր : որ օտարաց զլանայ զօթևանս և ունայն արձակէ զնա : v. immisericors.

Inhospitalitas. Խստութիւն, անողորմութիւն առ հիւրսն : անհիւրասիրութիւն : հիւրատեցութիւն.

Inhumanè. Խստապէս : անողորմաբար : ժպրհաբար : գազանացեալ սրտիւ : գազանաբար : առանց մարդասիրութեան.

Inhumanitas. Անողորմութիւն : խստաբարութիւն :

թառութիւն : դժնէութիւն : խստաբարոյութիւն : դաղանաբարոյութիւն : դժնդակութիւն : տմարդութիւն : ժպրհութիւն : վարենաբարոյութիւն : v. crudelitas .

Inhumanus . ԱՐմարդ : անգթութ : անողորմ : խստասիրտ : քարասիրտ . կարծրասիրտ : խստաբարոյ : դաղանաբարոյ : վայրենաբարոյ : դժնդակ : խուժդուժ : ժպրհ : v. crudelis .

Inhumanus , inurbanus . ԱՆՀաւասնեալ : անմարդավարք : առանց աշխարհավարութեաբ : կոպիտ : տոպռ : վայրագ : խոշոր վարուք . դռնհիկ .

Inhumatus . ԱՆթաղ : ի թաղմանէ զրկեալ .

Inhumo , are . Թ-աղել զմեռեալն : բարձեալ տանել ի թաղել : առնել զթաղումն : կատարել ի վր նր զկարգն թաղման : ſi ſit ſacerdos , քահանայապաղ առնել &c.

Inibi . ԱՆդ : յայնմ տեղւոջ : v. ibi .

Injectio manûs in .... Ձեռնարկութիւն : յարիշտակութիւն : ըմբռնուածն : ձեռբակալութիւն .

Iniens , incipiens . ԱՐկսեալ : ineunte Januarjo , յառաջնում յունվարի : ineunte anno , ի դառնալ տարւոյն : ի տարկսումս : ab ineunte ætate , ի մանկութենէ : ի տղայական տիոց .

Injicio , ere . Ձգել : ածել : ընկենուլ : արկանել .

Injicere ſe in medios hoſtes . Բռամբ յառնել , դիմել , արձակիլ , թաւիլ , զրոհ տալ , արձակեալ հասանել ի վր : պատառել զամբոխն .

Manus injicere in aliquem . Ձեռն ածել , ձգել , արկանել , մխել ի : ձեռնասուն լինել ի : ունել , ըմբռնել զոք զհանդերձէն : զբուռն արկանել ի նա : ձեռբակալ առնել զնա .

Oculos injicere in . Հայել , հայիլ ի : աչս արկանել ի .

Injicere alicui formidinem . Ահիհարել զարհուրեցուցանել , ահաբեկ առնել զոք : զերկիւղ ածել ի վր նր : զահ արկանել նմա .

Injicere alicui ſcrupulum . Իւղճահարել զոք : խղճիւ հարել զնա : զխնդճ երկմտութեաբ արկանել ի միտս նր : զկասկած արկանել նմա : արկանել զնա ի կասկած , յերկբայութեաբ .

Injicere alicui frenos . Սանձահարել , յաղթահարել զհամարձակութեաբ նր : զսանձն հարել , արկանել նմա : չափ , կարգ , սանձ դնել նմա .

Alicui mentem injicere ut . Հաւանեցուցանել , համձեցուցանել , հաւատացուցանել զնա առնել : զխորհուրդ ինչ ածել , բերել , ձգել ի միտս նր .

Inimicè . Թ-շնամութեբ : չարակամութեբ : թշնամաբար : թշնամական սրտիւ .

Inimicitia , æ . Թ-շնամութիւն : չարակամութիւն . ոխակալութիւն : առիւթիւն : ոխ : ոխութիւն : ոխանդ : խէթ : խռովութիւն : քէն : նախանձ : հակառակութիւն : մախանդ : խեռ & հեռ .

Inimicitias habere inter ſe . Օրհ պահել միմեանց : զխէթ ունել զմիմեանց : թշնամութեբ , ոխութեբ լինել , կենալ , վարել ընդ միմեանս : թշնամի , խռովենալ , ոխացեալ լինել միմեանց .

Inimicus . Թ-շնամի . չարակամ : ոխակալ : հակառակ : հակառակորդ .

Inimitabilis . աննմանելի : անհաւասարելի : անզորդ : անհնարելի : անմանելի : անհասանելի : որում ոչ կարէ ոք համահնարել , կամ զկնի երթալ նր .

Iniquè . ԱՆիրաւաբար : ի զուր և առանց պատճառի : Թարց ուրուք պատճառի : անպատճառ .

Iniquitas . ԱՆօրէնութիւն : անիրաւութիւն : ապիրատութիւն : ամբարշտութիւն : չարութիւն : անօրէնք : մեղք : չարագործութիւն .

Iniquitas temporum . Ո-ժամանակ , տագնապ , նեղութենք , վիշտք , փորձանք , հալածողութիւն : անյաջողութիւն աւուրց այսոցիկ .

Iniquus . ԱՆօրէն : անիրաւ , ապիրատ : անարդար : ամբարիշտ : չարագործ .

Iniquo animo ferre . Խոժոռել , սրտմտիլ զի : զչարիլ , դժնանալ , նախանձիլ զի : խնամ և ծանր լինել ինձ թէ : անհաճոյանալ ինձ .

Initialis littera . Ո-լիագիր , գաղափարագիր : ծաղկագիր : արձանագիր .

Initiatus , conſecratus . ԱՐհագրեալ : սքաղնագրեալ : անուանեալ այր : նուիրեալ այր : սքատմաութեալ այր : de ſacerdote , ձեռնադրեալ .

Initio , are . ԱՐհագրել : սքաղնագրել : զոք ինչ նուիրել , անուանել այր : սքատմացուցանել այր : ձեռնադրել զոք քահանայ .

Initium . ԱՒկզբն : gen. սկզբան : սկզբնաւորութիւն : սկսուածք : սկսուածն : բուն : գլուխ : մուտ .

Initia ſcientiarum . սկիզբունք , հիմունք , նշանագիրք արհեստից և մակացութենց .

Ab initio. Ի բնէ : ի սկզբանէ : յառաջմէ.

Initium ducere à. Սկսանել : սկիզբն առնել, կամ առնուլ ի : abl. v. incipio.

Injucundè. Անհաճոյաբար : տաղտկաբար : ձանձրաբար : անզուարթապէս : անախորժաբար.

Injucunditas. Տաղտկութիւն : ձանձրութիւն : զզուանս : անհաճոյութիւն.

Injucundus. Անհաճոյ : ծանր, խիստ, և դժուար : անախորժելի : զզուելի : տաղտկալի : ձանձրալի : տխրալի : տաղտուկ.

Injudicatus. Անորոշ : անվճիռ : անսահման : անլոյծ : անդատ : որ դեռ է ընդ կարծեօք.

Injungo, ere : præcipere. Հրամայել : պատուիրել : զհրաման, զպատուէր տալ : յանձն առնել : զհրաման հանել ընդ ամ աշխարհ զի : հրաման ելանել ի թագաւորէ զի : սահմանել : հաստատել . վճռել : կանոնել.

Injungere alicui munus faciendi .... Օրէն ինչ յանձնել ումեք : յանձն առնել նմա : յանձնել ի նա : & quæ suprà.

Injungere alicui pænam. Պարտաւորել, նուաճել, պարտական առնել զոք զպատիժ ինչ կրել. in Sacramento pænitentiæ, ի վր մեղաւորին զապաշխարանս ինչ դնել զոր նա կատարեսցէ.

Injuria, æ : si fiat verbis. Անարգանք . պարսաւանք : նախատինք : եպերանք : եպերական բանք : յիշոց : quod vul. ուշունց : զրպարտութիւն.

Injuriis lacessere. Պարսաւել, անարգել, զրպարտել, նախատել զոք եպերական բանիւք : յիշոց տալ նմա : յիշոցել զնա : պարսաւանօք կշտամբել զնա.

Injuria, damnum. Օրպարտութիւն : վնաս : զրկանք : անիրաւութիւն : թշնամանք.

Injuriam inferre alicui. Օրպարտել զոք : զրկել զնա : անիրաւել առ նա : վնասել, վնաս, զրկանս առբերել, հատուցանել նմա.

Aeris injuriæ. Խստութիւն եղանակաց և օդոյն : փոփոխմունք օդոյն.

Aeris injuriis expositus. Բացադրեալ ամ խստութեց օդոյն : v. g. արևակէզ : ցրտասառոյց, անձրևաթաց, ձիւնաթաթախ, եղեմնապատ : խորշակահար : անյարկ և բացօթեայ ի ձմերայնի և յամարայնի.

Absit verbo injuria. Թողութիւն արա : ընդ ծանր մի լիցի եթէ ասեմ : ամօթ է ասել.

Injuriâ, sine causâ. Ի զուր . տարապարտուց : անիրաւապէս : ձրի : թարց ուրուք պատճառի.

Injuriosè, iniquè. Ի զուր : անիրաւաբար . տարապարտուց.

Injuriosus, iniquus. Անիրաւ : անօրէն : ապիրատ : անարդար : անպատճառ.

Injuriosus, damnosus. Վնասակար : վնասաբեր : վնասաբար : վնասական : զրկօղ : թշնամանօղ.

Injussus. Առանց հրամանի մեծաւորին : թարց կամաց մեծաւորին զայս արար : իւր գլխով : յինքենէ . յանձնէ իւրմէ : ինքնին իւրովի : գաղտ, ծածուկ, թաքուն, զանխուլ, զանխլաբար ի մեծաւորաց.

Injustè. Անիրաւաբար : անպատճառ : զուր : տարապարտուց : ձրի : թարց ուրուք պատճառի.

Injustitia. Անիրաւութիւն : ապիրատութիւն : անարդարութիւն : զրկանք : զրպարտութիւն : խոշտանկանք.

Injustitias exercere. Օրպարտել, բռնադատել զոք : զրկանս հատուցանել նմա . հարստահարել զնա : տառապեցուցանել, խոշտանգել զնա : անիրաւել առ նա : բռնամբ խոտորել զիրաւունս նր : զրպարտութբ նեղել, լլկել, տառապեցուցանել, կոխել զ.

Injustus. Անօրէն : անիրաւ : անարդար : ապիրատ : բռնաւոր : անպատճառ.

Innascibilis. Անծին : անծնունդ : անծնանելի.

Innascor, ci. Ծնանել : բուսանել : ի բնածին բուսեալ ելանել : ինքնին վերովի բուսանել.

Innasci, à natura insitum esse. Ի բնէ, ի բնութէ ծնանել, կալ ի մեզ : սերմանել ի մեզ : ընդաբոյս, ընդածին, համածին լինել ի մեզ.

Innato, are aquis. Ելանել յերեսս ջրոյն : տարաբերել, գնատատար, ծովատար խաղալ ի վր երեսաց ջրոց.

Innatus, naturalis. Բուն : բնական : ինքնաբուն : ընդաբոյս : ընդածին : բնածին : համածին : բնաւորեալ, սերմանեալ ի մեզ : ածագիր հրաման.

Innavigabilis. Աննաւագնաց : աննաւելի ծով . աննաւաբարձ գետն : աննաւակոխ : անկերթ, անհնարագնաց, անանց, անկոխելի նաւուց.

Innecto, ere. Կապել, կցել ընդ միմեանս : յօդել, լծակցել, առակցել, զուգել, խառնել, ագուցանել ընդ միմեանս.

Cau-

Cauſas innectere, prætexere . Օպատճառս դնել, զպատճառանս դնել, դառնել, յօդել, յուզել: պատճառել զպատճառս մէջ: յօդել զբարուրս .

Innexus, a, um . Լարեալ, հիւսեալ, յօդեալ լծակիցեալ : առակիցեալ : զուգեալ : ագուցեալ: խառնեալ ընդ .

Innitor, ti parieti . Տնտուլ յորմն : յենուցանել զինքն ի : aut dat. baculo, հորանալ ի վր գաւազանին : Թեկնեալ յենուլ ի : Թիկն առալ որմոյն .

Inniti, confidere . Տնտուլ, յուսալ, յենուցեալ, յուսացեալ լինել ի : վստահանալ, ապաւինիլ, ապաստանիլ ի : ապաստան լինել ի նա : Թիկունս առնել ինա .

Innixus . Յեցեալ, ընկողմանեալ, Թեկնեալ յորմն : հորացեալ ի վր : confiſus, ապաստանեալ, վստահացեալ, ապաւինեալ, յուսացեալ, յարեալ ի .

Inno, are : aquis . Լողալ ի ներքոյ ջրոց .

Innocens : abſque peccato . Անմեղ : անբիծ, մաքուր, քաւեալ ի մեղաց . անարատ : անբիծ, ընդարձակ յամ մեղաց . անսպարտ, աղատ ի : առանց մեղաց .

Innocens, innocuus . Անվնասակար : առանց վնասու : անմեղ .

Innocenter . Անմեղ : v. innocens .

Innocenter, bono animo . Անմեղ : մի ամառաբար : ազնուութիւ : անդրդուշապէս : յանդիման : առանց կասկած խնդրոյ : բարի դնատաւորութիւ .

Innocentia . Անմեղութիւն : սրբութիւն : անբծութիւն : մաքրութիւն վարուց և կենաց : անսպարտութիւն .

Innocuus . Անվնաս : անվնասակար : անմեղ : առանց վնասու .

Innocuus, cui nil nocetur . Անվնաս : առանց վնասու : անպակաս . անսպական : անթերի : առատ .

Innoteſco, ere . Յայտնել : ծանօթանալ : ի ծան, ի լոյս, ի յայտ գալ : բաց երևիլ : ծանուցեալ, ծանօթ լինել . հռչակիլ : բացայայտիլ .

Innovatio . Նորոգութիւն : նորոգութիւն : վերանորոգութիւն սովորութեան ի վարուց հաստատեալոյ : նորացութիւն .

Innovator . Նորոգիչ : նորացուցիչ : vide novator .

Innovo, are . Նորոգել . նորանորել : այլայլել, փոխել զսովորութիւն ի վարուց հաստատեալ : նոր մուծանել վերանորացուցիչ, գտնուող, նորանոր վարդապետութիւն մերձենալ .

Innoxiè . Անվնաս : առանց վնասու : անվնասապէս .

Innoxius . Անմեղ . անբիծ : անարատ : vide innocens .

Innoxius : cui non nocetur . Անվնաս : v. innocuus .

Innubilus : innubis aer . Օդն պարզ և ջինջ : անամպ : պուտ : ըստակ : անմիջ .

Innumerabilis . Անհամար : անթիւ : որոյ ոչ գոյ թիւ : որ ոչ թուի ի բազմութիւն : անտարբ քան զթիւ : որ ոչ կարէ ի թիւ անկանիլ . թուահոծ . որ ոչ կարէ ի հաւաստ և ի գիր մտանել : անթուելի .

Innumerus : ut innumerabilis .

Innuo, ere : manu ut taceat . Զեռամբ ցուցանել լռել : oculo, ակնարկութիւ ցուցանել : ակնարկել նմա խօսիլ : ակամբն նշանակել խօսիլ : ակնարկն առնել յինս աչօք ներքինոց : նշանացի խօսիլ .

Innupta . Անայր : կոյս : առուրն . innuptus, այր անկին : de utroque, կոյս : առուրն : աղատ .

Innutrior, iri alicui rei . Լրթիլ : վարժիլ : ընդելանալ : սովորիլ .

Innutritus . Ընդել, ընդելացեալ : dat. սովոր որոյալոյ : կրթեալ, վարժեալ, փորձ gen. հանապազորդեալ ի .

Inobediens . Անհնազանդ , անհաւան, անուսնկնդիր կամաց մեծաւորին : ապստամբ կամաց : հակառակ : անլսօղ : պատուիրանազանց .

Inobedientia . Անհնազանդութիւ : պատուիրանազանցութիւ : անհաւանութիւ . ապստամբութիւ : անլսողութիւ : հակառակութիւ , անուսնկնդրութիւ կամաց մեծաւորին : զանցառութիւ զպատուիրանաւն .

Inobſequens : v. inobediens .

Inobſervabilis , quod ſenſu percipi non poteſt . Անիմանալի : անքննին : անքննելի : անորոնելի : անզգալի : որ ոչ անկանի ընդզգայութեանօք .

Inoffenſus . Անվնաս : առանց վնասու : ոմն որ ընդ վէմն ոչ հարի : առ վէմն ոչ դիպի , ոչ դիպի ի քարն .

Inofficioſus . Անյօժար և անպատրաստ բարւոյ առնել այլոց : վայրենաբարոյ : վայրագ : սոպռ : բիրտ : անմարդաւարի : խիստ և պինդ առ այլն .

Inoleſco, ere . Ի վր աճիլ : բուսանիլ .

Inominalis, inominatus dies . Օրն անյաջող : նախող : բախտաղուրկ : տարաբախտ .

Inopia, paupertas . Աղքատութիւ : չքաւորութիւ : չունաւորութիւ : անընչութիւ :

տնանկութիւն : կարօտութիւն . Թշուառութիւն : տառապանք : չունողութիւն .

Inopia panis : v. g. Պակասութիւն , նուազութիւն , կարճութիւն կերակրոց . սովութիւն , կարօտութիւն հացի : պիտոյք : կարիք .

Inopinans . Անզգոյշ : որ զկասկած ինչ կամ զկարծիս ոչ ունի ի մտի : անկասկած : անկարծ . անակնկալու .

Inopinanter , inopinatè , inopinatò . Անկարծակի : անկարծակօրէն : անկարծուստ : մինչ ակն ոչ ունէր .

Inopinatus . Անկարծ : անկարծադէպ . անկարծահաս : անակնունելի : անակնկալու : անակնկալելի : անկասկածելի : անկարծելի : յեղակարծ : տարաժամ : անկարծակահաս .

Inopinus , idem ,

Inoportunus . Անժամաժամ : տարադէպ : անդէպ : անտեղի : անպատշաճ : անպատեհ .

Inops , pauper . Աղքատ : անինչք : չքաւոր : չունաւոր : տառապեալ : Թշուառացեալ : տնանկ : դրանկ : Թափուր յընչից : Թշուառական : աղքատուկ : կարօտ ամի .

Inops mentis . Թափուր ի խելաց : խորհրդակորոյս : խելաթափ : խելադար : պակասախելք : հաշմ խելօք : անմիտ : inops ab amicis , անխնամ , անօգնական ի բարեկամաց .

Inordinatè . Անկարգ : անկարգաբար : արտաքս քան զկարգն .

Inordinatus . Անկարգ : տարակարգ : ապակարգ . անսանձ : սանձահակ : սանձահակեալ : արտաքս քան զչափ .

Inotiosus . Բանուկ : փոյթ և գործունեայ : հոգւով եռացեալ : հրեղէն բնութբ : անդադար : անհանգիստ : միշտ բազում իւիք զբաղեալ : բազմահոգ : մշտազբաղ : բազմաշխատ .

Inquam . Ասեմ : v. dico .

Inquietè . Անդադար : անհանգիստ : անդուլ : անհանդարտապէս .

Inquieto , are . Աշխատ առնել զոք : նեղել , նեղացուցանել , վշտացուցանել , ձանձրացուցանել , հարստահարել զոք : ցաւեցուցանել զգլուխ նր : վրդովել զնա : ոչ տալ նմա հանգչել .

Inquietare sese . Նեղանալ : զինքն աշխատ առնել : հոգալ : տրտմիլ : անհանդարտանալ : ըշտապիլ : ոչ տալ զհանգիստ անձին իւրում , տանջել , վշտագնել զանձն իւր , բազում իւիք զբաղեալ լինել : վրդովիլ , շփոթիլ , աղմկիլ , շուարիլ ի միտս իւր .

Inquietudo . Աշխատութիւն : աշխատանք : աղմկայոյզ զբաղմունք : անհանգստութիւն : հոգ : տրտմութիւն : անհանդարտութիւն : վրդովումն , շփոթումն , աղմուկ , աղմկութիւն . շուարումն մտաց : հոգաբարձութիւն .

Inquietum , turbulentum ingenium . Անհանգիստ : անհանդարտ . խռովասէր . կռուասէր : սանձահակ : որ սանձահակութբ գնայ : նիւթող խռովութեանց : աղմկայոյզ : պղրիկ .

Inquietus . Անդադար : անհանգիստ : բազմահոգ : անհանդարտ : բազմազբաղ : անխաղաղ : մշտազբաղ : ընկղմեալ , աղմկեալ , շփոթեալ , վրդովեալ ի հոգս : անյանդորր .

Inquilinus . Բնակիչ : որ զտունն առնու , ունի , կալնու ի վարձու : item , դրացի : դրկից : տընուոր .

Inquinamentum . Աղտեղութիւն : պղծութիւն : կեղտութիւն : կեղտոտութիւն : գարշութիւն : գարշանք : բիծ : արատ . ըկտութիւն , ղազրութիւն : խայտառակութիւն .

Inquinatus . Աղտեղի : պղծեալ : պիղծ : կեղտոտ : արատաւոր . բծաւոր : գաղիր . անմաքուր : զազրացեալ : գարշելի : շաղախեալ ի մեղս .

Inquino , are . Բծաւորել : գարշեցուցանել : աղտոտել . կեղտոտել : աղտեղացուցանել : արատել : արատաւորել : պղծել : ապականել : զազրացուցանել : աղտեղել : շաղախել .

Inquiro , ere . Խնդրել : հետազօտել : որոնել : քննել . բազում խոյզ և խնդիր առնել : հետամուտ լինել : երթալ ի խնդիր : հետաքրքիր լինել : ջերմ սրտիւ քննել : տուգել զնո : բազում խոյզ խնդրոյ առնել : հարցաքննել : բազում հարց և փորձ առնել .

Inquisitio . Խնդիր : քննութիւն : զննութիւն : փորձ : փորձառութիւն : հետազօտութիւն : մեծայոյզ քննութիւն . նրբաղոյն զննութիւն : հարցափորձութիւն : որոնումն : խոյզ .

Inquisitor . Քննօղ : քննիչ : հետայոյզ : խնդրակ : փորձառու .

Insalubris . Վնասական : վնասաբար : ժխտաբեր : ախտաբեր .

Insalutatus . Անողջոյն : առանց ողջունի .

Insanabilis . Անողջանալի : ցաւ ապատամբ ի բժշկական դեղոց : անբոյժ : v. immedicabilis .

Insanè . Մոլեգնութբ : յիմարութբ : անհնարին : յանդգնաբար : ապշութբ .

Insanè amare. Սիրահարել : սիրամոլել զոք : զմայլեալ ապշել ընդ գեղ : խանդակաթ սիրով փափագել ի : սիրավառ, յիմարեալ, ապշեալ ընդ գեղ.

Insania. Յիմարութիւն : անմտութիւն : խելագարութիւն : խեւութիւն : խենթութիւն : կուրութիւն : մոլեգնութիւն.

Insanio, ire. Մոլել : մոլեգնել : յիմարել : մոլեալ, ապշեալ թափիլ ի մտաց : խեւանալ : խելագարել : խելք ցնորել : անմտանալ : անկանել ի խելաց : մոլեգնեալ կատաղել.

Insanus. Յիմար : անմիտ : անխելք : մոլոր : խեւ : խելագար : խենթ : շամբուշ : խելաթափ : մոլեալ : մոլեգնեալ : թափեալ ի մտաց.

Insatiabilis, insaturabilis. Անյագ : անկուշտ : անյագուրդ : որովայնամոլ : որ ոչ յագի կերակրով : որ ոչ գիտէ զյագուրդ : մշտաքաղց.

Insatiabiliter. Անյագ : անկշտաբար : առանց չափոյ.

Insciens. Անզգոյշ : անխոհեմ : անմտադիր : անուշադիր : անշրջահայեաց.

Insciens hoc feci. Անզգուշաբար, անգիտութեամբ : յանդէտս զայս արարի.

Inscienter. Անգիտութեամբ : յանդէտս : առանց գիտելոյ : անզգուշաբար : անկարծելի : ակամայ : թարց կամաց իմոց : տգիտաբար.

Inscientia. Անգիտութիւն : անուշադրութիւն : v. ignorantia.

Inscitè. Խոշորապէս : տգիտաբար : գռեհկաբար : անհմտաբար.

Inscitia. Անգիտութիւն : v. ignorantia.

Inscitus. Բիրտ : ռամիկ : խոշոր խելօք : անկիրթ.

Inscius, gen. Անհմուտ, անկիրթ, անվարժ, անփորձ, անտեղեակ : gen. me inscio, թարց կամաց իմոց : ծածուկ, գաղտ, թաքուն, զանխուլ, զանխլաբար յինէն : անգիտութեամբ իմով : ոչ գիտելով իմ.

Inscribo, ere. Մակագրել : վերագրել : վերնագրել : գլխագրել : կոթողել, արձանագրել : խորագրել.

Inscriptio. Մակագիր : մակագրութիւն : վերագրութիւն : վերնագրութիւն : վերնագիր : խորագրութիւն : արձանագիր : վերագիր : գլխագիր : in monumentis etiam, կոթող : գիր արձանեայ : in lib. Canon. տիտղոս : in sepulchris, տապանագիր.

Inscriptus, non scriptus. Անգիր.

Liber inscriptus, scutum fidei. Գիրք վերնագրեալ, վահան հաւատոյ : epistola inscripta dat. Թուղթ վերագրեալ, ում կամ յոր տեղ հասանիցէ.

Inscrutabilis. Անքննին : անքննելի : առանց քննելոյ : անհաս : անորոնելի : անհետազօտելի : անիմանալի : որ է ի վեր քան զհասումն մտաց.

Insculpo, ere. Քանդակել : քանդակագործել : գրել քանդակաւ : փորել : փորագրել : դրոշմագրել : գրուագրել : քանդել : գրչաւ երկաթեաւ քանդակել ի վէմս.

Insculpere in mentibus. Տպել : տպաւորել, կնքել, դրոշմել ի միտս մեր.

Insectatio. Հալածումն : հալածանք : վիշտ : նեղութիւն : նախատինք : փորձանք.

Insectator. Հալածիչ : հալածօղ : նեղեցուցիչ : Թշնամանօղ : վշտացուցիչ.

Insector, ari. Հալածել : զհալածանս յարուցանել ի վր : նեղացուցանել, վշտացուցանել : հալածանօք յառնել ի վր : յարուցանել զփորձանս : Թշնամանել : վշտանել : խոշտանգել : տագնապեցուցանել : տառապեցուցանել : դուլ եւ հանգիստ ինչ չտալ անձին նր : տառապել.

Insectari, insequi. Վազել զկնի : զհետ երթալ : զհետ պնդել : հետամուտ լինել : որոց զհետ մտեալ վանել զնա : հալածել.

Insectari aliquem maledictis. Նախատել, Թշնամանել զոք : պարսաւանօք կշտամբել զոք : զանէծս ձգել, բամբասել, արձակել ի նա.

Insectum, i : qualia in humidis locis nascuntur, ac fere carent sanguine. Ճճմակ : ճճիմունք որպիսիք են մլուկնք, որդունք, եւ այլք որք բղխեն ի մօր եւ խոնաւ տեղիս.

Insedatus. Անհանդարտ : անդադար : անխաղաղ : v. inquietus.

Insensatus. Անմիտ : յիմար : v. insanus.

Insensibilis, insensilis : phys. Անզգայ : անզգալի : անզգայական : անզգաւ : անկիր.

Insensibilis, mor. Անզգայ սրտիւ : խստասիրտ : անողորմ : Թմրեալ, ծուլացեալ սրտիւ : անհոգ, անփոյթ : անապաշխար : աղիք անողորմ : անգութ աչօք եւ անողորմ սրտիւ : որ պատժեալ, խրատեալ ոչ զգայ : որոյ հոգի թմրեալ նմջէ իմիք.

Insensibiliter, paulatim. Սակաւ առ սակաւ : ընդ աղօտ : մեղմով : մեղմաբար : մեղմաբար սողմամբն սպրդեալ մտանել ի : անզգայաբար : հանդարտիկ եւ կամաց գնացիւք.

Inseparabilis. Անբաժանելի : անմեկնելի : անանջատելի : անորոշելի : անտրոհելի : անբաց դնելի : յարակից

կից ընկեր : զուգընթաց : միասնական ։ անզատելի .

Inseparabiliter . Անբաժանապէս : անանջատաբար ։ անորոշաբար : ոչ ի բաց դրաբար : համանգամայն և ի միասին : յարազոյգ ընդ .

Insepultus . Անթաղ : ոչ թաղեալ : ի թաղմանէն զրկեալ.

Insequens dies . Հետեւեալ : յետագայ ։ որ զկնի .

Insequor, qui . Հալածել, պնդել զկնի : ընթանալ, արշաւել, հետամուտ լինել զկնի : զհետ երթել, մտանել : փախստական առնել, հալածել : զկնի լինել : ձեռնամուտ լինել զկնի : զփախստեայս տանել մինչև ի : շուն վարել զկնի նապաստակին .

Dies noctem insequitur . Տիւն հետեւի գիշերոյն : զկնի է գիշերոյն : հալածէ զնա,

Insero, ere : aliquid in . Խառնել ընդ : կցել, ադուցանել ընդ : մէջ ածել : առդրել, առակցել, մերածել : մերադրել : մերաբերել : յաւելուլ ի .

Inserere aliquem numero Sanctorum . Կարգել, զուգաթուել, համատասել, համարել, խառնել զոք ընդ սրբոց, ի թիւն սրբոց : դասակարգել, շարակարգել, դասել, դասակցել զոք ի թիւ սրբոց .

Inserere, serere . Սերմանել զսերմանիս ։ v. seminare : item տնկել զծառսն : v. plantare .

Inserere oleastrum, olivæ . Վայրենի ձիթենին պատուաստել ի ձիթենի, զի բաժանորդ լիցի արմատոյն և պարարտութեան նր : մանաւանդ իւր այլազգի ծառոյն պատուաստել և կցել յայլակն ծառն .

Insertus . Կցեալ, խառնեալ, ադուցեալ ընդ ։ մերածեալ, մերադրեալ, մերաբերեալ, յաւելեալ ի : de arbore, պատուաստեալ ի : ընդաբոյս : ընդածին .

Inservio, ire : utile esse . Օգտել ինձ : օգտեցուցանել զոք : օգուտ լինել, յաջողել նմա : օգնել : լինել նմա օգուտ, օգտակար : շահ լինել ինձ ի : abl. ունել զպտուղ ի abl. մարդ զինչ օգուտ, շահի ի : abl. v. utilis .

Inservire, famulari . Ծառայել ումեք : կալ նմա ի սպասու, ի ծառայութէ, յաղախնութէ : ծառայութիւն ծառայել նմա ; լինել նմա ի ծառայ ։ սպասաւորել նմա .

Inservire sacro . Կալ պատարագին ի սպասու : սպասաւորութիւն առնել : սպասաւորել քահանային .

Inservire commodis suis . Խնդրել զիւրսն : զիւր դիւրութիւն խորհել : խնդրել զանձին : ինքնասէր, ինքնախնդիր, որ զհետ երթայ հաճոյից սրտի իւրոյ .

Insideo, ere alicui rei . Նստել ի վր : դադարել, հանգչել ի վր :

Insidere equo . Ձիով, երիվարով երթալ : ձիաւորել : հեծանել ի ձի : հեծել, ելանել ի ձի : երիվար յորում արքայ հեծանէր : esth. 6. ձի բարձեալ ունէր զնա : հեծել, նստել ի վր ձիոյ .

In memoria, in animo penitus insidet . Խոր խոր տպաւորեալ է ի միտս իմ.

Insidiæ, arum . Դարան : դարանակալութի : դաւ : gen. ու : դաւաճանութի : դաւադրութիւն : որոգայթ : պատրանք : խեղդ : հնարք : v. fraus .

Insidias alicui collocare . Դարանամուտ, դարանակալ, դաւաճան, որոգայթադիր լինել ումեք : գործել, դնել նմա զդարան ։ ի դարան մտանել : զորոգայթ կազմել, թաքուցանել նմա : ղօկեալ կալ ի դարանի : դաւ լինել ինձ ի քէն : խեղդ արկանել նմա : որսալ զնա ի սպանութիւն ։ դաւադրել, դաւ դնել, դարանել ի դարանիս : դարանակալ նստել : զորոգայթս պատրաստել, լարել : dat. աչկել : որոգայթել զոք .

Insidiator . Դարանակալ : դարանամուտ : դաւաճան : որոգայթադիր : խեղդարկու .

Insidior, ari : v. suprà insidias collocare.

Insidiosè . Նենգութբ : նենգաբար : դարանակալութբ ։ խորամանկութբ : դաւով : դաւաճանութբ : պատրանօք .

Insidiosus . Նենգաւոր : խարդախ : խաբեբայ ։ դաւաճան ։ խորամէտ : նենգաւոր : նենգագործ : պատիր : խարդաւան : սուտակապատ ։ դարանակալ : խաբուսիկ ։ նենգախոհ ։ ստալեզու .

Insido, ere . Նստել ։ հանգչել, զեղ առնուլ ի վր .

Insigne : is . Նշան : նշանակութի : նիշ : նշմարանք : ցոյց : նշանակ : v. g. regium insigne est corona, sceptrum &c. Թագաւորութէ նշան է թագ, գաւազան .

Insignio, ire . Նշանակել : նշանաւորել, կնքել, դրոշմել .

Insignis . Նշանաւոր : ազնիւ ։ ազնուական : քաջ : գերազանց : գերագոյն ։ մեծալուր : մեծահամբաւ ։ գերահռչակ : հռչակաւոր ։ հանդիսաւոր : աշխարհալուր : յայտնագոյն : ընտիր .

Insignis amentia, id est extrema . Մեծ, զարշելի, ան հնարին անմտութի .

In-

Insignitè, insigniter. Յոյժ. կարի յոյժ: խիստ: աղնուաբար. քաջապէս: գերազանցապէս.

Insignitus notis .... Կնքեալ, դրոշմեալ, տպաւորեալ նշանաւք.

Insilio, ire in. Վազել, ոստել ի: գինքն արկանել ի: ելանել ի.

Insimulatio. Զրպարտանութիւն: ամբաստանանք: չարախօսութիւն: մեղադրանք: մեղադրութիւն: v. accusatio.

Insimulo, are aliquem furti. Չարախօսել, չարախօս լինիլ, չարախօսութիւն մատուցանել գրուելոյ: յանդիմանել զոք վասն գողութեան: ամբաստանել, ամբաստանութիւն առնել զնմանէ. v. accuso.

Insinuans se, in animos facilè influens. Հոգենկալ. որ գիտաց, զսիրաց, զանձինս դրաւէ, ընկալնու, շահի, որսայ, ըմբռնէ, յափշտակէ, հաճեցուցանէ: հոգեշահ: հաճելագործ: հոգեորս: մարդահաճոյ.

Insinuatio. Մարդահաճութիւն: ըմբռնումն, յափշտակութիւն մտաց: մեղմաբար ազդումն ի միտս.

Insinuare se in animos. Շահիլ զընտրիս: գնանել զընտրիս առաքլն Թադաւորին: մեղմաբար սողմամբ մտանել ի. զհոգիս, զսիրտս, զսիրտս, զանձինս գրաւել, գերել, շահիլ, որսալ, յափշտակել, ընկալնուլ, ըմբռնել, հաճեցուցանել.

Insipidè. Անհամ: անհամեղաբար: առաղկաբար.

Insipidus. Անհամ: անհամեղ: առաղտուկ: անպատրաստ.

Insipiens. Անմիտ: անզգամ: անխելամ: անզգօն: յիմար: խելագար.

Insipienter. Անմտաբար: անզգամապէս: անխոհեմաբար. խենապէս.

Insipientia. Անմտութիւն: հուրութիւն մտաց: անխելամտութիւն: անխոհեմութիւն: յիմարութիւն: անզգամութիւն: անզգօնութիւն.

Insisto, ere baculo. Հենուլ, գինքն յենուցանել ի գաւազան: հորմանալ ի վր գաւազանին: item imminere, ի վր կալ.

Insistere, urgere. Հարկել: առնել: պնդել ընդ: item պնդել յաղօթս: ջերմ աղաչանօք խնդրել: Թախանձել: ժառել: յոյժ ջղդհուռ պահանջել.

Insitio, nis. Պատուաստ.

Insititius. Հալածական: անբուն. պատուաստեալ: այլասեռ: այլակերպ.

Insitivus. Պատուաստեալ: ընդածին.

Insitus: ut insitivus: item. Բուն: բնական: ինքնաբուխ: բնածին: հասածին: ղոր ի բնէ, ի բնութէ ունիմք ներմանալ ի մեզ.

Insociabilis. Հանդիպ: անհնդելի: անմիաբանական: անլծորդելի: նեղհաճ: որք մերժին զիմանալս, զրուդիլ ոչ կարեն միմեանց: հակակիր. դիմակիր: անընկեր: անպոյգ.

Insociabilis homo. Մարդ անմատոյց: դժուարտահաս: անընկերք: դժուարմատոյց: անհաս. անմարդավար. բնրտ և սոպր: խոշոր վարուք: այր վայրագ: վայրաբնակ: ընդ որուր ոչ գոյ խօսիլ.

Insolens alicujus rei. Հանգարժ: անկիրթ, անիմաստ, անհմուտ անտեղեակ առնելոյ. անընդունել.

Insolens, inusitatus. Հանսովոր: անսովորական: նորանշան: նորատեսիլ: արտաքոյ կարգին: արտաքս քան զսովորութիւն.

Insolens, arrogans. Լիրբ: անզգամ: յանդուգն: անամօթ. աներկիւղ: ժպիրհ: լրբենի երեսօք: անպատկառ: անամաչ: որ առնէ զդէմս իւր երբեմն զիէմ: որ ունի ճակատ պղնձի: ամբարտաւան: գոռոզ: ամբարհաւաճ.

Insolenter, præter morem. Հանսովորաբար: արտաքոյ կարգին: արտաքս քան զսովորութիւն.

Insolenter, arroganter. Լրբաբար: անզգամաբար: յանդգնաբար. գոռոզաբար: ամբարհաւաճութեամբ.

Insolentia, arrogantia. Համբարհաւաճութիւն: ամբարտաւանութիւն: լրբութիւն: անզգամութիւն: յանդգնութիւն: գոռոզութիւն: ժպրհութիւն.

Insolesco, ere. Հանզգամիլ ընդ դէմ: յանդգնիլ: ամբարհաւաճիլ: գոռոզանալ: ժպրհիլ յայն գործն. բարկացուցանել: յօրհնալ. ամբարտաւանիլ.

Insolitus. Հանսովոր. անսովորական: նորանշան: նորատեսիլ: արտաքոյ կարգին: արտաքս քան զսովորութիւն.

Insolitus ad laborem, aut labori. Հանկիրթ, անվարժ, անփորձ, անհմուտ աշխատելոյ: անընդունել, անընդունելացեալ վատնակելոյ.

Insolo, are. Յարկեան հանել: բացատրել ի դէմս արեւու.

Insolubilis, qui solui non potest. Հանպին. որոյ ոչ գոյ գին: առանց գնոց: և վեր քան զնայ գին.

Debitum insolubile. Պարտ անքաւելի. անվճարելի: անհատուցանելի: ոչ ունի առնոյ հատուցանելիք: ոչ է հատուցանել զնա

գնա : սպառ սպառ և անվճար մնաց : ոչ ունի զի հատուցանէ զպարտսն .

Insolubilis difficultas . Անլուծանելի : անմեկնելի : անլոյծ : առանց մեկնելոյ : անյայտնելի: առանց պատասխանի տալոյ : անքննելի .

Insolubilis unio matrimonii . Անքակելի , անլուծանելի , անքակ , անդադրոյն , անքակտելի , անխախտելի , անխզելի կապն , անորոշելի , անմերժելի , անհրաժարելի , ան ի բաց դրելի միաւորութիւն պսակին .

Insolubilitas . Անլուծանելութիւն : անխախտ պնդութիւն : & quæ suprà.

Insolubiliter . Անլուծաբար : առանց մեկնելոյ : անորոշաբար : ան ի բաց դրաբար : անխախտաբար &c.

Insomnia, æ: insomnium . Անքնութիւն : քնահատութիւն : անքնութիւն : քնատութիւն: հսկումն .

Insomnis . Անքուն . տքուն : քնատ . հատանի քուն յաչաց նորա : զգիշերն ողջոյն կամ յարթնութեան : զքուն յաչս ոչ տեսանեմ ի տուէ և ի գիշերի : անքուն հանեմ զգիշերս ի գլուխ . ոչ տամ զքուն աչաց նորա , կամ նինջ արտևանաց նորա .

Insono, are . Հնչել : հանել , տալ զձայն : լերինք դոչել զձանուն տն : դղրդեալ գոռալ ահագին որոտմամբն : որոտալ : թնդալ .

Insons, cum gen. Անմեղ : սուրբ , մաքուր , քաւեալ ի մեղաց : անպարտ : v. innocens .

Inspectio, intuitus . Տեսութիւն : ակնարկութիւն : նկատումն : հայեցումն : հայեցուած : ակնածութիւն : նշմարումն : մտածութիւն . հայեցողութիւն .

Inspectio . Վերակացութիւն : վերատեսչութիւն : վերադիտութիւն : գործակալութիւն : դիտապետութիւն .

Inspecto, are : attentè considerare, oculis . Հայել, նայել ի : զաչս դնել , հաստատել ի : անթարթ հայել ի : անթարթափ , անթարթ աչօք նկատել : mente , խորհել : ուշ եդեալ խոկալ : միտ դնել : dat. զմտաւ ածել : ի մտի խուզել : զակն մտաց սևեռել , հաստատել ի .

Inspector, is . Վերակացու : վերատեսուչ : վերադետ : վերադիտող : դէտ : gen. դիտի : գործակալ : դիտապետ : խնամակալ .

Insperans . Անզգոյշ : անուշադիր : որ ակն ոչ ունի : dat. insperanti mihi accidit, անկարծակի , անկարծակահաս , անկարծօրէն հանդիպեցաւ : մինչ ակն ոչ ունէի .

Ex insperato . Անկարծակի : անկարծօրէն : Թարց կարծեաց իմոց : անկարծուստ .

Insperatus . Անկարծ : անկարծադէպ : անկարծահաս : անակնունելի : անակնկալու : անկարծելի .

Inspergo, ere . sale . Աղ ցանել ի վրա : աղարտ վարել: caput pulvere, զմոխիր արկանել զգլխով : սրսկել զ. plagas sale & aceto , քացախ և աղ վայթել ի վրա խոցից : populum aquâ , սրսկել զժողովուրդն ջրով , կամ զջուր զժողովրդեամբ .

Inspicio, ere . Հայել , նայել , զաչս դնել , հաստատել ի : v. inspecto .

Inspiratio . Շնչումն : ներշնչումն : ներշնչութիւն : ազդումն , ազդեցութիւն , ազդեցումն հոգւոյն սրբոյ . յորդորութիւն հոգւոյն : երկնային շնորհք , ներքնային լոյս , երկնաւոր ձայն , հրաւիրումն հոգւոյն որ զմեզ շարժէ , զարթուցանէ . փչումն .

Inspiratione moveri . Ազդիլ , ներշնչիլ , յորդորիլ , հրաւիրիլ յայ : վարիլ հոգւով սրբով . կրել ի հոգւոյն սրբոյ : ունել զանկարծածագ լոյսն : ածաշունչ .

Inspiro, are . Ներշնչել , ներփչել : յորդորել , հրաւիրել : ներքնային ձայնիւ , երկնածագ լուսով շարժել , ածել զմեզ . արկանել ի սիրտ զի : ի միտս ածել : ներմանել ի մեզ զխորհուրդս : inspiravit in faciem ejus spiraculum vitæ : փչեաց յերեսս նր շունչ կենդանի .

Instabilis . Անհաստատ : անկայուն : դիւրանց . դիւրաշարժ : կորստական : աւազահիմն : յողդողդ : դիւրափոփոխ : խախուտ : յեղյեղուն . փոփոխական : անցաւոր : կարճատև . կարճօրեայ .

Instabilitas . Անհաստատութիւն : փոփոխականութիւն : խախտութիւն : անցաւորութիւն . անկայութիւն : դիւրանցութիւն : յողդողդութիւն : անտևողութիւն : կարճատևութիւն .

Instans . Ներկայ մի ժամանակի : մի թօթափելն ական : քթթել ական : րոպէ : ական թարթելն , թարթափելն , թօթափումն , թարթափումն : վայրկեան : gen. ենի .

Eo instanti . Նոյն ժամայն : առժամայն : նոյն և նոյն : ի նմին ժամու : վաղվաղակի : փոյթ ընդ փոյթ : զոյգ ընդ մտանել նր .

Instans precatio, instantia . Թախանձանք : ջերմ աղօթք . յոյժ ջղդիւ պահանջումն . սաստիկ սաստիկ աղաչանք : ժտութիւն : ի սաստիկ խնդրոյ նր .

Instans, imminens . Առաջիկայ առկայ : որ ի վրա կայ : որ սպառնայ : մերձակայ : մօ-

մտաւոր : հպաւոր .

Instans, hujus temporis. Ներկայ : առաջիկայ : այժմուբարբէ : արդենի : ատեն : plur. ատենք : զատտենին արհամարհել.

Instantaneus. Ընդալէականն որ խիթում վայրկենի անցանէ.

Instanter urgere. Օէր ինչ ժտել յումէք : յոյժ ջրդեւ պահանջել ի նմանէ : մեծ ստիպաւ թախանձել : պնդել յաղօթս : ջերմ աղօթիւք ստիպել և կերպիւ ինչ բռնադատել զնա : խնդրել եւս քան զեւս.

Instar. Որպ : իբրեւ : aut պէս post genit. rei : v.g. solis instar արեւուպէս : որպ արեւն, իբրեւ զարեւն : somnii instar, զերդ երազ : instar angeli, հրեշտակի նման . ի նմանութիւն, ի կերպարանս հրեշտակին . instar matris habeo illam : ունիմ զնա, համարիմ զնա իբրու զմայր : իբր թէ մայր : փոխանակ մօր.

Instauratio. Վերանորոգումն : վերստին շինութիւն : կանգնեցութիւն : նորոգութիւն . խորամանկարկատ : կազմութիւն բեթեկայ տան : վերակերտութիւն : վերականգնումն.

Instauro, are. Նորոգել : վերահաստատել : վերստին շինել : կազմել զբեթեկ տան . խորամանկարկատ առնել : վեր յօրինել : վերակերտել : կանգնել զաւերակս տան.

Insterno, ere : lectum lodice. Օանկողին ծածկել լեհէբով : զլեհէբ տարածել, ար ձակել, մեկնել, փռել ի վր անկողնոյ.

Instigatio demonis. Դրդումն, ներդրդումն, յորդորումն, խորամանկութիւն, փորձութիւն, շողոքորթումն, հրապոյր, հրապուրանք, պղծեցումն, պղծեցութիւն սատանայի : պղծումն չարին : բանսարկութիւն : դեւաշնչութիւն.

Instigator, instinctor. Դրդօղ : ներդրդօղ : բանսարկու : շողոքորթօղ : պղծօղ : փորձիչ : պղծու որ զմեզ դրդաէ, յորդորէ ի չարն : յորդորիչ, առաջնորդ չարեաց : ներմանօղ չար խորհրդոց.

Instigo, are. Դրդել : ներդրդել, շողոքորթել, հրապուրել, յորդորել, շարժել, ածել, գրգռել, զարթուցանել ի չար : փորձել : ներմանել ի մեզ զխորհուրդս անկերս և անարբս, ut neque manducemus neque bibamus.

Instillatio, distillatio. Կաթեցումն : կաթո՛ւած.

Instillo, are. Կաթել, կաթեցուցանել կաթ առ կաթ արձակել.

Instinctus, a, um : motus. Շարժեալ, շարժեալ, զարթուցեալ, գրգռեալ, սադրեալ, ներդրդեալ ի գործ :

Furore instinctus. Բորբոքեալ սրտմտութբ : v. furor.

Instinctus divinus. Ներշնչութիւն այ . v. inspiratio.

Instinctus naturalis. Բնական ներհմտութիւն : բնական պղծումն, յորդորումն, շարժումն, յօժարութիւն, ներխայթ բնութե : ածագիր հրաման : ինքնաբուռն, ընդածին լոյսն : գիտութիւն ի կենդանիս ներմանեալ ի բնէ.

Instita, æ. Երիզապինտ : երիզապատ : quod etiam significat rem institis ligatam : պատան.

Institor, is . vul. Մէքէն : փոխանորդ վաճառականին : որ փոխանակ, և անուն ամէն այլոյ առ ուտուր առնէ.

Instituo, ere. Սահմանել : սահմանադրել : հաստատել : կարգել : հրամայել : վճռել : կանոնել . օրէնադրել.

Instituere aliquem præfectum ..... Կացուցանել, կարգել, հաստատել, դնել զնա վերակացու.

Instituere ordinem. Հաստատել . հիմնեցուցանել, հիմնադրել զկարգն : կարգին զհիմունս դնել, արկանել.

Instituere, aggredi aliquid. Սկսանել : սկզբնաւորել . զբուռն արկանել, հարկել ի : ձեռնահաս լինել առնել : մտել զձեռն ի բան . v. incipio.

Hæredem instituere. Ժառանգեցուցանել զոք : զինչս իւր ժառանգեցուցանել նմա : առնել, գրել զոք ժառանգ : զինչս մերձաւորեցուցանել նմա.

Iter instituere. Ցուցն, ի ճանապարհ անկանել, ելանել.

Officinam instituere. Խանութ բանալ : ի խանութ նստել.

Sapienter vitam instituere. Բարի կարգ դնել կենաց և գործոց իւրոց : ի կշիռս կեալ : խոհեմութբ, զգաստութբ վարել զկեանս . անբաւբառ, անբաւիր պահել զանձն առ ամենեսեան.

Instituere canes. Մարել, կրթել, վարժել զշունս յոյս : ընդելացուցանել զնս որսոյ : սովորեցուցանել, ուսուցանել նց զորս.

Litteris instituere aliquem. Ուսուցանել նմա զգիրսն : կրթել, վարժել զնա յար տաքին գիրսն : դաստիարակել զնա ուսումն ամէն գրոց.

Institutio, educatio, disciplina. Կրթութիւն : վարժութիւն : մնուցումն : խրատ : ուսումն : Թելադրութիւն : կարգ և սահմանք :

մանք : վարդապետութիւն : տըւչութիւն .

Inſtitutio , mandatum . Հրաման : սահմանք : սահմանադրութիւն : կանոն : կանոնադրութիւն : օրէնք : հինեադրութիւն : հինեարկութիւն : հաստատութիւն : կարդադրութիւն .

Inſtitutor . Հաստատիչ : կազուցիչ : կարգապետ : հինեարկու : հինեադիր : հինեադրիչ .

Inſtitutum , præceptum . Հրաման : պատուիրք : օրէնք : կանոն : կարգ : սահմանք : սահմանադրութիւն .

Inſto , are : imminere . Իւ վր կալ : սաստիկ հասեալ կալ : մերձ լինել : շուրջ լինել զմեօք : պաշարել զմեզ ի մօտոյ .

Inſtare , urgere . Հարկել : աշխատ առնել : յոյժ աշխուժ պահանջել : սդռել յաղագանս : նեղել զոք : սաստիկ սաստիկ խնդրել .

Inſtructio , documentum . Իւրատ : ուսումն : վարդապետութիւն : Թելադրութիւն : կրթութիւն : հրահանգ .

Inſtructio , mandatum . Հրաման : պատուիրք : պատուիրեալ : սահմանադրութիւն : պատգամք : հրովարտակ հրամանի .

Ad Inſtructionem noſtram . Ի խրատ և ի զգուշութիւն անձանց մերոց : ի վարդապետութիւն մեր .

Inſtructivus . Իւրատական : ուսուցիչ : ուղղական : վարժական : կրթական .

Inſtructor . Իւրատիչ : ուսուցիչ : խրատու : վարդապետ : վարպետ : դաստիարակ : վարժապետ : հրահանգիչ .

Inſtructus , a , um . Հմուտ : փորձ : տեղեակ : խելամուտ , գիտուն : gen. ուսեալ : տեղեկացեալ : սուսգագէտ : նրաղեկ .

Ingenuis moribus inſtructus . Քաղաքավարի : ազնուաբարոյ : ազատաբարոյ : հաստատակեացեալ : քաղաքակրթ : քաղաքավարժ .

Inſtructus ad, paratus . Պատրաստ : պատրաստեալ : հանդերձեալ , կազմեալ , յօրինեալ , յօժար և փոյթ ի .

Inſtructæ ædes . Լաւն կահեւք , կարասեօք , շարժուն ընչեւք , զարդուք , կազմեալ , զարդարեալ , հանդերձեալ .

Omnibus rebus inſtructus . Պատրաստեալ զպիտոյս ամ կարեաց իւրոց : հանդերձեալ զամ պէտս : ոչ նուիք կարօտեալ : անկարօտ յիւմէ : որում չէ ինչ պակասութիւն ամ նրացն .

Inſtrumentalis . Հրծիական .

Septimus caſus declinationis Armeniæ deſinens in ow aw : &c. Եօթնեներորդ հոլով պատշեալ ն , ով . v. g. մարմնով : կամ ն աւ v. g. հրամանաւ , և այլ .

Inſtrumentum . Հրծի : գործ : գործարան : ſuppliciorum inſtrumenta , գործիք , անօթ տանջանաց : տանջարանք : տանջողական մեքենայք : in muſicis , նուագարան : երգական , արուեստական ձայնք : գործի երգական , երաժշտական : երաժշտի անօթ : ադանօթ : զերգարանս հարնել , ածել , հնչեցուցանել .

Inſtruo , ere : præparare . Պատրաստել : հանդերձել : յարդարել : յօրինել : կազմել : diſponere , շարել , կարգել : շարակարգել : շարամանել : յերարձդել : յօդել : վայելուչ յօրինել : դասաւորել .

Inſtruere aciem . Յօրինել զճակատ : զղօրսն ճակատել , կարգել , կազմել ի մարտ , ի պատերազմ : զօրք ճակատել դեմ յանդիման միմեանց : Օրինօք ճակատել զղօրսն .

Inſtruere domum . Հայհոյք , կարասեօք և ամ շարժուն ընչեւք զարդարել , կազմել , հանդերձել զտունն .

Inſtruere aliquem omnibus rebus . Օգնել ամ պիտոյից , հոգալ զամ պէտս , պատրաստել զպիտոյս կարեաց նր : հոգալ զկարեսն նր : հոգալ նմա ամ իրաց .

Inſtruere navigia . Հանդերձել , կազմել վառել զնաւս .

Inſtruere aliquem , edocere . Ուսուցանել ումեք : խելամտեցուցանել : ծանուցանել : տեղեկացուցանել : խրատել : վարդապետել : զեկուցանել : հմտացուցանել , րոտել : հրահանգել : կրթել : վարժել : խնամատարացուցանել : դաստիարակել .

Inſuavis de cibo . Հնհամ , անհամեղ , անամոյք , տաղտուկ , անպատրաստ հնութիւք : de odore , գարշահոտ : դարշահոտ : ժահահոտ : հոտած : de homine , անհամոյ : խիստ և ծանր : տաղտկալի : անմտոյց : ձանձրալի : տխրալի : տոպր : բնութ , վայրագ , անշնորհք մարդ : de vita , բազմաշխատ , աշխատասիրական , տաժանելի , ցաւագին , բազմայուզիկ , ծանր , տառապեալ , դառնագոյն կենցաղս .

Inſudo , are . Քրտնիլ : v. ſudo : item , laborare , ջանալ : մեծաւ ջանիւ հնարել : ջան դնել : անհանդիստ աշխատութիւն ջանալ : ջանս եղեալ հնարել .

Inſuetus . Հնտոտվոր : անտոտվորական : արտաքս քան զսովորութիւն : նորանշան : նորատեսիլ : արտաքոյ կարգին .

Inſuetus laboris . Հնդնդել աշխատանաց : անտոտվոր , անհմուտ , անփորձ , անհնութ , անվարժ աշխատելոյ .

Inſufficiens . Հնբաւական : անկարող : պա-

պակաս : անյարմար: անյաջողակ : անհմուտ: անընդունակ .

Inſufficientia . անկարողութիւն : անբաւական կանութիւն : անկարողութիւն : անզօրութիւն : անյարմարութիւն : պակասութիւն : անընդունակութիւն .

Inſufflo , are . վնչել : փչել : ignem , փչով արծարծել , բորբոքել , բորբել հուր : animalis laſſi , հեւալ . խիտ առ խիտ վնչել : փնչել : շունչն սպառել , նեղ կլանել : inſufflare alicui , առնել ցնա յանգիս .

Inſula . կղզի , որ և ցամաք շրջապատեալ ջրով .

Inſularis . կղզեցի : որ և կղզիս բնակի .

Inſulſe . անխոհեմաբար : անզգուշաբար : անմտաբար : անտաղաբար .

Inſulſitas . անխոհեմութիւն : անմտութիւն : անպիտան և անտաղ բան : շաղփաղփութիւն : առասպելք : առասպելաբանութիւն : շամբուն .

Inſulſus . անխոհեմ : անմիտ : անտաղ խօս : առասպելաբան : շաղփաղփօղ : անեղի բան : ծաղրական : շամբուշ մինչ : prò inſipido , անհամ .

Inſultatio . նախատինք : անարգանք : նսեմական բանք : զրպարտութիւն : vide injuria .

Inſulto , are alicui , in aliquem . Օրպարտել , անարգել , նախատել , ընդամանրել զոք : ոտնհարել նմա , ոտնահար լինել ի վր դլխոյն նր : ոտն հարել անկելոյն : բանիւք , դանիւք յանդգնաբար , ի զուր և առանապարտուց կշտամբել զնա : զրպարտաւանս արկանել ի վր նր : կատակել : անդրտնել : խառնիւ առ պատասխանի : յօնօք ակնարկել : տիզօք աչաց խաղալ ի վր : զաչս ուժգին արկանել ի նա : խուժադուժ ակնարկութիւք անդրտնել .

Inſultari . Օրպարտել : անարգել : ծաղր և մատնոցոյց լինել մարդկան : ի կատակս , յառակ լինել : կրել զնախատինս : լինել ի շշինս , ի ծաղր , յայպն կատակաց : զանարգանս , զրպարտանս կրել ի մարդկանէ .

Inſultare arci . Յանդուգն բռնութիւք և անկարծակի դիմեցմամբն յառնել , թափել , արձակել ի վր քաղաքին : հարել , առնուլ , յաղթահարել զնա .

Inſum , ineſſe . էլ , լինել ի մէջ , ի նմա .

Inſumo , ere : pecunias in aliquam rem . Ծինչս վատնել , ծախել , ցնդել , ցրուել , մսխել ի խաղս .....

Tempus inſumere in . Ծժամանակին , զկեանս իւր ջնել , ծախել , վճարել , կատարել , անցուցանել ի : հանել ի գլուխ զգիշերին յաղօթս .

Curam inſumere ad . Պարապիլ ի : ամ զանիւ հնարել , զանալ . ամ հնարիւք զանալ : աշխատիլ մեծաւ և անհանդիստ աշխատութիւք ի սատցուցն . անդադար զբաղիլ , պատրաստիլ ի .

Fruſtra inſumere operam . Ծհոգս վատնել ընդ վայր . աշխատիլ սուտ և ի զուր ինչ : աշխատիլ ստոլաղուրկ և զրաշխատ առնութիւք : զհոգին կոծել , ապատծել : հեռանիլ հատուց թռուցելոց .

Inſuo , ere . Ներել : կարկատանել .

Inſuper . Նա և : բայց և : այլ և : և ս առաւել . և ի վր այսր այսմ .

Inſuperabilis . անյաղթ : անառիկ : անընկճելի : անպարտելի : անյաղթահարելի : անպատգելի : անվանելի . անխորտակելի : անխոնարհելի .

Inſurgo , ere . Ելանել : բարձրանալ : կանգնել .

Inſurgere in aliquem . Ելանգնել , յառնել ի վր .

Inſuſurro , are : leniter flare . Օդմելով բաղցրանալ , մեղմաբար մնչել , փչել : & de aquis , ջուր խաղաղահոս բաղցրանալ կամ կաշտանել : հնչել .

Inſuſurrare ad aures . Ամեղմով , մեղմաբար ասել յականջս : դաղտ խօսիլ յոյնկան : յոյնկանէ խօսիլ : հնծծել : շշնջել : փսփսալ ընդ միմեանս .

Intabeſco , ere : exſiccari . Չորանալ : ցամաքիլ : թարշամիլ : թառամիլ : թոռոմիլ : թալկանալ : ի դոյզ ճառագայթից արեգական ջնռեալ հալիլ , մաշիլ : գեղն երեսաց թարշամիլ : վայելչութիւն թօթափիլ , կորնչիլ .

Dolore intabeſcere . Յոտնապիլ ի տրտմութիւն : տառապիլ յինս անձն իմ : սիրտն խռովեալ ձմլիլ : աղէ խորով կսկծալ : թախծեալ ի հոգի խորխոջիլ .

Morbo intabeſcere . Ընդհարմ խօթանալ . թալկանալ ցաւով : հալիլ , մաշիլ զօրութիւն ինմ : մարմին , հաշիլ , ծնուիլ , ցամաքիլ , թուլանալ , թօշնիլ ի ցաւոյ .

Intactus , integer . Անձեռն : ամբողջ : անխախտ : անվթար .

Intacta virgo . Կոյս անապական . անբիծ անմեղասք : ամենասքուր : անմեղ .

Intaminatus . Անապական : անբիծ . սք : մաքուր : անթառամ : անթաթշամ : ջինջ : նաւտակ .

Intantum. Ի՞նչ չափ : այնչափ, այնքան : v. adeò.

Integer. Ողջ : ամբողջ ։ ողջոյն : լիակատար ։ անբաժան : կատարեալ : անթերի ։ անվթար ։ անվնաս : ողջանդամ : բոլոր.

Integer, sanus. Ողջ : առողջ : ժիր : ողջանդամ : անցաւ.

Integer, probus. Ուղիղ : անարատ : մէ և անբասիր յամ գնացս իւր : իրաւարար : բարի մարդ : de judice, իրաւադատ, որ իրաւամբ դատէ : որ զձեռս թօթափէ ի կաշառաց : անաչառ : անակնառու.

Integer ab omni labe. Ուղիղ : անարատ : ամենասուրբ : ամենամաքուր.

In integrum restituere. Նորոգել ։ վերահաստատել : վերստին շինել : վերյօրինել : վերականգնել.

Ab integro. Վերստին : կրկին ։ դարձեալ : կրկնակի : կրկին անգամ.

Non est integrum mihi hoc facere. Իշխան ոչ եմ զայս առնել : յիս ոչ է, ի ձեռս չէ, ձեռս ոչ տայ զայս առնել : ոչ կայ առաջի իմ, ձեռնահաս ոչ եմ զայս առնել.

Integrasco, ere. Նորոգիլ : վերստին, կրկին լինել : կրկնել.

Integratio. Նորոգումն : կրկին հաստատութիւն.

Integrè, cum æquitate. Իրաւի ։ իրաւարար : անխնայ : անխնայաբար : անաչառաբար ակամբ : անաչառութեամբ ։ առանց ակնառութեան : արդարութեամբ.

Integrè, omnino. Ամենեւին ։ ամբողջապէս : կատարելապէս ։ անթերի : լիով : լիաբար : բոլորապէս ։ ըստ ամի : բնաւ ։ ամենեւիմբ : բոլորովին : համօրէն.

Integritas, æquitas. Իրաւունք : իրաւարարութիւն : արդարութիւն : անաչառութիւն : իրաւախոհութիւն ։ անաչառատեսակն : անխնայութիւն : պարզամտութիւն : անմեղութիւն : մաքրութիւն.

Integritas, sanitas. Ողջութիւն : առողջութիւն.

Integritas, totalitas. Ամբողջութիւն : անվթարութիւն : բովանդակութիւն.

Integro, are. Նորոգել : կրկնել : կրկին անգամ առնել : վերստին շինել : վերահաստատել : վերյօրինել : վերականգնել.

Pars integrans. Մասն ամբողջական : առանց որոյ կայ և մնայ էութիւն իրին.

Integumentum. Ծածկոյթ : ծածկոց ։ վերարկու : փակեղ գլխոյն : պատրուակ չարութեան : v. tegumentum.

Intellectio. Իմացումն : իմացողութիւն ։ իմացականութիւն : և ներգործութիւն մտաց որով հոգի իմանայ զիրսն : հասումն մտաց, ըմբռնումն մտաց.

Intellectualis. Իմացական ։ իմացողական, մտաւոր : մտացի : մտաւորական : մտածական : էակ մտաւոր, անմարմին : անմարմին, պարզ և զուտ հոգի.

Intellectus, ûs. Զօրութիւն մտաց : խելք : միտք ։ զօրութիւն իմանալոյ : իմացողական զօրութիւն.

Intelligens in aliqua re, vel alicuius rei. Իմաստուն զինչ պարտ իցէ առնել, իմաստուն ։ գիտուն, փորձ, հրապէկ : հմուտ իրին : ուշիմ : հանճարեղ : ներհայեաց : սրախելք : սրամիտ ։ խորագէտ ։ ներքաղիմնին : մտօք սուր : ուշեղ : խելացի.

Intelligenter. Իմաստաբար : հմտաբար : գիտնաբար : ներհայեաց ։ ուշեղօրէն.

Intelligentia, æ : ens spirituale. Էակ մտաւոր և անմարմին : v.g. հրեշտակ .....

Intelligentia, operatio mentis. Իմացումն : իմացողութիւն : իմացումն : իմացականութիւն : v. intellectio.

Intelligentia, habilitas. Հմտութիւն ։ խելամտութիւն : հանճար ։ ուշիմութիւն : ներհայեցութիւն : վերահասութիւն : գիտութիւն : սրամտութիւն : ուշեղութիւն : խորագիտութիւն.

Intelligibilis. Իմանալի : ըմբռնելի մտօք : յանկանալի : դիւրիմաց : մեկին ։ անխրթին : բաց և պարզ.

Intelligibiliter. Պարզ : պարզապէս : բաց : բացայայտ : մեկին : հասարակ և անխրթին ոճիւ.

Intelligo, ere. Իմանալ : մտօք ըմբռնել ի միտ առնուլ : յանկանալ : վերահասու լինել : տեղեկանալ ։ ի վէճ չմարտութիւն իրացն հասանել.

Intemeratus. Անարատ : անբիծ : սուրբ և մաքուր : անեղծ : անխախտ ։ անչաղ ։ անլուծանելի : v. inviolabilis.

Intemperans, immoderatus. Անկարգ : ապականարգ ։ անժուժկալ : անսահման : սանձահարել : որ զկարգ և զչափ ոչ գիտէ.

Intemperans, vino, voluptati deditus. Գինեմոլ : արբեցող ։ արբշիռ : v. gula : անժուժկալ : խառնագնաց : իգամոլ : ցանկասէր : բղջախոհ : վավաշոտ ։ անառակ.

Intemperanter, intemperatè. Անկարգապէս : անկարգաբար : արտաքս քան զչափ : անժուժկալութեամբ : յանդգնութեամբ, մոլեգնաբար ։ սանձարձակ, սանձարձակ : անզուսպ, աղտեղալից մոլութեամբ.

Intemperantia, in cibo. Որկորամոլութիւն : գինեմոլութիւն ։ v. gula : aliàs, անժուժկալութիւն : խառնագնացութիւն : չար ցանկութիւն :

թիւ : ներգամոլութիւն : անսառակութիւն . բղջա-
խոհութիւն : յանդուգն , անսանձն , անզգուսպ .
ամանձնակից , սանձարձակ մոլութիւն .

Intemperatus . ձնբարեխառն : v. intemperans .

Intemperies cæli . ձնբարեխառնութիւն օդոյն կամ չորից որակութեց : խառութիւն օդոյն : v. injuria .

Intempeſtivê . ժամաժամ : անդէպ : ամպադէպ : ի ամաժամուս . յանդէպ ժամու : յանըմբռնս ժամու .

Intempeſtivus . ժամաժամ : ամպադէպ : անդէպ .

Intempeſtâ nocte . ի խոր գիշերի . գիշերաւ ամառակ գիշերաւ : ի կէս , ի հասարակ , ի մէջ գիշերի : ի հասարակիլ գիշերին .

Intendo , ere : arcum . ձղեղն լարել , պնդել , քաշել , ընուլ : լարն ձգել : լինել պնդ պնդել ղաղեղն : պինդ քաշել : լի քաշել : պինդ լայնալիճ աղեղն ընուլ : ղաղեղն գրկալիր ձգել .

Intendere funem . Ջուանն պինդ քաշել . պնդել . պնդացուցանել : պինդ ձգել .

Intendere frigus , & qualitates in genere . ժամակացուցանել : սերտել : խստացուցանել .

Intendere , velle aliquid . Ջգտնել , առձգտել , ղինքն առձգաել առ ի : ջանալ , փութալ , ստիպել գհնտ : խնդրել : կամիլ : դնտել : դնտել առ : նայել , հայել ի : դնել ղիր ինչ գնպատակ : կացուցանել գիտս եբրև ղդէտ և նեռանգութիւն նշան : ղակն դնտաւորութիւն վերուղղել ի : պնդել ի .

Animum intendere ad . ժիտ դնել : dat. ամենայնիւ զգուշութիւն և մտադրութիւն հոգալ , զփոյթ ունել : դնտել առ : տալ զսիրտ եւթ ստանալ : զայմ փոյթ եւթ դնել ի վր : տալ ղինքն ի : մնծաւ ուշադրութիւն ջանալ . պարապիլ ի : aut dat. ձգնիլ ի .

Oculos intendere in . ձչին հարել , արկանել , հաստատանլ , սեւեռել ի : հայիլ , նայիլ ի : աչք այ դնտեն զբարիս : յառել զաչս ի : անսաղել . ակնանել : նշմարել : նկատել .

Intendere litem alicui . կացուցանել դիէն ընդ դէմ : ածել , կոչել , հանել , քաշել զոք ի դատաստան : դատվարել ընդ դէմ : դատախազել ընդ .

Intenſus , de qualitatibus . ստինդ : խիտ : սերտ : intenſê : սերտիւ : ստիպաբար : խիտ .

Intenſio . ստինդացուցին որակութեց : խտութիւն : սերտութիւն : ստինդագոյն սերտութիւն որակութեց է ուրն ստինձանաց .

Intentatus . ձնփորձ . զոր ոչ ոք փորձեաց : ոչ փորձեալ .

Intentè . ժամադրաբար : ուշադրաբար : item . ստինդակապ : ուժգին : ուժգնաբար : կարի յոյժ .

Intentio animi , attentio . ժամադրութիւն : ուշադրութիւն : անդուլ շարժմունք հոգւոյն ի վր : ջանն .

Intentio , finis . դիտաւորութիւն : դիտաւորութիւն : կամք : սիրտ : դիտարան : անկն դիտաւորութիւն : դէտ : նպատակ : նեռանգութիւն նշան . միտք .

Eâ intentione , ut . ձնյնու սրտիւ , դիտաւորութեբ , զի .....

Bonâ intentione moveri . բաւնել զգուստ պարզ , մաքուր , ուղիղ դիտաւորութիւն : զանկն դիտաւորութիւն վերուղղել առ ձնծ : ոչ կարնլի է միով ակամբ նայիլ յերկնս , և միւսումն յերկիր , նոյնպէս միտք ոչ կարէ հոգալ զձնյ և զաշխարհիս .

Intento , are mortem alicui . սպառնալ զմահ ումեք : սպառնալ սպանանել զնա : սպառնական բանիւք սասանել նմա .

Intentus arcus . ձղեղն լարեալ : պնդեալ : լինաձիգ : ձգեալ : պինդ քաշեալ : լայնաձիգ : պինդ քաշեալ : լայնալիճ . գրկալիր ձգեալ : լի քաշեալ .

Intentus animus . ժամադիր : ուշադիր : միտք ելեալ , պարապեալ , ձգտեալ ի .

Intentis oculis contemplari . ձղնաբթի , անդադրելի , անդադրափ աչօք նայիլ ի : զանկն հաստատանլ , սեւեռիլ ի .

Intepeo , intepeſco , ere . բաղջանալ . գաղջ լինիլ : & in moral. թուլանալ : սէր ցամաքիլ : լքիլ , լուծանիլ սրտիւ : սիրտ հովանալ , պաղիլ : դանդաղիլ : հոգւով նմնջիլ ի ձանձրութեբ .

Inter . ժէջ : ի միջի : ընդ մէջ . inter vos & nos , ընդ մեզ և ընդ ձեզ : inter me & te , ի մէջ իմ և ի մէջ քո : ընդ ինս և ընդ քեզ .

Fluvius erat inter utrumque exercitum . բաձան կայր ընդ մէջ երկուս զօրացն : inter templum & altare , ընդ մէջ ստաձարին և սեղանոյ : inter homines , ի մէջ մարդկան , ի մարդիկ : inter vos , ի միջի ձեզնում : ի ձեզ : inter quos erat , յորս էր .

Inter ſe amare . ժինել զիմեանս : առ միմեանս , առ իրենաքս սէր ունել .

Inter ſe diſſimiles . ձղնմանս , անհաւասար , անհաւասարս , տարբաձայն միմեանց .

Inter ambulandum orare . Շրջելով : գոյգ ընդ շրջիլն աղօթել .

Inter cœnam . ժինչ դեռ ուտէին ընթբիս :

թերիս : ի մէջ ընթերցմանն .

Intercalaris dies, qui post quartum quemque annum additur mensi Februario post diem vigesimum quartum: estque tunc annus bissextilis. Օրն միջամուտ որ յիւրաքանչիւր քառեամ, յաւելի ի փետրվար ամսին զկնի քսանչորրորդի աւուր ամսոյն, և է նահանջն.

Intercalatio. Յաւելումն, վերաբերու-թի աւուր միոյ, ut suprà.

Intercalor, ari: interrumpi. Ընդհատել: զաւուրս ինչ ընդ մէջ առնել.

Diem intercalari, ut in bissextili. Օր մի յաւելուլ, վերաբերել յաւուրս փետրվար ամսոյն յորժամ տարին նահանջ է.

Intercapedo, inis: interruptio. Ընդդադա-րումն: լռեցումն: կասումն: ընդհատու-թի: միջոց: հանդարտութի.

Facere scribendi intercapedinem. Ջգրելն խափանել, թողուլ առ ժամանակ ինչ: սա-կաւ ինչ դադարել, լռել, ի բաց կալ, հանգչել, կասել, մնալ ի գրելոյ: զաւուրս ինչ ընդ մէջ առնել: հատանել, ընդ հա-տել զգրելն: հանդարտել ի.

In hac vita, nulla est intercapedo molestiæ. Ի կենցաղոյս յայսմիկ դուլ, դադա-րումն, հանդարտութի, հանգստութի, հանգիստ ի վաստակոց ոչ գոյ: նեղու-թիք ոչ տան մեզ սակաւիկ մի հանգչել: ոչ տանմեզ դուլ և դադարել.

Intercedo, ere: medium esse inter. Լինել ընդ մէջ.

Nondum annus intercesserat cum moritur. Ամիս չև անցեալ էր ամ մի մեռաւ.

Meo gaudio magna intercessit ægritudo. Ուրախութի իմ խափանեցաւ, վրդովեցաւ տրտմութի մեծ.

Intercedere legi, aut, contra legem. Ընդ-դիմել, ընդդէմ արկանել ընդ դէմ օրի-նացն.

Intercedere pro aliquo. Բարեխօսել, բա-րեխօս լինել վս: բարեխօսութի առնել առ որ: միջնորդել առ այն: միջամտել զինչն: ընդ միջել.

Interceptio. Ըմբռնումն: խափանումն.

Interceptor. Ըմբռնօղ: որ յափշտակէ ըմ-բռնէ: խափանիչ.

Intercessio, oppositio. Ընդդէմ: ընդդէմումն: հակառակութի: v. oppositio.

Intercessio, mediatio. Բարեխօսութի. միջնորդութի. միջնաւորութի: միջամ-տութի.

Intercessor, qui se opponit. Ընդդիմաբանօղ: որ ընդդէմ, ընդդէմ արկանէ. հակառակ. ընդդիմամարտ.

Intercessor, mediator. Բարեխօս: միջ-նորդ: բանսարկու. հաշտարար. խաղաղա-րար: յարդարիչ: խնամակալ: միջորդ հաշ-տութե. միջնաւոր: միջամտիչ.

Intercido, ere: à cado. Անկանել: թա-փել: թօթափել: v. cado.

Intercido, ere: â cædo. Հատանել: v. cædo.

Intercino, ere. Երգել: երգաբանել. ձայն հանել: v. cano.

Intercipio, ere. Յափշտակել, յափշտակու-թբ ըմբռնել, խափանել.

Intercisè, frustatim. Պատառ պատառ: մանր մանր: կտոր կտոր: անդամ ան-դամ: օչ օչ.

Intercisio stomachi: tormina. Խիթք: դառնութբ խիթք որք ի փորն անկանին: երկունք: vul. ստնձ.

Intercludo, ere. Փակել: ներփակել, պարփակել: շրջափակել: պատել. շրջա-պատել. պարունակել: շուրջ կալնուլ.

Intercludere aditum ad. Արգելուլ, կալ-նուլ, կալել, արգելել զմուտն: փակել զանցս: ոչ տալ գնալ. զանցս խցել, ցանկել փշօք: ունել զկիրճս գնացից: ունել զճա-նապարհ ցամաքի և ծովու.

Interclusio, parenthesis. Ընդմիջաձև նշան.

Interclusio animæ. Շնչարգելութի.

Interclusus. Արգելեալ, ելք, մուտ, ճանա-պարհ փակեալ, արգելեալ, խափանեալ, խցեալ, item, ներփակեալ: շրջափակեալ: պատեալ: պարփակեալ.

Intercurro, ere. Ի մէջ գալ, հատանել, պատահել.

Intercus, cutis. Ջրգողութի: ջրգողա-կան ախտ.

Interdico, ere alicui ne comedat. Հրա-մայել, պատուիրել, պատուէր տալ նմա հրաժարել ի: սպառնալ, սաստել նմա մի ուտել, զի մի կերիցէ: հրաժարեցուցա-նել զնա ի ճաշակմանէ: արգելել զոք զի մի ուտիցէ.

Interdicere alicui ingressum, vel ingressu. Խափանել, արգելել, հրաժարեցուցանել զոք ի մտանելոյ: v. suprà.

Interdicere, censurâ Eccles. Խափանել, արգելել, դադարեցուցանել, հրաժարե-ցուցանել, լռեցուցանել զոք ի կարգէ, ի հայրապետութե: շարժել, խլել, ընկենուլ զնա ի կարգէ, ի պաշտմանէ. առնել զնա անընդունակ խորհրդոց.

Interdictio, prohibitio. Արգելումն: խա-փանումն: սպառնալիք մի ևս առնել. հրա-

մանն,

ման, պատուէր հրաժարիլ, ի բայ կալ, լքանել ի : abl.

Interdictum, cenſura . արգելութիւն, խափանութիւն : ut ſuprà : եկեղեցական կասկ և պատիժ որ զբահանայն խափանէ ի պաշտօնէ իւրմանց : կամ պիղծ ողովուրդն արգելէ, զրկէ, հրաժարեցուցանէ ի հաղորդու- &c.

Interdictus, a, um : prohibitus . արգելեալ : զոր չէ օրէն առնել .

Interdictus cenſurâ . արգիլեալ, լուծեալ, արգելեալ, խափանեալ, շարժեալ, լռեալ, մերժեալ, հրաժարեալ ի պաշտմանէ : որ ընկալաւ զհրամանս լուռ լինել ի կապէ : &c.

Interdiù . ի տուէ : ի տուէ ընդեղ : ցերեկ : ի ցերեկի .

Interdùm . երբեմն : անդամ անդամ : երբեք : մերթ .

Interea, tamen . մակայն : բայց : այլ .

Interea, dum hæc aguntur . Յայնժամ : մինչդեռ զայս առնէին : յայս բան : զոյդ ընդ բանին : դեռ ասէը զայս : յայսը ժը : մինչդեռ յայսմ էին .

Interemptio . սպանուածն : մարդասպանութիւն : արիւնահեղութիւն : սպանութիւն : կոտորած : կոտորածն : տապաստան անկուածն մեռելոց : սատակուածն .

Interemptor . սպանօղ : մարդասպան : fratris, եղբայրասպան : domini, տիրասպան : filiorum, որդեկոտոր .

Interemptus . սպանեալ : կոտորեալ : սատակեալ .

Intereo, ire : mori : perire . մեռանիլ : ջաղջանիլ : առնուլ զվաղջան : կորնչիլ : præt. կորեայ : սատնալ զկորուսսա անձին : սատակիլ : կոտնանիլ : երթալ ի կորուսս : ի չէիք դառնալ .

Fame interire . սովամահ, սովալլուկ կորնչիլ : անսուաղ կոտորիլ : սատակիլ ի սովու : սովաբեկ մեռանիլ .

Intereſt, intereſſe . mea magni intereſt . մեծ և ծանր բան է : ինձ մեծ օգուտ է : շահաւէտ է .

Quid tua intereſt ? քեզ ինչ ? քեզ զի պիտի է ? parvi intereſt, ոչ ինչ բան է, մնոտի : խոտան և պուչ : առ ոչ ինչ հաւասարելի .

Inter hominem & belluam hoc intereſt, quòd . այս տարբերութիւն զոյ, զոտանի, ի մէջ մարդոյ և ի մէջ անասնոյ, թէ : այս է զանազանութիւն մարդոյ և անասնոյ թէ : մարդ այսու տարբերի յանասնոյ, զի : judæum inter & gentilem nihil intereſt, ոչ է խտիր հրէից և հեթանոսաց .

Interfectio . սպանուածն : կոտորուածն : սատակուածն : կոտորած : v. cædes .

Interfector . սպանօղ : մարդասպան .

Interficio, ere . սպանանել : սատակել : խորտակել : կոչնանել : կոտորել .

Interfluo, ere . հոսել : գնալ, խաղալ ծաւալիլ ի մէջ : amnis mœnia interfluit, գետն խաղայ առ պարիսպս : արբուցանէ, առուգէ, ոռոգանէ, պատէ զպարիսպսն .

Interfluus, interfuſus . որ հասեալ ընթայ, ծաւալի, խաղայ ընդ .

Interiaceo, ere . կալ ընդ մէջ : կայ այն քաղաք ընդ լերինս երկուս .

Interjectio . միջարկութիւն : ի սիրոյ մասն բանին որ զիղձս մտաց ծանուցանէ : .v.g. admirandi, ո՛ : lætandi, վայ : dolendi, ե՛ : plangendi, վայ : եղուկ : &c.

Interjectus, a, um . միջնադ : միջին : ընդմիջական : ընդմիջեալ : խառնեալ ընդ : aer inter cælum & mare interjectus : օդ ընդ երկինս և ընդ ծով միջարկեալ : պարփակեալ .

Interjectus, ûs : interpoſitio . միջարկութիւն : դիմակացութիւն : ſol eclypſim patitur, lunæ interjectu, խաւարի արեգական միջարկութեբ լուսնին ընդ արեգական և ընդ մեզ : lunæ eclypſis fit interjectu terræ : խաւարի լուսնին միջարկութեբ երկրան ընդ արեգական և ընդ լուսնին .

Interjicio, ere . ի մէջ արկանել, դնել : կացուցանել, խառնել ընդ մէջ : նեղմուծանել ընդ մէջ .

Interim : v. g. ego hic ſtabo tu interim vide ..... Ես աստ կացից, իսկ դու տես ..... մինչ դեռ կամիս աստ, դու տես : v. interea .

Interimo, ere . սպանանել : կոտնանել : կոտորել : սատակել .

Interior . ներսին : ներսուն : ներքին : ներքնական : ներսակայ : ներսագոյն : միջնքն : ներքին կողմ : interius cubiculum, ներքսագոյն սենեակ .

Interiora hominis . ներս : խորշք և գաղանիք սրտի .

Interitio, mors . մահ : վաղջան : կորուսս : սատակումն .

Interitus, ûs : ut ſupra .

Interiùs . ներքսայեա : ներսայեա : ի ներքս : ներ : մէջ : ի միջի : ներքս ի մեղ : ի ներքոյ : ի ներս .

Interiûs, in corde . ներքս ի մեղ : ի սրտի : ի խղճի մտոյ : առանձնաբար : ի միտս .

In-

Interlinearis . տող երկու չափս ընդ մէջ գրել : միջադիրեալ , խառնեալ ընդ տողս երկուս .

Interlino , ere . ՚Ի նջել : v. deleo .

Interlocutio . միջադրութիւն խօսից : խառնուածն : բանակցութիւն խօսք .

Interloquor , qui . ի մէջ խօսից այլոց յառաջել խօսել : հատանել , կտրել զխօսս նոյ : խառնել զխօսս : վրդովել զբանն , թոյլ ոչ տալ խօսել .

Interlunium . Հնորհն լուսնին : լուսնասուտ : ծնունդ լուսնին : աւուրք ծննդեան լուսնին յորս աներեւութանայ .

Interluo , ere . զետեղն խաղալ և առ գանել զ .

Intermedius . միջնակ : միջնորդ : միջնին : ընդ միջակաւն : որ ի միջի կայ : անջրպետ .

Intermeo , are . զնալ , երթալ , ընթանալ , խաղալ ընդ մէջ .

Interminatus . անեղբ : անեղբակաւն : անեղբաւ : անսահման : անչափ .

Interminor , ari . սպառնալ : v. minari .

Intermiſceo , ere . խառնել , կցել , խառնակել ընդ միմեանս .

Intermiſſio . զադարումն : հանդարտութիւն : հանդարտիկ : հանդարտութիւն : կասումն : լռեցումն : խափանումն : ընդհատութիւն : խափանած : պարապումն : հանգիստ : հանդիստ : պահ քայ : Թուլացումն .

Sine intermiſſione . անդադար : անընդհատ : անպակաս : անլռելի : անկասելի : անխափան .

Intermiſſus . ընդհատեալ : խափանեալ : դադարկացեալ : Թողեալ .

Intermiſtus . խառնեալ , խառնակեալ , խառնի խուռն ընդ : միջադրեալ .

Intermittens , de febri . ընդհատ : ընդհատեալ : ընդմիջութիւն որ մերթ կայնու և մերթ Թողու զախտացեալն .

Intermittens venæ pulſus . Երակ , նաղմ ընդհատ : որ անհաւասար խաղայ : մերթ խաղայ և մերթ դադարի .

Intermitto , ere . ի նայիմանել զգործն : առ ժամանակ մի դադարել , լռել , ի բաց կալ , հանգչիլ , կասել , լքել , յետս կալ ի գործոյ : զաւուրս ինչ ընդ մէջ առնել : Թողուլ զգործն : գործն դադարկանալ , պարապիլ , պաքսպիեալ ճնալ , հանդարտիլ , Թուլանալ , դադալ ի գործոյ .

Nullum intermitto diem quin ſcribam . Օր մի ոչ անցուցանեմ առանց գրելոյ : օր առանց արտասուաց ոչ կանց ի վերայ իմ .

Intermortuus . Հիւանդմահ .

Internecio , cædes . Սպանդութիւն : սպանումն մեծ . կոտորումն . դիեցաւալ կոտորած : վհատահարոս արիւն , արիւնահեղութիւն : անհնարին կոտորած , սատակումն : տապալաստ անկումն մեռելոց : դիեսապաստ անկումն վիրաւորելոց .

Internecione delere . Կոտորել : սրածել : առնել զսպանումն մեծ , զանհնարին կոտորած : բաղումս բնջրանոյ սրոյ դիպեալ յերկիր կոտծանել : վիրաւորեալք Թաւալդլոր խաղալ , դիեսապաստ անկանել : դեռ խաղայր յարենէ յերկիր անկելոց : արեամբն , յարենէ վիրաւորելոց աղբուցանել զերկիր : բաղում վհատք արեան հեղեալ ոտոտանէին զերկիրն : դիեՃաւալ առնել , գործել զմահարուն անհնարս : սատակել սրով : ընդ աՃուռ հարկանել : հարել կոտորմամբ սրոյ : ընկել ի սուր սայր սուսերի : սրով դառնել անխնայ : սրախողխող առնել : ի սուր մաշել .

Internodium . Ճուղ ընդ խուռն երկուս միջադրեալ .

Internoſco , ere unum ab alio . Ընտրել , խորհել , ճանկնել զմինն ի միւսոյ : vide diſcerno .

Internuntius . միջնորդ : միջնաւոր : յարդարիչ գործոց : բանաւաստ : խնամախօս : v. interpres .

Internus . Հնորհն : ներքին : ներքնայինն : ներսագոյն : ներքնաւկան : ներքնադոյն : միջին .

Intero , ere . փշրել : մանրել : տրորել : ծեծել : panem interere , բրդել զհաց .

Interpellatio , interlocutio . միջադրութիւն խօսից : խօսք բանակցութիւն : aliàs , բողոք , բողոքումն առ : aliàs , բարեխօսութիւն : v. mediatio : interceſſio .

Interpellator ſermonis . բանակցութիւն : aliàs բարեխօս : v. interceſſor .

Interpello , are loquentem . ի նայիմանել , կտրել , հատանել զխօսս : v. interloquor .

Interpellare . բարեխօսել : v. intercedere .

Interpellare ad judicem . բողոքել առ : կոչել , ածել , քաշել զոք առ դատաւորն .

Interpolo , are : v. g. epulas ludis . Ծխորատութիւնս և զխաղս խառնել ընդ միմեանս , ոյք զի խաղք ախոյանակիցն զխրախուճիս , և խրախուճիք զխաղս .

Interpono , ere : inſerere . ի նայառնել ընդ : կցել , ազուցանել , առակցել ընդ : ի մէջ ածել : v. infero .

Nomen , auctoritatem interponere . Օնոմն ի մէջ ձգել : զինքն միջադրել : միջնորդել առ

առ որ զ̅ : միջնորդ լինել : բարեխօսել : ներխառնել, ներմուծանել զինչ ընդ յերս օտարաց .

Moram interponere . Յետս ձգել զբանն : տարածել առ այլ ժամանակ : յամեցուցանել ընդ երկար ժամանակ : ընդ երկարել զբանն : խափան լինել գործոյն : խափանել զ.

Interpositio . Միջադրութիւն . միջարկութիւն : դիմակայութիւն : v. interjectus .

Interpositio, intercessio . Բարեխօսութիւն : միջնորդութիւն : միջարկութիւն .

Interpres, etis . Թարգման : բանատար : vul. դռօղման : Թէրջիման : քելամաչի .

Interpres, mediator . Միջնորդ : բարեխօս : բանատար : յարդարիչ գործոյն : հաշտարար : խաղաղարար .

Interpres, qui explicat . Մեկնիչ պարզաբան : պատմիչ : Թարգմանիչ .

Uti interprete . Թարգման կալ ի միջի .

Interpres somniorum . Երազահան: երազապատում : խելամուտ երազոց .

Interpretatio . Թարգմանութիւն : մեկնութիւն : պարզաբանութիւն : լուծումն : պատմութիւն .

Permissio interpretativa . Կարծողական, համարողական հրաման .

Interpretor, ari : explicare . Մեկնել : պարզաբանել : բացայայտել : պատմել : պատմաբանել : բացատրել : մեկնաբանել : լուսաբանել: առեղծանել կամ հանել զծածուկ ինչ : ածել ի լոյս : իմացուցանել . հասկացուցանել .

Interpretari ab una lingua in aliam . Թարգմանել ի միոյ լեզուէ յայլ լեզու : արտաբերել, դարձուցանել ի գրոց ֆռանկաց ի հայական բարբառ : բերել ի մեր լեզու .

Interpretari somnia . Զերազս հանել, պատմել, մեկնել, յայտնել .

Malè, in malam partem interpretari . Զբանն թիւրել առ վատթարագոյն կողմն : ծռել, խոտորեցուցանել զնա ի չարն : դարձուցանել զնա խոտորնակի : ծանր և դժուար թուել ինձ : ծանր և տրտմաբար համարել : դժուարել, դժուարանալ, զչարել զ̅, vel զի .

Bene, in bonam partem interpretari . Ոչ ինչ դժուարանալ ընդ : ծանր ոչ թուել ինձ : զբանն դարձուցանել ի դիւրագոյն կողմն : լաւ համարել .

Interpunctio . Որոշումն կէտիւք : punctis distinguere : կէտել : կէտիւք յօրինել . տրոհել . տնատել .

Interrasilis, limatus . Հարթ, հաւասար : կոկեալ : ողորկ : անուշար : կռածեալ : դուր : դիւր .

Interregnum . Միջոցք անիշխանութեան : լռութիւն թագաւորութեան : անտերանալ աշխարհն ի թագաւորաց և մնալ անիշխան . անվերակացու աթոռն : ընդհատութիւն իշխանութեան .

Interrex . Փոխանորդ արքային : որ յաւուրս անիշխանութեան վերակացու է աշխարհին մինչև նոր թագաւորն նստցի .

Interritus . Անվախ : աներկիւղ : անսասան : անվեհեր : համարձակ : անկասկած ի վտանգից : անահ սրտիւ և համարձակ լեզուաւ : անձնատամատն = անձնանախատ .

Interrogatio . Հարց : հարցումն : հարցուած : խնդիր : հայցուած : հարցաքննութիւն : հարցափորձութիւն .

Interrogativè . Հարցանելով : հարցաբար .

Interrogativus . Հարցական : հարցանողական .

Interrogo, are aliquem de, an ... Հարցանել զոք, vel յումեքէ յաղագս ... հարցափորձել : հարցաքննել = præt. հարցի, հարցեալ եմ : pass. հարցայ : խնդրել ի նմանէ : հարց առնել միթէ .

Interrumpo, ere : frangere . Խորտակել : կոտրել : բեկանել : պատառել : հերձել .

Interrumpere sermonem . Ի մէջ խօսիցն յառաջել խօսել : զբանն խառնել : հատանել : կտրել, խափանել .

Interrumpere opus inceptum . Խափանել, ընդհատել, դադարեցուցանել, թողուլ զսկսեալ գործն : առ ժամանակ ինչ դադարել, լռել, ի բաց կալ, հանգչել, լքել, կասել, կասուլ, յետս կալ, յառնել ի գործոյ՝ ի սկսելոյ : գործն դադարկանալ : զաւուրս ինչ ի մէջ առնել .

Interrumpere somnos . Զքուն հատանել .

Interruptè . Խափանօրէն : դադարմամբք .

Non interruptè . Անընդհատ : անխափանօրէն : անդադար : առանց լռելոյ : հետևապ̅ : անպակաս .

Interruptio, nis . Դադար : դադարումն : պարապ : պարապումն : լռեցումն : խափանումն : խափանուած : հանգիստ : կասումն : ընդհատութիւն : հանդարտութիւն : թուլացումն : դուլ ինչ .

Interruptus . Կտրած ընդհատեալ . խափանեալ : դադարեցեալ : կիսաշէն .....

Interscindo, ere . Ընդ մէջ հատանել :

միջակտուր, միջահերձ առնել: կիսակտուր առնել: կարել յերկուս.

Interscribo, ere. Երկուշարս ընդ մէջ գրել: գծիւ խառնել, միջարկել ընդ տողս երկուս.

Interseco, are. Ընդ մէջ բաժանել: զատանել: որոշել: մեկնել.

Intersectio, nis. Ընդ հատութիւն: բաժանումն: որոշումն.

Intersepio, ire urbem mænibus. Զքաղաքն պարսպել: պատել, շրջափակել պարսպօք. պատել զպարիսպ զքաղաքաւ: ածել զպարիսպ շուրջ զքաղաքաւ: պարիսպ պատել շուրջանակի: ամրացուցանել պարսպօք: hortum sepibus, ցանգով պատել, փակել զայգի: ցցանդ ածել շուրջ զայգեաւ: ցանգել փշօք.

Interseptus. փակեալ. շրջափակեալ: պատեալ, ամրացեալ պարսպօք &c.

Intersero, ere. Ի միջի ցանել: տնկել: aliàs, ի մէջ արկանել, ածել, ձգել, խառնել, կցել, ագուցանել ընդ: շարագուցել.

Intersertus. Խառնեալ: կցեալ: ագուցեալ: յօդեալ ընդ: շարագուցեալ.

Intersitus. Ի մէջ ցանեալ: տնկեալ: hortus pomis intersitus: պարտէզ լի խնձորի ծառովք.

Interstitium. Միջարկութիւն ժամանակի: միջոց, միջնոց աւուրց ինչ: զաւուրս ինչ ընդ մէջ առնել.

Intersum, interesse: in medio esse. Կալ ի միջի: խառնել ընդ.

Interesse convivio. Խրախութեան հանդիպել, դիպել: հրաւիրեալ կալ ի ճաշ: խրախակից գտանել, նստել ի մէջ բազմականաց. պատրաստ գտանել ի.

Interfuit triduum. Զաւուրս երիս ընդ մէջ եդեալ: միջոց եղեւ աւուրց երից: aliàs v. interest.

Intertextus. Խառնեալ: գործ անկուածոյ: հիւսած. auro, ոսկւով ընդելուզեալ: ex filo & lana, այլայլախառն ասր եւ կտաւ.

Interturbo, are. Վրդովել, խռովեցուցանել, աղմկել զմիտս: պղտորել զհոգի. վրդովումն, խռովութիւն: աղմուկ ձգել ի միտս.

Intervallata febris, quæ intermittit. Ընդհատ ջերմութիւն: որ ժամանակ ինչ թողու զախտացեալն, յետոյ կրկին կալնու զնա.

Intervallum, loci. Հեռութիւն. հեռաւորութիւն: միջնոց: բացադրութիւն: միջանցումն: երկարաձիգ միջոց: միջարկութիւն: magno disiunctus intervallo, միջոցաւ մեծաւ բաժանեալ է ի միմեանց: բացաւորութիւն.

Intervallum temporis. Միջարկութիւն, միջոց, միջանցումն աւուրց ինչ: & quæ suprâ.

Intervallum febris. Միջոց, ընդհատութիւն, դադարումն, փարատումն ջերմութեան, ցաւոց առ ժամանակ ինչ: intervallum, induciæ belli, միջոցք պատերազմաց: կռուի խափանումն առ աւուրս ինչ. հանդարտութիւն, դադարումն կռուի առ ժամանակ մի զոր ընդ մէջ առնեն.

Quod ad intervalla accidit. Երբեմնական: պատահական: որ երբեմն հանդիպի.

Interveniens. Անկարծահաս: անակնկալ, անակնունելի, անկարծակի ի վր̄ գայ, հասանի, ժամանէ: հետամուտ.

Intervenio, ire, Պատահել, հանդիպել: ի վր̄ գալ, ժամանել, հասանել: անկարծակի հասանել.

Intervenire, intercedere. Միջնորդել: ընդ միջել: զինքն միջարկել. բարեխօս լինել վս̄: v. intercedo.

Interventio, nis. Միջարկութիւն: միջնորդութիւն: բարեխօսութիւն.

Interventor, is. Որ ի վր̄ գայ, հասանի: անկարծահաս: որ տարաժամ հասանի եւ զմեզ աշխատ առնէ.

Interventor, intercessor. Միջնորդ. բարեխօս: միջարկու: յարդարիչ բանին.

Interventus, ûs. Անկարծահաս գալն: անակնկալ հանդիպումն: անկարծադէպ եւ տարաժամ պատահումն.

Interverto, ere: aliquem, rem aliquam subripere. Հնարիւ գողանալ, խլել.

Intervigilo, are. Կիսաքուն կալ յանուրջս: ոչ զարթուն ոչ քնեալ.

Interviso, ere, visitare. Այց, այցելութիւն առնել ումեք: այցելու լինել նմա: երթալ ի տես, ի տեսութիւն նր̄. յայց ելանել նմա.

Intestabilis. Անյարմար, անըմբռն առ ի վկայել: ընդունելի չէ վկայութիւն նր̄: անպատշաճ վկայ.

Intestabilis. Անյարմար, անըմբռն առ ի գրել զկտակ: առ ի կտակագիր առնել.

Intestato, ab intestato, intestatus mortuus est. Անկտակ մեռաւ: առանց կտակ գրելոյ.

Intestina, orum. Աղիք: փորոտիք. ներսունք որովայնի որպիսիք են, ստամոքս, թոքն, լեարդն: փայծաղն. երիկամունք:

Intestinus, a, um. Ներքին : ներսին : bellum intestinum, տունանձնական, անդրստական, ներքին կռիւ, խռովութիւնք : աղմուկ շփոթութիւն.

Intexo, ere. Հիւսել, զուգել, անցուցանել, խառնել ընդ միմեանս : շարադրել, ագուցանել ընդ : յօդել : յերկար ձգել.

Auro intexere. Ոսկեթելով յօրինել : vul. ոսկով անել.

Intextus, a, um. Շարահիւսեալ, շարազուգեալ, ագուցեալ, խառնեալ, անցուցեալ ընդ : յօդեալ : յօրինեալ : յերկար ձգեալ.

Auro intextus. Ոսկեթել յօրինուած : նկարէն : ոսկէ թելով յօրինեալ : ոսկեհուռ : զառաւառուխտ.

Intimatio, denuntiatio. Ծանուցումն : պատուէր : հրաման : հռչակումն : զեկուցումն : ազդեցումն.

Intimè, ex animo. Ի բոլորէ սրտէ : բոլորով սրտիւ : ի խորոց սրտի : կցագոյն սիրով : մտերմաբար : aliàs, ներքսագոյն • ներքսագոյն : ի ներքս ի մէջ : ի ներս : ի ներքոյ.

Intimo, are. Հրաման, պատուէր տալ : ծանուցանել : զեկուցանել : հռչակել : բացայայտել.

Intimus, maximè internus. Ներքսագոյն : տունանձնական : ներքսագոյն : տունանձնագոյն.

Intimus amicus. Սիրով կապակցեալ, ընդելուզեալ ընդ : տռակցագոյն և կարեւոր և մտերիմ բարեկամ : հանգոյն անձին իմում : հաւատարիմ : մտաւոր սիրելի : խորհրդակից, սրտակից : համամիտ : սեղմագոյն միաւորութեամբ կցեալ ընդ իս.

Intinctus, a, um. Թացեալ : Թաթաւեալ : Թրմեալ, Թրջեալ : v. g. արեամբն, vel յարեան : ներկեալ արեամբն.

Intingo, ere : panem in aqua. Զհացն Թանալ, Թացուցանել, Թրմել, Թաթաւել ի ջուր : Sacerdos digitum intingat in sanguine : Թացցէ քահանայ զմատն իւր յարեան : particulam hostiæ intingere in calice : զմասն նշխարին Թրջել գինեաւ, մխրճել բաժակաւ.

Intolerabilis. Անտանելի : անհանդուրժելի : անկրելի : անբառնալի : դժուարակիր : որում ոչ կարեմ հանդուրժել, համբերել.

Intolerandus : idem.

Intolerans laboris. Անհանդուրժ, անհամբեր վաստակոց : վաստակատանեաց : վատ և տաղտուկ առ ի վաստակս, անժոյժ, անհանդարտ, Թոյլ և լքեալ առ ի վաստակել.

Intoleranter. Անհամբերութեամբ • ըշտապութեամբ : անժուժկալութեամբ.

Intoleranter, arroganter. Անտանելի յանդգնութեամբ : յանդգնաբար : գոռոզաբար : ամբարտաւանութեամբ.

Intolerantia, arrogantia. Հպարտութիւն : ամբարտաւանութիւն : ամբարհաւաճութիւն : գոռոզութիւն : վեհութիւն : բարձրավզութիւն : բարձրայօնութիւն.

Intono, are. Բարբառ տալ յերկնից : ահաւոր ձայնք որոտմանց հնչել յերկնից : որոտալ : præt. տայցի : ամպրոպել : Թնդալ : de concionatoribus etiam, որոտացուցանել զքարոզութիւն.

Intonsus. Հերք անխոյզ : ոչ փոքրեալ : անգերծ • որ զմէիչ, ածելի ոչ եկած զգլխով իւրով : երկաթ, ածելի ոչ ել ի գլուխ նր.

Intorqueo, ere. Ոլորել : փաթութել : ծրարել • պատատել : մանել զչուան.

Intorquere telum in. Նետ ածել, ձգել, արձակել, հարել ի սիրտ.

Intorta oratio. Բան խորին : դժուարին խրթին • խորագոյն : խրթնածածուկ • պատիպատ.

Intortus, non rectus. Թիւր : ծուռ • խեղաթիւր փայտ, dicitur etiam de moribus pravis.

Intortum filum. Կրկնաթել : Թել խոշոր, ստուարաման, ոլորեալ, կրկին մանեալ, կրկնաման.

Intortus serpens arbori. Օձն պատեալ զծառովն.

Intorti crines, cincinni. Հերք հիւսեալ : զանգրահեր, որ է ոլոր ոլոր և հիւսած : հիւսք : ոլորեալ.

Intra, in. Ի : յ : մէջ : ի ներս : ի ներքս : v. in.

Intra se. Ի միտս իւր : ի մտի իւրում : յինքեան : ընդ միտս : ընդ միմեանս : ի սիրտս իւրեանց.

Intrà duos annos hoc fecit. Յամս երկուս : երկարութեամբ երկու ամաց : զամս երկուս.

Intra paucos dies veniet. Յետ, զկնի սակաւ ինչ աւուրց եկեսցէ : յետ այլ եւս երկու աւուրց : մինչև ցերկու օր : առաւ մինչ և ցերկու օր.

Intrà modum aliquid facere. Կարգ դնել անձին իւրում, գործոց իւրոց : կալ ի չափու յիւրում կանոնի : ոչ անցանել զսահ-

մանօք : ոչ ձգտել արտաքոյ սահմանաց : զանձն իւր ածգել ի ներքոյ սահմանաց : զսահմանս կարգել, կացուցանել ըղձից իւրոց : կալ ի ներքոյ սահմանաց : ոչ ելանել ընդ սահմանս, արտաքս քան զ.

Intrà, inter. Ի մէջ մարդկան ։ ի մաքդին : intra quos erat, յորս էր : intra vos, ի միջի ձերում.

Intractabilis. Անյր վայրագ : վայրագամիտ : խոժոռեալ ։ խեռաբարոյ : դժնեայ և խեռ : խուժադուժ ։ անմարդ : անտառաբնակ : լեռնաբնակ : լեռնաստուն : վայրենի ։ գոռոզ : ստամբակ : ստամբակեալ վայրագութբ : ընդ որում ոչ գոյ խօսել : որ ոչ կարէ խօսել ինչ խաղաղութբ ։ ստպ. : բիրտ, խոշոր.

Intractatus equus. Ձի : անվարժ : անկիրթ : անհեծ : սանձընկէց : խեռ : խստերախ.

Intremisco, ere. Դողալ : շարժել ։ սասանել : երերալ երկիւղն : v. g.

Intremiscere ex metu. Դողալ : սարսափել ։ սարսել, սարսռել յահէ : ահ, դողումն կալնուլ զիս : ձեռքն, ոտքն դողդոջալ յերկիւղէ : ex frigore, դողալ, սարսռել ի ցրտոյ · ծունկք նր կամ ատամունք զմիմեանս բախբախել ի ցրտոյ.

Intremo, ere : ut intremisco.

Intrepidè. Համարձակապէս : անվախ ։ անահ սրտիւ : վստահութբ : անկասկած : աներկիւղաբար.

Intrepiditas, tis. Վստահութիւն : համարձակութիւն : անվեհերութիւն : աներկիւղութիւն : անսասանութիւն ։ անվախութիւն.

Intrepidus. Անահ : անվախ : աներկիւղ : անվեհեր : աներկեան : վստահ : վստահացեալ ։ մեծահոգի : համարձակ : անսասան : անձնապաստան : անկասկած ի abl. անահ սրտիւ և համարձակ լեզուաւ : անձնամատն : անձնանախատ ի մահ : արձանացեալ սրտիւ : յանդուգն : քաջասիրտ : կորովամիտ.

Intricatus. Արգելեալ : փրդոխեալ : աղմկեալ : շփոթեալ : աղմկափաթոյթ : շրջապատեալ աղմկիւք : խառնիխուռն : ամբոխեալ, զբաղեալ.

Intrico, are. Արգելել ։ փրդոփել : շփոթել : խառնել ։ աղմկել : ամբոխել ։ զբաղեցուցանել զոք ի հոգս մտաց.

Intricare sese negotiis ...... Զբաղել ի հոգս : աղմկել : բազում իւիք զբաղեալ լինել : զինքն ի շփոթս արկանել : ընդունայն շփոթիւք խարբափել, վարանել : ընկենուլ զանձն ի շփոթս և ի հոգս կենցաղոյս : մինչ եմ երերեալ է ի հոգոց աշխարհի : վարանեցուցանել զանձն բազում հոգովք : շաղախել ի զբաղմունս.

Intrinsecè. Ներս : ներսապէս : ներքսապէս : ի ներս : ի ներքս : ի ներքոյ : յինքեան : ինքն ըստ ինքեան : յիւրմէ : յանձնէ իւրմէ : յինքենէ : ներսադրաբար.

Intrinsecus, a, um. Ներքին ։ ներսին : ներսագոյն : բուն.

Intrinsecùs, adverb. Ներքսապէս ։ ի սրտի իւրում : ներքոյ : v. intrinsecè.

Intrita, æ: cæmentum. Շաղախ ։ կիր աւազով շաղախեալ, մածուցեալ.

Intrita panis. փշրանք հացին ի ջուր թրմելոյ, թաթախելոյ, թրջելոյ, թացելոյ.

Intritus. Մանրեալ : ծեծեալ : փշրեալ : մանրեալ : հաց բրդեալ.

Intrò. Ներս ; ի ներս : ներքոյ : ի ներքոյ : ներսապէս : ներքսապէս : ի ներքս.

Intro, are. Մտանել : præt. մտի : intra մուտ : intrate per angustam portam, մտէք ընդ նեղ դուռն ; ներս գալ : մուտ և ել առնել.

Introduco, ere. Մուծանել : ներ մուծանել : ներածել : հանել, ածել զոք ի ներքս առ արքայ : տալ մտանել : մտուցանել : ներս բերել առաջի ..... կացուցանել զնա առաջի.

Morem introducere. Սովորութիւն ինչ ներմուծանել, ներածել : հաստատել.

Introductio, nis. Ներածութիւն ։ առաջնորդութիւն : թելադրութիւն : ձեռբածութի ի.

Introductor. Ներածիչ : ներածու : որ առաջնորդէ մեզ ի : որ ածէ, հանէ, ներմուծանէ, կացուցանէ առաջի.

Introeo, ire. Ի ներքս գալ : մտանել : մուտ առնել.

Introitus, ûs. Մուտ : in introitu urbis, ի մուտս քաղաքին ։ v. ingressus.

Introitus veris. Գարնանամուտ : æstatis, ամառնամուտ : autumni, աշնանամուտ : hyemis, ձմեռնամուտ : missæ, ժամամուտ.

Introitus, exordium. Յառաջաբանութիւն : սկիզբն բանին.

Intromissio. Ներածութիւն : vide introductio.

Intromitto, ere. Ի ներս ածել : vide introduco.

Introrsùm, introrsùs. Ի ներքոյ : ներքսապէս ի սրտի իւրում : յինքեան : vide intrinsecùs.

Introspicio, ere. Հայել : նայել : ներնկատել : v. inspecto.

In-

Introſpicere mentem alicujus . Հետեւել, խնամալ զգաղտնիս սրտի նո՛ր : վերահասու լինել dat. ի վե՛ր խորհրդոց սրտի նո՛ր հասանել .

Intrudo , ere . Ներսածել : հարկել , մուծանել , ածել զիր ինչ ի : կոխել .

Intrudere ſeſe , immiſcere . Օինչէն նեղ խառնել յիրս օտարաց : զինչէն ազգանել , ներմուծանել ի : զձեռն մխել , ազգանել ի : մխել ի բան ինչ .

Intruſus . Բռնաւոր : յանիշատակօղ . որ անիրաւապա՛ , բռնութի՛ , ուժով յափշտակէ , յինչէն կորզէ , գրաւէ , եւ բացուցանէ զպետութի՛ ինչ : բռնակալ .

Intubum , intubus , herba . Եղէգն : դառնիճ : զի դառն խոտ է : vul. քաշնի .

Intueor , eri : oculis . Դայել , հայել ի : զաչս ազգանել , ածել , ազձակել , հասատատել ի : աչք այ դիտեն զբարիս : ակնածել : տնտղել առ : ականել : ակն դնել : նշմարել . նկատել : տեսանել .

Intueri mente . Օմտաւ ածել : ի մտի խուզել : մտօք ըմբռնել : ներխոհակալ : խորհիլ : ի միտս ածել , քննել ի մտի իւրում .

Intuitivè videre Deum . Դարպ , հատարձակա՛ , դէմ յանդիման , հայեցողապա՛ , բացօք երեսօք , յայտնապա՛ , երես ընդ երես , հատարձակ , երանելի տեսութի՛ տեսանել զի՛ն .

Intuitivus , va : viſio . Հատարձակ , յայտնադոյն , հայեցողական , երանելի տեսութի՛ որով սո՛ք յերկինս դէմ յանդիման և բացօքերեսօք տեսանեն զի՛ն .

Intuitus , ûs . Հայեցուած : հայեցո՛ած : ակնածութի՛ : ակնարկութի՛ : տեսութի՛ : նկատուած : նշմարան : աչագ դիտուած : տես : gen. ոյ : նշմարուած .

Uno intuitu . Միով և նո՛ ակնարկութի՛ .

Intumeſco , ere : inflari . Ուռուիլ : præt. ուռայ : այտնուլ : աչք այտուցեալ և բազում լալոյ : մարմին այտուցեալ սեւանալ և բազում գանելոյ : փքանալ .

Mare , undas , intumeſcere . Ծովն , ջուրն դիզանալ , զօրանալ , սաստկանալ , ուժ ունալ : ուռիլ , կուտակիլ . ծովն փքանալ ուռուցեալ .

Intumeſcere ſuperbiâ . Հպարտանալ : ներտ ուռիլ , փքանալ հպարտութի՛ : գոռոզանալ : բարձրամիտիլ : յօրանալ : ամբարտաւանիլ .

Intumulatus . Անթաղ : ի թաղմանէն զրկեալ .

Intus . Ի ներքոյ : ի ներքս , ներքսագոյն : ի մտի , ի սրտի իւրում : v. intrinſecûs .

Ab intus . Ի ներքուստ : ի ներքուստ կուսէ : ի ներքսէ : ի սրտէ .

Intutus : non ſecurus . Անանդաւոր : կասկածելի : կասկածոտ : ահոտ : վտանգահոծ : անապահով .

Intibum : v. intubum .

Invado , ere : irruere in . Բռնաւ յառնել , ազձակիլ , դիմիլ , թռիլ , թափիլ , գրոհ տալ ի վե՛ր : սլանալ զինի որոյ .

Invadere bona alicuius . Օինչս ուրուք յափշտակել : բռնութի՛ ձեռն տալ , ձեռնամուխ լինել յինչս : կորզել զիշխանութի՛ : անիրաւութի՛ , բռնաւ ունել , եւ բացուցանել , ինչնացուցանել զինչս .

Horrorem , timorem invadere me . Ահ , երկիւղ անկանիլ , հասանիլ ի վե՛ր իմ : ահ և դողութիւն կալուլ զիս : ահ լինիլ ի վե՛ր իմ : զահի հարկել .

Invadere urbem , regionem . Ձեռնուլ , յաղթահարել զքաղաք : & quæ ſuprà : առպատակիլ , աստպատակաւ ելանել , առպատակս սիրել յաշխարհ .

Invaleſco , ere . Օրանալ : սաստկանալ : pro vincere , յաղթել : յաղթահարել &c.

Mos invaluit . Սովորութի՛ զօրացաւ : արմատացաւ՝ : հաստատեցաւ : բարեմիտ մանակեայ սովորութի՛ բնութի՛ , կամ օրէնսդ զօրութի՛ էառ : morbus invaluit , ցաւն սաստկացաւ , զօրացաւ , զայրացաւ .

Invaletudo . Հիւանդութի՛ : ցաւագնութի՛ : ցաւագարութի՛ : ախտաժէտութի՛ .

Invaliditas : v. g. matrimonii . Ձնզօրութի՛ : խափանումն : ատութի՛ : ունայնութի՛ : ոչ ընչութի՛ պսակին : պակասութի՛ .

Invalidus , infirmus . Հիւանդ : ախտաժէտ : ախտագին : ցաւոտ : ցաւագար : ցաւագին : խօթացեալ : հիւանդոտ : հիւանդագին : հաշմ անդամօք : բեկ : խեղ : տապզար ոսկերք .

Invalidus contractus . Բռաչին անզօր . տուտ և ունայն : պակաս : խափանեալ : ընդվայր : անհաստատ : ոչ ինչ : անվաւէր պատճառ : յորմէ պակասն ինչ հակառ .

Invalidum reddere matrimonium . Խափանել , ունայնացուցանել , ոչ ընչացուցանել զպսակ : առնել զնա անվաւէր և տուտ . վերնպեցուցանել զ. արդելել . անզօրացուցանել .

Invariabilis . Ձնափոփոխ : անփոփոխելի : անայլայլելի : անխախտելի : անդրդուելի : անյեղափոխելի : յարեակայ . ճնացական : անանց : անպակաս : անշարժելի .

Invaſio . Յափշտակութի՛ : հոդոպատուհաս : բռնա-

քննադատութիւն : ապաստան : ապաստանութիւն .

Invectio, exportatio. Բեռնակրութիւն : տանումն : անդրաբերութիւն : անդրաբարձումն : vul. բրէհ.

Invectio, invectiva. Նշտամբութիւն : նշտամբանք : բարբանջանք : յանդիմանութիւն : դատնութիւն բանից : անարգնագոյն կականք ընդդէմ : զրպարտանք . նախատինք : եպերական բանք .

Invectitius, qui aliunde defertur. Օտար : օտար պզգի : օտարածին . այլազգի : որ յայլ կողմանէ, այլուստ, յայլմէ ուստեքէ բերեալ : արտաքին .

Inveho, ere, in aliquem locum. Օտր ինչ բարձեալ տանել յայլ ուրեք : նաւով, կամ կառօք : կամ գրաստու բառնալ, կրել, անդրաբերել, ածել ի : ներմուծանել .

Invehor, hi in aliquem. Նշտամբել, յանդիմանել զոք դառնագոյն, կսկծագոյն բանիւք : բարբանջել, հաչել ընդդէմ : բարբանջանօք զրպարտել : բերան բանալ և զլեզու արձակել ի վր . զԹոյն և զմաղձն դառնութե ժայթքել, Թափել, հեղուլ ի վր : սրել զլեզու իւր յանարգանս .

Invenio, ire. Գտանել : præt. գտի . & aliquando, գտայ : հասանել . dat. հասու լինել : aliàs : հնարել . խորամանկել զչարիս : հանել, ածել ի լոյս : ճարել : խելամտել . նորակերտել .

Inventarium. Համարագիր . Թիւ համարոյ . Թուագիր իրաց բազմաց : vul. դէֆտեր .

Inventio. Գիւտ : alias . հանճար : հանճարեղութիւն : հնար : հնարագիտութիւն : նորակերտութիւն : հնարակերտութիւն : խելամտութիւն .

Inventio S. Crucis. Գիւտ սրբոյ խաչին : խաչագիւտ .

Inventor, ignis v. g. Գտանող, գտիչ հրոյն : հրագիւտ : հանճարեղ : գտող : հնարագէտ . գիւտարար : նորակերտ : բազմահնար . արարչապետ : արարչագործ . հնարակերտ : նորագիւտ : նորահնար : inventor malorum, չարահնար : առաջնորդ չարեաց : չարանիւթ .

Inventum, res inventa. Բան նորագիւտ : նորահնար : նորակերտ : հանճարագիւտ . հնարակերտ .

Inventus, ûs : ut inventio : inventu difficile . դժուարագիւտ . դժուարահնար . facile inventu, դիւրագիւտ .

Invenustè. Անվայելչաբար : տգեղաբար : խոշորաբար : գռեհկաբար .

Invenustus. Տգեղ : անվայելուչ : խոշոր : խոշորակերտ : անյարմարաւոր չինեալ .

Inverecundia. Անզգամութիւն : լրբութիւն : յանդգնութիւն : անամօթութիւն . անամաչութիւն : աներեսութիւն : յանդուգն համարձակութիւն : անպատկառութիւն .

Inverecundus. Անամօթ : աներես : լիրբ և անզգամ : լկտի : անպատկառ : անամաչ : որ առնէ զդէմս իւր իբրև զվէմ, որ ունի ճակատ պղնձի : որ ոչ գիտէ զամօթ : յանդուգն .

Inversio, mutatio. Փոխումն : փոփոխումն : այլայլումն : շրջումն, յեղյեղումն իրացն .

Inversus, a, um. Փոխեալ . այլայլեալ . շրջեալ : յետադարձ .

Inverto, ere. Փոխել . փոփոխել : այլայլել : շրջել . յետ դարձուցանել : տակն ի վերև շրջել .

Invertere negotium aliquod. Օրանս ցրել, ցրուել : խափանել : քակտել : վրիպեցուցանել : յիմարեցուցանել զխորհուրդս : յապուշ դարձուցանել, կորուսանել զխորհուրդս .

Investigatio. Խոյզ : ներխուզումն : փորձ : փորձառութիւն : քննութիւն : խնդիր : հանդէս : որոնումն : հետազօտութիւն : յոյզ : մեծայոյզ և ներբագոյն քննութիւն : հարցափորձ քննութիւն .

Investigator. Քննօղ : քննիչ : հետայոյզ : հետազօտիչ : հարցափորձ : խուզօղ : բազմաքննին : հետաքննին : հետաքրքիր .

Investigo, are. Խնդիր քննել : մեծայոյզ և ներբագոյն քննութիւն առնել . խնդիր առնել : խնդրել : որոնել : ուշ եդեալ քննել զննել : հետազօտել : հարցափորձել : հարցաքննել : զչափ առնուլ : gen. բազում խոյզ խնդրոյ առնել : բազում հարց և փորձ առնել : հետամուտ լինել, և խելահասու .

Canis investigat leporem. Շուն զկնի երԹայ հետոց, զնացից նապաստակին : հետ վարի, պնդէ զկնի : երԹայ ընդ հետս ոտից : հետևէ, հետամուտ լինի .

Investio, ire. Զգեցուցանել : v. induo.

Inveterasco, ere : invalescere. Զօրանալ . հաստատել : ուժովանալ : v. invalesco.

Inveterascere, senescere. Հնանալ : մաշիլ : ապականել .

Inveteratio mali. Յաւելուն սաստկացումն : զօրացումն : ընդ երկարութիւն : հնութիւն .

Inveteratus. Երկարաժամ : հաստատեալ, արմատացեալ : զօրացեալ, սաստկացեալ

ցեալ վէրս , ցաւս , սովորութիւնս . խոր_րեն , խղխայթեալ վէրս . բազմամեայ : երկարօրեայ .

Invetero, are. Փտանել առ երկար ժա_մանակ .

Invicem. Առ միմեանս : առ իրեարս : ընդ միմեանս : անդրադարձաբար : փոխա_րէն : փոխանակի' : փոխանօրէն .

Invicem, vicissim. Կարգաւ : ըստ կար_գի : փոխարէն : փոխանակի : փոխանակաւ .

Invictus. Անյաղթ : անյաղթելի . ան_պարտելի . անխոնարհելի : ամենայաղթ : անվանելի : անխորտակելի : անվնաս : քա_ջամարտ : սրտեղ : զօրեղ : սրտեայ .

Invidentia. Նախանձ : ախտ և մոլութիւն որով նախանձի ոք ընդ բարիս այլոց .

Invideo, ere. Նախանձել ընդ : չարակ_նել , ընդ ակամբ հայել զշնորհս եղբօրն : նախանձու վառել , հաշել , բեկել , բորբո_քել . վառել : մոլեգնել : չարակնել ի բարիս , ի վն բարեաց : ոխալ , խանդալ ընդ եղբօր : ի նախանձ մտանել ընդ : մախանս լարել ընդ դէմ : աչք ագահել յինչս այլոց . մա_խալ , մախանալ , նախանձ կեալ : նախանձ բերել ընդ , նախանձաբեկ լինել ընդ : զչա_րել , խածանել , դժուարել վն . ի նախանձ շարժել .

Invidia. Նախանձ : gen. ու : նախան_ձութիւն : quasi, նախ անձ, id est, primùm sibi : ոխ : ոխութիւն : չարակնութիւն : մախանք . մաղխանք : խէթ : est tristitia de bono alterius : է տխրութիւն ինչ սրտի վն բարւոյն այլոց .

Invidiam parere. Ի նախանձ շարժել : ածել զնախանձ ի սիրտ : վառել , բորբոքել զնախանձ ի սիրտս , vel զսիրտս նախան_ձու . նախանձեցուցանել : նախանձ արկա_նել սրտից : հանել զոք յաչաց : ատելի առ_նել զոք .

Flagrare invidiâ omnium. Ատելի , գար_շելի , զզուելի լինել ամենեցուն .

Invidia temporum. Չախորդութիւն , ան_յաջողութիւն , Թշուառութիւն , անձկութիւն , անճարութիւն ժամանակաց .

Invidiosè. Առ նախանձու : խեթիւ , մա_խանօք : չարակնութբ : նախանձաբար .

Invidiosus, cui invidetur. Ընդ որ նա_խանձին : aliàs, odiosus : ատելի : գարշելի , զզուելի .

Invidus. Նախանձոտ : quasi նախ ան_ձին , նախ զիւրն խնդրէ , qui primùm quæ sua sunt quærit : aut նա խանձի ի բարեացն_այլոց , ipse ardet, torquetur aliorum bono : նախանձաւոր : նախանձայոյզ : նախանձա_բեկ : նախանձալլուկ · նախանձատանջ : նա_խանձավառ : նախանձաբորբոք : նախանձա_մաշ : ոխալլուկ : չարակն : չարակնեալ : նա_խանձակիր : նախանձահար : նախանձա_շարժ : չարակնող : qui meo malo gaudet, ոտնհար ինձ : de quo nescias malum ne illi, an aliis bonum evenerit : զորմէ ոչ գիտես եթէ չար ինչ աղէտ նմա կամ եթէ բարի ինչ հանդիպեցաւ այլոց .

Invigilo, are. Արթուն , զարթուն կալ : տքնել : հսկել : զգիշերսն հսկմամբ հանել : կալ յարթնութե , ի տքնութե զգիշերս ող_ջոյն : արթնանալ : v. vigilo .

Invigilare alicui rei. Անքուն ակամբս հոգալ վն հօտին տն : զգուշանալ : dat. զգաստ և արթուն ունել զանձն : սպասել , ակն ունել : dat. զգուշութբ , ուշ եդեալ պահել .

Invincibilis. Անյաղթելի : v. invictus .

Invincibilis ignorantia. Ակամայ տգի_տութիւն : յորմէ ոչ կարեմ սթափիլ .

Inviolabilis amor v. g. Անեղծ . անեղ_ծանելի , անապական , անքակ , անքա_կելի , անլուծանելի , անխախտ , անխա_փանելի , անաղարտելի , անխզելի , անվ_թար սէրն : inviolabile secretum, անյայտ_նելի խորհուրդ . inviolabile decretum , սահման անքակտելի , անվրէպ : անդեղջ , անջնջելի հրաման .

Inviolatè. Հաստատմամբ պահել զհաւատ : անյայտ պահել զհաւատացե_ալ խորհուրդն : պահել զհաւատ ումեք : անխղճաբար ունել զնա ի սրտի ծածկեալ : ամբողջ և անվթար պահել զկանոնս : ան_լուծաբար : անխախտաբար . անխափա_նօրէն .

Inviolatus. Առանց ուրուք վնասու . անվնաս : ամբողջ : v. inuiolabilis .

Inviolatus, purus : castus. Սուրբ : մաքուր : ամբողջ : անարատ : անբիծ . անթառամ : անվնաս ողջախոհութիւն : անապական .

Invisibilis. Աներեւելի : աներեւոյթ : ան_տեսանելի : որ ընդ զգայութբ տեսութե ոչ անկանի : անյայտ : անտես .

Invisibilem fieri. Անտեսանալ ի մէնջ : աներեւութանալ : տեսլեան ամփոփել , անհետ լինել , վերանալ յաչաց : վերանալ յաչաց : աներեւոյթ լինել .

Invisibilem reddere. Անյայտ առնել : աներեւութացուցանել . ծածկել , ամփոփել կափուցել զնա յաչաց .

Invisibiliter. Աներեւութաբար : անտե_սաբար : զանխլաբար և գաղտ յաչաց : ան_երեւաբար .

In-

Inviso, ere . Այց , կամ այցելութիւն առնել ումեք : այցելու լինել նմա : այցել : երթալ ի տես ի տեսութիւն նր : յայց ելանել նմա .

Invisus, odiosus . Ատելի : գարշելի ։ զզուելի : անհաճոյ : անձնատուանք : խոտան եւ դժնեայ եւ ծանր ։ առաղակալի .

Invitamentum, illecebra . Հրաւիրումն : հրաւիրանք : հոգեընկալ զօրութիւն ։ հաճոյ֊գումն : յորդորանք : յորդորութիւն : ազդումն : շարժումն : ներգործումն : կոչումն ։ յորդորակ : յորդորականն բանք : ձգտումն առ բարի : item si ad malum , հրապոյր : հրապուրանք ։ ազդումն չարին : v. instigatio .

Invitans . Հրաւիրող : յորդորիչ : si ad convivium : կոչնատէր .

Invitatio . Հրաւիրումն: հրաւիրակ : կոչումն : յորդորումն : v. invitamentum .

Invitatorium : in officio divino . Հրաւիրակ ։ հրաւիրական : է սաղմոս ղդ : եկայք ցնծասցուք ի տր , որ է ժամամուտ առաւօտեան աղօթից .

Invitatus, excitatus ad . Ածեալ, շարժեալ, զարթուցեալ, ներգործեալ, գրգռեալ, յորդորեալ, հրաւիրեալ , համոզեալ, ստիպեալ , խայթեալ առ : si ad malum , հրապուրեալ , շողոքորթեալ &c.

Invitatus ad cænam . Կոչնական : բաղմական : կոչեցեալ : հրաւիրեալ : բարձակից : սեղանակից .

Invitatus, ûs . Կոչ : կոչումն : խնդիր : յորդորումն : հրաւիրումն : v. invitatio .

Invitatu tuo veni . Ի խնդրոյ քումմէ եկի .

Invitè . Ակամայ ։ Թարց կամաց իմոց : բռնամբ : ուժով : բռնութեամբ : ի հարկէ : ահաձութեամբ ։ ոչ կամաւ իմով : անախորժելի եւ տհաճ սրտիւ : անյօժարաբար : անհաճոյապէս .

Invito, are, inducere ad . Ածել, շարժել , քարշել , յօժարեցուցանել , ձգել , հրաւիրել, յորդորել, բաղձալեցուցանել, կոչել, յորդորականն բանիւք զարթուցանել, ստիպել, համոզել , առձգտել, կարդուրել , խրախուսել զմիտ առ ։ si autem ad malum , հրապուրել, շարժել, շողոքորթել, դրդել, դրդուել ի չար ։ կին սկսաւ վանել զնա .

Invitare ad cænam . Կոչել ։ հրաւիրել, կանչել, ածել զոք ի ճաշ .

Invitare aliquem hospitio . Օհերն ածել, ընկալնուլ, ժողովել, ընդունել, տանել ի տուն , յօթեւանս իւր , ի հիւրութիւն : օթեւանել զ. ագուցանել , առնուլ զնա առ իւր .

Invitare poculis . Ստիպել , դրդել , հրաւիրել զոք ըմպել .

Invitus, a, um . Ակամայ : բռնադատեալ , անյօժար , նուաճեալ , հարկաւորեալ : անախորժ սրտիւ : Թարց կամաց իմոց .

Invitâ minervâ facere ..... Օձեռն արկանել, մտել ի բան , առ որ ես անյարմար .

Invius . Տեղի անկոխ : աներթ : անհետ: անանց : անհնարագնաց : անհաս : անմատոյց : անհնարին երթալ: ուր ոչ գոյ ճանապարհ : աննաւագնաց ծով .

Inultè . Անվրէժ ։ անպատիժ : առանց վրէժ խնդրութեան : ձրի .

Inultus, a, um crimen . Անպատիժ : անվրէժ: առանց պատժոյ .

Inumbro, are . Հովանի լինել ի վր ։ հովանեաւ ծածկել ։ զհովանի տարածել: հովանի առնել dat. հովանաւոր լինել ։ dat. vel ի վր ։ հովանաւորել .

Inunctio . Օծումն : օծութիւն .

Inundatio . Ջրհեղեղ : potest addi ջուրց բաղմաց : զօրացումն , սաստկացումն , դիզացումն ջրոց որք ելանեն ի փոսոյ , անցանեն ընդ ափս , ծածկեն դաշտս , եւ ծովացեալք ունին զերկիր : բռնութիւն հեղեղաց .

Inundo, are . Ողողէ , ջուրք բազմացեալք , ուժովացեալք , զօրացեալք , սաստկացեալ, ծովացեալք , դիզացեալք ելանել ի փոսոյ , անցանել ընդ ափս , ծածկել դաշտս , ունել զերկիր , ելանել ի սահմանաց : ծովացուցանել դաշտս .

Inungo, ere . Օծել : præt. օծի ։ օծանել իւղով : իւղել .

Invocatio . Կոչումն , կարդալն , բողոքումն , աղօթք , աղաղակ առ Այ ։ գոչումն ։ կոչումն .

Invocatus, non vocatus . Անկոչ .

Invocare Deum . Կոչել զած յօգնութիւն: կարդալ զանուն տն : աղաղակել առ Այ: խնդրել, հայցել յայ զօգնութիւն ։ բողոքել առ : խնդրել զթիկունս ուրուք .

Involito, are . Թռչել : Թռչտել : Թռուցեալ այսր եւ անդր խաղալ .

Involo, are in aliquem locum . Թռչել: Թռուցեալ, թռեալ դիմել, սլանալ ի .

Involare in aliquem, irruere . Թռուցեալ դիմել , արշաւել , թափել , յառնել , բռնամբ գրոհ տալ , արշաւեալ հասանել ի վր .

Involare in possessiones . Բռնամբ յափշտակել, ունել , իւրացուցանել , ինչս ցու֊

ցուցանել, ընդ հուրով իշխանութեամբ դրոշմել, յինքն դրոշմել, կոչել զատացուածս : զներն բանութեամբ մտել, ձեռնամուխ լինել ի.

Involucrum. Ծրար : պատատ . պատատուց : պատատան . պաշարան : փաթոյթ : ծալ : ծածկոց : ծածկոյթ : capitis, փակեղ գլխոյն : libri, շապիկ : malitiæ, պատրուակ չարութեան : կեղծուածս : կեղծաւորութիւն : verborum, շրջանք բանից : յորձապատոյտք բանք.

Involvo, ere. Ծրարել ի կատար : v. g. պատել : պատատել . փաթութել . ամփոփել, ծալել ի կատար կամ կատարոք.

Involuntariè. Ակամայ : Թարց կամաց յոչ կամաց : անյօժարաբար.

Involuntarius. Ակամայ : ut ſuprà : ակամայեալ.

Involutus. Պատեալ : պատատեալ : ծրարեալ . փաթութեալ : ամփոփեալ : ut ſerpens, օձ գալարեալ յերկրի : պատեալ . պատոյտք տղտան օձին : ut hædera, պատեալ զծառովն.

Involutæ & occultæ res. Խրթին : խրթնածածուկ . պատիսպատ : անյայտ.

Inurbanè. Անհամեստաբար : խոշորապէս : գռեհկաբար : անմարդավարութեամբ : անվայելչաբար.

Inurbanitas. Անհամեստութիւն : խոշորութիւն վարուց : անմարդավարութիւն : գռեհկութիւն . սոսկութիւն : տմարդութիւն.

Inurbanus. Անհամեստ : սոսկ : կոպիտ : առանց քաղաքավարութեան : անմարդավար : խոշոր վարուք : բիրտ : գռեհիկ.

Inuro, ere : ferro candenti. Խարել, նշանաւ խարանաց, շողացեալ, ջեռուցեալ երկաթով թրոշմել, կնքահարել հարել, տպաւորել զինչ.

Inurere infamiam alicui. Խայտառակ առնել զոք : արատ ինչ դնել ի վը նը : զանուն չար դնել ի վը : առակել, խայտառակել զոք . հանել չար համբաւ զումանէ.

Inurere dolorem animo. Տրտմեցուցանել : խռովեցուցանել զմտեալ սիրտ նր . բորբոքել զվիշտս սրտի : թախծել զը նրա : խոր խոր խոցել.

Inuſitatè. Անսովորաբար : արտաքս քան զսովորութիւն : արտաքոյ կարգին.

Inuſitatus. Անսովորական : արտաքս քան զսովորութիւն : նորանշան : նորատեսիլ : նորաքանչ.

Inutilis. Անօգուտ : անպիտան : ոչ ինչ օգուտ : ընդունայն : անպէտ յամ պէտս : զուր : ընդ վայր : անշահ : անպատուղ : խոտան : անարգանաւոր : անպիտոյ . նանիր : անօգնական.

Inutilitas. Անպիտանութիւն : նանրութիւն : անպիտոյութիւն : անօգնականութիւն : անօգտութիւն : ունայնութիւն : անշահութիւն.

Inutiliter. Ի նանիր : ի զուր : ունայնաբար . վայրաբար : ընդ վայր : ի զուր : ինչ վաստակել.

Invulnerabilis. Անխոցելի անվիրաւորելի : անվէր, անխոց, անվիրաւոր ի նետից . ուր ոչ դպէ նետն : անահ ի նետից.

I O

IOachim : pater B. V. Mariæ. Յովակիմ : gen. այ : հայրն Աստուածածնին.

Ioannes Baptiſta. Յովհաննէս մկրտիչ : gen. նիսի, & նու : կարապետ.

Ioannes Evangeliſta. Յովհաննէս աւետարանիչ.

Iob. Յոբ : gen. այ : յոբ : Այր համբերութեան.

Iocabundus, lepidus. Ուրախ : կատակախօս : զուարթամիտ : զուարճամիտ : զուարճերեսք դիմօք : խայտական : ըղջաղէմ . առոյգ.

Iocatio, lepor. Ուրախութիւն : զուարճամտութիւն : զուարճութիւն, զուարթութիւն սրտի : զուարճաստութիւն որ երեւի ի դէմս, ի գործս եւ յամ շարժմունս մարմնոյ : կատակաբանութիւն : կատակութիւն : կատականք : ծաղրական բանք.

Iocor, ari. Ծիծաղել : խաղալ : խաղ առնել : կատակել . ընդ խաղս, ընդ կատակս խօսել : ծաղր առնել : խաղարկել : խեղկատակել : առոյգանալ : խայտալ : զուարճաբանել.

Iocoſè, facetè. Ուրախաբար : զուարթամտութեամբ . զուարճութեամբ սրտի : per jocum, ընդ խաղ, ընդ կատակս խօսել : խաղ առնելով : ծաղր առնելով : խաղ արկանելով.

Iocoſus, a, um : quod fit aut dicitur ioco. Որ ընդ խաղս առնեմք . ընդ կատակ ասեմք.

Iocoſa verba. Կատակ : բանք կատակի եւ խաղու : կատակախօսութիւն : ծաղրական բանք : կատակասացութիւն : խաղ.

Iocoſus homo. Կատակասաց : խաղարկու : ծաղրածու : v. jocabundus.

Iocularis. Ախորժելի : ախորժական . զուարճաբար : ut jocabundus.

Ioculator : ut jocoſus.

Ioculatorius : ut jocularis.

Iocus. Խաղ : ու ; ծաղր . ծաղրք : խաղալկութիւն : կատակ : խեղկատակութիւն . կատակասացութիւն ; կատակախօսութիւն : ծաղրական բանք .

Extra jocum, remoto joco. Թող զկատակս : ընդ արդարս : առանց խաղից ; ճշմարիտ, օղորդ ասելով .

Ioel Proph. Յովէլ : gen. յովելայ .

Ionas Proph. Յովնան : gen. ու . մարգարէ .

Ionquilla : flos. Փղթնայ : փուշր : անուշահոտ դեղին ծաղիկ .

Iordanis fluv. Յորդանան : ու .

Ioseph : Sponsus B. M. V. Յովսէփ . ու : & այ : այր Ածածնին .

Iosuè. Յեսու : gen. յեսուայ .

Iota. Յովտ : որ է նշանախեց մի : կամ փոքրիկ կէտ մի .

I P

Ipse, a. Ինքն : gen. քեան . ինքնին : նա : ego ipse, ես ինքն : tu ipse, դու ինքնին : ille ipse, նա ինքն ; nos ipsi, մեք ինքեանք .

Ex se ipso. Յինքենէ : յանձնէ իւրմէ : նա ինքնին . ինքն ըստ ինքեան : ի բնէ : յիւրմէ : janua se ipsâ aperta est, դուռն ինքն, իւրովի բացաւ : ex se ipse pullulans sine cultura : ինքնածին բուսեալ : ինքնաբոյս : sibi ipsi contrarius, ինքնամարտ : se ipsum amans, ինքնասէր &c.

I R

Ira. Բարկութիւն : à radice, բարկ, quod vehemens sonat ; զայրացումն ; ցասումն : սրտմտութիւն . զայրագնութիւն : սահմանի եռանդն արեան շուրջ զսրտիւ : դառնութիւն սրտի : վէճ : est motus animi inordinatus, quo ea reiicimus quæ nobis displicent : է անկարգ շարժումն հոգւոյն որով սաստիւ մերժեմք ի բաց այն ինչ որ անհաճոյ է մեզ .

Iram alicui concitare. Բարկացուցանել, զայրացուցանել, խռովեցուցանել զոք . շարժել, ածել, գրգռել զնա ի բարկութիւն : յարուցանել, բորբոքել զբարկութիւն ի սրտի նորա : վառել, բորբոքել զնա բարկութեամբ : դառնացուցանել, ցասուցանել, զայրագնել զնա .

Iram reprimere. Ցածուցանել, անցուցանել, շիջուցանել զբարկութիւն : հանգուցանել, խաղաղացուցանել, քաղցրացուցանել, կակղացուցանել զբարկացեալ ոք : դարձուցանել, դադարեցուցանել, հանդարտեցուցանել զբարկութիւն : շիջել զոք ի հանդարտութիւն : համոզել զնա ի խաղաղութիւն .

Iram effundere in aliquem. Հեղուլ զբարկութիւն ի վերայ նորա : զսրտմտութիւն բարկութեան ածել, առաքել, զթոյնն դառնութեան թափել ; զմաղձն դառնութեան ժայթքել ի վերայ նորա .

Iracundè. Բարկութեամբ : ցասմամբ : սրտմտութեամբ : խստագոյն, կսկծագոյն, դառնագոյն բանիւք : սրտմտաբար .

Iracundia : ut ira .

Iracundus. Բարկացող : դիւրաբարկ : բարկասիրտ : խիստ մարդ : զայրագին : զայրագնեալ : զայրացկոտ . ցասուցեալ : դիւր ի բարկութիւն .

Irascibilis appetitus. Ցասմնական, սրտմտական զօրութիւն, ախտ, ախորժակ որով հոգին պնդէ ընդ դէմ դժուարութեան : ex quo nascuntur hæ quinque passiones, ira, audacia, metus, spes, desperatio : ուստի ծնանին ախտակրութիւնք հինգ այսոքիկ, բարկութիւն, համարձակութիւն, երկիւղ, յոյս, յուսահատութիւն .

Irascor, ci. Բարկանալ : զայրանալ : ցասնուլ : præt. ցասեայ : խռովել : ցասմամբ լինել ընդ ումեք : բորբոքել, վառիլ բարկութեամբ : բարկանալ բարկութիւն մեծ : սրտմտիլ : բարկանալ սրտմտութեամբ ի վերայ : զայրագնիլ : բրդիլ ի սրտմտութիւն : բոցակիզիլ հրով ցասման իւրոյ : դալ, շարժիլ ի վէգ, ի բարկութիւն .

Iratus. Բարկացեալ : ցասուցեալ : զայրացեալ : խռովեալ : զայրագնեալ : սրտմտեալ : շարժեալ ի բարկութիւն : վառեալ, բորբոքեալ բարկութեամբ : բրդեալ ի սրտմտութիւն .

Iris, idis. Ծիածան : աղեղն որ ձգի յամպս յաւուրս անձրեւաց : Ջրեղէն կամար : ոսկէճաճանչ ամպն : բազմագոյն ծիածան ի ցօղալից, անլուսանց եւ նսեմ ամպոյն ծնեալ ի շառաւղացայտ ճառագայթից յանդիմանակաց արեգական : vul. կարմիր կանանչ, ծիրանի .

Iris, flos. Շուշան : vul. տղռաւէ ծաղիկ .

Ironia. Բան կեղծաւոր որով կեղծ գովեստիւ անարգեմք եւ նախատեմք զայլ ոք : v. g. յորժամ ասաց Աստուած ցԱդամ, ահա Ադամ եղեւ իբրեւ զմի ի մէնջ : genes. 3. կատակ : ծաղր : ընդ կատակ, ընդ խաղս գովութիւն .

Ironicè. Ընդ խաղ, ընդ կատակ: Ծաղրականս բանիւք դոփել զոք.

Irradio, are. Ճառագայթել: փայլել: նշողել: շող տալ: շողշողել լուսով: նշուլել.

Irrationabilis, irrationalis. Անբան: անբանական: անբանաւոր: որպէսն է նիւթաւոր հոգի անասնոց.

Irraucesco, ere. Խռպոտն կերկերել: կերկերանալ: Ձայնն կտրել.

Irreconciliabilis. Անհաշտ, անանց բարկութիւն: անհանդարտելի սրտմտութիւն: անշէջ, անշիջանելի բարկութիւն: անդառնալի, անշրջելի.

Irrefragabilis, certissimus. Ստոյգ: Հաւաստի: Ճշմարիտ: առանց պատասխանի տալոյ: անկասկած վկայութիւն.

Irregularis in Eccles. Խափանեալ, արգելեալ ի կարգէ, կամ ի պաշտամանէն կարգին իւրոյ.

Irregularis, à regula abhorrens. Անկարգ: տարակարգ: արտաքս քան զկանոնս, քան զսովորութիւն: տարականոն.

Irregularitas, impedimentum Canonicum impediens susceptionem ordinum, aut usum susceptorum. Արգելումն, խափանումն, լուծումն կարգի: արգելումն կանոնական որով խափանի ոք ի կարգէ, կամ արգելի կարգեալն ի պաշտամանէ և ի կիրառութենէ կարգին իւրոյ.

Irreligiosè, impiè. Անիրաւաբար: ամբարշտօրէն: անօրինաբար: անպարկեշտաբար.

Irreligiositas. Ամբարշտութիւն: անիրաւութիւն: անօրէնութիւն: անածութիւն: ժանդաբարոյութիւն: անպարկեշտութիւն.

Irreligiosus. Անիրաւ: ամբարիշտ: անօրէն: անած: հայհոյիչ: ժանտաբարոյ: անպարկեշտ: անկրօն.

Irremeabilis. Ուստի ոչ գոյ դառնալ, անստուստ ելանելոյ ճար ոչ գոյ: անել տեղի: անդրէն ոչ է դարձումն.

Irremediabilis. Անճար: անճարացեալ: ցաւ անբժշկելի, անբուժելի, որոյ բուժումն, հնար բժշկութեան ոչ գոյ: չիք հնար առողջութեան, անդրէն ոչ է դարձումն: յորմէ ոչ կարէ ոք ապրել: անխոտորելի, անճողոպրելի, անիբաց հրաժարելի, անարգելի չարիս.

Irremissibilis. Աններելի: անթողանելի: առանց թողութեան: անմասն ի թողութենէ: որ ոչ թողանի.

Irreparabilis. Անդառնալի: անհատուցանելի: անճար: անճարակ: ոչ գոյ հնար հատուցմանս: ruina irreparabilis, անկանգնելի խորտակումն: անդրէն ոչ է դարձումն: ոչ գոյ յոյս զերծանելոյ: յայլ ուստեք ոչ գոյ ակնկալութիւն.

Irrepo, ere: & irrepto, are. Սպրդել, սպրդեալ մտանել: մեղմաբար սողմամբ, գաղտագողացեալ մուծանել: præt. ծայ: սողալ: սակաւ առ սակաւ, մեղմով, մեղմաբար, հանդարտիկ, կամկար և հանդարտաբար մտանել.

Lues, malum irrepsit in ..... Ախտն, չարն սփռեցաւ, տարածեցաւ, փոխեցաւ յամենեսեան: եհաս ի: հուրն առաջնոց և այրեաց զայլոց տունս.

Irreprehensibilis. Անպարսաւ: անբամբաս: անբասիր: անմեղադրելի: մէ յամ դնացս իւր: անսղալ: անստգտանելի: անյանդիմանելի: անկշտամբելի: որ զանձն իւր անբամբաս պահէ առ ամենեսեան: ոչ կարէ ոք զարատ ինչ դնել ի վր նը.

Irequietus. Անհանգիստ: անդադար: անհանդարտ: ալեկայոյզ: մշտաղբալ: մշտաշարժ: միշտ երերեալ, տատանեալ, սասանեալ: տատանդական.

Irretio, ire. Խեղդ արկանել, դնել, թակարդեցանել զորոգայթ թռչնոց: զթռչունս ըմբռնել, որպէս ի ծուղակս: զորոգայթ շուրջ արկանել, դնել, ձգել, կազմել, յարդարել, կանգնել: որսորդանս դնել.

Irretire illecebris. Ըմբռնել, որպէս յորոգայթս: խեղդիւք շաթանց իւրոց վարանել, հրապուրել, համոզել, հրաւիրել, հրապուրանօք մարմնաւոր հեշտութեանց քարշել ի մեղս.

Irretitus, a, um. Ըմբռնեալ, որսացեալ: արգելեալ յորոգայթս: in moral. խեղդիւք, հրապուրանօք հեշտութեանց վարանեալ, համոզեալ հրապուրեալ, պատրեալ, որոգայթեալ.

Irretortus oculus. Անկնարկութիւն անթարթ աչօք: անթարթելի ակամբն: ակն անթարթափ: ակն հաստատեալ, սևեռեալ ի.

Irreverenter. Անզգամութեամբ: անարգօրէն: լրբաբար: անամօթաբար: անպատկառ: անպարկեշտաբար.

Irreverentia. Անպատկառութիւն: անզգամութիւն: լրբութիւն: անարգանք: անպարկեշտութիւն: անպատառնութիւն: զանզգամութիւն դնել առաջի այլ: անպատիւ առնել զնա.

Irrevocabilis. Անդառնալի: անշրջելի. irrevocabile decretum. Հրաման անդարձ:

անխաւիսան : անվրէպ : անսխալ : անհնար : յորմէ ոչ դոյ բողոքուիս : անողոքելի առեան : չէր առ ոք աղաղակել : ոչ է ապրելի նմանէ .

Irrideo, ere . խայտ առնել ղոք : կատակել ինանէ : այպանել, այպ առնել, խեղկատակել, ծաղր առնել, անգոսնել զինա : ծիծաղիլ զինանէ : խայտ համարել զկերպաս : ծանակ առնել : ընդ խայտ արկանել .

Irrigatio . ոռոգուիս : ջրեցուիս : արբուցուիս : առոգուիս : շաղ տալն .

Irrigo, are . ոռոգանել, ջրել, արբուցանել զպարտէզն : ջուր տալ նմա : շաղ տալ : fluvius irrigat campum : գետն արբուցանէ, ոռոգանէ, ոռոգէ : առոգէ : առոգանէ զդաշտն .

Irrigus hortus . Ցրտալից : ջրարբի : ջրառուն : ջրարբ : ի գնացս ջուրց առկեալ : ջրաբուղխ տեղի .

Irriſio . Ծաղր, gen. ղեր : ծաղ, ու : կատակ : կատականք : խեղկատակուիս : ծանակ : արհամարհանք .

Irriſor, oris . ձկնատգու : այպանօղ : խեղկատակ : արհամարհող : արհամարհօղ .

Irritabilis . Օգրացկն : բարկացօղ : դիւրաբարկ : բարկասիրտ : դիւր ի բարկուիս .

Irritamentum . Բորբոքուիս : հրապուրանք : հաւնողուիս : որ զմեզ ածէ առնսկէ, զարթուցանէ, ի .... concupiſcentiæ, մարմնանդուիս, բորբոքուիս ցանկուիս : gulæ, խորտիկ . կիրակուր անուշ և հաճելի բաս հանդերձեալ, ախորժելի, ախորժահան, որ զախորժակն շարժէ, զարթուցանէ .

Irritatio . Բորբոքուիս, զարթուցուիս, դրդռուիս բարկուիս : & quæ ſuprà .

Irritator, iram excitans . Գրգռնացօղ : դառնացուցիչ : խռովանուիս : բարկանուիս : յուղօղ բարկուիս ....

Irrito, are : iram concitare . Օգրացուցանել : դառնացուցանել : շարժել, ածել, դրդռել ի բարկուիս : յարուցանել զսրտմտուիս : adverſus aliquem, դրդռել զոք ընդ այլում : դրդռել զմիտս նր ընդ դէմ : նախանձեցուցանել, խռովեցուցանել, զայրացնել .

Irritare malum . Օգրացուցանել, սաստկացուցանել, կսկծեցուցանել զցաւն .

Irritare concupiſcentiam . Ի միտս ձգել զմարմնանդուիս ցանկուիս : վառել, բորբոքել, դրդռել զարթուցանել զցանկուիս : յարուցանել, դրդել, դրդռիչ զ.

Irritus, abrogatus . Իւրափանեալ, լուծեալ : ջնջեալ : հնացեալ : ոչընչացեալ : ի բաց բարձեալ : հերքեալ ի բաց : բնաջինջ : չքացեալ : ի չիք դարձեալ .

Irritus, vanus . Ունայն : անօգուտ : անպտուղ : ընդունայն : անպիտան : անվաստ : ի դուռ : ի վայր : այն է արած, կոծել զհողմն : հեռուել հաւուց Թռուցելոց : ի դուռ ծախել զժամանակ : ըմբռնել ըզսուտն , զհողմն հալածել : պաղպղուրկ , և զբաշխաւս տգնուքի : սուտ և ի դուռ ինչ վաստակ : աշխատակոծ .

Pactum facere irritum . Օրէնս ջրել : արհամարհել : լուծանել , խափանել : խաչ փնանել .

Irrogatio, impoſitio multæ . Հարկադրուքի : հարկահանուքի : հարկահարուքի : հարկապահանջուքի : irrogatio legis, օրինադրուքի : սահմանադրուքի : կանոնադրուքի .

Irrogo, are : pœnam, multam . Հրուգանել : ձգել զտուգանս ի վր : տուժել ի նմանէ վեց ոսկի : վեց ոսկիս արկանել նմա , պահանջել ի նմանէ .

Irrogare legem . Օրէնս դնել, հաստատել, կացուցանել : սահմանել, օրինադրել .

Irroro, are . Ցօղել : ցօղ ինջանել ի : vel ի վր .

Irrugio, ire . Հռնչել : գոչել : բառնչել : կօշել : գոռալ : պոռալ : & de homine, աղաղակել ի հայհ մեծ .

Irrumpo, ere in . Բռաւմբ յառնել, դիմել, արձակիլ, Թափիլ, գոհ տալ, բախել ի վր : բռաւմբ արձակմամբն հարանել ի վր : յանդուգն արձակմամբ ընթանալ ի վր .

Irruo, ere . Հառնել : վերթափիլ, պատահակել, արշաւել ի : ապստամբաբար հինոց երևանել յաշխարհ : ապստամբակ սիրոել ընդ : խուռն արձակել, ասել, երևանել ի վր : & quæ in irrumpo .

Irruere in medios hoſtes . Յանդուգն արձակմամբն անցանել Թշնամեաց ընդ մէջ : պատառել , յերկուս հերձել զգունդն , զբանակ , զամբոխն : հատանել զթշնամիս : կոտորել զբազմուքի .

Irruptio, nis . Հառուն արձակուիս : երք : արշաւ : արշաւանք : արշաւուիս : ապստամբակ : ապստամբակուքի : հինահարուքի : դիմեցուիս : աւարառուքի .

Irruptionem facere . Հարձակել ի վր : աւար արկանել զ. v. irruo, irrumpo .

I S

IS : ea : id . Նա : gen. նր : այն , gen. այնորիկ , կամ այնր . id ipsum : այն իսկ .

Id temporis , intereà . Յայնմ ժամանակի : մինչդեռ յայս էին : յայն ժամ : յայն քան .

Id est . Այս է : այս ինքն : այսինքն է : որ է : որ կամի ասել : ասելի է . իբր թէ ասիցես .

Id genus , ejusmodi . Նոյնպս : նր , կամ նոցին նման : նոյնազգի : նոյնկերպ .

Isaac . Իսահակ : gen. կայ .

Isaias proph. Եսայի : & Իսայիաս : gen. Իսայեայ մարգարէ .

Iscariotes , judæ proditoris nomen . Իսկարիովտացի . յուդայի մատնչին անուն .

Ischiadicus dolor : ischias,adis : gall. goutte sciatique . Երքնաղ : turc. նէքրիս : պատճառի ի հիւթոյ ինչ կծուՙէ և մարմնոքչէ որ հոսեալ յանդամս , և ի յօղս և ի խաղալիս մարմնոյ , բորբոքէ զկսկծագոյն ցաւն : ischiacus , eo morbo laborans , նէքրիս : Երքնաղ ախտիւախտացեալ .

Ismael : Abrahæ ex Agar filius . Իսմայէլ : որդի Աբրահամու յԱգարայ ծնեալ .

Israel , nomen patriarchæ Jacob . Իսրայէլ որ պատուՙով գրի : Իէլ : անուն յակօբ նահապետին , որ կամի ասել ԱԾատես : Eo deinde nomine Hebræorum gens est appellata : յետոյ այս անուՙամբն անուՙանեցաւ հրէից ազգն .

Hoc etiam nomine vocatum est Regnum Samariæ seu decem tribuum . Անուՙանեցաւ նոյն անուՙամբն , Սամարիայ , կամ տասնազգեայ , կամ իլն Թագաւորութին .

Israelita , æ . Իսրայէլացիք : quo nomine designantur Hebræi . Որով անուամբն նշանակին հրեայք առ հասարակ .

Istac . Ընդ այդ վայր . ընդ այդ տեղի : ընդ այդ .

Iste , a , ud . Դա . gen. դորա : այդ : gen. այդր : & այդորիկ .

Ister , Danubius . Դանուբ գետն : դօնաւիս հզօրագոյն գետն .

Isthmus , i . Նեղուց ցամաքի : ցամաք անձուկ : կիրճ ցամաքին : երկրին կամ ցամաքին լեզուՙակ փոքրիկ և անձուկ որ ծովս երկուս անջրպետէ , զի ընդ իրեարս մի խառնեսցին .

Istic . Անդր : անդրէն : անդանօր . յայդ տեղի : այդր .

Istinc . Յայդ տեղւոջէ : անդէն : անդրէն : ի տեղւոջէ յայդմանէ .

Istius modi . Այդպս : այդպիսի . այնպս : այնպիսի . նոցին նման : նոյն կերպիւ .

Istò , istuc . Յայդ տեղի : յայդ վայր : անդր . անդրէն . այդր .

I T

ITà , etiam . Այո : այդպս է .

Ità ne est ? Ուղղորդ է ? Ճշմարիտ է ? ուղղորդ ասես ? այդպս է ?

Ità ut , adeò ut . Այնքան , այն չափ , այնպս մեծ է , մինչ զի : հէնց մեծ է , որ : մինչ և : ita dilexit , ut daret ..... ԱԾ այնչափ սիրեաց զաշխարհ , մինչ և զորդին իւր ետ .

Ità , similiter . Այսպս : այդպս : նոյնպս : նմանապս : նոյն կերպիւ : նմանօրէն . նովին կերպիւ .

Ità est homo , sic est à natura comparatus . Այսպիսիմարդ է : այն է բնութին նր : այսպէս է ի բնէ , յանձնէ իւրմէ .

Quæ cum ita sint . Ուրեմն : ապա ուրեմն : այսուհետև : որոյ յաղագս . վն այսորիկ . in prologo Galeato , pag. 746. colum. 1. quod Hyeronimus habet , quæ cum ità se habeant stolidè vertit Ouesgan , որք էրք զինքեանս այսպս ունիցին .

Italia . Իտալիայ : gen. Իտալիոյ : Իտալիոյ կամ Իտալիացւոց երկիրն : Isai : 66. 19. Armenus videtur habere , Թուբէլ : numeror. 24. 24. կիտացիք : Ezech. 27. 6. de insulis Italiæ vertit . Ի կղզեաց քետիմացւոց .

Italicus , italus . Իտալիացի : Իտալիականն .

Itaque . Այսպ : ապա ուրեմն : ուրեմն : այսու հետև : որոյ յաղագս . վն որոյ : սակս այսորիկ .

Item . Դարձեալ : այլ և ևս : կրկին : կրկնակի : ևս առաւել . բաց յայսմանէ : aliquandò , նոյնպս : այնպս .

Iter , itineris . Ճանապարհ : ուղի . շաւիղ : ռահ quod est persicum : անցք .

Iter tridui . Երեք օրեայ , եռօրեայ , երից աւուրց ճանապարհ : longum iter , երկար , բազմօրեայ , բազմամեայ ճանապարհ .

Iter facere . Երթալ , անկանիլ ի ճանապարհ : յուղի անկանիլ : ճանապարհ երթալ : ընթանալ , շրջիլ ճանապարհս բազումս : առնել զճանապարհն ի : ճանապարհ հորդել ընդ .

Faustum iter apprecor . ԱԾ բարի ճանապարհ

պարհ տայցէ : առաջնորդեսցէ ընդ ած և ճանապարհին քում : ած զո ճանապարհ յաջողեսցէ : ուղղեսցէ տո զճանապարհդ քո և բարի : բարով երթեցես : vul. երթասբարով .

Itinere deerrare . մոլորիլ, շրջիլ, ելանել, խոտորիլ, խոյս տալ, թեւրիլ, առնուղիլ, պակլիլ ի ճանապարհէ : կորուսանել զ.....

Iter monſtrare alicui . Ճանապարհն ցուցանել ումէք : առաջնորդել նմա ի ճանապարհ : ուղևորել զոք ի դնալ : առաջնակոխ երթալ .

Iter publicum . հրապարակ, ընդարձակ, լայն, արքունի ճանապարհ .

Iter tritum , frequens . Հարթ , բազմադնաց : բազմակոխ = բազմաց կոխելի ճանապարհ : հորդան և լայն .

Iter interruptum , impervium . ոչ ժուռաբադնաց , անհնարադնաց , խիտ , դժուարին, խամրաժեռ, առապարք , աղտեռաժուռ ճանապարհ .

Iter devium , flexuoſum . խոտորնակ , թեւբահոծ , դողուղէ , խարբառ ճանապարհ : ոչոք մոլոր .

Iteratio . Երկնութիւն : կրկնութիւն : կրկնեցուիմ : կրկնաբանութիւն : կրկնասացութիւն : կրկնապատկութիւն : միւսանդամ ասելն .

Iteratò . Երկին : կրկնակի : կրկին անգամ : միւսանդամ : վերստին : դարձեալ = միւս եւս : այլ եւս : iteratò mortuus , կրկնասին &c.

Itero , are . Երկնել : կրկնապատկել : կրկին անգամ, միւսանդամ, դէմ առնել : երկրորդել : յաւելուլ առնել : ter iterare , երիցկին : երրորդել .

Iterum . դարձեալ : ut iteratò .

Itidem , eodem modo . Նոյնպես : նոյն կերպիւ : նմանօրէն .

Itinerarium . Ճանապարհացոյց : ճանապարհատան .

Itio , nis . Երթալ : գնացուիմ : գնալն : երթութիւն : երթ : չուս : չուառութիւն .

Ito , itare . Յաճախ յաճախ երթալ : յոյժ երթալ : յաճախել առ .

Itus , ûs : ut itio .

I V

IUba , æ , equi collo defluens . Բաշ : մազ : juba draconis , վիշապին կաւաթ .

Iubar . Գոյժ-առուիմ : լոյս : ճառագայթ : փայլուիմ : շլոյլ : փայլուն աստեղաց .

Iubeo , ere . Հրամայել, հրաման տալ : պատուիրել : պատուէր տալ . հրաման ելանել ի Թագաւորէ : հրաման հանել ընդ աշխարհ : կանոնել . սահմանել .

Iubila , orum . Զայն ցնծութիւն : աղաղակ խնդութիւն .

Iubilatio . Ուրախութիւն : խնդութիւն : ցնծութիւն : Հայն , աղաղակ ցնծութիւն : հրճուանս : գոհարձութիւն : գուարթութիւն : բերկրանք : & ſi ad deum ſpectat , օրհնութիւն : օրհնաբանութիւն : գոհութիւն : փառաբանութիւն .

Iubileus annus : annus quinquageſimus , quo revertebatur unuſquiſque ad poſſeſſiones ſuas , & neque ſerebant , neque metebant , neque ſponte naſcentia colligebant : vide Levitic. 25 :

Հայ յիսնեղորդ : տարի Թողութիւն և աղաւորութիւն : ազդեցութիւն Թողութիւն . ա հանդստեան երկրին , յորում ոչ սերմանէին , և ոչ հնձէին , և զինքնեկս ոչ ժողովէին : տես ղևտական : դլ : ԺԵ .

Iubileus annus Chriſtianorum , primùm quidem , a Bonifacio . VIII . annus centeſimus conſtitutus : an . 1300 .

Յոբելեան քրիստոնէից : տարի Թողութիւն որ նախ ի բոնիֆացիոսէ ութերորդ սահմանեցաւ լինել ամ հարիւրերորդ , սկսեալ յամն : ռ . յ .

Deinde à Clemente VI . annus quinquageſimus conſtitutus . anno . 1350 .

Յետոյ կղեմէնտոս վեցերորդ սահմանեաց Թէ յիսնեղորդ ամն յոբելեան լինի .

Tandem Paulus II . ſanxit anno 1470 . vigeſimum quintum quemque annum fore jubileum .

Յետոյ Պօղոս երկր . սահմանեաց յամն ռ . հ . հ . Թէ ԺԵ երորդ տարի յոբելեան հռչակեսցի .

Iubileus , ſeu jubileum , pro indulgentia plenaria . Յոբելեան : լիակատար Թողութիւն : &c .

Iubilo , are . Ցնծալ : խնդալ : ուրախանալ : խնդալ խնդութիւն մեծ : բերկրիլ : aliquando , գոհանալ , փառաւորել , օրհնել զաւծ : օրհնել զօրհնութիւնս այ .

Iucundè . Ուրախապէս : փափկաբար : քաղցրապէս : հեշտաբար : անուշաբար : համեղաբար .

Iucunditas , tis . Հեշտութիւն : քաղցրութիւն : փափկութիւն : գոհարձութիւն : հրճուանք .

Iucundus , a , um . փափուկ : քաղցր : հեշտալի : հեշտաբեր : գոհարձալի : զմայլանան :

կան ։ բերկրական ։ զուարթ ։ զուարթագին ։ սիրելի ։ ընդունելի ։ հաճոյ .

Iucundus oculis. Ուրախատես ։ զուարճարար ։ հրճուալի ։ հաճոյ աչաց ։ gustui, անուշ ։ անուշիկ ։ համեղ ։ քաղցրահամ ։ քաղցրաճաշակ ։ ախորժ կերակուր ։ անուշեալ , պարարտունք , անուշունք կերակուրք ։ auditui, քաղցրալուր ։ քաղցրաձայն ։ զմայլական .

Iucundus homo. Ուրախ ։ սիրուն ։ սիրելի ։ հաճոյ ։ հաճոյական ։ deo, աստուածահաճոյ ։ աստուածընկալ մարդ .

Iucundæ res, prosperæ. Յաջողութիւն ։ յաջողմունք ։ յաջողուած .

Iuda, æ. Յուդայ ։ gen. յի .

Iudæa. Հրէաստան ։ հրէից երկիրն .

Iudæus. Հրէայ ։ gen. հրէի ։ իսրայելացի ։ եբրայեցի .

Iudaicè. Հրէաբար ։ հրէարէն ։ հրէերէն ։ եբրայեցերէն ։ հրէայ բարբառով .

Iudaicus. Հրէական .

Iudaismus. Օրէնք և արարողութիւնք հրէից ։ հրէութիւն .

Iudaizo, are. Հրէաբար կեալ ։ վարել հրէական օրէնօք և արարողութեամբ ։ լինել հրէաբէն .

Iudex. Դատաւոր ։ si fæmina, դատուհի .

Integer judex. Իրաւադատ ։ արդարադատ ։ որ իրաւամբ դատէ ։ որ զձեռս թօթափէ ի կաշառաց ։ անաչառ ։ անակնառու ։ առանց ակնառութեան ։ անխնայ ։ անխտիր ։ անաչառատես .

Iudex nummarius. Կաշառակուր , կաշառառու , կաշառագնաց , կաշառակեր , կաշառաբէկ , դատավաճառ , անիրաւ , ակնառու , աչառու դատաւոր ։ որ կաշառօք դատէ ։ որ զանձն իւր վաճառելի ունի .

Adhuc sub judice lis est. Դեռ ընդ կարծեօք է բանն , անլուծ , անվճիռ .

Iudex, rerum æstimator. Փորձ , տեղեակ , հմուտ , խելամուտ իրացն ։ ուշիմ ։ կիրթ ։ բանագէտ ։ իրագէկ ։ զգաց առեալ ։ մտավարժ ։ արդարադատ .

Iudicatio, nis. Դատաստան , դատողութիւն , իշխանութիւն դատողական , կամ դատելոյ .

Iudicatò. Գիտութեամբ ։ ինքնայօժար կամօք ։ յետ բազում խնդիր և խորհուրդ առնելոյ ։ յետ բազում խորհրդածութեան և քննութեան .

Iudicatùs, ûs: potestas judicandi: Իշխանութիւն դատողական , կամ դատելոյ :

Iudicialis, iudiciarius. Դատողական :

Iudiciaria potentia. Դատողութիւն ։ դատողական զօրութիւն , որ ճանաչէ և ընտրէ զբարին ի չարէ ։ որով ունիմք զխտրութիւն և ստոյգ ճանաչումն իրացն .

Iudicium, animæ facultas. Դատողական զօրութիւն մտաց ։ ut suprà .

Iudicium, pro actu. Ճանաչումն , ընտրութիւն , խտրութիւն իրացն ։ ընտրողութիւն ։ նուրբ քննութիւն , զգոյշ դատումն , ստոյգ ճանաչումն իրաց ։ խտիր ։ խտրանք ։ մարդ կիրթ ընտրութեամբ չարի և բարւոյ .

Iudicium, sensus, opinio. Միտք ։ կարծիք ։ խորհուրդ ։ մեզ ինչ թուի .

Iudicium judicis. Դատաստան ։ դատաստանք ։ դատողութիւն ։ վճիռ ։ դատ ։ իրաւունք ։ դիւան .

Iudicium dei, particulare quod in articulo mortis fertur in animam. Առանձնական , յատուկ դատաստան , որ ի ժամու մահու լինի առանձնաբար ի վերայ հոգւոյն .

Iudicium universale. Ընդհանուր , ընդհանրական դատաստան որ ի վերայ ամենայն մարդկան , ի վերայ հոգւոց և մարմնոց համարձակապէս լինելոց ի կատարած աշխարհի ։ յետին դատաստան ։ օրն յետին ։ օրն հատուցմանց ։ վերջին դատաստան , յորժամ կայ մեզ ամենեցուն յանդիման լինել առաջի ատենին Քրիստոսի .

Iudicium temerarium. Անզգոյշ , յանդուգն , անխորհեմ դատողութիւն ։ կարծեօք դատողութիւն ։ մտօք դատելն .

Vir acri judicio. Իմաստուն ։ հմուտ ։ խոհեմ ։ մտացի ։ խելամուտ ։ հանճարեղ ։ քաջամիտ ։ խորագէտ ։ ուշեղ ։ ուշիմ ։ մտախոհ ։ իրագէկ ։ նրբահայեաց նրբաքննին ։ սրախելք ։ սրամիտ .

Meo judicio. Ըստ կարծեաց իմոց ։ որպէս կարծեմ · ըստ որում ինձ թուի .

Iudicio suo pertinaciter stare. Կամակոր կալ ի կարծիս իւր ։ հետևել յատուկ խելաց իւրոց ։ կամապաշտ , պնդեալ յամառել ի կարծիս իւր ։ չորագլուխ , արձանացեալ կալ ի կամս իւր .

Iudicium proprium abjicere. Թողուլ զկարծիս իւր յատուկս ։ հրաժարել ի կարծեաց , ի խելաց իւրոց ։ զմիտս իւր գերել ի հնազանդութիւն .

Aliquem in judicium vocare. Ածել , քարշել , հանել , կոչել զոք ի դատաստան , յատեան ։ զվէճ կացուցանել ընդ դէմ ։ դատ վարել , դատախազել ընդ ։ յանդիման առնել առաջի դատաւորին .

Iudico, are: judicium ferre. Դատել .

դա

դատաստան առնել : դատել զդատաստան : զիրաւունս առնել = վճռել : դատ առնել : հատանել ի վերայ զվճիռ մահուան : հատանել զդատաստան .

Iudicare, discernere . Ստուգապէս դատել : նրբապէս քննել = ընտրել զբարին ի չարէ : խելամուտ լինել ի մէջ բարւոյ և չարի : ի վերայ ճշմարտութեան իրացն հաստատել · մեկնել, խտրել զսուտ ի ճշմարտէն, զբարին ի չարէ .

Iudicare, existimare . Կարծել : ի մտի դնել : համարել : խելքս կարել : ինձ թուել = խորհել : դատել .

Tu ipse judica . Դու քեզէն տուր դիտաւ : դու քեզէն խել դատ արա = դու սատ քեզ ինչ թուի .

Iugalis equus . Լուծական : լծորդական : լծական ձի : կառամուտ : լծամուտ = լուծ ձիոց : լծկան : լծակիր : լծակից .

Iugatus, conjunctus . Լծակից : կցեալ = կից : զուգեալ : զուգակից : շաղկապեալ : ագուցեալ ընդ = մի միոյ զկնի կցեալ : խառնեալ ընդ : շարաւեալ .

Virtutes omnes inter se jugatæ sunt . Առաքինութիւնք ընդ միմեանս կցեալք, շարալծեալք են .

Iugerum, i . Չափ ինչ է երկրին, այլ և այլ, ըստ այլ և այլ տեղեաց = vul. ջերիպ .

Iugis, perpetuus . Յաւէժ : յաւէժական : յարաժամ : անսպառ : անդադար : անընդհատ : հանապազորդ .

Iugiter . Յաւէժաբար : յարաժամ : անդադար : v. continuò .

Fons jugis aquæ . Մշտախաղ, մշտահոս, յարաբուղխ, անսպառ, անցամաք, աննուազ, անհատահոս աղբիւր .

Iuglans, dis : nux . Ընկոյզ : gen. կուզի : & pro arbore nuce : ընկուզենի : ընկուզի ծառ .

Iugo, are : v. g. equos . Զձիս լծել ի կառս : լծել զկառս վեց ձիօք : լծել զլուծ եզանց = շարալծել .

Iugare aliquem alicui puellæ . Զաղջիկ իւր առն տալ : խօսել զոք աղջկան = զուգել, զուգակցել, լծակցել զնա ընդ = ածել նմա զաղջիկ կնութեան : v. matrimonium .

Iugosus . Լեռնային : լեռնակողմն : լեռնական երկիր : լի լերամբք .

Iugulatio, nis . Զենումն : սպանումն .

Iugulo, are . Խեղդել : զենուլ : մորթել : հեղձուցանել : վիզն կտրել = սպանանել .

Iugulo te tuis verbis . Ի բերանոյ քումմէ դատեմ զքեզ .

Iugulum, & iugulus, i . Կոկորդ : որկորդ : վիզ : պարանոց : փողք : քիմք .

Iugum montis, apex . Լերին ծայր, գլուխ, կատար, գագաթ, արտևան, վերին լերանց .

Iugum, par boum . Լուծ եզանց : զոյգ, կից եզանց .

Iugum, ad quod alligantur boves . Լուծ : gen. լծոյ : զոր եդեալ բառնան, կրեն .

Iugum, servitus . Լուծ : գերութիւն : գերութեան լուծն : վտարանդութիւն : ծառայութիւն .

Iugum bilancis . Լուծն կշռոց : նժար : լծակ : նժար : յորում թաթք երկու կախեալ կան .

Iugum subire, de animali . Լծել ի կառս : ընդ գործ, ընդ լծով մտանել : բառնալ, կրել զլուծ .

Christi jugum subire . Մտանել ընդ լծով քի : առնուլ զլուծ նր : զպարանոցն արկանել ընդ լծով : մուծանել, արկանել, խոնարհեցուցանել զպարանոցն ընդ լծով : բառնալ, կրել զլուծ .

Iugum detrectare . Զլուծն քակել, լուծանել, թօթափել, ընկենուլ, ձգել ի մէնջ, ի պարանոցէ : խորտակել զլուծ : ի բաց առնել զթիկունս ի լծէ, ի լծոյ : լծընկէց լինել : զուս թափել յանրակէ .

Iugum imponere . Դնել լուծ ի վր պարանոցի : գերել, նուաճել զոք ընդ լծով : զանուր երկաթի դնել ի պարանոցի նր = ծանրացուցանել զլուծ ի վր .

Iulius mensis, quintilis antea dictus, quem Julius Cæsar suo nomine, Julium appellavit . Յուլիս = ի : կոչեցեալ նախ հինգերորդ ամիս = զոր յուլիոս կայսր յանուանէ իւրմէ կոչեաց յուլիս .

Iumentum . Գրաստ : gen. ու : բեռնական, բեռնակիր, բեռնաբարձ, որ կայ ի բեռնակրութիւն : զոր օրինակ, ձի, ջորի, և այլ .

Iuncetum : juncosus locus . Պրտուեանց : պրտուախիտ տեղի .

Iunceus, a, um . Պրտուեայ = պրտուեղէն .

Iunctim, continuò . Միատեղ : անդադար : անընդհատ : առանց լռելոյ .

Iunctim, simul . Ի միասին : զոյգ ընդ : զուգակցաբար = համանդամայն : համօրէն : միատեղ : միահաղոյն = միահամուռ : կից միմեանց : անբաժանապէս .

Iunctio . Կցումն : կցութիւն = զուգակցութիւն : լծակցութիւն : շաղկապ : խառնումն : կապակցութիւն = միաւորութիւն .

Iun-

Iunctio duorum fluviorum . Երկու գետոց ի մի խառնուածն : տեղի ուր խառնին գետքն .

Iunctura . Իւռառնելիք : gen. նաց : ծառելիք : յօդ , ի : յօդիք : յօդուած : խառնուած : կցինած : խաղալիք : յօդաւորուածի : յօդուածի : անդամոց կցորդուածի : կցինուած : մարմնի յօդիւք և խաղալեօք խառնեալ.

Iunctus , a , um . Կցեալ : կնոց : շարակցեալ : շաղկապեալ : զուգեալ , ազուցեալ խառնեալ ընդ .

Iunctus matrimonio . Պսակեալ : առուածնացեալ : առուսին : կանուսբին : կապեալ ի կին : այր մարդ : լծակիցեալ , զուգակցեալ , շաղկապեալ , խօսեալ ընդ կնոջ : de fœmina , կին առնակին : արամբին . առն առնեալ : առուսին : կապեալ յայր . որ է ընդ արամբ .

Iunctus viæ , ſecus viam . Ճամբու ճանապարհ . կնոց ճանապարհին .

Manibus junctis. Ձեռնասած : ձեռնակնոց : մածեալ , կցեալ ձեռօք : սիսակնոց .

Iuncus , i . Պրաոս . gen. պրաոսի . եղեգնիկ : ճիլ .

Iungo , ere . Կապել , կցել , զուգել , կապակցել , զուգակցել , առակցել , շաղկապել , յօդել , լծակցել , շարաշուգել , ազուցանել ընդ միմեանս .

Res disjunctas , denuò jungi . Տերեսաս գալ .

Iungere manus . Ձեռս կցել , մածել սիսակնոյն առնել .

Iungere litteras . Գիրս գաղել .

Iungere duos fluvios . Երկու գետս ի մի խառնել .

Iungere equos curru , ad currum . Լծել գինս ի կառն : լծել զկառն վնոց ձեօք vel ձեամբք .

Iunior , is . Ամանկագոյն տիօք և հասակաւ : երիտասարդագոյն : փոքրագոյն : junior frater , կրսեր , կրտսեր , կրսերագոյն , պատիկ եղբայր : aliàs v. juvenis .

Iuniperus , i : arbor . Ծառն գիշոտ և միսականաց կոչեալ բնենին : quod aliis quercum ſonat, aliis therebintum : Turc. արտուշ , արտիշ : pers. գըլգըլ կուհի .

Iunius menſis . Յունիս : gen. յունիսի .

Iupiter , princeps deorum . Դէն : gen. դեայ : դեոս : արամազդ : զեւս : gen. զեւսայ : որ համարիւք գլուխ չաստուածոց : Jovis proles , դեոսպատեայ .

Iupiter planeta . Լուսընթաց : Turc. մուշտարի : curſus illius eſt annorum 12. Շրջանք նր է ժբ . ամաց : nonagies quinquies major eſt terrâ . զե. անգամ մեծ է քան զերկիր .

Iuramentum . Երդումն : gen. դման . երդումնոյ : երդմանի : երդմանի : eſt invocatio divini teſtimonii in confirmationem alicuius rei : է դանուն այ դնել ի վր ինչ երին : և կարդալ զաճ , զայ անուն կոչել ի վկայութի երին .

Iuramentum violare . Լուծանել , եղծանել , քակել , քակտել զերդումն : անցանել , զանց առնել զերդմամբ : առնել երդման հերձուած .

ſolutus juramento . Քաւեալ յերդմանէ .

Iuramenti violator . Երդմնազանց : երդմնահար : առերդմնեայ : ուխտադրուժ .

Iurandum . ut juramentum .

Iuratò . Երդմամբ .

Iurator , teſtis . Վկայ : ի .

Iuratus , juramento adſtrictus . Երդումեալ : կապեալ երդմամբ հերով .

Iuratus : juramento confirmatus , Հաստատեալ երդմամբ և նզովիւք .

Iurgioſus . Բանակռիւ : կռռոտասէր : կռռանութի : խռովասէր : նիւթող , սերմանող խռովութեց : կագասէր : կագագրգիռ : վիճաբանակ : որ ոչ կարէ խօսիլ ինչ խաղաղութ . աղմկայոյզ : կռռոտարար .

Iurgium . Խռովութի : կռիւ : գրգիռ : գրգռութի : վէճ : վիճաբանութի : կագ . հակառակութի : գժտութի : խէթ : աղմուկ : շփոթ .

Iurgo , are : & iurgor , ari . Կռռոտիլ . կռիւ առնել : կագել , վիճիլ , բանակռիւ լինիլ , կագ առնել , գրգռել զկռիւ : գժտիլ , գժտանիլ : գրգռանիլ : զխէթ ինչ ունել զուսերէ : եթէ ուրուք զուսերէ տրտունջ ինչ եղէ : մաքառիլ .

Iuridicus , juxta leges . Օրինաւոր : օրէնական : որ է ըստ օրինաց և սովորութեց : նրաւէր : կանոնական .

Iuriſconſultus . Օրինական : օրինագէտ : օրինագէտ : նրաւագէտ .

Iuriſdictio . Տիրութի : իշխանութի : պետութի : տերապետութի .

Hoc eſt meæ juriſdictionis . Այն է ընդ իշխանութե իմով : ձեռնահաս եմ ի վր : այն էակէղեցի ընդ նովաւ է : տիրէ , տերապետէ , իշխէ երկրին այնմիկ : այն է վիճակ նր : Թեմ նր .

Iuriſperitus . Իրաւագէտ : օրինական : օրինագէտ : օրինագէտ .

Iuriſprudentia . Իրաւագիտութի : օրէնագիտութի : օրինագիտութի .

Iuro , are . Երդնուլ : præt. երդուայ

երդուեալ եմ: երդմամբ հաստատել զբանն: երդնուլ յանձն կալ, անուանելն այ: երդումն ուտել: jura, երդուիր: juravit illis 1. mach. 7. երդմնի եղև նմ: juravit se non manducaturum donec ..... Նզովիւք նզովեաց զանձն ոչ ուտել մինչև: adigere aliquem ad jurandum: երդմնեցուցանել զոք: ստիպել, բռնադատել զոք երդնուլ: տալ նմա երդնուլ.

Iurare assuetus. Երդուօղ = երդմնակեր: երդմնահար = բազմերդում: որ ստացաւ զչար սովորութիւն երդնլոյ: որ զբերան իւր ընդելուցոյց երդման.

Ius, juris. Իրաւունք: gen. անց: իշխանութիւն: v. g. jus habere in aliquid, տէրութիւն, զիրաւունս, ազատ իշխանութիւն ունել ի վր: օրէն է նմա առնել: ունի զիշխանութիւն առնելոյ: ձեռնահաս է ի վր = այն է ընդ իշխանութեք նր.

Cedere suo jure. Հրաժարել, ի բաց կալ յիրաւանց իւրոց: զանց առնել զիրաւամբք իւրովք: ներել: cum infinit. Թուլացուցանել յիրաւանց իւրոց: in fructus v.g. զպտղոյն զանց առնել: Թողուլ զիրաւունս իւր: Թողացուցանել յիրաւանց.

Non est sui juris. Ոչ է տէր անձին իւրոյ: անձն իշխան չէ: ոչ իշխէ անձին իւրում = անձին իշխանութիւն ոչ ունի.

Summo jure agere cum aliquo. Չխնայ և ճշդիւ վարել իշխանութեք իւրով = Թարց իմիք ներելոյ: ոչ խնայելով.

Invadere in jura aliorum. Ի վր իրաւանց այլոց ելանել.

Vnicuique quod sui juris est tribuere. Տալ իւրաքանչիւրում զիւրն: զիրաւունս և զհաւասարութիւն շնորհել իւրաքանչիւր ումեք: զիրաւունս առնել ամենեցուն: իրաւացի լինել ումեք: դատ առնել նմա ի Թշնամեաց իւրոց = իրաւացուցանել զնա: զիրաւունս ընտրել: իրաւացուցանել նմա զկէսն ընչից.

Iure merito. Իրաւի: արժանաբար: ըստ արժանեաց: իրաւաբար.

Ius Canonicum. Օրէնք կանոնականն: կանոնաց սահմանութիւնք: կանոնական սահմանք: explicat Canones Conciliorum, decreta Pontificum, sententias aliquas Patrum circà mores, ritusque ab Ecclesia custoditos: ընդունի և մեկնէ զկանոնս ժողովոց, զսահմանութիւնս հռովմայ սբ հայրապետաց, զսամոյնս և զորոշմունս հարց ոմանց յաղագս վարուց, և զաւանդութիւնս որովք վարի սբ եկեղեցի.

Ius civile. Օրէնք, իրաւունք քաղաքական: օրէնք հասարակութե հաստատեալք յաղագս հասարակ օգտի և քաղաքավարութե.

Continet responsa veterum jurisconsultorum quæ Imperatorum voluntate legis authoritatem obtinuerunt. Item Imperatorum constitutiones &c. Ընդունի զորոշմունս նախնեաց օրէնսականաց որք կայսերաց հրամանաւ, օրինաց զզօրութիւն ունին: ընդունի և զսահմանութիւնս կայսերաց և այլ.

Ius vitæ & necis: gallis, haute Iustice.

Potestas reos capite damnandi. Իշխանութիւն զչարագործս դատապարտելոյ ի մահ.

Ius carceris & multæ: gallis, moyenne justice. Իշխանութիւն զչարագործս արկանելոյ ի բանտ, և տուգանս ձգելոյ ի վրյ.

Ius prehensionis & levioris multæ: gallis, basse justice. Իշխանութիւն ձերբակալ առնելոյ զչարագործսն, և Թեթև ինչ տուգանս արկանելոյ ի վր նց.

Ius summum, summa injuria. Ճշդիւ իրաւունք, զրպարտանք են.

Ius, jusculum. Արգանակ = զարգանակ: խաշու: v. g. կովի, ոչխարի, հաւի խաշու: vul. շորվայ.

Iusjurandum. Երդումն: v. juramentum.

Iussio, mandatum. Հրաման: պատուէր: պատուիրան.

Iussum, i: & jussus, ûs. Հրաման: պատուիրան: պատուէր: սահման: սահմանադրութիւն: հրամանատուութիւն: si scripto, հրամանագիր = նամակ: հրովարտակ հրամանի.

Iusta, orum: exequiæ. Հանդէս կատարման և Թաղման մեռելոյն: սուգ հանդիսաւոր: կարգ Թաղման: պատրաստութի յոյժ մոմեղինաց, խնկոց, և սպասուց, և ամբոխ և շփոթ յոյժ.

Iusta solvere alicui. Մեծաւ հանդիսիւ կատարել զկարգ Թաղման ի վր նր.

Iustè. Իրաւի: արդարև: արդարաբար: իրաւաբար: ոչ ի զուր: ոչ տարապարտուց: արժանապէս: ըստ արժանեաց.

Iustificans gratia: Qualitas supernaturalis diffusa in cordibus nostris per Spiritum Sanctum qui datur nobis, peccatoremque efficit sanctum & justum.

Արդարացուցիչ, արդարագործ, սբարար շնորհքն այս, որ սփռի ի սիրտս մեր ի ձեռն հոգւոյն սբոյ որ մեզ տուեալ, և զմեղաւորն զսբ առնէ և արդար.

Iustificatio, in theol. Արդարագործութի: սրբարարութի: արդարացումն մեղաւորին:

որէն ․ at prò depulsione criminis, vide Apologia.

Iustifico, are impium, infundendo in animam illius sanctificantem gratiam. Արդարացուցանել, արդարագործել զմեղաւորն, սրբելով և դարձուցանելով ի հոգի նորա զարդարացուցիչ շնորհն որ քաւէ զմեղս նորա և առնէ զնա որդի ԱՅ.

Iustificare, insontem culpà liberare. Արդարացուցանել զանմեղն : անմեղացուցանել զնա ․ ցուցանել զնա սբ և քաւեալ ի մեղաց : պատասխանել վս : ազատել, զերծանել զնա ի չարախօսութեանց .... անպարտ առնել զնա.

Iustitia. Արդարութիւն ․ իրաւ ․ իրաւութիւն : իրաւունք : զուգակշիռ արդարութիւն ․ իրաւագիտութիւն : distributiva, զուգակշիռ, հաւասարաբաշխ արդարութիւն : որ հաւասարաբաշխութեամբ կշռէ : commutativa, փոխարինական.

Iustitia, pro sanctitate. Սրբութիւն : արդարութիւն : անմեղութիւն.

Iustitium. Աւուրք պարապութեան : աւուրք պարապոյ և հանգստութեան ի դատաստանաց : յորժամ դատաստանք լռեն, խափանեն առ ժամանակ ինչ.

Iustus, æquus. Արդար : իրաւ : իրաւասէր ․ ուղիղ : արդարեկ : de judice, անկաշառ : իրաւադատ : արդարադատ : անաչառ ․ անխնայ ․ արդարակշիռ : անակնառու : անաչառատես ակն : de pondere, mensura, չափ, կշիռ ստոյգ և արդար.

Iustus, sanctus. Արդար : սբ : անմեղ : սրբեալ, քաւեալ, մաքրեալ, ազատ ի մեղաց.

Iustus, conveniens. Պատշաճ : պատշաճաւոր : պատեհ : վայելուչ : ճահաւոր : արժանի : պատկանաւոր : իրաւի.

Iusti honores, meriti. Պատիւ արժանի, ըստ արժանեաց : v. debitus.

Iuvamen, inis. Օգնութիւն : օգնականութիւն : ի թիկունս հասութիւն.

Iuvenca, vitula, æ. Երինջ : gen. երնջի : & երնջոյ : եզ որթուկ : item pro puella, աղջիկ : օրիորդ : մանկուհի.

Iuvencula, puella. Աղջիկ : մատաղ & մատղաշ աղջիկ : մանկուհի ․ մանուկ աղջիկ ․ երիտասարդուհի : տղայաղջիկ : օրիորդ.

Iuvenculus. Մանուկ : տղայ : v. juvenis.

Iuvencus, ci: vitulus. Որթ : gen. ու : որթ մի մատաղ : որթուկ : զուարակ : ընձուղ : & de juvene, մանուկ : տղայ : vide juvenis.

Invenesco. ere. Մանկանալ կրկին անգամ և նորոգիլ : անդրէն դառնալ ի մանկութիւն : երիտասարդանալ.

Iuvenilis. Մանկական : երիտասարդական : տղայական.

Iuveniliter. Մանկաբար ․ երիտասարդաբար : առոյգաբար.

Iuvenis, de homine. Երիտասարդ : տղայ մարդ : մատաղ : մատղաշ : պատանի ․ պատանեակ : մանուկ : նորահասակ : տիօք մանուկ և հասակաւ : առոյգ հասակաւ : օրիորդ : մանկամարդ : մանկահաս : plur. մանուկք & մանկունք.

Iuvenis, de puella. Աղջիկ : v. iuvencula: de plantis, նորատունկ : դեռաբոյս ․ դեռաբուսիկ : մատաղատունկ.

Invenor, ari: juveniliter agere. Երիտասարդաբար վարիլ, առոյգանալ.

Inventa, æ: iuventus, utis. Մանկութիւն : երիտասարդութիւն : տիք մանկականք ․ տիք մանկութեան : առոյգ հասակ : տղայմարդութիւն : օրիորդութիւն : ab anno 25. ad annum 35. յամէ ԻԵ երորդէ, մինչ և ցամս ԼԵ.

Iuvo, are: aliquem. Օգնել ումեք ․ օգնական, ձեռնատու լինել նմա : թիկունք լինել նմա : v. adjuvo.

Iuvat, expedit. Պատշաճ է : վայելուչ է : վայելէ, լաւ է եթէ, կամ զի, կամ infin. արժան է.

Iuxtà, juxtim. Մօտ ի : առընթեր մերձ, cum dat. juxtà crucem, առ խաչիւ, առ խաչն : juxtà montem, հանդէպ լերինն ․ հուպ ի : nom. առ նմա : առ նովաւ : juxta se, առ իւր.

Iuxta Evangelium. Ըստ աւետարանին:

Iuxtà ac si: perinde ac si. Այսպէս թէ: որպ թէ : իբրու թէ : իբր թէ : v. quasi.

K

K Significabat 250. at: K̄ 150000. Նշանակէր ․ Մ.Ծ. իսկ K̄ ․ Ճ.Ծ.Ռ.

K A

KAlendæ, arum: v. Calendæ.
Kalendarium: v. Calendarium.

L

Significat 50. Նշանակէ : Ծ.

L A

LAbans. Խախուտ : խարխափեալ : խարխալեալ . աւերակ . պարտեալ գայ թաղդեալ : քայքայեալ . մերձ ի կործանել . & in moral. կորստական . անկայուն : յողդողդ . վայրահակ : սահական : փախստական : անցաւոր : դիւրանցուկ : փոփոխական : վաղճանաւոր : կարճատև : կարճօրեայ : սուտ և սնոտի մեծութիւնք աշխարհի .

Labarum, & labarus, i: vexillum. Նշան : նշանակ : դրօշ նշանաց & in epist. union. սիգնայք : à latino signum. vul. պայրախ : at in sacris, խաչ վառ : խաչալամ : խաչավառ .

Labarum portans, vexillifer. Նշանակիր : նշանաբեր . դրօշակիր : ձողաբարձ .

Labasco, ere: de ædificio. Խախտել : խախուտ աւերել : խախտեալ կործանել : տապալել : քանդքանդել : լինել յաւերումն : քայքայել : խամրել : խամրանալ : խանդաղել : փլել : փլուզել, փուլ գալ : փլուզեալ, հողաբլուր լինել .

Labecula, æ. Աղբատ խոչ : բիծ : աղտ : labecula rubra in oculis, արեան նիշ յաչսն : alba autem, լոյսն, & լուսն յաչս : gen. լուսան : plur. լուսունք : կեղեւ : պտուղ : unde պտղակն, talem labeculam habens .

Labefacio, ere. Խախտել : սասանել . սասանեցուցանել . շարժել : շարժիլ : ձգտել : թօթափել : քակտել : աւերել : քանդել : քանդ քանդել : տապալել : կործանել : խանգարել : քայքայել : փլուզել : հողաբլուր առնել : դնել զքաղաք ի հողաբլուրս .

Labefacere fidem alicujus, muneribus. Կաշառօք թիւրել, ապականել, կաշառել, բեկանել զհաւատարմն : խախտել զնա կաշառօք .

Labefacere dentes alicui. Խորտակել, քակել, քակտել, թափել զատամունս .

Labefactio. Խախտումն : թօթափումն : սասանիկ շարժումն : ձգտումն : քակտումն : թափ : բաղխումն : v. ruina .

Labefacto, are: ut labefacio .

Labens. Խախուտ : սահական . վայրահակ · խարխալեալ : v. labans .

Annis labentibus. Երկարութբ ժամանակի : ի շրջել ժամանակաց : յետ ամաց բազմաց .

Die labente. Ընդ երեկս : յերեկանալն . յանապաղանել, ի տարաժամել աւուրն : ի դառնալ աւուրն յերեկս . ընդ երեկս եր օրն .

Labes, macula. Բիծ : gen. բծի : աղտ : արատ : աղտութի : աղտեղութի . կեղտ : կեղտոտութի : եղծութի : վայելչաթափութի բծաւորութի .

Alicui labem, aut, aliquem labe aspergere. Աղբատ, զանուն չար դնել ի վը նր . հանել զչար համբաւ զնմանէ : վատահամբաւել, առակել, արատել, խայտառակել զնա .

Labes hujus sæculi: de homine scelerato. Աշխարհաւեր : ժանդ և պիղծ վարուք : անձնակորոյս : ժանտաբեր : մոլորեցուցիչ և ապականիչ աշխարհի .

Labia, orum: raro labium. Շրթունք : gen. թանց : շուրթն : gen. թան : պռունկն : plur. պռընկունք .

Primoribus labiis vix attingere. Ծայրիւ մատին և շրթանց առնուլ զճաշակ : gen.

Labidus, a: via lubrica. Լպրծուն : լպրծուն : սայթաքուն : լպրծիւն : ուր դիւրաւ սահի ներբան ոտից . ճանապարհ լպրծնեցեալ կաւով .

Labilis, caducus. Դիւրանց : դիւրասահ : կորստական : խախուտ : v. labans.

Labium, pro lingua. Լեզու : բարբառ : erat terra labii unius : էր ամ երկիր լեզու մի, և բարբառ մի ամենեցուն .

Labo, are. Խախուտ, խախտեալ կործանել : փուլ գալ : փլել & փլանել . vide labesco .

Labare genua, pedes. Ծունկք, ոտքն, դողդոջալ, զմիմեանս բաբախել : թուլանալ : թուլացեալ լքել : դողալ, նուաղել .

Labor, bi. Աղնկանել : գլորել : սահել : վայրանկել : կործանել : ծանունք տարահակել ի վայր : v. labasco : cado .

Labi, errare. Սղալել : մոլորել : խոտորել ի հերձուածս : հերձել ի հերձուածս : գթել : թերել : թիւրել : ծռել յուղղութէ .

Labi ad sententiam alicujus. Հետևել կարծեաց այլոց . խոտորել ի բանս նց : ընկղմել զխորհուրդս նց : շրջել, գալ ի միտս նց : զիջանել ի բանս նց : հաւանել խորհրդ : հաճել ընդ միտս նց : կամակից լինել նց .

Labi, de tempore. Ժամանակ, աւուրք կեանքն անցանել, վարել, կատարել, հանել, վճարել, ծախել, խաղալ: եբբեւ պատահ անցանել.

Labi, de aqua. էֆնան, ջուրն հոսիլ, խաղալ, ծաւալիլ: արձակիլ.

Labi linguâ. սխալիլ, սղալիլ լեզուաւ խօսիլ.

Labor, oris. վաստակ: աշխատանք: աշխատութիւն: մեծ տաժանութիւն: երկ: plur. երկունք: խոնջ: խոնջութիւն: ճգնութիւն: ջան: տքնութիւն: ճգունք: ղբաղութիւն: նեղութիւն: վիշտ: չարչարանք: վշտակրութիւն: վշտաղնութիւն: խոշտանգանք: մրցութիւն: ընշուաութիւն: դժուարութիւն.

Labor, opus. էան: գործ: վաստակ: գործաւորութիւն: աշխատանք.

Laborem ſuſcipere. Ձեռն արկանել, ղբաւն արկանել ի գործ ինչ: սկսիլ, ձեռն սկսիլ, ձեռնամուխ լինիլ ի բան: ձեռնհաս լինիլ առնել.

Magnum laborem impendere ad aliquid. Ջան դնել: անհամեմատ աշխատութիւք ջանալ: ջանս եդեալ վաստակիլ: մրցիլ, ճգնել ի վր: աճ ջանիւ հնարել: զանձն ճգնել: մեծ փոյթ յանձն ունիլ վմ: մեծ ճգուն կրել.

Nullo labore, facilè. ղբաւթեաւ: առանց դժուարութեան: դիւրին: հեշտ.

Laboratus, a, um. Հմտաբար, ճարտարութիւք, յարմարապէս շինեալ: յարմարշինն: յարմարահիւս: դեղեցկայարմար: վայելչահիւս: արուեստադիտութիւք գործեալ: երեւելի գործ.

Laborioſè. ղբաժուարաւ: աշխատանօք բազմօք: ջանիւ մեծաւ: դժուարապէս: բազմերիկ աշխատութիւք.

Laborioſus homo. Բազմաշխատ: վաստակաւոր: աշխատասէր: ժրաջան: անդուլ և անհանգիստ: որ անձանձիր և անխոնջ վաստակի: ջանասէր: բազմահոնջ.

Laborioſus, difficilis. ղժուար: դժուարին: ծանր: բազմաշխատ: աշխատալից: տաժանակաւն: տաժանութեամբ: տաժանելի: աշխատալիր: բազմերիկ: աշխատասիրտ: դժնդակ.

Laboro, are. վաստակիլ: բազում վաստակս վաստակիլ: աշխատիլ: զաշխատանս բազում ծախել ի: բանի կալ: խոնջիլ: ղբաղիլ: v. labor.

Laborare arma: v. g. Շինել: գործել: հիւսանել: յօրինել: դարմանել: առնել.

Laborare morbo. Հիւանդանալ: անխաղանալ: v. ægroto.

Labos, oris. վաստակ: v. labor.

Labrum, i. Շուրթն: plur. շրթունք: v. labium.

Labrum, ora. ձաղի: եղր: ափի գետոյն: եղր փոսոյ: vaſorum labrum, ամանի շուրթն: item աւազան: կարաս.

Verſatur mihi in ſupremis labris. Լեզուս ես և շրթանց ծայրին է.

Labruſca, vitis ſilveſtris. Որթն վայրենի.

Labruſca, uva. Խայտղող վայրենի: pro quo Armenus interpres, Iſai. 5. ponit: փուշ: quod vepres & ſpinam ſignificat.

Labyrinthus, locus variis flexibus impeditus. Թաւալուած և շրջապատոյտ տեղի: անել, անելանելի տեղ: դիւք ինչ է խնդրոյ մտանել և այլ և այս ոչ է հնար անտի ելանել.

Lac, tis. Կաթ: gen. կաթի: & communiùs, gen. կաթան: à lacte, ի կաթանէ. inſtrum. կաթամբ: կթի արօտականաց.

Lacte nutritus. Կաթնասուն: կաթնակեր: ծծակեր.

Lac ſerum, aut ſerum: gall. petit lait. Կաթի ջուր. lac concretum, մածուն: ubera lacte deſtitui, ստինք, ծիծ ցամաքիլ ի կաթանէ.

Lacedæmon, ſparta. Լակեդեմայ: Lacedæmonii: սպարտացիք.

Lacer. Կտրատեալ: ճեղքեալ: պատռտեալ: պատառեալ: հերձեալ: ցնդեալ: պատառատուն.

Laceratio. Պատռտութիւն: պատառումն: հերձ. հերձուած: հերձումն: ճեղուած: ցնդուած.

Laceratus. Պատառատուն: պատառեալ. կտրատեալ: ճեղքեալ. հերձեալ: պատռտեալ: Թուղթ ծուածառնալ, ծիւ ծիւ կտրատեալ.

Lacero, are. Պատառել: պատռտել: ճեղքել: խղել: հերձել: հերձուցանել: ցնդել: ծուածառնել, ծիւ ծիւ առնել զԹուղթ: հերձատել. ղերծել: պատառ պատառ առնել.

Lacerare corpus. Խոշտանգել զմարմին երկաթի ճանկօք: ջարդել: պատառ պատառ կտրատել: յօշել անդամ անդամ: յօշ յօշ կատորել: դանակոծ առնել: խողխողել: դնշատել: դեշապէշ պատառել.

Lacerta, æ: lacertus, i. Մողես: մողմ: կոճապղնոյ: vul. խլէզ.

Lacertoſus, robuſtus. Ուժեղ: զօրեղ. կորովի, ժիր: քաջ. հաստատանդամ: անդամօք յաղթ: անձնահաստատ: զօրաւոր մարմնով.

La-

Lacertus, brachium. Բազուկ : gen. բազկի : կուռն.

Lacesso, ere : irritare. Գրգռել : զայրացուցանել ի բարկութիւն : զայրացուցանել : զայրագնել զոք : ածել, շարժել զոք ի բարկութիւն : յարուցանել զխռովութիւն : գրգռել զգրգիռ : բորբոքել զկռիւ.

Lacinia, æ : laceratæ vestis particula. Պատառ : ծիր : կտոր : ծոպք հանդերձի պատառելոյ : item ora vestis, քղանց : տուտն հանդերձի.

Laconicus stilus. Բան, ոճ համառօտեալ : համառօտ : կարճառօտ : կարճեալ : դուզնաքեայ.

Lacryma. Արտասուք : gen. սեր : արտասուք : gen. արտասուաց : կաթուած աչաց : արտասուք : լաց : donum lacrymarum, պարգեւ ջերմ, դառն, և յորդառատ արտասուաց.

Vim lacrymarum profundere. Լալ ի լալիւն մեծ : ցօղել, հոսել իբրև զհեղեղ զարտասուս : արտասուք աղբերաբար յաչացն բղխել : այլ եզուցանել զհոսանս ջուրց : ջերմ և դառն արտասուս յաչաց բղխել : արեան արտասուս երկնել : արտասուել, լալ յորդաբուղխ արտասուօք : արտասուաց գետօք ոռոգել զերեսս : լալ արտասուաթոր աչօք : այլ հոսել, արձակել զվտակս արտասուաց, եզուցանել զհեղեղս արտասուաց : զերեսս թանալ արտասուօք.

Lacrymas tenere. Զսանձ իւր պնդել մի լալ : լռել, դադարել ի լալոյ : այլ դադարել յարտասուաց : տալ դուլ արտասուաց : արգելել, ցամաքեցուցանել զարտասուս.

Lacrymas movere. Լացուցանել : զայլս շարժել ի գութ և գալ յարտասուս : արկանել զգութ և զողորմ ի սիրտ : Ճմլեցուցանել զսիրտ.

Lacrymabilis. Ողբալի, աղիողորմ : եղկելի : եղուկ : ողորմագին : կողկողագին : աւաղելի : աւաղական : տաժանական : արտասուալի : արտօսրալից : մեծաշխական ձայն : կսկծական կականմունս : լալական : արտասուելի.

Lacrimabundus. Լալով : արտասուալից : արտասուաթոր աչօք : յորդահոս արտասուօք : լալոտ աչօք : որ է ի լաց և յարտասուս.

Lacrymatio. Լալ : դառն և ջերմ արտասուք : v. lacryma : item humor ex arboribus stillans : Հիւթ, խէժ որ կաթէ ի ծառոց.

Lacrymatus, a, um : quod guttatim decidit. Որ կաթլին կաթլին արձակեալ հոսի.

Lacrymor, ari. & lacrymo, are. Լալ : արտասուել : v. lacryma.

Lacrymosus, lacrymans oculus. Արտասուալի : աչք արտասուահոս, արտասուաբուղխ : արտասուեղ : արտասուաթոր : res lacrymosa lamentabilis, ողբալի : աղիողորմ : ողորմագին : բազմաւաղելի : կողկողագին.

Lacrymula. Արտասուքիկ.

Lactans, habens lac : de animantibus. Լթան, որ կայ ի կիթ : կովակիթ : ի կաթն լինել : որքան ոչխարն ի կաթն է, զգաւն մի զենուր.

Lactaria, orum. Եփերակուր կաթամբ համադերձեալ : կաթնեղէնք.

Lactaria herba, quæ lac emittit. Խոտ կաթնահոս : կաթնարձակ : կաթնածոր.

Lactens, qui lac sugit. Դիեցի : ծծական : կաթնակեր : ստնդիայ : մանուկ ստնդի : դիեցիկ : կաթնաբոյծ : որ կայ ի ստինս մօր : quæ etiam animalibus conveniunt : որ զկաթն, զծիծն ուտէ : կաթնասուն.

Lactesco, ere. Դայեկնին կերակուր դառնալ և լուծանել ի կաթն.

Lacteus, albus. Կաթնագոյն : սպիտակ իբրև զկաթն : Ճերմակ.

Lacteus, ex lacte. Ի կաթանէ : կաթեղէն : որպիսիք են եղ : կոգի, կարագ : սեր : պանիր &c.

Via lactea : lacteus circulus : via S. Jacobi, ex infinitis minoribus stellis juxta se invicem positis efformata. Դարմանագողի ճանապարհ : Ճանապարհ սրբոյն յակոբու : է սպիտակութիւն շաւղանման որ ի գիշերի երեւի յերկինս : պատճառեալ ի թուահած փոքրիկ աստեղաց խիտ առ խիտ ժողովելոց.

Lactea piscis pulpa. Է սերմնաբան որ ձկանց, զոր եթէ ճմլես, կաթնանման հիւթ անտի ելանէ.

Lacto, are. Դիեցուցանել զմանուկ : զկաթն դիեցուցանել մանկան : ստեամբքն, կաթամբքն դիեցուցանել, սնուցանել : տալ զստինս : ի կաթն լինել : ծիծ տալ : զկաթն մատուցանել, ջամբել : որքան ոչխարն ի կաթն է զգաւն մի զենուր.

Lactare aliquem falsâ spe. Ստախեալ ունել, պահել զոք ի յուսոյ : տարբերել զոյս նր : յապաղել զոք իբր թէ խաբանօք : յուսադրական, պատիր բանիւք հրապուրել զոք, և թափել զհոգի նր : ի զուր, ի նանրութիւն յուսացուցանել զոք.

Lactuca, æ. vul. Փռանկի քահու : la-

ctuca

Auca agrestis, եղեգն: gen. գի: inst. եղէգով: vel gen. գան: instr. գամբ: դաշտանիճ.

Lacuna, æ. Խորափիտ, խորխորատ: խոր վիհապ ուր հոսեալ ժողովին ջուրք: լճակիք: խանդակ: ջրակոյտ.

Lacunar, is. Առաստաղ՝ նստատաղոյն քան զգերանս: ինձագոյն քան զձեղունս: vide laquear.

Lacuno, are. Առաստաղել, տախտակամած առնել: տախտակակերտել.

Lacunosus. Նստատաղոյն: ինձագոյն. փոսորակ.

Lacus, ûs. Լիճ. լճի: ծովակ, գուբ. gen. գբոյ: ծովակն միջերկրեայ ջուր ունի և անցանէ.

Ladanum: est quiddam pingue ladæ herbæ insidens, & barbis caprarum inhærescens. Լագիոն: հիւթ ինչ կպչուն կուտեալ ի խոտն անուանեալ լադայ: և կայծ մորուաց այծեաց. quod autem à turcis communiter manditur, լադէն.

Ledo, ere, injuriâ aliquâ. Զրպարտել զոք: վնասել, մեղանչել ումեք. զրկել զոք: զինչ հասուցանել նմա: nihil me læsistis: galat. 4. չիք ինչ ձեր մեղուցեալ առ իս: անիրաւել զոք: ամբաստանել, անիրաւել ի նա: վիրաւորել.

Lædere, vulnerare. Վիրաւորել: խոցել: զվէրս տալ: հարել: զհարուած հարել զոք:

Lædere verbo. Վշտացուցանել, դառնացուցանել, զայրացուցանել, դժուարացուցանել, զրպարտել, վիրաւորել զոք խստագոյն, դառնագոյն բանիւք: vide injuria.

Lædere ferro arborem, incidere. Հատանել, թլատել զկեղեւն զի հոսեալ կաթիցի խէժն: ցոտել, ցետել, վէրս առնել, հատանել ի մարմին.

Læsio, in mor. Վնաս, զրպարտութիւն: զրկանք: v. injuria.

Læsio, plaga. Վէր: gen. վիրի: խոց: sine læsione virginitatis: առանց վնասու, թարց ապականութեան կուսութեան.

Læsus, a, um. Վիրաւորեալ, զրպարտեալ: &c. læsus grandine, կարկտահար: æstu, խորշակահար.

Crimen læsæ majestatis. Ծանրագոյն անիրաւութիւն որով վնասէ ոք և մեղանչէ թագաւորին: մատնակար ի թագաւորն: մատնակար արքունի մեծավայելչութեան.

Lætabilis eventus, lætitiam pariens. Ուրախաբեր դիպուած. բարեյաջող: յաջողակ: ուրախարար: զուարճական: զուարճացուցիչ: ուրախացուցիչ.

Lætabundus. Ուրախ: բերկրեալ: ուրախասիրտ: խնդալից: v. lætus.

Lætè. Ուրախութեամբ: խնդութեամբ: ուրախաբար: զուարճայն: զուարճամտութեամբ: զուարճացեալ սրտիւ: զուարթ երեսօք: զուարթիւք, պայծառ դիմօք.

Lætifico, are. Ուրախ առնել: ուրախացուցանել. զուարճացուցանել: խնդացուցանել: ցնծացուցանել: հրճուեցուցանել: մխիթարել.

Lætificare terram fimo injecto. Զաղբ արկանել երկրին: գոտել, & գթել գ. գութ տալ: աղբել, աղբեւել գ. աղբիւ պարարտել.

Lætificor, ari. Ուրախանալ: v. lætor.

Lætitia, æ. Ուրախութիւն: խնդութիւն: ցնծութիւն: բերկրութիւն: հրճուումն: խրախճանութիւն: զուարճութիւն սրտի: զուարթութիւն սրտի: զուարթամտութիւն: զուարճասրտութիւն: բարգաւաճութիւն: լրջմտութիւն. ուրախամտութիւն.

Lætitia soli, fertilitas. Երկրին պարարտութիւն. արգաւանդութիւն, բարութիւն.

Lætor, ari. Ուրախանալ. խնդալ: ցնծալ: բերկրիլ: խրախճանալ: լնանիլ անճառ խնդութեամբ. ուրախացայ յոյժ ընդ լուր գալստեանդ: հրճուիլ: զուարճանալ: ուրախ, խնդուն լինել: խայտալ: առոյգանալ. առնել զհանդիսաւոր ուրախութիւն: որ ուրախութեան առնել: բազում խնճոյս լինել յամբոխից, ի տօնս ..... զխնճոյս, պարել, գուսանական խաղիւք և խնճոյք շրջեցուցանել ընդ փողոցս, de lætitia publica.

Lætus. Ուրախ: ուրախասիրտ. ուրախամիտ: զուարճամիտ: խնդուն: խնդալից: զուարթ: զուարթասիրտ: բերկրեալ: զուարթադէմ: խնդամիտ: զուարճացեալ. խրախ: խրախամիտ: բախ: խրախճան: բերկրեալ: լրջամիտ: բարգաւաճ: խայտակ.

Lætus, animum ex hilarans. Ուրախաբեր: զուարճացուցիչ. հեշտալի: զուարճարար: հրճուալի. հեշտաբեր: ախորժելի.

Læva, æ. Ահեակ: gen. ահեկի: ձախ ձեռն: ձախ կողմն: ad lævam, ընդ ահեակ: յահեկէ: ի ձախոյ կողմն: ի ձախու ձեռն. ի ձախակողմն: ի ձախմէ: յահեակ.

Lævus, qui est ad lævam. Ձախակողմեան: ձախու ակն: ձախուձեռն: ձախակողմանի: qui læva utitur, ձախեկ որ զձախ ձեռն

ձեռն արկանէ ի գործ .

Lævus, infælix . Ձախողակ : ձախող. անյաջող : աղէտալի .

Laganum . i . Քաքար : բրդեալ շօթն ճեղով եփեալ .

Lagena, æ : vul. Շիշէ : si fictilis est, սափոր : փարչ : ջրաման : տակառ : կուժ, թակոյկ : պարզուկ : թափուկն : ափոփքն .

Laguncula . փոքրիկ շիշէ : փարչիկ .

Laicus, sæcularis . աշխարհական : աշխարհին մարդ : աշխարհաւոր .

Laicus, religiosus . Որ է կրօնաւորաց կարգն է մտեալ, բայց ի յաստիճանն քահանայութեան ոչ ելանէ : Arab. շամաս : Armenii vul. vocant, սարկաւագ, ceu diaconum .

Lalisio, nis : onagri pullus . Յաւանակ ցռոյ .

Lallo, are : cantando somnum puero inducere . Խաղիւք, խաղերգութք, զքուն արկանել մանկան : որպէս դայեակք առնեն : vel puerum ad cantum nutricis obdormiscere . կամ մանուկ ի խաղալն յերգելն դայեկին : ի քուն մտանել .

Lama, æ : cænosa vorago . Տեղմայեն տեղմուտ, մօռ տեղի : տեղմայեն փոս, խոր խորատ, vul. ճնճղմայ, ճմճմայ : ուր խրեալ որ ի ցեխ և թաղեալ ի տղմոյ ոչ կարէ ելանել .

Lambo, ere . լիզել : լիզանել : լեզուել : լիզուլ : lambere more canum, լափել լեզուաւ զջուր, կամ ի ջրոյ, իբրև շուն .

Lambere, leviter attingere . շօշուլ թեթևակի դիպելով : հաւալ ընդ հուալ որմոց, muros perstringendo : ընդ աղօտ, հարևանցի ճառել, գրել : ծայրիւ մատին առնուլ զճաշակ . gen.

Lamella, æ : bractea, subtilis lamina v. g. argenti . Թիթեղն արծաթի : vel յարծաթոյ : թիթղամայն : բարակ տախտակ արծաթի : v. bractea .

Lamentabilis . Ողբալի : ողորմագին : կողկողագին : աւաղական : բազմաւաղելի : կոծելի . տաժանական : արտօսրալից : մեծակական . եղկելի : ողբական ձայն, ալի ողորմ ձայն : անդ էր ողորմ տեսնել տեսանել : ձայն ողորմ լալոյ : կսկծական կականումն .

Lamentatio . Ողբ : ողբումն : լալումն . աշխարումն : կոծ : կոծումն : արտօսրալից փղձկումն : ողբական աղաղակ : ալի ողորմ լաց . մեծականական ողբ : ողբերգութիւն : կողկողանք : արտասուաթոր ձայն .

Lamentatrix . Ողբասաց : լալական : ձայնարկու : աւաղարկու .

Lamentor, ari . Ողբալ : կոծել : աշխարել : աւաղական ձայնիւ գոչել : կոծել զկոծ . վայ և եղուկ կարդալ անձին իւրում : կողկողալ : կողկողել զմիշտս իւր : deplorare mortem amici, կոծել, լալ, ողբալ զոք մեռեալ : սուգ, ողբ առնել, առնուլ ի վն նր : վայ և եղուկ կարդալ նմա : կոծել զկոծ մեծ և սաստիկ յոյժ ի վն : լալ, ողբալ, սգալ, աւաղել զոք մեռեալ .

Lamia, æ : threnor. 4. 3. Armenius vertit . վիշապ, draco . Isai 34. 14. յուշկապարիկ, quod aliis est struthio, aliis crocodilus .

Secundum alios est draco, sive marinus sive terrestris, qui in modum mulieris mammas habet quas aperit & lactat pullos suos . Ըստ այլոց վիշապ է թէ ծովային թէ ցամաքային որ իբրև զկին ունի ստինս, զորս մերկացուցանէ և դիեցուցանէ զկորիւնս իւր .

Inventa est aliquando lamia pondere librarum 3996. in cujus ventre integer homo repertus est : habet sex ordines dentium . Գտաւ : երբեմն յուշկապարիկ կշռով Ղ.Ղ.Զ. լիտր : և էր ի փոր նր մարդ ամբողջ : զծամնիս ունի վեց կարգեան .

Lamina cultri . Թիղն : թեղայ : շեղբ .

Lamina, æ, plumbea . Տախտակ կապարեայ : ex ferro, տախտակ երկաթի, կամ երկաթեղէն : ex auro, դրուագ ոսկի : թիթեղն յոսկւոյ : թիթեղն ոսկի : թիթղամայն .

Lampas, dis . Ջրագ : ջրագարան . լապտեր : ղամբար : plur. ջրագունք lampades in templis pensiles, կանթեղ : plur. կանթեղունք .

Lana, æ . Բուրդ : gen. բրդի : ասր : gen. ասու : & ասու, gen. ասուի : pro ipso vellere, գզաթ : գեղմն : lana in quibusdam foliis & fructibus, բուրդ : lana in volucribus, բարականգոյն փետրիկ թռչնոց .

Lanarius qui lanam concinnat . Բրդագործ, ասուագործ : ասրագործ .

Lanatus, ut ovis . Ասուաւէր : բրդաւոր : ասրաւոր :

Lanata pellis, vellus . Գզաթ : գեղմն .

Lancea . Տէգ : gen. տիգի : նիզակ : սուսեր : ըռումբ . գեղարդն, plur. դունք .

Lanceæ ferrum . Խնձան : սլաք : կողահերձ սլաք : de ferro quod aperuit latus Christi : տիգախոցելութիւն Քի .

Lanceâ armatus . Տիգաւոր : տիգաւէր : տիգակիր : գեղարդնակիր .

Lanceola. Գեղարդիկ : & pro scalpello, vul. նէշդէր որով զերակն ծակեն և արիւն առնուն.

Lancino, are. Հերձել : պատառել : v. lacero.

Lancula, æ: lanx libræ. Թաթ կշռոց : ad cibos apponendos, սկաւառակ : սկուտղ : gen. սկտեղ : պնակ : սկտեղն : սկուտեղ : inst. սկուտեղամբ : vul. լէնկէրի.

Laneus. Բրդեղէն : ասուեղէն : ասուեայ : Ձորձ ասուի & յասուեաց : ասրեղէն.

Languefacio, ere. Թուլացուցանել : լքուցանել . ծանրացուցանել զհոգի և զմարմին . տկարացուցանել : խօթացուցանել : անզօրացուցանել : սպառել զզօրութի . զօրաթափ, զօրասպառ առնել : Թափել զոյժ ի զօրութե : հաշել, մաշել զ.

Languens, corpore. Խօթ : խօթացեալ : Թոյլ և ծանր : Թուլացեալ : ծանրացեալ : զօրաթափ : զօրասպառ . լքեալ : ախտաժէտ : ախտադէն : զօրահատ : տկար : տկարացեալ : ծիւրեալ, ծնկեալ, մաշեալ, հիւծեալ մարմնով : Թօշնեալ : նկթեալ : հիւանդ և հալ : որոյ լուծաւ զօրութի.

Languens animo. Խօթամիտ : հիւանդամիտ : Թոյլ, լքեալ սրտիւ : սրտաթափ : դանդաղկոտ : Թմրեալ : պղերգ : մեղկ և յոյլ : անփոյթ և անհոգ : ծուլանկանող : սրտալքիծ : կնատ : կարճամիտ.

Langueo, ere: corpore. Մարմնով ախտանալ, խօթանալ, տկարանալ : Թուլանալ, լքել : սպառել, հալել, լուծանել զօրութի : լուծանել : ախտիւ, ցաւով Թալկանալ : ծանրանալ, անզօրանալ : Թափել ի զօրութե : նուաղել.

Languere animo. Լքել սրտիւ, լքեալ Թուլանալ : Թուլացեալ լուծանել : Թմրեալ դանդաղիլ . հոգի նսեմել ի ձանձրութե . ծուլանկանել : սրտիւ հալել, մաշել, հիւծել : սիրտ նուաղել.

Languere amore. Խանդակաթ լինել ի սէր կամ սիրով : սրտակաթ սիրով : սիրահար նուաղել և նկանել հոգի : v. amor.

Languere otio. Պարապականալ : պարապ և անբան նստել : անփոյթ, անհոգ, դանդաղկոտ Թուլանալ : հոգւոյն նսեմել ի Թմրութե.

Languesco ere: v. languere.

Languidè. Թուլապէս . ծուլանկապէս : հեղգաբար : պղերգաբար : կնատօրէն . վերիվերոյ : դանդաղաբար : Թոյլ և լքեալ սրտիւ : մեղմաբար : կարճամտաբար : & quæ suprà.

Languidus. Հիւանդ : ախտացեալ : ախտաժէտ . v. languens.

Languor, corporis. Մարմնոյն ախտանք . ցաւն : հիւանդութի : տկարութի : Թուլութի : ծանրութի : նուաղումն, լուծումն զօրութե : ախտաժէտութի.

Languor animi. Սրտի լքումն, Թուլութի, նուաղումն, լուծումն : հիւանդամտութի : խօթամտութի : Թմրութի : դանդաղկոտութի : ծուլանկանութի : դաղջութի և պաղութի սրտի : պղերգութի : հեղգութի : զօրաթափութի.

Laniarium, macellum. Սպանդանոց : զենարան : խոհակերոց : vul. ղասաբ խանայ : սալախ խանայ.

Laniatio, dissectio corporis. Կտոր կտոր, անդամ անդամ յօշատումն : յօշումն : յօշ յօշ, դէշադէշ կտրատումն : զենումն.

Laniatus, dissectus. Զենեալ : մանր մանր, կտոր կտոր, անդամ անդամ : դէշադէշ, յօշ յօշ կտրատեալ, բաժանեալ, պատառեալ, յօշատեալ, ջարդեալ : à feris laniatus, գազանակուլ : գազանաբեկ : գազանակուր : գազանակեր : պատառեալ, երգեծուցեալ, ջարդեալ, կտրատեալ, խորտակեալ ի գազանաց.

Lanicium, ii, lanarum præparatio. Ասուագործութի.

Laniena, æ: macellum. Սպանդանոց : v. laniarium.

Laniena, cædes. Սպանումն մեծ : սաստիկ հեղումն արեան . անհնարին կոտորած : v. cædes.

Lanifer. Ասուեաբեր : բրդաւոր : ասրաւոր.

Lanificium. Ասուագործութի : արհեստ ի գործ ածելոյ զբուրդն.

Lanificus. Ասուեագործ բրդագործ . ասրագործ.

Laniger. Ասուեաբեր : ոչխար : գառն.

Lanio, are. Զենել . պատառել : կոտորել : յօշատել : ջարդել : երգեծուցանել.

Lanius, ii. Զենող : սպանդանոցապետ : vul. ղասապ : սալախ.

Lanosus. Ասուոտ : ասուախիտ : ասուեաթաւ . բրդոտ.

Lanuginosus. Մազկարձակ : որ զմազիկն նոր արձակէ : մազկոտ : de fructibus & foliis quibusdam, պտուղ, տերեւ մազոտ : բրդոտ.

Lanugo, inis: in juvenibus. Նորարձակ մազիկ : in avibus, նորարձակ նրբագոյն և բարակագոյն փետրիկ Թռչնոց : in fructibus & frondibus, բուրդ.

Lanugo, scobis, is: & scobs, is. Սղո-ցուած.

Lanx, cis ad cibos. Սկաւառակ : սկահ : սկուտղ : gen. սկտեղ : instr. սկտեղաւք : սկու-տեղ : lanx libræ, Թաթ կշռոյն.

Laodicea. Լաւոդիկիայ = laodicenses : լաւոդիկեցիք.

Lapicida, æ. Քարահատ : քարակոփ : քարատաշ : քարակիտր : քարագործ.

Lapicidina, & lapidicina. Քարահան : վիմածին լեառն : քարաբերոյն տեղի : քարա-հան : քարափորուանց երկիր.

Lapidarius, qui ex lapidicinis saxa eruit. Քարահան : v. lapicida.

Lapidarius, gemmarum scalptor. Քարա-գործ : ականագործ : ականակուռ : ակա-նակոփ : ականատաշ : ականակերտ : ակա-նավաճառ : ականակապ : ականածախ : կիրթ, հմուտ և փորձ ականցն : vul. ալ-մաստրաշ.

Lapidatio. Քարկոծումն : քարկոծութիւն : քարաձգութիւն.

Lapidator. Քարաձիգ : քարահոս : բռ-նաքար.

Lapidesco, ere. Քարանալ : քար դառ-նալ : ի բաղում սուրբ գաւառին աղբիւրք յորս թէ ընկենուս զփայտն, առժամայն քարանայ.

Lapideus. Քարեայ : քարեղէն : ի քարէ : at in moral. քարասիրտ : անողորմ : խստա-սիրտ : անգութ = սիրտ քարեղէն.

Lapido, are. Քարկոծել : քարկոծ, քար-ձիգ առնել զոք = հոսել զվէմս ի վր նր, կամ ի նա : քան զանեղ և քան զատարափ թանձր և արագ ի վերուստ ի վայր զվէմս թօթափել, ձգել, արկանել, ընկենուլ, արձակել, առաքել : քարձիգ առնել ի վր նր.

Lapidavit de cælo. Անեղաց քար յեր-կնից : v. pluo.

Lapidatus. Քարկոծ : քարկոծեալ : քար-ձիգ.

Lapidosus. Վիմառատ : վիմային, քա-րոտ, քարքարոտ, ապառաժուտ, քարուտ, վիմուտ տեղի : քարամէն վայրք.

Lapillus. Քարուկ : մանրախիճ քարն : քարիկ = խիճ աւազու : aliàs v. gemma.

Lapis, idis. Քար : plur. քարինք : gen. անց : instr. քարիւ : վէմ : gen. վիմի.

Lapis fundamentalis. Հիմնական վէմ : հաստատհեղոյն վէմ յորոյ վր հաստատեալ կայ շինուած.

Lapis quadratus, malleo politus. Չորեք կուսի վէմ : վէմ որձաքարեայ : որձաքար վէմ : չորեք անկիւնի, կամ քառանկիւնի վէմ : քար կոփած, քար կոփածոյ կամ կո-փածու : քար ի չորս կոյս : վէմ տաշեալ : քար կռածոյ կամ կռածու : փորածու քար.

Lapis sepulcralis. Վէմ գերեզմանի : տա-պան : տապանաքար.

Lapis angularis. Վէմ անկեան.

Lapis altaris. Սալայարկ վէմ բեմին = քար օրհնեալ : շարժական, շրջաբերական բեմ.

Lapis è pariete prominens : gall. pierre d'attente. Քար ակնկալութէ : վէմ խա-փանածոյ : վէմ ընդհատութէ թողուցեալ արձակեալ յորմոյն.

Lapis lidius : gall. de touche. փորձաքար : մահակ քար.

Lapis philosophalis. Քար փիլիսոփայա-կան որ է հնարն անհնար արհեստաբար գործելոյ ոսկի, զոր ի վաղուց խնդրեն մարդիկ և ոչ գտցեն երբեք.

Lapis pretiosus. Ակն = քար, ակն պա-տուական : գոհար : ակն գոհար : vide gemma.

Lapides malleo expolire. Զքարինս տա-շել, կոփել, կռել.

Lapis lazuli : gemma coloris cærulei, aureis venis internitens : aliter vocatur sapphirus. Լապպոյտ և երկնագոյն ակն է ու-կեշիւղախայտ : առ ևս շափիւղայ կամ սի-րուղայ = & quibusdam, գոճազմ.

Lapis, ad quartum ab urbe lapidem. Չոր-ձանաքար : զոր հռոմայեցիք անկէին յա-գուստի ճանապարհս առմի մի մղոն հեռա-թէ ի քաղաքէն հռոմայ.

Lappa, æ : herba capitula habens leviter hamata ideoque vestibus adhærens. Կռատ է յորմէ արձակին գլուխք բաղուկք կեռա-խիտ ուստի կռուեալ կցին ի ձորձս մարդ-կան : տատասկի ազգ է.

Lapso, are. Սողորել ի գնալոյ : սրբէ-ալն խաղակ գլորել : դանդաչել յարբեցու-թէ գնալոյն : յաջ և յահեակ գթեալ ան-կանել : գթել ի գնալն : դողդողալ.

Lapsio, & lapsus, ûs. Ձնկումն : գլո-րումն : գթելն = կործանումն : գթեցումն : aliàs v. ruina.

Lapsus aquarum. Գնացն, գնացք, խա-ղալն, հոսանք, խաղ, ծորումն, ընթացք ջուրց : lapsus serpentis, սողումն օձին : lapsus rerum, դիպուածք : բերումն և շր-ջանք ժամանակաց : այլ և այլ փոփո-խումնք իրացն.

Lapsus linguæ. Սղալմն ի խօսելն.

Lapsus, a, um. Ձնկեալ : գթեալ : գլո-րեալ :

բեալ : կործանեալ : քանդեալ : աւերեալ : & in moral. մերժեցեալ : անկեալ ի մեղս : մոլորեալ .

Laquear, is. Լմբռնային տախտակամած : հեծանձղութի : առաստաղ : դարբաւնոց : domus inaurato laqueari ornata : տուն ոսկեձեղուն : տախտակակերպ : տախտակամած .

Laqueus, i : quo suspenditur aliquis . Խեղդ : laqueo suspensus ab arbore, խեղդեալ կախեալ զծառոյ : laqueo suspensus, խեղդեալ : խեղդամահ .

Laqueus, ad capturam avium . Որոգայթ որսողաց : ծուղակ : վարմ հաւորսաց : խեղդորսարանք : կալանք : տոռունք .

Laqueus, in morali . Խեղդ : որոգայթ : գայթագղութի : խոչ ի դարշապարս մեր . նետ յաչս մեր : v. scandalum .

Laqueos tendere in phys. & mor. Խեղդ արկանել, դնել · dat. զորոգայթ թաքուցանել, պատրաստել : dat. կանգնել զվարմս, կամ ձգել : որսարանս դնել : զորոգայթ շուրջ արկանել զոտիւք .

Lar, is : deus domesticus apud antiquos . Ընտանի սուտ ած . որում երկրպագանէին նախնիք կռապաշտք : sumitur etiam pro domo ipsa, cui deus ille præsidebat, ենքնին տուն որոյ վերակացու էր այն սուտ ածն .

Lardum, & laridum . Խոզի դէրուց .

Largè, largiter . Առատապէս : առատաձեռնապէս : առատաբաշխութեամբ . լրապէս . լիով : լիապէս : յորդաբար : լիութեամբ : կուտակօրէն .

Largifluus fons . Յորդահոս, յորդաբուղխ, առատաբուղխ . յորդառատ աղբիւր .

Largior, iri : largiter dare . Տալ, բաշխել, շնորհել, պարգեւել, ձրել առատապէս : առատաբաշխել : առատաձեռնել : առատանալ : առատացի ի ձեզ ած : 2. Mach. 1. 2.

Largitas, tis . Առատութի : առատաձեռնութի : առատապարգեւութի : առատաբաշխութի : բազմերախտութի : առատատուութի : vul. դօլվէթ .

Largiter : v. largè .

Largitio, ut largitas : at pro ipso dono . պարգեւ . շնորհս : ձիր : տուր : gen. տրի : v. donum .

Largitor . Տուօղ . պարգեւօղ : առատատու : առատաբաշխ : բաշխօղ .

Largus . Առատատու : առատատուր : առատ : առատաձեռն : առատապարգեւ : առատաձեռն : յոքնեբախտ : առատաբաշխ : ամենաբաշխ : ամենաձիր : առատակարկառ : պարգեւաձիր .

Larva, æ . Դիւական երեւմունք : ցնորք : անմարմինք խորհրդականաց երեւէին նոցա : Sap. 17. ցնորք տեսլեանց : առ աչօք ցնորք : արհաւիրք դիւերայինք : դիւերային տեսիլն դիւաց : pro oris tegumine, դիմայլակ : քօղ : սքող որ արկանի զերեսօք .

Larvatus, personatus . Դիմայլակ : որ յանծանօթս շրջի : զքօղ, կամ զքող արկեալ զերեսօք : սքողադէմ : կեղծադէմ : այլակերպեալ .

Larus, accipiter . Ուրուր : բազէ : gen. էի : բազայն .

Lascivia, æ . Վաւաշոտութի : զազրութի : չար ցանկութի : դարշութի : խայտառակութի : բղջախոհութի : v. impudicitia .

Lascivio, ire de animalibus . Խաղալ . յիմարեալ խաղալ : խայտալ : de homine : խաղալ ցանկութեամբ ընդ . թափառել անառակութեամբ . տալ զինքն յաւար ցանկութեանց : ողողանել յանառակ ցանկութիւնս : տարփածել զպոռնկութի իւր առ ամենեսեան : առ և անկ դնալ .

Lascivus . Վաւաշ : վաւաշոտ : ցանկասէր : պիղծ : զազիր : բղջախոհ . իգամոլ : v. impudicus .

Lascivi aspectus . Վաւաշոտ տեսարկութի : տռփական, պոռնկական հայեցմունք : v. impudicus .

Lascivi sermones . Զազրախօսութի : անպարկեշտաբանութի . v. impudicus .

Lassatus . Վաստակեալ : աշխատեալ : նեղեալ ի ճանապարհէ : խոնջեալ : թուլացեալ : ծիւրեալ : ծնկեալ : զօրաթափ : լքեալ . ձանձրացեալ, տաղտկացեալ ի լռլոյ .

Lassesco, ere : fatigari . Վաստակել : նեղել : թուլանալ, ծիւրել, լքել ի վաստակելոյ : թափել ի զօրութենէ : v. fatigari .

Lassitudo . Վաստակ . նեղութի : աշխատութի : թուլութի : թուլացումն : լքումն .

Lasso, are . Վաստակեցուցանել . աշխատեցուցանել : աշխատ առնել : վաստակ առնել զոք : թուլացուցանել : նեղեցուցանել : նուաղել, լքուցանել, ծիւրել զմարմին : թափել ի զօրութենէ : սպառել զզօրութի : զօրաթափ առնել : լուծանել զզօրութի : prò tædio afficere : ձանձրացուցանել . տաղտկացուցանել . աշխատ առնել .

Lassor, ari : corpore . Վաստակել : թուլանալ : նեղել : լքել : վաստակեալ նուա-

զել: տկարացեալ նքթել: հեւծել, ծիւրել մարմնով: Թափել, սպառել ի զօրութէ: սիրտ լուծանել եւ Թուլանալ: լուծանել զօրութիւն իմ: յաշխատութէ կործանել: զօրաթափ, անզօր մնալ.

Lassari, animo. Զանձրանալ. տաղտկանալ, նեղանալ, յափրանալ ի: abl.

Lassus. Վաստակեալ: տկարացեալ: նքթեալ. Թուլացեալ, լուծեալ, լքեալ սրտիւ եւ ձեռօք: զօրաթափ: հեւծեալ: ծիւրեալ մարմնով: նկուն, սպառեալ: Թափեալ ի զօրութէ.

Latè. Ընդարձակաբար: լայնապէս: ի ձիգ եւ յերկար: առատապէս.

Longe latèque diffusus. Ընդարձակեալ. ի լայն եւ ի ձիգ սփռեալ, տարածեալ: տեղերատարած: համատարածեալ: համատարած: լայնածաւալ.

Latebra, æ. Ծածկոյթ: v. abditum: animi, cordis latebræ. Խորշք մտաց: գաղտնիք սրտի.

Latebrosus locus. Թաքուստ: Թաքուն տեղի: v. abditum.

Latens. Ծածկեալ. Թաքուցեալ. vide abditus.

Latenter. Գաղտ: v. abditè.

Later, eris, si coctus. Աղիւս, ոյ: աղիւս Թրծեալ հրով: coquere lateres, զաղիւս հրով Թրծել: փուռն վառել: vul. աճոռ եփել: later ad solem exsiccatus: բղմնոդր & կղմինտր: vul. քարփիչ.

Lateralis. Կողմնանի: կողմեան: կողմնական: որ է առ կողմն: որ է առ ի կողմանէ.

Lateraria, æ: ubi coquuntur lateres. Աղիւսատուն: փուռն.

Laterarius, laterum figulus. Աղիւսագործ: բրուտ.

Laterculus. Աղիւսիկ.

Lateritius, a, um. Աղիւսեայ.

Laterna, æ. Լապտեր: vul. ֆէներ.

Latesco, ere: in latum crescere. Լայնանալ: & լայնել: ընդարձակել.

Latex, icis. Ջուր կամ այլ ինչ հիւթ հոսուն, գնացուն, արձակեալ ի տեղւոջն ուր առաջ կայր.

Latibulum. Թաքուստ: v. abditum: item այր. մաղարայ: որջ. մայրի: & alia in caverna.

Latifundium. Ստացուած ընդարձակ: ի լայն եւ յերկար ձգեալ: լայնատարած: լայնածաւալ.

Latinè. Դալմատերէն: լատին բարբառով: լատիներէն.

Latinitas, lingua latina. Լատին լեզու: լատին բարբառ: լատինացւոց լեզու: Հռոմանաց լեզու: լատին ոճն: լատին շարադրութիւն.

Latinus, latini. Լատինացի: դալմատ, դալմատացի. quod significare videtur Dalmata: Ecclesia latina: Հռոմայ, հռոմէական եկեղեցի, կամ լատինացւոց.

Latio legis. Օրինադրութիւն: օրինատրութիւն.

Latito, are. Թաքչել: v. abdo.

Latitudo. Լայնութիւն: ընդարձակութիւն: լայնաձգութիւն: անդորրութիւն.

Latitudo, in geographia. Լայնութիւն: est loci alicujus distantia ab æquatore versus alterutrum polum: է հեռութիւն տեղւոյն ի հասարակաց բոլորակէն, առ այս կամ առ այն բեւեռն.

Latitudo duplex est; alia septentrionalis ab æquatore ad polum arcticum. Հիւսիսային է լայնութիւն: այլ է հիւսիսային ի հասարակաց բոլորակէն, առ հիւսիսային բեւեռն: & habet gradus 90. եւ ունի զաստիճանս Ղ.

Alia est australis, ab æquatore. ad polum antarcticum, & est graduum 90. Այլ է հարաւային ի հասարակաց բոլորակէն, առ հարաւային բեւեռն, եւ է աստիճանաց Ղ.

In tabulis geographicis gradus latitudinis inveniuntur descripti in circulo meridiano, ad orientem & occidentem. Յաշխարհագրոյս, աստիճանք լայնութեան գտանին գրեալ ի մի կէսօրական բոլորակին յարեւելս եւ յարեւմուտս կոյս.

Latitudo in uranographia, est stellæ distantia, ab eclyptica, ad polos illius, estque graduum 90. Լայնութիւն յաստեղաբաշխութէ, է աստեղն հեռութիւն ի խաւարմանց գօտւոյն, առ բեւեռս նր: եւ է աստիճանաց Ղ.

Vnde sequitur solem nullam unquam habere latitudinem cum numquam egrediatur ab eclyptica. Ուստի հետեւի թէ արեգակն զլայնութիւն ինչ ոչ ունի երբեք, քանզի ի խաւարմանց գօտւոյ անտի ոչ երբեք ելանէ.

Latium, ii. Լատինացւոց երկիրն.

Latius, ii. Լատինացի. ut latinus.

Latomiæ, arum. Քարահանք: vide lapicidina.

Latomus, i. Քարահատ: քարակերտ. քարատաշ: քարակոփ: քարագործ.

Lator, is. Բերօղ: տանօղ: կրօղ: vel in compositione, lator aquæ, ջրակիր &c.

Lator munerum. Պարգեւածու.

La-

Lator legis. Օրինադիր : օրէնսդիր : օրէնսուսոյց : օրէնսատու.

Latratus, ûs. Հաչումն : & հաջումն : հաջելն շանց : ձիկ : ձիկ հանելն.

Latria, cultus latriæ. Երկրպագութիւն պաշտաման : v. cultus.

Latrina, æ. Աղբեակոյտ. բակ : բագ : turc, աբդաստ խանայ. ire ad latrinam, quod modestius orientales dicunt, aquam manibus admovere : ձեռն կամ ձեռքն ջուր հասուցանել : v. alvus.

Latro, are. Հաջել. ոռնալ. ձիկ հանել.

Latro, nis. fur. Գող. v. fur : qui apertè & violenter furatur, աւազակ.

Latrocinium. Աւազակութիւն : գողութիւն : յափշտակութիւն. v. furtum.

Latrocinor, ari. Աւազակել : յափշտակել : դարանամուտ կալ յանցս ճանապարհաց և բռնութեամբ յափշտակել զինչս ճանապարհորդաց : կողոպտել : գողանալ.

Latruncularia tabula. Սատրանջ տախտակ.

Latrunculus. Մեկնակապքէնք : սրինկոյք : եղուզակք : աւազակ.

Latrunculi, orum. Սատրանջ.

Latus, a, um. Լայն : ընդարձակ.

Latus, eris. Կող : plur. կողք & կողունք : կուշտ gen. կշտի.

Latus montis v. g. pars dextra vel sinistra. կողմն լերին. latus altaris, կողմն սեղանոյն : եզերք սեղանոյն.

Lavacrum. Լուացարան : աւազան.

Lavacrum regenerationis. Մէ աւազան : v. fons baptismalis.

Lavandula, seu spica nardi. Ցորդ : ոյ : անուշահոտ խոտ որ ի հասկ եղանէ : այդ է նարդոսի, ուստի նր անուն.

Lavatio, i : balneum. Լուացարան : si calidum, բաղանիք : vul. համամ.

Lavatio, lotio. Լուացումն : մկրտութիւն. լուացք. v. ablutio : lavatio pedum in feria quinta majoris hebdom. ոտնլուայ յաւագ հինգ շաբաթի.

Laudabilis. Գովելի : գովաբանելի : մեծարելի : արժանի գովութեան : de Deo, օրհնելի : օրհնաբանելի : փառաւորելի. quod etiam de homine dicitur, փառաբանելի : փառաւորելի : յարգելի : գոհաբանելի.

Laudabiliter. Գովելապէս : վայելչապէս : համեստաբար : քաջապէս : ազնուաբար.

Laudatio. Գովեստ : գովութիւն : գովաբանութիւն : գովասանք : դրուատ գովեստի.

Laudator. Գովիչ : գովաբան : գովասան : մեծարիչ. vel in compositione, laudator sui, ինքնագով : անձնագով. &c.

Laudes, in Officio Divino. Երկրորդ ժամն հանապազորդ ժամակարգութեան կարգաւորաց և եկեղեցականաց : ներբողական աղօթք.

Laudo, are. Գովել : գովաբանել : գովասանել : մեծարել. ներբողել : յարգել : փառաւորել : փառատրել : փառաբանել : օրհնել զԱծ, օրհնաբանել, գոհաբանել : երգաբանել.

Lavo, are. Լուանալ : præt. լուացի : մկրտել ջրով : ողողել, ողողել զհանդերձս : լուացք առնել : lavare manus, զջուր արկանել ձեռաց : qui lavat lintea, Թափիչ : vul. գաղոր.

Laurea, æ. Դափնենեայ ծառոյն տերեւք : կամ պսակ ի տերեւաց .... պսակահիւս տերեւք : item pro præmio, վարձ : յաղթանակ. պսակ բրաբէոնեայ : բրաբէոն : յաղթողական պարգեւ.

Laureola, æ. Պսակիկ. յաղթանակ մարտի.

Lauretum. Անտառախիտ դափնենեայ ծառք.

Laurinus, a, um. Ի դափնենեայ ծառոյն տերեւաց կամ փայտից հիւսեալ.

Laurus, ri. Դափնենեայ ծառն անուշահոտ և միշտ կանաչ.

Laus, dis. Գովութիւն : գովաբանութիւն : գովեստ : գովասանք : մեծարութիւն : փառաւորութիւն : դրուատ գովեստի : բանդրուատեաց. quæ defertur Deo, օրհնութիւն : օրհնաբանութիւն : փառաբանութիւն. գոհութիւն : գոհաբանութիւն. երգաբանութիւն.

Lautè, splendidè. Վայելչապէս : մեծվայելչութեամբ : երեւելի և շքեղ փառօք. շքեղապէս : հանդիսապէս : հանդիսօրէն : առատապէս.

Lautè epulari. Ուտել առատապէս : մեծապատիւ, պարարտ խրախութիւն, մեծագին, մեծապատրաստ, յոքնածախ պատիւ տանել. փափկութեամբ ուտել.

Lautè vestitus. Որ է ի հանդերձս փափկութեան : փափկազգեստ : v. indutus.

Lautitia convivii. Առատութիւն, մեծապատրաստութիւն, փափկութիւն խրախութեան.

Lautus, a, um convivium. Պատիւ մեծագին, մեծապատրաստ, մեծվայելուչ, յոքնածախ : բազմազեղ սեղան : մեծահանդէս.

Laxamentum. Ընդարձակութիւն : ի լայն

և

և յերկար ձգութիւն, ծաւալումն.

Laxamenta curarum. Հանգստութիւն, թուլացումն, պարապ, դադարումն, դուլ, յանդորրութիւն, հանգիստ ի վաստակոց : ոգեառութիւն : շնչառութիւն.

Laxatio. Ընդարձակութիւն : ի լայն և յերկար ձգութիւն : յանդորրութիւն : թուլացումն.

Laxè, vel laxùm. Ընդարձակապէս : ի լայն և յերկար : յանդորրաբար : թուլապէս.

Laxitas, in ſpatio. Ընդարձակութիւն : լայնատարածութիւն. երկարաձգութիւն : ի լայն և յերկար ձգութիւն : ծաւալումն.

Animi laxitas : v. laxamenta.

Laxo, are. Ընդարձակել : բանալ : տարածել : ձգել յերկար և ի լայն : լայնացուցանել. ընդերկարել : երկարացուցանել.

Laxare animum à laboribus. Տալ զհանգիստ ինչ անձին իւրում : ոգի, շունչ առնուլ : հանդարտել, դադարել, հանգչել, լռել, դղալ, թուլանալ ի վաստակոց : պարապ առնուլ : զոգին, զմիտս դադարեցուցանել, հանդարտեցուցանել, թուլացուցանել, հանգուցանել ի վաստակելոյ.

Laxare aliquid ex rigore. Թեթևացուցանել, թուլացուցանել ինչ ի խստութեն : ներել ինչ և զանց առնել.

Laxare habenas. Սանձն արձակել, թողուլ, թուլացուցանել, սանձարձակ երթալ : սանձարձակ ձիով, և արշաւմամբ արձակել.

Laxativus. Դեղ լուծական : որ լուծանէ և ջրէ զպնդացեալ փորն.

Laxus, ſpatioſus. Լայն, և երկար : լայնատարած : լայնածաւալ : երկարաձիգ : ընդարձակեալ. լայնաձիգ : պարզեալ զերկայնութիւն.

Laxus, remiſſus : v. g. funis, arcus. Թոյլ, թուլացեալ չուան, աղեղն.

Lazarus. Ղազարոս.

L E

Leæna. Մատակ առիւծ. մարուառիւծ.

Lebes, etis. Սան պղնձի : պղինձ : vul. ղազան : կաթսայ : կաղսայ.

Lectè, lectiſſimè. Ընտրաբար : խտրանօք : ընտրանաւ. հմտաբար, խելամտաբար ընտրելով, զննելով, մեկնելով զլաւն ի չարէ.

Lectica, æ. Բառնալիք : գահոյ : գահաւորակ : հովանոց : շալակ : կառս.

Lecticarius, qui lecticam defert. Շալակակիր : գահոյաբարձ : տանօղ.

Lectio, nis. Ընթերցումն : ընթերցողութիւն : ընթերցուած : ընթեռնուլն,

Lectio, ut electio. Ընտրութիւն : խտիր : խտրանք : խտրութիւն : ընտրողութիւն : որոշումն.

Lectito, are. Բազմիցս, յաճախ յաճախ ընթեռնուլ.

Lectitare, colligere. Ժողովել : հաւաքել : քաղել : բոլորել.

Lector, is. Ընթերցող : գրակարդաց : ſecundus minorum ordinum : է կարգ երկրորդ չորից փոքունց կարգաց.

Lectulus. Անկողին : gen. ղնի : անկողնիկ : գահոյ : պատգարակ : մահիճ.

Lectus, i. Անկողին : gen. ղնի : & ղնոյ : մահիճ. lectum ſternere, զանկողին արկանել, տարածել.

Lectus, a, um. Ընթերցեալ.

Lectus, ſelectus. Ընտիր : ընտրեալ : որոշեալ : մեկնեալ : ջոկեալ.

Lectus, collectus. Ժողովեալ : հաւաքեալ : քաղեալ.

Lecythus, i. Կլամփոակ. չէչ : աման իւղոյ.

Legalis. Օրինաւոր : օրինական : որ առ օրէնսն պատկանի.

Legatarius. Սա է որում կտակարար զիր ինչ թողու կտակաւ իւրով.

Legatio. Առաքումն : հրեշտակութիւն : պատգամաւորութիւն : դեսպանութիւն : նուիրակութիւն.

Legatione fungi. Պատգամաւորել զմն : առաքել : հրեշտակ երթալ.

Legationem mittere ad. Առաքել զդեսպան առ. հրեշտակս առնել ի : հրեշտակութիւն առաքեալ աղաչել : առաքել հրեշտակս.

Legator, is. Կտակարար : կտակագիր.

Legatum, i. Իր ինչ կտակաւ թողեալ : տուր և պարգև զոր կտակարար թողու յետ : աւանդեալ կտակաւ.

Legatus, ti. Առաքեալ : դեսպան : հրեշտակ : պատգամաւոր : նուիրակ.

Legibilis. Ընթեռնլի : գիր առ ի ընթեռնուլ : պարզ գրեալ.

Legifer. Օրինադիր : օրէնսդրոյ : օրինադրող : օրինաւոր.

Legio, nis. erat peditum 6000. & equitum 732. Լեգէոն : գունդ : gen. գնդոյ : instr.

instr. գնդաւ : ունէր լեգէոն զվեց հազար հետեւակս : և զհեծեալս եօթն հարիւր երեսուն երկու.

Legislatio. Օրէնսատրութիւն : օրէնսադրութիւն.

Legislator. Օրէնսադիր : օրէնսդիր : օրէնսդիր : օրէնսգրոյց = օրէնսատու : օրէնսուսոյց.

Legitimè. Օրինօքն : օրինաբար : ըստ օրինաց : օրինաւորապէս : արժանապէս.

Legitimus. Օրինաւոր : օրինական = որ լինի օրինօքն կամ ըստ օրինաց : արժան : պատեհ : պատշաճ = վայելուչ.

Hæreditatis legitima portio. Օրինաւոր բաժին որ ըստ օրինացն անկանի որդւոյն ի հայրական ընչիցն.

Legitimus filius. Հարազատ որդի : հարազատ ծնունդ : արդար զաւակ.

Lego, are: legatum mittere. Յղել : առաքել զոք առ : հրեշտակս առնել ի : հրեշտակութիւն առաքել.

Legere flores, fructus. Ծաղիկս, պտուղս քաղել, ժողովել = հատանել ի ծառոյն.

Legere, eligere. Ընտրել : ջոկել : մեկնել : որոշել : խտրել.

Legere librum. Ընթեռնուլ : præt. ընթերցայ : կարդալ : legi in pass. ընթեռնանել : ընթեռնուել.

Legare aliquid alicui. Կտակաւ թողուլ ինա զպարգեւ ինչ ի ժառանգութիւն : ժառանգեցուցանել զնա : vel զեր ինչ նմա = թողուլ զնա ժառանգ : զինչս մերձաւորեցուցանել նմա.

Legumen. Ունդ = gen. ընդոյ : & ունդ : qui leguminibus pascitur, ընդաակեր = ընդոք շատանալ.

Lembus, i. Ձկնորսաց փոքրիկ նաւակ : կուր : վարքայ : մակոյկ.

Lemma, tis. Վերնագիր : արձանագիր. մակագիր.

Lemures. Դիւական երեւմունք : գիշերային տեսիլս դիւաց : ցնորք անժպիրհք խռովարարս որք ի գիշերի երեւին : առաջօք ցնորք = զարհուրանք, արհաւիրք գիշերայինք.

Lena, æ: meretrix. Բոզ = պոռնիկ : կին շուն որ զայլս բոզբոզէ, գրգռէ ի շնութիւն : կին խառնադրդաց : անխտիր ի պոռնկութիւն : շնաբարոյ և անյագ պոռնիկ : պոռնկախտանից կամ կաւատ : բոզաւանդ որ զայլս ածէ ի բոզատուն.

Lenimen, inis. Ամոքումն : մխիթարութիւն : մեղկութիւն : մեղմացումն : քաղցրացումն : բարեկացումն, փարատումն, կակղացումն, հանդարտումն, թեթեւացումն, դիւրութիւն, թուլացումն ցաւոյն, կամ ի ցաւոյ.

Lenio, ire. Ամոքել : մխիթարել = զցաւն փարատել, թեթեւացուցանել, հանգուցանել, դիւրացուցանել : դիւրութիւն առնել ախտացելոյն : թուլացուցանել.

Lenire hominem iratum. Կակղացուցանել, քաղցրացուցանել : մեղկացուցանել, մեղկել, մեղմել, ցածուցանել, հանդարտեցուցանել, մեղմացուցանել : դադարեցուցանել զբարկացեալ : հովացուցանել զսիրտն.

Lenis, mansuetus. Հեզ : հեզաբարոյ : քաղցր : քաղցրաբարոյ : հեզամիտ : հեզահոգի : հանդարտամիտ : մեղրահոս : մեղրածորան : մեղմ : մեղմով : հեզիկ : համեղախօս : համեստ : համեստաբարոյ.

Lenitas, tis. Հեզութիւն : հեզամտութիւն : հեզաբարոյութիւն : քաղցրութիւն : հանդարտութիւն = համեստութիւն : մեղկութիւն = մեղմութիւն.

Leniter. Մեղմաբար : քաղցրաբար : հեզաբար : մեղմով : հանդարտաբար.

Lenitivus. Որ է կակղացուցիչ և լուծիչ.

Lenitudo, ut lenitas.

Leno, nis = Շուն մարդ : որ զայլս ածէ, զարթուցանէ, գրգռէ ի ցանկութիւն : չնաբարոյ = կաւատ : առաջնորդ ի չար.

Lenocinium. Խառնադգնացութիւն : չնաբարոյութիւն : առ և անկութիւն : հրապուրանք = դրդումն ի չար : առաջնորդութիւն ի ցանկութիւնս.

Lenocinium, illecebræ. Հրապուրանք : համոզումն : հրաւիրանք : հոգեզմայլ, հոգեընկալ զօրութիւն որ զսիրտն յափշտակէ զհոգիս որսայ, ըմբռնէ, առ ինքն ձգէ.

Lenocinor, ari: adulari. Ողոքել զերեսս : շողոքորթել = համոզել : հրապուրել.

Lens, lendis. Անիծ = ոջլի ձու յորմէ ծնանի և ելանէ ոջիլն.

Lens, lentis. Ոսպ : gen. ի = lentis edulium, ոսպաթան : թան ոսպնեայ : շիկաթան : լի ոսպամբ.

Lentè, in ambulando. Ծանր : ծանրապէս : յամրապէս : թուլապէս : մեղմաբար.

Lentè, in operando. Թուլապէս : հեզաբար : ըստունկանապէս : ծանր.

Lentesco, ere. Կակղանալ : թուլանալ : մեղկել = դիւրաւ կորանալ = մեղմանալ.

Lenticula, æ, ut lens. Ոսպ.

Lenticula olei. Սրուակ իւղոյ : ոսպաձեւ ամանիկ.

Lenticula, nota rufa in vultu. Շէկ, շէկ նշանագոյնի նման երեսու.

Lentigo, inis. Շէկագոյնի նման բիծ երեսու.

Lentitudo arboris v. g. Թուլութիւն, թուլացուածք: մեղկութիւն, մեղմութիւն ծառոյն.

Lentitudo, torpor. Ծանրութիւն: Թուլութիւն: յուլութիւն: դանդաղութիւն: դադիսութիւն: պղերգութիւն: հեղգութիւն: հեղգամտութիւն.

Lentor, is: humor viſcoſus. Հիւթ խժոտ, կպչուն, կպուն.

Lentus, a, um: in motu. Ծանրաշարժ: Ծանրագնաց: յամր ի գնալ: Դոյլ: Թուլաշարժ: Թուլաբայլ: հեղգագնաց.

Lentus in operando. Յամր ի գործել: plur. յամերք: հեղգագործ: Ծանրագործ: Ծանր առ ի առնել: Ձեռն լքեալ: յուլացեալ: դատարկացեալ: դանդաղ: դանդաղգոտ: հեղգասիրտ.

Lentus: flexilis. Ճկուական: կակուղ: Թոյլ: մեղմ: մեղկին.

Leo, nis. Առիւծ: ու plur. առիւծք: & առիւծունք: gen. Ծոյ: leonis catulus, գորիւն առիւծու.

Leo, ſignum zodiaci. Առիւծ: առուն առիւծու: հինգերորդ կենդանակերպ.

Leoninus. Առիւծական.

Leopardus. Ընձառ: gen. ընձառու & ընձի: ընձառ առիւծ. պարզանգ: vul. պալանգ: dicitur ex leone & panthera natus, ասի ծնեալ յառիւծու և ի բորենւոյ: leopardi pellis, գեղեցկախայտուց ընձենւոյ.

Lepidè. Ախորժաբար: գեղեցկաբար: ախորժաբանաբար: զուարճալի: զուարթաբար.

Lepidus. Ախորժական: գեղեցիկ: աղնուադէմ: զուարճաբանական: զուարթաբան: զուարճալի.

Lepor, & lepos, oris. Հաճոյախօսութիւն: վայելչադէմութիւն: ախորժաբանութիւն: ախորժաբանութիւն: չարչիք.

Lepra: æ. Բոր: բորոտութիւն: ոչխութիւն: գոդի ցաւ: նեղփանդեան, կամ ելեգանդական ախտն: leprâ percutere, բորբոսեցուցանել: բորոտութիւն հարկանել: բորոտեցուցանել: leprâ percuti, բորոտիլ: հարկանիլ բորոտութիւն: ոչխանալ: leprâ mundare, սրբել ի բորոտութենէ.

Leproſus. Բորոտ: բորահար: գոդի: պիսակոտ: բորգոդի: ոչխու: plur. ոչխունք: գոդի: leproſorum xenodochium, բորոտաց: յաղթ ղեւի.

Lepus, oris. Նապաստակ: Ճագար: կենդանի կարճոտն.

Lepuſculus. Նապաստակի ձագ: նապաստակիկ.

Letalis. Մահաբեր: մահացուցիչ: մահադիր: մահկանացու: որ զմահն պատճառէ.

Peccatum letale. Մեղք մահացու: մեղք մահուշտի, մահաբեր, մահածու, որ է ի մահ: ասի մահուշտի, քանզի զրկելով զհոգին ի շնորհացն այ, կերպիւ եւեք սպանանէ զնա.

Letaliter. Մահու չափ: մահկանացուօք: ի մահ.

Lethargia: arab. Թաւիհ պօհրանի: ընդարմացուածք: է քնաբեր ախտն որ ի մեծ քնացուցանէ, և ծուլացուցանէ զհիւանդն, և ուշաթափ առնէ զնա: incidere in lethargiam, անընդոստ քնել: ընդարմանալ: ուշաթափ ծանրանալ: Ծուլանալ, Թմրիլ.

Letargicus. Ընդարմացուցիչ: Թմրեցուցիչ: որ զախտացեալն առնէ շարժաղուրկ, ուշաթափ, և անընդգայ.

Letifer. Մահաբեր: v. letalis.

Letum, i. Մահ: v. mors.

Levamen, levamentum. Սփոփուանք: սխնամարութիւն: պարապուանք, Թեթեւացուանք ցաւոյն: v. lenimen.

Leuca, æ: ſpatium continens tria millia paſſuum. Ճանապարհ ժամուսիոյ. երկք հազար քայլ: երկք մղոն: vul. աղաճ.

Levi: una ex 12. tribubus judæorum. Ազգ ղեւի.

Leviathan. Ահեղ գիշատիչ: գիշատիչ օձ: լեւիաթան: որոյ անուանեալք կոչի սաաս նայ.

Levita. Ղեւտացի: յազգէ ղեւի.

Leviticus. Երկրորդ ղեւտականք: in quo deſcribuntur ſacrificia, cibi vetiti, feſta, aliique ritus hebræorum. Յորում սահմանին պատարագք, պիղծ և անսուրբ կերակուրք, տօնախմբութիւնք, և այլ արարողութիւնք հրէից.

Levigo, are. Հոկել: հարթել: հաւասարել: ողորկել: levigare telam, chartam, զթուղթն, զկտաւն կոկել: vul. Թղթոյն մօհրայ տալ: մօհրայ քաշել: levigatus կոկ: կոկոկ: ողորկ: հարթ: հաւասար: անսուսար: դիւրք: դուրք.

Levis animo. Թեթեւամիտ: փոփոխական: դիւրաշարժ: անհաստատ: անկայուն: դիւրաշարժ: յեղյեղուն: ծանծաղամիտ: փոփոխուն: յողդողդ: այլայլուն.

Le-

Leuis mole. Թեթեւ : in motu, թեթեւագոյն ոտիւք : արագագնաց . փութաթեւ : սրընթաց : Ձի ոչ երկրակոխ այլ քայլ օդագնաց : օդապարիկ երիվար : Ձի սեգաձեմ, օդաթռիչ : վաղագոյն քան զօդն : նժոյգն.

Levitas. Թեթեւութիւն : & moral. թեթեւամտութիւն : դիւրափոխութիւն . յողդողդութիւն : դիւրաշարժութիւն : անհաստատութիւն : անկայութիւն : ծանծաղամտութիւն.

Levitas, superficies polita. Լպրկութիւն : ողորկութիւն : հարթութիւն : հաւասարութիւն : դիւրութիւն.

Leviter. Թեթեւապէս : անհաստատապէս : prò inconsideratè, անզգուշապէս : անմտադրաբար : անխոհաբար : անուշադրաբար.

Leviter attingere aliquid. Թեթեւապէս : ընդաղօտ : հարեւանցի : վեր ի վերոյ : ծայրիւ մատին առնուլ զճաշակ դրոց.

Leviter, mediocriter. Սակաւուն : սակաւիկ մի : սակաւ ինչ : փոքր ինչ : դոյզն ինչ.

Levo, are: polire. Հարթել : հաւասարել : կոկել : ողորկել : զտել, փարատել : chartam polire, թղթոյն մահրայ տալ, քաշել.

Levare è terra. Վերացուցանել, վեր կալնուլ, առնուլ, վերառնուլ, բարձրացուցանել յերկրէ : aliquandò, կանգնել յարուցանել : կանգնեցուցանել.

Levare aliquem onere. Թեթեւացուցանել զնա ի բեռնէ, կամ զբեռն ի նմանէ : թափել, հանել, իջուցանել զբեռինս ի թիկանց նր : թուլացուցանել ինչ ի ծանրութէ : զբեռն բառնալ ի նմանէ.

Levare aliquem ægritudine. Թեթեւացուցանել, հանգուցանել զոք ի ցաւոյ . փարատել, թուլացուցանել, դիւրացուցանել զցաւ նր : դիւրութիւն առնել նմա.

Levare manus, oculos ad. Համբառնալ : & ամբառնալ զձեռս, զաչս յերկինս, præt. ամբարձի : հայել ի վեր.

Leunculus. Առիւծիկ : կորիւն առիւծու.

Lex. Օրէն . gen. օրինի . & communius, օրէնք : gen. օրինաց : aliquandò, հրամանք : կանոնք : սահմանք : սահմանադրութիւն : կանոնադրութիւն : կարգ : կարգադրութիւն.

Lex naturalis digito Dei scripta in cordibus hominum. Օրէնք բնական այ̄ մատամբն գրեալ ի սիրտս մարդկան.

Lex scripta, seu Mosaica. օրէնք գրեալ : օրէնք մովսիսական : հին օրէնքն.

Lex nova, lex gratiæ, lex Evangelica. Օրէնք նոր . օրէնք շնորհաց : օրէնք աւետարանական.

Legem statuere. Օրէնս դնել, հաստատել, սահմանել.

Legem violare. Անցանել, կամ զանց առնել զօրինօք : եղծել, լուծանել, ցրել, ցրուել, ապականել, քակել, քակտել, խախտել զօրէնս : թուլանալ յօրինացն.

Eâ lege ut. Այն օրինութբ և պայմանաւ զի : բայց եթէ.

Lexis, is. Մէն բառ : gen. ի : խօսք : բան.

Lexigraphia. Յարմարագրութիւն : ուղղագրութիւն.

L I

Libamen, libamentum, libatio. Պատարագ : նուէր : ընծայ . պատարագումն : նուիրումն : մատուցումն : ընծայեցումն հեղական ինչ հեղթոյ զոր ի փառս չաստուածոց երբեմն հեղանէին կռապաշտքն.

Libanus mons. Լիբանան լեառն : gen. լիբանանու : abl. լիբանանէ : լիբանոս, որ թարգմանի, պայծառ.

Libatorium. Նուիրանոց.

Libatus, a, um: oblatus. Նուիրեալ . ընծայեալ : պատարագեալ : հեղեալ ի նուէր կռոց.

Libatus, degustatus. Ճաշակեալ.

Libella, æ: gall. niveau. Թերթն կամ գործի ինչ որով թրաղ բռնեն : pro ipso plano, թրաղ տեղի որոյ երեսն հարթ է եւ հաւասար : ad libellam exigere, թելով կամ այլ ինչ գործեաւ թրաղն բռնել.

Libellio, nis. Ատենադպիր : in menol. legitur, նոտար : & in libro canon. նոմիկոս.

Libellus. Մատենիկ . տետր . տետրիկ : գրգոյկ : գրքիկ : գրգուկ : gen. գրգկան . գրքիկ.

Libellus probrosus. Թուղթ, գիր եպերական, գիր պարսաւանաց, նախատանաց : շրջաբերական համբաւակորոյս թուղթն որ չարախօսութիւնս եւ բամբասանօք խայտառակէ զոք.

Libellus repudii. Թուղթ մեկնելոյ : գիր հրաժարման, որոշման ի կնոջէ . գիր արձակման : գիր ապահարզանի : գիր կնաթողութե զոր կնաթող մարդն տայր արձակեալ կնոջն և վկայէր թե ոչ վն բանի պոռնկութե արձակէր զնա.

Libens. Յօժար : յօժարամիտ : զուարթագին սրտիւ : ինքն ըստ իւրովի : մտադիւր.

Libenter . Յօժարապէս : յօժարութեամբ սրտի : կամաւ : կամօք իւրով : կամովին : կամակար մտօք : սրտի մտօք : կամաւորապէս : լիով հաւանութեամբ կամաց : յօժարօրէն ։ անկեղծ մտօք : ինքնայօժար կամօք : անկեղծելի սրտիւ : հաճոյապէս : զուարթագին և անկեղծ սրտիւ : մտադիւրութեամբ ։ անբռնադատ .

Liber, bri : arboris cortex interior . Ներքին բարակագոյն կեղև ծառոց : ճիւղ : unde Eccl. 50. 29. in codice isto , Armenius minùs rectè vertit . Յայսմ ճիւղում .

Liber, volumen . Գիր ։ gen. գրի : գիրք : գրեանք : մատեան ։ gen. մատենի : քարտէս : gen. տիսի : տոմ : liber historicus , պատմագիր : գիրք պատմութեանց .

Liber precum . Ժամագիրք : աղօթքմատոյց : liber vitæ , դպրութիւն կենաց .

Libri Canonici . Գիրք կանոնականք գիրք ա̃ծաշունչք հնոյ և նորոյ կտակարանին .

Liber, era, um . Ազնուական որ : անձնիշխան , vel, իշխան անձին իւրոյ ։ անբռնուն : անբռնադատ : ինքնակամ : ինքնագլուխ : ապահարկ .

Liberum arbitrium . Անձնիշխանութիւն : ինքնիշխանութիւն : անձնատիրութիւն : vide libertas .

Liber , liberæ conditionis . Ազատ : ազատական .

Liber à peccato : v. g. immunis . Ազատ , ընդարձակ , սէ , մաքուր , զատ և որիշ ի մեղաց : անմեղ : à tributo , անպարտ , անհարկ , ապահարկ ։ արտաքոյ ամ̃ հարկի .

Liber , liberatus à ..... Զերծեալ , ազատեալ : արձակեալ , ճողոպրեալ , ի abl.

Liber ad scribendum : non impeditus . Պարապ , պարապորդ : որ ունի զպարապ գրելոյ .

Vita liberior . Ազատական , վայրագնաց , խառնագնաց , սանձարձակ , լուծընկէց , համարձակագոյն կենցաղավարութիւն : զեղխաբարոյութիւն : կատաղ ազատելութիւն զոր ունին առ և անկ : չո̃այտութիւն : ցանկականութիւն : խառնագնացութիւն : մինչ անառակ որ իբրև սանձարձակ երիվար զինքն մատնէ ի ցանկութիւնս , հետևէ , զհետ երթայ ցանկութեանց : անսաստաբար կենցաղավարի , անհոգ և անփոյթ զանձինս փրկութէ .

Alvus libera . Փորն լոյծ : լուծեալ .

Liberum mihi non est ire . Ոչ կարեմ : իշխան ոչ եմ երթալ : ձեռնհաս ոչ եմ , ոչ կայ առաջի իմ : ձեռս ոչ տայ երթալ .

Liberalis, magnificus . Առատ : առատաւոր : առատասիրտ : առատապարգև : առատաձեռն ։ առատաբաշխ : բազմաբաշխ : ամենաձիր : պարգևաձիր .

Liberalis , bene educatus . Քաղաքուն ։ ազատական : ազատաբարոյ : քաղաքանեալ : v. educatus .

Facies liberalis . Վայելչագեղութիւն : ազնուութիւն երեսաց : գեղեցկութիւն տեսլեան : վայելուչ դէմք մարմնոյ և հասակին : զուարթադիմութիւն ։ վայելչութիւն երեսաց .

Artes liberales quæ animo magis exercentur quàm corpore . Արհեստք ազատականք, զորս վարժեմք մտօք առաւել քան մարմնով : quales sunt , Rhetorica , Grammatica , Poesis , Geometria , Pictura , Musica &c. որպիսիք են : ճարտասանութիւն : քերականութիւն : տաղաչափութիւն : երկրաչափութիւն : նկարագրութիւն : երաժշտութիւն և այլք .

Liberalitas . Առատութիւն : առատաձեռնութիւն : առատաբաշխութիւն : բազմաբաշխութիւն : յոքնաբաշխութիւն : առատապարգևութիւն .

Liberalitas indolis . Ազատաբարոյութիւն : ազնուաբարոյութիւն : բարի բնութիւն ։ համեստութիւն : մարդավարութիւն .

Liberaliter , largè . Առատապէս : առատաձեռնապէս : առատաբաշխ սրտիւ : առատութեամբ .

Liberaliter , honestè . Ազատաբար : համեստաբար : ազնուաբար : վայելչաբար .

Liberaliter educatus . Քաղաքապէս սնեալ : v. liberalis .

Liberatio . Ազատութիւն : ազատարարութիւն : զերծումն : արձակումն : արձակուրդ : հանումն ի : abl. à captivitate , գերեդարձ փրկութիւն .

Liberator . Փրկիչ : ազատիչ ։ կեցուցիչ : ապրեցուցիչ : զերծուցիչ : ազատարար .

Liberè , non coactè . Կամաւորապէս ։ յօժարութեամբ սրտի : իշխանաբար : vide libenter .

Liberè loqui . Համարձակութեամբ : համարձակապէս : անահ սրտիւ և համարձակ լեզուաւ : համարձակագոյնս խօսել : վարել բազմաւ համարձակութեամբ .

Liberi , orum . Որդիք : զաւակ : որդիք և դստերք .

Libero , are : aliquem à ..... Ազատել , հանել յազատութիւն : սթափեցուցանել , փրկել , արձակել , հանել : զերծուցանել , թափել , ապրեցուցանել , զերծել , ճողոպրել զոք ի ձեռաց , խզել , լուծանել զկապանս : զերծանել : պրծանել ի : abl. captivos

vos liberare , զերծելոց առնել զգերեդարձ : & quæ suprâ .

Liberare energumenum . Օդիւահարս ազատել ի դիւաց : հանել , հալածել զդեւս .

Liberare , immunem facere . Ազատել , ազատ առնել , անպարտ առնել զոք ի : abl. շնորհել նմա ի : abl. Թողուլ զոք ի հարկաց .

Liberare se ære alieno . Լուծանել , քաւել , հատուցանել , վճարել զպարտսն : զերծանել , զերծուցեալ ի պարտուց .

Liberare aliquem errore . Աստուգել ծանուցանել : զճշմարիտն իմացուցանել : զսուտ կարծիսն բառնալ ի մտաց : շրջել զոք ի սուտ կարծեաց իւրոց : զեկուցանել զսուտ : հաստուցանել զնա ի վր ճշմարտութեան իւրոց .

Liberare aliquem dubio . Փարատել , լուծանել , մեկնել զտարակուսութիւն : զերկբայութիւն ընջել , թափել , բառնալ ի մտաց նր .

Liberare fidem suam . Ազատել , կատարել , հատուցանել զխոստումունս իւր : կալ ի խոստմանն իւրում : հաւատարիմ լինել ի վր խոստմանց իւրոց : պահել զհաւատ ումեք : հաւատարմացուցանել զբանս իւր :

Liberta , libertina . Կին ազատեալ , զերծեալ , զերծուցեալ , արձակեալ , փրկեալ , ապրեալ ի գերութենէ : հանեալ յազատութիւն .

Libertas , liberum arbitrium . Անձնիշխանութիւն կամաց : ինքնիշխանութիւն : անձնատիրութիւն .

Libertas exercitii quæ est ad bonum faciendum aut non faciendum , qualis erat Christi libertas : անձն իշխանութիւն գործողութեան որ է առ ի գործել զբարի կամ առ ի թողուլ զնա . այսպիսին էր անձն իշխանութիւն քի .

Libertas contrarietatis quæ est ad faciendum bonum aut malum , talis est nostra libertas in præsenti vita . Անձնիշխանութիւն տեռակաւորութեան կամ ներհակութեան , որ է առ ի գործել զբարի կամ առ ի առնել զչար : այսպիսին է մեր անձն իշխանութիւն ի կենցաղոյս յայսմիկ .

Libertas . Ազատութիւն : փրկութիւն : զերծումն : արձակումն : ապրեցումն : ճողոպրումն : ի abl. v. liberatio .

Libertas . Համարձակութիւն : իշխումն : իշխանութիւն : վստահութիւն : ազատութիւն .

Libertas , venia abeundi . Թողութիւն : Թոյլտուութիւն : հրաման : թուլացութիւն : ներութիւն : իշխանութիւն : համարձակութիւն երթալոյ :

Libertas , audacia . Համարձակութիւն : յանդգնութիւն : անզգամութիւն .

Libertas , vita liberior . Անառակ կենցաղավարութիւն : v. liberior .

Libertinus , libertus . Ազատ : ազատեալ : հանեալ ի գերութենէ յազատութիւն .

Libet . Ինձ հաճոյ է : ինձ հաճոյ թուի : բարւոք թուի յաչս մեր զի : հաւանիմ , հաճիմ ընդ .

Libidinor , ari : libidinose vivere . Հեշտել , զհետ երթալ ցանկութեանց : վարել մարմնով : անասնաբար կենցաղավարել : իբրեւ սանձարձակ երիվար մատնել զինքն ի ցանկութիւնս : լիրբ եւ անպատկառ ձգել զմարմին իւր յանառակութիւն պոռնկութեան : զմարմին տալ ի հեշտալիս աշխարհիս : զինքն տալ յաւար մոլութեանց : զանձն մոլութեանց գերել : ողողանել յանառակ ցանկութիւնս : տարածել զպոռնկութիւն իւր առ ամենեսեան : առ եւ անկ գնալ : առ եւ անկ առնել : անառակութեամբ կեալ : վայրաբար կեալ .

Libidinose . Անառակապէս : անառակութեամբ : սանձարձակապէս . անասնաբար : մարմնապաշտութեամբ : բղջախոհաբար : libidinose vivere , v. libidinor .

Libidinosus . Անառակ : մարմնասէր : մարմնապաշտ : ցանկասէր : հեշտասէր : վայրագնաց : սանձարձակ : ծծմնկեց : շուայտ : լիրբ եւ ընդարձակ կենօք : խառնագնաց : զեղխ վարուք : զեղխաբարոյ : հանապազ յանառակութիւնս . հետեւօղ ցանկութեանց : ցանկացօղ : փափկասէր : կնատ : կանացի : իգամոլ : իգաբարոյ : բղջախոհ .

Libido , desiderium . Կամք : սրտի յօժարութիւն : հաճոյք սրտի : ցանկութիւն : ախորժակ .

Libido , vita licentior . Անառակութիւն : անկարգութիւն : չար ցանկութիւն : զեղխութիւն վարուց : զեղխաբարոյութիւն : շուայտութիւն : խառնագնացութիւն : ապականութիւն վարուց : բղջախոհութիւն .

Libitina , mors . Մահ : v. mors .

Libo , are : diis offerre . Մատուցանել , պատարագել , զոհել , նուիրել . ընծայել այ .

Libare , degustare . Ճաշակել : համ առնել : առնել զհամադս : genit. առնուլ զճաշակ .

Libare aliquid ex scientiis . Ծայրիւ մատին առնուլ զճաշակ ինչ ի մակացութեանց .

Libra , æ : pondus . Կշիռ : լիտր : gen. լտեր :

լոռեր : Arab. ռօթլ .

Libra, trutina. Կշիռ, & կշիռք: lanx libræ, թաթ կշռոյն ։ scapus seu jugum libræ; լուծ, նժման կշռոյն յորմէ կախեալ կան թաթք երկու : examen libræ, լեզուակ, կամ սանդն կշռոյն.

Libra, septimum signum zodiaci in quod sol ingreditur 22. Septembris & fit æquinoctium autumnale. Կշիռք ։ է եօթներորդ կենդանակերպ յոր մտանէ արեգակն յաւուրն քսան երկրորդի սեպտեմբերի ամսոյն, և լինի հաւասարական աշնանային.

Libramen, libramentum. Զուգակշիռ ։ հակակշիռ : հակամէտ.

Libraria, æ. Գրքատուն : մատենադարան: գրատուն : գրքարան.

Librarium, actorum codex. Հասարակած մատեանք ։ գիրք յիշատակարանաց : գիրք օրէնսդրական հանդիպմանց : օրացոյց.

Librarius, qui libros describit. Գրիչ: օրինակօղ : որ օրինակէ, գաղափարէ զգիրս.

Librarius, bibliopola. Գրավաճառ ։ գրքավաճառ : գրքավաճառ : մատենավաճառ.

Libraria taberna. Գրքատուն: vide libraria.

Libratio. Զուգակշիռ ։ զոգակշռութիւն : զուգակշիռ արդարութիւն : կշռումն.

Libratio, projectio. Ձգումն: ընկեցումն: վիժարկութիւն.

Librator. Զուգակշիռ : որ զկշիռն հաւասարէ : որ զուգահաւասարութե զթաթս կշռոյն : որ թեքեալ կամ այլ ինչ գործեաւ թռուցին քարինս.

Librator, v. g. saxorum. Քարձիգ : քարընկէց : քարընկեց.

Libratus, in æquilibrio positus. Կշռեալ: զուգակշիռ: հաւասարակշիռ : զուգահաւասար : հաւասարաչափ : արդարամէտ թաթք կշռոյն.

Librile, ut libra.

Libripens, dis. Կշռօղ: v. librator.

Libro, are. Կշռել կշռօք: կշիռն հաւասարել : զուգահաւասարել զթաթս կշռոյն : զուգակշիռ, հաւասար բռնել : արդարամէտ կշռել.

Librare telum &c. Օձեան ածել, հարել, առաքել, ձգել, արկանել, արձակել.

Librare se in aere. Ռամանալ: ընդոստնուլ: ի վեր սոսկել յերկրէ : ի վեր սոսկանալ սլանալ: խոյանալ: սլացեալ ի վերուստ խոյանայր յերկիր : բարձրաթռիչ սլանալ.

Libum, & libus. Հօթն ։ vul. քաթայ : պան : մեղրախառն ալրով եփեալ նկանակ և զանկեալ իւղով զոր կուամոլք ընծայէին կռոց : & in genere : նուէր : ընծայ.

Libya, æ. Լիբէացւոց երկիրն : լիբեայ.

Licenter, licentius. Համարձակութբ : յանդգնաբար համարձակութբ : սանձարձակութբ: սանձարձակօրէն : համարձակագոյն կենցաղավարութբ ։ խառնակութբ.

Licentia, venia faciendi. Թոյլտուութիւն : թոյլ տուութիւն : հրաման : իշխանութիւն : համարձակութիւն : թուլացումն, ներումն առնելոյ.

Licentia, in malum. Համարձակութիւն: վայրագնացութիւն: խառնագնացութիւն: սանձարձակ, լուծընկէց, համարձակագոյն կենցաղավարութիւն: v. liberior vita.

Licentior, licentiosus. Համարձակ : վայրագնաց : խառնագնաց : սանձարձակ : լուծընկէց ։ յանդուգն յանառակութիւն: v. liberior vita.

Liceo, ere: pretio æstimari. Ըստ գնոյ անկանել: գին արկանել, գնել, հատանել ի վերայ իրին.

Liceor, eri contra aliquem. Յաւելացուցանել զգին : յաւելուլ ի գին զոանի մի քան զայլն: զգին փոփոխել ի վեր.

Licet, licere. Արժան, օրէն, պատեհ լինել: peccare nemini licet: մեղանչել օրէն ոչ է ումեք : չէ օրէնք.

Licet, quamquam. Թէպէտ : թէ և ։ եթէ և.

Lichen. Է հիւանդութիւն եփս և ցաւ որ ապականէ զմորթն և առնէ զնա քոսոտ: gall. dartre.

Licitatio. Յաւելացումն գնոյ, յորժամ մինն, ի գին իրին յաւելու ինչ քան զմիւսն: յաճախումն գնոյ : փոփոխումն գնոյ ի վեր.

Licitator. Որ ի գինս իրին արծաթոյ ինչ յաւելու քան զայլ ոք.

Licitè. Արժանապէս : պատեհաբար: առանց մեղաց : թարց խղճի մտաց.

Licitor, ari: v. liceor.

Licitus, a, um. Արժան : զոր օրէն է առնել : պատեհ : պատեհական : պատշաճ: պատկանաւոր : ներեալ ։ որ ճահ է, ընդ բոն է առնել անխիղճ սրտիւ : vul. հալալ: in veteri rituali legitur, հալալ ամուսնութբ վարել զկինսն.

Licium, trama. Զգեստ: gen.: իս: instr. ազգամբ : plur. ազգուստք : թեզան : շաղամաթ : մանած : սարոյն ոստայնանկաց.

Lictor, is. Ճաղտփայտ : որ առաջի ի խն-

դեր

գեր և յղփութեան չարագործայց .

Lien : is . փայծաղ : փայծեղ : լերդ & լեարդ : gen. լերդի : սեաւ թոք .

Lienosus, lienicus . լերդացաւ .

Ligamen . Կապ, gen. պի : կապանք : պատան : aliàs v. vinculum .

Ligatus . Կապեալ : vinculis ligatus, կապեալ, մնդեալ ի շղթայս : երկաթակապեալ ձեռօք և ոտիւք : ածեալ ի շղթայս : կապեալ պարանօք ի ձեռս և յոտս .

Lignarius . Հիւսն . gen. սան : v. faber, qui ligna cædit, փայտահատ : որ փայտատաւ հարկանէ, հատանէ զփայտ յանտառս .

Lignatio, locus ligno asservando . փայտատուն : փայտակոյտ տեղի : փայտանոց .

Ligneus . փայտեղէն : փայտեայ . փայտէ : ի փայտէ : փայտակերտ .

Lignosus . փայտաւէտ : ծառաւէտ : անտառաւէտ երկիրն .

Lignum . փայտ : ի : ligna ad fabricam, պահանջք զորս դնեն ի մէջ որմոյն վա ամրութե շինուածոյ : պահանջակապ .

Lignum, pro arbore . Ծառն : փայտ .

Lignum crucis . Խաչն : խաչափայտ .

Lignum viride . փայտ դալար : lignum siccum, փայտ չոր, lignum fluctibus jactatum, գետատար փայտն .

Ligo, onis . Երկաթէ գործարան որով զվնասակար խոտս արմատաքի խլեն յերկրէ : խոփ, ոյ .

Ligo, are . Կապել : կապանաւորել : պրկել : vinculis, կապել ի շղթայս . պաշարել : մնդել ի կապանս . կաշկանդել . զոտս, զձեռս ածել, մնդել ի շղթայս : կապել շղթայիւք : զոտս արկանել յոտնակապս : կապել ոտն յոտս : կապել զոք ձեռս ի յետս : շղթայել .

Ligare vulnus . Պատել զվէր .

Ligari suo verbo . Կապիլ բանիւ իւրով : փակիլ ընդ սահմանաւ ուխտի : պահուց զգուշան, զմարդն կապէ բան իւր : երդմամբ իւրով պարտաւորել .

Ligula, corrigia . Խարաց կօշկաց : փոկն սօլերաց .

Ligurio, ire . Ախորժել զանուշ կերակուրս .

Liguritio, nis . Ագահաբար ախորժակ բարեհամ և անուշ կերակրոց : v. gula .

Ligurius lapis . Գոճազմ : փերուզայ, կապտաշորթ կանաչ ակն .

Lilium: constanter in bibliis vertitur . Շուշան : vul. զամբախ .

Lima, æ . Խարտոց .

Limatulus . Նրբագիր : սրամիտ : մտօք սուր : որ նրբայմն, վայելչայմն, գեղեցկայմն, չքնաղաբար գրէ . չքնաղաբան : համեղաբան .

Limatus sermo . Բան նուրբ · նրբագրեալ : պաճուճեալ . պերճ : պերճացեալ : գեղեցկայարմար, գեղեցկահիւս շարիւ բանից . գեղեցկաշար : չքնաղավէպ և վայելչահիւս պատմութի : համեղ և ախորժալուր ոճիւ գրեալ .

Limax . Շողոտն : gen. ան .

Limbus vestis . Դրօշակ, փէշերք, քղանց, եզր, եզերք, գրապան, գրապանակ, տուտն, ծոպն, ստորոտ, վերջաւորք, ներքևն հանդերձի : vul. խախայ .

Limbus in Astronomia, circularis extremitas apparens in sole aut luna cum eclypsim patiuntur . Ծայրն, շուրթն, շրջանակ արեգական կամ լուսնին, որ երևի մինչ են խաւարեալք .

Limbus in Theologia, piarum mentium sedes ante Christi mortem : aliter dictus, sinus Abrahæ . Լիմպոս : դժոխ, կայարան, հոգեկայանք արդար հոգւոց նախ քան զմահն քի : գոգ Աբրահամու : hodie est sedes animarum eorum puerorum qui ante acceptum Baptismum mortui sunt . Իսկ այսօր է տեղի ընդունարան, կամ կայարան հոգւոց մանկանց որք առանց մկրտութե մեռանին .

Limen januæ . Սեամ, & սեմ, & շեմ, genit. սեմոյ : դրան ճակատ : դրանդին : & դրանդի : բարաւոր տան, կամ դրան : limen superius, վերին սեմն : limen inferius, ներքին, ստորին սեմն : at pro ipsa janua, դուռն : v. janua .

Limes, itis . Շաւիղ . ուղի խոտորեալ, զատեալ որ հանէ յարքունի ճանապարհ .

Limes, terminus, lapis . Արձանաքար : սահմանաքար : սահմանադրութիք անդաստանաց : արձան քար կանգնեալ .

Limes, finis . Սահման : զրաւ : եզր : կողպար : սահմանադրութի .

Transire limites . Զատել արտաքոյ սահմանաց : անցանել զսահմանօք ելանել ի սահմանաց . անդրանցանել զսահմանս : անդրաձգտել արտաքս քան զսահմանս : անցանել ընդ սահմանս .

Limites definire . Զսահմանս հատանել նմա զծով : եզրակացուցանել : զսահմանս դնել, կացուցանել : կարգել զաւառ զսահմանն ծովու : ընդ սահմանաւ արկանել .

Limites, fines imperii propagare . Զսահմանս թագաւորութե արտաձգել, արտաձգտել,

գծել, տարածել, ընդ արձակել, ընդեր-կարել.

Limitibus contineri. Ոչ անցանել զսահմանօք: ոչ ձգտել արտաքոյ սահմանաց: կալ ի ներքոյ սահմանաց: & in morali, կարգ, չափ դնել անձին իւրում: կալ ի չափու իւրում կանոնի: զսահմանս կարգել ըղձից սրտի: զսահմանս կացուցանել ցանկութեանց.

Limitatio. Սահմանադրութիւն: եզրադրութիւն: եզր: սահման: չափադրութիւն: չափ, կարգ եդեալ: պարագրութիւն: aliquandò, բացառութիւն, բացորոշումն.

Limitor, ari. Սահմանել: զսահմանս, զչափ ունել: պարագրել: նեղափակել.

Limo, are. Խարտոցել: Թեկել.

Limare opus, expolire. Սրբագրել, պաճուճել, գեղապաճուճել, չքնաղաբար, գեղեցկապէս հիւսել, յարել զբանս.

Limosus. Տղմային: տղմոտ: բազմամօր եւ խոնաւ տեղի: լղկանեցեալ կաւով.

Limpidus. Պարզ, ականակիտ աղբեւր: ջուր մէ, մաքուր, յստակ, ջինջ.

Limpitudo aquæ. Պարզութիւն, մաքրութիւն ջրոյն.

Limus. Տիղմ: genit. տղմոյ & տղմի: մօր: կաւ: limo immersus: հարեալ ի տիղմն գետոյն, եւ խրեալ ի մօրն: formavit hominem de limo terræ: ստեղծ զմարդն հող յերկրէ.

Linamentum, ex linteo decerptum ad exsiccandam vulneris saniem. Պատրոյկ որ դնի ի վէր խոցոյն առ ի ջնջել, ցամաքեցուցանել զթարախն: est etiam penicillum ex linteolis concerptis, quo vulnus stipatur ne præproperè claudatur, priusquam probè fuerit purgatum: vul. փիլթայ զոր թաղեն ի խոց զի մի կպչեսցի եւ շրթունք նորին յերեսս մի գայցեն մինչ չեւ թարախն սրբեսցի ի նմանէ.

Linea, æ: longitudo sine latitudine. Գիծ: gen. գծի: ծիր: gen. ծրի. սահմանի երկայնութիւն անլայն: lineas ducere. գիծ, ծիր քաշել: տողշարել: & instrumentum quo ducuntur, տողշար.

Linea scripta. Տող: շար.

Linea æquinoctialis: circulus major sphæram secans in duas partes æquales, unam septentrionalem, meridionalem alteram. Հաւասարակաց, հաւասարականն, հաւասարակածու, հաւասարակօրեայ բոլորակ: միջագիծ: որ զգունդն կարէ ի կիսագունդս երկուս հաւասարս, մինն հիւսիսային, եւ միւսն հարաւային: v. æquinoctium.

Linea, funiculus. Թել: չուանիկ: բարակ, բարակամանս չուան.

Linea piscatoria. Թել ձկնորսաց: կարթի թելն.

Linea, terminus. Սահման: եզր: զրաւ: v. limes.

Linea, ductus penicilli. Մին քաշուած զալամին: ստուերագիր: ստուերագրութիւն. primis lineis designare, ստուերագրել: քաշուած առնել: ծրագրել: նախագիծ առնել.

Linea margaritarum, monile. Մանեակ մարգարտաշար: վզնոց. հուլունք մարգարտաց: շարն մարգարտաց.

Lineamentum. Կազմուած: դիմք: նշմարանք, կազմութիւն, նկարագրութիւն երեսաց.

Lineo, are. Գծել: ծրել: ծրագրել. գիծ, ծիր դրել, քաշել: տողշարել: գծագրել.

Lineola. Գծիկ: ծրիկ. փոքրիկ եւ բարակ գիծ.

Lineus, a, um. Բեհեզեայ. նիւթոյ բեհեզոյ: կտաւի: բեհեզեղէն.

Lingo, ere. Լզել. լզուել: լեզուել: լիզուլ: լափել լեզուաւ ի ջրոյ, կամ զջուր իբրեւ զշուն..

Lingua, æ. Լեզու: gen. լեզուի. գործարան է խօսելոյն եւ ճաշակի.

Linguam refrenare. Լռեցուցանել զլեզու ի բամբասանաց: սանձել, սանձահարել, պահել զլեզու ի խօսելոյ: տիրել, կարգ դնել լեզուի իւրում.

Lingua, idioma. Լեզու: բարբառ. nativa, սեպհական, բուն, բնական լեզու. extranea, օտարական, օտար լեզու.

Lingua in mare excurrens. Ծովեզերեայ բլուր. է ցամաք նեղ եւ անձուկ որ կարկառի եւ արտաձգի ի ծով.

Linguarium, lignum ori inditum. Գայլ: փայտն որ ածի, արկանի ի բերան անասնոյ զի մի հանցէ զձայնն.

Linguax, acis. Շատախօս: լեզուագար. երկլեզուանի: կարկաչող: շաղակրատ: կարկաչուն: որ անդուլն բերան ունի: ընդվայրաբան: որ յանդգնութեամբ անկարգ խօսի: բարբանջօղ: լեզու անդադար: շուտափոյթ լեզուաւ.

Lingua, spatula. Լեզուակ փայտեղէն կամ երկաթի որով զիւղս տարածեն ի սպեղանի.

Linio, ire. Օծել: օծանել: իւղել: օծել զաչս իւղով: զիւղ քսել ի վէր աչաց: ծեփել նաւթիւ, կամ զպատ ծեփել ի վէր. շաղախել ճարպով.

Lino, ere: idem.

Linquo, ere. Թողուլ: & բաց թողուլ: հրաժարիլ: abl. Թոյլ տալ: v. derelinquo.

Linqui animo. Ուղի ելանել: սիրտն նուաղիլ, անցանել: անշնչանալ ոյժ մեռնալ: յուշից ջրթալ: Թուլանալ: ուշաթափիլ: ոչ ճնալ ի նմա շունչ կենդանութիւն: ուշաթափ, ուշագնաց Թուլանալ = ուշն վերանալ: ոգի քաղիլ: vul. զահգ անել.

Linteárius. Կտաւի: կտաւեղէն.

Linteatus. Օգեցեալ զկտաւ մաքուր և պայծառ: բեհեզազգեաց: հանդերձն նր բեհեզ.

Linteo, gen. nis. Կտաւաձախ: կտաւաւաճառ: & կտաւագործ: կտաւատան: բեհեզագործ: մանածարար: սաւառ: ոստայն: ոստայնանկ: որ ունի, առնէ գործ-կտաւոյ.

Linteolum. Կտաւ: կտաւեակ: Թաշկինակ: ջնջոյկ: պաստառակալ Թաշկինակ.

Linter, tris. Նաւակ: կուբ: gen. կոբ: մակոյկ.

Linteum, linteamen. Կտաւ: gen. ոյ: ջնջոյկ: սփռած անել: ջնջոյց. mortui, պատան: կտաւ. lecti: vul. չարշաւ: ջոկ: փառք: quo menſa ſternitur, դաստառակ: ծածկոյթ սեղանոյն: vul. տուգոյ.

Linteus, a, um. Բեհեզեայ: կտաւի: և նմանոյ բեհեզոյ: linteum amiculum, vul. ſurpelis: շապիկ.

Linum. Բեհեզ: վուշ: gen. վշոյ: քաթան: պաստառ: բադեանն.

Lippio, ire. Աչք դնջադոյնք ծորել: աչք դնջանալ.

Lippitudo, inis. Աչդնջութիւն, ջրհոսութիւն, սորուճն, Թացութիւն աչաց.

Lippus. Աչք դնջագոյնք: աչք սորեալ: Թացաչք: չիլ.

Liquabilis. Հալելի: Նուլելի: unde metalla dicuntur, հալելիք, quia liquantur.

Liquamen, ſuccus. Ջուր: հոսանուտ և հեղական հիւթ և գոյութիւն որ քաւելով արտահանի.

Liquatus, a, um. Ջուր ածիլեալ: քաւեալ: արտահանեալ.

Liquefacio, ere: de metallis, &c. Հալել: Նուլել: Թափել: de re congelata: սառուցեալ ջուրն եղկացուցանել.

Liquefactio. Հալ: հալուածն: Նոյլ: Նուլուածն: եղկացուածն սառեալ ջրոյն.

Liquefactus. Հալեալ: Նուլեալ: ջուրն եղկացեալ.

Liqueſco, ere: liquefio. Հալիլ: Նուլիլ Թափիլ: de aqua, եղկանալ: պաղուածն ջրոյն եղկանալ.

Liquet. Յայտնի է: յայտնապէս երևի: յայտնագոյն է քան զձառագայթ արևու: սաղդ է և հաւաստի, և Թարց կաց ծեաց.

Liquidò adverb. Լաղդ: յայտնի: բայցայայտաբար: առանց տարակուսութեան. յայտնապէս: պարզ.

Liquidus, a, um. Հոսանուտ: հեղուկ: հեղանուտ: դնապուն: ծորան: ջրի: liquidæ litteræ ſunt: նայք կամ կակուղ են ղ. մ. ն. ր.

Liquo, are. Քաւել: ձկիլ: քաւել ղշապուն վիրին: aliàs v. liquefacio.

Liquor, oris. Հեղուկ: հեղական հիւթ: aliàs, առուշ ըմպելի.

Albus ovi liquor. Ձուի սպիտակուց.

Lis, litis: rixa. Կռիւ: խռովութիւն: վէճ: դատ: վիճաբան: հնձ: աղմուկ: դժգոհ: դժգոհութիւն: մրցանք: դժառութիւն: շինդ: հակառակառութիւն.

Lites componere. Իւաղաղացուցանել: հաշտեցուցանել: վարել, առնել և խաղաղութիւն: խափանել զկռիւ = հաշտեցուցանել զսիրտս խռովելոց առ միմեանս.

Lis, in judicio. Վէճ: դատ: դաւ: կռիւ.

Litem alicui intendere. Վէճ ընդ: քաշել, առնել, հանել, կոչել զոք և դատաստան: կացուցանել զվէճ ընդ դէմն: դատախաղել, դատ վարել, գնել ընդ դէմ.

Litem, cauſam obtinere. Յաղթել: երևանալ և դատաստանին: դնս երևաւ արար: դնս երևացուցին և դատաստանին = երևացուցին նոյն զկէսն ընչից.

Litem, cauſam amittere. Յաղթել, դատախնա լինել, դատախնեալ և դատաստանին: կորուսանել զդատաստան իւր: անկանիլ, վերնալ յերևաւանց նորոց.

Litem dirimere. Օվճիռն պարզել, լուծանել: հանել, առնել և դլուխ: վճռել: վճիռ հատանել.

Litem perorare. Դատ վարել: vul. դատ գալ.

Litamen. litatio. Օհ, պատարագ, ընծայ հաճոյ և ընդունելի աչ.

Litaniæ, arum. Աղերսանայք: և շարատրութիւն աղօթից և դովեսանից զորս երգեմք և ինառս աչ և սգոյ, որոց անդն և ողորմեայ մեզ, կամ աղօթեա մեր մեզ.

Lithoſtroton. Քարայատակ: երբայեղերէն, Խաղպաթա: id eſt lapidibus ſtratum, և և գոյն զգոյն քարունք յօրինեալ գարչն.

Litigator. Վիճող: դատաւոր: վիճաբան:

վար : դատաստանաց : ատեան : vul. մուհաքէմէ.

Litigiosus, amans litium. Կռուասէր : վիճասէր : կռուանիւթ : վիճանիւթ : կռուայոյզ : խռովասէր : նիւթող խռովութեանց : կագասէր : կագարգրգիռ : վիճունակ.

Res litigiosa. Վիճական : տարակուսական : երկբայական : որ է ընդ կարծեօք : անստոյգ : անհաստատ.

Litigium: v. lis.

Litigo, are, in judicio. Վիճել, կացուցանել զվէճ, դատ վարել, քշել, դատախազել ընդ դէմ.

Litigare, altercari. Կռուել : վիճել. վիճաբանել. հակաճառել : կագել ընդ : բանակռիւ լինել : գրգռել զկռիւ : գժտել, խռովել, կագ առնել ընդ : զխէթ ինչ ունել զումեքէ : խօսանալ վիճական բանիւք : մաքառել.

Lito, are. Ողջել, ընծայել, պատարագել, նուիրել, մատուցանել այն զհաճոյ և ընդունելի պատարագ.

Littera, æ. Գիր. gen. գրի : տառ : gen. տառի : orbicularis, բոլոր գիր : littera currens, նօտր գիր : instrum. նօտրու գրով : littera majuscula, գլխագիր : երկաթագիր : ծաղկագիր : զարդանագիր : littera Dominicalis, կիրակագիր : v. Dominicalis : litterarum formatio, գրակազմութիւն.

Ad litteram. Բառ առ բառ : գիր առ գիր : զգուշութեամբ և ճշդիւ մեծաւ.

Littera, manus, scriptura. Գիր : գրակազմութիւն : գրչութիւն.

Litteræ, epistola. Գիր : Թուղթ : vul. քարոզագիր : pastorales, կոնդակ : principum, նշան : հրովարտակ : տումար. նամակ : պատճէն.

Litteris acceptis. Իբրև հասցէ թուղթս առ քեզ : ընդ հասանելն թղթոյս : ի գալն, զոյգ ընդ ժամանելն գրոյս առ քեզ.

Litteræ humaniores. Գիտութիւնք : գիրք արտաքինք : մակացութիւնք. in menologio, հեղինակաց հանճարք.

Litterarum commercia habere cum .... Ի ձեռն թղթոց հաղորդել ընդ : թղթոց հաղորդութիւն ունել ընդ.

Litteralis lingua. Գրոց լեզու : litteraliter, գրաբառ. գրոց լեզուաւ.

Litteralis sensus. Բառական նշանակութիւն.

Litterarius. Որ պատկանի առ գիրս.

Litteratè, doctè. Գիտնաբար : հմտաբար : ճարտարապէս. նրբապէս : խելամտաբար : վարդապետօրէն.

Litteratura. Դպրութիւն : գիտութիւն : հմտութիւն : մակացութիւն : կարդացողութիւն : վարդապետութիւն.

Litteratura, grammatica. Քերականութիւն : & pro arte formandi litteras, գրակազմութիւն.

Litteratus, doctus. Գիտուն : բազմագէտ : հմուտ արտաքնոց գրոց : մատենագէտ : մակացու : ուշեղ : ուշիմ.

Litura, æ. Ջնջումն : ջինջ : օծումն : aliàs, քսքումն : աւերումն, տարաբերութիւն.

Litus, oris: communiter, littus. Ափն : plur. ափունք : ad littus maris : առ ափամբն ծովու : յափունս : առ գետովն : առ, vel ի ծովեզերն : ծովափն : ցամաք և եզր գետոյն : առափն.

Lituus, i. Փող : ոյ : v. tuba.

Liueo ere : & livesco. Նախանձել : մաշել նախանձու : v. invideo.

Livere, livescere de corpore. Դժնիլ. մարմնոյ զանակոծ, լոճագոյն, այտուցեալ սևանալ, կապուտանալ : այտնուլ.

Lividus, a, um. Նախանձոտ : v. invidus : aliàs : զանալից : զանակոծ : զանիւք չարաչար ջարդեալ : կապուտ : կապուտակ : լոճագոյն : այտուցեալ.

Livor, is. Նախանձ : v. invidia.

Livor corporis. Այտուցումն : զանակոծութիւն. է արիւն ժողովեալ ի վիրաւորեալ տեղւոջ, ուստի սևանայ այտուցեալ մարմին.

Lix : cinis aquæ immistus. Մոխրախառն ջուր : vel, ջրախառն մոխիր.

Lixæ, arum : militum servi. Զինուորի ծառայ : որք բանակաց հետևին.

Lixivia, æ. Մոխրաջուր.

L O

Localis. Տեղական : տեղաւոր : տեղաւորական.

Localiter. Տեղաբար : տեղաւորապէս : ի տեղւոջէ ի տեղ.

Locatio domus &c. Վարձատրութիւն : վարձառութիւն : վարձ.

Locator, qui locat. Վարձատու : որ զտուն իւր տայ ի վարձու, կամ վարձէ. qui conducit, վարձառու : որ առնու ի վարձու.

Locatus, a, um. Եդեալ : զետեղեալ : կացուցեալ : տեղացեալ : կայացեալ : ad orientem locatus, որ զդիրս ունի ընդ արևելս : bene locatus, գեղեցկանիստ : յա

խոր

խորժադոյն վայրի : ad mare , ծովահայեաց քաղաք .

Loco , are . Զետեղել : տեղաւորել : կացուցանել ։ նստուցանել : հաստատել : կայացուցանել : զետեղեցուցանել : դնել : տեղադրել : քաղաքին զդիրս դնել ի : զկայս , զտեղի տալ .

Locare pacto pretio : vul. Մախտայ տալ .

Locare vineam , &c. Տալ մշակաց զայգի իւր ի վարձու : տալ պտուղս : vul. իճարայ տալ .

Locare domum alicui . Զտուն իւր վարձել , vel ի վարձու տալ ումեք .

Loculamentum avium . Թռչնոց բոյն , դադար : կայարան : ծակ կամ այլ ինչ տեղի յորում հաւն բոյն դնէ .

Loculamentum , theca . Ամանիկ : փոքրիկ արկղ : vul. զուտի .

Loculatus . Ի բազումս մանր մանր կացոյս , խորշս զատեալ , անջրպետեալ : բոյն բոյն տեղի .

Loculus , crumena . Քսակ : արկղ : կորբան .

Loculus mortui . Դագաղ .

Locuples , etis . Փարթամ : ընչեղ ։ ընչաւէտ ։ ունաւոր : v. dives .

Locuples lingua . Հարուստ լեզու : ճոխաբան .

Locuples testis . Ստոյգ , հաւաստի , անկասկած , Ճշմարիտ վկայ .

Locupletatus . Փարթամացեալ : ճոխացեալ : պերճացեալ : բարգաւաճեալ : հարստացեալ ։ հաստատեալ ընչիւք .

Locupleto , are . Փարթամացուցանել : մեծացուցանել , ճոխացուցանել : հարստացուցանել ։ պերճացուցանել : բարգաւաճեցուցանել : հաստատել զոք ընչիւք .

Locus , ci . Տեղ : & տեղի : gen. տեղի : & տեղւոյ : plur. տեղք : & տեղիք : gen. ղաց : & ղեաց : à loco , ի տեղւոջէ : in loco , ի տեղւոջ ։ եող : gen. ետեղ : unde formantur , բռնատեղ manubrium &c. վայր : gen. վայրի ։ ուր ։ sine loco , անուր ։ կայ : կայանք : դիր : կոյս : vel ponitur , արան , hoc modo , locus ubi oratur , աղօթարան : ubi cantatur , երգարան ։ ubi purgantur animæ , քաւարան : ubi congregantur multi , ժողովարան : ubi mactantur animalia , զենարան : &c.

Locus certaminis . Նահատուն տեղի ։ ատեան պատերազմի : կռուի տեղի .

Locus prior , superior . Առաջին տեղի ։ նախաթոռն : գահագլուխ : առաջագահ : բարձրերեց ։ գահերէց .

Locus inferior . Ցետին տեղի .

Nullo loco tibi deero . Ցամ օգնեցից քեզ .

Fratris loco te diligo . Ունիմ , սիրեմ զքեզ իբրեւ զեղբայրս : ունիմ զքեզ յեղբայրս փոխանակ եղբօրն .

In suum locum sufficere aliquem . Դնել , հաստատել , կարգել , կացուցանել , թողուլ զոք փոխանակ իւր , զփոխանորդ իւր , թողուլ զնա ի տեղւոջ իւրում .

Loco , vice . Ի տեղի : ի տեղւոջ : փոխարէն , փոխանակ : genit.

Locum dare alicui . Զտեղի տալ , թողուլ նմա : յետս ձգել : ի բաց կալ : յետ կալ : ամբոխն փարատել : խոյս տալ ։ խուսել ի ճանապարհէ : turbam autem submovere , ut locum det , փարատել , ի բաց առնել , պատառել , խափանել , ճեղքել զամբոխն , ի զատ վարել զնա .

Desipere in loco . Խաղալ , կատակել ի դէպ ժամանակի : ի դիպուլ ժամու .

Locum dare aliquid faciendi . Տալ պարապ , պարապութիւն առնելոյ ։ neque erat comedendi locus : եւ ոչ ժամանէին ուտել ։ պարապ ոչ էին , ոչ գտանէին զպարապութիւն , ոչ գոյր ինձ ժամ ուտել : չէր բաւական ժամանակս ուտելոյ : տեղի եւ ժամանակ ոչ էր ինձ ուտել .

Ne aliquis sit peccandi locus . Զտեղի , առիթ , առթութիւն , պատճառս լիցի մեղանչելոյ .

Loca sancta . Սբ տեղիք : տեղիք տնօրէնութէ յի քի : տնօրինականք տեղիք : ոտնակոխ տեղիք , որ է երուսաղէմ , եւ շրջակայք նր .

Dubio , suspicioni locum dare . Զկարծիս , զկասկած ածել , արկանել ձգել ի միտս այլոց : կարծիս տալ նց զումեքէ : տալ տեղի , պատճառ կարծելոյ &c.

In omni loco . Ցամ ուրեք : յամ տեղիս : յամ վայրի : ընդ ամ կոյս : in multis locis , ի տեղիս տեղիս : ուրեք ուրեք : ի բազում ուրեք : ի կողմանս կողմանս : in nullo loco , ոչ ուրեք : անուրեք : in aliquo loco , ի տեղի ուրեք : յումանս տեղիս : quovis in loco , յոր տեղ , ուրանօր , ուր ուրեք եւ իցէ : յոր վայր եւ երթիցես .

Locus scripturæ : v. g. Տեղի ինչ , բան ինչ գրոց .

Locusta , æ . Մարախ , ոյ : Ջորեակ ։ gen. եկի , է մեծ մարախ կանաչ : վեցոտանի է մարախն : գռուիճ , է փոքր մարախ : խառնիճ , ազգ է մարախոյ մանր : խարազուլ .

Locutio . Բան : բարբառ : խօսումն : խօ-

ատուԹի : լեզու : խօսք : խօսիլն .

Lodix , icis . Լէհէպ : վերարկու և ծածկոյԹ անկողնի .

Logica , æ . Լօգիկայ : տրամաբանուԹի , որ է դուռն փիլիսոփայուԹե , և ներքաԾուԹի յիսահատասնորուԹի ՀԱրիստոտէլի .

Logicus . Լօգիկային : տրամաբան : Հատուտրաբան .

Lolium . Ոլորմն , gen. ման : Ծռանին և հասող ցորենոյ և գարւոյ անկելոց ի խոնաւուտ տեղիս : in morali etiam , որոմն = չար վարդապետուԹի : չար աղանդ : օտար ուսմունք : հերձուած .

Longævus . Երկայնակեաց : անցեալ զաւուրբք : Ծերացեալ : լցեալ ամօք = հին աւուրց : v. ſenex .

Longanimis . Երկայնամիտ : հանդարտատիտ : համբերօղ : անյիշաչար .

Longanimitas . ԵրկայնամտուԹի : համբերուԹի .

Longè , à civitate . Հեռի , հեռագոյն ի քաղաքէ : հեռացեալ ի : ի բացեայ ի : ի բաց ի : բացագոյն ի : .abl. à longè , ի բացէ : բացուստ : ի հեռուստ : ի հեռասանէ .

Longè , in tempore : longè proſpicere caſus futuros . Կանխագոյն , առաջագոյն նախադուշակել զապագայն .

Longè , multùm . Տոյժ , կարի յոյժ քան : v. g. ſol longè major eſt terrâ : արեգական կարի յոյժ մեծ է քան զերկիր : առաւել յոյժ : յոյժ յաւէտ քան զ.

Longè latèque diffuſus . Ի հեռ , և ի լայն տարածեալ , տարտամոնեալ , արտաձգեալ , ընդարձակեալ .

Longinquitas , in ſpatio . ՀեռուԹի = հեռաւորուԹի : տարակացուԹի = բացակայուԹի : բացաւորուԹի : միջոց մեծ : բացատրուԹի .

Longinquitas in tempore . Մեհուճ : տեւողուԹի : ընդերկարուԹի ժամանակի : երկարաձիգ միջոց .

Longinquus , diſtans . Բացագոյն : հեռի : հեռաւոր : հեռագոյն = հեռացեալ : regio longinqua , տար երկիր : յերկրէ հեռասանէ : & quæ ſuprà .

Longinquus , diuturnus . Երկարատև : երկարաձիգ : երկարակեաց : երկարաժամ : երկարաժամանակ .

Longitudo . ԵրկարուԹի : երկայնուԹի : ՁգուԹի : երկարաձգուԹի : ընդերկարուԹի .

Longitudo in Geograph. ԵրկայնուԹի : առաձանք երկայնուԹե : eſt diſtantia loci alicujus , à primo meridiano , qui tranſire ſupponitur per inſulam ferream , unam ex Canariis : է միջոց և բացատրուԹի ի միջ առեղւոջ ուրուք և ի միջ առաջին կէսօրականին զոր անցուցանեմք ընդ կղզին երկաԹեայ , որ մի է ի քանարեայից .

Longum , ad longum tempus . Ընդերկար ժամանակ .

Longus . Երկար : Ձգեալ : Ձիգ : երկայնաձիգ : երկայն : in tempore = երկարաժամ : v. longinquus : longus uno palmo , Թզաչափ : երկայն մի Թզաչափոյ : ſtaturâ , երկարահասակ : երկայն հասակաւ .

Longus in ſermone . Երկարաբան : երկայնախօս : որոյ խօսիլն ոչ ունի զվաղճան : որ խօսի անսպառ = ոչ է վաղճան խօսելոյ նր : որ ոչ սպառէ զխօսիլն ևր : որ երկայնացուցանէ զբանն միտչև յանհուն : որ երկարէ զբանն : յերկար պատմէ , աւելորդուԹիք բանից , ճոխաբանուԹիք .

Nihil mihi longius eſt , quàm ut . Ոչինչ միանգամ ի վերայ ասի , զի : զայլ ինչ ոչ խնդրեմ ջերմեռանդագոյն սրտիւ բայց միայն զի .

Loquacitas . ՇատախօսուԹի : վայրախօսուԹի : ունայնաբանուԹի : զրախօսուԹի : լեզուաձգուԹի : շաղակրատուԹի : կարկաչուտուԹի : բարբանջումն : անդուռն բերան : յադինախօսուԹի : դատարկաբանուԹի .

Loquaciter . ՇատախօսուԹիւ : &c. յանդգնաբար , վայրաբար .

Loquax , cis . Շատախօս : դատարկաբան : բարբանջօղ : v. linguax .

Loquela . Բարբառ : լեզու : զրոյց : խօսուԹի : խօսք : բան .

Loquor , qui . Խօսիլ : բարբառիլ : զրուցել : զրոյց տալ : ոգիլ : ասել .

Loqui malè de ..... Հայհոյել զչար ինչ զրուցէ : չարախօսիլ , զուր խօսիլ դմանէ : բարբանջել , զրպարտել , դատոփել զոք .

qui parcè loquitur . Համառախօս : որ խնայէ ի լեզու : tardus in loquendo , ծանրախօս : ծանրալեզու : որ բեկ բեկ խօսի : Թլուաատ , ԹոԹոռ խօսի = լեզուակարկամ .

Lora , æ : genus potionis , ex vinaccis aquâ dilutis : vul. Հարէ դինի : որ լինի ի ջրոյ որ ածի ի վր խաղողի ճմլեցելոյ : յետին դինի ջրախառն .

Loramentum . Լար : կապանք : vide ligamen .

Lorica , æ . Օրհն = վերտ : բրհն .

Loricatus . Օրհնաւոր : զրահաւորեալ : զրահիւ վառեալ : զրահաւղեալ .

Lo-

Lorico, are ſe. Հաւաքել զրահիւ : զրա-
հաղինիլ.

Loripes, edis. Ծռաքարձ : Ծռոտն :
Ծռոտանի.

Lorum. փոկ : կապ կաշեղէն : հանին
յանձնէ զփոկս ի թիկանցն մինչ ցվայր =
aliàs, ամն : v. habena : item պարան = կա-
ռանք : ի հասս չրճան որով զնաւն առրա-
ցուցանեն ի ցաւսաք.

Lot. Հլօտ : & զովմ : gen. զօտայ : &
զովտայ.

Lotio, nis. Լուացուածն : լուացք : lotio
pedum, ոտնալուայ.

Lotium, urina. Միզ = gen. միզի : ցեղ :
շեռ.

Lotus, a, um. Լուացեալ = սրբտեալ =
Թաթաւեալ = Թաթախեալ զրով.

L V

LUbens. Յօժար : v. libens.
Lubet. Իւն հաճոյ է : v. libet.
Lubricitas, impudicitia. Բղջախտութիւն :
v. impudicitia : aliàs, լպծուԹիւն : լպրտու-
Թիւն.
Lubricus. Բղջախտ : v. impudicus.
Via lubrica. Լպրտիւն : լպրտուն : լպր-
ծուն = սպրդուն : ճանապարհ լոկոնեցեալ
կաւով : սողոսկ = ուր սահի նեղբան ոտից :
դայԹագղելի = de ſerpente & ſimilibus, լպր-
ծուն, որ սողոցեալ սահի ի նեռաց.
Lubricus, periculoſus. Վտանգաւոր :
վտանգաբեր : կասկածելի : կասկածուտ :
վտանգահոծ.
Lucanica, æ. Լիճուղ : v. botulus.
Lucas Evangeliſta. Ղուկաս Աւետարա-
նիչ : gen. ղուկայ & ղուկասու.
Luceo, ere. Լուսաւորել : լոյս տալ :
փայլիլ : ճառագայԹել : ճաճանչել : շողալ :
պսպղալ : շողշողալ լուսով : փայլատակել.
Lucet. Լուսացաւ = լոյս է = առաւօտ է.
Lucerna, æ. Ճրագ : ղամբար : լապտեր :
v. lampas.
Luceſco, luceſcere. Լուսանալ : առաւօ-
տանալ = առաւօտն ծագիլ, մերկանալ,
լուսանալ : այգ լինել : այգանալ : օր կամի
լուսանալ = արեգական ծայրս արձակել.
Lucidè, & lucidum. Պայծառաբար : լու-
սաւորապէս.
Lucidus. Լուսաւոր : լուսեղէն : լուսա-
ւուն : լուսազարդ : պայծառ : փայլուն =
շառաւղաբորբոք : արփենական : արփենափա-
յլ : անսառուցեալ : lucidus oriens, ex quo or-
tus eſt ſol juſtitiæ : de Beata Virgine Maria :

արեւելք զերծանիւ, ուստի արեգակն ար-
դարութեան ծագեցաւ.
Lucifer, Angelus. Լուսաւոյս : իշխան
դիւաց : գլուխ և առաջնորդ սատանայիք
հրեշտակաց.
Lucifer, ſtella Veneris, ſi ante ſolis ortum
apparet, dicitur Lucifer. Լուսաբեր առ-
ջեւէ եթէ երեւի քան զծագիլն արեւուն : item
արուսեակ = gen. սեկի : cum poſt ſolis oc-
caſum apparet, dicitur Heſperus, նոկ եթէ
երեւի զհետ մտանելոյն արեգական, առն
գիշերավար.
Lucifugus, ut aves nocturnæ. Լուսասէ-
այ : & լուսատեաց : որք են գիշերահաւք
որք ատեն զլոյս.
Lucrativus. Շահաբեր : շահաւոր = շա-
հեկան : շահաւէտ : օգտակար.
Lucrifacio, ere. Շահիլ : præt. եցայ :
շահ առնել : սատանալ : v. lucror.
Lucripeta, æ. Ագռնաքաղաքեր : շահասէր :
ինքնասէր : ինքնախնդիր : որ զիւրսն խն-
դրէ : որ զանձին խնդրէ : որ ագահի յար-
ծաթ.
Lucror, ari. Շահիլ : & շահել : շահ
առնել = օգտիլ : սատանալ : զմի առնել հա-
րիւր : դառնել : վաստակիլ զհատար ոսկիս :
ճարել զհաց իւր, զապրուստ իւր գենաց :
գանձել զգանձս.
Lucroſus, ut lucrativus.
Lucrum. Շահ : օգուտ : օգտութիւն : շա-
հաւէտութիւն : շահաւորութիւն : պտուղ : արդ-
իւնք : դատմունք : ընչաւէտութիւն : շա-
հեկանութիւն : lucrum injuſtum, շահ անի-
րաւ : զօշաքաղութիւն : տոկոս : v. uſura.
Hoc in lucro pono. Օգին համարիմ
զշահ ածծ, Թէ.
Luctamen, conatus. Ջանս : ջանադրու-
Թիւն : ուժ : աշխատանք : ճգնութիւն : մրցանք :
մրցումն : բռնութիւն.
Luctatio. Ըմբշամարտութիւն : բռնամար-
տութիւն = մրցումն մարտի : հանդէս մրցա-
կան : մենամարտութիւն : aliàs diſputatio,
վիճաբանութիւն : հակաճառութիւն : մաքա-
ռումն.
Luctator. Ըմբիշ : ըմբշամարտիկ : մենա-
մարտիկ : գօտեկռիւ : մարզիկ : մեծ մտա-
նէ ըմբիշ յասպարէս մարտին.
Luctifer, luctificus. Բօթաբեր : բօթա-
գուշակ : մահագուշակ.
Luctо, are : & Luctor, ari. Ըմբշամար-
տիլ = մենամարտիլ : բռնամարտիլ : գօտե-
մարտիլ : մտանել յասպարէս մարտին : մարտ-
տիլ : præt. մարտեայ : մարտանչիլ : մրցիլ :
մրցեալ ճգնիլ : aliàs diſputare : վիճիլ : վի-

ջաբանել, հակաճառել: մաքառիլ: բանակռիւ լինիլ.

Luctari, conari. Ջանալ: ուժ ածել ջանիւ հնարել: ջան դնել: երկնել: ջան եդեալ հնարել: ճգնիլ: ուժ առնել.

Luctuoſus, a, um. Ողբալի: ողբալից: կողկողագին: ողբալի: աղիողորմ: սգաւոր: սգաբեր: v. lamentabilis.

Luctus, ûs. Լուդ: gen. սգոյ: կոծ. ողբ: ողբառուիճ: տրտմութիւն: Թախծութիւն սրտի: կսկիծ: աւուրք կաբեաց: աւուրք լալեաց.

Veſtis luctûs. Հանդերձ սգոյ: զգեաստ սգաւոր, զգեստ սգաւորի: զգեստ Թախծութիւն.

Lucubratio. Աշխատանք գիշերային: գիրք կամ բան ինչ զոր շինեմք ի գիշերի: և առ հասարակ, բան, գործ.

Lucubro, are. Շինել, շարադրել, յօրինել, հնարել զբանն, մանաւանդ ի գիշերի: v. elucubro.

Luculentè, & luculenter probare. Յայտնի, սաստիկ, հաւաստի, յաղԹօղ, բռնադատ ապացոյց ցուցանել, հաստատել զշմարտութիւն.

Luculentè, abundanter. Առատապէս: լիով: լիապէս: յայտնապէս: սքանչելի: սքանչագեղապէս.

Luculentus, a: probatio. սաստիկ, հաւաստի, յայտնի, յաղԹօղ, բռնադատ, հաստատուն ապացոյց և առանց պատասխանի ատելոյ.

Luculentæ divitiæ, փարթամութիւնք մեծ յոյժ: դանդք անսպառ: luculentum prandium, ճաշ, պատիւ մեծապատրաստ: յոյժ նաժանախ, մեծագին, բազմազեղ, մեծավայելուչ սեղան.

Lucus, ſylvæ diis ſacræ. Աստուածք ան ապրելոք կուռց, զորս ոչ հաստանէին երբեք.

Ludia, æ. Կին խաղալիկ: կաքաւիչ: պարուհի: գուսանուհի: երգչուհի: խաղ արկու.

Ludibrium. Խայտ: կատակ: ծաղր: այպն: կատականք: խաղալիք: շչհուն: նախատինք: ծանակ: խեղկատակութիւն: պարսաւանք: խաղարկութիւն.

Ludibrio eſſe omnibus. Ծաղր, մատնացոյց լինիլ և առակ նշաւակի ամենեցուն: լինիլ ի կատակս, ծաղր կալ, յառակ լինիլ և ի շչհուն, ի նախատինս մարդկան: ծաղր լինիլ և այպն կատականաց: լինիլ յառակն, vel առակ յիմ ազդն: և նախատինս անկանիլ.

Ludibrio afficere. Ձայտ, ծաղր առնել զոք: տալ զնա ի շչհուն: ի վէր ներ արկանել զպարսաւանս: ընդ-խաղս արկանել զնա: կատակել զնմանէ: խեղ կատակել, առակել անդրմնել, նախատել զնա.

Ludibundus. Որ դիւրաւ, անվաստակ, առանց դժուարութեան և երբեք ընդ խաղս, երբեք խաղալով առնէ զբան ինչ.

Ludicrum. Ձայ խաղ, և զբօսանք: խնճոյք ուրախութիւն առ հասարակ.

Ludificatio. Խայտ: խաղարկութիւն: v. ludibrium.

Ludifico, & ludificor, ari. Խայթել, պատրել, խարդախել, ի պատրանս առնել, հրապուրել, դաւաճանել զոք: item, խաւխանել, վրխպեցուցանել, ընդունայն առնել զբան ինչ.

Ludio, nis. Խայտաղարկու: խեղկատակ: կատակարար: դերասան: կաքաւիչ: պարաւուղ: vul. perſicè ըռ-ըսամբաղ.

Ludo, ere. Խայտալ: præt. ցայտ: muſicis organis in genere, զերդն հարել: հնչեցուցանել գնուճ ադարանս: զերդարանս հարկել, հարկանել: vul. սաղ ածել.

Ludere aliquem. Խայթել: պատրել: v. decipere.

Ludere operam in aliqua re. Ի վայր, ի զուր, ընդունայն գործ առնել, կորուսանել զվաստակս իւր: ի զուր վաստակել: հալածել, արածել, կոծել գհողճս: հետեւիլ հաւուց Թռուցելոց: ըմբռնել զսուտ ելս.

Ludus, i. Խայտ: խաղարկութիւն: զբօսանք: զբօսուճս: հրճուանք: խաղանք: խաղալիք: aliâs, կատակ: ծաղր: v. jocus.

Ludi publici. Հասարակ ուրախութիւն: խնճոյք: խաղ և հրապարակս: բաղում խնճոյք լինէր յամբոխի և ամն կուռցն: խնճոյք ուրախութիւն: պարել խնճոյս: հանդիսաւոր ուրախութիւն: օր ուրախութիւն առնել: գուսանական խաղիւք և խնճոյիւք շրջեցուցանէին ընդ գիւղոցս.

Lues, is. Ցաւ, ախտ գիտակարական որ յայլոց յայլս գիտի, պիտի: Ժանտ ախտ: մահ: lues venerea, morbus gallicus vul. ֆրէնչկ.

Lugeo, ere. Որբալ: կոծել զկոծ: կողկողալ: աշխատիլ: սգալ: վայ և եղուկ կարդալ անձին իւրում: կոծ առնել: սուգ առնուլ, vel առնել ի վէր: նստիլ ի սուգ: կարիս առնել վր: զգենուլ գհանդերձս սգոյ: դարձաւ ի սուգ քնար իմ, և եղև իմ ի լալիւն.

Lugubris. Լացաւոր: ողբալի: աղիողորմ: ողբա-

ողբաձայն աղաղակ : արտասուագին : ողբումնագին : կողկողագին : v. lamentabilis .

Vestis lugubris . Հանդերձ սգոյ : զգեստ սգաւոր : զգեստ թախծութեան .

Lumbus . Երիկամունք : gen. մանց : երանք : մէջք : circa lumbos , զմիջովք .

Lumen . Լոյս : փայլիւն : փայլումն : ճառագայթ : ճաճանչ : շող : նշոյլ : պայծառութիւն : pro oculo , աչք : ակն .

Luminare majus quod præest diei , id est sol . Լուսաւոր մեծ յիշխանութիւն տուընջեան , որ է արեգակն : luminare minus quod præest nocti idest luna , լուսաւորն փոքր , յիշխանութիւն գիշերի որ է լուսին .

Luminosus . Լուսաւոր : լուսատու : լուսազարդ : լուսեղէն : փայլուն : պայծառ : արփիական : բացափայլ : շառաւաղաբորբոք : լուսազգեստ : արփիազարդ .

Luna , æ . Լուսին : gen. լուսնի : լուսաւորն փոքր յիշխանութիւն գիշերի : մի է յեօթն մոլորական աստեղաց , հպաւորագոյն երկրի .

Lunæ cursus in zodiaco conficitur diebus 27. horis 7. minutis 11. Ընթացումն նր ընդ կենդանակերպին գօտի , կատարի յաւուրս : իէ. ժամս , է. րոպէս , ժա : tamen soli non conjungitur nisi post dies 29. horas 12. minuta 44. սակայն : արեգական ոչ հասանէ , բայց միայն զկնի աւուրց իթ. ժամուց ժբ. րոպէից խդ .

Lunæ cursus apparentiæ est dierum 26. horarum 12. Շարժումն լուսաւորութեան յորժամ երեւի մեզ լուսաւոր զաւուրս : իզ. և ժամս ժբ.

Lunæ ambitus est milliarium 21600. seu leucarum 7200. Շրջանակ լուսնին ունի զմղոնս իառ.ո. կամ աղաճս է.ռ.մ.

Lunæ phases , seu variæ apparentiæ quas habet luna secundum varios situs respectu solis & terræ . Են զանազան երեւմունք լուսնի ըստ զանազանից կայացմանց նր նկատմամբ առ արեգակն և երկիր : v. g.

Luna nova . Լուսին նոր : նորալուսնութիւն : նորացումն , նորումն , նորոգ , ծնունդ լուսնին : լուսնամուտ : նորանայն լուսնին , յորժամ ելանէ ի ճառագայթից արեւու կամ յուղեկցութենէ ընդ արեգական .

Luna plena . Լուսին բոլոր , լրացեալ , բոլորեալ , ուռճացեալ արեգակամբ : չորեքտասաներորդ լուսնին : լրումն , լրացումն լուսնին : quando diametraliter opposita soli distat ab illo gradibus 180. յորժամ տրամաչափայն դէմ ընդ դէմ է արեւու , աստիճանս ՃՁ. հեռի ի նմանէ , լրանայն , բոլորելն լուսնին .

Luna Paschalis cujus plenilunium contingit post æquinoctium vernum , vel ipso æquinoctii die , scilicet 21. Martij . Լուսին զատկական որոյ աւագ լրումն պատահի զկնի գարնանամտին , կամ ի նոյն իսկ աւուրն գարնանամտին , այսինքն մարտի իա .

Crescens luna . Աւուրք նորալուսնութեան .

Decrescens luna . Աւուրք հնութեան լուսնին , կամ աւուրք է նախ քան ուղեկցիլ նր ընդ արեգական : նուազումն , պակասումն , մաշիլն , հնութիւն լուսնին : հին լուսինն .

Lùnæ crescentis cornua . Եղջիւրաձեւ երեւան լուսնին նորացելոյ , յորժամ զեղջիւրս իւր երկուս ունի դէպ յարեւելս .

Lunæ dies, feria secunda . Երկու շաբաթ օր : օր երկու շաբաթի .

Ad lunam . Ի բաց օթեայ : ի ներքոյ օդոյ : բաց օթեայ : անյարկ : v. dium .

Lunaris . Լուսնական : լուսնային .

Lunaticus . Լուսնոտ : լուսնահար : որոյ բնութիւն այլափոխի ըստ փոփոխմանց լուսնին : aliàs խելագար , հաշմ խելօք .

Lunatio , cnrsus menstruus lunæ . Ամսական շրջանք լուսնին .

Lunatus . Եղջիւրաձեւ : կամարաձեւ .

Luno , are . Կամարաձեւ , եղջիւրաձեւ առնել .

Lunula . Մատանի անակն , անքար , առանց ակին .

Luo , ere pænas . Տուժել : յանձնէ տուժել : ի տոյժս անկանել : տալ զվրէժ : առնուլ , ընկալնուլ զհատուցումն . ընկալնուլ զպատիժ , տալ : հատուցանել այ զվրէժ մեղաց իւրոց .

Christus suo sanguine luit maculas . Քս հեղմամբն արեան իւրոյ մաքրեաց , ջնջեաց զմեղս մեր : հատոյց հօր իւրում զպարտաչափ վրէժ մեղաց մերոց .

Lupa , æ . Քած գայլ : էգ գայլ : մատակ գայլ .

Lupa , meretrix . Բոզ . v. meretrix .

Lupanar . Բոզանոց : բոզատուն : պոռնկատուն : պոռնկանոց : persic. խարաբաթ : in vit. pat. կապելոն ; quæ præsidet lupanari , աւագ բոզ .

Lupinus , a , um . Գայլական : գայլային .

Lupus , i . Գայլ : ոյ .

Lupus , gall. houblon : turc. Ջումել & հմել .

Lurco,nis . Որկորամոլ աղահ : v. gulosus.

Lurco, are. ՀԱԶԴԱՀ, ԱՆՅԱՊԱ ՈՒԱՌԵԼ ՝ ՁԻՆՔՆ ՀԵՂՈՒԼ Ե ՎԵՐԱ ԿԵՐԱԿՐՈՑ.

Luridus, a, um : lividus. ԼՐԱՊՈՒԱ : ՂՐԱԳՈՅՆ : ԴԱՆԱԿՈԾ ՝ ԱՅՏՈՒՑԵԱԼ : ԿԱՍԱՒԱԳՈՅՆ : ԳՈՒՆԱԹԱՒԻ : ԴԵՂՆԱԳՈՅՆ.

Luſcinia, æ. ԲՈՒԼԲՈՒԼ : ՊԼՊՈՒԼ : ՀԱՒԵԿ ՔԱՂՑՐԱՀԱՅՆ.

Luſcus, altero oculo captus. ՀԻԱԿՆ : ԿՈՅՏ ՄԻՈՎ ԱԿԱՄԲ ՝ ՄԻԱԿԱՆԻ : ԿԵՍԱԿՈՑՑ.

Luſor, is. ԽԱՂԱՑՈՂ : ԽԱՂԱՍԱԷՐ : ԱՊԱՔԱԿԵԱԼ Ե ԽԱՂՈՑ.

Luſorius, folia luſoria : vul. ԼԵՆՋԱՔԱՑ· aliàs, ՈՐ ԻՆՉ ԱՌ ԽԱՂՈՑ ՊԱՏԿԱՆԻ : ԽԱՂՈՂԱԿԱՆ ՏԵՂԻ : ԽԱՂԵԱՂ : ԹԱՌԱՆՔ, locus luſorius.

Luſorium nomen. ԼՐԱՏԱԿ ԱՆՈՒՆ : ԱՊԱՏԱՊԼԱԿԱՆ ՄԱԿԱՆՈՒՆ.

Luſtralis aqua, quâ aſpergebantur qui aderant ſacrificiis idolorum. ՅՈՒՐ ՄԱՔՐԻՉ, ՔԱՒԻՉ ՝ ՅՈՐՄԻ ՅԱՆԵԼԻՆ Ե ՎՐ ԺՈՂՈՎՐԴԵԱՆ Ե ՔՐԻՍՏՈՆԵԱՅ ՀՈՒՑ : ԵՒ ԱՅՍՕՐ Ե ՄԵՂ ՔՐԻՍՏՈՆԵԱՅ ՀՑ ՔՈՒՐ ՕՐՀՆԵԱԼ, ՔՈՒՐ ՕՐՀՆՈՒԹԵ : ՔՈՒՐ ՄԱՔՐԱԴՈՐԾ.

Luſtratio, ſacrificium expiationis. ՕՐՀՆ : ԱՊԱՏԱՐԱԳՆ ՔԱՒՈՒԹԵ : ՈՐ ՄԱՓՈՒՑԱՆԻ Ի ՔԱՒՈՒԹԵ ՄԵՂԱՑ.

Luſtratio provinciæ. ՇՐՋԱԴՆԱՑՈՒԹԻ ՀՈՒՐՉ ԶԵՐԿՐԱՒ, ԸՆԴ ԼՐԿԻՐՆ : ՀԱՆԴԷՍ ԳԱՒԱՌԻՆ : ԸՆԹԱՑՈՒՑ ԸՆԴ ԱՄ ԳԱՒԱՌՆ.

Luſtratus, a, um. ՀՄԱՔՐԵԱԼ : ՔԱՒԵԱԼ : ՍՐԵԱԼ : ՄԱՔՐԱԴՈՐԾԵԱԼ.

Luſtricus dies, quo purificandis infantibus, offerebatur ſacrificium, iiſque nomen imponebatur : eratque pro maſculis dies nonus, pro puellis, octavus. ՕՐՆ ՔԱՒՈՒԹԵ : ՕՐՆ ՄԱՔՐԱԴՈՐԾ, ՅՈՐՈՒՄ ՂՂԻՆ ՄԱՓՈՒՑԱՆԷ ԻՆ ԿՈՒՑ Ի ՄԱՔՐՈՒԹԵ ՆՈՐԱԾԻՆ ԵՐԵԽԱՅԷՆ. Ե ԴԱՆՈՒՆ ԴՆԵԼԻՆ Ի ՎՐ ՆՈՅ : Ե ԵԹ ՕՐ ԻՆՆԵՐՈՐԴ ԵԹԷ ԱՐՈՒ ԷՐ, ՆԱԿ ԵԹԷ ԷԳ, ՕՐ ԷՐ ՈՒԵՔՍՐԴ.

Luſtro, are. ՀՄԱՔՐԵԼ : ՍՐԵԼ ՝ ՔԱՒԵԼ ՄԱՔՐԱԴՈՐԾ ՄԱՓՈՒՑՄԱՄԲ ՂՈՀԻՑ: ԿԱՄ ԱՐՏԿՄԱՄԲ ՄԱՔՐԱԴՈՐԾ ՂՐՈՑՆ.

Luſtrare exercitum. ՀԱՆԴԷՍ ԱՌՆԵԼ ՁՈՐՔՑ : ՈՒՆԵԼ ԶԻՐԱՒԱՐ ՁՈՐՔՑ : ՂՁՈՐՆ Ե ՀԱՆԴԻՍԱՆ ԿԱՑՈՒՑԱՆԵԼ, ԱՆՑՈՒՑԱՆԵԼ.

Luſtrare provinciam. ՇՐՋԵԼ ՀՈՒՐՉ ՂԳԱՒԱՌԱՒ : ՇՐՋԱԳԱՅԵԼ ՂԳԱՒԱՌՆ : ՀՈՒՐՉ ԸՆԹԱՆԱԼ ԶԻՆՈՎԱՒ ՝ ՀԱՆԴԷՍ ԱՌՆԵԼ ԳԱՒԱՌՈՒՆ : ԴԻՏԵԼ ՁԱՇԻԱՐՀ : ԵԼԱՆԵԼ Ե ՎԻՃԱԿԻՆ, ԹԵՄԻՆ ԱՒՏՐՈՒԹԻ.

Luſtrum. ՀԻՆԳԱՄԵԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿ : ſpatium quinque annorum, ԵՐԿԱՐՈՒԹԻ Է ԱՄԱՑ.

Luſtrum, purificatio in ſacrificiis. ՀՄԱՔՐՈՒԹԻ ՝ ՔԱՒՈՒԹԻ : ՍՐՈՒԹԻ : ՄԱՔՐԱԴՈՐԾՈՒԹԻ ՈՐ ԼԻՆԵԼ Ե ՀԵՌՆ ՊՈՀԻՑ.

Luſus, ûs. ԽԱՂ : v. ludus.

Lutamentum, ſepimentum ex luto. ԼԱՒԱՑԱԾ ԱՆՁՐԱՊԱՏՆ.

Lutarius, & lutenſis. ԼԵՆԳԱՆԻ ՈՐ ԿԵՑ ԽՐԱԼ ԵՒԵՂԻՆ ԵՒ Ե ՄՕՌՆ ԳԵՒՑՆ ՈՐ ԱՒՏԻ Ե ԿԵՐԱՑՆ ԵՒ ՅԼՔ.

Luteolus. ԲԱՑ, ՊԱՐՉ ԴԵՂԻՆ.

Luteſco, ere. ՅԵԽԱՆԱԼ ՝ ԿԱՒԱՑԱԼ : ԴԱՌՆԱԼ Ե ԿԱՒ : aliàs, ՀԱՂԱՑԽԵԼ, ԹԱՓԱԽԵԼ ԿԱՒՈՎ, ՅԵԽՈՎ.

Luteus, a, um : flavus. ՂԵՂԻՆ ԲԱՑ ԵՒ ՊԱՐՉ ՝ ՀԵՒ, ՀԵՒ ԲԱՑ.

Luto, are : luto linire. ՕԿԱՒ ԾԵՓԵԼ Ի ՎՐ ՈՐՄՈՑՆ ՝ ՁՈՐՄԻ ԾԵՓԵԼ, ՕԾԵԼ, ՀԱՂԱՑԽԵԼ ԿԱՒՈՎ.

Lutoſus, a, um. ԱՃԻՂՄԱՅԻՆ : ՃԻՂՈՒՈՏ : ԿԱՒՈՒՈՏ : ՄՕՌ ՃԵՂՈՒ : ԼՈՒՆՆԵՑԵԱԼ ԿԱՒՈՎ : vul. ՃՄՃՄԱՅ.

Lutra, æ : vul. ԼԱՓԱՍՊ, & ԱԱԿԱՔ : ՂՒՀՈՒՆ : ex genere amphibio : à fibro non differt niſi quod fiber habet caudam piſcis : ԵՐԿԱԿԵՆՑԱՂ ԱՆԱՍՈՒՆ ՈՐ ՎԱՅԵԼԷ Ի ՋՈՒՐՍ ԵՒ Ի ՑԱՄՍԱՔ.

Lutulentus, ut lutoſus.

Lutum, i. ԼԱՒ : ՅԵԽ : ՃԻՂՄՆ : ՄՕՌ.

Lux, lucis. ԼՈՅՍ : gen. ԼՈՒՍՈՅ : v. lumen aliàs, ՕՐ : ՃԻՒ : v. dies.

Primâ luce. ԸՆԴ ԱՅԳՆ : ԸՆԴ ԱՇԱԼՈՒՆՆ : ԸՆԴ ԱՅԳՈՒՆ : ԸՆԴ ԱՌԱՒՕՏՆ : ԸՆԴ ԱՅԳԱՆԱՅՆ : ԸՆԴ ԱՂՋԱՄՈՒՂՋՆ ԱՌԱՒՕՏՈՒ : Ի ՄԵԿԱՆԱԼ, Ի ԼՈՒՍԱՆԱԼ, Ի ԾԱԳԵԼՆ ԱՌԱՒՕՏՈՒՆ.

Lux, gloria, ſplendor. ԼՈՅՍ : ՓԱՌՔ : ԱԼԱՅԾԱՌՈՒԹԻ : ԱՊԱՐԾԱՆՔ.

Luxatio, nis. ԾՈՒԼԱՅՈՒՄ ՁԼԱՑ, ՈՐ ԱՆ ՈՍԿԵՔ ԼՈՒԾԱՆԻՆ ԵՒ ԽԱԽՏԵԱԼ ԹՎԻՆ ՅՕԹՈՒԱԾՈՑ ԻՐԵՆԱՆՑ : ԼՈՒԾՈՒՄ Ի ՅՕԹԻՑ : ՔԱԿՈՒՈՒՄ, ԽԱԽՏՈՒՈՒՄ ՈՍԿԵՔԱՑ ՓԻՐԱՔԱՆՉԻՐ ԱՌՂԵԱՑ.

Luxatus, a, um. ԼՈՒԾԵԱԼ, ԽԱԽՏԱԼ, ՔԱԿՈՒԵԱԼ, ԹԱՓԵԱԼ Ի ՅՕԹԻՑ ՝ Ի ՄԻ ՂՈՂՔ ԻՐԻՄ.

Luxo, are. ՔԱԿՈՒԵԼ, ՔԱԿԵԼ, ԼՈՒԾԱՆԵԼ, ԹԱՓԵԼ ՁՅՕԹՍ ՈՍԿԻՑ, vel ՁՈՍՆ Ի ՅՕԹԻՑ, ՁՈՍԿԵՐՍ Ի ԱՌՂԵԱՑ ԻՐԻՄԱՆՑ ՝ ԹՎԻՆ ՅՕԹՈՒԱԾՔ ՈՍԿԻՑ : ԾՈՒՆԿՆ ԹԱՓԻՆ Ի ԲԱՐՆԻՑ.

Luxuria, æ. ՀԱՅՆԱՈՒԱԿՈՒԹԻ : ՀԱՐ ՅԱՆԿՈՒԹԻ : ԲՂՋԱԽՈՀՈՒԹԻ : ՎԱՒԱՇՈՏՈՒԹԻ : ՄԱՐՄՆԱԱՊԱՇՏՈՒԹԻ : ՀԵՇՏԱՍԵՐՈՒԹԻ : ԱՅՍԱԳՈՒԹԻ Ի ԿԱՆԱՅՍ : ԻՆԱՄՈՂՈՒԹԻ : ՊՂԾՈՒ-

ԹԻ :

թի : չնաքաւորութի : իգամոլութի.

Luxuries, ei : foliorum v. g. առատապտղոյն արձակումն տերեւաց ։ պտղաբերութի առատէս քան զչափ որ սպառէ զզօրութի երկրին.

Luxurio, are. Անառակութէ կեալ : տալ զինքն յաւար մոլութեանց : զհետ երթալ ցանկութեանց : մատնել զինքն ի ցանկութիս : զանձն անառակութեանց գրաւել : ողողանել յանառակ ցանկութիս ։ խառնակնալ, առ և անկ առնել : վարել մարմնով անամօթաբար : Թաւալիլ, Թաթաւել, Թաթախել ի տիղմն ցանկութեանց, յաղէս մեղաց : խենեշանալ.

Luxuriare, de terra, & plantis. Առատափթիթ արձակել զտերեւս, տալ զպտուղ իւր մինչ սպառել զօրութէ ծառոց և երկրին.

Luxuriosè. Անառակութէ ։ բղջախոհութէ : չնաքար : անամօթաբար : անյագ ի կանայս : շուայտաբար : ըստ մարմնոյ : ցանկութէ.

Luxuriosus. Բղջախոհ : ցանկասէր : հեշտասէր : մարմնասէր : մարմնապաշտ : շուայտ : կանացի : հեշտեօք ցանկութեանց : իգաբարոյ : որ մարմնով վարի ։ շուն : անառակ : իգամոլ : չնաքարոյ : խառնադնաց : անյագ ի կանայս : վավաշոտ : կնամոլ : վավաշ : խենեշ : փափկասէր.

Vitis luxuriosa. Որթ սաղարթափթիթ : որոյ զօրութի Թափի և սպառի ի բազմութէ տերեւաց.

Luxus, ûs. փափկասիրութի : խենեշութի զգեստուց : կանացի փաթեթանք : պճնումն : աւելի զգեստուք զինքն պճնել, aliàs v. magnificentia.

Luxus, a, a, um : v. luxatus.

L Y

Lycæum. Դպրատուն, ուսումնարան, ուր Արիստոտէլ ուսուցանէր զփիլիսոփայութի յԱթէնս.

Lychnus. Ճրագ : ճրագարան : լապտեր : ղամբար : pendentes lychni, կանթեղ : plur. կանթեղունք : աշտանակ բազմաջեան : ճրագակալ, յորոյ ի բնէ արձակին ճրագունք բազումք, և Թեւք.

Lydius lapis. փորձաքար : մահակքար.

Lympha. Ջուր : v. aqua.

Lymphaticus, lymphatus. Մոլեգին : մոլեգնեալ ։ կատաղեալ : խելաթափ : դիւահար : դիւայլուկ : շիւարեալ ի միտս իւր : վրդովեալ, ցնորեալ մտօք : աղճատեալ ։ շամբշեալ.

Lymphatio. Կատաղ : մոլեգնութի : խելաթափութի : v. furor.

Lympho, are. Վրդովել, աղմկել, շիւարել, խռովեցուցանել, ցնորել զմիտս ։ զայրացուցանել : մոլեցուցանել : Թափել ի խելաց ։ յիմարեցուցանել.

Lynceus, lynceis oculis. Սրատես : աչեղ ։ որ սրագոյնս տեսանէ : նրբահայեաց.

Lynx, cis. Ազգ է գայլոյ, խայտախարեալ, գորշախայտ, պուտ պուտ, որ ունի զխայտս և զբիծս բազմերանգս, և սրատես է յոյժ.

Lyra, æ. Քնար : հարել զքնար, երգել քնարաւ.

Lytra : v. lutra.

M

M Significat mille : & M̄. mille millia : M. Նշանակէ ռ. իսկ : M̄. նշանակէ ռ. հազար.

M A

MAcellarius. Ջենօղ ։ սպանդանոցապետ : և որ զուտելիսն առ հասարակ ծախէ և վաճառէ : vul. ղասապ : սալախ.

Macellaria taberna. Ջենարան : սպանդանոց : խոհակերոց : & խոհակերել ։ in frusta concidere : vul. ղասապ խանայ : սալախ խանայ.

Macellum, i : ut suprà : omne quod in macello venit manducate : 1. Corin. 10. Զամ ինչ որ ի սպանդանոցի վաճառի կերայք, և մի խտրէք : առ կորնթ ։ առաջին գլ. Ժ.

Maceo, ere. Նշարանալ, վատիլ, հաշիլ, մաշիլ, ծիւրիլ, ծինիլ, նիհարիլ, չորանալ, նիհարանալ մարմնով ։ մածիլ մարմն յոսկերս իւր ։ լինել երբեւ փայտ չորացեալ ։ երբեւ ոսկեր երեւիլ : ցամաքել մարմնով.

Macer. Նշար : նշարացեալ : վտիտ մարմնով : դժնդակ և զազիր տեսլեամբ : որոյ մածեալ է մորթ յոսկերս իւր ։ և իբրեւ ոսկեր երեւի : իբրեւ փայտ չորացեալ : Թարշամեալ ի պահոց : մարմնով ցամաք : որ կցեալ ունի ոսկերս ի մարմին : de terra, ցամաք և անջրդի երկիր : անպտղաբեր :

անյար

ոսկոր, առ ի չցոյց հիւթոյ : de ſpica, հասկք աղաղուն, ոսինք.

Maceratio corporis. Նուաղելութիւն, ճնշումն մարմնոյ : մաշացուցումն մարմնոյ և ախտից : սանձահարումն ցանկութեց : խստակրութիւն : ճգնութիւն : յոգնաջան ճգնութիւն : ազնութիւն : v. attenuatio.

Maceria, æ. Ցանգ : gen. ոյ. & ցանկ : յանշաղախ քարանց : շրջապարիսպ որով փակեն, պատեն զայգի.

Macero, are : corpus. Նուաղել, ճնշել, հաշել, մաշել զմարմին ապաշխարութբ. սանձահարել զզգայական հեշտութիւնս : վշտացնել, Թառամել զմարմին խստակրութբ : պատերազմել ընդ նոյն : մաշացուցանել զախտս : ցամաքեցուցանել զգիջութիւն : ճգնել զանձն : ճնշեցուցանել զանձն խստակրօն ճգնութբ : ազնել : .v. attenuo.

Macerare, emollire aquâ injectâ. Կակղացուցանել, Թացուցանելով ի ջուր.

Maceſco, ere : v. maceo.

Machabeus. Մակաբայեցի.

Tertius Machabeorum liber non eſt Canonicus. Գիրք երրորդ մակաբայեցւոց. ոչ է կանոնական.

Machæra, æ. Սուր : Թուր : v. gladius.

Machina. Մեքենայ : մեքենայք արուեստից. կերտակ : aliàs, Հնար. Հնարագործութիւն : խորագիտութիւն.

Machinatio, machina, induſtria. Հնարք : Հնարակերտութիւն : ճարտարութիւն. խորամանկութիւն.

Machinator. Գտակ, գտիչ, գտօղ. cum gen. Հանճարեղ. Հնարագէտ : գիւտաբար. Հնարակերտ : ճարտարապետ : malorum, չարահնար : չարանիւթ : դաւիչ, առաջնորդ չարեաց. նիւթօղ մահու.

Machinor, ari. Հնարել : գտանել : ճարել : նորակերտել : հանել, ածել ի լոյս. ճարտարապետել : Հնարակերտել.

Machinari mala. Հնարել, խորամանկել, նիւթել զչարիս : խորհել զչար ի սրտի իւրում : խորհել զումեք ի չարութիւն : խորհուրդ առնել վր ուրուք զի արդ կորուսցէ զնա : որսալ, խնդրել զոք ի սպանումն. հիւսել զչար խորհուրդս : դդայունել ի սրտի թէ ինչպս վնասեսցէ : նիւթել զխորհուրդս չարս : խորհել ի սրտի չար, ընկերին իւրում : նիւթել զհնարս չարեաց վր : միշտ ջանալ ի կործանումն : որոճել զորոճս դիւականս : բարուրել.

Macies, ei. Լղարութիւն : վտտութիւն, նիհարութիւն, նիխարութիւն, ծիւրումն մարմնոյ.

Macilentus : v. macer.

Macor, is : v. macies.

Macreſco, ere : v. maceo.

Mactè. Քաջ լեր : ժրացիր : զօրացիր : աղէ : պնդեցաց և մի լքանիր : ժիր լեր : խրախուսանաց բառն է.

Macto, are hominem. Սպանանել : կոտորել : ſi animal, զենել : մորթել.

Macula, phyſic. Բիծ : խայտուց : պիսակ : գորշ = պուտ : շաղ : նիշ : macula rubra in oculis, արեան նիշ յաչսն : alba, լոյսն, լուսն յաչս : gen. լուսան : plur. լուսունք : կեղեն : պտղակ.

Maculæ in luna : dicuntur remanſiſſe jam inde ab eclipſi quæ contigit die paraſceves, in teſtimonium tormentorum Chriſti : menolog. Armenorum. Շամանդաղն որ յերեսս լուսնին. ասեն թէ յաւուր ուրբաթու խաւարմանէն մնացեալ վկայ չարչարանացն քի.

Macula, moral. Բիծ : gen. բծի : արատ : աղտ : աղտութիւն : աղտեղութիւն : կեղտ : կեղտոտութիւն : գարշանք : բծականք : զազրութիւն : պղծութիւն.

Macula, infamia. Խայտառակութիւն : այպ : ամօթ : անարգանք : գարշանք : գարշութիւն : գարշելիք : արատ.

Maculam tollere. Ի բաց կորզել, ջնջել, բառնալ զբիծն : սրբել զեր ինչ ի բծէ, կամ սրբել զբիծն ի նմանէ.

Maculo, are. Բծաւորել : պղծել : կեղտոտել : աղտեղացուցանել : արատ ինչ դնել ի վր : արատաւորել : ապականացուցանել : արատել : aliàs v. infamare.

Maculoſus, maculis aſperſus. Խայտախարեալ : & խայտախառնեալ : խայտախարիւ : նկարէն : պիսակոտ. խայտ և պիսակ : որ ունի զխայտս և զբիծս բազմերանգս : գորշ : գորշախայտ : պուտ պուտ.

Viride albis maculis aſperſum. Կանաչ սպիտակախայտ.

Maculoſum facere. Խայտախարել : պիսակոտել. պուտ պուտ առնել : խայտախառնել.

Madefacio, ere. Թանալ : præt. Թացի : Թացուցանել : Թաթաւել, Թաթախել ի ջուր, vel ջրով : Թրջել Թրծել : Թրմել : տամկացուցանել : ոռոգել : գիջացուցանել : ցօղել.

Madeſio, fieri. Թանալ : տամկանալ : Թաթաւիլ, Թաթախիլ ի ջուր &c.

Madeo, ere : idem : madere vino. Լալ յարբեցութե : v. ebrius, inebrio.

Madeſco, ere : v. madeſio.

Madidus, madens. Թացեալ : Թրջեալ : Թրծեալ :

թրջեալ : թամուկ : թամփացեալ : գէջ : գի-ջացեալ : Թաթաւեալ, Թաթախեալ գինով, vel գինաթաթախ : խոնաւուտ : à vino, vide ebrius.

Mador, is. Գիջութիւն : թամփութիւն : խոնաւ : խոնաւութիւն . հիւթ : գիջուցանա-կութիւն : vul. նամ, նամութիւն.

Mæreo, ere. Տրտմիլ . ցաւել : լինել ի խռ տրտմութիւն յոյժ և անդադար ցաւ-սրտի . սիրտ ճմլեալ խռովիլ : սգալ : vide doleo.

Mæror, oris. Տրտմութիւն : տխրութիւն : նեղութիւն, անձկութիւն, Թախծութիւն սրտի : սուգ : սգաւորութիւն : ցաւագնութիւն : խո-ժոռութիւն դիմաց : ցաւ.

Mœstè. Տրտմաբար . տխրաբար : տր-տմագին, ցաւագին սրտիւ : Թախծութեամբ սրտի : &c.

Mœstitia : ut mæror.

Mœstus, a, um. Տրտում : տրտմագին : տրտմեալ : տխուր : տխրալից : ցաւագին : խոժոռադէմ : ցաւալից, տրտմալից, Թախ-ծեալ սրտիւ : դժգմեալ : սգաւոր : տառ-նապեալ, տառապեալ ի տրտմութեան.

Magdalena. Մարիամ Մագդաղենացի.

Magia, æ : magice, es : ars abominanda quæ ope dæmonis res mirabiles operatur. Մոգութիւն : կախարդութիւն : դիւթութիւն : վհկութիւն . հմայութիւն : գարշելի արհեստ, որ ի ձեռն սատանայի և դիւաց գործէ զիրս զարմանալիս : դիւթական արուեստ : կախարդանք . v. superstitio.

Magicus, a. Կախարդական : դիւթ-ական : որ ինչ պատկանի առ դիւթական արհեստն.

Magis, quàm. Առաւել, շատ, աւելի, քան զ. v. g. Deum magis diligo quàm omnes Creaturas : զԱծ առաւել սիրեմ քան զամ արարածս : ի վեր քան զամ : vel omisso, առաւել, զԱծ սիրեմ քան զայլ ամ ինչ : յաւէտ : առաւելաբար.

Suscipere magis & minus. Ընդունել զյաւ-ելու և զնուազս.

Magis, ac magis. Եւս քան զեւս : առ-աւել եւս քան զեւս . առաւել.

Quanto magis. Որչափ եւս առաւել : v. plura in voce quam.

Magister. Վարդապետ : վարպետ : ու-սուցիչ : բաբունի : բաբունապետ : ռաբբի : դպրապետ : հրահանգիչ : խրատիչ.

Magister in artibus. Մագիստր : վարժա-պետ : արհեստապետ : Ճարտարապետ :

Magister equitum. Գլուխ հեծելոց : հեծելազօրապետ : այրուձիապետ.

Magistra, æ. Ուսուցիչ : վարդապետ-տուհի.

Magistratus, in dignitate constitutus. Պետ . քաղաքապետ : ժողովրդապետ : նա-խարար : վերակացու, վերատեսուչ ժո-ղովրդեան : որ է կարգեալ, կացուցեալ ի պատուի, ի պետութեան, ի պաշտօնի.

Magistratus, dignitas. Պետութիւն, մե-ծութիւն : պատիւ : պաշտօն : քաղաքապե-տութիւն : պաշտօն քաղաքապետութեան : վե-րակացութիւն : վերատեսչութիւն.

Magnaminitas. Քաջութիւն : քաջասրտու-թիւն : քաջամտութիւն : սրտեղութիւն : արի-ութիւն : վստահութիւն : մեծամտութիւն : վե-հանձնութիւն : արիասրտութիւն : մեծանձնու-թիւն հոգւոյն : համարձակութիւն : զօրեղութիւն : նահատակութիւն.

Magnaminus. Քաջ : քաջասիրտ : քա-ջամիտ : սրտեղ : վստահասիրտ : մեծամիտ : վեհանձնեայ : արիասիրտ . համարձակ . սրտեայ : արի : ուժգնասիրտ : անվեհեր : քաջիկ : վեհանձն : աղնիւ : ազնուամիտ : մեծահոգի.

Magnates, um. Մեծամեծք : մեծա-տունք . իշխանք : նախարարք : այր մեծա-րու : արք մեծաշուք : Թաւադ : quod est Georgian.

Magnes, etis. Ադամանդ, & անդա-մանդ, & ադամանդ, quod alii adamantem esse volunt : մագնիտ, մագնիս, մղնադիս : ժառատն : երկաթահան, երկաթաքարշ քար . vul. միլյարդուզ քար.

Acum magnete perfricare. Մագնիտ քա-րիւ օծել զասեղն . ի վր ասղան քսել զմագնիտ քարն.

Magnetis, seu acûs magneticæ declinatio à polo. Մագնիտ քարին սղալումն, խո-տորումն ի բեւեռէ հիւսիսայնոյ.

Magnifacio, ere. Մեծարել : ի մեծ ինչ համարել : մեծյարգել . ի պատուի ու-նել : մեծի վարկանել . առ պատուականս ունել.

Magnificè. Մեծվայելչութեամբ : վայելչա-պէս : պատուապէս : երեւելի և շքեղ փառօք : շքեղաբար : հանդիսապէս . հանդիսօրէն . մեծահանդիսիւ.

Magnificentia. Մեծ վայելչութիւն : մեծ հանդէս : երեւելի եւշքեղ փառք : հանդի-սավեհութիւն : առատաձեռնութիւն : մեծ պատ-րաստութիւն.

Magnifico, are. Մեծարել : փառաբա-նել : փառաւորել : գովել : գովաբանել : համբաւել : հռչակել : քարոզել : գոհաբա-նելով օրհնել զԱծ, օրհնաբանել զնա.

Magnificus, de homine. Շռատասէր : մեծանձն : հանդիսասէր : մեծարգոյ : ազնիւ : առատապարգեւ : պարգեւաձիր ։ մեծավայելուչ : de conviuio, պատիւ մեծագին : մեծապատրաստ : յոքնածախ : մեծավայելուչ : բազմազեղ սեղան : մեծահանդէս : de ædificio, մեծաշէն : մեծագին ։ յոքնածախ : յոքնածախակերտ : մեծակառոյց : ազնուաստարաս, երկնանման, խոյակապ շինուած.

Magniloquentia. Չքնաղաբանութիւն : գեղեցկաշար պատմութիւն ։ մեծաբանութիւն : ճոխաբանութիւն : կորովաբանութիւն : ճարտարաբանութիւն.

Magniloquus. Չքնաղաբան : մեծաբան ։ ճոխաբան : կորովաբան : ճարտարաբան ։ v. eloquens; aliàs, ինքնագով ։ անձնագով : ինքնապարծ : մեծաբան.

Magnipendo, ere: v. magni facio.

Magnitudo: phys. Մեծութիւն ։ երկարաձգութիւն : ընդարձակութիւն : լայնատարածութիւն : magnitudo animi, քաջութիւն : քաջամտութիւն : v. magnanimitas item, մեծութիւն ։ վեհութիւն : գերազանցութիւն : ազնուականութիւն.

Magnoperè. Խիստ : շատ : յոյժ : կարի յոյժ : կարի կուռ.

Magnus, a, um: phys. Մեծ : ձիգ : երկարաձիգ : յերկարաձգեալ : լայնատարած, լայնածաւալ, ընդարձակ երկիրս.

Magnus staturâ. Երկայն հասակաւ : երկայնահասակ : բարձրահասակ : վայելչադրակ ։ յաղթանդամ.

Magnus moral. Այր մեծ : անուանի : ազնիւ : ազնուական : քաջ : գերափայլ : պայծառ : մեծահամբաւ : մեծալուր ։ փառահեղ : մեծաշուք : աւագ : վեհանձն : վեհ : եռամեծ.

Magnus natu, senex. Ծեր ։ ծերացեալ : լցեալ ամօք : լցեալ աւուրբք : լի աւուրբք : մեծացեալ հասակաւ : հալեւոր ։ ծերունի : հին աւուրց : ժամանեալ ի խոր ծերութիւն : անցեալ զաւուրբք.

Magno vendere. Թանկ ծախել : մեծագնով, ծանր գնոց, ծանր գնոյ, գնոյ բազում արծաթոյ վաճառել.

Magus, magiæ deditus. Կախարդ : վհուկ : թովիչ : դիւթ : հմայ : ճատու : ճատուգար : v. divinus.

Magus, quo nomine apud Persas, & Ægyptios vocabantur sapientes, regesque. Մոգ : իմաստուն : այսու անուամբ անուանէին պարսիկք եւ եգիպտացիք զիմաստունս եւ զթագաւորս իւրեանց.

Majestas. Մեծվայելչութիւն : հանդիսութիւն : հանդիսավեհութիւն : ազնուականութիւն : վեհանձնութիւն : փառք, շուք մեծ.

Major: v. g. sol major terrâ. Մեծագոյն քան, vel մեծ քան զերկիր.

Frater major. Երեց եղբայր : gen. երիցու : մեծ, աւագ եղբայր : անդրանիկ : անդրանկածին.

Major natu. Մեծ քան զ. աւելի ամօք.

Major domûs. Տնտես : խնամածու, վերակացու, վերատեսուչ տան : սեղանապետ : վերակացու արքունի ծախիցն.

Major, prima propositio syllogismi. Առաջին եւ նախընթաց առաջարկութիւն հաւաքաբանութեան.

Majores. Առաջինք : հարք մեր : նախնիք : ծերունիք : ազգ առաջին.

Majus mensis. Մայիս, gen. սի.

Majusculus. Մեծագոյն : սակաւ ինչ մեծ քան զ. litteræ majusculæ: գլխագիր.

Mala, æ. Ծնօտ : gen. ի : vul. Թուշ : Canticorum 4. dicitur, իբրեւ կեղեւ նռան այտք քո.

Malachias propheta. Մաղաքիա : gen. մաղաքիայի & մաղաքիայ.

Malacia, æ. Խաղաղութիւն, հանդարտութիւն, դադարումն, հանդիստ ծովու : խաղաղ եւ անմրրիկ ծով.

Malagma, atis: fomentum, emplastrum emolliens. Սպեղանի, կամ դեղ կակղացուցիչ ։ սպեղանեաց դեղք.

Malè. Չար : չարաբար : չարաչար : վատ : վատթար : չարաչափ.

Malè se habere. Հիւանդանալ : vide ægroto.

Malè audire. Վատահամբաւ լինել : զանուն չար ստանալ : v. infamari.

Malè velle alicui. Ոխս կամիլ ումեք : խնդալ ընդ չարիսն նր : խորհիլ զնմանէ ի չարութիւն : չարակամութիւն ունել առ նա : զչարիս խնդրել, նենգել նմա.

Malè excipere aliquem. Թշնամանել զոք : խստագոյն խօսել ընդ : խստագոյն բանիւք խոցել, անգոսնել : մեծաբանել ի վր : դառն խստութբ վարել առ իւրսն.

Malè sanus. Հիւանդոտ : հիւանդագին : դիւրահիւանդ : ցաւագար : ցաւոտ : ախտաժէտ : տկար : որոյ յաճախեն հիւանդութիւնք : յաճախացաւ : de aere, օդդառն : ցաւաբեր : վնասաբեր : անբարեխառն.

Maledicè. Անարգաբար : եպերական բանիւք : արհամարհանօք : ստամբակութբ.

Maledicentia, æ. Բանք խիստ եւ դառնագոյնք : բան խոշոր եւ դառն : բանք

խորխ

խորխոտականք ՝ նախատինք ։ անարգանք ։ արհամարհանք ։ պարսաւանք ։ եպերանք ։ թշնամանք ։ ձաղանք ։ զրպարտութիւն բանից ։ բամբասանք ։ անէծք ։

Maledico, ere alicui. Զարախօսել զումեքէ : v. detrahere : aliàs, անիծանել : præt. անիծի : զանէծս առաքել ի վր : նախատել : նզովել : յանէծս մատնել : անիծանել : բանադրել առանց v. g. որոշեալ լիցի յեկեղեցւոյն : և զանէծս յուդայի և կայենի առցէ : և տերտապան ազգին զմեղս ժառանգեսցէ : ոչ ունիցի մասն և բաժին յայ.

Maledictio. Անէծք : չարաբանութիւն : նզովք : անիծաբանութիւն : բանադրանք : & sæpe, երդումն : v. imprecatio.

Maledictum. Անէծք ։ նզովք : ut maledictio.

Maledictus. Անիծեալ ։ անիծանեալ ։ անիծաժառանգ : բանադրեալ.

Maledicus. Զարախօս : չարալեզու : բամբասօղ : զրախօս ՝ զրաբան : զրպարտօղ ։ վատաբանօղ : քսու.

Malefacio, ere. Զար, վատ առնել : վատութիւն, չարութիւն առնել : վնասել : վնաս բերել : v. noceo.

Malefactor. Չարագործ : անիրաւ : անօրէն : ամբարիշտ : ժանտագործ : չարայոյզ : չարանիւթ.

Malefactum. Բան չար, վատ : անիրաւութիւն : չարագործութիւն : անօրէնութիւն : ամբարշտութիւն : ժանտագործութիւն : վատութիւն : չարութիւն : մեղք : անցանք : յոռութիւն.

Maleficientia. Վնաս ։ վնասաբերութիւն : վնասագործութիւն : կորուստ.

Maleficiosè. Չարաբար : չարայոյզ արտիւ : չարակամութեամբ.

Maleficium. Չարագործութիւն : v. malefactum.

Maleficium, damnum. Վնաս : վնասաբերութիւն.

Maleficium, veneficium. Դիւթութիւն ։ կախարդութիւն : կախարդանք ։ մոգութիւն : թովչութիւն : վհկութիւն.

Maleficus, noxius. Վնասարար : վնասակար : վնասաւոր : վնասաբեր : մեղանչական : վնասիչ : դժպհի : դժնեայ : qualitas malefica in aspectu, դժնէութիւն հայեցուածոյն.

Maleficus, sceleratus. Չարագործ : չար : վատ : վատթար : չարաբարոյ ։ ճիւղի : անօրէն : անիրաւ : ամբարիշտ : ապիրատ : ժանդ : & ժանտ : ժանտագործ ։ ժանտաբարոյ : եղեռն : յոռի : սատահակ : անզթար կամարար սատանայի.

Maleficus, veneficus. Կախարդ : դիւթ : վհուկ : թովիչ : որ կախարդութեամբ վնասէ այլոց : v. divinus.

Malesuadus. Չարեաց առաջնորդ : չարահնար : յորդորիչ և առաջնորդ ի չարն : որ ածէ, շարժէ, գրգռէ, զարթուցանէ, քարշէ ի չար.

Malevolens. Չարակամ : թշնամի : ատելի, & ատեալ ոք : չարայոյզ : չարանիւթ : ոխակալ : հակառակ :

Malevolentia. Ատելութիւն : թշնամութիւն : չարակամութիւն : ոխ : ոխութիւն : ոխակալութիւն : քէն : խէթ : մախանք : նախանձ : խեռ ։ ոխանք ։ հակառակութիւն.

Malevolus. Նախանձոտ : նախանձամաշ : չարայոյզ : չարակամ : չարահնար : վնասահնար.

Malignè. Չարաբար : չարակամութեամբ ։ վատթարաբար : առ նախանձու : չարահնար և վատ սրտիւ : չարաբարոյութեամբ.

Malignitas, malitia. Չարութիւն : չարակամութիւն : թշնամութիւն : չար նախանձ : վատութիւն : մախանք : չարաբարոյութիւն : չարահնարութիւն : չնաբարոյութիւն : սատահակութիւն : դժնէութիւն : դժնդակութիւն : եղեռնութիւն : յոռութիւն : խորամանկութիւն : նենգաւորութիւն : վատթարութիւն.

Malignitas aeris. Դառնութիւն, անբարեխառնութիւն օդոյն ՝ վնասաբերութիւն : դժնէութիւն հայեցուածոյն, in aspectu.

Malignor, ari. Նախանձել ընդ չարս : խորամանկել : խորհել զչար ի վր : մեղանչել : dat. նիւթել զչար.

Malignus. Չար : չարագործ : չարահնար : չարայոյզ : չարանիւթ, չարակամ : նախանձայոյզ : նախանձամաշ : վատ : չարաբարոյ : սատահակ : դժնդակ : եղեռն : յոռի : նենգաւոր : դժնեայ : վատթար : ամբարիշտ : անիրաւ : ապիրատ : անօրէն : խորթաբարոյ.

Malitia, æ. Չարութիւն : վատութիւն : v. malignitas.

Malitiosè. Չարութեամբ, առ նախանձու : չար կամօք և գիտաւորութեամբ : գիտութեամբ սրտի : յօժարութեամբ սրտի : չարահնար և վատ սրտիւ : չարակամութեամբ.

Malitiosus. Չար : չարագործ : չարաբարոյ : v. malignus : aliàs fraudulentus, նենգաւոր : դաւաճան : չարարուեստ.

Malleator, is. Դարբին պղնձոյ և արծաթոյ : ուռնաւոր ։ կռանահար : կռանաւոր.

Malleolus vitis. Որթոյ ուռ կորեալ,

որ ի ծայր, ի գլուխ ոտին զանկն երկեմեայ : malleolus pedis, vul. ոտի ձուն : կոճ ; ոտից վերին բոլոր ոսկր.

Malleus, i. Ուռն : gen. ուռան : instr. ուռամբ : malleus major, կռան : ferreo malleo percutere, երկաթի կռանաւ հարկանել : malleorum strepitus aures obtundit, ուռան ձայն խլացուցանէ զականջս.

Malo, malle. Լաւեւս համարիլ զմահ, քան մեղանչել : լաւ է ինձ մեռանել, և ոչ մեղանչել, և ոչ զի մեղանչիցեմ : առաւել կամիլ մեռանել քան : maluit mori, quam comedere, յանձն էառ զմահ, քան թէ ուտել : յաւէտ կամիլ.

Malogranatum. Նուռն : gen. նռան.

Malva, æ. Ճնճղկաբլիթ : խաթմի.

Malum, pomum. Խնձոր : ի.

Malum citreum. Լեմոն : & լիմոն.

Malum aureum. Թուրինջ : նարինջ.

Malum granatum, seu punicum. Նուռն, gen. նռան.

Malum persicum, si nucleus carni adhærescit. Թէ ոչ թողու զոսկր, ասի, չէֆտալու : si nucleus non adhærescit, եթէ զոսկր թողու, ասի, ուլու.

Malum, seu prunum armenium. Ծիրան : vul. զէրտալու.

Malum, substantivè. Չար = ի : չարութիւն : plur. չարիք = gen. չարեաց : aliàs, ցաւ = v. dolor.

Malum velle alicui. Ոխատութիւն, չար կամիլ ումեք = խնդալ ընդ չարիս նր = խորհիլ զումեքէ ի չարութիւն : զչարիս նիւթել ումեք.

Malus, a, um. Վատ = չար : վատամիտ : չարագործ : անօրէն = անիրաւ : ապիրատ : ամբարիշտ = վատթար : չարաբարոյ : յոռի : ժանտ ; ժանտաբարոյ : չարայոյզ = անբարի : վատուժէր : դժնդակ : եղեռն : թիւրաբարոյ : օձագործ : փանաքի : սատանայ : եղեռնագործ : եղեռնաւոր = ժանտագործ : խենեշ : խոտորագոյն : ծմբի ; մեղմէս ; չարաճճի : չըմի : խորթաբարոյ.

Malus, arbor. Խնձորենի : խնձորի ծառ.

Malus Assyria, seu cytrus. Լեմոնի ծառ.

Malus aurea. Թուրնջի, նարնջի ծառ.

Malus punica. Նռնենի.

Malus persica. Շէֆտալուի ծառ : ուլուի ծառ.

Malus, seu prunus Armenia. Ծիրանի ծառ.

Malus navis. Կայմ. Isai. 33. նաւի ծառ = նաւի սիւն.

Mamilla, æ. Ստին : gen. ստեան : instr. ստեամբ : ստինք : & ըստինք : ծիծ : պտկունք, որ է ծծի ծայրն.

Mammilla: gall. robinet: v. epistomium.

Mamma, æ: ut mamilla.

Mammona. Մամոնայ : vox syriaca deum divitiarum, seu ipsas divitias significans. Ասորւոց բառն է որ նշանակէր զաստուածն դիրակացու փարթամութեանց : նշանակէ եւ զփարթամութիւն և արծաթ.

Manatio. Հոսումն : ծորումն : ծաւալումն : բղխումն : ծորանք.

Manceps, cipis: publicanus. Մաքսաւոր : հարկահան : հարկապահանջ : վերակացու արքունի գանձուց և հասից.

Mancipatio, fundi abalienatio. Հրաժարումն ի : abl. v. abalienatio.

Mancipatus, a, um: subiectus. Հպատակեալ : նուաճեալ ընդ ձեռամբ, գրաւեալ ընդ իշխանութեամբ այլոց : որ կայ ն ի ծառայութե : ստորադրեալ, ենթադրեալ այլում.

Mancipium, dominium, jus. Իրաւունք : տիրութիւն : իշխանութիւն.

Mancipio aliquid dare. Օտար ինչ իրաւացուցանել, հաստատել, Ինքնացուցանել, յատկացուցանել ումեք : առնել զնա տէր և իշխան բանին.

Mancipium, servus. Գերի : ծառայ : վարեալ ի գերութիւն : գերեալ = գերեվար : որ ի պատերազմի ձերբակալ եղև.

Mancipo, are fundum. Օտար ինչ իրաւացուցանել այլում : անցուցանել ի նա զիրաւունս իմ : v. mancipium.

Mancipare aliquem. Հպատակել, հնազանդեցուցանել, ծառայեցուցանել, յաղթահարել, պարտել, նուաճել, գրաւել զոք ընդ ձեռամբ, ընդ իշխանութեամբ իմով.

Mancus, i. Միաձեռն : խեղ : մակուռն : ձեռնատ : ձեռնաբեկ : միաձեռանի.

Mancus, a, um: imperfectus. Թերի : անկատար : պակաս : նուազ.

Mandatum, i. Հրաման : պատուէր : պատուիրան : պատգամ : սահման : սահմանադրութիւն : mandatum regis, հրովարտակ հրամանի : մուրհակ : նամոս : հրամանագիր.

Mandibula, æ: asini. Ծնօտ իշոյ : Սամփսոն ծնօտիւ իշոյ կոտորեաց հազար այր.

Mando, are: præcipere. Պատուիրել, հրամայել = հրաման, պատուէր տալ : vide jubeo.

Mandare in exilium. Աքսորել : vide exilium.

Mandare aliquid æternitati. Հռչակաւոր առնել զինչ յաւիտենական յիշատակ.

Mandare aliquid memoriæ. Ուսանել: սերտ ուսանիլ: խուփ ուսանիլ: ի թիւ, ի բերան ուսանիլ.

Mandra, æ: si ovium, Մակաղաթ: գոմ հօտից: ոչխարանոց: փարախ հօտից: բակ հօտից = կայանք ոչխարաց = si armentorum, կովարան: եզարան: կովանոց.

Mandragora, & mandragoras, æ: species est pomi. Տեսակ է խնձորի: մանրագոր: secundum alios est planta soporifera, de qua fabulantur quod radices ejus hominis similitudinem referant: ըստ այլոց է քնաբեր և թմբրեցուցիչ բոյս զորմէ շաղփաղփեն ասելով թէ արմատք նր, մարդոյ նմանութիւն ունին.

Manducatio. Ճաշ: ճաշակումն: ուտելն: կերութիւն: maximè in compositione = v. g. ճաշակերութիւն: խոտակերութիւն = &c.

Manduco, are. Ուտել: præt. կերի: manduca, կեր: manducate, կերայք: manducet, կերիցէ, ուտիցէ: ճաշել: ճաշակել: manducans, կերող: ուտող: manducabilis, ուտելի: ճաշակելի: non manducetur, մի կերիցի.

Parcè manducare. Հոգեպահ, & ողջապահ կերակրել, հացիկ ուտել.

Mane. Առաւօտ: gen. տու: & տեան: այգ: այգուն: այգուց: արեւագալն: լուսանալն: ալայլուսն: աղջամուղջ առաւօտու.

Summo mane. Վաղ այգուն այգուն: ընդ առաւօտն: ընդ այգանալն: ընդ մերկանալ առաւօտուն: կանխել ընդ առաւօտն: առաւօտ յառնել առ ամ: առաւօտել առ ամ.

A mane ad vesperam. Յառաւօտէ, յայգուէ մինչև ցերեկոյ: ցայգ և ցերեկ: ի տուընջենէ մինչև ի գիշեր: ի վաղորդենէ տուընջեան, առ մուտս արեւու: զօրն ամբողջ: զտիւն ողջոյն.

Maneo, ere. Բնակել = նստել: մնալ: կալ: զօթևան կալնուլ: ագանել = præt. ագայ: imper. ագիր: օթևանել: զանեղի, զկայ առնուլ: mansit illic tres dies, անդ ագար զերիս աւուրս: դեգերել: հրեշտակք դեգերեն հանապազ առ մեզ.

Manere, durare. Կալ: մնալ = տեւել: v. duro.

Manere, expectare aliquem. Սպասել նմա, vel դարանեալն որ: ակն ունել, ակն կալնուլ, մնալ, համբերել նմա.

Mors te manet. Մեռանելոցես: մեռանելոց ես: հասցէ, եկեսցէ մահ ի վր քո.

Manes, ium. Հոգիք մեռելոց որք երբեմն երեւին կենդանեաց.

Mango, nis: qui tritas vestes resarcit, & quasi novas vendit. Հնածախ: հնավաճառ: որ զհնացեալ հանդերձս կարկատէ և իբրև նորս ձեւացուցանէ.

Mangonizo, are. Զհնացեալ և մաշեալ հանդերձս յօրինել, կազմել, յարմարել, կարկատել և իբրև նորս ձեւացուցանել, վաճառել զնս.

Manhu, id est, quid est hoc. Զինչ է այս? զարմացողին բան է.

Manica, æ. Թեւն հանդերձի: pellita manica, մորթեայ, մորթաքարշ ձեռնաման: pro chyrotheca, ձեռնաման = ձեռնոց: թաթպան.

Manicæ, vincula. Ձեռնակապ: երկաթէ անուր որով պնդեն զձեռս.

Manicula aratri. Մաճի կոթն.

Manifestatio. Յայտնութիւն: բացատրութիւն: բացայայտութիւն: ծանուցումն: երեւումն: ցոյց: ակներեւութիւն.

Manifestè. Յայտնապէս: երեւելապէս: համարձակապէս: անստուերաբար: ի յայտ և ի լոյս: լսելու ամենեցուն.

Manifesto, are. Յայտնել: յայտնի առնել: հանել, ածել ի լոյս, ի յայտ: երեւեցուցանել: հրատարակել: ծանուցանել: առնել ի յայտ: բացատրել: բացայայտել: զծանօթս, զծանօթութիւն տալ: հռչակել.

Manifestus, a, um. Յայտ: յայտնի: երեւելի: բացայայտ: ընդարձակ: ակներեւ: երեւեալ, հանեալ, ածեալ ի յայտ, ի լոյս: համարձակ: անստուեր.

Manipulatim, turmatim. Գունդ գունդ: դաս: դաս: երամ երամ: երամովին: գունդագունդ: ջոկ ջոկ.

Manipulus spicarum: v. g. Խուրձ: plur. խրձունք: որայ: խարխ: տցակ: փունջ.

Manipulus militum. Գունդ զինուորաց որք պակաս էին քան զհարիւր.

Manipulus ad missam. Թեւնոց: Թեւանոց: բազկուրար = բազկապան.

Manna: quo Deus filios Israel aluit in deserto annos 40. Ման = մանանայ: հացն երկնաւոր, երկնացող: որով կերակրեաց ած զորդիս իսի յանապատի զամն խ. quasi semen coriandri album, gustusque ejus quasi similæ cum melle: Exod. 15. 31. մանն իբրև զսերմն գինձոյ, սպիտակ իբրև զեղեամն, և էր համ նր իբրև զհաշկախառն մեղր.

Man-

Manna, medicamentum: ros melleus matutinus. Մեղրեղէն ցօղ առաւօտեայ: humidus, fluidus, albus, dulcis, sponte manans ex ramis & frondibus arborum: խոնաւ, և հոսուն, սպիտակ, քաղցր, ինքնակաթ յոստոց և տերևոց: secundum alios est mel quoddam aeris & ros frigore congelatus, qui nec dum orto sole colligitur: է մեղր օդոյն, կամ ցօղ ի ցրտոյ թանձրացեալ, զոր ժողովեն մինչ չև ծագեալ է արևն. vul. քուդրաթ հալվասի. manna persicum vocatur, շիրխիշտ: Arabicum, դէրէնճէպին.

Mannus, & mannulus. Ձի փոքրիկ և կարճահասակ.

Mano, are. Կաթել: ծորել: բղխել: հոսել: ծաւալիլ: ելանել: առաջագայիլ ի: ablat.

Manare, spargi. Լուր, համբաւ ելանել, ծաւալիլ, սփռել, հռչակիլ, հնչել, յորդել, բանն լուր լինել, տարածել ընդ ամ երկիր.

Malum manare ad. Չարն, ախտն, տարածել, սփռել, անցանել, փոխել յայլս: ի հօրէ անկեալ առ որդիս: առաջել: զօրանալ: սաստկանալ.

Mansio, commoratio. Կայն: մնացումն: կացումն: կացութիւն: կայ: բազմօրեայ կայն: v. commoratio.

Mansio, locus. Օթևան: բնակարան: բնակութիւն: օթևանս: օթարան. կայարան: կայանք.

Mansito, are. Կալ: մնալ. նստել: vide maneo.

Mansiuncula. Բնակարանիկ: տնիկ: տնակ: խցիկ: խորշ: բոյն.

Mansuefacio, ere: hominem. Խաղաղացուցանել: քաղցրացուցանել: կակղացուցանել: հանդարտեցուցանել: vide flectere.

Mansuefacere animal. Օդագանս ընտելացուցանել: կակղացուցանել: հնազանդեցուցանել: մեղմացուցանել: հանդարտեցուցանել.

Mansuefactus, a, um: de homine. Խաղաղացեալ: քաղցրացեալ: կակղացեալ: հեզացեալ: հանդարտեալ: ցածուցեալ: de animali, ընտելացեալ: հնազանդեալ: & quæ suprà.

Mansuesio, eri: & mansuesco, ere: de homine. Խաղաղանալ: քաղցրանալ: կակղանալ. հանդարտել: հեզանալ: ցածանալ, շիջանել բարկութիւն նր. մեղկանալ: մեղկել: մեղմել. դադարել: սիրտ հովանալ: de animali, ընտելանալ: հնազանդել: կակղանալ, & quæ suprà.

Mansuetè. Քաղցրաբար: հեզաբար, հանդարտաբար: մեղմով: մեղմաբար: քաղցրութեամբ: համեստաբար.

Mansuetudo. Հեզութիւն. քաղցրութիւն: հանդարտութիւն: հեզամտութիւն: համեստութիւն: մեղկութիւն: քաղցրաբանութիւն: անոխակալութիւն.

Mansuetus. Հեզ: հեզաներտ: հեզամիտ: հեզահոգի. հեզաբարոյ: քաղցր: քաղցրամիտ. քաղցրաբարոյ: հեզիկ: հանդարտ: հանդարտամիտ: անոխակալ: անբարկացօղ: հանդարտաներտ. մեղմ: մեղմով: համեղախօս: համեստ: քաղցրաբան: մեղրախօս: հեզահայեաց: հեզաբան: de animali, v. mansuefactus.

Mansus, a, um. Ծամեալ: կերեալ.

Mantica, æ. Պարկ: մախաղ: մաղաղ: քսակ: ճամբար: vul. տօպրակ. չանթայ.

Mantile, mantelium. Ձեռաւորբիկ: ցնցոտ: դաստառակ: vul. դէստմալ. խաւլուխ.

Manualis: fasciculus. Մի բուռն: լիութիւն բռան միոյ: այն մի դարւոյ: v.g. բուռն մի ալիւր: մին ափակից. բռնալի: լի ափով.

Manuale opus. Ձեռագործ: ձեռակերտ գործ ձեռաց.

Manubiæ, arum. Աւար: կողոպուտ: կողոպտումն: աւարառ: անկած պատերազմի: կապուտ. դալան: աղօտ. առ և աւառու բանակաց.

Manubrium, ii. Կոթ: բռնեալ: միղեխ.

Manubrium Epistomii. Մուսլուխի կոթն.

Manuduco, ere. Ձեռբ: vel ձեռամբ ածել ի: առաջնորդել ումեք ի. առաջնորդել, վարել, կառավարել, հանել զոք ի տեղի: ցուցանել նմա ճանապարհ.

Manuductio. Ձեռբածութիւն: առաջնորդութիւն: թելադրութիւն.

Manuductor, is. Ձեռբածու: առաջնորդ: վարիչ: գործավար: գործակալ.

Manufactus, a, um. Ձեռագործ: ձեռակերտ: գործ ձեռաց.

Manuscriptus, a, um. Ձեռագիր: ձեռնագիր.

Manumissio. Ազատութիւն: արձակումն: զերծումն ի գերութենէ.

Manumissus. Ազատեալ, արձակեալ, զերծեալ ի գերութենէ.

Manumitto, ere. Ազատել: թողուլ զնա ազատ: արձակել: ազատ առնել.

Manupretium, ii Շինուած: յօրինուած.

ած : գին յօրինուածոյն : վարձ : vul. մուզդ .

Manus, ûs. Ձեռն : gen. ձեռին : abl. ի ձեռանէ ․ instrum. ձեռբ : & ձեռամբ : plur. ձեռք ․ & ձեռամբք : manus dextera, աջ : ոյ : ad manum dexteram, ընդ աջմէ : manus sinistra : ձախ : ահեակ .

Plenâ manu. Բռնալից : լի ձեռօք : լի ափով : v. abundanter.

De manu in manum tradere. Տալ ի ձեռանէ ի ձեռն : տալ միմեանց ի ձեռն .

Manum porrigere. Զձեռն ձգել : vide porrigo.

Manum contrahere. Խփել, ժողովել, ամփոփել, կարկամել, կծկել, ափոփ փակել, պնդել զձեռն .

Manu apprehendere. Զմիմեանց ձեռս կալնուլ ․ v. apprehendo.

Manum imponere. Զձեռն դնել, ածել, տալ, մխել, արկանել ի : ձեռնամուխ լինել ի : Sacerdoti v. g. ձեռն դնել ի վր նր ․ ձեռնադրել զնա : manuum impositio, ձեռնադրութիւն .

Operi ultimam manum admovere. Կատարել, աւարտել զգործն : հանել, ածել, տանել զնա ի գլուխ, յաւարտ ․ Թերին լցուցանել : ի կատար հասուցանել .

Ad manum habere. Ունել ի ձեռս : ունել պատրաստ, ի պատրաստի : առ պատրաստ լինել նմա .

Sibi violentas manus inferre. Զինքն սպանանել : ինքնասպան, անձնասպան լինել : խեղդել զինքն սպանանել : si gladio, զենուլին, vel զեւրեաւ երթալ : ածել զսուր ընդ իւր .

Conferre manum cum hoste. Տալ պատերազմ ընդ : ընդ միմեանս խառնել : խմբել պատերազմ ․ խմբեալ խառնել ի պատերազմ ․ խմբել, մղել պատերազմ : գրգռել զմարտ .

Manibus plaudere. Ծափս հարել : ծափել ձեռամբ : ծափ ծափի հարել ․ հարկանել, ծափել զծափս : բախել զԹեւս : զձեռս ընդ իրեարս բախել, հարկանել : տալ զծափս ․ կայծել ձեռօք : կայԹս հարկանել .

Manus, turma. Գունդ : gen. գնդի .

Manus, littera. Գիրն : գրչութիւն : գրականութիւն .

Manus elephantis. Փղի ձեռն : vul. խորթում : & փղի խորթում .

Mapalia, ium. Մըրան հովուաց : խուղ դրուանաց : խուղ մրգապահաց : հիւղ .

Mappa, æ : vul. Դեստմալ : եաղլուխ : tabula descriptionem orbis continens, աշխարհացոյց .

Marceo, ere : & Marcesco, ere. Թառամիլ : ցամաքիլ ․ Թառամիլ : Թոռոմիլ : եղծանիլ : Թալկանալ : վայելչութիւն Թօթափիլ, լուծանիլ, անցանել : ի դոյզն ժամանակէ գայԹից արտաքին զեռեալ հալիլ, մաշիլ ․ գեղն երեսաց Թառամիլ, ապականիլ, խամրանալ, կորնչել : խաշուիլ .

Marcescere desidiâ. Դատարկանալ ․ Թուլանալ : զհետ երԹալ դատարկութեան : լքել ի գործս իւր .

Marcidus, a, um. Թառամեալ : Թառամեալ : ցամաքեալ ․ Թոռոմեալ : խաշուեալ : Թալկացեալ : անցեալ ․ վայելչաԹափ .

Marcidum efficere. Թառամեցուցանել : ցամաքեցուցանել : Թառամեցուցանել : Թոռոմել : եղծել, ապականել, Թափել ի նմանէ զվայելչութիւն : հաշել : մաշել : Թալկացուցանել .

Marcor, is. Թառամեցումն : վայելչաԹափութիւն : ապականութիւն : նեխութիւն : նեխումն .

Marcus Evangelista. Սբ Մարկոս Աւետարանիչ .

Mare, is. Ծով : gen. ու : ԶՋուր ժողովա ջուրցն կոչեաց ծով .

Mare magnum, Oceanus, orbem terræ ambiens. Ովկիանոս, յովկիանոս, յովկիանոս ծով մեծ, ահագին, և անհուն, որ զգի շուրջ զերկրային գնդաւն .

Mare mediterraneum, Europam ab Africa dividens. Միջածով ․ ցամաքամէջ ծով : յունաց, կամ յունական ծովն : որ զեւրոպիայ անջատէ յԱփրիկեայ .

Mare nigrum. Սեաւ ծովն .

Mare Caspium. Վրկանի ծով : կասբից ծով .

Mare rubrum. Կարմիր ծովն .

Mare album. Կղզալից Ճերմակ ծովն .

Mare viride. Կանաչ ծով, ԱՓրիկեայ յարեւմուտս .

Mari se committere. Նաւել : նաւարկել : նաւարկութիւն առնել : մտանել ի ցամաքէն : խաղալ ի խորս : նաւարկեալ գնալ : ի նաւ մտանել .

Terra marique. Ընդ ծով և ընդ ցամաք : ծովով ու ցամաքով ․ ի ծովէ և ի ցամաք կուսէ .

Margarita, æ. Մարգարիտ : gen. տի : margaritarum piscatio fit ad insulam Baharein in sinu persico : զմարգարիտս որսան առ Բահրէն անուանեալ կղզին ի խորշն ծովուն պարսկաց .

Margaritis ornatus . Մարգարտազարդ : մարգարտակապ : ականակուռ .

Margo, inis, in genere . Ծայր : եզր : շրթն : սպառուած : ափն .

Margo libri . Լուսանցք : margo fluminis , ափն , եզր գետոյն : գետափն : մարգ , ցամաք գետոյն : ad marginem fluvii , առ ափն , առ ափամբն , յափունս գետոյն : առ գետեզերն : առ գետեզերբն : առ ծովափն : առ գետափն : margo paropsidis , շուրթն , շրթունք սկաւառակին .

MARIA, mater Dei . ՄԱՐԻԱՄ : gen. Մայ : տիրամայր : տիրածին կոյս : աստուածածին : աստուածամայր : եւ թարգմանի , քարձրացեալ , լուսաւորեալ , դառնութիւն ծովու .

Maria Magdalena . Մարիամ Մագդաղենացի .

Marinus, a, um . Ծովային : ծովական : ծովաւոր : որ ինչ պատկանի առ ծովու : tabula marina , ծովացոյց .

Maritalis . Ամուսնական : զուգական : լծորդական : որ պատկանի առ այր ու կին .

Maritimus . Ծովային : ծովական : ծովաւոր . locus maritimus , ծովակողմն : ծովափն : ծովեզր : ծովեզրեայ : ծովափնեայ : ծովահայեաց քաղաք .

Marito, are : v. infrâ, matrimonium .

Maritatus, a . Առնամբի : ամուսին . ամուսնացեալ : պսակեալ : կողակից : vide conjux .

Maritus, i . Այր : gen. առն : instr. արամբ : plural. արք : այր մարդ : կողակից : լծակից , անկողնակից , զուգակից : ամուսին : կանամբի : փեսայ .

Marita . Կին : gen. կնոջ : instr. կնաւ . կին մարդ : կին առնակին : մարդակին : ամուսին : հարսն : v. uxor .

Marmor, is . Մարմար : մրմեր : մարմարիոն : մարմարիօն : quibusdam , կեճ .

Marmor, mare . Ծով : v. mare .

Marmoreus . Մարմարեայ : մարմարեղէն : մրմրեայ : մրմրեղէն :

Marmoratus, a, um . Մարմարապատ : մարմարեայ տախտակօք պատեալ .

Mars : martis, pro bello . Կռիւ : պատերազմ : մարտ : v. bellum :

Mars planeta : Հրատ : արէս : turc. մառրէխ : աստղ մոլորական : anni unius & 322. dierum intervallo , conficit cursum suum circà solem : երկարութբ ամի միոյ եւ յ.ի.բ. աւուրց կատարէ զշրջանս իւր շուրջ զարեգակամբ .

Dies martis . Երեք շաբաթ օր , որում աւուրն հրատն տիրէ .

Marsupium . Քսակ : կոպճան : apud turcas unius marsupii nomine intelliguntur quingenti nummi argentei : ի մէջ տաճկաց մին քսակ է հինգ հարիւր արծաթ : marsupiorum sector , քսակահատ : կոպճահատ .

Martes, is : fera exigua ex genere mustelarum, cujus pellis summo habetur in pretio : Մուկնուսխաանի մուկն : vul. սամուր : փոքրիկ անասուն , որք է աքիսն , թխամաղ : թանկագին է յոյժ մորթ նր :

Martialis, martius, bellicosus . Քաջասիրտ : պատերազմական : ախոյեան : այր մարտիկ : եւ որ ինչ առ պատերազմն պատկանի .

Martius mensis : olim primus erat mensis anni . Մարտ : մարտի ամիս : ի նախնումն առաջին ամիս էր եւ սկիզբն տարւոյն .

Martyr, ris . Մարտիրոս : նահատակ : վկայ : որ վն հաւատոյն քն կամ վն վկայութե ճշմարտութե զանձն իւր դնէ ի մահ .

Martyrium, ii . Մարտիրոսութիւն : ոյք մարտ է վն քն : նահատակութիւն : տանջանք եւ մահ զոր ընդունին որք վն վկայութե հաւատոյ եւ ճշմարտութե : կատարումն : վկայութիւն .

Martyrio afficere . Նահատակել : մարտիրոսացուցանել : չարչարել , սպանանել վն հաւատոյ : կատարել նահատակութբ .

Martyrii palmam adipisci . Մարտիրոսանալ : նահատակիլ : կատարիլ , չարչարիլ արեանչափ , մահուչափ վն հաւատոյ .

Martyrii locus . Վկայարան : տեղի կատարման : մարտիրոսարան .

Martyrologium . Յայսմաւուրք : id est, hodie, quia sic incipit lectio martyrologii : վկայաբերք .

Mas, gen. maris . Արու : gen. արուի : որձ : որոյ արտաքինք են սերմնաւոր անդամքն : de bestiis etiam dicitur որձ .

Masculinus . Արուական : այրական : առնական . արական . genus masculinum , արական սեռն .

Masculus : Զաւակ մի արուն : արու : որձ .

Massa, æ . Զանկուած . ոյ : & զանգուած : massa argenti , զանկուած արծաթոյ : vul. շուլլս արծաթ . յատկապէս առ զբաղմանց ի մի գնդակ խառնելոյ .

Mastiche, es : gummi guttatim defluens ex lentisco , colligitur in insula Chio . Մաստաքէ : մստաքի : vul. սաքըզ : pers. զանտարուն . խէժ է ի ծառոյ կաթեալ : գտանի ի Սաքըզ կղզւոյն .

Est

Est etiam mastiche cœmentum seu intritum quoddam, ex testis tusis, cerâ, & resinâ mixtum. Շաղախ փշրանօք աղիւսոյ, մոմով և ռետինիւ խառնեալ.

Mastico, are. Ծամել: ծամծամել: item, mando, ere, quod omissum est.

Mater, tris. Մայր: gen. մօր: Instrum. մարբ: nom. plur. մարք: ծնօղ: ծննդաբար: vel in compositione, nomini additur, ծին: v.g. Mater Dei, Աստուածածին: matris ejusdem filii, համամայր: & ut infantes matrem compellant, մայրիկ. mater familias, տան տիկին: gen. տիկնոջ.

Materia, æ. Նիւթ: ոյ: & հիւթ: quæ secundum aliquos nihil aliud est nisi corpuscula quædam & atomi ex quarum mixtione corpus omne coalescit: որ ըստ ոմանց ոչ այլ ինչ է եթէ ոչ անհատք կամ փոքրիկ և մանրամաղ գոյութիւնք, յորոց խառնուածէ և միաւորութենէ բաղկացեալ ամ̃ նիւթաւոր մարմին: materia prima, նախկին նիւթն:

Materia discursûs. Պատճառ, նիւթ, գոյութի բանին.

Materia: res, præsertim ligna ad ædificandum necessaria. Փայտ, քար, կիր, և այլք սոցին նմանք նիւթքն շինուածոյն: vul. մասալայ.

Materialis. Նիւթաւոր: նիւթական: նիւթեղէն: նիւթային: որ ինչ է ի նիւթոյ բաղկացեալ: նիւթեայ.

Materialiter. Նիւթաբար: նիւթաւորապ̃.

Maternus, a, um. Մայրական: մայրենի: որ պատկանի առ մայրն, կամ որ է ի կողմանէ մօր: maternitas, մայրութի.

Matertera, æ: matris soror. Մօրաքոյր: gen. մօրաքեռ.

Mathematica disciplina, mathesis: quæ certis demonstrationibus constat, estque verè & propriè scientia: vul. Մուհանտիսութի: և է գիտութի ըստ գերազանցութեան, և անընդունակ սղալանաց: որ յայտնի ապացուցութեամբք զիրս ճանաչէ.

Mathematicus: vul. Մուհանտիս.

Mathias, æ: Apostolus. Մատաթիայ: gen. մատաթեայ.

Matricida. Մայրասպան.

Matricidium. Մայրասպանութի.

Matrimonium. Պսակ, ի: ամուսնութի: շարալծութի, զուգակցութի առն և կնոջ ի ձեռն պսակին.

Jungere filiam matrimonio. Առն տալ, ամուսնացուցանել զդուստր իւր: հաստել զաղջիկ ումեք ի կնութի: խօսել զոք աղջկան իմում: փեսայեցուցանել ինձ զնա: զաղջիկս ածել զկին նմա: խօսել նմա զաղջիկ ի հարսնութի: տալ նմա զդուստր ի կնութի, vel կնութե: հարսնացուցանել զդուստր ընդ: զուգել, զուգաւորել: շարազուգել, զուգակցել, լծակցել զնա ընդ: առնուլ զնա զկին որդւոյն իւրում: խօսել զնա առն: տալ զնա ի կին.

Jungere filium matrimonio. Որդւոյն իւր խօսել աղջկան: խօսել նմա զաղջիկն ի հարսնութի: & quæ suprà.

Jungere matrimonio, ut Sacerdos. Պսակ դնել նց̃: պսակադիր լինել: օրհնել զպսակ: լծակցել, զուգել, զուգակցել, լծակցել, միաւորել զն̃ս.

Jungi matrimonio, de viro. Ամուսնել զաղջիկ կնութե: առնել, ածել զկին: կապել ի կին: հարսնացուցանել ինձ զաղջիկն: ածել զնա ինձ հարսնութե, vel ի հարսնութի: de muliere, լինել առն: ընդ արամբ լինել: կապել յայր: հարսնանալ նմա: de utroque, պսակել, ամուսնանալ, շարազուգել, կապել: շաղկապել, լծակցել, զուգակցել, մտանել յամուսնութի ընդ.

Matrimonio junctus, Այր: այր մարդ: ամուսին: կանամբին: զուգակից: կողակից: անկողնակից: խօսեալ կնոջ: կապեալ ի կին: ամուսնացեալ: լծեալ: լծակցեալ: զուգեալ ընդ կնոջ: պսակեալ.

Matrimonio juncta. Կին: կին առնակին: արամբին: ամուսին: ամուսնուհի: կին մարդ: խօսեալ ընդ առն: կապեալ յայր: որ առն է տուեալ: մարդակին: նորամուտ հարսունք.

Bis junctus matrimonio. Երկնակին: երկամուսին: երկնամուսին: երկրորդ: երկկին: plur. երկկանայք: bis juncta, երկնայր: երկայր: երկամուսին: երկնամուսին: si ter, երրորդ: si semel, միամուսին.

Matrina, æ. Կնքամայր: կին կամ աղջիկ որ զերեխայն ընկալնու յաւազանէն: սանամայր: à voce, սան, quæ spiritualem filiolam significat.

Matrix, icis: utriculus ad recipiendum semen fœtumque formandum, continendum, & usque ad diem ortûs continendum accommodatus. Արգանդ: որովայն մօր: սաղմառումն: սաղմառութի: ծննդականք կնոջ: կանանցն անդամ յորում լինի յղացումն, և սաղմառութի և է սերման ընդունարան, և անդ մնանի, նկարի, կազմի սաղմն մինչև ցօրն ծննդեան.

Matrona, æ. Կին ժրագլուխ, իմաս-

տուն, և խելամուտ, որ զառունն և զընտանիսն վարէ զդասառուԹԵ: տնիկին.

Marta: v. ſtorea.

Matthæus: Apoſtolus & Evangel. ՄատԹԷոս: gen. մատԹԷի, & մատԹԷոսի, աղռաքեալ և աղեաառարանիչ.

Matula, & matella. Սկաման.

Maturatè. Վաղվաղապա: խոկ և խոկ: անյապաղ: անդադար: առանց յապաղելոյ, առանց դանդաղելոյ: ոչ ինչ դադարեալ: v. citatìm.

Maturatio, feſtinatio. ՇտապուԹի: անյապաղուԹի: անդադարուԹի: վաղվաղուԹի: արագուԹի: վաղվաղառուԹի: յօժարուԹի սրտի: փոյԹ: շոյտ: շուտափուԹուԹի: փուԹայուն: ճեպ: եռանդուԹի: արագուԹի: շտապ: անյապաղ ճեպ: կանխուԹի: կանխահասուԹի.

Maturus, a, um opus. Վաղվաղեալ: փուԹով ունծաւ գործեալ: կանխահաս գործ: հունձն կանխեալ: շուտափոյԹ ճեպով շինեալ: վաղահաս: maturato opus eſt, կանուխ պարտ է առնել &c.

Maturè: v. maturatè: at in moral. Իւրհեմաբար: հմտաբար: խելամտաբար: իմաստուԹԵ: ուշադրաբար:

Matureſco, ere. Հասանել: գալ ի հաս: հասու, հասուկ լինել: եփել.

Maturitas fructuum. ՀասուԹի, հասպտղոց.

Maturitas in homine. ԻւրհեմուԹի: խելքահասուԹի: իմաստուԹի: խելամտուԹի: հմտուԹի: ուշադրուԹի: հանճար: վերահասուԹի: v. prudentia.

Maturo, are fructus. Հասուցանել: ի հաս բերել: եփել.

Maturare opus. Շոյտ լինել ի գործս ելս: վաղվաղել, փուԹով առնել զգործն: v. accelero.

Maturare mortem alicui. Կտանել, վաղվաղել, կանխաւ հասուցանել զմահն: առաջ քան զժամանակ առաձել, բերել զձեռուԹի.

Maturus, a, um de fructibus. Հասեալ: հասուն: հասուկ: եփեալ: vel in compoſitione, citò maturus, վաղահաս: վաղահասուկ, կանխահաս: necdùm maturus, անհաս: տհաս անեփ: խակ: տարաժամ պտուղ: խակակուԹ: recens maturus, դեռահաս: Թերահաս.

Maturus, de homine. Իմարդ հասեալ: խոհեմ: իմաստուն: ի չափ հասեալ: ժամանեալ ի կատարեալ հասակ: իմաստ և փորձ ելցեալ: խելամուտ: հմուտ: ելցեալ.

Maturus militiæ. Յարմար, յաջողակ առ ի զինուիլ vel զինուորուԹԵ: հասեալ ի չափ.

Matura viro filia. Իմանկամարդ: պահեալ առն: հասեալ ի չափ: նորահաս կոյս: որ լինելոյ է առն: յաջողեալ հարսնուԹԵ.

Matutinus, a, um. Ընդառաւօտեայն: առաւօտեայ: առաւօտեան.

Matutinum tempus. Ընդառաւօտ: gen. տու & տեան: այդ: & այդուն: & այդուց: արեւադային: աշալուսն: v. mane.

Mauſolæum, à ſuperbo ſepulcro Mauſoli Regis Cariæ. Տոքնած-ախ և մեծ-աշէն շինուիմ, մահարձան, դերեզման, մեծ-ակառոյց մատուռն զորս կանդնեցուցանէն ի պատիւ և ի յիշատակ արանց պատուական:

Maxilla, æ. Ծամելիք: ծնօտ: կզակ: ſuperior maxilla, կլափն վերին: Crocodili mobilis eſt maxilla ſuperior: կոկոդեղոս վերին կլափն շարժէ.

Deus maxillaris. Աստղանատուածն: ժանդիք: ջաղացակեռիք: ծամատուած: կտրողատուած.

Maximè. Յոյժ: կարի յոյժ: առիք: խնամ: սաստկապէս: կարի կուռ: ուժգին: ուժգնապէս: aliàs, v. præſertim.

Maximopere: ut maximè.

Maximus, a um. Մեծամեծ: եռամեծ: ամենամեծ: մեծ յոյժ: at in comparatione, մեծ-քան: ſol eſt maximus omnium planetarum, արեգականն մեծ է քան զայլ մոլորականս աստեղս: մեծագոյն է մեզ.

M E

MEabilis. Ղեւբահոս: դիւբաժոր: հոսուն: հոսանուծ: լոյծ: որ դիւբաւ արձակեալ խաղայ ծորան: մեղմահոս: սողուն: սպրդուն.

Meatus, ûs. Ելք: ծակ: անցք: pori corporis, փոքրիկ և անզգալի ծակք ընդ որս ելանեն արտաքս և հոսեն քրտունքն.

Mechanicus: machinarum artifex. Հնարպանեւ: հնարպահան: հնարպակերտ: մեքենայագործ: հարտարապետ.

Mechanicus, artificialis. Ձեռագործ: արհեստական: արհեստագործ.

Ars mechanica. Աղարհեստ անպատուական: vel որ ուսուցանէ շինել և ի գործ ածել զպիղծ աղտի մեքենայս.

Mecum. Ընդ ես: ինձ հանդերձ.

Me-

Medela, æ. Բժշկականութիւն : բժշկութիւն : դեղ, ոյ : բուժումն : դեղորայք : հնար բժշկութեան : ճար : դարման = սփոփումն.

Medeor, eri. Բուժել : բժշկել : դարմանել : ճարակել : զչարն խափանել, ի բաց մերժել, ի բաց դարձուցանել, ի բաց բառնալ ի միջոյ : դնել դեղ յաչս : դեղ տալ ի վէր = թեթեւացուցանել, փարատել զցաւն, հանգուցանել զոք ի ցաւոյ : դիւրութիւն տանել նմա = դիւրացուցանել զցաւն նր.

Media, æ: Regnum. Մարաց երկիրն : աշխարհն Պարթեւաց : Medi, orum : մարք : պարթեւք.

Mediatio. Միջարկութիւն : միջնորդութիւն : բարեխօսութիւն : խնամախօսութիւն = միջնաւորութիւն.

Mediator. Բարեխօս : միջնորդ = հաշտարար : խաղաղարար : բանսատար : խնամախօս = յարդարիչ : gen. միջնաւոր : հաշտեցուցիչ : միջորդ : mediatorem esse, բարեխօսել առ ԱԾ վ՚ն = զինչ միջարկել = ընդմիջել : միջնորդել առ ԱԾ վ՚ն = բարեխօս, միջնորդ լինել.

Medianus, a, um. Միջնակ = միջնորդ = միջին : ընդ միջակայն : միջասահման : միջոց : ընդ միջ = անջրպետն.

Mediatus. Հեռաւոր : միջնորդեալ : միջակայն : v. g. sol ad productionem hominis concurrit ut causa mediata : արեգակն համա ընթանայ ի ծննդագործութիւն մարդոյ իբրեւ պատճառ հեռաւոր.

Medica, æ: gall. sain foin. Իոնւնճայ.

Medicabilis. Բժշկելի : բուժելի : դարմանելի : որոյ ճար, դարման գոյ.

Medicamen, medicamentum. Դեղ : ճար : դարման : v. medela.

Medicamen, fucus. Ծարիր : ծարուր = ծարիւր : սնգոյր = գեղարէր դեղ, որով մարմնապաշտ կանայքն գեղեցկացուցանեն զերեսս.

Medicatio. Դարման հիւանդին : հոգածութիւն, խնամ : խնամարկութիւն, սպաս զոր տանիմք հիւանդաց = տիրութիւն.

Medicatus, a, um. Դարմանեալ = բժշկեալ : aliàs այլայլեալ, խառնեալ ընդ : այլախառն.

Medicamentum poculum, medicina. Դեղ զոր հիւանդն ըմպէ : բժշկական ըմպելի.

Medicina, ars medicinæ. Բժշկական արուեստն : արուեստ բժշկութեան.

Medicina, remedium. Դեղ : դեղորայք : բժշկական ըմպելի : դարման : բժշկութիւն : բժշկականութիւն.

Medicinalis. Բժշկական : առողջարար : բժշկաւոր : առողջացուցիչ : որ ունի զբժշկական զօրութիւն.

Medico, are: alterare. Այլայլել : խառնել : ապականել.

Medicor, ari. Դարմանել : բժշկել : դեղ տալ : բուժել : հիւանդին խնամ տանել, դարման տանել : հոգածել զնմանէ : vul. տիրութիւն տանել նմա.

Medicus, ci. Բժիշկ = ապաքինիչ ցաւոց եւ ախտից.

Ars medica: v. medicina.

Mediè. Կիսով : կէս : ընդ միջ.

Medietas. Կէսն : gen. կիսոյն : instr. կիսով : միջուչափ = հաւասարակն & հաւասարակուց.

Mediocris. Չափաւոր : միջաւոր : միջնակ : միջակաւոր : միջամուխ.

Mediocris cibus. Օգաստ կերակուր : որ կայ ի կշիռս : չափով, vel ըստ չափոյ : միջինքն : staturæ mediocris, չափահասակ : միջաւոր հասակաւ : անձամբն միջակ.

Mediocritas. Չափ : չափաւորութիւն : միջաւորութիւն : միջակութիւն : mediocritas potûs, զգաստութիւն ըմպելեաց : զգաստ ըմպելի : որ կայ ի կշիռս.

Mediocriter. Չափով : չափաւորապէս : ըստ չափոյ : առ չափ : միջակօրէն : միջաւորապէս : զգաստութեամբ = v. moderatè.

Meditamentum. Խորհուրդ : մտածութիւն = խորհրդածութիւն : խորամտութիւն : վերադիտութիւն : զգուշութիւն : ուշադրութիւն : մտադրութիւն : մտախոհութիւն : շրջահայեցութիւն.

Meditatè. Դիտութեամբ : յօժարութեամբ սրտի = սրտի մտօք : կամաւ : կամաւորապէս : ինքնայօժար կամօք.

Meditatio, reflectio. Շրջակնածութիւն : v. meditamentum : aliàs մտաւոր կրթութիւն : մտածական աղօթք : հոգեւոր խոկումն.

Meditatus, a, um. Օգոյշ : վերադիտեալ : մտադիր : ուշադիր = շրջահայեաց = aliquandò, պատրաստ : պատրաստեալ.

Mediterraneus. Ցամաքամէջ : միջերկրեայ.

Mare mediterraneum: v. mare.

Meditor, ari. Խորհել : մտածել : ածել զմտաւ = ներխոկալ : զգուշանալ : մտադիր, ուշադիր լինել : միտ, ուշ դնել : շրջահայել = շրջադիտել = ամփոփել, ժողովել զմիտս եւ խոկալ : խորամիտ լինել.

Meditari, machinari malum. Նենգել, հնարել զմահ : նենգել զխորհուրդս չարս : v. machinari.

Meditari divina. Մտածական աղօթք առնել ; զմտաւ ածփոփել առ ա՟ծ : մտածել, խորհել, ներխոկալ զա՟ծայինս : պարապել ի հոգևոր կրթութիւնս.

Meditullium. Միջին : մէջ gen. միջի = urbis, պորտ քաղաքին, քաղաքամէջ.

Medius, a, um. Միջին : in medio, ի մէջ, ի միջի : in medio eorum, ի նո՟ : ի մէջ նո՟ց : in medio vestri, ի ձեզ : ի միջի ձերում : de medio vestri : ի միջոյ ձերմէ : per medium maris, ի մէջ, ընդ մէջ ծովուն.

Mediâ nocte. Զհասարակ գիշերաւ : ի հասարակ գիշերի : ի մէջ գիշերին.

Per medium dividere. Յօշել ընդ մէջ : կիսել : միջատել : հասարակել : կիսատել : երկպատկել : կիսակտուր առնել.

Medium. Մէջն : միջակն : մէջ տեղ : միջոց : միջնոց : medium urbis, քաղաքամէջ : պորտ քաղաքին.

Medium tenere. Ոչ խոտորել յաջ կամ ի ձախ, այլ երթալ ընդ մէջ : կալ ի կշիռս : զօրութիւն կայ ի միջի = զմիջին կալնուլ.

Medulla ossium. Ուղեղ = gen. ուղղոյ : յղուղ : ուղ : իւղ : ծուծ.

Medulla arboris, terræ. Ուղեղ ծառոց, երկրի : aliquandò, ընտիր ընտիր : panis միջին : միջին հացի : v. mica.

Medullosus : Ուղղալից.

Meio, ere. Միզել : ցիթել : շռել.

Mel, lis. Մեղր : gen. մեղեր : instr. մեղերբ ; est ros suavis, floribus & foliis insidens : է քաղցրահամ ցօղ նստեալ ի վերայ ծաղկանց և տերևաց.

Melancholia, æ. Սև մաղձ : մելամաղձութիւն : unus est è quatuor humoribus corporis, estque bilis atra cum terra habens similitudinem : մի է ի չորից հիւթոց յորոց խառնուած է արիւնաւորաց մարմին և է սև մաղձն որ նման է հողոյն : v. humor.

Melancholia, tristitia. Տրտմութիւն : տխրութիւն : խոժոռութիւն : խոժոռադիմութիւն : ձանձրութիւն.

Melancholicus. Սևամաղձ : մելամաղձ = տրտում : տրտմագին : տխուր : խոժոռ ; խոժոռեալ : խոժոռադէմ.

Melchisedec. Մելքիսեդեկ : gen. կի.

Melior. Լաւագոյն, բարեգոյն քան զ. vel simpliciter, լաւ, բարի քան զ. լաւեւս քան : լաւագոյն մարդկան : vel ի մարդկանէ : vel ի մէջ մարդկան.

Meliùs. Լաւ : բարի : լաւ ես քան զ. լաւագունապէս ; մանաւանդ : մանաւանդապա : melius est mori quàm peccare, լաւ է իւր մեռանել և ոչ մեղանչել : լաւեւս համարիմ զմահ քան մեղանչել : meliùs erat ei non nosse, quàm nosse & non facere, լաւէր նմա թէ բնաւ չէր ծանեալ, քան թէ ծանեաւ և ոչ արար.

Meliusculè. Սակաւուիկ ինչ, փոքրիկ ինչ լաւ քան զ. melius, meliusculè se habere, de ægro : Լաւ է այսօր քան զերեկ : դիւր լինել, դիւրութիւն լինել նմա : դիւրանալ, ապաքինել : փարատել ցաւն.

Melis, is : martes domestica, mustela major. Կզուղ : vul. սամսար.

Melite insula. Մելիտինէ կղզի.

Melleus, a, um. Մեղրեղէն.

Mellifer, mellificus. Մեղրագործ : մեղրաշէն.

Mellificatio. Մեղրագործութիւն : մեղրաշինութիւն.

Mellifico, are. Զմեղր գործել, շինել.

Mellifluus. Մեղրահոս : մեղրածորան : մեղրաբուղխ = մեղրացօղ.

Melligo, inis : mellis materia. Նիւթ մեղեր : է քաղցրահամ ցօղն կուտեալ ի ծաղիկս.

Mellitus, a, um. Մեղրեալ : մեղրախառն : որ համդերձեալ է և անուշեալ մեղերբ : & in mor. քաղցրաբան : համեղախօս : մեղրածորան, մեղրահոս բանք : մեղրաշուրթ : մեղրակաթ : որոյ շրթունք կաթեցուցանեն, բղխեն զմեղր.

Melodia, melos. Քաղցրաձայնութիւն : քաղցրանուագութիւն : քաղցրահիւս եղանակ : հիւսած քաղցր եղանակի : քաղցրաձայնակցութիւն : unde adjectiva, քաղցրաձայն · քաղցրանուագ.

Melones, um. Սեխ : v. pepo.

Melota, æ. Լէշկ & լէշկ : մաշկէք : լէշկ մաշկեղէնք : մորթ այծենի.

Membrana, æ. Մորթիկ բարակ որ պատէ և ամփոփէ զուղեղ, զաչս &c.

Membrana. Մագաղաթ : քարտէսն : ex membrana, մագաղաթեայ.

Membranula. Մորթիկ բարակ և փոքրիկ : բարակ բարակ մագաղաթ.

Membratim. Անդամ անդամ : կտոր կտոր : պատառ պատառ : գէշագէշ : յօշ յօշ = membratim dissecare, յօշել անդամ անդամ : կտոր կտոր, մանր մանր խորտակել : կտրատել պատառ պատառ : յօդ յօդ բաժանել : անդամաթիւ զյօդս կտտրել : գէշ գէշ պատառել.

Membratura, æ : corporis constitutio. Կազմութիւն, կերպարանութիւն, յարմարութիւն անդամոց.

Membrum, i. անդամ. gen. ոյ: plur. անդամք & անդամունք. բաժին մարմնոյ: validis membris præditus, հզօր մարմնով. հաստատուն-ամ: մեծանդ-ամ: անձնահատուռ: անձոռունկ.

Memini, nisse. Յիշել: ոչ մոռանալ: ի վեր հասանիլ: ի մտի, ի միտս ունիլ, պահել: ջնաւոր ածել: յուշ լինիլ ինձ աւուրք: յիշատակել. յիշատակ առնել.

Memor, is. Յիշեալ: յիշօղ: ի վեր հաս. յիշելով: յիշու.

Memor, gratus. Շնորհակալ. շնորհուն: յիշաշնորհ: պոհասհատոյց: յիշու: շնորհակալու: երախտագէտ.

Memorabilis, memorandus. արժան յիշատակի: մեծահամբաւ: մեծալուր: գեղեցկահաչակ: հռչակաւոր.

Memoratus: ſuprà dictus. որ ի վերոյ: ի վերոյ ասացեալ, յիշեցեալ: առաջադոյն ասացեալ.

Memoria, animi facultas. Յիշողութիւն: յիշումն: զօրութիւն յիշելոյ, vel յիշողութիւն: յիշողականութիւն.

Memoria, recordatio. Յիշումն: միտ: յիշատակ: fœlicis memoriæ, de homine mortuo, երանելոյ յիշատակին: de ſcelerato, դատապարտելոյ յիշատակին.

Memoriâ tenere. Սեպհ դնտել: խոսի դնտել: ի մտաց դնտել: memoriæ mandare, սերտել: սեպհ ուսանիլ: ուսանիլ ի բերան, խոսի: ex memoria recitare, սեպհ ասել: խոսի, ի մտաց ասել.

In memoriam revocare. Համաձել: ածել զմտաւ: առաքել ի միտս: ածել ի միտս: յիշել: յուշ լինիլ ինձ չարիք: alteri, յիշեցուցանել: բերել, ածել ի միտս նր: յուշ բերել: յուշ առնել նմա զ.

Omni hominum memoriâ antiquior. ի հնոց: ի սկզբանէ ի վեր: յայն ժամանակէ յորմէ հետէ մարդիկ են.

In memoriam, gen. վասն յիշատակի: ի յիշումն: առ խնդ յիշատակին: յանմոռաց յիշատակ.

Memoriæ prodere, commendare. Հռչակաւոր առնել յաւիտենական յիշատակ: գրով աւանդել որոց զկնի գալոց են յազգէ յազգ.

Memorialis. Յիշատակ: յիշատակարան: գիրք օրըստ օրական անցիցն: aliàs, խնդիր: մուրհակ պարտատանաց: Թուղթ աղերսանաց: vul. արզ: արզուալ.

Memoriter. Սեպհ: խոսի: ի մտաց.

Memoro, are: narrare. Ձառել: ճառաբանել: պատմել: վիպել: վիպասանել: պատմաբանել: ասել: հռչակել: հրատարակել: յիշել: յիշատակել.

Mendacitèr. Սուտաբար: սուտիւք.

Mendacium. Սուտ: սուտիւն: սուտախօսութիւն: սուտաբանութիւն: սուտասացութիւն. բան սուտ.

Mendax, acis. Սուտ: սուտախօս: սուտաբան: սուտալեզու: կեղծաւոր և խաբէբայ: որոյ խօսքն մտաց հաւատոյ չեն.

Mendicatio. Մուրացուիմն հայցին: մուրացկութիւն: դրանկութիւն.

Mendicitas. Աղքատութիւն: չքաւորութիւն: անանկութիւն: v. paupertas.

Mendico, are. Մուրանալ զհաց: ողորմութիւն խնդրել.

Mendicus. Մուրացիկ: մուրացօղ. աղքատ: տառապեալ: անանկ: դրանկ: չքաւոր. մուրացկան.

Mendoſè. Սղալաբար: ծռաբար: թիւրաւի.

Mendoſus, a, um. Սղալական: ծուռ. թիւր: mendoſum paſcha, ծռազատիկ.

Mendum, i. Սղալան: սղալուիմն. ծռութիւն: թիւրութիւն: մոլորութիւն.

Mens, genit. mentis. Գոդի: հոգի: միտ: խելք: խմացողութիւն.

Mentis compos. Գոր է ի միտս իւր, ի խելս իւր: առ և իշխան անձին իւրոյ.

Mentis compotem eſſe. Ի խելս գալ: ի միտս լինիլ: ժողովիլ, աւիւռիլ զմտաս առ ինքն: ուշաբերեալ գառնալ ի հոգի: յուշ գալ: գառնալ միտք նր առ ինքն: լինիլ առ և իշխան անձին իւրոյ.

Mente captus. Յիմար: յիմարեալ: խելագար: v. amens.

Mentis inops. Թաւխուր ի խելայոյ: անխելք: խելագար: խելաթափ: անմիտ: որ ոչ է ի միտս իւր, ի խելս իւր.

Mens, ſenſus auctoris. Միտք: դիտաւորութիւն: էութիւն, զօրութիւն բանին.

In mentem revocare. Յիշել: ածել զմտաւ: v. memoria.

In mentem venire. Յուշ լինիլ ինձ առ իւրք: յիշել: գալ ի միտս.

Menſa, æ. Սեղան: ոյ: unde, cænaculum, սեղանատուն: vul. գաւլի: menſa ſecunda, bellaria: պտուղք, պանիր, հանդերձանք մրգոյ: յետին, երկրորդ սեղան: menſa tenuis, չափաւոր և զգաստ կերակուր.

Menſam apponere. Սեղան առաջի դնել: մատուցանել, ածել: պատրաստել զսեղան հացիւ և զարդարել կերակրօվք: զկերակուր արկանել, առնել բազմականաց:

vul-

vulgò : սօֆրայ ձգել.

Mensam tollere. Վերքաղել, վերկալ-նուլ, ժողովել, առնուլ զսեղան.

Mensæ assidere. Նստել յընթրիս : բազ-մել, նստել ի սեղան : ճաշ ուտել.

Mensa publica, argentaria. Մաքս : լու-մափոխից սեղան = հասարակ գանձն.

Mensarius. Սեղանաւոր : լումափոխ : հա-մարակաճառ : մաքսաւոր : vul. սառաֆ.

Menses, ium : v. menstrua.

Mensio, nis : v. g. terræ. Երկրաչափու-թիւն = չափ արկութիւն : չափումն.

Mensis, is. Ամիս : gen. ամսոյ : & ամ-սեան : est spatium quo sol percurrit signum unum Zodiaci : է ժամանակն յորում արե-գակն ընթանայ ընդ մի մի կենդանակերպն.

Mensis initium. Ամսագլուխ : ամսամուտ: գլուխ ամսոյ : քաղանդ : quotus est mensis dies? քանի ամսոյն? որքանի, քանիերորդ է ամսոյն : finis mensis, վերջ, ելք, կա-տարումն, սպառումն, կատարած ամսոյն: ամսելք : singulis mensibus, ամիս ամիս : ամիս ըստ ամսոյ : յամսոյ յամիս : մի մի ամիս = յիւրաքանչիւր ամսոյն.

Duodecim sunt anni menses : ԺԲ. են ամիս տարւոյն.

Menses Romanorum.

Ամիսք Հռոմայեցւոց.

Januarius.	Յունվար : աւուրց.	ԼԱ.
Februarius.	Փետրվար.	ԻԸ.
Martius.	Մարտ.	ԼԱ.
Aprilis.	Ապրիլ.	Լ.
Majus.	Մայս.	ԼԱ.
Junius.	Յունիս.	Լ.
Julius.	Յուլիս.	ԼԱ.
Augustus.	Օգոստոս.	ԼԱ.
September.	Սեպտեմբեր.	Լ.
October.	Հոկտեմբեր.	ԼԱ.
November.	Նոյեմբեր.	Լ.
December.	Դեկտեմբեր.	ԼԱ.

Menses Armeniorum 12. dierum 30.

Ամիսք Հայոց ԺԲ. աւուրց Լ.

Նաւասարդի.	Navasarti.
Հոռի.	Houerri.
Սահմի.	Sahmi.
Տրէ.	Drè.
Քաղոց.	Kaghouets.
Արաց.	Arats.
Մեհեկի.	Miehieghi.
Արեգի.	Arieki.
Ահեկի.	Ahghi.
Մարերի.	Marieri.
Մարգաց.	Markats.
Հրոտից.	Hrouedits.

Sequuntur dies v. Epagomeni quos Armeni vocant Աւելեաց.

12. Menses Julfalensium mercatorum dierum 30.

ԺԲ Ամիս որոնք վարեն Ջուղայեցիք վաճառականք.

Շամս.	Chams : incipit 21. Martii.
Ադամ.	Atam.
Շբաթ.	Chpath.
Նախայ.	Nahà.
Ղամար.	Ghamar.
Նադար.	Natar.
Թիրայ.	Thirà.
Դամայ.	Tamà
Համիրայ.	Hamirà.
Արամ.	Aram.
Օվդան.	Owtan.
Նիրհան.	Nirhan.

Sequuntur dies v. dicti : Աւելեաց : & quartus quique annus est bissextilis, & Nirhan mensis habet tunc dies 31. Իւրաքան-չիւր չորրորդ տարին նահանջ է : յայնժամ նիրհան ամիս զաւուրս ունի ԼԱ.

Mensor, ris. Չափօղ : չափաւոր : vel in compositione, mensor terræ, երկրա-չափ : &c.

Menstrua, orum. Սահմանք կանանց : օրէնք կանանց = աւուրք տեռատեսութեան արեան : կնոջ արեան արձակումն ըստ լուսնի : դաշտան, vel դաշտանք : աւուրք դաշտանին : լուսնատեսութիւն : ախտակրա-կան արիւն : ամսական բղխումն, հոսումն, ծորումն արեան կանանց.

Mulier menstruata. Դաշտանականաւոր : կին ապահար : դաշտանեկան : տեռատես : լուսնատես = դաշտանական : որ է ի կարգս, յօրէնս կանանց.

Menstruus, menstrualis. Ամսօրեայ : ամ-սաւոր : ամսական.

Mensura, æ. Չափ : ոյ : mensuræ longitudinis sunt granum hordei, pollex qui continet grana 12. pes qui continet pollices seu digitos 12. passus geometricus qui est 5. pedum : milliare, quod est mille passuum : չափն երկայնութեան է նախ հատն գարւոյ : փութ որ է 12. հատ : ոտն որ է 12. փութ = քայլ երկրաչափական որ է 5. ոտն : մղոն որ է հա-զար քայլ.

Mensura liquidorum. Քսեստ : ստոման : դորակ գինւոյ.

Mensura æqua. Չափ ստոյգ և արդար : կապիճ նոյն լիցի տալոյ և առնլոյ : iniqua, չափ

չափ կամին, չափ և չափ : մեծ կամ փոքր : plena, չափ բարձր Թանձրութեան, շատ ժուն, պեղուն.

Secundùm menſuram. Չափով : ըստ չափոյ : ընդ չափ • չափաւոր : չափաւորապէս : զայմ ինչ չափով և կշռով կատարել.

Menſurabilis. Չափաւոր : որ և ըստ չափոյ : չափելի : որ անկանի ընդ չափով.

Mentalis. Մտաւոր : մտաւորական : մտածական : մտաւոր և սրտառուցեալ աղօթք.

Mentaliter. Մտօք : մտաւ : մտաւորապէս : խորհրդով.

Mentha, herba : Անանուխ : խոտ որ բուրէ զանուշ հոտն.

Mentio, nis. Յիշումն : յիշատակ • յիշատակութիւն : խօսք, բան վս gen.

Facere mentionem rei, vel de re. Յիշել զ. յիշատակել : յիշումն լինել : յիշատակ առնել : de quo ſuprà facta eſt mentio, ի վեր, ի վերոյ, վերոյ առացեալ, յիշեալ : զորմէ առաջագոյն ասացաւ : vul. մասկուր.

Mentior, iri. Սուտ ասել : սուտ • dat. խօսել զսուտ : ne mentiar, երդուի : որ դարձ : որդեօք : ճշմարտիւ.

Mentiri, fingere. Հնդծել : հնդծաւորել : հնարպացուցանել, ձևացուցանել զինքն հիւանդ vel երբեմն զ. պատճառել զհիւանդութիւն : դեմ դնել : infinit.

Mentum, i. Հունչ : ծնօտ : հղակ : aliis փող.

Meo, are. Հնալ : երթալ : հոսիլ : ծորիլ : խաղալ • անցանել : առղալ : սպրդիլ : սպրդեալ մուծանիլ, մտանիլ.

Mercatio, mercatus, mercatura. Վաճառ : ի : վաճառականութիւն : առուտուր : առուր և առուրիւ : ի մէջ առի և տրի : ի մէջ առից և վաճառից.

Mercator, is. Վաճառական : vel nomini rei quæ venditur, additur, ծախ v. g. ճոթաման, mercator telarum &c.

Mercaturam facere, exercere. Վաճառ, վաճառականութիւն, առ ու տուր առնել : վաճառել.

Mercatus, ûs : pro loco. Հրապարակ : վաճառանոց : վաճառատեղի : շուկայ : կրպակ վաճառից.

Mercatus, conventio. Վաճառ : առ ու տուր : տուր և առուրիւ • ի միաբանութիւն, դաշն, դաշնակցութիւն, հաւանհաւանութիւն, պայման, որ ի մէջ առնողին, և առնողին.

Mercatus, emptus. Ձեռնեալ : գնեալ : արծաթագին

Mercedula, æ. Վարձիկ : փոքրիկ ինչ վարձ : վարձուկ.

Mercenarius, operarius. Վարձկան : վարձականն : վարձաւոր : որ կայ ի վարձու : բանւոր : զոր վարձեմ արծաթով : զոր հանդուր, ունիմ ի վարձու : միակ : վաստակաւոր : կալանաւոր : աշխատասէր : ընդ որում սակ արկանեմ դահեկանն միոջ v. g.

Mercenarius judex. Վարձատիպոց դատաւոր : կաշառակեր • կաշառաբեկ : կաշառասուն : որ վաճառելի ունի զանձն ինք : որ կաշառօք դատէ : quæ etiam de teſte mercenario dici poſſunt.

Merces, edis. Վարձ : ու : վարձանք : վարձատրութիւն : վարձառութիւն : հատուցումն : երաւունք • հաւասարութիւն և պիրաւունս առ ծառայից • վճար : առձիկ.

Mercor, ari. Գնել • առնուլ : v. emo.

Mercurius, planetarum minimus. Փայլածուն : Հերմէս : & Երմիս : turc. զօհրայ : փոքրագոյն է ի մէջ մոլորականաց աստեղաց.

Mercurius, pro minerali. Ժնեակ : ժնեայ : մոդիկ անառնանելի և բնաւորեալ ընդ սամ երկն.

Dies Mercurii. Շաբաթ շաբաթի : շաբաթ շաբթի.

Merè. Պարզապէս : զուտաբար : լոկաբար : սոսկաբար : անխառն : անխառնաբար : միայն.

Merenda, æ. Ճաշ փոքրիկ որ լինի ընդ կէսօրականն հացին.

Mereo, ere : & mereor, eri. Արժանի լինել gen. արժանաւոր : արժանաւորել : non mereor ſolvere, չեմ արժանի, չեմ բաւական լուծանել : mereri pœnam, արժանի լինել դատի : մահապարտ : պարտականն մահու : meretur hoc à te, արժանի է որում զայդ առնես.

Benè mereri de aliquo. Օգնել, զբաղարտութիւն, շնորհս, լաւութիւն առնել ումեք : malè mereri de aliquo, չար, չարութիւն, վատութիւն առնել նմա : վնասել, չնաս բերել, հատուցանել նմա.

Meretricius. Պոռնկական : բոզական : meretricia merces, սխտոր : կապէնք : շան սխտոր : շնութիւն վարձն.

Meretricor, ari. Պոռնկիլ • պոռնկութիւն հետեւիլ : յաձախել, թարթափիլ, խաղնակիլ, խաղն յաձախ լինել ընդ պոռնկիս : յաձախ երթալ ի բոզանոցն.

Meretrix, meretricula. Պոռնիկ : gen. պոռնկի : բոզ, ի • կին շուն : կին խաղնաստոյ : շնաբարոյ : անյագ պոռնիկ : որ

աս-

տարածէ զպոռնկութիւն իւր առ ամենե_սեան : որ գնայ առ և անկ : meretrix ad lupanar alios alliciens, կաւատ • պոռնկա_խառնիչ.

Mergo, ere : in aquam. Ընկղմել ի ջուր : v. immergo.

Mergus, gi : Levit. 11. Քաջահաւ : aliis հողամաղ : vul. փաչալակ.

Meridialis, meridianus. Հէսօրական : հէսօրեայ : միջօրեայ : հարաւային : դէպ ի հարաւ : որ է ընդ հարաւակողմն կոյս : meridiano tempore, ի միջօրէի : ի միջօրէ_ում : ի հասարակել աւուրն : ի կէս աւ_ուրն : ի հասարակ աւուր : & vulgò, կէս օր.

Meridianus circulus. Հէսօրական բոլո_րակ : բոլորակ միջօրէի : միջօրեայ շրջան_ակ : միջօրեայ գիծն : qui ab uno polo in alium ductus globum ſcindit in duas partes æquales, vnam orientalem, occidentalem alteram : որ ի միոջէ բեւեռէ ձգեալ առ միւսն, զգունտն կտրէ ի կիսագունտս երկուս, մին արեւելեայն, արեւմտեայն միւսն.

Dicitur meridianus, quia cum ſol ſecat illum circulum, omnibus ſub illo habitantibus meridies eſt, aut media nox. Զոր հէսօրա_կան, քանզի ի կտրելն արեգականն զայն բոլորակ, բնակչաց ի ներքոյ նր հէսօր է, կամ կէս գիշեր.

Primus meridianus tranſit per inſulam ferream, quæ una eſt ex Canariis, & ab illo incipiunt numerari gradus longitudinis. Առաջին հէսօրական բոլորակ անցանէ ընդ կղզին երկաթեայ որ մի է ի քանարեայից : և անտի սկսանին համարել աստիճանք երկայնութեան : զալով յարեւելս.

Meridiatio, nis. Քուն զոր քնեմք զկնի միջօրէի.

Meridies, hora. Հէսօր : միջօրեայ : gen. միջօրէի • հասարակ օրն : մէջ օրեայ ժամ աւուրն.

Meridies, auſter. Հարաւ : ոյ : հարաւ_ակողմն կոյս : v. auſter.

Meridionalis polus. Հարաւային, հա_կարջ բեւեռն : dicitur etiam numquam apparens nobis ſcilicet cis æquatorem degentibus : առ ի ևս, սուզական և աներեւոյթ, մեզ արդեօք որք բնակեալ եմք յայս կոյս հասարակաց բոլորակին.

Meridior, ari. փոքրիկ ինչ քնանքնել յետ կէս աւուրն.

Meritò. Իրաւի : արժանաբար : ըստ ար_ժանեաց : իրաւաբար : ոչ առանց պատ_ճառի : ըստ արժանեացն.

Meritorium opus. Գործ արժանի վար_ձու • արդիւնաւոր : արժանաւոր.

Meritum, beneficium. Բարի : շնորհք : բարերարութիւն : բարութիւն : լաւութիւն : եր_ախտ.

Meritum. Արդիւն : արդիւնաւորութիւն : արժանաւորութիւն : արժանութիւն : արժա_նի : & արժանիք : de condigno, արդիւն համարժանութեան : համարժանաւոր : ըստ արժանեացն : համարժանապէս : de congruo, արդիւն պատշաճաւորութեան : պատ_շաճաւոր • ըստ պատշաճի : պատշաճաւո_րապէս.

Suprà omne meritum. Ի վեր քան զմեր արժանի • առաւել քան զոր արժանա_ւորեմք : infrà noſtrum meritum, ոչ արժանի ըստ որոց մեղաք պատժէ զմեզ ած.

Meritus, a, um : quod debetur. Որ է ըստ արժանեաց իմոց : արժանահաս : vide debitus.

Meritus, a, um : dignus. Արժանի : ար_ժանաւոր : meritus mortem, մահապարտ : &c.

Merula, avis : vul. Ղօղալ.

Merum, i. Գինի զուտ, պարզ, ան_խառն : անապակ, անքակ, & melius, անա_պակ ի ջրոյ.

Merus, a, um. Պարզ • սուրբ • զուտ : լոկ : անխառն : միայն.

Merx, melius in plural. merces, ium. Վաճառ : ինչք : ապրանք : բեռինք : որ ինչ վաճառի և գնի.

Meſopotamia. Միջագետս երկիր : միջա_գետք : ſic dicta eſt quia inter Tigrim & Euphratem fluuios ſita : այնպէս ասի, զի ձգի ի մէջ երկու հզօր գետոց դղլաթայ որ է տիգ_րիս, և եփրատայ.

Meſpilum : gall. neſle. Շալիլ : meſpilus arbor, շալիլի ծառ.

Meſſias, æ : id eſt Chriſtus, unctus. Մե_սիայ, որ է քս՟ օծեալ : ակնկալութիւն ազ_գաց : աշխարհի փրկիչ յս՟ քս՟.

Meſſis, is. Հունձ : gen. հնձոյ : & ſæpius in plur. հունձք : կութ • gen. կթոյ : potius eſt vindemia : հասկաքաղութիւն.

Meſſor, is. Հնձօղ : հասկաքաղ : մանգ_աղարկու.

Meſtis, ut vulgò dicunt, ibrida : cujus pater & mater alterius regionis, gentis, coloris ſunt. Մեստիս : խառնածին : ծնեալ ի հօրէ և մօրէ, որոց երկիրն, ազգն, գոյնն, է այլ և այլ.

Meta, æ : ſcopus. Նշան : v. g. նետաձ_գութեան նշան : նպատակ : դէտ : նշանակ : դի_

պիտարան : մողոք : ձգարան : 1. Reg. 20. ամաստաբայն .

Meta, limes . Սահմանք : եզր : գրաւ . կոպար .

Metallicus, a, um . Մետաղական : որ պատկանի առ հրահալելիս .

Metallifer . փորանոց երկիրն : ուր հրահալելիքն ծնանին .

Metalla, orum . փորանոց երկիրն : vide fodina .

Metallum, i . Մետաղ : հրահալելիք : բրելիք : ſeptem ſunt ſpecies metallorum, quæ ſeptem planetis comparantur : հրահալելիք են է. և համեմատին, է. մոլորականաց : այս ինքն .

Aurum, Soli . Ոսկի, արեգական .

Argentum, Lunæ . Ձիւծաթ, լուսնին .

Plumbum, Saturno . Կապար, երեւակին .

Stannum, Iovi . Ձինադ, լուսնթակին .

Ferrum, Marti . Երկաթ, հրատի .

Æs, Veneri . Պղինձ, լուսաբերին .

Argentum vivum, Mercurio . Օթսպակ, փայլածուխ .

Metamorphoſis . Ձայլակերպութիւն : այլ լաւեսակութիւն : այլայլութիւն : v. plura in transformo .

Metaphora, æ . Ձայլաբանութիւն : cum vox propria uni rei, transfertur in aliam : v. g. amore inflammari : յորժամ բառն որ է բուն իրին ումեք, անդրաբերի յայլն : զոր օրինակ վառիլ սիրով .

Metaphoricus . Ձայլաբանական : metaphoricè, այլաբանաբար .

Metaphyſica . Ձաւամբնաբանութիւն : cus, համամբնաբան .

Metatio, nis : ad lineam directio . Լարա բաժին շարուճն : շարակարգութիւն : թե լաւութիւք շարուածն, v. g. ծառոց, տանց : &c.

Metator, qui ad lineam dirigit . Թելադիր : որ շարիւ յօրինէ, կարգէ զծառոյն, զտունս : caſtrorum, բանակադիր : որ զբանակ լարաբաժին առնէ, շարակարգէ .

Metemſicoſis : animarum ex uno corpore in aliud atque aliud migratio . Հոգւոց կրկին մարմնաւորութիւն : մարմնափոխութիւն : փոխուիմն հոգւոյն յայլ և յայլ մարմինս թէ մարդոյ, թէ անասնոյ .

Meteora, orum : corpora mixta imperfecta, quæ ex vaporibus & exhalationibus formantur . Վէրամբարձ զբօսանք : թերի և անկատար բնութիւք, որք ծնանին ի հողային հիւթոց և գոլորշեաց յօդս վերացելոց : որպիսիք են, qualia ſunt : pluuia, nix, grando, tonitru, fulgur, fulgetrum, &c.

ամպրիւ : ventus, հողմն : nix, ձիւն : grando, կարկուտ : tonitru, որոտումն : fulgur, շանթ : fulgetrum, կայծակ : փայլատակ : &c.

Methodicè . Կարգաւ : ըստ կարգի, և կանոնաց : արհեստաբար : ճարտարապէս .

Methodicus . Բարեկարգ : որ լինի ըստ կարգի և արուեստաբար .

Methodus . Կերպ : եղանակ : կարգ : կանոն : Թելադրութիւն : կանոնադրութիւն : հնար : ճանապարհ : սկզբունք .

Meticuloſus . Երկչոտ : վախոտ : վհեր : վհերոտ : վատասիրտ : կարճամիտ : կասկածոտ : խօթամիտ : երկնչուած : երկնչակիր : զանգիտող .

Metior, iri . Չափել : չափակցել : զչափ ունել : gen. rei, չափելով որոնել, քննել : չափ արկանել : չափ առնուլ : լարաբաժին առնել : ſi pondere, կշռել : կշռոտել .

Offenſam metimur magnitudine illius quem offendimus . Ձնարպանաք կշռին, չափին, ըստ չափոյ մեծութեանն այնորիկ որ ընկալաւ զանարգանս .

Meto, ere . Հնձել : հնձել զհունձն : արկանել, ածել զմանգաղ ի հունձն .

Metor, ari : ad lineam dirigere . Թելադրել : ծրագրել : լարաբաժին առնել : շարիւ յօրինել, կարգել : չափել : զչափ արկանել .

Caſtra metari . Բանակիլ : բանակ հարկանել, դնել : զօրք զկայ առնուլ ի բանակս .

Metreta, æ : vas . Մաղ : քանան : չափ որ երկու լիտր տանէր .

Metricus, a, um . Որոնաւոր : ոտիւք չարադրեալ : ոտանաւոր տաղիւք : ոտիւք չափեալ : չափաբերական բան .

Metropolis Civitas vel Eccleſia Archiepiſcopalis . Ձարհեպիսկոպոսական քաղաք, կամ եկեղեցի : ուր արհեպիսկոպոս ունի զաթոռն իւր : մայրաքաղաք .

Metropolitanus . Ձարհեպիսկոպոս : & ſæpe in menol. մետրապոլիտ որ է մայրաքաղքին եպիսկոպոս .

Metrum : v. carmen .

Metuendus . Ձահարկու : ահեղ : ահաւոր : ահագին : ահընկէց : սարսափելի : սոսկալի : զարհուրելի : զահիհարելի .

Metuo, ere . Երկնչիլ : præt. երկեայ : imper. երկիր : plur. երկերուք : & cum abl. metuens ne, երկուցեալ դի մի : vel, թէ դուցէ : զարհուրիլ : զահիհարիլ : ահաբեկիլ : վախենալ : կասկածիլ & : abl. malum

quod metuebam evenit : ՀԱՐՆ ՅՈՐՄԻ ԽՒԹ ԸԱՅՒ, ԵԿԻՆ : Job 3.

Metus, ûs. ԸՀԿ : ՁԱԽ : ԵՐԿԵՂ : ԿԱՏԱԿԱԾ : ՊԱՐԿՈՒՐԱՆՔ : ԽՒԹԱՆՔ : ԴՈՂՈՒՄ : ՍՈՍԿՈՒՄ : ԱՐՈՒԱՒԻՒՄ.

Metu perculſus. ՕԱՐԿՈՒՐՔԱԼ : ԱՀԱՔԵՆԿ : ԵՐԿՈՒՅՔԱԼ : ՊԱՀԻՒ ՀԱՐՔԱԼ : ԱՀԻՒ ԱԱՋՆԱԱԿԱԼ : ԱՆԿԱԱ ԱՀ Ի ՎՐ ՆՐ : ԱՀ, ԴՈՂՈՒՄ ԿԱԼԱԱ ՁՆԱ, ՊԱԱՌԱՅ ՁՆԱ, ՍԱՐՍԱՒԻ ՈՒՆԻ ՁՆԱ. ՊԱԿՈՒՅՔԱԼ, ԱՊԱԿԱԼ ՅԱՀԻ.

Meus, a, um. ԻՄ : gen. ՈՅ : ԻՄԱԿԱՆ : ԻՄԱՅԻՆ.

Meus ſum, mei juris. ԱՐԻ ԵՄ Ե ԻՇԽԱՆ ԱՆՁԻՆ ԻՄՈՅ.

Meum eſt loqui. ԻՄ Է ԽՕՍԻԼ : ԱՆԳ, ԱՆԿ, ԱՆԿԱԱՈՒՈ Է ԻՆՁ ԽՕՍԻԼ.

De meo non loquor. ՕԱՅՆ ԱՍԵՄ, ՈՉ ՅԻՆՁԷՆ, ՈՉ ՅԱՆՁԱՆԷ ԻՄԻՑ.

De meo vivit. ԼԻԵԱՅ, ՂԿԵԱՆԱՍ ՎԱՔԷ, ԱԱՔՒԷ Ե ՄԱՒՑ, Ե ԴԱԽՑ, Ե ԴՈՅՑ, ՅԸՆՏԻՑ ԻՄՈՅ : ԴԱԽԻՒՔ Ե ԴՈՅՒՔ ԻՄՈՎՔ : ԴՈՅԻՒ ԻՄՈՎ : ՅԻՄԻՑ ԴԱԽԷ. ԴԱԽԱՍ ՆՐ ՎՁԱՐԵՄ Ե ՀԱՄԱՐՈՅ ԻՄԻՑ.

M I

Mica, æ. ՓՇՐԱՆՔ ՀԱՑԻՆ : ՓՇՈՒՐՆ, plur. ՓՇՐՈՒՆՔ. ՄԱՆՐ ՄԱՆՐ ՀԱՑԻՆ. ՀՈՒՆՔ ԿԵՆԱԿՑԻՆ Ե ՓՇՐԱՆԱՑ ԱՆԿԵԼՈՑ Ե ԱԵՂԱՆՈՅ.

Michæas, proh. ԱՀԻՔԷ : gen. ՄԻՔԵԱՅ.

Michael Archangelus interpretatur, quis ut Deus. ԱՀԻՔԱՅԻԼ ՀՐԵՇՏԱԿԱԱՊԵՏ : ԸԱՐԴՄԱՆԷ, ՈՎ ՈՒՍ ԱԾ.

Mico, are : ՓԱՅԼԵԼ. ՀՈՂԱԼ : ՓԱՅԼԱՏԱՍ ԿԼԼ : v. fulgeo.

Cor, arteriæ micant. ԱԻԵՐԱՆ, ԵՐԱԿՆ ԽԱՂԱՅ.

Microcoſmus. ԱՀՀԱՐԿԻԿ : ԱՇԽԱՐՀ ՓՈՔՐԻԿ. dicitur de homine qui eſt compendium quoddam univerſi : ԱԱԻ ՊՄԱՐԴՈՅ, ՈՐ Է ՄԱՐԴ ՀԱՒԱՔՈՄ ԻՆՆ ԱՇԽԱՐՀԻ.

Microſcopium. ԱՄԱՆՐԱԱԵՍ, ՄԱՆՐԱՔՆՆԵՆ ԳՈՐԾԻ ՈՐ ՈՐՈՍ ՄԱՆՐԱԴՈՅՍ Ե ՂԱՆԱԼ ԱՈՅԹՍ ԽՈՀՐԵՑՈՒՑԱՆԷ Ե ԵՐԵՒԵՑՈՒՑԱՆԷ.

Micturio, ire. ԼՑԱՍԼ ՄՈՂԵԼ.

Migratio. ՓՈԽՈՒՄ, ԱՆԴՐԱՅՔՈՒԹԻՒՆ : Ե ԱԵՂՈՒՈՂԷ Ե ԱԵՂ.

Migro, are. ԵՐԱՆԵԼ : ՉՈՒԵԼ : ՉՈՒԱՌՆԵԼ : ՉՈԴԻԼ : ՄԵՒՆԵԼ : ՓՈԽԵԼ : ԽԱՂԱԼ : ԱՆՑԱՆԵԼ Ե ԱԵՂՈՒՈՂԷ ԼԱԵՂ.

Migrare è vita. ԱՄԵՌԱՆԵԼ : ՓՈԽԵԼ ՅԱՇԽԱՐՀԷ : v. mori.

Miles, itis. ՕՐՆՈՂՈՐ : ՊԱԱՌԲԱՂՄՈՂ, ՄԱՐՏԻԿ : ԿՈՒՐԻ ՄԱՐԴ : ՉՕՐԱԿԱՆ : ՂԻՆՈՐԱԿՆԲ.

Militans Eccleſia : congregatio fidelium, qui in hac vita cum ſuæ ſalutis hoſtibus luctantur. ՅՈՂՈՎՈՒՄ ՀԱՒԱԱՏՑԵԼՈՑ ՈՐՔ Ի ԿԵՆՑԱՂՈՅՍ ՅԱՅՍՄԻԿ ԱՆԴԱԴԱՐ ՊԱԱՌԲԱՂՄԻՆ, ՃԳՆԻՆ ԸՆԴ ԴԻՄ ԹՇՆԱՄԱՑ ԼՔՆԱՆՑ ՓՐԿՈՒԹԵ.

Militaris. ՕՐՆՈՂՈՐԱԿԱՆ : ՂԻՆՈՂՈՐ : ՊԱԱՌԲԱՂՄԱԿԱՆ.

Res, ars militaris. ՕՐՆՈՂՈՐՈՒԹԵ : ՂԻՆՈՂՈՐՈՒԹԵ, ՊԱԱՌԲԱՂՄԱԿԱՆ ԱՐՀԵՍՏ.

Militariter. ՕՐՆՈՂՈՐԱԲԱՐ : ՂԻՆՈՂՈՐ ԲՈՐԻՆ.

Militia. ՕՐՆՈՂՈՐՈՒԹԻՒՆ : ԿՈՒԻ : ՊԱԱՌԲԱՂՄ : ՄԱՐՏ : item, ՉՕՐՔ : ՂԻՆՈՂՈՐՔ : ՉՈՐԱԿԱՆՔ : ՂԻՆՈՂՈՐՈՒԹԻՆՔ.

Militiæ nomen dare. ՀՐԻԼ ՂԻՆՈՂՈՐ, vel Ի ՂԻՆՈՂՈՐՈՒԹԻՒՆ : ՄՏԱՆԵԼ Ի ՂԻՆՈՂՈՐՈՒԹԻՒՆ : ՂԻՆՈՂՈՐԻԼ ԸԱՂԱՒԱՐԻՆ : ՀԱՄԱՐԵԼ ՄՏԱՆԵԼ Ի ԹԻՒՂԻՆՈՂՈՐԱՑ.

Milito, are. ՕՐՆՈՂՈՐԻԼ : ԿՈՒՌԵԼ : ՊԱԱՌԲԱՂՄԻԼ : ՄԱՐՏԻԼ, & ՄԱՐՏՆՉԻԼ : ՃԳՆԻԼ. v. certo.

Milium, ii. ՀՈՐԵԱԿ : gen. ՀՈՐԵԿԻ.

Mille. ՀԱՂԱՐ : millia, ՀԱՂԱՐՔ : gen. ՀԱՂԱՐՈՑ : millecuplum, ՀԱՂԱՐԱՊԱՏԻԿ.

Milleſimus. ՀԱՂԱՐԱՐՈՐ.

Milliare, & milliarium. ԱՂՈՆ : ՄԻԼ. ՄԻԼՈՆ : conſtat mille paſſibus Geometricis : ՈՒՆԻ ՂՀԱՂԱՐ ՔԱՅԼ ԵՐԿՐԱՉԱՓԱԿԱՆ : uno milliari diſtans, ՄՂՈՆԱԱ ՄԻ ՀԵՌԻ.

Millies. ՀԱՂԱՐ ԱՆԳԱՄ : ՀԱՂԱՐԻՑ ԱՆԳԱՄ.

Millio, nis : ſeu mille millia. ԲԻՒՐ, ՈՅ : ՀԱՂԱՐԻՑ ՀԱՂԱՐ.

Milvus, vi. ԱՂՆԳՂ : ԳԵԱՐԱԲԾԻՒ : ԱԲՍՈՆ : ՈՐՈՐ : ՃԱՅ : aliis ՀԱԼԱՂԱՆ : ՈՐՈՐ ԴԱԿԱՆ ՀԱՒՆ Է.

Mima, æ. ԼԻՆ ԿԱՏԱԿԱՍԱՑ : ԽԱՂԱՐԿՈՒ : ԽԱՂԱՐԲԱՐ : ԽԱՂԱԼԻԿ.

Mimicè. ԼԿԱՏԱԿՕՐԷՆ : ԸՆԴ ԽԱՂՍ : ԾԱՂԲԱՐԲԱՐ.

Mimicus, a, um. ԾԱՂԲԱԿԱՆ : ԾԱՂԲԱԾՈՒ : ԽԱՂԱԲԿՈՒ.

Mimus, i. ԼԿԱՏԱԿԱՍԱՑ. ԿԱՏԱԿԱԲԱՐ. ԽԱՂԱԲԿՈՒ : ԾԱՂԲԱԾՈՒ : ԴԵՐԱՍԱՆ : ԽԱՂԱՐԲԱՐ : vulgò ՄԱՍԽԱՐԱՅ ԱՒՕՂ : perſ. ըռ-ըսատՄԲաղ : mimum agere, ԽԱՂԱԼ : ԽԱՂԱՐԿԱՆԵԼ : ԿԱՏԱԿԵԼ : ԽԵՂԿԱՏԱԿԵԼ : ԾԱՂԱՏՆԵԼ.

Mina, æ : 100. dragmarum pondus apud Græcos. ՏՈՒՆԱՑ ԿՇՌ Է Ր, Ճ. ԴՐԱՀ.

Mi-

Minaciter. Սպառնալով: սպառնալիօք: սպառնական բանիւք: սասանիւ: խրոխտաբար.

Minæ, arum. Սպառնալիք: սպառնական: բանք խրոխտականք և լի սպառնալիօք: սասա: սասանումն: բանք ահագուժիչք.

Minax, acis. Սպառնական: սպառնալի: ահարկու: ահաւոր: ահընկէց: ահագուժիչ: ահագին: սասանիկ և խրոխտ.

Minerale: corpus foſſile ſolidum, in viſceribus terræ productum. Բրելի կայուն և ձգիտ որ ծնանի ի հիւթոց և գոլորշեաց նեղփակելոց ի խորշս երկրի: v.g. metalla: petræ &c. զոր օրինակ մետաղքն, քարինքն, Քանդրատած ծուծքն և այլք.

Aqua mineralis. Ջուր հանքահոս: քաղցրնակ: որ ի հանից հոսեալ: ſal mineralis: աղ բրելի: որ գտանի յամբարս քաղից.

Minerva, ſeu pallas. Ճարտուհի: զոր գեաղաշուք առասպելաբանէին գոլ վերա հացու մակացութեց: agere aliquid craſſâ minervâ: զգործ ինչ առնել խոշորապէս: գեհկաբար: անյարմարապէս, invitâ minervâ: առանց բուն յարմարութեան, յօժարութեան, բնաւորութեան, յանձղակութեան: ապաշնորհ բնութեբ: անհնար: առանց հնարի.

Mingo, ere. Միզել: ցնթել: շռել.

Minimè. Բնաւ ոչ: ամենևին ոչ: ոչ իւիք: ոչ կենդանի իւիք: չիք բնաւ.

Minimè, minimum, ſaltem. Նոյն սակաւ: գոնե: գոնեայ: v. ſaltem.

Minimus. Փոքրագոյն, փոքր, կրտսեր, կրտսերագոյն քան զ. մանրագոյն: փոքրիկ.

Minio, are. Կարմրով, մանդրաւաւ նեբկել.

Miniſter. Պաշտօնեայ: gen. նէի: պաշտօնատար: սպասաւոր: կամարար: ծառայ: որ կայ ի սպասու: արբանեակ: արբանեկալ: unde in lib. Canon. համայք արբանեկեցին առաքելոց ի վկայելն յարութեան: miniſter ſatanæ, արբանեակ սատանայի.

Miniſterium. Պաշտօն: պաշտուճն: սպաս, gen. ու: սպասաւորութեն: պաշտօնատարութեն: miniſterium apoſtolatûs, պարտաւորութեն, վիճակ առաքելութեբ.

Miniſtra. Ազդակին: կին որ կայ ի սպասու: v. miniſter.

Miniſtratio. Պաշտամանք: պաշտօն: սպաս.

Miniſtrator. Սպասաւոր: պաշտօղ: v. miniſter.

Miniſtro, are: utilem eſſe. Օգնել: օգնական լինել: արբանեկել ումք: vide deſeruio.

Miniſtrare, dare. Տալ: վճարել: նախահոգալ ումք զայմ ինչ.

Miniſtrare, inſeruire. Սպասաւորել: կալ ի սպասու: պաշտել զոք: v. famulari: ad menſam, ածել զսեղան առաջի: զկերակուրս առնել: dat. դնել առաջի, արկանել: dat. կալ ի սպասու.

Minitabundus. Սպառնական: ահարկու: v. minax.

Minito, are: minitor, ari, ruinam &c. Սպառնալ աւերել: սասանել ումք զինի: գնալ սպառնալիօք: ահ տալ: սպառնական բանիւք սասանել: caput agitando, խրոխտ շարժել զգլուխն: խրոխտական բանիւք ահացուցանել.

Minium, ii. Կարմիր: aliis սինդոն: aliis, մնդոյք: aliis, սուրճն: vul. զրմըզ: & զրմըզ.

Mino, are. Տանիլ: վարել.

Minor, ari: v. minitor.

Minor, is: pupillus, qui necdum eſt annorum 14. Որ չէս ի չորեքտասան ամաց: չէս ի հասեալ ի կատարեալ հասակ: որ չէս ի տե անձին իւրոյ: մանկագոյն տիօք: որ կայ ընդ իշխանութեբ դաստիարակին: Թերի, անկատար, տհաս հասակաւ.

Minor natu. Մանկագոյն, փոքրագոյն հասակաւ: կրսեր, կրտսեր, կրսերագոյն եղբայր.

Minor propoſitio. Երկրորդ առաջար կութեն հաւաքաբանութեբ.

Minor, in genere. Յակաւ, սակաւագոյն քան զ. փոքր, փոքրագոյն քան զ. gen. փոքու: à minimo, ի փոքուէ: դոյն, դունագոյն քան զ. դոյզ, դունագոյն քան զ.

Minores ordines. Չորք աստիճանք: quatuor ſunt in Eccleſia Armenia ſcilicet, Oſtiarius, Lector, Exorciſta, Acolytus: Չորք են յեկեղեցին հայոց, այսինքն, դռնապան: ընթերցող: երդիճեցուցիչ: ջահընկալ: duo ſunt in Eccleſia Græca: ſcilicet Lector, & Subdiaconus: զերկուս ունի յուհատ եկեղեցին, այսինքն, ընթերցող և ենթասարկաւագ.

Minoritas, pupillaris ætas. Թերի, անկատար, տհաս հասակ: կրտսերութեն: անլինելութեն աւուրց: տհասութեն հասակին ժբ ամաց և ի խնամարհ: v. minor.

Minoro, are. Դժուազ առնել: նուազեցուցանել: փոքրկացուցանել: v. minuo.

Minuo, ere. պակասեցուցանել: vide diminuo.

Minuere aliquem capite. գլխատել զոք, հատանել, կտրել զգլուխ նորա: առնուլ զգլուխ նորա ի նմանէ.

Minùs, ante adjectivum: v. g. minùs reus eſt, qui non novit, quàm qui novit & non facit. պակաս պարտաւոր է: ոչ է այնքան պարտաւոր: պակաս է պարտաւորութիւն այսորիկ որ ոչ գիտէ: &c. non eſt minùs Sanctus, quàm doctus: սրբութիւն նորա ոչ է ինչ պակաս ի գիտութենէ, քան զգիտութիւն նորա.

Minùs, ante ſubſtant. Luna minùs habet lucis, quàm ſol. լուսինն փոքրագոյն է լոյսն, քան արեւն: պակաս է լոյս լուսնին քան.

Minùs ante verbum: minùs bibi quàm manducavi. պակաս ըմպեցի, քան կերի: minùs patior quàm quod mereor: պակաս քան զոր ունիմ տանջեցայ: ոչ արժանի, եթէ որոց ունիմ տանջին զիս: ոչ տանջիմ եթէ արժանեաց եմոց.

Mûltò minùs. Տոյժ պակաս: Թող Թէ: v. g. hoc ſanctus non aſſequitur, multò minùs peccator: սրբոն զայն ոչ ընկալնու Թող Թէ մեղաւորն.

Sin minùs. Հապա Թէ ոչ.

Minuſculus. փոքրիկ: փոքրագոյն: պակասագոյն: մանրագոյն.

Minutal, is: gall. hachis: vul. Հիմայ: միս է մանր մանր յօշատեալ, կտրատեալ.

Minutatim concidere. Համրել: խողխողել: յօշել անդամ անդամ: մանր մանր խորտակել: իսուրդ իսուրդ կտրել: կտրատել պատառ պատառ: aliàs, փշրել: մանրել: բզկել զհաց.

Minutatim dicere. Պատմել մանր առ մանր: մանրաբարբառի: մանրամասնաբար: մի ըստ միոջէ: մի մի: մի առ մի: գալ առ մանրաբարս.

Minutatim vendere. Համր մանր, մանրառի, մի մի ծախել: aliàs paulatìm.

Minutè ſcriptum. Համր մանր, գրիչ գրիչ գրեալ.

Minutia, æ. փշրանք: պատառիկ: մանրիկ.

Minutiæ, arum. Իրք Թեթեւագոյնք: Թեթեւագինք: իր մանրամասնեայ: ոչ ինչ բան: խաղալկուԹիք տղայոց: փոքրահոգուԹի և խառնան: տղայական խաղալիք. ունայն բան.

Minutìm. Համր մանր: մանրառի: vide minutatim.

Minutio, nis. փոքր կացուցմն: նուազուցմն: v. diminutio.

Minutum, i. Դրոսկ: gen. դրոսկի. կէս մի ժամանակի: ԹօԹափուցմն ական: մին վայրկեան: ԹարԹնէլն, չԹնէլն, ԹարԹնիլն ական.

Hora una, habet minuta ſexaginta. Ժամ մի ունի կ. դրոսկս.

Minutum, ſpecies monetæ. Բռնտն: gen. նի: լումայ.

Minutus, a, um. Համր: gen. մանու: plur. մանուանք: մանրիկ: փոքրիկ: մանրամաղ: բարակ: դերմակ.

Minutus capite. Գլխատեալ, aliàs, նուազեալ: պակասեալ: մանրեալ: փոքրկացեալ: փշրեալ.

Minutæ merces: gall. quincaillerie. Թեթեւագին ապրանք: իրք մանրամասնեայ: vul. խուրտաւաճառ: հուլունք: talium venditor, vul. խուրտաւագործ: մանրավաճառ.

Mirabilis. Զարմանալի: սքանչելի: հրաշալի: զարմանապատն: հրաշակերտ: մեծագործ: հնարագիտ: նշանաւոր: հիասքանչ: զարմանասանս.

Mirabiliter. սքանչելապէս: զարմանալի կերպիւ: mirabiliter operans, հրաշագործ, զարմանագործ: զարմանաբար: հրաշապէս.

Mirabundus. Հիացեալ: ապշի ի բերան: ապուշ: յիմարեալ: զարմացեալ: ապշեցեալ: մոռացեալ: Թափեալ ի մտաց: բերանաբաց: անշշունչ: Թմբեալ.

Miraculum. Հրաշ: հրաշագործուԹիւն: հրաշակերտուԹիւն: նշան: արուեստ: սքանչելիք: սքանչելագործուԹիւն: նորանշան: ցուցակ.

Miraculorum patrator. Հրաշագործ: հրաշակերտ: սքանչելագործ: նշանագործ: սքանչելարար.

Mirandus. Հրաշալի: անձառաւհրաշ: զարմանական: v. mirabilis.

Miratio: v. admiratio.

Mirè, mirificè. Զարմանաբար: սքանչելապէս: հրաշապէս: զարմանալի կերպիւ: mirè genitus, հրաշածին: mirè conſtructus, հրաշակառոյց: &c.

Miror, ari. Զարմանալ: սքանչանալ: հիանալ: v. admiror.

Mirus, a, um. Զարմանալի: v. mirabilis: mirum in modum: զարմանալի կերպիւ: v. mirè.

Miſcellaneus. Խառնեալ: խառնակ: խառնուածք: խառնախնառութ.

Miſcellanea, orum. Իրք խողովածոյ: քաղուածք, ծայրաքաղ յատկի ազգի գրոց.

Misceo, ere. Խառնել, խառնակել ընդ- ևն ընդ ջուր, vel, ջրով: aliquandò շփոթել: համաշփոթել: simulta simul interendo: մածել: շաղել: շաղախել: զանգել & զանկել.

Misellus. Ողորմելի: եղուկ: եղկելի: աղերսոտ: աւաղ: յեղեղուկ: ափսոսալի: թշուառացեալ = աղքատիկ.

Miser, a, um. Թշուառական: թշուառացեալ: տառապեալ: տաժանեալ, աղքատ = մաշեալ աղքատութեամբ = չքաւոր: տնանկ: ցաւագնոտ: կարօտեալ: եղկելի: ողորմելի: վատաբախտ: բախտակորոյս: հեգ: խեղճ.

Miserabilis: ut miser.

Miserabiliter. Թշուառաբար: տառապանօք և վշտօք բազմօք.

Miserandus. Եղկելի: եղուկ: ողորմելի: ափսոսալի: ողորմութեան արժանի: ողորմագին = v. miser.

Miseratio. Գութ: գթութիւն: ողորմութիւն: ողորմ: ցաւակցութիւն: քաղցրութիւն: գորով: արգահատութիւն: մարդասիրութիւն: v. misericordia.

Miseratione permovere. Ողորմել, զաղիս շարժել ի գութ = ածել, արկանել ընդ ութ և զողորմ ի սիրտ: Ճմլեցուցանել, կակղացուցանել զսիրտ.

Miserator, miseratus: v. misericors.

Miserè. Չարաչար: v. miserabiliter.

Misereor, eri alicujus. Ողորմիլ ումեք: գթալ ի վերայ նորա: Թողութիւն առնել, շնորհել: խնայել ի վերայ նորա = ներել, ներողութիւն առնել նմա: գթութիւն ունել առ նա: աղեք շարժել ի գութ: ցաւակից լինել: գթալ ի նա = խանդաղատել զնովաւ: խանդաղատել յողորմ գութ ի վերայ: ողորմ անկանել ի սիրտ = գորով ունել առ: Ճմլել ոգի, կակղանալ ի վերայ.

Miseresco, ere: ut misereor.

Miseret me tui. Ցաւ է ինձ ի վերայ քո: եղկել, ողբալ, ափսոսալ, աւաղել, վայել, աղաւաղել զոք: ափսոսալով ասել եղուկ եղուկ, աւաղ աւաղ թշուառացելոյ և եղկելի անձին նորա.

Miseria, æ. Թշուառութիւն: տառապանք: տագնապ = վիշտ: նեղութիւն: վտանգութիւն = անձկութիւն: փորձանք: նեղութիւն: աղքատութիւն: տնանկութիւն: չքաւորութիւն: vide afflictio.

Ad extremam miseriam redactus. Թշուառացեալ: մաշեալ աղքատութեամբ: անճարացեալ: անկեալ ի խորս թշուառութեան: անճար. անճարակ: ի նեղս անկեալ, vel յանձնարար.

Misericordia. Գթութիւն: ողորմութիւն: գթասիրութիւն: մարդասիրութիւն: երկայնամտութիւն: անյիշաչարութիւն: անոխակալութիւն. v. miseratio.

Misericordiâ moveri. Սիրտ ճմլիլ, շարժիլ ի գութ: ողորմ անկանել ի սիրտ: vide misereor.

Misericors. Ողորմած = գթած: բարեգութ: բազում ողորմ = մարդասէր: երկայնամիտ: անոխակալ: անյիշաչար: հեզամբոյր: քաղցրագութ: գորովագութ: ողորմասիրտ: գթասէր.

Miseror, ari. Ողորմիլ: dat. ut in misereor: miserari sortem alicujus: գորով ունել առ նա: ճմլիլ ոգի, աղեք շարժել ի գութ ի վերայ նորա: խանդաղատել զնովաւ յողորմ գութ: գութ անկանել ի սիրտ: ափսոսալով ասել եղուկ եղուկ, աւաղ աւաղ թշուառացելոյ և եղկելի անձին նորա.

Missa, æ. Պատարագ: մեղսաքաւիչ և կենդանարար խորհուրդ մարմնոյ և արեան Յի: քահանայագործութիւն: պատարագին խորհրդածութիւն: sic dicta, quia peracto sacrificio dimittebatur populus: այսպէս ասացաւ զի յաւարտին պատարագին, արձակէին զժողովուրդն: missa solemnis cantata, պատարագ ձայնաւոր: հանդիսաւոր: missa privata, Թիւ պատարագ.

Missam dicere. պատարագ առնել, մատուցանել: քահանայագործել: կատարել զխորհուրդն, qui missam facit, պատարագամատոյց, խորհրդածու, ժամարար քահանայ.

Missam audire. Լսել, տեսանել զպատարագ: պատարագին ունկնդիր լինել: պատարագաւ գտանել ի սուրբ պատարագ: non audire, ի բաց թողուլ զնա = մնալ ի պատարագէն: զանց առնել զպատարագաւ.

Missæ inservire. Պատարագին սպասաւորութիւն առնել, կալ ի սպասու: պատարագին սպաս գործել.

Missale. Խորհրդատետր: պատարագագիրք.

Missilis. Ձեռբարձիկ = ձգական: ձեռբարձակ.

Missio, nis. Առաքումն: արձակումն: v. legatio.

Missio Apostolica. Առաքելութիւն: առաքելական պաշտումն: սպասաւորութիւն քարոզին: առաքելական ատեանի ընդդիմախօսողս անհաւատից սփռելն մինչ հաւատոյ մէ եկեղեցւոյն.

Mis-

Missionarius, vir Apostolicus. Այր առաքելական : առաքելագործ : պատուէր բանին : մշակ և նուիրակ հռոմայ եկեղեցւոյն առաքեալ ընդ աշխարհ ընդ ամ քարոզել աւետարանն.

Missus, a, um. Առաքեալ : յղեալ : յղարկեալ : արձակեալ.

Missum facere aliquem. Արձակել զոք : տալ նմա համարձակութիւն երթալոյ : թողացուցանել, թուլացուցանել, թողուլ, թոյլ տալ նմա երթալ.

Missam facere uxorem. Թողուլ, արձակել զկին : մեկնել, հրաժարել ի կնոջէ : v. repudiare.

Missos facere honores. Հրաժարել, հրաժարեալ կալ ի : abl. v. abdico.

Mistim, sine delectu. Անզանազանապէս : խառն : անխտիր : անխնայ.

Mistura, mixtio. Խառնումն : խառնակութիւն : խառնուած.

Mistus, a, um. Խառնեալ : խառնակեալ : v. admistus.

Mitesco, ere : de homine. Կակղանալ : քաղցրանալ : հանդարտիլ : հեզանալ : մեղմիլ : մեղմանալ : ներքս հովանալ : դադարել բարկութիւն, ցածնալ : խաղաղանալ : դառնալ ի խաղաղութիւն : de frigore, ցուրտ թուլանալ : օդն մեղմիլ : de mari, ծովն դադարել : հանդարտիլ : ցածնալ = խաղաղանալ : հողմն նստիլ : լինել խաղաղութիւն : de feris, անասուն ընտելանալ : հնազանդիլ : կակղանալ = մեղմանալ : de fructibus, պտուղ հասանել : եփել : գալ ի հաս.

Mitigatio, nis. Կակղացումն : մեղմացումն : քաղցրացումն : հանդարտութիւն = ցածուցումն : բարակացումն : դադարումն : խաղաղացումն.

Mitigatorius, a, um. Ցածուցիչ : կակղացուցիչ : քաղցրացուցիչ : փարատիչ : թուլացուցիչ.

Mitigatus, a, um. Կակղացեալ : &c. ex superioribus.

Mitigo, are. Ցածուցանել, զիջուցանել, շիջուցանել զբարկութիւն : քաղցրացուցանել, հանդարտեցուցանել, խաղաղացուցանել, մեղմացուցանել, դադարեցուցանել զբարկացեալն : դարձուցանել զսրտմտութիւն.

Mitigare dolorem. փարատել, թուլացուցանել, թեթեւացուցանել, հանգուցանել, դիւրացուցանել զցաւն : դիւրութիւն տանել հիւանդին.

Mitigare feras. Զգազանս հնազանդեցուցանել : ընտելացուցանել : կակղացուցանել : խաղաղացուցանել : մեղմացուցանել.

Mitis, Հեզ : հանդարտ : հեզամիտ : հեզահոգի : քաղցր : հեզաբարոյ : հանդարտաբարոյ : հեզիկ : քաղցրիկ : մեղմ : in sermone, հեզաբան : մեղմաբան : մեղրածորան : մեղրահոս : քաղցրաբան = համեղախօս : մեղրաշուրթ : քաղցրալեզու : անուշախօս : aspectu, հեզահայեաց : քաղցրահայեաց = de aere, օդ հանդարտ : մեղմ : քաղցրաշունչ : քաղցրախառն : de fructibus, քաղցր : քաղցրահամ : համեղ : անուշ : մեղրահամ.

Mitius : mitissimè. Քաղցրաբար : հեզաբար : հանդարտաբար : մեղմաբար : մեղմով.

Mitra, æ. Խոյր : թագ : միթր : mitratus, թագազարդ : խոյրազարդ.

Mitto, ere. Առաքել : յղել : ղրկել : յղարկել : յուղարկել : արձակել : հանել : վարել = ածել.

Mittere folia. Արձակել զտերեւս.

Mixtus, a, um. Մակարդուն : v. admistus : corpora mixta ex quatuor elementis : մարմինն տարրացի : խառնակէ : չորեք նիւթեայ բնութիւնք : մարմինք տարրականք, խառնեալք ի չորից տարերաց.

Mixtura, æ. Խառն : խառնումն : համաշփոթութիւն : մակարդումն : v. admistio.

Mna, æ : vel mina. Մնաս : ցած փող էր : aliàs v. mina.

M O

Mobilis. Շարժական : շարժելի : շարժուն : անկայուն : անհաստատ : շրջաբերելի : ընդունակ շարժման : aliàs v. inconstans.

Res mobiles domûs. Կինք շարժունք, շարժելիք : կահ : կարասի : զարդ : սպասք : կազմած : խառնազանգ : vul. Թարաքայ : աղդիւնք տան.

Primum mobile : Cœlum supremum, quod motu violento alios cœlos rapit ab Oriente in Occidentem intrà horas 24. Առաջին շարժելի, վերին երկինն որ բնութեամբ շարժմամբն զայլ երկինսն յափշտակէ յարեւելից յարեւմուտս երկարութեամբ ժամուց իդ.

Festum mobile. Տօն շարժական, շարժելի, փոփոխական, որ խաղայ : որպիսի է տօն յարութեան տն : և ի նմանէ կախեալ կան, համբարձումն, հոգեգալուստ, տօն երրորդութեան, և տօն մարմնոյն քն.

Mo-

Mobilitas. Շարժելութիւն : շարժականութիւն : շարժողութիւն : aliàs անհաստատութիւն : v. inconſtantia.

Mobiliter. Շարժելաբար : մեղմով շարժմամբ.

Moderamen, inis. Կառավարութիւն : խնամակալութիւն : v. gubernatio.

Moderatè. Չափով : չափաւորապէս : ըստ չափոյ : առ չափ. ըստ կարգի և հրամանի բանին : aliàs, մեղմաբար : հանդարտաբար : moderatè bibere, զգաստութիւն ըմպել : &c.

Moderatio. Է՛ զօրութիւն որ զչափ և կարգ դնէ ամ՛ ախտից : չափ : կարգ : առութիւն անձին : զգաստութիւն : բարեկարգութիւն. հանդարտութիւն : զուգամտութիւն : մեղմացուցս : moderatio Cœli, բարեխառնութիւն օդոյ : բաղդատախառնութիւն, մեղմութիւն օդոյն.

Moderator. Խնամակալ : վարիչ : կարգադրիչ : վերակացու : վերատեսուչ : կառավարիչ. գործավար : գործակալ : խնամարկու : մատակարարիչ : կարգաւորօղ.

Moderatus, a, um. Չափաւոր. որ է չափով, ըստ չափոյ, ըստ կարգի և հրամանի բանին : բարեխառն : բարեկարգեալ : զգաստ ըմպելի : de homine, հանդարտ : հեզամիտ : մեղմասիրտ. հաւատաւոր : զուգամիտ : որ ի հշխուս կեայ : առէր ախտից և անձին իւրոյ.

Modernus. Աշխարհս մարդիկ : այսօրեայ : նոր : արդեանական : նորակերտ : այժմուբարիք : այժմուքս : նորդեանք. առ դի՛ շինեալ.

Moderor, ari. Կառավարել. վարել : v. guberno.

Moderari, coercere. Օսպել զկեղրս : սանձ հարկել, կարգ դնել կեղծի՛ իւրում : տիրել անձին իւրում : սանձահարկել զ. զգաստանալ : չափ դնել ցանկութեաց : զզգայական հեշտութիւնս ի կիր արկանել ըստ չափոյ և հրամանի բանին : ի չափաւորն ածել զ. aliàs v. mitigare.

Modeſtè. Պարկեշտաբար : համեստաբար : հանդարտաբար : հեզաբար : մեղմով : մեղմաբար.

Modeſtia. Համեստութիւն : համեստաբարոյութիւն. հանդարտութիւն : հանդարտամտութիւն : հեզութիւն : հեզամտութիւն. պարկեշտութիւն : ժուժկալութիւն : քաղցրութիւն : խոնարհութիւն : զգաստութիւն.

Modeſtus. Համեստ : պարկեշտ : համեստաբարոյ : հանդարտ : հանդարտամիտ. հեզաբարոյ. ժուժկալ : խոնարհ. զգաստամտութ.

Modicè, modicùm. Սակաւու : սակաւ : սակաւնիկ մի : փոքր ինչ : փոքրնիկ : դոյն ինչ : դոյզ ինչ : ընդ աղօտ : աղօտ : մեղմով : զգաստաբար : զգաստութ.

Modicus. փոքրնիկ : սակաւ : սակաւաւոր : չափաւոր : դոյն : դոյզ : դուզնաքեայ : modicus cibus, զգաստ կերակուր : v. mediocris : modicæ fidei : Թերահաւատ.

Modificatio. Եղանակ : զինարդութիւն : կերպ : որակնութիւն որով էակք են այսպիսիք : aliàs չափ : չափադրութիւն : բաց առութիւն.

Modificor, ari. Չափել. չափ, կարգ դնել : ի բաց առնել : aliàs, եղանակել, այսպէս կամ այնպէս կերպաւորել զկեանս : յարմարել : յօրինել : պատշաճել : չափով և կշռով կարգել.

Modiolus rotæ. Թ-ինկունք անուոյն.

Modius. Հ՛ղ-րոճան : արդու : gen. արդուի : մոդ & մոթ : կապիճ : քոռ.

Modò, nunc. Աղյժմ : այժմիկ : արդէնս իսկ. այժմ ժամանակ : modò veniet, այժմ ընդ հուպ եկեսցէ. ահաւասիկ գայ : փոքր մուս ևս և եկեսցէ : կանուխ : ի մօտոյ : յետ սակաւ մնոյ.

Modò, ſi tamen. Բայց եթէ : բայս մի այն թէ : abſtineat à carne modò non ſit infirmus : ի մսէ հրաժարեսցի, բայց եթէ վա՛ հիւանդութիւն խափան լինի.

Modò conſentit, modò repugnat. Ա՛մեն, երբեմն հաւանի, և ասպա, և յետոյ, մեն հակառակի : ե՛ղն լայ, և ե՛ղն ծիծաղի : ե յորժամ լայ, և ե յորժամ ծիծաղի : ի միում ժամանակի չինի և քանդէ ի միասում.

Modò dicebam. Ի վերոյ ասէի : կանխադոյն, առաջադոյն ասէի : ut modò dicetur, ոյլ ասացոյց ի վայր, ի նախընդոյ, յետոյ, զկնի սակաւուց, այսու հետև.

Non modò permittit, ſed etiam jubet. ոչ միայն թոյլ տայ, բայց և հրամայէ.

Non modò non præcipit, ſed ne quidem permittit. Թ-այլ և ոչ տայ, զի արդ հրամայեսցէ : Թոյլ ոչ տայ, Թող Թէ հրամայէ.

Modulamen, cantus. Իւսաղ : գոյն : եղանակ : vul. մուզամ.

Modulatè. Քաղցրանո՛ւագ, քաղցրաձայն ձայնիւ. քաղցր եղանակաւ.

Modulatio, harmonia. Քաղցր համաձայնութիւն : քաղցրանո՛ւագ, քաղցրաձայն ձայն, եղանակ, նո՛ւագ.

Modulator. Քաղցրաձայն երգու : ձայնարկու : նո՛ւագած : քաղցրանո՛ւագ : երա-

եղամելով : եղեգնեկ : եղանակածու .

Modulor , ari . Քաղցրաձայն երգել , նուագել : եղանակել : անխորժալուր ձայն նու նուագ ածել : ձայն խաղացուցանել քաղցրաբար .

Modulus, menſura . Չափ . pro modulo conabor , ըստ կարի իմում չափ եղեց : որչափ տացէ ինձ ձիրութիւն իմ .

Modus, i. Կերպ : ձեւ : եղանակ . սաբաս . ատրաս : ոճ : hoc modo , այսպէս . quot modis? քանի կերպիւ ? քանիապատիկ ? duobus modis , երկպատիկ : երկդիմի : երկուկերպիւ . ըստ երկու եղանակաց , երկեակ : կրկին : կրկնակ : կրկնապատիկ : quodammodo , կերպիւ իւիք : quocumque modo , ինչ կերպիւ և իցէ : զի արդ և իցէ : belluarum modo , անասնաբար : անասնօրէն : ի նմանութիւն անասնոց : հաւասար անասնոց .

Modus vivendi , agendi . Սովորութիւն : արարողութիւն : կանոն : սահմանք : կարգ վարուց : վարք : բարք : արարմունք : գնացք : կերպ կենցաղավարելոյ : կենցաղավարութիւն . մարդավարութիւն : շարժմունք նո՛ երբեմ մեծատան եղեւ .

Nullo modo permittam . Ոչ կերպիւ իւիք , բնաւ , ամենեւին ոչ թողից .

Mirum in modum . Խիստ : յոյժ : կարի յոյժ .

Modus, menſura . Չափ . Charitas modum neſcit : սէրն զչափ , զսահման ոչ ունի : modum ſtatuere rebus , կարգ , չափ դնել . dat.

Modus, in grammat. Եղանակ բայի .

Moecha , æ : adultera . Շնացող : շուն , պոռնիկ կին .

Moechor , ari. Շնալ : պոռնկել : պոռնկանալ : պոռնկութիւն առնել .

Moechus . Շուն : շնացող : պոռնիկ . մարդ .

Mœnia , ium . Պարիսպ : պատուար . urbem mœnibus cingere , զքաղաքն պարսպել : ամրացուցանել , պատել պարսպօք : պատել զպարիսպ զքաղաքաւ : ածել զպարիսպ շուրջ զքաղաքաւ : պարիսպ պատել շուրջանակի .

Mœreo , ere : mœror : moeſtè : moeſtitia , moeſtus : v. in mæ .

Moiſes . Մովսէս : & Մովսէս : gen. Մովսեսի : abl. Մովսեսէ : Ընդ Մովսեսի .

Mola , æ . Երկան . երկանաքար : վէմ երկանաքար : վէմ երկանի : quod & molaris lapis .

Molaris dens . Ծամիչք : ջաղացպանեաւք :

մեղմանատամ : ծամատամն .

Moldavia . Պուղտան : moldavus , պուղտանցի .

Molendinum . Ջաղաց : v. moletrina .

Moles , is . Զանգուած անհնարին և մեծ յոյժ : լեռնացեալ դէզն , հոյս : moles corporis , մարմնեղութիւն : անձնահաստութիւն : հաստանդամ , մեծանդամ , անձնուռնի հաստ մարմնոյ : հաստութիւն : ստուարութիւն .

Moles aquis oppoſita . Ջմուր պարիսպ կամ հողակոյտ զորն արկանեն ջուրց : խից : արգելանք : պատնէշ .

Moleſtè . Դժուարաւ : դժուարաւ : դժուարայն : աշխատանօք քաղմօք : տաժանաբար : ցաւագնաբար .

Moleſtè ferre . Լինել ինձ տրտմութիւն յոյժ և անպակաս ցաւարան իմոյ զի : դժուար թուել ինձ , խիստ և ծանր թէ . խոժոռել , տրտմութիւն ունել զի : վշտագնել : ձանձրել տրտմութիւն : տրտմութիւն կրել : v. fero.

Moleſtia , æ . Տրտմութիւն : նեղութիւն : նեղսրտութիւն : երկմունք : վիշտ : վշտագնութիւն : դառնութիւն սրտի : վշտակրութիւն : աշխատ : աշխատանք : կսկծումն , մորմոքումն սրտի .

Moleſtiam creare alicui . Աշխատ առնել զոք : ծանր , բեռն լինել նմա : վշտացուցանել , աշխատեցուցանել , վշտագնել , խռովել , թախանձեցուցանել զոք .

Moleſtus de homine . Որ է մեզ բեռն և ծանր : որ ծանրանայ մեզ . որ ծանրութիւն առնէ : ոչ տայ մեզ հանգչել : ոչ տայ հանգիստ անձին իմում : անձնատանջ : աշխատաբար : de aliis rebus , խիստ : ծանր . տրտմական : դառնականիծ : տաժանելի : դժուար : վշտագնեալ : թախանձող : տրտմեցուցիչ .

Moletrina , æ . Ջաղաց : cujus molæ verſantur aquarum vi , ջրաղաց : vi brachiorum , բազկաղաց : vi ventorum , հողմաղաց : աղօրիք .

Molimen , conatus . Աշխատանք : ջան : ջանադրութիւն : ուժ . երկմունք : վաստակ : ճգնութիւն : հնար .

Molior , iri : movere . Շարժել : շարժել : խաղացուցանել : յառաջ մղել : ի վեր մղել .

Moliri , aggredi . Սկսել զձեռն ի բան : ջանալ . ջան դնել : հնարել : v. conor .

Moliri malum . Խորհել , նենգել զչար ումեք . զգայսել ի սրտի թէ ինչ պէս վնասեսցէ : որոճել զորոմս դիւականս : v. machinari .

Molitio, conatus. Ձեռնարկութիւն : խորհուրդ : խորհրդածութիւն : ձեռնարկութիւն : յանձնառութիւն : ջան : ջանադրութիւն : հնարագործութիւն.

Molitor, auctor. Պատակ, գտիչ : gen. հնարակերտ : malorum, չարակերտ : չարանիւթ : չարահնար.

Molitor novarum rerum. Աղանդաւոր : նորաձեւիչ : ստահակ : անհնազանդ : նենգող չարեաց : ըմբոստացեալ : որ նորմանէ գխռովութիւն : նորմանող խռովութեանց, և ստար ուսմանցն.

Mollesco, ere. Կակղանալ : մեղկիլ : մեղմիլ : մեղմանալ : թուլանալ.

Mollescere, effeminari. Թուլանալ : կնանալ : լքել սրտիւ : սրտաճաթիլ : եղանալ : կնատ դառնալ.

Mollimentum doloris. փարատումն, դիւրութիւն ցաւոյն : v. lenimen.

Mollio, ire : phys. Կակղացուցանել : մեղմել : մեղկել.

Mollire aliquem, feritatem illius. Կակղացուցանել, քաղցրացուցանել զնա : vide mitigare.

Mollire animos. Թուլացուցանել, կոտրել, հատանել, լքուցանել զսիրտ : vide effemino.

Mollis, ad tactum. Կակուղ : ոյ : թոյլ : փուղձ : փափուկ.

Mollis, delicatus. փափուկ : դիւրգ և մատաղ : մարմին փափուկ երբեմն զմատաղաշ աղայի : դրդամարմին : մեղկեին բնութբ.

Mollis, effeminatus. փափկասէր : փափկասուն : փափկասնունդ : հեշտասէր : մարմնասէր : թոյլ : թուլամորթ : թուլասիրտ : կնատ : եղացեալ : եղաբարոյ : v. effeminatus.

Mollis, impudicus. Մարմնապղծ : եղացեալ : մարմնալլուկ : եղաբարոյ.

Mollis animus, facilis. Դիւրաշարժ : դիւրահաւան : դիւրայօժար : թոյլ բնութբ.

Molliter : phys. Կակղաբար : մեղմով : մեղմաբար : molliter incedere, մեղմն մտանել : հանդարտիկ : կամաց, կամաց, հանդարտ գնացիւք : ծանր ծանր : սակաւ սակաւ.

Molliter vivere. փափկութբ կեալ : վարել մարմնով : ըստ մարմնոյ գնալ : մատնել զինքն ի ցանկութիւն : հեշտութեանց հետեւել : վարել զկենաս ցանկութբ : ողողանել յանսասակ ցանկութիւն : պաշտել, փափուկ ունել զմարմին.

Mollitia, mollities, mollitudo : in physic. Կակղութիւն : in moral. փափկութիւն : փափկասիրութիւն : հեշտասիրութիւն : ցանկութիւն : եղութիւն : եղաբարոյութիւն : մարմնասիրութիւն : de indole delicata, մեղկեին բնութիւն : դրդութիւն և փափկութիւն : aliàs v. pollutio.

Molo, ere. Աղալ : præt. աղացի : imper. աղա՛ : si duo molant, եթէ երկու աղասցեն : molitus, աղացեալ : molens, աղօրի, աղացօղ.

Molossus, canis. Դամփռ : մեծշուն.

Momentaneus. Րոպէական : որ ի միում վայրկենի անցանէ : կարճատեւ : փախստական.

Momentum, instans. Ակն մի ժամանակի : մի թօթափել, քթթել, թարթել, թարթափել, թօթափումն, թարթափումն ական : վայրկեան : րոպէ.

Momento. Ի միում վայրկենի : ի միում կէտում ժամանակի : իսկոյն : առ ժամայն : ի միում թարթել ական : անկարծակի.

Momentum, pondus. Ծանրութիւն : օգնութիւն : մեծ օգուտ : magni momenti, ծանր բան : մեծ օգտի : գլխաւոր բան : nullius momenti, անօգուտ : ունայն : խոտան : ընդունայն : անպիտան : անպէտ յամ պէտս : նանիր : անշահ : անպտուղ : ոչ ինչ : փուչ բան.

Momia, æ : humanæ carnes, balsamo, myrrhâ, aloe, aliisque aromatibus conditæ. Մումիայ . դի մեռելոյն զոր եղիպտացիք օծանէին պալասամաւ, զմռսիւ, հալուէիւ և այլ այլ խնկօք : vel humor defluens ex cadaveribus ejusmodi aromatibus conditis : կամ հիւթ և հեղուկ որ կաթի և հոսէ ի դիականց օծանելոց այնպիսի ծխանելեօք և խնկօք : vera autem momia est humor densus & ater defluens ex rupibus quibusdam Persidis : իսկ բուն մումիայ է հեղուկ ինչ թանձր և սեաւ կաթեալ և հոսեալ ի վիմաց ոմանց յերկիրն Պարսից.

Monacha, æ. Կին միանձնեայ : vul. կոյս : ապաշխարօղ.

Monachalis. Աբեղայից : մենակեցական : առանձնական : միանձնեայ.

Monachus. Աբեղայ : միայնակեաց : միակեաց : gen. կեցի : միանձնեայ : միանձն : plur. միանձունք : մենաւորք : մենակեացք : monachum esse, աբեղայանալ : միանձնանալ յանապատին : կրօնաւորել.

Monarcha, æ. Ինքնակալ : միապետ : ինքնիշխան : ինքնագլուխ : տիեզերակալ : որ ի վը թագաւորութե իւր ունի ընդարձակ իշխանութիւն.

Monarchia. Ինքնակալութիւն : միապետու-

ատուածի : Քաղաւորութիւն .

Monaſterium , վանք : միաբանարան կրօնաւորացանց : in genere , վանորայք : unde monachi dicuntur , մանկունք ուխտի : monialium , կուսաբարան : կուսանաց : վանք կուսանաց .

Monaſticus . վանքային : կրօնաւորական : մնոզոնական : vita monaſtica , կրօնաւորութիւն : աբեղայութիւն : միակեցութիւն .

Monedula , æ : noctua . բու , gen. բուի ,

Moneo , ere . Ծանուցանել : ազդ առնել ումեք վմ : v. admoneo .

Monere , reprehendere . Հայրատել : յանդիմանել զոք վմ : v. admoneo .

Moneta , æ . փող : ըստակ : դրամ : դահեկան : դինար : դանկ : արծաթ : moneta adulterina , դրամ սուտ , վատ , այլայլեալ , խառնեալ : vul. զալլպ : չի խարճուիլ : bona , լաւ փող : ընտիր : որ խարճուի .

Moneta , locus ubi cuditur : vul. լաւ տաք խանոյ : ուր զփող հատանեն , կտրեն .

Monetam cudere . փողն , դահեկան հատանել , կտրել , հարկել , զարկել ինքնամբ իշխանին .

Monetalis , monetarius . դրամահատ : դրամահար : դրամակնիք : դրամադործ .

Monialis : v. monacha .

Monile . Մանեակ : վզնոց : քառատանեակ , զի է ի չորից անուածոց , այսինքն , ոսկի , արծաթ , ակն , մարգարիտ : Ծաւալական : հլուծք մարգարտաց : մարգարտաշար մանեակ : ſi ex metallo ſolido , քայտ · մանեակ ոսկի արկանել ի պարանոց .

Monitio . Ծանուցումն : ազդ : v. admonitio .

Monitio , reprehenſio . Հայրատ : յանդիմանութիւն : v. admonito .

Monitor . Հաղդարար : զգացուցիչ = ծանուցիչ : խրատատու : v. admonitor .

Monitorium : Eccleſiaſtica comminatio, quâ fidelibus præcipitur , de re aliqua ignota quid reſciant,declarare . Հրատարակիր , զգուշարան , ծանուցումն , հրաման որով հնազանդեցի զգուշացուցանէ զհաւատացեալսն յաղագս երկնի ուրուք անծանօթի յայտնել զոր ինչ գիտեն : զազդարերն հաւաքել : ազդ առնել հաւատացելոց զի : &c.

Monitum , i . Հրատ : v. admonitio .

Monitus . Ստնդնակացեալ : խրատեալ : v. admonitus .

Monoceros , otis : animal unicum cornu gerens , invenitur in Africa . Ստի եղջերու : gen. ստի եղջերուի , vel ստի եղջերուոյ , vel ստիեղջեր : գազան է ձիոյ նման , որ ստի եղջիւր ունի ի ճակատ : գտանի յաֆրիկա ցուց աշխարհի .

Monogamia . Միանկանամբուիւ : միանկնութիւն .

Monogamus . Միանկին : միոյ կնոջ այր .

Monophyſita : hæreticus aſſerens unam eſſe in Chriſto naturam . Միաբնակ : հերձուածօղ որ հայհոյէ զի գոյ ի քս մի և եղբնութիւն : Monophyſitarum dux Eutyches condemnatus fuit in generali Concilio Chalcedonenſi à 630. Patribus : միաբնակաց գլխ ուխ եւտիքէս դատապարտեցաւ ի , ո.լ.սբ հայրապետաց ի քաղկեդոնի ընդհանուր սբ ժողովոյն .

Monopolium . Ընկերաւ առ ուստուբ և վաճառ որով ոմն զիրս հասարակս իւրացուցանէ , և հատանէ նոյ զգինն ոմն և կամի : միայնավաճառութիւն .

Monoſyllabus . Բառն միավանդ : որ օրինակ , հայց .

Monothelita , æ : hæretici aſſerentes unam eſſe in Chriſto voluntatem . Միակամ : հերձուածօղք որք հայհոյէին զի գոյ ի քս մի միայն կամքն : condemnati in Concilio Conſtantinopolitano tertio , quod eſt ſextum œcumenicum : դատապարտեցան ի ժողովոյ կոստանդինուպոլսի երրորդի , որ է ընդհանուր վեցերորդ .

Monotonia , una ſpiritus ac ſoni intentio . Միահայնութիւն : յորժամ չերկար ձայն ոչ միով հայնիւ և հնչմամբն .

Mons , tis . Լեառն , gen. լերին : abl. լեառնէ : nom. plur. լերինք : gen. լերանց : սարն .

Monſtrator . Յուցիչ = ծանուցիչ : զի կուցիչ : առաջնորդ ի ճանապարհ : յայտարար .

Monſtro , are . Յուցանել : ծանուցանել : յայտնել : ի լոյս , ի յայտ , ի ցոյց ածել : յայտ առնել : ի ծան բերել : երեւեցուցանել : ցոյց տալ : ի ցոյց առնել : տեղեկացուցանել : զեկուցանել : խնացուցանել : նշանակել .

Monſtrare viam . Յուցանել զճանապարհ : առաջնորդել ումեք յուղիղ ճանապարհ : ուղեւորել ի գնալ : ուղղել զինա ի ճանապարհ : առաջակոխ երթալ : ճանապարհել զոք : վարել : հանել , ածել զոք ի .

Digito monſtrare . Ցուցանոյց առնել զոք : v. ludibrium

Monſtrosè . Օարմանալի կերպիւ .

Monſtroſus . Օարհուրելի : զարհուրանք : զարմանալի : նորանշան : անսովոր : սլանդակ : անհնարին .

Mon-

Monſtrum . Զարմանալի ինչ : vide mirabilis .

Monſtrum, in natura . Հրաշանշան ինչ : մոլած-ինն : ծուած-ինն : ցոյց : in animantibus, խառնած-ինն : խառնակերպ : այլանդակ կերպարան և մարդ-ոյ և յանասնոյ : խառնակած-ինն : և որ ինչ է արտաքս քան զկարգն բնութե .

Montanus, montoſus, montuoſus . Լեռնային : լեռնական : լեռնակողմն : լեռնագաւառն : լեռնամէջ .

Monticola, montanus . Լեռնաբնակ : լեռնական : լեռնակեաց : սարէկեղ .

Montuoſus, in molem montis aſſurgens . Լեռնացեալ : լեռնանալ : cujus oppoſitum eſt, դաշտանալ .

Monumentum . Յիշատակ : յիշատակարան : կոթող : արձան : արձանագիր , արձանագրութի , ſi litteris exaratum : նշան արձանեայ : կոթողել զկոթող, erigere monumentum .

Monumentum, ſepulcrum . Շիրիմ : գերեզման : հանդիսատարան : դամբարան : չարչարող : մահարձան : մեծ ակատուոյց մատուռն : plur. մատուռունք : կոթող : արձան .

Monumentum amoris . Նշան, գրաւ, առհաւաստեայ սիրոյն .

Mora, æ . Տատանումն : յամրացումն : յապաղումն : խափանումն : արգելումն .

Moram alicui afferre . Տապաղել, յամրացուցանել, կացուցանել, պահել, ունել, չքողուլ, արգելել, խափանել, ուշացուցանել զոք : յետս ձգել .

Sine mora . Հնդհանդիպ : առժամայն : վաղվաղակի : խոկ և խոկ : առանց յապաղելոյ . անյապաղ : ոչ ինչ դանդաղելով : փոյթ ընդ փոյթ .

Moram producere alicui rei, differre . Յետս ձգել : տարածել առ այլ ժամանակ : յամեցուցանել ընդ երկար ժամանակ : յապաղել առնել : ընդ երկարել զբանն : ձգել ի վաղիւն, յօրէ յօր .

Mora, prorogatio . Յ-ուերլացումն, հանդիսա, Թոյլ տուութի , նեղումն մինչև յաւուրս ինչ : պայմանեալք աւուրք : petere moram unius menſis, զամիս մի խնդրել : խնդրել զնեղումն միոյ ամսոյ : համբերութի խնդրել զամիս մի : moram concedere, նեղումն տալ զաւուրս ինչ : Թոյլ առնել : տալ զհամբերութի զամիս մի : պայման դնել մինչև մի ամիս : ժամ դնել ինձ, ժամադիր լինել ինձ առ երբ : սահմանել, պայմանել զամիս մի .

Mora in aliquo loco . Յաւելումն : կալն, յամրնեալն : զկայ առնուլն : կացումն : բազմօրեայ կալն .

Moralis, pertinens ad mores . Վարուցական : վարքական : բարոյական : որ պատկանի և առ բնէն առ ուղղութի վարուց .

Plurimæ ſunt virtutes morales, ſed reducuntur ad quatuor Cardinales quæ ſunt, Prudentia, Juſtitia, Fortitudo, temperantia . Բազումք են բարոյական զօրութիք, որք ասին և ընդհանրապէս : և վերաբերին առ չորս հայր-ենաբնականս այսոսիկ, խոհեմութի : երեւութի : քաջութի : և ժուժկալութի .

Moralis Philoſophia . Բարոյական փիլիսոփայութի : որ ուսուցանէ թէ զի արդարտ է ուղղել և դարձել զվարսն .

Moralitas . Վարուցականութի : երեւութ : վարդապետութի : բանն որ հայի յուղղութի վարուց .

Moraliter . Վարուցաբար : վարքապէս .

Morator . Դադարնէ : որ է խափան և արգել .

Bene moratus . Քաջասնեալ : բարեսուն : քաջասուն : աղաւաւաբարոյ : արհեստաբարոյ : սքանչելագործ : համեստակենցաղ : քաջամարտ : պարկեշտաբարոյ : սք յայմ գնացս նւբ : որ զվարս ցուցանէ պարկեշտս .

Bene morata civitas . Բարի օրինօք և սահմանօք յարդարեալ քաղաք : բարեաւք կառավարեալ .

Morbidus, morboſus . Հիւանդ : հիւանդագին : ցաւագին : ախտաժէտ : հիւանդոտ : ցաւագար : ախտագին .

Morbidus, inſalubris . Վնասակար : վնասաբեր : ախտաբեր : օդ դառնաշունչ .

Morbus . Հիւանդութի : ցաւ : ախտութի : խօթութի : ախտ : ախտակցութի .

In morbum incidere . Հիւանդանալ : ախտանալ : անկանիլ ի հիւանդութի : խօթանալ : ախտանալ : ախտացեալ անկանիլ ի մահիճս : տառնալ զհիւանդութի .

E morbo recreari . Ողջանալ, լաւանալ, առողջանալ, բուժիլ : բժշկիլ, աւաքինել, ապաքինիլ ի հիւանդութէ : սքիլ ի բորոտութէ, vel սքիլ բորոտութի ի նմանէ : v. convaleſcere .

Mordacitas v. g. urticæ . Խայծ-աւոութի : խայթահարութի : կծութի : vel infinitivi verborum, կծել, խածանել, խայթել, խածաւել, խողոտել, ծակել .

Mordacitas verborum . Խայտութի, կսկծումն, դառնութի, մորմոք, մորմոքումն, խոշորութի բանից .

Mordaciter, in mor. Խայտառակ : դառ-

նասիս = կսկծադոյն , խնամ , դառնադոյն բանիւք .

Mordax . Խտած-առօղ : խայթահար : կծօղ &c. de herbis quibuſdam , կծօղ : ծակիչ : մորմոքեցուցիչ .

Mordax , de homine . Խտաուաբան : Թշնամանօղ : հնեաւքրքիր : կշտամբիչ : դառնախօս : որ խաուադոյնս խօսի = որ խնամբանիւք անգոնակ : որ խաուիւ , դառնադոյնս խօսի .

Mordax ſermo . Բանք խաուադոյնք , կսկծադոյնք , դառնադոյնք , խոշորք , ամուրք , զայրացուցիչք , դժուարինք , ծանրադոյնք , դառնացուցիչ : զրպարտանք : նախատինք .

Mordeo , ere . Կծել : & դնել : խածանել : խայծառնել : խածանել առաւմամբք : de ſerpentibus , հարկանել , հարել , խայթել , խածել , & խածանել : præt. խածի : օձառել : խղճել = խղճալ : præt. խղճացի : de herbis quibuſdam , ծակիլ .

Mordere aliquem in mor. Կշտամբել = յանդիմանել : Թշնամանել : զրպարտել = բամբասել զոք : չարախօսել զնմանէ : բանալ , արձակել զբերան , սրել զլեզու ի վերայ = բարբանջել = բարբանջանօք , խաուադոյն , կսկծադոյն բանիւք խածառնել , սրպտանել զ.

Morderi conſcientiâ . Խղճահարիլ : հարկիւմառաց : v. conſcientia .

Mordicùs aliquid tenere . Պնդել առել ինչ : պնդելով մաքառիլ : խաուացուցանել զանբան ելս , cum infin. յամառիլ , արձանանալ ի կարծիս ելս : յանդգնիլ = յանդգնաբար հակառակիլ .

Moribundus . Հոգնվար : մերձ ի մահ : հասեալ , ժամանեալ ի դուռն մահու , ի կէս մահուանն : հուպ առ վաղճան կենաց : հասեալ ի յետին շունչն = անյոյս ի կենդանութիւն .

Morigeror , ari alicui . Օրինանել առ բնութիւն ումի : հաւանչայնիլ , ինքեան հաւանեցուցանել , հաւանչայնել բնութիւն , vel ըստ բնութեան ումի : դիւրաւ հաւանիլ հաճոյից ումեք = կատար ինչ ինձ ինքնանել առնուս : հայիլ ի բնութիւն ումի , և հաւանչայնիլ ընձնոյ ումի .

Morigerus . Հնազանդ : v. obediens .

Morio , nis . Կատակախօս : կատակօղ : դերասան : կատակարար : խաղարկու : ծաղրածու : խնդկատակ .

Morior , ri . Մեռանիլ : մահանալ = ննջել : վաղճանիլ = կատարիլ : աւանդել , վճարել , վարձիլ , արձակիլ զհոգի : վճարել զինեանս : վտակել յաշխարհէ : վճարել ի կենցաղոյս : անշնչանալ : վտակատրիլ յաշխարհէ , յաստեղս : վտակատրիլ մահուամբ : dicitur etiàm de ſanctis , ննջել , հանդչիլ ի տէր : ննջել ընինջ , զբուռն արդարոց : ſi martyr , սրով կատարիլ ի քս &c. morere , մեռիր : ut non moriar , զի մի մեռանիցեմ &c. moriar in futuro , մեռայց & մեռանիցեմ .

Moror , ari aliquem . Յամեցուցանել : կացուցանել : պահել զոք : յապաղել զնա : արգելել , խափանել յերթալոյ : թոյլ ոչ տալ նմա երթալ : currum morari v. g. բռնել հարկեալ արգելուլ , կառեալ կացուցանել զկառն .

Morari negotium , diferre . Յետս ձգել յայլ ժամանակ : ատրածել առ ի վաղիւ : ձգել յօրէ յօր = յապաղել դառնալ առ աճ : ընդ երկարել զբանն .

Morari , manere . Բնակիլ : v. maneo : item յամենալ : պատահիլ .

Ne multis morer . Օրի մի երկարեցից զբանն : զի հասանաւօտիւ ասացից .

Moroſè . Ծանծաղամտութիւք : Թեթևապէս : խոժոռաբար .

Moroſitas . Ամբարտաւանութիւն = ծանծաղամտութիւն : խելքաթեթևութիւն : սառամբակութիւն : խոժոռութիւն : մթնաբարոյութիւն .

Moroſus . Ամբարտաւան : ծանծաղամիտ : մթին վարուք : տխուր : խոժոռ : ցոփ սիրտ = մթնաբարոյ .

Mors , tis . Մահ . gen. մահու : & մահուան : plur. մահունք : վաղճան : վախճան կենաց : կատարած : կատարումն : վտակումն յաշխարհէ առեալ , յառեալ կենաց : աւանդումն հոգւոյն : ելք յաշխարհէ .

Morſus , ûs . Ախտած : խածանումն : խայթոց : խայթումն : կծումն : խոցք .

Morſus animi , conſcientiæ . Խտիղճ մտաց : խայթումն խղճի մտաց : v. conſcientia .

Mortalis . Մահացու : մահկանացու : ապականելի : մահապարտ = aliàs , մարդ .

Mortalis , mortem afferens . Մահաբեր : մահած-ու = մահացու մեղքն : մահկանացու : մահուշատ : որ է առ ի մահ .

Inimicitia mortalis . Յայտնագոյն թշնամութիւն : անհաշտ խռովութիւն : անանց , անհանդարտ , անդադար ոխակալութիւն .

Mortalitas . Մահացութիւն : մահկանացութիւն : մեռելոտութիւն : ընդունակութիւն մահու : item pro morbo , ցաւ , ախտ , հիւանդութիւն մահաբեր : ցաւ վտակատրական , որ յայլս վտակ , սիրէ : ժանդաբեր ցաւն .

Mortaliter peccare . Մեղանչել զմեղս որ առ

առ ի մահ : մահուչափ : մահկանացու օրէն : մահուչափական ․ ծանրական ․

Mortarium. Սանդկան : si ex petra, սանդ : si ex ære, հաւանգ.

Mortarium, intrita. Շաղախ : աւազով շաղախեալ կիր : կիր մածուցեալ.

Mortarium bellicum. Թնօթին կարճ, հաստ, և լայնաբերան, որով զռումբարայս ձգեն.

Morticinus, a, um. Ինքնամեռ : aliàs, մեռելոտի : հեղձուցեալ : դի : gen. դիոյ : plur. դիականունք : դիք, gen. դիոց.

Mortifer, mortiferus. Մահաբեր : մահացուցիչ ․ v. mortale.

Mortiferè. Մահուչափ ․ v. mortaliter.

Mortificatio. Մեռուցումն, նուաճելութիւն մարմնոյ խստութիւն վարուց : ճգնութիւն : սանձումն ախտից : սանձահարութիւն ցանկութեանց : խստակրութիւն : աքնութիւն : ուրացումն անձին : խստակրօնութիւն.

Mortificatio, dolor animo inustus. Դառնութիւն սրտի : Թշուառութիւն : պատկառանք : ամօթ : փորձանք : չար աղէտ : անյաջողութիւն ․ ձախորդութիւն : տրտմութիւն : կսկծումն, մորմոքումն, Թախծութիւն, Թախծանք, փղձուկ սրտի.

Mortificatus. Մարդ խստակրօն : ճգնաւոր : խրթին վարուք ․ անձնատանջ : որ պահօք, և այլ խստակմարմնութեանց զմարմին նուաճէ, ճնշէ : զախտս յաղթահարէ, սանձահարէ : ուրանայ զանձն : &c.

Mortifico, are. Սանձել, սանձահարել, յաղթահարել զցանկութիւնս : սանձ հարել, յաղթել, պատերազմել ախտից : ուրանալ զանձն ․ ճնշել, նուաճել, վշտագնել, մաշել, մեռուցանել զմարմին : չափ, կարգ դնել ցանկութեանց.

Mortificare aliquem. Վշտացուցանել, դառնացուցանել, ամօթանել, զամօթի հարել, պատկառեցուցանել, սևերես առնել, տրտմեցուցանել զոք.

Mortualis. Որ առ մեռեալս պատկանի : v. g. պատան : պատարագ : դագաղի ծածկոյթ.

Mortuus. Մեռեալ : ննջեցեալ : վախճանեալ : & alia ex voce morior : de animalibus aut etiam de homine iniquo, սատակեալ : vel per compositionem, mortuus fame, սովամահ : mortuus gladio, սրամահ : præmaturâ morte, վաղամեռիկ : semi mortuus, կիսամահ, կիսամեռ : arbor mortua, չորացեալ : դօսացեալ.

Opus mortuum, quod fit in peccato mortali. Գործ մեռեալ, անարժան, անվարձ, որ լինի ի մէջ մահուչափ մեղաց.

Morula. փոքրիկ ինչ դադար.

Morum, fructus. Թութ.

Morus, i: arbor. Թթենի : Թթի ծառ.

Mos, oris. Սովորութիւն : արարողութիւն : օրէնք : կարգ : սահմանք : v. consuetudo.

More bestiarum. Անասնաբար : անասնօրէն : հաւասար անասնոյ : որպէս անասունն : ի նմանութիւն անասնոյ.

Mores, um. Բարք : վարք : գնացք : շարժմունք : արարմունք : կենցաղավարութիւն.

Mores boni. Վարք պարկեշտք, բարի, բաղցունք : ազնուաբարոյութիւն : պարկեշտաբարոյութիւն : ազատաբարոյութիւն : մարդավարութիւն : աշխարհավարութիւն : հրեշտակակրօն վարք : վարք առաքինի, ամենահաճոյ.

Bonis moribus præditus. Համեստակենցաղ : բարի վարուք մարդ : առաքինասէր : որ յամ գնացս իւր : որ զվարս ցուցանէ պարկեշտս ․ ազնուաբարոյ.

Mores praui. Վարք ապականեալք, վատթարք, Թիւրեալք, զեղխ.

Mores Emendare. Զվարս ուղղել : vide emendare.

Mores depravare. Զվարս ապականել : v. corrumpere.

Morem gerere alicui. Զիջանել առ քմութի նր : v. accommodare.

Mosaicus, a, lex. Օրէնքն մովսէսի, vel մովսիսական : opus mosaicum, tesellatum : գործ պուտ պուտ և գոյնագոյն, քառադեմի փոքրիկ մերմերեայ փշրանօք յօրինեալ, հիւսեալ : quibusdam, կիտուածք.

Moschus, i: animalculum muri simile, invenitur in finis. Մկանման անասնիկ մուշկ կոչեալ : գտանի ի չինամաչին երկիրս.

Moschus: sanguis coagulatus in formam piri, nascitur in vesica moschi animalis, qui rescissus & exsiccatus suauissimè olet. Մուշկ : gen. մշկի : է Թանձրամած ձուածածն և արմատաձև արիւն գտեալ ի մէջ փշկի մշկին անասնոյ, որ կտրեալ և չորացեալ բուրէ զանուշահոտութիւն : moscho inodorare, մշկել ․ խնկել մշկաւ : տալ մշկի զանուշ հոտն.

Moscovia. Մոսկովու, կամ մոսգով, կամ ուռուզ երկիր.

Mosquea, Mahometanorum templum. Մզկիթ : տաճար տաճկաց : vul. մէչիթ.

Motabilis. Շարժուն : շարժելի : ինքնա-

նաշարժ : զեռուն = gen. *զեռնոյ* .

Motacilla , æ : avis : vul. *Ջօպան խաղ բուկ* ,

Motio . *Շարժուածն : շարժողութիւն : երերութիւն : տատանուածն* = *շարժիւն : սասանումն* .

Motio animi . *միտք : կիր* : v. motus ,

Motiuum . *պատճառ : դիտաւորութիւն : կամք : սկիզբ : առիթ : առիթութիւն* .

Moto , are . *Շարժռտել* : v. moveo .

Motor , is . *Շարժօղ* : & moral. *առաջնորդ , վերակացու բանին : դործաւոր : տրտմադրիչ* .

Motus , ûs . *Շարժուածն* : v. motio : motus naturalis , *բուն , բնական , անբուռն շարժուածն* : violentus , *շարժուածն բռնութիւն , բռնաւոր* : retrogadus , *յետադայլ* : directus , *ուղիղ* .

Motus animi . *միտք , շարժուածն , կիր հոդւոյն : կարիք : խղճ = դդացուածն : աղմուկ , աղմկութիւն , շփոթուածն , վրդովմունք մտաց : խռովութիւն սրտի* .

Motus primò primus . *միանգամայն , անկարծ ակամայ շարժուածն , դրդուածն հոդւոյն : շարժուածն ակամայ = բռնակիր : որ անկարծակի յանիշատակէ դիտաց* .

Motus exercituum . *Զօր : չուառութիւն : չուարթութիւն : խաղաղն ջրոյց* .

Motu proprio , ſpontè . *ազատութիւբ : յօժարութիւբ սրտի = սրտի մտօք : կամովին : ինքնայօժար կամօք : ինքն ուրովին* .

Terræ motus . *Շարժուածն երկրի : երկրաշարժուածն : երկրաշարժն* : oritur ex aere aut vento in viſceribus terræ concluſo , qui exitum quærens , terram concutit : *ծնանի ի շնչոյ որք ընդ երկրաւ փականալ զերս ներքին դրելով շարժեն և պատառեն զերկինրն* .

Motus , perturbationes . *խռովութիւն : հուն : յոյզ = վրդովմունք : աղմուկ : շփոթ : աղմուկ շփոթութիւն* .

Moveo , ere . *Շարժել : շարժլել : խախտել : խաղացուցանել : դողացուցանել : սասանեցուցանել : երերացուցանել : տատանել* .

Movere animos . *Օրիցս խթել , հարկել* : v. commovere .

Movere turbas . *Զդել զբաղաքն ի խռովութիւն* : v. commovere .

Movere , Impellere ad ..... *Շարժել , ած-ել , դրդռել , զարթուցանել զոք ի* : v. excitare .

Movere faſtidium alicui . *Զանձրացուցանել , տաղտկացուցանել զոք : ձանձրութիւն , ձանձրոյթ առնել դմա : զղջենլցուցանել* .

Stomachum movere alicui . *Բարկացուցանել* : v. irritare .

Movere alvum . *Լուծանել , ելել զփոցն* .

Movere ſuſpicionem alicui . *Կասկած ինչ դնել ի միտս : կասկած տալ ինձ զուտիւբ ինչ : զկասկած , զկասկած ած-ել , տրկանել ի միտս* .

Movere aquam . *Յուզել զջուր* : vide agitare .

Moveri de opinione . *փոխել զմիտս : խոտորիլ ի միտս այլոց : շրջիլ զմիտս : շրջիլ զոք ի մտաց* .

Mox , citò . *շուտ ժամայն : յեթ սակաւու* : v. citò, illicò .

M V

Muccus , & mucus . *Շինուք : փսլինք* .

Mucco , & muceſco , ere . *Բորբոսիլ* : ſi panis , *ծաղկիլ* : de liquidis , *հնչուկ փիճրն բռնել , թխանիլ* : ex quibus formabis activa, *բորբոսել : ծաղկեցուցանել : թխանել* .

Mucidus . *Բորբոսեալ : ծաղկեալ : թխնեալ : փիճրն բռնեալ* .

Mucor , is . *Բորբոս : հացի ծաղիկ : փիճրն* .

Mucoſus , & muccoſus . *Շինուքոտ : փսլնքոտ* .

Mucro , cuſpis . *Ծայր* = aliàs pro enſe, *սուր : Թուր* .

Mugio , ire . *Հոչել : ոռոգել : մռնչել : բառանջել : դոռալ = դոռ հարկել : որ է նոյն եղանց* : dicitur etiam de montibus , ſylvis &c. *ահագին հնչել , Թնդալ : դղրդեալ դոռալ ահագին որոտմամբ* .

Mugitus , ûs . *Հոչուածն : ոռոգուածն : մռնչիւն : դոչիւն : բառանջուածն : դոռ ցլոյ , եղանց* : aliàs , *լերանց Թնդուածն : որոտուածն : դոչուածն* .

Mula , æ . *Էգ ջորի : էգ ջորի* .

Mulcedo : v. illecebra .

Mulceo , ere . *Հանդարտացուցանել : խաղաղացուցանել : համոզել : ողոքել զերևոյս* : v. delinio .

Mulcere feras . *Գազանս հնազանդեցուցանել : ընդելացուցանել : հանդարտացուցանել : մեղմացուցանել* .

Mulctra , æ . *Կթել : կթուածն* .

Mulgeo , ere . *Կթել զկով : կթել կին : ձգիել զպտկունս կովի* : vacca quæ mulgetur , *կթան : կովակթել . որ կայ ի կթել* .

Muliebris . *Կանացի : նոքական : կնական* , ſicut virilis , *այրական* .

Mu-

Muliebris animus. Թուլասիրտ : կնատ : v. effeminatus.

Muliebria. Աշխատ կանանց : օրէնք, սահմանք կանանց : v. menstrua.

Muliebriter. Կնատօրէն : իգաբար ; կանանց պէս : ըստ օրինաց կանանց.

Mulier. Կին : gen. կնոջ : instr. կնաւ : իք : gen. իգի. plur. իգունք : muliercula, կին արհամարհելի. անարգ.

Mulierositas, & muliebrositas. Կնամոլութիւն : իգամոլութիւն.

Mulierosus, muliebrosus. Կնամոլ. իգամոլ.

Mulio, nis. Ջորեպան : ջորիարած. vul. գաթըրճի : quod est turcic.

Mulsum, i : vinum aut aqua melle condita. Մեղրախառն գինի. կամ ջուր.

Multa, æ. Տուգան : մուղաթայ : տոյժ : տուժան.

Multam irrogare alicui. Տուգանել զոք : դնել, արկանել զտուգան ի վերայ նորա : տուժել ի նմանէ զվեց ոսկի : վեց ոսկիս արկանել նմա : մուղաթայ առնել նմա : տուգան դնել ի վերայ նորա : պահանջել ի նմանէ.

Multam subire. Տուգան տալ : վեց ոսկիս տուգանել յեկեղեցի : տուգանօք տուժել.

Multangulus. Բազմանկիւն.

Multatio, multæ impositio. Տուգանաարկութիւն : տուգանադրութիւն : տուգանահարութիւն.

Multatus, a, um. Պատժեալ : պատուհասեալ : տուգանեալ.

Multicolor, is. Բազմագոյն : գունագոյն : գոյն զգոյն դեղօք վայելչացուցանել : գունակ գունակ : երանգ երանգ : ազգի ազգի գունով : բազմերանգ : խայտաճիտ. նկարէն : պէս պէս գունիւք. երփն երփն երանգով.

Multifariam. Բազմաւ ձեւ կերպիւ : բազմապատկաբար. բազմեղանակ.

Multifarius. Բազմակերպ. բազմեղանակ : բազմապատիկ : բազմաձեւ : պէս պէս : ազգի ազգի : բազմադիմի. բազմատեսակ : բազմագունակ : բազմազան.

Multiformis : v. multifarius.

Multiforus. Ծակ ծակ : ծակոտ : ծակոտեալ : խիտ խիտ փոսուն.

Multigenus. Յոքնասեռ : v. multifarius.

Multiloquium. Բազմախօսութիւն : շատախօսութիւն : ընդունաբանութիւն : v. garrulitas.

Multiloquus. Շատախօս : վայրախօս : ունայնախօս : v. garrulus.

Multimodus, & multimodis : v. multifarius.

Multipeda, & multipes. Բազմոտանի. յոքնոտանի.

Multiplex. Բազմապատիկ : vide multifarius.

Multiplicatio. Բազմացումն : շատացումն : ճոխացումն : բազմապատկութիւն : in arithmet. բազմացուցանելն : է կանոն երրորդ թուաբանական արհեստի.

Multiplicator, multiplicans numerus. Բազմացուցիչ : է փոքր թիւն որով բազմացուցանեմք զմեծն.

Multiplicitas. Բազմութիւն : բազմապատկութիւն : զանազանութիւն : բազմակերպ յոլովումն.

Multipliciter. Բազմապատկաբար : բազում, այլ և այլ կերպիւ : v. multifarius.

Multiplico, are. Բազմացուցանել : շատացուցանել : յոլովացուցանել : բազմապատկել : ճոխացուցանել : յաճախել : յաւելուլ զմեղս ի մեղս, vel ի վերայ մեղաց.

Multitudo. Բազմութիւն : շատութիւն : ճոխութիւն : յաճախութիւն : յոլովութիւն : multitudo hominum, խառնիճաղանճ բազմութիւն : ամբոխ : բազմամբոխ, մեծամբոխ ժողովուրդ : մարդահոյլ բազմութիւն : բազմակոյտ

Multo, are : pænam imponere. Պատժել : պատուհասել : առնուլ զվրէժ յումեքէ : պատուհասակոծել : խրատել : հատուցանել զվրէժ, զհատուցումն : aliàs v. multam irrogare : multare exilio, աքսորել : v. exilium : multare morte, պատժել ի մահ : multare regno, բառնել, վրդովել, հանել : ընկենուլ յաթոռոյ.

Multò. Յոյժ : խիստ : կարի : յոյժ : sol multò major est terra : արեգակն մեծ է յոյժ քան զերկիր : multò magis, եւս առաւել : յոյժ յաւէտ.

Multò minùs. Յոյժ պակաս : naturalia non capis quantò minùs divina : զբնականս ոչ ըմբռնես միտօք, թող թէ զաստուածայինս, vel զաստուածայինս զի արդ ըմբռնեսցես ?

Multùm. Շատ : խիստ : յոյժ : կարի. տեր : կարի յոյժ : կարի կուռ. vel in compositione, բազում : & շատ : v. g. multum loquens, շատախօս : multum peccans, բազմամեղ : &c.

Multus, a, um. Բազում : շատ : յոլովք.

Multus est in venatione. Պարապի յորս : համապարփակեալ է ի : յաճախեալ, ձգտեալ ի : հետեւի, զհետ երթայ : gen. զանձն, զմիտս իւր տայ, դնէ որսալ, յորս.

Ad multam noctem. Մինչեւ ի խոր գիշերին.

Ad multos annos. Ամացէ քեզ շնորհ զերկար

կար կենացն ։ բազմամեայ վայելեսցեն զպատ-տիւ մինչեւ ի խորին ծերութիւն ․

Mulus, i. բեռնակական անասուն ։ ջորի ։ si est ex asino & equa genitus dicitur mulus & gignitur mense 12°. եթէ ծնեալ է յիշոյ և ի մատակ ձիոյ ասի ջորի, և յերկոտասա-ներորդի ամսոյն ծնանի ։ si ex asina & equo est genitus dicitur hinnulus : իսկ եթէ ծնե-ալ իցէ ի ձիոյ և ի մատակ իշոյ ասի եւս ջորի ․

Mundanus. Աշխարհական ։ որոյ է աշ-խարհ հայրենի նր ։ aliàs, երկրային ։ ան-ցաւոր ։ կորստական ։ ունայն ։ պատիր և սուտ հեշտութիւնք աշխարհիս ․

Mundè. Մաքրաբար ։ մաքրութեամբ ։ սր-բութեամբ ։ խստակ ։ վայելչապէս ։ ջինջ ․

Munditia, mundities. Մաքրութիւն ։ սր-բութիւն ։ խստակութիւն ։ վայելչութիւն ։ վայել-չահեշտ յօրինուած ։ in morali, սրբութիւն ։ մաքրութիւն ։ անմեղութիւն սրտի ․

Mundo, are. Սրբել ։ մաքրել ։ խստակել ։ սր առնել ։ լուանալ ։ մաքրագործել ։ քաւել ի մեղաց ։ vel, զմեղս ․

Mundus, a, um. Սր ։ խստակ ։ մաքուր ։ վայելուչ ։ վայելչապաճոյ ։ in morali, սր ։ անբիծ ։ անմեղ ։ մաքուր ։ քաւեալ ի մե-ղաց ։ ջինջ և զուտ ։ cibus mundus quem edere licebat hebræis : սր կերակուր, զոր հրէից օրէն էր ուտել ․

Mundus, orbis universus. Աշխարհ ։ տիեզերք ։ aut տիեզր, ոլորտ տիեզերաց ։ id est sine termino : dicitur աշխարհ ։ quasi, աշխարութիւն, id est, gemitus, planctus, quia hic mundus gemituum locus est ։ ասի աշ-խարհ իբր թէ աշխարութիւն, որ է ողբ և հառաչանք, զի է աշխարհս այս ողբոց և հառաչանաց տեղի ։ գունտ երկրային ։ ընդ-հանուր ոլորտ ։ երկիր, իբր թէ երկու-իր, այսինքն ցամաք և ծով ։ mundus, pro vita præsenti, կենցաղս այս ։ pro vita fu-tura, այն կենցաղն ։ այն աշխարհ ։ հան-դերձեալն ․

Mundum circumire. Շուրջ երթալ զաշ-խարհաւ ։ շրջել շուրջ զերկրաւ ։ շրջել ընդ-երկիր, յերկայնութիւն և ի լայնութիւն ։ շրջել շրջանակս երկրի ։ պատել զաշխարհ ․

Mundus muliebris. Զարդ կանանց ։ զար-դարանք, պճնութիւն կանանց ։ որպիսի է հայե-լի ։ ապարանջան ։ ծամակալ ։ մանեակ ։ կա-մար ։ երեսանոց ։ մատանի ։ ակունք պատ-ուականք ։ &c.

Munero, are : muneror, ari aliquem ali-quâ re. Զպարգեւ ինչ տալ, շնորհել, պար-գեւել, ձրել, նուիրել, ընծայել, ձօնել ․

ումեք ։ վարձել, վարձատրել զոք ։ հատ-ուցանել նմա զ ․

Mungo, ere. Զուծանել, զբեթն, զքիթն սրբել ․ խնչել ։ candelam, մոմի զփտ կարել ․

Munia, officium. Պաշտօն ։ պարտակա-նութիւն ։ պարտաւորութիւն ։ պաշտօն ։ պաշ-տօնութիւն ․

Municeps, civis urbis municipalis in civi-tatem Romanam susceptus. Որ գրեալ էր հռոմայեցի ․ որ կարգեալ էր յազգ հռո-մայեցւոց ։ aliàs, քաղաքակից ․

Municipium, municipalis civitas : cujus cives in urbem Romanam suscipiebantur. Քաղաք որոյ բնակիչք գրեալ էին հռո-մայեցիք ․

Munificè, liberaliter. Առատապէս ։ առա-տաձեռապէս ։ առատութեամբ ։ առատաբաշխ սրտիւ ։ առատաձեռն ․

Munificentia. Առատութիւն ․ առատա-սրտութիւն ։ առատաբաշխութիւն ։ առատա-ձեռնութիւն ։ յօժարամտութիւն ։ առատա-պարգեւութիւն ։ բարերարութիւն ։ պարգեւա-տուութիւն ․

Munifico, are aliquem aliquâ re. Պարգ-եւել .v. munero.

Munificus. Առատասիրտ ։ առատա-ձեռն ։ առատապարգեւ ։ առատաբաշխ ։ առատաշնորհ ։ առատատուր ։ յօժարամիտ.

Munimen, munimentum. Ամրութիւն ։ ամրոց ։ ամրախիտ տեղի ։ պատնէշ ։ ապա-ստան ․ ապաւէն ․ տեղի ապաւինի ։ պատս-պարան ․ հովանի ։ ապահով տեղի ։ վառ-հարան ․ պարիսպ ․

Munio, ire vrbem. Ամրացուցանել, ամ-րափակել զքաղաք ։ պնդել, շրջապատել զնա ամրութեամբ ։ զամրոցս կանգնեցուցա-նել շուրջ զքաղաքաւ ․

Munire se, alios rebus necessariis. Զն-նուլ զպաշար ճանապարհի ․ նախահոգալ, նախապատրաստել, հանդերձել զամ պէ-տս ․ առնել պատրաստութիւն ճանապարհի ։ առաջագոյն հոգալ նր զամ ինչ ․ vide pro-videre.

Viam munire saxis, sternere. Քարել, վիմօք կապել, ուղղել ։ ճանն առնել ։ si majoribus saxis, սալայատակ, սալայատ վիմօք զյատակն կապել ․

Munitio. Ամրութիւն ։ ամրոց ։ ամրախիտ տեղի ։ մարտկոց ։ պատնէշ ․

Munitiones belli, seu belli apparatus. Զէն-օք պատերազմի ․ կուռն պատրաստու-թիւն ։ v. apparatus.

Munitiones cibariorum. Պաշար ։ դար-մանք ։ ռոճիկ և դարման զօրաց ։ ինչք

մթե

մթերեալ է : մթերք կերակրոյ : կերակուրք : ուտելիք .

Munitus locus . Ամրախիտ տեղի : բերդ-ամրոց . ամուր , ամրացեալ տեղի : ամրութիւն : ամրոց : մարտկոց .

Munitus rebus omnibus . Ոչ ինչ կարօտեալ . անթերի , անկարօտ յամենայն : որում չէ ինչ պակաս : որում չէ ինչ պակասութիւն ամ իրացն .

Munus , donum . Պարգեւ : ձիր : տուր : նպարակ : նուէր : ընծայ : ձօն : շնորհք : պատարագ .

Munus , officium . Պարտ : պարտականութիւն . պարտաւորութիւն : պաշտօն : պաշտօնումն : պայման : suo munere fungi , վճարել , առնուլ , հաստատել զպարտսն , զպարտականութիւնս իւր : ոչ նուաղել , ոչ թուլանալ ի պարտուց կարգին , պաշտօնին իւրոյ : suo muneri deesse , նուաղել , թուլանալ ի պարտուց իւրոց : ոչ վճարել , ոչ հաստատել զպարտսն .

Munusculum . Պարգեւիկ : ընծայիկ .

Muræna piscis : gall. lamproye . Ձուկն է օձաձեւ եւ քաղցրահամ .

Murænula : sumitur pro armilla . Ապարանջան :

Muralis . Պարսպական .

Muratus , a , um . Քաղաք պատեալ , ամրացեալ , փակեալ պարսպօք : պարսպեալ : պարսպապատ : պարսպափակ : պարսպաւոր : non murata civitas , Անպարիսպ : անպատուարուն .

Murex , icis : piscis marinus ex concharum genere , cujus in gutture est vena candida , plena humore rubro qûi etiam murex dicitur . Է ծովային փոքրիկ ձուկն խեցեմորթ . որոյ որկորումն կայ երակ մի սպիտակ լի կարմրագոյն նիւթիւ որով ներկեն զհանդերձս արքունիս .

Muria , æ : & muries : gall. saumure . Աղի ջուր : որ կաթէ յաղէ .

Murmur , is : strepitus . Դղրդումն : Թնդիւն : Թնդումն . ձայն մեծ : aquarum , կարկաչառութիւն ջուրց : ձայն եւ քարքառ կարկաչահոս ջուրց .

Murmur edere . Դղրդալ : Թնդալ : præt. դացի : հանել զձայն մեծ .

Murmur , murmuratio de aliquo . Տրտունջ : տրտունջանք : տրտնջիւն : տրտնջողութիւն : քրթմնջիւն : քրթմնջանք : կռինչ : կռնչիւն : դժգոհութիւն : դժկամակութիւն ընդ դէմ այլ vel , զայլ .

Murmurator , is . Տրտնջօղ : դժգոհօղ : քրթմնջօղ : դժկամակ . շրդմող .

Murmuro , are : strepere . Դղրդալ : Թնդալ : v. strepitus .

Murmurare contrà . Տրտնջել : տրտունջալ . դժգոհալ : դժգոհել : քրթմնջել . կռնչել : տրտնջել զպարտուցն ընդ դէմ այլ : vel զայլ : vel առ ոք : մռմռալ : մռմռել : դշարել .

Muro , are : muris sepire . Զքաղաքն պատել , պարսպել , ամրացուցանել , շրջափակել պարսպօք , որմովք . պատել , ածել զպարիսպն շուրջ զքաղաքաւ : portas inædificare , obstruere . զդուռն , զելս , զմուտս խնուլ , խցել , փակել , կախնուլ քարամբք .

Murus . Որմ : gen. ոյ : plur. որմք : & որմունք : պարիսպ : պատ : duplex murus , կրկին պատուար .

Mus , uris . Մուկն : gen. մկան : plur. մկունք : gen. մկանց : apud Armenios non licet bibere vinum ex vase in quod mus decidit : հայոց ոչ է օրէն մկնական գինի ըմպել .

Musa , æ : poetæ musas novem finxerunt , easdemque Deas , quæ poetis & musicæ præessent . Ինն առասպելական չաստուածք , վերակացու քանաստեղծութեան եւ երաժշտութեան . item , գիրք արտաքինք , եւ համաճարք .

Musca , æ . Ճանճ : ի : ճանճիկ : ճանճղինուն : մժեղ & մժեխ : մժղուկ : plur. մժղունք : մուն : canina , շանաճանճ . equina , ձիատտուն : & ձիատտաց : պիծակ .

Muscipula . Որոգայթ մկանց : Թակարդ . մկանախափան : կալանք : ականատ .

Muscosus . Լոռաւէտ , մամռոտ , լոռամարգ .

Musculosus . Մկանուտ . ջլամանեղէն .

Musculus : pars corporis , seu caro fibris & nervis intermixta & est instrumentum motûs . Մկան ինչ մարմնոյ : կամ միս ջլախառն , որ է գործի շարժողութեան .

Muscus , ci . Մամուռ : լոռամարգ . հողի քարեր .

Museum . Ընթեռնլոյ տեղի : ուր առանձնական նստին , պարապին յուսումն գրոց .

Musica , æ . Երաժշտութիւն : երաժշտականութիւն : երաժշտական նուագ , եղանակ . ձայն երգոց : & pro arte , երաժշտական արհեստն .

Musicè canere . Հիւսել զքաղցր եղանակ ըստ երաժշտութեան : երաժշտաբար երգել , նուագել , եղանակել .

Musicus , musicalis . Երաժշտական : քաղցրաձայն : ըստ կանոնաց երաժշտական արհեստի .

Musicus, i. Երաժիշտ : Երգիչ : Նուագածու : Երաժշտականիւս : Նուագականիւս : Ձայնարկու : Նուագածու : Սաղմոսանուագ : Երգանուագ : Գուսան : si autem mulier, գուսանուհի : Երգեցիկ.

Mussitatio. Հծծումն : շշնջիւն : շշնջումն : քրթմնջիւն : մրմնջումն : մռմռումն.

Mussito, & musso, are. փնփնթալ : հծծել : շշնջել : մրմնջել : փափսալ : քրթմնջել : քսմսել մռալ & մռմռալ.

Mustela. աքիս : մկնաքիս : յաղթէ մկանց : mustela major, կուզ : vul. սամոյր : gall. fouine.

Musteus, & mustulentus. Քաղցուն.

Mustum, i. Քաղցու : gen. ցուի. musto ebrius, քաղցուալից : venter meus quasi mustum absque spiraculo : որովայն իմ իբրև ղտիկ քաղցուոյ եռայ. Job. 32. գինի նոր : vul. շիրայ.

Mustum lixivium, Քաղցուն, գինի նոր, որ յանկոխ խաղողոյ իւրովին հոսէ : vinum protropum, gall. mere goute.

Mutabilis. փոփոխական : փոփոխելի : փոփոխուն : փոփոխուկ : այլայլելի : յեղյեղուկ : յեղյեղուն : յեղափոխ : այլայլուն : յողդողդ : անկայուն.

Mutabilitas. փոփոխելութիւն : փոփոխականութիւն : անհաստատութիւն : այլայլելութիւն : խախտութիւն : յեղյեղկութիւն : յեղափոխութիւն : յողդողդութիւն.

Mutabiliter. փոփոխապէս. խախտաբար : այլայլաբար : յողդողդաբար.

Mutatio. փոխումն : փոփոխումն : փոխանակութիւն : փոխարկութիւն : այլայլումն : այլայլութիւն : յեղյեղկումն : յողդողդումն.

Mutesco, ere. լռել : լուռ, լռին կալ : կարկել & կարկիլ : պապանձիլ : ամ ի բերան մնալ : կալ լռութք vel ի լռութէ : կարկել զբերան իւր : համրանալ : կալ ի նշանաւ և առանց պատասխանի տալոյ : կալ անմռունչ, ապուշ, բերանաբաց, կարկամ.

Mutilatus, & mutilus. անդամահատ : ծայրատկտուր ձևոց, ոտից. ծայրատեալ : ծայրաքաղ : ծայրատ, կոճատ : mutilus auribus, ականջատ : naso, ռնչատ : &c.

Mutilo, are. անդամահատ, ծայրատկտուր, ծայրատ, ծայրաքաղ առնել : ծայրատել. զոտս և զձեռս ծայրաքաղ առնել : հատանել, կտրել, քաղել զծայրս ոտից : & ipsa mutilatio, անդամահատումն : ծայրատութիւն : ծայրաքաղումն : à chirurgo facta, սրագործութիւն.

Mutio, ire. Շշնջել. կռնչել : մրմնջել : քրթմնջել.

Muto, are : transformare. փոխել, փոփոխել յայլ : այլայլել : անդրադարձուցանել յայլ : փոխակերպել, յեղափոխել, յեղաշրջել յայլ. այլակերպել, կերպարանել : անցուցանել ի կերպարանս gen.

Mutare unum, alio. Օրէն ինչ տալ փոխանակ այլոյ : փոխանակել զմին ընդ միւսն : բան ինչ փոխանակել այլում : փոխանակել զմի ընդ միւսում : v. commuto.

Mutare animum. փոխել զմիտս, զխորհուրդն : շրջել զմիտս : փոխել, հրաժարել ի մտաց : խոտորել յայլ խորհուրդս.

Mutuatio. փոխ. mutuò accipientis, փոխառութիւն : mutuò dantis, փոխատուութիւն.

Mutuo, are: & mutuor, ari. փոխ առնուլ : խնդրել ի փոխ : յանօթ առնուլ : 4. Reg. 6. 5.

Mutuò dans. փոխատու : mutuò accipiens, փոխառու.

Mutuò, mutuè. փոխարէն : առ միմեանս : առ իրեարս : ընդ միմեանս. փոխան : փոխանակի : անդրադարձաբար.

Mutus, a, um. Համր : gen. համրի : nòm. plur. համրք : gen. համրաց : անխօս : անասուն, unde animantibus nomen : համբացեալ : անմռունչ : անխօսուն : անբարբառ. լեզուատ : կարկամ.

Mutuus, a, um. փոխարինական : որ է փոխանակ այլոյ : անդրադարձական : որ է առ իրեարս. առ միմեանս : փոխարէն : փոխաբերական.

Mutuum, i. փոխ : v. mutuatio.

M Y

Myrias, adis: decem millia. Տասն հազար.

Myrica, & myrice. Մոշավայրի ծառէ խնկնաբոյս յանգործ վայրի.

Myrrha, arbuscula exqua defluit gummi eiusdem nominis, nascitur in Arabia Fœlice. Զմռսենի : ծառ է յորմէ հոսի համանուն խէժն : ծնանի ի չէն Արաբիոյ.

Myrrha, gummi. Զմուռս : gen. զմռոսոյ & զմռսի : amara est & soporifera : դառն է և քնաբեր : myrrhatum vinum, զմռսեալ & զմռսեայ գինի.

Myrthus, i. Մուրտ ծառն : gen. մրտոյ : myrthetum, մրտենի.

Mysta, æ : Sacerdos, sacris initiatus. Քահանայ : ընծայեալ ի սպաս այն.

Mysterium. Խորհուրդ. բան խորհրդա-

դա-

գաղտնի , անյայտ , ծածկեալ , թաքուցեալ , ածածութ .

Mysticus . Խորհրդական : խորհրդաւոր : խորին : ծածուկ : mistice , խորհրդաբար .

Mythologia . Առասպելաբանութիւն .

N

LITTERA.N. significabat 900. at. N̄ cum superposita lineola , significabat 90000. Գիր N. նշանակէր 900. իսկ N̄ նշանակէր Ղ̄Ռ̄.

N A

NAdir , vox Arabica , significans punctum in cælo pedibus nostris oppositum . Ոտնակէտ : ուղղակի կէտն : է կէտ ի երկնից տրամաչափական հակադրեալ ոտից մերոց .

Næ , profectò . Արդարեւ : իրաւի . Ճշմարտիւ . արդեօք .

Nævus , i : genitiva macula corpori inhærens . Բուն եւ ընդածին նիշ , նշմարան ի մարմնի .

Nam . Զի : քանզի : վ̄ն այնորիկ զի . վ̄ն զի .

Nanciscor , ci . Գտանել : հասանել , հանդիպել , պատահել : cum dat .

Nanus , i . Կարճահասակ : կարճ հասակաւ : այրուկ : թզուկ : թզաչափ մարդ : vul. պուճիկ : կարճիկ & կարճլիկ .

Naphtha , æ : bitumen liquidum . Նաւթ : gen. ի : instr. իւ : կուպր իւղ հոսուն .

Napus , i : vul. Շաղգամ & շալկամ .

Narcissus , flos . Նարկէս . ծաղիկ սպիտակ անուշահոտ .

Nardum , vel nardus . Նարդոս : ծառիկ է որ բուրէ զանուշ հոտն , ex nardo , նարդեան .

Naris , is . Ռունգն : gen. գան . plur. ռնգունք : ունչ : պռունգն ; plur. պռնգունք : պինչ , պնչի ծակն : քիթք : gen. քթաց : հոտոտելիք :

Homo emunctæ naris . Խորագէտ : հնարագէտ : խելամուտ , հմուտ , փորձ իրաց : obesæ naris , անհմուտ : անփորձ . հաստ խելօք : խակ եւ փուտ մտօք .

Narrabilis . Ճառելի : պատմելի : վիպելի : պատմաբանելի .

Narratio . Պատմութիւն : պատմաբանութիւն : ճառ : ճառաբանութիւն : վէպ : վիպասանութիւն : վիպասան .

Narrator . Պատմիչ : պատմաբան : վիպասան : ճառօղ : ճառաբան .

Narrativus . Պատմական : est etiam septimus casus declinationis Armeniæ : է եւ եօթներորդ հոլովն հայոց հոլովման . v. g. de Deo : զա̄յ : &c.

Narro , are . Պատմել : պատմաբանել : ճառել : ճառաբանել : վիպել : վիպասանել . արտասանել : բաղխել : կարգել զպատմութիւն .

Narratu difficilis . Դժուարապատում .

Nascens . Նորածին : դեռածին : նորաբոյս , դեռաբոյս .

Nascentia , æ . Ծնունդ : ժամանակ ծննդեան .

Nascor , ci . Ծնանիլ . quod etiam est generare : հանիլ , ածիլ , գալ ի լոյս : ելանել , առաջանալ , արձակիլ ի : abl.

Nassa , æ . Ցանց : ուռկան որով որսան զձկունս .

Nasus , i . Քիթ : գինտ , & գինդ : ունչ : ռնգունք : naso mutilus , քթատ : ունչատ : brevi naso , seu simus , կարճունչ : նստաքիթ : տափակաքիթ .

Nasutus . Երկայնաքիթ .

Nata , æ : filia . Աղջիկ : դուստր .

Natales , ium . Ազգ . ազգատոհմ : զարմ. ցեղ . vide genus : clarus natalibus , ծնեալ յազնուական տոհմէ : բարձրազգի բարձրատոհմ : մեծազգի : ազնուատոհմ : վսեմազնեղ . բարձրատոհմիկ .

Natalis , le : tempus , locus . Ժամանակ կամ տեղի ծննդեան իւրոյ . աւուրք ծննդոց : օր ծննդական . օր ծննդեան : locus natalis , հայրենի : բուն , բնիկ , հայրենի տեղի .

Natalitium , munus fieri solitum Natali die . Պարգեւ ծննդական : զոր պարգեւեն յաւուրն ծննդեան : dare natalitia , պարգեւս կամ ընծայս տալ յաւուր ծննդոց իւրոց .

Natalitius dies . Օր ծննդոց : օր ծննդեան : v. natalis .

Natatile : ubi anseres , anates asservantur . Ջրաղան , լողարան : vul. հաւուզ .

Natatoria . Ջրաղան : լողարան .

Natatio . Լողալն : լողացութիւն : լող .

Natator , is . Լողօղ . & լուղօղ .

Natatus , ûs . Լողալն . լողացութիւն : natatu ire , լողալով երթալ : լող տալ : լող լող երթալ .

Nates , ium . Նստոյ տեղի . 1. Reg. 5 ha-

habetur : Երաստանք .

Natio, nis. Ազգ : ազն : plur. ազինք ; natione Armenius ; հայ ազգաւ .

Nationes, um. Հեթանոսք : այլազգիք : ազինք : gen. ազանց .

Nationalis. Ազգական : որ ինչ բուն է և յատուկ ազգի ինուիմ : ազգային ; սեփհական .

Nativitas. Ծնունդ : gen. ծննդեան ; օրն ծննդեան, vel ծննդոց . օր ծննդական : ծնելութիւն .

Nativus, a, um. Բուն : բնական : ինքնաբուն : ընդածին : յատուկ և սեփհական : ընդաբոյս : որ է ի բնութէ, ի ծնէ : բնաւոր .

Nato, are. Լողալ : լուղալ : լողել ; natans, լողակ : լողօղ : instrumentum ad natandum, լողարան, & quod piscium pinna dicitur, Ձկանց թեւն . & pro innatare, եղերալ, խաղալ, ծփել տարաբերել յալեացն .

Natolia, quæ propter fertilitatem regionis à Turcis dicitur, ana dolu, id est, mater plena : dicitur etiam Asia minor. Ասիա՛ փոքրիկ : որ վն շինութե և բազմաբերութե երկրին ի տաճկաց ասի Անա տօլու .

Natu, v. g. grandis natu. Լցեալ ամօք : լցեալ աւուրբք : ծեր : հալեոր : ծերունի : հին աւուրց : անցեալ զաւուրբք : natu major frater : մեծ, երէց, աւագ եղբայր : ամօք, vel աւուրբք մեծ քան : frater natu minor, կրսեր, կրտսեր, կրսերագոյն, պստիկ եղբայր : տիօք մանկագոյն .

Natura, æ. Բնութիւն : բուն : à natura, ի բնէ : ejusdem naturæ, բնութենակից : համաբուն .

Natura, pro specie v. g. arbores diversæ naturæ. Տեսակ : ձև : սարաս : ազգ . ազգի ազգի ծառքն .

Natura, pro instinctu. Բնական լոյս և ծանօթութիւն զոր ունիմք ի բնէ : v. instinctus .

Natura, propensio naturalis, indoles. Բնութիւն : բնական յօժարութիւն : վարք .

Natura humana, est anima rationalis & corpus simul unita. Բնութիւն մարդկային է բանական հոգի և մարմին ընդ միմեանս միաւորեալք .

Duas in Christo naturas asserens. Երկաբնակ : լեոնական : քաղկեդոնական : որ դաւանի ի քս զբնութիս երկուս : unam asserens naturam, միաբնակ : եւտիքեանն .

Naturalis. Բուն : բնիկ : maximè cum fæmininis : բնաւոր : բնական ; որ է ըստ բնութէ : սեփհական : բնաւորեալ : որ է ի բնէ : ինքնաբուն : յատուկ : ընդաբոյս, ընդածին : բնածին : անարուեստ : անձն ուղղորդ : սերմանեալ ի միզ .

Naturalis, pro indigena. Բնակ երկրին : տեղացի : այդենածին : բուն հայ : v. g. vel հայ ազգաւ .

Naturalis filius, spurius. Բիճ որդի : խորդ որդի : շան որդի : որդի պոռնկութե .

Naturaliter. Բնականաբար : բնաբար : բնաւորապս : ըստ բնութե կարգի : ի բնէ : ի բնութե : անարուեստաբար .

Natus, filius. Որդեակ : ուստր : զաւակ : որդի : quasi qui fugit : որ դիէ . à verbo : դիել, sugere .

Natus, a, um. Ծնեալ . & in compositione, ծին : v. g. in sinu natus, de filio Dei, ծոցածին որդի այ : recens natus, նորածին : դեռածին : մատաղածին : դեռաբոյս, դեռաբուսիկ ի մօրէ : non natus, անծին : Eva ex costa nata, կողածին եւայ : quod etiam dici potest de Ecclesia ex Christi latere nata : natus ex luce, լուսածին : natus ex Virgine, կուսածին : natus ex terra Adam, հողածին Ադամ .

Benè natus. Քաջապս ծնեալ . ազատաբարոյ : քաջավարժ : քաջասուն . v. educatus .

Navale. Նաւահանգիստ : v. portus .

Navalia. Տուն, պահարան, և համբար զինուց և անօթոց նաւուց : vul. թերզխանայ : ձէպ խանայ .

Navalis, pugna. Ծովային, ծովական, զօրք, պատերազմ ի վերայ ծովու .

Navarchus. Նաւավար : նաւապետ : հմուտ նաւարկութե : նաւորդ : նաւամուտ .

Nauci facere aliquid. Օբան ինչ համարել առ ոչ ինչ . անտես առնել : ունիլ ի բուն ոչ ինչ .

Nauclerus. Նաւապետ . նաւավար . ուղղիչ նաւուն .

Naufragium. Նաւաբեկութիւն : նաւաբեկութիւն : խորտակութիւն նաւին .

Naufragium facere. Նաւաբեկ, նաւաբեկ լինել : նաւաբեկիլ : նաւն ընկղմիլ, անդնդասոյզ լինել : խորտակիլ ի վէմ . փշրիլ առ յորձանուտ : ի սաստիկ հողմոյ, և յալէկոծութէ հերձիլ նաւուն, հարկանել, զարկիլ, ջարդիլ ի վէմ : նաւաբեկիլ .

Naufrago, are : ut suprà .

Naufragus, a, um. Նաւաբեկ : նաւաբեկ : նաւ ընկղմեալ, անդնդասոյզ : խորտա-

ակեալ: &c. ut ſuprà.

Mare naufragum. Ծով մըրկալից, մը-
րկամբոխ: ալիասասառ: անհանդիսա: մշ-
ախտով: v. agitatum.

Navicula. Նաւակ, նաւիտըրկի: կուբ: gen. կըի: մակոյկ: վարքայ.

Navifragus, a, um. Նաւակոծ: նաւ-
ապէկ: Ծով կամ վէմ որ զնաւն խորտակէ, քարդէ, հերձէ, բեկանէ.

Navigabilis. Նաւարժնայ, նաւախաղ, նաւակոխ Ծով: նաւելի: կոխելի նաւուց: նաւաբարձ գետն: որ հանդուրժէ բառնալ զնաւս.

Navigatio. Նաւարկութիւն: նաւավա-
րութիւն: նաւարձնացութիւն: նաւելն: նաւարկութիւն արհեստն.

Navigationi commodum tempus. Տա-
ղտկալ ժամանակ նաւելոյ: quod vul. մուսօն.

Navigator. Նաւապետ: v. nauta.

Navigium. Նաւ: gen. նաւին: & նաւ-
ուն: abl. ի նաւէ: gen. plur. նաւուց: & նաւաց.

Navigo, are. Նաւել: վարել զնաւ: Ծովով երթալ: նաւարկել: Ճանապարհոր-
դել ընդ ալիսն: հաստանել զնաւս Ծովուց: նաւարկեալ գնալ.

Navis. Նաւ= ut navigium: navem con-
ſcendere: ելանել ի նաւ: մտանել ի նաւ.

Navita. Նաւապետ: նաւարկու: v. nauta.

Navitas, tis. Օգուշութիւն: մտադ-
թիւն: հնար: հնարագիտութիւն: շնորհք: յարմարութիւն.

Naviter. Օգուշապէս: մտադրաբար: հմտաբար: հոգաբարձութիւն: v. diligenter.

Naulum, i. Ուղեվճար, վարձք նաւուն: գնա-
նաւելոյ.

Naumachia. Ծովային պատերազմ, կամ ի վր Ծովու.

Navo, are: agere aliquid diligenter. Օգուշութիւն, մտադրաբար: ուշադրութիւն դարձնել.

Navare operam alicui. Մտադրաբար, ուշադրութիւն= զգուշապէս ջանալ, հոգալ, զինդ ի մէջ առնուլ վմ v. curam habere.

Nauſea, æ. Օձղջ սրտի= շարժուածն սրտի, որ կամն վէրք բերել, կամ փսխել.

Nauſea, faſtidium. Սաղտուկ: տաղ-
տկութիւն: տաղտկացուածն: տաղտկալութիւն: զզուածն: նքոտութիւն: զեշխուածն սրտի: v. faſtidium.

Nauſeam parere. Շարժել զսիրտ: զեղջ տալ: պղտորել զսիրտ: տաղտկացուցա-
նել, նքոտացուցանել, & նքոտեցուցանել: զզուեցուցանել: ձանձրացուցանել.

Nauſeo, are. Օձղջ գալ: սիրտ շարժիլ, պղտորիլ, զզուիլ: կամիլ վերբերել, յետ դարձուցանել.

Nauſeare, faſtidire. Սաղտկանալ ի: abl. nauſeat anima noſtra ſuper cibo &c. տաղ-
տկացեալ են անձինք մեր ի հացէ: յամ-
բանալ, դադչիլ, զզուիլ, նքոտիլ ի: abl. ձանձրանալ.

Nauta. Նաւավար: նաւապետ: հմուտ նաւարկութիւ: ուղղիչ նաւին: նաւա-
մուտ.

Nauticus. Որ առ նաւապետս պատկանի.

Ars nautica. Նաւարկութիւն: նաւավա-
րութիւն: արհեստն նաւելոյ, վարելոյ զնաւուն.

Navus, diligens. Ուշադիր: մտադիր: հոգաբարձ: անդ-ադիր: անյապաղ: հո-
գուն: որ անքուն ակամբն հոգայ.

Nazarenus. Նազովրացի: & նազովրեցի.

N E

NE, prohibens: ne facias. Մի առներ: ne faciatis, մի առնէք: dicitur etiam: ne aſſimilemini, մի նմանիցիք= ne ſolliciti ſitis, մի հոգայիցէք: &c. զգոյշ լեր մի առ-
նել: v. caveo.

Ne fortè. Օի մի: Թէ գուցէ: ne fortè moriamur: զի մի մեռցուք: ne fortè mittat, գուցէ ձգիցէ: մի գուցէ.

Ne interrogativum? Մի Թէ: aliumne expectamus? մի Թէ այլում ակն կալցուք? putas ne? Թէ հաւատաս? poteſt ne eſſe? նոյն Թեպետ: vel ſimpliciter, vis ne? կա-
միս? &c.

Ne hoc quidem ſcit, Օայն եւս ոչ գիտէ.

Nè plura. Օի մի երկարեցից զբանն.

Nebula. Մէգ= gen. միգի= մառամած: մեայլ: ամպ: մուր,

Nebulo, nis. Հշխեբաս, լոյծ եւ ընդ-
արձակ կենօք: հար եւ վատ= vul. լուծի: հարամզաւոյ.

Nebuloſus. Մէգին= միգապատ: ամ-
պոտ: մառամախտապատ: խաւարային: մի-
գամած: ամպեայ.

Nec. Ոչ: եւ ոչ.

Necdum. Չեւս= դեռ ոչ: չեւեւս: դեռ եւս ոչ: ոչ առակաւին= չեւս առակաւին: դեռ չէ: cum necdum eſſet natus: մինչ չեւ էր ծնեալ.

Nec ne. Կամ Թէ ոչ= մի Թէ ոչ: mortuus ſit nec ne, ego neſcio: մի Թէ նոյն մե-
ռեալ կամ Թէ ոչ, ես ոչ գիտեմ.

Neceſſariè, neceſſariò. Ի հարկէ: հար-
կաւ

կաւորապ֊ն : ամենեւին .

Necessarius . Հարկաւոր : որ է ի հար֊կի : անխափան : անվրէպ : անկասկած : Թարց կարծեաց : necessaria corporis , պէտք, կարիք մարմնոյ .

Necessarius ad aliquid . Պիտոյական : պիտանի : պիտանաւոր : պէտքական : պի֊տանացու : կարեւոր : պիտոյ .

Necessarius , amicus . Լցադոյն , կարեւոր բարեկամ . հաւատարիմ , մտերիմ , մտաւո֊ր բարեկամ .

Necesse est . Հարկ է : հարկաւոր է : պարտ է : պիտոյ է : necesse est mori , կայ և մնայ մեզ մեռանել .

Necessitas . Հարկաւորութիւն : հարկ : si cum coactione , բռնի : բռնաւորութիւն . ուժ : ակամայութիւն : նուաճելութիւն : in casu necessitatis , ի հարկաւորութեան ժամա֊նակի : յորժամ հարկ ինչ իցէ , թէ պէտք իցէ : ի սաստկելն վտանգի : եթէ վտանգ սաստկէ , ի մ̅ կայ : necessitate compulsus , հարկեալ : հարկաւորեալ : բռնադատեալ : նուաճեալ : ակամայ : ի բռնութեէ : բռնամբ : ահաճ .

Necessitas , opus . Կարօտութիւն : պիտոյ֊ութիւն : v. opus .

Necessitas, egestas . Կարօտութիւն : պէտք : պիտոյք : կարեւոր պէտք ի կեանս : կար֊ճութիւն կերակրոց . աղքատութիւն հացի : աղքա֊տութիւն : v. egestas .

Necessitas corporis . Պէտք , կարիք մար֊մնոյ կամ որովայնի : Ելանել արտաքս ի կարիս ինչ որովայնի .

Necessito , are . հարկաւորել : հարկել . բռնադատել : բռնաբարել : նուաճել : ու֊ժով , բռնութեամբ ստիպել , նեղել զոք առ֊ ի : v. cogo , compello .

Necessitudo : ut necessitas : item . Բարե֊կամութիւն : v. familiaritas .

Neco , are . Սպանանել : կոտորել : կոր֊ծանել : v. occido : veneno necare , դեղել զոք : դեղակուր առնել .

Necromantia . Կախարդութիւն , որով ոք ի ձեռն սատանայի զհոգի մեռելոյ յետ դարձուցանէ ի մարմին իւր , իմանալ ի նմանէ զիրս անծանօթս .

Nectar,is . Անուշ և քաղցրահամ ըմպելի.

Necto , ere . Կապել : շաղկապել . յօ֊դել : ագուցանել : խառնել ընդ . կցել : ընդակցել : զուգակցել .

Necubì . Ոչ մի յուրեք : զուցէ ի տեղի ուրեք : item , անուրեք : ոչ ուրեք .

Necundè . Ոչ մի յուրեքէ : մի զուցէ յուրեքէ .

Nefandus . Զ֊արշելի : պիղծ : զզուե֊լի : զոր և ոչ անուանել պարտ է ի մէջ մերում .

Nefarius , homo . Մարդ չարագործ , ժանդաբարոյ . վատթար : ամբարիշտ : ապի֊րատ : անիրաւ : ժանդագործ .

Nefarium facinus . Զ֊ործ վատթար : չար և վատ յոյժ : գործ զարշելի : անհնա֊րին և անձոռոնի չարութիւն .

Nefas , ut suprà : nefas est dicere . Օրէն չէ ասել : մեղք է ասել .

Nefastus , illicitus . Որ ոչ է օրէն ա֊ռնել : զարշելի : անօրէն : անիրաւ բան .

Negatio . Բացասութիւն . ուրացումն : ut opponitur privationi , չունելութիւն .

Negativè . Բացասաբար : հրաժարաբար .

Negativus . Բացասական : արգելական : հրաժարական պատուիրան .

Negatus , vetitus . Արգելեալ : &c. aliàs, ուրացեալ : բացասեալ : ոչ տուեալ : զլա֊ցեալ .

Neglectio , neglectus , ûs : contemtus . արհամարհումն : արհամարհանք : անար֊գանք . ըստուտնկանութիւն .

Neglectus , vilis . Խոտան : անտանի : անպիտան : առ ոչ ինչ համարեալ : արհա֊մարհեալ : լքեալ : ի բաց թողեալ : անխ֊նամ : անտես .

Negligens . Անհոգ : անփոյթ : թոյլ : թուլացեալ . հեղգ : պղերգ : յամր : ըս֊տունկանող : ծանր : թուլամիտ : հեւան֊դամիտ : խոթամիտ : լքեալ սրտիւ : դան֊դաղամիտ : անզգոյշ : կնատ .

Negligenter . Թուլապէս , լքեալ սրտիւ : անհոգաբար : մեղմաբար : անզգուշապէս : կնատօրէն : անփութապէս : հեղգապէս : ըս֊տունկանապէս : դանդաղութեամբ : պղերգա֊բար : վերիվերոյ .

Negligentia . Անզգուշութիւն : անմտադ֊րութիւն : անհոգութիւն : ըստունկանութիւն : ըստունկանութիւն . թուլութիւն : անփութ֊ութիւն : հեւանդամտութիւն : խոթամտութիւն : կնատութիւն : լքումն սրտի : դանդաղկոտութիւն : ծանրութիւն : ծուլութիւն : թմրութիւն : պղեր֊գութիւն : դանդաչումն : հեղգութիւն .

Negligo , ere . Թուլանալ . ծուլանալ : լքել ի : abl. դանդաղիլ առնել : ոչ ունել զփոյթ ինչ : cum narrat. ըստունկանել ա֊ռնել . անփոյթ առնել զբան ինչ : լքեալ թողուլ : անտես առնել : հեղգանալ & հեղ֊գալ : հեղգալ առ փրկութիւն անձին : ան֊փուշել զ. զհոգ ինչ ոչ տանել զմ̅ : զանց առնել .

Nego , are . Ուրանալ : բացասել : ամե֊ղել .

զել: ոչ հաւանիլ: անհաւանութիւն կալ: ժխտել ի վր.

Negare, nolle dare ... ոչ տալ: ոչ հաւանիլ տալ: զլանալ մշակէ զվարձն, v. g. vel, զլանալ աղքատէ յողորմութէ: մի զլացիս զվարձն տնտանկին: negare panem eſurienti, հաւատանել զհոյ քաղցելոյ.

Negotiatio, commercium. վաճառ. վաճառականութէ: առուտուր: առուբ և առութէ.

Negotiatio, negotii adminiſtratio. գործարկութէ. մատակարարութէ: միջնորդութէ: միջակութէ, վր շինելոյ զբանս ինչ.

Negotiator, mercator. վաճառական. որ առ ու առուբ առնէ: prò mediatore, միջնորդ: բարեխօս. խնամէխօս: յայտարինչ բանին: որ զինչն միջակէ, որ ընդ միջի, որ միջնորդէ առ աճ: v. g. վր: item, փոխառնորդ: զոր ևմ փոխառնակ կայ ցուցանեմ վերակացու բանին: vul. վաքիլ.

Negotior, ari. վաճառականութէ, առուբ առնել: շահիլ և առևտալ: յայտ գել զարծաթ.

Negotioſus homo. որ զբան շատ ունի: բազում իւրք զբաղեալ: բազմահոգ: վարանել, ցնդեալ, զբաղեալ ի հոգս բազում: անպարապ, անհանդիստ, անդուլ, անդադար ի զբաղմանց: աղմկայ փաթոյթ: շրջապատեալ աղմկիւք: յոյժ նաչխատ.

Negotium. բան: իրք ինչ: հոգ: զբաղմունք: զբաղութիւն: vul. մասլահաթ.

Nullo negotio. ոչ իւրաւ: դիւրաւ: հեշտ: հեշտաբար. առանց դժուարութէ և նպտց աշխատանաց.

Agere negotium. բան ինչ առևտրել, հոգալ, շինել, յայտարել: մատակարարել: հոգս տանել բանին: լինել վերակացու, խնամակալ, հոգաբարձ բանին.

Negotium alicui faceſſere. նեղել, նեղացուցանել, աշխատ առնել, վշտացնել զոք: դուն, դաւ գործել, dat.

Quid tibi negotii mecum eſt? ի կայ իմ և քո? ինչ բան ունիս ընդ իս.

Nemo, inis. ոչ ոք: nemo noſtrum, ոչ ոք ի մէնջ.

Nemoroſus. անտառախիտ: id eſt denſus, փաս: անտառախիտ: առատախիտ: խիտ ոստօք: վարսաւոր ծառն: հովանաւոր ծառ: անտառացեալ: անտառական.

Nempe, pro igitur. ապա: ուրեմն: apa ուրեմն: nempe, pro ſcilicet: այսինքն.

Nemus, oris. անտառ. խուռն ան-

տառ և ընդարձակութիւն ոստոց ծառոց: Ezech. 19. ponitur, դաշտատունն, quaſi ծառաստան.

Nenia, æ: cantus lugubris. ողբերգութէ.

Neo, nere. հեւութել. մանել: թելս ոլորել: vul. առուկ մանել.

Neomenia. ղիւրս ամսոյ: novilunium ſeu initium menſis: quia à novilunio menſes auſpicabantur: լուսնամուտ: ամսամուտ: պն ի ծննդենէ լուսնին հաստատէին զօր առաջին ամսոց.

Neophytus. երէց: եկամուտ: մատաղատունկ: նորահաւատ: դեռահաւատ: նոր ընծայ ի հաւատս քի.

Neotericus. Նոր: & aliquando, անկիրթ: անհմուտ: անսիրն: անառեղեակ: gen.

Nephritis, renum dolor. երիկամանոց ցաւ.

Nepos, otis. թոռն: gen. ռնի, & ռան: plur. թոռունք: եղբօր կամ քեռ որդի: vel, որդւոյն կամ դստերն որդի.

Nepotes, poſteri. ծկնիք: gen. ծկնեաց: աղգն որ գալոցն է. սերունդք: որդիք. հետեւողք: յետագայք.

Diſcinctus nepos. վայրապտոյց: անառակ: խառնապտոյց: լոյծ և ընդարձակ կենօք: թափառական և զեղուն վարուք. սանձարձակ ի մոլութիւն.

Neptis. եղբօր կամ քեռ դուստր: vel, որդւոյն կամ դստերն դուստր.

Nequà, ne aliquo modo. մի դուցէ կերպիւ իւրք.

Nequam, malus. Չար: վատթար: չար բարբոյ: ժանդաբարոյ: v. malus.

Nequandò. օր մի երբէք: դուցէ երբէք.

Nequaquam. բնաւ ոչ. աւելեւին ոչ: ոչ իւրք: չէք բնաւ: ոչ կերպիւ իւրք.

Neque. ոչ: և ոչ.

Nequeo, ire. ոչ կարել, ոչ դիտել: ոչ լինիլ կարօղ, բաւական, հասու: ոչ հասանել. ոչ բաւել. կար, կարողութէ ոչ ունել: ինչան, ձեռնհաս ոչ լինել: ոչ մարթ լինել ինձ. ոչ ղօրել: ոչ լինել ի ձեռս: ձեռն ոչ տալ: անհնարին լինել.

Nequicquam. ի զուր. ընդվայր: vide fruſtrà.

Nequis. օր մի ոք: գուցէ, մի գուցէ ոք.

Nequid nimis. ազմի ինչ չափով, ըստ չափոյ, հշտով լիցի.

Nequiter. Չարաբար: չարաչար: չար կամօք. վատթարապէս.

Ne-

Nequitia, æ. Չարութիւն: վատութիւն: v. malitia.

Nervosè. Ուժով: խիստ. զօրեղաբար: ուժգնաբար: սաստիկապէս: ուժգնակի. արիաբար: կորովութեբ.

Nervosus. Ուժգին: զօրեղ: ուժեղ: կորովի: քաջ: արի: զօրաւոր: ջլոտ: ուժգնագլուխ: Թիկնեղ մարդ.

Nervus, i. Ջիլ: gen. ջլի: nervus bovis: արջառաջիլ: արջառաջլօք ուժգին գանել, հարկանել.

Contendere omnibus nervis, vel, omnes nervos. Ջլի ջանիւ հնարել: ամ ջանգնել: անհանգիստ աշխատութեբ ջանալ: ջանս եդեալ հնարել: ամենեքումբք հնարեւք ջանալ.

Nervus, vinculi genus quo pedes aut cervices impediuntur. Ոտաստղ: ոտնակապ· շղթայք: որով չարագործք ի պարանոցս կապին կամ յոտս: անուր: երկաթէ շօղ.

Nervus, arcûs. Լար: nervi, ſeu fides: աղիք.

Neſcio, ire. Ոչ գիտել: անգիտանալ: անտեղեակ, անփորձ, անհմուտ լինել: gen. անգիտանալ: անտեղեկանալ.

Neſcius alicujus rei. Անգէտ, անգէտ, անտեղեակ, անհմուտ, անփորձ, անկերթ: cum gen. neſcius mori, անմահ: &c.

Neu, nevè. Մի: v. nè.

Nevigo, are. Ջիւնել.

Neuropaſta, orum: gall. marionnettes: imagunculæ quæ occultis fidiculis moventur, perinde ac ſi viverent. Խաղիկ և պատկերք փոքրիկ որք ի ձեռն անյայտ թելից շարժին և ձևայն հանգոն երբութէ ընչաւորք լինն.

Neuter, a, um. Ոչ մի ոչ միւսն: ոչ սա ոչ նա: ոչ այս ոչ այն.

Neuter, ſeù medius, de homine, qui neutri parti favet. Ոչ դաշնակից և ոչ թշնամի: զուդակիշռ: ոչ յարելոյ ի մի կամ ի միւսն.

Neutralitas, ut aiunt, id eſt neutrius partis ſtudium. Միջնակութիւն: զուդամտութիւն այնորիկ որ ոչ հետեւի միւս կամ և միւսում: որ ոչ կայ ի կոյս միոյ կամ և միւսոյ: որկայ ի կիշռս.

Neutiquam. Բնաւոյն: ոչ ինչ: չինչ բնաւ.

Neutrò, adverb. Ոչ յայս ոչ յայն կոյս: յոչ ոսանկէ· յանուրբնչէ: ոչ յայս և ոչ յայն կուսէ.

Neutrum, nomen, & verbum. Չէզոքա կան բայ կամ անուն.

Nex, necis: mors violenta. Սպանութիւն: սպանուածն: բռնաւոր մահ: v. cædes.

Nexilis. Կապելի: կցելի: խառնելի: զուգելի.

Nexo, are: v. necto.

Nexus, a, um. Կից: կցեալ: շաղկապեալ: ապուցեալ: խառնեալ ընդ: յօդեալ.

Nexus, ûs. Կցութիւն: զուգակցութիւն: կապն: կապակցութիւն: շաղկապ: խառնուածն: յօդուած: միաւորութիւն: շարադրութիւն: nexus ſerpentis, շրջանք, պատյատ տատան օձին.

N I

Ni, conjunct. Եթէ ոչ: cum indic. aut ſubjun. ni veniat: եթէ ոչ գայ. եթէ ոչ գայցէ: եթէ ոչ եկեսցէ.

Nicodemus. Նիկոդեմոս.

Nictatio, & nictus oculi. Թօթափումն աչաց: աչաց թարթելն, քթթելն: թարթափելն· թարթափ, & թարթափումն աչաց: in ictu oculi: 1. Corint. 15. quaſi in nictu oculi: յանկարծակի, յակնթարթ թօթափելի: և միւս վայրկենի.

Nicto, are: & nictor, ari. Թօթափել թարթել, քթթել, թարթափել զաչսն: կես խփել զինն.

Nidifico, are. Բունել: բոյն շինել, դնել, կազմել· դադարիլ.

Nidor, is. Յահահոտութիւն: զազրահոտութիւն: ժանդահոտութիւն: դարշահոտութիւն որ ելանէ յիրէ խանձելոյ: խանձահոտութիւն: խարշահոտութիւն.

Nidus, i. Բոյն: gen. բունոյ: դադարք հայանք թռչնոյ.

Niger, a, um. Սեւ: սեաւ: թուխ· սեւաթոյր.

Nigredo. Սեւութիւն: Թխութիւն.

Nigrefacio, ere. Սեւացուցանել: Թխացուցանել: cum atramento, մրել.

Nigreſco, ere. Սեւանալ: Թխանալ: aliquando, խաւարիլ.

Nigricans: nigrans, nigellus. Թուխ· Թխամորթ: բոյազոյն· Թխագոյն դիմօք: Թխադէմ· խորշակահար: ſi in crinibus, Թխամազ.

Nigritia, nigrities, nigritudo. Սեւութիւն: Թխութիւն.

Nigro, are. Սեւացուցանել· Թխացուցանել: aliquandò, խաւարեցուցանել: atramento, մրել.

Nigror, oris. Սեւութիւն: Թխութիւն.

Nihil. Ոչ ինչ: nihil omninò: ոչ ինչ բնաւ:

ընաւ : nihil est , չէ ինչ : անէ : gen. անէի : id est, non ens : չինչ , gen. չընչին : չընչին փայտին հաւատալ զանձն իւր : sapien. 14.

Nihil abfuit quin eum saxis obruerent. փոքր մի եւս և քարկոծ առնէին զնա.

Nihil ad te. Բան չունիս : քեզ ինչ ? զի կայ մեր և քո ? քեզ զի փոյթ է.

Nihil ad rem. Այն անտեղի բան է : անպատեհ : անպատշաճ : բնաւ ոչ պատշաճ կան առ էութիւն բանին : ոչ ինչ առնէ.

Nihil agis , frustrà laboras. Ի զուր վաստակիս : ի զուր ծախես զաշխատանս քո : հեղածես , արածես , կոծես զհողմս : հետեւես հաւուց թռուցելոց : ըմբռնես ըզստուերն : զրաշխատ վաստակես.

Nihilum , i. Ոչ ինչ : ut suprà : ոչընչութիւն , անէութիւն : անգոյութիւն : ոչէութիւն : անէ : ex nihilo , յանէից , յոչընչէ.

Ex nihilo producere : v. creo.

In nihilum interire. Ոչընչանալ : չքանալ : ի չէք դառնալ : վերլուծանիլ , դառնալ յոչինչ · ունայնանալ : ի նոյն ոչ ինչ երթալ · ի գոյից յանգոյութիւն.

Res nihili. Ոչ ինչ , համարելի առ ոչ ինչ : սնոտի բան : խոտան : խոտելի : քան զնա անարգագոյն · փուչ.

Homo nihili. Ոչ ինչ մարդ : անարգ : անշան : նկուն : սորուկ : սորկագոյն : խոտելի.

Nihilo minus , secius. Սակայն : բայց : այլ : նոյնպէս.

Ad nihilum valet ..... Ոչ ինչ օգտէ ի նմանէ : առ ոչ ինչ օգտէ : ոչ օգտէ զօրութիւն ինչ : ոչ ինչ է շահ , օգուտ արծաթոյ : v. g. առ ոչ ինչ օգտակար է : անպէտ է յամ պէտս : ոչ իմիք ազդէ , բայց եթէ ընկենուլ : &c.

Nil. Ոչ ինչ : ut nihil.

Nilus , i : maximus Ægypti fluvius. Նեղոս : & Նեղոս հզօր և անհուն գետ եգիպտացւոց : quem ineptè quidam volunt esse Gehon ; cùm Nili fontes à Gehonis fontibus distent milliariis 3180. զորմէ անպատեհաբար ասեն ոմանք թէ գեհոնն է : քանզի Նեղոսի ակունքն յակնանց գեհոնի բացական են մղոնս : 3180. Nili inundatio crescit ad cubitos 18. նեղոսի ի փոսոյ ելուն է 18. կանգնոյ չափ.

Nimbosus. Բքաբեր : մրրկամբոխ : անձրեւաբեր : անձրեւայոյզ : անձրեւածու : անձրեւայորդ.

Nimbus. Անձրեւ : անկարծահաս անձրեւն յորդ և սաստիկ · տարափ անձրեւն : առհասարաց անձրեւն.

Nimiè , nimiopere : v. nimis.

Nimietas , tis. Աւելորդութիւն : առաւելութիւն քան զչափ · աւելուծած : շատութիւն : անդրբաղանցութիւն : յոյժ բազմութիւն.

Nimirùm , scilicet. Այսինքն : զոր օրինակ : aliàs , արդեօք : aliàs : մի թէ : aliàs , արդարեւ : քանզի :

Nimis , nimiùm. Յոյժ : կարի յոյժ : խիստ · շատ : առաւել քան զչափ : արտաքս քան զկարգ : աւելորդաբար.

Nimius , a , um : v. g. nimius amor. Բազում սէրն քան զչափ · գերազանց : աւելորդագոյն : առաւելական.

Nimius in dicendo. Երկարաբան : որ զբանն երկարէ քան զչափ : ոչ սպառէ զխօսելն իւր : որ յերկար պատմէ , աւելորդութբ : որ խօսի անսպառ.

Ningo , ere. Ձիւնել : ձիւն անկանել.

Ninive , quæ hodie dicitur , Mousol. Նինուէ որ այսօր կոչի մուսոլ : Ninivitæ , նինուէացիք.

Nisi. Եթէ ոչ : այլ միայն : բայց միայն nisi pænitentiam egeritis , եթէ ոչ ապաշխարեցէք : nisi solum Jesum , բայց միայն զյս : fur non venit nisi ut furetur : գող ոչ գայ , եթէ ոչ զի գողասցի : բայց միայն զի.

Nisi fortè. Բայց եթէ : v. g. nisi fortè in periculo mortis , բայց եթէ ի վտանգի մահու : nisi fortè propter morbum , բայց եթէ հիւանդ լիցի.

Nisi quòd. Բայց միայն զի : alium defectum non habet , nisi quòd surdus est · այլ ոչ է պակասութիւն նր բայց այս միայն զի խուլ է.

Nil aliud quæro nisi ut salvetur. Զայլ ինչ ոչ խնդրեմ բայց միայն զի , vel , եթէ ոչ զի փրկեսցի.

Nisus , i : avis. Ծովարծուի : արծուի ծովային.

Nisus , ûs : v. conatus.

Nitens. Լուսաւոր : լուսազարդ : լուսեղէն : պայծառ : փայլուն : լուսատու : արփիական : արփիափայլ : արփիահրաշ : շառաւղաբորբոք.

Niteo , nitesco , ere. Լոյս տալ : փայլել : պայծառանալ : ճառագայթել · շողալ : նշուլել : պսպղալ.

Nitere unguentis. Օծինքն օծել , օծանել անուշահոտ իւղովք : իւղել.

Ingenio & doctrinâ nitescere. [illegible] փայլել և պայծառանալ գիտութբ.

Nitidus. Լուսաւոր : ut nitens.

Nitidus , mundus. Սուրբ : խնամի : մաքուր : վայելուչ : վայելչայարմար : գեղեցիկ :

չքնաղ : պայծառ : ջինջ .

Nitidi capilli . Հեզք օծեալ անուշահոտ եւղով .

Nitor , oris . Լոյս = պայծառութիւն : փայլուն : ճառագայթ : շող : փայլուն : շլոյտ .

Nitor , munditia . Պայծառութիւն : սքեռութիւն : մաքրութիւն : նաւակութիւն = վայելչութիւն : դեղեցկութիւն .

Nitor , niti . Ջանալ : մեծաւ ջանիւ հնարել : ջան դնել : ուժառնել : անհանդիստ աշխատութեբ ջանալ = ջանս եղեալ սիրել , հնարել : ճգնել : ճգուռս կրել : մրցիլ : առնեբդութեբ հնարեբք ջանալ .

Niti : v. g. baculo &c. Յենուլ , կոթանալ ի վէր գաւազանին : յենուլ յորմն : յեցուցանել զինքն ի : թեկն առ ոմեզն : ընկղմիլ , ընկղմանիլ ի : niti rationibus , յենուլ ի պատճառս : հաստատեալ լինիլ պատճառաբ .

Niti ope alicuius . Յենուլ ի նա : ապաւինիլ յօգնութեն նր : վստահանալ , յարիլ , յուսալ , յուսացեալ լինիլ ի նա = թեկուռնս առնել զնա : յուսացեալ ի նա հոտաբ ձգիլ .

Niti conjecturâ . Կարծեաբ դալ .

Nitrum , i : foſſile , quod è terra eruitur , calidum , ſiccum , album , ſapidum ſalis inſtar . Բօրակ : բարակ : վէր : gen. վիրի : նաթրոն = բորակ : է փորելի նման զոր հանեն յերկրէ : բնութեբ սաբ , ջոր , սպիտակ , աղհամ : ſi laveris te nitro : Jerem. 2. եթէ լուասցիս բարակաւ : ſal , Naphtha , & nitrum ad principem pertinent : lib. Canon. աղ նաւթ , բօրակ , իշխանաց լինին .

Nitroſus , a , um . Բօրակահամ : բօրակ կամ աղի : բօրակահանբ .

Niveus , a , um . Ձիւնաւոր : ձիւնագին : aliàs , սպիտակ : &c.

Nivoſus . Ձիւնաբեր : բբաբեր հողմն .

Nix , vis . Ձիւն : gen. ձիւնան : inſtr. ձիւնամբ : յաւբ = gen. բբի .

Nixus , a , um . Յենեալ յորմն = կոթացեալ ի վէր գաւազանին : յուսացեալ , ապաւինեալ յաճ : &c. v. nitor .

Nixus , ûs . Ծնունդ : ելկումբ յղբոյն : ծննդաբերծութիւն : aliàs : v. niſus .

N O

NO , nare : v. nato .

Nobilis , nobili loco natus . Ազբ ազնիւ : ազատ : ազատորդի : յայտնաձախանձ զաբմբ ծնեալ : քաջատոհմ : մեծազդի : քաջազդեկ : պատուաւոր : պատուաձախան .

Nobilis , celebris . Ազնուական : մեծհամբաւ : մեծալուբ : աներեւոյթալուբ : հռչակելի : մեծահռչակ : մեծահանդէս : համբաւաւոր : դերահռչակ : անուանի քան զամենբ : յայտնի եղեւ անուն նր .

Nobile facinus . Օգուտի : քաջութիւն : քաջալերանբ = գործ քաջութեան եւ արութեան նահատակութեան .

Nobilitas generis . Ազդատութիւն : քաջատոհմութիւն : քաջազդութիւն : ազնուութիւն : ազնուականութիւն = պատուականութիւն .

Nobilitas , fama . Քաջութիւն : ազնուականութիւն : հանդիսաւորութիւն : անուանութիւն = մեծ համբաւ : դերազանցութիւն : պայծառութիւն .

Nobiliter . Քաջապէս = ազնուաբար : դերազանցաբար = վայելչաբար : մեծաւհան դիսոնս : արիաբար .

Nobilito , are : illuſtrem reddere . Հռչակել : լուսաւոր , յայտնի , անուանի առնել զոբ ընդ ամենբ երկինբ : պայծառացուցանել : դերապատուել : համբաւել զոբ .

Nocens : v. nocivus .

Nocens , reus . Պարտականն : պարտաւոր պատժապարտ : չարագործ : մեղանչական : մեղաւոր .

Nocenter . Վնասաբար : վնասաւորապէս .

Noceo , ere . Վնասել , մեղանչել : ձեռս առբերել , հասուցանել ուռբ : վնասահարել զնա : վնասակար , վնասահար , վնասաբեր լինել նմա : աւուժել զոբ : վնասագործել .

Nocivus , a , um . Վնասակար : վնասբեր = վնասահար : վնասահաս = վնասկան : վնասաւոր : վնասակ : դժնեայ : ի ղանչական : դժնէութիւն հայցուածոյ .

Nocteſco , ere . Գիշերանալ : խաւարել : աւուրբանալ : նոսհանալ : խաւար կամբաւ , պատել զերկինբ : մութ առնել զերկինբ : մթնել : երկինբ ղգեստաւ խաւարաբ : օբն տարաժամել , անապատել , դառնալ ի գիշեբս : երեկոյանալ .

Noctivagus . Գիշերաշրջիկ : գիշերագնաց : գիշերաձեմ : de avibus , գիշերահաս .

Noctù . Ի գիշեբի : ղգիշեր : diu noctuque , ի տուէ եւ ի գիշերի : ի գիշերի եւ ի տուընջեան : ղցայգ եւ ղգերկիկ : ղտիւ եւ ղգիշեր .

Noctua , æ . Բուա : gen. բուի & բուոյ : հաւատպատեր : vul. բալղուշ & բայղուշ .

Nocturnus , a , um . Գիշերային : գիշերական : phantaſiæ nocturnæ , անբնական , գիշերային տեսիլք , երեւմունք , պատկեր

կերպակերպութիւնք , ցնորք նրբաղականք : անուրջք գիւտականք : ցնորք ունայնեանց : արհաւերք , զարհուրանք գիշերայինք .

Nodo, are. Հանգել : արկել : v. ligo.

Nodosus, a, um. Հանգուց հանգուց փայտ : de fune &c. կապ կապ չուան .

Nodus. Հանգոյց : շաղկապ : in ligno, խութ : nodus currax, խեղդ : nodus rei, բանին խութն : բուն բանին : դժուարութիւն : articulorum nodi, յօդ . յօդեք : յօդուածք : խաղալիք : խառնուածք : v. articulus.

Nodi viperei. Պտոյտք , շրջանք օձա_ տան օձին .

Nodum solvere. Բանալ : լուծանել : կապ , ծրար քակել : յետ առնել : արձա_ կել : aliàs, լուծանել , մեկնել , պարզել , ծանուցանել , հանել , ածել ի լոյս , յայտնել , բացայայտել , բացատրել զդժուարութիւն .

Noe. Նոյ : gen. նոյի .

Nolo, nolle. Ոչ կամիլ : չկամիլ : չկա_ մենալ : ոչ հաւանել : անհաւան կալ : ոչ հաճիլ ընդ : հակառակիլ : հակառակ կալ : noli timere, մի երկնչիր : & sic de aliis : at in plurali, nolite timere, մի երկնչիք : nolite tristari, մի ինչ տրտմիք : nolite contaminare, մի զազրեցուցանիցէք = nolite facere, մի առնիցէք : nolite esse, մի լինիք : nolite vocare, մի կոչէք = nolite credere, մի հա_ ւատայցէք : &c.

Nollem fecisse, si de re præterita. Չէր ինձ զի արարի : ցաւիմ , զղջամ , ցաւ է ինձ , մեղայ որ զի արարի : երանի թէ , լաւ էր ինձ թէ արարեալ չէի : aliquando, բաւ է մի լիցի զի արարեալ իցէ իմ .

Nomen, inis. Անուն : gen. անուան : plur. անուանք : անուանակոչութիւն : nomen proprium, մականուն : բուն , յատուկ անուն : ejusdem nominis, անուանակից : համանուն .

Nomen imponere. Կոչել : անուանակո_ չել : մակադրել զանուն : անուն դնել : անուանել : quod nomen imponemus ei? զինչ կոչեսցուք զնա ?

Saluta eum nomine meo. Ողջունեսցես զնա , տուր նմա ողջոյն յանուանէ , ի կողմանէ իմմէ .

Nomen in grammatica : pars orationis declinabilis. Անուն : է հոլովական մասն բանին : substantivum, գոյական : adjectivum, ածական : appellativum, առասական : collectivum, հաւաքական : primitivum, նախագաղափար , նախնական անուն : derivativum, ածանցական : &c.

Nomen, fama. Համբաւ : անուն : v. fama.

Nomen, ratio, prætextus. Պատճառ : պատճառանք : hoc peto amicitiæ nomine, բարեկամութեան պատճառանաւ զայս խնդրեմ : վա բարեկամութեան մերոյ : hoc uno nomine condemnatus est, վա միոյ և եթ պատճառին այսորիկ դատապարտեցաւ .

Nomen, debitum. Պարտք : v. debitum.

Nomenclatio. Անուանութիւն : անուանակոչութիւն : անուանադրութիւն .

Nomenclator. Անուանատու : անուանակոչ : անուանադիր = բառագիրք .

Nomenclatura. Անուանակոչութիւն : անուանադրութիւն : անուանատուութիւն .

Nominatìm. Իւրաքանչիւր ոք անուամբ իւրով : յանուանէ իւրմէ .

Nominatio. Անուն : անուանութիւն : անուանակոչութիւն : անուանատուութիւն : անուանադրութիւն .

Nominativus. Անուանական .

Nominatus, a, um. Կոչեցեալ : անուանեալ : անուանակոչեալ = ասացեալ : յոր_ ջորջեալ .

Nominatus, celebris. Անուանի = մեծա-համբաւ : v. celebris.

Nomino, are. Կոչել : անուանել : ան_ ուանակոչել : ասել : յորջորջել = անուն դնել ի վերայ .

Non. Ոչ : չէ & = չ = v. g. non habeo, չունիմ : vel in compositione ponitur, ան , vel, ա . vel ապ = v. g. non natus, անծին : &c. non doctus, ատգէտ : non limitatus, անեզեր : non memor, ապերախտ : non advertens ex stupore, ապուշ &c.

Non nemo. Ոք : v. aliquis.

Nona, æ. Ժամանակի բանն : ժամ ին_ ներորդ .

Nonæ, arum : cadebant in diem septimum Martii, Maii, Junii, & Octobris : at verò in diem quintum aliorum mensium. Էր օր եօթներորդ մարտի , մայիսի , յունիսի , և հոկտեմբերի ամսոց : և իսկ օր հինգերորդ այլ ամսոց տարւոյն .

Nonagenarius. Իննսնամեայ : որ է իննսուն ամաց .

Nonagesimus. Իննսներորդ .

Nonagies. Իննսուն անգամ .

Nonaginta. Իննսուն .

Nondum. Չև : դեռ ոչ : չևևս = դեռ ևս ոչ : ոչ տակաւին : cum nondum essent nati, մինչ չև ծնեալ էին .

Nongentesimus. Ինն հարիւրորդ : & ինն հարիւրերորդ : ինն հարիւրաւոր .

Nongenti. Ինն հարիւր .

Nonne? Ոչ ? մի թէ ոչ ? ոչ ապաքէն ?

nonne anima plus est quam esca? ոչ ապաքէն հոգի առաւել է քան զկերակուր.

Non nihil. Ինչ: սակաւ ինչ: փոքր ինչ: մասն ինչ.

Nonnullus. Ոմք: ոմն.

Non nunquam. Երբեմն = երբեք.

Nonus. Իններորդ.

Nonus decimus. Ինն եւ տասներորդ.

Norma, æ. Կանոն: & կանօն: legi etiam, բէկուլայ: item quod gallis, equierre: vul. ղունիայ: է գործարան երկրաչափութե, յօրինել ի կանոնաց երկուց առ. ուղիղ անկիւնս կցելոց: at in morali, կանոն = օրինակ: նախատիպ: սկզբնատիպ: նախագաղափար: Թելադրութի: սահմանք.

Norma loquendi &c. Կերպ: եղանակ: կանոն: կարգ: կանոնադրութի: ճանապարհ խօսելոյ.

Dirigere vitam ad normam rationis. Օրինաւոր, զվարս ուղղել, վարել ըստ հրամանի, ըստ կարգի բանին.

Nos. Մեք: gen. մեր: à nobis ի մենջ = instr. մեօք.

Nosco, ere. Ճանաչել: ծանել: vide cognosco.

Nosmetipsi. Մեք ինքեանք: մեք ինք.

Noster, a, um. Մեր: մերային.

Nostras, atis. Քաղաքակից: հայրենակից: համշիրակ.

Nota, æ. Նիշ: նշան: նշանակութի: նշմարանք: աշանակ: ցոյց: նշանացի: նշանախեց: nota ferro candenti inusta, կնիք: կնքումն: կնքահարութի: դրոշմ.

Impressam habet in fronte electionis notam. Ճակատագրեալ է յանմահութի: ունի ի ճակատն զկնիքն անմահութե: կնքեալ է ի ճակատ անմահութե կնքմամբն.

Nota, cicatrix. Սպի: դրոշմն այրեցածոյ: նշմարանք բեկման, v. cicatrix.

Nota, in musicis. Նիշ երաժշտական: instr. նշիւք: խաղ շարականաց.

Nota suprà syllabam ducta. Պատիւ.

Notis scribere. Պատուով գրել.

Nota, in moneta. Իշխանին կնիք: նշան: պատկեր: տիպ: կնքահարութի.

Nota, macula ut in pellibus animalium. Խայտուց: պուտ: խայտք եւ բիծք բաղմերանգ: պիսակ: գորշ.

Nota, infamia. Բիծ: արատ: խայտառակութի: կեղտ = չար համբաւ: գարշութի.

Nullius notæ homo. Ոչ ինչ մարդ: անարգ: անպիտան: de alia re, ոչ ինչ: անստանի բան: խոտան: փուճ.

Notabilis. Նշանաւոր: ազնիւ: ազնուական: արժանի յիշատակի: մեծ: ծանր: aliàs, pro re insolita, զարմանալի, նորաքանչ: անսովորական.

Notabiliter. Յոյժ: կարի յոյժ: շատ: խիստ

Notandus. Նշանաւոր: նշանակելի: զարմանալի: նորատեսիլ: արժանի յիշատակի.

Notarius. Դպիր: ատենադպիր: in menolog. նօտար: in lib. Canon. նախերաւանդապան հաստատեալ հաւատարմութե: item, գրիչ: օրինակաւոր: որ գաղափարէ ինչ ի գրոց.

Notatio, observatio. Նիշ: քաղուած, ծաղկաքաղ: ծայրաքաղ = ժողոված: մեծայոյզ քննութի: հետազօտութի.

Notatus. Նշանակեալ: նշմարեալ: ծանուցեալ: յայտնեալ.

Notatus scelere, infamiâ. Պիղծ: պղծեալ մեղօք = շաղախեալ ի մեղս: խայտառակեալ: զազրագործ: վատահամբաւ: արատաւոր.

Notesco, ere. Յայտնիլ: ծանօթանալ: v. innotesco.

Nothus, spurius. Բիճ: շան որդի: որդի պոռնկութե: խորթ որդի.

Notificatio. Ծանուցումն: յայտնութի: հռչակումն: զեկուցումն: ազդ: ազդեցումն.

Notifico, are. Ծանուցանել: ծանուցումն առնել: զեկուցանել: յայտնել: ազդ առնել: յայտ առնել = իմացուցանել.

Notio, idæa. Մտածական կերպարան իրացն: նախատիպ = կերպագրութի իրաց որ ի միտս տպաւորի = մտաւոր նկարումն.

Notio, facultas cognoscendi. Իմացողութի: զօրութի մտաց: յիմացողական զօրութի.

Notitia, æ. Ճանաչումն: ծանօթութի: գիտութի = յայտնութի: բացայայտութի: հասարակ ճանաչումն, յորժամ բան ինչ հռչակեալ է, հրատարակեալ, եւ յայտնի ամենեցուն.

Habere notitiam alicuius rei. Գիտել: երաղէկ, երազգաց լինել: ունել զփորձ գործոյն: կիրթ լինել, խելամուտ, տեղեակ, հմուտ իրացն = գիտել զստոյգն: իմանալ զհետն բանից: տեղեկանալ ստոյգն.

Notius, meridionalis. Հարաւային.

Noto, are. Նշանակել: նշանել: նշմարել: նիշ, նշան առնել, գծել: նշան առ զիրէ ուսմբք = aliàs, ծանուցանել, ցու-

ցու-

ցանել: vide monstro.

Notare, in musicis. Երաժշտականս նշել եղանակել.

Notare, ferro notam inurere &c. Նշանել, կնքահարել, դրոշմել ջեռուցեալ, շողացեալ երկաթով: ոչխարաց հարել զնշանս: դրոշմել հրով: դրոշմել նշանաւ խարանաց.

Notare monetam. Դրամին հարել, տպել, տպաւորել զնշանս, զնշան, զպատկեր իշխանին. & quæ suprà.

Notare aliquem. Արատ, բիծ ինչ դնել ի վր նր: խայտառակել, վատահամբաւել զնա: v. diffamare.

Notorius, a, um. Յայտնի ամենեցուն: ծանօթ: բացայայտ: հռչակեալ և հրապարակեալ. ծանօթացեալ: ծանուցեալ: ծանեալ, հանեալ ի լոյս, ի յայտ.

Notus, mihi cognitus, familiaris. Բարեկամ. ծանօթ: ազգական: խնամի: vul. աշնայ.

Notus, ventus meridionalis. Հարաւային հողմն, որ փչէ ի հարաւ կուսէ.

Novacula, æ. Ածելի: սփեղ. սփեղ մի ածելոյ զգլխոյ հերով: երկաթ մի ելցէ ի գլուխ նր.

Novale, novalis ager. Արտ, ագարակ որ ամ մի հանգչի անվար, և անդորր, և զմիւս ամն վարի: հանգուցանել զերկիրն: v. cessata arva.

Novator, in doctrina. Օտարացուցիչ: աղանդաւոր. որ այլ ազգ ինչ ուսուցանէ: որ զնորագոյնս բերէ ի լսելիս: սերմանող որոմն և սուտ վարդապետութե. գողունի մտեալ: որոմնացան: որ զհերձուածս նիւթէ, ներմուծանէ ի ժողովուրդն: մոլորեցուցիչ.

Novè, recenter. Նոր: նորապէս.

Novello, are vineam. Նորատունկ որթն տնկել: նորոգել զայգի: vul. քաւշան տանել.

Novellus, a, um. Նոր. նորատունկ: մատաղատունկ.

Novem. Ինն: nonaginta novem annorum, իննսուն և իննից ամաց.

November. Նոյեմբեր: մետասաներորդ ամիս տարւոյն.

Novenarius numerus. Իններորդ.

Novemdialis. Իննօրեայ: ինն աւուրց: novennis, իննամեայ.

Noverca, æ. Երկին կին հօր իմոյ: կամ և իմ կնոջ մայրն: խորթ մայր: մօրու: gen. մօրուոյ: Թէ ոչ չնայ ընդ խորթու, &c. in moral. Թշնամի, վնասաբեր. մեղանչական.

Novies. Ինն անգամ: իննիցս.

Novilunium. Լուսին նոր: նորալուսնութի: նորոգումն, ծնունդ լուսնին: in noviluniis contingunt solis eclypses: յաւուրս ծննդեան լուսնին, ի նորանալ լուսնին հանդիպին խաւարմունք արեգական: ամսամուտ: լուսնամուտ.

Novissimè. Յետոյ: և ապա: հուսկ յետոյ ի վախճան: ի վախճան աւուրցս այսոցիկ.

Novissimus, ultimus. Վերջին: յետին. Incipiens à novissimis, սկսեալ ի յետնոցն: novissima verba dicere, տալ զհրաժարականն ողջոյն. յետին խօսք.

Novitas, res nuper inventa. Նոր ինչ: նորագիւտ: նորակերտ: նորահնար: in doctrina, սուտ, մոլար, նորաձև, օտար, օտարաձայն, օտարացուցիչ վարդապետութի: ուսումն նորալուր: զնորագոյնս սերմանել, բերել ի լսելիս: սերմանել զորոմն դիւաշունչ և հոգեսպան վարդապետութե.

Novitius, in aliqua re rudis. Անվարժ: անկիրթ: անփորձ: անհմուտ: անտեղեակ: cum genit. խակ. խամ. տհաս: խակակիրթ: համբակ. աշակերտ: դեռեկին.

Novitius, in religione. Նորավարժ: դեռավարժ: դեռեկն ի կրօնաւորութի: նորատունկ: մատաղատունկ: նորափորձ: նորընծայ: նեկամուտ: նորակիրթ: novitiorum magister, վարժապետ: novitiorum, vel probationis domus, փորձատուն: կրթարան: վարժարան: կրթատուն: վարժատուն. novitiatus, probationis tempus: նորավարժութի: դեռակրթութի: նորավարժութե, փորձութե ժամանակ: novitiatum, seu tirocinium religiosæ disciplinæ ponere: կրթել, վարժել, փորձել զինքն ի փորձատան: մտանել յաշակերտութի, առնել զհանդէս սրտի իւրոյ: հանդիսիւ կրօնաւորական կրթութեանց փորձել զ.

Novo, are. Նորոգել: նորաձևել: նորակերտել: փոխել զայլայութի ի վաղուց հաստատեալ.

Novus, a, um. Նոր: նորագիւտ: նորակերտ: նորահնար: nova vestis, նոր, անմաշ, անթափ հանդերձ.

Novus, annus. Նոր տարի: տարեգլուխ: տարեմուտ: quid novi? vul. ինչ խապար?

Nox, tis. Գիշեր: quasi dicas, գէշ էր: id est fœda res: definitur, absentia solis seu mora infra horizontem, սահմանի բացակայութի արեգական ի ներքոյ եզերցն բո-

լոր

լուսակին : de nocte & de die, ի տուէ և ի գիշերի : զտիւ և զգիշեր : զցայգ և զցերեկ ։ media nox, կէսգիշեր : հասարակ գիշեր : զհասարակ գիշերաւ, vel ի կէս գիշերի, ի հասարակ գիշերին : ի հասարակիլ գիշերին : in noctis ingressu, ի սկսանել գիշերին : ի գիշերամուտ : ի դիշերանալն : յերեկոյանալ աւուրն : v. noctescere.

Noctes ducere insomnes in &c. Հանել զգիշերս ի գլուխ յաղօթս : գիշերս ի քուն անցուցանել, վարել, ծախել, կատարել յաղօթս, vel աղօթիւք : անքուն անցուցանել զգիշերս ողջոյն.

Noxa, æ. Մեղք : անցանք : պակասութի : վնաս : անցուած.

Noxius, reus. Պարտական : պարտաւոր, cum genit. մահապարտ : պատժապարտ : անցաւոր : մեղաց տէրն : մեղաւոր : վնասապարտ.

Noxius, nocivus. Վնասակար : վնասական : վնասաբեր : v. nocivus.

N U

Nubecula. Ամպ փոքրիկ և թեթև.

Nubes, is. Ամպ : gen. ոյ ։ մէգ : gen. միգի : մռայլ : ամպ միգախառն : Թանձրամած ամպն ; radiis solis illustrata, ամպ ոսկեճաճանչ : in formam columnæ, սիւն ամպեայ : սիւնն ամպոյն.

Nubifer ventus. Հողմ ամպաբեր : ամպախառն.

Nubifugus. Ամպահալած : ամպաջինջ.

Nubila, orum. Ամպք : v. nubes.

Nubilis puella. Մանկամարդ : պատենալ առն : հասեալ : նորահաս կոյս : որ լինելոց է առն ։ հասեալ ի չափ հարսնութե : ամուսնանալի.

Nubilo, are. Խաւարեցուցանել : դդէցուցանել, պատել խաւարաւ, ամպօք : միգապատ, մառախլապատ, ամպապատ առնել.

Nubilum tempus. Օդ խաւարին : միգախառն : խառնեալ ամպօք : ամպ & ամպոտ ։ երկինք զգեցեալ խաւարաւ ։ մռայլապատ : պղտորուն օդն : անպայծառ : անջինջ.

Nubilus, a, um. Մառախլապատ : խաւարային ։ & խաւարին : խաւարչին : & quæ suprà.

Tempora si fuerint nubila, solus eris.
Թէ ձախող եղէ ժամանակ,
Ամենայն եղիջիս և մինակ.

Nubo, ere. Առնել, ածել զկին : si autem mulier, լինել առն : v. matrimonium.

Nucleus, os : v. g. cerasi, pruni armenii &c. ոսկր : կուտ : կորիզ գիլասի, ծիրանի ։ &c.

Nucleus nucis, amygdalæ &c. Ընկուզի, նշի միջին, կամ պտուղ : nucleus est receptaculum seminis arborum, ոսկր է ընդունարան սերման ծառոց : nucleus allii, սխտորի միջն պճուղ : nucleus acini, ճմլեալ խաղողի կուտն : թէփ.

Nudatio. Մերկացումն ի հանդերձից : հանել զհանդերձս : ի բաց ընկեցումն : gen.

Nudatus, a, um. Մերկ : մերկացեալ : մերկանդամ : բոկ : հոլանի : հոլանեալ : si caput, գլուխ մերկ : գլուխ ի բաց, բացագլուխ : si pedes, բոկ ոտն : բոպիկ : բոկացեալ զկօշիկ : մերկ, մերկացեալ զոտս : բոկաչոքիկ : բոկաճեմ.

Nudatus, cum ablat. v. g. arbor foliis nudata. Ծառն տերևաթափ : տերևամերկ : մերկացեալ զտերևս : nudatus, destitutus, թափուր, զուրկ ի : abl. v. destitutus : ense nudato, սրամերկ.

Nuditas, tis. Մերկութի ։ հոլանութի ։ մերկացումն : illam operire, ծածկել զառականս : առականաց ծածկոյթ առնել.

Nudius tertius, quasi, nunc est dies tertius. Յերեկանդն : gen. դի : երէ թէ, այս է օրն երրորդ : sic, nudius quartus, id est, nunc est dies quartus, այս չորրորդ է օրն : à nudius quarta die usque &c. Actor. 10. յառաջ քան զչորս աւուրս մինչև ցայս ժամ.

Nudo, are. Մերկացուցանել զոք ի հանդերձից : vel, զհանդերձս ի նմանէ : հանել, զերծանել զհանդերձս ի նմանէ ։ կապուտել զնա ի ։ abl. arborem foliis, թօթափել, թափել, մերկացուցանել զտերևս ի ծառոյ : տերևաթափ առնել զնա : մերկացուցանել զծառն ի տերևաց.

Nudare ensem. Հանել, արձակել, մերկացուցանել զսուր ի պատենից.

Nudus, a, um. Մերկ : մերկացեալ : հոլանի : հոլանեալ : բաց : բացեալ : vide nudatus.

Nudi campi. Դաշտ անշէն : ամայացեալ ։ ամուլ լերինք : անբեր : խոպան : ուր ոչ բուսանի ծառն, կամ խոտն : դատարկ.

Nuda & inops domus. Ունդաթափ : դատարկ տուն.

Nudus, cognitus. Ծանօթ : յայտնի : երևելի : մերկապարանոց.

Nugæ, arum. Կատակ : խաղ : խաղալիք.

խեղկատակութիւն : խաղարկութիւն : մնո-ծէք : տիք .

Nugator. Խաղարկու : կատակասաց : կատակաբան : խեղկատակ .

Nugatoriè. Ընդ խաղ : խաղալով : ընդ կատակս : խաղ, ծաղր առնելով :

Nugatorius, a, um. Սնոտի : մնոտի : փուճ : ոչ ինչ բան : ունայն : ընդունայն . նանիր : անպէտ : անօգուտ : անպատշաճ : անպատեհ .

Nugor, ari. Խաղալ : կատակել : խեղկատակել : ծաղր առնել : խաղարկել : ընդ խաղս, ընդ կատակս խօսել .

Nullibi. Ոչ ուրեք : ոչ ուստեք : ան ուրեք .

Nullus, a, um. Ոչ ոք : gen. ոչ ուրուք : dat. ոչ ումեք : ոչ ինչ : ոչ մի : nullo modo, ոչ կերպիւ իւիք : բնաւ ոչ : չիք բնաւ : ոչ իւիք : ամենեւին ոչ .

Nullus, invalidus. Սուտ և ունայն : խափանեալ : ընդ վայր : ոչ ինչ : անզօր : անընդունելի : & in lib. canon. անվաւեր պսակ .

Nullus, nullius momenti. Ոչ ինչ բան . մնոտի և խոտան : համարելի առ ոչ ինչ : փուճ .

Nullo negotio. Դիւրաւ : հեշտ : առանց դժուարութեան : Թարց աշխատանաց .

Nùm? Ոչ? մի թէ ոչ? ոչ ապաքէն? մի թէ եթէ? եթէ թերեւս?

Numen, inis. Ած . օգնութիւն, զօրութիւն, ներշնչութիւն այ .

Numerabilis. Համարելի : Թուելի : համրելի : որ ի թիւ անկանի, ի համար մտանէ .

Numeralis. Թուական : որ է եւեակ .

Nomen mumerale aliud est Cardinale ut, unus, duo, tres &c. Անուն թուական, այլ է գլխաւոր, զոր օրինակ, մի, երկու, երեք : aliud est ordinale, ut, primus, secundus, tertius : այլ է դասական զոր օրինակ, առաջին, երկրորդ, երրորդ : aliud est divisivum v.g. singuli, bini &c. այլ է զատական, զոր օրինակ, մի մի : երկու երկու : &c.

Numerales litteræ sunt septem : scilicet I. V. X. L. C. D. M.

Գիրք թուականք են եօթն : այս ինքն .

I. Որ նշանակէ. 1.
V. Որ նշանակէ. 5.
X. Որ նշանակէ. 10.
L. Որ նշանակէ. 50.
C. Որ նշանակէ. 100.
D. Որ նշանակէ. 500.
M. Որ նշանակէ, 1000.

Qui numeri primùm per quinque, deinde per duo alternatim multiplicati, modò suprà dicto mutantur & crescunt. Որք թուականք փոխանորդն բազմապատկեալք նախ թուով : 5. և ապա թուով . 2. ի վերոյ ասացեալ կերպիւ աճեալ փոխին .

Nam, I. quinquies ductum facit V.
V. bis ductum, facit X.
X. quinquies ductum, facit L.
L. bis ductum, facit C.
C. quinquies ductum, facit D.
D. bis ductum, facit M.

Քանզի : I. հնգիցս բազմացեալ առնէ : V.
V. երկիցս բազմացեալ առնէ : X.
X. հնգիցս բազմացեալ առնէ . L.
L. երկիցս բազմացեալ առնէ : C.
C. հնգիցս բազմացեալ առնէ . D.
D. երկիցս բազմացեալ առնէ . M.

Numeratio. Թուականութիւն, համարողութիւն : numeratio, recensio capitum, մարդաթիւ : familiarum, ազգաթիւ : աշխարհագիր : քաղաքագիր : աշխարհահամար . հանդէս քաղաքին .

Numeratus, a, um. Թուեալ : համարեալ . համրեալ . ի թիւ, ի համար անկեալ, մտեալ : numerata pecunia, դրամ, արծաթ պատրաստ : vul. նաղտ փող .

Numero, are. Թուել : համարել : համրել : ի թիւ արկանել : ի համար ածել : ընդ գրով սահմանի փակել .

Numerosus, a, um. Բազմաթիւ : շատ : բազում : յոլովագոյն : բազմակոյտ ամբոխ : բազմամբոխ ժողովուրդ : մարդահոյլ բազմութիւն .

Numerus, i. Համար : ոյ : Թիւ : համրիւ .

Sine numero. Անթիւ . անհամար : բազմաթիւ : առանց թուոյ . numerus par, կից : զոյգ : դար : vul. Ջուխտ : impar, կոճատ : անզոյգ .

Numerus singularis. Թիւ եզական : pluralis, յոգնական . numerus perfectus v.g. 10. 100. 1000. դար : Թիւ կատարեալ զոր օրինակ . Ժ. Ճ. Ռ.

Numerus Aureus. Ոսկէթիւ : Թիւ ինն և տասն երեակ : est revolutio 19. annorum, post quam reditur ad primum, & novilunia in eosdem dies recurrunt. Է շրջանք ժթ : ամաց, որոց զկնի դառնամք առ առաջինն, և նորալուսնք կամ ծնունդք լուսնին ի նոյն աւուրս խաղան .

V.g. anni 1711. aureus numerus erat 2. anni 1712. aureus numerus erit 3. & sic deinceps.

ceps . Որ օրինակ ամի 1711. ոսկեթիւ էր 2. ամի 1712. ոսկի թիւ եղիցի 3. և այլ .

Numerus , ceu æra apud Armenios triplex est : scilicet , numerus ceu æra Christi : numerus Armeniorum , major dictus : & numerus minor ; de duobus primis : v. in voce æra . Թիւ կամ դար ի մէջ հայոց է եռեակ : այսինքն : թիւ քի : մեծ թիւ հայոց : և փոքր թիւ : վն առաջնոց երկուց տես բառն æra .

Numerus minor sic invenitur : Ciclum solarem annorum 28. multiplica per lunarem , qui est annorum 19. productum erit 532. quod abjice quoties poteris è numero majori , residuum erit minor numerus . փոքր թիւ այսպս գտանես , զարեւային շրջանակ , որ է ամաց իը. բազմացո : լուսնական շրջանակաւ որ է ամաց ժթ , եկեսցէ թիւն ՇԼԲ. զոր հան քանիցս մինչ կարես ի մեծ թուոյն : մնացեալն փոքր թիւ է .

Numerus , existimatio . Համբաւ : համ բաւ : պատիւ : համարձակութի զոր ունի ոք առաջի մարդկան : magno numero est apud regem , ի պատուի է առաջի թագաւորին : համարձակ է առաջի : համարձակութի ունի առ . պատա մատչումն ունի առ .

Adscribere aliquem in numerum amicorum . Կարգել զոք ընդ բարեկամս : զուգաթուել , հաւասարեցուցանել , համարել , խառնել , դասել , դասակարգել , դասակցել , թուակցել , շարակարգել զոք ի թիւ .

Adscribi in numerum &c. Մտանել ի թիւ : համարիլ , շարակարգիլ , խառնիլ ի թիւ &c.

Omnibus numeris absolutus . Կատարեալ : ամպակաս : անթերի : յամ կողմանէն կատարեալ : չնորհալի .

Numisma , tis . Դրամնեկան : կամ ի վր հրահանգելեաց հարեալ պատկերն .

Nummarius judex , qui pretio corrumpitur . Կաշառառու : կաշառագնաց : կաշառակեր . կաշառաբեկ : որ կաշառօք դատէ . որ զանձն վաճառելի ունի : nummarium judicium , դատաստան վաճառելի . որ կաշառօք լինի .

Benè nummatus . փողատէր : մարթամ : v. dives .

Nummularius . Լեզանաւոր . հատավաճառ : լումայափոխ : vul. սառաֆ .

Nummus , & numus . Արծաթ : դուռուշ : մանրէլ : դրամ : դահեկան : si aureus , ոսկի .

Nunc . Այժմ : այժմիկ : սաստտօր . արդէն իսկ : այժմ ժամանակ : այժմ ընդ հաւս : արդ : առայժմ : արդ ի : quasi modo geniti : երբև զարդի ծնեալ .

Nunciatio . Ծանուցումն : աւետիք : հաչակումն : աւետաբերութի : աւետաւորութի : նուիրակութի .

Nunciator . Աւետաբեր : բանսաւոր , աւետաւոր . պատգամաւոր : ծանուցիչ : որ ազդ առնէ : mali nuncii , բօթատու : գուժկան .

Nuncio , are . Ծանուցանել : ազդ առնել . գգացուցանել : տեղեկացուցանել : զաւետիս տալ : գոյժ տալ թէ : զեկուցանել ինչ թէ : v. annuncio .

Nuncium , & nuncius . Ազդ : ազդումն : ազդեցութի : ծանուցումն : համբաւ : աւետիք : լուր : gen. լրոյ : vul. խապար : աւազայ : si malum est nuncium , գոյժ : լուր սգոյ . բօթ : բօթալից աւետիք : չուինգն որ է անկարծահաս չար համբաւ , բօթ մահուան արքային .

Nuncius , nunciator . Աւետաբեր : համբաւաբեր : թղթաբեր . բանսաւոր : աւետաւոր : սուրհանդակ : vul. չապեր . & in lib. Canon. կիւռսոր : հետևակ : պատուիրակ .

Nuncius Pontificius . Հրեշտակ : պատգամաւոր զոր հռօմայ Պապն առաքէ առ ինքնակալ իշխանսն : նուիրակ .

Nuncupo , are . Անուանել : կոչել : v. nomino .

Nundinæ , arum . Վաճառ : աղխամախ . & աղխամախս : Ezech. 27. առուտուր : տուր և առութի .

Nundinatio . Վաճառ : վաճառականութի : v. mercatio .

Nundinor , ari : mercaturam exercere . Առուտուր առնել : վաճառականութի առնել .

Nunquam . Ոչ երբէք : աներբէք : ոչ բնաւ երբէք .

Nunquid ? Ոչ ? մի թէ ոչ ? ոչ ապաքէն ?

Nuper , nuperrimè . Նորոգ : փոքր մի առաջ : ի մօտոյ : ի սակաւուց : սակաւ մի աւուրք : փոքր է ժամանակ յորմհետէ : արդէն իսկ .

Nuperus , a , um . Նոր : նորոգ : արդեան : որ է ի սակաւուց .

Nupta , æ . Հարսն : genit. սին : plur. հարսունք : կին առնակին : կանամբք : ամուսին : արամբին : նորամուս հարսն : որ է ընդ արամբ . ընդ առն զուգեալ :

հարսնացեալ : ամուսնացեալ : կին խօսե-ալ առն .

Nuptiæ, arum . Հարսանիք : gen. նեաց : nuptiarum locus, հարսնարան : nuptias celebrare, առնել, հռչակել զհարսանիս .

Nuptialis . հարսնական : հանդերձ հարսանեաց : thalamus nuptialis, առագաստ .

Nuptus, ûs . Փսակ : ամուսնութիւն : հարսանիք .

Filiam nuptui collocare . Զաղջիկն առն տալ : հատանել զնատուածք ի կնութիւն : vide matrimonium .

Nurus, ûs . Նու, gen. նուոյ : & նու-ան : plural. nom. նուանք . որդւոյս կնոյ կին : vul. հարսն .

Nusquam, nullibi . Ոչ ուրեք : ոչ ուս-տեք .

Nutatio, ex somno . Գլխոյն տատանումն կումն ի քնոյ .

Nuto, are . Նշանացի խօսել : գլխով ցուցանել լռել : v. g. գլխով նշանակել .

Nutare, titubare . Դողդողել : երկմտել : երկբայել : երկուանալ : vide dubito : at in physic. դողդողալ : դողդողել : Ճեռօք դող-դողալ, manus tremere, յողդողդել : խախ-տել : խախուտ անկանել, շարժել, սասնել : si ex vino, մոլորել ի գինւոյ : արբեալն խաղակ գլորել : դանդաչել յարբեցութէ ցքոյն .

Nutrimen, nutrimentum . Կերակուր : ուտելիք : կեր : կուր : Ճարակ : դնել զոք ի կեր հաւուց : մնունդ .

Nutrio, ire . Սնուցանել : կերակրել : բուծանել : դարմանել : բուել : տածել : ա-բոյնել : passivè, սնանել : præter. սնայ : & սնել : præt. սնեցայ, կերակրել ի հացէ &c.

Nutritio . Սնունդ . սնուցումն : կերակ-րումն .

Nutritor . Սնուցիչ : կերակրիչ : Deus dicitur, ամենակերակրիչ : հայրսու . դաս-մանիչ : դայեակ, etiam de viro .

Nutritius . Սնուցիչ : ut nutritor .

Nutritivus . Սնընդական : կերակրական : տածողական : ուժեղ կերակուր .

Nutritus . Սնեալ, կերակրեալ : տածե-ալ : vel in compositione, nutritus lacte, կաթ-նասուն : herbis, խոտաբուտ : խոտաբոյծ : granis, կուտակեր : &c.

Nutrix . Սնուցիչ կին : դայեակ : gen. դայեկի : ստնտու : ծծմայր : կաթնատու . կաթնամատոյց .

Nutus, ûs . Գլխարկութիւն : ցոյց, նշան որ լինի գլխով թէ հաճոյ է մեզ, և հաւ-անիմք .

Gravia nutu suo deorsum feruntur . Ծա-նունք բնական յօժարութեամբ շարժին ի վայր .

Nutus, voluntas . Կամք : հաճոյք սրտի : հաճութիւն կամաց : v. arbitratus .

Nux, arbor . Ընկուզի ծառ : ընկուզենի .

Nux, fructus . Ընկուզ : & ընկոյզ : gen. ընկուզի, աց .

Nux castanea : vul. Շահ բալուտ .

Nux græca, amygdala . Նուշ .

Nux pinea . Սոճի խնձոր : vul. լօլօկ .

Nux pontica, avellana . փնդուխ, & փստուղ .

Nux aromatica . Ճավզ : arbor nucis aromaticæ nusquam plantatur, sed ab avibus comesta nux, egeritur indigesta, radices agit & fit arbor : Ճավզի ծառն ոչ տնկի, բայց զան թռչունքն, Ճավզն կուլ տան, և վարեն զնա արտաքս անմարս և անհալ : և ի գե-տին անկեալ Ճգէ արմատս և լինի ծառ .

Nux galla . Գխթոր : կաղնւոյ խնձոր : որով ներկեն և պատրաստեն զմուրն .

N Y

Nympha, æ : fabulosa dea aquarum & fluminum . Ջրաստուածական անուն, վե-րակացու գետոց և ջրոց : հարս .

O

LITTERA O, significabat 11 . Գիրն օ, նշանակէր ժա .

O, interjectio mentis affectum significans . O միջարկութիւն որ նշանակէ զերդս և զկիրս մտաց, v. g. ò Deus, ով, ո, խոյ Տէր : ò cæcitatem &c. ո, ոհ կուրութիւն, ո՛ կուրութէ, վայ կու-րութէ միրում ? ò puer ! Թո՛ տղայ : ò si, երանի մեզ էթէ ! ով թէ ! օշ օշ : ò miserum ! վայ, եղուկ, աւաղ, dat. ախ !

O B

OB, propter . Վասն : յաղագս : յաղա-գաւ : սակս : ի պատճառս : պատ-Ճառաւ : cum genit. ob multitudinem, ի բազ-մութէ : ob malitiam tuam, փոխանակ զի, վասն այսորիկ զի չար ես .

Ob, coram . Առաջի . ob oculos, առաջի աչաց : յաչս . հանդէպ աչաց : v. coram .

Quam ob rem . Վասն այսորիկ : որոյ յաղա-

գաւ : սակս որոյ : վա՛ պատճառանի այսո՛ րիկ : ապա ուրեմն .

Obæratus . Պաբտաւոր : պարտաւոր : որ է ի նեբքոյ պարտուց : ի վա՛ նո՛ պարտ բարդեցան : պարտականն .

Obambulatio . Շուրջ քնթացուածս : շուրջ եղթանչն , խաղալն .

Obambulo , are . Շրջիլ շուրջ . cum circumlativo : lupus gregibus noctúrnus obambulat : գայլ ի գիշեբն շրջադայէ , շրջի այսր և անդր շուրջ գհօտիւբ .

Obater , a , um . Թ-ուխ : Ճխադոյն : օնաւ : սեւաթոյր .

Obcæco , are . Կուբացուցանել : խաւարեցուցանել : v. cæco .

Obdo , ere : claudere fores . Օդ-ուռն փակել : v. claudo .

Obdormio , obdormiſco , ere . Ծանբանալ ի քնոյ : ի քուն մտանել , եղթալ : նիրհել ի քուն : տալ զքուն աչաց : Թմբուքի անկանիլ ի վբ եմ : յաւիժատկել քնով , vel ի քնոյ : քուն կոխել գլխս : զքնով անկանել : տալ գինբհուածս աքտեւանաց : ննջել : քուն կաինուլ , տանիլ գլխս : Թմբիլ ի քնոյ : աչք , գլուխ ծանբանալ ի քնոյ : լինել յանուրջս .

Obdormire crapulam . Թ-ափիլ յաբբեցուքէ : սթափիլ ի գինւոյ : Թափիլ ի քէն գինի : պարզիլ , լրջանալ ի գինւոյ .

Obduco , ere aliquid aliquâ re . Օնբ ինչ ծածկել , պատել այլով .

Obducere frontem . Օնբնաս , գձակատ Թարշամել , Թառամել , հնբկիլ , կնձռատել : կնձռուքն հնբկիլ գձակատ : vul. կոնջմռոտել .

Obducere callum : diuturna conſuetudo ſenſim callum obducit . Բազմաժեայ սովորուքի զբնուքէ զօրուքի առնու : ի սակս վաստակելոյ խստանոյ մարմնին և ընդ լանոյ վաստակոց , և լինի անզգայ .

Obduro , are . Խստացուցանել : Թանձրացուցանել : in phyſic. & in moral. v. induro .

Obdureſco , ere . Խստանալ : կարծրանալ : v. induro .

Obediens . Հնազանդ : հնազանդեալ : ունկնդիր : հպատակ : հպատակեալ : դիւբալուր : cum dat. կամաքար : հրամանակատար : հլու .

Obedienter . Հնազանդաբար ունկնդրուքէ : խոնարհաբար : հպատակօրէն : հնազանդօրէն .

Obedientia . Հնազանդուքի : ունկնդրուքի : հպատակուքի : հլուքի .

Obedientalis potentia , quâ cauſa aliqua naturalis , per Dei potentiam elevatur ad effectus ſibi non naturales , v. g. ignis materialis , ad torquendas animas &c. Հնազանդական զօրուքէ որով եր ինչ կատարուքէ այ գոյ առնէ գոր բնականն իւրով զօրուքէ ոչ կարէ առնել . գոր օրինակ հուր նիւթաւոր ի դժոխս , գանանիւթս տանջ .

Obedio , ire . Հնազանդիլ : հնազանդել : հպատակիլ : անսալ : ունկն դնել : գինքն հպատակել : cum dat. կալ ի բանի մէնծաւորսդ : առնուլ , հաստատել գկամս նդ : տալ գկամս իւր ի ձեռս նդ : լինել , կալ ի նեբքոյ հնազանդուքէ : ընդ նիւթուքէ նդ լինել .

Obedire tempori . Օրինանել առ ժամանակ : հայիլ ի ժամանակ . համաձայնիլ ժամանակի . կենցաղավարիլ ըստ բնբման ժամանակի .

Obeliſcus . Բուրգն : plural. բրգունք , պեծատիդ : գեմ բարձրաբարձր հլանև , բոցանև . Ծայրատուր կոխնալ , ուղղապէս կանգնեալ , աբձանացեալ , ի գարդ հրապարակաց .

Obeo , ire regionem . Եղթալ , շրջիլ , ընթանալ , շրջագայիլ ընդ երկիր : vel շուրջ գերկրաս : հանդէս առնել երկրին : ի ժուռգալ .

Obire oculis . Աշխատիլ , աչն արկանել հայիլ շուրջանակի : շրջահայիլ : գաչս արձակել յամ կոյս , այսր և անդր .

Obire diem ſuum , mori . Մեռանիլ : v. mori .

Obequito , are . Ձիով , ձիաւոր խաղալ այսր և անդր , շուրջանակի . ձիով ընթանալ , շրջագայիլ , հանդէս առնել .

Oberro , are . Մոլորեալ շրջիլ : թափառականն շրջիլ այսր և անդր շրջանակի .

Obeſitas , tis . Գարբարուքի : անձնապարարուքի : անձնահաստուքի : անձնահպարտուքի : դիւրուքի : յրուքի : սոսկաբուքի .

Obeſus , a , um . Մարդ գէր , ժիր : յոյլ յոյժ : հաստ անձն : մարմնեղ : անձնահաստ : հաստանդամ : սոսկաբար : տարբեր և գէր : անձնասպարտ : հաստահրբուստ .

Obex , icis . Աշրգելք : խափանուքն : v. impedimentum .

Obfirmatè . Հաստատապէս : պինդապինդ : v. conſtanter : aliàs , v. obſtinatè .

Obfirmatus . Հաստատ : քաջասիրտ : անսասան : vide conſtans : aliàs , vide obſtinatus .

Obfirmo , are . Հաստատել : քաջալերեցուց

ցուցանել : զօրացուցանել : սփոփացուցանել : v. confirmare .

Obfirmare animum . Զօրանալ : քաջալերել : սրտել ընդ դէմ : դիմադարձ լինել : v. animus . aliàs , v. obstinatum esse .

Obfuscatio . Խաւարումն : խափանումն լուսոյ : վայելչաթափութիւն .

Obfusco , are : v. obscuro .

Obgannio , ire aliquid alicui ad aurem . Փնդադար , յանդգնաբար երեսծեծանս առնել ումեք , տալ յերեսս նր : ստգտանել , յանդիմանել զնա : աշխատ առնել զնա . խայթուցանել զլսելիս նր : vide exprobro .

Objectio . Առարկութիւն : ընդդիմաբանութիւն : հակաճառութիւն : objectiones solvere , առարկութեանց պատասխանի տալ : լուծանել զնս .

Obiecto , are aliquid alicui . Առարկել . ընդդիմաբանել : սրտել ընդ դէմ : մաքառել : aliàs exprobrare , նախատինս դնել զեր ինչ ումեք : v. exprobro : չար ինչ զրուստ ասել զնմանէ : ի զուր և տարապարտուց արատ դնել ի վր նր : v. calumniari .

Obiectare caput periculis . Տալ , մատնել , արկանել զինքն ի վտանգ : դնել զգլուխ իւր ի կշիռս : v. expono .

Objectum . Առարկայ : նպատակ : որ ինչ առաջի դնի զգայարանաց , կամ զօրութեն մտաց .

Objectus , a , um . Առաջի եդեալ : դէմ յանդիման եդեալ : ընդ դիմակաց : հակադրեալ : դիմադրեալ .

Objectus , ûs : oppositio . Միջարկութիւն : հակադրութիւն : դիմադրութիւն . յանդիմանակացութիւն : Luna Solem objectu suo abscondit , լուսին հակադրեալ արեգական , ծածկէ զնա : v. conjunctio .

Obijcio , ere . Մատուցանել : կարկառել : առ դնել : յառաջ բերել : առաջարկել : դնել , կացուցանել առաջի : արտադրել .

Objicere periculis . Տալ , մատնել , արկանել զինքն ի վտանգ : v. expono .

Objicere . Առարկել : v. objecto .

Obiter . Կարճառօտապս : Համառօտապս : v. brevi .

Obitus , ûs . Մահ : v. mors .

Objurgatio . Յանդիմանութիւն : կշտամբութիւն . կշտամբանք : խստաբանութիւն : Թշնամանք : ստգտանք : սաստումն : մեղադրանք : նախատինք : Թշնամանութիւն : երեսծեծանք .

Objurgator . Յանդիմանիչ : կշտամբիչ : խստաբան : Թշնամանօղ .

Objurgatorius . Յանդիմանական : կշտամբական : Թուղթ դառնութե : Թշնամանական .

Objurgo , are . Յանդիմանել : կշտամբել : կսկծագոյն , խստագոյն , դառնագոյն բանիւք խրատել : Թշնամանել : մեղադրել . ստգտանել : նախատել : acc. երեսծեծանս առնել ինձ : տալ յերեսս : նախատինս դնել ինձ զմեղս իմ .

Oblatio . Պատարագ : նուէր : ընծայ : դահամունք : & pro ipsa actione , մատուցումն : պատարագումն : նուիրումն . ընծայեցումն : locus oblationis , ընծայարան : մատուցարան .

Oblatro , are aliquem . Հաջել ընդ դէմ : բարբանջել , բարբանջանօք զրպարտել զոք : մնդուռն բերան բանալ , յանդգնախօս լեզու արձակել : ժայթքել ի վր նր զմաղձն դառնութե .

Oblatum , res oblata . Ընծայ : նուէր : Ձօն : նուիրանք : պատարագ .

Oblatus , a , um . Մատուցեալ : ընծայեալ : նուիրեալ : պատարագեալ : Ձօնեալ .

Oblectamen , oblectamentum , oblectatio . Զբօսանս : զբօսումն : հեշտութիւն : հրճուանք : հրճուումն : զուարճութիւն : զուարճումն : խրախճանք : զովացումն ոգւոյ .

Oblecto , are . Զուարճացուցանել . զովացուցանել : սակաւիկ ինչ հանգուցանել զմիտս : հեշտացուցանել : առնել զբօսանս : հրճուեցուցանել .

Oblector , ari . Զուարճանալ : զովանալ : հրճուել : զբօսնուլ : cum instrument. առնել զբօսանս . զբօսանք լինել ինձ : հաճիլ յարալ . v. g. երթալ ի զբօսանս որսոյ .

Obligatio , debitum . Պարտ : պարտականութիւն . պարտաւորութիւն . պարտաւադրութիւն .

Obligatio , beneficium . Շնորհք : բարի : բարութիւն : լաւութիւն : բարերարութիւն : երախտ .

Obligatio , chirographum . Ձեռագիր պարտուց : գիր , մուրհակ հազար արծաթոյ : դատակնիք : Christus delevit chirographum : Քս ջնջեաց , խզեաց , պատառեաց զդատակնիք պարտեաց մերոց .

Obligatorius . Պարտաւորական : յանձնառական .

Obligatus , coactus . Բռնադատեալ : բռնաբարեալ : հարկեցեալ . նուաճեալ : ակամայ : հարկաւորեալ : ստիպեալ .

Obligatus , ex officio . Պարտական : պարտաւոր : որ պարտի : որում պարտ է : որ ունի զպարտականութիւն .

Obligatus tibi ſum . Շնորհակալ եմ քեզ: ընկալայ ի քէն պշնորհս բազումս ։ շնորհս ուռնում քեզ .

Obligo , are : ligare . Կապել ։ v. ligo .

Obligare vulnus . Պատել զվէրն .

Obligare aliquem ſibi . աշռնել զշնորհն , զբարն , զբարեկամութիւն ումեք .

Obligare , onus imponere . Պարտաւորել : պարտականն առնել զոք : յանձն առնել նմա : հաւատալ նմա զհոգ : gen.

Obligare , cogere . Բռնադատանել : բռնաբարել : նուաճել զոք առնել : v. cogo .

Obligare aliquem ſacramento . Երդումն առնուցանել զնա : տալ նմա երդումն ուառել հաւ երդմամբ խոստանալ թէ .

Obligare fidem , bona , pro alio . Երաշխաւոր լինել , երաշխաւորել վա ։ պատաս խանել մոխառնակ : կալ երաշխաւոր անձին նր : ունել զնա յերաշխի : կախուլ , առնուլ յանձն նր զհոգ .

Obligare ſe ſcelere . աշնիրաւել : պարտականն լինել անիրաւութե : շաղախել ի մեղս : առանալ զանիրաւութի .

Obligurio , ire fortunas ſuas . Օինչս նր վայրաբար ցրուել , ուսանել , վատնել , սուղել , կլանել , ծախել ընդ վայր : v. abligurio .

Oblimo , are terram . Ողկոյն լոկոնել կաւով .

Oblinio , ire . Ծեփել զկաւ ի վր որմոյն : v. illinio .

Obliquè . Թեքաբար ։ անուղղապա : ծռաբար : Թեքապա : խոտորնակի .

Obliquitas . Թեքութի : Թեքութի : ծռութի : անուղղութի , զոր օրինակ կենդանակերպից գօսուոյն , որ հասարակաց զբոլորսն կարէ խոտորնակի .

Obliquo , are . աշնուղղապա , խոտորնակի , Թեքապա դնել : Թեքել : Թեքել .

Obliquus , a , um . Թեք : ծուռ : Թեք: խոտորնակ : անուղղի : caſus obliqui , հոլովականք : հոլովք ամ բաց յանուանական .

Obliteratio . Ամոռացութի : v. oblivio .

Obliteratus . Ամոռացեալ : մոռացօնք ։ որոյ սպակասեալ ի յիշաւակ ի վր երկի ։ մոռացաւ յիշաւակ նր : ի խոր մոռացութի անկաւ ։ ջնջեցաւ , խլեցաւ , վարեցաւ , հատաւ , բարձաւ ի սրտէ , ի մտաց յիշաւակ նր .

Oblitero , are : oblivionem afferre . Ամոռացուցանել զ. անյիշաւակութի , մոռացութի ի միտս արկանել : ջնջել , խլել , վարել , հատանել , պակասեցուցանել բառնալ ի սրտէ , ի մտաց զյիշաւակ նր : հատանել զմիտս ի յիշմանէ նր .

Oblitus , illitus . Օծեալ : խեղեալ : ծեփեալ : fuco oblitus , լոկոնեալ օծանելիօք .

Oblitus , oblivioni traditus . մոռացեալ : մոռացօնք : v. obliteratus .

Oblivio , nis . Ամոռացութի ։ ուծացութի : անյիշողութի : անյիշութի : անյիշաւակութի : առաքանչաւորութի ի մտաց .

Obliviosus , qui oblivisciturr . Ամոռացօղ : անյիշօղ ։ դիւրամոռաց : մոռացկոտ : qui obliviſcitur malorum , անյիշաչար .

Obliviosus , qui oblivionem affert . Ամոռացուցիչ : որ անյիշաւակութի արկանէ ի միտս : v. oblitero .

Obliviſcor , ci . Ամոռանալ : imper. մոռա՛ : ի խոր մոռացութի անկանիլ : ուծանալ : մոռացօնք լինել ինձ , և անյիշելի : մոռացութի առնել ։ genit. ոչ յիշել : առաքանչանել ի մտաց : v. oblitero .

Oblocutio , detractio . Զարհասութի : բամբասանք : v. detractio : at prò contradictione , հակառակութի : ընդդիմաբանութի : նեղհակութի : &c.

Oblocutor , calumniator . Զարհաս : բամբասօղ : չարաչեղուս : &c. aliàs , հակառակ : ընդդիմաբան : նեղհակ : հակահաս : հակառակորդ : մաքառօղ .

Oblongus . Ոլոյ ձգութի , երկայնութի շատ ի քան զլայնութի : երկայնաձիգ .

Obloqnor , qui . Զարհասել : բամբասել : v. detrahere : item , հակառակիլ : ընդդիմաբանել : մաքառիլ ընդ դէմ ։ vide contradico .

Obluctor , ari . Ջան եդեալ դիմանալ : պնդեալ զգեմ ունել : dat. հանդուգնիլ ընդ դէմ .

Obmurmuro , are . Ամրմնջել : v. murmuro .

Obmuteſco , ere . Հնչի ի բերան ձայլ ։ պապանձիլ : լուռ , vel լռութե կալ , և անբարբառ առ պատասխանի : լռել , խցել , կարկիլ , փակիլ բերան բամբասողաց : առանց պատասխանի տալոյ .

Obniger , gra , grum . Աւազոյն : Թուխ: vul. սեաչահրայ .

Obnitor , ti . Յարատանալ , պնդել , հանդուգնիլ ընդ դէմ : Ջան , ուժ եդեալ դիմանալ : v. nitor .

Obnixè rogare . Յոտն զնոր ինչ յուսէք: պնդել յաղօթս , յաղաչանս : յոյժ աչդէս պահանջել : առեալ կալ , vel առեալ աղօթից , vel յաղօթս ։ Թախանձել : յոյժ Թախանձանաձնօք խնդրել .

Ob-

Obnixè. Ջանիւ մեծաւ : ուժով . ուժգնեալ . պնդով : Ջան եդեալ.

Obnoxius, cum dat. Ընդունակ : gen. ստորանկեալ, ստորադրեալ : dat. ի ներքոյ : gen. obnoxius passionibus, ստորանկեալ ընդ կրիւք : morbis, ախտաժէտ : հիւանդագին.

Obnoxius, subditus. Հնազանդ : հպատակ : որ է ընդ իշխանութեամբ մեծաւորին . որ է ի ներքոյ հնազանդութեան : ենթադրեալ : փակեալ օրինօք . subditus legi.

Obnoxius tibi sum : v. obligatus.

Obnubilo, are. Խաւարեցուցանել : ստուերացուցանել . զգեցուցանել խաւարաւ : v. obscuro.

Obnubilus. Խաւարային : խաւարչին : զգեցեալ խաւարաւ : ստուերային : ամպոտ : ամպախառն : մթախառն : մառախլապատ.

Obnubo, ere, tegere. Ծածկել : ծրարել ի կտաւ, vel կտաւով : պատել : պատատել . փաթութել.

Obnuntiatio, triste nuncium. Բօթ : բօթալից աւետիք . v. nuncium.

Obnuntio, are. Չար համբաւ, բօթալից աւետիս տալ, բերել : գոյժ տալ մահուան.

Obolus. Ոբոլոն : դենար : նաքարակիտ : քեղիսն : դանգ է երկու գարւոյ կշիռն.

Oborior, iri. Ծագել, & ծագիլ : արեգակն ծայրս արձակել : ծայրակարմիր արեգակն ընդ երկիր ծաւալիլ կամիր : aliàs, սկսանել : յառնել : v. incipio.

Obrepo, ere. Սպրդել : սպրդեալ մտանել . մեղմաբար, մեղմաբար սողմամբ, գաղտուկ, գաղտագողացեալ մուծանել : vide irrepo.

Somnum obrepere. Ի քուն մտանել : Թմրութիւն անկանել ի վ̄ր իմ . քուն կոխել, տանել զիս : v. obdormio.

Obreptio, nis. Սպրդումն : մեղմաբար սողումն : գաղտագող մուտ.

Obrepto, are : ut obrepo.

Obrigeo, obrigesco, ere, ex frigore. Ստանկիլ, սառուցեալ ի ցրտոյ : սառուցեալ քարանալ, փայտանալ, պաղիլ ի ցրտոյ.

Obrizum aurum. Լեփազեայ ոսկի : ոփազայ ոսկի : զուտ : մաքուր : անհուր : ազնիւ : ոփ.

Obrodo, ere. Կրծել : շրջակրծել : խածանել շուրջանակի : v. abrodo

Obruo, ere : terrâ, arenâ &c. Թաքուցանել, ծածկել ի հող, յաւազ : vel, հողով, աւազով . vel ընդ հողով : vel ի ներքոյ երկրի : Թաղել ի գետնի.

Obruere lapidibus. Քարկոծ առնել : v. lapido.

Obruere se vino. Գինովանալ : լնել ի գինւոյ : գինեհարբիլ արբեցութեամբ : արբենալ.

Obrutus, a, um. Սատակեալ . խորտակեալ : կործանեալ : aquis, խորասոյզ, անդնդասոյզ, կլեալ, խեղդեալ ի ջրոյ : somno, յափշտակեալ, կոխեալ, ընկղմեալ ի քնոյ : ծանրացեալ ի քնոյ : քուն խոր եւ ծանր տանել զիս : vino, գինով : v. ebrius : curis, negotiis, տագնապեալ, պաշարեալ, տառապեալ աղմկիւք, զբաղմամբքն : հեղձամուղձ ի զբաղմունս : յոգնաթախիծ սրտիւ : տաժանեալ դառնութեամբ : հեղձուցեալ ի մտօ.

Obscœnè. Զազրաբար : բղջախոհապէս : աղտեղաբար : վաւաշոտութեամբ : անպարկեշտաբար . չար ցանկութեամբ.

Obscœnitas. Չար ցանկութիւն : խայտառակութիւն : բղջախոհութիւն : աղտեղութիւն : զազրութիւն : պղծութիւն : v. impudicitia.

Obscœnus. Բղջախոհ : զազիր : պիղծ : պոռնկական : վաւաշոտ : v. impudicus.

Obscuratio. Խաւարումն : ստուերացումն.

Obscuratus. Խաւարեալ : խաւարապատ : ստուերացեալ . անլոյս : աննշմարելի : զգեցեալ խաւարաւ : նսեմացեալ : մթացեալ : խաւարային : խաւարչին.

Obscurè. Ստուերաբար . ընդ մութ : ի խաւարի . անլոյս.

Obscurè loqui, scribere. Խրթին, խրթնաբար, անպարզ, խորին, խրթնագոյն բանիւք : մթագոյն, խորագոյն, դժուարիմաց, խրթնածածուկ, ծածկունի բանիւք : պատեպատ գրել, խօսել.

Hoc malum obscurè serpit. Չարն մեղմով, մեղմաբար, սակաւ առ սակաւ սփռի, արծարծի, զօրանայ, սպրդեալ ներմուծանի.

Obscuritas. Խաւար : ստուեր : մութ . gen. մթի . նսեմութիւն : obscuritas crepusculi, աղջամուղջ.

Obscuritas sermonis. Խրթնութիւն : խորութիւն : խրթնածածուկ բանք : դժուարութիւն.

Obscuritas generis. Անտոհմութիւն : վատազգութիւն : ռամկութիւն : գռեհկութիւն.

Obscuro, are. Խաւարեցուցանել : պատել, զգեցուցանել խաւարաւ : ստուերացուցանել : խափանել զլոյսն : անլոյս առնել.

նել : զրկել ի լուսոյ : Նսեմացուցանել : obscurari, պատար կալնուլ զնա : մութ, խաւար պատել զերկիր : խաւարիլ : մթա_նալ : Նսեմանալ : ստուերանալ : մթնել : զգենուլ խաւարաւ : զրկիլ ի լուսոյ .

Obscurare in moral. Կուրացուցանել . հարել կուրութբ : & quæ suprà : անշքա_ցուցանել .

Obscurus . Խաւարային : խաւարապատ : խաւարչին : խաւարեալ : ստուերային : խաւարազգեստ : Նսեմ : մթին : մթաւոր : մթադոյն : անլոյս : անճաճանչ : գիշերա_խառն : զգեցեալ խաւարաւ .

Obscurus sermo. Բան, ոճ, շարադրութի խրթին, խրթնադոյն, խորին, դժուարի_մաց, խրթնածածուկ, խորագոյն, պատի_պատ, ծածկունի .

Obscurus, obscuro loco natus . Անարգ ան_նշան : ռամիկ : գաւառիկ : անտոհմ : վատ_ազգի : անարգ : վատթարազգի : անտես, և անծանօթ ի մարդկանէ .

Hoc obscurum non est . Յայտնի իսկ է : ստոյգ : հաւաստի : ծանօթ ամենեցուն : ծանուցեալ .

Obsecratio, ad deum . Աղօթք առ այ : մաղթանք : պաղատանք : խնդիր : խնդրուած : Թախանձանք : ողոքանք : ջերմ, ջեր_մեռանդ աղօթք . ողոքումն : աղերս : աղեր_սանք : աղաչանք, հայցուած .

Obsecratio, ad homines . Խնդիր : խն_դրուած : Թախանձանք : աղերսանք : աղ_աչանք : յոյժ ճգնիւ պահանջումն : &c.

Obsecro, are . Յոյժ ճգնիւ խնդրել : ժտել : սաստիկ սաստիկ աղաչել : Թախանձել : մաղթել, հայցել ի : cum abl. մեծ սաստի_կաւ պնդել յաղաչանս : obsecrare Deum, առ այ կարդալ, աղաղակել առ այ : ջերմ աղօթս մատուցանել այ : & quæ suprà .

Obsecundo, are . Օգնել ումեք : vide adjuvo : յաջողել : այցելու, այցարար, յա_ջողեալ, օգնական լինել : aliàs, հնազան_դել : անսալ : dat. v. obedio .

Obsepio, ire muro &c. Փակել, շրջա_պատել, շրջափակել, պարփակել զքաղաք պարսպօք, vel զպարիսպս զքաղաքաւ : v. circumdo .

Obsepire alicui viam ad .... Օլս, զանցս կցել, փակել, խափանել զերթ և զեկու_թն ճանապարհաց : ունել, կալնուլ զճա_նապարհ : ունել զկիրճս գնացից : զճանա_պարհն ցանկել փշօք, &c.

Obsequens . Հնազանդ : v. obediens : item, մարդահաճական : մարդահաճ : որ հա_ճոյս, շնորհս խօսի և առնէ : հաճոյ-ական : կամարար : որ զիջանէ հաճոյից սրտի այլոց, vel, ի հաճոյս, ի բնութն նց : որ խոնարհի ի կամս նց .

Obsequenter. Հնազանդաբար . խոնարհ և հաճոյական սրտիւ .

Obsequentia, æ . Հաւանութն : մար_դահաճութն : հաճոյականութն : զիջումն առ հաճոյս սրտի այլոց : հնազանդութն .

Obsequium . Բարերարութն, սէր : շնորհք զոր առնեմք ումեք : ծառայութն .

Obsequor, qui. Հնազանդել : v. obedire : հաճել զմիտս այլոց : հաճոյս խօսել, առնել : հետևել կամաց և հաճոյից նց : զիջանել ի բանս նց : համաձայնել բղձից նց : զիջանել առ եղբարս, զկնի տկա_րութե նց .

Obsero, are fores . Փակել դրունս : զդուռս, զդրունս շինել, ախել, սողել : նգօք, փականօք ամրացուցանել զ.

Observans, cum gen. Մարդահաճ : հնա_զանդ և հետևօղ կամաց, հաճոյից այ_լոց : որ խնայէ ի նա : որ անխայէ ի վն . պատուողիր : պատկառեալ, երկիւղա_կիր ի նմէ : որ պատկառի, երկիւղ կրէ ի նմէ .

Observantia erga aliquem . Պատկառանք : հնազանդութն : պատիւ և շուք : խնայ_ութն : անխայութն : երկիւղ : երկիւղած_ութն .

Observantia, consuetudo . Սովորու_թն : սովորութն .

Observatio, annotatio . Քաղուած : ծանօթաքաղ : ժողոված : ծայրաքաղ զոր առնեմք ի գրոց : մեծայոյզ քննութն : հե_տազօտութն : փորձ . նրբագոյն քննութն .

Observatio, consideratio . Մտածութն : մտադրութն : ուշադրութն . խորամտութն : մտախոհութն : զգուշութն .

Observatio somniorum . Հմայութն : եր_ազահանութն : երազապաշտութն : երա_զաքննութն : խելամտութն տեսլեանց և երազոց : ciborum, խտրանք, խտրութն կերակրոց : խղճիւ ուտելն .

Observatio legum . Պահպանութն, կա_տարումն օրինացն : օրինապահութն : լրու_մն, պահպանութն օրինացն .

Observator legum . Պահօղ օրինացն : որ զօրէնս պահէ, առնու, կատարէ : somniorum, հմայ : երազահան : երազապաշ_տուն : երազաքննին . խելամուտ երազոց և տեսլեանց : ciborum, խղճահար ի վը կերակրոց : որ խղճիւ ուտէ : որ խտրէ զկե_րակուրս : խտրօղ կերակրոց .

Observo, are : attendere . Զգուշանալ : զգոյշ,

զդողալ, մատղիք, ուշադիր լինել: զգուշութիւ կալ: մեծայողի, նրբաբոյն քննութիւ քննել.

Obſervare, annotare. Դայրաքաղ առնել. նշան դնել: ժողոված առնել.

Obſervare legem. Հնազանդիլ, կալ հնազանդ օրինաց: պահել, կատարել, լսուլ առնուլ զօրէնսն.

Obſervare ſomnia. Օձրադա պատմել, հանել, քննել: cibos, զկերակուրս խորել: խղճիւ ուտել զ. խղճահար լինել ի վր.

Obſervare ſydera. Հղյմարել, նկատել զընթացս աստեղաց: հայել յաստեղս.

Obſervare tempus. Իտրել զժամանակս: սպասել, ակն ունել յարմար ժամանակի: դիտել, հայել ի դիպող ժամանակ: ճկաալ դիպող ժամանակի: սպասել պարապոյն: որսալ զյաջողութիւ ժամու: խնդրել զպատեհ: obſeruare aliquem, սպասել ումեք նենդութիւ: պարհել: աչք ընացելոյն պարհեն զնաւաւոր: որսալ ի քուն գտանել զնա: աչք եմ պարհել զնա: մխա դնել: dat.

Obſervare, colere aliquem. Պատուել: դերապատուել: ի պատուի ունել: առպատուականս ունել զնա: պատկառել, զերկիւղ կրել ի նմանէ: շուք, պատիւ տալ, դնել նմա.

Obſes, idis. Պատանդ: պատանդութիւ: գրաւական = գրաւորական: գրաւ: ռէհան: առհաւատչեայ.

Dare in obſidem. Լծալ, մատուցանել, դնել, Թողուլ զոք ի պատանդս: dari in obſidem, կալ, ճկալ, ի պատանդի: vel ի պատանդ, ի գրաւ, ի տեսպահոյ.

Obſeſſio urbis, obſidio. Պաշարումն քաղաքին.

Obſeſſio dæmonis. Հղյսահարութիւ: դեւահարութիւ: մինչ չև ի մարդ ըմբռնել ի սաստնայէ, այլ դեւքն պատեն զնովաւ և արտաքուստ նեղեն զնա.

Obſeſſor urbis. Պաշարօղ: v. obſideo.

Obſeſſus, a, civitas. Պաշարեալ: շրջապատեալ, շրջափակեալ զօրօք: vul. խաչեալ.

Obſeſſus à dæmone. Հղյսահար: դեւահար: դեւալլուկ = այսապատ: յարտաքուստ կուսէ նեղեալ, պաշարեալ ի դեւաց, այլ ոչ տակաւին ըմբռնեալ ի նմանէ.

Obſideo, ere, urbem. Պաշարել զքաղաք: շրջապատել, շրջափակել զնա զօրօք: տալ զպաշարումն շուրջ զքաղաքաւ: նստել ի վր քաղաքին: խռովել զքաղաք: v. obſidio.

Obſidere, de dæmone. Դեւն հարկել, լինել: նեղել, շրջապատել, պաշարել զմարդ.

Obſidio, nis. Պաշարումն քաղաքին: in obſidione eſſe, քաղաք պաշարել, շուրջ պատել, շրջափակել զօրօք: զօրք պատել շուրջ զքաղաքաւ և նեղել զնա, մինչ ոչ լինել ել ուժք ի նեքրուստ արտաքոյ, և ոչ մուտ արտաքուստ ի նեքրս: levare urbem obſidione, զպէշնաստիս յետս դարձուցանել ի պաշարմանէն: սիրել, փախստական առնել, հալածել զնս ի քաղաքէն: լուծանել, խափանել զպաշարումն: ſolvere obſidionem, յետս դառնալ ի պաշարմանէն: դնալ, յառնել, սիրել եքաղաքէն: զպաշարումն Թողուլ, լուծանել.

Obſignator, is. Կնքահար: որ զկնիք, զդրոշմ հարէ, որ կնքէ, դրոշմէ: կնքաւոր. vul. մհրատար.

Obſigno, are. Կնքել: դրոշմել: կնքահարել: հարել զկնիք: կնքմամբ ամրացուցանել: մատանեաւ կնքել.

Obſignare manu ſuâ. Ստորագրել: ձեռնադրել: հաստատել, ամրացուցանել ձեռնագրով: vul. դէսխաթ դնել.

Obſiſto, ere. Հակառակիլ: հակառակ կալ: դիմանալ: ընդ դիմանալ: խստանալ, պնդել ընդ դէմ: զդէմ ունել = dat. զինքն ի դիմի արկանել: զանալ ընդ դէմ: դիմակալ, & դիմակաց կալ: հակակինել: հակամարտիլ.

Obſolefio, & obſoleſco, ere. Հնանալ: ջնջիլ: բնաջինջ լինել: չքանալ: վերանալ: բառնիլ ի միջոյ: ի չիք դառնալ: խափանել = ի բաց մերժիլ: անպօրանալ.

Obſoletus. Հնացեալ: խափանեալ: բնաջինջ: վերացեալ: անցեալ = ի չիք դարձեալ: de veſte, հանդերձ հնացեալ: մաշեալ = հնոտի: պատառատուն = արտառեալ = կեղտոտ.

Obſonium, cibaria annona, exceptis pane & vino. Ամենեք կերակրոց, բաց ի գինւոյ և հացէ: ինչք ամենալիք: դարմանք և պէտք տան: ճաշակելիք: aliàs, խորտիկ: եփոց: խեւս: խահ: unde coquus dicitur, խահարար.

Obſono, are: obſonor, ari. Ճաշ, ընթրիս առնել, պատրաստել = հանդերձել զկերակուրս.

Obſtaculum. Արգելուն: արգելք: արգելանք: խափան: v. impedimentum.

Obſtetrix. Ամանակարձ: ծնուցիչ = մանկակալ: դայեակ: որ զծնդականս կինս ծնուցանէ = vul. դատմայր.

Obſtinatè. Յանդգնաբար: պնդեալ արտիւ:

տիւ : կամակորութիւն .

Obstinatio . Յամառութիւն : կամապաշտութիւն : կամակորութիւն : կամակարութիւն : խստասրտութիւն : խստապարանոցութիւն : պնդութիւն սրտի : հեստութիւն : ըմբոստութիւն : անհաւանութիւն .

Obstinatus . Յամառեալ : կամապաշտ : կամակոր : կամակար : խստասիրտ : խստապարանոց : անդարձ . պնդասիրտ : կուռձ : խստերախ : անհաւան : ինքնահաւան : չորագլուխ . յամառեալ, հաստատեալ, բռնկեալ, պնդեալ, արձանացեալ, ամրացեալ, զօրացեալ ի միտս, ի կարծիս իւր յառուկս : ըմբոստ : որ զպարանոց իւր խստացուցանէ չլինել : կոպիտ : սարի մարդ .

Obstino, are . Յամառել : յամառել ի կարծիս իւր : ըմբոստանալ : խստացուցանել զսիրտ իւր : զանձն իւր պնդել : կամակորել : արձանանալ ի կամս իւր : պնդեալ, յամառեալ կալ ի կարծիս իւր .

Obstinaverat animo aut vincere aut mori . Հաստատեալ էր ի միտս իւր , եդեալ էր ի մտի իւրում կամ յաղթել , և կամ մեռանել .

Obsto, are . Խափանել : խափան լինել : զարգելս, խափան արկանել : արգելել : ոչ թողուլ : հակառակել . ընդ դէմ լինել .

Obstrepo , ere . Դղրդալ : Թնդալ : հանել ձայն մեծ : v. strepitus : aliàs, տրտնջել, մռմռել : v. murmuro .

Obstrictus . Կապեալ . ըմբռնեալ : արգելեալ : շաղախեալ ի ցանկութիւնս , vel ցանկութեամբք : obstrictus beneficiis , շնորհակալ : որ զշնորհս ընկալեալ յումեքէ : obstrictus voto , ուխտաւոր : պարտաւորեալ, կապեալ ուխտիւ իւրով .

Obstrigilo, are . Յանդգնաբար հակառակել, մաքառել, բարբանջել ընդ դէմ.

Obstringo, ere . Պնդել : պինդ կապել : պրկել : aliàs, ուխտիւ, երդմամբ, օրինօք պարտաւորել, նուաճել, հարկել, պարտական առնել զոք .

Obstringere sibi aliquem beneficio . Բարի, բարերարութիւն, սէր , զշնորհս առնել ումեք : ընկալնուլ, յափշտակել, ըմբռնել, գերել զմիտս, զհոգի, զսիրտ, զանձն ոք, զնա յանկուցեալ յինքն յարեցուցանել , յինքն յանկուցանել զսիրտ ոք, բարի առնելով նմա .

Suam fidem alicui obstringere . Խոստանալ, առնուլ յանձն իւր, խոստանալ, հաւատալ նմա երդմամբ թէ . vel cum infin. տալ նմա բան թէ : զինքն կապել բանիւ իւրով .

Obstringi legibus . Կապիլ, պարտաւորիլ, պարտիլ, նուաճիլ օրինօք .

Obstructio, dissimulatio . Կեղծաւորութիւն : կեղծ : կեղծամտութիւն : v. dissimulatio; obstructio in medicina , ախտ հիւթական . խափանումն, արգելումն որ զհիւթս ոչ թողու անցանել , այլ արգելէ զնա ի մի հոսեցեն , ուստի ցաւք և հիւանդութիւնք ծնանին .

Obstructus, clausus . Փակեալ : խցեալ : խփեալ : սեղմեալ . աղխեալ : լցեալ .

Obstruo, ere . Փակել . ամրափակել : աղխել : անել : խցել : խփել : խնուլ : սեղմել զինօք : խնուլ զակն աղբեր .

Obstruere aures . Ականջս , զլսելիս, ծանրացուցանել , խլացուցանել , խցել, խնուլ, զի մի լուիցեն , vel ոչ լսել : ora obstruere , փակել , խցել , լռեցուցանել զբերան բամբասողաց .

Obstruere luminibus . Մութ առնել : արգելել, խափանել զլոյսն .

Obstrusus , a , um . Ծածկեալ : թաքուցեալ : խորին : խրթին : խրթնածածուկ : մթագոյն : պատսպար .

Obstupefacio, ere . Զարմացուցանել : զարհուրեցուցանել : ապշեցուցանել : հիացուցանել : զահհարել : թափել ի մտաց : ձգել յապշութիւն : յիմարեցուցանել .

Obstupefactus . Զարմացեալ : հիացեալ : ապուշ : ապշեալ : ապշուցեալ : մտաթափ : թափեալ ի մտաց : բերանաբաց : ափիբերան : յիմարեցեալ : անշշունչ : թմբրեալ : զարհուրեալ : խռովեալ : զահհարեալ : պակուցեալ .

Obstupesco, ere . Զարմանալ : հիանալ : զարմանք , հիացումն, երկիւղ կալնուլ զնա : ապշիլ : ապուշ մնալ : թափիլ ի մտաց : մնալ անշշունչ և ափ ի բերան : զարհուրիլ . խռովիլ ի միտս : զահհարել : երկիւղ մեծ պակնուլ, & պակիլ : præt. պակեայ : երկնչել երկիւղ մեծ : ահ անկանիլ ի վերայ իմ .

Obsum , obesse . Արգելել : խափանել : խափան լինել : թոյլ ոչ տալ : v. impedio : & pro nocere , վնասել : &c. v. noceo .

Obsurdesco , ere . Խլանալ : խուլ լինել : սեղմիլ , խլանալ դրունք լսելեաց : & in moral. զականջս խլացուցանել , ut in obstruo : ծանրունս լսել .

Obtego , ere . Ծածկել : թաքուցանել : v. tego .

Obtemperans . Հնազանդ : հպատակ : v. obediens .

Obtemperatio legibus . Պահպանութիւն,

կատա

կատարութիւն օրինաց : v. observatio.

Obtempero, are. Հնազանդիլ : v. obedio.

Obtendo, ere : v.g. velum. Վարագոյր յանդիման քաշել : ծածկել վարագուրաւ : քօղ արկանել առաջի : v. velare.

Valetudinem obtendere. Պատճառել զհիւանդութիւն : պատճառելով զհիւանդութիւն հրաժարիլ : պատճառանօք հիւանդութեան խոյս տալ.

Rationes peccatis obtendere. Զպատճառս դնել, յօդել, պատճառել : դնել զպարուրս : յուզել զպատճառս մեղաց.

Obtenebro, are. Խաւարեցուցանել : v. obscuro.

Obtentus, ûs. Պատճառանք : պատճառ : քարուրք : պատրուակ : քաղքաղայ : քաղքաղանք : քօղ : վարագոյր : obtentu valetudinis, պատճառաւ, պատճառանօք հիւանդութեան : երբու հիւանդութեան պատճառանաւ : պատճառելով զհիւանդութիւն.

Obtero, ere. Կոխել : փշրել : մանրել : v. attero.

Obtestatio. Թախանձանք : յոյժ ջերմիւ պահանջումն : աղաչանք : երդմնեցումն : մաղթանք : սաստիկ սաստիկ ողոքումն : բողոք : աղաղակ.

Obtestor, ari. Աղաչել զոք վ֊ն սիրոյն... ժոել : յոյժ ջերմիւ պահանջել : Թախանձել : ստիպել յաղօթս : մեծաստիպաւ խնդրել յաղօթս : aliàs, կարդալ առ : բողոքել առ : v. appello.

Obtexo, ere. Զգործել, անկանել, հինել, մանել, հիւսել զկտաւ : v. texo : item, obtexere, tegere umbrâ : v.g. ծածկել, պատել, զգեցուցանել խաւարաւ.

Obticeo, ere. Լռել : լուռ կալ : լռութիւն կալ : v. taceo.

Obtineo, ere, possidere. Ունել, ընկալնուլ : ստանալ : գրաւել : վայելել.

Obtinere, assequi. Ստանալ : ընկալնուլ : առընդունել : accus. Հասանել, հասու լինել, ձեռնհաս լինել : dat.

Obtorpesco, ere : de membris corporis. Ընդարմին թմրիլ : թմբրիլ : ընդարմանալ : թուլանալ : լուծանիլ : խափանիլ ի շարժմանէ, ի պաշտամանէ իւրեանց : & in morali, de animo, թուլանալ, ծանրանալ : լքանիլ սրտիւ : թալկանալ : թուլացեալ լուծանիլ : հոգի ննջել ի ձանձրութէ.

Obtorqueo, ere. Ոլորել : v. torqueo : collum obtorquere, ոլորել զպարանոցն : խառել զգլուխ հաւուց : կալնուլ զվզէ և խեղդել : զդէմս յետս թեքել : զկզակն դարձուցանել ի թիկունս.

Obtortus, a, um. Ոլորեալ : խառեալ : &c. obtortum filum, ոլորեալ, կրկին մանեալ, կրկնամանս, խոշոր, ստուարամանս թելն : կրկնաթել.

Obtrectatio, invidia. Նախանձ, չարակնութիւն : v. invidia : aliàs, բամբասանք : չարախօսութիւն : v. detractio.

Obtrectator, invidus. Նախանձոտ : նախանձայոյզ : v. invidus : aliàs, բամբասող : չարախօս : v. detractor.

Obtrecto, are, invidere. Նախանձել ընդ բարի ընկերին : v. invidere.

Obtrectare, detrahere. Բամբասել : չարախօսել զումեքէ : v. detraho.

Obtrectare legi. Հակառակիլ, հակառակ կալ օրինաց : տրտնջել, քարքանջել ընդ դէմ gen.

Obtrudo, ere. Զգձգել : ի ներս մղել : մղելով բռամբ վարել : յառաջ մղել : բռնաբար ածել, մուծանել.

Obtruncatio vitis. Հատուած : սափրեցումն որթոյն : v. putatio, putare : obtruncatio capitis : գլխատումն : գլխատութիւն : v. amputatio.

Obtrunco, are arbores. Սափրել, հատանել, ոքել, քանդել, քշտել, հարթել զծառս, զճիւղս ծառոց : յապաւել զ. ոստաքանց առնել.

Obtruncare caput. Գլխատել : հատանել, կտրել զգլուխ : կառափն հարկանել : առնուլ զգլուխ ուրուք ի նմանէ.

Obtueor, eri. Հայիլ : նայիլ ի : vide intueor.

Obtumesco, ere. Ուռել : v. intumesco.

Obtundo, ere : aciem cultri v.g. Դանակի բերանն բութ առնել : կրկնել.

Obtundere aciem oculorum. Զաչսն խաղտել, խաւել, խթել, ծակծակել, նուազեցուցանել : հալել, սորել, գծուծ առնել զաչսն.

Obtundere aures. Խլացուցանել, ծանրացուցանել զականջս.

Obtundere vocem clamando. Կերկերել, կերկերացուցանել զկոկորդ : կտրել զձայնն.

Obtundere dolorem. Զցաւն փարատել, թուլացուցանել, հանգուցանել, թեթեւացուցանել, դիւրացուցանել : թմրեցուցանել զախտացեալսն եւ դիւրութիւն առնել նմա մինչ զի ոչ զգայ.

Obtundere aciem ingenii. Ծանրացուցանել զհոգի : սաղեցուցանել զմիտս : անմտացուցանել : թափել ի խելաց : թմրեցուցանել, թուլացուցանել զհոգի.

Obturamentum dolii. Վարչին, փայտէ կարասին խուփն, պնդան, որով խփեն, խցեն զբերան նր.

Obturatio aurium: v.g. Խցումն ունկանց: ծանրացումն, խլացումն ականջաց.

Obturatus, a, um. Խցեալ: խփեալ. սեղմեալ: փակեալ.

Obturbo, are. Խռովեցուցանել: աղմկել: վրդովել: շփոթել: ամբոխել: քակել, քակտել, խառնել զկարգն.

Obturo, are. Խցել: փակել: խփել: խնուլ: դուռն վիմօք սեղմել: զամանն խփել. զակն աղբերն խնուլ: փակել, խափանել, խցել զելս և զանցս ճանապարհաց.

Obturare aures. Ունկանցն խլացուցանել, ծանրացուցանել, խնուլ, խցել առ ի չլսել: աղխել զլսելիս: ականջօք զծանունս լսել: զունկն խստացուցանել զի մի լուիցէ, vel առ ի չլսելոյ.

Obtusus, a, um. Բութ: կրկնեալ.

Obtusus angulus, ceu graduum plusquam nonaginta. Բութ անկիւն որ է աստիճանաց աւելի քան իննսուն.

Visus obtusior. Աչք ծանրացեալք: v. hebes.

Aures obtusæ. Ականջք ծանրացեալք. ծանրալուր: որ ծանունս լսէ, լսելիք խցեալք, աղխեալք. խուլ է ունկն նր.

Obtusum ingenium. Համր խելօք: բութ մտօք. խելք ծանր, և բութ: խցեալ.

Obuenio, ire. Վիճակիլ կամ այլ ինչ կերպիւ հասանիլ ինձ: վիճակեալ լինել ինձ: այս անկաւ ինձ բաժնին յընչից նր: անկ, vel անդ լինել ինձ: վիճակ ելանել ինձ.

Obversor, ari ante oculos. Առաջիկայ լինել և երևելի աչաց: կալ յայտնի յանդիման, առաջի աչաց: յանդիմանակաց երևել, պատրաստ և ներկայ.

Obversus alicui loco. Դարձեալ առ հարաւ կոյս: v.g. դիմադարձ հարաւոյ. զդէմս արարեալ ի հարաւ, դէպ ուղիղ ընդ հարաւ.

Obverto, ere faciem ad ..... Դառնալ առ: զերեսս, զդէմս դարձուցանել առ. դիմադարձ լինել: dat. առնել զդէմս իւր ի: հայել, նայել ի, vel ընդ: կալ դէպ ուղիղ ընդ արևելս.

Obviam ire alicui. Գնալ, ընթանալ, ելանել ումեք ընդ առաջ. պատահել, դիպել, հանդիպել միմեանց: յանդիման լինել միմեանց: ի դէմ գնալ: ելանել ընդ դէմ նր: լինել նմա ընդ առաջ.

Ire obviam, occurrere malo. Նախազգալ, նախազգուշանալ, առաջագոյն զգալ զչարն, և խոյս տալ, խորշել, խուսափել ի նմանէ, ի բաց դարձուցանել զնա: ժամանել առնել զչարն: ժամանել չարին, vel քան զչարն.

Obvius, a, um. Որ ընդառաջ լինի այլում: որում հանդիպիմ: որ ինձ հանդիպի: որք պատահեն միմեանց.

Obumbro, are. Հովանի լինել: dat. հովանեաւ ծածկել զ. հովանաւոր լինել ի վր. տարածել զհովանի ի վր: հովանի նր ծածկէ զերկիր: հովանի առնել: dat. հովանաւորել. հովանի լինել ի վր.

Obuncus, a, um. Կոր: կորացեալ: կեռեալ: v. aduncus.

Obvolvo, ere. Ծածկել: քօղել: պատել, պատատել, փաթութել ի կտաւ, vel կտաւով: ծրարել, ծալել ի կտաւ. կծկել.

O C

Occa æ. Կակղոց: ակօսաբեկ, կոշտաբեկ գործի, որով հողն բեկանի և շրջի ի վր սերմանեաց.

Occalesco, ere. Մորթն խոցանալ, խստանալ իբրև զուղտու: լինել անզգայ: v. callosus.

Occasio. Առիթ: առթութի: տեղի: դիպուած: պարապ: պարապութի: ժամանակ յարմար: օր դիպող: յաջողութի ժամու: դիպակ ժամ: & communiter պատճառ, quod causam non occasionem significat.

Occasionem captare, quærere. Խնդրել զպարապ մտանելոյ, vel զի մտանիցէ. դիտել զժամանակ յարմար. սպասել, ակն ունել դիպող աւուր: որսալ յաջողութի ժամու: սպասել պարապոյն: ակն ունել զպարապ.

Occasionem arripere. Առնուլ զառիթ, զառիթ առնելոյ: պատճառս առնուլ, գտանել յօրել, ի վր գնել: առնուլ զպարապ.

Occasionem præbere suspicioni. Տալ զառիթ, զտեղի, զպատճառ կարծելոյ: կարծիս տալ: առթել ինձ կարծիս.

Occasionem prætermittere. Ունայնանել զպարապոյն: Թողուլ զպարապ.

Occasiones declinare. Փախչել, խորշել, խուսել, խոյս տալ, ի բաց կալ, խորշել, հեռանալ, խուսափել, մեկնել, մեկուսանալ, զգուշանալ, զերծանել ի բաց քաշել ի պատճառաց մեղանչելոյ: ի բաց առնել,

նել, մերժել, Թօթափել, հատանել, կտրել ի քէն զպատճառս.

Occasio proxima. Մօտաւոր, մերձաւոր պատճառ մեղանչելոյ. յայտնի վտանգ անկանելոյ ի մեղս.

Occasus, ûs, mors, ruina. Մահ: վերջ: վախճան: կործումն: քանդումն: v. ruina.

Occasus solis. Մտանել արեւու: մուտ, էջ, իջումն արեգականն. արեւմուտ: gen. արեւմտի, & տեան: abl. արեւմտէ: à solis ortu & occasu: յարեւելից եւ յարեւմտից.

Occatio, nis. Ճկօսաբեկութիւն: կոշտաբեկութիւն. կակղեցումն հողոյն.

Occatus ager. Ճորան կակղեալ. ակօսաբեկ: կոշտաբեկ: կակղոցիւ բեկեալ.

Occidens sol. Արեւն որ մտանէ: որ ի մուտ է.

Occidens, unum ex quatuor punctis Cardinalibus. Արեւմուտ: ab occidente, յարեւմտից. յարեւմուտս կուսէ: prò quo in scriptura communiter ponitur, ի ծովէ: à mari, quia Judæa mare habet ad occidentem: զի ունէր Հրէաստան զծով յարեւմուտս կուսէ: մուտ եւ էջ արեւու.

Occidentalis. Արեւմտային: արեւմտական. որ է ընդ արեւմուտս կոյս.

Occidentales. Արեւմտեանք: արեւմտականք.

Occido, à cædo. Սպանանել. præter. սպանի: սատակել: կոտորել: occidere ense, սրածել: v. cædere hostes.

Occidere veneno. Դեղել, դեղակուր առնել զոք: seipsum occidere, ինքնասպան, անձնասպան լինել: ինքովի զինքն սպանանել: զիւրովին, զիւրեաւ, զիւրով երթալ սրով: ածել զսուր ընդ իւր.

Occido, à cado. Ընկանել: գլորել: անկել: քանդիլ: սպառիլ. մեռանիլ.

Occidere, de sole. Արեգական մտանել, իջանել, ի մուտս լինել.

Occiduus. Արեւմտային: ut occidentalis.

Occiduus, caducus. Կործանական: անցաւոր: v. caducus: occiduum sydus, աստղ որ մտանէ, որ ի մուտս.

Occino, ere: de avibus mali ominis. Չարեն նախագուշակ ձայն հանել.

Occipio, ere. Սկսանել: v. incipio.

Occipitium, occiput, capitis posterior pars fronti opposita. Գլխոյն յետ կոյս: հակաճակատ: vul. գլխի հետեւն. գլխի տակն.

Occisio, nis. Սպանումն: սպանութիւն: v. cœdes.

Occludo, ere fores pessulo. փականօք, փականակաւ փակել, ոգնդել, ամրացուցանել զդուռն: v. claudo.

Occo, are. Կակղել զերեսն երկրի: կակղոցիւ բեկանել զհողն եւ շրջել զնա.

Occubo, are. Մեռանել: v. mori.

Occulo, ere. Թաքուցանել: vide abscondo.

Occultatio. Թաքուստ: պահումն: ծածկեցումն.

Occultator latronum. Մարդ, կամ տեղի ապաստանական գողոց: ապաւէն, դադարք աւազակաց: Թաքուցանող.

Occultè. Ծածկաբար: լռելեայն: ի ծածուկ: v. absconditè.

Occulto, are. Ծածկել: Թաքուցանել: v. abscondo.

Occultus, a, um. Ծածկեալ: Թաքուցեալ: v. absconditus.

Occumbo, ere. Ընկանել: մեռանել: v. mori.

Occupatio, invasio. Յափշտակութիւն: կողոպտումն: ինքնացուցումն.

Occupatio, negotium. Բան: զբաղումն. հոգ: պաշտօն. պաշտումն: սպաս: գործառնութիւն: պատաղումն: գործառութիւն: մտավարժութիւն: կրթութիւն: պարապումն.

Occupatus in aliqua re. Զբաղեալ, պարապեալ յիր ինչ: բազմահոգ: բազում իւիք զբաղեալ: զբաղեալ ի հոգս տան. պարապեալ ի ստացումն: անպարապ ի. ablat. :

Occupata vita. Բազմազբաղ: բազմահոգ: անհանգիստ, եւ անպարապ ի զբաղմանց աղմկախառնութեան: շրջապատեալ, պաշարեալ աղմկիւք կենցաղս.

Occupo, are, invadere. Ընդ իւրով իշխանութեամբ գրաւել, նուաճել: ունել: յափշտակել: ըմբռնել: կալնուլ: իւրացուցանել: ինքնացուցանել: յատկացուցանել ինքեան. ձեռն բռնութեամբ մխել ի: բռնութեամբ ձեռնամուխ լինել.

Occupare se, animum in aliqua re. Պարապել յիր ինչ, aut instrum. զօրն, զկեանս ծախել, վարել ի, aut instr. պարապել, զբաղիլ, զինքն կրթել, վարժել ի: զբաղիլ ի հոգս: դեգերել.

Occupare aliquem in aliqua re. Ի վր բանի ինչ դնել զնա: կրթել, վարժել զնա ի: զբաղեցուցանել, պատաղել զնա ի.

Occupare locum, implere. Ունել, առնուլ, լնուլ, առնուլ, կալնուլ զտեղի.

Occupare aliquem, prævenire. Նախժամանել նմա: յառաջել քան զնա: առաջագոյն հասանել: կանխել: կանխել քան զնա. ժամման առնել զնա: անկարծակի հա-

սանել ի վր̅ նր̅ : անկարծահաս յաւնել ի վր̅ : ունել զնա անզգոյշ, մինչ անիս ոչ ունի.

Occurro, ere alicui. Հանդիպիլ, պատահել, դիպիլ, յանդիման լինել ումեք: գնալ, ելանել նմա ընդ առաջ: v. obviam.

Occurrere malo alicui. Նախազգալ զչարն և զգոյշ կալ ի նմանէ: v. obviam.

Occurso, are, ut occurro.

Occursus, ûs. Ելք, ընթացք, եկութի, երթութի ումեք ընդ առաջ: հանդիպումն, պատահումն միմեանց. occursus, iunctio, կցութի, խառնումն, երկու իրաց ի մի խառնութի.

Oceanus. Ովկէանոս: յովկիանոս ծով: ծով մեծ և անհուն որ շուրջ կալնու և պատէ զերկրային գունտն և ձգի շուրջ զերկրաւ: ովկիանոս անհագին ծով.

Ocellatus panis, caseus. Ծակծակ հաց: ակնատախտ.

Ocellus, flos. Խտորաքուլ: vul. խաբանաֆիլ: ocellus, animula: ակնիկ, հոգի, բառն է գգուանաց.

Ochra, æ: terra flavi coloris quæ ex ærifodinis eruitur. Հող դեղին, որ ի հուր արկեալ կարմիր լինի: գտանի ի պղնձահանս.

Ocimum, herba odorifera, gall. basilic. ռէհան: ըռէհան, անուշահոտ տունկն.

Ocior, ocissimus. Վրագագոյն: vide celer.

Ocius. Երանխապէս: արագունապէս: վաղվաղապէս: փութապէս: v. celer.

Ocrea, æ. Սռնապանք: & սռնապանք: vul. չաքմայ: ճուզմայ: ocreatus, սռնապանագգեաց.

Octava: de festis. Ութօրէք տօնին: gen. էից: ութօրեակ, ութօրեայ: dies octavæ, երք, փոխօրն տօնին: ութերորդք.

Octavus. Ութերորդ: octavus decimus, ութ և տասներորդ.

Octies. Ութն անգամ.

Octingentesimus, Ութերորդ հարիւրերորդ.

Octingenti. Ութ հարիւր.

Octipes. Ութնոտանի.

Octo. Ութ.

October, mensis. Հոկտեմբեր ամիս.

Octogenarius. Ութսուն ամաց.

Octogeni. Ութսուն ութսուն.

Octogesimus, Ութսուներորդ, & ութսներորդ.

Octogies. Ութսուն անգամ.

Octoginta. Ութսուն.

Octogonus. Ութանկիւն.

Octuplicatus, octuplus. Ութնապատիկ: ութն այնքան.

Ocularius medicus. Ակնաբժիշկ: որ հմուտ է բժշկելոյ զցաւ աչաց.

Oculatus, oculeus. Աչեղ: աչեայ: յոքնակն: բազմաչեայ: բազմականի: ականի.

Oculatus testis. Ականատես վկայ.

Oculus. Աչք: gen. ի: ակն, gen. ական: ad oculum, առ ականէ: formosi oculi, աչք զուարթագին: oculi scintillantes, աչք հրացայտ, հրաբորբոք: կայծակնացայտ: հրձիգ: յորոց հուր ցոլացեալ ելանէ: որ զատանի կայծակունս յաչաց փայլատակեցուցանէ: աչք փայլատակաբորբոք: oculi vagi, աչք ցրուեալ, տարացրեալ, շուրջ ածեալ, արձակեալ, շրջահայեաց այսր և անդր: acres, acuti: սրատես: item, oculus: անուն զալոյն.

Oculos claudere. Զաչս խփել, կափուցանել, խցել, փակել, խնուլ.

Fixis oculis intueri. Ակնթարթ աչօք, անթարթափ աչօք հայել: զակն հաստատել ուսեալ ի, vel ի վր̅: պշուցեալ անթարթ հայել ի. զակն հարել ի.

Oculos eruere. Զաչս հանել, բրել, փորել, խլել, կուրացուցանել.

In oculis omnium. Առաջի, առաջի աչաց, յաչս, յանդիման ամենեցուն.

Oculis innuere. Ակնարկել ակամբ. ակամբ նշանակել: ակնարկել նմա խօսել: ակնարկի առնեն յիս աչօք իւրեանց.

Oculos in terram defigere. Զաչս խոնարհեցուցանել: զդէմս, զաչս ունել ի խոնարհ: վայրահայեաց, պատկառեալ դիմօք, ի վայր կորացեալ դիմօք.

Oculos velut turbine circumagi. Աչք սեւանալ, խոլորիլ: vul. գլուխ կիճ գալ.

Oculos conjicere in ..... Ակնարկել ի: զաչս արկանել, արձակել, համբառնալ յերկինս: զհայեցուածս աչաց ուղղել առ: &c.

In ictu oculi. Ի մի վայրկենի: ի թօթափման ական: ի թօթափել, ի թարթել, ի քթթել ական.

Ante oculos statuere. Երացուցանել, դնել առաջի աչաց: բերել յանդիման յաչս: առնել, առաջարկել: dat.

Infenso oculo, animo intueri. Չարակնութբ տեսանել: Թշնամական աչօք, և չարանախանձ սրտիւ նայել ի: զգաստ երեսս ցուցանել: ընդ ակամբ հայել: խոժոռ և խեթիւ հայել, խոժոռեալ դիմօք.

Amico oculo, animo intueri. Հաճոյ և բաց ակամբ հայել: բարեհայեաց աչօք տեսանել: զուարթ երեսս ցուցանել.

Oculus arboris, gemma. Ծառոյն ակն, ընձիւղ, ծիլ, կնգուղ, բողբոջ, սաղարթ, շառաւիղ.

O D

ODa, æ. Տաղ: տաղաչափ, բառակապ բանն: երգն: մեղեդիք.

Odeum. Բեմք: ամբիոն: երգարան: նուագարան: երաժշտաց կայանք.

Odi, *odisse. Ատել: invenitur tamen, odit, ատեայ: & odi, Rom. 7. 15. զոր ատեամն զչարն, զայն գործեմ: զզուել ի մեղաց: պահել ոխս ումեք: ոխացեալ լինել ընդ նմա: զխէթ ունիլ զումեքէ. ատելութե, թշնամութե կալ ընդ.

Odiosè. Ատելապէս: ոխապէս: ատելութե: alias ձանձրապէս.

Odiosus. Ատելի: գարշելի: զզուելի. ոխալի. արժանի ատելութե: alias, ծանր: ձանձրալի: տաղտկալի: ձանձրացուցիչ.

Odium, ii. Ատելութիւն: չարակամութիւն: ոխ: ոխութիւն: ատեցումն: գարշումն, զզուումն ի: abl. ոխակալութիւն. քէն: խէթ: մախանք: խեռ: մաղխանք: թշնամութիւն: ոխանք: odium proximi, եղբայրատեցութիւն. & qui odit proximum, եղբայրատեաց, gen. ատեցի: sic de aliis: in odium fidei, վս հաւատոյ: քինու հաւատոյ.

Odium fovere. Ոխս պահել ումեք: զխէթ ունել զմիմեանց: քէն պահել, ծածկել ի սրտի իւրում: քողարկեալ ունել զքէն ի սրտի, և նենգել զնմանէ չարեաց.

Odium deponere. Օմախանս, զքէն, զխռովութիւն թողուլ, ի բաց թօթափել ի սրտէ. լքել ի թշնամութե: qui odium deponit, non fovet, անյիշաչար. անոխակալ.

Odor, is. Հոտ, ոյ: բուրումն: odor bonus, հոտ անուշ: անուշահոտութիւն: odor malus, հոտ զազիր: զազրահոտութիւն: v. fetor: boni odoris esse, անուշ հոտ ունել, բուրել: անուշահոտ է: հանել զանուշ հոտն: բուրել, ելանել ի նմանէ հոտ անուշութե: mali odoris esse, հոտել: դարշահոտել. հանել, բուրել զգարշելի հոտն.

Odoramentum. Ծխանելիք: հոտ անուշ: խունկ.

Odoratus, ûs. Հոտոտակ: հոտոտումն: հոտառութիւն: հոտոտելիք: զգայարան ռնգանց, vel, հոտոտութիւն.

Odorifer. Անուշահոտ: անուշունչ: հոտաւէտ: որ բուրէ, հանէ զանուշ հոտն.

Odoro, are: odoribus imbuere. Խնկօք խնկել: օծել իւղօք անուշիւք: առնուլ, լցուցանել անուշահոտութե.

Odoror, ari. Օհոտ առնուլ, ռնգանել: հոտոտել, & հոտոտիլ.

Odorari aliquid futurum. Նախագիտել: նախագուշակել: առաջադոյն գուշակել. նախազգալ: կանխագոյն իմանալ: ի հեռաստանէ առնուլ զհոտ: cum gen. զգացուցանել ումեք զ.

Odorus, ut odorifer.

O E

OEconomia. Տնտեսութիւն: տնօրէնութիւն: հազարապետութիւն: մատակարարութիւն: վերակացութիւն: aliàs, խնայութիւն ի ծախս: իմաստութիւն ի ծախել զինչս իւր.

Oeconomia, ordo. Բարեկարգութիւն: դիպայարմար և վայելչական կարգութիւն: բարեձեւութիւն: գեղեցկայարմար շարն և դիր իրաց: շարադրութիւն.

Oeconomus. Տնտես: հազարապետ: մատակարար: վերակացու: v. administrator: aliàs խնայածախ: որ խնայէ ի ծախս: որ ներէ արծաթոյ: որ խնայաբար և իմաստութե ծախէ զինչս իւր.

Oecumenicus, generalis. Ժողով ընդհանրական: ընդհանուր: տիեզերագումար: տիեզերական: v. concilium.

Oestrum, furor. Ազդումն: ազդեցութիւն: դայրացումն: կատաղ: բարկութիւն.

Oestrum, musca major. Ճանճ մեծ որ յամարայնոյ անհնարին վշտացուցանէ զձիս, զեզինս, զկովս &c.

O F

OFfa, æ. Զանկուածս ինչ մսոյ կամ խմորոյ: թան: v. g. ոսպաթան: թան ոսպնեայ:

Offendens. Խեթող: ծանր: դժուարին: տհաճոյ. դառնացուցիչ: դայրացուցիչ: դժուարացուցիչ.

Offendiculum. Գայթագղութիւն: խոչ մտաց: կործանումն: վէմ գայթակղման: վէմ գլորման: խէղդ որ արկանի անկարաց: խոչ ընդ ակն. խոչ և խութ: արգելումն: խափանումն.

Offendo, ere: v. g. pedem ad lapidem. Հարկանել զոտն զվէմ: ոտն գթել առ վիմի ընդ հարել ընդ վէմ: ոտն գիպիլի քարի: բաղխել, հարել ի քարի զոտն: գլորումն

ծեծել

ցՆՆել ընդ պարիսպ : հարել ղբարն ղոան.

Offendere aliquem, obvium habere. Հանդիպիլ ումեք : պատահիլ նմա : դառանել ընդ : v. obvius.

Offendere, errare. Սղալիլ : մեղանչել : մոլորիլ : դիպել.

Offendere Deum. Մեղանչել աՅ : անցանել, զանցառնել զօրինաց նՅ : առնել, գործել ղմեղս ընդ դէմ աՅ : դառնացուցանել, զայրացուցանել զՅած : վնասուիլ, ſed minus rectè.

Offendere hominem. Դառնացուցանել, վշտացուցանել, զայրացուցանել, բարկացուցանել զնա : զբոպարտել զնա : դժուարացուցանել : վհատել, մեղանչել նմա.

Offendi aliquâ re. ՕՅտիլ վա : զայրանալ : &c. Ծանր և տրտմաբար հանդիպիլ : Ծանր, խնամ, դժուարին Թուիլ ինձ : դժուարիլ & դժուարանալ ընդ.

Offenſa, offenſio, peccatum. Մեղք : անցանք : անիրաւութիւն : զանցառութիւն զօրինացն աՅ : օրինազանցութիւն.

Offenſio erga proximum. Օրպարտութիւն : վհատ : զբկանք : նախատինք : անիրաւութիւն : զբպարտանք : v. injuria.

Offenſio : v. g. pedis ad. Գթնցումն, ընդ հարուիլ, դիպուածն առնն առ վէմն : lapis offenſionis, վէմ գլոմման : vide offendiculum.

Offenſio, indignatio. Բարկութիւն : զայրացումն : զայրագնութիւն : դառնութիւն սրտի : խռովութիւն : նախանձ : ոխ : խէթ : չէն.

Deponere offenſionem. Օխտիլ, զբէն և բաց Թօթափիլ և սրտէ, և բաց Թողուլ : հաշտիլ : հաշտութիւն առնել.

Offenſivus. Վնասակար : վհատարար : մտանել յուխտն ընդիպակացութիւն.

Offenſo, are : ut offendo.

Offenſus alicui. Բարով, խռովեալ ընդ ումեք : որ զինէն ինչ ունի զնանել : որ ոխս ունի ընդ : որ ոխութիւն կայ, վասն ընդ : ոխանձեալ, խեռ & հեռ ընդ : զայրացեալ : դառնացեալ.

Offero, erre aliquid alicui. Մատուցանել, նուիրել, ընծայել, ընձեռել, կատկառել, դնել զինչ ինչ ումեք : ձօնել : առաջի բերել : ածել առ նա, առաջի նՅ.

Offertorium, in miſſa. Նուիրեալքն ապօՁք, որով խորհրդածու զբնծայսն մատուցանէ աՅ.

Officialis, Judex Eccleſiaſticus. Դատաւոր եկեղեցական, պաշտօնեայ կայսերական դատ առնել եկեղեցականաց.

Officina, æ. Խանութ : գործարան : vul. քարխանայ : առուն արհեստաւորաց.

Officinæ, arum. Քարխանայ : v. g. եփտեան : աւուշ խանայ և այլ առեղծ ուրհամբարեալս պահեն զմթերս և զպիտոյս տան.

Officio, ere : nocere. Վհատել : v. noceo : officere luminibus, մուտ առնել : խափանել, արգիլել զլոյս : խաւարեցուցանել.

Officioſè. Սրտի մտօք : յօժարութիՁ սրտի : մեծաւ մտադրութիՁ : մտադրութիՁ : ազատաբարոյութիՁ.

Officioſus. Պատրաստ և յօժար բարի առնել առնեղծուն : քաղաքրտ : յոբնեալ : աղատաբարոյ.

Officium, debitum. Գործ : պարտականութիւն : պարտաւորութիւն.

Officium ſuum exequi. Վերջացնել, հատուցանել զպարտսն : առնուլ զպարտականութիս նա : ոչ նուազել, ոչ Թուլանալ ի պարտուց նորոց.

Officio ſuo deeſſe. Նուազել, Թուլանալ ի պարտուց նորոց : խոտորիլ, սղալիլ ի պաշտօնե նորմէ.

Continere aliquem in ſuo officio. Յանձնարարել, զսպել զնա : կացուցանել զնա ի չափուն կանոնի նորոյ : ոչ տալ նմա անցանել զսահմանաց կարգի նորոյ.

Officium, beneficium. Բարի, լաւութիւն : բարութիւն : սէր : բարերարութիւն : շնորհք : օգնութիւն : ի Թնկուժս հասութիւն : ձեռնտուութիւն : պարտականութիւն առ մեռեանս.

Officium divinum. ԱՁեային պաշտօն, պաշտուն : սպաս աՁեային : պաշտարան : qui illo fungitur, ceu celebrans, խորհրդաԴու : ժամարար : պաշտօնատար : պաշտամանց : պատարագանութիւն.

Officium, horæ Canonicæ. Ժամակարգութիւն : կարգ ժամուն : կարգ եկեղեցական ամն օրհնից և պաշտամանց.

Officium, munus. Պաշտօն : պաշտուն : կարգ : սահմանն : սպաս : պատիւ.

Offundo, ere caliginem : dat. Խաւարել, մթագնել շուրջանակի : պատել, զգեցուցանել խաւարտուն.

Offuſus, a, um. Խաւար սփռեալ, պատեալ, ձգեալ ընդ.

Olea,

O L

OLea, æ : arbor. Ձիթենի : gen. նւոյ : plur. նեաց : & 3. Regum 6. dicitur, զի. de lignis olivarum, ի փայտից զիոց : & in menol. Armen. ի փորուած զիոյ,

Olea, fructus. Ձէթ. gen. ձիթոյ, & ձիթի : ձիթենեաց պտուղ.

Oleaceus, oleaginus, oleagineus, olearius. Ձիթոց, ի տերևոց, ի փայտից ձիթենեաց.

Olearius. Ձիթաքար : ձիթագործ. ձիթածախ : ձիթավաճառ.

Oleaster. Ձիթենի վայրենի.

Oleo, ere. Հոտոտ կամ և զազիր հոտոյ ունիլ : անուշահոտ, vel զազրահոտ լինել : բուրել, հանել զանուշահոտութիւն, vel, զազրահոտութիւն : անուշ հոտոյ, vel, զարշելի հոտոյ ելանել ի նմանէ.

Oleosus. Ձիթոտ : ձիթոտ : ձիթով օծեալ, զանգեալ իւղով : իւղեալ.

Oletum, olivetum. Ձիթաստան. mons oliveti, լեառն ձիթենեաց.

Oleum. Ձէթ : pro quo in scripturis sæpè ponitur, իւղ : oleum olivarum, ձէթ ձիթենեաց : dicitur etiam oleum, ճրագու այրելոյ : իւղ լուսոյ.

Oleum Sanctum. Սրբ իւղ. սրբ մեռոն : v. Chrisma.

Oleum atque operam perdere. Զոգս վատնել : ընդ վայր, ի զուր ինչ աշխատել, պարապորդել և զբաղխատ տքնութբ : զջուրս կոծել, արածել : հնձնել հաւուց թռուցելոց : զուր և սուտ աշխատել.

Olfacio, ere. Հոտոտել, տեսանել զհոտն. հոտոտել : & հոտոտանել : հանել, քարշել զհոտն.

Olfactorium. Խնկաման : բուրվառ : ամապարակոյթ : vul. բուխօրտան : ամանիկ անուշ հոտոց : իւղաստուփ.

Olfactus, ûs. Հոտոտութիւն : հոտոտութիւն.

Olidus, a, um. Որ բուրէ, հանէ զհոտն եթէ անուշ կամ եթէ զազիր.

Olim. Երբեմն : վաղուց : ի վաղուց հետէ. ի կանուխ ժամանակս : վաղուրեմն : ի վաղ ժամանակի. ի հնումն : ի նախնումն : ի վաղնջուց : հնուց.

Olitor, is. Պարտիզպան : որ գործէ զպարտէզ բանջարոց.

Oliva, æ : arbor. Ձիթենի. pro fructu, ձէթ : v. olea : olivæ colorem habens, սևա-խառն դեղին : դէմ բոցագոյն : ձիթագոյն թխամորթ.

Olivetum. Ձիթաստան.

Olla, æ. Պղինձ : gen. պղնձոյ. պղնձոյ, gen. պղնձոյն : պղնձովն : բղուղ. կճուճ : սան : կաթսայ : անօթ խեցեղէն.

Olor, is cycnus. Կարապ : gen. անկեղ : փոր. կարապի : vul. զու.

Olus, eris. Բանջար : կանաչ սու հաւարակ.

Olusculum. Բանջար կամ կանաչեղէնք աղիւ, քացախով և ձիթով ի ձեթենեաց համադրեալք : vul. սալաթայ : herbæ sale conditæ. աղցան.

Olympias, adis : erat apud Græcos spatium quinque annorum, seu ut alii volunt, quinquaginta mensium, quod latini Lustrum vocabant. Ոլիմպիադ : էր ի յոյնս հինգ ամեայ ժամանակ : կամ ըստ այլոց էր եր կարութիւն : Ծ. ամսոյ : prima Olympias incidit in annum mundi 3208. est que Græcis supputandorum annorum initium. Առաջին Ոլիմպիադ համարեցաւ յամի աշխարհին, Գ.Մ.Ը. և անտի սկսան յոյնքն համարել զամս իւրեանց.

Olympus, v. cælum.

O M

OMen, inis. Գուշակութիւն : նշան : նշանակութիւն : կանխագուշակութիւն : նախագուշակութիւն : գուշակ.

Omentum, membrana reticulata quâ viscera teguntur. Ամորթեկ բարակ որ ամփոփէ զաղիսն և զփորոտիս.

Ominator, is. Նախագուշակ : նախապատում : կանխագէտ : v. divinus.

Ominor, ari. Նախագուշակել : կանխագիտել : նախագիտել : նախապատմել : նշանակել : v. divinare.

Omissio. Զանցառութիւն : զանցառութիւն : հրաժարումն : հրաժարութիւն : peccatum omissionis, զանցառական, հրաժարական, զանցառութեան, հրաժարութեան մեղքն : quod est contrâ præceptum aliquod positivum, որ է ընդ դէմ դրական հրամանի.

Omissus, a, um. Ի բաց թողեալ : զանցառեալ.

Omitto, ere. Ի բաց թողուլ, հրաժարել ի. abl. խոտորել, լռել, դադարել ի : abl. թուլանալ առնել : դադարել լռել : մնալ v. g. ի պատարագէ : & alia in, negligo : passivum, թողանել, omittetur, թողցի : omittere versiculum, անկանել տուն մի

մի սաղմոսին ի նմանէ .

Omnigenus, a, um. Ամենակերպ ։ ամ կերպիւ : յոքնասեռ : ամենազան : յամ ազգաց : պ͞մպ͞ն : quod declinatur, զպ͞մպ͞ն : զոյն զգոյն : երանգ երանգ : ըստ ամ երանգակաց : ամենապատիկ ։ ամենաձեւ : ազգի ազգի : ազգս ազգս .

Omnimodè. Ամ կերպիւ ։ & quæ suprà.

Omninò. Ամենեւին : բնաւ ; բնաւին : ըստ ամենայնի : բոլորովիմբ : յամ կողմանէ : ամենեւիմբ : ըստ բոլորին : համակ : համօրէն ; aliquandò, անպատճառ : անվրէպ : անխափանօրէն .

Omnipotens. Ամենակարող : առ յորմէ տկարանայ եւ ոչ ինչ : ամենակար ։ ամենազօր .

Omnipotentia. Ամենակարողութիւն : ամենազօրութիւն .

Omnis, omne, integer, totus. Ամ : ողջ : ողջոյն : ամբողջ : բոլոր : կատարեալ : անթերի .

Omnis, omnes. Ամ : իւրաքանչիւր : omnes, ամենեքեանք : համայնք, creator omnium entium, արարիչ էից համայնից : բնաւք : հանուրք : gen. հանուրց, & հանրից : ex ամ componuntur adjectiva, omniscius, ամենագէտ : omnia vincens, ամենայաղթ : omnium redemptor, ամենափրկիչ ։ omnivorus, ամենակուլ : ամենածախ : &c. omnium, dicitur ամենից, vel ամենեցուն ։ instrumen. ամենեքումբք : dicitur etiam omnis, ամէն .

Omphacium : v. agrestum.

O N

ONager. Ցիռ ։ genit. ցռոյ : վայրի էշ .

Onerarius, a, um : de animali. Բեռնական : բեռնակիր : բեռնաբարձ ։ որ կայ ի բեռնակրութիւն ; գրաստ : gen. ու : navis oneraria, նաւ բեռնական : բեռնաբարձ : նաւ բեռնակրութեան .

Oneratus cum abl. Բեռնեալ : ծանրաբեռնեալ : ծանրացեալ : բարձեալ : cum accusat. arbor onerata fructibus, ծանրացեալ պտղովք : պտղաւէտ ծառն : որ զպտուղս ունի լիութք : oneratus peccatis, մեղսամած : մեղաշաղախ : լիմեղօք : խեղդակուտեալ մեղօք .

Onero, are : onus imponere. Բեռնել : si leve, թեթեւաբեռնել : si grave, ծանրաբեռնել : ծանրացուցանել, սաստկացուցանել զբեռն : կապել մարդկան բեռինս ծանունս եւ դժուարակիրս : դնել ի վ͞ր ուսոց : դնել ի վ͞ր թիկանց, vel ի թիկունս : շալակեցուցանել ումեք զբեռն ։ կախել զբեռն գրաստուց : ի վ͞ր ուղտուց բառնալ զբեռինս ։ onera equis imposita, բեռինք բառնեցեալ ի ձիոց .

Onerosus, gravis. Ծանր : դժուարակիր : դժուարաբառնալի : v. gravis.

Onerosus, molestus. Ծանր : դժուախոստ : դժուարին : ծանրացուցիչ : տաժանուտ : որ աշխատ առնէ զիս : որ բեռն է ինձ : v. gravis.

Onocentaurus, animal monstrosum à parte superiori hominis speciem habens, à parte inferiori asini præfert imaginem : Isai. 34. dicitur. Յուշկապարիկ, խառնածին անասուն ի վերկուսէ մարդակերպ : ի վայր կուսէ իշաձեւ .

Onocrotalus : avis Cygno similis quæ collum in aqua mergens veluti ruditum asini edit : Sophon. 2. habetur. Ճաճանապիծ : Deuteron. 14. habetur : հաւալուսն, quasi avis alba, հաւ է անկեղանման որ զկտուցն ի ջուրս խրեալ հանէ զձայնն նման մռնջեան իշոյ .

Onus, eris. Բեռն, gen. ռին : plur. բեռինք : gen. ռանց media pars oneris dicitur, հակ : կիսաբեռն : vul. տայի : & շալակ, quantùm bajulus deferre humeris potest : oneri succumbere, ընդ բեռամբ անկանել, նստել .

Onus, molestia. Ծանրութիւն : բեռն : աշխատանք : ձանձրութիւն : oneri esse alicui, բեռն, ծանր լինել ումեք : ծանրութիւն առնել նմա : աշխատ առնել զնա : ծանրանալ նմա ։ ձանձրացուցանել զնա .

Onus, munus. Պաշտօն : պաշտ : v. munus : item, հոգ : հոգաբարձութիւն : յանձնառութիւն : պարտաւորութիւն : hoc illi Deus onus imposuit, ut : յանձնեցեալ է նմա յայ : զպարտումն էր ունի ի այէ : Այդ զայս յանձն առար նմա : հաւատացեալ է նմա յայ հոգ փրկութեան : այդ յանձնեաց ի նա զ.

Onus suscipere. Կալանուլ, առնուլ յանձն իւր զփոյթ, զհոգ .

Onustus : v. oneratus.

Onychinus lapis : gall. Cornaline : Exod. 28. habetur : ակն զմրուխտ : alibi, ակն սարդիոն : դահանակ, որ է կանաչ զմրուխտ .

Onyx, chis. Ակն պատուական : aliis, բիւրեղ ։ aliis, շափիւղայ : aliis, եղունգն .

O P

OPa, æ: columbæ nidus. բոյն աղաւնոյ: ծակ յորում աղաւնին զբոյն դնէ.

Opacitas. Հովանի: սաւառներ: խաւարտ: մութ: նսեմութիւն: opacitas arborum, թաւութիւն: հովանաւորութիւն: անտառաւախիտ ատոք: խտութիւն ոստոց.

Opaco, are. Հովանի լինել, հովանի առնել ի վր: հովանեաւ ծածկել: տարածել զհովանի: հովանի տր ծածկել ի. հովանի առնել: dat. հովանաւորել զ. սատ Հերացուցանել.

Opacus locus. Հովանաւոր տեղի: հովանեաւ ծածկեալ: հովանոտ տեղի: մթին: մթաւոր: խաւարայնի: սաւառնեայ: անլոյս: խաւարամած: խաւարչիտ: խաւարահոտ.

Opaca arbor. Ծառն թաւ: անտառախիտ: խիտ ոստոք: հովանոտ: անտառանալ: տերեւախիտ: վարսաւոր: խուռն և թանձրախիտ ոստոք.

Opalus, gemma. Հնին պատառիկան գոյզգոյն.

Opera, labor. Հաշխատանք: վաստակ: v. labor.

Opera, induſtria. Հնար: հնարագիտութիւն: հմտութիւն: միջնորդութիւն: res ſucceſſit operâ regis .... բան յաջողեցաւ ի ձեռն, միջնորդութեամբ թագաւորին.

Operam dare, ut. Հաշխ առնել զի: հոգալ: զգուշանալ: ջանալ: vide curam habere.

Operam dare, navare alicui rei. Հնի ջանի ջանալ զի: զինքն ձգտել առ ի: զայմ գոյթ, ջան, դնել զի: v. incumbere.

Operæ ſubciſivæ. Բացառ ժամանակ: հակ բանն այն յոր պարապիմք ի բացառ ժամանակի.

Deditâ operâ. Ջանաւ: կամաւորապէս: դիտութեամբ: յօժարութեամբ արտն: ինքնայօժար կամօք: դիտաւորութեամբ.

Operam & oleum perdere. Ի զուր վաստակիլ: v. oleum.

Operæ pretium eſt hoc facere. Հայելի, վայելուչ է, արժան է մեզ զայն առնել.

Operæ, arum: v. operarius: operarum præbitio: gall. corvèe. Հրոս: կոտովութիւն: պահակութիւն: պէկար: կոտովութեամբ նեղել զոք: կոտ, պահակ առնել.

Operarius. Հշակ: բանուճ որ: վաստակաւոր: հաշանաւոր: զոր հաշտուն ի վաստ-

հու: գործաւոր: in morali, հշակ: սպասաւոր բանին.

Conducere operarios. Ռոճնել: կաշխատել զհշակս ի վարձու: վարձել զհշակս: & վարձիլ: վարձեցայ ես ինձ զնա հինգ արծաթոյ: Oſeæ 32.

Operarius, artifex. Աշխհնատաւոր: v. artifex.

Dies operarius, ferialis. Բանի օր: լուր օր = օր գործոյ: վեց աւուրս արդոյս, dies ſex feriales: Ezech. 46. 1. ի օր: յաւուրց լրոց, à diebus &c.

Operatio. Գործ: գործարարութիւն: ſi ad intrà, ներգործութիւն: մտած: ſi ad extrà, արտաքոյգործութիւն: operatio miraculorum, հրաշագործութիւն: & ſic de aliis.

Operator, is. Գործօղ: գործաւոր: արարիչ: գործարար: vel in compoſitione, operator malorum, չարագործ: miraculorum, հրաշագործ: &c.

Operculo, are vas. Խփել զաման.

Operculum vaſis. Խփուին ամանին.

Operimentum. Ծածկոյթ: ծածկոց = ծածկարան: վերարկու: արկանելի: capitis, փակիղ գլխոյն: գլխանոց: գլխարկ = քօղ: v. velum.

Operio, ire. Ծածկել = փակել: քօղել: թաքուցանել: զգեցուցանել: operire vas, խփել զաման: operire caput, ծածկել զգլուխ: գտակ դնել: քօղ արկանել զերեսաց: v. velare.

Operor, ari. Գործել: առնել: ad intrà, ներգործել: ad extrà, արտաքոյգործել: վաստակիլ: աշխատիլ: ջանալ.

Operoſè. Գործարար: վաստակաւոր և աշխատանաւոր բազմօք: ջանուռնեծաւ: բազմայեղկ աշխատութեամբ: աշխատասիրաբար: առաջանաբար.

Operoſus homo. Բազմաշխատ: վաստակաւոր: աշխատասէր: ժրաջան = անդուլ և անհանդիստ: որ անձանձիր և անխոնջ վաստակի: ջանասէր: վաստակասէր մարդ.

Operoſus, difficilis. Գործաւոր = դժուարին: ծանր: բազմաշխատ: աշխատական: տաժանակաւ: տաժանաւոր: տաժանելի: աշխատասիրելի: բազմայեղկ: աշխատասոյր.

Opertè. Ծածկաբար: լռելեայն: առանձնաբար: առանձնասիրութեամբ: խոստովանաբար: առանձնական: գանխուլ, գանխլաբար ի մարդկանէ: v. abſconditè: aliàs, կեղծաբար = անյայտ: ծրարուն բանիւք.

Opertorium. Ծածկարկու: արկանելի:

Ծած-կոց : vide operculum .

Opertum , i : locus opertus . Ծած-կոց : շուք տեղի : տեղի ապրանաց : Ծած-կարան : ուր ապրն ոք ի abl.

Opertus , a , um . Ծած-կեալ : Թաքուցեալ : Թաքուն : որ է ի Ծած-ուկ : vide abſconditum .

Opertum vas . Ջ-աման խփեալ : փակեալ : auro opertum , ոսկւով պատեալ հնոցդ և արտաքոյ : ոսկեպատ : opertus, indutus , պղնձեալ : vide indutus : operto capite , vultu , Ծած-կեալ գլխով : քօղեալ : քողեալ : քօղաձեռ : քօղ արկեալ դիրնոօք : դէօղ պատեալ դղլխով : v. velo .

Opes , um . Իշխք : փարթամութիք : հարստութի : v. divitiæ .

Opiatum . Բ-ժշկութի բառն է : և է աղդի աղդի Թմբրատեղական կամ օգիոնախառն դեղոցայք , մաճունք և այլք .

Opifer . Օգնական : v. adjutor .

Opifex . Ջ-արհեստաւոր : արհեստաւոր : գործաւոր = v. artifex : aliàs , արարիչ : գործօղ : գործ-արար .

Opificina . Ջ-արհեստան = v. officina .

Opificium . Ջեռագործ : գործ Ջեռաց = Ջեռանիւթ = գործ-ուած : գործ արհեստի .

Opilio , nis , ovium paſtor . Հովիւ : խաշնարած .

Opimè . Ջ-առատապէս : պարարտութիբ = մեծ պատրաստութիբ և վայելչութիբ : v. abundanter .

Opimo , are . Պարարել : պարարտել : գերբացուցանել : առատ-արացուցանել .

Opimus , a , um . Պարարեալ : պարարտ : ընտիր ընտիր անասուն : ընտրանք յանասնոց : ընտիր և փափուկ մարմնով : պարարտուն կենդանութբ .

Opima terra . Երկիր պարարտ : պտղալից = v. fertilis .

Opima menſa . Պարարտ հաց : պարարտ խրախութի : պատիւ մեծ-ապէն , մեծ-պատրաստ : յոչնած-ախ : բազմազնի սեղան : opima paſcua , արօտ փափկութի : արօտ բարի և պարարտ : opima ſpolia , մեծ-աւար կողոպուտ : մեծ-ապէն առ և այլ ուս բանակայ .

Opinabilis . Կարծ-ողական : կարծելի : որ է ընդ կարծեօք : անստոյգ և անհաստատ : Ջ-նարտոնական : հաւանական : հաւատալի .

Opinatio . Կարծ-ել : հաւանութի զոր ասէք երեն որ է ընդ կարծեօք : կարծ-ողական հաւանութի .

Nec opinatò . Ջ-նկարծ : անկարծ-ակի : անկարծ-օրէն : անկարծ-ուստ : միով ակն ոչ ուշանել .

Opinativa potentia . Կարծ-ողական զօրութի .

Opinator . Կարծ-ող : որ կարծ-ողութի , ընդ կարծեօք , տարակուսութի յայտնէ զինեաս նա , Թէ զինչ Թուի նմա .

Opinio . Կարծ-ել : միտք : դիպուած : դիպողութի = կարծ-ողութի : կարծ-ողութի : անպհական խնդիր : դատողութի = խորհուրդ .

Opinio in doctrina . Վարդապետութի , ասմունք : Թելադրութի : որոշումն : կարծ-ել .

Ut mea fert opinio . Ասի նոյ Թուի ինձ : այնպէս հաճարեմ : այն նոյ է կարծ-ել իմ : այնպէս խնդիր կարէ .

Opinio , magna eſt hominum de eo opinio. Համարեալ է մարդկան ետես զնէ ..... մեծ ոչ կարծի ի մարդկանէ : ունին զնա ամենեքեան ետես զ. մեծահամբաւ է և ի պատուի առաջի ամենեցուն .

Magnam habet de ſe opinionem . Իմաստուն է յաչս նոր : զանձն նոր հաճարի ետես զմեծ ինչ : զմեծամեծս հաճարի զանձն նորում : պանծալ յանձն նոր .

Opinio ſanctitatis . Համբաւն սբութի . սբոյն անուն , հաւքաւ ունի .

Opinio , expectatio . Ջ-նկալութի : յոյս : կարծ-ել : contrà opinionem omnium , Թարց կարծեաց մարդկան : որում ոչ ոք ակն ունէր : անսպասելապէս : անսպասելի ամենեցուն .

Opinor , ari . Համարիլ : կարծ-ել : զինարծես ունել Թէ : ի մտի դնել : Թուիլ ինձ .

Opiparè . Ջ-առատապէս : յոյժ առատ-ապէս պատրաստութբ : v. lautè .

Opiparus . Մեծ-պատիւ : պարարտ և մեծ-պատրաստ խրախութի : v. lautus .

Opis . Օգնութի : v. adjumentum .

Opem flagitare . Օգնութի խնդրել , հայցել ի , abl. խնդրել զՔրիստոսէ նմի = կոչել զոք յօգնականութի , vel զօգնութի նմի : բողոքել , կարդալ առ ած .

Opem ferre . Օգնական առնել ումէք : դնալ , երանել յօգնութի նմի : պահակել , առաքել զզօրս նոսա ի Քրիստոս յօգնութի : Հնոնատու լինել նմա պատ-պով : v. adjuvo .

Opitulatio . Օգնութի : v. adjumentum .

Opitulor , ari : ut opem ferre .

Opium , ſuccus ex papavere, ſomnum concilians etiam mortiferum ſi copioſius ſumatur . Օպիոն , & աքիոն : ի ծուծ կամ հիւթ կա-

կա-

կաթնալ և խաշխաշէ Թլատեցելոյ : Եէ ոչ առնուցու աւելի քան զչափ , զմահաբեր քուն ածէ .

Opobalſamum , ſuccus balſami eximii odoris ex inciſa arbore fluens . Պալասամ : vide balſamum .

Opobalſamus arbor , quæ inciſa ſuccum mittit . Պալասամ ծառիկ . vide balſamum .

Oportet . Պարտ է . հարկ է : պիտի . պիտոյ է . պէտք է : oportebat Chriſtum pati , պարտ էր Քրիստոսի քէն . quemadmodum oportet , ըստ պատշաճի : ոյզ եսկ պատշաճ է և վայելուչ : etiam ſi oporteat me mori , Եէ և մեռանիլ հասանիցի ինձ .

Opperior , iri aliquem . Սպասել , անկն ունել , անկն կախուլ , ճաչ , համբերել . cum dativo : v. expecto .

Oppeto , ere mortem . Մեռանիլ : զմահն ընկալուլ .

Oppico , are : pice linire . Օձիւթ , զկուպր ծեփել և վր . կպրել : Ձիւթել : զինչ ինչ ծեփել Ձիւթով , կպրով .

Oppidanus . Քաղաքացի : բնակիչ քաղաքին : քաղաքական .

Oppidatim . Ի քաղաքէն և քաղաք .

Oppidò . Շատ . յոյժ : կարի յոյժ .

Oppidulum . փոքրիկ քաղաք : պեօղաքաղաք : քաղաքիկ : աւան .

Oppidum . Քաղաք .

Oppignero , are . Հիւրաւել , գրաւեցուցանել զինչ ինչ : դնել և գրաւի . գրաւ դնել զինչ ինչ առ ոք : տալ գրաւական . Թողուլ զինչ ինչ և գրաւի .

Oppilatio . Խցուածք : խափանուածք : արգելուածք : հիւանդախտիան ախտն ոչ Թողու զհիւանդն զինչ ինչ անցցէն .

Oppilo . are : in medicina . Խցափանել , խցել , կախուլ զանցս հիւանդոց . oppilare januam , փակել , խցել , խնուլ , սեղմել դրուռն վիմօք .

Oppleo . ere . Լնուլ : v. impleo .

Oppletus , a , um . Լի . լցեալ : v. plenus .

Oppono , ere rem rei . Հակադրել : դնմադրել : ի դիմի , vel ընդ դէմ արկանել : դէմ յանդիման , դէմ ընդ դէմ , դիմաց դիմաց , հանդէպ դնել , կացուցանել : dat.

Opponere , obiicere . Առարկել . ընդդիմաբանել . հակառակ կալ և ասել .

Opponere ſe alicui . Հակակայիլ : հակառակիլ : հակառակ կալ : dat. ընդ դիմադարձիլ : դիմանալ : զդէմ առնել : dat. զինչ ինչ ի դիմի արկանել : կալ ընդ դէմ : դիմակայիլ .

Corpus , vitam pro fide opponere . Լսել , մատնել , արկանել զինչ ինչ ի վտանգ մեռանելոյ : v. expono .

Opportunè . Ի դէպ ժամանակի : յընդունելի , ի պատշաճաւոր ժամանակի : ի դիպուած ժամու : յաջողապէս : ըստ ըղձից ինոց .

Opportunitas . Պարապ : պարապուքի : պարապ ժամանակ : դիւրուքի : յաջողակ ժամ : յաջողուքի ժամու . օր դիպող և յարմար .

Opportunus . Յարմար : յաջողակ : ըստ հաճոյից և կամաց մերոց : v. commodus .

Oppoſitio , in phyſico . Հակադրուքի : դիմադրուքի : ընդ դիմուքի : ընդ դիմակացուքի .

Oppoſitio , in aſtronomia : eſt duorum aſtrorum totâ cæli diametro inter ſe diſtantium . Է դիրն երկու աստեղաց տրամաչափապէս ի միմեանց հեռացելոց այսինքն աստիճան նօք ճ.հ. luna , niſi in oppoſitione eclypſim non patitur , hoc eſt in plenilunio : ոչ խաւարն լուսնին , եԹէ ոչ ի լրումն , միանչ տրամաչափապէս դէմ ընդ դէմ է արեւու , աստիճանօք ճ.հ. հեռի ի նմանէ .

Oppoſitio , obſtaculum . Հակառակուքի : ընդդիմուքի : արգելանք : արգելք : խափանուածք : ընդդիմամարտուքի : & moral. Նեղուքի : վիշտք : տառապանք : փորձուքի .

Oppoſitus , a , um . Հակադրեալ : դիմադրեալ : դէպ արեգակն : դէմ ընդ դէմ : հանդէպ . ընդ դէմ : cum dat.

Oppoſitus , contrarius . Հեռհակ : հակառակ : դիմակաց : հակառակորդ : դիմադարձ . տարաձայն .

Oppreſſio , in medic. Ընչացրդելուքի : ծանրացուածք սրտի : յորժամ ձիւասակաւ հիւանդն ծանրացեալ ի վերայ սառամոքսի և սրտի արգելանեն զառ ու տուր շնչոյն : խեղդուածք .

Oppreſſio populi . Նեղուքիք : տառապանք : տագնապ : լկանք : խոշտանգանք : զրպարտուքի : զրկանք : բռնաւորուքի որով նեղեն , ճնշեն զժողովուրդն .

Oppreſſor . Բռնաւոր : նեղիչ : որ խոտուքիք նեղէ զժողովուրդ : զրպարտիչ .

Oppreſſus , vexatus . Նեղեալ : տառապեալ : տագնապեալ : կոխեալ . զրպարտեալ .

Oppreſſus , um pectus . Ընչացրդեալ : խեղդեալ : ճմլեալ սիրտն : որոյ սիրտն կամ սառամոքս ծանրացեալ ախտանայ ի ձեռն ձիւասակաւ հիւանդոյ որք արգելանեն զշունչն .

Oppressus ære alieno. Ապառ պարտամուցեալ ի ներքոյ պարտուց : որոյ պարտքն անքաւելի են և անվճար : որ ոչ ունի ուստի հատուցանիցէ : ի վ͞ր նո͞ր պարտք բարդեցան .

Oppressus somno. Թմրեալ, ծանրացեալ ի քնոյ : քնատար : քնակոխ : ընկղմեալ ի քնոյ .

Opprimo. ere populum. Նեղել, նեղացուցանել, տառապեցուցանել, զրպարտել, տաղնապեցուցանել, լլկել, ճնշել, խոշտանգել, բռնաւորել, կոխել զժողովուրդն խստութ͞բ հարկաց : յաղթահարել զայրիս .

Opprimere pectus. Ընդաստակար հեւթքն ծանրացուցանել, ախտացուցանել զսիրտ, և արգելել զառ ու տուր շնչոյ .

Somnus illum oppressit. Քուն տարաւ, կոխեաց զնա : ծանրացաւ ի վ͞ր նո͞ր .

Dolorem opprimit patientia. Համբերութիւն զցաւն փարատէ, թուլացուցանէ, թեթեւացուցանէ, հանդուցանէ, դիւրացուցանէ : դիւրութիւն տանէ ախտացելոյն .

Opprobrium. Նախատինք : արհամարհանք : անարգանք : պարսաւանք : պատկառանք : ամօթ : այպն : կատականք .

Opprobrio esse omnibus. Ծաղր լինել ամենեցուն : լինել յառակ, ի կատականս, ի շշուն, ի նախատինս, յայպ և յամօթ ամենեցուն : անկանել ի նախատինս : զինքն արկանել ընդ խաղ : լինել մատնացոյց և յառակ նշաւակի .

Oppugnatio. Ձերձակութիւն, յարուցումն, դիմեցումն, բռնութիւն, գրոհ, ի վ͞ր վազումն : ընդդիմամարտութիւն .

Oppugnator. Ի վ͞ր դիմօղ : որ յառնէ ի վ͞ր : որ առաջագոյն արձակի ի վ͞ր : դրդօղ պատերազմի : գրոհտու .

Oppugno, are. Ձերձակել, յառնել, դիմել, վազել, գրոհ տալ ի վ͞ր : զմարտ պատերազմի դնել ի վ͞ր : ընդդիմամարտել : պատերազմել ի պոռնկական խորհրդոց .

Optabilis. Ցանկալի : ըղձալի : անձկալի : տենչալի .

Optativus modus. Ըղձական : բայից եղանակ որ նշանակէ զըղձն սրտի .

Optatò. Յաջողապէս : ըստ ըղձից իմոց : ըստ կամաց և հաճոյից սրտի .

Optatum, i. Իղձ : v. desiderium .

Optatus, a, um. Ցանկալի : ամենատենչ : ակնկալ : ակնկալութիւն աչաց : ամենաբաղձալի .

Optice, es : quæ agit de sensu visûs . Տեսաբանութիւն : որ ուսուցանէ թէ զի արդ լինի յաչս տեսողութիւն .

Nervus opticus per quem spiritus visivus defertur in pupillam. Ջիլն տեսողական որ զտեսակիս տանի ի բիբ ական .

Tubus opticus : vul. Դուրբին, որ զառարկայն խոշորեցուցանէ և մերձեցուցանէ .

Optimates. Մեծամեծք, մեծատունք, նախարարք, իշխանք, նախապատիւք քաղաքին : vul. քեթխուդայ : ռէիս : & georg. Թաւատ .

Optimè. Խիստ բարի : բարւոք .

Optimus. Բարի յոյժ : ամենաբարի : քաջ բարի : լաւագոյն քան զ.

Optio, nis. Ընտրութիւն : ընտրողութիւն : խտիր : խտրութիւն : խտրանք : ընտրանաւ optione .

Dare optionem. Թողուլ յոք զայն ընտրել զոր առնուլ կամի, որ͞ հաճոյ թուի նմա : optio tua sit, քու ընտրեա : &c.

Opto, are. Ցանկանալ : communiùs quam ցանկալ . v. desidero .

Optare, malle. Առաւել կամել : լաւ է ինձ մեռանել քան մեղանչել, vel, և ոչ մեղանչել . v. malo .

Opulentia. Հարստութիւն : փարթամութիւն : մեծութիւն : բազմութիւն ընչից : գանձք բազումք : v. divitiæ .

Opulentus. Փարթամ : հարստագոյն : ընչեղ : մեծ : ճոխացեալ : v. dives .

Opus, eris. Բան : գործ : գործակ : գործառնութիւն : գործուած : կռուած : կերտ : շինուած : արարած : հաստատուած ձեռացն այ : opus manufactum, ձեռակերտ : յօրինուած : գործուած .

Opus servile. Գործք ծառայականք : գործք սպասաւորութեան : գործ աշխարհիկ երկրաւոր աշխատութեան : abstinere ab opere servili, հանգչել, հանգիստ լինել, լռել, ի բաց կալ, հրաժարել յերկրաւոր աշխատութեն .

Dare unicuique secundum opera ejus. Առանց ակն առութեան դատել ըստ իւրաքանչիւրոյ գործոց : հատուցանել իւրաքանչիւրում զգործս իւրեանց : տալ մեզ իւրաքանչիւր ըստ գործոց, vel ըստ գործս .

Operi manum admovere. Ձեռն արկանել, ածել, դնել, մտել ի գործ : ձեռնամուխ լինել ի գործ .

Opus, difficultas. Դժուարութիւն : տաժանութիւն : դժուարին : վտանգ .

Opus est ut patiaris. Պարտ է, պարտ է քեզ համբերել : v. oportet .

Illic non opus est sole. Ուր չէ անդ պէտք արեւու.

Opus habere aliqua re. Պէտս ունել: կարօտանալ, կարօտ լինել. gen. կարիս ունել: v. indigeo.

Si opus fuerit. Ի ժամու կարեւորութեան, հարկաւորութեան: ի պէտս նր: թէ պէտք ինչ իցեն:

Opusculum. Գործուակ: գրքիկ, & գրքոյկ. gen. գրքկան: մատենիկ: տետրիկ.

O R

ORa, æ. Ծայր: եզր: սպառուած: ora extrinsecùs prominens: արտաքս թառուցեալ: շուրթն: ora vestimenti, տուտն լօդկին: գրապան զգեստու: դրօշակ, տօթոտն, քղանց հանդերձի: ora maris, ծովեզր. եզր ծովու: ափն ծովու: ora vulneris, շրթունք վիրին: ora, regio: երկիր. աշխարհ: գաւառ: սահման.

Oraculum. Սպարակոյս, անյայտ եւ խորթնագոյն պատասխանի քրմաց ի վր պայգայից իրացն: pro parte templi Salomonis, քաւութի: & 3. Reg. 6. դաբիրն, & դաբիրայ: oracula scripturarum, աստուածաշունչ գիրքն անմոլար եւ անսղալ: item, ասմունք, որոշութի, ասացուած իմաստից.

Oraria navis. Նաւ որ ոչ խաղայ ի խորս, այլ առ ափն երթայ.

Oratio, nis. Բան. ճառ: տրամաբանութի: ճարտարաբանութի: ներբողական ճառն.

Oratio ad Deum. Աղօթք: պաղատանք: թախանձանք: աղերսանք. խնդրուած. oratio mentalis, աղօթք մտածական, մտաւորական. vocalis, ձայնաւոր.

Orator, is. Ճարտարախօս: ճարտարաբան. ճարտարասան. ճոխաբան.

Orator, Legatus. Հրեշտակ: պատգամաւոր.

Oratoriè. Ճարտարաբար: ճոխաբանութք: ճոխութք բանից: գեղեցկայարմար եւ չքնաղագեղ ոճիւ.

Oratorium. Աղօթարան: աղօթատեղ: աղօթանոց: մատրանն: խորան.

Oratorius stilus. Ճարտարաբանութի: v. eloquentia, stilus.

Oratu tuo scripsi. Ի խնդրոյ քումմէ գրեցի.

Orbatio. Զրկանութի: gen. զրկումն ի: abl. aliàs, այրութի: որբութի: որբեւայրութի.

Orbatus, cum abl. Զուրկ, զրկեալ, թափուր, մերկացեալ, նուաղեալ ի. ablat. orbatus filio, անորդի: անզաւակ: orbatus lumine, կոյր: կուրացեալ: զրկեալ ի լուսոյ: orbatus dignitate. մերժեալ, շարժեալ, անկեալ, զրկեալ, հանեալ, ի բաց ձգեալ, վտարեալ, թափեալ, քակեալ, քակտեալ, ընկեցեալ, հալածեալ ի կարգէ, ի պատուոյ, յաստիճանէ, ի պետութէ, ի պաշտմանէ իւրմէ.

Orbicularis. Բոլոր: բոլորաձեւ: բոլորածիր: բոլորակ.

Orbiculatim. Բոլորաբար: բոլորաձեւ: շուրջանակի: շուրջ.

Orbiculus, gal. poulie. Ճղղղան.

Orbis. Բոլորակ: ոլորտ: շրջանակ.

Orbis, regio. Աշխարհ: երկիրն: գաւառ: սահմանք: նահանգ.

Orbis Cælestis. Գունտն, գնտակ երկնային: կամարք երկնայինք.

Orbis terraqueus. Գունտ երկրային: երկիր, quasi, duæ res, terra nempe & mare, իբրեւ երկու իր, այսինքն ցամաք եւ ծով: աշխարհ: ոլորտ աշխարհի: տիեզերք: ընդհանուր ոլորտ: toto orbe terrarum, ընդ երկիր ընդ ամ: ի ծագաց երկրի մինչեւ ի ծագս նր: ընդ ամ տիեզերս.

Orbis solis &c. Աշման արեգական. գունտն արեւու.

Orbis astrorum. Ընթացք, շրջանք, շրջաբերական շարժումն աստեղաց.

Orbita, æ, rotarum vestigium. Հետք անուոց կառաց որք խոր խոր թաղին ի տղմոտ տեղիս.

Orbitas, viduitas. Այրութի: անայրութի: & hominis, անկնութի. այրութի: orbitas orphani, որբութի ի հօրէ, ի մօրէ: orbitas oculorum, կուրութի.

Orbo, are. Զրկել զոք ի. abl. վրիպեցուցանել զնա ի: բառնալ ի նմանէ զ. v. privare.

Orbus, rebus omnibus. Զուրկ, թափուր, վրիպեալ, նուաղեալ, կարօտեալ, անմխեալ յամէ: orbus, orphanus: որբ: v. orphanus.

Orbus altero lumine. Միականի: կոյր միով ակամբ: v. orbatus.

Orca, æ. Սնկաձեւ աման.

Orchestra: apud græcos, saltatorum & saltatricum locus erat. Ի յոյնս, տեղի էր պարաւորաց եւ խաղալկաց: apud Romanos locus erat Senatoribus ad spectandum designatus: ի մէջ հռօմայեցւոց, հայեցարան էր ուր նստէին սինկղիտիկոսք: hodie locus est ubi sedent musici: այս որ տեղի է երաժշ-

նրամշտաց և երգահարաց .

Orcus. Դժոխ : v. infernus.

Ordinalis, ordinale nomen. Չնուն դասական : աւարտի յոդ, vel յեակ, vel ակ : v. g. primus, առաջնորդ, vel առաջներորդ : &c. solus, միակ : duplex, երկեակ.

Ordinariè. Սովորաբար : հասարակաբար : կարգաւորաբար : ըստ բնական և սովորական ընթացման իրացն : ըստ բնական կարգի : ըստ սովորութեն : յաճախակի : յոլովակի : հանապազ.

Ordinarius. Սովորական : կարգաւորական : հասարակաց : հասարակական : հանապազորդ : յաճախագոյն : որ է ըստ բնական կարգի.

Ordinarius, Episcopus loci. Օրինաւոր առաջնորդ : բուն եպիսկոպոս.

Ordinatè, tim. Կարգաւ : ըստ կարգի : վայելուչ և յարմարահիւս կարգաւ : գեղեցիկ շարիւ յօրինել : կարգաւորաբար.

Ordinatim. Դաս դաս : երախան երախան. գունդ գունդ : ըստ կարգի. շարս շարս.

Ordinatio, decretum. Սահման : սահմանութիւն. սահմանադրութիւն : կանոն : կանոնադրութիւն : կարգ : կարգադրութիւն : հրաման : պատուիրան : օրէնք : օրինադրութիւն. հրամանագիր.

Ordinatio, apta rerum compositio. Կարգ: կարգադրութիւն : կարգաւորութիւն : շարն : շարուած : շարադրութիւն : շարակարգութիւն : շարադասութիւն : յարմար և վայելուչ դիրն. շարամանութիւն : դասաւորութիւն : յօրինուած.

Ordinatio provinciæ, administratio. Կառավարութիւն : առաջնորդութիւն : դիտապետութիւն : բդեշխութիւն գաւառին : խնամակութիւն : տրամադրութիւն : կարգադրութիւն : անօրինութիւն : խնամակալութիւն : սահմանք : սահմանադրութիւն : բարեկարգութիւն.

Ordinatio, præscriptum medici. Բժշկարան : տոմս : բժշկին հրաման : vul. նօղսայ.

Ordinatio in sacris. Ձեռնադրութիւն : օրհնութիւն : կարգաւորութիւն.

Ordinator. Կարգաւորիչ : կարգադրիչ. կարգադիր : յարդարիչ.

Ordinatus, a, um. Կարգեալ : կարգաւորեալ : յարմարաւոր շարեալ : յօրինեալ : շարակարգեալ : յարմարեալ.

Ordinatus, in sacris. Ձեռնադրեալ : կարգեալ ի քահանայ : &c. օրհնեալ : ordinandus autem, ընծայեալ, նուիրեալ, ձեռնադրելի.

Ordino, are, res aptè componere. Կարգաւորել : շարադրել. շարակարգել : շարամանել : յարմարել : յօրինել : յարդարել : շարել : շարադասել : կարգադրել : դասաւորել : անօրինել : կարգել.

Ordinare, in sacris. Ձեռնադրել, կարգել զոք ի քահանայ : տալ, պաշտել նմա զկարգն : օրհնել.

Ordior, iri. Սկսանել : v. incipio.

Ordiri telam. Հինել, նիւթել զոստայն, որ է ի ձիգ յօրինել զթելս : & in morali, նիւթել զմահ ումեք. խորհիլ զխորհուրդս նենգութեան, մահու &c.

Ordo, inis: apta rerum compositio. Կարգ: v. ordinatio : ordo, v. g. arborum &c. շարն, շարադրութիւն : շարակարգութիւն ծառոց : շարուած, շարն բանից : ordo dentium, կող ժանեաց.

Ordine, ex ordine. Ըստ կարգի. կարգաւ : վայելչայարմար շարիւ.

Ordo, status. Կարգ : աստիճան : պաշտօն : որպիսութիւն.

Ordinem perturbare. Քակել, լուծանել, վրդովել, ապականել զկարգն : շարժել զհրամանս հարանց.

Ordo, ordines sacri. Կարգ : est Sacramentum conferens gratiam & potestatem exercendi publica quædam munera, ad cultum Dei & animarum salutem spectantia : qualia sunt offerre missæ sacrificium, remittere peccata, concionari &c. է խորհուրդն որ տայ զշնորհս, և զիշխանութիւն կատարելոյ զպաշտօնս հասարակաց որ պատկանին առ պաշտօն այ և առ փրկութիւն հոգւոց : որպիսի է մատուցանել զոք պատարագ : արձակել ի մեղաց : քարոզել և այլ.

Septem sunt ordines scilicet, Կարգն է եօթնեակ այսինքն.

Ostiarius. Դռնապան.

Lector. Ընթերցող.

Exorcista. Երդմնեցուցիչ.

Acolytus. Ջահընկալ.

Subdiaconus. Կիսասարկաւագ.

Diaconus. Սարկաւագ.

Sacerdos. Քահանայ.

Conferre sacros ordines. Ձեռնադրել, կարգել զոք ի քահանայ : պաշտել, տալ ումեք զկարգն քահանայութեան, զչորս աստիճանս. initiari sacris ordinibus, ձեռնադրիլ, կարգիլ ի քահանայ : առնուլ զկարգն &c.

Ordo, Religiosus. Կարգ կրօնաւորութեան.

Ordines Angelorum. Դասք, կարգ իննեակ դասապետութիւն հրեշտակաց : v. chorus.

Organicus, cantor. Երգածու : Երգահար : երգեհոնածու որ զերգեհոն հարէ.

Organizatio. Կազմութիւն, կերպաւորութիւն մարմնոյ . մարմնակազմութիւն.

Organicum corpus. Մարմին կազմեալ . որ ի ձեռն կազմութեանց գործէ զգործս իւր : մարմին նկարեալ : կերպաւորեալ.

Organizo, efformo, are. Կազմել : ներկերպաւորել, նկարել զմարմին.

Organum ad musicam. Երգք : գործիք երգոյ : նուագարանք : երգեհոն : երգեոն : կառակարանք : սաղմոսարան.

Organum pulsare. Զերգեհոն ածել, հարել : նուագել երգօք : երգել զերգս նուագարանօք.

Organum corporis. Կազմարան : կազմութիւն : զգայարան : անդամք և գործիք զգայութեանց : զոր օրինակ ունկն է գործի լսողութեան, աչքն, տեսողութեան : և այլք.

Orichalcum. Պղինձ դեղին : ոսկեպղինձ : ոսկեգոյն պղինձ : vul. բիրինջ : v. aurichalcum.

Oricilla; auris pars inferior. Բլթակ ունկան որ է ականջի ներքին ծայրն.

Oriens, de astris. Աստղ որ ծագէ, որ ելանէ.

Oriens, unum ex quatuor punctis Cardinalibus. Արևելք : ելք արեւու : ad orientem, ընդ արևելս : յարևելս կոյս : յարևելից կուսէ.

Orientalis. Արևելեայն : արևելեան . արևելեայն : արևելեայ աշխարհ : երկիր արևելից : orientales, արևելեանք : արևելականք : արևելացիք.

Origenes. Որոգինէս : de quo dicitur, ubi benè, nemo melius : ubi malè, nemo pejus : զորմէ ասեն, թէ յորժամ լաւ, ոչ ոք լաւագոյն : և յորժամ ծուռ ոչ ոք ծռագոյն.

Originalis, le, peccatum. Մեղք սկզբնական : զոր ունիմք ի սկզբանէ մերոյ ծննդեան, և մկրտութեամբ ջնջի.

Originatio nominum. Ստուգաբանութիւն անուանց.

Origo, principium. Սկիզբն : արմատ : աղբիւր : բուն : gen. բնի : ab origine, ի բնէ, ի սկզբանէ : սկզբնաւորութիւն.

Origo, genus. Ազգ : տոհմ, զարմ : ցեղ v. genus.

Ducere originem à ... Փոխասերել յառաջմայ : ծնանել : փոխասերիլ ի : abl.

Origines nominum, etymologia. Ստուգաբանութիւն, արմատ անուանց.

Orion. Գիշերավար : է բազմաստեղ և պայծառագոյն ի մէջ այլ աստեղակերպից.

Orior, iri, incipere. Սկսանել : սկզբնաւորել : սկզբնանալ : սկիզբն առնուլ : ծնանել : յառաջգալ : ելանել : բղխել : պատճառիլ ի : abl.

Oriri, de Syderibus. Ծագել & ծագել : ելանել : unde oriens, արևելք.

Oriundus. Ծնեալ ի . որ զիւր սկիզբն, ծննդեան ունի ի : abl. ex armenia oriundus, բուն հայ : ex regum stirpe oriundus, ի թագաւորականէ ազգէ ծնեալ, սերեալ, սերուեալ, փոխասերեալ.

Ornamentum, ornatus. Զարդ : gen. զարդու : զարդարանք : պճնութիւն . պաճուճանս : յօրինուած : պայծառութիւն : Ornamenta mulierum, զարդմունք : զարդ կանանց : խենեշութիւն զգեստուց : կանանց փաթեթանք, & փաթեթք.

Ornatè. Վայելչապէս : գեղեցկաբար : յարմարապէս.

Ornatrix, ministra cubicularia. Պաշտօնուհի տիկնոջ կամ մեծատան կանանց, որ կայ նոյն ի սպասու : զգեստահանու աղախին.

Ornatus, a, um. Զարդարեալ : վայելչազարդ : պճնեալ : գեղեցկազարդ : պաճուճեալ : պայծառացեալ : վայելչացեալ այլ այլ, ազգի ազգի զարդուք, զգեստուք : & in compositione, ornatus gratiâ : շնորհազարդ : ornatus coronâ, պսակապաճոյճ : ornatus floribus aureis, զարդարեալ ի ծաղիկս ոսկւոյ : &c.

Ornatus ûs : v. ornamentum.

Orno, are. Զարդարել : պաճուճել : պճնել : վայելչացուցանել : պայծառացուցանել : գեղեցկացուցանել : գեղապաճնել : հանդերձել : կազմել : դարմանել ազգի ազգի զարդուք : սպասաւորել : ածնել : խենեշացուցանել.

Ornare classem. Կազմել, պատրաստել, հանդերձել զնաւս.

Ornus, fraxinus sylvestris. Վայրի հացի ծառ.

Oro, are, Deum. Աղօթել առ Ած : աղօթս մատուցանել Այ : աղաչել զԱծ : աղաղակել, կարդալ առ Ած : պաղատել առ Ած : խնդրել յԱյ : աղերսել Այ : հայցել յԱյ.

Orare hominem. Խնդրել ի abl. աղաչել զնա · մաղթել, աղերսել ի նմանէ . instanter orare, ժտել, մեծ ստիպաւ թախանձել, խնդրել ի abl. պնդել յաղաչանս : յոյժ ձգձգիւ պահանջել.

Orphanus. Որբ, ոյ : որբ ի հօրէ : որ-

բա

էացեալ ի ծնողաց .

Orſus , qui incipit . Լինեալ : սկիզբն առեալ , vel արարեալ .

Orthodoxus . Ուղղափառ : ուղղադաւան : որ ընդունի կամ ուսուցանէ զողջմիտ վարդապետութիւն : ուղիղ հաւատով .

Orthographia . Ուղղագրութիւն : յարմար գրագրութիւն .

Ortus , a , um . Լինեալ : սկզբնաւորեալ : սկիզբն առեալ : յառաջագոյնեալ : ելեալ : բղխեալ : պատճառեալ ի : abl.

Ortus , natus : v. oriundus : illuſtri loco ortus . Ազգ աղնիւ : քաջատոհմ : մեծազգի : աղնուատոհմիկ : նշանաւոր գերմիւ : աղնիղ : վսեմազնիղ : humili loco ortus , վատազգի : վատնախարազգի : անատոհմ : ապազգին .

Ortus , ûs . Ծնունդ : սերունդ : ազգ : գարմ : ցեղ : սեռ .

Ortus ſyderum . Ծագումն : ելք : ելումն աստեղաց : ſolis , արեւագալն : արեւելք &c.

Ortus , oriens , punctum cardinale : vide oriens .

Ortyx , ygis . Լոր : լորատարգի : unde ortygometra , coturnix major & aliarum rex : լորապետ : լորագլուխ , եբբ վարիչ և գագաւար այլոց .

Oryx , ygis . Յաման , & յամօր : animal biſulcum & unicorne capræ non diſſimile , pilum habens ad caput verſum : Թաթահեղմ , մինղջիւք , այծենման անասուն որ գմազն ունի պարզեալ ի գլուխ կոյս .

Oryza , æ . Բրինձ .

O S

Os , oris . Բերան , ոյ : os bovis , ցուլի եղջիւր : os fluvii , գետոյն բերան , խառնուածն ընդ ծով : os ſacci , բրնձի բերան : os portûs , բերան , մուտն նաւահանգստեան : ore aperto , բերանաբաց .

Omnes uno ore . Ամենեքեան ի մի ձայն : ի մի բերան : ոչ ի միոջէ բերանոյ : միով ընդով : մի բերանով : v. unanimiter .

Hoc eſt in ore omnium . Ամէն յայտնի բանն է : հրապարակեալ : ծանօթ ամենեցուն : ի լոյս , յաչս , յականջս , ի բերան ամենեցուն .

Os , facies . Երես : դէմ : &c.

Os , pudor . Ամօթ : երեսի ջուր : պատկառանք : ամօթխած ութիւն : պատկառելութիւն .

Os , offis . Ոսկր : gen. ոսկեր : plur. ոսկերք , ից : numerantur in corpore oſſa 125. մարմնոյն ոսկերք են Ճ.Ի.Ե.

Oſſa articulorum . Հարթք : ոսկերք են որք կցին առ իրեարս զլօքն , ոտ արմկան և բազկի .

Os ceraſi v. g. Հիւռասի ոսկր : կորիղ .

Oſcitans , otioſus . Թ-ոյլ . հիւանդամիտ : ընտունկամոտ : v. otioſus .

Oſcitanter . Թ-ուլապէս : ընտունկամտաբար : լքեալ սրտիւ : հնասոտօրէն : հեղգաբար : պղերգաբար : դանդաղութիւք : անհոգաբար .

Oſcito , are : & oſcitor , ari . Տօրանջել : որանգջել . որոշտալ , տացի : oſcitare ex ſomno , յօրանջուածս քնոյ : vul. արըշտոտալ .

Oſculor , ari . Համբուրել : տալ զհամբոյր ուսից : պագել , præter. պագի : unde , adorare , երկիր պագել ուսից , quaſi պագել նմա երկիր , terram oſculari coram illo : ողջագուրել : & in malam partem , պաղշոտել .

Oſculum . Համբոյր : gen. ուրի : համբուրուածս : ողջագուրուածս : & in malam partem , պաղշոտութիւն . հաւատարմացուցանել վկայութիւք .

Oſeas propheta . Ովսէէ : gen. Ովսեայ .

Oſor , is . Ատելի : Թշնամի : չարակամ : ոխակալ : աստէղօղ . աստղի նմ : vel in compoſitione , oſor Dei , աստծատեաց , gen. եաց : &c. որ զկէս ինչ ուռն ի գարշութիւն : որ գարշի , զզուի և նմանէ .

Oſſeus , a , um . Ոսկրեայ : ոսկրեղէն . յոսկնէ .

Oſſiculum . Ոսկրիկ : ոսկր փոքրիկ : quod pueri ad ludum adhibent , վէգ , gen. վիգի : որ և ի խաղալիսն տղայոց : vul. Ճան , ջան .

Oſſuarium . Ոսկեբանոց : ոսկեբակուտ տեղի : ոսկեբարան : ուր ժողովեն և շարակուտեն զոսկերս մեռելոց .

Oſtendo , ere . Յուցանել : յայտնել : երեւեցուցանել : ի լոյս , ի ցոյց ածել . ծանուցանել : ի ծան բերել : ցոյց տալ .

Oſtendere , explicare . Յայտնել : մեկնել : պարզաբանել : & ſuperiora : հասատանել պատճառօք : ստուգել : հաւաստել : հաւատարմացուցանել վկայութիւք .

Oſtendere viam . Յուցանել զճանապարհ : առաջնորդել ուսիք ի ճանապարհ : ուղեւորել ի գնալ .

Oſtendere ſe . Յուցանել : prær. ցուցայ : զանձն երեւ յայտնել , երեւեցուցանել : լինիլ ի տես , ի ցոյց մարդկան .

Oſtenſio , nis . Յուցումն : ցոյց : երեւումն : հանդէս : ցուցակ : տես : ի տես է ad oſtenſionem .

Oſtentatio . Ընծայացոյց : պարծանք : ցու-

ցուցամոլութիւն : հպարտութիւն : ինքնահաւանութիւն : փառասիրութիւն : ունայնասրտութիւն.

Oſtentator. հպարտացոյց : ինքնահաւան : անձնագով : մեծամիտ : ամբարտաւան.

Oſtento, are. Ցուցանել, ut oſtendo.

Oſtentare, gloriari. Պարծանս ունել և փառաբանութիւն եւ : պարծել և փառաբանութիւն : պանծալ յինէն : vel ղընչչից : առնել, ասել ղբան ինչ և ցոյց մարդկան, ղփառս որսալով և նոցէ : հրապարակայոյց առնել ղինք ինչ.

Oſtentum, quod aliquid portendit. Ցուցակ : նշան : ղարմանալի ինչ որ նախադուշակէ ղիր ինչ, v. g. աստղ վարսաւոր կամ այլ ինչ ղկերամբարձ ղբօսան.

Oſtentus, ûs : oſtentui eſſe. հմաւնցոյց լինիլ, և առնս և ցոյց առնեցուն.

Oſtiarius. դռնապան : բարապան : փառկակ.

Oſtiatim. ի տունս տունս : ի դրունս դրունս : ի տանէ ի տուն : ի դրանէ ի դուռն : առանձկ մուրանալ ղհաց.

Oſtiolum. դռնակ : փոքրիկ դուռն.

Oſtium. դուռն : v. fores : oſtium pulſare, բախել, բաղխել, ծեծել ղդուռն : oſtium portûs, մուտն, բերան նաւահանգստեան : oſtium fluminis, գետոյն բերան, խառնուածն ընդ ծով.

Oſtrea, æ : piſcis. ոստրէ : ուստռ : gen. ուստռոյ & ուստեր.

Oſtrinus, purpureus. ծիրանագոյն : կարմիր.

Oſtrum, liquor qui ex murice eximitur ad lanarum infecturam. Հիւթ և նիւթ որով ղբուդն կարմիր ներկին : v. murex & purpura.

O T

OTiolum. Հանդարտիկ ինչ : փոքր ինչ դուլ և հանգիստ : պարապուն.

Otior, ari : quieſcere. Հանդարտիլ : հանդչիլ : դադարիլ : դուլ : պարապիլ : շունչ հոգի առնուլ : պարապ առնուլ : դուլ տալ անձին ետրուտ.

Otiari, deſidem eſſe. Պարապիլ : թուլանալ : պարապ, անբան, դատարկ կալ : դատարկանալ : դադարիլ : անհոգ, տարտամ, անփոյթ նստիլ : զհնար երթալ դատարկութիւն : հեղգալ.

Otioſè, tranquillè. Հանդարտաբար : հանդարտութիւն : անդբաղ և անվրդով հոգւով : յանդորրու : խաղաղութիւն : պարապով.

Otioſe, pigrè. թուլապէս : ծուլապէս : լոյծ և լքեալ սրտիւ : դատարկաբար : պարապով : պղնդաբար : հեղդաբար : ըստ ունկանապէս : անհոգաբար : անբան.

Otioſus, deſes. դատարկ : դատարկացեալ : դատարկանձն : plural. դատարկանձինք : պարապ : պարապորդ : անբան : անհոգ : անփոյթ : անդբաղ : տարտամ : թոյլ = ծոյլ : պղնդ : հեղդ : հիւանդատիպ : դանդաղկոտ = թմրեալ = դատարկացեալ : լոյծ և լքեալ ձեռօք : ըստուկնոտ.

Otioſus, tranquillus. հեզաղաղ : հանդարտ : անվրդով : հանգուցեալ : անշփոթ : անդբաղ.

Otioſus ſermo. դատարկ բան և ունայն : դատարկաբանութիւն : ունայնասուն : ընդվայրաբանութիւն = բան նանիք, փուչ, անպիտան.

Otium, requies. Հանդարտութիւն : հանգստութիւն : հանգիստ = հանգոյց = անդորրութիւն : խաղաղութիւն : դուլ : պարապուն.

Otium, deſidia. դատարկութիւն : պարապորդութիւն : դատարկակեցութիւն : թուլութիւն : ծուլութիւն : անհոգութիւն : պղնդութիւն = հեղդութիւն : հիւանդամտութիւն : լքուածն սրտի և ձեռաց : ըստուկնիանութիւն : դանդաղկոտութիւն : տարտամութիւն : պարապութիւն : դադարուածն, հանուածն յամէ գործոց.

Mihi otium non eſt ſcribendi. դչ ունիմ, ոչ գտանեմ զպարապ, զպարապութիւն գրելոյ : պարապ չեմ, ձեռս ոչ տայ ինձ գրել : ոչ ժամանեմ ուսանել : ոչ գոյ ինձ ժամ ուսանել : տեղի և ժամանակ ոչ գոյ ինձ ուսանել.

O V

OValis Corona. Յաղթութեան պսակ.

Ovatio, triumphus. Յաղթանակ : հանդէս յաղթութեան.

Ovatus, a, um. Ջոճանձև.

Ovile. դաւիս հօտից = բակ հօտից : դաւթի : փարախ : ոչխարանոց : հօտ.

Ovis, is. դչխար : օդխ : հօտ օդխաց : մաքի = խաչն : պատուհական : ovina pellis, օդխենի.

Ovo, are. Ընդունիլ զինաւոր, զպատիւն հանդիսին յաղթութեան : մեծ հանդիսիւ և երգելի փառօք ընկալուիլ զյաղթանակն.

Ovare, exultare. Ցնծալ : ցնծալ : բերկրիլ.

կրել ․ հրճուել ։ տռաւելիլ, տռաւելեալ եմ ուրախութբ․

Ovum, vi. Ձու ։ gen. ձուոյ ։ plural. ձուք, & ձուանք ։ հաւկիթ, եւս թէ կիթ հաւու.

Ovum edere. Ձու ածել ։ ձու ծնանել.

Ovis incubare. Նստիլ ջեռեալ նստել ի վր ձուոց.

Ovi putamen. Ձուոյն կճեպ ։ ձուի կլեպ ։ ձուի քչանք.

Ovi albumen. Ձուի սպիտակուց.

Ovi luteum. Ձուի դեղնուց.

Ovum incubatu corruptum. Լակ ։ ձու հոտած ։ հոտեալ ։ ապականեալ.

Ovum sorbile. Ձու թերխաշ ։ խակ ձու ։ ջրով խաշեալ.

Ovum recens. Միօրեայ ձու ․ դեղածու.

Ovorum intrita in sartagine cocta. Ձուածեղ ։ ձուածեղ ։ ձուք ծեծեալք ի ղափաւոն տապակեալ ․ vul. քուքու.

Ab ovo usque ad mala. Ի սկզբանէ մինչեւ ի վերջ.

Menologium Armen. cælorum & mundi fabricam comparat ovo : Cælum superius est quasi putamen ovi : aquæ quæ infrà cælum sunt, quasi ovi pellicula interior : firmamentum, quasi albumen ovi : mundus autem elementaris in medio positus, quasi ovi luteum. Հայոց յայսմաւուրս զշինուածս երկնից եւ երկրի նմանեցուցանէ ձուի ։ զվերին լուսեղէն երկին, է ոպ կճեպ ձուի ։ եւ ջրեղէն կամարն ոպ զայն քարակ փառ ձուի որ թաղանթ ասի ։ եւ հաստատութիւն, ոպ ձուի սպիտակուցն ։ եւ աշխարհս տարրական ի միջին ոպ դդեղնուցն.

O X

OXalis, idis : gall. oseille. Թթուդ-ձուկ ։ Թուրշալակ ։ Թրթուանջան խոտ.

Oxilapathum : idem.

P

P Significabat 100. at P̄. cum superposita lineola significabat 400000. զերդ P. նշանակէր Ճ. իսկ P̄. նշանակէր Ո.Ռ.

P A

PAbularis. Արօտակերական.

Pabulatio. Արօտ ․ Ճարակ ։ at in bello, ձիաւորաց արձակումն ի խնդիր արօտից.

Pabulator, is : gall. fourageur. Ձիաւորք որք երթան ի խնդիր արօտից ։ հեծք որք հնձահարեն զերկիր.

Pabulor, ari : pasco ere. Արածել ։ արօտական լինել : v. pasco.

Pabulari, gall. aller au fourage. Ձիաւորք ելանել, երթալ, արձակել ի խնդիր արօտից ։ հնձահարել զերկիրն.

Pabulum, herbæ quibus vescuntur pecora. Արօտ ։ gen. տի, ից ։ դալարի ։ ճարակ ։ խոտ.

Pabulum in genere. Կերակուր : v. cibus : pabulum ignis, ճարակ, ճաշհրոյ : pabulum vermium, կեր որդանց ։ որդնակեր ։ որդնամաշութիւնք ։ որդնակեր ։ որ ժամանելոց է զորդունս ։ դնել զոք ի կեր որդանց.

Pacator. Հաշտարար ։ հաշտեցուցիչ ։ խաղաղարար ։ միջնորդ խաղաղութն ։ խաղաղացուցիչ ։ որ զմէր, զխաղաղութն ձգէ ի մէջ ։ որ զխռովեալս վարէ, ածէ, համոզէ ի խաղաղութն ։ հանդարտարար.

Pacatè. Հանդարտաբար ։ խաղաղութբ ։ անդորրապս.

Pacatus, a, um. Հանդարտ ։ խաղաղ ։ անվրդով ։ ապահով ։ հանդարտեալ եւ անդբաղ հոգւով ։ անդորրական ։ խաղաղական ։ ամենահանդիստ ։ pacatum mare, ծով խաղաղ եւ հանդարտ ։ անմրրիկ ։ անխռով.

Pacificatio. Հաշտութն ։ միաբանութն ։ խափանումն կռուի ։ դաշնակցութն.

Pacificator : v. pacator.

Pacificè. Խաղաղութբ ։ յանդորրու ։ հանդարտութբ ։ հանդարտաբար ։ անդորրապս ։ սիրով եւ միաբանութբ.

Pacifico, are. Հաշտեցուցանել ․ միաբանեցուցանել ։ զխռովեալս ածել, վարել ի միաբանութն ․ խաղաղացուցանել ։ ցա-

ծու

ծուցանել, խափանել զկռիւ : հաշտեցուցանել զոխս հօր առ որդի : զսէր, զխաղաղութիւն ձգել ի մէջ .

Pacificari . Հաշտիլ : միաբանիլ : հաշտութիւն առնել : պայմանել, կանոնիւք սահմանել զմիաբանութիւն : գալ ի խաղաղութիւն : cætera formabis ex superioribus .

Pacificus . Այր խաղաղութեան : խաղաղասէր : խաղաղարար : հեզամիտ : հեզաբարոյ : անոխակալ : անյիշաչար : հանդարտ : հանդարտամիտ : հանդարտաբարոյ : կռուատեաց : անվրդով : անշփոթ · անզբաղ : անխռով : սուսա .

Paciscor, ci . Զդաշինս կռել ընդ : հաշտանիլ : միաբանիլ : ուխտ առնել ընդ · դաշնակից լինել : զուխտ կացուցանել, դնել ընդ : դաշինս դնել ընդ : միաբանեալ լինել ընդ · խորհուրդ առնել ընդ միմեանս, եւ համահաւանիլ թէ .

Paco, are : iratum . Կակղացուցանել զոք : քաղցրացուցանել · v. lenio .

Pacta puella . Նշանեալ : նշանած : աղջիկ խօսեցեալ առն : խօսեալ յամուսնութիւն, ի կնութիւն .

Pactio, nis . Դաշն : դաշնակցութիւն · պայման : v. conventio .

Pactitius, a, um : de quo conveni tecum . Պայմանեալ : սահմանեալ : կարգեալ, հաստատեալ ընդ իս եւ ընդ քեզ .

Pactor, oris . Միջնորդ : միջորդ : միջնաւոր : v. arbiter .

Pactum . Դաշն : gen. ին : դաշնակցութիւն : ուխտ : ուխտադրութիւն · ուխտակցութիւն : միաբանութիւն : համաձայնութիւն : պայման · պայմանադրութիւն : pactum facere, զդաշինս կռել ընդ : v. paciscor : pactum convellere, ստել ուխտին իւրում · յետս դառնալ յուխտից, ի դաշանց : անցանել ընդ զերդումն զոր երդուեալ : անցանել, զանցանել զհաստատմամբ : ապականել, եղծել, քակել, քակտել, խախտել, ցրել, ցրուել զուխտն .

Quo pacto fiet? Ի՞նչ պէս, զի արդ լինի այն .

Nullo pacto . Ոչ կերպիւ իւիք · բնաւ ոչ : ոչ իւիք : անհնարին ինչ է : կալ ոչ է մարթ, ոչ է կար .

Merces pacta . Վարձն արկեալ մշակաց : հատեալ, կարեալ, սահմանեալ, հաստատեալ, պայմանեալ, կարգեալ վարձն, յաւուրն մի դահեկան : սակ արկեալ ընդ մշակին դահեկանաւ միոյ .

Pædagogus . Դաստիարակ · մանկավարժ : մանկակիրթ : վարժիչ : խրատտու · ուսուցիչ .

Pædor, is . Զազրահոտութիւն : նեխութիւն հոտոյն : նեխ հոտն · ժահահոտութիւն : ժանդահոտութիւն : կեղտոտութիւն : աղտեղութիւն .

Paganus, rusticus . Գեղացի · գեղջուկ : գեղականն : շինական : գեղջուկ : գեղաբնակ : սարցի .

Paganus, infidelis . Անհաւատ : հեթանոս · կռապաշտ : կռամոլ : կռապաշտիչ : այլազգի : paganismus, կռապաշտութիւն : կռապաշտութիւն : կռամոլութիւն : բազմած մոլորութիւն : հեթանոսութիւն : անհաւատութիւն .

Pagella, paginula . փոքրիկ մի երես .

Pagina . Թղթոյն մի երես : aliis էջ, էջ, quod potius columna .

Pagus, i . Շէն : gen. շինի · գեօղ & գիւղ : gen. գեղջ : pagi in genere, գեղորայք : գեղերք : արուարձանք : արուարձանեայք,

Pala, æ . Թին : vel թի · փայտէ գործի : pala, annuli pars in qua gemma inseritur : ական բոյնն : vul. ակնի դիմարան · pala, quâ Calyx operitur, ծածկոյթ բաժակին : ակնի ծածկոց .

Palæstina, Terra Sancta . Փղշտացւոց երկիրն : երկիրն աւետեաց : Palæstinus, փղշտացի .

Palæstra, æ : luctatio . Ըմբշամարտութիւն : բռնամարտութիւն : մրցումն մարտի : հանդէս մրցական : մարզիչ · յորժամ երկու ըմբիշք ճակատամարտին եւ մատանեն յասպարէս մարտին : գօտեմարտութիւն .

Palæstra, locus luctæ . Ասպարէս մարտին : գօտեմարտութեան տեղի : հանդէս ճգնութեան .

Palestrita : qui se in palæstra exercet . Ըմբիշ : ըմբշամարտիկ : գօտեմարտիկ : գօտեկռուիւ : որ մերկ մտանէ յասպարէս մարտին .

Palàm . Համարձակապէս համարձակօրէն : յայտնապէս · հանդիսապէս : հրապարակօրէն · յաչս եւ ի լուր ամենեցուն · լուսով յանդիման ամենեցուն : ակներեւ : բաց : բացայայտօրէն .

Palam facere . Հռչակել : հրատարակել : յայտնել : հրապարակել : հանել, ածել ի լոյս : առնել ի յայտ : ծանուցանել : բացայայտել : համբաւել .

Palangæ, arum . փայտք հաստ եւ բոլորաձիգ որովք զծանունս յառաջ մղեն : լծակ : պարզուանակ · սանտերք .

Palatium . Պալատ ապարանք : պաղատ :

Regis, տուն արքունի : արքայարան : արքայանիստ պալատ .

Palatum, & palatus, i. Քիմք : և երբեմն առաստաղ բերանոյ որ զհամն առնու . dicitur palatum, quod labiis dentibusque quasi palis munitum sit : այնպէս ասի զի շրթամբք և ատամամբք երբեմն ձողօք ամրացեալ կայ .

Palatus, dispersus exercitus, palans. Օր տարապատ անկեալ : ցրուեալ : ի տարամանեալ : որք մոլոր ի փախուստ դարձեալ : սփռեալ .

Palea, æ. Յարդ : minutim concisa, դարման : paleæ post messem residuæ, խոզան . palea æris &c. gal. limaille : vul. պղնձի, երկաթի մասունք . փշրանք պղնձոյ .

Palear, & melius, palearia. Պարկանձեկայք ի փողից եզանց կախեալ .

Palearium. Դարմանատուն ուրդարման, գյարդ ամբարեն .

Palinodia, retractatio. Դարձումն : փոփոխումն բանին : զղջումն ի abl. յետս դարձումն բանին .

Palinodiam canere, dictum aut scriptum revocare. Զբանն գրեալ կամ տուեալ փոխել, յետս դարձուցանել . զղջանալ յառաջեալոց, vel ի վր . զղջմամբ հրաժարել ի abl. յետս դառնալ ի abl.

Paliurus, spinosus frutex. Փայտ, ծառոյ փշաբեր : մորենի .

Palleo, ere. Դեղնիլ : գոյն թափել յերեսաց : գոյն թողնել յերեսաց : դեմքն գունաթափ կապուտանալ, թալկանալ.

Palliatus, a, um. Օփելոն, զբաճկոն, զվերարկու, զթիկնանոց արկեալ զիւրեաւ : զգեցեալ զփիլոնն .

Pallidus. Դեղնագոյն : գունաթափ : մեռելագոյն . շլուռ : թալկագոյն : դեղնագոյն : կապտագոյն .

Pallium. Վերարկու : փիլոն, բաճկոն : կրկնոց : մեկնոց : պարեգօտն . ամղան : ծածկոց : ծածկոյթ . թիկնանոց : si pelliceum, մաշկեակ .

Pallor, oris. Դեղնութիւն : գոյն թափել : թալկութիւն դիմաց : անգունութիւն : գունաթափութիւն .

Palma manus. Ափ ձեռին : դաստակ ձեռին . թաթձեռին . ծափ : կայթ : խայտ : sumitur & pro ipsa manu, ձեռն .

Palma, pro arbore. Արմաւենի, quod etiam ramum ipsum significat.

Palma, insigne victoris. Արմաւենի : նշան յաղթութեան : յաղթանակ : pro mercede victoriæ, յաղթանակ : բարեբեր : յաղթողական պարգևն : գնահն : ասուբ, փոխ յաղթութեան, պսակ բարեբեկենաց .

Palmam referre. Յաղթել : յաղթութիւն առնուլ : տանել զյաղթողական պարգևն .

Palmarius, unius palmi. Թզաչափ .

Palmes, itis. Ուռն որթոյ : gen. ուռոյն . որթոյն ուռն որ զխաղողն բերէ .

Palmula, æ : dactylus. Արմաւ : ոյ .

Palmus, i. Թիզ . gen. թզոյ : չափ է չորից մատանց : instrum. թզաւ : unde Nanus dicitur, թզուկ, կամ թզաչափ մարդ .

Palo, are vitem. Ցփայտ, զկենարան ցցել առ ոտն, առ տակն որթոյն զի ի վեր կցեալ, յեցեալ աճեսցէ : vul. դուշակադնել .

Palor, ari, vagari. Օրհ տարապատ անկանել, ցրել, ցրուել, սփռել ընդ երեսս դաշտի : թափառել : թափառական, մոլորական շրջել այսր և անդր .

Palpabilis. Շօշափելի : որ ինչ անկանի ընդ զգայութեամբ շօշափելեաց .

Palpatio. Շօշափումն : շօշափանք : մեղմաբար շօշափումն ձեռ թէ շողոքորթել իմ : v. adulatio : palpatio, cæcorum more, խարխափ : խարխափումն : խարխափանք : ափլափ .

Palpebræ, arum. Արտևանունք : gen. արտևանանց : ամ. նմին արտևանանց : palpebræ ejus in alta surrectæ, prov. 30. արտևանամբք իւրովք հպարտանայ : պռունկութիւն կոպ յարտևանունս նորա ծածկեցի : թարթափաց : թարթափ աչաց : v. cilium.

Palpebras claudere : gall. siller. Ճպել, թարթել, թարթափել .

Palpitatio cordis. Սրտի և երակի խաղացումն, դողումն : տարաափումն .

Palpito, are. Դողալ : խաղալ : շարժել : տարաափել .

Palpo, are. Մեղմով շօշափմամբն շողոքորթել : v. adulor : aliàs շօշափել : vide tango.

Palpare, cæcorum more. Խարխափել զոռմն : շօշափել զոռմն երբեմն զկոյր : խարխափել ի խաւարի : ափլափել : ձեռօք և ոտիւք որոնել : յափլափելն ծեծելն զգլուխ ընդ պարիսպ .

Paludamentum, chlamys. Քղամիդ : aliàs, զգեստ արքունի : & pro lorica, զրահ : բեհ .

Paludatus. Օրահաւոր : զրահազգեստ : զրահազէն : զրահիւ վառեալ : զգեցեալ զզրահս վերաս չղթայազրեհ .

Paludosus. Լիճ անդի . աղիմայի, աղմուտ, աղմային : ճահճուտ և մօռ անդի : մարգն :

գն : մարգագետին : ուր գետին է ցած եւ խոնարհ , տամուկ եւ խոնաւ , կայուն եւ անհոս ջրով ծածկեալ .

Palumba , palumbes , palumbus . Վայրենի աղաւնի որ ի վէր ծառոց նստի .

Palus , udis . Լիճ : gen. լճի : plur. լճաց : մարգն : մարգագետին : vul. ջիմջիմայ : ճմճմայ : v. paludosus .

Palus , li . Ցից : ձող : մահակ : սանտերք : բիրք : փայտ է ձիգ եւ ծայրասուր , զոր ցցեն , մխեն , վարեն , բախեն , վարսեն , խոր թաղեն ընդ գետինն .

Palorum humi fixorum ordo . Անջրպետն եւ ցանգ որ լինի ձիգ եւ ծայրասուր ձողօք խոր խոր ցցելօք յերկիր . ձողացից անջրպետն .

Locum palis munire . Ծայրասուր ձիգ ձիգ ձողօք շրջափակել , ամրացուցանել զտեղի .

Palus , adminiculum vitis . Փայտ : յենարան : յենլի : յենարան որ թաղի առ ոտս որթոյն : vul. դուշաղայ .

Paluster , & palustris : v. paludosus .

Pampino , are , pampinos decerpere . Որթն մերկացուցանել ի տերեւաց . զտերեւս , սքել , հատանել յորթոյ .

Pampinus . Որթոյն տերեւն .

Panariolum . Պարկ : մախաղ : հովուական մախաղ յորում հովիւք պահեն զհաց : չանթայ .

Panarium . Հացատուն : տեղի ուր պահեն , ամբարեն զհացն : panarii curator , հացապետ : մատակարար : վերակացու արքունի հացին .

Pandectæ , arum , digesta , orum : liber continens responsa antiquorum Jurisconsultorum . գիրք քաղուածոց եւ որոշմանց հին օրինագիտաց .

Pando , ere . Արձակել : տարածել : պարզել : մեկնել : յայտնել : բանալ : ընդարձակել .

Panditur planities . Դաշտն սփռի , արտաձգի , ընդարձակի , զերկայնութիւն պարզեալ կարկառի , տարածի , ծաւալի .

Pandus , a , um , incurvus . Որ զմէջն ունի կորացեալ եւ նստագոյն , իջագոյն քան զծայրս երկուս .

Panegyricus . Գովաբանութիւն : դրուատ գովեստի : բան դրուատանաց : ներբողական ճառն . ներբողեան : գովեստ .

Pango , ere clavum &c. Բեւեռել , ցիցն փակել , ուժգին հարել , վարել , խոր թաղել ի գետին , ընդ գետին .

Societatem pangere cum aliquo . Դաշինս կնել : ընկերութիւն առնել ընդ ումեք : v. fœdus .

Pangere versus , componere . Ոտանաւոր տաղիւք , vel ոտիւք չափաբերել : տաղչափել ոտիւք .

Panicus terror . Անկարծահաս ահ , դարհուրանք , խռովութիւն որ անկարծակօրէն , ի զուր , եւ թաքոյ պատճառի անկանի ի վէր ուրուք , եւ կալնու , պատէ , պաշարէ զնա .

Panificium . Եփումն հացի : հացարարութիւն .

Panificus . Հացարար : հացագործ : հաց եփեաց . gen. եցի : vul. խապպազ : & խապպզ . նումբայ : հացթուխ .

Panis . Հաց : պան : նկանակ .

Panis candidus . Սէր հաց : հաց գերմակ .

Panis ater . Հաց թուխ , վատթար .

Panis recens . Հաց ջերմ : տաք հաց թխեալ : vul. թազայ .

Panis secundus , plebeius . Հաց վատթար : խոշորագոյն : խապղի հաց .

Panis durus . Չորացեալ հաց : քարացեալ .

Panis nauticus . Կրկին եփմամբ չորացեալ : քարացեալ . in vitis pp , պաքսիմատ : persic. դօսպէշի : vul. քախի .

Panis siccus . Լոկ հաց : ցամաք հաց :

Panis subcineritius . Նկան : նկանակ .

Panis azymus . Հաց բաղարջ : անխմոր .

Panis fermentatus . Խմորուն : հաց խմորեալ .

Paululum panis . Հացիկ : կերակրիկ : հացի կտորիկ . դրատակ հացիկ : հոգեպահ հաց .

Pane mendicato victitare . Ճարել զհացիկ իւր : հայթայթել . քրտամբք երեսաց ճարել զապրուստ կենաց իւրոց . հոգեպահ հացն ճարել .

Pannosus , gall. drilleux . Հնացեալ , պատառատուն , հնոտի ձորձն զգեցեալ : աղքատազգեստ : անարգ զգեստիւք զգեցեալ .

Pannus , i : textile laneum . Ասուի : ասուեայ : ասուեղէն : ասրեղէն : բրդեղէն : vul. չուխայ & չուղայ : unde in Epist. unionis , panno indutus , dicitur , չուղազգեստ . si subtilior , լօնդրայ : quod gallis , serge , պերպէտխան .

Panni fundus : ut vulgò aiunt . Լօնդրի տակն . perf. զմին .

Pannus , fasciæ . Խանձարուրք . vide fasciæ .

Pannus sericus . Ապրէշմեղէն .

Pan-

Pannus aureus. Կերպաս ոսկէթել : ոսկեհուռ : զառաւառուխտ : vul. զարբաֆ.

Pannus lacer. Ձորձ հնոտի : պատառատուն : վալոյ : զգեստ կտրատեալ, մաշեալ.

Panni opifex. Ջուխագործ. լօնտռագործ. չուղագործ : panni venditor, չուղածախ : լօնտռավաճառ : pers. լօնտռաֆրուշ.

Pantheon : templum Romæ, in quo diis omnibus cultus exhibebatur. Մեհեան յորում կռապաշտք հռօմայեցիք ամ չաստուածոց երկիրպագանէին : hodie integrum extat, dicatum B. Mariæ Virgini, & omnibus Sanctis, & dicitur, Rotundum B. Mariæ : կայ եւ այսօր գըմբէթաւէն, ողջ եւ անթերի անուանեալ Ածածնի եւ ամ սրբոց.

Panthera, æ : five pardalis, animal ferum & maculosum, cujus mas Pardus dicitur. Մայրենի գազան պուտ պուտ եւ խայտախարիւ, որձն պարս, ընձ : effodit & devorat cadavera mortuorum, հանէ ի գերեզմանաց եւ ուտէ զդիակունս մեռելոց : vul. քաֆթառ : aliis, բորենի.

Pantomimus. Խաղարկու : կատակաբար = դերասան : որ շարժմամբն գլխոյ եւ ձեռաց յայտնէ զգաղտնիս սրտի.

Papa : Romanus Summus Pontifex. Հռովմէական սրբազան պապն = փոխանորդ յի քի = աթոռաժառանգ, յաջորդ աթոռոյն եւ գլխաւոր իշխանութե պետրոսի առաքելոյ ի վր ամ քրիստոնէից : ժառանգաւոր Պետրոսեան աթոռոյն : վեհապետ եւ գլուխ ընդհանուր եկեղեցւոյն : հովուապետ տիեզերական հօտին : հայր եւ գլուխ ամ քրիստոնէից : տիեզերական հայրապետ : գերիշխանական մեծութի : գերագոյն նախագահութի : հաստատեալ հայրն : սկետական գլուխ : անշիջանելի ջահն կաթուղիկէ եւ առաքելական եկեղեցւոյն : sic eum vocat Alexander Armeniorum Patriarcha, in suis ad Clementem XI. litteris datis 6. Martii 1709. Այսպէս կոչէ զնա Տէր Աղէքսանդր հայոց կաթուղիկոս ի թուղթս իւր առ Կղեմէս ժա երդ սրբազան պապն : յամի տն 1709. մարտի ամսոյն 6.

Papæ, interjectio admirantis. Ո՛ : եհ = բաբէ : է զարմացական միջարկութի.

Papaver, ris. Խաշխաշ.

Papilio, nis. Թիթեռն : Թիթեռնիկ = vul. պլուր մաղիկ = sumitur etiam prò tentorio, վրան = խորան : տաղաւար.

Papilla, æ. Ստինք : vide mamm[a] : պտուկ = plur. պտուկունք, որ է ստեան, կամ ծծի ծայրն.

Pappa, prima vox infantulorum, quâ patrem vocant. Առաջագոյն ձայնն զոր հանեն մանկունք որով զհայր կոչեն, est etiam pappa, ceu, pappas, qui puerum alit, հայր սնուցիչ : կերակրիչ : դայեակ.

Pappo, are : blandiusculè patrem vocare. Փաղաքշանօք եւ խանդաղատանօք զհայրն մանկօրէն կոչել : ut lallare, id est matris mammam petere, հայցել զստեան մօր.

Papula, æ : pustula. Պալար = խաղաւարտ : մարմառ.

Papyrum, & papyrus : frutex in cujus cortice scribebatur. Ծառեկ յորոյ կճեպն վր գիր գրէին = item, թուղթ : & papyraceus, թղթէ, vel թղթեղէն.

Par : v. g. par turturum. Զոյգ տատրակաց : par boum, լուծ, զոյգ, կից եզանց.

Par, de numero. Զոյգ : դար = կից : vul. Ջուխտ.

Par, æqualis. Հաւասար = հանգէտ : հանգոյն : նման : չափակից : հանգիտակից : համազոյգ : v. æqualis.

Par est ut eas. Արժանի, պատշաճ, պատեհ, վայելուչ է քեզ երթալ : քեզ վայելէ, պարտ է երթալ.

Par pari referre. Զփոխարէն, զփոխարէնս, զհաւասարութի տալ, առնել, հատուցանել : տալ զկշիռն : նոյն չափով չափել : ակն ընդ ական : հատուցանել ըստ փոխանակ չարի.

Par non sum ferendo tanto oneri. Կարօղ ոչ եմ զայն կրել : այն է առաւել քան զկարն իմ : չեմ բաւական զայն առնել.

Parabilis, qui facilè comparari potest. Դիւրաստաց : դիւրագիւտ : դիւրահնար : զոր դիւր, հեշտ է գտանել.

Parabola. Առակ : առակաբանութի : այլաբանութի : նմանութի : օրինակ.

Paracletus, ceu consolator, advocatus. Մխիթարիչ : բարեխօս : sic vocatur Spiritus Sanctus in divinis Scripturis : այսպէս անուանի հոգին սբ յաստուածաշունչ գիրս.

Paradisus, pro horto arboribus consito. Դրախտ : պարտէզ : բուրաստան.

Paradisus, pro cælo. Երկինք : արքայութի երկնից.

Paradisus terrestris. Դրախտ երկրաւոր : դրախտ փափկութե : եդեմ. gen. այ : fuit in confiniis Georgiæ & Armeniæ ubi videntur etiam hodie fontes Euphratis & Tigris Araxis & Kouri quos Phisonem & Gehonem esse crediderim : եղև ի սահմանս վրաստանին եւ հայաստանին, ուր է տեսանել եւ

այս

այսօր զաղբիւրս Տիգրիս գետոյն, և Եփրատայ: Երասխայ և Խաւորայ, որք են Փիսոն և Գեհոն.

Paradoxum. Առակ, կամ բան ինչ զարմանալի, և դժուար առ ի հաւատալ, զի թուի հակառակ հասարակ կարծեաց և բանին. v.g.: nemo læditur nisi à se ipso, ոչ վնասի ոք եթէ ոչ յանձնէ իւրմէ.

Paragraphus. Ծայրաբաղ կարճառօտ առ լուսանցն : item, պրակ, յօդուած, որ այս նշին, §. նշանակի.

Parallelus. Համահեռնի, զուգահեռնի, հանդիսադէտ գիծք, որք եթէ յերկար ձգեսցին, ոչ երբեք հանդիպեսցին միմեանց. որք հաւասարաւ միջոցաւ և բացատութ֊ համար հեռաւորս ի միմեանց.

Paralleli in geographia, circuli ab Oriente in Occidentem ducti habentes polum pro centro: v.g. æquator & tropici. Համահեռնի բոլորակք յարևելից ձգեալք յարևմուտս, և է բևեռն միջակէտ նց: զոր օրինակ հասարակած բոլորակ, և երկու բոլորակք արևադարձնաց.

Paralippomenon, ita dicuntur libri illi duo qui sequuntur libros regum, supplent enim ea quæ in 4. libris regum aut omissa sunt aut brevius dicta. Մնացորդաց գիրք երկու, կամ համառօտաբան ի բաց թողելոց : այսպէս ասին գիրք երկու այնոքիկ որք հետևեն չորրորդում թագաւորաց, քանզի պատմեն զբազումս որք ի գիրս թագաւորաց թողեալք էին, կամ ըստ աղօտ ճառեալք.

Paralysis, ceu semiapoplexia. Լքուածութիւն : գօսութիւն : կէս անդամալուծութիւն : in libr. Canon. Armen. dicitur, non licet uxorem dimittere nisi propter lepram, paralysim &c. ի գիրս կանոնացդրելոյ է թէ, ոչ է պարտ արձակել զկինն բայց միայն վն բորոտութեան, գօսութեան &c.: est resolutio nervorum nata ex humore crasso & frigido qui nervos laxat, sensumque & motum eripit: է թուլացումն և լուծումն ջլաց և անդամոց պատճառեալ ի ցուրտ և թանձր հիւթոյ որ զջիլս թուլացուցանէ և խափանէ զզգացումն և զշարժումն անդամոց : si totum corpus afficit, dicitur apoplexia: եթէ ախտացուցանէ զմարմինն ամբողջ, ասի դամբլայ.

Paraliticus. Անդամալոյծ : միակողմանի : գօսս : գօսջ, որոյ երախքն քակեցան, և լուծան ջիլք և անդամքն : dissolutus est paralysi 1. Machab. 9. քակեցան երախք նր.

Paraneta, æ: gall. chanterelle. Նուա֊ զարանին բարակագոյն աղի. persic. զիլ.

Paranymphus, qui in nuptiis apud paganos auspicium capiebat. Որ ի հարսանիս հեթանոսաց դիւթէր և հմայէր : apud Christianos, Sacerdos est qui adhibetur ad nuptias & pronubus dicitur: Եւս ի մէջ քրիստոնէից է քահանայ որ զհարսանիս և զպսակ օրհնէ. apud Armenios etiam dicitur ille qui sponsum aut sponsam deducit: Ի մէջ հայոց ասի փեսաւէր : փեսայածու : vel հարսնածու.

Parapherna, & paraphernalia, ea quæ præter dotem sponsis dantur. Բաժինք : վարձանք : որ ինչ յաւելի յօժիտ հարսանց : որ ինչ հարսին տուեալ բաց յօժտէ : item bona quæ post matrimonium mulieri obveniunt sive ex hæreditate, sive alio modo: Ինչք որք կնոջ անկան զկնի պսակելոյ նր, թէ ժառանգութ֊ համար, թէ այլ ինչ կերպիւ.

Paraphrasis. Երկարագոյն մեկնութի և հարստագոյն պարզաբանութի.

Paraphrastes. Մեկնիչ. մեկնաբան. որ զբան ինչ մեկնէ, պարզաբանէ բացայայտէ, ոչ բառ առ բառ, բայց միայն հետևելով էութ֊ և զօրութ֊ բանից.

Parasanga, æ: viarum mensura apud Persas stadiorum 30. Փարսանկ : Ճանապարհաց չափն է ի պարսիկս, ասպարիզաց Լ. v. stadium.

Parasceve. Պատրաստութի : sic dicebatur apud Hæbræos dies Veneris, quia eo die parabantur omnia ad Sabbatum: այսպէս անուանէին հրէայք զօրն ուրբաթու զի յայնմ աւուրն զամ ինչ պատրաստէին ի շաբաթ; յառաջագոյն քն ասի, աւագ ուրբաթ.

Parasitus. Բազմական անկոչ : որ ի ժամու և տարաժամ սպրդեալ մտանէ ի տունս այլոց ճաշ ուտել անկոչ : pers. մուֆթախոր.

Paratè. Պատրաստութ֊. նախազգուշաբար.

Paratus. Պատրաստ : պատրաստեալ : հանդերձեալ : կազմեալ. յարդարեալ. յօրինեալ. կազմ : պատրաստական.

Paratus, promptus ad .... Արագ, յօժար, և փոյթ ի : ի պատրաստի ունի երթալ : & superiora.

Parca, æ: tres fabulosæ sorores quæ dicebantur nendo ducere vitam hominum. Առասպելական երեք քոյրքն, զորոց ասէին թէ մանեին զկեանս մարդկան : sic ut quod in fuso perfectum est, præteritum vitæ tempus designet; quod torquetur in digitis, indicet præsens, & quod nondum ex colo tractum est osten-

offendat futurum : որ մահանալ է և ի առումն ինաԹուԹեալ , նշանակէ զանցեալ ժամանակ : եսկ որ մահնէ և ելլն ոլորն , նշանակէ զներկայ ժամանակ : և որ չևս է ոլորնալ և չևս ի վինլալուԹն քարշեալ , նշանակէ զապառնին .

Parcè . Ընդեւ . խնայաբար : խնայակի . անխնայաբար : անխնայակի : qui parcè feminat , parcè & metet : որ սերմանէ ընդելով , ընդելով և հնձեսցէ : ընդաբար .

Parcè , frugaliter vivere . խնայել ի ծախս , յարծաԹ : նեղել արծաԹով : խնայաբար ծախել զարծաԹ : ընդել : ընդեւ , vel ընդելով ծախել : հոգեպահ , զգաստ , զչափաւոր կեցակուց ուտել .

Parcimonia , parcitas . ՕգաստուԹի : ժուժկալուԹի : պարկեշտուԹի : շտիւորուԹի : ձիշդ : ընդուԹի : նեղուն արծաԹով : խնայուԹի յարծաԹ , ի ծախս .

Parco , ere peccatis . Թողուլ մեղ զմեղս մեր : նեղել զմեղս : նեղուն , ԹողուԹի չսորհել , առնել : Թողացուցանել : խնայել ի վր մեղաւորաց . parcere filio propter patrem , չսորհել հօր զանցանս որդւոյն .

Parcere sumptibus . խնայել ի ծախս : v. parcè .

Parcere labori . խնայել յաշխատանս : խնայել զանձն ի վաստակոց : մի խնայեր խրատել զորդեդ և յաձախեա զգանս ի վր նր .

Parcus , a , um . որ խնայէ ի ծախս : որ նեղէ արծաԹով : aliàs v. avarus : parcus in loquendo , սակաւախօս : cibus parcus , զգաստ , չափաւոր , հոգեպահ կեցակուց .

Pardus , di . Ինձ : gen. ընձու : vel. Ինղանդ & Ինլանդ : natus dicitur ex leone & panthera : ասի ծնանել յառիւծէ և ի բորենւոյ : pellis Pardi , ընձենի . odorifera est & maculis aspersa , անուշահոտ է և պիղկախայտուց : si mutare potest pardus varietates suas Jerem. 13. եԹէ փոխեսցէ ինձ զներգոյն իւր .

Parelium : solis imago expressa in nube densa & adversa soli . արեւանմանուԹի , կամ կեցպարանն արեգականն ի վր հակադրեալ Թանձրամած ամպոյն հարեալ .

Parens , & parentes . Հայր և մայր : ծնօղք .

Parens dicto . Հնազանդ : v. obediens .

Parentalia , ium . Հանդէս կատարման և Թաղման մեռելոյն : սուգ հանդիսաւոր : կարգ Թաղման : պատրաստուԹի մոմեղէն , խունկ , և սպասուց , և ամբոխ և չխոհ ոյժ : sumitur etiam pro convivio funebri : հոգւոյ հաց : և ձայլ ղոր առնեն յաւուրս սգոյն .

Parenthesis . Ընդմիջանէն նշան զի ընդդեմն նէ ունի .

Parento , are alicui . Ընծաւ հանդիսիս կատարել զկարգն Թաղման : սուգ առնել ի վր նր .

Pareo , ere : apparere . Երեւիլ : vide appareo .

Parere , obedire . Հնազանդիլ : vide obedio .

Parerga , orum : ornamentum aliquod , quod proposito operi additur . Զարդ ինչ որ յաւելի ի բուն գործն .

Paries , etis . Ցղմն . v. murus : intrà privatos parietes : մեկուսի ի տան : առանձինն : առանձնաբար : առանձնակի : զատաբար : զանխլաբար ի մարդկանէ .

Parilis . Հաւասար : նման : հանդէս : համաղոյդ : v. æqualis .

Parilitas . ՀաւասարուԹի : նմանուԹի : համաղուդուԹի : հանդիսուԹի : v. æqualitas .

Pario , ere , parturire . Ծնանիլ : զերկայ բերել : երկնել զորդին : ծննդական լինել .

Parere ova . Ձու ածել : ձու ծերտել .

Parere , producere . Ծնանիլ : ածել : առաջել : յառաջածել : ծննդաբերել . v. produco .

Parere dolorem . Պատճառել զգաւ : ցաւեցուցանել . կսկծեցուցանել : բորբոքել զկսկիծ .

Paritas , tis . ՆմանուԹի : հաւասարուԹի : հանդիսուԹի : համեմատուԹի .

Pariter , simul . Ի միասին : համօրէն : զոյգ ընդ : v. simul .

Pariter , similiter . Նմանապէս : հաւասարապէս : համեմատաբար : նոյնգունակ : ըստ նմին օրինակի : նոյն կերպիւ : հանդիսաբար .

Parma , æ . Վահանակ : վահան փոքրիկ .

Paro , are . Պատրաստել : պատրաստ առնել : յարդարել : յօրինել : կազմել : հանդերձել : նախահոգալ : պատրաստուԹի առնել : նախախնամել : յառաջագոյն հոգալ զամէ ինչ : ի պատրաստի ունել : parare cibos , խահ կազմել : &c. se ad prælium , լաւանել : զինչքն կազմել .

Parochialis , ad parœciam pertinens . որ պատկանի առ վիճակին , առ մայր և բուն եմ եկեղեցի : sacrum parochiale , հայրաւոր պատարագ որ հանդիսիս մատուցանի ի բուն և մայր եկեղեցի .

Pa-

Parochus, parœciæ pastor . Ծխատէրէց : ժողովրդեան , վիճակին վերակացու , հոգաբարձ , վերատեսուչ , հովիւ որում անձնեցեալ է հոգ ժողովրդեան ։ Ծխականք : որ ծխականութիւն առնէ : որ զծուխ ունէ .

Parœcia , æ : pro ipsa Ecclesia . Ժամ բուն և մայր եկեղեցի : pro ipso populo , Ծուխ , gen. Ծխոյ : ժողովուրդ : վիճակեալք : վիճակ : Թեմ .

Paropsis , idis . Սկաւառակ : սկուտղ , gen. սկտեղ : պնակ : սկուտեղ .

Parricida , æ . Հայրասպան : մայրասպան .

Parricidium . Հայրասպանութիւն : մայրասպանութիւն .

Pars , partis . Մի յամբողջէ մի մասն : բաժին : բաժ : բաժին : gen. բաժնի : in tres partes divisum , եռամասնեայ : dare quintam partem , հինգերորդել .

Pars corporis . Մասն , բաժին , անդամ մարմնոյ : v. g. սիրտն է գլուխն : Թոքն խօսուն : լեղի ցասուն : փայծեղ խնդուն : լեարդ սիրուն : խելք զգայուն .

Partes orbis quatuor . Չորք մասունք աշխարհիս , այսինքն , Europa , Եւրոպիայ որ է ֆռանկիստան : Asia , Ասիայ : Africa , Ափրիկէ : America , Ամերիքայ կամ նոր աշխարհ .

Pars , pro loco . Կոյս : կողմն : տեղի : ուրեք : սահման : վայր & վայրի ։ դիհն : ex omni parte , յամ կողմանէ : յամ կուսէ : յամ կողմանց : յամ տեղւոջէ ։ յամ ուստեք ։ յամենուստ : աստի և անտի : շուրջանակի .

In bonam partem accipere . Ծանր ոչ թուել ինձ : ոչ դժուարանալ ընդ : հաւանել : dat. հաճել ընդ : հաճոյ լինել ինձ : ոչ ինչ զչարել .

Rapere in malam partem . Զչարել , դժուարել , դժուարանալ ընդ : Ծանր թուել ինձ : մի ինչ ծանր թուեսցի ձեզ : Ծանր և տրտմաբար համարել : Ձախորդել , ձախել զբանն առ վատթարագոյն կողմն : անհաճոյ լինել ինձ .

Pro virili parte . Յամ զօրութեան իմում ։ ըստ կարի , ըստ կարողութեան իմում ։ ըստ բաւականի իմում : քաջաբար : արիաբար : քաջ սրտիւ ։ որչափ ձեռն տայցէ ինձ առնել .

Meæ partes sunt id agere . Այս իմս է պարտականութիւն իմ զի : պարտ է ինձ , պարտական եմ զայդ առնել : ինձ վայելէ , անկ է ինձ , ինձ պատշաճ է առնել .

Partes alterius agere . Մեծարել , հատուցանել զպարտսն այլոց .

Per partes . Մասնաբար : ըստ մասին ։ մի զկնի միւսոյ : զատաբար : որոշաբար : aliàs : v. frustum .

Pars adversa , in litibus . Դատախազ : դատակից ; ոսոխ : մուհասըմ .

Pars , factio . Կոյս : կողմն : խոտորել ի բարի կողմն : esse partium alicujus , յարել ի նա , vel նմա : հետեւել նմա : կալ ի կոյս նր : ձեռն տալ ինա : զհետ երթալ , զհետ լինել նր : կուսակից լինել : կուսակցել նմա : միտել զհետ նր .

Partis alicuius studiosus . Համախոհ : միաբան ։ միաբանեալ ընդ ։ կուսակից : որ կայ ի կոյս : gen. յարեալ ի նա .

Trahere in partes suas . Զամենեսեան ձգել առ իս : զամ յիմ կողմն առնել ։ զամ առնել ընդ իս : զամենեցուն անձինս , միտս գրաւել , գերել , հաճեցուցանել ։ զամ ուղղանկուցեալ յիս յարեցուցանել : յանկուցանել զսիրտս յիս .

Partes alicujus deserere . Թողուլ զնա : հրաժարել : մեկնել , ապստամբել , ապստամբութիւն առնել , խոտորել , թափել , ցրուել , յետս չոգել , դառնալ ի նմանէ առ թշնամի : յետս կալ , ի բաց կալ ի նմանէ .

Parthi , orum . Պարթեւք ։ gen. աց .

Partialis . Մասնական : մասնաւոր : մասնաւորական : Թերի ; անկատար : կիսատ : aliàs , կուսակից : համախոհ : միաբան : որ խոտորի ի կողմն ուրուք : դատաւոր անղուգակշիռ : ակնառու ։ որ ակնառութեամբ դատէ ։ որ հայի յերեսս &c.

Partiarius . Ընկեր : v. socius .

Particeps . Հաղորդ ։ կցորդ : մասնակից ։ հաղորդակից : բաժանորդ : բաժանակից ։ cum gen.

Aliquem facere participem alicujus rei . Առնել զոք կցորդ , հաղորդ , մասնակից cum gen. կցորդել , մասնաւորել , մասնակցել , հաղորդել զոք ընչից : հաղորդել նմա զինչս : v. communico .

Participem esse bonorum . Հաղորդ , կցորդ , մասնակից լինել փառաց , ընչից : զընչից հաղորդութիւն , կցորդութիւն ունել ընդ : հաղորդել , մասնակցել ընչից : մասնաւորել ի : abl.

Participatio . Հաղորդութիւն : կցորդութիւն : հաղորդակցութիւն : մասնակցութիւն : v. communicatio .

Participium . Ընդունելութիւն : անուն ընդունական : sic dicitur quia ex nomine participat casus , & ex verbo , tempus : զի

յանուանէ ընդունի զհոլովս և ի բայէ զժամանակ : և առաքեալ կամ յիշ : v. g. factor, արարիչ : կամ յօղ : v. g. legens, ընթերցօղ : կամ յեալ : v. g. natus, ծնեալ : կամ ի լի, v. g. amabilis, սիրելի : կամ յօղ : v. g. venturus, գալօղ.

Participo, are lucrum alicujus. Շահիմ, վաճառօղն ընկերանամ, հաղորդանամ ումեք ընդոյլումէ : մասնաւորել ի : abl. լինել մասնակից և հպարտ շահին : vide particeps.

Particula. Պատառիկ : մասնիկ : փոքրիկ մասն : դուշնաքեայ մասն : gen. մասնիկան : nom. plur. մասնիկունք : in grammatica autem, է միավանդ կամ երկավանդ բառն անհոլով և անվճռող.

Particularis, ut opponitur universali. Յատուկ : յատկական : մասնական : մասնաւոր : մասնաւորական : pro singulari, բուն : յատուկ : անպհական.

Particulatim. Հատն առ մասն : մի մի : մի ըստ միոջէ : երբեմնէ երբեմն = մասնամասնաբար : ըստ երբեմնէ երբեմն : մասնամասնօրէն : մասնաւորապէս : պատիլ առ մասնաւորս : մնկնել մի առ մի մինչև ի մանրագոյն պարակայս.

Partim. Ըստ մասին ինչ : մասամբ երբեք : ի մասնէ : մասնաբար : partim deseruerunt me amici, partim prodiderunt : բարեկամք իմ այլք թողին զիս և այլք զիս մատնեցին : v. alius.

Partior, iri. Բաժանել ի մասունս բազում : յօշել անդ-ամ անդամ : կտոր կտոր կտրել : մանր մանր խորտակել : յօշատել : օշ օշ կոտորել զմսեղմին : v. fruſtum.

Partiri, dividere. Բաժանել : անջատել : որոշել : v. divido : in duas partes, կիսել : ընդ մէջ կտրել : միջատել : հատասրակել = կիսատել : ընդ-միջել : երկպատկել : յօշել ընդ մէջ.

Partiri ſorte. Վիճակել : վիճակաւ բաժանել : արկանել զվիճակ ի վր : վիճակ հանել : ընկենուլ զվիճակ.

Partiri, diſtribuere. Օրինօք եւ բարի բաժանել, ջամբել, բաշխել աղքատաց : vel յաղքատաս : զաղքատս առնել մասնակից, հաղորդակից, կցորդ ընչից : տալ երբեմն չնչուսի զիւրմն : զբաժին հանել նմա յընչից : մասնակցել, մասնաւորել զաղքատս ընչից.

Partitè. Որոշելով : բաժանելով : զատաբար : որոշաբար.

Partitio, diviſio. Բաժանումն : անջատումն : որոշումն : բաշխումն.

Partitò. Ըստ կիսոյն : կիսովին : կէս : կէս :

Partitor, is. Բաժանօղ : բաժանարար.

Parturio, ire. Ծնանդեական լինիլ : ծնանել : դժուարածին լինիլ ի ծննդեան : երկինիլ զմանուկ : վշտանալ ի ծննդեան : երկունք ծննդեան կալնուլ պատ : հղանալ լինիլ երկունս : բազմօք վշտօք մերձ լինիլ ի ծնանիլ և ձգել : սաստկանալ երկունք ծննդականին : երկունք հասանել նմա : ձգել յերկինեն : մանուկ ներել զմայրս յելանել.

Partus, acquiſitus. Ստացեալ : շահեցեալ : գրաւեցեալ յինքն : մեծեալ.

Partus, genitus. Ծնեալ : յառաջածեալ : յառաջագոյնեալ = արտադրեալ : ի լոյս ածեալ.

Partus, ûs. Ծնունդ : երկունք : որդի ծնումն : երկնումն.

Partus, ûs, qui editur. Հանուկ : որդի : պտուղ որովայնի : ծնեալ : երկնեալ, բեր : & in animantibus, բեր : ծնունդ : ձագ : գինեալն, dicitur etiam, որդի.

Partum abigere. Վհատել զղաւակ : vide abigo.

Parvè. Սակաւիկ : v. parum.

Parvitas. Սակաւութիւն : փոքրութիւն : նուազութիւն : parvitas materiæ, թեթևութիւն երկին.

Parum, cum ſubſtantivo. Սակաւ մի գինի : դոյն : դոյզ : սուղ : փոքր ինչ գինի : քիչ : դուշնաքեայ.

Parum, cum adjectivo, v. g. parum cautus, անզգոյշ : parum ſapiens, նուազհալ յիմաստութիւն : &c.

Parum, cum verbo. Սակաւ : սուղ : փոքր : սակաւիկ ինչ : քիչ մի.

Parum abfuit quin. Սակաւիկ միւս ևս և մեռանէի : մերձ եղէ ի մեռանել : փոքր մի ևս մեռանէի : ի պատրաստի եղէ մեռանել.

Parumper. Փոքրիկ մի : սակաւիկ ինչ : քիչ մի.

Parvulus, ætate. Հանուկ : մանկտի : նորածին : կրտսեր : մանուկ հասակաւ : մանուկ տեսք : ի տիս մանկութեան : պատիկ : մանր : մանրիկ.

Parvulus mole, corpore. Փոքրիկ : գծուծ : անձամբ կարճ և հասակաւ.

Parvus. Պատիկ : փոքրիկ : gen. փոքրկան : plur. փոքրիկունք : դուշնաքեայ : փոքր : gen. փոքու : abl. փոքո՛ւ.

Parvi pendere. Աղքհատաբհել : հատարել առ ոչ ինչ : v. contemno.

Paſcha, id eſt tranſitus. Պասքայ : պանեք :

սեց : տօն պասեքի , որ Թարգմանի Ելք կամ անցանելն : զատիկ : տօն զատկի : տօն յարութեան տն՟ .

Ex decreto Concilii Nyceni , Pascha debet celebrari eâ Dominicâ quæ immediatè sequitur plenilunium æquinoctii verni . Ըստ սահմանադրութեան նիկիոյ ժողովոյն պարտ է մեզ կատարել զզատիկ յայնմ կիրակէի որ անմիջապէս հետեւի լրման լուսնին հասարակածին գարնանային : ita ut , sit primò æquinoctium die 21. Martii , & post æquinoctium , vel ipso æquinoctii die , sit plenilunium ; denique Dominicâ proximè sequenti sit Pascha : լիցի ուրեմն նախ գարնանամուտ յաւուրն իա՟ : մարտի ամսոյ : լիցի եւ աւուր լրումն զինի աւուրն գարնանամտի : կամ եւ ի նոյն իսկ աւուրն գարնանամտին, եւ ապա պասեք տօնեցի ի կիրակէի որ անմիջապէս հետեւի .

Octava paschæ . Կրկնազատիկ , Latinis Dominica in albis , կիրակի ի սպիտակս կամ սպիտակ կիրակի : at Armenijs Dominica in rubris , կարմիր կիրակի .

Paschalis . Պասեքային : զատկական . պասեքի .

Pascito , & pasco , ere . Արածել ճարակել : դարմանել : հովուել : արձակել զխաշինս յարօտս : արօտել : արօտացուցանել : կերակրել : սնուցանել .

Barbam pascere . Թողուլ զմօրուսն .

Pascor , ci . Արածիլ : ճարակիլ . կերակրիլ : դարմանիլ : արօտական լինել : արօտանալ : սնանիլ : qui herbis pascitur , խոտակեր : խոտաբոյծ : խոտաճարակ : խոտարած .

Pasci , delectari aliquâ re . Զուարճանալ , հրճուիլ : cum instr. սիրտն հեշտանալ , հաճիլ ընդ , vel ի : cum nom. զբօսնուլ , ախորժիլ . instr. զբօսանք լինել ինձ .

Pascuum , pascua . Արօտ : gen. տի : ճարակ : արած : կեր : դալարի : & դալար : արօտ փափկութեան : pro ipso loco , խոտաւէտ տեղի : դալար վայրի .

Passer , is . Ճնճղուկ : gen. ղկի : ճիտ . & in genere , ձագ : հաւ .

Passibilis . Չարչարելի : տանջելի : կրելի . որ ընդունակ է չարչարանաց : կրողական .

Passibilitas . Կրելութիւն : չարչարելութիւն : ընդունակութիւն չարչարանաց եւ ցաւոյ .

Passim . Այս եւ անդ : աստ եւ անդ : ուր կուռէ : ի տեղիս տեղիս : ցիր եւ ցան : aliquando , երբեմն : յաճախակի .

Passio animæ . Կարիք : ախտ : կիր : ախտակրութիւն : զգածումն : տառապումն : խիղճ : ցանկութիւն . ըղձականութիւն : ախտակաթութիւն : շարժումն հոգւոյն : & 1. Thess. 4. passio desiderii , ցաւ ցանկութեան .

Qui passionibus urgetur . Ախտացեալ ախտիւ , կրիւ : ախտակիր : զգածեալ ախտիւ : ըղձական : ախտական : շաղախեալ , աղմկեալ ախտիւ : v. g. passione amoris , սիրային : սիրահար : սիրական . տռփոտ : շաղախեալ սիրով .

Passioni , cupiditati parere . Հետեւիլ , զհետ երթալ , հնազանդիլ ցանկութեանց : տալ զինքն յաւար մոլութեանց : մատնել զինքն ի ցանկութիւնս : կատարել զկամս , զհաճոյս սրտի .

Passiones , cupiditates coercere . Զսպել , զախտս ճնշել , նուաճել , սանձահարել , յաղթահարել : v. coerceo .

Passio Domini Nostri Jesu Christi . Տանջանք , չարչարանք եւ մահ Տն՟ մերոյ Յի՟ Քի՟ .

Passivus , a , um . Կրաւորական բայ .

Passum , vini genus . Քաղցր գինի , որ ի չամիչէ լինի .

Vva passa , vel passula . Չամիչ : gen. չամչի : զոր հանեն յարեւն , չորացուցանեն ի դէմս արեւու .

Passus , a , um . Կրեալ . տանջեալ : չարչարեալ .

Passus , explicatus . Տարածեալ : սփռեալ : բացեալ : պարզեալ : մեկնեալ : արձարձեալ : ցրուեալ : տարացրեալ .

Crinibus passis . Հերատարած : գիսարձակ : passis manibus , բազկատարած բազկարձակ .

Passus , ûs . Քայլ : քայլ մի ոտին : գնաց մի : ընթացս : քայլել քայլ մի .

Lento passu . Քայլ քայլ : կամաց , կամկար , հանդարտ գնացիւք .

Pastillus , i . Ծխանելի որ բուրէ զանուշ հոտն .

Pastinaca , æ : vul. Փռանկի գազար .

Pastinatio , nis . փորումն , քանդումն երկրին . բրումն : պեղումն .

Pastinator , is . փորիչ : բրիչ : բահաւոր : մրճաւոր .

Pastino , are . փորել : բրել : պեղել : քանդել : յուզել զհողն .

Pastinum , i . Բրիչ : մուրճ : բահ : է գործի որով բրեն , յուզեն , պեղեն զերկիր .

Pastor , is . Հովիւ : gen. հովուի : խաշնարած : վերակացու հօտին .

Pastoralis . Հովուական .

Pastus , a , um . Ճարակեալ : արածեալ :

արօտական : bene pastus de homine , յագեալ : կուշտ : կշտացեալ : որ յագ ճաշակեաց .

Pastus , ûs pecudum . Ճարակ : արօտ : v. pascuum = pastus hominum , կերակուր : v. cibus .

Patefacio , ere . Բանալ : v. aperio .

Patefacere , declarare . Յայտնել : յայտ առնել = բացայայտել : ծանուցանել = հռչակել : հրատարակել : զեկուցանել : իմացուցանել : հանել ի լոյս .

Patefactio . Յայտնութիւն : բացայայտութիւն : ծանուցումն .

Patella , æ . Սկաւառակ : պնակ : սկուտղ .

Patena , & patina in missa . Մաղզմայն .

Patens , apertus . Բաց = արձակ : ընդարձակ տեղի : campus patens , ընդարձակ դաշտն : տափարակ դաշտն : դաշտաւէտ երկիր : ծայրածաւալ դաշտն : դաշտավայրք .

Patens aeris injuriis . Բացադրեալ ամ խստութեանց օդոյն : բացօթեայ ի ձմերային և յամարային .

Patenter . Յայտնապէս : բացայայտապէս : ի լուր , յաչս ամենեցուն : համարձակապէս : հրապարակօրէն .

Patentes litteræ . Մեծաւորաց և առաջնորդաց անձնարարական թուղթն : արձանագիր : վկայագիր : վկայական գիրն : թագաւորական նամակ և հրովարտակ .

Pateo , ere apertum esse . Բաց , բացեալ լինել : արձակիլ : v. aperio .

Latè patere . Ըղաշտն , երկերն ձգել , տարածգել : ընդարձակիլ : լայնատարածսփռիլ : տարածիլ : ծաւալիլ : զերկայնութիւն պարզեալ կարկառել .

Patere , esse evidens . Յայտնի լինել : յայտնապէս երեւիլ : ի յայտ գալ .

Patere calumniæ &c. Բացադրել չարախօսութեանց = ստորանկանել ընդ instr.

Pater , genitor . Հայր : gen. հօր : instr. հարբ : nominat. plural. հարք : gen. հարց : ծնող .

Pater , de religiosis . Հայր մէ : փառաւր : vitæ patrum , հարանց վարք .

Pater familias . Տանուտէր : vul. խնդամատր : ազգայոց տր : patris familias . տանուտան , vel տանուտերի : plur. տանուտեարք .

Patres , majores nostri . Առաջինք : հարք մեր : նախնիք : ծերունիք = ազգ առաջին .

Patera , æ . Բաժակ : ըմպանակ = նուիրանոց : ափսէ : ափսեայք : vul. փիալայ : սկիհն արծաթի .

Paternè . Հայրաբար : հայրօրէն : հայրական սիրով .

Paternitas . Հայրութիւն .

Paternus . Հայրական : domus paterna , հայրենի տուն .

Patesco , ere . Արձակիլ : բանիլ : յայտնիլ · յայտնի լինելի : ի յայտ գալ : հռչակիլ : հրատարակիլ : ծանօթանալ .

Patheticè . Զօրաւոր բանիւք : ազդու և հաստու բանիւ .

Patheticus . Բան զօրեղ : մարդ զօրաւոր բանիւք : ազդու և հաստու բանիւ : որ զօրութբ բանից հաճեցուցանէ զմիտս , ընկալնու զհոգիս , զսիրտս յափշտակէ , զանձինս գերէ , զարթուցանէ զկարիս .

Patibilis . Չարչարելի : տանջելի : կրելի : ընդունակ կրելութեանց .

Patibilis , tolerabilis . Կրելի : տանելի : համբերելի : զոր ուժ տանել բաւական եմ : զորում կարեմ դիմանալ : դիւրակիր .

Patibulum . Կախաղան : կախարան : երկժեղ փայտ : & de Cruce , զենարան անմեղ դատին .

Patiens , tis . Համբերող : երկայնամիտ : հանդարտամիտ : հանդարտաբարոյ : ժուժկալ : հեզամիտ : անոխակալ : անտրտունջ : անյիշաչար : տեւօղ .

Patienter . Համբերաբար : համբերութբ : համբերելով = երկայնամտաբար : հանդարտաբար : ժուժկալութբ .

Patientia . Համբերութիւն : երկայնմտութիւն : հանդարտութիւն : հանդարտաբարոյութիւն : ժուժկալութիւն : տեւողութիւն .

Patina , æ . Սկաւառակ : պնակ : սկուտղ .

Patior , ti : patienter ferre . Համբերել , համբերութբ տանել , տեւել : cum dat. համբերութբ կրել զկիշտս : հանդուրժել , հանդարտել ընդ դժնեդութեանց : լսել տանջանաց : համբերութբ , երկայնամտութբ կալ ի ցաւս : ժուժել , & ժուժկալել ի չարիս , vel չարեաց , præt. ժուժկալեցի = ըմբերաբար տանել : ըմբերել : ժոյժ ունել : դադարել .

Pati , tolerare . Կրել : տանջանօք տանջել : չարչարանս ընդունել : աշխատութիւն կրել : բորբոքել ցաւօք : մեծ ճգնութիւն առնել : դառն գործել հոգւով չափ : բազում չարչարանս չարչարել .

Indignè pati . Ոչ կարել տանել : ժոյժ ոչ ունել = սիրտն գայթանալ , գայթագնել , խռովիլ , չարանալ , գչարել վն : vel զի : դժգունել ի բարկութիւն յորժամ տեսանեմ .

Æquo animo pati . Համբերութբ , երկայնամտութբ կրել : v. patior .

Pati, permittere. Թողուլ տալ : Թողացուցանել, vel Թուլացուցանել մեզ ուտել : Թողուլ, տալ մեզ ուտել : ներել : համարձակել մեզ ուտել.

Hoc non patitur tua dignitas. Այս ոչ վայելէ քեզ : անպատեհ է, անպատշաճ : v. convenio.

Patratio. Գործ : գործութիւն : գործաւորութիւն.

Patrator. Աշխատիչ : գործիչ : գործող : vel in compositione, patrator mali, չարագործ : &c.

Patria, æ. Իմ երկիրս : իմ բուն աշխարհս : հայրենի : հայրենի աշխարհ : իմ բնիկ գաւառն : քաղաք ծննդեան իմոյ.

Patriarcha: v. g. Abraham, Isaac, Jacob & duodecim ejus filii. Նահապետ, որպիսիք էին Աբրահամ : Իսահակ : Յակոբ և երկոտասան որդիք նր : պատրիարգ.

Patriarcha apud Christianos. Պատրիարգ, plural. պատրիարգք & պատրիարգունք. հայրապետ : quales erant hi quatuor, Constantinopolitanus, Կոստանդնուպօլսի : Antiochenus, Անտիոքայի : Alexandrinus, Աղեքսանդրացի, vel Աղեքսանդրու : Hierosolymitanus, Երուսաղեմացի.

Patriarcha apud Armenios. Կաթողիկոս : plur. կաթողիկոսք & կաթողիկոսունք : հոգևոր տէր : tota Armeniorum Ecclesia regitur à quatuor Patriarchis, ii sunt ... եկեղեցին հայոց կառավարի ի չորից կաթողիկոսաց որք են.

Edchmiadzinensis quem universalem vocant & D. Gregorii illuminatoris successorem. Պատրիարգն էջմիածնի զոր անուանեն կաթողիկոս, այսինքն ընդհանրական, և մեծին Գրիգորի լուսաւորչին յաջորդն : Hic in sua jurisdictione habet totam fere majorem Armeniam, reliquosque Armeniorum populos per Turkiam & Persidem dispersos : սա ընդ իշխանութեամբ իւրով ունի զմեծ հայաստան և զայլս հայոց սփռեալս ընդ աշխարհս Տաճկաց և պարսկաց.

Sisensis, cujus jurisdictionis est Cilicia seu Armenia minor, Syria & finitimæ regiones. Պատրիարգն Սսոյ, որ է ձեռնահաս ի վր փոքրին հայաստանի որ է կիլիկիայ. և ի վր Ասորւոյ և սահմանակից գաւառաց.

Aghtamarensis : in ea parte Assyriæ quæ est ad meridièm maris, seu lacûs Vanensis. Պատրիարգն Աղթամարայ որոյ վիճակն է Ասորեստան, ի հարաւ կոյս վասպուրական ծովակին.

Kantzasarensis, cujus ditionis est Albania ad mare Caspium. Պատրիարգն գանձասարայ որոյ ընդ ձեռամբ է Աղուանից երկիրն առ կասբից ծովն.

Patriarchalis. Պատրիարգական : նահապետական : domus patriarchalis, պատրիարգարան. կաթողիկոսարան : պատրիարգանոց.

Patriarchatus. Պատրիարգութիւն : կաթողիկոսութիւն : հայրապետութիւն : aliàs վիճակ կաթողիկոսին.

Patricida. Հայրասպան.

Patricius, olim ex primis Senatoribus, Romæ oriundus. Որ ծնեալ էր ի նախապատիւ սենկղիտիկոսաց հռովմայեցւոց : նախարարք : գլխաւորք : աւագ և պետք քաղաքին.

Patrimonium, bona quæ à patre vel matre hæreditate obveniunt. Ինչք հայրականք, մայրականք. հայրենիք. զորս որդի ժառանգեալ ունի ի հօրէ և ի մօրէ : հայրենական.

Patrisso, are. Նմանակից լինել, նմանել հօր իւրում.

Patritus, a, um. Հայրենի : հայրենական.

Patro, are. Գործել. առնել.

Patrocinium. Ի Թիկունս հասութիւն : v. adjumentum.

Patrocinor, ari alicui. Օգնել : dat. ընդունել, ընկալնուլ զոք ընդ հովանեաւ իմով : պահել ընդ հովանեաւ Թևոց իմոց : v. protego.

Patronus, advocatus. Դատախազ. v. advocatus : patronus de Sanctis, մէ որոյ անուն ունիմ. յորոյ անուն կանգնեալ է եկեղեցի : իմ պահապան, օգնական, բարեխօս, հոգաբարձու, խնամակալ, վերատեսուչ.

Patronus, cujus est aliquem nominare ad beneficium ecclesiasticum. Որոյ է զայլ ոք մերձեցուցանել յեկեղեցական կարգն, աստիճանն, վիճակն, պաշտօն, մեծութիւն իւր : patronatus autem, իրաւունք և իշխանութիւն մերձեցուցանելոյ առ, ut suprà.

Patronus, protector. Օգնական : ձեռնտու : ձեռնտու : Ջատագով : խնամակալ : պաշտպան : ապաւէն : ձեռնկալու : ընկալուչ.

Patruelis. Հօր եղբօր որդի. patruelis soror, հօր եղբօր դուստր.

Patruus. Հօր եղբայր : item հաւ : պապ.

Patulus, a : arbor. Ծառ հովանաւոր ; Թաւ : անտառախիտ. անտառացեալ և

ստեր

տերեւախիտ : խիտ ոստոք ։ վարսաւոր : խուռն եւ թանձրախիտ ոստոք .

Pauci, æ, a. Սակաւ : փոքր : plur. փոքունք : նուազ, plur. նուազունք .

Paucis dicere. Ճառել կարճառօտայն : համառօտայն : համառօտել : սակաւ ինչ բանիւք : փոքր ի շատէ : կարճ ի կարճոյ : սակաւուք : ընդ աղօտ : դուզնաքեօք : համառօտակի : նուազս ի յոգունց իբր յանբաւ բազմութեան ծովու կաթիլ մի : համառօտիւ .

Paucis post diebus. Յետ սակաւ ինչ աւուրց ։ յետ սուղ ինչ աւուրց : յետ սակաւուց : յետ սակաւու ժամանակի : զկնի դուզնաքեայ ժամանակի : յետ սակաւ միոյ : սակաւիկ ինչ եւ գամ : ահա ունիմ ի մօտոյ եւս գալ : մերձ ընդ մերձ , հուպ ընդ հուպ գամ.

Paucitas, tis. Սակաւութիւն : նուազութիւն : սղութիւն : կարճութիւն .

Ad paucum tempus. Ժամանակ մի : առ սակաւ մի : զաւուրս ինչ : յաւուրս քանի մի .

Pauculi, æ, a. Սակաւիկ ինչ : vide paucus.

Pavefactus. Զարհուրեալ : ահաբեկ ։ պակուցեալ յերկիւղէ : սրտաթափ յահէ : սարսափեալ : զահի հարեալ.

Pavendus. Ահեղ : ահաւոր : ահաբեր : ահընկէց : ահարկու : ահագին : զարհուրելի : սարսափելի : սարսելի : սոսկալի .

Paveo, pavesco, ere. Զահի հարել ։ սասանել : սարսել : զարհուրել : զարհուրանս կրել ։ անկանել ահ ի վերայ նորա : պակել & պակնուլ սրտին յահէ , præt. պակեայ : ահ կալնուլ , պատել զնա : երկնչել : խռովել : ահիւ մեծաւ տագնապել : հալել յերկիւղէ .

Pavicula, æ : instrumentum quo area aut pavimentum coæquatur. Գործի մի որով հաւասարի կալն, ֆարշն, կամ քարակարկ ճանապարհ .

Pavidè. Երկիւղիւ : ահիւ : դողալով : կարճամտաբար : երկչոտաբար .

Pavidus homo. Երկչոտ : վախոտ ։ վեհերոտ : վատասիրտ : կարճամիտ : խօթամիտ : երկիւղակիր : զանգիտող .

Pavidus equus. Ձի անգնալ ի կամրջի : v. g. վախոտ : խրտուցեալ : խրտուեալ ։ խրտեալ : խրտնեալ ։ խրտչեալ : որ խրտուի, խրտի, խրտնի, խրտչի .

Pavimentatus. Քարակարկ : քարակապ : ֆարշն , յատակն վիմօք կապեալ : ուղորկեալ քարիւք ։ քարայատակ : յատակն քարիւք կազմեալ ։ si grandioribus saxis, սալայատակ : սալայարկ .

Pavimento, are. Զֆարշն, զյատակն, զճանապարհն կապել վիմօք : քարիւք կազմել : քարայատակ, քարակապ, քարակարկ առնել : զյատակն ուղորկել քարիւք .

Pavimentum. Յատակ տան կամ ճանապարհին : քարակապ ֆարշն .

Pavito, are : ut Paveo.

Paulatim. Սակաւ սակաւ : առ սակաւ սակաւ : սակաւ առ սակաւ : փոքր փոքր : կամաց կամաց : մեղմով : մեղմաբար : հանդարտաբար .

Paulisper. Սակաւիկ ինչ : փոքր մի, ժամանակ ինչ .

Paulò : ut parum : paulò doctior illo. Սակաւիկ մի գիտուն քան զնա ։ paulò ante, դոյն ինչ, սակաւ ինչ առաջ : paulò post, փոքր մի յետոյ : զկնի սակաւուց ։ յետ սակաւումիոյ : ոչ յետ բազում ժամուց : զկնի փոքու ինչ .

Paululùm. Սակաւիկ ինչ : v. parum.

Pavo, onis : & pavus, i. Սիրամարգ : rotare caudam , ծիածանել ագեաց սիրամարգի .

Pavor, oris. Ահ : երկիւղ : զարհուրանք : դողումն : սարսափ : սարսափումն : արհաւիրք : խռովութիւն : սասանութիւն : սոսկումն ։ պակումն սրտի յահէ : տագնապ : սարսուռք դողութեան : վախ : զանգիտանք : ահաբեկութիւն .

Pauper, eris. Աղքատ : անինչ : տառապեալ : անանկ : անանկացեալ : դրանկ : յընչից թափուր : թշուառացեալ : թշուառական : չքաւոր : կարօտ ումի .

Pauperem fieri. Աղքատանալ ։ չքաւորել : անընչանալ : թշուառանալ : տառապել, մաշել աղքատութեամբ : անկանել ի խորս աղքատութեան : անանկանալ .

Pauperem facere. Աղքատացուցանել : տառապեցուցանել : թշուառացուցանել : մաշել աղքատութեամբ .

Pauperculus. Աղքատուկ ։ խեղճ : խեղճուկ : v. pauper.

Pauperies, paupertas. Աղքատութիւն : անընչութիւն : անանկութիւն : չքաւորութիւն ։ թշուառութիւն : տառապանք : կարօտութիւն .

Pausa, æ. Դադար : դադարումն : դուլ : հանգիստ : հանգստութիւն : pausam facere, դադարել : հանգչել : փոքր ինչ դուլ տալ անձին իւրում : սակաւիկ մի առնուլ զովի .

Pauxillum. Սակաւիկ ինչ : v. parum.

Pax, tranquillitas. հեւսղաղութիւն: հանդարտութիւն: անդիսա: դադարութիւն: հանդարտութիւն: անդորդ: gen. ու: անդորրութիւն: ապահովութիւն: անվրդովութիւն: անդրաղութիւն. անդիսութիւն.

Pax inter diſſidentes. հեւսղաղութիւն: հաշտութիւն: միաբանութիւն: հրուէն խաղաղութիւն: pacem componere, հաշտել: միաբանել: հանդիշել ի պատերազմաց: խաղաղանալ զկռիւ: հաշտ լինել ընդ.

Pace tuâ dixerim. Թ-ողութիւն արա: քեզ ծանր մի լիցի եթէ ասեմ.

Paxillus. Ցից: v. palus.

P E

PEccaminoſus. մեղանչական.

Peccatum, error. սղալանք: սղալութիւն: ծռութիւն: պակասութիւն: մոլորութիւն: վնաս.

Peccatum: eſt dictum, factum, cogitatum contra legem Dei. մեղն. մեղք. ի խօսքն, գործն, խորհուրդն ընդ դէմ օրինացն այ: անցանք: անցուած: մեղանչութիւն: մեղանք: օրինազանցութիւն խորհրդով, բանիւ կամ գործով: զանցառութիւն օրինօքն այ.

Peccatum originale. բնկղբնական: actuale, ներգործական: mortale, մահու չափ: մահացու: մահկանացու: որ է ի մահ: veniale, նեղելի: habituale, ունական.

In peccato mori. մեռանիլ ի մէջ մեղաց. յանօրէնութիւնէ իւրում, ի նեղբոյ մեղաց, ի մեղս իւր մեռանիլ: անդիղջ, անխոստովան, անապաշխարհ, յամառեալ, պնդեալ, հաստատեալ ի մեղս.

Peccator. մեղաւոր: մեղանչական: մեղաց առէր: մեղսասէր: բազմամեղ: անդամ ի մեղս: մեղսանաձախ. անլուռ ի մեղաց: լի և մածեալ մեղօք. ի բազում ծուացեալ մեղաց խորս ընկղմեալ: շնեղքահուառեալ մեղօք.

Pecco, are. սղալիլ. մոլորիլ: մեղանչել. præt. մեղայ: անցանիլ: præt. անցեալ: անցեալ, մեղուցեալ եմ: անցանիլ զանցանս: զանցառանիլ զօրինօքն այ: անկանիլ ի մեղս.

Pecten, inis. սանդր: gen. սանդրը: pecten ferreum, ſupplicii genus, երկաթի քերիչ: քերանք: pecten, occa, կակղոց: vide occa.

Pectino, are comas. սանդրիլ զգլուխ, զհեր: pectinare lanam &c. գզել, գզգզել զբուրդն, զբաճան.

Pecto, ere comas. սանդրիլ զգլուխ.

Pectoralis faſcia. ոսկեհուռ դիպակ: լանջագեղ կամար.

Pectus, oris. լանջ: սիրտ. կուրծ: ստին: præcinctus circa pectus, գօտեւորեալ առ ստեամբն գօտի: pectus percutere, զկուրծն բախել, հարկել, կոծել.

Pecua, gen. orum. հեւսյինք: եղինք: անդեայք: ջոկ կովուց: նախիր: անդէ. gen. plur. անդէից. գրասու. անասուն.

Pecuarius. հովիւ: pecuarius canis, սամսօն, մեծշուն.

Peculator, is. որ անիրաւաբար ինչս գաւազանայ ի հասարակաց քսակէ: հասարակակապուտ.

Peculatus, ûs. գողութիւն: շահ անիրաւ. անիրաւաստացեալ գանձ ի հասարակաց քսակէ.

Peculiaris. Յատուկ: յատկական: անպահական.

Peculiariter. Յատկապէս: խնկասէս.

Peculioſus. փարթամ: ընչաւոր: vide dives.

Peculium. քսակ: գանձն: արծաթ զոր վաստակօք իւրովք գանձեալ ոք ի պէտս իւր.

Peculor, ari. Օրհնաբոզ, և յայիշատակութիւն գանձել զգանձս.

Pecunia, æ. փող: դրամ. դահեկան: ստակ: արծաթ.

Pecuniaria multa. հնուղաթայ: տուգանս: v. multa.

Pecunioſus. փարթամ: հարուստ. ընչեղ. v. dives.

Pecus, oris, udis. հընասուն: v. animal: aliàs, ոչխար: v. ovis &c.

Pedalis. ոտնաչափ յերկայնութիւն, կամ ի լայնութիւն.

Pedamen, inis. փայտ, ցից, յենուլի, յենարան ցցեալ առ ոտն ծառոյն: vul. գուշակ.

Pedatim incedere. ոտն ոտն շրջիլ. վերացուցանել ոչ զոտս երկու ի միասին, այլ զմի ոտն զկնի միւսոյ: ſic inter quadrupedes incedunt leo tantùm & camelus: այս այս ի մէջ չորքոտանեաց շրջին ուղտ միայն և առիւծն.

Pedes, pedeſter. հետի: հետեւակ. ոտով: հետի ոտս: ոտնաւոր: vul. խաղատակ. pedites, de militibus: հետեւակք. արք ոտնաւորք: հետեւակազօր.

Pedetentim. քայլ առ քայլ: սակաւ առ սակաւ: մեղմով: մեղմաբար: մեղմ. հանդարտիկ: կամկաւ և հանդարտ դնացք.

Pedica, æ. ՍԹՈՌՆ : gen. ան : որոգայթ : ծուղակ : վարմ հաւորսաց : խեղդ : որսա-րանք : կալանք.

Pediculus. ՈՋԻԼ, gen. ոջլի : pediculosus, ոջլոտ. զոջիլս որսալ, սպել.

Pediculus fructuum. Կրախեղ : կոթ.

Pedisequus, a. Հետագայ : հետագ-նաց : հետամուտ. հետևակ.

Peditatus, ûs. Հետևակք : ռամկա-որք. հետևակազօր.

Pedo, are. փուք հանել : փուք ար-ձակել : տուել : թսել, որ է անձայն փուք հանել.

Pedum, i. Հովուի ցուպ : ծոպան : գաւազան.

Pejero, are. Ջնջանել, դանց առնել զերդմամբ իւրով : ստել երդման իւրում. յետս դառնալ յերդմանց իւրոց : քակտել, եղծել զերդումն : սուտ երդումն երդ-նուլ.

Pejor, is. Չարագոյն. չար քան զ. չար ևս քան զ. յոռին, gen. յոռւոյ.

Pejoro, are. Չարագոյն առնել, չար ևս առնել քան զ. pejorari, չար ևս լինել : վատթարագոյն լինել : յառաջել ի չարէն ի չարագոյն : յառաջ դալ ի չար : չարն, ցաւն առաւել ևս զայրանալ : սաստկանալ : զօ-րանալ.

Pelagus. Ծով : անդունդք, խորք ծո-վու.

Pelicanus. Հաւալուսն : dicunt pelicanum seipsum graviter vulnerare & sanguinem suum super pullos mortuos fundere, quo illi perfusi reviviscunt : ասեն թէ հաւալուսն այնչափ սիրէ զձագս իւր մինչ զի կացով ծեղքէ զսիրտն, և ի վր̄ ձագուց մեռելոց հեղու զարիւն որով նք̄ կենդանանան.

Pellax, acis. Խաբեբայ : պատիր : խա-բուսիկ : խորամանկ : խարդախ : հրապու-րիչ : համոզիչ : նենգաւոր.

Pellex, icis. Բոզ : կին շուն : պոռնիկ : խառնագնաց.

Pellicatus, ûs. Շնութի : պոռնկութի : բոզութի : խառնագնացութի. առ և ան-կութի.

Pelliceo, & pellicio, ere. Հրապուրել : պատրել : համոզել : հրապուրանօք և պա-տիր բանիւք քարշել, հրաւիրել, յափշտա-կել զմիտս· գերել զանձինս.

Pelliceus. Մաշկեղէն : մաշկեայ : մոր-թեղէն : կաշեղէն : մաշկեակ : մորթիք.

Pellicula. Մորթ կամ կաշի բարակ : in ovo, թաղանթ ձուոյ : բարակ փառ ձուոյ.

Pellio, nis. Մորթագործ : մորթավա-ճառ : մորթակար : մաշկարար : vul. սա-մուրդուղ.

Pellis. Մորթ : այ. կաշի : մաշկ : pellis caprina, այծենի : hædina, ուլենի.

Pellem detrahere animali. Մորթել : զմ-որթն մորթել ի նմանէ. homini, զկաշին, զմորթ քերթել ի մարմնոյ, յանձնէ.

Pello, ere. Հալածել : վարել ի բաց : v: expello.

Peloponesus. Մուրայ.

Pelvis. Կոնք : տաշտ.

Penaria cella : v. penuaria.

Pendeo, ere. Կախիլ, կախ լինել զթե-լէ : լինել ի կախ. uno pede, զմիոյ ոտա-նէ կախ լինել : կախեալ կալ.

Ex aliquo pendere. Լինել ի ներքոյ իշ-խանութե նր̄, ընդ իշխանութբ նր̄ : հնա-զանդել, ստորադրիլ, հպատակիլ նմա : ոչ լինել առ̄ անձին իւրոյ in his duobus præceptis tota lex pendet & prophetæ : յայս եր-կուս պատուիրանս ամ̄ օրէնքն և մարգա-րէք կախեալ կան.

Pendo, ere. Քննել : կշռել : v. examino.

Pendere, solvere. Վճարել : հատուցա-նել : տալ. pendere tributum, տալ զհարկս, v. tributum.

Pendulus. Կախ, կախեալ զփայտէ, vel ի փայտէ : որ է ի կախ : որ կախեալ կայ.

Penè. Իբր : իբրու : մերձ. v. ferè.

Penes cum acc. penes me est. Ցիս է, իշ-խան եմ զայն առնել : կայ առաջի իմ, ի ձեռս իմ է զայն առնել : է ընդ իշխա-նութբ իմով : առ իս : ձեռնհաս եմ զայն առնել.

Penetrabilis. Ներթադրելի : ածանցելի : միջանցանելի. թափանցելի.

Penetrabilis, qui penetrat. Թափանցող ի միջէ ի միւս կողմն : թափանցիկ : թա-փանցանող : ածանցական : թափանցական : որ խոր խոր ներս մտանէ : de acri ingenio, խելամուտ : խորագէտ : սրատես : սրամիտ : սրախելք : ներքաքննին : մտօք սուր : ներքա-հայեաց : հատու.

Penetrale domus. Ներանձնագոյն, ներ-սագոյն տեղի : անքոյթ ի մարդկանէ : գա-ղտեալ, մեկնեալ : շտեմարանք.

Penetratio. Ածանցումն : թափանցումն : միջանցումն : թափանցկութի : ներթա-փութի.

Penetratio ingenii. Խելամտութի : խո-րագիտութի : սրատեսութի : սրամտութի : սրութի, ներքութի խելաց. արագամ-տութի.

Penetro, are. Ածանցել : թափանցել

թա-

թափանցանց , թափանցիկ , թափանցուց եղանել ի մտոյէ ի միւս կողմն : սլաքն թափանցիկ լեալ ընդ մէջ թիկանց : անցանել ընդ : յածել ընդ : ընդածել ընդ : præter. ածայ .

Penetrare in regiones ..... ներանել : հասանել մինչև : տեսել զառն , ուսումնասիրել ինչ ինչ ի .

Penicillum : & penicillus . էջբիչ vul. զալամ .

Penicillum ex concerptis linteolis , quo ſtipantur vulnera : vul. փնչիայ : պատրոյկ զոր ի խոցս թաղեն զի շրթունք նոյ յիրիցբնարս մի գայցեն մինչ չև ել շարաւն .

Peniculus , gall. torchon . ձեռնասրբիկ . ծիւ , ծուխն , պատառ .

Peninſula . ԹԱ-երակղզի : ցամաք կղզի .

Penitus , a , um . Ներքին : խոր : ծածուկ : v. interior .

Penitùs . ամենևին : v. omnino .

Penna , volucrum caudæ & alarum . փետուր , & թեփուր , & թեպուր թռչոց և պոչոյն թռչնոց : թև .

Penna ad ſcribendum . էջբիչ : orientalium , եղեգնիկ : id eſt arundo ſubtilis .

Pennarius culter : vul. դալամդրաշ . կտրոց : կարիչ : quibuſdam , մկրան .

Pennatus , pennifer , penniger . փետրաւոր : թեփրաւոր : թևաւոր .

Pennula , æ . ԺԱ-եռաբնակ փետրիկ : դեռաբոյս բզբուկ նորածին ձագուց : նորափետուր .

Penſilis . Կախ : կախեալ : որ է ի կախ .

Penſio , nis . Չաուղութիւն . վճար .

Penſio , annua attributio . ԺԱ-ոճիկ : Թոշակ : habet â rege diurnam penſionem : ունի ոճիկ ունի ի Թագաւորէ : ելանէ նմա ոճիկ հարիւր արծաթոյ օր ըստ օրէ : ասայ , կարգեաց նմա Թագաւոր զոճիկ , Ա. արծաթ աւուր մինչ .

Penſo , are , ponderare . Կշռել : կշռաւոր : vul. : քաշել .

Penſare amicitiam factis . Օրաբեկամու թիւն կշռել , չափել ըստ գործոյ , vel գոլ ծանչ .

Penſare , compenſare . Չաուղանել զիմոխարկին : v. compenſo .

Penſum , i . Վաստակ : Ջան : աշխատանք : սակ , բան : այն է վաստակ իմ առայս օր .

Pentagonus . Հինգանկիւնի : որ ի հինգ անկիւնս ունի .

Pentameter verſus . Տող հնգաչափ , որ ունի զհինգ ոտս , երկու առաջինք հատ ոտանդ են , կամ հատբոյթ : երկու յետինք ոտանդ են .

Pentapolis . Հինգ քաղաք . կամ գաւառն յորում էին հինգ քաղաք : co nomine appellatæ ſunt provinciæ duæ , prima in finibus Paleſtinæ ubi erant urbes Sodoma , Gomorra , Adama , Seboim , & Bala ceu Segor : այսպէս անուանեցան գաւառք երկու . մին ի սահմանս քանանացւոց ուր էին քաղաք Սոդոմ : Գոմոր : Ադամայ : Սեբոյիմ : և Բաղակ որ է Սեգոր : Altera in libya ubi erant civitates Berenice , Arſinoe , Ptolemais , Apollonia , & Cyrene : միւսն յերկիրն Լիբիացւոց , ուր էին քաղաք Բերենիկէ . Արսինոյ : Պտողէմայիդ : Ապողոնիայ : և Կիւրենէն .

Pentateuchus , ſeu volumen quinque librorum à Moyſe ſcriptorum ; ſcilicet , Geneſis , Exodus , Leviticus , Numeri , Deuteronomium . Հինգ մատեանքն գրեալք ի Մովսէսէ . Ադյանքն , Գիրք Ծննդոց . Գիրք Ելից : Գիրք Ղեւտականաց : Գիրք Թուոց : Գիրք Երկրորդ օրինաց .

Pentecoſtes , dies quinquageſimus à feſto Paſchæ . Պենտեկոստէ : յինանակ : ասէն պենտեկոստէից : ասէն հոգւոյ գալստեան : vul. հոգեգալուստ : յորժամ հոգի սբ լինէ՞ առեանակ հրոյն էջ ի վր հաւատացելոց յաւուրն յերեսնորդի զկնի յարութե՞ն .

Penuaria cella . Պահարան : հաւբար : հաւբարանոց : յորում պահեն զկերակուրս և դուռելիս . մառան , & մարան : յորում մթերեն զմթերս կերակրոց և զպէտս տան : vul. հաւ՞ուձ խանոյ .

Penula , æ : pallium . փիլոն . v. pallium .

Penulatus . Օփիլոնն արկեալ զիւրեաւ : զգեցեալ զփիլոն .

Penultima ſyllaba . Վանդ Թերսվերջ .

Penum , & penus : gen. ûs , vel , oris . Մթերք : դարման : մթերք կերակրոց և ուտելեաց . ինչք մթերեալք : պէտք տան .

Penuria , æ . Աղքատութի՞ն : չքաւորութի՞ն : v. egeſtas .

Pepigi tecum uno denario . ԺԱ-ահեկանէ մտոք սակ արկի ընդ քեզ : դուն հաստ , կատեցի զմի դահեկան : pepigi fœdus cum oculis meis : Job. 31 . ԺԱ-խտ եղի ընդ աչս իմ : v. fœdus .

Peplum , & peplus : veſtis muliebris . Կտաւոցի հանդերձ .

Pepo , nis . Եղեխ . անձ . pepo aquaticus , Ձմերուկ : ջրապտղոյ : vul. ղաւրուզ .

Per : ponitur Inſtrumentalis caſus , vel ſi

ձեռն : cum gen. v. g. per Jesum Christum, Յիւ Քսիւ , vel ի ձեռն Յի Քի .

Per, in motu . Ընդ . cum nomin. v. g. per Samariam, ընդ Սամարիայ . per urbem, ընդ քաղաք : per clamitas , ընդ նեղամա-ցեան , vel, ընդ նեղեղս նեղամացեաց : quod Uesganus in traductione D. Hyeron. ad Paulinum ineptè reddit, ի ձեռն նեղամնացեաց .

Per ætatem non possum . Վս հասակի ; ի պատճառս հասակի : վս անկելութե աւուրց ոչ կարեմ .

Per accidens . Պատահմաբար . անկար-ծակի .

Per annum . Ի տարւոջ : երկարութեն տա-րւոյն միոյ .

Per me licet . Թոյլ տամ . զայս թող-ում : ներեմ : հաւանեալ կամ : հաճեալ եմ , հաճիմ ընդ այն : թող լիցի .

Per intervalla . Երբեմն : ըստ ժամու ժամու : ընդ ժամս ժամս : անդամ անդամ .

Per somnium . Երազով : յանուրջս : յե-րազի . ի տեսլեան գիշերոյն .

Per tres horas hic mansi . Ժամս երիս կացի , արարի աստ .

Pera, æ . Պարկ : մախաղ : մաղախ : vul. ճեպ .

Perabsurdus . Բան անտեղի յոյժ : sic exprimes alia ejusmodi adjectiva per adjectionem adverbij : յոյժ , vel խիստ , id est, valdè .

Peractio . Կատարած : կատարումն . վերջ : աւարտ : սպառ : v. finis .

Peractus, a, um . Կատարեալ : վճա-րեալ : աւարտեալ : սպառեալ : հանեալ ի գլուխ : յաւարտ հասեալ , ածեալ .

Peracuo, ere . Սրել յոյժ : sic exprimes verba similia , addendo adverbium յոյժ , խիստ : &c.

Peracutè . Նրբաբար յոյժ : sic de aliis ejusmodi adverbiis .

Plurima omittuntur quæ haberi possunt ex primitivis .

Perago, ere . Կատարել : բովանդակել . սպառել : վճարել : աւարտել : ի գլուխ , յաւարտ հանել , ածել , հասուցանել : յանգ հանել : v. finio .

Tempus peragere . Ժամանակ , զաւ-ուրս , զկեանս անցուցանել , ծախել , վճա-րել , կատարել , վարել յաղօթս : v. g. vel աղօթիւք : հանել զգիշերն ի գլուխ յա-ղօթս .

Peragratio, nis . Շուրջ ընթացումն : շուրջ երթութիւն : շրջանք . շրջագնայու-թիւն ընդ երկիրն , կամ զերկրաւ : շրջելն ընդ երկիր յերկայնութիւն , և ի լայնութիւն.

Peragro, are . Շուրջ ընթանալ , շուրջ գնալ , երթալ զերկրաւ : շրջել զերկրաւ , vel ընդ երկիրն : անցանել զհանդէս երկրին : շրջագայել զերկիրն .

Peramanter . Սիրով մեծաւ . յօժարա-գոյն , քաղցրիկ սրտիւ : հայրագութ գը-կմամբ , և խանդաղատ համբուրիւ : խան-դաղատալի բանիւք : ըղձական , սիրա-կան , խանդակաթ սրտիւ .

Perambulo, are . Գնալ , երթալ , շրջել , ընթանալ ընդ երկիրն , vel զերկրաւ : v. peragro .

Percello, ere . Հարկանել : հարել : կոր-ծանել .

Perculit me timor . Ահն կալաւ զիս : ան-կաւ ի վը իմ . պատեաց զիս : զահ հա-րայ : &c.

Perceptio frugum . Ելք և բեր հողոյն : պտուղք երկրի : արգասիք : արդիւնք : հունձ : պտղաբերութիւն . արմտիք անդոց : հասք : հասոյթք : մթերք : մուտ երկրին .

Perceptio intellectûs . Իմացողութիւն , իմացումն : հասումն , ըմբռնումն մտաց : վերահասութիւն : իրազեկութիւն .

Percipio, ere fructus . Հնձել զհունձս , զարդիւնս ժողովել : քաղել զպտուղս : կթել զայգի .

Percipere voluptatem ex .... Ուրախա-նալ , հրճուել : cum instrum. հաճիլ յոյժ ընդ : լինել ինձ ուրախութիւն և մխիթա-րութիւն մեծ ի : abl. .

Percipere mærorem ex .... Ցաւ և տրտ-մութիւն լինել ինձ : տրտմիլ : v. doleo .

Percipere, intelligere . Իմանալ : ըմբռ-նել մտօք . վերահասու , իրազեկ լինել : v. intelligo .

Percitus aliquâ passione . Հարեալ , բոր-բոքեալ , շարժեալ , սաստկեալ . յափշտա-կեալ սրտով , բարկութեամբ . &c.

Percolo, are . Քամել , պարզել , մզել զգինի : &c.

Percontatio . Հարցումն : v. interrogatio .

Percontor, ari . Հարցանել : խոր քննել : v. interrogo .

Percrebresco, ere . Լուր , համբաւ ել-նել , տարածիլ , հնչել , հռչակիլ , նկանել , ծաւալիլ ընդ ամ երկիր : լուր եղև բանն այն , համբաւեցաւ , եհաս ի : բանն յո-գել զմամնէ .

Percrepo, are . Հնչել : զձայնն տալ , հանել : լնուլ կոչել զանուն նո : գը-գեալ գոռալ : դղրդել & դղրդալ : թնդալ : præt. դացի .

Per-

Perculsus timore v. g. Ահին հարեալ ։ ահաբեկ : v. exterritus.

Percunctatio : v. interrogatio.

Pecunctor, ari : v. interrogo.

Percurro, ere. Շրջել, շուրջ ընթանալ ընդ : v. perambulo.

Percurrere aliquid breviter. Հարեւանցի, ընդ աղօտ ընթեռնուլ : յուզել, քրքրել զգիրքն : ի յոյզ նամականց, percurrendo litteras.

Percursatio provinciæ. Հանդէս գաւառին : v. peragratio.

Percursio libri v. g. Հարեւանցի եւ ընդաղօտ ընթերցումն : յոյզ գրոց.

Percurso, are : vagari. Շրջել այսր եւ անդր ։ Թափառական շրջել ։ v. percurro.

Percussio. Զարկ : հարուած : v. ictus.

Percussor, is. Մարդասպան.

Percussus, a, um. Հարեալ : percussus baculo, բրահար : բրածեծ : telo, նետահար : pede, ոտնահար : pugno, բռնահար : &c.

Percussus, ûs, venarum, cordis. Սրտի, երակաց խաղն, խաղալն.

Percutio, ere. Հարկանել : հարել : ծեծել : կոփել : հարել զոք հիւանդութբ : կուրութբ : &c. խթել զխիղճն եւ յարուցանել.

Percutere fores. Դրուռն բախել, բաղխել, ծեծել.

Percutere terram pede. Ստոփել ոտիւք : տոփել ոտամբք : ոտն հարել : & irati more. դափրհատանել.

Percutere pectus. Կոծել, բախել, հարել, ծեծել զկուրծս.

Percutere manus. Հարել, հարկանել, ծափել զծափս : ծափել ձեռամբ : զձեռս ընդ իրեարս բաղխել : տալ զծափս : կայծել ձեռօք : հարել զծափ ծափի վր.

Percutere fœdus cum. Ուխտակնքել : &c. v. fœdus.

Perditè. Չնաւահորէն : չուայլաբար : լիրբ եւ ընդարձակ կենօք : խառնակութբ : զեղխ վարուք : անառակութբ.

Perditè amare. Ամոլել սիրով ոք : ապշեալ սիրահարել ի գեղ ոք : յիմարել ընդ գեղ ոք ։ սիրամոլել վն : շաղախարութբ սիրել, սրտակաթ, եռափափագ հոգւով, ըղձատոչոր եւ խանդակաթ տենչմամբքն փափագել.

Perditio, nis. Կորուստ ։ gen. ըստեան : կործանումն : սատակումն : աւերումն : քանդումն.

Perditor, is. Աւերող : v. destructor.

Perditus homo. Չնաւակ : վայրագնաց : շուայտ : չուայլ : մարմնասէր : լիրբ եւ ընդարձակ կենօք : մատնեալ ի ցանկութիս : խառնագնաց : սանձարձակ ի մոլութիս : զեղխ եւ Թափառական վարուք.

Perditus, a, um. Կորուսեալ : կորուստ ինչ.

Perdix, icis. Կաքաւ : & կաղհաւ, զի երբեմն կաղելով գնայն հանէ.

Perdo, ere. Կորուսանել, præt. կորոյս : ընկլնուլ, կրել, տանալ, զկորուստ ընչից.

Perdere, destruere. Աւերել : v. destruo.

Perdere aliquem. Սատակել զոք : զաւուրն ոք քանդել, աւերել, դնել յաւերումն : արմատաքի կորուսանել : անճարացուցանել.

Perdere causam. Կորուսանել զդատաստան իւր : դատապարտ ելանել : անկանել, վրիպել յիրաւանց իւրոց.

Oleum & operam perdere. Ի վայր, ի զուր, ընդունայն, վայրաբար զժամանակն ծախել : կորուսանել : ի սնոտիս վարել զկեանս : կորուսանել զվաստակս իւր : ի զուր վաստակել : զաշխատանս ծախել ի զուր ։ հալածել, արածել, կոծել զհողմ : հետեւել հաւուց Թռուցելոց : ըմբռնել զստուերն.

Perduco, ere. Տանել, հանել, հասուցանել, ածել զոք մինչեւ ի : aliàs vide duco.

Rem ad exitum perducere. Զբանն կատարել : ի գլուխ տանել, հանել, հասուցանել զնա : հատանել, հանդերձել խնդրոյն իւրում : զբանն աւարտել, հատուցանել յաւարտ.

Perducere aliquem ad nostram sententiam. Հաւանեցուցանել զոք ի կամս մեր : շրջել զմիտս ոք : շրջել զնա ի մտաց իւրոց : խոնարհեցուցանել, քարշել, բերել զնա ի միտս, ի կարծիս մեր.

Perductor : v. conductor.

Perduellio, nis. Ծանրագոյն անիրաւութիւն որով վնասէ ոք եւ մեղանչէ Թագաւորին : ապստամբութիւն ի Թագաւորէ : v. læsus.

Perduellis. Ապստամբ ի Թագաւորէ : մեղանչական Թագաւորին.

Peredo, ere. Ուտել : ծախել : մաշել : ապականել.

Peregrè. Արտաքոյ քուն երկրին իւրոյ : ի տար աշխարհ ։ օտարաբար : պանդխտաբար.

Peregrè abire. Գնալ յաշխարհ հեռի :

գնալ ի ձանապարհ ժամանակս բաղումս : գնալ ի տար աշխարհ : պանդխտիլ : պանդխտական ընդ օտար երկինս .

Peregrinatio . Պանդխտութիւն : նշդնհ րութիւն : ուխտագնացութիւն : պանդխտատնացութիւն : գնացութիւն , երթութիւն ի տար աշխարհ .

Peregrinitas , tis . Լռոպութիւն : խոշորութիւն վարուց և շարժմանց : դեւնհութիւն : դեղջկութիւն .

Peregrinor , ari . Ճգնալ , շրջիլ , ընթանալ ի տար աշխարհ : պանդխտիլ : պանդխտական շրջիլ : ջրհել յօտար երկինս : օտարանալ յաշխարհե ուրեմն ի տար աշխարհ : ձանապարհորդել ընդ օտար երկինս .

Peregrinus , extraneus . Նշդնհ : պանդուխտ : պանդխտական : ձանապարհորդ ի տար աշխարհ : ենկամուտ : v. exter : fi religionis causâ , ուխտաւոր : ուխտագնաց .

Peregrinus , inexpertus . Անփորձ : անկիրթ : անվարժ . տհաս : անհմուտ առնելոյ : անտեղեակ : խակակիրթ : խամ : խակ .

Arbores peregrinæ . Ծառք այլուստ ածեալ : անբուն , այլազգի ծառն .

Peremptor . Սպանօղ : սատակիչ . մարդասպան .

Peremptorius , a, um . Վճռական : վճռահատ : լուծական : անտարակոյս : ստոյգ և հաւաստի : ազդու և հատու բան .

Perendie . Վաղիւ ոչ , միւս օրն .

Perendinus . Վաղորդենի : վաղիւնան ոչ այն միւս աւուրն .

Perennè , perpetuò . Միշտ : յանդադար : հանապազ : անխափան .

Perennis . Միշտնչենաւոր : յաւիտենական : անսպառ : յարակայ : յարատեւական : յարատեւ . աւէժական : perennis fons , աղբիւր միշտահոս : միշտախաղ : յարտբուղխ : անցամաք .

Perennitas . Յաւիտենականութիւն : միշտնչենաւորութիւն : յաւէժականութիւն . յարատեւութիւն : միշտակայութիւն : անանց , անվախճ , անսպառ աւետութիւն .

Perenno , are : diu durare . Յարատեւել : ընդ երկար տեւել : միալ , կալ ջիւանդական բաղումս .

Pereo , ire . Կորնչիլ : կորիլ . præt. կորեայ : կործանիլ : երթալ ի կորուստ : ոչընչանալ : ի չիք դառնալ : չքանալ : սպառել : aliàs մեռանիլ : fame perire , սովամահ կորնչիլ , կտտրիլ .

Peii , de me actum eſt . Կորեայ : հատ յինէն ամ յոյս ինկաւ : ոչ դոյ յոյս ջնջանելոյ : ձար ոչ դոյ : ոչ դոյ ապրիլ : յայլ ուստէք ոչ դոյ ակնկալութիւն .

Decor periit . Հընչքացաւ : անշուք եղև և յանարգանս : վայելչութիւն կորեաւ : գեղն երեսաց թարշամեցաւ : պատիւ նր գնաց յարհամարհանս .

Perequito , are . Ձիով խաղալ , շրջիլ , ընթանալ ընդ .

Pererro , are . Շուրջ ընթանալ ընդ : v. peragro .

Perfectè . Կատարեալապէս . անթերի : լիապէս . ամբողջապէս : բնաւ , ամենևին : յամի կողմանէ : յիսմի . v. abſolutè .

Perfectio . Կատարումն : կատարեալութիւն : կատարծանութիւն : կատարունակութիւն : կատարած : աւարտ : բոլմանդակութիւն : անթերութիւն . անպակասութիւն : & in moral. առաքինութիւն : կատարելութիւն : &c.

Perfector , is . Կատարօղ : որ զգործն ի կատարած , ի գլուխ հանէ : աւարտիչ .

Perfectus , a , um : finitus . Կատարեալ : աւարտեալ : v. abſolutus .

Perfectus homo . Կատարեալ : առաքինի : անպակաս : ոչ և անբամբաս յիսմէն առս երե : յամի կողմանէն կատարեալ : ամենակատար : ջերմակատար .

Perfero , erre . Տանիլ : v. fero .

Perferre , tolerare . Տանիլ : կրել : համբերել : v. patior .

Perficio , ere . Կատարել : աւարտել : v. abſolvo .

Perfidè . Հնդդաբար : նենդութիւն : մատնութիւն : անհաւատաբար .

Perfidia . Հնդդութիւն : դաւաճանութիւն : նենդաւորութիւն : նենդագործութիւն . անբանութիւն : մատնութիւն . հաւատադրժութիւն : ուխտադրժութիւն : անհաւատարիմ . դաւաճան .

Perflo , are . Սաստիկ հողմ փչել : շնչել ուժգին բախել .

Perfodio , ere . Ծակել : ծակոտել : perfodere murum , զպատ հատանել զտուն .

Perforo , are : ut perfodio .

Perfrico , are : v. frico , os perfricare , non erubeſcere . Ոչ ամաչել : ոչ պատկառել : անեռնատաղ : ունել զճակատ պղնձի .

Perfrictæ frontis . Լիրբ : անպիտան : անամօթ : անեղեւս : անպատկառ . որ առնէ զոչ-

զդէմս իւր իբրեւ զվէմ : որ ունի զճակատ պղնձի .

Perfuga , æ . Ապաստանաւոր ի թշնամիս : փախստական ի թշնամիս : որ թողեալ զթագաւորն իւր , որոյ է ի նմանէ , դառնայ ի նմանէ առ թշնամիս .

Perfugio , ere ad aliquem . Օթեվանել , ապրել առ ոք : ապաւինել ի նա : խնդրել զթիկունս , առընթանալ առ օգնութիւն նր.

Perfugium . Ապաւէն : տուն , քաղաք ապաւինի : v. aſylum .

Perfunctoriè . Հարեւանցի : ընդ աչօք . բատունկանապէս : հեղգապէս : թուլապէս . անհոգապէս : անմտադրաբար .

Perfundo , ere . Հեղուլ : v. fundo : perfundere ſanguine , թաթաւել , թաթախել , ներկել արեամբն , vel յարենէ : շաղախել , թացուցանել արեամբն .

Perfungor , gi ſuo munere . Կատարել զպարտս իւր : v. fungor .

Perfungi periculis . Ելնել զմիջոս : տալ , մատնել , արկանել զինքն ի վտանգս : մատնել ի մէջ վտանգից : դնել զգլուխ իւր ի կշիռ . ահի մէջ երթալ : դիմանալ , համբերել փորձութեանց .

Pergo , ere . Գնալ յառաջ : յառաջ տանել , հանել սկսեալն : յաւելուլ ի սկսեալն : յաւելուլ խօսել : պնդել յառաջ .

Pergræcor , ari . Անչափ խմել : արբենալ : գինովնալ : երեկանալ ի գինւոյ : արբշռութբ մոլել .

Pergula , æ . փոքրիկ ճեմարան արտաքս թռուցեալ ի շինուածոյ : aliàs vul. թալուար : դարբաստ .

Perhibeo , ere . Ասել : ստորանել : teſtimonium perhibere , վկայել , վկայել վն .

Pericardium : membrana ſubtilis quà cor involuitur . Մորթիկ կամ կաշի բարակ շուրջ զսրտիւ : որ զսիրտն շրջապատէ : սրտապատ կաշի , զոր բժիշկքն անուանեն քնակարան , պատատ սրտի .

Periclitatio , nis . փորձ : փորձառութիւն : հանդէս : չափառութիւն : hæc vita virtutis periclitatio eſt , կենցաղս այս հանդէս է և ասպարէս առաքինութե .

Periclitor , ari : probare . փորձել : առնել զհանդէս հաւատոյ մերոյ : հանդիսիւ նեղութեանց փորձել զհաւատս մեր : առնել զհանդէս սրտից մերոց : փորձ , չափ առնուլ : gen. քննել .

Periclitari , in diſcrimen adduci . Վտանգել : վտանգաւորել : կալ ի վտանգի : vide diſcrimen .

Pericranium : membrana tenuis & nervoſa cranium extrinſecùs ambiens . Կաշի կամ մորթիկ բարակ , և ջիղ որ զգագաթն արտաքուստ փակէ և շրջապատէ : գագաթապատ , գագաթափակ մորթիկ .

Periculoſè . Վտանգաւորապէս : վտանգաբար . periculoſè ægrotare , հիւանդանալ ի մահ . կալ ի վտանգի մեռանելոյ : վտանգ , երկիւղ , կասկած մահու ստանալ , պաշարել զհիւանդն : կասկած մահու ի վր կալ .

Periculoſus . Վտանգաւոր . կասկածելի : կասկածոտ . & կասկածուտ : վշտագին : վտանգահոծ .

Periculum , diſcrimen . Վտանգ , ահ , երկիւղ , կասկած , վրէպ մահու : ճեպ վտանգի : վիշտ : ճիգ : ճգունք . կասկածանք կորստեան հոգւոյ .

Periculum adire . Անալ , արկանել , մատնել զինքն ի յայտնի վտանգ . մատնել ի մէջ վտանգի : անձնամատնան , անձնատախստ ի մահ , ի վտանգ երթալ : vide diſcrimen .

Periculum , ut periclitatio : facere periculum noſtræ fidei . փորձել , քննել զհաւատս մեր . v. ſuprà periclitor .

Perigæum,punctum cæli in quo planetæ terræ propiores ſunt . Է կէտն այն երկնից յորում արեգակն և այլ մոլորակն աստեղք հպաւորագոյնք են երկրի : մերձակէտ .

Perimo , ere . Սպանանել : կործանել . սատակել .

Perindè . Նոյնպէս : նոյն կերպիւ : հաւասարապէս : նոյնչափ : նայնչափով : perinde eſt , նոյն է . մի և նոյն է : այն իսկ է : ոչ գոյ զանազանութիւն : նոյն դունակ .

Perinde ac ſi . Իբր թէ : իբրու թէ : ոպ թէ : այսպէս է ոպ թէ : այն սպ համարի զոր օրինակ եթէ ոք ..... նոյն է թէ : eſſe perinde ac ſi non fuiſſet , լինել , զոլ իբրու չեղեալ .

Periodicus , quod certo ſtatoque tempore recurrit . Պարբերական : շրջաբերական : որ ի նոյն ժամանակս անվրէպ դառնայ : շրջանական : menſis lunaris periodicus eſt dierum 27. horarum 7. minutorum 11. tanto enim tempore , in eadem zodiaci puncta recurrit luna,in quibus erat prius: շրջաբերական ամիսն լուսնին է աւուրց : ԻԷ . ժամուց . Է . րոպէից ԺԱ : զի երկարութբ այնքան ժամանակի դառնայ լուսինն ի նոյն կէտս կենդանակերպից գօտւոյն , յորս առաջ գոյն կայր : v. luna .

Periodus in aſtron. ſpatium temporis quo ſuum

ſuum ſtella curſum conficit donec ad eadem puncta recurrât . Շրջանք : Ժամանակ յո՞ր ումեմն աստղն կատարէ ղընթացս իւր մինչեւ ի նոյն կէտս դարձցի .

Periodus in chronol. eſt ſpatium quoddam temporis , à quo anni numerari incipiunt . Ի նշանաւոր ինչ ժամանակ յորմէ սկսեալք առնուին հաշարելոյ զամանս : v. æra .

Periodus in gramm. verborum circuitus perfectum in ſe ſenſum continens . Շրջանք և սպարբերութիւն բանից որ ունի յինքեան զկատարեալ նշանակութիւն .

Periphraſis . Շրջանք բանից : շրջաբեր ումն բանից .

Periſcelis , idis : gall. iaretiere . Սիեհանդ : ջաղջեբակապ : կամ զարդ ինչ բարձի .

Periſtroma , tis . Պատառատակալք : vul. խալիճ .

Peritè . Ի-հնարաբար : հմտաբար : կրթաբար : ուշիմութիւ : նրբանայն : խնլամտաբար : հնարագիտաբար .

Peritia . Ի-հմտութիւն : հնար : հնարագիտութիւն : հմտութիւն : խնլամտութիւն : վարդապետութիւն : բազում դպրութիւն : v. ſcientia .

Peritura bona . Իրանչք կորստականք : անցաւոր : անկայուն : փոխոխականն : դրամանոցք : սակաւատեւ : կարճօրեայ : սակաւ ժամանակեայ .

Peritus , a , um . Ի-հմտ : գիտուն : դիտակ : հմուտ : փորձ : խնլամուտ ; առնդակ : cum gen. հնարագէտ : ուշիմ : մատուցարժ : խնլօք : խնլացն : բանիբուն .

Perjurium . Սուտ երդումն . երդմնազանցութիւն : երդմնահատութիւն : ուխտազանցութիւն .

Perjuro , are . Սուտ երդնուլ : սուտ երդումն ուանլ : սաոութիւ երդնուլ : անցանել , զանցառնել զերդմամբ : զերդումն նզնանել , ապականել , լուծանել : առնել երդման : անցանել ընդ երդումն զոր երդուաւ .

Perjurus . Սուտերդումն : plural. սուտերդմունք : երդմնազանց : երդմնահար : ուխտադրուժ : ուխտակոտոյց .

Perizoma , tis . Սփածանելի : ծածկոց : ապանելի .

Perlecto , are . Շարունակութիւ հաճելի , քաղցր առ միտս մեր : v. allicio .

Perlego , ere . Ընթերնուլ մինչեւ ի վերջ .

Perluceo , ere : diaphanum eſſe . Լուսաւորիմ , թափանցիկ լինիլ .

Perluciditas . Ի-թափանցութիւ : թափանցիկութիւ : ամենայնութիւն : մինչանցութիւն : թափանցանցութիւ .

Perlucidus . Լուսանցոյց : թափանցիկ : ընդ որ թափանցանց երևանի լոյսն .

Perluo , ere . Լուանալ : թանալ : քաղցրացուցանել : թրջել : v. lavo .

Perluſtro , are animo . Ի մտի խորհիլ : ճշդիւ քննանել : ուշ եդեալ գիտել : հետաքննել : որոնել .

Perluſtrare oculis . Շրջահայիլ : զարշ արկանել , արձակել չար հայս : զարշ այսր և անդր ածել : խորհեալ որոնել աստ և անդ լսանելով .

Permanens . Հաստատուն : ճշդակաւ : անանց : յարատեւ : կացուն : կայուն : անփոխ : յարատեւ : անշարժ .

Permanenter . Հաստատապէս : անփոփոխապէս : անանց : անշարժաբար : ի յաւիտեան .

Permaneo , ere . Հաստատուն գալ և ճալ : տեւել : դիմանալ :

Permanſio , nis . Հաստատութիւ : յարատեւութիւ : տեւուն : տեւողութիւ : մինչեւ ի սպառ .

Permeo , are . Ելանել , անցանել ընդ : անցանել յայն կողմ : անցանել անդր քան զ

Permiſceo , ere . Խառնել : խառնակել : խառնել խուռն շփոթել : համաշփոթել .

Permiſſio . Թ-ողութիւ : նեղուն : թոյլ տուիւ : Թուլացուն : համաձնակութիւ , հրամանն : իշխանութիւ .

Permiſſus , a , um . Հաշտեան : նեղեալ : զոր օրէն է առնել : թոյլ թուեալ : պատեհական : vul. հալալ :

Permiſtè . Խառնիխուռն : խառնակ : շփոթաբար : անորոշաբար : անխտիր .

Permiſtio . Խառնուն : խառնակութիւ : շփոթուն : խառնուած : աղմուկ : համաշփոթուն : խառն .

Permiſtus . Խառն : խառնեալ : խառնակեալ : համաշփոթեալ : v. admiſtus .

Permitto , ere . Լալ : թոյլ տալ : նեղել : Թուլացուցանել , Թողացուցանել ինձ , vel դիս : cum infinit. permittere alicui ut comedat , արձակել զնա ճաշակել : տալ նմա հրամանն զի : Թողուլ զնա զի : ոչ արգելել : արժան առնել ուսոք : ոչ հատուցել մեղ ի մեղ .

Deus ita permiſit . Հաշ նեղե հրամանաւ , թոյլ տուիւ , կամօքն այ .

Permittere , credere aliquid alicui . Օրհ ինչ հաւատալ ուսոք : Թողուլ ի նա յանձն առնել նմա : դնել ի ձեռն նր .

Permutatio . Փոխուն : փոխանակութիւ :

քի : vide commutatio .

Permuto , are . Օնբ ինչ առել փոխանակի այլոյ . v. commuto .

Perna , æ : vul. Հատղի ոտուս .

Pernicies , ciei . Վնաս : կորուստ : սատակումն : v. ruina , damnum .

Pernicioſè . Վնասու : ընդ վնասուն . տուժիւ : ժանտաբար : վնասօրէն .

Pernicioſus . Վնասակար : ժանտ : աւեր գործու . v. damnificus .

Pernicitas , tis . Արագութի : vide celeritas .

Perniciter . Արագապէս : արագ արագ : վաղվաղակի : v. celeriter .

Pernio , nis : gall. mule aux talons . Պատուճաձ , խոց ոտիցն , յոտս ի խաւարութէ ցրտոյն : կրունկն հնլնեալ պատառել ի ցրտոյ .

Pernix , cis . Արագ . արընթաց : արագընթաց : v. celer .

Pernocto , are . Հանել զգիշերն ողջոյն ի գլուխ : անքուն , զարթուն վարել զգիշերն : զգիշերն ողջոյն կալ յարթնութէ , հակիրճէն հանել .

Pernox . Որ զգիշերն ողջոյն վարէ , հանէ ի գլուխ անքուն , զարթուն , յարթնութէ : որ ոչ առայ զքուն աչացդ .

Pero , nis : genus calceamenti ruſtici . Կօշիկ : մուճակ : չարուխ : գեւհիկայ կաղջերն .

Peroratio . Վերջին մասն բանին : հնտատութէ . վերջ , աւարտ բանին .

Peroro , are , Արտասանել զբանն : հնտատանել .

Peroſus , qui odit . Որ առէ , կամ ատելոյ : vel in fine ponitur , ատելոյ : v. g. qui odit proximum , ընկերատելոյ : v. oſor .

Perpendicularis . Ուղիղ ի վեր . որ ուղղասլաց ի վեր կայ .

Perpendiculariter . Ուղղապէս ի վեր : առ անկիւնս ուղիղս .

Perpendiculum . Արձիճ կախ ի թելէ առն փորձել եթէ շինուածն ուղիղ ի վեր ուստ ի վայր : vul. Շաղուլ : Ծրագ .

Perpendo , ere . Ստուգիլ , ուշադիր , ստուգութէ , ուշադրութէ , ճշդիւ , ուշ եղեալ քննել , փորձել : v. examinare .

Perpendere aliquid ad præcepta Evangelica . փորձել , քննել զիր ինչ մի թէ հաւանիցի ընդ հրամանաց աւետարանին . զվարս մեր , և զաւետարանին վարդապետութէն աւրինութեր դնել միմեանց , առ միմեանս դնել .

Perperam . Ծուռ : ծռաբար : թիւրաւ : ապի : ծռութիւն : խոտորնակի : վատթարապէս .

Perperam interpretari . Զանել , նախատել զբանն առ վատթարագոյն կողմն : ծուռ նմանել : թիւրել զբանն : խոտորնակի դարձուցանել զնա .

Perperus , a , um . Տխմար . անխելք : անպատեհ : անպատշաճ : անտեղի .

Perpes , etis . Տաւեժ : յաւեժական : անդադար . անլուելի : անսպառ : անվախճան : անընդհատ : v. continuus .

Perpetim . Միշտ : հանապազ : անլուելի : անսպառ : v. continuò .

Perpetro , are facinus . Զար գործել .

Perpetuitas , tis . Յաւերժնականութէ : միշտնչնաւորութէ : յաւեժականութէ : յաւերժականութէ : յարատեւութէ : հանապազորդութէ : անընդհատութէ .

Perpetuò , & perpetuûm . Միշտ : անդադար . անլուռ : անընդհատ . յաւիտ ժամ : յաւերժեան : միշտնչ յաւերժեան : միշտնչ յաւեժ յաւերժեան : ի յաւերժեանս յաւերժեանց .

Perpetuo , are . Յարատեւել : յարակայ ցուցանել , նորոգել զբան ինչ և տալ նմա կալ և հաստատ յաւեժ ժամանակ : բնութէ նորոգի և կայ անսպառ և ձեռն սերմանց և ծննդոց .

Perpetuus . Անվերջ : անվախճան : անսպառ : յաւերժեանական . միշտնչենաւոր : յարակայ : միշտակայ : անատնց : անանցականն : յարատեւ : յաւեժական .

Perpetuus , non interruptus . Անընդհատ . անլուելի : անսպառ : անդադար . անխափան .

In perpetuum . Ի յաւերժեանս յաւերժենից : միշտնչ յաւերժեան : միշտնչ յաւեժ յաւերժեան .

Perplexè , obſcurè . Խորհրդաբար : անպարզ : պատեպատ : v. obſcurè .

Perplexè , dubiè . Երկմտութէ : երկբայաբար : կասկածօրէն : խղճիւ .

Perplexitas . Մտաբեկութիւն : երկբայութէ : երկմտութէ : տարակուսանք : երկչոտութէ : կասկած անք : վայրան , վրդովմունս , շիւարումն մտաց .

Perplexitas , difficultas . Խորհրդութէ : անպարզութէ . խառնակութէ : շփոթ : շփոթումն : աղմուկ .

Perplexus , a , um . Խորհրդապոյն : աղխեալ : խառնեալ : շփոթեալ : դժուարնալումն : խորհրդ .

Perplexus , dubius . Երկբայ . տարակուսեալ . երկմիտ : v. dubius .

Per-

Perplexum iter. Մոլար, Թիւրահոծ, խարբալ ճանապարհ: գողուղի:

Perpluo, ere: domus perpluit. Անձրեւն կաթէ զանձրեւն.

Perpolio, ire opus. Ծերբին կատարել: զգործն աւարտել: հանել յաւարտ. աւանել ի գլուխ: ի կատար ածել.

Perpotatio. Շուայտութիւն: արբշռութիւն: արբեցութիւն. v. compotatio.

Perpoto, are. Չորբենալ: մոլիլ, հարբել արբեցութեամբ. հանապազորդ լինել ի գինեբբուս: գինի ըմպել շուայտութեամբ, առատաբս քան զչափ.

Perquiro, ere. Ջերմ սրտիւ, մտադրութեամբ, ուշադրութեամբ քննել: v. inquiro.

Perquisitè. Մտադրաբար: ուշադրաբար: ջերմ սրտիւ: մեծ ճգնիւ: մեծայոյզ քննութեամբ.

Perquisitio. Խոյզ. քննութիւն: v. inquisitio.

Perrumpo, ere. Պատառել: խորտակել: հերձել: v. rumpo.

Perrumpere aciem. Պատառել զգունդսն, զամբոխն: հատանել զբանակն, զթշնամիս: յերկուս ճեղքել զամբոխն: անցանել ընդ մէջ: perrumpere leges, զանց առնել զօրինօք: v. violare.

Persa. Պարսիկ: vel Աճէմ & քզըլպաշ.

Persarum Regio, Persia. Երկիրն պարսից: պարսկաստան: պարսկիստան: Աճէմիստան: իրան.

Perscribo, ere, in tabulas referre. Օբան ինչ գրել, ածել ի ցանկն, ի հասարակաց մատեանսն.

Perscrutatio. Մեծայոյզ քննութիւն: ջերմ սրտիւ հետազօտութիւն: v. inquisitio.

Perscrutor, ari. Ջերմ սրտիւ քննել: խուզել: v. inquiro.

Perscrutari totam domum. Յուզել, խուզել, որոնել, զննել զտուն, զանկիւնս, զխորշս տան: խուզեալ որոնել աստ եւ անդ: քրքրել զինչս.

Persecutio, nis. Հալածումն. հալածանք: նեղութիւն: վիշտ: տառապանք: տագնապ: հակառակութիւնք: փորձութիւնք: փորձանք.

Persecutionem movere. Հալածել: զհալածանս յարուցանել ընդ դէմ: հալածանօք յառնել ի վր̄. տագնապեցուցանել: բռնանալ ի վր̄: վշտացնել: տառապեցուցանել.

Duodecim numerantur persecutiones præcipuæ, â Christo usque ad Constantinum Magnum. Ժ̄Բ: համարին առաւելագոյն հալածմունք ի ք̄է ի վեր: մինչեւ ցմեծ կոստանդին կայսր.

Prima, Neronis, ab anno Christi. 64. ad annum 68. quo Nero mortuus est. Առաջին, Ներոնի կայսեր յամէ ԿԴ. մինչեւ ցամ ԿԸ. յորում մեռաւ.

Secunda, Domitiani, ab anno 90. ad ann. 96. quo mortuus est. Երկրորդ, Դոմետիանոսի, յամէ Ղ. յամ ՂԶ. յորում մեռաւ.

Tertia, Trajani, ab anno 97. ad ann. 116. quo ipse persecutioni finem imposuit, videns deesse tortores currentibus ad martyrium. Երրորդ Տրայիանոսի: յամէ ՂԷ. մինչեւ ցամ ՃԺԶ. յորում ինքն խափանեաց զհալածումն, քան զի տեսանէր զի պակասէին դահիճք ի բազմութենէ քրիստոնէից որք անձնա նախատ ի մահ խնդրէին նահատակիլ վր̄ ք̄ի.

Quarta, Hadriani ab anno 118. ad ann. 137. quo mortuus est. Չորրորդ Հադրիանոսի յամէ ՃԺԸ. մինչեւ ցամ ՃԼԷ. յորում մեռաւ.

Quinta: Antonini Pii ab anno 138. ad ann. 153 quo ipse edicto persecutionem extinxit. Հինգերորդ, Անտոնինոսի որ անուանեցաւ բարեգութ: յամէ ՃԼԸ. մինչեւ ցամ ՃԾԳ. յորում ինքնին լուծոյց զհալածումն.

Sexta, Marci Aurelii ab anno 161. usque ad annum 174. Վեցերորդ Մարկոսի Աւրելիոսի: յամէ ՃԿԱ. մինչեւ ցամ ՃՀԴ.

Septima, Severi ab anno 199. usque ad ann. 211. quo ipse obiit. Եօթներորդ, Սեւերիոսի: յամէ ՃՂԹ. մինչեւ ցամ ՄԺԱ. յորում մեռաւ.

Octava: Maximini anno 235. usque ad annum 238. quo mortuus est. Ութերորդ, Մաքսիմինոսի: յամէ ՄԼԵ. մինչեւ ցամ ՄԼԸ յորում մեռաւ.

Nona, omnium acerrima, Decii ab anno 249. ad ann. 251. quo mortuus est. Իններորդ, Դեկիոսի, սաստիկ յոյժ: յամէ ՄԽԹ. մինչեւ ցամ ՄԾԱ. յորում մեռաւ.

Decima, Valeriani & Galieni ab anno 257. ad ann. 261. Տասներորդ Վալերիանոսի եւ Գալիենոսի յամէ ՄԾԷ. մինչեւ յամ ՄԿԱ.

Vndecima: Aureliani ab anno 273. ad ann. 275. Մետասաներորդ, Աւրելիանոսի: յամէ ՄՀԳ. յամ ՄՀԵ.

Duodecima, Diocletiani & Maximiani anno 303, quam Galerius continuavit ad annum 310. Sopitam innovavit Maximus anno 312 eamque Licinius acrius continuavit usque

ad

ad am. 316. donec Constantinus imperio potitus est. Երկոտասաներորդ Դիոկղետիանոսի և Մաքսիմիանոսի ։ յամի Յ.Դ. զոր Գալերիոս երկարեաց մինչև ցամն Յ.Ժ. դժէլ յայլոց զնա Մաքսիմինոս յամի Յ.Ժ.Բ. և սատակեցոյց զնա Լիկինիոս ցամն Յ.Ժ.Զ. մինչև յաթոռն կայսերութեան նստաւ մեծ Կոստանդիանոս.

Persecutor, is. Հալածող : հալածիչ : Թշնամի : Թշնամանող.

Persequor, qui. Հալածել : vide persecutio.

Persequi, insequi. Վարել, պնդել զհետ : հետամուտ լինել զհետ : v. insequor.

Injurias persequi. Առնուլ : խնդրել զվրէժ անարգանաց : v. vindicare.

Perseverans. Համբերող, հաստատ, երկայնամիտ, անխախտ, անձանձիր մինչև ի սպառ : յարամնացական : յարատև : յարակայ.

Perseveranter. Հաստատաբար : համբերաբար : երկայնամտութեամբ մինչև ի սպառ ։ անձանձիր.

Perseverantia. Երկայնամտութիւն : յարատևութիւն : հաստատութիւն : անձանձրութիւն : յարակայութիւն : համբերութիւն մինչև ի սպառ.

Persevero, are. Համբերել մինչև ի սպառ : յարատևել : յարակալ : ոչ ձանձրանալ : անձանձիր հանդուրժել : կորովամիտ համբերել.

Persica arbor. Ուլոռենի ծառ : շէֆթալուի ծառ : դեղձի ծառ.

Persicum. Ուլոռ ։ շէֆթալու : դեղձ.

Persisto, ere. Կալ : մնալ : տևել : vide duro.

Persistere in opinione. Պնդել : պնդակալ ի կարծիս իւր : դիմանալ : հաստատուն և անխախտ, պնդագոյն, կորովամիտ, անշարժ կալ ի.

Persoluo, ere. Զպարտ ողջոյն տալ, վճարել, հատուցանել մինչև ցյետին նաքարակին : բառնել զպարտս իւր.

Grates persolvere. Շնորհակալ լինել : v. grates.

Persona, æ. Անձն : դէմ : ոք : անձնաւորութիւն : ենթակայ ։ persona humana definitur, natura humana subsistens & non unita cum alia perfectiori quam ipsa; unde sequitur quòd non erat in Christo humana persona. անձն մարդկային սահմանի մարդկային բնութիւն ենթակայ և ոչ միաւորեալ ընդ կատարելագունի բնութեան այլում : ուստի հետևի թէ ի Քն ոչ է մարդկային անձն.

Persona, larva. Դիմայլակ : քող, կամ սքող որ արկանի զերեսօք.

Persona, in ludis. Խաղարկու.

Persona, officium. Պաշտօն ։ պաշտումն : պարտք ։ personam judicis sustinere, բարւոք կատարել զպաշտօն, առնուլ, հատուցանել զպարտականութիւն դատաւորին.

In persona, personaliter. Ինքն : ինքնին : անձամբ իւրով : իւրովի.

Persona, in grammatica. Դէմ : genit. դիմի.

Personalis. Անձնաւոր : անձնաւորական : անձնական : դիմաւոր : դիմաւորական.

Personaliter. Անձնաւորապէս : անձնաբար.

Personaliter terminare naturam ..... Անձնաւորեցուցանել : ենթակայացուցանել : անձնացուցանել զբնութիւն : մարդկային բնութիւն ի Քն անձնացեալ է, անձնաւորեալ է միով և նթ անձամբ բանին.

Personatus. Դիմայլակ : v. larvatus.

Persono, are. Հնչել : զձայն հանել : լերինք կոչել զանուն ան : զղրդեալ դողալ ահագին որոտմամբն ; որոտալ : Թնդալ : հնչեցուցանել զանուն .....

Perspectiva, pars optices cujus vi, & quæ sunt proxima abscedere, & quæ remota sunt proxima esse videntur: vul. Դուրբունամէյ ։ տեսարանութեան մասն է որոյ զարմանալի հնարիւ հպաւորագոյնք երևին երբև ի հեռաստանք, և հեռագոյնք երբև ի մօտոյ.

Perspecto, are. Մեծայոյզ քննութեամբ խուզել, որոնել : շրջահայել : Թամաշայ առնել : կալ ի վերին տեսլեան, ի զբօսանս.

Perspectus, a, um. Յայտնի : ծանօթ ամենեցուն : ակներև ։ երևելի : բացայայտեալ : ծանուցեալ.

Perspicax. Սրատես : նրբահայեաց : աչալուրջ : աչեղ : խելամուտ : սրամիտ : նրբաքննին. մտօք սուր : աչքբաց.

Perspicientia. Պարզ ճանաչումն : ծանօթութիւն : իմացումն : գիտութիւն : տեղեկութիւն : սրատեսութիւն ։ սրամտութիւն : նրբահայեցութիւն.

Perspicio, cere. Պարզ, յայտնապէս, համարձակ տեսանել աչօք, կամ մտօք իմանալ : վերահասու լինել : dat. մտօք ըմբռնել.

Perspicuè. Պարզ : յայտնապէս : ստուգիւ : հաւաստեաւ : համարձակապէս : ի յայտ և ի լոյս.

Perspicuus. Յայտ : յայտնի : երևելի :

բացայայտ : անստուեր : աչներև : հաւաստի և ստոյգ .

Persto, are . Պինդ, հաստատ, անսասան, անխախտ կալ և մնալ : բացատել զէրկինչ, և պնդել, մաքառել .

Perstrepo, ere . Թնդալ : գոռալ : դղրդալ, & դղրդել : հնչել մեծաւ ձայնիւ ․ զձայն մեծ հանել : vul. ամաթայ տանել .

Perstringo, ere . Պրկել : պինդ կապել : ամուր կապել ․ պինդ ունել : սեղմել .

Perstringere breviter, paucis dicere . Ասել կարճառօտապէս : ընդ սղոտ : հարևանցի : v. paucis .

Perstringere : gall. effleurer : v. stringo .

Perstringere oculos splendore . Խտղտել զաչսն : խտտել զաչս ի պայծառութենէ : այլ ոչ հանդուրժել ճառագայթից արեւու ․ խթել, ծակծակել զաչսն .

Perstringere aliquem . Յանդիմանել, կշտամբել զոք մեղմաբար, ծածկաբար .

Persuadeo, ere . Հաւանեցուցանել զոք տանել : համոզել, հաւատացուցանել զնա տանել : շրջել զմիտս նր : հաւատարիմ ցուցանել ․ շրջել, խոնարհեցուցանել, խոտորեցուցանել զնա ի կամս իւր : հաճեցուցանել զնա հաւանական բանիւք : ճշմարիտ ցուցանել .

Persuadere sibi . Ինքնին գիտել զի : զայս ունել հաստատեալ ի միտս ․ ի մտի դնել ․ հաւաստեաւ, ստուգիւ գիտել : զանձն իւր հաւատացուցանել : համարել ինձ թուել .

Persuasibilis . Հաւատալի բան : հաւանական ․ ճշմարտանման : արժանահաւատ .

Persuasibiliter . Յայտնապէս : յայտնի, հաւանական, հաւանեցուցիչ, բռնադատ, յաղթող պատճառօք, բանիւք .

Persuasio . Հաւանութիւն : միտք : կարծիք : դատողութիւն .

Persuasio, quà alteri persuademus . Բանք և պատճառք հաւանեցուցիչ ․ յորդորումն : խրատ : յորդորանք : ազդումն : ներգործումն : առիթումն : & in malam partem, ազդումն, ներգործումն չարին : հրապուրանք : պատրանք ․ դրդումն : խորամանկութիւն : vide instigatio .

Persuasorius . Բան, պատճառ հաւանեցուցիչ : բռնադատ : յաղթող : յաղթահարող : ապացուցական : զօրաւոր ․ հաւատացուցիչ : առանց պատասխանի տալոյ : որ զմիտս յափշտակէ, բռնավարէ ի հաւանութիւն : մարդ ազդու և հաստու բանիւ : զօրաւոր բանիւք յոյժ .

Persuasu illius veni . Ազդմամբն նր, ի խնդրոյ նր ․ առիթեալ ի նմանէ, յորդմանէ նր եկի .

Persuasus, a, um . Հաւանեալ : ածեալ : բերեալ ի հաւանութիւն : յաղթեցեալ պատճառօք .

Pertæsus, cum genit. Ձանձրացեալ ի abl. տաղտկացեալ ի abl. ծանր և խիստ է ինձ : v. tædet .

Pertento, are . Մեծապոյլ քննութբ փորձել, քննել : Ջերմ սրտիւ խուզել : vide inquiro .

Perterreo, ere . Զահի հարել : v. exterreo .

Perterritus . Զահիհարեալ : զարհուրեալ : v. exterritus .

Pertexo, ere quod exorsus es . Զսկսեալսն կատարել, աւարտել : առնել, հանել, հաստուցանել ի գլուխ, յաւարտ .

Pertica, æ . Ձող ․ փայտ ձիգ և բարակ : est etiam in geometria mensura pedum decem, unde vocatur decempeda : է և չափն որ զոտս տասն ունի յերկայնութիւն .

Pertimesco, ere . Երկնչել : v. timeo .

Pertinacia, æ . Յանդգնութիւն : կամակորութիւն : v. obstinatio : sumitur etiam in bonam partem pro constantia : հաստատութիւն : սրտի պնդութիւն : կորովամտութիւն .

Pertinaciter . Յանդգնաբար : կամակորութբ : պինդ ․ պնդեալ սրտիւ .

Pertinax, cis . Յանդուգն : կամակոր : անհաւան : v. obstinatus : sumitur etiam prò, constans : հաստատ : պինդ : կորովամիտ : &c.

Pertinens . Պատշաճ : պատկան : վայելուչ : արժանի : պատշաճ : պատշաճաւոր : հաւանելի .

Pertinenter . Պատշաճաբար : պատշաճապէս : արժանապէս : վայելչաբար : ըստ պատշաճի : որպէս վայելէ .

Pertineo, ere usque ad . Հասանել ․ առաջնել : տարածել : ընդարձակել : տարածել : կարկառել : սփռել : պարզեալ հասանել : ձգտել մինչև .

Pertinet : imperson. Պատկանել ինձ ․ vel առ իս ․ իմ է : անկ է ինձ : պատշաճել : վայելել ինձ : ad vos non pertinet scire : ոչ է ձեր գիտել զժամս : ձեզ զի փոյթ է .

Hoc ad rem non pertinet . Չունելի բան է : ոչ պատկանի առ բանն : է արտաքս բան զբան .

Ad hoc pertinet sermo illius, ut ..... Առ այն է, առ այն հայի, դիտէ բան նր, զի .

Pertingo, ere . Հասանել մինչև : v. pertineo :

alias

aliàs v. tango, attingo.

Pertracto, are. Շօշափել: v. tango.

Pertractare aliquam rem, vel de aliqua re. Ճառել, ճառաբանել, ճառ արկանել, գրել յաղագս : vel cum narrat : ընձեռել: առձեռնել.

Pertraho, ere. Քարշել, ձգել առ ինքն: v. attraho.

Pertundo, ere. Փորել: փոսել: ծակել.

Perturbatè. Խառնակ. խառնիխուռն: շփոթապէս. վրդովաբար: ապակարգ : անորոշաբար : աղմկիւ : խռովաբար.

Perturbatio. Խառնակութիւն : խառնուած : շփոթութիւն : աղմկութիւն : վրդովմունք : ապակարգութիւն: խռովութիւն.

Perturbatio animi. Սրտի, մտաց խռովութիւն. աղմուկ, աղմկութիւն սրտի : շփոթումն, վրդովմունք, շուարումն, վարանումն մտաց.

Perturbatio rerum. Խռովութիւն : կռիւ : համաղմուկ, աղմկութիւն ի ժողովրդեան : հակառակութիւնք : վրդովմունք : ամբոխումն : յոյզ : շփոթ : աղմուկ շփոթութեան : դղրդումն.

Perturbator. Խռովեցուցիչ : կռուան խեթ : սերմանօղ խռովութեանց : նիւթօղ չարեաց : խռովարար : վիճռունակ : աղմկայոյզ. շփոթադրդիչ.

Perturbatus animus. Միտք, սիրտ խռովեալ: աղմկեալ : ամբոխեալ : շփոթեալ : շուարեալ: վարանեալ: տարակոյս : վրդովեալ: դղրդեալ: պղտորեալ.

Perturbata civitas. Քաղաք աղմկեալ : խռովեալ : ձգեալ ի խռովութիւն : & quæ suprà.

Perturbo, are. Խառնել : խառնակել: շփոթել: աղմկել: վրդովել. խռովեցուցանել: դղրդել: դրդուել : քակել, լուծանել զկարգն.

Perturbare animum. Զսիրտ, զմիտս, խռովեցուցանել : վրդովել : աղմկել: շուարել: ամբոխել: ձգել ի խռովութիւն : պղտորել.

Perturbare civitatem. Յարուցանել, յուզել, գրգռել, նիւթել զխռովութիւնս, զկռիւ ի քաղաքի : ձգել զքաղաք ի խռովութիւն, vel զխռովութիւն ձգել քաղաքին : յուզել, ամբոխել, վրդովել, աղմկել, դղրդել զժողովուրդս : առնել շփոթ և աղմուկ : քաղաքն վրդովել աղմկութեամբ.

Pertusus, a, um. Ծակեալ : ծակոտեալ: ծակ ծակ.

Pervado, ere. Ընթանալ, շրջել, երթալ ընդ. մտանել ի : հասանել մինչև. եկանել մինչև : մտել զատն, ստանամաւր լինել ի. սփռել, տարածել, ձգել ի.

Pervagatus rumor. Լուր հռչակեալ, սփռեալ, ելեալ, տարածեալ, յորդեալ, հրատարակեալ, որ լսեր եղև, որ հնչեաց ընդ ամ աշխարհ. և լուր, լուելու, ծանօթ ամենեցուն: համբաւեալ: հասարակական.

Pervagor, ari. Շրջագայել. շուրջ ընթանալ : շրջել : շրջշրջել : շուրջ եկանել ընդ.

Pervagus. Շրջօղ յերկրէ յերկիր : շատաշրջիկ : թափառական : շրջօղ այսր և անդր : գաղթեալ: գաղթական.

Perveho, ere. Հանել: ածել : հասուցանել: խաղացուցանել: տանել ի.

Pervenio, ire. Հասանել: հասու լինել: ժամանել ի.

Perversè. Զարաչար : վատթարապէս : ծուռաբար : թիւրապէս : ժանտաբար : անիրաւաբար : խեղաթիւրաբար.

Perversio. Ապականութիւն վարուց: մոլորութիւն : կորուստ : վրիպումն ի հաւատոց : ուրացողութիւն.

Perversitas. Զարութիւն : վատութիւն : ծռութիւն. թիւրութիւն մտաց : թիւրաբարոյութիւն : անիրաւութիւն. ստահակութիւն : խեղաթիւրութիւն : մոլութիւն : անօրէնութիւն: ապականութիւն վարուց : յոռութիւն : ապիրատութիւն.

Perversus. Զար. վատ : վատթար : չարագործ : չարաբարոյ : ժանտաբարոյ : անօրէն : անիրաւ : ապիրատ : չարահնար : խեղաթիւր : վատասիրտ. չնաբարոյ : ամբարիշտ : յոռի : ստահակ : խոտորագոյն : թիւրեալ.

Perverto, ere. Քանդել: տապալել: v. everto.

Pervertere aliquem. Մոլորեցուցանել : թիւրել, ծռել, խոտորեցուցանել, հանել զնա ի շաւղէ : շրջել, թիւրել զմիտս նր : ապականել զվարս նր.

Pervicacia. Յամառութիւն : կամապաշտութիւն : v. obstinatio.

Pervicax. Կամապաշտ : կամակոր. v. obstinatus.

Pervideo, ere. Յայտնապէս, պարզապէս տեսանել, ճանաչել.

Pervigil, is. Անքուն : տքուն : արթուն : v. vigil.

Pervigilium. Անքնութիւն. հսկումն : արթնակացութիւն : v. vigilia.

Pervigilo, are. Անքնել : հսկել : արթուն, անքուն կալ: v. vigilo.

Pervius. Դիւրագնաց : դիւրամուտ :

մերձենալն : մատչելն : մօտանալն : բաց և ընդարձակ : բացեալ .

Perula, æ. Պարկիկ, պարկ փոքրիկ.

Pervoluto, are libros, Զննել ուշադրութեամբ, մտադրութեամբ ընթեռնուլ : զննել յուզել, գրգռել.

Pes, edis. Ոտն : gen. ոտին : plur. ոտից : item genit. ոտանց : instr. ոտամբ : qui pedes habet, ոտանաւոր : ոտանին : pes animalium etiam dicitur, Թաթ : pede ferire, զարկել թաթով : & quorum pes fissus est, կճղակաբաշխ : կճղակահերձ : թաթահերձ : թաթաբաշխ : pes altaris, ոտն, vel տակն սեղանոյն.

Pes lecti, Ոտնոտ . Joann. 20. 12. dicitur, երկու հրեշտակ նստէին մի ի սնարից, և մի յոտնոտից : ընդ սնոտիւք մահճաց.

Pedibus ire. Ոտով երթալ : հետի ոտն, հետևակ, անդրաստ երթալ.

Pedi meo locus non est. Ոչ գոյ կայ թաթից ոտից իմոց : ոչ գտանէ ոտս կալ : quatuor pedes habens, չորքոտանի : չորքոտանեայ.

Pede ferire. Ոտնհարել : հարել ոտով : աքացել : աքացի հարել.

In pedibus stare. Կալ յոտս : կալ ի վերայ ոտից : կանգնուն կալ յոտս : յոտնկացութիւն.

Abiicere se ad pedes. Խոնարհեալ անկանել առ ոտս : անկանել ի վերայ երեսաց իւրոց յերկիր առաջի : ի վայր կործանել ծնկօք խոնարհել առաջի.

Pedem inferre in. Ոտն մտել ի : մտանել, ոտնամուխ լինել ի.

Pessimè. Չարաչար : չարաբար յոյժ : վատթարապէս.

Pessimus. Չարագոյն : չարաչար : ամենաչար : վատթարագոյն յոյժ.

Pessulus, i. Փակ : փականք : փականակ որով զդուռն փակեմք, ամրացուցանեմք յետուստ կուսէ : սողնակ : ախ.

Pessum. Ի վայր : յատակ : տակն և երբեմն ի ներքոյ ոտից : pessum ire, ապականիլ : կորնչիլ : անճարանալ.

Pessundo, are aliquem, & aliquid. Կորուսանել : կործանել : անճարացուցանել : քանդել : աւերել : քակտել : խանգարել.

Pestifer. Չարայոյզ : չարահնար : ապականիչ : վնասակար : մահաբեր : մահածու : ժանտաւոր : սատակիչ : աշխարհաւեր : ժանդ և պիղծ վարուք : անձնակորոյս : ժանտաբեր : ut perniciosus.

Pestiferus, mortem afferens. Մահաբեր : մահածու : & quæ suprà.

Pestilens. Ժանտորէն : v. pestifer : de aere, օդ դառնաշունչ : ժանտաբեր : մահաբեր : հողմ խորշակի : սատակիչ.

Pestilentia. Մահ : ժանտ : ժանդ մահու : ժանտացաւ.

Pestis, ut pestilentia : peste percutere, Հարել մահուամբ : առաքել զմահ ի նա, vel ի վերայ նոցա : մահուամբ սպանել, կոտորել, սատակել : peste percussus, մահահար : ժանտահար : հարեալ մահուամբն : ժանտացաւ : ախտացեալ ախտիւ մահու.

Pestis regni. Աշխարհաւեր : չարախնդ. v. pestifer.

Petitio, nis. Խնդիր : gen. դրոյ : խնդրուած : հայցուած : աղերսանք : աղաչանք : մաղթանք : ողոքանք : խիղճ սրտի : Քանս, հետևութիւն ճշման : պահանջումն.

Petitor. Հետևող : dat. խնդրող : որ Զանայ, սպասէ զինն : որ նախանձի ընդ փառս : v.g. փառասէր : որ խնդրէ զ. որէ ի խնդիր . gen.

Ferro petitus. Սրահար : հարեալ թրով.

Peto, ere. Խնդրել : պահանջել : աղաչել : թախանձել : մաղթել յայց : հայցել : աղերսել : ողոքել : aliàs v. interrogo.

Petere aliquem locum. Երթալ : գնալ : v. eo.

Petere, percutere. Հարել : ծեծել : զարկել : v. percutio.

Petra, æ. Վէմ : քար : ժայռ : քարաժայռ : ժեռ : ժեռուտք : plur. քարինք : ex petra, քարեայ : & քարեղէն : v. saxum.

Petroselinum. Քաղոստաման.

Petrosus, a, um. Ժայռաւոր : ժեռաւոր : վիմուտ : ապառաժ : քարաժեռ վայրի : ապառաժուտ : քարքարոտ տեղի.

Petrus, princeps apostolorum, Ecclesiæ caput, Christi Vicarius. Պետրոս առաքեալ : գլուխ եկեղեցւոյ : փոխանորդ Յի֊Քի : վէմ հաւատոյ.

Petulans, tis. Լիրբ : անզգամ : յանդուգն : v. impudens : sumitur etiam pro homine fervidioris animi : եռանդասիրտ : արագամիտ : փութաջորդ : փոյթ և գործունեայ հոգւով : եռացեալ հոգւով : հրեղէն բնութբ : կայտառեալ.

Petulanter. Լրբաբար : անզգամութբ : v. impudenter.

Petulantia. Լրբութիւն : vide impudentia : aliàs, եռանդն սրտի : եռանդաարութիւն : արագամտութիւն : երիտասարդական համարձակութիւն : կայտառումն.

Petulcus, cornu feriens. Եղջերաբախ :

որք գլխով բաղխեն զմիմեանս.

Pexus, a, um. Սանտրեալ.

P H

PHalanx, angis. Զօրաց մին տաւաք: Ճակատ: գունդ, որ ունէր ժզ հազար հետևակաց. habebat sexdecim millia peditum.

Phaleræ, arum. Զարդ ձիոյ: կահք երիվարին, խենեշութիւն, կազմած, սար ձիոյ.

Phalerare equum, suo ornatu instruere. զարդարել, կազմել, հանդերձել, խենեշել զձի: Թամբել զձի առ սարիւք: phaleratus equus, ոսկեսար, ոսկեկազմ, պալարակապ, կազմեալ երիվար.

Phantasia, animæ facultas quæ rerum imagines effingit. Երևակայութիւն: երևակայական զօրութիւն որով հոգին տպաւորէ ի միտս զպատկերս և զկերպարանս իրացն: v. imaginatio.

Phantasia, pro actu ipso. Imago rerum animo insidentium. Երևակայութիւն: երևակերպութիւն: պատկերակերպութիւն: պատկեր և կերպարան իրաց ի հոգւոջ նկարագրուեալ.

Phantasma, tis: species ceu imaginatio falsa, quales obijciuntur dormientibus. Նանիր, սուտ, սնոտի պատկերն, տեսիլ, որք երևին ի քուն մտելոց: առ աչօք ինչ: արհաւիրք գիշերայինք: դիւական երևմունք: ցնորք անձնպիրհք խռովութեանց երևեին նոցա: Sapient. 17. ցնորք տեսլեանց.

Phantasticus. Առ աչօք ինչ: ցնորումն: նանիր: սուտ: սնոտի: որ իրականն ինչ չէ, այլ միայն առ աչօք.

Pharao, quo nomine vocabantur reges Ægypti. Փարաւոն: որով անուամբն անուանեալ էին եգիպտոսի արքայք.

Pharetra, æ. Կապարճ: աղեղան և նետից քոյնն: pharetratus, կապարճակիր.

Pharisæus: id est separatus, quia pharisæi habitu moribusque à cæteris Judæis distinguebantur. Փարիսեցի, որ է զատեալ, որոշեալ: զի փարիսեցիք հանդերձիւ և վարուք զատ էին և որոշ յայլոց հրէից.

Pharmacopola, æ. Դեղածախ: դեղավաճառ: ճեղճիկեաց: խեղարար: դեղագործ: vul. աքտար: որ դեղորայսն պատրաստէ: pharmacopolæ officina, ճեղճիկարան: խեղարան: դեղարան: vul. աքտարխանայ.

Pharmacum. Դեղ, ոյ: բժշկականութիւն: հնար բժշկութեան: դարման: դեղորայք.

Pharus, turris è qua nocturno navium cursui ignes ostenduntur. Աշտարակ կամ բարձր տեղի մերձ ի նաւահանգիստս, ուր վառեն զհուր և լուցանեն զճրագս ի գիշերի յուղղավարութիւն նաւուց.

Phase, id est transitus: eo quod exterminator angelus videns sanguinem agni in foribus Israelitarum, pertransierit, nec percusserit eos. Անց, կամ զատիկ: քանզի սատակիչն հրեշտակ ի տեսանել զբարաւորս և զերկուս սեամս տանց հրէից սրսկեալս յարենէ գառինն զատկականին, զանցանէր և ոչ հարկանէր.

Phaselus, & phaseolus genus leguminis. Մաշ: սօլօշիկ: vul. լուբիայ: item, կուռ: նաւակ փոքրիկ: վարքայ.

Phasiana avis, dicta à Phasi Colchidis fluvio ubi Phasianis regio abundat. Փասիան: վայրի հաւ: վայրի աքլոր: այսպէս կոչեալ յանուանէ փասիս գետոյն ի վրաց աշխարհի.

Phiala, æ. Սկաւառակ: նուիրանոց: ափսէ: ափսեայք: դաշխուրան: կթխայ: ըմպանակ: vul. փիալայ: չէշ: սափորիկ.

Philantropus. Մարդասէր.

Philippenses. Փիլիպպեցիք.

Philippus. Փիլիպպոս.

Philistæus. Այլազգիք: փղշտացիք.

Philologia. Ուսումնասիրութիւն: սէր ուսման արտաքին գրոց.

Philologus. Ուսումնասէր: որ պարապի յուսումն արտաքին գրոց.

Philomela, æ. Փիլոմէլ: & պլպլ պլպլ: & vul. բուլբուլ: հաւիկ է քաղցրաձայն.

Philosophia, æ. Փիլիսոփայութիւն: իմաստասիրութիւն: cujus tres sunt partes, Logica, Moralis, & Physica: որոյ են մասունք երեք այսինքն Տրամաբանական: բարոյական: և բնական կամ բնաբանութիւն.

Philosophicus. Փիլիսոփայական. իմաստասիրական.

Philosophor, ari. Ճառել, խօսել, գրել յաղագս բնութեան: յաղագս բնական իրացն: քննել, հետազօտել զիրս բնութեան.

Philosophus. Իմաստասէր: փիլիսոփայ: և զերադանցօրէն, Արիստոտէլ.

Philtrum, amatorium poculum; pharmacum amorem concilians. Սիրահար, սիրաբեր, սիրավառ, սիրաբորբոք ըմպելի, կամ այլ ինչ կախարդանք որ սէրն վառէ, ածէ, շարժէ, բորբոքէ.

Phœ-

Phœbus . ԱՀԵՆԳԱԿՆ : v. fol .

Phœnix , icis : qui unus in ſpecie ſua eſſe dicitur . ՓԵՒՆԻԿ : gen. ՓԵՒՆԻԿԱՆ : ԱՐՄԱՒՈՅ ԳԱՒ : in Arabia naſcens aquilæ magnitudine , vivit annos 660. ԾՆԱՆԻ ՅԱՐԱՔԻԱՅ , ԱՐԾՈՒԱ ՀԱՒԻ ԵՒ ԿԵԱՅ ՂԱՒՍ : ո.Կ. ſeneſcens & morti proximus , ex odoriferis ſurculis nidum conſtruit eumque alarum plauſu incendit & ſuperemoritur ; ՄՆՈՂ Ի ՄԵՌԱՆԼ ՅԱՆՈՒՇԱԳՈՍ ԵՒ ԾԼԱՆԼԵԱՅ ՓԱՅԱԿԱՅ ՀՆԱՆ ՂԷՈՅՆ , ԵՒ ՀԱՒԵ ՂՆԱ ԹՒՈՅ ԲԱՂԱՒՄԱՄԲՆ ԵՒ ԿԵՂԻ ՆՄՔՆԻՆ : & ex ejus cineribus naſcitur vermiculus qui deinde in avem convertitur : ità vulgò fabulantur : ԵՒ Ի ՄՈՒՐՈՅ ՆՊ ԾՆԱՆԻ ՈՐԴՆ ՈՐ ՀԱՒՐԱՌՆԱՅ : ԱՅԱՄՊ ԽՍԿ ԱՌԱՍՊԵԼԱԲԱՆՆ .

Phoenomena , orum : ſigna quædam & portenta in cælo & aere apparentia : v. g. Cometæ &c. ՆՇԱՆՔ ՂԱՐՄԱՆԱԼԻՔ ՈՐ ԵՐԵՒՆ ՅԵՐԿԻՆՍ ԵՒ ՅՕԴՍ ՂՈՐ ՕՐԻՆԱԿ ԴԻՍԱՒՈՐ ԱՍՏԵՂՔ : ՎԵՐԱՄԲԱՐՁ ՂԲՕՍԱՆՔ .

Phoſphorus . ԼՈՒՍԱԲԵՐ : ԿԱՐԱՒԼԻՍ ԱՐԵԳԱԿԱՆ : ԱՍՏՂ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ : v. lucifer .

Phraſis . ՇԱՐՆ ԲԱՌԻՑ : ՈՃՆ : ՇԱՐԱՀԻՒՍՈՒԹԻ ԲԱՆԻՑ .

Phreneſis , morbus lædens mentem , & ad inſaniam furoremque perducens . ՄՈՂԵՔՆՈՒԹԻ : ԽԵԼԱՑՆՈՐՈՒԹԻ : ԱՅՍՔ Է ՈՐ ՊՀԻՒԱՆԴՆ ՄՈՂՑՈՒՑԱՆԷ ԵՒ ԿԱՏԱՂՈՒԹԵՔ ՅԻՄԱՐԵՑՈՒՑԱՆԷ .

Phreneticus . ՄՈՂԵՔՆԵԱԼ : ԿԱՏԱՂԵԱԼ : ՈՐՈՅ ԽԵԼՔՆ ՅԱԴԵԱԼ Է ԵՒ ՅԻՄԱՐԵՑԵԱԼ ԿԱՏԱՂՈՒԹԵ .

Phthiſicus . ՀՔԱԽԱ , ՎԱՏԵԱԼ ՄԱՐՄԻՈՎ : ԴԺՆԴԱԿ ԵՒ ՂԱՂԻՔ ՄԵՆՂԵԱՄԲ : ԾԻՒՂԵԱԼ , ԾԻՆԵԱԼ : ՈՐ ԿՅԵԱԼ ՈՒՆԻ ՂՈՒԿԵՐՍ Ի ՄԱՐՄԻՆ , ԵՒ ԻՐՐԵՒ ՍՈՒՏՔ ԵՐԵՒԻ : ՅԱՄԱՔ ՄԱՐՄԻՈՎ .

Phthiſis . ՀՔԱՆՆ Է ՈՐ ՂՄԱՐՄԻՆ ԼՂԱՐՑՈՒՑԱՆԷ , ՎՏԱՏԷ , ԾԻՒՐԷ , ՅԱՄԱՔԵՑՈՒՑԱՆԷ .

Phtongus : vocis ſonus , unde diphtongus dicitur , quia duos ſonos habet . Ձայն : ՀԱՅԽԻ ՀՆՉՈՒՄՆ : ՈՒՍՄԻ ԱՍԻ ԵՐԿՀԱՅՆ ՈՐ ՈՒՆԻ ԵՐԿՈՒ ՀԱՅՏԱԲՈՒԹ .

Phylacterium . ՀԻԼԱՔՏԵՐԻՈՆ : membrana , inſcripta habens præcepta decalogi , quam phariſæi fronti & brachiis alligabant . ՀԱՒԱՏԱՔ ԼԻ ՅՈՐՄԻ ԴՐՆԱԼՔ ԵՒՆ ՈՐ ՍՈՒՐԲԱՆՔՆ ԱՅՐ : ՂՈՐ ՓԱՐԻՍԵՑԻՔ ԿԱՊԵԱԼ ՈՒՆԷԻՆ Ի ԲԱՂՈՒԿՍ Եւ Ի ՁԱԿԱՄԱ .

Phyſica , æ : ſcientia rerum naturalium . ԲՆԱԲԱՆՈՒԹԻ : Է ԳԻՏՈՒԹԻՒՆ ԲՆԱԿԱՆ ՆՐՑՆ .

Phyſica , orum : res naturales . ԻՐՔ , ԲՆՔ ԲՆԱԿԱՆՔ , vel ԲՆՈՒԹԵ .

Phyſicus , ci . ԲՆԱԲԱՆ , ԲՆԱԳԻՏ : ԲՆԱՅՈՂ : ԲՆԱՔՆՆԻՉ : ՈՐ ՈՐՈՆԷ Եւ ՔՆՆԷ ՂԻՐՍ ԲՆՈՒԹԵ .

Phyſicus , a , um . ԲՈՒՆ : ԲՆԱԿԱՆ .

Phyſiognomia : ars quâ natura hominum ex corpore vultuque cognoſcitur . ԲՆԱԳՆՈՒԹԻՒՆ ԱՐՀԵՍՏ ԻՄՆ Է ՈՐ ՅԵՐԵՍՑ Եւ Ի ԿԱՂՄՈՒԹԵՆ ԱՆԴԱՄՈՑ ՄԱՑ ՃԱՆԱՉԼ ՂՎԱՐՍ Եւ ՂԷՆՈՒԹԻՆ ՄԱՐԴՈՑ .

Phyſiognomus . ԲՆԱՔՆՆԻՉ : ՈՐ ՅԵՐԵՍՑ Եւ Ի ԿԱՂՄՈՒԱԾՈՑ ՄԱՐԴՈՑ ՃԱՆԱՉԷ ՂՎԱՐՍ Եւ ՂԷՆՈՒԹԻՆ ՆՐ .

P I

Piabilis . ՔԱՒԼԻ : ՍԲԼԻ : ՄԱՔՐԼԻ .

Piacularis . ՔԱՒԻՉ : ՄԱՔՐԻՉ : ՄԵՂՍՔԱՒԻՉ .

Piaculum , ſacrificium expiatorium . ՊԱՏԱՐԱԳ ՎՃ ՄԵՂՑՈՑ : ՔԱՒԻՉ ՄԵՂՑՈՑ : ՈՐ ԸՆ ԾԱՑԻ ԱՅ ՎՃ ՔԱՒՈՒԹԵ ՄԵՂՑՈՑ .

Piaculum , crimen . ՀՆՕՐԷՆՈՒԹԻ : ՄԵՂ : ՈՐ ՕՐԷՆ ՉԷ : ՈՉ Է ԱՐԺԱՆ .

Pica , avis . ԿԱՉԱՂԱԿ .

Picea arbor , reſinam fundit thuri ſimilem . ԾԱՌՆ Է ՅՈՐՄԷ ԿԱԹԷ , vel ԿԱԹԻ ՌԵՈՒՆ ԽՆԴԿԻՒ ՆՄԱՆ .

Piceus , a , um . ՁԻՒԹԵԱՅ : ՀԻՒԹԵՂԷՆ : ԿԱՊՈՍ : ՀԻՒԹԱԳՈՅՆ : ԿԱՄ ԿԱՉՈՒՆ ԲԲԵ ՂՀԻՒԹ .

Pico , are : pice linire . ՕՀԻՒԹ , ՂԿՈՒՍՐ ԾԵՒԵԼ Է ՎՐ : ԿԱՊԵԼ : ՀԻՒԹԵԼ : ԾԵՓԼ ՀԻՒԹՈՎ , ԿԱՊՈՎ .

Pictor , is . ՊԱՏԿԵՐԱՀԱՆ : ՆԿԱԲԻՉ : ՊԱՏԿԵՐԱԳԻՐ : ՆԿԱՐԱԳՐԻՉ : ՆԿԱՐԱԿԵՐ : vul. : ՆԱՀԱՏԱՐԱԲ , vel ՆԱԽՇԱՐԱԲ .

Pictura , ars pingendi . ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻ : ԱՐՀԵՍՏ ՆԿԱՐԵԼՈՑ .

Pictura , opus picturæ . ՆԿԱՐ : plural ՆԿԱՐՔ : & ՆԿԱՐՔՈՒՆՔ : ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹԻ : ՊԱՏԿԵՐ : ՆԿԱՐԱԿԵՐՏՈՒԹԻ : cum oleo , ՀԻԹԱԲԱՆ : ſine oleo , ՋՐԱԲԱՆ .

Pictus , a , um . ՆԿԱՐԵԱԼ : ՉՔՆԱՊԱՆԿԱՐ : ԼՐԱՆԴ ԼՐԱՆԴ Եւ ԳՈՅՈՂԳՈՅՆ ԳԵՂՕՑ ՎԱՅԵԼՈՒՑ : ԼՅԵԱԼ , ՁԱՐԴԱՐԵԱԼ , ԳՈՅՆ ԳՈՅՆ ՆԿԱՐՈՒՔ : ՈՐՔ ՈՐՔ ԳՈՒՆՈՒՔ : ՆԿԱՐԵՆ : ՆԿԱՐԱԳՐԵԱԼ : ՆԿԱՐԱԿԵՐՏ .

Picus , avis : vul. ՃԿՆԱԿՈՒԼԻԿ .

Pié . ԱՀԴԱՒԱՐՈՒԹԻՒՆ : ԲԱՐԵՊԱՇՈՒԹԻՒՆ : ՍԲՈՒԹԻՒՆ ՎԱՐՈՒՑ : aliàs ԳԹԱԾԱՐԱՐ : ՄԱՐԴԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ .

Pietas , tis . ԱՀԴԱՒԱՐՈՒԹԻՒՆ : ԲԱՐԵՊԱՇՈՒ-

տութի․ բարեսիրութի : երաւատիրութի : ջերմութի կենաց և վարուց : և սահմանն, virtus moralis quæ hominem inclinat ad res divinas, զօրութի վարքական որ զմարդն յօժարեցուցանէ յիրս հոգեւորս և երկնաւորս : aliàs, գթութի = գթածութի : բարեգթութի.

Pigendus, a, um. Որոյ յաղագս պարտ է մեզ զղջալ : պատկառելի : ամօթական.

Piger, gri. Ծոյլ : Թոյլ : հեղգ : պղերգ : ծանր ի գնալ, ի գործել : ծանրադնաց : ծանրագործ : յամր : դանդաղ : դանդաղակոտ : հեղգասիրտ : վատասիրտ = Թուլասիրտ = վհերոտ : անփոյթ : անհոգ : ձանձիր : ձանձրացեալ = դանդաղ : լքեալ ձեռօք : որոյ հոգի նւաղէ ի ձանձրութե : գործատեաց = դատարկակեաց.

Piget me facti : pigere. Ցաւ է ինձ և տրտմութի զի արարի : զղջալ : փոշիմանել : v. pænitet.

Pigmæus. Թզուկ : Թզաչափ մարդ : մրրուկ : կարճ հասակաւ : vul. պոչիկ : կարճիկ : կիսլիկ մարդ : կանգնաչափ.

Pigmentarius. Իւղագործ : իւղեփեաց : gen. փեցի : մրգրագործ : դեղագործ : դեղավաճառ : գունավաճառ.

Pigmentum, fucus. Սնգոյր : իւղ : ծարիր = դեղաքեր դեղն որով մարմնապաշտ կանայք դեղեցկացուցանեն զերեսս իւրեանց.

Pigmenta, orum : colores. Գոյն : vide color.

Pignerator, qui rem aliquam in pignus accipit. Որ զիր ինչ գրաւական առնու : գրաւառու.

Pignero, are : in pignus dare. Գրաւել : գրաւեցուցանել զիր ինչ : դնել ի գրաւի : գրաւ դնել, գրաւական դնել զիր ինչ առ ոք : զիր ինչ Թողուլ ի գրաւի.

Pigneror, ari : in pignus accipere. Զիր ինչ առնուլ գրաւական, vel ի գրաւի.

Pignus, oris. Գրաւ : գրաւական : ըռհին : pignus amoris, նշան սիրոյ = առհաւատչեայ : քո էառ մեզ զմարմին իւր առհաւատչեայ սիրոյ իւրոյ.

Pigrè. Պղերգաբար : հեղգաբար : Թուլայն : ըստունկանայն = ծուլաբար : ծանրայն : դանդաղելով : դանդաղկոտութե : անհոգայն : ձանձրաբար : լքեալ ձեռօք.

Pigresco, ere. Թուլանալ : դանդաղել : լքել սրտիւ և ձեռօք ի գործս իւր : ծանրանալ : հոգի նւաղել ի ձանձրութե : ձանձրանալ : դատարկանալ = հեղգալ, & հեղգանալ.

Pigritia, & pigredo. Թուլութի : ծուլութի : լքումն ձեռաց և սրտի : Թմրութի : ծանրութի : պղերգութի : հեղգութի : ըստունկանումն : տաղտամութի : դանդաղկոտութի : հեշտանդամութի : դանդաղումն : դատարկութի : դատարկակեցութի.

Pigritor, & pigror, ari. Ծուլանալ : Թուլանալ : դանդաղել առնել : երկարել գալ : յամել & յամենալ : ընդ երկարել : յետս ձգել : ծանր լինել ինձ : ըստունկանել : Թմրեալ լքել.

Pila, æ. Աշնկան : v. mortarium : & pro columna, սիւն : quâ luditur, կուլի : խաղի կուլի : խաղալու կուլի : Թօփ : item pro montium faucibus, անձուկ : նեղուց լերանց.

Pileatus. Գտակաւոր : գտակաւորեալ : գտակ արկեալ զգլխով.

Pileolus. Գտակիկ : փոքրիկ գտակ.

Pileum, meliùs quàm pileus. Գտակ : գլխարկ : ծածկոյթ գլխոյն : Sacerdotum Armeniorum, սաղաւարտ : Europæorum, Ֆռանկի գտակ = շապքայ.

Pilosus, a, um. Թաւ : մազոտ : քրդոտ : Թաւամազ : Թաւացեալ մազով : Թաւապլուխ : Թաւամորթ.

Pilula. Դեղ ինչ : vul. հապ.

Pilum, i. Աշնկան : v. mortarium : item, նետ : փքին = արդն.

Pilus, i. Մազ : gen. ոյ : մազ : plural. մազունք : pilus barbæ, մազ մօրուաց : equorum è collo defluens, բաշ : pilus subtilior caprarum, Թեֆտիկ : ex pilis, մազեայ : մազեղէն, մազոյ : մազագործ : այծեայ : այծեղէն.

Pincerna, æ. Մատռուակետ : վերակացու ըմպելեաց : ըմպելակիր, ut in cibis, կերակիր : մատռուակ : fungi munere pincernæ, մատռուակել : մատռուակութի առնել.

Pinea, subauditur, nux. Սալվի խնձոր : vul. լօլօկ.

Pineus, a, um. Թեղօշեայ : Թեղօշի : Թեղօշեղէն : pinei nuclei : gall. pignons. անճուճաք : քաճի կնկուղ, quod potiùs, nux pinea.

Pingo, ere. Նկարել = նկարագրել : նկարակերտել : դեղօք և նկարուք կերպարանել : երանգ երանգ և գոյն զգոյն դեղօք վայելչացուցանել : հանել զպատկերն.

Coloribus ex oleo subactis pingere. Ձէթաքան առնել : coloribus aquâ dilutis pingere, gall. en detrempe, Ջրաքան առնել : նկարել

րել դեղօք ջրով և սոսնձով խառնելեօք .

Pinguedo, inis, hominis. Պարարտութիւն ․ գիրութիւն : մարմնեղութիւն : անձնահաստութիւն : ժրութիւն : terræ, պարարտութիւն : v. fertilitas : animalium, պարարտութիւն : ճարպ : ճենճ ․ ճենճեր : իւղ : ուղեղ : ex qua sebum conficitur : ճրագու .

Pinguefacio, ere. Գիրացուցանել : պարարել : ժրացուցանել : պարարտել : պարարտացուցանել : ստուարացուցանել : pinguedine inficere, իւղել : օծել իւղով : ճարպով, իւղով, ճենճով շաղախել .

Pinguesco, ere. Գիրանալ : պարարել : ժրանալ : պարարտանալ .

Pinguis, de homine. Մարդ գէր ․ ժիրամէր : յոյլ յոյժ : հաստ անձն : մարմնեղ : ստուար և հաստ անդամ : անձնահաստ : անձնապարարտ : հաստահարուստ : de animalibus, պարարտ : ընտիր ընտիր անասուն, vel, յանասնոց : պարարեալ : պարարակ : ճարպալից, պարարտունք կերակուրք : de terra, երկիր պարարտ : v. fertilis : de convivio, պարարտ խրախութիւն ․ de pascuis, արօտ փափկութեան : արօտ պարարտ, vel պարարտութեան : de rebus unctuosis, ճարպուն : կպչուն : իւղոտ .

Pinna, & pinnula piscium. Թևձկան ․ լողարանք ձկանց : pro penna alarum, թև փետուր կամ փետուր թևոց : prò christa, vul. ճղոյ : սօրղուճ : փունջ .

Pinnaculum. Աշտարակ : աշտարակին գլուխ .

Pinso, ere : & piso, are. Լեսուլ յանկանի : տորոբել : ծեծել .

Pinus, i: arbor. Թեղօշ : vul. սալվ, & սալվի ծառ ; aliis բևեկն : aliis մախր : aliis բաճ .

Pio, are. Քաւել : v. expio .

Piper, eris. Պղպեղ : պղպղ : պղպեղ : vul. ֆըլֆըլ : տաք դեղ .

Pipilo, are, passeris. Ճչել : ճիչ հանել .

Pipio, ire, pullorum. Ճչել : ճիչ հանել ․ vul. ափափել : հաւուց ձագուց խօսելն է .

Pipo, are gallinæ. Կրկչել : կոկչալ : գոգալ .

Pirata, æ. Ծովագող : աւազակ ծովու : որ առանց հրամանի իշխանին, գնու կազմէ զնաւն և ի վր ծովուն աւազակութիւն առնէ .

Piratica, æ. Ծովագողութիւն : ծովաւազակութիւն : աւազակութիւն ծովու .

Pirum. Տանձ : լայծնք .

Pirus arbor. Տանձի ծառ : տանձենի .

Piscaria, piscatorium forum. Վաճառանոց, վաճառաւորան ձկանց : ձկնարան .

Piscarius. Ձկնածախ : ձկնավաճառ .

Piscator. Ձկնորս : կարթընկէց : ցանցորդ : ուռկանաւոր .

Piscatus, ûs. Ձկնորսութիւն : որս ձկանց .

Pisciculus. Ձուկն մանր և փոքրիկ .

Piscina, æ. Ձկնոց : ձկնարան : պահարան ձկանց : aliàs, աւազան .

Piscis. Ձուկն : gen. ձկան : plur. ձկունք : gen. ձկանց : piscis notius, stella : ընկղմանակ աստղն .

Pisces, signum Zodiaci duodecimum : sol pisces ingreditur ad 21. Februarii. Ձկունք : է երկոտասաներորդ կենդանակերպն ․ արեգակն ի ձուկն մտանէ իա, աւուրն փետրվարի ամսոյն .

Piscor, ari. Որսալ ձկունս .

Piscosus, pisculentus. Ձկնալից : ի ձկամբք .

Pistacium. Ֆստուղ : pro arbore, ֆստղի ծառ .

Pistillum, & pistillus. Սոռն : սանդի սոռն : հաւանակի կոթն .

Pistor, is. Մատակարար ․ ars pistoria, մատակարարութիւն : opus pistorium, գործ մատակարարաց .

Pistrilla, æ : gall. moulinet. Աղացիկ .

Pistrinarius. Աղացպան ․ vul. ջաղացպան .

Pistrinum. Աղաց ․ vul. ջաղաց : v. moletrina .

Pisum, i. Սիսեռն : gen. սիսեռան : & սիսռան : vul. նոխուտ .

Pithisso, are: vinum degustare. Ճաշել ճաշակ գինւոյն ․ զհամն գետ առնել : gen. ճաշակելով փորձ առնուլ մի թէ լաւ իցէ : համ առնել, փորձել .

Pituita, æ: unus ex quatuor humoribus corporis : sanguis est imperfectè coctus : Մաղաս, gen. ոյ : ալղամ : մի է ի չորից հիւթոց մարմնոյ : նման ջրոյն, և է ջրալին և անհամ գիջութիւն : սահմանի եւ թերահաս արիւն .

Pituitosus. Մաղասոտ .

Pius, a, um. Աստուածապաշտ ․ բարեպաշտ : բարեսէր : անմեղ : երկիւղած այր ․ յօժար յիրս աստուածայինս : գթած : բարեգութ : հեզամիտ : locus pius, տեղի անուանեալ աստուածարեալ աղ .

Pix, piscis. Ձիւթ : gen. ոյ : կուպր : ռետին .

P L

PLacabilis . հեզ և քաղցր բնութեբ : դիւրահանդարտ : անյիշաչար : անդխական : որ դիւրաւ խաղաղանայ , ցածանայ , շարժի ի դութ : դթած : բարեդութ : մեղմասիրտ : հեզահոգի : դորովամիտ .

Placabilitas . հեթութիւն : բարեդթութիւն : դորովամտութիւն : անդխակալութիւն : երկայնմտութիւն : v. manſuetudo .

Placatè . հանդարտաբար : հեզաբար : խաղաղութեբ : անվրդով սրտիւ և անդբաղ : մեղմաբար : մեղմով : քաղցրաբար .

Placatio , nis . հեղմայուն : խաղաղացուն : հաճոյականութիւն : խօսք կամ գործ հաճոյական և ընդունելի որով խաղաղացուցանեմբ զոբ , և ցածուցանեմբ զբար կութիւն նբ : հաշտարարութիւն . խաղաղարարութիւն .

Placatus , a , um . հեղաղաղացեալ : կամ դացեալ : ցածուցեալ : քաղցրացեալ : մեղմացեալ : aliàs v. manſuetus .

Placens . հաճոյ : հաճոյական : ընդունելի : հաճելի : ընդունակ : loqui placentia , հաճոյականս խօսիլ : հնարհուն խօսիլ : խօսիլ ըստ մտաց և հաճոյից այլոց .

Placenta , æ . հարկանդակ : հասամբայբ : շօմն : նկան : նկանակ : vul. կաթայ : gall. gateau .

Placeo , ere alicui . հաճոյանալ , հաճոյ , հաճոյական , հաճելի , ընդունելի լինիլ ումեբ : գտանիլ դհնարհս առաջի : հաճեցուցանել զմիտս նբ : շահիլ , ընկալնուլ զսիրտ նբ : դհեաո երթալ հաճոյից նբ : խորհիլ և առնել զհաճոյս նբ .

Placere,bonum videri . հաճոյ թուիլ ինձ : բարւոբ թուիլ յաչս իմ .

Placidè . հանդարտաբար : երկայնամտութեբ : քաղցրաբար : v. placatè .

Placidus , a , um . հանդարտ : հեզաստիտ : v. manſuetus : mare placidum , ծով հանդարտ : խաղաղ : անվրդով : անմրրիկ : անդորրական : դիւբ .

Placita , orum , opinio . վարդապետութիւն : ասացուած : ասմունբ : որոշումն իմաստից .

Placitum . հաճոյբ սրտի : կամբ : v. beneplacitum .

Placo , are . հեթաղաղացուցանել , կամ դացուցանել , ցածուցանել , հանդուցանել , քաղցրացուցանել , դադարեցուցանել , հանդարտեցուցանել , մեղմացուցանել զոբ : ցածուցանել զբերան նբ պատարագօբ : անդորրացուցանել , հանդարտեցուցանել , խաղաղացուցանել զբարկութիւն նբ : շրջել , դարձուցանել զբան ի խաղաղութիւն : de mari , առնել զխաղաղութիւն : ցածուցանել զխռովութիւն ալեացն ; & quæ ſuprà .

Plaga , æ , vulnus . հարուած : պատիժ : պատուհաս : դան : վէբ : խոց : pro regione , գաւառ : աշխարհ : երկիր : սահմանբ : կոյս : կողմն .

Plagiarius . աշխատ էր ի վաղուց որ անդրաւաբար ծախէբ կամ առ ինբն պահէբ գծառայ այլոյ ուրուբ : խոկ այսօր , qui alterius opus ſibi vindicat , այն է որ այլոյ ուրուբ գիրբն , գործն յառակացուցանէ ինբեան երբ թէ նա էր նոբ .

Planctus , ûs . ողբ : ողբուածն : լալուածն : դոյժ : սուգ : կոծ : v. lamentatio .

Planè , clarè . պարզ : մեկն : պարզապէս : բաց : յայտնապէս : planè , omninò : բնաւ : ամենեւին : ըստ ամենայնի .

Planeta , & planetes . մոլար , մոլորակ , մոլորական աստղ : planetæ ſunt ſeptem quorum , à ſuperioribus incipiendo , ordo hoc verſu exprimitur .

Poſt ſim ſum ſequitur , Luna deinde ſubeſt . մոլորական աստեղբ են է : որոց դ-իբ և կարգն ի վերուստ ի վայր այսպէս է : ita ut S. deſignet Saturnum : I. Jovem : M. Martem : S. Solem : V. Venerem : M. Mercurium : quos ſequitur , Luna .

Saturnus . Երեսակ .

Jupiter . Լուսընթաց .

Mars . Հրատ .

Sol . Արեգակն .

Venus . Լուսաբեր .

Mercurius . փայլածու .

Luna . Լուսին .

ſinguli planetæ , ſingulis hebdomadæ , diebus præſident , իւրաքանչիւր մի մի մոլորական աստղ , տիրէ իւրաքանչիւրում մի մի աւուրն շաբաթուն , այս ինբն .

Sol , diei Dominicæ . արեգակն , կիրակէ .

Luna , diei lunæ . Լուսին , երկուշաբթի .

Mars , diei Martis . Հրատ , երեբ շաբթի .

Mercurius , diei Mercurii . փայլածու , չորեբ շաբթի .

Jupiter , diei Jovis . Լուսընթաց , հինգշաբթի .

Venus , diei Veneris . Լուսաբեր , ուրբաթու .

Saturnus , Sabbato . Երեսակ , շաբաթու .

Ordo autem ille planetarum non diſcrepat ab ordine dierum . Իսկ կարգն այն մոլո-

 ըս-

բակաւն աստեղաց, քանզի ոչ է տարաձայն կարգին աւուրց։ nam diei Dominicæ v. g. primæ horæ, octavæ, decimæ quintæ, & vigesimæ secundæ præsidet Sol: vigesimæ tertiæ præsidet Venus: & vigesimæ quartæ præsidet Mercurius: primæ autem horæ diei sequentis qui est dies Lunæ, præsidet Luna: & sic de cæteris: քանզի, առաջնորդի, ութերորդի, հնգետասաներորդի, և քսաներկրորդի ժամուն կիրակէի տիրէ արեգակն: և քսան երրորդի ժամուն տիրէ լուսաբեր: և քսան չորրորդի տիրէ փայլածու: և ապա առաջնում ժամու հետեւեալ աւուրն, որ է օր լուսնին, տիրէ լուսինն: և այլք նոյնպէս.

Plango, ere. Կոծել: ողբալ: սուգ առնուլ: v. lugeo.

Plangor, is: ut planctus.

Planisphærium. Հարթ, տափակ, հաւասար աշխարհացոյց:

Planities, superficies plana. Հարթ և հաւասար երես.

Planities, campus. Տափարակ: ծաւալեալ և դիւր դաշտն: տափակ կողմն։ դաշտավայրնք: դաշտական: in planitie, ի դիւրի.

Planta pedis. Թաթ ոտից: ներքանք ոտից: ոտից ներքեւն.

Planta, arbor. Տունկ։ gen. ոյ: բոյս: gen. բուսոյ: ուղէշ: նորատունկ: մատաղատունկ.

Plantago, inis. Գառնախոտ կուր: կովի լեզու: Ջլախոտ: Turc. սինհիրի եափրաղի.

Plantarium. Տնկախիտ տեղի: յորում զմատաղատունկս հանեն, տնկել զնա յայլ ուրեք.

Plantatio. Տնկումն.

Planto, are. Տնկել.

Planus, a, um: æquatus. Հարթ: հաւասար: դիւր: անուառ: ողորկ։ կոկեալ: հարթայատակ.

Planus, a, um: evidens. Բաց: պարզ: մեկին։ յայտնի։ ստոյգ: հաւաստի.

Plasma, tis. Հաստատուած: ստեղծուած: կազմուած.

Plasmo, are. Հաստել: ստեղծել: կազմել: կազմել զկաւ և յօրինել: նկարել: ձեւացուցանել: կերպացուցանել.

Plastes, æ. Բրուտ։ gen. բրտի: կաւագործ: բրուտ կաւոյ.

Platanus, arbor. Սօս: gen. սօսոյ, quod Persis չինար.

Platea, æ. Հրապարակ։ ընդարձակութիւն քաղաքին: փողոց: պողոտայ.

Plato, nis. Պղատոն.

Plaudo, ere manibus, pedibus. Ծափս հարկանել ուժգէ: v. applaudo.

Plaudere alis. Թեւս բախել, բաղխել որպէս կաքաւ ի թռչելն.

Plausibilis. Հաւանական: հաճանելի: հաճելի: հաւանեցուցիչ: խօսք, պաճառ հատու, աղդու, բռնադատ, յայտնի, ստոյգ, հաւաստի: ընդունելի.

Plaustrum. Սայլ։ կառասայլ.

Plausus, ûs. Ծափահարութիւն: բախումն ձեռաց ընդ իրեարս: կայթումն ձեռաց: plausus alarum, բախումն, բաղխումն թեւոց: թեւահարութիւն.

Plebecula, æ. Խառնիճաղանճ: գռեհիկք: ռամիկք: ռամիկ ժողովուրդ: բազմութիւն ռամկին: ռամ ժողովոյն: խաժամուժ ժողովուրդ.

Plebeius, a, um. Ժողովրդական: հասարակ: ռամկաւոր · sermo plebeius, աշխարհաբառ: ռամկալեզու: աշխարհօրէն, ռամկօրէն, ռամկաբար խօսել: homo plebeius, մարդ աննշան: գռեհիկ: անտոհմ: վատազգի: ռամիկ: չինական.

Plebs, gen. plebis. Ժողովուրդ: gen. վրդեան.

Plecto, ere multare. Պատժել: v. multo: morte plectendus, մահապարտ: մեղք մահապարտութե.

Plectere, implicare. Խառնել, յօդել, պատուցանել, շաղկապել ընդ միմեանս: բոլորել պսակ ի փշոց: հիւսել: շարադրել.

Plectrum. Երգիչ: vul. քամանչայ աղեղիկ.

Pleiades: stellæ septem in unum collectæ in tergo Tauri; sic dictæ quia ortu suo primæ navigationis tempus ostendunt. Բազմաստեղ: են աստեղք Է. խիտ առ խիտ ժողովեալք ի քամակ ցլոյն: այսպէս անուանին, զի ծանուցանեն զպարման ժամանակ նաւելոյ: dicuntur etiam Vergiliæ, quia cum sole oriuntur circa æquinoctium vernum: ասին և գարնանայինք, քանզի մերձ ի գարնանային հաւասարակած, արեգական են համածագ.

Plenaria indulgentia. Լիակատար ներողութիւն: v. indulgentia.

Plenè. Լիապէս: լրապէս: համալրապէս: կուտակօրէն: լիով։ ամբողջապէս: ամենեւին: բնաւ; բոլորովին.

Plenilunium. Լրումն, բոլորումն լուսնի: v. luna.

Plenipotentiarius, ut vocant, qui à rege amplis-

amplissimam habet negotium aliquod gerendi potestatem. Հրեշտակ : պատգամաւոր : որ ի Թագաւորէ ներեալ ունի ընդարձակ իշխանութիւն սահմանել զբան ինչ, մանաւանդ յաղագս հաշտութեան և պատակին.

Plenitudo, inis. Լիութիւն : լրութիւն : լրումն = ամենայնութիւն : կատարումն : բովանդակութիւն : համալրութիւն : առատութիւն.

Plenus, a, um. լի : gen. լիոյ : instrum. լիով : լցեալ = լցեալ : ամենալիր : համալրացեալ : հոծեալ : vel in compositione ponitur հոծ, vel լից in fine : v. g. plenus tenebris, periculis : խաւարահոծ = վտանգահոծ : plenus stellis, աստեղալից : plenâ manu, բռնալիր : mensura plena, չափ թաթաղուն : զեղուն = կուտակեալ : լի մինչև ի վեր, մինչև ոչ լինել տեղին մատն միոյ : plenus cantus, շարական : Գրիգորեան ձայն : liber ipse dicitur, շարակնոց.

Plerique. Շատք : յոլովագոյնք : բազումք : յոքունք.

Plerumque. Յոլովակի : յոլովիցս անգամ : բազմիցս : բազում անգամ = յաճախակի = յաճախօրէն.

Pleuritis, tidis : inflammatio membranæ costas succingentis, unde oritur febris acuta, pungens dolor, respirationis difficultas, & tussis. Կողացաւութիւն : vul. սըթըլճամ = սըթլարդ : է եւանդն այն բարակ մորթկան որ զկողս պատէ = ուստի ծնանի ջերմութիւն սաստիկ, կողածակ ցաւն, շնչարգելութիւն, և հազ.

Pleuriticus. Կողացաւ : որ սըթըլճամ ունի = որ ստանձեալ է : և կուշտն ծակէ.

Plexus, a, um. Խառնեալք, յօդեալք, բոլորեալք, հիւսեալք, շարադրեցեալք, ագուցեալք, շաղկապեալք ընդ միմեանս.

Plico, are. Ծալել : կրկնել : կեռել : ծալս առնել : plicare librum, խփել զգիրքն.

Plorabundus. Արտասուալից : արտասուաթոր աչօք : յորդահոս արտասուօք : լալով աչօք : լացող = լալագին : լալական : արտասուհեղ : արտասուալագոչ ձայն : կաթոգին աչօք : ողբացող = կողկողագին.

Ploratus, ûs. Լալումն : աշխարումն : արտասուք : արտօսր : լալիք : արտասուք : լաց : ողբ : լալիւն : v. lacryma.

Ploro, are. Լալ : աշխարել : արտասուել : կոծել զօք, լալ զօք մեռեալ : vide lacryma.

Pluma, æ : mollior avium pluma. Բըմբուկ : փետրիկ : Թեփրիկ : կակուղ և դեռաբոյս, նորարձակ Թեփուր Թռչնոց.

Plumarium opus, acu factum. Գործ ասեղնածոյ : ասեղնագործ : նկարէն յասեղնագործաց : գործ նկարակերտ : գործ ճարտարութեան նկարակերտաց : ասեղնագործութիւն : նկարակերտութիւն.

Plumaria culcitra. Թեփրալից փափուկ, կակուղ անկողին.

Plumatus, plumosus. Թեփրաւոր : փետրաւոր.

Plumbatura, ferrumen : vul. լահիմ.

Plumbeus, a, um. Կապարեայ : կապարեղէն = plumbei coloris : v. lividus.

Plumbo, are, ferruminare : vul. լահիմել = լահիմով կպցնել : aliàs, զամանս խեցեղէնս օծել կապարաւ.

Plumbum, i. Կապար : բի : արճիճ = globulus plumbeus, կապարի կուլուլայ : ad venationem, կապար մանր մանր ձուլեալ յորս = vul. սէչմայ.

Plumesco, ere. Հերձակել զդեռաբոյս փետրիկ.

Plumeus, a, um. փետրաւոր : torus plumeus, փետրալից փափուկ, կակուղ անկողին.

Pluo, ere : activè. Ածել անձրևն ի վր երկրի : տալ զանձրևն ի վր : անձրևել : ցօղել : տեղալ : præt. տեղացի : pluam grandinem, տեղացից կարկուտ : pluit illis manna, տեղաց & տեղեաց ի նա զմանանայ.

Pluere, in neut. Անձրև լինել, գալ : տեղալ : ut suprà : անձրև սաստկել, ի վր կալ.

Pluralis numerus. Թիւ յոքնական : բազմաւորական.

Pluraliter. Յոքնակի.

Plures. Բազմագոյնք : յոլովագոյնք : բազումք քան զ.

Quid plura? Աւելի ևս զինչ ասացից? այլ ինչ?

Pluribus dicere. Երկարել զբան : յերկար պատմել : ճոխաբանութեամբ ասել.

Pluries. Բազմիցս : բազում անգամ : բազմիցս անգամ : յոլովիցս : յոլովակի : յաճախակի : յաճախօրէն.

Plurimùm. Խիստ = շատ : կարի : յոյժ : կարի յոյժ : շատ շատ : aliàs, բազմիցս : v. pluries.

Plurimus, a, um. Բազումք : յոլովք : բազմապատիկ : բազմապատկեալ : vide multus.

Plus, ris. Աւելի = շատ : աւելի, quibus jungitur քան : cum accus. v. g. plus illum amo quam me ipsum, առաւել սիրեմ զնա քան զանձն իմ : գեր քան.

Plus quam quingenti. Աւելի ևս քան զհինգ հարիւր : plusquam scribarum .....

ւելի քան զպարտսն : &c. առաւելապէս .

Plusculè , plusculùm . Սակաւուիկ ինչ , փոքր ինչ առաւել .

Pluteus , i . Կրքակալ : aliàs lectus , անկողնափայտ . pers. չարփայի : itèm , յենարան : itèm , անձրպետն : itèm , մահճառ .

Pluvia , æ . Անձրև : ոյ : տեղ : si sit abundans , յորդ , սաստիկ , տարափ , սահանաքաց անձրևն : յորդութիւն անձրևոյ : տեղատարափ : si subtilior , մանրամաղ անձրև .

Pluvialis , pluviatilis . Անձրևային : ջուր անձրևոյ .

Pluviosus . Անձրևային : անձրևական : անձրևաբեր : անձրևայոյզ : անձրևածու : անձրևոտ .

P N

PNeumatica machina : quæ vi flatûs , & vento movetur . Շնչական մեքենայ , զոր օրինակ երգեհոն որ ի ձեռն շնչոյն և հողմոյ զձայնն հնչեցուցանէ .

Pneumonia : v. pulmo .

P O

POculum . Սկաւառակ : ըմպանակ : բաժակ . դաշխուրան : pro liquore ipso , ըմպելի , թէ ջուր , թէ գինի , թէ այլ ինչ .

Podager , podagricus . Ոտնեք ախտացեալ , ախտիւ ոտից : որ ի գլիջ է .

Podagra , æ . Ախտ ոտից . vul. իգլիջ : խօջի ցաւ : turc. նէքրիս : vide articularis morbus .

Poderis , is : talaris tunica arcta & adhærens corpori . Պճղնաւոր հանդերձն .

Podex , icis : v. anus .

Podium , menianum : locus ad spectandum habilis . Դիտանոց : հայեցարան : զբօսարան : դիտարան : ուր նստէին երեւալք ի թամաշայ և ի զբօսանս տեսլեանց .

Poema , tis . Տաղ : ոտանաւոր : բանակապ բան : տաղաչափ բանն .

Pœna . Ցաւ : ցաւակրութիւն : աշխատանք : վաստակ : թշուառութիւն : վշտագնութիւն : ճգնունք : տանջանք : չարչարանք : պատիժ : պատուհաս : տոյժ : տուժան : դժնէարութիւն : pœna pecuniaria , տուգան : v. multa .

Pœnas dare , luere , expendere . Պատժիլ : կրել զպատիժ : տալ զվրէժ . տուժել յանձնէ իւրմէ : ի տոյժս անկանել : տանուլ , ընկալնուլ զհատուցումն , զպատիժ մեղաց իւրոց : տուգանօք տուժել .

Sumere pœnas , ab aliquo . Պատժել , պատուհասել զոք : հատուցանել նմա զվրէժ , զհատուցումն : առնուլ զվրէժ ի նմանէ : գանել , գանակոծել զոք .

Debitum pœnæ . Պարտականութիւն պատժոյ զոր մեղաւորին պարտ է կրել վս մեղաց իւրոց .

Pœnalis . Պատժական : պատժողական : տաժանական : տաժանուտ : դժուարին : ցաւագին : բազմայերկ .

Pœnitendus . Որոյ յաղագս պարտ է մեզ ցաւել , զղջալ , փոշիմանել : զղջալի : զարշելի : ապաշաւելի : զղջանալի .

Pœnitens facti . Զղջացեալ : փոշիմանեալ : ցաւագին : խղճահար : սրտզղջացեալ : սրտաբեկ : բեկեալ սրտիւ : ապաշաւեալ .

Pœnitens , in Sacramento . Ապաշխարօղ խոստովանութեան որդի . խոստովանն որդի . si autem fœmina , ապաշխարուհի , & ապաշխարօղ : խոստովանաքոյր : խոստովանադուստր : որ խոստովանն լինի զմեղս իւր .

Pœnitentia , dolor . Ցաւ : զղջումն . փոշիմանութիւն : սիրտ և ջերմ ապաշխարութիւն : ապաշաւումն մեղաց : զեղջ . զղջահարութիւն : սրտաբեկութիւն , & բեկատութիւն .

Pœnitentia , vitæ austeritas . Խստակրութիւն : խստութիւն կենաց : ճգնութիւն : նուաճելութիւն մարմնոյ : v. mortificatio , austeritas .

Pœnitentia , Sacramentum . Խոստովանութիւն : խորհուրդ ապաշխարութեան , որով թողեալ լինին մեղքն զորս կամաւ գործեաց զկնի մկրտութեան մերոյ .

Pœnitentia , satisfactio . Ապաշխարութիւն : ապաշխարանք զորս դնէ խոստովանահայրն ի վր մեղաւորին : պատժակրութիւն : վճարումն : վճարութիւն . պարտաչափ վճարելութիւն .

Pœnitentiam agere . Մեղմայն ապաշխարել : præt. եցի : խստակրութբ , ապաշխարութբ ջնջել զմեղս : սրբանալ : ապաշաւել զմեղս .

Pœnitentialis . Կանոնք ապաշխարութե : Canones pœnitentiales ceu decreta Ecclesiæ , quibus statuebatur quæ & quanta pro singulis peccatis imponenda esset pœnitentia : սահմանադրութիւնք եկեղեցւոյ որովք սահմանէր թէ վս իւրաքանչիւր մեղաց զոր չափ ապաշխարութիւն պարտ էր դնել : v. g. pro peccato adulterii , pænitentiæ annos decem : &c.

&c. զոր օրինակ տասն ամս ապաշխարութէ, վս պոռնկութե և այլ.

Pœnitet, ere. Ցաւել, փոշիմանել, փոշիման լինել, զղջալ, & melius, զղջանալ, զղջանալ վս մեղաց, ընդ մեղսն : ապաշխարել զմեղս. ցաւ, զղջումն, սրտի արտմութի ունել զի մեղայ.

Poesis. Բանաստեղծութի : տաղաչափութի . ոտանաւորք : տողաչափութի : բառաչափեալ բան : տաղ : արհեստն տաղ չափելոյ : տաղահեստութի.

Poeta, æ. Բանաստեղծ : տաղաչափ : տողաչափ, տողագիր : տաղահես.

Poetica, poetice. Արհեստ տաղ չափելոյ : v. poesis.

Poeticus. Բանաստեղծական : ոտանաւոր : տաղաչափ.

Polemicæ disputationes. Վիճաբանութի. հակաճառութի : v. controversia.

Polenta, æ. փոխինդ : gen. խնդոյ : farina hordei madefacti, deinde exsiccati & tosti : ալեւր է գարւոյ թացելոյ, չորացելոյ և խարշելոյ.

Polio, ire. Հարթել : հաւասարել : կոկել : ողորկել : տաշել : chartam aut telam, vul. մոհրայ տալ, մոհրայ քաշել.

Polire scriptum. Սրբագրել. նրբագրել : պաճուճել : գեղեցկաբար, չքնաղաբար յարմարել, յօրինել, հիւսել, վայելչացուցանել զբան :| v. expolio.

Politè. Ճարտարապէս : նրբապէս . վայելչապէս կերպիւ : չքնաղաբար.

Politica disciplina : ordo & statuta secundum quæ civitas & respublica administratur. Քաղաքավարութի : կարգադրութի : կարգ, օրէնք, սահմանք որովք պարտ է վարել վս խաղաղութե և պահպանութե քաղաքաց և թագաւորութեց : si unus regnat & ille bonus, regnum dicitur : եթէ տէրեցէ մի ոք բարի, ասի թագաւորութի : si plures regnant & boni, dicitur Aristocratia : եթէ բարիք բազումք տիրեն, ասի յոքնապետութի : si penes omnes est Imperium, dicitur Democratia : եթէ տիրէ ժողովուրդն առ հասարակ, ասի ժողովրդապետութի.

Urbem politicâ disciplinâ, hoc est optimis institutis & legibus temperare. Բարի կարգաւ և ուղիղ սահմանօք կառավարել զքաղաք : բարի կարգ դնել քաղաքին.

Politica scientia. Քաղաքավարութի : մարդավարութի : աշխարհավարութի.

Politicus. Մարդավար : աշխարհավար ; քաղաքավար : գիտօղ և հմուտ քաղաքայն կառավարելոյ զխորհուրդս իւր.

Politio, politura v. g. marmoris &c. Ողորկումն, տաշուած, հարթելն, հաւասարումն մերմերին.

Politus, limatulus homo. Մարդ համեստաբարոյ : քաղաքայն վարժեալ, կրթեալ : որ մարդավարութի ունի : շնորհալի : ազնուաբարոյ : պաճուճաբարոյ : համեստակենցաղ. ազատաբարոյ.

Politum opus. Գործ գեղեցիկ : գեղեցկայարմար : վայելչահիւս : ճարտարութէ շինեալ. գործ երեւելի : կատարեալ.

Politus sermo. Նուրբ. նրբագրեալ : գեղեցկահիւս : վայելչայարմար : բանն պաճուճեալ : պերճ : պերճացեալ : չքնաղահիւս : ջինջ և պայծառ.

Politus, æquatus. Կոկ : ողորկ : դիւր : հարթ : մանուած : հաւասար.

Pollen, inis. Նաշիհ : genit. նաշհոյ : մանրամաղ ալեւր : շարմաղուն : շարմակ ալեւր.

Pollens. Հզօր. կարօղ : opibus, փարթամ : vide dives : viribus, զօրեղ. v. robustus.

Pollentia, æ. Զօրութի : կար : իշխանութի : կարողութի.

Polleo, ere opibus. փարթամ լինել : ունել զինչս բազումս : auctoritate apud ..... ունել զմեծ համարձակութի առաջի : լինել ի պատուի առաջի մարդկան.

Pollex, icis. Բութ & բոյթ : է մեծ մատն ձեռին.

Polliceor, eri. Խոստանալ : ուխտել : առնուլ յանձն իւր : v. promitto.

Pollicitatio. Խոստումն : ուխտ : յանձնառութի : բան.

Pollinctor, is. Դիախաղարդ : դիապատտիկ.

Polluo, ere. Պղծել : բծաւորել : աղտեղացուցանել : ապականել : աղտոտել : գարշեցուցանել : կեղտոտել : զազրացուցանել : շաղախել : արատել.

Pollutio, nis. Հոսումն : պղծութի : սերմնաթափութի : սերմնահեղութի : սերմնացութի : մարմնապղծութի : հոսումն մարմնոյն : մարմնաղեղծութի. սերմներթութի : սերմնահոսութի : գիջութի : si nocturna, երազական գիջութի : անուրջական գարշ աղտեղութի : երազախաբութի : տիգիշերային հոսումն . si incompleta, տեթացունութի : տմնանալ : կաթեցումն. թացութի : գիջութի.

Pollutionem pati. Ցանկութի սնցուցանել : Թափել, հեղուլ զսերմն : գարշելութի

լուծել առնել : պղծել , լկել , չարչարել զմարմին և հոգի զսերմն : in ſomno , երազով անցանել : սաստանայ խաբել զոք : անցանել ի տեսլեան : յնջային արտաքս մղել զսերմն : ſi imperfectè , դիշանալ : տիրապատել .

Pollutus , պղծեալ մարմնով : մարմնապղծ : սերմնահոգի : սերմնաթափ : սերմնահոս .

Labiis pollutus , պղծաշուրթ : locus pollutus , տեղի պղծեալ : աղտեղեալ : եղծեալ : զաղտացեալ : ապականեալ .

Polonia , æ . Լէհաստան : Լէհայուց երկիր .

Polonus . Լէհցի = Լէհացի .

Polaris . Բեւեռային : բեւեռական : որ ինչ պատկանի առ բեւեռս կամ մերձ է ի նոսա : Circulus polaris , à polo diſtat gradibus 23. cum medio : բեւեռային բոլորակ որ ից աստիճանօք ու կէս հեռացեալ է ի բեւեռէ .

Stella polaris , in extremo caudæ Urſæ minoris apparens à polo diſtat gradibus 2. cum dimidio : ſed lapſu temporum ab eo recedet totos 47. gradus . աշտղ բեւեռային որ է ի ծայրի պոչատն փոքրիկ արջոյ , բացատ և հեռի ի բեւեռէ աստիճանօք Բ. ուկէս : բայց երկայնութեամբ ժամանակաց խէ աստիճանօք հեռասցէ ի նմանէ .

Polus . Բեւեռն : puncta duo cœli immobilia , circa quæ cæleſtis globus vertitur : երկնից կէտք երկու անշարժ յորս շրջի երկնային գունտն : alius dicitur Arcticus , nobis ſemper apparens : միոյն ասի արջային alius dicitur Antarcticus , ſeu Meridionalis ſemper nobis abſconditus : միւսն ասի հակառակ , կամ հարաւային , կամ սուզական , մեզ միշտ աներեւոյթ : Poli ſtellarum 23. gradibus cum medio diſtant à polis mundi & ſtatuuntur in uno puncto polarium circulorum : աշտեղայ բեւեռք հեռացեալ են աստիճանօք ից ուկէս ի բեւեռաց աշխարհի : և կացուցանին ի միում կէտում բոլորակաց բեւեռայնոց .

Polygamia . Երկիննութիւն : կրկնակնութիւն .

Polygamus . Երկիկն : կրկնակին : բազմակին : մարդ որ զկանայս բազումս ունի ի միասին .

Polygonius , a , um , Բազմանկիւն .

Polymitus , a , um . Պատմուճան ծաղկեայ : գոծ նկարակերտ . զարուեստ : նորոգ գործոյ նկարուք .

Pomarium . Պտղաստան : պտղոտիք .

Pomeridianus . որ է կէսն կէսօրէի .

Pomerium , ii . Բացատ տեղի շուրջ զպատսպարօք քաղաքին արտաքուստ անդ գտանի .

Pomifer . Պտղաբեր .

Pompa , æ . Հանդէս : հանդիսաւորութիւն : մեծ փառք և վայելչութիւն : մեծ պատուաստութիւն : երեւելի և շքեղ հանդէս և փառք : մեծահանդէս հանդերձանք : թաղմանի և պաշտոն .

Pompa funebris . Հանդէս կատարման և թաղման մեռելոյն : սուգ հանդիսաւոր : կարգ թաղման : v. funus .

Pomum , in genere . Պտուղ : պտուղ առ հասարակ պտղաբեր ծառոց : aliàs խնձոր : v. malum .

Pomus arbor . Ծառ պտղաբեր , պտղաբեր : aliàs խնձորի ծառ = խնձորենի .

Ponderatio , nis . Կշռութիւն : կշռելն .

Pondero , are . Կշռել : կշռոտել : vul. քաշել .

Ponderare , perpendere . Հատադրաբար , ուշադրութիւն , մեծայղի քննութիւն քննել : խորհիլ : v. examinare .

Ponderoſus . Ծանր : v. g. երկու դրամանկշիռ : կշռով երկու դրամից = v. gravis .

Pondo : indeclin. libra . Լիտր : gen. լտրի : vel etiam կշիռ .

Pondus , eris , gravitas . Ծանրութիւն : aliquando , բեռն : pondus quo res ponderatur , կշիռ : vul. քաշ : pondus æquum , կշիռ ստոյգ և արդար : արդարակշիռ ձեռն : pondus falſum , կշիռ նենգութիւն = կշիռ և կշիռ : կշիռ կրկին , մեծ և փոքր = կշիռ անհաւաս .

Pondus , res , vir magni ponderis . աշխ ծանր , մեծ , որ է ի պատուի առաջի մարդկան : ծանր , մեծ բան .

Pondus , farcina . Բեռն : v. onus .

Ponè , cum acc. Յետս : զկնի : յետ ; v.g. յետս եմ : եմ զկնի = յետ երթ : յետ կոյս երթեան : յետոյ կուսէ անձին , յետոյ եմ : յետուստ նը : յետուստ կուսէ : յետոյ կողմանէ : յետկոյս նը .

Pono , ere . Դնել = præt. եդի = imper. դիր : կացուցանել : առաջիկել : poſitus ſum , եդայ : եդեալ , դրեալ եմ .

Ponere , deponere . Վայր , ի վայր դնել , ի բաց դնել : Թաւիել ի վայր : ննջուցանել ի դետին : ի վայր ձգել : Թողուլ : քնկնուլ .

Juſtitia in eo poſita eſt , ut . աշխարհի յայսմ կայանայ , հաճեալ կայ , զի .

Aliquid ponere in beneficii loco . Օգուտ

ինչ համարել, ունել եբրև զբաւեցուած ուրեք.

Diem totum in aliquare ponere. Օրն ամբողջ, զօրն ողջոյն անցուցանել, ծախել, կատարել, վարել յաղօթս. զօրն հանել ի գլուխ աղօթելով.

Modum ponere defideriis. Կարդ, չափ դնել ցանկութեց: սահման հարկել նմ: սահման հանել, նուաճել զնս.

Ponamus rem ita esse. Դիցուք թէ այսպէս է.

Pons, tis. Կամուրջ. gen. կամրջի. vul. կարմունջ.

Pontifex, icis. Քահանայապետ: հայրապետ: summus pontifex, վեհագոյն հայրապետ: v. Papa.

Pontificalis, pontificius. Քահանայապետական: հայրապետական: վեհապետական: pontificale, նախնիքոպոսական մաշտոցն.

Pontificatus, ûs. Հայրապետութիւն: քահանայապետութիւն.

Ponto, nis. Հաւսակ մեծ լայն և տափակ որով ղներվարս և գկառս անցուցանեն ընդ գետն.

Pontus, mare. Ծով: v. mare.

Popina, æ. Կրպակ: կապեղայ: պանդոկ: կապեղի: si deprehendatur sacerdos in popina comedens, amoveatur: lib. canon. ԵԹԷ քահանայ ի կապեղւոջ ըմբռնեսցի ուտելով, որոշեսցի.

Poples, itis: pars genu opposita quæ plicatur & curvatur. Կարթ: հակած ունկն: ծնկան ստորոտն ուր ազդր և բարձ կցին ընդ իրեարս.

Popularis, ad populum spectans. Ժողովրդական: ռամկական: homo popularis: ժողովրդավար: որ գնջանկ առ վարս և բնութիւն ժողովրդեան: popularis, communis: ռամկական: շինական: ցած: գռեհկական: հասարակ.

Popularis meus. Քաղաքակից: հայրենակից: հաւնէպակ: համաշխարհիկ.

Populariter. Ռամկապէս: ռամկօրէն: աշխարհաբար: աշխարհօրէն: հասարակօրէն: գռեհկաբար: ցածաբար: ցած և պարզ ոճիւ.

Populatio, nis. Աւեր: v. depopulatio.

Populator: is. Աւերատու: v. depopulator.

Populo, are: & populor, ari. Աւերել հարկանել գներվարս: v. depopulor.

Populus. Ժողովուրդ: gen. վրդեան: մարդիկ բազմամբոխ.

Urbs populo frequens. Քաղաք բազմամարդ: բազմաբնակ: մարդաշատ: ուր պոյ յուռթուքեն մարդկան: լի մարդկութբ և շնաւծոյք: շէն երկրն: populo frequentem fieri, ծովայեալ լնանել մարդկութբ: խռնիլ ի բնակութիւն: լնանել ծնողօք և բնակչօք: populo frequentem facere, զանբնակ առնել լնու ծննդօք և բնակչօք: լնու գներվարս մարդկութբ և շնաւծոյք: բազմաբնակ առնել.

Populus, arbor. Կաղամախի: subtus populum: Oseæ 4. ի տնկոց կաղամախեաց: vul. յոսին ծառ.

Porca, æ. Խոզ մատակ: էգ խոզ: խոզի մատակ.

Porcellaneæ, arum: vul. Չինի: communiores dicuntur: ձաւիկն: քաշն.

Porcus, porcellus, porculus. Խոզ: porcina caro, խոզենի.

Porphyrites, æ: porphyreticum marmor. Լամաղ քար: սամղի քար: ի կարմրագոյն սպեսակախայտ մերմէր: pers. սէնկն սուսմախ.

Porrectio: v. g. manuum. Ձեռաց տարածումն, կարկառումն: v. extensio.

Porrectus, a, um. Ձեռն: v. g. ձգեալ: կարկառեալ: տարածեալ: պարզեալ: մեկնեալ.

Porrecta frons. Ծռճարթ դէմ: գռճարթ երես. պարզ, գռճարթացեալ երես: դէմ պայծառ և գռճարթագին: գռճարթնուբ, գռճարթնուբ դէմօք.

Porrigo, ere manum v. g. Ձեռն ձգել: մեկնել: կարկառել: պարզել: տարածել: մեկնել: մատուցանել: ԵԹԷ գպատառն որ բոյն ոչ կարկառէ: Job. 3. v. extendo.

Porrigo, inis: gall. teigne. Քոս: քոբ: բոբ: porrigine affectus, քոտոտ. քորոտ: բոբոտ: որբենոտ.

Porrò. Իսկ: բայց: ուրեմն: սակայն.

Porrum: & porrus. Պռաս: Թառաս.

Porta, æ. Դուռն: v. janua.

Portatilis, portatu facilis. Շարժուն. դիւրակիր. շարժական: կրելի: տանելի. շրջաբերական.

Portatus, ûs. Տանուճն: բարձուճն: խաղացուճն: կրուճն.

Portendo, ere. Նշանակել: նախասդուշակել: նախացուցանել: յայտնել: ծանուցանել.

Portentosus. Սարսմանալի: գարմանահրաշ: գարհուրելի: նորանշան: նորատեսակ: որ գչար ինչ ազեաւն նախասդուշակէ.

Por-

Portentum. Հրաշք: ցուցակ: զարմանալի ինչ և հիասքանչ որ զչար ինչ նախագուշակէ.

Porticus, ûs. Սրահ: դաւիթ.

Portio, nis. Բաժին: հատն: բաժինք: վիճակ: v. pars.

Portitor, is. Հաւուրդ: նաւակավար: item, կրօղ: տանօղ: aut կիր, in compositione: v. g. portitor ſarcinæ, բեռնակիր &c.

Porto, are. Կրել: տանիլ: բառնալ: բարձեալ տանիլ: խաղացուցանել: կառօք, նաւով, դրաստոու բառնալ.

Portarium. Հաւին նաւելոյ: գին, վարձք նաւին: item հարկ, վճար հարկին, բաժ, հաս, մաքս զոր առնուն ի ձանապարհորդաց և ի վաճառականաց որք զբեռինս բարձեալ տանին յայլ ուրեք.

Portulaca, æ. Բերբերան: դանդուռ: խոլգայ.

Portuoſus, a, um. Ծով, երկիր առատնաւական նաւուց: որ բազում ունի նաւահանգիստս.

Portus, ûs. Նաւահանգիստ: դադար, կայանք նաւուց.

Porus, pori, pororum: meatus cutis tenues & occulti per quos ſudor & pili erumpunt. Մորթոյն փոքրիկ և անզգալի ծակիկք ընդ որս քրտունք ելանեն և մազունք արձակին: multos poros habens: ծակ ծակ: ծակոտ: ծակծակոտ.

Poſco, ere, aliquid ab aliquo, vel aliquem. Խնդրել. հայցել: պահանջել: կամիլ զիր ինչ յումեքէ: aliàs, v. interrogo.

Poſitio, poſitus loci. Դիր: նիստ: դրուեցի: դիրք: տեղի: զետեղուածք բազաքին: կայանք: նստուած: այն քաղաք զդիր ունի ընդ արեւելս: ծովահայեաց տեղի: ախորժադոյն ի տեղադրուեցի նր: լաւ տես ունի: բարձր և հայեցակ տեղի: բարձրադիտակ.

Poſitio, in genere. Դիր: դրուեցի: poſitio fundamenti, հիմնարկուեցի: հիմնադրուեցի: in philoſophicis, առաջարկուեցի: առաջադրուեցի.

Poſitivè. Դարձ: առուգապէս: առուդիւ: հաւաստեաւ: հաստատակապէս: յայտնապէս.

Poſitivus, certus. Յստակ: հաւաստի: յայտնի: պարզ: անկասկած.

Poſitivum præceptum quo opus aliquod præcipitur: v. g. honora patrem & matrem. Հրամանք դրական, յանձնառական որով պատուիրեալ է մեզ գործ ինչ առնել, զոր օրինակ: պատուէնս զհայր քո և զմայր քո.

Poſitiva Theologia: quæ ex definitionibus Canonum, Scripturarum, conciliorum, Sanctorum Patrum res fidei edocet. Դպրական աճապանութեի որ ի սահմանադրութեց կանոնաց, գրոց սրբոց, ժողովոց, սբ հարցն մեկնեն և ուսուցանէ զկրս հաւատոյ.

Poſitus, a, um. Եդեալ: դրեալ: արկեալ: կացուցեալ: զետեղեալ: առադրեալ: տեղադրեալ.

Hoc poſito. Այս ուրեմն դնելով, նելով երբեք զատոյգ և հաւաստի, հետեւի թէ.

Poſſeſſio, res poſſeſſa. Յատկութիւն: ինչք բարիք: արդիւնք: կալուածք: դոյք: բնութիւնք: վարձատրութիւնք: այգի: մելք.

Poſſeſſio, fruitio. Վայելուչի: ստացուչի: ժառանգութիւն: զմայլուչի: ձեռն հասուցի.

Poſſeſſio, à dæmone. Դիւահարութիւն: այսահարութիւն: այսալկութիւն: այսակրութիւն.

Poſſeſſiuncula. Յատկուածիկ: կալուածիկ.

Poſſeſſor, ris. Վայելօղ: ունօղ: տիրատօղ: ժառանգակալ.

Poſſeſſivus, a, um. Յատկական որ ի դերանուն, իմ, քոյ, նոր.

Poſſeſſus à dæmone. Դիւահար: այսահար: այսալկու: այսակին: նեղեալ, զի բռնեալ յայսոյ: նեղեալ նեռատաւ: դիւաբախեալ, որ հանդիպեցաւ պիղծ այսոյն.

Poſſibilis. Հնարին: հնարաւոր: հնարելի: կարելի: լինելի: մարթ: հասանելի.

Poſſibilitas. Կարելութիւն: լինելութիւն: հնարաւորութիւն: հնարնութիւն: & 2. Mach. 14. մարթանք.

Poſſideo, ere. Ունել: տէր լինել: ժառանգել: ժառանգակալ: վայելել զիաս, vel ի միաւոյ: հրամել, զմայլել միաւոր: մերձաւորեցուցանել ինքեան, յատկացուցանել, նուիրացուցանել զիր ինչ· տիրել: dat.

Poſſidere, de dæmone. Այս պիղծ կին: հարկ, ըմբռնել, չարչարել զմարդ: նեղել, բռնել զնա: մտանել ի նա.

Poſſum, poſſe. Կարել: կարօղ լինել: կար, կարողութիւն ունել: բաւել: բաւական լինել: ձեռնհաս եմ առնել: մարթանալ: & մարթել: զօրել: ut poſſim aliquid ſcribere, actor 25. որ զի մարթացից ինչ գրել: ſi potes, եթէ կաց ինչ ի ձեռս: ձեռն տալ առնել: non poſſum hoc facere, չեմ կարող զայն առնել: առ ես չէ.

Poſſe, pro ipſa potentia. կար: կարողութի:

թէ : զօրութէ : եչխանութէ : բաւականութէ : հասարակութէ .

Plurimum poſſe apud . Հասարակ լինել առաջի : ունել զհասարակութէն առ նա : աղաս մատչութիւն ունել առ .

Quantum potero . որքան հնարին, մարթեցի ինձ առնել : ըստ կարի և բաւականի իմում : ոյժ ինձ տացէ ինձ առնել : զոր քան կարօղ եմ առնել : զի՞մ որ ինչ դառնայցի ի ձեռս իմ առնել : որքան է զօրութէն իմ : յի՞մ զօրութէ իմմէ .

Ut videri poteſt in ..... որ է տեսանել ի ..... ոյր տեսանելն նոկ է .

Poſt . Յետ : զկնի : յետոյ : զհետ : cum gen. poſt ſe , յետ նը : յետ կոյս նրբեան : poſt omnes , յետոյ ամենեցուն : poſt Petrum , սիեսրոսի զկնի : poſt homines natos , ի սկզբանէ արարածոց : ի սկզբանէ յորմէ հնաւ ինն մարդիկ : poſt tergum , ի վր թիկանց : ի թիկունս : զկնի թիկանց նրբոց : ի յետս .

Poſt , retrò : poſt me . Յետս իմ : յետոյ իմ : յետ կոյս : յետուսա : յետուսա կուսէ .

Poſt januam . Յետոյ դրանն : յետ կոյս, vel յետոյ կուսէ դրանն .

Multò poſt . Յետ բազում ժամանակի : զկնի բազում աւուրց : երբե անցին աւուրք բազումք .

Poſt , poſtea . Յետոյ : յետ , զկնի այնոսիկ : այնու հնաւե : և ապայ : առ յապայ : poſtea quam profectus eſt : յետ նը թալոյ նը : երբե դնաց .

Poſteri , orum . Օկնիք . gen. զկնեաց : աղգն որ գալոցն է : յետագայք : հնաւօղք : որդւոց որդիք .

Poſterior . Յետին : յետնագոյն : յետայ . poſterior ætate , կրտսեր : փոքրագոյն հասակաւ .

Poſteriora , rum . Յետ կոյս : յետոյք կնդամուցն : յետ կողմն .

Poſteritas , tis . Յետնորդք & սերունդք որ առ յապա գալոց է : հանդերձեալ աղգն որ գալոցն է : v. poſteri .

Poſteriùs . Յետ : յետոյ : զկնի : հնաւե : առ յապա .

Poſterus , ſequens . Հետևօղ : հնաւեալ : յետին : յետնագոյն : poſterâ die , ի վաղիւ անդր . առ վաղիւ : poſterâ nocte , ի վաղուն գիշերի : ի հնաւեալ գիշերին . v. poſtridie .

In poſterùm . Ի յետս հնաւե . յետ այնոսիկ : յայսմ հնաւէ : առ ապայժամանակ .

Poſthabeo , ere . Յետադրել , յետոյ դասել զերկնայինս երկրաւորաց : լաւ նա համարել , առաջադրել , նախասահեծ-արել զերկրաւորս քան զ .

Poſthac . Ի յետս հնաւե : յետ այսոսիկ : յայսմ հնաւէ .

Poſthinc . Յետոյ : յետ այնոսիկ : այնու հնաւե .

Poſthumus : natus poſt mortem patris . Օկնի մահուան հօր ծնեալ : vel liber poſt mortem auctoris in lucem editus : գիրք յետ մահուան շարադրողին ի լոյս ածեալ .

Poſticum , ci . Յետիդուռն : դռան դուռն .

Poſticus , a , um . որ է , որ լինի յետնոյ աստա կուսէ : յետիոյս : յետս : յետոյ թիկանց .

Poſtis , is . Սեմ , շեմ , սեամբ դրան : gen. սեմոյ : դրանն ճակատ : բարձրագոյն դրանն : դրանդն : gen. դի : & դրանդի : gen. դւոյ : ſumitur etiam pro ipſa janua : դուռն ինքնին .

Poſtmodùm , poſtmodò . Յետոյ : յետ այնոսիկ : այնու հնաւե .

Poſtpono , ere . վարձր համարել քան զ v. poſthabeo .

Poſtquam . Օկնի : յետ . հնաւե : երբե : poſtquam genuit , յետ ծնանելոյ : poſtquam crevit Moiſes , երբե եղև մեծ Մովսէս : die ſecundo poſtquam exivit : յաւուրն երկրորդի ելանելոյ նը : poſtquam lavit pedes , յորժամ լուաց զոտս : poſtquam venerunt , երբե գնացին . poſtquam reſurrexero , յետ յարուԹէ իմոյ .

Poſtremò . Յետոյ : և ապայ : վերջն : հուսկ յետոյ : ուրեմն : յաւարտն .

Poſtremùm . Յետին անգամ : hodie poſtremùm me vides , այս յետին անգամ առանես զիս : այլ և ս զիս ոչ առեսանիցես .

Poſtremus , a , um . վերջին : յետին : յետնագոյն : հուսկ յետոյ քան զամենեսին . յետագոյն : յետաձոյց .

Poſtridie ejus diei . Ի վաղիւ . ի վաղիւ անդր : ի վաղուհեան : յաւուրն վաղուհեան . ի վաղորդեան զաւուին .

Poſtulatio , poſtulatum , poſtulatus . Խնդիր : խնդրուած : կամք : ցանկութէն : եղև սրտի : հայցուած : պաղատուն : պաղատանք : Թախանձանք : աղերսանք : աղաչանք : մաղԹանք . պահանջուն : aliàs v. accuſatio .

Poſtulator , is . Խնդրօղ : հայցօղ : հնաւօղ : զհետ երԹօղ : հետաստուար : որ կամ ի խնդիր : item հետաստուար : աղայ կամ աղջիկ որ խնդրէ ի վանս մատանել .

Poſtulo , are aliquid ab alio . Օխր ինչ

ժտել, պահանջել, մեծաստխալ խնդրել, հայցել, պաղատել յումեքէ .

Potabilis , potui idoneus . Ըմպելի : խմելի .

Potatio , nis . Արբեցութիւն : գինեհարութիւն : v. commessatio .

Potator . & potor , is . Արբեցող : գինեմոլ : գինով մարդ : v. commessator .

Potens , tis . Հզօր : մեծամեծ : զօրեղ : զօրաւոր : ուժգին : ամենայաղթ : անյաղթ իշխան : կարօղի : կարօղ : բաւական առնել զ. արի : քաջ : քաջամարտ : հզօր մարտնով .

Potentatus , ûs . Իշխանակալութիւն : իշխանութիւն : պետութիւն = տէրապետութիւն : զօրութիւն .

Potenter . Խստիւ = կարի յոյժ : սաստկապէս : ուժգին : ուժգնաբար : զօրեղապէս : քաջաբար : արիաբար : կարողութեամբ : ուժգնակի .

Potentia , æ . Զօրութիւն : կարողութիւն : կարօղութիւն = հզօրութիւն : կար : իշխանութիւն : ուժգնութիւն : ուժովութիւն : համարձակութիւն .

Potentia , animæ facultas . Զօրութիւն հոգւոյ : v, facultas .

Poteſtas , tis : Զօրութիւն : v. potentia .

Poteſtates , ſeptimus ordo Angelorum , dæmoniorum furorem coercent & Dei potentiam notam faciunt . Պետութիւնք : որ է կարգն եօթներորդ դասապետութեան հրեշտակաց : որք սանձահարեն զյանդգնութիւն դիւաց , և յայտնի առնեն զամենակարողութիւն այ .

In poteſtate tua eſt hoc facere . Իշխան ես , բաւական ես զայս առնել : կայ առաջի քո , ելեալ է , ձեռնհաս ես , ի ձեռս քո է զայս առնել .

Habere aliquem , aliquid in ſua poteſtate . Ունել զոք ընդ իշխանութեամբ իւրով .

Potio , nis . Արբումն = ըմպումն = ըմպելին : aliàs , բժշկական ըմպելի : դեղ .

Potior , is . Լաւ ես քան զ. լաւագոյն քան զ. v. melior .

Potior , iri gloriâ v. g. Հրճուել , զմայլել փառօքն : վայելել զփառսն : ժառանգել զ.

Potiſſimè , potiſſimum . Առաւել ես = մանաւանդ : մանաւանդապէս : յաւէտաբար .

Potiſſimus , a , um . Գլխաւոր : առաջագոյն : մանաւանդականն : նախնիկն : առաջագոյն : նախորդ : նախապետ : կարեւոր .

Potiuncula , æ . Ըմբիկ = ողիլական ըմպելի .

Potiùs . Առաւել ես : dando potiùs quam accipiendo , տալով մանաւանդ քան թէ առնլով = ſervierunt creaturæ potiùs quàm Creatori , պաշտեցին զարարածս և ոչ զարարիչն : բայց յաւէտ : quin potiùs , նա և : mortuus eſt potiùs quàm faceret : լաւ ես թուեցաւ նմա մեռանել քան առնել , vel , և ոչ առնել .

Poto , are . Ըմպել : v. bibo : torrente voluptatis potare eos : զուղխս փափկութեան տալ ըմպել նց = potare aliquem aceto , զքացախ արբուցանել ումեք .

Potulentus : v. ebrius .

Potus , ûs . Ըմպելի : ըմպումն : արբումն : խմելի : խում .

P R

PRacticus , a , um . Գործնական : գործունեայ : արարչական = արարչագործ : գործունակ : արարողական : գործադիր : գործադրելի .

Præ . Առաջի : præ ſe , առաջի իւր : առաջագոյն , նախ քան զ.

Præ cum abl. in comparatione . Առ : v. g. præ illo , առ նովաւ : առաջի նր : v. comparatio .

Præ , propter : præ multitudine . Ի բազմութենէ : վս բազմութեան .

Præ ſe ferre . Ցուցանել : երեւել : v. g. ſanctitatem præ ſe ferre : երեւել սբ : զինքն սբ ձեւացուցանել : զարտաքինս և զերեւելիս սրբութեան ունել : արտաքնապէս , արտաքուստ , արտաքին ձեւով , առ աչօք , առ երեսս թուել թէ սբ մարդ է .

Præ manibus . Ի ձեռս : զիր ինչ ունել պատրաստ , ի պատրաստի .

Præacutus . Խստիւ սուր : սրագոյն : սուր յոյժ : ſic formabis alia adjectiva , v. g. præaltus , բարձր յոյժ : գերաբարձր : vel , խոր յոյժ : vel repetitur ipſum adjectivum v. g. խոր խոր : &c.

Præbeo , ere . Տալ : բաշխել : մատուցանել : v. dare .

Præbitio . Մատուցումն : բաշխումն : տուչութիւն : vel in compoſitione , տուութիւն : v. g. ձեռնտուութիւն &c.

Præcaveo , ere ſibi à ..... Նախահոգալ : նախազգուշանալ անձին իւրում ի ablat. նախազգոյշ լինել : առաջագոյն շրջահայել զոմն = նախազգալ : զգուշել , զարթուն , անձնապահ լինել : նախապահել զոմն .

Præcedens . Նախընթաց : նախակայ : առաջիկայ : առաջագոյն : նախորդ : կարապետ .

պետ : & in sermone , ի վերայ առաջեալ .

Præcedo, ere, in motu. Յառաջ երթալ : առաջնորդել մեզ ի ճանապարհ : նախընթանալ : առաջաւորել : կանխել քան զայլս : v. antecedo.

Præcedere aliquem scientiâ &c. Զայլս գերազանցել գիտութեամբ : vide antecedo , supero.

Præceps, cipitis de loco. Զառիվայր : ծայրաստր : վէմ սուր և ուղղորդ յերկրէ : քարավէժ : վիհ . գահ .

Præceps, ex alto cadens. Գահավէժ : գահավիժեալ : գահավէժ եղեալ ի մերուստ ի վայր : ի բարձանց ի վայր հոսեալ : գետն ահագին դղրդմամբն իրաշտն իջեալ .

Præcipitem agere. Գահավիժել : գահավէժ առնել : վերուստ ի վայր հոսել : ի բարձանց , ի բարձունքն ընդ պարիսպ հոսել .

Præceps in agendo, in loquendo. Աճապվաղոտ : շուտափոյթ : փութացօղ : հրեղէն բնութեամբ : արագամիտ : եռանդամիտ : անզգոյշ ի գործս , և ի խօսս իւր : շուտափոյթ լեզուաւ : վաղվաղագործ : անքննահայեաց : անմտադիր : անուշադիր : անհամբեր . ըշտապեալ : præceps reditus , ըշտապ դառնալն.

Præceps in motu. Արագընթաց : արագընթաց . գետ վաղուկ և սաստիկ : vide celer ,

Præceptio, documentum. Աւանդունք : սահմանք : Թելադրութիւն : կանոն : կանոնադրութիւն : ուսումն : խրատ : սահմանադրութիւն .

Præceptor, is. Խրատիչ : ուսուցիչ : խրատատու : վարպետ : վարդապետ : դաստիարակ : մանկավարժ . մանկակիրթ : վարժապետ .

Præceptum, ut præceptio.

Præceptum, mandatum. Հրաման : պատուէր : պատուիրան : պատգամ : հրամանատուութիւն : si scripto , հրամանագիր .

Præcerpo, ere. Կլանուլ , կանխաւ քաղել .

Præcessor, is. Նախընթաց : առաջաւոր : կարապետ : առաջնորդ .

Præcido, ere. Հատանել . կտրել : vide cædo .

Præcidere spem alicuius , Հատանել զյոյս նորա : հատանել զնա ի յուսոյ : յեղուցանել , Թափել զսիրտ նորա : spes omnis præcisa est , հատաւ յոյս իմ : հատաւ ամ յոյս յինէն : ոչ գոյ յոյս զերծանելոյ : այլ ևս ճար ոչ գոյ : յայլ ուստեքէ ոչ գոյ ակնկալութիւն .

Præcinctus. Գօտեածեալ ընդ մէջ : v. cinctus : præcinctus ense , որ ածեալ ունի զսուր ընդ մէջ .

Præcingo, ere, circumdare. Շրջապատել : v. cingo , & circumdo .

Præcingere se. Զգօտի ածել ընդ մէջ : v. cingo .

Præcino, ere : præsagire. Նախագուշակել : առաջագոյն ծանուցանել : կանխագոյն յայտնել .

Præcinere , canere . Նուագել . երգել : երգաբանել : v. cano .

Præcipio, ere. Հրամայել : հրամանատալ : պատուիրել : պատուէր տալ : հրաման ելանել ի թագաւորէ .

Præcipere cogitatione futura. Նախագգալ : նախագուշակել : v. prævideo .

Præcipere, dare præcepta. Ուսուցանել : կառավարել : առաջնորդել . խրատել : զսահմանս , զկարգ դնել , հաստատել .

Præcipitans, de fluvio. Գետն որ ահագին դղրդմամբն իջանէ ի դաշտ .

Præcipitanter. Ըշտապաւութեամբ : մեծաքանութեամբ : փութապէս : փութանակի . ըշտապով : շուտափոյթ ճեպով : վաղվաղակի : մեծ փութով : արագ արագ : pro inconsideratè : անզգուշութեամբ : առանց մտադրութեան : անխոհեմաբար : թեթևապէս : անուշադրաբար .

Præcipitatio. Ըշտապ : ըշտապութիւն : վաղվաղութիւն : փութացուցութիւն : փոյթ : ճեպ : շուտափութութիւն : անզգուշութիւն : անմտադրութիւն : անուշադրութիւն : անխոհեմութիւն .

Præcipitatus ex alto : v. præceps .

Præcipitium. Գահ : վիհ : զառիվայր : խորխորատ : խորափիտ : անդունդք : խանդակ .

Præcipito, are. Գահավիժել : v. præceps : Nilus præcipitat , Նեղոս գետն վազուկ բնութեամբ սրընթանայ : սաստիկ յորդութեամբ ջրոց հոսեալ երթայ : վաղվաղեալ գնայ .

Præcipuè. Մանաւանդ : մանաւանդապէս : բայց յաւէտ : ևս առաւել : յաւէտաբար .

Præcipuus. Յատուկ . բուն : ընտիր : ազնիւ : ազնուական : ընտրագոյն : գլխաւոր : կարևոր : առաջագոյն : մանաւանդաւոր : կանխական : նախկին : նախորդ : նախապէս : զգլուխն և կարևոր ունել զեր ինչ : præcipuum jus v.g. primogeniti , իրաւունք անդրանկութեան :

թէ : յորժամ նախ քան զբաժանել բազմաց զհասարակ ինչսն , յընչից անտի զոկեն զյատուկ ինչ մասն մի ոք , և ապա լինի բաժանումն .

Præcisè . Համառօտապէս : v. paucis : aliàs ոչ առաւել ոչ պակաս : զուգակշիռ արդարութբ : ճշդիւ : հազիւ .

Præcisio . Հատուածումն : ջոկումն : խածիր = խածածութի : որոշումն : v. amputatio .

Præcisus . Հատեալ : կտրեալ : յօշատեալ : v. concisus .

Præclarè . Վայելչապէս : գեղեցկապէս : ազնուապէս : չքնաղապէս : պայծառապէս : քաջապէս : բարւոք : կորովապէս .

Præclarus . Վսեմ : ազնուական : ընտրագոյն : չքնաղ : քաջ : գեղեցիկ : վայելուչ = փառաւոր : գերապայծառ : լուսափայլ : ընտիր .

Præcludo , ere . փակել : v. claudo .

Præco , nis . Քարոզիչ : մունետիկ : մունետիկ : vul. ջառչի = քարոզող : քարոզատու : item ներբողող : գովաբան .

Præcogitatus , a , um . Նախադիտեալ : առաջագոյն քննեալ : նախապատրաստեալ : նախազգուշացեալ : նախազգացեալ : sic formabis alia tùm verba tùm nomina , præmissâ præpositione : նախ , vel կանուխ , vel յառաջ : v. g. prædamno , նախադատեմ : &c.

Præconisatio . Քարոզութի : քարոզաբանութի : հռչակումն , յորժամ պապն է բարձրացուցանել զոք ի մեծութի ինչ եկեղեցական .

Præconiso , are . Գովել : գովաբանել , մեծահամբաւել : v. laudo .

Præconisare , in conferendis dignitatibus Ecclesiasticis . Հռչակել : քարոզել զոք եպիսկոպոս , սրբազան պապին յանդիման զի պապն հաճեսցի ընդ բարձրանալն նը ի մեծութի եկեղեցական որ տուեալ է նմա ի Թագաւորէ .

Præconium . Ներբողական ճառն : գովեստ , գովութի : գովասանք : գովաբանութի : ներբողեան : գրուած գովեստի : բան գրուածոց : in divinis , փառաբանութի : օրհնութի : օրհնաբանութի .

Præcordia , orum , diaphragma , ceu membrana quædam cor & pulmones , à jecore & liene separans . Միրթիկ որ զատեան և զթոքն անջրպետէ և որոշէ ի լերդէ և ի փայծաղէ : generalius sumitur pro intestinis , qualia sunt viscera , stomachus , cor , pulmo , jecur , lien , renes &c. Ներքնաչէ եւս առհասարակ զամ փորոտիս և զներքինս մարմնոյ կենդանւոյն , որպիսիք են , Աղիք ստամոքս : սիրտ : Թոք : լերդ : փայծաղ : երիկամունք և այլք .

Precox , cis . Վաղահաս : վաղահասուկ : կանխահաս : նախախայծ խաղող .

Præcurro , ere . Առաջ ընթանալ : նախընթաց , առաջընթաց լինել : կանխել ընթացին : յառաջել քան զ. ժամանել նը : ընթանալ վաղագոյն քան .

Præcursio , & præcursus . Նախընթացումն = նախաժամանութի : կանխընթացութի .

Præcursor . Նախընթաց : առաջաւոր : առաջնորդ : կարապետ .

Præda , æ . Աւար : կողոպուտ : կողոպտումն : կապուտ = աղօտ : առ և ապու բանակաց : անկած պատերազմին : pro venatione , որս .

Prædatio . Կողոպտումն : աւարառութի յափշտակութի .

Prædator . Աւարառու : կողոպտող : յափշտակող .

Prædecessor . Նախնիք : առաջինք : հարք մեր : նախորդ : որ առաջագոյն քան զի ունէր զնոյն պաշտումն .

Prædestinatio . Նախասահմանութի : նախասահմանադրութի : յառաջագոյն հրաւիրումն : ընտրութի : նախընտրութի առ փառս արքայութե .

Prædestinatus . Ընտրեալ : յառաջագոյն հրաւիրեալ : նախասահմանեալ յայ ի փառս արքայութե : աջակողմն : աջակողմեան .

Prædestino , are . Յառաջագոյն ընտրել , հրաւիրել , սահմանադրել , նախասահմանել զոք ի փառս .

Prædestinare , secum statuere . Վճարարել : հաստատել ի միտս իւր : դնել ի մտի իւրում երթալ : դնել անձին իւրոյ ոչ ուտել .

Prædicabilis . Գովելի : v. laudabilis .

Prædicamenta decem , ceu Categoriæ . Տասն ստորոգութիք .

Prædicatio , publicatio . Հռչակումն : ծանուցումն : քարոզումն : հրապարակումն : ճառ : մանեդիկին աղաղակ : aliàs , քարոզ : քարոզութի = բանն այս .

Prædicator . Քարոզող : քարոզիչ : քարոզատու : սպասաւոր բանին .

Prædicatum in logicis . Ստորոգելի : de Christo secundum duas quas habet naturas , dicuntur prædicata contradictoria , v. g. æternus natus est in tempore ; impassibilis passus est ; immortalis mortuus est , &c. մեծ և նոյն

Ծի

Ցի քի ըստ երկու բնութեանց զորս ունի միաւորեալս ի մի անձն բանին, առընձեռին ստորոգելինք միմեանց հակառակ : զոր Օրինակ թէ Աստուածնականն ի ժամանակի է ծնեալ : անչարչարելին չարչարեցաւ : անմահն մեռաւ . և այլ.

Prædico, are. Հռչակել : հրատարակել : հրապարակել : ծանուցանել : համբաւել հռչակ արկանել : v. publicare. :

Prædicare, laudare. Գովել. v. laudo.

Prædicare, concionem habere. Քարոզել : քարոզ տալ : Ճառել ժողովրդեան զհոգևոր հացն բանին այ.

Prædico, ere. Նախապատմել : առաջագոյն պատմել : նախագուշակել : մարգարէանալ : առաջագոյն ասել.

Prædictio. Նախապատմութիւն : կանխապատմութիւն : նախագուշակութիւն : կանխասացութիւն : մարգարէութիւն.

Prædictus, a, um. Նախապատմեալ : մարգարէացեալ : նախագուշակեալ : նախ ասացեալ. ի վերոյ ասացեալ.

Prædiolum. Ստացուածիկ. ագարակիկ : արտ փոքրիկ.

Præditus egregiis dotibus. Ձիրնաւաբոյ : շնորհալի : շնորհազարդ մարդ : ingenio præditus, ուշիմ : խորագէտ. խելամուտ : հանճարեղ : զարդարեալ : պճնեալ գեղապաճոյճ : cum instr.

Prædivinatio. Նախագուշակութիւն : կանխագիտութիւն : նախազգացումն.

Prædivino, are. Նախագիտել : նախագտանել : նախագուշակել : առաջագոյն իմանալ : նախազգալ : երազգած լինել : ի հեռաստանէ առնուլ զհոտ : gen.

Prædium. Գիւղ : գեօղ : ագարակ : ստացուած : անդաստան : գերդաստան : արտ : անդ : վիճակ : հող : յայլոց հող տուեալ լինել : vul. մըլք.

Prædo, nis. Աւազակ : գող : աւարառու : յափշտակօղ : կողոպտիչ : կողոպտօղ : ասպատակաւոր.

Prædor, ari. Աւազակել : աւարել, յաւառ արկանել, կողոպտել, կալանել, ասպականել զերիւրս : դնել զնա յասպատակութիւն : ասպատակել ի վր նր : յասպատակս ելանել ի : յափշտակել. զաւթել. ժողովել.

Præeminentia. Նախաթոռն : բարձրերեց : նախընթրոյն : գերազանցութիւն : v. eminentia.

Præeo, ire in motu. Յառաջ, յառաջագոյն երթալ : v. antecedo.

Præire sapientiâ &c. Օայս գերազանցել իմաստութբ : v. antecedo.

Præfari. Առաջագոյն խօսել : præfatus, առաջագոյն, ի վերոյ ասացեալ.

Præfatio, nis. Առաջաբանութիւն.

Præfectura, æ. Վերակացութիւն : վերատեսչութիւն : գործակալութիւն : պետութիւն : գործավարութիւն : հազարապետութիւն : խնամակալութիւն : մատակարարութիւն. տնտեսութիւն.

Præfectus. Վերակացու : վերատեսուչ : գործակալ : գործավար : հազարապետ : խնամակալ : տնտես : մատակարար : վերադէտ : կարգեալ, կացուցեալ ի վր : խնամածու տան.

Præferendus, anteponendus. Նախադրելի : առաջադրելի : նախադասելի : նախամեծարելի : նախամեծար : լաւ ևս համարելի քան զ. ցանկալի գեր քան զ.

Præfero, erre, anteponere. Լաւ ևս համարել զ. քան զ. նախադասել : նախամեծար առնել քան զ. v. antefero.

Præferre. Յառաջ բերել : յառաջ ընթացեալ ունել, կրել զ.

Præfica, æ. Ձայնարկու : լալագին : կին ողբավարձու : արտասուավարձու : որ զարտասուս վաճառելի ունի.

Præficio, ere aliquem alicui rei. Կարգել, կացուցանել, հաստատել զոք վերակացու, վերատեսուչ, վերադէտ գործոյն : հաւատալ նմա զ. յանձնել, յանձն առնել նմա զ.

Præfigo, ere. Նախ տնկել : ցցել. բևեռել, հարկել ի : aliàs v. præfinio.

Præfinio, ire. Սահմանել : սահմանադրել : հաստատել. նախասահմանել : Թելադրել : կարգ, կանոն, օրէնք դնել : սահմանս դնել, կացուցանել.

Præfinire diem, locum. Ժամ դնել իւր առ երբ : սահմանել զժամանակ. ժամանակել իւր զժամանակ, յորում : զժամ դնել իւր օր մի : ժամադիր լինել : սահմանել, պայմանել զտեղի : տեղադիր լինել : անդ դնել իւր պայման.

Præfinitio. Նախասահմանութիւն.

Præfinitus dies. Ժամադիր, ժամադրեալ, սահմանեալ, հաստատեալ, պայմանեալ օրն, տեղի.

Præfoco, are. Խեղդել : հեղձուցանել : խեղդամահ առնել : հեղձամահ, հեղձամուղձ, հեղձամղձուկ առնել.

Præfractè, pertinaciter. Յանդգնաբար : կամակորութբ : պինդ, պնդեալ սրտիւ.

Præfractus, pertinax. Յանդուգն : կամակոր : անհաւան : v. obstinatus.

Prægnans mulier. Յղի : յղացեալ : յղի ծանրացեալ : որ յղութիւն կայ : որում երկն

յղու_

յղութիւն : de animali , ծանրացեալ : որոյ ծնունդ արձակեալ է.

Prægnatio. Յղութիւն : յղացումն.

Prægusto, are. Նախաճաշակել : vide gusto.

Præjudicatio, præjudicium. Նախադատողութիւն : կասկած : կարծիք : դատողութիւն անզգոյշ և առանց փորձելոյ.

Præjudicium. Վնաս : v. damnum.

Præjudico, are. Նախադատել : կասկածանել : անզգուշաբար և առանց քննելոյ, զկարծիս ի միտս հաստատել : անզգուշաբար, յանդգնաբար դատել.

Prælatus, a, um. Նախադասեալ, նախակարգեալ : լաւ եւս համարեալ քան զայլս : նախամեծար : նախամեծարեալ : aliàs, վերակացու : առաջնորդ, հայրապետ: մեծաւոր եկեղեցական.

Prælectio, nis. Մեկնութիւն : պարզաբանութիւն : մեկնաբանութիւն : ճառաբանութիւն.

Præliator, is. Կռուօղ մարդ : պատերազմօղ : v. miles.

Prælibo, are. Յառաջագոյն համ տեսանել : հանդէս առնել : փորձ առնուլ : նախաճաշակել.

Prælior, ari. Մարտել զմարտն : պատերազմել : v. certamen.

Prælium. Մարտ : պատերազմ : vide certamen.

Præloquor, qui. Յառաջագոյն խօսել : յառաջ արկանել զբանն : նախ բանադրեալ լինել : նախ բուռն հարել յաղագս : բանալ զբանն : բանին առաջնորդ լինել : սկիզբն կալնուլ խօսել : սկիզբն առնել խօսելոյ.

Præluceo, ere alicui. Յառաջնորդել ումեք : ջահակիրյառաջ երթալ և ցուցանել զճանապարհ.

Præludium. Յառաջաբանութիւն : սկիզբն : մուտ : նախախաղ : սկզբնախաղ : հանդէս : փորձառութիւն.

Præludo, ere ad. Փորձել : զինքն նախակրթել : առնուլ զփորձ : gen. սկսանել : սկիզբն կալնուլ : նախ բուռն հարել.

Prælusio. Փորձ առութիւն : հանդէս : փորձ : չափառութիւն : սկիզբն.

Præmaturè. Տարաժամ : կանուխ : մինչ չև հասեալ է ժամանակ : խառարադէպ, յանդէպ ժամանակի : անկարծակի : անկարծօրէն.

Præmaturus fructus. Վաղահաս : վաղահասուկ : կանխահաս : նախախակոյծ խաղող : հասեալ տարաժամ, յանդէպ ժամանակի, mors præmatura, վաղահաս, կանխահաս, անկարծահաս, անկարծադէպ, անժամանելի, տարաժամ մահ.

Præmediatio. Նախադիտութիւն : նախազգուշութիւն : ուշադրութիւն : նախապատրաստութիւն : նախահայեցումն.

Præmeditatus, a, um. Յառաջագոյն ի մտի եդեալ, ի մտի հաստատեալ : առաջագոյն նիւթեալ : aliàs, prævisus, նախադիտեալ : նախադուշակեալ : նախաճանաչեալ.

Præmeditor, ari. Յառաջագոյն հոգալ, հայիլ, խոկալ, խորհիլ, քննել : նախադիտել : յառաջագոյն փորձել զեր ինչ և ապա ձեռն արկանել ի նոյն : նախակրթել : կանխանիւթել : նախապատրաստել.

Præmissæ, in logica. Երկու առաջիկութիւնք հաւաքաբանութեան.

Præmium. Վարձ, ու : վարձատրութիւն : պսակ : հատուցումն : պարգև : վճար : բրաբիոն : յաղթողական պարգեւն : յաղթանակ մարտի : տուրք յաղթանակաց : պսակ բրաբիոնաց.

Præmoneo, ere. Յառաջագոյն ծանուցանել : ազդ առնել : նախազգուշացուցանել : v. moneo.

Præmonstro, are. Նախադուշակել : նախանշանակել : յառաջագոյն ցուցանել.

Præmunio, ire. Օրէնքն ամրացուցանել : նախազգոյշ լինել : նախազգուշանալ անձին իւրում : նախահոգալ, նախապատրաստել զամ պէտս.

Prænosco, ere. Նախագիտել : յառաջագոյն ճանաչել : նախագիտալ : նախադուշակել : յառաջագոյն իմանալ, առնուլ զհոտ.

Pænotio, nis. Նախագիտութիւն : կանխագիտութիւն : նախադուշակութիւն : նախազգացութիւն ապագայից իրաց.

Prænuntio, are. Յառաջագոյն ծանուցանել, պատմել զոր : v. nuncio.

Prænuntius. Աւետաւոր : աւետաբեր : նախընթաց : հրեշտակ մահու : v.g. կռրասպետ.

Præoccupatio. Ենթադատութիւն : նախադատողութիւն : նախագրաւութիւն : կարծիք անզգոյշ.

Præoccupatus animus. Յանդգնեալ ոք : որ ի միտս իւր յառաջագոյն հաստատեալ ունի զկարծիս ինչ անքննին : որ նախադատէ ի սրտի իւրում : նախազգեաց անզգոյշ կարծեօք.

Præoccupo, are animos. Յառաջագոյն տալ, ածել ի միտս զկարծիս անզգոյշ

յառաջադոյն ապդել, հաւանցուցանել, դրաւել, յափշտակել զխաս : aliàs Ժամանել : կանխել քան ..... կանխել առ.

Præopto, are, malle. Լաւ եւս հաւանիլ զնահ քան մեղանչել : v. malo.

Præparatio. Պատրաստութիւն : հանդերձ նանք : նախապատրաստութիւն : remota, հեռաւոր, կամ ի հեռաստանէ : proxima, մօտաւոր կամ ի մօտոյ.

Præparativus, præparatorius. Պատրաստական : պատրաստաւոր.

Præparatò. Յառաջադոյն պատրաստեալ: նախապատրաստութիւն.

Præparatus, a, um. Յառաջադոյն պատրաստեալ : նախապատրաստեալ : պատրաստ : հանդերձեալ : կազմեալ : յարդարեալ : յօրինեալ : յօժար եւ պատրաստ.

Præparo, are. Նախապատրաստել : նախահոգալ : յառաջադոյն հանդերձել, յարդարել, յօրինել, կազմել : պատրաստ առնել : ի պատրաստն ունել զ.

Præpedimentum. Խոչընդոտութիւն : արգելք: v. impedimentum.

Præpedio, ire. Արգելլել : խափանել : v. impedio.

Præpes, etis. Արագընթաց : սրաթռիչ : v. celer.

Præpondero, are. Յառաջադոյն քննել: փորձել : խուզել ի մեն նպատակ : v. examino.

Præponderare, magis ponderare. Ձայնել : ծանրացնել հանել զմիւս կողմն կշռոյն : կշիռն հարստանալ : ծանրանալ քան զ. զօրանալ անկրաւութեամբ կշռոյն.

Præponendus, a, um. Նախադրելի : նախադասելի : առաջադրելի : նախամեծարելի : յանկալի, լաւ եւս հաւանելի քան զ.

Præpono, ere. Նախադրել : նախակարգել : նախադասել : լաւ եւս հաւանել քան : նախամեծար ընտրել զնոր ինչ քան : vide antefero.

Præponere aliquem alicui negotio. Դնել, կարգել, հաստատել, կացուցանել զինա վերակացու, վերատեսուչ, վերադէտ, պրծդակալ, գործավար : հաւատալ, յանձն առնել նմա զհոգ տան.

Præpositio, in grammat. Նախադրութիւն : ի բանին մասն անհոլով որ այլ մասանց բանին նախադրի, կամ գառնալ : v. g. ընդ աջմէ : կամ շարառնալ : v. g. ընդունել : &c.

Præpositus alicui rei. Վերակացու : vide præfectus.

Præpositerè. Յառաջիմամ. անդէպ : տապադէպ : տաշտադէպօրէն : յանդէպ, յանընդմէն, յանպատշաճ ժամանակի : ի տարաժամու : անտեղի : անտեղեաբար : յանդէպ ժամու : ծռաբար.

Præpositerus, a, um. Յառաջիմամ: անտեղի բան : տարադէպ. սղալական : որ լինի, կամ որ զինչ գործէ ի տարաժամու. v. suprà.

Præputium. Մորթն որ ծածկէ զնարդն առնական անդամոյն : in scripturis constanter ponitur, անթլփատութիւն.

Præripio, ere. Յառաջադոյն յափշտակել. խանգխել տանել : նախահարկել : կանխահոգել.

Præripere consilia hostium. Նախահոգալ, յառաջագոյն իմանալ զխորհուրդս, հասառնուլ խորհրդոց թշնամեացն, եւ գրոնել խափանել զնոսա. ժամանել նոցա : ժամանս առնել զնոսա : նախահոգուշանալ, խոյս տալ ի նոցանէ : ի բաց դարձուցանել զնոսա.

Præreptus immaturâ morte. Վաղահաս, կանխահաս մահուամբն մեռեալ.

Prærogativa, æ. Մանաւանդականութիւն : բնութիւն, յատուկ, սեպհականութիւն, մանաւանդական հնարքն ոչ առնել այլոց ումեք.

Præruptus locus. Ծառիվեր, & զառիվայր տեղի ուղղորդ կերկեթ : զկիմ տուր : ծայրատուր : զահավիժ տեղի.

Præs, gen. prædis. Երաշխ : երաշխաւորութ : v. cautio.

Præsagio, ire. Նախահոգուշակել : կանխատեսել : յառաջադոյն ծանուցանել.

Præsagire, præsentire, subodorari. Նախազդալ : նախ նմանալ : ի հեռաստանէ առնուլ զհոտ : նախահոգուշակել : կանխագիտել : յառաջադոյն նշանագոյ լինել.

Præsagium, indicium. Հոգուշակութիւն : նշան : նշանակութիւն : aliàs, նախատեսութիւն : նախատեսամտութիւն : նախազգացութիւն : հոտառութիւն.

Præsagus, a, um. Նախագէտ : նախահոգուշակ : նախազգայ : նախազգացօղ : հոտառու : նախատեսամտ.

Præscindo, ere. Ընդհատել : զտկել : որոշել : խորել : ի բաց թողուլ : զինց առնել : լռել : ի բաց առնել : հատանել.

Præscio, ire. Նախագիտել : կանխագիտել : նախազգալ : յառաջադոյն ճանաչել : նախահոգուշակել.

Præscientia, præscitum. Նախագիտութիւն : կանխագիտութիւն : նախատեսութիւն : նախաճանաչողութիւն : ծանօթութիւն զոր ունի

սի

մի և եթ ամ, ամ՝ հանդերձելոց.

Præscius, a, um. Կանխագէտ : նախագէտ : նախագուշակ : յառաջագոյն ճանաչող : նախազգացօղ.

Præscribo, ere aliquid alicui. Հրամայել : պատուիրել : հրաման, պատուէր տալ : սահմանել : սահմանադրել : կարգ դնել : Թելադրել : կարգադրել : կանոնել.

Præscriptio, præscriptum. Հրաման : պատուէր : պատուիրան : կանոն : կանոնադրութիւն : սահմանք : սահմանադրութիւն : օրէնք : կարգ : կարգադրութիւն : Թելադրութիւն : դրոշումն.

Præscriptio, usucapio. Իրաւունք զօրս տանելոյ ոչ հանդարտ վայելմամբն երկուց քառ սահմանադրեալ ժամանակին, մինչ զի երկն այնորիկ յառաջագոյն տէրն այլ ևս ոչ կարէ խնդրել զնա : խափանումն իրաւանց զինի սահմանեալ ժամանակին.

Præsens, qui adest. Առաջի կայ . ներկայ : պատրաստ : առկայ.

Præsens, huius temporis. Այժմեան : առտի : առտիք : gen. առտեաց . aspernari præsentia, զառտիսն արհամարհել : այժմու ժամանակի . առաջիկայ : այժմու քարիք : ունկանք : որ այժմ, առառանօք, առ այժմ, արդի, արդէն իսկ լինի.

Præsens, præsentaneum remedium. Դեղ զօրաւոր : ուժեղ : քաջագործ.

Præsens periculum. Վտանգ, վիշտ առաջիկայ . առկայ : մօտաւոր . հուպ : մերձակայ : որ սակայն : ի վը կայ : որ պաշարէ զմեզ.

Præsens, in grammat. Ներկայ ժամանակ բայի, որ նշանակէ գործողութիւն որ այժմ իսկ լինի.

Præsensio. Նախագիտութիւն : նախագուշակութիւն : կանխատեսութիւն : նախազգացումն : հոտառութիւն ի հեռաստանէ.

Præsentatio. Ընծայեցումն : ընծայութիւն : մատուցումն . ընծայութիւն երեքամեայ աստուածածնին.

Præsentia, æ. Ներկայութիւն : առաջիկայութիւն : առկայութիւն : մերձակայութիւն : յանդիմանակացութիւն.

In præsentia, in præsentiarum. Այժմ : v. nunc : modo.

Præsentia animi. Մտադրութիւն . ուշադրութիւն : զգուշաւորութիւն : միտք անխռովեալ, ժողովեալ : աչքբացութիւն.

Præsentio, ire. Նախագիտել : նախագուշակել յառաջագոյն իմանալ : նախազգալ : ի հեռաստանէ առնուլ զհոտ . յառաջագոյն երազգած լինել.

Præsento, are. Յառաջադրել : կացուցանել առաջի աչաց : բերել յանդիման յաչս.

Præsentare, dare. Մատուցանել . պարգևել : տալ : նուիրել : ընծայել . ընձեռել : ձօնել . շնորհել : կարկառել.

Præsepe, is. Մսուր : gen. մսրի & մսրոյ : ախոռ : quod vulgò ախօռ.

Præsertim. Յաւէտ . մանաւանդ : մանաւանդ-ազի : առաւել : այլ ևս : քայց յաւէտ.

Præservatio. Պահպանումն : անձնապահութիւն : զգուշութիւն : ի բաց մերժեցումն, ի բաց դարձումն չարին ի մէնջ.

Præservativus. Պահողական : որ զչարիս ի մէնջ ի բաց մերժէ, դարձուցանէ.

Præservo, are. Պահել, պահպանել, փրկել զոք ի չարէ : ապրեցուցանել զնա ի : abl. ի բաց առնել, մերժել, դարձուցանել, հեռի առնել զչար ի նմանէ.

Præses, idis. Վերատեսուչ : վերակացու : վերադիտող : գործակալ : ժողովրդապետ : v. præfectus.

Præsidentia. Նախապատիւ : նախաթոռ : գահ երէց : բարձերէց : վերակացութիւն.

Præsideo, ere. Վերակացու լինել &c. կարգեալ կալ ի վը : տիրել : v. cura.

Præsidiarii milites. Զօրք պարսպապահ, քաղաքապահ : զօրականք : պահապան դունդն : պարսպաւորք : պահապանք քաղաքին : ոստիկանք . պահակք.

Præsidium, ut suprà : aliàs. Օգնութիւն: v. auxilium.

Præstabilis. Ազնիւ : ազնուագոյն : ընտիր : ընտրագոյն : գերազանց.

Præstans, tis. Ազնիւ : ազնուական : ընտիր : քաջ : մեծ . præstans animo, քաջասիրտ : præstans robore, ուժեղ &c.

Præstantia, æ. Քաջութիւն . ազնուութիւն : ազնուականութիւն.

Præstat, satius est mori quàm peccare. Լաւ ևս է մեզ մեռանիլ և ոչ մեղանչել, vel քան մեղանչել.

Præstigiæ, arum : fraus. Նենգութիւն : պատրանք . հրապուրանք : հրապոյրք : v. fraus.

Præstigiæ, incantamentum. Կախարդութիւն : կախարդանք : դիւթութիւն : Թովչութիւն : հմայութիւն.

Præstigiator. Նենգաւոր : խաբեբայ : v. deceptor : aliàs, կախարդ . Թովիչ : դիւթ : item, հնարագործ : հնարահան : խաղակու.

Præstituo, ere, tempus diem. Սահմանել

նել, պայմանել, կարգել զժամանակ : vide assigno.

Præstitutus dies. Օր սահմանեալ, կարգեալ, պայմանեալ, ժամադրեալ.

Præstò. Վաղվաղակի ։ շուտով : փոյթ ընդ փոյթ ։ առ ժամայն : ոչ ինչ դանդաղեալ : անդանդաղ : v. citò.

Præstò esse, adesse. Կալ, գտանել պատրաստ, առաջիկայ : v. adsum.

Præstò esse alicui. Օգնել նմա : հաստատել ի թիկունս : թիկունք լինել նմա : vide adjuvo.

Præsto, are, dare. Տալ : շնորհել : v. do.

Præstare beneficium alicui. Բարի, զբարերարութիւն, շնորհս, լաւութիւն առնել ումեք.

Præstare officium suum. Կատարել, հատուցանել զպարտս իւր : v. officium.

Præstare, facere. Առնել : կատարել : v. exequor : promissum præstare, կատարել, առնուլ զխոստմունս իւր : v. promissum.

Præstare cæteris ingenio &c. Խելամուտ լինել քան զամենեսեան : զայլս, vel քան զայլս գերազանցել խելամտութեամբ : անցանել զամենեքումբք ի փառս &c. v. supero.

Præstolatio. Համբերութիւն : երկայնամտութիւն ։ յուսադրութիւն : ակնկալութիւն : սպասումն.

Præstolor, ari. Սպասել ժամու &c. յուսով համբերել ։ Մնալ զի դայցէ, մինչև դայցէ : Մնալ, ակն ունել գալստեան նր : ժոյժ ունել : հանդուրժել.

Præstringo, ere. Պնդել ։ պինդ ունել : ճմլել : պնդել զգօտի : պինդ կապել : կարի ճմլել.

Præstringere oculos. Խտղտել, խտտել, խթել, & vul. ծակծակել զաչսն ի պայծառութէ : աչք ոչ հանդուրժել ճառագայթից արեւու : աչք խտտել շառաւղօք.

Præsul, is. Հայրապետ : մեծաւոր եկեղեցական զօր օրինակ եպիսկոպոս : առաջնորդ : վերակացու.

Præsum, præesse. Հոգաբարձու, վերակացու, խնամակալ, խնամածու, վերատեսուչ, գործավար, գործակալ լինել : cum gen. կալ ի վր : կարգեալ, կացուցեալ լինել ի վր : ինձ հաւատացեալ, յանձնեալ լինել յայն հոգ չխնամածոյն : v. cura : præesse exercitui, կալ զօրագլուխ, զօրավար, զօրապետ, գլուխ և վարիչ զօրաց.

Præsumo, ere aliquid animo. Նախատեսանել : նախագուշակել : նախազգալ ։ առաջագոյն խորհել : կարծեօք դատել.

Præsumere, audere. Համարձակել : համարձակութիւն ունել : յանդգնել ։ etiam in bonam partem : վստահանալ : at in malam partem, յանդգնել : անզգամել : վստահ լինել յանձն իւր : պանծալ յինքեան : յանձն իւր պանծացեալ իշխել : qui nimium sibi præsumit, arrogat, ինքնահաւան ։ յանձնապաստ : յանդգնաբար վստահացեալ, ապաւինեալ, պանծացեալ յանձն իւր : ամբարտաւան : ինքնահաճ : հպարտ : վէս : գոռոզ : բարձրայօն.

Præsumptio, judicium. Նախագուշակութիւն : կարծիք : կարծեօք դատողութիւն : կասկած.

Præsumptio, audacia, nimia sui fiducia. Համարձակութիւն : վստահութիւն : յանդգնութիւն : անկասկածութիւն : & in malam partem, յանդգնութիւն : յանդուգն համարձակութիւն : անզգամութիւն : հպարտութիւն ։ ամբարտաւանութիւն : յօրացումն ։ վէսութիւն : գոռոզութիւն : մնապարծութիւն : ինքնահաւանութիւն : յանձնապաստանութիւն : վստահութիւն յանձն իւր : բարձրայօնութիւն.

Prætendo, ere. Յառաջոյ, յառաջուստ ձգել, քարշել, արկանել զվարագոյր &c.

Prætendere, prætexere : v.g. malitiæ, prætendere modestiam. Վարագուրաւ պարկեշտութեան ծածկել, պատրուճակել, առագաստել զչարութիւն : պարկեշտութեան վարագոյրն արկանել : զպատճառս առնուլ, ի վր դնել : յօդել զպատճառս, զբարուրս : պատճառանօք հիւանդութեան հրաժարել ի ։ պատճառել զհիւանդութիւն.

Prætendere aliquid quasi suum. Պնդել թէ իւր է : փութալ, ստեպել զինի : ջանալ զհետ : միրձենալ, զձեռն ամփացուցանել ի ժառանգութիւն ։ պահանջել զնա : ձգտել, զինչ առձգտել ի : իրաւունս ունել.

Prætentio, jus præsumptum. Իրաւունք : խնդիր : պահանջումն : ջան զհետ : gen. հետեւումն, ստէպ զինի : aliàs, կամք ։ խորհուրդ : դիտաւորութիւն.

Prætento, are, experiri. Առաջագոյն քննել, փորձել : փորձ, չափ առնուլ : առնել զհանդէս : ճաշակ առնուլ : զհամս տեսանել : prætentare fides, զաղիսն հիւսել, համաձայնել ընդ միմեանս ։ փորձել մի թէ համաձայն իցեն : prætentare iter, ափլափելով, խարխափելով, շօշափելով խնդրել զճանապարհն : ձեռօք և ոտիւք որոնել զ. շօշափել զորմն իբրև զկոյր : յափլափելն ծեծել զգլուխ ընդ պարիսպն.

Præter, omnes præter me. Թող զիս : բա_

բաղկենէն : բայց նս ոչ .

Præter rem multa loqui . Օբաղումս ասել առատաբոյ բանեին : առատաբս քան զբանն : որք անառեղն բանք են , և ոչ պատկանին առ : անառեղաբար : վեր ի վերոյ : զորս սրաբանիան և անպատկան ի ասել : անդէպ : ատրադեպ .

Præter conſuetudinem . ընդառօրութբար : առատաբս քան զսովորութիւն : առատաբոյ կարգին : præter expectationem , անկարծաելի : որում աին ոչ ուներ : Թարց կարծեաց եսոց : անկարծահաս : անկարծադէպ : անսակնուանելի : præter modum , յոյժ : կարի յոյժ : անհատին : անչափ : առատաբս , առաւել քան զչափ : præter cæteros , գեր քան զայս : առաւել , ի վեր քան զամենեան : præter ripam , յայն կոյս եղերն : անդր քան զ .

Prætereà . ՀԻ-արձեալ : առաւել : այլ եւս : բայց և : բաց յայտնապէս : նա և : և ի վերայսր աւելնայեն .

Præterquàm . Բայց միայն : բաց ի : cum abl.

Præter quam quod . Բայց առաւել : յաելուստ եւս ասել : բայց և : նա և : և ի վերայսր այս : բաց յատացելոց .

Prætereo , ire , tranſire . ընցանել : præt. անցի : զանց առնել : cum circuml. vel abl. v. g. illum præterire , զանց առնել զնովաւ : vel ի նմանէ , vel զնա : յայն կոյս , յայն կողմն եղթալ : գնալ անդր քան զ . vide tranſeo .

Præterire , ſilere , omittere . ԹՈղուլ : լռել : լռութբ Թողուլ : պահել : ծածկել .

Non te præterit , non te latet . Բարեաք գնաես զի .

Ætas, tempus præterit . ընթացք , կեանք մեր , անցանեն , վաղվաղեն .

Præterire alios ſcientiâ . ԳԻ-նաուԹբ , ի գնաուԹբ գերազանցել զամենեսեան , vel քան զամենեսեան : v. ſupero .

Præter fluo , ere . ՈՒ-նեան խաղալ յայն կոյս քաղաքին . vel անդր քան զքաղաք : vel մօտ , մերձ քաղաքին , ի քաղաք .

Prætergredior , di . ընդ-բանցանել քան զ . անդ-բանչուել . v. prætereo .

Præteriens . ընցաւոր : անկայուն : կորուսանելոն : v. periturus .

Præteritus , a , um . ընցեալ : ժամանակ անցեալ , կատարեալ , ծախեալ , վճարեալ , վարեալ : anno præterito , հերուն : հերուն . ի հերուն հետէ : անցեալ ամի .

Præteritum in grammat. imperfectum . ընդ-ցեալ անկատար : perfectum , անցեալ կատարեալ : pluſquam perfectum , անցեալ գերկատար .

Præter labor , ut præter fluo .

Prætermiſſio . ԱնցաուԹբ : v. omiſſio .

Prætermitto , ere . Ի բայ Թողուլ : v. omitto .

Prætermittere ſilentio . Թ-ողուլ : լռութբ պահել , ծածկել : Թողուլ ասել : լռել . cum narrat. լռել ի . cum abl.

Præternavigo , are . Նաւելով անդր եղ Թալ քան զ . անդ-բանցանել քան զ .

Prætervectio , nis . ընդ-բանցաուԹբ .

Prætervehor , hi . ընդ-բանցանել քան զ . անցանել մօտ , մերձ ի ցամաք : առ ձիվերով եղթալ , vel առ ձիվերբն .

Prætervolo , are . Փութով մեծաւ անդր անցանել քան զ .

Prætexo , ere : v. g. floribus . Ծաղիկս շարել , հիւսել , յօրինել շուրջ զսեղանով , առ եղերբն սեղանոյն .

Prætexere , aliquid adumbrare . Յառաջապրել : նախապատճառել եբր Թէ զինչն կ Թելով .

Prætexere : frugalitatis nomine avaritiam prætexere . ՈղջախոհուԹբ Թղծասիրել , ծածկել , պատրուակել , առագաստել վրայ ողջախոհուԹբ զգաստուԹբ : vide infrà prætextus .

Prætexta , æ : toga talaris quâ induebantur pueri nobiles uſque ad annum 17. quo expleto accipiebant togam virilem . Պատմուճան , վերարկու : արկանելն , պճղնասոր զոր ազանէին ազնուասունք մանկունք , և մեծապէս երեսասպրդք մինչև ցամ եօԹն և տասներորդ , յորմէ ազանէին զառնական հասոյ-երէն : ſic dicta , quia ei purpura prætexebatur : այսպէս կոչեալ զի շուրջ ունէր զգեստից ծիրանի .

Prætextatus . ընդունելի երեսասպրդ որ զգեցեալ էր զայսպիսի հասոյ-երէն .

Prætextum , prætextus . Պատճառ : պատճառանք : պատրուակ : բարուրք : բաղբաղայ : բաղբաղանք : Daniel. 6. dicitur, ամենևին զպատճառս , և անյանս և բաղբաղայս ոչ գտանէին զնմանէ : prætextum afferre , զպատճառս դնել : զբարուրս , զպատճառս յօդել , գտանել : պատճառել զպատճառս մեղաց : զպատճառս յուղել ի վր նր Թէ .

Prætextu amicitiæ . Պատճառանաւք բարեկամուԹբ : երբեմն բարեկամուԹբ պատճառանաւ : ենԹ պատրուակի սերոյ : պատճառելով զանբ , vel սիրել , vel Թէ սիրեմ ,

բեմ, vel զի մերեմ.

Prætor, is. Զօրապետ : զօրագլուխ : սպարապետ : զօրավար : item ; ատենապետ : դատաւոր : որ զդատ առնէր ի քաղաքին Հռոմայ.

Prætorium. Ատենարանք : դաւիթ ներքին.

Prætura, æ. Զօրապետութիւն &c. պաշտօն զօրապետին.

Prævaleo, ere. Զօրանալ քան : զօրագոյն, տիրագոյն լինել քան : յաղթել : յաղթող լինել : յաղթութիւն ունել : յաղթահարել : զայլս գերազանցել : պարտել զայլս : քաջանալ քան զ. զօրել առ.

Prævaricatio, nis. Մատնութիւն : անիրաւութիւն : անցանք : անցուած : օրինազանցութիւն : ուխտադրժութիւն.

Prævaricator, is. Անցաւոր օրինացն : օրինազանց : պատուիրանազանց : անօրէն : մատնիչ : ուխտադրուժ.

Prævaricor, ari. Մատնել : անցաւոր լինել : անցանել vel զանցառնել զօրինօքն : յղծել զօրէնս : լուծանել, խախտել զ.

Præveniens gratia. Զարթուցիչ, նախածանան, աղդիչ, նախընթաց շնորհն այ.

Prævenio, ire, prius venire. Յառաջագոյն գալ քան զայլս : ժամանել նդ : կանխել քան զնա : առաջել քան զ.

Præventio, ceu antecepta animo opinio. Ենթադատութիւն : կանխադատողութիւն : նախազգածութիւն : կարծիք անզգոյշ : մինչ առաջագոյն զկարծիս ինչ հաստատեմ ի միտս իմ առանց քննելոյ : անքննելի դատողութիւն.

Præverto, ere : & prævertor, ti. Յառաջագոյն պնդել, երթալ քան զայլս : v. prævenio.

Prævideo, ere. Նախատեսանել : յառաջագոյն տեսանել : նախատեսել : նախաճանաչել : նախագուշակել : նախազգալ : նախատես լինել : յառաջագոյն և ի հեռաստանէ առնուլ զ՚սա.

Prævisio, nis. Նախատեսութիւն : նախատեսութիւն : կանխատեսութիւն : նախագուշակութիւն : նախատեսութիւն ապառնեաց.

Prævius. Առաջնորդ : առաջաւոր : նախընթաց : կարապետ : նախապատրաստական.

Prandeo, ere. Ճաշել : ճաշ ուտել : կէսօրական, կէսօրեան հաց ուտել.

Prandium. Ճաշ : կէսօրական հացն.

Pratum. Մարգաւարի : gen. բույ : խոտաւէտ տեղի.

Pravè. Վատթարապէս : ծռաբար : չարաբար : թիւրապէս : անվայելչապէս : չարաչար.

Pravitas. Վատութիւն : վատթարութիւն : ծռութիւն : չարութիւն : թիւրութիւն : տարակարգութիւն : vide malitia : pravitas morum ապականութիւն վարուց : v. corruptio.

Pravus, a, um. Վատ : չար : վատթար : v. malus.

Praxis, methodus. Կերպ : եղանակ : կանոն : կարգ : սահմանք : թելադրութիւն : Հնար : ճանապարհ : կրթութիւն : pro actu ipso, գործ : արարմունք, կիրառութիւն : կրթութիւն : փորձառութիւն.

Precariò. Ի սակաւ խնդրելոյ : յոյժ ջերմեաղաչանօք : ի խնդրոյ իւրմէ.

Precarius, a, um. Որ ինչ տուեալ մեզ ի սակաւ խնդրոյ մերմէ : մուրացեալ շնորհն.

Precatio, nis, ad Deum. Աղօթք առ այ : մաղթանք : պաղատանք : խնդրուած : թախանձանք : ողոքանք : աղերս : աղերսանք : աղաչանք : հայցուած : ad homines, խնդիր : խնդրուած : թախանձանք : աղաչանք : ողոքանք : si scripto, մուրհակ պաղատանաց : թուղթ աղերսանաց.

Precator, intercessor. Բարեխօս : միջնորդ : բանատար : հաշտարար : խնամախօս : միջարկու : միջնաւոր.

Preces : v. precatio.

Precor, ari, Deum. Աղօթել : աղօթս առնել առ այ : պաղօթս մատուցանել այ : v. oro.

Bene precari alicui. Խնդրել, հայցել զբարի ումեք : աղաչել զայն զի յաջողեսցէ նմա.

Prehendo, ere manu. Կալանուլ, ունել, ըմբռնել զոք ձեռամբ : v. apprehendo.

Prehenso, & prenso, are dignitatem aliquam. Զհետ երթալ : gen. v. ambio : aliàs : v. amplector.

Prelum, i. Հնձան : առագաստ.

Prelum typographi. Մամուլ : կաղապարան : տպարան մամուլն.

Premo, ere. Ճնշել : նեղել : uvas premere, կոխել զխաղողն ի հնձանի : հնձան հարել : զխաղողն քամել : ճմլել.

Angustiæ me premunt. Չարիք նեղեն, պաշարեն, տագնապեցուցանեն, տառապեցուցանեն զիս.

Premi, ære alieno. Պարտուք բարդիլ ի վերայ իմ : պարտ ապուր ծնալ : ի ներքոյ պարտուց ճնշել. պարտուք իմ անբաւարելի լինել և անվճար : ոչ ունել հատուցանել,

նել, vel ուսան հասուցանելիս.

Prendo, ere. Ըմբռնել: ունել: բռնել: կախուել: սխել ղՀեռն ե: Հերբակալ առնել: Հետևսումուխ լինել ե.

Prenſatio, nis. Ջան ղհեռ, gen. vide ambitio.

Presbyter, i. Ծ-եր: քահանայ: երէց: v. Sacerdos: presbyterium: տուն երիցու: կամ տուն մերձ յեկեղեցի, ե բնակուելի ապաստուրայ և պաշտօնէից եկեղեցույն.

Preſſè. Ճամառօտաբար. կարճ ե կար ճոյ: կարճառօտաբար.

Preſſura, æ. Մղադնապ: Նեղուելի: վիշտ: տառապանք.

Preſſus, a, um. Պնդեալ: ճնշեալ: նեղեալ: սեղմեալ: խիտ խիտ: խտացեալ: & alia ex voce premo.

Pretiosè. Մեծ գնոյ: գնով մեծաւ: մեծ գնոց: aliàs, զգուշապէս: ամ ղգուշուելի պահել զիր ինչ.

Pretioſus, a, um. Աղնիւ: ազնուական: պատուական: մեծագին: ծանրագին: յաւէտագին: ցանկալի յոյժ. Թանկագին.

Pretium, ii. Գին, gen. գնոյ: inſtrum. գնով & գնաւ: ածէքն. res nullius pretii, փոքու գնոյ: փոքրագին: չնչ բան. ոչ ինչ բան: pretium quo res redimitur, փրկանք փոխանակ: gen. ſine pretio, անգին: որոյ ոչ ե գին: չիք գին նմա, vel նր: առանց գնոց: magno pretio emere, գնել մեծ գնոյ, vel մեծ գնոց, vel գնով մեծաւ: գնել արծաթոյ: գնով արծաթոյ.

Pretium facere rei. Օգին գնել, արկանել, հաստանել, կարել ի վր: գին առ գնել արկանել dat. pretium augere, զգին աւելցուցանել: յաւելուլ զոսկի մի ե գնոյ: զգինն փոփոխել ե վեր: Թանկացուցանել: pretium minuere, ցածուցանել, խոնարհեցուցանել զգին: Եժանացուցանել: փող ինչ անցանել ե գնոյ: զդ-բաւ ինչ հասանել ե գնոյ.

Pridem. Ի վաղուց: ե վաղնջուց: նր կար ժամանակ է յորմէ հնաւ. վաղուընէ: ե բազում ժամանակաց. վաղուց ե վեր: ե հնուանէ ժամանակս: յաւուրց առաջնոց. ե բազում աւուրց հնաւ.

Non ita pridem. Յոկաւ ինչ աւուրք են, դոյզ ժամանակ յորմէ հնաւ է: ե մօտոյ.

Pridianus. Հինով աւուրբ յառաջ.

Pridiè. Նախընթաց օրն: pridie feſti, նախատօն: նախատօնական: pridie natalis, & reſurrectionis Domini, Ջրեքշաբթոյ. pridie quàm exceſſit è vita, հինգ աւուրբ յառաջ քան զմեռանիլ նր.

Primævus. Հին. քան զ. աւրիլն ամօք: հնադոյն: հինն աւուրց քան: կանխադոյն: նախկին: նախկնադոյն.

Primarius: primarii. Գլուխ: գլխաւորք: նախատարք: մեծ-մեծք: մեծ-տուն: առաջնորդք: առաջնորդք: նախապատուք: նախագոսք: աղնուազոյնք: իշխանապատուք: նախապատուք: նախայաջորդք: Հոխք քաղքին:

Primas, tis. Ի արհեպիսկոպոս որ ի վր այլ ոմանց եպիսկոպոսաց և արհեպիսկոպոսաց ունի զգլխաւորս իշխանութի: գլխադահ. նախորդ առաջնորդ. գլխաւոր: նախապետ.

Primates, um. Նախատարք. v. primarii

Primatus, ûs. Գլխութի: առաջնորդութի: գլխաւոր իշխանութի: նախորդութի: աւագութի: նախատուն: գլխադահ.

Primatus Romani Pontificis. Յոհովմայ հայրապետութի: գերիշխանական պետութի: գերազոյն նախապետութի: գլխապետութի. գլխաւոր իշխանութի և ընդարձակ պետութի փոխանորդին յի ե հռոմայ հայրապետին ե վր ամ քրիստոնէից: & quæ ſuprà.

Primatum dare alicui. Օրհնաբանել, զդիահագրուել, զառաջադահ, բարձրբեց, դահեկեց Թողուլ ուրեք: տալ նմա զառաջին տեղի: խոստանալ, խոյս տալ ե ձայնապարհէ առաջի նր.

Primigenius. Նախածին ե տեսակի իւրում: որ ոչ ե յայլմէ նոյն տեսակի.

Primigenia verba. Նախահաղարմատ, նախատառոտ, սկզբնական անուն յորմէ բղխեն, և ձևանան այլ անուանք: զոր օրինակ, երկինք, ուսան երկրային, և այլք.

Primitiæ, arum. Հնաւաքաւորք պտղոց: նոր պտուղ: առաջաւորք: առաջաւորութի: առաջինք արդեանց երկրի: առաջինք արմտեաց: Երախայրիք: վաղահասուկ պտուղք: առաջինք արմտիք: նախկին տիզդ: կանուխք. gen. կանխոց.

Primitivus, a, um. Նախկին: առաջադոյն: սկզբնական: v. primigenia verba.

Primitiva Eccleſia. Հոր, նորածին, նախկին, նորահաւատ, դեռաբոյս եկեղեցի.

Primitus. Տառաջադոյն: նախ: յառաջ: ե սկզբանէ.

Primò. Նախ: յառաջ: առաջին անգամ: նախկնապէս: յառաջոյ.

Primogenitura. Հնդրանկութի: աւագութի:

գութի : երիցութի .

Primogenitus . Անդրանիկ : gen. նկի, & նկան : նախածին : առաջածին : անդրանկածին : երէց որդի .

Primordium . Սկիզբն : v. initium .

Primores, rum : ne primoribus quidem labris attigit scientias . Եւ ոչ ծայրիւ մատամբն կամ շրթամբ էառ ճաշակ մակացութեան .

Primùm . Նախ : v. primò : quam primùm, կանուխ : փութապէս : հուպ ընդ հուպ : v. citò : cum primùm venerit, երբև եկեսցէ նա : ի գալ նր : հանկ և հանկ ընդ գալն նր . խնդիր զինի գալոյ նր : յորժամ եկեսցէ նա .

Primus, a, um . Առաջին : gen. ջնոյ : առաջնեորդ : նախին : նախկին : gen. նախնին & նախկնոյ : նախորդ : նախնագոյն : à prima die , յօրէ յառաջնմէ : primus dies mensis , ամսամուտ : օր առաջին ամսոյ : որ օր մի է ամսոյն : primus dies anni , տարեմուտ : տարեգլուխ : որ օր մի է տարւոյն .

Suæ civitatis facilè primus . Առաջնագոյն , պատուականագոյն յայծ ի քաղաքի իւրում : v. primarius .

Prima fronte . Առժամայն : v. illico .

Inprimis . Մանաւանդ : v. præsertim .

Primas tenere . լինել առաջնագոյն և ի պատուի առաւել քան զամենեսեան : ունել զնախ աթոռն , զբարձ երեց , զնախ ողջոյն : ի գահ երեց նստել : primas deferre : v. primatum .

Princeps . Իշխան : Թագաւորազն : իշխանազն : ինքնակալ : princeps fæmina , իշխանուհի : տիրուհի .

Princeps, primus . Առաջին : v. primus .

Princeps , magis excellens . Առաջնագոյն : գերազանցագոյն : գլուխ : գլխաւոր : ընտրագոյն : aliàs v. auctor .

Principalis . Մանաւանդական : v. præcipuus .

Principaliter . Մանաւանդ : մանաւանդագոյն : նախկնաբար : բայց յաւէտ : առաւել , յաւէտապէս .

Principatus, ûs . Իշխանութիւն : իշխանապետութիւն : տէրութիւն : ինքնակալութիւն : իշխանական մեծութիւն : իշխանականութիւն . aliàs գաւառն : երկիրն որ է ընդ իշխանութեամբ ուրուք .

Principatus, id est primatus . Նախաթոռ : v. primatus .

Principatus, tuum ; ordo sextus Angelorum, præfecti à Deo, custodiæ regnorum & principum . Իշխանութիւնք : է վեցերորդ դասապետութիւն հրեշտակաց կարգեալ յայ լինել խնամածու և վերատեսուչ իշխանաց և Թագաւորութեանց .

Principiò . Նախ : v. primò .

Principium . Սկիզբն : v. initium : aliquandò , հիմն : հիմնարկութիւն : արմատ : & de Deo , առաջին և վերջին : ա և ո .

Principium quod unumquodque in suo esse constituit scilicet, materia, forma, & unio . Սկիզբն : բաժին էական որ զամ էակ բաղկացուցանէ , որպէսիք են նիւթ , տեսակ և երկոցունց միաւորութիւն ընդ միմեանս .

Prior, in monasteriis . Առաջնորդ : վերակացու : վերատեսուչ : խնամածու : խնամակալ : մեծաւոր վանաց .

Prior . Առաջին : v. primus .

Priores nostri . Առաջինք : նախնիք : v. majores .

Prioritas . Առաջնութիւն : առաջնութիւն : նախնութիւն : նախկնութիւն : առաջագոյնութիւն .

Priscè . Հին կերպիւ : ըստ հին սովորութեան : փաղնջականաբար .

Priscus . Հին : v. antiquus .

Pristinus . Առաջագոյն : առաջնագոյն : առաջին : որ առաջագոյն էրն .

Privatim . Առանձին : առանձնաբար : առանձնակի : մեկուսի : զատաբար : ուրոյն : յատկապէս : զանազանաբար և զատ ի մարդկանէ .

Privatio . Որկութիւն : abl. պակասութիւն իրին : զրկումն .

Privativè . Ի բաց որոշաբար : տարրբաբար : զատաբար .

Privativus . Ի բաց որոշական : տարրական : պակասական : particula privativa apud Armenios est , ան : vel ա : vel անի : vel առ : vel ապ : v. g. indoctus անգէտ vel ագէտ : sine termino , անեզր , vel անեզր : sine manu ձեռնատ : sine aure ականջատ : ingratus ապերախտ &c.

Privatus aliquâ re . Որբոկ : զրկեալ : Թափուր : մերկացեալ : վրիպեցեալ : նուաղեալ , պակասեալ : անկեալ ի abl. անմասն , անհաղորդ genit.

Privatus homo . Յատուկ : առանձնական : vita privata , կեանք ծածկեալ , առանձնական , անյայտ , դադարական .

Privatum animal . Ընտանի անասուն . v. Cicur : privatus locus , առանձնական տեղի : զատեալ և անքայթ ի մարդկանէ : անտիպան տեղի .

Privigna, æ. Աղջիկն յայլմէ անկողնոյ ծնեալ.

Privignus. Որդին յայլմէ հօրէ, մօրէ, անկողնոյ ծնեալ.

Privilegium. Մանաւանդականութիւն: բուն, յատուկ, սեպհական իշխանութիւն, համարձակութիւն, շնորհքն տուեալ միում ումեք, և ոչ այլոց առ հասարակ.

Privo, are aliquem aliqua re. Զրկել զոք ի abl. մերկացուցանել և բառնալ ի նմանէ զբարի ինչ: առնել զնա անմասն, անհաղորդ genit. առնել զնա զուրկ և Թափուր ի abl. վրիպեցուցանել, տարագիր առնել զնա ի abl.

Priùs in tempore. Կանուխ: կանխագոյն: նախ: յառաջ. յառաջագոյն: շուտով: փութով: վաղ: վաղագոյն քան. aliàs, առաւել v. g. tolerando priùs quàm resistendo, համբերելով մանաւանդ, առաւել քան հակառակելով.

Priùs quàm; v. antequàm.

Prò. O': ո՛ կուրութեան մերում: ո՛ կուրութիւն մեր: v. ò.

Pro, præpositio. Վասն: յաղագս: սակս: ի սակս: quæ volunt post se genit. յաղագս vult genit. ante se.

Pro, id est, loco. փոխանակ gen. hoc prò beneficio habeo: զայս համարիմ մեծ շնորհս: vel երբէք զմեծ շնորհս ունիմ զայս, vel փոխանակ gen.

Pro mea consuetudine. Ըստ սովորութեան իմում: ըստ իմ սովորութեան ունիմ.

Pro certo habere. Ստուգիւ և հաստատուն գիտել: զեր ինչ ունել իբրև ստոյգ և հաստատուն.

Pro eo ac debui. Ըստ իսկ պարտականն էի: ըստ իսկ ինձ վայելէր.

Proavia, æ. Մամուն մայրն.

Proavus. Պապուն հայրն: հաւպապ.

Probabilis: acceptus. Ընդունելի: հաճոյ: հաճոյական: հաճելի.

Probabilis, verisimilis. Հաւատալի: հաւանական. ճշմարտանման: համեմատ ճշմարտութեան.

Probabilitas. Հաւանականութիւն: ճշմարտանմանութիւն.

Probabiliter. Հաւանականապէս: նմանապէս ճշմարտութեան: կարծեօք.

Probatica piscina. Պրոբատիկէ աւազան.

Probatio, approbatio. Հաւանումն: հաւանութիւն.

Probatio, periclitatio. Փորձ: փորձառութիւն: հանդէս: չափաւորութիւն.

Prima probatio in religione. Նորընծայութիւն: նորակիրթութիւն. փորձ: հանդէս: փորձառութիւն որով զամ մի կամ երկու փորձի էկամուտ ոք, մի թէ արժանի իցէ և յարմար ի վանս մտանել: v. novitius.

Probatus homo. Այր որ և անբամբաս յամ գնացս իւր: որ անբամբաս և անբասիր պահէ զանձն իւր առ մարդիկ: վկայեն վս նր զի բարի է.

Probè. Լաւ: բարւոք: v. bene: probè vivere: Ուղղով վարել: քրիստոնէաբար, առաքինաբար, ածպաշտութբ կեալ.

Probitas. Բարեպաշտութիւն: առաքինութիւն: լաւութիւն: բարութիւն: բարերարութիւն: երկիւղածութիւն այյ. իրաւաբարոյութիւն: իրաւատիրութիւն.

Problema, tis. Առակ: առասպել, խնդիր, քան որ ոչ թուի սուտ, և ոչ ճշմարիտ: բայց անդրադարձական է, և ոչ կարեմք տարորոշել զնա կամ բացայտել.

Probo, are. Հաճել ընդ nom. ընդունել: v. approbare.

Probare, experiri. Փորձել: փորձ առնուլ, զհանդէս առնել հաւատոյ մերոյ: քննել: կշռի առնուլ.

Proboscis, idis. Փղի ձեռն: vul. զօրթում: & խօռթում.

Probrosus, a, um. Ամօթական: ամօթալից: ամօթաբեր: գործք ամօթոյք: պիղծ: գարշելի: գարշանք: չարիք: հեշտութիք հեշտութիւնք: պատկառելի.

Probrum. Աղտ: ամօթ: խայտառակութիւն: անարգանք: նախատինք: գարշութիւն: գարշանք: գարշելիք: պղծութիւն: զազրագործութիւն: պատկառանք.

Probus vir. Մարդ լաւ, բարի, բարեպաշտ, բարեսէր: աստուածպաշտ: առաքինի: զգաստաբարոյ: բարի վարուք մարդ: պարկեշտաբարոյ. իրաւարար: որ և անբամբաս յամ գնացս իւր.

Procacitas. Լրբութիւն: v. impudentia.

Procaciter. Լրբաբար: v. impudenter.

Procax, cis. Լիրբ: անզգամ: անամօթ: անպատկառ: v. impudens.

Procedo, ere. Գնալ: երթալ: յառաջանալ: յառաջ գնալ: obviam procedere, ելանել ումեք ընդ առաջ: v. obviam.

Procedere à, exire. Ելանել ի abl. v. exeo: at in divinis: բղխել & բղխիլ, ելանել, յառաջածել, յառաջագայել ի: abl. Spiritus à Patre & Filio procedit, Հոգին սբ ելանէ, բղխեալ է ի հօրէ և յորդւոյ.

Procedere in scientia &c. Զարգանալ, աճել գիտութբ: առաջադէմ լինել: առա-

առաջանալ

քանալ գիտութք, vel ի գիտութի: առաջացուն լինել գիտութք: ուղղել ի մտութի.

Ætate procedere. Ծերանալ: ալեւորել: անցեալ լինել զաւուրբք իւրովք. vide senesco.

Eò processit audaciæ, ut diceret. Ընդդամեցաւ մինչեւ ասել: ժպրհեցաւ, յանդգնեցաւ, համարձակեցաւ ասել.

Rem prosperè procedere. Բանն յաջողել: առաջանալ ի բարի: առաջադէմ լինել: ուղղել.

Procella, æ. Մրրիկ, gen. մրրկի. ալէկոծութիւն: շարժումն մեծ ի ծովու: հողմակոծութիւն: նաւուն վշտացումն: v. agitatio: procellam excitare, յարուցանել զմրրիկ, զխռովութիւն. v. agitare: sedare procellam, հանդարտեցուցանել զխռովութիւն ալեաց: խաղաղացուցանել, դադարեցուցանել, ցածուցանել զմրրիկ.

Procellosus. Ծովն անհանդիստ: ալէտանջ: ալէկոծ: մրրկամբոխ. մրրկալից: ալէխաստաստ: ծփական.

Procerè, altè. Բարձր: վերոյ: ի վեր: ի վեր կոյս: բարձրագոյն յերկրէ.

Proceres, rum. Նախարարք: մեծամեծք: v. primarii.

Proceritas, tis. Բարձրութիւն: երկայնութիւն, երկայնաձգութիւն ի վեր.

Procerus, a, um. Բարձր յոյժ: բարձրաբարձր: բարձրագոյն յերկրէ. ծառք անտառիք: item երկայն: երկարաձիգ.

Processio in divinis. Բղխումն: ելողութիւն, ելումն հոգւոյն սրբոյ ի հօրէ եւ յորդւոյ.

Processio, oratio publica. Թափօր: հասարակ աղօթք: Թափօրական շրջագնացութիւն, յորում ժողովուրդ կղերիկոսաց զկնի հասարակ աղօթիւք եւ մեծապատրաստ հանդիսիւ երթայ ի որ ինչ տեղի.

Processus, ûs. Յառաջումն: առաջադիմութիւն: pro progressu, առաջադիմութիւն: յաջողութիւն: յաւելումն ի բարի. վերաճումն: ուղղութիւն բանին.

Processum facere in. Յառաջանալ: vide procedere.

Processus, agendi modus. Ընթացք: վարք: արարմունք: շարժմունք: աշխարհավարութիւն: կերպ կենցաղավարելոյ: մարդավարութիւն: գործք.

Procidentia ilium. Իջումն: աղեաց անկումն, ի վայր իջումն, Թափումն. vul. դաբայ: ձուանկութիւն. pers. ղոռ: ձինք վայր գալ.

Procido, ere. Յանկանել: v. cado.

Procidere ad pedes alicujus. Խոնարհեալ անկանել առ ոտս նորա: անկանել ի վերայ երեսաց իւրոց յերկիր առաջի նորա: ի վայր կորացեալ դիմօք խոնարհել առաջի: յերկիր փարեալ սփռել: փարել զոտիւք նորա.

Prociduus. Թափեալ. անկեալ: Թօթափեալ: դիւրաթափ.

Procinctus, ûs. Պատրաստութիւն: in procinctu stare: պատրաստ լինել: մերձ լինել ի. ի պատրաստի ունել.

Proclamatio. Հռչակումն: հրապարակութիւն: ձայն: քարոզ: մունետիկին աղաղակ.

Proclamo, are. Յաղաղակել: v. clamo.

Proclamare aliquem regem. Ի բարձր ձայն եւ մունետիկին աղաղակաւ հռչակել, համբաւել, հրապարակել, քարոզել զոք արքայ.

Proclinatio viæ. Զառի վայր: ընդ զառի վայր հեղեալ ճանապարհ.

Proclinatus murus. Որմն խախուտ, Թեքեալ, խոնարհեալ.

Proclino, are in aliquam partem. Թեքել: Թեքեալ անկանել, խոնարհել, ձգել, հակել ի մի կողմն.

Proclivis ad. Յօժար, յօժարեալ, յօժարամիտ է: vel infin. ձգեալ առ ի: դիւր, դիւրաշարժ է: դիւրահակ: որք փոյթք ի մեղս: արագ ի բարկութիւն: դիւրասահ է: aliàs զառ ի վայր ճանապարհ.

Proclive est, in proclivi est peccare. Դիւր ինչ է մեղանչել.

Proclivitas. Յօժարութիւն: սէր. ձգտումն: բնական շարժումն սրտի ի: դիւրահակումն.

Proconsul. փոխանակ բդեշխին. վերակացու.

Procor, ari. Յանկութք խաղալ ընդ: ողոքել զերեսս: շնորհուկս խօսել: շողոքորթել: սէր առնել ումեք: փաղաքշել: հաճոյս, հաճոյական խօսել: ասել զբանս ի հաճոյս.

Procrastinatio. Առաջածումն յայլ ժամանակ: յետս ձգութիւն: դանդաղկոտութիւն: ի վաղորդութիւն: յապաղումն.

Procrastino: are. Յօրէ յօր ձգել: յետս ձգել: ձգել, տարածել առ այլ ժամանակ. ընդերկարել զբանն: յապաղել զ. դանդաղել.

Procreatio. Ծննդագործութիւն: արտադրութիւն: առածութիւն: ծննդաբերութիւն: ծնելութիւն.

Procreator, is. Ծնող: հայր: procrea-

tor

tor mundi Deus , ստեղծօղ , արարիչ աշ-խարհի այն .

Procreatus . Ծնեալ : առածեալ : արտադրեալ : ծննդագործեալ : ստեղծեալ .

Procreo , are . Ծնանիլ : ծննդագործել : առնել : առածել : ստեղծել : արտադրել .

Procudo , ere : v. cudo .

Procul . Հեռի , ի բաց : հեռացեալ ի քաղաքէ : in quæstione unde , ի հեռաստանէ : ի բացէ : ի բացուստ : հեռուստ .

Proculdubio . Ստուգիւ : ստուգապէս : հաւաստեաւ : Թարց կարծեաց : արդեօք .

Proculcatio . Կոխ ոտս կոխումն : aliàs v. destructio .

Proculco , are . Կոխել առ ոտս : կոխան առնել : կործանել : v. destruo .

Procumbo, ere . Ի վայր անկանիլ : նստիլ տարածիլ ի վր երկրի : v. accubo .

Procuratio . Խնամտեսութիւն : վերակացութիւն : հոգաբարձութիւն : խնամակալութիւն : վերատեսչութիւն . մատակարարութիւն : procuratio quæ scripto datur : գիր որով յանձն առնեմ այլում զբան ինչ , կամ կացուցանեմ զնա իմ փոխանորդ : vul. վէքիլ նամէ : վէքիլագիր .

Procurator . Լիազօրեալ փոխանորդ : վերակացու , վերատեսուչ , հոգաբարձու . խնամածու : մատակարար : vul. վէքիլ .

Procuro , are . Մատակարարել : վերակացու լինել : հոգալ : v. curam habere .

Procurare , causare . Նախահոգալ , հասուցանել , նախապատրաստել զչարի ինչ ումեք . պատճառել , նիւթել , հնարել զմահ ումեք : խնդրել զնա ի կորուստ : ի խնդիր լինել կորուսանել զնա : խորհիլ , նախահոգալ զմահ : Ջանալ : ջան դնել : ջան եդեալ հնարել զի .....

Procurro , ere . Յառաջանալ : յառաջ ընթանալ : v. antecedo .

Procurrere , extendi . Ձգիլ : արտաձգիլ : տարածգիլ : տարածիլ : սփռիլ : մեկնիլ : պարզիլ : ընդարձակիլ : կարկառիլ .

Procursatio . Ասպատակ : v. excursio : hostes procursationibus lacessere , ասպատակել ի վր Թշնամեաց : v. excurrere .

Procursator . Ասպատակաւոր : vide Cursor .

Procurso , are . Ասպատակս տալ , սփռել : v. excurrere .

Procursus , ûs . Ասպատակ : v. excursio.

Procus , ci . Աղարփածուն : & տռփածու : հոմանի : սեղեխ , & սեխեխ աղջկան : որ խնդրէ զնա ի կնութիւն . որ սփ-բաշխարեալ է ի գեղ նր : որ հաճոյախօսութբ , փաղաքշանօք , խանդաղատանօք , խանդաղատալի բանիւք և շարժմամբք ափայ առ նա , որպէս զսիրտ նր .

Prodeo , ire . Յառաջ գալ : ելանել ի : v. exeo : item արձակիլ , ի դուրս ելանել .

Prodire obviam alicui . Գնալ , երթալ , ընթանալ , ելանել , լինել նմա ընդ առաջ : v. obviam .

Prodigè . Անառակաբար : անառակութբ : ոչ խնայելով ի ծախս .

Prodigentia , æ . Անառակութիւն : ի զուր , վայրաբար , և ընդվայր վատնումն ընչից : շռայլութիւն .

Prodigiosè . Հրաշաբար : զարմանալի կերպիւ : սքանչելաբար .

Prodigiosus . Հրաշալի : զարմանալի . հիանալի . սքանչելի : նորանշան : հրաշաւոր : զարմանազան . նշանաւոր : նորաքանչ : հիասքանչ : զարմանատեսիլ : անճառահրաշ : հրաշազան : որ ինչ է ի վեր քան զսովորական կարգն բնութե .

Prodigium . Նշան : հրաշ : հրաշագործութիւն : հրաշակերտութիւն : սքանչելիք : արուեստ : սքանչելագործութիւն .

Prodigo , ere bona . Զինչս իւր անառակաբար , վայրաբար , ընդ վայր , ի զուր , անխնայաբար , շռայլաբար , ձրի ծախել , վատնել , ցրուել , կորուսանել , շռայլել , սպառել , կլանել , մսխել .

Prodigus . Անառակ : անխնայածախ : շռայլ : որ զինչս վայրաբար ցրուէ : v. suprà.

Proditio , nis . Մատնութիւն : նենգ : նենգութիւն : դաւ : դաւաճանութիւն : դարանակալութիւն : մատնումն .

Proditor , is . Մատնիչ : նենգաւոր : նենգագործ : դաւագործ : դարանակալ : դերօղ : դրժօղ : ուխտադրուժ յուդայ .

Prodo , ere . Մատնել : դաւով , նենգիւ , կամակոր համբուրիւ մատնել ի ձեռն Թշնամեաց : դրժել : v. decipio .

Prodere , ostendere . Ծանուցանել : յայտնել . երեւեցուցանել : ի լոյս ածել .

Prodere aliquid posteris, memoriæ . Հռչակաւոր առնել յաւիտենական յիշատակ : աւանդել մեզ գրով .

Prodere , exire . Ելանել ի abl. դուրս գալ : արձակիլ , բղխել , ծնանիլ ի abl.

Prodromus . Նախընթաց : կարապետ : հրեշտակ մահու : v. g.

Produco , ere , extendere . Ձգել : երկարաձգել : քարշել : հանել մինչև ի : երկարել : երկարեցուցանել : ձգել յերկար : տարածել : հանել զգիծերն : ի գլուխ յաղօթս.

Producere, afferre. ՀԱՆԵԼ, ածել, բերել, արտահանել. առ-բերել: tefles, վկայս կացուցանել, ածել, բերել. բացերևեցուցանել.

Producere aliquem falsâ ſpe. Խաբեալ ունել, պահել զոք ի յուսոյ: տարաբերել զկոյս նր: յուսադրական պատիր բանիւք հրապուրել զոք, և ի նանրութիւն յուսացուցանել զնա.

Producere, generare. Ծնանել: բերել: արտադրել: ծննդաբերծել: առաջել. առաջածել: ի լոյս ածել: արտաքս հանել, բերել: ելացուցանել: դուրսացուցանել: արտահայտուցանել: տալ զդուռն: ի դուրս ածել: de terra etiam, բուսուցանել: արձակել զբառաւետիղս.

Moram alicui rei producere. Երկարել զբան: խափանել զնա: ձգել յերկար. յօրէ յօր յետս ձգել: քաշել, հանել յերկար ժամանակ.

Producere ſyllabam. Օվանդն երկայնացուցանել: երկարացուցանել: producere verba, ծանր ծանր արտաբերել: ի խօսելն երկարացուցանել, քաշել զբանն.

Productè. Ձիգ ձիգ: երկարաբար: երկայնաբար: երկարելով: յերկար.

Productio, generatio. Ծննդաբերծութիւն: արտադրութիւն: առածութիւն: ծննդարարութիւն: ծնունդ: ծնեալութիւն: արտահայտութիւն. aliquandò դուռն: արարուածն.

Productio, prolongatio. Երկարացուածն: երկարեցուածն: երկայնացուածն: տարաձգուածն: տարածուածն ժամանակի: յետս ձգութիւն.

Productivus. ՀԱՆԴԵՐԿԻՉ: ծննդարար: ծննդաբերծ: արարչագործ: ծննդական ղօրութիւն: դուրսացուցիչ.

Productus. Ծնեալ: արտադրեալ: ելացեալ: առածեալ: առաջածեալ: դուրսացեալ: numerus productus in Aritm. բովանդակ թիւն ժողովեալ ի Թուոց բազմաց ի միւ բարդելոյ.

Productus, longus. Ձիգ: Երկար: vide longus.

Profanatio. Պղծութիւն: անարգութիւն: դարշութիւն: աղտեղութիւն: բծկանք: բծաւորութիւն նրա սբոց.

Profanator. Պղծօղ, աղտեղիչ, դարշելի ցուցիչ նրա սբոց: անօրէն, անպիտան, անարգու: որ զկրս սբս պղծէ, ձգծանէ, անարգէ, խոտէ, ապականէ, անպատուաւորէ.

Profano, are: res ſacras violare. Պղծել: բծաւորել: աղտեղել: դարշելացուցանել: ձգծանել: ապականել: անարգել: անպատուաւորել: խոտել զկրս սբս: զանպղծութիւն դնել նոյ.

Profanus. Օտարք: անսբ: պղծած: դարշելի: աղտեղ: և առ հասարակ ամ ինչ որ ոչ պատկանի առ ածմայինս: ſcientiæ profanæ, գիրք արտաքինք.

Profari. Իւսօսել: ասել: v. loquor.

Profectio. Ելուած: ելք: չու: երթութիւն: չուարտութիւն: դնացուածն: խաղացուածն: vel infinitivi, գնալն, երթալ &c.

Profectio, iter. Ճանապարհ: v. iter.

Profectò. ՀԱՍԿԱԲԵ: արդեօք: առաւել: հաւաստաբեաւ: ճշմարտիւ: նակ: իսկապէս.

Profectus, ûs, progreſſus. Յառաջադիմութիւն: յաջողութիւն: յառաջադնացութիւն: յաւելուած: ուղղութիւն հոգւոյն ի բարն: պտուղ: շահ.

Profero, erre: educere. ՀԱՆԵԼ արտաքս բերել, ածել, հանել: առաջի բերել: ցուցանել: երեւեցուցանել: առաջաբերել: արտաբերել: յայտնել: արձակել.

Proferre verba. ՀԱՆԵԼ արտաբերել: անուանել: զանուն այլ դնել ի վր.

Proferre in lucem. Ի լոյս ածել, հանել բերել: յայտնել: հրատարակել: ծանուցանել.

Proferre limites imperii. ՀԱՆԵԼ տարածել, ընդարձակել, յաճախել զսահմանս թագաւորութեր.

Proferre diem, differre. Ձեռս ձգել: երկարել, ընդ երկարել, տարածել զժամանակ: ձգել, տարածել առ այլ ժամանակ, առ ի վաղիւ: ձգել յօր.

Profeſſio fidei. Դաւանութիւն հաւատոյ: խոստովանութիւն.

Profeſſio in religione. Մեհետադրութիւն: հանդիսական ուխտն զոր ուխտէ ոք կրօնաւոր կամ կոյս, պահել և կատարել զնբս ուխտս ողջախոհութեր, հնազանդութեր, և աղքատութեր: ուխտք կրօնաւորութեր.

Profeſſio, vitæ conditio. Կարգ: պաշտօն: կենցաղավարութիւն: արհեստ: արուեստ: որսկութիւն: յոր ինչ պարապի ոք և զինքն նմին վարժէ.

Profeſſor. ՀԱՅԱԳԱՊԵՏ: ուսուցիչ: որ համարձակապէս ուսուցանէ զարհեստս և զմակացութիւնս.

Profeſtus dies. Բանի օր: լուր օր: լի օր: օր գործոյ: հատարակ օր.

Proficio, ere: proſperè ſuccedere. Յաջողել ինձ: յաջողանալ: յառաջել ի բարն:

առաջադէմ լինել : գործն , բանն ուղղել : աճել : զարգանալ .

Proficere ad , vel dat . Օգնել . օգտել . v. profum .

Proficifcor , ci . Երթալ : գնալ : չուել : չու առնել : v. eo .

Proficifci ex . Ելանել , ծնանել ի abl. յառաջածել , պատճառել , սկզբնաւորել ի abl.

Proficuus , a , um . Օգտակար : օգտաւոր . շահաւոր : շահաւէտ : v. utilis .

Profiteor , eri fidem . Դաւանել զհաւատն . & դաւանել , præt. դաւանեցի : առնել զդաւանութիւն հաւատոյ .

Profiteri , fateri . Համարձակապէս խոստովանել : վստահութեամբ ցուցանել , հռչակել զինքն բժշկոտնեայ : աներկիւղ պարծել , պանծալ ի հաւատս .

Profiteri artem aliquam . Զարհեստն վարել . վարժել : զինքն վարժել , կրթել արհեստիւ vel ի արհեստն .

Profiteri , recipere fe facturum . Առնուլ կալնուլ յանձն իւր առնել . յանձն առնուլ զփոյթ , զհոգս առնելոյ .

Profligator bonorum . Անխնայածախ : անառակ : շռայլ : որ զինչս իւր վայրաբար ցրուէ .

Profligatus adolefcens . Անառակ : վայրագնաց : խառնագնաց : անառակաբարոյ : խենեշաբարոյ : չարաբարոյ : լիրբ և ընդարձակ կենօք : սանձարձակ ի մոլութիւս : զեղխ վարուք : հետևօղ ցանկութեանց : շռայլ : շուայտ և հանապազ ի գինեբբուս : մարմնապաշտ : որ զհետ երթայ անառակութեանց .

Quæftio profligata . Խնդիր լուծեալ : մեկնեալ : պարզեալ : սպառեալ : վճռեալ : հատեալ : սահմանեալ : bellum profligatum , կռիւ խափանեալ : սպառեալ : աւարտեալ : exercitus profligatus , զօրք ցրուեալ : vide deletus .

Profligo , are exercitum . Զզօրս թշնամեաց ցրուել , կոտորել . v. delere .

Profligare bona fua . Զինչս իւր վայրաբար ցրուել : v. prodigo, abligurio .

Profligare , abfolvere bellum . Խափանել , սպառել , դադարեցուցանել զկռիւ : v, finire .

Profluenter . Առատապէս : լիապէս : vide abundanter .

Profluentia verborum v. g. Առատութիւն բանից : ճոխաբանութիւն : ճարտարաբանութիւն : կորովաբանութիւն .

Profluo , ere . Առատապէս , լիապէս , առուիւ հոսել : vide fluo .

Profluvium fanguinis . Ծորումն , բղխումն , հոսումն , հեղումն արեան : աղբիւր արեան . & in mulieribus , տեռատեսութիւն արեան .

Profluus , a , um . Հոսուն : յորդահոս : հոսանուտ : ծորան : հեղուն , հեղանուտ .

Profugio , ere ad aliquem . Փախստական ճեպել , դիմել , առընթանալ առ ոք : ապաւինել ի նա : v: confugio .

Profugium , afylum . Ապաւէն : ապաւինութիւն : ապաստան : տուն ապաւինի : տուն ապաստանի : ապահով տեղի . պատսպարան .

Profugus . Փախստական : փախստեայ : հալածական : գնացական : գաղթական : տարապարտ անկեալ յերկրէ յերկիր : վտարանդի : աքսորեալ , տարագիր յերկրէ : v. exul .

Profugus à domino fuo . Փախուցեալ , փախստական ի տեառնէ իւրմէ .

Profundè . Խոր խոր : խորապէս : profundè dormit , խոր է ի քուն թանձրութեան : ընկղմեալ է ի քնոյ : անընդոստ նինջէ .

Profunditas , altitudo . Խորութիւն : խորք : ով խորք մեծութեան և իմաստութեան և գիտութեան այ : ոչ զի առանց քննելոյ են դատաստանք նր : Paulus de profunditate Judiciorum Dei : ad Rom. 11 .

Profundo , ere . Առատապէս , յորդաբար հեղուլ , թափել , հոսել . v. fundo: profundere animam , մեռանել : v. mori : lacrimas , հոսել , թափել զարտասուս : v. fleo : fanguinem , զարիւն հեղուլ , վայթել : ճապաղել . patrimonium , pecunias , զինչս իւր վայրաբար ցրուել : vide prodigo, abligurio .

Profundus , a , um . Խոր : խորին . ստորին : ստորագոյն : անդնդային : անդնդական : սանդարամետական : գետն խորայատակ : խորափիտ .

Profusè . Առատաբար : արտաքս քան զչափ : անհնարին ծախիւք : մեծաւ պատրաստութեամբ և հանդիսիւ : ծախիւք բազմօք . aliàs v. prodigè .

Profufio , prodigentia . Առատութիւն : մեծապատրաստութիւն և հանդէս . ծախք բազումք և անխնայ : վայրաբար և անհնարին վատնումն ընչից :

Profufus , a , um . Անչափ , անկարգ , անհնարին , արձակագոյնք , անսանձ հեշտութիւնք .

Progenero , are . Ծնանել . v. genero .

Pro-

Progenies, ei. ազգ: ցեղ: ծնունդ: սերունդ: զաւակ: ծնողութիւն: անբանականութիւն: տոհմ.

Progenitor, is. Հայր: պապ: նախնեք: հարք մեր: ծնօղք.

Progigno, ere. Ծնանիլ: v. gigno.

Prognatus. Ծնեալ: որդի: v. natus.

Prognoſticum. Նշան: նշանակութիւն: նախագուշակ: գուշակութիւն.

Ex prognoſticis prædicere. Նախասդգալ, նախեմանալ: ի հնութասանէ առնուլ գիտութիւն: նախագուշակել. կանխագիտել: առաջագոյն երազգաց լինել.

Progredior, di. Յառաջ երթալ: անդրանցանել: զանց առնել: անդրացուիլ. երթալ յայնկոյս.

Progreſſio, progreſſus, in motu. Յառաջագնացութիւն: զանցագնացութիւն: յառաջ խաղացութիւն, ընթացութիւն.

Progreſſus rerum. Հետեւութիւն, ելք և վերջ երացն: ætatis, բազմութիւն, լիութիւն ամաց: մեծութիւն հասակի: temporum, հետեւութիւն, բերութիւն ժամանակաց: երկարութիւն ժամանակի: ընդլանք ամաց: in ſcientiis, առաջադիմութիւն, յաջողութիւն, յառելութիւն, առաջուիլ ի գիտութիւնս: աճուիլ, աճեցուիլ: զարգանալն ի գիտութիւն.

Progreſſum facere in ..... առաջանալ, առաջել, առաջադէմ լինել ի գիտութիւնս: զարգանալ հմտասութիւն: առաջադէմ յաջողել և: երթալ յառաջ ի բարն: աճեցուն լինել: ուղղիլ ի գիտութիւն.

Proh. Ահա: աւաղ: վայ: v. ò.

Prohibeo, ere. Արգելել: ոչ թողուլ: հրաժարեցուցանել զոք ձաշակել, vel ի ձաշակելոյ: արգելել զնա զի մի ձաշակիցէ: Թոյլ ոչ տալ: արգելել զնոր ինչ յուսելէ: ոչ տալ նմա ուսել: ոչ թուլացուցանել, ոչ թողացուցանել, ոչ նեղել նմա ուսել: ոչ արձակել զնա ուսել.

Prohibere malum ab aliquo, vel aliquem à malo. Զարն ի բաց առնել, դարձուցանել, հեռացուցանել, մղծել ի մէնջ: ապրեցուցանել զմեզ, փրկել, պահել զմեզ ի չարէ.

Prohibitio. Արգելուիս: արգելանք: արգելք: սպառնալիք մի առնել զբան ինչ: խափանուիս: ի բաց մղծուիս: հրամանս հրաժարել ի: abl.

Prohibitus. Արգելեալ: զոր օրէն չէ, արժան ոչ է առնել.

Projectio, nis v. g. mercium in mare. Ընկէց, ընկեցուիս, Թափուիս բեռանց ի ծով: ſaxi projectio, քարընկէց: բարի հա-

ռուիս, արձակուիս.

Projectitius, projectus. Ի բաց ընկեցեալ: ընկեցիկ: հգեալ: Թափեալ: արկեալ. de puero, հգած երեխայ: գրանկ: ի գրուելս հգեալ, ընկեցեալ: արտաքս թեալ.

Projectura in ædificiis. Քանդակն արտաքս Թուուցեալ.

Projectus: v. projectitius.

Projectus humi. Ընկեալ, տարած եալ, պարզեալ ի վր երեսաց երկրի. գետնատարած: սիրեալ, զերեսս վարեալ ի գետին: զգետնեալ, հարեալ, զարկուցեալ ի գետին: ընկողմեալ, կողմանեալ ի վր երկրի.

Projectus in libidinem. Ընտառակ: սանձահարձակ ի ցանկութիս: v. libidinoſus.

Projectus, ûs. Զգուիս. ընկեցուիս: v. projectio.

Projicio, ere: v. g. ſaxa. Զգել զքար. քարկոծ առնել: ſarcinas in mare, արկանել, ընկենուլ, Թափել, հեղուլ, ընկղմիկ առնել զբեռինս ի ծով: զբեռինս Թափել ի ծով: Թեթեւացուցանել զնաւն: projicere pulverem, ցանել, հոսել զմոխիր.

Projicere in terram. Զգետնել զոք: զարկել, զարկուցանել, հարել, հարկանել զնա ընդ երկիր: հոսել զնա ի գետին.

Projicere ſe ad pedes. Ինձնարհեալ անկանիլ, սիրել առ ոտս. անկանիլ յերեսս առաջի, vel ի վր երեսաց նորոց. յերկիր փարիլ, փարեալ սիրել, զերեսս փարիլ ի գետին առաջի, gen.

Proin, proinde. Ուրեմն: ապա. և ապաչ: ապա ուրեմն: այսուհետեւ: վ այնմիկ.

Prolabor, bi. Ընկճանիլ. գլորիլ: հակիլ. հգիլ ի վայր.

Prolabi, everti. Գլործանիլ: քանդիլ: v. everto.

Prolapſus, ûs. Ընկուիս. v. caſus.

Prolatatio, nis. Արտաքուիս ժամանակի: տարածուիս առ այլ ժամանակ: յետաձգուիս: երկարեցուիս: յետս հգուիս. յապաղուիս.

Prolatio, idem.

Prolatio finium imperii. Ընդարձակուիս սահմանաց Թագաւորութեան.

Prolatio, pronuntiatio. Ընդարձակութիւն.

Prolato, are. Երկարեցուցանել: հգել յերկար. ընդերկարել: ընդարձակել: տարածել: երկայնացուցանել: սիրել.

Prolatare diem ex die. Արտաքել առ այլ ժամանակ: յետս հգել յօրէ յօր. vide differre.

Prolecto, are. Հաճոյական բանիւք և խոստմամբք հրապուրել, պատրել: հաճոզել: շողոքորթել պատիր բանիւք.

Proles, is. Ազգ : ցեղ : ձև : տեսակ : aliàs որդի, ծնունդ : զաւակ.

Prolixè. Ընդ երկար : երկարապէս : յերկար : երկարօրէն : երկարութեամբ բանից. ճոխաբանութեամբ : աւելորդութեամբ բանից : item յօժարութեամբ. առատապէս : առատաբարութեամբ.

Prolixitas, tis. Երկարութիւն : ընդերկարութիւն : ճոխաբանութիւն : աւելորդութիւն բանից : շատախօսութիւն. առատութիւն.

Prolixus, a, um. Երկար : երկայն : յերկար ձգեալ : երկարաձիգ : ընդարձակ : տարածեալ : երկարատարած : in sermone, երկարախօս : ճոխաբան : որ խօսի անսպառ, երկարապատումն. որ զբանն. երկարացուցանէ մինչև յանհուն : որոյ խօսքն ոչ ունի զվախճան, ոչ սպառի երբեք : aliàs առատ : առատաբեր : յօժարաբեր : առատապարգև.

Prologus, gi. Առաջաբանութիւն : մուտ, սկիզբն բանին.

Prolongo, are, Երկարացուցանել : երկարել : ընդ երկարել : երկարեցուցանել : երկարաձգել : ձգել, քարշել, հանել, ածել յերկար. յետս ձգել յօրէ յօր. տարածել առ այլ ժամանակ : prolongari dies vitæ, ընդերկար լինել աւուրք կենաց.

Proloquor, qui. Առաջաբանել : նախաբանագնաց լինել.

Proludo, ere ad pugnam v. g. Առաջագոյն կրթել, վարժել, փորձել զէնքն ի մարտ : առնել զհանդէս, առնուլ զփորձ պատերազմին.

Proludium. Առաջագոյն կրթութիւն : վարժութիւն : փորձ : փորձառութիւն : հանդէս ի պատերազմ : սկզբնամարտ.

Proluo, ere. Լուանալ : ողողել : ողողանել.

Prolusio. Առաջաբանութիւն : մուտ և սկիզբն բանին : նախակրթութիւն : aliàs ut proludium.

Proluvies, ei. Լտակ, հեղեղատ ջրոց : յորդ գնայուն ջուր որ զետօրէն ընթանայ : ջուր յորդահոս, յորդեալ.

Ventris proluvies. Ախտ ծիւրական : փորին ծորումն, հոսումն, փորերթութիւն.

Promereo, ere : & promereor, eri. Արժանի լինել : cum gen. aut infin. verbi : vide mereor.

Prominens. Բարձրագոյն յերկրէ. արտակայ : արտաքս թռուցեալ : արձակեալ ի ablat.

Prominentia, æ. Արտաքս թռչումն, արձակումն : բարձրութիւն յերկրէ : արտաձգութիւն : արտակայութիւն.

Promineo, ere. Բարձրագոյն երևիլ : արտակալ : արտաձգիլ : արտաքս թռիլ, արձակիլ.

Promiscuè. Խառնիխուռն : խառնափնտուր : անորոշաբար : խառն ընդ միմեանս : անխտիր.

Promiscuus, a, um. Խառնի խուռն : խառնեալ ընդ միմեանս : անորոշեալ և անխտիր.

Promissio, nis. Խոստումն. առաջադրութիւն : ուխտ : խօսադրութիւն : յանձնառութիւն : terra promissionis, երկիր Աւետեաց : երկիրն քանանացւոց : երկիր որ բղխէ զկաթն և զմեղր.

Promissum. Խոստումն : ut promissio : stare promissis, առնուլ, կատարել, հաստուցանել զխոստմունս իւր : հաւատարիմ լինել ի վերայ խոստմանց իւրոց : պահել զհաւատս. կալ ի խոստմունս : հաւատարմացուցանել զբանն իւր : Promissis non stare, անցանել զխոստմամբ իւրով : ապականել, եղծանել, եղծել, ցրել, ցրուել, ոչ կատարել, ոչ հաստուցանել զխոստմունս, զուխտն : ստել ուխտի և խոստման իւրում : խախտել զուխտն : դառնալ յուխտից.

Promissus, a, um. Խոստացեալ : ուխտեալ : ակնկալի : ակնկալութիւն.

Promissus, longus. Երկար : երկայն, երկարաձիգ.

Promitto, ere. Խոստանալ : խոստումն առնել : առնուլ յանձն իւր : ուխտ առնել դնել թէ : երդնուլ : երդմամբ խոստանալ.

Promitte mihi te..... տուր ինձ բան զի : հաւաստել ումեք cum infin.

Promittere barbam, crines. Զհերս, զմօրուսն թողուլ : arbor se promittit, ծառն զոստս իւր ընդարձակէ, տարածէ, սփռէ, կարկառէ, մեկնէ.

Promo, ere. Հանել, ածել արտաքս : արտահանել : առնուլ ի վեր : արտաբերել.

Promontorium. Ծովեզերեայ բլուր, կամ ցամաք նեղ և անձուկ որ սփռի, կարկառի, արտաձգի ի ծով : ցամաքաբերդ.

Promotio ad dignitates. Առաջադրութիւն : վերացումն, բարձրացումն : կարգեցումն ի պետութիւն ինչ : in sensu phys. յառաջ շարժումն, մղումն.

Promotor, is. Առաջարկու : առաջնորդ, պատճառ բանին : արարչապետ.

Pro-

Promoveo, ere, phyſic. ազատաքածել: առաքարկել: յառաջ մղել: յառաջ բերել: մերձեցուցանել.

Promovere aliquem ad. վերացուցանել, բարձրացուցանել, առաքարկել, մերձեցուցանել զոք ի պաշտօն: կարգել: կացուցանել զնա պետ &c.

Promovere imperium. Ընդարձակել զսահմանս թագաւորութեան: տարածել: կարկառել զ.

Promtè, promtiſſime. վաղվաղակի: շտապութեամբ: արագապէս: խոկ և խոկ: փութապէս: փութանակի: փութով, շուտով մեծաւ: յօժարապէս: անյապաղ: առանց յապաղելոյ: անդադար: ոչ ինչ դադարեալ: ինքնայօժար կամօք: սրտի մտօք.

Promtuarium. Պահարան կերակրոց, մթերից, և պիտոյից տան: հաստբար: հաստբարանոց: մարան: մառանն: ուր մթերեն զպիտոյս տան: vul. հաւուձ խանայ.

Promtus, a, um. ազատ և փոյթ ի բարկութեի v. g. դիւրաբարկ: վաղվաղուտ: անդադար: յօժար և պատրաստ ի: երթալ դուռնք ոտք նշ ի հեղուլ զարիւն: անյապաղ: յօժարասիրտ: շուտափոյթ: շոյտ և ընդոստ: դիւրագոյն ի: aliàs v. facilis.

In promtu ratio eſt. Յայտնի է պատճառն: v. manifeſtus.

Promulgatio. Հռչակութեի. հրատարակութեի: հռչակումն: զեկուցումն: ծանուցումն. հարակումն.

Promulgo, are. Հռչակել: հռչակ առնել: հրատարակել: յայտնել: հաստբաւել: հարակել. արձարձել: զեկուցանել: ի լոյս ածել, հանել: քարոզել: տարածել զծանօթութեի.

Promus, i. Տնտես: հաղարապետ. մատակարար. վերակացու տան: vul. սերքար: նազիր.

Pronepos, nepotis filius. Թոռնոյն որդի.

Proneptis. Թոռնոյն աղջիկ.

Pronitas, tis. Յօժարութեի. բնականն հայժումն սրտի: դիւրութեի: հզաւումն ի.

Pronomen, inis. Դերանուն: փոխանուն: ſic dictum quia loco nominis accipitur: ասի այսպէս զի է փոխանակ անուանն: aliud eſt perſonale quod determinatam perſonam ſignificat, ut, ego, tu, ille: այլ է անձնական կան որ զբայորոշեալ անձն նշանակէ զոր օրինակ, ես, դու, նա: aliud eſt relativum, ut, qui, quæ, quod, quis? այլ է առընչական ոյն, որ, ո, ոք: aliud eſt poſſeſſivum ut, meus, tuus, ſuus: այլ է սեռական, զոր օրինակ, իմ, քո, իւր: aliud eſt demonſtrativum, ut, hic, ille, iſte: այլ է ցուցական ոյդ, այս, սա: այդ, դա: այն, նա.

Pronuba, æ: quæ nuptiis præeſt & ſponſam deducit in domum mariti. Կին որ է վերակացու հարսանեաց և զհարսն առնէ ի տուն փեսային.

Pronunciatio. Հռչակութեի.

Pronunciatum, effatum. Հռչակեալն: ասուածն: բան: որոշուածն.

Pronuncio, are. Հռչակել: ասել: անուանել.

Pronunciare, definire. Դատել: դատաստանել: վճռել: զվճիռ հատանել: սահմանադրել: սահմանել: հաստատել: իրել: կանոնել: պարզել, լուծանել զկնդրն.

Pronus in terram. Ի կոր անկեալ յառաջ կոյս: կորացեալ: կարկամեալ: գրգռեալ: կորափոր, կարկամեալ անձամբ. դուձ: որ գուձ երթայ: կարկամեալ ընկուզք: գլխակոր: երկրահայեաց: կորագլուխ: որ զդէմս դնէ յերկիր.

Pronus, facilis. Յօժար: յօժարասիրտ. դիւրագոյն: հեշտ: pronum ad honores iter: ճանապարհ որ դիւրաւ հանէ, տանի ի փառն. v. proclivis.

Proœmium: v. præludium.

Propagatio generis humani. Տարածումն ազգի մարդկան: հասանելումն: փոխանասնումն: սփռեցումն: fidei, հաւատոյ տարածումն, ծաւալումն, ընդարձակումն, սփռեցումն, հռչակումն ընդ ամ երկիր.

Propago, are. Տարածել: տարձգել: ընդարձակել: փոխանասնել: սփռել: ծաւալել: արձարձել: տարածանել: արձագանգել: բազմացուցանել. աճեցուցանել: ճկտել.

Propago, inis. Ազգ: ցեղ: սերուն: սերունդ: զարմ: ծնունդ: տոհմ. ազգատոհմ: սերունդ.

Propago vitis v. g. Ոստն: շառաւիղ: բարուենակ: ընձիւղ: սաղարթ: բողբոջ: սաեղն, plur. սաեղունք: ճիւղ, ճուշ որ բուսանի, արձակի ի բուն ծառոյ: item vul. սանդալիս. քաւշան.

Propalam: v. palam.

Propalo, are. Հռչակել: յայտնել. յայտն առնել: հրատարակել: հանել, ածել ի լոյս: բացայայտել. ծանուցանել: հռչակ առնել: ճարակել.

Propè cum accuſat. Մօտ քաղաքին: vide juxtà.

Pro-

Propè, ferè. Իբր: նբրև: v. ferè: prope factum eſt ut iret: պատրաստ էր երթալ: ի պատրաստի ունէր երթալ: մերձ էր յերթալ: սակաւիկ միւս ևս և երթայր.

Propediem, paucis ab hinc diebus. Յետ սակաւ ինչ աւուրց: յետ սակաւուց: ի մօտոյ: յետ դուշնաքեայ ժամանակի: յետ սակաւ միոյ.

Propello, ere. Ի բաց առնել. յետ դարձուցանել: վարել ի բաց: ի բաց մերժել: յառաջ մղել: ձգձգել: մղելով առնել:

Propemodùm. Գրեթէ: նբրև: v. ferè.

Propendeo, ere in: cum acc. Յօժարիլ, յօժարութիւն ունել, յօժար լինել ի: vel aur: յօժարագոյն առ զանձն եւր ի: ոգի կցել, ձգել, ձգտիլ ի սէր: v. inclinatus.

Propendere, de lancibus libræ. Կշռիլն հարստանալ: միւս կողմն կշռոյն ծանրանալ, ծանրացեալ հանիլ: կշռոն զօրանալ: Թող մի կշռոյն ծանրանալ քան զմիւսն.

Propenſè. Յօժարապէս: յօժարութիւբ սբառն: ինքնայօժար կամօք: սրտի մտօք: յօժարօրէն: մտադիւբ և ախորժելի սրտիւ: լինով հաւանութիւբ կամաց.

Propenſio, phyſic. Ի վայր անկումն: խոնարհեցուն, հակումն ի մի կողմն.

Propenſio voluntatis. Յօժարութիւն սբառն: ներհակումն, ձգտումն ի: սրտի դարձն, դիւրութիւն, բնական շարժումն ի.

Propenſus ad..... Յօժար: յօժարեալ: ձգտեալ ի: v. proclivis.

Properanter, properatim. փութով մեծաւ: շտապով: անդադար և անյապաղ ձեպով: v. citatim.

Properantia, properatio. Շտապ: շտապութիւն: փոյթ: շուտափութութիւն: ձեպ: ձեպումն: արագութիւն: վաղվաղումն.

Properatum opus. Մեծ փութով և ձեպով շինեալ.

Propero, are. Շտապել: վաղվաղակի: շուտափոյթ երթալ: v. accelero.

Properare opus. Վաղվաղել, փութով առնել զգործն: v. accelerare.

Properus, a, um. Շտապեալ: վաղահաս: արագագնաց: արագընթաց: սբընթաց: անդադար: անյապաղ: վաղվաղիկ: շուտափոյթ: v. celer.

Propheta, æ. Մարգարէ: ծածկաւես: նախագէտ: նախադուշակ: աճապղպ միտք նբ.

Prophetæ majores quatuor. Չորեքն մեծ մարգարէք այսինքն.

Iſajas. Եսայի: gen. Եսայեայ.

Jeremias. Երեմիայ: gen. Երեմիայի:

Ezechiel. Ըզեկիէլ: gen. եզեկի.

Daniel. Դանիէլ: gen. ի.

Prophetæ minores duodecim. Յերկոտասան փոքունք մարգարէք: այսինքն.

Oſee. Ովսէէ: gen. ովսեայ.

Joel. Յովէլ: gen. յովէլեայ.

Amos. Ամովս: gen. ամովսայ.

Abdias. Աբդեու.

Jonas. Յովնան: gen. յովնանու.

Michæas. Միքէէն: gen. միքեայ.

Nahum. Նաւում: gen. նաւումայ.

Habacuc. Աբակում: gen. ամբակումայ.

Sophonias. Սոփոնիայ: gen. սոփոնիայ.

Aggæus. Աggէոս: gen. աggեայ.

Zacharias. Զաքարիայ: gen. զաքարիայ.

Malachias. Մաղաքիայ: gen. մաղաքիայ.

Prophetia, æ. Մարգարէութիւն: կանխասացութիւն, նախադուշակութիւն մարգարէից.

Propheticus, a, um. Մարգարէական, հոգի մարգարէութեբ: մարգարէաշնորհ հոգի: աճապղպ միտք նբ.

Prophetiſſa. Կին մարգարէ: մարգարէուհի.

Prophetizo, are. Մարգարէանալ: նախագուշակել: նախագիտել, նախապատմել զնոսա ապագայս.

Propinatio. Աղբուցումն: մատուցումն.

Propino, are vinum. Աղբուցանել, մատուցանել զգինի: հնդկանութիւն, կամ քեզ առողջութիւն ասել ուսուք: տալ ըմպել: ասել ուսուք, այս անուն հնդկանութիւբ Թատերգու կուշան է.

Propinquè. Մօտ: մերձ. առընթեր: v. juxtà.

Propinquitas. Աղընթերութիւն: առընթերակայութիւն: հպատութիւն: առնչութիւն: եղբակցութիւն: մերձաւորութիւն: մերձակայութիւն.

Propinquitas, cognatio. Աղգ: ազգութիւն: ազգակցութիւն: խնամութիւն: արենակցութիւն: ազգականութիւն: ընտանութիւն մարմնոյ.

Propinquitas, ſimilitudo. Նմանութիւն: համեմատութիւն: առընչութիւն: նմանակցութիւն: հատարակութիւն: համակերպութիւն.

Propinquo, are, accedere. Մատչել: մերձենալ: v. accedo.

Propinquus, vicinus. Մերձ: մերձաւոր:

մեր

մերձակայ : հպաւոր : մօտաւոր : առկայ : առընթեր : ընթերկայ : եզերակից : շուրջ բնակեալ : սահմանակից .

Propinquus , affinis . Ազգական : ազգակից : խնամի : արենակից : համացեղ . համազգի . aliàs , նման : համեմատ : համաձայն .

Propior , is . Մերձագոյն : մերձաւորագոյն .

Propitiatio , nis . Քաւութիւն : վն մեղաց : պատարագ զոր մատուցանէին առ ի զածուցանելոյ զբարկութիւն այ : Թողութիւն : ողորմութիւն : այցելութիւն .

Propitiatorius , a , um . Քաւարան : քաւութեան տեղի : պատարագ մեղաքաւեւիչ , վն մեղաց : item operimentum Arcæ ex auro mundo , in quo Cherubim alas extendebant : քաւութիւն : տապանակին ծածկոյթ յոսկւոյ սրբոյ յորոյ վր քերովբէքն տարածէին զթեւս իւրեանց .

Propitio , are , propitium facere . Ողորմելի առնել զոք : կակղացուցանել զսիրտ նր : շարժել զնա յողորմութիւն : v. placo .

Propitius , i . Ողորմելի : այցարար . օգնական : նպաստ : նպաստաւոր : Ձեռնտու : քաւիչ մեղաց : գթած : ողորմած : մարդասէր : անյիշաչար : անոխակալ : propitium esse , լինել ձայնի , աղօթից մերոց : ած հաճիլ ընդ մեզ : ներել մեզ : անպարտ առնել զմեզ : քաւել զմեզ .

Propola , æ . Մանրածախ : vul. խուրտայ ֆռուշ persic.

Propono , ere : exponere . Առաջադրել : յառաջ բերել , հանել , ածել : դնել առաջի աչաց : կացուցանել , առնել ի ցոյց : զիր ինչ առաջարկել , արկանել յառաջ առ ի հաւատալ : ընդ առաջ , յանդիման կացուցանել .

Proponere , statuere . Առաջադրել ինձ , հաստատել ի միտս , ինմէ ինքեան , դնել ինձ vel ի մտի ինքեան , դնել անձին ինքեան , ուխտել այ այլ եւս ոչ առնել .

Proponere sibi aliquem ad imitandum . Դնել , կացուցանել զոք օրինակ վարուց իւրոց : համահետեւել , զհետ երթալ շաւղաց նր : շրջել ի շաւիղս նր : նախանձել ընդ վարս նր : հայել ի նա , դնել ինձ զնա նպատակ .

Proponere sibi finem ..... Հայել , դիտել , նայել ի : ձգտել : զինքն առձգել առ : զդիտաւ այ կացուցանել , դնել ինձ իբրեւ զդէտ եւ նպատակութեան նշան .

Propontis . Կոստանդնուպօլսի ծովն .

Proportio , nis . Համեմատութիւն . նմանութիւն : հանգիտութիւն : հանգիտաւորութիւն . չափակցութիւն : բաղադրութիւն : պատշաճողութիւն : յարմարութիւն : չափաբերութիւն : հաւասարութիւն : առընչութիւն .

Proportio , membrorum , partium apta compositio . Բարեչափութիւն անդամոց : յարմար եւ վայելուչ չափ հասակի , դիմաց հասակի : վայելչադրակ . բարեյօդ կազմութիւն մարմնոյ : համեմատ եւ պատշաճ շարակարգութիւն ամ մասանց .

Æquâ proportione laborum , merces datur. Ըստ վաստակոց մերոց , վարձ առնի : որով չափով վաստակեցաք նոյն չափով վարձ առցի մեզ : առ չափ , ըստ չափոյ համբերութեան , եւ յաղթանակաց տուրք : արժանի ըստ որոց մեղայ պատժեաց զիս : հանգիտաբար , համեմատաբար , ըստ արժանեաց իմոց : ըստ որում մեղայ պատժեցայ : nulla est proportio tenebrarum cum Deo &c. ոչ համեմատի խաւարն ընդ այ : զինչ հաղորդութիւն է արդարութեան ընդ անիրաւութեան , եւ կամ զինչ հաւասարութիւն լուսոյ ընդ խաւարի : եւ կամ զինչ միաբանութիւն : է քի ընդ բելիարայ . 2. Corinth. 6.

Proportionem inire . Համեմատել : չափակցել : հանգիտաւորել : բաղդատել : հաւասարել : չափակից առնել : պատժել ըստ չափու , ըստ արժանւոյն : վաստակել կարի չափ .

Proportionatus . Համեմատ : հանգէտ : հաւասար : հանգիտաւոր : բաղդատ : բաղադրեալ : յարմար եւ չափակից : վայելչադիր : համաչափ : յարմարապէս պատշաճեալ . aliàs v. æqualis .

Propositio . Առաջադրութիւն : առաջարկութիւն : առաջաբերութիւն .

Panes propositionis ; communiter in Exo. ponitur . Հացն երեսաց : at Luc. 6. հացն առաջաւորութեան : 12. panes azymi Deo oblati , positi seni seni super altare : էին հացք ժբ : բաղարջ եւ անխմոր զորս մատուցանէին այ եւ դնէին վեցս վեցս ի վր սեղանոյն .

Propositum , i . Առաջադրութիւն : մտածութիւն : խոստումն : կամք : դիտաւորութիւն . յանձնառութիւն : ուխտ : ձեռնարկութիւն . բուռնարկութիւն .

Propositi tenax . Հաստատարիմ ի վր խոստմանց իւրոց : հաստատ եւ անփոփոխ ի խորհուրդս իւր : կորովամիտ , պինդ եւ անխախտ , յամառեալ ի միտս իւր .

Propositus , a , um . Առաջադրեալ : առաջիկայ : proposito gaudio sustinuit Crucem , փոխանակ մխիթարութեան որ նմա

առա

առաջի կայր յանձն էառ զխաչ : հայելով ի մխիթարութիւն.

Propriè. Յատկապէս : յատուկ ինչ կերպիւ : propriè, convenienter : պատշաճօրէն : ըստ պատշաճի : ճահաւորապէս : արժանաւորապէս : վայելչապէս.

Proprietarius, rei dominus. Տէր իրին : յատուկ ստացօղ և իշխան նր.

Proprietas, qualitas. Յատկութիւն : սեպհականութիւն : բուն և յատուկ զօրութիւն.

Proprietas, dominium. Տէրութիւն . իշխանութիւն : իւրացուցումն : ինքնացուցումն.

Proprius, ſingularis. Յատուկ : յատկական : սեպհական : բուն : բնական : իսկական : իւրական : էական : բնածին : բնաւորեալ : ընդածին . ինքնաբուն.

Proprium nomen. Անուն յատուկ, յատկական : բուն անուն որ դնի ի մկրտութե.

Propter. Վասն, պատճառաւ : cum gen. propter metum, յահէ : փոխանակ . gen.

Propter urbem. Մերձ քաղաքին . vel ի քաղաք : vide prope.

Propterea. Վասն այնորիկ : որոյ յաղագաւ այսոյ ուրեմն : propterea quod, որով հետև : փոխանակ զի : վասն այնորիկ զի : այնու յաղագաւ զի : v. quia.

Propudioſa mulier. Լիրբ և անզգամ : անամօթ : v. impudens.

Propudium. Աղտ : ամօթ : անարգանք : գարշանք : նախատինք : խայտառակութիւն.

Propugnaculum, arx. Ամրոց : ամրութիւն : ամուր, ամրախիտ տեղի : aliàs, օգնականութիւն : ապաւէն : v. protectio.

Propugnatio. Օգնութիւն : օգնականութիւն : նպաստութիւն : ձեռնտուութիւն : ի թիկունս հասութիւն : պաշտպանութիւն : Ջատագովութիւն : պատսպարութիւն.

Propugnator. Ջատագով : օգնական : պաշտպան : ասպնջական . ձեռնտու : օժանդակ : հովանաւոր : զօրավիգ : ընկալուչ : խնամօղ : ակնածու . պատսպարօղ.

Propugno, are. Օգնել ումեք : ձեռնտալ, ձեռնտու լինել նմա : հասանել նմա ի թիկունս : թիկնածել ի վր նր : պաշտպանել, պատսպարել, ջատագովել զնա : պաշտպանողաց հակառակել : կալ ընդ դէմ դիմամարտել : ընդվզել ընդ դէմ : զդէմ ունել dat. դիմանալ ընդ դէմ : զթշնամիս ի բաց դարձուցանել ի : abl.

Propulſatio periculi. Ի բաց դարձումն, հեռացումն, մերժումն չարին ի մէնջ.

Propulſo, are. Հալածել, տանել, մերժել ի բաց : ի բաց վարել, դարձուցանել զչար ի մէնջ . ձգձգել . մղել : խթել.

Prora, æ: navis pars anterior. Առաջին կողմն նաւին.

Proreta, æ : qui à prora navim regit. Նաւավար, որ յառաջոյ կողմանէ վարէ զնաւն.

Prorex. փոխանակ, փոխանորդ, երես փոխան արքային : vul. նայիբ.

Proripio, ere : vi rapere. Բռնամբ, բռնութեամբ, բռնաբար տանել, վարել, յափշտակել.

Proripere ſe ex ædibus. Մեկնիմ, մեղմով, մեղմաբար խոյս տալ, ելանել ի տանէն.

Prorito, are. Գրգռել : զայրացուցանել : v. irrito.

Prorogatio. Երկարացումն : & երկարեցումն : տարածումն ժամանակի : յետաձգութիւն : ընդերկարումն : տարածումն առ այլ ժամանակ.

Prorogo, are. Երկարել, ընդ երկարել, երկարացուցանել զժամանակ : յետս ձգել, տարածել առ այլ ժամանակ.

Dies aliquos alicui prorogare, ad ſolvendum. Ներումն տալ զերիս աւուրս, թոյլ տանել նմա ութ աւուրս : համբերել զամիս մէկ, պայմանադրել նմա մինչ և մի տարի : պայմանել, ներել նմա զամ մի.

Prorſùs. Ամենևին : ըստ ամենայնի : բնաւ : v. omninò.

Prorumpo, ere ex. Բռնութեամբ ելանել, արձակիլ ի abl. de aqua autem, ջուր ի վեր մղեալ բղխել : de igne ex montibus prorumpente, հուր, հրեղէն ցոլմունք ցոլանալ, ցայտել, բորբոքիլ, հատել, ելանել, արձակիլ ի լեռնէ : ի վեր մղեալ արձակիլ.

Proſa, æ. Արձակ բան : ոչ չափեալ ոտիւք, այլ լոյծ և ընդարձակ.

Proſapia, æ. Ազգ : զարմ : ցեղ : տոհմ : տուն.

Proſcindo, ere. Կտրել : հատանել : v. ſcindo.

Proſcribo, ere domum. Ազդարարով ծանուցանել թէ տունն վաճառելի է, ի վարձու է.

Proſcribere bona alicujus. Օինչս ուրուք մազաթ, հարաջ ձգել : ընդ գնով արկանել : proſcribere caput illius, զգլուխ նր, զկեանս նր արկանել ընդ գնով . գին և վարձ հատանել այնոցիկ որք սպանցեն զնա : սպանողաց նր սահմանել զվարձս.

Proſcribere aliquem, in exilium ejicere. Աքսորել զոք ; v. exilium.

Proſcriptio, bonorum. Ընչից մազաթ ձգումն և վաճառումն . capitis, գնատու-թի,

թն, ընդ գնով արկութն ; գնադրութն, թէ այսքան վարձ առնուցու որ սպանցէ զնա : aliàs, աքսորանք : տարագրութն յերկրէ : v. exilium .

Proscriptus, a, um : de bonis, capite. Խուզք մաղաձ ձգեալ : գլուխ ընդ գնով արկեալ : aliàs, աքսորեալ : v. exul .

Proselytus. Նորահաւատ : եկամուտ : գեղահաւատ : եկն : plural. եկք : եկաւոր : պանդուխտ : նորաշարժ : նորափորձ : նորակիրթ .

Prosemino, are. Ցանել : v. semino .

Prosequor, qui aliquem. Վարել, սնդել զկնի նր : v. insequor .

Amore prosequi. Սիրել : v. amo .

Prosilio, ire. Ոտնքն արկանել, արձակել, ոստեալ դիմել, վաղել ի նա, ի վր նր .

Prosilire ab equo &c. Ի բաց ոստեալ թռել, վաղել, անկանել, ոստել ի ձիոյ, յանկողնոյ .

Prosodia. Ձայնադաշնութն : առոգանութն : է մասն ինչ քերականութե որ ուսուցանէ զվանկապաշտութն, որ վանգն իցէ սուղ, և որ երկար .

Prospecto, are ex fenestris. Ընդ պատուհանս կարկառել և հայել .

Prospectus, ûs : in prospectu omnium. Տեսն : gen. ոյ : աչք : առաջիկայութն : յանդիման, առաջի ամենեցուն : ի ցոյց, յաչս, ակներև, լուսով, ի լոյս, յանդիման, առաջի ամենայն ժողովրդեան .

Prospectus ex loco. Տեսութն : զուարթացին տեսիլն է ի տեղւոջէ անտի : vide aspectus .

Prosper, a, um. Ընդունելի ժամանակ : յաջողեալ : դիպող : դիպակ : դիպաւոր օրն : օր պատրաստ : յարմար : պատշաճ : դիպակ վայրի : de vento, հողմն յաջողակ : խաղաղ : de fortuna, բարեբախտութն : յաջողութն .

Prosperè. Յաջողաբար : յաջողութբ : ըստ ըղձից և կամաց իմոց : բարւոք : ըստ հաճոյից սրտի .

Prosperitas. Յաջողութն : յաջողմունք : բարեբախտութն : բախտաւորութն : բաջաբախտութն : երջանկութն : բարեդիպուածութն .

Prospero, are : prosperum successum dare. Յաջողել : տալ յաջողութն : այցելու լինել ումեք : յմն առաջացուցանել, ուղղել զբանն, զգործն : յաջողութբ հանել, տանել զբանն ի գլուխ .

Prosperè succedere. Յաջողել, ուղղել բանն : բանն առաջնալ : յաջողութբ հանել ի գլուխ : առաջել ի բարի : առաջադէմ լինել .

Prospicio, ere. Դիտել, հայել, նայել, տեսանել ի հեռաստանէ : կարկառեալ ընդ պատուհանս նայել .

Prospicere futura. Նախագուշակել, նախադիտել, նախազգալ : առաջագոյն տեսանել զապագայս : v. prævideo .

Prospicere filiis &c. Զառաջագոյն հոգալ նախախնամել զպիտոյս որդւոց : խնամ ունել նց : զգուշանալ կերակրոց : հոգալ զպէտս : հոգալ զկարիս .

Prosterno, ere humi. Զարկուցանել զոք : զարկել զնա յերկիր, vel ընդ գետնի : հարկանել զոք զգետնին : հոսել զնա ի գետնին : պարզել, տարածել զնա ի վր երկրի .

Prosternere se humi, ad pedes. Գետնատարած անկանել առ ոտս, յերեսս, ի վր երեսաց առաջի : տարածել զերեսս ի վր երկրի : յերկիր փարել : յերկիր փարեալ սփռել : զերեսս խոնարհեցուցանել հողաչափ .

Prostibula, æ : prostibulum, prostituta mulier. Բոզ : պոռնիկ : կին շուն : կին խառնադնաց : եղծեալ : անխտիր ի պոռնկութե : չնաբարոյ : անյագ պոռնիկ : առ և անկադնաց : որ տարածէ զպոռնկութն իւր առ ամենեսեան .

Prostibulum, lupanar. Բոզանոց : բոզատուն : պոռնկանոց : պոռնկատուն : vide lupanar .

Prostituo, ere. Բոզանալ : պոռնկել : մատնել զինքն ի պոռնկութն : զանձն տալ ի բոզութն : տարածել զպոռնկութն իւր առ ամենեսեան : առ և անկ դնալ : առ և անկ առնել : լիրբ և անպատկառ ձգել զմարմին իւր յանառակութիւն պոռնկութե անխտիր : շուայլել պոռնկութբ : ողողանել յանառակ ցանկութիւն : զանձն դրաւել պոռնկութե : լայնել ամենեցուն : activè autem, զաղջիկն իւր պոռնկեցուցանել : զմարմին իւր վաճառելի ձգել ի պոռնկութն : &c. ex superioribus .

Prostitutio. Բոզութն : պոռնկութն : չնաբարոյութն : շնութն : խառնադնացութն : առ և անկութն : կատաղ աղտեղութե : շուայլութն : անառակութն անխտիր .

Prosto, are. Քանդակն թռուցեալ առձակել : v, promineo .

Prostratus, a, um. Զնկեալ յերկիր : զերեսս տարածեալ, երեսատարած : ի վայր կործանեալ դիմօք : խոնարհեալ գետնաչափ : զերեսս փարեալ ի գետնին : զերեսս

եղեալ յերկիր : յերկիր փռեալ , սփռեալ : aliàs , կործանեալ : քանդեալ : v. eversus .

Prostypus , a , um . Քանդակ թեու-ցեալ արտաքս : արտակայ : արձակեալ ար-տաքս .

Prosum , desse . Օգուտ , օգտակար , շահ , շահաւէտ , պիտանացու լինել ինձ : օգտել ինձ : homini prodest tentatio , մարդ-շահի , օգտի , օգնի ի փորձութիւն : շահ լինի նմա , զպտուղ ունի ի abl. փորձու-թիւն է նմա օգուտ : non prosunt oculi , ոչ է աչաց պիտանութիւն : nihil podest argentum , ոչ ինչ է շահ , օգուտ արծաթոյ : արծաթ-ու ոչ ինչ օգնէ , օգտակար է : quid proderit nobis si : զինչ շահեցեմք եթէ : առ ինե եղէ ? quid prodest homini si mundum universum lucretur , animæ verò suæ detrimentum patiatur ? զինչ օգտիցէ մարդ եթէ զաշխարհս ամ շահեսցի , և զանձն իւր տուժեսցէ ? Matt. 16.

Protectio . Օգնութիւն : օգնականութիւն : նպաստութիւն : նպաստաւորութիւն : ձեռնա-տուութիւն : ապաւէն : ապաւինութիւն : ապաստան : ի թիկունս հասութիւն : պատ-սպարան : պաշտպանութիւն : հովանութիւն : հովանաւորութիւն : օժանդակութիւն : թիկ-նահասութիւն : խնամութիւն : gaudere protectione alicujus , լինել ընդ հովանեաւ թե-ւոց նր : ընդ արքայաշուք հովանեաւ վե-հանձնութեան նր .

Protector , is . Օգնական : ձեռնտու : ապաւէն : ապաստան : պաշտպան : հովա-նաւոր : օժանդակ : քատապաղղ : պատսպա-րան : թիկնաւոր : ձեռնկալու : զօրավիգ : ապաւէնական : խնամող : ընկալուչ : պահող : պահապան .

Protego , ere . Պահել : պահպանել : պատսպարել : թեւածել ի վր : պաշտպա-նել : ընկալնուլ , ընդունել զոք ընդ հո-վանեաւ իւրով : Քատապաղել : հովանաւո-րել : պահել ընդ հովանեաւ թեւոց : լինել նմա օգնական : հովան լինել , օգնել նմա .

Protegere . Ծածկել : v. tego .

Protelo , are aliquem . Վրդովել : վրդո-վեցուցանել : աղմկել : խռովեցուցանել : շփոթել : դղրդել : ամբոխել զնա , զմիտս նր : պղտորել զհոգի : հգել ի խռովութիւն .

Protelare , differre . Երկարաձգել առ այլ ժամանակ : ձգել յօրէ յօր : v. prolongo , differo .

Protendo , ere manum v. g. Ձգել , ար-ձակել , տարածել , կարկառել զձեռն : v. extendo .

Protero , ere . Կոխել : առ ոտս կոխան-առնել : v. conculco .

Protervè . Լրբաբար : անզգամաբար : v. impudenter .

Protervia , protervitas . Անզգամութիւն : v. impudentia .

Protervus , a , um . Լիրբ : անզգամ : v. impudens .

Protestantes . Հերձուածողք , որք ըն-դունին զհոգեսպան չար աղանդն գեն-շունչ լութերի : այսպէս անուանին , զի ի կայսերականն վճռէ բողոքեցին առ ընդ-հանուր ժողով : vul. լութերանք .

Protestatio . Երդումն : երդմամբ խոս-տումն : item բողոք , բողոքումն առ այլ դատաւոր .

Protestor , ari . Երդնուլ : խոստանալ : վկայել երդմամբ : aliàs բողոքել , բողոք արկանել առ այլ դատաւոր .

Protinus . Առժամայն : նոյն ժամայն : վաղվաղակի : իսկ և իսկ : անդանդաղ .

Protomartyr : sic vocatur S. Stephanus , Նախավկայ սբ Ստեփաննոս : quem Armenii vocant , գլուխ պարու vel պարագլուխ մարտիրոսաց .

Protonotarius . Դպրապետ .

Protoparens : Adam . Նախահայր մեր Ադամ .

Prototypus . Նախատիպ : Օրինակ : սկզբնատիպ : նախագաղափար .

Protraho , ere . Հանել արտաքս : vide extraho .

Protrahere negotium . Զբան ընդ եր-կարել : երկարաձգել : տարածել , ձգել յերկար ժամանակ , յօրէ յօր քարշել .

Protropum vinum . Գինի ինքնահոս յանկոխ խաղողոյ .

Protrudo , ere . Յառաջ մղել : յառաջ վարել : յառաջ հանել , տանել : մղելով յա-ռաջ տանել .

Proturbo , are . Ի բաց հալածել , մեր-ժել : հալածական , փախստական առնել : դարձուցանել ի փախուստ , վանել : ցրու-ել : à solio proturbare , հալածել , վտարել , քակել , քակտել , ընկենուլ , շարժել զոք յաթոռոյն .

Provectus , a , um . Առաջացեալ : առա-ջեալ : առաջացեալ : ætas provecta , ծերու-թիւն : ալեւորութիւն : vide senectus : provectæ ætatis , ծեր : մեծ ամօք : v. senex .

Proveho , ere . Յառաջ բերել : առաջ-քանալ : առաջխաղացուցանել ի տեղւոջէ ի տեղ : բարձրեալ տանել : յառաջ մղել , շարժել , հանել : անդրափոխել : անցու-ցանել .

Provehere ad honores. Կարգել, բարձրացուցանել, մերձեցուցանել, առաջ արկնել զոք ի պատիւ ինչ.

Provenio, ire. Ելանել: ծնանիլ: պատահիլ: բղխել: բուսանիլ: առաջացայիլ: առաջանալ, արձակիլ ի abl. լինիլ: հանդիպիլ ի abl.

Proventus, ûs. Հաս: մուտ: արդիւնք: բազում բարութի: հասոյթք: արմտիք անդոյն: արգասիք: մթերք: եկ և ելք հողոյն: ռոճիկ: diurnus, օրամուտ: annuus, տարեմուտ: magni proventûs, որ առնէ լիութե արդիւնս: բազում լիութե: արգասաւոր.

Proventus, successus. Ելք, վերջ իրին: յաջողութի կամ ձախողութի: v. successus.

Proverbium. Առակ: առասպելն: առակաբանութի: զառակ առակել զումեքէ.

Providè, & providenter. Խոհեմաբար: իմաստութբ: խորագիտութբ: հնարաբար: զգուշապէս: խնամութբ: մտախոհաբար: ուշադրաբար.

Providens, tis. Խնամօղ: խնամարկու: խնամածու: զգոյշ և ուշադիր ի բանս իւր: շրջահայեաց: խոհեմ: խելամուտ: մտախոհ: շրջադէտ: աչքբաց: նրբահայեաց: իմաստուն: խորագէտ: քաջամիտ: ուշեղ: հանճարեղ: զգօն: ներհուն: հոգացօղ: հոգաբարձ: նախահոգաց: նախախնամ: խնամակալ: նախատէս: զգուշացօղ: խնամատար: զգուշեղ: զգուշաւոր.

Providentia, in Deo. Նախախնամութի այ: խնամ վերին: սահմանադրութի, կարգաւորութի, տնօրէնութի և կամք այ որ զամ ինչ դարմանէ քաղցրութբ: որ զամ ինչ տրամադրէ և կառավարէ կշռով, թուով և չափով: որ անսղալ և անվրէպ իմաստութբ զամ ինչ հանէ և տանի ի պատեհական վերջն իւր.

Providentia, in homine. Խնամ: խնամութի: խնամարկութի: զգուշութի: ուշադրութի: խելամտութի: շրջահայեցութի: խոհեմութի: շրջադիտութի: մտախոհութի: աչքբացութի: նախագուշակութի: խորագիտութի: ուշեղութի: քաջամտութի: հանճար: հանճարեղութի: զգօնութի: իմաստութի.

Provideo, ere. Նախագուշակել: vide prævideo.

Providere alicui. Հոգաբարձոյն հոգալ զ. նախախնամել: կանխագիտել: խնամ ունել, տանել, genit. նախապատրաստել: զգուշանալ կերակրոց: հոգալ զպէտս իմ, հայթայթական հոգաբարձութբ, հայթայթխնամ ալօք հոգալ զկարիս .....

Providus, a, um. Հոգացօղ: ut providens.

Provincia, æ. Գաւառ: նահանգ: աշխարհ: երկիր.

Provincia, munus. Պաշտօն: պաշտօնութի: սպաս: cam provinciam suscepi, զայս առեալ եմ յանձն իմ.

Provisio futuri. Նախագուշակութի. v. prævisio.

Provisio, cautio. Զգուշութի: նախահոգութի: զգուշաւորութի: շրջադիտութի: մեծազան զգուշութի: v. providentia.

Provisiones, cibaria annona. Նախապատրաստութի ամ պիտոյից: դարմանք: պաշար: Թոշակ ճանապարհին: պէտք: կարիք: պիտոյք: ռոճիկ և դարման զօրաց: մթերք կերակրոց: ինչք մթերեալք: պէտք տան: համբար: հանդերձանք.

Provisor, oris. Խնամակալ, հոգաբարձու պիտոյից. որ հանդերձէ, նախապատրաստէ, հոգայ զպէտս: v. providens.

Provocatio ad pugnam. Կոչ: կոչումն: հրաւիրումն: բորբոքումն: գրգիռ. գրգռումն ի մարտ: ներգրգռումն: յորդորումն: ազդումն: ստիպեցումն.

Provocatio, appellatio ad judicem. Բողոք: բողոքումն: կոչումն առ այլ դատաւոր: v. appellatio.

Provocator. Կռուանիւթ: նիւթօղ չարեաց. որ շարժէ, ածէ, գրգռէ, բորբոքէ, ստիպէ, յորդորէ, քարշէ, զարթուցանէ զմեզ ի կռիւ: յուզօղ և ներմանօղ խռովութեց: նախանձարկու.

Provoco, are ad pugnam. Կոչել, հրաւիրել, բորբոքել, գրգռել, դրդել, քարշել, շարժել, ածել, հրաւիրել ի մարտ: յարուցանել զխռովութիս: գրգռել, յուզել զգրգիռ: բորբոքել զկէճ: արկանել, շարժել, ձգել զկռիւ ի մէջ.

Provocare ad judicem. Բողոքել, բողոքարկանել, դիմել առ այլ դատաւոր: v. appello.

Provocare ad malum. Գրգռել, շարժել, հրապուրել զմեզ ի չար: v. excitare.

Provocare ad bonum. Ստիպել, ածել, շարժել, զարթուցանել, յօժարեցուցանել, յորդորել, խայթել զմեզ ի բարի: խրատել զմեզ զբարի առնել.

Provolvo, ere. Թաւալել: թաւալեցուցանել: հոլովել: գլել: գլորել զվէմ: հոսել: թաւալ հոլովեցուցանել: & passiva վէմ անդադար հոլովմամբն գլիլ, թաւալիլ, թաւալ թաւալ գալ, հոսիլ, հոլովիլ

ի վերուստ ի վայր , գահավիժայր լերինն : վէմ հատեալ , ոստեալ ի լեռնէ սաստիկ ոլոր-մամբ վայրաբերիլ .

Provoluere se , provolvi ad pedes . Ցեր-կիր փարեալ ոտից , անկանիլ առ ոտս : v. prosterno .

Prout . Ըստ որում : որպ .

Proximè . Ի մօտոյ : մերձագոյն : հուպ ընդ հուպ : v. propè .

Proximè , recenter . Ի մօտոյ : նոր : առ-դէն իսկ : նախ քան զսակաւ ինչ աւուրս : սակաւ ինչ աւուրք են , դոյզն ժամանակ յորմէ հետէ .

Proximitas , propinquitas . Մօտաւորու-թիւն : մերձաւորութիւն : հպաւորութիւն : մեր-ձակայութիւն : առկայութիւն : առընթերու-թիւն .

Proximitas in cognatione . Ազգութիւն : ազգականութիւն : խնամութիւն : արենակցու-թիւն : ընտանութիւն մարմնոյ .

Proximo , are dat. Մօտ , մօտաւոր , մերձ , մերձագոյն , հուպ , հպաւոր լինել : dat. առկայ , առընթեր լինել : dat. vide accedo .

Proximus . Մերձագոյն : կցագոյն : հպա-ւորագոյն : առընթերագոյն : որ ի վերմ կայ : annus proximus , միւս տարի : հե-տեւեալ տարի : vul. գալ տարի .

Proximus , similis . Նման : համեմատ : նմանակից : համակերպ : հաւասար .

Proximus meus . Ընկեր : եղբայր : մեր-ձաւոր : diliges proximum tuum sicut te ipsum : սիրեսցես զընկեր քո իբրեւ զանձն քո .

Prudens , tis . Խոհեմ : իմաստուն : խե-լամուտ : հանճարեղ : քաջամիտ : խորա-գէտ : ուշեղ : միտախոհ : ժրագլուխ : խե-լահաս : խորամանկ : կորովամիտ : մտաւոր : մտավարժ : v. providens .

Prudens & sciens . Յօժարասիրտ : իմ-քնայօժար կամօք : գիտութբ : գիտաւոր-ութբ : կամաւ : սրտի մտօք : յօժարութբ սրտի զայն արարի .

Prudenter . Խոհեմաբար : ուշադրաբար : զգուշաբար : իմաստութբ : &c.

Prudentia . Խոհեմութիւն : իմաստութիւն : խելամտութիւն : հանճար , ոյ : քաջամտու-թիւն : խորագիտութիւն : ուշեղութիւն : զգօնու-թիւն : զգուշութիւն : ուշադրութիւն : հան-ճարեղութիւն : definitur rerum expetendarum vel fugiendarum scientia : սահմանի գիտութիւն և ճանաչումն իրացն որոց հետ-եւիլ պարտիմք կամ խոտորիլ ի նցէ : vice providentia .

Prudentia juris . Իրաւագիտութիւն : օրէ-նսագիտութիւն .

Pruina , æ . Եղեամն : gen. եղեման , որ է ցօղ սառուցեալ : սպիղ : պաղեղեամն .

Pruna , æ : carbones accensi . Կայծ : կայ-ծակ հրոյ : plur. կայծակունք : խարոյկ : որ է գործելի վառեալ .

Prunum , i . Շլոր : սլոր .

Prunus arbor . Շլորի ծառ : սլորի ծառ .

Prurigo , inis . Քոր : քոս : եռացումն : մարմաջումն : մարմնքումն : զայրացեալ քոս .

Prurio , ire . Քոր տալ : քոր գալ : մր-մռել : մարմաջել : coacervabunt sibi magistros purientes auribus : կուտեսցեն իւրե-անց վարդապետս ըստ մարմաջելոյ լսելե-աց իւրեանց .

Pruritus , ûs : ut prurigo : pruritus loquendi . Ճենգուան բերան : անզուսպ լեզու : անկարգ ցանկութիւն .

P S

Psallo , ere . Քնար , կամ զայլ ինչ բազ-մաղեայ նուագարանն հարել , հա-կանել , հնչեցուցանել : երգել քնարաւ : aliàs սաղմոս ասել , երգել : սաղմոսել .

Psalmodia , æ . Սաղմոսերգութիւն .

Psalmus , mi . Սաղմոս : գուբղայ & գու-բղայ կամ փառք սաղմոսին : երբեմն գու-բղայ երեք սաղմոս է կամ երկու : ութ գուբղայն մին կանոն է : սաղմոսք դաւթի են Ճ.Ծ.

Psalterium . Սոսանաղեայ սաղմոսարան : pro libro psalmorum , գիրք սաղմոսաց : սաղ-մոսարան .

Psaltes , is . Քնարահար : սաղմոսասաց : սաղմոսանուագ .

Pseudo Apostolus . Սուտ առաքեալ : sic de aliis .

Psittacus , ci : in Menol. Թութակ , & Թութակ հաւն : vul. Թութի .

P T

PTisana , æ . Գարէ ջուր : եփկանէ ջուր : արբաքովթ .

Ptolomæus . Պտղոմեայ : պտղոմէոս .

P V

PVbeo , ere : de adolescentulis qui jam lanuginem emittunt . Հասի յաղագս մատաղաշ մանկանց որոց յառաւելան արձ-կին

կին նորաբոյս մազինք : ժամանել, հասա-
նել ի տիս, ի հասակ մանկութեան.

Pubertas, ætas pubertatis ad generandum & concipiendum apta: in pueris ab anno 14. ad annum 18. in puellis ab anno 12. ad annum 16. Մանկութիւն : նորահաս մանկութե հասակ յորում կարէ արու սերմանել և էգ յղանալ : յամէ ժդ. երորդէ մինչև յամ ժը. երորդ ենթէ արու իցէ : Իսկ յամէ ժբ. որդէ մինչև յամ ժզ. երորդ ենթէ իցէ էգ = մատաղաչութիւն.

Pubes, is. Նորաբողբոջ մազինք յառնացի կամ և ի կանացի անդամս.

Pubes, & puber. Չբոս կամ էգ հասեալ ի չափ.

Pubes, nomen collectivum: iuventus. Մատաղաչ մանկունք.

Pubesco, ere: ut pubeo: dicitur etiam de plantis. Բուսանիլ : աճիլ.

Publicanus. Մաքսաւոր = հարկահան : հարկապահանջ.

Publicatio, nis. Հռչակումն : հրապարակութիւն : ծանուցումն : տարածումն : զեկուցումն : Յարակումն.

Publicatio bonorum. Ընչից առումն, գրաւումն յարքունիս.

Publicata bona. Ինչք յարքունիս առեալ, տուգանեալ, գրաւեալ : անուանեալ Թագաւորին.

Publicè. Հրապարակապէս : հրապարակաւ = համարձակապէս : համարձակօրէն = յայտնապէս : յաչս և ի լուր ամենեցուն : ականատեսաց.

Publico, are. Հռչակել : հրապարակել : հրապարակել : յայտնել : յայտնի առնել : ծանուցանել : համբաւել : հանել, առնել ի լոյս, յայտ, յաչս և ի լուր ամենեցուն : զեկուցանել : արծարծել : տարափողել : քարոզել : տարածել, սփռել զծանօթութիւն քնընդ ամ երկիրս : հրապարակս հանել ընդ ամ աշխարհ.

Publicare bona alicujus. Առնել, կալնուլ առնուլ զինչս նր յարքունիս = արքունեաց առնել : տուգանել, գրաւուցանել յարքունիս : անուանել Թագաւորին.

Publicum, ci. Հրապարակ : տեղի հասարակ, բացեալ և ընդարձակ ամենեցուն : egredi in publicum, Ելանել ի հրապարակս, ի ցոյց և ի տես ամենեցուն : abstinere à publico, առանձնական և գաղտակեաց նստել մեկուսացեալ, զատ և որիշ անջրպետ ի մարդկանէ.

Publicus, a, um. Հրապարակ, հրապարակ դեղի : բան հռչակեալ : յայտնի : ծանօթ : հրապարակեալ : հրապարակա ցոյց = համբաւեալ : որ է ի լոյս, յաչս, ի լուր ամենեցուն : bonum publicum, հասարակ օգուտ.

Pudendus, a, um. Ամօթական = ամօթալոր : ամօթալից : ամօթաբեր : պատկառելի : գործք ամօթոյք : անարժան : անպատեհ : անվայելուչ = պիղծ : գարշելի : խայտառակեալ : aliàs v. verenda.

Pudens, tis. Ամօթխած : v. pudibundus.

Pudenter. Պարկեշտաբար : պատկառելով դիմօք : պատկառանօք : ամօթաբար.

Pudet me, dere. Ամաչել : պատկառել = զամօթի հարկանել : զամօթ կրել : ամօթ երեսաց նր ծածկեաց զնա : ամաչել զամօթ մեծ : ծածկել զմեղ անարգանք մեր : ոչ ունել զհամարձակութիւն : զլխել & խուսել : խախբել դիմօք : չառագունել յամօթոյ : երես, Ճակատ այլագունել ի բազում ամօթոյ = ամօթ խնչ համարել զանեաարգանս յն քն.

Pudibundus, a, um. Ամօթխած : ամաչեալ : պարկեշտ : համեստ : պատկառեալ դիմօք : ամենապատկառ = զամօթի հարկեալ : ունելով առաջի : դլխակոր = խախբ դիմօք : որ զդէմս դնէ յերկիր յամօթոյ : երկրահայեաց : որ զգլուխ խոնարհ ունի ի վայր կոյս : կորագլուխ.

Pudicè. Ամօթխածութբ : պատկառաւ նօք : պարկեշտաբար : ողջախոհութբ : ժուժկալութբ : սրբութբ և մաքրութբ վարուց.

Pudicitia. Ողջախոհութիւն : պարկեշտութիւն : ժուժկալութիւն = մաքրութիւն, սրբութիւն մարմնոյ.

Pudicus, a, um. Ամօթխած : ամենապատկառ : պարկեշտ : ողջախոհ : անարատ, մաքուր և սբ մարմնով : ժուժկալ.

Pudor, is. Ամօթ : այպ : ամօթխածութիւն : երեսի ջուր : պատկառանք : պատկառելութիւն : պարկեշտութիւն որ է պատկառելութիւն առնելոյ զինչ անհամեստ : aliàs ողջախոհութիւն : v. castitas.

Puella, æ. Աղջիկ հասեալ ի չափ : աղջիկ մանկամարդ : նորահաս կոյս : օրիորդ : ամուրի : մանկունի : տղայ աղջիկ : մանկուհի.

Puer, i. Մանուկ : gen. մանկան : տղայ : մանկանի : պատանի = à puero, ի մանկութէ : ի մանկականն տիոց.

Puerasco, ere: puerum crescere. Մանկունկն մեծանալ = զարգանալ : աճիլ : տղայանալ.

Puerilis . Տղայական : մանկական .

Puerilia oblectamenta . Խաղալիկութիւնք տղայոց : խաղալիք : մատիք : խոտան հրճուանք .

Puerilitas , tis . Խաղ : խաղանք : խաղալիք : խաղալիկութիւնք տղայոց .

Pueriliter . Տղայաբար : երեխայինս : ընդ խաղս : սնոտաբար .

Pueritia , æ . Մանկութիւն : տղայութիւն : տիք , ամք , հասակ մանկութեան : տիք մանկականք .

Puerpera , æ . մանկածին : կին ծննդական : մանկաբեր : որոյ լցան աւուրք ծնանելոյ .

Puerperium . Մանկածնութիւն : որդեծնութիւն : ծնունդ . երկունք ծննդեան .

Puerulus . Երեխայ . մանուկ : մանկտի : մատաղ երեխայ : նորածին : դեռածին .

Pugil , is . Ըմբիշ : ըմբշամարտիկ : գօտէմարտ : բռնամարտ . ճակատամարտ .

Pugilatio . Ըմբշամարտութիւն : բռնամարտութիւն : մրցումն մարտի : հանդէս մրցական : ճակատամարտութիւն : գօտէմարտութիւն . մարզիչ .

Pugillaris . Բռան չափ .

Pugillares , ium . Տախտակ . vul. խաղան պօզան .

Pugillatorius follis : gall. balon : vul. Զառզանքաթօփ .

Pugillus : v. g. hordei . Գարի լիութիւն բռան միոյ : մին բուռն գարի : ափ մի գարւոյ : բռամբ մի գարի : լի ափով գարի : si utrâque manu , ափակից մի .

Pugio , nis . Դաշոյն : աշտէ : աշտեայ : գեղարդ : խանճար : ferire pugione , աշտիւ , գեղարդիւ հարել , խոցել : զգեղարդն հարել , թաղել ի սիրտ նր :

Pugna , æ . Մարտ : պատերազմ : vide certamen .

Pugnaciter . Քինդ : սաստկապէս : խիստ : եռաբորբոք սրտիւ : խստաբանութբ : պնդութբ : մաքառելով .

Pugnans , pugnator . Օժնուոր : պատերազմող : կռուի մարդ .

Pugnans , contrarius . Հակառակ : vide contrarius .

Pugnax , cis . Մարտասէր : պատերազմասէր : խիստ . սաստիկ .

Pugno , are . Պատերազմիլ : մարտիլ : մարտնչիլ : v. certo .

Pugnare cum , sibi adversari . Հակառակիլ , հակառակ լինել միմեանց : v. contrarius .

Pugnus , i . Բռունն , gen. բռան : ձեռն ամփոփեալ , կարկամեալ : չափն յարմարեալ մինչև ի ծայրն մատանց .

Certare pugnis . Բռնամարտել : մարտել բռնցի : կռուփ հանել միմեանց : բռնցի հարկանել զմիմեանս . կռփել զմիմեանս .

Pugnum impingere alicui . Բռնցի , vel բռամբ հարկանել զնա : կռփել զնա . կռուփս հանել նմա .

Pulcher , ra , rum . Գեղեցիկ : vide formosus .

Pulchrè . Գեղեցկապէս . բարւոք : յարմարապէս : վայելչաբար .

Pulchritudo , inis . Գեղ , ոյ : գեղեցկութիւն : v. forma .

Pulegium herba , gall. pouliot , vul. Persi . Բինէ կուհի : Turc. փիլիսքոն .

Pulex , icis . Լու : genit. լուոյ : plural. լուանք .

Pullatio , nis , pulli unâ excubatione exclusi . Ձագք , & ձագուկք զուգական ի ձուոյ : գունդ ձագուց .

Pullatus , atrâ veste indutus . Սևազգեստ : Թխազգեստ : Pers. սիահփուշ : զգեցեալ զհանդերձ սգոյ .

Pulligo , inis : ferrugineus color . gall. minime . Թուխ գոյն : Թխագոյն . երկաթագոյն : գոյն մոխրաշաղ .

Pullulo , are : pullulesco , ere . Բուսանել : բղխել : ընձիւղել . բողբոջել : ցլել : ոստեղնել : խիտ առխիտ ելանել յարմատոյ : առաջանալ : յուռանալ : շառաւեղել : բարունակս արձակել : սաղարթիլ : սաղաւ թափթիթ ելանել .

Pullulus arboris . Մատղաշ : plur. շիւղք : բոյս : ճիւղ : ճիւղ : բողբոջ : սաղարթ : շառաւիղ : ելք : բարունակ : բերունակ : ընձիւղ : ցիլ : ուռ որ ելանէ յարմատոյ ծառոյն .

Pullus , omnium animalium in universum . Ձագ : gen. ու : plur. ձագք , & ձագունք gen. գուց : ծնունդ : որդի : unde bene dicitur de ursa quæ pullos ceu catulos occidit , որդեկոտոր . pullus asini , տրմուղ : մտրուկ , աւանակ իշոյ . pullus equi , տրմուղ , մտրուկ , աւանակ ձիոյ · քուռակ : pullus leonis , կորիւն , ձագ առիւծու : quod etiam dicitur de pullo canis , serpentis & aliorum animalium : pullus gallinæ , ձագ հաւու . ճուտ : ճուճ .

Pullus , a , um . Սև : Թուխ : Թխագոյն . երկաթագոյն . մոխրաշաղ .

Pulmentarium , & pulmentum . Թան ընդոց : v. g. նսլի : սպասաթան : խորտիկ : խիւս : եփ ուտելոյ .

Pulmo, nis. Թոք : մասն մի կենդանակոյն որով լինի առ ու տուր օդոյն.

Pulmonarius. Թոքացաւ : որոյ նեխեցաւ ներքին կողմն թոքոյ նր : pulmonis vitium, թոքացաւութիւն.

Pulpa, æ: caro tenerior sine ossibus. Միս կակղագոյն առանց ոսկերաց.

Pulpitum, i. Ամբիոն : բեմբ : բարձրաւանդակ տեղի, աթոռ, յորմէ քարոզ առեն ի լուր ժողովրդեան.

Puls, pultis. Թանս. ընդաթան թանձրագոյն: կաթնախառն ալիւր եփեալ որով կերակրեին զնորածին երեխայսն : Եփոց : ալրաթան.

Pulso, are: ferire. Զարկել: հարել հարկանել. բախել: բաղխել: բախել զդուռն : ծեծել զդուռն.

Pulsare Citharam v.g. Հարել զքնար : երգել քնարաւ : քնար ածել, հարկանել.

Pulsare aliquem, percutere. Խթել զիոքն նր և զարթուցանել զնա : Զգզել : յառաջ մղել: խթելով յառաջ վարել.

Pulsatio, nis. Բախումն : բաղխումն : հարկանումն.

Pulsus venarum. Երակի կամ երակին խաղն, շարժումն : pulsum venarum attingere, explorare : զերակն տեսանել, որոնել, քննել, փորձել.

Pulsus, a, um. Փախուցեալ : փախստական : փախստեայ : հալածական : արտաքսեալ : վարեալ ի բաց : արտաքս ձգեալ : ի բաց հերքեալ. մերժեալ, քակեալ, քակտեալ, վրդովեալ : v. g. յաթոռոյ.

Pulvero, are glebas. Բեկանել զկոշտս. v. occo.

Pulverulentus. Փոշոտ. vul. Թօզոտ.

Pulvillus. Բարձիկ. բարձ փոքրիկ : բազմոց : բազմոցիկ : բարձկնեար : gen. կնեբոյ.

Pulvinar, is. Բարձ : բազմոց : արկանել ումեք զբազմականն : փետրալից բարձն : vul. նաղբալիշ.

Pulvinus hortorum. Մախաստակ : դաշտ. ածոյ vul. արձու.

Pulvis, eris. Փոշի : մոխիր : vul. Թօզ : աւազ երկրի : հող անհաստ : pulverem excitare, յարուցանել զփոշի : in pulverem redigere, հոսել երբև զփոշի : լուծանել, վերլուծանել ի փոշի : մոխիր առնել զքաղաք : մանրել, դարձուցանել, դնել զնա ի փոշի : ցիր ուցան առնել.

Pulvis pyrius. Հրային փոշի : vul. բարութ : pulvis, lapis samius: gall. tripoli: vul. տրիպօլի : փարատաղտ.

Pumex, icis. Մանրաքար : քար է ծածկոտ, թեթև, դիւրափշուր զոր ժայթքեն ընդերկրածին հրոյ հոսմունքն.

Pumilio, nanus. Կարճահասակ : այրուկ : Թզուկ : Թզաչափ մարդ : կարճիկ : vul. պոչիկ : կարճլիկ.

Punctio, punctus, ûs. Խայթ : խայթումն. խայթուած : խայթահարութիւն : հարուած : խածանումն օձին : ծակ : ծակումն. խայծումն.

Punctum. Կէտ, & կէտ : gen. ի : պուտ: punctis distringere, կետել. punctum fidei, գլուխ, խորհուրդ, սահմանութիւն, բան հաւատոյ : punctum sermonis, բաժին, մասն բանին.

Pungo, ere. Խթել. խայթել : հարել. ծակել : խածանել, præt. խածի : խածատել : etiam in moral. խածատել զսք կոծագոյն բանիւք.

Pungi dolore. Սիրտ ցաւել, ոչրել. աղեխարով կսկծալ. խոցխոցել : Թախծել ի հոգի : սիրտ փշլել.

Puniceus, a, um. Կարմիր : կարմրացեալ.

Punicum malum. Նուռն : gen. նռան.

Puniendus. Պատժելի : պատժապարտ : պատուհասելի : արժանի դատից : տուժելի.

Punio, ire. Պատժել : խրատել : պատուհասել : առնուլ զվրէժ յումեքէ : պատուհասակոծել : դատել : դատակոծել : հատուցանել նմա զվրէժ, զհատուցումն. պատժել ի մահ.

Puniri. Պատժիլ : պատուհասիլ : պատիժս կրել : տալ զվրէժ մեղաց իւրոց : տուժել յանձնէ : ընկալնուլ զպատիժ : պատուհաս մահու լինել ի վր նր.

Punitio, nis. Պատիժ. gen. պատժոյ. պատուհաս : հատուցումն : տուժանք : տոյժ : վրէժ : վրէժառութիւն.

Punitor, is. Պատժօղ. պատուհասիչ : վրէժխնդիր արեան ի Թշնամեաց : քննախնդիր : վրէժ առու.

Pupa, æ: gall. poupeè. Խուճիկ. տիկին : պաճուճապատանք.

Pupilla, & pupula oculi. Բիբ ական. բիբն է լուսընկալ.

Pupillaris. Որբենի : որ առ որբն պատկանի. ætas pupillaris, v. minoritas.

Pupillus, la. Որբ, ոյ : որբ ի հօրէ : որբացեալ ի ծնողաց : անհայր : կամ անմայր : որ չեւս է հասեալ ի հասակ չափասնաց. ոչ հասեալ ի չափ. որ կայ ընդ իշխանութեամբ դաստիարակին : որ ոչ է ար անձին իւրոյ : v. minor.

Pup-

Puppis navis . հետիւ նաւուն : յետնոն կողմն նաւուն .

Pupulus , & pupus . մանուկ . մանուկ մատաղ : մանուկ պղպատաց : անբուռնիկ մանուկ .

Purè , innocenter . մաքրութեամբ : սրբապէս : մաքրութիւ վարուց : անարատ : անմեղաբար . մաքրաբար : սրբութիւ : անբիծ .

Purè loqui . պարզ , ուղիղ , բարեաւ , ըստ ճշմարտութեան , յարմարապէս , վայելչաբար , արբանեակ , ճշդաբար , վայելչապէս , գեղեցկաբար խօսիլ .

Purè , non mixtim . մաքուր : պարզ : պարզապէս : զատաբար .

Purgamentum , ſordes . աղբ : աղբեւ : կեղտ : աւելցանք : աւելած : աւելուք : tanquam purgamenta hujus mundi facti ſumus , եղեալ եբեւ զառակ նշաւակի աշխարհիս : vul. աշխալ մաշխալ .

Purgatio , nis , purificatio . մաքրութիւ : սրբութիւ : մաքրագործութիւ : սրբագործութիւ : խոտակութիւ .

Purgatio, in medicina . խոտակարար, լուծական դեղ .

Purgatio mulierum . մեռուատեսութիւ արեան : v. menſtrua .

Purgatio , excuſatio . ազդարարացուցմն : քաւութիւն և մեղաց : պատճառանք , պատասխանատրութիւ որով ոք զանձն եւ զարդարացուցանէ , սբ ցուցանէ և չարէն զոր դնէին և վր նբ .

Purgativus , a , um . սրբիչ . մաքրիչ : մաքրագործ : քաւարար : սրբարար : de remedio , դեղ մաքրիչ , մաքրական , խոտակարար , լուծական .

Purgatorium . քաւարանն արդարոց և հանդերձելոցն , ուր պարտաշարի քաւին և ճաշակորդաց երբեմն մեղաց : ab Armeniis definitur in indice biblico , locus ubi ſunt animæ quæ vivorum precibus & operibus juvari poſſunt & purgantur : հոգք և ցանգն մատենագրական սահմանեն զնա , եւ ուեղն ուր են հոգիք կենդանեաց մաղթանօք և գործով օգնել կարեն և քաւեն : minus rectè abiiſdem dicitur , հոգեկայարան .

Purgo , are , mundare . սրբել : մաքրել : խոտակել : մաքուր , խոտակ պահել .

Purgare , de remedio . Օգնարարին խոտակել : հիւանդին դեղ տալ որով լուծանին ի փորն : մարմին խոտակեցնել : purgare bilem , զմաղձն դառնութիւ հեղուլ , քաշել , ժայթքել և վր .

Purgare crimen , purgare ſe de crimine ,

Օգնել արդարացուցանել , քաւել զբ և անպատուա ցուցանել յամբաստանութենէ : պատասխանատրել վր : զինքն անմեղացուցանել .

Purificatio . մաքրութիւ : v. purgatio.

Feſtum Purificationis . ատն ընդ առաջ : տօն ընծայելութիւ ատն : բոցալոյս : բոցալուց : մաքրագործութիւ աղծոյն .

Purificatorium . մաքրիչ , սրբիչ բանի կին : մաքրարան .

Purifico , are . սրբել : մաքրել : քաւել խոտակել : զտել : մաքրագործել : զտիլ փորձել .

Puritas , tis . մաքրութիւ : սրբութիւ : խոտակութիւ : զտութիւ : in moral. ողջախոհութիւ : անմեղութիւ : անարատութիւ : ժուժկալութիւ : ամբծութիւ .

Purpura , æ . ծիրանի : բորբորոյ : in purpura genitus , ծիրանածին : v. murex .

Purpuraſco, ere . կարմրանալ եբեւ ծիրանի .

Purpuratus . ծիրանազգեաց : ծիրանապեստ .

Purpureus . կարմիր : ծիրանագոյն .

Purpuro , are . կարմրացուցանել եբեւ ծիրանի .

Purulentus , a , um . վէրք թարախել : խղկայթեալ : թարախալի : թարախոտ : շրեալ : շարաւոտ : purulentum eſſe , վէրն թարախել : վէրն շարաւել : շարաւէր անձն նբ և խոցոյն .

Purus , a , um . մաքուր : սբ : խոտակ : ամբիծ : անարատ : անմեղ : ժուժկալ : ողջախոհ : սբեալ , մաքրեալ յաւր մեղաց , քաւեալ և : abl.

Purus phys. մաքուր : սբ : խոտակ : զինի : de aqua , պարզ , ակնանակեա աղբիւր : & quæ ſupra : purus non mixtus , զուտ : պարզ անխառն : de vino , զինի անզուտ , անխառն : անապակ : ամպակ , & ամբակ : անապակ և ջրոյ : de auro , ոսկի սբ , մաքուր , ընտիր , զուտ , աղմուկ , անխառն : purus homo , զուտ : լոկ : առանձ մարդ .

Pus , uris . Թա-արեան : եբէ : շարաւ : vul. չեբէ : ցաւմ . ժահր .

Puſillanimitas , puſillus animus . կարճամտութիւ : եղկչտութիւ : խոթամտութիւ : վատասրտութիւ : լբուծն սրտի : թուլասրտութիւ : հնամտութիւ : սրտահատութիւ : վհատութիւ : գձձութիւ : բարկամտութիւ .

Puſillanimus , puſillus animus . կարճոգի : կարճամիտ : բարկամիտ : եղկչտ : խոթամիտ : վատասիրտ : լբեալ սրտիւ : հեշտ

վհա-

վիհաւեալ : գնուն սրտիւ : փոքրկացեալ սրտիւ : Թոյլ : Թուլասիրտ : հնաւս : սրտահաս : մի լինիր գնուն յորժամ ի դժուա֊ րութիւ հասանիցես .

Puſillùm . փոքրիկ ինչ : սակաւ մի : սահիկ ինչ : դոյզ ինչ : v. parum .

Puſillus , a , um . փոքր : փոքրիկ : vide parvus .

Puſio , nis . աղջայ մատաղ : մանուկ : փափուկ երեխայ .

Puſtula , puſula , æ . խտաղաւարտ : մատ մատ : պալար : բոր .

Puſtuloſus , puſuloſus . եմարմատուտ : պա֊ լարտ : խտաղաւարտեալ երեսն : խտաղաւարտ եռալ : բորտ .

Puta : verbi gratiâ . Օրր օրինակ .

Putamen , inis . Թ-ելի : Թել : խեցի : te֊ ſtudinis putamen , ոսկր կրայի : ovi , կճեպ ձուի .

Putatio vitis , arborum . Ոտրոտն կամ ծառոց հատուածն : հատուած : հատանուածն : քանցուածն : սափրելն : հարթելն : քշտելն .

Puteo , ere . Հոտիլ : գաղրահոտիլ : հա֊ նել գազիր հոտն : v. oleo .

Puteſco , ere . Հոտիլ : ut ſuprà .

Puteus , i . Հոր : ջրհոր : puteus D. Gre֊ gorii in arce Ardachad : խորվիրապ լուսաւո֊ րչին ի դղեակն արտաշատու .

Putidè . գձնվայելչաբար : անախորժա֊ բար : տաղտկաբար .

Putidus , a , um . Հոտեալ : հոտած : նեխեալ : գազրահոտ : ժանդահոտ : գար֊ շահոտ : ժահահոտ : դիշահոտ : որ բուրէ , հանէ գազիր հոտն : item անվայելուչ : գզուճելի : տաղտուկ : ձանձրալի : անախոր֊ ժական .

Puto , are arbores . Օծառսն սբել : էշ֊ տել : քանցել : յատաւել : գձիւղս ծառոյն հատանել , հարթել .

Putare , exiſtimare . Համարիլ : կարծել : գկարծիս ունիլ : այսպէս Թուիլ ինձ .

Putor , is . Օգրահոտութիւն : գարշահո֊ տութիւն : նեխութիւն հոտոյն : ժահահոտ֊ ութիւն : դիշահոտութիւն : նեխ հոտն : ժան֊ դահոտութիւն : դժնէհոտութիւն .

Putredo , inis . Նեխութիւն : եղր : նեխու֊ ձն : ապականութիւն .

Putrefacio , ere . Նեխել : նեխեցուցա֊ նել : ապականել : փտեցուցանել .

Putreo , & putreſco , ere . Նեխիլ : փտիլ : ապականիլ .

Putridus . putris , putrefactus . փտեալ : նեխեալ : ապականեալ .

Putus , putum argentum . Օուտ : սբ֊ սբեալ : մաքուր : փորձեալ : խառակ : ան֊ խառն արծաթ .

P Y

PYra , æ : lignorum congeries quæ cre֊ mandis corporibus extruebatur . Կոյտ փայտից : փայտակոյտ : դէզ փայտից որով այրէին զմարմինն .

Pyramis , idis . Պիրամիդ : բուրգն : plur. բրգունք . հրանդ , բոյանդ . ծայրասուր . moles magna è lato in acutum tendens : շի֊ նուած մեծ լայնատակ որոյ լայնութիւն սակաւ առ սակաւ սպառի ի ծայրասուր֊ դլուխն .

Pyrgus , quo teſſeræ projiciuntur . Բուրգն որով զկուռնակս ձգեն .

Pyrites , æ . Հրահան քարն : vul. չախ֊ մախն քար .

Python , nis . Գիւահար : դիւաբախ : դիւալլուկ : այսահար : այսալլուկ որ հմայէ և նախասացումն զնոս ապագայս : նշանա֊ դետ : վհուկ .

Pythoniſſa , æ : mulier à dæmone poſſeſſa , futura vaticinans , Կին վհուկ : կին այսա հար , որ զհանդերձեալսն նախասացումն , կամ յայտնէ զդաղտնիսն .

Pyxis , idis . Տփուկ : աման փոքրիկ : vul. զուտն : pyxis ſacra , հաղորդարան : սբբասիրտ տուփն : հաղորդանոց : սբբութիւն պահարանն .

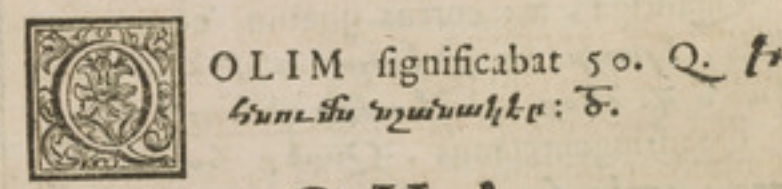

Q

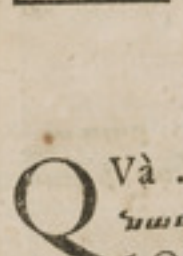

OLIM ſignificabat 50. Q. է֊ հնումն նշանակէր : Ճ.

Q V A

QVà . Ընդ որ վայրն : ընդ որ ձա֊ հապարհ .

Quà , quatenus . Ընդ որում : Chri֊ ſtus quà homo mortuus eſt , մեռաւ Քս ընդ որում մարդ է .

Quàcumque iter facit . Ընդ որ վայրն և անցանիցէ .

Quadragenarius homo . Քառասնամեայ : քառասուն ամաց : որ է ամաց քառասնից : quadragenarius numerus , քառասնեւորդ :

Քոճով քառասուն .

Quadrageni . Քառասուն : քառասնաւոր .

Quadrageſima . Քառասնօրեայ մեծ պահ: աղուհացից պահք . քառասնորդ պահ . աղուհացք .

Quadrageſimalis . Քառասնօրեայ պահու աւուրք , կամ կերակուրք .

Quadrageſimus . Քառասներորդ .

Quadragies . Քառասուն անգամ .

Quadraginta . Քառասուն : gen. անից .

Quadrangulus , a , um . Քառանկիւն : քառադէմ: քառադեմի : քառակոյս . քառակուսի : չորեքկուսի : չորեք կողմեան .

Quadrans , tis : moneta , quarta pars aſſis . Դ-անկի մասն չորրորդ . նաքարանկիա : quadrans , quarta pars libræ : ռուպ : չարեք : մասն չորրորդ լտերն : quadrans horæ , ռուպ, չարեք , բոպէ ժամու .

Quadrans lunæ , primus , à novilunio , ad diem octavum . աշուրք նորալուսնութե , ի ծննդենէ լուսնին , մինչև ցօրն ութե որդ : ultimus , ceu ſeptem lunæ dies ultimi ante novilunium : աւուրք հնութե լուսնին կամ աւուրք Ե նախ քան զծնունդ-նր.

Quadratum . Քառանկիւն : քառադեմի : քառակոյս : քառակուսի : չորեք կուսի .

Quadratus : ut quadratum : de lapidibus Չորեք կուսի վէմ: քար կոփածոյ : չորեք անկիւնի վէմ: վէմ տաշեալ .

Quadriennis . Չորեք ամեայ : քառամեայ : չորից ամայ .

Quadriennium . Երկաթութե չորից ամայ .

Quadrifariam . Քառապատիկ : ի մասնս չորս .

Quadriga , æ : currus quatuor equis junctus . Կառն որ զչորեսին ունի հինս չորս : կառն դ. հնօք vel հնամբք չորեքալ .

Quadringenteſimus . Չորեք հարիւրերորդ : չորեք հարիւրաւոր .

Quadringenti . Չորեք հարիւր .

Quadripartitus . Քառապատիկ : քառամասնեայ . չորեքմասնեայ : բաժանեալ ի քառ-ինս չորս .

Quadrivium . Քառաձիւղ , քառակուսի ճանապարհ : որ բաժանի ի չորից դիմաց : կնց , գլուխ չորեքճանապարհաց : Pers. չարսահ .

Quadro , are : quadratum efficere . Քառակուսի , զքառանկիւնի առնել .

Quadrare orationem . Դ-եղեցկաբար շարել , հիւսել զբանն .

Quadrare , convenire ad invicem . Տալ մարել : համեմատիլ , հաճանայնիլ միմեանց : վայելել , պատշաճիլ .

Quadrum , i . Չորեք կուսի : v. quadratum .

In quadrum , per quadrum . Ի չորեսին կողմանն : ի չորեք կողմանս : չորեք կուսի: քառակուսի .

Quadrum , ceu quadratus tabulæ . Պատկերին քառակուսի փայտն : vul. չարչու, tabulæ quadratum apponere , չարչռել.

Quadrupes , edis . Չորքոտանի , քառոտանի անասուն : որդիայ ի չորս .

Quadruplex , icis . Քառապատիկ : քառակերպ : չորեք կերպիւ .

Quadruplico , are . Քառապատկել: չորեքկնել .

Quadruplum . Քառապատիկ : չորեքկին: չորս այնքան . քառից այնքան : զքառապատիկ , զչորեքկին հատուցանել .

Quærito , are victum . Դ-ժոճարուիլ ճարել զհացն : զապրուստ ի կենաց ճարել : քրտամբք երեսաց իւրոց ուտել, ճարել զհացիկ . հոգեպահ հացն ճարել .

Quæro , ere . Խնդրել : որոնել : հայցել: յուզել . լինել ի խնդիր : gen. խուզել : խուզեալ որոնել առ և խնդ : խնդիր առնել gen.

Quærere , interrogare . Խնդրել: հարցանել : հարցափորձել . v. interrogo .

Quæſitor , is . Խնդրօղ : խնդրակ .

Quæſitum . Հարցուածն : խնդիր : առարկոյս : առարկուսութե .

Quæſo . Աղ̄ սիրոյն այ̄ : արա ինձ սէր, աղաչեմ զքեզ : խնդրեմ ի քէն . vul. աճ սիրես .

Quæſtio , nis . Խնդիր : խնդրուած : յուզուածն : որոնուածն : հետազօտութե : հարցուածն : հարցափորձութե : առարկուսութե . v. examen .

Quæſtor , is . Դ-անձնապետ : գանձապան .

Quæſtuoſus , lucri avidus . աշգահ : շահասէր : շահակեր . ինքնասէր : ինքնախնդիր : որ զինքն , որ զինքն և նմ խնդրէ: որ խնդրէ զանձին .

Quæſtuoſus , utilis . Շահաբեր : շահաւոր : շահաւէտ : շահեկան .

Quæſtus , ûs : lucrum . Շահ : շահաւէտութե : v. lucrum : quæſtum facere : շահել: v. lucror .

Quàlibet . Ընդ որ ճանապարհ և իցէ .

Qualis . Որպիսի : ոյ̄ : ինչ կերպիւ : ոնց այ̄ : qualis arbor talis fructus , ոյ̄ , vel

որպիսի է ծառն, նոյնպէս, նոյնպիսին է պտուղ: qualis eſt? որպիսի ինչ է?

Qualiſcumque ſit. Օր ասդ և եղէ: որ ոք և եղէ: ինչ պէս, ինչ կերպիւ և եղէ. dedit qualecumque reſponſum, ետ զպատասխանի ինչ.

Qualitas, rei proprietas. Յատկութիւն: որակութիւն: որպիսութիւն: զիարդութիւն: ſine ulla qualitate, անորակ.

Principes quatuor qualitates, ſcilicet, calor, frigus, humiditas, ſiccitas. ՌՂ. են գլխաւորք որակութիւնք այսինքն, ջերմութիւն: ցուրտ: խոնաւութիւն: ցամաք.

Qualiter. Օհարդ = որպիսի: որով կերպիւ: ինչ կերպիւ: ինչպէս.

Qualitercumque. Օր ասդ և եղէ: ինչ կերպիւ և եղէ: կերպիւ ինչ.

Quàm: conjunctio admirantis, v. g. quàm magna multitudo dulcedinis tuæ Domine. Շաղկապ զարմացականաց, զոր օրինակ, ոյմ զի բազում արարեր զողորմութիւն քաղցրութիւն քո տեր: quàm incomprehenſibilia ſunt judicia ejus: ոյմ զի առանց քննելոյ են դատաստանք նր: quàm bonum & quàm jucundum! զի բարի կամ զի վայելուչ: quàm difficile qui pecunias habent. intrabunt ..... զի արդ դժուարին է որք զինչս ունին մտանել.

Quàm, cum comparativo. Ընդ քաղցրատականներն, ասի, քան: cum acc. vel և ոչ: v. g. dilexerunt magis tenebras quàm lucem: սիրեցին զխաւար առաւել քան զլոյս.

Sol major eſt quàm terra. Աղբեգաւն մեծ է, մեծագոյն է քան զերկիր: mihi melius eſt mori quam peccare: լաւ է ինձ մեռանիլ և ոչ մեղանչել: vel քան թէ մեղանչել.

Quam, cum, tàm: v. g. tàm reptile quàm volucres. Է սողոց մինչև ի թռչունս: սողունք և թռչունք առ հաւասարակ: ոյմ սողունք նոյնպէս և թռչունք: tam humilis eſt, quàm doctus: աղքատ, այնչափ խոնարհ է: որքան, որչափ գիտուն.

Quàm maximè potero. Ըստ կարի, ըստ բաւականն իմում: ոյմ ձեռս տայէ ինձ առնել: զորքան, զորչափ կարող եմ առնել: որքան է զօրութիւն իմ.

Quàm vellem veniſſes. ՌՂ թէ, երանի թէ եկեալ էիր.

Quàm ut: v. g. Deus nimjùm nos amat, quàm ut velit ..... աՀՃ սիրէ զմեզ և ոչ կամի: firmior eſt quàm ut poſſit labefactari: հաստատագոյն է և ոչ կարէ խախտիլ, և ոչ զի կարիցէ խախտիլ.

Contrà facis quam pollicitus es. Այլ առնես քան զոր խոստացար: contrà accidit quàm putabam: այլ ինչ կերպիւ եղև քան զոր կարծէի: հանդիպեցաւ Թարց կարծեաց ոյ իմոց.

Quamobrem? cur? Ընդ էր? զի է զի? v. cur: quamobrem, & ideò: վասն այսորիկ: որոյ յաղագաւ: ուրեմն.

Quamprimum. Վաղվաղակի: ոչ ինչ դադարեալ: փոյթ ընդ փոյթ: v. citò.

Quamvis. Թ-էպէտ: Թէ և.

Quandiu. Մինչդեռ: quandiu ſum in mundo, մինչդեռ յաշխարհի եմ: quandiu vixerit uxor ejus: ցորքան ժամանակ, մինչ, մինչ դեռ, մինչև, ցորժամ, ցորքան, քանի կենդանի եղէ կին նր: ի ժամանակի յոր ժամ: quandiu apud vos ero? մինչև յերբ, մինչև ցերբ եղեմ առ ձեզ?

Quandò, cùm. Ցորժամ: միոջ. մինչդեռ: երբ: ի ժամանակի յորժամ: quando ſol oritur, ի ծագելն արեւու: v. cùm.

Quando? interrog. Երբ? յորժամ?

Quando, quandoquidem. Որով հետև: փոխանակ զի cum indic.

Quandoque. Երբեմն: անդամ անդամ: մերթ: Երբեմնասցի. quandoque tacebat, quandoque loquebatur, էր յորժամ լռէր, և էր յորժամ լուռ էր.

Quandocumque. Ցորժամ և եղէ: յորում և եղէ ժամանակի: երբ և եղէ: քանի անդամ, որքան անդամ, քանիցս անդամ լինի .....

Quandoquidem. Որով հետև: փոխանակ զի.

Quanquam. Թ-էպէտ: ինչ և եղէ: քայց: սակայն.

Quantitas, tis. Քանակութիւն: alia eſt continua, alia diſcreta: այլ է շարունակ քանակութիւն և այլ տարրորոշ.

Quantitas continua triplex eſt, in longum, latum, vel profundum. Շարունակ քանակութիւն եռապատիկ է, այս ինքն, յերկայնութիւն, ի լայնութիւն, և ի խորութիւն.

Quantitas diſcreta, ceu in numero. Քանակութիւն տարրորոշ կամ Թուական: Թիւ: բազմութիւն: յոլովութիւն: շատութիւն.

Quantitas, in poeſi. Մեղաչափութիւն: չափ վանդից = վանդաչափութիւն: վանդին երկարութիւն կամ աղութիւն.

Quantò, cum comparat. Որքան: որչափ: որչափ եւս: որչափ առաւել: քանի: v. g. quanto magis opprimebant eos, որչափ ևս չէին զնոսա, այնչափ առաւել բազմանային: quanto magnus es, humilia te ipſum, որչափ մեծ ես խոնարհ կալ զքեզ.

Quantocyus. Վաղվաղակի : փոյթ ընդ փոյթ : v. citò.

Quantoperè. Որքան = որչափ.

Quantulus, lum. Որպիսի փոքր : որչափ փոքրիկ : զի փոքրիկ : quantulufcumque, որչափ, որքան փոքրիկ և իցէ.

Quantùm. Որչափ : որքան : quantùm temporis eſt ex quo, քանի ժամանակ են յորմէ հետէ = quantùm debes? քանի ինչ պարտիս? quanti vendis? քանի, քանու, քանի գնոյ, որքան, որքանոյ, քանոյ վաճառես? quantum in me erit, ըստ կարի, ըստ բաւականի իմում = որպ ձեռս տայցէ ինձ առնել : զորչափ կարող եմ առնել.

Quantùm ad negotium ..... Ըստ քանն : իսկ յաղագս քանին : առ այն զորմէ խօսեաք.

Quantumcunque. Որչափ և, որքան և : cum ſubjunct. quantumcumque malè loquatur de nobis : զինչ և ասիցեն զչար զմէնջ : զորչափ և չարախօսեսցեն.

Quantumvis. Որչափ և, որքան և : cum ſubjunct. nemo quantum vis ignarus, Deum neſcit : ոչ ոք, որչափ տգէտ և իցէ, որ զած ոչ գիտիցէ.

Quantus, a, um; quàm multus. Որչափ : որքան = քանի.

Quantuſcunque ſit, quantus libet. Որչափ և իցէ : որքան, որչափ մեծ և իցէ.

Quapropter. Վն այնորիկ : որոյ յաղագս : ուստի : վն որոյ = սակս որոյ.

Quaquaverſum. Յամ տեղիս : դէպ յամ կողմանս : յոր և իցէ վայրի : ընդ ամ կողմն.

Quare, interrog. Ընդէ՞ր? ոյր յաղագս : v. cur.

Quare, quapropter : v. ſuprà.

Quartana febris : quæ quarto quoque die recurrit. Չորեքօրեայ, քառօրեայ ջերմութիւն : զաւուրս երկուս թողու զախտացեալսն : vul. սէեխ.

Quartò. Չորրորդ.

Quartùm. Չորրորդ անգամ.

Quartus, a, um. Չորրորդ.

Quartus decimus. Չորեքտասաներորդ.

Quaſi, ante verbum. Իբր թէ = որպ թէ : & alia ut in his exempl. quaſi dicat, որպ թէ ասիցէ : իբրթէ, իբրութէ ասիցէ, նոյն է թէ ասիցէ : այսպս է որպ թէ, vel որպ ասիցէ : quaſi non eſſet mortuus, իբրութէ ոչ մեռաւ = իբր թէ ոչ էր մեռեալ : quaſi ſi quis videat, զոր օրինակ եթէ ոք տեսանիցէ : նոյն է թէ ոք տեսանիցէ : fuit quaſi non fuiſſet, եղև իբրև չեղեալ : quaſi ut me projicias, իբր զի արկցես զիս : non quaſi habuerimus, ոչ եթէ չունէաք.

Quaſi, ante nomen. Որպ : իբրև : fulget quaſi ſol, գեղափայլի որպ արեգակն : իբրև զարեգակն : արևուպն : quaſi leonum, իբրև զառիւծուց : quaſi mater, իբրումայր : quaſi per vim, իբր թէ ուժով : quaſi ſomnium, զերդ երազ : quaſi in navi, իբր ի նաւակի = de illo loquitur quaſi de amico, զնմանէ խօսի իբրև զբարեկամէ.

Quaſi : ferè. Իբրև : որպ : մերձ = իբր, գրեթէ : v. g. quaſi decem annos, իբրև զամս տասն : quaſi mediam horam, որպ կէս ժամու : quaſi quatuor millia, իբրև չորք հազար : quaſi omnes, իբր թէ ամենեքեան.

Quaſſatio. Խախտումն : Ջախջախումն : խորտակումն : քակտումն : բաղխումն.

Quaſſo, are. Խորտակել : կործանել, ջախջախել փշրել : v. confringo.

Quatefacio, ere. Խախտել, սասանցուցանել : Թօթափել : շարժել : տատանել.

Quatenus, quo uſque. Մինչև երբ? մինչև ցոր վայրի : մինչև յուր?

Quater. Չորս անգամ : քառիցս.

Quaterni. Չորս չորս : չորք : չորեք.

Quaternio, nis. Քառեակ : gen. ակի.

Quatio, ere. Խախտել : բախել : կործանել : հարել : հարկանել : Թօթափել : Թափ տալ.

Quatriduanus. Չորեքօրեայ : աւուրց չորից : քառօրեայ.

Quatriduum. Չորեքօրեայ ժամանակ = ժամանակ չորից աւուրց : զաւուրս չորս.

Quatriduo. Չորիւք աւուրբք : չորք աւուրբք.

Quatuor. Չորք : չորս : չորեք : vel քառ : in compoſitione v. g. quatuor alas habens, քառաթև : quatuor angulos habens, քառանկիւն : quatuor vicibus, քառիցս.

Quatuor tempora. Չորս եղանակք : չորից եղանակաց պահ : quia ſervatur hoc jejunium ineunte quavis anni tempeſtate : զի հաստի ի սկսանելն իւրաքանչիւրոյ եղանակի տարւոյս.

Quatuordecim. Չորեքտասան = տասն և չորս.

QVE

Què, conjunctio. &. Եւ : ու.

Quemadmodum. Որպ : զոր օրինակ : իբրև = ըստ որում : ինչ կերպիւ : որով

որով կերպիւ : sumitur etiam interrogativè pro quomodo? զի արդ? ինչ պէ՞ս? ինչ կեր-պիւ?

Queo, quire. Կարել : կարող լինել : v. possum.

Quercus, ûs. Կաղնի : sub quercu, ընդ կաղնեաւ : բեւեկնի : vul. բալլութի ծառ.

Querela, læ : lamentatio. Ողբ. լալումն : աշխարումն : v. lamentatio.

Querela de aliquo. Գանգատ : տրտունջ : մեղադրութիւն : քրթմնունջ զումեքէ.

Queribundus. Ողբալի : ողորմագին : լա-լագին : ցաւագին : արտասուահանաւաչ ձայ-նս : կողկողագին : կաթոգին.

Querimonia. Գանգատ : ut querela,

Quernus, a, um : & querneus. Կաղնե-այ : բեւեկնեայ.

Queror, ri suas miserias; aut de suis miseriis. Լալել զանձն իւր : վայ տալ անձին իւրում : աւաղել, ողբաւաղել զանձն իւր. ափսոսալով տալ եղուկ եղուկ, և աւաղ թշուառացելոյ և եղկելի անձին : տրտմիլ, ողբալ վի.

Queri de aliquo. Գանգատ առնել, տրտնջել զոմանէ : v. conqueri.

Querulus · ut queribundus : aliàs. Տրտ-մնջող : քրթմնջող : շշնջող.

Questus, ûs. Աղաղակ. ողբանք : ut querela.

QVI

QVi, quæ, quod : relat. Որ : gen. որոյ : à quo, յորմէ. si sumitur interrogat. ո՞ : ո՞վ : ի՞նչ : cujus? ո՞յր. cui? ո՞ւմ : à quo? յումմէ : quinam in plur? ո՞յք : quorumnam? ո՞յց.

Qui, quomodo? qui fit ut ..... Ո՞ր արդ? ինչ պէ՞ս? ինչ կերպիւ? ընդէ՞ր? ուս-տի? &c.

Quià. Զի : վասն զի : քանզի : վասն այսորիկ զի : փոխանակ զի : այնու յաղագաւ զի : quia non erat humor, առ ի չգոյէ հիւ-թոյ : որով հետեւ. vul. զրայ.

Quicumque, quæcumque, quodcumque. Որ : իւրաքանչիւր ոք որ : ամ որ : ամ ոք որ : ով որ : որոք : ինչ և : v. g. quodcumque peccatum sit, ինչ և իցէ մեղ : զի արդ մեղ և իցէ : ամ մեղ ինչ կերպիւ և իցէ : quemcumque in locum pergas, յոր վայր և երթիցես : յուր և երթիցես : quocumque modo fiat, ինչ կերպիւ և լիցի : զի արդ և իցէ : cujuscumque artis sint, ըստ որում և իցեն արուեստի : quodcumque malum de me dixerint, զինչ և ասիցեն չար զի-նէն : quocumque die comederitis, յորում աւուր ուտիցէք : quocumque de negotio, յինչ իրաց վր.

Quid? interrog. Ի՞նչ? զի՞նչ?

Quid est quod? Ո՞ւ է զի? ընդէ՞ր էր? վ՞մ էր? v. cur.

Quid tùm? Թող լիցի : ինչ վնաս? դ՞ի-ցուք թէ այնպէս է, ինչ լինի? զինչ առնէ.

Quid multa? Ո՞ինչ աստցից առաւել? մի խօսքով ասեմ : զայլս թողում.

Quid, sine interrog. Ինչ : զինչ.

Quidam, quædam, quoddam. Ոմն, plur. ոմանք : ոք : ինչ. իմն : quodam modo, կերպիւ իւիք : v. aliquis.

Quidem. Արդեօք : իսկ : իբրու ի : ար-դար : ne verbum quidem locutus est : ոչ առ-աց և ոչ բան մի. ne quidem me salutavit, և եթ զիս ոչ ողջունեաց : nequidem nominetur, և անուանեսցի մի.

Quidnam? Ի՞նչ? զի՞նչ.

Quid ni? Ընդէ՞ր ոչ? ինչի չէ.

Quidpiam : v. aliquid.

Quidquàm : v. aliquid : si jungatur negationi : v. g. nihil quidquam, ոչ ինչ բնաւ : ամենեւին ոչ ինչ : ունեալ բնաւ չիք.

Quidquid. Որ ինչ : զինչ և : quidquid sit, զինչ և իցէ : ամ ինչ որ.

Quies, etis. Դադար : դադարումն : հանգստութիւն : հանգիստ. gen. հանգս-տեան : հանգստութիւն. հանգստոյց. դուլ : խաղաղութիւն : պարապութիւն : թուլացումն : պարապ : անդորրութիւն : aliàs v. somnus : locus quietis, հանգստարան : հանդարտա-րան.

Quietem dare. Հանգուցանել, դադա-րեցուցանել, հանդարտեցուցանել, խա-ղաղացուցանել ի. տալ զհանգիստ : dat. տալ նմա հանգչել, դուլ, դադարել, շունչ առնուլ, ոգի առնուլ : թեթեւացուցանել թուլացուցանել ինչ ի խստութէ.

Quiesco, ere. Դադարել : հանգստանալ : հանգչել, præt. հանգեայ : դուլ : պարապ-ել : թուլանալ : շունչ, ոգի առնուլ : դուլ, հանգիստ, պարապ տալ անձին իւրում : զմիտս թուլացուցանել : quiesce հանգիր : quiescite, հանգերուք : յանդո-րանալ : ի abl. հանդարտ, խաղաղ կալ.

Quiescere, de aqua, vento &c. Հանդարտել : դադարել : խաղաղանալ.

Quiescere, dormire. Ննջել : v. dormio.

Quiescere, non curare. Կալ անհոգ, ան-փոյթ : [illegible] : v. cura.

Quietè. Անփոյթ : անհոգ : անդորրալ : հան-

հանդարտաբար : անվրդովաբար . խաղաղութ : & alia : հանդարտաբար : մեղմաբար : ապահով .

Quietus , a , um . հանգիստ . անհոգ : անդրաղ : անխռով : անվրդով : հանդուցեալ . հանգ-արար . դադարեալ . պարապող : խաղաղ : հանդարտեալ : անշինուն : անդորրական . ապահով : աննեղահանգիստ : պարապեալ : թուլացեալ .

Quilibet , quælibet , quodlibet . հայ ոք : ինքնաքանչինուր ոք : quolibet menſe , ըստ ամենայն ամսոյ : quolibet anno , ամէ ամի . quælibet verba , ինքնաքանչինուրք բանք : ամէն .

Quin , prò qui non , quæ non : nemo eſt quin dicat , ոչ է ոք որ ոչ ասիցէ : non poſſum quin lugeam , ոչ կարեմ առնել ինձ , vel անձին խնդամ ոչ ողբալ , vel զի ես ողբայցեմ : ոչ կարեմ պնդել , բռնադատեալ զիս ոչ լալ .

Non dubito quin veniat . հայսպն պետիմ թէ եկեսցէ : ի վր պակաս նր բնաւ չունիմ տարակուսութեն ինչ : nullum eſt dubium quin , սակայ է , հաւաստի , Թարց կար ծեալ և առանց երկբայութեան թէ : ոչ գոյ տարակուսութեն ինչ թէ .

Nihil abfuit quin periret . մանաւանկ մեռաւ և մեռանէր : եղև մերձ ի մեռանել : գոյր մի և մեռանէր : ի պատրաստի եղև մեռանել .

Quin , cur non ? ընդ է ոչ ?

Quin , quin etiàm . Նա և : բայց և : բայց յաւէտ : այլ և : առաւել և .

Quinarius . հինգերորդ .

Quincunx , cis : pondus ceu menſura quinque unciarum . Չափ է կամ կշիռ հինգ ունակից .

Quincunx : eſt media pars decuſſis ceu literæ X. ſive ſimilis eſt litteræ V. է կէսն գոյն X. կամ նման է գոյն V.

Arbores in quincuncem diſpoſitæ , ſic ut ſingulæ ſecundi ordinis cum duabus ordinis primi & tertii quincuncem referant . Ծառքն խաչանձև շարեալք , այսպէս զի ետքնաքանչինուր ծառն շարին երկորդի , ընդ երկուս երկուս ծառուն շարին առաջնորդի և երորդի հաւասարձև լինին գոյն V. և այլք նոյնպէս .

Quindecies . Հազար և հինգ անգամ .

Quindecim . Հազար հինգ .

Quindeni , orum . Հազար հինգ .

Quingenarius . Կշիռ հինգ հարիւր լտերայ : հինգ հարիւրաւոր .

Quingeni , orum . Հինգ հարիւր .

Quingenteſimus . Հինգ հարիւրերորդ .

Quingenti . Հինգ հարիւր .

Quingenties . Հինգ հարիւր անգամ .

Quini . Հինգ հինգ .

Quinquagenarius numerus . Թիւ յիսնեւորդ : Թիւ յիսնաւոր : Թիւ յիսնական de homine , յիսնամեայ : ամաց յիսնից .

Quinquageni . Յիսուն .

Quinquageſima , quinquaginta diebus ante Paſcha . Կիրակին որ հանդիպի աւուրբք Ե. նախ քան զղատիկ .

Quinquageſimus . Յիսներորդ : յիսնաւորդ : յիսնական .

Quinquagies , & quinquageſies . Յիսուն անգամ .

Quinquaginta . Յիսուն .

Quinque . Հինգ : gen. հնգից .

Quinquennalis . Հինգամեայ : հնգամեայ : որ է հինգ ամաց .

Quinquennis . Հինգամեայ : հինգ ամաց .

Quinquennium . Հինգամեայ , հինգ ամաց ժամանակ .

Quinquepartitus . Բաժանեալ ի մասունս հինգ : հինգամասնեայ .

Quinquies . Հինգ անգամ .

Quintilis , Julius menſis . Յուլիս ամիս , ſic dictus quia quintus eſt menſis à Martio qui apud Romanos primus erat anni menſis , հայսպն ասացաւ զի հինգերորդ է զինի մարտի ամսոյն , որ էր առաջին ամիս առաջնեերորդ .

Dictus poſtea Julius in honorem Julii Cæſaris . Յետոյ անուանեցաւ յուլիս ի փառս և ի յիշատակ յուլիոսի կայսեր .

Quintò . Հինգերորդ .

Quintùm . Հինգերորդ անգամ .

Quintus . Հինգերորդ .

Quintus decimus . Հնգետասաներորդ .

Quinta eſſentia , ità vulgo , ceu ſuccus ſubtiliſſimus . Որ ինչ աչխուժագոյն , քնարագոյն , պարզագոյն , ղուագոյն և յիւր բնականս , և քնմիական արհեստիւ ազատահան .

Quippe , quippe quod . Քանզի : վասն այնորիկ զի : v. quia .

Quirites , Romani . Հռոմայեցիք .

Quiritatio , nis . Աղաղակ : արտասուք : v. querela .

Quirito , are , & quiritor , ari . Աղաղակել : արտասուել : v. queror , clamo .

Quis , Prò aliquis . Ոք : ոմն : v. aliquis .

Quis , qualis . Որպիսի : զի արդ : ինչ կերպիւ .

Quis ? quiſnam . Ով ? ո ? ինչ ? v. qui .

Quiſpiam : aliquis . Ոմն : ոք .

Quiſ-

Quiſquam. ՈՎՔ: ոմն: v. aliquis.

Quiſque. ԻՒՐԱՔԱՆՉԻՒՐ ՈՔ: ամէն ոք: ԻՒՐԱՔԱՆՉԻՒՐ: ԴՈՒՔ ԻՒՐԱՔԱՆՉԻՒՐ, vel ԻՒՐԱՔԱՆՉԻՒՐ Ի ՀԻՆՈՂ: մի մի: cuique rummum unum: ՄԻՆ ՄԻ ԱՐԾԱԹ: tertio quoque anno, ըստ եռամի եռամի: ut cuique opus erat, ուստ գիտրդ պիտոյ ինչ լինէր: quantum quiſque negotiatus eſt, ո՞ր գինչ շատ հեցաւ ?

Quiſquiliæ, arum. ՈՎՔ ԻՆՉ ԲԱՆ: փուչ և մտոտի բան: խոտան.

Quis quis. ՀՂԻՄ ՈՔ: ով որ: ով ոք: v. quicumque.

Quivis. ՀՂԻՄ ՈՔ: ով որ ՝ ԻՒՐԱՔԱՆՉԻՒՐ ՈՔ: որ և.

QVO

QVò, quem in locum. Յո՞ : ուր ՝ յորտեղ.

Quò, quomodo novimus. ԻՒ ԳԻ ԱՆՄՔ: գի արդ գիտեմք.

Quò, pro quod: hoc dico non quò. ՈՉ ԹԷ, ՈՉ ԳԻ: գայն ասեմ, ոչ ԹԷ կատիցեմ.

Quô, cum comparat. ՈՐՉԱՓ ԱՌԱՒԵԼ: v. g. quo magis te humilias, eo magis exaltaberis: որչափառաւել զանձն խոնարհեցուցանես, այնչափ առաւել բարձրասցիս.

Quò, pro, ut. Օ՞Ի: non hoc feci qnò tibi moleſtus eſſem: գայն արարի ոչ գի քեզ ծանր լինեմ.

Quò, cum minus. Օ՞Ի ՄԻ: impedit me quominus poſſim: ՀԱՊԳԵԼԷ ԳԻՆ ԳԻ ՄԻ ԿԱՐԵՄ.

Quoad: quantùm. ՈՐՉԱՓ: որքան: laboro quo ad poſſum: ՀԱՍԱՏԱԿԵՄ ՈՐՉԱՓ ԿԱՐԵՄ.

Quoaduſque. ՄԻՆՉԻ: v. donec.

Quocircà, quamobrem. ՀԱ՞Ի ԱՅՍՈՐԻԿ: ՈՐՈՅ ՅԱՂԱԳԱՒ: ուրեմն.

Quocumque. ՈՒՐ Ե: v. g. quocumque jerit, ուր և երթայցէ vel երթիցէ: յոր ինչ այր, յոր տեղ և երթիցէ: յոր և իցէ տեղի.

Quod, pro quiâ. Օ՞Ի: քանզի.

Quod, inter duo verba. ԹԷ: ԵԹԷ: ſcire oportet quod, պարտ է գիտել ԹԷ, գի: unde ſcire poſſum quod: ե՞ւ գիտացից ԹԷ.

Quodammodo. ԻՆՉ ՝ ԻՆՉ ՊԻՏԻ ԻՒՐՔ.

Quomodò? Օ՞Ի արդ? ինչ պի՞ս? ինչ կերպիւ?

Quomodo, ut quemadmodum. ՈՐՊ՞: գոր օրինակ: որ կերպիւ ՝ ըստ որում.

Quomodocumque. Օ՞Ի արդ և իցէ: ինչ կերպիւ և իցէ: գինչ և իցէ: ոմն և իցէ.

Quondam. ԻՀԱՂՈՒՑ: ի վաղուց: ի նախնում: v. olim.

Quondam, aliquandò. ԻՑՐԻՆ: ինչուն ժամանակ յորում, vel յորժամ, vel մինչ vel գի.

Quoniam. Օ՞Ի ՝ քանզի: վ՞ւ այսորիկ գի: փոխանակ գի: v. quia.

Quopiam. ՅՈՒՐՔ ՝ ՅԻՆՉ տեղի: ի տեղի ուրէք.

Quoquam: ut quopiam.

Quoquè. ԵՒ: և նա: և՛ նա՛: այլ և նա: առաւել.

Quoquô. Յուր և: v. quocumque.

Quoquomodo. Օ՞Ի արդ և իցէ: ինչ կերպիւ և իցէ ՝ գինչ և իցէ: ոմն և իցէ.

Quoquo verſum. ՀՂՅՈՐ և ԱՅՈՐ: յայս և յայն կողմն: հանդիս տեղիս: յամէն տեղի: յամէն ուրէք.

Quorſum, quò. Յո՞ւր? ուր? ո՞ւ? յորտեղ?

Quorſum hoc facis? ԸՆԴԵՐ առնես գայդ? v. cur: quorſum hæc? առ ինչ ընդեղէն այն? յինչ պիտոյ? ինչ օգուտ է? գինչ օգտիցես ի: abl.

Quot, interrog. ՔԱՆԻ? որքան? որքանք?

A quot annis? ՀՂՅՈ ՔԱՆԻ ամք ԵՒՆ գի? cum indic. քանի ամ է գի? քանի ամք ԵՒՆ բնակիլոյ քո աստ? ի քանի ժամանակ, ի քանի աւուրս արարիր զայն?

Quot annis, ſingulis annis. Յամէ տարեաջ: ամէ տարի: յամէն: ամի ամի ՝ ամ ըստ ամէ: յինէրաքանչիւր տարեաջ.

Quot capita tot ſenſus. ՈՐՔԱՆ հոգիք այնքան կարծիք.

Quoteni? ՔԱՆԻ? որքան: v. quot.

Quotidianus. ՀԱՆԱՊԱՊՂՈՐԴ: հանապազորդական: հանապազորդեայ: aliàs, սովորական: հասարակ.

Quotidie. ՀՂՅՈՒՆ օր: օր ըստ օրէ ՝ հանապազ: հանապազ օր.

Quoties. ՔԱՆԻ անգամ: քանիցս անգամ: որքան անգամ: քանիցս: որքանիցս.

Quotieſcumque. ՔԱՆԻ անգամ: քանիցս անգամ: որքան անգամ.

Quotquot. ՔԱՆԻ: որքան: quotquot vidiſti omnes ſancti ſunt: զորքանս աւետիր, ամենեքեան սո՛ւրբ են.

Quotus. ՔԱՆՈՐԴ: քանիերորդ: quotus menſis dies eſt? քանի ամսոյն: որ

քանի

քանի տեսոյն : ողբանուագ լուսնին : լուսնին քանի է : plur. քանիք : v. g. կալ զքա՝ նիս լուսնին .

Quotuſcumque eſt qui? քանի են, որ քան են այսոքիկ որ .

Quovis . Յուր և v. quocumque .

Quouſque, in loco . մինչև յուր : մինչև յոր վայր : in tempore , մինչև երբ : մինչև երբիք : մինչև ցերբ .

Quum . Հինչ : յորժամ . v. cum .

R

ITTERA R. ſignificat 80. at R̄ cum ſuperducta lineola ſignificat 80000. Բառին R. նշանակէ Հ. իսկ R̄ նշանակէ Հ.Ռ.

R A

RAbbi , Rabbinus legis Hebræorum doctor . Ռաբբի , այս ինքն վարդապետ : օրինագէտ .

Rabboni , ut rabbi . Ռաբունի : րաբունապետ , որ Թարգմանի վարդապետ .

Rabidè . Սրտմտութիւ : գազանաբար : առիւծաբար : կատաղաբար : ընդ կատաղ : գոռոզաբար : մոլեգին բարկութիւ : կատաղութիւ .

Rabidus . Տոյժ կատաղեալ , մոլեգնեալ սրտմտութիւ : յիմարեալ կատաղութիւ : զայրագնեալ . գազանացեալ և սրտմտութիւ : այր կատաղի : առիւծացեալ : խելագարեալ սրտմտութիւ : բորբոքեալ և բարկութի : փրփրեալ սրտմտութիւ : խելագնեալ , դեւագին : զայրագին .

Rabies , ei : in phys. Կատաղ : ախտ է որ յիմարեցուցանէ զմարդն , և այլ ոչ գոյ ձար ի բառնալ զցաւն , բայց միայն զանազատացեալն և ծով ընկղմել : at in moral. կատաղ : կատաղութի : սրտմտութի : մոլեգնութի : զայրացուածս : զայրագնութի : գոռոզութի : խելագնութիւն : սաստիկ բարկութի .

Agere in rabiem . Գնալ զոք ի կատաղ : կատաղեցուցանել : մոլեգնեցուցանել : յիմարեցուցանել բարկութիւ : զայրացուցանել : գազանացուցանել : առիւծացուցանել : բորբոքել , վառել սրտմտութիւ .

Agi in rabiem . Բարկանալ , փրփրիլ , մոլեգնել սրտմտութիւ : զայրանալ : յիմանալ , խելագարիլ , զայրագնել բարկութիւ : բորբոքել ի բարկութի : մոլեգնեալ կատաղել : գազանանալ , առիւծանալ ի կատաղի .

Rabioſus . Կատաղնալ : v. rabidus .

Rabula , clamans inconditè . Հայհոյաբար բարբանջօղ : անդուռն բերան , որ վայրի դօրէն վայէ , աղաղակէ : լեզուագաբ .

Racemus , mi . Հատղ : gen. ոյ : ձիւռողկոյզ : gen. կուզի : ſi uva paſſa , չամիչ : gèn. չամչոյ .

Radians , tis . Պայծառ : շառաւիղաձևակ : v. lucidus .

Radicaliter . Հաստատաբար : սկզբնաբար .

Radicatus , qui radices egit . Հաստատեալ : ճեալ : & moral. Հաստատեալ : զօրացեալ .

Radicitus . Հիմնատակի : արմատախիլ : արմատախլաբար : ի սպառ : extirpare radicitus , արմատախլել . արմատախիլ առնել : խլել արմատակի : յարմատոյ խլել : բնաջինջ առնել : հանել ի բաց : սպառել : բառնալ ի սպառ .

Radicor , ari : radices agere . Հիմնադնել : տալ զարմատս ի խորս : արմատանալ : զարմատ առնուլ : & moral. մոլութի հաստատուիլ , զօրանալ , առաւելանալ .

Radio , are . Փայլել & փայլել : շառաւիղել : Հառագայթել : շրշառաւեղս արձակել , ցայտել : փայլատակել : պայծառանալ : պսպղալ : Հոգ տալ : Հոգևոգալ : արփնանման փայլել .

Radioſus . Հառագայթեալ : պսպղուն : Հոգացեալ : v. radians .

Radius ſolis . Շառաւիղ , ճառագայթ , հառագայթ արեգական : բախուճ , առբուճ , արձակուճ հառագայթից . viſualis radius , շառաւիղ տեսողութե : հառագայթ յաչաց դնեալ , արձակեալ , ուղիղ գնծ տեսողութե .

Radii rotarum . Ճնուք անուոց կառից .

Radix , icis : in phys : & mor. Հիմն : ոյ : արմին : item in mor. սկիզբն , բուն , աղբիւր , պատճառ ամ մոլութեց .

Radices montis . Լեառոյս լերինն : նեղբինն , ոտն լերանց : տակն լերինն : ad radices montis , առ ոտամբ : առ լերամբս , առ լեռնոտով , առ փեսպատ լերինն .

Rado , ere . Քերչաւ ածել : գնդնել , հարթել : հաւասարել .

Radere barbam . Օմօրուս գնդնել , քերել , խուզել : ածելիլ : v. abrado .

Caput radere . Գլուխն , զհնոս կոտրել , փոքրել , գնդնել , խուզել , Թնդեւացուցանել , անօսրացուցանել , ածելիլ : ասլա խուզել , սափրել , հնաոել զգլուխ : ածելիլ

& ածել, խղել զհնութս.

Radere littus. Ծնաւն վարել առ ափն, առ ծովեղրն: առ ծովեղերբքն: նաւել հուպ ընդ հուպ ծովեղրն.

Radula, æ. Քերիչ: քերոց.

Ramentum. Քերուած: ոյ.

Ramoſus, a, um. Ծառն ոստաւղից: ոստախիտ: անտառաւախիտ, հովանաւոր: վարսաւոր: հովանուտ: Թաւ և խիտ ոստօք.

Ramulus, ramuſculus. Ոստիկ: ճիւղիկ: փոքրիկ ոստն: plur. ոստիկունք.

Ramus. Ոստն: շառաւիղ: ճուղ & ճիւղ: սաղն: plur. սաղունք: de ramis candelabri, սաղունք որք արձակին ի բուն աշտանակէ: Ramus fluminis, maris, առաջ ծովուն կամ գետոյն: ճիւղ գետոյ: երկճիւղ գետն: վտակ: Nilus dividitur in ramos duodecim, նիղոս գետն տրոհի յերկոտասան վտակս: montium ramus, բազուկ լերանց.

Rana, æ. Գորտ: gen. ոյ & ան: inſtrumen. գորտիւ: plural. գորտք, & գորտունք.

Rancidè. Ընդխորժաբար: հանդրժաբար: տաղտկաբար: հանդրուածք: զզուելի և տաղտուկ, անհամ և անչնորհ կերպիւ: անհաճոյաբար:

Rancidus: moral. Ընդհամ: անչնորհ: զզուելի: հանդրալի: տաղտուկ: տաղտկալի: անախորժական: հանդրալի: անհաճոյ: ակամնջատանոք: ծանր և անախորժ.

Rancidus: phys. Առնահամ: ժանդահամ: զաղրահամ: ծանրահամ մնան: կերակուր խարնել, խանդարեալ, աւերեալ, գարշահամ, նեխեալ, հոտեալ, շռեալ.

Rancor, is. Ժանդահոտութիւն: գարշահոտութիւն: զաղրահոտութիւն բորբոսալ կերակրոց.

Rapa, æ: & rapum, i. vul. Թ-րէփ.

Rapacitas, tis. Գողամոլութիւն: անյագ ագահութիւն: անզուսպ ցանկութիւն ընչից օտարաց: բնական յօժարութիւն և յափշտակել զինչս օտարաց.

Rapax, cis. Յափշտակօղ, կողոպտօղ ընչից օտարաց: գող: աւազակ.

Raphael Archangelus. Ռափայէլ, & ռափայել հրեշտակապետ: որ Թարգմանի բժշկութիւն աւյ.

Raphanus: vul. Գոռանկն Թրէփ, բողկ.

Rapidè. Յորդաբար: արագութիւն: արագարագ: սրընթացութիւն.

Rapiditas fluvii. Յորդութիւն գետոյն հոսանըյ բնութիւն: բնութիւն հեղեղաց ջուրց բազմաց: սրընթացութիւն: սաստկութիւն ջուրց.

Rapidus fluvius. Գետն յորդեալ: սրընթաց: սաստիկ: արագահոս: վազուն: արագադաշնաց: շուտադնաց.

Rapina, æ. Յափշտակութիւն: աւազակութիւն: բռնութիւն: աւար: աւարառութիւն: կողոպտութիւն: գողութիւն որ լինի բռնութիւն: aliquando որս գիշակերը հաւուց.

Rapio, ere. Յափշտակել: բռամբ առնել տանել: բռնադատել: բռնաբարել: կտրել: կողոպտել: բռնաբար խլել, ձորղել: բռամբ գողանալ: աւազակել: գրկել: ուժով առեալ տանել: բռնավարել; ձեռք բանալ առնել: գողութիւն առնուլ: աճապնել: կապտել.

Rapere animos. Հոգիս ընկալնուլ, ըմբռնել, յափշտակել: ղանձինս գերել: զսիրտ սպրեցուցանել, զմայլեցուցանել, շահել: գրաւել, յանկուցանել զսիրտս ինքն: զամ ոչ յանկուցեալ ինքն յուրեցուցանել: զմիտս ազատ, հաճեցուցանել.

Rapi in extaſim. Հափշիլ միտք և առնել ան: v. extaſis.

Raptim. Հապճապակի: շուտով: փութով: փութանակի: v. celeriter.

Rapto, are. Ուժով, բռնութիւն քարշել: ընդ քաշս տանել: ձգձգել: հանել և քարշ.

Raptor, is. Յափշտակօղ: գրկօղ: կողոպտօղ: աւազակ: գող: v. rapio.

Raptus, a, um. Յափշտակեալ: ուժով և բաց կորզեալ: v. rapio: vento, aquis raptus, հողմահար: հոսանաւ, յափշտակեալ, վերացեալ, յարուցեալ և հողմոյ: հողմավար: գետահար: ծովահար: տապալբերեալ, վարեալ, հալածեալ և մրրկէ: raptus in extaſim, միտք գմայլեալ և առեղեան: յափշտակեալ արտաքս քան զինքն: սպրեալ: որ կայ և հիացման: v. extaſis.

Raptus, ûs. Յափշտակումն: յափշտակութիւն: բռնութիւն: բռնադատումն: բռամբ, բռնութիւն, ուժով և բաց բարձումն.

Raptus, extaſis. Հափշտութիւն, յափշտակումն մտաց: v. extaſis.

Rarè. Հազուագիւտ: անծանրաբար: անգոյացն: նօսրակի.

Rarefacio, ere. Հազրացուցանել: լայնացուցանել: ընդարձակել: անգոյացուցանել: տարածել: արձարձել.

Rarefactio. Հազրացումն: անծանրութիւն: լայնացումն: ընդարձակութիւն: անգոյացումն որ լինի և ձեռն ջնջմանէ

որ զԹանձրամած մանկիկս առաքած է և ընդարձակէ : արծարծումն .

Rareſco, ere : rarefieri . Հաւտրանալ : ընդարձակիլ : անդպեալանալ : լայնանալ : առաքած իլ ջերմուԹէ : արծարծիլ .

Rareſcere , fieri rarum , non frequens . Հազուանալ : փոքրկանալ : նուազիլ : պակասիլ : գԺուարաւ գտանիլ : սուղ լինիլ, անյաճախ , անսովոր .

Rareſcere de nube . Հալիլ պարսաւիլ : ջնջիլ : ցնդիլ : առ սակաւ սակաւ սպառիլ բարականալ .

Raritas , oppoſita denſitati . ՀաւտրուԹիւն : անհաւտրուԹիւն : անդպեալուԹիւն .

Raritas , infrequentia . ՀազուԹիւն : փոքրկուԹիւն : փոքրուԹիւն : պակասուԹիւն : նուազուԹիւն : սակաւուԹիւն : անյաճախուԹիւն .

Rarò . Հազուաւ : փոքր : անյաճախ : անսովորապէս : երբեմնապէս . արտաքս քան զսովորուԹիւն : փոքր անգամ : խնամ փոքր .

Rarus , non denſus . Հաւտր & անհաւտր , gen. նոր : անդպեալ : արծարծեալ : aliquando, ժամիսա : ժամ ժամ .

Rarus , non frequens . Հազուագիւտ : անսովոր : անսովորական : անդամանելի : դԺուարագիւտ : նուազ : plur. նուազուԹք : անյաճախ . փոքր : արտաքս քան զսովորուԹիւն .

Raſilis . Քերելի : հարԹելի : հաւասարելի : կոկելի : փարսատելի :

Raſor, is . Հարտուիչ : խուզիչ : սափրիչ : դերծիչ : փոքրիչ հերսոց .

Raſtrum . Բրիչ : մուրճ կոտրատոր : բահ : նօքրբահ , cum in acumen deſinit : ſi autem deſinit in latum , Թլաշբահ .

Raſtrum , raſtellum . Հարդ .

Raſura , æ . Քերուած : aliàs հերսոց խուզուածն : v. tonſura .

Raſus , tonſus . Հերք փոքրեալ . դերծեալ : պլուխ կնառեալ, ասպախուրեալ .

Raſus , politus . Քերեալ : հարԹեալ : կոկ : կոկեալ . ողորկ : հաւասար .

Ratihabitio . Հաստատուածն . հաւանուածն : հաստատագիր : հաւանագիր : հաւանուԹիւն .

Ratio , animæ facultas quâ homo à brutis diſcernitur . Բան : բանաւորուԹիւն : խելք : խմացուածն : միտք : բանականուԹիւն : խմացողուԹիւն : զօրուԹիւն հոգւոյն որ զմարդն զանազանէ յանասնոց : որով զբաժին մեզ նեմք ի չարէ , և զսուտն ի ճշմարտէ : dicitur etiam , ինքնաբուն և ընդածին լոյս : աճապիր հրաման : դերուԹիւն ի մեզ անմանեալ ի բնէ : հաստատակ բանն : ratio ipſa dictat , բանն ինքնին հրամայէ : ինքնին նոկ բնական լոյս ուսուցանէ : արդուն բանաւորուԹիւն խրատէ զմեզ .

Rationis uſus . ՀիներաւուԹիւն բանին : դատաստանուԹիւն բանին : բանականուԹիւն : բանաւորուԹիւն : ընտրուԹիւն : բանաւարուԹիւն .

Pervenire ad uſum rationis , ratione uti . Ելանել զհիներաւուԹիւն բանին , զբանականուԹիւն : &c. հասանիլ , ժամանիլ , հասանել ժամանեակ լինիլ ի չափ , ի կատարեալ հասակ , յասն ընտրուԹիւն : վարիլ բանիւ իմով : բանականանուԹիւն դարձնուլ : ծագիլ ի մեզ բնական լոյս : խելահաս լինիլ .

Rationis expers , ut brutum . Անբան անասուն .

Rationis particeps . Բանաւոր : բանական : զարդարեալ բանիւ : որ վարի բանիւ .

Rationi conſentaneum . Գաւտհ : պատեհական : պատշաճ : պատշաճաւոր : հանձրաւոր : վայելուչ : վայելչական : արժանի : պատկան : պատկանաւոր : իրաւի : իրաւացի : ըստ հրամանին բանին .

Ratio , gall. egard . ԽնայուԹիւն . աչառանք : ակնառուԹիւն : անխայուԹիւն : աչառուԹիւն : երեսապաշտուԹիւն : մարդահաճուԹիւն : նեղուածն : հայեցուածն ի դէմ : նկատուածն ի .

Rationem habere alicujus . Խնայել ի նա , vel ի վր նր : հայել ի նա : ակն առնուլ , նեղել , աչառել նմա : աչ առնուլ յանձն : անխայել ի նա , vel դմա , vel ի վր նր : habeatur ratio laboris , քննուԹիւն լիցի ի վաստակս : rationem habeo ſenectutis tuæ , խնայեմ յալեացդ : habitâ temporis ratione , ըստ ժամանակին : ըստ բերման ժամանակին : խորհելով զ. հայելով , խնայելով ի ժամանակ .

Nullâ ratione habitâ . Ոչ խնայելով զոք , vel յոք : ոչ հայելով յերեսս մարդոյ : անխնայ : անխնայաբար : անխնայական : Թարց ուրուք նկատման և անհատուԹիւն : Թարց նմին նեղելոյ : անանխայելի և անաչառ առնս ակամբն : անխտիր : առանց խորուԹիւն անանխատուԹիւն : անաչառապէս .

Ratio , cauſa . Գաւտառ : պատճառանք : առնիթ : դհատուորուԹիւն : abſque ulla ratione , առանպատճառ : ի զուր : առանց պատճառի ուրուք : Ձրի : անպատճառապէս .

Ratio , modus . Հիներ : եղանակ : vide modus .

Ratio , computatio . Հաշար , ոյ : հաշիւ : rationem expetere ab aliquo , հաշարս առնուլ , պահանջել ի նմանէ : հաշարս հատանել նմա : rationes ſubducere , referre : զհաշարս առնուլ : տալ զհաշիւն : gen. vel զն : իբր

իւրաքանչիւր որ ի մէջ ընդ անձին առցէ զհամարս այ: vestium nulla habetur ratio, հանդերձք ոչ գան, ոչ անցանեն ի հաշիւ: ոչ յիշեն զհանդերձս: ի թիւ ոչ անկանին, ոչ մտանեն: ի թիւ, ընդ թուոյ ոչ արկանեն զնս.

Ratio, Codex accepti & expensi. Դեֆթեր համարոյ: կոնակ վաճառաց: vul. դաֆտար.

Ratiocinatio, pro argumentatione. Ձեռնարկութիւն: հաւաքաբանութիւն: շարաբանութիւն: տրամաբանութիւն: pro actione intellectûs, ներգործութիւն մտաց որով խելամուտ լինիմք ի մէջ բարւոյ և չարի, կամ ընտրեմք ի մէջ ստութեան և ճշմարտի: բանավարութիւն.

Ratiocinor, ari, in discursu. Տրամաբանել: ձեռնարկել: ճառաբանել: շարաբանել: cum narrat. vel յաղագս cum gen.

Ratiocinari, uti ratione. Վարել բանիւ իւրով: ունել զկիրառութիւն բանին.

Rationabilis, le: v. suprà rationi consentaneum.

Rationabiliter, rationaliter. Բանաւորապէս: բանականապէս: ըստ հրամանի բանին: aliàs, արժանապէս: վայելչաբար: պատշաճապէս: ըստ արժանւոյ; ըստ բանականի: չափով: չափաւորապէս: ըստ չափոյ.

Rationale, vestis sacerdotalis. Պճղնաւոր: հանդերձ էր քահանայապետին.

Rationalis, rationis particeps. Բանաւոր: բանական: որ վարի բանիւ: homo definitur animal rationale: մարդ սահմանի բանաւոր կենդանի.

Rationalitas, tis. Բանավարութիւն: բանաւորութիւն: բանականութիւն: կիրառութիւն բանին.

Rationarium temporum, supple, volumen. Ժամանակագիրք: ժամանակագիրք: պատմութիւն ժամանակաց: դաւազանագիրք: գիրք յիշատակարանաց: գիրք օրըստօրական անցից.

Ratis: gall. radeau. Տախտակամած ի փայտից բազմաց ընդ միմեանս զուգելոց, որով զբեռինս բարձեալ տանին ի վր աննաւագնաց գետոց.

Ratis, navis. Նաւ: նաւակ: լաստ.

Ratus, a, um: existimans. Կարծեալ: կարծելով: համարեալ: համարելով.

Ratus, immutabilis: v. g. rati & immutabiles astrorum cursus. Հաստատուն և անփոփոխ ընթացքն աստեղաց.

Ratus, fixus, statutus. Հաստատեալ: սահմանեալ: վճռեալ: կարգեալ: եդեալ կարգն.

Ratum aliquid habere. Հաւանել: հաճիլ ընդ: գրով կամ հրամանաւ հաստատել, ընդունել, ստորագրել: հաւան, հաճեալ կալ ընդ.

Pro rata, supple, parte. Ըստ: cum gen. համեմատաբար, հանգիտաբար ըստ չափոյ:

Raucitas vocis. Կերկերումն ձայնին, կոկորդին: ձայնակտրութիւն: raucitatem afferre, կերկերել զկոկորդ, զձայն = կտրել զձայն = կերկերացուցանել: raucitatem contrahere, ձայն կտրել: կոկորդն կերկերել, vel կերկերանալ.

Raucus, a, um. Ձայն կտրեալ: կոկորդն կերկերեալ: dicitur etiam de janua, դուռն որ հնչէ, ճռնչէ, ճռէ.

Ravio, ire. Ձայն կտրել = կոկորդն կերկերել.

Ravis, is: ut raucitas.

R E

REædifico, are. Վերաշինել: վերականգնել: զշինուածն աւերեալ վերակերտել: նորոգել: նորոց շինել: կանգնել զաւերակս տան: vel primitivo verbo, ædifico, adde adverbium, rursùs v. g. կրկին, կրկնակի, կրկին անգամ, միւս անգամ, վերստին, դարձեալ, այլ ևս, միւս ևս շինել: կրկնել զշինուածն: & sic de aliis ejusmodi verbis.

Realis. Իրական ինչ = իսկական: ճշմարիտ: էական.

Realitas. Իրականութիւն: իսկութիւն: ճշմարտութիւն.

Realiter. Իրապէս: ըստ իրին: իսկապէս = ճշմարտապէս: ճշմարտիւ և առանց ցնորի.

Reapse. Ճշդարիւ: արդեօք: իրաւի: ստուգիւ = ստուգաբար: իրապէս: ճշմարտապէս: իսկապէս.

Reatus, ûs. Պարտականութիւն: պարտաւորութիւն: մահապարտութիւն: պատժապարտութիւն: պարտականութիւն: մեղադրութիւն: մեղապարտութիւն.

Rebecca, Isaaci uxor. Ռեբեկայ կին Իսահակայ.

Rebellio, rebellium, rebellatio. Ապստամբութիւն: անհնազանդութիւն: անհաւանութիւն: հակառակութիւն: ընկեցութիւն: rebellio carnis: v. concupiscentia.

Rebellis. Ապստամբ, ապստամբեալ ի տնէ իւրմէ: անհաւան: անհնազանդ

կամաց այ . Ընծամարտ : դիմակաց հրամանին նր : ընդդիմկէց : վայրագութբ ընդդիմեալ .

Rebello , are . Ապստամբութիւն առնել ի թագաւորէ : ապստամբել ի նմանէ : ապստամբ , անհնազանդ , դիմակաց լինել : դառնալ ընդ դէմ : ի բաց կալ ի նմանէ : ընկենուլ զլուծ նր ի պարանոցէ .

Ad rebellandum incitare . Ապստամբեցուցանել զոք ի ումէ , vel ընդ դէմ ումն . շարժել , զարթուցանել , գրգռել , դրդել զնա յապստամբութիւն : յարուցանել , խռովեցուցանել զժողովուրդ ընդ դէմ : ապստամբութիւն առնել , ուսուցանել քաղաքին .

Reboo , are . Հնչել : տալ , հանել , անդրադարձուցանել , անդրէն դարձուցանել , անդրբածել , անդրբաշխել զձայն . լերինք գոչել զանուն տն : դղրդեալ գոռալ տունն : Անդրէն կրկնել զձայնն : դղրդեալ գոռալ ահագին որոտմամբ : հնչեցուցանել զանունն .

Recalcitro , are . Աքացել : անդրբաքացել . ապստամբել : անհնազանդ , ապստամբ , հակառակ լինել : անդուլել .

Recalefco : v. calco , calefco .

Recalvafter : v. calvus .

Recanto : are . Յետս դարձուցանել զբանն : v. palinodia .

Recapitulatio . Համառօտութիւն : կարճառօտութիւն . համառօտ վերաքերութիւն , կրկնասացութիւն իրաց առաջագոյն ասացելոց .

Recapitulo , are . dicta paucis repetere . Զի վերոյ ասացեալսն համառօտել : կարճառօտել : համառօտաբար կրկնել , վերաբերել : գլխաւորել .

Recedo , ere à ..... Հեռանալ , ի բաց գնալ , մեկնել , հրաժարել , խոտորել , մեկուսանալ , խորշել , խոյս տալ , խուսափել , փախչել , ի բաց կալ , յետս դառնալ , քաշել , խուսել ի abl.

Recens , tis . Նոր : նորոգ : արդենի : արդենական : vul. թազայ : fructus recens , նորահաս պտուղ : դեռահաս : infans à partu recens , դեռածին : նորածին մանուկ : recens ab urbe , որ ի քաղաքէն նոր եկն .

Recens , adverb. Նոր : նորապէս : արդէն իսկ . այժմիկ .

Recenfeo , ere . Համարել : թուել : հաշուել . ի թիւ արկանել . ի համար ածել : ընդ գրով սահմանի փակել .

Recenfere populum . Աշխարհագիր առնել : առնել զհանդէս համարոյ : առնուլ զհամար տանց &c. մարդաթիւ , քաղաքագիր առնել .

Recenfere exercitum . Հանդէս առնել զօրաց : զզօրսն ի հանդէսի կացուցանել , առնուլ զհամար զինուորաց .

Recenfio , nis . Համար : թիւ : հաշիւ : թուականութիւն : համարումն : recenfio hominum , մարդաթիւ : քաղաքագիր : աշխարհագիր . աշխարհահամար գիրն : հանդէս : թիւ համարոյ .

Receptaculum , pro Afylo . Ապաւէն : տուն ապաւինի : v. afylum : aliàs , ընդունարան : ընակութիւն : ժողովարան : դադարք : կայանք : պահարան : համբար : receptaculum demonum , դարան դիւաց : mare est receptaculum fluviorum , ծովն ամփոփչական է գետոց .

Receptator furtorum . Ընդունող , պատսպարան , ամփոփչական աւազակաց .

Receptio , nis . Ընդունելութիւն : ընկալումն .

Recepto , are . Ընդունել : զհետս , զօտարս օթեւանել , ածել , ընկալնուլ յօթեւանս իւր : ժողովել զնս ի տուն : ապաւցանել զնս առ իւր . առնուլ առ իւր : ածղի տալ նմ .

Receptare latrones , furta . Օթեւանել կամ գողացեալ իրսն թաքուցանել , զօղել ժողովել առ իւր : գողոց ամփոփչական լինել : & quæ fuprà .

Receptor. : v. receptator .

Receptum . Խոստումն : v. promiffum .

Receptus , a , um . Ընկալեալ : v. recipio : mos receptus , սովորութիւն հաստատեալ . ժամանակաւ ձգեալ սովորութիւն : զօրացեալ .

Receptus , ûs : v. receptaculum .

Receptui canere . Տալ զնշան յետս չուառնելոյ .

Receffio , receffus , ûs . Հեռացումն : հրաժարումն : խոյս . ի բաց կացումն : խոտորումն . խուսափումն : յետադարձումն ի : abl.

Receffus , folitudo . Առանձնական տեղի : անապատ : ճգնարան : միայնարան : item , առանձնութիւն : միակեցութիւն : մեկուսութիւն : ճգնութիւն : առանձնական կեանքն .

Receffus cordis . Խորշք սրտից : յուզել զխորշս սրտից . etiam in phys. խուզել , որոնել զանկիւնս , զխորշս տան .

Recidivus , a , um : quod iterùm cadit . որ կրկին անգամ անկանի : at moral. կրկին անկումն , միւսանգամ անկումն ի մեղս :

սրտի

սրտի դարձն, դարձուածն ի փախուստ: այլ եւս դառնալ ի մեղս: անդրկին դառնալ ի փախուստ: վերստին անկանիլ ի մեղս: յաճելուլ մեղանչել: զմեղս յաճելուլ ի վր մեղաց: կրկնել զմեղս: յաճախել ի մեղս.

Recido, ere: à cado. վերստին անկանիլ: v. cado: hæc mala in nos reciderunt, չարիքն այսոքիկ, անկան, անդրկին դարձան, հասին ի վերս մեր.

Recido, ere: à cædo. Հատանիլ: vide cædo.

Recipio, ere. Ընդառնուլ: v. capio.

Recipere ſe in aliquem locum. Երթալ: ի: v. eo: ապաւինիլ, ամրանալ անդ.

Recipere hoſpites in domum: v. recepto.

Hoc in me recipio. Ասոյս առնուս յանձն իմ: յանձն կալնուս զինոյթ.

Recipere detrimentum. Լառանալ զկորուստս ինչ: v. detrimentum.

Reciprocatio. վերադարձուածն: փոխարինութիւն: փոխադերձութիւն: առ իրեարս առընչութիւն: յետս դարձուածն: æſtûs reciprocatio, դնալն և դառնալն ծովու: յորլումն և պակասուածն ջուրց.

Reciprocè. վերադարձաբար: փոխադրձն: փոխանակի: առ իրեարս: առ միմեանս.

Reciproco, are. վերադրձն, յետս դարձուցանել: անդրադերձել: անդրադառնալ, անդրադարձիլ առ միմեանս.

Reciprocus, a, um. վերադարձական: փոխադերձական: որք են առ իրեարս, առ միմեանս: անդրադարձական.

Recitatio, nis. Ընթերցուածն ի բարձր ձայն: պատմութիւն: ճառադրանութիւն.

Recito, are. Ընթեռնուլ ի բարձր ձայն: պատմել: կարդալ զպատմութիւն: ճառադրանել.

Memoriter recitare. Անգիր, խուփ, ի մտաց ասել.

Reclamatio, nis. Բողոք: բողոքուածն: կոչուածն ի միջի առ այլ: աղաղակ ընդդեմ: դիմադարձութիւն: հակադրանութիւն: հակառակութիւն.

Reclamito, are alicui rei. Բողոքել, զբողոքս արկանել ընդ դեմ: աղաղակել, զաղաղակս բառնալ ընդ դեմ: դարշիլ, զզուիլ ի abl.

Reclamo, are. Բողոքել: ut ſuprà: հակառակել: հակառակ կալ: կալ ընդ դեմ: կարդալ առ ած ընդ դեմ: ընդդիմամարտիլ.

Reclinis, reclinatus. Յետնադրհնալ: կոթառնալ: յենալ: անկեալ: յեցեալ ի: vel ի վր: ընկողմանեալ: ձգեալ: ձգտեալ ի.

Reclino, are. Յետնադրհել: կոթառնալ: անկանիլ: հակիլ: յենուլ: ձգիլ ի vel ի վր յենուլ ի: v. inniti.

Reclivis. Յետնադրհնալ: ցածուցեալ: ընկեալ: v. reclinis.

Recludo, ere. Բանալ: v. aperio.

Recogito, are. Յետրհել: v. cogito.

Recognitio. քննութիւն: փորձ: հանդէս: v. examen.

Recognitio ſui, ſcelerum ſuorum. քննութիւն սրտի: յոյզ դաղտնեաց մտաց: ժողովումն, հաւաքումն, ամփոփումն մտաց առ ինքն.

Recognoſco, ere. ի միտս ածել, բերել: վերաձանաչել: ճանաչել: հասու լինել: aliàs: ժողովել, բոլորել, հաւաքել, ամփոփել զմիտս: ինքն առ ինս ամփոփել: զգուշանալ անձին իւրում.

Recognoſcere opus aliquod. Օբան ինչ յօրինել: վերուղղել: յարմարել: յարդարել: հիւսել: սրբագրել: փորձել: քննել.

Recognoſcere copias. Օզօրս ի հանդիսի կացուցանել, անցուցանել: առնել զհանդէս զօրաց.

Recolligo, ere. Քաղել: ժողովել: vide colligo.

Recolo, ere ſecum. Յետրհել: ածել զմտաւ: զմիտս ամփոփեալ առ ինքն քննել: v. cogito: item, յիշել: ի միտս բերել: յուշ լինել ինձ.

Reconciliatio. Հաշտութիւն: միաբանութիւն: խաղաղութիւն: հաշտարարութիւն: խաղաղարարութիւն: հրուէն, խռովութեանց խաղաղութիւն.

Reconciliator, is. Հաշտարար: խաղաղարար: v. pacator.

Reconcilio, are aliquem alicui. Օխտուիեալն հաշտեցուցանել: վարել, ածել ի խաղաղութիւն. հաշտեցուցանել զանբան հօր առ որդի: զանբ, խաղաղութիւն ձգել ի մէջ.

Reconcinno, are. Կապտել: շինել: վերշինել: յօրինել: ſi veſtes, կարկատել: զկապերտս արկանել ի վր հանդերձի.

Reconditus. Ծածկեալ: v. abditus.

Litteræ reconditæ. Հոգեբուխ արուեստքինք: խրթին: խորին: խրթնաճաճուկ: homo naturâ triſti ac reconditâ, մարդ մռթին վարուք: մռնդին: անսպարզամիտ: անյայտ բնութիւն: մռնաբարոյ: լուսկոյ: խոժոռադէմ: տխուր.

Recondo, ere. Ծածկել: թաքուցանել: v. abſcondo: recondere gladium in vaginam, զսուր

զսուբ արկանել, դարձուցանել ի պատեհն, ի տեղն նբ.

Recordatio, nis. Յիշողութիւն: յիշումն. յիշատակ. մտածութիւն: անմոռաց յիշումն.

Recordor, ari. Յիշել. ի միտս ածել զ. յուշ լինել ինձ աւուրք: յուշ առնել: յիշատակ առնել: յիշատակել.

Recreatio, nis. Օթօնան: զբօսումն: հեշտութիւն: հրճուանք: հրճուումն: զուարճութիւն: զուարճացումն սրտի: սիրումն.

Recreatio ex morbo. Յարութիւն ի հիւանդութենէ: փարատումն ցաւոյն. հանդարտութիւն ինչ ի ցաւոյ: ապաքինութիւն, դեղութիւն, զօրացումն ի abl. Թուլացումն, ցաւոյն: առողջութիւն.

Recreatus ex timore. Քաջալերեալ, հաստատեալ, զօրացեալ, ժրացեալ, առեալ զոգի: կազդուրեալ: Թափեալ, ընդոստուցեալ, ընդոստնեալ զարԹուցեալ յահէ.

Recreatus à morbo. Յարեալ, յարուցեալ, զօրացեալ, լաւացեալ, առողջացեալ, դեղեալ, կազդուրեալ, ապաքինեալ, հաստատեալ ի տկարութենէ.

Recreo, are. Օրհնաբանացուցանել: ուրախացուցանել: զուարճացուցանել: հրճուեցուցանել զսիրտ: սակաւիկ ինչ հանդուցանել ի վաստակոց: զբօսանս ինչ առնել տուեք.

Recreare afflictum ex mærore. Սփոփել, մխիԹարել զտագաւորն: v. consolor: recreare ex timore, քաջալերել: սիրտ տալ: կազդուրել: ի բաց մերժել զերկիւղ ի սրտէ նր.

Recreari ex morbo. Յառնել, լաւանալ, առողջանալ, դեղել, հանդարտիլ, առողջանալ, հաստատիլ, բժշկիլ ի հիւանդութենէ: v. sano.

Recrudesco: ere de plaga. Ցաւն, ջարդն, վէրն զայրանալ. սաստկանալ. կսկծիլ: de pugna, մարտն բորբոքիլ: սաստկանալ: մղիլ: խմբիլ: ընդ խառնիլ.

Rectà. Ուղղապէս: ուղղակի. դէպ առ ինդ ի: ուղղորդ.

Rectè, bene. Բարւոք: լաւ: ուղղապէս: անսղալաբար: պատեհաբար: պատշաճաւորապէս: արժանապէս: վայելչաբար: ճրաւէր.

Rectè, ità. Այո: այնպէս ինչ է: ուղղորդ է: ճշմարիտ է.

Rectio, nis, Կառավարութիւն: v. gubernatio.

Rectitudo, inis. Ուղղութիւն: ուղղաուրդութիւն: in mor. Ճրաւութիւն: ճրաւասիրութիւն: արդարութիւն: պատշաճութիւն: տիրամտութիւն.

Rector, oris. Վարիչ: կառավարիչ: խնամատիկալ: վերակացու: վերատեսուչ: ուղեւորդ: առաջնորդ: ուղղիչ: կարգաւորիչ: պետ: v. g. urbis rector, քաղաքապետ. scholæ, դպրապետ: exercitûs, զօրապետ, սպարապետ. monasterii, վանապետ: &c.

Rectum, jus. Իրաւունք, gen. անց: amans recti, ճրաւասէր.

Rectus, a, um. Ուղիղ: ուղղորդ. կանգուն: որ ոչ խոնարհի յայս կամ յայն կողմն: de hominis statura, որ առ երկին ի վեր կայս հպատ.

Rectus, a, um: bonus. Լաւ: բարի: շնորհակ: ուղիղ: զուարթ: վայելուչ: արժանի: պատեհ: conscientia recta, միտք անխիղճ: բարի խիղճ մտաց: սիրտ ուղիղ, որ ևս անխիղճ.

Rectus casus, ceu nominativus. Հոլով առաջին որ ասի անուանական.

Recubitus, ûs: amant primos recubitus. Սիրեն զյառաջագահս, զնախաԹոռս, զբազկէրկից.

Recubo, are. Բաղմիլ: v. cubo.

Recumbo, ere. Բաղմիլ: ընկողմանիլ, v. cubo.

Recuperatio, nis. Վերստացումն, վերադարձումն երկին կորուսելոյ.

Recupero, are. Վերստանալ զինչ կորուսեալ: վերընկալուլ զինա յինս դարձուցանել զինա առ ինս: անդրադարձուցանել: recuperare vires, հաստատիլ ի տկարութենէ: զօրանալ &c.

Recurro, ere, redire. Դառնալ: դիմ դալ.

Recurrere ad aliquem. Ապաւինիլ ինդ: խնդրել զօգնութիւն նր: կոչիլ զինա յօգնութիւն: v. confugio.

Recursus, ûs: reditus. Դարձ. դարձուած: դառնալն: վերադարձուած: cursus & recursus maris, գնացն և դառնալն ծովու: յորովումն և պակասումն ջուրց.

Recursus ad aliquem. Ապաւէն: ապաւինութիւն: ապաստան: յոյս ի նա.

Recurvo, are. Կորացուցանել: կռնել յինքն: v. curvo.

Recurvus, a, um. Կորացեալ: ծռինքն կռնեալ, դարձեալ: v. curvatus.

Recusatio, nis. Ընդհատանութիւն: ան հաճոյութիւն. չընդունելութիւն: հրաժարումն յառնելոյ: զլացումն: aliquando, ար հասեալ

հաւաքհուածն : անապրդանք = v. excuſatio.

Recuſo, are rem aliquam. ՌՀ կասիլ, ոչ ընդունիլ զինա : հրաժարիլ ի = abl. ոչ հաւանիլ : դադրաղիլ առնել : ծանր, խնամ է ինձ զայն առնել : non recuſo laborem, ոչ խնայիմ ի վաստակս : զանձն իմ ոչ խնայիմ ի վաստակոց : ոչ փախչիմ ի abl. ոչ զանդիտիմ ի մեռանելոյ.

Recuſare judicem. ՌՀ ընդունիլ զոք դատաւոր : կարդալ, բողոքիլ, զբողոք արկանել առ այլ դատաւորն : ոչ ընկալուիլ զինա : ոչ հաճիլ ընդ նմա.

Recutitus. Քերնալ : ծայրատ : Թլփատեալ : sic à circumciſione vocabantur judæi.

Redamo, are. Հաւատցանել զսէրն փոխանակ սիրոյն : փոխադարձ սիրել : սիրել զիմեանս : սէր ունիլ առ երեսից.

Redarguo, ere. Տանդիմանել : կշտամբել : խրատել զոք : ոսպառնալ, ոսպառնալեօք սասանել նմա : ըմբերծանել : պատասխանել.

Redditio, nis. Հատուցումն : անդրադարձումն : յետատուիլութիւն.

Reddo, ere. Ձեռ տալ : հատուցանել : յետ դարձուցանել = անդրէն դարձուցանել : anhelitum reddere, շունչ տալ; grates reddere, դոհանալ զուարթիւ : v. grates : reddere rationem villicationis, տալ զհամար տնտեսութեան : vicem reddere, զփոխարէն, զփոխարէնս հատուցանել, v. par : reddere debitum, in matrim. կին առն իւրում, կամ այր կնոջ իւրում հատուցանել զպարտսն.

Reddere aliquid Armenicè. Օգիր ինչ ի մտոքէ լեզուէ բերել, յեղել ի հայ լեզու : հայերէն թարգմանել : դարձուցանել.

Redemptio, nis. Փրկութիւն : փրկանք : փրկագործութիւն = աղատութիւն : արձակումն : զերծումն ի abl.

Redemptor, is. Փրկիչ : կեցուցիչ : աղատիչ : աշխարհիս փրկիչ յն քս որ զարիւն իւր ետ զփրկանս մեր հոգւոց մերոց.

Redeo, ire. Դարձ միւսանգամ : անդրէն դառնալ : դարձ առնել = յետս ընկրկիլ : ընդ կրունկն դառնալ.

Ad ſe redire. Դառնալ ինքն շունչ նր : ի խելս գալ : ի միտս իւր : զմիտս ժողովել, հաւաքել, ամփոփել առ ինքն : յուշ բերել : դառնալ ի հոգի : յուշ գալ : միտք նր գալ առ ինքն : ընդոստուցեալ զարթնուլ իբրև ի քնոյ և գալ ի խելս իւր.

Redhibeo, ere, rem emptam. Օնիր ինչ գնեալ յետ դարձուցանել առ ածող իւր, և զաժէքն առնել յետ առնուլ ի նմանէ.

Redhibitio, nis. Ետս դարձումն իրին գնելոյ յետ առնելոյ զդին նր.

Redigo, ere : hujus vocis varias ſignificationes indicabunt exempla ſequentia : redigere pecunias ex..... Օգուտս ժողովիլ ի abl.

Redigere rem totam ad tria capita. Օրանն ինչ յարաբերել, վերաբերել, վերբանալ, մակաբերել առ գլուխս երիս.

Redigere in ſuam poteſtatem. Յաղթել : dat. v. ſubdere.

Redigere ad extremam miſeriam. Ընծայ բացուցանել զոք : հգել, ածել զինա ի խորս անձատուիթե : v. extremum.

Redigere ad nihilum. ՌՀ արձուցանել առ ոչ ինչ : ոչընչացուցանել : v. annihilo.

Redimiculum. Լքանացի զարդ գլխոյ : վարսակալ.

Redimio, ire. Պսակել : հագնել : շուրջ ածել.

Redimo, ere. փրկել : ազատել : ապրեցուցանել : կեցուցանել : արձակել. հանել : Ճանել : զերծանել զոք ի : abl. primogenitum aſini redimes ove : զանդրանիկն էշոյ փրկեսցես դառամբ.

Redimere culpas præteritas. Քաւել զանցեալ մեղս, զհատասարութիւն, զփոխարէն, զպարտաւճառ հատուցումն հատուցանելով, վճարելով վս նց.

Redintegratio, nis. Հորոգումն = նորոգութիւն.

Redintegro, are. Հորոգել : վերնորոգել : նորակերտել : վերահաստատել.

Redintegrare prælium. Յաստիպացուցանել, բորբոքել, ընդ խառնել, սրել, խմբել սիրտս անգամ, նորոգել զպատերազմ.

Reditus, ûs. ՌՀարձումն = դառնալն : դարձ : gen. ձի.

Reditus, fructus. Հաս : մուտ : ծուխ և հասոյթք = արդիւնք = reditus diurnus, օրամուտ : annuus, տարեմուտ : տարեւոյ մուտն = եկ և բերք երկրին.

Reditus pecuniæ. Շահ = շահառութիւն : տոկոս : վաշխ.

Redivivus. Յարեալ, յառուցեալ, զարթնուցեալ երբեմն ի մահուընէ : ընդոստացեալ : աթափեալ ի քնոյ մահու : վերստին կենդանացեալ : միւսանգամ դարձեալ ի կեանս.

Redolens, tis. Հոտաշահոտ : որ հանէ, բուրէ զանուշ հոտս.

Redoleo, ere. ՌՀնել, բուրել, հանել զանուշ հոտս : հոտ անուշութիւն բուրել, ելանել ի նմանէ : անուշահոտ լինել.

Fetorem redolere. Հոտել : հանել, բուրել զդարշելի հոտս.

Re-

Reduco, ere. Յետ դարձուցանել: յետ բերել: միւսանգամ ածել, հանել առ.

Reducere alicui in memoriam. Յիշեցուցանել ումեք վն. վերաբերել, վերածել ի միտս: յուշ առնել նմա զաւուրս: ածել, բերել ի միտս նր զյիշուն: gen. reducere ſibi in mentem: յիշել: ածել զմտաւ: բերել, ածել ի միտս: յուշ լինել ինձ առաջք.

Reductio Arithmetica. դարձուած, փոխուիս փոքունց առնսակաց ի մեծագոյնս, կամ մեծաց ի փոքունս.

Reductus locus. խորշ: անկիւն: առանձնական տեղի: զատ և որոշ: խոստոքեալ: մեկնեալ: անբոյթ ի մարդկանէ.

Redundans, tis. հղուստագոյն: յորդաբաստ: աւելի: աւելորդ: չափ ևս թաթաղուն, շարժուն, ղեղուն: կուտակեալ.

Redundo, are: de fluviis &c. Լնանիլ: ղեղուլ: յորդիլ: զօրացեալ ջուրցն գնացոյն ելանել ի փոսոյ· ելանել ընդ ափս. ծածկել զցամաք: ունել զերկիր: գնաւն լի յայմ աստիս իւր ելանել ի սահմանաց.

Redundare in..... հղնդրադառնալ, անդրահեղուլ, անդրաբերել, անդրաշրջիլ առ ինքզ: անդրէն հասանիլ ի վր: անդրափոխել յայլս.

Terra ſanguine hoſtium redundabat. էր նա խաղայր արեանն վերաւորելոց: բազումք վտակք արեան հոսգանէին զերկիրն· էր երկիրն շաղախեալ, թաթախեալ արեամբն: vel յաբենէ նց.

Aliquâ re redundare, v. g. uno digito. Օմատն մի աւելի ունել· մատ մի յաւելել· præt. լայ.

Reduvia, æ: pellicula circa radices unguium. մորթիկ բարակ շուրջ զերդնգամբք: & metaph. res nullius momenti: չնչին բան: անոտի և թնթև.

Redux, cis. դարձեալ: յետ եկեալ.

Refectio, nis. վերակազմութիւն: վերաշինութիւն· նորոգութիւն: կարկատութիւն: կարկատանք.

Refectio, ex cibo. Ճաշ: ճաշակ: ճաշակութիւն: կերք: կերակուր· ուտելիք: refectio ex labore, հանգիստ: հանդարտութիւն: դուլ ինչ և դադար: թուլացուածն ի վաստակոց: սփոփուիս: սիրտառութիւն.

Refector, is. վերակազմող: նորոգիչ: կարկատիչ հանդերձից.

Refectorium. վերնատուն: սեղանատուն.

Refectus, a, um. վերակազմեալ: & alia ex reficio.

Refectus à morbo &c. Ջանդուցեալ, թեւացեալ, դիւրեալ, հանդարտեալ, հանգստեալ, թուլացեալ, դադարեալ, զբացեալ, ժրացեալ, կազդուրեալ ի ցաւոյ.

Refello, ere. Բացասել: ստեա ցուցանել: ի բաց մերժել, հերքել զսուտ: հակառակիլ, ընդդիմամարտիլ, հակաճառիլ հակառակ կալ ստուգէ.

Refercio, ire. Լցուցանել· առնուլ: v. impleo.

Refero, erre à loco ad locum. Հիւս անդամ բերել: յետ դարձուցանել: յետ բերել: վերաբերել.

Referre, narrare. Պատմել: v. narro.

Referre, annuntiare. Ծանուցանել· պատառնել ումեք վն: v. annuntio.

Referre ad judicem de..... Բողոքել, բողոքս արկանել, կոչել, կարդալ, աղաղակել առ դատաւորն.

Hoc tibi acceptum refero. Ի քէն ինձ ընկալայ զայն լաւութիւն: շնորհակալ եմ քեզ վր.

In acta referre. Օբան ինչ դրել ի հաստատակ մատեանս: ի ցանգն.

Gratiam referre alicui. Շնորհակալ լինել նմա: v. gratia.

Referre repulſam. Ետնայն դոդոջ առնակել: ոչ ընդունել: լսելն, ընդունելի ոչ լինել խնդրուածն նր· անարդել: արհամարհել: վնասակարս, զանարդանս դնել.

Referre omnia ad Deum. Օրաւ ինչ վերաբերել, վերուղղել առ աւծ· զամն գործառութիւն վերուղղել առ աւծ: յայմ գործառել առ: դնել զաւծ վնասատակ և զվերջ ամ գործոց: յայմ գործս իւր զայլ ինչ ոչ ինչ դրել բայց միայն զփառս աւր.

Referre victoriam. Յաղթել: v. vinco.

Referre, reſpondere. Ետալ պատասխանի.

Referre mores alicujus. Նմանիլ, համահնեւելի, կերպարանակից լինել նմա: vide imitari.

Refert. Ծանր բան է, օգուտ է յոյժ և շահաւէտ: parvi refert, այն ոչ է ինչ: անշահ, անօգուտ բանն է: quid meâ refert? ինձ ինչ է? ինձ ինչ փոյթ, ինչ օգուտ, ինչ վնաս է

Refertus. Լի: v. plenus.

Reficio, ere. վերակազմել: վերանորոգել: նորոգել: նորակերտել: կարկատել զհանդերձն: reficere navem, ամրացուցանել զնաւ: հապարեայ կամ փայտեայ տախտակօք խցել զնաւսն և ընդել զպատառուածս.

Re-

Reficere ſe, vires. Օգնանալ, զօրանալ, դիւրիլ, կազդուրիլ, հանդարտիլ, հանդիստ գտնել, թուլանալ, պարապիլ ի վաստակոց: զօրանալ, հաստատուիլ, յառնել, ժրանալ ի հիւանդութենէ: ոգի առնուլ: սա կաւելի ինչ դուլ տալ անձին խօսում.

Refigo, ere. Հանել: խլել: կորզել յերկրէ.

Reflectio mentis, conſideratio. Մտած-ութիւն: դգուշութիւն: շրջադիտութիւն: ուշադրութիւն: շրջահայեցութիւն: մտադրութիւն: շրջահնաց-ութիւն: խոհեմութիւն: խնդատրութիւն: մտախոհութիւն.

Reflectio, repercuſſus. Հնդրած-ութիւն: անդրադարձութիւն: անդրադրձում: ընդոստումն.

Reflecto, ere mente: conſiderare. Օգուշանալ: զմիտս ժողովել, ամփոփել: շրջահայիլ: միտ դնել: ի մտի խօսիլ: զմտաւածել: շրջադիտել: մտադիր խորհիլ.

Reflectere, repercutere. Հնդրած-ել: անդրադարձուցանել: անդրադրձել: անդրէն առնել.

Reflexus, a, um. Հնդրած-ական: անդրադարձ: անդրադարձական: անդրէն շրջեալ.

Reflo, are: ventum eſſe adverſum. Հողմն լինել հակառակ: լինել ընդ դէմ: ընդդէմ շնչել.

Refloreo, refloreſco, ere. Նորէն ծաղկիլ.

Refluo, ere, de aquis. Նորէն անդրէն դառնալ յաղբիւրն իւր: Նորէ արգելեալ դառնալ առ կրունկն: կառեալ արգելլաւ գետն և ընդ կրունկն դարձաւ դառ ի վէր.

Refluus, a, um. Որ կառեալ արգելլի և ընդ կրունկն դառնայ դառ ի վէր.

Refluxus, ûs. Հնդրէն դառնալն, անդրահոսումն ծովուն դառ ի վէր: vide fluxus.

Refocillatio, nis. Նոխիւմն: սխնճարութիւն: զովացումն սրտի: հանգիստ ինչ և դադար: դուլ ինչ և պարապ: հանդարտութիւն ի վաստակոց: զօրացումն.

Refocillo, are. Օգաւորն, զտկարացեալն սփոփել: սխնճարել: զօրացուցանել: զովացուցանել: հանգուցանել: կազդուրել: հաստատանել զսիրտ հացիւ: սա կաւելի ինչ դուլ տալ.

Refodio, ere. Հանել յերկրէ: արտաքսել: դուրս տալ.

Reformatio operis. Նորոգութիւն, վերաշինութիւն, վերակազմութիւն, վերահիւսութիւն, շինուածոյ դործոյն: սքաղրութիւն գործոյն ի սղալանաց.

Reformatio morum. Վերաղղութիւն, դարմանումն վարուց: զգաստութիւն և դարձումն ի մեղաց: սրտի դարձն ի չարէն.

Reformator. Վերադարձիչ: վերանորոգիչ: վերաղղիչ: յարդարիչ: վերյօրինիչ.

Reformidatio. Երկիւղ: v. formido.

Reformido, are. Երկնչիլ: v. metuo.

Reformo, are. Օգործն ուղղել: շինուածել: վերյօրինել: & de ſcriptis, սքաղրել ի սղալանաց.

Reformare mores. Օգարման սքել, վերաղղել, դարմանել: զգաստացուցանել: վերանել դարձուցանել զոք ի մոլութենէ: վերանել, զանապատեհ կենցաղավարութիւն: նորոգել ի նորոգութիւն վարուց.

Refoveo, ere. Վերջամբն ջեռուցանել: տաքացուցանել: v. foveo.

Refractarius. Հպատառամբ: ընդդիմադարձ: անհնազանդ: բանին այլ չէ առնել ի նմա: կամակոր: խստապարանոց: հակառակ կամաց: լուծ-ընկէց: առատբանեալ վայրագութեամբ ընդ դէմ: անդրադարձ.

Refractio. Հնդրած-ութիւն: անդրադարձութիւն.

Refragator, is: ut refractarius.

Refragor, ari: reſiſtere. Հակառակիլ: հակառակ կալ: v. adverſor.

Refrenatio, nis. Յանձնահնազանդութիւն անձին: նուաճումն, ճնշումն յանիրաւութենէ: զսպումն: չարի և կարգ դործ դնելոյ ախտից.

Refreno, are cupiditates. Յանձնել: անձնահնազանդել, յաղթահարել զախտս: յաղթել, առնել նոյն: նուաճել զինս ընդ լծով բանին: չարի, կարգ դնել նոյն: ճնշել զկիրս: զսպել զլեղուս: առնել հնազանդ, արհամարել: dat. vide coerceo.

Refrico, are. Նորոգել: v. g. refricare deſiderium, նորոգել, միւս անդամ բորբոքել, զարթուցանել, շարժել, վառել, դրդռել զցանկութիւն: plagam refricare, զվէրն զայրացուցանել: կսկծեցուցանել: առաջ կացուցանել զցաւ: refricare memoriam, ի միտս ածել, բերել զյիշատակ: յիշեցուցանել: յուշ առնել մեղ զ.

Refrigeratio. Զովացումն: հովացումն: սպաղումն: սառնացումն: գաղջութիւն: դաղջացումն: եռաթափութիւն: զովացումն.

Refrigeratorius, a, um. Հովացուցիչ: զովացուցիչ: զովարար: հովարար: զովարար: հով կերակուր: vulg. Թացան.

Refrigerium. Հանգիստ. միսխնճարու-

թի : սփոփումն : դուլ = դադար : զովացումն : զեփիւռութիւն ի ցաւոց : հանդարտութիւն : պարապ.

Refrigero, are : phys. Ցրտացուցանել : հովացուցանել = զովացուցանել : սառնացուցանել : պաղեցուցանել : & in morali, զովացուցանել : մխիթարել : դադարեցուցանել զհոգի յետ : v. refocillo.

Refrigesco, ere in phys. Ցրտանալ : հովանալ : զովանալ : սառել = սառնանալ : պաղչանալ : in morali, զովանալ = հովանալ : սէրն ցամաքել : սէրս պաղել, լքել, թուլանալ : Թողուլ զառաջին ջերմեռանդութիւն.

Refringo, ere. Խորտակել : v. frango.

Refugio, ere ab aliqua re. Խուսափել : խոյս տալ : խուսափել ի : abl. հրաժարել ի : փախչել : զանգիտել ի : զանց առնել : փախչել ի : abl. ծանր և խիստ է ինձ առնել.

Refugere ad aliquem. Ապաւինել առ որ : v. confugio.

Refugium. Ապաւէն : տուն ապաւինի : ապաւինութիւն : ապաստան : յոյս : օգնութիւն : ապաստանութիւն : v. asylum.

Refugus & refuga. Փախստեայ : փախստական : ապաւինեալ, յուսացեալ ի = nom.

Refulgeo, ere. Փայլել : v. fulgeo.

Refundo, ere. Ետ հեղուլ : անդրէն դարձուցանել : անդրադարձել : յետս դարձուցանել.

Refutatio, nis. Բացասութիւն : ընդդիմաբանութիւն : առարկութիւն : պատասխանադրութիւն : հակառակաբանութիւն : ի բաց հերքումն.

Refuto, are. Ընդդիմաբանել : ի բաց հերքել = տարամերժել զբան ինչ = ստուգուցանել զնա : բացասել : պատասխանադրել : առարկել ընդ դէմ.

Regalis. Թագաւորական : արքունական : արքունի.

Regaliter, regiè. Արքայաբար : Թագաւորօրէն = որպէս վայելուչ իսկ է արքայի.

Regelo, are : solvere nivem, glaciem. Զսառն, զձիւն, զսառուցեալ ջուրս հեղկացուցանել, հալել : Թուլացուցանել զխստութիւն ցրտոյն.

Regeneratio : per baptismum. Վերստին ծնունդ = միւսանգամ, կրկին ծնունդ ի ձեռն սրբոյ աւազանին, որ է իբրև արգանդ ոգեղինի սրբոյ եկեղեցւոյն, ուստի մկրտեալք վերստին ծնանին որդի այ : վերածնութիւն աւազանին մկրտութեան.

Regeneratus, Վերստին, միւսանգամ ծնեալ : վերածնեալ : կրկնածին ի ձեռն մկրտութեան.

Regenero, are. Վերստին ծնանել : վերստին երկնել.

Regia, æ. Տուն արքունի : արքայարան : արքայանիստ պաղատ.

Regiè : v. regaliter.

Regimen, inis. Կառավարութիւն : կարգ : կարգադրութիւն : v. gubernatio.

Regina, æ. Թագուհի : դշխոյն : տիկին : gen. տիկնոջ : plur. տիկնայք = տիրուհի : իշխուհի.

Regio, nis. Գաւառ : աշխարհ : երկիր : նահանգ : սահմանք : regiones cæli quatuor sunt, ortus, occasus, meridies, & Septentrio : Դ են կողմունք երկնից, արևելք, արեւմուտ, հարաւ և հիւսիս : aeris regiones tres, suprema, media, & infima : օդոյն կայանք, կամարք են երեք, վերնագոյն, միջնակ, և ստորագոյն : urbis regio, քաղաքին կողմն : Թաղ : vul. մահլ.

E regione. Ընդդէմ ի nom. հանդէպ : յանդիման : յայն կոյս : դէմ դէմ = ընդ դէմ : դիմաց դիմաց : դէմ յանդիման : cum dativo.

Regius, a, um. Արքունի : v. regalis : regius morbus, դեղնութիւն : դալուկն : դեղնացաւութիւն : regia via, արքունի ճանապարհ : բազմակոխ : ընդարձակ.

Reglutino, are. Զսոսնձեալսն արձակել, լուծանել = v. deglutino.

Regnator. Թագաւոր : որ թագաւորէ : որ վարէ զթագաւորութիւն.

Regno, are. Թագաւորել : տիրել : տիրապետել : վարել զթագաւորութիւն.

Regnum. Թագաւորութիւն : de regno cælorum, արքայութիւն երկնից : regnum, tempus regni, Թագաւորութիւն : պետութիւն : աւուրք թագաւորութեան.

Rego, ere. Կառավարել : v. guberno : regere, moderari : կարգ և չափ դնել տիտեց = զսպել : v. moderor.

Regere, in gramm. Կառավարել = պահանջել : verbum activum regit accusativum, բայ ներգործական պահանջէ զհայցական հոլով.

Regredior, di. Յետս դառնալ : անդրէն ընդ կրունկս դառնալ : յետաքայլ երթալ : v. redeo.

Regressus, ûs. Դարձ = դարձումն : դառնալն.

Regula, in phys. Կանոն & կանոնք : ռէկուլայ : in moral. կանոն : օրինակ : Թելադրութիւն : նախատիպ : գաղափար : սկզբնատիպ : տիպ նախանկար : նախագաղափար.

Regulà, principia artium, ſcientiarum. Արհեստից և մակացութեանց սկզբունք : հիմունք : սահմանք : կանոնք .

Regula, præſcriptum, ordo. Կարգ : կարգադրութիւն : սահմանք : սահմանադրութիւն : Թելադրութիւն : օրէնք : օրինադրութիւն .

Regularis, ex artis legibus factus. Կանոնական : որ է ըստ կանոնաց և ըստ սահմանաց արհեստի : յարմարաշէն : յարմարահիւս .

Regularis, religioſus. Կարգաւոր : կրօնաւոր : խղճահար պահօղ կանոնաց իւրոյ կարգի : կանոնապահ .

Regularitas, tis: ex artis legibus constructio. Յարմարութիւն, շինականութիւն, վայելչահիւսութիւն գործոյն ըստ Թելադրութեան և սահմանաց արհեստի .

Regularitas, in religioſo. Կարգ : կարգաւորութիւն : զգուշաւոր պահպանութիւն սահմանաց և կանոնադրութեանց կարգին իւրոյ : կենցաղավարութիւն ըստ սահմանաց կրօնաւորութեան .

Regulariter: ſecundum leges artis. Յարմարապէս : վայելչաբար : կարգաւորապէս : կարգաւ : ըստ կարգի : արուեստագիտութեամբ : ըստ սահմանաց արհեստին : կանոնաբար .

Regulariter vivere. Զվարս իւր, զգործս իւր վեր ուղղել, համեմատել, կարգաւորել ըստ կանոնաց, ըստ սահմանաց կրօնաւորութեան : պահել զեդեալ սահմանսն : ոչ ելանել ի սահմանաց : կարգաւորապէս կենցաղավարել .

Regulus. Թագաւորիկ : Թագաւորազն.

Reguſto, are librum. Կրկին անգամ ընթեռնուլ զնա անխորժեալ սրտիւ .

Rejectaneus, a, um. Անարգեալ : ի բաց ձգեալ : ոչ ինչ բանի և խոտան : ի բաց ընկեցեալ .

Rejectio, nis. Ի բաց Թողումն : ի բաց ձգումն : ի բաց ընկեցումն : արհամարհանք : ի բաց հերքումն : ի բաց հրաժարումն : անհաւանութիւն : տհաճութիւն .

Rejectio ſtomachi. փսխումն : v. vomitus

Rejecto, are. Ի բաց ձգել : v. rejicio.

Rejicio, ere. Ոչ կամել : ոչ ընդունել : ոչ ընկալնուլ : ոչ հաւանել : ոչ հաճել ընդ : ի բաց ձգել, հերքել, ընկենուլ : անարգել : արհամարհել : անտես առնել : ի բաց մերժել, առնել ի մէնջ .

Rejicere cogitationes malas. Ոչ հաւանել չար խորհրդոց : ի բաց ձգել, Թօթափել, մերժել, վանել, փախուցանել, հերքել, հատանել զնա յիւրմէ, ի սրտէ : դէմ կանգնել նմա .

Rejicere ſe in aliquem. Խոնարհիլ, խոնարհեալ անկանել, յենուլ, ընկողմանել ի նա : անկեալ յօժանանու զլանջօքն յի .

Rejicere in alium diem. Օրանն տարածել, ձգել յօրէ յօր : v. differre.

Rejicere, evomere. փսխել : զաւելորդս մզել արտաքս .

Cauſam reiicere ad alium judicem. Կարդալ, բողոքել, բողոքս արկանել, դիմել առ այլ դատաւոր .

Reiteratio, nis. Կրկնութիւն : կրկնումն : vel cum adverbio, iterum : v.g. reiteratio lectionis, միւսանգամ ընթերցումն &c.

Reitero, are. Կրկնել : կրկին անգամ, միւսանգամ առնել : յաւելուլ առնել : յաճախել : ſi tribus vicibus, երեքկնել .

Relabor, bi. Միւս անգամ անկանել : v. labor.

Relatio, nis. Առընչութիւն : առ ինչ ունակութիւն : յարաբերութիւն : in morali, առընչութիւն, ընտանութիւն առ միմեանս : ընկերակցութիւն : հաղորդակցութիւն կենաց, վաճառի, ինչեան Թղթոց : item, համեմատութիւն : նմանութիւն միոյ ընդ միւսոյն : vel առ միմեանս .

Relatio, narratio. Պատմութիւն : ճառ : v. narratio.

Relativè. Առընչապէս : առընչութեամբ առ : նկատմամբքն, հայեցմամբքն առ : relativè ad ſolem, ի դիմաց արեւու : համեմատեալ ընդ : v. comparatio.

Relativus. Առընչական : առընչունակ : յարաբերական : առընչունից .

Relator cauſæ. Բանսարկու : վիճարկու : դատաւոր : վիճաւոր .

Relaxatio, nis. Թուլացումն : հանդարտութիւն : պարապ : պարապութիւն : հանգիստ : հանգստութիւն : դուլ : հովացումն ի վաստակոց .

Relaxo, are in phyſi. Թուլացուցանել : ընդարձակել : Թողուլ : Թողացուցանել : լուծանել : յետ առնել : լայնացուցանել .

Relaxare animum. Զհոգի, զմիտս Թուլացուցանել, հանգուցանել յաշխատութեան : ուրախացուցանել զսիրտ : սակաւիկ ինչ Թուլանալ, հանդարտել, հանգչել, դադարել : ի : abl. զպարապ ինչ առնուլ յաշխատութեանց : ոգի առնուլ : սակաւ ինչ հանգիստ, դուլ, պարապ տալ անձին իւրում : դադարել, զովանալ ի վաստակոց .

Relegatio, nis. Աքսորումն : vide exilium.

Relegatus. Աքսորեալ. v. exul.

Relego, are. Աքսորել: v. exilium.

Relego, ere. Մի՛ւս անգամ ընթեռնուլ &c. iter relegere, յետս դառնալ: անդրէն ընդ կրունկն դառնալ.

Relevo, are è terra. Մի՛ւս անգամ առնուլ, վեր առնուլ, ժողովել, վերկալնուլ, վերացուցանել յերկրէ: յոտս կացուցանել.

Relevare animum. Նպաստաւորել, քաջալերեցուցանել զսիրտ յուսադրական, քաջալերական բանիւք.

Relevare ægrotum. Թեթեւացուցանել, հանգուցանել զհիւանդն ի ցաւոյ: փարատել զցաւն նը: դիւրութիւն առնել նմա: զօրացուցանել, հաստատել զնա ի հիւանդութէ.

Relictio, nis. Ի բաց թողումն: ի բաց ձգումն, ընկեցումն: անարգումն.

Relictus, a, um. Ի բաց թողեալ: vide derelictus.

Religio, nis: virtus quæ nos docet justa & debita obsequia præstare Deo. Աստուածպաշտութիւն: զօրութիւն է որ մեզ ուսուցանէ արժանի պաշտամն մատուցանել այ: պաշտօն: կրօն: կրօնաւորութիւն.

Religio Christiana. Հաւատ և օրէնք քրիստոնէից: քրիստոնէական օրէնքն, կրօն.

Religio, ordo religiosorum. Կարգ կրօնաւորաց, որք նոյն կերպիւ և զգեստիւ և նոյն աւանդութիւն ընդ իշխանութբ կենցաղավարին.

Religio loci. Սրբութիւն տեղւոյն որ է ձօնագրեալ, մակագրեալ ի պաշտամն այ.

Religio, conscientia. Խիղճ մտաց: յանդիմանութիւն սրտի. v. conscientia: religio mihi est quominus id faciam, religioni habeo hoc facere, գայթագղութբ և խղճիւ զայն առնեմ, խղճիմ, խիղճ է ինձ զայն առնել: դարշիմ յառնելոյ: խղճահարիմ: խղճահար եմ.

Religiosè, piè. Աստուածպաշտութբ: բարեպաշտութբ: սրբութբ վարուց: երկիւղիւ: զգուշաւոր: aliàs խղճիւ մտաց: երկչոտութբ.

Religiosus, pius. Սբ և անբաժբաս յամ դիտոյս իւր: բարեպաշտ: ածապաշտ: երկիւղած այ: բարեկրօն: առաքինասէր.

Religiosus, qui ingressus est ordinem religiosum. Կրօնաւոր: կարգաւոր: վանական: ուխտաւոր: aliquando միաբան, & հաւատաւոր: si mulier, կոյս: վանարկել: վանական: ապաշխարօղ.

Religiosus, vul. scrupulosus. Խղճահար: հարեալ խղճիւ մտաց: երկչոտ: երկմիտ: religiosus observator, զգուշաւոր, խղճահար պահօղ.

Religo, are. Մերստին կապել: v. ligo.

Relinquo, ere. Թողուլ: v. derelinquo.

Reliquiæ, arum. Մնացորդք: gen. աց: unde Մնացորդաց գիրք երկու v. paralipomenon: Մնացեալք: Մնացուածք: որ մնայ ի: abl. reliquiæ deleti exercitus, աւերեալք ի Թշնամեաց: reliquiæ populi, կացմնաց ժողովրդեան: յետամնացք: սին, սինլիք, սնոտիքուրք ժողովրդեան: reliquiæ ciborum, նշխարք կերակրոց: Թողած կերակուրք. աւելորդք: նշխարք կոտորոց.

Reliquiæ sacræ. Սբ նշխարք: սրբոց մասն: plur. մասունք: ածամուխ նշխարք: quod autem orientales in sacculis alligatum brachio gestant, բազպան.

Sacrarum reliquiarum theca. Մասնատուփ: մասնապահ տուփ: սրբապահ տուփ.

Reliquus, a, um. Մնացորդ: Մնացեալ: Մնացած: աւելորդ: Մնացորդք աւուրց: ինչ որ մնայ, ինչ որ յաւելի.

Reliquum est ut ostendam. Մնայ ինձ այժմ ցուցանել.

Reliqua, orum: gall. arrerages. Որ ինչ է մնացեալ ի պարտուց: vul. ղուսուր.

Reluceo, ere. Ճառագայթել: v. luceo.

Reluctans, tis. Ընդդիմամարտ. ակամայ. բռնադատեալ: անհաճ: դանդաղկոտ: հարկաւորեալ: Թարց կամաց: անախորժելի սրտիւ: անհաւան: դիմակաց: ընդդիմադարձ.

Reluctor, ari. Հակառակիլ: հակառակ կալ: խոտանալ ընդ դէմ: դիմակալ & դիմակաց լինել: անհաւան կալ. դանդաղել: ոչ կամիլ.

Remando, ere. Կրկին ծամել: որոճել: որոճ ածել: .etiam in moral.

Remaneo, ere. Մնալ, կալ: ագանել: դեգերել: հրեշտակք դեգերեն հանապազ առ մեզ: quid quid remanet ex cibis, որ ինչ յաւելի ի կերակրոց. merces mercenarii apud te non remaneat, վարձք վարձկանի առ քեզ մի ագցին: v. maneo.

Remanere, durare. Կալ և մնալ: տեւել: հանդուրժել: դիմանալ: պինդ, կորովամիտ, անխախտ, հաստատուն կալ: համբերել մինչև ի սպառ.

Remanere apud aliquem. Օթեղի, գիշ առնուլ: կալ: ագանել: յամել. նստել: օթեւան կալնուլ: երկարել անդ ի աւուրս: լինել, յամենալ առ: յամեցայց անդ իբրև.

երբեմն զերիս աւուրս ։ զաւուրս մի առ քեզ առնել .

Remeabilis. Ցետս, անդրէն դառնալի ։ որ կարէ անդրէն դառնալ .

Remedium : in phys. Ճար ։ դեղ ։ դար_ման ։ սպեղանի ։ բժշկականութիւն ։ բուժումն ։ in genere, դեղորայք . in moral. ճար . հնար ։ յոյս . դարձումն . ակն կալութիւն . nullum superest remedium, ճար եւս ոչ գոյ ։ անդ_րէն ոչ է դարձումն ։ չիք հնար բժշկութեան ։ ոչ գոյ յոյս ապրելոյ ։ յոյլ ուստեք ոչ գոյ ակնկալութիւն ։ ոչ է ապրանաց .

Remensus iter. Ցետաքայլ ։ յետադարձաց ։ որ ընդ կրունկն յետս դառնայ նոյն ճա_նապարհ առնել .

Remeo, are. Ցետս դառնալ . անդրէն դառնալ ընդ կրունկն .

Remetior, iri. Վերստին չափել ։ vide metior.

Remex, igis. Վարող ։ թիակախաղաց ։ նաւավար ։ թիակաւոր .

Remigatio, nis. Վարելն .

Remigium, ii. Վարելն ։ թիականց թեւար_կմունք ։ & quod gall. chiourme, վարողք ։ այնոքիկ որք զնաւն թիօք վարեն .

Remigo, are. Վարել ։ կեղով վարել զնաւն .

Remigro, are. Ցետս դառնալ ։ անդրէն դառնալ ընդ կրունկն .

Reminiscentia, æ. Ցիշողութիւն ։ vide recordatio.

Reminiscor, ci. Ցիշել զ. v. recordor.

Remissè. Թուլապէս ։ մեղմով . մեղմա_բար ։ հեզաբար ։ v. ignavè.

Remissibilis. Ներելի ։ թողանելի .

Remissio laboris &c. Հանգստութիւն ։ թուլացումն ։ պարապ ։ դադարումն ։ դուլ ։ հանգիստ ի վաստակոց .

Remissio febris. Ջերմանն թուլացումն ։ նուազումն ։ փարատումն .

Remissio arcûs, funis &c. Աղեղան, չուա_նին թուլացումն ։ լուծումն ։ թողումն .

Remissio peccati. Մեղաց թողումն ։ թո_ղութիւն ։ ներումն ։ ներողութիւն . արձակումն ի մեղաց ։ քաւութիւն մեղաց .

Remissio, moderatio. Թուլացումն ։ խնայութիւն ։ անխնայութիւն ։ չափ ։ կարգ ։ զգաստութիւն . մեղմացումն .

Remissiò debiti. Թողութիւն, ներումն պարտուց ։ թուլացումն ի պարտուց ։ հրա ։ ժարումն յիրաւանց իւրոց ։ զանց առնութիւն զիրաւամբք իւրովք .

Remissus, deses, lentus. Թոյլ ։ ծոյլ ։ պղերգ ։ լքեալ սրտիւ ։ ծանր .

Remissus, de arcu, fune. Թուլացեալ աղեղն, չուանն .

Remissus de calore &c. Ջերմ թուլա_ցեալ .

Remitto, ere. Ցետս առաքել ։ անդրէն դարձուցանել ։ Թողուլ զոք . Թողացու_ցանել, արձակել զնա ։ Թուլացուցանել, Թոյլ տալ նմա երթալ .

Remittere culpam. Մեղաց թողութիւն առնել, շնորհել ։ Թողուլ նմա զմեղս իւր ։ արձակել, լուծանել զնա ի մեղաց ։ ներել նմա զմեղս . մեղաց ներումն շնորհել .

Remittere animum. Ոգի առնուլ ։ առ_կաւ ինչ դուլ և հանգիստ տալ անձին իւրում ։ զուարճացուցանել զմիտս ։ փոքր ինչ հանգուցանել զնա ։ v. relaxo.

Remittere aliquid de pretio. Թողացու_ցանել, հատանել, պակասեցուցանել, թու_լացուցանել նմա զգնոյն ինչ ի գնոյ, ի պարտուց ։ մի ոսկի անցանել ի գնոյ ։ Թո_ղուլ, ներել զինչ ։ ի գնոյ անկանել .

Nuntium remittere. Ի բաց Թողուլ զ. հրաժարել ի ։ abl. զանց առնել ։ cum circumlat. զձեռն քաշել ի abl.

Nuntium remittere uxori. Հրաժարել ի կնոջէ ։ Թողուլ, արձակել զկին ։ v. repudio.

Remittere se, de frigore. Օդն մեղմել, մեղմանալ ։ ցուրտն Թուլանալ ։ de calore, տօթ պակասել ։ Թուլանալ ։ օդն հովա_նալ ։ de zelo &c. սէրն ցամաքել ։ Թուլա_նալ ։ սիրտ հովանալ, լքել, լուծանել, դադրանալ, պաղել .

Remittere arcum, funem. Զչուանն, զա_ղեղն Թուլացուցանել ։ Թոյլ քաշել ։ յետ առնել ։ լուծանել ։ Թողուլ .

Remora, æ. Յամեցումն ։ յապաղումն ։ արգելումն ։ խափանումն ։ կացուցումն . ըմբռնումն .

Remordeo, ere. Նեղել ։ աշխատել, տան_ջել զոք ։ ոչ տալ նմա հանգչել ։ & de conscientia, խիղճ մտաց նեղել, տանջել, դա_տել, խայթել, հարկանել, հարել, յանդի_մանել զիս ։ v. conscientia.

Remoror, ari aliquid. Ըմբռնել, ունել, պահել, յամեցուցանել, կացուցանել զոք ։ արգելել, խափանել զնա յերթալոյ, զի մի երթիցէ . ուշացուցանել ։ ոչ Թողուլ ։ Թոյլ նմա ոչ տալ ։ բուռն հարեալ արգելուլ զե_տառն . կալնուլ, կալեալ արգելուլ, կացու_ցանել զարգելակն .

Remotio, nis. Հեռացումն ։ բացակայ_ութիւն ։ բացատութիւն ։ ի բաց մերժումն .

Remotus, a, um, ab urbe. Հեռի ։ բացա_գոյն ։ մեկնեալ ։ հեռացեալ ։ բացատ ։ բա_ցակայ

ցանկայ ի քաղաքէն երկուամղոնաւ : Երեք օթեւանօք .

Remotus, alienus à . Հեռացեալ ։ օտար ։ զատ և որոշ ի abl. v. alienus .

Joco remoto . Թող զկատակ ։ ընդ խաղս մի խօսիր ։ ընդ արդարս , ծիծաղաբանէ խօսելով .

Removeo, ere . Հեռի առնել ։ ի բաց առնել ։ ի բաց բառնալ ։ հեռացուցանել ։ տարամերժել ։ ի բաց մերժել , հերքել ։ տարակացուցանել ։ մեկուսացուցանել .

Remulcus, i : navem remulco trahere . Զնաւն վարելով վարելով յառաջ քարշել , վարել , ձգել .

Remuneratio, nis . Հատուցումն ։ վարձատուութիւն ։ վարձատրութիւն ։ վարձ ։ վարձանք ։ պարգեւ .

Remunerator, is . Վարձատրիչ ։ վարձատու ։ վարձահատոյց ։ պարգեւատու .

Remunero, are : & remuneror, ari . Վարձել , վարձատրել զոք ։ հատուցանել նմա զվարձ ։ հատուցանել զհատուցումն ։ տալ , շնորհել զպարգեւն ։ վարձկանօք վարձել .

Remurmuro, are de aquis . Մռունչ կարկաչել ։ կարկաչահոս , կարկաչաձայն խաղալ .

Remus, i . Լեղ & ղեկ ։ Թին ։ վարոց .

Renascor, ci . Վերստին , միւսանգամ ծնանիլ ։ վերածնանիլ ։ ստանալ զմիւսանգամ ծնունդ .

Renatus . Երկնածին ։ միւսանգամ ծնեալ ։ v. regenero .

Renes, um : viscera duo utrinque urinam ad vesicam transmittentia . Երիկամունք , gen. մանց ։ աղիք երկու յաջ և յահեակ կողս , որք զմէզն մղեն ի փուշիկ ։ dicitur etiam aliquando , մէջք ։ երանք ։ & vul. պլօշիկ .

Renideo, ere . փայլել ։ v. fulgeo .

Renitor, ti . Լալ , ջանալ , պնդել ընդդէմ ։ հակառակել ։ v. resisto .

Renovatio, nis . Նորոգումն ։ նորոգութիւն ։ վերանորոգումն ։ կրկնումն ։ նորացումն ։ նորանկերտութիւն .

Renovo, are . Նորոգել ։ կրկնել ։ նորացուցանել ։ նորանկերտել ։ վերահաստատել ։ կրկին անգամ առնել .

Renuntiatio . Ծանուցումն ։ vide denunciatio .

Renuntiatio : v. g. bonorum . Հրաժարումն , ի բաց կացումն յընչից ։ ի բաց ընկեցումն , ի բաց թողումն ընչից ։ renuntiatio sui ipsius ։ ուրացումն անձին ։ vide abnegatio .

Renuntio, are aliquid alicui . Ծանուցանել զեր ինչ ումեք ։ v. denuncio .

Renuntiare mundo &c. Հրաժարիլ , ի բաց կալ , ի բաց մերժել յաշխարհէ , յընչից ։ ի բաց թողուլ , ընկենուլ զինչս ։ զընչիւք զանց առնել ։ sibi ipsi , ուրանալ զանձն իւր ։ v. abnego .

Renuntiare aliquem regem . Հռչակել , քարոզել , հրատարակել , համբաւել , կացուցանել , կարգել զնա թագաւոր .

Renuntiare fidei . Ուրանալ զհաւատ ։ կորուսանել , թողուլ զնա ։ նաւաբեկիլ , նաւախնծել , քակտել , անկանել , վրիպել , եղանել , խախտել , ի բաց դառնալ , յետս դառնալ ի հաւատոց .

Renuo, ere . Ոչ ընդունել , ոչ հաւանել ։ ոչ հաճել ։ ակամբ , ձեռամբ կամ այլ ինչ արտաքին նշանաւ ցուցանել թէ ոչ հաւանիմ ։ զլանալ .

Reor, reri . Համարել ։ կարծել ։ թուիլ ինձ թէ .

Repagula, orum . փայտեայ ձողն որով զդրունս յետուստ կուեն փակեն , ամրացուցանեն ։ փակ , փականք որովք հաստատեն զդուռն յետոյ կողմանէ .

Repandus, a, um . Կորացեալ ։ կեռնեալ .

Reparabilis . Որ առնալի ։ վերստանալի ։ հատուցանելի ։ զոր կարելի է յետս դարձուցանել ։ գոյ յոյս , ճար , հնար յետս դարձուցանել զնա ։ նորոգելի ։ անդրէն գոյ դարձումն ։ կանգնելի .

Reparatio, nis . Վերանորոգումն ։ վերակերտութիւն ։ վերստին շինութիւն ։ կազմութիւն բեկեկաց տան ։ խրամանկարկատութիւն ։ reparatio damni , վնասու հատուցումն ։ յետս դարձումն ։ հատուցումն հաւասարութեան , անուան , բարի համբաւոյն յետս դարձումն , հատուցումն .

Reparator . Վերանորոգիչ ։ վերաշինող ։ խրամանկարկատ ։ կանգնեցուցիչ ։ reparator generis humani ։ փրկիչ , կեցուցիչ ազգի մարդկան .

Reparo, are rem perditam . Զկորուսեալ բանն յետ դարձուցանել ։ վերստանալ զնա ։ զհաւասարութիւն , զփոխարէն առնուլ ։ վերընկալնուլ .

Reparare damnum alicui illatum . Յետ դարձուցանել , հատուցանել զվնաս ։ զզեկանս , զփոխարէն , զհաւասարութիւն հատուցանել ընկերին .

Reparare ædificia . Խրամանկարկատ առնել ։ վերյօրինել , վերակերտել , վերաշինել , նորոգել , կազմել զքէթեկս տան ։ կանգնել

զայ_

զպարիսպս տապալելոյ : կանգնել զաւերակս տան .

Repastinatio vitis. Կրկին այգեգործութիւն : միւս վատատակ, միւս մշակագործութիւն, միւս դարձման զոր տան այգւոյն : փորումն, պեղումն, բրումն երկրորդ .

Repastino, are. Միւսանգամ փորել, բրել, պեղել, յուզել, գործել, մշակել, պաշտօնաւորել, մշակել, մշակագործել, վատատակել, դարձմանել զերկիր .

Repello, ere cogitationes v. g. Փախուցանել : ի բաց հալածել, մերժել, վարել, վանել, ձգել, Թօթափել ի սրտէ զչար խորհուրդս : դիմանալ, ընդ դիմամարտել նոցա : դէմ կանգնել սատանայի : v. cogitatio .

Repellere hostem. Ի բաց հալածել, հալածական, փախստական առնել զթշնամին : դարձուցանել զնա ի փախուստ : յետս ընդ կրունկն դարձուցանել .

Rependo, ere mercedem. Հատուցանել զվարձն : v. remunero : par pari rependere, զփոխարէն հատուցանել : v. par : grates rependere, շնորհակալ լինել ումեք : vide gratia .

Repens, tis. Օձաւուն : սողսողուն ի վերայ երկրի .

Repenso, are. Հատուցանել զչար զչարին, զչար փոխանակ չարին : ut rependo .

Repentè. Յանժամայն : v. derepente .

Repentinus, a, um : & repens. Յանկարծ . անկարծահաս, անկարծադէպ : անակնկալելի : անակնունելի : անկասկածելի : անկասկած : անկարծելի : տարաժամ : որ յանկարծակի ի վերայ կայ : վաղվաղ : վաղվաղահաս . կանխահաս .

Repercussio, & repercussus, ûs. Ընդբախութիւն : անդրադարձումն : անդրէն դարձումն . անդրաշրջումն : անդրէն ընդդատումն .

Repercutio, ere. Ընդբախել : անդրաշրջել : անդրադարձուցանել : անդրէն դարձուցանել .

Reperio, ire. Գտանել : v. invenio .

Repertor, is. Գտիչ : գտօղ : vide inventor .

Repertorium, ii. Հասարակ մատեանք : համարագիր : vul. դաֆտար : aliàs : պահարան : ընդունարան : համբար .

Repetitio, nis. Կրկնաբանութիւն . կրկնասացութիւն : միւսանգամ ասել : կրկնումն : կրկնապատկութիւն .

Repetitio rei datæ. Յետս պահանջումն .

Repetitus, a, ex alto narratio. Ի սկզբանէ ի վեր կրկին կարգեալ պատմութիւն .

Repetitus, repetita verbera. Գան ի վերայ գանից : հարուած ի վերայ հարուածոց : հարուածք յաճախեալ, կրկնեալ .

Repeto, ere rem datam. Զառեալ ինչ յետս պահանջել, խնդրել, հայցել .

Repetere, iterare. Կրկնել . կրկնապատկել . կրկին ասել : միւսանգամ առնել : երկրորդել : երրորդել vel երեքկնել : repetere post alium, յետոյ ասել : զկնի ասել, կցել .

Altè, ex alto repetere narrationem. Ի սկզբանէ ի վեր կարգել զպատմութիւն .

Repetere aliquem locum. Դարձեալ երթալ : յետս դառնալ . անդրդարձանել ի .

Repetere poenas ab aliquo. Պատժել : պատուհասել : պատուհասակոծել : գանել : գանակոծել : խրատել : յանդիմանել զոք : վրէժ խնդրել, առնուլ ի նմանէ . հատուցանել նմա զվրէժ, զհատուցումն .

Repetundarum & repetundis, supple, pecuniarum, vel pecuniis : v. g. postulare aliquem repetundis ; insimulare illum repetundarum. Յանդիմանել զոք վասն զրպարտութեանց, զի ծծեալ եւ բռնութեամբ պահանջէ առաւել ինչ քան զիրաւունսն .

Repignero, are : rem pignori appositam liberare. Զգրաւեալ բանն յետ առնուլ, վեր առնուլ, դարձուցանել .

Repleo, ere. Լնուլ : լցուցանել : լի առնել : v. impleo .

Repletio, nis. Լրումն : լրութիւն . լիութիւն : repletio, satietas : յագուրդ : յագեցումն : կշտութիւն : ուտելիք եւ ոչ լինելը յագուրդ Agg. 1. շատակերութիւն : ծանրութիւն, ծանրացումն ստամոքսի ի շատակերութենէ : & pro morbo, աւելորդութիւն հիւթոց մանաւանդ արեան .

Repletus. Լի : լցեալ : v. plenus .

Replicatio, nis. Կրկնումն : կրկնապատկութիւն : Replicatio v. g. Corporis Christi in Eucharistia : կրկնատեղաւորութիւն : կրկնատեղացումն նոյն մարմնոյն ի բազում ուրեք : զոր օրինակ մարմնոյն Քի ի մէջ հաղորդութեան : կրկին, կրկնապատիկ ուր .

Replico, are : plicare. Ծալել : կրկնել . ծալ առնել : կրկնապատկել .

Replicare, repetere. Կրկնել : միւս անգամ ասել : v. repeto .

Replicare, respondere. Տալ պատասխանի : յօդել զպատճառանսն .

Replicare corpus. Կրկնատեղաւորել : կրկնատեղել : զնոյն մարմին կացուցանել, տեղաւորել պատրաստ եւ առաջիկայ ի բազում տեղիս : replicatum corpus, մարմին կրկնատեղի : կրկնադիր : կրկնատե–

զաւրնալ : կրկնուրեք .

Replicare radios . Օձառագայթս անդրադարձել : անդրադարձրել : անդրադառնալուցանել : անդրէն շրջել .

Repo , ere . Օնառալ : unde Machab. 2. 12. ղնառալ սկսան զօրքն : գնալ ի չորս : սողալ & սողել : սողալով երթանել : սողոսղալ : Թաք Թաք երթալ : præter. սողացի , ղնառայն : նեղսպատղել ի : սպրդեալ մտանել ի . մեղմաբար սողմամբն մուծանել : գաղտագողացեալ մտանել : repere , adrepere ad montem : ձանկռռել , սողոսղալով գնալ զառիվեր լերինն .

Repono , ere . Դնել : v. pono .

Reponere in hyemem alimenta . Օգտակ մանս , զկերակուրս , զպէտս տան , զմթերս , զմթերեալ ինչսն նախապատրաստել , հանդերձել , նախահոգալ , հաստատել : մթերել ի պէտս ձմեռան .

Reponere rem ablatam . Հատուցանել , յետ դարձուցանել , յետ առալ զյափշտակեալ բանն .

Reponere , reſpondere . Պատասխանի առալ .

In numero ſanctorum reponere . Կարգել ընդ սբեանս : խառնել գնա , շարակարգել գնա ի թիւն սբոց : դասել գնա ընդ .

Multum in te repono . Ի քեզ ուռնիմ զյոյս իմ . ուռնիմ զքեզ ապաւէն և օգնական : ապաւինեալ եմ ի քեզ : ի քեզ ընկեցեր զինմ ամ հոգս .

Reporto , are . Դարձեալ բերել . անդրէն բերել : անդրէն ածել : յետ դարձուցանել .

Reportare victoriam . Յաղթել թշնամոյն : յաղթահարել գնա . ուռնել յաղթութիւն ի նմանէ : v. vinco .

Repoſco , ere . Վերահայցել : յետս պահանջել , խնդրել զառնեալ ինչ .

Rationem vitæ ab aliquo repoſcere . Հաշնու , պահանջել ի նմանէ զհամարս կենցաղավարութեանն ետուոյ . և հատուցանել նմա ըստ գործոց ետուոյ .

Pœnas ab aliquo repoſcere . Պատժել : v. repetere : item , զոխս հատուցանել նմա : առնուլ ի նմանէ զվրէժ անիրաւութեան ետուոյ : հատուցանել նմա զհատուցումն նր : քէն վրէժուց հանել , խնդրել ի նմա նէ : վրէժխնդիր լինել .

Repoſitorium , ii . Պահարան : համբար : տախտակ որոյ վր դնեն յատանս կերակուրք զորս ածեն ի սեղան .

Repoſitus cibus . Կերակուր որ մեռս առեալ արկանի բազմականաց .

Repræſentatio , nis . Յառաջադրութիւն : յանդիման կացուցանել : ցոյց : ցուցումն : երեւեցուցմն . aliàs նմանութիւն : կերպարան : կերպարանակցութիւն : v. ſimilitudo : quæ inter dormiendum accidit , տեսիլք : պատկերութիւն : անրջական տեսութիւն : ցնորք տեսլեանց . դ-երեւական երեւմունք .

Repræſentatio pecuniæ . Հատուցումն պարտուց նախ քան զպայմանեալ ժամանակն : մինչ չև հասեալ , լցեալ և ժամանակ հատուցանելոյ .

Repræſentativus . Յուցական : նշանակական : օրինակ : կերպարան . virga Moyſis repreſentativa Crucis : խաչանիշ գաւազան մեծին .

Repræſentatus . Ըստ նախաձեւացեալ , կերպարանեցեալ , նախաձեւակերտեալ , նախանշանակեալ , նախանկարեալ , տառեալ , օրինակեալ օրինակօք հին օրինացն .

Repræſento , are , exhibere . Հաշտակել : յառաջաբերել : յանդիմանիս ցուցանել : երեւեցուցանել : յառաջադրել : առնել ի ցոյց .

Repræſentare , ſimilem eſſe . Կերպարանակից լինել : նմանիլ , հաւասարիլ , համանմանել , նմանանակից լինել : ինամանութիւն ի մեղ բերել : ունել զինամանութիւն , զհաւասարութիւն ընդ .

Figuræ veteris legis repræſentabant Chriſtum . Հին օրինացն պատկերութիւնք և օրինակ նախասացուցանէին , կերպարանէին , նախաձեւացուցանէին , նախաձեւակերտէին , նախանշանակէին , նախանկարէին , տառեալ պատկերէին զքս .

Repræſentare diem , debitum . Հատուցանել զպարտս մինչ չև հասեալ և պայմանեալ ժամանակ : կանխաւճարել : կանխել քան զսահմանեալ ժամանակ .

Reprehendo , ere fugitivum . Փախստական կանխել զհետ հասանել և ունել , ըմբռնել զնա : ժամանել ի նա .

Reprehendere delinquentem . Յանդիմանել , հշտամբել , մեղադրել , թշնամանել , սաստկանալ զնա : սաստել ի նա : պարսաւել , անարգել , նախատել , դատապարտել զ .

Reprehenſibilis . Յանդիմանելի : հշտամբելի : մեղադրելի : սաստկանալի : պարսաւելի . բամբասելի : արժանի յանդիմանութեան &c ,

Reprehenſio , nis . Հշտամբութիւն : յանդիմանութիւն : մեղադրութիւն : մեղադրանք : թշնամանք : սաստկանք : հշտամբանք : նզուտ : սաստ .

Re-

Reprehensor, is. Խրատիչ : յանդիմանիչ : կշտամբիչ : մեղադրիչ .

Reprimo, ere cupiditates. Սանձել , սանձահարել , նուաճել , յաղթահարել , ճնշել , զկիրս : սանձ արկանել նմա : չափ և կարգ դնել նմա v. coerceo.

Reprobatio rei alicujus. Ի բաց հերքումն . v. rejectio.

Reprobatio à Deo. Դատապարտութիւն : անէծք : նզովք : յաւիտենական վճիռ դատապարտութեան զոր նախ քան զյաւիտեանս եհատ ած ի վր անդարձ մեղաւորաց : ի բաց մերժումն : ի բաց հերքումն : անարգութիւն : խոտումն .

Reprobatus, a, um. Ի բաց հերքեալ , ձգեալ , ընկեցեալ : իբր սնոտի և խոտան : ոչ ինչ : արհամարհանք , անարգանք ամենեցուն : համարեալ առ ոչ ինչ : անարգեալ .

Reprobatus à Deo. Ընկեցեալ , անարգեալ յԱյ : ի բաց հերքեալ , մերժեալ : դատապարտեալ : անընտիր գտեալ : ձախակողմեան : որոյ վր հաստատ յաւիտենից վճիռ դատապարտութեան : տարագիր ի ժառանգութենէ երկնից .

Reprobo, are rem aliquam. Ընտան առնել = անարգել : ի բաց ձգել , ընկենուլ , հերքել , մերժել իբրև չինչ բան : արհամարհել : ոչ ընդունել : ոչ հաւանել ընդ .

Reprobare impios. Զամպարիշտս անարգել : ի բաց ձգել , մերժել , հերքել , ընկենուլ : դատապարտել : հաստատել ի վր նց վճիռ դատապարտութեան = տարագիր առնել զնս ի ժառանգութենէ երկնից : անգոսնել .

Repromissio, nis. Խոստումն : ուխտ : ուխտիք : երաշխաւորութիւն .

Repromitto, ere. Խոստանալ : ուխտել : ուխտել : երաշխաւորել .

Reptabundus. Օձաձև : սողոսողուն .

Reptatio, reptatus, ûs. Սողումն : գնացումն : սողդումն = մեղմաբար սպրդումն .

Reptilis. Սողուն , gen. ղոյ : զեռուն : կայտառ : in lib. Canon. մուկն կամ այլ կայտառ ինչ եմէ ի ցամաք ամանս անկանիցի , պղծի : dicitur autem , սողուն զի ձայնիւ սող է .

Repto, are. Օձալ : սողալ : v. repo.

Repubesco, ere. Նորոգիլ : միւս անգամ ի մանկութիւն դառնալ .

Repudiatio, repulsa. Զատումն իբրև զոր խնդրեմ : կամ չընդունելութիւն իբրև զոր մատուցանեմ : զլացումն = անարգանք : aliàs v. repudium.

Repudio, are: non admittere. Ոչ ընդունել : անարգել : ի բաց մերժել , հերքել : ոչ հաճել ընդ : անտես առնել : ի բաց ընկենուլ : հրաժարել ի : abl.

Repudiare uxorem. Ի բաց հրաժարել , մեկնել , որոշել ի կնոջէ = ի բաց թողուլ , հանել : արձակել զկին : տալ նմա զթուղթ արձակման , զգիր մեկնելոյ , զգիր ապահարզանի = qui repudiat , կնաթող : կնահան .

Repudium uxoris. Որոշումն , հրաժարումն ի կնոջէ = արձակումն կնոջ : կնաթողութիւն : libellus repudii , գիր արձակման : գիր մեկնելոյ : գիր ապահարզանի .

Repuerasco, ere. Ընդդէմ դառնալ ի մանկութիւն : տղայանալ , մանկանալ .

Repugnanter. Անհաճութեամբ : ակամայ : անյօժար և անախորժեալ սրտիւ : դժուարաւ : դանդաղկոտութեամբ : անհաճոյաբար : թարց կամաց իւրոց : տաղտկաբար .

Repugnantia, æ. Անհաճութիւն : անյօժարութիւն : զզուումն : դանդաղկոտութիւն : ակամայութիւն : անախորժութիւն : դանդաղումն : տաղտկութիւն : դժուարութիւն .

Repugnantia, oppositio. Հակառակութիւն : հակակայութիւն : ներհակութիւն : տարաձայնութիւն : հակադրութիւն : ընդդիմութիւն .

Repugno, are: ægrè ferre. Դանդաղել առնել = հրաժարել , գարշել , զզուել յառնելոյ : ծանր և խիստ լինել ինձ առնել : ինձ դանդաղելի լինել առնել : տաղտկանալ ի abl.

Repugnare, se opponere. Հակառակել : դիմանալ , կալ ընդդէմ : հակառակ , ներհակ , դիմադարձ , հակառակ կալ , լինել մինեանց : ի բաց մերժել զմիմեանս .

Repullulasco, ere: repullulo, are. Վերստբուսանել : կրկին վերաբուսեալ բղխել արձակել յարմատոյ .

Repulsa, æ. Զատումն , չընդունելութիւն իբրև զոր խնդրեմ : անարգանք = ոչ նայել զդէմ արձակումն = ընդունայն արձակումն = զլացումն : պատիւ զլացեալ .

Repulsam ferre. Անարգել : ոչ ընդունել : ոչ ընկալնուլ զիրն որում ցանկանամ : ընդունայն արձակիլ : արհամարհել : ոչ լինել ընդունելի : իբրև խնդրեալ արգելիլ յինէն .

Repurgo, are. Մաքրել : սրբել : v. purgo.

Reputatio, nis: consideratio. Խորհուրդ : խոկումն : մտածութիւն : մտայղացութիւն .

Reputo, are aliquid secum. Խորհել :

խոհալ : ածել զմտաւս : միտս դնել dat. ի մտի խուզել : մտախոհ լինել : ուշադրութիւն, մտադիր քննել .

Reputare , exiſtimare . Համարել , ունել զոք իբրև զայլ : կարծել Թէ : ենձ Թուել Թէ : դատել ի մտի իւրում Թէ .

Requies . Հանդիստ . gen. հանդստեան դադար : դադարումն : պարապ . պարապուԹիւն : հանդարտուԹիւն : հանդոյց : դուլ : յանդորրուԹիւն : խաղաղուԹիւն .

Requiem dare . Հանգուցանել զոք ի վաստակոց : v. quies .

Requieſco , ere . Հանգչիլ : præt. հանդեայ : ոգի առնուլ : հանդարտիլ : vide quieſco .

Requieſcere , dormire . Քնել : v. dormio.

Requieſcere in aliquo . Հաւատալ , յուսալ , յուսացեալ լինել , յոյս ունել , վստահանալ ի նա : v. confido .

Requietus , a , um . Հանգուցեալ հանդարտեալ : հանդեալ : խաղաղ : terra requieta , այսր որ ամ մի հանգչի անվար և անդործ , և միւս տարի վարի և վարտակի .

Requiro , ere . Խնդրել : կամիլ : պահանջել : ցանկանալ : վաւխտիլ առ : ողբալ : հայցել .

Requirere , ſcrutari . Հետազօտել : հետևել : զհետ երԹալ : հետաքրքիր լինել : որոնել : քննել ,

Requirere in aliquo modeſtiam : v. g. պահպանել , նուաղել ի պարկեշտուԹէ : նուաղել պարկեշտուԹեն ի նմանէ .

Requiritur ut ..... պարտ է , հարկ է զի . v. oportet .

Requiſitus , a , um . Հարկաւոր : պէտ : պիտոյական : պիտանաւոր : պիտանացու . կարևոր .

Res , rei . Իր : gen. երի : ինչ . բան : res tua agitur , քո բանն է : կայ քո փրկուԹիւն ի վտանգի : վտանգաւորն փրկուԹիւն քո : pro re nata , ըստ բերման ժամանակի : ըստ դիպուածոց .

Reſaluto , are . Ողջոյն հատուցանել ումեք : ողջունել զմիմեանս .

Reſarcio , ire veſtem . Կարկատել զհանդերձ : կապերտ արկանել ի վր հանդերձից .

Reſarcire damnum . Օգուտս , զգրկանս , զիսնամարքս , զհատուցումն հատուցանել ընկերին : յետ դարձուցանել զվնաս .

Reſcindo , ere . Հատանել : կտրել . ծայրատել : ծայրաբաղ առնել : ծայրս հատանել : հարթել զերիզուռնս : ապատել զաւետ լրագս : խուզել զոսկի .

Reſcindere legem . Օրէնս խափանել : լուծանել : բնաջինջ առնել : հնացուցանել : չքացուցանել : ցրել : ցրուել : ունայնացուցանել : անզօրացուցանել : քակել .

Reſcio , ire . Լսել : եմ լուեալ ե Թէ : լու լինել ենձ ե Թէ : ազդ լինել ենձ : տեղեկանալ վր : խնամալ : գիտել զստոյգն : խնամալ զինսիս բանից : երաշեկ լինել : հաստատել ի վր և դատանել Թէ .

Reſciſſio legis &c. Հատանումն , լուծումն , ջնջումն , և բաց բարձումն , հնացումն , ունայնացումն , ցրուումն օրինաց .

Reſcribo , ere . Եղել , գրել զպատասխանի .

Reſcriptum principis . Հրովարտակ : պատգէն հրովարտակն : հրամանն Թագաւորին : Turcis Ֆերմանն : Perſis Ռաղամ , ռըղամ .

Reſeco , are . Կտրել : հատանել : vide reſcindo .

Reſero , are . Բանալ : քակդարձակել : aliàs ծանուցանել : յայտնել : պատմել : մեկնել : պարզաբանել : յայտնի առնել .

Caſus Reſervatus . Հնդգէն , անցանց որոյ արձակուումն և ԹողուԹիւն պատկանի առ ի և ենԹ նախկոպոսն : որ պահեալ է յեպիսկոպոսէ և խափանեալ առ ի նմանէ .

Reſervo , are . Պահել : պարհել : համբարել : և պահ ունել : ſi in vaſe , ամանել յամանս .

Reſervare caſum . Օներուումն , զԹողուԹիւն , զարձակուումն պահել , ինքնացուցանել , յատկացուցանել ինքեան , vel առ ինքն .

Reſes , idis de homine . Ռոյլ : v. deſes : de aqua , ջուր կայուն : կացուն : անհոսանելեալ .

Reſidentia . ԲնակուԹիւն : բնակարան : օԹարան : օԹևան : տուն : նստարան : կայարան : կայանք .

Reſideo , ere . Նստիլ : զկայ , զաթոռ առնուլ : դադարիլ : հանդչիլ : կալ . մնալ : բնակիլ . v. maneo .

Reſiduus , a , um . Մնացեալ : մնացորդ : v. reliquus .

Reſignatio : muneris per alterius abdicationem gratuitò alicui tranſcripta poſſeſſio . Յանձնուումն և պաշտօնէ , զանց առնելով զի բաւամբք եսմովք և նովն անցուցանելով զինն յոյսն .

Reſignatio , cum divina voluntate conſenſio . ՀաւանուԹիւն ըստ կամս այ : համաձայնուԹիւն կամաց մերոց ընդ կամս այ : հա-

համահաւանութիւն առ այն զոր կամի ընծ: յանձնառութիւն անձին առ ած.

Reſigno, are, munus aliquod gratuitò alicui tranſcribere. Հրաժարիլ, ի բաց կալ ի պաշտօնէ զիրաւունս իւր ումեք անյուսալ նեղով յայլն.

Reſignare ſe, in voluntate divina acquieſcere. Ինքն անձնել, յանձն առնել այլ: հաւանիլ առ այն, հաճիլ ընդ այն որ հաճոյ է այլ: համաձայնիլ զկամս իւր ընդ կամս այլ: տալ զկամս մեր ի ձեռս այլ: ոչ դանդաղիլ առնել.

Reſilio, ire. Ընդոստանիլ: անդրէն դառնալ: Թռուցեալ ցայթիլ, ցնդիլ, ցայտիլ: անդրէն ընկիլ, ոստիլ: præt. ոստեայ.

Reſina: æ. Ռետինն, gen. ռետնոյ: խիժ է ծարպուն և կպուն որ կաթեալ ծորէ ի բևեհնոց.

Reſipio, & reſipiſco, ere. Օսպիլ, վերծուղիլ զվարս իւր: դառնալ, լռել ի մեղաց: ի բաց Թողուլ, Թօթափիլ զմոլորութիւն: զդաստանալ. v. emendo.

Reſipiſcere, ſe colligere. Ժողովիլ, առ ինքն փութիլ, հաւաքիլ զմիտս իւր առ ինքն: դառնալ ի միտս իւր: ի խելս գալ: զդաստանալ: սթափիլ ի: abl. դառնալ ի նա շունչ նր. ուշաբերեալ դառնալ ի հոգի: յուշ գալ: ընկալուիլ զդոյզ ինչ դարձուածն ընչից: դառնալ միտք նր առ ինքն: ընդոստնուլ: ընդոստուցեալ նըբև ի քնոյ: արծարծիլ ոգի նր.

Reſipiſcentia, æ. վերադիտութիւն ի վատթար եմ կենցաղավարութիւն առ ի զսպել զվարս անպարկեշտս: ամիսիսփուածն, ժողովուածն, հաւաքուածն մտաց. սրտի դարձն ի մեղաց: զսպուածն և ուղղութիւն վարուց: զդաստուածն. սթափուածն ի մոլութենէ: ապաշխարութիւն.

Reſisto, ere. Հակառակիլ: հակառակ կալ: ընդ դիմանալ. խստանալ ընդ դէմ: հակաձինել: զինքն ի դիմի արկանել: դիմակալ, անհաւանս լինիլ: ընդդիմամարտիլ: կալ ընդ դէմ: դիմադարձ լինիլ: զդէմ ունել: gratiæ reſiſtere, ապստամբ լինիլ նշմարտութեանէ: անհաւանս, դիմակաց, անհնազանդ լինիլ չսորհացն այլ: & ſuperiora.

Reſiſtere tentationibus. ոչ հաւանիլ փորձութենէ: դէմ կանգնիլ նմա: ի բաց վանել, հալածել, Թօթափիլ ինն ի սրտէ: պնդել, խստանալ ընդ դէմ սատանայի.

Reſiſtere igni v. g. դիմանալ հրոյն: զվնաս ինչ ոչ տեսանել ի հրոյ: անահ, անվնաս լինիլ ի հրոյ.

Adverſus conatus quo reſiſtitur, gall. reſiſtance. Ընդդիմամարտութիւն. ընդդիմութիւն: հակաձինութիւն. հակառակութիւն: դիմադրութիւն: արդելանք: անհաւանութիւն.

Reſolvo, ere rem ligatam. Ձեռ առնել. արձակել, լուծանել ի կապանաց.

Reſolvere in pulverem. Լուծանել, դնել, դարձուցանել, հոսել ի մխիթ: մոխիր առնել զբաղաք: մանրել ի փոշի.

Acetum reſolvit margaritas. Քացախն լուծանէ զմարգարիտս, corpus reſolvitur in elementa, մարմին լուծանի, լուծեալ ցնդի ի տարերս.

Reſolvere dubium. Լուծանել, պարզել, պարզաբանել զտարակուսութիւն: սահմանել: հաստատել: վճռել: հաւանել զվճիռն: մեկնել զ. բացայայտել: յայտնել: nubes reſolvitur in pluviam, ամպն լուծանի յանձրև, դառնայ անձրև.

Reſolutio nervorum. Լուծուածն ջլայ և անդամոց: v. paralyſis.

Reſolutio alvi. Լուծուածն փորին: ախտ ծիւրական.

Reſolutio corporis in .... Լուծուածն, ցնդուածն մարմնոյն ի տարերս.

Reſonans, reſonabilis, reſonus. Ձայնաւոր: որ հնչէ, որ ասայ, հանէ զձայնն: որ դոչէ, ղօղանջէ.

Reſonantia, æ. Հնչիւն: հնչուածն: ձայն: դոչիւն: ղօղանջուածն: բոմբիւն.

Reſono, are. Հնչել: տալ, հանել զձայն: պղինձն ղօղանջել: լերինք դոչել պատնուն ան: անդրէն դարձուցանել, անդրադարձել, անդրաշրջել զձայնն: լերինք և հովիտք անդէն կրկնակի բարբառով ընդ դէմ հնչել: դղրդեալ գոռալ առնուն, կրկնել զձայնն: դղրդեալ գոռալ ահագին որոտմամբ. հնչեցուցանել զանուն ան: հնչմունք ձախից զբարանձաւս լերանց շարժել և դողացուցանել.

Reſpecto, are. Ընկնարկել. հայել: զաչս արկանել: ածել, դարձուցանել ի.

Reſpectus, ûs: ratio. Հայեցուածք: աչառութիւն: ակնառութիւն. պատկառանք, երկիւղ ի: abl. v. ratio.

Reſpectum habere ad aliquem. Հայիլ ի նա: պատկառել ի նմանէ. v. rationem habere.

Reſpectus humanus. Երկնապաշտութիւն: մարդահաճութիւն: պատկառանք: աչառութիւն: ակնառութիւն ի դէմս: շարժիլ ի մարդահաճութիւն: ամաչիլ, պատկառիլ ի մարդկանէ: զերկնս պաշտել: հայիլ յերկնս մարդոյ.

Respectu cæli, terra punctum est. Երկիր առ երկինս, բաղդատութեամբ առ երկինս, համեմատեալ ընդ։ առընթեր, առաջի երկնից անհատ կէտն է.

Respergo, ere terram sanguine v. g. Ողրկել հեղուլ, թափել, ցանել ի վր։ զերկիրն ներկել, թաթախել, շաղախել, թաթաւել արեամբն, յարենէ։ յարենէ ցայթել, vel արիւն թուուցեալ ցայթել ընդ որմն.

Respersio, nis. Ցանումն։ թափումն։ հեղումն։ սրսկումն։ ցայթումն արեան...

Respersus cruore. Թաթախեալ, թաթաւեալ, շաղախեալ արեամբն, vel յարենէ։ արիւնաթաթախ։ արիւնաշաղախ։ ներկեալ արեամբն։ արիւնուշտ.

Respicio, ere. Հայել, նայել ի։ տեսանել։ զակն ածել, արկանել ի։ v: aspicio.

Respicere, esse propitium. Ողորմութեամբ աչօք հայել ի։ v. propitius.

Respiratio, nis. Շունչ։ շնչումն։ առուր և առ օդոյն։ թոքառութիւն։ շնչոյն առուր և առութիւն։ շնչառութիւն.

Respiro, are. Շնչել։ շունչ առնուլ։ օդ առնուլ։ քարշել զօդն արտաքուստ։ ձգել զօդս։ զօդն ծծել։ թոքառնուլ։ շունչ զօդն առնուլ և տալ.

Respirare à labore. Հանգստանալ, հանգչել, սակաւիկ մի դադարել ի վաստակոց։ առնուլ սպառեալ շունչն։ ոգի առնուլ։ սակաւիկ մի դուլացուցանել զմիտս, փոքր ինչ դըղալ, դուլ և հանգիստ տալ անձին իւրում։ à metu, զերկիւղ փարատել, ի բաց մերժել ի սրտէ։ քաջալերել։ կազդուրել.

Resplendeo, ere. Պայծառանալ: vide corusco.

Respondeo, ere. Տալ պատասխանի։ պատասխանել։ պատասխանատրել։ nihil esse quod respondeat, ամփ ի բերանմնալ։ պապանձեալ լռեալ, անբարբառ առ պատասխանի։ առանց պատասխանի տալոյ։ ոչ ունել տեղի պատճառանաց.

Respondere, similitudinem habere. Համեմատել։ նմանել։ նման, համեմատ լինել։ համաձայնել։ պատասխանել։ opera fidei non respondent։ ոչ գոյ համեմատութիւն գործոց և հաւատոյ։ &c.

Respondere, esse ex adverso. Դէմ, հանդէպ, յանդիման, ընդ դէմ, դիմաց դիմաց, դէմ յանդիման, դէմ ընդ դէմ լինել միմեանց.

Respondere gratiæ Dei. Գործակից լինել շնորհացն այ։ շնորհաց այ ընդունայն ոչ լինել յետ.

Respondere, spondere pro aliquo. Երաշխաւոր լինել։ երաշխել, երաշխաւորել, պատասխանել վս որ։ կալ երաշխաւոր անձին որ։ ունել զնա յերաշխի.

Responsio, nis. Պատասխանի։ պատասխանատրութիւն։ պատասխանատուութիւն.

Responsor, is. Երաշխաւոր։ յանձնառու։ որ պատասխանի վս, փոխանակ այլոյ.

Responsum, ut responsio: aliàs, decisio. Սահմանք։ սահմանութիւն։ սահմանադրութիւն։ վճիռ։ որոշումն իմաստից.

Respublica, æ. Բդեշխարան։ հասարակապետութիւն.

Respuo, ere. Անարգել։ անտես առնել, անդոսնել։ ի բաց մերժել, ընկենուլ, հերքել։ հրաժարել, զզուել ի, գարշել ի abl. ոչ ընդունել։ ոչ ընկալնուլ։ ոչ հաճել ընդ։ ի բաց ձգել.

Restagnatio fluminis. Ջրհեղեղ։ զօրացումն, սաստկացումն, ծովացումն, ու ժողովացումն ջրոց որք ելանեն ի փոսոյ, անցանեն ընդ ափս, ծածկեն զդաշտս, ունին զերկիր։ բռնութիւն ջուրց որք ելն արտաքս քան զսահմանս իւրեանց.

Restagno, are. Ջուրք գետոյն ուռճացեալք, զօրացեալք, ծովացեալք ելանել ի փոսոյ և ի սահմանաց իւրեանց։ անցանել ընդ ափս, ծածկել զդաշտս։ ունել զերկիր.

Restauratio, nis. Վերանորոգումն։ նորաշինութիւն։ վերակերտութիւն.

Restauro, are. Նորոգել։ վերաշինել։ նորակերտել։ վերստին շինել։ վերյօրինել։ վերակազմել։ վերահաստատել։ վերականգնել.

Restaurare infirmum. Զօրացուցանել։ ժրացուցանել։ կազդուրել։ հաստատել ի տկարութենէ.

Restiarius. Չուանաշէն։ չուանավաճառ։ չուանագործ։ չուանոլոր։ չուանահիւս.

Resticula, æ, funiculus. Չուանիկ։ բարակաման չուան։ թել.

Restinctio sitis. Ծարաւոյն զովացումն։ ծարաւանցութիւն։ շիջումն ծարաւոյն.

Restinguo, ere ignem. Զհուր անցուցանել։ շիջուցանել։ sitim, զծարաւն շիջուցանել։ զովացուցանել։ անցուցանել։ տանել։ կորել.

Restinguere iram, cupiditates. Ցածուցանել, անցուցանել, շիջուցանել, հանդուցանել զբարկութիւն։ սանձահարել յաղթահարել զցանկութիւնս։ v. coerceo.

Re-

Restio, nis : ut restiarius.

Restis, is. Չուան. v. funis.

Restito, are. Կալ. մնալ: զկայ, զառեղի առնուլ: յամել. յամենալ: դեգերել.

Restituo, ere rem ablatam. Յետս դարձուցանել. հատուցանել: յետ տալ.

Restituere, reparare. Նորոգել: վերաշինել. վերականգնել: կանգնել զաւերածսն.

Restituere aliquem sanitati. Զհիւանդն բժշկել: լաւացուցանել: առողջացուցանել: հաստատել, յարուցանել, զօրացուցանել զնա ի հիւանդութենէ: v. sano.

Restituere alicui dignitatem. Վերահաստատել, վերականգնել զոք յաստիճան իւր: դարձուցանել առ նա զառաջին պատիւ նր.

Restitui sanitati. Զօրանալ, բուժիլ, յառնել, բժշկիլ, հաստատիլ, ողջանալ, դիւրել, ապաքինել ի տկարութենէ.

Restiturio rei ablatæ. Հատուցումն, վճար, վճարումն, յետս դարձումն իրին առ տէր իւր.

Restitutor, is. Վերականգնիչ: նորոգիչ: վերականգնողիչ: դարձուցիչ.

Resto, are. Մնալ: կալ: զկայ, զառեղի առնուլ: ագանիլ: դեգերել: յամել. երկարել անդ զաւուրս ինչ: յամենալ, լինել առ նա իբրև զերիս աւուրս: զերիս ամս առ նա առնել.

Restare, superesse. Մնալ: աւելորդ լինել: յաւելուլ & յաւելիլ: զինչ որ յաւելու ի կերակրոց: դեռ օր շատ կայ: restat ut respondeam, մնայ ինձ, պարտ է ինձ այժմ պատասխանի տալ.

Restrictè. Խստաբար: անխնայաբար: ճշդիւ մեծաւ: անխտիր: անաչառութեամբ.

Restrictè, parcè. Մեծ ճշդիւ: քան զչափ նուազելով արծաթոյ: խնայելով ի ծախս.

Restrictio, nis. Պարագրութիւն: բաց առութիւն. բաց որոշումն: չափաւորութիւն: զատառութիւն. խտիր: խտրանք: vide exceptio.

Restrictus, ligatus. Կապեալ: պնդեալ ի կապանս: severus, խիստ: խստակրօն: փաստաբարոյ: անխնայ: անխտիր. խղճահար պահող օրինացն: որ ոչ ներէ ինչ անձին իւրում: խրթին վարուք: avarus, ագահ: որ քան զչափ ներէ արծաթոյն, և խնայէ ի ծախս:

Restringo, ere: in arctum cogere. Ճզմել, արկանել ի նեղս: նեղել: անձկացուցանել, ճմլել: պինդ ունել: պինդ կապել: պարփակել նեղ և անձուկ սահմանօք: պարագրել.

Resulto, are. Հնչել: դղրդեալ գոչալ: vide resono.

Resultare, sequi ex. Հետևիլ: ծնանիլ: մակաբերիլ: յառաջելոց յայտնի է, հետևի, ցուցանի թէ.

Resumo, ere. Վերառնուլ: կրկին անգամ առնուլ.

Resumere vires. Յառնել, զօրանալ, կազդուրիլ, հաստատիլ, դիւրիլ, քաջալերիլ ի տկարութենէ: ոգի առնուլ, հաւաքել զզգայութիւնս և զմիտս առ ինքն: դառնալ միտս իւր առ ինքն: արիանալ սրտիւ.

Resupinus. Ի վեր քամակի, ի վեր միջաց, ի վեր թիկանց պառկեալ: անկեալ ի թիկնամէջս: aliàs, mollis effeminatus: Թոյլ: թուլամորթ: լքեալ ձեռօք և սրտիւ: կնատ: սրտաթափ: կնաբարոյ: պղերգ: &c.

Resurgo, ere, reparari. Յառնել: նորոգիլ: վեր հաստատիլ. առաջին վայելչութիւ, պատիւ, շուք, փառք դառնալ առ: վերստանալ զառաջին պատիւ.

Resurgere, de mortuo. Յառնել ի մահուանէ, vel ի մեռելոց: դառնալ ի մահուանէ ի կեանս: վերստին կենդանանալ.

Resurrectio. Յարութիւն ի մահուանէ: դարձումն ի կեանս: դարձումն հոգւոյն ի մարմին իւր.

Resuscito, are. Յարուցանել, addi potest, ի մահուանէ, vel ի մեռելոց: միւսանգամ կենդանացուցանել: դարձուցանել ի կեանս: դարձուցանել զհոգի նր ի մարմին նր: կենդանի առնել: resuscitatus, յարեալ: յարուցեալ.

Retardatio, nis. Յամեցումն: դանդաղումն. տարածումն ժամանակի, vel առ այլ ժամանակ: յետաձգութիւն: ի վաղակութիւն: յապաղումն.

Retardo, are aliquem. Ըմբռնել, ունել, պահել զոք: արգելել, խափանել զնա յառաջ երթալոյ: կացուցանել, յամեցուցանել, ուշացուցանել զոք. չթողուլ նմա երթալ.

Retardare, differre. Յամեցուցանել, յետս ձգել, տարածել զբանն առ այլ ժամանակ: յապաղել առնել: ընդ երկարել զբանն: անդրաբերել: ձգել ի վաղիւ, յօրէ յօր.

Retardare horologium: vul. Սահաթին ոտն յետ ձգել յետացուցանել: սահաթին քարն կամ լանկար թեթևացուցանել: retardari, ծանր երթալ: յետ անկանիլ.

Rete, is: piscatorum. Գործիք: ուռկան: ցանց: Թակարդ: vul. Թոռ.

Re-

Rete aucupis. Վարմ: կանգնել զվարմս. որոգայթ: որսաթակ. ուռկան որսոյ: գործիք թռչնոց: frustra jacitur rete ante oculos pennatorum, տարապարտուց ձգեն գործիք թռչնոց: Proverb. 1. 17. ծուղակ: sicut aves laqueo comprehenduntur, որպէս թռչունք ըմբռնեալ ի ծուղակս: Eccl. 9. Pers. դամ.

Retego, ere. Բանալ. արձակել: vide detego.

Retendo, ere, arcum, funem. Թուլացուցանել, յետ առնել, թոյլ բանել զլարան, զաղեղն.

Retentio, nis: v. g. currûs, &c. Արգելումն: ըմբռնումն: կանգնեցումն: կացուցումն կառաց և այլ.

Retentio mentalis. Կեղծաւորութիւն մտածական: կեղծամտութիւն: գաղտամտութիւն: ծրարումն և յորձապտոյտ բանք որովք ծածկեմք, առաջադրեմք զխորհուրդս մեր.

Retentio urinæ. Միզարգելութիւն: խափանումն միզի.

Retentus, a, um de arcu, fune. Ձգեալ, աղեղն, թոյլ, թուլացեալ, թողեալ, լոյծ, լուծեալ.

Retentus, retardatus. Խափանեալ: ըմբռնեալ: պահեալ. արգելեալ: կացուցեալ.

Retexo, ere rem textam. Քակել, քանդել.

Retexere sermonem. Կրկնել զասացեալսն: միւսանգամ առնել: միւս անգամ յօրինել, հիւսել զբան.

Retiaculum. Վանդակապատ: ցանց.

Reticentia, æ. Լռութիւն: լռումն: թաքուցումն: լռակեցութիւն: զոր օրինակ մինչ ոք ծածկէ և ոչ յայտնէ զարատն և զպակասութիւն իւրն զոր կամի ծախել.

Reticeo, ere. Ծածկել լռութեամբ: ոչ յայտնել: պահել լռութեամբ. թողուլ անել.

Reticulatus, a, um. Վանդակակերպ: վանդակաձև: վանդակագործ: ուռկանաձև.

Reticulum, parvum rete. Փոքրիկ ուռկան: թակարդիկ: reticulum jecoris, լերդափոյթ: aliàs quod gall. raquette: վանդակագործ շուշանեայ գործի խաղալոյ: at pro ornamento capitis mulierum, ծամակալ վանդակագործ որով կանայք զոլորեալ հերս ամփոփեն.

Retinaculum. Կապ: կապանք: արգել, արգելանք: խափան: ճանկ: կեռ.

Retineo, ere aliquid quod movetur. Ըմբռնել. պահել: արգելել. կացուցանել: կանգնել: զբռունն հարեալ արգելուլ, կամ կառեալ կացուցանել զկառսն: զարեգակն ի գնացից իւրոց: յամեցուցանել.

Retinere, apud se servare. Ունել, պահել առ ինքն: վարձ վարձկանի ագանել առ մեզ: retinere aliquid de pretio, խորել ինչ անձին իւրում ի գնոց: Act. 5. 2.

Retinere aliquid animo. Ոչ մոռանալ: լաւ առնուլ և պահել ի միտս: իմանալ և դնել ի միտս: յուշ լինել մեզ: ոչ տարանջատել ի մտաց.

Retorqueo, ere. Ոլորել: մանել.

Retorquere oculos ad. Աչս դարձուցանել, արկանել ի.

Retorquere telum, verba in ..... Զնետն, զբանն յետ դարձուցանել, անդրէն դարձուցանել, ձգել, անդրադարձել ի թշնամին.

Retractatio, nis. Յետադարձումն, փոփոխումն, յետս դարձումն բանին: զղջումն յասացելոց: զղջմամբ հրաժարումն ի: abl.

Retracto, are opus aliquod. Զգործն յօրինել: վայելչացուցանել: զթերին լցուցանել: կատարել: աւարտել: հանել, տանել ի գլուխ: մշակել.

Retractare dicta. Յետս դարձուցանել, փոփոխել զառաջին բանն: զղջալ, զղջմամբ հրաժարել ի: abl. յետս դառնալ ի բանէ իւրմէ.

Retractare peccatum. Զղջանալ, չարունել զմ՟ մեղաց, զի մեղայ: առնել զ. հրաժարել զղջմամբ ի abl. դարձել, զզուել ի: abl.

Retraho, ere. Յետս քարշել, հանել: արտահանել: քարշել արտաքս.

Retrahere manum, pedem. Կարկամել, ամփոփել, յետս քարշել, ժողովել զձեռն: անդրէն ամփոփել զ. ձեռն յինքն ամփոփէ զչորրհս իւր: ընդունել ի հրոյ: ցածել լով յետս քարշել ի. abl.

Retrahere aliquem à vitiis. Դարձուցանել, հրաժարեցուցանել, խոտորեցուցանել, շրջել զոք ի մոլութեանց.

Retribuo, ere. Հատուցանել զփոխարէն: տալ զվիճակն: տալ փոխանակ: gen.

Retribuere mercedem. Վարձս տալ, հատուցանել ումեք: հատուցանել զհատուցումն: արարել նմա զդ.

Retributio. Հատուցումն: վարձ: վարձանք. վարձատրութիւն: տուր առուր: հատուցութիւն: փոխարէն.

Retrò. Յետս: ի թիկունս կոյս: յետուստ: զկնի: յետ կոյս: յետուստ կուսէ: quæ retrò sunt յետոյք.

Amnem retro fluere. Յետս դառնալ գետոյ

դառնալ : ջուրն արգելեալ ընդ հրուանդն դառնալ : կառեալ արգելաւ գնան և ընդ հրուանդն վիախառակեան դարձաւ զառ ի վեր .

Retrò ambulare . Երթալ յետս : գնալ յետս յետս : ընդ հրուանդն յետս դառնալ . յետս յաթիկն : & յաթիքել : յետաքայլ գնալ .

Retrocedo , ere : v. ſuprà .

Retrogredior , di : v. ſuprà .

Retrogradus , a , um de motu planetarum v. g. Յետաքայլ շարժումն , յետաշարժ ընթացումն մոլորականն աստեղաց .

Retrorſum . Յետս : ut retrò .

Retrudo , ere . Հարկանելով , խթելով , հրնդելով , բուռն հարելով վարել , հալածել ի բաց , մղել ի յետս .

Retruſus , a , um . Ծածկեալ : գաղտնի : Թաքուցեալ : v. abſconditus .

Retundo , ere . v. g. clavum . Օբեհոն բութ առնել , կրկնել .

Retundere linguam detractorum . Լռացել զբերան բամբասողաց : լռեցուցանել կարկեցուցանել , պապանձեցուցանել զչարախօսս : փակել զանդունն բերան նոց .

Returo , are , aperire . Բանալ : արձակել : aures ſurdorum , խլից լսել տալ : բանալ զլսելիս նոց .

Retuſus , a , um . Հնոտուր : բութ : կոր հնեալ . retuſum ingenium , Թանձրամիտ : Թանձրախելք : Ծանրամիտ : բութ խելօք .

Revalesco , ere ex morbo . Լինել ինձ դիւրութիւն և հիւանդութենէ : vide convaleſco .

Reveho , ere . Յետ բերել , դարձուցանել : անդրէն խաղացուցանել , դարձուցանել .

Revello , ere . Բռատք , ուժով , բռնութիւ և բաց բառնալ , խլել , կորզել , քակել , հանել , Թափել , յափշտակել .

Revelatio , nis . Յայտնութիւն : ծանուցումն : զեկուցումն : բացայայտութիւն : ազդումնհոգւոյն սքեոյ .

Revelo , are . Յայտնել : յայտնի առնել : առնել ի լոյս , ի յայտ : ածել , հանել ի լոյս : բացայայտել : ծանուցանել : զեկուցանել : հրատարակել : հռչակել : և ծանբերել : ſecretum revelare , յայտնել զհաւատացեալ խորհուրդն : ոչ պահել ուսուք զհաւատոց լուռթիւն .

Reverberatio . Հնդդարձումն : անդրէն դարձումն : անդրադարձումն : ընդդատումն լուսոյն : &c.

Reverbero , are . Հնդդածել : անդրէն ածել , շրջել , դարձուցանել : ընդդատել զլոյս .

Reverendus . Պատուական : պատուելի : յարգելի : յարգոյ : յարգոյապատուս : պատկառելի : այր աշնեա : մեծաշուք : պատուաբեր .

Reverenter . Պատկառանօք : յարգօրէն : մեծ պատուով : պատուադրութեք : խոնարհաբար .

Reverentia , æ . Պատկառանք : պատիւ : պատուադրութիւն : մեծարանք : պատկառելութիւն : շուք : երկիւղ զոր կրեմք յումեքէ .

Revereor , eri . Պատուել , զերապատուել զոք : պատկառել , ամաչել , զերկիւղ կրել , երկնչիլ ի նմանէ = շուք , պատուատալ , դնել նմա : մեծարել գնա : պատկառել յերեսաց նր = յարգել , վերյարգել գնա .

Reverſio , nis . Դարձ : դարձուածն = յետս vel անդրէն դարձուածն .

Reverto , ere : revertor , ti . Դառնալ : v. redeo .

Revincio , ire . Կապել : v. ligo .

Revireſco , ere . Հիւանդամ կանանչանալ : վերստին արձակել զտերեւս : կրկին անգամ կանաչիլ .

Reviſo , ere . Հիւս անգամ տեսանել : ſi libros , զդիրքն քննել , սքագրել = փորձել : դրքի հանդէս առնել .

Reviviſco , ere . Յառնել ի մահուանէ : դառնալ ի մահուանէ ի կենդանանալ : վերստին կենդանանալ .

Revocabilis . Դառնալի : վերադառնալի : v. reparabilis .

Revocatio , revocamen . Վերադարձումն = մինչ աքսորեալ ոք հիւս անգամ դառնալ զնորհս առաջի ինչոանին , և առնու ի նմանէ զհրաման և զհաւատարձակութիւն անդրէն գառնալոյ յաքսորանաց .

Revocatio legis , edicti . Ջնջումն , լուծումն , ի բաց բարձումն , ջնջումն օրինացն , որ ի բաց հերքի , և անզօր , ի չիք դառնայ .

Revoco , are aliquem . Վերադարձել , անդրէն կոչել , դարձուցանել զոք : դարձառնել նմա : տալ նմա հրաման և համարձակութիւն առնել անդրէն դառնալոյ .

Revocare aliquem à vitiis . Բերել , ածել , դարձուցանել զոք ի մոլութենէ : շրջել զնա , զսխտառնր ի : abl. խոտորեցուցանել , ի բաց մերժել , քարշել զնա ի մեղաց .

Revocare aliquem à conſilio . Ի բաց մերժել զինորհուրդս նր : շրջել զոք ի մտաց խելոյ : արգելել , խափանել , խոտորեցու-

ցա-

ցանել զոք ի : abl.

Revocare sibi in memoriam. Յիշել : բերել, ածել ի միտս : ածել զմտաւ : յուշ լինել իւր չարիք : ածել զյիշումն առ.

Revocare alicui in mentem. Ի միտս նր բերել : ածել զյիշատակ անցելոց : յուշ առնել նմա, յիշեցուցանել զ.

Revocare dicta, promissa. Յետս դառնալ ի խոստմանց իւրոց : զառաջին խօսքն փոխել, շրջել, դարձուցանել : v. retracto.

Revocare in dubium. Երկբայել, տարակուսել, երկմտել, կասկածել, տարակոյս, երկբայ, երկմիտ լինել ի վր : առդնել իւր տարակոյս մի թէ : կարծել անկանել ի միտս իմ.

Revocare, referre unum ad aliud. Զմինն վերաբերել, վերածել առմիւսն : դնել, նայել ի :

Revolvo, ere. Թաւալել : Թաւալեցուցանել. գլորել. հոլովեցուցանել զ. v. volvo.

Libros revolvere. Զգիրսն քրքրել, յուզել : միւսանգամ ընթեռնուլ : ի յոյզ գրոց.

Mente revolvere. Ածել զմտաւ : զեր ինչ ի մտի խուզել : զգայունել ի սրտի թէ զի արդ ձևանիցեն : յուշ լինել իւր չարիք : շփոթիլ ի խորհուրդս : որոճալ ի սրտի զբան ինչ : որոճել զորոճս դիւականս.

Revolutio astrorum. Ընթացք, գնացք, շրջանք աստեղաց : շրջանակ ամաց : revolutio, rerum eventus : պատահմունք : դիպուած : ընթացումն, փոփոխմունք իրաց : բերումն ժամանակաց : անցք որք անցանեն ընդ մեզ.

Revomo, ere. փսխել : v. vomo.

Reus, rei. Պարտական : պարտաւոր չուութէ : v. g. պատժապարտ : մահապարտ : անցաւոր : մեղաց տր̅ : արժանի մահու.

Revulsio, nis. Ի բաց հանումն, կորզումն, թափումն : արտախլումն.

Revulsus, a, um. Ի բաց հանեալ կորզեալ, թափեալ, խլեալ : վեմ խլեալ, հատեալ ի լեռնէ, զերծաւ, հատաւ, ոստեաւ : գեօղ սատեալ յեւր տեղւոջէ ի բաց վարեաց.

Rex, gis. Թագաւոր : արքայ : իշխակալ.

R H

RHa : fluvius alio nomine Volga, totius Europæ maximus, qui in Caspium mare defluit. Ռղգել : Էտէլ, հզօրագոյն քան զայլ ամ̅ գետսն Եւրոպայի : որ ի հիւսիս կուսէ ծաւալեալ խառնի ընդ վրկանի ծով.

Rhabarbarum; ceu Rha ponticum; Rhacoma; radix pontica vul. Rhubarbarum, radix apud medicos nobilis. Ռաւենդ : առմատ աղնուազոյն. crescit circà ripas Rha fluvii, unde ipsi nomen : դատանի առ ափն էտէլ գետոյն.

Rhamnus, Rubi genus. Ըդժնիկ : gen. դժնկի : ծառիկ է փշոտ յոյժ յազգէ մորենւոյ.

Rheda, æ. Կառս հովանաւոր. equus Rhedarius, կառնամուտ ձի.

Rhetor, is. Ճարտարաբան : բետոր : հրետոր : ճարտարախօս : ճարտասան.

Rhetorica, æ. Ճարտարաբանութի : ճարտասանութի : արհեստ որ ուսուցանէ ուղիղ խօսել.

Rheuma, tis : fluxio humoris à cerebro in partem aliquam. Ծորումն ճպաստակարի ինչ հիւթոյ որ ի գլխոյ հասի յանդամ ինչ մարմնոյ : vul. նազլուլայ : զըքամ : dicitur Rheumatismus cum odoratûs instrumentum obturat : զըքամ առն յորժամ ընկնոյ զանցս խափանէ.

Rhinoceros, otis : animal quadrupes habens Cornu in Nare. Ռինոկերոս : չորքոտանի անասուն որ եղջիւր ունի յունչս.

Rhombus, i : figura quadrilatera, cujus latera sunt æqualia, anguli autem obliqui. Քառակոյս, քառանկիւն, որոյ կողմունք հաւասար են միմեանց, և անկիւնք անուղիղ.

Rhombus ventorum. Հողմացոյց : չնչրակ.

Rhomphæa, æ. Սուր : Թուր : սուր երկայրի սրեալ : աշտէ.

Rhonchisso, are. Խռռալ : խռխռալ : խռկալ : խորտալ.

Rhonchus, i. Խռխռալն : &c.

Rhythmus. Եղանակ : չափ : տաղն.

R I

RIctus, ûs. Գաղանելն բերան : բիճք : բերանաբացութի.

Ridens, de vultu hilari. Զուարթ, երես զուարթադէմն, պայծառ, զուարճ, զուարճացեալ ժպտեալ երես : զուարթիւք, զուարճիւք դիմօք : զուարթադիմութի : զուարթ երես.

Rideo, ere. Ծիծաղել : præt. եցայ : subridere, ut risus non audiatur : ժպտել ընդ բերս :

քեմն : ridere vehementer , ծիծաղելով բարձրաձայնել զձայնն : վայրաբար , անհնարին ծիծաղիլ .

Ridere aliquem : v. derideo .

Ridiculè . ծաղրաբար : ընդ խաղ : ընդ կատակ : ծիծաղելի , ծաղրական կերպիւ : առասպելաբար : անվայելչաբար .

Ridiculum , i . կատակ : ծաղր : խաղ : խաղարկութիւն : v. facetiæ .

Dicere , jacere ridicula . կատակել : խաղալ արկանել : խաղալ ծաղրական բանիւք : v. jocor .

Ridiculus , facetus . կատակասէր : խաղարկու : կատակաբար : ծաղրարկու : ծաղրածու : զուարճաբանք : հրճուելաբան .

Ridiculus , a , um : de re aliqua . ծիծաղելի և անտեղի բան : որ շամբուշ ինչ ծուխ : ծաղրական : առասպելական : անպատշաճ : անպատեհ .

Rigatio , nis . ոռոգութիւն ; առոգութիւն : արբուցուիմն .

Rigeo , ere : rigescere frigore . կաղնել սառակիլ : քարանալ , փայտանալ , պաղել և ցրտոյ .

Rigidè . կասկաբար : բռաւք : ուժգնակի : խստիւ : կոծոմաբար : ուժով : խստաբար : խստութիւ .

Rigidè , durè . խիստ : խստաբար : անողորմաբար : անխնայ : անխտիր : խստիւ : խստութիւ վարուց և կենաց : խստակրօն ձգնութիւ .

Rigiditas ligni . փայտին խստութիւն : կարծրութիւն : պնդութիւն .

Rigidus , a , um : ex frigore . կաղնեալ : սառուցեալ : պաղեալ և ցրտոյ : ցրտասառույց : սառնասպառ : սառը քարացեալ , փայտացեալ և ցրտոյ .

Rigidum lignum , ferrum . փայտ , երկաթ պինդ : պնդագոյն : խստագոյն : պինդ պինդ : vul. զայիմ .

Rigidus , in moral. սառը խիստ : խստաբարոյ : խստակրօն : խրթին վարուք : անխնայ : v. austerus .

Rigo , are . ոռոգել : առոգանել : արբուցանել : ջրել զպատուհէն .

Rigor : is : frigoris . կասկութիւն , խստութիւն ցրտոյն : ferri , arborum ; պնդութիւն : կարծրութիւն : խստութիւն : in moral. խստութիւն , ձգնութիւն վարուց : խստաբարոյութիւն : սառակութիւն : անողորմութիւն : անխնայութիւն : անողորմելութիւն : խստակրօնութիւն : խստակրօն ձգնութիւն .

Riguus , a . ցրտալից տեղի : ջրատեղի : և գնացս ջուց առնելեալ : ջրատուղի .

Rima , æ . պատառուածք : պատառուճան : խոց-բուն : խոց-բուծակ : խրատ : ճեղքուած : հերձուած : ճեղք : ճաքուած : in peris & rupibus , ծերպ վիմայ : փապար վիմայ : քարանձաւ : rimas obturare , զխրատս խնուլ : խրատակարկաս առնել : կարկատել զխրատս : խոց-բուն ծեփիլ հողով .

Rimor , ari . քաղմայոյզ քննութիւ որոնել : հետաքննել : հետաւտուտ լինել և խնդիր երթն : հետախոյզ քննել : յուզել : խուզել .

Rimosus , a , um . պատառեալ : ճեղքոտ : vul. ճաքճաքուած : ճեղքճեղքեալ : որ շբաւսոյ հերել է .

Ripa , æ . ձիմ : plur. ափք & ափունք : եղր գետոյ : գետափն : ծովափն : ծովեղր : ad ripam , առ ծովեզերբն : առ ծովափն : առ ափամբն , առ եղերբն գետոյն : առ գետոնջն : առ ափ : մօտ : մօտակ գետափն .

Riscus , ci : armarium . պահարան : vul. դօլապ .

Risibilis , proprium hominis . ծիծաղական , որ յատուկ ինչ է մի և եթ մարդոյ .

Risibilitas . ծիծաղելութիւն : զօրութիւն ծիծաղելոյ զոր ունի մի և եթ մարդ .

Risor , is . կատակող : ծաղրածու : ծաղրարկու : որ յօժար է ի ծիծաղել : ծիծաղող .

Risus , ûs . ծաղ : gen. ու : ծաղր , gen. ղեր : ծիծաղ : խաղ . կատակ : lenis risus , զուարթ շրթանց յօպատուիմն .

Concitare , movere risum alicui . ծիծաղեցուցանել .

Risus , ludribrium . ծաղր : կատակ : կատականք : v. ludibrium .

Ritè . բարուք : արժանապէս : կարգաւորապէս : ընտ արժանւոյ : ըստ պատշաճի : վայելչաբար : nūl եսկ վայելէ .

Ritualis , & rituale . կրեք արարողութեոյ : quod Armenii vocant ; մաշտոց , à nomine auctoris .

Ritus , mos . սովորութիւն . օրինակ : եղանակ : կերպ : latronum ritu : աւազակօրէն : nūl աւազակ : ըստ կերպի , ըստ օրինակի աւազակաց .

Ritus Ecclesiasticus . եկեղեցական արարողութիւն : բան արարողութիւ .

Rivalis , is . որ զոյգ ընդ այլում հետամուտ լինի և ի խնդիր նոյն ինոջ : հետամահճանի , հետանեղեխ նոյն ինոջ .

Rivalitas , tis . նախանձ , նախանձաւորութիւն ի միջ այնոցիկ որք ցանկանան նոյն ինոջ .

Rivulus , li . առու փոքրիկ : ջուր բա-

 րակ :

քարակ : խաղ ջրոյ : առուակ .

Rivus, vi . Առու : gen. առուի : խաղ ջրոյ : վտակ .

Rixa, æ . Կռիւ , gen. կռուի : կագ . աղմուկ : շփոթ : խռովութիւն : գրգիռ : գրգռութիւն : գժտութիւն .

Rixas excitare . Հրդեհել , նեղել , սերմանել , շարժել զկռիւ : զպատճառս յուզել , յօդել և վէճ : յարուցանել զխռովութիւն .

Rixor, ari . Կռուիլ : կռիւ առնել , յուզել ; նեղել , շարժել : կագել ընդ : մաքառել : բանակռիւ լինել : վիճել : գրգռել զկռիւ : կագ առնել .

Rixosus, rixator . Կռուասէր . կռուանիւթ : աղմկայոյզ : խռովասէր . նեղօղ , սերմանօղ խռովութեանց : կագասէր : կռուագրգիռ : վիճունակ : որ ոչ կարէ խօսել ինչ խաղաղութեամբ .

R O

ROboreus, a, um . Կաղնեայ : կաղնեղէն .

Roboro, are . Զօրացուցանել : ամրացուցանել : հաստատել : պնդել : vide corroboro .

Robur, oris arbor . Կաղնի : բեւեկնի : vul. պալութի ծառ .

Robur corporis . Զօրութիւն : զօրեղութիւն . ուժ : ուժովութիւն : ուժեղութիւն : պնդութիւն : արիութիւն : անձնեղութիւն : ուժգնութիւն : կորովութիւն .

Robur animi . Հոգւոյն զօրութիւն : քաջութիւն : քաջասրտութիւն : արիութիւն : կորովութիւն մտաց : կորովամտութիւն : համարձակութիւն : սիրտ : սրտեղութիւն : վստահութիւն .

Robustus, a, um . Ուժեղ : ուժով : հզօր-զօրեղ մարմնով : զօրաւոր : արի : ժիր : ուժգին . հաստատանդամ : ուժանակ : անձնեղ : կորովի .

Rodo, ere . Կրծել : խածնել զոսկր : v. corrodo .

Rogatio, nis . Խնդիր . խնդրուած : աղաչանք : հայցուած : v. precatio .

Rogationes, supplicationes publicæ quæ fiunt eo triduo quod Christi Ascensionem præcedit . Աշխարհախումբք և հասարակ աղօթք , Թափօրականն շրջագնայութեամբ զաւուրս երիս նախ քան զՀամբարձումն տեառն , առ ի խնդրել յայն զլինութիւն պաղոց երկրի .

Rogator, is . Հայցօղ : աղաչօղ : մաղթօղ : խնդրարհանեմ յաղագս անկեալ : խնդրօղ .

Rogatum, & rogatus, ûs . Խնդիր : խնդրուած : rogatu meo hoc fecit , ի խնդրոյ իմմէ զայն արար .

Rogito, are . Խնդրել : հայցել : aliàs v. interrogo .

Rogo, are . Աղաչել : խնդրել : հայցել : պահանջել . v. deposco : aliàs : հարցանել : v. interrogo .

Rogus, i : lignorum congeries cremandis corporibus extructa . Փայտակոյտ . դէզ , կոյտ փայտից որով այրէին զմարմինս .

Roma, æ : olim orbis universi Caput, modo Caput orbis Christiani . Հռոմ : gen. մայ : ի վաղուց գլուխ էր հասարակ աշխարհի , իսկ այսօր գլուխ է քրիստոնէական տիեզերաց : à Turcis vocata, Malum Aureum, կոչի ի տաճկաց Ոսկի խնձոր կամ կէզլ ալմայ .

Romanus . Հռոմայեցի : հռովմէական .

Rorescens, rorulentus . Ցօղալից : ցօղագին : ցօղաթոր .

Roro, are . Ցօղել .

Ros, roris : humor serenâ nocte de Cœlo fluens . Ցօղ : ոյ : գոյանայ ի ներքագոյն գոլոշեաց որք մնան ցրտութեամբ պարզ գիշերին Թանձրանան ի ցօղ : շաղ , կաթիլ ցօղոյ : շաղ առաւօտու .

Rosa, æ . Վարդ : դաշտաց ծաղիկ : rosæ viridis alabaster , վարդի կոկոն , & կոկոմ . pro planta ipsa , վարդենի : վարդի ծառ .

Rosaceus : aqua rosacea . Վարդի ջուր : Pers. կուլապ : acetum rosaceum , վարդահոտ քացախ .

Rosarium, rosetum . Վարդենոց : վարդաստան : վարդենարան .

Rosarium, corona . Վարդարան . Turc. Թէսպէհ : Armen. vul. խամբարք : & որ ողորմեաց : է շարն Է հայրմերից , և Է՛ ողջոյն քեզ մարիամից , ի փառս ածածնին .

Roscidus, a, um . Ցօղալից : ցօղագին .

Roseus, a, um . Վարդագոյն .

Rosio, nis : dolor stomachi & viscerum . Խիթք : երկունք ստամոքսի և աղեաց : դառնութիւն խիթք որք ի փորն անկանին : խիթս ինչ ցաւ կալնուլ զնա .

Rosmarinus, arbustum odoriferum . Ծառոյկ է անուշահոտ : turc. բիբերիկ .

Rostrum avium . Կտուց : rostrum suis & quorumdam aliorum animalium , խոզի դունչ , ցռուկ , բերան որ ի ծայր սպառի .

Ro-

Roſtrum navis. Կտցանէ առաջին կողմն նաւին.

Rota, æ. Շրջիւ, gen. անուի: currus quatuor rotarum: չորիք անուի կառն.

Rotatio, & rotatus, ûs. Շարժուածն ի շրջանս: պտտուածն.

Roto, are. Պտտիլ & պտտուցանել: շրջաբերել: հոլովիացուցանել: rotare fundam, պարսաքարել: rotare caudam, de pavone, ներամարդն սաւառնիլ, տարածել, ընդարձակել զծ-նաճ-անս ագեաց.

Rotula, æ. Շրջիւ փոքրիկ.

Rotundè. Բոլորաձեւ: բոլորակի: շրջատակօրէն: aliàs v. eleganter.

Rotunditas, tis. Բոլորութիւն: բոլորակութիւն: շուրջանակութիւն.

Rotundo, are. Բոլորաձեւել: բոլորաձեւ առնել.

Torno rotundare. Ճախարակել: ճախարակիլ: vul. ճարխել զփայտ.

Rotundus, a, um. Բոլոր: բոլորաձեւ: բոլորշ: բոլորաշէն: բոլորածիր: ſaxum rotundum, բուռդ քար: verborum rotunda conſtructio: գեղեցիկ շարն բառից: գեղեցկայարմար բանահիւսուածք: գեղեցիկածիր շարք բանից: գեղեցկաշար բան: համեղ և ախորժալուր ոճն.

R V

RVbefacio, ere: pudore afficere. Ամօթ հարկանել: պատկառեցուցանել: aliàs կարմրացուցանել.

Rubentes puſtulæ: gall. rougeole. Կարմրուկ.

Rubeo, ere. Կարմրանալ: rubere ex pudore, ամաչել: զամօթ հարկանել: պատկառել: զամօթ կրել: ձակատ, երեսն սլլուկ գունել ի բազում ամօթոյ: երեսն շառագունել յամաչելոյ: ամօթ ինչ համարիլ զաւետարանն.

Ruber, a, um. Կարմիր: gen. մթոյ: ſubruber: կարմրաշաղ: շառագոյն: rubri ex iracundia oculi, արիւնաւուրշ աչք.

Rubeſco, ere. Կարմրանալ: ut rubeo.

Rubetum, i. Եղրեան խիտ առ խիտ, թուփ առ թուփ.

Rubeus, rubicundus. Կարմիր: կարմրացեալ.

Rubiginoſus, a, um. Ժանգոտ: ժանգաւոր: ժանգահար: հարեալ ժանգով.

Rubigo, inis, metallorum. Ժանգ & ժանկ, gen. ոյ: ժանգահարութիւն: ժանգոտութիւն.

Rubigo frumenti. Եհատախուր կամ ցօղ որ ապականէ զցորեանն: v. ærugo.

Rubiginem ferro obducere. Ժանգահարել: հարել ժանգով: ժանգաւորել: ժանգակոտել: rubiginem contrahere, ժանգահարել: & ex ſuperioribus.

Rubor, is. Կարմրութիւն: rubor, pro pudore, ամօթխած-ութիւն: պատկառանք: ամօթ: երեսի ջուր: պատկառելութիւն.

Rubore ſuffundi. Ամօթ հարկանել: շառագունել, սլլագունել երեսն յամաչելոյ, ի բազում ամօթոյ: պատկառել: զամօթ կրել: խանգիլ դէմօք: ամօթ երեսաց իմոց ծած-կել զիս.

Rubrica, æ: terra rubra. Մուրճ, gen. սուրճ: մագոյք: կարմրիկ: հող կարմիր.

Rubrica, lex: quia legum initium rubro caractere ſcribebatur. Օրէնք: կարգ: կանոն: կանոնագրութիւն: կարգագրութիւն: սահմանք: զի զսկիզբն օրինացն գրէին կարմիր տառիւք.

Rubriceta, æ. Կարմիր: vul. զրմըզ: v. minium.

Rubus, i. Եղրեան: ծառն սաքեկայ: Gen. 22. ծառիկ ի փշոտ.

Ructo, are. Ըղգռտալ: զըգռօթ հանել.

Ructus, ûs. Ըղգռօթ: & ծգռօթ.

Rudens, tis: funis navis. Պարան: ճոպան: կառանք: սպասանդակ: մալեխ: հաստ չըման նաւուն.

Rudens, ceu aſinus. Էշ: dicitur etiam de leone, առիւծ: զի մռնչելոյն ասի նմայն նմ.

Rudicula, æ: gall. eſpatule. փայտեղէն, կամ երկաթէ լեղուակ.

Rudimentum, i. Եզրաքին խրատք: սկիզբունք: ուսմունք: սահմանք: սկիզբնապետք.

Rudis, is: virga quæ gladiatoribus dabatur. Ցուպ: փայտ: գաւազան ըմբշամարտուածց.

Rudis ad aliquid, in aliquo. Եղնվարժ: անկիրթ: տհաս: անփորձ: անհմուտ: անտեղեակ առնելոյ: անյարմար: անյաղթական: անըմբռն: անպիտանացու առ ի առնել: կոպիտ: սուգ և բնութ: գեղջուկ: դեւհոգի: խոշոր վարուք: rude ingenium, հաշմ խելօք: բութ մտօք: ծանրախելք: խելահատ: անհմուտ: տխմար.

Rudera, um: ruinæ. Եղերած: աւերուածն: աւերակք տան: հողաբլուր.

Rudo, ere. Մռնչել: խռնչալ: զըռնչալ: զռալ: ձայն ի նշոյն: մռունչ, մռնչիւն նշոյ.

Rufeſco, ere. Շառագունել: շեկ, հրա-

շէկ, խարտեշ, շիկակարմիր լինել · si ex adustione, խանձիլ : խանձատիլ : խարշիլ · խարշատիլ : խանձահոտ լինել.

Rufo, are. Շառագունել : շէկ, հրաշէկ, խարտեշ, շիկակարմիր առնել : si ad ignem, խանձել, խանձատել : խարշել : խարշատել.

Rufus, a, um. Շէկ : շէկ · շիկամորուք : շիկամազ : շիկամորթ : խարտեաշ : խարտեշ : շիկակարմիր : շառագոյն.

Ruga. æ. Կնճիռք & կնճիռք ճակատու : կուճիռ : հերկ : frons rugis exarata, ճակատ կնճռատեալ : հերկեալ · կոնճմոտեալ : թառամեալ : թարշամեալ : rugis exarare frontem, զճակատն · զերեսս թարշամել, թառամել : հերկել : կնճռատել : կոնճմոտել : կնճիռս հերկել զճակատ : կոնճել.

Ruga in vestibus. Ծալ : ծալրուած.

Rugio, ire. Մռնչել : գոչել : գռռալ : ոռնալ : բառանչել : գռռ հարել : կոչել · պոռալ : ձայն է առիւծու.

Rugitus, ûs. Գոչիւն : մռնչիւն : բառանչիւն : գռռ : գռռումն : գոչումն : մռնչումն : որ է բարբառ առիւծու.

Ruina ædificii. Աւերութիւն : աւերումն : աւերած : աւեր : աւերակք տան · խամրումն : գլորումն : կործանումն : տապալումն : քանդումն : քակումն : քակտումն : քայքայումն : փլումն · հողաբլուր : խանգարումն : խրամատութիւն.

Ruina regionis &c. Ապականութիւն : կործանումն : սատակումն : ամայութիւն երկրին : բնաջինջ, բնաբարձ քանդումն, բեկումն քաղաքին : կողոպտումն : խորտակումն : կոտորումն.

Ruina, hominis. Կորուստ : սատակումն : տառապանք : թշուառութիւն : տագնապ · անձկութիւն : v. miseria.

Ruinosus. Աւերակ : խախուտ : խարխալեալ · քայքայեալ : որ աւերեալ, խամրեալ փլուզի, փուլ գայ, փլուզանի : բեկբեկեալ.

Rumen, inis. Ստին : v. mamma.

Rumex, icis: gal. oseille. Թթնդուճուկ · թուրշալակ : թըթու խոտ է.

Ruminatio, nis. Որոճումն : & որոճումն · որոճ : & in moral. մտածութիւն : խորհուրդ : մտադիր քննութիւն : որոճ ի սրտի.

Rumino, are: ut, boves, oves, cameli &c. Որոճել : որոճել : որոճալ : որոճ ածել · որ̃ք առնեն, եզինք, ոչխարք, ուղտք &c.

Ruminare, in moral. Ածել զմտաւ : որոճալ ի սրտի զբանս անհրաւութեան : որոճել զորոճս գիտակաց : խորհիլ : ի միտ խուզել : զգայսել ի սրտի թէ զի արդարացի.

Rumis, is. Ծիծ · ստին : vide mamma.

Rumor, is. Լուր : համբաւ : գոյժ : աւետիք · բան որ լու լինի : rumor est ..... լուր եղև թէ : հնչեաց, հռչակեցաւ համբաւն : լուր եղ ընդ ամ̃ երկիր : լու եղև բանն : լուր, համբաւ տարածիլ, սփռիլ, ծաւալիլ.

Rumorem spargere. Զհամբաւն, զլուր սփռել, տարածել, հռչակել, հնչեցուցանել, յորդել, հրատարակել : արկանել զգոյժ ի քաղաք.

Rumor, strepitus. Ձայն : շշնջիւն : շշուկք : հնչիւն : դղրդումն : գոչումն · թնդումն; aliàs տրտունջ · աղմուկ : խռովութիւն : v. murmur.

Rumpo, ere. Պատառել : խզել : պապատել · խորտակել : կոտրել : կտրատել · փշրել : ջախջախել · պայթուցանել : բեկանել : բեկբեկել.

Runcina, æ: gall. rabot. Եղրահան : vul. ռընդակ.

Runcino, are: runcinâ levigare. Խուռնդել · ռընդակել : եղրահանաւ կոկել, ողորկել, հաւասարել : հարթել.

Runco, are triticum v. g. Հանել, արտախիլել յագարակէ զվնասակար խոտս · զգերեանն սրբել ի վնասակար խոտոց և ի բուսոց ժանտից.

Ruo, ere. Կործանիլ · աւերիլ : տապալիլ : ջնջիլ : քակտիլ : քանդիլ : անկանիլ : գլորիլ : փլուզիլ : փուլ գալ : փլուզեալ հողաբլուր լինել : քայքայիլ : խորտակիլ · խամրիլ : լինել յաւերումն · խանգարիլ.

Ruere, de fluvio. Յուր, գետն արձակել, սրընթանալ, ծաւալիլ բռնութբ : ահագին դղրդմամբ իջանել ի դաշտ.

Ruere præcipitem. Գահավէժ լինել ի վերուստ ի վայր : գահաւիժիլ : ի բարձանց ի վայր հոսիլ.

Ruere in medios hostes. Յանդուգն բռնութբ արձակիլ ի մէջ թշնամեաց : բուռն յառնել, դիմել ի մէջ : թափիլ, գրոհալ ի մէջ : պատառել զգունդս, զամբոխն : արկանել զինքն ի մէջ gen.

Ruere glebas. Բեկանել և շրջել զհողն ի մէջ սերմանեաց.

Rupes, is. Վէմ : ժայռ : քարաժայռ : ժեռ : ժեռուտք : քարաժեռ.

Ruptio, nis. պատառումն: խորտակումն: բեկումն.

Ruptor fœderis. ոչնչացուցիչ: ուխտադրուժ: ուխտակոտոյս. անցաւոր դաշանց.

Ruptus, a, um. կտրծանեալ: խորտակեալ: կտրատեալ: խղեալ: փշրեալ: բեկեալ: պատառեալ.

Ruricola, æ. հողագործ.

Rurigena, æ. շինական: գեղջուկ: գեղացի.

Rurſum: rurſus. ոչ-արձեալ: վերստին: կրկին. միւսանգամ: կրկին անգամ: կրկնակի.

Rus, ruris. ոչ-աշխ: դաշտայինք: դաշտավայրք: դաշտավայր տեղի: դաշտաւէտ, դաշտահան տեղի: ագարակ: անդ: այդի: գեօղ: արձակավայրք: բացատք քաղաքին: զաւուցեալք քաղաքին: զբօսանուտ արտաքոյ քաղաքին.

Rura, campi. դաշտ: ագարակ: անդ: անդաստան.

Ruſſia, Moſcovia. ոուսուաց երկիր: մոսգով երկիր.

Ruſticatim. ըստ-գեղջկաբար: գեղացօրէն: նմանապես շինականաց.

Ruſticatio, nis. հողագործութիւն: երկագործութիւն.

Ruſticè. ըստ-անհկաբար: խոշորապէս: անվայելչաբար: բնիսի և խոշոր վարուք: հոպպատաբար: վայրագաբար: ան հաստատուութիւն: ռամկաբար.

Ruſticitas, tis. յոռտութիւն և բիսատութիւն, խոշորութիւն վարուց: գեղջկութիւն: գռեհկութիւն: անմարդավարութիւն: վայրագութիւն: խոշորաբարոյութիւն: հոպպատութիւն: անհամեստութիւն: ռամկութիւն.

Ruſticor, ari. Ծաւուցս ինչ զբօսանուտ արտաքոյ քաղաքին, ի բացի: երթալ ի զբօսանս ի գեօղս.

Ruſticus. շինական: գեղջուկ: գեղացի: at moral. այր վայրագ: բնիսի: տոպր: խոշոր: խոշորաբարոյ: հոպպատ: գռեհկ: ռամիկ: անմարդավար.

Ruta, æ. փիգենայ: Luc. 11. խոտ ի միտականաչ: turc. սէտէֆ: սէտապ: սքապուդէր.

Rutheni, orum. ոուսուաց: ոուսուացի երկրին.

Rutilo, are. փայլիլ: ճառագայթիլ: շողալ լուսով.

Rutilus, rutilans. Պայծառ: փայլուն: փայլեալ: արփնաւփայլ: լուսազարդ: լուսեղէն: շառաւղաբորբոք: ճառագայթեալ.

Rutrum, i. բահ: բահ: aliàs մաղ: ադամանդ.

S

ITTERA S. ſignificabat ſeptem. ոչ-եօթն. S. նշանակէր Է.

S A

SAbæi, orum: Populi Arabiæ fœlicis. հաբասացիք.

Sabaoth. Տաբաոթ: որ ծառայեսցի, զօրութիւնք: Dominus Sabaoth, Տէր զօրութեց.

Sabbatiſmus. շաբաթութիւն: նոճատեալ ի շաբաթութիւն ժողովրդեանն աՅ: Hæbreor. 4.

Sabbatizo, are. շաբաթանալ յաւուրն եօթնեերորդի: հանգչիլ ըստ շաբաթի: պահել, սբել զօրն շաբաթու.

Sabbatum: dies ſeptimus, dies quietis, quo requievit deus ab omni opere quod patrarat. Օրն եօթնեերորդ: օրն շաբաթու: օրն-հանդստեան: ըստ յաւուրն յայնմիկ հանդեաւ հաճ ի իւրոց գործոց իւրոց զոր արար.

Sabbatum, Judæis eſt dies Sabbati: Mahometanis eſt dies Veneris: Chriſtianis eſt dies Dominica. Օրն հանդստեան հրէից է օր շաբաթու: մահմետականաց է օր ուրբաթու: իսկ քրիստոնէից է օրն կիրակէ.

Sabbatum, pro hebdomada. շաբաթ: prima Sabbati, ceu dies Dominica, միաշաբաթ: շաբաթուն օր առաջին որ է կիրակի.

Sabuletum, ſabuloſus locus. ճաւաղուտ: աւազուտ տեղի.

Sabulo, nis: & ſabulum, i. ճաւազ: ու: աւազ խոշոր: խիճ աւազու.

Saburra, æ: ſabulum vilius & craſſius quo naves onerantur uſque ad certam menſuram, quo ſtabiliores ſint adverſùs vim ventorum. հրոյորապոյն աւազ որով լցուցանեն զանաւն նաւուն ըստ հաստատ կայցէ և հողմատար ի տարաբեբեսցի այսր և անդր.

Saburro, are navem. Օդտակն նաւուն լցուցանել աւազով ըստ ի տարաբեբեսցի և աստակութիւն հողմոյն.

Saccharum, i: mel in arundinibus collectum. շաքար: որ է մեղր ժողովեալ յեղէգն:

պնդան : ջախջախել եղեգն և հանել յղուկն որ ի շաքար : saccharum candum, նաւագաւ շաքար : հալել շաքարն վեց կամ եօթն անդամ, մինչև թանձրացեալ մած-նցի, և ետքն դասակն դարձցի . sacchari meta, gal. pain de ſucre : vul. քելէ . շաքար : res ſaccharo conditæ, քաղցր : քացրեղէնք : միրգ, մրգուներ, նօղլ, կամ այլ ինչ հանդերձեալ շաքարով .

Sacculus, marſupium . քսակ .

Saccus, ci . քուրձ . gen. քրձի : մահաղ : ստօպրակ : պարկ : քսակ . խորգ .

Sacco indui . Օդնուլ զքուրձ ի մէջս ելս, vel ի վր մարմնոյ ելոյ : զգենուլ զփիղկ մաղերէն : զխարտաղան, & խարտաշն զգենուլ : քուրձ մաղեայ . կապերտ յայծենաց : ſacco indutus, խարտաշնազգեստ : խարտաշնազգենաց : խոշորազգեստ : քրձազգենաց .

Sacellum, quaſi ſacra cella . խորան : մատուռն : plur. մատուռունք : մատրանն .

Sacer, cra, crum . սրբ : սրբազան : սրբագործեալ : անուանեալ այր : անուանեալ այր : սրբազնագործեալ : օրհնեալ : նուիրեալ այր : սրբատաճարեալ այր . սրբազնագործեալ : ædes ſacra, տուն անուանեալ այր : եկեղեցի : տաճար : dies D. Petro Sacra : սրբոյն Պետրոսի մօտին օրն .

Sacerdos, tis . քահանայ . երէց, gen. երիցու : plural. երիցունք : apud gentiles, քուրմ : gen. քրմի : apud turcas, մուլլայ . ſi mulier ſacerdotiſſa, քահանայուհի : քրմուհի .

Sacerdotalis . քահանայական .

Sacerdotium, ii . քահանայութիւն : երիցութիւն : կարգ, աստիճան քահանայութեան : ſacerdotio fungi, քահանայանալ . քահանայագործել .

Sacramentalis . իւորհրդաւոր : խորհրդական : verba Sacramentalia, ceu Conſecrationis in miſſa, բանք սրբագործութիւն որովք հայն և գինն փոխարկին ի մարմին և յարիւն աՀն յն .

Sacramentalia, Ceremoniæ Eccleſiaſticæ, ad cultum Divinum inſtitutæ . իւորհրդաւորք : արարողութիւնք եկեղեցականք կարգեալք և պաշտուածն այր : qualia ſunt, aqua benedicta, ջուր օրհնեալ : benedictio Epiſcopi, օրհնութիւն եպիսկոպոսին : Unctiones, օծումունք : Exorciſmi, երդմնեցմունք : benedictiones Eccleſiæ & aliarum rerum, օրհնութիւնք տաճարաց և այլոց իրաց բազմաց . Cerei Agni, մոմեղէն գառնէքն այր : ſignum Crucis, նշան սրբոյ խաչին : և այլք :

Sacramentum : ſignum ſenſibile à Chriſto inſtitutum ad ſanctificationem animarum noſtrarum . իւորհուրդ : սքանչելութիւն : և իրք նշան և արարողութիւն արտաքին որ հաստատեաց ար յն առ ի սբ առնել զհոգիս մեր .

Sacramenta ſunt ſeptem . Է՛ ին իւորհուրդք եկեղեցւոյ . այս ինքն .

Baptiſmus . մկրտութիւն .

Confirmatio . հաստատութիւն .

Euchariſtia . Հաղորդութիւն .

Pænitentia . ապաշխարութիւն .

Extrema unctio . վերջին օծումն .

Ordo . կարգ .

Matrimonium . պսակ .

Sacramenta vivorum ſunt, Confirmatio, Euchariſtia, Extrema unctio, Ordo, Matrimonium . իւորհուրդք կենդանեաց են, հաստատութիւն : Հաղորդութիւն : վերջին օծումն . կարգ և պսակ : ſic dicuntur, quia qui illa recipit debet vivere vitâ gratiæ : այնպէս ասին, զի ով որ ընկալնուլոյն , պարտ է նմա կենդանի լինել շնորհօքն այ .

Sacramenta mortuorum ſunt, Baptiſmus, & Pænitentia . իւորհուրդք մեռելոց են մկրտութիւն և ապաշխարութիւն : ſic dicta quia conferunt nobis gratiam ſanctificantem quam quis quis non habet, ille mortuus eſt : ասին այնպէս քանզի տան մեզ զարդարացուցիչ շնորհն, զոր եթէ ոչ ունիցի ոք, նա է մեռեալ .

Sacramenta iterabilia, quæ pluries conferri poſſunt, ſunt, Pænitentia, Euchariſtia, Extrema unctio, Matrimonium . իւորհուրդք կրկնելիք են, ապաշխարութիւն : Հաղորդութիւն : վերջին օծումն : և պսակ : զի կրնէք մեք բազմիցս անգամ ընկալնուլ զայն .

Non iterabilia ſunt, Baptiſmus, Confirmatio, & Ordo : quia non niſi unâ tantum vice poſſunt conferri . անկրկնելիք են, մկրտութիւն : դրոշմ : և կարգ : քանզի ոչ կարէ ոք ընկալնուլ զայն մի միայն անգամ .

S. Sacramentum per excellentiam, vocatur Euchariſtia, quia continet corpus ipſum, ſanguinem, animam & divinitatem Jeſu Chriſti Domini noſtri . սբ խորհուրդ ըստ զերազանցութեան, կամ սբութիւն սբութեց, և Հաղորդութիւն, քանզի ընդունի զինքն ինք մարմին և արիւն հոգի և աՃութիւն սբոյն սբոց Յ քի .

Sacramentum, juramentum . երդումն .

Sacrarium, ii . մբարան : սբասրահ, պահարան սբազան իրացն : item խորան : զգեստատուն : սուրբ-ատուն .

Sacratus, a, um. Օրհնեալ ։ սրբազան ։ սրբազնագործեալ ։ v. ſacer.

Sacrificator, is. Պատարագամատոյց ։ պատարագիչ ։ զոհարար ։ խորհրդածու ։ ժամարար ։ պատարագանուէր ։ քահանայ որ մատուցանէ այլ զոհս պատարագ.

Sacrificium, cii. Զոհ ։ պատարագ ։ մատաղ ։ ողջակէզ ։ զենումն ։ նուէր ։ ընծայ ։ գահամանդ ։ կորբան.

Sacrificium per excellentiam, eſt ſacrum, ceu miſſa, ceu Sacrificium Corporis & Sanguinis Chriſti Domini, quo impleta ſunt & abolita omnia legis antiquæ ſacrificia. Պատարագ գերազանցապէս սուրբ մի և նոյն պատարագ մարմնոյ և արեան Յի Քի, որով լցան և խափանեցան այլ ամ պատարագք հին օրինացն.

Sacrifico, are. Զոհել ։ զենուլ ։ præt. զենի ։ paſſ. զենանիլ, præt. զենայ ։ պատարագել ։ զոհ ինչ մատուցանել ի պատարագ ։ նուիրել, ընծայել.

Sacrificulus, ſacrificus. Պատարագիչ ։ v. ſacrificator.

Sacrilegè. Սրբապղծաբար.

Sacrilegium. Սրբապղծութիւն ։ անարգանք, խոտութիւն իրաց սրբոց.

Sacrilegus, a, um. Սրբապիղծ ։ սեղանակապուտ ։ որ պղծէ, եղծանէ, անարգէ, խոտէ, ապականէ, գողանայ զիրս նուիրեալս այլ ։ որ զսեղանս կողոպտէ.

Sacriſtia, ſacrarium. Զգեստատուն ։ հանդերձատուն ։ խորան ։ սարկաւագատուն ։ աւանդատուն ։ խորհրդանոց ։ սրբատուն ։ ուր ի պահեստի կան մատուցքն սրբոց, անօթք և զգեստք նուիրեալք ի սպասն այլ. ſacrarii cuſtos, լուսարար ։ vide æditnus.

Sacro, are. Սրբազնագրել, նուիրել, անուանել, նուիրագրել, մատուցանել, սրբազնագործել զիր ինչ ի պաշտումն այլ ։ vide conſecro.

Sacroſanctus. Գերսուրբ ։ սրբազնագոյն ։ սրբասուրբ.

Sacrum. Պատարագ ։ v. ſacrificium, miſſa.

Sæculum : v. ſeculum.

Sæpe. Բազում անգամ ։ բազմիցս անգամ ։ յաճախ յաճախ ։ յաճախակի ։ բազմիցս ։ ցանկ ։ յաճախ ։ յոլովակի ։ յաճախագէն ։ մերթ ընդ մերթ ։ յոլովիցս ։ յոլով անգամ.

Sævio, ire : furere. Սաստկութեամբ բարկանալ ։ գայրանալ ։ մոլեգնել ։ գայրագնել ։ մոլել բարկութեամբ ի վը ։ մոլեգնեալ կատաղել.

Sævitia, æ. Խստութիւն ։ սաստկութիւն ։ դժնդակութիւն ։ կատաղ ։ դժնէութիւն ։ անողորմութիւն ։ դաժանութիւն ։ խստասրտութիւն ։ գազանաբարոյութիւն.

Sævus, a, um. Խստասիրտ ։ դժնդակ ։ անողորմ ։ կատաղեալ ։ գայրագին ։ սաստիկ ։ գազանաբարոյ ։ v. crudelis.

Saga, æ. Կին կախարդ ։ դիւթ ։ վհուկ ։ որ ունի զհաղորդութիւն ընդ սատանայի ։ որ զհամայնս այլատարազս տաւեաց դէ ։ ճատու ։ ճատուքար.

Sagacitas, tis : in homine. Խորագիտութիւն ։ հնարագիտութիւն ։ ճարտարութիւն ։ սրամտութիւն ։ խելամտութիւն ։ ճարտարամտութիւն ։ հանճարեղութիւն ։ սրատեսութիւն ։ նրբահայեցութիւն.

Sagacitas, in cane venatico. Սուր և նրբագոյն հոտոտութիւն որսական շանց, ի գիւտ որսոյն, հետ վարել, և խնդրել զնետ որսոյն, երթալ ընդ հետս, զկնի երթալ հետոց որսոյն.

Sagaciter. Խելամտաբար ։ ճարտարապէս ։ հանճարեղաբար ։ խորագիտութեամբ ։ նրբապէս ։ սրութեամբ մտաց ։ հնարիւ ։ հնարագիտութեամբ.

Sagax, cis : de homine. Խորագէտ ։ հնարագէտ ։ սուր խելօք, և սուր մտօք ։ ճարտարամիտ ։ սրամիտ ։ խելամուտ ։ հանճարեղ ։ սրատես ։ նրբահայեաց.

Sagax, de cane venatico. Շուն որսական որ նրբագոյն հոտոտութեամբ հետ վարէ որսոյն, ի գիւտ որսոյն ։ խնդրէ, երթայ զկնի հետոց որսոյն.

Sagena, æ. Ուռկան ։ ցանց ։ վարմ ։ գործիք յորս ձկանց.

Sagina, æ. Ճարպ ։ պարարումն ։ պարարտութիւն ։ գէրուց ։ ճենճ ։ պարարիչ, գիրացուցիչ կերակուր.

Saginarium. Պարարտարան ։ տեղի ուր հաւք պարարին, պարարտին.

Sagino, are. Պարարել ։ պարարտել ։ գիրացուցանել ։ vitulus ſaginatus, եզն պարարակ.

Sagitta, æ. Նետ ։ gen. նետի ։ փքին ։ սլաք ։ խիշտ ։ սլեհ.

Sagittarius. Նետաձիգ ։ աղեղնաւոր.

Sagittarius, nonum ſignum Cæleſte, in quod ſol ingreditur ad 22. Novembris. Աղեղնաւոր ։ նետաձիգ ։ է իններորդ կենդանակերպն յոր մտանէ արեգակն, յաւուր իէ ։ նոյեմբերի ամսոյ.

Sagitto, are. Նետս ձգել, ածել, արձակել, հարել ի նետս ։ նետաձիգ առնել ։ նետել ։

Sa-

Sagum, sagulum: saga, æ, vestis militaris. Զինուորութեան հանդերձ: aliàs, փեղկ: v. saccus: aliquem distento sago impositum in sublime jactare: gall. berner: vul. ճլորդ ճղճղել: լեճեպով թռուցանել զոք, և ի վեր ճգճգել.

Sal, is. Աղ: gen. աղի.

Sal, & in plural. sales urbani, facetiæ. Խաղ: խաղարկութիւն. ծաղրական բանք. կրճռնաբանութիւն: v. facetiæ.

Salamandra, æ: insectum lacerto simile, adeo virulentum, ut mordendo, aut etiam salivâ necet. Սալամանդր: ժժմակ է մողեսի կամ խլեզի նման, այնքան թունալից, մինչ զի մահաբեր է փրփուր և խածանումն նր: illi tantus rigor inest, ut tactu suo ignem extinguat, unde etiam ignem comedere dicitur: այնքան ցուրտ է բնութք մինչ զի մերձեալ ի հուր շիջուցանէ զնա, ուստի և ասի զհուրն ոմ զպարուր ուտել.

Salarium, merces. Ռոճիկ: վարձատրութիւն: հատուցումն: իրաւունք: թոշակ.

Salax, cis: impudicus. Ցանկասէր. խգամոլ: վավաշոտ: &c.

Salebra, æ: & salebræ, arum: loca inæqualia, aspera, prærupta, quæ vix sine saltu præteriri possunt. Դժուարագնաց, անհնարագնաց, խիստ, դժուարին, ապառաժուտ, անտոհ, դարեվոր, դժուարակոխ ճանապարհ: առապարք: & metaphor. աղմուկ: շփոթ: արգելք.

Salebrosus, crebris, salebris, interruptus. Դժուարագնաց տեղի: v. salebræ: metaph. բան խրթին: տաժանուտ: տաժանելի: խուռն բան: դժուարին: բազմախոյսատ.

Salgama, orum: quidquid aceto & sale conditum est. Մերգք, բանջար, կամ չեղենք, բանջարեղէնք աղիւ և քացախով համեմեալք. աղցան: vul. թուրշի.

Salictum, ti. Ուռենոց.

Saliens, salientes aquæ. Ջուր բղխեալ: ջրմուղ. ջրաբուղխ: վեղեղիաբուղխ աղբիւր: vul. ֆաղարայ: ակլքեւան: որ զջուրն ի վեր մղէ.

Salifodina, æ. Աղահանութեան տեղի: աղահանք.

Salignus, saligneus. Ուռենայ: ուռենին: յուռենոյ.

Salillum. փոքրիկ աղամանն.

Salina, æ. Աղահանութեան տեղի: աղահանք.

Salinarium, area salinaria. Աղահանութեան տեղի: ուր ծովու ջուրն ցամաքի և կայ թանձրանայ.

Salinum, ni. Աղաման: աղարան.

Salio, ire. Ոստնուլ: ցատկել: վազս առնել: վերվաղել: Թռչել & Թռանել: præt. Թռեայ. ի վեր ոստել. præt. ոստայ: salit mihi cor: սիրտս խաղայ: de aquis, ջուր բղխել: ի վեր մղել.

Salire, sale condire. Աղել: աղ ցանել: Թափել ի վր, աղիւ համեմել, համեմել, ամոքել, անուշել.

Salitura, æ. Աղումն: de aqua. դառնութիւն ջրոյն.

Salitus, a, um. Աղեալ: աղցան: աղիւ համեմեալ: շոռ ձուկն: ջուր դառն, ջուր աղի: աղոտ: աղահամ.

Saliva, æ. Թուք: gen. Թքոյն. լորձունք: խուխ: deglutiam salivam meam, կլանեցից զխուխն իմ: Job. 7. տողունք: salivam movere, շարժել, բանալ, գրգռել զախորժակն.

Saliunca, gall. lavande: aliter spica nardi. Ցուրդ. gen. ցրդոյն: pro saliunca ascendet abies, Isai. 55. փոխանակ ցրդոյն նոճ բուսցի: խոտ է անուշահոտ որ ի հասկ ելանէ: quibusdam նարդոս.

Salivo, are. Ծորել զխուխս, զ[illegible] ծորել.

Salix, icis. Ուռի: ուռի ծառ.

Salmo, nis, piscis: pers. Աղատ մայի: id est, piscis nobilis.

Salomon, nis. Սողոմոն: հրեից արքայ, որդի դաւթի: խաղաղական.

Salsamentum, ti: carnes & pisces sale conditi. Միս կամ ձուկն աղեալ, աղիւ համեմեալ: շոռ ձուկն: ապուխտ: պահել զպուխտս: turc. բասթուրմայ.

Salsè: lepidè. Զուարճապէս: զուարթաբար. ընդ խաղս: համեղաբար: ծաղրաբար.

Salsugo, inis: & salsura. Աղութիւն: դառնութիւն ջրոյ.

Salsus, a, um: ut salitus: salsum dictum, ծաղրական բան. նրբապէս, սրամտութք ասացեալ. v. facetiæ.

Saltatio, & saltatus, ûs. Պար: gen. ու: կաքաւ: կաքաւումն: si manibus plaudendo, կաքաւ կայթեց: խաղ.

Saltator, is. Կաքաւիչ: պարաւոր: պարիչ: խաղարկու: saltatrix, խաղալիկ: երգեցիկ.

Saltem. Գոյն սակաւ: գոնէ: գոնեայ: գոնէ արդ. aliquandò, բայց, սակայն.

Saltito, are. Ոստոստել: վաղել զվազս: վազս առնել: ցնցոտել. ոստոստել.

Salto, are: choreas agere. Լաքաւել: պար դալ: խաղալ: պարել: պար առնել: պարաւել: ի պարու դալ: պարս կապմել: շրջշրջիլ և ոտիւք կաքաւել: ſi in orbem, կապել զպարս.

Saltare, ſalire. Վիճսկաղել: ի վեր ոստել: վազս վազել: ընդոստել.

Saltuatim. Վազս տալով: վազվազելով:

Saltuoſus. Վնասաւոտախիտ տեղի.

Saltus, ûs. Վազ: վիճսկաղումն: ոստումն.

Saltus, ûs, nemus. Վնասառ: խոտոն անտառ: դարաստան.

Salvatio, nis. Փրկութիւն: v. ſalus.

Salvator. Վշխարհի փրկիչ Յս քս: Ձեռուցիչ: Կենսատու: Կենագործ: Կենարար: փրկարար.

Saluber, bri: & ſalubris, is, de aura. Օդ լաւ, բաղցրաշունչ, մեղմ, բաղցրահառն, բարեխառն, պարզ, մաքուր, ջինջ, առողջարար.

Salubre conſilium. Բարի խրատ: փրկական: Ձեռնհաս: Ձեռնհասական: պիտանաւոր: ողջամիտ.

Salubritas aeris. Օդոյն լաւութիւն, մեղմութիւն, բաղցրութիւն: մաքրութիւն.

Salubriter. Շահաւետաբար: օգտականապէս: առ օդուտ մեր: ոչ առանց մերոյ օգտի: պիտանաւորապէս: օգտաբար.

Salvè. Ողջ լեր: ողջոյնքեզ: բարի օր: բարի լոյս: v. ave: illum velim ſaluere jubeas, ողջոյն մատոյ նմա կինէն: ի կողմանէ իմ մէ, անուշամբիծով, յանուն իմ: յանուշ նէ իմմէ ողջունեա զնա: յանուն իմ հարց զեզ զողջունակ նր.

Salvia, æ: turc. Մոխ օդի.

Salum, i. Ծով: v. mare.

Salvo, are. փրկել, ազատել, պահել, ապրեցուցանել, զերծել, զերծուցանել, Թափել, հանել, ճողոպրել ի չար: ղչար ի բաց առնել, մերժել, հերքել, դարձուցանել ի նմանէ: կենցուցանել զնա.

Salvari. Վապրիլ, զանձն ապրեցուցանել, խոտորիլ, խոյս տալ, ազատիլ, խուսափիլ, զերծիլ, պրծանիլ ի չարէ, & pro æterna ſalute, փրկիլ ղհոգի: հասանիլ, ղհոգի հասուցանել յաբքայութիւն: ժառանգել, սահմանալ, ընկալնուլ զկեանս յաւիտենական.

Salus, tis, corporis. Ողջութիւն: vide ſanitas.

Salus, conſervatio regni v. g. Թագաւորութիւն պահպանութիւն: փրկութիւն: օգուտ հասարակ.

Salus animæ. փրկութիւն հոգւոյն.

Salus, ſalutatio. Ողջոյն: բարեւ: ողջագուրուեան: ողջունաւորութիւն.

Salutaris, utilis ſanitati. Վառողջարար: շահաւետ, օգտակար, պիտանաւոր վառողջութիւն: ողջացուցանող: առողջական: ողջաբեր.

Salutaris, animæ. Հոգեպահ: շահաւետ և օգտակար հոգւոյն: փրկական: փրկարար: փրկաւետ: ողջամիտ: փրկագործ: կենդանարար: կենդանագործ: կեցուցիչ: aliàs: v. utilis.

Salutariter. Շահաւետաբար: v. ſalubriter.

Salutatio, nis: v. ſalus: Salutatio Angelica. Ողջոյն քեզ Մարիամ: Ձ-աբգնելոյն ողջոյն.

Salutatorius. Ողջունական: ողջունարար: ողջունասացողի: Թուղթ ողջունի.

Saluto, are. Ողջոյն տալ, մատուցանել ումեք: բարեւ տալ, ասել ումեք: ողջունել, բարեւել, ողջագուրել զինա: դալ յողջոյն նր.

Salvus, a, um: incolumis. Ողջ: առողջ: ողջանդամ: ամբողջ: անվնաս: առանց վնասու: մաղապուր, & մաղապուրծ, ընդով միայն առանց կարգաց զերծնեալ: quod gall. vie ſauve.

Salvus, a: de anima. փրկեալ: ընտրեալն այ: հասեալ, յամանեալ ի փառս արքայութիւն.

Salva res eſt. Վառանդ ոչ պոյ: յաջողեալ է բանն.

Salvâ conſcientiâ. Վառանց խղճի մատոյ: անխիղճ սրտիւ.

Samaria, æ: Civitas primaria regni Iſrael. Սամարիայ: gen. ենոյ: գլխաւոր քաղաք Թագաւորութեան նլի.

Samaritanus. Սամարացի.

Sambuca, æ. Քնար: է անօթ նրաժշտի.

Sambucus, ci: gall. ſureau: turc. Մըռվէր ակաչ: մըռվէրի ծառ.

Sampſuchum: gall. mariolaine: turc. Մէնդուշ: քէքելիկ օդի, id eſt perdicis herba, կապհաւախտ.

Samſon, Hebræorum judex. Սամփսոն:

Samuel Hebræorum judex ultimus. Սմուէլ: յեսեան դատաւոր հրէից.

Sanabilis. Բժշկելի: բուժելի: դարմանելի: առողջանալի: որոյ ձաց և դարմանդոյ.

Sanatio, nis. Բժշկութիւն: ողջութիւն: ողջացուցիչ: բժշկագործութիւն: լաւութիւն: փարատումն ցաւոյն: ապաքինումն.

Sancio, ire. Սահմանել. հաստատել: վճռել: հաստատել զվճիռ: կանոնել.

Sancire legem. Օրէնս դնել, հաստատել: սահմանել: հրամայել: sancire fœdus: v. fœdus.

Sancitus, a, um. Օրէնք, կանոն եդեալ, սահմանեալ: սահմանադրեալ: հաստատեալ: կանոնեալ: վճռեալ.

Sanctè. Սրբապէս: սրբութեամբ: անմեղութեամբ: մաքրութեամբ սրտի: արդարութեամբ: sanctè, fideliter, հաւատարմաբար: մտերմաբար.

Sanctificans gratia. Սրբարար, սրբագործ, սրբացուցիչ, արդարացուցիչ, արդարագործ շնորհն այ.

Sanctificatio, nis. Արդարութիւն: սրբութիւն: արդարացումն: արդարագործութիւն: սրբարարութիւն: սրբագործութիւն.

Sanctificator. Արդարացուցիչ: ut sanctificans.

Sanctifico, are. Արդարացուցանել: արդարագործել: սրբացուցանել: սրբագործել: սբ, արդար առնել: սրբակերտել: sanctificari, արդարանալ, արդար, սբ լինել: sanctificare diem Dominicam, տօնել զկիրակէ: պահել.

Sanctimonia, æ: ut sanctitas.

Sanctio legis. Օրէնք: սահման: օրէնսդրութիւն: սահմանադրութիւն: կանոն: կանոնադրութիւն. կարգ: կարգադրութիւն.

Sanctio fœderis. Դաշնադրութիւն: vide fœdus.

Sanctitas, & sanctitudo. Սրբութիւն: արդարութիւն: մաքրութիւն վարուց: առաքինութիւն: անմեղութիւն: սրբակեցութիւն.

Sanctor legis. Օրինադիր. օրէնսդիր: օրէնսցոյց: օրինատու: օրէնսուսոյց.

Sanctuarium. Սրբարան: սրբատուն: սրբութեան տեղի: սրբանոց: խորան: խորհրդանոց: apud Hebræos, դաբիր: & դաբիրայ: սրբութիւն սրբոց, յուր ոչ էր օրէն ումեք մտանել, բայց միայն եթ քահանայապետին.

Sanctus, ut sancitus.

Sanctus, de loco. Սբ տեղի: անուանեալ, տնօրինեալ, նուիրեալ այ.

Sanctus, de homine. Սբ: արդար. սրբափայլ: ամենասուրբ: անարատ: անմեղ: անբիծ: մաքուր: անբասիր յամ գնացս իւր: aliàs, relatus in numerum sanctorum: որ սահմանութեամբ եկեղեցւոյ կարգեալ եղև ի թիւն սրբոց.

Sanctus, in missa, ceu Trisagium. Եռահիւսակ սրբասացութիւն: երեք սրբեան երգութիւն: օրհներգութիւն: v. Trisagium.

Sandalium, ii. Կրունկի կօշիկ: հողաթափ: & in vit. Patr. սանդալ.

Sandapila, æ: feretrum. Դագաղ: նաշ: սանդուղ մեռելոյն.

Sanè. Արդարև: իրաւի. արդեօք: այո.

Sanesco, ere. Առողջանալ, լաւանալ, յառնել, հաստատել, բժշկել, ողջանալ, ամոքել, բուժել, դիւրել, ապաքինել ի հիւանդութէ.

Sanguiculus: gall. boudin. Սիճուղ: դեղաղիք: խոզենի աղիք զոր սոխով, ճարպով, արեամբ, և մանր մանր յօշատեալ մսով լցուցանեն.

Sanguinarius, crudelis. Արիւնահեղ: արիւնարբու: արիւնախանձ: մարդախողխող: գազանաբարոյ. v. crudelis.

Sanguineus, a, um. Արիւնագոյն: v. sanguinolentus.

Sanguino, are: sanguinem emittere. Թափել, բղխել զարիւն: արիւն ելանել, հոսել, բղխել ի քթաց v. g. vul. զինտոն & զինտոն պարծիլ, փլիլ.

Sanguinolentus. Արիւնեայ: արիւնռուշտ: արիւնաթաթախ: v. cruentatus.

Sanguis, inis. Արիւն, gen. րեան: inter quatuor corporis humores nobilissimus, aeri comparatur: Ազնուագոյն է ի մէջ չորից հիւթոց, և նման օդոյն.

Sanguis in illo prævalet. Արիւնոտ է բնութեամբ: բնութեան նր տիրէ արիւն.

Sanguis, genus. Ազգ: զարմ: ցեղ սեռ: տոհմ: տոհմն: è sanguine regio, թագաւորազն: & թագաւորազուն: ի թագաւորական ազգէ ծնեալ: sanguine conjunctus, ազգական: արիւնակից: v. consanguineus.

Sanguisuga, æ. Տզրուկ: gen. ըկի.

Sanies, ei. Թարախ: շարաւ: ժահր: vul. չիրք: ցուփ: որ է արիւն ապականեալ.

Saniosus, a, um. Լի թարախով: որ խղխայթեալ թարախի: որ շարաւէ: շարաւեր ասեն նր ի խոցոյն.

Sanitas corporis. Ողջութիւն: առողջութիւն մարմնոյ: է բարեխառնութիւն չորից հիւթոց, այսինքն, ջերմոյ, ցրտոյ, ցամաքի և խոնաւի.

Sanitas mentis. Խելք. խելամտութիւն: քաջամտութիւն: ողջամտութիւն. առողջութիւն մտաց.

Sanna, æ. Կատակ: v. jocus.

Sannio, nis. Կատակասաց. ծաղրածու: արհամարհոտ.

Sanus, a, um, corpore. Ողջ: առողջամարմին: ժիր: ողջանդամ: զօրեղ. ուժեղ sanus mente, ողջամիտ: քաջամիտ: առողջամտօք: անձնիւ տր: զգաստացեալ: որ է ի խելս.

խելս էր, ի միտս էր.

Sana doctrina. Հոգեշահ, ողջամիտ: ողջ_ջէլ, փրկաւոր վարդապետութիւն = male sanus, անխելք: խելագարի = որ ոչ է ի միտս իւր: v. insanus.

Sapidus, a, um: gustui jucundus. Համե_մեղ: անուշ: անուշահամ: համով: անու_շակ: բարեհամ: քաղցրահամ: քաղցրա_ճաշակ: ախորժելի կերակուր: in plur. ան_ուշունք.

Sapiens, tis. Իմաստուն: հնուտ: խո_րագէտ: խելամուտ: խոհեմ: խոհական: համեմատեղ = ներհուն: խելաւոր խելօք = մե_ծահանճար = զգօն: զգօնացեալ: ուշեղ: մտացի: & antonomasticè, Salomon: այն եւս անուանեալ ըստ գերազանցութեան առն Սողոմոն.

Sapienter. Իմաստաբար: իմաստնաբար: խոհեմաբար = խելամտաբար: ուշեղաբար: խորագիտութեամբ.

Sapientia, æ. Իմաստութիւն: խոհեմու_թիւն: զգօնութիւն: հանճար: հմտութիւն: խելամտութիւն: խոհականութիւն = հանճարե_ղութիւն: ուշեղութիւն.

Sapientia, Liber Salomonis. Գիրք իմ_աստութեան, ի Սողոմոնէ գրեալ.

Sapio, ere cum acc. Ունել զհամ cum gen. caro illa leporem sapit, միսն այն, ու_նի զհամ նապաստակին: item համեղ լի_նել: &c.

Sapere. Իմանալ: ի միտս առնուլ: զգաստանալ: խելամուտ, չըմբռնողութեան, զգոյշ լինել յամ գործս իւր = altè sapere, հպարտանալ &c.

Sapo, nis. Սապոն = սափոն: quibusdam աճառ & օճառ: smegtici tonsorum globuli, gall. savonette, անուշահոտ փոքրիկ գնտա_կաձեւ սապոն: sapone perluere, զկատուն լուանալ, օծել սապոնիւ: սապոնել.

Sapor, is in cibis. Համ: համեղութիւն: անուշութիւն: համադրեալսնք = v. gustus.

Sapor, pro sensu ipso. Ճաշակ: ճաշակե_լիք: զգայարան ճաշակելութեան.

Sapores, Rex Persarum dirus Christianorum persecutor. Շապուհ պարսկաց ար_քայ, խստագոյն հալածօղ քրիստոնէից.

Sapphirus: lapis pretiosus, coloris Aerei, aureis punctis collucens. Շափիւղայ: շա_փիւղայ: շափիւղ: քար շափիւղայ: ակն շափիւղայի = vul. փիրուզայ: ակն է ոսկե_խայտ, կապուտ եւ օդագոյն: եպիփանու_սաց մատենականոց ակն շափիւղայ է.

Sarcina, æ. Քուրձ ճանապարհորդաց = aliàs: բեռն: քուրձ: կազմած: ծանրոց: կահ բանակին: կարասի: առեւատուր բե_ռնակալ = աղխ.

Sarcinarium jumentum. Գրաստ: gen. ու: բեռնակիր, բեռնակիր, բեռնաբարձ անաս_ուն: որ կայ ի բեռնակրութիւն.

Sarcinator, is, sartor. Դերձակ.

Sarcio, ire vestes. Օգեւտս կարել: կար_կատել: կարուկարկատ առնել.

Sarcire damna. Օծմամբ, զկորուստ, զզր_կանս, զփոխարէն, զհատուցումն հա_տուցանել: յետ դարձուցանել.

Sarcophagus. Գերեզման.

Sarculo, are. Օբրկելով հբել ի փշոց եւ ի վնասակար եւ ժանտ խոտոց: զփուշս զվատ խոտս արտաքսել արմատաքի յեր_կրէ.

Sarculum, i. Երկաթէ գործարան որ_ով զփուշս եւ զժանտ խոտս արտաքսեն յերկրէ.

Sardonyx: gemma. Եղնգնաքար, զի եղնգնագոյն է: եղունգն: aliis, ակնոթ, & ակատն: խառնեալ ակն է.

Sarissa, æ: hasta longior. Սուեր = նիզակ.

Sarmentum, i. Ուռն որթոյ: ոստն յոր_թոյ կտրեալ.

Sarrio, ire: ut sarculare.

Sartago, inis. Տապակ: որով տապա_կեն զձուկն, զմիսն, եւ այլ.

Sartor, is: à sarcio. Դերձակ: ut sarcinator.

Sartor, à sarrio. Աշխօսաքաղ: որ զհողն հբէ ի փշոց եւ ժանտ խոտոց.

Sarta tecta domûs. Բեթեկ տան: կազմել զբեթեկ տան: կազմութիւն բեթեկաց: խառ_նակարկատ ծածս.

Sartus tectus, integer. Ամբողջ: ողջոյն: անթերի: անպակաս: կատարեալ = ան_վնաս: ողջանդամ: de ædificio, հաստատուն: անթեր: անխախտ: անսասան: լաւ պահեալ շինուած.

Sat: v. satis.

Sata, orum: agri. Անդաստանք.

Satago, ere. Ջանալ: փոյթ կալնուլ = աշխատել: ջան դնել: ջանալ: հոգալ զի: զբաղել կալ: նկրտել & նկրտել.

Satagere rerum. Ժիր ներմուծանել, խառնել յերս օտարաց: մտել ի բան իւր: զանձն արկանել, մտել ի բան = satage rerum tuarum, քո բան տես: զինչ բան ունիս? զինչ է քո եւ քեզ ինչ? քեզ զի փոյթ է? զինչ է քո եւ մեր?

Satan, æ: id est adversarius. Սատանայ: որ թարգմանի, հակառակ: բանսարկու.

Satelles, itis. Փահակալ = թիկնապահ զի_

զինուորն : aliàs խնդրակ որ հրամանաւ դատաւորին խնդրէ և ունի զչարագործս.

Satellites vocantur quatuor aut quinque minores ſtellæ quæ Jovem ambiunt. Փառապանք լուսնթագին են Դ. կամ Ե. փոքրիկ աստեղք, որք պատեն շուրջ զլուսնթագաւ.

Satiatus, pane v. g. Լիուշա, կշտացեալ հացիւ, vel ի հացէ : յագ և լի հացիւ : յագեցեալ : կշտապինդ, յղփացեալ հացիւ.

Satietas cibi. Յագեցումն : յագուրդ : կշտութիւն : բաւականութիւն : կշտապնդութիւն : յղփութիւն : լիութիւն : յագեցութիւն :

Satietas, faſtidium. Տաղտկութիւն : ձանձրութիւն : զզուումն.

Satio, are. Տալ ուտել ի յագ, ի յագուրդ, ցյագ : յագեցուցանել, կշտացուցանել, յղփացուցանել հացիւ : լիացուցանել ի հացէ.

Satiari. Ուտել ի յագ vel յագ, ցյագ, յագուրդ : յագել : կշտանալ : յղփանալ կերակրօք : լիանալ ի հացէ : կշտապինդ վայելել ի կերակրոց : ուտել յղփութք.

Satiare odium. Քէն հանել յումեքէ : հեղուլ, թափել զբարկութիւն, զքէն զթոյն դառնութեան ի վ̄ր ն̄ր : ժայթքել ի վ̄ր ն̄ր զթոյն և զմաղձն դառնութեան.

Satio, nis. Ցան : տունկ : ժամանակ ցանելոյ և տնկելոյ.

Satis. Բաւ : բաւականապէս : ըստ բաւականին : հերիք : շատ : ſed de his ſatis, բայց այսքան առ այս բաւեսցի.

Satis accipio, ere. Ընկալնուլ, ընդունել զոք կամ զիր ինչ յերաշխի.

Satis do, are. Տալ զերաշխ : տալ զոք կամ զիր ինչ երաշխաւոր, vel յերաշխի.

Satiſfacio, ere alicui. Հաճել, հաճեցուցանել զմիտս ն̄ր : լիապէս յագեցուցանել, լցուցանել զկամս ն̄ր : բաւականութիւն առնել նմա : կատարել զկամս ն̄ր : հաճեցուցանել զոք հաւանական բանիւք.

Satiſfacere creditori. Տալ, քաւել, հատուցանել զպարտիս իւր : v. debitum.

Satiſfacere officio. Վճարել զպարտիս իւր ի վճարումն պարտուց անձին : հատուցանել զպարտսն : առնուլ զպարտականութիւս պաշտաման իւրոյ.

Satiſfacere Deo pro peccatis. Վճարել, հատուցանել արդարութեան այ վս մեղաց : պարտաւորաւ բաւականութիւն հատուցանել : հատուցանել զփոխարէնս : զմեղս իւր քաւել ապաշխարանօք.

Satiſfactio, nis. Վճարութիւն : վճարումն : հատուցումն ; բաւականութիւն : հաւասարութիւն : փոխարէն : իրաւունք : բաւական հատուցումն : բաւարարութիւն : aliquandò իրաւախնդրութիւն : վրէժխնդրութիւն.

Satiſfactio pro peccatis. Ապաշխարանք. ապաշխարութիւն : պարտապաշտ պատժակրութիւն : & quæ ſuprà.

Satisfactorius, a, um. Վճարական : վճարօղ : փոխարինական : պարտահատոյց : հաւաստարահատոյց : որ ունի զօրութիւն վճարելոյ.

Satius eſt. Լաւագոյն է : առաւել վայել է : ſatius eſt mori quàm peccare, լաւ է մեռանիլ քան մեղանչել, և ոչ մեղանչել.

Sativum tempus. Ժամանակ սերմանելոյ կամ տնկելոյ.

Sator, is. Սերմանօղ : տնկօղ : որ սերմանէ : որ տնկէ.

Satrapa, & ſatrapes, æ : provinciarum gubernatores apud perſas : hodie vocantur, Kan. Կուսակալ : նախարարք · գաւառապետ : նախարար : զօրագլուխ ի Պարսիկս : այսօր, Քան : & Խան.

Satur, a, um : & ſaturatus : v. ſatiatus.

Satureja, æ : gall. ſariette. Անուշահոտ խոտ է.

Saturitas, tis : v. ſatietas.

Saturnus, ni. Չ̄ած որոյ անուն էր Կռոնոս.

Saturnus, planeta à terra remotiſſimus : curſum ſuum conficit annis 29. diebus 157. horis 22. Երևակ : ի մէջ մոլորակաց աստեղաց բարձրագոյն է յերկրէ : շրջանն ն̄ր է ամաց : ԻԹ : աւուրց : ՃԾԷ. ժամուց : ԻԲ. Actor. 7. vocatur moloch, մողոք.

Saturo, are. Յագեցուցանել : v. ſatio.

Satus, a, um. Սերմանեալ : ցանեալ, տնկեալ : ſatus, genitus : ծնեալ.

Satus, ûs. Ցան, ցանելն : սերմանելն : տունկ, տնկումն, տնկելն.

Satyra, æ : poema in quo carpuntur vitia. Տաղ և բանաստեղծ բան ի նշաւակութիւն և յանդիմանութիւն մոլութեանց, և ի զղջումն վարուց.

Satyricus. Երգիծաբան : կշտամբիչ : յանդիմանիչ : պարսաւագիր.

Satyrus, i : monſtrum humanâ effigie, cui extrema corporis in caprarum pedes deſinunt : Satyri ſylvarum dii habebantur à gentilibus. Այծամարդ : մարդայծ : խառնածին և այլանդակ կերպարան : ունի զգլուխ և զմարմինս մարդոյ նման, և ունի զոտս այծեաց : կռապաշտք ունէին զնս իբրև զած և զվերակացու անտառաց.

Sauciatio, nis. Հարուած : խոցուած :

խո

խոցելութիւն : խոցումն : վէր : վիրաւորութիւն : խոց.

Saucio, are. Վիրաւորել : խոցել : հարել : զհարուած հարել զոք : խոցոտել : խղխողել.

Saucius, sauciatus. Վիրաւորեալ. հարեալ : խոցեալ : խղխողեալ.

Saul : primus hebræorum rex. Սաւուղ, առաջին թագաւոր հրէից.

Saulus qui & Paulus. Սօղոս : պօղոս.

Saxetum, i. Քարայաւոր, ժեռաւոր տեղի : քարաժեռ վայրի. ապառաժուտ.

Saxeus, a, um. Քարեղէն : քարեայ : ի քարէ : at in moral. խստասիրտ : անողորմ : գազանաբարոյ : քարասիրտ.

Saxosus, a, um. Քարայաւոր, ժեռաւոր : քարաժեռ, ապառաժուտ, քարուտ, վիմուտ տեղի.

Saxum, i. Քար : մեծ վէմ.

S C

SCabellum, i. Աթոռն : scabellum pedum, պատուանդան ոտից : կայան ոտից.

Scaber, bra, brum. Խիստ : անհարթ : խոշոր : անկոկ : անողորկ : scaber, scabrosus locus, ապառաժ : ապառաժուտ տեղի : առապար : դարեվոր ճանապարհ : խիստ : դժուարին, խառնաժեռ վայրի : & in moral. բան խիստ : դժուարին : խրթին : աշխատական : տաժանելի : տաժանուտ : բազմազբաղ : աղմկախառն.

Scabies, ei. Քոս : instr. քորոց : քոր : քորոտութիւն : քոր, որ : որքինոտութիւն.

Scabiosus. Քոսոտ : զայրացեալ քորոց : քորոտ : քոսոտ : որքինոտ. ոսկոր քոսոտ.

Scabo, ere. Քորել : քերել : մագլօք կամ եղնկամբք մագլցել.

Scabritia, scabrities, asperitas ad tactum. Խստութիւն : խոշորութիւն : անկոկութիւն.

Scabrosus : v. scaber.

Scæva manus. Ձախ ձեռն : ահեակ : item qui sinistra manu, ut dextra utitur, ձախնի : ձախողակ. որ զձախ ձեռն արկանէ ի գործ ծեբել զաջն.

Scala, æ : & scalæ, arum. Սանդուղ. scalarum gradus, սանդղոյն աստիճանք : սատն : սատուանք : vul. նարդուան : item լադեր : quod gall. escalier.

Scalpellus, i. Սնկին, մկրատ : զմելին : scidit scalpello, Jerem. 36. կտրեաց զմելինաւ vel զմելնաւ : կառոց : ածելի.

Scalpo, ere caput. Զգլուխն քորել : քերել.

Scalpere, incidere. Քանդակել : գրել քանդակաւ : փորել : փորագրել. դրօշմել : քանդել : զվէմ տաշել : հատել.

Scalprum, i. Ձեւելի : կառոց : item կօշկակարին ձեւելի.

Scalptor, is. Քանդակագործ : փորագիր : դրօշմիչ.

Scalptura, æ. Քանդակ. v. sculptilis.

Scalpurio, ire, scalpere terram pedibus, unguibus. Մագլօք, ոտիւք փորել, յուզել, խուզել, քթթել, քթութ առնել զհողն.

Scamnum, i. Փայտէ ձեղ աթոռն : պատուանդան.

Scandalizo, are. Գայթագղեցուցանել : դնել զգայթագղութիւն առաջի : վատ օրինակ տալ. սայթաքել զարդարն : գայթացուցանել զխիղճ մտաց եղբօրն : գթեցուցանել զնա : խեղդ արկանել նմա : գայթագղութիւն լինել այլոց.

Scandalosus. Գայթագղեցուցիչ : վէմ գլորման : խոչ ընդ ախն : որ զգայթագղութիւն դնէ առաջի, վատ օրինակ տայ : խեղդարկու.

Scandalum, i. Գայթագղութիւն : վէմ գլորման : խեղդ : վատ օրինակ : խոչ ընդ ախն : ցանցք գայթագղութեան : ոչ չինութիւն բայց յաւէտ աւերութիւն : գթութիւն : գթեցումն.

Scando, ere, ascendere. Ելանել ի : ի վեր ելանել : դնալ զաւէն վեր : վերանալ, ամբառնալ ի.

Scandere versum. Չափել զտողն.

Scansilis. Ոտնաւորական : ոտնաւորականոյց : դիւր է ելանել ի նա.

Scapha, æ. Նաւակ : մակոյկ : վարքայ.

Scapulæ, arum. Թիկունք : gen. կանց : թիկնամիջ : ուս.

Scapulare : vul. Սարկաւագ շալն, շորն : monachorum scapulare, Ջաբուռն.

Scapus, i : caulis plantarum. Բունն տնկոյ, բունոյն : սաղ ծառոյն : փունջ : scapus candelabri, աշտանակին բունն, գունտն յորմէ ճիւղքն արձակին : scapus bilancis, լուծ, կամ նժար կշռոյն, յորմէ կախեալ կան թաթք երկու.

Scarabæus. Է աղբայոյ ժժմակ թեւաւոր, quibusdam պոծիկ.

Scarificatio, nis. Վէտ : ցատումն : թլատութիւն.

Scarifico, are. Թլատել · ցատել : ցնատել : վէտս առնել.

Scatebra, æ: fontis. Աղբիւր : աղբերակն : ջրաբուղխ . ուր աղբիւր յաճախ բղխէ.

Scateo, ere, de aquis. Բղխել & բղխիլ: Ջուրս ելանել: ի վեր մղել.

Scatere vermibus. Նեխել և որդն եռալ præt. եռացի : բղխել զորդունս : մարմին եռացեալ որդամբք : եռանդն որդանց բղխեալ սոսորել յաչաց : բորբոքել որդամբք: vel բորբոքել զորդունս : եռացուցանել զորդունս : mendis scatere, Սղալակաւ և ծուռ լինել յոյժ, և լի սղալանօք.

Scaturiginosus locus. Ջրաբուղխ տեղի : աղբերալից : ջրաբեր.

Scaturigo, inis. Աղբիւր : ակն ջրոյ և աղբերն : աղբերակն : ջրաբուղխ : ակունք : յականս ջրոյ, ad fontes.

Scaturio, ire de aquis. Ջուր ելանել, բղխել, ի վեր մղել, արձակել, հոսել յականէ իւրմէ : v. scateo.

Sceleratè. Անօրէնաբար : ամպարշտօրէն : յանդգնաբար : չարաչար : վատթարապէս : անիրաւաբար : եղեռնաբար : ժանդաբար.

Sceleratus. Ժանդ & ժանտ : ժանտաբարոյ : չար : վատ : վատթար : անօրէն : անիրաւ . ապիրատ : ամպարիշտ : ժանդամուտ : ժանտագործ . եղեռն : յոռի : չնաբարոյ : չարագործ : Թափառական վարուք.

Scelero, are: polluere. Պղծել . բծաւորել : ապականել . եղծել : եղծանել.

Scelestè: ut sceleratè.

Scelestus: ut sceleratus.

Scelus, eris. Գործ վատթար : չար և վատ յոյժ : գործ գարշելի . անհնարին և անձռնի չարութիւն : անօրէնութիւն : ամպարշտութիւն: անիրաւութիւն: ապիրատութիւն: ժանտաբարոյութիւն : ժանտագործութիւն : եղեռնութիւն.

Scena, æ: propriè Tabernaculum ex frondibus ramisque compactum, ubi Attica juventus carmina decantabat. Ի վաղուց տաղաւար էր յոստոց ծառոց, ուր Աթենացիք երիտասարդք զխաղս արկանէին . իսկ այժմ տուն Թէատրոն կամ Թէատրոնին սիւնանձև, արձանանձև, պարտիզանձև, շինուածանձև փոփոխական գեղմարկութիւք և Թևքն.

Scenicus, scenalis, scenatilis, scenaticus. Որ առ Թէատրոն պատկանի.

Scenofactoriæ artis. Խորանարարական արհեստի.

Scenopegia: tabernaculorum festum quod per 7. dies agebant Judæi sub tabernaculis ex ramis arborum compositis, in memoriam temporis quo in deserto manserant. Տաղաւարահարաց տօն զոր կատարէին Հրեայք զեօթն օր ի տաղաւարս կանգնեցեալս յոստոց ծառոց, ի յիշատակ ժամանակին այնորիկ զոր պանդխտականք շրջեալ էին յանապատի.

Scheda, æ: schedula. Թղթիկ : Թուղթ փոքրիկ.

Schema, tis. Քաշուած . նկար.

Schinus, arbor lentiscus mastichen exudans. Հերձի : sub schino, ընդ հերձեաւ: ծառն է որ կաթեցուցանէ զմաստաքէ.

Schisma, tis. Հերձ, ոյ : հերձուած: հերձուածողութիւն : բաժանումն : հեռ: անհնազանդութիւն, և ապստամբութիւն ի փոխանորդէն յի քի.

Schismaticus, ci. Հերձուածող, որ անհնազանդ կայ փոխանորդէն յի քի հռոմայ հայրապետին, և ապստամբի ի նմանէ.

Schola, æ. Դպրատուն . կրթատուն: վարժատուն : դպրարան : կրթարան . վարժարան : դպրոց : դպրանոց : ուսումնարան: համալսարան : աշակերտարան.

Scholasticus. Աշակերտ : դպիր . մանթ: դեռավարժ : նորակերթ : որ աշակերտ վարպետի ումեք.

Sciens, scius. Գիտուն : գիտակ : տեղեակ : փորձ : խելամուտ cum gen. vel in compositione ponitur : գէտ in fine v.g. sciens rei : բանագէտ : sciens juris, իրաւագէտ : &c. իրազեկ : վարժամիտ.

Sciens & volens. Կամաւ : կամաւորապէս: յօժարամիտ : յօժարութեամբ սրտի : սրտի մտօք: գիտութեամբ : ինքնայօժար կամօք.

Scienter, doctè. Գիտաբար : գիտնաբար : հմտաբար : ուշիմութեամբ : ուշեղօրէն : խելամտաբար : ռաբունօրէն : վարդապետօրէն.

Scientia, æ. Գիտութիւն : վարդապետութիւն : հմտութիւն : կարդացողութիւն : մակացութիւն : տեղեկութիւն : դպրութիւն : scientia acquisita, ստացական գիտութիւն : ուսումնական : infusa, ներհեղական : experimentalis, փորձական : scientiæ, litteræ, գիրք արտաքինք : մակացութիւնք.

Scientificus. Գիտնական.

Scilicet. Այս ինքն : զոր օրինակ.

Scindo, ere. Կտրել : հատանել : in frusta, յօշել անդամ անդամ: v. frustum : կտրատել . ջարդել : հերձել : պատառել : խառտել.

Sciniphes. Մուն : v. culex.

Scin-

Scintilla, æ. Կայծ. կայծակ: plur. կայծակունք: և կայծոյ մերոյ զօրաւոյ հուր: Eccl. 11.

Scintillans, tis. Հրացայտ. հրաբոց: առկայծեալ: կայծացայտ: կայծաբոց: հրածոր: հրահոս: հրձիգ: հրաչեայ: յաչաց նը հուր ցոլացեալ երանե.

Scintillo, are. Կայծակունս արձակել, փայլատակեցուցանել: կայծել: կայծակունք թօթափիլ: de ſtellis fixis, հաստատիլ. փայլիլ: փայլատակել. ոստոստել.

Scio, ſcire. Գիտեմ: ճանաչել: տեղեկանալ: ծանիլ: գիտնալ: præt. գիտացի: ſcias, գիտասցիս: գիտասկիր: ծանուցուսցի լինի քեզ. ծանիր: ſcitote, գիտասկիք զի, vel Թե.

Sciolus. Որ ծայրիւ մատնի և շրթամբ ճաշակեաց զգիտան.

Sciotericum horologium. արեւաժամացոյց.

Scipio, nis: baculus, fulcrum. Յուպ: փայտ: գաւազան: յենարան յենլի.

Scirpus, i. Պրտուտ: gen. պրտուտի: եղեգնիկ: ձիլ: ſcirpeus, պրտուտեայ: պրտուտեղէն: nodum in ſcirpo quærere: անդյուղել, գրգռել զգիժ պրտուտին, որ գիժ պրտուտին բնաւ ոչ գոյ: և պրտուտի յուղել զխուճ.

Sciſcitor, ari. Հետզրնել. հարցանել: v. interrogo.

Sciſſilis, le. Գիւրակտուր: դիւրաբեկ: դիւրահատ.

Sciſſor, is: gall. ecuier trenchant. Մկնատիպ: որոյ պաշտօն է զկենդակուրս կտրատել և սեղանս մեծատանց.

Sciſſura, ſciſſio. Հատուած: կտուր: հեղձուած: պատառումն: պատառուած: pro parte ſciſſa, կապերտ: ծիւ: ծուէն: aliàs v. rima.

Scitè: ingeniosè. Ճարտարապէս: նրբապէս: խելօք: ճարտարութեամբ: խորագիտութեամբ: հանճարեղաբար: v. ſcienter.

Scitum, i: lex: effatum. Օրէն: հրամանն: սահմանք: բան: ասացուած: ասուածն: որոշումն խնամոյ.

Sciurus, i: gall. ecureuil. Ալքիս անցնդել, շէկ, երազավազ.

Scius, ii. Գիտուն: գիտակ: v. ſciens omni ſcius, ամենագէտ.

Scobina, æ. v. lima.

Scobis, is: & ſcobs, quod ab aliqua materia minutiſſimum decidit, cum aut per ſerram ſecatur, aut per terebram perforatur, aut limâ politur. փշրանք երկաթոյ: v. g. vul. երկաթի մասայ: առղոցուած.

Scopæ, arum. ալեւել: & աւելիք.

Scoparius. ալեւելօղ: աւելացու.

Scopo, are. ալեւելել: աւելի ածելատան: vul. աւլել.

Scopula, æ: gall. broſſe. Սրբիչ պատուելոյ: կամ խոզի մազով սրբիչ: vul. լիք, մազէ լիք: լիք տալ ſcopulâ mundare horologium.

Scopuloſus, a, um. Յարուսոտ, ժռուտ, քարաժեռ, քարաժայռ տեղի: ապառաժուտ.

Scopulus, i. ալիմ: ժայռ: ժեռ: քարաժայռ: ապառաժ: քարաժեռ.

Scopus, i. Նպատակ: դէտ: նշան.

Scoria metallorum. սրուտ, փրփուտ հալելոյց: mel, երկաթի քար: v. g. նր հաթի քակ.

Scorpio, nis; & ſcorpius. Կարիճ: gen. քի.

Scorpio, octavum ſignum in Zodiaco: Sol ſcorpionem ingreditur ad 23. Octobris. Կարիճ: ութերորդ կենդանակերպ յոր մատնէ արեգակն առ եք. հոգդեմբեր ամսոյն.

Scortator, is. Շուն մարդ: բոզարած: յաճախ ի բոզանոցս: շնաբարոյ: անյագ ի կանայս: խառնապղծոյ: որ առ և անկ առնէ: մատնեալ ի ցանկութիս.

Scortor, ari. Մեալ զինքն յաւար ցանկութեց: զանձն նուբ գրաւել ցանկութե: առ և անկ առնել: յաճախ լինիլ խառնընդ պոռնիկս: հանապազաղծոյ լինիլ և բազառուն.

Scortum, meretrix. Բոզ: պոռնիկ: կին շուն անխտիր ի պոռնկութե: v. meretrix.

Screo, are. Թքել, præt. Թքի: vide conſputo.

Scriba, æ. Գրիչ: գրիչ: գրագիր: առնագրիչ: գրագէտ: նօտար: քարտուղար.

Scribo, ere. Գրել: ընդ գրով արկանել: ſcribere librum, շարադրել, շարադրել, շարահիւսել զգիրք.

Scrinium, ii. ալկղ փոքրիկ: արկղ: արկղիկ: vul. փեթու դարակ: դուռն.

Scriptio, nis. Գիր: գրուածս: գրուածք: գրչութի: գրակազմութի: pro opere ipſo, գիրք: շարադրութի, բանահիւսութի, շարահիւսութի գրչի.

Scriptito, are. Գրոտել.

Scriptor, is. Գրիչ: գրօղ: դպիր: գրագիր: նօտար: քարտուղար: ſcriptor, auctor, շարադրօղ: բանահիւս, շարահիւսչի գրչի:

գրքի : մատենագիր .

Scriptorium, ii. Գրչատուն : կաղամարն : vul. կղամբար : դիւիթ ղալամ .

Scriptum, i. Գիր : gen. գրոյ : ձեռնագիր : scriptum superstitiosum, համայիլ : որ է գիր այլատարաս տառիւք գրեալ : scripto, & verbo, գրով և անգիր : aliàs vide cautio.

Scriptura, æ. Գիր : գրուած : գրականութիւն : գրչութիւն.

Sacra scriptura. Աստուածային գիրքն . սբ գիրք . սբ գրեանք . ամբողջ մատեանք : ամբողջ տառք : continens utrumque testamentum, vetus & novum : որ է հին և նոր կտակարան.

Scrobs, & scrobis, is. փոս զոր քանդեն զոր օրինակ առ ի տնկել զծառսն.

Scrotum, i: testiculorum sacculus. Ամորձիք : երկուորիք : երկուորեաց տեղի : vul. ձիձք .

Scrupulosè, nimis exactè. Մշդելով . ճշդիւ : խղճիւ մտաց : խղճահարութբ : խղճահար սրտիւ : երկմտութբ : գայթագղութբ : երչտութբ.

Scrupulositas, tis: nimia diligentia. Հոգ, զգուշութիւն, խնայութիւն անկարգ և առաւել քան զչափ . ճիշդ .

Scrupulosus, accuratus. Զգոյշ : ուշադիր : հոգածող : հոգունակ : խղճահար : երկչոտ : երկմիտ : հարեալ, խայթեալ խղճիւ մտաց .

Scrupulum, i. Հատ : կշիռ : որ է մասն քառն և չորրորդ միոյ ունկայի pars vigesima quarta unciæ.

Scrupulus, & scrupus: lapillus qui in calceo latens pedem offendit. Քարիկ, քարուկ, մանրախիճ քարն, խիճ աւազու որ ծակէ զոտն .

Scrupulus in animo. Խիղճ մտաց : gen. խղճի . խղճահարութիւն . խղճմտութիւն : խղճմտանք : երկչոտութիւն : խիղճ երկմտութեան : երկմտութիւն : գայթագղութիւն . խայթումն սրտի : edere cum scrupulo, խղճիւ ուտել : խղճել, խղճահարիլ ի վերա կերակրոց : խորշել զկերակուրս : նողկալ, նողկնուլ, զարշիլ ի abl.

Scrùpulum injicere alicui. Խղճահարել զոք . հարկանել զնա խղճիւ : գայթագղեցուցանել զնա : զայրացուցանել զխիղճ մտաց նր : խայթել զսիրտ նր : զերկմտութիւն արկանել ի միտս .

Scrupulum evellere, eximere. Ի բաց մերժել, դադարեցուցանել, հանդարտեցուցանել զխիղճ մտաց : շիջել զոք ի մտաց

S C

խորոց : պարզել, մեկնել զտարակուսութիւն.

Scrupus, i: gal. dame. Նարդ : scrupis ludere, նարդ խաղալ.

Scrutatio, nis. Քննութիւն : որոնութիւն : յոյզ . խոյզ . մեծայոյզ քննութիւն : հետազօտութիւն : v. examen.

Scrutator, is. Քննօղ : քննիչ : որոնիչ : մեծայոյզ զննօղ . բազմազննին : հետաքրքիր .

Scrutinium, ii. Քննութիւն : v. scrutatio.

Scrutor, ari. Օտուն, զննչս յուզել, խուզել, որոնել, զննել զանկիւնս տանն : խուզեալ որոնել աստ և անդ : խուզել ի տան : ընդ քննութբ արկանել.

Scrutari corda. փորձել, քննել, յուզել, զննել, խուզել, որոնել զգաղտնիս սրտի : զխորհուրդս մտաց : յոյզ առնել գաղտնեաց սրտի .

Sculpo, ere. Դրօշել : քանդակել : տաշել . փորել : փորագրել : դրուագել : դրոշմագրել : քանդակել զքանդակս : գրել : դրոշմել : կնիքն դրոշմեալ ունէր զզաւն .

Sculptilis, le. Դրօշ քանդակի : քանդակ : դրօշուած : փորուած : դրուագ : փորագիր : դրօշեալ : քանդակեալ : պատկեր.

Sculptor, is. Քանդակագործ : դրոշմ : փորագիր . ճարտարագործ : որ դրոշմ և երկաթի գրչաւ կոփէ, տաշէ զքարն, զփայտն .

Sculptura, æ: pro opere: v. sculptilis: a pro arte. Արհեստ դրօշելոյ, կոփելոյ զփայտ, տաշելոյ զքարն պատկերանս.

Scurra, æ. Կատակօղ : կատակախօս : կատակաբան . խաղարկու . ծաղրածու : դերասան : կաքաւիչ .

Scurrilis, scurrilia verba, scurrilitas. Կատակ : խեղկատակութիւն : խաղարկութիւն : ծաղրականս, ծաղրածու բանք . խաղ .

Scurror, ari. Խաղալ : խեղկատակել զխաղ ածել, արկանել .

Scutatus, a, um. Վահանաւոր : վահանազէն : վահանակիր : ասպարակիր .

Scutella, scutula, æ. Ունկնաւոր բաժակ : ունկնաւոր քասայ : si ex ligno, գաւաթ : quâ sanguis excipitur, արիւնակալ ամանիկ .

Scutica, æ. Կաշեայ խարազան : մտրակ վարոց .

Scutum, i. Վահան : սպար : ասպար : vul. ասպար .

Scyphus, phi. Ոսպակեղէն ըմպանակ : vul. ֆուանկի փիալայ .

Scytha, æ. Սկիւթացի : Թաթար : խուժանիք .

Scythia, æ. Սկիւթացւոց երկիրն : Թաթարիստան : խաղտեաց աշխարհ .

S E

SE. Զինքն : զանձն իւր : ſe ipſum laudans, ինքնագով : ſe ipſum amans, ինքնասէր : ինքնահաւան : անձնասէր : &c. apud ſe, in ſingular. առ իւր : in plural. առ իւրեանց .

Sebo, are. Զաղախել ճրագուով : ճր֊ րագու ծեփել ի վր .

Sebum, & ſevum. Ճրագու .

Secale, is: gall. ſeigle. Շաւմաղուն : aliis փուռինջ : aliis հաճար .

Secedo, ere. Մեկնել, մեկուսանալ, փախել յաշխարհէ յանապատ : ի բաց, ի զատ երթալ : առանձնութե վարել զկեանս : առանձնանալ : ի բաց գնալ : խոյս տալ . հրաժարել ի : abl.

Secerno, ere. Որոշել . անջատել : զատուցանել : ի բաց մերժել : զոկել : անջրպետել : մեկնել զմի ի միւսոյ, vel ի միջ միոյ, և ի միջ միւսոյ : v. ſeparo.

Seceſſio, nis. Հրաժարութիւն, ի բաց, ի զատ գնացութի : առանձնութի : առանձնականութի : մեկնեցութի : ճգնութի .

Seceſſus, ûs. Անապատ : ճգնարան . մենաստան : զատեալ տեղի : զոկ տեղի : Թափուր, անբոյթ ի մարդկանէ .

Secius, minùs. Պակաս : nihilo ſecius, սակայն .

Secludo, ere. Առանձնաբար պահել առ ինքն : aliàs ի բաց մերժել, հալածել, որոշել, տանել : արտաքսել .

Seco, are. Կտրել : հատանել : յօշել . հերձել : պատառել : v. divido .

Secare ſerrâ. Սղոցել : խիզարել .

Secretarius. Ատենադպիր : դրիչ : item խորհրդակից : քարտուղար .

Secretio, ſeparatio. Որոշումն : անջատումն . հրաժարումն : զատուցումն : տրոհութի : անջրպետութի . բաժանումն .

Secretò. Մեկուսի : զատաբար : որոշաբար . ի բաց : առանձինն : առանձնաբար . առանձնակի : ուրոյն : ի զատ : զոկ : առանձնութե : մեկուսի : item առանուկն : լռելեայն : լռութե : խորհրդաբար : խոստովանաբար : Թաքնաբար : ի ծածուկ . գաղտաբար : ի Թաքստեան : գանխուլ և Թաքուն, գանխլաբար ի մարդկանէ .

Secretum, ti. Խորհուրդ : gen. հրդոյ : բան ծածուկ և խորհրդական : quod communiter Armenii vocant, խոստովանութի : բան խոստովանութե : ſecreta naturæ, գաղտնիք բնութե .

Secretum credere alicui. Զխորհուրդ իւր, զխորհրդական իւր հաւատալ ումեք : զխորհուրդ տալ նմա յաւանդ, ի պահեստ .

Secretum aperire. Յայտնել, յայտնի առնել . հռչակել, հրատարակել, ծանուցանել, ի լոյս հանել, ածել, բերել զխորհուրդն : առնել ի յայտ : ի ծանր բերել . հաւատ չպահել ումեք : հաւատարմաբար չպահել զհաւատացեալ խորհուրդն .

Secretum ſervare. Անյայտ պահել, անխլաբար ունել, հաւատարմութե պահել, ի սրտի ծածկել զհաւատացեալ խորհուրդն : պահել զհաւատ ումեք : exigere ab aliquo ut ſecretum ſervet, պահանջել յումեքէ զհաւատն .

Secretus, a, um, ſeparatus. Զատ և որիշ . զոկ : զոկեալ : մեկնեալ : ի բաց մերժեալ ի . abl. v. alienus .

Secretus locus. Առանձնական, զոկ տեղի : v. ſeceſſus .

Secreta res. Բան ծածկեալ : անյայտ : անծանօթ : v. ſecretum .

Secta, æ : ratio illa dogmatum, quam quis ſibi tuendam ſuſcipit : dicitur de hæreticis præcipuè. Վարդապետութի որում բազումք միաշունչ հետևին : կամ բազմութի այնոցիկ որք համաշունչ ընկալնուն զնոյն վարդապետութի . և առ մանաւանդ զհերձուածողաց : Աղանդ : աղանդութիւն : հերձուած : կրօնք : gen. կց . սուտ և մոլորեցուցիչ վարդապետութի : օտարացուցիչ ուսմունք .

Secta, diſciplina, ceu certa quædam vitæ ratio. Կրօնք, սկիզբունք, կերպ, կարգ իմն կենցաղավարելոյ .

Sectator, is. Աշակերտ : համախոհ : հետևօղ : հետամուտ . որ զհետ երթայ և հետևի ումեք : նախանձաւոր, կուսակից նր : յարեալ ի նա .

Sectilis, le. Դիւրահատ : դիւրակտուր .

Sectio, nis. Հատումն : հատուած : բաժանումն : & de libris, պրակ : հատուած : յօդուած .

Sector, ari aliquem. Հետևել նմա . զհետ նր, զհետ երթալ նր : նախանձել ընդ վարս նր : զկնի լինել նր : հետամուտ լինել զկնի : v. imitor .

Sectari gloriam &c. Խնդրել, որսալ զփառս : երթալ ի խնդիր փառաց : ցանկա֊

նալ, զհետ երթալ, հետամուտ լինել փառաց : նախանձիլ ընդ փառսն : ջանալ, ակնդնել զհետ փառաց.

Sectari leporem. Զհետ երթալ, հետ վարել, պնդել զհետ նապաստակին.

Sector, is. Սղոցօղ : կտրիչ : հատանօղ : vel in compositione, sector ligni : փայտահար : փայտահատ : sector saxorum, քարակեր : sector zonarius, քսակահատ : կորքանահատ.

Sectus, a, um. Կտրեալ : սղոցեալ : հատեալ : բաժանեալ : որոշեալ.

Secularis, is. Հարիւրերորդ : հարիւրեւոր . որ լինի ի կատարելն ամի հարիւրերորդի.

Secularis, laicus. Աշխարհական : աշխարհիկ մարդ : աշխարհաւոր : ժողովրդական.

Seculum : spatium centum annorum. Հարիւր տարի : երկարութիւն, շրջանք Ճ. ամաց : հարիւրամեայ ժամանակ : դար, gen. ու : aliàs, յաւիտեան, gen. տենի : à seculo, յաւիտենից : in secula seculorum, ի յաւիտեանս յաւիտենից.

Secum, in singul. Ընդ իւր : in plur. ընդ իւրեանս.

Secundæ, arum : membrana illa quâ partus obvolutus ex utero prodit. Երեխայի ընկերն : է այն բարակ մորթիկ որով պատեալ է նորակազմ երեխայ եւ զոյգ ընդ նմա ելանէ յարգանդէ ծննդական կնոջ.

Secundarius. Երկրորդ : որ է կարգի երկրորդի : secundarius panis, թուխ հաց : խաշգի հաց.

Secundo, are. Օգնել : օգնական լինել : ձեռնատու լինել : համառնել : գործակից լինել : համախոհանալ ի նոյն գործն : օժանդակել : յաջողել, ուղղել, յառաջացուցանել զբան.

Secundò. Երկրորդ : երկրորդ անգամ : կրկին : կրկին անգամ : երկիցս անգամ.

Secundùm, prope. Մօտ : մերձ : secundum littus, առ ափն, առ ափամբն ծովու : առ ծովափն.

Secundùm, juxtà. Ըստ : secundum Lucam : ըստ Ղուկայ : secundum quod, որպէս : ըստ որում.

Secundus, a, um. Երկրորդ : երկրորդական.

Secundus decimus. Երկոտասաներորդ.

Secunda mensa : gall. le dessert. Սեղան երկրորդ : ազգի ազգի պտուղք, եւ հանդերձանք մրգաց, պանիր եւ այլք նոցին նմանք.

Secundus à rege. Որ ունի երկրորդական պատիւ, յետ պատուականին զհետ արքային.

Nemini scientiâ secundus. Որ ի գիտութեան ոչ իւիք է պակաս յայլոց, քան զայլս.

Secundus, prosper. Յաջողակ : յաջողեալ : v. prosper.

Securè. Ապահով : անկասկածօրէն : vide tutè.

Securis, is. Տապար : փայտատ : կացին : ուրագ : quod gallis hache, d'arme, նաջախ.

Securitas, tis. Ապահովութիւն : աներկիւղութիւն : անհոգութիւն : անսասանութիւն : վստահութիւն : անվեհերութիւն : անվախութիւն : հանդարտութիւն : անվտանգութիւն : անկասկածութիւն.

Securus, a. um. Ապահով : անհոգ : անվախ : աներկիւղ : անկասկած : անվտանգ : անսասան . անվրդով : անհոգ : աներկեան : հանդարտ : անփոյթ.

Secus, juxtà. Մերձ : հանդէպ : առ : secus mare, առ ծովեզերն : secus viam, առ ճանապարհաւ.

Secus, aliter. Այլապէս : այլակերպ : այլ ինչ կերպիւ : secus accidit quam volebam, այլ կերպիւ հանդիպեցաւ քան զոր կամէի : si secus, alioqui, ապա թէ ոչ.

Sed : sed enim. Բայց : այլ.

Sedatè. Խաղաղութեամբ : հանդարտաբար : հանդարտութեամբ : անդորրաբար : անվրդով, անզբաղ, անշփոթ սրտիւ : հանդարտեալ եւ անզբաղ խորհրդով : մեղմով : մեղմաբար : անխռով սրտիւ.

Sedatio animi. Խաղաղութիւն, հանդարտութիւն, անդորրութիւն : անվրդովութիւն : հանդարտութիւն : անշփոթութիւն : անզբաղութիւն սրտի : անդորր : gen. ու : անխռովութիւն խորհրդոց : զուգամտութիւն.

Sedatus, a, um. Խաղաղ : հանդարտ : անդորրական : անվրդով : ամենահանդարտ : անշփոթ : անխռով : մեղմանիստ : զուարթամիտ : հանդարտեալ եւ անզբաղ խորհրդով.

Sedentarius. Մարդ տանանձնական : մնակեաց : որ զօր հանապազ նստել պարապի ի գործս իւր : որ լռութեամբ, առանձնութեամբ վարէ զկեանս : անշարժ.

Sedeo, ere. Նստիլ : sede, նիստ : sedete, նստարուք : sedens dormit, ի նիստ ննջէ զքուն : sedere otiosum, դատարկանալ : պարապել : թոյլ եւ անբան լինել : sedere in equo, ձիաւոր, ձիով երթալ : ձիբարձեալ ունել զնա : հեծեալ յերիվար.

Sedes, is. աՀԹոռն ։ գահ ։ գահոյ ։ նստարան ։ ſedes habitatio, բնակութիւն ։ կայանք ։ բնակարան ։ տուն ։ օթևան.

Sedile, ut ſedes.

Seditio, nis. խռովութիւն ։ ապստամբութիւն ։ վրդովումն ։ աղմուկ ։ յոյզ և ժողովրդեան ։ պղտիս.

Seditionem concitare. Յարուցանել, սերմանել, շարժել, յուզել, նիւթել զխռովութիւն ։ զանհնազ ժողովրդեան խռովեցուցանել, շարժել, պղտռել և խռովութիւն ։ խմբել զխուռնբս, և զժողովուրդն ապստամբեցուցանել և abl. արկանել զխռովութիւն և ի ։ բորբոքել զխռովութիւն.

Seditionem extinguere. Յածուցանել զկռիւ ։ առնել զխաղաղութիւն քաղաքին ։ շինուցանել, դադարեցուցանել, հանդարտեցուցանել, խաղաղացուցանել զխռովութիւն.

Seditioſè. խռովաբար ։ խռովայոյզ և կռնանութիւն բանիւք.

Seditioſus, a, um. խռովիչ ։ խռովաստեր ։ խռովեցուցիչ ։ սերմանօղ խռովութեաց ։ կռնանութ ։ խռովայոյզ ։ խռովադրդիռ ։ ապստամբեցուցիչ ։ յուզող խռովութեաց ։ աղմկայոյզ.

Sedo, are. Խաղաղացուցանել, հանդուցանել, յածուցանել, քաղցրացուցանել, կակղացուցանել ։ դադարեցուցանել, հանդարտեցուցանել զբարկացեալ ոք ։ շինուցանել զբարկութիւն նր ։ շրջել, դարձուցանել զնա ի հանդարտութիւն ։ հաստել զնա ի խաղաղութիւն ։ հովացուցանել զսիրտ.

Sedare tempeſtatem. Հանդարտեցուցանել զխաղաղութիւն ։ յածուցանել զշարժումն ծովու ։ դադարեցուցանել, խաղաղացուցանել զծով, զխռովութիւն ալեացն.

Sedare ſitim. Շինուցանել, անցուցանել, առնել, զովացուցանել, հովացուցանել, կտրել զծարաւ.

Seduco, ere, ſegregare. Հեռնել ։ մեկուսացուցանել ։ որոշել ։ զատել ։ ի զատ առնուլ մեկուսի յամբոխէ ։ ուրոյն կացուցանել.

Seducere, decipere. Խոտորեցուցանել ։ խոտորեցուցանել, նիւթել, շրջել զոք ի չհնազտութիւն ։ հրապուրել ։ պատրել ։ խաբել.

Seductio, ſegregatio. Որոշումն ։ զատումն ։ անջատումն ։ զատուցումն.

Seductio, deceptio. Խոտորումն ։ խաբէութիւն ։ հրապոյրք ։ հրապուրանք ։ պատրանք ։ խաղտախտութիւն ։ խաբէբայութիւն.

Seductor, is. Խոտորեցուցիչ ։ պատրիչ ։ հարստահարեալ մոլորութեաց ։ հոգեկորոյս ։ խաբեբայ.

Sedulè, ſedulò. Հմտադրութիւն ։ ուշադրութիւն ։ մտադրաբար ։ ուշադրաբար ։ յօժարաբար ։ յօժարութիւն սրտի ։ պղտռչասիս ։ հոգաբարձութիւն ։ հոգունակութիւն.

Sedulitas, tis. Հմտադրութիւն ։ ուշադրութիւն ։ յօժարութիւն ։ պղտռչութիւն ։ պղտռչասութիւն ։ հոգաբարձութիւն ։ հոգունակութիւն ։ հոգացողութիւն.

Sedulus, a, um. Հոգացօղ ։ հոգաբարձ ։ հոգունակ ։ մտադիր ։ փոյթ յանձին կալեալ ։ յօժարասիրտ ։ անձանձիր.

Seges, tis. Արտ ։ հունձ ։ ցորեան ոչ հնձեալ.

Segmen, inis ։ ſegmentum. Կտոր ։ միջնորմ ։ ligni ։ տաշեղ, ջախջախանք փայտի ։ petræ, հատոր, բեկոտ վիմի ։ panni, կտաւեղ.

Segnis, ne. Թմրոյլ ։ ծոյլ ։ յամր ։ դանդաղ ։ պղեղտ ։ հեղգասիրտ ։ v. piger.

Segniter. Թմրուլաւի ։ պղեղտաբար ։ հեղգասի ։ լքեալ ձեռօք և սրտիւ ։ ըստ ուկանասի.

Segnities, ei. Թմրութիւն ։ ծուլութիւն ։ ըստուկանութիւն ։ լքումն ձեռաց և սրտի ։ պղեղտութիւն ։ հեղգութիւն ։ ծանրութիւն ։ v. deſidia.

Segregatim. աՀատանձին ։ առանձնակի ։ առանձնաբար ։ մեկուսի ։ որոշաբար ։ ի բաց ։ ի զատ ։ զատաբար ։ ուրոյն ։ ջոկ.

Segregatio, nis. Որոշումն ։ անջատումն ։ ի բաց որոշումն ։ բաժանումն.

Segregatus, a, um. Ի բաց որոշեալ ։ ի բաց մերժեալ ։ զատեալ ։ զատ և որոշ ։ անջատեալ ։ ջոկեալ ։ ուրոյն ։ բաժանեալ.

Segrego, are. Ի բաց որոշել ։ մեկնել ։ ի բաց մերժել ։ զատուցանել ։ զատանել ։ անջատել ։ ի բաց կացուցանել ։ առանձնացուցանել ։ ջոկել.

Sejunctio, nis. Ի բաց որոշումն ։ բաժանումն ։ անջատումն ։ զատուցումն.

Sejungo, ere. Ի բաց որոշել ։ ի բաց մերժել ։ մեկնել ։ ut ſeparo.

Selectio, nis. Ընտրութիւն ։ խառն ։ խառնուրդ ։ ընտրողութիւն.

Selectus, a, um. Ընտրեալ ։ մեկնեալ ։ ընտիր ։ ջոկեալ ։ v. electus.

Selibra, æ. Կիսալիտր ։ կէս լիտր.

Seligo, ere. Ընտրել ։ ջոկել ։ մեկնել.

Sella, æ. աՀԹոռն ։ նստարան ։ գահ ։ ſella geſtatoria, բառնալիք ։ գահաւորակ ։ ſella curulis, փոքրիկ աթոռակն ընդ մէջ

հատեալ . ſella familiarica , հիւանդին աթոռն , Gall. chaiſe percée .

Semel . մի անգամ .

Semen , inis . սերմն : gen. տան : սերմանիք : ցան : qui fluxum feminis patitur , սերմահոսական : սերմնահոս : սերմնահոսութիւն : սերմնաթափ .

Sementis , is . սերմն : սերմանիք : սերմունք : gen. անց : item ժամանակ սերմանելոյ : aliàs ցան : սերմնահանութիւն : սերմնարկութիւն : սերմնացանութիւն .

Semeſtris . վեցամսեայ : որ է վեց ամսոց .

Semeſtrium : tempus ſex menſium . վեց ամսեայ ժամանակ , կամ վեց ամսոց .

Semi : in compoſit. կէս : v. g. ſemimortuus , կիսամահ : ſemicrudus , կիսահում : feminudus , կիսամերկ . &c. ſemi hora , կէս ժամ , vel կէս ժամու : ſemi vir , նենգքնին : կիսայր .

Seminarium , ii : plantarum . մանկոց : անկարան : at in mor. վարժատուն : կրթատուն : վարժարան : կրթարան : փորձատուն : ուր նոր երեքալք և կարգն քահանայութիւն կրթին և վարժին և պաշտօնեայ եկեղեցականաց .

Seminator , is . սերմնացող , սերմնանահան : սերմնացան : սերմնարկու : ſeminator diſcordiarum , հոգեանիւթ : խռովադրդիռ : աղմկայոյզ : սերմնացող խռովութեաց .

Semino , are . սերմանել զսերմն : ցանել . ցան առնել . զսերմն հանել , արկանել յերկիր .

Seminare diſcordias . հնութել զկռիս : արկանել զկռիս ի մէջ : յուզել զկռիս : գրգռել զխռովութիւն : v. diſcordia .

Semita , æ . շաւիղ : նեղ և անձաւուկ ճանապարհ .

Semotè . հեռանձնական : մեկուսի . առանձինն : ի զատ : զատաբար . ի բաց : հեռի .

Semoveo , ere . մեկնել : ի բաց մերժել : որոշել : ի զատ առնուլ և մեկուսի յամբոխէ : հեռի առնել : ջոկել : անջատել . զատուցանել .

Semper . միշտ : հանապազ : անդադար : յար : յաւէժ : յիւր ժամ : յարաժամ : vel in compoſitione , ſemper fluens , միշահոս : ſemper motus , յարաշարժ : &c.

Sempiternus . յաւիտենական : անսպառ : անվերջ : միշտնջենական : միշտնջենաւոր : յարատև : անանց : յաւէժական .

Senator , is . խորհրդական : ծեր և իշխան և նախարար ժողովրդեան : սենկղիտիկոս : դատաւոր : առնական .

Senatus , us . ծերակոյտ : առեան : ազգ խորհրդոց : ժողով խորհրդականաց , նախարարաց : սինկղիտոս .

Senatus conſultum . հրաման , սահմանք , սահմանադրութիւն , զոր հաստեալ է սինկղիտոսէ : խորհրդած ութիւն .

Senecta , æ : ſenectus , tis . ծերութիւն : խորին ծերութիւն : բարձրաւոյ ծերութիւն : ալեւորութիւն : տարաժամ հասակ : de femina , պառաւութիւն .

Seneſco : ere . ծերանալ : ընդունել տկար ալեւորել : հասանել , ժամանել ի ծերութիւն : de femina , պառաւել : de aliis rebus , հնանալ : վերանալ : չքանալ : de luna , լուսինն հնանալ : նուազիլ : պակասիլ : մաշիլ .

Senex , ſenis . ծեր : ոյ : ալեւոր : ծերացեալ : ծերունի : հին աւուրց : լի աւուրբք : լցեալ աւօք : հասեալ ի խորին ծերութիւն : անցեալ ղաւուրբք : de femina , պառաւ : plur. պառաւունք . gen. անց : quod etiam dicitur de inanimatis v. g. de vite : պառաւորթն : պառաւեալ : de luna , հին լուսին : հնացեալ : նուազեալ : մաշեալ .

Seni . վեց : Senas alas habens , de ſeraphim : վեցթևանի սերովբէք .

Senilis . որ ծերոյն է : որ պատկանի առ ծերութիւն .

Seniliter . ծերաբար : ծերօրէն : ըստ սովորութեանց ծերոց .

Senior , ſeniores . ծեր : ծերունի : v. ſenex .

Senium , ii . ազիք ծերութեան : ut ſenecta.

Senna , æ : gall. ſenè . սինամէքի : սենամաքի .

Senſa , orum . սիւթք , կարծիք , վարդապետութիւն , ուսմունք , առմունք , որշումն , զգացումն խնդասիրից : դպայորութիւն .

Senſatus , a , um . իմաստուն : խոհեմ : խելամուտ : զգօն : զգօնացեալ : կորովի խելօք : կորովամիտ : հանճարեղ .

Senſibilis , ſenſilis . զգայական . զգալի : զգայուն : որ ընդ զգայութիւն անկանի : որ ի զգայութիւնս գայ .

Senſibilitas . զգայականութիւն : զգայուն ութիւն .

Senſibiliter . զգայապէս : զգայականաբար : առ զգայութիւն : ըստ զգացման .

Senſim , paulatim . յաւգաւտ սակաւ : առ սակաւ սակաւ : մեղմաբար : հանգ կամաց .

Senſitivus , a , um . զգայական : զգալի : զգայուն , որպիսիք են միայն շնչաւորք .

Senſus , ûs : organa ſenſuum . զգայութիւն : զգայարան : զգալիք : կարողութիւն զգա-

զգայարանաց : զգայութիւն : sunt quinque, scilicet, visus : տեսանք : տեսանելիք : զգայարանք տեսութեան .

Auditus . Լսական : լսելիք .

Gustus . Ճաշակ : ճաշակելիք .

Odoratus . Հոտոտական : հոտոտելիք .

Tactus . Շօշափական : շօշափելիք .

Sensus communis . Ընդհական լոյս : ընդհական խելքն : հասարակ բան · հասարակ զգայութիւն : իմաստութիւն : զգօնութիւն : խոհեմութիւն : հասարակ զգայութիւն .

Sensus doloris &c. Զգացումն ցաւոյն : ցաւ · կսկիծ .

Sensus, cogitatio . Խորհուրդ : միտք : մտածութիւն : զգացումն մտաց : զգայութիւն հոգւոր .

Sensus verborum . Միտք : նշանակութիւն : զօրութիւն բանից : էութիւն, դիտաւորութիւն գրոց : և է վեց կերպիւ այսինքն .

Sensus litteralis. Բառական նշանակութիւն .

Moralis . Բարոյական .

Mysticus . Խորհրդական .

Tropologicus . Այլաբանական .

Anagogicus . Վերամբարձ .

Allegoricus . Այլափոխական .

Sensus, sententia . Կարծիք : միտք : խորհուրդ : զգացումն : զգացողութիւն : omnes uno sensu, ամենեքեան ի մի բերան, միաշունչ : &c. v. unanimiter .

Interpretari in malum sensum . Թիւրել զգիրս · ծուռ իմանալ : զբանն խոտորնակի դարձուցանել : զբանն թիւրել առ վատթարագոյն կողմն .

Sententia, consilium . Խորհուրդ : միտք : կամք : դիտաւորութիւն : կարծիք .

Sequi sententiam alicujus . Ունկն դնել, անսալ, հետևել խրատուց նր : խոտորել ի բանս նր : վարել խրատիւք, vel ըստ խրատուց նր .

Decedere sententiâ . փոխել զմիտս իւր · շրջել զմիտս : խոտորել ի միտս այլոց .

Dejicere aliquem de sententiâ . փոխել, շրջել զմիտս նր : շրջել զնա ի մտաց իւրոց : խոտորեցուցանել զնա ի միտս իմ .

Sententia, effatum . Ասացեալն : ասութիւն : ասացուած : բան : որոշումն իմաստից · բան հանճարոյ .

Sententia judicis . Վճիռ : դատավճիռ : դատաստան · դատողութիւն · դատակնիք : դատ .

Ferre sententiam . Դատել զոք : դատաստան առնել ի վր : զվճիռ հատանել ի վր նր : տալ նմա զվճիռն մահու .

Ex sententia . Ըստ կամաց իմոց : ըստ ըղձից սրտի իմոյ : ոչ իսկ կամիմ · յաջողաբար .

Sentes, ibus . փուշ : մորենի : դեղձ .

Sentina navis . Աղտաղաղոյն, աղտաղան, տեղի նաւին ուր ժողովին գաղտագողացեալ ջուրքն : ջրակոյտ նաւին .

Sentina, cloaca . Աղտեղութիւն աղբեաց · աղբակոյտ : խանդակ .

Sentio, ire de sensibus . Զգալ : præter. զգացի : sentire sonitum, լսել ձայնի : sentire odorem, առնուլ զհոտ : հոտոտել : sentire saporem, ճաշակել · առնուլ, տեսանել զհամն : sentire contactum, զգալ · շօշափել · իմանալ · sentire dolorem, զգալ ցաւուն : &c.

Sentire, advertere . Իմանալ : զգալ : տեսանել : հոտ առնուլ · ծանել : զգուշանալ : կարծել : համարել : թուել ինձ : խորհել : դատել .

Seorsim, seorsum à . Մեկուսի · որոշաբար : ի զատ : զատաբար : ի բաց : առանձնապէս : առանձին · առանձնակի : ուրոյն : մեկուսի յամբոխէ : զատեզատ : անջատաբար .

Separabilis . Բաժանելի : մեկնելի : որոշելի : անջատելի : & alia ex separo .

Separatim . Զատաբար : մի մի : ջոկ ջոկ : մի ըստ միոջէ : իւրաքանչիւրաբար : vide seorsim .

Separatus, a, um . Բաժանեալ : զատեալ : որոշեալ : մեկնեալ · ջոկեալ : անջատեալ : անջրպետեալ : զատ և որիշ · ուրոյն : մեկուսացեալ · տրոհեալ : տարանջատ .

Separo, are . Զատանել : զատուցանել : ուրոյն հատանել : ի բաց մերժել : ջոկել : մեկնել · անջրպետել : անջատել : որոշել · բաժնել ի միմեանց : տրոհել : վարատել : օտել · ուրոյն ուրոյն դնել : մեկուսացուցանել .

Sepelio, ire . Թաղել զմեռեալն : aliàs, պատել զի : պատել · ամփոփել զմարմին կտաւով : պատեալ թաղել զմեռեալն : qui sepelit, դիւաղարդ : դիապատիկ :

Sepes, is . Ցանկ, & ցանգ : gen. ոյ .

Sepimentum . Այգի, արտ, ագարակ ցանգով պատեալ, փակեալ : փշոք ցանկեալ : ցանկապատ, պարսպապատ տեղի .

Sepio, ire . Ցանկել : ցանգով պատել : փակել շուրջանակի : պատանել : vide circumdo .

Sepono, ere . Ի բաց իւրքն պահել : ջոկել : որոշել · v. separo .

Seps, is : ut sepes .

Septa, orum . Պարիսպ շուրջ պատեալ, որով ներփակեն կենդանիքն .

Sep-

Septem . Եօթն ։ gen. եօթանց : եօթ֊նեքին .

September, bris : quia ſeptimus à Martio menſis . Սեպտեմբեր : ad 22. Septembris eſt principium Autumni, cum ſol libram ingreditur : յաւուրն սեպտեմբերի ։ ԻԲ. է աշ֊նանամուտ, յորժամ արեգակն ի կշիռն մտանէ .

Septemdecim . Տասն և եօթն .

Septenarius : ſeptenus . Եօթներորդ : ſepteni ſepteni, եօթն եօթն .

Septennis, ſeptem annorum . Եօթն ամե֊այ : եօթն ամաց .

Septentrio : ſic vocantur urſa major minor que, quia conſtant ſtellis ſeptem præcipuis quæ Triones dicuntur . Արջ մեծ, և փոք֊րիկ ։ ſumitur etiam pro polo mundi ſemper apparente iis qui cis æquatorem verſantur : առ ես հիւսիս, gen. հիւսիսոյ : հիւ֊սիսային բևեռն միշտ երևելի այնոցիկ որք բնակեալ են յայսկոյս հասարակած բոլո֊րակին .

Septentrionalis . Հիւսիսային : հիւսիսա֊կան : որ հայի ի հիւսիս կողմն : populi ſeptentrionales, հիւսիսաբնակք .

Septies . Եօթն անգամ .

Septiformis . Եօթնակերպ : եօթնա֊ձևեան : gen. ձևնի .

Septimum : ſeptimò . Այս եօթներորդ֊անգամ .

Septimus . Եօթներորդ .

Septimus decimus . Եօթն և տասնե֊րորդ .

Septingenarius . Որ ունի զեօթն հա֊րիւր : եօթն հարիւրաւոր .

Septingenteſimus . Եօթն հարիւրորդ .

Septingenti . Եօթն հարիւր .

Septuageni . Եօթն հարիւր .

Septuagenarius . Եօթանասնամեայ ։ ամ֊աց եօթանասուն .

Septuagenus : ſeptuageſimus . Եօթանասա֊ներորդ .

Septuageſima, æ . Աղուհացուորաց կիրա֊կի : որ է շաբաթ Թ՟ նախ քան զզատիկ յարութեան Տ՟ն .

Septuagies . Եօթանասուն անգամ : եօ֊թանասնեկին .

Septuaginta . Եօթանասուն .

Septuaginta interpretes, ceu ſeptuaginta duo ſeniores Hebræi linguæ græcæ & hebraicæ peritiſſimi, qui juſſi Ptolomæi Philadelphi Ægyptiorum regis, ſeni ex qualibet tribu in Inſula Pharos congregati, divinas litteras mirabili conſenſu ex hebræo in græcum tranſtulerunt ſpatio 72. dierum, annis ante Chriſtum 250. Եօթանասուն Թարգմանիչք : հայ ՀԲ. ծերք հրէայք հմտագոյնք երկոցունց լեզուաց հրէից և յունաց, որք հրաման֊աւ Պտղոմէոսի եղբայրասիրի արքային եգիպտացւոց, վեց վեց յիւրաքանչիւր ազգէ, համաժողովեալ ի փարոս կղզի, զար֊մանալի համաձայնութեամբ զածաշունչ գիրս ի հրէից բարբառէն, թարգմանեցին ի յոյն բարբառ երկարութեամբ աւուրց ՀԲ. զամս առաջ քան զՔն Մ.Ծ.

Septuplum . Եօթնապատիկ : եօթն այն֊քան .

Septus, a, um . Ցանկեալ, պարսպա֊պատեալ, փակեալ : ցանկապատ, պարս֊պապատ շուրջանակի : ամրացեալ պարս֊պով .

Sepulcrum, i . Գերեզման : հանգստա֊րան : շիրիմ : դիր մեռելոյն : դամբարան : հողակոյտ : դիր հանգստեան, Թաղարան : մահարձան .

Sepultura, æ, locus in quo ſepeliuntur mortui . Հանգստարան : հանգիստ : ut ſuprà : Թաղարան ։ ուր հանգչին մարմինք մեռե֊լոց : aliàs Թաղումն : պատանք : vide exequiæ .

Sequax, cis, de plantis . Սողուն զե֊ռուն : սողսողունք որպիսի է շարմաղուք, խաղողի որթ և այլք որք առանց յենլոց ոչ կարեն ի վեր ելանել այլ զեռուն ի վե֊րերի .

Sequax, de homine . Հետամուտ : հետ֊ևող : յետագնաց : կուսակից : յարեալ ի : որ զհետ այլոյ երթայ .

Sequela, æ . Հետևումն : հետևողութիւն : ընդ֊կցումն ։ շաղկապութիւն .

Sequeſter, mediator . Բարեխօս : միջնորդ : v. mediator .

Sequor, qui . Հետևիլ ումեք : զհետ, զհետ նո֊ր երթալ ։ հետամուտ լինել : զհետ֊կցել : գնալ ի հետ : պնդել զհետ : զհետ լինել : ſequenti nocte, ի հետևեալ գիշերի : ի վաղուեան գիշերի ։ ſequi conſilia, vide conſilium : ſequi militiam, մտանել ի զինուո֊րութիւն : զինուորել .

Sera, æ . Նիգ : փակ : փականք : դռնա֊փակ ։ աղխ : կուպղ ։ gen. կպեղ : փակա֊ղակ : սողնակ : կոպղայ : նգօք, աղխի֊աղխել հաստատել, ամրացուցանել, փա֊կել, աղխել զդուռն : ſerarum artifex, փա֊կագործ ։ հիւսն երկաթոյ ։ դարբին .

Seraphicus, ci . Սերոբէական .

Seraphim, tertius ordo Angelorum . Սե֊րոբէ : սերովբէ : gen. ի ։ է երրորդ կար֊գն

ձեռ հրեշտակաց : epithetum illius eſt, վեց թեւեան .

Serenitas, tis: Cæli . պարզութիւն, ջնջութիւն, անամպութիւն օդոյն կամ երկնից : պարզ : gen. պարզոյ .

Serenitas faciei . Օրհասութիւն, գոհաբանութիւն, պայծառութիւն, պարզութիւն երեսաց : լրջադիմութիւն : գոհաբանադիմութիւն : &c.

Sereno, are Cælum . պարզել զօդն : զամպս յերկնից ցրուել, ջնջել, հալածել, փարատել, զտել, փախուցանել, մեկնել, մերժել, սպառել, վերացուցանել .

Serenare, faciem . Օրհասացուցանել, գոհաբանացուցանել, պայծառացուցանել, պարզել, լրջացուցանել զերեսն .

Serenum, i : veſpertini vapores frigidi, qui ad ſolis occaſum roris inſtar decidunt . Երեկոյի ցրտային գնդութիւն և հիւթ որ ցօղէ մեղմաբար ընդ գիշերանալն և ի մուտն արեւու : պարզ, ոյ .

Serenus, a, um : de Cœlo . Օդ պարզ և ջինջ : անամպ : անշամանդաղ : պայծառ .

Serena facies . Երես պարզ : գոհաբոյ . գոհարտ : պայծառ : դէմք գոհացեալ : բաց, ժպտեալ երեսն .

Serenus animus . Հոգի հանդարտ : խաղաղ : անվրդով : անշինոթ : անզբաղ : միշտ զոյգ ինքեան .

Sereniſſimus princeps . աղմենապայծառ : գերապայծառ .

Sericum, bombyx . աղպէշում : & ապրէշում : & ապրէշում : ſi crudum, թէբաւոր, հում ապրէշում : coctum verò & maceratum, եփած ապրէշում որով քաշած առնեն : ſi intortum, թել : ոլորած խայտի .

Sericus, a, um . աղպէշմէղէն : ſi tenuiſſimis filis contextus, gall. tafetas, տաբայի : ſi denſior, & levi gummitione colluſtratus, gall. ſatin, զուգնի : աթլաս, ſi undatus, gall. tabis, ճանճաւուխտ : ſi aureo filo textus, gall. brocat, կերպաս ոսկեթել : ոսկեհուռ : vul. զարբաք . ſi damaſceni operis, gall. damas, նկարէն : նկարակերտ : ծաղկանկար : ſi alterâ parte villoſus, gall. velours, մախմուռ .

Series, ei . Յանդ : հաւասար : թիւ : շարադրութիւն : կարգ : շար : շարակարգութիւն : անընդհատ հետեւութիւն, ընդկցումն երից բաղմաց որք մի ըստ միոջէ զմիմեանց կապեալ կան : որք հետեւեն միմեանց : որք են մի գկնի միւսոյ : որք փոխանորդեն, փոխանակեն զմիմեանս : յաջորդեն մի գմի, հետ ընդ հետ փոխանորդին զիմեանս .

Seriò . Ջիրանօրէն : Թող զկատակ : ընդ արդ-արս խօսել : ոչ ընդ խաղս . ողորթ : aliàs զգուշութիւն : խոհեմաբար .

Serius, a, um . Ծանր մարդ : նեղհուն : ուշիղ : զգոյշ անձին եւթուն : խոհեմ : մարդ նեղբին : ամփոփամիտ : նեղասուն .

Sermo, nis : lingua . Լեզու : gen. գոհի : բարբառ : gen. ոյ .

Sermo . Բան . զրոյց : զրոյց : զրուցատրութիւն : ճառ : տրտմաբանութիւն : քարոզ .

Sermocinatio . Իւօսակցութիւն : զրուցակցութիւն . & quæ ſuprà .

Sermocinor : ari . Օրուցել : խօսել : ճառել : տրտմաբանել .

Sero, ere . Սերմանել : ցանել : ut ſemino .

Serere arbores . Սերմիլ զծառն : ut planto .

Serò, tardè . Ցետոյ : տարաժամ : ſerò venire, յետոյ գալ : ոչ ժամանել : cum infinit. անագամանել : ծանր գալ . յուշ .

Sero, ſerotinum tempus . Երեկոյ : gen. յի : երեկ . երեկամտին : երեկոյեան ժամ : տարաժամիլ աւուրն : ſero fieri, ընդ նիս, երեկոյ լինիլ : երեկամտիլ : օրն տարաժամիլ . ժամն երեկոյամտիլ : օրն դառնալ յերեկս : օրն ընդ երեկս լինիլ, անագամանիլ : նսեմամտիլ .

Serotinus fructus . աղնագան : անագամնահաս .

Serotinus, a, um . Երեկոյեան : երեկոյն : երեկոյին : որ լինի ընդ երեկս .

Serpens, tis . Օձ : ի : & in genere, սողուն : զեռուն : venenoſis ſerpentibus, թունաւոր գեռնօք : à ſerpente percuſſus, օձահար .

Serpentinus, a, um . Օձային . օձաւոր .

Serpo, ere . Սողալ & սողիլ : զեռալ : սողանկի երթալ : սողսողալ : de fluvio, գետն խաղալ : պատել : պատոյտ և դարձուածք գետոյն .

Malum ſerpere . Չարն սաստկանալ : զայրանալ : զօրանալ . սփռիլ, տարածիլ, արծածիլ, ծաւալիլ, հղիլ առ ամենեսեան : փոխիլ յայլս .

Serpyllum : gall. ſerpolet . քեքլիկ օդի . quod eſt turcic. կաքաւախոտ, hoc eſt, perdicis herba .

Serra : æ . Սղոց : խնդալ : ſerrâ deſecare, սղոցել .

Sertum, i : & ſertus, a, um . Հիւսք ծաղկաց : փունջ ամանուշակ v. g. vul. դաստայ : ſertæ coronæ : ծաղկիք պսակաձեւ հիւսեալք,

Ser-

Servandus. պահելի: &c. fervandum tradere, աւանդել, յանձնել, ինչ ումէք: առ նմա յանձնել, ի պահեստ: ի պահ դնել: առ յանձնել պահեստի.

Servator, is. Պահօղ: պահապան: պաշտպան.

Servilis. Ծառայական: & de operibus, գործ ստրուս: գործ աշխարհիս: գործ ծառայական: մշակաւոր: երկրաւոր աշխատուածի: ab illis abſtinere, ի բաց կալ, հրաժարել, հանդիստ լինել յերկրաւոր, ի մարմնաւոր աշխատուածէ, ի գործոց ծառայականաց.

Serviliter. Ծառայօրէն.

Servio, ire. Ծառայել ումէք: կալ նմա ի ստրուս, ի ծառայուածի, & ſi mulier, յաղախնուածի: ծառայուածի ծառայել: լինել նմա ի ծառայ: ստբանեկիլ: dat. ſervire Deo, ծառայել այր: պաշտել զաճ: աճպաշտուածէ կեալ: զանձն ամենագրել ի պաշտուածիս այր: զպաշտօն մատուցանել այր.

Servire tempori. Հնարել զժամանակ: հայիլ ի ժամանակ: զինքն համեմատել, համաձայնել ժամանակի.

Servitium. Ծառայուածի: աղախնուածի: ստրուսուածի: ſervitia, orum: ծառայք գերեք: ստրուսուք առ հասարակ.

Servitudo, & ſervitus. Ծառայուածի: գերուածի: գերեվարուածի: վաստակոտուածի: duci in ſervitutem, գերել: գերեվարել: վաճել ի գերուածի: անկանիլ ընդ լծով ծառայուածէ: վաստիկ յօտար երկիր: վաստակոտ ընկալ: վաստակոտ լինել ի թշնամեաց.

Serum, i: ſerotinum tempus: v. ſero.

Serum, i. Կաթի ջուր: կաթն.

Servo, are. Պահել: համբարել: ի պահ ունել: ամանել: յամառ: դժուշանալ: dat. ծածկել.

Servare aliquem à. Պահել, պահպանել, պաշտպանել, փրկել, ապրեցուցանել զոք ի չարէ.

Servare ſilentium. Լռել: լռուածէ կալ: պահել զլռուածի: լուռ լինել, կալ: պահպանիլ: ափեբերան լռիկ կալ.

Servare fidem. Ճշմարիտ լինել ի վերնոյ խոստմանց իւրոց: կալ յերդմանն: պահել զհաւատս ումէք: հաւատարմացուցանել զբան իւր.

Servare legem. Օրէնս, զսկսաւորէնսն պահել, առլուլ, կատարել.

Serus, a, um. Հնադան: անադանդ հաս: յետահաս.

Servus, vi. Ծառայ: ստրուս: որ կայ ումէք ի ստրուս.

Seſcuplex, ſeſcuplum. Մէն ուկէս այն չափ.

Seſqui: Մէն ուկէս: v. g. ſeſqui hora: մէն ժամ և կէս: &c.

Seſſio, nis. Նստուածն: նստիլն: in concil. Ժողովուածն: դումարուածն: խորհրդածուածի: խորհրդարկուածէ.

Seſſor, is. Նստօղ: նստեալ: & pro equite, Ձիաւոր: հեծեալ: Ձիավար.

Seſtertius, ii: denarii quarta pars. Դահեկանին մասն չորրորդ.

Seta, æ: v. g. equi. Մաղ: à collo defluens, բաշ.

Setoſus. Մազոտ.

Seu. Թէ: v. ſive.

Severè. Խստիւ: խստաբար: ստոփիւ: ստոփակաբար: դառնուածէ և կսկիծուածէ բանից: խստագոյն և խոշոր բանիւք: անխնայաբար.

Severitas, tis. Խստուածէ: ստոփ: ստոփուածէ: խստաբարոյուածէ: ստոփբարուածէ: խրթնուածէ վարուց: խստաբանուածէ: անխնայուածէ: անողջոյնուածէ: անողորմուածէ: դժնդակուածէ.

Severus. Մաղդ- խնամ: խստաբարոյ: ստոփակ: ստոփբարկ: խրթին վարուք: անխնայ: անխտիր: անողջոյն: անողորմ.

Sevoco, are. Ի բաց ոգոշել: մեկնել: զատուցանել: տարանջատել: ի զատ: առնուլ և մեկուսի ի: abl.

Sevocare animum à negotiis. Ոգի առնուլ: սակաւիկ ինչ հանդչել, հանգուցանել, հանդարտեցուցանել, թուլացուցանել զսիրտ ի զբաղմանց: դուլ, դադար հանդիստ ինչ տալ անձին իւրում.

Sex. Վեց.

Sexagenarius. Վաթսնամեայ: վաթսուն ամաց: վաթսնաւոր.

Sexageni. Վաթսուն.

Sexageſimus. Վաթսներորդ.

Sexageſima. Կիրակին որ հանդիպի քառասներորդ. նախ քան զզատիկ.

Sexagies. Վաթսուն անգամ.

Sexaginta. Վաթսուն.

Sexcenteſimus. Վեց հարիւրաւոր: վեց հարիւրորդ.

Sexcenti, ſexceni. Վեց հարիւր.

Sexcenties. Վեց հարիւր անգամ.

Sexdecim. Տասն վեց: վեշտասան.

Sexennis. Վեցամեայ: վեց ամաց.

Sexennium. Վեցեամ: վեց ամք.

Se-

Sexies. Վեց անգամ: վեցիցս.

Sextans, sexta pars assis aut alterius rei. Դանգի մասն վեցերորդ, կամ այլոյ որ և իցէ իրիս.

Sextilis mensis, Augustus: quia sextus à Martio. Օգոստոս ամիս.

Sextò, sextùm. Վեցերորդ. վեց անգամ.

Sextus, a, um. Վեցերորդ.

Sextus decimus. Վեշտասաներորդ.

Sexus, ûs. Սեռ, սեռն արուի և իգի: անդամ մարմնոյ զանազանիչ արուի և իգի: առնացի անդամ: կանացի անդամ: masculinus, արականութիւն. femininus, իգութիւն.

S I

SI: ante verbum: թէ: եթէ: cum indic. aut subjunct. ò si, ով թէ: ոչ թէ: si forte, թէգուցէ.

Sibilo, are. Սիգալ: շչել: vul. շուատանել: սուլացնել: սուլթակ տալ.

Sibilare aliquem, sibilo consectari. Շչել ի վ̄ր. շչել և շարժել զգլուխ ի վ̄ր: այպն, ծաղր առնել զնա: տալ զնա ի շչիւն: ընդ խաղս արկանել զնա.

Sibilus, i: plur. sibila, orum. Շչիւն: de aura, հնչիւն: ձայն մեղմոյ օդոյ.

Sibilus, ludibrium. Այպ: շչիւն: նախատինք: ծաղր: կատականք: պարսաւանք: խեղկատակութիւն: sibilis explodi, լինել ի շչիւն, եկատակական, ի նախատինս, յառակ մարդկան: ծաղր և մասնայց լինել և առակ նշաւակի ամենեցուն.

Sibylla, æ. Կին էր նախագուշակ ապառնեաց: մարգարէուհի.

Sic, hoc modo. Այսպէս: այդպէս: այնպէս: այս կերպիւ և եղանակաւ: նոյնպէս: նմանապէս: նմանօրէն.

Sic, ut: cum verbo. Այնպէս, այնքան, այնչափ: quibus subjungitur, մինչ: մինչ և: մինչ զի: v. g, sic doluit ut mortuus sit, այնչափ զղջացաւ մինչև մեռաւ. v. ità.

Sica, æ. Դեղարդ: աշտէ: vul. խանջալ: v. pugio.

Sicarius, ii. Մարդասպան: մարդակոտոր: actor. 21. 39. ponitur: սիկարեան.

Siccè dicere, sine ornatu. Խօսել խոշորապէս: անհամ և անպաճոյճ ոճիւ.

Siccine? Այսպէս? եթէ այսպէս? v. sic.

Siccitas, tis. Ցամաքութիւն: չորութիւն: երաշտութիւն: խորշակահարութիւն: խորշակ: երաշտ: տօթ: անխոնաւութիւն: երաշտ ժամանակի, անանձրև, անջրդի: կարծրութիւն.

Sicco, are. Ցամաքեցուցանել: չորացուցանել: զօսացուցանել: տոչորել: երաշտացուցանել: խորշակահարել: կարծրացուցանել ի տօթոյ.

Siccus, a, um. Չոր: չորացեալ: ցամաք: ցամաքեալ: զօսացեալ: տոչորեալ: ծարաւուտ: երաշտ: երաշտացեալ: խորշակահար: անջուր: անանձրև. անջրդի: անխոնաւ: sicco vestigio, ոտիւք կամ հետիւք ցամաքիւք: ցամաք գնացիւք.

Siccum: una ex quatuor qualitatibus quæ sunt, calidum, frigidum, humidum, siccum. Ցամաք. մի է ի չորից որակութեանց: որք են, ջերմ: ցուրտ: խոնաւ և ցամաք.

Sicera, æ. Ցքի, gen. ցքոյ: օղի: gen. օղւոյ.

Siclus, i: moneta apud hebræos, valens obolos 20. Սատեր. gen. ի: դահեկան. երկդրամեան: gen. մենի: սիկղն: սիկղ, gen. սիկեղ.

Sicomorus. Ժանտեայ թզենի: մոլաթզենի. մոլեթզենի.

Sicubi repereris ..... Եթէ ուրեք գտանիցես .....

Sicunde prodeat. Եթէ յուստեքէ ինչ ելանիցէ.

Sicut, sicuti. Որպ̄. որզան: հիբար: հիզան: զոր օրինակ.

Sidereus, a, um. Աստեղային. աստեղազարդ: աստեղանման: աստեղաւոր.

Sido, ere. Նստել: յատակ նստել.

Sidus, eris. Աստղ: gen. աստեղ: plur. աստեղք & աստեղունք: item աստեղաբան.

Sigillatim. Իւրաքանչիւրաբար: մի մի: մի ըստ միոջէ: ըստ իւրաքանչիւրում: որոշաբար: առանձնաբար: մեկուսի.

Sigillo, are: sigillo munire. Կնքել: կնքահարել: կնքմամբ ամրացուցանել: դրոշմել: մատանահարել.

Sigillum: i. Կնիք. gen. կնքոյ: դրոշմ: կնքուածք: դրոշմիկ: մատանի. id est annulus, orientales enim sigillum suum habent in annulo: sigillum confessionis, կնիք, խորհուրդ խոստովանութեան: illud violare, լուծանել, բանալ, քակել զկնիք խոստովանութեան: յայտնել զխոստովանութիւն: sub sigillo confessionis, խոստովանաբար: ընդ կնքմամբ խոստովանութեան.

Signaculum: ut sigillum.

Signator: is. Կնքող: կնքադիր: կնքահար: vul. մըհրբաշ.

Signatura, æ. Կնքումն : կնքահարութիւն : manu scripta, ստորագրութիւն : ձեռագիր : vul. դեստխատ.

Signifer, i. Նշանակակիր : դրօշակալ : ձողաբարձ : in epist. unionis ponitur, սէնդնայկիր : սնդնայբարձ.

Significatio verborum. Նշանակութիւն, զօրութիւն, միտք, եութիւն բառից : դիտաւորութիւն գրոց.

Significatio, indicium. Նշան : ցոյց : նիշ : նշանակութիւն : ցուցակ.

Significatio, declaratio. Ծանուցումն : զեկուցումն : հռչակումն.

Significativus. Նշանակաւոր : նշանակական : ցուցական.

Significo, are: de vocibus. Նշանակել : ծանուցանել : ունել զօրութիւն.

Significare aliquid alicui. Ծանուցանել, յայտնել, յայտնի առնել, զեկուցանել, բացայայտել զեր ինչ ումեք : ազդ առնել նմա մն : իմացեալ առնել զնա մն : գոյժ տալ նմա թէ : զեկուցանել նմա : cum narrat. տալ նմա գիտել : զգացուցանել նմա : իրազգաց առնել զնա մն : անզեկացուցանել նմա.

Signo, are: ut significo.

Signare se signo Crucis. Կնքել զՃակատ, կնքանել զինքն ի Ճակատ, նշանաւ սբոյ խաչին.

Signare aliquid aliquâ figurâ. Օրպատկերն ինչ տպել, տպաւորել ի : կնքել, դրոշմել զնա, cum instrum. դրոշմել զխաչ ի Ճակատ.

Signum, i. Նշան : նիշ : նշանակ : նշանախեց : aliquando, նպատակ : դէտ : signum quod fit, oculo, manu : ակնարկութիւն : նշանացի խօսել : ձեռամբ ցուցանել լռել : ակնարկել նմա խօսել : ակամբ նշանակել խօսել : ակնարկի առնեն յիս աչօք իւրեանց : ակնել.

Signum quod datur militibus ad pugnam. Նշան : նշանակ : փող ազդեցութեան : փողահարութիւն. հարել զպատերազմ : նշանակել փողով : փողով ազդ առնել : խրախոյս տալ, բառնալ : գոգռել, մղել զպատերազմ : մղել զզօրս ի պատերազմ.

Signum, ut sigillum. Կնիք : &c.

Signum, vexillum. Նշանակ : դրօշ նշանաց : սէնդնայք & սնդնայք.

Signum, prodigium. Հրաշք : հրաշագործութիւն : սքանչելի : նշան : արուեստք.

Signum zodiaci. Կենդանակերպ : նն ժբ: այսինքն.

Aries. Խոյն.

Taurus. Ցուլ.

Gemini. Երկաւորք.

Cancer. Խեցգետին.

Leo. Առիւծ.

Virgo. Կոյս.

Libra. Կշեռք : կշիռն.

Scorpius. Կարիճ.

Arcitenens. Աղեղնաւոր.

Caper. Այծեղջիւր.

Amphora. Ջրհոս.

Pisces. Ձկունք.

Անուանքն կենդանակերպք, զի երկոտասանքն, բաց ի նշանց, ունին զկերպարանս կենդանեաց.

Silens, tis. Լուռ : լռիկ. լռակաց : aliquando, դադարեալ և հանդարտ : անմռունչ.

Silenter, in silentio. Լռաբար : լռութբ ի լռութեան : լռելով : անխօսք և անձայն : անմռունչ : լռելեայն.

Silentium, ii. Լռութիւն : լռումն : լռակեցութիւն : պապանձողութիւն : silentium noctis, դադարումն և մութ գիշերոյն.

Facere silentium v. g. digito. Ձեռամբ ցուցանել լռել : լռեցուցանել : կարկեցուցանել : պապանձեցուցանել : խցել, փակել զբերան : զմռել : զմռեցուցանել.

Sileo, ere. Լռել. լռութբ կալ : լռա լինել : լռիկ մնալ : կալ ի լռութեան : ափ ի բերան կալ : կալ անմռունչ և անշշունչ : բերան կարկել : պապանձիլ : դադարել : պահել զլռութիւն.

Silere de aliqua re. Լռութբ պահել, ծածկել, թողուլ զեր ինչ : լռել զնմանէ.

Silex, icis. Կէմ : կայծահան վէմ.

Siliceus, a, um. Կիմային : վիմական : & moral. խիստ : խստասիրտ : քարասիրտ : անողորմ : &c.

Siligo, inis. Ցորեան : gen. ենոյ : հաՃար : siligineus panis : հաց ցորենոյ, ի ցորենոյ. ցորենեղէն :

Siliqua, æ. Եղջեր : gen. րի : ex siliquis, յեղջերէ : կճեպ : կեղեւանք ընդոց.

Silva, væ. Անտառ : Ezech. 19. ponitur, դարաստան.

Silvaticus, a, um de plantis. Ծառ, տունկ վայրենի : ինքնաբոյս : որ անդաստան բուսանի.

Silvesco, ere. Ամպարթախիլ, ստուեթափթիթ արձակել զոստս, և ստուառնալ.

Silvestris. Վայրի : վայրենի : de homine, այր վայրագ : անտառաբնակ : վայրենաբարոյ : վայրամիտ.

Silvosus, a, um. Անտառախիտ տեղի.

Simeon. Սիմեոն.

Simia, æ. Կապիկ : ապուշի : ապու-շին : ապուշինեայ : ապուշային : vul. մայ-մուն.

Simila, æ : & similago, inis. Նաշիհ : gen. նաշհոյ : մանրամաղ ալիւր : չարմա-ղուն.

Similagineus panis. Հաց նաշհեղէն, vel ի նաշհոյ : չարմաղուն հաց.

Similis. Նման : հաւասար : համագու-նակ : համգէտ : համեմատ : համանման : համագոյն : կերպարանակից : ձևակից : հա-մաձև : նմանակից : նմանի. gen. plur. նմա-նեաց : քատակ : vel in compositione, similis homini, մարդաձև : մարդատեսակ : մար-դակերպ : ի նմանութիւն, ըստ նմանութեան մարդոյ.

Similem esse. Նմանիլ : նման լինել &c. գալ ի չափ : gen. համգիտանալ : հաւա-սարիլ : համեմատիլ : ունել զնմանութիւն ընդ, vel առ.

Similem efficere. Նմանեցուցանել : նմա-նակցել զմարդ կերպարանի իւրում : առ-նել զմարդ ըստ պատկերի իւրում : քա-տակել.

Simile veri, vel vero. Ճշմարտանման : հաւանական : համեմատ ճշմարտութեան : որ ճշմարիտ երևի.

Similiter. Նոյնպէս : նմանապէս : նոյնկեր-պիւ : համագունաբար : նոյնգունակ : ըստ նմին օրինակի : համեմատաբար.

Similitudo, inis. Նմանութիւն : համաձ-ևութիւն : համակերպութիւն : կերպարանակ-ցութիւն : համգիտութիւն : համեմատութիւն.

Similitudo veri. Ճշմարտանմանութիւն : հաւանականութիւն.

Simius, ii : ut simia.

Simonia, æ : est traditio vel acquisitio rei spiritualis, pro pretio temporali. Սիմոնե-ան ախտն. սիմոնականն մեղքն : կաշառակ-րութիւն յիրս հոգևորս. տալ կամ առ-նուլ զինչ հոգևոր գնով արծաթոյ կամ իրի ինչ մարմնաւորի.

Simoniacus. Սիմոնական : որ զինչ հոգևոր տայ կամ գնէ գնով արծաթոյ.

Simplex, non compositus. Ոչ բաղկադ-րեալ, ոչ բաղկացեալ ի մասանց : անխառն ի մասանց : անմասն : պարզ : լոկ : սոսկ. զուտ.

Simplex, de coloribus non mixtis. Կար-միր ըստակ : v. g. անխառն : միագոյն.

Simplex, sincerus. Միամիտ : անմեղ. անկեղծ : պարզամիտ : արդարամիտ : լրջա-միտ : առանց պաճուճանաց : անխարդախ : անսուտ ի բանս իւր. տղայամիտ.

Simplicia, herbæ, arum. Խոտք, տունկք, բոյսք առ հասարակ.

Simplicitas, sine compositione. Անբաղ-կադրութիւն, անբաղկացութիւն ի մասանց : պարզութիւն : սոսկութիւն. զտութիւն : լո-կութիւն.

Simplicitas, sinceritas. Միամտութիւն : անկեղծութիւն : անկեղծաւորութիւն : պար-զամտութիւն : լրջամտութիւն : անմեղութիւն : անխարդախութիւն : պարզաբանութիւն : տղայ-ամտութիւն.

Simpliciter, sine compositione. Անխառն ի մասանց : առանց բաղկադրութեան ի մա-սանց : պարզապէս : զտաբար : լոկապէս : սոս-կապէս.

Simpliciter, sincerè. Միամտաբար : պար-զամտաբար : անկեղծաբար : պարզամ-տութբ : առանց պաճուճանաց : անմե-ղաբար.

Simul, cum alio. Ընդ : cum dat. v. cum.

Simul, eodem tempore. Ընդ : զոյգ ընդ : ի միասին. համայն : համօրէն : միատեղ : համանգամայն : միահաղոյն : միանգամայն : կից նմա : ի նոյն ժամանակի. միահամուռ : համակ : ընդ միմեանս : ընդ իրեարս : vel in compositione, simul natus, համածին : si-mul diffusus, համատարած : համափիւռ, simul existens, համագոյ : simul operans, զու-գագործ : &c. quæ sunt simul, միասնական : զուգակից : ընկերակից.

Simul ac, simul ut ortus est sol. Զոյգ ընդ ծագել արևու : իսկոյն զկնի ծագման : իբրև ծագեցաւ.

Simulacrum. Պատկեր : կերպարան : կուռք : դրօշած.

Simulatè. Կեղծաբար : կեղծաւորապէս : դաւաճանաբար : կեղծամտաբար : կեղծամ-տութբ. խաբէութբ : գաղտամտաբար : խո-րամանկութբ.

Simulatio. Կեղծութիւն : կեղծաւորութիւն : կեղծամտութիւն : գաղտամտութիւն : նենգա-ւորութիւն : խորամանկութիւն : մթնաբարոյու-թիւն : ծրարաբանութիւն.

Simulator, is. Կեղծաւոր : կեղծամիտ : գաղտամիտ : անպարզամիտ : անմիամիտ : ծրարաբան : անյայտ բնութբ : դաւաճան. խաբեբայ.

Simulo, are. Կեղծել : կեղծաւորել : խորամանկել : simulat se nescire, զինքն ձևացուցանէ ոչ գիտել : simulat se ægro-tum, զինքն կերպացուցանէ հիւանդ : պաճառէ զհիւանդութիւն : ցուցանէ զինքն

եբրև գհիւանդ, եբրեն հիւանդ եղե : simulat se ire, դեմ դնե երթալ : դեմ է նր երթալ.

Simultas, tis. Ընդդիմութի : խռովութի : քէն : առերութի : խէթ : v. inimicitia.

Simus, i. Կարճուռնչ : տասաքիթ : առպիակաքիթ.

Sin, sin autem. Իսկ եթէ, բայց թէ.

Sin minus. Հակառակ թէ ոչ : յոյժ սակաւ : բայց միայն.

Sinapi, indecl. sinapis, is. Հնանանեխ : gen. սնանանեխոյ : vul. խառատալ.

Sincerè. Պարզապէս : պարզամտաբար : անկեղծաբար : անմեղաբար : անխարդախութիբ : ճշդիւս : առանց պաճուճանաց : մեկն.

Sinceritas, tis. Հիամտութի : պարզամտութի : լրջամտութի : անմեղութի : տղայասիրտութի : անկեղծութի : յայտնախօսութի : անկեղծաւորութի : արդարախօսութի : անխարդախութի : անխորամանկութի.

Sincerus, a, um. Հիամիտ, պարզասիտ, լրջամիտ : տղայասիտ : անմեղ, արդարախօս : անկեղծ : անխարդախ : անխորամանկ : յայտնախօս : անսուտ ի բանս իւր.

Sinciput, pitis : pars capitis anterior. Ճակատ : առաջին գլխոյն : առաջին կողմն, առաջ կոյս գլխոյն.

Sindon, is : amictus ex lino. Պատառականակ : կտաւ : դատարկ, & դատարկաւ.

Sine. Առանց : Թարց : cum genit. vel ան in compoſit. v. g. ſine fine : անվերջ : ſine errore, անսպալ : ſine aure, ականջաւ : ſic de aliis.

Singillatim. Առանձինն : առանձնաբար : մեկուսի : մի ըստ միոջէ : մի մի : մանրամասնաբար : մասն առ մասն : իւրաքանչիւրաբար.

Singularis, ſolus. Մի և նոյն : միական : միակ : միայնակ : անզոյգ : անընկեր : որ ոչ ունի զոք զոյգ ինքեան.

Singularis, eximius. Յատուկ : անհրաշալի : գերազանց : աչքառու, ազոյն : կատարեալ : մեծ յոյժ : նշանաւոր.

Singularis, proprius. Իւրն : յատուկ : բնականն : անհրաժեշտ : բնաձին : ընդհանուր.

Singularis numerus. Թիւ եզակիան.

Singulare certamen. Առանձնամարտ : մենամարտութի : ճակատամարտութի.

Singulariter. Մանաւանդ : մանաւանդ : յատկապէս : յատուկ ինչ կերպիւ : խնկասէս : խիստ : կարի յոյժ : ի վեր քան զսովորութի : at in grammat. Եզակի.

Singulatim, ut ſingillatim.

Singuli, orum. Իւրաքանչիւր ոք, etiam de inanimatis : ամէն ոք : մի մի : իւրաքանչիւր բանք, ſingula verba : ամէն : դուք իւրաքանչիւրդ, ſinguli ex vobis : ſingulis menſibus, ըստ միոյ միոյ ամսոյ : ſingulis annis, ամէն ամէն : յիւրաքանչիւր ամէ : ſingulis diebus, օր ըստ օրէ : յամէ աւուրս : զօր հանապազաղ : ſingulis civitatibus, ըստ քաղաքաց քաղաքաց : ըստ քաղաքին : ըստ միոյ միոյ քաղաքին.

Singultim. Փղձկահեծեծս, ընդհատեալ փղձկահղձիւ, փղձաբզբզանք ձայնիւ.

Singultio, ire. Հեծել : հառաչել : յոգւոց հանել : սիրտ մորմոքիլ : սիրտ թախծիլ : սրտիւ փղձկիլ : մեծ ձայն ձգել ոչ կարէր, այլ ի միտս հեղձնոյր և ի սիրտ փղձկէր : կսկծագին մորմոքիլ : բորբոքիլ զփորձուկս սրտի : more ægroti, տքալ.

Singultus, ûs. Հեծումն : հեծութի : հառաչանք : կոծ : ողբումն : հեծեծանք : կողկողանք : թախծութի, մորմոքումն, փղձուկ սրտի : & quod galli dicunt, le hoquet, հեծութի ակամայ : vul. սէկսէկէ.

Siniſter, a, um. Ձախակողմեան : ձախու ձկն, ձախու ձեռն : ձախակողմանի.

Siniſter, funeſtus. Ձախող : ձախողակ : չարադուշակ : անյաջող : աղէտալի.

Siniſtra : æ. Ձախակ, gen. ահեկի : ձախ & ձախու ձեռն : ձախ կողմն : ad ſiniſtram, ընդ ահեկէ : ի ձախու ձեռն : vide ſiniſtrorſum.

Siniſtrè. Ձախողաբար : անյաջողաբար : ձախողակի.

Siniſtrè aliquid accipere. Ձախողել զբանն առ վատթարագոյն կողմն : անսխալ ձախադուշակել զչար ինչ ոգէտ.

Siniſtrorſum, ad ſiniſtram. Ընդ ահեկէ : յահեակ : ի ձախմէ : ի ձախակողմն.

Sino, ere. Լոել, Թոյլ տալ ինձ առնել : ձնել, Թողուլ, Թուլացուցանել, Թողացուցանել ինձ, vel զիս առնել : ոչ արգելլել : ſine comedat. արձակեա զիս ճաշակել : տուր նմա հրամանն, Թող զիս զի կերցէ.

Sinuo, are. Ծալել : կռինել : պտուտակ դալարել ի շրջանս, ի պտոյտս բազումս.

Sinuoſus. Թիւրաճոճ : յորձապտոյտ, յորձապտուտակ : շրջապտոյտ : դալարեալ ի պտոյտս բազումս.

Sinus, us : pars corporis. Ծոց, ոյ : գիրկ,

գիրկ, gen. գրկի : գոգ : ծիծ : գրապան : ad ſinum Eccleſiæ, առ գրապան եկեղեցւոյ.

Sinus maris. Ծովածոց ծովու : ծոց, խորշ ծովու : ſinus Adriaticus, Հանդրիին անդունդք : վէնէտիկի ծով : ադրիատիկեան խորշ.

Siphon. Հրացեալ լուլայն, որով զջուրն, զգինի յամանէ ի վեր մղեն, արտահանեն.

Siphon, ſiphunculus in fontibus. Ցայտուղ լուլայ որով ջուր աղբերն ի վեր մղի.

Siquandò. Եթէ երբեմն.

Siquidem, quandoquidem. Որով հետեւ ſi quidem, ſi tamen, բայց եթէ : միայն թէ.

Siren, is: monſtrum marinum, ſuperiori ſui parte, virginis formam referens : inferiore, in piſcis caudam deſinens. Ծովային խառնակերպ ի կնոջէ ի վեր, եւ ի ձկանէ ի խոնարհ. կարի յոյժ քաղցրաձայն : Սիրենայ : aliis յուշկապարիկ. aliis համբարու.

Siſtema, tis. Սյարդ : կարգադրութիւն : սահմանք. դիրք ամ մասանց առ միմեանս.

Siſto, ere aliquem. Ունել : ըմբռնել զոք: ըմբռնեալ կացուցանել : ſiſtere currum, բուռն հարեալ արգելուլ զկառսն: ſiſtere ſolem, արգելուլ, կառուլ զարեգակն ի գնացից իւրոց. կապեալ կացուցանել. ըմբռնեալ պահել, կանգնեցուցանել. ոչ թողուլ.

Siſtere gradum. Զկայ, զանգի առնուլ : կալ : կառեալ կալել : արգելուլ յերթալոյ.

Siſtere profluvium ſanguinis. Ցամաքեցուցանել զաղբիւր արեան : կալ ի բղխմանէն.

Siſtere alvum. Փնդել, պնդացուցանել, պակել զփորն.

Siſtere ſe alicui. Հյալ, զինքն կացուցանել, գալ յանդիման ումեք.

Siſtrum, i. Ծնծղայ : ցնծղայ. Թափ փողերիկ բոժոժօք բաղմօք եւ ծնծղայիւք յօրինեալ զոր ի խաղս հարին.

Sitiens, tis: ſitibundus. Ծարաւի. ծարաւեալ : ծարաւուտ : պապակեալ : ի բարձել առողջանէր զպապակեալ հոգիս : որոյ լեզու ցամաքեալ է ի ծարաւոյ : item de terra, ցամաքեալ : անջրդի : ծարաւուտ : խորշակահար : երաշտացեալ.

Sitio, ire. Ծարաւել : փափագել, պապաքել, պապակել, կարօտել, տապանալ : խարշատեալ տոչորել ի ծարաւոյ.

Sitis, is. Ծարաւ. ոյ : ծարաւութիւն : պապաքումն : պապաքութիւն : aliàs, ակր : ցանկութիւն : փափագումն : v. deſiderium.

Situla, & ſitulus : vas quo aqua hauritur. Դոյլ, gen. դուլի & դուլոյ : դուլի հանել զջուր ի ջրհորէ.

Situs, a, um. Զետեղեալ : եդեալ: domus ſita in amœno loco, գեղեցկանիստ : յախորժագոյն տեղի շինեալ : ſita ad orientem, ad mare, զդիր ունի ընդ արեւելս : ծովահայեաց : տեղաւորեալ առ : Sanctitas in eo ſita eſt, ut, յայս կայանայ սրբութիւն, յայս կախեալ կայ զի : այսու կատարի զի.

Situs, ûs : urbis v. g. Զետեղեցումն, նիստ, տեղաւորութիւն, դիրք, տեղի, կայանք, նստուածք քաղաքին.

Situs, ûs : teter & fœdus odor in locis humidis & ſole carentibus. Զազիր եւ գարշելի հոտն որ ծնանի ի տամկութե եւ խոնաւ եւ ստուերային տեղիս.

Situs, lanugo ex humore contracta in locis humidis. բորբոս : in pane, ծաղիկ : in liquidis, փերփ : v. mucor.

Situs, ſqualor & ingratus odor corporis male culti. Զազիր հոտն եւ կեղտութիւն մարմնոյն.

Situs, veternus, torpor. Ծուլութիւն : թուլութիւն : լքումն սրտի եւ ձեռաց. vide inertia.

Sive. Եթէ : կամ թէ : թէ եւ : ſive vir, ſive mulier, եթէ մարդ կամ թէ եւ կին : թէ մարդ թէ կին : մարդ ու կին.

S M

Smaragdus, i : gemma viridis coloris, tertiam, in ordine gemmarum, nobilitatem obtinens. Զմրուխտ. զմրութ ակն կանաչ որ ի մէջ ականց ունի զերրորդ տեղի : զօձն կուրացուցանէ.

Smegma, tis : ſapo, & quidquid abſtergit & purgat. Սապոն : օճառ : կամ այլ ինչ որ ի կեղտութէ սրբէ, մաքրէ, ջնջէ.

Smyrna, æ. Զմիւռնիայ : vul. իզմիր.

S O

Soboles, is. Զաւակ : որդիք : ազգ. տոհմ : ցեղ.

Soboleſco, ere. Մարդիկ բազմանալ : շատանալ.

Sobriè. Զգաստաբար : զգաստութբ. լրջաբար : կշռով եւ չափով.

Sobrietas, tis. Զգաստութիւն : լրջութիւն : զգաստամտութիւն. չափ : չափաւորութիւն : համեստութիւն : համեստաբարոյութիւն : հա-

մեստ

միատ կենցաղավարութիւն : զգաստ կերակուր և ըմպելի.

Sobrina, æ. Մօր քեռ աղջկան աղջիկ : հօր եղբօր աղջկան աղջիկ.

Sobrinus, i. Մօր քեռ որդւոյն որդի : հօր եղբօր որդւոյն որդի.

Sobrjus. Զգաստ : պարկեշտ : համեստաբարոյ : համեստակենցաղ : զգաստասէր : սակաւաբեր : փոքրախում : սակաւակեր : լուրջ.

Soccus, ci. Հողաթափ : կօշիկ.

Socer, i. Աներ, ոյ : որ է իմ կնոջ հայրն : սկեսրայր : gen. սկեսրէի, & սկեսրաւն, որ է իմ առն հայր, կամ իմ կնոջ մօրն հայր.

Sociabilis, comis, ſocietatis amans. Հեզ : հեզամիտ : հեզաբարոյ : դիւրամատոյց : դիւրահաս մարդ : ազատաբարոյ.

Societas, tis: cum aliquo. Հաղորդութիւն : ընկերութիւն : ընկերակցութիւն : կցորդութիւն կենաց : կենակցութիւն : երթեկցութիւն : կենցաղակցութիւն : միաբանութիւն.

Facere ſocietatem cum aliquo. Կենաց, հաղորդութիւն ունել ընդ ումեք : ընկերանալ, ընկերակցել, միաբանել, միաբան, ընկեր լինել ընդ : ſi in commercio, արծաթոյ, վաճառոյ հաղորդութիւն ունել : ածել ինձ զոք վաճառոյ կցորդ : զինչս առաքել ընդ միմեանս : զարծաթն մէջ ի մէջ դնել.

Socio, are unum cum alio. Կցել : զուգել : շաղկապել : կապակցել : զուգակցել զմին ընդ միւսում : v. conjungo.

Socius, ii. Ընկեր : ընկերակից : կցորդ : հաղորդ : հաղորդակից : կցորդակից : հետամուտք ընդ միմեանս : միաբան : in commercio, արծաթոյ, վաճառոյ, առ ուրի կցորդ : ընկեր : զոր ածի ինձ վաճառոյ կցորդ : զուգամասն : & quæ ſuprà : in via, ճանապարհորդակից : ուղեկից : in vita, կենակից : ընդակից : կենցաղակից : հացակից : սեղանակից : տնակից : in ſtudio, ուսումնակից.

Socordia, æ. Թուլութիւն : ծուլութիւն. Լքումն ձեռաց և սրտի : թմրութիւն, ծանրութիւն : պղերգութիւն : հեղգութիւն : խառնակմտութիւն : հիւանդամտութիւն : դանդաղկոտութիւն : անհոգութիւն.

Socorditer. Թուլապէս : պղերգաբար : անհոգապէս : v. pigrè.

Socors, dis. Թոյլ : ծոյլ : լքեալ ձեռօք և սրտիւ : պղերգ : հիւանդամիտ : որոյ հոգի նկքէ ի ձանձրութենէ : անհոգ : vide piger.

Socrus, ûs. Զոքանչ : կնոջ իմոյ մայր : սկեսուր, vel սկսեսուր : gen. սկեսրի որ է առն իմոյ մայր.

Sodalis. Ընկեր : ընկերակից : սեղանակից : համշիրակ : խրախակից.

Sodalitas, tis. Ընկերութիւն : ընկերակցութիւն : սեղանակցութիւն : հաղորդութիւն, կցորդութիւն սեղանոյ.

Sodomia, æ. Արուագիտութիւն : արուամոլութիւն : սոդոմայական մեղքն : խառնակութիւն արուի ընդ արուի : արուագացութիւն : item արուագիտութիւն ընդ կնոջ ակէտք անբնական : իգամոլութիւն : peccatum illlud admittere : գիտել զարու : ընդ արուամատանել : արու ընդ արուի խառնակել, զուգաւորել : aliàs գիտել զկին արտաքոյ բնական կարգին.

Sodomita, æ. Արուագէտ : արուամոլ : արուազանգ : արուախառն : որձամոլ.

Sol, is. Արեգակն, gen. կան : արեւ, gen. արեւու : dicitur & արեգն : plur. արեգակունք : արփի : լուսաւոր մեծ յիշխանութիւն տուընջեան : ſol centum ſexaginta ſex vicibus major eſt terrâ : արեգակն ճ.կ.զ. անգամ մեծ է քան զերկիր. ad ſolem ſedere : առ արեգակն, յարեւու, ընդ արեւու, ի դէմս արեւու նստել և ջեռնուլ : յարեւ հանել զիր ինչ.

Solamen, inis. Մխիթարութիւն : v. conſolatio.

Solaris. Արեւական : արեւային : արեգակնային : de horologio, արեւաժամացոյց.

Solarium domûs. Տանիք, gen. նեաց.

Solatium. Մխիթարութիւն : v. conſolatio.

Solator, is. Մխիթարիչ : սփոփիչ : vide conſolator.

Solea, æ. Կօշկաց կամ հողաթափին տակն է : item հողաթափին կերպն էր որ է այսօր շինականաց մուճակ կամ չարուխ.

Solea ferrea. Ձիոյ նալն : aliis, պայտ.

Solecismus, mi. Սխալանք ընդ դէմ շարադրութեան բառից.

Solemnis. Հանդիսական : հանդիսաւոր : հանդիսի օր : փափուկ օրն : հանդիսավէհ : մեծարգոյ : մեծահանդէս.

Solemnitas, tis. Հանդէս, genit. հանդիսի : հանդիսաւորութիւն : հանդիսութիւն : տօնախմբութիւն որ կատարի մեծ փառօք և վայելչութեամբ : երեւելի և շքեղ փառօք : հանդիսավէհութիւն : մեծարգոյութիւն.

Solemniter. Հանդիսապէս : հանդիսաւորապէս : մեծաւ հանդիսիւ : մեծ փառօք և վայելչութեամբ : երեւելի և շքեղ փառօք :

solem-

solemniter celebrare, հանդիսիւ մեծաւ տօնել, կատարել, հռչակել, տօնախմբել զօրն: փափուկ ունել զնա.

Soleo, ere. Սովորել: սովորութիւն ունել: հանապազորդ և յաճախ յաճախ լինել ի.

Solers, tis. Խելահաս, հմուտ, փորձառնելոյ: հնարագէտ: խորագէտ: յաջողակ: հանճարեղ: ճարտարապետ: այր գործոյ. չարհալի.

Solerter. Հմտաբար: յարմարապէս: ճարտարապէս: հնարիւ: հնարագիտութեամբ: յաջողակութեամբ.

Solertia, æ. Հնարք: հնարութիւն: հնարագիտութիւն: խելահասութիւն. հմտութիւն: չնորհք: յաջողակութիւն: խորագիտութիւն: հանճարեղութիւն: ճարտարապետութիւն: բնաւորութիւն: յարմարութիւն առ.

Solidè. Հաստատապէս: պինդ պինդ. անխախտաբար: ուժգնաբար: անսասան. solidè probare, ստուգիւ և հաւաստեաւ ցուցանել. յայտնի, հաստատ, բռնադատ պատճառօք հաստատել:

Solidè, integrè. Ամբողջապէս: կատարելապէս: անթերի: լիով: լիապէս: բոլորապէս: ըստ ամի: համօրէն: բոլորովին.

Solidesco, ere: de plaga. Վիրին շրթունքն կցել ընդ միմեանս: յիրեարս գալ.

Soliditas, tis: phys. Լիութիւն: պնդակազմութիւն: վճռութիւն: պնդութիւն.

Soliditas, moral. Հաստատութիւն: անշարժութիւն: պնդութիւն: անխախտութիւն: ուժգնութիւն.

Solido, are. Հաստատել. պնդացուցանել: պրկել: կարծրացուցանել: թանձրացուցանել.

Solidus, a, um: non vacuus. Լի: պնդակազմ. վճիտ: որ ի ներքս ունայն չէ: պինդ.

Solidus, firmus. Հաստատ. հաստատուն: հաստատակառոյց: անքակ: անխախտ: անսասան: անշարժ. պինդ: պնդակազմ: կայուն: հաստատահիմն: մնացական: յարակայ. յարամնայուն: ամուր: պիրկ. solidus cibus, հաստատուն, ուժով, զօրաւոր կերակուր: solida ratio, հաստատուն, յայտնի, զօրաւոր, յաղթօղ, բռնադատ, հաւաստի պատճառ և առանց պատասխանի տալոյ: solida pecunia, փողն կատարեալ, ողջ, ամբողջ, անթերի, անպակաս.

Solitarius, de homine. Միանձն: plur. միանձունք: միանձնեայ. առանձնական: անապատական: անապատաւէր. ճգնաւոր. միակեաց: հրաժարեալ, մեկուսացեալ յաշխարհէ. միայնակեաց: անապատաւոր.

Solitariam vitam agere. Լռութեամբ, առանձնութեամբ վարել զկեանս: առանձնութեամբ կեալ: ճգնել: հրաժարել յաշխարհէ: մեկուսանալ ի մարդկանէ: յանապատի կեալ.

Solitariè. Լռելեայն: առանձինն: առանձնակի: առանձնաբար: մեկուսի: զատ և որիշ ի մարդկանէ: ջոկ, ի բաց, ուրոյն յաշխարհէ.

Solitudo, inis: locus semotus. Անապատ. ճգնաւորան: միայնարան: տեղի անմարդաբնակ: անքոյթ ի մարդկանէ.

Solitudo, vita solitaria. Միակեցութիւն: առանձնական կեանքն. առանձնութիւն: ճգնութիւն: միայնակեցութիւն.

Solitus, a, um: res solita. Սովորական: հանապազորդ: հասարակաց: յաճախագոյն: որ է ըստ սովորութեան և բնական կարգի.

Solitus, qui solet. Սովոր: սովորեալ: հանապազորդեալ: յաճախ: յաճախեալ ի: ընդելացեալ.

Solium, ii. Արքունի աթոռն: գահոյ: գահաւորան: Թախտ, & տախտ.

Sollicitatio, nis. Խռովիր: հետեւումն զկնի փառաց: ջան, ջանադրութիւն զհետ. փափագ առ: յոյժ ջղիւ պահանջումն: թախանձանք.

Sollicitatio, inductio ad .... Յորդորումն: յորդորանք: ստիպումն: շարժումն: համոզումն առ: item, si ad malum, փորձութիւն: փորձանք. գրգռումն: ազդումն չարին: հրապուրանք: հրապոյր: շողոքորթութիւն առ չարն.

Sollicitator ad malum. Փորձիչ: ներդրդօղ: առաջնորդ չարեաց: բանսարկու: շողոքորթօղ: որ գրգռէ, ածէ, շարժէ զմեզ ի չարն. սերմանօղ չար խորհրդոց.

Sollicitè, sollicitò, accuratè. Զգուշապէս: մտադրաբար: ուշադրութեամբ: ջանիւ մեծաւ: ջանադրութեամբ: հոգունակութեամբ: հոգածութեամբ: զբաղմամբ. մեծ ստիպաւ.

Sollicito, are aliquid. Խռովել զիրն ինչ: ի խռովիւ լինել. յոյժ ջղիւ պահանջել: թախանձել մեծ ստիպաւ: պնդել յաղաչանս. նախանձել ընդ փառս: փափագել առ: զհետ, զկնի երթալ փառաց: ջանալ զհետ: ստիպել զկնի: հետամուտ լինել: փութալ ի փառսն.

Sollicitare aliquem ad ..... Ստիպել, յորդորել, ածել, շարժել, զարթուցանել, քարշել,

ընել, ձգել, յօժարեցուցանել զոք ընդ ի չար, ընդ ի բարի, կամ չար ու բարի առնել: fi ad malum, դրդել, դրդոճել, դրդռնել, հրապուրել, շողոքորթել, համոզել զոք ի չարն, vel չար առնել.

Sollicitare judicium, judicem donis. Օդաստաւորն, զդատաստանն ընդրել կաշառօք: կաշառել զդատաւորն: բենկանել, ապակառնել զնա կաշառօք.

Sollicitudo, inis: anxietas. Հոգ: զբաղմունք: աշխատանք: հոգածութիւն: նեղղութիւն, անհանգստութիւն արտ: vide anxietas.

Sollicitudo, cura. Հոգ: հոգաբարձութիւն: խնամ: խնամածութիւն: խնամարկութիւն: v. cura.

Sollicitus, anxius. Օբաղեալ բազում եւնք: բազմազբաղ: անհանդարտ, անհանգիստ արտիւ: վարանեալ, շփոթեալ մտօք.

Sollicitus, cui curæ eſt. Հոգնամօղ: խնամ արկու: խնամակալ: զգոյշ: զգուշաւոր: որ զհոգս իւր ծանէ կ՚ս. որ ձգնութիւն ունի յանձն իւր կ՚ս: որ անքուն ակամբն հոգայ: որ զփոյթ ի մէջ առնու կ՚ս. &c. v. cura.

Solor, ari. Սփոփանել. սփոփել: vide conſolor.

Solſtitialis dies. Արեւադարձական օրն: dies totius anni productior ſcilicet 22. Junii: aut dies totius anni brevior, nempe 22. Decembris: օրն ի երկարադոյն բոլոր տարւոյն, այսինքն յունիսի քսաներկրորդ ելկոտոդ: կամ օրն ի կարճագոյն բոլոր տարւոյն, այս ինքն դեկտեմբերի ԻԲ.

Soſtitialis circulus. Բոլորակ արեւադարձման: alius eſt Tropicus Cancri quem ſol deſcribit 22. Junii: այլ ի բոլորակ արեւադարձման ամառնայնոյ կամ խեցգետնի զոր ծրագրէ արեգակն առ ԻԲ: յունիսի: alius eſt Tropicus Capricorni quem ſol deſcribit 22. Decembris, այլ ի բոլորակ արեւադարձի ձմերայնոյ կամ այծեղջիւր, դեկտեմբերի ԻԲ.

Solſtitium. Արեւադարձ, gen. ձի: արեւադարձութիւն: արեւակացութիւն: աբեւակաց: դարձ արեգականն առ մեզ: eſt punctum maximæ diſtantiæ ſolis ab æquatore, graduum ſcilicet 23. cum dimidio: ի կէտն բացագոյն հեռութիւն արեգականն ի հասարակած. բոլորակէն, աստիճանաց ԻԳ. ու կէս.

Solſtitium æſtivum 22. Junii, quando ſol ingreſſus Cancrum, ſtare videtur, nec progreditur ulterius, ſed redit verſus æquatorem. Արեւադարձ ամառնայինն յունիսի, յոր ժամ արեգակն հասեալ ի նշան աստիճանն խեցգետնոյ, կառնալ կայ անդ և ոչ զանց առնէ յայն կոյս, բայց անդրէն յետ դառնայ առ հասարակած լծակն.

Solſtitium brumale 22. Decembris quando ſol ingreſſus Capricornum, ſtare illic videtur, neque ulterius ad auſtrum fertur, ſed redit verſus æquatorem. Արեւադարձ ձմեռնայինն յունիսի, յոր ժամ արեգակն մտեալ ի նշան աստիճանն այծեղջիւր, արդիլի անդ, և ոչ խաղայ յայն կոյս ի հարաւ կողմն, այլ անդրէն դառնայ առ միջադիծն.

Solubilis, le. Լուծանելի: & alia ex voce, inſolubilis.

Solum, terra. Հող: հող: vul. զգին.

Solo æquare. Յատակել: հողալարել առնել: տապալել, կործանել ի հիմանց: քարայատակ առնել: v. everto.

Solùm, ſolummodò. Միայն: ſolummodo ora, աղօթս և ԼԹարս: non ſolum non contriſtamur, ſed etiam ...., ոչ ԼԹէ միայն ոչ դատակից լինիմք, բայց յաւէտ ուրախ եմք.

Solvo, ere aliquem vinculis. Լուծանել, աղատել, ղերծուցանել, հանել, փրկել, ապրեցուցանել, Թափել, արձակել զնա ի կապանաց: խորտակել, խլել, լուծանել զկապանս նր.

Solvere alvum. Լուծանել, ելնել զիջն.

Solvere è portu. Ճարտկել զկառն: արձակել զՔուչարանս նաւին: խաղալ ի խոր: մեկնել և ցամաքէն և զնաւն խաղացուցանել ի խորս.

Solvere dubium. Լուծանել, պարզել, մեկնել, պարզաբանել, յայտնել զտարակուսութիւն: առեղծանել զառակն. հանել զդառասպելս.

Solvere pecuniam, debitum. Օգտակ, դպարտն տալ, հատուցանել, վճարել, ջաւել: տալ զգինս նրին.

Solvendo non eſſe. Աննքաւելի, անվճարելի, անհատուցանելի ևս պարտք նր: ոչ ունի ուսոյն հատուցանիցէ: ոչ է հատուցանել զպարտսն: սպառ սպուռ և անվճար ճասց: ոչ ունի զի վճարեսցէ զ. ի նեղջոյ պարտուց, vel պարտուց տակն ճացեալ է.

Solvendo par. Որ ունի ուսոյն հատուցանիցէ: որ բաւական է վճարել.

Solvere nivem. Օձիւն հալել, լուծանել: սառուցեալ ջուրն եղոյզ ցուցանել: metalla

talla ſolvere , ղերկաթ &c. հալել , հնուլել , թափել .

Solus , a , um . միայն : միայնակ . ſolus Deus eſt bonus , բարի է միայն Աստուած .

Solutè . համարձակապէս : անբռնաբար : վստահաբար .

Solutio , nis : liberatio . ազատութիւն , լուծումն , ղերծումն ի կապանաց .

Solutio pecuniæ . հատուցումն , վճարումն . վճար պարտուց .

Solutio dubii . լուծումն , մեկնութիւն , պարզութիւն , յայտնութիւն տագնապութեան .

Solutio matrimonii , non eſt niſi quo ad thorum . զատումն լուծումն , արձակումն , քակումն : որոշումն , հրաժարումն ի կնոջ կի ոչ ի բայց միայն ըստ անկողնոյն և բնակցութեան .

Solutus , a , um , vinculis . լուծեալ , ազատեալ , արձակեալ , թափեալ , ճողոպրեալ , հանեալ , ի բռնի և կապանաց .

Solutus jurejurando . լուծեալ , արձակեալ , սէր և քաւեալ յերդմանէ իւրմէ . անպարտ , անպարտականն .

Solutus curis . ազնիւդ : անհոգ : հանդարտ . խաղաղ և հանդիստ : անվրդով .

Somniator , ſomnioſus . երազասէր . & in mor. շաղփաղփող : շաղփաղփուն : առասպելագէտ .

Somniculoſus , ſomnolentus . նիրհասէր : դիւրաքուն : որոյ աչք քուն սիրող ծանրացեալք են ի քնոյ . քնեաց : քնասէր : խորաքուն . Թմրեալ ի քնոյ . քնով դանդաղեալ .

Somnio , are . Երազս տեսանել . երազ երազիլ ինձ . երազով երևիլ ինձ և տես ք ինձ պիղերի : & in mor. շաղփաղփիլ : զառասպելս խորհիլ , և միտս ածել .

Somnium , ii . երազ : ոյ . տեսիլ դիշերոյն : երազատեսութիւն . ցնորք դիշերայնք . ցնորք տեսլեանց : անուրջք դիւահանք . in ſomnio , երազով : յերազի : յանուրջս : ſomniorum interpres , երազահան : երազատուր .

Somnia , commenta , orum . յուս ինչ և անոտն : շաղփաղփութիւնք : առասպելք . ունայնութիւն .

Somnus , i . քուն : gen. քնոյ : նինջ : ննջումն : նիրհումն : անուրջք : քուն ասի երազի մահու , և մահանգոյն նիրհումն : ſomnus gravis , խոր քուն և ծանր : gen. ծանու . abl. ծանո՛է : ſomno oppreſſus , ծանրացեալ , ընկղմեալ ի քնոյ : quod per ſomnum contingit , անրջական : դիշերայնն . երազական .

E ſomno excitare . Զարթուցանել , յարուցանել , թափել , սթափեցուցանել , ընդոստուցանել զոք ի քնոյ : è ſomno excitari , արթնուլ զարթնուլ , սթափիլ ի քնոյ : v. excito .

Sonitus , ûs . Ձայն : gen. ձայնի : հնչիւն : ſonus inſtrumentorum , ձայնք արուեստական : ſonitus frondium , շշնջիւն , շշունջ , շշնջումն տերևոց : rotarum curruum , շաչիւն , շաչիւն կառաց : equorum , շահաստակիւն հնձելոց : ընդիւն , ընդմաձանք , ճիահիւն , ընչիւն , բոմբիւն , շառաչիւն , դընդիւն նրխվարաց , armorum , ճիահիւն աղեղանց : ընդիւն վահանաց : ճիահիւն վահանաւոր վառելոց : aquarum , շառաչիւն , շառաչումն , խաղխաղջիւն , կարկաչումն , ձայն կարկաչատահ , կարկաչահոս ջրոց : դընդչումն գետոյն որ ահագին դընդչմամբն ինքանէ ի դաշտ : avium , ճարճատիւն թռչնոց : rixantium , բրթճիջիւն : æris , զօղանջումն պղնձի : cathedræ , menſæ , portæ quæ moventur : ճռռումն : ճռնչիւն : tubæ , դոչիւն , հնչիւն , ձայն փողոց .

Sono , are . զօղանջել : հնչել : դոչել : հանել , տալ դձայնս .

Sonare , ſignificare . նշանակել : ունել զիւրումն .

Sonor , is . Ձայն : հնչիւն : v. ſonus .

Sonorus , a , um . հնչողական : ձայնատու : զօղանջողական : որ ձայն հանէ .

Sons , tis . պարտական , պարտաւորեալ մահու : մահապարտ .

Sonus , i . Ձայն . շշնչիւն : շշնչումն . հնչումն . հնչիւն . դոչիւն : զօղանջումն .

Sophonias , æ : unus ex 12. min. prophetis . Սոփոնիա : մի յերկոտասանն փոքունց մարգարէից .

Sophiſma , tis . իմաբէական և պատեհ ձեռնարկութիւն : Ճարտասրաբանութիւն .

Sophiſtes , æ . իմաստասէր : Ճարտասրաբան . որ խաբէական և պատեհ ձեռնարկութիւ խաբէ : in epiſt. unionis legitur , սոփեսաէայք : սոփրատեանք : իմաստասիրաբար ſophiſticè .

Sopio , ire . Թմրութիւն , Թմբրութիւն , քուն արկանել , բերել , ածել ի վր . Թմրեցուցանել : նիրհեցուցանել : ննջեցուցանել : & paſſivè , Թմրել , Թմբրիլ : աչք , դէմս ծանրանալ ի քնոյ : զքնով անկանիլ : քուն ունել զիս : քուն , Թմրութիւն անկանել ի վր իմ : ի քուն մտանել , երթալ : նիրհիլ ի քուն : քուն տանիլ , հոխել զիս .

Sopitus, a, um. Ննջեցեալ: Թմբծեալ: Ծանրացեալ ի քնոյ.

Sopor, is. Թմբուկ: Թմրուկ: Նիրհումն: Քուն: Ծանրուկ աչաց: Ծանրացումն մտաց.

Soporifer, ſoporus. Թմբեցուցիչ: Քնաբեր.

Sorbeo, ere. Կլանել: vul. ուլ առլ v. abſorbeo.

Sorbilis, ovum ſorbile. Ձուխառն: Թևխաշ: Ջրով խաշեալ.

Sorbillo, are. Ծծել: կլլել: քիչ քիչ խմել.

Sorbillum, ſorbitiuncula. Իւաշու, զարդանակ: Շուրվայ: aliis բլիթ: ըմպելն: խմելի.

Sorbum, i. Հաղորան: gall. corme.

Sorbus, & ſorbum. Հաղորենի: gall. cormier.

Sordeo, ere. Աղտեղանալ: աղտեղել: բծաւորել: արատել: զաղրանալ: կեղտոտել: աղտոտել: կեղտոտ, աղտեղի, լինել.

Sordere mihi. Աղո ոչ ինչ հաճարել, Թուել: դարշելի, պիղծ, ղղռնելի, ի դարշանս լինել ինձ.

Sordeſco, ere. Աղտեղանալ: ut ſordeo.

Sordes, ium. Աղտեղութիւն: կեղտոտութիւն: կեղտոտութիւն: զաղրութիւն: աղբ: աղբեւ: աղտ: կեղտ: աւելցանք: & moral. դարշանք: խայտառակութիւն: զաղրութիւն: պիղծութիւն: անառակութիւն.

Sordidè. Աղահուրեք: ժլատաբար: Շղճեւ: յոյժ շղճեւ խնայելով ի ծախս: աղտեղաբար.

Sordidus, a, um. Կեղտոտ: աղտեղի, զաղիր: ժահահոտ: դարշելի: ղղռնելի: անսրբ: անմաքուր: in moral. v. impurus.

Sordidus, avarus. Աղահ: ժլատ: որ քան զչափ խնայէ ի ծախս, և դերկ արծաթոյն: v. avarus.

Sorex, icis. Մուկն: gen. մկան.

Soror, is. Քոյր: gen. քեռ & քուէր: nom. plur. քոյրք & քորք: gen. քերց. adulatoriè, քուրիկ: ſoror uxoris meæ, քենի: gen. քենեց.

Sors, tis: fatum, quod nos providentiam dicimus. Պատահումն: հանդիպումն. բախտ: Ճակատագիր. որ է ինքնին նոր նախախնամութիւն այ. ſorte accidit ut, Եղեղի: v. accido.

Sors, ſortes ducere. Վիճակ: վիճակ արկանել ի վր բաղմաց, առ վիճակս նց Թէ ո զինչ առնուցու, Թէ ուր և երթիցէ եր ինչ: վիճակ հանել, ընկենուլ: վիճակել: բաժանել վիճակաւ: ſors cecidit ſuper illum, եւ անուն նր: եւ վիճակն նմա.

Sors, ſtatus, conditio. Իւրաքանչիւրոյ կարգն, պաշտօն, առաքեալն, որպիսութիւն, զիսդութիւն.

Sors, quod vulgò, ſumma capitalis. Գլուխ պարտուց: vul. մայայ: vel սեր մայայ.

Sortilegium. Վաճառդութիւն: կախարդանք: դիւթութիւն: ժանտացեալ.

Sortior, iri. Վիճակ արկանել, հանել, ընկենուլ: զիր ինչ ածել, առնուլ վիճակաւ: վիճակաւ հաստատել ինձ: անգ vel անկ լինել ինձ: վիճակ ելանել ինձ: cui ſorte aliquid contigit, անկաւոր: ſortitus ſum animam bonam, զինեցայ հոգւոյ բարւոյ: առացայ, ժառանգեցի ը.

Sortitò. Վիճակաւ.

Soſpes, itis. Ողջ: առողջ: ողջանդամ: մարմնապուր, & մարմնապուրծ, & մարդապուր: անվնաս: ընդոյ մեայն առանց կրեալն զերծեալ ի վառանգէ: gallis, vif ſauve.

Soſpitalis, & ſoſpita. Աղաւէտ: առանց ջահան: առաւէտս: որ ի վառանգէ առաւէտ, փրկէ, հանէ, զերծուցանէ զիս ոմն անդամ.

Soſpito, are. փրկել, հանել, զերծուցանել զոք ի վառանգէ: v. libero.

S P

SPado, nis. Ներքինի. v. eunuchus.

Spargo, ere. Ցրուել: ցանել: ցիր ու ցան առնել: ցրել, տարածել: տարափռել. ſpargere pecuniam, ձաւալել զդրհեմս.

Spargere rumorem. Հրապարակել, տարածել, հնչեցուցանել զհամբաւն.

Sparsim. Ցիր ուցան: առա և անդ: այսր և անդր.

Sparſio, nis. Սփռուած: ցիր: ցրուած: ցրուելումն: տարածումն.

Spathula, æ. Էրկաթ. կամ փայտ նիզ և տափակ: turc. մաալաքայ: pers. մէր հէմբէս.

Spatior, ari. Զբնալ յայս կոյս յայն կոյս, այսր և անդր: ճեմիլ: շրջիլ: ժառդալ.

Spatioſè. Ընդարձակապէս: յանդորրաբար: երկարաձիգ: լայնաձիգ.

Spatioſus, a, um. Ընդարձակ: լայնատարած: երկայնատարած: լայնածաւալ: ընդլայնատարած. բացառ: երկայնաձիգ:

լայ-

լայնաձիգ : item երկարատև : երկարաժամ .

Spatium, in loco . Հեռութիւն : բացատութիւն : բացադրութիւն : միջարկութիւն : միջոց : միջնոց : հեռի ի միմեանց միջոցաւ մեծաւ .

Spatium, in tempore . Միջոց, միջնոց ժամանակի : բացատութիւն : միջարկութիւն : երկարութիւն ինչ ժամանակի : միջանցուածս աւուրց ինչ .

Spatium, opportunitas . Պարապ : gen. ոյ : պարապութիւն : պարապորդութիւն : nec ſpatium manducandi habebant, և հայ անդամ չժամանէին ուտել : տեղի և ժամանակ ոչ գոյր նմա ուտել : ոչ դադանէին ղպարապ ուտել : չէր նմա բաւական ժամանակ .

Spatium, ambulacrum, & ipſa ambulatio . Զեմարան : տեղի զբնոյոյ : vul. խեաւան : item, զեմուած : զբնացութիւն : զբօսանք : vul. սէիր : պօլթայ .

Specialis . Յատուկ : յատկական : սեպհական : խնկական .

Specialiter, ſpeciatim . Յատկապէս : նոյնկապէս : յատուկ ինչ կերպիւ : սեպհականաբար .

Species, ei : forma . Կերպ : ձև : կեր պարան : պատկեր : տեսակ : տեսիլ : նմանութիւն : ex quibus formantur v. g. ſub ſpecie columbæ, աղաւնատեսակ : habens ſpeciem hominis, մարդաձև : &c.

Species rerum menti impreſſæ . Ստացուած նկարուածք : ներգծեալ պատկեր : մտածական կերպարան երևոյթ, որ ի միտս ստացուի .

Species, in Logica, ut dividens genus . Տեսակ : ազգ : ձև : որ բաժանէ զսեռն : ոյր անհատքն բաժանեն զսեռսն .

Species, accidentia . Տեսակք : ձև : երևոյթք : ſub ſpeciebus panis & vini, ի տեսս հաց և գինւոյ .

Species, pulcritudo . Կերպ : գեղեցկութիւն : v. forma .

Species, quæ extrinſecus apparent, տեսակ : տեսիլ : ձև : որ ի առ աչօք : արտաքինք : երևոյթք : դէմ : մարդ ի դէմս հայի, խոհ ածծ ի սերտ .

In ſpeciem . Աղուաչօք : արտաքսապէս : առ երևոյս : ըստ արտաքին երևութից .

Specillum, quo Chirurgus vulneris altitudinem explorat . Աղծաձեի տեսիլն որով չափ առնուն խորութիւն վիրին : aliàs ակնջաստիկ : vul. հիլալ .

Specimen, inis . Նշան : գոյց : նշանակութիւն : ցուցումն : օրինակ .

Specioſè . Վայելչապէս : գեղեցկաբար : հանդիսապէս : հանդիսիւ մեծաւ : երևելի և շքեղ փառօք .

Specioſus, a, um . Գեղեցիկ : վայելչադէմ : չքնաղատես : աչխի տեսլեամբ : vide formoſus .

Spectabilis . Տեսանելի : երևելի : յայտնի : ակնհարև : որ ընդ տեսութիւ անկանի : aliàs աչխի : փառահեղ : վայելուչ .

Spectaculum . Հանդէս : տեսիլ : զբօսանք : որ ի գեղեցիկ ի տեսանել : որ է ի գոյց մարդկան : Թատրաշոյ : տես : ի դուրս ի Թատրաշոյ երանել, lib. Canon. գալ ի պնին տեսլեան : նստիլ ի զբօսանս ժօնին : ընթանալ ի տես : անդ էր ողջոյ տեսիլ տեսանել : ſpectaculi locus, տեսարան : զբօսարան : հայեցարան : դիտարան .

Spectator, is . Տեսող : դիտող : հայեցող : որ նստի ի զբօսանս ժօնին, ի պնին տեսլեան, ի Թատրաշոյ : ականատես .

Specto, are : intueri . Տեսանել : նայիլ : հայիլ : ակն ածել : v. intueor .

Spectare, tendere ad ..... Հայիլ, նայիլ, դիտել ի : quod dixi, eò ſpectat, ut : վասն այսորիկ ասացի, զի : առայն պատճառի, առբերի, զի .

Spectare orientem . Հայիլ ընդ արևելս : դէպ ուղիղ ընդ արևելս .

Spectrum, i . Աղիտաւորք : առ աչօք ինչ : ահացուցիչ : դիւական երևումն : ցնորք : դիշերային տեսիլ դիւաց : ցնորք անմխիթարք խոժոռատեսակ երևելին նմա : Sapien. 17.

Specula, æ . Դիտանոց : դիտարան : մահարձան : տեղի բարձր ուր կացուցանեն զպահապանս և զբաուխս, տեսանել ի հեռատեսանել Թէ զինչ լինին ի գաշտի .

In ſpeculis eſſe . Գալ ի պահու : տքնիլ և դիտել : սպասել : լրտեսել : զգուշանալ .

Speculatio, nis . Հայեցողութիւն : նկատութիւն : նշմարութիւն : նախատրութիւն : նախատիւն : խոհականութիւն .

Speculativus . Հայեցողական : խորհրդ, խոհուածն որով նկատեմք զկրս բնաւհանս կամ զերբնականս և զանց ոչ առնելք ի գործ .

Speculator, is . Դիտող : հայեցող : մեծայոյզ քննիչ : aliàs դէտ : սպասեակ : շրջայդիտակ : դիտակ : հայեակ : զննիրապահ : պահպան : որ կայ ի պահու : լրտես .

Speculatoria turris : gall. obſervatoire . Դիտարան : դիտանոց ; ուսան քննին, նկատեն զընթացս աստեղաց .

Speculor, ari: eſſe in ſpeculis. Լինել ի պահու: տեսանել և դիտել: սպասել: լրտեսել: շրջադարձել: շրջահայել: զգուշանալ.

Speculari ſydera. Դիտել, նշմարել, քննել զընթացս աստեղաց.

Speculari, contemplari. Խոկալ: ածել զմտաւ: ներխուզել. պշուցեալ անթարթ հայել ի: զմիտս հաստատել ի: ճշդիւ քննել: ուշ եդեալ խուզել.

Speculum, i. Հայելի: gen. լոյ. in ſpeculo ſe intueri, հայել ի հայելւոջ.

Specus, ûs. Այր: քարանձաւ: ծակ վիմի: ծերպ, փապար վիմաց: մաղարայ: v. caverna.

Spelunca, æ. Այր: որջ: ut ſpecus.

Sperno, ere. Արհամարհել: vide contemno.

Spero, are. Յուսալ, յոյս ունել, յուսացեալ լինել յամ: վստահանալ, ապաւինել յամ: յոյս դնել, յարել ի. ակն ունել ի ումէ: ակն ունիմ ի Տեառնէ տեսանել զձեզ: մնալ: dat. զյոյս իւր կացուցանել ի.

Spes, ei. Յոյս. gen. յուսոյ: ստոյգ ակնկալութիւն: վստահութիւն: յուսադրանք: յուսադրութիւն: աներկբայ ակնկալութիւն հանդերձելոց բարեաց.

Præter ſpem. Անկարծակի. որում ակն ոչ ունէի: անակնունելի: Թարց կարծեաց իմոց: անկարծահաս: անկարծադէպ.

Spem facere alicui. Քաջալերել, կազդուրել, քաջալերեցուցանել, զարթուցանել, կանգնել զյուսադրական, քաջալերական բանիւք: յուսացուցանել զոք.

Spem amittere. Յուսահատել: անյոյս, յուսահատ լինել. Թափել ի յուսոյ: անյուսանալ: յոյս կորնչել: հատանել յինէն յոյսն փրկութե: վհատել. անկանել ի խորս յուսահատութե.

Sphæra, æ: globus. Գունտ: գնտակ: gen. գնտի & գնտոյ: բոլորակաձեւ, բոլորաձեւս շարժուն գունտ: conſtat majoribus circulis ſex, minoribus quatuor, ունի զբոլորակս մեծս զ. զփոքունս դ. ſphæra dicitur recta, quando æquator horizontem ſecat ad angulos rectos: գունտն ասի ուղիղ կամ ուղղադիր, յորժամ միջագիծն զեզերիչն կտրէ առ անկիւնս ուղիղս: dicitur obliqua, quando æquator obliquè ſecat horizontem: ասի Թիւր, կամ Թեքադիր, յորժամ հասարակաց բոլորակ զեզերիչն կտրէ Թեքայն: dicitur parallela, cum æquator eſt parallelus horizonti: ասի զուգահեռ, զուգադիր, յորժամ միջագիծն և եզերիչն զուգահեռեալ են միմեանց.

S P

Sphæra ignis. Հրեղէն կամար: հրահանգ.

Sphæricus. Բոլոր. բոլորակաձեւ: գնտաձեւ: գնտաւոր.

Spica, æ. Հասկ: ի: ſi needum matura eſt, մուրկ: ſi tenuis, & vacua, հասկ ապուռն: ſi plena, հասկ լիառատ, ատոք, լիահատ: in ſpicam evadere, ելանել ի հասկ.

Spica virginis, ſtella primæ magnitudinis in virgine. Սուսմբուլ կուսին.

Spicatus, a, um. Հասկաձեւ.

Spicilegium, ii. Հասկաքաղութիւն. յորժամ զհասկս անկեալս ի հնձոց ժողովեն.

Spiculum, i. Նետ: փքին: սլաք. զոր ձգեն առանց աղեղան.

Spina, æ. փուշ: gen. փշոյ: ſpinæ, tribuli, տաղձ, & դեղձ: ſpina alba, սձձ: մաձի ծառ aliis դժնիկ: ſpina appendix: gal. epine vinette: vul. զրըշկ.

Spina piſcis. փուշ ձկան: ձկան ոսկր.

Spinetum, ſpinoſus locus. փուշ փուշ տեղի: փշաբոյս: փշալից: փշանոց.

Spineus, a, um. Ի փշոց. փշահիւս: ſpinea corona, փշէպսակ: փշահիւս պսակ: ի փշոց հիւսեալ.

Spinoſus, difficilis. Դժուար: ծանր: խիստ: տաժանելի.

Spinus, i. Վայրենի շլորի ծառ. սլորի ծառ վայրի.

Spira, æ: ſerpentis. Շրջանք, պտոյտք պտտման օձին: aliàs գիծ, ծիր որ անհաստատ պտտիւք բազմօք ի վերելման շուրջ զկնտոսիւ.

Spiraculum. Շունչ: շնչահան: ծակ, երդիք ընդ որ օդն ի վեր ելանէ.

Spiralis. Գիծ շրջապտոյտ.

Spiramentum. Շունչ: ըմբռնունք.

Spirans, tis. Շնչաւոր: կենդանի. ſpirans ignem, հրաշունչ: հրահոս: հրացայտ: յաչացն և յռնգացն հուր ցոլացեալ ելանէ: հրաբուղխ.

Spiratio, nis quâ Spiritus ſanctus procedit à Patre & Filio. Բղխումն որով Հոգին սբ ելանէ, բղխեալ է ի Հօրէ և յՈրդւոյ.

Spiritalis, ſpiritualis. Հոգեւոր: հոգեկան: հոգեղէն: անմարմին: աննիւթ. մաքուր և անխառն յամ նիւթից: ազատ և ուրոյն ի նիւթոյ.

Spiritualis in moral. Մարդ հոգեւոր: հոգեւոր: որ հոգւով, ըստ հոգւոյ վարի: հրաժարեալ ի մարմնաւորաց: մարդ-նեղքս: որ պարապի ի հոգեւորս: որ խօսի վս շահու անձին: որ խօսի զօգուտ, զբան հոգեւոր:

դեռը : որ խրատական բանիւք զայլս շինէ, օգտեցուցանէ .

Spiritus, ûs : anhelitus . Շունչ : gen. չնչոյ : չնչուճի : առ և առուբ չնչոյն : Թոքառութիւն : առուբ և առ օդոյն .

Vno ſpiritu pronunciare . Միով և նոյն չնչով ասել .

Spiritum ducere . Շնչել : շունչ, օդ, Թոք առնուլ : զօդն քաշել : ձգել զօդն : զօդն շունչն առնուլ և տալ .

Vltimum ſpiritum reddere . Յետին շունչ տալ : արձակել զհոգի : v. mori .

Difficultas ſpiritûs . Շնչատրճելութիւն : Թեթաշնչութիւն : կարճաշնչութիւն : օդոյ առն և տրն արգելուճն, խափանուճն .

Spiritus, ens ſpirituale . Ոգի : հոգի : չար անմարմին և անտես որ ընդ ըզգայութիւք ոչ անկանի : maligni ſpiritus, այս պիղծ : դեւն : ոգի, proprie eſt ſpiritus, at հոգի anima : alii volunt, հոգի ſcribi cum littera հ. quando ſignificat Spiritum ſanctum, ut indicetur perſonarum æqualitas, æquali numero litterarum in vocibus, Հայր Pater : Որդի Filius : & Հոգի Spiritus .

Spiritus vitales . Կենսակիրք, զի կրեն զկեանս : անհատք են դիւրաշարժ և Թեթև և նրբագոյն մասունքն մարմնոյ .

Spiritus, in chymia, tres numerantur ſcilicet, ſulphur Ծծումբ : ſal, աղ : hydrargyrum : gall. mercure, սնդիկ : ծծմբաւոյս նդիկեայ սկզբնասեռիճ .

Spiritus, in grammatica . Հարագ : alius eſt aſper, հարագ Թաւ : alius eſt lenis, հարագ սոսկ կամ լեռկ .

Spiritus ſanctus : tertia perſona Sanctæ Trinitatis, à patre filioque procedens . Հոգի սբ : երրորդ անձն սբոյ երրորդութիւն որ ի հօրէ և յորդւոյ բղխէ և ելանէ .

Spiro, are . Շունչ առնուլ : v. reſpiro .

Spirare odorem . Ունիլ, հանել, բուրել զհոտն : հոտն ելանել ի : abl.

Spirare ad aliquid . փափագիլ առ : մեծիւափագանօք ցանկանալ, dat. v. aſpiro .

Spiſſè . Թանձրաբար : առատաբար : խիտ առ խիտ : անդադրուճն : կարճրաբար .

Spiſſitas, ſpiſſitudo . Թանձրութիւն : v. denſitas .

Spiſſo, are . Թանձրացուցանել : vide denſo .

Spiſſari, ſpiſſeſcere . Թանձրանալ : կարճրանալ : խտանալ : մածիլ : օդ ժողովիլ և խտացեալ լինել ջուր .

Spiſſus, a, um . Թանձր : Թանձրացեալ : v. denſus : tela ſpiſſa, հատաւ սնդմա : առատրամեան : խոշորամեան : խիտ խիտ մանած : հատառ .

Splen, is . փայծաղ : փայծաղն . լնդոյ, gen. լնդոյ : սեւ Թոք .

Splendens, tis . փայլուն : փայլեալ : արփիւնափայլ : գեղափայլ : պայծառ : պսակաւոր : լուսաւոր : շառաւղաբծրծեալ : լուսազարդ .

Splendeo, ſplendeſco, ere . փայլիլ : ճառագայթիլ : պայծառանալ : շլմիլ : շողշողալ : պսպղալ . լոյսառալ .

Splendidè . Հնձ վայելչութիւք : վայելչաբար : շքեղ և երեւելի փառօք : շքեղաբար : հանդիսաւորէն : մեծաւ հանդիսիւ .

Splendidus, lucidus . փայլուն : ut ſplendens : ſplendidus, magnificus : շքեղ . վայելուչ : մեծագին . յոբնածախ : մեծապատիւ : հանդիսասիրեմ : երեւելի փառօք .

Splendor, is . Լոյս : ճառագայթ . շլմիլ : փայլուճն : պայծառութիւն : շող : & in moral. շուք : փառք : մեծվայելչութիւն .

Spoliatio, nis . Յափշտակութիւն : աւազակութիւն : կողոպուտ : կապուտ : աղօտ : դալան : աւար .

Spoliator, is . Յափշտակօղ : աւարառու : կողոպտօղ : templorum, սեղանակապուտ .

Spoliatus veſtibus . Հեծկ : մերկացեալ զհանդերձս, vel է հանդերձից : կապուտեալ է : abl.

Spoliatus aliis rebus, Օրբկ, ունայն, Թափուր, մերկացեալ, դատարկացեալ, ունայնացեալ, կապեալ է : abl.

Spolio, are veſtibus . մերկացուցանել զոք է հանդերձից : զհանդերձս հանել, Թափել, մերկացուցանել է նմանէ : կապել զնա է : abl.

Spoliare, deprædari . աշաւ հարկանել զբաղաք : աւարաբար առնուլ զնա : յափշտակել : դնել զնա յափշտակութիւն : կողոպտել : կապտել : դալանել : աւարել .

Spoliare aliquem dignitate . Ի բաց հանել, ձգել, վրդովիլ, Թափել, քակել, մերժել, ընկենուլ, շարժել, զրկել զնա ի պատուոյ, bonis, յափշտակել զինչս նր : մերկացուցանել, զրկել զնա յընչից : famâ, վատահամբաւել : v. diffamo .

Spolium, melius ſpolia, orum . աշաւ : կողոպուտ : կապուտ : ապուռ : անկածպատերազմի : դալան : առ և ապուռ բանակաց .

Spon-

Spondeo, ere. հաստատանալ: v. promitto.

Spondere pro aliquo. երաշխաւորել վմ նր: vel նմա: պատասխանել, երաշխել վս, vel փոխառնակ նր: ունել զնա յերաշխի: երաշխաւոր լինել Թէ: կալնուլ, առնուլ յանձն նր.

Spondere puellam, հաստել, խօսել ումեք զաղջիկ նր ի կնութիւն. v. defpondeo.

Spondeus, in poefi: pes conftans duabus longis. հաստոյտ ոտ գոյանայ յերկաք վանդից երկուց.

Spongia, æ. լպուռնկ: Թուխպ: in vit. pp. legitur սաՓնուկ.

Spongioſus, a, um. Տոլովածուռ: խոռաւածուռ: ունի զսպուռնկ ծակոտ և դիւրացածուռ հեղուկան հիւԹոց.

Sponſa, æ. Նշանեալ: նշանած, հարսն: plural. հարսունք: gen. հարսանց: նորամուտ հարսն: խօսեալ ընդ առն: առնակին: կնութեան: ամուսնեն: արամբեն: vide deſponſa.

Sponſalia, orum. Նշան: նշանադրուԹիւն: ուխտ և խոստումն պսակին: կէս պսակ: խնամախօսուԹիւն.

Sponſio, nis. խոստումն: v. promiſſum: aliàs, դրաւ զոր կապես ընդ այլում. vincere ſponſionem, տանել.

Sponſo, are. հաւօսել զկին: դնել նշան աղջկան: խօսել զնա ի հարսնուԹիւն: հարսնացուցանել: v. deſpondeo.

Sponſor, is. երաշխաւոր: որ պատասխանի փոխանակ: որ զայլ ոք ունի յերաշխի.

Sponſus, i. փեսայ: խօսնայր: խօսեալ այր: նշանած: նորամուտ փեսայ.

Spontaneus, a, um. Կամաւոր: կամայօժար: յօժարամիտ: անբռնաւն: որ ինքն ինքնայօժար կամօք.

Spontè, ſpontaneè. Կամաւ: կամաւորապէս: կամովին: կամակար միտօք: ինքնայօժար կամօք: սրտի միտք:: յօժարամիտ: յօժարուԹէ կամաց: ինքովին: ինքն ինքովի: ինքնակամ յօժարուԹէ: անբռնաւն: planta ſponte pullulans, ինքնաբեկ: ինքնաբոյս: ինքնածին.

Sporta, ſportella, ſportula. Զամփիղ: պահառն: վանդակ: զամբիւղ: խան: հողով.

Spretio, nis. ԱրհամարհուԹիւն: vide contemptus.

Spretor, is. Արհամարհող: անառարկու: v. contemtor.

Spuma, æ. փրփուր: gen. փրոյ: carnis elixæ, մսեղիկ մսոյ: vul. քաֆ: unde cochlea-

re illud quo lebes deſpumatur, pers. քաֆկիր, որ ի փրփրահան.

Spumeſco, ere. փրփրել: փրփրալ: ծրեցուցանել, և վերմղել զփրփուր.

Spumeus, ſpumoſus. փրփրալից: փրփրած.

Spumo, are: ut ſpumeſco.

Spuo, ere. Թ-քանել: Թքել: Թքանել ով Թքել ընդ երեսս: Թքալից առնել զերեսս: հանել զԹուքս յերեսս: խուխս արկանել, ձգել ի.

Spurcè, turpiter. Աղբաբար: դարչաբար: դարշաբար: դարշուԹէ: դարչելի պղծուԹէ: աղտեղաբար: լկտաբար: վայրաւաբար.

Spurcitia, ſpurcities: in phys. կեղտ: աղտեղուԹիւն: կեղտոտուԹիւն: կեղտուԹիւն: անմաքրուԹիւն: in moral, պղծուԹիւն: խայտառակուԹիւն: լկտուԹիւն: դաղրուԹիւն: վայրաւորուԹիւն: անամօթուԹիւն: դարչելուԹիւն: դարշանք: բղջախտուԹիւն.

Spurco, are: in phys. աղտեղացուցանել: աղտոտել: կեղտոտել: in moral, պղծել: ապականել: դաղրացուցանել: դարչելացուցանել: խայտառակել: բծաւորել.

Spurcus, ci: in phys. աղտոտ: անմաքուր: կեղտոտ: աղտեղի: in moral. պղծ: խայտառակ: լկտի: դաղիր: վայրաւոր: դարչելի: բղջախտ.

Spurius, ii. բնիճ: շան որդի: որդի պոռնկուԹէ: խորդ որդի: բոզի որդի.

Sputo, are. Թ-քել: præter. Թ-քի: v. ſpuo.

Sputum, i. Թ-ուք: gen. Թքոյ: խուխ.

S Q V

SQualeo, ere. կեղտոտիլ: աղտոտիլ: աղտեղանալ: դաղրանալ: aliàs խոժիլ: սոխալ: սուտ առնուլ: անշքանալ: զկերծանել, Թաւիլ զարդ և վայելչուԹիւն ի նմանէ: ապառիլ, հատանիլ պատիւ ի նմանէ: անհանիլ ի պատուոյ նըմէ.

Squalidè. Աղտաբար: աղտեղաբար: անվայելչաբար: անատգաբար: անշքեղաբար.

Squalidus, a, um. աղտոտ: անմաքուր: կեղտոտ: աղտեղի: դաղիր: aliàs սգաւոր: անշուք: անշքեղ: անշքայնալ: զարդաԹափ: անպատուելի: անատգ: որ անկաւ ի վայելչուԹէ.

Squalor, is. կեղտ: աղտեղուԹիւն: կեղտուԹիւն: դաղրուԹիւն: aliàs անատգանք: սուգ: անշքուԹիւն: անշքեղուԹիւն.

Squi-

Squama, æ. Ձկան Թեփն : կլեպն : կեղեւանք : կճեպ : կրայի Թեփն, ոսկր.

Squammeus, squamosus, a, um. Թեփուկ . Թեփաւոր : խեցեմորթ.

S T

STabilimen, stabilimentum. Սիւն եւ հաստատութիւն : պահարան : պահանք : յենլի : յենարան : հաստարան.

Stabilio, ire. Հաստատել : հաստատ պահել : յեցուցանել : զօրացուցանել : կաղդուրել . ամրացուցանել.

Stabilis, le. Հաստատ : հաստատուն : կայուն : յարակայ : անշարժ : անանց : յարատեւ : մնացական : անխախտ : պինդ : պնդագոյն : անփոփոխ : անսասան.

Stabilitas, tis. Հաստատութիւն : պնդութիւն : անշարժութիւն : յարակայութիւն : յարատեւութիւն . յարամնայութիւն : անանցականութիւն : անսասանութիւն.

Stabiliter. Հաստատապէս : անշարժաբար : անփոփոխապէս : անսասանաբար : անխախտապէս : պինդ պինդ.

Stabularius. Մերակացու արքունի ձիանց : aliàs, ձիարանապետ : մառակարանապետ . որ զձիս դարմանէ : դարմանատար : vul. Թաւիլյատար : որ զձիս գիմար առնէ . item կովարանապետ : եզնարանապետ : aliàs: v. caupo.

Stabulum, i : vul. Թաւիլյա : equorum, ձիարան : մառակարան : կայանք ձիոց : ձիատուն : vaccarum, կովատուն : կովարան . կովանոց : եզնարան : ovium, գաւիթ : գոմ հօտից : ոչխարանոց : aliàs : v. caupona.

Stacte : pinguitudo quæ ex recenti myrrha cum aqua exigua tusa exprimitur. Ստաշխն . gen. խն : instr. խամբ : իւղ է որ քամելով հանի ի նորահաս զմռսոյ սակաւ ինչ ջրով Թացելոյ.

Stadium, ii : spatium 125. Passuum : stadia octo conficiunt unum milliare, & stadia 24. conficiunt leucam unam. Ասպարէս : gen. րիսի : instr. աւ : վտաւան : ունի մի ասպարէս զքայլս Ճ. Ի. Ե. Ը ասպարէս առնեն զմի մղոն : եւ ԻԴ ասպարէս է ժամ մի ճանապարհի կամ մի աղաճ.

Stadium, curriculum, locus in quo equi homines ve currunt, & certant Athletæ. Ասպարէս : տեղի ուր ձի եւ մարդիկ ընթանան, եւ ըմբշամարտիկ նահատակին : ասպարէս մարտին : մերկ մրանէ ըմբիշ յասպարէս մարտին : առեան պատերազմի : sumitur etiam pro vita hac mortali : ասպարէս եւ առի քաղմազբաղ կենցաղս այս, հանդէս ճգնութեան, ասպարէս առաքինութեան.

Stagnans terra. Երկիր կացուն ջրով ծածկեալ.

Stagno, are de fluviis. Օտրացեալ, ծովացեալ գետն ելանել ի փոսոյ ընդ ափս, ծածկել զդաշտս եւ ունել զերկիր : vide exundo.

Stagnum, i. Ճահիճ ջուրց : ծովակն : լիճ : gen. լճի : վտակ.

Stamen, inis : fila recta, & stabilia in opere textorio, quibus alia, quæ subtemina vocant intertexuntur. Ջուէջ, & առէջ : gen. առէջոյ : մանել զառէջն կտաւին : հիւսածս.

Stanneus, a, um. Անագեայ : անագեղէն.

Stannum, i. Անագ, ի : կլայեկ · կլեկ : est metallum imperfectum ex plumbo & argento : է մետաղ Թերակատար ի կապարէ եւ յարծաԹոյ.

Stans, tis. Կանգնեալ : կանգուն յոտս : յոտնկաց.

Stater, is : genus numismatis valens drachmas quatuor. Սիկղ : gen. սկեղ : ստատր, gen. ստատեր . էր մին սիկղ, դրամ Դ.

Statera, æ : quâ res sine lancibus ponderantur. Կշիռք & կշիռ անԹաԹ.

Statim. Ի Ժամայն . հուպ ընդ հուպ : փոյԹ ընդ փոյԹ . փուԹանակի . վաղվաղակի : ոչ ինչ դանդաղեալ : statim atque, իբրեւ.

Statio, nis. Դադար : դադարումն : բնակութիւն : կայարան : կայանք . նստարան : օԹեւան : կացութեան տեղի.

Statua, æ. Պատկեր : արձան : ձօնի ի քարէ, ի փայտէ, կամ ձուլածու.

Statuaria ars. Արձանագործութիւն : արձանագործ արհեստն.

Statuarius, ii. Արձանագործ : պատկերաշէն . արձանատաշ : արձանակոփ : արձանաձոյլ.

Statuo, ere, ponere. Դնել : կացուցանել : արձանացուցանել : կանգնել.

Statuere, definire. Սահմանել : հաստատել : կարգել : կարգադրել : սահմանադրել : կանոնել : վճռել : զվճիռ հատանել.

Statuere, consilium inire. Հաստատել ի միտս իւր : հաստատեալ ունել ի մտի իւրում : դնել ի մտի երԹալ v.g. առաջադրել երԹալ : կամք է իմն, հաստատեալ եմ երԹալ : ընտրել երԹալ.

Statura corporis. Հասակ . դրուկ : չափ, դիրք հասակի : չափականութիւն անդամոց :

Երից

երից կանդնոց ունի չափ.

Eximiæ ſtaturæ. հրեղեգահասակ: երկայն հասակաւ: բարձրահասակ: բարձր չափ անդամօք: վայելչադրակ: աղնուադէմ: վայելչատեսիլ: աղնիւհասակաւ և երեսօք: յատկարադէմ: բարեյօդ մարմնով: աղնիւ անձամբ.

Staturâ puſillus. կարճ հասակաւ. կարճ անձամբ: կարճիկ: կարճահասակ.

Staturâ mediocris. չհիշահասակ: միջահասակ: միջաւոր հասակաւ: անձամբ միջակ.

Status, a, um. հաստատեալ: v. ſtatutus.

Status, ûs. որպիսութիւն: վիճակութիւն: ſtatus rerum, առաջիկայ դէմ և որպիսութիւն իրաց: բնութիւն ժամանակի: ſtatus uniuſcuiuſque, ներքանչիւրոյ կարգն, կարն, չափ, աստիճան, պաշտօն: սահման բնութիւն: կալ ի չափու ներքուստ: կալ ի սահմանս իւր: կացութիւն.

Statum, i. կայուն: սահմանադրութիւն: կանոն: կանոնադրութիւն: կարգ: կարգադրութիւն: օրէնք: վճիռ: հրամանն.

Status, a, um: decretus. հաստատեալ: սահմանեալ: կանոնեալ: կարգեալ: վճռեալ.

Statutus dies, locus. Օր, տեղի սահմանեալ: պայմանեալ: ժամադիր: ժամադրեալ.

Stella, æ. աստղ: gen. աստեղ: nom. plur. աստեղք & աստեղունք: aliæ ſunt errantes, & planetæ vocantur: այլք են շարժունք և կոչին մոլորականք: aliæ dicuntur fixæ, quia immobiles videntur affixæ firmamento, licet inſenſibiliter moveantur ab occidente ad orientem: այլք կոչին անմոլորականն և անշարժ, քանզի թուին անշարժ ժաքար սեւեռեալք ի հաստատութիւնէ երկնից, թէպէտ ունին ղծանը և անդադար շարժուն յարեւմտից յարեւելս.

Sſtellans, ſtellatus. աստեղալից: աստեղազարդ: աստեղապատած.

Sſtellio, nis. մողես: մոլմ: կոմպոզիայ: vul. խլէզ.

Stemma, tis. Նախնեաց պատկերք: item ազգ: զարմ: տոհմ: ցեղ.

Stephanus. Ստեփաննոս, որ Թագսման, պսակ: նախաւիկայ: գլուխ պարու, vel, պարտղուխ մարտիրոսաց.

Stercoratio terræ. աղբարկութիւն: զաղբ արկանել երկրին զի պտղաբեր լինի և պտղաբեր.

Stercoro, are terram. աղբել: աղբել զերկիրն: զաղբ արկանել: գոել & դուբռատ.

Stercus, oris. աղբ: աղբև: աղբեւս: գղկանք: vaccarum, boum, կու: քակոր: equi, muli, aſini, Թրիք: cameli, կինատոր: ovium, քաղերթ: avium, ծերտ: in genere, ապաւառն: քակ.

Sterileſco, ere, de plantis & animalibus. լինիլ անպտուղ: անբեր: &c. & de animalibus, ստերջիլ & ստերջանալ.

Sterilis, de terra. աղնպտուղ: ամուլ: անբեր: անծնունդ: դատարկ: խոպան: ամայի: անոպայ.

Sterilis, de muliere. աղմուկ: gen. ամլոյ: սինդուկ, gen. սինդկի: անորդի: անզաւակ: անբեր: անծնունդ: ստերջ: հարեալ ամլութիւ: զոր արդել ածել ծնանելոյ: որոյ փակեալ է արգանդն և մեռեալ և ցամաքեալ ստինք նր.

Sterilitas terræ &c. աղնպտղութիւն: անբերութիւն: ամլութիւն: դատարկութիւն երկրի,

Sterilitas mulieris. աղմկութիւն: սինդկութիւն: անորդութիւն: անզաւակութիւն: ստերջութիւն: անբերութիւն: մեռելութիւն արգանդի.

Sterno, ere, in genere. Ստորածել: ցրել: պարզել: մէնել: փռել: ցրուել: տարածանել.

Sternere humi aliquem. Յարկուցանել զոք: զարկել զնա զերկիր vel ընդ գետին: հարկանել զնա ընդ երկիր: զգետնել զնա: հարել զոք զգետին: հռսել զնա ի գետին: պարզել, տարածել զնա ի վր երկրի.

Sternere triclinium. Օսեղան առաջի դնել: պատրաստել, մատուցանել, հանդերձել, ածել զսեղան առաջի: պատրաստել զնա հայիւ և զարդարել կերակրօք.

Sternere lectum. աղբկանել ուխտ զանկողին: տարածել, պատրաստել զանկողին.

Sternere jumentum. Յանդերձել, կապել, հասուցանել զդրասա.

Sternuo, ere: & ſternuto, are. փռշտալ: փռնդալ: փռնչել.

Sternutamentum, i. փռնչուկն: փռշտանի: movere ſternutamentum, փռնչեցուցանել: փռշտացուցանել.

Sterquilinium, ii. աղբ: աղբև: աղբակոյտ: աղբեւս.

Sterto, ere. խռոպալ: խռոխռոպալ: խռալ: ի քուն խռխռալ: խռկալ: խռնգալ.

Stibium, ii. աղնթիմոն: անդոյր: v. antimonium.

Sti-

Stica, æ: allii nucleus. Սխտորի մին պճուղ.

Stigma, tis: signum quod ferro candenti inuritur. Խնիք : խնքումն : խնքահարութիւն : նշմարանք : դրոշմ : նշան զոր հարեն, ապաւորեն, դրոշմեն, խնքահարեն շողացեալ, ջեռուցեալ, հրացեալ երկաթով.

Stigma, cicatrix. Սպի : հետք վիրին : v. cicatrix.

Stigmata Domini Jesu in corpore meo porto: Gal. 6. Armenius vertit, tormenta Domini Jesu. Զչարչարանս Քի ի մարմնի իմում կրեմ.

Stilita: æ. Սիւնակեաց : gen. կեցի.

Stilla, æ. Կաթ : կաթիլն : շիթ : շաղ : կաթիլ.

Stillans, stillatitius. Որ կաթ կաթ, կաթիլն կաթիլն, շիթ շիթ կաթէ, արձակի.

Stillicidium, i. Կաթիլն : կաթուած : pro canali per quod pluvialis aqua defluit: օլուկ, quod est Turc. փողրակ : անձրեւամուղ խողովակ.

Stillo, are: activè. Կաթել, կաթեցուցանել զ. կաթ կաթ արձակել զ. ցօղել, ցօղեցուցանել զ. ի վր.

Stillo, are: passivè. Կաթիլ : præter. եցայ : & կաթել : ցօղիլ : կաթ կաթ արձակիլ.

Stilus, ad scribendum. Գրիչ : ասեղն.

Stilus horologii. Ժամացոյց, ժամացուցի ասեղն.

Stilus sermonis. Շարադրութիւն : բառահիւսութիւն : շարն բանից : ոճ : շարահիւսութիւն բանից : կերպ խօսելոյ : Stilus elegans, գեղեցկայարմար շարն, գեղեցկադիր շար բանից : գեղեցկաշար, գեղեցկահիւս շար : չքնաղաճեմ պատմութիւն : համեղ եւ ախորժալուր ոճ.

Stimulatio, nis. Յորդորանք : խայթ : v. incitamentum.

Stimulator ad bonum. Յորդորիչ, յօժարեցուցիչ, զարթուցիչ, քաջալերեցուցիչ ի բարի : ad malum, յօժարեցուցիչ, որ զմեզ ածէ, շարժէ, դրդէ, գրգռէ, հրապուրէ ի չար.

Stimulo, are equum &c. Ճեպել զձի խթանաւ : մտրակել զերիվարն : խայթել.

Stimulare ad bonum, ad malum. Շարժել : զարթուցանել ի բարի : v. excito.

Stimulus, i: phys. Խայթ : խայթումն : խայթոց : խթան եզանց.

Stimulus, incitamentum. Խայթումն : խայթ : յորդորանք : գրգռումն : գրգռումն : գրգիռ : շարժումն : ազդումն.

Stimulus carnis. Խայթ մարմնոյ : բորբոքումն ցանկութեան : արմատական ցանկութիւն : խայթոց.

Stipatio. Սպառք բազում : vide comitatus.

Stipator, is. Ծառայ, սպասաւոր, առձեռապահ թագաւորին : թիկնապահ զինուորքն.

Stipendiarius. Հարկատու : որ է այլում ընդ հարկաւ : որ կայ նմա ի հարկի : որ հարկէ այլում.

Stipendiarius, mercenarius. Վարձկան : վարձականն : վարձաւոր : որ կայ ի վարձու.

Stipendior, ari: stipendia mereri. Զինուորել ի վարձու : զինուորել արծաթով.

Stipendium, ii. Վարձ : հատուցումն : վճար : հասն : իրաւունք : militum, թոշակ.

Stipes, itis. Ձող : ցից : փայտ : v. palus : pro arboris trunco, կուճղ, & կոթղ : gen. կոթեղ : բունն, սաղ ծառոյն : կոճղ որ է հաստ փայտ անտաշ : գնտակ : կոճ : in menol. paraliticus dicit Christo, կոճղ անկեալ եմ ի գետնի : & անկեալ դնիմ ի գետնի որպ կոճ մի : & ամփոփեալ էր զանձն իւր երբեւ զկոճ.

Stipo, are aliquem. Բակ առեալ կալ շուրջ զնովաւ : շուրջ առնուլ զնովաւ : պատել զնովաւ : stipatus angelis, շրջափակ ի հրեշտակաց : շուրջ զիւրեաւ բակ առեալ ունի զհրեշտակս : aliàs, թանձրացուցանել : v. condenso.

Stipula, æ: calamus frumenti. Ծղ : փունջ : v. calamus.

Stipula, palea. Յարդ : խոզան : հողմավար խոտ : եղէգն : խռիւ.

Stipulatio, nis. Միաբանութիւն : դաշնակցութիւն : համաձայնութիւն : դաշնադրութիւն ի մէջ երկուց, որոց մինն յանձն առնու զեր ինչ տալ, առնել.

Stipulor, ari. Միաբանել ընդ միմեանս ի վր պայմանաց դաշին.

Stirpitùs. Արմատաքի : յարմատոյ.

Stirps, arboris truncus. Կուճղ, gen. կճեղ : կոճղ, gen. կոճեղ : բունն, սաղ ծառոյն.

Stirps, radix. Արմատ : v. radix.

Stirps, genus. Ազգ : ցեղ : տուն : զարմ : տոհմ.

Stirps, origo. Արմատ : սկիզբն : աղբիւր : պատճառ.

Stiva, æ: aratri manica. Մաճակալ : մաճի կոթն.

Sto, are. Կալ ի վե՛ր ոտից, vel յոտս: կանգնիլ յոտս: յոտն կալ: կալ կանգուն յոտս.

Stare. Օկայ, զտեղի առնուլ: մնալ: կալ: կառեալ կալ: կանգնիլ.

Stare ab aliquo. Յարել ի նա: հետեւիլ նմա: կալ ի կոյս նո՛ր: ձեռն տալ ի նա: զհետ երթալ, զկնի լինել նո՛ր: կուսակից լինել, կուսակցիլ նմա.

Stare promissis, conditionibus. Հաստատուն լինել ի վե՛ր խոստմանց: կալ յերդման իւրում: պահել զհաստատ ուխտ: v. promissum.

Magno pretio stare. Ծանրագին, մեծագին, Թանկագին, յաւէտագին լինել: մեծագնոյ, բազում արծաթոյ լինել, արժել: vul. աժել.

Per me stat, ut ..... Ձեռնհաս եմ զայն առնել: իշխան եմ, իշխանութիւն ունիմ առնել. զայն առնել յիս է, յիմ ձեռս է: կայ առաջի իմ առնել.

Stoicus, ci. Ստոյիկեանք իմաստասէրք.

Stola, æ. Պատմուճան: արկանելի. վերարկու: զգեստ: պարեգօտ: բաճկոն: կոճկենք: պճղնաւոր զի մինչեւ ի պճղունս ոտից հասանի: si candida est & linea, բադեան.

Stola sacerdotum. Ուրար, նափորտ: եմիփորոն.

Stolidè. Անմտաբար: խեւայն: անզգուշայն. վայրապարէն: յիմարայն: անխելքաբար.

Stolidus, a, um. Բիրտ: սոպր: հայմ խելօք: անհմուտ: անխելք: յիմար: խաղ մտօք: անմիտ: տխմար.

Stomachor, ari. Զայրանալ: բարկանալ: խռովիլ. v. irascor.

Stomachosè. Բարկութեամբ: դառնապէս: սրտմտութեամբ: զայրացեալ սրտիւ.

Stomachosus. Դիւրաբարկ: բարկացող: զայրացող: բարկասիրտ: զայրագին: դիւր ի բարկութիւն.

Stomachus: ventriculus qui cibum concoquit. Ստամոքս, gen. քսի: Եփարան, ընդունարան, և մարսարան կերակրոց: Թոքատաղ.

Stomachus, indignatio. Բարկութիւն: սրտմտութիւն: խռովութիւն: զայրացումն: խոժոռութիւն: դառնութիւն սրտի: զայրագնութիւն.

Stomachum facere, indignationem movere. Զայրացուցանել: բարկացուցանել: խռովեցուցանել: զայրագնել. գրգռել ի բարկութիւն: դառնացուցանել.

Stomachum erumpere in aliquem. Հեղուլ, զբարկութիւն ի վե՛ր: զսրտմտութիւն բարկութեան ածել, առաքել ի վե՛ր: զԹոյնս դառնութեան Թափել, զմաղձն դառնութեան ժայթքել ի վե՛ր նո՛ր.

Storax, cis: & styrax: arbor ex qua manat liquor ejusdem nominis. Ստորակս, ծառ է, և խէժ անուշահոտ որ ի ծառոյ անտի կաթէ.

Storea, æ. Խսիր: gen. խսրի, & խսրոյ: սիրայն: խասիր: սփռոց որ է հիւսեալ տերեւ արմաւոյ: հիւսել, կարել զսիրայն ի տերեւաց արմաւոյ: փսիաթ.

Strabo, nis. Թիւրական: ծռական: vul. շիլ & շլաշիկ.

Strages, is. Սպանումն մեծ: կոտորած: կոտորումն: սաստիկ հարուած: աւերումն: կործանումն: քանդումն: կողոպտումն: v. cædes, ruina.

Stragem edere. Դնել յապականութիւն: աւերել: քանդել: կործանել: կոտորել: կողոպտել: ջնջել: սատակել: գործել զմահունս անհնարինս: v. cædo.

Stragula vestis. Հանդերձ, վերարկու զոր ցցերեկ զգենուն և ի գիշերի իբրեւ զլենեակ արկանեն ի վե՛ր իւրեանց.

Stragulum, i. Լենեակ, ծածկոյթ գեղեցկահիւս: մաքման.

Stramen, inis. Յարդ: vul. փէհէն.

Stramentum. փալան. կորդին: համետ: ուղտու պատատ.

Stramineus, a, um. Յարդեայ: ի յարդէ: յարդահիւս.

Strangulatio, nis. Խեղդումն. հեղձումն: հեղձամղձութիւն.

Strangulo, are. Խեղդել: հեղձուցանել: խեղդամահ առնել: առնուլ զվզէ, բուռն հարել զպարանոցէ և խեղդել: հեղձամահ, հեղձամղձուկ առնել.

Stranguria, æ: urinæ difficultas. Միզի խափանումն: միզարգելութիւն.

Stratagema, tis. Հնար: հնարագործութիւն: հնարահանութիւն: դաւաճանութիւն: խորամանկութիւն.

Stratum, i. Անկողին. տոշակ: մահիճ.

Stratus, a, um. Տարածեալ: սփռեալ: փռեալ ի վե՛ր երկրի. v. prostratus: via lapidibus strata, քարակապ ճարշն: քարայատակ ճանապարհն.

Strena, æ. Կաղանդ: տուրք և պարգեւ զորս բարեկամք պարգեւեն միմեանց ի նորանալն տարւոյն: pers. այդի.

Strenuè. Քաջապէս: արիաբար: քաջամտութեամբ:

տութիւ : անահ սրտիւ : ախոյենաբար : ուժգին : կորովաբար = զօրեղապէս .

Strenuus, a. um. Քաջ = քաջասիրտ : անվախ = քաջիկ : զօրեղ : անահ սրտիւ : ախոյեան : կորովի : արիասիրտ : v. generosus.

Srrepito, are : v. strepo.

Strepitus, ûs. Դղրդումն : Թնդիւն : Թնդումն : ձայն մեծ : հնչիւն = շշնջիւն = շշունչ : գոչումն : հնչումն : v. sonitus.

Strepo, ere. Դղրդալ : Թնդալ : præt. դղացի : հնչել : հանել զձայն մեծ : գոչել = գոռալ.

Striatura, æ : columna striata, Սիւթ.

Strictè, exactè. Ճշտիկաբար : անխնայ : անխնայաբար : անխնայակի : անխտիր : պինդ = անաչառապէս.

Strictim, paucis. Կարճառօտապէս : սակաւ ինչ բանիւք : ընդ աղօտ : հարեւանցի : v. paucis.

Strictus. Պնդեալ : պինդ կապեալ : կարի ճմլեալ : strictus ensis, սուր ի պատենից արձակեալ, հանեալ, ձգեալ, մերկացեալ : սուր մերկ.

Strideo, ere : & strido, ere : ut strepo.

Stridere dentibus. Կրճել, կրճտել, կրճտել զատամունս ի վերայ ուրուք : կափկափել զատամունս.

Stridor, is : v. strepitus.

Stridor dentium. Կրճտել, կրճտումն, բախբախումն, կափկափումն ատամանց.

Stringo, ere. Պնդել : պինդ պինդ կապել : պինդ ունել : ճմլել.

Stringere, amplecti. Գիրկս արկանել ումեք : անկանել ի վերայ պարանոցի նորա : պատել զնովաւ : v. amplector.

Stringere, leviter attingere. Թեթեւապէս առնուլ զմորթն : ճմլել զոտն ընդ որմն, հուպ ընդ հուպ որմոյն : զինքն նեղել ընդ որմն : ripam stringere, զնաւն վարել առ ափն, առ ծովեզրն, հուպ ընդ հուպ ծովեզերն.

Stringere ensem. Հանել, արձակել, մերկացուցանել զսուր ի պատենից.

Strio, are. Սիւթ շինել.

Strix, gis. Էգ գիշերահաւ.

Strophiolum, i. Թաշկէն : Թաշկինակ : vul. մահրամայ : խաղլուխ.

Structor, is. Շինօղ : կերտօղ : որմնադիր : ու զտուն կամ զայլ ինչ շինէ, կառուցանէ.

Structura, æ. Շինուած · շինութիւն : կերտուած : կառուցումն : որմնադրութիւն : յօրինուած : կազմուած : corporis structura, կազմութիւն, կերպաւորութիւն : նկարումն մարմնոյն.

Strues, is. Կոյտ : կուտումն : դէզ դումար : strues lignorum, փայտակոյտ : փայտ կուտեալ : lapidum, բլուր եւ կարկառ քարանց : cadaverum, դիակոյտ, դիադէզ.

Strumæ, arum : gall. ecrouelles : scrophulæ : cum glandulæ quædam ex pure & sanguine in variis corporis partibus gignuntur. Խոզիկայ : է ուռուցք, եւ արիւնախառն այտուցումն : concessa hæc est à Deo, Galliæ Regibus gratia singularis, ut strumis laborantes si tetigerint illico sanent : տուեալ յԱՅ Փռանսէս Թագաւորաց այս շնորհքս զի մերձեալ նոցա զձեռս յայնոսիկ որք ախտացեալք են այսու ախտիւ, առժամայն ողջին եւ բժշկին զնա.

Struo, ere. Շինել : կերտել : կազմել : կառուցանել.

Struere insidias. Դարանամուտ լինել ումեք : զորոգայթ Թաքուցանել նմա : v. insidiæ.

Struere epulas. Կոչունս առնել : զխրախութիւն, զպատրաստ կազմել, պատրաստել, յօրինել, հանդերձել.

Struere aliquid, moliri. Խորհել : նիւթել զչար ումեք : դդայռել ի սրտի իւրում թէ զի արդ չխանեսցէ : v. machinari.

Struere aciem. Յօրինել զճակատ : զզօրսն ճակատել դէմ յանդիման միմեանց ի պատերազմ : օրինօք ճակատել, կարգել, կազմել զ.

Struthio camelus. Համբարու : համբարուկ : Ջայլամ = ջայլամն : plur. ջայլամունք : խշտուեմուխ : pers. շօթօրմօրղ : ասեն Թէ ի նմանէ ծնեալ, եթէ ի ցամաքի մնանի կոչի քարաթօթոշ : Թէ ի ջուրս մնանի ասի կոկորդիլոս.

Studeo, ere. Ընթեռնուլ եւ ուսանիլ զգիրս : զինքն կրթել, վարժել ուսմամբ գրոց = պարապիլ յուսումն գրոց : ընթերցմամբ գրոց ստանալ զգիտութիւն : vul. կարդալ.

Studere alicui rei. Եռալ զինքն ի : cum nomin. պարապել, պատաղիլ ի : nom. aut instrum. զաւուրս, զկեանս ծախել, զինքն կրթել, վարժել ի : nom. զբաղել ի = nom. զմիտս, զանձն դնել ի վերայ : զհետ երթալ, հետեւիլ : dat. զինքն առձեռնել, ճգնիլ ի : nom. հետաքրքիր, հետախոյզ քննել զ. պարապիլ dat.

Studere, conari. Ջանալ : ջան դնել = v. conor.

Studiosè. Մտադրաբար : ուշադրաբար : հոգաբարձութեամբ . ջանիւ մեծաւ : մեծ-փութով.

Studiosus, a, um. Ուսումնասէր : հանճարամիտ : որ ջանի և պարապի ի ստա-ցումն գիտութեանց, յուսումն դպրոց.

Studiosus, attentus. Մտադիր : ուշա-դիր : զգոյշ : հոգաբարձ : հոգացող : հո-գածուակ : փոյթ յանձն կալեալ.

Studiosus alicujus rei. Յօժարասէր : ջանացեալ : պարապեալ ի : nom. հոգունակ ; հետաքրքիր : հետախոյզ : հետաքննին . gen. vel in compositione, v.g. studiosus venationis, որսասէր . florum, ծաղկասէր : &c.

Studium litterarum. Ուսումնասիրութիւն: ուսումն դպրոց . ընթերցումն : դպրութիւն : պարապումն ընթերցումն դպրոց : կար-դացողութիւն.

Studium, amor. Սէր : v. amor.

Studium, desiderium. Փափագ : ցան-կութիւն : v. desiderium.

Stultè. Անմտաբար : խեւայն : յիմարա-բար : անխելքաբար.

Stultiloquium. Խօսք յիմարութեան : յի-մարախօսութիւն . առասպելք : առասպելա-բանութիւն . շաղփաղփութիւն : բարբանջանք : ընդվայրաբանութիւն . խեւաբանութիւն.

Stultitia, æ. Յիմարութիւն : անմտու-թիւն : խեւութիւն : խելագարութիւն : խենթու-թիւն : խելաթափութիւն.

Stultus, a, um. Յիմար : խեւ : խենթ : խելագար : անմիտ . անխելք : ապուշ.

Stupa, æ. Խծուծ : վուշ : քուղ : քա-թանի քնձուար.

Stupefacio, ere. Զարմացուցանել : զար-հուրեցուցանել : խռովեցուցանել : ապշե-ցուցանել : զանգի հարել : Թափել ի մտաց : յիմարեցուցանել.

Stupefio, eri : stupeo : stupesco. Զար-մանալ . հիանալ : զարմանք, երկիւղ, հիա-ցումն կալնուլ զիս : ապշել : ապուշ մնալ : v. obstupesco.

Stupeus, a, um. Խծծեայ : խծծեղէն.

Stupiditas, stupor. Զարմացումն : հիա-ցումն : ապշութիւն մտաց : յիմարութիւն : խռո-վութիւն սրտի : ահ : զարհուրանք.

Stupiditas, hebetudo. Ծանրութիւն խե-լաց : Թմբրութիւն : սոպռութիւն . հեղգու-թիւն : անխելքութիւն : անմտութիւն : ապշու-թիւն մտաց.

Stupidus, a, um : stupefactus. Ապուշ : ապշեալ : ափ ի բերան : v. obstupefactus.

Stupidus, hebes. Ծանրախելք : անմիտ . հաստ խելօք : խելահաստ : խելաթափ : ապ-շեալ մտօք : տխմար.

Stupidum efficere. Խափանել զխելս : յի-մարեցուցանել : ապշեցուցանել : Թափել զոք ի խելաց : հարել զոք անմտութեամբ : հա-ստանել, ծանրացուցանել զխելս.

Stupor, is. Զարմացումն : հիացումն : ապշութիւն մտաց : յիմարութիւն : խռովութիւն սրտի : ահ : զարհուրանք.

Stupor, hebetudo : v. stupiditas.

Stupor in membris. Ընդարմացումն, լուծումն, Թուլացումն, Թմրութիւն անդա-մոյն . անզգայութիւն.

Stuprator, is. Բռնաւոր շուն և պոռ-նիկ . որ ուժով և բռնութեամբ պղծէ, լլկէ, ապականէ, տառապեցուցանէ, բռնաբա-րէ զկին : անկուսացուցանէ զաղջիկն.

Stupro, are. Ուժով, բռամբ, բռնա-բար յառնել ի վերայ կնոջ կամ աղջկան և լլկել պղծել, ապականել, բռնադատել, անկուսացուցանել զնա . բռնաբար ննջել ընդ նմա . ուժով մտանել առ նա : տառա-պեցուցանել զնա.

Stuprum, i. Բռնաբար, բռամբ, ու-ժով պղծութիւն կնոջ : շնութիւն : &c. ex superioribus.

Sturnus, i. Սարեկ : սարեկիկ : սարեկ.

Stygius, infernalis. Դժոխային : դժո-խական : անդնդային.

Styx, gis : fabulosus inferorum fluvius. Դժոխոց առասպելական գետն : դժոխ &c.

S V

SVadeo, ere alicui ut. Հաւանեցուցա-նել զոք առնել : հաւանական բանիւք հաճեցուցանել զմիտս նր : համոզել զնա առնել : v. persuadeo.

Suarius, ii. Խոզարած : խոզապահ.

Suasio, nis. Բանք հաւանականք, հաւանեցուցիչք . յորդորականք : յորդորումն : յորդորանք : խրատ : ազդումն : ներդրդ-ումն : հաւատացումն : համոզումն.

Suasor, is. Հաւանեցուցիչ . հաւա-տացուցիչ : in malum, առաջնորդ չարեաց : որ զայլս ածէ, շարժէ, հրապուրէ, գրգռէ ի չար.

Suasorius, a, um. Բան հաւանական, հաւանեցուցիչ, բռնադատ : յաղԹող : մարդ զօրաւոր բանիւք յոյժ : ազդու և հաստու բանիւ.

Suaviloquens, suaviloquus. Քաղցրա-բան : համեղախօս : բանք մեղրածորան : մեղմաբան : հանդարտախօս : հաճոյախօս.

Suaviloquentia, æ. Քաղցրաբանութիւն :

հա-

համեղախօսութիւն : համոզական բանք .

Suavior, ari. Համբուրել : v. oſculor.

Suavis, de homine. Հեզ : հեզամիտ : քաղցրաբարոյ : v. dulcis : ſuavis odor, հոտ անուշ . անուշահոտութիւն : ſuavis guſtui, քաղցր : քաղցրահամ : անուշ : համեղ : համով . անուշակ : քաղցրաճաշակ : ախորժելի : մեղրահամ . ſuavis de ſono, քաղցր ձայն : քաղցրաձայն հեշտալուր .

Suavitas morum. Հեզաբարոյութիւն : հանդարտութիւն, քաղցրութիւն վարուց : &c. ex ſuperioribus : v. etiam, dulcedo.

Suaviter. Քաղցրաբար : հեշտաբար : հանդարտաբար : համեղաբար : մեղմաբար .

Suavium, ii. Համբոյր : v. oſcnlum.

Sub : ſine motu : v.g. ſub cælo. Ներքոյ երկնից : ſub arbore, ընդ ծառովն : ſub lecto, ընդ մահճօք : ſub umbra alarum, ընդ հովանեաւ թեւոց, ընդ թեւօք : ſub poteſtate, ընդ իշխանութեամբ : item ենթ : ստորև : vul. տակն .

Sub, cum accuſ. v.g. ſub noctem, ընդ երեկս : ընդ երեկոյս : ſub auroram, ընդ առաւօտն . ընդ աշալուսն . ընդ այգուն : ընդ այգանալն .

Sub Alexandro, Ի ժամանակի, յաւուրս, ի թագաւորութեան, ի ներքոյ աղեքսանդրի .

Sub Dio. Բացօթեայ : v. Dium.

Sub, cum verbis aut adjectivis, habet vim minuendi : v.g. ſubamarus. փոքր ինչ դառն : ſubiraſcor, սակաւ ինչ բարկանամ : & alia quæ conſultò omittuntur; recurres etiam ad primitiva : v.g. ſuborior : v. orior.

Subactus, a, um. Նուաճեալ, յաղթահարեալ, պարտեալ ընդ լծով, ընդ իշխանութեամբ այլոյ : ընդ ձեռամբ անկեալ.

Subactus, emollitus. Կակղացեալ մեղմեալ : ſubacta ubera, ստինք անկեալ : lutum cum palea ſubactum, կաւ կոխեալ ընդ յարդի : oleo ſubactus, թրմեալ, զանգեալ, շաղախեալ իւղով .

Subaudio, ire : reticere. Լռել : լռութեամբ թողուլ զբան ինչ որ իւրովին իսկ յայտնի է .

Subcineritius panis. Նկանակ : նկան : պան .

Subciſivus, & ſubceſivus, a, um. Բացատ ժամանակ : պարապ ժամանակ .

Subcoacta, orum : gall. feutre. Թաղիք, & թաղիս : քէչէ .

Subdiaconus. Կիսասարկաւագ : թերասարկաւագ .

Subditus alteri. Հնազանդ : հպատակ : իբր թէ հուպ յատակ : id eſt, fundo proximus : որ է ընդ ձեռամբ, ընդ իշխանութեամբ մեծաւորին : որ է ի ներքոյ հնազանդութեան : vul. ռայեայ : aliàs, ստորադասեալ : ստորակարգեալ : ենթարկեալ այլում : ſubditus legi, փակեալ ընդ օրինօք .

Subditus in locum alterius. Փոխանորդեալ : փոխանորդ : որ դնի, կարգի, կացուցանի փոխանակ այլոյ .

Subdo, ere unum alteri. Ենթադրել : ստորադրել : ստորադասել : ստորակարգել զմին միւսում : ստորածել .

Subdere aliquem in locum alterius. Կարգել, կացուցանել զոք փոխանակ այլոյ : դնել զնա փոխանորդ այլոյ .

Subdere jugo. Ընդ իւրով, ընդ իշխանութեամբ, ընդ ձեռամբ իւրով, ընդ լծով հնազանդեցուցանել, նուաճել, կացուցանել, արկանել, ունել, առնել, դնել : զոք : յաղթահարել, պարտել, ի պարտութիւն մատնել զնա .

Subdolè. Նենգաբար . նենգութեամբ : ընդ խաբս . v. doloſè.

Subdolus, a, um. Նենգաւոր : խաբեբայ : դաւաճան : խորագէտ : v. doloſus.

Subdubito, are. Երկբայել . տարակուսել : ունել զկարծիս, զկասկած : կարծեօք դատել : կարծել : կասկածել : լինել ի միտս կասկածոտս : կարծիք անկանել ի միտս : անկանել ի կասկածանս .

Subduco, ere rationes. Համարել : զհամարս առնուլ : թուել : ի թիւ արկանել : հաշուել : գալ ի թիւ և քննել.

Subducere ſe oneri. Զբեռն, զվաստակն ի բաց դարձուցանել ի պարանոցէ իւրմէ : խուսել, խորշել ի : abl.

Subeo, ire. Մտանել : v. intro.

Subire conditiones pacis. Հաճել ընդ պայմանս, դաշինս, կանոնս . յանձն առնուլ զնա : հաւանել : այն կանոնօք և դաշամբք ընկալնուլ և սահմանել զհաշտութիւն .

Subire mala, labores. Կրել, ընդունել, ընկալնուլ, յանձն առնուլ զպատիժ : vide patior.

Subire jugum. Մտանել ընդ լծով : առնուլ զլուծ : զպարտաւորս մուծանել, խոնարհեցուցանել ընդ լծով .

Subire in locum alicujus. Հետեւել նմա : փոխանորդել, փոխանակել զնա : լինել փոխանակ նր : v. ſuccedo.

Suber, eris : vul. Սունկի ծառ, և կեղև նր .

Subjaceo, ere. Ենթադրել : ստորադրել :

ձել ․ ստորադասել ։ ստորակարգել ։ ստորածել ։ dat. լինել ի ներքոյ .

Subjectio, nis. Հնազանդութիւն ։ հպատակութիւն ։ ենթարկութիւն ։ ստորադրութիւն ։ ստորադասութիւն ։ ստորակարգութիւն .

Subjectum, in logic. Ենթակայ .

Subjectus, a, um: ut subditus.

Subigo, ere. Յաղթել ։ յաղթահարել ։ v. subdere jugo: aliàs կաղկացուցանել ։ կոխել ։ շաղախել . v. subactus.

Subjicio, ere. Ենթադրել ։ ստորածել ։ v. subdo: aliàs նուաճել ։ հնազանդեցուցանել ։ խոնարհեցուցանել ։ vide subdere jugo.

Subjicere ignes ædibus. Հուր դնել տանց ։ հրդեհս հանել տանց ։ զհրատս արկանել, զհուր ածել, արկանել, ձգել քաղաքին ։ հրձիգ առնել զտունս .

Subinde, deinde. Յետ այնորիկ ։ յետոյ ։ item, pro interdùm: երբեմն ։ երբեք ։ մերթ ։ անդամ անդամ .

Subitaneus, a, um. Յանկարծ ․ անկարծահաս ։ անկարծադէպ ։ անակնկալելի ։ անակնունելի ։ անկարծելի ։ անկասկածելի ․ վաղվաղ .

Subitaneè. Յանկարծօրէն ․ անկարծակի ։ անկարծուստ .

Subitò. Վաղվաղակի ։ առժամայն ։ անկարծակի ։ ետկոյն ․ ի նմին ժամու ։ փութանակի ։ նիշեւ փայլելն ։ ի թօթափելն ական ։ ի քթթել ական .

Subitus, a, um. Յանկարծահաս ։ փաղփաղական ։ ut subitaneus.

Subjugo, are. Նուաճել ընդ լծով իշխանութեան ․ v. subdere jugo.

Subjunctivus, in conjug. Ստորադասական եղանակ բայից ։ զի ստորադասի այլ երից եղանակաց .

Subjungo, ere. Կցել ։ միաւորել ։ v. jungo: aliàs յաւելուլ ։ առընթել ։ ի վերջ բերել .

Sublatus, a, um. Վերացեալ ։ բարձրացեալ ։ կանգնեալ ։ վերածեալ ։ ամբարձեալ .

E medio sublatus. Բարձեալ ի միջոյ ։ ի բաց մերժեալ ։ խափանեալ ։ լուծեալ ։ ջնջեալ ։ ի բաց հերքեալ .

Sublevo, are. Վերկալնուլ, վերացուցանել զոք յերկիր ։ կանգնել ։ կանգնեցուցանել ․ յոտն կացուցանել .

Sublevare, adjuvare. Օգնել, օգնական լինել ումեք ։ v. adjuvo.

Sublica, æ. Ցից ։ փայտեղէն սիւն .

Sublicius pons. Կամուրջ փայտեայ ։ ի փայտէ կամուրջ ։ տախտակամած և շարժուն որ վերանայ և ցածնայ .

Sublimè, sublimiter. Բարձրաբարձր ․ ի վեր .

Sublimis. Բարձր ։ gen. բարձու ։ բարձրաբարձր ։ վերացեալ ։ բարձրացեալ ։ գերաբարձր ․ ծայրագոյն ։ & in mor. վեհագոյն ։ փառաւորագոյն ։ գերակայ .

Sublimitas, tis. Բարձրութիւն ։ v. elevatio; in mor. վեհութիւն ։ փառաւորութիւն .

Sublimo, are. Բարձրացուցանել ։ վերացուցանել ․ համբառնալ ։ ի վեր ածել .

Sublucanis temporibus. Ընդ առաւօտս ։ ընդ արշալուսն ։ ընդ այգն ։ ընդ այգուն ։ ընդ այգանալն ։ ի լուսանալ առաւօտուն .

Sublunaris. Ենթալուսնեայ ։ ենթալուսնէք .

Submergo, ere. Ընկղմել ի ջուր ։ խորասուզել ։ ջրասոյզ, անդնդասոյզ, ծովասոյզ առնել .

Submersus. Ընկղմեալ ․ խորասոյզ ։ ջրասոյզ ։ ծովասոյզ ։ խորասուզեալ .

Subministro, are, alicui pecunias &c. Տալ, մատակարարել, վճարել զարծաթ ումեք ։ օգնել նմա արծաթով ։ պատրաստել զպէտս կարեաց նր ։ հոգալ զծախս նր ։ զամ ինչ խնամել նմա ։ ձեռնտու լինել նմա արծաթով ։ ի համարոյ իմմէ, ծախիւք և գոյիւք իմովք ․ յընչից իմոց վճարել զծախսն .

Submissè, humiliter. Խոնարհաբար ․ խոնարհութեամբ ։ խոնարհ սրտիւ ։ ցածաբար ։ ամօթուն և կորակորեկն գլխու ․ համեստ տալով գնացիւք ։ պատկառեալ դիմօք ։ զլուխ ի խոնարհ ։ հայելով ի վայր կոյս ։ երկրահայեաց .

Submissè loqui. Ցած խօսել ։ ցած ձայնիւ ։ աղօտ ձայնիւ ։ բարակ ձայնիւ ։ մեղմաբար .

Submissio vocis. Ցածուցումն, բարակացումն, թուլացումն ձայնի ։ aliàs vide humilitas.

Submissus, a, um. Խոնարհ ։ հնազանդ ։ հպատակ ։ ենթադրեալ ․ ստորադասեալ ։ ստորակ ։ նուաստ ։ հլու .

Submissa vox. Ձայն ցած, աղօտ, բարակ, մեղմ, թոյլ .

Submitto, ere. Խոնարհեցուցանել ։ ցածուցանել ։ հնազանդեցուցանել ։ հպատակել ։ ենթադրել ։ ստորակարգել ։ ընդ ձեռամբ արկանել ։ հնազանդ առնել ի ներքոյ ոտից .

Submoveo, ere turbam. Ի բաց առնել,

մեր

ընդժել, վաթել, և զատ վաթել զամբոխն : փարատել զամբոխն .

Subnecto, ere. Կցել : շաղկապել : յօդել : ապուցանել : խառնել ընդ- : & pro, addere, առադրել : առբերել : առակցել : վերացուցանել : վերաբերել : յաւելուլ և վր .

Subniger. Թուխ : թխամորթ : բոցադոյն : թխադոյն դիմօք : փոքր ինչ սեւ .

Subnixus, a, um. Տնգեալ, հաստատեալ է : vel և վր : v. innixus .

Subnuba, æ. Կին երկրորդ զոր ածեմ կնոջ մահուընէ առաջնոյն .

Subordinatio, nis. Յաորդաստուածի : ստորակարգութիւն : ենթարկութիւն : ստորադրութիւն . հպատակութիւն .

Subordinatus alteri. Յաորդասնեալ : ստորակարգեալ : ենթարկեալ : ստորադրեալ այլում .

Subordino, are. Յաորակարգել : ստորադասել : ենթարկել . ստորադրել այլում .

Suborno, are. Խաբել . պատրել, հրապուրել զոք : ածել, շարժել, գրգռել, դրդել, զարթուցանել, յօժարեցուցանել, համոզել զնա և չար պատիժ բանիւք . մոլորեցուցանել զնա .

Subornare teſtes. Օսուտ վկայս ածել : կաշառօք վարձել զսուտ վկայս .

Subornator. Խաբեբայ : մոլորեցուցիչ : Հարստահարիչ մոլորութեաց : հոգեկորոյս .

Subrepo, ere. Յսպրդել և առեղի : սպրդեալ մտանել : մեղմաբար սողմտիբն, գաղտագողացեալ մտանել, սողալ, մուծանել և .

Subreptio, nis. Խաբէութիւն : խարդախութիւն : պատրանք : հրապուրանք : բանք պատիժ և սուտ : խորամանկութիւն .

Subreptitiè. Խաբէութիւք : նենգաբար : պատրանօք : ընդ խաբս : կեղծաւորապէս .

Subreptitius. Շնորհք կամ գիր ինչ զոր ի մեծաւորէ առնուս կեղծութիւք և ընդ խաբս : գաղտագողացեալ .

Subrideo, ere. Լռելեայն ծիծաղիլ : ծիծաղիլ ընդ միտս : ժպտիլ : ժպիտ ելանել ինձ : ժպտիլ ընդ քինս : lenis riſus, ժպիտ : ժպտուիս = զուարթ շրթանցն ժպտուիս .

Subripio, ere. Գաղտագողանալ : լռելեայն, զանխլաբար, և գաղտ յափշտակել .

Subrogatio, nis. փոխարկութիւն : փոխանորդութիւն : փոխադրութիւն միոյ փոխանակ միւսոյն .

Subrogo, are aliquem alicui. Դնել, կարգել, կացուցանել, հաստատել զոք փոխանակ, vel փոխանորդ այլոյ : փոխանորդել զնա : Թողուլ ինա և տեղւոջ այլոյ .

Subruo, ere. Հաւերել : քանդել : vide everto .

Subſannatio, nis. Կատակ = կատականք : այպն : ծաղր : խեղկատակութիւն : դասանունք . այպն կատականաց : արհամարհանք : հնհուն և մատնացոյց .

Subſanno, are. Հանդիմանել, այպանել, խայտառակել, խեղկատակել, ծաղր առնել զոք : ծիծաղիլ զնմանէ .

Subſcribo, ere. Յաորագրել : ենթագրել .

Subſcribere alicui rei : conſentire. Հաւանիլ : հաւան կալ : հաճիլ ընդ : միաբան, կցորդ, համակից, հաղորդ լինել .

Subſcriptio, nis. Յաորագիր : ստորագրութիւն .

Subſecivus, a, um. Բացատ, պարապորդ ժամանակ : կամ զոր ինչ առնեմք և նմին .

Subſellium, ii. Հանդոյն : դահ : դահոյ : նստարան .

Subſequor, qui. Հետեւիլ : զհետ եղեալ : զինն կցիլ .

Subſidiarius miles. Օգնական : որք են ի վարձու : Հետնատու : յօժանդակ հաւոր .

Subſidior, ari. Օգնական առնել ումեք : դիմել, ելանել, հասանել յօգնութիւն : առաքել զզօրս նմա ի թիկունս : Հետնատու լինել նմա զօրօք, արծաթով &c.

Subſidium, ii. Օգնութիւն : և թիկունս հասուածի : յօժանդակութիւն . v. adjumentum .

Subſidium ſenectutis. Հնհնդատուածի, զարդ, պսակ, պարծանք ծերութեան նոյ .

Subſido, ere. Նստիլ : խոնարհիլ : ցածանալ : ինջանել : և տակ երթալ .

Subſigno, are. Յաորագրել : Հետնագրել : Հետնագրով հաստատել, ամրացուցանել : vul. դէսոխաթ դնել .

Subſilio, ire. Հարձակիլ : վազ առնել թռչիլ : թռչուն : և վեր ոստիլ .

Subſiſtentia, ad ſuſtentandum aliquem neceſſaria. Ռոճիկ : ծախք : պետուք : կենցաղականք : խարճ : և համարոյ նմին, և մտից նոցա վճարեմ զծախս նր : հոգաս զկեանս նր, զպետուս կարեաց նր .

Subſiſtentia, æ, apud Philos. Հնդնա : անձնաւորութիւն : ենթակայ : ենթակայութիւն : ենթացութիւն .

Subſiſto, ere: in Philos. Ռոլ : ենթակայել :

կայիլ : ենթակայանալ : անձնանալ : անձնաւորիլ : ենթադրյանալ : ex quibus formabis activa.

Subsisto, ere : durare. Կալ : մնալ : տեւել : հաստատուն կալ.

Subsistere, stare. Օհայ առնուլ : դադար առնուլ : նստիլ : կալ : յամել : կանգնիլ.

Subsolanus ventus, flans ab oriente. Հողմն որ փչէ յարեւելից կուսէ.

Substantia, æ. Գոյութիւն : գոյացութիւն : գոյաւորութիւն ; substantia scripti, libri &c. էութիւն : գոյութիւն գրքի, գրոյն.

Substantia, bona, orum. Ինչք : մթերք : գոյք : մարմնական նիւթք : կենցաղականք.

Substantialis. Գոյական : գոյաւոր : գոյացական.

Substantivum nomen. Բայ կամ անուն գոյական : էական : որ նշանակէ զգոյութիւն ինչ.

Substerno, ere. Տարածել, սփռել, պարզել, մեկնել ի ներքոյ : ստորաձգել.

Substituo, ere aliquem alteri. Կացուցանել, դնել, կարգել, հաստատել զոք փոխանակ, vel փոխանորդ այլոյ : յաջորդ դնել.

Substitutio, nis. փոխանակադրութիւն : յաջորդադրութիւն : փոխանորդութիւն : փոխադրութիւն,

Substitutus alteri. փոխանորդ : երեսփոխան : եդեալ, կացուցեալ, կարգեալ փոխանակ այլոյ.

Substo, are. Գոլ : կալ : ունել զգոյն : գոյանալ.

Substramen, inis. Խոտ որ տարածի ի ներքոյ անասնոց : equorum, ձիհին.

Substructio, nis. Մեծ շինուած : հիմնուած.

Substruo, ere. Շինել : կառուցանել : կերտել : շինուածոյն հիմունս դնել, արկանել.

Subsultim. Վազվազելով : վազս վազս առնելով.

Subsulto, are. Վազվազել : վազս վազս տալ, առնել : վազռտել : Թռչիլ : ի վեր ոստիլ.

Subsum, subesse. Ենթադրիլ : ստորադրիլ : ստորածիլ : ստորակարգիլ : ստորադասիլ այլում : կալ ի ներքոյ նր : ենթակայիլ : & in morali, խոնարհիլ ընդ իշխանութեամբ նր : հնազանդիլ, հպատակիլ նմա.

Spes aliqua subest. Գոյ, կայ եւս յոյս ինչ, ճար եւ հնար զերծելոյ.

Substemen, & subtegmen, inis. Շաղամաթ : աղբն, ին : plur, աղբունք : Թեղան : մանած : gall. trame.

Subter. Ի ներքոյ : v. sub.

Subterfluo, ere : subterlabi. Ներքուստ, ստորուստ գնալ, խաղալ, հոսիլ.

Subterfugio, ere. Խուսել : խոյս տալ : խոտորիլ : խորշիլ : զենքն զերծուցանել, խուսափիլ ի : abl.

Subterfugium. Խոյս : խուսատութիւն : խոտորումն : պատճառանք : բարուք : շրջանք բանից : բանք ծրարունի եւ յողձապատոյտք.

Subterraneus. Ենթերկրայն : ենթերկրածին.

Subtexo, ere : addere. Յաւելուլ ի vel ի վր : առադրել : առակցել : վերաբերել.

Subtilis. Նուրբ : բարակ : նօսր : de tela, բարակամած : de ingenio, նրբամիտ խելք : խելք սուր : խորին : նրբահայեաց : սրատես : խելամուտ : խորագէտ : սրամիտ : նրբաքննին : սուր միտք : de aere, օդ նօսր : պարզ : ջինջ : մաքուր : զուտ.

Subtilitas, tis. Նրբութիւն : բարակութիւն : նօսրութիւն : ingenii, նրբութիւն, սրութիւն խելաց : նրբահայեցութիւն : սրատեսութիւն : խելամտութիւն : խորամտութիւն : սրամտութիւն.

Subtiliter. Նրբապէս : խորագիտութեամբ : սուր մտօք : սրամտութեամբ &c.

Subtractio, nis. Վերահանութիւն : հանելն փոքու թուոյ ի մեծագունէ.

Subtraho, ere. Հնարիւք, լռելեայն, ծածկաբար առնուլ, հանել : in mathemat. փոքր թիւ մի հանել ի մեծագունէ : vul. դուս, դուրս առնել.

Subtrahere se ab onere, vel oneri. Խոյս տալ : խուսել : խոտորիլ : խորշիլ ի վտանգաց : զվստահս ի բաց մերժել, դադարեցուցանել յինքեն : à jugo, ab obedientia, ապստամբիլ ի : abl. ապստամբ լինել : ապստամբութիւն առնել ի abl. քակել, լուծանել, ընկենուլ, թափել, հանել զլուծ ի պարանոցէ.

Subtùs. Ի ներքոյ : v. sub.

Subucula, æ. Շապիկ : ներքին հանդերձ : պատմուճան.

Subvectio, nis. Բեռնակրութիւն : տանումն, բարձումն, խաղացումն բեռանց կառօք, նաւով &c.

Subvecto, are : subveho, ere. Ծովով կամ ցամաքով զբեռինս բառնալ, տանել, խաղացուցանել, կրել, բարձեալ տանել.

Subvenio, ire. Օգնել : օգնական լինել : v. opem ferre : item : մխիթարել : սփոփել : դիւրութիւն առնել ումեք : ձեռն տալ :

ձեռ

հնուսատու լինել .

Subvenire neceſſitatibus alicujus . Լի առնել զպէտս նր : վճարել զծախս և հատոյց եմմէ , յընչից եմոց : հոգալ զծախս նր , զպետոյս նր : խնամել զնա ծախիւք եմ ովք : Թեթևացուցանել զնա յաղքատութէ .

Subverſio , nis . ՀՀերումն : քանդումն : կործանումն : v. everſio .

Subverto , ere . ՀՀերել : քանդել : կործանել : v. everto .

Subula , æ . Հերուն = gen. ոան : հերուն : in menolog. dicitur , հերուանով խոցեաց զհնոն : ծակիչ : հեր gen. ե .

Subulcus , i . Խոզաբուծ .

Suburbanus , a , um . ՀՀրնականաբար : գաւառացեալը քաղաքին : մերձակայք .

Suburbium , ii . Հ՚եօղաքաղաք : բացատ , արձակատարած , շրջափակ քաղաքին : արուարձանք : արուարձանեայք .

Succedo , ere alteri . Հետևել նմա : յետ նր նստիլ : զինն նր ժառանգել զաթոռն : յաջորդել զաթոռն : Թագաւորել ընդ նր : յաջորդել զինն նր զԹագաւորութէն : փոխանորդել զնա : դիշեր փոխանակէ զլոյսն : հուպ ընդ հուպ փոխանորդել զմիմեանս : պայազատանել զոք .

Succedere ex ſententia . Բանն յաջողել , ուղղիլ : յառաջել և բարւ = յառաջադէմ լինել : հանդիպիլ ըստ կամաց եմոց , ըստ ըղձից սրտի եմոյ .

Succedere malè . ՀՀնյաջողիլ : անյաջող լինել ելք երթն : բանն վրնպիլ , նախողիլ : խորհուրդն ցրուիլ , խափանիլ .

Succedere , contingere . Հանդիպիլ : լինել : պատահիլ : դէպ լինել .

Succendo , ere . ՀՀառնել : այրել : հուր դնել , արկանել քաղաքին , vel և քաղաք : հրձիգ առնել զնա : հրով մաշել : հուր հարել զքաղաք : հրդեհել . այրել և հուր . հրկիզ առնել : հրոյ ճարակ տալ զնա : և հուր ջնջել : լուծանել , հոսել , դնել և մոխիր : մոխիր առնել զնա : հրկիզել հրով : հրով կոտորել .

Succenſco , ere alicui . Բարկանալ սրտմտութէ և վր նր : v. iraſcor .

Succenſio , nis . ՀՀրումն : կիզումն : բռնակիզումն : հրդեհութէ : վառումն : հրկիզութէ : լուծումն և մոխիր .

Succenſus igne . Հրով վառեալ : կիզեալ : այրեալ . հրդեհեալ : հրկէզ : հրձիգ : հրացնալ : որ է և վառ .

Succenſus paſſione aliquâ . ՀՀառնալ , բորբոքեալ սիրով , բարկութէ &c. v. flagrans .

Succeſſio , nis . Յաջորդութէ : փոխանորդութէ : հետևումն : հետևողութէ զինն ումեմանց : aliàs v. hæreditas .

Succeſſivè . Յաջորդաբար : հետևապս : փոխանակօրէն : մի զինն մեսոյ .

Succeſſivus , a , um . Յաջորդական : հետևօղ : որ զինն հետևի այլոց և զնա փոխանակէ .

Succeſſus , ûs caſus . Հանդիպումն զիպուած : պատահումն : v. caſus .

Succeſſus , exitus rei . Իրին ելք , վերջ , վաղճան , կատարած :

Succidia , æ . Իւղն ումն աղիս համեմեալ հանդերձեալ .

Succido , ere : à cædo . Կտրել : v. cædo .

Succidere , à cado . ՀՀնկանիլ : v. cado .

Succiduus , a , um . Դիւրաթափ : անկեալ , թափեալ : v. g. տերև և ծառոյ .

Succinctus , a , um . Պնդամէջ : պնդեալ ընդ մէջ : արկեալ զիւրեաւ զսփածանելն : պնդեալ զմէջ իւր : ժողովեալ , ամփոփեալ , կրկնեալ զհանդերձն : տարօրս զգեստու ժողովեալ և վեր : aliàs : յօժար և պատրաստ .

Succindo , ere . Հատանել , կտրել : միայտատու հարկանել : և բաց կտրել .

Succineus , a , um . Դահրնապարենայ : դահրնապարենղէն .

Succingo , ere ſe . Դօտի պնդել ընդ մէջ : զդօտի ած-ել : cum dat. vel , ընդ մէջն : զմէջն պնդել : զդօտի ած-ել զմիջով իւրով : սփած-անել զղինջսին : v. cingo .

Succinum , i . Դահրնապար : բազմագոյն քար : v. electrum .

Succiſio , nis . Հատում-ած : հատումն : կտուր .

Succiſivus : v. ſubceſivus .

Succoſus , a , um . Խոնաւուտ : յոլոված-ուած .

Succreſco , ere . ՀՀճել : աճիլ : v. creſco .

Succuba . Իրին պոռնիկ որ զպոռնկութէն իւր տարած-է առ այլս : ſuccubus dæmon , qui aſſumptâ mulieris ſpecie hominem provocat ad libidinem : հնատեսակ դեւն , որ զգեցեալ զինքսին կնոջ , զմարդն նենդէ և չնութէն .

Succumbo , ere . Յաղթիլ : յաղթահարիլ . պարտիլ : նո-ւաճիլ : մատնիլ և պարտութէ : v. vinci .

Succumbere oneri , labori . ՀՀնկանիլ ընդ բեռամբ . զօրաթափ մնալ բեռին տակն : լուծանիլ զօրութէն եմ : v. deficere .

Succurro , ere alicui . Օգնել : օգնական լինել ումէք . Թիկունս առնել նմա : հասա-

նել նմա ի թիկունս : ելանել, դնել նմա յօգնութիւն : զօրավիգ , ձեռնտու լինել նմա : առաքել , արձակել զզօրսն ի թիկունս նր .

Succus , ci : humor quo aluntur animalium,plantarum ve corpora . Հեղուկ : ծուծ : հեղուկն զոյութիւն զոր ծծնն սնունդք և աուճք և նոքաւ աճին , և ի սմանց , ոյք արիւն կենդանեաց .

Succuſſio , nis : ſuccuſſus , ûs . Թօթափումն : Թափառումն : Թափ : բաղխումն : ձգձգումն .

Succuſſo , are : ſuccutio , ere . Թօթափել = Թափ տալ : ուժգին շարժել : ձգձգել : ձգել : ձգտել = խախտել : բաղխել = սասանեցուցանել : ցնցել : ղձեռս ուժգին ցնցեալ խղեաց զկապանս , in menolog. շարժել .

Sudarium , ii . Սաւդարիան : Թաշկինակ մահրամայ որով սբեն , ջնջեն զքրտունս : սբիչ : քրտան .

Sudes , is . Ցող : մահակ : ցուպ , սանառեր զոր բախեն , վարեն ընդ գետեն .

Sudo , are . Քրտնել = præt. եցայ : զքրտունս հոսել : քրտունքն հոսել , արձակել յինէն : ի քրտանցն ծուխանալ : քրտնել արեամբ = ոլոռն ոլոռն հեղանիլ քրտունք յերկինս : հոսէին ի քէ քրտունք երբեք զկայլակս արեան .

Sudare , laborare . Սենծաւ ջանիւ հնարել : ջան դնել : v. deſudare .

Sudor , is . Քրտունք , & քրտինք , gen. քրտանց : inſt. քրտամբ : legitur , in ſudore , ի քրտան .

Sudorificus , a , um . Դեղ քրտնաբեր : քրտնեցուցիչ .

Sudum tempus , ſerenum . Օդ պարզ : ջինջ : անամպ .

Sucſco , ere . Սովորիլ : սովորութիւն ունել : յաճախ և հանապազորդ լինել ի .

Suetus , a , um , qui ſolet . Սովոր : սովորեալ = հանապազորդեալ և յաճախ ի : ընդելացեալ = ſueta res , սովորական : vide ſolitus .

Suffectusalicui , in locum alicujus . Կարգեալ , եդեալ , կացուցեալ փոխանակ այլոյ = փոխանորդ : յաջորդ .

Sufferentia , æ . Յոյժ : Ժուժկալութիւն : համբերութիւն : v. patientia .

Suffero , erre . Տանել , համբերել , տալ նել համբերաբար : cum dat. հանդուրժել : dat. աչք ոչ կարեն հանդուրժել ճառագայթից արեգական : դիմանալ , հանդարտել : dat. Յոյժ ունել : Ժուժկալել , præt. լինել : հանդուրժութիւն կալ ի ցաւս : ſuffere invicem , չնորհել , նեղել միմեանց .

Sufficiens , tis . Բաւական : որ բաւէ , ըստ բաւականին : որ չատ է : հեղուկ է .

Sufficienter . Բաւական : բաւականապէս : ըստ բաւականին : չափաւորապէս .

Sufficientia , æ . Բաւականութիւն : չատութիւն .

Sufficio , ere : ſatis eſſe . Բաւական լինել : բաւել : բաւականանալ : չատանալ : ſufficit , բաւ է : հեղուկ է : չատ է : բաւական է .

Sufficere vires alicui &c. Օգնութիւն , կարողութիւն , բաւականութիւն տալ ուժ : օգնել նմա արծաթով : լի առնել զկեսս նր : ի համարոյ խմմէ վճարել զնախս նր : խնամել զնա ծախուք իմովք .

Sufficere aliquem alicui . Դնել , կացուցանել , կարգել , հաստատել զոք փոխանակ , փոխանորդ այլոյ .

Suffigo , ere Cruci . Հանել , բևեռել ի խաչ .

Suffio , ire : odore imbuere . Խնկով խնկել : բուրել , տալ զհոտ անուշ = օծել նուղովք անուշիւք .

Suffitus , ûs : ſuffimen . Խունկ : ծխանելիք : հոտ անուշ : բուրումն անուշ հոտոյն .

Sufflo , are ignem . փչով , փչելով արծարծել , բորբոքել , վառել , արծարծանել , բորբել զհուր .

Suffocatio , nis . Հեղձուկ : խեղդուկ : ընչաքաղելութիւն : հեղձամղձուկ : հեղձուկ .

Suffocatus , a , um . Հեղձեալ : հեղձուցեալ : խեղդեալ = խեղդամահ : հեղձամղձուկ ի ջուր : v. g. հեղձամղձուկ : խեղդ խեղդեալ : ընչաքաղել : cibi ſuffocati , մեռեալոտն .

Suffoco , are . Խեղդել : հեղձել հեղձուցանել : հեղձնուլ = հեղձանիլ : բուռն հարել զպարանոցն և խեղդել : արգելել զշունչն = խեղդամահ , հեղձամահ , հեղձամղձուկ առնել : խեղդ-խեղդել .

Suffodio , ere . Ներքուստ փորել : քանդել : բրել .

Suffraganeus Epiſcopus . Քորեպիսկոպոս : & քորխորոպոս .

Suffragator , is . Օգնիչ : օգնական : օգնական : ձեռնտու : յօժարդակ .

Suffragium , ii . Ձայնութիւն : հաւանական թուղթն : թուղթ հաւանութիւն : aliàs օգնութիւն : ձեռնտուութիւն : յօժարդակութիւն :

Ferre

Ferre ſuffragium de..... Համահաւանել: հաւանական Թղթով ընտրել: aliàs օգնական, ձեռնտու լինել.

Suffragor, ari alicui. Հաւանիլ: հաճիլ ընդ: միաբան, կամակից լինել: հաւանական Թղթով ընտրել: հաստատանել: aliàs, օգնել: ձեռնտու լինել: v. adjuvo.

Nullis ſuffragantibus meritis. Հաղուանոյ արժանեաց եմոյ.

Suffugio, ere. Լեռոյս տալ: ծած-կաբար, լռելեայն, մեղմով ելանել, խուսել, փախչիլ.

Suffugium, ii. Հպարիսն: ապաստան: տուն ապաւինի.

Suffulcio, ire. Ձեռքբուսա պահել: հաստատանել: ամրացուցանել.

Suffundo, ere. Հեղուլ: Թափել: vide fundo.

Suffuror, ari. Հ-աղտուկ, ծած-կաբար, զանխլաբար խլել, գողանալ, առնուլ.

Suffuſio oculorum: gall. cataracte. Կիզեւանք: շամանդաղ աչաց: լոյսն & լուսն: plur. լուսունք: գլուսունս սքել յաչաց: անկան յաչաց նր եբրև գկեղևանք: Actorum 9. ե բարակ կաշի ի վր բբի անան սիռեալ.

Facies pudore ſuffuſa. Դ-եմք խախք: ամօթխած: ամօթալի: ամենապատուկառ: շառագունեալ, շառագունեալ երես ի բաղում ամօթոյ.

Suggero, ere, in memoriam revocare. Յիշեցուցանել: ի միտս ածել, բերել: գբանս ի բերաս դնել: յուշկն, յանկնջս խօսիլ: ուսուցանել: խրատեւ: ազդել: յորդորել.

Suggerere, de dæmone. Ներմանել ի մեղ գչար խորհուրդս: ի միտս արկանել, ածել գանսպարկեշտ մտած-ուքի: հրապուրել, ներդրդել, հաւոզել, ազդել գմեղ ի մեզս.

Suggeſtio, nis. Հաղդուածս: խրատ: յորդորուածս: յորդորական բանք: & maximè de dæmone, բանսարկուքի: դեւաշնչուքի: ներդրդուածս: խորամանկուքի: շողբորթուքի: ազդուածս: ազդեցուածս: հրապուրանք չարին: արկած, յարկած-ներս սատանայի.

Suggeſtum, ſuggeſtus, ûs. Հաստիճան, բեմք: բարձրաւանդակ տեղի յորմէ քարող առնն ի լուր ժողովրդեան.

Suggillatio, nis. Կստակ: ծաղր: նախատինք: Թշնամանք: անարգանք: անպատուքի: գրպարտանք: նսեմական բանք.

Suggillo, are. Նախատել: անպատանել: անարգել: Թշնամանել գրք: v. irrideo.

Sugo, ere. Ծծել: ſugere ubera, դնել գստինս: ծիծ ուտել, ſugens, դիացի: դնեցեալ: ստնգի: կաթնակեր: ubera quæ nullus ſuxit, անծուծ ստինք.

Sui, ſibi, ſe. Իւր, ինքեան: v. g. ſui amans, ինքնասէր: անձնասէր: ſibi ipſi, ինքն ինքեան: անձին իւրում: ſe ipſum occidens, ինքնասպան.

Sui juris. Ոտր անձին իւրոյ: անձն իշխան.

Suile, is. Իւղարան: խողանոց: կայանք, տուն խողից.

Suillus, ſuilla caro. Իւղնեղն: խողի միս.

Sulco, are terram. Հարկել գերկինքն: ակօսաբեկ առնել: ակօս հղել, բենկանել.

Sulcare cutem rugis. Օրինս, գհակատ հերկել, կնճռատել: կոնջմռատել: Թարշամել: Թառամել.

Sulcus, ci. Հղկօս, ի: մի սերմաներ գչարիս յակօսս անիրաւուքե. Eccl. 7.

Sulphur, is. Ծ-ծումբ. gen. ծ-ծմբոյ: vul. քուկուրթ.

Sulphurata aqua. Ծ-ծմբահամ ջուրն.

Sulphurata, orum: gall. allumettes. Լուցկիք: lib. canon. hæreticos vocat, լուցկիք աւետեռնական հրոյն. vul. քնպրնթ: քուկուրթ.

Sulphureus. Ծ-ծմբեալ: օծեալ ծ-ծմբով, ծ-ծմբեայ: ծ-ծմբեղէն.

Sum. Եմ, & լինիմ. eſſe, գոլ, & լինել: fui, եղէ: ero, եղեց: eſto, լեր: eſtote, լերուք: եղերուք.

Sunt mihi filii, pro verbo, habeo. Ունիմ գնս որդիս: &c.

Eſſe ab aliquo, partes illius ſuſcipere. Հետեւիլ նմա: կալ ի կոյս նր: գհետ երթալ, զկնի լինել նր, ի կողմանէ նր: կուսակից լինել նր & նմա.

Illi bene, melius eſt. Բարի է: լաւ է: առողջ է.

Eſto. Թ-ող լիցի այնպէս: Թող եղէ: դիցուք Թէ այնպէս է.

Summa, æ: plurium numerorum in unum collectio. Բովանդակ Թիւ: բազմաց Թուոց ժողովուածս ի Թիւ մի: հաւասար.

Summa rei eſt..... Բանին էուքի, բուն բանն այս է: ſumma pecuniæ, դրամ բաղում: արծաթ.

In ſumma, ad ſummam. Հ-ընդն: որ ինչ լիցի: գինչ և եղէ.

Summa, complementum. Կատարուածս: լրուածս:

լրումն : լրութիւն : նոր կտակարան ամ գրոց լրումն, կնքումն է.

Summarium, ii. Կարճառօտ : համառօտ : համառօտաբան : համառօտութիւն.

Summatim. Կարճառօտապէս : համառօտապէս : սակաւ ինչ բանիւք : կարճ ի կարճոյ.

Summè. Խիստ : յոյժ : կարի յոյժ : ուժգին.

Summitas, tis. Ծայր, գլուխ, վերին, կատար, արտեւան, v. g. լերանց : բարձրութիւն : գագաթն.

Summus, excelsus. Բարձր : բարձրագոյն : գերաբարձր : բարձրաբարձր : վեհագոյն : ծայրագոյն : մեծամեծ . մեծագոյն : summus sacerdos, քահանայապետ : summus Pontifex, հայրապետ : v. Papa.

Summus, ultimus. Յետին : վերջին : venit summa dies, եհաս յետին օրն.

Summus dolor. Խստագոյն, կսկծագոյն, դառնագոյն ցաւն : անհնարին ցաւ.

Summum bonum. Ծայրագոյն, գերագոյն, գերազանց բարի որ է մի և եթ ած.

Summum : ad summum. Շատ շատ եղէ.

Sumo, ere. Առնուլ : կալնուլ : vide accipio.

Sumere sibi aliquid. Առնուլ յանձն իւր : յանձն կալնուլ զփոյթ.

Sumere supplicium de aliquo. Պատժել, պատուհասել զոք . առնուլ զվրէժ ի նմանէ : զվրէժ, զհատուցումն հատուցանել նմա.

Sumere principium à .... Սկիզբն առնել, կամ առնուլ ի abl. v. incipio.

Sumptio, nis. Առումն : առ, gen. ի.

Sumptuosè. Մեծ պատրաստութեամբ և վայելչութեամբ : երեւելի և շքեղ փառօք : մեծահանդիսիւ : ծախիւք բազմօք : հանդիսօրէն : մեծ գնոյ : գնով մեծաւ.

Sumptuosus, a, um : v. g. convivium. Պատիւ մեծագին : մեծապատրաստ : յոգնածախ : բազմազեղ սեղան : de ædificio, տուն մեծաշէն : խոյեակապ : յոգնածախակերտ : մեծակառոյց : ազնուապաճառ . երկնանման : յոգնածախ.

Sumptus, ûs. Ծախք, ից : item : v. g. meis sumptibus, ի համարոյ իմմէ . ի մտից, ի ծախից, յընչից իմոց : ընչիւք, ծախիւք, արդեամբք, գոյիւք իմովք.

Sumptus facere in rem aliquam. Աճարել զծախս ի համարոյ իմմէ : հանել, տալ, հոգալ ծախս դրամոյն : ծախել զծախս.

Suo, ere. Կարել : կար առնել : կարկատել.

Supellex domûs. Գոյք շարժունք, շարժելիք տան : կահ : կարասի : զարդ : սպասք : կազմած : սպասուածք վայելչութեան : ամանք : անօթք : արդիւնք տան : vul. Թարբայ : կահիւք, կարասեօք և ամ ընչիւք զարդարել, կազմել, հանդերձել զտուն = խառնազանգ.

Supellex vitæ, cibaria. Կերակուրք : ուտելիք : կենցաղականք : պաշար : պաշարուստ : դարման : կերակրեղէնք : պիտոյք մարմնոյ.

Super. Ի վերայ : cum gen. ի վեր : վեր, գեր քան : amare deum super omnia : գեր քան, ի վեր քան, առաւել քան զամ. aliquando ի, & յ : super equum ի ձի : super camelos, յուղտս.

Super omnia, præsertim. Մանաւանդ : յաւէտ : առաւել : մանաւանդապէս : այլ եւ.

Satis superque. Շատ : բաւական : քան բաւականն : արտաքս, առաւել քան զչափ.

Superabilis. Յաղթելի : պարտելի : յաղթահարելի : նուաճելի : nulli superabilis, անյաղթ : ամենայաղթ : անխոնարհելի : անպարտելի.

Superabundans. Առատագոյն : համալրացեալ : ամենալիր : զեղուն չափ և թաթաղուն : առաւել.

Superabundanter. Առաւելապէս : համալրաբար : զեղուն և թաթաղուն չափով : առատագունապէս : առաւել քան զպէտս, քան զոր խնդրեմ.

Superabundantia, æ. Առաւելուած : աւելորդութիւն : առաւելորդութիւն : համալրութիւն : ամենալրութիւն : առատութիւն : առաւելութիւն : չափ զեղուն և թաթաղուն.

Superabundo, are. Յաւելուլ, առաւելուլ : præt. աւելայ = առաւելանալ : առաւել լինել : շատանալ : առաւել յաւելուլ, cum instr. superabundo gaudio, առաւելեալ եմ ուրախութեամբ.

Superaddo, ere. Յաւելուլ ի . vel ի վր : vel primitivis additur : վր aut ի վր : v. g. superinduo, ի վր զգենում : superædifico, վր շինեմ &c.

Superadultus, a. Ի չափ հասեալ : լեալ ըստ չափու : v. adultus.

Superbè. Հպարտօրէն : գոռոզապէս . ամբարտաւանաբար : խրոխտաբար . ամբարհաւաճաբար : հպարտութեամբ.

Superbia, æ. Հպարտութիւն . ամբարտաւանութիւն : ամբարհաւաճութիւն . գոռոզութիւն : մնապարծութիւն : պատուախնդրութիւն : փառասիրութիւն : փառամոլութիւն . բարձրայօնութիւն : յօրացումն . ինքնացուցութիւն : վեհութիւն : խրոխտութիւն : բարձրամ

ձրամտութիւն : բարձրավզութիւն : անձնահաւանութիւն : ունայնութիւն .

Superbiloquentia, æ. Հպարտախօսութիւն : լրբախօսութիւն : մեծաբանութիւն : խրոխտանք .

Superbio, ire. Հպարտանալ : բարձրամտիլ : ամբարտաւանիլ : յօրանալ : ամբարհաւաճիլ : գոռոզանալ : սնապարծիլ : սիրտ ուռիլ եւ փքալ հպարտութեամբ : բարձրայօն ճրքիլ : ըմբոստանալ : յօնօք ակնարկել : superbire, incedendo fastuosè, ճօճել ի գնալն .

Superbus, a, um. Հպարտ : ամբարտաւան : ամբարհաւաճ : գոռոզ : սնապարծ : պատուասէր : փառամոլ : ինքնացոյց : խրոխտ : վէս : բարձրավիզ : բարձրայօն : մեծամիտ : անձնահաւան : ուռուցեալ, փքացեալ հպարտութեամբ : սնափառ : aliàs v. magnificus.

Superciliosus, arrogans. Հպարտ : & quæ supra.

Supercilium. Վերտեւան : յօնք : & յօնք : արտեւանաց խիտ եւ գեղեցիկ ծիր : sumitur etiam prò superbia : v. supra.

Supercilium montis. Գագաթն, ծայր, գլուխ, արտեւան, կատար, վերին լեռանց .

Supereminco, ere. Փառօք, vel ի փառս գերազանցել զամենեսեան, vel, քան զամենեսեան : v. supero.

Supereminere extrà aquam. Սակաւ ինչ բարձր լինել ի ջրոյ : երեւիլ ի վր երեսաց ջրոյ .

Superficies, ciei. Երես : մակերեւութիւն : բացերեւութիւն .

Superfluitas, tis. Յաւելուած : աւելուածութիւն : աւելութիւն : աւելորդութիւն : առաւելութիւն : շատութիւն : in verbis, առաւելաբանութիւն : ունայնաբանութիւն : դատարկաբանութիւն .

Superfluus, a, um. Յաւելորդ : աւելորդական : աւելի : աւելի է ինձ ասել : անպիտան : de verbis, բան դատարկ : ունայն : վայրաբար խօսք : ընդ վայր :

Superhumerale. Վակաս : ուսանոց : վարշամակ : լանջանոց : քահանայական զգեստ էր .

Superi, orum. Վերք : երանելի հոգիք որք յերկինս : apud antiquos, կուռք : աստուածք .

Superior, is. Վերին : վերնային : վերնական : բարձրագոյն : վեհագոյն : գերագոյն : վերնագոյն : ծայրագոյն : գերքան զ. գերազանց քան զ.

Superior domûs. Վերնատուն : առաջնորդ : վերակացու : վերատեսուչ : վանապետ : գլխաւոր տան .

Superior ætas. Կանուխ, անցեալ ժամանակ : աւուրք նախնեաց : նախընթաց, առաջագոյն ժամանակ .

Superior, primus locus. Նախաթոռն : բարձրերէց : գահերէց : գահագլուխ : գլխաւոր, բարձրագոյն տեղի : նախորդութիւն .

Superioritas, tis. Վեհութիւն : վերնականութիւն : բարձրութիւն : &c. in dignitate, վերակացութիւն : նախագահութիւն : նախապետութիւն : առաջնորդութիւն : մեծաւորութիւն : իշխանութիւն : վանապետութիւն .

Superiùs. Ի վեր քան զ. գեր քան զ. բարձրագոյն քան զ. վերոյ քան զ.

Superiùs, anteà. Ի վեր : վերոյ : առաջագոյն .

Superlativus gradus. Գերադրական : desinit in եղ : v. g. fortissimus, անդի յեղ, զօր օրինակ, զօրեղ : սրտեղ : meliùs tamen uteris positivo aut comparativo, addendo քան զ. v. g. maximus omnium, մեծ քան, vel մեծագոյն քան զամենեսեան : vel ponendo գեր, aut ամեն ante positivum : v. g. Sanctissimus, գերասուրբ : purissimus, ամենամաքուր &c.

Superliminare, is. Բարաւոր տան : դրանդի : վերին սեմ դրանն : դրան ճակատ .

Supernato, are. Վերնատատար լողալ, տարաբերիլ ի վերայ երեսաց ջրոց : ելանել յերես ջրոյն .

Supernè. Վերուստ : ի վերուստ : ի բարձունց : ի բարձանց : յերկնից : յերկնուստ : ի վերոյ կողմանէ .

Supernus, a, um. Վերնային : վերնական : երկնային : երկնաճեմ, երկնաւոր : որ է ի բարձանց, ի վերուստ .

Supero, are. Փառօք, vel ի փառս գերազանցել քան զամենեսեան : աւելանալ ի գիտութիւն : vel գիտութեամբ քան զայլս : quantùm lux superat tenebras, tantùm sapientia superat insipientiam, առաւելութիւն իմաստութեան քան զանմտութեան, որչափ առաւելութիւն լուսոյ քան զխաւարի : բազում չափով գերազանցել : անցուցանել զամենեքումբք, vel քան զամենեսեան .

Superare fluvium, montem &c. Անցանել ընդ գետն vel զգետովն, ընդ լեառն, vel զլեռամբ : անցուցանել զգետն : ցամաք ոտիւք անցանել յայն կողմ, ի միւս կողմն գետոյն : անցանել անդր քան զ.

Superare impedimenta &c. Յաղթել արգելլ դժուա-

գժոխարուքեք ։ անդամանել, զանց առնել զարդելմամբք : յաղթել գժոխարուքենց : զարգելմունս բառնալ, և բաց մերժել : և բաց առնել զկաղ և զխուճ.

Superare, excedere : v. g, ſumptus fructum ſuperat. Ծախք շատ են քան զպտուղ : ծախ զպտուղն կլանէ : առաւել է քան զ. hoc ſpem meam ſuperat, այն է և վեր քան զյոյս եմ: hoc ſuperat fidem, անհաւատալի ինչ է : անհնարին ինչ Թուի ինձ.

Superare, vincere. Յաղթել : յաղթահարել : v. vinco.

Superare, ſupereſſe. Մնալ : v. ſupereſſe.

Superſcribo, ere. Վերագրել : մակագրել : գլխագրել : արձանագրել : կոթողել.

Superſcriptio, nis. Վերագիր : վերնագիր : մակագիր : գլխագիր : արձանագիր : կոթողագիր : գիր արձանեայ : վերագրուքե : & in lib. Can. տիտղոս.

Superſedeo, ere operi, aut operari. Դադարել, լռել, հանգչիլ, և բաց կալ, կալ, կասել և գործելոյ : զդործն խափանել, Թողուլ : յառնել և գործոյ առ ժամանակ մի : Թոյլ տալ զաւուրս ինչ : Ձգել, տալ գործել առ այլ ժամանակ : զաւուրս ինչ ընդ մէջ առնել.

Superſtagno, are. Դառն զօրացեալ ելանել ընդ ափս և սահմանաց, ծածկել զդաշտաք և ունել զերկիր.

Superſtes, titis. Որ դեռ ևս կեայ զկնի մահուան այլոյ : Superſtitem eſſe alicui, կենդանի մնալ դեռ ևս կեալ զկնի մահուան նր.

Superſtitio, nis : cultus falſus, aut falſo deo delatus. Կախարդուքե : սուտպաշտօն, կամ պաշտաւնի մատուցեալ չար, կռոց &c. ինքնակամ կրօն : կախարդանք : Scriptum ſuperſtitioſis litteris exaratum, Հատոյկ : գիր այլատարազս տառուք գրեալ : vide divinus.

Superſtitioſe. Կախարդաբար : կախարդօրէն : aliàs v. ſcrupuloſe.

Superſtitioſus. Կախարդ : սուտ պաշտօնեայ : պաշտօնասէր : & alia in voce, divinus : aliàs v. ſcrupuloſus.

Superſum, ſupereſſe. Մնալ : դեռ կալ : v. g. դեռ օր շատ կայ : յառելիլ, առելի լինել : quæ ſuperfuerunt fragmenta, նշխարեալ կտորք : նշխարք կտորոց : vide reliquiæ.

Supereſt ut oſtendam ..... Մնայ ինձ, պարտ է ինձ այժմ ցուցանել.

Supervacaneus, ſupervacuus. Աղէտ : աւելորդ : աւելորդական : անպէտական : անօգուտ : ի գուտ : ի գուրծ և ընդ վայր ինչ : ունայն : դատարկ.

Supervenio, ire. Ի վր գալ : անկաձակի, անսպասելի գալ : ժամանել, հասանել ի վր : ſuperveniens, յեռասմուտ : անկարծահաս : &c.

Supinè. Թուլապէս : ծուլաբար : ըստ առնականասէս : լքեալ սրտիւ և ձեռօք : պղերգաբար : հեղգաբար.

Supinum : in conjug. ſupino carent Armenii : at vice ſupini in um, ponunt infinitivum v. g. ivit quæſitum, գնաց խնդրել : & pro ſupino in u ponunt ի : cum infinitivo v. g. omne lignum pulchrum viſu, ամ փայտ գեղեցիկ ի տեսանել.

Supinus, a, um. Ի վր քաշեալ, ի վր սիջաց, և վր Թեկանց անկեալ, պարզեալ: անկեալ և Թեկնատիջս.

Supinus, deſes. Թոյլ : ծոյլ : լքեալձեռաք և սրտիւ : ըստառնականաօղ : պղերգ: հեղգասիրտ : Թուլացեալ.

Ignorantia ſupina. Կամաւոր տգիտուքե որ զմեզ անպարտ ոչ առնէ.

Suppar, is. Հաւասար, եբբև, եբբ Թէ նմանն և հաւասար.

Suppeditatio, nis : v. g. pecuniarum &c. Ձեռնտուքուքե արծաԹով : վճար : վճարումն : խնամուքե.

Suppedito, are ſumptus alicujus. Տալ, վճարել, հոգալ, պատրաստել, նախանամել ուստք զպէտոյս կարեաց նր, զկայրնս նր : v. ſubminiſtro.

Suppeditare, ſufficere. Բաւական լինել. v. ſufficere : pecunia non ſuppeditat. Հասն նուազէ, փոքր է, պակաս է : չէ բաւական.

Suppetiæ, arum. Օգնուքե : ձեռնտուքուքե : ի Թիկունս հասուքե : v. auxilium.

Suppetias ire : ferre alicui. Օգնել, զԹիկունս առնել նմա : ելանել յօգնուքե նր : v. opem ferre.

Suppeto, ere. Բաւական լինել : v. ſufficio : item, պատրաստ լինել : կալ ի ձեռն, և պատրաստ է.

Supplantatio, nis. ՀայԹաղղուքե : խաբէուքե : նենգուքե ; պատրանք : vide fraus.

Supplantator, is. ՀայԹաղղեցուցիչ : բանսարկու : խաբեբայ : նենգաւոր : v. deceptor.

Supplanto, are. ՀայԹաղղեցուցանել : սայԹաքել, դիմեցուցանել զոք : aliàs խաբել : հրապուրել : v. decipio, ſuborno : item ցրուել զնորհուրդս : վհատեցուցանել զոք և յու-

ի յոտոյ : խափանել զինա ի խորհրդոց .

Supplementum . Լիաւսարուժիւն : լրուժիւն պակասուԹԵ : վերբենրուԹիւն : յաւելուժիւն ի : առքենրուԹիւն .

Suppleo , ere . Լիալ ի առղւոջ cum gen. լնուլ զպակասուԹիւն : gen. լցուցանել զալեղի : gen. լցուցանել զԹերԹին , զպակասն : կալ , լինել փոխանակ : gen. առնուլ զոլ էաս : փոխանորդ լինել : gen.

Supplex , icis . Ձայցող : խոնարհադէմ յողոքս անկեալ : խնդրող : libellus ſupplex , գիր խոնարհադէմ աղաչանաց . ԹուղԹ աղեքսանաց : մուրհակ պաղատանաց : ողոքական գիր .

Supplicatio , nis . Ւմպոխ : խնդրուած : աղերսանք . պաղատանք : ողոք : ողոքանք . Թախանձանք : մաղԹանք . աղաչանք : հայցուած .

Supplicatio publica . Ձասարակ աղօԹք և աղաչանք առ աՀ : աշխարհախուժք աղօԹք .

Suppliciter . Ձմոնարհաբար : գլխակոր : երկրահայեաց : կորակրկին գնացաւ : ամօԹած , խախՀ , և պատկառեալ գնացք .

Supplicium , ii . ՄԻանջանք : չարչարանք : պատիժ . ցաւ : խոշտանկանք : ԱկանՀ . առանջուժիւն . գանք : կրելուԹիւն : locus ſupplicii , առանջարան , & ubi agitur de martyribus , առղւոյ կատարման : առղւոյ , ասպարէս վկայուԹԵ .

Supplico , are alicui . Ձմոդրել , պահանջել յուԹէ : աղաչել զոք : հայցել ի նմանէ : խոնարհադէմ յաղաչանս անկանիլ առաջի նր .

Supplodo , ere . Մոխել ոտիւք , & Թոխել ոտամբք : ոտն հարկել : դափրհատանել .

Supploſio pedis . Ոտնհարուժիւն : տոխուժիւն , դափրհատանուժիւն ոտից .

Suppono , ere unum alteri . Օնր ինչ դնել ի ներքոյ այլոյն : ենԹադրել , ստորադրել այլուժ : lapidem ſupponere capiti , զքարն դնել ընդ մատս նր .

Supponere aliquem in locum alterius . Լցուցանել , դնել , կարգել զոք փոխանակ , փոխանորդ այլոյ , ի առղւոջ այլոյն : փոխադրել .

Supponere aliquid tanquam verum . Ոնել , ընդունել զինր ինչ երբե՛ Ճշմարիտ : դնել Թէ .

Supponere teſtamentum v. g. falſum pro vero . Լուա , մանրլայ գինր կամ կատակ հանել , դնել փոխանակ Ճշմարիտ և բուն գրոյն .

Suppoſitio , nis . ԵնԹադրուԹիւն : ստորադրուԹիւն : aliàs հնձն , սկիզբն , բան զոր դնելք և ուսնելք երբե՛ Ճշմարիտ : ԹէուԹիւն .

Suppoſitum , i . ԵնԹակայ : ենԹակայուԹիւն : անձն : անձնաւորուԹիւն : անհատ : զատ և որիշ յայլմէ .

Suppoſitus , ſuppoſititius . մատուկ տուտ : փոխադրեալ : խորԹ : & խորդ .

Suppreſſus , a , um . Ծածկեալ : պահեալ : լռեալ : v. abſconditus : vox ſuppreſſa , տուղ և ցած , բարակ ձայնն .

Supprimo , ere . Ծածկել : լռել : պահել լուուԹԵ : v. abſcondo : aliàs ի բաց բառնալ ի միջոյ : խափանել : ի չինք դարձուցանել : v. aboleo .

Suppuratio , nis . Թարախուժիւն , շարաւուժիւն , խղխայԹուժիւն վերջին . Թարախոյն հոտաւժիւն ի խորոյ .

Suppurativus , a , um . Թարախ կամ սպեղանի Թարախահան : շարաւահոտ : Թարախամուղ : որ ի վերջ արտամղէ զԹարախն .

Suppuro , are . Թարախն հոսել , վերջն Թարախել : շարաւել : խղխայԹել քամել զշարաւ վերջն : շարաւն ելանել , հոսել ի վերջ : արտամղել զԹարախն .

Supputo , are . Ձամարել . հաշուել : ԹուԹել : ի Թիւ արկանել : զհամարս առնուլ .

Supra : Ի վր : v. ſuper : ſupra naturam , գերբնական . որ է ի վեր քան զկարգն բնուԹԵ .

Supra triginta . Երեսուն և ի վեր : աւելի , առաւել քան զերեսուն : ſupra fidem , առաւել քան զոր հաւատայի , քան զոր ակն ունի . ſupra modum , կարի յոյժ : անհնարին : ի վեր քան զչափ .

Suprà , ſuperiùs . Յառաջագոյն : վերոյ : ի վեր : ի վերոյ . նախ .

Supremò . Ետուն անգամ : հուսկ յետոյ : ապա յետոյ .

Supremus , a , um . Վերագոյն : գերագոյն : վերադոյն : գերաբարձր : ծայրագոյն : aliâs , յետնի : v. poſtremus .

Suprema , ſupremos honores ſolvere alicui . Օկարգն Թաղման , զհանգէս կատարման , զսուգ հանդիսաւոր առնել , կատարել ի վր մեռելոյն : մեծաւ պատրաստուԹԵ մոմեղինաց և խնկոց և սպասուց բարձեալ տանիլ զմեռեալն .

Sura , æ . Սրունկ . gen. սրնկան : բարձ : ոլոքն : gen. քան : vul. փայլոյ .

Surculus , li . Ձնուղ : առեղն : plur. ոստ : ուռ : gen. ոյ : Ճուղ . բոյս : բողբոջ : աղարԹ : շառաւիղ : ելք : բարուրանք : բնա-

բունակ : ցիլ : ընձիւղ .

Surculus, ramulus qui ex una arbore resectus in aliam inseritur : gall. greffe. Պատուաստ : է մատնիկ ինչ այլազգի ծառոյն, զոր պատուաստեն և կցեն յայլանձեւ ծառն .

Surdaster. Ծանրալուր : կիսախուլ : որ ծանունս լսէ .

Surditas, tis. Խլութիւն . անզգմութիւն դրանց լսելեաց .

Surdus, a, um. Խուլ : gen. խլի : plur. խլից : խլացեալ : surdum fieri, խլանալ : ականջօք խլանալ : դրունք լսելեաց անզգմիլ : in moral. որ խլացուցանէ զականջս : զունկն խստացուցանէ, ծանրացուցանէ զի մի լուիցէ, vel. մի լսել : ծանունս լսէ : անզգմէ զդրունս լսելեաց : աղխէ զլսելիս : զունկն խցէ, փակէ առ ի չլսելոյ .

Surgo, ere. Կանգնիլ : վերկալ : յոտս յառնել առաջի . կալ կանգուն յոտս, vel ի վր ոտից : յոտն կալ : surge արի : surgite արիք : è lecto, յառնել, զարթնուլ ի քնոյ, յանկողնոյ : à mortuis, յառնել ի մեռելոց : &c.

Surripio, ere. Խլել : գողանալ : յափշտակել .

Sursum. Ի վեր : ի վեր : ի վերկոյս : ի գլխոյ կողմանէ : յերկինս ի վեր : ի բարձունս . quæ sursum sunt quærere, զվերինսն խնդրել .

Sus, suis. Խոզ, ի.

Susanna, æ. Շուշան.

Susceptio, nis. Ձեռնարկութիւն . խորհուրդ : ընդունելութիւն . բռնաւորութիւն : aliàs, ընդունելութիւն . առումն : ընկալումն .

Suscipio, ere : aggredi. Զձեռն, զձեռն արկանել ի գործ, զձեռն մխել ի բան : ձեռնամուխ լինել : յանձն առնուլ : aliàs, ընդունել . ընկալնուլ .

Suscitabulum, i : vul. Շամաթայ . որ ինչ զարթուցանէ ի քնոյ .

Suscitatio, nis. Յարուցումն . զարթուցումն : զարթնութիւն : սթափումն, ընդոստումն ի քնոյ .

Suscito, are, à somno. Զարթուցանել, յարուցանել, սթափեցուցանել, ընդոստուցանել ի քնոյ : à morte, յարուցանել ի մահուանէ .

Suscitare persecutionem, turbas &c. Զարթուցանել, յարուցանել, գրգռել, նիւթել, բորբոքել, յուզել զհալածանս, զխռովութիւն .

Suspecto, are. Կասկած ունել : v. suspicari.

Suspectus, a, um. Կասկածելի : կասկածոտ : յորում պարտիմ զգուշանալ և անձնապահ լինել.

Suspectus furti, aut furto. Գող համարեալ : զորմէ զկասկած, զկարծիս ունին թէ գող իցէ .

Suspendo, ere. Կախել : կախ առնել զթելէ, vel ի թելէ : vel թելիւ, զմիոյ ոտանէ .

Suspensio, nis : Կախումն : at pro dubitatione, տարակոյս : կասկածանք . վարանումն, չհաստատումն մտաց : վարան . vide dubietas.

Suspensio, pœna Ecclesiastica, quâ Clericus prohibetur exercere functiones aliquas Ecclesiasticas. Լուծումն, խափանումն ի կարգէ, ի պաշտմանէ : պատիժ եկեղեցական որով կղերիկոս արգելի և խափանի ի պաշտմանէ իւրմէ : որոշումն .

Suspensus, a, um. Կախ . կախեալ : որ է ի կախ .

Suspensus, de clerico. Լուծեալ, խափանեալ, արգելեալ ի պաշտմանէ իւրմէ : որոշեալ .

Suspensus animus. Երկբայ . v. dubius.

Suspicio, ere. Հայել, նայել ի վեր, յերկինս : զաչս համբառնալ ի վեր կոյս .

Suspicere aliquid, admirari. Զարմանալ ի վր բանին vel ընդ բան : v. admiror.

Suspicio, nis. Կարծիք չարեաց : կարծութիւն : կասկած . կասկածանք : դատողութիւն կարծեօք : խիղճ մտի : բաղբաջայք, բաղբաջանք, բարբառք, պատճառք զորս յուղեմք, դատանեմք զումեքէ .

Removere suspicionem. Զկարծիսն չարեաց բառնալ, ի բաց հանել, մերժել ի մտաց .

Suspicionem movere. Զկասկած ածել, բերել ի միտս : զկարծիս հանել ի միտս : արկանել զնա ի կասկած : կարծիս տալ ինձ զումեքէ : տալ ինձ զնմանէ զկարծիս նենգութեան, թէ նենգաւոր իցէ .

Suspiciosè. Կարծեօք : կասկածանօք : կասկածոտ մտօք .

Suspiciosus, a, um. Կասկածելի : կասկածոտ : վտանգաւոր : v. suspectus.

Suspiciosus, qui suspicatur. Կարծոտ : կասկածոտ . երկչոտ : անհաւան : չփութալ ի կարծիս իւր : կարծեօք վարանել ի միտս իւր : որ միշտ պատերազմի յաղագս այլոց կարծեաց .

Suspicor, ari. Զկարծիս, զկասկած զգուշութեան ունել զումեքէ, v. g. թէ գող իցէ : լինել ի միտս կասկածոտս . կարծել : կասկածել :

կածել . կարծեօք դատել : կարծեմունկանել ի միտս : անկանել ի կասկածանս վս : զկարծիս ի մտի դնել : խեթել , & խէթալ .

Suſpirium , ii . Հեծութիւն : v. gemitus .

Suſpiro , are . Հեծել : v. gemo .

Suſque deque ferre aliquid . Անփոյթ լինել : ինձ ոչ է փոյթ ինչ : v. non curare .

Suſtentaculum , li . Յենլի : յենարան . նեցուկ : սիւն և հաստատութիւն : հաստատարան . պահարան : պահանք .

Suſtento , are : fulcire . Հաստատել : հաստատ պահել : յեցուցանել .

Suſtentare aliquem ſuis opibus . Պատրաստել , հոգալ պիտոյս կարեաց նր : հոգալ զկարիս նր : զամ ինչ խնամել նմա : վճարել զծախս նր : պահել , կերակրել , մատուցանել , դարմանել զնա ի համարոյ ի մէջ : ծախիւք , գոյիւք , ընչիւք իւրովք : ի ծախից , ի մտից , ի գոյից իւրոց .

Suſtinere , pati . Համբերել նեղութեց : համբերութբ , համբերաբար կրել զվիշտս : v. patior : aliàs : v. ſuſtento .

Suſurratio , nis . Շշնջիւն : հծծումն . յունկն , յունկանէ , յականջս գաղտ խօսութիւն : aliàs , բամբասանք : սուտակապատութիւն : բանսարկութիւն : քսութիւն : շողմոգութիւն .

Suſurro , are in aurem . Խօսել յունկն , յականջս : գաղտ յունկանէ խօսել : ասել առ ունկն : հծծել ընդ միմեանս : շշնջել թէ զինչ իցէ իցեն : vul. փսփսալ : քսմսել .

Suſurro , onis . Զրպարտող : կռուանիւթ : ստրմանող խռովութեց : խռովարար : բամբասող : կռուայոյզ : սուտակապատ : բանսարկու : քսու ; gen. քսուի : շողմոգ : չարախօս : կռուալեզու : կռուագրգիռ . բանսարկու .

Suſurrus , ri : ut ſuſurratio .

Sutilis , is : ſutus , a , um . Կարեալ .

Sutor , is . Կօշկակար : կօշկարար .

Sutorium atramentum . Օջ : զաջի սեւայ . v. chalcanthum .

Sutura , æ . Կար , րի : կարան : ſutura capitis , խառնուած , յօդուած ոսկերաց գլխոյն , որ կարանի է նման .

Suus , a , um . Իւր : իւրական : իւրային : gen. իւրոյ , vel իւրեանն : ſuos , զիւրս vel զիւրեանց : ſuis , իւրոց , vel իւրեանց : in inſtr. իւրովք , vel իւրեամբք .

S Y

SYcomorus , ri . Ժանտաեայ թզենի : մոլաթզենի = մոլեթզենի .

Sycophanta , æ . Ստախօս : ստալեզու . չարախօս : չարալեզու : բամբասող : խաբեբայ : խարդախ .

Sycophantia , æ . Ստախօսութիւն : չարախօսութիւն : բամբասանք : խարդախութիւն : խաբեբայութիւն : պատրանք .

Syllaba , æ . Վանկ , ի տառից է բաղկացեալ , և իւրն զբառս բաղկացուցանէ : nomen unius ſyllabæ , անուն միավանկ : կամ է միագիր : v. g. է : կամ երկագիր : v. g. նա : կամ եռագիր : v. g. քար : կամ քառագիր : v. g. մարդ : կամ հնգագիր : v. g. զգեստ : կամ վեցագիր : v. g. սկիզբն : ſyllabatim , վանկ վանկ : վանկ առ վանկ .

Syllogiſmus , mi . Հաւաքաբանութիւն .

Symbola , ſymbolus , & ſymbolum : id quod ad cœnam comparandam plures conferunt : gall. ecot . Բաժին , մասն փողոյ , մասնաւոր ծախուն որ իւրաքանչիւրում ի բաղմականաց անկանի ի ծախից հասարակաց խրախութեան : v. g. մի արծաթ ընդ գլուխ , vel քստ գլխոյ : յայր մի մի արծաթ : ի մարդ , առ այր մի մի ոսկի : գլխախարճ . հանգանակ : հանգանակել , հանգանակաւ կոչունս առնել .

Symbolum , ſignum . Նշան : նշանակութիւն : օրինակ : inter animantes , in Symbolum adducuntur .

Formica , ſymbolum eſt diligentiæ & laboris . Մրջիւն նշան է ժրաջան վաստակոց .

Serpens , ſymbolum eſt prudentiæ . Օձ օրինակ է խորագիտութեան .

Columba , ſymbolum eſt ſimplicitatis . Աղաւնի օրինակ է միամտութեան .

Turtur , ſymbolum eſt caſtitatis . Տատրակ օրինակ է ողջախոհութեան .

Ciconia , ſymbolum eſt æquitatis . Արագիլ օրինակ է արդարութեան .

Leo , ſymbolum eſt fortitudinis . Առիւծ օրինակ է քաջութեան .

Canis , ſymbolum eſt fidei . Շուն օրինակ է հաւատարմութեան .

Sal , ſymbolum eſt ſapientiæ . Աղ օրինակ է իմաստութեան .

Lilium , ſymbolum eſt virginitatis . Շուշան օրինակ է կուսութեան .

Palma , ſymbolum eſt martyrii . Արմաւենի նշան է նահատակութեան : և այլ .

Symbolum , teſſera , ſignum quo quis ab

alio distinguitur. Խորհրդական նշան զանազանելի միոյ ուրուք յայլոց : դրօշ նշանաց : վայր .

Symbolum fidei, ceu Apostolorum, quia ad condendum illud suam quisque Apostolus sententiam contulit. Դաւանութիւն հաւատոյ: հանգանակ առաքելոց : vul· հաւատամքն ։ զոր շինեցին մէ առաքեալքն առադրելով իւրաքանչիւր առաքեալն մի մի գլուխ հաւատոյ .

Sic etiam dicitur, quia illâ quasi fidei Tesserâ, veri Apostoli & fideles à Pseudo-Apostolis infidelibus que discernuntur. Դարձեալ այսպէս ասի զինուորա մեկնին և զանազանին ճշմարիտ առաքեալքն և հաւատացեալք ի սուտ առաքելոց և յանհաւատից .

Symmetria, æ: membrorum, partium que omnium apta proportio. Վայելուչ երեւարձգութիւն և յարմարահեւս համեմատութիւն անդամոց և մասանց առ միմեանս ։ բարեչափութիւն անդամոց : բարեյօդ պատշաճողութիւն ամ մասանց .

Symmetricus, a, um. Համեմատ : չափակից : յարմարահեւսք և վայելչադեր առ միմեանս .

Sympathia, æ: naturalis consensus & convenientia rerum inter se. Համակրութիւն : զուգակրութիւն : նմանակրութիւն : բուն և ընդածին յօժարութիւն, միաբանութիւն, ընկերութիւն, համաձայնութիւն, միոյ առ միւսն: v. g. heliotropii ad solem : զոր օրինակ արեւածաղկան առ արեգակն .

Sympathicus. Համակիր : զուգակիր : համայօժար : նոյնակիր : համաձայն .

Symphonia, æ. Նուագ : քաղցրանուագութիւն: համայարմար ձայնակցութիւն երաժշտական գործեաց և ձայնից ։ քաղցրահեւս եղանակ .

Symptoma, tis. Անկարծահաս փոփոխումն, կամ նշան որ յայտնէ և ծանուցանէ թէ զի արդ եղեւ վերջն հիւանդութեան .

Synagoga, cœtus. Ժողովուրդ : ժողով; ժողովարան: եկեղեցին հրէից .

Syncope, animi defectio. Ուշագ : անկարծահաս թուլութիւն և նուաղումն բնական զօրութեանց, որ զախտացեալն առնէ անշարժ և անզգայ .

Synderesis: stimulus conscientiæ. Խիղճ մտաց : խայթումն խղճի մտաց ։ v. conscientia .

Syngrapha, æ: chirographum. Ձեռագիր պարտուց: գիր, մուրհակ պարտուց պատաւականէ: քո ջնջեաց, խղեաց զդատակնիքն պարտուց մերոց .

Synodus, di. Ժողով: սինոդոս ։ v. Concilium .

Synonima verba, quæ idem significant v. g. gladius, ensis, mucro. Փաղանուն : համանշան անուն : որք զմի և զնոյն զօրութիւն և նշանակութիւն ունին : զոր օրինակ թուր, սուր : &c.

Syntaxis, vocabulorum structura. Շարադրութիւն : յարմարահեւս շարադրութիւն բառից .

Syria, æ. Երկիր ասորւոց : Սիւրիայ : Ասորիք .

Syriacus, syrus. Ասորի: syriacâ linguâ, ասորերէն .

Syrtis. Ծովխոտուտ ։ sinus periculosissimus in mari Libyco : Վտանգաւոր և մերկամէջ խորշ լիբէացւոց ծովուն .

Syrupus, i: gall. sirop : vul. Շէրպէթ .

T

LITTERA T. significabat 160. Գիրն T. նշանակէր Ճ.Կ.

T A

TAbacum, ci. Թըթուն : Թամբագու: si ore trahitur, մուխ : թըթուն խմել, թամբագու քաշել : si naso trahitur, բաւն թըթուն : պուռուն օթի : quod turcicum est : pixis in qua asservatur : թըթունի աման : պուռուն օթի աման .

Tabanus, ni. Պոճիկ : v. asilus.

Tabefacio, ere. Մաշել : չորացուցանել: թուլացուցանել : խօթացուցանել : անզօրացուցանել .

Tabella, æ. Պատկեր : նկարն, plural. նկարուանք : կերպարան : sumitur etiam pro epistola, գիր : թուղթ : item pro pugillaribus, vul. խաղան պօղան .

Tabellarius, rii. Թղթաբեր : աւետաբեր : պատգամաւոր : համբաւաբեր : սուրհանդակ : չաթիր : in lib. Canon. կիւրսոր .

Tabeo, ere. Թուլանալ : ցամաքել : v. tabesco .

Taberna, æ. Խանութ ; taberna libraria : դպրատուն : diversoria taberna, պանդոկ : իջեւան : կապելեայ : կապելեղի ։ ոչ է պարտ քահանայից ի կապելեայս մտանել ։ քահա-

նայ եԹէ ի կայսերըլոց ընթերցանողի ուսու֊ցով որոշեալ : libr. Canon. իջևան.

Tabernaculum, li. Խորան : տաղաւար : վրան : figere tabernaculum, կանգնել զվրան, զտաղաւար հարել : unde festum tabernaculorum, տաղաւարահարաց տօն.

Tabernaculum, apud Judæos. Խորան. խորան վկայութեան. հանգստարան տապանակին ուխտի : apud Christianos, խորան : սեղան : ուր եդեալ է հաղորդամանն ի պահեստ.

Tabernarius, rii. Խանութպան : vul. տուքանտար : որ ի խանութ նստի, խանութ բանայ, զինչս իւր ծախէ : aliàs պանդոկապետ : v. caupo.

Tabes, is : & tabitudo : phthisis. Թոքացաւութիւն : ախտ որ զհիւանդն սակաւ առ սակաւ մաշէ և ծծէ զմարմինն : ախտացեալն Թոքանէ նախ զարիւն, և ապա զԹարախն և ծիւրեալ, լղարացեալ նուաղի : լղարութիւն : վատութիւն : նիհարութիւն, ծիւրութիւն մարմնոյն : հաշութիւն.

Tabesco, ere. Լղարանալ, հաշիլ, մաշիլ, վատիլ, ծիւիլ, նիհարիլ, ծիւրիլ, Թուլանալ, լուծանիլ, լքիլ մարմնով : խոԹանալ. ախտանալ : հալիլ զօրութիւն : Թօշնիլ : Թալկանալ ցաւով.

Tabidus, a, um. Հաշեալ : մաշեալ : վատեալ մարմնով : ծիւրեալ : լուծեալ : լքեալ : զօրաԹափ.

Tabificus, a, um. Լղարացուցիչ : ծախիչ : որ մաշէ, հալէ զմարմին.

Tabor, & Thabor mons in quo Christus transfiguratus est. Լեառն Թաբոր : Թաբորական լեառն ուր այլակերպեցաւ ՏԷՐ ՔՍ.

Tabula, æ. Սեղան : vul. դաւլի : pro assere, տախտակ. tabula legis, տախտակք քարեղէնք : տախտակք օրինաց : տախտակք վկայութեան գրեալք մատամբն այ. tabula picta, պատկեր : նկար : tabula ærea, տախտակ պղնձի : գրուագ ոսկի.

Tabulæ, arum : vul. Խալան պօղան.

Tabulæ accepti & expensi. Կոնտակ : կոնակ վաճառաց : vul. դէֆտէր : համարագիր.

Tabularium, tablinum. Պահարան, համբար հասարակ գրոց : v. archivum.

Tabularius, rii. Ձեռնադպիր : նօտար, in lib. Canon. աւանդապահ հասարակած֊հաւատարմութեան : դպիր.

Tabulatio, tabulatum. Սենեկի տախտակապատ : տախտակամած : տախտակեղէն : vul. փայտէ ֆարշն : si superius tabulatum, առաստաղ : v. laquear.

Tabulatum, contignatio. Դստիկոն : v. contignatio.

Tabulatus, a, um. Տախտակապատ : պատեալ, ծածկեալ տախտակօք : տախտակամած.

Tabum, i : pus. Թարախ : շարաւ : արիւն նեխեալ և ապականեալ ի խոցս.

Taceo, ere. Լռել : v. sileo.

Tacitè, tacitò. Ծածկաբար : ի ծածուկ : առանձնաբար : առանձին : առանձնակի : լռելեայն : լռաբար : անյայտ.

Taciturnitas, tis. Լռութիւն : լռակեցութիւն & լռկացութիւն : պապանձումն : պապանձողութիւն : սակաւախօսութիւն.

Taciturnus, a, um. Լուռ : լռիկ : լռակեաց : լռկաց : սակաւախօս : փոքրախօս : սուսմ.

Tacitus, absconditus. Ծածուկ : անյայտ : v. absconditus : tacita assensio, հաւանութիւն կարծեալ, համարեալ.

Tactus, a, um. Հարեալ : & հար in compositione : v.g. tactus de cælo, fulmine, կայծակնահար : tactus amore, սիրահար.

Tactus, ûs : sensus tangendi. Շօշափակ : շօշափելիք : զգայարան շօշափելութեան. շօշափելութիւն : շօշափութիւն.

Tactus, actus ipse tangendi. Շօշափ. շօշափումն : շօշափութիւն : դպչումն : ձեռնարկումն ի : մատչումն, մերձեցումն ի : v. attactus.

Tæda, æ : lignum naturali pinguedine, aut oleo piceve illitum, faculæ modo lucens. Ջահ. լամբարիկ : ղամբար : փայտ ճարպոտ կամ ձիւԹով, ճարպով օծեալ, որ դիւրաւ ի վառ լինի : vul. մարխ : turc. ճրայ.

Tædet, ere. Տաղտկանալ. ձանձրանալ ի : abl. վշտանալ : նեղանալ. զարշիլ : զզուիլ : abl. ծանր և բեռն լինել ինձ.

Tædet me vitæ meæ. Ձանձրացեալ է անձն իմ ի կենաց, և ընդ էր եցէ ինձ կեալ ?

Tædium, ii. Ձանձրութիւն : տրտմութիւն : նեղութիւն սրտի : ախորժութիւն : տաղտկութիւն : զզուանութիւն : լքումն անձին : ձանձրոյթ.

Tædium parere. Ձանձրացուցանել : տրտմեցուցանել : նեղացուցանել : աշխատ առնել զոք : տաղտկացուցանել : վշտացնել : ծանր և բեռն լինել նմա.

Tædiosus, a, um. Ձանձրանալի : տաժանական : տաժանելի : տաղտուկ : տաղտկալի : զզուելի : ախորժական : ախորժալի : տրտմական : տաժանուտ : ձանձրացուցիչ : որ է մեզ ծանր և բեռն.

Tænia, æ. Լայր: vul. հաշեայ.

Tafus, i: gall. tuf. Քար թևթև և խոռոչուղ: կամ հող քարայնալ, ուր և ծառքս ոչ կարեն զարմանալ ձգել.

Talaris veſtis. Գաւմուձան: Պարեգօտ: սրձիաւոր հանդերձ, որ սինջև ի սրձուն ոտից հասանել.

Talarius, talorum ludus. Խաղ ձանից: ձան խաղալ.

Talcum, ci: gall. talc. Թ-ալկ: գոռ. վարար.

Talentum, i: valebat 500. numm. Լիտ ղանդ: քանքար: կր Չ. արծաթոյ.

Talentum, pondus 120. librarum. Լիտ ղանդ: քանքար կշռոյ կր: Ռ.Հ. լտեցայ.

Talentum, dos, facultas. Շնորհք: քանաւորութիւն: բաւականութիւն առնելոյ: յաջողութիւն: յաջողակութիւն.

Talentum defodere, ideſt dotes ingenii celare. Զքանքարն ծածկել, թաղուցանել, խափանել, ի գուբ, ընդ ուռայն ուռնել, ծածկել ի վարշամակն: ոչ գործել քանքարով: aut քանքարով.

Talio, nis: æqualis poenæ retributio. փոխարինութիւն: փոխարկինք: օրէն փոխարինութիւն որ հաւասարցանէր չհանդիսա պատիժն, անձն ընդ անձին, ակն ընդ ական: ատաւիճ ընդ ատաւճան, ձեռն ընդ ձեռին, ոտն ընդ ոտին: Deuteron. 19. vul. արկանէ, արկանն առալ.

Talis, le, ſimilis. Ոմանն: հանդիսա: հաւասարոյ: cum dat. հաւասարաց: հանդիպոյն: պէս: նմանց: այսպիսի: այն կնոջիս: talis eſt qualem eum deſideras, ղոյսպիսին, պէս կաստիս, այնպէս նակ է: talis eſt ejus malitia, ut quærat ..... այնքան, այն չափ և չարութիւն պէս մինչ և խնդրել, մինչ զի խնդրէ.

Taliſmanica figura, ex aſpectu ſyderum vim quamdam habere credita. Նշիք և գիծք ածանոթք և կախարդական: որոց ի գուբ աստղաձեւին զօրութիւնք զարմանալիք: vul. դէլիսմ.

Taliter. Այսպէս: նոյն կնոջիս: նոյնպէս: taliter ut, այնքան, այնչափ .... մինչ զի cum indic. հետոյ որ.

Talitrum, ri: gall. chiquenaude: vul. Պըխնաբնիկ.

Talpa, æ. Խլուրդ, & խլուրդ: gen. խլրտի: գաչեայս և բայց սրալուր յոյժ.

Talus, li. Կրունկն, gen. կրնկան: գարշապար, ն.

Talus, gall. oſſelet: vul. Ձան: ludere talis, ձան խաղալ.

Tam. Այնքան, այնչափ: ecquis tam ſtupidus, ut non videat ..... Ով է այնչափ անուիտ, որ ոչ տեսանիցէ: v. adeo: tam lucidus eſt, quam ſol ipſe, այնչափ պայծառ որչափ ինքնին նակ արեգակն.

Tamarice, tamarix. Թ-ամբ: Թամբ հինդ-ի: զի ի հնդ-կաս ծառանի.

Tamen. Սակայն: նակ արդ: բայց.

Tametſi. Թ-եպէտ: Թէ և.

Tandem. Վերջն: ի վերջոյս: հուսկ յետոյ: ի վաղճանի: Թերևս երբեք.

Tandiu, & tamdiu. Ցայնքան: ցայնքան ժամանակ: tandiu vixit ut ..... ցայնքան կենաց սինջև ..... սինչ զի: cum indic. tandiu mereris quamdiu vivis: ցորքան ժամանակ կեաս, այնքան ժամանակ արժանանաս: tandiu expectavit, donec ..... այնքան համբերեցաց, սինջև, սինչ զի: indic.

Tango, ere. Շօշափել: մերձենալ ի: զձեռն առալ, ձգել, սիանել, մերձեցուցանել, հասուցանել ի: ձեռամբ մերձենալ ի.

Tangere impurè. Ցձեռս ընդ գաղտ ածել: լինել, ջարշարել, շօշափել գմարմին: ձեռամբ մերձենալ յանդամս նուբ: գազիր շօշափմամբ եռացուցանել, գրգռել, բորբոքել զցանկութիւն.

Tangere animos, commovere. Սաղիս, զսիրտ շարժել ի գուբ: արկանել զսէր, զողորմ, զգուբ ի սիրտս: ձմլեցուցանել խթել զսիրտ: գհոգիս, զսիրտս, զանձինս ընկճախնուլ, շարել, յափշտակել: հարել յարտասուս: շարժել, զարթուցանել ի սէր: & paſſivè, աղէտ գալաբել, շարժել ի գուբ: կսկծագին մորմոքել ի վէր բանից: vide compatior.

Tanquam. Պես: նբրև: նբրեթէ, զոր օրինակ: v. quaſi.

Tanti emere. Էժանել, առնուլ այն չափ գնոյ: այնչափ գնոյ, գնով, արծաթով.

Tantillùm. Փոքր ինչ: գոյղ ինչ: փոքրիկ ինչ: սակաւ, սակաւիկ ինչ.

Tantiſper. Սակաւ ինչ: սակաւիկ մի: գոյղ ինչ ժամանակ.

Tantò, cum comparat. Այնչափ, այնքան: v. g. tantò melior auro, quantò ..... այնչափ լաւքան գոսկի, որչափ &c.

Tantò ante. Այնաւելագոյն: կանխագոյն: նախայ ժամանակ, գաւուրս բազումս առաջ քան.

Tantoperè. Այնչափ: այնքան.

Tantulùm: ut tantillùm.

Tantulus, a, um. Փոքրիկ: այնչափ փոքր.

Tantùm, ſolùmmodo. Միայն: բայց միայն:

այս : unum tantùm aureum habeo : ունիմ զմի և եթ ոսկի : non mali tantùm , sed etiam boni , ոչ չարք միայն , այլ և , բայց և բարիք , tantùm pecuniæ , quantùm ...... այնքան , այնչափ արծաթ , որքան , որչափ : tantùm dilexit , ut daret , այնչափ սիրեաց մինչև տալ , մինչև ետ : մինչ զի ետ .

Tantùm non captus est . փոքր մի ևս , սակաւիկ միւս ևս , ըմբռնեէին զնա .

Tantùm abest ut aliena rapiat , ut propria etiam elargiatur . Ոչինչ իւր ձրի տայ , զի արդ զօտարսն յափշտակեսցէ .

Tantummodò . Միայն : բայց միայն : tantummodò in me , յիս միայն : յիս և եթ .

Tantùmdem . Նոյնքան : այնչափ : նոյն : նոյնչափ .

Tantus , a , um . Այնքան : այնչափ . այնչափ մեծ , si sequitur ut , ponitur , մինչև : մինչ զի : cum indic. si sequitur , quantus , ponitur , որքան , որչափ .

Tapes , etis . Խալի : խալիչէ : պաստառակալ : si lineis distinctus , կարպետ : փարփուշ : tapetibus ornare , զարդարել պաստառակալօք : զխալի փռել , տարածել .

Tardè . Ծանր : ծանրապէս : մեղմաբար : Թուլապէս : si in tempore , յետոյ : անագան . յուշ . տարաժամ : tarde venire : ոչ ժամանել : անագանել .

Tarditas , tardities , tarditudo . Ծանրութիւն : յամրութիւն : պղերգութիւն : հեղգութիւն : հեղգասրտութիւն : Թուլութիւն : լքումն սրտի դանդաղումն : դանդաղկոտութիւն : ձանձրութիւն .

Tarditas , dilatio . Յապաղումն ժամանակի , vel առ այլ ժամանակ : երկարումն : յետաձգութիւն .

Tarditas ingenii . Ծանրութիւն խելաց : ծանրամտութիւն : անխելքութիւն : ապշութիւն մտաց .

Tardo , are : differre . Յետս ձգել առ այլ ժամանակ : ընդ երկարել զբան : ձգել առ ի վաղիւ : տարաժել առ այլ ժամանակ : ձգել յօրէ յօր : յապաղել ի գալ , vel զգալն : յամել : non tardabis reddere , ոչ յամեսցես հատուցանել : յամեցուցանել .

Tardare venire v. g. Յապաղել : յամել , & յամիլ : præt. յամեցայ : անագանել : ծանր գալ : յետ անկանել : յուշանալ : յետանալ : յետանիլ ի գալոյ : յուլանալ : դանդաղել : յամենալ .

Tardus , a , um : in motu . Ծանր . ծանրագնաց : յուշագնաց : ծանրաշարժ . մեղմաշարժ : խաղաղաշարհաս գնացս . v. lentus .

Tardus , de fructibus v. g. Ուշահաս : անագանահաս : յուշահաս .

Tardus , in mor. Թոյլ : Թուլամեռ . դանդաղկոտ : հեւանդամիտ : պղերգ : հեղգասիրտ : ծանրախելք : լքեալ սրտիւ : v. piger .

Tartaria , æ . Թաթարիստան : Թաթարաց երկիրն .

Tartarus . Թաթար .

Tartarus , infernus . Դժոխ : Տարտարոս .

Taurus , ri . Ցուլ . gen. ցլու : & ցոյլ : gen. ցլոյ : զուարակ .

Taurus , secundum Zodiaci signum in quod sol ingreditur 22. Aprilis . Ցուլ : երկրորդ կենդանակերպ : արեգակն ի ցուլ մտանէ , իբ. ապրիլ ամսոյն .

Taxatio , nis . Գնահատութիւն : գնադրութիւն : գին զոր քաղաքապետք դնեն , հատանեն , արկանեն ի վր ցորենոյ &c. aliàs հարկադրութիւն : տուգան .

Taxo , are . Գին դնել , հատանել , կարել , արկանել ի վր : արկանել ինձ գերիս արծաթս .

Taxare , accusare . Ամբաստանել : vide accuso : item increpare , յանդիմանել : կշտամբել .

T E

Techna , æ . Խաբէութիւն : պատրանք : նենգութիւն : խորամանկութիւն . խարդախութիւն : դաւաճանութիւն : դարանակալութիւն .

Tectum , i . Առաստաղ : ցու , gen. ցուոյ : տանիք : gen. տանեաց : pro tecto tabernaculi ponitur , խորանին նուաստան : aliàs տուն : բնակութիւն : յարկ .

Tectus , a , um . Ծածկեալ : Թաքուցեալ . քօղեալ : պատրուակեալ . խփեալ աման : auro tectum , ոսկւով պատեալ ներքոյ և արտաքոյ : ոսկեպատ .

Tecta verba . Խօսք երկդիմի : բան նենգութեան : բան երկդիմի , երկմտաց , յոր ձայնառոյք : ծածուկ խօսք : շաղփաղ բանից : խօսք անյայտ . անպարզ .

Teges , etis . Խսիր : gen. խսրի : vide storea .

Tegimen : v. tegumen .

Tego , ere . Ծածկել : Թաքուցանել : զօղել , & քօղել : զգեստ արկանել վերնօք : պատրուակել : սքողեցուցանել : tegere vas , խփել , փակել զաման .

Tegere , dissimulare . Ծածկել : Թաքուցանել : կեղծել : առագաստել ի սրտ ի դշարու

բուռն ինչ : խորամանկել.

Tegula, æ. Աղիւս : քղմինդր : կիտակոնք.

Tegumen, inis: tegumentum. Ծածկոյթ : ծածկոց : վերարկու : capitis, փակեղ գլխոյն : գլխարկ : v. velum : vasis, խուփն ամանին.

Tela, æ. Կտաւ : gen. կտաւի : & ւոյ. vestis ex tela, ձորձ կտաւի, կտաւեայ : si linea, քեհեզ : քեհեզեայ : ի նիւթոյ քեհեզոյ : քաթան : si ex filo subtili, բարակամանն հիւսուած : si ex filo crassiori, ստուարամանն : dicitur etiam tela, ոստայն. telæ volumen, ճոթ.

Tela araneæ. Ոստայն սարդի. հիւսուած սարդի : գործ սարդից.

Tellus, uris. Հող : երկիր : գետին : ցամաք.

Telonium. Մաքսաւորութիւն. մաքսատուն.

Telonarius. Մաքսաւոր : հարկապահանջ.

Telum, i. Նետ : gen. տի : փքին : սլաք : խիշտ. սլեհ.

Temerarius, a, um. Անզգոյշ : անխոհեմ : անմիտ : յանդուգն : անշրջահայեաց : անմտադիր : անուշադիր.

Judicium temerarium. Անզգոյշ դատաստան : յանդուգն դատողութիւն : անուշադիր կարծիք. Թիւր դատաստան.

Temerè. Անմտութեամբ : անզգուշաբար : յանդգնաբար : վայրաբար : առանց շրջահայեցութեան : անխոհեմաբար : անուշադրութ՟ : յանդուգն համարձակութեամբ. անխոհեմաբար.

Temeritas, tis. Անմտութիւն : անզգուշութիւն : յանդգնութիւն : յանդուգն համարձակութիւն : անմտադրութիւն : անուշադրութիւն : անշրջահայեցութիւն.

Temero, are res sacras. Պղծել : բծաւորել : անարգել : եղծանել : խոտել : անպատուել : գարշեցուցանել զիրս նուիրեալս Այ.

Temno, ere. Արհամարհել : vide contemno.

Temo, nis. Կառափն լծոյն, ուր կապեն և լծակցեն զձին : junctus ad temonem equus, ամոլ ձի : ի լծոյն կառափն կապեալ : լծակիր : bene Apostoli Petrus & Paulus in menol. vocantur : ամոլքն հաւատոյ.

Temperamentum, moderatio. Չափ : կարգ. բարեխառնութիւն : մեղմացումն : մեղմութիւն : aliàs, ճար : հնար : ճանապարհ, միջնորդութիւն.

Temperans, tis. Պարկեշտ : զգաստ : ժուժկալ : համեստ : մեղմաբարոյ : որ ի կշիռս կեայ. որ զբնական ցանկութիւն սանձահարէ ըստ չափոյ և ըստ կարգի ուղղի բանին : v. sobrius.

Temperanter, temperatè. Չափով : չափաւորապէս : ըստ չափոյ : բարեխառնօրէն : առ չափ : զգաստութեամբ : պարկեշտաբար : մեղմաբար : ժուժկալութեամբ : ի կշիռս.

Temperantia, æ: virtus Cardinalis: est rationis, in libidinem, atque in alios non rectos impetus animi, firma & moderata dominatio. Զգաստութիւն : ժուժկալութիւն, պարկեշտութիւն : բարեխառնութիւն : մի է ի չորից կարդինալականաց զօրութեանց, որ զանկարգ ցանկութիւնս հոգւոյս սանձահարէ և տայ մեզ ի կշիռս կեալ ; և մանաւանդ որկորամոլութեան և կնամոլութեան տիրէ.

Temperatio, temperatura corporis. Բնութիւն : բնական ունակութիւն և որպիսութիւն մարմնոյն : est proportio quædam quatuor primarum qualitatum, calidæ scilicet, frigidæ, humidæ, & siccæ : Է բարեխառնութիւն չորից սկզբնաւոր որակութեանց ջերմոյ, ցրտոյ, ցամաքի, և խոնաւի.

Temperatio, temperatura aeris. Բարեխառնութիւն, քաղցրախառնութիւն, մեղմացումն, մեղմութիւն օդոյն.

Temperatio civitatis, disciplina civilis. Քաղաքավարութիւն : կառավարութիւն : կարգադրութիւն : սահմանք. օրէնք հաստատեալք վասն խաղաղութեան և պահպանութեան քաղաքաց.

Temperatio, temperatura ferri: vul. Մուխ : մխատուութիւն.

Temperatus, a, um. Բարեխառն : մեղմախառն : զգաստ : չափաւոր : որ կայ ի կշիռս ; որ է ըստ կարգի և առ չափ.

Temperata zona. Գօտի քաղցրախառն : բարեխառն. միջնակ : v. zona.

Temperies cæli, aeris: v. temperatura.

Tempero, are. Բարեխառնել : քաղցրախառնել : մեղմել : մեղմացուցանել : չափ և կարգ դնել ախտից, ցանկութեան : տիրել նց՟ : սանձահարել նց՟. սանձահարել, նուաճել զնս՟ ըստ լծոյ ուղղի բանին : ի կշիռս կացուցանել զնս՟.

Temperare civitatem optimis institutis & legibus. Ուղղել օրէնս և կարգ դնել ի պահպանութիւն և կառավարութիւն քաղաքաց : ուղղել սահմանօք վարել զաշխարհ.

Temperare à lacrimis. Լռել, դադարել ի լալոյ.

լոյ · այլ դադարել յարտասուաց : տալ դուլ արտասուաց : ջնջել , սրբել զարտասուս .

Temperare ferrum . Մխել զերկաթ : երկաթին մուխ տալ , ջուր տալ .

Tempestas : tis : procella . Մրրիկ · gen. մրրկի : ալէկոծութիւն : մեծ շարժումն ծովու : հողմակոծութիւն : խռովութիւն ծովու և ալեաց · հողմ սաստիկ : փոթորիկ : բքաբար , բքածեծ , բքաբեր հողմն : ամպրոպ օդոյն .

Tempestatem excitare . Յարուցանել զմրրիկ : շարժել , խռովեցուցանել , դղրդեցուցանել զծով , զալիսն ծովու : v. agito : tempestate agitari , վշտանալ , հողմակոծիլ , ալէկոծիլ , վարիլ , յափշտակիլ , ծփիլ ի բռնութէ մրրկի : հողմասար , հողմակոծ , ալէկոծ , ալէտանջ , ծովածուփ յափշտակիլ : փոթորկիլ .

Tempestatem sedare . Խաղաղացուցանել , դադարեցուցանել , ցածուցանել , հանդարտեցուցանել զխռովութիւն ալեացն , զշարժումն ծովու .

Tempestates anni quatuor , scilicet , ver , æstas , autumnus , hyems . Չորեք եղանակք տարւոյն , այսինքն , գարուն : ամառն · աշուն : ձմեռն .

Tempestas , tempus opportunum . Յարմար , յաջողակ , դէպ , բուն ժամանակ զեր ինչ առնելոյ :

Tempestivè . Ի դէպ , ի դիպող ժամանակի · ի դիպող ժամու · ի պարապոյ աւուրն : ի պատշաճաւոր ժամանակի : ի ժամ ընդունելի .

Tempestivitas , tis : tempus aptum . Յարմար , պատշաճաւոր , դէպ , յաջողակ ժամանակ զեր ինչ առնելոյ .

Tempestivus , a , um . Որ ինչ լինի ի դիպում ժամու ; ի յարմար , ի պատշաճաւոր , ի յաջողակ ժամանակի .

Tempestivum mare ad navigandum . Յարմար , բուն , դէպ , յաջողակ ժամանակ : պարապ , պարապոյ ժամանակ նաւելոյ .

Tempestuosus , a , um procellosus . Ծովն անհանգիստ : ալէտանջ : ալէկոծ : մրրկամբոխ : մրրկալից : ալիասաստ : ծփական .

Templum , i . Տաճար : եկեղեցի : աղօթարան : վկայարան : աղօթարանոց · templum idolorum , մեհեան : gen. մեհենի : բագինք : բագարան : կռոց տուն : բարձունք : աշտարան : templum ignis , ատրուշան հրական .

Tempora , um : gall. la temple . Կրկին ոսկր յաչաց սփռեալ յականջս : vul. կուլակ : Judic. 4. ponitur , ծամելիք · Psalm. 131. habetur : երանք , հանգիստ երանաց իմոց .

Temporalis , temporarius . Ժամանակեայ : ժամանակաւոր : անցաւոր : ժամանակական : որ է առ ժամանակ մի · կորստական : անկայուն : սակաւատեւ .

Tempus , oris . Ժամ : ամանակ : ժամակ : ժամանակ : sine tempore , աներբ : անժամանակ : quæ sunt eodem tempore , միաժամանակեան : ժամանակակից .

Quatuor anni tempora . Չորք եղանակ : չորից եղանակաց պահ , որ հանդիպին առ սկզբն իւրաքանչիւրոյ եղանակին տարւոյն .

Ad tempus . Առ ժամանակ մի : առ աւուրս ինչ · առ սակաւ մի .

Tempore , tempori . Կանուխ : կանխաւ : ի դէպ ժամանակի : ի ժամ ընդունելի : v. tempestivè .

Per id tempus , id temporis . Յայնժամ : յայնմ ժամանակի : յաւուրս յայնոսիկ : ի ժամուն յայնմիկ .

Temporibus Alexandri . Յաւուրս , ի պետութեան , ի ժամանակին Աղեքսանդրու .

A multo tempore . Երկար ժամանակ է յորմէ հետէ : վաղուրեմն : վաղուց ի վեր : ի վաղուց հետէ : ի բազում ժամանակաց : յաւուրց առաջնոց .

Pauco interjecto tempore . Սակաւ ինչ յետոյ : զկնի սակաւ ինչ աւուրց : յետ սակաւու : զկնի դոյն ինչ ժամանակի : յետ դուզնաքեայ ժամանակի : ոչ յետ բազում աւուրց .

A quo tempore venisti ? Քանի ժամանակ են , որչափ ժամանակ է , քանի աւուրք են յորմէհետէ եկիր ? որքանում ժամանակի արարեր զայդ ?

Tempus frustrà terere in ..... Ի զուր , ի վայր , վայրաբար , ի նանրս , ընդունայն ծախել , անցուցանել , վարել , հանել զժամանակ , զաւուրս , զկեանս խաղիւք , ի խաղս .

Cedere , obedire tempori . Հայիլ ի ժամանակ : համեմատել , համաձայնել ժամանակին : խարել զժամանակ : զիջանել առ ժամանակ : կենցաղավարել ըստ բերման ժամանակին .

Vix habere tempus edendi &c. Ոչ ժամանել ուտել : ոչ գտանել զպարապութիւն ուտելոյ : ոչ գոլ ինձ ժամ ուտել : չէ բաւական ժամանակս մեկնելոյ : տեղի և ժամանակ ոչ գոյ ինձ : մինչև զհաց ոչ ժամանել ուտել նք .

Te-

Temulentia, æ. Արբեցութիւն : գինեհարութիւն : արբեցողութիւն : գինեմոլութիւն : արբշռութիւն : գինեբերութիւն.

Temulentus. Գինով. արբեցող : գինեհար : գինեմոլ : արբշիռ : արբեալ : չափալլուկ ի գինւոյ.

Tenacitas, tis: in phys. Պնդութիւն : խտութիւն : pro avaritia, ագահութիւն : ժլատութիւն : արծաթապաշտութիւն. v. avaritia,

Tenaciter. Պինդ պինդ : կամակորաբար : պնդութեամբ սրտի : յանդգնաբար : անդարձորէն.

Tenax, cis: v. g. pix &c. Կպչուն : կպչուն : արգելական : որ պինդ ունի.

Tenax, propositi. Հաստատ : անփոփոխ : անխախտ : հաւատարիմ ի վճռ բանի իւրոյ : tenax sui juris, անխնայ : անխոտոր : անաչառու : որ ոչ նկրէ ինչ : որ ոչ հրաժարի, ի բաց ոչ կայ յիրաւանց իւրոց.

Tenax, avarus. Ագահ : ձեռնախուփ : պինդ : խիստ : ժլատ : ընչասէր : v. avarus.

Tendicula, æ. Որոգայթ : խեղդ : կալանք : ծուղակ : վարմ. որսարանք. թակարդ.

Tendo, nes: sunt quædam quasi instrumenta motûs. Շաղկապ են ջլախառն մարմոյ ընդ ոսկերս, և իբրև գործիս շարժման.

Tendo, ere: manum &c. Ձեռն ձգել, տարածել, կարկառել, պարզել, մեկնել : ամբառնալ զձեռս յերկինս.

Tendere funem, arcum. Պնդել : պինդ քաշել, պինդ ձգել զչուան, զաղեղն. լարել զաղեղն : լարել զաղեղն.

Tendere insidias. Որոգայթս դնել, թաքուցանել, խեղդ արկանել ումեք : զորոգայթ շուրջ արկանել զումեք : v. insidiæ : si avibus, խեղդ արկանել, դնել թռչնոց : զթռչունս որսալ, ըմբռնել ի ծուղակս.

Tendere ad aliquid. Դիմել, հայիլ, առաջադրել ի : vel առ : խնդրել : միտել զմտաւ ի : զիր ինչ դնել նպատակ և իբրև նշանաձգութե նշան : զհետ երթալ : vide aspirare.

Tendere ad aliquem locum. Երթալ : գնալ : չուել.

Tendere tentorium. Հարել զխորան : կանգնել զվրանս. հարել զտաղաւար.

Hoc eò tendit, ut ... Յայս դիմէ, հայի, ձգտի զի.

Tenebræ, arum. Խաւար : ստուեր : աղջամուղջ : գաղտարումն և մութն գիշերոյն : նսեմութիւն.

Tenebricosus, tenebrosus. Խաւարին : խաւարային : խաւարեալ : անլոյս : խաւարապատ : խաւարչին : խաւարչուտ : խաւարազգեստ : զգեցեալ խաւարաւ : ստուերային : ստուերամած : խաւարուտ : նսեմացեալ.

Teneo, ere manu. Ունել, բռնել : կալնուլ : ունել ի ձեռս. ըմբռնել.

Tenere aliquem. Ունել, ըմբռնել, պահել, արգելուլ, կացուցանել զոք : զբռուն հարեալ արգելուլ. կալեալ կացուցանել զկայան : արգելուլ զառեղական ի գնացից : յամեցուցանել.

Vix teneor quin. Ոչ տիրեմ անձին իմում զի մի : cum subjun. ոչ կարեմ հանդուրժել, համբերել, ժոյժ ունել.

Tenere mente, memoriâ. Ի մտի, ի միտս պահել : խուփ, սերտ գիտել : ըմբռնել մտօք : յիշել : ոչ մոռանալ : ոչ տարանջատել ի մտաց իմաց.

Teneri desiderio. Ցանկանալ : vide desidero.

Tenere lacrymas. Զանձն իւր պնդել միալ : լռել, դադարել ի լալոյ : աչք դադարել յարտասուաց : տալ դուլ արտասուաց : զարտասուս արգելուլ, ցամաքեցուցանել.

Teneri obligari. Պարտ ունել : պարտական լինել : պարտաւորել : պարտել : պարտականութիւն ունել : պարտ է ինձ : teneri voto, ուխտիւ կապել.

Teneri, deprehendi. Ըմբռնել ի : item պարտիլ : յաղթիլ : մնալ ափ ի բերան և առանց պատասխանի տալոյ.

Tener, a, um: inphys. Ազնուշ : կակուղ : նազուկ : փափուկ.

Ætas tenera. Մանկութիւն : մատաղ հասակ : տիք, ամք մանկութե.

Tener animus. Մարդ կակղասիրտ : հեզամիտ : ցաւակից : ողորմած : գթած : մարդասէր. որոյ աղիք և սիրտ դիւրաւ շարժին ի գութ : գորովագութ : որ զգորով ունի առ ամենեսեան : խանդակաթ, սիրակաթ սրտիւ : խանդաղատեալ յողորմութ.

Tenera verba. Խանդաղատանք : խանդաղատալի բանք. կորովութիւն : շրթունք մեղրածորան : սիրակաթ, մեղրակաթ բանք : քաղցրախօսութիւն : հաճոյախօսութիւն : համեղաբանութիւն.

Tenerasco, teneresco, ere. Կակղանալ : մեղմիլ : մեղկիլ : մեղմանալ : անուշիլ : մեղկանալ.

Teneritas, tis: teneritudo. Կակղութիւն : նազ-

նազկութիւն կերակրոց : կակղութիւն փափկաց և վիմաց և այլոց որ պինդ չեն .

Tenor, is . Հետեւութիւն : կարգ . եղանակ : կերպ : ձև : aliàs հնչումն ձայնի .

Tensus : tentus, a, um . Պնդեալ : պնդձգեալ : v. tendo . de arcu, աղեղն լի, լայնալիճ, գրկալիր, պնդաձիգ .

Tentamen, tentamentum, tentatio : periclitatio . փորձ : փորձառութիւն : հանդէս : քննութիւն : չափառութիւն .

Tentatio, in moral. si à Deo in bonum . փորձութիւն, հանդէս հաւատոյ մերոյ : si à dæmone in malum, փորձութիւն . փորձանք : բանսարկութիւն : ներգրգռումն : աղդումն չարին . հրապուրանք : շունչ բէլիարայ . խարբալումն չարին : հրավառ նետք սատանայի : յարուցմունք փորձութեանց .

Tentationi resistere . փորձութեանց դիմանալ, դէմ կանգնել : ոչ հաւանել, այլ ընդդիմամարտել, դէմ ունել սատանայի : զչարխորհուրդս հալածել, ի բաց ձգել, թօթափել ի սրտէ .

Tentationi succumbere . փորձութեան հաւանել . հաւան կալ : տեղի, հաւանութիւն տալ : հնազանդել . թուլացեալ յաղթահարել : զհետ երթալ փորձութեանց : կամակից լինել սատանայի : հաճիլ յօժարակամ ընդ .

Tentator, is . փորձիչ : բանսարկու : սատանայ : կամ և մարդ որ զմեզ շարժէ, ստիպէ, դրդէ, գրգռէ, հրապուրէ ի չար .

Tento, are, conari, experiri . փորձել : փորձ առնուլ . gen. առնել զհանդէս : aliàs զբուռն արկանել ի . ջանալ : ջան դնել . ջան եդեալ հնարել : զամ ինչ ի գործ արկանել զհնարս և զանհնար :

Tentare, de Deo, ad bonum . փորձել : առնուլ զփորձ, առնել զհանդէս հաւատոյ մերոյ . de Dæmone, ad malum, փորձել : ածել, շարժել, նետ դրդել, գրգռել հրապուրել զմեզ ի չարն : յարուցանել զփորձանս : սատանայ խարբալել զմեզ : ներմանել, ձգել ի մեզ զխորհուրդս պոռնկութեան : պատերազմել ի պոռնկական խորհրդոց .

Tentare, interrogando &c. Որսալ զոք բանիւ : հարցափորձել . հարցանել նենգութբ .

Tentari morbo . Ախտանալ ախտիւ . հիւանդանալ : v. ægroto .

Tentorium . Խորան : տաղաւար : վրան .

Tenuis . Մանր : gen. մաներ & մանու : nom plur. մանունք . մանրիկ : բարակ : գերմակ . նօսր : նազուկ . նուրբ : փոքրիկ : aliàs աղքատ . v. pauper : res tenuis, levis momenti, ոչ ինչ բան : թեթեւագին իրք և մանրամասնեայք .

Tenuitas, tis . Մանրութիւն : բարակութիւն : նօսրութիւն : փոքրկութիւն .

Tenuiter . Մանրաբար : բարակ բարակ : նօսրապէս .

Tenuo, are . Բարակացուցանել նօսրացուցանել : փոքրկացուցանել : aliàs տկարացուցանել . v. extenuo .

Tenus cum ablat. singul. Մինչև ի . v. g. collo tenus, մինչև ի, vel ցպարանոց : վզով չափ : renum tenus, մէջով չափ .

Tepefacio, ere . Սակաւ ինչ տաքացուցանել, ջերմացուցանել : գաղջացուցանել .

Tepeo, tepesco, ere . Սակաւ ինչ տաքանալ, ջերմանալ, գաղջանալ : & moraliter, գաղջանալ : թուլանալ : սիրտ հովանալ, պաղել : սէր ցամաքել : ձանձրանալ . հոգի նւաղել ի ձանձրութե : դանդաղել : լքել սրտիւ և ձեռօք : անփոյթ լինել զփրկութե .

Tepidè, moral. Թուլապէս : ընտունկանապէս : պաղեալ, լքեալ, թուլացեալ, լուծեալ, ցամաք, հովացեալ սրտիւ : դանդաղեալ : հեղգաբար : ալերգաբար .

Tepiditas : v. tepor .

Tepido, are : ut tepefacio .

Tepidus, physic. Գաղջ : սակաւիկ ինչ ջերմ և տաք : ոչ ցուրտ և ոչ ջերմ . at in moral. գաղջ . թոյլ : հովասիրտ : դանդաղկոտ : գաղջասիրտ : նւազեալ ի ձանձրութե : ընտունկանօղ : թմրեալ : լքեալ սրտիւ : հեղգ : ալերգ : հիւանդամիտ : կնատ : անփոյթ զփրկութե : որոյ հոգի նւաղէ ի թմրութե : խօթամիտ .

Tepor, is : phys. Գաղջութիւն . թերի տաքութիւն : in moral. գաղջութիւն : հովութիւն, պաղութիւն, լուծումն, լքումն սրտի : թուլութիւն : հովասրտութիւն : թմրութիւն : դանդաղկոտութիւն . ալերգութիւն : հեղգութիւն : ընտունկանութիւն : խօթամտութիւն : հիւանդամտութիւն .

Ter . Երրակի : երիցս : երեք անգամ : ter centum, երեք հարիւր . ter deni, երեսուն . ter geminus, երրապատիկ : երրեակ .

Terebinthus, arbor . Կթաղամախ : բեկին : gen. կնի : բեւեկին, gen. կնւոյ : aliis կաղնի : persic. տրախդիկան .

Resina terebinthina . Խեժ պարզ, սպիտակ, անուշահոտ որ կաթէ ի ծառոյ բեւեկնւոյ : պերետուան : շաթլաղուջ . vul. տրպինդին : turc. աճի սաքըղ .

Terebra, æ . Շաղափ .

Terebro, are. Ծակել: ծակել շաղափով.

Teredo, inis. Ցեց որ անկանի հանդերձից և ուտէ զնա: որ ուտէ զփայտն. մետ: մեցամետ: ուտիճ: ձորձ ցեցակեր.

Teres, etis rotundum oblongum v. g. columna. Բոլոր երկարաձիգ զոր օրինակ սիւն: dicitur etiam de homine ingenuo, միամիտ. պարզամիտ: յայտնախօս: անկեղծ.

Tergiversatio, nis. Շրջանք բանից: յորձապատոյտք բանք: ծրարուածս խօսք: պատճառանք: բարուրք: տարակուսանք: խոյս տուութիւն: խուսափումն: բաղբաղանք: aliàs յերկարձգութիւն: յետաձգութիւն: տարածումն ժամանակի: երկարումն.

Tergiversor, ari. Խոյս տալ. խուսափել: ձգել յորէ յոր: պատճառս դնել, յուղել: յօդել զբարուրս: կաղալ յերկուս հետս. խուսափանակի շրջել. ծրարուածս և յորձապատոյտ բանիւք խոյս տալ: տարակուսել: յերկար ձգել, յորէ յոր.

Tergo, ere. Սրբել: մաքրել: ջնջել: զտել: v. detergo.

Tergum, i. Քամակ: Թիկունք: Թիկնամէջ: ուսք.

Terga vertere. Օճրեսս, զԹիկունս դարձուցանել ի Թշնամեաց: զօտս դարձուցանել ի փախուստ: v. fugio.

Tergo imponere. Հրամայել ի վերայ ուսոց: դնել ի վերայ Թիկանց: զուսովք արկանել: բարձեալ տանել ի վերայ Թիկանց: շալակել.

Post terga. Զկնի Թիկանց: ի Թիկունս: ի վերայ ուսոց: յետս: ի յետս: կապել զոք ձեռս ի յետս.

Scriptum à tergo. Գրեալ յայն կոյս Թղթոյն.

Tergus, oris. Եղենի. կաշի եղին: unde tergum, id est clypeus bovinâ pelle tectus, վահան.

Terminatio, nis. Վճարում: անգ: անգումն: եզր: վերջն: վերջաւորութիւն.

Termino, are, absolvere. Կատարել: աւարտել: տանել, հանել, հասուցանել յաւարտ, ի գլուխ: սպառել: ի կատար ածել: յանգ հանել: վճարել: բովանդակել.

Terminare, limitare. Եզրակացուցանել: սահմանել. դնել, կացուցանել զսահմանս: ընդ սահմանաւ արկանել. պարագրել: պարփակել սահմանօք: hinc, Horizon dicitur terminator, quia visum definit, & terminat: ուստի ասի եզերիչ, եզրակացուցիչ, վերջաւորիչ բոլորակ, զի ի նա սպառի աչաց տեսութիւն.

Terminari. desinere in, al. Վճարել, անգել, վերջաւորել, եզերել, ելանել ի, առ. առ, է անգ նր.

Terminari oceano v. g. Եզերել, սպառել, ելանել, եզրանալ ի ծով: ձգել մինչև ի ծով: է ծովն սահմանք նր: ունի զծով զսահմանս իւր: սահմանակից է ծովուն: այն ճանապարհ տանի, հանէ ի ծով: հեռութեց վերջն է ցաւ. յետոյ դառնադարձք դառնաին բան զլեղի.

Terminus, finis. Վերջ: վախճան: աւարտ: կատարած: v. finis: item, ծայր: ծագ: եզր: սահման: զրաւ: hinc mundus, quasi careat terminis dicitur, տիեզր: տիեզերածաւալ: id est, sine termino.

Ternarius. Երրորդ: երրեակ.

Terni, orum. Երեք: v. tres.

Ternio, nis. Թիւն երեք.

Tero, ere. Տորորել: ծեծել: մանրել: փշրել. ջախջախել: լեսուլ յանկանի: աղալ մանր.

Terere vestem. Մաշել, ծախել, պատառել, արատել զհանդերձն.

Terere iter. Ճանապարհորդել մեզ ի ճանապարհ: պատրաստել, բանալ, ցուցանել, նախ կոխել, դիւրել մեզ զճանապարհ: առաջ երթալ: նախընթաց լինել: de S. Stephano Menologium dicit quod, առաջագոյն զմահ կոխեաց, և արար զնա կամուրջ ամենեցուն որ գալոց են առ ած:

Terere tempus ludo: v. g. Վնցուցանել, վարել, ծախել, հանել զժամանակ, զաւուրս, զկեանս: ի զուր, ի վայր, ընդ ունայն, ի խաղս. vel խաղիւք, vel խաղալով: &c.

Terra, æ: unum ex quatuor elementis. Հող: երկիր: գետին. մի է ի չորից տարերաց: Ջուր Թանձրացեալ լինի երկիր: ցամաք.

Terra, pro globo terraqueo. Երկիր: id est complexum ex duabus rebus, terra scilicet & mari, Այս ինքն երկու իր ցամաք և ծով: ոլորտ երկրի: ցամաքածով գունտն: գունտն երկրային, երկրաւոր: circuitus globi terraquei est milliariorum 27000. ceu leucarum 9000. շրջանակ երկրի ունի զմղոնս ԻԷ. Ռ. կամ աղանս Թ. Ռ.

Terra, pro luto. Կաւ: հող.

Terra, regio. Երկիր: աշխարհ: գաւառ: սահմանք.

Terrenum, ni. Գետին. vul. զետին.

Terrenus, a, um. Երկրային: երկրաւոր: երկրեղէն: երկրածին. հողեղէն: կաւեղէն:

եղէն : հողածին : հողակերտ : կաւակերտ : terrenum iter, ոլ լինեն ցամաքով : vel ընդ ցամաք : ցամաքային .

Terreo, terrefacio, ere . Ծահիհարել : զարհուրեցուցանել : ահաբեկել : սարսափեցուցանել : խռովեցուցանել : ահաբեկ առնել : վնկնուղ ածել ի վր : սրտաւնեա առնել յերկնուղէ : զահ արկանել ուսք : unde formabis paſſiva, զահիհարել : զարհուրել : ահ կալնուլ ինս : ահ պատել ինս . ահ անկանել ի վր եմ : սարսափել : ահաբեկել &c.

Terreſtris, ut terrenus .

Terreus, a, um . Հողեղէն : հողակերտ : հողանիւթ : հողամած : v. terrenus .

Terribilis . Հարկու : ահընկէց : ահապին : ահաւոր : ահեղ : սարսափելի : զարհուրանաելի : զահիհարելի : ահադնաստեսիլ : ահադնադէմ : զարհուրելի : ահեղաստեսիլ : ահեղագոչ : ահագնանայն : սոսկալի .

Terribiliter . Հարկու : ահագնաբար : զարհուրելի կերպիւ : aliquando անհնարին : կարի չոյժ : սաստկապէս .

Terriculum, li . Հընկէց : ահարկու : զարհուրանք : խրատ ընկալակ զոր դնեն ի բանջարանոցս, չոյգիս, հալածել զթռչունս .

Territo, are : ut terreo .

Territorium, ii . Նահանգ : հանգրուան : սահմանք : Թեմ : բացատ քաղաքին : արհակավայրք : զատուցեալք քաղաքին : ընջակայք .

Territus, a, um . Ծահիհարեալ : զարհուրեալ : ահաբեկ : պակուցեալ : խռովեալ : սրտաւեա չերկնուղէ : երկուցեալ : վրդովեալ չահէ .

Terror, is . Հ : երկնուղ : դողուն : զարհուրանք : խռովութիւն : տագնապ : սարսափ : ահաբեկութիւն : պակուն .

Terrorem incutere alicui : v. terreo .

Tertiana febris . Երեքօրեայ, երրօրեայ ջերմութիւն .

Ternarium, rii . Հաան երրորդ : չերեց մին .

Tertio, are vineam . Երրորդել զայգի : երրորդատգամ վատատակել, գործել զնա .

Tertiò, tertiùm . Երրորդ : երրորդ անգամ : երեցս .

Tertius, a, um . Երիր : երրորդ .

Tertius decimus . Երեքտասաներրորդ .

Teruncius, ii : tertia pars aſſis . Հաան երրորդ մաս ըստակի .

Teſſella, æ : laterculus . Հղինւս հրով թրծեալ .

Teſſera, æ . Խուանդ = Օար : teſſeris ludere : զար, ջուանդ խաղալ : ջուանդ Հդել .

Teſſera, gall. mot du guet . Բառ մի որով դաշնակեցք և հուսակեցք մնինեն ի Թշնամեաց .

Teſta, æ . Խեցի : բեկոր խեցւոյ : աման խեցեղէն : կարաս : գուբ .

Teſtaceus . Խեցեղէն . խեցի .

Teſtamentum, i . Կտակ : կտակագիր : գրել զկտակ մահու : vul. վասնաթ .

Teſtamentum vetus . Հին կտակարան : հնաշխարհական գիրքն : սբ մատեանք : teſtamentum novum : նոր կտակարան : նոր ուխտ . օրէնք նոր : սբ հնաբանութիւն : հինն ի հնոտուստ նկատէ, նորն զառաքելեայ կացուցանէ : հինն օրինակ է և սոսկ նոցա չոյս : նորն ինքն է և կատարումն հնոյն .

Teſtatio, nis . Վկայութիւն : վկայաբանութիւն .

Teſtatò deceſſit . Օկտակ սրտէ, գրեալ նախ քան զմեռանիլ .

Teſtator, is . Կտակագիր : կտակարար .

Teſtatus Deum . Կոչեալ զհնձ վկայ : առեալ զնա զվկայ : վկայեալ անուանմբն հնի : զանուն այլ դնելով ի վր .

Teſtatus, evidens . Բան յայտնի : ծանօթ : բացայայտ : սեպհ : հաւաստի .

Teſticulus, teſtis, quòd virilitatis teſtis ſit . հնմրնկէք . Հոդ : երկուքորթք անդամոց : այնպէս ասեն զի վկայք են արուեն : vul. ձիճք .

Teſtificatio, ſignum . Նշան : նշանակութիւն : չոյց : չուցումն : վկայութիւն .

Teſtificatio, teſtimonium . հնկայութիւն : վկայաբանութիւն .

Teſtificor, ari . հնկայել վր : վկայութիւն առնել : վկայել զվկայութիւն : հաստատել վկայութիւնք .

Teſtimonialis . հնկայական .

Teſtimonium . հնկայութիւն : վկայաբանութիւն : վկայական գիրն : ſi ſcripto : pro ſigno, նշան : նշանակութիւն : չոյց : չուցումն : pro citatione auctoris, վկայութիւն . բան : ասացուած : ասացեալն զոր ի մէջ բերեմ ի մարգարէից, v. g.

Teſtis . հնկայ : ſi mulier, վկայուհի : oculatus teſtis, ականատես վկայ : falſus teſtis, սուտ վկայ : կաշառաբեկ : կաշառակեր : կաշառասուն : apud Armenios, teſtis ſonat, quia Martyres fidei Chriſti teſtimonium reddunt : ի մէջ հայոց մարտիրոս ասի վկայ, զի նա մահու չափ վկայութիւն առնէ վր հաւատոյն քրի : S. Stephanum vocant, primum Teſtem, ideſt Protomartyrem : զսբ Ստեփանոս կոչեն նա-

խաւմկայ այսինքն մարտիրոսաց պարապ-լուխ : testes adducere, զվկայս հացուցանել, ածել, բերել · հանել.

Testor, ari, significare. Ցուցանել : նշանակել : ծանուցանել.

Testari, testimonium reddere. Վկայել վն · վկայութիւն տանել ճշմարտութեան : վկայել զվկայութիւն զճշմարտութեան : հաստատել վկայութեամբ.

Testari Deum. զԱծ կոչել, տանուլ զվկայ : զանուն այ դնել ի վն.

Testari, testamentum scribere. Կտակել, գրել զկտակ մահու : կտակագրով ծանուցանել թէ յընչից իւրոց, ինչ, ում հասցէ.

Testudinatus, testudineus, concameratus. Կամարակապ : կամարաձև : կամարակերպ.

Testudineus gradus. Քայլ, գնացք, գնալն ծանր յոյժ իբրև կրիայի.

Testudo, inis: camera. Կամար : Թաղ : փուշիշ.

Testudo, animal. Կրիայ : կրեխայ : կրայ : կուրխայ : vul. կեռխայ : testudinis cortex, ոսկր կրիայի.

Teter, tra, trum. Անողորմ : v. crudelis : զազրատեսիլ · գարշադէմ · զզուելի : պիղծ : գարշադէմ.

Tetrachordos. Չորքաղեայ, քառաղեայ գործի.

Tetracha, æ. Չորրորդապետ : որ ընդ իշխանութեամբ իւրով ունէր զչորրորդ բաժինն միոյ թագաւորութեան :

Tetrarchia, æ. Չորրորդապետութիւն : բաժին չորրորդ միոյ թագաւորութեան.

Tetrè. Անողորմաբար : զազրապէս : գարշաբար.

Tetricus, a, um. Տխուր : տխրադէմ : խոժոռադէմ : խոժոռաբարոյ : դժկամ · դժկամակ · մթին վարուք · տրտմագին · խոժոռեալ.

Texo, ere ex foliis. Հիւսել ի տերևաց.

Texere telam. Գործել զկտաւ : հինել : մանել : հիւսել · բոլորանկել : ոստայնանկել : անկանել : telas araneæ texuerunt, զոստայն սարդից անկանէին.

Textilis, le. Հիւսեալ : հիւսած : ոստայնագործ · գործ ոստայնանկի : գործ ոստայնանկութեան : հինուած.

Textilis pictura, gall. tapisserie. Պաստառակալք : պատկերահիւս հինուածք.

Textor, is. Կտաւագործ : կտաւարար : մանածարար · ոստայնանկ : ոստայնագործ : in menol. legitur, Ջուլահակ.

Textrina, æ: ars textoria. Արհեստն կտաւ գործելոյ : ոստայնանկութեան արհեստն : Ջուլահակութիւն.

Textrina, textoris officina. Ոստայնարան : ուր կտաւ մանեն, գործեն.

Textura, æ. Մանած : մանուածք · հինած : հինուած : անկուածք : հիւսած : անկութիւն : անկուած : vul. ղումաշ.

Textus, a, um. Հիւսեալ : հինեալ : մանած : հիւսած · բոլորանկեալ : ex filo & lana, այլայլախառն ասր և կտաւ : ex auro, ոսկեով ընդ ելուզեալ.

Textus, in scriptis. Շարադրութիւն բան և պարզ բանք առանց մեկնութեան կամ մերաբերութեան.

T H

Thalamus, mi. Առագաստ : gen. տի.

Thaumaturgus, gi. Սքանչելագործ : հրաշագործ : հրաշակերտ.

Theatrum, ri. Թէատրոն : տեսարան : հանդիսարան : Թատրոն : Թատրոն : դիտարան : Թատերք տեսարանաց.

Theca, cæ. Տուփ · արկղ փոքրիկ : vul. ղուտի : theca calamaria, գրչաման : կաղմար : vul. կղամբար : դիւիթ ղալամ.

Thema, tis. Ենթաբան : ենթաբանութիւն : ճառին, բանին նիւթն.

Theologalis virtus, quæ immediatè Deum respicit, scilicet, fides, spes, charitas. Աստուածաբանական զօրութիւն որ անմիջապէս և ուղղապէս հայի առ Աստուած և են երեք այսինքն, հաւատ : յոյս ; և սէր.

Theologia, æ: explicat res fidei, & fidelium mores informat. Աստուածաբանութիւն : մեկնէ զբանս հաւատոյ · տայ մեզ ճանաչել զԱստուած և զԱստուածայինս, և ուղղէ զվարս հաւատացելոց est autem quadruplex; nempe.

Scholastica, quæ fidei morumque doctrinam, ex Scripturis, Conciliis, & Patribus eruit: Սքոլաստիքականն որ թելադրութեամբ գրոց, ժողովոց և սբ հարցն բացայայտէ զբանս հաւատոյ և զվարս ուղղէ.

Polemica, quæ errores Infidelium, Hæreticorumque confutat. Վիճաբանականն, որ զմոլորութիւնս անհաւատից և չար աղանդահերձուածողաց ի բաց հերքէ.

Canonica, quæ explicat Conciliorum Canones, & Romanorum Pontificum decreta ad Ecclesiasticam disciplinam spectantia. Կանոնականն որ մեկնէ զկանոնս ժողովոց և զսահմանադրութիւնս սբազան հռովմայ հայրապետաց, որք պատկանին առ արարո-

ղու-

ղութիւն և կառավարութիւն եկեղեցւոյ .

Moralis , quæ Divinorum , humanorumque mandatorum obligationes proponit , & Casus conscientiæ dilucidat . Բարոյական , կամ վարքական որ ուսուցանէ թէ , ըստ պատուիրանաց Աստուածայնոց և մարդկայնոց որպիսիք եղեն պարտականութիւնք մեր , և զտարակուսանս խղճի մտաց լուծանէ .

Theologicè . Աստուածաբանաբար : Աստուածաբանօրէն : ըստ կանոնաց և ըստ կարգի Աստուածաբանութեան .

Theologicus . Աստուածաբանական .

Theologus . Աստուածաբան վարդապետ .

Theoria , æ : contemplatio . Տեսութիւն : հայեցողութիւն : ներխուզութիւն : գիտութիւն է և ճանաչումն որ կայանայ ի միում և եթ հայեցողութեան և անդրէն ոչ արտածագի ի գործ .

Theriaca , æ . Թերիակ : Թիւրակի : Թէրիակ փարու ․ Թիւրակէզ : in libro Canon. præcipitur , si quis ægrotat , debet abstinere à cibis immundis , à theriaca &c. Թէ հիւանդ եղէ որ արժան է հրաժարել ի պիղծ կերակրոց , ի Թիւրակէէ &c.

Arabicè , Therion , Viperam significat : unde paratum è Viperæ carnibus antidotum , theriaca dicitur . Աղբարեւար , Թէրիօն , կամի ասել , իժն : ուստի պատրաստեալ ի մսոց իժին դեղն անուանի Թէրիակ .

Thermæ , arum . Բաղանիք : vul. համամ .

Thermometrum : quo dignoscitur gradus caloris in aere . Ջերմացոյց : Ջերմաչափ : գործի որ ծանուցանէ զչափն ջերմութեան և պաղութեան օդոյն .

Thesaurus , i . Գանձն : gen. ու : turc. խազնայ : thesauri custos , գանձապետ ․ գանձապան ․ գանձապահ : շահապ : locus ubi asservatur , գանձարան : thesaurizare , գանձել զգանձս : ժողովել , կուտել , գանձել զարծաթ : համբարել զգանձս .

Thesis , is . Մին առաջադրութիւն հասարակ .

Thessalonica , æ . Թեսաղոնիկէ քաղաք .

Thessalonicensis . Թեսաղոնիկեցի .

Tholus , i . Կամարակապ , կամարաձև , կամարակերպ շինուած : կմբէթաշէն , կմբեթեայ շինուածն : կամարաձև առաստաղ եկեղեցւոյ յորմէ կախեալք կան յիշատակք &c.

Thomas , æ . Թովմաս առաքեալ .

Thorax , acis . Զրահ : սպառազինութիւն : երկաթէ Թիկնոց : րեհ : զրահ շղթայազարդ : thoracatus , զրահաւոր : զրահս զգեստաւորեալ զրահիւ : զրահս վերտս զգեցեալ .

Thos , ois : gall. loup cervier . Խառնածին ի գայլոյ և ի յեղնէ ․ ex lupo & cerva genitus : v. cervarius .

Threnus , ni . Թրէնի , quod lamentationem sonat , որ է ողբ ․ ողբերգութիւն .

Thronus , i . Աթոռ , gen. ոյ : գահ : գահոյ ․ Թախտ , & տախտ ․ գահաւան Թագաւորաց : կահաւորակ : բարձրաբերձ բազմական .

Throni , in Angelica hierarchia primum ordinem obtinent . Աթոռք է առաջին բորդ դասն հրեշտակաց :

Thuribulum , i . Բուրվառ : aliis բուրվառ զի նուէր բուրումն վառի : խնկանոց : բուրվանոց .

Thuriferarius . Խնկարկու : խնկական :

Thus , & tus , uris . Խունկ : gen. խնկոյ : կնդրուկ : gen. կնդրկի : thus adolere , խունկ արկանել , նուիրել , մատուցանել Այ .

Thymiama , tis . Խունկ : բուրումն անուշ հոտոյն .

Thymum , i : herba odorifera : vul. Զահթեր ․ խոտ է անուշահոտ .

T I

Tiara , æ . Խոյր , gen. խուրին : սաղաւարտ : Թագ .

Tibia , æ . Սրունք : & սրունկն : gen. սրնկան : բարձ : ոլոքն : & ոլորն : genit. ոլորան .

Tibia , fistula . փող : ոյ ․ շուի & շուու : tibiâ canere , փողհարել : շուու ածել .

Tibialia , ium . Տաղչեր : vul. Ջաղջուր .

Tibicen , inis . փողահար .

Tignarius faber . Հիւսն : genit. սան : plur. հիւսունք : հիւսն փայտից : vul. խառռատ .

Tignum , i . Գերան .

Tigris , idis : animal . փալանգ : պալանգ : Job. 4. Armenius habet , մրջիւն առիւծն , id est , formica leo .

Tigris , is : flumen quod egrediebatur è paradiso terrestri . Տիգրիս : դիկլաթ : դղլաթ : գետ մեծ : շատ : դոքար : քոթաս : դղլաթ .

Timendus , a , um . Երկնչելի ․ վտանգաւոր : կասկածոտ : յորմէ պարտ է երկնչել և զգուշանալ .

Timeo , ere . Երկնչել : præt. երկեայ : զարհուրել : ահաբեկիլ : սարսափել : վախենալ : զանգիհարել : զանգիտել : դողալ : ահ կալուլ զիս : time , երկիր : timete ,

երկի֊

երկերուք : timens , երկուցեալ .

Timere Deum . երկնչիլ ի աստ : պատկառիլ յոմանէ : timens deum , երկիւղած այ , ստն : non timens deum , անահ յաղ .

Timere aliquid . երկնչիլ ի , կասկածիլ , անդամածիլ ի , խիթալ ի cum abl. timor quem timebam evenit mihi : Job. 3. երկիւղն յորմէ խիթայն ինն ի վր եմ , և յորմէ կասկածէի պատահեցաւ ինձ .

Timere ne .... երկնչիլ զի մի անկանիցի , կամ դուցէ անկանիցի , մի դուցէ անկանիցի : կասկածիլ , կասկած ունիլ կամ դուցէ : ſubjunct.

Timere alicui . երկնչիլ , կասկածունիլ կամ դուցէ չար ինչ պատահիցի ումեք .

Timidè . երկչոտութ : հարձամտարար : ահիւ և երկիւղիւ : կասկածօրէն .

Timiditas , tis . երկչոտութի : կարձամտութի : վատասրտութի : վհերութի : երկիւղակրութի : վախուտութի : կասկած : կասկածոտութի : երկիւղածութի : սրտահատութի : լքումն սրտի : վհատութի : ինամտութի .

Timidus , a , um . երկչոտ : վախուտ : երկիւղակիր : վհեր : վհերսրտ : վատասրտ : կարձամիտ : խօթամիտ : կասկածոտ : կարծողի : սրտահատ : լքեալ սրտիւ : բարկասիրտ : վհատեալ : գնուն սրտիւ : փոքրոգացեալ սրտիւ : սրտաբեկ .

Timidus lucis v. g. ոմոյ աչք ոչ համարձակի ճառագայթից արեւու : խամրին , կուրանան աչք նր ի պայծառութէ : ժոյժ ոչ ունին ի լուսոյ : ad mortem timidus , որ հրաժարի , երկնչի ի մեռանելոյ : որ դադաղի մեռանիլ : ծանր , դանդաղկոտ , վատ և տաղտուկ առ ի պատերազմ .

Timor , is . երկ : վախ : երկիւղ : կասկած : երկիւղածութի : խիթանք : զանգիտանք : պատկառանք : սարսափ : դողութիւն : զարհուրանք : խռովութի .

Timorem incutere . Ահի հարանել : երկիւղացուցանել : զարհուրեցուցանել : ահ արկանել ի վր : v. terreo .

Timore percelli . սարսափիլ : սարսափ ունիլ զինս : պակիլ , պակչիլ յահէ : præt. պակեայ , պակուցեալ եմ : ահ անկանիլ ի վր եմ : դողութիւն կալուլ զինս : ահ պատել զինս : ահիւ ապշանալ .

Timoratus , a , um . երկիւղած աղ : մարդ խղճահար , բարեպաշտ : բարի խղճմտաց մարդ : խղճիւ հարեալ .

Timotheus Pauli diſcipulus . Տիմոթէոս Պօղոսի աշակերտ .

Tinctor , is . Ներկարար : ներկող : ejus officina : ներկարան : ներկատուն .

Tinctura , æ . Ներկ , ի : գոյն : երանգ : տպաւորութիւն : ներկուած .

Tinctus , a , um . Ներկեալ : տպաւորեալ .

Sanguine tinctus . Ներկեալ արեամբ , vel յարնէ : ներկեալ կարմիր , vel կարմրով .

Tincta in aceto ſpongia . Սպունկ լի , լցեալ քացախով : թաթախեալ քացախով : քացախաթաթախ : հայ թացեալ , թրջեալ : չլուսաբ մկրտեալ քաժակով .

Tinea , æ . Ցեց , gen. ցեցոյ : որդն ի որ անկանի հանդերձի և փայտի .

Tineoſus , a , um . Ցեցալից : ցեցակեր .

Tingo , ere . Ներկել : præt. ներկի : տպաւորել : դունաւորել : երանգաւորել : ներկել կարմիր , vel կարմրով &c. aliàs թաթախել : v. intingo .

Tinnio , ire de metallo . Ղողանջել : հնչել : ձայն հանել : de auribus , լսելիք հնչել , ղողանջել : vul. ականջս զրնկալ , թնդալ , աղբալ .

Tintinnabulum . Բոժոժ : զանկուլակ : & quod gall. timbre , vul. տահաձի զանկ : զանկ ի անշարժ և առանց լեզուակի .

Tinnitus , ûs : tinnimentum . Ղողանջ ձայն , հնչուածք , ղողանջուածք : Թնդիւն : tinnitus aurium , ականջի աղբոց , զրնկալն .

Tiridates rex Armeniæ . Տրդատ , gen. ատ , Թագաւոր հայոց .

Tiro , onis . Աշակերտ : անվարժ : անհնարք : նորավարժ : դեռավարժ : նորահնարք : դեռահնարք : անփորձ : անհմուտ : համբակագոյն : խակ և անառեղեակ : մանկական մի լինի երդուածս վ խակութէ .

Tirocinium , ii . Աշակերտութի : նորավարժութի : նորահնարքութի : փորձութի : փորձառութի : tirocinium ponere , աշակերտիլ ուսիք : աշակերտ լինիլ : մատանել յաշակերտութի : նոր ուսանիլ : նոր վարժիլ և : առնել զհանդէս : gen.

Titillatio , nis : vul. Հաճոյութ : խուտուտ : carnis titillatio , մարմանջուածք , բորբոքումն ցանկութէ : խայթ , խայթուած , խայթոց , խայթուածք մարմնոյ : titillationis impatiens , խուտուտոտ : որ խուտուտ ունի .

Titillo , are . Հաճոյել : խուտուտ ածել : խուտուտ գալ : de carne , մարմին ապատամբել : մարմանջել : մարմանջուածս ցանկութէ ձգել և մեռս : բորբոքել , շարժել զբդռել զցանկութէ : խայթել զմարմին , զդայութիս .

Titio , nis . Հաւանձող : փայտ խանձող : à voce

à voce խանձիլ, խանձողիլ, խանձաւտիլ, quod eſt comburi.

Titubans, tis. դ-ողդ-ող: դ-ողդ-ողիչ: խախուտ: անհաստատ: ex vino, դանդ-աչեալ յատբեցուԹէ: մոլորեալ, յաղ և յահեկաւ դԹեալ ի ցքոյ: de animo, տարակոյս: երկբայ: երկմիտ: վարանեալ ի միտս իւր: titubans linguâ, Թլվատ: լեզուաԹոԹով: ԹոԹովախօս: ծանրալեզու: Թերախօս: բեկբեկախօս.

Titubanter, inconſtanter. աղնհաստատաբար: խախտաբար.

Titubantia oris. Թ-լոլաւտուԹի: ԹոթովուԹի լեզուի: բեկբեկախօսուԹի: ԹլուլաւտախօսուԹի.

Titubatio, rei non firmæ. աղնհաստատուԹի: խախտուԹի: դ-ողդ-ողուԹիւն: դողդողուԹիւն.

Titubatio animi. երկբայուԹի: տարակուսուԹի: երկմտուԹի: վարանուԹիւն մտաց: ex vino, դ-անդ-աչուԹիւն, գլորուԹիւն, յաղ և յահեկաւ դԹելն ի գինւոյ.

Titubo, are: de ebrio. աղոլորիլ ի գինւոյ: դ-անդ-աչիլ, դողդոջիլ, յաղ և յահեկաւ դԹիլ յատբեցուԹէ.

Titubare, dubium hærere. երկմտիլ: տարակուսիլ: երկբայիլ: շուարիլ, վարանիլ ի միտս իւր: v. dubius.

Titubare, linguâ. Թ-լոլաւտ խօսիլ: բեկբեկիլ, Թոթովիլ, ծանր խօսիլ.

Titulus, li. աղնդրագիր: գլխագիր: pro inſcriptione, արձանագիր: գիր արձանիս: խորագիր: մակագիր: վերնագիր: in lib. canon. անուղոն: ſepulcro inſcriptus, տապանագիր: կոթող: արձանագիր.

Titulus honoris. Տաւտիկ մակագիր: պատիւ: պետուԹիւն: կարգ: աստիճան: պաշտօն: մականուն.

Titulus, prætextus. պատճառ: պատճառանք: բարուրք.

Titus, Pauli diſcipulus. Տիտոս աշակերտ Պօղոսի.

TO

TObias, æ. Տոբեթ, այ: Տոբիայ.

Tofus, i. աղեմ կաւուղ և դիւրաւաղ.

Toga, æ. պատմուճան: վերարկու: բանկոն: պճղնաւոր: հռովմայեցւոց զգեստն էր: togatus, զգեցեալ զպատմուճանն.

Tolerabilis. Տոնանելի: հանդուրժելի: կրելի: դիւրակիր: որում տանել կամ բա-

ւական: aliàs հաւանական.

Tolerabiliter, tolerabilius pati dolores, համբերաբար: երկայնամտուԹէ: հանդարտաբար կրել ղցաւս: tolerabilius erit terræ ..... դիւրագոյն լիցի երկրին.

Tolerans mali. համբերող: երկայնամիտ: հանդարտամիտ: ժոյժկալ: անտրտունջ ի ցաւս իւր: անմեռունչ ի ցաւս.

Toleranter. համբերաբար: համբերուԹէ: հանդարտաբար: անտրտունջ.

Tolerantia, toleratio doloris. համբերուԹի: հանդարտուԹի: երկայնամտուԹի: անտրտունջ համբերուԹի ի ցաւս: aliàs նեղուն: Թոյլ տուՀուԹի.

Tolero, are. համբերել չարչարանաց: համբերուԹէ տանիլ, կրել ղցաւս: հանդարտիլ: dat. հանդուրժել ընդ դէմ: լուռ կալ ի ցաւս իւր.

Tolerare peccatum. Թ-ոյլ տալ զի լիցին մեղքն: Թողացուցանել մեզ մեղանչել: Թուլացուցանել մեզ առնել.

Tollo, ere: præt ſuſtuli. բարձրացուցանել: վերացուցանել: վերած-ել: ամբառնալ.

Tollere, auferre. բառնալ: ի բաց առնել: առնուլ: տանիլ: tolli բառնիլ: vide aufero.

Tollere ſe à terra altiùs. աղերանալ: բարձրանալ յերկրէ: ելանել ի վեր յերկրէ.

Tollere vocem, clamores. աղաղակել: զաղաղակս բառնալ: բողոքել ի վեր ձեռս: v, clamo.

Demedio tollere, occidere. սպանանել.

Tollutim equitare: gall. aller l'amble vul. աղլաշայ երԹալ: unde tolutarius equus, ձի որ ալաշայ երԹայ.

Tomentum, lana brevis & conciſa: gall. bourre. բուրդ, կամ յատդ, կամ մազ, կամ ստէպ կարճատեալ զոր ընուն ի մահիճս &c.

Tomex, icis funis ex juncis. Չուան պտտուՀեալ.

Tomus, i. Հատոր: դիրք կազմեալ.

Tondeo, ere crines. փոքրել զհերս: դերծ-ել, վայրանել զգլուխ: կտրել զհերս: ապախուրել, ատիրել, ած-ելել զգլուխ: յապաւել, խուզել զհերս: փոքրել զգլուխ: barbam, զմօրուս դերծ-ել: v. barba.

Tondere oves. խուզել զբուրդ ոչխարաց: կտրել զխաշինս.

Tondere arbores. ծառս յապաւել, ատիրել, փոքրել, հարթել զգնուղս: էշտել, քանոնել զծառս.

Tonitru: tonitrus, ûs: tonitruum, fragor qui

qui fit ex collisione nubium . Որոտումն . ձայն, բարբառ որոտալոյ : որոտն : gen. տան : ամպրոպ : բոմբիւն : յուզմունք ամպոց : ահագին թնդումն որ լինի ի համաբաղխմանէն ամպոց : filius tonitrui, բանէրեգէս .

Tono, are . Ահաւոր ձայնք, ահագին թնդումն որոտմանց հնչել յերկնից : Երկինք բարբառ տալ : որոտալ : præt. տացի : որոտաց ՏՐ յերկնից : Երկինք ահագին թնդալ : de concionatore, որոտացուցանել զքարոզութիւն .

Tonsilis buxus v. g. Շիմշատ յապաւելի, սափրելի, փոքրելի .

Tonsor, is . Սափրիչ : կտրիչ : փոքրիչ մօրուաց, հերաց : Judic. 16. vocavit tonsorem, Armenius habet, կոչեաց վարսավիրաց .

Tonstrina, æ : tonsoris officina . Սափրչի խանութ .

Tonsura, tonsio . Հերաց, մօրուաց խուզումն, գերծումն, կտուրն : ovium, կտուր, կտուրք խաշանց .

Tonsura clericalis . Կղերիկոսութիւն : ceremonia quâ incipit aliquis ingredi statum clericalem : արարողութիւն է որով սկսանէ որ մտանել ի կղերիկոսութիւն : Հերաց խուզումն որ եպիսկոպոսն ձեռամբն լինի ի կերպ պսակին : պսակ : vul. կուլակ .

Tonsus, de homine . Փոքրեալ, գերծեալ, յապաւեալ, ապախուրեալ, սափրեալ, խուզեալ զհերս, զմօրուս, զգլուխ . հերաքերծ . հերակտուր : de arbore, սատաքանց : de ovibus, կտրեալք : de terra, montibus, qui arboribus quasi comis viduati sunt : Երկիր, լերինքն անքայր : մերկացեալ ի ծառոց .

Tonus vocis . Ձայն : հնչումն ձայնի .

Toparcha, æ . Կուսակալ : տեղակալ : գաւառակալ : վերակացու յատուկ ինչ տեղւոյն : գաւառապետ .

Toparchia, æ . Կուսակալութիւն : տեղակալութիւն : գաւառապետութիւն .

Topasius, ii . Տպազիոն : կանաչ ակն .

Topiarium opus, figura aliqua in buxo aut aliquo simili frutice expressa . Կերպարան ինչ և գործ ի շիմշատ փոքրելւոյ հիւսեալ .

Top.ca, orum, & topice, es : dialectica . Տրամաբանութիւն : լօծիգային մասն է .

Topographia, æ . Տեղագրոյց : տեղագրութիւն : topographus, տեղագիր .

Torcular, is . Հնձան . առագաստ .

Torcularius . Հնձանահար .

Toreuma, tis, opus cælatum aut torno factum. . Գործ քանդակածոյ : գործ փորուածոյ : vel Ճախարակեալ գործ .

Tori, orum : v. musculus .

Tormentum, i . Չարչարանք : տանջանք . ցաւ : դան : տագնապ : վշտագնութիւն : խոշտանկանք . ցաւակրութիւն : tormentorum locus, տանջարան .

Tormentum bellicum : vul. Թօփ : կամ այլ մեքենայ քարաձիգ, նետաձիգ .

Tormina, um . Թանչ : ախտ Թանչից : ախտ ծիւրական : փորի ցաւ : խիթք : խիթք դառնութեան ի փորն անկանէին : 2. Machab. 9. խիթս ինչ ցաւ կալնուլ զնա, երկունք : երկանց պատահել : vul. սանձ : փիչիչ .

Torminosus . Յորոյ փորն խիթք անկան, կալան զնա : խթացաւ .

Tornatilis . Ճախարակեալ .

Torno, are . Ճախարակել : Ճախրել : & Ճախրել զփայտն .

Tornus, i . Ճախարակ : ձախրակ : Ճախր : Ճախր .

Torpedo, inis . Թմրութիւն : Թմբրութիւն . ընդարմացումն, լուծումն, Թուլացումն անդամոց : անըզգայութիւն . pro desidia, հեղգութիւն : լուծումն, լքումն սրտի : Թուլութիւն : v. desidia .

Torpeo, torpesco, ere . Թմրել : Թմբրել : ընդարմանալ : Թուլանալ, լուծանել անդամքն և խափանել ի շարժմանէ . քարանալ : փայտանալ : անըզգայանալ .

Torpere, in morali . Լուծանել, լքել սրտիւ և ձեռօք : Թուլանալ : դատարկանալ : նստել պարապ, անփոյթ, անբան : հոգի ննջել ի ձանձրութենէ .

Torpidus, torpens . Թմրեալ : Թմբրեալ : Թուլացեալ : լուծեալ : ընդարմացեալ : քարացեալ : փայտացեալ : անզգայ : & in morali, լքեալ ձեռօք և սրտիւ : Թոյլ : դատարկ : v. deses .

Torpor, is : ut torpedo : torporem inducere pedi v. g. Թմրեցուցանել : Թմբրեցուցանել : ընդարմացուցանել : Թուլացուցանել : լուծանել : քարացուցանել : փայտացուցանել : անզգայ առնել Ոտին, և խափանել զնա ի շարժմանէ . & in morali : ապշեցուցանել, ծանրացուցանել, հատանել, Թափել զնեւլքն ի մարդոյ : Թափել զնա ի խելաց, & quæ superiùs .

Torqueo, ere : v. g. filum &c. Ոլորել, մանել : telam madidam, քամել զկտաւ .

Torquere ora . Անվայելչաբար ծռել, Թիւրել զշրԹունս .

Torquere capillos ferro. Հիւսանել, ոլորել գհեր.

Torquere collum alicui. Ոլորել զպարանոցն. կախուել զոք ընդվզել և խեղդել: զդէմս յետս թեւրել: դիզգային դարձուցանել ի թիկունս: de avibus, խաւսել զգլուխ հաւուց.

Torquere, cruciare. Չարչարել: տանջել: խոշտանգել: վշտացուցանել: գանս արբուցանել ուսէք: պնդել զոք ի կոճղս, ի մատուս: գանիս հարցանել. գան հանել: հարել գանիւք: կոշկոճել. զոտս նը պնդել ի կոճղս: պրկել, արկանել յորասայս.

Torquere se, animum. Հաշխատել, զաշխատս առնել զանձն իւր: նեղել զնա: բազում աշխատանաց աշխատել. տանջել, վշտացնել զնա: ոչ տալ դհանգիստ անձին իւրում: բազում նեղս զբաղել.

Torques, & torquis. մանեակ: մանեակ ոսկի արկանել ի պարանոց: քառամանեակ դի է ի չորից նիւթոց որք են ոսկի, արծաթ, պղինձ, մարդարիտս: վիշտոց: վշտանոց: հլուսնք մարդարտաց: ծամակալ: si ex metallo ſolido, քայտ, անուր. genit. անրոյ.

Torrens, tis. Հեղեղատ: ուղխ. ձոր: հեղեղատ. յորդ գնայուն ջուր, որ գետոցէն ընդհանայ: ահագին դըդչմամբն ոտք յորձան ինչ սատակ ընդ զառիվայր հեղեալ: ջրոյ ձորալից.

Torrens ignis. Հրեղէն ցոլմունք: հրահոս, հրաբուղխ վտակ: հրացայտ, հրաբորբոք ծաւալմամբն յառաջ խաղալ:

Torreo, & torrefacio, ere. Խորովել: ջեռնուլ ի կասկարայս: խարշաւել: խանձել: խանձատել: խարել: խարշել: այրել: æſtu torreri, տապանալ ի տապ մեծ: խորշակահարել: տապնասիլ ի տօթոյ: ջեռնուլ, այրիլ ի տօթոյ: արեւակիզել.

Torridus, a, um. Խորովեալ: ջեռնեալ: խանձատեալ: խարշեալ: խարշատեալ: այրեալ.

Torrida zona: quæ inter duos tropicos ſita, aſſiduo æſtu torquetur. Հրտօսն խորշակահար, տապախառն, այրած, արեւակէզ, երեքացեալ, որ պարսպակեալ է ի մէջ երկուց բոլորակաց արեւադարձմանց ոչնչլով ի մէջն իւրում հասարակաց բոլորակն.

Torris, is. Խանձոզ: փայտ խանձեալ.

Torta, tortula, æ. Գան: բազարջ: նկատնակ: շօթ. նկանակ մի հաց: նկան.

Tortilis, le. Ոսկեարակեալ: item ոլորեալ: ոլոր ոլոր: ծալեալ: փաթուածեալ.

Tortor, is. Հարհիճ: տանջող.

Tortuoſus, a, um. Ծուռ: թեւր: խեղդաթեւր փայտ v. g. օձն դալարեալ: թեւրահոծ: յորձապատոյտ: դալարեալ ի պատոյտս բազումս.

Tortuoſa verba. Խոտորուածս, շրջմանք բանից: յորձապատոյտ բանք: ծռարուն խօսք: բանք անյայտ և խրթնաճաճուկ: խառնիխուռն: ծուռնտուռ.

Tortura, æ: cruciatus. Տանջանք: չարչարանք: մաշուկ: կոճղ: որսայք: գան: կոշկոճուածս: կոշկոճանք: չարչարանք փայտ: գոտս պնդել, պրկել, արկանել ի կոճղս, ի մատուս, յորսայս, ի չարչարանս փայտին.

Tortus, ûs ſerpentis. Ծալ, պտոյտ, ծուռ տուան օձին.

Tortus, a, um. Ոլորեալ, կրկին մանեալ, կրկնամանր թելն, de filo: de cervice, դէմքն յետս թեւրեալ: de ſerpente, ծալեալ և բազում պտոյտս, ծուռս դալարեալ: de capillis, հիւսեալ: ոլորեալ.

Tortus, cruciatus, a, um. Տանջեալ: & alia ex torqueo.

Torve, tortè. Ծուռ: ծռաբար: թեւրաբար: խոժոռեալ դէմօք: v. torvus.

Torus, i. Հանկողին: v. lectus.

Torvus, a, um: oculus, facies. Դէմ, երես խոժոռեալ: աչք ծռեալ: աչ թէրմանկան: անկ ժպիրհ: դառն երես: խոժոռադէմ: զազրատեսիլ: ժպիրհ ահամբն, չարաչահանձ սրտիւ, չարակնութիւ, խեթ թեւ հայիլ: դառն երեսս ցուցանել: անկ նը չարտնել ի վէր եմ.

Toſtus, a, um. Խորովեալ: այրեալ: խանձատեալ: v. torridus.

Tot. Հնչքան: non ſunt tot electi, quot reprobi, ոչ են այնքան ընտրեալք որքան անարդեալք. tot commiſit peccata, ut ..... զայնչքան մեղս արար, մինչ կին ..... non tot quin plures, բազումք եւս քան զնա.

Totalis, le. Համրողջ. ամբողջական: բովանդակ: ողջ: ողջոյն: բոլոր: կատարեալ: լիակատար: անթերի: ընդհանուր: հասարակ.

Totalitas, tis. Բովանդակութիւն: ամբողջութիւն: լիութիւն: բոլորութիւն: ընդհանրութիւն: հասարակութիւն.

Totaliter. Լիով. ամբողջապէս: ամենեւին: ըստ ամենայնի: բնաւ: բնաւին: լիապէս: բոլորովին: ամենեւիմբ: հատօրէն: ըստ բոլորին: ընդ հանրաբար: հասարակօրէն: բոլորապէս.

Totidem. Հնչքան. այնչափ.

Toties. Այնքանիցս : այնքան անգամ : si sequitur, quoties, ponitur : որքանիցս : որքան անգամ : si sequitur, ut, ponitur : մինչ զի.

Totus, a, um : integer. Ողջ : ամբողջ. բոլոր : համայն : բովանդակ : անթերի : կատարեալ : լիակատար : հանուր : ամէն : ողջոյն : ամ : totus ruber, ըստակ կարմիր : համակ կարմիր.

Toxicum, i. Դեղ : թոյն : toxicum miscere alicui : դեղ տալ, խառնել ումեք : դեղել զնա : դեղամահ, դեղակուր առնել : թունաւորել զնա.

T R

TRabalis. Գերանի չափ.

Trabea. Հանդերձ արքունի : զգեստ ծիրանի որով զգեստաւորէին զպատկերս սուտ աստուծոց, trabeatus, այնպիսի զգեստու զգեստաւորեալ.

Trabs, & trabes, is. Գերան.

Tractabilis, palpabilis. Շօշափելի : ընկելի ձեռօք : որ ինչ անկանի ընդ զգայութբ շօշափելութե.

Tractabilis vir, affabilis. Հեզամիտ : հեզաբարոյ : դիւրամատոյց : դիւրալուր : քաղցրաբարոյ. համեստակենցաղ : հեզահոգի : խաղաղ մարդ և հանդարտ : անուշ լեզուամարդ : ազատաբարոյ : mare tractabile, ծով նաւակոխ : հանդարտ և խաղաղ.

Tractatio, nis : usus rerum. Կրթութիւն : վարժութիւն : կիր առութիւն : ի կիր արկութիւն : ի գործ ածելութիւն : aut per compositionem : v g. tractatio armorum, զինավարութիւն : &c.

Tractatus, ûs de Theologia v. g. Գիրք, ընձեռուած, ճառ, ճառաքանութիւն յաղագս Աստուածաբանութեան.

Tractim. Անընդհատ. միատեղ : հետեւապէս առանց լռելոյ : համանգամայն և ի միասին.

Tracto, are : palpare. Շօշափել, ձեռօք որոնել : ձեռօք մերձենալ ի : մխել զձեռն ի.

Tractare aliquem liberaliter. Սիրով ընկալնուլ : լաւ ընդունելութիւն առնել : շնորհել ումեք ոչ սակաւ մարդասիրութիւն : զուարթ երեսս ցուցանել նմա : մեծ պատուով, յարգօրէն ընկալնուլ.

Tractare aliquem acerbius. Թշնամանել, աշխատ առնել զոք, խստագոյն բանիւք անգոսնել : խստագոյնս խօսել ընդ : մեծաբանել ի վն նր : դառնութբ վարել առ իւրմն. խստութբ կալ ընդ : անարգս առնել զոք : երեսս ոչ տալ նմա : զերեսս դարձուցանել ի նմանէ : անպատիւ առնել : անարգօրէն ընդունել : ոչ կարել խօսել զբան մի խաղաղութբ.

Tractare rem aliquam, de re. Ճառել : ճառաքանել, ընձեռել, գրել յաղագս : gen.

Tractare negotium, gerere. Զբան ինչ տեսանել : զբան վարել, մատակարարել : զհոգս տանել : gen. խնամակալութիւն առնել : փոյթ ի մէջ առնուլ վս : զխնամ, զհոգս ունել վս.

Tractus, ûs. Ձգումն : քարշումն : առձգումն.

Tractus, ûs : regio. Երկիր : սահմանք : նահանգ : գաւառ : տեղի : կողմն : կոյս.

Tractus lucis v. g. Լուսոյն շաւիղք : հետք : նշմարանք : հետք յերկար ձգեալ : v. ductus : tractus temporis, loci : միջոց : բացատութիւն : միջարկութիւն : երկարութիւն : երկարաձիգ միջոց ժամանակի, ճանապարհի : leni corporis tractu anguis labitur, մեղմաբար սողմամբն օձն զեռայ.

Traditio, nis : largitio. Պարգեւութիւն : տուութիւն : մատուցումն.

Traditio, proditio. Մատնութիւն : նենգութիւն : դաւաճանութիւն : նենգաւորութիւն.

Traditio, doctrina sacra non scripta sed verbo, quasi de aure in aurem ab Apostolis tradita & nunquam interruptâ consuetudine ab universali Ecclesia stabilita. Աւանդութիւն : բանն ոչ գրեալ բայց բերանով անդստին յառաքելոց ի վեր աւանդեալ և անընդհատ արարողութբ միշտ պահեցեալ յընդհանուր եկեղեցւոյ.

Traditio alia est Divina, alia apostolica, alia Ecclesiastica, nempe aut à Deo immediatè, aut ab Apostolis, aut ab Ecclesia tradita. Աւանդութիւն այլ է Աստուածային, այլ է առաքելական, այլ եկեղեցական այսինքն մեզ աւանդեալ կամ յԱյ անմիջապէս, կամ յառաքելոց, կամ յեկեղեցւոյ.

Traditor, is. Մատնիչ : նենգաւոր : նենգագործ : դաւաճան. դարանակալ : Մի բարդուժ յուդայ : մատնատու.

Trado, ere : dare. Տալ : մատուցանել : աւանդել : qui se ipsum tradit, անձնամատն : անձնատուր : անձնանախատ.

Tradere, prodere. Մատնել : դժրել, & դրժել : դաւով, նենգիւ մատնել ի ձեռս.

Tradere posteris. Աւանդել մեզ գրով : հռչակաւոր առնել ի յաւիտենական յիշատակ.

Traduco, ere : è loco in locum. Անդրաբերել = անդրէն բառնալ : խաղացուցանել ի տեղւոջէ ի տեղ : անդրափոխել : ան-

ցու-

ցուցանել : բարձեալ տանել.

Traducere animos ab una re ad aliam. փոխել, շրջել զմիտս : շրջել զոք ի մտաց իւրոց : խոտորեցուցանել զնա ի մտաց՝, ի կարծիս մեր : հաւանեցուցանել, հաւատացուցանել նմա առնել զեր ինչ, համոզել, ածել զնա ի հաւանութիւն. հաճեցուցանել զնա հաւանականս բանիւք ի միտս մեր.

Traducere, infamare. Աղռակել, խայտառակել, վատահամբաւել զոք : vide infamo.

Traducere tempus. Զժամանակն, զաւուրս, զկեանս անցուցանել, ծախել, վճարել, կատարել, վարել, հանել զգիշերն ի գլուխ յաղօթս, աղօթելով.

Traducere flumen. Անցանել ընդ գետն vel զգետովն : անցուցանել զգետն : անցանել յայն կոյս գետոյն : ցամաքոտիւք անցանել ի միւս կողմն.

Traducere aliquem in ora hominum. Ծաղր, այպ, մատնացոյց առնել զոք, և առակ նշաւակի ամենեցուն : տալ զնա ի շչիւն : առակել, խայտառակել զնա : արկանել զնա յերգ.

Traducere, convertere ex græco in Armenium. Թարգմանել : արտաբերել ի յունաց լեզուէ ի հայ բարբառ. բերել ի մեր լեզու : յեղել զհռոմ գիրսն ի հայերէն այբուբեն.

Traductio, nis. Թարգմանութիւն : արտաբերութիւն ի միոջէ լեզուէ յայլ լեզու.

Traductio temporis. Ժամանակի ծախումն, վճարումն, կատարումն, վարումն.

Traductor, is. Թարգմանող. թարգմանիչ : արտաբերիչ ի միոջէ լեզուէ յայլ լեզու.

Tragicus, a, um. Ողբական : տրտմագին : մահագուշակ : չարագուշակ : աւաղական : եղկելի.

Tragœdia, æ. Ողբալի ինչ պատահումն և աղէտ ի տաղաչափ բանս արկեալ : aliis քաղենտեադ.

Excitare tragœdias. Նիւթել, գրգռել, յարուցանել, յուզել զխռովութիւնս : ամբոխել, յուզել, խռովեցուցանել, աղմկել զժողովուրդ : առնել շփոթութիւն աղմուկ. զքաղաքն վրդովել աղմկով.

Tragœdus, i. Բանաստեղծ որ զողբալի ինչ աղէտս ի տաղաչափ բանս արկանէ.

Tragula, æ: telum. Նետ : փքին : խեչան : aliàs, ուռական : ցանց : գործիք.

Traha, æ: gall. traineau. Անուանի կառն որ ի վերայ ձեան սահեալ արագ արագ ընթանայ.

Traho, ere. Քարշել զինչ իր : per manus, զձեռանէ առեալ տանել : per crines, զհերացն քարշել : primum mobile alios cælos trahit..... առաջին շարժելի տանի, յափշտակէ, բռնադատէ զաստեղս.

Trahere, allicere. Ածել, շարժել, յօժարեցուցանել, քարշել, ձգել առ ինքն. v. allicio.

Trahere bellum v. g. Երկարել, երկարեցուցանել. ձգել, տարածել յերկար ժամանակ : յետս ձգել : ընդ երկար առնել զ.

Trahere originem à .... Զիւր սկիզբն ունել զ. սկիզբն առնուլ, սկզբնաւորել, յառաջածել, սեռեալ լինել, ելանել ի abl.

Vitam trahere. Թշուառութեամբ կենցաղավարել : դժուարութեամբ ճարել զհացն, զապրուստ կենաց : հայթայթել : բրտամբք երեսաց իւրոց ուտել Զհացն : հոգեպահ հաց ճարել.

Trajectio, nis è loco ad locum. Անցք : գնայն : գնացք : ընթացք : զանցագնացութիւն : փոխումն ի տեղւոջէ ի տեղ.

Trajectus fluminis. Անցք ի միւս կողմն, յայն կոյս գետոյն.

Trajectus, ûs : spatium. Հեռութիւն : բացատութիւն : միջոց : միջարկութիւն : երկարաձիգ միջոցաւ հեռի.

Trajectus, a, um, sagittâ v. g. Նետաւ խոցեալ, հարեալ թափ ընդ թափ : թափանցիկ ի միւս կողմն հարեալ.

Trajicio, ere fluvium : v. traducere.

Trajicere culpam in alium. Զյանցանս զմեղսն դնել, ածել, ձգել ի վերայ այլոց : անցուցանել, անդրափոխել զմեղսն յայլս.

Trajicere pectus ferro. Սրով երթալ զկուրծս : ածել զսուր ընդ սիրտն : զսուրն անցուցանել թափ ընդ թափ : թափանցիկ անցուցանել զսուրն, սրով հարել ի միւս կողմն : se ipsum ferro trajicere, սրով զիւրովին երթալ.

Trama, æ. Շաղամաթ : աղբն : gen. ին : plur. աղբունք : թելանն, & դերձան : մանած.

Trames, itis. Շաւիղ, gen. շաւղի.

Trano, are fluvium : v. trajicio.

Tranquillè. Խաղաղութեամբ : հանդարտաբար : անդորրաբար : անվրդով. անզբաղ. անհոգ : անփոյթ : հանդարտաբար. մեղմաբար : ապահով : անահ.

Tranquillitas, tis. Խաղաղութիւն : հանդարտութիւն : անդորր : gen. ու : անդորրութիւն : անվրդովութիւն : ապահովութիւն : հանգիստ. հանգստութիւն : անզբաղութիւն : անշփոթութիւն : հանդոյց : դուլ : դադար.

Tranquillo, are: animos. Հաստատ, զսիրտս դադարեցուցանել: հանդարտեցուցանել: խաղաղացուցանել: հնձուցանել, անցուցանել զբարկութեի: հնձել զբարկացեալն ի հանդարտութեի: զերեսս բարկացելոյն ցած-ուցանել պատասխանօք: v. g. հանդուցանել զմիտս: հաւանեցուցանել զոք ի խաղաղութեի: de mari, ցած-ուցանել, հանդարտեցուցանել զշարժուեմն ծովու, զնաւուվեի ալեացն: & quæ ſuprà.

Tranquillus, a, um. Անդորր, միտք հանդարտ: հանդարտեալ: անվրդով խորհրդով: անդողդողական: խաղաղ: անվրդով: ապահով: անհոգ: անխոյզ: անահ: անեղկեւղ: անշփոթ: հանդուցեալ: անխռով: ծով անմրրիկ.

Trans mare. Յայն կողմն, յայն կողմն ծովու: անդր քան զծով.

Tranſactio, nis. Դաշն: դաշնակցութեի: դաշնադրութեի: ուխտ: պայման: ուխտադրութեի: համահաւանութեի: միաբանութեի.

Tranſactor, is. Դաշնադիր: դաշնակից: միաբան: միաբանեալ ընդ: ուխտադիր.

Tranſadigere aliquem ferro: v. trajicere.

Tranſcendo, ere. Անցանել յայն կողմն լերանց v. g. vel անդր քան զլերինս: aliàs v. ſuperare: tranſcendens, գերազանց: գերազանցական: որ է ի վեր քան զայլս.

Tranſcribo, ere. Օրինակել: գաղափարել զինչ ի գրոց: անդրագրել.

Tranſcurro, ere. Ձեպով, շուտով, ձեպով մեծաւ ընթանալ, շրջիլ, երթալ ընդ: ձեպել: աճապարել: փութանակի երթալ յայս կողմն յայն կողմն.

Tranſcurrere, leviter attingere. Թեթեւասիւն, հարեւանցի, ընդ աղօտ, երբեմն ծայրիւ մատին և շրթանց ձաշակել զ.

Tranſenna, æ: feneſtra cancellata. Վանդակ: պատուհան վանդակեալ: aliàs խնդոց դնի Թուքսոց: որոգայթ: ծուղակ: որ սարսանք.

Per tranſennam. Թեթեւասիւն: հարեւանցի: վեր ի վերոյ: ընդ աղօտ.

Tranſeo, ire. Անցանել: præt. անցի: զանց առնել զբաղաքաւ: զգուշանալ: Հանապարհ նիւ առ մեօք է: անցանել ընդ գետն, vel զգետոյն. անցանել ի միւս կողմն յայն կողմն գետոյն.

Tranſire ad poſteros, communicari. Անցանել ի հարց յորդիս: տարածել, սփռել, նգել, ընդարձակել, աճ-ապնել, փոխել յազգէ յազգ: ախտ տարածել ի ծնունդն.

Tranſire aliquid leviter. Ընդ աղօտ, հարեւանցի, վեր ի վերոյ ասել զբան ինչ: ծայրիւմատին և շրթանց ձաշակել զնա.

Tranſire ad adverſarios. Թափել ի թշնամիս: զօրք ցրուել կալ, անցանել ի կոյս թշնամեաց: ձեռն տալ ի թշնամիս: յարել ի նմա: հետեւել, լինել ընկեր նմա: կուսակից լինել նմա.

Tranſire modum. Ել ուրել, ոչ գիտել զկարգն և զչափ: ձգտիլ աստուածոյ սահմանաց: անցանել զսահմանս vel զսահմանօք: ելանել աստուածս քան զչափ.

Tranſire in ſententiam aliorum. Հաստատել, դնալ, շրջիլ ի միտս, ի խորհուրդս այլոց: հետեւիլ, հաւանիլ, հաւանեալ լինել միտս նմա: զինեն երթալ, հաամախոհ լինել նմա.

Tranſfero, erre. Ընդարձակել, բարձել տալ տանել, անդ-ին բառնալ, խաղացուցանել, շարժել, հանել, անդ-տափոխել, անցուցանել ի տեղւոջէ ի տեղ.

Tranſferre crimen in alium. Օձիդն դնել ձգել ի վր նր: համարել նմա ի մեղ.

Tranſferre plantas. Օձառս, զառունս անդրատնկել: անդրափոխել: հանել, խլել զնս ի միոյ տեղւոջէ և անդ-ին տնկել զնս ի միւսն.

Tranſfigo, ere. Ընդանել Թափ, ընդ Թափ: Թափանցանց ելանել ի միոջէ ի միւս կողմն: Թափանցիկ առնել, լինել ընդ: զսուր հարել ի սիրտ և հանել ի միւս կողմն: սրով երթալ ընդ սիրտ նր: vel զսուաւ: հարել, խոցել սրով.

Transfiguratio, nis. Ընդլուսաբերութի: այլաւեսակութի: այլափոխութի: vocatur ab Armeniis, Vartavar, hoc eſt, ardor roſæ: կոչի ի հայոց, վարդ-ավառ այս ինքն վարդի վառն: quia fulgor divinitatis qui in corpore, ſicut roſa in calyce tandiu latuerat, in tranſfiguratione Chriſti foras prodiit, & veluti roſa ſeſe explicuit: զի յայլակերպելն Յի, երբ Թէ վարդ վառեցաւ և փայլեաց լոյս աճմունեի և մարմնոյն, ոյլ վարդ ի կոկոնէ: ita Menol. Armen.

Tranſfiguro, are. Ընդլուսաբերել: այլափոխել զոք ի նէ .... փոխակերպել զնա, անդրակերպել, անցուցանել, կերպաւորել զնա ի կերպարան դաղանին: կերպարանել զնա ի նէ: անդրադարձուցանել զնա ի: & pro paſſivo, մտանել, անցանել ի կերպս gen. & alia ex ſuperioribus.

Tranſfixus, a, um. Ծակեալ, սրով հարեալ Թափ ընդ Թափ: Թափանցիկ ի միւս կողմն հարեալ.

Tranſfluo, ere. Հոսել, ծաւալիլ յայս կոյս:

կոյս : vide fluo.

Tranſſodio, ere: ut tranſſigo.

Transformis, transfiguratus. ձեւակերպ ոգեալ : մտեալ, անցեալ ի կերպն : այլափոխ : զգեցեալ առեալ զկերպարանն. gen. & alia ex, transfiguro.

Transformo, are. կերպացուցանել : v. transfiguro.

Transfreto, are. ձնոցանել յայն կոյս ծովու.

Transfuga, æ. ձնձնաստուր ի թշնամիս : փախստական առ նա : որ թողեալ զթագաւորն իւր, ապստամբեալ, որոշեալ ի նմանէ, յետս դառնայ առ թշնամի.

Tranſſugio, ere ad hoſtes. ի թագաւորէ, ի զօրապետէ իւրմէ յետս դառնալ, թաւիլ, որոշել, ապստամբել և փախչել առ թշնամիս : յարել, ձեռն տալ ի նա : հնազանդել, լինել հնազանդ նմա : կուսակից լինել նմա : անցանել, դառնալ ի կոյս նմա.

Transfugium ad hoſtes. դրաժարումն, որոշումն, յետս դարձումն, փախուստն ի թագաւորէ առ թշնամիս.

Transfundo, ere. թափել, հեղուլ, անդրահեղուլ յամանէ յամանս.

Transfuſio. ձնոդրահեղումն յամանէ յամանս.

Tranſgredior, di. ձնցանել, զանց առնել յայն կոյս.

Legem tranſgredi. ձնցանել, զանց առնել զօրինաց : զօրէնս լուծանել, խախտել, եղծել, ցրուել : մեղանչել ընդդէմ օրինացն : դժրել dat.

Tranſgreſſio legis. ձնցանք : անցուած : օրինազանցումն : զանցառումն զօրինաց : օրինադժրումն : օրինադրժումն.

Tranſgreſſor legis. ձնցաւոր : օրինազանց : օրինադրուժ.

Tranſigo, ere gladio : v. transfigo.

Tranſigere cum aliquo. ձհնաբանել : հաշտանալ : միաբանեալ, ուխտադիր, դաշնադիր, դաշնակից լինել ընդ միմեանս : զդաշինս կռել, դնել ընդ.

Tranſilio, ire. ի վեր վազել : վազելով, վազս առլով անցանել ընդ : վազել ի վր.

Tranſitio ad hoſtes, & tranſitionem facere ad, v. tranſfugium, & tranſfugio.

Tranſitio, in oratione. վերադ : շաղկապ : կից : անց ի բանէ ի բան.

Tranſitivum verbum. բայ անցողական, որ անգի է, ցանեմ, և ոչ լինի, ցանիմ կրաւորական, զոր օրինակ, բարեացուցանեմ.

Tranſitorius, inſtabilis. ձնցաւոր : կորնչական : աւազահիմն : անկայուն : vide inſtabilis.

Tranſitus, ûs pro loco : ձնցք : gen. նց : ելք : poteſt addi ճանապարհացդ.

Tranſitus, ûs. ձնցք : գնալն : գնացք : ընթացք : զանցագործութիւն : tranſitus ex hoc mundo, փոխումն յաշխարհէ : մահ : negare tranſitum, առնուլ, կալնուլ զկնի գնացից : արգելուլ, փակել զանցս : զգուշանալ անցից : ոչ առլ զանցս, զելս : ոչ կալմիլ առլ անց ընդ սահմանս նոր : in tranſitu, հարկաւանցն առնանել.

Tranſitus : gall. naulis. էգ-ին կամ վարձ նաւին vel նաւելոյ : նաւարկութիւն.

Tranſlatio, nis. ձնդրաբերութիւն : անդրադրումն : անդրաբարձումն ի տեղւոջէ ի տեղ : aliàs v. metaphora.

Tranſlatitius, a, um. ձնդրաբերական : item, սովորական : հասարակ.

Tranſlucens, tranſlucidus. լուսանցոյց : թափանցանց : թափանցիկ : ընդ որ թափանցանց ելանէ լոյս : անդրափայլ.

Tranſmarinus. որ ածաւ, բերաւ յայն կողմանէն ծովու : կամ որ ինչ ի յայն կոյս, յայն կողմն ծովու, անդր քան զծով.

Tranſmeo, are. ձնցանել, երթալ յայն կոյս : gen. անցանել անդր քան զ.

Tranſmigratio, nis. փոխումն յերկրէ յերկիր : վտարումն : գերութիւն : անդրանցնութիւն յայլ երկիրն : խաղացումն յայլ ուրեք : գերեվարութիւն.

Tranſmigro, are. էգ-երեվարել : վարել ի գերութիւն : վտարիլ յօտար երկրի : մեկնել, փոխել, խաղալ, ցրուել յերկրէ յերկիր.

Tranſmitto, ere aliquid alicui. ինչ հաւատալ, յանձն առնել ումեք : զերաւունս իւր թողուլ, անցուցանել յայլն : hæc charta litteras tranſmittit, թուղթս գմուրն ծծէ, ի դուրս հգէ : vul. դուս պղէ.

Tranſmittere ad poſteros. ձնանդել, անուանել յազգէ յազգ.

Tranſmittere è loco ad locum. ձնցուցանել, խաղացուցանել, առաքել ի տեղւոջէ ի տեղ.

Tranſmontanus. որ բնակեալ է յայն կոյս լերանց : անդր քան զլերինս.

Tranſmoveo, ere. ձնդրաբերել : անդրէն շարժել, խաղացուցանել, ածել յայլ տեղ.

Tranſmuto, are. փոխել, անդրափոխել ի միմեանս բնութիւն և հնութիւն յայլ հնութիւն, զոր օրինակ հերակուր մարսեալ այլայլի և փոխի ի զոյութիւն մարդ.

Tran-

Transnato, are: transno, are. Լողալով անցանել յայն կոյս գետոյն.

Transpicio, ere. Հայիլ, տեսանել ընդ լուսանցոյց նիւթն.

Transpiratio, nis. Արտաշնչութիւն շնչաւորական հիւթոց ընդ ծակս մարմնոյն ի ձեռն քրտանց.

Transpiro, are. Զփստակար հիւթն արտաքս մղել ընդ ծակս մարմնոյն.

Transplanto, are. Ընդրաբատնկել: տունկն հանել, խլել ի տեղւոջէ և տնկել զնա ի միւսն.

Transpono, ere. փոխադրել : տեղափոխել : անդրափոխել : խաղացուցանել ի տեղւոջէ իւրմէ : դնել արտաքոյ տեղւոյն իւրոյ.

Transportatio, nis. Ընդրաբերութիւն : անդրէն բարձումն, տանումն յայլ տեղ : բեռնակրութիւն.

Transporto, are. Ընդրաբերել : անդրէն բառնալ, բարձեալ տանել, հանել, փոխել, ածել, շարժել, մղել, խաղացուցանել, անցուցանել յայլ տեղ.

Transpositio, nis. փոխադրութիւն : տեղափոխումն : անդրափոխումն ի տեղւոջէ իւրմէ.

Transtra, orum. Ձեղ աթոռն ուր նստին որք կեղօք վարեն զնաւն : մեհեանք. Ezech. 27. 6.

Transsubstantiatio, unius substantiæ in aliam conversio, remanentibus solis accidentibus, qualis fit in Eucharistia. Ընդրագոյափոխումն, կամ միոյ գոյութեան փոխումն յայլ գոյութիւն մինչ զի ի գոյութենէ անտի այլ ինչ ոչ մնայ բայց միայն և եթ տեսակքն, որպ ինքն լինի ի մէջ հաղորդութեան.

Transvectio, nis. Բարձումն, հանումն, ածումն, անդրէն տանումն, անդրաբերութիւն յայն կոյս գետոյն.

Transveho, ere. Ընդրէն բառնալ, տանել, բերել, խաղացուցանել, ածել, անցուցանել յայն կոյս.

Transverbero, are gladio. Զսուրածել ընդ մարմին. հարել զսուր' ի մարմին և հանել զնա ի միւս կողմն : v. transfigo.

Transverse. Խոտորնակի : Թեքայն.

Transversus, a: um. Խոտորնակ : խոտորնակեան : à recta via ne transversum quidem unguem discedere : յուղիղ շաւղէ բնաւ ոչ խոտորել և ոչ քայլ մի.

Transverto, ere sensum. Խուճապել, շլացուցանել, Թիւրել, յիմարեցուցանել, ապշեցուցանել զմիտս.

Transvolo, are. Թռչել, Թռանել, սլացեալ Թռչել, Թռուցեալ սլանալ յայն կոյս,

Treceni, trecenti. Երեք հարիւր.

Trecenties. Երեք հարիւր անգամ.

Tredecies. Տասն երեք, vel երեքտասան անգամ.

Tredecim. Տասներեք : երեքտասանք.

Tremebundus, tremefactus, tremens. Զահահարեալ : ահաբեկ : սարսեալ : սարսափեալ : սարսռեալ, յահէ դողացեալ : դողդողկոտ.

Tremefacio, ere. Դողացուցանել : սասանեցուցանել : շարժել : alias v. terreo.

Tremendus, a, um. Ահաւոր : ահագին : սոսկալի : սարսափելի : v. terribilis.

Tremens, tis ex timore. Սարսեալ : vide tremebundus : ex frigore, սարսռեալ ի ցրտոյ : ոտք, ձեռքն դողդոջեալ, vel ոտիւք և ձեռօք դողդոջեալ յահէ, ի ցրտոյ : ex infirmitate, ծունկք կթոտք, կթուցեալ, դողդոջեալ ի տկարութենէ.

Tremo, tremisco, ere, ex timore. Յահէ դողալ : դողդոջել : սարսափել : սասանել : սարսել : սարսռել : ահ, դողումն կալնուլ զնա : v. terreo : ex frigore, ի ցրտոյ դողալ, սառել : ձեռօք, ոտիւք դողդոջել, սարսռել : ծունկք կթուցեալ զմիմեանս բախել վս̃ ցրտութեան ձմերայնոյ.

Tremere, de terra. Երկիրն շարժել : երերալ & երերել : սասանել.

Tremor, is. Դող : դողումն : դողութիւն : սասանումն : սարսուռ : դողացումն : սարսափումն : ահաբեկութիւն : տագնապ յերկիւղէ : in genere autem, դողումն : շարժումն : երերումն : յողդողդութիւն.

Tremulus senex. Ծերոյ ծունկք, ձեռքն կթոտք են, կթուցեալ, դողդոջեալ ի ծերութենէ : vox tremula, բեկբեկաձայն յահէ : at in cantu, խաղացումն, դողացումն, դողումն ձայնի : ձայն քաղցրախաղ : քաղցրադող.

Trepidanter, trepidè. Դողալով : ահիւ : երկիւղորէն : սարսեալ : դողութեամբ : դողդողալով.

Trepidatio, nis. Դողումն : արհաւիրք : խուճապ : զարհուրանք : տագնապ : խռովութիւն : դղրդումն : վրդովումն : aliàs v. tremor.

Motus trepidationis. Դողումն : շարժողութիւն : խաղացումն : երերումն, զոր օրինակ, սրտի, աստեղաց &c.

Trepido, are. Դողալ : դողդողալ : v. tremo : de corde, stellis &c. խաղալ : դողալ : շարժոտել.

Trepidus, a, um. Ահիհարնալ. ահաբեկ: զարհուրեալ: v. exterritus.

Trepondo indecl. Երից լանջաց կշիռ.

Tres. Երեք: gen. երից: acc. զերիս: inſtr. երիւք: երեքկին, երեքեան. acc. զերեսեան. trium dierum, երեքօրեայ: եռօրեայ. trium annorum, երեամեան.

Triangularis, & triangulus, a, um. Եռանկիւն: երեքանկիւնի: երեք կուսի.

Triangulum, i: ſubaudi, ſchema. Եռանկիւն: երեքկուսի.

Trias, adis. Երրորդութիւն.

Tribula, æ: genus vehiculi quo frumenta in area teruntur. Լայլ որով կասեն, և կալոնն զցորեան: կամնասայլ.

Tribulatio, nis. Նեղութիւն: փորձութիւն: փորձանք: անկութիւն: վիշտ: վշտակրութիւն: տառապանք: վշտադնութիւն: տապնասլ: Թշուառութիւն: խաչ.

Tribulis, is: ex eadem tribu. Աղգակից.

Tribulo, are. Մեառապնեցուցանել. վշտացուցանել: նեղել: v. affligo.

Tribulus, i. Մեառասկ: փուշ: ակքան: ոքրն: դժնիկ: նկքան. նեղիչ: բորկոնիմ.

Tribunal, is. Դատաւորին աթոռն: ատեան: gen. ատենի.

Tribunus, ni. Ժողովրդապետ: հաշտապետ: in Menologio, & in libro Canon. habetur: Մեծբուն. տրիբունական իշխանութիւն.

Tribuo, ere. Մեալ: հասուցանել: բաշխել: չսորհել: պարգեւել: ընձեռել.

Tribuere, imputare. Աղրնծայել: առընձեռել: v. attribuo.

Multum ſibi tribuere. Լինել ինասատուն յաչս ինր: բարձրամտիլ: Համարիլ զանձն ինր երբեւ զմեծ ինչ: զմեծամեծս համարիլ զանձնէ ինրմէ: պանծալ յանձն ինր.

Tribus, ûs. Աղգ: ցեղ: հրեից ժողովուրդ բաժանեալ էր յաղգս ժբ: ժողովուրդ քաղաքին հռոմայ, յաղգս լե.

Tributarius, ii. Հարկատու: հարկահատոյց: հարկաւոր: որ է այլում ընդ հարկաւ: որ կայ նմա ի հարկին: ընդ հարկաւ կացուցեալ: հարկավճար: հարկամուտ.

Tributim, per tribus. Ըստ ազգաց: յաղգս յաղգս: ընդ ազգս.

Tributio, nis. Բաշխումն: բաժանումն: բաղխ ի բաղումս.

Tributum, i. Հարկ: հաս: մաքս, որ է բաժ: հարկադրութիւն: վճար հարկին: quod penditur in capita, հարկ դլխոյ: դլխահարկ: vul. դլխամալ.

Tributum exigere. Հարկս պահանջել յումեքէ: հանել զհարկս: ի հարկին, ընդ հարկաւ կացուցանել, առնել, ածել զինքն: արկանել նմա զհարկ: հարկաց խոստումբ նեղել զինա: ճշդիւ դրել զերկիրն: ճշդիւ պահանջել զհարկին: հարկաւատու առնել զոք: կալնուլ զինա ի ծառայութիւն հարկին: հարկապահանջութիւն ձգել ի քաղաք: դնել զինա ընդ հարկօք: qui tributum exigit, հարկահան: հարկադիր: հարկապահանջ: հարկահաւաք: մաքսաւոր.

Tributum pendere. Լծալ, վճարել, հաստուցանել զհարկս: հարկ հարկանել, կալումբ ի հարկին, ընդ հարկաւ: հարկիլ նմա: մտանել ընդ հարկաւ: ածել ընդ հարկօք.

Tricæ, arum. Խաղաղութիւնք տղայոց. ունայն և սնոտի բանք: սնոտի զբաղմունք: դրդիռ և շփոթ: ընդունայն շփոթք.

Triceni, orum. Երեսուն: & երեք հարիւր.

Tricenties. Երեք հարիւր անգամ.

Triceps, cipitis. Եռագլուխ.

Triceſimus. Երեսներորդ.

Tricies. Երեսուն անգամ.

Triclinium, ii. Երեք անկողինք շուրջ զմիով սեղանով տարածեալք ի ճաշ: սեղանատուն: վերնատուն: ճաշակատան: vul. սօֆաւանայ.

Tricor, ari. Օինաքն արկանել յունայն շփոթս: զբաղեալ լինել ընդունայն շփոթիւք: զբաղիլ ի հոգս սնոտիս: aliâs vide rixari.

Tricornis. Եռեղջիւր: երեք եղջերեայ.

Tridens, tis. Երեքժանեայ: երեքժանի.

Triduum, i. Երից աւուրց ժամանակ: երեքօրեայ ժամանակ: երեք աւուրք.

Triennalis, triennis. Երեամեան: երեքամեայ: եռամեայ: երից ամաց.

Triennium. Երեք ամք. եռամ ամի: երեք ամեայ ժամանակ.

Trifariam. Երեք կերպիւ: կամ յերիս մասունս.

Trifolium, ii. Երեք տերեւեայ խոտն: եռատերև: vul. իօնջայ.

Triformis. Երեք կերպեան: եռակերպ.

Trigæ, arum. Լծառն երեք ձիօք կռնէ կուռ լծեալ: երեք ճակատեալ ձիամբք լծեալ.

Trigieſies. Երեսուն անգամ.

Trigeſimus. Երեսներորդ.

Triginta. Երեսուն.

Tri-

Trigonum, & trigonus, i. Եռանկիւն: երեք կուսի: երեք անկեանի.

Trilibris. Երեք լտերոց կշիռ.

Trilinguis. Եռալեզու: երեքլեզուեայ.

Trimatus, ús. Եռամ մի: հասակ երից ամաց.

Trimestris. Երեք ամսեայ: երից ամսոց.

Trimus, a, um. Երեմեան: երեք ամեայ: երից ամաց: եռամեայ.

S. Trinitas. Սբ Երրորդութիւն, Հայր, Որդի, և Հոգի սբ, երեք անձինք մի ա՟ծ: եռանձնեայ ա՟ծութիւն: և միասնական ա՟ծութիւն.

Trinus, a, um. Երրորդական. երրեակ.

Deus trinus in personis, unus in essentia. Ա՟ծ միակ և երրեակ: միակ էութեամբ և երրեակ անձամբ: միակ և երրորդական: եռադէմ: եռադիմի: եռանձնեայ.

Triones, um. Արջ մեծ և փոքրիկ: v. septentrio.

Tripartitò. Ի մասունս երիս բաժանեալ. երեքմասնեայ.

Tripartitus, a, um. Երեք մասնեայ: ի մասունս երիս բաժանեալ.

Tripes, edis. Երեքոտանի: vul. սեփայի.

Triplex, icis. Երրապատիկ: երրեակ: երեքկին: եռապատիկ: երեք կերպիւ.

Tripliciter. Եռապատիկ: եռապատկաբար: երեքկին. երեք կերպիւ.

Triplico, are. Երրորդել: եռեքկնել: եռապատկել.

Triplus, a, um. Երեքկին: եռապատիկ: երեքանգամ այնչափ.

Tripudio, are. Կաքաւել: խայտալ: v. salto: præ gaudio, խնդալ: v. exulto.

Tripudium, ii. Խայտացումն: կաքաւումն: կաքաւ: ցնծութիւն.

Tripus, odis: mensa tripes in Templo Apollinis. Երեք ոտանի սեղան ի մեհենի Ապողոնի չա՟ծ.

Triremis, is. Թիավար, կեղավար, Թիաւոր, կեղաւոր նաւն: լաստն զոր կեղօքն վարեն. vul. չէքտուրի.

Trisagium, ii. Եռասրբեան սրբասացութիւն: երեք փառաբանեան դաւանութիւն: երրեակ սբ երգութիւն: երեք սրբեան օրհներգութիւն: երեք սրբաբանութիւն: hæreticum est trisagio addere appendicem Petri Fullonis, qui crucifixus es &c. Ցերեք սրբերգութիւն յաւելուլ զյաւելուածն Պետրոսի Թափչին, Որ խաչեցարն, հերձուած է.

Tristega, ædificium trium contignationum. Շինուած որ ունի ներքնատուն, միջնատունս, և վերնատունս.

Tristis, de homine. Տրտում: տրտմադէմ: տխուր: տխրադէմ: խոժոռադէմ: տրտմալից սրտիւ: դժգմեալ. սգաւոր: տագնապեալ ի տրտմութենէ: խոժոռեալ դիմօք.

Tristis, de aliis rebus. Տխրական: տխրալից. ողբալի. աւաղական: եղկելի: տրտմագոյն: de aura, օդ խաւարին: զգեցեալ խաւարաւ, խառնեալ ամպօք, շառագունեալ տրտմութեամբ: de Nuntio, բօթ: բօթալից աւետիք: շչինդն, որ է անկարծահաս չար համբաւ.

Tristitia, æ. Տրտմութիւն: ցաւ: սուգ: տխրութիւն սրտի: Թախծութիւն սրտի: խոժոռութիւն դիմաց: խոժոռադիմութիւն.

Tristitia temporum. Ձախողակ ժամանակ: աւուրք անյաջողութեան, և նեղութեց.

Tristor, ari. Տրտմիլ: տրտմադէմ լինիլ &c. ընկղմիլ ի տրտմութեան vel ի տրտմութենէ: զտրտմութիւն ի վեր տրտմութեան կրել. պաշարիլ, տագնապիլ ի տրտմութենէ: տառապիլ յիս անձն իմ: ի խոր տխրութեան լինիլ.

Trisulcus. Երեքսայրի: եռածայր.

Trisyllabus. Անուն եռավանկ.

Triticeus, a, um. Ցորենի: gen. նւոյ: ցորենղէն.

Triticum, ci. Ցորեան: gen. ցորենի, & նոյ.

Triton, is: monstrum marinum. Ծովային խառնածին ի մարդոյ և ի ձկանէ: կիսաձուկն մարդ: կիսամարդ ձուկն.

Tritura, æ. Կալսուած, & կասուած, կոխումն, Թօթափումն ցորենոյն.

Trituro, are. Ցորեանն ծեծել, կոխել, Թօթափել դաւաղանաւ: կասել: կասուլ: կալոտել. հոսել ցորեան, velut in oriente, սղոցաձև կամնաստայիւ մաշել զյարդն և մեկնել զդարմանն ի ցորենոյ: triturans, կալոտի: ոչ կապեսցես զցռուկ եզին կալոտւոյ.

Tritus, a, um. Փշրեալ: մանրեալ: տրորեալ. հարեալ. ծեծեալ: ջախջախեալ: ճարզեալ: de veste trita, հանդերձ հնացեալ, մաշեալ: հնոտի: de via trita, բազմադնաց, բազմակոխ, կոխելի բազմաց ճանապարհ: verba trita, սովորական բանք: զորս ի կիր առնուն հանապազ: v. trivialis.

Trjvialis, vulgaris. Սովորական: յաճախագոյն: հասարակական: գռեհկական: որ է ի բերան ամենեցուն: հասարակ.

Trivium. Հրապարակ: երեքճիւղ ճանապարհ: կից ճանապարհաց երից: եռադ-

լուխ,

լուխ, եռաչուս ձանապարհ: vel բաղմաճուխ, բաղմադլուխ, բաղմաչուս ձանապարհ: դլուխ, կնոջ ձանապարհաց բաղմաց.

Triumphalis. Յաղթողական: յաղթական: currus triumphalis, կառն յաղթութե, vel յաղթողական, erigere arcum triumphalem, յաղթութե արձան կանդնել: կառուցանել դիպանաբանե արձանն յաղթութե.

Triumphator, triumphans. Յաղթող: որում դնեն դհանդիսաւոր պատիւ, դհանդես յաղթութե: .triumphans Eccleſia, յաղթող եկեղեցի որ վայելէ յերկինս դյաւիտեանական փառս.

Triumpho, are: gaudere honore triumphi. Ընկալնուլ դյաղթանակն, դպատիւ յաղթութե հանդիսի.

Triumphare de hoſtibus. Յաղթել թշնամեաց: յաղթահարել, պարտել զնս: տալ դթշնամին ընդ ձեռամբ նուրով: ընդ լծով նուճաձել զնա.

Triumphare gaudio. Ընանիլ անձառ խնդութե: խնդալ խնդութեի մեծ: ուրախանալ յոյժ: խայտալ ի խնդութե.

Triumphus, i. Հանդէս յաղթութե: յաղթանակն: aliàs v. victoria.

Trochilus, li: gall. roitelet. փոքրագոյն քան զայծ թռչունս: gallicè ſonat, Թագաւորաձն.

Trochlea, æ: gall. poulie. դղդեան.

Trochus, i: gall. toupie. էգնատակ: պտուտակ.

Trophæum, & tropæum. Յաղթանակ: արձան, նշան յաղթութե կանդնեալ.

Tropicus, ci: circulus æquatori parallelus ultra quem ſol non progreditur. Բոլորակ արեւադարձ, արեւադարձական, արեւադարձի: սահմանք արեգական: անջրպետք և ցանկք արեգական, դի արեգակն ի նահանջ Թռի ան դիկայ առնուլ և կալեալ կապիլ, և ոչ յառաջ ընթանայ յայն կոյս, այլ անդրէն դառնայ ի շրջանս իւր.

Tropicus Æſtivus, ſeu Cancri, quem ſol attingit in primo gradu Cancri 22. Junii unde retrograditur æquatorem verſus, & tunc eſt principium Æſtatis. Հասառնային արեւադարձ, կամ բոլորակ արեւադարձի ամառնայոյ: արեւադարձ խեցգետնոյ: ամառնային արեւակացուե: դի ի մտանելն արեւուն ի նախ աստեձանն խեցգետնոյ, անդրէն յետս դառնայ առհասարակ ապիճն, և լինի յայնժամ ամառնամուտ յաւուրն ե յունիս ամսոյ.

Tropicus Hybernus, ceu Capricorni: quem ſol attingit in primo gradu Capri, unde retrograditur ad æquatorem, fitque initium hyemis, die 24. Decembris. Ձմեռնային արեւադարձ, կամ հ յ ե դիջք: յորժամ արեգականն հասեալ յառաջին աստեձանն հ յ ե դիջք, անդրէն դառնայ յետս առ միջօրէին, և լինի ձմեռնամուտ յաւուրն ի՞դ. դ. եկաեմբերի ամսոյ.

Tropologicus, ceu moralis ſenſus. Սիրաք դրոց վարքական, վարուցական: որ հայի յուղղութե և դսպառնին վարուց.

Trucidatio, nis. Սպանուած: սրած ութե: սպանդ: կոտորած: կոտանուած: անհնարին վտանգահարս արիւն վիրաւորելոց: մահառնաք անհնարինք: դիակաւալ կոտորած: սասանիկ հեղուած արեանն.

Trucido, are. Սպանանիլ: կոտորել: սասանիլ: կոտծանիլ: v. cædo.

Truculenter. Հ ընդողմամբ: առիւծաբար: դազանօրէն.

Truculentus, a, um. Հ ընդողմ: սոսկալի: անդութ: խաստանիրտ: դազանաբարոյ: ժպիրհ: դժնդակ: վայրենաբարոյ: արիւնաթաթ.

Trudo, ere. Ղուժգին հարնիլ, կոխել, մղիլ.

Trulla, æ: vul. սիլ: & Amos 7. ադամանդ: aliàs հ ման ի պետս մարմնոյ.

Truliſſo, are. Օրհն ձեռնիլ կաւով: ձեռնիլ դկաւ ի վր որմոյն.

Truncatus, a, um. Ի բաց կտրնալ: հատեալ: ձայրատ: կտրատեալ, ձայրակտուր: ձայրաքաղ: manibus, ձայրակտուր ձեռօք: pedibus, ոտիւք: auribus, ականջատ.

Trunco, are. Կտրել: հատանիլ: կտրատեալ: ձայրատել: ձայրաքաղ, ձայրակտուր առնել: քաղել զձայրս ոտից v. g. truncare caput, գլխատել զոք: առնուլ զդլուխ նր ի նմանէ.

Trunculi, orum: animalium extrema quæ comeduntur v. g., pedes, aures, &c. Ծայրք անասնոց որք լինին ի կերակուր, զոր օրինակ ոտքն: ականջքն: և այլ.

Truncus arboris. Կոտղ & կոթղ: gen. կոթեղ: բունն, սալ, գունատն ծառոյն: կոճ. կոճեղ, & կոճղ որ ի հատ ի ծայս անասալ.

Truncus corporis humani. Յողնայարն: բունն մարմնոյն: մարմնին ձայրակտուր ձեռօք, ոտիւք և գլխով.

Truncus, de homine ſtupido. Հայլմ խելօք: անխելք: v. hebes.

Truncus, a, um. Ծայրատ: ծայրակտուր: ծայրաքաղ: v. truncatus.

Truta, æ. Բախտախտ: անուշահոտամ ձուկն է.

Trutina, æ. Կշեռ: կշռոք: & in moral. քննութիւն մտաց: դատողութիւն.

Trutinor, ari. Քննել: հետազօտել: ջերմ ուսումն քննել: v. examino.

Trux, cis. Հաղտահաբարոյ: քարայրտ: անողորմ: vide crudelis: truces oculi, դժնահայեաց: ահագին տեսլեամբ: ահադնատեսիլ: զաղիր և խուժադուժ տեսլեամբ: տաժանադէմ.

T V

TV. Դու: tui քո: tibi քեզ: te զքեզ: à te ի քէն: per te քե.

Tuba, æ. փող, ոյ: tubam inflare, զփող հարկանել, հարել, հնչեցուցանել: փողել: փողոք հնչել.

Tuber, is: gall. truſle. Հաճնախնձոր: pro tumore, ուռոյցն: ուռուցումն: այտուն: flos, cui à tubere nomen, gall. tubereuſe, մարիամայ ծաղիկ: id eſt flos marianus.

Tuberoſus, a, um. Ուռեալ: ուռուցեալ: այտուցեալ: Ուռուցեալ արտաքս.

Tubicen, inis. փողահար.

Tubus, tubulus, i: vul. Լուլայ: aliàs v. canalis: tubus opticus, vul. դուրբին, & դուրբինին լուլայ.

Tueor, eri. Պահել: պահպանել: ջատագովել: օգնել, օգնական լինել ումեք: պաշտպանել.

Tugurium, ii. Հովիտ, խուղ սրտոտ: խուղ մարդապահաց: խուղկ.

Tuitio, nis. Պահպանութիւն: պաշտպանութիւն: ջատագովութիւն: օգնականութիւն: պատսպարան.

Tulipa, æ: flos. Լալայ.

Tum, adverb. Յայնժամ: յայնմ ժամանակի.

Tum, conjunct. Եւ: եւս: դարձ և.

Tumefacio, ere. Ուռուցանել: փքացուցանել: այտուցանել: in moral. հպարտացուցանել: փքացուցանել: դոռոզացուցանել: հպարտութիւն ուռուցանել զոք.

Tumefacere mare, Ծովն, զկուրս եւ այտուցանել: ծփել: խռովեցուցանել: գոչեցուցանել զալիսն: ուռուցանել: ventus tumefaciens, procelloſus, ուռուցիկ, փքաբեր հողմն.

Tumeo, tumeſco, ere. Ուռել: ուռ-

T V

նուլ: այտնուլ: oculi à fletu tumentes, աչք այտուցեալ ի բազում լալոյ: à plagis, այտուցեալ մարմնի սեւանալ ի բազում գանելոյ.

Tumeſcere, in moral. Հպարտանալ: vide ſuperbire.

Tumeſcere, de mari. Ցնծ, ծով, գետն ուռնել, գեղջանալ, սաստկանալ, ուժովանալ: եռալ: ծփել: կուտակիլ.

Tumidus, a, um. Ուռեալ: ուռուցեալ: այտուցեալ: de mari, ծովն ուժգին շարժեալ: խռովեալ: կուտակեալ: մրրկամբոխ: հողմակոծ: ալեծանր.

Tumidus, in moral. Հպարտ: vide ſuperbus.

Tumor, is. Ուռոյց: ուռուցումն: այտուն: aliàs v. ſuperbia.

Tumulo, are. Թաղել: առնել զքաղուածն ի վր մեռելոյն կատարել զկարգն թաղման.

Tumultuor, ari. Խռովեցուցանել, աղմկել զբազաւք: վրդովել զնա աղմկով: առնել շփոթ և աղմուկ: ամբոխել, գոգռել, յուզել զժողովուրդ: յարուցանել զխռովութիւն: ձգել զբազաքն ի խռովութիւն: զխռովութիւն ձգել քաղաքին.

Tumultuari, de homine irato. Խռովիլ: բորբոքեալ սրտմտութիւն վայրաբար աղաղակել: զաղաղակս անհնարին բառնալ: վայվայել: խրոխտալ: præt. ացի.

Tumultuoſè. Խռովաբար: խռովութեամբ: ամբոխաբար: շփոթութեամբ և աղմկիւք: խռովայոյզ և կուռանութեամբ շարժմամբ: վրդովաբար.

Tumultuoſus, a, um. Հնդհանդիաւոր: բազմամբոխ: ամբոխ շփոթեալ: խուժան և խուճան ժողովրդեան: մշտազբաղ կենցաղս: de mari, մրրկամբոխ, հողմակոծ, ալեծանր: ահագնագոչ ծով: de homine, կուռասէր: կռանութիւն: աղմկայոյզ: աղմկազբաղ: խռովարար.

Tumultus, ûs, ſtrepitus. Շառաչիւն: դղրդումն: թնդիւն: թնդումն: ձայն մեծ: գոչումն: vul. շամանդայ: aliàs խռովութիւն: կռիւ: աղմուկ: աղմկութիւն: յոյզ: ամբոխ: ամպրոպ: վրդովումն: շփոթ: խուժան և խուճան ժողովրդեան: vide infrâ, turba, arum.

Tumulus, i. Հողհոլման: շիրիմ: հանդաստան: դամբարան: չարչաղ: մահարձան: մատուռն: plur. մատուռունք: մատեան.

Tumulus, collis. Բլուր: հողաբլուր: դար: բարձր տեղի.

Tunc

Tunc, tunc temporis. Յայնժամ: յայնմ ժամանակի.

Tundo, ere. Զարկել: հարել: հարկանել. ծեծել: pectus, զկուրծս, զկուրծս կոծել, բախել, հարել, ծեծել: aures, զականջս խլացուցանել, ձանձրացուցանել.

Tundere, terere. Ծեծել: տրորել: մանրել: փշրել: լեսուլ.

Tundere terram pede. Ոտնհարել ոտիւք: Թափել ոտամբք: ոտն հարել: դոփիհարանել.

Tunica, æ. Հանդերձ անթեւ: ստորին հանդերձ. պատմուճան: պարեգօտ: նափորտ: լօդիկ.

Tunica oculi. Մորթիկ բարակ որ զաչն ամփոփէ.

Turba, æ, turma. Ամբոխ: խուռն. երամակ: երախան: բազմութիւն: v. turma.

Turbæ, arum. Բազմամբոխ աղմկութիւնք: խուժան և խուժան ժողովրդեան: խռովութիւն: յոյզ: աղմուկ շփոթութեան: վրդովումն.

Turbas excitare. Յարուցանել, դրդել զխռովութիւն: ձգել զքաղաքն ի խռովութիւն, vel զխռովութիւն քաղաքին. յուզել, ամբոխել զժողովուրդ: առնել շփոթ և աղմուկ: աղմկել զքաղաքն: վրդովել զնա աղմկով.

Turbas sedare. Ցածուցանել զխռովս. զխաղաղութիւն առնել քաղաքին: դադարեցուցանել, հանդարտեցուցանել, շիջուցանել զխռովս.

Turbatè, turbidè. Խռովաբար: վրդովաբար: ամբոխաբար: շփոթաբար: խռովայոյզ շփոթիւք և աղմկիւք: խառնիխուռն.

Turbator, is. Խռովարար: խռովեցուցիչ: կռուանիւթ: աղմկայոյզ: աղմկադրիչ: յուզօղ, սերմանօղ խռովութեանց. նիւթօղ չարեաց: ապստամբեցուցիչ: խռովարար.

Turbidus, a, um: de aqua &c. Ջուր պղտորեալ: պղտոր: յուզեալ.

Res turbidæ. Խռովեալ: վրդովեալ. աղմկեալ: խառնեալ: ամբոխեալ.

Turbo, inis: ventus. Մրրիկ. սաստիկ հողմն: հողմ բքարար, բքաբեր, մրրկաբեր: փոթորիկ: բքածեծ.

Turbo, gall. toupie. Ճնաակ: պտտուկ: versare turbinem, զնաակն պտտել, փոթորկել.

Turbo, are. Խառնել: խառնակել: վրդովել: զկարգն լուծանել, ապականել, քակել.

Turbare, turbas excitare. Խռովեցուցանել, վրդովել, յուզել, աղմկել, շփոթել, դրդել զամբոխս ժողովրդեան. v. turbæ.

Turbare aquam. Յուզել, խառնել, պղտորել զջուր.

Turbulentè. Վրդովաբար. v. turbatè.

Turbulentus. Խռովարար. v. turbator: res turbulentæ: խռովեալ &c. v. turbidus: item աղմուկ: աղմկութիւն: v. turbæ.

Turca, æ. Տաճիկ: Օսմանցի. մահմետական: Turcæ in menolog. vocantur հագարացիք id est, ex Agar oriundi: Turcarum regio, տաճկաստան: vulgo etiam Turca, Թուրք & քուրթ: & Turcam fieri, տաճկանալ: քուրթանալ.

Turchois, idis: gall. turquoise. Պռոճագմ: vul. փիրուզայ: է կապտաշորթ կանաչ ակն.

Turcomannia, Armenia major. Մեծ կամ խորին հայաստան.

Turgeo, turgesco, ere. Ուռել. & alia in tumeo: de gemmis arborum, ծառն բողբոջել: զակոսնս, զբողբոջս արձակել: սաղարթել: ընձիւղել զբողբոջս.

Turgidus, a, um. Ուռուցեալ: vide tumidus.

Turibulum, i: v. thuribulum.

Turio, nis: gall. tendron. Ծայր է բուսոց, որ ի գարնան նոր արձակի: ուռ: gen. ոյ: նորաբոյս բարունակ.

Turma, æ. Ամբոխ: խուռն: երամակ: երախան: գաս: գունդ: հոյլ: ջոկ: երամ: կաճառք: ռազմ: բամ. տարմն հաւուց: հօրան՝ անդէոց: խումբ: բազմութիւն: ջոլիր.

Turmatìm. Խուռն խուռն: գունդգունդ: &c. միախուռն: երամովին: ամբոխաբար. երամ երամ: ջոկ ջոկ.

Turpis, facie. Տգեղ: զազրադէմ: զազրատեսիլ: տաժանադէմ. խայտառակ երես: գարշատեսիլ: v. deformis.

Turpis, obscænus. Զազիր: պիղծ: խայտառակ: աղտեղի: վավաշոտ. vide impudicus.

Turpis, pudendus. Պատկառելի, ամօթական: ամօթալից: ամօթաբեր: անվայելուչ: անարժան: անպատեհ: անպատշաճ.

Turpiter. Զազրաբար. աղտեղաբար: գարշապէս: խայտառակութեամբ: մեծ ամօթով: ամօթաբար: անվայելչաբար: անպատեհաբար: անարժանապէս: տգեղապէս: անպատշաճապէս.

Turpitudo, deformitas. Տգեղութիւն : զազրագեղութիւն : գարշագեղութիւն . գարշութիւն, խայտառակութիւն երեսաց : ապտեղութիւն տեսլեան.

Turpitudo, obscænitas. Անառակութիւն : զազրագործութիւն : պղծութիւն : ապտեղութիւն : վաւաշոտութիւն : լկտութիւն : խայտառակութիւն : փնթութիւն : &c.

Turpo, are. Պղծել : արատել : ապականել : զազրացուցանել : տգեղացուցանել : v. deturpo.

Turris, is. Աշտարակ : բուրգն : plural. բրգունք.

Turtur, is. Տատրակ.

Tus, gen. turis : v. thus.

Tussio, ire. Հազել : հազալ : præter. ացի.

Tussis, is. Հազ, ի.

Tutamen, inis : tutamentum. Պաշտպանութիւն : ապաւէն . պատսպարան : նպաստաւորութիւն : ապաստան : ամրոց : տուն ապաւինի : ապահով տեղի.

Tutè, tutò. Անահ : ապահովապէս . անկասկածօրէն : համարձակապէս : առանց վտանգի : աներկեւանօրէն : aliàs, ստուգապէս : հաւաստեաւ : անխիղճ մտօք.

Tutela, æ. Օգնութիւն : օգնականութիւն : ի թիկունս հասութիւն . նպաստութիւն : նպաստաւորութիւն : ձեռնտուութիւն : ապաւինութիւն : ապաւէն : ապաստան պատսպարան : պաշտպանութիւն : հովանի : հովանաւորութիւն : Ջատագովութիւն.

Tutela, æ : tutoris potestas. Հազարապետութիւն : խնամակալութիւն : դաստիարակութիւն : հոգաբարձութիւն : esse in tutela, լինել ընդ հազարապետով, ընդ հազարապետութեամբ, ի ներքոյ հնազանդութեան հոգաբարձին, կուրատորին.

Tutelaris. Պահապան : վերակացու : խնամակալ . հոգաբարձ . ձեռնտու : պաշտպան . օգնական : Ջատագով . պատսպարան : զօրավիգ . խնամօղ.

Tutor, is. Հազարապետ : խնամակալ : դաստիարակ : խնամօղ : հոգեբարձ : հոգաբարձ : որ հոգայ զորբսն : & in lib. Canon. կուրատոր.

Tutor, ari. Պահել : պաշտպանել : պատսպարել : v. protego.

Tutus, a, um : de loco. տեղի անահ . աներկիւղ : ապահով : անվտանգ . անկասկած : անվրդով : հանդարտ : անքոյթ . de homine, անհոգ : անսասան : & quæ supra : in tuto res est, վտանգ ոչ գոյ.

Tuus, a, um. Քո : քոյային : tuum est loqui : քո է խօսել : առաջեղ պատկանի, քեզ անդ է խօսել.

T Y

Tympanistria, æ. Կին թմբկահար.

Tympanizo, are. Թմբուկ հարել, հարկանել, ածել.

Tympanum, i. Թմբուկ : gen. բկի. Persis, նաղարայ : minus illud tympanum quod Persæ nobiles ad equorum ephippium gestant, տապլպաղն tympanum cantabricum : gall. de basque : ծնծղայ & ցնծղայ : սրինգ, & սրունկ : դափիայ : Թափ է փոքրիկ ծնծղայահիւս.

Typhon, is : flatus vorticosus è nube erumpens. Հողմ սաստիկ բքաբար, բքաբեր, բքածեծ : փոթորիկ որ յամպոց ուժգին արձակեալ շրջապատէ, փոթորիկ եւ խորտակէ զնաւս.

Typographia, æ. Տպարան . տպագրատուն.

Typographus. Տպօղ : տպաւորօղ : տպագիր.

Typus, i. Տիպ, gen. տպի : & moral. օրինակ : գաղափար : նախատիպ : librum typis edere, զգիրքն տպել : տպաւորել : տպագրել . հանել, ածել ի լոյս : materiam in typum fundere, ձուլել : Թափել : materia in typum fusa : ձոյլ : ձուլածու : Թափեալ.

Tyrannicè. Բռնամբ : բռնաբար : բռնութեամբ.

Tyrannicus. Բռնաւոր : բռնաւորական : բռնադատ.

Tyrannis, idis. Բռունն : բռնութիւն . բռնաւորութիւն : բռնադատութիւն : բռնաբարութիւն : բռնակալութիւն . զրպարտութիւն . լլկանք : խոշտանգանք.

Tyrannidem exercere. Բռնանալ ի վերայ : բռնութեամբ, զրպարտութեամբ, հարկաց խստութեամբ ճնշել, տառապեցուցանել, լլկել, հալածել, տագնապեցուցանել, նեղել, նուաճել, բռնադատել, կոխել, զրպարտել, ծանրացուցանել զժողովուրդն.

Tyrannus, i. Բռնաւոր . բռնակալ : բռնամարտիկ . որ բռնութեամբ վարէ զիշխանութիւն, եւ խստութեամբ հարկաց նեղէ, կոխէ զժողովուրդ.

Tyrus, i : civitas. Տիւրոս : hodie, Sour.

V

LITTERA V. significabat 5. հինգ ; V. նշանակէր : Ե.

V A

VAcans, tis : de sede. ԱԹոռն անիշխան : անառաջնորդ : անվերակացու : անտէր : անտերունչ : անտիրացեալ : անումէք : sede vacante, մինչ լինէր իշխանութիւն : ի ժամանակի անիշխանութեան . մինչ անտէրացեալ էր աշխարհն ի Թագաւորաց, կամ աԹոռն ի հայրապետաց : aliàs v. vacuus.

Vacatio, nis, feriæ. Պարապորդութիւն : օր պարապ : օր պարապոյ : դադար : դադարումն : խափանումն : լուծումն առաւուրս ինչ.

Vacca, æ. Կով : gen. ու : երինջ : gen. երնջոյ : եզն էգ : par vaccarum, զոյգ եզանց էգաց : vacca lactans, կովակիթ.

Vaccinium, hyacinthus, flos. Սումբոլ.

Vacillans, tis. Անկայուն : անհաստատ : դողդեալ : խախուտ : moral. տարակոյս : երկբայ : երկմիտ.

Vacillatio, nis. Անհաստատութիւն : անկումն աստ և անդ . դրդումն : դողդոջումն.

Vacillo, are. Դրդել, տատանեցեել աստ և անդ : խախտել : դողդոջել : ex vino vacillare, մոլորիլ ի գինւոյ : յաջ և յահեակ Թմրեալ գԹել յարբեցութեան : արբեալն զանդաչեալ գլորել.

Vacillare, dubium esse. Տարակուսել : երկմտել : երկբայել : վարանել ի միտս իւր : fides ejus vacillat, խախուտ է, անհաստատ, դիւրափոփոխ ի հաւատս իւր . զարմանս ոչ ունի, ի ժամանակի փորձութեան յողդողդեալ կործանի.

Vacillare memoriâ. Դիւրաւ մոռանալ : դիւրաւ Թափիլ ի յիշմանէ.

Vaco, are alicui rei. Տալ զինքն ի nomin. պարապիլ, պատաղիլ ի nomin. զինքն ծախել յուսումն : զինքն կրԹել, վարժել ի nom. զբաղիլ ի հոգս վաճառուց : v. g. պարապիլ աղօԹից.

Vacare, vacuum esse. Պարապիլ : դատարկանալ : դատարկ, պարապորդ լինել : անբան, անհոգ, անզբաղ, հանգուցեալ հանդարտել, Թուլանալ, դադարել, դադել պարապ առնուլ յաշխատանաց.

Vacare, de sede. ԱԹոռն, երկիրն լինել անիշխան, անվերակացու : աշխարհն անտիրանալ ի Թագաւորաց : Թագաւորութիւն լուծել առ ժամանակ մի : de domo, տուն դատարկ մնալ : Թափուր, ունայն, պարապեալ կալ ի բնակչաց : de agris, երկիրն մնալ անգործ, անվար, անվաստակ : հանգչել.

Vacare culpâ. Անմեղ, անպարտական, ողջ, քաւեալ լինել ի մեղաց.

non vacat mihi hoc facere. Զպարապ ոչ ունիմ, ոչ գտանեմ զպարապորդութիւն այն առնել : ոչ գոյ ինձ ժամ առնել : չէ բաւական ժամանակ, տեղի ոչ գոյ ինձ առնելոյ.

Vacuitas, tis. Ունայնութիւն : անլիութիւն : դատարկութիւն.

Vacuo, are. Ունայնացուցանել : դատարկացուցանել : v. evacuo.

Vacuus, a, um : in phy. Անլի : ունայն : դատարկ : ի ներքս ունայն : անվճիտ : փուչ.

Vacuus curis, vel à curis animus. Հոգի հանդարտ, պարապեալ, հանգուցեալ յան-, զբաղ . անհոգ ի abl. պարապեալ ի հոգոց.

Vacuum dimittere. Արձակել զոք դատարկ, ունայն, և անարգեալ : abire vacuum, ունայն գնալ, ունայն ձեռն ելանել.

Vadimonium, ii : sponsio comparendi in judicio ad diem præstitutam. Խոստումն, պարտականութիւն և յանձնառութիւն գալոյ ատենին յանդիման, ի սահմանեալ աւուրն.

In vadimonium venire, vadimonium sistere. Ի սահմանեալ աւուրն, առ պայմանեալ ժամանակ յանդիման լինել առաջի ատենին.

Deserere vadimonium. Պատրաստ ոչ գտանիլ առաջի դատաւորին առ սահմանեալ ժամանակն.

Vado, ere. ԵրԹալ : գնալ : չուել : չուառնել : ձեմել : խաղալ.

Vador, ari. Ժամ դնել ումեք, ժամադիր լինել նմա, ժամադրել, սահմանել, պայմանել ժամանակ առ երբ առաջի դատաւորին յանդիման կացցէ : ժամանակել նմա զժամանակ յորում : ժամ դնել նմա օր մի.

Vadum, di : vadosus. Անցք, կիրճ, հուն գետոյն ընդ որ անցանեն : vul. սաղլըկ : item pro scopulo, վէմ ի ծովուն : յորձանուտ : ապառաժ, աւազուտ տեղի, ուր նաւն

նաւն հարեալ, խրեալ արգելեալնի.

Væ. Վայ: cum dat. վայ և եղուկ անձին իմում: ո՛հ կուրութեան մերում.

Vafer, astutus. Խորամանկ: խարդախ. նենգաւոր: խորագէտ: հնարագէտ: դաւաճան.

Vafrè. Հնարիւք: նենգութեամբ: նենգաւորապէս.

Vagè. Աստ և անդ. մոլորաբար: այսր և անդր: տատանեալ ցրուեալ, սփռեալ.

Vagina, æ. Պատեանք: gen. տենից: բոյն սրոյ. զսուրն արկանել, դարձուցանել ի պատեանս.

Vagio, ire. Լալ: ճչել: ճիչ բառնալ որպ մանուկ ի խանձարուրս.

Vagitus, ûs. Լալիւն: լալն. ճիչ.

Vagor, ari. Աշխարհիկ, մոլորական, թափառական շրջիլ այսր և անդր: մոլորիլ ի լեռնէ ի բլուր · de exercitu fuso, զօրն ցրուիլ: փախստական վանել: տատանեալ անկանիլ: թափառել.

Vagus, a, um. Երերեալ և տատանեալ ի վր երկրի: շատաշրջիկ: մոլորական: թափառական: դաղթական: տատանեալ անկեալ: ոլորմոլոր: շրջօղ այսր և անդր: de discursu, բան ընդունայն. հասարակ: անտեղի: անսահման: որ ոչ ինչ օգնէ: անստոյգ.

Vah: qui destruis ..... Վահ որ քանդէիր.

Valachia, æ. Պուղտանայ երկիրն.

Valde. Յոյժ: տիր: շատ: խիստ: կարի: կարի յոյժ: կարի կուռ: ուժգնապէս: քաջ.

Valens, tis: sanus. Ժիր և առողջ.

Valens, tis. Զօրեղ մարմնով: անձնահաստ: անձնեայ: քաջ. հզօրեղ: vide robustus.

Valenter. Ուժեղաբար. զօրեղաբար: հզօրապէս: ուժգնաբար: կորովաբար: սաստկապէս. յոյժ: խիստ: հզօրեղաբար: քաջապէս: արիաբար.

Valentia, æ. Ուժ: ուժեղութիւն: vide robur.

Valeo, ere: bene se habere. Քաջ, ժիր, ողջ, առողջ լինել: առողջութեամբ.

Valere, posse. Կարել. կարօղ լինել: v. possum.

Multum valere apud .... Համարձակ լինել առաջի: ունել զհամարձակութիւն, ազդու մատչումն առ. կալ ի սէրն թագաւորին: շնորհս գտանել առաջի.

Ad nihilum valet. Առ ոչ ինչ օգտէ. անպիտան է: անօգուտ է: անպէտ յամպէտս: առ ոչ ինչ օգտակար է. ոչ է ինչ շահ կամ օգուտ նը.

Valere, in pretio. Արժել: vul. աժել: valet decem argenteis. տասն արծաթոյ է. է գին նը: quantum valet? որչափ գնոյ է: որչափ, որքան, քանու արժէ: որքան է գին նը.

Vale. Ողջ լեր: vul. երթաս բարով: կացիր բարով: ած զքեզ անփորձ պահեսցէ: vale dicere, տալ մնմնանց հրաժարական ողջոյն. բարով տալ մնմնանց.

Valesco, ere: v. convalesco.

Valetudinarium, ii. Հիւանդանոց: հիւանդարան: հիւանդատուն.

Valetudinarius. Հիւանդոտ: ցաւոտ: ցաւագին: ցաւագար: հիւանդագին. ախտաժէտ: ախտագին: տկար բնութեամբ: ծիւրեալ ախտիւ.

Valetudo, inis: sanitas. Ողջութիւն: v. sanitas.

Valetudo, infirmitas. Տկարութիւն: հիւանդութիւն: ախտամարմնոյն: ցաւ: ցաւագնութիւն: ախտակրութիւն.

Valgus, i: qui suras habet extrorsum intortas. Ծուռոտանի.

Validè. Սաստկապէս: քաջապէս: խիստզօրեղապէս: կորովաբար.

Validê, v.g. in sacramentis. Իսկապէս: ճշմարտապէս: էապէս: ըստ էութեան.

Validitas, tis. Իսկութիւն: ճշմարտութիւն: էութիւն: վաւերութիւն պատկին.

Validus, a, um. Սաստիկ. ուժգին: ուժեղ: զօրեղ: կորովի: քաջ: ամուր.

Validus, in sacramentis. Հաստատ: ճշմարիտ: կատարեալ. հաստատուն ըստ էութեան: in lib. Canon. ponitur: պատկվաւեր.

Vallatus, vallis munitus. Ձողօք շրջապատեալ: ամրացեալ: շուրջ փակեալ: aliàs v. circumdo.

Vallis, is. Ձոր, ոյ: ծործոր, ոյ: հովիտ, gen. հովտի: տափն, տափն լերանց: ներքին լերանց: ձորակ: ծործորակ.

Vallo, are: vallis munire. Ձողօք շրջապատել. ամրացուցանել: շուրջ փակել: aliàs v. circumdo.

Vallum, i. Պատնէշ, հողակոյտ, հողաբլուր որ ածի շուրջ զքաղաքաւ: որով ամրացուցանեն, փակեն, պատեն զքաղաք շուրջանակի.

Vallus, i. Ձող: բայտ ձիգ և ծայրասուր զոր ցցեն յերկիր շուրջ զքաղաքաւ &c. ձողացից անջրպետն.

Valor, is: pretium. Գին, gen. գնոյ. instrum. գնով & գնաւ: արժանաւորութիւն: աժէքն.

Val-

Valvæ, arum. Դրան թեւքն. երկեա_ցին դրունս, valvatæ fores.

Valvulus fabæ, &c. ſiliqua. Եղջեր, րի: կճեպ: կեղեւանք ընդոց.

Vaneſco, ere. Ունայնանալ: դառնալ աներեւոյթ: ի չիք դառնալ: չքանալ. v. evaneſco.

Vaniloquentia, æ. Ունայնաբանութիւն. դատարկաբանութիւն: ընդվայրախօսութիւն: առասպելաբանութիւն: շաղփաղփութիւն.

Vaniloquus. Ունայնաբան: դատար_կաբան: ընդվայրախօս: առասպելաբան: շաղփաղփող: զրախօս: սնոտաբան: բար_բանջող.

Vanitas, inutilitas. Ունայնութիւն: նան-րութիւն. սնոտութիւն: խոտանութիւն: անպի-տանութիւն: անցաւորութիւն.

Vanitas, tis. Հպարտութիւն: vide ſu-perbia.

Vannus, i: quo ventilatur frumentum. Հոսարան: հեծանոց: հոսիչ, որով սերմն զտուածեն ցորեան.

Vanus, a, um. Ունայն: ընդ ունայն. անպիտան: անօգուտ: անշահ: անպտուղ: անարդիւն: ընդվայր: խոտան: զուր: ցնոր: նանիր. սնոտի: կորստական: անցաւոր: փախստական: անկայուն.

Vanus, ſuperbus. Հպարտ: փառամոլ: անձնացոյց: բարձրայօն. սնապարծ: սնա-փառ: գոռոզ: սէգ: վէս: որ զփառս որ_սայ ի մարդկանէ.

Vapidus, a, um vinum. Գինի քացա_խոտ: քացախահամ: քացախեալ: թըթու: թըթուեալ: անհամեալ.

Vapor, is. Գոլորշի. գոլորշի: ծուխ: հիւթ: վերածխութիւն: օդն տամկա_ցեալ ի գոլորշեաց ջրոյն.

Vaporo, are: vapores emittere. Գոլոր-շի ի վեր մղել: ծխել զծուխ.

Vappa, æ: ut vapidum vinum.

Vapulo, are. Հարիլ: ձաղիլ: մարմին չարաչար գելել. գանհարիլ: հարկել գա_նիւք: զարկիլ: գանալից, գանակոծ լինել: աքենալ զգանս բազումս: fi fuſtibus, բրա_ծեծ լինել.

Varians, tis. Փոփոխական: v. incon-ſtans.

Varians uva acerba. Խաղող տհաս: խա-յծեալ, & խածեալ: աւուրք խայծոտածոյ դեռահաս խաղողոյ.

Variatio, nis. Փոփոխումն: այլայլումն. այլայլութիւն.

Variè. Այլազգ: այլ եւ այլ կերպիւ: բազմապատկաբար: զանազանապէս.

Varietas, tis. Այլայլութիւն: զանազա_նութիւն: բազմապատկութիւն: այլպիսութիւն: այլակերպութիւն տանկաց &c. de Pardo, խայ-տուց.

Vario, are. Այլայլել: զանազանել: բազմապատկել.

Variolæ, arum: gall. petite verole. Ծա-ղիկ: ծաղիկ հանել: ծաղիկ տուեալ է. երեսն չէչոտ է.

Varius, a, um: in colore. Գունագոյն: նկարէն: գունակ գունակ: երանգ երանգ: ազգի ազգի, պէս պէս գունիւք: խայտա_փետ: խայտախարեալ: խայտախարիւ: խայտ եւ պէսակ. գորշախայտ: երփնա_զարդ.

Varius, diverſus. Այլ եւ այլ: զանա_զան: բազմապատիկ: պէսպէս. ազգի ազգի: բազմակերպ: բազմաձեւ: երփն երփն: կերպ կերպ. բազմեղանակ.

Varius: v. inconſtans.

Variæ uvæ: v. varians.

Varix, icis. Ցաւ է եւ խոց որ ծնանի յարձակմանէ երակաց ուռուցելոց յան_դամս եւ ի բարձս: turc. կեանտ թաւալ. vel մարինճէ մարազ: varicoſus, այն ախ_տիւ ախտացեալ.

Varus, i. Ծռաբարձ.

Vas, vadis. Երաշխ: երաշխաւոր: յան_ձնառու: v. cautio.

Vas, vaſis. Աման: անօթ: կարասի: գործի. vaſa ſacra, կահք սպասու.

Vaſa colligere, & colligare. Առնուլ զը_սուր եւ երթալ: աղխաղխել եւ չուել.

Vaſcularius, ii. Բրուտ կաւոյ: ամանա-շէն. անօթագործ.

Vaſculum, li. Ամանիկ: փոքրիկ անօթ.

Vaſtatio, nis. Աւերած: աւերութիւն: աւերումն: կործանումն: ապականութիւն: քանդումն. յափշտակութիւն: կողոպտումն: ասպատակութիւն: կողոպուտ.

Vaſtator, is. Աշխարհաւեր: ապակա_նիչ: յափշտակօղ: որ զերկիր դնէ յապա_կանութիւն. աւարառու: ասպատակաւոր: երկրահոս: համայնաջինջ.

Vaſtatus, a, um. Աւերեալ: քանդեալ. բնաջինջ: կործանեալ: կողոպտեալ: հրով եւ սրով մաշեալ: ապականեալ: v. vaſto.

Vaſtè. Լայնաբար: ընդարձակաբար: ի լայն եւ յերկար յոյժ.

Vaſtitas, tis in mole, aut ſpatio. Անհ_նարին մեծութիւն: ընդարձակութիւն ի լա_յն եւ յերկար: լայնատարածութիւն. լայնա_ծաւալութիւն: երկարաձգութիւն.

Vaſtitas, ut vaſtatio: vaſtitatem inferre regio-

regioni : vide vaſto .

Vaſto , are . Օբրինեն դնել յապականութեի : աւերել : կործանել : քանդել : հանել : ընջել : հրով և սրով սպանել : ցիր ու ցան առնել : տալ յաւերումն : կողոպտել : աւար հարել , հարկանել ինա : յափշտակել .

Vaſtus , a , um . Ընդարձակ : լայնատարած : լայնածաւալ : անհնարին մեծ .

Vates , is . Նախադուշակ : խելամուտ երից հանդերձելոց : մարգարէ .

Vaticinium , ii . Նախադուշակութի : նախապատմութի , խելամտութի հանդերձելոց ; մարգարէութի .

Vaticinor , ari . Նախադուշակել , նախապատմել զիրս ապագայս : խելամուտ լինել հանդերձելոց : մարգարէանալ .

V B

VBer , eris . Պարարտ : v. abundans .

Vber , ubera . Ստին : gen. ստենան : ծիծ .

Vberius , uberrimè , fuſè . Յերկար : երկարապատմութի : ճոխաբանութի : երկայնութի , աւելորդութի բանից .

Vbertas , tis . Հարստութի : պարարտութի : v. abundantia .

Vbertim . Հարստապէս : լիութի : v. abundanter .

Vbi , in loco . Ուր : ուրանօր : յինչ տեղ : յոր տեղ .

Vbi , poſtquam : hæc ubi dicta dedit . Օրն երբեւ ասաց : յետ ասելոյ , զինն ասելոյ : ubi videris , յորժամ տեսանիցես : Chriſtus ubi hæc audivit , զայն լուեալ Յի : ubi reſurrexero , զինն յարութե իմոյ .

Vbi primum videt ..... Երբեւ տեսանէ : յորժամ տեսանէ : զոյդ ընդ տեսանել նր .

Vbi terrarum ? Ուր ?

Vbicumque . Ուր և իցէ : յոր տեղ և իցէ : ուր հաճոյ իցէ քեզ : ուր ուրեք .

Vbinam ? Ուր ?

Vbique . Ամեն ուրեք : յամեն տեղիս : յամեն տեղւոջ .

Vbivis , ubicumque . Յոր տեղ և կամիցիս : ուր և իցէ : ուր հաճոյ իցէ քեզ .

V D

VDo , nis : gall. chauſſon . Ոտնաման : չօրաստ . ſi ex goſſypio , դուլբէք : ex tela , դօլախ : ex panno ſerico , qualem mulieres induunt in oriente , Քօխուղ : ſi ex corio vul. մէս .

V E

Vdus , a , um . Թաց : խոնաւ : դէզ : տաւարակ : տաւարացեալ : խոնաւութ .

V E

VE , poſt nomen . Եւ : և ես : և եւս : այլ և .

Vecors , dis . Անմիտ : պակասամիտ : յիմար : խելագար : խել .

Vecordia , æ . Անմտութի : պակասամտութի : յիմարութի : դելադարութի : խելութի .

Vectarius equus . Վարսա , ու : Ձի բեռնակիր : բեռնակիր : բեռնաբարձ : որ կայ ի բեռնակրութի : Ձի կառաւորութ .

Vectigal , is . Հարկ : հաս : մաքս : պեկար : բաժ : v. tributum .

Vectigalis . Հարկաւոր : v. tributarius .

Vectio , nis . Լայլածութի : բեռնակրութի որ լինի գրասուք , կառօք , նաւօք .

Vectis , is . Լծակ : բառնալիք : պարդուճակ : ադոյզ : ադուցիւք բառնալ : փայտ հաստ որով գբեռինս մղեն : aliàs նիզ .

Vector , is . Լայլավար : կառավար : & pro ipſo animali , գրասուբեռնակիր : որ բար Ձիալ ունի զբեռն .

Vectoria navis . Նաւ բեռնաբարձ : բեռնակիր .

Vectura , æ . Բեռնակրութի : տանուճ : բարձուճ : vul· բեռին բրիհա : գին բեռնակրութե .

Vegetatio , nis . Աճելութի : աճուճ : աճեցուճ : սնուցուճ : սնուցուճ բուսոց և անկոց , որ լինի ի ձեռն խոնաւին եր կրի որ ի վեր անկոց ոյզ արևուն վեր չնչաւորաց .

Vegetativus . Աճողական : աճեցական կենդանի բուսոց և անկոց որք ի խոնաւին հողոյն սնանին , և աճեն , ոյզ չնչաւորք յարենք .

Vegeto , are . Աճեցուցանել , սնուցանել զբոյսս և զառունկս : vegetari , արմատով ծծել զխոնաւուն և զծուծն երկրի և սնանել և աճել նոքաւ .

Vegetus , a , um . Ի-եր : առողջ : ողջ : զօրեղ : ուժեղ : քաջ : հզօրմէ .

Vegrandis . Մեծահասակ : որ մեծ է յոյժ : կամ ևս որ խնամ փոքր է .

Vehemens , tis . Լասակ : խնամ : ուժգին : ուժգնագոյն : մեծ յոյժ : զօրեղ : անհնարին : բռնաբար .

Vehementer . Լասակապէս : խնամ : յոյժ :

յժ : ուժգնաբար = կարի յոյժ : անհնարին.

Vehementia, æ. ԼաւառակուԹի : խաւուԹի = ուժգնուԹի : pro impetu, բռնուԹի : յանդուգն արձակուԹիւն : խուռն արձակուԹիւն ամբոխին : Թափ, գրոհ : սաստիկ դիմեցուԹիւն.

Veles, & vehis, gen. is, gall. charretèe. Եկին սրասպայ ցորեան : v. g. որչափ ինչ սրասպովք կարնն բառնալ.

Vehiculum, i. Կառն : սրասպայ : սրասպան : բառնալիք : ամ ինչ որով ղբեռնիս բառնան : սայլ.

Veho, ere. Բառնալ : տանիլ : բարձաւ տանիլ : կրել : ածել : բերել : vehi equo, ձիով, ձիաւոր երԹալ : ձի բարձնալ ունիլ գնա : ձիաւորել : vehi in curru, կառուվ երԹալ = ի կառն նստիլ : կառն բարձնալ ունիլ գնա.

Vel. Կամ : v. aut.

Velamen, velamentum. Ծած կող : վակ : վակեղ : ծածկոյց : արկանելի : ծածկոյԹ : քող : քող = սքող : mulierum in oriente, վակեղ գլխոյն : vul. լաչակ = de majori velamine, վարագոյր : gen. գուբի = առագաստ, սրասրուակ : նոր սրատան : sacrum virginis velamen, & velum, քող կուսանաց : ձորձ կրծսաւորուԹիէ.

Velatus, a, um. Քօղեալ : քողեալ : քողաձիգ : քօղաւոր : քօղազգեստ : ծածկեալ քողիւ : քող, սրասրուակ արկեալ գլխոյդ իւրով : քող ձգեալ ի վր երեսաց : գքօղ սրասեալ գգլխով : վակեղաձի ծածկեալ գերեսս : վարագուրաւ ծածկեալ : առագաստեալ : սրասրուակեալ.

Veles, itis : velitaris miles. Օխնոր սրագ և վոյԹ ի սրասերազմ.

Velificatio, is. ՆաւարկուԹի : նաւագնացուԹի : նաւավարուԹի.

Velifico, are. Նաւել : նաւարկել : վարել վնաւ : նաւով երԹալ.

Velificor, ari., honori suo. Ձձմ ջանիւ վուԹալ ի վաւան, որսալ զսրասիւ ի մարդկանէ : ամ ջան եդեալ ինդրել ղ.

Velitatio, nis. ԲաղխուԹիւն, մարտն, սրասերազմ գինոր որսց ոմանց զառուցելոյ յերկուց առաջնակց զօրացն, որք հարեւանցի, և ընդ աղօտ երբեմն վոչնառուԹիւ մարտին, գրգռեն և մղեն գհասարակ սրասերազմ.

Velitor, ari. Վոչն առնել, վոչն առնուլ սրասերազմելոյ : առնել գհանդէս մարտին ut suprà: item բանիւ և նիԹ կռուիլ.

Vellico, are: gall. pincer: vul. ձմդել: ծայրիւ մատանց խԹել, ընԹել: & in morali de judice &c. որ ուրն գանձն վաճառելի : կա-

rali, բանիւք խածանել զոք = գրգռել զնա ի բարկուԹի : գրպարտել = խաւիւ խօսիլ : դառնագոյն բանիւք անգամանել : առգամանել զոք.

Vello, ere. Տերկրէն խլել : արտասլել : հանել : քաղել = կորկել : barbam, &c. ի բաց հանել, քաշել, ձողել, փետել, փետուռել գհերս, գմօրուս.

Vellus, eris. Գեղմ : gen. ման : գգեաԹ, gen., ու : օդենի : բուրդ գգեալ : ասու : gen. ասուի : ասր.

Velo, are. Քօղել : քողել : գքօղ արկանել, ձգել ի վր երեսաց : գրպատրուակ արկանել գերեսաց : փակեղամբ ծածկել գերեսս : գքող պատել գգլխով : առագաստել : պատրուակել = ծածկել վարագուրաւ.

Velocitas, tis. ՀաղթագուԹի : փուԹուԹի : շուտափուԹուԹի : արընԹացուԹի : ճեպ : շուտափոյԹ ճեպումն : ընտասրուԹի : վաղվաղուտուԹի.

Velociter. Հաղթագաբ : փուԹաբար : մեծ փուԹով = փուԹանակի : ընտասրով : շուտափոյԹ ճեպով : կանխասյր : կանուխ : վաղ վաղակի : անյապաղ ճեպով : հապճեպ.

Velox, cis. Հաղվաղեալ : արագ արագ : շոյտ : շուտափոյԹ : փուԹագնաց : վաղվաղուտ : v. celer.

Velum. : v. velamen : velum detrahere. Օգտն վերացուցանել, հանել, ի բաց բառնալ, ձգել = բանալ, հոլանել գերեսն = մերկանալ գփակեղն գլխոյն.

Velum navis. Նաւուն կտաւն, Թուչքանք, Թեք : նաւուն առագաստ ուռուցեալ ի հողմոյ.

Vela facere, pandere. Պարզել գկտաւն : արձակել, տարածել գՀուչտրտանս, գՀեռս նաւուն, և մնկնել ի ցամաքէն, խաղալ ի խորս.

Vela contrahere. Ժողովել, ամփոփել գկտաւն.

Velut, veluti. Ոպէս : նըմբև : v. quasi.

Vena, æ. Երակ : plur. երակք, & երակունք : venula, մկնիկ : երակիկ : vena aquæ, ջրմուղ ենԹերկրեայ : ակն աղբեր : ligni, marmoris, &c. երակ & տատակ quod est turcicum : metallorum, երակ հրահալելեաց.

Venam incidere. Յուզել զարնէն : արնէն առնուլ = գերակն կտրել, Թողուլ.

Venabulum, i. Որսորդաց տեգ : գեղարդ : փքին : արդն.

Venalis. Հաճառելի : ծախելի : ծախու : արծաԹապին = գնուճած : in morali de judice &c. որ ուրն գանձն վաճառելի : կա-

շառագնայ : կաշառակուր = կաշառառուներ : կաշառաբեկ : venale facere sacerdotium ..... զքահանայապետութիւն ինքն վարձկան զանձն կացուցանել : արծաթագին : արծաթածախ .

Venalitiarius, & venalitius. Վաճառօղ գերեաց : մարդավաճառ · գերեվաճառ .

Venalitius, ii : captivus, qui pecuniâ venditur. Գերի արծաթագին, վաճառելի : որ ածի ի վաճառ : որ ընդ արծաթոյ վաճառի, որպէս վաճառեն մանկունք և աղջկունք վրացւոց ի տաճկաց և ի պարսկաց աշխարհի, quales ſunt Georgianorum pueri & puellæ in Turcarum imperio, & Perſide.

Venaticus canis. Շուն որսոյ : որսական : որսաւոր : որսորդական : որսահալած : հետամուտ որսոյ : vul. թազի .

Venatio, nis. Որս, ոյ : միս որսոյ : որս : միս վայրենի .

Venatio, venatus, ùs. Որս = զբօսանս որսոյ : ſi avium, որս հաւուց : հաւորսութիւն .

Venator, is. Որսօղ : որսորդ = որսաւոր : ſi avium, հաւորս &c.

Vendibilis. Դիւրավաճառ : որ դիւրաւ վաճառի .

Vendico, & vindico, are ſibi. Ի խնդիր լինել gen. խնդրել = զձեռն բռնութեան մտնել ի : զիւր ինչ ինքեան յատկացուցանել : իւրացուցանել : սեփհականել : գրաւել յինքն .

Venditatio, nis. Պարծանք : ցուցամոլութիւն : ինքնահաւանութիւն : մտապարծութիւն : անձնագովութիւն : անձնացոյց : մեծամտութիւն : յօրացումն : հպարտութիւն : գոռոզութիւն : սնափառութիւն .

Venditio, nis. Վաճառ, gen. ի : վաճառումն : տուր gen. տրի : վաճառութիւն .

Vendito, are. Ծախել : վաճառել : ածել ի վաճառ .

Venditare ſe. Զինքն, զանձն իւր մեծարել, գովել, գովաբանել, հռչակել : պարծիլ, մտապարծիլ, պարծենալ, սնափառիլ ի փարթամութիւն իւր v. g. vel զփարթամութեանց .

Venditor, is. Վաճառօղ : վաճառական : vel per compoſitionem, v. g. venditor panis, հացավաճառ = հացածախ : qui multùm vendit : որոյ խանութն տաք է .

Vendo, ere. Վաճառել : ածել ի վաճառ : ծախել = vendere pecuniâ, վաճառել արծաթոյ, ընդ արծաթոյ, քանի դահեկանի : մեծ, ծանր գնոյ, & գնոց = & գնով .

Veneficium, ii. Կախարդութիւն : կախարդանք : դեղատուութիւն : դեղագործութիւն : Թովչութիւն : դիւթութիւն .

Veneficus, a, um. Կախարդ : Թովիչ : դիւթ : դեղատու : դեղագործ : դեղահատ : դեղիչ : vul. ջատու : դեղարար .

Venenatus, venenoſus. Թունաւոր : Թունալից : մահաբեր : Թունաւորեալ : լի Թունոք .

Veneno, are. Թունաւորել : դեղել .

Venenum, i. Թոյն & Թոյնք : inſtrum. Թունոք : դեղ = մահուդեղ : alicui venenum præbere, Թունաւորել, դեղել, դեղակուր, դեղամահ առնել զոք : դեղագործել : դեղ խառնել նմա = veneno ſe occidere, դեղ առնուլ անձամբ իւրով և մեռանել : զինքն դեղել ut ſupra .

Veneo, ire. Վաճառել : ծախել .

Venerabilis, venerandus. Պատուական : պատուելի : գերապատիւ : գերյարգելի : պատկառելի : յարգոյապատիւ : մեծաշուք : չքնաղագեղ : պատուաւոր : նախապատիւ .

Venerabundus. Խոնարհ : երկիւղածիր : պատկառօրէն, պատկառանօք խոնարհեալ առաջի : ամենապատկառ : պատկառեալ դիմօք : երկրահայեաց : զգլուխ խոնարհ ունի, ի վայր կոյս հայելով : ամօթխած .

Veneratio, nis. Պատիւ : պատկառանք : պատուադրութիւն : պատկառելութիւն : շուք : մեծարանք : վերապատուութիւն .

Venerator, is. Պատուօղ : մեծարօղ : v. veneror .

Venereus, a, um. Ցանկութիւն : ցանկական հեշտութիւն : խայտառակութիւն : vide impudicitia, & impudicus : morbus venereus, աթէշակ : ախտն փոխադրական որ ի չար ցանկութեանց ծնանի : vul. ֆռանկ զահմեթ, մարազ .

Veneror, ari. Պատուել : գերապատուել = գերյարգել : պատկառել, ամաչել, երկիւղ կրել յումեքէ, յերեսաց նր : շուք, պատուեդնել նմա : պատկառեալ դիմօք, երկրահայեաց, խոնարհադէմ կալ առաջի նր : ի պատուել, առ պատուական ունել զնա .

Venetiæ, arum. Վենետիկ քաղաք .

Venia, æ. Թողութիւն : ներումն : ներողութիւն = veniam poſtulare, խնդրել զթողութիւն : աղաչել զԱյ զի թողցէ : մեղայ տալ ԱՅ : veniam indulgere, թողուլ ումեք զմեղս իւր : ներել : շնորհել, առնել զթողութիւն .

Venia, facultas. Թողութիւն : Թոյլ : Թոյլտու

յլտուութիւն : հրաման : ներումն ։ թուլացումն : համարձակութիւն : իշխանութիւն .

Veniam dare, permittere . Տալ ումեք առնել : Թոյլ տալ նմա : համարձակել , թուլացուցանել ումեք առնել : տալ նմա զհրաման զի : ներել , արժան առնել նմա :

Venialis culpa : est peccatum contra legem Dei in materia levi , aut cum consensu imperfecto . Է մեղ ընդ դէմ օրինացն Այ յերս թեթևագոյնս , կամ թերի և անկատար հաւանութեամբ սրտի : մեղք ներելի : մեղն որ ոչ առ ի մահ : մեղն փոքրկանական .

Venio, ire . Գալ ։ præt. եկի : donec veniam , մինչև գամ : si quis venerit , եթէ ոք գայցէ ։ veni, in imper. եկ : venite , եկէք : veniens , եկօղ : եկ .

In mentem venire . Յիշել : յուշ լինել իմն չարութիւք : անկանել , գալ ի միտս .

Venor, ari . Որսալ , ազայ ։ որսալ որսս : երթալ , ելանել յորս , ի զբօսանս որսոյ : de cane venatico , զկնի երթալ հետոց նապաստակին : հետ վարել նր : սկսդել զկնի նր : հետամուտ լինել նր : հալածել զնա .

Venosus, a, um . Բազմերակ : յոքներակ : տամարոտ .

Venter, is . Որովայն : փոր : արգանդ .

Ventilabrum, i . Խարբալ : հեծանոց : հոսիչ .

Ventilatio, nis . Խարբալումն : օդորումն : հողմառութիւն .

Ventilator, is . Խարբալիչ : հոսիչ : ցորենահոս .

Ventilo, are . Խարբալել , մաղել , հոսել , թօթափել զցորենան , հոսել զհաչն ։ զցորենանն ի յարդէ սէել հովչաւ : aliàs , մարտնչել ։ մտանել ի հանդէս մարտի ընդ այլում : կռուել զնդքն ի հանդէս մրցական ։ մրցել : ոգորել : բարւոք վարել թրով .

Ventito, are . Յաճախ յաճախ գալ : յաճախել առ : սակս սակս , հանապազ գալ .

Ventositas, tis . Քամի որ է ներփակեալ ի մարմնի , և զելս խնդրէ , ուստի ծնանի փուքս արձակել , զզուօծ հանել , խեթ ի փորն անկանել &c.

Ventosus, a, um . Հողմային : հողմոտ : հողմակոծ : հողմածեծ : բացառեալ խռովութեամբ հողմոյ .

Ventosus, cibus inflans . Քամոտ : ուռուցիչ կերակուր .

Ventosus , inconstans . Անհաստատ : թեթևամիտ : v. inconstans : item հպարտ : v. superbus .

Ventriculus, i . Որովայնիկ : փոքրափոր : խախացոց : կուշտ .

Venturus, a, um . Գալոց : ապառնի ։ ապագայ : առաւագա : հանդերձեալ .

Ventus, i . Հողմն , ոյ : plur. հողմունք : քամի : է շարժումն օդոյն որոյ պատճառն անծանօթ է ի մարդկանէ : ventus secundus , հողմն յաջող : յաջողակ : խաղաղ հողմովն երթալ : adversus , հակառակ : ընդդիմակաց ։ որ է ընդ դէմ : ventus in Arabia & Perside calidissimus homines suffocans , բադխամուր : ventus validus , հողմն սաստիկ , խիստ , ուժոյ , բքաբեր , սաստկաշունչ : հողմն բռնութեան : à vento raptus , հալածեալ յափշտակեալ , հոսեալ ի հողմոյ : հողմակոծ : հողմատար : հողմահոս : տարաբերեալ ի հողմոյ : փոշի յարուցեալ , վերացեալ ի հողմոյ : ventum quiescere , հողմն դադարել : հանդարտել : նստել : լռել : լինել խաղաղութիւն .

Venula, æ . Երակիկ : մզեղ .

Venum, ire . Վաճառել : ծախել .

Venundo, are . Վաճառել : ծախել .

Venus, eris . Ախտ ցանկական : բղջախոհութիւն : v. impudicitia : aliàs , Ափրոդիտ genit. Ափրոդիտայ : Աֆրոդիտէ : Աւրասամա .

Venus , stella : cum præcedit ortum solis , dicitur . Լուսաբեր ։ յորժամ ժամէ նախ քան զարեգակն , սոի լուսաբեր , vel արուսեակ : cum sequitur ortum solis , dicitur , գիշերավար ։ յորժամ ծագէ զկնի արեգական , սոի գիշերավար : գիշերաբեր : Actor. 7. vocatur : Աստղն հռեմփայ , Rempha .

Dies veneris . Ուրբաթօր : օրն ուրբաթու : cur sic dicatur , v. planeta .

Venus, pro elegantia sermonis . Գեղեցկաբանութիւն ։ պերճութիւն բանին ։ ճոխաբանութիւն ։ պաճուճանք : v. stilus .

Venustas , tis . Գեղ : գեղեցկութիւն : ազնուազեղութիւն : վայելչատեսութիւն : ազնուութիւն երեսաց : բարեչափութիւն անդամոց .

Venustè . Գեղեցկաբար : վայելչապէս : չքնաղաբար : պաճուճանօք .

Venustus, a, um . Սիրուն : գեղեցիկ : վայելչադէմ : չքնաղատես : ազնիւ երեսօք : ազնուադէմ : անձամբ վայելուչ ։ v. formosus .

Vepres, ium . փուշ : vepretum , փուշ տեղի ։ փշաբոյս , փշալից , փշոտ , խոպան , խոպանացեալ տեղի .

Ver, eris . Գարուն , gen. գարնան : գարնանային ժամանակ : veris initium , գար-

նմանամուտ , յաւուրն քսան և մի երրորդի մարտի ամսոյ ։ և սպառի ի քսաներորդի երկրորդի յունիսի ամսոյ .

Veracitas , tis . Ճշմարտութիւն : անստութիւն : անխաբդականութիւն : ստուգութիւն : ճշմարտախօսութիւն : արդարախօսութիւն .

Veratrum : v. helleborus .

Verax , cis . Ճշմարիտ ի բանս իւր : ճշմարտախօս : արդարախօս : անխաբդական : անսուտ : անկեղծ : անշուշտ : իրաւախօս .

Verbalis , le nomen . Բայական անուն : ածանցեալ ի բայէ , զոր օրինակ ներող ի ներելոյ .

Verber , is . Խարազան : գանիչ : հարուած : ձաղանք : Verbera , um : գան : հարուածք : ձաղանք : ծեծ : ծեծանք : կոփանք : գանահարութիւն .

Verberatio , nis . Գան : հարուած : ut supra : si fit fustibus , բրածեծութիւն : si pugnis , բռնահարութիւն : կռուփ : կռփանք .

Verbero , are . Գանել : գանս հարել : գանակոծանել : գանս արբուցանել ումեք : ծեծել : կոփել : բրածեծ առնել : բրօք ջարդել , զգել զմարմին : հարկանել : ձաղել : զարկել ։ թակել : գանալից առնել .

Verbero , nis . Արժանի գանից : թափառական վարուք ։ vul. լութի : հարամզադայ .

Verberare urbem tormentis . Թօփով կամ այլ մեքենայիւք բաղխել , ծեծել , կործանել , քակտել , քանդել , հողաբլուր առնել զքաղաքս .

Verbosè . Երկարախօսութեամբ ։ երկար երկար : ճոխաբանութեամբ : աւելորդութեամբ , երկարութեամբ բանից : երկարօրէն .

Verbositas , tis . Երկարախօսութիւն : երկարաբանութիւն : ճոխաբանութիւն : աւելորդութիւն , երկարութիւն բանից : շատախօսութիւն .

Verbosus , i . Երկարաբան ։ երկարախօս : ճոխաբան : շատախօս : անդադրուն բերան : աւելորդաբան : որ խօսի անսպառ : ոչ սպառէ զխօսելն իւր : լեզուագար .

Verbum , i : vox . Ձնուն : բառ ։ բան : խօսք : verbum de verbo , բառ առ բառ : verbi gratiâ , զոր օրինակ : կալ քեզ օրինակ : ad hæc verba , cum hoc diceret , յայս բան : զոյգ ընդ բանին ընդ այնմիկ : մինչդեռ զայս խօսէր : verba facere ad populum , ճառաբանել , քարոզել , խօսել ի լուր ժողովրդեան .

Verbum , in gramm. Բայ .

Verbum , in divinis . Բան Այ : բանն Այ : անձն երկրորդ սբոյ երրորդութեան .

Verè . Ճշմարտապէս : իրապէս : էակապէս : ճշմարտիւ : ստուգիւ ։ ստուգապէս ։ հաստատեաւ : իրաւի : իրաւաբար .

Verè , equidem . Արդեօք ։ արդարև ; իրաւի .

Verecundè . Ամօթխածութեամբ : պատկառանօք : պատկառեալ դիմօք : պարկեշտաբար : զդէմս դնելով յերկիր յամօթոյ : պատկառօրէն : ամօթաբար .

Verecundia , æ . Ամօթ : ամօթխածութիւն : պատկառանք : երեսի ջուր : պարկեշտութիւն .

Verecundor , ari . Ամաչել : պատկառել : զամօթի հարել : զամօթ կրել : ամօթ երեսաց նց ծածկեաց զնա : v. pudet .

Verecundus , a , um . Ամօթխած : պարկեշտ : պատկառեալ դիմօք : զամօթի հարեալ : սեւերես առաջի : երկրահայեաց : խոնարհադէմ : խախք դիմօք ։ որ զգլուխ խոնարհ ունի ի վայր կոյս .

Veredus equus . Ալաղուկ ձի : vul. չափարի ձի .

Verenda , orum . Սերմնաւոր անդամք : երանք : առնացի կամ կանացի ծածուկ անդամ : առակայանք : ամօթանք : ամօթալի , ամօթ տեղի : պատկառելի անդամ : այրկանք : արականք : ծնանականք : ծննդականք կնոջ .

Verendus , venerabilis . Պատուական : պատուելի : պատկառելի .

Vereor , eri aliquem , revereri . Պատուել , գերապատուել զոք : պատկառել , ամաչել , զերկիւղ կրել , երկնչել ի նմանէ : v. revereor .

Vereri , timere . Երկնչել , զարհուրել , զանգիտել , ահնածել , խիթալ յումեքէ : կասկածել ի : abl.

Vereor ne putet , Երկնչիմ թէ գուցէ համարիցի : մի գուցէ համարիցի : vereor ne non inveniam , երկնչիմ չգտանել , թէ գուցէ ոչ գտանիցեմ .

Veretrum , membrum virile . Առնացի ծածուկ անդամ : առակայանք : ամօթանք : ամօթ տեղի : պատկառելի անդամ : արկանք : ծնանականք : vul. պլոր .

Vergiliæ , arum . Բազմաստեղ : v. pleiades .

Vergo , ere , ad ..... Սահել , խոնարհել , անկանել , թեքել ի կողմն : vergit ad meridiem , ընդ հարաւ է : հայի ի հարաւ կոյս ։ որոյ նիստն ընդ հարաւ է .

Veridicus , a , um . Ճշմարիտ : ճշմարտախօս : անխաբդական : անսուտ : անկեղծ :

միա

միամիտ ։ պարզախօս : անշուշտ : արդա-
ւախօս .

Verificatio, nis. Մտուդութիւն : մեծա-
ոյղ քննութիւն անսասոյդ բանին : ցոյց : ստու-
ւդեցուցմն .

Verifico, are. Ճշդտանել : ստուդել կամ :
հաստատանել : քննել զնոր ինչ մի թէ ճշմա-
րիտ իցէ կամ ենթէ սուտ : զնոր ինչ ճշմարիտ
ցուցանել . հաւաստանել : արդարացուցանել
զբանն իւր .

Veriloquium . Ճշմարտաախօսութիւն : ար-
դարախօսութիւն ։ անխարդախութիւն բա-
նից .

Verisimilis . Ճշմարտանման : հաւանա-
կան : որ ճշմարիտ երեւի : հաւաստալի : հա-
մեմատ ճշմարտութեան .

Verisimiliter . Հաւանականապէս : նման
նապէս ճշմարտութեան : կարծեօք .

Verisimilitudo, inis . Հաւանականու-
թիւն : ճշմարտանմանութիւն .

Veritas, tis . Ճշմարտութիւն : ճշդտու-
թիւն : անստութիւն : հաւաստութիւն : ստու-
դութիւն : անխարդախութիւն : խնդութիւն : ուղ-
ղդութիւն : երաւութիւն : ճշմարտախօսութիւն ։
արդարախօսութիւն : երաւաբանութիւն .

Vermiculatus, gal. en marqueterie . Կի-
սաճաղով, խառնաճաղով հիւսանալ : պուտ
պուտ, դոյնադոյն շինուճածովք յօրինեալ :
դոյզդոյն դեղօք, ապդի ապդի դունով
վայելչացեալ ։ որդնաձև .

Vermiculor, ari: de ligno, arboribus &c.
Որդնոտիլ : որդնիլ : որդնակեր մաշիլ : որ-
դնոտ փտիլ .

Vermiculus, i. փոքրիկ որդն : aliàs որ-
դան կարմիր : կարմիր մանանեայ .

Vermiculoſus, vermibus ſcatens . Որդնա-
կեր : որդնոտ ։ որդնալից : որ ի կերակուր,
կեր, ճարակ որդանց .

Vermina, um : verminatio, ut tormina :
item pro vermiculatione ceu vitio arborum,
plantarum, fructuum, quæ vermibus infe-
ſtantur . Որդնոտուութիւն, որդնակերուութիւն
ծառոց, անկոց, պտղոց որք որդնոտե-
ալ են .

Vermino, are : vermibus infeſtari, ut ſo-
lent pueri . Որդուանք, ճիճուք ի փորն անա-
կանիլ : & verminor, ari : id eſt inteſtina à
vermibus excruciari, խնդք դառնութեամբ ի
փորն անկանիլ : վշտանալ երկամբք, ըմ-
բռնիլ ցաւովք որդանց որք անկան ի փորն :
երկունք կալնուլ զնոս .

Vermis, is . Որդն ։ gen. դան : plur.
որդունք, gen. դանց : ճիճու : ſcatere ver-
mibus, հոտալ որդն ի նմա և նեխիլ : երբ
ի որդունք սեպհականել զնա : նուանդն
որդանց բղխեալ սորսորել ի մարմնոյ նր :
որդնոտիլ : որդնալից, որդնակեր, որդ-
նոտ, մարմին հոտայեալ որդամբք սաստ-
կիլ : բղխել զորդունս : ժառանգել զոր-
դունս : մարմին մեր եղեցի ի կեր, կերա-
կուր, ճարակ որդանց : որդնակուր, որդ-
նաժառանգ նեխեցի .

Vermis conſcientiæ . Որդն որ ոչ մեռա-
նի : անքուն որդն : խնդիճ մտաց : վկայու-
թիւն և աղաղակ սրտի : խնդք հոգեկան :
խայթող խղճի մտաց : հաղանք մտաց որք
ոչ դադարին .

Verna, æ : ſervus, ancilla domi noſtræ
aut ex ancilla noſtra vel ſervo natus aut nata .
Ծառայ, կամ աղախին ի տան մերում ծնեալ : կամ ի ծառայէ կամ յաղախնոյ մերմէ
ծնեալ : ընտոծին .

Vernaculus, a, um : in noſtra regione na-
tum eique peculiare . Որ ինչ ծնանի յեր-
կրի մերում : որ ի բուն, սեպհական, յա-
տուկ նմա : vernacula lingua, ceu materna,
մեր բուն լեզու .

Verno, are . Ծաղկիլ : կանաչանալ : ար-
ձակիլ զնոյնաբոյս ծաղիկս և տերեւս .

Vernus, a, um . Գարնանային, & գար-
նային : ժամանակ կանխոց : աւուրք գար-
նանոյ .

Verò . Բայց : արդ : եսկ արդ : այլ : եսկ .

Veronica, æ : vul. Sacrum Sudarium .
Վերնշանակ : դասատուակ : դաշկինակ ։ յո-
րոյ վր տպեալ ի պատկերն երեսաց ՅՐՈՒ,
զոր օրինակ տպեցաւ ի վր վարշամակ
ին, զոր երուսաղէմացին սր կինն, ան-
ուն վերօնիկայ, եսկ ի վր երեսաց Յի :
seu melius veronica, quaſi vera icon, ճշմա-
րիտ պատկեր .

Verres, is . Որձ խոզն .

Verro, ere . Ջաւելել : աւել ածել տան :
աւել տալ ։ աւելով սբել զտուն .

Verruca, æ . Խտուլ : vul. դորտնուկ :
verrucoſus, խլխլուտ .

Verſatilis, e . Շրջաբերելի ։ դիւրաշրջ-
ելի : դիւրապտոյտ : որ դիւրաւ շրջանա-
կօրէն շրջի .

Verſatile ingenium . Դիւրաիոսխոհ : որ
յայս կամ յայն կողս դիւրաւ շրջի : ենթ-
եւատիտ : որ դիւրաւ խոտորի ի միտս այ-
լոց : դիւրահաւան : դիւրայօժար ։ մտա-
դիւր : նոյլ և մեղկին բնութիւք .

Verſatio, motus in gyrum . Շրջաբեր-
ութիւն ։ շրջանակօրէն շարժուածս ։ պտ-
տուածս .

Verſatus in aliqua re . Հմելամուտ, տե-
ղեակ,

ղեակ , հմուտ , գիտակ gen. փորձ յամի : փորձ առեալ : մտավարժ : ներհուն և հմուտ զինչ պարտ իցէ առնել , զչափ առեալ : բա_նագէտ : իրազէկ : որ ունի զփորձ genit.

Versicolor, is. Գունագոյն : գոյնզգոյն : գունակ գունակ : երանգ երանգ : բազմերանգ : ազգի ազգի գունով : երփն երփն երանգով : պէսպէս գունովք.

Versiculus, i. Տող : տողիկ : v. versus.

Versificatio, versimetria. Տաղաչափութիւն : տողաչափութիւն : ոտանաւորութիւն : տաղահիւսութիւն : արհեստ տաղ չափելոյ.

Versificator, is. Բանաստեղծ : տաղա_չափ : տաղահիւս.

Versifico, are. Ոտանաւոր գրել : ոտիւք շարադրել : տաղս չափել ոտիւք : զտողս հիւսել չափաւոր բանիւք.

Versio, nis. Դարձ թարգմանութիւն ի միոջէ լեզուէ , յայլ լեզու.

Versipellis. Կեղծաւոր : նենգաւոր , երկլեզու . խորամանկ . խարդախ : խարդաւան : խաբուսիկ.

Verso, are. Շրջաբերել . շարժել շր_ջանաւորէն . ի շրջանս դարձուցանել : պտտել.

Versor, ari : degere. Բնակել : գոլ : ճալ : կալ : նստել . պատրաստ գտանել.

Versus, a, um : mutatus. Փոխեալ , այլակերպեալ ի : v. converto.

Versus in fugam. Տապաստ անկեալ : ցրուեալ : ի փախուստ դարձեալ վանեալ առաջի թշնամեաց : խոյս տուեալ.

Viceversâ. Փոխանակ : փոխարէն : gen.

Versûs, juxta. Առ : մերձ ի : մերձ առ : հանդէպ , dat. առընթեր : versus meridiem , դէպ ի հարաւ . ընդ հարաւ կոյս.

Versus , ûs scripturæ. Տուն : համար : թիւ : per versus distinguere , տնատել : տամբք յօրինել.

Versus, carmen. Տաղ : տող : տող ոտանաւոր : ոտիւք շարադրեալ . ոտանաւոր տառիւք . տաղ ոտիւք չափեալ : չափաբերական բան.

Versutè. Հնարիւք : հնարագիտաբար : խորամանկաբար : հմտաբար : խորամանկութբ.

Versutia, æ. Հնարք : խորամանկութիւն : խորագիտութիւն : հնարագիտութիւն : նենգաւորութիւն : դաւաճանութիւն : խարդախութիւն.

Versutus. Հնարագէտ : բազմահնար : խորամանկ : խորագէտ : նենգաւոր : խարդախ : դաւաճան.

Vertebra, æ. Ոսկերք ընդելուզեալք միմ-անց ի վզէ ի վեր մինչև նստոյ տեղի ի խոնարհ.

Vertens annus. Այս տարի : ելք տարւոյն.

Vertex, icis. Գլուխ : գագաթն : ծայր : vertex montis, կատար , վերին , արտևան լերինն.

Vertibulum, i. Ծխնի : շրջելի : vertibulum in medio pertusum quod admittit & arcet aquam : ստորնք աղբերն . ջրմուղ : Turc. մուսլուկ.

Vertigo, inis, in orbem motus. Շրջումն : շրջանք : շրջաբերութիւն : պտոյտ : պտտումն.

Vertigo capitis. Գլորումն գլխոյն : կեճ գալն գլխոյն : Pers. սերկեճ.

Spiritus vertiginis. Հոգի յիմարութեան : հոգի մոլորութեան : ապշութիւն մտաց : խառնել նմա , արբուցանել նմա զհոգի յիմարութեան.

Verto, ere, in orbem agere. Շրջել : շրջաբերել . շրջածել : շարժել շրջանաւորէն : պտտել . vul. պտտացնել : ի շրջանս և ի պտոյտս դարձուցանել.

Vertere in fugam : v. fugo.

Terga vertere : v. fugio.

Res in eo vertitur. Բանին էութիւն այս է զի : այս է բուն բանն : յայսմ կայանայ բանն զի : բանին դժուարն , գործն է գտանել &c.

Vertere, ex una lingua in aliam. Թարգմանել : բերել ի միոջէ լեզուէ յայլ լեզու.

Rem bene vertere. Բանն յաջողել : ուղղել : malè, բանն ձախողել : վրիպել : ցրուել.

Veru. Շամփուր & շամփիւր . carnem veru transfigere, զմիսն խրել ի շամփուր : ad focum versare, շամփուր պտոյտ տալ.

Vervex, ecis. Ոչխար : vervecina caro, ոչխարի միս.

Verum, i : veritas. Ճշմարտութիւն . ճշմարիտն : ուղղորդ : իրաւն.

Verùm. Այլ : բայց : արդ : իսկ.

Veruntamen. Բայց ; սակայն.

Verus, a, um. Ճշմարիտ : անսուտ : հաւաստի : ստոյգ : անխարդախ . ուղղորդ : իրաւի : ճշգրիտ : անշուշտ.

Verus, nativus. Բուն : սեպհական.

Vesania, æ. Յիմարութիւն : անմտութիւն : խելագարութիւն : խենթութիւն : մոլութիւն.

Vesanio, ire. Խելանալ : յիմարել : խելագարել : թափել ի խելաց : մոլել.

Vesanus, a, um. Յիմար : խև : խենթ : խելագար : մոլեալ : խելաթափ : թափեալ ի խելաց : մոլեգին : մոլեգնեալ : անմիտ.

Veſcor, ci: v. g. panc. ՊԱՀԱՆԱԼ ԶՀԱՑ: ԿԵՐԱԿՐԵԼ, ՍՆԵԼ & ՍՆԱՆԵԼ Ի ՀԱՑԻ: vide nutrio.

Veſica, æ. ՓՈՒՏԻԿ: ՓՈՒՇԻԿ: at pro puſtula, ԽԱՂԱՒԱՑՈՒՄ: ԱՊԱԼՈՒԻ.

Veſpa, æ. ՊԻՆՃԱԿ: vul. ԹՌԻՉԱՆ: ՄԵԾ ՃԱՆՃ Է ՄԵՂՐԻՆ ՆՄԱՆ.

Veſper. ԵՐԵԿ: ԵՐԵԿՈՅ: ԵՐԵԿՈՅԵԱՆ ԺԱՄ: veſpere, ad veſperum: ԸՆԴ ԵՐԵԿՍ: ԸՆԴ ԵՐԵԿՈՅՍ: ԵՐԲՆ ԵՐԵԿՈՅ ԵՂԱ: ՅԵՐԵԿԱՆԱՒՆ: ՅԱՆԱԳԱՆԵԼ, Ի ՍԱՐԱԺԱՄԻԼ ԱՒՈՒԲՆ: ԺԱՄՆ ԵՐԵԿՈՅԱՆԱԼ: ՕՐՆ ԴԱՌՆԱԼ ՅԵՐԵԿՍ: ԸՆԴ ԵՐԵԿՈՅ ԷՐ ՕՐՆ vul. ՄՈՒԹ: ԵՐԵԿՈՒՆ.

Veſper, veſperugo, heſperus, Veneris ſtella cum ſequitur occaſum ſolis. ՀԻՆԵՐՍ ՎԱՐ: ԳԻՇԵՐԱՔԵՐ: ՈՐ ԵՐԵԹ ԶԿՆԻ ՄԱՍԱՆԵԼՈՅՆ ԱՐԵՒՈՒ: ԱՍՍՈՂ ԵՐԵԿՈՅԻ.

Veſpera, æ. ՀԻՆԵՐԱՄՈՒԱ: v. veſper: à mane uſque ad veſperam, ՅԱՌԱՒՕՐԻՑ ՄԻՆՉԵ ՅԵՐԵԿՈՅ: ՂԳԱՅՊ ԵՒ ՅԵՐԵԿ: ՅԱՅԳՈՒԵ ՄԻՆՉԵ ՅԵՐԵԿՈՅ.

Veſperaſcit: v. adveſperaſcit.

Veſpertilio, nis. ՏԻՂՏ & ՀԻՂՏ: ՂՂՏԻԿԱՆ: vul. ԳԻՇԵՐԱՄՈՒԿՆ.

Veſpertinus, a, um. ԵՐԵԿՈՐԻ: ԵՐԵԿՈՅԵԱՆ: ԵՐԵԿՈՅԻՆ: ԵՐԵԿՈՐԵԱՅ: ԵՐԵԿՈՅ: vul. ԵՐԻԿՈՒԱՆ.

Veſpillo, nis. ՈՐ Ի ԳԻՇԵՐԻ ԿԱՄ ԸՆԴ ԵՐԵԿ ԹԱՂԵ ՁՄԵՌԱԼՍՆ, ՎՈ ՉՈՒՆԵԼՈՅ ՆՈՅ ՎՃԱՐԵԼ ՁԾԱԽ ՀԱՆԴԻՍԱՒՈՐ ԹԱՂՄԱՆ.

Veſter, a, um. ՁԵՐ: ՆԵՐԱՅԻՆ: ՆԵՐԱՑԿԱՆ: gen. ՆԵՐՈՅ: abl. ՆԵՐՄԷ.

Veſtiarium, ii. ՕԳԵՍՏԱՒԱՐՈՒՆ: ՀԱՆԴԵՐԱՒԱՐՈՒՆ.

Veſtibulum, i. ԱՐՏԱՀ: ԴԱՒԹԸ: ՎԱՒԱՐ: ԱՊԱՇԴԱՄ: ԱՆԱՄՈՒԱՐ: ՈՐ ԱՌ ԴՐԱՆՆ.

Veſtigium. ՀԵԱՐ: ՀԵԱՔ: gen. ՈՅ: ՀԵԱՔ ՈՄԻՑ: ԳՆԱՑՔ: ՀԱՒԱՂ: ՆՇՄԱՐԱՆՔ, ՆՇԱՆ ԳՆԱՑԻՑ: cujus nullum remanet veſtigium, ԱՆՀԵԱՐ: ſequi veſtigia alicuius, ՀՀԵԱՐ, ՂԿՆԻ ԵՐԹԱԼՆ, ՀԱՒԱՂԱՑ ՆՈ: ԵՐԹԱԼ ԸՆԴ ՀԵԱՐՍ, ՀՀԵԱՐ ԵՐԹԱԼ ՀԵԱՐՈՑ: v. imitari.

Veſtigo, are: v. inveſtigo.

Veſtimentum, i. ՀԱՆԴԵՐՁ, Ի: ՀՈՐՁ: gen., ՈՅ: ՂԳԵՍՈՒ, gen. ՈՒ: ՂԳԵՆՂԻՔ: ՊԱՏՄՈՒՃԱՆ: ՀԱՆԴԵՐՁԱՆՔ: ԱՂԱՆԵԼԻ.

Veſtio, ire aliquem. ՕԳԵՑՈՒՑԱՆԵԼ ՈՒՄԸՔ ՀՀԱՆԴԵՐՁՈՒ: ՂԳԵՑՈՒՑԱՆԵԼ ՂՈՔ ՀԱՆԴԵՐՁԻՒՔ: ՂԳԵՍՏԱՒՈՐԵԼ ՆՄԱ ՂԳԵՍՏՆ, vel ՀՆԱ ՂԳԵՍՏԻՒՔ: ՀՀԱՆԴԵՐՁՆ ԱՐԿԱՆԵԼ ՀՆՈՎԱՒ.

Veſtiri. ՕԳՆՈՒԼ: præt. ՂԳԵՑԱՅ: ԱՊԱՆԵԼ ՀՀԱՆԴԵՐՁՆ: ՂԳԵՆՈՒԼ ՂԳԵՍՏՆ.

Veſtire parietes tabulis. ՕՐՄՈՒՆՈՁԱԾ

ԿԵԼ, ՂԱՐԴԱՐԵԼ, ՀԱՅԵԼՑԱՑՈՒՑԱՆԵԼ ԱՌԱՔԵՐՔ.

Veſtis, ut veſtimentum.

Veſtitus, a, um, benè. ՕԳԵՍՏԱՒՈՐԵԱԼ ԱՂՈՒԳԵԱԼ ՂՀԱՅԵԼՈՒՆ Է ՉՔՆԱՂԱՂԵԼ ՀԱՆԴԵՐՁՆ: ՊԱՅԾԱՌԱՂԴԵՍՈՒ: ՀԵՇՏԱԿԱՆ ՀԱՆԴԵՐՁԵԼՔ ՀԱԳԵԼ: v. indutus.

Veſtitus, ûs. ՀԱՆԴԵՐՁ: ut veſtis.

Veteramentarius ſutor: gall. ſavetier: vul. ՀԻՆԱՀԷ: ՀՆԱԿԱՐԿԱՒ, ԿԱՄ ՀՆԱՑԵԱԼ ՀՈՂԱԹԱՒԻՑ ԿԱՐԿԱՒՈՂ: ՀՈՇԱԿԱՐԿԱՒ.

Veteranus, ni. ՀԻՆ: ԾԵՐ: ԾԵՐԱՑԵԱԼ: ԲԱՂՄԱՒՍԵՑ ՀՆ. ԾԵՐՈՒՆԻ: veteranus miles, ՈՐ ՂԱՒՍ Է. ԼԻԱՑ Ի ՂԻՆՈՒՈՐՈՒԹԵ.

Veteraſco, ere. ՀՆԱՆԱԼ: ԾԵՐԱՆԱԼ: ՀԱՆԴԵՐՁՆ ՄԱՇԻԼ: ԾԱԽԻԼ: v. ſeneſco.

Veterator, is. ՀԱՐՈՐԱՄԱՆԿ: ԴԱՒԱՃԱՆ: ԽԱԲԵԲԱՅ: ՆԵՆԴԱՒՈՐ: ԽԱՐԴԱՒԱՆ: ԽԱԲ ԴԱԽ: ԽԱԲՈՒՍԿ: item quod gall. vieux routier: ՀՄՈՒԱ, ՓՈՐՁ, ՄԵՂԵԱԿ ԽՕՑՔ: ՎԱՐԺԱՒՈՐ: ԲԱՆԱԴԷՏ: ԽՕՂԿ: ԱՄՆԱՀՈՐՁ.

Veteratorie. ՀԱՐՈՐԱՄԱՆԿԱԲԱՐ: ՆԵՆԴԱՀԱՐՈՒԱԾ: ԸՆԴ ԽԱԲՍ, Ե ԱՊԱՏՐԱՆՈՔ.

Veteratorius, a, um. ՀԱՐՈՐԱՄԱՆԿ: ԼԻ ՆԵՆԴՈՒԹԵ Ե ԱՊԱՏՐԱՆՈՔ: ՆԵՆԴԱՒՈՐ.

Veterinus, equus. ՀՐԱՍՏ, ՈՒ: ՀԻ ԲԵՌՆԱՒՈՐ: ԲԵՌՆԱԿԱՆ: ԲԵՌՆԱԲԱՐՁ: ԲԵՌՆԱԿԻՆ: ԲԵՌՆԱԿՈՒԹԵ. ՈՐ ԿԱՅ Ի ԲԵՌՆԱԿՈՒԹԵ.

Veternoſus ſenex. ԾԵՐՈՒՆԻ: ԼՑԵԱԼ ԱՒՈՒԲԲ: ԾԱՆՐԱՑԵԱԼ ԱՄՕՔ: ԸՆԴԱՐՄԱՑԵԱԼ, ԹՄԲԵԱԼ Ի ՔՆՈՅ.

Veternus, i: nimia dormitio qualis plerumque in ſenibus. ՔՈՒՆ ԾԱՆՐ Ե ՄԱՀԱԲԵՐ: ԹՄՐՈՒԹԻՒՆ Ե ԾԱՆՐԱՑՈՒԹԻՒՆ ՄԱՐԴՈՑ ՊԱՏՃԱՌԵԱԼ Ի ՅՐԱՅԻՆ ՀԻՒԹՈՑ ՈՐՔ ԸՆԴԱՐՄԱՑՈՒՑԱՆԵՆ ՂՂԼՈՒԱՆ, ԽԱՓԱՆԵՆ ՁՅԻՇՈՂՈՒԹԻՒՆ: aliàs pro deſidia, ԹՈՒԼՈՒԹԻՒՆ: ԾՈՒԼՈՒԹԻՒՆ: ԱՂԵՐԳՈՒԹԻՒՆ: ՀԵՂԳՈՒԹԻՒՆ.

Vetero, are. ԾԵՐԱՆԱԼ: vt veteraſco.

Vetitus, a, um. ԱՀԲԴԵԼԵԱԼ: ՂՐԲ ՕՐԷՆ, ԱՐԺԱՆ ՉԷ ՈՒՏԵԼ: de cibo, ԱՆԱՊԷ ՀԵՐՈՒԲ: ՍԽԶԲ ՀԵՐԱԿՈՒԲ.

Veto, are. ԱՀԲԴԵԼԵԼ: ՈՉ ԹՈՂՈՒԼ: ՀՐԱԺԱՐԵՑՈՒՑԱՆԵԼ ՂՐԲ Ի: abl. ԹՈՂԼ ՈՉ ՍԱԼ: v. prohibeo.

Vetula, æ. ՊԱՌԱԲ: plur. ՊԱՌԱՒՈՒՆՔ gen. ԱՆՑ: ՀԻՆ ԼՑԵԱԼ ԱՄՕՔ: ՊԱՌԱՒԵԱԼ: quod etiam dicitur de plantis.

Vetulus, i. ԾԵՐ, ՈՅ: ԱԼԵՒՈՐ: ԼԻ ԱԲՈՒԲԲ: ԼՑԵԱԼ ԱՄՕՔ: ԾԵՐՈՒՆԻ: ԾԵՐԱՑԵԱԼ: ԾԵՐԱԿՈՅԱ: ՀԻՆ ԱՒՈՒՐՑ: ԱՆՑԵԱԼ ՂԱՒՈՒԲԲ: ՀԱԱՍԵԱԼ Ի ԽՈՐԻՆ ԾԵՐՈՒԹԻՒ.

Vetus, eris. ՀԻՆ: ՀՆԱՑԵԱԼ: ՎԱՂՆՕՐՀՆԱՆ:

կան : վաղեմի : բազմամեայ : բազմաժամանակեայ : veteres, երիցունք, առաջինք : նախնիք : gen. նեաց = ազգ առաջին : հարք մեր .

Vetustas, tis . Հնութիւն : վաղնջականութիւն .

Vetustè . Հնաբար : ըստ հին ժամանակի : ըստ սովորութեան ծերունեաց .

Vetustus, a, um . Հին : ut vetus : vel ծեր, ut vetulus .

Vexatio, nis . Հալածանք : հալածումն : նեղութիւն : փորձութիւն : փորձանք : խոշտանգանք : լլկանք = անձկութիւն : վիշտ : վշտակրութիւն : չարչարանք : աշխատանք : տառապանք : տագնապ : զբաղարտութիւն : տանջանք .

Vexator, is . Տառապեցուցիչ : հալածող : զբաղարարիչ .

Vexillarius, ii . Նշանակակիր = դրօշակակալ = ձողաբարձ : vul. պայրաղտար .

Vexillum . Նշան : նշանակ : դրօշ նշանաց : վայր : ալամ : in epist. union. սնգնայք : vul. պայրաղ .

Vexo, are . Տանջել : հալածել : չարչարել = նեղել : փորձել : վշտացնել : խոշտանգել : լլկել : բռնաւորել : տառապեցուցանել : զբաղարտել : տագնապեցուցանել : ջնջել : ճնշել : հարկաց խստութեամբ նեղել զ.

V I

Via, æ . Ճանապարհ : շաւիղ : ուղի = գնացք : անցք : pers. րահ : v. iter .

Via, modus . Կերպ = եղանակ : ճանապարհ : ճար : հնար առնելոյ : կար .

Viaticum, i . Թօշակ, պաշար ճանապարհին : պատրաստութիւն ամ պիտոյից ճանապարհին : in moral. հոգեւոր պաշար, հոգեւոր Թօշակ, այսինքն սբ հաղորդութիւն որ տուի հիւանդացելոց ի մահ .

Viator, is . Ճանապարհորդ : ուղեւոր : պանդուխտ : այսպէս եւ ամե մարդ ցորքան ժամանակ պանդխտեալ շրջի ի վր երկրի .

Vibratio, nis . Ձգումն : արձակումն : ընկեցումն : aliàs : համաշոյգ եւ կարգաւոր ածումն աստ եւ անդ = շարժումն .

Vibro, are . Օբար ձգել, արձակել, ընկենուլ : քարձիգ առնել ի վր : զնետս արձակել, ձգել, ածել, առաքել : նետաձիգ առնել = vibrare lanceam, ճօճել, խաղացուցանել զնիզակն .

Vicarius, ii . փոխանորդ = երեսփոխան : փոխանակ : տեղապահ : vic. generalis աթոռակալ : Christi vicarius, փոխանորդ Քի : v. Papa : vicariatus, ûs, փոխանորդութիւն : երեսփոխանութիւն .

Vicatim . Ի գեղջէ ի գեօղ : ի փողոցէ ի փողոց .

Vicenarius . Քսանամեայ : քսան ամաց : քսան տարեկան : քսան ամ է որ .

Viceni, orum . Քսան .

Vicesimus . Քսաներորդ .

Vicia, æ . Կանճար, ոյ : որ է ի կեր աղաւնեաց .

Vicies . Քսան անգամ : քսանիցս = քսանիցս անգամ .

Vicinia, æ . Դրացութիւն : դրկցութիւն : շրջակայք : մերձակայք .

Vicinitas, tis . Մերձութիւն : մօտաւորութիւն : առընթերութիւն : մերձակայութիւն : հպաւորութիւն : առկայութիւն : ընթերակայութիւն .

Vicinus, a, um . Դրացի : դրկից : երդակից : aliàs, առընթեր : առընթերակայ : մերձ : մերձաւոր : հպաւոր : առկայ = ընթերկայ : եզրակից = մօտակայ : սահմանակից .

Vicis, plur. vices . Հաւասարութիւն : փոխարէն : փոխարինութիւն : կշիռն vicem reddere, զհաւասարութիւն, զփոխարէնս, զհատուցումն հատուցանել : տալ զկշիռն : v. par : vice, in vicem aquæ, փոխանակ ջրոյ : ի տեղի ջրոյ .

Alternis vicibus . փոխարէն : մի զկնի միւսոյ : փոխանակի : հետեւապս : իւրաքանչիւր ըստ իւրում կարգի : vide alterno .

Suâ vice . Ըստ իւրում կարգի = յորժամ անդ եղիցի նմա = յորժամ աւուրք յանգ եկեսցեն նմա : յորժամ անկաւոր եղիցի նմա խօսել .

Vicem suam demandare alicui . Դնել, կարգել, կացուցանել, Թողուլ, հաստատել զոք փոխանակ իւր, զփոխանորդ իւր .

Supplere vices alicujus . Լցուցանել զտեղի, զպակասութիւն որ : լինել փոխանակ որ : առնուլ զպէտս որ .

Vicem alicujus dolere . Ցաւակցել, վայել, ողբակցել զոք = վայ տալ անձին որ : ասել ցնա եղուկ եղուկ : ասել աւաղ Թշուառացելոյ անձին որ .

Unâ vice . Միանգամ : hac alterâ vice, այս երկիցս : այս միւս անգամ, յայսմ հետ : մին պատիկ = մին նուագ : մին հեղ .

Vicerex . փոխանակ, փոխանորդ, երեսփոխան արքային : pers. նայիպ .

Vicissim. փոխանակի : մի զկնի միւսոյ : փոխարէն : ուրաքանչիւր ըստ կարգի իւրում : հետեւապէս : aliàs զմիմեանս : v. g. vicissim amare, սիրել զմիմեանս, զմիեարս. սէր ունել առ միմեանս, առ իրեարս : փոխանորէն : փոխանակաւ.

Vicissitudo, inis. փոփոխմունք իրաց որք հետեւին միմեանց զկնի. շրջանք, բերումն ժամանակաց : այլայլութիւն, յեղյեղումն իրաց.

Victima, æ. Զոհ : ի : պատարագ : ողջակէզ : զենլի : vul. մատաղ.

Victito, are pane v. g. Դժուարութեամբ ճարել զհաց : ճարել զհողեպահ հացիկն : հայթայթել : քրտամբք երեսաց իւրոց ուտել զհաց իւր : կեալ հացիւ.

Victor, oris. Յաղթող : յաղթունակ : յաղթահարող : ամենայաղթ.

Victoria, æ. Յաղթութիւն : յաղթահարութիւն : պարտութիւն : յաղթանակ.

Victus, a, um. Յաղթեալ : յաղթահարեալ : պարտեալ : մատնեալ ի պարտութիւն : նուաճեալ ընդ լծով, ընդ ձեռամբ, ընդ իշխանութեամբ յաղթողին : վանեալ.

Victus, ûs. Ապրուստ : ապրելիք. կերակուր : ուտելիք : կենցաղականք : ապուր. դարման : ռոճիկ : կերակրեղէնք.

Vicus, ci. Գեօղ & գիւղ : gen. գեղջ : vici ingenere, գեղերք : գեղորայք : շէն gen. շինի : aliàs փողոց ։ հրապարակ : դուռն : իբրեւ զկաւ դռնհաց.

Videlicet. Այսինքն : որ է : զոր օրինակ.

Video, ere. Տեսանել : præt. տեսի : նայել, հայել ի : դիտել : omnia videns, ամենատես. videns, տեսող : videns Jesus, cum videret, տեսեալ Յս.

Videor, eri. Երեւիլ. Թուիլ : համարիլ : quid tibi videtur? զի արդ թուի քեզ? videbatur ire, դէմ ունէր, դէմ եդեալ էր երթալ.

Videri, bonum videri. Հաճոյ թուիլ : dat. quibus videtur, տայ որոց հաճոյ թուի նմա. որոց և կամիցի : որոց բարւոք թուի յաչս իւր.

Vidua, æ. Այրի կին : կին անայր : որոյ այրն մեռաւ.

Viduitas, tis. Այրութիւն : & անայրութիւն. si mulieris: si autem hominis, այրութիւն. անկնութիւն.

Viduo, are, spoliare v. g. urbem civibus, Զրկել զքաղաք անապատ և թափուր ի բնակչաց : դատարկացուցանել : զնա ի մարդկանէ : arborem foliis, զծառն մերկացուցանել ի տերեւաց : տերեւաթափ առնել : թափել, մերկացուցանել զտերեւս ի ծառոյ.

Viduus, i. Ամուրի այրի : անկին : որոյ մեռաւ կինն.

Viduus, viduatus, a, um. Ունայն, թափուր, մերկացեալ, դատարկ, դատարկացեալ, զուրկ, զրկեալ. ի abl.

Vieo, ere. Ուռի ճիւղ, կամ այլ ինչ ծառոյն բարակ և դիւրածալ ճիւղք կապել.

Vietus, a, um: gracilis. Բարակ : մանրիկ : ազազուն : նուաղ : թոյլ : թալկացեալ : թարշամեալ.

Vigens, tis. Հաստատուն : կայուն. անխախտ. զօրեղ : ուժգին : ուժեղ : կորովի : քաջ : անթերի.

Vigeo, ere. Հաստատուն, զօրեղ, ուժեղ կալ. զօրանալ, jam non viget lex illa, օրէնքն այն խափանեցաւ, լուծաւ, ջնջեցաւ, բնաջինջ եղեւ, ի բաց բարձաւ.

Vigesies. Քսանիցս : քսան անգամ.

Vigesimus. Քսաներորդ.

Vigil, is. Քնատ : քնահատ : անքուն. տքուն. զգօն. զարթուն : aliàs: vide vigilans.

Vigiles, um: custodia. Պահապանք : պաշտպանք : հսկեակ : դէտ. պահ : գիշերապահ : զօրականք : դռնապահ : անձնապահ թագաւորին : թիկնապահ զինուորք.

Vigilans, tis. Զգոյշ անձին իւրում. զգուշաւոր : մտադիր : ակնածու : աչքբաց : հոգածող : արթուն : հոգունակ : միշտ պատրաստ : խնամոտ միտք. որ անքուն աչամբն պահէ զ, հոգայ զն.

Vigilanter. Զգուշաբար մտադրաբար : հոգաբարձութեամբ : անքուն աչամբն.

Vigilantia, æ. Զգուշութիւն : զգուշաւորութիւն : զգուշադրութիւն : մտադրութիւն : հոգ. հոգաբարձութիւն : հոգունակութիւն : հոգացողութիւն : արթնութիւն : աչալրջութիւն : աչքբացութիւն.

Vigilia, æ. Արթնութիւն. հսկութիւն. հսկումն : քնատութիւն : տքնութիւն : անքնութիւն : արթնակացութիւն : vigilia noctis, պահ, նուագ գիշերի : nox dividebatur in quatuor vigilias, ut dies in quatuor horas : բաժանեալ էր գիշերն ի չորս պահս : զոր օրինակ տիւն ի չորս ժամս.

Vigilia festi. Նախատօն : նախատօնակ. տօնին նախընթաց օրն : վիճիլիայ. հսկումն : quia fideles noctes illas in orationes agebant insomnes, զի հաւատացեալք զայս գիշերս անքուն հանէին ի գլուխ յա-

զօթս : vigilia Paſchæ & Nativitatis Chriſti, Ջրագալուց .

Vigiliæ, arum . Պահպանք : v. vigiles : inire vigilias, կալ, տքնել ի պահու .

Vigilo, are . Հսկել : արթուն, տքուն անքուն կալ զգիշերն ողջոյն : կալ յարթնութենէ : տքնել : զգիշերն հսկմամբն հանել ի գլուխ : զքուն յաչսն ոչ առնուլ : ոչ առ զքուն աչաց կամ նինջ արտևանաց : հատանել քուն յաչաց .

Vigilare, curam habere . Հոգնքուն ակ առնէն հոգալ վա : զգուշանալ բանին : vide cura .

Viginti . Քսան .

Vigor, is . Ոյժ, ոյ : ուժգնութենէ : զօրութենէ : ուժեղութենէ : զօրեղութենէ : խստութենէ : սաստկութենէ : կորովութենէ : քաջութենէ .

Vileſco, ere . Հոնչքանալ : սարկանալ : հասանիլ առ ոչ ինչ : անարգ, խոտան լինիլ .

Vilis, le . Խոտան : նսեմ : անարգ : ոչ ինչ բան : ի բաց ընկելի : արհամարհելի : յոռի : նիւն : անարգեալ : սորուկ : գծուծ : սարկապոյն : նոճաստ : սրուպ : ընչին : անշուք : քան զինաւ անարգագոյն : փուչ : de homine : v. ignobilis .

Vilis, vilis pretii . Էժան : թևթևագին : փոքրագին : փոքու գնով, & գնոյ .

Vilitas, tis . Խոտանութենէ : անարգութենէ : փոքրութենէ : ընչութենէ : անշքութենէ : գծծութենէ : սարկութենէ : նոճաստութենէ : ցածութենէ : խոնարհութենէ : նսեմութենէ : փչութենէ : pro vilitate pretii, Էժանութենէ : գին ցած, փոքր, թևթև .

Villa, æ . Հնդարակ : գեօղ : այգի : տուն զբօսանաց : գիւղ : զբօսանատուն : արդաստան : աւան .

Villicatio, nis . Լծնաեսութենէ .

Villicor, ari : & villico, are . Լինիլ տնտես : գործարկին առնուլ ի վարձու : vul. Ենձարայ առնուլ : aliàs զբօսնուլ .

Villicus, i . Լծնաես : որ գործարկին առնու ի վարձու : հաղարապետ . մատուկարար : վերակացու գործարկին .

Villoſus, a, um . Բա-ւ : մազոտ : Բաւատ : Բաւացեալ մազով : Բաւամորթ .

Villus, animalium pili . Բմազ : տեւ . բուրդ .

Vimen, inis . Ոստ ճիւղ բարակ և ի ներքս ծալ : vimineus, ճիւղահիւս .

Vinacea, orum . Կուտ խաղողոյ : item quod gall. le marc : կնձեռն ճմլեալ խաղողոյ : vul. Թրջիկ .

Vinarius, a, um vas . Կարասն : գուբ : փայտեղէն կամ խեցեղէն մեծ անօթ յորում պահեն զգինի : cella vinaria, գինետուն : գեառնահան : vul. Հնրատնայ : taberna vinaria, պանդոկ : կրպակ : կապեղոյ . նպեւան .

Vincibilis . Յաղթելի : յաղթահարելի : պարտելի : խոնարհելի : ignorantia vincibilis, կամաւոր տգիտութենէ .

Vincio, ire . Կապել : v. ligo .

Vinco, ere . Յաղթել : dat. յաղթահարել . պարտել : հարել : մատնել ի պարտութենէ : նոճաճել ընդ նեղով, ընդ լծով և նշխանութեաբ նեղով . վանել զթշնամի .

Vincere cauſam . Յաղթել . նրաւանալ ի դատաստանին : նրաւ առնել զոք, նրաւացուցանել զնա ի դատաստանին : նրաւացուցանել նմա զկեանս ընչից v. g.

Vincere alios prudentiâ &c. Հեղաղանցել զոյլս, vel քան զոյլս խոհեմութեաբ : անցանել զամենեքումբք ի խոհեմութենէ .

Vinculum, i . Կապ : կապան : կապուճաճ . շղթայք : կալանք : գաւազդ . տուգանք : կաթնք : սաթնք : vinculum matrimonii, կապակցութենէ, շաղկապն պսակին .

Vindemia, æ . Կութ : gen. ոյ : ճռաքաղ : այգեքաղ : կթուիս այգւոյն .

Vindemiator, is . Կթող . այգեքաղ . ճռաքաղ : խաղողաքաղ .

Vindemio, are . Կթել զկութս : կթել զայգին . ճռաքաղ առնել : քաղել զկաղողս .

Vindex, icis . Վրէժխնդիր պահան նոյ ի թշնամեաց նոյ : բնականդիր պահպան : վրէժ առու : aliàs պահապան : պաշտպան : ջատագով : v. protector .

Vindicatio, nis . Վրէժ : gen. վրիժու : վրէժխնդրութենէ ; բէն վրիժուց . բնականդրութենէ : հատուցումն . պատիժ : տոյժ : տուժանք .

Vindico, are crimen . Պատժել, պատուհասել, պատուհասակոծել, դատել, դատակոծել, խրատել զոք վա : առնուլ վրէժ ի նմանէ : հատուցանել զհատուցումն, վրէժ նմա վա .

Vindicare ſe ab aliquo . Ազատել, առնել, խնդրել վրէժ անեքաւութենէ նր ի նմանէ . զբէն վրիժուց խնդրել, հանել ի : abl. հատուցանել նմա զհատուցումն նր : առնուլ զհատուցումն ի նմանէ : հատուցանել նմա զկեանս, զոխս : առնել ինձ պատ ի նմանէ : բէն հանել : բնականդիր լինել մահու՝ան . վրէժխնդիր լինել .

Vindicare aliquem à malo . Ազատել, փրկել,

փրկել, ապրեցուցանել զոք ի չարէ : vide libero .

Vindicare ſibi aliquid . Տանձն առնուլ: զկոչ ինչ ինքեան յատկացուցանել: ինչնացուցանել: ետրայուցանել : սեպհականել.

Vindicta , æ . ետքէժ : քէն : վրէժխնդրութի : քինախնդրութի : v. vindicatio .

Vinea , æ . ետյդի : gen. այգւոյ : in vinea , յայգւոջ: aliquando որթ , ոյ .

Vinetum , i . ետյդեստան : այգաւէտ եղկիր = այգիք .

Vinitor , is . ետյդեպան = այգեգործ .

Vinolentia , æ . ետըբեցութի : գինեհարութի : v. ebrietas .

Vinolentus , ti . էգինով : գինեմոլ : v. ebrius .

Vinum , i . էգինի , gen. նւոյ : inſtrum. գինուով & գինեայ : vinum novum , գինի նոր : քաղցու : vinum Turcicè dicitur , չէ թաս quod perſicum eſt , & ſignificat , aquam malam .

Viola , æ . ետմանուշակ .

Violaceus : vul. բանագոյ : ſi color eſt preſſior , մուք բանագոյ : ſi apertior , ատամանի : բաց բանագոյ .

Violatio , nis . ետպղծանութի : ſi loci ſacri , պղծութի : անարգութիւն սրբ տեղւոյն : legis , օրինազանցութի : լուծութիւն օրինաց : զանցառութի զօրինաջ : fœderis , ուխտազանցութի : pudicitiæ feminæ , բռնութի պղծութի կնոջ = բռնաբար ապականել , լկել զնա .

Violator , is . ետպղծիչ : անարգող , պղծօղ երդաց սրբոց : legis , օրինազանց : անցաւոր օրինաց : voti , ուխտադրուժ : ուխտակորոյս : անհաւատարիմ ի վրէ խոստմանց : feminæ , բռնաւոր չուն և պոռնիկ .

Violenter . ետատկապէս : ուժգին : ուժգնակի : խնամ : անհնարին = aliàs , բռնութ : բռնաբար : ուժով : բռնութէ : ի հարկէ .

Violentia , æ . բռնութի : բռնաբարութի : բռնադատութի : ուժ : ուժգնութի : սաստկութի : բռնահարութի : բռնակալութի : զրպարտութի : հարկ : հարկաւորութի : հարկադատահարութի : բռնաւորութի .

Violentus , a , um . ետատիկ : խնամ : ուժգին : զօրեղ = անհնարին : յանդուգն : աշխոյժ .

Violentus , per vim . բռնահար : բռնաւոր : հարկաւոր .

Violo , are res ſacras . պղծել : բծաւորել : աղտեղել : գարշելացուցանել : եղծել : ապականել : անարգել : խոտել : անպատուաւորել զ. amicitiam , fœdus , եղծել , քակել , քակտել , լուծանել , ապականել , ցրել , ցրուել , խախտել զբարեկամութի , զուխտն : ատել ուխտն ի բուն : անցանել , զանց առնել զուխտ : յետ դառնալ ի դաշանցն : legem , անցանել , զանց առնել զօրինաց : լուծանել , խախտել , եղծել զ. feminam , բռնանալ և նմանել ընդ կնոջ : յառնել ի վրէ նր և ուժով ապականել զնա : v. conſtupro .

Vipera , æ . իժ , gen. իժի : օձ .

Vipera ſecundùm aliquos dicitur , quaſi vi pariens , quia pulli ejus erofis matris viſceribus erumpunt , quod falſum eſt . Ըստ ոմանց ասի Vipera , եթէ թէ ուժածին , զի ձագք նր ի ծնանիլն , հեղձնեն զորովայն իւրն անդ մօրն ; բայց այն իսկ սուտ է .

Vipera ergo dicitur , quaſi vivipara , quia ſola inter ſerpentes non ova parit , ſed fœtum vivum . Յուրմէ ասի : vipera , եթէ թէ , կենդանածին , զի ի մէջ ամ օձիցն իժ միայն զձու ոչ ածէ , այլ զձագս կենդանի .

Viperinus , a , um . իժայինն : իժի : v. g. ſoboles viperina , ծնունդ իժից .

Vir , i . ետարդ : այր : gen. առն : inſtr. արամբ .

Virago , inis . ետյրասիրտ կին : որ քաջութէ նման է քաջ արանց : կին ժրաջան լուխ .

Vireo , ere : vireſco , ere . կանաչանալ : դալարիլ : կանաչութի աբձանիլ : virens , կանաչ : դալար .

Virga , æ , baculus . ցուպ : գաւազան = pro ramuſculo , շիւղ : ճիւղ : ջլոտ , virgis cædere , գան հարկանել զոք : գան հարկանել զնա : գանել : ձաղել = ձաղկել : գանս արբուցանել նմա : հարկել գանիւք : գանահոտ առնել .

Virginalis , virgineus . կուսական .

Virginitas , tis . կուսութի : անարատաւմ ծաղկի կուսութէ : ջանդ անխրամատաւ .

Virgo , inis . կոյս , gen. կուսի : plur. կոյսք : gen. կուսանց : & communius , կուսանաք : gen. կուսանաց : hoc nomine , per antonomaſiam vocatur Deipara , quia illæsâ virginitate peperit Dominum Jeſum : ետճանաչեն գերազանցաբար կոչի կոյս , զի նախնաւ զորդին Աստուծոյ ընկալաւ կուսութէ իւրով .

Virgo , ſextum Zodiaci ſignum , quod ſol ingreditur die 22. Septembris . Կոյս , վէճ ցերկրորդ կենդանակերպ , յոր մտանէ արե

գանին յաւուրն իէ սեպտեմբերի ամսոյն .

Virgula, æ. Բութ : ստեղ : virgulis distinguere, ստեղել, ստեղիւք կոճոպել.

Virgultum, i. Մորուտ, կամ ծառեղ անպտուղ.

Viridans, tis. Կանաչ : դալար.

Viridarium, ii. Պարտէզ = բուրաստան : դրախտ.

Viridis, de. Կանաչ : & կանանչ : դալար, & դալարի = է դեղնախառն կապուտ.

Viriditas, tis : viror, is. Կանաչութիւն = դալարութիւն.

Virilis, is. Արական : առնական : այրական : առնացի : ætas virilis, ab anno 30. usque ad 45. Հասակ այրութեան յամէ Լ. մինչեւ ցամս ԽԵ. animus virilis, քաջ : քաջասիրտ : քաջութիւն = կորովամտութիւն : vide generositas.

Virilitas, tis. Արիութիւն : չափահասութիւն : &c. pro sexu virili : v. sexus.

Viriliter. Քաջապէս : արիաբար : կորովաբար = զօրեղապէս : քաջութեբ.

Viritim. Ըստ գլուխ : ըստ գլխոյ : առ մի մի : յայր մի մի արծաթ : առ այր մի արծաթ : ի մարդ արծաթ մի.

Virtus, tutis : facultas rei insita. Զօրութիւն բնածին իրացն.

Virtus in genere, probitas. Առաքինութիւն : գովելի կենցաղ : բարեպաշտութիւն = vide, mores boni : virtute præditus : մարդ առաքինի : բարեպաշտ : ածապաշտ : բարի : համեստակենցաղ : պարկեշտաբարոյ : զատ եւ որոշ յամ չարէ : որ է եւ անբասրելս յամ գնացս իւր.

Virtus, donum Dei, animam inclinans ad bonum. Զօրութիւն : պարգեւ Այ եւ ունակութիւն իմն որ զհոգի յօժարեցուցանէ ի բարի.

Virtus Theologica, quæ directè & immediatè Deum respicit. Զօրութիւն Աստուածաբանական որ ուղղապէս եւ անմիջապէս հայի յԱծ : triplex est, nempe Fides. Spes, Charitas : եւ է եռեակ, այսինքն հաւատ, յոյս, սէր.

Virtutes Cardinales quatuor, nempe, Prudentia, Fortitudo, Justitia, Temperantia. Զօրութիւն կարդինալականք Դ. այսինքն, խոհեմութիւն, քաջութիւն, արդարութիւն, ժուժկալութիւն.

Virtutes, Quintus ordo Angelicæ Hierarchiæ, Զօրութիւնք երկնից : է դաս հինգերորդ կարգապետութեան հրեշտակաց.

In virtute &c. Յանուն, անուամբն, զօրութբ : հրամանաւ յի.

Virulentus, a, um. Թունաւոր : թունալից : մահաբեր : թունաւորեալ : լի թունով.

Virus. Թոյն : դեղ : մահադեղ.

Vis, gen. vis. Զօրութիւն = կարողութիւն : կորովութիւն : քաջութիւն : ուժգնութիւն : ուժ : ուժեղութիւն = զօրեղութիւն = սաստկութիւն.

Vis, violentia. Հարկ : հարկաւորութիւն = բռնութիւն : բռնադատութիւն : բռնակալութիւն = բուռն : ակամայութիւն.

Vi, per vim. Ուժով : բռնամբ : բռնաբար : բռնաւորապէս : ի հարկէ : հարկիւ : ակամայ.

Vim inferre alicui. Հարկել, հարկաւորել, բռնադատել, տագնապել, խոշտանգել, բռնաբարել, նեղել զոք cum infinit. բռնամբ ածել զնա եւ ստիպել = mihi vim intulit, բռնուն եղեւ ինձ ի նմանէ : vim inferebant ut comederet, զանէին զնա ուտել : si mulieri, ուժով, բռնամբ պղծել զկին : ըստ ուժ եղծել, ապականել, լլկել, տառապեցուցանել զնա : բռնաբար մտանել առ նա : յառնել ի վր նր եւ ապականել զնա.

sibi ipsi vim facere ..... Զանձն ստիպել, պինդ բռնել, նեղել զանձն իւր մի խօսել : սանձահարել, զսպել զինքն : զանձն իւր նուաճել : ժոյժ ունել : տիրել անձին իւրում.

Viscatus, a, um. Ճիւղ բարակ սոսնձեալ, շաղախեալ, թաթախեալ սոսնձաւ յորս թռչնոց.

Viscera, um. Աղիք, gen. եաց : փորոտիք.

Viscositas, tis. Խժոտութիւն : շիլոտութիւն = կպչունութիւն : կպչութիւն.

Viscosus, a, um. Խժոտ : շիլոտ : կպչուն : կպուն : ճարպուն.

Viscum, i : gall. guy, Ճիւղ փոքրիկ որ բուսանի յոստս ծառոց = անտերեւ է, եւ փոխանակ պտղոյն ունի հատս ինչ սպիտակ եւ մարգարտանման.

Viscus. Մսեղ : gen. տեղ = aliis սոսինձ : aliis ծողքակ.

Visibilis. Տեսանելի : երեւելի : յայտնի : երեւոյթ : ակներեւ : որ անկանի ընդ զգայ աչանոք տեսութե.

Visibiliter. Յայտնապէս : երեւթաբար : համարձակապէս : ակներեւաբար : յայտ, ակներեւ ամենեցուն.

Visio, nis. Տեսութիւն : տեսանք = հայեցումն : հայեցուած : տես : gen. ոյ = նշմարումն : տեսիլք : gen. տեսլեան.

Visio beatifica. Համարձակ, երանելի, յայտ—

յայտնագոյն, հայեցողական, դէմ յանդիման, բացօք երեսօք առնուԹիւն այ.

Viſio, apparitio. Տեսիլ: երեւումն: յայտնուԹիւն: առնելս առնանել: nocturna, գիշերային երեւմուտք: անբջական առնել: երազառնուԹիւն: շաղփաղփուԹիւն.

Viſitatio, nis. ՀԱՅՑ, այցելուԹիւն: այցաբերուԹիւն: առնս առնուԹիւն.

Viſitator, is. ՀԱՅՑԱԲԵՐՈՂ: վերատեսուչ: այցելու: այցապար: առնուչ հիւանդոյ.

Viſito, are. ՀԱՅՑ, vel այցելուԹիւն առնել, այցելու լինել հիւանդոյ: յայց երԹնել ումէք: երԹալ, գալ ի տես նր: այցել նմա: առնչաւորել.

Viſo, are: v. viſito.

Viſor, is: explorator. Լրտես: դէտ: հետայոյզ.

Viſualis, is. որ պատկանի առ ղգայարանս առնուԹիւն: առնողական: radius viſualis, շառաւիղ առնողուԹիւն: և գիծն որ յաչացդ ձգի մինչև ցառարկայ առնուԹիւն.

Viſum, i. ԵրեւակայուԹիւն: մտածական պատկերն երագին որ ի միտս տպաւորի: պատկերակերպուԹիւն մտածական.

Viſus, us: ſenſus. առնուԹիւն: առնական: ղգայարան առնուԹիւն, pro ipſo actu, առնածուԹիւն: ակնարկուԹիւն: առնուԹիւն: հայեցուածք: հայեցուած: առն: նշմարուածք: նկատուածք.

Viſus, videndi ſenſus acerrimus. ՍրատեսուԹիւն աչացդ: սրատես մարդ: աչեղ: որ սրագոյն առնանէ: obtuſus viſus, աչք հալլնալ, սոքեալ, վատեալ, նուազեալ, ծանրացեալ, պակասեալ և լուսոյ: ակնահալ: գնուն vel գծուծ առնչեամբ.

Viſum reddere. Բանալ, լուսաւորել ղաչս կուրին: տալ նմա առնանել.

Viſus, ſpecies externa. ՀԱՅՑԱՔՆՔ: երեւոյԹք: դէմք: կերպ: արտաքին ձեւն: ad viſum, in ſpeciem præclarus: վայելչատես: գեղեցկատեսիլ: վայելչագէմ: գուշակ Թանձև: առաչօք, առաչն, ըստ երեւուԹեց, արտաքին ձեւով վայելուչ.

Vita, æ. Կեան, gen. կենի: & melius, կեանք: gen. կենաց: կենդանուԹիւն: կենցաղ, ոյ: կենցաղավարուԹիւն: աւուրք կենաց մերոց: կեցուԹիւն: շունչ կենդանեաց: in hac vita, ի կեանս յայսմիկ: ի կենցաղոյս յայսմիկ: ex hac vita, յաստի կենաց: in altera vita, ի հանդերձեալում &c. այլ կեանքն: այն աշխարհ: կեանքն որ գալոց է.

Vitæ longioris. Երկայնակեաց: երկակեաց: բազմաժամանակեայ, բազմօրեայ, երկարօրեայ, երկարատև կեանքն.

Vitæ brevioris. Յանկատակեաց: սակաւօրեայ, կարճօրեայ կեանքն.

Integerrimè vitam agere. Օրհնաբար, գուԹուրս երԹ, գաւուրս կենաց երԹոց վճարել, ծախել, վարել, անցուցանել, կատարել ամպատուԹիւ: հոգւով վարել, կեալ, գնալ: բարի վարուք մարդ, որ անբասնի, անբամբաս գանձն երԹ պահէ առ ամենանսնան.

Finis vitæ. Վերջ, վախճան, սպառումն, աւարտ, կատարած, երթ, վճարք կենաց.

Vitabilis. Խուսափելի: փախչելի: և բաց մերժելի: հրաժարելի: յորմէ կարեմ ապրիլ.

Vitalis. Կենդանաբար: կենդանական: որով շնչաւորք կենան: կենդանարար մասունքն շնչաւորին են սիրտ, Թոքն, լեարդ, և ողն: ſpiritus vitales, կենսական ներք, գի կրէն գկեանս: կենսաբերք.

Vitalitas, tis. ԿենդանականուԹիւն: կենդանարարուԹիւն: կենսակրուԹիւն: կենդանական շարժումն.

Vitatio, nis. Խուսափումն, փախչումն, որոշումն, հրաժարումն, և բաց կացումն, խոյս առնուԹիւն ի: abl.

Vitellus ovi. Ձուի դեղոց.

Vitellus, vitulus. ՈրԹ մատաղ: ընջուղ.

Vitex, icis. Ծառիկ, ճիւղ բարակ և դիւրաԾալ.

Vitiatio, nis. ԱՂԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ: ապականուԹիւն: աղարտուածն: այլայլումն: խանդարումն: եղծումն: աւերումն.

Vitiator, is. ԱՂԱԿԱՆԻՉ: եղծիչ: vide corruptor.

Vitiatus, a, um. ԱՂԱԿԱՆԵԱԼ: ապականեալ: աւերեալ: խանդարեալ: այլայլեալ: եղծեալ.

Vitio, are. ԱՂԱԿԱՆԵԼ: այլայլել: եղծել: աւերել: աղարտել: խանդարել: vide corrumpo.

Vitioſè. Զարատար: վատԹարատաբար: ծռաբար: Թերապար.

Vitioſitas, tis. ԱՂԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ: ԹերուԹիւն: վատԹարուԹիւն: ծռուԹիւն: եղծուԹիւն.

Vitioſus, de homine. ԱՂՄԲԱՐԻՇ: անօրէն: անիրաւ: վատԹար: չար: չարաբարո: ծուռ: մոլեկան: ախտաւոր: ախտաժէտ: ախտուռնակ: ախտացեալ այս այս մոլուԹեբ.

Vitioſus, a, um de aliis. ԱՂԱԿԱՏԱՐ: Թերի: պակաս: նուազ: ձի արատաւոր.

Vitis, is. ձաղկի: gen. այգւոյ: որթ որ է խաղողի թուփ: vul. մէվ.

Vitium, ii. պակասութիւն: մոլութիւն: ախտ հոգւոյն: ախտակրութիւն: յոռութիւն: վատթարութիւն: արատ: արատաւորութիւն: այպ.

Vito, are. խոյսիլ, հրաժարիլ, խոտորիլ, ի բաց կալ, հեռանալ, մեկնիլ, որոշիլ, մերժիլ, վախչիլ, խոյս տալ, խուսափիլ, զգուշանալ, անձնապահ լինել ի: abl.

Vitrarius, ii. ձաղկեղործ: ապակեղէն: vul. ջամկաթօղ.

Vitrea, orum. ձաղկեղէնք.

Vitreus, a, um. ձաղկեղէն: ապակեայ: vitreis laminis feneſtras munire, զպատուհանս յօրինել, ամրացուցանել, կալել ապակեաւ: vul. ջամկակալել.

Vitricus, ci. խորթ հայր: մօր նմոյ միւս այրն.

Vitrum, i. ձաղկի: gen. ւոյ: vul. ջինայ: vitrum, vitrea lamina, vul. չէշմայ: ջամ: pro ſcypho, ապակեղէն ըմպանակ: ջինայ: vitri officina, ապակետուն.

Vitta, æ. լար.

Vitula, æ. Երինջ: gen. երնջոյ: էգ որթուկ.

Vitulus, i. ՌՈՒԹ, gen. ու: որթ մատաղ: vul. որթուկ: ղոչաքակ: vitulina caro, որթուխս.

Vituperabilis. ձղեհամարհելի: հատանելի առ ոչ ինչ: անարգ: անարգելի: խոտան: խոտելի: քամահելի: ոչ ինչ բան.

Vituperatio, nis. արհամարհութիւն: արհամարհանք: անարգութիւն: անարգանք: քամահութիւն: պարսաւանք: նախատինք.

Vituperator, is. ձղեհամարհող: արհամարհօղ: անարգող: քամահօղ.

Vitupero, are. ձղեհամարհել: անառնս առնել: անդոնել: այպանել: քամահել: հատանել առ ոչ ինչ: պարսաւել: անարգել: նախատել.

Vivacitas, tis. ՌԺ: ուժգնութիւն: ուժեղութիւն: զօրեղութիւն: հորովութիւն: արագաստութիւն: եռանդն սրտի: երիտասարդական հասակի ուժգնութիւն: հրեղէն բնութիւն: aliàs, երկարութիւն կենաց: բաղմամեայ կեանքն.

Vivarium, ii. Ընդարան: պահարան ձկանց: ձաղաղան ուր ձկունս պահեն.

Vivax, cis. Երկարակեաց: երկարօրեայ: բաղմամեայ: երկարատև.

Viverra, æ: gall. furet. ձղնի վայրի, զորվարժեն յորս աղուէսուց.

Vividus, a, um. քաջ: քաջասիրտ: ուժեղ: զօրեղ: հորովի.

Vivifico, are. Կենդանի առնել: կեցուցանել: կենդանացուցանել: կենագործ առնել: ապրեցուցանել.

Vivificus, vivificans. Կենարար: կենսարար: կեցուցիչ: կենդանարար: կենսատու: կենդանագործ: կենաբեր: կենդանացուցիչ.

Vivo, ere. Կենալ: præt. կեցի: vive, կեաց: վարել, անցուցանել, ծախել զկեանս: կենցաղավարել: ապրիլ: դնալ: ի մարմնի կալ: կենդանի լինել.

Vivere longo tempore. Կենալ զերկար աւուրս, երկայնօրէն: երկայնակեաց լինել: pauco tempore, սակաւակեաց, կարճօրեայ լինել.

Vivus, vivens. Կենդանի: ընչաւոր: կենցաղական.

Vix. Հազիւ: դեռ: հազիւ հազ: vix natus, դեռածին: vix ea dixerat cum ..... այն ինչ նոր բանք ի բերան էին, դեռ ոչ և էր կատարեալ զբան նոր միոչ .... զոյգ ընդ բանին ընդ այնմիկ: միոչ դեռ զայն խօսէր: յայն բան.

V L

VLcero, are: խոցել: վիրաւորել: քերել: վէրս ի վէր դնել.

Vlceroſus. խոցոտեալ: խոցոտեալ: վիրաւորեալ: վարակեալ ցաւօք: թարախեալ մարմին: հիղուճակ.

Vlciſcor, ci. ձղռնուլ զվրէժ, զհատուցումն ի թշնամեաց: խնդրել զվրէժ ի նմանէ: զբէն վրիժուց խնդրել ի: հատուցանել նմ զհատուցումն, զվրէժ: վրէժ խնդիր լինել: վրէժխնդրութիւն առնել.

Vlcus: eris. խոց: վէր: հարուած: հեղ և խաղաւարտ.

Vliginoſus, a, um. խոնաւ տեղի: տամուկ: տամկացեալ: խոնաւուտ և մօտ տեղի: գէջ:

Vligo, inis. խոնաւութիւն: տամկութիւն: գէջութիւն.

Vllus, a, um: fine negat. ՌՔ: մի: ոճն: v. aliquis: cum negatione, ոչ ոք: v. nullus.

Vlmus, i. Եղեւակի ծառ: hoc eſt, culicum arbor.

Vlna, æ. Հարկ: չափ: vul. գաղ: & արշուն: ſi falſa, չափ և չափ: չափ մեծ կամ փոքր: չափ նենգութիւն.

Vlnæ, arum. Հարկ: գոգ: ծոց: բաղուկ: accipere in ulnas ſuas, ընկալնուլ ի գիրկս

դիրկս ետ : դիրկս արկանել : dat.

Vlterior, is. Անդրագոյն : անդր քան զծով : յայն կոյս ծովու.

Vlteriùs. Հեռագոյն։ անդր քան զ. յայն կոյս.

Vltimò. Վերջին : ի վերջն : վերջնում : հուսկ յետոյ : ի վախճանի : յաւարտ.

Vltimùm. Զայս յետին անգամ.

Vltimus, a, um. Վերջին : յետին : յետնագոյն : յետագոյն : հուսկ յետոյ քան զամենեսեան : tempus ultimum, terra ultima, հեռագոյն, հեռաւորագոյն ժամանակն, երկիրն.

Vltio, nis. Վրէժ : վրէժխնդրութիւն : քինախնդրութիւն : հատուցումն : քէն վրիժուց : վրէժառութիւն.

Vltor, is. Վրէժխնդիր : քինախնդիր : վրէժառու.

Vltrà. Յայն կոյս : յայն կողմն գետոյն : v. g. անդր քան զգետն : ultra modum, առաւել, արտաքս քան զչափ : անհնարին : ultra quam oportebat, քան զորչափ պարտ էր.

Vltrò, spontè. Ինքնին : իւրովին : կամաւ : ինքնայօժար կամօք։ սրտիւմտօք : ինքն իւրովի : ինքնակամ յօժարութբ : առանց ժեալ սրտիւ.

Vltrò citròque. Յայս կոյս յայն կոյս : աստ և անդ : աստի և անտի.

Vltroneus, a, um. Յօժարամիտ : կամայօժար : ինքնայօժար կամօք : անբռնադատ : մատուցեալ.

Vltus, a, um. Որոյ խնդրեցին զվրէժ : որ ոչ մնաց անպատիժ, անվրէժ.

Vlula, æ. Գիշերահաւ : բու : հաւպատիր.

Vlulatus, ûs. Գոռացումն։ ոռնացումն : գոչիւն : մռնչիւն : կականն : աղաղակ : գոյժ : ճիչ : ձայն ճչանաց.

Vlulo, are. Ոռնալ : գոռալ : մռնչել : ճանչել : գոչել : կականս բառնալ : կոծկոծնալ : կղկնծկալ։ կծկալ։ ճռնչել : ճիչ հանել.

V M

VMbella, æ. Հովանոցիկ : արեւախափան, անձրեւախափան ծածկոյթ գլխոյն.

Vmbilicus, ci. Պորտ, ի : dicitur pro meditullio, պորտ քաղաքին : umbilicus ovi, ձուին պորտն, բոյսն : gall. le germe.

Vmbra, æ. Հովանի : շուք : ստուեր : pro specie, v. g. rei illius ne umbra quidem remanet : ստուեր : երեւոյթք : նշան : հետք : իրին այնորիկ ոչ մնաց և ինքնին ստուերն : անհետ է : in umbra sedere, ընդ հովանեաւ, ընդ ծառովն նստել.

Vmbræ, arum : spectra. Ուրուականք : առասպելք ինչ : դիւական երեւմունք : ցնորք : գիշերային տեսիլն դիւաց : ցնորք անմտերհք խոժոռադէմք.

Vmbraculum, i. Հովանոց, հովանաւոր տեղի : հովանոցիկ : հովանի.

Vmbratilis exercitatio. Ուսանձն մտաց կրթութիւն.

Vmbro, are. Հովանի լինել, հովանի ունել ի վր : հովանեաւ ծածկել : հովանի առնել ումեք : հովանաւորել : զհովանի ածել, տարածել.

Vmbrosus, a, um. Հովանաւոր։ հովանուտ : ստուերական : ծառն թաւ, անտառախիտ : խուռն և թանձրախիտք ոստքն.

V N

VNà : cum : simul. Ընդ : զոյգ ընդ : v. cum ; ի միասին : միատեղ : համօրէն : համանգամայն : միահաղոյն.

Vnanimis, unanimus. Միաբան : միաշունչ : միաձայն : համաձայն։ համաշունչ : համախոհ : միախորհուրդ : համամիտ : համախորհուրդ : համակամ : միակամ : կամակից.

Vnanimitas, tis. Միաբանութիւն : համաձայնութիւն : համախոհութիւն։ համամտութիւն : կամակցութիւն : &c.

Vnanimiter. Ի մի ձայն : ի մի բերան : որպէս ի միոջէ բերանոյ։ միախոհաբար : միով շնչով, և բերանով : համահամուռ։ միամուռ : համօրէն : միահաղոյն : միաբանութբ &c.

Vncia, æ : duodecima pars libræ. Ունկի : դրհամ, & տրամ, & դրամ։ Օնսեայ : է մասն երկոտասաներորդ լտեր միոյ.

Vncinatus, & uncus, a, um. Կոր : կեռ : կեռեալ : uncis unguibus, կորամագիլ : unco rostro, կորակտուց : կեռակտուց.

Vncinus, i. Ճանկ : կեռ.

Vnctio, nis. Օծումն : օծութիւն : օծելութիւն.

Extrema unctio : Ecclesiæ Sacramentum, conferendum graviter ægrotantibus, tùm viris tùm mulieribus. Վերջին օծումն : է մի խորհուրդ սրբոյ եկեղեցւոյ զոր պարտ է պաշտել վտանգաւորապէս հիւանդացելոց թէ արանց թէ կանանց.

Vn-

Vnctus, a, um. Օծեալ: օծանեալ. իւ_ղեալ: dicitur per Antonomasiam de Christo, quem Deus per unionem hypostaticam unxit in regem & in Sacerdotem in æternum: զե_ բաղմանշաբար ասի զՔէ զոր ի ձեռն ան_ձնաւորական միաւորութեան հայր ԱԾ եօծ զթագաւոր և քահանայ յաւիտեան.

Vnda, æ. Ծուփ: ալիք.

Vnde. Ուստի: ուստեք: aliquando, ընդ էր? վա՞ էր? որոյ յաղագս: վա՞ այսորիկ.

Vndecentum. Իննսուն և ինն.

Vndecies. Մետասան անգամ: մետա_սաներս: տասն և մի անգամ.

Vndecim. Մետասանք: տասնմէկ.

Vndecimus. Մետասաներորդ.

Vndecunque, undelibet. Յոր ուստեքէ և իցէ: յոր կողմանէ և իցէ.

Vnde nonaginta. Ութսուն և ինն.

Vnde viginti. Տասն և ինն: unde vigesimus, ինն և տասներորդ.

Vndique. Յամ ուստեքէ: յամ կողմա_նէ: յամ կողմանց.

Vndosus. Բազմածուփ: յորդահոս.

Vndulatus, a, um. Որ օձաձև կամ ալե-ացնման դարձուածս ունի ի վեր ի վայր: բրդոտ.

Vngo, ere. Օծել: præt. օծի: օծանել: իւղել.

Vnguentarius, ii. Իւղավար: իւղա_գործ: իւղեփեաց.

Vnguentum, i. Իւղ, & եղ, & եւղ: gen. իւղոյ: խունկ: ծխանելիք: aliquando սպե-ղանի, vul. մելհեմ.

Vnguiculus, i. Եղնկիկ: à teneris unguiculis, ի մանկութէ.

Vnguis, is. Եղունկն, & եղունգն: & ըղունգն: gen. եղնկան: plur. եղնգունք: bovis, equi &c. պճեղն: կճղակ: թաթ. սմբակ: equi vul. տուլախ: avium, ճանկ, & ջանկ: մագիլ: ճիրանք: ungues resecare, զեղնգունս սքել, փոքրել: հատանել: հար-թել. կտրել: res ad unguem perfecta, բան_անթերի: կատարեալ: գեղեցկահիւս.

Nè latum quidem unguem discedere à via. Բնաւ ոչ խոտորել ի շաւղէ և ոչ եղ-ունգն մի.

Vngula, æ. Պճեղն: կճղակ: թաթ: findens ungulam, Թաթահերձ: կճղակաբաշխ: ungulas habens, պճեղնաւոր: կճղակաւոր: թաթաւոր.

Vnicè. Միայն: և եթ: pro, singulariter, յատկապէս: յատուկ ինչ կերպիւ: գեր քան զամ: մանաւանդապէս.

Vnicolor. Միագոյն.

Vnicornis. Միեղջերու: gen. միեղջեր_ուի: մի եղջիւր: gen. միեղջեր.

Vnicus, a, um. Մի: միայն: միակ: միայնակ: միակ: մի և եթ. անզոյգ: ան_ընկեր: որ զայլ ոք ոչ ունի զոյգ ինքեան.

Filius unicus. Որդի միածին: միամօր որդի մօր իւրոյ: միամօր աղջիկ.

Vniformis, is. Միաձև: միակերպ: հա_մաձև. համեմատ: համակերպ: նման մի_մեանց: համաձայն. հաւասար: հանգէտ: հանգոյն: քատակ: համանման.

Vniformitas, tis. Նմանութիւն: միակեր_պութիւն: համեմատութիւն: համանմանու_թիւն: համաձայնութիւն: հաւասարութիւն.

Vniformiter. Համաձայնապէս: համեմա-տաբար: նմանապէս: նոյն կերպիւ: միա_կերպ.

Vnigenâ, æ. Միայն: միակ: անզոյգ ի տեսակի իւրում.

Vnio, nis: concordia. Միաբանութիւն: համաձայնութիւն: համախոհութիւն: համամ-տութիւն: միաշնչութիւն: համակամութիւն: մի-սիրտ և մի հոգի.

Vnio, in phys. Միաւորութիւն: կցութիւն: զուգակցութիւն: շաղկապութիւն: կապակցու-թիւն: non verò, միացումն, ut minùs rectè Armenii.

Vnio hypostatica duarum naturarum, Divinæ & Humanæ, in una verbi Persona. Ան_ձնաւորական միաւորութիւն բնութեանց եր_կուց Աստուածայնոյ և մարդկայնոյ ի մի և նոյն անձն բանին.

Vnio, margarita. Մարգարիտ.

Vnio, ire. Միաւորել: կցել: զուգել: զուգակցել: շաղկապել: ծակցել: յօդել: ագուցանել: բաղադրուցել. non verò, մի_ացուցանել, ut plerumque Armenii.

Vnipes, edis. Միոտանի.

Vnitas, tis. Միութիւն: միայնութիւն: unitas numerica, թուական: specifica, տեսա-կական: generica, սեռական.

Vnitus, a, um. Միաւորեալ: զուգեալ: շաղկապեալ: բաղադրեալ: non verò, միացե-ալ: ut parum orthodoxè Armenii.

Vniversalis, is. Ընդհանուր: ընդհա_նրական: հասարակ: հասարակաց: հասա_րակական: Synodus universalis, ժողով ընդ-հանուր. տիեզերական: տիեզերածաւալ: տիեզերագումար.

Vniversè, in universum. Հասարակապէս: հասարակօրէն: առ հասարակ: ընդհան_րապէս: բոլորովին: համօրէն.

Vniversitas, tis: collectio omnium. Բովան_դակութիւն: ընդհանրութիւն: բոլորութիւն:

հա_

հասարակութիւն : հաւասարողութիւն իրաց բազմաց .

Vniverſitas , academia . ՀԱՍԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ . կրթարան : վարժարան : ուսումնարան .

Vniverſus , a , um : totus . ԱՄԵՆ : ողջ : ամբողջ : անձնիւր : universus orbis , երկիրս աշխարհս . բոլոր . բովանդակ , ընդ հանուր աշխարհ : ոլորտ երկրի : ոլորտ տիեզերաց : տիեզերք : id eſt carens terminis .

Vniverſi , omnes . ԱՄԵՆՔԵԱՆ : հաւասարք : բնաւք : հանուրք : v. omnis .

Vnivocatio , nis . ԲԱՌԻՆ ՄԻԱԴԻՄՈՒԹԻՒ : ՄԻԱՆՇԱՆԱԿՈՒԹԻՒ : հաւանձայնութիւն .

Vnivocè . ՄԻԱԴԻՄՈՒԹԵԲ : միաղանութեամբ : նոյն կերպիւ .

Vnivocus , a , um . ՄԻԱԴԻՄ : միաղանուն : բազմանուանական : որ ունի զմի և զնոյն նշանակութիւն .

Vnoculus , i . ՄԻԱԿԻՆ , & միականի : միակն : կոյր միով աչօքն : միականի .

Vnquam , ſine negat. ԵՐԲԷՔ .

Vnus , a , um . ՄԻ , gen. միոյ : մեկ : dat. միոջ : & միում : unius naturæ , բնութենական &c. unius generis , միատեսակ : unius diei , միօրեայ .

Vnuſquiſque . ԱՄԵՆ ՈՔ : իւրաքանչիւր : իւրաքանչիւր ոք : դուք իւրաքանչիւր , vel իւրաքանչիւր ոք ի ձէնջ : unicuique , իւրաքանչիւր ումեք .

V O

VOcabularium , ii . ԲԱՌԳԻՐՔ .

Vocabulum . ԲԱՌ : խօսք : անուն .

Vocalis , le . ՁԵԾԱՁԱՅՆ : ձայնաւոր : ձայնաւորս .

Vocalis littera . ՁԱՅՆԱՒՈՐ ԴԻՐՆ .

Vocatio , nis ad judicem . ԿՈՉ , կոչումն , բողոք , բողոքումն առ դատաւորն .

Vocatio divina . ԿՈՉՈՒՄՆ : հրաւիրումն : ներքնային ձայնն այն որ զմեզ ածէ , շարժէ , զարթուցանէ , հրաւիրէ ի բարի : աղդումն , ձայն աղդմանն հոգւոյն սրբոյ .

Vocativus caſus . ԿՈՉԱԿԱՆ ՀՈԼՈՎՆ .

Vocatus , a , um . ԿՈՉԵԱԼ : անուանեալ : անձնանակոչեալ : ասեալ : յորջորջեալ .

Vocatus , ûs , ut vocatio .

Vociferatio , nis . ԱՂԱՂԱԿ : աստիճն և բարձր ձայն : մեծաձայն ձայն : vide clamor .

Vocifero , are : & vociferor , ari . ԱՂԱՂԱԿԵԼ ի բարձր ձայն : վայրաբար աղաղակս բառնալ : մեծաձայն վայելել : vide clamo .

Vocito , are : ut voco .

Voco , are nomine aliquo . ԱՆՈՒԱՆԵԼ : կոչել : ասել : անուանակոչել : յորջորջել : անուն դնել նմա , vel ի վր նը .

Vocare , accerſere . ԿՈՉԵԼ : հրաւիրել : կանչել .

Vocare ad cænam . ԿՈՉԵԼ , հրաւիրել զոք ի հաց , ի կոչունս , ի ճաշ : յընթրիս .

Vocari in dubium . ԼԻՆԵԼ անստոյգ , անհաւաստի : ընդ կարծեօք լինել .

Vocula , æ : vox exilis . ՁԱՅՆ ՆՈՒՐԲ , բարակ , աղօտ , նուազ : aliàs բառիկ : բառն փոքրիկ .

Vola , æ : palma manûs . ԱՂՓ ՁԵՌՆ : դաստակ ձեռն : ծափ : կայթ : թաթ ձեռն .

Volaticus , volatilis . ԹՌՉԵՒ : ԹՌՉՈՒՆ : անհաստատաւոր : անկայուն : դիւրաթռիչ : յեղափոխուկ : ծանծաղամիտ : փուխսուն : յեղյեղուն . մտօք շրջակաց .

Volatura , volatus avium . ԹՌՉՈՒՄՆ . ԹՌԻՉ : ԹՌՈՒՄՆ : սլացուածն .

Volito , are . ԹՌՉԵԼ : ԹՌՉՏԱԼ .

Volo , are . ԹՌՉԵԼ : ԹՌԻԼ : ԹՌՆԵԼ : præt. ԹՌԵԱՅ : սլանալ : ԹՌՈՒՑԱԼ & ԹՌԵԱԼ վերանալ յօդս : celeriter volans , արագաթռիչ .

Volo , velle . ԼՍԱՒԼ : կամենալ : vul. ուզել : ուզենալ : կամ է ինձ : ցանկանալ : խնդրել : պահանջել .

Velit , nolit . ԹԷ կամիցի , ԹԷ ոչ կամիցի : կամաւ կամ ԹԷ ակամայ : ի հարկէ : velim , quæſo , աղաչեմ զքեզ : խնդրեմ ի քէն : մի սիրտդ ձեզ : արա ինձ սէր . vul. ած սիրես .

Quid ſibi vult ? ՕՐԻՆՉ ՆՇԱՆԱԿԻ ? զի է զի ? զինչ կամի ասել .

Volones , um : voluntarii in bello . ԿԱՄԱԿԱՒ , արագ , ինքնակ զինուորք .

Volubilis , e : inconſtans . փոխոխական : v. volaticus : aliàs qui facilè voluitur : դիւրաշարժ : դիւրաթռչուն : դիւրաշրջելի .

Volubilis , de oratore . ԴԻՒՐԱԽՕՍ : ճարտասան : յորդախօս : կորովաբան : ճարտասանաբան : ճոռոմաբան .

Volubilitas , tis . ԴԻՒՐԱՇԱՐԺՈՒԹԻՒ : դիւրաշարժելութիւն : դիւրաթռչունութիւն : դիւրաշրջելութիւն .

Volubilitas linguæ . ԴԻՒՐԱԽՕՍՈՒԹԻՒ : ճոխաբանութիւն : յորդաբանութիւն : կորովաբանութիւն . ճարտասանաբանութիւն .

Volubiliter . ԱՂՎԱՂԱԿԻ : v. celeriter .

Volucer , & volucris , is . ԹՌՉՈՒՆ : v. avis .

Volucris , e . ԱՂՎԱՂԱԿԱՅ : ձայն : արագ : փայլ :

փոյթ : փութագնաց : փութաջայլ : արագընթաց .

Volumen, inis : gyrus. Շրջանք : պտոյտ : դարձուած : ծիր : ծուռ.

Volumen, liber. Մատեան : gen. մատենի : հատոր : գիրք ստուար.

Voluntariè. Կամաւ : կամաւորապէս : կամովին : կամակար մտօք : ինքնայօժար կամօք : յօժարաբար : յօժարութեամբ սրտի : սրտի մտօք : լիով հաւանութեամբ կամաց : անխռով մտօք : անխռովելի սրտիւ : հաճոյապէս.

Voluntarius, a, um. Կամաւոր : անբռնաւոր : ազատահարկ : կամայօժար.

Voluntas, tis. Կամ : կամք : կամեցողութիւն : զօրութիւն կամաց : aliàs դիտաւորութիւն : v. intentio.

Volvo, ere. Գլորել, տապալել, տապալեցուցանել, թաւալել, թաւալեցուցանել : գլորել, գլել, գլորեցուցանել զգեմ : գեղգեղել : ab alto volui in præceps, անդադար հոլովմամբքն գլել : զեմ հատեալ ի լեռնէ սաստիկ որոտմամբ վայրաբերել, թաւալել ի բարձանց ի վայր : թաւալ թաւալ հոսել ի վերուստ ի վայր՝ հոսել զառիվայր լերինն.

Voluere animo. Ի միտ ածել : ածել զմտաւ : ի մտի խուզել : խորհել : մտախոհ լինել : զգայնել ի սրտի թէ զի արդիւնանայցէ.

Voluptas, tis. Հեշտութիւն : փափկութիւն : հրճուանս : հրճուանք : զուարճութիւն : զբօսանք : հեշտալից աշխարհի : in malum, չար ցանկութիւն : անառակութիւն : &c.

Voluptuarius, voluptuosus. Հեշտալի : զուարճալի : ուրախարար : հեշտարար : հրճուալի : բերկրական : զմայլական.

Voluptuosè. Զուարճապէս : հեշտաբար : հրճուաբար : փափկաբար : aliàs, v. libidinosè.

Voluptuosus, a, um. Հեշտալի : ut voluptuarius : aliàs ցանկասէր : փափկասէր : հեշտասէր : մարմնապաշտ : v. libidinosus.

Volutabrum, i. Տիղմն : տղմային տեղի : vul. ճնճիմայ.

Volutatim. Գլոր գլոր : թաւալ թաւալ : տապալ տապալ : հոլով հոլով.

Volutatio, nis. Գլորումն : թաւալումն : տապալումն : հոլովումն.

Voluto, are. Գլորել : v. volvo.

Vomer, is : & vomis, eris. Խոփ : է երկաթ հաստ եւ սուր որ պատառէ, հերձէ զհողն.

Vomica, æ. Ներքին թարախեալ : վէրն խղխայթեալ, շարաւեալ.

Vomitio, vomitus, ûs. Փսխած : փսխումն : մատնամուխ զզուանք : concitare vomitionem, փսխեցուցանել : յետ դարձուցանել.

Vomito : are : v. vomo.

Vomitorius, a, um. Փսխողական դեղ : փսխեցուցիչ.

Vomitus, ûs : v. vomitio.

Vomo, ere. Փսխել, հեղուլ ի բերանոյ · զեր բերել, թափել զգինին : ժայթքել : զսեղլորդն արտաքս մղել : սերտ յետ դարձուցանել.

Voracitas, tis. Որկորամոլութիւն : v. gula.

Voraginosus, a, um. Ընդընդային : անդնդական : անդնդապատոյտ : յորձապատոյտ · յորձապտտեալ : յորձանուտ : ծովածաւալ : խորախոր : խորավիհ.

Vorago, inis. Ընդունդք : խորխորատ : խորափիտ : վիհ : սանդարամետք անդունդք : անհագին բերանաբացութիւն : յորձանք, պտոյտք, պտտանք ջրոյն.

Vorax, cis. Որկորամոլ : շատակեր : v. gulosus : de animalibus, գազան գիշակեր : գիշախանձ : անյագուրդ : մարդակեր : մարդակուլ.

Voro, are. Ընդգահ ուտել : անյագ ուտել : կլանել : կուլ տալ : զինքն հեղուլ ի մէջ կերակրոց : v. devoro.

Vortex, icis. Յորձապտոյտ ջուրն : յորձապտտեալ : յորձանուտ.

Vos. Դուք : gen. ձեր : acc. զձեզ : à vobis ի ձէնջ, vel ձեզէն : instr. ձեօք : in vobis ի ձեզ.

Votivus, a, um. Նուիրադրեալ, ընծայեալ Այ : անուանեալ, ուխտեալ, նուիրեալ, խոստացեալ Այ.

Votum, i : promissio deliberata Deo facta, de meliori bono & possibili. Ուխտ, ի : ուխտադրութիւն : ուխտակրութիւն : որով գիտութեամբ եւ ինքնայօժար կամօք խոստանամք Այ տանել զբան ինչ հնարաւոր եւ լաւագոյն : votum adimplere, զուխտն կատարել, հատուցանել, առնուլ : կալ յուխտի իւրում : հաւատարիմ լինել ի մէջ իւրոյ ուխտի · votum violare, զուխտն ապականել, եղծել, ցրել, ցրուել, քակել, քակտել : զուխտիւ անցանել, զանց առնել : ստել ուխտի իւրում : ուխտադրուժ, ուխտազանց լինել.

Votum, desiderium. Կամք : ցանկութիւն : փափաք : իղձ : հաճոյք սրտի : &c.

Votus, a, um : v. votivus.

Vovco, ere. ՈՒխտել ուխտն՝ ԱՀՅ: ուխտել ԱՀՅ յառնել զբան ինչ: պուխտն առնել, դնել, կրել: ուխտադրուԹԻՒ խոստանալ ԱՀՅ, յանձն առնուլ: vovens, ուխտաւոր: ուխտադիր.

Vovere caput pro .... Օինքն, զկնեանս, զանձն նուր մատնել, ծախել վՒ: զանձն նուր դնել ի վՒ: պարտանոց մատուցանել վՒ: անձնամատոյց, անձնանախատ լինել վՒ.

Vox, vocis. Ձայն, ի: բարբառ: contenta vox, վերսասաստիկ, բարձր ձայն: վերսախաղ: contenta voce, ի բարձր ձայն: մեծաձայն: ի սաստիկ ձայն: demiſſa voce, ցած, բարտակ, նուրբ ձայնիւ նեղբնտախաղ.

Vox, verbum. Բառ: անուն: խօսք.

V P

VPilio, nis. Հոլիւ ոչխարաց: խաշնարած.

Vpupa, æ. Ոպոպ: & յոպոպ: հօտապնակ.

V R

VRbanê. Ձամեստաբար: համեստաբարոյաբար: ազատաբար: վայելչաբար: մարդավարուԹԵ: առատապով: vul. մարնցԷԹով, Թաւալով.

Vrbanitas, tis. ՁամեստուԹիւն: համեստաբարոյուԹիւն: ազատաբարոյուԹիւն: մարդավարուԹիւն: վայելչաբարոյուԹիւն: vul. առատ: մարնցԷԹ: Թաւալայ.

Vrbanus, i. Ձամեստաբարոյ: ազատաբարոյ: համեստ: մարդավար: vul. մարնցԷԹով, Թաւալով մարդ.

Vrbs, is. Քաղաք: ſi primaria, մայրաքաղաք: գլխաւոր քաղաք: արքայանիստ: պայԹախտ.

Vrceolus, urceus, i. Խեցեղէն ամանիկ: տակառիկ: պարպուտ: սափորիկ.

Vredo, & urigo, inis. ԽոշտանգահարուԹիւն: խորշակ մառախլապատառն որ գիտուս և զտուներս այրէ: uredine percuſſus, խարուկ: խորշակահար.

Vrgeo, ere. Ձարկն առնել զոք: նեղել: բռնադատել: խոշտանգել: յոյժ ճղճիմ պահանջել: ձանձրացուցանել: պնդել: urgens ratio, բան զօրաւոր: զօրագոյն: յաղԹող: բռնադատ: պղտու և հաստու: առանց պատասխանի տալոյ.

Tempus, periculum urget. Ժամանակն սակաւ է, պաշարէ զնա: և վՒ կայ: վՒ ՃեպՒոյն վտանգի.

Vrina, æ. ՄԷզ: gen. միզի: ձեռ: ցԷԹ. զուր: urinæ anguſtia, միզադժուարուԹիւն: urinam reddere, միզել: ՀուՒել: vul. ձեռն զուր հասուցանել.

Vrinor, ari. Լողալ ի նեղբոյ զբոյ: զբոյ առակն ՀուՒնչ երԹալ.

Vrinum, i: ovum ſterile. Ձու անպտուղ: ձու աննուր.

Vrna, æ. ԱյտիսՒ: փառզ: item մոխրամանն, ուր պահէին զմոխիրս մեռելոց.

Vro, ere. ԱՀՅել: հնողել: փառել: բոցբոցել: բոցակիզել: հրացուցանել: խարնել: հրդեհել: խանձել: խանձեցուցանել: խանձառել: խորշակահարել: urens ventus &c. հողմն տօԹապին, տապախառն, խորշակահար.

Vrſa, & urſus. ԱրջՒ: gen. զոյ & զու: urſi catulus, կորնուն արջոյ: urſinus, արջային: արջակաձ: urſa major, quæ & Helice, & plauſtrum dicitur: արջ մեծ: կառն երկնային առ հիւսիս բեւեռն.

Vrſa minor, ceu Cynoſura, quæ in ultima cauda habet ſtellam polarem. ԱրջՒ փոքրիկ որ ի ծայրն պըտուն նուրոյ ունի զբեւեռային աստղն.

Vrtica, æ. ԱՀղինջ: դժնիկ: gen. դժնկի: փոխանակ դժնկի մուրտ ելցի: Iſai. 55. Turc. խնկիան օդի.

Vrus, i: bubalus. Եզոմէզ: գոմէշ: v. bubalus.

V S

VSitatê. Լսովրաբար: կարգաւ որպՒ: յաձախակի: յոյժակի: բազմից: յաձախօրէն: ըստ կարգի և սովորուԹԵ.

Vſitatus, a, um. Լսովրական: կարգաւոր: յաձախագոյն: հանապազորդ.

Vſpiam, alicubi. ՈւրԷք ուրԷք: և ուրեմն ուրԷք.

Vſquam, aliquando. ԵրբԷք: երբեմն.

Vſque ad ..... ՄինչեւՒ cum ի, vel յ: vel ց: v. g. uſque ad mortem, մինչեւՒ ի մահ: uſque ad cælos, մինչեւՒ յերկինս: uſque modo, մինչեւՒ ցայս ժամ: uſque ad collum, վզով ՀաՒ: uſque ad ſanguinem, արեամբ ՀաՒ.

Vſque, pro ſemper. Միշտ: հանապազ.

Vſque adeò, ita, ut. ԱՀՅնքան: այն ՀաՒ.

Vſquedum, donec. ՄինչեւՒ: մինչ.

Vſquequaque: undique. ՅամՒ կողմանէ:

յամ ուստեքէ : item, ubique, յամ ուրեք : յամ տեղիս : item, semper : միշտ : յամ ժամանակի : յորժամ և իցէ : երբ և իցէ : յորում և իցէ ժամանակի .

Vsquequo ? Մինչև յերբ ? ցերբ ? մինչև երբեք ? item pro donec , մինչ : մինչև .

Vstio, nis. Այրումն : կիզումն : խանձումն : վառումն : v. combustio .

Vstus, ustulatus, a. um. Այրեալ . այրած : խանձեալ : խանձատեալ : խարեալ : խարշեալ : խարշատեալ .

Vsualis, usuarius. Սովորական . հանապազորդ . կարգաւոր : որով վարիմք , զոր ի կիր արկանեմք հանապազ .

Vsucapio, ere : rem aliquam continuatione possessionis, ceu, ut ajunt jure præscriptionis, in suum usum convertere . Զիր ինչ յինքն գրաւել , իւրացուցանել , յատկացուցանել ինքեան զկնի ունելոյ զնա այնքան ժամանակ , զորքան սահմանեցին օրէնքն .

Vsucapio, nis : jus in rem acquisitum ipso usu & possessione per tempus à lege definitum : præscriptio . Իրաւունք զորս ստանայ ոք հանդարտ վայելմամբ իրին ըստ ժամանակի սահմանադրեցելոյ , մինչ զի իրին այնորիկ առաջագոյն տէրն այլ ևս ոչ կարէ խնդրել զնա .

Vsura, æ : usus . Վայելումն : կիր առութիւն : & ի կիր առութիւն .

Vsura, æ . Վաշխ : տոկոս . տոկոսի . շահ անօրէն : շահառութիւն : v. fenero, & fenus .

Vsurarius, a, um . Վաշխաւոր : տոկոսական : վաշխեալ : aliàs v. fenerator .

Vsurpatio, nis . Բռնաւորութիւն : բռնաւոր ստացումն իրին : յափշտակութիւն : բռնակալութիւն .

Vsurpatio, usus . Ի կիր առութիւն : վայելումն .

Vsurpo, are sibi aliquid . Զիր ինչ ունել բռնութեամբ : յափշտակել : բռնաբար իւրացուցանել , ինքնացուցանել , յատկացուցանել , գրաւել յինքն : արկանել զձեռն ի վր̃ .

Vsurpare, uti aliqua re . Վարել cum instrumen. ի կիր արկանել զիր ինչ : ի գործ ածել : վայելել : ի գործ արկանել զիր ինչ . aliquando բազմիցս ասել : usurpare oculis , տեսանել : memoriâ , յիշել : sensu , զգալ .

Vsus, ûs, mos . Սովորութիւն . արարողութիւն : վարք : օրէնք : usus, experientia , վարժութիւն . կրթութիւն . փորձ : փորձառութիւն : հմտութիւն : խելամտութիւն : ընդելութիւն : item պէտք : ad usum ի պէտս : կիր առութիւն : վայելումն .

Vsus rationis . Կիրառութիւն բանին : բանականութիւն : բանաւորութիւն : ընտրութիւն : բանաւորութիւն : habere usum rationis , ունել զկիրառութիւն բանին &c. հասանել , ժամանել ի չափ , ի կատարեալ հասակ , ի հասակ , յամս ընտրութեան . վարել բանիւ իւրով .

Ad nullum usum aptus . Անպէտ յամ պէտս : անշահ . անպիտան անօգուտ . v. inutilis .

Vsufructuarius, ii . Որ վայելէ զպտուղս միոյ ստացուածոյն , որոյ ինքն տէր չէ .

Vsufructus, ûs . Վայելումն պտղոց , և ստացուածոյն որոյ այլ ոք տէր է .

V T

VT, sicut, ante verbum . Որպ̃ : fiat ut vis : եղիցի որպ̃ և կամիս : ըստ կամաց քոց : ut, ante nomen, v. g. fulget ut sol , փայլի որպ̃ արև ; իբրև արեգակն .

Vt, conjunctio . Զի : certo ut vincam , պատերազմիմ զի յաղթեցից , առ ի յաղթել : վս̃ յաղթելոյ : fieri non potest ut evadat , անհնարին է զի ապրեսցի : ut ita dicam , կերպիւ ինչ .

Vt, ubi primum : ut hæc audivit : Իբրև լուաւ զա̃ : լուեալ զի̃ .

Vt ut sit . Զինչ և իցէ . զի արդ և իցէ . ինչ կերպիւ և իցէ .

Vtcunque . Կերպիւ ինչ : կերպիւ իւիք : զի արդ և իցէ .

Vtensile, meliùs in plur. utensilia . Անօթք : ամանք : ամանեղք : կահ : կարասի : սպասք , gen. ուց : գործիք : vul. Թարաքայ .

Vter, ra, um : si cum interrog. Որ յերկուցն ? ով յերկուց : si sine interrog. որ : առ զոր և կամիցիս .

Vter, is . Տիկ : gen. տկի : հաղաղակ

Vter symphoniacus : gall. musette : vul. Պարկապզուկ : տիկ երաժշտական .

Vterinus frater . Համամայր : ի նոյն մօր ծնեալ .

Vterlibet . Որ և կամիցիս .

Vterque, utraque, utrumque . Երկոքեան : երկաքանչիւր : այս և այն : երկուքն ևս :

Vterus, i . Որովայն յղի կնոջ : արգանդ .

Vti . Իբր թէ . իբրու : իբրև : v. ut.

Vti-

Vtibilis : v. utilis.

Vtilis, e. Օգտակար : օգտական : օգտաւոր : օգտարար : շահաւոր : շահաւէտ : պիտանացու : պիտաւոր : պիտանաւոր : պիտանի : շահեկան : պետքաբեր : օգուտ.

Vtilitas, tis. Օգուտ : gen. օգտի օգտակարութիւն : շահ : շահաւէտութիւն : պետ : օգտութիւն : շահաւորութիւն : շահեկանութիւն.

Vtiliter. Օգտակարապէս : շահաւէտապէս : առ օգուտ մեր : ոչ առանց մերոյ օգտի.

Vtinam. Երանի թէ ; մարթաւն. օշ թէ : utinam amet, երանի թէ սիրէ vel սիրեսցէ : utinam amaret, երանի թէ սիրէր, non vero, սիրիցէր quod niſi apud Neotericos auctores nuſquam reperies : utinam amaſſet, երանի թէ սիրէր vel սիրեալ էր, non vero սիրեալ իցէր.

Vtique. Հաւաքէն : արդէօք : արդարև.

Sum utique. Եմ եսկ : երաւեմ : ճշմարտապէս.

Vtor, ti aliqua re. Գործել : cum inſtrum. ի կիր առնուլ : ի կիր արկանել : ի գործ ածել : ի գործ արկանել.

Vti aliquo familiariter. Ընդելանալ, ընտանենալ, ընկերանալ, յաճախ լինիլ ընդ : ընտանութիւն ունել առ մեծաւսն : v. familiaris.

Vtricularius. Պարկապակու : որ ածէ զտեղին երաժշտական.

Vtrinque, utrobique. Երկուստեքէ կողմանց.

Vtrò. Հաւ որ յերկուստեքէ.

Vtrum, an. Եմն թէ. եթէ.

V U

Vua. Խաղող, ոյ : ձիւռ : ողկոյզ : uva paſſa, չամիչ.

Vva, æ : gall. luette. Հաւանկ : կաւանկն վայր է ընկեալ.

Vvidus, a, um. Խոնաւ : v. humidus.

Vulgaris, re. Սովորական : յաճախադոյն : հանապազորդ : հասարակ : lingua vulgaris, աշխարհաբառ : աշխարհիկ բառն : ռամկալեզու : լեզու ռամկին.

Vulgariter. Սովորաբար : յաճախակի : հասարակօրէն : ռամկաբար : դռեհկաբար : ռամկօրէն : աշխարհաբար խօսել.

Vulgata ; Latina utriuſque Teſtamenti editio, quæ paulò poſt Gregorium Magnum Romanum Pontificem, in lucem prodiit & ex decreto S. Concilii Tridentini, ſola eſt authentica & fidei noſtræ regula. Հասարակ, եր-կաբանչիւրոյ կտակարանին լատինական թարգմանութիւն, որ դոյզ ինչ ժամանակ ղկնի հայրապետութիւն Սբոյն Գ-րիգորի մեծի հռոմայ հայրապետին, ի լոյս ածաւ, և սահմանադրութիւ Գ-րիգորեան ժողովոյն, միանակ է սուրբ և առաջալ կանոն հաւատոյ.

Vulgo, are. Հրատարակել : հռչակել : յայտնել : հրապարակել : համբաւել.

Vulgò. Սովորապէս : յաճախօրէն : առ հասարակ : հասարակօրէն : առակօրէն : առակօք ասեն թէ ....

Vulgus, gi. Գ-ամին ժողովուրդ : բազմութիւն ռամկին : ռամ ժողովոյն : դռեհկին ժողովուրդ : խառնիճաղանճ : խաժամուժ ամբոխ.

Vulneratio, nis. Հարուած : վիրաւորութիւն : խոցուածք.

Vulnero, are. Վիրաւորել, խոցել : խոցոտել : հարել : հարուածել.

Vulnus, eris. Վէրք : gen. վիրի : խոց : հարուած.

Vulpes, is. Աղուէս, & աղուես : gen. ու. plur. աղուեսք & աղուեսունք.

Vultur, is. Ծին : անկղ : gen. կղ.

Vultus, ûs. Երես : դէմք : gen. դիմաց դէմ, gen. դիմի.

Vulva, æ. Արգանդ : սաղմատուփ : ծնողականք ինոջ : կանացի անդամ յորում լինի յղացուածն և սաղմատուփն, և անդ սաղմն մնայնի, նկարի, կազմի մինչև ցօրն ծննդեան.

Vvor, is. Խոնաւութիւն : v. humiditas.

V X

Vxor, is. Կողակից : կին ամուսին : v. conjux.

Vxorem ducere. Առնել զկին : կապել ի կին : v. ducere.

X

LITTERA X. ſignificat 10. at X̄ cum ſuperpoſita lineola 10000. Գ-իր X. նշանակէ Յ. եսկ X̄ նշանակէ Յ.Հ. hac littera caret Armenium alphabetum, pro qua uſurpant ks : գիրս այս պակաս կապի յայբ ու բնութիւն հայոց, եսկ փոխանակ նր գրեն, քս.

Xe-

XE

XEnia, orum. Հիւրանոցք: պարգեւ: տուրք: vul. այդիք.

Xenodochium, i. Հիւանդանոց: հոգեւ տուն.

Y

YITTERA Y. significabat 150. hac littera carent Armenii. Տ-ին Y. նշանակէր Ճ.Ծ պահասի յայլ ուրեմն հայոց.

Z

ZITTERA Z. significabat 2000 Տ-ին Z. նշանակէր Բ.Ռ.

ZA

ZAcharias, æ. Զաքարիայ, ի.
Zacheus. Զաքէոս.

ZE

ZEbedeus. Զեբեդեայ.
Zelotipia, æ. Նախանձ սիրոյ: նախանձաւորութիւն.

Zelotipus. Նախանձ ձօղ: նախանձայորդ: v. invidus.

Zelus, i. Նախանձ: բարի նախանձ փառացն աՀյ: եռանդն, եռացուցիչ սրտի: նախանձաւորութիւն.

Zelo ardere. Նախանձաւոր, նախանձաբորբոք լինել: նախանձիլ վՀ: կրել զնախանձ, վառիլ, բորբոքիլ նախանձու փառացն աՀյ: եռալ հոգւով: բնանախնդիր լինել օրինաց.

Zenith: vox Arabica significans punctum in cælo capiti noſtro imminens. Տ-լսանիէտ: կետն մի յերկինս որ դէպ ուղիղ ի վերայ կայ գլխոյ մերում.

Zephyrus. Զայն մեղմոյ օդոյ: օդ մեղմ, քաղցր, քաղցրաշունչ.

Zero: vul. Նուլ: է գերն: ο. որ ի մէջ թուականաց դնիցին, նիւթ մինակ է ոչ ինչ նշանակէ.

ZO

ZI

ZIzania, æ, & zizanium, ii. Որոմն: gall. yuraye, quod vini modo inebriet in morali: որոմն: չար վարդապետութիւն, աղանդ: օտար ուսմունք: հերձուած, խռովութիւն: ſeminare zizania, in moral. Տհերձուածս, չար աղանդս, օտար և մոլորեցուցիչ վարդապետութիւն ներմուծանել ի ժողովուրդս: սերմանել զորոմն չար վարդապետութիւն.

ZO

ZOdiacus, ci: ſphæræ circulus diviſus in partes 12. quæ ſigna dicuntur. Կենդանակերպից գօտի: է բոլորակ մեծ գնաւոյն երկնայնոյ, բաժանեալ ի բաժինս Ժ.Բ, որք կոչին կենդանակերպ, քանզի երկոտասանքն, Յաղ զկշեռն, ունին զկերպարան ինչ կենդանւոյն.

Zona, æ: cingulum. Տ-օտի, կամար.

Zona, in geograph. eſt circulus quidam latus, terram veluti cingulum ambiens. Տ-օտի, լայն բոլորակ որ երբեք զգօտի սպառեալ զերկրաւ: quinque ſunt zonæ, հինգ են գօտիք այսինքն.

Zona frigida Septentrionalis, quæ à polo boreali quaſi centro, circùm extenditur uſque ad circulum polarem Arcticum. Տ-օտի սառնային հիւսիսային որ ի հիւսիսայնոյ բնեալ, ունի ի միջակետ շուրջանակօրէն տարածանգն մինչև ի բոլորակ բեւեռային հիւսիսային.

Zona frigida Auſtralis, quæ à polo antarctico, quaſi centro, circum excurrit uſque ad circulum polarem Antarcticum. Տ-օտի սառնային հարաւային, որ ի բեւեռ հարաւայնոյ երբ Թէ ի միջակետ տարածի մինչև ի բոլորակ բեւեռային հարաւային.

Zona temperata Borealis, quæ à circulo polari Arctico extenditur uſque ad Tropicum Cancri per gradus 43. Տ-օտի միջնակ հիւսիսային, որ ի բոլորակէ բեւեռայնոյ հիւսիսայնոյ ձգի մինչև ցբոլորակն արեւադարձին խեցգետնոյ, ի լայնութիւն աստիճանաց խգ.

Zona temperata Auſtralis, quæ à circulo polari antarctico, extenditur uſque ad tropicum Capricorni per gradus 43. Տ-օտի միջնակ հարաւային, որ ի բոլորակէ բեւեռայնոյ հարաւայնոյ ձգի մինչև ի բոլորակն ար-

արեւադարձմանն այծեղջերին , ղաստանճանան խտ.

Zona Torrida, jacet inter utrumque tropicum, & per medium dividitur ab æquatore.

FINIS.

Գօտին խորշակահար է մէջն երկուցն արեւադարձմանց , ձգի միջովն ցելու ։ եւ հասարակածաց երկուցն կիսակառոր առնէ զնա .

ՎԵՐՋ

HUIC DICTIONARIO

INSTAR EXERCITATIONIS LITTERARIÆ SUBTEXITUR

ARMENIA CHRISTIANA

Ceu Tabula Chronologica Latino-Armenia, continens ſeriem Patriarcharum & Regum utriuſque Armeniæ.

ՅԱՌՆԴ ՀԱՅ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԱՑ.

ՂԱՐՄ. I. 2. 3.

ԹԱԴԴԷՈՍ ԱՌԱՔԵԱԼ. ԵԿԵԱԼ ՅԵԴԵՍՍԱՅ, ՅԱՄՍ ՏՐՆ 40. ՔԱՀԵՑԱԲ ՀԱՅՈՑ ԱԲԳԱՐ, Ե ՔԵԴԵՍԱՑԻՍՆ ԲԵՐԵ Ի ՀԱԱՏԱՆ ՔՆ. ՔԱՀԴԵ ՔԱՀԱԿԵՑԱՆ ՆԱՐ ՁԵՌՆԱԴԵԼ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ԵԴԵՍՍԱՑՈՑ. Ի ՄԱՆԱԴԵԿԱՅ ԱՀԵՑԱՒԵ ԲՆԱ. ՈՂՈՑ ՍՊԱՆԱՆԻ ՎԻ ՀԱԱՏԱՆՈՑ.

ԱՔ ԱՀԴԴԵ. ՍՏԵՓԱՆՈՍ ԵԴԵՍՍԱՑՈՑ ՔԱՀՈՂԵՑ ՔԱՀԱՐՈՐԱՆՆ ՔՆ, ՀՐԱՄԱՆԱՆԱՑ ԱՀՆԱՆՈՒՆԱՅ ԱՒՔԱՅՆ, ԱՀԵՑԱՒԵ ՈՂՈՑ ՍՊԱՆԱՆԻ.

ԹԱ-ԼՈՓԻԼՈՍ. ԵՒ ԱՅԼՔ ՔԻՆԻՆՔԲ ԵՊԻՍԿՈՊՔ, ՈՐՈՑ ԱՆՈՒՆՔ ՊԱԿԱՍԵՆ Ի ԳԻՐՍ ՀԱՅՈՑ.

SERIES PATRIARCHARUM ARMENIÆ.

Sæculum. 1. 2. 3.

Thaddæus Apoſtolus. Anno Chriſti 40. venit Edeſſam: Abagarum Regem, Edeſſenoſque convertit ad fidem. Atthæum ſuum diſcipulum conſecrat Edeſſæ Epiſcopum: A Sanaturgo, Abagari ſororis filio, in odium fidei occiditur.

S. Atthæus. Cum Edeſſæ concionem haberet ad populum, ab Anano Rege, Abagari filio, martyrio coronatur.

Theophilus. Aliique poſt illum SS. Epiſcopi, quorum nomina, Armeniorum Codicibus exciderunt.

ՂԱՐՄ 4. ՅԱՄՍ 300. ՅԱՄ 400.

Sæculum 4. ab anno 300. ad 400.

ԱՔ ՂԵՈՆԴ I. ԿԵՍԱՐՈՒ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍ.

I. ԱՔ ԳՐԻԳՈՐ ԼՈՒՍԱՒՈՐԻՉ, ԱՀՆԱԿԱՅ, ՈՐ ԽՈՍՐՈՎՈՒ ՀԱՅՈՑ ԱՐՔԱՅԻ ԱՂԳԱԿԻՑ ԷՐ, ՈՐԴԻ. ԱՀՈՂԴ ԱՂԴԻ ՄԱՆՈՒՔԱՆՈՔ ՄԱՆՈՒՔԱԼ Ի ԱՐԵՎԱՒՈՅ ԱՐՔԱՅԻՆ ԽՈՍՐՈՎՈՒ

S. Leontius I. Cæſareæ Epiſcopus.

1. S. Gregorius, dictus Illuminator, Anaci, Choſroæ Armeniorum Regis propinqui filius. Innumera tormenta paſſus à Tiridate Rege, Choſroæ filio, in puteum ſerpentibus

plenum projicitur. Inde eductus post annos 14. Tiridatem, qui porcinam formam induerat, restituit sanitati, eumque, ac Armeniorum gentem parturit Christo.

Consecratus à S. Leontio, Episcopalem Sedem collocat in Urbe Vagarchabat, ubi Cælesti, Christi visione recreatur, unde loco nomen, Edchmiadzin, id est, descensus Unigeniti, quæ Patriarcharum Armeniæ hodie Sedes est.

Anno deinde 311. Romam, cum Tiridate profectus, à S. Sylvestro Consecratur primus Armeniorum Patriarcha, & ab eo potestatem accipit, Iberis, Albanisque præficiendi Patriarchas.

In Armeniam redux, Gregorium nepotem suum creat primum Albanorum Patriarcham. Persas, & Georgianos fidei luce illuminat. Aristace filio suo successore designato, solitudinis amans, secedit in montes Armeniæ.

Anno 325. invitatus ad Nicænum generale Concilium, suo loco Nicæam mittit filium Aristacen, plenusque dierum, in monte Sepuh obdormit in Domino, cum in Armenia consecrasset Episcopos 430. Sedit annos 30.

2. Aristaces. D. Gregorii filius, à Nicæna Synodo reversus ad suos, patre necdum defuncto, ab Archelao Principe, pro fide occiditur. Sedit annos 7.

3. Vertanes. D. Gregorii filius natu major. Mortuus sepelitur ad pagum Tuertan, ubi deinde repositæ fuerunt D. Gregorii reliquiæ. Sedit annos 15.

4. Hesychius Vertanis filius, cum in idola acrius inveheretur, à Tirano II. Armeniorum Rege necatur. Sedit annos 6.

5. Paniersès. Sedit annos 5.

6. Niersès I. Cognomento Magnus, Hesychii nepos: ab Arsace rege relegatur in desertam insulam, ubi piscibus, ad littus divinitùs ejectis multos menses victitat.

Anno 381. A Theodosio Magno vocatus Constantinopolim, illic cum aliis 150. PP. in Oecumenico secundo Concilio Macedonium damnat. Redux in Armeniam, de regni, Armeniorumque Ecclesiæ, ob superventuras hæ-

որդւոյ, արկանի ի խորվիրապ ։ Ուստի ամաց 14. ի դէպ առեալ հանեալ, զխոզացեալ Տրդատ դարձուցանէ ի կերպարան մարդոյ, և բերէ զնա ի հաւատ, և զհայս ընդ նմա.

Ի սբ Ղևոնդէ ձեռնադրեալ, զաթոռն հաստատէ ի Վաղարշապատ. Էջնող երևի նմա միածինն ՔՍ, ուստի առնու զանուն Էջմիածին, որ է այսօր կաթուղիկոսաց աթոռն.

Յետոյ յամի 311. գայ ի Հռոմ ընդ Տրդատայ. ի սբ Սեղբեստրոսէ ձեռնադրի առաջին Պատրիարգն հայոց, և առնու ի նմանէ իշխանութիւն ձեռնադրելոյ պատրիարգս Աղուանից և Վրաց.

Դարձեալ ի հայս, զթոռն իւր Գրիգորիս Վրթանէսի որդի կարգէ Աղուանից կաթուղիկոս. զհաւատն սփռէ ի Վիրս, և ի Պարսիկս; և զորդին իւր Արիստակէս կացուցեալ զիւր յաջորդն, փոխի մենանձնեայ ի լերինս հայաստանեայց.

Հրաւիրեալ ի ժողով Նիկիոյ, յամի 325. հրաժարի; և փոխանակ իւր առաքէ ի Նիկիայ զորդն Արիստակէս; և զկնի կարգելոյ ի հայս եպիսկոպոսս 430. ի խորին ծերութեան հանգչի ի ՔՍ, ի վր լերինն Սեպուհոյ. Նստաւ ամս 30.

2. Արիստակէս. [illegible] Լուսաւորչին կրտսեր որդի, ի Նիկիոյ դարձեալ ի Հայս, մինչ դեռ եւս կենդանի էր լուսաւորիչն, վս հաւատոյ սպանանի յԱրքեղայոսէ իշխանէ. Նստ. ամս 7.

3. Վրթանէս լուսաւորչին երէց որդի մեռեալ թաղի ի գեօղ Թորդան, ուր յետոյ հանգուցին զնշխարս Լուսաւորչին. Նստ. ամս 15.

4. Յուսիկ. Վրթանէսի որդի. Ի Տիրանայ երկրորդէ հայոց արքայէ նահատակեալ թաղի առ հօր իւր ի Թորդան. Նստ. ամս 6.

5. Փառներսեհ. Սա ոչ էր յազգէ լուսաւորչին. Նստ. ամս 5.

6. Ներսէս առաջին, անուանեալ մեծ, Աթենակինէ յուսկան որդւոյն որդի. յԱրշակայ արքայէ հալածի ի կղզի անմարդաբնակ, ուր զամիսս ինչ կերակրի ձկամբք զորս ալիք հանէին ի ցամաք.

Յամի 381. Ի խնդրոյ Թէոդոսի մեծի կայսեր, երթայ ի Կոստանդնուպօլիս, և մտեալ յընդհանուր երկրրդ ժողովն, ընդ այլ 150. հայրապետսն դատապարտէ զհոգեմարտն Մակեդոն. Դարձեալ անտի

ռատի ի հայս , Հռոմայապատան զօրու-
թագաւորութեան աշխարհականաց = և զաւե-
րումն եկեղեցւոյն հայոց , զի Թուլանալոց
էր ի հաւատոյ ; և ասէ թէ յետ այսորիկ
փրկութիւն եղիցի ի ձեռն ազգին Փռանկաց .
Դեղակուր սպանանի ի Պապայ հայոց
արքայէ . Էին յաւուրս նր ի հայս , վանք
2040. նստաւ ամս 34.

hæreses, excidio; procurandaque deinde, per potentem, ut vocat, Romanorum gentem, salute, multa prænuntiat, & à Paba Rege Armeniæ, veneno necatur. Ejus temporibus numerabantur in Armenia Monasteria 2040. Sedit annos 34.

Դարն 5. յամէ 400. յամ 500.

Sæculum 5. à 400. ad 500.

---

7. Սահակ I. նստաւ ամս 4.
8. Զաւէն = Սահակայ եղբայր = ամս 4.
9. Աշպուրակէս = նր եղբայր = ամս 5.

10. Սահակ երկր = մծ Ներսէսի որդի = սա յամի 431. ընդունի զսահմանս Եփեսոսի սբ ժողովոյն . Ոչ համբերեալ նախարարացն հայոց խրատուց նր , քակեն զնա յաթոռոյն : յետ հինգ ամացն դարձեալ ունի զաթոռն ; և առաջագոյն որ մաբ նախագուշակէ թէ անհաւատիկ զի թերահաւատութե հայոց լինելոց քահանայապետութի յազգէ լուսաւորչին = նստ. ամս. 51.

11. Սուրմակ = նստ. ամս. 6.

12. Յովսէփ առաջին , Մեսրոպայ աշակերտ : սա ընդ անթիւ այլոց նահատակեցաւ յԱզկերտէ Պարսկաց արքայէ = նստ. ամս. 2.

13. Գիւտ աշակերտ Սահակայ = սա յետ նահատակութե սրբոց վարդանայ և 1036. ընկերաց նր , զաթոռն փոխէ ի դվին = նստ. ամս. 15.

14. Յոհան առաջին , Մանդակունին = սա յօրինեաց զժամակարգութի հայոց = նստ. ամս. 12.

15. Բաբգէն = նստ. ամս. 5.

7. Isaacus I. sed. an. 4.
8. Zaven: Isaaci frater: an. 4.
9. Asburaches eorumdem frater, sedit annos 5.

10. Isaacus II. Niersis filius anno 431. sacræ Ephesinæ Synodi decreta recipit. Ob fidei, morumque integritatem à proceribus Armeniæ de Sede deturbatur; post quinquennium Sedi restitutus, Armeniorum ruinam ob eorum defectionem à fide prænuntiat: sedit an. 51. supradicti Patriarchæ, Panierse excepto, regio D. Gregorii sanguine fuerunt oriundi.

11. Suormachus: sedit an. 6.

12. Iosephus I. Mesrobi, eximii apud Armenios Doctoris discipulus, ab Isdegerde Persarum rege, cum aliis innumeris, pro Christo interficitur: sed. an. 2.

13. Kiut: Isaaci Secundi discipulus: post martyrium SS. Vartani & 1036. sociorum ejus, Patriarchalem Sedem transfert in urbem Thevin: sedit an. 15.

14. Joannes I. Mantacunensis: Primus sacras Armeniorum preces & Liturgiam ordine disposuit: sedit an. 12.

15. Papchen: sedit an. 5.

Դարն 6. յամէ 500. յամ 600.

Sæculum 6. à 500. ad 600.

---

16. Սամուէլ = նստ. ամ. 5.
17. Մուշէ : նստ. ամ. 6.
18. Սահակ երրր = նստ. ամ. 5.
19. Քրիստափոր առաջին = ամ. 5.
20. Ղեւոնդ երկր նստ. ամ. 2.

Ի սոցա 24. հայրապետաց այսոցիկ , պահեցին հայք ընդ հռոմայ ոք աթոռոյն զանբիծ միաբանութի , ամս իբրև 500.

21. Ներ-

16. Samuel: sedit an. 5.
17. Musce: sedit an. 6.
18. Isaacus III. sedit an. 5.
19. Christophorus I. sedit an. 5.
20. Leontius II. sedit an. 2.

Sub his 24. sive Episcopis, sive Patriarchis, illibatam servaverunt Armenii, cum S. R. E. unionem, annos circiter 500.

21. Nier-

21. Nierses II. Achdarakensis. Coacto in urbe Thevin decem Episcoporum conventiculo, circa annum 520. decernit festivitates Nativitatis, Epiphaniæ, & Baptismi Christi Domini, eodem die, scilicet 6. Januarii deinceps esse celebrandas: Trisagio superaddit appendicem, Qui Crucifixus es &c. reiicit Sacrum Chalcedonense Concilium. Monophysitarum errores invehit in Armeniam, primusque apertum, contra S. R. E. schisma molitur. In eo schismate, sub Patriarchis septem stetit Armeniorum Ecclesia, annis 112. sedit Nierses an. 5.

22. Joannes II. an. 15.

23. Moyses I. sub quo, anno 551. Armenii Kalendarium suum digesserunt; atque inde incipit Armeniorum Aeræ annus 1. sedit an. 30.

24. Abraham. an. 23.

Sæculum 7. à 600. ad 700.

25. Joannes III. an. 26.

26. Chomitas. an. 8.

27. Christophorus II. an. 5.

28. Jeser. Coactâ, anno 622. Synodo generali in urbe Carni, quæ Erzrum hodie dicitur, primam instaurat cum S. Rom. Sede unionem, in qua constantes manserunt Armenii. an. 95. sub sequentibus quinque Patriarchis. sed. an. 10.

29. Nierses III. Ædificat in urbe Vagharchabat Patriarchale palatium, sed. an. 20.

30. Anastasius, sed an. 6.

31. Israel, sed. an. 6.

32. Isaacus IV. Hic liberandis Monachis, quos Saraceni in servitutem abduxerant, Mahometem eorum principem adit, & in Mesopotamia moritur. Mahometes, lectâ Isaaci epistolâ, quam sanctus moriens illi inscripserat, jubet aperiri mortui sepulchrum, atque incorruptam Sancti dextram reverenter osculatus, jussis tuis, inquit, pater, parebo; monachosque omnes liberos dimisit, sedit an. 29.

33. Elias. Sed. an. 24.

Sæ-

21. Ներսէս Երկրորդ Աշտարակեցի։ սա մերձ յամի 520. գումարեալ ի Դվին ժողով 10. եպիսկոպոսաց, հաստատէ թէ տօնք ծննդեան, յայտնութեան, և մկրտութեան քի, հաշտակեսցին այսու հետև ի նոյն աւուրն, այս ինքն, յունվարի վեցում. Եռասրբեան սրբասացութեան յաւելու (զոր խաչեցար) ի բաց հերքէ զքաղկեդոնական ժողով: միաբնակաց աղանդըն ներմուծանէ ի հայս. Եւ բաժանէ զնս ի որ աթոռոյն հռոմայ. Կացին հայք ի բաժանման յայսմիկ ամս 112. ի ներքոյ 7. կաթուղիկոսաց։ նստաւ Ներսէս։ ամս. 5.

22. Յօհաննէս առաջին ամ. 15.

23. Մովսէս առաջին։ յաւուրս որո կարգեցաւ Տումարն հայոց, յամի Տեառն 551. որ եղև հայոց առաջին: նստ. ամս. 30.

24. Աբրահամ: ամս. 23.

Դար 7. յամէ 600. յամ 700.

25. Յօհան երկր Բագարանեան։ նստ. ամ. 26.

26. Կոմիտաս։ ամ. 8.

27. Քրիստափոր երկր։ ամ. 5.

28. Տէր Եզր։ սա եղև եզր բաժանման; քանզի գումարեալ, յամի Տեառն 622. ժողովս ի Կարին, որ է Արզրում, վերստին հաստատէ զմիաբանութիւն ընդ Աթոռոյն Հռոմայ, և ի միաբանութեան կացին հայք ամս 95. ի ներքոյ հինգ հետևեալ կաթուղիկոսաց։ նստ. ամս. 10.

29. Ներսէս երրորդ։ կառուցանէ զէջմիածին. Շինէ զպալատան Լուսաւորչին յԱրտաշատ ուր սրբն արգելաւ ի խորվիրապ: նստ. ամ. 20.

30. Անաստաս։ ամ. 6.

31. Իսրայէլ։ ամ. 6.

32. Սահակ չորրորդ : սա ի ազատելոյ զաբեղայս բազումս զորս Սարակինոսք վարեալ էին ի գերութիւն, երթայ առ Մահմետն զօրավար նց, և ի Միջագետս մեռանի, թողեալ զձեռն իւր գթուղթ մի, զոր երբև ընթերցաւ Մահմետ, հրամայէ բանալ զգերեզմանն սրբոյն, և գտեալ զաջ անապական, համբուրեաց զաջն նր և ասէ, կատարեցից, հայր սր, զխնդրուածս քո, և զամ աբեղայսն արձակեաց անվնաս։ նստ. ամ. 29.

33. Եղիա։ նստ. ամ. 24.

Դար.

Դար. 8. յամէ 700. յամ 800.

34. Յօհաննէս Երկր̅դ Օձնեցի ։ սա յա-մի 727. գումարէ ի Մանազկերտ բազմա-քեն ժողով յորում գտան վեց Ասորի եպիսկոպոսք ։ Յօհաննէս հրապուրեալ ի նցէ, սահմանէ մի բնութիւն ի Ք̅ի ։ բառ-նայ ի պատարագէն զջրախառն գինին, զի խառնմամբն ջրոյն մի նշանակեսցին ի Ք̅ս երկու բնութիւնք ; և երկեն անգամ բա-ժանէ զհայս ի հռոմայ աթոռոյն ։ նստ. ամ. 11.

35. Դաւիթ առաջին ։ ամ. 13.

36. Տրդատ առաջին ։ ամս. 23.

37. Տրդատ ։ Երկ̅ր ։ ամ. 3.

38. Սիոն նստ. ամ. 8.

39. Եսայի ։ նստաւ ամ. 13.

40. Ստեփաննոս ։ առաջին.......

41. Յովաբ ......

42. Սողոմոն ....

43. Գէորգ առաջին ։ ամս. 3.

Դար 9. յամէ 800. յամ 900.

44. Յովսէփ Երկր̅դ ։ նստ. ամ. 11.

45. Դաւիթ Երկ̅ր ։ նստ. ամ. 27.

46. Յօհաննէս Երր̅դ ..... ամ. 22.

47. Զաքարիա ։ առաջին . Սա յամի 862. առնէ ի Շիրակվան ժողով, ուր միւս անգամ հաստատէ զմիաբանութիւն ընդ Եկեղեցւոյն հռոմայ ։ նստաւ ամս. 22.

48. Գէորգ Երկր̅դ ։ ամս. 22.

Դար 10. յամէ 900. յամ 1000.

49. Մաշտոց ։ սա կարգեաց զմաշտոցն հայոց ։ նստ. ամ. 1.

50. Թէոդորոս առաջին ։ ամ. 11.

51. Յօհաննէս չորր̅դ ։ ամ. 7.

52. Եղիսէ առաջին ։ ամ. 7.

53. Անանիա ։ նստ. ամ. 22.

54. Վահան . Սա եղև արդեօք վահան հաւատոյ ։ Յաւուրս ն̅ր գերափայլէր Գրիգոր Նարեկացի, որ գրեաց զմեղրա-ծորան գիրքն ընթերցուածոց աղօթից, և մեա-

Sæculum 8. à 700. ad 800.

34. Joannes IV. Oznienfis : an. 727. in urbe Manadzghierd Synodum cogit paucorum Epifcoporum, quos inter Affyrii fex, à quibus deceptus Joannes definit unam effe in Chrifto naturam. A facris Mifteriis aquam aufert, ne vel ipsâ, aquæ cum vino mixtione, duæ fignificari viderentur in Chrifto naturæ, renovatque Armenium fchifma : fed. an. 11.

35. David I. fed. an. 13.

36. Tiridates I. fed. an. 23.

37. Tiridates II. fed. an. 3.

38. Syon : fed. an. 8.

39. Ifaias : fed. an. 13.

40. Stephanus I. ....

41. Joab ....

42. Salomon ....

43. Georgius I. fed. an. 3.

Sæculum 9. à 800. ad 900.

44. Jofephus II. fedit an. 11.

45. David II. an. 25.

46. Joannes V. an. 22.

47. Zacharias I. Hic an. 862. cogit Chiraghvanenfe Concilium, in quo Armenios iterum Conciliat cum Romana Ecclefia : fedit an. 22.

48. Georgius II. fed. an. 22.

Sæculum 10. à 900. ad 1000.

49. Machduets. Hic digeffit rituale Armenium, quod ab auctoris nomine, Machduets dicitur : fedit an. 1.

50. Theodorus I. an. 11.

51. Joannes VI. an. 7.

52. Elifeus I. an. 7.

53. Ananias : an 22.

54. Vahanus : quæ vox Armenicè Clypeum fonat. Fuit equidem ille fcutum inexpugnabile Fidei Orthodoxæ. Hujus temporibus florebat in Armenia Gregorius Narickenfis,

sis, qui egregium composuit sacrarum precum volumen, & vnà cum Vahano Thevinense & Manadzghierdense Conciliabula, verbò & scripto exsecratus est, & S. R. Sedi obediens fuit. Quapropter Vahanus à Schismaticis Sede dejicitur.

55. Stephanus II. sed. an. 1.

56. Kacikus I. an. 20.

Sæculum 11. à 1000. ad 1100.

---

57. Sergius I. sedit an. 24. His temporibus florebant in Armenia plurimi sanctitate illustres viri: quos inter S. Nicon, qui in Europam profectus, Cretam insulam morum integritate illustravit. S. Macarius qui abdicato Patriarchatu Antiocheno, præcipuas lustravit Occidentis Ecclesias, & in Belgio decessit, anno 1012. S. Simon, qui Romam profectus, ad Limina Apostolorum, à Benedicto VIII. Summo Pontifice, maximis honoribus affectus est, & Mantuæ obiit an 1016.

58. Petrus Kaciki frater: quem schismatici, sede deturbant, ejusque loco præficiunt Dioscorum quemdam, quo paulò post, depulso, Petrus sedi restituitur: sed. an. 40.

59. Kacikus II. Petri, ex sorore nepos: sedit an. 6. Eo mortuo, cum tota, Saracenorum excursionibus vastaretur Armenia, sedes Patriarchalis transfertur Sebastiam Græcorum ditionis, circa annum 1060. illicque vacat annos 4.

60. Gregorius II. dictus Ugaiaser, Vahram antea appellatus, Illustrissimi, apud Armenios Principis, Magistros dicti, filius. Hic abdicato sæculi fastu, in solitudinem secesserat; unde, circa annum 1060. ab Imperatore Græcorum accitus, rogatu Mariæ, Kaciki Armeniorum Regis filiæ, creatur Patriarcha. Constantinopolim profectus, libros complures, ex Græco, & Syriaco, reddit Armenicè.

An-

միաբան ընդ Վահանայ, գրով և անգիր ի բաց մերժեաց զԴվնայ և Մանածկերտի ժողովսն, և հնազանդ եղեւ Աթոռոյն Հռովմայ ։ Որոյ յաղագս ի հերձուածողաց վտարեցաւ Վահան յաթոռոյ իւրմէ.

55. Ստեփաննոս երկր. ։ ամ. 1.

56. Խաչիկ առաջին ։ ամ. 20.

Դար. 11. յամէ 1000. յամ. 1100

---

57. Սարգիս առաջին ։ նստ. ամս. 24. Յաւուրս նր, ի բարեպաշտանին Հայաստանեայց, բազումք սաղարթափթիթ ծաղկէր սրբութե, զանուշահոտութի համբաւն մինչև ի ծագս աշխարհի. Ի մէջ նց սբ Նիկոն, որ գնացեալ ի Ֆռանկս, զԿրետէս կղզին պայծառացոյց լուսով առաքինական վարուց. Սբ Մակար որ հրաժարեալ կամօք ի Պատրիարգութենէ Անտիոքայ, գնաց ի յարեւմուտս, և շրջեալ ընդ առաքելոյն եկեղեցիս, փոխեցաւ առ Ած ի Ֆլամինկ երկիրն, յամի Տն. 1012. Սբ Սիմէոն որ գնացեալ ի Հռոմ, առ գերեզմանս սրբոց Առաքելոց, ընկալաւ ի Բենեդիկտոսէ ութերորդէ Հռոմայ Հայրապետէ շքատիւս մեծամեծս, և հանգեաւ ի Տր ի Մանդուայ քաղաքին յամի Տն. 1016.

58. Պետրոս եղբայր Խաչկայ ։ հերձուածողք բարձին զնա յաթոռոյն, և փոխանակ նր նստուցանեն զԴիոսկորոս ոմն, որ յետ սակաւուց ի բաց մերժի, և Պետրոս կրկին նստի ամ. 40.

59. Խաչիկ երկրորդ. Պետրոսին քեռորդի ։ նստաւ ամս. 6. Յետ նր, ոչ ունելով հայաստանեայց զհանգիստ ինչ յասպատակութենէ Սարակինոսաց, Աթոռն խաղայ ի Սեբաստիա, որ էր ընդ իշխանութեամբ յունաց, մերձ յամի Տն. 1060. և անդ դատարկացեալ լինի ամս 4.

60. Գրիգոր երկր., անուանեալ Վկայասէր, կոչեցեալ նախ Վահրամ, Մագիստրոսի զերապայծառ իշխանին որդի. Սա հրաժարեալ յաշխարհէ, հեռացեալ էր կրօնաւորութե. բայց կոչեցեալ ի կայսերէ, ի խնդրոյ Մարիամայ դստեր Գագկայ Հայոց արքայի, բռնադատեալ նստի յաթոռն կաթուղիկոսութե յամի Տն. 1060. գնացեալ ի Կոստանդնուպոլիս, զգիրս բազումս ի լեզուէ Յունաց և Ասորւոց թարգմանեաց ի հայ բարբառ. Յա-

Յամի տն. 1080. դեսպանս առաքէ առ համանուն իւր Գրիգոր Եօթներորդ Պապն Հռոմայ, վն միաբանութե. նստաւ ամ. 42.

Դարն 12. յամէ 1100. յամ 1200.

---

61. Բարսեղ առաջին, կարողի ուղղափառ. նստ ամ. 6.

62. Գրիգոր Երրդ, Ներսէսի Կլայեցւոյն եղբայր. Վկայասէրին քեռ որդւոյն որդի. Հրեշտակս առաքէ առ Իննոկենտիոս Պապն Երկրդ. և դարձեալ, յամի տն. 1145. առ Եւգինէոս Երրդ պապն, և առաքելական նամակօք նոցա զօրացեալ ի հաւատս, զմիաբանութիւն ևս քան զևս Հաստատէ ընդ աթոռոյն Հռոմայ. նստ. ամ. 53.

63. Ներսէս Չորրդ. Կլայեցի, անուն ուղղափառ հաւատոյ. Սա ոտանաւոր տաղիւք գրեաց զՅիսուս որդի, կոչեալ երկնաշունչ գիրքն. Գրեաց ևս առ Մանուէլ կայսր զնորագրոյն թուղթս յաղագս սբ Երրորդութե, և մարմնացութե բանին այլ. Յետ բազմայոյզ քննութե ընդ Թորիանէ, նոյն Մանուէլին հրեշտակի, զմիաբանութի հաստատէ ընդ աթոռոյն Հռոմայ. նստ. ամ. 7.

Կաթուղիկոսք ի Սիս Կիլիկիա.

Յետ զկնի մահուան կլայեցւոյն զաթոռն կաթուղիկոսութե խաղացուցին ի Սիս Կիլիկիոյ, որ է փոքր հայաստան, և անդ եկաց զամս 270. մինչև ցՏԷՐ կիւրակոս իննսներորդ կաթուղիկոս; և յայնքան ժամանակ, հայոց եկեղեցի; և թագաւորք միաբան կացին ընդ հռոմայ աթոռոյն.

64: Գրիգոր Չորրդ. անուանեալ Տղայ. կլայեցւոյն եղբօր որդի. Սա հրամանաւ Լևոնի առաջներորդի արքայի հայոց, ի Տարսոնի Կիլիկեցւոց առնէ ժողով յամի տն 1177. և հաստատէ կրկին անգամ զմիաբանութի ընդ աթոռոյն Հռոմայ. Ժողովոյն առաջնորդ էր Ներսէս Լամբրոնացի Տարսոնի եպիսկոպոս, զոր հայք յիշեն իբրև զսբ, և իբրև համարին զնա իբրև զՈսկեբերանն հայաստանեայց: նստաւ Գրիգոր ամ. 20.

65. Գրի-

Anno deinde 1080. Legationem mittit ad Gregorium VII. Rom. Pontificem, pro confirmanda unione: sedit an. 42.

Sæculum 12. à 1100. ad 1200.

---

61. Basilius I. Insignis Catholicus: sedit an. 6.

62. Gregorius III. Gregorii secundi ex sorore nepos. Hic Legationem mittit ad Innocentium II. deinde ad Eugenium III. Romanos Pontifices, quorum litteris in fide confirmatus, magis, ac magis fovet Armeniorum cum S. Rom. Sede unionem: sedit an. 53.

63. Nietses IV. Glaiensis: prædicti Gregorii frater, fidei propugnator acerrimus: scripsit Carmine librum planè divinum, cui titulus JESUS FILIUS. Doctissimas etiam scripsit, ad Manuelem Imperatorem, de Trinitate, & Verbi Incarnatione Epistolas. Post longas de fide disputationes, cum Theoriano Manuelis Legato, in has voces erupit, Romanus ero, & pro Romanis adversus Armenios decertabo: sed. an. 7.

Patriarchæ in Sis Ciliciæ.

Post obitum Glajensis, Sedes Patriarchalis transfertur in urbem Sis Ciliciæ, ceu minoris Armeniæ, ubi stetit per annos 270. usque ad Cyriacum nonagesimum Patriarcham, eoque toto tempore, summa fuit Armeniorum Ecclesiæ, Regumque, cum S. R. Sede unio.

64. Gregorius IV. Degha nuncupatus, glajensis, ex fratre, nepos. Hic operâ Leonis primi Armeniorum Regis, Tarsi Ciliciæ, cogit Concilium Orthodoxum, an. 1177. unionemque magis ac magis confirmat. Concilio præerat Nierses Lampronensis, Tarsensis Episcopus, quem ut sanctum colunt Armenii, eumque velut Armeniæ Chrysostomum meritò venerantur: sedit Gregorius an. 20.

65. Gre-

65. Gregorius V. prædicti nepos : sedit an. 2.

66. Gregorius VI. Glaiensis nepos, dictus Caravegius. Hic anno 1198. ad Innocentium Papam III. mittit plenas obedientiæ & gratitudinis epistolas, quòd Innocentii prædecessor Cælestinus Papa III. in Armeniam misisset Archiepiscopum Moguntinum Cardinalem, ad coronandum Leonem I. Regem Armeniæ, & ab eodem Innocentio Gregorius pallio donatur : sed. an. 7.

Sæcul. 13. à 1200. ad 1300.

---

67. Joannes VII. Hic coram S. R. E. Cardinali, quem Innocentius Papa III. in Armeniam miserat, obedientiam spondet Romano Pontifici; quidam post illum ponunt Gregorium Abirad, & Joannem Miedzaparon : sedit an. 1.

68. David III. an. 2.

69. Joannes VIII. quem aliqui volunt esse superiorem illum, qui mortuo Davide, à quo Sede ejectus fuerat, iterum factus est Patriarcha : sedit an. 13.

70. Constantinus I. Pazerpertensis : Rom. sedi addictissimus. Legatos mittit ad Gregorium IX. Romanum Pontificem, à quo mandatum accipit, ut debitam obedientiam præstet Antiocheno Patriarchæ, in cujus Diœcesi sita erat minor Armenia. Anno deinde 1239. ab eodem Gregorio accipit pallium, mitram, stolam, & annulum : sedit an. 47.

71. Jacobus I. Sisensis : sedit an. 20. Quidam post illum ponunt Constantinum II. qui sedit an. 3. eique successit Stephanus.

72. Stephanus III. hujus temporibus, Sultanus Ægypti minorem populatur Armeniam, captivum abducit Stephanum, qui in servitute moritur. Dexteram D. Gregorii secum asportat in Ægyptum, quam, multis à Deo cladibus affectus, remittit ad Haytonem II. Armeniæ Regem : sedit Stephanus an. 1.

73. Gregorius VII. Sisensis, propter singu-

65. Գրիգոր հինգերորդ անցելոյն եղբօրորդի ։ նստ. ամ. 2.

66. Գրիգոր վեցերորդ Կլայեցւոյն եղբօրորդի : անուանեալ Քարավէժ ։ սա յամի տն 1198. առաքէ առ Իննովկենտիոս երրորդ Պապն հռոմայ, զԹուղթս հնազանդութեան և շնորհակալութեան, զի նախորդն նր Կելեստինոս երրորդ, առաքեալ էր ի հայս զԱրհեպիսկոպոսն Մոկոնտացի Կարդինալն, պսակել զհայոց արքայ զԼեւոն առաջներորդ, և ի նոյն Իննովկենտիոսէ առնու զվեղարկու ։ նստ ամ. 7.

Դար. 13. յամէ 1200. յամ. 1300.

---

67. Յովհաննէս հիներորդ ։ սմա հանդերձ դաւանի զհնազանդութիւն առ հռոմայ որ աթոռն, առաջի ՍՌԵ Փետրոսի կարտինալին, զոր Իննովկենտիոս Պապն երրորդ առաքեալ էր ի հայս. Ոմանք յետ նր շարեն զԳրիգոր Աբիրատ, և զՅօհան Մծաբարոն ։ նստ. ամ. 1.

68. Դաւիթ երրորդ ։ ամ 2.

69. Յովհաննէս ութերորդ: ոմանք ասեն թէ սա է այն առաջագոյն Յովհաննէս, որ հալածեալ էր ի դաւթէ, և զկնի մահուան դաւթի, միւսանգամ նստաւ ամս. 13.

70. Կոստանդին առաջին, Բարձրաբերդու, միաբան յոյժ ընդ աթոռոյն հռոմայ. Սա զհրեշտակս առաքեաց առ Գրիգոր իններորդ Պապն, յորմէ եառ զհրաման հնազանդ կալ Պատրիարգին Անտիոքայ, զի ի վիճակին նր էր փոքր հայաստան ։ յամի տն. 1239. առնու ի նոյն Գրիգորէ, զվեղարկուն, զմիթր, զեմիփորոն, և զմատանին ։ նստ. ամ. 47.

71. Յակոբ առաջին : ի Սսոյ, անուանեալ գիտնական ։ նստ. ամ. 20. ոմանք զկնի նր շարեն զԿոստանդին երկր կոչեալ Պռօշգործ, որ նստաւ ամ. 3. և զկնի նր.

72. Ստեփաննոս երրորդ : յաւուրս նր Սուլտանն Եգիպտացւոց, զհայս գերէ Յապականութի, և գերեվար տանի զՍտեփաննոս, որ ի գերութե մեռանի. զԱջ ամէն լուսաւորչին տանի յեգիպտոս; բայց սաստիկ պատուհասեալ յԱյ, զաջն որոյ յետ դարձուցանէ առ Հեթում երկրորդ արքայ հայոց ։ նստ. ամ. 1.

73. Գրիգոր եօթներորդ, ի Սսոյ, վս- [illegible]

երկնաւոր գիտութե՛ կոչեալ, ածաբան. Զհրեշտակս առաքէ առ Բօնիֆացիոս ութերո՛ պապն ; հնազանդ կայ հռոմայ աթոռոյն, և առ ի խլել արմատաքի յա_ ղարակէն Հայաստանեայց զորոմն հեր_ ձուածողութեց, զհեթում և զորդի նր Լևոնն երրո՛ թագաւորս հայոց ստիպէ գումարել զժողով Սսոյ; որ մինչ չև էր ժողովեալ, մեռաւ Գրիգոր յամի տն. 1307. նստ. ամ. 14.

gularem doctrinam, Theologus appellatus. Legatos mittit ad Bonifacium Papam VIII. & Sedi Romanæ obedientiam exhibet; atque ut ex Armenia radicitus evellat zizania schismatum, Haytonem II. ejusque filium Leonem III. Armeniæ reges inducit ad cogendum generale Concilium Sisense: interim moritur an. 1307. cum sedisset an. 14.

Դար. 14. յամէ 1300. յամ 1400.

Sæculum 14. à 1300. ad 1400.

74. Կոստանդին երկրո՛, Կեսարու Եպիսկոպոս. Յամի տն. 1307. Գումարի ի Սիս ժողով ուղղափառ յորում հաստատի միաբանութի ընդ հռոմայ սբ աթոռոյն, և կոստանդին կացուցանի կաթուղիկոս. Սա յամի տն. 1316. հրամանաւ Օշին արքայի, գումարէ զայլ ընդհանուր ժողով ի քաղաքն Ադանայ, և ևսքան զևս հաստատէ զմիաբանութի: նստ. ամ. 16.

Իսկ յետ մահուան Օշին արքայի և Կոստանդին Կաթուղիկոսի, դարձեալ հայք ի փոխումն, և վերստին քակեն զայնքան անգամ հաստատեալ միաբանութի. որոյ յաղագս եբարձ ած ի նցէ զիշխանս իւր; սկսաւ լինել ի մէջ նց թագաւորութի, և անշքանալ կաթուղիկոսութի, և անկաւ հայաստան ի ձեռս Տաճկաց և Պարսկաց մինչև ցայսօր.

75. Կոստանդին երրո՛ Լամբրոնացի յամի տն. 1323. նստ. ամ. 4.

76. Յակոբ երկրո՛ ի Սսոյ : նստեալ ամ. 14. վռնդի յաթոռոյն, և փոխանակ նր նստի

77. Մխիթար : նստի ամս. 14. և զկնի նր, միւս անգամ նստի աթոռեալն Յակոբ : ամ. 4.

78. Մեսրոպ : նստ. ամ. 10.

79. Կոստանդին չորրո՛ : նստ. ամ. 2.

80. Պօղոս առաջին : ամս. 5.

81. Թէոդորոս երկո՛ : ամ. 14.

82. Կարապետ առաջին : ամ 3.

83. Դաւիթ չորրո՛ : նստ. ամ. 7.

74. Constantinus II. Cæsariensis Episcopus: anno Dom. 1307. indicitur in urbe Sis generale Concilium: confirmatur unio cum S. Rom. Sede, & Constantinus in Patriarcham eligitur. Hic anno 1316. jussu Oscini Armeniæ regis, cogit in urbe Adana aliud generale Concilium, unionemque magis, ac magis confirmat: sedit annos 16.

Post mortem autem Oscini regis, & Constantini Patriarchæ, cum Armenii, toties ejuratum schisma iterum innovarent, deficere cœpit apud illos, & regum successio, & Patriarcharum dignitas, totaque Armenia in Turcarum Persarumque manus devenit.

75. Constantinus III. Lampronensis: an. 1323. sed. an. 4.

76. Jacobus II. Sisensis, post annos 14. Sede dejicitur, eique subrogatur

77. Mechitarius: sed. an. 14. eoque mortuo, Jacobus iterum obtinet Patriarchatum, annos 4.

78. Mesrobus: an. 10.

79. Constantinus IV. sed. an. 2.

80. Paulus I. sed. an. 5.

81. Theodorus II. sed. an. 14.

82. Garabied I. an. 3.

83. David IV. sed. an. 6.

Դար 15. յամէ 1400. յամ 1500.

Sæculum 13. à 1400. ad 1500.

84. Կարապետ երկո՛ : յամի տն. 1401. նստ. ամս. 15.

84. Garabied II. anno 1401. sedit annos 15.

85. Gregorius VIII. Anno necdum expleto de Sede dejicitur.

86. Paulus II. ſed. an. 12.

87. Conſtantinus V. Hic anno 1438. Legatos mittit ad Concilium Florentinum, in quo renovata eſt Eccleſiarum Græcæ, & Armeniæ, cum S. R. Sede unio: ſedit an. 8.

88. Joſephus III. an. 3.

89. Gregorius IX. quo, poſt annum mortuo, cum ſuus, Sedi Edchmiadzinenſi reſtitutus eſſet priſtinus decor, præſertim ex ſacra D. Gregorii dextra, illic ſolemni ritu repoſita; Patriarchæ, relictâ Cilicia primam illam, illuminatoris ſui Sedem repetunt, in qua, ad hæc uſque tempora commorantur. Sedit tamen in urbe Sis, alter Patriarcha ſui juris, & Edchmiadzinenſi nequaquam obnoxius, cujus etiamnum ditionis ſunt, Cilicia, ceu Armenia minor, Syria, aliæque finitimæ regiones.

Patriarchæ rurſus in Edchmiadzin.

90. Cyriacus: an. 1442. poſt annos duos Sede dejicitur.

91. Gregorius X. Sibi in ſocium aſciſcit Ariſtarcen, ita ut ambo Patriarchatum obtinerent: quod deinceps familiare fuit ſequentibus Patriarchis.

92. Ariſtarces II. an. 1455.

93. Zacharias II. Cum iiſdem Gregorio & Ariſtarce. Subreptam D. Gregorii dexteram Zacharias ſecum aſportat in inſulam Aghtamar in lacu Vanenſi, ubi priùs ipſe fuerat Patriarcha.

94. Sergius II. cum iiſdem Gregorio & Ariſtarce.

95. Joannes IX. hujus temporibus, D. Gregorii dextera, ex Inſula Aghtamar iterum defertur in Edchmiadzin: an 1476.

96. Sergius III. cum Joanne.

97. Ariſtarces III. cum Sergio.

98. Thaddæus I an. 1499.

Sæculum 16. à 1500. ad 1600.

99. Eliſæus II. an. 1506.

100. Nierſes V. cum Eliſeo.

101. Zaccharias III. an. 1515.

102. Sergius IV. anno 1520.

103. Gregorius XI. anno 1536.

85. Գր-բիգոր ուԹերդ կոչեալ խանդողաա = յետ ամսոյ ինչ շուրժի յաԹոռոյն.

86. Պօղոս երկդ: նստ. ամ. 12.

87. Կոստաանդին հինդերդ; սա յամի 1438. ղհրեշտակս հանէ առ Փլօրէնցիու ՝ի ժողով, որոյ զսահմանուԹիս ընդունին հայք, և նորոգէ միաբանուԹի: նստ. ամ. 8.

88. Յովսէփ երրդ = ամ. 3.

89. Գր-բիգոր ինններդ: նստ. ամ. 1. յետոյ երբև յայտնեցաւ յԷջմիած-ին աչն Լուսաւորչին, և նորոգեցաւ անշքացեալ աԹոռն, դարձան հայ ԿաԹուղիկոսք, ի ետոյ, յԷջմիած-ին, և անդ նստան երբև ի բուն աԹոռոյն իւրեանց միանգե ցայսօր. Կամակն նստաւ և ի Սիսոյ այլ մի յաւուկ, և ինքնակալ կաԹուղիկոս, որ ի վիճակի իւրում ունի զիշխանուԹիս հայաստան, զՀայորիսն, և զմերձակայ գաւառս և կղզիս մինչև ցայս ժամ.

ԿաԹուղիկոսք Էջմիած-ին.

90. Կիրակոս = յամի 1442. յետ ամաց երկուց, վրդովի յաԹոռոյն.

91. Գր-բիգոր Լուսաւորդ: առնու զՀայաստանեայց իւր, զՀրեշտակին: և եղև նոյնպէս այսու հետև, զի բազում ի միաբանին վարէին զկաԹուղիկոսուԹի.

92. Հայրիակես երկդ յամի 1455.

93. Զաքարիա երկդ = և նոյնք Հայրիակես և Գր-բիգոր ընդ նմա. Հանել զաջափայ ընդ իւր զաչն Լուսաւորչին, յամի 1462. խոյս առեալ, Ջղգաս յՀայրիաամաց ուր եղեալ էր նախ կաԹուղիկոս.

94. Սարգիս երկդ = յամի 1466. և նոյնք Հայրիակես և Գր-բիգոր ընդ նմա.

95. Յոհաննէս ինններդ = յաւուրս նր բերաւ դարձեալ յՀայրիաամաց յԷջմիածին աչն Լուսաւորչին = յամի 2476.

96. Սարգիս երրդ: և նոյն Յոհաննէս.

97. Հայրիակես երրդ = ընդ Սարգսի.

98. Թա-ադէոս առաքին = յամի 1499.

Դար 16. յամէ 1500. յամ 1600.

99. Եղիշէ երկրդ = յամի 1506.

100. Նէրսէս հինգերդ.

101. Զաքարիա երրդ: յամի 1515.

102. Սարգիս չորրդ = յամի 1520.

103. Գր-բիգոր Ժա երդ: յամի 1536.

104. Ստեփաննոս չորրորդ. Սալմաստեցի յամի 1541.

105. Միքայէլ. ընդ Ստեփաննոսի.

106. Բարսեղ երկրորդ. յամի 1557. և այլ երեք որ ի վերոյ. ընդ նմա.

107. Ստեփաննոս հինգերորդ Ալընջեցի.

108. Թադէոս երկրորդ: յամի 1576.

109. Առաքել: յորմէ առնու Առաքել վարդապետն զսկիզբն պատմութեան իւրոյ.

110. Դաւիթ հինգերորդ. յամի 1586.

111. Մելքիսեթ. և Դաւիթ ընդ նմա. տեսեալ նոքա զի անբաւելի են պարտք աթոռոյն, հրաւիրեն, և զՈւռհայեցի Սրապիոն Ամիդացւոց եպիսկոպոս փարթամ և մեծազգի կացուցանեն փոխանակ իւրեանց զի վճարեսցէ զպարտսն.

104. Stephanus IV. an. 1541.

105. Michael: cum Stephano.

106. Basilius II. cum tribus præcedentibus.

107. Stephanus V. an. 1567.

108. Thaddæus II. an. 1576.

109. Arrakial: à quo Arrakial Armenius historicus, historiæ suæ ducit initium.

110. David V. 1586.

111. Melchisedech, cum Davide. Hi cum solvendis Patriarchatûs debitis pares non essent, Serapionem evocant virum nobilem, opulentum, Episcopum Tigranocertæ quæ hodie Hamit, ceu Diarbekir dicitur, ut solutis debitis, Patriarchatu potiatur.

Դար. 17. յամէ 1600. յամ. 1700

Sæculum 17. à 1600. ad 1700.

---

112. Սրապիոն քաջ ուղղափառ. յամի 1603. վճարէ Օսմանցւոց զպարտս աթոռոյն, և հալածեալ ի Շահաբասայ, փախչի յամիթ որ է Տիգրանակերտ, կամ Դիարպէքիր. և անդ մեռանի. յամի 1606.

Դաւիթ և Մելքիսեթ առաջի շահաբասայ մաքառին վասն աթոռոյն. Երեւանու խան անհնարին չարչարէ զՄելքիսեթ, մինչև ինքեան միսն ուտեցուցանել նմա. Շահաբաս քակեալ յէջմիածնէ զքարինս ԺԵ գլխաւորս, տանել տայ զնս ի Սպահան յամի 1614. և ի միասին զաջն Սրբոյն, և զՄելքիսեթ, այսու դիտաւորութեամբ զի լիցի այսուհետև ի Սպահան կաթողիկոսութեան աթոռն. Յետոյ Մելքիսեթ յանձն առեալ տալ շահին յամի յամի: Ռ. թմն, դնէ առնու զաթոռն. Բայց չկարելով նա հատուցանել, զԻսահակ եղբօր որդին կարգէ փոխանակ իւր, և փախչի ի Կոստանդնուպոլիս, և անտի յԼըվով Լեհացւոց, ուր մեռանի յամի 1629.

113. Սահակ հինգերորդ. Մինչդեռ վասն աթոռոյն մաքառին ի Բաղդատ առաջի շահին Սահակ, և Դաւիթ, գայ Մովսէս ի Սպահան ուսուցանել ծառայից շահին զարհեստն սպիտակացուցանելոյ զմոմն, և ի շահէն առնու զկաթողիկոսութիւն Էջմիածնին. Իսկ տեսեալ Սահակայ զի ատելի է հայոց, երթայ ի Վան, և անդ առանձնակեաց կեայ.

114.

112. Serapion Orthodoxus. Solvit debita Patriarchatûs: à Rege Persidis, Cha Abas primo graviter vexatus, fugit Tigranocertam, ibique moritur: an. 1606.

Tum David & Melchisedech de Patriarchatu certant apud Regem. Melchisedech ab Erivanensi Præfecto acerbè cruciatus sic ut suas ipse carnes edere cogeretur, jussu Regis amandatur Aspahanum, quò etiam Rex deferri jubet D. Gregorii dextram, & avulsos, è Patriarchali Ecclesia, grandiores lapides 15. eo scilicet animo, ut esset deinceps Ispahani Patriarcharum Sedes. Melchisedech pollicitus Regi tributum annuum nummorum 2000. iterum obtinet Patriarchatum. At solvendo impar, Isaaco nepote suo in successorem delecto, fugit Constantinopolim; atque inde Leopolim Russiæ, ubi moritur: an. 1629.

113. Isaacus V. Babylone apud Regem Chasefum, de Patriarchatu cum Davide dimicat. Interim Aspahanũ venit doctor Moyses, ut regios ministros, ceræ dealbandæ artem edoceret, & à Rege obtinet Patriarchalis Ecclesiæ præfecturam. At Isaacus Armeniis invisus se recipit in oppidum Van Turcicæ ditionis.

114. Moyses II. Serapionis discipulus orthodoxus. Profectus Ispahanum à Rege Chasefo Patriarchatu donatur, & annuo illo nummorum 2000. tributo liberat Patriarchalem Sedem. At Isaacus, obtento à Turcarum Imperatore Patriarchatu, proficiscitur Tigranocertam; ubi à Vizirio malè multatus, fugit Edchmiadzinum, illicque moritur. Moyses autem, cum sedisset annos tres cum dimidio, ibidem diem suum obiit: an. 1632.

115. Philippus insignis Orthodoxus: profectus Ispahanum à Rege Chasefo impetrat S. illuminatoris dexteram, eamque Edchmiadzinum defert, an. 1638. Reparatis deinde SS. Cayanæ, & Ripsimæ templis, adit Jerosolymam; ubi sancitâ, cum Nierse Patriarcha Sisensi, inter utramque Sedem unione, abit Constantinopolim; unde Edchmiadzinum reversus moritur: an. 1655.

116. Jacobus II. Julfensis. Cum Romam adiret obedientiam præstiturus Romano Pontifici, moritur Constantinopoli, relictâ formulâ Professionis Fidei Orthodoxæ.

117. Eleazarus Glajensis Orthodoxus sedit anno 1680.

118. Nahabied Edessenus. Sedulò incumbit renovandæ cum S. Rom. Sede unioni; at Schismaticorum molitionibus, minis que perterritus cæpto desistit. Graves exercet inimicitias cum Stephano Julfensi Episcopo, à quo, Sede deturbatur. At mortuo statim Stephano, Nahabied Sedi restituitur; obiit anno 1706.

Sæculum 18. à 1700. ad 1800.

119. Alexander antea Julfensis Episcopus sedet anno 1707. Anno autem 1709. litteras mittit ad Clementem Papam XI. quem vocat Ter beatum; Christi Vicarium; universi orbis Episcopum; supremum Dominum; Patrem universalem; Caputque omnium Christianorum; Catholicæ, & Apostolicæ Ecclesiæ Facem inextinguibilem. Deinde Fidei Catholicæ, apertum, in universa Perside bellum indicit.

SE-

114. Մովսէս երկ՟ քաջ ուղղափառ, Սերապիոնի աշակերտ. Երթեալ ի Սպահան առնու ի Շահսէֆու զաթոռն կաթողիկոսութեան. Բառնայ յէջմիածնէ զմուղդակն Բ. Թմն. Բողոքէ Սահակ առ խունդքարն, և առեալ ի նմանէ զֆէրման կաթողիկոսութեան երթայ յԱմիթ առ Վէզիրն, յորմէ արբեալ զգանս բազումս, փախչի յէջմիածին, և անդ մեռանի. Իսկ նստեալ Մովսէսի զամս երիս ու կէս, հանգչի ի Տէր, յամի 1632.

115. Փիլիպպոս քաջ ուղղափառ երթայ ի Սպահան. Խնդրէ նմա Շահսէֆի զաջն Լուսաւորչին, զոր բերէ յէջմիածին յամի 1638. Նորոգէ զտաճարս սրբոց Գայանայ, և Հռիփսիմէի. Յետոյ յամի 1652. երթայ յԵրուսաղէմ, ուր ընդ Ներսէսի Սըսայ կաթողիկոսին հաստատէ զմիաբանութիւն ի մէջ երկու աթոռոց. Երթայ ի Կոստանդնուպօլիս յամի 1652. և անտի դարձեալ յէջմիածին, զբուռն արկանէ շինել զզանկակատուն, և յամի 1655. մեռանի.

116. Յակոբ երկ՟ Ջուղայեցի. Մինչ դեռ երթայ ի Հռոմ հնազանդել Սրբազան Պապին, մեռանի ի Կոստանդնուպօլիս, թողեալ գրով զդաւանութիւն ուղղափառ հաւատոյ.

117. Եղիազար Կլայեցի ուղղափառ. յամի 1680.

118. Նահապետ Ուռհայեցի ուղղափառ. Ջանայ նորոգել զմիաբանութիւն ընդ աթոռոյն Հռոմայ; բայց յահէ հերձուածողաց հրաժարեալ թուլանայ. Թշնամութիւն կայ ընդ Ստեփաննոսի Ջուղայու եպիսկոպոսին, յորմէ վտարի յաթոռոյն. Յետ սակաւու մեռանի Ստեփաննոս; դարձեալ նստի Նահապետ: յամի 1706. մեռանի.

Դարն 18. յամէ 1700. յամ 1800.

119. Աղեքսանդր Ջուղայու Եպիսկոպոս նստի յամի 1707. Իսկ յամի 1709. զթուղթս սիրոյն, և հնազանդութեան առաքէ Կղեմէնդոս Պապին: ԺԱ. երր՟, զոր կոչէ երիցս երջանիկ; փոխանորդ Քի; Տիեզերական հայրապետ; գերիշխանական մեծութիւն; գերագոյն նախապատւութիւն; հասարակաց հայրն; պետական գլուխ; անշիջանելի ջահն Կաթողիկէ, և Առաքելական եկեղեցւոյն. Յետ այնորիկ զաստկացոյն կռիւ շարժէ ընդ դէմ ուղղափառաց, ընդ ամ՟ պարսկաց երկիրն.

Յաջորդ-

ՑԱՆԿ ՀԱՅ

Թագաւորաց.

ՈՄանք զՅանդն հայ Թագաւորաց շարեն ի Հայկայ ի վեր, որ հինգերորդ համարեալ էր Նոյի զինի, յորմէ եւս անուանեցան Հայք. Յետոյ հիւսեն զկարգն արքայից. Կ. որք եւս յանուանէ անծանօթք են, ի Հայկայ անտի ի վեր, մինչեւ ցԱբգար.

Որոց ես ի բաց թողեալ, զայս եսկ ասացից որ հաւանականագոյն քնձ թուե-ցաւ, թէ յորդւոցն Աբրահամու, եւ Քետուրայ սերեցաւ ազգն Փարթեւաց; յորոց Արշակ Ա. անուանեալ Մեծ, որ ի ցանկի Թագաւորաց դնի, ԾԴ. երդ. զեղ-բայր իւր Վաղարշակ կացոյց հայոց արքայ; եւ ինքն չուեալ ի Բալխ Թաթա-րաց, հաստատեաց անդ զաթոռն իւր, եւ կոչեցան զարմք նր, Բալհաւիկ; իսկ զարմք Վաղարշակայ անուանեցան Արշակու-նիք.

Կարգ. Ա. Արշակունեաց.

Վաղարշակ առաջին.
Արշակ երկրորդ.
Արտաշէս առաջին.
Տիգրան երկրորդ.
Արտաւազդ առաջին.
Արշամ հայր Աբգարու.

Դարն I. յամ ՏՆ 100.

I. Աբգար, կամ Աւագ հայր Արշա-մայ որդի. Շինէ Եդեսեայ, որ է Ուռ-հայ, եւ անդ հաստատէ զարքունի աթ-ոռն. Գնացեալ ի Պարսիկս Թագաւո-

րեց-

SERIES REGUM

ARMENIÆ.

DEducunt aliqui Seriem Regum Armeniæ ab Haiko, qui à Noemo quintus numeratur; â quo etiam volunt Armenios Հայ, Hai fuiſſe appellatos. Texunt deinde longum ordinem regum 60. qui vel ipſo nomine vix noti ſunt, ab Haiko uſque ad Abagarum Regem.

Illis autem prætermiſſis, hoc mihi ſatis ſit indicare, quod videtur veriſimilius, ex filiis Abrahæ, & Ceturæ ortum eſſe Parthorum genus: quos inter Archagus I. Magnus nuncupatus, qui in Armeniorum Regum ordine 54. ponitur, fratrem ſuum Vagharchagum conſtituit Armeniorum regem; ipſe autem profectus Balhum Tartariæ, illic Sedem regni ſui poſuit; vocatique ſunt ejus poſteri, Balhavig; poſteri autem Vagharchaghi, Arſacidæ cognominati ſunt.

Ordo Primus, Arſacidarum.

Vagharchagus I.
Archaghus II.
Ardaches I.
Tigranes II.
Ardavaztus I.
Archamus: Abagari pater.

Sæculum 1. ad annum Domini 100.

---

1. Abagarus, Archami filius. Edeſſam hodie Orfam ædificat, ibique regni ſolium ponit. Profectus in Perſidem, Ardachem I. Perſarum regno præficit. Fœdus ſancit cum

Areta

Areta rege, deletque exercitum Herodis, qui ductam Aretæ filiam dimiserat, ut duceret Herodiadem. Legatos mittit ad Dominum Jesum de quibus scriptum est Joan. 12. 20. & responsum accipit à Salvatore.

Post Christi Ascensionem, Edessam venit Thaddæus Apostolus; Abagarum sanat, & convertit ad fidem. Scribit Abagarus litteras ad Tiberium Cæsarem, & ad Ardachen Regem Persarum, quos ad eamdem fidem amplectendam invitat. Mortuo Abagaro, Helena ejus uxor Jerosolimam petit, ubi piè moritur.

2. Ananus Abagari filius, Christianorum hostis.

3. Sanatrugus Abagari ex sorore nepos, à suscepta Christi fide deficit, & SS. Apostolis Thaddæo, & Bartholomæo necem infert.

4. Ervantus. Sanatrughi filios interficit, excepto Ardache quem Sembatus belli dux neci ereptum defert in Persidem. Ervantus cum Vespasiano & Tito fœdere jungitur, & Mesopotamiam, quæ Armeniæ regum erat, Romanæ ditionis facit. Venit Ardaches ex Perside, cum valido exercitu; Ervantum victum interficit: unde loco nomen, Ervantavan.

Sæculum 2. ab an. 100. ad 200.

5. Ardaches II. Sanatrughi filius. Alanos delet, & Satinicam Alanorum Regis filiam ducit uxorem. Domitiani Imper. exercitum profligat. Trajanus invadit Armeniam. Ardaches cum eo pacem componit. Regnavit an. 41. ejus temporibus vix erat in tota Armenia incultus locus.

6. Ardavaztus II. Ardachis filius: obit nullâ relictâ prole.

7. Tiranus I. Ardachis filius Romanis tributum pendit, & moritur inglorius.

8. Tigranes III. Tirani frater: annis 42. nil gessit memoriâ dignum.

9.

ցուցանէ նմ զԱրտաշէսն. Դարձեալ ի հայս, նեղականեց Արեթայ արքային ցրուէ զզօրս կնաթող Հերովդէի փեսային Արեթայ. Հանէ դեսպանս առ ՏՐ ՅՍ, որպ գրեցաւ Յոհան. Ժբ. Ի. և ի նմանէ առնու պատասխանի.

Յետ համբարձման ՏՐՆ, գայ առք Թադէոս յԵդեսեայ; բժշկէ զԱբգար, և բերէ զնա ի հաւատ. Տայ Աբգար զԹղթս առ Տիբերիոս Կայսր, և առ Արտաշէս արքայն Պարսից, և հրաւիրէ զնս գալ ի հաւատն քն. Օգնի մահուն Աբգարու, Հեղինէ կին նր երթայ յԵրուսաղէմ, և անդ հանգչի ի ՏՐ.

2. Անանուն, Աբգարու որդի, հալածօղ Քրիստոնէից.

3. Սանատրուկ, Աբգարու քեռորդի. Հաւատայ ի ՅՍ. Յետոյ յահէ նախարարաց հայոց թողու զհաւատ, և զՍբ Առաքեալսն Թադէոս, և Բարդուղիմէոս սպանանէ.

4. Երուանդ երկր. Կոտորէ զորդիսն Սանատրկոյ. Ի կոտորմանէ անտի ապրեալ մանուկ Արտաշէս փախչի առ Դարեհ Պարսից արքայ. Երուանդ ապաւինեալ ի Վէսպասիանոս և Տիտոս կայսերս, թողու ի նս զերկիրն Միջագետաց. Գայ Արտաշէս մեծ զօրօք ի Պարսից; վանէ զզօրս Երուանդայ, և սպանանէ զնա; ուստի եղև տեղւոյն անուն, Երուանդավան.

Դարն 2. յամէ 100. յամ 200.

5. Արտաշէս երկր. Սանատրկոյ որդի. զԱլանս յաղթահարէ, և զՍաթինիկ դուստր արքային Ալանաց ածէ յիւր կնութի. Յրուէ զզօրս Դոմետիանոսի կայսեր. Մեծ զօրօք խաղայ Տրայանոս Կայսր ի հայս. Արտաշէս լինի նմա հարկատու, և զթողութի գտանէ ի նմանէ. Թագաւորեաց ամս. 41. և յաւուրս նր ոչ էր գտանել ի հայս զտեղի մի անգործ, ոչ լեռնային, և ոչ դաշտային.

6. Արտաւազդ երկրդ, Արտաշէսի որդի, մեռանի անզաւակ.

7. Տիրան առաջին, Արտաշէսի որդի, ծառայէ Հռոմայեցւոց, և անշուք մեռանի.

8. Տիգրան երրդ, Տիրանայ եղբայր, ամս 42. Ոչ եցոյց զգործ ինչ արժանի յիշատակի.

9.

9. Վաղարշակ երկր., Տիգրանայ որդի. Շինէ զՎաղարշապատ, որ է Էջմիածին; և թողեալ զորդիս երկուս, զԽոսրով, և զԱրտաւան որ թագաւորեաց Պարսից, մեռանի.

9. Vagharchagus II. Tigranis filius: ædificat Civitatem Vagharchabat, ubi hodie Edchmiadzin. Relictis duobus filiis, Chosroa Armeniæ, & Artabano Persiæ regibus, moritur.

Դարն 3. յամէ 200. յամ 300.

Sæculum 3. à 200. ad 300.

---

10. Խոսրով առաջին. Առեալ զօրս օգնականութեան ի Փիլիպպոսէ կայսերէ, արշաւէ ի վր Արտաշրի, որ սպանեալ էր զԱրտաւան, և յափշտակեալ էր զթագն Պարսից. հալածական առնէ զնա ի Հնդիկս, և զԱսորեստան թափէ ի նմանէ. Անակ ազգակից Խոսրովու, հայր Լուսաւորչին սպանանէ զԽոսրով. Յայնժամ Արտաշիր ի Հնդկաց դարձեալ ի Հայս, նուաճէ զնա ամս 26. և յետ նր, Շապուհ որդի նր.

10. Chosroas I. Acceptis à Philippo Cæsare auxiliaribus copiis, Ardacherem, qui occiso Artabano Persiæ regnum invaserat, aggreditur, & profugum agit in Indias. Assyriam subigit. Ab Anaco consanguineo, D. Gregorii parente occiditur. Tunc Ardacher ex Indiis reversus Armeniam occupat, & post eum, Sapores ejus filius.

Դար 4. յամէ 300. յամ 400.

Sæculum 4. à 300. ad 400.

---

11. Տրդատ Խոսրովու որդի, որ ապրեալ էր ի Հռոմ. Յամի երրորդի Դիոկղետիանոսի, գայ մեծ զօրու ի Հայս, և առնու զթագաւորութիւն. Սպանանէ զսրբ Կայանէ, և Հռիփսիմէ կուսանս Հռոմայեցիս, որք խոյս տուեալ ի սաստէ Դիոկղետիանոսի ապաւինեալ էին ի Հայս. Յետոյ վրէժխնդիր մահուան հօր իւրոյ, չարաչար տանջէ զսրբ Գրիգոր որդի Անակայ յորմէ բժշկեալ, լինի քրիստոնեայ. Երթայ ի Հռոմ. Դարձեալ անտի ի Հայս կառուցանէ զվկայարանս սրբոց Կայանեայ, և Հռիփսիմէի, և զայլ մեծաշէն տաճարն ի փառս փրկչին Յի, ուր կայ այսօր Կաթուղիկոսաց աթոռն. Յաղթահարէ զարքայն Աղուանից, և վանէ զՇապուհ Արտաշրի որդի թագաւորն Պարսից. Առնու զԷկբատան, որ է Թաւրէզ. Շինէ զամրոցն Կարնի; և թագաւորեալ ամս 56. դեղակուր ի հայոց մեռանի.

12. Խոսրով երկր., որդի Տրդատայ.

13. Տիրան երկր., Խոսրովու որդի. Ընդ մեծ Վրթանեսի երթայ ի Կոստանդնուպօլիս. Զայն լուեալ. Շապուհ, մեծ զօրօք խաղայ ի Հայս, և յաղթի ի նցէ. Դարձեալ Տիրանայ յաշխարհն

իւր

11. Tiridates Chosroæ filius, qui se Romam antea receperat. Anno Diocletiani tertio, cum valido exercitu redit in Armeniam, & regno potitur. SS. Cayanam, & Ripsimen Romanas virgines, quæ Diocletiani furorem declinantes in Armeniam se receperant, martyrio afficit. Ulturus deinde parentis necem, D. Gregorium Anaci filium diris tormentis excruciat. Sanatus à D. Gregorio fidem amplectitur. Romam petit. Inde reversus in Armeniam, SS. Cayanæ, & Ripsimes templa construit. Aliud etiam ædificat templum magnificum Christo Servatori dicatum, ubi Patriarcharum hodie Sedes est. Albaniam domat. Saporem Ardacheri filium, Persarum Regem profligat. Expugnat Ecbatana, quæ Tauris hodie dicitur. Carni arcem ædificat. Cum regnasset an. 56. veneno sublatus moritur.

12. Chosroas II. Tiridatis filius.

13. Tiranus II. Chosroæ filius. Unà cum Vertane Patriarcha Constantinopolim petit. Interim Sapores invadit Armeniam, & victus ab Armeniis Persiam repetit. Tiranus è Græcia redux, Græcis, Persisque factus vectiga-

lis

lis pace fruitur. Julianus Apoſtata Sapori bellum illaturus venit in Armeniam. Juliano ſe Tiranus adjungit; Saporem delet; & filium ſuum Tiridatem tradit Juliano obſidem quem Julianus mittit Conſtantinopolim. In Armeniorum templis jubet idola collocari. Heſichius Patriarcha cum in idolorum cultores acriùs invecheretur, à Tirano occiditur. Mortuo deinde in Perſia Juliano, Sapores Tiranum ad ſe vocatum oculis privat & regno.

14. Arſaces, ſive Archagus III. Tirani filius à Sapore paterno regno præficitur. Interim Valentinianus miſſo contra Saporem exercitu, Arſacen ad belli ſocietatem invitat. Illo recuſante, Tiridatem ejus fratrem occidit, & invadit Armeniam. Arſaces miſſo ad Valentinianum Nierſe Patriarchâ, veniam ab eo poſtulat & pacem: quâ compoſitâ, Nierſes Olympiadem Valentiniani conſanguineam in Armeniam deducit, quam Arſaces ſibi accipit uxorem. Propter perditiſſimos mores à Nierſe excommunicatus, & à Saporis exercitibus victus, captuſque ſibi ipſe violentas manus infert. Perſæ Ani Civitatem expugnant, & Armenia potiuntur. At verò Theodoſius Imperator motus S. Nierſis precibus, Pabæ Arſacis filio paternum regnum indulget.

15. Pabas acceptis à Theodoſio auxiliaribus copiis, Saporem, qui Armeniam rurſus invaſerat, vertit in fugam. S. Nierſis objurgationes iniquè ferens, eum veneno necat: rebellat in Theodoſium, à quo victus, & Conſtantinopolim abductus morte multatur.

16. Ardavaztus III. ſeu Varaztadus à Theodoſio, in cujus aula degebat, renuntiatur Armeniæ Rex. Sapori ſe adjungit, & à Theodoſio privatus regno amandatur in inſulam Thulen.

17. Archagus IV. & Vagharchagus III. Pabæ filii à Theodoſio conſtituuntur Armeniæ Reges. In duas partes ſcinditur regnum Armeniæ, uni præerat Archagus; alteri Choſroas quidam à Sapore præficitur, ſitque Armenia, Græcorum, Perſarumque vectigalis. Archagus deinde à Choſroa debellatus moritur.

18. Choſroas III. pacem componit cum Arcadio Theodoſii filio. Inde offenſus Sapor,

եւ հարկն Տուընայ, և Պարսկաց, և հաշտ ընդ նմա. Ապա ամբարիշտ Տուլիանոս ի միջագետս ընդ դէմ շապհոյ. Տիերան Տուլիանոսի նենգակից լինի, վանէ զշապուհ, և ապա պատանդս Տուլիանոսի զորդին եւ Տիրդատ զոր Տուլիանոս առաքէ ի Կոստանդինուպոլիս. Օպատիէրս կաց դնէ յեկեղեցիս հայոց. Ապա Տիր Տուսնիկ կուսանել Տիերանայ ընդ դէմ, և սպանանի ի նմանէ. Յետ սպանանին Տուլիանոսի ի Պարսիկս, շապուհ հրապուրէ զՏիերան գալ առ ինքն, և կուրացուցանէ զաչս նր.

14. Արշակ երդ, Տիերանայ որդի. Ելացուցանէ ի Շապհոյ արքայ հայոց. Վալէնտինիանոս կոյսը զզօրս առաքէ ընդ դէմ Շապհոյ, և հրաւիրէ զԱրշակ լինել ի նենգականեց. Ի հրաժարիլն Արշակայ, սպանանէ զՏիրդատ զեղբայր նր; և զօրօք դիմի ի վր հայոց. Արշակ առաքէ զիբն Ներսէս առ Ելպյոն, և հաշտի ընդ նմա. Առնէ Ներսէսն ընդ եւ զՕլիմպիադ պիատ կոյս յազգէ Ելպյոնը, և կնուքի Արշակայ, դառնայ առ հայս. Իսկ Արշակ վր անաստակութեց եւրոց նզովի ի Ներսէսէ; Ձեռնակալ ածի առ Շապուհ, և զինքն սպանանէ. Օրդ շապհոյ Պափն ի վր հայոց; առնուն զԱնի քաղաք, և նուաճեն զհայաստան. Թէոդոս կայսր, ի ծնդոյ մեծ Ներսէսի, զՊապ Արշակայ որդի կացուցանէ հայոց արքայ.

15. Պապ. Առնէ զզօրս ի Թէոդոսէ, վանէ զշապուհ, որ մեւս անգամ Պափնէալ էր ի հայս. Յետոյ ոչ հանդուրժէ Պապ խրատուց սբոյն Ներսէսի, առնէ զնա դեղաեուբ. Արպատամբ ի Թէոդոսէ, և յաղթեցեալ ածի առ նա և կրստանդնի նուաճելոյս, և սպանանի.

16. Արտաւազդ երդ, կամ Վարազդատ, որ էր ի դուռն Թէոդոսի. Կացուցանի ի նահանգ հայոց արքայ. Տիրանի ընդ շապհոյ; ուստի բարկացեալ Թէոդոս, աքսորէ զնա ի Թուլիս կղզի.

17. Արշակ չորդ, և Վաղարշակ երդ Պապայ որդիքն. Յերկուս բաժանի Թագաւորութիւն հայոց. Մեւմ մասին տիրէ Արշակ; և մեւսում Խոսրով ոճն ի շապհոյ կարգեալ. և լինին հայք հարկաւոր Պարսկաց, և Տուընայ. Յետոյ Արշակ և Խոսրովայ յաղթեալ մեռանին.

18. Խոսրով երդ հաշտի ընդ Արդաշիր Ելպյոնը որդւոյն Թէոդոսի; ուստի զայ-

զայրացեալ Շապուհ, մերժէ զնա յա-թոռոյն, և փոխանակ նր̅ կացուցանէ զՎռամ եղբայր նր̅.

por, cum Solio deturbat, ejusque loco Verramum substituit.

Դարն 5. յամէ 400. յամ 500.

Sæculum 5. à 400. ad 500.

---

19. Վռամ առաջին. Զկնի մահուան նր̅, Խոսրով միւս անգամ թագաւորէ.

20. Վռամ Շապուհ, Յազկերտի Պարսկաց արքային որդի. Յետ մահուան նր̅, Վռամ Պարսկաց արքայ, զԱրտաշէսն առաջնոյ Վռամայ որդի կացուցանէ զհայոց արքայ.

21. Արտաշէս երրորդ, կամ Արտաշիր. Սա անառակ և լոյծ կենաց իւրոց, յաթոռոյն զրկի ի Վռամայ Պարսկաց արքայէ; և եղև Արտաշէսր յետին թագաւոր հայոց ի զարմէ Արշակունեաց. և զկնի մահուան նր̅ մնացին հայք յանիշխանութե̅ զամս բազումս ընդ ձեռամբ Պարսկաց, Յունաց, Տաճկաց, և Թաթարաց.

Բագրատունեանք կանգնեցին յետոյ առ ամս ինչ զթագաւորութի̅ հայոց, բայց ի զօրանալն Մահմետի, յետ սակաւու անկաւ միւս անգամ.

Աշոտ որդի Սմբատայ հայոց Սպարապետին դարձեալ կանգնեաց զաթոռն հայոց, մերձ ամի 890. բայց ի վախճանելն նր̅ վերստին դարձաւ ի ձեռս անհաւատից.

Գագիկ ևս թագաւորէր հայոց յամի 1065.

19. Verramus I. quo mortuo, Chosroas iterum regno potitur.

20. Verramus Sapor II. Isdegerdis Persarum regis filius. Eo mortuo Verramus Persarum Rex Armeniæ regnum restituit Ardachi Verrami primi filio.

21. Ardaches III. sive Ardachirus, Arsacidarum ultimus, à Verramo Persarum Rege regno privatur. Annos deinde plurimos Regibus caruit Armenia, modò Persis, modò Græcis, Saracenis etiam, Tartarisque tributaria.

Armeniæ regnum restituerunt per aliquot annos, Pacradenses; sed illud, exorto Mahomete iterum concidit.

Asciut deinde, circa annum 890. Armeniorum regnum utcumque reparat; quod, eo mortuo, in manus infidelium rursus devenit.

Kacikus etiam, circa annum 1065. regnabat in Armenia.

ARMENIÆ REGUM

ORDO SECUNDUS

ROBINIANI

In Cilicia, ceu minore Armenia.

1. Robinus, qui & Rupinus; cui successit

2. Leo I. Rupini frater. Hic anno 1177. cogit Tarsense Concilium; Coronatur ab Archiepiscopo Moguntino, quem Celestinus Papa III. in Armeniam miserat. Anno deinde 1199. Legationem mittit ad Innocentium III. Cælestini successorem, qui ad eum B. Petri vexillum mittit contra Saracenos. Relictâ filiâ regni hærede, moritur an. 1242.

3. Hayton I. Leonis filiam ducit uxorem, & regno potitur. Anno 1257. Mangokanum Tartarorum Regem adit ad oppidum Cambalu, eumque ad Christi fidem adducit; sancitoque, cum illo, fœdere redit in Armeniam cum valido Tartarorum exercitu, cui præerat Halaonus Mangokani frater, & ipse Christianus.

Trajecto Phisone flumine, qui Kur, hodie dicitur, dum Halaonus, in subjuganda Perside detinetur, Hayton Armeniam tenet anno 1260. Halaonus occupatâ Perside, & Babyloniâ expugnatâ, junctis cum Haytone exercitibus adoritur Saracenos. Alepum expugnat; tum Damascum, totamque Syriam; jamque imminebat Jerosolymis, cum intempestivâ morte ereptus est. Tunc Ægypti Sultanus Saracenorum dux Syriam occupat, & vastat Armeniam.

Interim Hayton, acceptis à Clemente Papa Quarto litteris excitatus, iterum adit Mangokanum. Haytonis filii duo prælium committunt adversus Sultanum, atque ab eo fusi, alter moritur; alter Leo nomine abducitur in servitutem. Mortuo etiam Mangokano, videns Hayton Tartarici auxilii spem omnem esse præcisam, redit ad suos; cum Sultano pacem componit; solutum servitute Leonem regno præficit; ipse assumpto Macarii nomine, monasticam vitam professus piè mo-

ՀԱՅ ԹԱԳԱՒՈՐԱՑ

Կարգ Երկրորդ

ՌՈՒԲԻՆԵԱՆՔ.

ի փոքր աշխարհին Հայոց որ է Կիլիկիայ.

1. Ռուբինոս; և զկնի նր.

2. Լևոն առաջին, Ռուբինոսի եղբայր. Սա յամի 1177. գումարէ զժողովն Տարսոնի. Թագ առնու ի Կարդինալէ Արքեպիսկոպոսէ Մոկոնտացւոյ, զոր Սելեստինոս Երրդ Հռոմայ Հայրապետ առաքեալ էր ի Հայս. յամի 1199. դեսպանս հանէ առ Իննովկենտիոս Երրդ Սելեստինոսի յաջորդն; յորմէ առնու զդրօշն սրբոյն Պետրոսի ընդ դէմ Տաճկաց. Թողեալ զաղջիկ մի ժառանգութեան աթոռոյն, մեռանի յամի 1242.

3. Հեթում առաջին. Զդուստր Լևոնի առնէ յիւր կնութիւն, և ունի զաթոռն. Յամի 1257. երթայ ի Կամբալու, և զՄանկոխան Թաթարաց արքայ բերէ ի հաւատ Քի, և զդաշինս կռէ ընդ նմա. Յետոյ դառնայ ի Հայս, Թաթարաց զօրօք հանդերձ; և զօրավար էր Հուլաւուն եղբայր Մանկոխանին, և ինքն Քրիստոնեայ.

Անցեալ Հեթմոյ զփիսոնիւ գետով, որ այսօր կոչի, Կուր; մինչդեռ Հուլաւուն նուաճէ զաշխարհն Պարսից, գոյ ի Հայս յամի 1260. Իսկ Հուլաւուն նուաճեալ եւս զԲաբելոն, զոյգ ընդ Հեթմոյ Թափի ի վր Տաճկաց; առնու զՀալապ, և Շամ, և զերկիրն Ասորւոց: և ի վր կայր Երուսաղէմի, յորժամ անպատեհ մահուամբ մեռաւ. Յայնժամ Սուլթանն Եգիպտոսի զօրավարն Տաճկաց արձակի ի վր Հայոց; զԱսորեստան Թափէ ի նմէ, և զերկիրն մաշէ ի սուր սուսերի.

Առեալ Հեթմոյ զքաջալերական թուղթս ի Կղեմենտոսէ չորրդէ, միւս անգամ աւանի ի Մանկոխանն; և մինչև երթայ զթիկունս խնդրել ի նմանէ, որդիք նր երկու պատերազմ առն ընդ Սուլթանին: ցրուէին ի նմանէ: մինն մեռանի; միւսն, Լևոն անուն վարի ի գերութի. Ի վր այս ամի մեռանի Մանկոխանն; և տեսեալ Հեթմոյ զի հատաւ ամ յոյս օգնութե ի կողմանէն Թաթարաց, դառնայ առ Հայս; հաշտի ընդ Սուլթանին; և զԼևոն հա-

հանել ի գերութենէ, Թագաւորեցուցանէ զնա փոխանակ իւր, և ինքն լինի կրօնաւոր, Մակար կոչեալ; և յամի 1270. մեռանի.

4. Լևոն երկրորդ Հեթմոյ որդի. Աբաղախանն յաջորդն Մանգկայ գայ յօգնութիւն Լևոնի. Յաղթահարէ զՍարակինոս, և զԱսորեստան նուաճէ ընդ ձեռամբ Լեւոնի. Գումարեալ էր յայնժամ ի Լիոն քաղաքին ժողով ընդհանուր ԺԴ երորդ, ի հայրապետութեան Գրիգորի Ժ. երդի, յամի 1273. Առաքէ Աբաղայ պատգամաւորս առ ժողովն, որք լինին քրիստոնեայք. Իսկ մինչդեռ խորհուրդ ի մէջ առնուն ի Լիոն, վա օգնական լինելոյ Լևոնի, Սարակինոսք Թափին ի Հայս յամի 1275. Գայ Մանկոդամօր Աբաղայ եղբայր յօգնութիւն Հայոց, և սատակեալ զօրս ցրուէ.

Յետ այնորիկ զկնի մահուան Աբաղակայ, Արղուն որդի նր յաջորդէ զթագաւորութիւն Պարսկաց, և է Հայոց օգնական. Յամի 1287, զթուղթս տայ առ Հոնորիոս Պապն չորրորդ, և առ Փռանսայ Թագաւորն, և հայցէ զօգնութիւն նց ընդ դէմ Սարակինոսաց.

5. Հեթում երկրորդ, Լևոնի որդի. Սա յամի 1289. պատգամաւորս առաքէ առ Նիկողայոս Պապն չորրորդ. Յետոյ հաշտի ընդ Սարակինոսս: հետևի կրօնաւորութեան, և կոչի Յովհաննէս. յամի 1294. զՄարիամ քոյր իւր տանի ի Կոստանդնուպօլիս ի կնութիւն Միքայէլի Անդրոնիկոսի կայսեր որդւոյն. Զայն առիթ առեալ Սմբատայ եղբօր Հեթմոյ, յափշտակէ զաթոռն.

6. Սմբատ. Պատգամաւորս առաքէ առ Բոնիֆացիոս ութերորդ. Թափի ի վր Հեթմոյ, և Թորոսի եղբարց իւրոց, որք փախստական երթային առ Թաթարս. զԹորոսն սպանանէ, և զՀեթմոյ աչս կուրացուցանէ. Բայց Կոստանդին չորրորդ եղբայր ունի զՍմբատ, և զկապեալն տանէ ի Կոստանդնուպօլիս.

Հեթում, որ ի վերոյ, երբե ի վերուստ բացան աչք նր, միւսանգամ վարէ զթագաւորութիւն. Գայ յօգնութիւն նր Կասան Թաթարաց արքայ յամի 1299. զԴամասկոս յաղթահարէ. Յետոյ առեալ զդուստր Հեթմոյ յիւր կնութիւն, դառնայ ի Պարսիկս որոց տիրէր. Ունի ի նմանէ որդի զզուելի մի տգեղ. Նախարարքն զայն առ ընձեռեն պոռնկութեան մօր, որ ի մահ հրոյն դատապարտի որդւովն իւրով

հան-

moritur : anno Millesimo Ducentesimo Septuagesimo.

4. Leo II. Haytonis filius. Abaga Mangokani successor, & Tartarorum in Perside Rex, Leoni suppetias venit; Saracenos delet, subactamque Syriam Leoni offert: cumque Lugduni congregatum esset Concilium generale XIV. sub Gregorio Papa X. anno 1273. Abaga Legatos ad Concilium mittit, qui Christi fidem suscipiunt. Intereà dum Lugduni agitur de mittendo in Armeniam auxilio, Saraceni anno 1275. Armeniam invadunt. Abaga ad Leonem mittit auxiliares copias duce fratre suo Mangodamore, à quo deleti sunt Saraceni.

Mortuo deinde Abaga Rege, Argon ejus filius, Persidis regno potitur; & datis, anno 1287. ad Honorium IV. & Regem Galliæ literis, eorum adversùs Saracenos, opem petit.

5. Hayton II. Leonis filius, anno 1289. Legatos mittit ad Nicolaum Papam IV. Pace deinde cum Saracenis compositâ, assumpto Joannis nomine, Minorum ordinem ingreditur. Anno 1294. Mariam sororem suam deducit Constantinopolim Andronici Imperatoris filio Michaeli desponsandam: qua occasione usus Sembatus Haytonis frater, regnum occupat.

6. Sembatus. Legatos mittit ad Bonifacium Papam VIII. fratres suos Haytonem, & Torosium qui ad Tartaros confugerant, adoritur. Torosium occidit; Haytonem oculis privat. Ipse à Constante altero fratre captus, & vinctus Constantinopolim mittitur.

Hayton, qui supra. Is visu divinitus recepto, secundùm regnat. Ad ejus auxilium venit Cassanus Tartarorum Rex. Damascum expugnat, & Syriam. Deinde Regis Armeniæ filiam ducit uxorem; & reversus in Persidem suscipit ex ea deformem filium: quod cum regni Satrapæ adulterio matris adscriberent, mater, unà cum prole igni damnatur. Rogat mater filio Baptismum; qui ut primùm sacro fonte ablutus est, illicò miræ venustatis in-

fans apparùit ; unde secuta est Cassani Regis, Tartarorumque ad Christi fidem conversio. Deinde Hayton Sultanum Ægypti iterum delet ; paceque cum illo compositâ, abdicato regno, Leonem filium suum præficit Armeniæ.

7. Leo III. Anno 1307. indicit Sisense generale Concilium ; in quo Armeniorum, cum S. R. Sede renovatur unio.

8. Oscinus Haytonis frater. Cogit anno 1316. in Adana Civitate generale Concilium, & unionem cum S. R. Sede magis magisque confirmat. Mortuo deinde Oscino, cum Armenii redirent ad vomitum, silent deinceps in Armenia Reges ; totaque Regio, ad hæc usque tempora, in Turcarum, Persarumque ditionem est redacta.

RES
Memoria digniores.

Abagarus Armeniæ Rex, omnium orbis principum primus Christi fidem amplectitur : anno 40.

Furente in Christianos Diocletiano, SS. Cayana, & Ripsime, aliæque 33. Romanæ virgines in Armeniam perfugiunt, & Martyrio afficiuntur à Tiridate Rege.

Sancta Nino, una ex Sociis S. Cayanæ, Tiridatis furorem declinans, cum S. Mane se in Georgiam recipit, & Georgianos lucratur Christo.

S. Gregorius Illuminator, converso ad Christum Tiridate, cum illo Romam venit, & à S. Sylvestro Papa creatur primus Armeniorum Patriarcha : an. 311.

Aristarces D. Gregorii filius adest Nycæno Concilio : an. 325.

D. Gregorii reliquiæ deferuntur Constantinopolim, exceptâ manu ejus dextrâ quam servarunt Armenii. Læva, in Neritonensi urbe reposita est. Caput, aliæque reliquiæ Neapoli.

Nier

հանդերձ. Խարբոդէ անմեղ մայրն, զի նախքան զմեռանել, մկրտեցին նորածին երեխայ; որ իբրև մկրտեցաւ, պայծառացան առ ժամայն դէմք նորին իբրև հրեշտակին. Որոյ յաղագաւ եկն Ղասան ի հաւատն Քի, և Թաթարք ընդ նմա, յամի 1304. դրուէ Հեթում միւսանգամ զզօրս Սուլթանին; և հաշտեալ ընդ նմա, հրաժարի յաթոռոյն, և թողու զնա որդւոյն իւրում Լևոնի.

7. Լևոն Երրորդ. Յամի 1307. գումարէ զժողովն Սսոյ, և զմիաբանութիւն հաստատէ ընդ Աթոռոյն Հռոմայ.

8. Օշին Հեթմոյ եղբայր. Գումարէ զժողովն Ադանայ յամի 1316. ուր և ևս քան զևս հաստատի միաբանութիւն ընդ Հռոմայ աթոռոյն. Օշինի վախճանեալ որ, ի դառնալ Հայոց ի փսխումն, ներքն լռեն ի նոցէ զհնուանս իւր, և զթագաւորութիւն; և անկանի Հայք ընդ ձեռն Տաճկաց, և Պարսկաց մինչև ցայսօր.

ԲԱՆՔ
Արժանաւորք յիշատակի.

Աբգար Հայոց արքայ, ի մէջ ամ իշխանաց երկրի առաջին լինի Քրիստոնեայ. յամի ան. 40.

ՍՍՔ Հռիփսիմէ, և Գայիանայ, և այլք լգ. կուսանք Հռոմայեցիք, ի սաստ Դիոկղետիանոսի կայսեր ապաւինին ի Հայս, և նահատակին ի Տրդատայ Հայոց արքայէ.

ՍՔ Նունեայ մի ի Հռիփսիմեանց խոյս տուեալ ի սրտմտութենէ Տրդատայ փախչի ի Վիրս, և Մանէ կոյս ընդ նմա, և զՎիրս բերէն ի հաւատ.

ՍՔ Գրիգոր Լուսաւորիչ զՏրդատ բերէ ի հաւատ, և եկեալ ընդ նմա ի Հռոմ, ձեռնադրի ի ՍՔ Սեղբեստրոսէ առաջին Կաթողիկոս Հայոց. յամի 311.

Արիստակէս Լուսաւորչին որդի երթայ ի Նիկիոյ ՍՔ ժողովն: յամի 325.

Լուսաւորչին նշխարքն բերին ի Կոստանդինուպօլիս, թող զաջն սրբոյն զոր Հայք պահեցին առ իւրեանս. Ձախ ձեռն կայ ի քաղաքին Ներիտօ: Իսկ գլուխ, և այլ նշխարքն ի Նեապօլի.

Ներ

Ներսես առաջին եղեալ ի հրաւառնդել տաւղոյն առաջին ժողով. յամի 381.

Մեսրոպ առեղծանէ գիրս հայոց, և վրաց, յաւուրս սբոյն Սահակայ, մերձ յամի 440.

Թէոդոս փոքր շինէ զԿարնոն քաղաք որ ի Հրզրում.

Մովսէս քերթող, դպաւնէ փիլիսոփայ, և մամբրէ Մեսրոպայ աշակերտ եղեալ յԱթենայ, և զԱստուածաշունչ գիրսն թարգմանեն ի Յունաց լեզուէ, ի հայ բարբառ, յամի 460.

Սիր եպիս. զաթոռն փոխէ յԷջմիածնէն, ի դվին, մերձ ի յամի 470.

Յամի 520. Ներսես Աշտարակացի եդուսմարէ զժողովն ի դվին, և առնէ սկիզբն բաժանման.

Յամի 551. Կարգի Սիսուանն հայոց, և անտի սկիզբն առնու մեծ Թիւ նշ.

Յամի 570. այլք ասեն 613. Էին ընդունին զՔաղկեդոնի իբ ժողով.

Ի վախճանին Աղուանից խաւխանի Թագաւորութէն Աղշակունեաց ի հայս.

Յամի 622. Լինի ժողով Կարնոյ, ուր բաժանումն խաւխանի.

Յամի 727. Յովհան Օձնեցի առնէ զժողով Մանազկերտի, և զբաժանումն նորոգէ.

Յամի 862. Զաքարիա Կաթուղիկոս զժողովն առնէ ի Շիրակվան, և խաւխանէ զբաժանումն.

Յամի 1030. Սահակիք յաղթահարեն զքաղաքն Անւոյ.

Յամի 1171. Աթոռն Հայոց ի Սիս.

Յամի 1177. Գրիգոր Սղոյ դումարէ զՍահարսանն ժողով, և հաստատէ միաբանութէն.

Յամի 1221. Թաթարք առնուն զքաղաքն Անի, մերձ ի Լեառն Աղթամար, ուր էին ռ. եկեղեցիք, և Ճ. ռ. տունք.

Յամի 1266. Բերի ի Փռանկաց ի հայս կարգն պհնւանդա օծելոյ.

Յամի 1307 Գումարի ի Սիս ժողովն, և հաստատի միաբանութէն.

Յամի 1316. Կոստանդին Կաթուղիկոս դումարէ զժողով Ադանայ, և զմիաբանութէն հաստատէ.

Յամի 1320. Օշին մահուամբ Օշնի արքայի, խաւխանի Թագաւորութէն հայոց.

Յամի 1330. Յովհաննէս Քռնացի հաստատէ զկարգն միաբանողաց, որ յամի 1356.

Nierſes I. adeſt primo Conſtantinopolitano generali Concilio : an. 381.

Meſrobus, Armenios, Georgianoſque caracteres invenit, temporibus Iſaaci magni Patriarchæ; circa annum 440.

Theodoſius Junior ædificat civitatem Carni, quæ Erzrum hodie dicitur.

Moyſes Grammaticus, David Philoſophus, & Mambre Meſropi diſcipulus Athenas petunt, & Sacra Biblia, ex Græco reddunt Armenicè, circa an. 460.

Kiut Patriarcha, circa an. 470. Patriarchalem Sedem transfert in urbem Thevin.

Anno 520. Nierſes Achdarakenſis cogit Thevinenſe Concilium, in quo primum conflatur Armeniorum ſchiſma.

Anno 551. Armeniorum Æræ, & Calendarii initium.

Anno 570. ſecundum alios, 613 Georgiani admittunt Chalcedonenſe Concilium.

Mortuo Ardachiro, ceſſat Arſacidarum regnum in Armenia.

Anno 622. Concilium Carnenſe ſchiſma abolet.

Anno 727. Joannes Otznienſis cogit Manadzghierdenſe Concilium, & renovat ſchiſma.

Anno 862. Zacharias Patriarcha in Chiragvanenſi Concilio ſchiſma abolet.

Anno 1030. Turcæ expugnant civitatem Ani.

Circa annum 1171. Sedes Patriarchalis transfertur in Sis Ciliciæ.

Anno 1177. Gregorius Degha cogit Concilium Tarſenſe, & unionem confirmat.

Anno 1221. Tartari expugnant urbem Am, ad montem Ararat, in qua erant Eccleſiæ mille, domus autem ad centum millia.

Anno 1266. Ritus Extremam Unctionem adminiſtrandi, ex Europa defertur in Armeniam.

Anno 1307. Cogitur in urbe Sis generale Concilium, & confirmatur unio.

Anno 1316. Conſtantinus Patriarcha cogit Adanenſe Concilium, & unionem confirmat.

Anno 1320. Oſcino Armeniorum Rege mortuo, ceſſant Reges in Armenia.

Anno 1330. Joannes Kernacenſis inchoat Congregationem fratrum unitorum, quæ an-

no 1356. Patrum Prædicatorum ordini juncta est.

Anno 1386. Tamerlanus, id est Tamour Claudus, Persidem, Mesopotamiam, Armeniamque devastat; quo tempore, Armenii Codices fere omnes flammis periere.

Anno 1438. Constantinus Patriarcha mittit Legatos ad Concilium Florentinum, & cum S. R. Sede jurat unionem.

Anno 1441. Patriarchæ, relictâ Sis Ciliciæ, repetunt Edchmiadzinum.

Anno 1449. Aspahanum ædificatur.

Anno 1605. Cha Abas magnus, Rex Persiæ, Armenios ex veteri Julfa, finitimisque civitatibus abducit in Persiam.

Anno 1606. Ædificatur nova Julfa. Sæviente annos 4. per Armeniam fame, Armeniorum Coloniæ, in Græciam, Moldaviam, Crimæam, Poloniamque commigrant.

Anno 1655. Coloniæ Tachdensium, Erivanensium, & Taurisiensium Armeniorum, Aspahano discedunt, seque adjungunt Julfensibus.

Anno 1666. Uesganus Sacra Biblia priprimùm edit Armenicis typis.

Hodie á quatuor Patriarchis regitur universa Armeniorum Ecclesia, hi sunt

EDCHMIADZINENSIS, Generalis dictus; quanquam alios tres sibi non habet obnoxios. Hujus ditionis sunt, major Armenia, & innumeri Armeniorum populi, per Turciam, Persidemque dispersi.

SISENSIS in Cilicia. Hujus est Cilicia, ceu Armenia minor; Syria, & vicinæ regiones.

ALBANENSIS, ceu CANTZARACENSIS, in finibus Georgiæ,

AGHTAMARENSIS. Ad Australem plagam Lacûs, & Civitatis Van, in Turcomania.

1356. Խառնի ընդ կարգին ՍԲ Դոմինիկոսի.

Յամի 1386. Լանկ Թամուրն զՊարսիկս, զՄիջագետս, և զՀայս դնէ յապականութեան. Յայնժամ հայ գիրքն գրեթէ ամենեքեան մաշեցան ի հուր.

Յամի 1438. Կոստանդին Կաթուղիկոս դեսպանս հանէ առ Փլօրենցիու ժողովն, և նորոգէ զմիաբանութիւն.

Յամի 1441. Կաթուղիկոսունք թողուն զՍիս, և դառնան յԷջմիածին.

Յամի 1449. Շինի Սպահան քաղաք.

Յամի 1605. Շահ Աբբաս մեծ զհայս, ի Հին Ջուղայոյ, և ի շրջակայ գաւառաց հալածական վարէ ի Պարսիկս. Այն է մեծ սուրգունն.

Յամի 1606. Շինի նոր Ջուղայ. Ի նոյն ամի ի սաստկանալն սովու զամս Դ. ցրուէին հայք ի Յոյնս, ի Պողտան, ի Ղրիմ, և ի Լէհիստան.

Յամի 1655. Դաշտեցիք, Երևանցիք, և Թաւրիզեցիք, ելանեն ի Սպահանայ ի նոր Ջուղայ.

Յամի 1666. Ոսկան հայ տպէ առա-
ւորէ զԱստուածաշունչ գիրսն.

Այժմ հայոց եկեղեցին կառավարի ի Դ. Կաթուղիկոսաց, որք են

Էջմիածնի, որ կոչի ընդհանրական, թէպէտ այլք երեք ոչ են ընդ իշխանութեամբ նր. Սա ընդ ձեռամբ իւրով ունի զմեծ Հայաստան, և զաղգս հայոց սփռեալս ընդ աշխարհս Օսմանեաց, և Պարսկաց.

Սսոյ: որ է Կիլիկիա, որ է փոքր Հայաստան, Սուրիա և մերձակայ գաւառքն.

Գանձասարայ, կամ Աղուանից ի սահմանս Վրաց.

Աղթամարայ որոյ վիճակն է Վասպուրական ի հարաւ կոյս Վասպուրականի ծովակին.

MIS-

MISSIONES
In Armenia, & Perſide.

ASPAHANI.

PP. Auguſtiniani Luſitani.
PP. Carmelitani diſcalceati.
PP. Capucini.

JULFÆ.

Quæ Aſpahani ſuburbium eſt.

PP. Societ. JESU.
PP. Carmelitani diſcalceati.
PP. Dominicani.

TAURISII.

PP. Capucini.

CHAMAKII.

Ad Mare Caſpium.

PP. Societ. JESU.

GANGÆ.

PP. Capucini.
PP. Societ. JESU.

ERIVANI.

PP. Societ. JESU.

IN PROVINCIA NAKCHIVANENSI.

Latini Archiepiſcopi Sedes eſt in oppido Abaranero, in quo, & in aliis ſeptem pagis miſſiones habent PP. Dominicani.

HAMADANI.

Ubi Babylonienſis Epiſcopus reſidet.

CHIRASI.

PP. Carmelitani diſcalceati.

BENDER-CONGI.

Ad Sinum Perſicum.

PP. Auguſtiniani Luſitani.

ERZERUMI.

PP. Societ. JESU.

IN GEORGIA.

TEFLISII.)
CORII.) PP. Capucini.
COTATI.)
Meſſis quidem multa, Operarii autem pauci.

HODIERNI ERRORES ARMENIORUM.

1. Unam eſſe in Chriſto Naturam, ſcilicet Divinam.
2. Non eſſe juſtorum Purgatorium poſt mortem.
3. Animarum pœnas, & præmia differri uſque ad finem mundi.
4. Spiritum Sanctum à ſolo Patre, non item à Filio procedere.
5. Romanum Pontificem non eſſe Caput Univerſalis Eccleſiæ.
6. Concilia non admittunt, niſi tria prima Oecumenica; Chalcedonenſe in primis rejiciunt.
7. Extremam Unctionem, graviter ægrotantibus non adminiſtrant.
8. Triſagio ſuperaddunt Theopaſſitarum appendicem, qui Crucifixus es &c.
9. In Miſſæ Sacrificio aquam vino non miſcent, in ſignum unius in Chriſto naturæ.
10. In Canone Miſſæ, Hæreticorum quorumdam Commemorationem faciunt.
11. Soli Sacerdotes non Epiſcopi Sacramentum Confirmationis adminiſtrant.
12. Solemnitates Nativitatis, Epiphaniæ, & Baptiſmi Chriſti Domini, eodem die celebrant, nempe 6. Januarii.
13. In mactandis victimis; in Purificatione mulieris poſt partum; in delectu ciborum mundorum, & immundorum, Iudaizant.

ER-

ERRATA CORRIGE

In titulo introductionis; ARMEMIAM. Lege ARMENIAM.

	Pagina.	Columna.	Linea.	Corrige.
Sel.	44.	2.	42.	Sal.
aprocryphus.	54.	1.	40.	apocryphus.
afinus.	66.	1.	39.	asinus.
vituti.	69.	1.	22.	virtuti.
bubalus.	86.	2.	6.	bubulus.
caparatus.	95.	2.	33.	caperatus.
carguo.	121.	2.	35.	coarguo.
cornus.	178.	2.	6.	cornum.
deſtabilis.	221.	2.	23.	deteſtabilis.
carnis.	227.	2.	43.	carnibus.
globus.	333.	2.	4.	globoſus.
humanatio.	347.	2.	24.	humatio.
jaceo.	349.	2.	22.	jacio.
iuchoactio.	371.	2.	48.	inchoatio.
irequietus.	319.	2.	21.	irrequietus.
irrigus.	420.	1.	17.	irriguus.
inveneſco.	427.	2.	1.	juveneſco.
invenor.	427.	2.	17.	juvenor.
inventa.	427.	2.	19.	juventa.
magnaminus.	457.	2.	18.	magnanimus.
maleficientia.	459.	1.	34.	maleficentia.
maturus.	466.	1.	19.	maturatus.
deus.	466.	2.	24.	dens.
palmarius.	532.	2.	5.	palmaris.
portarium.	568.	1.	13.	portorium.
præmediatio.	574.	2.	4.	præmeditatio.
pænotio.	574.	2.	37.	prænotio.
ſtatum.	672.	1.	22.	ſtatutum.
ſtatus.	672.	1.	25.	ſtatutus.

Plura, in compoſitionem Armeniam menda irrepſere, hac maximè de cauſa, quod Armeniæ litteræ non nullæ, tantam habent inter ſe ſimilitudinem, ut vigilantiſſimi etiam Typographi aciem facilè fugiant.

ՍՂԱԼԱՆՍ ՍՐԲԱԳՐԵԱՅ.

Սղալանք.	Երես.	Էջ.	Տող.	Սբագրեա՛.
կորուսանել.	5.	1.	7.	կորուսանել.
յիշատա.	5.	2.	13.	յիշատակ.
հանդսանէք.	6.	2.	11.	հանդստեանէ.
ամայելչաբար.	9.	1.	20.	անվայելչաբար.
փոքրկ.	15.	2.	36.	փոքրիկ.
անխանձուռ.	28.	2.	18.	դահանձուռ.
դնդոյն.	29.	1.	43.	դնտոյն.
փրկչին.	30.	2.	18.	փրկչին.
Եբենեսական.	39.	2.	9.	Եբբենեսական.
Եբեկ.	39.	2.	46.	Եբբեկ.
պատառուանք.	43.	1.	43.	պատառատուանք.
փնչել.	48.	2.	18.	փնչել.
աաւտ.	60.	1.	54.	աալ.
անձանձնէր.	68.	2.	40.	անձանձնէր.
տատկանի.	72.	1.	14.	պատկանի.
շլսել.	77.	1.	1.	տլսել.
բաղնատան.	79.	2.	11.	բաղնատան.
արդանդ.	79.	2.	51.	արդանտ.
ընդ-մէջ.	83.	2.	25.	ընդ մէջ.
հահանջական.	83.	2.	49.	նահանջական.
կատադել.	88.	2.	34.	կատաղել.
նը.	88.	1.	54.	նը.
շէք	91.	2.	13.	շէք.
պանտի.	98.	1.	32.	բանտի.
անխարժ.	98.	2.	15.	անշարժ.
գաղդէացիք.	109.	1.	30.	գաղդէացիք.
աահմանադրութիւն.	109.	2.	16.	սահմանադրութիւն.
գանգահնէր.	112.	1.	33.	գանգրահնէր.
Թանկրացեալ.	121.	1.	17.	Թանձրացեալ.
գոյնադղիլ.	125.	2.	52.	գոյնադղիլ.
կարկատ.	126.	2.	17.	կարկատ.
ոչ.	133.	2.	8.	ոչ.
սովսրատիւ.	135.	1.	36.	սովսրատիւ.
Երախտեաց.	140.	2.	48.	Երաշխաւոր.
խոտացաւ.	141.	2.	21.	խոտացաւ.
կատարօղ.	149.	2.	49.	կատարօղ.
մեղրով.	149.	2.	53.	մեղրով.
դառնութիւ.	151.	1.	19.	դառնութիւն.
պատկ.	158.	2.	27.	պատկ.
խոդխը.	166.	2.	13.	խնդիր.
ժամտ.	167.	2.	27.	ժամտ.
հաձեալ.	168.	2.	51.	հաձեալ.
լածկցել.	177.	1.	44.	լծակցել.
լութիւ.	180.	1.	42.	մոլութիւ.
լուսնատեսական.	191.	1.	15.	լուսնատեսական.
դարձուցանել.	192.	2.	40.	դարձուցանել.
ոչ.	198.	2.	32.	ոչ.
փախուստն.	198.	2.	40.	փախուստն.
սրսել.	200.	1:	36.	սրսել.
էրլոտակ.	200.	2.	41.	էրլոտակ.

հայս

Սղալանք.	Էջին.	Է.	Տող.	Ուղղութիւն.
հաստատեաւ.	201.	1.	4.	հաւաստեաւ.
որոշել.	217.	1.	23.	որոշել.
բարբանջանք.	222.	2.	9.	բարբանջանք.
ընդհակառակ.	224.	1.	29.	ընդհակառակ.
հարատարկել.	246.	2.	5.	հրաժարկել.
ուշեղարկէն.	248.	2.	36.	ուշեղօրէն.
գուժն.	258.	1.	40.	գոյժն.
հաստիղկացուցանել.	259.	2.	18.	հաստիղացուցանել.
խոտորել.	263.	2.	39.	խոտորել.
առարել.	268.	1.	51.	առաքել.
յուրուրն.	271.	2.	34.	յուրուրն.
գլխել.	272.	1.	24.	գլխել.
հեղաճն.	275.	2.	14.	հեղուճն.
քաղել.	277.	2.	14.	քակել.
գնդուԹի.	279.	1.	33.	գնդուԹի.
բարբար.	282.	2.	41.	բարբառ.
անբեկար.	284.	2.	6.	անպեկար.
արբաժին.	285.	2.	23.	անբաժին.
սկայց.	287.	2.	37.	սկսայց.
սկանեցիմ.	287.	2.	37.	սկսանեցիմ.
ցրըստօրեայ.	302.	2.	23.	օրըստօրեայ.
էք.	303.	1.	40.	էդ.
մարնու.	303.	2.	28.	վարնու.
որդեակ.	310.	1.	45.	որդեակ.
շու.	311.	1.	54.	շուրջ.
գգաստաւերուԹի.	322.	2.	23.	գգաստասիրուԹի.
մեղաւայ.	323.	2.	21.	մեղուայ.
գաղտագողի.	326.	2.	31.	գաղտագողի.
աշանակէր.	327.	2.	3.	նշանակէր.
գիտխարնես.	336.	1.	37.	գիտխարէնս.
խառնած-ըն.	350.	2.	10.	խառնած-ին.
տահ.	351.	2.	24.	պահ.
գրեհկուԹի.	352.	2.	18.	դռեհկուԹի.
գեղտ.	355.	2.	25.	կեղտ.
ցած-ացեալ.	358.	2.	34.	ցած-ուցեալ.
գոյէք.	362.	2.	16.	գոյնէք.
գբակեալ.	365.	1.	26.	գբաղեալ.
խնոջ.	373.	2.	27.	խոնջ.
անխոջ.	378.	1.	17.	անխոնջ.
հանդաւոտ.	383.	1.	3.	հնաւրաւոտ.
աւեբակ.	392.	1.	21.	աւեբակ.
վէրովի.	394.	2.	35.	խրովի.
անանաւագնոց.	394.	2.	48.	անանաւագնաց.
գօկեալ.	398.	2.	21.	գօղեալ.
պնտոյս.	402.	1.	46.	պնտոյս.
աբեգակոն.	407.	2.	27.	աբեգական.
եղկբան.	407.	2.	29.	եղկբին.
ծ-ավացեալ.	416.	2.	31.	ծ-ովացեալ.
հաշախառու.	423.	1.	35.	հաշառառու.
որկբին.	431.	2.	24.	եղկբին.
հաւս.	432.	1.	34.	հուս.
գաբնեգ.	434.	1.	32.	քաբնեգ.

գեր

Սղալանք.	Երես.	Եզ.	Տող.	Ուղղելի.
գերծուցիչ.	442.	2.	39.	զերծուցիչ.
երղուանի.	446.	2.	43.	լեզուանի.
հերաստանէ.	450.	1.	24.	հեռաստանէ.
արկարաժամ.	450.	1.	48.	երկարաժամ.
բրկար.	450.	2.	9.	երկար.
շողշաղալ.	451.	1.	38.	շողշողալ.
որբալ.	452.	2.	46.	ողբալ.
դտեղ.	456.	1.	33.	գտից.
յուռի.	459.	2.	37.	յոռի.
դարձուց.	460.	2.	15.	դանձուց.
մաղաշ.	462.	2.	18.	մաղախ.
բլուխ.	463.	1.	26.	գլուխ.
միջ.	468.	1.	14.	մէջ.
փութ.	470.	2.	46.	բութ.
տատացեալ.	471.	1.	21.	աստացեալ.
չանսխուզ.	471.	2.	47.	չանսխուր.
թեծնաղին.	476.	1.	48.	թեթեւադին.
խաղաոկու.	484.	1.	50.	խաղարկու.
մռմպալ.	490.	1.	10.	մռմռալ.
աշանակ.	500.	1.	31.	նշանակ.
անպն.	502.	1.	28.	ամպն.
բօթատաւ.	504.	2.	10.	բօթատու.
օեաւ.	506.	1.	13.	սեաւ.
տարարտ.	506.	2.	44.	պարարտ.
պաւար.	510.	1.	2.	խաւար.
գեւն.	511.	2.	1.	դեւն.
սրնպան.	516.	1.	35.	սրնապան.
աշխատյոյր.	521.	2.	47.	աշխատայոյր.
գրգեկ.	525.	1.	9.	գրքեկ:
գրգուկ.	525.	1.	10.	գրքուկ.
գրգկան.	525.	1.	10.	գրքկան.
մատանեն.	531.	2.	33.	մանանեն.
տնկոչ.	535.	2.	38.	անկոչ.
շափաւոր.	536.	1.	17.	չափաւոր.
ծննդաբործել.	536.	2.	29.	ծննդագործել.
տեսանարութիւն.	553.	2.	30.	տեսաբանութիւն.
աղմիել.	555.	1.	48.	աղմկել.
տտահակ.	555.	2.	34.	ստահակ.
նկաբունք.	558.	1.	42.	նկարունք.
վայելչացունել.	559.	2.	51.	վայելչացուցանել.
շորից.	560.	2.	41.	չորից.
կաղմն.	561.	2.	9.	կողմն.
ինձ.	568.	2.	51.	ինչ.
փառաւորանութիւն.	572.	1.	45.	փառաբանութիւն.
սպուր.	579.	2.	52.	սպուռ.
ջնորհուկս.	583.	2.	40.	ջնորհուկս.
ընդունել.	594.	1.	39.	ընդունիլ.
ուշեղ,	596.	1.	37.	ուշեղ.
չունէաք.	604.	2.	2.	ունէաք.
մեղարդութիւն.	605.	1.	11.	մեղադրութիւն.
ձօրղել.	609.	2.	12.	կորղել.

ատա

Սղալանք.	Երես.	Էջ.	Տող.	Սէպագրեմ.
պատմպգերք.	611.	1.	40.	պատմագրեք.
օրըոտօրակին.	611.	1.	42.	օրըստորական.
բուծուցմն.	621.	1.	6.	բուժուցմն.
ընթացր.	632.	1.	29.	ընթացք.
դըդչմամամն.	636.	2.	42.	դըդ-չմամբն.
աղահանք.	640.	1.	46.	աղաչանք.
ատխոտել.	640.	2.	36.	ապխտել.
բժշկագորժութիւն:	641.	2.	53.	բժշկագործութիւն.
սրոշել.	651.	1.	43.	որոշել.
մեկունն.	652.	2.	42.	մեկուսն.
խոստովանարար.	657.	2.	49.	խոստովանաբար.
եղացուցանել.	664.	2.	54.	եղկացուցանել.
փոշաալ.	672.	2.	43.	փոշտալ.
կալ.	673.	2.	28.	կախուլ.
դրուագ.	691.	1.	42.	դրուագ.
պաղութիւն.	697.	2.	38.	պաղութիւն.
կարճամտարար.	702.	1.	16.	կարճամտաբար.
ձախրակ.	704.	2.	22.	ճախրակ.
ջոր.	705.	1.	31.	ջուր.
բաղշ.	711.	1.	50.	բաշխ.
մարդապահ.	714.	1.	35.	մրգապահ.
դելագար.	720.	2.	8.	խելագար.
ՁԾ.	736.	1.	6.	ՃԾ.
պաղաեուր.	760.	2.	36.	դեղակուր.

2.12.2748.16

DICTIONARIUM
LATINO
ARMENIUM